BIBLIOTECA NAZ
Vittorio Emanuele III
LI
G
22

GEORGII PACHYMERIS HISTORIA.

BIBLIOTECA

ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΤΟΥ ΠΑΧΥΜΕΡΗ
ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ.

GEORGII PACHYMERIS
MICHAEL
PALÆOLOGUS

SIVE

HISTORIA RERUM
A MICHAELE PALÆOLOGO

Ante Imperium, & in Imperio geſtarum.

NUNC PRIMUM EDITA

EX BIBLIOTHECA BARBERINA

Interprete PETRO POSSINO e Soc. JESU.

ACCESSERUNT EJUSDEM OBSERVATIONUM LIB. TRES,

& Appendix: Specimen Sapientiæ Indorum Veterum.

VENETIIS.

EX TYPOGRAPHIA BARTHOLOMÆI JAVARINA

M. DCC. XXIX.

Bibliotheca Domus Prof. Neap. Soc. Jes.
Catal. ingeript.

Digitized by Google

SANCTÆ MEMORIÆ
URBANI VIII.
SUMMI PONTIFICIS
GEORGIUS PACHYMERES
EJUS BENEFICIO REDIVIVUS
IMMORTALES GRATIAS.

SYnagogæ Vereris Pontificibus ſacræ Litteræ memorant ſingulari privilegio tributum, ut Morte ſua panderent reditum Exulibus. plus poſſe Novæ Legis & Chriſti Eccleſiæ Pontifices feliciter experior hodie a Te, cujus gratia dudum mortui, jampridem & ipſe mortuus lucem aſpicio. Propagaſſe me putaram viram brevem in poſthumæ Immortalitatis perennitatem, ſcribenda dum viverem Hiſtoria mei Temporis, & Actis non indignis cognitu Principatuum duorum, quibus & Nos aliquod nomenque decuſque geſſeramus, ex oculata notitia duplici volumine vulgandis: ſed quam ſint ineertæ ſpes & providentiæ humanæ ſero deprehendi, poſt cineres demum ſentiens, iſta duo a me longis elucubrata vigiliis, ar parum fauſtis auſpiciis Opera, pro Arce Minervæ quam eis deſponderam, nihil niſi eareerem Latonæ reperiſſe, ubi renebroſis conſtricta vinculis famam ſecum meam oblivionis quodam rumulo conditam premerent. Nempe illa Othomanica Tempeſtas quæ delero Imperio Orientali, ſubjugata Conſtanrinopoli, Opes litreraræ Græciæ funeſto naufragio ſubmerſit, meæ quoque Hiſtoriæ exempla barbaricis fluctibus abſorpſit pleraque; tabulis duntaxar truncis, & reliquiis exilibus in quædam velut littora ac portus Bibliorhecarum ejectis. Harum in Auguſtana congeſtum cumulum vidir olim Volfius: ſed velut ille Evangelicus Levita in oceurſu Hiericuntini Viaroris Larronum injuria ſaucii, cum eſſer ſecus locum & videret, pertranſiir; quid enim aliud fuit, omiſſo edendi vertendique Officio, lemmatum ac titulorum exſcriprione facili defungi? Aliquanro plus Sacerdos fecit; eruditiſſimus Peravius, qui qua via Vererum Monumentorum ſerutandorum deſcendebar, forte nactus Narrationum mearum fragmenra nonnulla, qualia invenerat edidir Pariſienſibus Typis. Verum & ipſe præterivir, merito derrectans interprerandi operam, in ram eorrupro, quale nactus erar, exemplari utique perdendam. Equidem (fatendum enim eſt) pejori longe loco eram quam vulneratus ab Hierieuntinum iter obſidentibus Sicariis Viatot. ille ſiquidem ureumque confoſſus, ſpirabat adhuc ramen; Ego animam exhalaveram ſenſu plane caſſus ac ſpiritu: non minus quam ille memorarus in libris Regum, quem qui humaturi exierant, inſtantium Larrunculorum metu feſtinantes, in ſepulcrum Eliſæi conjecerunt, caſu ipſi forrunaro: erenim contactu oſſium Prophetæ revixit mortuus

Num. 35. 25.

Luc. 10. 32.

Lib. 4. Reg. c. 13. 21.

Par mihi felicitas ex Te contigit. Os tuum & caro tua Eminentiſſimus Franciſcus Cardinalis Barberinus me conclamatum, depoſitum, exanimem colligens, tollens, amplectens, tandem ut viverem effecit; cuis ſcilicet obſecutus votis & mandatis. Tu enim exemplum mei Operis integrum aeterſitum e quodam angulo Græciæ, illius fidei vivens commiſeras, hortans inſtanſque ut edendum aliquando curarer. Tu hoc ille nulli operæ, contentioni, ſumptui pepercit. Miſit, egit; movit multa longo tempore, quoad longanimitate atque efficaci perſeverantia obſtaculis perruptis optati compos, mihi derelicto atque abjecto verus beneficus Samaritanus Soſpitator extitit. Ille humo me ſublatum ac pulvere, iſti a quo ſum latinitate donatus Interpreti, velut Stabulario commendatum, Denariis multo ultra quam duobus deſcriptionis & excuſionis ab Amanuenſibus ac Chaleographis neceſſaria mihi vulgando opera redempta, tum cæteris omnibus in lucem emergendi ſubſidiis, non munifice ſolum, ſed magnifice etiam inſtructum, in huuc litteratiæ celebritatis Meridiem protulit; ubi mea Hiſtoria, ramquam illa Memnonis Statua, inſueti ſibi Solis percuſſa nunc primum radiis, erumpat in voces immortale tuum ae Tuorum Sanctiſſime Pontifex in me ae Rem litterariam meritum Orbe late toto prædicaturas.

Plin. l. 36. c. 8.

LECTORI

QUOD nunc primum e Græciæ Naufragiis emergit GEORGIUS PACHYMERES, Hiſtoricus non minus alioqui luce dignus Latina, quam multi ejus Æquales ac Poſteri, jam pridem typis & litteris evulgati noſtratibus, non ſola infelicitas ſed culpa ejus quædam fecit. Retruſus & antiquarius Scriptor, quem loqui cum Vulgo quidquam piget; præterea perplexus & hiantis ſententiæ Compoſitor, tot tenebris ſuas vigilias obvolvit, ut Eruditiſſimorum, quibus innotuit, Interpretum a ſui Editione tentanda curas conatuſque deterruerit: idem paſſus quod ſepias ajunt atque torpedines, qui piſces quod rarius Menſarum honore digneotur, caligini quam offundunt, torpori quem afflant, imputent; illa oculos, hoc manus & brachia Piſcantium a niſu eos e nativo gurgite tollendi ſoliti repellere.

II. Erat tamen haud dubium operæpretium in ejus publicatione Hiſtoriæ, quæ res magnas ac memorabiles per annos fere octoginta Sæculi obſcuri ac Teſtium inopis geſtas, ſi minus ſemper diſerta, ſaltem prudenti, diligenti, morata, & plerumque fideli narratione proſequatur: quæ poſtremæ quaſi Scenæ Orientalis Imperii ſub Domo Palæologa, ita principia exhibet, ut in iis cauſas tragicæ Cataſtrophes, qua Turcis & Muhammedi Conſtantini Regia ſuccubuit, advertere prudens Lector manifeſtas queat; quæ plurima docet uſquam alibi notata: quæ a Niceta & Acropolita ad Cantacuzenum, hiatum quemdam explens publicæ memoriæ, viam quaſi Regiam interni albis velut quadrigis Hiſtoricæ veritatis, qua noſtra uſque ad tempora, nuſpiam hærente aut abrupta triumphi pompa invehatur: Quæ denique negotium omnis ævi maximum & celeberrimum, Conciliationis Eccleſiarum Græcæ cum Latina, ſic a primis Originibus evolvit, ſic a deliberationum arcanis veriſque rationibus, per anfractus inde ſucoſarum Artium, hinc Fidei ſynceræ, ad ſuos exitus perducit; ut aſſerere non dubitem; Id Argumentum ingens a nullo plus Græco Scriptore lucis accipere.

III. Non me fugit, intercedi adverſus hæc ſpecioſa & plauſibili Exceptione poſſe a merito querentibus; Pachymerianam hanc Hiſtoriam non raro Græcorum Schiſmati favere; Latinorum res & jura deterere narrando: Auctoris pronum in partem ſequiorem multis modis ſtudium oſtendere. Non nego; non excuſo: & ita factum, & large in hoc peccatum a Noſtro confiteor. tamen contendo, utilem publico, & ipſi quinetiam in bis læſæ Veritati atque Orthodoxæ Fidei optabilem talis Libri evulgationem eſſe. Neque ad hoc evincendum utor præjudiciis Eccleſiæ, Hiſtorias Euſebii Cæſarienſis, Ariani a multis habiti; Socratis & Sozomeni, palam Novatianorum; Nicephori Calliſti e fæce licet interdum haurientis Hæreſum; & alias ſuſpectorum pariter Scriptorum, legi ſinentis & probantis. Ajo, vel ſi omnes quos nominavi exterminarentur; peculiari nomine intereſſe Apoſtolicæ Sedis & Romanæ Communionis Univerſæ, ſubjici oculis, & teri manibus cunctorum hoc Pachymeris Opus: quoniam in eo ſanitas doctrinæ de Proceſſione Spiritus Sancti ex Patre Filioque; de Primatu Papæ, & Jure Provocationis ad Romanam Sedem ex quocumque Patriarchatu; ſyncera caritas & vera ſanctimonia Gregorii X. aliorumque Romanorum per ea tempora Pontificum; Joannis Vecci Conſtantinopolitani Patriarchæ, Patres Latinorum ſtudioſiſſime amplexi, conſtantiſſime tuiti, eruditio maxima, liberrimum idemq; perſpicaciſſimum ingenium, veracitas intrepida, vita inculpata, mores ſancti, divinis etiam illuſtrationibus probati, palam magnificeque prædicantur. idque ab oculato Teſte, & quod caput eſt, domo Adverſantium producto, ipſoque baud diſſimulanter Adverſariis ſtudente. ut quod dicit nobis favens, expreſſum evidentia veritatis; quod contrarium immiſcet, educationis vitio inolitum, ſubornatum adulatione, ambitioſis ſpebus, obnoxiis a vi tyrannica timoribus contra officii conſcientiam extortum, merito debeat intelligi. Auſim dicere: ſi totus Orthodoxus eſſet Pachymeres, minus juvaret. Sunt veneno carentes, & prorſus innoxii ſerpentes: ſed ii theriacam non faciunt. Viperis opus eſt exitiali ſucco turgidis, letbali dente infeſtis, unde ſalutare Alexipharmacum poſſit exiſtere. adeo malis interdum etiam & peſtibus ſua ineſt utilitas! Habes cur non tolerabilis ſolum, ſed etiam expetibilis Schiſmatici Scriptoris Editio ſit. Cæterum etſi non magis periculum eſſe video, ne Catholicus

e Pachymeris lectione Schisma discat, quam ne Christianus, Deorum falsorum passim occurrente in libris Veterum Græcis Latinisque vulgo tritis mentione, in Idololatriam pertrahatur; dedi tamen diligentem operam in Notis ad singula loca maculosa, ne calumniæ ac mendacia impune Auctori, fraudi Lectori forent.

IV. Quod superest, Editionis hujus Consilia, Causas, Facultates, totamque rationem edisserenti operam mihi ne, quæso, gravere, Lector, brevem commodare. Sanctæ memoriæ URBANUS Pontifex ejus nominis Octavus duo Historica Pachymeris Opera, totidem distinctis tranimarinæ ac perantiquæ manus exaratæ voluminibus, in suo Thesauro Librario servabat, integra, & haud paulo saniora quam quæ Augustanus Volsio visus Codex habuit. Prior Tomus in Libros tributus sex, Michaelis Palæologi Res gestas ante Imperium & in Imperio enarrat; Alter Libris septem magnam partem Actorum longi Principatus Andronici Senioris exhibet. utrumque illum a se perfectum Commentarium, pro ea qua valebat Græcæ linguæ peritia doctissimus is Pontifex, dignum qui Latine legeretur, judicabat: idque ut procuraret familiarissimo & fidissimo sibi capiti Eminentissimo Cardinali FRANCISCO BARBERINO Fratris Filio, sæpe impensèque commendavit. Quam ad hoc ille per bos annos viginti, & quod excurrit, diligentiam adhibuerit, infinitum sit minute persequi. Satis fuerit dixisse; nihil in hoc genere quod utcumque tentari posset, ab eo unquam uspiamve prætermissum. Obtulit, invitavit, regavit, promisit, voce coram, scriptis litteris, per Amicos conventis Viris doctis: nihil denique non egit, quo Pachymeri, Latini alicunde Interpretis suppeteret copia; missis etiam procul extra Italiam ipsis Codicibus Archetypis; quasi ut suam per se ipsi causam agerent; & miserationem præsentes ac supplices moverent: quos rali occasione multis annis in Viri doctissimi jacuisse scriniis multi sciunt. Successus fuit, qualem Comitiorum de Regno Arborum Sacer Apologus memorat: ut nimirum Vite, Oliva, Ficu, cunctis pro se quaque Plantis felicibus recusantibus, ad Rhamnum res devolveretur. Licet eram mihi conscius supellectilis cartæ, minoris facultatis, temporis diversissimis occupationibus addictissimi: tamen cognitis desideriis Viri summi de me optime meriti, verecundiæ meæ vim facientibus & Imperiorum occupantibus partes, audere supra vires non dubitavi, ejusque onus negotii subire, in quo sustinendo defungendoque vice otii ingeniique omnis, studium mihi esse deberet atque obsequium. *Jud.* 9.

V. Sic ad eum laborem aggrediens, in recensendo vertendoque fundum habui Barberinum Codicem, eum de quo multa dixi, omnium, opinor, qui extant uspiam integerrimum & optimum, in charta transmarina, vetustatis Auctori Pachymeri æqualis; manus non speciosissimæ quidem, aut lectu facillimæ; cæterum eruditæ & exactæ. Duos consulni alios in dubiis, Vaticanum & Allatianum: Priori a Bibliotheca Pontificia, ubi asservatur, nomen feci. fuit is quondam V.C. Aloysii Lollini Episcopi Bellunensis, qui eum moriens cum aliis ms. ms. quæ multa collegeret, Vaticanæ Bibliothecæ legavit. Hunc ut inde domum auferrem, ibique ad continuum & liberiorem usum multis mensibus tenerem S.D.N. ALEXANDRI VII. præstans benignitas concessit. Tertium humanissime suppeditavit e privato peculio Librario Illustrissimus Leo Allatius Præfectus Bibliothecæ Vaticanæ. Præfert is Antiquitatem quadringentorum facile annorum chartæ & scripturæ specie ac *τύπῳ*, sed est *διέφαλες ἢ ἀτελὲς*. decem circiter capitibus primis mutilus, finem item lacunis interpellatum, & injuriis ævi ac tempestatum corruptum habens. Vaticanus longe recentioris est manus. In Barberino Codice pertusis casu quodam foliis duobus, in capitibus v. & vi. Libri I. hiatus totidem fuere, quos explere non potui ex Allatiano, qui primis, ut dixi, capitibus decem caret; nec ex Vaticano, qui non tam apographum Historiæ Pachymeris, quam compendium est, diversis pleraque verbis exprimens, non paucis prætermissis. Recurri ergo ad Exemplar asservatum in Bibliotheca Regis Christianissimi Parisiensi, unde meo rogatu R. P. Philippus Labbe quod opus erat ambabus lacunis coæquandis, diligenter excripsit, & misit.

VI. Interpretationis non anxie addictæ, sed & in paraphrasim aliquando redundantis, hæc peculiaris excusatio est in hoc omnium, qui græce Historias ediderunt, obscurissimo Scriptore. Lectorum alii Græce sciunt, alii (quæ major turba est) non item. Neutrorum accommodatam rationibus putabam versionem scrupulose sedulam, balbutientem & illantam, quæ jejuna squallidis, intricata perplexis, ambigua confusioribus mutaret. Nam græce quidem docti, si queis cupido insit indolem noscendi Pachymerianæ dictionis, longe id assequentur facilius græco ipso con-

textu protinus viſendo, quam male-terſo intuendo velut quodam ſpeculo interpretamenti ſeſqui-barbari, latinitatem invitiſſimam per omnia græciſmi veſtigia lutulento tramite raptantis. Cæterorum qui una freti latinæ linguæ peritia Hiſtoriam hanc in manus ſumeut, manifeſtum eſt non id votum aut deſtinarum eſſe noctium & labirynthorum ambagioſi Scripti experimentum præſens capere, potius quam abſconditæ deſoſſæque illic fidei geſtarum vere rerum liquido lucidoque teſtimonio doceri. Studui ergo, quo his obſecundarem, indagatum magno plerumque labore meo hujus Scriptoris ſenſum quam clariſſime proponere; adeoque, ubi res poſceret, diſtincta e confuſis, ex horridis nitida, plana e pravis, aperta ex æniginaticis reddere.

VII. Erunt tamen (ſcio) quibus nec Factum nec Facti Defenſio probabitur. Hi vero vel Oſtraciſmo me, licet, exterminent; modo Teſtæ caulam adſcribant: *Proſcriptum Te volumus, quod tenebricoſiſſimum Scriptorem primo aſpectu intelligibilem feceris.* Sed meliora Venuſinus anguretur e diverſo reſponſans.

Solventur riſu tabulæ, Tu miſſus abibis. Hor. Sat. 1. lib. 2.

Enimvero, ſi mentem Scripti non aſſequitur, ſi aſſligie aliena, ſi non ægre ſentat quidquid ſubeſt, jure vapulet Interpres: Donec quidem latentia producit, involuta exerit, obruta eruit; dum nucleum, ſuccum intimum, meram medullam ſententiæ abſtruſæ fracto extractum Cortici, velut cibi cocti & conditi paratum legenti ferculum apponit; ſinant iſti Moroſi ſerviri ſui commodis & vereantur id damnare, unde, niſi diſſimulant, ſe quoque ipſos juvari ſentiunt. Nec eo tamen hæc trahi velim, quaſi nuſpiam offenderim, arroganter aſſeverem; aut ubi meruerim, culpari abnuam. Unum deprecor: ne judicium præcipiteur: ueve ad primam nævi ſpeciem veru ac nigrum theta plagoſus Cenſor expediat. Cognoſcere prius ne gravetur in Gloſſario & Notis, quæ me ad ſic interpretandum cauſæ imputerint. vel abſolvet, vel ignoſcet, vel mitius forte caſtigabit perſpecto quid in re ſit. Typographi menda ne imputentur mihi cur poſtulem, quod ipſa ultro æquitas largitur? Ne multa graviaque intervenirent, cura eſt non mediocri certatum: ne ulla vel levia irreperent vitare ultra humanam faculſtatem fuit. Index præcipuorum appenſus ad calcem Obſervationum eſt, cujus admonitu manu adjuvet qui adverterit, & benefacti locum occupet. Chronologicas Controverſias (nam erant & hic nodi ejus generis digni vindice) in Librum proprium ſepoſuimus, cui *ἐπίμετρον* ſuperjectum eſt: *Specimen Sapientiæ Indorum Veterum.* Liber tertio ſuccedentium invicem Tranſlationum Gradu, ex Indico, Perſico, Arabico, Græcus factus, & velut tunc notiſſimus Conſtantinopoli, ab Imperatore ibi apud hunc noſtrum concionante laudatus, quærendi ſui neceſſitatem impoſuit haud aliter intellecturis locum in quo memoratur. Inventus in locuplete talium Penu, Muſeo Illuſtriſſimi Allatii ejus benigna gratia viſus a me Latineque redditus, ejuſdem judicio & hortatu editus hic integer eſt, non invenuſta, ni fallor, peregrinitate placiturus. Vale.

Facultas Præpoſiti Generalis Societ. JESU.

Cum Interpretationem Latinam Hiſtoriæ Græcæ Georgii Pachymeris ſcriptam a P. Petro Poſſino Sacerdote Soc. noſtræ, & ab eodem ei adjunctos Obſervationum Libros tres cum Appendice, aliquot eiuſdem Societatis Theologi recognoverint, & in lucem edi poſſe probaverint, facultatem concedimus, ut Typis mandentur, ſi iis ad quos pertinet, ita videbitur; cujus rei gratia has litteras manu noſtra ſubſcriptas, ſigilloque noſtro munitas damus. Romæ 8. Julii 1665.

Joannes Paulus Oliva.

Imprimatur ſi videbitur Reverendiſſimo S. P. Apoſt. Mag.

O. Archiep. Patras. Viceſg.

Imprimatur

Fr. Hyacinthus Libellus S. Palatii Apoſtolici Magiſter.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΧΥΜΕΡΗ ΜΙΚΑΗΛ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

GEORGII PACHYMERIS MICHAEL PALÆOLOGUS

SIVE

HISTORIA RERUM A MICHAELE PALÆOLOGO

ante Imperium & in Imperio geſtarum

Interprete PETRO POSSINO Societatis JESU.

LIBER PRIMUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ.

Κεφ. α'.

Προοίμιον τῆ ξυγγραφέως. ἡ περὶ τῆς ἀληθείας τῆδ λεγομένων.

Κεφ. β'.

Διὰ τί τὰ τῆδ πρότερον βασιλεύσάντων ἐνθάδε δι' ὰ μνημονεύεται.

Κεφ. γ'.

Ὅπως οἱ παλαιοὶ κατωχύρωσαν τὰς ἄκρας.

Κεφ. δ'.

Ὅπως τῆδ ἐν ταῖς ἄκραις ἐπεμελοῦντο ἀνδρῶν ἡ φραγμάτων.

CAPITA LIBRI PRIMI. Edit. Rom. pag. 1.

CAP. I.

Proœmium. De Auctore hujus Hiſtoriæ; & qua fide is ſcripſerit.

CAP. II.

Cur omiſſa Priorum Principum Acta. pag. 2.

CAP. III.

Ut Arces a Veteribus munitæ fuerint.

CAP. IV.

Ut curaverint Præſidiarios Arcium & res ipſorum.

CAP. V.

Ut recepta olim ex Italis Urbe, debilitatæ res Orientales fuerint: & de Chadeno.

CAP. VI.

Ut Persæ occuparint Romani limitis montes.

CAP. VII.

Ut Imperante Joanne Michaelis Palæologi fides erga Imperatores firmata fuerit.

CAP. VIII.

Ut Junior Lascaris plures e Magistratibus contemptim amoverit, aliis suffectis.

CAP. IX.

Ut Cotyi Palæologo persuaserit fugam ad Persas.

CAP. X.

Ut reversus & bene exceptus Palæologus missus fuerit Dux in Occidentem.

CAP. XI.

Mittitur Chadenus ducturus Palæologum catenis vinctum.

CAP. XII.

Ut Imperator ægrotans omnes veneficiorum ac præstigiarum suspectos habuerit; & de Martha.

CAP. XIII.

Mors Theodori Augusti, & ipsius dum viveret res præclare gestæ.

CAP. XIV.

Ut Lascaris a Patre Joanne ad Imperium eruditus fuerit.

CAP. XV.

Ut Protovestiarius Muzalon Pueri Principis Joannis tutelam susceperit.

CAP. XVI.

Concio Protovestiarii Muzalonis.

CAP. XVII.

Responsio Palæologi ad Concionem Protovestiarii.

CAP. XVIII.

Seditio Exercitus in Muzalones.

CAP. XIX.

Ut Muzalones ab Exercitu interfecti sint.

CAP. XX.

Ut quidam Magnatum propter hæc recesserint: Alii aliter sibi caverint. Edit. Rom. pag. 3.

CAP. XXI.

Contentio inter Principes de tutela Principis Pueri.

CAP. XXII.

Ut Pralatus cæteris Palæologus fuerit, demandata ei tutela Imperatoris.

CAP. XXIII.

Ut Palæologus Magni Ducis honore auctus fuerit.

Κεφ. ε'.

Οπως ἁλώσης πάλαι τῆς πόλεως παρ' Ιταλῶν ἐξηνδράποτο τὰ κῆ τὴν ἀναπλεὼ. κὴ περὶ τῦ Χαδένω.

Κεφ. ς'.

Οπως οἱ Πέρσαι κατέχον τὰ Ρωμαΐδος ὄρη.

Κεφ. ζ'.

Οπως ἐπὶ βασιλέως τῦ Ιώαννου ἐπὶ τῇ εἰς βασιλέως πίστει ὁ Παλαιολόγος Μιχαὴλ κατεφαλίζετο.

Κεφ. η'.

Οπως ὁ δεύτερος Λάσκαρις πολλὰς τῆς ἐν ἀξιώμασιν ὑπερορᾶν, ὑπὲρ ἄντικα διέτησε.

Κεφ. θ'.

Οπως ὁ Κότυς τὸν Παλαιολόγον παρασκευάζει ἀσπομλῆσαι πρὸς Πέρσας.

Κεφ ι'.

Οπως ὁ Παλαιολόγος ἐπανελθὼν κὴ δίχθοὰς στέλλεται, στράτηγος ἐν τοῖς κῆ τὴν δύσιν.

Κεφ. ια'.

Οπως ἀποστέλλεται Χαδηνὸς ἀγαγεῖν αὐτὸν σιδηρόδετον.

Κεφ. ιβ'.

Οπως νοσῶν ὁ Βασιλεὺς πάντας ὑπὸ μαγείας ὑπώπτευε κὴ τὴ κῆ τὴ μάρθαν.

Κεφ. ιγ'.

Θάνατος τῦ Βασιλέως Θεοδώρου, κὴ τὰ ἐπὶ ζῶντος αὐτῦ κατορθώματα.

Κεφ. ιδ'.

Οπως ἐπαιδεύετο ὁ Λάσκαρις παρὰ τῦ πατρὸς Ιώαννου εἰς Βασίλειαν ἀναγόμβος.

Κεφ. ιε'.

Οπως ὁ Πρωτοβεστιαρίος Μυζάλων τῦ μεσαιτάτου Βασιλέως Ιώαννου ἐπιτροπεύει.

Κεφ ις'.

Δημηγορία τῦ Πρωτοβεστιαρίου Μυζάλωνος.

Κεφ. ιζ'.

Απολογία πρὸς τὴν δημηγορίαν, τῦ Παλαιολόγου.

Κεφ. ιη'.

Επίθεσις τῦ στρατῦ κῆ τῆς Μυζαλώνων.

Κεφ ιθ'.

Οπως παρὰ τῦ στρατῦ ἐτολμήθη ὁ φόνος τοῖς Μυζάλωσιν.

Κεφ κ.

Οπως τῆς μεγιστάνων ἄλλ ταῦτά τινες ὑπεχώρων. οἱ δὲ διεφυλάττοντο.

Κεφ. κα'.

Οπως ἐφιλονείκων οἱ ἄρχοντες περὶ τὴν τῦ Βασιλέως κηδεμονίαν.

Κεφ. κβ'.

Οπως προετιμήθη εἰς τοῦτο τῆς ἄλλων ὁ Παλαιολόγος.

Κεφ. κγ'.

Οπως Παλαιολόγος ἐτιμήθη εἰς Μέγαν Δοῦκα.

Κεφ. κδ'.

Κεφ. κδ'.

Οπως νοσήσας ὁ Βασιλεὺς Ιωάννης πολλὰ τοῖς πένησιν ἐχορήγησεν.

CAP. XXIV.

Ut agrotans Imperator Joannes multa Pauperibus erogaverit.

Κεφ. κε'.

Οπως ἐπιπολαίως ὁ μέγας Δὺξ τῷ βασιλικῶν χρημάτων ἀποτόμῳ, πειρᾶται ἑαυτῷ τὴν εὔνοιαν.

CAP. XXV.

Ut Magnus Dux levi delibatione regia pecunia Hominum sibi benevolentiam conciliaverit.

Κεφ. κς'.

Οπως ἐλθόντος τὸν Πατριάρχου πολλῷ ὁ μέγας Δὺξ ἐπεδείξατο τὴν ὑποπτωσιν.

CAP. XXVI.

Ut venientem ad se Patriarcham Dux Magnus summa demissione exceperit.

Κεφ. κζ'.

Οπως καταδημαγώγων τὰς πλείσας οἱ περὶ τὸν μεγάλον Δυκὸς λέγοντες, τὴν δεσπότιν γίγνοντ.

CAP. XXVII.

Ut Magnus Dux ingenti Amicorum ambitu Despota renunciatus fuerit.

Κεφ. κη'.

Οπως ὁ Πατριάρχης σωφρονεῖ τοῖς ὑπὲρ τὸν Παλαιολόγου λέγουσι.

CAP. XXVIII.

Ut Patriarcha faventium Palæologo studia comprobarit.

Κεφ. κθ'.

Οπως ὑποσαλεύσας ὁ Παλαιολόγος τὰς πολλὰς, ἁπάντων δὲ αὐτῷ τὸ μέγιστον.

CAP. XXIX.

Ut delinitis Palæologus plerisque Principum, summum honorem eblanditus sit.

Κεφ. λ'.

Οπως ὁ ἐν τῇ δύσει δεσπότης Μιχαὴλ κατηρτύθη τὰ πραγμάτων.

CAP. XXX.

Ut in Occidente Despota Michael elatus in spem majorem, nova molitus sit.

Κεφ. λα'.

Οπως ὁ Αχαΐας ὁ Πρίγκιψ Ρωμαίοις ἑάλω.

CAP. XXXI.

Ut Achajæ Princeps captus a Romanis sit.

Κεφ. λβ'.

Οπως ὁ Μιχαὴλ δεσπότης νικᾷ Ρωμαίους, τὸν αἱρεῖ Καισαρα.

CAP. XXXII.

Ut Michael Despota Romanos vicerit, & Cæsarem ceperit.

CAPUT I.

Proœmium: de Auctore hujus Hiſtoriæ, & qua fide is ſcripſerit.

Edit. Rom. pag. 4

GEorgius Conſtantinopolitanus genere ortus & enutritus Nicææ, Conſtantinopolim rurſus tranſlatus, quando ea, ſic Deo annuente, ſub Romanorum dominium rediit, annos tunc natus undeviginti, Clero adſcriptus, ac primis Eccleſiæ dignitatibus ornatus, adeo ut uſque ad Protecdici honorem eveheretur; In Palatinis quoque Officiis Dicæophylacis Magiſtratu honoratus, hæc litteris tradidit: non rumores longe petitos, nulloque teſtimonio probatos excipiens, neque ſolum famæ fidens, uti ſæpe ſcribenti uſuvenit, dum nimis facile creditur omni qui dicat, ſe audiſſe, aut vidiſſe. Verum qui per me ipſe pleraque viderim ſic contigiſſe, ut refero: vel ſi ab aliis acceperim, diligenter excuſſerim, a quibus primum ea ſint viſa dum fierent: ac nec ſic unius teſtimonio crediderim, ſed multorum affirmationi concordi. Scripſi autem ne tempus ſuapte natura involvens ac tegens multa, crebriſque ſuis circuitionibus obruens, hæc quoque deleat fugientia ipſo decurſu. Neceſſe quippe eſt, quæ aliquando viſa ſunt, contegi tandem: ut Doctus quidam aſſeruit, ac vere pronunciavit. Sed neque par eſt de his rebus dicentem, mendacio minoris facere veritatem. Hiſtoriæ namque, uti quis dixerit, anima veritas: & veritas ipſa revera res ſacra eſt. Is igitur qui pluris facit mendacium, aperte ſacrilegus eſt. At neque propoſitum nobis eſt geſtis aliorum pondus addere, quaſi vel odio, vel benevolentia moveremur. Ut & quod male accidit, plus æquo lacereturve; & quod bene cecidit, impenſius celebretur; hiſtoria legentibus imponente. Quandoquidem enim quæcumque, ubivis terrarum geſta ſint, licet quidem narrare argumenta dicendi quærentibus; licet & omittere indicta, nulla neceſſitate ſcibere cogente; fatius profecto ſit, ut ego quidem arbitror, ſilentio præterire, quam ſecus ac geſta ſunt tradere: præſtat enim legentibus nihil eorum ſcire, quam contra ac vere actu ſunt doceri. Illinc enim inſcientia quædam, & ſimplex illa quidem, innaſcitur, nullam inurens turpitudinem; hinc duplex oboritur ignoratio; homine ſcire ſe putante quod omnino neſcit; quo ſane nihil pejus. Verumenimvero nec ipſe ſcribendi provinciam aggrederer, niſi futura ex præteritis æſtimans, magnopere timerem, difficiliora, aſperioraque imminere in poſterum. Multo enim videlicet auditu mirabilius eſt, ex tanta, *pag. 5.* quam deguſtavimus, tranquillitate in hanc ultimam calamitatem decidiſſe res noſtras, quam hæc nunc ita compoſita quæ cernimus, procella quadam nova ingruente, ex hac proſperitate deturbari in perturbationem adeo miſeram, ut ex ſpecie, ac flore omni ptioris felicitatis, tempeſtas atrox ingruens, vix tantum ſatis agriſque modo virentibus reliqui faciat, quanto eſſet opus, non dicam perducendis ad maturitatem fructibus, ſed vel ad vitam intus vegetabilem, cum ſpe proditurorum iterum quandoque germinum, ægre, ac miſere quendam.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κωνσταντινοπολίτης μὲν τὸ ἀνέκαθεν, ἐν Νικαίᾳ δὲ ἐγγενὴς, ἐντραφεὶς, ἐν Κωνσταντίνῳ δὲ κατοπτὰς αὖθις, ὅτε θείῳ νεύματι ὑπὸ Ῥωμαίων ἐγένετο, ἐπ᾽ ἐτῶν ὢν ἐννέα, ἐνὸς δέοντος. Τἀκεῖθεν ἐν κλήρῳ σωθεὶς θείῳ, ἐν ἀξιώμασιν Ἐκκλησιαστικοῖς ἐντραφείς, ἐν ἕως ἐν τοῖς Πρωτεκδίκου θρόνοις τιμηθείς. ἔτι δὲ ἐν ἀνακτόροις τοῖς βασιλικοῖς λαμπρὰ τιμηθεὶς, τάδε ξυνέγραψεν· οὐ λόγῳ λαβὼν ἄνωθεν ἀμαρτύρους, οὐδ᾽ ἀκοῇ πιστεύων μόνῃ, ὥσπερ πολλοῖς συμβαίνει τῇ βουλομένῃ γράφειν, οὔτε τοὺς λόγους ἰσχναίνων, ἢ ἐξ ἀκοῆς αὐτὸς, πιστὸς δ᾽ ἀξιοῦ τοῖς λόγοις, οἷ μόνον λόγοι, λογίζεσθαι, ἀλλ᾽ αὐτόπτης τὰ πλεῖστα ὧν ξυμβέβηγεγονὼς, ἢ ἐν μαθὼν ἀκριβῶς παρ᾽ ὧν τὸ πρῶτον ὡράθη πραχθέντα. πλεῖστα δ᾽ οὐκ ἀμάρτυρα, ἀλλὰ ἐν πολλοῖς ἄλλοις συναγορεύοντα. ὡς ἂν μὲν ὁ ξύμπας χρόνος φύσει ἔχων τὰ πολλὰ κρύπτειν συχναῖς κυκλικαῖς περιόδοις, καὶ παῖ᾽ ἀφανίσῃ κατὰ μικρὸν ἐξίπλατῃ παραδρομῇ γιγνόμενα, ἐξ τὸ φανέντα κρύπτεσθαι πάντα ἀνέκλειπτα εἶναι, ὡς πᾶσι τοῖς σοφοῖς ἔφη, ἐ ἀληθῶς ἐγκωμιάσασα. ἢ μὲν ὥστε ἐ τὸ ἀληθὲς περὶ ἑλάττονος τοῦ ψεύδους ποιήσασθαι περὶ τούτων λέγοντα. Ἰσχνίας ἦν, ὡς ἄν τις εἴποι, ψυχὴ ἡ ἀληθοῦς, ἐ τὸ τῆς ἀληθείας χρῆμα ἐπάναγκες ἱερὸν. ὁ δὲ πρὸ τούτου τὸ ψεῦδος ἄγων, ἄντικρυς ἱεροσυλεῖ. Ἀλλως τε ἐ ἐμοὶ ἦν ἐπὶ πρόθυμος τοῖς πραχθεῖσι μέγαθος ἐντιθέναι, ὥσπερ ἐπὶ τισὶ μείζοσι ἐν μέσῃ, ἢ μὴ διείας, ὡς ἂν πλέον, ἢ εἰς, ἢ τὸ κακὸς ξυμβὰν ἐξεσφοῖτο, ἢ τὸ εὖ ξυμπεσὸν ὑμνοῖεν, τῷ λέγειν τοὺς ἀκοὰς γεγοητεύοντες. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἐπὶ δεῦρο πραχθέντα ἐξ μὲν καὶ δυξείαιεν, οἷς δὲ ἐ λέγειν βουλομένοις ἐξείη. ἐξ δὲ ἐξὸν ἄρρητα, μὲ ἀκόρεστος ὑπάρχῃ, καθ᾽ ἡμᾶς γοῦν, τὸ σιωπᾶν, ἢ τὸ λέγειν ἄλλως ἢ ὡς ἐπράχθησαν. Καὶ πρόκειται δύπου τοῖς ἀκούσι τὸ μὲ μανθάνειν ἕλος, ἢ τὸ μανθάνειν ἀλλως, ἢ ὡς ἕστως ἐξουσία βούλεται. Ὡς ἐπεῖθεν μὲν ἡ ἁπλῶς εἰσαγομένης ἐπείσης ἀγνοίας, ἐξ ἧς ἡ μῶμος προσείβεται. ἐντεῦθεν δὲ τῆς διπλῆς, ὡς τὸ μὴ εἰδέναι συμβαίνειν ἢ εἰδέναι εἰς μέσον, ἢ δύνασθαι χέρσον ὕδατι. ἡ μὲν ἀλλ᾽ οὐδ᾽ αὐτὸς ἐγχειρήσει ἂν τῇ γραφῇ, ἵνα μοι μὴ ἐπὶ πλεῖον ἐλπίζειν προϊόντος ἢ χρόνου τὰ χείρω. Ἐ ἔτι ξυμβαίνειν, ἐν τῶν παρόντων ἐ τὰ ἐς αὖθις ἐσχαζομένῳ, ἢ μᾶλλον ἐν τῇ συμβάντων λογιζομένῳ τὰ συμβησόμενα. πολλῷ γὰρ δύπου εἰς ἀκριβῶ ὠνίᾳ θαυμασιώτερον ἐν τοιούτῳ, ἧς δὲ ἐ γεγόμεθα ἀτυχίας ἐ κατηφέστερος, εἰς τάδε ξυμφορᾶς τὰ πράγματα προελθεῖν, ἢ τοιαῦτα φανέντα καὶ ὕπο ἐ πρότερα εὐδαίμονος δοκοῦ χειμῶνος ἐπισφρήσαντος καταρρίδασαι, εἰς τὸ ἀμαζὲς κατανεχθῆναι, ὥστε μὴ ἐπώραν εὐδαλοῦν, ἀλλ᾽ οὐδὲ ζωτικῆς τὸ πνεῦμα παράπαν μετέχειν αἰσθήσεως.

CAPUT II

Cur omissa Priorum Principum Acta.

Το γοῦν ἀπατρίχειν ἐπὶ τὰς πρόπερσι, ἢ καθ' ἡμᾶς ἀρξαντας, ἀφιστῶσιν ἄρχεσθαι τὰ ἐκείνων ἐπιόντας, ὅπως ἀσφαλῶς καὶ μεθ' ὅτι πλείστης τῆς ἐξουλίας, ἧς ἐδεῖν ἄμεινον, διῴκουν τὰ πράγματα, τὸν ἀρχὸν ἐντοῦθεν καπνυρουῦντας, καὶ παύσασθαι πειρωμένους εἰς μιαρὸν ταύτης ἀνοίας, ἐπὶ ξένοι καὶ μόνοις ἐπιπολαζούσαις ἀρχῆσθαι τῶν πόλεσι, Νικαίᾳ, Πρύσῃ, ἢ τρίτῃ Φιλαδελφείᾳ, τῆς πατρίδος ἐκπεσοῦσιν, ἐξ ὧν αἰτιῶν ἴδομεν μαθόντες, ὧν μοι δοκεῖ, κἂν λόγου θέλωμεν, ἀνυσὰ. τῷ τε πολλὰ καὶ μεγάλα ξυμβῆναι μεταξὺ ἀραπαύσαντα ἐκόντων, καὶ πολλῆς εἰκῆ μᾶλλον δύσμαχα ἀκολίας, ἢ τῷ μὲν ἡμᾶς τ' ἀκριβῶς εἰδέναι τὰ καὶ ἐφ' οἷσιν ταῖς αἰτίαις ξυνέπεσεν ἕκαστα. Ἀλλως τε ὅτι ἢ ἄλλος εἰκῆ ἐπῆλθε περὶ ἐκείνων, ἢ πεπλανημένως εἶμαι, καὶ ὥστε μὲν σφᾶς ἐκπεῖν, ἀσφαλῶς πιστεύειν ἐπεξόντας ἀαθέκαστον, ἀλλ' ἀκριβῶς καὶ ὡς οἷόντε, ἐξ ὧν ἐπὶ τῷ φραγμάτων ἅπαν καὶ πιεῖσαν ἴτε εἰς τέλος φραχθέντων, ἢ τὸ τοῦ χρόνου μηχάνημα ἄφρακτον λῦ, ἅμα πρατομένων, καὶ ἅμα γραφῇ διδομένων, ἀντιμαχομένω, ἢ ἀντισκοπευόντος οἷον τὸ Ἑρμῆ τῇ Λητοῖ, ἢ ἢ μᾶλλον νῦν ἐκείνης φρόδον ἀνακόπτοντος. Ταῦτ' ἄρα καὶ τὰ κατ' ἐκεῖνο συμβάντα τῷ χρόνῳ ἐκπόνον ἡμῖν ὡς τὰ ἀνυσὰ, καὶ ἄλλως τῷ προκειμένῳ σκοπῷ ἐξαγώνια. ἓν δὲ καὶ μόνον πῶς λεκτέον ἐστί, καὶ ἴσως ἀ περιττον, ὅτι καὶ μόνον ἐκείνο τενὶς αἰτιῶνται, ἢ τῆς τότε τῇ φραγμάτων ἀσφαλείας καὶ καταστάσεως, καὶ τῆς νῦν ἀπατρικῆς, ἢ συγχύσεως. πλὴν ἀ κατὰ τ' αὐτὸν οὕτως ἔχον, ἀλλὰ παρὸν μὲν, καὶ ὡς ὀχληρῶν τιλύμβων ἀσφαλείας, ἀπὸν δὲ ἢ ὡς ἀ ὀχληρῶν παροφλήσαν, ἢ παράστης συγχύσεως.

A CÆterum non facile opinor fuerit, vel si maxime cuperemus, recurrere ad priora tempora; & ab eorum qui ante nostram ætatem rebus præfuerunt, principatibus actisque repetendis, hujus quam modo meditamur initium Historiæ ducere: Exponendo, ut secure consultissimaque, qua nihil præstantius, prudentia, Rempublicam gubernaverint; Imperium ea maxime cura munientes, utcumque angustis illud ipsum circumclusum finibus, trium videlicet dumtaxat reliquarum tum ipsis Civitatum, Nicææ, Prusæ, & tertiæ Philadelphiæ, in quas exclusi Patria, iis quas didicimus causis, contigere, ibique se contiocre coacti fuerant. Magna sane, ac scriptione nec brevi digna, Imperantibus illis evenerunt: verum, ut dixi, nobis perdifficilia narraru; tum quia B rerum illius temporis haudquaquam exacta certaque ad nos est memoria perlata; consiliorum præsertim, ac causarum, ex quibus quidque tunc gestorum contigit suscipi: tum quod illud argumentum præoccupatum ab aliis jam est, non mala ut equidem arbitror, fide in eo versatis; sed ex præsenti notitia, eventus in ipsorum oculis tum viventium patratos fideli prosecutis Historia, quæ res prout gerebantur, ex visu, & experientia statim in litteras mitteret. Sic machinationes eludens Temporis, conantis semper obumbrare Veritatem, & suorum flexibus lapsuum involutam, quasi ne extet, obruere. Commissis invicem videlicet, ac jacula contra infesta minantibus, ut Græci ajunt, Mercurio, & Latona; aut illo potius hujus artes, ac C vim præverteote, ac quasi machinam rumpente. Quare Acta ejus temporis indicta intentataque nobis relinquantur, utique ad rem quam agimus non pertinentia. Unum ex illa tantum prætetita memoria resumendum hic nobis non inutiliter, ni fallor, est, propterea quod illud tale est, cui soli quidam adscribendam putant & securitatem, tranquillitatem- *Edit. Rom.* que quæ tunc fuit rerum; & perversionem, *pag. 6.* ac confusionem, quæ nunc cernitur: una causa contrarios effectus non eodem statu, ac modo producente: Sed tranquillitatem quidem operante quoad præsto fuit, & præsens adhibita est; postquam vero (quod minime oportuit) neglecta eadem, omissaque est, perturbationem inducente, qua nunc laboratur.

CAPUT III

Ut Arces a Veteribus munitæ fuerint.

Ἐκεῖνοι τοίνυν δυοῖν μέσον ἐχθροῖν ἐκπεπολεμημένοι, ἐξ ἓν μὲν Περσῶν, ἀπ' ἑσπέρας δ' Ἰταλῶν, οὐ μόνον τὸ πρὸς τῇ θαλάσσῃ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνώτατον καταχόντων, καὶ εἰς γυῶν κομιδῆ ἀμφοτέρωθεν ἀκπεσόντες, ὡς μηδ' ἐλεύθερας ἀναπνεῖν ἐᾶσθαι. Τῇ μὲν Ἰταλικὸν ἔχοντες συμμαχικὸν ἐπίστευον Πέρσαις, τῇ δὲ Σκυθικὸν προσλαβόμενοι ὄρτι πόθι φασὶν τε καὶ προσληφθὲν, ἀνώθεν τῆς Ἰταλῆς. σκοπὸς δ' ἦν ἐκείνοις ἀσφαλέστατον τὸ μέσον κατοχυρῶσαι, καὶ τὸ μὲν πρὸς θάλασσαν ἀπ' ἴσχυρ ὀχυρώματι ἄλωφ, ἢ θαλάσσῃ καταφρλίζεσθαι. ἀ δὲ γὰρ λῶ, θαλασσοκρατούσῃ τῇ Ἰταλῶν, καὶ προ-

D ILli ergo duplici utrinque obsessi genere Hostium, Persis quidem ab Oriente, ab Occasu Italis, non oram modo maritimam, sed & superiora occupantibus; & valde in angustum undecumque contrusi, vix ut libere respirare sinerentur. Aliquando quidem usi auxiliaribus Italis, Persas incursabant: Aliquando Scythicis adjuti armis, quæ non ita pridem apparere in his partibus, & societate nobis jungi cœpere, repellebant Italos. Hoc autem in istis difficultatibus potissimum spectabant, ut quod hinc, atque inde medium inter ipsos, & hostes ipsorum erat, munitis, &

validò præsidio infestis arcibus firmaretur. Ac maritimis quidem locis non aliud adjicere munimentum potuerunt quam ipsum mare. Non enim licebat, dominantibus mari Italis, & parrem continentis præsidio renentibus, ita illum munire limitem, ut nihil inde timeretur. Confinium orientalium alia natura erat. Prætentis enim ab ea parte altis, & præruptis montibus, magna spes erat intercludendi hostibus transitus, si juga, & angustæ fauces subjacentium vallium præoccuparentur. Quare cum pares non essent binis e diversa parte instruendis hostibus, ut saltem interim Pax a Persis esset, arcibus eos inde præsidiisque objectis summovere decreverunt. Nec minus difficile id fuit, quod & longus ibi tractus erat asperorum montium, & custodia vallium, per quas arctus erat transitus, ferme ab Orientalibus alio intentis negligebatur. Dilato ergo consilio muniendi oppida maritima in id tempus quo Italos continenti ejectos longe submovissent, in quo tunc potissimum laborabatur; quietem interea redemerunt a Persia pactione tributi annui, quod ipsis non modicum pendebant: sicque toto in Italos impetu ruerunt, crebrisque laboribus, ac bellis difficillimis insudantes, eos tandem expulsos, propriis navibus trans mare deportarunt; magnâ sic stabilita tranquillitate Romanis illic degentibus. Inde a Persis, vellent nollent, deficientes, muniendorum montium cura resumpta, multis, & robustis undique convocatis Advenis sedes in iis stabiles assignarunt, iisdemque custodiendas commiserunt munitissimas, quas extruxerant opere soliditimo, ac fere inexpugnabiles arces, quo modo Romanorum res optimo saoc loco posuerunt.

A συαπεχόντων τὰ πρόσω, ἀσφαλῶς τὸ λοιπὸν ἄγειν. Τὸ δὲ πρὸς ἕω ὀχυρωθὲν εἶχον, ἐρυμνότητι τῇ δυσβάτῳ ὄρους οἱ προλάβοντες, τῇ δὲ πάνυ ἐπιτηδείᾳ τοῦ τόπου πρὸς ἑαυτοὺς μαχεῖσθαι, τῇ ὅτι τὰ μὲν πρὸς ἕω ἄρη μάχεσθαι πολλῷ ἀνέχοντα, τῇ τὸ ἀσφαλὲς ἀπηγγυῶντα Ῥωμαίους, Πέρσαις δὲ ὡς εἰπεῖν, ἀμελήσασθαι, προσδοκίαν παρέχοντα αὐτοῖς καταχρήσεσθαι. Τῷ δὲ τῆς θαλάττης μέρει οὐκ ἔστιν ὅσον χρήσασθαι ἀχυράματι πρόσφορον, ἢ τοῖς Ἰταλοῖς ἐκβαλεῖν. Διὰ τοῦτο πλέον μὲν ἐσπούδαστο Πέρσαις, τῇ ἀκαιρίᾳ τοῦ πολέμου τῇ πρὸς ἐκείνους, ἐπίσημον τέλος λαβεῖν, ὃ δὴ καὶ ἐδίδοσαν οὐκ μικρόν. Τοῖς δ' Ἰταλοῖς ὅλως ἐπεῖχον ὁρμαῖς, συχνοῖς δὲ πόνοις τῇ ἀκαταπαύστοις πολέμοις ἐκδρομῶσιν, ἐκείνους μὲν ἐξῶσαι, τῇ ναυσὶν οἰκείαις παραπλέων παρηκόντως τῷ θαλάσσῃ, ἐκαλῶ τοῖς ἐκείνου τὸ Ῥωμαίων οἰκεῖον ἐδίδουν ἀσφάλειαν. εἶτα κῶπαι ἐρέσσαιεν, ἐκόντων ἀκόντων Πέρσῶν τοῖς ὁρμισιν ἐπεβάλοντο, συχνοῖς δὲ τοῖς παταχόθεν ἐποίασις, τῇ ἰσχυροῖς καταφαλισάμβοι, ἐρυμνὰ τείχη, τῇ εἶσον δυνατιχεράπις θεγκτὰς τῇ Ῥωμαΐδι πᾶσα κατέσκευασε.

CAPUT IV.

Ut curaverint Præsidiarios arcium, & res ipsorum.

Edit. Rom. pag. 7.

CÆterum istos sic objectos hostibus, & ad præsens, si Persæ ingruerent, defectionis & transfugii periculum expositos, utpote nihil habentes quod in fide, ac statione constantiam suaderet, haudquaquam Imperatores necessaria in tali periculo destituerunt providentia. Sed tales effecerunt, ut ipsis expediret, & omnino vellent, etiam supra vires Persis obsistere. Id consequebantur plena immunitate tributorum, ac vectigalium limitem hunc incolentibus indulgenda, annuis quoque ex fisco pensionibus illustriores ipsorum honorando. Unde procedente tempore aucta isti plurimum re familiari, magnas plerique opes congesserunt. Porro quo meliori, ac commodiori loco res domesticæ ipsorum, ac fortunæ erant, eo fortius alacriusque in hostes irruebant, illecti ad hoc ipsum frequentandum, audaciusque tentandum, gustu prædæ nuo semel nocturnis insidiis abactæ; assiduisque inde incursionibus hostem vexantes, ejusque sic infringentes impetum. Vastantes quin etiam agros, ac terras, lateque populantes, manusque obvias cædentes, ac ipsa interiora Persidis latrociniis, & excursionibus infesta, solicitaque reddentes, eademque opera Romanis læta domi, & opulenta oria præbentes, secure deinceps, ac sine hostili ullo metu familiaria curantibus. Indidem Ducibus quoque Romanæ militiæ, quippe quos jam nihil retro vereri, ac respicere cogeret, fecusitas, & facultas aderat vim alio vertendi; ultroque cum operæpretium erat, lacessendi hostes alios prævertendique bella imminentia, consiliaque suspectarum gentium mature præoccupandi; salaberrimo auxilii genere, non

C ΟΤ μὲν δὴ τῇ ἀμελείᾳ τῆς πρὸς τοῖς ὁρίοις οἰκουμένης ἐνῶν, ὡς ἐπίμεμπτα πεπαιόντας, εἶτα ἀμηχάνῳ ὡς ἐναντίαι προσβάλοιεν, μηδὲν ἔχοντας τὸ πεῖθον μένειν, ἢ παρὰ δύναμιν, εἴποι παρείποι, πρὸς ἐκεῖνα ἀνδρίζεσθαι. ἀλλ' ἀπλείας μὲν τῆς πάσης, φρουρίας δ' ἐκ τύπου τῆς ἐπιδοξοτέρας, τῇ αἷς τολμῆσε τὸ φρόνημα, γράμμασιν ἐσωκοιῶτο βασιλικοῖς. καὶ δὴ τῷ χρόνῳ ἀφθόνητος ὕλυσιν τοῖς πενεστέσις, καὶ πλοῦτος ἐπίῤῥως σφίσι συχνός. παρ' ὅσον δ' ἑαυτοὺς ἐνδυπτεῖσθαι ξυνέβαινε τοῖς κατὰ τὸν βίον, παρὰ ποσὸν, τῇ πρὸς τοὺς ἐναντίους D ἐθάῤῥουν, τῇ πολλοῖς τοῖς ἐκεῖθεν ἐτρύφων, ἐνατιλοχῶντες, τῇ ἀσκμάραι τῶν τῇ ἐναντίων περιπόντοντες, τῇ τὰ πολλὰ λυζόμενοι. ἐξ ὧν συνέβαινεν αὐτοῖς μὲν ἀμύνειν τοῖς ἀντιπάλοις χαρᾶσι προβεβλῆσθαι τῇ εὐδοτέρων, τοὺς δ' ἐξαρτωμένους τὰς ἐλπίδας ἑαυτῶν, ἐπὶ τῆς εἰκείας ῥᾳστεύβειν ἀνέδην, τῇ ταῖς εἰκείαις προσανίσχειν φροντίσιν. Τὰς μέντοι ἐπὶ τῇ ἀρχῶν τῆς στρατηγίας ὄντας τῇ ἄπεθεν ἀσφαλῶς ὡς εἶεν τε ἔχοντας, τῷ μαχῷ ἐτέρωσε ῥέπειν, τῇ μὴ ὄντας τοὺς ἐπιθέσεσιν ἐριθίζειν, τῇ φθάνειν κακῶς ῥᾳστοῦντας ἑτέρους πρόπορον ἀπαμύνειν πάσχειν ἑτέρωθεν τὰ δεινά. τὸ δὲ σύμπαν ὧν κατορ-

θούμενον τῇ ἀρῶν καλῶς ἐχουσῶν. ἐ μὴν ἀν εἴτι ἡ γένοιτο τῇ ἐαῇ καθυπεξόντων ἀνδρῶν, εἶναι καὶ ἀντιτείνειν πλησίον εἰ ἀντικείμενοι. καὶ τοῦτο καὶ τῆς ἀρχῆς ἐγγύθεν οὔσης, ἀνθεξούσης ἐπίμαν πρὸς ἅπαν τὸ ἀντισπώμενον. ἡ τὰ μὲν ἀφόρα πολλὰ καὶ οὖπω ἔχοντα, οἱ μόνον αἰς ἐρρίζη ἀτελείαις ἀ ἡ ἀφορίαις, ἀλλά γε ἡ καθημερινῆς φιλοτιμίας βασιλικῆς τῇ τοῖς ἄφαρ αἰσθανομένοις βρενθυομένων, ἡ ὑδὲν ὅτι μὴ πλούτου σημεῖον ἔχοντα, ἀριστίζεσθαι ἡ ἀριθμούμενον μὲν φυλακτήριον, θαμβαλεώτερον δ' ἐσβαλόντων ἡ ἀντιχόντων τοῖς ἔξω ἰσχύοντα, καταπεσοῦσι τὰ ἡμέτερα.

A expectante malorum exortum, & præcavere damna publica satius habente quam ulcisci, aut sæve grassatoria depellere. Hi fructus erant insessarum validis ittiusmodi præsidiis arcium. Quæ ne umquam deserentur, retrocedentibus præsidiariis ob vim majorem urgentium eos interdum acrius Persarum, satis providebatur collocatis opportune non procul ab illo limite Romanis castris, unde auxiliorum quantum esset opus, in tempore submitti laborantibus posset. Hic status tum illic rerum fuit, Imperatoribus, qui ea tempestate Reipublicæ præerant, utilissimam istam limitaneorum militum alacritatem in hostes soventibus, non modo immunitatibus, & pensionibus quas dixi præstandis, sed & quotidianis eatra ordinem largitionibus operam insigniotem, & clariora quæ ferrentur arces obtinentium facinora regie remunerando. Unde passim præsidiarium istorum tantum animi exuerant, ut minima pars ipsis officii videretur tueri commissas arces, quod ludibrio se ac nullo negotio præstabant, nisi audacissime, longissimeque incursarent hostiles terras, appasatusque Parsarum, si procederent ad perfectum, rebus nostris pernicioſos futuros, in exordii protinus ipso, primaque molitione disjicerent.

CAPUT V.

Ut recepta olim ex Italis Urbe, debilitatæ res Orientales fuerint; & de Chadeno.

Ἐξ ὅτου δ' ἡ Κωνσταντίνου πόλις Ῥωμαίοις ἑάλω, ἡ ἠναγκάσθη ἐς τὴν πατρίδα μεταστῆναι τὸ πρέσβυ τὰ τάχα, ἡ ὁπόσον ἀπὸ τοῦ ἄλλου οἷς ἐν τῷ κράτει, ξυμβαίνει μὲν ἔνθεν ἐξαπόντων ἐκείνοις τὴν ἡγεμόνα τῇ βασιλέων. ἔδει δ' ἐκείνοις πάντας προνοίας, καὶ μᾶλλον ἐφ' ἡ καθ' ἑαυτοὺς ἰδίᾳ ἅπαν θαρρεῖν, εἰ μὴ δ' ἄλλοθεν, ἀλλ' ἔμ πόρα πολέμου ἡ σφῶν πλῆθον ἔχοντο. ἀλλὰ χρόνῳ ὕστερον, ἡ βασιλείας μεταστάσης, Χαδηνός τις, φ' δὲ ἡ τὸ ἡ Ἐπαρχίας ἀξίωμα ἐς αὖθις ἐπίδοσιν ὁ κράτῃ, πολλὰ παρ' ἀκαίρῳ δυνάμεις ἐξ αἰτιῶν ὅσον οὐκ ἐπιῤῥησομένων. ἐκεῖθεν δὲ ἡ ὁ παρὼν λόγος εἰς καιρὸν σε τὸν φρίσασα ἀναχθήσεται. Ἐκεῖνος οὖτω συμφέρον δυεῖν ἐθέλων συμβαλέσθαι τῇ βασιλεῖ, Παλαιολόγος δ' ἦτος ὧ Μιχαὴλ, βουλῇ ὑπάγεται τῷδι, ἡ λίαν ἐπισφαλῆ, εἰς τὸ φρόνημα ἐδιξεν ὕστερον. ἡ δικθοὺς, ὡς ἔνθεν συμφερόντως λέγων, πίστει ἀπεπράξατο ἃ φθάσας βεβούλευται. ἡ δὲ ἐπὶ τοὺς πρώτους τοῖς ἔπεσι, ὧν ὧν πρὸς τὰ ἐπιτελεῖσθαι βραδύνων ὅλως αὐτὸν καταρξάμενον, ἀνδρας βαθυτλούτους ὁρῶν, ἡ ἀπὸ μασι, ἡ θρέμμασι βοίθοντας, στρατιὰν πάντα ἐκ τῶν σφετέρων ἑαυτῶν, ἡ οἷς οὐκ ἄνευ βίος συνεκκρούοιτο, καὶ οἷς τοσαράκοντα νομίσματα τῇ ἐνὶ συμποσίᾳ, ἡ πάντ τὸ πλέον ἐκ τῶν αὐτῶ, τὰ λοιπὸν τῶ πθένος τέλος, ὡς ὀλίγον ὄν, τῇ βασιλικῇ ταμιείῳ ὠνείσθαι ἔπεξιν ὁ ἡ πραχθὲν, πρώτος καθόπτου τῇ ἀνδρῶν ἃ ὡς ἥλικιον πάντα, ἐπίλασά τι ἡ προθυμίαν βουλομένους, ἡ ἀθυφόκτους τῆς δυνάμεως.

B EX quo autem recepta Constantinopolis a Romanis est, & reducere quemque filios in Patriam oportuit, Principes maxime, contigit, Præsidia finium Persicorum debilitari, ob Imperatorum in urbem reversorum distantiam; ex qua fiebat, ut pensiones ad diem prius reddi solitæ nequaquam ea fide solverentur, qua tunc opus vel maxime fuerat, ad excitandos militares animos, ut vellent, atque auderent quantum iis locis, & temporibus publicæ necessitates poscebant. Tamen aliquatenus huic incommodo medebatur, quod illis abundabant opes propriæ, quæ belli nervos subministrarent, Donec posteriori tempore, in deteriorem statum imperio prolapso, Chadenus quidam, cui & Præfecturæ dignitatem, deinde Imperator contulit, multum in quia pollens ex causis paulo post memorandis (ab hujus enim mentione, nostra in suum finem Historia procedet) consilium suggessit Imperatori (fuit is Michael Palæologus) valde pernicioſum eventu deprehensum, cum ipse utile putaret: eoque probato, executor ipse missus est, qui suaserat. Quare is celeriter in illas Orientalis limitis profectus arces, cum degentes in iis reperisset prædivites homines latifundiis agrorum, gregumque atque armentorum proventibus opulentos, militari censu habito, initaque pecuniæ cujusque summa, stipendium singulis nummorum quadraginta constituit, quod reliquum erat, pretii non parvi, ex annuis illorum tractuum vectigalibus, fisco deinceps præcepit reddi. Hinc evenit primum, ut Præsidiarii quæ minime timuerant passi, frangerentur animo, & antiquam alacritatem bellandi perderent, moxque, ut fit, minutis copiis, multo infirmiores redderentur.

Edit. Rom. pag. 8.

CAPUT VI.

Ut Perſæ occuparint Romani limitis. Montes.

POſthæc viris fortibus inter Perſas, qui-A bus omnis vivendi ſpes, & conditio in armis erat, cæteris inclinatis ad Tocharos, qui nupet Imperium Perſarum occuparant, rebellantibus, viſum opportunum eſt refugere ad elauſtra, caſtellaque montium, & inde vicina incurſando, rapiu, ac prædis victum quærere. Id conſilium quo executioni mandarent, convenerunt plurimi, validaque identidem conſtata manu, infirmiores jam noſtros ſunt adorti: & paulatim circumveniendo tenues opibus, & prioris parte haud modica potentiæ deſtitutos, facile coegerunt ſibi cedere. Et Arces quidem ipſas quo minus quotidianis valentiorum inſultibus fracti deſererent, hoſtibuſque dederent, ſola prohibuit ſtipendiorum ab Imperatore ſolutio, eatenus ſatis certa fide facta. Cum enim propria B jam non haberent, quæ deſenderent, ſolo illo recte numerati ſtipendii vinculo utcumque in officio continebantur, eatenus tantum, ut contra oppugnantes e vicino Perſas propugnacula, caſtellaque tuerentur; ac ſi quando majori ea vi Perſæ coeuntes adorirentur, neceſſaria e noſtrorum Caſtris auxilia evocarent, quibus ſæpe in tempore adjuti, conatus Hoſtium reddiderunt irritos. Res eo loco fuerunt, quandiu proceſſerunt ex Imperatoris fiſco ſtatis penſionibus repræſentata ſtipendia de more. Toto enim illo tempore Præſidiarii, non quidem ut quondam longe ſubmovebant Perſas, & damna ipſis reponebant, excurrentes in terras eorum, & illorum agros, regioneſque vaſtantes: tamen, ut diai, C loca obtinebant ipſis credita, caſtriſque, ac vallo clauſi fortiter obſtabant oppugnantibus; ceſſantibus, & negotium non facceſſentibus de cæteto non moleſti. At poſtquam parcius deinde, ac malignius cœperunt ſtipendia perſolvi, & neque ad diem, neque pari ac prius ſumma pecuniæ militibus numerabantur: quin etiam miſſi eo certis intervallis Duces exercituum, prædæ ea hoſte partæ diviſores ſe conſtituerunt, parte videlicet majori ſibi ipſis excepta, Romanorum illum limitem tuentium multitudo varie dilapſa, conſumptaque eſt; pletiſque cæſis, multis qua vi, qua coacta deditione Hoſti ſubjectis. Sic demum Arces in Perſarum venerunt poteſtatem: ex quibus erumpentes agerent ferrentque Romanum limitem D quoties liberet; Romaniſque exercitibus moleſtiſſimum negotium præberent; alia, præſertim in Occiduis partibus, quantamvis urgentia, & ope vel maxime indigentia, ut his obſiſterent omittere coactis. Quæ erat miſera, & Reipublicæ damnoſa jactatio Copiarum noſtrarum, nunc a Perſis eam eos minuto numero citra magnum periculum inſtantes cernentes, ad Romanos ſe convertentium: rurſus cum recdite lidem fortiores, formidoloſioreſque nunciarentur; eo teſpeſtantium, totaque vi occurrentium. Ita quadam incertitudine conſiliorum, ac deſultoria viciſſitudine bellandi magnam ſecurim inſtigente ſucceſſibus, ac tranquillitati publicæ. Hoc ſtatu Otientalium terum, & in hunc modum ingruentibus advetſis, quo tandem res noſtræ fortuna de-

Edit. Rom. pag. 9.

ΕΝτεῦθεν τοῖς περὶ Περσῶν μαχίμοις καὶ αἷς ἦν μαχαίρᾳ τὸ ζῆν, τῷ ἄλλων ὑποκλιθέντων τοῖς Τοχάροις ἄρτι καταχθεῖσι ἐκ τῆς Περσίδος ἀρχῆς, συμφέρον ἐδόκει ἀφανίζεσθαι ἀσπαφύγοντα πρὸς τὰ τῷ ὄρους ἀχυράτερα, καὶ πᾶ πλησίον ἀσπατρίζοντας νέμοντα λῃστῶν ἀπόζειν. ὃ δὴ γεγονὸς συνέβησαν κατ' αὐτὰς πλεῖστοι, καὶ συχνὰκις ἰσχυροὶ ἐπεπέσοντο ἀδεσίοις γινομένοις τοῖς ἐμπόροις, καὶ πεμόντες κατ' ὀλίγον ἀδιακοσμήτων ὑπαίθρων ἐποίουν, καὶ πάχα ἀνεχωρουῦντες ἐσκήπτοντο τοῖς ἑαυτῶν ἔθνεσιν ἀθροίσαντες παρεχώρησαν, εἰ μὰ γε παθείσαις ῥᾳγαις, παῖδ σφίτερα μὰ εἶχον ἀσπίσειν, μόγις ὑπαίθρων προσοιωῦντες ἀντέχειν, καὶ ἀντέχοντάς. πᾶ πλεῖστα μὲν καὶ ἐξ ἰσοῦ, ὧν δ' ἂν ἔπαλλον ἐπεσφρόντων ἔθνεσιν, δῆλα τιθέντες τῇ ἡμετέρᾳ στρατιᾷ μασι, καὶ ἄπρακτοι πολλάκις ἐξ ἰσίων ἐπισύσασιν καθιζῶντες. Καὶ ταῦτ' ἦσαν ἕως ἐδίδοντο ῥᾴγαι καιροῖς ὡρισμένοις καὶ τὰ σωῦσθαι. πλὴν φυλάσσεσθαι μόνον ἰῶ τὰ κακὰ ἐπιὸν, καὶ μὴ προχωρεῖν σφᾶς, ἵνα μηδὲ πυρεγένεσθαι, μηδ' αὐτὸς ζητῶν ἀσκοῶ τὰν ἑαύτων ἀσπατρίψασπας, ἀλλ' αὐτὸς συμπαρεῖναι ἐπὶ τῆς οἰατίας μένοντας, ὡς μαχιμώνων μὲν ὄντι ἑαυτοῖσι πὶ μέσῃ τῇ ἡμετέρᾳ πόλεμον ἐξυέγασαν, μὴ μαχουμένων, εἰ μὴ ἐαῶν σι θέλοιεν πολεμεῖν. ἐπὶ δὲ καὶ πεῖ ταύτας οἱ ἄρχοντες ἐγλιχρόωντο, καὶ μόλις καὶ ὑπορύμενον, καὶ παρὰ τὸ ἀρχαῖον μεῖον ἢν τὸ διδόμενον, ἐφ' ᾧπερ καὶ οἱ καιροὶ τῇ στρατιώτων ἀγομένης μειζάς ἐκπλεμμένων ἑαυτῆς εἰ σῆγον, ἀπωλέτο μὲν ἁ πλησὺς ἑαύτων, τῇ μὲν ἔργοις μαχίμας γιγνόμενοι, τῇ δὲ καὶ προχωρησάντων τοῖς ἐναντίοις, ἄλλων δὲ καὶ ἀλλαχᾶπου, ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐκεῖσι προσμένοντα φιλανθρωπα δεινὰ, μετοικισάντων, καὶ ὡς οὐχὶ διαγαγόντων τὸν βίον. καπὶ πολλῶν δὲ τῶ κωλύοντος ἐρημίαν κατέχοντοι ἐναντίοι τὰ ὀχυρώματα, ἐξ ὧν καὶ κατατρίχειν οἷά τ' ἦσαν, ἀσακὶς ὧν αὐτοῖς βουλομένοις, καὶ κακῶς ποιεῖν, οὐχ ὅπερ τοὺς προχώρας, πάτο γὰρ εἶχεν αὐτόθεν, ἀλλὰ καὶ ὧν ἐς μαραν ἀπεῖχεν. τοῖς δὲ τῇ Ῥωμαίων στρατεύμασιν ἀσχολίαν παρεῖχον οἱ τὰ τυχᾶται, πρὸς ἑαυτοὺς ἐφ' ὅπερ ἐπιχεῖν ἐς αὐ ῥέπουσι, καὶ τῇ ἄλλων ἀφεμένοις ὀλίγους χρεῖσσον ἐπικεῖσθαι. καὶ μᾶλλον τὰ πρὸς δύσιν, ἃ δὴ καὶ αἰνωθέντων τῇ ἀνατολιαῶν ἑαυτοῦ τάξιον πρὸ πλοῦς ἢ ταῦτα γοεῖσθαι, μᾶλλον ἐπὶ ἴσα προσζημίων, ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτὰ ἀπόρως εἶχον τῇ δυτικῶν, πότε μὲν ἐφ' ἁμᾶς, πότε δ' ἐπ' ἐκείνης ἕπομένων, καὶ τῆς γνώμης ἀσασίᾳ τεμβλῶ ἐμπεσούσης τοῖς ἀμφοτέροις. ὡς παρόντων μὲν τῇ στρατεύματος χωρὶς ὑποκλίνειν ἀνάγκης, ἀναπαυομένων δὲ γνωμόνεσιν ἐπὶ σμικρὸν πρὸς θάτερα αὖθις ῥᾳδίως τρέπεσθαι, εἰ μόνον ἔοιτο μηδ' ἔπλωτ' ἐπ' αὐτοὺς. οὕτω δ' ἐχόντων τῇ τῆς ἀνατολῆς, καὶ οὕπω τῶ δυσερῶν ἐπιόντων, εἰς ὃ τύχης ὕστερον τὰ αἱ δι πράγματα

πρῶβυραν ἐς αὖθις ἐρᾶμψω, προδήσομαι τὴ πρὸς αἰτίας. Τίνας δ' ὅμως ἐπαναλαβόντες τὸν λόγον, τὴν ἀρχὴν, ἐξ ὑπερτῆς τὴν χεῖρον ἄρξεσθαι, μετασήσομεν.

truſerit, deinceps narrabitur. expoſitis eventum cauſis. Adeoque hinc ſumpto exordio Hiſtoriam auſpicabimur. *Edit. Rom. pag.* 10.

CAPUT VII.

Ut imperante Joanne Michaelis Palæologi fides erga Imperatores firmata fuerit.

Ἡ δὲ μὲν αὐτοκρατορικὴ μετὰ πατέρα τὸν Λάσκαρεν Θεοδώρα, ἅτε ἐπὶ θυγατρὶ αὐτανεψίᾳ ἐκείνου γαμβρὸς ὁ Παλαιολόγος Μιχαὴλ τῇ τῶν μεγάλων Κομνηνῶν ἀξιώματι (τὸ δ' ἀξίωμα προσόμοιον ἐίχετο παλαιοῖς χρόνοις ἄγον τὸν ἔχοντα τῶν ἄκρων τὸ ἐξ Ἰταλῶν στρατιωτικὸν ἐπήκοον) ὑποπτος μὲν ἐς Βασιλέως ἀεὶ τοῦ ὧν τὴ δῆλος ἐξ ὧν ὑπεκαθημένων εἶχε, πειρᾶσαν εἰ καιρὸν λάβοιτο. τὸ πιστὸ δὲ δὴς τῇ τῶν πατρὸς ἀσφαλίσιν ὅρκοις, τὴ δὴ τὴ ἀρχιερατικῆς ἐμπεδωθεὶς ἀφοβίαις τὴν πίστιν ἐκείνων ἀρᾶς, εἴπερ τὴν ἀποστατεῖν προαιρεῖτο ἢ δυσνοεῖν ὅλως τοῖς βασιλεῦσιν, ἢ ταυτὶ ἐπάρτιπτον τὸν τὴ δυσικῶν ἐμπεπιεσμένος παρὰ τῶν Βασιλέως ἀρχῶν, αἰτίαν ἔχει τὴ συνθήκας ποιεῖν δι' ἀπορρήτων φοίς τὸν Διεσπότην τῇ δυσικῶν Μιχαὴλ τὸν Ἄγγελον, ἐφ' ᾧ καταγνῶσαι τὸν Διεσπότην ἐκείνῳ τὴν ἰδίαν παῖδα φοὸς γάμον, αὐτὸν δὲ παραδοῦναι τῇ τῶν Βασιλέως χώρας, τὴν ὑπ' ἐκείνῳ γενόμενον, συμφράττειν. ὡς εἰκὸς τὸν ἀρχὴν τῇ Διασότῃ τὴν πεοθυρῷ. προσαγγελθεὶς δ' ὑπὲ τῶν φοὸς Βασιλέα φοὸς αὐτὸν, φθὴ ἢ τὰ ἐκ βουλῆς, ὡς ἐκείνος κατηγορῶν ἔλεγε, φοσανατίθεται, ἀνέρασέ τε ἢ ταχέως, καὶ παραλυθεὶς τῆς ἀρχῆς, τὴ τὴν φυλακὴν σιδηροδέσμις ἐρρίπτεῖτο. μὴ δόλου δὲ γενέσθαι δυναμένου τὰ κατηγορήματος, ἄδηλον ὃν εἴτ' ἀληθέως ὁ προσαγγείλων, ὡς ἐκείνος ἐχρεΐζετο, εἴτε συκοφαντῶν, ὡς ὁ Παλαιολόγος ἀσπερεφέρων ἔτοιμος ἦν ὑπὲρ τὰληθείας μονομαχεῖν, κατά τι κρατῆσαν ὑπὲ τοῖς ἀδήλοις τῶ προσαγγελιῶν ἀρχαῖον ἔθος τοῖς βασιλεῦσιν, ἅμως τὸν ὑποψίαν οὐκ εἶχε διαλιθάνειν, τὴ τὸ τῆς ἀπιστίας ἔγκλημα εἰς τέλος διαδιδράσκειν. ἀλλ' ἐφ' ἱκανὸν χρόνον τῇ φυλακῇ κατεῖχετο δέσμιος. τὴ ἡ ὑποψία φοσῆν. ὡς δ' οὐκ ἦν ὑπὲρ ἐκείνου ἄλλον τολμᾶν, τὴ φοσβεῦσιν τῇ Βασιλεῖ, ὁ τὴν πάλαι πατεφχιῶν Μανουὴλ ὑπὲ μικοὶ πλείσους συμδάντων τῇ Λυδίαν τῇ βασιλεῖ, ὑπεὶ φοὸς ἔξοδον ἦν, τὴ δῆλος ἦν ἀφαιρῆ φοὸς χάεν τιλεῖν τι τῇ ἱφεῖ φοοθυμούμενος, αὐτὸς ἐκείνος ἀφεὶς τ' ἄλλα, τὸν ὑπὲρ τῶ σιδηροδέτου φοσβείαν εἰσῆγε, καὶ ὡς συκοφαντοῦμεν ἐκέλευε καπνιτέρειν. Εἰ δ' ὧν ἀλλὰ μὴ παρὰ σοὶ καθαρῶς ἦφα τῆς ὑποψίας ἀφεῖται, ὦ βασιλεῦ, ἀλλ' ἐκείνος τὸ πιστὸν δώσει φοὸς πύπιον, τὰς τῆς Ἐκκλησίας ἐφ' ἑαυτὸν ἐπιτιμήσεις καταδεξάμενος, ἃς ἐ μάλα καπνιτεῖμενος, καὶ αὐτὸ δὴ τὸ ἀκατήργαστον τῶ νοὸς πιεὶ ἀποστασίας ἐνδύμιον ὑ φοσπεσεῖται, ἀλλὰγε Χρεισιὰς, ὧν

IMperante jam Theodoro Laſcari poſt Patrem, qui filiam nepotis ejus ex fratre matrimonio ſibi junxerat Michael Palæologus, Magni Conoſtauli dignitate conſpicuus, & iſtius Magiſtratus veteri jure ac privilegio, Italicas omnes copias in poteſtate habens, ſemper obnoxius ſuſpicionibus affectati Regni, rota ejus generis mente clam intima ſubſidentia fruſtra ipſo celante, cum ultro indiciis erumperent, manifeſtum argumentum præbuiſſe viſus eſt ambitionis inhiantis novitaribus, & ad aliquid audendum prorupturæ, ſi ſe ulla rei cum ſpe aliqua retrandæ opportuna occaſio præberet. Fidem ille tamen parenti Imperatoris firmiſſimo jurejurando adſtrinxerat; & ſe ultro ſubjiciens Pontificalium anathematum diris quam maxime horrendis, ſi amquam aut deſcere, aut omnino diſſidere ab Imperatoribus in animum induceret, perſuaſiſſe videbatur ſe conſtantem in officio futurum: cum Occidentis procuratione ſibi ab Imperatore credita, mitarum occulte pactionum cum Occidentis Deſpota Michaele Angelo inſimulatus eſt. Nimirum inter eos conveniſſe ferebatur, ut Deſpota filiam deſponderet Palæologo. Ille viciſſim pro ea, qua polleret apud Imperatori ſubjectas gentes, & apud exercitum auctoritate, ambitu, & ſuffragatione ſua viam ad Imperium Socero muniret. Hac de re apud Imperatorem per familiarem delatus (quem totius conſilii, ut ipſe accuſando ajebat, participem fecerat) actutum comprehenſus, & redactus in ordinem, catenisque conſtrictus carceri traditur. Ac quamquam nullo ſatis evidenti extante tanti criminis indicio, merito dubitaretur, verane delator ferret, ut ipſe contendebat: an calumniaretur, uti contra pertendebat Palæologus, paratum ſe exhibens ad ſuam innocentiam ſingularis certaminis experimento comprobandam; quæ dublarum accuſationum purgandarum ratio antiquo Imperatorum comprobata uſu invaluit; tamen nec ſic amoliri ſuſpicionem, aut plene diluere cogitatæ defectionis crimen valens, longo tempore rinctus detinebatur. Cumque dio nullus eſſet, qui pro rani ſuſpecto reo Imperatorem alloqui auderet, extitit tandem tunc Patriarchatus honore præfulgens Manuel, qui cum jam plures menſes in Lydia una cum Imperatore fuiſſet, atque in procinctu eſſet ad reditum: apparereque Imperatorem ita in eum affectum, ut non gravare concederet, ſi quid gratiæ loco poſceret: omnibus aliis omiſſis, preces obtulit pro Palæologo, & ut ejus tamquam calumniam paſſi, miſereretur, otavit: *Quodſi, o Imperator*, ajebat, *ſuſpicionem de illo non plene deponis; at ille quidem in poſterum qualicumque, ac quantacumque voles fidei pignore tibi cavebit, ſeque cenſuris Eccleſiæ ſubjiciet, quarum incurrendarum meta, vel ipſam defectionis umbram averſaturus omnino ſit. Homo enim Chriſtianus judicium atque Dei peſtimeſcet, & ejus commutatione ſanctis firmi ſtabit promiſſis: nec obligatam tali ceremonia tibi,*

ac tos generi fidem unquam in animum inducet fallere. Hæc loquentem illum Imperator reveritus, damnati carcere liberationem annuit; pollicens insuper, animo se in illum plane benevolo futurum, si is quoque pro se, uti Patriarcha spondebat, suum erga Principem studium, fidemque præstaret. Hinc cum apud Achyraum Patriarcha cum pluribus simul Præsulibus aliis adesset, mittit ad Imperatorem, prout ipse discedenti præscripserat, e familiaribus unum Sacerdotio præditum, quo Imperator excepto, auditoque, solvit continuo Pelæologum vinculis, & ad ipsum Patriarcham perlibenter mittit, eum comitibus pariter liberatis. Eo cum pervenisset, postquam audivit graves in Synodo, & accomodatas causæ, ac tempori admonitiones, & comminationes Petrum, obnoxie professus nihil recusare se canonicæ animadversionis, ac pœnarum, si deinceps peccaret, novum fidelitatis inviolatæ juramentum proprie sibi dictate ab iis formula concepit. Sicque ad Principem reversus, magna est ejus benevolentia, & significatione gratiæ dignatus. Hoc illæ finarum statu rerum invigilabat sibi acriter, undique circumspiciens, ac solicitissime observans, quo se omni superiorem pravo suspicione servaret. In eaque cura, custodiaque perseverabat eo intentius, quo se in maximæ apice dignitatis magis expositum invidiæ, Imperantumque offensioni cernebat, præsertim Junioris ipsorum, & successoris in Principatu designati; e cujus præsertim suspicaci animo sibi & timebat, & quantum poterat cavebat.

A τλὼ τῇ Θεῷ δίκλεω φυλάξεται, ⸗ ἀδόλως ἐμμενεῖ τοῖς ὅρκοις εἰς τλὼ πρὸς τὸ πίστιν ⸗ τὸ γένος τὸ σὸν. ὅπως εἰκότα δυνατὸν τλὼ δίκαιον ὁ σρατὸν, ⸗ ἐπιδείκνυσι πρὸς ⸗ τῷ καπικείῳ συμπάθειαν, ὁμῶς σωώλως ἐκείνῳ ⸗ ἰδίαν γινέσθαι ψυχλὼ σαπγυπσάμενος, εἰ κρείσσονος τὰ τῆς εἰς ἕκασα πρὸς αὐτὸν ἕνοίας, ὡς ὁ Ιερὸς ὑπῆρχεν, πεζὰ καπασήσειν. ⸗ δὲ πιεί πε ⸗ Αχυράης ὁ Ιερὸς γηγενὴς, σωάμα ⸗ πλείσοις ἀρχιερῶσι, σίλλει πρὸς ⸗ κρασῆπα, ὅπως ἐκείνῳ πρὸς ⸗ ἀρχιθύτλῳ σωπαξαμένῳ, ⸗ ὅπω τάξασος τινὰ τῇ αὐτῇ εἰκείαν, ⸗ ἱερωσύνῃ κοσμήσθον, ὃν ὁ κρασῶν δξέμνος, ἀείνσι μὲν παραυτίκα τὸν καπηχόμενον τῇ διεμῶν, ἀπολύει δ' ἀσμένως πρὸς τὸν ἱεράρχλω, ὁπαδὸς αὐτῇ σωπξαγαγών. Ἅμα γοῦν ἑπέσθ, ⸗ ἅμα παρὰ τῆς Σωσόδε τὰ εἰσέτα ἐσαπισάμενος, ⸗ ἐκείνων ἐπινέμησιν εἰς ἀσφαλὲ τῶν πρὸς βασιλία ἰδίων ὅρκων βιβλίωσιν δίκεται. ⸗ πρὸς ⸗ κρασῶπα αὖδις ἐκπαιῶν, πολλὸς τῆς παρ' ἐκείνε δμῆρείας ἐπύγχανεν. ὅπω παγαρωῦ ἔχων ⸗ ὅπω ανθδδων ἑαυτὸν φυλάπτειν πάσης καχυποψίας ἀνώτερον, ⸗ μᾶλλον ὅτι ⸗ ἀξιώματος ἐπίβν μεγίσε, πόλλῳ πλέον πρὸς ⸗ μετ' αὐτὸν τὸ κράτος ἔχοντα, ἀλῶναι ⸗ ὑποψίας διφυλάπτετο.

B

CAPUT VIII.

Ut Junior Lascaris plures e Magistratibus contemptim amoverit, aliis suffectis.

AT quoniam hic ingenio ardenti, cum præceps in alia cuncta ferebatur, tum facillimus erat ad opinandum se se contemni (morbus enim quo tenebatur & multum urgebatur, opportunum eum parotumque talibus credendis, rebusque quas audiret, aut cerneret in partem sequiorem interpretandis faciebat) Roulem Alexium Protovestiarii dignitate ornatum privat Magistratu, & ejus in locum promovet Georgium Muzalonem Atramyttinum, cui, & Theodoram e Cantacuzenorum gente, Pelæologi neptem ex sorore, dedit conjugem. Hujus quoque Fratrem minorem Andronicum magnum Domesticum creat, collocata ipsi in matrimonio Cloitta Raulis filia. Tertium denique horum fratrem Protbieracorium, sive summum Accipitrariæ venationis, & Regii Aucupii Præfectum nominat; Homines patriciæ nobilitatis prorsus expertes, sibi vero puerili familiaritate notos, ac commendatos, quod ipsi ab infantia inter honorarios Ephebos apparuissent. Duos quin etiam ex Optimatibus oculis privavit: quorum alter filius fuit Alexii Strategopuli, viri perillustris, ac in primis splendidi, Constantinus nomine, dignatus ab ipso affinitate regia: siquidem neptem Imperatoris Joannis, illo tradente, uxorem habuit. Alter Theodorus Philes erat. Hæc ille, & alia multa novo exemplo edebat in dies, intentus deprimendo supercilio Principum regii sanguinis, inde securitatem sibi, prudenti, ut quidem arbitrabatur, consilio, parans. Non enim respirare illum sinebat morbus diu noctuque pravo imaginantem.

Edit. Rom. pag. 12.

C

Ἀλλ' ἐπειδὴ θερμὸς ⸗ ἐκεῖνος πρὸς πάνπα, ἴπε δὲ ⸗ τῇ ⸗ τῆ καπαφρονῆσαι δόξαν, ⸗ ὃ δὴ νόσος ἐπεπαπῶσα ⸗ μᾶλλον πρύχνσα ἐπεσθ δεινὰ ὑπιδίδαι, παραλύει μὲν ⸗ ἀξιώματος εἰς Πρωπεβεσιαρίου πεπαμένον πιμλὼ ⸗ Ραὺλ Αλέξιον, ἀνπεισάγει δ' εἰς πούπλω ⸗ ἐξ Αξαμμυτίν Γεώργιον ⸗ Μυζάλωνα, σωσπίσας αὐπῇ ⸗ ⸗ ἐκ Καπακυζηνῶν Θεοδώραν, τὸ Παλαιολόγε ὄσαν ἀδελφιδῶ, ⸗ δὲ μετ' ἐκείνον Ανδρόνικον μέγαν Δομέσπκον, Κλοϊτᾶ ⸗ τ' Ραὺλ θυγατέρα οἱ σωαρμόσας. ⸗ δὲ πρίτον τῇ ἀδελφῶν προβάλλεται πρωθιπρακάριν, ἄνδρας ἐκ ἐγγενείας μὲν μετέχοντας τὸ παράπαν, εἰς παιδικὸν δὲ ἀυθεντικὸν ἀδομένων πεπαμένος αὐτῇ. δύο μέντοι γε τῇ μεγισάνων, τῇ ὁμιλιῶν ταρεῖ. ὧν ὁ μὲν εἰς υἱὸς ἦν τὸ σρατηγοπύλε Αλεξίε, ὁ Κωνσαντῖνος, ὃς ἐξῆν ⸗ κέδες (⸗ ὃ ἀδελφιδῶ τὸ βασιλέως Ιωάννε, ἐκείνε δίδοπος εἶχε) πνεφαιῶς ⸗ μάλα λαμπρῶ. Ἄπρος ὁ Φιλῆς ἦν Θεόδωρος, ⸗ πολλὰ πα ἐσαπομεν, ⸗ ὁρμὴ τῇ πρὸς αἵματος καθαιρῶν, ⸗ τὸ ἀσφαλὲς ἐντῶθεν ἑαυτῇ, ὡς ἦπο φρομηθούμενος. ὁ ὃ ἀναπνεῖν ἐᾶ ἐσέτι ὁ νόσος, νύκπωρ ⸗ μεθημέρου τὰ μὲ σαλὰ φανπαζόμενον.

D

CAPUT

CAPUT IX.

Ut Cotys Palæologo perſuaſerit fugam ad Perſas.

Τοῦτον δὴ καὶ τοῦ Παλαιολόγου εἰς πρᾶγμα τηλικοῦτον τεταγμένου Μεσοθυνίας, καὶ αὐτῷ Ὀπτιμάτων, ἐκείνου προσάξαντος, ἃ τὰ πολλὰ κατ' Ἰταλῶν πράττοντος, προσῆν τις τῶν παλατίνων, Κότυς ἐπώνυμον τῷ ἀνδρὶ, ἃ εἰς τὰ μάλιστα οἱ τῷ φίλων ἦν. Ἐ δῆλος ὢν περὶ πάντων ἀγωνιῶν ἐξ ὧν πρὸς αὐτὸν διήκουε. Ἐ εἰ μὴ φυγαδεῖς καιρὸν εἶλεγε, ἡμερῶν ἀλίγων εἰς μέγα συμφορᾶς τὰ κατὰ σὲ προβήσονται. ἀλλ' ὑδ' ἐμοὶ πάντῃθεν ἀκίνδυνον μένειν. ἀλλ' αὐτομολητέον πρὸς Πέρσας ἃ ἀμφοτέροις, εἴ σοι μέλει τῇ ὀφθαλμῶν. Ταῦτα λέγει. ἃ πείθει πλημμυρῶν φίλος ὤν, ἃ ἀεὶ περὶ ἑαυτῷ δεδιὼς διὰ τὴν ὑποτρέχουσαν τῆς ἀρχῆς ὑποψίαν. Οὐδὲ γὰρ ὑδὲ τὸν θεῖον πάτον εἰς μέγαν Χαρτουλάριον τεταγμένον, Παλαιολόγου Μιχαὴλ ἃ αὐτὸν ἀκούοντα, ἀκίνδυνον ἦν ἃ ὑποψία. ἀλλὰ περὶ τῆς ἀρχῆς ἐραστθέντα, ἁπλοϊκῶς φάναι λέγεται, ὡς εἰ κἀχρωστιτέτῳ πρὸς Θεοῦ τὸ ἄρξαι ἀνεπαίτιος ἃ κακούμενος. Οὗ δὴ χάριν ἃ νεμεσηθεὶς οὖαν παρὰ τῷ Κρατοῦντος. εἰ τοιοῦτος ὢν, πονηροῖς μετακαλέσι τὸν νοῦν, τῇ φυλακῇ δίδοται δίκαιος. Τάτε πάντων μαθὼν, ἃ ὡς εἰκὸς δείσας, εἰ μέντοι μὴ κινδυνεύοι, δεινὸν ἡγεῖτο, ἃ λίαν ἐλεεινόν. Τὰ δ' αὐτομολεῖν αὖθις πρὸς ἀλλοτρίους, σωτήριον μὲν, ἀλλ' ἐπίφθονον ἔαεεν. Τίας δὲ δυοῖν συμβαινόντοιν κακοῖν, τῷ φόβου προτιθέντος, αἱρεῖται τοὐλαττον. Καὶ δὴ ἐκ πολλῶν, ὡς εἶχε, προμηθέσάμενος τὸ ἀφώρατον, παραλαβὼν κίντινας τῶν οἰκείων, ἃ ἦ ποταμὸν περαιωθεὶς Σαγγαρεὺν, τὴν αὐτὴ Περσίδος ἀπὸ κράτος ἴεται, ἃ πρὸς Σελτὰν προχωρεῖ. Ο δ' ἀσμένως δίχεται πάντα, ἃ τιμῇ τοῖς προσήκουσι. Τίας δίγε αὖ τῇ ἀλοδαπῇ σημείας βασιλικῆς παρατεξάμενος σὺν ἐκείνοις κῇ τῇ ἐχθρῶν τῷ Σελτὰν ἀειςδίει, τὸν βασιλία, ὥπω ἀκούσι, ὀπτῶθεν ἰαμειλιασόμενος. Εἶτα μεταμελᾶεις, οἷαν καὶ παλινδρομῶν προαιρούμενος, πρὸς τυραννίδα Ἰωνίου προσῆκται. ἃ ἐπὶ μεσίην χάτας πρὸς Βασιλία, ὥπως τὰ πικὰ γράμματα δόντος ἐκείνου, ἢ μὴν τὸν ἀργὸν καθαρὰς ἀνοχεῖν, αὐτῷ ἃ πάλιν ἐπαναλθεῖν γένοιτο. Τοῦ δὲ Ἱεράρχου γράμματα χαδόντος τὸν συμπάθειαν. ἃ βασιλικῆς συλλαβῆς ἐπ' ἀσφαλείᾳ τῷ μέτα παθὼν ἀνέκειτο ἐξ ἀρχῆς, ἐπάνεισι. Ο δὲ ἃ δίκαιος πάντων πρόφρων ταπεινωθέντα, καὶ ἀγαπάζεται προσόντα, καὶ ὁμολογοῦντα ὡς ἑαυτῷ σωτῆρι πταίσας ἀσύγγνωστα, συμπαθῆ, ἃ ἐπὶ τῆς προτέρας ἔχων τιμῆς.

A TUm enimvero Palæologo Meſothyniæ præfecto, præpoſitoque ipſis Optimatibus juſſu Imperatoris, ac ſtrenue contra Italos rem gerenti, adfuit e Palatio quidam cognomento Cotys, ex intimis ejus, vultu qui ſignificaret eum non parum angi iis, quæ dicturus veniebat: quibus expoſitis: *ac niſi te fuga proripis*, adjunxit, *paucis diebus in magnum calamitatem res tuæ prolabentur. Sed neque mihi tuta hic deinceps mora eſt, verum tranſfugiendum ad Perſas pariter atrique noſtrum, ſi oculorum cura tibi eſt.* Hæc ille: quæ facile perſuaſit amicus amico, ſibi ſemper timenti propter clam graſſantem de ſe ſuſpicionem affectati Imperii. Nam ne patruum quidem ejus in magnum Chartularium cooperatum, qui & ipſe Michael Palæologus vocabatur, ſine periculo eſſe patiebatur ſuſpicio. Cum enim is interrogatus de Imperio, candide reſpondiſſe diceretur, *ſi cui divinitus deberetur, illum impune capeſſere, qui vocaretur.* Eo dicto relato inviſus, exoſuſque Imperatori, rem indignam nec ferendam arbitrato, talem virum in ejuſmodi cogitationes mentem arcollere, cuſtodiæ vinctus traditur. Quibus ille audi- *Edit. Pariſ. pag. 13.*
tis, ſibique non immerito metuens hinc quidem grave, & perquam miſerandum putabat cum tanto periculo remanere; inde rego ad externos tranſfugere, ſalutare quidem, at probrotum judicabat. Quare cum utrumque malum videretur, urgente ad eligendum alterum periculo præſenti, quod minus e duobus eſt viſum optavit. Itaque multa adhibita ad latendum attentiona, ac diligentia, adſcitiſque quibuſdam e familiaribus, tranſmiſſo flumine Sangari, recta in Perſidem magnis contendit itineribus, Sultanemque convenit, qui hominem cum gaudio, & quibus par erat honoribus excipit. Hoc interim ſpatio apud exteros ſub regiis vexillis cum hoſtibus Sultanis congreſſus fortiſſime ſe gerit, Imperatorem inde, ſi forte audiret, ſibi concillandum, aut ſaltem deliniendum ſperans, inde palam pœnitens tranſfugii, ac recurrere ad ſuos certus, ei qui tunc Iconienſi Eccleſiæ præerat, conſilium communicat, illoque deprecatore utitur apud Imperatorem, ſi forte impetrare poſſet regias litteras, quibus ſibi fides certa fieret iræ Imperatoris plane ſedatæ; ſicque tutus ipſi, & ſecurus contigeret reditus. At præſula negotium urgente miſſis ſine mora litteris, Imperator annuit, reniamque conceſſit, chirographo cavens homini, nihil aſperum ab ira, aut gtare paſſurum. Reverſum benigne excipit, demittentem ſa, & accedentem amplectitur, & fatenti nullam ſe mereri veniam, parcit, eumque priſtinæ reſtituit dignitati.

CAPUT X.

Ut reverſus, & lene exceptus Palæologus miſſus fuerit Dux in Occidentem.

QUoniam vero de Epidamno in Occidente capta ſermones, & litteræ noſtrorum perferebantur, ibique deſiderabatur & Præſul, & dux, & militaris acies: renunciato Præſule Chalcutze, qui magnæ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ præerat ſacrario, cum hoc miſſus una Palæologus eſt, ut Ducis ibi munere fungeretur, cui mandatum nominatim, ut in decernendis rebus cum cæterorum, qui iſthic eſſent Ducum, tum in primis Præſulis conſilio uteretur. Hoc itinere celeriter transgreſſi Theſſalium, cum jam Barbarum flumen tranimiſſiſſet aſſenz, trajicit primum Dux cum copiis, ubi omnia perturbata, ad defectionem inclinantia reperit. Quando & Michaelis Deſpotæ nothus & obſcurus filius Manuel cum haud ſane contemnendo exercitu ſorte eo veniens, conſerto prælio, primum quidem aggreſſus Ducem lancea propellit, & projicit: deinde cum is aſſurrexiſſet, & eqno inſediſſet, vulnus ab eo lethale accepit, nec par repoſuit.

Edit. Rom. pag. 14.

A Ἐπεὶ ἡ περὶ κατὰ Δύρραχιον Ἐπιδάμνου κατάληψις, καὶ τῶν ἀμφ' ἡμῶν ἀγγέλλετο τὰ συμβάντα, πάις ἐκεῖσε, ἵνα μὲν Ἀρχιερέως, ἵνα δὲ στρατηγοῦντος τοῦ Χαλκούτζη, ὃς καὶ τῶν τοῦ μεγάλου Σκεφύλακος ἐπὶ τὸ μέγαλος Ἐκκλησίας οὐχὶ τιμὴν, οὕτω συναπέπεμπτο κρείττον ἡγεμονεύσοντα τῶν ἐκεῖ. Προσάξας συμπράττειν τὸ δόξαν, ᾧ ἄλλος μὲν ἀρχηγὸς τοῖς ἐκεῖ, μάλιστα δὲ τῇ Ἰερεῖ. Ὡς Θεσσαλίας ἤδη ταχέως ἐπέβησαν, ᾗ ὧδε πρὸς τὸ πειρᾶσθαι τῶν ποταμῶν Βαρβάρων ὄντα, πειρᾶσθαι μὲν ὁ ἡγεμὼν σὺν ᾗ τάξει φρέατος, ᾠείσατο δὲ τὰ τῇδε συγκεχυμένα, καὶ πρὸς ἀπιστίαν κλίνοντα. Οὗ καὶ ὁ τῶ Διαπάν Μιχαὴλ ἐκ νοθείας σπόριος παῖς Μανουὴλ τυχὼν ἐκεῖσε σὺν ἱκανῷ στρατεύματι, ᾗ συμπλακεὶς τῇ πολέμῳ, τὰ πρῶτα μὲν ὁμόσε χωρήσας τῇ ἡγεμόνι, τῇ κοντῷ σωνοδὸν καὶ βίπτει, ἔπειτα δὲ συσάντος, καὶ ἐπικαθίζοντος τῇ ἵππῳ παρ' ἐκείνου καιρὸν βάλλεται μὲ λαβὼν ἴσον.

B

CAPUT XI.

Mittitur Chadenus ducturus Palæologum catenis vinctum.

VErum Dyrrachii Præſule Theſſalonicam ob eas turbas reverſo, eodemque, prout res poſcebat, ſatagente, at nitterentur qui tumultuantibus obſiſterent; rumor præcurrit, Imperatorii equitatus Comitem Chadenum quamprimum perventurum Theſſalonicam, non aliam ob cauſam, quam ut Palæologum comprehenſum vinctumque ad Imperatorem duceret. At ille (verſabatur enim & ipſe tunc Theſſalonicæ) audito quod ferebatur, lane quam egre ferebat, ſecumque ipſe animo multa verſabat, diſquirens quæ cauſa tam inopinati conſilii fuiſſet Imperatori, ut tam diverſo modo de ſe ſtatueret, & quem tam honorifice modo miſerat, ſtatim tam ignominioſe revocaret, cuique vegiis litteris venia paulo ante, ſecuritateque ſtabilita cum plena oblivione veterum delictorum, gratiæ non vulgaris locum apud ſe tribuerat, dignatus ipſum honore maximo: eum nunc pactis conventis momento reſciſſe, velut criminis detectabilis compertam, repente damnaret. Cæterum cum quid conſilii caperet, quove ſe verteret, non haberet, ad divinam petendam opem ſibi confugiendum eſſe duxit: communicataque cum Dyrrachienſi cura, eum ut ſibi adeſſe, divina pro ſe ope imploranda, ne gravetur, rogat. Quo facile annuente (res enim pet ſe pia, Deoque grata videbatur peti) in Acatonli Monaſterio a veſpera nocturnæ decantatæ ſunt præces; poſtera quippe die ſacrum facere Præſul decreverat. Ut igitur illucefcente die ſtatas ac ſolemnes horas petcurrere, divinam facturus rem, cœpit, ſilentium indicit populo, ſoluſque ſecum ipſe Deum intentiſſime alloquens, quæ ante ſacrificium rite

C Ἀλλὰ τῷ Δυῤῥαχίῳ περὶ Θεσσαλονίκης ὑπεστραφότος ᾗ ᾗ σύγχυσιν, κρείσσων ὡς εἰκὸς ἀπεστέλλετο, ἵν' ᾗ σπουδαίοις τὸ ἀνθιστάμενον, φύσει πρατρίχοι, ᾗ τῶ Βασιλικῶν ἵππων κόμητα Χαδηνὸν ὄντα οὐκ ἄδην κεκπλαμβάνειν Θεσσαλονίκης, ἀγγέλλοντα οὐκ ἄλλα χρεών, ἢ ᾗ Παλαιολόγον καθίξοντα εἰς Βασιλέα ἄσμενον ὑπηκόων. Καὶ ἧς (ἤρθασαν γὰρ ἄμφοτέρων ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ πόλει) ἀκούσας τὰ φημιζόμενα, δεινὰ ἐποίει, καὶ τρίφαν ἐν ἑαυτῷ λογισμῶν, τί ποτε ἄρα τῇ Βασιλεῖ δόξαν, ὡς ἐκεῖνον οὐκ ἐκπώμασε ἐκ παλαίου. ἀλλὰ τιμῇ φροπέμψας, ἐκκαιδεκάτην ἀναγκάζει δέλεα μετ' ἀτιμίας, ᾗ ὃν συμπαθείας ἄξιον ᾗ γραμμάτων, ᾗ ὕπω κεφτικὸς ἀμπεμπὴς ἐφικτὸ ᾗ πεπραγμένων, ὡς ᾗ ἡγεμονίας ἀξίων μεγίστης τυγχάνει, τὰς συμβάσας ἀναλαμβάνει, ὡς ἐφ' ὁμολογημέναις παθοπαίσαι καπαείσει. Ὁμως ἐκ' ἐχωρεῖτο ᾗ λογισμῶν ἓ ᾗ ὁδὸν τράπεσθαι, ἐπὶ Θεὸν καταφυγεῖν ἤνωτο. κοινοῦται τε τῇ Δυῤῥαχίῳ τὰ ᾗ γνώμης, ᾗ οἱ ἐ πρὸς τὸ θεῖον ἐκτενίας συμπράξαι δέοιτο. Εὐθὺς πίνω (ἐδόκει γὰρ αὐτῷ ᾗ τὸ πρᾶγμα θεοφιλὲς) ἐπὶ ᾗ Δεκτανίῳ μονῇ ὁμολογεῖται παράκλησις ἑσπερινὴ ἀφ' ἑσπέρας, ὡς ἐπιγενομένης ἡμέρας, ἐν ᾗ θείοις τῷ Ἀρχιερεῖ ᾗ ἱερὰ τελέσαι μυσταγωγίαν. Ὡς γὰν ἐπέφωσκεν ἡμέρα, ᾗ τὰς νομιζομένας ὥρας διελθεῖν ἡμέλλεν ὁ Ἀρχιερεύς, ἐφ' ᾧ λειτουργήσειν, σιγὴν μὲν ἐπισκήπτει τοῖς ἔξωθεν, αὐτὸς δὲ κατ' μόνας ὁμίλει Θεῷ, ᾗ τὰς σωτηρίους ᾗ προτελείους ὠχὰς μεθ' ὅσων πλεί-

D

της ἀκριβείας ἡ ἡσυχίας. Τότε δὴ τότε λέγει) A fundi conſueverunt preces ſumma tranquillitate recitabat. Tum enimvero vocem inaudiſſe tertio eamdem intermiſſo tempore dicitur. Erat autem vox inſueta plane, nullius affinis notæ linguæ, nedum græcæ. MARCU nimirum pronunciari audiebat, & nihil aliud. Quod Præſul admiratus, ſtatim Theſ- *Edit. Rom.*
ἀκοῦσαι φωνῆς ἡ αὐτῆς ἐκείνου ἐν νεῷ, οὐχ ἅπαξ, ἀλλ' ἐν τῇ μεταξὺ καιρῷ ἐγκλείσαντος. καὶ ἡ φωνὴ λέξεως μὲ σωιζθεῖσα, ὅτι μὲν οὐχ ὅπως ἐλλωσαὶ, ἀλλ' ὑδέ τινι ἑτέρᾳ γλώσσῃ προσήκειν δοκοῦσα. ΜΑΡΠΟΤ δὲ ἐλέγετο, καὶ πλέον οὐ λίγ. ἐφ' ᾧ δὴ θαυμάσαντα τὸν ἀρχιερέα ἐλθεῖν προσελθεῖν τῇ Θεσσαλονίκης, (ὁ Δυσίπατος λῶ Μιχαὴλ) καὶ ἀπαγγεῖλαι, ὅπως τε ταθείη ἐς ἡ μὲν ψαλμῳδίας ἐντυχίαν Θεῷ, καὶ ὅπως ἀπροσδοκήτως ἀφικοιτο ἡ φωνὴ, λογιζομένῳ περὶ ὧν λογίζεσθαι ἦρη. καὶ ἐφ' ἱκανὸν ἡ λέξιν σκεψάμενον, τὸ συμβὰν ἐπὶ τῷ πάλαι ΒΕΚΛΑΣ λαβεῖν ἐπὶ λογισμῶν, καὶ τὰ γοιχεῖα ἡ λέξεως ἀναπτύξαντα, ἀρχαῖλως φάναι ἡ βασιλείαν Ρωμαίων τῇ Παλαιολόγῳ μηνύεσθαι. Μιχαὴλ δὲ Ανᾳξ Ρωμαίων Παλαιολόγος Οξίας Τμηθήσεται, ὡς ἴλεγε ἡ λέξιν δηλοῖ. εἰσὶ δ' οἳ τινες λέγουσι, μήτε τῶ Δυῤῥαχίῳ τοιαῦτα ἀκοῦσαι, μήτε τὸν Θεσσαλονίκης τοιαῦτα φοιβάσασθαι. ἀλλὰ σοφὸν ἐκεῖνον ὄντα, καὶ πιεῖ τοιαύτας βίβλους, αἳ δὴ καὶ βασιλείας ἐς τοιοῦτον ξυντυχοῦσιν, ἐπιτηδείου, φιλοπονώτερον ἐρόμενον περὶ τοιούτων ἐγκαίνια. καὶ δὴ γνωρίσαι δίλοπα ταῦτα, φῶς καὶ ἡ ἡ βασιλείας κατηγοροῦτο πεφωτῇ, καὶ ἀναφέρειν οὗτος ἐκείνου τῆς λύσης. ἐπεὶ καὶ περὶ αὐτῆ νῦ ζωῆ ἐδιδάκει. Τὸ μὲν ἐκ βίβλων εἰδέναι λέγειν μὲ ἔχειν ὁ- B
κείνῳ πιστεύειν. ὑδὲ δὴ ἀφαρπάσαι εἶχε ἡ βίβλους ἐπ' ἀδύλοις ἡ ὑποβάσεσι. τὸ δ' ἐκ Θεοῦ φανερῶς ἀκοῦσαι, μὴ καὶ πολλάκις ἡ λέγοι, πιστεύειν, ἐμπιστεῖν διδοικέναι. καὶ δὴ ταῦτα τῷ Δυῤῥαχίῳ περὶ τῶ τοιούτου κοινολογησάμενον, αὐτῷ μὲν ὑποθέσθαι λέγειν ἡ φωνῆς ἀκοῦσαι, ἐκείνου δ' ἀναπτύσσειν προσποιεῖσθαι πρὸς ὅτιῳ καὶ βούλοιτο ἡ παρ' αὐτῶ σωιτεθεῖσαν λέξιν. Α δὲ τῷ Παλαιολόγῳ πιστεύοντες καὶ ἀμφότεροι, ἐκείνου μὲν ἐπ' ἀγαθαῖς ἐλπίσιν εἶχον μετεωρίζειν, ἑαυτοὺς δὲ, εἰ μὴ ὅπως ὑποβαίη, παραίσειν ὑπολείποιτο, ὡς ἁμαρτὼν ἡ ἐξηγήσεως, ἄλλό τι ἡ φωνῆς πάχα δήλωσης, ἃ ὡς ἐκείνος ἐξήγητο. Πλὴν ἀλλ' ἐν τοσούτῳ φθάσει καὶ ὁ τῶ βασιλικῶν ἵππων κόμης ὁ δηλωθεὶς Χαδηνὸς, καὶ ἐπιβαίνει ἀπέρῳ πάχει Θεσσαλονίκης, καὶ αὐτίκα τὸ πιστὸν ἡ φήμης ἔδειξε φράξας, ἡ Παλαιολόγου ἐν ἀσφαλεῖ καταχών. Σιδήρεος μάντει ὢν ἔγνω δυσμενὲν τῶ πόδι, ὡς δὴ οἱ καὶ προστεταγμένον ἦν. ὢν αἰδ' εἴτε τὸ τοῦ ἀνδρὸς αἰδήμονος ὠγκεῖς, εἴτε τι καὶ φιλίας πρὸς ἐκεῖνον. τὸ δὲ ὑποπτεῦον τι περὶ ἐκείνῳ τῇ ἀγαθῶν, τὰ τῆς ὀργῆς ὢν ἐδίδυ. πῶς δ' ἀφοτεσαμβὼς ἐκείνῳ τὰ ἡ νεμῆς ὡς εἶεν τε ἀσφαλῶς, μὴ καὶ ἐπὶ πολλῶν ἐστὶς ἀνιμῶτο ἡ πόλεως τοῖς σιδήρεις ποδήμασι, συντὸς ἐξεστιν, ἐπεὶ δ' ἱκανῶς ἡ πόλεως ἀπολαστήσειν, ὁ μὲν γνωρίζει τὰ ὀρθότατα, καὶ ὡς αὐτὸς, ἐν προνοίᾳ τινὶ ἡ ἐκείνου χάριν τιμῆς, καταπεφρονήκει τῇ ὀρθότητος. οὐκ ἐς πλέον δὲ τὰ τῆς πλάνης, ἡ γὰρ ἀσφαλῶς ἀμφοτέρους, προβαίνειν ἐβούλετο. ὁ δ' αὐθις καὶ χαρὰ ὑπὲρ τότε πολλῶ ἑαυτὸς εἰδότι.

fundi conſueverunt preces ſumma tranquillexte recitabat. Tum enimvero vocem inaudiſſe tertio eamdem intermiſſo tempore dicitur. Erat autem vox inſueta plane, nullius affinis notæ linguæ, nedum græcæ. MARCU nimirum pronunciari audiebat, & nihil aliud. Quod Præſul admiratus, ſtatim Theſ- *Edit. Rom.*
ſalonicenſem convenit (is erat Dyſiparus *pag.* 15.
Manuel) eique nunciat agenti ſibi cum Deo per ſxcram Pſalmodiam, & ea mente verſanti, quæ ſe cogitaſſe referebat, miſſam, & clare prolatam quam retulimus vocem. Eam cum ille diu attenteque conſideraſſet, xliquid in ea ſimile ſuſpicatus eſt ac deprehenſum fuiſſet xlias in vocabulo divinitus pariter edito BEGLAS unde ſingulas ejus ignoti nominis excutiens litteras, planiſſime aſſeruit, Romanorum Imperium Pxlæologo promitti. Has enim hiſce litteris deſignari voces: Michael, Auguſtus Romanorum Palæologus Ocyus Vocabitur. Sunt tamen qui dicant: hæc neque a Dyrrhachienſi xudita, neque a Theſſxlonicenſi fuiſſe dicta. Sed hunc ingenio, atque arte rem totam commentum. Erat nimirum Theſſalonicenſis mire deditus lectioni, ac meditationi librorum, qui artem profitentur divinandi futuras quorumdxm evectiones ad imperia: totoque in iſto qualicunque xrtificio præodorandi eventura, plurimum exercitatus. Ergo cum res iſtius generis curioſiſſime inveſtigans, neſcio quid de Imperaturo Palæologo comperiſſe ſibi effet viſus, aiunt iſta eum nocticia opportune uti voluiſſe ad exhilarandum Palæologum eumdem, tanto tunc oppreſſum animi mœrore, C
ut de vita ejus metueretur. Non ſperaſſe autem ſe ipſi perſuaſurum quod volebat ſi ex libris id ſe hxuiſſe xffirmaret: quoniam ob multas prædictiones tales eventu fruſtratas, haud erat veriſimile huic eum tranquille, ac ſecure acquieturum. Propterea finxiſſe manifeſte ſibi auditam, miſſxm x Deo vocem; cui ſigno utpote taro, & miro facilius crediturum Pxlæologum putabat. Inde re cum Dyrrhachii Præſule communicata, illi penitus ſuaſiſſe, ut in vocem inaudiſſe diceret, ſe prout liberet eamdem x ſe confictam explicare ſimulaturum. Quibus Palæologo veluti ad xurem ab utriſque cteditis, in magnam ſpem hominem erexerunt, ſibique ſi eventus ad extremum falleret, excuſationem probabilem reliquerunt, quaſi quos conjectura induxiſſet in D
errorem, non ſatis ſelicitet interpretatos vocem aliud revera indicantem, prout eventa monſtrarent, quam quod ipſi ſuſpicati tum fuiſſent. Interea dum hæc geruntur Imperatorii equitatus dictus jam Comes ſupervenit Chadenus, Theſſalonicamque ingreditur perceleriter, ſtatimque quod communi fama, atque omnium ſermonibus vulgatum fuerat, re ipſa oſtenſa confirmavit. Nam Palæologum ſecura cuſtodia tenuit: parcens txmen eum ferrea ſtringere compede, quamvis id haberet in mxndatis. Quod ille utrum tantæ nobilitatis verecundia, an amicitiæ quodam inſtinctu fecerit, haud affirmaverim. Vereor enim *pag.* 16.
ut ſatis veriſimiliter ſuſpicxri liceat: miniſtrum irx tam atrocis tam humanos ſenſus, E
atque affectus, dum ſævum imperium exequitur, xoimo vetſare potuiſſe. Tamen ille qualicumque ex cauſa ſic ejus dignitatis rationem habuit, non permittendo talem virum intra civitatem in oculis civium fetreis vinctum compedibus ignominioſe traduci, ut ſimul ſatis provideret ne qua poſſet elabi. Quare illum magno ſuorum ambiens comitatu, nocte educit: ac ubi jam

ambo aliquantum extra Urbem processisſent, mandata, quæ acceperit, quæque honoris ejus gratia omiſerit, indicat: ſimul admonens, non audere ſe amplius indulgere ſuo in eum affectui; id enim utrique periculoſum fore. Ad quæ ille iis verbis reſpondit quæ multum ſe ipſi eo nomine debere ſignificarent, gratiaſque agens plurimas paratumque ſe continuo exhibuit ad ſubeundam omnem acerbitatem imperatorii mandati. Quare mox voleos ferreas induit compedes: inſeditque equo pendentibus in latus alterum ambobus cruribus ferro devinctis. In hunc modum cum cæpto uterque itinere pergerent, aliud quoque ipſis euntibus, ut fertur, oblatum eſt augurium proſperum, & velut omen eorum, quæ paulo poſt erant eventura. Tale autem id fuit. Ibat Palæologus præſentis, ut par erat, mali ſenſum frontis mœſtitia præferens: conſolari eum, prout poterat, & avocare a triſtitia dolentem animum ad quamdam hilaritatem conante Chadeno. Cujus officioſis ejus generis hortatibus quaſi ut cedere ſe Palæologus monſtraret, compoſito vultu ad quamdam ſpeciem reſpirantis ab ægritudine animi: quin tu, inquit (nam belle illum pſallere aiebant) aures & mentem mihi demulces modulando aliquo cujuſcumque argumenti cantico, quod tibi cumque primum in buccam venerit? Tune ille quamdam ſubito cantilenam exorſus eſt, cujus hoc erat initium: *nunc propheticæ prædictio impleri feſtinat*, exorſus eſt autem non ſane remiſſe, ac lenitera ſed impetu pene ſanatico vocem ultra omnem modum, ac prope ſupra vires attollens, contentione ſumma; unde contigit recreari vinctum, atque hilarefcere: non tantum (quod ſolum videri cupiebat) ſuavi vocis ſono; ſed potiſſimum recordatione per id carmen ingeſta vaticinii ſibi regnum olim polliciti, cujus fidem hoc caſu inopinati cantus, velut novo quodam divinæ ſignificationis auſpicio, confirmari tacite ſibi blandiens gratulabatur. Interim diebus aliquot confecto itinere, Imperatorem primo ſtatim acceſſu adit Comes, nunciatque adventum Palæologi; quem admiſſione minime dignatum carcer excipit, uti jam damnatum, quamquam ipſe, ut diximus arcana ex divinis ottentis fiducia de ſe proſperiora mente verſabat. Dilata eſt autem ejus cauſæ accurata cognitio in tempus quo Imperatori per valetudinem liceret ei rei attendere. Diuturna hæc fuit mora, pertinacius durante Principis morbo; & vincto tamdiu in cuſtodia perſtante; non illo quidem veluti convicto criminis majoris: ſolis enim fere ſuſpicionibus laborabat antiquis illis ſed de novo eventilatis afflatu maligno delatorum, ſubinde clam inſuſurrantium, Imperii præſagitiones de Palæologo jactatas. Ea erat vera detentionis ejus cauſa, cui obtendebatur crimen affectati regni. Verum altius repetenda narratio eſt, ut propoſita res ad captum lectoris accomodatius tractetur:

A ἴσμεν παρῶχεν ἑαυτὸν ἐκείνῳ τῶ τὸ προσαπτόμενον ἐκπλῆν. ἠδὴ δὲ σιδήρους περιβαλὼν, ὡς ἐκεῖνος ᾐ ἐπὶ θάτερα τῆ πλάρῶν τῆ ἵππῳ ἐπιβαθίζεθαι, ἅτε σωὶ ἐκείνῳ τὼ ὁδὸν ἰόντε ᾐ ἀμφοτέρω. συμβαίνει δὲ καίτις τότε ᾐ ὁδὸν αὐτοῖς, ὡς λέγεται, ἀγαθὸς ἄρτις, ᾐ οἷον προοίβασμα τοῖς μικρὸν χαπομένοις ὕστερον. τὸ δ' ἦν. δύρχοντο μὲν ὡς εἰκὸς, ἀ μὲν πρὸς τὸ μεῖζον ἀλύων. ὁ δ' ἀναφέρων ὡς ἐῆχε τῆς λύπης ἑαυτὸν, ᾐ μεταβάλλων πειράμενος πρὸς τὸ εὐθυμότερον. ἐπεὶ δίκτε τῆς πολλὰς ἀναπτέσας ἑαυτὸς λύπης πρυτίνιτο ψάλλειν, ᾐ ἅ παρασκὴν καπὰ τῶν ἐκείνῳ καλλιερεῖν (ἦν γὰρ ὡς ἔοικεν ἐεδυτὸν ᾐ ὁ φέρων ἔχων πρὸς ταῦτα) ὡς ἂν φασὶν ἐντεῦθεν ᾐ μικρὸν ἀναθάμενος τὸ καθ' ἑαυτὸν ἐκείνῳ παραυτίκα ἐμμελῶς ψάλλειν (Νεῶ προφητικὴ προῤῥήσεις πλαρωθῆναι ἐπείγεται) ὡς ἀναμίσως ἄλλως, ᾐ ἀναβιβλαμίνως, ἀλλ' ἐνθυσιαστικῶς οἷον μάλα ὑπορρωνῦντι, ᾐ ὑπὲρ δύναμιν. ἐφ' ᾧ δὴ ᾐ ἐ διεμάτην τότε μεταβαλὼν πρὸς τὸ εὐθυμότερον, ᾐ ἡδέως δόξαι, ὡς μὲν ἐῶ δοκεῖν, ᾐ τῆ φαινομένῳ, τῆ μελῳδίᾳ. τῆ δ' ἀληθείᾳ, ᾗ ὡς ἐκ ἐῶ τὸν μελαδοῦντα ὑποπτεῦσ. τῆ ἐπὶ τοῖς παροῦσι δόξαντί οἱ χρεῶ ὀρνιθι. ἀλλ' ὅπω μὲν ἐφ' ἁμίρας τὼ ὁδὸν ἐξανυσάντων, ᾐ ὡς βασιλεὰ φθασάντων, ἐμφανίζεται μὲν ὅσον τάχος ὁ πιμφθεὶς τῆ κρατοῦντι, ᾐ ἀπαγγέλλει τὼ ἄφιξιν. τὸν δὲ μυδὸ τὸ παράπαν ἀσαχθέντα ἐφαπὶ ἐὰς κατέχειτον δίχεται, ἐῶ δ' ἄλλως ὑπονοήσαντος τῶ ἐνδυναμήσαντος τῶ κρατοῦντος ἐξαίφνης τάχιον δοθῆναι μείζονι, ἀ κατὰ τὸν τότε καιρὸν. ἀλλὰ χρόνος ἐτρίβετο μεταξὺ τοσοῦτος τῶ λυτοκράτορος, κἀκεῖνον ἔχει διεμάτην ἀ φυλακή. πλὼ ἐχ ὡς ἐφ' ὁμολογημένοις καθοσιώσεσιν. ἀ ᾗ ἐῶ ἔγκλημα τὸ παράπαν, εἰ μὴ γε τὼ ὑποψίαν, ᾐ τὸ πολλοὺς ἐν ἀπορρήτοις ἐκφέρειν, πρὸς ὧς ἐῶ πιφθεὶς ὑποφαίνειν τὸ μόρσιμον, ἔγκλημα θεία τις τῆ ἀστοχομένῳ. εὐόκει δὲ πάσι ᾐ ἀ πρόφασις ἔγκλημα. ἀ δ' ἐῶ, ἀλλ' ἀνακτέον τὸν λόγον, ἵν' ὠμαθέστερον τῆ προκειμένων ἔχωμεν.

Edit. Rom. pag. 17.

B C

D

Nοσος ἐῶ ἐνσκήψασα τῆ κρατοῦντι, ᾐ ἀ νόσος δεινὴ. ἐπιλήπτου γὰρ κατακράτων συχνάκις. τὸ δ' ἐῶ, ὡς ἔοικε, ἐκ ζέσεως φυσικῆς ἐγκαρδίου. ἔθεν αἷμα ᾐ τὸ ὠρὶς ἐκπίπτειν ᾐ ὑπὲρ τὸ πρόσπαν ἐῶ. ἀ σύγκρισις τῶ μορίω τὸ

Ambo ſic ſuperius, ut videtur, ſolecismo.

Illud ſolum ſatis ſuperque ad ſuſpicionem regni affectati, quod Imperatori ægrotanti, ac de ſalute deſperanti, ſe ſe ultro obtulerit, ut ejus curam ſuſciperet, ac ſi ipſe jam Imperator eſſet. Quod ſane ſuſpicionis genus ſæpe ſæpius in hiſtoria Andronici Palæologi junioris occurret.

CAPUT XII.

Ut Imperator ægrotans omnes veneficiorum, ac præſtigiarum ſuſpectos habuerit, & de Martha.

INvaſerat Imperatorem morbus, & is quidem gravis, epilepſia, qua ſubinde apprehenſus concidebat. Origo ejus veriſimiliter imputabatur naturali effervescentiæ cordis: quam & cauſam ei fuiſſe reor ruboris in vultu flagrantis: haud ſe ſe videlicet capiente ardore Principis illius membri quin-

πάθος. κἀντεῦθεν ἐκτρεπομένου τὸ σῶμα, ὡς μηδὲ χρῆσιμος πολλάκις ἀναπίμπλαν τὸ ἐγκεφάλῳ τοῖς ἀναπνεύσεις ὄζειν ἢ τὸ λογίζεσθαι. ἐν τούτῳ δὲ καὶ φιλοσόφων ἴσαν περὶ τὰ φρενῶν συμβιβάζειν τοῖς ἔχει. πηγὴ δὲ λογισμῶν ἀναρρέα. πλὴν ἀναχομένων πρὸς τὸν ἐγκέφαλον, ὡς ἑκάστου συμμετρίας ἢ μὴ ἀσυμμετρίας ἔχοι, ὅπως οἰδαποιεῖσθαι συμβαίνει τὸ ἀναχόμενον. τότε τοίνυν ἐπιπεπτώκως συχνάκις ἐρόσῃ, καὶ δ' ὁπόθεν, μᾶλλόμενα εἶναι τὸ πάθος ἀπάχων ἐκ μαγγανείας δαιμόνιον ὑπολάμβανε. ἐν οἷ μὲν πολλοὶ τῶ ἴξω, οἷς ἐν τὰ τοιαῦτα πιστεύειν, τὸ ἐγκλημα προσετίθεσαν τοῖς Μιζάλωσι, παρὰ λόγον, ἐν ὡς ἂν προσιδόκησαν, τῶ ἀξιωμάτων τυχοῦσι. τῷ μέντοι γε πάχοντι πᾶς ὕποπτος ἐν, εἰ μόνον τις ἐπὶ μαγγανείας κατηγορεῖν. ἔθεν ἐν πλείστου ἐν τῷ τυχόντων συνελαμβάνοντο, ὅπου τις γρύξειν ἐκαλῶν. ἐν ὁ μὲν δεύκων μαγγανείας ἄλλου ὑπὲρ ἑαυτῶ πολλάκις, ἃ τὸ πλησίον πρόβαλλε τοῦγκλημα. ὡς δίκας λυξόμενος ἀποδίξας. ἀναχόμενον ἢ πρὸς βασιλέα τὸ ἔγκλημα ἐκ τὸ παραπίπτειν (τοῦ γὰρ ἐν ἐστιγῆν ἀκούσασθαι) ἐ ἢ οὐχ ὑπὲρ ἄλλου, ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτοῦ σπουδὴν ἀγωνίων προσίστασθαι ἐξαπίζεσθαι. παράσασις δὲ τοῦ μὲ ψῆφος ἀπάσας τὸ κειμένου αἱρῆσθαι, οὐ μαρτύρων παραγωγαὶ, οὐ πρατειόμενοι ὅρκοι, οὐ βίων τ' πρὸ τὰ ἐξετάσεως, ἐκ ἄλλαττα, ἃς τὸ ψηφίζειλέγχεται. ἀλλ' ἐν ἐν μόνον, ἐν τὸ σώζειν τοὺς ἐλκόσπας, εἰ μιδρὸν ἐκ πυρὸς ἅδα ζίοιτα, ὃ δὲ ἐν ἅγιον ἐπαφιμζον, πλμαιον χειρὶ αὐφωτὸς ἀναλάβοιεν. ἐν τοὺς βυματίσεως ἔχοντες, φόπορ τοσοῦτ ἡμέρας τὸ ταῦτα γίνεσθαι ἐκεῖφ κεκτημένοι ἐν προσλῆ. ἐπιτεσαμένου καὶ τὰν χεῖρα ἀκρυφάλῳ, ἔ βύλῃ, ὡς μάτις ἐπιχειρεῖν ἀλείφων τοῦτο ἐφ' ᾧ μὴ φαῦσαι, μηδὲ καῦσαι τὸ πῦρ. ἐν εἶδεν ἃ γράφω, ἀβῶν τῇ νῦν, ὑποσάπας τινὰς παῖδας, πλὴν ἀλαβάπας ἀπαλλάξαντας, τὸ θαυμάσιον. τότε τοίνυν ἄρτιο μὲν καὶ ἄλλος παρὰ τῶ κρατῶντος λαμβάνειν εἰς γάμου, ἔ τῶ γένος ἐχύσας, ἀξιοῦσι πολλάκις ἐκ σπερμάτων ἄκρατα ἀγενῶν. πλὴν τὸ ἀγενὲς ἐκείνοις φρὸς τὸ κρατῶντος ἐρρέπτο. ἐν οἷς σφᾶς ἰδοὺ σωπωνίσθαι, ἀξιώμασι, ἐν ἀργενίας μέρει ἔ ἀμφοτέρους, τὸ ἀδὸς ἀ κρατῆ ἐτίθει. ὧς ἐκείνης μὲν τοῖς μαθοῦσας, οἷς ἀ Ῥωμαῖος εἶπον, οἷς εἰκὸς μεγαλωσθαι, ἐκείνας δ' αὖθις, συμμετέχειν τ' ἀξιωμάτων τοῖς ἀγομένοις. φροσάττει τοίνυν σωπῆς ἄλλος καὶ τὸν τ' εἰς παιδοκτόνος ταχθέντων ἐκείνῳ τὸ παθὸς ζώντος, Βκλανεσδίῳ νικήκλου, ἢ ἐ αὐτοδέλφης τῶ Παλαιολόγου Μαρίας, οὗτ ἐν Μάρθας, κόρλυ Θεοδώρου, ἐκ τῆ Ταρχανιώτη μεγάλῳ Δομεστίκου ἐκείνη γεγένναν, εἰς γάμου νόμιμον ἀγαγέσθαι. ἐν ὁ λόγος τὸ Βασιλίως αὐτοῖς βεβαία τὰς καταγγύησις. κἀντεῦθεν ἐπεὶ φρὸς ἢ γάμου τὰ μέρα ἦσαν συγκαίκεια, ὡς γαμβρὸς αὐτόθεν, ἢ ἐ κόρης οἰκείαν εἰσήρχετο. ἀλλὰ παραμύθιον χρόνος ὀλίγος ἀπ' μητρείας ἐκείνου ἐκπεμφθέντος, ἐν ᾧ οἷδ' ὅτι παθὼν ἀρατῆ, πλὴν ἀλλ' ἐ ἐξουσία ἀρῶσαν δεινὰ, τῷ τῶ Καβαλλαρίῳ ὑῆ Βασιλέως,

foras uſque in os, & genas erumpente interni æſtus indicio ſe proderet. Sed & ſuliginea ex iſto incendio ſurſum in cerebrum perlatæ rationis uſum perturbabant. Quod quemadmodum fiat, quantumvis Philoſophi rixentur inter ſeſe, certum tamen experientiæ ſuffragio eſt, fontem recti judicii cor eſſe. Et prout exhalantur ex eo accommodati ad ſanum temperamentum capitis, aut ei adverſarii vapores, ita delirare hominem, aut ſapere. Tunc igitur iſtiuſmodi caliginum incommodo in cerebrum appulſu ſubinde perculſus æger laborare ſe vi ſæva mali Dæmonis Magorum artibus immiſſa judicabat. Ac vulgus quidem ad talia credulum crimen ejus maleficii impingebat Muzalonibus; quaſi qui non contenti dignitatibus conceſſis, ad majores, quibus inhiabant, viam ſibi eo ſcelere ſternerent. Ægro autem ſuſpectus quivis erat, quem quomodocumque infimulari præſtigiarum audiret. Quare ſtatim ad primos ſuſurros vel temere deferentium, obvii paſſim quique comprehendebantur. Quo animadverſo qui aliquem oderant certam eam inibant rationem ejus male mulctandi, ut jam delatio magiæ, indicium eſſet iræ injuſtæ pœnas per calumniam de inimico repetentis. Perlata autem ad Imperatorem accuſatione (non erat enim liberum ei diſſimulare quod ejus generis auditum fuerat) ſtatim is turbatus, & æſtuans tamquam non in alium quam in ſeſe qui deferebatur noxias artes intendiſſet, diſquirl de re jubebat. Elabendi autem e judicio, atque innocentiæ probandæ una erat ratio, non in calculis judicum, aut laudibus teſtium, aut jurejurando dato, aut vitæ prius inculpate actæ ſuffragio ſita, ſed in innoxia pertractatione ferri candentis, quod, Sanctum, vocabant. Hujus purgationis hic ritus erat. qui ſe ad illam offerret triduo prius jejunio, & oratione ſe parabat, cuſtoditus interim & manu velo involuta, cui ſigillum eſſet regium impreſſum, ne quis eam unctionibus adverſus ignis ſenſum roborantibus muniret. Tum productus in medium audacter arripiebat ignitum globum nuda manu, & eum per tria conclavis ſpatia portabat. Vidit qui hæc ſcribit in ætatem jam tum puberem adultus, quoſdam iſti examini ſubjectos citra ullam defunctos noxam candentis metalli tactu, mirantibus qui aderant, illæſos, integroſque recedere. Cum autem per id tempus non raro ſoleret Imperator variis haud nobilibus præmii loco, vel gratiæ nobiliſſimarum Virginum conjugia decernere, inter alia ejus generis exempla cuidam adoleſcenti e regiis Ephebis Balanidiotæ nomine, Theodoram Marthæ filiam ſororis Palæologi, e magno domeſtico Tarchaniota genitam, deſponderi juſſit. Celebrata conſenſu partium mandato Principis, rite ſponſalia ſunt, & aliquanto inde ſpatio is Juvenis ſponſi fiducia ædes Puellæ frequentaverat: Cum ecce neſcio qua repentina mutatione Imperator, jure ac pactis abſoluta poteſtate ſuſque deque habere juſſis, inopinatiſſima imperat: Tarchaniotæ Magni Domeſtici filiam viro nobili Baſilio Caballario filio nubere. In magnæ loco gratiæ id Baſilius habuit, & pro ſe rem urgebat. Fœminis matri, filiæque, caritate ſponſi prioris illigatis, & indecorum arbitrantibus reſilire a conventis, ac fidem fallere, negotium omnino non placebat: Quare apud illas gratia carebat intruſus Procus. Tamen incumbente iteratis juſſis in idem Principe, volentibus nolentibus matre filiaque, nuptiæ palam ac ſplendide celebratæ ſunt. At multis inde diebus nuptialis conjugum congreſſus haudquaquam ſequebatur. Cum rei ſorte cogni-

Edit. Rom. pag. 18.

tæ percontatus ex Basilio causam Imperator, ab eo primum eludebatur ambiguis responsis: tandem instans efficacius, audivit: nodum Veneris magico maleficio novis sponsis injectum. Hac mentione præstigiarum in familiares suspiciones revolutus Princeps, & se quoque ipsum infernis artibus appetitum autumans ab eodem indicati fascini auctore; vehementer exarduit, extrema experiri quæque certus ad artificem veneficii oscendum, Saccus expeditur illico stramentitius: & in eum anus misera nobilissima Matrona nuda conjicitur cum felibus, qui videlicet acubus immissis per textum tegetis compuncti, unguibus vetulam discerperent. Ea immani quæstione sperabatur elicienda mulieri vera confessio. Nihil tamen aliud expressum, nisi se haud conscium talis sceleris: cæterum Virginem sponsi prioris necessitudine devinctam
Edit. Rom. pag. 19. a secundo abhorrere. Hæc audiens non ultra sævire Imperator voluit, sibi metuens ab exercitata, ut suspicabatur, diris incantationibus anu, ne vim maleficam in ipsum verteret, si amplius irritaretur; seu veritus ne Palæologus tam atrocem sororis injuriam defectione ulcisceretur. Atque hoc quidem ut præverteret, missо, ut diximus Chadeno, redactum in ordinem Palæologum, & vinctum ad sese curavit adduci: specie quidem ut Veneficii causam diceret; revera, quod indicavi, ne is audita contumelia Germanæ, ad rebellandum induceretur. Id enim patuit ex eo, quod Imperator cum paulo post eductum carcere, non solum venia donavit, & in integrum restituit; sed & suis rebus ob morbum ex quo periclitabatur, metuens, propriós ei liberos commendavit, gratiam in eum suam memorans ea indulgentia testatam, qua ipsum ob veterа utique crimina pœna dignum, benigno affectu miserans, nulli atroci, & immedicabili supplicio subjecisset.

A ὠχυνέ τε ὅντι, ἐξιδίᾳ τὸ γόνυ ἴχνευε ἢ ῥιζοῦσθαι. ὁ δ' ἐν ὑποργισίᾳ μέρει, δέχεται ἀσμένως τὸ δωρηθὲν, καὶ κατεπείγει τὰς γάμους. ἢ μὴν γε γαμετῇ πρὸς τὸ πρῶτον ῥᾳδίως συμβαλλαγμα, προκατειλημμένως ἄνιμον ἐχούσας τὸ μεταβαίνειν, ἀκόρεστος ὁ γυμφίος ἦν. τὰς δὲ, ὁ δὴ κρατῶν προσέτασσεν, ἴκασιν ἄκασιν ἐκείνων, τὰ γυμζόμενα ἐτέλουν. καὶ παραπαῖς οἱ ὑμέναιοι ἦγοντο. ἀλλ' ὁ γυμφίος ἐφ' ἡμέρας ὀκτὼ πλήρη τῆ κόρῃ τὴν ἡβὴν ἀνδρῶν, καὶ παιδαγωγούμενα τὰ βασιλέως ὅπως πάντα γένοιτο; ὁ δὲ, πρῶτον μὲν, ὑπανιάζει ἢ ἀπόλογον, ὡς μὴ θέλων ἀνακαλύπτειν δῆθεν. ἐπεὶ δ' ὡς ἐδράκετο ἀκριβέστερον ἀνεκρίνετο, μαγγανείαν τὸ ἐμποδὼν ἔλεγε. καὶ ἐνθὺς ὑποψία περὶ ἑαυτῇ τὰ κρατοῦντος, καὶ θυμὸς πολλὰ δεινὸς, καὶ οὐδὲν ὄφελος δοκῶν εἰ μὴ ὁμολογεῖτο ἡ μαγγανεία. εἰθὺς ὦν σάκκος ἀχυρμιᾶς, καὶ γυμνὴ σωμάτων γαλαῆς, ἡ ὠγυγὴς γραῦς ἐντὸς συναπείπετο. ὡς λύγοις ἔξωθεν μυωπιζομένων, ἢ τε ὀδύνῃ ἀκμαῖς, ἐπιστρέπτου ἡ πάσχουσα. ἐφ' ᾧ ἀναγκαζομένῃ, καὶ ἄκουσαν ἐξενεγκεῖν τὸ ἀπόῤῥητον. ἀλλ' ἀπὸ τοῦ πλέον παρ' ἐκείνης ἀκούειν ἢ τὸ μὴ συνειδέναι τι τοιοῦτον ἑαυτῇ πραξάσῃ, καὶ ὡς εἰ δ' ἐι ὁ γυμφίος μεμίσηται τῇ παιδὶ ἀλλοίῳ πρότερον κατηγγυημένη. Ὁ μέντοι γε βασιλεὺς ὅτε πρὸς ἢ ὑποψίαν καὶ ὅτι ἀμπάθειαν ἔχων ὡς ἐκείνῳ μαγγανείας ἐνθυμεῖτο, οὐκὸς καὶ κατ' αὐτὴ τολμῆσαι τοιοῦτος χρῆσθαι συναποπτοδομεῖν, καὶ τ' ἀδελφῷ ὑπ' αὐτῇ τραφέντος καὶ συγγομένῳ. εἰπὲ μὲν καὶ ἐς ἔννοιαν ἐλθών, μὴ πως ἢ πραχθέντων ὡς εἰκὸς ἀκηδέστων ὁ Παλαιολόγος ὑβρεσπαθήσας ὡς ἀδελφὸς, πρὸς νεοτερισμὸν ἀποκλίνοιεν, ὅπως ἔχων, πίμπλας καὶ ἢ ὀχλοκρατίας ἐκεῖνον παραλύσας, ἀνάγκῃ

B

C

δέσμιον. νῷ μὲν δοκῶν, περὶ ἢ μαγγανείας ἐγκλήματος λογοποιούμενον. νῇ δ' ἀληθείᾳ, πρόχειμα καὶ τὸ πραχθὲν δεινὰς, ἢ μή τι νεοτερίσαι ἀκίνητον. Τὸ δ' καὶ δῆλον, ἐκ τῶν μόνων μὲν ἐλέγετο τὰς εἰρκτῆς ἐκείνου ἐς ἄνθρ ἀναπαλαιθέντα, καὶ συμπαθεῖν, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτῷ καὶ τοῖς αὐτὸ πράγμασι δεδεδοικότα διὰ ἢ νόσου, ἀπόδοχον ἄξειν εἰσαῦ νῷ γένοι, καὶ λογομνημονεύειν ἢ χάριν αὐτῷ ὧν τότε. ὅτε παθεῖν κακῶς ἄξιον ὅτου διὰ τὸ φθάσαντα, οὐδὲν ἐκείνου ἐπασυμπαθείας ἀπέχειν ἔδρασε.

CAPUT XIII.

Mors Theodori Augusti, & ipsius dum viveret res præclare gestæ.

EOdem porro anno in autumnum vergente moritur Imperator, pupillos relinquens quatuor liberos, tres fœminas, & novennem unum marem Avo cognominem Joannem. Nam Filiæ priores collocatæ dudum fuerant in matrimonium, una quidem Constantino Techo Bulgarorum Principi; altera vero Nicephoro Michaelis Despotæ Occidentis Filio. Nec plane improvisus accidit hic casus; quippe prænunciatus cælesti portento. Eteoim sol delecerat, ad horam tertiam sextæ Diei, & denſæ tenebræ cuncta comprehenderant; adeo ut apparerent stellæ per cœlum. Ita præripitur acerba morte, vir regie natus & nutritus, regie quoque educatus & edoctus. Patri non ille quidem similis in profunda consummataque prudentia dictorum pariter & actorum; neque in immutabili constantia semel recte decretorum, cæterum ex Avo habens celerem ad omnia, excelsum ac magnum, belloque acrem animum: ex Matre vero beneficentissimum naturam, quæ ambabus manibus dona in subditos effunderet, nullo mœrore largissime; imo effundere gauderet. Studiosissimus in pri-

D

Τοῦ δ' αὐτῇ χρόνῳ πρὸς τὸ φθινοπωρινὸν ἀποκλίνοντος, ἐπὶ τέτρασι παισὶ μειρακίοντες τὸ βιῶν ὁ κρατῶν. τρισὶ μὲν θηλυτέραις, ὅτι δ' ἐνεανίσκει ἀῤῥένι, παππωνυμοῦντι τῇ Ἰωάννῃ. αἱ δὲ πρῶται ἢ Ζυγαπήνου, ἡ μὲν, τῇ Βουλγαρίας ἄρχοντι Κωνσταντίνῳ τῇ τέκνῳ, ἡ δὲ, τῇ ἢ δυσικῆ Διασπότῃ Μιχαὴλ παιδὶ Νικηφόρῳ, πρὸς γάμον ἐφθασαν ἐκδοθῆναι. ὁ δὲ τῷ προεσημαμένῳ τι σημεῖον. Ἦλιος γὰρ ἐκλελοίπει, ἐφ' ὥραν νεύτων ἢ ἕκτης ἡμέρας, ἐς βαθύσκοτος τὸ πᾶν κατειλήφει, ὥστε τῷ ἄστρα φανῆναι κατ' οὐρανόν. τῷ δὲ ἁρπάζει τῷ πρὸς ὥρας ἀπὸ βασιλικῶς μὲν τῷ γενναίως τῷ τραφεὶς, βασιλικῶς δ' ἀναχθεὶς τῷ παιδευθεὶς, κἂν εἰ τῇ πατρὶ ἡ προσῆκεν τὸ βαθύτῃ τῷ συνιέναι, πρὸς ὅτι λίξοι τῷ πράξει, τῷ τὰ γνώμης εἰρόντα ἐς ἀμπάθειαν. ἀλλ' ὡς, ἐκ πατρὸς μὲν ἔχων τὸ ἐς πάντ' οἰκεῖν καὶ μεγαλόφρον καὶ ἀρειακὸν, ἐκ δὲ μητρὸς, τὸ φιλοδωρότατον, ὡς

ἄλλως χειρὶ τῆς ὑπηκόοις τὰ χρήματα ἐξαντλῶν, A nulo litterarum ; & litteratos amplecti be- *Edit. Rom.*
ἢ ἐξαντλούμενα, οὐχ ὅπως αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ χαίρειν. φιλολογώτατος δ' ἐς τὰ μάλιστα ὤν, καὶ neficiis solitus : Meditationi quin etiam *pag.* 20.
πᾶσι μὲν λογικοῖς διεργατικῶς προσφιλόμουσος optimarum Artium intentus ; & non magis
οὐχ ἧττον δὲ καὶ αὐτὸς λογικὴ παιδιὰ ἀφειδηκώς, institutione, quàm indole magnam eleganter scribendi sæculatem affectus, ut multa disserte componeret quoties tanti duceret in id incumbere. Cujus rei documentum (multæ similia reticens) unicum proferam. Ubi solemnius Sancti cujuspiam Festum illuxerat, non alia adhibita præparatione quam avocatione mentis a negotiis ; uno modo Clericorum sedatus distinctusque pronunciante Senarium Psalmorum qui præmiti consueverunt matutino cantu, elogium Beati, quod vocant *Canonem*, ex tempore pangebat ; ei cujus memoria celebrabatur laudes quam scitissime contexens ornatissimo præconio ; quod tam liberali largitione cumulabat, ut spargere passim in quosvis, ac pene projicere dona videretur. Adeo non Psallentes, non dantes operam canentibus, indonatos relinquebat ; seu quis in Excubitorum ordine, seu in satellitum & corporis custodum munere, seu alio quopiam aulico ministerio Imperatori apparet ; sive etiam alunde aliquis eo forte veniens tunc occurreret ; in omnes ex æquo regium beneficentiam extendebat : milites præsertim & litterarum studiosos. non enim nox, non dies, non tempus molestum, non hora lætior, non oriens sol, non occidens ipsum vacantem a benefaciendo reperiret. Videres audiresque circa eum semper aut qui munus acciperent, aut qui accepto recederent : qui non frustra peterent, qui nacti quod voluerant, gratias agerent. Atque hic tamen talis cum esset Imperator gravis erat Primoribus Procerum, idcirco quod in demandandis Præfecturis non Patricii generis aut necessitudinis cum principali domo rationem haberet ; sed quemque virtutem ex propria præstantia verisque dotibus æstimans, admovebat rei gerendæ ad quam aptus erat, ac meritis dignitatibus ornabat. Cognatis vero ac consanguineis suis censebat sufficere debere istum Natalium honorem, & suam sortem ac claritudinem profapiæ, abunde magnæ dignitatis loco ducere. Id autem & judicium & factum erat (si quis recte consideraret) Principis virtutem promoventis, & provocantis subditos ad studium omnis veræ laudis. Non enim auctoramenta inertiæ, sed vel stadia vel præmia heroicæ virtutis, illustres esse Magistratus ; quos ita, & illis demum, debere committi decernebat qui & se præclare ipsos in iis genere, & alios commode salubriterque posse gubernare judicentur. Inerat ejus moribus & terrificum quid ; vultu sermoneque declarantibus haud impune laturos qui aliter ac oporteret *pag.* 21. agerent : uti & e contrario, qui prout par erat officio fungerentur aequaquam mercede carituros. Ingentis enim utramvis in partem omnino momenti est hominis in Civitate Primarii recte aut secus factum, prava siquidem vita & malæ facinora Nobilium, par vitium Reipublicæ important ac virilium exercitio humano corpori, quod inde universum debilitatur, enervaque fit ac flaccidum. Contra virtus & actio laudabilis principum virorum, similis est centro Circuli, quo recte constante, ac situm immobiliter obtinente proprium, statu orbis ac circumferentiæ totius fixus ac firmus permanet. Enimvero quidni sperari debuit tantæ consiliorum sapientia usurum, moderateque ac utiliter præfuturum rebus illum Principem, qui rudimentum imperandi sub tali tantoque justi regiminis Magistro, Patre optimo, posuerit a quo unicus licet & adultus filius in privatæ sortis humilitate relictus, exclususque consortio ac nomine Imperii, accurate otioque præexercitatus est in omnibus meditamentis artis spissæ ac multiplicis homines regendi.

B

C

D

μᾶλλον χαίρειν τοῖς ἐπὶ τῷ πράγματι ἐπιλογόμοις τοῖς προσήκουσιν ἐπαίνοις ἀξιώμασιν. εἰς δὲ σωφρόνων προσγενέσθαι εἶναι, καὶ οἱ πρὸς αὔξησιν, ἀρκεῖν ἡγεῖτο τὸ τοιοῦτο, καὶ ἱκανὸν εἰς λόγον σωφρόνων, τὸ δὲ ἐν ὑπερβολῇ τις, ἀριστίνδην ἐρίζοντος ἄρχοντος καὶ παρακαλοῦντος πρὸς εὐδοκίμησιν τὸ ὑπήκοον. καὶ δὴ βλακείας χάριν, ἀλλ' ἀσεμνίας καὶ τοῦ καλῶς ἄγεσθαί τι πρὸς ἑαυτοῦ ἢ ἄρχοντος ἄλλως τοὺς βασιλικὰς φιλοτιμίας ἑαυτοῦ ἀφαιρεῖσθαι, καὶ τὸ φοβερὸν προσῆν, ὡς ἑτοίμως καὶ ἄλλως, ἃ ὡς δεῖ ποιοῦντι ἀσφαλίζεσθαι, καὶ ἀκαταρθώτοις ὑπεργενέσθαι. καὶ δὴ μικρὸν τοῦτο μεγίστου σφάλμα, ἃ μὴ ἐμπαλιν τὸ κατόρθωμα. ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν ἐκποδὼν πάσῃ προσοικείᾳ, ὡς τῷ τοῦ μοῦσα ἀφωρίσατο, μέγα ἰσχύοντος λόγου τῇ φύσει πάντα συμπραγματεύεσθαι, καὶ παρατρίβεσθαι. Τὸ δὲ κατόρθωμα, τῷ τὰ κύκλου κέντρῳ, παμπόλλου ἀσφάλειαν, ᾗ περιφορᾷ προσίμοντι, εἰ καὶ χώραν ἐκεῖνο μένει. καὶ πῶς δὲ ἂν ἐμέλλε ἡ ἀρχὴ διοικεῖν κατὰ τὸ προσῆκον, ὃς νὺξ ὑπὸ τοιοῦδε πατρὶ, μηδ' ἄνομα βασιλείας ἔχων, ὧν ἐξ ἐκείνου καὶ μόνος, ὅμως ἀγλαΐαν ἀσφαλῶς προδιδάσκετο.

Digitized by Google

CAPUT XIV.

Ut Lascaris a Patre Joanne ad Imperium eruditus fuerit.

HUic aliquando venatum egresso eum veste auro texta, indeque domum redeunti, occurrit forte Pater, & eum se demississime venerantem nec aspectu dignatus, velut inobservatum præterit; moxque ab adeunte contemptim se avertit. Raptus id frigus, nec male ratiocinatus, prudens filius in argumentum haud dubium paternæ in se iræ, unde postquam æstuasset aliquandiu, & severe secum inquirens causam offensionis frustra in sua conscientia quæsiisset, privatim Patrem convenit sane solicitus, nec metu vacuus. quem ille statim iis intuens oculis qui quamdam indignationem præseferrent, exprobravit illi cultus istius ac vestitus insolentiam tali occasione intempestivi. *Nam quid*, ait, *Tibi conscius ex perfecisse te in Romanorum commodum, ut inde tibi licentiam partem putes abutendi opibus illorum in tuas remissionet ad privatum dumtaxat tui animi fructum, non vero ad ullam pertinentes utilitatem publicam? An nescis illas auro infignes & sericas vestes sanguinem esse Romanorum? & quibus idcirco in eorum tantum commoda utendum est; cum res ipsorum sint. Quares forte, quando & quomodo illæ in ipsorum bonum usurpentur? Tunc videlicet quando admissa execratum gentium Legatione Romani Populi opes ostentari in cultu & ornatu Principis, publici honoris interest. Divitiæ siquidem Regum, divitiæ subditorum reputantur. extra quam causam publica insignia Majestatis ad privatas etiam relaxationes adhibere, id vero sit Dominum se monstrare non Principem; & quasi servitutem indicere civibus; qui cum liberos se putent, & haberi velint, ista vestium odiosa superbia se se velut in mancipiorum ordinem redigi detestantes indignantesque conquerentur. Num jam igitur intelligis, ista levitate traducti ad venatorium regii ornatus, quantum fugitti conscreveris?* Ithusmodi monitis, hac institutione tam severa hæres Imperii a Patre optimo ad moderatam & popularem Principatus administrationem informabatur.

Ὅς ἐπεί ποτε ἐκ χρυσοφρῶν ἐξίησι εἰς αὐτήγιον, ὑπέστρεφε μὲν ἑαυτὸς ἐκεῖθεν, συμβὰν δέ, κατὰ τὸ ἀγοσυχὸν τῇ πατρί. ἡ δὲ προσκυνήσαντι οἱ, μὰ βλέπειν ἐκεῖνος μὴ δὶ προσέχων προσποιεῖτο, ἡ προσόντας ἀμέλει. ὃ δὴ ἡ συμβαῖνον ὀργῆς πρὸς αὐτὸν παῤόθεν σημεῖον, ὕπερ ἡ ἀληθὲς λῶ ἐδοξεν. ἔθεν ἀλύων ἡ ὅτι ἁμάρτοι ἀμούσως ἐ ζωῇ, σφόδρα τι μᾶλλ ἀσχάλλοντος τῷ πατρὶ κατ' ἰδίαν· ὁ δ' ἰδὼν ὕθεν ἡ ἀλαζόνας πρὸς ἑαυτὸν εἶσε, ἡ τ ἀμπεχόνης ἀκριβείαν ἀνείδιζε. ἡ νι καλὸ σωφρόνως ἑαυτῷ δράσας Ῥωμαίοις, ἔφη, τὰ ἐκείνων ἐαχέως ἐν ἥδεσθαις, μηδὲν τὸ ἀναγκαῖον ἐχόντας; ἃ ἦ μὰ οἶδας φασὶν ἄμματα εἶναι Ῥωμαίων, τὰ χρυσόπυρα ταῦτα ἡ σφιγκὰ, οἷς ὑπὲρ ἐκείνων δεῖ χρῆθαι ἐκείνων γε ὄντι ζητεῖς δὲ μαθεῖν ἡ ὑπὲρ ἐκείνων πόσῳ, ὅτι δηλαδὴ ἐπιτάττει φιλοδοξία ἐξ ἀλοδαπῆς, ἢ ἐκείνων πλοῦτος λαμπρυνομένους δηλοῦν ἐχομένῳ. ὁ γὰρ βασιλέως πλοῦτος, πλοῦτος ἦ ὑπηκόων λογίζεσθαι, παρ' ὧν αἰτίαν ἡ τὸ εἰς δουλείαν ἀσθυπείοιον ὑπερεῖς ὅπως ἔχοντ ἡ λίαν ἀπάμενον, οἷς σὺ ἀμοιβῆς χαίμους, ὁ λογίζῃ τὸ πλημμελὲς ὑπόνοον. ὑπο ἡ ὑπὶ τοιοῦτος ὁ οἷς βασιλέων ἀναχθησόμενος ἐπαιδεύετο.

CAPUT XV.

Ut Protovestiarius Muzalon pueri Principis Joannis tutelam susceperit.

Edit Rom. pag. 22.

HOc porro nunc mortuo, palam vulgatum est: Protovestiarium tutorem pueri Principis a Patre Imperatore declaratum, eo tempore quo morti proximus Monachi habitum induit. Sane succedenti in Imperium huic puerulo Joanni ea ætate, cui nec ad providendum sibi ratio, neque ad se tuendum vires suppeterent, opus omnino erat idoneo præsidio, ne quid improvisum pateretur. Multorum quippe ipsi elam insidiantium infesta odia imminebant in occasionem ei nocendi: qui sane, si quis motus rerum vel levissimus existeret, quo aliqua modo quidpiam novandi opportunitas daretur, avide illam captaturos, & vel extrema quæque strenue ausuros apparebat. Quare illum in munitissimam arcem ad Hermum Magnesiæ submovendum censuerunt, addito idoneo comitatu, & solita segiæ familiæ, ac Palatini ministerii frequentia, studiose delecta ex fidis viris & ad invigilandum saluti Pupilli Principis gnavis, & acribus. Cæterum Optimates, sive qui in usu honorum, & functione Magistratuum perstabant; sive qui varie disper-

Τὸν δὲ θανόντος ἐκείνου, ἐπεὶ ἡ ὁ Πρωτοβεστιάριος Μαζάλων ἦ ἐπιτροπὼ τῷ ἀφιλιας βασιλέως ἔχων ἠγγέλθη παρὰ τῷ πατρὸς ἡ βασιλέως ἦ μοναχὸν ὑπελθόντος, τῇ μὲν μειρακίσκῳ ἐκείνῳ ἄοπατι Ἰωάννῃ οὐκ ὤφ τ' ἦν ἦ ἡλικίαν τὸ ἀσφαλὲς παρασκοῦσθαι ἑαυτῷ, φασείας ἐδεῖ πάντως τῶ μήτι παθεῖν ἀπροόπτως, πολλῶν ὄντων ἦ ἐπιβουλεύοντων, αἳ τε μικρὸν ἀσπόθεν, ἀθρόως δραστεύσειν τὰ μέγιστα. Διὸ ἡ τῇ χῇ ἦ Ἕρμον ἦ Μαγνησίας ὁρμεῖν, ἐκεῖσε φέροντες ἐγκατέσκευον, συχνὸς τῆς ἐπαρκίας ἐπὶ βασιλικαῖς ὑπηρεσίαις τεταγμένους· οἱ ἦ μεγιστᾶνες, οἱ μὲν ἐν ἦ τιμαῖς ἔτι μένοντες, εἰ δὲ ἡ ἦ ὅπα ποτὲ γῆς ἀκαδεῖς ἐμβεν, ἐξ ὀργῆς γενιτῶν ἐξάλλοντες, ἦ μὲν πραγμάτων ἐλαθέρως εἶχον. ἦ δὲ γλώσσης ὕπω θαῤῥοῦντες, οἱ ἦ Μαζάλωνος ἐφεστῶτος, ἐβυσσοδόμουν τὰς ὀργὰς, ἡ πάντες προσποιοῦντο πρὸς ἑαυτὸς τὸ ἐπειθὲς, ὡς ὑπὸ βασιλεῖ δῆθεν πλοῦτος τῷ μειρακίσκῳ, εἰ ἡ ὁδὸς εἰ παθόντος παρὰ τὸ

παῖς

πατρὸς φαγόντος τὰς τῆς ὀργῆς ὄμφακας, ἢ κόσμου πεῖραν ἐκείνος πορισάμενος, αἱμοδιῶν ἀφέγγοντο τὸν ὑὸν. πλὴν, ἢ ὕπνος ἔχοντες δυσμενείας, οἱ μὲν τῷ ὑπερσπουδάζειν ἢ νήφειν, οἱ δὲ τοῖς ἐφεστηκόσι, παθόντες μέντοι ἢ ὀξέως ἐκείνων τὸ πεῖσμα, ἡ μὴν δ' ἀλλ' ἡ δ' ὁ νέμεσις ἡρμένην ἐπὶ ὕπο παρὰ τὸ οἰκεῖος τιμοθέντων μὴ δυσμαίνοντας κακουργεῖν, τῇ πρὸς ἐκείνας τὰς φόβῳ συγκατειλίσσοντο. τότε δ' ἡ πρῶτος ἐν Μιζαλώνων, ἢ ἢ τῇ τῶ Προποβεσκείῳ τετιμημένῳ ἀξιώματι, ὑρῶν τὸν φθόνον πολλαὶ ἢ δεινὸν ὑφέρποντα, ἢ ὡς βασιλείᾳ παρὰ πολλῶν ὑποτίλοιτο, ἀκτιπύθετο τὸν μέγαν αἰσθόμενον ὑφορφίμβος, ἴγνως σωπεῖς ὢν, πύρα τὸ φρόνημα δοκιμάσαι, ἅμα δὲ ἐ τὰς μεγιστᾶνας γνωρίσαι ὅπως ἔχοιεν ἑκάστῳ ἢ θέσεως, πολλὰ φρόνιμον ὑποσπᾶς ἢ δολίους σύμβολα φρὸς τὸν ἀφύλακα διατόνως ἀνυφάζων οἷς λόγοις ἢ φρόπτοις ἐκδείκνυθαι. Τὸν πάππον συγκαλεσάμενος ὅσον ἰῶ τῆς γερωσίας, ἢ ὅσον τῶ βασιλείου γένους ἔσω τῷ ἢ ἀρχόντων. ἢ ὅσον τῆς φρατιωτικῆς τάξεως, παρόντων ἐκείνοις ἢ ἐ τῶ φροπάππω τῶ βασιλέως Λάσκαρι αὐτοδέλφων, ὃς δὴ ἢ ὑπὸ τὸ πάλαι βασιλείας διέφιπτον ἢ θρόνῳ, ἢ τὰ τῆς Ρωμαΐδος φράγματα συγχυθέντα, ὡς εἶχον ἀνεκαλεῖτο· ἡ δὲ συφλῶν ἐκεῖθεν ἀπόρτων. ὁ Σβαγυάπολος δ' ὅπως ὅσων ἢ ὁ φιλῆς ἢ παπῆς ἄλλῳ μεγεθάνος συμπληρῶντος ἐ σύλλογον ἐφ' ὑψηλῆ τάς, ἂν ἅμα ὕπο πρῶτοι ἀκούσοιεν ἢ οἱ ὕστατοι, ἐλεγκτάδι.

fi, indeque mule animati. ergo exilii auctores, huc converſione rerum profilierant ex angulis, libere jam agere illi quidem audebant, continebant tamen linguas, & metu invigilantium acrirer, & quaſi e ſpecula iuſurros omnes aure anxia captantium Muzalonum, taciti ringebantur, ira odioque penitus condıtis, & ſimulatione obſequii velatis. præſeferebant enim parere ſe ipſis velle, ut vicem gerentibus Imperatoris parvuli, eai etiam per Miniſtros, & Vicarios imperanti libenter obremperarent. Hæc in ſpeciem oſtentabantur, interim dum ii præſertim qui nupero principatu paſſi adverſi fuerant, mordicus in propoſito contrario hærebant, ulciſcendi videlicet in filii caput acceptas a Patre injurias, ac vehementer optabant efficere, ut Joanni filio dentes obſtupeſcerent, ex eo quod Theodorus Pater ejus uvam acerbam iræ immitis, & ipſe manditſet, & expreſſum ex ea ſucci amari poculum ipſis propinaſſet. hujus generis infeſtis ſenſibus, atque affectibus arcano paſſim gliſcentibus, partim in adoleſcentulum Prineipem paterna laborantem invidia, partim in potentes rerum, ut quiſque ab iis ulias ſe aliud quam quod optaſſet, paſſum meminerat, pronum judicatu eſt: haudquaquam temperaturam a conatu lædendi, nocendique cupitibus exoſis multitudinem irutam oiſi metus potentiæ armatæ conſcium ſibi ejusmodi virtam furorem privatum coercetet. Neque hic tam ſuſpectus, & minax tumor rerum quorſum tandem erumperet non verebatur Muzalonum natu maximus, Protoveſtiarii eminens dignitate. Ergo is homo nec hebes, nec incautus, perſpecta non dubis ſignis invidia contra ſe ingenti, cogni-

Edit. Rom. pag. 555.

toque, tacitis ſuſpicionibus multorum deſignari ſe, ac reum ugi affectati per ſcelus imperii; indeque quantum ſuo cupiri periculum impenderet, prudenter æſtimans, ſuplenti conſilio decrevit experimentum capere voluntatis, ſtudiique militum erga ſe explorareque; quemadmodum in ſe affecti Optimates eſſent. Igitur multis prius documentis palam exquiſiti affectus, fidei, ac venerationis erga Impuberem Auguſtum editis dicto, factoque, ea quibus omnes intelligerent ſe ab omni cogitatione infidiſendi cupiti, aut Majeſtati ejus eſſe quam alienſſimum, convocavit quotquot aderant Senatoves, Principeſque univerſos regii ſanguinis; quantumque Magiſtratuum, quantum ex militari ordine cogi ea propinquo potuit. Convenerunt quoque in eum Cœtum Fratres Proavi Imperatoris, Laſcaris, qui & ipſe olim magnum ſibi laudem peperit Imperii præclare adminiſtrati, Rem Romanam ea afflicta, & retro lapſa in multo meliorem revocans ſtatum. ne cæci quidem abfuere Scrutegopulus, & Philes, concurrentibus pro ſe quoque Magnatibus ſimiliter cæteris, quibus eunctis conſeſſu ſpecioſo, ac venerabili conventum ornantibus apparuit ſtans in loco ſuperiori Protoveſtiarius, unde conſpici pariter ab omnibus, & a primis non minus quam ab ultimis audiri poſſet, ſtatimque in hunc modum loqui cœpit.

CAPUT XVI.

Concio Protoveſtiarii Muzalonis.

Τὸ μὲν τὰ ἡμέτερα ἀρχῆθεν πρὸς ὑμᾶς ἀρτίως σωστέον, ἀ'γενεεῖς ἄνδρες ἢ σωίτροφοι, περιττὸν οἶμαι δοκεῖ ἢ τῶ παρόντος ἔχω καιρῶ. ἀναγκαῖον δὲ ἐπεῖναι, πάσης παρέσπας, τὸ κῆ πόδας διεξέναι. τέως δ' ὧν μόνον ἡ γενησόμενος ἐν τοῖς βασιλείοις, ὑπὸ πατρὶ ὑπηρετοῦντι ἡμέτερῳ τοῖς βασιλεῦσιν, ἐτράφημεν, ἢ φροσληφθέντες ἀνίχνωμεν παιδιόμενοι ὑπὸ τῶ μακαρίτω βασιλέως ἡμῶν, ὑφηγεμονεύοντος τῇ πατρὶ, ἢ ὡς πιστῶς ὑπηρετοῦμεν φροκείμενοι, ἐφ' οἷς ἂν χρὴ φρεσάσαι ἀγάπην φόβῳ μιγνῦσιν, πάντες ἂν μαρτυρήσειεν. οὐ γὰρ ἦν ἡμᾶς ἄλλο τι τρέπεσθαι, ἢ καθυπουργεῖν ἀδόλως τῇ κυρίδοντι, κἂν ἴσως τὸ δόκιμεῖν εἰν ἦν ἐφ' οἷς φροθυμούμεθα. πίστιν δὲ μετὰ προθυμίας κἂν

Et auſtus a principio apud Vos bodierna oratione repetere, Viri nobiles æquales, & fodales mei, ſuperfluum opinor videretur, & alienum ab hoc tempore; quo aliud nobis objicitur neceſſarium dicendi argumentum, iſti atque præverterndum. Obiter ſolum tantum: Nos tantumnon in Palatio genitos a Patre, Miniſtro & ipſo Imperatorum, in aula educatos eſſe, & in Palatinum pædagogiam adſcitos, ſub Imperatore, quem modo mortuum lugemus, rudimenta puerilis inſtitutionis prima poſuiſſe: in ejus obſequio ſub Patre dominantis adolevimus; & qua ei fide ſervierimus incumbentes impetu, affectuque toto in ea quæ jubebat, amorem cum metu miſcentes, veſtari poteſtis univerſi vos. Numquam enim vel tantillum defleximus a recta fidelis obſequii via, nec aliud ſtudaimus, quam ſine fraude, ac ſuco ſincere obedire Domino; etiam in his ubi forte, quod ſtudio ſummo conabamur, ad ſi-

nem illi placendi non pertingeret. Sic enim fa-
tebimur: fidem cum officiosa voluntate, licet
successu destitutam, præferri debere obsequio
quod non studiose, nec benevolo suscipitur affectu
licet prospero, ac cum agentis laude perpetretur.
Quod autem honores admisimus, & dignitates
expectatione nostra majores, atque adeo maximas,
imperante Domino nostro, voluntati ejus imputandum est. quid enim nos egimus eam egregiam
ut tantum honorari meretemur. Tamen ita imperanti visum. Et me in Dignitatibus sumus,
Edit. Rom. non tamen ut ullata malignitate huminemur
pag. 24. occasionibus nocendi, & ita cujusquam damnum
potestate abstinamus. Testem in id damus conscientiam nostram. Neque enim aut ejusmodi
damnatæ arti etiam nobis ad crescendum manuerunt: aut conducere putamus ad firmandam nobis possessionem honorum turpissimum istud genus
astutiæ. Hominī quippe apud Principem primi,
si conetur supplantare alios, suggerere quod libitare adversus innocuos regnantem possit, atque
est qui non juste succenseat, & dira imprecetur.
sed neque nos adulationibus vilibus, & libere indignis assentationibus, circumventis facilitatem Principis, & ita in ejus irrepsisse gratiam, ut
fores ejus benevolentiæ supra nos attraherimus,
excludendis aliis, satis indicare infitiæ nobis ab
ipso liberis dictis offenso multæ, nec leves plagæ;
nam ad mortis sæpe vicinium flagella nos ejus
admoverint. cæros autem nobis vos omnes esse,
& ut vestram cujusque introductionem in ejus
gratiam, commodorum etiam nostrorum, ac fortunæ damno procuraverimus, multos puto dicturos, qui præclare norint. Quod si quid eu ejusmodi vobis impetrare supplicando nequivimus, non
id imputandum nobis; utique conscii sinceriss. mi in ejusmodi officiis studii; sed tribuendum difficultatibus temporum, suggerentibus menti Principis acres suspiciones in quosdam omnino inculpatos, si recte judicaretur. Quis enim mortis humani sirus, non ita evenire solere novit? Temporum, inquam, certis momentis confusa quædam
malignæ perplexitas summis etiam viris suspiciones iniquissimas aspergit, imperitasque calumniatores ita, qui multiferi eu merito non potuerant; nobis autem, familiaribus Principis suspicionem
verisimilem non veri tamen criminis impunæ,
quasi causis, & auctoribus malorum quæ præverteri nequivimus. Cæterum hujusmodi omnium inden sit Divinus oculus, qui sciat malitiam punire;
nec ei fraus cujusquam valet obrepere. Itaque
si quæ contigerunt talia, nobis invitis, & plane inscientibus contigerunt. Et quæ pœna innocentibus
debendæ irreparabiles sic inflictæ sunt, sine consensu, sine culpa sunt nostra inflictæ, sola & nobis
ineluctabili regnantis voluntate. Dicet aliquis
potuit talibus præsens abjicere se medium, & injuriæ obstare. potuit, sed patientibus inutiliter,
sibi nocit. Suam enim sic fortunam perderet,
alienæ non prodesset. Vis contra major, & invicta necessitas ruebat, obstantia quæque peerupturæ. prævalet enim Reu cum imbecillo trascitur.
Hæc dicta sint, ut demonstretur: neque quod dignitates, non studio quæsitas, acceperimus; neque
si quæ iratus Princeps sæve in quosdam Optimatum, infesteque decreverit, criminī nobis justæ
quoquam verti posse. Sed vel his causam præbuerit
quis lapsu quodam suo: alios tamquam non bonos falsa suspicio eruduxerit; excesserit denique
in aliquos ira consultrice non fideli usa, voluntate
Principis. Perque similes his causas evenerit,
pag. 25. ut qui bonus erat pro suspecto vexiteretur, præteriretur nec minus dignus assumpto, sic tum erant
tempora. Sit nunc visum summam habenti potestatem. At præterito illi jam tempori aliud successit plane diversum, tempus cemissimile, & serenitatis. Ecce qui tunc regnabat sublatus e medio est; et succesit ex illo genitus dignus Imperio.
Puer est, ut videtis. Propter hoc fidorum plurium
egel cura, frequenti etiam, & solicita diligentia.

A μὲ ἀνύτις, ἢ δύσνοι τινὲς ἀδεκαίμονιο εἶδε-
μεν, τὸ δὲ ἢ τιμὰς λαβεῖν ἡμᾶς ἢ τ' ἀξιωμά-
των, παρ' ὃ προσδοκῶμεν τὰ μέγιστα βασιλεύοντος τῦ δικαίου, ἐκείνε θέλοντος ἰῶ. Τί γὰρ ἡμῖν
ἢ ἰῷ οἷς τὸ θαυμαστὸν, ὅτι ἢ τιμᾶσθαι τοσ-
αῦτα; ὁμως ἐδόκει τῷ βασιλεύοντι, ἢ ἡμεῖς
ἐπὶ τ' ἀξιωμάτων ἤμεν, ὡ μὰν δὴ ὅτι γε πανε-
τρεχῶς ὑπῆρχεν ἢ καιρὸς, ἢ τὰ εἰς βλάβην
τινὶ φαγμακεύεσθαι, εἶδος εἰς τῦτο τὸ ἡμέτε-
ρον συνειδὸς, ὑπ γὰρ τὸ τοιῦτον ἦρξεν ἡμῖν τῆς
τιμῆς, ἢ τὸ μὴ ταῦτα πρασσόντι ὅπως αὐτῷ,
λίαν ἐγκεῖσθαι τ' αἰχίστων. ἀνδρὶ γὰρ δυναμένῳ
μέγα παρ' ἀρχοντι, εἰ τὰς ἄλλας πτοριζοι, ὑ-
ποβάλλων τὰ μὴ καθήκοντα, ἃ ἔστι ὅσις ἃ δι-
καίως ἂν νεμισήσειε. ἀλλὰ ἢ τὸ μὰ θωπείαις
ἀγευστοι ἢ ἀνελεθέροις ὑποπτεύσιν ὑποτρί-
χειν τὸν ἄρχοντα, ἢ πρὸς ἑαυτὸς ἐφέλκεσθαι τὰς
θύρας τῆς ἐκείνε εὐμενείας τοῖς ἑπέρως ἐπιζυγῶν-
τας, ἴδειξαν αἱ πολλαὶ γὰρ ἐκείνε πλυγῶν ἐπι-
φοραὶ, ὥστε πολλάκις ἡμᾶς ἐγγίζειν τῷ θανάτῳ
μαστιγυμένους. ὅπως δὲ ἢ πρὸς ὑμῶν ἕκαστον ἀ-
γάπης εἴχομεν, ἓ ὡς τὰ ὑμετέραν παρ' ἐκείνῳ
ἀποδοχὰν τῶ παντὸς ἐτιμώμεθα, πολλὰς οἶμαι
γινώσκοντας ἐξειπεῖν. εἰ δέποτ ἢ μὴ αὐτοπιμῶ ἱ-
κετεύοντες ἐ πρὸς ἡμᾶς οἶδα τῦτο. πλὰν τὸ δύ-
σκολον τῶ καιρῶ, πιεζβάλλεν μεγίστως ὑποψί-
ας, ἢ τὰς μαδὲν δικαίως ἂν ἐγκληθησομένας εἰ
ὀρθῶς τὰς κείνοι, ἰδὰν ἀπειρὸς ἴσως. ἐ γὰρ τῶ
καιρῶ δυσκολία ἀλαμπὲς ἢ τῷ μεγίστων, ἢ οἷς
ἐκ ἰῶ παδεῖν ἢ δικαία, ἐκείνος μὲν συμφορὰν,
ἡμῖν δὲ ὑποψίαν, ἃ γὰ καιρὸν εἶπεμψε, ἐκ τῶ
ἐκόπως προσῆψε. πλὰν ἐκάστε κρίτης τὸ θεῖον
ὄμμα, ὃς οἶδε καιρὸν κολάζων, μηδὲν ἐγκλημα
παραλογίζεσθαι. ὅπως ἡμεῖς ἐλεύθεροι γῷ τοιά-
των ἄντισι συμβὰν ἢ τὰ ἀνίκατα· τὸ γὰρ ἐκείνε
θέλημα, πιεζῶ παντὸς ἐμποδὼν ἐστημένο, ᾧ
δὴ προείσεσθαι, μὴ κἰσθανος ἰῶ ἐξ ἀνάγκης,
ἢ ἐ ἀκαιρείᾳ προσῶ. κρίνων γὰρ βασιλεὺς ὃτ'
ὀργίζοιτο χείρονι. ἢ ταῦτα μὲν ὥστε δεῖξαι μήτε
τὰ ἀξιώματα ἀπολέσαντας χάριν, μήτε τῆς ἐπὶ
τινὰς τῷ μεγίστων τῶ βασιλέως ἀρχῆς, δικαί-
ως ἔχειν, ἡμᾶς αἰτιᾶσθαί τινάς. ἀλλ' ἰῶ μὲν ἴ-
σως ἓ πταῖσμά τινι, ἰῶ δ' ἄλλος ἢ ἐκ ἐ ἀ-
γαθῆς ὑποψία, ἰῶ δὲ ἢ βασιλέως ἐπὶ τισὶ
θέλημα θυμῷ συγκροτήμενον. ἢ ἄλλος ἀγαθὸς
ὤν. ἀδύνατος ἴδοξε ἢ παρᾶναι, ὅτως ἄξιος
ὤν. ἰῶ ὦ ἐχέτω καιρὸς, ὅπω δόξαν τῷ κρίν-
τοντι. ἀλλὰ νῦν οἰμαι ἔστ ἢ τῆς ἀνίσως. ἰδὰ γὰρ
ἐ κρατῶν ἐκποδὼν, ἢ ἐξ ἐκείνε ἄξιος ἄρχειν,
μίραξ ἐστὶν, ὡς ὁρᾶτε, ἢ διὰ τῶτο πολλοῖς μὲν
πιστὸς ὢν τῆς ἐκ αὐτῷ δὴ φρονήσεως. συχνῆς
δὲ τῆς ἐπιμελείας, ὡς ἂν ἢ πρὸς τὰς ὄπας, ἢ
πρὸς τὰς ἐκπὸς ἀγρυπνῶν ὀφείλοντι, μή πως
λαθόν τι τ' ἀπίστων γένηται. ὅπως δὲ ἢ κα-
λῶς ἔχει ἢ δίκαιον, πιστόρων τῶ ὑπηρεσίαν
νῦν, ἃ τὸ πρότερον συμπρᾶν τῷ διανοίζοντι, ἀ-
δὲν ὑποσκελαμένος, λίξω. πρῶτον μὲν, τὸ νίκης
τῆς ἠλικίας φρονήσιν ἀπόλλων ἢ μηδὲν ὑπορ-
ρύντων, τὸν βασιλεύοντα πρὸς τὰ παρὰ γῷ ἀρ-
χομένων πραττόμενα, ἐφέλκοντός ἔσιν ἐφ' ἑαυ-

ἑαυτὸν δοῦναι, μηδὲν ὑποκάτιον πείσεσθαι, ἢ τῷ φόβῳ ἀπίστως μὴ δεδιῶντι, ἢ περὶ ἑαυτοῦ, ἐπιμιμεῖσθαι τὰ τῆς ἀγάπης ὑποδείγματα. Τὸ δὲ σωφρόνως, ἐφ' ᾧ τὶς ὑπηρετοῖη, ἢ φόβῳ ἢ μᾶλλον ἀγάπης συνιεὶς ὅπως, ἢ ἡμῖν ἀνάγκης πάσης ὕστερος ὑπηρετεῖν, ἀπόπτως τῷ φόβῳ, τῇ ἀγάπῃ τὸ πᾶν περιείσεται. παρύσης δὲ καθαρᾶς τῆς ἀγάπης ἢ εὐθολόγου ἐν ἴσῃ ὄσῃς καθυφίσει τῷ φόβῳ ἢ ὑπερισᾶν ἐπιβάλλοντος ὅσῃ ἢ ἀμελεῖν. ἢ φρῶτον μὲν τῶν. δεύτερον δέ, ἢ ὅτι ὑπὸ τοῦ καθισαμένου διαπότῃ βασιλεύομεθα, ὅτι ἢ μὴ ἀναγκαῖαν ὕσαν ἢ ἀργυρίου ἢ ἀπ' ἐκείνου φόβου τὸ ὑπήκοον, ὁ καιρὸς ἀναγκαῖαν ποιεῖ, οὐχ ὅπως ἐκφύγομεν κακῶς παθεῖν μέλλοντες ζητοῦμεν, ἀλλ' ὅπως δ' παθεῖν ἡμῖν γένοιτο, ἐλπίζομεν φοσδοκῶντες, ἐπίμους δὲ ἢ ἅπερ ἕκαστος θέλει, εἰ μόνον ἄξιος κρίνοιτο, τυχεῖν ἴσῃ, ἢ τὸ δαψιλὲς τῆς ἀργυσίας φοσίσει. τίος δ' ὢν ὁ κρατῶν, ἢ ὑπὸ καθημόνι πλῶν τῷ μὲν σφετέρᾳ βελτιστεῦσθαι πολλάκις, ἢ τὸ σφάλλεσθαι ἀπὸς τὸ φρόνιμον ἴσῃν, ἀρχοντικῶ τύφῳ τὰς λογισμὰς ὑπερβαίνοντος, οὐκ ἔξει χώραν διδόναι τοῖς καθημόσιν ἴσῃ ἢ φοσελθεῖν ἐπ' τὸ παραχρῆμα, καὶ νύξαι λέγοντα σωνεχέστερον, τῷ καὶ ἐλπίζειν ἐσπεῦσθαι ῥᾳδίως τυχεῖν ὧν ἴρασαί τις, πᾶς ἂ μὴ ῥαιδίως ἅπασας δυλάπτων τῇ βασιλεῖ. χαρὶς δὲ τούτων, ἢ σιωπῶ τὰ πλοῖσα, τόν μὲν δῶ ἢ δίος λαῶ, μὴ καπροθύσας παρακρυβῆναι τις; ἄλλων ἢ βασιλικῶν ὑποτοιμίσων ὁρμῶ ξύνοις οἷς ἐκείνου πέρυκε κλίνεσθαι, ἢ ἧς τοῦτ' ἂν ἐῶ σωδάζειν ἐπὶ τὸ μεῖζον, ἢ χρὴ τὰς ἄλλας φράττειν πορᾶσθαι, τῷ δυναμένῳ λέγειν φρὸς βασιλέα, καὶ μαρτυρῶν καθαρῶς ἐπ' ὄντος, καὶ μάτιος ἐῶ ἢ σωδεῖ, τῷ σωδάζοντι παραλογιζομένῳ πολλάκις ἢ ζημιωμένῳ ἢ ἐφ' οἷς ἔπραξεν δίδοι μισθόν. νῦν δ' ἀλλ' ἐπὶ τῇ καθημόνων τῷ πραγμάτων πλημμόνων, καλῶς ἂν ἔχοι νῦν ἁπάσῃ σωδεῖ, φανερὰν εἶναι, ἢ πῶς ἀμείνοσιν ἀπαμείβεσθαι, διὸ ἢ σωδασίων ἡμῖν ἐπεὶ οὐκ ἔστ τὸν βασιλέα δεδοίναι, τὸ ὑπὲρ τοῦ βασιλέως φοβεῖσθαι ὡς ἐσπεῦσθε, ἢ δ' εἰ σώζοιτ' ἐκεῖνος, ἢ κακῶς ἢ μὴ σώζοιτο, ἡμῖν ἐλπίζειν συμβαίνειν. ἢ παῦτε μὲν φρὸς τὰς ἐμὰς συστρατιώτας ὑμᾶς ἢ σωφρόνως. φρὸς δὲ τὰς, οἷς ὑπερίχει τὸ γένος καὶ ἢ φρόπτοι τὰ ἀξιώματα, ὑπέρχεταί μοι μετ' παῤῥησίας, ἢ τὰς φροσηκούσης ἀληθείας εἰπεῖν, ὡς ἀληθῆ λέξοντι. ἐγὼ δ' ἐν ἰδίαις ἢ αὐτοβούλοις φροαιρέσεσιν, ὑπ μιῶ σκοπῷ τινὶ καὶ μελέτῃ ταῖς τῶ βασιλέως φροσαίχειν ἐπιζοπαῖς χρημα. ἀλλὰ φρῶτον μὲν ἐπιστολὰς πλημῶν βασιλέως. ἔπειτα δὲ, ἀλλ' ἐ βύλομαι λέγειν πλιῶ ἢ ὑμῶν δηλόντων, ὕπ ἢ μόνον φροσαίχειν ἓ ἔντι ταῖς ἐπιτροπαῖς βύλομαι. εἰ δ' ἄν ἀλλ' ὑμεῖς μὲν, τὸν ἐπιτροπεύσαντα ἐφεσᾶτε. ἐμοὶ δ' ἀρκέσει τὸ ἐπ' ἐχάτοις πάτταδαι. κἂν τις τῶν βασιλικῶν σωμείων πριτόντος πολιορκῇ, καὶ ἰδιωτεύσας ἀγαπήσω, καὶ προσλιπαρήσω μὴ ὀργίζεσθαι τὸν δυσπόνλον, εἰ λυπεῖν τινὰς ὑμῶν δοκοίη τὸ ἐμὸν ἀξίωμα. κρεῖσσον δ' ὡς ἔσα ἓ φρατιωτῶν ὀξυπηρετοῦντα ἀσφα-

A *Cuſtodibus tam cauè capitis intendenda vigilia eſt, tam in eos, qui juvant, quam in eos qui forte ſunt, ne quod ei alicunde malum immineat cuſtodiri obrepat. Cauſas porro, tut fas, & æquum jure, & officio conſentaneum fit fidelius miniſtrium, obſequiumque conſtantius pariter, & alacrius, nunc quam antea unquam exhibere nos, ut novare communi Domino nihil diſſimulare diem. Primum illa ſimplicitas Domini, puerili ſyncerritate, ſine arte, ac ſuo quidvis agentis, nihil occultando, nihil ſtanciuum, aut arcane machinando, nihil ſuſpicioſe cogitando de iis quæ ſubditi faciunt, quid aliud quam trahit, & ineluctabili quadam pellacia capit ad ſe ſe, omnium benevolentiam, ſtudia, teneerrimas affectus, utique erga omni jam ex parte amabilem principem, a quo nemo quidquam quod nolit paſſurum ſe ſe vel cogitando poſſe fingere. Excluſo autem metu omni, veſtat para caritas, & libera, cujus ſolius generoſo, ac laudabili impulſu promum eſt, ut ſtudium quiſque offendat in Principem, unde quod ſibi metuat plane nihil eſt. Sane obſequia civium in Reges, harum fere altera cauſarum movet, timor, aut caritas. Quare cum nunc conſtiterit timori nullum locum eſſe, ſequitur id totum impurandum caritati. Ubi autem adeſt vera & ſyncera caritas, fieri non poteſt, ut quidquam quiquam recuſet, quidquam negligat eorum, quæ ad illius quem vere diligit obſequium pertinent. Altera quæ quod propoſui ſuadet ratio, hæc eſt: recens inſtituto Principi beneficentia in ſubditos alio tempore libera, talis verum articulo neceſſaria ſit. non modo igitur metu vacamus, ſed in ſpes optimas vocamur: nec tota noſtra in ſecuritate a malo felicitas ſua eſt, quibus præterea oſtendatur expectanda copia bonorum. In promptu eſt quod quivis optet. Velit modo, accedat, accipiet, ſi dignus judicetur; votis quamvis avidis occurret Largitas minime avara, quippe juvenis, Principis; ujuſdemque non proprio arbitrio res diſpenſantis, quod ſi eſſet, timeri magis poſſet ne illi ſua per ſe tradanti obreperet conſurtus Regum faſtus ad ſpernendos ſubditos, minusque curandas neceſſitates eorum. Meturetne etiam ne non adiri poſſet, ne non illi vacaret attendere. Nunc nihil oberit. Habetis expoſitos ad veſtros uſus Curatores ejus: convenite licet quando, & quoties libebit. Inſtare quinetiam, iterare potiuntes, quam crebro, & quam aſſidue opus fuerit urgete. An mea igitur juſta cauſa eſt facile, ac prompta voluntate obſequendi Principi, ſpes certa, & fundata impetrandi, & conſequendi ab eo quæ quiſcumque concupierit? Hæc non eſſent ſi res non gubernarentur per ſtos, & acceſſu facili cunctis expoſitos miniſtros. Nam cogitate nupeeas, & conferte cum præſentibus. plurimas reticebo differentiæ, hæc tantum indicans: Tunc metus erat ne Edit. Rom qui etiam reſtiſſime egiſſet, offenderet, gratia- pag. 26.
que exciderct, aliis in eum Principis iram conſtantibus, iis modis, vaque arte quam ex obſervata natura ejus, atque indole fore intelligebant ad ſcopum intentum efficacem. Hinc erat inutile contendere ſtudium, & conari plura quam alios, cum nemo eſſet, qui poſſet hoc ipſum Imperatori ſignificare, ac debitum virtuti teſtimonium reddere. Vanus, inquam, erat labor impendere ſe publico, & magna in rem Principis moliri, cum ſæpe contingeret delapſum, & circumventum, qui ſe egerat pro laude, ac gratia, damna, & contumeliam referre. Nunc vebur Miniſtrorum fidelium curæ commiſſi, nullum eccle factum latebit, cujuſque virtus agnoſcetur, ſtudium palam eeit, labor compenſabitur condignis præmiis. Quare augendum ſtudium eſt, contendenda induſtria in obſequium Principis, & a quo nihil timemus, et cuncta timeamus. Felices erimus ſi ſolvus ſit, ſi quid illi acciderit, peribimus nos quoque. Bona & mala noſtra ex fortuna, & proſperitate illius pendent. Hæc hactenus ad commiſſionec, & ſodales meos dixi: deinceps ad eos quorum eminet

genus, quorum dignitates in Republica præfulgent, hæc dicenda judicavi, cum ea libertate, ac fiducia quam inspirat loquenti conscientia veritatis. Ego non peoprta imminutione privatisque consiliis ad tutelam Principis accessi. nec arte, aut ambitu incubui, ut ab ejus Patre tam ardua negotia præficerer. Sed primum ea profitus supremis mandatis Imperatoris obsequens: Deinde. Sed revoco me, neque ipso genere orationis uti volo. Id solum apud vos profiteor: ita me velle perseverare in hoc munere, si vos jubeatis. Decernite igitur quod placet. Præfecte ipsi curæ si videtur, alium: eadem libenter, redigique me patiar in ordinem, loco vel infimo contentus, videarque a vobis delectum alium idoneum. qui Pupilli Principis saluti, ut par est, invigilet, æquissimo animo privatæ quietis sortem amplectar. Agam quin etiam infimis precibus cum Principe, ne molestè ferat, recedere me ab ejus cura, quod ea tanta, tamque honorifica Præfectura ornatum esse me quibusdam vestrum non probetur. Præstabilius enim longe est, in militia, vel gregaria conditione, ac fortuna Reipublicæ servire, quam meta, & suspicionibus anxium in dignitate vivere. En igitur per beneficam providentiam numinis, & subditi dociles ad parendum sunt, & disciplinam militiæ servant; & quiescunt, quiescereque nos sinunt hostes. & ipse vester ordo amplissimorum Principum abundat numero. quorum quidam Imperatoris consanguinei, quidam primis sunt dignitatibus illustres, doribusque omnis generis præclaris quæ quemque tumefactum vel maxime possint, summe conspicui. En his eligatur qui, quod rei poscit, & necesse est, tutelam Pueri Principis exerceat. Assentior, accedam, & communibus calculis meum adjungam. Non enim privatas rationes statu, fortunasque vestras, sed Principis

Edit. Rom. pag. 27.

utilitatem, ac salutem ante omnia quærimus, & cunctis præferimus. Qui electus a vobis fuerit, si deprecabitur honorem, frustra erit. Vincet enim consensus vestræ ejus modestiam, nec sua cum verecundia judicis omnium vestrum ad extremum obniti patietur. Me quod attinet ita comparatus sum, ut nec, si vos jusseritis pergere in suspecto munere detrectem, etiam nullo additamento, vel auctoramento majori: & si alio unus vestri propenderint, statim sim acquieturus, & tranquille, securoque animo recessurus domum, nihil inquirens de causis, quæ vos ad hoc de me sententiam impulerint, etiamsi domus fortunarum, & status in me inde gravissima redundarent. Ora igitur, obsecroque vos; ut & ipse fine ullo fucu quod vere sentitis effecatis. Quæ enim est timendi causa? aut quæ obtendi possit excusatio idonea ignavæ dissimulationis ab eo, qui sententiam de Republica vegetus in hoc amplissimo, & gravissimo concilio? Promatur libere quidquid in animo est. Excipietur æquis auribus, nec erit qui mera contradicendi libidine oppugnet. nullus denique metus impendet, quo revocari, aut retardari quivis ab eo qualicumque proferendo, quod aut mentis judicio senserit, aut voluntatis arbitrio elegerit. Agedum, statim eu nunc eatur in sententias, consulat quisque in medium, agatque quod vult, quod putat utile. Securum, & inane est premere quidquid demum in mentem venerit. Attentos, faciles, ad quævis audiendum paratos eu nos omnes. Ubi Princeps in Senatu est, causa esse potest circumspiciendi quid quis dicat. prona enim est dicenti apud Dominum offensio, nec ea si quæ contigerit vacuus periculo, quali non est expositus qui loquitur ad sibi pares. Nullus hic principalis eminens fastigio adstat dicendorum Arbiter, similis conditio est omnium, & commune judicium. Quare hic liberæ orationi, & nihil metu retinenti, quamcumque in partem incubuerit sententia, hic profectò, si usquam, locus est. Hæc Protovestiario locuto conferta quidem multitudo nescio quid mixtum confusis reclamavit vocibus quæ declarare videretur: libenter se illi post Imperatorem subjici, apparebat ea dicti studio assentiendi Principi. Congerebant & in Protovestiarium liberaliter laudes, etiam invidiosas; dignum videlicet eum, qui ipsis imperaret, prædicantes. Quæ magis servientium tempori, & liberæ orationis pericula caventium, voces erant, quam quæ veros animorum sensus exprimerent. Optimatum vero alius aliud pro re præsenti submisse, ac perfunctorie dixerunt: Ita ut gratificari eos potientibus tunc rerum palam esset. Laudabant Protovestiarium, & sibi ipsis præferebant: Eorum vero quæ gravia quibusdam, &

A λῶς διάγειν, ἢ φόβῳ τῷ ὑπονοίας μεν ἀξιοῦμενος ζῆν. ἰδοὺ τοίνυν καὶ ἀγαθῷ πάντως φρονοῦντι τῷ Θεῷ, καὶ τὸ στρατιωτικὸν ὑπακοῦον, καὶ τὰ τῶν ἐχθρῶν ὁρμᾶσι. καὶ πολλοί τινες ὑμεῖς καὶ μεγάλοι. οἱ μὲν πρὸς ὕμνους τῷ κρατοῦντι, οἱ δὲ καὶ τοῖς ἀξιώμασι λαμπρύνοντες, καὶ καθ' ὅ, τι ἂν τις εἶναι καλὸν καὶ γενναῖον ὑπειλήφατε. Ἐ ἀνάγκης ὕσης τοιαυτομοιδεῖσθαι τὸν βασιλέα, ἐκλεγέσθω μὲν ὁ μὴ ἀπάδων, ἕψομαι δ' κἀγὼ, καὶ τῷ κοινῷ ψηφίσματι θήσομαι. ὁ δὲ ἰδίας συσκέψεις, ἀλλὰ ἢ τὸ βασιλέως ὀφθῆναι πάντες ποιήσθε. κἂν ὁ θέλων τοῖς ἄλλοις ὑφιζομένων, ἐδὲν ἀνίσεσε ἂν μὴ θέλων ἐκεῖνος. ἀ δὲ ἱκετήρα ὑπερπήσει βάλασις. ὕπως ἐγὼ δημοτικῶς ἔχω. ὥστε καὶ μηδὲν ἐπὶ μειζόσι ἀξιώματος μείζοσι, ἀγαπῶν, καὶ θελόντων μὲν φροντίσειν ὑμῶν ἐπὶ τῷ πραγμάτων μέτειν αἱρεῖσθαι, μὴ θελόντων δὲ, πάντ' ἐᾶν καὶ μηδὲν πολυπραγμονεῖν ἐθέλων, κἂν ζημιώσωσι τὶ ἔχωσι. Παρακαλῶ τοίνυν, μηδὲν ὑποκρινομένους καὶ ὑμᾶς, τ' ἀληθὲς εἰρεῖν. τίς γὰρ ὁ τῆς δειλίας ἀνάγκη τοῦ μὴ παρεισάγειν λέγειν, ἃ δὲ ἀντιλέξων ὡς ἔστι, καὶ φόβος ὠδὲς, ἵνα τις τὸ δοκοῦν λέγειν αἱρεῖται. αὐτόθεν τοιγαροῦν καὶ βαλλόμενος τὶς, Ἐ φαυλότατα σωθῆναι τὸ χρήσιμον, καὶ τὸ τινὶ παρασκευῆς γνώμην, εἶναι ἀσφαλὲς, ὡς ἀμέμπτως ἀνασκομένων, κἂν ὅτι λέξειε. Διαπίπτει δὲ προσκρούειν ἴσως ὡς ἀσφαλὲς. ὀξὺ ἴσα δὲ προσφερομένῳ τῷ λέγοντι, τὰ τῆς παῤῥησίας ἔχοι καιρὸν, ὡς μείζονος ὂν ἢ κατ' ἐκείνος τὸ κρίνειν, ἀλλὰ καὶ πίστιν ὧν ὡς ὑπάντος, ἃ λέξων ὅτι καὶ βάλεται ἐκπέρασθαι ἔχειν τὸ εἰς αὐτὸν ἀκίνδυνον. Ταῦτ' εἰπόντος τῷ Πρωτοβεστιαρίῳ, ἄφρων μὲν τὸ πλῆθος ξαμμιγὲς τῷ φωνῷ ἀῆκεν, καὶ ὑπερασπιζομένους ἐφαίνετο, τῷ ὑπ' ἐκείνῳ μὴ τὸν βασιλέα πτῆχθαι. ἐμφανὲς τι ἦσαν, ὑπομειζοντες μὲν τῷ κρατοῦντι, παρεσκευασμένοι δὲ κρίνειν, πλείσας καὶ παρὰ τὸ εἰκὸς ἐπαίνους, ὡς ἄξιον μὲν ἐκεῖνον σφῶν ἄρχειν, ἐθιαπάσθαι τὸν καιρὸν ὐκ ἐῶντ, τῷ παραπεδιώδεσιν διδόσθαι, ἃ τὰ κρῖνων ἔλεγον. τῷ δὲ γε μεγίστων ἄλλος ἄλλό τι πρὸς τὸ παρὸν ὑποφωσκοῦντες, δῆλοι ἦσαν τῷ καιρῷ χαριζόμενοι, σεμνολογοῦντες εἶναι, καὶ ἑαυτῷ ἐκείνον ὑπερτιθέμενοι. τῷ δὲ συμβάντων τοσοῦτον ἀπεῖχον ἐκείνον δικαίαν αἰτιᾶσθαι, ὥστε καὶ τῷ βασιλεῖ μόνῳ τὰς αἰτίας προσῆπτον, καὶ ὁμολόγουν εὐκ ἔξω τοῦ δικαίου πεσεῖν, εἰ μὴ δί' ἕτερ ἄλλο, ἃ τὸ ὑπὸ διακόσιν τελεσθῆναι τῶν σφῶν εἰς χεῖρας ζωλὰς ἔχοντα, ἐκείνῳ καὶ μέσον δοκεῖν ὑπόδικους εἶναι, καὶ τιμωρεῖσθαι.

B

C

D

dem multitudo nescio quid mixtum confusis reclamavit vocibus quæ declarare videretur: libenter se illi post Imperatorem subjici, apparebat ea dicti studio assentiendi Principi. Congerebant & in Protovestiarium liberaliter laudes, etiam invidiosas; dignum videlicet eum, qui ipsis imperaret, prædicantes. Quæ magis servientium tempori, & liberæ orationis pericula caventium, voces erant, quam quæ veros animorum sensus exprimerent. Optimatum vero alius aliud pro re præsenti submisse, ac perfunctorie dixerunt: Ita ut gratificari eos potientibus tunc rerum palam esset. Laudabant Protovestiarium, & sibi ipsis præferebant: Eorum vero quæ gravia quibusdam, &

publice invisa contigerant, tantum abeunt ab eo criminando, ut causas omnium in Imperatorem diserte conferrent. Addentes quo quasi eum excusarent: talia se se non plane injuria passos: si non ob aliud, certe quia impositum cervicibus tulerant Dominum vitæ ipsorum arbitrium habentem. Cui quod tantum ita videretur, reos se fuisse, ac juste punitos.

CAPUT XVII.

Responsio Palæologi ad Concionem Protovestiarii.

Ὁ δέ γε Παλαιολόγος Μιχαὴλ καὶ μέγας Κονοσταύλης τὸ πλεῖστον. ὃ μὲν δὴ ἀληθείας οὐ θεὸς ἐκ γυναικὸς ἐκείνου καὶ συμμίσχειν ἄκαιρ τῷ γένει ἐκείνῳ, ὅτι καὶ τῆς δόξης εἰσόμενος, ἃ μὲν καὶ σωφρονικῶς φρὸς τὸν καιρὸν ὑπερχόμενος, μὴ δὲ ἧβῃ ἄλλων ἀπλοηγίας, καὶ δὲ ἐμφωνομένου ὑποπτεύσας. παρῆν σιωπηρότερον φρὸς τοὺς λόγους ἀπελογεῖτο. καὶ τί ποτε ἄρα πιεῖν λέγειν παρῆν σοι φρὸς ἡμᾶς ἀρτίως ὁ δὲ ἀξίας ὑπερέχων, καὶ ἧβῃ ἄλλων κρίσει βασιλέως ὑπερφρόμενος; τί δὲ σοι καὶ περὶ ἡμῶν ἤκουσα, ὡς ἐγνωτῶν ἅπαντα δοκοῦντων διοικεῖσθαι τὰ βασιλέως; τίς δὲ σε καὶ αἰτίασαιτο δικαίως ὢν ὀργιζόμενος τῷ βασιλεῖ, ξυνοίδει σοὶ παθὼν, οἷος εἰς τοσοῦτον προελαύνει ἀγροίας, ὥστε καὶ βασιλέως ὀργὴν ἀγνοεῖν, ἐδὲ δὲ τὸν καιρὸν μὴ αἰδέσθαι παρεῖναι, ὁπόσοι ὧν, καὶ ὅπως ἐφῆπται πᾶσι ἐ μᾶλλον τοῖς πλουτίζουσι, καὶ τί ἅπ. εἰ μὴ πόρρω τῶν ἡμετέρων ἐτύχετε ὤν, καὶ γένος ἀλλοδαπὸς. πλὴν ἐπεὶ ξυμβαίνει δυλοῦσθαι ὅρκοις καὶ συνθήκαις ἐπὶ πίσει συμπεφυκόσιν, οἷόν ἀπειπὼν καὶ πάσχειν ἀνήκεστα, δοῦναι ἐκείνῳ, καὶ μηδὲν ἐποβαίνῃ ἐπιτρέζων τοῦ πεπομένου. ὅπου τοίνυν ἡ αἰτίας καὶ ὁ δράσας ἀφεῖται τοὺς τὰ τῆς μοναρχίας ἐπεσαμένους ἴδῃ, χολὴν ἂν ἀλ ἄλλοι συκοφαντεῖν ὑποτοιμοι, καὶ ἐξέπτευσε τὰ ἡ ὀργῆς; γέγονε πάντα. καὶ παρῆλθε καὶ τὸ περὶ τούτων ἀρτίως διξέναι ὅμοιον, ὥστε ἂν εἰ περὶ τινῶν ἔπως ἐστὶν ὧδε ἀπλοῦν ἐπολωφαγμοῦμεν. ὡς δὲ ἐπεὶ τὸ χρεὼν ἀναγκαῖον ἦν νόσος ἐσκιῷ κρὰν μὴ, ἅπως ἐπαῦθα τὸ παθεῖν ἐγγὺς τὸ χρεὼν, ἦν ὑσε οἱ λόγοι ὑποβαλλόμενοι, κρὰ μὴ ἴσε, καὶ ἡ τεταγμένου ὑπ' ἄλλῳ καὶ δέλου ὄντα, ὅσου εἰς λύπην παθεῖν δικαίως, τοσοῦτον εἰς παραμυθίαν, τὸ, ἀδίκως κρὰν τὰ μέγιστα πάσχοι, παθεῖν. πῶ ποτων καιρὸς ἦν τοιοῦτον ἡμῖν ὅπως ἔχοιτ ἦν πραγμάτων μεμνῆσθαι, καὶ μηδὲν φροσῆκον ὑμῖν ἐγκλημα περιάπτειν; τὸ δ' ὑμᾶς παρὰ τῶ βασιλέως τιμᾶσθαι τοῖς μείζοσιν ἀξιώμασιν, ὁ θέλημα μόνον αὐτῶ βασιλέως, καὶ χρίσις περὶ ὑμᾶς ἄκαιρος, καὶ ὁρμὴ τις ἄλογός τε καὶ περιττὴ, μάκιστα ἂν τις εἰ οὕτως ὑποτοιεῖν. ἀλλὰ τὰ ὑμῖν προσόντα πλουτισμάτα, καὶ τὸ ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς εὐδόκει καὶ λέγειν ἐ πράττειν, καὶ εἰ πρὸς ἑαυτὸν ἄδολος πίστις καὶ καθαρὰ, καὶ τὸ ἦν βασιλέων πραγμάτων ὑπερ-

A T Michael Palæologus magnus tunc Constantulus, vel vere favens illi, cujus uxoris avunculum se meminerat, & communione generis in participationem quoque ipsius gloriæ se venturum putans, vel quod & ipse adulationis haud expers, captandam duceret occasionem insinuandi se in gratiam tunc præpollentium, post eas quas indicavimus responsiones aliorum, & significatam submissionem: ultus, & quasi liberius vocem tollens sic ad concionem respondit. *Qui Tibi tandem*, inquiens, *in mentem venit hoc quam modo explicasti ad nos orationem habere? quasi nos meritis, & dignitate præ minus judicio imperato ris vestræ officiis cunctis? Quæ porro nos apud te fassa infamavit delatio, tamquam qui videremur esse insani qui vices Imperatoris gereret? Quis autem tibi juste culpam imputet eorum, quæ ab ira forte morti Principis ipsi pati contigerit? Nemo tam ignarus rerum est, cui nota non sit natura ejus, qui prius imperavit, iracundior: quis etiam ignoret, quantum fuerit acerbitas temporis illius, quæ in omnes grassata est, & magis in propinquiores? Plane hujus expers fui fere nemo, nisi forte remo ipsius a aditi, & ortu exterus. Verum ab eo, cui fidem jacramento, & pactis conventis obligatam, ut Principi, habemus, etiam intoler ollim ferenda sunt, si ei libuerit; eumque nemo enim impellat, aut malignis delationibus breviter in miserum, cui est infensus. Ubi ergo ipse, qui nocuit injuriæ absolvitur, jure proprio regni cunctis novo, otiosum sane fuerit inesse alios suspicionibus inhumanissimis suggestionum, quibus brevi videlicet, quasi non per se satis ardentem, accenderint. Fuerunt hæc, & transierunt: & in his modo sermone retractandi immorari, simile fuerit acsi de mortuis cur decesserint anxie instituatur inquisitio. Ut enim ibi fatalis necessitas, sive morbus ingruerit funestus, sive non, causam absolvit: Ita & hæc quoque nos pati fatum fuit, sive affuerint, sive d fuerint maligni suggestores. Cæterum homini sub altima potestate constituto, & suæ conditionis fortunæ mancipato servituti supremi Domini, quantum doloris angat injusti mali, culpæ conscientia, qua si id justi promeritum agnoscit, tantum ad consolationem valet etiam pessime malitiatus innocentia, cujus ipse testis sibi sum, & certa inde nata persuasio sese injuste pati quæ perferunt. Quid ergo utique nobis vacat hoc Reipublicæ statu, ejusmodi transactarum jam rerum, & obliterandarum meminisse, crimenque vobis affingere a quo estis alienissimi? Nam quod ab Imperatore dignitatibus estis amplissimis auctati, non id imputandum solum gratiæ, & benevolo in vos studio fuerunt Augusti, quasi is intempestive in vos indulgens affectui, & impetum ratione carentem, ac ultimum sequens id fecerit. Insanias profecto qui sic sentiat. Sed quæ insunt vobis eximiæ, quibus supra ceteros excellitis dotes, facultas*

Edit. Rom. pag. 28.

intelligendi, loquendi, & agendi multus quam pletaque, Senatu in illum, ac fuit expers fides, labores in administranda Reipublicæ assidui, & magni, cæteraque, quæ summum ejus ordinis virum, vel maxime commendent, Imperatorem in ipsum vos promovendi, & ut par erat honorandi, fovendarum tradiderunt. Quid autem hoc quæso cuiquam nocuit? quasi vero non aliter potuerint alii honorari, nisi vos in sortem ultimum detruderemini? Nam sane, si ita res haberet, ut aliis speratus, optatusve honor ex vestri despectu, & depressione penderet, posset cum aliqua specie imputare vobis neglectum proprium qui se præteritos querentur. Cum vero nihil prohibuerit quo minus, & vos ornaremini, & aliis contingerent merita, aut concupitæ Dignitates; cum simul fieri potuerit, ut & ii qui jam erant in honoribus posita conservarent, & qui digni erant, nihilominus apta ipsis ab Imperatore acciperent, quomodo ipsum se contraria, & se invicem excludentia fingere quæ simul esse possunt? & quo jure aliqui repulsas si quas sunt passi, & si quæ ipsis dolent exclusiones ab honoribus, favori Imperatoris propenso in vos, & vestræ propriæ fortunæ assignandas, ut veræ causæ arbitrantur? Disne igitur tales suspiciones animo versare, quibus, cum eas verbis exprimas, auditores non modice contristas. Atque ego cum de his habeam multa, quæ possim dicere, unum modo addam: si vos cum tale sitis peregre in aliqua extera regione degeretis, variis optatem audeatibus transferre huc vos divinitus momento temporis, & gubernationi rerum nostrarum, quo statu sunt hodie, præponi, nedum ut molestæ fieretis vos ipsos impeasi, modisque aliis vestrum huc adventum promovere, & digeari curam difficilem Reipublicæ hoc tempore nostræ suscipere. Tu vero jam scilicet, quasi dignor te aliis si, cui verum administratio tradatur, nutumut ais, ad id nostrum, & voluntatis significationem opperiris? Quis ea cum nostrum sit tantum arroget, ut judicium de te Imperatoris invium faciat? Quem autem præter te inveniemus ad recte sustinendam istius supremi loci dignitatem, reique Imperii, ut dignum est, gerendas idoneis, & quibus confidi non temere posse, testimonium opibus, & dotibus; qui & meritis, ac dignitate, idemque nihilominus prudentia, & sapientia præcellis? Perge igitur, & gubernare Imperium, & consulere, atque invigilare Reipubl. Romanæque rei, ac negotiis publicis. Nos obedienter obsequemur. Non enim imperare omnes possumus. Non omnes, inquam, regere, ac præcipere convenit, aut fas est. Ubi enim omnes præsunt, nullus præest. Quoniam ergo sub Principe unum imperare necessarium est, quis alius iste loco dignior, quam qui meritis, & dignitate præmunet? Aperui sensum meum, & effudi quantum in animo habebam. Dicat si cui aliud videtur, nullus obstat meus, secure licet, omnes libenter audiemus, quisquis erit, cui, quod præferendum putet in medium veniat. Verum nullus est æmulum, prout res ipsa movebunt, & quas audio multorum voces, qui non eadem nobiscum judicent, & plane assentiatur his, quæ jam dicta sunt. Hæc cum Magnus Consultus perorasset, qui aderant in Concilio Viri primarii, uno velut omnes studio, ac proposito præ se tulerunt, quasi scilicet nihil haberent quod auditis adderent, sese dictis assentiri. Quin potius significarunt grave sibi, ac molestum fore si quis illic præsentium suspicaretur diversum ipsos quidquam a modo propositis sentire, aut dicturos fore. Unde & præoccupabant se invicem affectatis ad gratiam sermonibus passim assentabundi, ac pro se quisque certatim ostentantes, longe pluris sibi esse, ac multo malle, Protovestiario subjici, quam ipsos imperare. Hæc autem nihil aliud, quam fucus, & mendax osten-

Edit. Rom. pag. 29.

pag. 30.

πουῦν. τ' ἄλλα, οἷς ἂν ὁ ἀληθὴς ἀνὴρ σημαίνοιτο, τοιαύτην ἔχων κατάσκεψιν, ταῦτα ἡ βασιλέως ὑπειδὴ γνώμη. Καλῶς ἔχειν ὑμῖν, τὴν τιμὴν τοῖς προσήκουσι. τί δὲ παρὰ τοῦτο καὶ τοῖς ἀδίκοις τοῦτο; ὥσπερ ἂν εἰ ἄλλως ἐν τοῖς ἄλλως τιμᾶσθαι, εἰ μὴ ἐν ἐχάτῃ τάξει ὑμεῖς πίπτοιδε; εἰ μὲν γὰρ ὕπως ἐν τοῖς ἄλλως τιμᾶσθαι ἐν τὸ ὑμᾶς παροράδειν, καλῶς ἂν ἔχοι ὑμᾶς ἐν αἰτίαις εἶναι, ἐπεὶ δὲ ἐν ἅμα τὸ ὑμᾶς τιμᾶσθαι, τὸ τοῖς ἄλλοις ἀδίκον ἕτερον τι τῶν ἀξιωμάτων ὡς εἰκὸς προσήκεσθαι τὸ τοὺς μὲν τὰ οἰκεῖα ἔχειν τοὺς δὲ τὸ λαμβάνειν παρὰ βασιλέως τὰ σφίσι προσήκοντα, πῶς δίκαιον εἰ μὴ ἐν ἄμφω τὸ ἐνεχώρει, ὅπου δοκοῦσι βασιλεῖ, ὅμως ὑμᾶς δηξίας ποιφωμένης ἡ τύχης, αἰτίας ἡ ἐκείνων δυσπραγίας κεῖσθαι; παύσαι τοίνυν τοιούτοις λογισμοὺς τρέφων ἐν τῇ ψυχῇ; ἐξ ὧν συμβαίνει σε ἀλίγα λυπεῖσθαι, τὸ τοὺς ἀνόητος, ὡς ἔγωγε πολλὰ ἂν εἰποῦν ἔχων περὶ τοιούτων, ἓν δὲ μόνον ἐρῶ, ὡς ἔσπερ ἐπ' ἀλοδαπῆς ὄντι, τοιοῦτοι ὄντες πολλὰ ἂν δύκαιμεν, ἂν δὲ ἀκριβὲς εἶπερ πέρι τε τοῖς ὑμετέροις, ὅπο τὸ μᾶλλον ἔχεσθαι ἐπιζῆσαι, ἢ ἀλλ' ὑμᾶς αὐτὸς τὸ χρήμασι, ἐ τρόποις ἑτέροις ζητεῖν ἡ ὑμετέραν πρὸς ὑμᾶς ἄφιξιν, τὸ ἀξιῶν ἐπισάντων, τῷ ὑμετέρων αὐτιλαμβάνεσθαι. σὺ δὲ ὥσπερ ἂν ἀξιούτερος ἄλλος ἐν εἰς ἀνδημοίαν βασιλικὴν ἡ ὑμετέραν βύλησιν ἀναμένεις. Τὶς τοίνυν ἐκεῖνος ἀναλύσει ἧμον βασίλεως; τίς δὲ παρὰ σὲ τὸ ἐχέγγυον ἔχων φανεῖται ἐπὶ μείζοσι τοιαύτη προσθρείᾳ. καὶ βασιλικὴς πράγμασι. σὺ δὲ τὸ τὰς ἀξίας προίχεις, τὸ συνίσει ὡς οὐδὲν ἐκείπων ὑπερτερεῖς. Ἀρχετοίνυν, τὸ ἀρκείσει μὲν, βασιλέως, πρασέα δὲ τὸ τῆς τῆ Ῥωμαίων ἡγεμονίας πραγμάτων, τὸ ἡμεῖς δ' ἐσεσθῶντες, ἑψόμεθα. ἐ δὲ πάντες ἀρξομεν, ἐ δὲ πάντες ἐπιπίπτοιεν ἔχομεν, ἀναρχον δὲ τὸ πολυάρχον. ἐπεὶ δ' ἐνα πρείχειν ἀξ βασιλία τῇ ἀναγναίων ἐςὶ, τὶς ἄλλος τὸ προάρχειν ἄξιος, εἰ μὴ ὁ τὰς ἀξίας ὑπερφερόμενος, τὸ χὼν ἡμὶν ὅσον ἐν εἰπεῖν, ἴρηται, ἄτερ δ' ἑτέρας δοκεῖ, καλὸν ἐξειπεῖν πῶς. ἐ δὲ δίος πολύσει, τὸ ἀκούσεσθα, ἂν ἄλλως τίως ἔχη τὶς λέγειν. ἀλλὰ μηδέ τις τῇ πάντων ὡς ἐν τῇ πραγμάτων ἐςι μανθάνειν, μᾶλλον δὲ τὸ ἐξ ὧν ἀκοὰ λεγόντων ἀμφιγνωμοήσοι πρὸς τὰ λεγόμενα. Ταῦτα τοῦ μεγάλου Κονσούλου διεξελθόντος, οἱ δὲ πλεῖ πάντες ὡς ἀπό μιᾶς ὥσπερ ὁρμῆς τὸ προθύμως ὡς δῆθεν μὴ πλέον ἔχοντες λέγειν, ἰμφανὲς ἦσαν σωπιθέμενοι τοῖς ῥηθεῖσι, μᾶλλον μὲν ὧν ἀχθοιτό τὸ τὸ βαρυωμένοις ἐφίεσθαι παραχρῆμα, τὶ ἄλλό τι παρὰ τὰ λιχθέντα λέγειν ὑποσοιῶντες τὶς ἐκείνοις παρών. ἔθιν δ' πρυλάμβανεν ἄλλος ἄλλα λέγων τὰ πρός χάριν, τὸ δύ ξων, ὡς τὸ ὑπ' ἐκείνῳ πάντυθαι τὸ ἀρχὴν αὐτὸ ἐκείνου περὶ πλείονος ἄγοι. τὰ δ' ἦσαν σπῆς δ κόμπος ἄλλως. ὡς ἔδυξε. Τότε γοῦν τῷ συλλόγῳ ῥηλυθέντος τὰ πρὰ λαβὼν ἐντεῦθεν ὁ Πρωτοβεστιάριος τὸ δ ἐκόντων δῆθεν τῇ μεγίσάνων, βασιλέως τὸ τῇ πραγμάτων αὐτὸν τὸ μόνον ἐκεῖνον εἶναι ῥηρέποντος τὸν φρονήσεῖ, ἀναλαβὼν πλὸ πάσαν δωίαμιν, ἐπὶ Μαγνησίας ἐχώρει. καὶ δὴ

τὸς φυλακὰς, τὴν μὲν βασιλέως ἀσφάλειαν πι-
στοῖς ἐγχειρίσας, τὴν δὲ τῶ βασιλικῶ πεμπτὸν
ἑαυτὸς ὁμοίως πιστὸν ἡγησάμενος καὶ ἄξιος ἀπὸ πολλῶν τὸ
ἐγχείρημα ἔχοντα. ὧν δὴ ὁ λογοθέτης τότε τῆς
ἀγελῶν ὁ Ἀγαθοδωρίτης ἐξηγεῖτο, αὐτὸς ἐπὶ
ἅ τε κοινῶν διοικήσει μὴ τε λειτῶν, ἐπαφιεὶς τρέ-
βει. συνεπέπτωτο τοίνυν προσάγματα πανταχῆ πόλεων τῆ Ῥωμαίων γῆς ἀποσαλπόμενα,
ἡ κατ' ἄλλας μὲν χρείας ἑτέρας. Τὸ δὲ πλεῖστον ἡ μέγιστον, ἐφ' ᾧ τὴ δίλωσιν τῶ θυμάτος τῶ
βασιλέως, ἅμα δὲ ἡ τῆ τῦ βασιλέως ἀπαρρέσεως, ἡ τῶ εἰς ἐκεῖνον προσήκειν χάριν σωτη-
ρίους ὅρκους καὶ τὸ σωίνθες. ἡ ἐξετάζεσθαι μὲν
τὰ προπεπομφθέντα παμπληθεῖ τὰς δὲ δὴ ἱερὰς
βασιλικὰς ὑποσημάνσεις, ἐπεὶ οὐκ ἦν τὸν τότε
βασιλέα χεῖρα ἐπιβῦ ἡ ὑπογεγράφθαι, τῆ δικαιοθέντι λογοθέτη τῶ ἀγελῶν πᾶσιν ἐνδείξασθαι.
ὁ μὲν δὴ Πρωτοβεστιάριος, πρὸς ταῖς παρὰ τῆ
ὅλων φροντίσιν ἐκ. ἡ ἀχόλως ἔχειν, ἐλαθόντα
χρόνος, ὡς μηδὲν ὑποπτεύοντας τῆ φρονήματι
τῆ εἰς ἐκεῖνον.

tatio erant, ut eventus demonſtravit. Tunc igitur ſoluto conventu plane perfuſum Protoveſtiario quod volebat eſt: velle nimirum & gratum habere Optimates, & res Imperii, & tutelam Principis ſui unius curæ, arbitrioque permitti. Quare ſecurus jam, & certa confirmatus fiducia univerſis ſecum copiis aſſumptis, Magneſiam proficiſcitur; ibique ad cuſtodiam Imperatoris certa fidiſſimorum ſibi militum cohorte præpoſita; ſimulque ærarium Regum ſervandum aliis concredidit æque probatis, ac multis variſque experimentis compertiſſimæ ſibi fidei viris, quorum Dux erat Agelarum, ſive Gregum, tunc Logotheta Hagiotheodorites; quibus ita proviſis, ipſe cum reliquis cæteræ gubernationi Reipublicæ attente, ac ſtudioſe vacabat. Scribebantur ergo edicta in omnes Romanæ Ditionis Urbes mittenda, cum ad alia quæ præſens poſcebat uſus, tum in primis, quod univerſe omnes ſpectans maximi momenti erat, ut ſignificaretur mors Imperatoris, & pueri filii ejus in locum ejus ſucceſſio; mandaretur, ut omnes ſtuderent a novo Principe gratiam inire, obligandæ ei fide confiſco tali occaſione ſacramento. In eam ſententiam conficiebantur magno ſimul labore plurium Scribarum Diplomata numero quam maximo, quorum rubras ſubſcriptiones, quæ manu Imperatoris fieri debebant, quoniam manum adhuc per ætatem puer Imperator movere ad id nequibat, modo memorato Logothetæ Agelarum faciendæ tradebantur.

CAPUT XVIII.

Seditio Exercitus in Muzalones.

Ἦν δὴ ἄρα ὁ φὼς ἐκεῖνος φθόνος οἰδάνων βαρὺς, τὴ δυσὸν ὑπῆρχεν, ἐσέτε μὲ τὸ σκώλον ἐπαίσατο, ἡ ἡ σκῆψις τῆ
λοιμῶττων ἐπ' ἐκείνου τοῖς ὀργιζομένοις ὡς πιθανή. ἐθήκατο γὰρ τὴ ὑπὲρ βασιλέων ζηλωτὴ, τῶ μὲν, ὅτι μαγγανείαις τισὶς παρ' ἐκείνου συναλοθείσαις τοσῦτο. τὴ ὡς κακῶς ἀπαλλάξει αὐτῶν. τὰ δὲ, ὅτι βασιλικῆ, τῆ
ὑφαρπάζειν τὴν ἀρχὴν μελετᾷ. ἡ μᾶλλον ἃ καθ' αὐτὸν φρονῶν, παρεφρονῶν τὰ βασιλέως,
ἡ τὴν βασιλέως ἐφορατικῶς ὑποτοιούμενος.
τοῖς δὲ τῆ ξενικῶν Ἰταλοῖς, οὓς δὴ καὶ ὑπὸ
χεῖρα εἶχεν ὁ μάγας Κονοσταύλος, καὶ ἄλλα
ἐβάπτισε ὅσα τῆς εἰκῆ αἰτιάματα, ὡς παρὰ Μουζαλέοις, καὶ μᾶλλον ἐκ τῦ φαίνειν ἐφεῖντο ζώντος βασιλέως τῆ εἰς
ῥᾴγας αὐτοῖς ἀποπεταγμένων ὡς ἐπαφροντοῦντο ἐφ' οἷς ἐδικαίουν ἑαυτοὺς πεπιμῆθαι, ὡς
τῆς πρὸς βασιλέα ἀπευκλείοντο παῤῥησίας,
εἰσηγήσεσι ταῖς ἐκείνου, ὡς ἀτιμοῦντο τῦ
Πρωτοβεστιαρίου προσάντοντος. Τούτοις δὲ τοῖς
τοιούτοις τὸ ξανθὸν τε καὶ ἀσιμένιον γένος ὑ-
ριθιζόμενοι, ἴτοι μοι ἄσπα καπαφέρτεραν ἐ-
κείνας, οἱ μόνοι τῆς παρεμφύο. αἰτίαν δὲ
ἔχοι οἷς τοῦτο, ὡς ὁ τῆ πολλῶν λόγος ἔ-
χει, ὁ τοῦπον τῆς φάλαγγος ἐξηγεμόνος. ὃς
καὶ πάλαι μὲν ὡρμημένους αὐτοὺς, τὸν δ' ἐ-
ξαρθέντας πλέον αὐθέντας τοῦ φόβου, καὶ
θρασυνόντας τὰ αὐτοῖς, ἐξ ἑτοίμου ἠρίθετο
τὸν φόνον ἐπιτολμᾶσαι καιρὸν ἔχοντας, καὶ
ὁ λόγος ἐκ τῆ ὕστερον φέρει τὸ πιθανόν. οὐ

Interim Protoveſtiarius curandis aliis quæ uſus poſcebat præſens ſecure, ac libere vacabat, nullas ſuſpicatus inſidias in ſe comparari negotia publicis intentum. Tumeſcebat autem gravis, atque atrox in eum invidia, clamque ſcipeus eadem periculoſe alucebat, ipſo nihil plane ſentiente. Et erat arcanæ in ipſum iræ cauſa infenſis illi probabilis. Videbatur enim ipſis, ſe zelo fideli agi erga Imperatores Patrem, ac Filium; quorum illum quidem putabant procurato hujus magicis maleficiis morbo conſumptum, & dira immature morte ſublatum: Hunc vero miſerabantur mox privandum Imperio injuſta iſtius vi efferentis ſe improbe ſupra privatum modum, & haud dubie regno inhiantis, contemptaque Auguſti pueri ætate, Imperium ſibi honeſtis prætextibus parantis. Auxiliaribus porro Italis peculiari Magni Conoſtauli ſubjectis Præfecturæ, præter alias quaſdam, hæ vehementiores proprie erant odii in eum, & meditati impetus cauſæ: quod ſe a Muzalonibus, & præſertim ab hoc inter eos natu maximo, privatos meminerant donativis, & ſtipendiis ipſis ab adhuc vivente Imperatore decretis: Quod contemnerentur in ea, quibus juſte ſe honorari debere contendebant: Quod aditu & gratia Imperatoris ſuggeſtionibus hujus excluderentur; Quod Protoveſtiarii juſſa ignominia, & contumeliis afficerentur. His & ſimilibus ratum, & bellicoſum genus irritati, parati erant ad eos trucidandos, ſi quis vel paululum impelleret. Jactatum etiam eſt ſermone multorum, Dacem iſtius Italicæ phalangis partem iſtius culpæ conſciviſſe non parvam, quippe qui ſuos olim in hanc cædem pronos, tunc autem occaſione accenſos nova, metu ſolutos, & geſtientes dirum facinus patrare, re parata incitaverit, ut erumpere quo deſtinaverant auderent. Qui quidem

Edit. Rom. pag. 31.

rumor ex iis, quæ conſecuta ſunt veriſimilis fit. Neque enim auſi tantum eſſent, niſi ſreti auctoribus, & inſtincti perſuaſionibus idoneis, Alienigenæ, & plerique Advenæ; quo ſtatu homines ſi vel cogitent vim inferre, prorſus neceſſe ſit ſuſpicari agi utique ad id ipſos impulſore quopiam.

A δὴ γὰρ ἂν ἐπῆλθον, εἰ μή τινας προβιβάσεις εἶχον, ἀλκοιδεῖς ὄντες, καὶ τὸ πλέον ἐπιλυδεῖς. καὶ εἰ οὖπω εἶχον καὶ μόνος θαρρεῖν, ἀνάγκη παντὸς μᾶλλον, τὸν ἄγοντα ὑποπτεύεσθαι.

CAPUT XIX.

Ut Muzalones ab Exercitu interfecti ſint.

TUnc commodum nonus illuxerat a morte Imperatoris dies, quo ejus memoria conſuetis honorari ritibus debebat. Conveniunt igitur in Sofandrorum Monaſterium, ubi corpus Imperatoris juxta Patrem ſepultum fuerat, quantum erat ibi ſacrorum hominum: conveniunt, & Magiſtratus omnes: Mulieres quoque primæ Dignitatis, ac Matronæ, tum quidquid in obſequio Principum erat. At militares copiæ de indaſtria infra, quaſi ad cuſtodiam circa Principem, ſunt relictæ. Ut autem & ipſi quoque Muzalones cum univerſis ipſorum familiis eodem aſcenderant, inſtentandæ ſtudio quaſi præcipuæ cujuſdam ipſorum in defunctum caritatis; Tunc Exercitus, præſertim vero Italicæ, & Auxiliares exteræ copiæ, captata occaſione, partim ultionis ab iis qui læſerant expetendæ deſiderio inſtinctæ, partim conniventes audentibus, quadam dulcedine novitatis, & curioſitate ſpei miſſa mox videndi, quis reſponderet ſucceſſus ancipitibus aliorum cœptis, & an non forte aliquid ipſis utile privatim e ſtatim perturbandarum confuſione rerum oriretur (Inopinatis enim mutationibus fere ſemper delectantur homines: & facilius quis videns novum quodpiam in aliquos malum ingruere, malignum de aliena calamitate ſentiat gaudium, quam bono fruentibus coïlætetur) Tunc, inquam, militares utriuſque generis copiæ, partim furentes, partim faventes furentibus, plebi nihilo mitius animatæ paſſim mixtæ, inſanos attollebant clamores ex imo, & atrils Palatii ſurſum, & feneſtras verſus, ubi Imperatorem, qui non apparebat, eſſu putabant: depoſcentes ad pœnam perfidos, quo nomine Muzalones inimebant, zelum in Auguſtum, & Genus ejus oſtentantes, & egregie ſimulantes, ardentem; ac ſignificantes metu ſe malorum Auguſto imminentium impelli: nihilque ſtudere aliud, niſi præoccupare deſtinata jam ab iſtis dira in Principem facinora: dareque operam, ut nefarii latrones prius juſte patiantur ea quibus digni ſunt, quam immaniter exequantur, quæ in Principis, & Reipublicæ perniciem cogitant. Hac benevola de ſalute Imperatoris ſolicitudine monitranda id agebant, ut aſſenſum ejus in vim, quam parabant, elicerent, quaſi cupientes cum bona ejus venia, quod decreverant perficere; ſimul ſubindicantes ſi Princeps remiſſior in indulgentia periaret, ſe tamen procurſuros, quo intenderent, & deſtinata perpetraturos. Talia illis vnciferantibus, ſimul & tumultuantibus, ii quibus commiſſa Principis cuſtodia fuerat, ſive a quopiam de re quæ agebatur prius edocti, ſive ſibi ipſis in tanto tumultu metuentes, educunt puerum Auguſtum, præferentes id ſe agere ipſe placandæ ſeditionis, aſpectu & reverentia Prin-

Edit. Rom. pag. 32.

B Ἕως δ' ὧν, ἡ ἐπὶ τῇ ἀποιχομένῳ ἐνάτη κεμένῳ παρῇ, ἧς ἔθει ἡ μνήμην ἄγειν ἐκείνῳ κατὰ τὸ σύνηθες. Ἀπέρχονται πάντων οἱ ἐν τῷ Σωσάνδρων μονῇ, ὅπου ἡ τοῦ βασιλέως ἐκόμισα τοῦ πατρὸς πάντων, τῶν ἱερομένων ὅσοι παρῆσαν ἐκεῖσε. ἀπέρχονται δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως πάντες χωρὶς δ' ἐκείνων ἧς τῆς γυναικῶν αἱ ἀρίσχονται, ματρῶναι, ἧς πᾶν ὅσον ἦν ὑπηρετικὸν τοῖς κρατοῦσι. τὸ μέντοι γε στρατιωτικὸν ἐκ φρονοίας ἧς μᾶλλον κάτω περὶ τὴν βασιλέα ἐγκαταλέλειπτο. ὡς γὰρ παυσικὴ ἐ οἱ Μυζάλωνες ἦσαν, ἰδίαν παρὰ τὰς ἄλλας τοργὴν πρὸς τὸν Σωσάνδρα ἐπιδεικνύμενοι, τὸν τὸ στρατιωτικὸν, ἀμφέροντας δὴ, τὸ Ἰταλικὸν τε ἧς ξενικὸν ἀπάσαντας τὸ καιρὸν, οἱ μὲν, ἀμυνόμενοι τοὺς λυπήσαντας ὀργόμενοι, οἱ δ' ἐφιέμενοι τοῦς, οἱ δυνησόμενοι ἐκείνοι, τολμηθησομένοις, ταῖς ὧν καινοπρίαις ἀεὶ ποτὲ χαίρουσιν ἄνθρωποι, ἧς ῥᾴδιόν τις ἰδὼν κακὸν τιλιθὲν ἐφηδεῖν παθοῦσιν, ἢ ἀγαθὸν συμπαθεῖν τοῖς ἀπολαύσασι συμμιγὲς τῇ πλήθει γενόμενοι, φασὶ ἡρίων δεινὰς κάτωθεν ἄνω, ἐ μὴ φαινομένῳ τῇ βασιλεῖ, ἧς ἐπεσκάλλει κατὰ τὸ δῆθεν ἀπίσαν, τοῖς Μυζάλωσιν αἰνιττόμενοι ζῆλον ὑπὲρ αὐτοῦ ἧς τὸ γένος εὐδοκιμήσεις ἧς ἐσικὸς θυμοῦ, ἧς ἵνα μὴ φθάσειεν ἐκεῖνοι πρὸ τῶν παθεῖν δράσαντες, δηλοῦντες δῆθεν, ἐπεσπεύδων C D ἐπ' ἐκείνῳ τῷ βασιλέως ἐγχώρησιν. ἧς ἅμ' ἐδήλων ὡς ἐπὶρ ὁ βασιλεὺς ἐφίσει. εἰ δ' ὧν, αὖθ' ἑκεῖνοι ἧς ὅπως ἐπιδραμοῦνται, ἧς καταφρέξουσι. ταῦτα λεγόντων ἅμα ἧς θορυβούντων, οἱ δὲ βασιλικῶν φυλακῶν ἐπετετραμμένοι, δηλοῦσιν κἀκείνοις τὸ τόλμημα, ἢ ἧς παρὰ φύσιν, ἢ μὴν ἅμα τῇ θορυβῶν ἐκείνος δίσασις δῆθεν, ἐξάγουσι δ' ὧς ἧς παιδίον, κατὰ δυσωπίαν ἐλπιζομένων ὡς ἐκείνους ἐμφανεῖσι ποιῆσαι ἐμφανῆ τὸν κρατοῦντα· ὡς δὲ φανέντος τὸ νέφ, ἧς μείζων ἤρτο ἡ φωνὴ, ἧς ἀπαντήσων ἐθορύβων, χειρὶ καταδέων οἱ ἀμφ' ἐκείνον διδάσκουσι. τὸ δ' ἐκ, ἅμα κρᾶον ἧς πρὸς ἀμφότερα, ὅτι τὸ ἀνασῴζειν τὸν θόρυβον, ἧς ὅτι ἐχωρεῖν δηλοῦς, καὶ τοῖς μὲν περὶ τὸν νέον ἄρχοντα ἐκαιρὸν εἰς ἀπολογίαν ἐς ὕστερον πρὸς τοὺς ἄρχοντας, ἢ τῆς χειρὸς κατάδεσις ὑπολέλειπτο. ὡς δῆθεν ἐπιχεῖν εἰσορμοῦσι τὸν θόρυβον, πᾶς δὲ καὶ λίαν ἀρεστῶ ἐνομίζετο πρὸς ἐχώρησιν. Εὐ-

E

Δυὸς

θὺς ὖν βοὴ ἤρθη ὡς ἐπιχωροῦντος τοῦ βασιλέως, καὶ ἅμα ἐχέτω παμπληθεὶ, καὶ ὡς τιμωρὸς τῆς βασιλικῆς σωτηρίας συνίθεσο ἴασος, ὡς καὶ προσδωσόμενος εἰ δέοι, ἐ ἀλλάλους τῇ θορύβῳ παραπαίοντας, ἐπὶ τῆς μονῆς ἐπείγοντο τῇ Σωσάνδρου, πίσχατε κακὰ, τὸς ὡς αὐτοὶ ἔλεγον, δύσεως τῆ βασιλείῳ κράτου ἀφεξόμενος, εἰσὶ δ' οἳ καὶ ἐμβιον μὴ σωσαπόντας, φρομιθέστερον ποιοῦντες, ἀπλημπόρτερον, καὶ ἅμα εἰ ἐπισθῶν γενομένης τὸς καθ' ὧν συνίθεσο μάθοιεν, αὐθαδέστερον δρασόμενος ἐπὶ τοῖς σωσαῖς ἀφ' ὧν ἐφορῶν τὰ κεκριμένα, μὴ ἧδ' εἶναι τὸν κωλύσοντα, ὅπω τῇ ἀσεπτημένων ἀπολωλότων. ὡς γοῦν οἱ μὲν σωσάμα καίτοι τῇ ἐν πόλει τῆς ὑμνῳδίας πλεμένης ὑπὸς εἰστήκεισαν τῶ ναῶ. εἰ δὲ συνίθεσο παθαμεὶ θορυβοῦντες παρὰ τὸ σωνέθος, ἐ ἄδα τῆς ὑπὸς ἐμφανὲς ἦσαι ἀδὺ τῆς μονῆς ἰόντες, τινὶς τῇ ἐπὶς ἴσης ὄπιων ὑπηρετῇ τὸν ἐκείνων ὑποπτάσαντες θόρυβον μίτιπα καὶ τῇ ἀπειρημένων δράσιος χιδὸν αὐτόμοι ὄντες, ἅμα δὲ καὶ τὸν ναοτρεμῆ ὑποπτεύοντες, δηλῶσι σὺν ἀχρῷ τῇ φρασώπῳ τῆς ὑδοῦ. οἱδὲ σωσῆ τῆς Κυρίοις δὲ δαλαθὶν ἀπαγγέλωσι, ὡς ἐπιζυγῶσαι τὰς τῆς μονῆς πύλας τῆς ἐρχομένοις συμφόρει, μᾶλλα θιρμῶς εἰσηγῶ) εἰ δ' ἀμέλως ἀκόντες. μὴ ἧδ' ἔχοι συμβαλεῖν, ὀπίσθω ἐπὶ σφετέρῳ ἀαρῷ ἴοιτο οἱ σωνθέοντες. ἐρχεῖται δὲ κρόσινος εἰς τὰς κοινὰς ἐκείνας πλατὰς ὑπολάμβανον. ὡς δὲ ἐξ αὖθις ἐξελθόντες ἐαῦτοι πλυσιασάσιν, καὶ μᾶλλον τὸ θορυβῶδες καὶ ἄπιστον ὑποῦν, ὅτι μᾶλλον καπηρώδων, καὶ μῆ σωδὰς εἰσήγγελον τὰ γεγνόμενα, καὶ ἐπ' ἐκείνοις ἄλλοι πυθόμενοι, καὶ αὐθις ἄλλοι. ἤδη γὰρ λιὼ ὅσοις τότε βλέπων, μετὰ κακῶ μεγίσῳ ἐ ἐκείνων ἀρξὶν ἐπιτνόει. ὅθεν καὶ πολλοὶ μὲν περὶ ἑαυτῶς δεδιότες, ἵα ἐ ἀλλῶν ἐκείνων ὑποφῶν, ἄλλος ἀλλαχῆ ἀστεδύοντο. οἷς δ' ἤμελε ἐ Μαζαλόνων πλέον ἐ ἄλλων, προσιόντες καὶ αὖθις ἀπαντῶ ἔθει καὶ προσώπῳ, ἐ εἰσβολὴν ἐ ἀνδρῶν ὑπερμεγεθῆ. καὶ ἐρωτῶν τὸ πῶχος ἔλεγον φροκαταλαβῶσι ἐ ἐκείνων ὁρμὴν ἐξ ἐ πυλῶν ἐπιθέσιος, μή πως καὶ φθάσωσιν εἰσελθόντες. μὴ δὲ γὰρ ἐπὶ καλῷ τινι τὸν νοῦν θόρυβον ἦναι, ἀλλ' ἵς τι λῦσον κακόν. οἱ δὲ ἐ φόβως λιχόντων, ὡς ἦσαν ὅλως. ἦγε γὰρ οἰμαι πάντας τὸ μέρσιμον, καὶ τὸ λεγόμενος ἀληθὶς, ὡς ἁφαιρεῖται τὰς φρένας, ὧν ἀπολέσαι μέλλει τὸ θεῖον. ἐ μὴν δὴ, ἀλλ' ὡς τοῖς παροῦσι τῇ μιγεσάνων ἤμελε τὸ δρώμενον ἀκόσιον, ὅτι καπί τινα ἀρόγνωσιν τῇ μελλόντων. ὅτι μὲν καὶ αὐτὰς ἐ μέλον ἦν ὅτι καὶ δράσειαν συναχθέντες. ἀλλ' ἐς τοιοῦτον πᾶς ἐκτὸς προκαταλαμβάνει, καὶ πρακτῶν οἱ ἐπόντες, καὶ ἐμ' εἰσκομένων ἐντὸς καιροὶ θόρυβοι ἦσαν. ἐοῖς ἄδρων τε καὶ πλείων πρότερον, ἢ τὸν ναὸν εἰσιλθεῖν δῆλοι ἦσαν φορῶντες. ἐν ὧν τῇ Πρωτοβεσιαρίῳ γραμματικὸς οἰκέσις, Θεοφύλακτος τ' ὄνομα, καὶ ἐμὸς συγγενὴς, προσίμοιος τῇ Κυρίῳ πὰ πάντα. ἐξελθόντος γοῦν ἐπὶ τῇ μαθὸν ἐκείνῳ, σφάλλει τὰς ἐπόπτας ὁμοιότης, συναρμοῖσι καὶ ἐ ἀμπεχόνῳ πανθίμων ὕφασις, καὶ μικροῖς καὶ μεγάλοις ἐξ τὸν βασιλίως θάνατον, κρεῖσσον ὑποτοπάσαντες τὸν

A cipis, componendique mutu ejus in modeſtiam, inquieros furores plebis effrænis. Ut autem objecto publicis conſpectibus Adoleſcentulo major ſublatus eſt clamor, & impotentius bacchabantur, ſuggerunt ei, qui circa ipſum erant, ut manu innueret. Erat autem d ſignum anceps, & in contraria parieret ambiguum. Cum & videri poſſet comprimere tumultum eo geſtu voluiſſe, & interpretatione non inveriſimili trabi poſſet idem in indicium conceſſæ a Principe in parum ipſi fidos fæviendi facultatis. Neque id ignoraſſe videbantur qui Principi aderant: ſed ſibi, ſi hoc periculo innoxie defungerentur qui rebus præerant, receptum in eacuſatione parabant; tamquam ab ipſis eo tantum animo ſuaſa illa protenſione manus, ut ſeditio per eam comprimeretur. At tumultuantes ſatis
B clare ſibi conceſſam eo geſtu quod vellent agendi licentiam crediderunt. Statim igitur ſublata voa eſt: aſſentiri Auguſtum, & auctorem fieri. Tum vero pro ſe quiſque procurrere; ſingulis viritim ſeſe ulcores injuriarum, & vindices ſalutis Principis opinantibus, & velut in ſtudio rei præclaræ, prævertere invicem feſtinatione mira certantibus, *Edit. Rom. p. 33.*
ac periculum præoccupare quaſi heroici facinoris periurbatiſſimo diſcurſu, & mutua extruſione ruentium impetu maximo verſus Monaſterium Sofandrorum, ferocibus extremorum malorum minis iis inferendorum, quos invidioſis vocabulis, infidorum Auguſtæ poteſtati, Principiſque hoſtium deſignabant. Non tamen deſuere qui ſubſiſterent, continentes ſeſe in illo effuſo aliorum curſu: vel quod cautius quam audacius agere conſultum ducerent; vel quod ſimul etiſm ſperarent, poſt negotium a currentibus conſectum, ſublatoſque potentes rerum,
C quæ tuoſiorem ſibi relinquendam operam irrumpendi in ædes ipſorum, & pretioſiſſima inde quæque exportandi; quas in opimas prædas utilius expromerent totam vim audaciſſimæ rapacitatis, nemine tum prohibituro: quippe jam mortuis poſſeſſoribus opera eorum, quos in id præcurrere ſinebant. Cum ergo dum Hymnodia celebraretur, Muzalones cum Primoribus Optimatum intra Templum ſtarent, ruens, ut dictum eſt, tumultu inſolito multitudo adventabat. Et jam qui intus erant intelligere cœperant eam turbam teſta in Monaſterium ferri, cum quidam e miniſtris Muzalonum foris opperientibus, veriti quo tempeſtas ſuſpectæ novitatis incumberet, & non ſine cauſa metuentes: ne armata, & legum ſecura
D ſedirio in fœdum aliquod deſineret facinus, pallido vultu periculum punciatunt iis, qui ex interiori comitatu Muzalonum intra Templum verſabantur. Hi rem ſtatim ad Dominos detuleruntet, & ſtudioſe ſuggeſſerunt. e re videri, templi valvas occludi venientibus: idque ardore maximo urgebant, ut ſtatim curaretur. At illi audientes negligebant, nulla idonea conjectura fieri veriſimile cauſati, ad ullum ipſorum periculum iſtum curſum pertinere: nimirum opinabantur, agi religione, aut ſtudio cohoneſtandi Principis turbum illum, & nihil aliud quam ſpectare, aut frequentiorem reddere funebrem Auguſti mortui Panegyrim cupere. Ut autem qui hæc nunciaverant rurſum egreſſi, propias jam appulſæ multitudinis furentis fremitum e vicino
E terribiliorem hauſere ſenſibus, eo plus cohorreſcentes, iterarunt indicium creſcentis mali; nunciantes, ut prius, quæ recentius cognorant. Quod mox confirmarunt curſu anhelo feſtinantes alii ſuper alios. Neque enim jam ulli, qui uterer modo ſenſibus, dubium erat quin in tragicum exitum phanaticus iſte accurſus erumperet. quare multi ſibi privatim metuentes admonitu indiciorum ingruentis mali, alius alibi abſcon-

debant ſeſe. Quibus autem major quam cæteris Muzalonum cura erat, denuo trepido curſu, vultuque turbato ipſos adibant, impetum armatorum irruentium indicantes; & magnopere ſuadebant, juberent opponi furentibus portarum obices, & Templum ſtatim claudi jam jam intro irruptoris ſi pateret: nam tantum tumultum nihil boni portendere. Narrabantur ex ſurdis. perſtabant in ſummo periculo temere ſecuri. Agebat quippe illos fatalis puto cæcitas in decretum ipſis infortunium. Verum ſcilicet eſt, quod dici ſolet. quos perdere vult Deus, iis ante omnia mentem eripere. Sed nec quicquam Proceres multum curare videbantur quorſum ſpectarent, quæ audiebant fieri. vel quadam prænotione getendorum; vel ad ipſos haud rati pertinere quod acturi erant qui concurrebant. Interim aditus præoccupant, & præſidio muniunt qui jam pervenerant ſeditioſi; quorum infundente ſe ſæva undique vi, tota paſſim æde ſacra tumultus ingens fuit. Ex his quæ & fecerunt, & minati erant priſquam Templum ingrederentur palam erat cædem ipſos ſpirare. Erat Protoveſtiario Grammaticus familiaris Theophylactus nomine, meus conſanguineus, Domino per omnia ſimilis. Hunc prodeuntem, ut videret quid rei gereretur, conſpicati ſeditioſi, Protoveſtiarium eſſe ipſum credidere, fallente ipſos ori, & ſtaturæ ſimilitudine, & errorem confirmante pari tum genere veſtitus: quod in luctu, & exequiis Principis, atræ omnes parvi æque, ac magni, pullæ ſimilis admodum formæ veſte utebantur. Ergo hunc ipſum ratl quem quærebant, conficiunt innumerabilibus plagis. Nemo enim erat qui in jam mortui corpore ferrum non tingeret. Atque ut ego ex quodam ibi præſentium audivi, etiam ſanguinem occiſi veſana rabie ſuxerunt. Cæterum ſtatim agnoverunt ſe deceptos. Nam cum pedis calceum in mortuo nigrum obſervaſſent per errorem ſe in illo ſæviſſe intellexerunt. Ac confeſtim rabie, ac ſtrepitu quam maximo, armata ſtrictis gladiis manu, in Templum irrumpunt, ubi homicidis apparentibus ſtatim ſacer cantus conticuit, Cantoribus alii alio diſperſis, & varie in angulos, aut ubicumque poſſe latere ſperaverant, ſe abdentibus. At Muzalonum hic quidem in Adyta confugit, & ſub myſticam ſe condens menſam, ibi putabat ſe ſilvum ſore: Alter inſinuans ſe retro portam Templi eam ſuper ſe maximo attraxit niſu, & quam potuit valide adduxit, applicuitque muro adverſo tam arcte, ut plane cohærentibus ſine obice lateri valvis, ſuſpicio excluderetur latebræ illic humani corporis capacis. Illorum vero Gener (& hic enim ut proſperitatis affinibus particeps fuerat, ita & conſors calamitatis futurus erat) irrepens qua potuit in tenebroſas anguſtias circa monumentum Anguſtorum latere ſtuduit. Cæterum Protoveſtiarius in Adyta ingreſſus Templi, cum obſervaſſet prope menſam altari collateralem vicinum Coochæ intercolumnium obſcurum, in id ſe abſtruſit; expertus, an ibi poſſet vel loci religione, vel tenebrarum beneficio ſervari. Sed nihil horum ipſis ad vitandum periculum profuit. Irrumpentibus enim in ſacram ædem affluxu continuo plurimis, & inde late vulgato terrore paſſim aliis ſtudio vitæ tuendæ fugam capeſſentibus, abire a templo Magiſtratus quoque ipſos contigit, nihil eſſe quod ibi ægrerent ratos. Porro ſeditioſi, creſcente uſu, & ſucceſſa ſceletis, audacia, furioſum plane in modum bacchabundi curſitabant ſcrutantes attentiſſime cuncta, nullamque Templi partem non inſpectam, & exploratam curioſiſſime linquentes. Unde factum ut alii alium reper-

Edit. Rom. pag. 34.

pag. 35.

ζημίωμον εἶναι δοῦς ἀναιρῆσι τοιοῖσι μείζους. ἐ γὰρ ἰῶ ἄρις ἐ νεθυμένε, τάχος ἐκ ἔβαπτεν ἐπ' ἐκείνῳ. ὡς δέ τινες ἤκουσα, ἀπερρέφων ἐκ τῆς δεινῆς μανίας τὸ αἵματος. πλὴν ἀλλ' οὐδὲ ὡς ἐγένετο σφαλέρης. τὸ γὰρ παίδιον ὑποφανὲν τῶ ποδὸς μίλαι ἐν. τῷ δεδρακότων φοιβεῖν ἄγοντας καταγόρει καὶ παραυτίκα μεθ' ὅτι πλείονες μανίας ἢ παραχῆς, ξιφήρεις ἐμπίπτουσι τῷ ναῷ, ἢ παραχρῆμα φανέντων τῷ φονεύτων ἐκείνων, ὁ μὲν ἱερεὺς ὕμνος καταστηγάζεται. ἄλλων ἀλλαχῶ τῶ ψαλλόντων συνδιωνυμένων, ἢ παραδυομένων γωνίαις ἢ τόποις, οἷς ἤλπιζεν σώζεδαι. καὶ Μυζάλωνος, ὁ μὲν, τοῖς ἀδύτοις φροσρίχει, ἢ ὑπὸ τὴν μυστικὴν τράπεζαν ὑπελθὼν, ἐκεῖδεν φέτο σώζεδαι. ὁ δ' ὑπιδὼν τῆς τῶ ναῶ πύλης ἑαυτὸν συναθήσας, ἐφ' αὐτῇ ὑφῆλκε σφοδρῶς, ἢ ὡς εἶχεν ὡς συνιζάνων ἐν ἐπιπόδῳ οἱ τὴν θύραν, ὡς ἐ προσκλᾶδαι δοκεῖν λιωγμένην, τῇ ἀντιθύρᾳ μηδενὸς ἐμποδὼν ὄντος. ὁ δ' ἐκείνου γαμβρὸς, ἢ τὸν γὰρ ὥσπερ τῆς δυναχείας τοῖς συγγενέσι μετέσχεν, ὅπω ἢ ἀσινῶς ἐμέλλε γενέδαι τῆς δυσπραγίας, ἀλλαχῆπεί που τὸ τῷ βασιλίων ἱερὸν ὡς εἶχε παραδρόμως, λαθὼν ἐκπέδυν. ὁ μέντοιγε Πρωτοβεστιάριος ἐκ τοῖς ἀδύτοις ἐ αὐτὸς εἰσιλθὼν τὸ ναῶ, ἢ ὡς τῇ κέγχῃ γενόμενος τῆς Προθέσεως, ἐπί τι κιονῶδες ἐράμενον, ὑπαίρχεται, ἢ τῷ ἐκεῖσε σκοπόδεσωῶ τοῖς ἀδύτοις θαῤῥεῖ, ἀλλ' ὡς ἰῶ αἴσιον ἦκεν ἐκείνων ἐξεράσαι τὸν κίνδυνον. πλεῖστα γὰρ ὅσοι εἰ ἰφορμῶντος τὸς μὲν ἄλλως ἐποίμφυγεν, περὶ γῆσφίρα ζωῆ δίοντος ἐκείνου. ἀπενυῶδαι δὲ καὶ τὸς ἐκ πόλει συνίβαινε μηδὲν ἔχοντας φράττειν. ἑαυτοὺς δὲ ἐκ πολλῶ τῶ φρὸς τὸ θαῤῥεῖν πεφύντος παράβαλχότε καὶ μανικὸν ἐφαλλόμβοι, ἀκεβῶς ἐρύσαν μηδὲν τῷ τῶ ναῶ καταλειπόντες ἀνεξερεύνητον. ὅδεν ἐ ἄλλος ἄλλον ὠρώντε ἢ καταχῶν, ἁπλωσίᾳ ἐ ὡς αὐτῷ δοκεῖ διεχρᾶτο. ὁ μὲν δὲ οἱ ἄλλοι καταφρᾶδύμων. ἀλλ' ἐφ' ἑνὶ πολλοί τινες πεφεύγασι, ἔβαλλον, ἔπλεττον, χαίζοντε, ἢ πικρὸν τὸν ἄδλιον, ὡς ἢ εἰς πολλὰ τὸν ὕπα καταπεκόφθαι. ὅπως ὤπλιζεν αὐτὸς ὁ κακὸς, ἢ ὁ δυμὸς μεμηνότως ᾠρᾶς ἐδείκνυ. τὸν μέντοι γε Πρωτοβεστιάριον, Κάρυλός τις τῷ ἀδύτων καταυλμήσας, ἢ τὰ πολλὰ διρῤῥωγάμβος, ἐπεὶ εἶχ' ὕβριστε, ἀπειπὼν ἐμέλλεν ὑποσρέφειν. ἀλλ' ὁ μέτρα, ὁ δ' ἐκεῖτεν εἶα τὸ παθὼς ἑαυτὸς· νῦν δὲ ἀφοδιστὶ εἰσιλθών, ἢ τρὶς ἀμείσας πεφεβλεμμένος, ἐπὶ γόνασι συνιζάνοντα κατεθὼν εὐδὺ τὸν οἰκτιστον, καὶ ἰδὼν ἐμοῦ καθαιρεῖν ἀπηνῶς. καὶ ὃς δυσωπεῖ τὸ οἰκεῖον αἷμα πολλὰ τινες ἐξενύμβος. ὁ δ' ὅπ φρὸς τὸ χῆμα τῆς ἑαυτείας, ἀπεῖδεν, ὅτι μὲν ὑπελαθε τοῖς ἐπιγελλομένοις. ἀλλ' ὡδὺς καταχῶν ἀναιρεῖ ξιφιδίῳ. καὶ δῆλον γεγονὸς τὸ φραχθὲν, οὐ λῶ ζῆς ἀπλῶ ἐκεῖδεν, ἀλλ' ἕκασος ἐπισᾶς ὡς εἶχεν, ὑπαίζων ἢ μεθ' ὕβρεων ᾖκζε, ἢ ἐς πᾶσιν μελλοῖσι καταδάσασε, ὥσε καὶ τὸς ἐπισαῖς ὕσερον σάκκῳ τὸ μὲν καταδύσας, ὅπως ἐκφορῆσαι καὶ τάφῳ δοῦναι, ἐπεὶ δ' εἰς

πόλεως τῆς ἀνομίρους ἐκείνους ἐφάχθη τὸ πλῆμμα, συὸς τρόπον θύξασης τὰς ὁδόντας ὡς μηδὲ ἢ τὰς ἐν πόλει καπηλίδας ἐκείνων ἔχειν ἴσαθαι καὶ ἐλέγχειν, ἃ μὲν ἐρωτᾶν τί παθόντες, καὶ τίνος ὁρμήσαντος παῦται φρέντοιτο; ἐπὶ τὰς σκέψεις δ' ὑὸς ὥρμων τῆ φονεθέντων. καὶ ὧ προστύχοι ἕκαστος μεθ' ὅτι γυναῖα τῶ παρατύχοντος, ὡς ὑδρὸς καινὴ γεγονότος, ἐξετέρων ἐπεγγελῶντες, ἢ τὸ ἐπὶ γλώσσης ἐγκλημα συχνάκις λεγόμενον λῶ. οἱ ἐχθροὶ ἢ δύνοιτο πᾶς βασιλεῦσιν, οἱ βασιλεῦντες οἱ καιτὶ τρόπῳ εἰ μὴ κακόλυντο, εἶσιτ' ἄρξαι οἱ ἅ στρατιωτικὰ ἀλώπεκες. οἱ μαγγανείαις μὲν τὸν πατέρα μεθ' ὑπολόπτως ὑπολθόντες, φυλακῆς δ' δόξη ἢ ἀσφαλείας τῆ υἱᾶ ἐφεδρίοντες, ὡς διδώκασιν ἀξίας; ἢ ὡς ἐδεῖ, πᾶς δίκας, ὡς εἰκότως ξυπαραχαῦ. ἢ ὡς δ' εἰκῶς τὰ λοιπὰ διελθόντων τῆ διανοίᾳ τῆ ἐκεῖθεν ἀπαλλαγέντες κακῶν, ταῦτ' ἔλεγον, ἢ λείαν μυσῶν τινείνων ἐποίνν, ἐμπορίαις ἐξαντλοῦντες τὸν πλοῦτον ἐκ τῆ σκηνῶν. πάνυ δ' ὧν ὕπνω πλιθέντων, μυδρὸς εἶου τι δυσκωῦντες μαγῶντι πλῆθει, ἢ ἀναρχίᾳ ἐμποδὼν ἔσεσθαι, ἅ μὲν τοῖς ἀληθείαις διδόντων, τῆ δὲ ἢ κῆ προσοίσειν. σημεῖον δὲ, ἢ γὰρ τῆς ἅ Πραιτωριαρίων συζύγω ἐκεῖ παρόντες, ἢ δεινὰ ποιοῦντες ἢ λεγόντες ἐπὶ τοῖς πολεμθεῖσιν, ἐμβριθέστερον ὁ μέγας Κωνσταῦλος ἢ θεῖος αὐτοῦ ἐπεῖχον, ἐπιπάτων σιγᾶν, φοβεμένη μὴ ἢ αὐτὼ πάθοι, εἰμὶ σιγῶν, πολλὰ μοῖα. ὡς γοῦν συμπλεχθέντων ἅπαντες, ἢ κίνεσι ἢ ὑπηρέται ἐπίσης ἔχον τῆ φοβερῶν, ἕκαστος ζητοῦντος τὸ σώζεσθαι, ἀπαίρουσι ἐκεῖθεν δ' ὑὸς, ἐφ' ὅτι ἢ παραγένοιτο μὴ φρονήσαντες, ἢ σιωὶ κόσμῳ φέροντες, τῆ μὲν βασιλεῖ ἀσφαλῆ πλέον ἢ φόβητρον, τὰ τῆς φυλακῆς ἐφιεμένοι, μή τι καὶ πιστεύσῃ πλέον. ὕπνω συγχωθέντων ἁπάντων, ἕκαστος τὰ καθ' ἑαυτὸν, ὡς ἔχε, κατεφαλίζετο.

tum, & correptum crudeliter quo vellent modo interficerent. Aliis interim haud ceſſantibus, nam unumquemque comprehenſorum multi circumſtantes pulſabant, cædebant, excarnificabant, etiam in ipſum ſævire pergentes cadaver exanime. ita ut unum in multa diſſectum fragmenta, lata ſpargeretur corpus. tanta iſtos væſania urgebat, eo provectos amentis iræ; & ſupra humanum modum ferina prorſus rabie ruerent. Quærens denique Protoveſtiarium Carolus quidam penetrare auſus in Adyta, & ibi multa nequidquam ſcrutatus, deſperata inventione recedere parabat. Sed fatum non ſivit illum evadere immunem damni. Nam reſumpta repente Carolus ſcrutandi cura ſacram menſam ſubiens, & huc, illucque verſans oculos, depreſſum ſubtus in genua miſerrimum deprehendit, nec diſtulit in eum trucidaturus irruere. Fruſtra illo deprecante, & quantum vellet ſui ſanguinis offerente pretium. Siquidem latro nec habitu ſupplicis flexus, nec rigore animi, magnitudine promiſſorum, vel tantillum inflectus, ſtatim apprehenſum pugione confecit. Quod cum mox eſſet publicatum, nullus fuit, qui eo non accurreret, ac ſupra ſtans cæderet, cumque contumelia conſcinderet mortuum. Adeoque illum membratim concideruntut qui deinde ſepelire voluerunt, neceſſe habuerint laceros, & ab invicem diſciſſos artus in ſaccum colligere quo ad ſepulturam efferre poſſent. Poſtquam vero immanes ſanguinarii vori ſe compotes perpetrato audaciſſimo ſcelere viderunt, tam vero ſtridere dentibus inſtar Aprorum frendentium, ut nemo etiam Optimatum, aut Magiſtratuum prope ipſis adſtare ſuſtineret; multo minus reprehendere, aut quid paſſi, quove inſtigante talia facerent rogare. Subito deinde in ædes irruperunt interfectorum, ibique quidquid cuique quod placeret, occurrerat, tam ſecura ludibundi, ac ridentes efferebant audacia, ac ſi nihil novi contigiſſet. in ore habentes, ac crebro iterantes mortuorum crimen his expreſſum verbis: *Hoſtes, & proditores Imperatorum, Principatum affectantes, & quovis modo niſi ſic prohiberentur ad tyrannidem perventuri. Militaris Ordinis oppreſſores deteſtabiles. Magicarum artium clandeſtino maleficio in Patrem auguſtum groſſati: Filio pupillo ſpecie cuſtodiæ, & præſtandæ ſecuritatis inſidiantes ut pœnas dederunt prout oportuit dignas! ut jure, ac merito quod decuit factum eſt! ut fideli, ac devoto alacres animo, dira ſceleſtorum liberati tyrannide, Domino deinceps ſerviemus!* Hæc ſimul loquebantur, ſimul impune velut è Myſis prædam congerebant, agentes, ferentesque res opimas e plena Muzalonum Domo. Hæc in hunc modum ſunt acta, nemine ſibi tantum auctoritatis, aut virium ineſſe putante, quanto eſſet opus ad reprimendum furorem effrænatæ multitudinis, obſtandique contumaciæ legum, & Imperii victrici, aliis revera timentibus, aliis ſimulantibus timorem. Argumento ſit, quod Protoveſtiarii uxorem illis præſentem, & quæ par erat, videntem talia, deplorantem, ac loquentem, Magnus Conſtaulus ejus patruus graviter increpitam corripuit, & ſilere juſſit; metu ne pateretur viro ſimilia, ſi verbis irritare furentes pergeret. Ergo cohibitis in direpta domo pari timore cunctis æque Dominis, & famulis; unoquoque in lucro ponente ſi ſalvus evaderet, abſcedunt inde tandem, nihil penſi habentes quo ferrentur, ac quaſi fugientes nullo ordine: Principi quidem validiorem quam prius cuſtodiam apponunt, ne quid ex eo novæ rei poſſet exurgere. Sic confuſis cunctis, unuſquiſque ſecuritati ac ſaluti propriæ quam poterat diligentiſſime cavebat.

Edit. Rom. pag. 36.

CAPUT XX.

Ut quidam Procerum propter hæc receſſerint: alii aliter ſibi converſi.

AT Caryanites quidem tunc Protoveſtiarites, vir ætate jam matura venerabilis, meritique maximi, cum neceſſariis, & familiaribus ipſa nocte receſſit transfugiens ad Perſas. Non quod Imperatori ſuccenſeret, ſed quod ſibi metueret ob perturbationem rerum. Sive enim id per ſe, nemine inſtigante ſeditioſi auſi erant, jure timeri paria rurſus eoſdem attentaturos impune; ſummo diſcrimine gerentium Magiſtratus, in quos gravis incumbebat invidia. Sive ipſos alii impulerant, etiam iterum concitandam vim militarem ab iiſdem in minime opinantes multos jure formidari. Alii ſimiliter alio ſe receperunt maxima quæque tuti domi manentibus impendere pericula. Porro alii in æternum ſui ipſorum cuſtodia perſtabant. At Magnus Conoſtaulus fratribus (quorum natu maior Joannes, minor Conſtantinus vocabatur) ad communem tutelam adhibitis: idoneam cuique ſubjecit Præfidiariorum manum. Adoleſcentes hi prudentes erant nondum ad officiorum promoti honorem, eoque, utpote alia vacui cura, apud Imperatorem magis aſſidui, ac cum eo ſoliti non dies ſolum totos exigere, ſed etiam non raro pernoctare, de fide in illum, ac caritate certantes inter ſe, nullamque occaſionem prætermittentes declarandi quam maxime poterant ſui erga Principem ſtudii præſtantis.

Καὶ οἱ μὲν ἀμφὶ τὸν Καρυανίτην Πρωτοβεστιάριον τότε τυγχάνοντα, ἄνδρα γεραρὸν καὶ πολλῆς τιμῆς ἄξιον, φυγῇ ἐχρῶντο πρὸς Πέρσας αὐτομολοῦντες, οὐ βασιλέα ἐγκαλοῦντες, ἀλλὰ περὶ ἑαυτοῖς δεδοικότες διὰ τὸ τῇ ταραχῇ τῶν πραγμάτων σύγχυσιν. εἴτε γὰρ αὐτοβούλως ὥρμων οἱ ἐπιδήμιοι, μή τινος παρορμῶντος, ἦν καὶ πάλιν ὅπως ὁρμᾷεν μηδ' ὁτιοῦν κολαδίνευε. εἴτε καὶ ἄλλοι σφᾶς ὁρμῶντας παρώτρυνον, ἑαυτοὺς καὶ τοὺς αὐτῶν παροτρύνειν ἦν. ἀφιτῶθεν αὐδωμένων μὴ προσδεκώντας πολλοὺς, καὶ μᾶλλον ὡς ἐπ' ἐξουσίας ὄντας, εἷς ὁ φθόνος ὑφῄρει πολλοὺς καὶ δεινός. οἱ μὲν δὴ ταῦτα αὐτουχεί, αὐθὶ Προυσίδος ἀπὸ ἀράτου ἤλαυνον, ἄλλοι δ' ἀλλαχῆ ἀνεχώρουν, αὐδωμένων ὑφορᾶσθαι τοὺς μείζονας, ἄλλοι δὲ, ὡς οἷόν τ' ἦσαν διεφυλάττοντο. ὁ μέντοι γε μέγας Κωνσταῦλος τοὺς ἀδελφοὺς ἐπίστευσας, νέους ὄντας καὶ σωματώδεις. ὧν ἄτερος μὲν Ἰωάννης, ὁ δὲ δεύτερος μετ' ἐκεῖνον ὁ Κωνσταντῖνος ἐλέγοντο, ὑφορώμενος ἐκείνους ὅπως σωφρονήσουσι, τοὺς πρεσβύτας ἑαυτῷ φυλακὰς καθίστη. ἐντεῦθεν μὲν καὶ σωματοφύλακες ἐφοίτων πρὸς βασιλέα, καὶ δημήρευον σφὼ ἑαυτῷ, οἱ πλείους δὲ, καὶ δικυκλίρδουν. ἐκ δὲ τῶν πρὸς ἐκεῖνον εὐνοίας καὶ πίστεως καὶ μᾶλλον φιλοτιμούμενοι πρὸς ἀλλήλους ἐνδεικνύοντο ἐμφανῆ, καὶ ὡς ἐκ ἄλλως γε μείζονα.

CAPUT XXI.

Contentio inter Principes de tutela Principis Pueri.

Edit. Rom. Pag. 57.

VErum omnes qui remanſerant Principes acris habebat æmulatio ſolicitos invicemque commiſſos; unoquoque ſibi ambiente, nec ulli alii cedere parato curam peculiarem, ac tutelam Imperatoris adhuc pueri. Erat ea ſingulorum nobilitas, ac dignitas, & ea harum conſcientia ſui opinio, ut ſubjici cuiquam eorum, quibus ſe pares exiſtimabant nemo unus æquo animo paſſurus videretur. Hinc ſe offerebant e Laſcaridum gente Tzamanturi, qui gravi ſenectute venerabiles, & fama prudentiæ conſpicui, efficaciter ſibi ſuffragari confidebant ad impetrandam procurationem Pupilli Principis, & communionem cum eo intimam ſanguinis; & auctoritatem quaſi paternam a natura ipſis datam in natu minorem ſuæ familiæ alumnum. E diverſo ſe oſtentabant orti e Torniciorum genere, quorum primus magnus erat Primicerius. His fiduciam auferendi præ omnibus ambiti cæteris honoris dabat Patris ipſorum apud Avum Imperatoris Joannem Ducam Auguſtum fama gratia familiaritate intima conjuncta. Occurebant aliunde Strategopoli in quibus genere illuſtris Alexius, cujus omnes in canitie decora magnis rebus geſtis virtutem, ac famam revetebantur. Hujus filius Conſtantinus Gregorius affinis Imperatoris Joannis ducta ejus nepte, ac claris factis inclytus, poſtea privatus oculis fuerat Theodoro Laſcari regnante, gravi atrogantiæ pœna qua ſupercilioſe deſpexiſſe Imperatorem viſus erat, cum is poſt Pattis mortem rerum habenas in manus ſumere cœpiſſet. Accedebant & filii Raulis, alii Patricii, qui poſt obitum Joannis Auguſti dignitatibus exciderant: Alteri præterea Palæologi, & cum his Batat-

Ὅμως δὲ πρὸς ἀλλήλους ἐφιλονείκουν, καὶ ἐξέζεον ἀπάρχοντο. ἀδὲ φιλονεικία ἐκ φιλοτιμίας ὁρίσιν ἐτύγχανεν. ἐμφισβάτουν δὲ ἀλλήλοις τῆς περὶ τὸ βασιλέα φροντίδος, ἑκάστῳ τῷ ἐν ἀξιώματι ὄντων μὴ φέροντος τοῖς ὁμοίοις ὑποπάσθαι. ἦσαν γάρ, ἐνθεν μὲν οἱ ἐκ Λασκαρείων Τζαμάντουροι γήρᾳ τε καὶ σωμάτων κεκοσμημένοι. ἐκ μὲν δὴ, ἀλλὰ καὶ τὸ πρὸς τὸν βασιλέα συγγενὲς ἔχειν καὶ παππικὸν, πολλὴν ἐνεποίει τὴν τοῦτο ζητῶν παῤῥησίαν. ἐνθεν δὲ οἱ ἐκ Τορνικίων τὸ γένος ἕλκοντες, ὧν ὁ πρῶτος καὶ μέγας Πεμμικήριος ἦν. εἶχεν γοῦν καὶ ὅτου τὸ πρὸς τὰ ἀμφιβαλλόμενον ἰσχυρὸν τὸ ἀπὸ πατρὸς οἰκεῖον καὶ ἀδελφικὸν ἐν γράμμασι πρὸς τὸν νῦν Πάππον καὶ Βασιλέα Ἰωάννην τὸν Δοῦκαν. ἐκεῖθεν αὖ Σφαντζόπουλοι, ὧν τὸ γένος ἐπίδοξος ὁ Ἀλέξιος, πολλὴν φέρων τὴν αἰδῶ ὡς εὐγενὴς ἀπὸ πάππου, καὶ πλεῖστα προσέτι καταρθωκὼς, ἃ καὶ ὁ παῖς Κωνσταντῖνος γαμβρὸς ὢν ἀδελφιδῆς τοῦ Βασιλέως Ἰωάννου ἐξ ἀρετῆς φανεὶς, ὕστερον στερεῖται τῆς ὀφθαλμῶν, ὄντι Θεοδώρου τοῦ Λάσκαρι μοναρχήσαντος. αἰτίαν δ' ἔχειν ὡς ἀυθυπερφανεύσατο τοῦ κρατοῦντος, ὑπεροπτικῶς πρὸς ἐκεῖνον ἔχων, τινὶ μὴ τὸν πάππαν τῷ σκήπτρων ἐπειλημμένον. καὶ οἱ ἐκ τοῦ Ῥαοὺλ δ' υἱεῖς ἄλλοι, μὴ πάππα τὸ τοῦ ἀξιώματος ἐπισώσαντα, ὡς φθάσαντες ὑπομεῖναι ἔτι παῖζοντες καὶ Παλαιο-

λόγου. σωὶ οἷς ἡ Βατάτζα, καὶ οἱ τῶ Φι-
λῆ. ὧν ὁ πατὴρ Θεόδωρος τυγχάνων ἡ αὐτὸς σωὶ
τῷ Στρατηγοπούλῳ ἐ αὐτὸς ἐκείνῳ χάριν αἰτίας,
σωὶ Καβαλλαρίοις τε οἱ Νοσόγγοι, ἡ οἱ Κα-
μύτζαι, σωί τε ἡ Ἀφεντοῖς, ἡ Ἀγγέλεις, οἱ
Λιβαδάριοι, Ταρχανειῶται, Φιλανθρωπηνοὶ,
ἡ οἱ ἀγγενεῖς Καπετανζίωοι, ἡ ὅσοι ἄλλοι, οἷς
ὁ μεγαλόγυιος σαρὰ ἡ χρυσῆ συγκεκρότητο. ὁ
μέντοι γε Νοσόγγος Γεώργιος, ἡ προτιμᾶσθαι
ἐπεῖτο. ἐκυδρῶτο ἡδ τῇ ἄλλων εἰς κᾶδος
βασιλικὸν προτιμαίμβος. ἡ ἡδ ἔτι ζῶν ὁ κρα-
τῇ, ἁρμόζειν εἰς γάμου αὐτῷ υἱῷ παῖδα ἐβ
βυλῆς ἔχων, πολλοῖς ἡ ἄλλοις ἐπίσδια τῶν
βυλῶν, αἷν ἐπλάρα Ἑ τὸ σωνάλαγμα, οἱ
μέγα Σάτανος τῇ βασιλεῖ ἐπιλθών, ἐμποδὼν
ἔσα τῇ πράξει. πὼς δ' αὖδις ἐπισαρῶσαι
τοῖς ἐγνωσμένοις ὡς ἡ πάλιν τυχεῖν ἔσαι οἱ τῶ
κήδους μέγα φρονεῖν ἀ ἐλπὶς ἐποίει. ἡ καπλα-
ζοκόπω φρὸς τὰς ἄλλας, ἡ μᾶλλον τὸν αὐταν-
ψιον, ὃς ἰῶ ὁ μέγας Κονσταῦλος ἐφιλοτιμεῖτο
ἐδεν κᾶν τοῖς βασιλικοῖς φρουλίοις, ἀτέ-
λιν ἐτελιώσ, ἡ καθ' ἑδοῦν ἐβτεβῆς ἱππεζο-
μένοις τοῖς ἀρχουσιν ἐπὶ κοινῇ σωὶ τειβῇ, ἢ ἡ ἐκ
παίγνιον σωὶαθὲς σφίσι τοῖς σφαίραις, ἐκ μεγάλω
τῶ θάρρους συμπαίζοι, ἡ σωὶπαιζε, ἐγγὺς ἑσαμένας, ἡ ὁρώσας ταῖς βασίλισσι ἐπιδεικνύμβος.

A ze, & Philis filii quorum Parens Theodorus cum Strategopulo eamdem ob cauſam excæcatus eſt: Et cum Cabalſtariis Noſtongi, ac Camytzæ; & cum Aprenis, atque Angelis Libadarii, Tarchaniotæ, Philanthropeni, & nobiles Cantacuzeni; cum ſi qui alii, quibus illa magnifica ſeries, & quaſi aurea nobiliſſimorum Procerum corona conſtabat. Noſtongus inter eos Georgius æmulationis communis modum peculiari ambitionis arrogantia ſuperabat, eo maxime in ſuperbiam elatus quod Imperator adhuc vivens filiam illi collocare in matrimonio decreverat; & multos ſibi ſui conſilii participes fecerat: & omnino mandaturus executioni rem eam fuerat, niſi morte fuiſſet præoccupatus. Porro tunc adhuc Georgius in ea perſtans fiducia perficiendæ hujus affinitatis jam ante deſtinatæ, ſibi ipſi ſpe in tumorem non modicum inflabatur: cum alios ſuperbe deſpiciens tum ipſum maxime nepotem ex ſorore Magnum Conoſtaulum impotentius æmulans. Quare in atriis Imperatorii Palatii vane, ac impudenter ſeſe jactabat: adeo ut non dubitaret puerilibus Auguſti ludis ſe immiſcere, colluſorem ſe Principi obtrudens, & cum eo ſimul equitans in arundine, pariterque, ut ſolitum illis, pila ludens, & in ſimiles ejus ætatis remiſſiones ſeſe ingerens familiaritate nimis audaci, ſicque ſeſe Reginis ſororibus Imperatoris coram e propinquo ſpectantibus venditans vano gloriolæ prurita.

Edit. Rom. pag. 38.

B

C

D

CAPUT XXII.

Ut Patriarcha ſaventium Palæologo ſtudia comprobaris.

ΤΕως γὲ μὲν ἐπεὶ ἐκ ἰῶ ἀνηλίξ ὁπόσον μέ-
νειν τὸν βασιλέα, ἐ ἀφάλιξε γνωεζ' μενον
Ϛάπαλλον ἦτορ φέροντα, συνελθόντες ἅμα οἱ ἐ
πλει ἡ βυλδσαμβοι ὡς ἐκ ἀσφαλὲς δ' χα τῆς
Ἐκλησίας, ἡ τῶ ταύτης προεσῶτος, Ἀρσένιος
δ' ὕτος ἰῶ, καθεζῶν τὰ πολλὰ, φρὸς μὲν τὸν
Ἐξαυτορικὸν Πατριάρχᾳ πέμπουσι τὸν πρέ-
σβυν μιτροπολίμβοι Νικαίνδε τῶν. αὐτῶν δὲ
καθ' ἑαυτὸς ἐφ' ἡμέρας ἑξακοσίτομένων, ἄλλον
ἄλλα εἰς καθημοίαν τῶ βασιλέως προκείσοσης,
τέλος ἐπὶ τῇ μεγάλῳ Κονσταύλῳ τῇ ῥηθέντι
Παλαιολόγῳ ἡ κοινὴ βυλὴ κατανεῦ· ὡς αὐτῷ
γε Ἑ μέν παρὰ τοῖς ἄλλοις ἱκανὸν φρὸς πίστιν φα-
νέντος. εἴπερ δὲ ἄλλον στρατηγικώτερον εἶναι ἢ
ἄνδρα, καὶ οἱ ἐκ παλαιᾶ αὐτάρκης εἶναι τὸ δι-
γενὶς. ἡ ξέτος, τὸ φρὸς τὸν κρατοῦντα συγγενὶς.
ἅμα μὲν αὐτόθεν, ἅμα δὲ ἡ ἐκ ἢ συζύγου. ἢ
μὲν δὴ θάτερος αὐταν ψιος ἰῶ, τῶ δὲ δέσποτα αὐτα-
ν ψιωνὶς, πολλῶ ἐμποιεῖν αὐτῷ ἢ εἰς τὸ αὐ-
μενιὸν τῶ βασιλέως παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐκχώρησιν.
ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκείνου φρὸς τὸ προτιμᾶσθαι τῶν ἄλλων
δίκαια ταῦτ' ἦσαν, ἡ ὑπὲρ ἐκείνου λόγων πᾶ-
σι προὐβάλλετο. παρῆκον δὲ, ἡ τὸ εἰκὸς ὑπο-
τιθὲ, ὡς ἀρχαῖος τὸ πρᾶγμα ποικίλως μετ-
χειρίζετο, τὰ ὀλίγους ἐλέγχων ταῖς ἀγαθαῖς ὑπο-
κρίσεσι. ἡ μᾶλλον οἷς ἐαυτοῦ τῶν ἀξιωμάτων
συμβᾶ ἐκ πᾶς τὸ καιρῶ δυσκολίας τὸ πρέπ-
τον. ὁ δὲ ὑπιλθὼν μὲν ἢ φρονίδα μι-

VErumenimvero cum diutius non poſſet Parvulus Imperator in tam imbecilla, ac tenera ætate certi Tutoris providentia deſtitutus relinqui, ad electionem apti ad id munus coeuntes magno numero præcipui quique Magiſtratus, atque aulæ Proceres, ante omnia decreverunt: haudquaquam tutum videri tanta de re ſtatuere ſine Cleri, & Eccleſiæ conſenſu, ejuſque conſilio, ac nutu qui rebus Eccleſiaſticis tunc præerat (is erat Arſenius) per Exautorianorum Patriarcham illum ex Urbe Nicæa curriculo acceſſunt. Ipſi vero interim ſerio in deliberationem ingreſſi poſt multam, & attentam diſquiſitionem diſceptationeſque varias alio alium præferente, tandem in eam ſententiam majori ex parte conveniunt quæ curam Imperatoris, ac tutelam ſæpius memorato magno Conoſtaulo Palæologo committendam cenſebat: Videri enim illum unum præ cunctis reliquis ad eam rem idoneum maxime, utpote virum fortem, & rei militaris experientiſſimum: cuique affatim ſupperteret antiquæ nobilitatis. Accedebat tertio loco domeſtica ſanguinis neceſſitudo cum Imperatoribus Avo, & Patre Principis regnantis, ex utraque ſtirpe parenta, maternaque. Nam Auguſtæ quidem pronepos; ex Imperatoris vero pronepote natus erat. His vere firmamentis nitebatur Palæologi ſpes, eaque allegabat poriſſimum qui ejus electionem ſuadebat Orator: Veriſimile tamen eſt haud plane his argumentis confiſum eum, præter ea quæ palam agebantur, dicebanturque admoviſſe clanculum arcanas artes, corrogandis varia induſtria ſuffragiis, ſtudiiſque vellificari ejus ambitioni valentiori, qualium

multos putatur amplis sibi promissionibus adjunxisse, præsertim ex iis, qui nuperis Aulæ tempestatibus jacturam dignitatum fecerant. Et suberat causa cur occasionem non negligeret, sed curam intenderet omni cunctatione omissa, in tem sibi unice necessariam in statu præsentis fortunæ, exhaustæ, atque inopis: egestate siquidem pecuniæ summa laborabat, non habens omnino unde dignitatem tueretur; multo autem minus unde, quod naturaliter amabat, munifice, ac splendide viveret. Porrone, hinc quidem visus accipere nimis cupide oblatum honorem, obnoxium se ac gratiæ debitorem deferentibus constitueret: Inde vero formidare onus Imposeti officii, quasi conscientia infirmitatis, videretur; medium inter illa extrema viam tenens, primum petiit: Patriarcham auctorem sieri decreræ sibi dignitatis: ideoque conclusionem deliberationis ultimam in ejus proximum, ut putabatur, adventum differri, non quod hujus assensum omnino necessarium, sed quod eo accedente securius tranligendam, firmiusque constituendam rem, putaret. Deinde rogavit, ut sibi boni publici studio, & difficilis, & gravis procurationis subeunti pondus, in pretium operæ, ac solicitudinis regendæ Imperatoris pueritia exantlandæ, annuere vellent excelsiores Aulæ Dignitates. Quibus auditis congregati Proceres morem illi getendum in utroque quæsito censuerunt. Nam & ad auctoritatem, immutabilitatemque rerum a se decretarum conducere putabant, ratas eas ab Ecclesia haberi, ubique eo tamen, ut iterum in dubium, ac deliberationem vocarentur; & æquum plerisque consentaneumque visum est; tutorem gubernandæ teneræ Principis ætati præpositum, in sublimiorem, quam in quo hactenus stetisset, dignitatis gradum attolli. Quare id pluribus suffragiis jusserunt.

Edit. Rom. pag. 39.

A δὲν μελλόσας, καπόδλα. πόνης ὢν ἡ μαδὼν ἔχων τὸ μέσον τῶ ἀξιώματος, φιλοτιμότερον ἥρχιζῶ. ὡς ἂν δὲ μὰ δοκοιη τῆ ἐξ ἑτοίμου λαμβάνειν χάριν τοῖς παρέχουσιν ἔχειν, μὰ δ' ὡς ἐφετὸν ἐπωμίζόμενος παραιτεῖσθαι εἶχεν μὲν ἐ τῶ Πατριάρχα ὅσον ὑπωπτεύομεν συναίνεσιν, ὡ χῆ χρείαν μᾶλλον ἀλλ' ἵν' ἀσφαλέστερον τὸ γινόμενον καθιστῶτο. πλὴν ἀλλ' ἀντιδοθῆναι οἱ ἡ τῶς ἐπὶ τῆ βασιλεῖ κυδιμοτέρας πάνυ λότερα τῆ ἀξιώματος προσαπαιτεῖ.

CAPUT XXIII.

Ut Palæologus Magni Ducis honore auctus fuerit.

MAgno igitur Procerum consensu Curator electus Reipublicæ per teneram regnantis ætatem, concedente Imperatore, Magni Ducis appellatione insignitur: Itaque mox Palæologus simul Dux Magnus, simul Tutor Principis acclamatus, de publici consilii sententia, rem administrare publicam cœpit: eaque occasione regium attigit ærarium. Erat autem vis pecuniæ condita in Urbe Magnesia non facile numerabilis, collecta, & ibi deposita a Joanne Duca Imperatore. Nam quæ alia proprie a Theodoro Lascari ejus filio congregata pecunia fuerat tanto numero, ut ad quatvis Imperii expensas posset sufficere, secure custodiebatur in Arce ad Scamandrum sita, quæ diminuto vocabulo Astytzium hoc est Urbecula vocatur. Cæterum non ex corrasionibus, & extorsionibus iniquis hæ summæ constatæ fuerant. neque ejus generis erant hi thesauri quos raptim congestas io unum hominum vitas, & pauperum sanguinem non immerito quis dixerit: Sed ex temperanti parsimonia natæ copiæ, fructus œconomicæ prudentiæ perceptus ex proventibus agrorum, aut justa commutatione commerciі e terris exteris, innoxio redituum genere, nihil admixtum habens odiosæ corrogationis ex alieno censu. Nec porro ibi detinebatur avara custodia necessarios invidente usus egentibus: sed non parce profundebatur, cum erat opus, in donativa, stipendia, similesque sumptus, maxime in munificas largitiones, quibus, vel insignibus vitis magnorum laborum egregiorumque factorum merces numerabatur; vel inopi turbæ suppeditabatur unde viveret: ut ex his quasi fontibus regiæ misericordiæ in felicitatem publicam perennis flumina redundarent. Quod vero istis supererat sumptibus sedulo conservabatur. Quod enim de Cyro, Darioque dicebatur, hisce quoque omnino conveniebat Principibus. Ac Joannes quidem Romanorum Pater, Theodorus vero Dominus vocabatur. Tam provida namque cuta Joannes quidem cuncta gubernabat, ut nec indignum regio fastigio duceret ad procurationem humilem

pag. 40.

B Οἱ δὲ, ὃ μὲν ἐκείνων βουλόμενον τὸ κῦρος, οὐχ ἧττον ἡ ἀπὸ τῆς Εὐκλεοῦς ἄθλιον εἶναι, ἑαυτῶ δὲ, ὥστε ἡ σφᾶς ἀναγκάζεσθαι, ἐφ' οἷς ἐδίδοντο σφίσι μεταβαλέσθαι. τὸ δὲ προβιβασθῆναι τὸν τῶ βασιλέως ἐπίτροπον εἰς βαθμὸν τῶ ἀξιώματος μέζονα, εἰκὸς γε εἶναι διωμολόγων, καὶ πως ἡ ἀμηχάνῳ τῆ τοῦτο περὶ πάντων συνεφώνουν οἱ πλεῖστοι, ἡ εἰς μέγαν δῆμα ὁ τῶ βασιλικῶν πραγμάτων ἐπίτροπος μεταστῆναι, βασιλέως δηθεν διδόντος, ἡ τὸ λοιπὸν ὁ Παλαιολόγος μέγας Δούξ, ἡ τῶ βασιλέως ἐπίτροπος φημιζόμενος, πρὸς ταῖς φροντίσι τῆ κοινῶν λῶ. ἐ ἐξ ἐπιπάγματος ἀπαφανίτως συμπραττόντων, ἡ τῆ ἐσπλει, διῆκεν ταῦτα. καὶ πως ἀμηχάνῳ διὰ τοῦτο κατ' ἀναγκαίας χρείας τῆ βασιλικῶν ταμείων προσάπτετο. ἦν δὲ χρημάτων πλῆθος ἐκαπονθησαυρισμένον ἐμαγνησίᾳ, ὑ ῥᾳδίως ἀριθμητὸν σιλλιγίῳ ἡ ἀποτιθὸν παρ' Ἰωάννου τῶ Δούκα ἡ Βασιλέως. τὸ δὲ παρὰ τῶ παιδὸς ἐκείνου Θεοδώρου τῶ Λάσκαρι σωαγόμενον ἰδίως ἄλλό τι χρῆμα εἰς βασιλείας αὐταρκείας ἦγον, ἐν τῆ χῆ ἄνω Σπαμάνδρου φρουρίῳ τῆ ὑπὸ πῶς Ἀστυζίῳ ὑποκειμένῳ ἀσφαλῶς ἐκαπέκειτο πλὴν οὐ ἐλογαὶ τοῦτο εἶσπραξις ἄδικος, οὐδ' ἀνθρώπων βίος, ἡ πενόμενον οὐχ ἧττον ἃ χρυσὸς αἷματα. ἀλλὰ πλοῦτος, ἐκ τῆς περὶ τὰ ἐξ ὠφελείας, ἡ ἐκ τῆ ἀλλοτρίων κῆ προσίκου εἰσφορᾶς, συλλογείς τε ἡ αὐξηθείς. ἦ μὲν ἡ ἐκ γνησίας σωήγων, τὸν δ' ἐξ ἀλλοδαπῆς συνέλεγον. πλὴν οὐχ ὥστε ἡ ἀποτθησαυρίσθαι ἦ πάσης μᾶζονὸς μετέχοντες, ἀλλ' ἐξαιρουμένων τῆ ἀναγκαίων, εἰς δόσεις, ἡ ῥόγας, ἡ δαπανήματα, ἡ μᾶλλον εἰς ἐπιφανῶν μὲν ἀνδρῶν φιλοτιμίας, πενήτων ἡ χαριτίας. ὡς ἐκχεῖσθαι κατ' ἀπείρων ποταμῶν πλημμύρας, τὸ βασιλικὸν ἴλαος, τὸ λοιπὸν ἦ χρημάτων τοῖς ταμείοις ἐντιθυ-

σαύρεσο. τὸ δὲ ἐπὶ Κύρου ἢ Δαρείου τὸ πάλαι λεγόμενον, ἐπ' ἐκείνοις ἄντικρυς λύω. ἢ ὁ μὲν Ἰωάννης, παπᾶ Ρωμαίων. ὁ δ' αὖ Θεόδωρος, Δεσπότης ἐπονομάζοντο. εἰς τοσοῦτο γὰρ, ὁ μὲν Ἰωάννης φρονηθότως τοῖς ἅπασιν εἶχεν, ὥστε καὶ ἰδίαν φρόνησιν τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας τὰ λεγόμενα ζυγηλατεῖα ἡγούμενος, παρ' ἕκαστον κάτοχον ἢ φρούριον, κώμας ἐπὶ τούτοις καθίστα. ἐφ' ὧπερ ἐκ τῶν ἐκείνου ἐπικαρπίας ἢ εἰσφορᾶς, σιτοπαρεῖτο μὲν ἢ παρακείμενον φρούριος, ἔχοι δέ γε ἢ ὁ κρατῶν ἐντεῦθεν πολλοῖς ἃ ἢ πᾶσιν ἐξαρτᾶσθαι τῆς τῶν ὑφεσμένων ἁμάρτας. ὁ δέ γε Θεόδωρος οἱ μὲν δραστικώτερον ἐχρυσολόγει ἐκ κοινῶν συμβόλων, ἀλλ' εἰς τὸ πολλαπλάσιον ἐξαίνυ γνώμης ἁπλότητι, ἐξ ὧν ἀμπώτιδός τινες ἢ χαρύβδεις ὡς ἐκεῖ τῆς Θαλάσσης ἐνταῦθα τῆ χρημάτων ἐδείκνυτο, τὸ δὲ ἀφαιρούμενον ἐπληρώτο πάλιν ἐκ τῶ ῥᾳδίως. ἢ ἰδοὺ ἀπὸ ὄντος ἀφαίρεσις, τῶ προσγινομένω τοῖς ἀφαιρεθεῖσι πρόδηλος πλείων, ἐκάστω μὲν συμβάλλοντος διὰ τὸ κοινὸν ὠφελεῖν, πλείον δ' ἐχόντος ὑπερ ἀφῄρηται, ἐκ τοῦ πάντας ἐκ βασιλέως ἔχειν, κἀντεῦθεν ἐ ἐπιχορηγῶν, ὅτω δίοιτό τις ἐκ τ' προχείρου. κρᾶτ τῆ δίδόναι μᾶλλον χαίρειν, ἢ τῆ λαμβάνειν. ἢ τί γὰρ ὁ τῶ Χριστῶ νόμος ἄλλο βούλεται ὁ δίδόναι πᾶσιν ἐκτάκτων αἰτοῦσιν: ἢ ὥστε πάντας ἔχειν, ἢ ἐξαπορεῖσθαι μηδένα, κοινῶ προκειμένου τῶ γόμω, ὡς ἄλλω παρίζοντος ἐπίμυ, εἶτα ἄλλος ἀπορήσει δίδως. τοῖς δέ γε μικροψύχοις, ἢ τὸ καθ' ἑγγύλιον χρέος, εἰς πολλαπλάσιον φερόντες, ἢ ἐγγυητὴς Θεός, τὸ θαυμάσιον.

descendere instrumenti etiam rustici, ac jumentorum ad agriculturæ ministeria, vel aratra, vel sarraeæ trahentium; cujus generis provisores, ac præfectos per castra singula constituerat: attributis cuique arei, ejusque præsidio certis pagis, unde sufficientis annonæ copia non solum militibus suppeteret; sed ea abundanti etiam inde Princeps haberet, quod larga in multos beneficentia profunderet. Theodorus porro etsi efficacior in auro ex communi collatione congregando; tamen idem erat præ simplicitate mentis haud satis cautæ, in eodem prodige dispergendo profusior. Ut quod in maritimis æstibus Euriporum, ac Carybdum, hic quoque quadam alterna reciprocatione effluentis, refluentisque pecuniæ cerneretur; exhausti per largitiones ærarii damnis facili mora corrogatione repositis; imo quod expensum erat abundantius redeunte, per modicus licet singulis, cæterum propter multitudinem conferentium in summas, vel maximas excedentes contributiones subditorum; nec inde exhausta privata quorumcumque facultate; utique quam late ad omnes promanantes, & varie in domum, ac fortunam quamque perenni quodam cursu profluentes principalis beneficentiæ alerent rivuli. Prompta quippe præsto xderat omnium necessitatibus larga benignitas Principis libentius tribuentis quam acciperet, quid enim aliud Christi lex præscribit, dare cuivis petenti præcipiens? Cujus beatus fructus est: abundare universos, egere neminem: compensante vicissitudine communi ne utili mutuos defectus; dum præsto est, qui refundat ex publico quantum ea privato quilibet contulit. A quo ne abhorreant commercio animi pusilli, fidejussorem, quod mirum est, se Deus offert, pollicens se repensurum multiplicato fœnore, quod datum fuerit.

CAPUT XXIV.

Ut ægrotans Imperator Joannes multa pauperibus erogaverit.

Βούλομαι τοίνυν ἢ ἄλλό τι διηγήσασθαι περὶ τῶν παραιτῶμαι δὲ, ὅτι ἢ ὁ λόγος ἐξ τὸ χρήσιμον παραβίβασμαι. νόσος ἐνέσκηψε τῆ βασιλεῖ Ἰωάννη ποτὲ ἀφαιρεθέντι ἐ ὑπ' ἀγαθοῦ βουθοῦ σύζυγον, ἐ ἀπ' εἰδ' ὅτι ἢ φῶ τῶν Θαυμασίων ὀνομάτων Εἰρήνῃ, ἢ ἡ νόσος ὡς χαλεπώ. ἐπείλαπτο δὲ ἐξ τὸ γάρας εἶναι. Τῶν γοῦν ἰατρῶν ἀπορουμένων ἐφ' ὅτι ἢ τραπείντο, αὐτὸς ἐπὶ Θεὸν καταφεύγει, ἢ τὸ ἐκείνη φῶς πάντας ἴλεως, ἢ τὸ δυνατὸν ἐκμιμεῖται. ὥριστο τοίνυν ἢ σάκκος ὁ χρυσὸς ἐξαντλεῖται, ἢ ἀπὸ ἐξ ἢ τριάκοντα τῆ ἀκριβύλων νομισμάτων ἑκάστῳ τῆ ὑπαδήποτε ἀπόρων δίδοται, χωρὶς τῆ εἰς θείας ναῦς, ἐ μονὰς, ἢ θεοφιλεῖς ἀνδρας ἐξαντληθέντων, ἐπιμετρουμένω τῶ ἐλέους πλείονος ἡμέρων σάγμασιν· ἀλλ' ἐπιμετρεῖται τῆ ἐλέει τὸ τῶ Θεῶ ἔλεος, ἐ ῥαίζοι τῆς νόσου ὁ ἀδυνῶν, ἢ ἐπιγένοιτο, ὡς ἰᾶτο, τῆ ἐλέει. ἐ Ρωμαίους ὑπολογιζόμενος θέλων ὡς ἀμείοπτα τὰ κοινὰ τῶ τοιούτω προβάντος ἐλέει, αὐτὸν ἐκείνος τὸν ἐλεήσαντα τῆ λεγομένων ἥρως μάρτυρα πρὸς τὸν Πατριάρχλν Μανουὴλ λέγων, ὡς ἀ-

Volo & aliud hujus generis narrare: petoque veniam, si argumenti utilitate tractus digressionibus indulgeo. Morbo correptus aliquando est Imperator Joannes recens viduatus præclara in rebos bonis adjutrice conjuge; illa, inquam, admirabili Irene, cui pro merito laudandæ vetba desunt. Erat autem morbus sane fontieus, & gravis, quippe easus inducebat epilepticis accessionibus similes; etsi forte hi debilitati ætatis jam provectæ justius imputari potuissent. Incertis medicis quo se verterent, Aeger ad Deum confugit; & ejus largam in omnes misericordiam prout poterat imitatur. Ergo ejus mandato hauritur e thesauris aurum plenis saccis, & ad sex & triginta probæ monetæ nummi egenorum cuilibet ubicumque degentium divisi sunt, præter ea, quæ in sacra Dei Templa, in Monasteria, & viros Deo devotos sunt expensa, liberalitate ea per multos onustos mulos quo oportuit missa. Hæc Augusti misericordia Divinam in eum attraxit Ergo is ægritudine primum facta leviori, deinde plane convaluit, gaudio ejus, & fructu animi, quantum fas erat ea tam evidenti experimento Divinæ misetieordiæ capere. Tum purgate se apud Romanos volens, si forte quererentur effusa in pauperes liberalitate publicum ærarium exhaustum, illum ipsum cujus gratia sanatus fuerat Deum testem allegavit, Patriarchæ Manuelì sancte affirmans: nihil prorsus ea iis,

Edit. Rom. pag. 41.

quæ data fuerant, e theſauris Reipublicæ depromptum; ſed ex privata penu, & ex partis, ac collectis propria induſtria ac providentia; exercenda ſcilicet per gnavos, & experientes colonos agrorum cultura; gregibuſque, atque armentis per idoneos homines curandis. Sic illi Dei amantes, ſic pariter rei Romanæ ſtudioſos ſe monſtrabant.

A δὺ ἐξώντλητα τῷ κειῶν, ἀλλ' ἐκ προμηθείας κτίσαιτο ταῦτα ἐκ μελέτης ἰδίας. ἐξ ὧν γεωπόνων οὐκ ἀνίει δι' ἀδημόνων ἀνδρῶν. ἔτι δὲ ἐκ τῶν ἐν αὐτοῖς δὴ τοῖς κτήμασι θρεμμάτων ἐφόρων ἐπιμελόμενος. ὅπως ἓν αὐτοῖς τὸ θεοφιλὲς, ἐκ ὅπου τὸ φιλορώμαιον ἐγνωτο.

CAPUT XXV.

Ut Magnus Dux levi delibatione regiæ pecuniæ hominum ſibi benevolentiam conciliaverit.

HOc porro de quo ſcribimus tempore cum magnus apud Magneſiam publicæ pecuniæ numerus eſſet depoſitus, non erat facile Magno Duci, & Tutori Principis inde aliquid ſumere erogandum in quos vellet. Obſtabat enim Celtarum ſecurigerorum inexorabilis ei theſauro impoſita cuſtodia; haud ſinens inde aliter quam cunctis præſentibus, & coram intuentibus diſpenſari quidquam: Jubebat tamen non raro quibuſdam inde donari haud neceſſariis de cauſis. quæ benignitas illi quaſi fundamentum fuit popularis in eum benevolentiæ. Cæterum ſi quis eo nomine de ipſo quereretur. quaſi non ſatis ſevero publicæ pecuniæ cuſtode; ei ſe purgabat negans ia proprios ſe uſus quidquam inde ſumere; in cujus rei fidem ſuam domeſticam oſtendebat paupertatem. Tamen quæſitis occaſionibus identidem procurabat, ut quidam inde acciperent, non magis id agens ambitionis inſtinctu, quam ſapienti proviſione futurorum, prout rei exitus monſtravit. De illius porro modo memorata paupertate, ſi quæ audivit ex ipſo quondam præſens hujus Hiſtoriæ ſcriptor, hic pro teſtimonio dixerit, non ſane veretur ne coarguatur mendax, neve hoc illi cedat in dedecus, quod Paleologus gloriæ ſibi fore autumans, de ſe jactabat, oſtentans paupertatem ſuam ſane tantam, ut affirmaret etiam jam imperans; Domeſtici ſibi quot diebus uſus omnes expenſas tribus ſolis nummis conſtare. Et hoc jurejurando confirmavit, cum in quadam lite fratris ſuæ ſocrus Angeli, quem ipſe imperans magnum Primicerium creavit, de dote ſuæ neptis judicio certantis, rogatus in teſtimonium, adeſſe gravatus non fuiſſet, & ea quæ diximus proferre Deo in teſtem vocato. Tunc igitur multos, præſertim genere nobiles, variis ad id quæſitis prætextibus, & plauſibiles in ſpeciem prætendens cauſas donationis, e publico curavit honorari; ipſe interim in egeſtate familiari permanens, ſuperior cupiditate, puraſque omni avaro contactu manus ſervans.

Edit. Rom. pag. 42.

B ΤΟτε δὴ πολλοὺς τινὰς ἐν Μαγνησίᾳ τεθησαυρισμένης χρήματος, ὡς ἐξὸν ἦν τῷ μεγάλῳ Δυκὶ τε ἐκ ἐπιξόπῳ ῥᾴστα λαμβάνειν καὶ χορηγεῖν ὅπου ἐβούλοιτο οἱ, ἐφειρκτὴς γὰρ τὸ κελτικὸν καὶ πελεκυφόρον, ἐφίζον ἐν τῷ ἐπιχωρίῳ, ἐκ φυλακὴν ἐν τοῖς ταμείοις, ὡς γνωσὸς δίδοθαι ὅπου τὸ ἀναγκαῖον τῆς χρείας ἀπῄτει. ἐδίδοντο δὲ πολλάκις καὶ τισιν ἐπιπάντεσσι φορὰσι χρείας οὐκ ὄσης. κρίνεσθαι ἀρχὰς ἑαυτῷ εὐμενείας πρυτανεβάλλοντο, οἷς οὐκ ἦν τῆς ἐνεργασίας ἐπιλελῆθαι. ἐκ δικαίως ἂν ἀπολοφυσόμενον, εἰ μή τινι παρεῖχεν αὐτὸς ἐκ τῶν ἐνόντων C πενίαν. ὅμως ἀφορμὰς ἐδίδου λαμβάνειν τισὶν, οὐ μᾶλλον κατὰ φιλοτιμίαν, ἢ κατὰ πρόνοιαν τῶν μελλόντων ὡς ἔδειξε. τῶν δ' ἐκείνη πενίαν, ἐπόντος ἐκείνου ποτὲ παρὼν καὶ ἀκούσας ὁ γράφων, εἰ μαρτυρεῖν, ψεύδως ἀλῶναι ὑ δίδοιεν, ἵνα κρείσσων ὡς εὐχῆμα δόξῃ ὢν ἡ πενία τότε λεγοντι. τεκμὴ γὰρ μόνοις νομίσμασι κῆ τὰς κατ' οἶκον χρείας τὸ ποσὸν αὐτῷ ὅτι βασιλικὸς ὡς ἔλεγε πεκέτατο, ἐκ ἐ Αγγελου ἀδελφὸν ὄντα ἐ πενθερᾶς, ὃν μέγαν Πεμμενικέων αὐτὸς βασιλέως ἀπέδειξεν, ἐκέλευε παρόντα, ὅπως αὐτὸς λαγχάνει παρ' αὐτῷ δίκας ὑπὲρ τῆς ἐ ἀδελφιδῆς προικὸς μαρτυρήσοντα. κρίνεσθαι ἐγγὺς D παρασὰς ἐμαρτύρει, ἐκ ἡμῖς ἠκούομεν λέγοντος, ἐκ ὅρκου προσθέντος τοῖς λεγομένοις. τότε παγαρουῦ τὸς πολλὸς καὶ μᾶλλον οἷς τὸ ὠγενὲς τὸ γένος ὑποκινήμενος, παρεῖχεν ἐξ ὠλόγου δῶρα προφάσεως, ἐκ βασιλικῶν χρημάτων ἀπόπαθαι, αὐτὸς τῶν ὡς ἴδιον συνηρῶν ἑαυτὸν τῶν λημμάτων ἀνώτερον.

CAPUT

CAPUT LXXVI.

Ut venientem ad se Patriarcham Dux magnus summa demissione exceperit.

ΕΝ τούτῳ δὲ καὶ ὁ Πατριάρχης σωὺν A τοῖς ἐκείνοις τῷ Κλήρῳ καὶ τοῖς Ἀρχιερεῦσι παρῆν· ἐκάθητο, καὶ ἓξ αὐτίκα μαθὼν ἀφ' ἑτέρου ἄλλου αὐτὸς ὑπαντᾷ μακρόθεν, τιμᾷ νῷ μεγίστῳ ἀφοσιούμενος τὴν Πατριάρχην, καὶ παντὶ τῷ ἱερῷ πληρώματι, πλὴν τῶν βαδίζων καὶ τοὺς τῆς αὐτοῦ ἱερᾶς καλιὰς καπήχων. ἔνθ' ἦν καὶ αὐτὸς ἐνὼν; τὴν ἀναπόρων ἀφηγούμενος καθιστᾷ, καὶ δὴ σκιρτῷ μὲν βασιλικῶν ἐκείνῳ χάριν ὑποσήμαι κηλίδει, ἅμα μὲν ᾗ τῷ νῷ οἷς ἐκείνου τιμᾷ, ὑπερήχων ἐν πᾶσι ᾗ θαρραλέων, ἅμα δὲ ᾗ εἰς ἀφόβειαν ἀναγκαίαν, τοῦ ἴχνον ἐκ τοῦ ῥᾴστου πλανιτάζειν τῇ βασιλεῖ τοῦ καιροῦ δίδοντος, αὐτὸν ἐκείνου τὸν Πανσεμάρχων, μυθήμασι ὥρας τοῦ κρατοῦντος ἀπολιμπανέσθαι· συγκεχωρήκει δὲ οἱ ἀσμένως πάντα ὡς οὐκ ἄλλως ἐπὶ τροπέσιν, εἰ μὴ αὐτὸς γε κηλίδος καὶ ἐπιπλέον ἦ Συλίοδος. ὅθεν ᾗ φέρων μὲν ἦ νῦν εἰς χεῖρας τῆς Πατριάρχης ποιεῖται, αὐτὸ ᾗ τοῖς ἄλλοις μέσον. ἦ βουλὴς δ' ἐκείνῳ εἶχεν τὰ παρόντα, ᾗ πολλάκις ἄγαν Ϲ διέκνυσι τὰ κειμήλια, σιωπηλῶς νῷ ἐξουσίαν ἐμφαίνων ἐξαμείβειν ἐκείνῳ ᾗ μόνῳ. κἂν αὐτὸς κηλίδος, ἐκεῖθεν τοῖς ἄλλοις ἔξοντας. ἰῷ δ' ἀρὰ οἱ σοφὸν, ἐκείνῳ μὲν ἐνδιδόναι τῷ ὅλων ἄρχειν. αὐτὸ δ' ὑπαναιμόμος ἦ ἐξάρχοντα λαμβάνειν οἷόντ' εἶναι οἷς ἐπ' ἀναγκαίοις παρίζοντα· ᾗ ἐπεὶ ἀνάγκη ἰῷ ἐκ τῷ κοινῶν τοῖς περὶ ἦ Πατριάρχῳ οἰκονομεῖσθαι, ᾗ μᾶλλον τοῖς Ἀρχιερεῦσι, τὰ ἐπιπλέον, αὐτὸς λαμβάνων ἰδίᾳ, ᾗ προσιπφιλατιμεῖτο τὰ πλείονα. τὸ μὲν φανδηλον, ἐπ' ἀναγκαίας ταῖς προφάσεσι, τὸ δὲ γε αὐτοδαζόμενον παρ' ἐκείνῳ, σοφῶν ὀφθαλμοὺς ἐκπυφλάττειν δώροις, καὶ νῷ ἐκείνου ὑποποιεῖσθαι δ'νοιας, ὃ καὶ γνόμενον καθικάσθαι, ῥᾳδίως ἐμφύτους ἐνεποίει μεγίστῳ παρ' ἐκείνου ἑαυτῷ δίδοντι, καὶ τὰ τῆς φορᾶς ἕκαστον ἐκείνου τιμᾶς τε ᾗ ὑποπτώσεως ἦσαν. ὡς ὀλίγου τὸ μεταξὺ διελθεῖν Ϲ πάντες ἔχειν ἐκείνους ἐκ τῷ ῥᾳστου, ᾗ ἄγειν διὰ παντὸς βούλεσθαι. Οὐ δὲ γὰρ ἰῷ οὐκ ἰῷ ἐκείνου ὅσις οὐ δι' ἡμέρας μηνὸς ἐκείνου μὴ παρόντα ἐπὶ τῷ κοινοῦ συμβάλειν ἐκείνοις, ᾗ ὃς εἰκ ἤξειν ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ᾗ Παλαιολόγου ἐπὶ τῷ κοινῶν εἶναι καταδέσπα. πλὴν ᾗ ἐπὶ μεγίσας ἀξίας, ᾗ βασιλοπάτορα φαμιζόμενον. πᾶσι δ' ἦσαν αἱ πυκνωσαὶ πρὸς ἐκείνης πίμψεις ᾗ σκέψεις, ᾗ πρὸς τὸ μέλλον ὑποχήσεις μεγίσας συγκροτοῦσαι.

INterim Patriarcha cum Electis ex Elero, & Archiepiscopis adventare audiebatur: quod simul Palæologus cognovit, ante omnes ipse longissime processit obviam, nihil ad summam tum erga Patriarcham, tum erga sacrum Collegium venerationem sibi reliqui faciens: quippe qui pedibus incedens, correptis manu multi quo Patriarcha vehebatur habenis, eum usque intro Palatium Regium præiens duxerit: tum ibi Augustalis fastigium in ejus gratiam demitti jusserit: simul discursu per sese in omnem partem solicito satagens in omnibus, quæ ad honorem faciebant Antistitis præsentis; simul etiam necessitio fungens obsequio turbæ submovendæ ne quid obstaret quominus facile ad Augustum accederet Patriarcha, in ipso momento admissionis; ac nullo deinde tempore ab eo disjungeretur: Jam præseferebat permittere se prorsus arbitrio Patriarchæ electionem suam: neque aliter quam ipso jubente, & annuente Synodo, Tutoris officium subiturum. Quod ut significaret, productum puerum Principem tradit in manus Patriarchæ, medium inter Ecclesiasticos Proceres circumdantes undique: quasi ex ejus, & sacri Collegii sententia, & nutu pendere unice negotium promotionis suæ volens. quam eamdem in speciem sæpe producebat, ostentabatque insignia delatæ sibi potestatis; sic tacite indicans agnoscere se provectionem sui in eam dignitatem ex solo Patriarchæ nutu, judicioque suspensum; tanquam si juberet, alii eam haberent. Id vero ille sapienter omnino sic agebat, totum rei arbitrium Patriarchæ deferens; nec sibi alias quam obtemperandi partes relinquens, si quam publica censeret præficere se tutelæ Principis, & in eum locum concendere jussis suis cogeret. Ex quoniam suppeditari victus a publico debebat Patriarchæ, ac familiaribus ejus, præsertim Archiepiscopis, id manu ipse sua faciebat large, ac plane munifice. in speciem quidem rem ex more debitam reddens; arcana vero destinatione animi occasionem eam captans excæcandi sapientum oculos ingestis donis, & eorum sibi conciliandi amoris. Iteratum enim quotidie id officium suggerendæ annonæ, singulis erogationibus momentum addebat novum benevolentiæ ipsorum erga tam liberalem præbitorem. Itaque tantum profecit illa diligentiæ honoris, & demissæ professione reverentiæ erga sacras illas personas, ut paucis diebus postquam ita cum illis agere cœperat, omnes istos sibi obnoxios haberet, posseque quasi naso tractos quocumque vellet circumducere. Nec sane jam erat illorum quisquam qui non per sese, nullius admonitu, ipsum absentem in Patrum consessu loquens laudibus in cælum ferret, & unum omnium dignissimum prædicaret Palæologum qui præesset rebus potestate quam amplissima. cuique præter exquisitissimos quosque cæteros honores, etiam appellatio Patris Principis merito tribueretur. Hic ei constabat fructus nocturnarum ad ipsos missitationum, & artificiosarum significationum obsequii, adjunctis amplissimis in posterum promissis.

Edit. Rom. pag. 38.

CAPUT XXVII.

Edit. Rom. pag. 39.

Ut Magnus Dux ingenti Amicorum ambitu Deſpota renunciatus fuerit.

NAm iſta callida utilium ad occultos ambitionis fines blanditiarum arte, & pellacissima commoditate morum, ita omnes capti ſunt, ut cum conventus haberetur quo ſacrorum Præſides una cum Reipublicæ Proceribus de Imperio deliberarent; univerſi ſacri Præſules velut ex compoſito eum de ſe ſilentem certatim extollerent ſtudioſiſſimis oratio-
„ nibus hujus fermè ſententiæ: Haud decere
„ Imperii Tutorem, præſertim iis moribus iis
„ dotibus præditum eadem teneri conditione,
„ qua vulgus hominum, ſed exiſtimum, & emi-
„ nentem ſupra pleroſque, maxima & regia
„ venerationi publicæ commendari dignitate.
„ Cur enim tot ſe quotidie curis attereret, tan-
„ tum ångorem ex metu aſſiduo periculorum
„ impendentium ſubiret, ſi nullum ipſi lu-
„ crum rediret ex tam tumultuoſa procuratione
„ in publicum ſuſcepta commodum? præſer-
„ tim cum iſta quam ei opeamus ſupra cæteros
„ excellentia, efficacitatem Reipublicæ utilem
„ adjunctura ſit mandatis, imperiſque ſalubri-
„ bus, abſque majori quàm quæ nunc eſt ju-
„ bentis auctoritate, facile impuneque negli-
„ gendis. Dignum prorſus æquumque eſt ob-
„ tineri Domini appellatione Tutorem Impe-
„ ratoris: ſic enim ipſe ſyncerum affectum pa-
„ ternæ caritatis erga eum, cui ſors naſcendi
„ jus Imperii contulit, luebitur; tam vicem of-
„ ficii mutuam debere ſe ſentiens ei cujus cauſa,
„ & aſſenſu iſto ſe videret honore auctum. Quid
„ porrò extraordinarium, & novum eſt eum di-
„ ci Deſpotam, cujus maternus Avus eadem
„ iſta Deſpotæ inſignis poteſtate, præclaris ſe
„ facinotibus permultis bello contra Iralos
„ inclytum fecerit? An neſcimus quanta iſtius
„ ei caritas in Deum, quam ardens ſtudium re-
„ rum honeſtatum, quantus amor in monaſticum
„ ordinem. Teſtis quæ ineſt ipſi modeſtiſſima
„ demiſſio, & popularitas hilaris ad omnes;
„ benignitatis porrò ejus, & profuſionis in do-
„ nando, indicium idem, effectuſque eſt, ſum-
„ ma paupertas rerum ſuprà uſum redundantium,
„ quam ſciens, volenſque in ſe ambit, ac pro-
„ curat liberaliſſima largitione bonorum talium.
„ Quocirca & juſtum, & Reipublicæ utile fue-
„ rit, ſi præter appellationem Patris Principis,
„ aliis inſuper congruis tali Dignitati titulis
honoretur Tutor Imperatoris. Hæc proferentibus quibuſdam, multi e Patribus Eccleſiaſtici conſeſſus Præſidibus ſacrorum, appiaudebant, ut juſtis & rationi conſentaneis prout ipſis videbatur: nonnulli quin etiam Senatores & ex gerentibus primos Magiſtratus conſentiebant. Alii contra tendebant: ſententiis tamen inter ſeſe diſcordibus. Nam hi quidem, maxime Laſcaridæ Tzamanturi, cum
pag. 40. „ quibus & Noſtongus Georgius, vocari & eſſe Palæologum patrem Principis, ægre licet ac ſubinvitè concedebant, tamen illud tenebant mordicus præfracteque contendebant ſufficere debere Tutori Imperatoris præſtantiſſimam dignitatem Ducis Magni: officio vero regni, & ſupremi Dominii nomen habente, inſignire ipſum, & iſtiuſmodi honoribus privatum modum excedentibus efferre, quid minus (ajebant) quam in maximis, & ſummi momenti rebus prævaricari fuerit? Eſſe enim regias Virgines, ſorores Imperatoris, ætate jam nubili, quæ honeſte, ac conſentanee natalibus earum collocari non poſſent niſi viris

A Τῷ δὲ ὑπύλῃ τῆς γνώμης, ἢ τῇ τῆ ξύπνων θωπείᾳ ὅπως ἐάλωσαν πάντες, ὡς Ἐκλησίας γωμένης ἐφ' ᾧ τὸς Ἱερὰρχας συνέμα τοῖς ἐν πόλει περὶ τῆς ἀρχῆς συμπίπτειν, ἢ ὁ καιρὸς ἐζήτει τὸν τῇ πραγμάτων ἀφηγησόμενον, τὰς τε ἱερᾶ παπλόγω πάντας ὑπὲρ ἐκείνου λέγειν ἢ μὴ λελοιῶπος. ὡς ἐ χρὴ τὸν πεξεβασιλέως ἐπὶ ἔχοντα, ἢ ταῦτα τοιοῦτον ὄντα, ἢ τὰς ἄλλως εἶναι, ἀλλ' ἐξηρημένον τῆ πολλῶν, μεγίστῳ συμπωίθαι ἐ βασιλικῷ ἀξιώματι. ἐπί τι δὲ ἢ φρονίζων ὁσημέραι ποιεῖτο, ἐ φόβον ἐ ἑαυτῷ τὸν μέγιστον ἴλλοι, εἰ μή τι ἢ περδαίνειν ἔχει ὁ πόσα ὄχλον ἀναλῴσιμος; ἢ ἄλλως, ὅπως αὐτῷ B ἢ τὰ τῆς ἐπιτροπῆς ἄυτερ, εἴπερ τὰς ἄλλως ὢν ἐπιτάττει, καλὸν συμπόνειθαι δεσποτείᾳ τὸν τῆ βασιλέως ἐπίτροπον. ὅπω ἢ δὲ αὐτὸς πρίσει τὰ τῆς ἀνοίας ἀθέλατα, πρὸς τὸν ἐν γένει βασιλεύοντα ἀξίαν νομίζων ἀμοιβὴν τὸ ἀξίωμα τί ἢ ἢ ξίνον ικαλεῖθαι δισπότην, ᾧ δὴ ἢ ἐφ' ὁς μηδὲ Πέτπος δεσπότης ὢν, κατ' Ἰταλῶν κατόρθω τὰ μέγιστα; ἢ ᾗ δὲ ἐκ οἶδαμεν τῶν ὡς Θωμᾶν, ὡς ὡς ζῆλον ἔχοντα τὰ καλῶ; ὡς φιλομόναχον; ἢ τὰ τῆς Ἐκλησίας ὑπὲρ πῶς σέβοντα; μαρτυρεῖ τὸ πρόσον αὐτῷ πανήγυρις ἢ δημοτικὸν ἢ ἱλαρὸν πρὸς ἅπαντας, τό δὲ γε φιλάδωρόν τε ἢ μεταδοτικὸν, τὴν τῆς πενιστίας πενίσατο παρασκευὴ, ὥστε καλῶς ἄν C ἔχει ἢ συμφέροντος τοῖς πράγμασιν, εἰ πρὸς τῇ βασιλεωπατορίᾳ, ἢ ἀξίως τιμῆτο ἢ ἐπιτροπέων ἢ βασιλεύοντος ταύτατιμῶν πρωτεύοντων, πολλοὶ μὲν τῇ Ἀρχιρίων, ὡς δικαίοις δοκοῦσι τοῖς λόγοις συμφέρειν. ἢ τῇ δὲ πόλει τισὶ συμπεδόκτο. οἱ ἄλλοι δὲ διερίλογείκουν, ἢ τὰς γνώμας ἀλλήλοις ὑμῶν ἐ συμίβαινον. οἱ μὲν δὴ, ἢ μᾶλλον οἱ ἐκ τῶν Λασκαρέων Τζαμάντυροι, συὼ οἷς ἢ ὁ Νοσόγγος Γεώργιος, τὸ μὲν βασιλοπάτορα ἢ εἶναι ἢ ὁμολόγειθαι, μόλις μὲν, ἀλ' ὅμως ἢ μὴ θέλοντες ἐνδίδοσαν. ἱκανὸν δ' εἶναι τῷ ἐπιτρόπῳ, τὸ τῆς δυνατῆς μεγαλόσεν ἀξίας διὰ χυείζοντο. Σφρανῆν δὲ βασιλείας φέροντι ὄνομα συ- D μπωίθαι τῶν ἢ τοιαύτας ἀξίας τιμᾶσαι πρέπτοσιν ἢ κατ' αὐτὸν, μὴ ἢ ἐπὶ τῆς μεγίστης τῆ ἢ τιμίοις, παράβασις ἂν. εἶναι δὲ βασιλίδας ὡραίας γάμων, ἃς ἀνάγκη γαμεῖθαι τοῖς προέχουσιν. εἰδ' ὅως, ἀλ' αὐταῖς ἐξ αὐτῶν, μέγα τὸ δίκαιον ἔχειν πείσης μᾶ τῶν συζύγων συμπωίθαι ἀξιώμασιν, αὐταδέλφας βασιλίσσας ὔσας ἢ βασιλίσσιν ἐκ τροιγονίας, ἢ ᾗ πατραγονίας μᾶλλον βασιλικῆς. οἱ ἀμφὶ τὸν Στρατηγόπουλον δὲ Ἀλέξιον, ἢ οἱ τὸ Φιλῆ, ἢ συὼ αὐτοῖς οἱ Τορνίκοι, ἢ οἱ Τυρλεὶ μᾶλλον, οἳ δὴ ἢ πάθοντες, ἀμύνειν ἤθελον, σὺν δ' αὐτοῖς ἐχὶ ὀλίγοι κατὰ συγγένειαν, ἢ ὅσαι, ἢ ἐλπιζομένῳ τῆς Παλαιολόγης προσήκειν, ἰσχυρᾶς αὐτόπτων. δίκαιον εἶναι λέγοντες ἢ ἄλλως συμφέρον, τὸν

ἐγγὺς βασιλέως ἔντα, ἢ πατρὸς ὄνομα φέροντα, νιμᾶσθαι καὶ δυσποτείᾳ. ὅπω δὲ εἶναι τὸ συγκεχωρημένος αὐτῷ παρὰ πάντων, καὶ ὅπως τὰ πράγματα διῳκῆσθαι. παιδὶ δὲ μὴ εἰκὸς προσεῖναι φρονεῖν, τίς ἂν καὶ προσέξει; ἰδίᾳ γὰρ ὁ αὐτὸς ἑκάστῳ προσάντων ἰδιώτης ἦν, ὧδέ τὸ πρὸς ἀνάγκην πείθον ἴσχει), μιμητὸν πάντων τοῖς ἐπὶ τῷ νέων, ἐκεῖνοι δὲ καθ' αὑτοὺς τὸ ἐλεύθερον ἔχοντες καὶ αὐτόχρωμοι, καὶ πλοῦτῳ ἀναγκαίων ἐμβάπτες, ἐπίτροπον ἐκλεξάμβοι ἐφιέσαι τοῖς σφῶν πράγμασιν. ᾧ δὲ καὶ πείθονται δουλοδίντες ἑκόντες εἴ τι λέγοι. ὁ δίγ' ἀπειθῶν, δίδωσι τὰς δίκας ἀξίας, ὡς εἰς Δεσπότην τὰ μίγιστα ἁμαρτών. πλοῦ ὁ καθ' αὑτὸς καὶ ὡς ἵνα πάντων αὐτὸν καθιστᾶσιν. ἀλλὰ πρὸς τὸ σιμπότατον μεταχειρίζεται· καὶ γὰρ ἐ καταστάσεως μεγαλεπτρεπῆ, τὸ φρὸς τοὺς ἄλλους ἀπ' αὐτῶ φοβερὸν χειρίζεται. ὅπω δὲ πόλις καὶ ἀρχὴ συσαθῆσεῖ) πᾶσα, τῶ ἐφεξῆς ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς ἔντος. οἱ δί γε τυχόλ, καὶ ἀλλοθροσόμενοι καὶ παρρησιαστικώτερον. μὴ δὲ βρίφος ἦν, ἔλεγεν, ἀρχὴ ποσοῦτο, καὶ πᾶσα πράγματα κινδυνεύσειαν, ἀλλὰ καταστὰν εἰς ἀρχὴν τὰ παρόντα, εἰ μέλλοιμεν σώζεσθαι. ἢ ὡς οἰδαμῶς ἐς ὁπόσον δυνηχίας ἡ τῶν Ῥωμαίων προσῆλθεν ἀρχή, ὅτε ἐ ἀπελαθῆναι τοὺς παῖδας, καὶ τὸ πᾶν ἀπολέσαι μικροῖς πιεγραφομένων ὀρίοις, βασιλέων ὄντων καὶ ταῦτα. ἀλλ' ὅμως τῷ μὲν κατὰ βόπον ἄρχεσθαι, ἐξ ἀπλοίας ὅτι θαυμαστῶς ἐκαύξησαν. εἰ γοῦν τῷ μὲν καλῶς ἐς τὸ ἀκεβὲς ἄρχεσθαι, πόσα σωίβη τὰ δυχερῆ, τὸ μὲν ὅλως ἄρχεσθαι πόσου εἰς κινδύνων; ἡμῖν μὲν ὖν, καλὸν μὲν ἐ τὸ φρὸς τὸν βασιλέως πιεῖν ὕγκεται, καλὸν δὲ καὶ τοῖς ὁρκοις ὑμνύοντας σώζεσθαι· κρὸν ἀπῇ τὸ σώζεσθαι, μάταιον τὸ πιεῖν. κατὰ νὶ δὲ καὶ λυμαινεῖ) τῇ βασιλείᾳ, εἰ φροσίσει τῇ φροντιεῖ τὸ ἀξίωμα; μᾶλλον μὲν ὖν ἐ συνοίσει τὰ πλείστα. Ὄνομα δὲ τίμιον πιεῖθήμβος ἐν αὐτῶν τῷ πραγμάτων κρατυνεῖ μᾶλλον νῦν ἀρχὴν τῷ κρατοῦντι. ἐκ δὲ πολλοῦ τὸ πιεῖσπος, ὁρίσθαι μὲν χκματίσοι, λαοῖς δ' ὁμιλήσαι, ἐπιτάξαι δὲ στρατιώταις καὶ ἄρχουσι, καὶ οὐδὲν ὅτι μὴ ὡς εἰκὸς κατασήσαι. δυσωπουμένων τὸ ἀξίωμα πάντων. εἰ δί τις πῖς ἐξ ἴσης κρὸν ἄρχοι φροφέροιτο, ὁ πόσοι ῥᾳδίως ὄνι φροσάσοι, μηδὲν ἐξ ὑπιρτέρας χειρὸς ἐπιτεμῶν τοῖς ἀνθισαμένοις. Ῥωμαίων δὲ πολιτείαν ἢ ὅλως ἢ κατὰ μοναρχίαν διοικεῖν ἐθέλοι τις, θαυμάζοιμ' ἂν, ἀμέλοιτοι, ἢ φρονχεῖδαι μὲν, κρὸν ἁπλῆς ὁ κρατῶν εἶκ τὸ μοναρχεῖν. μετεῖ δὲ καὶ ὅπω κρὸν δοκοίη τὸ σωίνθες. ἀειαρχήσεῖ) δὲ καν' ἀνάγκλω τὸ καθ' ἡμᾶς μαθὸν μοναρχεῖδαι, ἄρξει δ' ὡς τῷ λοιπῶν δωνάμει φρούχων καὶ ἀξιώματι. ὡς ἂν τῇ μὲν ὡς εἶναι τὸν μοναρχον εἰκονίζοιτο· τῇ δὲ σωὶ πολλοῖς φράτειν ἀδωατεῖν, κινδυνεύων τῶ μετὰ ρους χάριν, νικᾷη γὰρ ἀξιώματι. ὅπως ἔσιν ἐπαναγκες τὸν ἐκλελεγμένον εἰς ἐπιτροπείαν τῇ βασιλεῖ, μίγα φέρειν ἢ τὸ ἀξίωμα, κρὸν

A „ excellenti dignitate conſpicuis, quam dignitatem vel ex ſe jam habeant, vel in ta-
„ lis matrimonii favorem accipiant. Quare
„ hiſce ſervandos titulos iſtos, quos quidam
„ cumulandos in unum jam abunde ornatum
„ conteoderent: ne occupatis cunctis gradi-
„ bus ſublimioris honoris, Regiæ Virgines
„ non ex patre ſolum, ſed avo etiam, proavo
„ & abavo regnantibus genitæ, deprimi nu-
„ ptiis nimis imparibus, & miſere in ordi-
„ nem ex auguſto faſtigio redigi neceſſe ha-
„ bebant. E contrario Strategopulus Alexius, &
Philæ filii, eumque his Tornicii, & maxime
qui excæcati fuerant, utpote injuriam paſſi,
vindictæ cupidi; pariterque cum iſtis quicum-
que cognatione, atque affinitate præſenti, aut
ſperata ad Palæologos propendebant, magno
B „ nitu aliorſum rem trahebant. Aequum eſſe,
„ ajentes, & alioqui utile, virum proxime ad-
„ motum Imperatori, & Patris erga eum, &
„ neceſſitudinem gerentem, & nomen; hono-
„ rari titulo Deſpotæ. Cedi enim huic ab om-
„ nibus convenire, quæ omnium præter Prin-
„ cipem uni ſubjectio iſto Deſpotæ ſignatur vo-
„ cabulo. Sic curſum publicæ rei proſperum
„ fore. Puero enim ratione adhuc per ætatem
„ uti non valenti quis obaudiendum putet? Si
„ vero qui ejus vice imperat privatus ſit, ne-
„ mo erit, qui non putet plane arbitrarium
„ parere, nulla vi majoris auctoritatis obſequen-
„ di neceſſitatem imponente. Imitandos igitur
„ eſſe vectores in navi. Illi enim utcumque
„ ſingillatim liberi, & ſui quique juris, quod
„ omnibus expedire communiter ſentiant ad fi-
„ nem cunctis æque propoſitum fortunandi cur-
„ ſus, in cujus ædem ſe dederunt, gubernato-
C „ rem eligunt ſibique præficiunt, cujus & juſſis,
„ & nutibus obtemperant ſervitute voluntaria,
„ qui vero contra ejus præſcripta fecerit, di-
„ gnas dat pœnas, ut qui maxime in Domi-
„ nom peccaverit: Cæterum non eum ſic inſti-
„ tuunt, ut eo proveſtus ſimilis nihilominus
„ deinceps cum cæteris ſortis ſit; ſed ad ve-
„ nerationem quodam illum habitu induunt in-
„ ſignioris auctoritatis; & ut eum univerſi ve-
„ reantur quodam ipſi velut impreſſo minaci
„ charactere majeſtatis aſſequantur: ſic & Urbs,
„ & Imperium totum recte ordinabitur. Si
„ qui præeſt vere ſupra multitudinem emineat.
„ Fœtior, liberiorque erat cæcorum oratio.
Ne propter pueritum, ajentium, tantum Imperium
teque res periclitentur. Sed conſtituendi in re- *Edit. Rom.*
vi formam Imperii præſens rerum ſtatus, ſi ſalvi *pag.*
D *eſſe volumus. An ignoramus in quantam infelicita-* *46.*
tem Romanum Imperium prolapſum ſit. adeo ut
patria ipſa exterminaretur, & rerum ſummam per-
deret angustis finibus circumſcripcum. Et hæc ac-
cidrunt imperatoribus ibi dominantibus, ſed quod
illi velle non gubernarent, ea ſumma felicitate navi-
gationis in miſerum naufragium decidimus. Si er-
go tanta ix nos calamitas incubit ex eo quod non
bene regebamur: quid non timendum vobis malo-
rum fuerit, ſi omnino non regimur? Honeſta ſine
dubio, & laudanda res habebitur fitis in Princi-
patum: ſed tum demum honeſta, cum ſalus in ju-
rata fitr perſtantium inde conſequatur. at ſi frau-
dibus fides ſalva abſuerit, ſtulta fides eſt. Quid
autem morbit Principatui, ſi ejus Curatori acceſ-
ſerit dignitas? quin potius inde javabitur plurimum. Nomine quippe venerabili aſſumpto ejus
E *Adminiſtrator magis formabit Imperium Principi.*
Sic enim incomparabiliter convenientius, & effi-
cacius Legates audiet, tractabit cum populis,
militibus, ac Magiſtratibus præſcribet quod e re
fuerit, nihil non denique eſſe conſtituet, vernibus
dignitatem cunctis. Si vera qui ſimul impe-
ret, ſimul in pari cum ſubditis conſiſtat gradu,
ne li haud aſſequatur facile, ut mandetur execu-
tioni quod juſſerit; quippe cujus manus princip ali
autoritate nuda, & quodammodo inermi vindicare

ρὶ ἑαυτῷ διδοικὼς τὰ πλεῖστα, παντὶ δ' ἐγχωρεῖν μᾶλλον, ἢ φυλακῇ δεῖσθαι φύλακος.

publici, & privatorum diſcriminum curas; unde illum, qui electus ad hoc ſit, ut ſa- lutem tueatur Principis, omnium undique telis, & innumerabilibus inſidiis expoſitum, vel maxime ipſum præſidio, & excubiis egere. Quare præſtabilius videri locum cedere cuilibet volenti, quam in eo angore, ac tormento vivere.

CAPUT XXIX.

Ut delinitis Palæologus pleriſque Principum ſummum honorem eblanditus ſit.

Τἀῦτα μὲν τὰ πολλὰ προτείνων, πολὺς ἦν ἐπὶ τὸ μεῖζον προσπαιτῶν. ἀμέλει τισὶ μὲν ὅσοις ὑπόπτως εἶχε καὶ πρὸς τὸ παρὸν δυχεραίνοντας, καὶ ὡς τὸ μέλλον προσημαίνοις, ἐχὼν ἐντεῦθεν λαβὰς καὶ κράτος ἔχων τὸ μέγιστον, ἐπῳδαῖς ἐποίει, τοῖς μὲν ἑαυτοῦ ὑποχωρῆσαι, καθ' ἑαυτὸν ἥδεσθαι· τοῖς δὲ καὶ αὐτὸς παραδοὺς ἐργάσασθαι· καὶ ἄλλως μὲν ἀλλαχῇ, τὸν δὲ Τζαμάντουρον εἰς Πρῦσαν ἐκπορεῦσαι, καὶ οἱ φυλακὴν ὡς ἀπαιρήσων ἐγκαταστῆσαι. Οἱ δή γε προσαείμνηστον τῷ λίαν ἐς ἐλπίσιν ἦσαν χρηστὸς, καὶ ἀνέδην σωπῶντα ἐς ὅτι μάλιστα. Ἕτερον δὲ τῶν ἀδελφῶν Ἰωάννην τῷ τῆς μεγάλης Δομεστίκου ἀξιώματι Βασιλεὺς διδοῦσι δοῦσα, πεῖσμα καθιεῖσα, καὶ ἐπὶ τῷ πραγμάτων μέγα δυνάμενον. τότε πίνων καὶ μείζοσι θερμαινόμενος ἐλπίσι, παρὰ τὸν Πατριάρχην γοερίζων καὶ τὴν Συνοδον, ὡς ἀνήσειν ἔφασκεν, εἰ μὴ γ' ὁ δεσπότης καὶ τὰ μείζονος ἐπιλάβοιτο. Λυτὸν δὴ εἶναι καὶ μόνον, τόν μηδ' ἐν γένει βασιλέα ἄξιον ἄρχειν καὶ σωθῆναι, καὶ δεῖν ὅπως ἔχοιτι βασιλέως ἐπιπλῆξαι ἐς ἄπαν καὶ φράξαι. τὸ μὲν δὴ ἀναμένειν τὴν τῶν ἀφύλακτος ἡλικίαν, μὴ καὶ φθάσει νὺξ καθημερινὰς δισμυρίας, ἐμπεδῶν γιγνομένας ἐφ' ἃ ὁ δὲ πράξων ἐπαύσειν, πλείαν λάβρ ἢ ἀληθίαν. τὸ δ' ἐπὶ τῷ πραγμάτων ὅπως ἢ ἀνδρώσει μὴ ὡς βασιλέα πράττειν, μὴ καὶ ἀβίβαστα χάρις ἢ ἄστατος ἦ. ταῦτ' ἤλεγον οἱ ἐκ πόλεως, ἢ Πατριάρχῃ μαλακιζόμενον ἐπεσθον· ὁ δὲ ἦδε· ἐκεῖνος κἀμὲ τῷ καθαίρεσιν· καὶ οἷς ὁ ἱερὸς μαλάσσεται σύλλογος. ἄφεσιν μὲν δὴν ἡ ἁμάρτησις. ἀδὲ, ὡς ἀ τῶν Ἑκατομβαιῶνος νουμηνία, τῆς τότε τραχύτητος ἀδμήρας ἐπιτιμήσεως.

HÆc, & ejus generis multa proferens vehementer incumbebat in peritionem ſupremi honoris. Porro interim quos ſuſpectos habebat, quibuſque intelligebat diſplicere præſentia, cordi eſſe nova, in ſpes futurorum inquietas imminentibus, eos ſane ſumma quam obtinebat poteſtate ſtrenue utens amovit e medio; partim injecto terrore efficiens, ut ſponte ad ſua ſe reciperent, & domi ſe tenerent; partim vi publica coercens. Quo in genere cum alios alio amandavit, tum Tzamanturum relegatum Pruſam ibi cuſtodia teneri velut reum juſſit. Interim alacres in ſpebus optimis, florenteſque volitabant qui ſortunam ſequebantur Palæologi, clientes, amici, ac quocumque nomine neceſſarii, parati ſemper ad nutum, impigreque curantes quidquid ad communes rationes expedire videretur. In his alterum fratrem Joannem magni Domeſtici ampliſſima dignitate ornari per Imperatorem Deſpota curavit; ſic eum & illuſtri honore, & maxima gerendarum rerum poteſtate inſtruens. Quo facto jam majoribus incenſi ſpebus Palæologi fautores Patriarcham, & Sacram Synodum ambire, ac dicere: nullam quietem rebus fore, aut ſecuritatem imperio, quoad Deſpota in unum adhuc gradum provehatur altius. Ipſum ſolum eſſe omnium qui, poſt Principem prærogativa naſcendi regnandi jus adeptum, dignitſimus imperio ſit: ideoque Collegam ei adjungendum. Egere profecto Rempublicam maturo jam Principe, & ad per ſe agendum quod ſit opus apto. nec expectari poſſe dum puerulus in virum adoleverit; ne Romana res præſenti vigentis Imperatoris ope indigens vel maxime, toc cincta periculis per tantam moram prius pereat corruatque funditus, quam qui eam vindicaturus ab interitu ſit, in florentem adoleverit ætatem. Impoſitum autem curatorem negotiis, non ut Principem agere, ſed precaria quadam, & auctoritatis principalis egena ſunctione, & infirmum, & inſtabile Reipublicæ ſolatium eſſe. Talia cum Optimates dicerent, perſinaſerunt Patriarchæ per ſe, ut diximus, emollito in Palæologum. Sed nec ipſe cujus res agebatur ceſſabat Palæologus: quin ſatagebat in cunctis ad ſpei effectum facientibus, in primis ad ſibi deliniendos Cleri, ac ſacrorum Antiſtitum animos. Denique his artibus impetrarum, ut dies diceretur proclamando in Collegam Imperatoris Palæologo. Ea fuit Neomenia Hecatombæonis, ſeu Kalendæ Januariæ, Indictione tunc currente ſecunda.

CAPUT XXX.

Ut in Occidente Deſpota Michael elatus in ſpem majorem nova molitus ſit.

Ἐν τοιούτῳ δὲ ὁ ἐν τῇ δύσει Δεσπότης Μιχαὴλ, ἀ τῷ προβιβασιλεύσαντος Θεοδώρου ἀνεψιὸς, ἀκούσας τὰ κατ' ἀπαυλὼ ὡς εἶχον, καὶ ἔτι ἐπῳδὸν γε-

Dum hæc geruntur Deſpota Occidentis Michael, Theodori, qui ibi imperaverat, fratris filius, audito rerum Orientalium ſtatu; ſublato videlicet e medio Laſcari, Joannem ejus filium eſſe adhuc infantulum: Romanum vero Imperium cui-

συμβρεῖσθαι τὸ Ἰταλικὸν συνεστηκός. ἀλλὰ A rum conventu haud ceſſandum rati, ad pugnam ipſi quoque procinctu e regione ſtabant; tali, inquam, articulo rerum, ac temporis, eum tantum non acie inſtructi Deſpotæ milites ſignum conflictus expectarent, medium intervenit ſimile quiddam illi notæ ea fabulis diſcordiæ, quæ inter Deas tres Malum præſtantis formæ præmium jaciens, tragica eas æmulatione commiſit. Sic enim & nunc Fœderati Principes rixa, hic quoque non diſſimili ex cauſa, nata diſtracti ab invicem ſunt diſcidio funeſto.

CAPUT XXXI.

Ut Achajæ Princeps captus a Romanis ſit.

Λέγεται δὲ τὰς περὶ τὸν Πείγκιπα μυ- B Junt enim quoſdam e Comitatu Principis Proceres, quos Caballarios illi vocant, cupiditatis adjeciſſe oculos in Ducis Joannis conjugem, quam Taronæ fuiſſe filiam diximus, in manifeſtam viri ejus contumeliam, & præſentis contemptum; cujus ille haud diſſimulans dolorem, graviſſime queſtus eſt; minatus etiam gravem ultionem auctoribus injuriæ, quibus ad ea ſuperbe reſpondentibus, certamen accenſum eſt utrinque vehemens, iræque igneſcentes in bellum internecinum inflammabantur, mira brevis commutatione momenti; ut qui paulo ante ſocii communem aciem coiere hoſtes ex adverſo inſtructos conſiſtabant, ſe invicem infeſti peterent. Tunc Principem hæc cernentem ferunt indignatum graviter, ſuot quidem objurgare non ſuſtinuiſſe; Duci autem ut tumultus auctori ſuccenſentem, eum contumelioſe appellaſſe, exprobrando etiam luculenter, ac palam dedecore natalium. Cum enim is Nicephorum offendens, Frater meus diziſſet: *Apage*, ait Princeps, voce ſublata, oculo eum contemptore figens, *tu enim ſpurius, nec liber teneris, vix tu jure aſpires, ut ferreus ejus ſis.* His verbis haud mitius quam ille vetus Agamemnonis convitiis novus Achilles Joannes concitatus in iram non minus memorem, & ea itu noxiam excanduit. Moxque ut demonſtraret præcipuam ſe partem harum copiarum eſſe, ac quocumque inclinaſſet ſecum victoriam tracturum; miſſis arcanis nocte litteris ad Ducem hoſtium, ſignificat ſe cum ipſis fore, & impetum cum ſuis facturum in Italorum multitudinem molitum, imbelliumque, ſi eos illi adorientur. Cavit tamen, exacto in id ab eis jurejurando, patri ſuo Deſpotæ, ac fratri Nicephoro, ut ſalvi utrique, innoxiique dimitterentur. In reliquos Italos, maximeque in milites Principis, omni vi belli ſæviretur. His inter eos conventis, & firmata utrinque jurejurando fide per commutationem ſacrorum amuletorum, atrox pugna committitur; hinc quidem Romanis cum Perſis, & Scytharum manu magna irruentibus; ſtantibus contra Italis, qui ſub Principe merebant. Nam patri & fratri Joannes perſuaſerat, grave ni facerent periculum incentanti, ut non tantum abſtinerent pugna, ſed pedem etiam referrent, atque in tutum ſe reciperent. Ipſe porro a tergo Italos adortus magnam eorum ſtragem dedit. Tum demum ſefe Itali proditos ſenſerunt: ſparſique in fugam paſſim, nec ſic periculum fugerunt, circumventi a Scythicis maxime copiis, quarum creberrimis confixi jaculis cadebant. Alii a Perſis capiebantur. Ipſe ad extremum Princeps ſaltum ingreſſus arbuſtis denſum, ibi tutas ſe inventurum latebras iperabat, fruſtra. nam detectus, inglorie captus & ipſe eſt. Magna tunc res brevi momento, ac facile peracta, exiguique laboris ingens, nec prudentibus ſperabile pretium conſilitit. Sub hæc Romani Duces incredibili

Edit. Rom. pag. 51.

τῶν, ὡς ἐκεῖνοι Καβαλλαρίους λέγουσι, πάνυ τινὰς ἐπιφθονίζειν καὶ ἔρωτας τῇ τοῦ Δούκα Ἰωάννου συζύγῳ, ὡς ἦν τοῦ Ταρωνᾶ θυγατρὶ ὁ λόγος εἰδέναι. τῶν δ' ὧδε ἄρα τῇ ἐκείνης αἰδοῖ εἰς ἀφορμήν τινα ὕβρεως ἐς καταφρόνησιν, καὶ δὴ ὑβριστικῶς ἐκείνους ἐν τισὶ δεινὰ ἐποίησε, καὶ τοῖς ὑβρίσασιν ἀπαρρήτοις κακοῖς ἐφῆκε. καὶ ἔφη ὧδε ἀμυνεῖσθαι ἐχυρὰ, καὶ εἰς πόλεμον ἐπιρρώσειν, ἐφ' οἷς ὁμωμόκεσαν ἀληθίσειν, καὶ ἀλλήλων σωιεῖσθαι. Τὸν λέγεται καὶ αὐτὸν ὁ Πείγκιπα ὁρῶντα μάχλον, ἀγωνιστὴν· καὶ τοῖς μὲν στρατίοις μὴ ἔχειν ἐπιπλήττειν, τῷ δὲ γε Δούκα καὶ λίαν ἐπιμανικάδιος χλευάσαι, καὶ τὸ ἀγχίνους, ὡς νόθῳ, λίαν λαμπρῶς ἐνδείσαι. καὶ ὡς ὕπνος οἱ φάναι ὁ Νικηφόρου δεῖξαι, ὁ ἰρὰς ἀδελφὸς οὐ δὴ σπάνιος, μὴ ἰχ ὕπνος ἐλθέτω, ἀλλὰ καὶ δῆλος αὐτῷ. ταῦτα μὲν ἐμβριθείας σπάνιος τῷ Πείγκιπος, Ἀχιλλεὺς ὧδε ἄλλος ὁ Ἰωάννης μνίσας. τὸν Δίλαν δεῖξαι αὐτὸς ὧν τὸ πᾶν τῷ τραπῷ, καὶ οἷς ἂν φρονήσειεν, ἐκείνους τιμῶντας, πέμψας δὲ ἀπορρήτων τινὰς τοῖς στρατηγοῖς ἐξαιλεύσεσθαι, ὡς αὐτὸς μὲν αὐτῷ ἕσαι, καὶ οἷς ἐπιδέσοιτο τοῖς μὲν αὐτῷ Ἰταλοῖς, βλαξὶ καὶ τρυφεροῖς ἄσιν, οἱ μόνον ἐκπίοι ἁρμοῦ. πλὴν καθ' αὑτὸν πρὸς ἐκείνους τὰς ὄρκους, τὰ περὶ ἑπάρου τοῖς περὶ Πατρᾶ καὶ αὐτὸ ἀδελφὸν Νικηφόρον, ἄσυλα ἀμφοῖν αὐτὰς ἐξαφήσεσθαι, τοῖς λοιποῖς Ἰταλοῖς ὧσι, καὶ ἐξορτάσας τοῖς τὸ Πείγκιπος, ὁμόσε χωρεῖν. Ταῦτα συνθεμένων ἐκείνων, καὶ ἀναλλαξάντων οἷς τοὺς ὅρκους τὰ ἱερὰ περάμματα, συρρήγνυται μάχη μεγίστη. ὅθεν μὲν Ῥωμαίοις σὺν Πέρσαις καὶ Σκυθικῷ πλείστῳ, ἐκεῖθεν δὲ τοῖς τοῦ Πείγκιπος Ἰταλοῖς· ἦν γὰρ πατρὶ καὶ ἀδελφῷ συὶ τοῖς περὶ ἑαυτὸν σφίσι τὸ δεινὸ ὑποτύσας ἀποκρύψαι πρὸς μάχλον ἐποίει, ἐς ὃ μὴ ὅπως τὸν πόλεμον ἀναβάλλεσθαι, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πόδα ἀναχωρῆσαι, αὐτὸς δὲ καὶ τοὺς τοῖς Ἰταλοῖς ἀφοσιωσιθήμενος, δεινὰ ἐποίει. καὶ τὸν ἡγούμενον Ἰταλὸν παραδιδόμενον, καὶ ἀπεδίδρασκον. οἱ μὲν δὴ τὸν κίνδυνον ὑπεξέφυγον, ἀλλὰ πολλοὶ τῷ σκυθικῷ φρατρίᾳ συγκαταλαμβανόμενοι, συγχροὶ τοῖς ὀϊστοῖς κατασκόμβοι ἔπιπτον. ἄλλοι δὲ τοῖς Πέρσαις ἁλίσκοντο, καὶ τέλος αὐτὸς ὁ Πείγκιπ θάμνῳ τινὶ παρεστῶς, ἐκεῖθεν ἀθάρσει λαθεῖν, ἀλ-

Edit. Rom. pag. 51.

spoliorum vi ditati, captivum Achajæ Principem ducentes cum exercitu in Orientem reverterunt, munitis prius quantum fas fuit, & necesse fuit, ut quam diutissime secure tenerentur, occidit limitis locis. Redux autem post illa splendida Trophæa Strategopulus cum sociis res hasdquaquam adhuc in Aula quietas reperit; ac perstudiose Palæologo favens multum ad ejus votorum effectum contulit. At Principem custodiæ tum quidem tradiderunt. Postea vero capta Civitate (Hic enim juvat res Principis Achajæ una simul serie dicere; ne si suis quidque posterius gestum temporibus fervetur, incommode abrupta hiet narratio) quandò, inquam, Urbs a Romanis recepta est, anois post hæc duobus, flexit tandem superbam cervicem ea subrumi Latinorum clade fractus animus Principis, & tunc primum agnoscere sibi visus in Michaele veram speciem, ac majestatem Imperatoris, cum Romaniæ Principem dixit, eumdem professus est; rite ac legitime thronum occupasse. Denique affirmavit se jam minime dubitaturum procidere ad pedes ejus, eique se subjicere, ut justo Imperatori, in quo Augusti fastigii totum instar esset. Præterea si tractari de sua liberatione vellet, pretia libertatis ei soluturum quæ haberet optima. Hæc utcumque Romani antequam Urbem in manibus haberent contremere forte potuissent; nunc tamen confidere se & illos ea libenter accepturos, & cum habuerint, non parum inde crevisse suam magnitudinem sensuros. Addebat non recusare se, quin etiam nitro cupere, subjici Imperatori, & Clientelæ nexu perpetuæ, se sumque Principatum ei obligate; velleque hujus subjectionis signum, ac symbolum sumere titulum Officii ab eo impositi. His Imperator auditis, & probato pretio rerum in redemptionem libertatis oblatarum a Principe (erant hæ Urbes & regiones, pars non modica Principatus ejus in Peloponneso, quantam qui posideret merito ferre titulum, ac sustinere dignitatem Despotæ posset) simul etiam considerato quam amplum illi esset tantum inter Larinos Dynastam Clientem in posterum, ac subditum habere, unde & decus Romanæ rei, & lucrum accresceret, optimum factu judicavit accipere, quæ offerebantur, & fœdus ostensis conditionibus dicere. Pactis igitur secundum dicta initis, educit Principem e carcere, & quotquot ea ejus familiaribus superstites sunt reperti. nam aliquos diuturnæ custodiæ miseriæ absumpserant. Honoravitque illam, & splendide tractavit, ut dicebat: tantumque sibi admovit, ut suscipit ab eo ea sacro baptismate proprium filium vellet, in signum, & pignus certissimum reconciliatæ fide optima gratiæ. Celebrata deinde conventio est mutuo jurejurando, horrificis etiam, ut ajunt, utrinque sancito ritibus. Nam funale accensam præferentes, ubi suum quisque caput, si a pacto resiliret, diris quam maxime formidolosis devovit, illud extinxerunt. Cujusmodi cæremonia putant Itali execrationibus, seu excommunicationibus, motæ ipsorum in quospiam intortis efficacitatem, & firmitatem adjungi maximam. Porro conventionum inter eos istarum capita hæc erant: Principem cedere Romanis, & Imperatori, jure quam optimo possidenda, & io perpetuum ejus dominium ea nunc transitura hæc in Peloponneso sita: Mouembasiam, Mainam, Hieracium, Myzethtam. Anaplium vero, & Argos ut controversa, & jutis dubii relicta io medio sunt, uti & tractus universus circa Cinsternam valde in longum patens, & multis scatens bonis. Principem autem ipsum perpetuum fore Romanorum, & Imperatoris Clientem, & in subjectionis signum Officium inde sumpturum.

Edit. Rom. pag. 32.

οὐκ λῦσι τὸ παράπαν. ἐπεὶ δὲ, ἢ αὐτὰ ἀκλεῶς ἔφαν, καὶ μεγά τι ἀκουτὶ ἐν εἴρᾳ κατόρθωμα τοῦ στρατηγοῦ, ἐν ὀλίγῳ πόνῳ κἀρδὸς γεγενῆσθαι. Τότε τοίνυν τὰ θαυμασιὰ καὶ μεγάλα οἱ στρατηγοὶ ἀπεσεγκάμβοι λάφυρα; ἐφ' οἷς καὶ αὐτὸ δὴ τὸν ἡ Ἀχαΐας Πρίγκιπα, ἐπ' ἀναπολῶ σὺν ἅμα καὶ τῇ περὶ αὐτὸς στρατεύματι, ἤλασαν, κατοχυρώσαντες ὡς οἷόν τε πρόπορον, καὶ τῇ ἐχθῇ δύσιν τόπως, ὡς ἐπιπλέοντο φυλάττοντο, ὡς γοῦν ἐπαύλιον μέτα λαμπρᾶς τροπαίων, κατελήφει μὲν, καὶ ἔτι ὁ Συρακηνόπυλος, ἐν ἀπαταφασίᾳ τὰ πράγματα. ὀλίγα δὲ καὶ αὐτὸς τῆ Παλαιολόγῳ συναίρεται ἡ ἐρίξως. τὸν μέντοιγε Πρίγκιπα κατὰ τὸ παρὸς μὲν τότε τῇ φυλακῇ ἐδέδοσαν. μετέπειτα δὲ ἀλύσης ἡ πέλεως, ὡς ἂν καθ' εἰρμὸν καὶ ταῦτα ῥαθείη, καὶ μὴ τὸ τῆς διηγήσεως συτεχὲς ἐμποδίσκοιτο, οἱ δὲ ξυνέπεσεν ὕστερον, τῆς γοῦν πόλεως ἁλούσης, ἐπεὶν παραδραμόντων δυοῖν. ὁ μὲν Πρίγκιψ ὃ σοβαρὸν αὐχένα κλίνας τῇ βασιλεῖ, καὶ ἄρτι πρῶτον βλέπειν ἑαυτὸν ἄναντα Ῥωμανίας ἔλεγεν ἐπειλημμένον ὡς ἐχθὲς τοῦ θρόνου. καὶ γε ἑαυτὸν πεῖθεν καθυποκλινθῆναι, καὶ εἰς πόδας πίπτειν βασιλεῖ γε ὄντι πλείω. εἰ δ' βούλοιτο, καὶ λύτρα δοῦναι ὑπὲρ αὐτοῦ ὧν ἔχει τὰ κάλλιστα, ἃ τί μάγε αὐτὰ χεῖρας ἡ πόλις ἔκειτο, ἃ ἂν ἐξιῶντο τοῖς Ῥωμαίοις τοῦ μηδενός. νῦν δὲ καὶ λαβεῖν αὐτοὺς πίστεων καὶ ἐχεγγυητὰς, ἱκανῶς μεγαλύνεσθαι. ὁ μὲν Πρίγκιψ ταῦτα, ἀξιῶν καὶ δύλοις ἀεὶ κεκλῆσθαι καί τι συμβῶν ἔχειν ἐκ βασιλείας τῆς δυλοίας σύμβολον. ὁ δὲ γε βασιλεὺς αὐτὸς μὲν καὶ τὰ λύτρα, καὶ φόρους ἱκανὰ. πόλεις δὲ ἰδίδου καὶ χώρας ἀπόμοιρας ἑαυτῆ ἐν Πελοποννήσῳ ἱκανὰς εἰς διατοπίας σίμωμα μέγα. ἀποβλίψας δὲ καὶ φὸς τὸν εἰσπεσεῖν τὸ Λατίνου δυλείας, ὡς ἐντεῦθεν καὶ μεγαλύνεσθαι τοὺς Ῥωμαίους, καί γε κερδαίνειν, ἔγνω σπείσασθαι τὰ φὸς τὸν. Ἐπὶ ῥητοῖς γοῦν ἐβάλλει τὸν τε τῆς φυλακῆς καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν ὅσοι περιῆσαν ἐν φυλακαῖς προσαλαπωρύμενοι. νιμᾷ δὲ, ἐ δίξεσθαι τοῖς πρέπουσι, καὶ ἅπας ἑαυτῷ εἰκεῖται, ὥστε καὶ ἀπόδοχὴ αὐτὸν κατασῆσαι παιδὸς ἰδίου τὸ ἁγίου βαπτίσματος κατὰ τινα πληροφορίαν μεγίστην. συνέθετο τε μὴ πᾶσι τοὺς ὅρκους φρικτοὺς ὡς λίγοί τινες. ὥστε καὶ φρύκτωρα ἀνάψαντας, ἅμα πᾶς λιχθεῖσιν ὡς ὅρκους καὶ ἀρὰς τὰς πελαμναιοπάτας σβέσαι ποιῆσαι. ὃ δὰ καὶ εἰς ἀσφαλὲς τοῖς Ἰταλοῖς τῆ παρ' ἐκείνοις ἀφοσιωμῶν πλέκειν. ὅταν δὲ σφισιν αἱ συνθεσίαι, ἤ μᾶλ, τὸν μὲν Πρίγκιπα Ῥωμαίοις δόναι καὶ βασιλεῖ, ἐξ αὐτῆς κατασκεῦ εἰς δυπονείαν ἀναφαίρετον τὰ κῆ Πελοποννησιακὰ πᾶντα, Μονεμβασίαν, Μαΐνην, Ἱεράκιον, Μυζηθρᾶν, Ἀνάπλιον δὲ καὶ Ἄργος ἐν ἀμφιβόλοις ἐτίθεσαν. καὶ ἅμα, πᾶν τὸ περὶ τὴν Κυπρίαν θέμα πολύ γε ὂν τὸ μᾶλλον καὶ πολλοῖς βρίον τοῖς ἀγαθοῖς. καί γε αὐτὸν ἐς ἀεὶ δῆλον κεκλῆσθαι Ῥωμαίων ἐ βασιλέως, καὶ ἐφ' ἵκανον ἐντεῦθεν εἰς δυλείας συμβῶν ἀποφερόμενον. τὸν δὲ γε βασιλέα συμβῆναι τοῦτον τῇ τοῦ μεγάλου ἀξιώ-

ἀξιώματι Δομεστίου, μὴ τιμῆς ἀποσπᾶσθαι συν-
άρμα τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ὅσοι ἐξ ἀρχαίστης ἦσαν.
ἐς δὲ ἐπὶ πᾶσι γεγονόσιν ἦλθε κοινοῖς, αὐτὸν
μὲν ἀπέστελλε σὺν τιμαῖς ἀφειέναις· τοὺς δὲ
γε λαμβάνοντας τὰ λύτρα προσεπαίμφει. καί
γε ὁ Πείγκιψ παῖδα καπλάμβανε, Πείγκιψ
Ἀχαΐας, ἐξ μέγας Δομέστικος Ῥωμανίας ἐπιφη-
μιζόμενος. ἐξ ἅμα τῷ ἐπισῦναι μηδὲν μελήσας,
ἀπεδίδου τὰ λύτρα ὡς ὡρομολόγητο. ἀεὶ δὲ ἐπ-
μενεν ἐξ ἐς τέλος ἐν σπονδοῖς ἔχων πρὸς Ῥω-
μαίους τῇ τῆς Ῥωμαΐδος ἀλοιζόμενος ὀφρυΐᾳ, εἰ
μή γε ὁ Πάπας ἀκύρας παρέζωθεὶς ἐξ ταῦ-
τα πρὸς τῷ Ῥηγὶ, ἐξ αὐτῷ γε ὡροσβραμόν-
τος ἐξ ἰσταδίσαντος· ἐν ᾧ δὴ οἷς σωσῆσον ἐδόκει
οἱ τὸ ᾗδη τέλος σπένδεσθαι πρὸς Ῥωμαίους, τὰς
συνθήκας ἐκείνας δίλυσι, ἐξ τὰς ὅρκους παρ' ἑδὲν
ἐτίθει, ὡς ἐκ φυλακῆ ἐξ ἀρύκτους δεσμοῖς, ἐ μὴ ἐκουσίως, ὡς ἐχθρῷ ὡράττον-
τος. ὅθεν ἐξ οἷς τὸ μετέπειτα συνεχεῖς ἐξ
μεγάλοι σφίσι, ἐξ ἀμφοτέροις ἀνῤῥώγασι πό-
λεμοι. ἐξ ταῦτα μὲν ἐφάττητο τῇδε.

A Vicissim ab Imperatore Principem ornatum dignitate Magni Domestici honorifice dimittendum liberum, cum iis suorum, qui tunc superstites repetirentur. In hæc fœdere facto dimisit Principem Imperator eo quo par erat honore, missis simul cum illo, qui pretia libertatis, de quibus convenerat, reciperent. Edit. Rom. pag. 33. Rediit igitur domum Princeps, Achajæ Principis, & Magni Domestici Romaniæ titulos referens, nec quidquam cunctatus post reditum cuncta quæ promiserat redemptionis pretia exolvit. Manssisseque perpetuo in fide pactorum, quippe auctoratus Romanis memorato Magni Domestici Officio, nisi Papa re audita, cum per se indignatus, tum in id ipsum impulsus precibus Regis Apuliæ, quorum neutrius rationibus accommodatum videbatur tantum suarum hactenus partium Principem stipendiarium Romanis permanere, pactum illud dissolvisset, juramentaque irrita declarasset, quasi extorta ineluctabili vi necessitatis ab homine diris vinculis constricto, ac per hoc non sui juris, nec ejus libertatis, ac proprii arbitrii compote quæ requirebantur ad hoc ut conventio rata validaque esset. Unde consecutis inde temporibus continua, & magna inter utrosque arserunt Bella. Et ea quidem sic se habuerunt.

B

CAPUT XXII.

Ut Michael Despota Romanos vicerit, & Cæsarem ceperit.

Ὁ μέντοι Δεσπότης Μιχαὴλ τοῦ μὲν, ἐξ
ἀπὸ τῶν κολωθείς τῆς δυνάμεως. πλεί-
στῳ δὲ ἐχρᾶτο ἐξ παρὰ τὸ τῆς Ἀχαΐας Πείγ-
κιπος τῇ συμμαχίᾳ, ἔτι δὲ ἐξ παρὰ τῆδε ἀμ-
φὶ τὸν σεβαστοκράτορα Ἰωάννου τὸν Παλαιολό-
γου μεθ' ὕστερον τὰ πολλὰ κακωθείς, ὡς ἐξ
ἐς γυνῇ καπηλῶσαι πάμπαν τῇ τε χωρᾶς,
ἐ πάσης τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως, πέμψας
πρὸς Μαρρὲ τὸν τῆς Πυλαίας Ῥῆγα, ἐξ γ' ἐ-
πὶ δυγατρὶ γαμβρὸν ἑαυτῷ, ἐξ πλείστῳ συμ-
μαχίᾳ λαβών, παραδίδωσι τὰς δυνάμεις τῇ
αὐτῇ Νικηφόρῳ συμπράττοντι αἰεὶ τῷ, ὃς
ἐξ συμβαλὼν πρὲ τῷ Τρικόρφῳ τοῖς ἀμφὶ
τὸν Καίσαρα, ἐξ μάχῃ συῤῥάξας δεινῇ, πλεί-
στους τε πίπτειν ἐποίησε παρεισάμενος. πλεί-
στους τε ἐξ ἄλλους, ὃς μὲν φονίσας, ὃς δὲ
πρεσχών, ἐξ αὐτὸν αἱρεῖ Καίσαρα. ὃς δ'
ἐνθὶς ἀποδὼν χρόνου ὀλίγου, τὸν μὲν
τῷ κῇ τῷ πόλει συμφάντει, περὶ ὧν αὐτίκα ῥηθήσεται. ὕστερον δ' αὖθις τοῖς δυ-
τικοῖς ἐξ ἀροσβάλλων, αἱρεῖ πάλιν ἐξ τὸν παρὰ τῷ Δουκὸν Μιχαὴλ, ἐξ ἀποστέλλε-
ται πρὸς τὸν Ῥῆγα Πυλαίας τὸν Μαρρὲ, καί γε τῇ παρ' ἐκείνῳ δέδοται φυλακῇ. χρόνῳ δ'
ὕστερον τῆς διαταίσης Ἄννης ἀδελφῆς ὕστις Μαρρὲ, ἀπαμείβεται. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐς αὖ-
θις ἐρῶμεν.

C At Despota Michael in præsens quidem ob eventa narrata minutus copiis, quæ illi pleræque accesserant societate Principis Achajæ: Præterea a Sebastocratore Joanne Palæologo plurimis postea damnis affectus, adeo ut multum in arcto ipsi res essent cum Provinciarum, tum exercitus: missis ea de re Legatis ad Regem Apuliæ Manfredum suum generum, & magnas ab eo auxiliares copias adeptus, eas tradidit suo filio Nicephoro, suas itrenue in idem propositum, & opes, & operam conferenti; Hic cum Cæsare circa Tricoryphum acri prælio congressus, maximam strages Nicæensium dedit, alios plurimos partim occidit, partim cepit, ipsum denique captivum abduxit Cæsarem: qui pace deinde facta liber dimissus ea quæ mox referemus ad Urbem gessit: Et rursum cum Occi-
D dentalibus pugna inita, captus iterum est a Michaele Despota, & ad Regem Apuliæ Manfredum missus, ab eo custodiæ traditus est; insecuto deinde tempore cum Domina Anna sorore Manfredi permutatus. Sed hæc suis locis deinde referemus.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΧΥΜΕΡΗ ΜΙΚΑΗΛ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

GEORGII PACHYMERIS MICHAEL PALÆOLOGUS

SIVE

HISTORIA RERUM A MICHAELE PALÆOLOGO

ante Imperium & in Imperio geſtarum

LIBER SECUNDUS.

Edit. Rom. pag. 55.

CAPITA LIBRI SECUNDI.

CAP. I.

Vt Arſenius Patriarcha in ſolicitudine fuerit ob res Imperii.

CAP. II.

Vt Palæologum Antiſtites ſolverint juramentis & diris quibus tenebatur.

pag. 56. CAP. III.

Vt fidelitatis juramentum utrique Principi de novo præſtiterint; & quibus de novo additis cautionibus.

CAP. IV.

Vt Palæologus, & Proceres Imperatori Puero jurejurando caverint.

CAP. V.

Vt Palæologus evectus in Imperium regia liberalitate cunctos demeruerit.

CAP. VI.

Vt arces munierit nondum coronatus Palæologus.

CAP. VII.

Vt pacta conventa in coronatione tranſgreſſus ſit Palæologus.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΒΙΒΛΟΥ.

Κεφ. α'.

Οπως ὁ Πατριάρχης Αρσένιος ἐν φροντίσιν ἦν περὶ τῆς ἀρχῆς.

Κεφ. β'.

Οπως ἀνέσεσε τὸν Παλαιολόγον ἀρῶν αἷς ὑπέκειτο.

Κεφ. γ'.

Οπως ὤμοσεν τὸ ἐπ' ἀμφοτέροις δυλοίας ὅρκον Σωμαῖοι, καὶ ἐν ποίοις διορισμοῖς.

Κεφ. δ'.

Οπως ὤμοσεν ὁ Παλαιολόγος ἐπὶ τῷ παιδὶ καὶ οἱ μεγιστᾶνες.

Κεφ. ε'.

Οπως ὁ Παλαιολόγος καπεσὰς εἰς τὴν βασιλείαν ἐφιλοτιμεῖτο τοὺς μίγιστα.

Κεφ. ς'.

Οπως τὰς ἄκρας ἀχύρου καὶ πάπω στρθεὶς ὁ Παλαιολόγος.

Κεφ. ζ'.

Οπως παρελογίσατο τὰς συνθήκας ὁ στεφηφορίας ὁ Παλαιολόγος.

Κεφ. ι'.
Οπως ἐτέθη ὁ Παλαιολόγος ἐς τὸ παιδίον παρεωράθη.

CAP. VIII.
Ut Palæologus coronatus, Puer vero deſpectus fuerit.

Κεφ. θ'.
Οπως συφθὰς ὁ Μιχαὴλ ὑπεσκοῦτο τὰς πολλὰς ἐς λόγους ἐς πράξεις.

CAP. IX.
Ut coronatus Michaël multitudinem deliniverit verbis & factis.

Κεφ. ι'.
Οπως ὑποστρεψὰς ὁ Νύμφαιον μὲ τὸ παιδὸς ἀρίσβεις ἐδέχετο πανταχόθεν.

CAP. X.
Ut Palæologus reverſus cum Puero Nymphæum undecumque Legatos exceperit.

Κεφ. ια'.
Οπως ὁ τὸ βασιλέως ἀπάδελφος Ἰωάννης τὰ ἀξιώματα ἐλάμβανε.

CAP. XI.
Ut Imperatoris frater Joannes ad Dignitates ſit promotus.

Κεφ. ιβ'.
Οπως Μιχαὴλ ὁ δεσπότης ςενοχωρηθὰς πέμπει τὴ σύζυγον ἐς τὸν ἑαυτοῦ παρὰ τὴ βασιλέα.

CAP. XII.
Ut Michael Deſpota in arcto poſitus conjugem & filium ad Imperatorem miſerit.

Κεφ. ιγ'.
Οπως τὰς μεγιςᾶνας ἀξιώμασιν ἐτίμα ὁ κρατῶν.

CAP. XIII.
Ut Proceres Dignitatibus Imperator honoraverit.

Κεφ. ιδ'.
Οπως ἐκ σπουδῆς εἶχεν ὁ βασιλεὺς τὸ τὴν πόλιν ἑλεῖν, ἐς ὅπως Σηλυβρίαν εἶλεν.

CAP. XIV.
Ut Imperator ſtudium adhibuerit ad recuperandam Urbem; & ut Selebriam ceperit.

Καφ. ιε'.
Οπως ὁ Πατριάρχης Ἀρσένιος τὸ Πατριάρχου ὑπεξέςατο.

CAP. XV.
Ut Patriarcha Arſenius Patriarchatu ceſſerit.

Κεφ. ις'.
Οπως ὁ τὴ Ἐφέσου Νικηφόρος Πατριάρχης ἀπεκαθίδη.

CAP. XVI.
Ut Epheſi Epiſcopus Nicephorus Patriarcha ſit factus.

Κεφ. ιζ'.
Οπως ὁ Σάρδεων ἐς ὁ Θεσσαλονίκης ἐπὶ πᾶσι ὑ συνεφώνησαν τοῖς ἄλλοις.

CAP. XVII.
Ut Sardenſis & Theſſalonicenſis Epiſcopi non conſenſerint in ſubrogationem Patriarchæ.

Κεφ. ιη'.
Οπως ὁ Σάρδεων ἐς τὸν Σηλυβρίαν μοναχὸς ἀπεκείρατο.

CAP. XVIII.
Ut Sardenſis apud Selebriam in Monachum ſit detonſus.

Κεφ. ιθ'.
Οπως πολλοὶ τῆ Ἐκκλησιαςικῶν δι' ὀλίγου ἐτελεύτησαν.

CAP. XIX.
Ut multi Eccleſiaſticorum brevi tempore ſint mortui. Edit. Rom. pag. 56.

Κεφ. κ.
Περὶ τῆς ἐς τὸ Γαλατᾶ φρυρίου τὸ βασιλέως προσβολῆς.

CAP. XX.
De oppugnatione Arcis Galatæ per Imperatorem.

Κεφ. κα'.
Περὶ τὸ τελευτὸ τὸ βασιλέως Βασιλέου Βουλγαροκτόνου.

CAP. XXI.
De cadavere Imperatoris Baſilii Bulgaroctoni.

Κεφ. κβ'.
Οπως ὁ Πατριάρχων Νικηφόρος σὺν ἅμα βασιλεῖ κατελαμβάνει τὸ Νύμφαιον.

CAP. XXII.
Ut Patriarcha Nicephorus ſimul cum Imperatore venerit Nymphæum.

Κεφ. κγ'.
Οπως ὁ βασιλεὺς τὸν νέον Ἰωάννην ἀπεσκεύασε.

CAP. XXIII.
Ut Imperator Priores Imperatores exauctoraverit.

Κεφ. κδ'.
Τὰ ἐς τὸν χαλυβᾶν ἐς τὰς Πέρσας, ὅπως τοχάροις ὑπετάγησαν.

CAP. XXIV.
De Chalybis & Perſis, ut Tocharis ſint ſubjecti.

Κεφ. κε'.
Οπως εἶχον οἱ πρὶν βασιλῆς περὶ τοχάρους ἀκουσάντες.

CAP. XXV.
Ut ſe habuerint Priores Imperatores audita fama Tocharorum.

Κεφ. κς'.
Περὶ τῆς ἐς δύσιν ἐς ὅπως Καῖσαρ προσέβαλε ἐκ παρόδου τῆ Πόλει.

CAP. XXVI.
De rebus occidui; & ut Cæſar obiter Urbem tentaverit.

Κεφ. κζ'.
Οπως ἑάλω ἡ Πόλις τοῖς Ρωμαίοις.

CAP. XXVII.
Ut Urbs capta ſit a Romanis.

CAP. XXVIII.
De Primo a secretis Sennacherib quid is egerit audito Urbis captæ nuncio.

CAP. XXIX.
Ut audita sit ab Imperatore Urbis expugnatio.

CAP. XXX.
Gaudio Imperatoris super expugnatione Urbis.

CAP. XXXI.
Ut Imperator comitantibus Principibus ingressus in Urbem sit.

CAP. XXXII.
Ut se gesserit Imperator cum diversis Latinorum post ingressum in Urbem.

CAP. XXXIII.
Ut res Urbis ordinata sint ab Imperatore.

CAP. XXXIV.
Deliberatio Antistitum de Patriarcha Arsenio.

CAP. XXXV.
Ut Imperator puerum Joannem amoverit; & ut Italis amicitium attributum fuerit.

CAP. XXXVI.
De Legatis ad Papam, & Italos ab Imperatore missis.

Κεφ. κδ'.
Πωὶ τῶ Βρεττανικῶν Σεννακηρὶβ, τί ἐποίησε ἀκούσας τὴν τῶν Πόλεως ἅλωσιν.

Κεφ. κε'.
Ὅπως ἤκουσε τὴν βασιλεὺς ἡ ἡ Πόλεως ἅλωσις.

Κεφ. λ'.
Δημηγορία βασιλίως ἐπὶ τῇ ἁλώσει τῆς πόλεως.

Κεφ. λα'.
Ὅπως ὁ βασιλεὺς ἔσπευσεν εἰς τὴν πόλιν μὲ τῶν περὶ αὐτὸν ἀρχόντων.

Κεφ. λβ'.
Ὅπως προσωμίλησεν βασιλεὺς τοῖς τῶν Λατίνων φυλαῖς εἰσελθών.

Κεφ. λγ'.
Ὅπως ἐπῆλθεν τὰ τῶν πόλιν παρὰ βασιλίως.

Κεφ. λδ'.
Οἰκεῖαι ἦσαν αἱ περὶ τὸν Πατριάρχην Ἀρσενίου τῶν ἀρχιερέων βυλαί.

Κεφ. λε'.
Ὅπως ὁ βασιλεὺς ἐκ παιδὸς τὸν υἱὸν Ἰωάννην ἐποίει. καὶ ὅπως κατοικίζετο Ἰταλοί.

Κεφ. λϛ'.
Τὰ περὶ τῆς εἰς ἐς Πάπαν καὶ τῆς Ἰταλοὺς πρέσβεις τοῦ βασιλέως.

CAPUT I.

Ut Arſenius Patriarcha in ſolicitudine fuerit ob res Imperii.

Ἀρσενίῳ δὲ τῷ Πατριάρχῃ, οἷον ἀρξιφρονήσαντι καὶ ἐπὶ τῇ βασιλέως καταστάσει τῶν Παλαιολόγου ἀνάγκη, μεγάλη τις οὖσα καὶ ἀπαραίτητος. πλεῖ γὰρ ὀλίγων καὶ τότε καιρὸν οὐκ ἐχόντων, διὰ τὸ ἅπαν πολλῶν καὶ μεγάλων ὄντων βουλήσεσι, ἐφ' ᾗ ἐπίσχεσε, φασὶν οἱ ἄλλοι πάντες μιᾶς βουλῆς ὄντας καὶ γνώμης, ἀγαπητῶς ἔχοντες εἰ βασιλεύοιτο ὑπ' ἐκείνῳ. ἀρίστου γὰρ βασιλείαν εἶναι, οὐ τὴν πληρεῖ ὧν ὁλίθῳ τύχης τινὶ ἐξ λαγχάνειν καὶ τὴν αἰτίαν. οὐδὲ φησὶ τὴν γένεσ, ὡς ὧν παρεσφθαρέντες πολλαῖς λωθάναισι καὶ οἱ κάκιστοι, οὓς δὴ καὶ ἀποδοκιμάσειε ἂν ὁ ἀγαθὸς ἄρχων, καὶ ἐν ὑπαίθρῳ ἑξετάζεσθαι μόνα. ἀλλὰ τὴν ἐξ ἀρετὴ καὶ δοκιμασίας ἀεὶσης ὧν ἄρχειν μέλλοι. Λύπη γὰρ καὶ λυσιτελὴς τοῖς πλήθεσιν, ἡδόμενον τῶν ἐν ἀρχῇ καταστάντων, ἐπί τινι καὶ προσκλήθεσθαι. ἰατρὸν γὰρ οὐκ ἂν ἐκ τύχης, ὅτι μὴ ἐκ γένους οἷς οὐ ποιεῖν ὑγιείαν τοῖς νοσοῦσιν ἀξιόχρεων εἰ ποιεῖν. καὶ οἱ μὲ γένος ἢ κυβερνήσοντα ἐγκειτόμεθα, καὶ κατανοοῦμεν μᾶλλον ἢ κυβερνήτην ἐπιτρέπομεν τῇ νηΐ. κινδυνεύειν δ' οὕτω ἢ μᾶλλον καθάπαξ οὐ ὧν παιδεύσεως εἰς τὸ καλῶς βασιλεύειν δύμενον, ἀκίνδυνον εἶναι μάλιστα. ἅμα γοητεύοντα, καὶ ἅμα τρυφαῖς καὶ ἀπάταις παραληφθέντα βασιλικαῖς, ὑφηδυσύνας μὲν κολακείας, ἐκπόδων δ' οὔσης ἀληθείας, καὶ τῶν κακίστων ὡς καλλίστων ὑποκεχρημένων, ὡς ὁ παλαιὸς λόγος ἔχει, ὅτι ἐκ τῶν ἐμπλὴς βάττων, ἀκούειν ὧν ἐκ πολλῶν, τῇ ἅμα μὲν ἄρχοντι, ἅμα δὲ πάσχοντι. κἂν τις ἐνθεῖ ὑπογρύξῃ. ὡς δύσπνους ἐκ κάκιστος διηβάλλετο. ὡς ἢ παραίνεσιν πρόσεξιν ἐχόντων, οἱ δὲ καὶ τὰ γιγόμενα δυσχεραίνοντες, οὐδὲν ἧττον κολακεύουσι. Ἀποσιμήνοντες πλέον ἢ μετρεῖν ἢ ἄρχοντα, καὶ ἢ τύφον συναύξουσι. ἐκεῖνοι δ' ὥσπερ ἐπὶ σκηνῆς διάφορα προσωπεῖα περιτιθέμενοι, πρὸς τὸ ἀεὶσης βασιλεύειν τὸ γένος ἐχέγγυον εἶοντας. ὥσπερ ἐν ταῖς πράξεσι τῶν σπερμάτων καταβαλαῖς βασιλικῶν τινῶν δυνάμεων οἷς ἀεὶσῃ ὑγιμονίαν ἐνεσῶν. τοῦτα λέγοντες, ἐπίκειντο πλέον ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ καὶ συμφόρου, καὶ λοιπὸν προσαναχάζοντες σιωπῇ. καὶ γὰρ καὶ ὁ Παλαιολόγος ἐστῦδε συγκρατηθείς, τὰ αὐτὰ λέγων, καὶ ὡς τὶ μὴ ἄξιον ἢ ὑγιμονίας ἀεὶθεν καὶ ἐξ αὐτῶ, αἰσὶς ἐστῦδε ἐκείνου ἀποφαίζεται. πλεῖ καὶ πολλὰ τινὰ καταθεωρῶν ὑπιχνῦτα, πλεῖ μὲν Ἐκκλησίαν ἀνυφοῦν ὄνον, ὃς δ' ἱερωμένος καὶ πλέον τὰ μετρεῖν τιμᾷν, ἀξίας τὰ μεγίστας ἐκ τοὺς ἀξίους ἔχειν ἐκ πλεῖ προβιβάζειν, ἐκ κείσης ὑπεραποδέχεθαι δικαίας, ἐκ τὰς ἀρετὰς κεκοσμῆσθαι, ἐγκαθίσῃν. ὧν καὶ μάλα καὶ φρόνιμον, τὸν κακὸν Μιχαὴλ καὶ Σεβαχρεῖμ ἐπικαλούμενον, οὗ τῇ λόγῳ καὶ τῇ νόμῳ ἔχοντα, ἐκ

AT Arſenio Patriarchæ novarum ſolicitudinum initium attulit magne & ineluctabilis neceſſitas imminens evehendi Palæologum ad Imperium. Nam, præter paucos momentum non habentes, quod eorum ſuffragia multitudine contrariorum obruerentur; concordi omnes ſtudio in unam ſcotentiam deſiderumque conſpirabant Palæologo ut Imperatori ſerviendi. Vulgo ut optimum laudabant eum demum Principatus formam, quæ Principis delectum non prærogativæ generis addiceret, ac ſic permitteret arbitrio ſortis; cujus temerario judicio velut cæco alea caſu non ſolum indignus interdum præficeretur, ſed in ſummum ſæpe locum irreperent peſſimi homines; & omnino tales quos ſi ſatis exploraret gravis & eccurata cenſura, vix in infimum ſubditorum gradum admitteret. Tutiſſimum eſſe illum igitur eligendi modum quo vita ejus & mores qui promovendus eſt, ipſorum quibus eſt præfuturus ſubjiciuntur examini: iſtam enim rationem & populis æque utilem & ipſis Principibus; utique per eam intelligentibus cur & ed quid officii vocentur. Sane numquam diximus aptiſſimum fore illum ægro curando medicum, quem genus, aut fortuna commendarint. Et ſi ex genere gubernatorem navigaotes edſciverimus, demerſorem potius quam utilem fore imponemus navi, periculum porro eſſe ne qui ſunt in regno neti omnium ſint ineptiſſimi ad percipiendam inſtitutione diſciplinam, atque artem teſte adminiſtrandæ Reipublicæ, quippe quos & deliciæ, in quarum ſinu nutriuntur, & aſſiduæ imperaotium peſtes adulatorum greges, ita depravant, ut nec ſenſum habere veritatis aſſentationibus excluſæ, nec judicium recti & æqui, aut formam capere moderati regiminis valeant; utique eum qui eorum & latera obſident, & auribus inſidiantur individui comites ad gretiam loqui omnia parati, peſſima quæque, ut verus verl um habet, pulcherrimarum rerum eppellatione cohonellent, uſu ſubactis Principum aolmis ad iſta, & tolerandæ, & credendæ, adeo ut etiam libenter audiant viles illius fæcis hominum voces, quibus moduletam etiam ſibi videri ægrotantis Principis tuſſim putidiſſime gartiunt. Quibus ſi audeat intervenire quiſpiam ſapiens, & quæ vera & juſta ſunt hiſcere, contioun ut defectionem meditans, & homo nequiſſimus traducitur. Iis ſiquidem qui ſic imperant omnis admoditionis loco abſoluta & liberrima quidvis imperendi licentia eſt. Cum interim ipſi quoque qui ea moleſte ferunt, accinere aſſentatoribus conantur, & ultra omnem modum qualicumque Principi encomia vel maxima dicere, quibus ſcilicet magis, magiſque tumidus ejus animus inflatur. Atque hoc genus Principes diverſas ſibi ſervas velut in ſcena imponentes, ad optime imperandum abunde putant ſufficere generis regii claritatem, quaſi naſcentium in purpura primigenia ipſa ſemina vim quamdam arcanam ſecum ferrent, doctum ad præclare imperandum neceſſariarum præbutricem. Hæc dicentes exardeſcebant in impatientem inſtantiam videndi præpoſitum rebus verum Dominum, & corona dignum, ſeque compotes votorum, utpote ſubjectos Principi ejus formæ quam deſcripſerant. Is quoque ipſe quem iſta vocibus deſignabant, Palæologus eadem illa loquebatur. addens etiam ſe, ſi forte imperaret, & filium haberet non præditum do-

Edit. Rom. pag. 57.

pag. 58.

bus, artibusque ad bene regendum aptis, ultro abdicaturum redacturumque in ordinem. His inferebat promissiones magnificas perficiendarum, si declararetur Imperator, laudatarum & cunctis expetitarum rerum. Ecclesiam quidem sese in altissimum fastigium evecturum. Sacros vero Ministros honoraturum exquisitissime. Præterea Magistratus, & Præfecturas non nisi dignis ex primo ordine tributurum. Judiciorum curam suscepturum, ut juste ac sine calumnia fierent. æquique tenaces, & inflexibiles ad gratiam ei rei viros præfecturum. Cujus rei jam nunc specimen, & quasi pignus dedit in quodam notissimo tunc & omnium primo Judice, perdocto illo quidem & consultissimo juris, sed injustitia infami. unde illum malum Michaelem, & Senacheribum vulgo vocitabant, quem specie honoris in posterum coercuit. Extinctam enim prius dignitatem primi a Secretis refuscitans et tradidit: subjiciens sic illi Assessores multos probos viros a secretis, hoc est arcanis suffragiis judicaturos, & sic citra personarum acceptionem sine ullius respectu ac verecundia, quod justum esset decreturos. Polliceabatur etiam se se litteratos eximie culturum, prælaturumque cunctis. Ad hæc eximiam erga militarem ordinem caritatem promittebat, stipendiis ad diem numerandis, donativis repræsentandis. Eorum vero qui in bello cecidissent, & in obsequio Reipublicæ vitam profudissent, liberis, si quos reliquissent, debita patri præmia reddendo: in eoque tam diligentem fore, ut si cujus occisi militis uxor prægnans superfuisset, fœtus in ea concepti providentiam gereret: eique servari mortui parentis honorarla curaret. Injustarum porro exactionum, ne nomen quidem audiri passurum, nec locum daturum calumniis. unde jam nemo ad earum depulsionem singulari certamine decertaret; nemo contactu ferri candentis innocentiam probaret; Satis gnaro unoquoque Magistratuum magnum mali gravissimi sibi periculum impendere, si vel tantum conniveret, ut quivis delatus ad experimentum massæ candentis adigeretur. Spondebat quinetiam summam securitatem pacis publicæ, per quam etiam tenues, & prius egentes jam tantum abundarent, ut nec ipsis deforet facultas ostentandarum opum, & se familiamque domestica copia honestandi, omni prorsus metu vacuis. super omnia obedientissimum sese ut par est, Ecclesiæ præbiturum, & matris illam loco ducturum, nihilque non moliturum quod ad ejus statum, pacemque servandam videretur conducibile. In quo ut abundantius religionem ostentaret incitabatur spe comparationis a populo instituendæ factorum suorum ejus generis cum contrariis exemplis Imperatoris nuper defuncti, de quo sciebat invalusse suspicionem: haud magni eum facere Ecclesiæ auctoritatem, efferreque se in eam fastu regio. unde & contigerat eo regnante multas offensiones, & dolendi causas Patriarchæ offerri. adeo ut is jam non auderet suscipere patrocinium populi, nec deprecatorem se ingerere in periculis miserorum; quoniam non speraret se auditum iri, quantumvis æqua diceret. Tunc porro Patriarcha & il ex Antistitibus, qui futuri providentiam habebant, cogitationibus invicem adversis, & valide utrique in contraria incurrentibus distrahebantur. Quando enim bonum Imperii statum reputabant, prælarum ipsis, & populo salutare videbatur, administrari Rempublicam nomine, atque auctoritate simul junctis Principum duorum, alterius pupilli, & in perfectam ætatem debita cura educandi, alterius per se valentis, resque opera, consiloque propriis gerentis. Rursus cum extendebant animum in provi-

Edit. Rom. pag. 59.

A πῷ δοῦναί οἱ τὸ πρωτοσκρῆτις πάλαι σβιδὸν ἄξίωμα, τῷ οἱ θέλειν ἀσκρῆτις ὑποπεῖναι, ἐφ' ᾧ ἀδικάσας τὸ ἀπεξέδυτος κρῖναι. ἔτι τ' λόγον τιμῆσαι, τὸ τὴς ἐν λόγῳ περὶ πλείσυ ἔβ ἄλλων ποιεῖν. τὸ δὲ γε στρατιωτικὸν ὑπεραγαπᾶν, τὸ τὴς ἐκείνων αρετὴς κᾶν ἐν πολέμῳ πίπτωσι, κᾶν ἀποθάνωσιν, γονικὴς ἐγκαδέσεως τοῖς παισὶ, κᾶν τινιν αἱ γυναῖκες τῷ γάρσες ἔχοισ' τὸ κυοφορούμενον· εἰσπράξειν δ' ἀδίκων μὴ δ' ὁτοῦμα εἶναι, μὲ δὲ χώραν διδόναι βολαῖς. ἀργοῦντος μὲν τὸ ἐπὶ ταύτας μονομαχίᾳ, ἀργοῦντος δὲ ἓ τῷ σιδήρῳ, ὡς ἐπαρτιμένη τὸ κινδύνῳ μεῖζον, εἰ τὶς τολμῴη τῇ δωμαίνων, ἓ ἐν ἀρχαῖς ὑπέχων τὸν μύδρον καπαγκάζειν. τὰ δὲ τὴς πολιτείας ὅπως ἀρίβως ἐν εἰρλῴῃ ἓβπρᾴδαι, ὥστε τὸ τὸς ἀπορήτης τὸ ἱκανὸς τὴς πιεμείας ἔχοντας, ἐπιδεικνυμένης πὰ ὑπάρχοντα κιδρᾶδαι, τὸ τὸ παράπαν μὰ δικάσαι. Ἐπὶ πᾶσιν ὑπακούειν τῆς Ἐκκλησίας, τὸ μπῖρα ταύτῃ ὡς εἰκὸς ἡγεῖδαι, τὸ πᾶν τὸ εἰς καπασασιν αὐτῆς πραγματεΐδαι, ταῦτα δὲ προτρέδαι, ὅτι τὸ ἐν ὑποσίαις ὁ προβασιλεὺς ἐν τῷ καπαφρονεῖν τῇ ἐκείνης πρεσμίων, ἓ βασιλικῶς καπαπάρᾶδαι. ὥστε τὸ ἐπὶ ποσοῖς τὸν Παῖάρχην λυπεῖδαι, τὸ τὴν τὸ λαὸν προσασίαν ἀπροσποιεῖδαι, μηδὲν κᾶν δικαίως ὑπέρ τινων λέγοι, εἰσακούσεσθαι. ἐν οὖν πότε τῇ Πατριάρχῃ τὸ οἷς τὸ Ἀρχιερέων τὸ εἰς τὸ μέλλων προμηδὲς ἦν, δεινοί τινες λογισμοὶ πρὸς ἀμφότερα κρίνοντες. τὸ ἐκπράᾶδαι ἰσχυρὰ· ὅτι ἓβ πρὸς τὴν τῆς βασιλείας εὐτέλειαν ἀποβλέψασε, τὸ τὸ παρ' ἀμφοῖν βασιλέοιν, τὸ μὲν τεκομημένην, τὸ δ' ἐνεργοῦντος ἄρχᾶδαι, ὡς καλὸν ὁμῶ ἓ τῇ ὑπαίθρῳ σωπεῖσι καπεῖν. πρὸς δὲ τὸ τὰ μέλλοντα προσγενήσδαι, ἅμα μὲν ἐξ ὧν ἓ ἱκανὴν πλουσφορίαν ἐπὶ τ' ἀνδρὶ εἶχον ἐκ πλείσυ. ἅμα δὲ, τὸ ἐξ ὧν τότε ὑπιχνμένην καπίνων, ὑπεραποδιχομένους ἐμίσων τὰ κατὰ βυλὴν πραχδησόμενα. ὅτε δ' ἂν πάλιν πρὸς τὸ τὸ τὰ ἐκ τὴς ἀριδονικίας τὸ τὸ ἀπεξέδυτος· τὸ τὸ ἐπὶ δυσὶ σασιασὸν τὸ τὸ μάχιμον ἐπισασιον, τὰς δ' ἑκατέρωδεν ἐπιβυλὰς, τὸ τὰς ὑπαφὰς ἐνὸς ἐπὶ δάτερον, τὸ πῶς, τὸν ἐφ' ἑνὶ κίνδυνον παρὰ τὰ πρᾶσσαντος, διεφώνει τὸ ἀπιχόρδαν. εἶναι γὰρ τῶν βασιλέων, τὸ ἅπας χῶμα μὲν ἐρικτὸν, ἓ τὰ παντὸς ἄξιον, ὑποπτικὸν δ' ἅπως, ὥστε τὸ μὴ ὅσαν κακίαν, εἰδωλοποιῆσαι ἓβ' ἓ ὑπόφιαν, τὸ ὅσων μήτινας παρασυδάζων τὸν ἐπὶ τὴς ἀρχὴς, ὡς ὅπω μόνος ἀσφαλὴς βασιλεύοντα, ἂν τῷ τὰ μὲ ὄντα μεπίῃ. ᾧ δέ νις φρὸς ταῦτα τὸ ὑποσίδοι ν' ἂν πῇ μὲ τινιν ἄδικος δόξαι, τῷ μεταρχίᾳ ἐπιθέμδος, σοφόν τινα λόγον τῷ παλαιὸν ἐκ ζαγοφίας εἶναι τὸν ἐξαιρούμενα τὸν ἐπὶ νῇ δέξῃ τὴς ἀδικίας μῶμον, λέγοντα· εἴπερ ἀδικεῖν δεῖ, ὑπὲρ τυραννίδος κάλλιστον ἀδικεῖν. Ταῦτ' ἐκείνοις λογιζομένοις δῆς ἐποίει, τῷ παρὰ ταῦτα μὲν πλησίον ὄντα τὰ φράττειν. τὰναν δὲ φροσκρούοντων τὸς λογισμὸς, ἄρχοι φρὸς τὸ δρᾷν ὅσα, κᾶν ὅσοι

ἢ ὅρκων λύσιν τινὰ δ' ὅμως τὸ μάρτυρον. ἢ τῷ μὲν τὴν ἀρχὴν ἐγχειρίσειν ἑαυτῷ οἱ πλεῖστοι γίνοντ'), ἢ χεῖρ πάντες, ὅμως δ' ἐμπεδοῦν τοῖς φερωνύμοις ὅρκοις, ἁρπάσειν ἔχειν ὑπὲρ θατέρου θάτερον τὸ μή τι δεινὸν βουλεύσασθαι κατ' ἀλλήλων τοὺς βασιλέας, τῇ αὐτῶν ἑνότητι ἐνέμεσαν.

A sionem rerum futurarum; hinc quidem occurrebat quantum expectari boni poſſet ea Imperio Palæologi, de cujus & ſapientia, & bonitate, & fortitudine plene ſibi perſuaſi videbantur: eoque momento haud dubie propendebant in eam partem, quæ tali, tamque probato, & parato Imperatori, tam fauſta & optabilia, tum promittenti, tum idoneo præſtare, certam, & perpetuam collati jam honoris poſſeſſionem optabat. Iidem tamen ubi deinde reputabant ſecum quam tranquilla, concors, a diſſidiis, & factionibus ſecura, ſejunctaque ſit ſingularitas imperantis: e contrario quam infida, inſtabilis, ad rixarum, ſeditionum, & civilium tumultuum præſens periculum expoſita ſit duorum in uno Imperio ſocietas, quæ utrinque inſidiæ, quæ ſuſpiciones, quæ machinationes unuſcujuſque in æmulum; ad extremum quæ clades quamque tragicus exitus maneat imbecilliorem, poſtquam potentiori, aut feliciori ſuccubuerit, hæc inquam cogitantes revocabant, damnabantque vota illa ſua, & conſilia priora; toti videlicet defixi in imagine miſeriarum Imperii diſcordis. exiſtimari quippe vulgo Imperium rem in primis expetibilem, & quantovis bene pretio parandam: præſertim iis qui ejus guſtum experiendo perceperint. Idem porro eſſe ſuſpicioſiſſimum negotium: nec quieſcere unquam animos collegarum in ſuprema poteſtate, quin ſe inquietiſſime torqueant curis anxiis in ſe invicem intentis; imaginante unoquoque de alio infeſtiſſima quæque; & æque ambobus tam ſæpe ſine cauſa, quam ſemper ſine venia ſe ſo invicem inſidiarum capitalium ſuſpectos, imo reos & convictos habentibus; atque adeo in iſta inquietiſſima vigilia ſuſpicionum anxiarum, & iniquiſſimarum ſpem ac rationem ſecure regnandi fitam eſſe ducentibus. quod ſi cujus forte a vi ſcelerata, perfidiſque fraudibus in collegam abhorreat animus, & famam crudelitatis injuſtæ vereatur: occurret ſtatim in ſubſidium ambitionis contra humanitatem vetus e tragœdia oraculum quo edicitur; ſi jus violandum unquam ſit, minime vituperabilem, & maxime tempeſtivam ejus violandi cauſam eſſe plenam ſolidum acquiſitionem ſupremæ auctoritatis. Talia reputantes, & quæ ex iſtis pronum erat ſequi metuentes Eccleſiaſtici Proceres impelli ſe ſentiebant ad favendum ambitioni Palæologi; rurſus vero incurrentibus ex adverſo miſeratione pupilli Principis, ac fide in domum Auguſtam, ſegnes ad agendum, muti etiam ad loquendum quæ opus erant teddebantur. Vicit tamen divina prædeſtinatio quæ Imperium Michaeli deſponderat, nam ad huic Imperium decernendum, plerorumque ac ferme omnium ſententiæ conſpirarunt. Appoſitum id tamen in mutuam cautelam communi conſenſu temperamentum eſt, ut ambo Principes juramentis quam maxime horrendis, diris etiam execrabilibus additis obligarentur ad fidem invicem, caritatemque præſtandam, abſtinendumque a vi omni ac fraude, quæ in alterutrius perniciem tenderet.

Edit. Rom. pag. 60.

CAPUT II.

Ut Palæologum Antiſtites ſolverint juramentis, & diris quibus tenebatur.

Ἐτοίμως δ' ἀφ' ἑαυτῶν τὸ δοκοῦν τοῖς πρατομένοις πράττεσθαι, ἐφίσει τῷ πάππῳ γεγένθαι. ὡς δὲ αἱ γυναῖκαι συνθεῖαι τὸ Παλαιολόγῳ πρὸς τὸν πάππον τῷ βασιλίως, ἢ αἱ δ' ἀφορμεῖαν ἐμπεδώσας, ἢ μὲν μή τι κατὰ τὸ βασιλεῖον βουλεύσασθαι παράπαν πρασσόντα. ὡς ἐτῶν ἀράχνης ὁ τῆς Ἀρχιρίσκα σύλλογος τὰς συνθήκας ἑαυτῶν δίλυσε μὴ δὲ εἶναι τὸ τοιοῦτον κατὰ τὸ βασιλεύοντος κέκτησον βούλημα, ἀλλὰ μᾶλλον συμφρίαν τὰς βασιλείας ἢ συνάπρασιν ἀβέβαιος, κατὰ καιρὸν συμφορμίσα τὰς ἀρχὰς τῇ νέῳ τῆς βουθείας χρῆζοντι. τὰς πιστώσεις δὲ τῶν ὅρκων συμβάσας ἐπὶ τοσοῦτον τὸ ἰσχυρὸν ἴσχειν ἢ ἀβέβαιον, ὥστε ἓ τὰς προτέρας συνιέναι ταύτας, ὡς ἢ ἀμφοτέρας τὸν Παλαιολόγον ἐνέχεσθαι ἢ ποι τῷ νέῳ ἐπιβουλεύειν. ἢ μὲν δὴ, ἀλλὰ ἢ ἀντιτρόφως ἔζητει ἢ ἀρὰν τίθεσθαι, ἢ τὰς ὅρκους γίνεσθαι, εἴ ποι ἢ ὁ νέος κατ' αὐτῶν μελετήσας ἐπράξοιτο, ὡς ἐξ ἀνάγκης τοῖς αὐτοῖς ἐνέχεσθαι. προβαίνει ταῦτα, ἢ γραφαῖς οἱ ὅρκοι κατασφαλίζονται. ἢ ὁ γράφων ὁ τῆς πρωτοσυγκρήτης τετιμένος κακῶς ἐν-

B Ista porro vel occaſione vel prætextu novorum juramentorum facile ſacri Antiſtites relaxarunt, quod ad rem quæ agebatur, quamque multum optabant, putabatur neceſſarium. Siquidem ne novum juramentum rite a Palæologo conciperetur, videbatur obſtare adhuc vigens religio veteris juriſjurandi, quo ille Avo pueri Principis dudum ſacramento fidem addixerat, non in ipſius ramummodo perſonam, ſed in ſtirpem ejuſdem ac poſteros; additis etiam anathematum, ſi falleret, incurrendorum devotionibus ac diris. quæ nunc omnia cœtus Præſulum, ut telas araneárum diſrupit ac fecit irrita, magno conſenſu declarans: quod fieri Palæologum contigerat participem Imperii, nequaquam eſſe nefarium, & fidei jurate contrarium facimus; ſed utilem Reipublicæ collationem operæ in bonum
C Imperii, & conſervationem Principatus ei ad quem de jure ſpectabat, ſine ulla ſpe poteſtatis iſtius precariæ in prolem ſucceſſione tranſmittendæ; quæ ſalutaris tum Rei Romanæ cooperatio peropportuna & neceſſaria judicabatur imbecillæ, ac tali auxilio egenti pupilli Principis pueritiæ. Itaque nihil obſtante prioris ſacramenti religione, novum juramentum ratum fore, inviolabilemque firmitatem habiturum. quippe cum neutra conventio quidquam alteri contrarium habeat, quominus ambæ valere ſimul poſſint: unde fore, ut duobus deinceps totidem ſoederum ſacramento ſancitorum vinculis conſtrictus Palæologus teneretur, & ſi ullas umquam Collegæ Puero inſidias ſtrueret, duplicis perjurii reus foret. Quæ Palæologus admittens viciſſim perlit devinciri mutuo quoque juramento ad ſecuritatem ſuam adoleſcentulum Imperatorem; imprecando & ipſum ſibi diras, & anathema ſtatim inevitabiliter incurrendum, ſi quidquam umquam adverſus Palæologum machinaretur aut ageret. Hæc uti convenerat proceſſerunt; conceptis utrinque juramentis; & re tota in publicas rite tabulas relata ad memoriam firmitaremque irrevocabilem: ſcribente iſta, & authenticis commentariis mandante Malo illo, quem diximus, antiquato prius, & ejus cauſa repoſito Primi a Secretis officio donatum.

CAPUT III.

Ut fidelitatis juramentum utrique Principi Romani præſtiterint; & quibus de novo additis cautionibus.

Edit. Rom. pag. 61.

EDictum quoque eſt, ut per omnes Romano Imperio ſubjectas regiones, omnes utrique pariter Principi ſacramento fidem obſequiumque ſuum de more obligarent. Sed ad majorem utriuſque ſecuritatem conſuetæ talium formulæ adjungere tunc viſum, Deo ſimiliter teſte firmatam profeſſionem & promiſſionem univerſi populi, bello & inexpiabili odio perſequendi eum e duobus, cujus eſſent in Collegæ vitam, vel neſaria vis, vel inſidiæ deprehenſæ. Tali extraordinario additamento populare juramentum cumulatum metu magis, ut opinor, nimio proclivis in Regni ſocietate diſſenſionis, quam ulla ſatis magna utilitate remedii ad tantum mali prævertendum ancipitis. Nam ſi recte quis æſtimet, iſtud profitentes, belli jam tum civilis, & internecini ſignum tollebant, ex prona & vix evitabili ſuſpicione, facila ac cito exarſuri. Cæterum qualicumque conſilio, iſta ſic tunc decreta, & executioni mandata ſunt: Romanis ubique viritim univerſis, impoſita ſacris Evangeliis manu, juran-

A Τάττεται δὲ, τοὺς ἐπιδίκους τῆς Ῥωμαΐδος ἀμφοῖν ἐπ' ἀμφοτέροις ὅρκοις δυλείαν τὸ σωμᾶς. πλὴν προσέκειντο τοῖς σωμᾶσι μίσος ἐπ' ἀσφαλείᾳ ἑ ἀμφοτέρων μείζον, ἢ μὴν ἕτοιμον εἶναι τὸ ὑπήκοον, ἐπ' ἐκεῖνον ὁρμᾶν φονεύσοντ χειρὶ, ὃς ἂν ἐπιβουλεύσοι θατέρῳ. ἀρκοῦσαν γὰρ μὴ ἕ ἄλλων τὸν τὸν, καὶ φόβον εἶμαι ἢ χρείαν ἀλυθείαν. εἰδ' ὅμως, ἀλλ' ὑδὲν ἂν κατάγοια τὶς μεῖζον, ἕ ταῦτα πραττόντων, ἃ τὸ, ἐμφυλίους πολέμους τῇ κοινῇ ἀρξεσθαι, εἶτοτε τῶν συμβαία. ὅμως ἐδόκει ταῦτα, καὶ εἰς ἔργον τὰ βουλεύματα φέρεσθαι· χεῖρα τιγαρὰν ἐτίθουν, καὶ ἐπὶ ἕ ἁγίων Εὐαγγελίων B ὄμνυον, ἢ μὴν καὶ ἀμφοτέρους δυλεύειν, καὶ τῶν ἐκτελεῖν.

mentum utrique Principi concorditer Impetranti, ſubjectionemque præſtituros; & ſi quis ipſorum in alterum inſurgeret, auctorem injuriæ publice ulturos.

CAPUT IV.

Ut Palæologus collega pueri Imperatoris declaratus ſit.

JAmque aderat inaugurationi deſignati Auguſti dicta dies, quæ fuit, ut dictum eſt, Kalendæ Januariæ, quando is qui ad Imperium evehebatur juramenta, de quibus conveneratˎ, Primus conceptis verbis protulit, fidem per ea obligans puero Principi; non ut ei ſubditus futurus; ſed ut conſulturus ac ſuggeſturus opportuna, nihilque in ipſum inſidioſe moliturus. Jurarunt poſt ipſum Optimates ſe utrique ſubditos futuros, & ſi quis ipſorum inſidiaretur alteri, ſtatim ultionem de inſidiatore ſumpturos. Sic conſummata juramentorum ceremonia, deſignatus Princeps ſcuto regio inſedit, utroque prius pede imperatoriis inſignibus ornato: & manibus hinc quidem Antiſtitum, inde Optimatum ſublatus, acclamationibus & plauſu, quibus excipi novi Imperatores ſolent, ab univerſis ſalutatus, & Auguſtus declaratus eſt.

C Τέως δ' ἡ νυξὶ παρῆν, ἥτις ἦν, ὡς ἐρρήθη, Ἐκατομβαιὼνος Νουμηνία. ἐν ᾗπερ τὸν αὐτὸς ὁ εἰς βασιλείαν προβιβαζόμενος ὤμνυεν ὑπὲρ τῷ παιδὸς τὰ εἰκότα ἑ βασιλίως. πλὴν οὐχ ὡς δυλεύσων, ἀλλ' ὡς συμβουλεύσων ἐκείνῳ, ἑ μηδὲν ἀπόκρυφον μελετήσων κατ' ἐπιβουλήν. ὤμνυον δὲ ἡ οἱ μεγιστᾶνες, ἡ ὡς δυλεύσοντες ἀμφοτέροις, ἡ ὡς ἀμυνοῦντες αὐτίκα, ἤν πᾳ τὶς ἐπιβουλεύσῃ τῇ ἐπιβουλευθέντι. ἡ ὅπῳ τελευτῶντ τῷ ὅρκων, αὐτὸς βασιλικῷ ἐνίζανε ὁ εἰς ἑ βασιλείαν ἑτοιμαζόμενος. πρῶτον τὸ πόδε, τοῖς βασιλικοῖς συμβόλοις ἐναρμοσθεὶς ἡ χερσὶν, ἔνθεν μὲν Ἀρχιερέων, ἔνθεν δὲ μεγιστάνων αἰρθεὶς, ἀναπεμπόμενός τε πάππος ἡ κράτος παρὰ πάντων ἐμεγαλύνετό τε ἡ ἐφημίζετο.

CAPUT V.

Ut Palæologus evectus in Imperium regia liberalitate cunctos demeruerit.

pag. 62.

INde Senatores quidem officiis pro cujuſque meritis honorabantur; & aliis alia partim donabantur, partim promittebantur. Fratrem vero Joannem tum adhuc Magnum Domeſticum Sebaſtocratoris ornare dignitate æquum eenſuit, & ei Conſtantini Tornicii filiam matrimonio conjunxit, deſtinatam dignitatem in tempus aliud differens. Alterum vero Fratrum Conſtantinum in privata tunc quidem adhuc reliquit ſorte; ſuo tempore creare ipſum Cæſarem

D Τὸ δ' ἐντεῦθεν, οἱ μὲν ἀ γερουσίας προσάκτωρ ἀφρικῶς ἐνεμοῦντο. ἡ ἄλλος μὲν ἄλλα τὰ μὲν ἐδίδοτο, τὰ δ' ἐν ὑποχείρῳ ἦνω, ἢ δ' αὐτάδελφον Ἰωάννην μέγαν Δομέστικον ὄντα, ἢ τῷ Τορνικίῳ Κωνσταντίνῳ θυγατέρα πρὸς γάμου κοινωνίαν συνάρμοσε, καὶ ἐν ἀναβολαῖς ἐᾷ τὸ ἀξίωμα. θάτερον δὲ τῶν ἀδελφῶν Κων-

Καισαρεῖον, ἔτι ἔχοντα ἐν ἰδιώταις καὶ καιρὸν τιμᾶν αὐτὸς Καίσαρα προθυμούμενος, συνάρμοττε δὲ καὶ αὐτῇ πρὸς γάμον ἡ τῆ Βρανᾶ παῖδα, εὐγενῆ οὖσαν. σοφός τι ποιῶν, καὶ τὰς ἐν τέλει τοῖς κήδεσι προσποιούμενος, καὶ τὰς μὲν ἀγρυπνίας οὕτω μεγαλοπρεπῶς ἐθεράπευε, προνοίας τούτοις ἐπαύξων καὶ προεδρίας, καὶ χαίρειν ἀφιεὶς πᾶσι, τῷ ἀγαθῶν τὰ μὲν λαμβάνουσι, τὰ δ' ἐλπίζουσι. τὸ δὲ στρατιωτικὸν τε καὶ πλῆθος, τὰς μὲν καθημερινὰς φιλοτιμίας ὤφελε, καὶ χρυσοβούλλοις τὰ ὑπερχρέα τῶν πλήθων. καὶ πρὸς τὸ μέλλον εὐθυμίτερος καθίστα, ὡς ἀδαπάνῳ τῇ τῆς ζωῆς προνοίας, καὶ τὰ διδόμενα στερήσια τοῖς παισὶν ἔξοντας, τοὺς δ' ἐθρέπτους, ἀνοιγυὸς φυλακὰς, καὶ χεῖρα δημοσίων λυτρώσεων τοῖς ὠφλικόσι. ὑποφειδεῖς τε τῶν πρὸς ζωὴν διδοὺς ἀφθονώτερα. καὶ γὰ τοῖς ἰδιοπαθέσιν ἀμυῶν, καὶ φιλοτιμώτερον προχέων τὸ δαψιλές. ὥσ' εἶναι ἅμα μὲν ἀνεσιγκῶν περὶ τὰ τινα, καὶ ἅμα προβαίνειν γράμμα βασιλικὸν προσάπτον ἑκάστῳ τῶν παρὰ βούλησιν, οἷ καὶ δυσχεῖνες ὕστερον, ἀπελάμβανε τὰ προσεπαγόμενα. κἂν πᾶ τις ἐφ' οἷς ἤχθε σχολάσειεν τὸ γράμμα τῆς χάριτος προῦτεινεν, ὡδὶς φανὲν δεύτερας ἰνδικτιῶνος ὄν, τῷ δόσιν ἀπολαμβάνειν, ὡς ἐν καιρῷ μηδὲν ἀκεβείας καὶ προσοχῆς ἔχον τὸ γεγονός. τότε δὲ καὶ πολλὰ ἄττα τῶν κοινῶν ταμιείων ἐξιφόρει, καὶ δημηγορῶν τοῖς συνειλεγμένοις πρὸς χάριν ἄπασαν, ὑπ' ἀμφοτέροις ἐκείνοις ἐξέλωλει τὰ χάλαστα. χύδην ἐκχέοντα κωφὸν σωλίγουσιν. ἰδοὺ ταῦτα.

A habens in animo. dedit autem & huic uxorem Branæ filiam sane prænobilem, sapienti consilio affinitatibus Patricios sibi devinciens. Et Senatores quidem hunc modum magnifice demeruit; pensiones iis adaugens; & dona superadditis cumulans; eunctisque gaudendi materiam offerens, honorum vel collatorum præsenti fructu, vel certa promissorum expectatione. Jam exercitum ac plebem varie delinivit. nam & plerosque quotidianis donativis juvit; & quibus per diplomata bullis aureis munita promissum aliquid fuerat, cum fide repræsentavit. Sic illos in futurum securos, & bene animatos efficiens, utpote jam certos processura ipsis & liberis eorum in omne tempus ad victum decreta subsidia, & frumenti demensa constituta. Plebem vero præcipue demulsit aperiendis custodiis, & iis qui fisco quid deberent, nec solvendo essent, liberis dimittendis. præterea largiendo liberaliter alimenta, & passos injuriam consolando, vexatoribus eorum condigno supplicio mulctatis. & inerat multa popularitas in modo hæc agendi, facilitate & amabilissima benignitate largientis, dona per se grata multo reddente gratiora. quippe non raro flatim ac quis de sua quapiam necessitate retulerat ad Principem, is sine mora diploma regium ipsi quod postulabat asserens in manum dabat. unde is lætus abibat; etsi nonnumquam non nisi post biennium pensio numeranda perscriberetur. Quod si quem, ubi scriptum legerat, tæderet moræ, referretque diploma, & gratiam repræsentari poscereț; placidus ille ac renidens recognoscebat scriptum: & ubi vera dilatum in secundam indictionem donum videbat, ultro damnabat scripturam, quasi a parum attento minimeque astricto mentem suam Librario formatam, jubebatque corrigi. His & similibus de causis profundebat largiter ærario prius regio conditas opes. & ad

B

C

concionem passim loquens omnia ad popularem gratiam composita, utraque mox manu hauriebat e publico thesauro vim pecuniæ ingentem, effusissime projiciens quæ avidissime colligebantur. Hæc quidem sic se habebant.

CAPUT VI.

Ut Arces munierit nondum coronatus Palæologus.

Κλεῖσις μὲν, καταχυρῶν τὰς ἄκρας φρούρῳ ποσίμῳ, ἅμα δὲ καὶ δηλοποιούμενος αὐτῇ προσώπῳ ἡ τῆς βασιλείας ἀπόρρυσις, ἐπὶ Φιλαδελφείας ἴεναι χωρεῖ, λιπὼν ἡ νέον ἐν Μαγνησίᾳ, βασιλικὰς ὡς ἔδει θεραπεύομενον. συνέπετο δὲ οἱ ἅπαν τὸ στρατιωτικὸν προαπαίζον τῶ βασιλέως, μεθ' ὅτι πλείστης ἱλαρότητος, καὶ ἅμα τὸ ποιεῖν ὁρμᾶς ἕτοιμον, ὅπου γε καθ' ὧν ἴοι, προθύμως πολεμησόμενος. ἡ μέντοι γε Πατριάρχου εἰς Νίκαιαν ἀποπέμπει, μετ' ὀλίγον καταλαβεῖν καὶ αὐτὸς ὑπερκύψας, συναμα τῇ νέᾳ καισωθησόμενος καὶ ἀμφότεροι. ἀ μὲν ὧν Πατριάρχας συνάμα τῷ κλήρῳ καὶ τῆς Αρχιερωσύνῃ, συναξάμενος τὰ εἰκότα τοῖς βασιλεῦσι, τῆς ἐπὶ Νίκαιαν ἔπεσπε. ὁ δὲ γε βασιλεὺς τὰς δυνάμεις ἀναλαβὼν καὶ συναξας συνάμα τῇ τῆς ἐν τέλει, ἐπὶ Φιλαδέλφειαν ἤλαυνε. καὶ δὴ ἐπιὼν τῇ πόλει, ἐκαθέζετο τὰς ἄκρας ὠχύρα, τὰς μὲν πίστεως, ἄλλως δ' ἐκείθεν διεχόμενος κατόπτας, καὶ δώροις ὡς οἷόν τε φιλοτιμούμενος, προθύμως εἰς φυλακὴν ποιῶν καὶ θεραπαινίδος ἐλπίσι χρηστῆς καθιστάς. φρουρὰς δ' ἐκείθεν μικρὸν καὶ τὰ κύ-

D

Cæterum ille operæpretium se facturum Edit. Rom. tatus, si arces muniret, simul & præ- pag. 63. senti conspectu exhibiturus populis, qui ejus acclamationi non interfuerant, specimen sibi ederet supremæ potestatis, Philadelphiam decrevit proficisci, relicto Puero Collega Magnesiæ cum regio, uti par erat, fastigio. secutus eum est universus exercitus circumdans Principem cum omnibus & veris indictis benevolentiæ summæ, alacritatem quoque maximam præferens ad quosvis subeundos labores, pugnandumque ubicumque & adversus quoscumque duceret. Patriarcham interim Nicæam præmittit, brevi eodem secuturum se pollicitus cum Puero Augusto, regli diadematis una cum illo rite assumendi gratia. Quare Arsenius cum Clero & Præsulibus valedicto Augustis Nicæam versus iter tenuit. Imperator vero sumptis secum copiis, salutatis in digressu Optimatibus, Philadelphiam profectus, inde muniendis arcibus curam impendit, missens ad eas Præsidiarios, accersitosque quos illic fuerant benigne accipiens, & donativis pro copia præsenti magnificis, liberalissimisque promissis bene animatos ad perseverandum in fide custodiæ creditæ, speque plenos optima remittens unde venerant. Hinc paulum progressus cuncta per circuitum lustravit, & hos quidem allocutionibus benignis, alios largitionibus, quosdam pro-

missis demeruit. Fuit ubi & terrorem clementiæ subinscereet, denique ibi omnia, auctoritate ac sapientia majestatem Imperii decente constituit, & ad securitatem in posterum prædictis idoneis firmavit. Imminebat enim in rerum occiduarum curam, cum non ignoraret inhiare rebus novis qui plurimum illic poterant, & ad detrectandum obsequium, jugumque palam excutiendum nihil nisi commodam occasionem expectare. Indidem etiam Legatos ad Petras misit, partim ut illis significaret suam evectionem in Imperium, quæ grata ipsis fuit, ob priorem ejus notitiam, & amicitiam veterem: Partim ut Sultani quædam interius communicarent de modo & causis mutationis nuper factæ, quæ illum averterent a metuendo inde quidquam sinistrum hæredi Theodori prioris Imperatoris sibi olim non ignoti, quinetiam amicissimi. His peractis celerrime reversus, assumpto secum Joanne puero, cum splendido apparatu, pompaque magnifica numerosissimi satellitii Nicæam iter intendit. quo ut pervenerunt, nihil cunctati, non enim tempus terere sinebat solicitudo rerum occiduarum, statim se accingere cœperunt ad solemnem coronationem. in qua eventus ostendit frustra speratum ab universis, ut, quemadmodum convenerat, prior Imperatorio diademate insigniretur & Augustus acclamaretur Adolescentulus, præireturque cunctis in pompa triumphali, quæ tali occasione coronationis Imperatorum solet instituì: Palæologus vero & hujus conjux secundo post illum ordine procederet.

Edit. Rom. pag. 64.

A κλῆρ πεμπλθών, ἡ μὲν προσλαλιᾶς ἀγαθὰς, πὸς δὲ φιλοτιμίας, πὸς δὲ ἡ ὑποχίνσιν. ἔτι δ' ὁ ἡ φόβου χειρὸς ὑμιρέμενος, τὸ παραπίπτον βασιλικῶς μετρχόμενος, ὡς εἶδον τὰ τῆκὸ καθίσα, ἡ ἀσφαλίστερον φροφοῖς κατοχύρω. εἰχε δὲ ἡ ἐπὶ Δύσιν μίεμιν, ὡς ἐπίμας πρὸς τὸ ἀφλιαῖν ὄτον, οἱ δικαιρίας τοὶς ἐπιδράττοντο. ὅθεν ἐ πρίσβεις εἰς Πέτρας ἐξαπορείλας. πτο μὲν, δολόεντας εἰς ἐ ἀρχὰς καθίστα, ἵν ἡ ἀπερβὼς ἰδόντες ἤθεσιν. πτο δὲ, ἐ πῆ Σελτὰν περὶ ἕ ἐκεῖ πραγμάτων κοινολογεσμένος, ὰ δὲ τύφ ἀγνοῦντι ἐ βασιλέυσιτα, ἀλλ' ἐς τὰ μάλιτα φίλα ὄντι, αὐτὸς πλαπαχίνων ὑποτριφας, ἐ ἐ παῖδα παραλαβὼν ὑπὸ πολλῇ τρυφῇτι ἡ δαψοφοίᾳ μεγίτῃ, ἐ ἐπὶ ἐ Νικαίας ἤπιτιν. ὡς δ' ἐπίσπιτον μὴ μιθλόντας (ὰ δὲ δὴ λὼ ἀμελῶν περὶ τῆ ἀρχῶν σπουδαίος) ἁΐδὼς ἁτραπίζοντο τὰ τῆς ταιτιώσιως. ἐλπίζόντων πάντων, ὃ δὴ ἡ συγκείμβον λὼ, ταιτιωθῆναι μὲν ἐ τὸν βασιλικὸς ἡ πρῶτος ἁφαιθῆναι στεφανδίτια, ἡ προπαίζειν τὸν θείαμβον. ἐκεῖνον δὲ ἡ ἐκεῖνα σύζυγον ἐν ὑπέρῳ στεφανοθίτας, τῆ πρώτῳ μιθίφθαι χῆ βασιλικῶ ἡ σωιθῆν προίλθσιν.

CAPUT VII.

Ut pacta conventa in Coronatione trangressus sit Palæologus.

HOc vero fuit impingere in limen, & a primis aberrare carceribus per dolum & fœderis infractionem: ex quo fœdo principio in quem finem proclivis esset prolapsio, nemo fere prudentium non sentiebat. verum præoccupati beneficiis, & suspensi spebus plerique potentiorum tacuerunt; linguas enim omnium, perpaucis exceptis, ambitiosæ largitiones devinxerant, ut quivis taciti ferrent. quidam etiam a Patre Pueri quæ non voluerant passi, dulcedinem vindictæ quamdam degustabant in depressione filii ejus a quo se affectos injuria putabant, quare hoc ipsis jucundum accidebat. Patriarcha totus incumbens ad sperandum quod optabat, rata videlicet pacta conventa in summa rei fore, nihil in his magnopere scrutari voluit, unde nec nisi sero quid pararetur sensit. Palæologus autem totam jam ante machinam cum quibusdam Antistitum sibi magis obnoxiis composuerat, clam ipsos conveniens, & factu indignum, absurdumque affirmans, Puerulum tationis haud compotem Augusto diademate, ceremonia religiosissima, celebritate amplissima decorari: plaususque & acclamationum primas ferre: se vero ætatis perfectæ virum, tota vita gerendis negotiis maximis tritum, assectam larvati ornamento incongruo Infantuli traduci regia pompa, & plane triumphari: quibus illi se persuasos fassi, sponderunt daturos operam, ut Patriarcha coronatione Pueri in præsens supersederet, specie illius in tempus magis opportunum differendæ. Porro consequens hinc futurum, ut si Puer ea die non ornaretur Imperatoria corona, in honore acclamationis & cunctis id genus auspiciorum ac jurium prærogativis omnino ei subjungeretur, cui soli ea celebritate diadema Imperii augustis ritibus esset impositum. Cæterum, addebant, utendum arte, ac gubernandum arcano consi-

B

C Τὸ δ' λὼ ἐκ πρώτης ἀρπιμείας δόλος χῆ παρασπόνδησις, οἷς οἷον ἤξον πέλος, οὐδὶν τὸ παράπαν ἀγνοῦδν τῶς πολλοῖς. οἱ μὲν ἐωι ἐν πόλει προκατελήφθισαν ὠ παθόντες, ἡ ὧ ἦσι τυχὸν ἐλπίζοντες. ἐπίδοσι δὲ αὐτῇ τὰς γλώσσας, πλὼ ὀλίγων τινῶν, τὰ φιλοτιμήματα, ἡ εἶχον ἡσύχως καθ' ὅτι πραχθεῖν. τινὶς δὲ τῇ κακῶς παθόντων εἰς ἄμυναν λογιζόμβοι τὸν τοῦ παιδὸς καπαρόησιν, χῆ προσίχαιρον. ὁ μέντοι γε Πατριάρχης ἐπὶ ἡ αὐτὸς ἐν ἐλπίσιν λὼ τοῦ μηδέτι παραβαθῆναι τῇ συγκειμένων, ἡ οὐδέν τι προσεξερεύνα, ἐκεῖνος δέ τισι τῇ Αρχηγέων τὸ σκέμμα κοινωσάμβος. ἡ ὡς οὐκ ἄξιον ἐπ παιδὶ ὄντι, ἡ τὸν ἡλικίαν ἀτελῆ, τὸν τῆς βασιλείας ταιτίσιν προσδιέχθαι, ἡ οἱ προβιβάσοις ὕδε ἐ τὸν βίον καπιτερφόσ ἐν πράγμασι, προηγεῖθαι ἐν θελάμβοις ἡ ἀφομείας, ἐθάρρει λαβὼν ὑποχίσεις, ὡς χῆ αὐτοὺς ἀξιώσιας ταῦτα ἐ ὡς δικαίοις προσκομένους τοῖς λεγομένοις ἔχειν ἡ τὸν Πατριάρχιν συμπάθειν, τὰς ἐπὶ τῇ παιδὶ ἁναρρίσεις πρὸς τὸ παρὸν ἀναβάλλεθαι ὡς ἐγκαίρως ταιτιωθησομένῳ. εἶπτο δὲ πάντως ἐντεῦθεν οἱ μὲ βασιλικῶς τίφοτο, χῆν τοῖς ἱφομείοις ἡ πᾶσιν ἑτέρος τοῦ ἤδη ταιτιωθίτος καθυτερῆν. πλὴν D στρυσίον ἔλεγον τὸν ἐγχείρισιν. ἐ ἅμα τὸν μέλλοντα, κιτῶν τὰ περὶ τούτω, ὅπως μὴ ἡ προικιθόμβος τὸ τίφος δόσιν τοῖς ταιτιώσιος ὑπέρθοιτο.

E

lio negotium, nec prius de tali re hiſcendum, quam jam inchoata communis inaugurationis cæremonia; ne præmature quid ſtrueretur ſentiens is qui diadema erat impoſiturus, totam ſolemnitatem, & ex æquo coronationem utriuſque differendam in tempus aliud decerneret.

CAPUT VIII.

Ut Palæologus coronatus, Puer vero deſpectus fuerit.

Ἦν ναῦπα, ᾗ ἡ Κυρία τῇ ἡμερῶν παρῆν, ᾗ πάντ' ἐξεπὰ ἦσαν. Ἐ Ἀρχιερεῖς πὰς τολὰς ἐνδύπας πὰς ἱερὰς, ἀρὸς τὸ πὰ πᾶς τελε- ῶς ἐνεργεῖν ἑτοίμως ἔχον, ᾗ πὰς βασιλίσπας πιεμίμνον. ἀλλ' ὠθέως απέπαι τὸ σαίμμα, ᾗ παραχὴ λὼ, τῇ μὲν ναῦπα, τῇ δ' ἐαείνα λεγόπων. τῇ δέ γε πᾶς γιμρείας τινὲς Ἐ ἀροσπαίλουν καπᾶς δρᾶν τὸ παιδίον ᾗ διαχρᾶσθαι, εἰ ἄλλως φρέππειν ἡ Ἐκκλησία βούλοπο. λόγοι γοῦν ἐγένοπο, ᾗ διφιλονείκουν. ὁ δὲ Πανειάρχης ἐν ἀμηχανίᾳ λὼ, Ἐ ὡς εἶχε εἰς ἀροσιθεῖν. παράρχεπο ἀ ἡμέρα, τῇ συμφωνῶν ὰ ἔχον. μόλις ἶων ᾗ μῇ ἢ πολλὼ ᾠφιλονεικίαν οἱ Ἀρχιερεῖς πάνπες, πλὼ πινῶν ὑποκλίνοιπο. ἦσαν δ' ὅπως, Ἀνδρόνικος ὁ τῇ Σάρδων, ᾗ Μανὼλ ὁ Θεσσαλονίκης ἀ πὸ πίπλων Ψαρᾶς, ᾗ Διεύπαπος. ἀλλ' ἀ τῇ Σάρδων ἅμα πῇ πὸν Πανειάρχὼ ποιδιῶσαι, Ἐ ἀυπὸς συνεπείθπο, πὰ ποδὰ συμβαλόμενα τῇ ααπᾶθέσθαι πῦ ἑ κῇ ἢ Ὀρεσιάδα Ἀνδρέου πόλως Γερμανῦ. ἔπι δὲ Γρηγορίᾳ Ἀγαύρας, ᾗ πὸ Μελαγγίαν Κωνσπαπίνα. ὁ δὲ γ' Ἐφέσου Νικηφόρος ὠλαβὰς ὢν ἀνὰρ ᾗ πίμιος ὡς ὑποσέσι πὸ ὑποφαπόμενον, ὡς ἐν ἁπλόπητι ζῶν, ᾗ ὠθὺς σωφρόνιζεν. πὸν Ἴπαρχον ᾗ ἄλλοι πολλοί. ὁ δὲ Παξιάρχης ἶγεν μὲν ἀπαθὲς· ὡς εἶχε δὲ ὅπι φράπει, πολλῆς πῆς ἀνάγκης πιεσάσης. τῇ δὲ καθυπέγραφεν μὲν ὑπὸ πὸ ἐγνωσμένα, τῇ δέ γε Θεσσαλονίκης ὑδ' ἀκυρὰ ναῦν ἦσαν, μηδ' ἄρσις ὡσὶ δίκαδαι καπαδεχομένῳ. πὸν γὰρ πῆς βασιλείας κληρονόμον, φρόνον ἐξίου ἐν πᾶσι γίγνιδαι. ὡς δὲ πὸ Μάρκυ ὑπεμιμνήσκεπο, ᾗ πέμπων ὁ βασιλέων καπανοήδζεν, ὡς αὐπὸς εἴη ὁ προαγγέλλων πῶ βασιλέως ἐν ἰδιώπαις ἔπι πελουῦνι, ζῶνπος πῦ βασιλέως, ἑαῦπος ᾗ προσαμολόγει, ᾗ ἕποιμον ἑαυπὸν παρέχει δίκιδαί πε ᾗ εἴργειν, ὅπερ ἐν ἅπασι προηγεῖπο ὁ κῇ κληρονομίαν βασιλές. ὡς δ' ἐκείνῳ παρέσων, ᾗ πὸ παιδίον διαμιώνπος καπαιῶσαι πὸ παιπιδιῶσαι μόνον ἐκεῖνον, ᾗ αὐπὸν ἀγαπᾷν· ᾗ δὴ πούπε πρὸς πὸν Ἀρχιερέα ψελλίζον ἔλεγεν, ὡς καπαδέχοιπο οἱ μόνον αὐπὸ ζῷη, μαδὲν παδὸν ἐκ νέος. Πολλοὶ δ' ᾗ ἀπείλουν, προεξαίσαδαι οἱ ἀνέχοιπο, Ἐ πὸ Κελπικὸν πελεκυφόρον πιεσθὲς, ἕποιμον λὼ κῇ κανὰ φυλακὼ ᾗ κα' ἐπίδεσιν πράπτειν, ἄγ' ὀεδθέκ παρὰ τῇ δυναμένων μάλισα, ἀ Ἀρχιερῆς ὀλίγα τῇ παρὰ πῦ παιδὸς λεγομένων φροντίζων, ἀ ὡς λὼ πῦ ὑπὲρ ἐκείνυ ἀνπίχεδαι. ἀλλ' ἀν-

A His in hunc modum conſtitutis, adfuit dicta coronationi dies: cuncta erant ad cere- *Edit. Rom. pag. 65.*
moniam parata: ſacris induti veſtibus Præſules in procinctu Religioſæ functionis ſtabant, & Auguſtos expectabant: cum ecce inopinatiſſime proponitur quid Palæologus æquum cenſeat. Turbatur ſtatim, & varie murmur gliſcit, hæc quorundam, aliorum alia loquentium. Audiræ inter hæc minæ nonnullorum e Senatu; vim puero laſerendam & vitam adimendam, ſi obfirmarent animum Præſules in conſilio ejusſic immature coronandi. Miſcentur ſermones, ardeſcit contentio, æſtuat Patriarcha incertus animi quam in partem ſe adjungat. Præteribat dies, nec finis diſſenſionum erat. ægre tandem poſt multam contentionem Antiſtites ad Palæologi deſiderium inclinantur
B omnes, paucis exceptis. Erant hi Andronicus Sardenſis, Manuel Theſſalonicenſis cognomento Pſaras, & Diſyparus. Verum Sardenſis, ſimul ac Patriarchæ ſententia plurium perſuaſa eſt, & ipſe acceſſit: multum ad hujus aſſenſum eliciendum cooferente Germano Adrianopolis ad Oreſtiadem Epiſcopo. ſimul etiam Gregorio Ancyræ, & Conſtantino Melangiorum. At Nicephorus Epheſinus vir pius & honnratus, præ innata ſimplicitate non pervidit, quid clam molirentur qui hæc mnvebant; ideoque facile tractus in partes eſt, quod aliis item multis uſuvenit. Patriarcham porro fraudem fieri non latuit: ſed facere aliud nequivit, urgente undique inſuperabili neceſſitate. Tamen hi omnes ſubſcripſerunt decreto communi; ſoln Theſſalonicenſi ne mentionem quidem rei, quam miquiſſimam putabat, vel primis admittente au-
C ribus. Nam Imperii Hæredi prærogativam Principatus ſervandam in omnibus contendebat. Ac cum eſſet ei revocatum in mentem vocabulum, MARPOU, quod ipſe cælo miſſum audierat; & per Miſſos Palæologus exprobraſſet, haud conſequenter ipſum agere, qui cui alias privato, regnante adhuc hujus Pueri Patre, Imperium prædixiſſet, nunc tam pertinaciter obſiſteret, neceſſariam tuendæ Dignitati rem petenti; recordari ſe ille, ac probare, dixit: ſed ſic demum Palæologi honori aſſentiri, ſi primas omnium ferret qui hæredinario Imperaret jure. Tunc qui agentem hac conſtantia Theſſalonicenſem circumſtabant, admonuerunt ut mentem adverteret ad innuentem ipſi pro quo tam pugnaciter certabat Puerum, & geſtu indican- *pag. 66.*
tem: æqui bonique ſe conſulere ut ſolus Pa-
D læologus coronaretur: quo nihil ille motus audivit etiam mox voce balbutiente ſibi dicentem Joannem, ſufficere ſibi tunc quidem ſi tutus viveret, & ſecurus a vi (Multi enim minabantur ſe ipſum de medio ſublaturos ſi reſiſteret. aderatque Celtarum ſecures geſtantium circumſtans cohors ancipiti obſequio ad nutum Potentiorum parata, vel tueri Puerum vel tollere, ac facere omnino quidquid juberetur) ſed contemnebat iſtas quoque ut Pueri expreſſas metu voces perſtans intrepidus in cœpta interceſſione Theſſalonicenſis, in uno ſemper fixus eo quod dixerat: verum perſiſtere ad extremum non valuit. coortus enim eſt clamor in eum plurimorum certatim qua monentium qua increpantium, ecquid puderet unum tot & talibus

viris coram in eo obsistere adversumque niti? Victus igitur denique subscripsit: sed iis verbis quæ recte intelligentibus exortam manui subscriptionem, non animo sententiam indicarent: adscripsit enim *similiter* se assentiri, memor apud Poetam *simile* ad pessimi significationem trahi. Quare sic innuebat se coactum extrema necessitate, contra mentem ut bonum approbasse visum, quod malum judicabat, reclamante persuasione animi ac vim meluctabilem excusante conscientia. Ideoque id *similiter* se facere dixisse, hoc est pessime. quo sensa *simile* bellum, & *simile* senium Homerus dixerit. ut ergo coronationis ceremonia peracta est, & procedere in Palatium Augustos oportuit; Præiverunt qui coronari fuerant Palæologus cum Conjuge. post ipsos Puer sine regia corona, sed simpliciter redimitus vitta fimbriata gemmis & margaritis ornata. Nec ille id scilicet curabat, per ætatem nondum sentiens. Ne ad istud magnopere præsentes advertrerent ea causa erat; quod versi passim quorsum hæc vergerent, vertebant pro se quisque curas in sese, ac vel in meum, vel in ipse rerum propriarum habitabant. Omnes porro machinationis hujus insidiosæ participes, divina deinde, ut cognovimus, suo tempore ultio excepit.

Τί χρὴ εἰς πλοῦς ἀκόχλον. πολλοὶ δὲ καὶ προσωπείδοζον, καὶ φωτρίπουν νεμεσῶντες, εἰ μόνος αὐτὸς ὁμόσαι ποσὶ πὶς χωρεῖν. τότε τοιγαροῦν ὑπογράφει ἀμείνους πειθοῖς. πλὴν εἰς πίθηκον δοῦναι παράπαιον, τὸ ὁμοιοβάπτως προσίεσθαι. τῷ ὁμοίῳ δὲ ἐπὶ χειρίστοις λαμβανομένῳ παρὰ τῆς ποιητῆ, ἐξέφλυσε ἐκείνος ἐκ τότε τὸ ἀναγκαῖον καὶ κακότροπον τῆς ὑπογραφῆς· ὡς ἀκ ἐς καλὸν πάντως πίπτει καὶ χάεται τλὼ φαξὶν προσίμιος, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης καὶ βίᾳ ἢ συμπειθοῦς. ὃ δὲ τὸ ὁμοίου ὑπέφλυσε. ὁμοίως δὲ πόλεμος, καὶ ὁμοίου γῆρας τῆ ποιητῆ λελιχᾶ). ἐπεὶ γοῦν τὰ τ' βασιλέως πολιτῶς λώστα. ἐδέδει χαρεῖν τὸς στρέφοντας φρὸς τὰ ἀνέκπορα, φρονεοῦσι μὲν οἱ τὸ γένος δυξάμβοι, μεθιέπειν δὲ τὸ παιδίον ἀκ ἐσ τέφοι βασιλικῷ, ἀλλ' ἐν μόνῳ κεφαλῇ ἁμετυμβίῳ λίθοις καὶ μαργάροις ατκοσμημένῳ, ὧν δ' ἐκείνῳ μέλον ἀδὲν μὰ ποσῖν· ἕκαστος δὲ τὰ καθ' ἑαυτὸν σασπῶν, ἀ προσεῖχον· ἐμέλε δ' αὐτὸς πάντας ἀ δέκα εἰς τὸ μετέπειτα μετελθεῖν, ὡς ἐγνώκαμβ..

CAPUT IX.

Ut coronatus Michael multitudinem delinierit verbis & factis.

TUnc vero securam vitam Puer degens totus in ludicris & illius ætatis rem bonis erat. Imperator sæpius in die ad concionem dicebat; subindeque, ut peroraverat, deliniendæ causa multitudinis, argenteos utraque manu in medium conferti populi jactabat. Illi certatim colligentes laudibus videlicet tollebant beneficum largitorem, Puerum & res ejus valere jubebant; ignari quidem quo malorum devenissent. Nam initia hæc erant insidiarum alterius Augustorum in alterum. Populus autem oblivus tam ciro juratæ in primum insidiarum machinatorem ultionis, adhuc udis ex recenti scriptura rabulis fœderis inter Augustos sacramento firmati, tam longe aberat a trinpendo glacio in auctorem injuriæ, ut ipsi effusissime spolaudaret. In ordine Ecclesiastico Clerus quidem in pari cum populo dissimulatione, ac rerum quæ attentabantur negligentia versabatur: Episcopi autem non habentes aliud quo Puerum defenderent, aut ejus violato scelus ulciscerentur, instillebant adigendo populo in nova & diris imprecationibus tremenda juramenta præstandi quod promiserat. Ex quo alterum duorum necessario secuturum erat; nempe ut aut civili bello temere suscepto sese trucidandos armatis objicerent, aut inexpiabili se flagitio perjurii apud Deum obligarent. Sed verum est vulgare dictum; quod omnino futurum est nulla potest prudentia præverti. Cæterum Palæologus post illas conciones, coitis & pila colludens cum Principibus, hederæ equestria magna spectantium voluptate decurrebat. Porro istis concionibus tantum lonæ spei, lætitiæ æque popularibus animis inciderat, ut quasi certi diuturnæ felicitatis, vitam sibi omni prosperitate cumulatam in posterum augurarentur; & passim familiari gratulatione quadam ex antiqua memoria, facetæ urbanitatis, libertatis omen habentia dicta retractarent, frequentarentque sermonibus. erant autem ea: licere mare pilos barbæ mulcere, pectere, digitisque torquendo crispare fas ostiumque esse, utique profuse gau-

Edit. Rom. pag. 67.

Τοῦτε δὲ ἀπιμελήτως τὸ παιδίον ἦγον φρὸς παιγνίοις ἓν παιδιαῖς, καὶ ὁ βασιλέων ἐν δημηγορείαις τῆς ἡμέρας συχνάκις. εἶθ' ὕστερον ἢ προσφιλοτιμούμβος ὡς πολλὸς, κατὰ μέσον σφὼν ἐρίπτει ἓν ἀμφοτέραις ἀργύρεα. οἱ δὲ προσυλέγοντες, εὐφήμεων ἅδδεν τὸν εὐεργέτην, παιδίον ἓν τὰ ἀατ ἐκείνο χαίρειν ἐῶντες· μὴ δ' εἰ καλῶς εἰδότες γεγόασιν. ἡ γὰ κῆ ἕκαστον ἐπιβυλὴ τῶ ἑτέρω, ἐντεῦθεν ἤρχετο. τί γὰρ λοιπὸν, ὑγρῶν ὄντων ἔτι τῶ γεγραμμένων, αὐτὸ κατημέλων, μᾶλλόν κῆ τὰ ὁμοφασμένα κινεῖν. εἰ δὲ τὸς Ἐκκλησίας, κατὰ Κλῆρος ἡμέλει, ἀλλ' εἶχετο ἀρχιερατικὸς ἀξιώματος ἕρωτος, τί μὴ ἔχοντες ἀμύνειν, ἢ λαϊκὸν ὄπτο ἀσπιτίδεσιν φρικώδεσιν ὅρκοις, ὧς ἐξ ἀνάγκας ἓν τῆ δύο πάντες ἐπισυμβαίνειν, ἃ ἐμφυλίοις ἐνδιδόναι πολίμοις τῆ σφάττεσθαι, ἢ μᾶλλα τὰ μέγιστα εἰς Θεὸν ἁμαρτάνειν ἐπιορκοῦντας. ἀλλ' ὡς ἔοικε, τὰ παρὰ πολλοῖς ὑμνούμβον ἀληθὶς, ὡς τὸ μέλλον γνέσθαι ἀπτοφάστει τῆ φρενῶν. ἐκείνος τοίνυν μεθὸ τῆ δάμνγερσιν, ἀσπὶς τῆ σφαίρας τοῖς ἄρχουσι συνεπαίζετο τῆ σωσκαίζε. τῆ τροφὴ ὧν τοῖς βλίπουσι τὰ πρακτέμβα. εἰς πόσον δὲ τὸ πλῆθος δημηγορῶν οἷς ἄνεσιν ἔτραπε, καὶ σφιν χρηὰς τὰς ἐλπίδας ὑπέτειγεν, ὡς καλῶς εἰς πάντ' βιώσουσιν· ὥστε τῆ χαίπνε ἀρχαίων πολιτικῶν ὑπομίμνησκε ἀληθείας φέρεσθαι σύμβολον· ἴσως δ' ἐκείνῳ, φροσηλώθει τὰς γενεάδας πίκοπας, τῆ χαίρειν ἀπέδλω, καί τινες προσίαλωθον δίκα, τῆ σφᾶς ἰώρων ἐγὼ γαυνμένας, ὅτι πᾶν πλῆθος ὁ βασιλὰς, ἢ ἐπὶ τῆ φαγμάπον ἀμάρεσιν ὑπηχτέμβες. ἴσως δέ τινες ἀκ οἶδ' ὁποθν, τῆ μᾶλλόν τῶν

προφοιβασαὶ, καὶ κλάδον προσήνεγκον χαίρουσι τοῖς ἐλπιζομένοις, ὡς συρίσαι λυπουμένοις τοῖς φαιδρυνομένοις εἰ πείσθοσ ἐσύφορον. οἱ δ' ὡς εἰκαίως λεγομένους, ἐ προσέχον, ἀλλὰ τῷ ἀγαθῶν ὄντων ἐλπίδων αὐτὸν φόβους τὸς λόγους. οἱ γὰρ ἀληθῆ τὰ φοιβάσματα, ἔδειξεν ὁ καιρός, καὶ ἡμᾶς καὶ τὸν τότε ὁρῶντ, μηδὲν προσδόκητος εἰς τὸν ἀληθείας σύστασιν. Τότε πίνων ἐφ' ἡμέρας τινὶ ἀρτεμίσιος κατὰ Νίκαιαν, ὑπὸ παλαιστὴν ἦδε πρὸς Νύμφαιον, καὶ Πατριάρχη συμπαξάμενος, καὶ τὸν παῖδον παραλαβὼν ὀπαδέων ὑποχὼν ἱκανὸν, ἔξεσιν ἅμα τοῖς ἐκ πάλαι καὶ τροπῆ.

A dentibus. Nec ſecus vulgo factitabant geſtiente quadam alacritate, innatos genis pilos nonnulli bifariam diſcriminantes: & memini me videre ſic agentes exultatione ingenti, & addentes ſic jubere Imperatorem dum tam beata rebus otia tum præſtaret, tum in poſterum polliceretur. Fruſtra obſtrepente inſanis gaudiis moroſa triſtitia vatum ominoſorum, neſcio unde hauſta divinandi fiducia, mala denunciantium, quorum has inter inauſpicatiſſimas voces: vibrate licet pilos malarum præ gaudio ſperatæ durationis hujus proſperi rerum ſtatus: poſtea illos vulſuri præ impotentia ſæviſſimæ, quæ vobis fauces opprimet, famis: illi ludibundi nec attendere dignitati tamquam aniſia garrientes aſpernabantur. quæ tamen an ex vano jactarentur, eventus declaravit: &nos in loco dicemus, nihil adjungentes veritati. Tunc igitur Palæologus aliquot diebus per hunc modum Nicææ tranſactis, ubi opportunum viſum eſt redire Nymphæum, ſalutato Parriarcha, & aſſumpto Puero, ac renovatis promiſſis ejus paterne curandi, profectus eſt, prima nobilitate & exercitu comitantibus.

CAPUT X.

Ut Palæologus reverſus cum Puero Nymphæum Legatos undecumque exceperit.

Καὶ ὁ μὲν ἀσπασθεὶς τὸ Νύμφαιον, Περσῶν μὲν ἰδίχετο πρέσβεις ἔ δῶρα, καὶ τῇ Σελὴν καταγιζομένῳ ἐκ παλιρροίας πραγμάτων, ὑπιχνεῖτο προσχωρίσασθαι οἱ, ὑπτίας δίχεσθαι τὰς χεῖρας, καὶ εἰς κεῖρα πίμπειν αὐθις μετ' ἀσφαλείας τῷ φραγμάτων ἡσυχαδίστων. ὁ δὲ Μελὴκ προσιχωρίκει, καὶ δίος ἦν τῇ Σελὴν, μήπως ἐκεῖνος ἐπαυξῇ μεθ' ἑκατὸς, καὶ ὅσων ἐκ ἦν ὑπεξίσας, δυνάμεως, ἐγγὺς δ' ἰδίδυ τὸ μὲ φοβεῖσθαι ἢ πάλαι σωνθέσεως. Εφοιβδίσετο δὲ πρὸς ἐκεῖνον καὶ οἱ καὶ νεὼ μεγαλόπολιν Ἰταλοὶ, καὶ ἀναιρχίαν ἐδίδου τῷ πρὸς ἐκείνες μάχῃ, ὡς καὶ μετ' ὀλίγον κρατιώτερον σπεισόμενος σφίσιν εἰ προτοῦτος τινὰ ἐκπλήρωσε. πλὴν καὶ τὰς πρέσβεις Ρωμαίως, καὶ ἐκ Ρωμαίων ὄντας, ὡς εἶχε μετεχειρίζετο. καὶ μηδὲν ἔχων ἐν τῇ πόλει, ζητοῦντων ἰδίδυ εἰ ἔξει, καὶ χρυσοβυλλίους λόγους κατεφαλίζετο τὰ δίδόμενα. κρατυνθεὶς, προσῆρτο ὡς ἰδίους, καὶ πεῖραν δίδὺς καὶ λαμβάνων, ἀνῆπτο τὰ τῇ ἀπαθῶν προσδοκῶντι μείζω, ὀξ ὧν ἐμάθομεν. πᾶς πρέσβεσιν ὁμιλῶν. πᾶς δὲ δυτικοῖς προσεπεπαιδεύκει. ὅθεν καὶ τὸν εἰκεῖον ἀδελφὸν Ἰωάννην, μέγαν δὲ Δομέστικον ὄντα, στρατὸν πλέοντας δυνάμεως πέμπει.

B Simul vero Nymphæum pervenit, Perſarum Legatos audivit & accepit dona. Sultanoque rebus retro lapſis periclitanti promiſit, ſe illum ſi ad ſeſe veniret obviis ulnis excepturum, & ubi detonuiſſet ejus domeſtica tempeſtas, ſecurum ad ſua remiſſurum. Cauſa timendi Sultano fuerat quod audiebat Melecum adventare, verebaturque ne tantas ſecum ac tales copias duceret, quibus ipſe ſuſtinendis haud par eſſet. Pignus porro fiduciæ erga Palæologum Sultano erat amicitia inter eos mutuis officiis contracta cultaque, quo tempore in Perſide ſimul fuerant. Venit eodem ad eumdem Legatio magna in Urbe degentium Italorum quibus inducias conceſſit belli, quod in eos gerebatur, pollicens firmius ſe mox & plenius cum ipſis fœdus initurum, ſi quædam in anteceſſum quæ propoſiturum ſe ajebat, exequerentur. Cæterum ipſos Legatos, utpote Romanos & ex Romanis ortos, quam potuit liberaliſſime tractavit. & cum adhuc in Urbe nihil haberet, tamen quæ in ea ſibi ab ipſo petierunt, jam tum conceſſit, traditurum ſe promittens ſi unquam Urbem recuperaret; idque diplomatibus aurea bulla munitis ſanxit. Deinceptſque ſic cum iis velut cum ſuis egit, & experimenta mutuæ fiduciæ dans vicißim & accipiens, ſuſpendit concluſionem fœderis, expectans aliquid majus, ex his quæ legatorum ſermone didicerat. Oceiduarum porro rerum ſollicitudo illum penitus urebat. quare illum proprium fratrem Joannem, Magnum tum adhuc Domeſticum, cum pleriſque copiarum deſtinat.

Edit. Rom. pag. 68.

C

CAPUT XI.

Ut Imperatoris frater Joannes ad dignitates ſit promotus.

IS ad occiduum delatus limitem magnis ibi ſpiritibus rem gerens, terrorem ſui per illos late populos ingentem ſparſit. Fiduciam audendi Juveni dabat & fervor ætatis, & copiarum quibus erat ſuccinctus optimarum robur & numerus. Cepit ergo mira celeritate Arcem ad Canina, Arcem aliam ad Bellagrada ſitas, præterea Pologum & Coloneam: ſubegit Caſtoriam, Pelagoniam, Duras, Tzernicum quoque & Diabolin, & Prilapum, Bodeena item & Boſtrum inſulam in Lacu, Petram, Preſpam, Steridola, Achridam, & Illyriorum munitiones, Dyrrachium uſque armata progreſſus manu. Aggreſſus etiam Patram & Tricen, & cunctis per circuitum deditione potitus, pleriſque ſine admota vi ſolo terrore debellatis, maximum incuſſit metum dominanti illic Deſpotæ, & in arctas ilium anguſtias contruſit. Quibus Palæologus cognitis, tam ſtrenuum fratrem dignum ratus, qui ſuo ipſius principali faſtigio propius admoveretur, illum Sebaſtocratorem, miſſis ejus præcelſæ dignitatis inſignibus, creavit.

Edit. Rom. pag. 63.

A Ὅσ τοῖς δυτικοῖς ἐπιτάς, φοβερὸν ἴδεξι πᾶσιν ἰσώσας. ἅμα μὲν τῇ θερμῇ τῆς νεότητος, ἅμα δὲ τῷ τῆς περὶ ἐκεῖνον εὐρετώματι εὐφραζόμενος, τῷ εὐπτέρῳ πάχει. αἱρεῖ μὲν τὸ περὶ τὰ Κάνινα φρούριον, αἱρεῖ δὲ τῷ τὸ περὶ τὰ Βελλάγραδα, τῷ Πόλογον, τῷ Κολώνειαν· χειρᾶται δὲ τῷ Καστορίαν, τῷ Πελαγονίαν, τῷ Δύρας, Τζέρνικόν τε καὶ Διάβολιν, τῷ τὸν Πρίλαπον. Βοδηνά τε τῷ Βόστρον, ἴλλυριῶν τῶν, Πέτρας, Πρέσπαν τε, καὶ Στερίδλα, καὶ Ἀχρίδα, τῷ τὰ Ἰλλυριῶν ὀχυρώματα, τῷ ἕως Δυρραχίου φθάσας τὸ δόρυ κινῶν. προσβάλλει δὲ τῷ Πάτρᾳ καὶ Τρίκκῃ, τῷ τὰ κύκλῳ πᾶ-
B σαν θήκας ποιησάμενος, τῷ ἅμαχεὶ τὰ πλεῖστα, εἰς φόβον μέγαν καθίστησι τὸν δεσπότην, τῷ ἐς στενὸν κομίζῃ. Τότε τῷ ἐγγύθεν ἀξιῶν τύχης αὐτὸ ὁ Κρατῶν, πέμψας τὰ σύμβολα, Σεβαστοκράτορα καθίστᾳ.

CAPUT XII.

Ut Michael Deſpota in arcto poſitus conjugem, & filium ad Imperatorem miſerit.

CÆterum Michael poſt ea quæ ipſi uſo auxiliaribus copiis a Manfredo ejus Genero ſubmiſſis adverſus Cæſarem ſucceſſerant, de quibus antea diximus, ad ſaniora tandem conſilia inclinans animum, ubi deinde audivit Urbem Imperatoris poteſtati redditam, miſit ad ipſum conjugem Theodoram & filium Joannem. Illam ut de Pace viri cum Imperatore conveniret: hunc obſidis loco manſurum in omne deinceps tempus in Auguſti comitatu, & uxorem ibi ducturum, quamcumque ipſi dare Imperator dignaretur. Sed hæc poſtea. Tunc porro Joannes Auguſti frater domita breviſſimo tempore tota illa regione, bello magno fortiſſime felicíſſimeque, ac ſimul velociſſime confecto; qua victoria Rempublicam illis partibus labantem egregie reſtituit, præſidia ubi opus erat collocans, idoneos virtute ac numero quæſitis conſervandis cuſtodes apponens. Poſt quæ trophæis erectis illuſtribus, ſpoliis & præda dives opima domum reverſus eſt. Ample illum, ut erat meritus, honoravit Imperator, & multos alios qui cum eo fuerant, maximis ipſos Dignitatibus remunerans.

C Ὁ δέ γε Μιχαὴλ μεθὸ συγχωρήσεως τοῖς ὑπὸ τῷ γαμβρῷ Μαγρὶ συμμαχίας, τὰ κατὰ τὸν Καίσαρα σωφρονέστερα, περὶ ὧν μοι προεπάχθη, νοῦν λαβὼν ἀλύσεως τῆς πόλεως, πέμπει πρὸς βασιλέα τὸν τε σύζυγον Θεοδώραν, ἔ τε Ἰωάννην τὸν παῖδα, ἐκείνην μὲν τὰς εἰρηνικὰς προσβούσουσαν, τὸν δ' υἱὸν ἐσόμενον Ὁμήρου, πλὴν ἐς δίμηνας, ἐφ' ὅσον ζῴη, ἀξιόμενον τῶν σωφρονίσουσων προσηκόντως, ἵν δὲ τῷ δώσει ὁ βασιλεύς. Τότε γὰρ ἐκεῖνος ἅτε τύχης καταφρονήσας τῆς περὶ αὐτὸν ἀγωνισμένης, μᾶλλον δὲ τῷ καταύσας, φρυκτοὺς ἐμβαλὼν, καὶ φυλακὰς ἐπισήσας, ἐ-
D παναζάξη μὲν λαμπρῶν τῷ περιφανῶν τῇ ξοπαίων, καὶ λείαν ἐκ ὀλίγου περιβαλλόμενος· ὁ μὲν ἐων βασιλεὺς ἐκείνου, σὺν ἐκείνῳ δὲ καὶ πολλὰς ἄλλας μεγίστας ἀφορμὰς τοῖς ἀξίοις,

CAPUT XIII.

Ut Proceres Dignitatibus Imperator honoraverit.

Τὸν μὲν δὴ Ιωάννην, δεσπότην ἐγκαθ- A
ίστᾳ . καὶ δή γε πράξεις ἐκείνου τὸ μέγα
ἐφήμιζον . Σέμπαδ δὲ τῇ ἀδελφῶν Κωνσταντί-
νου, Σεβαστοκράτορα, μὴ Καίσαρα. ἅμα δὲ τῷ
Ιωάννῃ Σεβαστοκράτορα τὸ Καίσαρα ἀπέδειξεν.
τὸν δή γε πενθερὸν τὸν δεσπότου Θεοφύλακτον Κα-
ντακουζηνόν, ἐκ μεγάλου Πριμικηρίου Σεβαστοκρά-
τορα τὸ αὐτὸς καθίστησι. πλὴν, ἃ τῷ Θεοφύ-
λακτον τὸ ἀδελφὸν . ἐκείνου δὲ τὸ βασιλικοῖς ἀπ-
ταῖς τῷ τὸ στεφάνῳ ἐμφῆλαται , τοῦτο δὲ ἐ-
κεῖνα τὸ συμβόλων ἐκείνου τὸ μόνος τοῖς πᾶσιν,
Σεβαστοκράτορα ἔγραψε . ἐξαίδιον δὲ τῷ νέᾳ
αὐτοῦ θυγατέρα νέᾳ μὴ νέᾳ προῖκα , ἣν ὁ
Δεσπότης ἔσχε, τῇ τὸ Δεσπότου υἱῷ ἐκ δύνας B
Ιωάννῃ, ὃν τῷ ὡς ὕστερον πεμφθέντα τῇ βασι-
λεῖ παρὰ τὸ πατρὸς, ὁ λόγος προϊγραφεν . Α-
λέξιον δὲ τὸν Στρατηγόπουλον γέροντα ἀποβάλε-
το Καίσαρα. ἢ δὲ γέροντα Λάσκαριν ἢ τὸ Τζα-
μαντούρη ἀδελφὸν (αὐτὸς δὲ ὑπάνδρου τὸν μετοχὸν)
μέγαν Δοῦκα ἐφήμιζον . Ιωάννην τε τὸν Ραούλ
υἱὸν τὸ Πρωτοβεστιαρίου Ραούλ , ᾧ πὸν τὸ πατρὸς
Δόντος Φαλῆ υἱὸν Αλέξιον, ἢ μὲν, τῇ ἢ Πρω-
τοβεστιαρίου Μιχάλαινα πρὸ μικροῦ χρονοδύσῃ ,
γρόσιον ἂς ὑπρᾷ , Θεοδώρα ἀδελφῇ αὐτὸ γε
ὄντι , Εὐλογίας ἐκ Καντακυζηνῶ θυγατρὶ τῆς
αὐτῶ ἀνεψιάδης, ἐκ γάμου συναγαγὼν, μέγαν Δο-
μέστικον ἀνέδειξεν . ἢ δὲ ἐκ Σατόρας ἢ ἀν-
ταδέλφων αὐτῶ Μύρδας γυναῖκα τὸν Θεοδώρα,
ὧν ᾧ ὁ Καβαλλάριος Βασίλειος ἔσχε , ἠξίω-
ξεν ἐκείνου αὐτὸς , τῆς ἀνεψιάδης δικαίους
ἢ τὰ συμβάντα οἱ παρὰ ἢ ἑαυτῷ κτίσαι ,
τῇ Βαλσαμιδίσσῃ ἐκδίδωσιν, ὃν τῷ μέγαν Στρα-
τοπεδάρχῳ γαμᾷ . τὰς δὲ τούτου ἀνεψιάδης,
Μάρδας τῆς ἀνεψίδης υἱὰς , νέους ὄντας, ὑ-
πηκόους , ᾧ ἐντὸς τῇ βασιλείου ἔσχεν ἐκ-
τρεφομένας . Μιχαὴλ δ' ἦσαν ᾧ Ανδρόνικος ,
καί γε Ιωάννης αὐτοῖς τὰ ὀνόματα , ὡς ἔ πολ-
λῷ ὕστερον ἢ ἐν δύσεσι Παλαιολόγου Ανδρόνι- D
κου , ὃ τῷ ἐξάδελφον ἴγραφε , συμπαθῶντα τῇ
Δεσπότῃ συμφορᾷ τῷ ἄλλως πολλοῖς δυτικοῖς
ἄρχουσι , συμοικίσας τῇ τὸ Ραούλ θυγατρὶ ,
ἀγχιπαμίᾳ ὄντι τῷ τοῦτο Ανδρονίκου Μι-
χαὴλ, ὃν τῷ μέγαν Δομέστικον ἀνεγράφομεν ,
Πρωτοσέβαστον ἀποδείκνυσι . Τότε δ' ἐπὶ τῇ
ἀξιώματι τούτῳ τὸν φιλανθρωπικὸν Αλέξιον ἐγ-
καθίστα . τὸν δὲ τῆς πενθερᾶς αὐτῶ ἀνεψιάδ-
φον Αγγελον , μέγαν πιστὸν Πελεκάνεως .
Πρωτοσέβαστον δὲ τὸν Νοσύγγον Μιχαὴλ , ᾧ μυστικὸν τὸν Παλαιολόγου Μιχαὴλ, ὃς ᾧ αὐ-
τοκράτορος υἱόγαμβρος εἶναι τῷ γένος τῇ βασιλεῖ, ἄλλως τὸ πολλὸς τῇ ἀρχόντων , πρὸς ὀφρ-
αίους ἀρτιωμβίβαζον. ὡς ᾧ τὸν Λογοθέτην τῇ ἀγελῶν Αγιοθεοδωρίτην , Λογοθέτην τῇ
οἰκείων ἐπωνυμβίβαζον , ἐκάλουν . τῇ Μιχαὴλ ἢ κακὸν Πρωτοκυρᾶς ἀποδείξας , δι-
ρυθὲ σωφρονεῖν κόρη ἐς τὸ τῇ Φιλανθρωπικῶν γένος , ᾧ ἀπλῶς πολὺς ἐν τοῖς ἄρχου-
σιν ἐκείνοις.

IPsum quippe Joannem constituit Despotam, A
cui titulo res ejus gestæ Magni cognomen
adjunxerunt . alterum vero fratrum Constan-
tinum Sebastocratorem post Cæsarem creavit ; simul enim Joannem Sebastocratorem,
& Cæsarem declaraverat . Socerum autem *Edit. Rom.*
Despotæ Tornicium Constantinum , ex Ma- *pag. 70.*
gno Primicerio Sebastocratorem fecit : sed
cum aliqua a Cæsare differentia . Nam fra-
trem illo afficiens honore Imperatoriis quo-
que , de more , Aquilis insigniverat . Hunc
vero fine illis symbolis , in solis cæ-
rulois Sebastocratorem scripsit . Collocavit
autem Tornicii filiam secundogenitam soro-
rem uxoris Despotæ sui fratris , Joanni filio
Despotæ Occidentis , quem obsidem Impera-
tori a Patre missum paulo ante diximus . Se-
nem porro Alexium Strategopulum creavit
Cæsarem : & senem Lascarim Tzamanturi B
fratrem (hic enim Monachi vestem indue-
rat) Magnum Ducem appellavit . Joannem
vero Raulem Protovestiarii Raulis filium ,
Protovestiarium creavit , conjuncta ei nu-
trimonio vidua Protovestiarii Muzalonis nu-
per occisi quo modo narravimus . Hæc au-
tem vidua , nomine Theodora , nuptæ erat
Imperatoris Palæologi , ejus sororis Eulogiæ
ex Cantacuzeno filia . Cujus Eulogiæ filiam
alteram germanam Theodoræ Mariam , nu-
ptiis copulavit Alexio , Philæ qui excæca-
tus fuerat , filio , quem & Magnum Dome-
sticum declaravit . Aliam præterea Theodo-
ram ex altera sorore sua Martha genitam ,
quam Basilius Caballarius duxerat , ab eo
abjunctam rogatu germanæ propter ea quæ ipsi C
Marthæ ejus causa contigerant , uxorem de-
dit Balsamidissæ , quem Magni Stratopedar-
chæ honore decoravit . Hujus quoque Theo-
doræ fratres , Marthæ sororis suæ filios ,
adhuc adolescentulos , caros in primis ha-
buit , & apud se regie curavit educari . No-
mina horum erant , Michael , Andronicus ,
& Joannes . Similiter (quamquam hoc mul-
to posterius) Andronicum alium Palæologum
ex Occidente , quem & Patruelem scripsit ,
qui cum Despota & aliis multis Tractus oc-
cidui Principibus ad se afcenderat , collocata
ei vidua Andronici Muzalonis , quem Ma-
gnum Domesticum fuisse jam scripsimus ,
Protostratorem creavit . Eodem tempore Col-
legam ei simili dignitatis appellatione tribuens
Alexium Philanthropenum . Socrus autem i-
pfius fratrem Angelum , Magnum facit Primi-
cerium ; Protosebastum vero Nostongum Mi-
chaelem ; & Mysticum , Palæologum Michae-
lem , quos ex genere consobrinos Imperatori
fuisse diximus . Pari modo multos alios ex
Principibus ad officia promovit : uti Logo-
thetam Agelarum Hagiotheodoriten , quem
Logothetam Domesticorum constituit : & Mi-
chaelem cognomento Malum , Primum a se
creatis antea creatum , nobili Virgini conjunxit
e Philanthropenorum stirpe . Denique multos
erat in demerendis ac sibi conciliandis Primariis viris familiisque .

CAPUT XIV.

Ut Imperator ſtudium adhibuerit ad recuperandam Urbem, & ut Selybriam ceperit.

Edit. Rom. pag. 71.

IDem porro incumbebat omni ſtudio in curam recuperandæ Urbis, ideoque invento prætextu belli contra Italos, loca Conſtantinopoli undecumque per circuitum vicina præoccupare contendebat: Et quoniam Selybria tunc adhuc erat in poteſtate Italorum, miſſis copiis primo eum incurſu cepit, & facile adjecit ditioni Romanorum. Propius etiam admoventes ſeſe Urbi Noſtri ſuburbana occuparunt, excepta Apamea, munitione valido Italorum præſidio defenſa. Erant autem Terræ illius Inquilini quidam a Chryſea & locis ulterioribus profecti liberi homines, & ſui juris, ancipitique in Romanos atque Italos favore, & ad alterutros prout libuerat inclinare ſoliti. Romanis in ipſos, utpote Romanos, naturali caritate propendentibus; Italis gentis ſibi ad tutelam finium peruti is demererı ſtudia conantibus conſuetudine commercii utrinque quæſtuoſi commodique. Non enim alios habebant quibus fiderent. Et ſi hos expellerent unicos ſuburbani territorii colonos, deſertæ ipſis inculteque regiones victum negarent. Cum ergo inter Romanos & Italos neutrarum eſſent Partium *Thelematarii* (quaſi dicerres *Voluntarii*) vocabantur, quod, ut dixi, ad quos volebant impune propenderent, campos Urbi vicinos colentes, indeque viventes, nec Latinis ipſos nec Romanis inſeſtantibus, quod eorum opera & benevolentia pariter utrique indigerent. Nam utroſvis ob acceptas injurias odiſſent, afficere damno poterant: Italos quidem recedendo inde, & deſolatis inculteſque relinquendis, unde victus partem maximam habebant, terris; Romanos vero ulciſcendo ſi irritarentur & manu armata perſequendo; in quam partem erant per ſeſe proniores, uſu & inſtituto vitæ pulam incumbentes in favorem Italorum, & a Romanis abhorrentes. Hi poſtquam capta eſt Selybria nihil jam habebant inter ipſos, & Noſtros medium. Tamen neceſſarius in illa vicinia occurſibus amice pacuteque defungebantur. nec Romanis ipſos, nec ipſis Romanos inciviliter tractantibus, aut vim ullam injuriamve offerentibus. Tunc vifum opportunum Imperatori eſt, tranſmiſſo Helleſponto in nuper captam Selybriam ſe conferre, ibique ex propinquo conſilia capere, rationeſque inire Urbis potundæ. Sed revocatus ab ea cogitatione tranſmiſſioneque eſt, eo quod præter opinionem in Eccleſia tunc contigit.

pag. 72.

Α ΗΝ ἐνω αὐτῷ ἐκ παιδὸς μεγίστης ἡ τῆς πόλεως ἐλεῖν, καὶ προσπάγκαλός τρόπος ἐφοδεύσεων μάχης πρὸς Ἰταλούς, καὶ τὰ κύκλῳ ταύτης προκαταλαβεῖν ἐπεῖχεν. ἐπεὶ δὲ ἓξ ἔτη παρ' Ἰταλῶν ἡ Σηλυβρία κατεῖχετο, πέμψας αἱρεῖ κρατεῖ. καὶ τῷ Ῥωμαίων ποιεῖται τὴν πόλιν ἀκοστί. ἔτι τε προσεχώρουν ἐγγύτερον οἱ ἡμέτεροι, καὶ τὰ ἔξω τῆς πόλεως ἐν χερσὶν ὧν εἶχον, πλὴν Ἀπαμείας ἐχυρᾷ φρουρίᾳ κατεχομένην τοῖς Ἰταλοῖς. ἦσαν δέ τινες κατοικοῦντες ἀπὸ χρυσείας τὴν ἐπίκλησιν, αὐτῆς τὰς γνώμας ἔχοντες εἴτε πρὸς Ῥωμαίους, εἴτε πρὸς Ἰταλοὺς ἐθέλοιεν ἀποκλίνειν, τῷ μὲν Ῥωμαίων προσκειμένων αὐτοῖς ὅσοι Ῥωμαῖοι, τῷ δ' Ἰταλῶν φυλακὴν ἐκ τούτων πεδόθεν ἔχειν ἐξ τὸ πρὸς αὐτὸς συνήθες. ὁ μὲν ἓν ἕτερος πιστεύων. τὸ δὲ ἐξ τοὺς κατοικοῦντας ἐκβιάζει, μὴ ἐξ κίνδυνος ἐκ τῆς ἁρμαίας προσίσαι. ἦσαν γὰρ μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Ἰταλῶν, καὶ ἐξ τοῦτο ἐκάλλιστα καὶ Θελεματάριοι, ἡ ἔξω τῆς πόλεως γῆν καρπαζόμενοι ἐζῶντες ἐκεῖθεν, καὶ παρ' ἀμφοτέρων ἐς ἀνεσιν μέτοντες, χρῄζοντων ἑκατέρων τῆς ἐκείνων ἀγαπῆς, ὡς ἂν γε μὴ βλάπτοιτο. δῆλοι γὰρ ἦσαν ἐξ μέσης τοὺς ἐκ οἰκείας ἔχοντες. ἓν γὰρ ἐξ τοὺς Ἰταλοὺς ἐκ τοῦ ἀναχωρεῖν ἐκεῖθεν ἐκείνους, βλαπτόμενοι ἁρμοθέντος τοῦ τόπου, καὶ τοὺς Ῥωμαίους εἰ ἴγχειρεῖεν ἐπιτιμᾷ, ὅπως γε σωτηρεῖσθαι· ἀλλὰ καὶ κατὰ κράτος ἐργάσθαι παρ' αὐτῷ, ἐξ τὸ πρὸς ἐκείνους μέσος καθαρῶς προσκειμένων τοῖς Ἰταλοῖς. μὴ γοῦν ἓ τῆς Σηλυβρίας ἅλωσιν, ὕδὲν ἦν μέσον αὐτῶν τι ἐξ τῷ ἡμέτερον. ἀλλ' εἶπου συμπύκνοσε ἀλλήλοις, φιλικῶς εἶχεν αὐτοῖς τε πρὸς ἐκείνους, κἀκείνοι πρὸς τοῦτο, καὶ τρόπον μάχης ἑδέτεροι θαῤῥοῦς ἐσκύλδον. ἰδόκει γοῦν τῇ βασιλεῖ δὶ Ἑλλησπόντου περαιωθέντα, ἡ Σηλυβρίαν ἄρτι ἁλῶσαν καταλαβεῖν. καὶ τὰ περὶ τοῦ πως ἂν ἡ πόλις Ῥωμαίοις ἅλῳη, ἐκεῖ καθήμενος πραγματεύσθαι. ἀλλὰ τὸ περὶ τὴν Ἐκκλησίαν συμβὰν ἐκ τοῦ παρ' ἐλπίδα ἐξεπιτρέψαν.

CAPUT XV.

Ut Patriarcha Arſenius Patriarchatu ceſſerit.

PAtriarcha ſiquidem Arſenius, ſive reputans ſibi illatum interverſa coronatione Pueri Auguſti: indigneque ferens Hæredem Imperii contempto penenque in ordinem redacto, ad nutum unius Palæologi cuncta gubernari; ſive indormiviſſe ſibi conſcius in maximis & publicæ notitiæ indelebiliter inſculptis, feræ inde pœnitentiæ morſu inquietabatur, ſeu quis alius urebat occultus dolor (nam apparebat eum non fateri quid eſſet quo vere moveretur, & fingere quas allegabat cauſas) quod *nimirum* animadverteret ſeſe contemni ab Imperato-

Ο Πατριάρχης Ἀρσένιος εἴ τ' ἐπιλογισάμενος τὸ ἐπὶ τῇ βασιλεῖ φραχθὲν, ὡς ἐξαπάτησαι μὲν αὐτὸς, ὁ δὲ τῆς βασιλείας ἁρπαξ ἀγέραστος μένοι περφρονούμενος, τῷ φραγμάτων ὅλων ὑπὸ τῇ Παλαιολόγῳ διοικημένων εἴτε τῷ ἄλλῳ εὐξαντος ὡς ἐπισυρεῖεν μέγιστα φαῦλα καὶ ἄλυσα, εἴτε τι τῷ ἄλλῳ τι τῷ λυπουῖ ὑπ. ὁ δὲ γὰρ ἐκείνος δῆλον ὑν ποιῶν ἐφ' ᾧ ἐξέχωρει. αἰνίας δ' ἐπλάττετο ὡς καταφρονεῖτο, καὶ ὡς ὕδὲν

ὑδὲν παρὰ βασιλοῦ αὐτοῖς λέγων ὑπὲρ τῆ Εκ-
λησίᾳ καθηκόντων, ἀμ' εἰπὼν πρὸς τὸ Κλῆρον
ᾧ ἄμ' ὁρμᾶσας, ἢ πύλιν ἡ πόλεως Νικαίας
κταλαμβάνει πεζῆ, ᾧ ὡς εἶχε ἡ περὶ αὐτὸ ὄχ-
λον ἀκοντιοξάλους, ἀμπαίρπτι ἴσται, ὀλί-
γους ἔχων τῶς σωμπομένης. καί τινι πρὸς τῆ τοί-
χοι τῆ τὸ ἀγάλματος προσκαθίσας μονῆ, νυκτὶ
ἢ πορείαν ποιεῖται. ᾧ φίρουσιν αὐτὸ, τῆ τῶ Παχω-
μίου μονῆ δίδωσι, μονῆ πρὸς ἡσυχίαν ὠθίνη ε
ὕδωρ μὲν ἐχούσῃ ἢ θάλασσαν, ὕνθεν δ' ὑπερά-
νου κειμένῃ τῶ ποταμῶ Δράκοντος, ἐ ἐφ' ἡσυχίας
ἐασίνι καθῆσθαι. ᾧ ὁ μὲν ἄπω τῆ τόπῳ ἐνσυν-
χάζων, ἁδεὼς τῆ καθηκόντων τῆ Πατριαρχίᾳ
ἔπρασσε, πάντ' ἐάσας, ἑαυτῆ δὲ μόνῳ προσλα-
λῶν ᾧ Θεῷ. οἱ δὲ τῶ Κλήρου ᾧ ὅσοι τῆ Αρχιε-
ρέων τῆ Νικαίᾳ ἐπεδήμουν, διπὸν τὸ συμβὰν ἐ-
γένετο, ᾧ προσπίσταλσαν ἱκετεύοντες. μή πω ᾧ
βασιλεὺς ἀκούσας, ἐο διενῷ τὸ πραχθὲν ποιήσοι.
ᾧ ἄλλως δίκαιον εἶναι εἴνεκ πω ᾧ λυπεῖν, αὐτῶ
πω τῶ Πατριαρχέων καθῆσθαι καί γε ἱλίγχιστ ἢ
κατ' ἐπήρειαν ἐνοχλοῦντα, προσαναφέροντα ᾧ
τῆ βασιλεῖ. εἰ δ' αὖτις ᾧ μόνος ἐᾷα ἐνοχλῶν,
αὐτὸ πυθέσθαι, ἱλίγχιστ, παρακαλεῖν. συλλαμ-
βανέτωσαν ἑ τῆ Αρχιερέων καθέξονσι χώρας. τὸ δ'
ἀναχωρῆσαι μὰ προφανῶς τὰς αἰτίας λέγοντι ε
μάλιστα ῥοιμβῆ τὸ ἐγχείρημα. ἰῶ δὴ ἄρα ᾧ
ἀμφοτέρους ἀνῶντα τὰ πρακτόμενα, τοῖς τ' ἐ-
πισήμοις, ἑ τῆ ἡσυχάζοντι, δοκίσει τῆ μὲν
τῶ μὰ ἔχειν ἀπεσπᾶν ἐκεῖθεν ἑαυτὸν ἀφ' ὅτι λί-
γοιεν. τῶ δὲ τῶ μὴ ἐπὶ ῥητῆς ἰσχῦν τὰ τῆς ἀ-
ναχωρήσεως αἴτια, ἐφ' ᾧ πολλὰκις ᾧ θεραπεία
γίνοιτο. τελεσθέντος δὲ τῶ καιρῶ, φθάνει ἑ ἐς βα-
σιλέα τὸ δρᾶμα, ᾧ βαρὺ αἴτιμα δόξει ἀκοῦσιν,
ᾧ ὅς τοῖς ἀμφ' αὐτὸ Αρχιερεῦσι, τὸ πραχθὲν τῆ
Πατριάρχῃ κοινῶται, ᾧ τὸ κυριώτατον ζητεῖ. τοῖς
μὲν οὖν προτροπὴ ἰῶ, ἐπὶ τὸ ᾗ πλεῖστ τιθέ-
νται νῶ ἀναχώρησιν, τό τε τῶ πράγματος ἄπ-
θος, ᾧ ἡ τῆς εἰρήνης συμπαθεῖα, ᾧ τὸ μὰ ἐξ ἐ-
πείρου δόξαι ἀπὸ προσωποιεῖσθαι ἢ πρῶτον, ᾧ
ζητεῖν ἕτερον. πρὸ δὲ πάντων ἁπάντων, ἀ τῆ βα-
σιλέως παράκλησις Μιχαὴλ, λιπαρῶς διδόντος
μὰ ἐφ' αὐτῆ τὰ τῆς ἀναχωρήσεως γίνοιτο αἴτια,
τὸ ᾗ σωμιδὸς ἀρ' ἐπὶς ἐχεῖσθαι ἰῶ, ᾧ τὸ λυ-
πεῖν μὰ ἄγνοια, ἀφ' ἑκόντος μὰ ἐλέγχ φανερῶς,
λύπῃ μέγα ἀωφὶ ᾧ καταῤῥόπτον προβαλ-
λόμενος. ἐκεῖσε γοῦν τῆ ὅπω δὲ ποτ σωμε-
χθέντων ἱεραρχῶν ζάπτις ἰῶ περὶ τόπων ᾧ
σκέψις. ἑ τέλος πίμπτιστ τὰς περὶ τὸν Ηρα-
κλείας Νικήταν (ἔτυχε γὰρ τότε ᾧ Πατριάρ-
χης τῆ μονῆ τῶ ἁγίου Δημητρίου προσμένων)
ἀγγελοῦντας μὲν πρὸς αὐτὸν ᾧ τὰ ἀπὸ ἡ Συ-
νόδου μεταλαμβάνοντα αὐτὸν, ᾧ βαρέως δο-
κίσοις ᾐνῶσθαι ἢ ἀναχώρησιν, ἐπίμπ τ' ὕστε
πρὸς τὸ μαθεῖν, ὁπόπτος τὰ αἴτια. πλεῖ δὲ
ἑ ἀνυδεύστος, ὡς οἱ διόντες ἐξεπράξοντο.
ἀλλὰ σωαρπαθεὶς ἴσως ἐξ ὀδιῶν, τὸ μὴ
χῦ τὸ εἰκὸς ποιήσειε. ἰῶ δὴ σωεχθέντι δι-
λοιῶ, ᾧ διορθοῦν ἀξιοῖ, Πατριάρχῃ ὄντα
ᾧ τοῖς ἐξ Πατέρων κανόνας ἐξαπλέστ τιθέ-
μενος. πού γὰ τὸ ἱλίγχιστ, πού νῦ παρα-

te; & cum ei de rebus Eccleſiæ loqueretur; nihil proficere. Talia Clero cum dixiſſet, repente impetu capto pedes ad portam Urbis Nicææ progreſſus eſt, ibique perſequentem effuſe turbam a ſe repellens, irrevocabiliter ſe in viam dedit paucis comitantibus; & cum in quodam vicino mœnibus Monaſterio Agalmatit vocato, paulum conſediſſet, nocturno itinere ſe contulit ad Monaſterium Paſchaſii ad tranquillam quietem opportune ſitum; hinc quidem mari prætentum; illinc Dracone flumine ad cujus ripam conſtructum erat; ibique in altum ſe otium condidit; nullam deinceps uſurpans ex propriis Patriarchæ functionibus; ſed cunctis omiſſis, ſibi uni Deoque colloquens. At Clerus Nicænſis, & quotquot Epiſcopi in ea Urbe tum regia negotiorum cauſa diverſabantur, moti, ut par erat, tam inſueto facto, ſcripſerunt ad illum ſupplices litteras, orantes ut rediret: & ſuggerentes, fore, ut Imperator re tali audita offenderetur: quod ſi quid ipſi eorum quæ fiebant diſpliceret, æquum fuiſſe illum inſidentem chrono ſuo, Patriarchali auctoritate perperam actum reprehendere: & ſi cui per ſe mederi non poſſet, ad Imperatorem referre: quin ipſin in Imperatore ſi eſſet quod ſuccenſeret, moneret ipſum, objurgaret etiam pro poteſtate divinitus accepta, hortandoque ac rogando revocaret, cooperaturis in idipſum pro virili cæteris Epiſcopis. Secedere vero non allegatis idoneis tantæ novitatis cauſis, videret etiam atque etiam, ne parum ſanum videri conſilium poſſet. Hæc & ejus ſententiæ alia miſſa, perlataque ſunt, labore juxta ſcribentibus, & ei cui conſultum ibant prorſus inutili. Nam nec illum abſtraxerat a ſuis latebris: nec ſaltem ſpem ipſis relinquebat proficiendi quidquam in poſterum taciturnitas Patriarchæ, nihirmate perſtantis in non prodendo quas ob cauſas ſeceſſiſſet: quæ ſi cognoſcerentur, ut plerumque contingit curari ægritudines quarum origo non latet, initi nonnulla fortaſſe potuiſſet utilis ratio remedii. Nunc in cæca ignoratione arcanorum ſenis ſenſuum, quamlibet multa dicerent, verba in irritum jactarent, ati quljaculantur ſcopo non viſo. Conſumpto in his fruſtra dierum aliquot ſpatio, deſperatoque regreſſa, perfertur ad Imperatorem rei fama, quæ gravis ei permoleſtaque ſane accidit. Itaque is communicato quod audierat Epiſcopis qui forte adfuerant, quærebat ab ipſis quid faciendum tali occaſione cenſerent. Perplexa eorum oratio fuit, primum exaggerantium momentum inuſitatiſſimi facti. ſeceſſiſſe de medio repente Principem ſacrorum nulla nota cauſa, in plena cum Eccleſiæ tum Reipublicæ pace. tum addentium haud in promptu eſſe rationem, aut loco mutandi Primum Antiſtitem, aut alium quærendi qui ei ſufficeretur. ſed præ his omnibus augebat æſtum eorum qui conſulebantur de re tali, ejus qui conſulebat eminens ex vultu & fruſtra diſſimulata perturbatio. Ipſe quippe Michael dum rogabat quid opus facto, male metuebat ne audiret quod ſua (cujus eſt inflexibile in gratiam Judicium) intus ipſi exprobrabat conſcientia: cauſam nimirum dediſſe ipſum ſecedendi Patriarchæ, quantumvis ille id fateri recuſaret; ſed mutum dolorem obtentu neſcio cujus, de quo ſolo quereretur, ſini contemptus occultaret. Continuo ergo Epiſcoporum undecunque conquiſitio fit. evocatis deliberatio indicitur de re præſenti. Convenitur in id tandem, ut Nicetas Epiſcopus Heracleæ mitteretur ad Patriarcham (nam is tunc diverſari dicebatur in Monaſterio S. Diomedis) perlaturus ad ipſum juſſa Synodi revocantis ipſum, & publice noxiam intempeſtivamque judicare ſe ipſius ſeceſſionem declarantis, ſeque paratam exhibentis ad audiendas ea ipſo cauſas ejus in-

Edit. Rom. pag. 73.

opinatiſſimi nec probabilis facti; interim autem reprehenſurus quod perperam exiſſet, ille quidem forte in tranſverſum actus ægritudine quadam animi; cæterum illam, qualiſcumque demum eſſet, prius oportuiſſe ſignificari convocatis ad idipſum Patribus, & perquirendas ipſorum de remedio ſententias, ac ex eorum conſiliis emendanda quæ a recto declinarent, auctoritate quæ in ipſo reſideret, utpote Patriarcha, quem deceret plurimi facere, ac religioſiſſime obſervare Canones Patrum, & juxta ſcita eorum modo arguere, modo obſecrare, modo increpare ſi & hoc opus eſſet. Denique iterato denunciaturus ipſi: velle omnino congregatos Patres exponi ſibi cauſas, quæ *Edit. Rom. pag. 74.* illum ad ſecedendum impulerint, paratos ad adhibendum quam efficaciſſimum poſſent remedium cognitis malis. Ea mandata Synodi ad Patriarcham fuerunt. Imperatum autem Miſſo eſt ut niſi obſequentem ſe præberet, ac redium polliceretur: omnino ediceret, decernere Synodum, & citra omnem tergiverſationem ab eo exigere, ut alterum horum faciat quod malit; aut redeat, & curſus Eccleſiæ curam ſumat; aut ſi id recuſet, det Libellum ceſſionis Throno. Non enim bonum eſſe relinqui Eccleſiam ſine Paſtore. His Nicetas mandatis & epiſtolis acceptis, ſtrenue defuncturus commiſſo negotio Niceam advolat; & inde quam celerrime ad Monaſteriam in quo tunc erat Patriarcha, perveniens, exponit ei quæ Synodus mandarat. Ad ea ille reſpondit; quod cauſam ſecceſſionis ſuæ quæreretur, nihil jam attinere declarari eam, quippe cujus emendandi tempus præteriiſſet; nec ſibi reliquum aliud eſſe, quam ut cacitus a negotiis abſcedat. Non enim lucrabilibus adhiberi remedium poſſe. & apparebat eum inflexibiliter peritiurum in tacendo cauſam: adeo præfracte illam enunciare recuſavit; & expiſcari ex eo aliquid ſapius conatum temper Niceetam conſtantiſſime repulit. Tunc is habito conſilio cum ſuis, poſtquam fruſtra ſe contendere, nec ſpem relinqui ullam melioris ſucceſſus ſi pergerent inſtare, ſatis conſtitit: ad ea quæ in arcanis mandata poſtremo acceperant circa optionem offerendam devenerunt. Ea re audita Patriarcha ſtatim ſe loco ceſſurum dixit. Ac quia libellum ceſſionis indicem conſcribere oportebat, opera in id continuo collata eſt. Sed cum ſuggereret Heracleenſis: addere Patriarcham deberc, ut videretur idonea ceſſionis cauſa, indignum ſe tali Sacerdotio fuiſſe; exaſperatus ea mentione Arſenius turbavit cuncta; cœpitumque abrumpens: *Neque* inquit, *vobis non ſufficit, & verbo, & facto renunciare me dignitati; ſed inſuper præterea probroſi implicare me quæritis? volentes cedimus adminiſtratione rerum, nec curamus quidquid inde ſecuturum ſit.* ſic tractatione indignanter abrupta dimiſſus incivilitter Nicetas, ſummaque celeritate remenſus viam, ad Auguſtum & Synodum redit. retuliteque primum quid dixiſſet Patriarcha: deinde ceſſionis negotium quo in modo ſtetiſſet: & quam fruſtra ſperaretur flecti eum ad quidquam eorum quæ recuſaſſet poſſe docuit. Adjunxit reſtare viam adhuc aliam explorandæ ipſius circa ceſſionem ſententiæ; ſi miſſis ad eam certis qui Pontificium linum & candelabrum ab eo reciperent, utrumque præberet. Succeſſu conſilium non caruit. Petentibus enim illa reſpondit Patriarcha, ſumerent ſi vellent, ſe quidem haud prohibere. Quibus Imperator cognitis orbi ad ſui excuſationem apud omnes, & apud ipſum Patriarcham, ſi quid ei minus gratum accideret, amplius expectandum ratus: cum præſertim Nicephorus Epheſi Epiſcopus affirmaret, minime canonicam Patriarchæ Arſenii ordinationem fuiſſe. Feſtinan- *pag. 75.* „te quippe ad ſuæ coronationis ceremo- „niam Theodoro tunc Imperatore & ip-

A καλεῖν, πῶ τ' ἐπιτιμᾶν, εἰ ἡ τὰ δίκαιον, πῶς δ' ἡ ὡς ζήλωσιν πάλιν μαθεῖν τὰς αἰτίας ὡς ἓ θεραπεῦσαι, εἰ δίκαιον, ἐπιμεῖ. ἡ ταῦτα μὲν ὅσα φρὸς ἑκεῖνον. φροτίπτετο δὲ τοῖς ἀπαγγέλουσι, ὡς οἱ μὲν φαίνοιτο ἡ ἐκκλησίων ὑπόκρισις, οἷδ' ὅτω, ἀλλ' αὐτὸς ἀναγκάζων δυοῖν θάτερον ἐκπλεῖν, ἢ ἐκκλησιᾶν πάλιν, ἡ τὸ ἐκκλησίας ἀπαλλαβεῖν, ἢ μᾶλλον εἰ μὴ βούλοιτο, δίδοται λίβελλος παραπόνως. μὲ δὲ ἡ καλὸν εἶναι τὸ ἐκκλησίας ἀπαίμονα. Ταῦτας οἱ ἀμφὶ Νικήταν διξάμβους τὰς ἐπιστολὰς, ἐπὶ Νικαίας χώρας, αὐτῆ τὰ φροπεπραγμένα ἐπιπλίσσοντες. ὡς δ' ἐξελθόντες ἐπίσκοπον τῇ ἓν ἢ κατόπιν μοίρᾳ, φροσελθόντες τῇ Πατριάρχῃ, καθὼς εἶχον ἐκ παρὰ τῆς Συνόδου κελεύσεως, ἔλεγον. ὁ δὲ ἡ μὲν ἡ αἰτίας καιρὸν αὐτὸς παρῳχηκέναι φάσας, φράτειν δὲ σιγῇ τῇ πραγμάτων ἐξίεσθαι. μὴ δὲ ἓ εἶναι θεραπεῖον τὸ ἀπάτρεπτα, ὅλος ἐῶ φρὸς τὸ παραιτεῖσθαι· οἱ δ' ὡς πολλάκις φροβαλόντες, ἐφ' ᾧ τῆς ἑαυτῶν γνώμης κρατήσειαν, ἓν ἀμηχανίᾳ τῷ φράττειν τι ἡ αὐτὸν ἐγίνοντο, ὅπερ ἔχον δὲ ἀπορρήτου φράττειν, ἀπὶ πάσης ἐξήεσαν, ἡ ἐξαπίστων ἐκείνων παραίτησιν, ἀδὺς παρρησιαζομένους δ' ἰδεῖν συμπαίπτειν πάντῃ, ἡ συμπάττειν, τὸ Ἡρακλείας ὑπαγορεύοντος, τὸ ἀσάξιον φροσφέρειν τῆς Ἱερωσύνης εἰς τὸ τῆς παραπόνου ἄλογον, ἠρεμαῖ τε ἡ ἄσφρα, ἡ φαρὰ μὲν. ἡ τὸ δ' ὡς ἀραιώμενοι, ἔλεγε, τῷ εἰ λέγων, ἢ μὲν ἡ φράξειας παραπόνου, ἡ αἰτίας ἐκ ἀγαθοῖς συμπλέκειν ὑμᾶς βούλεσθαι; ἐκόντος ἐξεύρισθε ἓ φραγμάτου. νῦν ὑμῖν μᾶλλον ἢ ἐν γένῃ. ὑπὸ πάνυ ἀναπεπτάτους ὑμβεβλῆσθαι ἀποπεμπομένου, ἤχησάν τὸ μυκτῆρι ἤχησιν, φρὸς ἓ κρατῆσαι ἡ ἓ Συνόδου ἀπαιτοῦσι. ἡ ἀπαγγέλλουσι μὲν τὰ τῇ Πατριάρχῃ λεχθέντα, πλὸς δὲ ἡ τὰ τῆς παραπόνου παρακόπτοντες ἀμεταθέτου ἓ ἐκείνου γνώμην διαβεβαίουν. ἀπολήψεσθαι δὲ ἡ πάντως ἀσφαλεστέρας ἢ τινων ἐναλίπων τὸν βακτηρίαν, ἡ τὸ λαμπαδοῦχον ἀναλαβεῖν, αὐτὸς δ' ἄθλιος παραχωρεῖν, ἢ δὲ ἡ γένοιτο, ἡ παρεχώρει λαμβάνειν οἱ βούλοιτο. Ὁ Βασιλεὺς δ' ἐκ τούτου ὡς ἔτι ἀπαντῶν ἀγνώμως ἀναπόνως, εἰς ἐκκλησιᾶν ἀπολογίαν τῇ Πατριάρχῃ τῷ ἐπιγνωσομένων, καὶ τῶν παρ' ἑαυτῷ λαμπρὰν νομίσας ἀξίωσιν. ἄλλως τε δὲ ἡ τὸν Ἐφέσου Νικηφόρου μὰ ἓν κανόνας φροβῆναι τὴν χειροτονίαν ἐκείνου ἡβεβαιοῦντος. Συνοδὸν γὰρ ἐκ τοῦ τότε κρατοῦντος Θεοδώρου ἐφ' ᾧ τυπωθῆναι, καὶ τεταραγμένους τοῖς ἓν Δύσει ἐπισκόποις φράγμασι. παρ' ἐκ αἰτίαν παρ' ἡδονὴν μικρὸν χαλὸν ὑμῖραι, ἀλλὰ συμφωνῶς ἁπάσας τὰς τῆς Ἱερωσύνης βαθμὸς ἐντελῆ πάντας, ἡ ὑπὸ πρὸς τὸν φράτειν τῆς Ἱεραρχίας τάξιν ἀνβιβάζειν. Διὰ ταῦτα ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀρχιερωσύνης ὑφῆκε φράττειν ὅτι ἡ βούλοιτο. καὶ δὲ σκεπτομένων ἐκείνων ἐπὶ πολλαῖς ταῖς ἡμέραις, νῦν πλέον ὑπῆρξε τῇ Πατριάρχῃ παθεῖν ἀνεπιμελησίας ἓ κατηγορίας, ὡς ἐξὸν λέγειν ἡ ζητεῖν διόρθωσιν, μικροψυχοῦντι ἡ ἡ τῷ θρόνῳ ἐτέρως παρα-

χωρούντι· κρίνουσι μὲν ὅπως· ἰῶ δὲ ἄρα ὡς ἐδείξου ὕστερον τὸ ζητούμενον, μὴ ὅτι γε δυσχερῆ θεραπείαν προσιόμενοι, ἀλλὰ ἐ ὅλως ἀνίατον. διὸ δὴ δίκῃ τῆς ἀγυιᾶς ἄπτεσθαι ἐκείνους εἰς ἀπολογίαν τοῦ πρὸς Θεὸν ἐπιτρέπει βούλεται ἑαυτῷ, μὴ κατ' ἐλπίδας προχωρησάντων αὐτῷ τῶν πραγμάτων. ἐκεῖνοι δὲ τότε περὶ τὰ τῆς ἀνατολῆς Ἐκκλησίας τῷ τὸ ἰσχῦον παραλιφθὲν τὰ πολλὰ ζητήσαντες. ἐ μᾶλλον οἱ δοκοῦντες, ὧν δὴ τὸ λοιπὸν ἦ Ἀρχιρίων πλῆθος ἐξηρτῆτο, πόλις μιᾶς ἐπὶ τῇ Ἐφέσου γνώμῃ γίνονται.

A „ sum perurgentibus occidui limitis rebus illo „ tempore turbatis, quo ad ſpem magni ſuc- „ ceſſus, ſi ſtrenuè occurreret, vocabatur; præ- „ cipitatam ejus juſſu adeo fuiſſe inaugratio- „ nem Patriarchæ, ut legitimis interſtitiis or- „ dinum non ſervatis, gradus omnes Sacerdotii, „ quaſi uno ſaltu via interpoſito dieculæ unius „ medio ſpatio pervolaverit: & ſic ad Thro- „ni Patriarchalis faſtigium tranſcenderit „ contra manifeſtas Regularum Eccleſiæ vel ſeram ſanctiones. His, inquam, ſimul cun- ctis Palæologus motus, edixit Præſulibus con- gregatis: ſe nihil obſtare quominus, quod ip- ſis optimum videretur in re præſenti decerne- rent agerentque. Tunc Patres aliquot diebus in inquirendo ac deliberando conſumpſis, nihil aliud quod vitio verterent Patriarchæ repererunt niſi quamdam impatientiam, & præma- turam deſperationem emendationis rerum quas improbaret; quarum in correctionem prius de- buiſſet incumbere, tum per ſe agendo, tum exquirendo ab aliis, & in commune con- ſulendo: non autem, ut fecit puſillanimitate victus, abjicere clavum periclitantis Eccleſiæ, & ejus gubernationem aliis cedere. Ita illis videbatur. Cæterum poſterius apparuit inſedi ſſe animo Patriarchæ altius vulnus, & non ſolum difficile curatu, ſed plane inſanabile; pœni- tentiam videlicet ſeram toleratæ infractionis fœderis, prætermittenda coronatione Hæredis Im- perii, cujus culpæ tam acerbus illum urebat ſenſus, nunc maxime videntem quam contra ſpem prius conceptam negotia ſuccederent, ut quo iſtius admiſſæ licet per ignorantiam conni- ventiæ crimen apud Deum explaret, voluntarium hoc exauctorationis propriæ ſupplicium ſibi ul- tro conſciſcendum putaverit. Tunc porro Patres Synodi, vel potius eminentes inter ipſos; ex quorum auctoritate ac nutu cæteri pendebant, cum attente circumſpexiſſent, diuque quæriſſent quis ipſorum videretur idoneus ad regimen Eccleſiæ capeſſendum, denique uno conſenſu in Epheſium convenerunt.

CAPUT XVI.

Ut Epheſi Epiſcopus Nicephorus Patriarcha ſit factus.

Ἀνὴρ δίλαβὴς ἦ κατ' ἀρετὴν ἐπιδόξῃ, ἦ λόγῳ μετρίως κοσμούμενος, γεραίτερος ἄδη, ᾧ δὴ ἐ ζῆλος ἦν ἐκπὸς, ὡς ὑπὲρ ἦ Ἐκκλησίας ἦ τῆ αὐτῆ νόμων καταφρονουμένων ἐκκαίεσθαι. συμβὰν δὴ καί τι, ὃ δὴ ἦ ἦ ἄλοι ἦ Ἱεραρχίας χρόνῳ ἐκεῖνον ἐπώμοζεν. ἐφέριτο γὰ εἰς Πατριαρχεῖον παρὰ ἦ Σιωόδῳ ἐπὶ Ἰωάννῃ ἦ Δούκᾳ, πρὸ τῆ Πατριάρχου Μανουὴλ, ᾧ ὁ βασιλεὺς τὰς ψήφους συνέχει, ἦ ζῆλον διδεπτόμβιος τῆ ἀνδρὸς, φάσας, ὃν ὁ δυώσεται τις ὑποζῶσαι Ἀρχιδιάκονον ὄντα, πῶς ἂν Πατριάρχην ὑπομείνειε; διὸ δὴ ᾧ ἦ Ἐφέσου προχειρίζεις, ὅμως ἀδικεῖσθαι παρὰ βασιλέως εἰς ἦ ἰδίαν τιμὴν δικεῖτο. τῶν δὲ μισολαβῶντων, ὑποίοις τῶν ἦ ἀνδρὸς πεθύμιον προσκαλούμενον, ᾧ ἦ ἐκλογὴν ἀσμένως ἐδέχετο· οὐκ ἀγὼ ἔκτοπ πεπραγμένου εἰς τῶν παρὰ ἦ κρείττος, εἰ ᾧ καλυθέντος παρὰ ἦ ῥηθέντων αἰτίων, ἱκανὸν γε ὄντα ᾧ ταυτὶ, μᾶλλον εἰς σύστασιν ἑαυτῆ, ἦ αὐτῆ πᾶσιν ἐξ ἀνάγκης ἀναπληρώσαντος, εἰσήχθησαν ἔπροι. ὅπως ἐκείνος τὸν ἐκλογὴν θεῖτο ᾧ ἦ δικαίαν ἐκεῖνα κρίσιν ὑπολογισάμενος, οὐδὲν ἀναβαλόμενος, ἀναγορεύεται Πατριάρχης. ὃν δὴ ᾧ ὁ τιμᾷ μεγίστῳ ὁ βασιλεὺς πρὸς Νίκαιαν ἀποστέλλας, αὐτὸς ἐπείγετο πρὸς ἦ Λάμψακον περαιωθησόμενος πρὸς ἦ ἀντιπέραν Καλλιούπολιν· συνεκρότει γὰρ ᾧ διωκόμενος οὐκ ὀλίγας κατ' Ἰταλῶν ἐφ' ᾧ προσαθύσας, πυρῶν ἀραιῶσαι τὸ κατατεθὲν ἦ Βυζαντίδος φρούριον, τὸ οὖπω πως λεγόμενον, Γαλατᾶν.

B Erat is religione ac virtute omni conſpicuus, ſatis doctus, jam ſenior, cui zelus inerat non mediocris: adeo ut ubi Eccleſiam aut leges ejus deſpici videret, totus exardeſceret. contigerat dudum quiddam, unde is toto Epiſcopatus ſui tempore doloris & querelarum cauſam habere juſtam ſibi videretur. Vacans olim Patriarchalis ſedes deſtinata prius ipſi quam, qui mox in eam ſucceſſit, Manueli fuerat, haud dubio favore Synodi: ſed qui tunc imperabat Joannes Ducas conſenſui Patrum obſtitit zelum viri præſervidum metuens. cujus enim (alebat) ſpiritus adhuc Archidiaconi ferre vix poſſumus; ei quis ſuprema Patriarchæ armato auctoritate reſiſteret? ſic ille in tanto inferiorem Epheſinæ ſubmotus Eccleſiæ Thronum C nec patienter umquam, nec tacite interverſi ſibi ſupremi honoris injuriam, ut ipſe paſſim quiritans vocabat, & contumeliam tulit. Ea illum animi præparatio facilem tum reddidit ad annuendum deſideriis Synodi frequentis, & electioni libenter aſſentiendum ſuæ. Conſtare ſiquidem ipſi videbatur jam pridem ſe ad Patriarchatum divini gratia Spiritus electum, etſi hactenus excluſum poſſeſſione debiti honoris, inſuperabili obſtaculo humanæ potentiæ. Ergo ille nihil eunctatus, imo prædicans apparere manifeſtum Dei numen in ſui relatione: ſeque non delatum nunc primum ſuffragiis elegentium, ſed juſto dudum judicio Providentiæ ſibi decretum, nata divinitus occaſione quæ ad id cogeret, locum accipere, Patriarcha renunciatus eſt; quem cum ſummo honore Imperator Nicæam dimittens, ipſe Lampſacum contendit, trajecturus inde in adverſam Callipolim. Collectis enim copiis in Italos non paucis eo condixerat, animo tentandæ occupationis Arcis ex adverſo Byzantii ſitæ, cui Galata nomen.

Edit. Rom. p. 76.

CAPUT XVII.

Ut Sardenſis & Theſſalonicenſis Epiſcopi non conſenſerint ceteris in ſubrogatione Patriarchæ.

TUnc igitur Sardenſis Andronicus & Manuel Theſſalonicenſis Epiſcopi, palam declararunt ſe non probare quæ facta fuerant, prætexentes zelum, ac præ ſe ferentes miſeratione ſe moveri exauctorati non juſte Patriarchæ. Calophoro quoque Smyrnenſi diſplicebat factum. cæterum ille alias, ut ipſi videbatur, idoneas iſtius ſui judicii cauſas obtendens, ſuas ſibi ſeparatim res agebat. Alii duo concordes in iis quæ retuli publice allegandis, aliud quiddam clam coquebant: Nam ea ipſa quorum deſperatione corrigendorum Arſenius receſſerat, impatienter ferre putabantur. At novus ex Epheſi Epiſcopo Patriarcha Nicephorus, Judicio Synodi quæ ipſum elegerat, & multo magis Imperatoris voluntate fretus; auro etiam abundans cujus vim magnam Epheſio exulerat, Nicæam pervenit: ibique multa varie conatus ad revocandos in concordiam diſſidentes Epiſcopos, ad extremum incubuit in minas, deterreri eos poſſe denunciatione malorum magoopere ſperans. ſed irruſtra in hoc quidem fuit. quippe ira illorum ſic magis irritata, obfirmati acrius in propoſito, etiam adverſus quas ille intentabat pœnas, ſe riſu contemptuque ſecuros ferebant. Itaque cum alia non procederent. de transferendis eorum eccleſiis in alios cogitare cepit, quod & poſtea contigit. Interim alios ſibi adjungere tentabat; multaque erat perturbatio: ac magnum de ipſo publice ſcandalum ortum eſt. Verum alii iere Præſules eccleſiarum ejus communionem amplectebantur, ſed partim volentes partim inviti, paucis ex animi ſententia in ejus partem inclinantibus. cumque iſti arcano diſſentientes occulta ſua ſtudia non plane diſſimularent, palam diſſidentes eos quos dixi, obſervata iſta fautorum Nicephori titubatio in cœptæ diſciſſionis pertinacia firmabat. At laicum vulgus vehementer abhorrebat a novo Paſtore; veteremque ut legitimum requirebat. Sic turbatis rebus, Nicephorus audiens Imperatorem magno belli apparatu imminere Galatæ, certum quovis periculo ejus præſidii poturi, ſperareque ſe non ſolum ejus voti compotem futurum, ſed ipſam quoque magnam Urbem præterea capturum, parum Nicææ moratus diſceſſit inde; & ad portam Civitatis excuſſo ſolearum pulvere, in teſtimonium ſcilicet, exivit; moxque per ſtrictum Helenopoleos ad ipſum ferebatur; ſimul recreandum ſe ibi ſperans præſenti conſolatione Imperatoris ipſi propitii, ſimul amplum ſibi & ad rationes cæteras opportunum ratus adeſſe illic ſe præſentem, cum Civitas regia, quod brevi futurum augurabatur, oppugnanti ouno eam Imperatori redderetur. ſic enim fore ut ipſe ſtatim in illam ingreſſus veram Patriarchalis ſui Throni primus poſſeſſionem iniret, Nicæa & inſenſa illic ſibi plebe valere deinceps juſſa. Dum autem ille in eo tempore eſt, Selybriæ adhuc Auguſtus morabatur; quando & Sardenſem ibidem adeſſe contigit. Nam duorum ſchiſmatis Auctorum Andronici Sardenſis, & Theſſalonicenſis Manuelis, hic quidem, ultro exilium ſibi conſciſcens, extra fines receſſerat.

Edit. Roman. pag. 77.

A Τότε πίνων ὁ Σάρδεων Ἀνδρόνικος, καὶ ὁ Θεσσαλονίκης Μανουὴλ (ὁ δὲ Καλοφόρος Σμύρνης οἱ καὶ παρῆτο, ἀλλ' ἕων αἰνίας ἰσχυρὰς προβάλλειν δοξάσας ἑαυτὸς εἰς παραίνεσιν) οἱ δὲ φανερῶς ἀντέκειντο, ὡς τῆ δοκεῖν μὲν ὑπὲρ τῶ Πατριάρχου κακῶς παροφθέντος ἐζήλουν, τῆ δὲ ἀρπαγμένῃ, καὶ ὑπὲρ ὧν ὁ Πατριάρχης ζηλοῖ, ὡς πάνυ ἐκ ἀνέχων ὑπιχώρει. ὁ μέντοι γε πάπα Πατριαρχῶν Νικηφόρος ὁ ἀπ' Ἐφέσου, συγκρουόμενος μὲν τῆ Συνόδῳ, πολλῷ δὲ πλέον τῆ τῶ βασιλέως θελήσει, ἔχων καὶ πολλὰ συναχθέντα ἐκ τῆ Ἐφέσου χρυσὸν, ἐφέρετο τῆ Νικαίᾳ, καὶ ἀφ' B ὧν μὲν ἐπεφάνη ποικίλως τῆ χειρομένων Ἀρχιερέων ἐφ' ᾧ συνέλθοιεν οἱ ἐκκλησίασεν. καὶ πολὺς ἦν αὐτὸς μεταχειρίζων ἀπειλὰς, ἀλλ' ἐκ ἔπειθε. πλέον δὲ παρέθηγε τὸν ζῆλον ἐκείνοις, καὶ κατεγέλων τῆ μηχανάτου. ὡς δ' ἐκ ἔσοιθι πάντα φράξας, ἀντεπάγων ἄλλως ταῖς Ἐκκλησίαις ἐκείνοις. ἔ δὴ γέγονεν ὕστερον. αὐτὸς δὲ τῆ ἄλλων ἐπεπειράτο, καὶ ἡ παραχὴ πολλὴ ἦν, καὶ τὸ κατ' ἐκείνη σκάνδαλον ῥητόν. πλὴν γὰρ τῆ εἰς ἀρχοντας παγμίσους τῆς Ἐκκλησίας, οἱ λοιποὶ ἦ ἐκείνῳ κοινωνίαν ἀπέσχηκον. ὅμως οἱ μὲν ἑκόντες, οἱ δὲ καὶ ἀκόντες, πλὴν ὀλίγων καθυπεκλίνοντο. ἐφεστεσμένοι δ' ὅπως C τὰς γνώμας, φράζει τὰς μὲ πεισθεμένας ὠχύρου. τὸ δὲ λαϊκὸν πλῆθος τὸν νέον ποιμένα ἦ λίαν ἀποστροπτεύμενοι, ἐζήτουν τὸν γνήσιον. ὅπερ γοῦν παραγμένων τῆ φραγμάτων, ἐπεὶ καὶ τὸν ἀρχῆθεν ἐμάνθανε μᾶλλον μᾶλλον συγχρωτῶν μεγίστῳ κῦ φρυείῳ τῶ Γαλατᾶ, ὡς δ' αἰρέσεων κἂν ἔστι καὶ πάθοι (ἐκεῖθεν ἦν καὶ τὰν τῆς Μεγαλοπόλεως ἐλπίζεν ἄλωσιν) ἐλίγου κῦ Νίκαιαν ἥμοιτας, ὁρμήσας αὐτίκα καὶ κῦ τὰν πύλαν γαγεῶν, τὸν κοσμοκράτορα βλαυτῆ ἀποτιναξάμενος, ὡς ὡς μαρτύριον δῆθεν, εἶξιεν. καὶ διὰ τῶ κατὰ τὰν D Ἑλενόπολιν τῆς θαλάσσης πορθμῶ ὁρᾶς ἐκεῖσε ἐπείγετο, ἅμα μὲν ἐναυμβίζων ἐκεῖθεν τῆ ἐκ βασιλέως παραμυθίᾳ, ἅμα δὲ τῆ μεγάλα ἤλπιζε, συγκρατουμένῳ μάχῃ βλέπων κῦ τῆς πόλεως, ὡς ἁλούσης, αὐτίκα τῆς Ἐκκλησίας ἐπιβησόμενος, ἀπαλλαγὰς Νικαίας τῆ ἔθνῃ ἐκοῖ. ἐν ὅσῳ δὲ τῶ μεταξὺ πορείαν διήνυεν, ἐν τῆ Σηλυβρίᾳ κῦ ἔτι ἦν ὁ Κραταῖς, ὅτε συνέβη ἐ Ἀνδρόνικον τῆ Σάρδεων ἐκεῖσε παρεῖναι. δυοῖν γὰρ χειρομένων, αὐτὸ τι τῆ τῶ Θεσσαλονίκης Μανουὴλ, ἐκεῖνος μὲν ἑαυτὸν εἰς ἐξορίαν ἰδίᾳ, καὶ ἐξωείζετο.

CAPUT XVIII

Ut Sardenſis apud Selybriam in Monachum ſit detonſus.

Ὁ δὲ Σάρδων σοφόν τι εἰόμενος πράττειν, εἰ μὴ τῷ βασιλεῖ ἀντιπάσχοιτο, τὸν Πατριάρχην ἀφιέμενος, ἄγειν δ' ἄλλως οὐδὲν ὑπελθὼν τὸν κρατοῦντα. καὶ δὴ, ἐπεὶ ὁ μὲν Φιλαδελφείας Ἰωαννίκιος καὶ τῷδε μονῷ τοῦ Σωτῆρος ἐφέστηκει, τὸν βασιλέως φρουρὰν ἔμενεν, ὁ δὲ βασιλεὺς παρῆν, καὶ ὁ Σάρδων συμπαρῆν, προσιὼν αὐτὸς τῷ βασιλεῖ, περὶ ἑαυτοῦ ὑπεμίμνησκεν, ὡς τὴν μοναχῶν ἀναλαβέσθαι τοῖς τοῦ Φιλαδελφείας χερσί. καὶ ὅς, ὡς δὴ καὶ ἡγνόει τὰ τῆς γνώμης τὸ λέγοντος ὕπουλον, ὡς ἔξεστι πᾶσι καὶ αἱρεῖται φρόνησιν τῶν τοῦ Λογκτοῦ παρουσίαν, ὡς βίᾳ τὴν ἐκεῖθεν λαβόντος τὸ σχῆμα. μηδὲ δὴ θέλειν ἐκ προαιρέσεως. ἐκείνος μὲν, καὶ νῦ πᾶσιν, διπρώπα, μεταχαρακτίζεσθαι βούλεται, καὶ εἰς τὸ βλέπων τὸν τοῦχον καὶ ἀσφάλειαν βίου αἱρεῖται; πλὴν ὑδὼς, ἔλεγεν, ὁ καλύσων εἰ ὅπου βούλεται. ἐκεῖνα δὲ τὰς αἰτίας συνείροντος, καὶ τῶν ὑποτομένων σκανδάλων δέξασθαι μὴ πολλῶν ἀναιροῦντος, ὁ βασιλεὺς ἀφεὶς, ἐπεὶ καὶ τὰ τῆς λειτουργίας ἤδη προῄρητο μὲν τῇ λειτουργήσαντι καὶ σφραγίζεται, λαβὼν εἰς ἀγιασμὸν καὶ τὸ ἱερὸν κλάσμα. ἐκεῖνος δ' ἀφείς, παραυτίκα ἐξέρχεται τῶν τοῦ, ὡς ὅτι θέλοιεν ἐκεῖνοι πράξοντας. ὁ δὲ ἔπου φροντίζεται, καὶ τὸ χῆμα δέχεται, Ἀθανάσιος ἀντ' Ἀνδρονίκου ὀνομασθείς.

A Sardenſis vero ſapienter ſe facturum ratus, ſi non palam repugnaret Imperatori, Patriarcham quem ille probaret rejiciens, aliam ineundam ſibi rationem duxit inſinuandi ſeſe, & callida ipſum ſimulatione fallendi. Itaque cum Joannicius Epiſcopus Philadelphiæ rogatu Imperatoris, & ipſo præſente apud Monaſterium Salvatoris, ſacrum faceret, Sardenſis qui & ipſe aderat, accedens ad Imperatorem indicavit ipſi: eſſe ſibi in animo ſacrum Monachi habitum ibi ſumere manibus Philadelphienſis. Ad quæ Imperator non ignarus aſtuta id dici & agi ratione; ut deinde cum ſe ipſi daret opportunitas deponendæ larvæ, cauſari Sardenſis poſſet vi adactum ſeſe minime volentem ab Imperatore præſente ad veſtem Monaſticam B inducndam; quæſivit ex eo quid paſſis, quidve ſequens mutatum iret cum habitu vitæ formam ea actuoſa in tranquillam orioſamque ſe transferens? cæterum, addidit, nemo prohibet quin facias utique quod velis. Hic Sardenſis ad hoc ſe moveri dixit cauſa tollendi ſcandali, ſatisfaciendique offenſioni multorum falſo de ſe perſuaſorum, tamquam penes ipſum turbarum quæ tunc erant culpa *Edit. Rom.* reſideret, tum alias præterea nectebat cauſas: *pag. 71.* eam verboſe contextam orationem abrumpens Imperator, ubi Miſſa peracta eſt acceſſit ad celebrantem, & ſeſe cruce ſignans ſacram particulam rite ſumpſit, moxque templo excedens ipſos reliquit facturos, ſe abſente, quidquid vellent. Proceſſit nihilominus Sardenſis ad deſtinatum, & Monachi habitum ſumpſit, ea Andronico Athanaſius vocatus.

CAPUT XIX

Ut Multi Eccleſiaſticorum brevi tempore ſint mortui.

Θαυμάσαι δ' ἄντις καὶ τῷδε δίκαιον τὸν, οὐ δὴ ἐξ αἰσιμάτου γενέσθαι, τὸν πολὺν Ἐκκλησιαστικῶν ἀρχόντων ὑποπτῶσαι θάνατον. συνέπεσε δὴ ἐγγὺς τῆς δίκας ἐνιαύσιμον ἀνδρῶν πολλὰ τὸ σεμνὸν καὶ ἀξιοπρεπὲς ἔχοντας. ἐφ' οἷς ἔλεγεν ὁ πάππας ἰδὼν ὀνείρατος, ἢ ὄψεσιν ἐοικὸς. ἦν Βέκκος δ' ὁ τοῦ Ἰωάννης, ὃς ἐσύστερον, ἐπὶ τὸν Χαρτοφύλακα Πατριάρχεύσας, πολλὰ πέπονθε τὰ δεινὰ, ὡς ὁ λόγος καὶ τὸν καιρὸν ἐρεῖ· τὸ γοῦν ὄναρ ἐκεῖνος ἰδὼν, ἐξήγγελλεν ὅπως. ἔδοξε δὴ ἐπ' ἀγχιμάλου πεδίου διερχομένους ἐφ' ἵππων τοὺς ἄρχοντας, πολλοὺς ἐξιωπῶντας ὁδὸν, κατὰ χεῖλος στένας μεγίστου καὶ φοβεροῦ ποταμοῦ παραρρέοντος. ἄρξασθαι δ' ἐκείνους κατὰ τὸν τάξιν τὸν ὁρίσαι ἀποβεβηκέναι θανάτου, πρῶτον πρῶτον τόν δὴ, καὶ δεύτερον τὸν δὴ, καὶ ἑφεξῆς τοὺς λοιπούς. καὶ δὴ σωιδὼν καὶ σωόρους ἐπεραιοῦτο, ἀλλ' ὡς ἕκαστος καθ' αὑτόν. ὡς γοῦν ὁ βλέπων ἐτάμβησε καὶ θαυμάσιον ἐξεπλάγητο, ἱμείρεσθαι ὧν καὶεῖνος ὅπως περαιωθήσεται, καὶ φωνῆς

C Miretur autem quiſpiam tunc oſtenſum Dei judicium. Non enim caſu contigiſſe tot ſimul Eccleſiaſticorum Principum obitus ſuſpicari veriſimiliter licet. Mortui quippe ſunt ſpatio fere novemdecim menſium viri auctoritate dignitateque ſumma conſpicui, quorum obitus prædixerat qui de iis prænoncitus per ſomnium fuerat. Erat is Joannes Veccus, qui poſtea poſtquam Carthophylax fuerat Patriarcha factus multa in ea dignitate gravia paſſus eſt, ut hæc noſtra Hiſtoria ſuo loco reddet. Somnium porro iſtud ſuum ille narrabat in hunc modum: ajeos, viſum ſibi videre Principes Eccleſiaſtici ordinis in equis incedentes per æquam plaoitiem lati Campi, longo ſpatio confecto perveniſſe tandem ad ripam maximi & aſpectu terribilis amnis præterfluentis, D quem ſtatim trajicere cœperint eodem ordine quo ſunt poſtea mortui; primum illum, hunc ſecundum, & ſic reliquos. Non enim duo aut tres ſimul, ſed ſinguli ſeorſim trajiciebant. Ut autem ipſe qui videbat, adſtabat ſtupens, ſolicitus quomodo & ipſe trajiceret, audiſſe vocem alicunde miſſam: quid ſolicitus es? non tu modo trajicies hunc fluvium, erit tempus quo te quoque ipſum transfretare oportebit. nunc ſalvus abi io

diem negotiorum reſervatus. Sic referebat longe poſtea ipſe qui ſomnium viderat, audientibus & mirantibus nobis. Ille autem vir alioqui veri ætis amans, ad fidem adjungebat juramentum, admiranda Providentiæ inevitabilem efficaciam.

Α ἀποθεσ διὶ νυμένης· τί φροντίζεις; ἀ σὺ νῦν ἐβούλου τὸν ποταμόν. ὧν ὁ καιρὸς, καθ' ὃν ἡ αὐτὸς ἐξ ἀνάγκης παραθήσει. τῶν δ' ἀπλήθων σωζομένων πραγμάτων ἡμέρᾳ ἑβδομήκοντος· ὅπως ἔλεγεν ὁ τότε ἰδὼν ἐν χρόνῳ. ἡ μεῖς ἀκούοντες ἐθαυμάζομεν. ἐκεῖνος δὲ καὶ ἄλλας φιλαληθεῖς ὧν εἰς πίστιν τῶν λεγομένων προσενίσθω καὶ ὅρκον, θαυμάζων ἅμα ἡ τὸ τῆς προνοίας δρᾶσιόν τε ἡ ἄφυκτον.

CAPUT XX

De oppugnatione Arcis Galatæ per Imperatorem.

Edit. Rom. pag. 73.

SEd ut ad Imperatorem redeamus, cum ille B copiis multis variisque collectis in unum, Galatam aggreſſus eſt, ipſe quidem idoneo a muris Arcis intervallo fixo, Auguſtali ſedebat in loco excelſo conſpicuus, intuens quæ gerebantur, ſimul etiam oſtendens ſeſe hoſtibus, & experiens ecquid eos ſua ſpecies & præſentia terreret. Confluebant undique concitatorum ritu torrentium oppugnaturi Arcem milites ducesque: & fixis extra teli jactum tabernaculis procinctu ad irruptionem ſignum expectabant. Mox in manus diviſi multifariam oppugnationem inchoant. Fuit ubi erectis machinis quaterent murum, perrumpereque conarentur. Multitudo erat major quam pro unius oppugnatione Arcis. Nam præter alios ſane multos ac valentes, Sagittarii e Partibus circa Nicæam evocati ab Imperatore aderant, qui aſſueti collimare ad ſcopum, neminem ex arce caput e muro impune ſinebant oſtentare, ubicumque quivis apparuiſſet ſtatim eum in faciem miſſo jaculo petentes. At Itali novis ex urbe quotidie per piſcatorias naviculas juvenibus, qui per vices alii aliis ſuccederent, & conferti porta maritima irrumperent, ſubmiſſis pomerium intus vallo e lignis alte per gyrum erecto firmaverant, indeque validiſſime propugnabant murum. Unde contigebat multoſexterius oppugnantium cadere telis ex occulto jactis. Nam pedibus in tuto poſitis viri robuſti ſeſſis recentes aſſidue ſuffecti vivido ſemper, qualis eſt inchoantium, niſu intendebant quas longo uſu tractare didicerant catapultas, & noxia pondera varii generis magna hoſtium perniciæ jaculabantur ipſi turi lorica munitorum, per quorum feneſtellis hiantium inobſervatas rimas tela exitialia jactabant. Oppugnantibus extra ſuccedebat negotium quatiendorum mœnium, quæ ſaxis ingentibus baliſta incortis haud innoxie pulſabant, atque ad horum labem ſcalas admovebant materiæ vitæ, protentis ſcutis partes ictibus obnoxias tegentes. Qui cum ſic ad ſummas mœnium porticus enitterentur, capita quidem aſcendentium in tuto erant, protecta, ut dixi, clypeis ſurſum obverſis; tamen qui intus erant per feneſtellas, quibus crebris hiabat murus, collineantes tela varie nocebant, defenſabantque arcem pro virili. Noſtros ſua multitudo, cum virtus conſcia peritiaque belli animabat; ſed ante omnia Imperatoris præſentis aſpectus quid quiſque præclari faceret coram oculo ſignantis. Italos ſuus ardor utique pro aris ſocifque pugnantium, præſentiaque ſolertis animi, præſertim vero receptus feſſorum facilis, ſtatæque quietis vices, ſucceſſione quotidiana recentium, tum certamen quoddam laudis, vorentibus ſemper qui ſubibant ne impares decedentibus ſuccenturiati viderentur, firmabant accendebsnteque in acrem pertinaciam reſiſtendi. Et eruptiones quidem ipſis

pag. 80.

Ὡς γὼν ὁ Κρατῶν τὰς δυνάμεις συναγαγὼν πολλὰς ὅσας ἡ ἐφόρησε τῇ Γαλατᾷ προσέβαλεν, αὐτὸς μὲν ἐφ' ἱκανὸν μαρόθεν σκίωνοποπαίμενος, ἐφ' ὑψηλῷ καθήμενος προσφῶν τὰ δρώμενα, ἅμα δ' ἡ πειράμενος ἐπισκοπεῖν εἰναι τοῖς ἐναντίοις πρὸς ἔκπληξιν. συνέρρεον δὲ πανταχόθεν δίκην ῥυάκων οἱ πολεμεῖν μέλλοντες· ἡ δὴ ὅσον ἐξωπέρω βέλους εἶναι, καὶ αὐτοὶ σκηνοποπαίμενοι, ἕτοιμοι προσβαλεῖν ἦσαν. ἐνθένδε δὲ προσβολὰς ἐποιοῦντο μεχρίθεν. ἔνι δ' ἃ ἡ τειχομαχικὰ ἑστάντες ἐπειρῶντο τῷ τείχει. πλῆθος δ' ἦν μεῖζον ἢ κθ' πόλιων τούτων ὁρωμένων. πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις πολλοῖς γε ὄντι, ἡ ἐν χερσὶ μάχεσθαι, ἡ ἄνδρες τοξόται ἐκ τῶν κθ' Νίκαιαν μιᾶς, ἐκεῖσε προσέντοντες τῷ βασιλέως σωνίχθωσαν, ἡ δύσκοπα βάλλοντες, ἃ δὴ παρακύπτειν τοὺς ἐντὸς εἴων, ἀλλ' ἀπήνυσαν συχνῶς τοξεύμασι κθ' σόμα, ὅπου φανεῖεν. Ἰωλοὶ δὲ ἐκ διαδοχῆς καθ' ἡμέραν νέοι ταῖς ἁλιάσι διαπεραιούμενοι, διὰ τῆς πρὸς θαλάσσης πύλης διαπωλούμενοι, ἑαυτοὺς εἰσῴθων, ἡ ξύλοις μεγάλοις τὸ ἐντὸς, εἰς πλείστον πρατωσάμενοι, καρτερῶς ἀπημύνοντο τὸ τείχους, ἐξ ὧν συνέβαινε συχνὸς καταπίπτειν τῷ ἔξω ἐξ ἀφανοῦς βαλλομένους. ποσὶ γὸ ἀσφαλέσιν ἑστῶτες ἀμῦνται ἄνδρες ἐκ χθαμαλῆς ἄρτι φανέντες ἐνίεντό τι ῥᾴδιος τὰ σφίσι συνήθη γε ἐβόλα σκέλη. ἡ σκεπόμενοι ταῖς ἀσπίσι, δι' οἴκου κατασκευάζον. οἱ ἔξω δὲ ταῖς τειχομαχίαις πελέκεσι πετροβόλοις βάλλοντες μηχανήμασι, πρὸς ἃ κλιμακίδας ξυμπορήσαντες ἐξ ἀμπέλων, καὶ τὰ πεσοῦντα τῷ μέρους πυκάσαντες, ταῖς βολαῖς ἀντεῖχον. αὐτοὶ δὲ προσαναβαίνοντες ταῖς σοαῖς, τὸ ἀσφαλὲς μὲν κατὰ κεφαλῆς, ἐκ τῷ κλιμακίδων εἶχον. ἐκεῖθεν δὲ κατὰ διοπτείαν ταῖς σπαῖς χώμενοι, ὡς εἶχεν ἀμύνοντο. ἡ τὰς μὲν πλῆθος καὶ ἰσχὺς μετ' ἐμπειρίας, παραρρότει. ἅμα δὲ ἡ τὸ ἐφορᾶσθαι τῶ βασιλέως μάχεσθαι. Ἰταλοὶ δὲ τὸ σπουδαῖον ἡ δίκαιόπονον, ἔτι δὲ ἡ τὸ ἐκ διαδοχῆς εἰς ἡμέραν φρουρεῖν ἀνδρεῖον, οἰκείθεν ὡρμημένοις. ἐκδρομαὶ μὲν ὧν ἐκ ἀσφαλεῖς σφίσιν ἦσαν. τῷ δὲ πλήθει ἡ λίαν ἐπῶντο τῷ ἔξω. πλημμελῆ τριφομένων δίκαι συγκρατούμενοι, ὀσημέραι διεκπέρων. ἄγαν δ' ἐν ἀμφοτέροις· τοῖς μὲν τὰ κρατοῦντος ἐλεῖν ὡς ἅμα τῷ φρουρίῳ τῶν πόλιν ἔχουσι. τοῖς δ'

Digitized by Google

ἐπόχων, ὡς συναπολυμένης ἐξ ἀνάγκης τῆς φρουρᾶς τῆς πόλεως. κατέλειπε δ' ἡ μάχη σφίσι ἡδυχρονίζουσι μαχομένοις, τοῖς μὲν περὶ τὸν βασιλέα, οἷς οὐδὲν προφανὲς τῶ μὴ περιγενέσθαι φρουρᾶς ἐπὶ πολὺν μαχομένης πόνου πλῆθος ὑδὲν συμμὸν ἔχοντος καὶ τοῦτο ὀλίγους διαφυλαττομένου, τοῖς δ' Ἰταλοῖς οἷς φιλοτιμίαν, τῶ πόνῳ μὴ περιγενέσθαι παρασκευάσαι, αὐτοὺς ὀλίγους ὄντας, ὡς μὴ ἢ τολμᾶν ἐξέπιπτε. ἅμα δὲ ἢ τῶ αὐτῶ βασιλέα δόξαι νικᾶν, ἢ πᾶσαν τὴν αὐτῆ δυνάμιν ἐπὶ ταυτὸ συνελθοῦσαν ἅμα. τό γε μὴν πολλῶν καὶ ἀμέρων ἐκ τοῦ τόξου βαλλομένων τὸ ἓν πεπτωκὸς, ἰοβόλοις μιγίσιν μαγγάνοις, ὥστε ἐκεῖ εἱστήκεσαν καταφρονοῦντες μὴ θέλοντες βάλλειν, ἀλλ' ἀποκίπτειν τὸν ἑαυτῶν τοῦ βέλους ἰόντα διὰ τὴν ἐγγύτητα, ὡς τῇ γυναικὶ, ὡς ἔλεγον, ἡδυτάτῳ. ἢ ἅμα φόβος διαχυθέντος ὡς ἐξ ἀποστολῆς ἐπείγειν ἄλλοι πλείοσι ἢ ἰσχυροὶ, ὑπερπαθήσας οἷον διά τε τὸ τῆ κόπου ἀσθὲν, ἢ μετὰ τὴν τῆ πίστιν ἀποβολὴν οἷ ἢ γέλωτα ὤφλει μὴ καταφρᾶξας, ἔγνω καταλύειν τὸν πόλεμον, πλὴν ὑ χῆ συνθήκας, ἵν' ἐαυτῆ ἀπολογίαν δίφαπτῆ καταλείψοι, ὡς ἢ πάλιν καὶ' ἀγαθὰς ἐλπίδας ἐπιθησόμενος.

haud erant ſecuræ: multitudine ſiquidem obſidentium obruebantur. Audacia tamen vigebant quotidianis alta ſucceſſibus oppugnationis hactenus ſine ooxa toleratæ obruxa utrinque ſtudia vincendi ſpe metuque inflammata contrariis. Sperantibus videlicet Noſtris, ſi arcem expugnarent Urbem ſtatim dedendam: Latinis, quod hoc ipſum timerent, ultimo conatu certantibus, ne Urbs in Arce caperetur. Longiſſimam vero perſeverantiam neutra ex parte remiſſi præſtiti, In Imperatore quidem obſtinabat pudor non captæ tanto tempore a tam multis toto impetu oppugnatæ haud famoſiſſimæ, ejuſdemque a paucis defenſæ munitionis: In Italis vero ambitio glorieque ardor, ingem ſibi decus fore cernentibus, ſe tam paucos ut prodire non auderent, ab ingruente undecumque innumerabili multitudine ſuperari nequiviſſe; blandiente præterea, ſi ad extremum inviſti durarent, ſpe non vane gloriandi, præſentem ipſum Auguſtum cum coactis in unum univerſis Imperii viribus Latinorum parva manu debellatos. Cæterum oppugnantium quotidie plurimis, telis ingentibus catapultarum ex crebris muri fiſſuris aſſidue jaculantium, eadentibus, addebatur ludibrium damno, etiam illudentibus ex tuto libratoribus, & quem intra jactum per feneſtellas cernebant ex propinquo compellatum, ironica miſericordia timere vetantibus, haud enim ſeſe ipſum utcumque contiguum telo petituros, ne tam bellus vir uxorculæ ſuæ periret. Super hæc ſparſa fama eſt, mox affore a Sede miſſas Apoſtolica lectas validaſque copias in auxilium obſeſſis. Tunc demum Imperator quaſi fractus animo, quod præter irritum laborem, & tot ſtrenuorum militum jacturam, etiam metueret ne magno ſuo probro per vim inde re infecta pelleretur, ſponte obſidionem ſolvere, & oppugnatione abſiſtere conſtituit; ſed ciera conventionem cum obſeſſis ullam, id ed qualemcumque valiturum excuſationem autumans; quaſi non tam omitteret inceptum, quam in tempus opportunius differret, cum rei proſperius tentandæ ſe offerret occaſio.

CAPUT XXI.

De Cadavere Imperatoris Baſilii Bulgaroctoni.

Τινὸς δὲ τῶν τῆ οἰκείου τῆ βασιλεῖ κατ' ἄνεσιν διατεθέντος ἐξελθόντος, ἐπέστησαν τῆ κατὰ τὸν ἕβδομον τῶ Θεολόγου μονῆ, ὄνομα μόνον, ἢ χῶμα σωζούσῃ μονῆς, ἢ τὸν ἐαυτοῦ τοῦ εἰσελθόντος προμμένον ἢ τοῦτον, οἷς ἅπαντα ἔπαυλα ἦσαν, ἓ τῆδε χαμαὶ πεπεβλεκότα μένοι, ἢ τὸ ποτὲ τῶ ναῶ κάλλος ἐκ τῆ λοιφάνου θαυμάζοντες, ὅταν δ' ὅτου οἱ περὶ τὸν Ἰατρόπυλον Δημήτριον ἢ λογοθέτην τότε τῆ οἰκειακῶν, ὁρῶσιν αἴφνης κατὰ γωνίαν ἑστῶτα ἀνδρὸς πάλαι τεθνεῶτος λείψανον ὁλόκληρον, ἢ τὸ πᾶν ὁλομελὲς, χωρὶς ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς. ἦχε δὲ ἢ ἐπὶ σώματος καλάμῳ πεπιμπλημένῃ σύριγγος, ὡς χλόην τινὰ ὑπὸ ποδῶν, ὡς ἕμελε θρεμμάτων. ὡς δ' ἐδόκει ἐθαύμαζον μὲν τὸ τῆ λοιφάνου ὁλομέλειαν διατόρουν δὲ, ὅ τινος ἂν ἢ ὂν ὁ πεπηγὼς ἐκεῖνος, ἢ ἔτι οἷς σῶμα συνεστάμενος χρὸς, ὁρῶσιν ἐκ δεξιῶν τὸ κρανίον, ἢ ἐπ' αὐτῆ γεγραμμένης τύχης δηλοῦσης ἢ κείμενον. Ἦν ὅτος, ὡς ἐδήλου τὰ γράμματα, ὁ Βουλγαροκτόνος Βασίλειος. ὡς δ' ὑποστρέψαντες σφίσιτὸ διαδὸν τῆ βασιλεῖ ἀφεστηκότων, οἰκτίζεται

Tempore iſtius obſidii quidam ex familia Imperatoris circumquaque, ut fit, evagantes animi gratia, devenerunt in Theologi Monaſterium, in ſuburbio cui nomen Hebdomum, ſitum. ſupererat nomen ſolum Monaſterii, forma ejus omni ruinis deleta. Illi Templum quod ibi fuerat ingreſſi, deſtructum & ipſum & in ſta- *Edit. Rom.*
bulum armentorum mutatum, huc illuc- *pag.* 81.
que circumferebant oculos, e miſerabili ſpecie reliquiarum, quanta fuiſſet illius cum adhuc ſtaret ædis ſacre pulchritudo, non ſine admiratione quadam, æſtimantes. Erat in his Iatropulus Demetrius Logothera tunc domeſticorum. Ita circumſpectantibus apparet improviſo in quodam angulo ſtans viri olim mortui cadaver, integrum plane ac membris ſuis omnibus apte cohærentibus conſtans, nudum a capite ad pedes. Habebat autem oti affixam cannam paſtoritiæ ſiſtulæ, ludibrio quorumdam greges iſtic ſtabulare ſolitos curantium. Mirabantur qui hæc videbant integritatem corporis ex longo, ut apparebat, exanimi. Ambigebant autem cujus eſſet illud ſic ſolide compactum, & humanam adhuc ſpemam retinens cadaver. cernunt a dextris ſepulchrum & inſcriptas ipſi litteras indicantes quis ibi jaciuſſet. Erat autem hic, prout litteræ ſignificabant, Baſilius Bulgaroctonus. Ut vero reverſi, quid vidiſſent, Imperatori retulerunt, mi-

seratione intima tactus ille, continuo missis fericis auro intextis velis, cantoribus quoque ac Principum non paucis eodem se conferre jussis, cum multo honore ac satellitio, psalmis & hymnis personantibus, in theca pretiosa deferri curavit id corpus in castra ad Galatam; & ibi fratri suo Sebastocratori mandavit, ut thecam qua erat conditum in tabernaculo suo servaret velis aureis opertam, & facibus circum noctu diuque lucentibus, prope suum ipsius stratum, eo quo par est honore, haberet. Sicque illic fuit quoad motis inde castris, recedentes illi Selybriam honoratis ac splendidis exequiis portarunt, ubi depositum est in Salvatoris Monasterio. Hinc flexerunt versus Nymphæum iter, utili consilio pacandis tractus occidui tumultibus: nam progressa usque Oresiadem & ultra propinqui & quasi adventantis Imperatoris fama, multum valuit ad comprimendos inquietos motus illarum gentium.

A αὐτίκα ἐ βασιλεὺς, ἐ πέμψας σημεῖα χρυσόσημα πέπλα, ὅτι δὲ ἐξαποστέλλας τὰς ὑμοπόλους σὺν αὐτῷ ἐλίγους ἄρχουσι ὑπὸ πολλῇ τιμῇ ἐ δορυφορίᾳ, ψαλμοῖς ἐ ὕμνοις, ἀνακομίζεται ἐν θήκῃ τιμίᾳ πρὸς τὸν Γαλατᾶ τὸ λείψανον, καὶ καὶ προστάττει τῷ ἀδελφῷ Σεβαστοκράτορι ἐνθῶναι τῇ σφετέρᾳ σκιῇ τοῦ θείου, πέπλοις τε χρυσοῖς ὑπ' ἀκοιμήτῳ φωτὶ ἐχόμενα τῆς ἐκείνου σοροῦ, τιμᾶν τοῖς προσήκουσι· ἐως ἐκεῖθεν ἀναχωρούσιν αὐτοῖς εἰς Σηλυβρίαν ἐτέμοις, ἐ λαμπρᾶς μετακομίσαντες, ἐν τῇ τῦ Σωτῆρος καταθῆναι μονῇ. Ἐκεῖθεν τοίνυν ἐπανακάμπτουσι πρὸς τὸ Νύμφαιον, καθιστῶντο τὰ κατὰ δύσιν, ἄχρι ἐ Ὀρεσιάδος ἐ τὸ ἐπίκαιρον προσδασάσης τὸ βασιλέως φῦμα, ἐ καταπαύσης τὸ ἀνορμοῦν.

B

CAPUT XXII.

Ut Patriarcha Nicephorus simul cum Imperatore venerit Nymphæum.

CUm autem magna celeritate Nymphæum perveniſſent, Patriarcha qui cum Imperatore ſimul erat, videns Theſſalonicenſem & Sardenſem in ſuis privatis obſtinatos ſententiis, amotos e medio exulare, ſubſtituit ipſis alios in illarum curam Eccleſiarum, & Cydonem quidem Joannicium Monaſterio Soſandrorum antea Præpoſitum, Theſſalonicenſi; Jacobum vero Chalazam, qui ex Occidente acceſſerat Imperatorem, Sardenſi præficit Eccleſiæ. Elegerat etiam in Smyrnenſem Epiſcopum Iſaacum; virum & ipſum honoratum, qui e Monaſterio Xeropotami, ſito in partibus occiduis, prodierat. Sed cum eſſet in procinctu ad hunc ordinandum, incidit in morbum Patriarcha, cujus conſilio ac voluntate, vel potius Miniſtri ejus (nam & hoc dicitur) cum jam ipſe deſtitutus officio ſenſuum ageret animam, Theſſalonicenſis Nicetas in Dyrrachienſem promotus eſt Thronum. Cæterum Patriarchæ conſtituta morti dies illuxerat, & Pelopponeſius Monachus ex Principum ibi dominantium ſtirpe Theodoſius vir pius, quique ex longo jam tempore vitam religioſam exercuerat, conſuetudine vero tam comi ac faceta, varietateque jucundi ſermonis grata, ut quivis quantumvis mœſtus eo viſo exhilaratus & gaudens abiret: præterea nobiliſſimo genere, ita ut Patruus Imperatoris nominaretur, adminiſtrandis bonis moribundi Patriarchæ prædiritis, ut dictum eſt, pecunia Epheſo portata, præpoſitus ab Auguſto eſt. Hic languentem ſuæ curæ commiſſum tentavit, ecquid vellet Monachi veſtem induere? at ille adeo non eſt aſſenſus, ut etiam illam mentionem moleſte tulerit: oſtendens ſe omnino velle Patriarcham mori. Porro hujus, poſtquam migravit ex humanis, corpus celeriter deportatum Epheſum, illic apud Metropolitanum Templum ſepulturæ traditur. Vir fuit vitæ ſeverus, intrepidus in obſtando Principibus, perſeverum minarumque contemptor; virtuti a puero affluetus: vitus autem tum multis intruſus in Patriarchalem Thronum, non tam quod translatus ex Epheſina Sede, quam quod legitimo adhuc vivente Patriarcha translatus fuiſſet.

Edit. Rom. pag. 82.

C Καταλαβόντων δὲ σὺν πολλῷ τάχει τὸ Νύμφαιον, ἐ Πατριάρχου συνὼν τῷ κρατοῦντι, ἐπεὶ ὁ Θεσσαλονίκης, καὶ ὁ τῆ Σαρδέων τοῖς ἐδραίοις ὁρίσει ἀμεταθέτοις ἐμμένοντας ἐκποδὼν ὄντας ἐξωκισμένους, ἀντικαθίστᾳ τύπον ἑτέρους τοῖς Ἐκκλησίαις, ἐ τὸν μὲν Κυδώνιον Ἰωαννίκιον τῆς τῆ Σωσανδρων μονῆς ἐξάρχοντα Θεσσαλονίκης. τὸν δὲ γε Χαλαζᾶν Ἰάκωβον ἐκ δύσεως ἀφοχωρήσαντα τῷ κρατοῦντι, Σαρδέων ἀποδείκνυσιν· ἦγε δὲ ἐ εἰς Σμύρνης τὸν Ἰσαάκ, ἄνδρα ἐ αὐτὸν γεγαρὸν ἐκ τῆς κῆ τῆδε δύσεως τὰ Ξηροπόταμα μονῆς ὁρμώμενον. ἀλλ' ἐ ποσότῳ τῆς ἐκείνου χειροτονίας, φθάνει πεσὼν εἰς D νόσον ὁ Πατριάρχης, ἐ φροντιστὴς ἰδίας, ἢ μᾶλλον ἐ τὰ ἐξυπηρετοῦντες αὐτῷ, ἐ ὡς ἔδ λέγεται, ἐκεῖνος δὲ Ἰωαννίκιος τὰ λείψανα πνέων, ὁ ἐκ Θεσσαλονίκης Νικήτας Δυρραχίου χειροτονεῖται. ἀλλ' ἡ Κυρία τότε τὰ Θεσσαλονίκης ἱρύσατο τῆς Πατριαρχίδος. Ἐ ἐ ἐκ τῆς τῦ Πέλοπος ἐκ Πελοποννήσου μοναχὸς Θεοδόσιος, ἀνὴρ ἐλλαβὴς ἐ ἐπὶ πλείσους χρόνους ἀσκήσας, ἔτι δὲ ἐ τῷ σωφρονεῖν ἡδὺς ἐ χαρίεις. ἐ ποικίλος τῷ ὁμιλεῖν, ὡς μόνον ἐκεῖνον ἰδόντα τινὰ, καὶ τὰ μάλιστα λυπεῖσθαι, χαρᾶς ἔμπλεων ἀπαλλάττειν, ἐ ὡς ἔ ἦχον τῦ γένους θεῖος τὰ κρατοῦντος ὁμολογούμενος, τῷ οἰκονομίαν τῦ ὅσον οὔπω πεθνηξομένου παρὰ τῦ Λυκους, ἐπιτρέπεῖ). Ἐπεὶ πηγὴ ἐ χρήμασιν ἐπλύτει ἐκ τῆς Ἐφέσου πολλοῖς. πότε γοῦν νύξαι τὸν κείμενον λόγῳ) τὸν ἐπίτροπον, ὅπως αἱρεῖτο ἐποσθῶναι τὰ μοναχῶν. ὁ δὲ ἐχ ἥκιστα ἐκείθη, ἀλλὰ ἔ βαρέως τῷ ὑπόμνησιν λύγκος, ὡς πεθηξόμενον Ἀρχιερεύς. ἐ δὲ ἐξ ἀνθρώπων γεγονότος ὡς τάχος, ἡ τοιχὸς ἐκείνη ἐχωρίζῃ) πρὸς τῷ Ἔφεσον, ἀφ' ἧ Μητροπόλει τῇ τόπῳ δίδοῃ, ἀνὴρ, ἔ βίαν μὲν φοβερὸς, ἀκατάπληκτος δὲ τοῖς ἄρχουσι, τῷ δὲ γε φοβερῶν ὑπὲρ πάντες, κατὰ ἀρετὴν παιδεύθη συνέδους, δόξας δὲ τότε τοῖς πολλοῖς ἐπαχθὴς, ἡ διὰ τῷ μισεῖσθαι τόσον, ὅσον τὸ ζῶντος Πατριάρχου γνησίου αὐτὸν μισεῖσθαι.

CAPUT

CAPUT XXIII.

Ut Imperator Puerum Joannem exauctoraverit.

Ὁμίστι γε βασιλὶς ὅσον οὔχι ἤδη γνώμης καταφθαικὸς, μηδενὸς ἀντιφράττοντος. τὸ γὰρ παιδίον κατ' ὀλίγον παρῄρητο τὴν ἰδέαν ἀφ' ἧς ἦρχεν, ὡς ἤδη καὶ τὰ τῆς βασιλείας σύμβολα, ἄχθος φέρον κενὸν. ὥεστο δὲ ἤδη καὶ τοῦτο ἀναβαλλόν· ἤδη γὰρ ὁ ἀνακωχὰς ἐν τῷ ἑτέρῳ, τῇ τῆδε γαμετῇ ἀνεψιάδων θεραπαίνας θρυπτόμενος, ὡς ἤδη εἰς πάντ' ἐχρῆτο τῇ μὲν Μάρθᾳ ὡς ἀνῇ φανείσῃ καὶ μητρὶ ἤδη κατ' οἶκον ἀναγούσῃ, τῇ μεγάλῃ Δομετίᾳ εἰς ὁμιλίαν ἦσαν, πολλῶν τινὸς νεμομένῃ τῇ βασιλείᾳ, ὁ πεπαίπους δ' ἐν ἐκείνοις Ταρχανειώτης, τῇ δ' Εὐλογίᾳ ὡς ἤδη αὐτῇ καλῶς ἐχούσῃ τῶν ὅλως, ἤδη πλέον ἢ ἐκείνη τυρβαζομένῃ περὶ βασιλέα. οὐκ οἶδα δὲ εἰ ἤδη τὸ ὑποτρέσαν ἐλπίδας χρυσᾶς ἐπὶ τῇ μεγαλοπόλει τῇ βατιλεῖ ὡς τανύτιλα αἰρόντι ἐκ μορείμου. Τὸ δὲ μόρσιμον, μηδὲ μὴν ἡ πόλις ἐάλω, ἐκείνη ξυνῳδὸν δηγεῖται τόματι, ἤδη ἀπιθαίμαζε λόγοισα. ἴδοι δὲ ἤδη ἡ φὸ τῶ λόγοισαν θέλοι, τὸ δ' ἐμοὶ, ὡς καπακοιμίζοιτο μὲν ὁ βασιλὶς ὑπὸ τίνδος βρίφος ἐν λίκνῳ τινὶ, πολλὰς δ' ἀγελαστί τε ἤδη ἐκλαυθμίζειν τὸν ὕπνον ἐκποδιπομπούμενον, ἐπεὶ δ' ἐκείνῳ ἴδοι τινὶ μέλοι δὲκ τὸ ἀγελαῖον καπαγᾶν. πολλὰ μὲν ἐκ μελίσσης σωσῆρα ἐμελῴδει, ὕδωρ δ' ἴθιλγε τὸ παράπαν. ἀλλ' ὅπως μιμικόσι χείλεσιν ὑποσοβεζομένη τὸ περὶ τῶν πόλιν δικέρως (ἐμοὶ γὰρ τὸ λεγόμενον ὡς δ' γε τῇ βασιλεῖ ἡ πόλεως. ἐ ὡς χρὴ χρυσῆν πύλιν εἰσελθεῖν μέλλοι, ἤδη ὡς τὸ ἐμὸν τὸ ἐκεῖσε μεγαλωσόμενος ἐκπλήσειεν) ἀνεκαλύπτως ἄωτο σωρῶσι τὸ παιδίον θελγόμενον, καπσίγα, καὶ πως μαλακῶς ἤδως καπακοιμίζειν. ὅπως ἴσως αἱ ἀνεψιάδελφαι τῇ βασιλεῖ, ἤδη πάλαι μὲν εἰς ἀρομένθεσιν τῶν προσήκουσαν, ἤδη τότε δὲ πολυωρῶσαι τε ἤδη καθ' ὥραν, ὑφ' ὧν λεπαρύσεως μὲν πολλὰ τοῦτο εἰς διεργασίας ἴσφατον, συμβαλόντας δὲ προσέχει ἤδη συγκανύτω. λέγω δὲ ἤδη ὡς βελῇ σφῶν ἤδη μᾶλλον ἡ Εὐλογίας (Θαύμα δὲ περὶ τὰ πλείονα μαλακώτερον ἦχεν) ἐδιατάξεν ἡ Ἰωάννῃ αἱρεῖσθαι.

A Succedebat porro Imperatori negotium trahendi ad se in solidum Imperii, resque nemine jam quidquam contra moliente proedebat. Puer enim paulatim removebatur a Principatu, nec jam nisi tenuem & evanidam ejus speciem habebat, insignia Regni gestans ille quidem adhuc, sed tamquam inane pondus; quæ & ipsa ei auferenda jam decretum erat. Quare Michael securo jam liberoque animo se in quietem deliciasque relaxabat; prolixo in his indulgentique: admittendo ministerio sororum certatim Augustum Fratrem obsequiis fovere mollibus mu- *Edit. Rom.*
liebri sedulitate satagentium. Porro ille Ger- *pag.* 83.
manarum opera non cura solum corporis, sed in aliis æque cunctis utebatur, plurimum utrique illarum in omni genere fidens tribuensque. Marthæ quidem studio fiduciaque
B filiali solitus amplecti, ex quo ab ea ut Matre educatus amantissime fuerat, habente ipsum secum in viri sui domo Magni Domestici, ab Imperatore tum regnante multo in pretio habiti. Fuerat is inclytus ille Tarchaniota. Altera erat Germana Imperatoris Eulogia, suavissimis & ipsa moribus, frequentiusque solita itare ad Principem fratrem, seseque immiscere negotiis: haud scio an non ei peculiariter jucunda, quod auguriq ipsi prospero recuperationem Magnæ Urbis fratri ominareţur, ut fato debitam. Unde autem in eam spem esset ingressa, sic illa, postquam est deinde capta civitas, narraro consuevetat, admirans divinam in eo providentiam. Oportebat autem eos qui hoc audire ex ipsa vellent, delinire ipsam prius & rogare. Re-
C ferebat porro in hunc modum: cum Imperator adhuc infans sub ubere jaceret in cunis, fuisse illum sæpe rabiosiuscule querulum, & somni difficilis: se vero sororia caritate sopporando fraterculo dantem operam, multas & varias solitam ad eum demulcendum cantillare nænias, nulla eorum pacante inquietudinem Pueruli, donec semiapertis labris data opera balbutiens modulari coepisset cantilenam de Urbe hujus fere formæ: *Euge Imperator Urbis, in eam aurea inveberis portasque has & has ibi & ibi magnificas plane perficis.* Ad ea quippe statim verba puerulum velut Sirenum quodam cantu delinitum siluisse, mollique ac suavi quievisse somno. Tales, & sic in ipsum affectæ Imperatoris sorores erant; quæ & ipsum olim cum ejus vel ætas vel fortuna ipsarum auxilio eguit, studio ac caritate providentissima fovissent; & nunc ejusdem imperantis securitati, ac conservationi pervigili cura prospicerent; quarum commendatione ac precibus multa in quosdam beneficia contulit: consilia vero earum, & libenter audivit, & plerumque secutus est. dicitur etiam harum suggestione inductus, maxime autem Eulogiæ (in hanc enim teneriori fere videbatur propendere affectu) redigere in ordinem, & insignibus Imperii exuere Joannem statuisse.

CAPUT XXIV.

De Chalypha & Persis ut Tocharis sint subjecti.

Τηνικαῦτα ἤδη τῷ Τοχάρων ἔθνει, ὃς ἤ κοινὴ Ατταρίνης λόγοι σωνίθεια, δίκλιν συρράσσαντων χειμάρρῳ καὶ Περσίδες, ἡ μὲν Χαλυφᾶς, D TUnc Tocharis, quos Atarios vulgus solet vocare, in Persidem torrentis ritu confluentibus, Chalyphas auro liquefacto in os infuso interemptus ab illis est; non tam quod non alium expedi-

tiorem haberent ejus tollendi modum, quam in exprobrationem cæcæ ipſius avaritiæ, qui cum facile potuiſſet aurum effundendo, hoſtes vincere, maluerat auro parcere quam vitæ, ac ſaluti propriæ proſpicere, jure ab illo quod adeo perdite deamaverat metallo tragicum exitum nactus. & hic quidem in hunc modum ſtatuta ipſi propriæa Divino judicio pœna ſuffocatus eſt, tes vero Perſidis graviter laborabant, malis & periculis magnis urgentibus, quæ nec ipſum Sultanem Azatinem metu vacuum ſinebant. Horrebant enim Perſæ vehementer gentem illam: & quaſi deſperato reſiſtendi ſucceſſu, negligentes in commune conſulere, privatam ſibi, prout quiſque poterat, ſundinxtl ſalutem ſatis habebant; etiam aliunde Imperio Perſidis nutante, inſurgentibus paſſim & res aliis alio trahentibus Satrapis. adeo ut ex Optimatibus duo illinc ad Imperatorem accederent, ſpreto Sultane, ut homine inerti deſidiæ dedito, & omiſſis principatus curis, ramquam ſi privatus quiſpam nepos eſſet, luxuriose ac molliter vivente. Hi Baſilici vocabantur, oriundi ex Rhodo, Lyrices olim ac fidium artificio in Sultanis gratiam inſinuati; deinde quod conſilio prudentiaque excellerent ab eo in primis familiarium culti. Idem prædivites auro multo vel in ſcyphos vaſaque ſimilia formato; vel cuſo in monetam typo Chalyphæ ſignatam. Velorum veto, gemmarum & margaritarum tantum in recondito habebant, quantum ſi cui oſtenderent jure miraretur. Hi ergo antiquæ recordati amicitiæ quam cum Imperatore, quando is adhuc privatus ad Perſas fugit, contraxerant, memores etiam ſe in eo ſigna obſervaſſe mutuæ in ipſos benevolentiæ, non dubitarunt eſſe illum hominem iis moribus, quem non ſruſtra confiderent acceptam in privata fortuna gratiam, in Imperio etiam poſtquam ad illud aſcendiſſet agniturum. & quo plus jam poſſet eo liberalius repenſurum: quare cum ab illo arcanis prius convento nunciis Regias clam perlatas litteras, quibus ipſis plene cavebatur, accepiſſent, ſuis illic otiose converſatis, & tuto aſportatis rebus, ſumma celeritate ſe ad Imperatorem conferunt ſpecie transfugarum. Eos ille, cum libenter ac perbenevole excepit, tum ut digni erant honoravit: alterum quidem eorum Baſilium nomine excubitorem cubiculi faciens, alterum vero Baſilicum Magnum & Hetæriarcham creans. Expertuſque mox eos ad omnia ad quæ adhibebantur deatros atque induſtrios, eorum opera frequenter utebatur, proinamque in ipſos ſuam gratiam haud dubiis declarabat indiciis. Porro illi multa ex ſa habentes, non panca ipſis ab Imperatore adminiſtranda committa ſumma fide benevolentiamque tractarunt, pratiſſime ſemper utiliſſimeque ſervientes; plane ſtransformati in mores habitumque Romanorum fidelliſſimum obſequium Imperatori præſtiterunt. Nihil enim ita ſubditis in Principem verum amorem ſynceramque fidem inſpirat, ut gratia meritis prompte reddita, & beneficium dignis ac referre ſcientibus ultro repræſentatum. Tunc & Sultan magis adhuc, magiſque vacillantibus qui circa ipſum erant; ſimul ob ſe ſe oſtentantem terribili ſpecie Tochatorum gentem, ſimul ob peculiarem rerum ſuarum ſtatum, neſciens quo ſe vetteret, cuive confideret, cunctis arrectis in ſpes metuſve rerum imminentium, nec ſatis ipſiam conſiſtentibus, decretque cum uxoribus & filiis, cumque matre vetula optima Chriſtiana, præterea cum ſorore ad Imperatorem confugere, a quo ſolo tali articulo rerum ſuarum juvari poterat, & in poſterum auxilium ſperare, quo, ſi aliquorum reſediſſet illa tempeſtas, rentaret reditum in Principatum validis Romanæ potentiæ ſubnixus copiis: cuncta enim

Edit. Rom. pag. 84.

pag. 85.

χρυσοῦς παρ' ἐκείνων ϕωμιζόμενος, ἐτελέπα, ἡ μᾶλλον κατὰ χεῖρα σφαγὴς ἢ κατὰ χλεύην, ὡς ἐξὸν ἢ χρυσὸν ἐκχέειν, καὶ αὖθις ἢ ἐχθρὸν, ὁ δ' ὑγάπα πλέον ἐκείνου ἢ ἑαυτὸν, ὡς ὑπὸ χρυσοξανθῶν ἀντιπερς, ὑπὸ μὲν ἄπο κατ' οἰκίαν ἀεὶ σὺν δῶρα ἐπείγετο. τὰ δὲ ἢ Περσίδος ἤδη ἐσῴζετο, ὑπὸ κακῶς εἶχεν. ὡς μὴ δὲ δέχα φόβου ἢ αὐτὸν ἢ Σελτὰν Ἀζατῖλιν ἐφέρετο. κατεφρόνουν γὰρ τὸ ἔθνος οἱ Πέρσαι ὑπὸ κατοφθαλμῶν, ζυπηρις καθ' αὑτὸν ὡς εἶχε κάστος τῷ σώζεσθαι. ὑπὸ κατὰ ἢ ἀρχὴν δὲ τὰ τῆς Περσίδος ἐκλυδωνίζετο ἢ Σατραπῶν ἐπανισάμενον. ὅθεν ὑπὸ δύο τῶν μεγιστάνων ἐκλίθεν προχωρῆσαι τῷ βασιλεῖ. ἢ Σελτὰν, ὡς βλακικῶς διῆγε ὑπὸ κατ' ἰδιώτικα πάλατον, ἐκ ἢ προχείρου ὑποπτεύοντας. Οἱ βασιλικοὶ δ' ὑποι ἦσαν, ἄνδρες ἐκ Ῥόδου μὲν ἀνέκαθεν ὄντες, ἐν δυμελικαῖς δ' ἐπιδόσεσι τῷ Σελτὰν προσφιλεσμένοι· ἀ μὲν δὴ, ἀλλὰ ὑπὸ ὡ ἔχοντες τὸ φρονεῖν, τὰ πρῶτα φέροντες ἐν ἐκείνῳ, βρύοντες δὲ ὑπὸ χρυσῷ πολλῷ ὅσος ἐν ἐκπώμασι, ὑπὸ ὅσος κατεργασμένος εἰς χαλυβικὸν νόμισμα. τὸ δὲ ἢ Βύλων, ἔτι δὲ λίθων ὑπὸ μαργάρων αὖπερας ἐν τοῖς εἰδόσι θυμάσαι. παλαιᾷ γὰρ φιλίας ἢ πρὸς ἢ βασιλέα ὑπομνήσαντες, ἐκεῖθεν δοκάντες σφίσι ἐν τῷ κρατοῦντος ὡ παρέκειντων παθόντος πάλαι, κατὰ τὸν ἀπομνημονεύειν ἢ χάριν, βασιλέως καπηλάντος ὑπὸ δωκμάντα τὰ πρὸ λαβόντες ἐξ γραμμάτων ἐν ἀπορρήτοις βασιλειῶν, ἐ τὶ καὶ αὐτὸς ὡ ἐξεθύμιοι, ὅλῳ ῥητῷ, πρὸς ἢ βασιλέα χωρῆσαι ἐν ἀπομόλων χθόνα. ὁ δὲ δέχεται τὰ ἀπόνως, ὑπὸ τιμᾷ τοῖς προσήκουσι. ἢ μὲν παρακομιζόμενον τὸν κοσμον καπασκαμένος τὸν βασιλέων. Σάπορ δὲ ἢ βασιλικὸν μέγαν Ἑταιρειάρχην ἀποδείξας, ὑπὸ ἔχοντα τούτοις δέξοις ὡς ὅτι μάλιστα εἰς τὰ πράγματα φαινομένους, ἐ ἢ πρὸς αὐτὸς φιλίαν τῶν βασιλέως προσλῶ· οἱ δὲ πολλὰ μὲν οἰκοθεν ἔχοντες, ἵνα ἐλίγα δὲ ἐ παρὰ τῶν βασιλέως ὡς εἰκότως λαβόντες, πίστως μάλα ὑπὸ νῦν ἀῶς κατὰ Ῥωμαίας μεταχαρακτίζοντες, ὑπερφρόντο τῷ βασιλεῖ. ἀδὺ γὰρ ὕπω σωτῆρας τὸς εἰς ἢ βασιλείαν ὠτείας, ὡς ὁ κατ' ἀξίαν χάρις, τὸς ἀξίως εἰσαμένους ἐξ ἐτοίμου προτεθειμένη. τότε ὑπὸ ὁ Σελτὰν ὅτι μᾶλλον ἢ ἀμφ' αὐτὸν ἀραδανοφένων, ἅμα μὲν ὑπὸ τὸ φωνὴ ὑπὸ Τοχάρων ἔθνος, ἅμα δὲ ἐ ἰδίαν πράγματος ὕπνα, ὑπὸ μᾶλλον ἔχων ἄνω ὑπὸ ὑμένας ὑπὸ ἅπαντων διηγωνμένων, ἔτυχε ἅμα γυναιξὶ ὑπὸ τέκνοις, πρὸς δὲ ὑπὸ γηρᾳ μητρὶ, χρήσιμον εἰς τὰ μάλιστα ὧν ὑπὸ ἀδελφῇ, καταφύγων εἰς βασιλέα, ὡς ἐκεῖθεν ὑπὸ μόνης ἔζων βοηθείας, ὑπὸ κατὰ καιρὸν ἐπαυξῶν αὖθις ἐξ ὑπερπύρας χειρὸς ὑπὸ ἐχθρός. μὴ δὲ ὃν πιστὸν ἔχειν ἑτέρῳ ἢ σωτῆρα. ἐπεὶ ὑπὸ ὁ προρρηθεὶς Μελὰα πρὸ χρόνων αὐτομολήσας, παρὰ βασιλέως κατυχὴς, ἐν δὴ αὐτὸν ὑπάντησεν ἐσημέρα μὴ λυθεῖς ἐπιστῇ μὴ πλήθος, ὑπὸ κακῶς ἔχειν τὸ τῆς ἀρχῆς ἀρτίως ἐκπεσόντος ἢ. ἀπίσδη δὲ ὑπὸ ἢ ὡς βασιλέα παλαιὸς ἐκείνως φιλοφρονησάμενος, ἐθάῤῥησε, φωτὶς αὐτὸν τὰ πρὸς θυμὸς συμφορᾷ

σας πυγαρῶν πλῆθος χρυσίων ὑ ῥᾳδίως ἀριθμητὸν, ὧ τὸν Περσῶν πλοῦτον πιεμβαθόμβιος, ἅμα γυναιξὶ τῇ πάσῃς, τῶ Παιτιδίας προαγωγῶντος, ὡς βασιλέα χορεῖ. ὁ δὲ ὡς εἰκὸς, ἀσμένως δεξάμενος, ὑκ ἔγνω ὅτι χρύσεον πῶρ, πλοῦ μᾶλα φιλοφρονησάμενος αὐτὸς ἐκεῖνον, ἐ θαῤῥῶν διδὺς ὡς τῇ καιρὸν ὑπαυξοι τῷ τοῦ ἀρχῆς ἀναλάβοι αὖτις συμπεριγῶντος, ὑρῶντι ᾗ γεωμ, ὡς οἱ σωσόθις ὧ αὖτις οἶκοι ὁ Περσίδος ἄρχοντι. ἔθεσῷ σίλμασι βασιλικοῖς τῆ βασιλεῖ παρεδρεύζι, ὧ φοβερὸς πιεὶ αὐτὸν εἶχε σωματοφύλακας, ὧ πῆς ὁ ἀρχῆς συμβόλους ἐχρῆτο ὑρθροβαφῆς πέδιλον ὑποδήμενος. τὰ πισὰ δὲ ὧ αὐτὸς τὸ ὧ πράξεων εἶχε, διὰ ὁ ἐξ ὑπογυίν χάεων, ὧ καιρὸν δεδὺς, ἤλπιζε παρὰ τῶ λαβόντος τὰ ἀρείσσω. τὸ δὲ ὧ ἄρα ὑ σαθρά τις ἐλπὶς πῆς νοῦσι βαθύτερον. ἀλλὰ τότε τὸν καιρὸν θεραπεύων ὁ βασιλεὺς, πῆς μὲν πιεὶ αὐτὸν, ὧ μᾶλλον γυναῖκας ὧ πάντα, κατὰ συμπρασιν αὐτὸς Νίκαιαν πέμπει. τῷ μὲν δοκεῖν τὸ ἀσφαλὲς ἑαυτοῖς παρέχων ἐφ' ᾧ μὴ βλαβοῖεν ἀφύλακτοι ὄντες (ὑ δὲ ᾧ καλὸν ἐδόκει συμπεραιδεῦν τῷ βασιλεῖ αὐθις ὄντας ἐ ὁ γυναικωνίτιδος) τὸ δὲ πάλιν σφᾶς ἀφεξέβων ἐπ' Ἀσιαπλᾶς ἀναχωρῶντος τῶ βασιλέως, μὴ ὧ ὡς αὐθωνον γένοιτο. ὁ δ' γε Συλπὰν συμπεριάγων αὐτὸ σὺν αὐτοῖς τιμῇ ὁ ἐπὶ πῆς ἐκείνου συμπρασίαζε πράξεν, ἵν' τῷ μὲν δοκεῖν ὡς ἄρτιαι ὑπὲρ ἀσφαλείας ἐκείνων προέπιπτε. τῇ δ' ἀληθείᾳ, δι ἐκείνων τὸ ἀσφαλὲς ἐχόντων, τὸ, ὃν ἀσφαλεῖ ὁ Συλπὰν εἶναι, ὧ μὴ συμπεμένον φραγματόδρομος. προαπολαμβάνει ᾗ ὁ πρὸς ὁ τῶ Τοχάρων ἄρχοντα χαλκᾶν ἱρύλλω, ὡς ἐν διαπρήσοντος ἐκπῦθεν ἐκείνῳ, πῆς ὁ Περσίδος, μηδ' ὁπωσοῦν τῶ Συλπὰν ἐν τεύτῳ, ὧ ᾗ πῶν ἡμερῶν ὑπολίνοντο πῆς Τοχάρους. ὡς καί τινας ὧς ἂν εἴποι τὶς σαλωνίτας ὧ τῇ πολιτείᾳ ἀπηχθημένους, μὴ ᾗλοντας ὑποπίπτειν, καθ' αὐτὸς εἶναι, ὑπολαμβάνοις τῶ ἡμερῶν ἐχυρωμάτων. πλοῦ ᾗ ὁ ἐκπῦθεν ὑποπαίζοντας κίνδυνον οἱ φανερῶς ὑπεδοῖντο· κατὰ μὲν τὸ κοινὸν ᾗ καθόλ, ἐκπόνδους εἶναι τῇ βασιλεῖ· καθ' ἕνα δὲ νυκτὸς λοχῶντας, πῆς ἐκ τῆ ἡμετέρων κλίμμασιν χρῆσθαι. ἃ δὲ ᾗ τῆ ἡμερῶν ἐξ ἴσου πρὸς ἐκείνας πίστεων, ἃ πόνος ὧ. ἐκ πασῶν δὲ ῥᾴστου τὸ ἦθος τῆ Τοχάρων δι ἐνοίας ἔχων ὁ βασιλεὺς, ὡς ἀνυπόστατον ὁ ὁρμῇ, κατὰ τὸ εἰκὸς δοκοῦν ἔχειν, ἄρτι κινῆσαι. πῆς μὲν κῆ τὰ ὀχυράματα Πέρσας, ᾗ λίαν ὑποπτεύοντο, ὡς θελγοῖς ἐλπίζων χρῆσθαι, οἱ ἐπιβοίσεσθαι ἐκεῖνοι. ἐκείνους δ' εἶχε ᾗ μελέτης ὁ ἄλλως ἀπόδεσθαι ᾗ κόδος. ἐπὶ πᾶσιν ᾗ φοβερὸν ἐδόκει ᾗ μόνον πρὸς ἐκείνους πόλεμον ἐνοῦν, ὥστε ᾗ ἅως ἐκείνοι, ᾗ τύχημα μόνον οἷς φόβον ἠγεῖσθαι ᾗ δεδίναι.

circumſpiciens, nemineꝫ tunc reperiebat cui recte committere ſaluteꝫ ſuam, & fidere ſatis poſſet: quandoquidem & prius memoratus Melecb, cum aliquanto antea ipſe quoque tranſfugiſſet, ab Imperatore detinebatur; a quo ſcilicet quotidie metuebat, ne qua nactus exitum e cuſtodia oumeroſum in ſe duceret exercitum, & ſic in irritum recideret ſpes conatuſque quos intendebat in ſtatuendo ſibi firmandoque Principatu. Magnopere autem nitebatur vetere Imperatoris amicitia, magnis ſibi officiis cum eſſet olim in Perſide teſtata: confidebatque ſimul ejus coram affandi contigiſſet copia, ſe quod cuperet ab eo impetraturum. congeſta igitur in capſas quas ſecum eatulit aureorum multitudine non facile numerabili, & diuſſimis luxu Perſico veſtibus indutus, cum conjugibus & liberis Piſidiæ Præſide duce itineris ad Imperatorem ſe coofert, qui eum humaniſſime excepit. Et quamquam non habuit tunc in quo ejus opera uteretur, omoi tamen ſignificatione benevolentiæ conſolatus eſt: ſpemque ipſi fecit auxiliorum a ſe ſubminiſtrandorum in tempore, quorum ope tuto rediret in Perſidem, & Principatu recuperato, florentem ibi ut prius & tranquillam domi ſuæ vitam in conſuera dignitate degeret. Itaque in ſuggeſtibus regiis Imperatori aſſedit, & minaces ipſe quoque circa ſe corporis cuſtodes habuit, & Inſignibus Imperii uebatur, rubros indueos calceos. Hæc autem honoris amotiſque ſigna, non vane oſtentari, ſed ex vere propenſo in ipſum ac ſyncere favente, quæque polliceretur præſtituro, Imperatoris animo proficiſci, perſuaſit ipſi conſcia memoria ſuorum io illum meritorum, quo tempore ſupplicem eum benevolo exceperat boſpitio, cujus gratiæ vicem mutuam a non immemore, & ab eo cui plus contulerat, id modicum quo nunc egeret accepturum plane confidebat. Erat autem ea ſpes non uſquequaque certa fundataque, judicio eorum qui non hærentes in ſuperficiaria ſpecie, res penitus ipſas introſpicerent, ac profundiore prudentia examinareot. Cæterum tunc quidem Imperator in occaſionem imminens, familiam Sulcanis, præſertim uxores, ac liberos, Nicæam miſit, prætextu plauſibili neceſſariæ ſecuritatis, ut in tuto ibi ſervarentur, neve cujuſquam injuriæ paterent in loco minus munito depoſiti; aut militantem Imperatorem cum Sulrane affectantes, itinerum inſueto labore parvuli muliereſque vexarentur. Rurſus ne ſi relinqueretur in Vrbe Orientali magis admota limiti, cum ab ea contingeret Imperatorem expeditionum occaſione diſtare, non ſatis remoti eſſent ab omni diſcrimine quod inde jure timeretur. Porro Sultanem ipſum circumducens ſecum quocumque iret, ac exquiſitis ubique ſemper afficiens honoribus, iſta familiaritatis, ac reverentiæ ſpecie id conſequebatur Imperator, ut ille nihil ſiniſtri latere ſuſpicaretur in illa filiorum, & uxorum ejus Nicænſi cuſtodia; quaſi in ſolum ipſius commodum, & ſecuritatem ejus familiæ decreta. Revera tamen aliud ſpectabat aſtutus Princeps, cui erat propoſitum cuſtodiendis certo ſibi & tuto loco tam caris Sultani capitibus, Sulranem ipſum tot pignorum caritate quaſi conſtrictum apud ſe retinere, ne quo ſubito forte capto fugæ conſilio recederet. quo ille faciendo demerebatur Tocharorum Principem Chalxum qui cum certis jam conditionibus de pace tranſegerat: hic enim Sulrane procul alibi detento, & ejus, ob abſentiæ diuturnitatem memoria ſenſim evaoleſcente apud Perſas, eauto facilius feliciuſque univerſæ potitl Perſidis poterat, prout ſe ipſa ſcit. Imperatore quippe Sultanem ſuſpenſum ſpebus inanibus tenente, ſicque diem ex die ducendo, moras aſſidue nectente ne redirent unde venerat, res Perſarum omni alio deſtitutæ præſidio tandem ad Tucharos inclinarunt, tam univerſali conſenſu, ut quidam ibi jam antea Segreges, quo jure quis Scenitas

dixerit, ſemper ſoliti a communibus abhorrere conſiliis; & res ſibi ſuas habere privatim, cum aliis omnibus ſponte ſubeuntibus Imperium Tocharorum, illi uni ſubjicere ſe ipſi recuſarent, coacti fuerint in arces, de quibus diximus, noſtri limitis recedere. ubi ſatis intelligentes, ſe haud ſine ſuo periculo tali tempore palam inde incurſaturos Romanas terras, callido conſilio univerſim quidem ac communiter fœderatos ſe Imperatori profitebantur, ſingillatim vero graſſationibus nocturnis res noſtrorum deprædabantur. in quo damnum noſtrum haud magnum erat. Nam illi limitaneï ſtrenue par pari referentes; clandeſtinis & ipſi tapinis infidos hoſpites ulciſcebantur, & facile amiſſa reponebant. Omni autem ratione ſibi conciliandam ſtatuerat Imperator gentem Tocharorum tunc novo impetu & potentia ineluctabili motam, ut cui hoſtiliter irrumpenti nihil poſſet obſiſtere, eam beneficiis præoccupatam ab infeſtis conſiliis averteret. Pucavit etiam prudenter utendum illo, quem memoravi adventu Segregum Perſarum in Arces Romani limitis. Et hos enim blandiſſime delinivit officiis, promiſſiſque; ſcilicet ſperans iſtis ſe, quaſi ſepe objecta, mediis uſurum ad arcendam Tocharorum vim, ſi quando, quod a gente bellicoſa & barbara timeri prudentia jubebat, bellum cum Romanis quam pacem mallent. Studebat autem Imperator vehementer quam arctiſſima neceſſitudine fœderis Tocharos ſibi devincire; quoniam armis cum ea gente decernere rem adeo terribilem putabat, ut cogitatione quidem prima tenus belli cum iis ſuſcipiendi mentionem admitteendam duceret. Omninoque adeo id horribile putabat, ut vel ſolo gentium istarum nomine cauſam ſe habere idoneam duceret metus non ignavi, & conſternationis non reprehenſibilis experiundæ fatendæque.

CAPUT XXV.

Ut ſe habuerint Priores Imperatores audita fama Tocharorum.

Edit. Rom. pag. 87.

ET antehac quidem Joannes Ducas, audita ſolum illorum fama, munivit arces frumento, & armis. ac frumentum quidem ea copia, quæ ſufficeret in uſum quam longiſſimi temporis congeri juſſit; obſignarique ſingula horrea bullis plumbeis indicantibus quantum in quoque conditum ſervaretur. Atque ut certius is numerus conſtaret, præceperat eos, qui id frumentum comportabant, non inde ad proprium victum ſumere, ſed ipſis aliunde ſubminiſtrari, quo interim dum ei convectioni navabant operam, veſcerentur. Armorum verſo redundantem etiam numerum neceſſarium putabat, tale id eſſe genus rerum ſtatuens, cujus numquam affatim utentibus ſit. quippe quorum etiam dum innumerabilis videbatur affluere copia, ſæpe in occaſione penuria ſentiatur. quare illos quibus incumbebat ex officio gratis quædam ſuppeditare militibus juſſit adſcribere catalogis, ſuggerendarum e fiſco rerum, poſt Sacram Iconem Arma cujuſque generis & uſus. Iſtius tam accuratæ proviſionis prudenti huic principi cauſam præbuit, rumor proceſſ auditus parantis erumpere gentis barbaræ numeroſæ vehementis; etiam cum nondum intelligeretur quid eſſet, quantum poſſet, cujus ſuis latibulis exiret, quibus uteretur moribus, pacemque an bellum præoptatura videretur. Tam vulgo enim inctebuerat cum horrore terroreque ad Tocharorum mentionem quaſi panico iſtius ejuſdem cæca, quædam ignoratio Populi, ut eos plerique caninis deformes capitibus dicerent; paſſimque auditetur de immani eorum genere victus, ac crederentur humanis carnibus ingluviem explere. Cum vero ad Theodorum in Imperio tecentem dicerentur ii ex Perſide Legatos mittere, (nec fama mentiebatur) magnum illi ea res metum, & perturbationem admovit. decrevit tamen Imperator diſſimulata formidine ipſos fallere. Ac primum miſit certos homines qui nunciarent in Perſidem; Romanorum Imperatorem comparare ſe ad movendum in eos infeſtis ſignis. Hi alii ſuper alios varie mittebantur quam velociſſime, cum mandatis magnopere extollendi Romani Imperii potentiam, ut cui reſiſtere nulla quamvis fera, & numeroſa gens poſſit, in eaque affirmatione quam efficaciſſime inculcanda inſiſtendi, quoad fidem facerent. Hujus rei periculo ne deterrerentur, proviſum erat magnitudine promiſſæ mercedis. conſtituebantur quippe his

A Πρώτον μὲν γὰρ ὁ Δούκας Ἰωάννης κλέος μόνον ἐκείνων ἔλαβε, & καταχύρα τὴν φρουρὰν, εἶτα & ἄρμασιν, ὧν τὸν μὲν & εἰς χρόνους προὐπάρχειν ἐπιτήδεια, βαλλίας μολυβδίνους τὰ ἑκάστα τοῖς ἐποίκοις σφραγίζων, φόρτους δ' ἔξωθεν ἐπιπέμπων σιτίζοιτο. τὰ δὲ καὶ ἀναγκαῖα ἐνίοτε τοῖς ἀποσταίνουσι, ὡς ἐκείνων πᾶν τὸ εἰς πλησμονὴν ἀν ὑστερῶν. προκοδοκῶντος γὰρ μὴ & σύμμαχόν τι ἔθνος, πολλὰ προσέτατε παραγράφεσθαι, μὰ δὲ γὰρ ἔχειν εἰδέναι, τί τὸ ἐξορμῶν τῶν σφῶν φωλεῶν ἔθνος, & ἐπὶ ποίους τοὺς ἀθέσι χρῆται, ἀρ' ἐφιλοῦντι δῆλοι, κἀκ μάχιδας. νέφος ἂν ἄδηλον ἦναι τότε τὸ ἔθνος.

B παρὰ πολλοῖς δ' ἐλέγετο Κυνοκέφαλοι. καὶ γὰρ δασείαις ἀπερρύηναι κόμαις χαίτας, ὥστε & ἀνθρωποφαγεῖν ὑπονοεῖσθαι. Θεοδώρου δ' & ἀρχὴν βασιλεύσαντος, ἐπεὶ ἐλέγετο ἐκ Περσίδος πρὸς ἐκεῖνον πρεσβεύεσθαι, & ὁ λόγος ἀληθὴς, φόβος δὲ & πάρεχε ἰσχύν. ἐγὼ δ' ὅμως ὁ βασιλεὺς, τὸ φοβερὸν πλασάμενος ἐκείνης καταφρονεῖσθαι. & πρῶτον μὲν προπέμπει, οἷς δὴ θεὸν ἀγγελοῦντας ἐπὶ Περσίδος οἷς ἐπ' αὐτὰς ὑπορτίζοιτο, & οἱ πηχυφορῶντες ὑπεμίμνησκον μεθ' ὃ δ' ἂν τοῖς ἀγγελοῦσι ναῦται εἰ ἀνδυσώσεσθαι ἑστάμενοι, & ἐκ τῶ Ῥωμαίων ἀρχὴν ἀνατείνατον πᾶσιν ὁμολογοῦντες ἔθνεσι, δαψιλῆ,

C τοῖνυν σφίσιν & γυναιξὶ σιτηρέσια. εἶτα δὲ τοῖς πρόσθεν προτελοῦσιν, πέμψας τοὺς ὑπατεύοντας οἷς δῶρα & κρίσει τοὺς αὐτῶν ἀνδυῶσαι, δι' ὅτι δυσχώρων ἐξεπίτηδες τόπων ἐκείνης διαβιβάζοι προείπων, κἀκ τοῦ ἀποκαίειν ἐρωτᾷ τὸν δυσχωρίαν, ὅτι πᾶσαι ἔχουσι τὼ & Ῥωμαίδος γῆν ἀποκεκινδύνευκε, ὡς ἐπίμους ἔχόντων, τῷ μὲν αἰδέσιμα, πιστεύων. ἐπεὶ δὲ τῷ πρὸς βασιλέα πολλὰ πεποιημένος παραγένοιτο, νικᾶσα τῷ ἄλλοτε φοβερὰ ὑπνοῦσι. ὡς αὐτίκα & ἐκ τῆς Θρᾴκης φοβέων. ἐπέπεμπτο δὲ πὰς δυνάμεις ἐκ παντὸς σημειδεῖν, τῷ ὁπλιδίτας κατὰ φράτρας τῷ φῶλα τῷ πο-

ξους, ὧν ποσοῦς τινας τῇ ἀδίκῳ ἁρπαγῇ ἐκα-
μύνας καπηράκτης σιδήρῳ, φόβου τε παιδιᾶς
ἕνεκεν. τὸ δὲ γε τῆς γαμετῆς ἢ ὅσον ἐν
πόλει τῇ τοῦ βασιλέως ἀρχῇ ἅπασι, πάσης φρο-
τὸ μεγαλοπρεπὲς ἐκαθαιρόμενος ἢ γελοῖς ἢ γε-
ναίῳ τῆς ψυχῆς παρασήματι, ὡς αὐτίκα τὸν ἢ
πόδας λακτίζοντας, πολλάκις διὶ ὅπλων ἐξ ἁρα-
τῶν, ἐς τοῦτο ξυμπίπτειν. ὡς τὰς αὐτὰς μὲν οἰ-
καις ταῖς ἀληθείαις, δοκεῖν δ' ἄλλως ἢ ἄλλως, ἓ
μηδὲν τοῦτο τὰς αὐτὰς, τρόπου δακτυλίδιον σφενδό-
νῃ μὲν ἔχοντος, ἵνα τις βάλοιτο ἐκ' ἐκείνῳ τὸ φρό-
προν ἢ τὸ ὕστερον ὀφρῶν. ὡς τὸ αὐτὸ μὲν πολ-
λάκις λαμβανόμενον ὄντα, δοκεῖν δ' ἕτερον τῇ
μιπλαγῇ. αὐτὸν δὲ βασιλικῶς ἐκαλμένον, μη-
δὲν τῇ φαβερῶν ἐλαττοῦται, ἄνω τε καθεῖσα
ἀνάθλιμ φέροντα ταῖς χερσὶ, βαλοῖς τε παλιντ-
λίσει πεπιπλεισμένον. ἄλλων ἢ αὐτῇ φαβερῶν
πεζεταμένων, ἐκπλῆξαι ἂν τινα καταπλῆ-
ξαι τὸν ὁρῶντα καθ' ἑαυτὸν, ὅτῳ πολλῶν χρημα-
τίζοντος τοῖς ἀφίξεσι, μακρὰν μὲν ἑστώτων, ὅ-
σον ἐκάζων τὸν βασιλέα ἢ ὁρᾶν τὰ ἐμφανῆ, ὀ-
ξυέρους δ' ἐξ ἀδήλου τῇ παραπεπταμένου ἔγκει-
χειδίνου, ὥστε ἐγγενέσθαι φόβῳ βλέπειν τὸν
βασιλέα ἐπὶ τῷ θρόνῳ μάλα σοβαρόνουν, ὁ-
λίγα τε αὐτοῦ ἓ αὖθις μεταξυλεγόμενον τινῶν.
φοβερὰ δὲ ἢ ταῦτα δοκοῦντα, ὡς μόνον λεγόμενα
καπεκλῆξαι, ἢ ὥστε ἐπ' ἀλίγον ἀφοσιωσάμενον
τὸν χρηματισμὸν, ἀποπέμπειν ἔξω τῆ αὐτῆ ἢ
πάλιν δυσχερῶν τὰς ἀδεγείς ἐκπαγομένους. τὰ
γοῦν φότερα τῶν ὄντα, ἢ ὥστε διδάσκειν ξυνέ-
βαινεν ἀπιφοβῶν ἐκ σωφίσεως. τότε δ' ὁμαλῶς,
ἢ ἐπίας πάνυ ἐπιχείρου φιλοβόωδαι μὲν ἐκ'
ἐκείνους, ἐκεῖθεν δὲ φίσβεις δίχεσθαι, ὡς αὐ-
τίκα ἢ τῇ αὖθι σπένδεσθαι μελετᾷν. ὥστε δὲ
ἓ τὰς Ἀσιατικὰς μοῖρας κρατυνομένου, ἢ κατ'
ἐλπίδας ἀγαθὰς ὄντας, τὰ κατὰ δύσιν ἢ ἄν-
θις ἐκίνησαν.

A qui iſtam operam Reipublicæ navabant. ampla demenſa e publico, & ſtatæ perpetuoque duraturæ in alimenta penſiones; quibus, ſi quid humanius, ac in periculoſo miniſterio, pati contingeret eos qui meruerant, uxores ipſorum liberique fruerentur. Alios etiam deſtinavit in oceurſum Legatorum qui monſtrarent iter: ſed his præcepit, ut eos de induſtria per loca maxime aſpera inviaque ducerent, exeuſantes ſoli naturam, & difficultatem ſitus; indeque captata occaſione commendantes iſtud ipſium ipſis exhibitum officium: tamquam videlicet Imperator audito illorum adventu, & conſcius aſperitatis itinerum, multa benignitate obvios deductores viæque indices miſerit. Admoneratque, ut ſi quis ſorte Legatorum inter ægre ſuperanda præcipitia rupium, & ſaltuum perplexa offenſus pereontaretur; ecquid vel longo circuitu quæri poſſet alibi commodior tranſitus? eonitantes concordeſque aſſeverarent: nuſquam quidquam tolerabilius ſperandum, ubique enim ſimiliter præruptam impeditamque terram Romanam eſſe. Hoc ſiquidem facile creditu ros audaeter Indigenis affirmantibus peregre appulſos Barbaros, ob neceſſariam ignorationem tam longinquæ regionis. Quandoeumque autem poſt multum denique laborem ad Imperatorem pervenerent, excogitaverat modum objectandi eis illic Scenam plane terrificam, quæque ipſos quamlibet feros primo aſpectu percelleret. Præceperat enim exercitum eonvenire univerſum, omneſque milites armatos per manipulos, cohortes, legiones, ſtructis & digeſtis ordinibus, ad certa viarum intervalla ſtationibus deſcriptis apparere eataphractos, & toros rigentes ferro, inſuper monitos ut artem adderent negotio, efferandaque data opera contumacia quadam otia, ac ſuperciliorum minis, quaſi per ludum formidinem augerent. Senatores quoque eunctos ac quotquot in præcipua dignitate erant, præſertim Imperatorii ſanguinis Principes, juſſerat quam magnifice ac ſpecioſiſſime veſtitos, peculiari cura majeſtatem ac faſtum affectare; imo truculentis oculis vultuque irato feros ſpiritus præſeferre velut mox obtrituros quemcumque occurrentem. Sicque ire redireque ſæpius, oſtentare ſe turſuſque occultare, ſtatimque denuo intrare, ut alii

Edit. Roua. pag. 88.

B

C

aliique viderentur; & numerus in ſpeciem creſceret. Sicut enim annulum pala carentem qui ſecundo videt facile alterum eredit; quippe non habentem quo diſcernatur, aut unde judicet ſpectator eumdem unum ſecundo tertiove ſumi. quare illi facile perſuadetur multos eſſe plane ſimiles ſibi ſuccedentes; ita prorſum erat, Exteros intrantem in aulam offerentemque ſe ſubinde Senatorem aut Principem eumdem pro diverſis ſumere. Porro ipſe Imperatoriis veſtibus maxime auguſtis ſplendidiſſime ornatus præcelſo reſidens ſolio, minaciter ſupinus, vultu ac fronte terrorem ſpirantibus, enſem diſtrictum manu vibrans latebat intra ſeptum velis undique pretioſiſſimis oppanſis clauſum, non ſtatim conſpicuus admittendis in Aulam, quæ aliis varie cincta terriculis haud dubia formidine perfuſura erat quantumlibet conſtantem audacemque ſpectatorem. Traductos per iſtam Terrorum pompam in ipſo conſpectu veli Thronum Regium regentis mora longiuſcula detinuit: tum ſuſpenſos expectatione ſolicita repente aulæis undique reductis augula illa & verenda de qua dixi Majeſtate percuſit: juſſos dehinc dicere quæ vellent contempſim aliud agens audivit, cuidam identidem aliquid in aurem inſuſurranti partem attentionis commodans. Ubi perorarunt, perpauca eaque minacia reſpondit. Ita dimiſſos imperat extra limitem per eaſdem con- *pag. 89.*
fragoſas & præruptas vias duci. In hunc modum tunc ille ſuſpectam arrogantiam Gentis Barbaræ ſimulata prudenter ſuperbia retundere ſategit, utili cum conſilio. Sed aliud ſecuta poſt tempora poposcerunt. quare non minus ſapienter qui poſtea imperarunt, Tocharos & exceperunt venientes humanius & viciſſim honorificis legationibus convenerunt; omni eos ratione ſibi conciliare ſatagentes & fœdere quam arctiſſimo conjungere. Sic Orientalium Provinciarum ſtatu, qua pace in præſens, qua ſpe bona in poſterum firmato, res occiduorum tractuum fluctuare denuo cœpere.

CAPUT XXVI.

De Rebus Occiduis & ut Cæſar abiter Urbem tentaverit.

NAm Michael Deſpota iniquo animo A ferens privatum ſe Arcibus, & expulſum regione, quam patruus ejus, & Pater Theodorus (qui etiam acclamatus in Occidente Imperator fuerat, coronante ipſum Jacobo Epiſcopo Achridenſi) multo ſudore, armata manu extortam Italis ſuæ ditioni adjecerat: his, inquam, ſe ſpoliatum Michael non ferens, revocavit quæ paulo ante Imperatori promiſerat, & Occiduas Gentes rurſus ad ſe trahere aggreſſus, facile ad defectionem impulit leves ac faciles Populos. Ob ea Imperator Deſpotam Joannem juſſum ſtatim exercitum educere ad Michaelem bello urgendum miſit. Præterea quoniam miſſæ copiæ a Rege Siciliæ multa Illyrici & novæ Epiri loca ſibi ſubjecerant, deſtinavit etiam illuc qui ipſis obſiſterent. Alexium inſuper Cæſarem, Scythis ei auxiliaribus cum aliis non multis copiis traditis, primum in Thraciam immiſit, cum mandatis ut invigilaret Oreſtiadi, ejuſque ſecuritati quam poſſet optime proſpiceret. in quo tamen aliud præcipue ſpectabat. Videbat enim Bulgaros in apparatu eſſe notarum rerum: Irene videlicet Theodori Laſcaris, qui nupet imperaverat, filia Conſtantino, quem Regem Bulgarorum factum ſuperius diximus, nupta, virum inſtigante in Palæologum nunc imperantem, & ardenter urgente ad irrumpendum in terras ditionis ejus, ſicque repetendam ultionem injuriæ quam ab ipſo patiebatur Joannes frater ejuſdem Irenes contra fas & pacta redactus in ordinem. Mandaverat porro Imperator Cæſari, ut eum artigiſſet partes Thraciæ Urbi ea propinquo minarretur, obiter id quidem, & tentandi potius terrendique Italos gratia quam expugnandi ſpe. non enim habebat idoneum tantæ rei apparatum aut exercitum. ut igitur trajecto Cæſar freto Calliopolim tenuit, decrevit priuſquam infernus deſcenderet, accedere Selybriam, & inde a Partibus Occiduis prope ſe admovere Conſtantinopoli (nihil enim erat quod id retaret, cunctis ab illa parte Imperatori ſubjectis) & ſic e vicino contemplari quo tunc illic ſtatu res eſſent; exploratoreque Latinos Urbem tenentes, quid animi & virium haberent. Voluntarios quoque, de quibus diximus, videre; agereque cum illis quæ opportuna videbantur ad ſpem Urbis aliquando recuperandæ. Cum igitur acceſſiſſet & in ipſis ſuburbiis tabernacula fixiſſet, clam vocavit Præcipuos eorum, & ipſis conſidenter quid in animo haberet aperuit, oſtentans eis ſpes maximi proventuri ipſis commodi ſi conferre operam vellent. Quibus admonentibus, numquam opportuniorē quam nunc eſſet offerri poſſe occaſionem capiendæ Urbis: quoniam quantum in ea potius navalium copiarum Itali habuerant, totum aberat, procul inde occupatum in oppugnanda Inſula Daphnuſia quam multis jam diebus multa ſua æruinna obſidebant. Supereſſe tantummodo in Urbe Vulgus imbelle. His ille auditis, & accepta fide cooperaturos pro virili ad expugnationem Voluntarios (conſentientes enim ſibi cæteros habebant qui loquebantur) non mediocriter animatus ad audendum aſt. Faciebat quippe iſtorum & ſignificata verbis & declarata vultu ſignique cæteris alacritas, procinctorumque ad ſtrenue juvandum ardor eminens, ut non uſquequaque temerarium id cœptum videretur. Mox tamen

Edit. Rom. pag. 90.

Ὁ γὰρ Διπόντης Μιχαὴλ μὴ ἐκχερῶς φέρων B
τερόμενος τῷ φρονήματι, ἐκ τῆς χώρας ἀπελελαμένος, λῶ ὁ θεῖος αὐτῷ καὶ πατὴρ ὁ Θεόδωρος, ὃς καὶ βασιλικῆς ἀναῤῥάσεως καὶ δόσει ἀξιώθη τῷ Ἀχελδᾶν τυραννοῦντος Ἰακώβῳ, ἱδρῶσι πλείοσι, ἐ ἀπέθη ἐκπεσὼν ἐ Ἰταλῶν τῶν ἰδίων φροντιστῶν. πάντα μὲν φέρων ὁ Μιχαὴλ τερόμενος, ἀπλάμβανέ τε τῆς πρὸς ἐ βασιλείας σωθέντας, καὶ τὰ κατὰ δύσιν ὑποπεσόμενος ἐχερῶς πρὸς ἑαυτὸν, ἐξ τὸ ἐξ ἄλλως ἐ δυσιῶν ἐλείπετον, ἐπεσθαι ἀποκλίνειν ἀυθις. Διὰ ταῦτα τὸν μὲν διαπόντιν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης, σπεδῇ τὰ φοβερὰ λαβόντα, προσέτασσε τὸν πόλεμον πρὸς ἐκεῖνον ἐχέρειν. ὁπόσοι δὲ ἐκ τοῦ C
ἀπὸ τῆς Σικελικῆς ῥηγατῆς ἐξουσίας πολλὰ ἐ Ἰλλυρικῶν καὶ τῆς νέας Ἠπείρου προσεφιτεύσαντο, πέμπει κρίνων τὰς ἀντιταξομένας. καὶ δὴ τῷ Καίσαρι Ἀλεξίῳ τὸ σκυθικὸν παραδὺς σὺν ἑ πολλοῖς ἄλλοις, φρῶπον πρὸς Θρᾴκιον ἐξώρμα, τὰ κατὰ ἐ Ὁρισιάδα λαὸν ὡς ἐχε ἐξεθυπόμενος, ἐν ἑλτέρῳ κρίσεσι τιθέμενος. τὸ ἐκ βουλγαικὸν, ὡς ἤθελεν ἁρμῶν, καὶ μᾶλλον κατ' ἔχθραν καὶ μῖσος τὸ πρὸς βασιλέα, τῆς φρώπης ἐ θυγατέρων τῷ Κάισαρι Θεοδώρᾳ καὶ βασιλέως Εἰρήνης ἐ σύζυγον Κωνσταντίνου, ὃν καὶ βασιλέα βουλγάρων ὁ λόγος ἐδείκνυ, μᾶλα θερμῶς ἐξετρωπίσης κακῶν τὴν χώραν, ἀντίποινα δίκην ὧν ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννης ἔπαθε. τῇ γὰρ Καίσαρι προσεταγμένον ἐκ πρὸς βασιλέως, ἐπιέναι τοῖς ἐ Θρᾴξι μέροις, καὶ τῇ πόλει προσέχειν ἐκ παρόδου, καὶ ἐπισείσαι μὲν ἀπειλοῦντα τὸ ξίφος τοῖς Ἰταλοῖς, μὴ μὴν δὲ καὶ ὁτιῶν φάττειν. ἐ γὰρ ἐκαιρὸς ἐχε τῷ στρατεύματι. ὡς γὰρ ἐ Καλλίου ὁ Κάισαρ παραυδοὺς κατέλαβεν, ἔγνω φρότερον ἢ τοῖς κατοπέρω φροχεῖν, κατὰ Σαλυβρίαν γενέσθαι, καὶ τῇ πόλει ἐα ἐ δυτικῶν μερῶν προσιγγίσας, μὰ δὲ ἔναι κωλύμῃ ἀπάντων ἐ ἐκεῖ τῇ βασιλεῖ ὑποτεταγμένων, κατοπτεῦσαι μὲν, καὶ πάντα ὡς εἶχε τότε καὶ μαθεῖν τὰ ἐ ἐντὸς πῶς ἔχοιεν. ἰδὼν δὲ καὶ τὰς θεληματείας, ὃς καὶ ὁ λόγος προέγραφε, ἐ ὁμιλᾶσαι τὰ οἱ δοκοῦντα περὶ τῆς πόλεως. ἐλθὼν ὢν καὶ σκιώσας ἐν τοῖς παραπολίοις, προσαλεῖτο κρυφδὸν τοὺς δοκοῦντας ἐκείνων. αἱ γε ταυτησὶ σφίσι τὰ κατὰ νοῦν, ὑποκείνων ἀκείνοις ἐλπίδας εἰ σωπηγοῖεν τὰς μείζους. τῇ δὲ καιρὸν ἔχειν ἐπίπαν ὡς ἐκαίρως ἐπιθησομένων. τὸ γὰρ τῇ Ἰταλῶν πλεῖμον ὅσον ἐδ ἐν τῇ πόλει ἐπὶ Δαφνουσίας ὡς ἄλλοσε πλὴν ἐκ χωρῶν, ἐ γ' ἐπὶ πλείσας ἡμέρας προσαλαπωρεῖσθαι καθάμενον, ὄχλον δ' ἄλλως εἶναι τὰ κατὰ πόλιν καὶ πολέμων ἀπείρατον. ταῦτ εἰπόντων καὶ τὰ πιστὰ δεδόντων ὡς συναρεῖσουσιν. ἐμοὶ κόσειν δ σφίσι καὶ τὰς λοιπὰς ἐπὶ τοῦτο, ὁ Κάισαρ αὐτίκα, ἐτὶ μὲν φρὸς τὰς ἀπ' ἑαυτοῦ

λόγως ἀπῖδε, ἐ ἡ ῥᾳθυμίαν ὑῶρα ὡς ἐπί- A
μως ἐχόντων προσβοηθεῖν, ἐθάῤῥει ἡ προσβα-
λεῖν. ὁτὶ δὲ πρὸς τὸ τῆς ἐγχειρήσεως δυσχερὲς
μᾶθος ἀπίβλεπτ ἐν τῷ ἀνδρωδεῖς τῶ πραγμα-
τος, εἰ ὕπω μετ' ὀλίγων ἐν ἐκ παρέργυ πολε-
πτεύοιεν, ἰῶ ἐν πολλαῖς δυνάμεις σὺν ἐλεῖν ἐ-
δυνήθησαν, αὐτὸς ἐν ἀκαρεῖ παραγίσεται, κα-
πάντες ἐν ἀπιβάλλετο. ὅμως ἐν τῆς λόγως λαμ-
βάνων ἐν καιρῷ τὸ πρακτέον ἐνίθει. κἀπειδὴ
ὁ ἀνῆφὸς ἐκεῖνος Αλέξιος ἐπίκειτο προσβάλλων,
καί τις ἐκ τοῦ Στελματείων Κυτερζάκης παρ-
κλέυ μᾶλ θάῤῥος ὅπως πραχθεῖη λέγων τὸ ἔρ-
γον ὑρίσατο. τὸ δὲ ὑμαρμένον ἄφυκτον ὥσπερ
ἐμφύχοις οὖσι ἐ πόλεσιν, ἀναθαῤῥεῖ τε κἀ- B
κείνος, ἐ πρὸς τὸ κρατῆσαι μετίωρος ἰῶ. ὅ-
θεν ἐν ἐκ ἄλλων μαθόντων τι ἐν συμφωνούν-
των, ἑτοίμως συγκαπαρᾶξαι οἱ τὸν λόχον,
αὐτὸς μὲν ἄλλοτε μέν πεζῇ ἐν τὸν τόπον
ὡς εἰκὸς κατασείσειεν. τῶν δὲ τὸν ὑπαφίαν
ἐξαυλαττόμενος, ἐκποδὼν ὢν τοῖς ὑποβαλλομέ-
νοις φοσίχων, δ' εἰδὼς ἔ τόπων σωτία, ἐν
φοσισκέπτῳ ὅπως ἄριστα γένοιτο, ἐ μᾶ ἀνυ-
δὲς τὸ μελετώμενον σφίσι, μή πως ἐ ἀσυλ-
λαβήτων τινῶν, τὸ ἐν κρυπτῷ φαραθεῖη.

cum ad difficultatem negotii mentem adverteret, cumque reputaret secum quanti periculi aleam jaceret, si eum tam paucis, obiter & consilio citra prævium deliberationem in arena capto, Urbem tantam aggrederetur, quam paulo ante universæ vires Imperii frustra oppugnassent, cunctabatur, & quærendum amplius putabat, quid tali occasione esset agendum. Cum autem vocatis super ea re in Concilium Ducibus Alexius ejus Patruelis ad persuadendam oppugnationem vehementer incumberet, & quidam ex Volontariis cognomento Catritzaces fortissime in eam sententiam loquens, operis etiam successum in se reciperet (inevitabilis efficaciæ videlicet sunt decreta Providentiæ, non solum in interitu aut alio casu singulorum viventium, sed etiam in mutationibus, fortunisque Civitatum) tandem & ipse adductus ad audendum est, & nihil jam aliud nisi victoriam cogitans totus in negotium incubuit. Ieaque cæteris similiter pet exercitum cunctis consilium, simul cognoverunt impense probantibus, expedientibusque pro se quoque impetum ad omnem sive insidiandi, sive irruendi necessariam operam, ipse quidem interdum circuibat Justrans exploransque ut par erat, cuncta; identidem autem ne suspicionem Latinis Urbem tenentibus moveret, recedens removensque se a conspectu, semper iis quæ suggerebantur attendens; ibat enim una cum ipsis idem Cutritzaces peritissimus locorum, pariter cuncta circumspiciens. Providebant autem autem simul ut quam optime quamque celerrime quod meditabantur fieret. Periculum enim erat in mota, ne aliquid alicunde sentientes custodes mœnium vociferarentur, & quod clam parabatur palam proderent.

CAPUT XXVII.

Ut Urbs capta sit a Romanis.

Ως γοῦν ἔση τὸ πᾶν ἡ βυλὴ, ἐ ὁ καιρὸς
ἐπέκειτο. νυκτὸς δὲ ἡ ἐπιβυλὴ συνίσα-
σιν, ἐ ἐκ τῆ αἰφνιδίᾳ μὴ προσδοκώμενον ἴγον-
σαν. κἀκείνους μὲν μέλλον ἰῶ ὑπαναβιβάσεσθαι
τὸ τεῖχος ἐκ κλιμάκων ἀφανῆ, τοὺς φυλάτ-
τοντας τὸ πυργίνους καταρράπτειν ἄνωθεν, ἐ ἡ
ἡ πυγὴ πόλιν ἀνοίγειν σφίσιν ἐμβαλόντας ἡ
ἐκ λίθων μόνων προσαρμόζοντα πύργῳ τοῖχον
καταρρεῖσθαι ὀφέρον· ἐφ' δὲ Καίσαρα τοὺς στρα-
τιώτας διὰ νυκτὸς ἐφελκύσθαι ἐπὶ μᾶς εἰσβάλ-
λειν· ἐ κῆ ἡ ἀνοιχθεῖσαν πύλην εὐθέως κρατεῖν.
ἐ δὴ ἡ ὡρισμένης νυκτὸς ἐπιστάσης, οἱ μὲν
ἄλλοι ὡρὶς ἦργον, ἐ τοῦτον ἐ θεῖον ζυγασάμε-
νοι, ἐπῆσαν ὡρὸς ἦ πόλιν, ἐ ἐπεὶ ὡρόσω ἐ τῆ
τοίχου ἐκείνης ἐφθασαν, ἐ ἐ νὺξ ἀργῶσι πα-
ρῆχεν, πιεζεῖς ἄχι ὡρὸς ἦ ἀργίαν, ἐ ἀν-
απιβυλὴ ὑπεπνεον. Αλλ' ὁ Κυτερζάκης ἀ-
πλάμβανέ τι τῆς δουλίας μείζον, ἐ ἐλπίζων
ἐθαρσῶς παρεῖχεν, ὡς ἐκείνων τὶ φρατούντων
ἐντὸς, ἐ μὴ ἐ δὴ ὑποφίας ὁ Καίσαρ ὑρίσοι.
πᾶ δὲ ἐ ὑπεκίνεσε ἀργεῖν ἐκείνης, ἐφ' ᾧ κα-
ταῤῥάσειεν ἦ ἐπὶ τῇ πύλῃ τὰς πυγὰς ἐκ λίθων

C UT igitur de omnibus convenit quæ conducibilia ad successum negotii sunt visa, & consultum tempus est, noctu enim & ex improviso supervenire minime opinantibus decreverant; suis quisque partibus strenue defungendis intenti expectabant signum. Alius enim cura demandata est conscendendi sine strepitu scalis admotis muro, eoque superato quos ibi custodes reperirent superne extra dejiciendi, ac portam cui a fonte nomen est, patefaciendi, cuneis impactis ubi obductam ostio maceriam prius diruissent. Cæsari vero reservatum excitatos per noctem & pransos paratos secum trahere milites quos opportune immitteret, & per apertum ostium cum ipsis irrumperet. Statim ergo ut condicta nox adfuit, illi quidem in opere præscripto versabantur, clam scalis erectis idoneo ac solerter delecto loco, *Edit. Rom. pag. 91.*
D eaurionem adhibentes summam ne custodibus indicium sui darent, & quam venatum ibant prædam strepitu intempestivo terretent præmature moverentque. Ad quam sedulitatem cavendi excitabantur magnitudine proprii periculi; utique quibus certa pernicies impendebat, si interciperentur in ipsa molitione insidiosi assultus. Cæsar porro per eam noctem sumpeis secum Scythis, & cunctis aliis copiis, festinabat Urbem versus. & quoniam ad vicinium portæ cum suis prius pervenit quam alii perfecissent id quod facturos ipsos convenerat, & nox ipsis cessantibus abibat, male cœpit metuere, ne cujus magni mali aut causa aut effectus esset ista cessatio. Contrarias videlicet insidias & ancipitem prohibitionem suspectabat. Verum Cutritzaces revocabat eum ab illo metu quantum poterat, & spem optimam ut conceperat orabat, affirmans aliquid

omnino facere intus eos qui murum conſcenderant. nec tamen illum audiens a ſuſpicione conquieſcebat Cæſar. comminiſci enim non poterat ubi & quamobrem tam diu ſeriarentur, nec quod ſtatim facturos ſponderant, adhuc diſſipaſſent murum ſubitarium e lapidibus temere congeſtis ſine cæmento retro portam fontis erectum. quæ maxime res inquieriſſimum illi terrorem admovebat magni a mox eruperis hoſtibus periculi. Itaque vultu haud diſſimulabat mœrorem, quaſi ſeræ pœnitentiæ, quod illudi ſibi ac ſucum fieri, ſeque ac exercitum fraude in inſidias trahi paſſus eſſet. quem illi errorem qui demere conſolando co-
Edit. Rom. nabatur, adeo parum proficiebat, ut ſeſe po-
pag. 92. tius ipſum tamquam dolli ſucceſſum fallaci ſermone promoventem, ei ſuſpectum tedderet. Quare ſtatuit eum veluti conſcium inſidiarum conſtringere cuſtodiendumque ſuis date, quod & fecit volente ipſo, ac ſe paratum exhibente ad quidvis ſupplicii ſubeundum, ſi quidquam inſidiarum ab iis qui jam Urbem intraverant ſtrueretur. Comprobabat quæ a Cantrizace fiderer ea occaſione dicebantur Alexius, confirmans ſimiliter Patruum, & ut metum deponeret adhortans. Ergo ille circa Monaſterium ad Fontem ſitum quieſcebat continens exercitum ſilentio, & intentus obſervando ſigno de quo convenerat. Erat autem id acclamatio, qualis fieri Imperatoribus ſolet, ſupra murum edita, voce ſublata & late intelligibili. Illi porro tranquille magnaque vitandi ſtrepitus cura, ſingillatim conſcenſis ſcalis, offendunt ſtatim cuſtodes dormientes (Itali hi erant) & terribile illis ſomnium portant. Subito enim eos nec ſentientes corripiunt ac deturbant deorſum, jugulatos prius. Socios vero quoſdam ipſorum qui tumultu exciti fugam expediebant, præoccupantes concidunt gladiis, ut nemo ſupereſſet qui nunciaret quæ gerebantur. Nempe jam metum quo mœnia timide ſubeuntes affluaverant, ne qua vi majore ab incœpto prohiberentur, nunc denique alacritate animorum, ac fortitudine ſucceſſu aucta vicerant extinxeranteque, planeque præferebant ſe quemvis qui adverſarius ſe objiceret, armis ultro adoriri non dubitaturos. Progreſſi ad Portam Fontis, & hanc maceria retro obſtructam reperientes, diruunt eam ſtatim abſtractis diſjectiſque lapidibus rapim congeſtis ac temere ſuperſtructis, quibus conſtabat; ingreſſum irrupturo moa ea ercitui latum & inoffenſum ea opera pandentea. Deinde autem cuneis aneis cardines valvarum demolientes revellunt. Forte præſens adfuit hoc illis agentibus Sacerdos quidam nomine Lacerus, e Gente & ipſe Voluntariorum; qui ubi ad portæ demolitionem virilirer cooperatus ipſis eſſet, murum conſcendit cum quodam Glabato nomine, & aliis reliquis: ſed terror eum tantus conſtrinxerat ut vix expedire poſſet vocem: parumque aberat quin ea in faucibus metu extincta condictæ acclamationis ſignum edere nequiret. Nam etiam murus poſtquam in eum aſcendit tremere ipſi, utique turbato, videbatur, & totus concuti. quare opportunus ei confirmando fuit comitatus aliorum, qui miſere formidantem ne, ſimul vocem attolleret in conſtituram acclamationem Auguſtorum, de muro ſtatim præceps caderet, ſic adhortationibus undique inſtantes animarunt, ſicque amplexando tenendoque a vano periculo ruendi ex alto ſecurum fecerunt, ut conari tandem auderet, ac tremente quidem intermortuaque voce, ſolemnem formulam bene
pag. 93. precandi Auguſtis utcumque pronunciaret. Reſponderunt ſtatim qui infra murum erant & vocem ſuperne acceptam multiplicatam robuſtius frequentarunt, quæ late jam clare-

A ξηρῶν ἐπιτειχισμόν. ὅθεν ἡ ἐμφανὴς φροιξιδίχιτο τὸς κυδωνίους, ἡ δόλος ὧν χλιαδικὸς ἀλύων. ὁ δὲ Θεραπόδων ὑλακτικὸς ἐπίβουλος ὑποπτεύετο, ἡ συωδίων ἰδοιμάζε ἡ ἀναλαμβάνοντα ὡς συωδότα τῆς ἐντὸς ἡ ἐπιβουλῆ. ὅθεν ἡ συωδίοι διδόντος ἐκείνε, ἡ ἴσιμον ἑαυτὸν παρεχομένε παθεῖν ὅ, τι βέλοιτο, εἰ ἐκεῖνοι ἐπιβουλεύοιεν. συγκατίθεσι δὲ τῆς λεγομένοις ἡ ὁ Αλέξιος ἐπιθαῤῥύνων ἡ. Θεῖον ἡ τὸ δέος δοκιμώμενος. ἡ ὁ μὲν περὶ ἡ μονὴν τῆς πυγῆς προσκάθητο ἡ στρατὸν ἀσύχων στυγῆ. ἐμπίπρας ὧν ὡς τὸ σύμβολον, τὸ δ' ὧν ἀ ἡ βασιλίων ἀφημία ἐπὶ τὸ τοῖχος ὑψιλοφανεῖσθαι μέλλοσα. οἱ δὲ ἡσύχως καθ' ἕνα ὑπαναβάντες τὰς κλίμακας, φονεύουσι δ'Θὺς τοὺς φρυροῦς κοιμωμένους, Ιταλοῖς γε ὄσι, καὶ σφιν οἱ ἐπιόντες ὕπαρ ἐπίσπασαι φοβερόν. δ'Θὺς δὲ τὰς μὲν μαδ' αἱθομένης ἐκ ποδῶν καπεχόντες ἐρρίπτεσι, σφάττοντες πρόπερον. τὰς δὲ ἡ τῆς παραχῆς ἐπαίοντας, ἡ φρὸς φυγὴν ἕτοιμίνες φθάνοντες, καπαπαθέζον, ὡς μαδ' ἄγγελον τῷ δρωμένων ὑπολειφθαι, ὅπω γε ἡ ἐ ἀπὸ τῆ καλύσοντος φόβου ἐνίαον αἱ ἀροθυμίαι, ἡ δόλος ὅσον ὧν τις ἀντιτάξαι μαχούμενος. ἐλθόντες δὲ φρὸς ἡ ἡ πυγῆς πύλην, ἡ παύτην ἀναπεφραγμένην ἐρόντες λίθοις, καπέσαν δ'Θίους, αὐτὰ μέσα ποιοῦντες τὰς λίθους, δίοδον τῇ στρατιᾷ ἀπίμαζον ἐμφυῆ. εἶτα δὲ ἡ σφισὶ χαλάσεις τὰς θυρὰς τῷ πυλῶν ἐκρύσασης ἀπαπασῶσι, ἡ δ'Θὺς, ἔτυχε δὲ παρὼν ἐκεῖσε ἡ τῷ ἱερομνήμων ὁ Λασκρᾶς, ἐκ τῆ Θελληταρείου ὧν ἡ αὐτὸς, ἡ σωηργῶν ἀνδρικῶς, ὑπαναβαίνει τὸ τοῖχος σωὰμα Γλαβάτῳ τινὶ ἡ λοιποῖς ἐπροις. ὡ δὲ δὲ ἔτι ἐπλημε, ἡ ἡ φωνὴ σωαπεσβίδεσι τῇ δίκι ἐγγὺς ἐπιδωίδεσ, ὅπω γε τὸ τοῖχος δοκῶν ὁ φόβος ἰδίδυ ἀραδαίνεσθαι, ὡς ἡ καπαπίπτειν τὸν μέγα φωνήσαπα τλὼ τῷ κρατίστων ὠφημίαν. ὅμως παραπαράμβος τοῖς ἐπροις, ἕτημεν φωνῇ ἡ βασιλικὼ ὑπεσήμαινε, D ἡ συωέχων οἱ κάτω τοῖς ἄνω, ἡ ἡ φωνὴ διήρπο καθόσον ὧν ὑψιλότερον. τότ ἡ οἱ ἀμφὶ ἡ Καίσαρα ἡ φωνὼ καραδοκῆντες, ἀνέσαντες ἐκπνδῶσι τῷ λόχῳ, ἡ ἅμα τάχει ἀπτίρῳ, ἐπὶ τῆς πύλης ἐχώρων, ἡ φροκαπαλαβόντες, εἰρίου πεμπλῆθοι. ἔτι δ' ὑπ' αὐγαῖς ἡ φράτας τῆς ἡμέρας ὄσης, εὐαίφνης ἡ χάρας καπέθεον, ἡ ἐπορθων τὸ φροσυχὲς σκυλδόντες. τὸ δέ γε σκυθικὸν δ'σωώτης μὴ σκεδασνύμεν, εἶργον τὸ φροσγιόμενον ἐκ τῆς πόλεως πλᾶδος, εἶπα συσαίε τινες μαθησόμενοι τὸ γινόμενον. πλάσματι δὲ τὸ φραχθὲν ὑφαὶς λεγόμενον. ὡ μέντοι γε Καίσαρ στρατείας πολλὰς ἐχολακὼς ἡ εἰδὼς τὰ τῷ φιλόσιον δυκιρῶ, διδιὼς χολῇ φροσίβαλεν, ἕως τῆς ἡμέρας ὑπαυγαζάσης πλέον, μάθοι τλὼ ἐντὸς δυάμεν ἀκριβέσερον. μπαλαμβάνει δὲ τλὼ δειλίαν παύτλω ἔπρος θόρυβος, ἐκπλῶν Ιπαλῶν φανέντων ἐν ὅπλοις, ἡ ἐχυρὰς φανομένων ἔχειν ἀμυνέν, ἐγγὺς δ' ἐλθόντ ἐκινδύνευε δὴ παῦτα πάλιν τραπέδαι τε ἡ τλὼ φράξιν ἀναβαλέδαι. ὡ δὲ δὴ οἱς μάχλω οἱ εἰσελθόντες ἀξιώχεω ἐνομίζοντ οἱ μόλις οἷς πεῖραν ἡ λόχου

λόχου ἀρκέσοντες. ἀλλὰ προσέθεντο τίνες ἐ οἱ θελομαθέσι. ἢ ἅλως μὲν θαῤῥαλέοι ἦσαν, ἅμως δὲ ἢ ὁ περὶ τῆ ἅλων κίνδυνος τὸν ἢ παρὰ τὸ οἰκὸς σφᾶς ἐποίει ἀνδρίζεδαι· ὡς μὸ περιορμένης ἂν κρατῆσε οἱ Ἰταλοὶ. πῆ τε ἐ συναθέντες, ἢ ἑαυτὸς ἀρτιώσαντες, ἀντῆχον ἐπὶ πλεῖστον, ἐλίγως μὲν ἀπιβαλόντες, ἐρίκιον δὲ ἢ καταβαπῶντο, ἢ τῶν διδόντες πῆ εἰς φυγὴν ἔκπέδαι, ὑποδῦναι σπότος ἐποίεον ἐνθα ἂν ἢ σωθεῖεν. Τότε τοιγαροῦν τὸ μὲν σαυθιὸν ἀνέδυν τὰς σκυλάσεσιν ἐπιβάλοντο. ἢ ἀποθύκαις πῆ χρεωδῶν προσπαίοντες, ἐνεφορῶντο πῆ ἀναγκαίων. ὅμως δέ γε ἐπὶ πάλιν ἀμφὶ τὸν Καίσαρα συνελέγοντο ἑ ἡμέρας πολλάκις, ἢ πιεζοκιζόμενοι τῦτον, ἐῤῥύρων τὸ ἢ ἐῤῥωῤῥῶτο, ὡς οἵ τινες φανεῖεν, εἰσβαλοῦντες ἀροθύμως. ὁ δέ γε βασιλεὺς ἐκείνων ὁ Βαλδεῖνος ἐκπλαγεὶς οἷον ἀκέσας ἢ πῆ φρενῶν ἔξω γενόμενος, ἰδὲν ἄλλ' ἢ ἐρὸς πῆ φυγῆν ἦν. ἐπὶ δὲ καπαλιπὼν τὰ πῆ Βλαχερῶν ἀνάκτορα, ὡς ἢ δυνατὸς δοκέοις ἀμυνέειν ἑ γᾶς, δρόμῳ χωρεῖ (ἐπίσεδα γὰρ τῆ Θαλάσσης πλέον) ἐρὸς τὸ μέγα παλάτιον. ἢ ὡς ἴκετο, ἀφεὶς μὲν καλὸν ἔξων, ἀφεὶς δὲ ἐ ἀπάθλιον πὶ ἑ αὐτῦ βασιλείας σύμβολα πρὶ καταβὰς πισδίει ἢ σωτηρίαν· τῆς ἡμέρας δ' ταύτης οἱ ἑ Ῥωμαϊκῆς ἐπεσάντες φάλαγγος, ἐφ' ὅπερ ἐρίσεως ἢ καθέξεως τὸν βασιλέοντα, ἑ φυγὸς ἐχρῶντο συμβόλοις, ἐ ἀποθάρρουν πλέον ἐστιῦδεν δραπέτου γεγονότος τῦ ἐπὶ πῆ φυλάσσειν τεταγμένου. τῶν δέ γε καλυπτρων, ἢ τὸ ξίφος ἀναλαβόντες, ἀπαρχὰν ἀπάρων πεῖν πῆ κῆ πόλει λαφύρων, ἢ ἀφροδίσιον ἐποιοῦντο. ἢ ἅμα σημεῖον ἦν τοῖς ἐπ' ἐκεί ῥυθαρρῆσιν, ὡς ἰδὲν ἐκεῖδεν ἀγαπήσαντος φόβου εἶχον. ἐπεὶ δ' ἔκπυστον ἐγένετο τὸ φαχθὲν, αὖτῶν γε ἐπὶ ἴτε παντεπιχόνου, ἐ μὴ λαθαρῶς πεςδόσιον ἔχον τὸ ὸν χρεὸ ἀραπέμψα, ἀφικνοῦνται ταχέως ἐ ἐπὶ τὰς περὶ τὸν Δαφνεῖον φύμο γε ὄντα, ἢ Θεὸς ὁ φύμο, ἐπὶ ἅμ' ἤκεσαν ἐμπροσπάσαντα, περὶ ταῖς σορπέραις γυναιξὶ ἐ πανοικεσιρατοῤῥαδήσαντες. ὅμως ἐπάχυναν ἐπιςῆναι, ἢ ὡς εἶχον ἀμῦναι. περὶ δὲ τελέοντα ἢ φρὸς, λόγος ἔχει μακραῖς ταυσὶ μυρίοσί τε ἢ τελείοσι χῆ Δαφνυσίας χρήσαδαι, ταύταις ἀπάσαις ταχυναυτέσαις ὑπέιγοντο πρὸς τὴν πόλιν, ἅμα θαῤῥοῦντες ἢ πῆ ὁι Σικελίας μεγίσῳ πλοίῳ πολλὰς ἔχοντι πὶς ἐπιβάτας, ὡς ἢ αὐτὸς συναμύνειν πῆ γένη ἢ τοῖς ἐπῶσιν ἀ μόσι χωρεῖν. ἢ οἱ μὲν, ἐπὶ τοιαύτας ἐλπίσιν ἐπείγοντο. ὁ δὲ Καῖσαρ προαιδόμενος τύπον τὴν ἔρσδον, τὰς Ῥωμαΐζοντας προσκαλεῖται. οἱ ἐ ὡς Ῥωμαῖοι ἐπέντες ἄκοπός τε συπέργων τοῖς ἐμπόροις. ἰὼν ὑπ' ὀνόματος τῆ Βαλδεῖνῳ Θεράπων, ὁ Φύλαξ λεγόμενος Ἰωάννης, ἀνὴρ βαδὺς ἢ τὰ φρονεῖν δ' ὕπνων ὡς τὰ ἀκρότατον, ἐς ἢ βυλὴν εἰσάγει πόπ μάλα καιρίαν ἐφ' πῆ καιρῷ πρόσφορον, ἢ πρὸ ἀλλος εἰσάγων ἀπώλεσε, πρὸς τὸ ἐ πράγματος ὀλίθρων ἀποβλίψας. εἰδὼς γὰρ ἐκείνους μαχομένους ἐξ ἀνάγκης ἐφ' ὑπὲρ δύναμιν, ὑπέρ τε γυναικῶν, ἢ γνησίων, εἶχον τὸ πνεῦ-

A que audita ubi Cæſarem cum ſuis idipſum expectantes admonuit, exiliunt ex inſidiis, & volucri celeritate ruentes ad portam, per eam occupatam denſi ſubeunt. Hora erat diluceſcentis primulum diei, quando ingreſſi Vrbem milites Cæſaris incurſare regionem primum obviam ae diripere cœperunt, ſpoliantes quotquot occurrerent. At Scythicæ copiæ, prudenti ſane conſilio, militariter ordinatæ perititerunt, ſubmoventes affluentem e reliqua Vrbe multicudinem, ſicubi coeuntes quidam conſiſterent cupidi cognoſcendi quid gereretur. Non enim fidem faciebant qui rem ut erat narrabant. Cæterum Cæſar longo uſu rerum bellicarum edoctus, ſæpeque ae diu verſatus in expeditionum & oppugnationum periculis, indeque reputans quam ſit anceps, & erroribus peroiciolis obnoxia res expugnatio Vrbium, ſapienté cunB ctabundus metu nonniſi caute ac pedetentim procedebat, expectans dum adulta jam die pleoe ae certo cognoſceret quantum intus eſſet copiarum. Quam ejus progrediendi timiditatem alius continuo tumultus excepit: Italis videlicet ſat magno numero apparentibus in armis ea ſpecie ut fortiſſime viderentur pro Vrbe liberanda pugnaturi. Hi cum ſe admoviſſent propius Cæſari parum abſuit quin ille receptui eaneret, opuſque relinqueret incœptum. Non enim ipſi videbantur, quos in Vrbem induxerat reſiſtendo pares, quippe quos vix ad tentandum ex inſidiis inſultum ſufficere putabat. Verum iis ſe adjunxerunt Voluntarii ſortes alioquin & bello boni, tunc autem audaciores facti certitudine impendentis ipſis extremi periculi, ſi res eo loci deducta omitteC retur. neque enim erat dubium quin ſi eo periculo incolumes Itali defungerentur, gentem ſibi obnoxiam quæ ipſos eſſet perdere conata, pari exigenda tam acris injuriæ vindicta funditus perderent. Cocantes igitur magno numero inſtruenteſque ſeſe in aciem, egregie reſtiterunt, tandemque ſuperiores, paucis ſuorum amiſſis, vicerunt fuderuntque hoſtes, & terga vertere compulſos in latibula cuique nota compulerunt, ubi tenebrarum beneficio vitam ſervarent. Tunc demum ſecure ac palam Scythæ congerendis ex hoſte prædis ſpoliiſque operam dederunt, & in apothecas rerum ad victum paratarum incurrentes expleverunt ſe cibo potuque. Sic tamen ut rurſus circa Cæſarem ſe ſubinde congregarent, ipſumque vallarent; ac vicinſim ab ipſo copiiſque quas ducebat protegerentur. Ac ſic omnes, D ſi qui de novo Adverſariorum apparerent, eos alacriter adorirentur. Cæterum Imperator Latinorum Balduinus conſternatus audito *Edit. Rom. pag. 94.* Vrbis captæ caſu, & mentis impos factus, nihil niſi fugam meditabatur: & relicta Regia Blachernarum, nihilque ad ſalutem ſpei amplius in terra conſtituens, curſu contendit ad magnum Palatium: mari enim plus fiE debat. & ut erat, amiſſo capitis tegmine abjectoque enſe, ipſius Inſignibus Imperii, navi raptim conſcenſa ſalutem credidit. Ea porro die Duces Romanæ phalangis quo militum ſtudia incenderent ad inveſtigandum capiendumque Latinorum Imperatorem, palam oſtentarunt Imperii ejus inſignia, quæ quod in hoſtium manus veniſſent indicio erant fugiſſe ipſum. quæ res etiam valebat ad augendos Romanis animos, utique qui viderent inde noo difficile negotium reſtare abſolvendæ expugnationis Vrbis, quam is cui proprie incumbebat ex officio tueri ac propugnare, deſeruerat. Tegmen ergo regium capitis & enſem Imperatoris fugientis tamquam primitias ſpoliorum Urbis captæ, & votivum anathema conſecrarunt palam appendentes. id quoque conſecuturi ut iſto ſpectaculo fiducia omnis Byzantinus excute-

retur, si quam in Latinorum opibus tamquam idoneis ad ipsos defendendos collocassent. quid enim ab iis jam tale sperare possent cum eorum Principem spem suæ ipsius salutis ultro in fuga constituisse cernerent. Accidit autem ea res tam mira cum vulgata est, ut ipsi Romani victores inopinatissima successus novitate stupefacti via propriis oculis crederent, ac se quæ maoibus tenebant ægre persuaderentur possidere. Prævolavit autem celerrime ad Latinos Daphnusiam oppugnantes captæ Urbis fama, vere fama, hoc est divinum nec humano delatum ministerio indicium, cum adhuc res fieret divulgatum procul. Illi simul audierunt, simul consternati fractique animis sunt horrore discriminis extremi, lo quo versari carissima pignora liberorum conjugumque sentiebant. Quare omnes uno impetu solvunt, occurrere ad defensionem aut ultionem festinantes. Ajunt classem Latinorum ad Daphnusiam fuisse navium longarum circiter triginta uniremium, aut triremium. quibus cunctis toto impetu ad Urbem ferebantur, fidentes etiam onerariis quæ aderat ex Sicilia maxima plurimis onusta vectoribus, quorum auxiliari opera pro necessitudine generis usuros se non dubitabant in prælio, si decernendum foret. His illi spebus animati procedebant. At Cæsar infestum eorum adventum præsentiens Romanos qui sub Italis in Urbe constiterant convocat, & admonitos originis volentes nolentes adegit ad nostras pro virili juvandas partes. Erat tunc familiaris Balduini minister Joannes Phylax, sive custos, dictus profundi vir ingenii, solertiaque summa prædi- *Edit. Rom. pag. 95.*
tus: Is consilium suggessit opportunum & tali rerum articulo utilissimum, ejusmodi tamen quod nemo alius propter ejus pernicioſam atrocitatem sustinuisset proponere. Considerans enim eos qui ex Daphnusia desperati ferum Urbi jam perditæ auxilium ferebant, caritate utique liberorum ac Larium, ultimæ adactu necessitatis supra vires, Aprorum instar intra cassis fraustra frendentium, ferocia nihil nisi in cladis cumulum cum exitio gentis profectura, pugnaturos, quippe irrevocabili ruentes proposito aut vincendi, quod fieri non posset, aut honorifice cadendi. Videns hoc, inquam, & sapienti consilio decernens necessariis afflictæ improvisa clade Reipubl cæ usibus illas reliquias servare, subjiciendum per Urbem ignem domibus suasit: cujus miræ propositionis rationes hunc fere in modum subducebat. Flamma in ædes injecta consumet solum materiam migraturis inutilem, hostibus profuturam, & personas aveliet salubri necessitate a noxio nunc complexu penatium in quibus natæ sunt, quos nisi deserant præda hostibus erunt. Nec uxores solum liberique Nostrorum sic salvi fient, sed pretiosissima, ut fit, conditarum domi rerum secum asportabunt. Classiarii porro nostri hue appulsi ubi ex navibus cernent ardentes quidem domos, conjuges vero ac filios manus e littore tendentes obsecrantesque ut se in tutum recipiant, tecta quidem ut jam perdita negligent, cara vero capita periculo subducere contendent: & sic ablata in manifestum exitium ruendi causa, temerarium deponent propositum pugnandi sine spe cum hoste potentiori & certo victoriæ, satis habentes dulcissimos affectus domesticarum necessitudinum a flamma, gladio, & servitute hostili ereptos salvos secum ipsis pariter incolumibus & tutos in navibus habere. Adfore autem triremes & capacia quantævis multitudinis ea occasione accursuræ navigia, præsertim maximum unum e Sicilia, solum satis amplum cunctis fere qui terræ pericula mari fugere vellent recipiendis. Ea Joannes cum exposuisset, suadere utilia est visus; ea maxime

A σίας ἁπάσης, καὶ συὲς τρόπον ἐκπεπληγμένους ὑπὲρ αὐτὸ, ὥστε καὶ περιγενέσθαι, τὸ μὲν πιστὸν ἄκλεως, δίβουλος μεχίζει τὴν χρείαν, & πῦρ μὲν ἐμβαλεῖν ὑποτίθεται, ὡς καυσομένων καὶ οἰκιῶν καὶ περιττῆς καὶ ἀχρήστου ὕλης, γυναικῶν δὲ καὶ παίδων ἐξ ἀνάγκης ἀφυλαξομένων τῇ ἐκφορᾷ μείζω, ἴσει δ' ἂ καὶ φυλαξόντων καί τινα τὴ καθαρᾶς καὶ εἰς πλοῦτον ὕλης, ἐκείνους δ' ἐκ νεῶν ἰδόντας, πυρὶ μὲν οἰκίας ἀμαθυνομένους, γυναῖκας δὲ καὶ παῖδας τὰς χεῖρας ἐκτείνοντας εἰς αὐτίληψιν, τῇ μὲν ὑπεκδύναι ὡς μηκέτ' ὄντων, ἐκείνας δ' ἐκζητεῖν καὶ σώζειν. καὶ ὅπως χάριν τοῖς δίδοῦσι τιθέναι τοῖς ἐκζητοῦσιν, ἀγαπῶσιν οἱ αὐτοὶ καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας σώζοντο. ἔνιοι δὲ ἐξ ἐπιμιξίας καὶ τοὺς ἕτέρους ὑποδεξαμένους τὸ πλῆθος, κἂν ἄλλοι θέλωσι, & αὐτοὺς ὁρίνει. ἐκινεῖ δὲ καὶ ἡ τῶν Σικελίας ναῦς αὐτὸς ὑποδέχεσθαι. ὧν τοῖς βουλῆς ῥᾳθύμως καὶ ἀγαθῆς δόξασης, καὶ μᾶλλον αὐτοῖς μὴ ἔχειν ἔξω τὸν ἄνδρῶν πολιόσπιτα, πυρφόρησιν παρωτίκα, ὅπως μᾶλλον οἷοί τε ὦσι πράγματα. ἃ δὴ καὶ νομόμβλον τοῖς οἰκείοις ἐπόδει. ἐξέθεον δ' οἱ ἐκ οἴκου πθορυβημένοι μιλιαῖον ἔξω πον καπνιζομένων, καὶ τῆς λόφης ἡ πόλεως ἀπολαμβάνοντες, γυμνοὶ ὡς εἶχον, ἅμα δὲ καὶ πεζοὶ πρὸς ἡ σφῶν σωτηρίας, δακρύοις παρεκάλουν τοὺς ἔξω θωμένους τὰ δράμενα. Τότε δὴ καὶ ἐκαμηχανῶντο τὸ δρᾶν τε γενόμενοι, εἴτε δὲ αὐτοὺς, ἃ καλῶς ἔχειν αὐτοὺς γυμνοθέντας, καὶ ἅμα κινδύνῳ τοῖς σφετέροις ἐπιπεσόντας. εἴτε δὲ καὶ μενάσαντες, πλοῖς αὐτοὺς γυναιξὶ & τέκνοις ὀλίσθαι, πρὸς ἑκατὸν τριάκοντας, καὶ τοὺς οἰκείους μᾶλα θηριωδῶς ἐξαιτοῦντας), οἱ μὲν βάλλονται, σωμάτων ἀπὸ πεζῶν φράγμασιν. οἱ δ' οὐκ ἀλλ' ἄπτεραι εἶναι πόνοι, τὸ, σὺς ἀπολαβεῖν τοὺς γυναῖκας. Τότε τοίνυν ὄφελε τὸ καὶ χίλια ἐπιλοιπὸν, μίγιστα ἂν ὄφελε καὶ ἀκοὴ παρειληφέναι. γυναῖκες δὲ ἀνύβριστοι καὶ παρθένοι ὑφ' ἑνὶ χιτῶνι διαφερόντες καὶ τοῦτο, τοῖς τυχοῦσι πεζεκδόμβοις, ὑπλίτοις ποσὶν ὑπὸ πολλῶν ὄψεσιν, ἀτίμως ἁρπάζουσι τοὺς οἰκείους ἐξέθεον. καὶ δίκας ἐτίνυον ἄντικρυς Ἰταλοὶ, ὧν ἐκεῖνοι ποτὲ ἁρπάζουσι Ῥωμαίους ἐποίουν. ἅμα δὲ & τὸ παλαιὸν θέατρον ἐπλήρου, Ἀλέξιος Ἀλεξόπυλος καὶ ἐπὶ τούτοις Κυβερνίτζακης. ἐφθασε δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ γενέσθαι ὁ συγγραφεὺς ἀκούσας παρὰ πατρὸς ὁμολογοῦντος ἄλλῳ & τὸν τοιοῦτον λόγον λέγοντος. ὡς δὲ πολίτευμα ἐκείνοι τὰ οἰκοι ἐζήτουν, καὶ ἐπεδεῖ ἅλωσις τῆς πατρίδος συμβαίνειν ἐκείνων, ὑπὸ φωνὴ τυπὸς. ὧν δ' ἐγὼ ὁ ἐκ πηγῆς κατέχων, καὶ φαίνων ἐκείνοις, ἐῶν ξυνίβαινε λεγόμενα παρ' ἐκείνων ὡς εἰδόσιν, ὡς εἰδόσι πάντα ὁπόθεν ἄλφι. Ἐπὶ δὲ γοητεύοντι τινὲς βασιλέως Ἀλεξίῳ ὑπνώσαι τὴν τῆς πόλεως ἅλωσιν, καὶ τίνων ἄλλων, ὃς ἔλεγεν ὁ χρησμὸς. ὅσα δ' ὕστερ, ὁ Καῖσαρ Ἀλέξιος ἀντικρυς, ἡ αἰσθὰς ἐκείνη Ἀλέξιος τὸ πολὺ συμβαλόμενος, καὶ ὁ δοκῶν τῇ θελημασείων Κυβερνίτζακης. ὃς δὴ τῶν βουλῶν αὐτὸς ὑποτίμαινε τῆς ἁλώσεως. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερα κατὰ τὴν πόλιν ἐφάχθησαν· ἐπὶ δ' ἐκ-

Digitized by Google

ῥῶ παντχῦ φημίζεσθαι τὰ πραχθέντα, καὶ μᾶλλον ὅσαν τὸ θαυμασιώτερον εἶχεν, ὡς ἐκ παρόδου ἀλῶναι ποτὲ τὴν πόλιν τοῖς γε μέχρι τότε τῶν ἀρχαίων ἀφηγμένοις, τινὶς τῇ παχυδερμοσύνῃ, ἐπὶ συγχαρείας ἦσαν παντχῦ τῆς, ὡς ἀληθῆ ἀγγελοῦσιν τὸ μέγα ἄστυ, ἡμέρας ἐπιούσης, ἐν ἱερᾷ τῆς Θεομήτορος Ἄσυλῳ, μανὸς Ἀνθεσηριῶνος, ἀκριτὶ χρεὼν ἦ ὡς ἐκ ἤλπισάν ποτε οἱ ἀλόντες. σημεῖον δ' ἀληθείας τῷ λεγομένων ἐκείνοις ἦν, κοκκοβαφὴς σάκτα δεικνυμένη.

A ratione cunctos in aſſenſum neceſſarii conſilii trahente, quod ſatis pateret ne expoſitis quidem in terram navalibus copiis eum ſe numerum habituros militum quo plane opus eſſet ad Urbem in tali diſcrimine tuendam & victores inde pellendos. Igitur qua frequentiſſimæ confertiſſimæque ædes erant ignem ſtatim injiciunt, qui momento in materiam graſſatus, & obvia quæque avide correpta momento redigens in cinerem, quem par eſt credere tumultum ac trepidationem habitantibus objecit; Prodibant apum inſtar fumo ex alveis pulſarum in editiora Urbis concurrentes loca nudi, aut eo habitu in quo eos flammæ terror oppreſſerat, trementes, anxii de propria ſalute, quos procul extra videbant viciſſim intentos in ea quæ fierent, cum lacrymis orantes ut ſuccurrerent in extremo diſcrimine miſerrima patientibus & metuentibus pejora. Tali ſpectaculo reducibus e Daphnuſia Latinis objecto, fleterunt hi aliquantulum incerti & deliberabundi quid agerent. An, prout decreverant, eaſcenderent, & hoſtes invaderent? at inconſultum videbatur ipſos nudos ut erant apparatu terreſtri belli, pro ſocis & re familiari, quibus ſe jam ſpoliatos populante cuncta incendio videbant, cæco impetu decertatum ruere, cum certa pernicie non ſui ſolum ipſorum, ſed conjugum præterea & liberorum niſi vincerent (quod ſperari vix poterat) cum ipſis haud dubie perieturorum. Hæc reputantes ſatius putarunt deſcendere ad preces, ſuppliceſque inſtanter petierunt, ut ſibi neceſſarii domeſticique redderentur, ſi quidem vellent cum ea quæ ſupereſſet familiari ſupellectili, ſin minus vel ſola reſtitutione carorum capitum contentos abituros cum iis nudis licet, at incolumibus & ſalvis. Tunc vero graviora acerbioraque contigere quam quiſquam unquam viſu audituque perceperit. Honeſtæ mulieres ac virgines induſiis modo aut tuniculis male tectæ ſingulis, iiſque pertuſis, qualeſcumque fugam capedientibus primæ occurrerant, nudis pedibus, ſub oculis multorum, ad propinquos ignominioſiſſime curſabant. Et pœnas omnino æquas Itali dederunt earum injuriarum quibus olim Romanos affecerant. ſimul etiam veteri oraculo ſua fides conſtitit. Ejus hæc erant verba *Alexius, Alexopulus & ſuper hos Curritzaces*. Id ego hujus Hiſtoriæ ſcriptor antequam Urbs caperetur memini me audire ex Patre meo cum alio quodam de his agente & Vaticinium nondum eventu patratum recitante. Cum enim ambo illi Conſtantinopolitani cives eſſent, & exultare cogerentur, Patriæ, ut fit, deſiderio prophetias ſcrutabantur, ſi quæ recuperationem Urbis regiæ promitterent. Verſabantur autem in ea conquiſitione per noctem me ipſo, qui hæc ſcribo, facem ipſis cereum, ad cujus lumen lucubrabant, prætendente, ac ſic e propinquo audiente quæ inter ſeſe loquerentur. Significabant autem, quantum recordor, compertum ſibi, ex iſto videlicet vaticinio, capiendam aliquando Conſtantinopolim: ſed id faciendum opinabantur a quodam deinde regnaturo Imperatore, nomine, Alexio: adjuvantibus illis aliis poſt eum in oraculo expreſſis. Cæterum eventus docuit non Imperatorem expugnatorem Urbis, ſed Cæſarem Alexium futurum; Alexopuli autem nomine indicatum ibi Alexium Juniorem prioris Patruelem qui multum ad hanc rem contulit: uti & inter Voluntarios exiſtimatione & auctoritate præſtans Curritzaces, primus auctor conſilii de Urbis expugnatione tali tempore tentanda. Ac negotium quidem recuperationis Civitatis Regiæ tranſactum hoc modo eſt. Quoniam vero conveniebat divulgari facti famam eo celerius, quo mirabilior res erat, obiter, & ab aliorſum miſſis expugnari tantam Urbem, quidam velociſſimi curſores tantæ gratulationis nuncii diſcurrerunt per omnem late terram; ubique promulgantes captam fuiſſe magnam Urbem die inſigni, ſacra S. Annæ Deiparæ Virginis Matri, menſe Julio, facile ac fere ſine certamine, quo modo ne ipſi quidem qui ceperant umquam ſperaſſent capi poſſe. Oſtentabant autem in ſignum veritatis nunciatæ rei, Sariſſam cocco tinctam.

Edit. Rom. pag. 96.

CAPUT XXVIII.

De Primo a ſecretis Senacherib, quid is egerit audito Urbis captæ Nuncio.

Ἐπεὶ δὲ ἦ εἰς Νικομήδειαν ἤφθασαν, ἐπισώσης τῆς πανηγύρεως τὸ ἐν Μάρτυσι μεγίστου Παντελεήμονος, ἔτυχε δ' ἐκεῖσε ἦ ὁ ἀκρὸς Σενναχηρεὶμ ἐν Πρωτασηκρήτις ὀφφικίῳ μεγαλαυχούμενος, καὶ τὸ φημιζόμενον ἄκουσε, πρῶτον μὲν ἀπίστησε, ἦ ἀσκλάσμα τὸν λόγον ἀπέπεμψε. ὡς δ' ἐξελθὼν ἄκουσε ἦ ἐπίστωσε, εἰσελθὼν ἅμα, καὶ τῇ σφετέρων χειρῶν ἀκριβῆ τοῖς χερσὶ θραξάμενος, ὦ οἷον εἶπεν ἀκούω. ἅτε τοῖς ἡμετέροις ἐπαμύνετο, νῦ γε ἁμαρτῶσιν, ὡς ἐπιζῶ καὶ βλέπω τοσαῦτα δεινά. τὰ λοιπὰ καλῶς τις μὴ ἐλπιζέτω ἐπεὶ Ῥωμαῖοι ἐξ ἀνθ' ἑτέρων πατέρων ἡ πόλιν. ταῦτ' ἔλεγεν ἐκεῖνος, καὶ δῆλος ἦν δυχεραίνων τὰ παρὰ πολλοῖς θαυμαζόμενα. ἅπερ δὲ κατώπιν ταῦτα, ὁ λόγος ἦ πάντων ἐρεῖ.

B Horum aliqui Nicomediam cum veniſſent quo die ibi celebrabatur Pangyris S. Pantelecmonis in Martyribus Maximi, fuit ibi forte Malus ille Senacherib in Primi a ſecretis officio magnifice ſe jactans. is audito Nuncio, primum non credidit, & tamquam figmentum rejecit. ut autem nullo abeunti undique occurrerunt tot veri argumenta quæ plane rem perſuaderent, domum mœſtus ingreditur pilos genarum utraque manu vellens, *Et quid*, inquiens, *audio? Hoc noſtris diebus ſervabatur! quid peccavimus ut vitam produceremus in hanc horam & tam acerba videremus? de cætero nihil boni ſperetur, Romanis iterum Urbem calcantibus*. ſic eſt locutus ille, non diſſimulans ſe moleſtiſſime ferre idipſum, quod paſſim populus admirans gratulanſque prædicabat. Quid ea his deinde ſecutum ſit Hiſtoria noſtra in loco memorabit.

CAPUT XXIX.

Ut audita ſit ab Imperatore Urbis expugnatio.

Edit. Rom. pag. 97.

MUlti tunc incitato curſu ad Imperatorem ferebantur Nymphæi tunc commorantem; contendebantque omni conatu ſe mutuo prævertere, gratiam primum allati tam optati nuncii pro ſe quiſque affectantes. Prævolarit eo ante omnes celeritate uſus ſumma quidam; qui cum a Cæſare litteras non ferret, & ſatis ioctelligeret neminem priuatam fauſto nuncio impertiri oportere quam Imperatorem ipſum, ad quem tamen ut ſtatim admitteretur non poterat impetrare, ſororem ejus adit Eulogiam, eique plana captum Byzantium aſſeverantiſſime affirmat. Hæc ſtatim ab hoc audito ſummo mane præter ſolitum Regiam ingreſſa, repetit dormientem Imperatorem: & in tanta licet tam capetitæ rei cito indicandæ prurigine, muliebrem cupiditatem ſapientia majori in poteſtate habuit, moderata ſibi ac fratri e ſomno excitato tantam ſubito lætitiam objiceret, qua periclitari valetudo ejus poſſet: extremi gaudii vehementiſſimum ex inopinato appulſum tali articulo haud innoxie ſoctaſſis excepturo ſemiſomni corpore. Siquidem naturali ſpiritu poſt cibum ſumptum in ejus concoctione occupato, & intus ea cauſa retracto, neceſſe eſt ſenſus, aut plane otiari dormientium, aut tecens excitatorum languere, copia videlicet ſpirituum, quorum affluxu vigent, tunc adhuc alibi detenta. quare ſi quod in momento quo quis expergiſcitur, movet ſenſum, lene fuerit & ſolitum, percipitur ſine noxa, mediocri attentione, & quaſi eſt ludibundorum & aliud agentium, ad id ſufficiente. porro ad hanc ſatis inſtructa facultas eſt, utcumque intro adhuc teneatur pars major ſpirituum: ſin vero inopinatum quiddam & magnum objiciatur, in utrumvis mali aut boni, doloris aut gaudii extremum excedens, turbat animum vehementius; & eum raptim incæans ad exigendas e ſenſibus, tunc, ut dictum eſt, ſpirituum abſentia debilitatis, actes operationes, lædæ eos & valetudinem corrumpit: corpore interdum in deliquium & ſymptoma ſonticum tedacto. Hæc ſapientet tunc reputans Eulogia, inſtillate gaudium quam ſuperfundere fratri maluit: nec nuncium felicitſſimum niſi præpatatis idoneæ ſuſpenſionis mora, expergiſcentis auribus commiſit. Primum vellicato pedis articulo majori, ſopiti fratris ſomnum excuſſit. Cumque is oculis apertis ſolam eo loco ac tempore ſororem vidiſſet, quæſivit admirans: ſatin ſana? & quotſum ibi eſſet, quidve ageret? Illa hilari arridens

pag. 98

vulta ſatis ipſa oris renidentia monſtrabat proſperæ ſe rei adeſſe indicem nondum tamen quid afferret expoſuit, otium præbens ſenſibus excutiendi torporis, vigoriſque reſumendi. Tum ubi ſatis ſpatii datum naturæ judicavit ad reſtituendam in ſtatum conſentaneum inteiligendi facultatem, cupide flagitanti Auguſto, ne diutius taceret quod dulce audita nunciatura veniſſet, tandem expoſuit, captam teneri Urbem, & Cæſarem intra eam ſecure cum Scythicis copiis degere. Id certo ſciri ex oculato teſte, homine inde ſamma celeritate proſecto, conſtantiſſimeque aſſeverante, ſe ſe interfuiſſe dum res gereretur & geſtam vidiſſe. Interroganre vero Imperatore: ecquid tile miſſus a Cæſare veniſſet? Illa ſe neſcire dixit: cæterum adeſſe hominem, & interrogati poſſe, quippe idoneum reddendæ ſui rationi. prudens Imperator re-

A Τότε πολλοὶ ἐξ ὁρμῆς βασιλέα ἐπείγοντο κατὰ τὸ Νύμφαιον ἐξετέθεντο, ἐξ ἀντιφιλονείκου ἀλλήλους, ἅς τις ἂν προφθάσας ἀφύξοι τὰ Εὐαγγέλια. προφθάνει δή τις κατὰ σπουδὴν, μαθὼν παρὰ τῶν Καίσαρος γραμματα ἀομιζόμενος, ἐξ ἐπεὶ μηδένα ἴδοι πάνυ τῆς ἀγγελίας πρό γε βασιλέως αὐτῷ, ἐκείνος μὰ αἰδῶ τὸν ὧν τῆς φωτὸς τὸν βασιλέα προσόδου τυγχάνειν, ἀπιὼν ἀπαγγέλλει τῇ ἀδελφῇ τὰ βασιλέως Εὐλογίᾳ, ὡς ἀληθῶς καθαρῶς τὸ Βυζάντιον. ἐκείνη δ' ἀθρόως τὸν λόγον δέχεται, ἕωθεν ἐξ παρὰ τὰ σύνηθες ἐλθοῦσα πρὸς τὰ ἀνάκτορα, ἐρίσαι ὑπνοῦντι τῷ βασιλεῖ. τὸ γὰρ διυπνίζειν ἅμα ἐξ λέγειν τοιαύτην ἀγγελίαν, ἵνα ἐδοκίμαζε μὰ πως ἐκ πάθοι τι ἐξαίφνης, ἐκ παρὰ προσδοκίαν ἀναρπάσας ἅμα τῷ τὸν ὕπνον διυπνίσαι, σφόν τι ἐξ ἀ κῇ γωνιάσας ποιῆσα. τὸ δὲ ἐμφύτου πνεύματος μὴ τέλεον τροφὴν πιεῖ τὴν πέψιν ἀχρειωμένου ἐξ ἔστ' εἰσδύσεως ἀέρων τὰς αἰθέσεις ἢ ἀργεῖν ὑπτιούσων, ἃ ἀσαφῆν γρηγορούντων, μὴ σφίσιν ἐπιπολάζοντος. εἶτα κἂν τι πιεῖ τὰ αἰσθητὰ συμβαίη μὴ κατασάττος ἀπὸ χώρας ὑπνώσης, καί τι ἐξ ἀφῆς ἀντίληψιν προσθιζώνται, εἰ μὲν ἀμαλὸν, κἂν τῶν συνήθων ἴσι τὸ ἀντιλαμβανόμενον, αἴρνης ἀναστατας, ἀπερράθυμημένως προσίθαι. εἰ δ' ἀπρὸς ἄλλως, ἃ τάμπαλιν χαλεῖσ ἐξ ἧβ ἀσυνήθων, μὴ ἱκανῶς ἔτι πρὸς ἀντίληψιν ἐχούσας θορυβῆσθαι, ἐξ τῇ ψυχῇ δύσκις πθορυβημένας φοσπαίσας, ἐπληξιν ἀπεργάζεσθαι. Τότε τοίνυν ἐκείνη τῆς τῇ βασιλέως ἀσφαλείας ὐχ ἧττον τοῦ τὰ ἀδία λέγειν φρόνιδι, ἐξ κατ' ὀλίγον γράγορσιν ἀντλάμβανε. τῇ δὲ τῷ ποδὸς δακτύλων τὸν μέγιστον κατηχοῦσα, μετρίως ἐπίζε τῆς δακτύλους, ὡς ἁμαλῶς διυπνίσουσα, ἐ δύνατζε παραυτίκα. ἐξ ὃς τῇ μοναχῇ ἐνιδὼν ἐκαμίνῳ, ὅτι παθοῦσα φάττει τοιοῦτο διυπνωθέντος; ἢ δὲ, γέλωτι μὲν, ἐξ χαρεπῷ τῇ ὄψει, ἐμφανὲς ὡς τὸ καθ' ἡδονὴν ἐρῶσα. ἡ μὲν δ' ἐκ παραυτίκα τὰ κῇ τῶν εὐαγγελίων, μέχρις ἂν ἀσφαλῶν κῇ τὸ εἰκὸς τὸ φρονεῖν. ἐπεὶ δὲ καθίσατο, ἐ αὖθις ἀρώτα μαθοῦν γλιχόμενος τὸ ἡδύσειν ὡς ὑπνώσει. Τότ προσεῖθαι τὰ Εὐαγγέλια. ὡς ἢ τε πόλις ἁλῶσ. ὃ τε Καῖσαρ μὴ τῶ σαυθρᾶν ἐσῆς αὐλίδιν ἔχοι, ἐ ὡς Εὐαγγέλια ἐαθῆν ἤκοιτο, ἐπὶ πᾶσι ἐχυκλαμένω τὰ μάλιστα, ὡς ἐαὶ φαπομένων παρόντος. ἐπεὶ δὲ ἐξ εἰ ἀσφαλεία παρὰ τῶ Καίσαρος ἔσοις ἀνεπιωθάνειν, ἡδὲ, ἵνα εἰδέναι μὲν ἔφασκε. ἅμως αὐτὸς παρόντα αὐτὸραν εἶναι ἀποκεκριδθαι. ἀ μέντοι γε βασιλεὺς ἐσεσῶν μια ἐξ τὸ τῶ φράγματος ξίνον, ἐξ δὰ ἐξ ὡς ἵνα ἀποξέλοις ἀ Καῖσαρ ἐπὶ πᾶσι. ἐσοῶν δὲ ἐξ τὸ τῇ ἐρπομένων πλῆθος ὡς ἥλαττον ἂν ἢ ταῦτα φάττειν, ἐξ ὡς εἰ βελοθεὶη, ἵνα ἂν

ἀδωνάθη, ἀδ' ὅλως τοῖς λεγομένοις ἐαυτὸν ἐδί- A
δου. τὰ δὲ χλιδῆ τῇ πάλαι ὄντα, μὴ τῷ ἀβέλτε-
ρος εἶναι ὁ πᾶσα συναλαζόμενος. Αὐτὸς οὖν ὑγ-
ιὲς καθίσας διηρώτα τὸν ἥκοντα, ἃ τῆς τοῖς ῥω-
μαίοις ἐξέπιμπε θάνατος, τῆς δὲ νομίζων
ἐκεῖνον εἰς φόβον κατασκῆψαι βασιλικὸν, τ' ἀ-
ληθᾶ λέξειν, τ' ἀληθὲς ἐλπίζων πυθέσθαι. οὐ-
σάγητο τοίνυν, τὸ βασιλέως προσέξαντος, τῷ
ὑρωπίμῳ ἴλεγε. τῷ ὡς ἴδοι ἐπιπλεθέσαν τὴν
ἄλωσιν ἐβεβαίου. Λέγων οὖν καθίκετον, πολ-
λοῖς μὲν ἐσεργάζετο πίστιν, πᾶσι δὲ κατάπλεξιν.
ὁ μέντοι βασιλεὺς παρὰ τοὺς πολλοὺς δοκεῖν φίλων
εἶδέναι, τῷ μᾶλλον ἐπὶ τραπέζαις, τῷ ἅμα φι-
λῶν μὲν ὄντων τῇ λεγομένων μὰ ξυναρπαγῆς ἴγ- B
κλημα φέρειν, ἀλαθῶν δὲ, τὸ μὴ δοκοῦσης ἀσ-
φαλείας τῇ ὡς αὐτὸν ἀναφερομένων κιρδαίνειν,
φροντίσαντα φυλάττεσθαι διδυμόν. πλεῖ ἄσμε-
νοι ἦσαν ἅπαντες, οἱ πεῖσαντο Ἰταλοὶ ὕπο τῆς
πόλεως ἐξαθυμῆσαι. ὡς δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρας
πλείους οἱ πυμπόμενοι πρὸς Καίσαρος ἦσαν, τῷ
ἐπὶ πᾶσιν ὁ τλῶ Καλύπτραν καὶ τλῶ Σπάθῃ
τῷ Βαλδείνῳ, ὡς βέβαιον νομίζων τεκμήριον,
βασιλεῖ δὲ τῷ τὰ γράμματα, ὅπως αὖ ἡ πόλις
συναλημμένη ἑάλω, οὐκ ἴνι ἀμφίβολος ἔτ', C
ἀλλ' ἐπίσδα. τῷ ἀντεδίδου μὲν τῇ λόγων τὰ μείζω. τὸν μέντοι γε φρύγανον πόνον τῷ παροχῇ, ὡς
δυνατὸν ἐμεγάλυνεν. ἃ δὴ τῷ μικρὸν ὕπως φῶτο
τῇ ἐκείνου βασιλείᾳ προσιθῶναι τοῦτον κανόθλα-
μα. τῷ δὲ μεγίστης ἑορτῆς ἄγων ἡμέραν ἐκείνην,
μεταμφιάζετο μὲν πρὸς τὸ μεγαλοπρεπέστερον. συνε-
κάλει δὲ τοὺς συνηθεστάτους, τῷ αὐτὸς ὡς εἰκὸς ἐ-
στιώμενος πουπόλους, τῷ σφίσι διμυχορῶν συ-
πόδετο. μὴ δὲ τοὺς πόρρω ἀεὶς ἀρχῆς ἀδοῦς.
ἀλλά γε τῷ πρὸς ἐκείνης γράμματα πέμπων,
συναπάλει πάντας πρὸς δεῖπνον τὸ κρείττο-
νος.

putans quam nova & inopinata narraretur res, de qua nuncius a Cæſare, qui geſſiſſe dicebatur, nullus appareret: memor etiam paucitatis copiarum cum Cæſare profectarum talis, ut tantam Urbem occupaſſe etiam ultro ſine certamine apertam, vel ſi voluiſſent maxime, haud potuiſſe viderentur: ſuſtinuit aſſenſum, nec fidem adhibuit nuncio: ſuſpicatus quinetiam alludi ſibi ab homine fortaſſe nimium ſimplici aut plano, qui hæc aſſute aut ſtulte confingerit. Decrevit igitur ipſe per ocium eum interrogare, ſperans agniturum ex ejus reſponſis quid in re eſſet. Nam metu præſentis majeſtatis ſimulationem, ſiquam adhibuiſſet, ipſi excutiendam, faſſurumque ex vero cuncta. Tunc igitur ad Imperatorem juſſu ipſius introductus curſor eſt, & ab eo interrogatus, conſtanter aſſeveravit, ſpectatum a ſe coram negotium confectum capeæ Urbis. ſimul referens minutim prout contingerant ſingula, multis quidem fidem fecit, cunctis admirationem ac ſtuporem movit. At Imperator qui affectabat videri pluſquam vulgus ſapere, cum in cæteris, tum in militaribus negotiis maxime; ſimul cogitans, ſi forte ad extremum falſum id deprehenderetur indicium, ſubiturum ſe notam levis credulitatis: nec deprehenſo mendacio decorum ſibi fore, impunitam dimiſiſſe impoſtoris audacism: ſin veritas dictorum ejus tempore pateret, & conſenſu aliorum inde mox aſſuturorum firmaretur, nihil illi fraudi fore moram cautæ ſuſpicionis brevem: repræſentanda quippe ipſi cum fide præmia debita velocitati qua præveniſſet omnes in afferendo tam læto nuncio: juſſit hominem vinctum cuſtodiri. Tamen iſto ipſo, cujuſquemodi tandem foret, indicio jam tum omnes lætabantur; præcipiebarque præſagis animis triumphale gaudium quo perfundendi eſſent, ubi plane conſtitiſſet, ſic expulſos Urbe Italos. Ut autem eodem die multi advenerunt miſſi a Cæſare; & ſuper hos qui tegmen capitis & enſem, in certiſſimum receptæ Urbis argumentum Imperatori cum Laureatis Cæſaris litteris afferrer, plane affirmantibus receptam Urbem Romano præſidio teneri, non amplius dubitavit Imperator; ſed omnino jam perſuaſus, plura & majora quam promiſerat eſt primo Nuncio largitus. Ac Ducem quidem facti auctoremque ſucceſſus gratiis & laudibus quàm potuit amplißimis proſecutus eſt, non enim exiſtimabat parvum ornamentum Imperio ſuo additum facinore tam illuſtri. Itaque diem illum feſtum egit ſolemnitate ſumma. quippe ſumptis ipſe magnificentiſſimis veſtibus ad Proceres celebrandi cauſa communis gaudii ad ſe vocatos, ſplendido & ipſos varioque inſignes ornatu, gratulatoriam orationem habuit. ac ne abſentes quidem ejus voluptatis expertes paſſus, ſcripris & quoquo verſum miſſis ejuſdem cum oratione ſententiæ litteris, cunctos ad agendas Deo gratias publiceque lætandum adhortatus eſt.

Edit. Rom. pag. 99.

CAPUT XXX.

Concio Imperatoris ſuper expugnatione Urbis.

Οἶδατε, λέγων, πρὸς τοὺς παρόντας, ἄνδρες D
βασιλείας ὑπήκοοι τῆς Ῥωμαίων, ὅσοι τε
μεγιστᾶνες ἡμῖν πρὸς αἵματος, τῷ ὅσοι τοῦ
πλήθους, ὅπως πάλαι τὸ θεῖον μνίσαντος, ἀ-
νίμοις ἐξώσας οἴον τοῖς Ἰταλοῖς, ἐξώδυσαν ἡ
πατρίδος οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι, τῷ ὡς οἷς συνοι
κὴ ἐκείνων ἀρχῆς κατεπίπτησαν. τῷ παρεῶ τὰ
πάλαι, ὅτι ἀ τῆς Ῥωμαίων ἀρχὴ, πρὸς Εὐφράτ-
ην τῷ Τίγριδι· πρὸς Δύσιν δὲ, Σικελίας
τῷ τοῖς πρόσω Πυλαίας ὠρίζετο, Λιβύπας δ'
εἶχε πρὸς Νότον, τῷ πρὸς Βορρᾶν τὰ Προ-
σαρανία. ἀρίημι πάντα. ἀλλ' οἶδατε πάν-
τες ἀκοαῖς ὡς πάντες δὴ τῆς Θαλάσσης ἔστης

NOſtis (inquiens ad præſentes) *viri Romano Imperio ſubditi, quique Optimates, nobiſque conſanguinitate junCti, cæteraque multitudo hæc adeſtis: Noſtis, inquam, ut olim Deo irato, ab Italis velut ventis quibuſdam vehementibus, Majores noſtri expulſi patria fuerint: & in arctum contruſa ditio eorum. Ac vetera præterco illa, quando Romanum Imperium ab ortu quidem Euphratem ac Tigrim limites habuit, ab occaſu vero Siciliam & hinc ulteriorem Apuliam. In Meridiem proceſſit uſque ad Aethiopas; verſus Septentrionem uſque ad admotas polo Regiones. Omitto illa, tantum obiter memorans quæ fando audita cognoviſtis, intra illud mare verſus continentem, non ſolum quantum biduo aut triduo curſu emetiri ſpatium poteſt, ſed quantum decem & eo plus diebus, in*

nostrorum fuisse potestate: praeter omnes Insulas, in quibus quaedam sunt amplissimae. Caeterum Deo volente, aut ... ni permittente, in ultionem injuriarum ipsi factarum, cum ipsa verum Principe nostra Patria, velut corde Imperii, clade ultima oppressa, cuncta pariter Reipublicae membra lethali quasi morbo elanguerunt: dum eorum quaedam Itali, alia Persae, Bulgari, Triballi taetraeque omnes gentes Barbarae inter sese partirentur. Fuerunt & nonnulla quae ipsi Romano Imperio, cui erant subditi, rebellis ausufa & seorsim tracta Dominorum nomine tenerent. nostra vero res Nicaea, Prusa, tertiaque Philadelphia, cum terris adjacentibus defuisse dicuntur. & alia quidem ut rursus revixerint (nam paulatim Deo miserante revaluerunt) quid attinet dicere? verum ne haec quidem vel servata vel recuperata, secura nobis & certa esse ipsorum quamdiu Principe Urbe caruimus. Quoties enim quisque Legatos nostros, si quos verum reperendarum causa mittebamus, non irrisos convicio repellebat, eamquam ab exulibus missos patria ejecit, & procul ab Imperii sede necessario degentibus, quaeve illos qui domesticos lares hostibus infestos designare ubi tandem essent nonnisi geographico vadio

Edit. Rom. pag. 102.

en ratione Afrorum quibus essent suppositi valerent, incongruum absurdumque esse, reliqua tanto minus praecipua Imperii membra a destinatibus reposcere. qui maxime nodus ne ante Nos imperantium multi & magni labores quidquam admodum proficerent, obstitit, eldem nostros quoque non pauci: pro nostra facultatis modula his vetere diebus tentatos conatus tassos effectu reddidit. Quod porro novissime nunc accidit, multos acreque custodes amplissima opulentissimaque Civitatis, frustra vigilasse: & hostium reducem enervitum vel dum adhuc gerebatur supervenientem, recipere illam rursus, ejiciendo paucos e nostris qui in eam penetravant, nequidquam conatos esse, Dei profecto potissimum opus est, qui novit & periclitari visum, unicumque destitutam praesidio, custodire Civitatem, & eandem validissimis armatorum defensam cohortibus, in manus hostium tradere cum libet. Nam quod nuper contigit ut eandem nos Urbem trajecta eos aestumis & laboribus freto validissimis & omnium ejus incolarum ingentem licet multitudinem numero longe superantibus oppugnantes copiis re infecta recedere cogeremur, quid aliud fuit quam Dei admonitio declarantis, suum id solum opus esse sua misericordiae reservatum, dare quando & cui dignabitur tantum illud decus regiae recuperandae Civitatis. Istius ergo diu suspirata misericordiae momentum ecce nunc beatum & fortunata dies illuxit, Nobis, quod mirum est, imperantibus; qui nihil in nobis boni agnoscimus quo tantum beneficium mereremur. Quare totos nos in gratiarum actiones effundere justum est, recepta Patria, fas etiam sperare sicut ea quondam cadente tot eva pari ruina ceciderunt, ita eadem in pristinum modo revocata statum, reliqua similiter quae asscita fuerant in fortunam restituenda meliorem. Nam divinum Nos protegens injuriasque Nobis factas ulciscens judicium, quod a nostris quasi partibus discisciens, Nos deseruisse videbatur, iterum ex hoc principio vim suam in nostrum patrocinium, seque favens ac propitium nostrae causae adjungit. quare istorum Nos superbe prius despicientium illae ardua indomitaeque cervices (Dei freeni auxilio sic loquor) frangentur insenturae; vellut nolint in subjectionem demississimam. Haec felicitas servabatur Nobis, ut ipsa visaque, ruperiremur gratiam miserantis Dei; Patribus nostris tanti fructus gaudii negatus est: Nobis utique filii eorum abunde nunc cumulatoque; repraesentatus. Non enim personis fugulis, sed generibus statae vices alternis commeantium in vitam hominum beneficiorum & supplicitorum Divinae Providentiae viddi solent. Hoc ita factum cernere licet & in antiquis. Nam promissam Patribus felicem terram dudum pronunciatam Abrahamo tamquam statim dandam liberatis ex Aegypto ipsius posteris, bi quidem non acceperunt in des-

A ερὸς Ηπειρον, ὑ δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν, ἀλλ' ἴσως ὅπου ἢ δύσις ἢ πόντου πλέον τόπου διάστημα, παρὰ τ' ἡμέτρων πᾶν κατεῖχον, χειρὶς ἁπασῶν Νόσων ἢ τ' μιγίστων. ἀλλὰ Θεοῦ θέλοντος, ἢ μᾶλλον παραχωροῦντος κατ' ἐπαρξιν τῆ εἰς ἡμᾶς πλημμελημάτων, αὐτὴς ὥσπερεί τινος παρδίας τῆς πατρίδος παθούσης, συνεπαρθῆναι πάντα· ἢ τὰ μὲν Ιταλοὶ, τὰ δὲ Πέρσαι, Βυλγαροί τε ἢ Τριβαλλοὶ, ἢ πᾶσαι ἄθεοι διαμερίσαντο. ἔτι δ' ἃ ἢ Ρωμαῖοι τῆ βασιλείᾳ ὑπήκοα τοσφισάμενοι, καθ' αὑτὰς ὥσαν διαιζοντες. τὰ δὴ ἡμέτερα, Νικαία ἢ Πρῦσα, ἢ τρίτη Φιλαδέλφεια, ἢ τὶς περιέχ διηγωνίζοντο. τὰ μὲν δὴν ἄλλα, πῶς ἢ αὖθις ἀνεζωώθησαν, καί γε ἀναζωωθέντα τῆ μικρὸν, ἐλεεινῶς πάλιν τῷ Θεῷ, τί χρὴ ἢ λέγειν; πλὴν ἀλλ' ὑ δὲ τοῦτον ἴσως ἀσφαλῶς ἔχειν, λειπούσης τῆς βασιλίδος. Ποῖος γὰρ ἡμῖν ὑ προσκρούων ἀνείδισεν, εὖτε ἢ ἀνασταβάσαιμεθα, ὡς ἀπόλεσε ἢ πόρρω τῶν βασιλέως θρόνων κατ' ἀνάγκην ἀχθέντες; Λοιπὸν τοίνυν τὴν πατρίδα ἀσπασαμένους, ζητεῖν τὰ λοιπὰ, ἢ ἀναπολεῖσθαι παρὰ τῆ κατεχόντων, μηδ' εἶναι ἢ ἀγωγὴν ἄλογον. ἢ δὲ τοῦτο ἢ τ' πρὸ ἡμῶν βασιλέων πολλὰ πεπονάντων, ὑκ ὀλίγα δὲ ἢ ἡμῶν πρότερα παθόντων, ἰδεῖν λαβεῖν. τὸ δὴ ἢ φυλακτομένης πόλεως εἰς κενὸν ἀγρυπνεῖν, ἢ εἰς χεῖρας πεμφθέντας αὖθις γοεῖσθαι, εἰς μάτην τὰς πειρωμένας ποιεῖν, Θεοῦ ἐστὶ μᾶλλον, Θεοῦ, ὃς οἶδε ἢ τὸν εἰς πίστωσιν νομιζόμενον κεῖσθαι, φυλάττειν ἀφύλακτον ὖσαν, ἢ ἐχυρὸς ὀπλίτας ἀχυρωμένην, ἐγκαταλείπειν εἰς χεῖρας πίπτειν τῆ πολεμίων. τὸ δὴ πολλὰ ἢ μεγάλα πραγματευσαμένους περὶ αὐτῆς, ἓ ἧ τοσούτων πειραθέντας δεινῶν, μηδὲν ὠφελεῖν πολλαπλασίως ὄντας τῆ ἐναντίων, δεικνῦσιν Θεῷ λῷ, ὡς ἔργον ἰσχύος ἢ μόνης ἐξ ἑλέους ἦκε τὰ δύνα, ὃ δὴ ἢ τὸ λαβεῖν ἐπισβέσθη. Εφθασε πίστιν ἡ τῆς διπλαγχνίας Κυρία, ἢ ξένον, ἡμῶν βασιλέων, τῆ, τὶς ἂν ἄπορ, ἀγαθὸν ἐχόντων. ἢ δὴ δίκαιον εἶναι δίκαιον, ἀπολαβόντας τὴν πατρίδα, καί γε ἐλπίζειν, ὥσπερ καταπεσούσης πάσης συγκατέπιπτον τὰ λοιπὰ, ὕπως ἀναληθείσης αὐτῆς, ὑκ ἔσεσθαι ὅπως ὑκ ἀναληθήσεσθαι καῦτα. ἡ δὲ παλίμπους περιστάσεται δίκη ἢ πολλῶν φρικτομένων αὐχένες (σωὶ Θεῷ εἰρήσθω) καθυποπλησθέντα πρὸς τὸ πατρικώτερον. Εἰ μὲν ὧν οἱ Πατέρες ἡμῶν ὑκ εἶδον τὸ τῶ Θεῶ ἕλεος, ἀλλ' ἡμῖν ἰδεῖν γέγονεν, υἱεῖς εἰκόνων γε ὄντες· ἢ δὲ φρονήσεως ἀλλὰ γένεσιν εἰς τὰ μάλιστα ἢ τῶν ἀργείαν, ἢ τῶν τιμωρίαν τῶ Θεῶ γνῶσαι. τοῦ ἐφάχθη ἢ ἐπὶ τῆ πάλαι. καὶ τοῖς πατράσιν ἐπαγγειλάμενος τῶν ἀγαθῶν γῶν ἐκείνων, ἡ πάλαι φρονήσασα τῆ Αβραὰμ, ὡς αὐτίκα τοῖς Αἰγύπτου ἐπαλλαγεῖσι λυθησομένοις ἐκείνῳ· ἃ δὲ ἐκείνων μὲν ἐπὶ τῆς ἐρήμου πεσεῖν τὰ ὀστᾶ παρεσκέδασε, τοῖς δ' υἱέσι πλησθῆναι τῶν ἐπαγγελίων, ἢ ὑ δίκαιος μέρος, ἢ σαθμοῖς αἰθέσι φράξοις οἰκουμένοις. καιρὸς γὰρ μεσοκεῖν προ-

φάσκοντος τῷ Θεῷ, ἀ σκιαδίους ἐκ φύλλων ἐφ' A
λαμπήνας. τοῦτα γὰρ ἦταν τὸ πάλαι. ἀλλὰ στε-
φομένους χάρητι τῷ Θεῷ. ἢ δὲ ἐξ αὐτῆς ἅμα
πομπὴν τις τῇ ἀρχόντων, ἢ λαμβανίων τὰς
οἰκίας, εἰ πασοπὶ κατοικίσοι, οἱ μὲν συμβαίνοι
τὰς πατρίας οἰκεας ἢ τὰς γίνας πεφύκοτας ἴτι, ἃ
ἂν χρίσοι. εἰ δ' ἄλω, ἀλλά τις εὐλογίδω τὰς
ἁρμοδίας· ἐχέλω γὰρ Θεῷ δίδοντος νίκι χάρις, ἢ
νόμως ἐκείνε ποιεῖν, ἐ προσφελοτιμεῖδαι τὸ μέ-
ρος ἑκάςῳ· ἀ δὲ γὰ ὑμῖν μόναις, ἀλλὰ ἢ ὑμῖν
δίκαιον ἡγεῖδαι τὸ Θείον χαρίζεδαι· ἢ ἄφαρ
τὸ ἀπαρίφθαι κατὰ τὰς ὀργὰς ἅμα πίνυσι
κόσδε, ἅπα ἢ τὸ ἐπικαπελεῖδαι καδελκυσ', ἢ
διεργασίαν λαμβάνειν. ἴψονται δ' ἐφεξῆς ἄλ- B
λοι, ἢ ὅπα πάλιν τὸ κεκοδὸν ἀναπληρωδήσε-
ται, πόλιν ἀντὶ πολιχνίων αἱρεμένων, ἢ ὄσο-
μα ἴχοντα τῇ ἀνωνύμων ἢ ἀπλῶν. ὦ μέλ'
ἢ ἀκατάφρονητον τῇ τῆδε. ἀσφάλεια γὰ τῇ ἐν-
τὸς μεγέθ, εἰ τὰ κύκλῳ φάγοι ἢ σάλος. τοῦτα
ἢ ἢ σάλον φάξονται, πολυωρύοντων τῇ οἰκητό-
ρων ἅμα πὰς πεμπομένους ἀρχοντ'. ἀλλὰ τὰ μὲν
κῇ καιρὸν ἢ λαχδήσονται, ἢ φαχδήσονται Θεῷ
σεμνυνόμενα δ' ἔλεος. νῦν δ' ἄγε κἀκείνης δ'
ὧν ἐπιμετρήδη ἡμῖν ἡ χάρις (ἢ γὰ δίκαιον)
γράφοντος τὰ εἰκότα δείξωμεν, χάριν σφίσιν εἰ-
δότες μᾶ Θεόν. τῇ τοι ἢ ἐκ τὰ παραχρῆμα πε-
λδέσι γραφῆναι τὰ χαρίσασθαι. ἐπλέγεται δὲ ἢ C
οἷς ἂν πεμφθέντ' ἢ πληροδόσειν ἐπιτρέψει τῇ
μεγιστάνων. τοῖς γὰρ πολλοῖς γε ἢ ἀπεβάλετο
τὸ δίδοναι, ἢ φόβος ἐκείνῳ, τὸ μὴ πάδης
ἐλάττης, μηδένα ἄνευ τῇ δικαίων ἂν τῶν ἰδίων
ἅπα παρέσο ἐπὶ τὰς πόλεως ἀνδρολόφους. πε-
φεῦσαι γὰρ ἴτι ἀπ ὀλίγα ἢ τῶν τυχόντων, ὃ
οἰκτὸ μόνοις φρὸς τοῖς πεπιστοῖς ἴσοι, κατηχου-
μένης τὰς πόλεως τοῖς ἐχθροῖς. ἐ οἷς ἢ πάντα
ἂν πεφῆσαι, ὄφρα αἰρόλως εἶχον φρὸς ἑκάτης εἰ
βασιλῆς. οἱ γὰρ μὴ τῶν ἐπιπδείων ἐκ τῶν συγ-
χνῶν μαχῶν ἐς σαάσει ἐγίνοντο, ὡς ἂν ἢ τῶν
δαυμαζῶν ναῶν ἤπαυον· πλὴν τὰ ξένα κατέχον-
τες, ἢ αἰὼν ἐ δοιλίᾳ ὄντες τῷ ἐξωδῆναι τῶν μὴ
σφίσι φροήκοντων, ἴσπδεν ἄλλος ἀλλό τι εἰς
χῶρας τὸ ἀλόντεον ἴχαι, ὑποσᾶν τι ἢ ὑπο-
πλήπτοιεν, ὡς ἐπὶ πολὺ μὲ ἴξων. Ο μὲν Βασι-
λῆς ταῦτ' εἰπὼν ἢ φράξας, ἧ πᾶσιν αἰτί-
σιλλε φρὸς ἢ Καίσαρα, οὐθ' ἅπαξ ἕνα, οὔτε
πὰς πάσπε ἅμα. ἀλλὰ συχνοὺς καδημένους ἄλ-
λους ἐπ' ἄλλοις. ἅμα μὲν πλεσσάκις φρὸς ἑκείνα
ζητῶν μανδάνειν περὶ ἑκάσων· ἅμα δ' ἐπιπάτ-
των ἐ καδιστᾶναι πικῆ, ὡς μεῖ οὐ πολὺ αφαίνε-
νος σιωῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐπιδυμέσιν. διτραπί-
ζεδαι γὰρ ἐφ τὰ τῶν παλατίων φροείπαντος.
οἱ δὲ γε μεγιστᾶνες ἐφ αὐτοῦ καδ' ἕνα ἢ εἰ-
κότον ἀπέγελλον, ὡς αἰσιοπαῖς τε ἢ ληφομένης
πὰς οἰκίας. μὴ δὲ γὰρ ἐφ αὖδις εἶναι βρα-
δύτερ Βασιλέως κινδύνος. ἐκεῖνοι μὲν ὄμ
ἐπιτάπτες καδὼς ἴκασος εἶχε, τοῖς φροσπαγ-
μένοις φροσῆκον. ἀ Καίσαρ τε δίκῃσι τοὺς
οἴκοις τοῖς τε φροσώποις ἢ ταῖς ἀξίαις φροσή-
κοντας. ἅμα δὲ ἐφ διὰ πασδὸς σωηχοῦς εἶχε, μηδ' ἀναπτῶν ἰώμβως ταῖς φροτίσεσι,

certo mortui; sed eorum essent peregre velitis, felicioresque illorum filii desponsa non singulis quibusvis capitibus, sed universim Israheliticæ genti hæreditate adeunda fidem vatibus illorum liberarunt: splendideque demonstrarunt haud excidisse ac ad extremum tassa eventu venamisse quæ Deus prædiceret. Sic justis mensuris aequisque ponderibus Divinæ sempere dispensantur operationes. Tempus igitur nunc est jubente Deo, ut non umbraculis foliorum aut ramorum attegiti provecti, pompam curulibus sabernalis festam traducamus; id erat veteris jam antiquati moris: sed natali Dei gratia celebremus lætitiam quam ipse fecit. Atque adeo jam nunc præmittatur in Urbem aliquis Principum metator domorum aditarum in quas summ migraturi. Et siquidem il as ipsas quas Patres incoluerunt hæreditatis cuique jure debitas idoneas reperit, bene habebit: sin vero, quiscumque aptus juvenis, paret pro tempore, decet enim nos tam singulari Dei benefi to affectos legitimas et in ipsa illa quam liberalissime concessi Ecclesiæ & Imperii Metropoli gratias agere, ac cum eo, ut divinum Lex jubet, in sua quemque postliminio reducere. Non sum Nobis solus, sed Vobis etiam & vestrum viritim singulis gratificari hoc mire eventu Deum voluisse pecandum est. Quin sicut communiter ad omnes impecantes junctæ subditosque pertinuit, expulsionis e patria solamine; atque in talibus Dei per omnes circumlato partem quisque suam amare potionis hausit: ita convenit ut conversæ in melius sortis, & exuberantis inde lætitiæ sensu omnes perfundamur. Post primos qui illuc remigraverint, sequentur eodem jure deinde ordine reliqui, & sic iterum unhaulin replebuntur, unoquoque ut par est præoperture in Urbe quam in municipiis degere, & egregiæ inclytæque splendorem Civitatis obscurorum & sine nomine oppidulorum angustiis & sordibus præferre. Non tamen hæc ubi nunc sumus spernenda, aut penitus relinquenda sunt. Nam ut nos din tuta sine circumjecta sunt tuenda: nec potest securus esse intus esse si exteriora in tumultu sint. Providebitur autem ut hæc in pace teniantur, tum eorum his relictorum & sua tuentium fida custodia, tum adjuvante atque invisilante providentia Magistratuum in Urbe mittendorum. Sed hæc suo tempore edicentur agenturque, Deo prius misericordia nobis adfuturo: Nunc, age, illis quibus ad tantum nobis largiendum bonum, divina beneficentia ministris usa est, gratiæ rependamus quas par & æquum est Iis referet, quibus secundum Deum debetur a Nobis plurimum. Sub hoc confestim præcepit conscribi authentico diplomate decreta victoribus præmia: elegit etiam e D Proceribus quos ad Urbem missos ibi præesse juberet distributioni domuum & terrarum, & si qua residua e bonis cæteris erant, Optimatum cuique faciendæ rerum ad ipsos ea paterna avitave successione hæreditario jure pertinentium. Optimatibus autem nunc quidem satis in eo genere provisum: Plebi pariter consulere distulit, in animo habens id prorsus omittere: nullo se ad id adstringi justitiæ officio existimans: quod Urbem vi & armis receptam ex Hoste, jure Belli spectare in solidum ad Principem, & in prædam ac fructum victoriæ cedere æquum esse pag. 102.
duceret; quo nomine quæstum haud modicum fecit. Superserant enim adhuc e bonis privatorum, & Hominum e vulgo a dominis antiquis agnoscibilia non pauca, ut in civitate octo & quinquaginta solum annis ab Hostibus detenta. E In qua plura etiam æque adeo cuncta servanda & in primo statu fuisse relinquenda verisimile est, si Principes qui post Urbem a Latinis captam Romanæ rei præfuerunt, pace cum ipsis facta, quietos illos ac securos reliquissent. Nam nisi ex crebris bellis penuria urgeret, continuissent utique a templis sanctissimis rapaces manus. Verum exteri raptores magnæ nec spe securæ possessæ incubantes prædæ: utique assidue circumsonantibus minis insultibusque repetentium

Edit. Rom. pag. 102.

& ex Urbe ipſos pellere conantium, fecerunt quod ſolent qui rerum alienarum brevem modo furtivamque nacti uſuram; iis non ut ſuis ac proprlis parcunt, ſed mox libi extorquendas arbitrati, interim dum licet iis abuuntur, veluti mox auferendis & profuturis hoſti, quod præverlere ſubtrahendo ac pro ſe quiſque diripiendo, prudens conſilium putabant. His dictis & actis Imperator miſit ad Cæſarem quam celerrime non unum ſemel, aut omnes una, ſed multos quotidie alios ſuper alios, ſimul ut quam ſæpiſſime, mutuis expeditis ab eo nunciis, certior fieret de ſingulis quæ ibi erant aut fiebant: ſimul ita mandatorum frequentia efficacius urgendum Cæſarem ratus ad præparanda in Urbe, quod maxime volebat, cuncta proximæ ſuæ iſtuc migrationi cum familia & Comitatu Imperatorio. quamobrem peculiariter præſcripſerat purgari adornarique Palatia in quibus veteres Imperatores habitaſſent. Optimates pariter pro ſe quiſque familiarem aliquem mittebant propria ibi cujuſque curaturos, petendo ſcilicet recipiendoque avitas ipſorum ædes, & ad proximam habitationem inſtruendo. Providentes haud ſibi ſua fore cunctari differreque reditum in Urbem, quando Imperator, quod mox facturum cernebant, eo iter intendiſſet. Porro qui publice aut privatim adornandis illic cunctis præfecti erant, ſtrenue atque atrente negotium curabant: & Cæſar dividebat domos perſonis & dignitatibus prout cuique conveniebat: in quo urgendo, uti & cæteris ſimul ejus loci ac temporis curis, ita occupabatur ut reſpirandi vix ſpatium haberet. Per dies quidem intentus continendæ multitudini urbanæ; quæ cum e Romanis Italiſque conſtaret, illis fidebat, hos at ſuſpectos obſervabat. Erat autem magna vis confertæ plebis collectitii generis, vulgus pletumque imbelle, parando manu victui variis artificiis attendens. Tamen & ab his cavebat, utpote qui ſi efferati vim pararent (quo ut traherentur Exteri de ſtatu incerti, ne mox ſpoliarentur metuentes, pronum erat) vel ipſo numero formidabiles erant; cum armati non ſat multi ad manum eſſent qui eis opponerentur: quare utcumque acquieſcere præſenti ſorti videbantur, non tamen de iis ſecurus Cæſar erat. Sed eventus incertos reputans, per diem quidem (ut dicere cœpi) ſedulam dabat operam compeſcendis turbis & coitioni diſturbandæ plurimorum; quod aſſequebatur plateas obiens cum idoneo armatorum comitatu; ac circumferenda per Urbem terrifica ſui ſpecie, metum utilem incutiens: per noctem rurſus vigilum cohortes curſare per vicos omnes, fora & angiportus obire cunctos jubens, ſcrutarique diligenter num quis uſpiam domo egreſſus aut in Urbem per hiatus murorum, qui multi undique patebant & facilem dabant aditum ingreſſus vagaretur. Cæterum quotidie fugientes conſerti quo quiſque poſſet, ex illa quam dixi collectitia multitudine plurimi, parte ſolicitudinis Cæſarem levabant, ſecurioreſque reddebant noſtros.

Edit Pariſ. pag. 100.

Α ἡμέρας μὲν, καθ᾽ ἃς τὸ πλῆθος, Ῥωμαίους μὲν πιστεύων, Ἰταλοὺς δ᾽ ὑποπτεύων. ὧν δὴ ἐσσωρευμένου πλῆθος, ξύγκλυδις ἅπας καὶ κατὰ λεμοὶ ἄνδρες ταῖς χεροῖς ἐργασίας φροντίζοντες. ὅμως ἦ καὶ τῶν ὁρμὴν ὡς ἐπιθησομένων. τὸ δὲ τῶν γένος ἀλκίμιον, τὸν ἐξ ὑποζυγίου γυμνωθῆναι τῷ ὄντι, καὶ πρὸς τὸ ναυτικὸν ἐπίμαχος ἂν ἔχειν ὡς ἐπὶ πολλῶν τῶν ἀντιστησομένων ὅπλων, ἅμα ἦ καὶ μὴ ἀπραμύητον ἔτι, ἐκπεσὸν διδύναι. Ταῦτ᾽ ἐν τῷ βαλάντιμος, ἡμέρας μὲν ἐξ μελέτης εἶχε κατασκέπων τὸ πλῆθος, φόβον ἐμποιῶν· νυκτὸς δὲ ἑξαπτῶν τὰς ἑξηκοντοῦς, καὶ συνεπάρχων τρόπον ἀγρυπνοῦντας ἑκάστων προσεφόρων, μὴ κακῶς ἔχῃ πλανῶντο. πανταχῇ δὲ ἐκέλευσε καὶ τὸ τεῖχος, ἃ δὴ τοιαῦτα φράττειν ὧν βουλόμενος. ἅμα καθημέραν ἐπισωρευόμενος πλοῖος ἔχωθεν, ξυνδιέφερον μὲν τὰς φροντίδας ἐκείνῳ, ἐν ἀροβίᾳ ἦ τὰς ἡμέρας καθίστων.

CAPUT XXXI.

Ut Imperator comitantibus Principibus ingreſſus in Urbem ſit.

AT Imperator ſatis jam omnibus compoſitis, univerſum quem ſecum habebat Procerum ac familiarium comitatum ducens, Auguſtam quoque ſuam conjugem, & regiæ ſtirpis tenerum ſurculum ex ea ſuſceptum Andronicum, cui tali tribuendo nomine honorare ſtuduerat patris ſui Andronici dudum mortui memoriam, per quam etiam, quadam oſtentatione filialis pietatis, vulgo jurare conſueverat, cum quid affirmaret, Magnum Domeſticum paſſim in ore habens; & Auguſtæ Matrem quam Magnam Dominam plerique honoris cauſa nominabatur: denique cum majoribus natu cunctis & univerſo Senatu in Urbem iter arripuit: ac trajecto Helleſponto, proceſſit inde verſus Byzantium; quo perveniens, & ad auream delatus portam ibi per aliquot dies ſubſtitit, ſedulo providens, & mandatis opportunis curans, ut in ea qua parabat in regiam Civitatem invehi triumphali pompa, nihil ad Religionis ſanctitatem, nihil ad ſplendorem magnificentiæ poſſet deſiderari. Inter cætera juſſit afferri ex Monaſterio Pandocratoris ſacram Imaginem Intemeratæ Dei Matris, quam ajunt opus eſſe Divi Lucæ, ejus penicillo ac manu e vivente coramq; ſpectata Deipara expreſſum; miſſum deinde ad Pulcheriam Auguſtam ab hujus Fratria Do-

Β

C

Ὁ δὲ βασιλεὺς σωτηρίμβροτος ὅσον ἐπὶ τὸ πρεὲ αὐτὸν, ἔχων μεθ᾽ ἑαυτὸν καὶ τὴν Αὐγούσαν, ὅτι δὲ καὶ τὸ νεογιλὸν θάλλος τὸν ἐξ ἐκείνης Ἀνδρόνικον. τὸ δὴ ᾧ τῇ προσηγορίᾳ τὸν πατέρα ἐκεῖ ὄντα ἐτίμα, οὗ τὴν μνήμην ὡς φιλοπάτωρ, καὶ ὁσάκις ἐφ᾽ ἑκάστῳ ἐτίθει. τὸν μέγαν ἐπὶ γλώττης φέρων Δομέστικον, καὶ ἦ ἡ Αὐγούστης μητέρα, ὧν μεγάλην Κυρίαν καὶ τιμὴν ὠνόμαζον οἱ πολλοὶ, σωάματῃ γηρυτίᾳ πάσῃ τῇ Συγκλήτῳ, τὴν ἐπὶ τῆς πύλεως ἅπασι, καὶ δὴ περαιωσάμενος τὸν Ἑλλήσποντον, ἐκεῖθεν ἐχώρει πρὸς τὸ Βυζάντιον, ἐλθὼν δὲ καὶ τὴν χρυσέαν πύλην κατειληφὼς, ἐκεῖ καθήμενος ἐφ᾽ ἡμέρας τινὰς D πόλιν εἰσοδον ὅπως θεοφιλὲς ἅμα καὶ μεγαλοπρεπὲς γένοιτο, ἀνεκλείπει τε καὶ σωκτατε. καὶ δὴ πέμψας ἄγει ἐκ τῆς μονῆς τοῦ Παντοκράτορος τὴν εἰκόνα τῆς ἁγίας Θεομήτορος, ἣν λόγος, ἔργον μὲν εἶναι τοῦ Θεοῦ Λουκᾶ, ἐκείνου πανάρετος χειρὸς, καὶ θεωμένης, δῶρον δὲ μετὰ ταῦτα γενέσθαι Πουλχερίᾳ τῇ βασιλίδι παρὰ τῆς γυμ-

φης

φης αὐτῆς Εὐδοκίας τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἐν διανεί- A
νης, ἐν δώρου ἀξιοχρέων ὕπνου ἐκ Παλαιστί-
νης ἀποσταλέν, ὑπὸ δὲ ταύτη, ὁδηγῷ γε ὄντι,
δι' ἧς ἐπιτηδείως ἐν ἀπολήψεσθαι, εἰσελαύνων τὴν πόλιν, ἀποχαρίσασθαι ἡγοῖτο οἱ ἔχων, τὴν εἰς ἐκεῖνον ἀποτίσων χάριν. ἐπαινεῖ δὲ ἐν τῇ ἐκείνου Ἀρχιερέων ὄντα τὸν τῆς Κυζίκου Γεώργιον, ἔτ' ἐσλῶν ὑπεκδυόντα, τὰ τῆς ἐκκλησίας ἄγειν, ἐν τὴν ὑπὲρ τῆς φανερωτέρων ἐκκλησιαστικῶν ἀποφηνῶν. Ἦσκητο πάντων ἀχρυσία πόλυ χρυσία, ἐν Ἀρχιερεὺς ἐκκλησίας ἔξηρχεν. ὁ μέντοι γε βασιλεὺς ἐν πᾶν τὸ περὶ αὐτὸν, χαλαρῷ ποδὶ ἐν ἀσπουδείρῃ ἔρχεται μεθ' ὅτι πλείστης τῆς πρὸς Θεὸν εὐθυμολογήσεως τὴν πόλιν εἰσέρχεται, πρὶν βαδίζων. ἐν τὸ τῆς βασιλείας σεβαρὸν ὡς μὴ παντὶ τάχει φέρεσθαι συνέλαυνε ἀποτιθέμενος, ἐν δὲ τότε ἐν τὸ τῆς ἡμέρας μεσημβρινὸν τὸ μετέωρον πλέον ἐκαίετο, τὸ ἄλλο κατὰ κορυφὴν ἰσαμένου, ἐ ἀ τῇ συνειλεγμένων πρόθυμία, πρὸς τὸ ποῖγες διφιλονείκουν. ὡς ἔνι ἐν συμβαίη καταληφθέντων συνάμα τῇ βασιλεῖ, τὸ μέγα παλάτιον. Τὸ δὲ τῇ Βλαχέρνων, ἐκ ἀνωτέρω δὲ ἔχειν πρὸς τὴν τῇ βασιλέων καπετανεῖα. Ἐγκεῖται δὲ καπνῷ ἐν λιγυὸς Ἰταλικῆς, ἐν οἱ τῶν Βαλδουίνου δαιταλδυταὶ, ἐκ πολλῆς τῆς ἰδιωτείας ἐκείνης, τοῖς C
τῇ ἀκαπνίσαι πίσσης προσίκαντο, ὡς ἔργον εἶναι τὴν ἐκείνων κάθαρσιν. ἅμα δ' ὅτι ἐν ὡς ἀσφάλειαν ἐκεῖνος ἔχοι βασιλεῖσι πρότερος ἐπιβᾶσι πόλεως, τῇ φραγμάτων παραγμένης ἐχύσης. Τὸ μὲν δὴ ἐκ ἰσυχίᾳ χαίρον τὸ δόμα, ἄρτι πρώτως βασιλέα Ῥωμαίων ἐν τῆς Ἀκαπνίσεως θεώμενον, μεταβαλὸν ἔκπληξιν οἷς χαρᾶς, ἐν ἐλπίσιν ἂν τῷ λοιπῷ δ' ἀφαγεῖν ὑπὸ πάντα βασιλεύμενον. δοκῶν δέ μοι πρὸς ἑαυτὸν ἔνδον ἐν ὁ ἐκ τῇ πόλιν Ἰταλοὶ μεταβαλέσθαι ἂν ἐν ἀγαπᾷν ὅπου φαχθέντων. μὴ δὲ ἔν ἀδοξεῖν πάντα δαλδίνους. εἰ μέγα ἐν τῇ γένος κόρυζα, εἰς ὀλιγωρίαν ἐτύφου, ἐν ἄλλως ἐξ ὑπογυίου τὰ δεινὰ παθόντας. πλὴν πλεθείσης τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐπὶ ἀρότοις ἐπιταίοις ἐν θείοις ἅρμασι, τὸν μὲν πάντα φρυαῖς ἀσφαλέσι διείλκυτο τὸ παλάτιον.

mina Eudocia Athenienſi, ex Palæſtina; donum plane mittente & accipiente dignum. Hac Duce præeunte ingrediendo Civitatem quam ejus beneficio ſibi apertam traditamque crederet, putabat ſe teſtaturum fatis, cui toti ſucceſſus gratiam deberet; & ſic quantum poſſet officium grati animi Patronæ tam liberali repenſurum. Juſſit præterea omnem e Præſulibus qui aderant Georgium Cyzicenum ſtola indura ſolemnem precationem præire, ac conveniente præſenti gaudio gratiarum actione rite defungi. Tum denique, poſtquam diu clauſa permanſerat, ſubito aperta eſt Porta aurea, & Antiſtes orationem inchoavit. Quando Imperator & univerſus ejus comitatus gravi & tardo inceſſu, mente vero in Deum penitus intenta, demiſſiſſima profeſſione B ſummæ gratiæ a ſe pro tam inſperata felicitate Numini debitæ, Civitatem ingreſſus eſt pedibus ambulans, omni Regiæ majeſtatis ſaſtu, velut tali cæremoniæ non congruente, prorſus depoſito. Erat tunc hora meridiana & ſummus diei fervor, ſole ſupra verticem altiſſimo ignitos radios vibrante. Tamen devota pompam celebrantium alacritas cum æ- *Edit. Rom.*
ſtus incommodo certabat: unoquoque ipſorum, *pag. 104.*
& Auguſto præ cæteris, ſubire libenter parato ſi quid detrimenti valetudo pateretur ex ardentiſſimo Cæli verticem inſidentis meridie Solis vapore tolerato, dum ſic lento greſſu ad Magnum Palatium feruntur: nondum apta ad Imperatorem excipiendum Regia Blachernarum, propterea quod hæc ſordebat adhuc fumo plena, nidoremque olens Italicum; parietibus illic paſſim ſuligine inquinatis per Balduini coquos illita (ipſo id haud digna Principe negligentia fieri ſinente) quæ purgari niſi longiori tempore & laborioſiori opera nequiret. Præterea illa Magni Palatii viſa eſt ſecurior interim ſedes futura Principibus, in Urbem oondum plene pacatam ex tam diuturna hoſtili oppreſſione, tunc primum ingreſſis. Plebs porro quicte gaudens, viſo tum primum in Urbano Palatio Romano Imperatore, ſtupore in gaudium verſo, bene de cætero ſpetabat, proventura ea tali Principis præſenti regimine læta ſibi cuncta confidens. Mihi quoque videntur ipſi qui ſupererant in Urbe Itali ad hanc ſpeciem multo anguſtioris majeſtatis aliquantum deliniri potuiſſe, ac non longe futuri fuiſſe ab acquieſcendo præſenti fortunæ, haud ignominioſum ſibi ducentes tali Principi ſubeſſe; niſi rancor ingenitus, in contemptum poteſtatis homini non ſui generis commiſſæ traheret; præſertim memores calamitatum recentis cladis, & pejora ex proclivi metuentes, alioqui ſuperbos animos. Cæterum conſumpta tota ea die plauſibus triumphalibus & feſtis canticis, per noctem ſequentem valido præſidio Palatium ſeptum eſt.

CAPUT XXXII.

Ut ſe geſſerit Imperator cum Latinorum diverſis poſt ingreſſum in Urbem.

Πρῶτος δὲ ὅλος ἐν πρὸς βυλὰς, ὅπως τε τὰ κῆ τὴν πόλιν καταστήσας ὀχυρώσει φρουρᾷς τε ἄμυ, ἐν ὅπως ἂν τῆς δοκοῖ τὸ Ἰταλικῶν γνῶν, ὅτοι δ' ἦσαν Γενουῖται ἐν Βενετικοὶ, ἐ νηΐται Πισάιοι, σοφῶς προσενεγκάμενος ἐν ὑφ' αὑτῷ ποιήσει. ὅτε δὲ ἂν αὐτῶν ὑποπτεύθειεν, οἵων ὅπως τὰ μέγιστα συγκροτεῖν ἐς ὅτι ἐν ῥᾳδίως, τοὺς ἄλλους ἐ μὰ θέλοιτας ἡρεμεῖν. ὅθεν ἐ προσκλύμβος, ἡμέρας ὅλης ἐχρημάτιζε

M Ane confecuto totum ſe Imperator impendit conſiliis, & deliberationibus de optima ratione conſtituendæ ac præſidiis firmandæ Civitatis: deque via ac modo conciliandi atque in partes, quoad poſſet fieri, trahendi præcipuos quoſque Italici generis (hi erant Genuenſes, Veneti, & tertii Piſani) nam ſi hos ſibi devinxiſſet, ſpes erat vel pariter aſſenſuros, & quaſi vi quadam vellent nollent attrahendos reliquos, vel ſi contumacia invicta in odio perſtarent, exarmatos eorum diſceſſione minus

deinceps ad nocendum valituros, & quieturos neceſſario cæteros. Quare iis ad ſe vocatis alloquendis ſolidum ſumpſit diem idonea commemorans delinendis ipſis; & ſpe commodorum cuique privatim oblatorum abducendis a communi univerſo Latinorum generi conſpiratione in odium Græcorum. Nec nihil proficiebat iſta opera. ſenſim enim elcurabat feros, & ſævos iratorum impetus beneficiis emolliendo ſrangebat. Ipſis quippe indulgebat ut in bono Urbis loco habitare ſecura poſſent, tantum loci occupantes quantum ſibi ſufficere putarent, ſua ipſorum propria utentes diſciplina, ſub cura Prætecti a Concilio gentis publ co miſſi, quem *Poſtaſtem* ipſi vocant, nomine ſignificante Prætotem aut Magiſtratum, rerum judicandarum & adminiſtrandarum auctoritate præditum; propriis item obtemperantes legibus. Prætereа ut eſſent immunes ac prorſus liberi in omni ratione navigationis ac commercii, negotia ſolita ipſis induſtria gerentes. Hæc Genuenſibus promiſſa. Venetis autem & Piſanis paria ſimiliter oſtentata ſunt. Nempe ut illi quidem ſub *Bajulo* (vocabulo ſi in Græcum interpreteris Præpoſitum ſonante) Piſani autem ſub *Conſule*, quaſi dicas Ephoro aut Ædile, legibus ipſorum quiſque propriis uterentur, ſuaſque res agerent prohibente nemine, libere per omnia viventes. Cæterum Genuenſibus ſatis fidere non poterat intra Urbem degentibus quod multi eſſent; nec cum Piſanis & Venetis communiter viverent, ſed ſuas ſibi ſeparatim res haberent. quos allatrari cum apparerent, & plebis proſcindi convitiis haud moleſte ferebat; ſic illos (quod ſibi utile putabat) cohiberi ne facile prodirent, & intus detineri gaudens. Ea porro induſtria tractandi ſeparatim cum unaquaque Gente, & præſentibus quidem benevolentiam exhibendi, procul vero abſentium iras exarmandi donis miſſis & privilegiis indultis, ejus erat qui oſtenderet, formidare ſe Nationum harum conſenſum & conſpirationem in communem expeditionem bellicam: quem illi magis admovebat intendebatque metum acceptus de Balduino nuncius, iſtum referens fuga delatum ad Carolum, præferocem & magnorum ſpirituum virum, affinitatem cum eo contraxiſſe jungenda a ſuo Filio Caroli Filia, imputata in patrimonium & maritalem dotem Urbe Conſtantinopoli; quam licet qui aſſignabat non haberet, admiſit nihilominus Carolus libenter, ſperans ſe illam recepturum, claſſe, quam ad id armabat, immiſſa.

A τὰ τοιαῦτα, καὶ ταῖς τῆδ' ἐλπίσιν ἀμείνονα, ὑπίσχνειτο πρὸς τοὺς ἐμοιγεῖς οἰκήσοντας, καὶ κατ' ὀλίγον προσετοιεῖτο. καί γε τὰς ὁρμὰς σφῶν σοφῶς ἐ χαλεπῶς ὑπετίμησεν. αὖ δ' ἅπαν ἐν καλῷ τῆς πόλεως καπικὸν ἀνέδην, τόσον τῷ τότε λαβόντας, καὶ ἐ σφίσιν συμβαῖνον εἶναι ὑπάρχοντι πεπατημένῳ παρὰ τῶν πάνυ συνηθείᾳ τῷ χάρις αὐτῶν, οὐ μὴ Ποντικῆς, ἐξωτικὸν εἶναι ἂν ἀ Ἑλλάνων γλῶττα, νόμους ἰδίους προσέχοντας πολιτεύεσθαι, ἀτέλειαν δ' ἔχειν καὶ ἐλευθερίαν ἐφ' ἅπασι ναυσὶ χρωμένης, καὶ μεταχειρίζονται κατ' ἐμπειρίαν τὰ πράγματα, καὶ ναυτὰ μὲν, Γενουήτας τὰ ἐπαγγέλματα. Βενετικοῖς δὲ καὶ Πισαίοις τὰ ὅμοια προστιλοτιμεῖτο. τοῖς μὲν ὑπὸ Παΐλῳ, ὃν Ἕλλιν ἀνόμαζον ἐπίτροπον, τοῖς δὲ Πισαίοις, Κονσούλῳ, ἐφόρῳ νόμοις τοῖς αὐτῶν χαιρίοις, πράττειν τὰ πάντα ἀκωλύτως, ἐλευθέρως ἐμβιώσεσθαι. πλὴν τοῖς μὲν Γενουήταις οὐκ ἐᾶν πιστεύειν ἐντὸς περικαλλισμένοις τὸ ἄστυ, πολλοῖς γε ὄντι, καὶ ἐ κατ' ἐκείνης ἀμφοτέρας συμμαχία, ἐκείνης δ' ὑλακτημένης τῇ πλήθει ἐντὸς καπήλων οὐκ ἀλγεῖ. τὸ δ' ὅλον διαιρεῖν τὰ γένη, καὶ τοῖς μὲν παρῶσι φιλικῶς ἔχειν, τοῖς δὲ καὶ ἅπωσι πόρρωθεν δώροις ὑποσκαλᾶν τὰς ὁρμὰς, διανεύοντος ἐν ὡς διδόντι ἐ ὁρμαχίαν, καὶ μᾶλλον ὅτι Βαλδουῖνος φυγαῖς χρησάμενος, καὶ Καρόλῳ συμμίξας ἀνδρὶ σοβαρῷ καὶ ὑπὲρ τὸ μέτρον φρονοῦντι, συμπλακτὰ λαμβάνων ἐφ' ᾧτῷ ἐ ἐκείνῃ θυγατέρα, καί τι ὡς ἴδια ἐ πόλιν, ἐν ᾗ οὐκ ἔχει διδούς. ἃ δ' ἐλάμβανε καὶ μὴ ἔχοντος παρ' ἐκείνου, ἐλπίζων ὡς καταλήψεται σὺν ἐξαρτύσας B C

CAPUT XXXIII.

Ut res Urbis ordinatæ ſint ab Imperatore.

PRimum Imperatoris Urbem ingreſſi opus fuit ſuburbiorum Inquilinos in Urbem inducere, ad mare prius habitantes: ſecundum diſtribuere Optimatibus hæreditaria bona, intra & extra Civitatem, domos & agros ad culturam: ſegregata tamen ea parte quam in gratiæ loco eximiæ Voluntariis reſervaverat, præmium debitum ſtudio & benevolentiæ ipſorum: Erat autem illa portio terræ optimæ, & in omni fructuum genere feracis. Excepit & partes alias Monaſteriis valde pingues. Erat autem ei in animo Monaſteria Urbana iis quæ multa extra Urbem variis per Orientem locis riſebantur ditia, & magnæ multitudini alendæ quod ſufficeret habentia, conjangere. ſic fore autumans, ut ex alterorum copia alterorum inopiæ ſubveniretur; quam optimam putabat Monaſteriorum Urbis recte conſtituendorum rationem. Scatuit quoque ut evocatis ad Urbem frequentandam aſſignarentur loca in quibus ædificarent, certo indicto vectigali quod Fiſco penderent. Ante hæc & aliud inſtituit majus memoratuque dignius; decernens videlicet ut ope ac favore regio juvarentur conatus eorum, qui

Edit. Rom. pag. 79.

D Πρῶτο γοῦν ἦ ἐκείνῳ ἔργων ἐντὸς τῆ πολίσματος τοὺς ἐποίκους εἰσάγειν τῆ οἰκίζειν πρὸς τῇ θαλάσσῃ κατοικισμένους τὸ πρότερον. Δεύτερον ἀλαμβάνειν τοῖς ἐν πόλει ἐπίσης ἔξω ἐντὸς πόλεως, πάντας εἰς γεωργίαν. ἐξῃρημένης τῆς εἰς χάριν γενομένοις τοῖς θελήμασι, ἦ ἐκείνων κτημάτων ἦ ἐκ ἐκείνων γῆν, ἣν ἀγαθῆς εἰς καρποφορίαν, ἦ ἀριθμὸς εἰς πᾶν τὸ καταβαλλόμενον. ἔνι τ' ἀφορισμῶ ἦ μοναῖς ἐπάρας μάλα πείρα. ἐν ᾧ δὲ αὐτῇ τὸ ἀπόδεσμα, ἦ ταύτας προσαρμόττειν τοῖς ἔξω. αὖ δὲ ὑπὸ πολλῶν κλύειν κατ' Ἀναπλῶ πλημμελῶς αὐτάρκως ἔχοντα τῆδ' ἐπιτηδείων συμβαίνειν. ἔπω δὲ ἐκεῖθεν ἐ ταύτης συνεχῶ ἐγκύκλου· ἔτι, τοῖς συνελθοῦσιν ἐδιδόναι τόπον ἐφ' ᾧ οἰκίζεσθαι ἐπὶ πόλει. τὸ δὲ ἀφ' πάντων κ μοῖζον, ἀρίζειν ἐπαναπαύσεως φοῖς τὸ φρόνημα τὸ δοκεῖν μονὰς εἶναι, ἀναπλίζειν τε ἦ τὸ πολίσμα, πάλιν ἀπαθείας τοῖς ἀπὸ στρατιωτῶν ἐλαφρὰς L

εἰσάγοντα. μὴ δὲ ῥᾳθύμησεν ὅπως ἐξελαθίσεως τὰς φρὰ κατοχοντας, ἀλλὰ τόλῳ συνεπεσθαι. ἦν τι, ἢ τόλου ἐξάρτυσ, ἢ ὅσαν πυγόπο, ἢ τὰς φρουρὰς ἐκ τῆ χωρῶν, ἢ εἰς χιλιάδας ἵππεις πλείας. ἄλλά τε πολλὰ κατόφαρτο, τὰ μὲν κῆ χρείαν, τὰ δὲ κὴ κατ' ἐκπλῆξιν, φρασασίλλων τὰς ἐπιδόσεις.

A antiqua Monaſteria deſolata vel deſtructa reſtituere in priſtinum ſplendorem curarent. Incubuit etiam ſtudio ingenti mœnibus Urbis inſtaurandis reficiendiſque qua biarent, aut labem facerent; imponendiſque turribus ac propugnaculis ad cuſtodiam manu promptis expeditiſque militibus. Satis enim intelligebat minime quieturos pulſos inde Italos: ſed claſſe quamprimum armata venturos ad recuperationem tentandam ſic amiſſæ Urbis. quare & ipſe claſſi apparandæ ædificandiſque navibus operam impendit. Et in navale miniſterium e multitudine quæ in Urbem, ex quo erat recepta, concurrerat e cunctis undique regionibus ad multa Remigum millia centuriavit. Plura quoque ejus generis alia fecit, partim ad uſum verum imminentis belli, partim ad ſpeciem: ſperans terrore ipſo varii apparatus & oſtentata inde confidentia ſe repreſſurum ipſos audaces inhiantium Urbi Latinorum, & novam in eam expeditionem parantium.

CAPUT XXXIV.

Deliberatio Antiſtitum de Patriarcha Arſenio.

ΗΝ δὲ ἄρα μέλον ἐκείνῳ κῆ τῆς Ἐκκλησίας ὅπω κεχηρωμένης ποιμένος. συνῆγε τοίνυν τὰς Ἱεράρχας κῆ βουλὰς συνῆσπερ ἐχρῆτο, τὸ ποιητέον διάλογον ποιησόμενος. τοῖς μὲν ὅσον ἐδέκετο ἀνακαλεῖσθαι ἔτι ζῶντα τὸν Πατριάρχην Ἀρσένιον. μὰ δὲ δὴ κανονικῶς προβῆναι τὰ κατ' ἐκεῖνον. ἔδει δὴ ἐπιμένειν παρακαλοῦντας, κῆ μὴ ἐξ παρ' ἑβδὸς ἀνέγκλητον ὄντα. τοῖς δὲ πλείοσι αὐτῶν μὲν μέλον ἐφ' οἷς κατέγνωσεν, ἱκανὼ δὲ αὐτὰ κῆ εἰς παράτασιν ἐχώρησεν, κῆ τὸ ἀξιώματος μὴ καταβληθῆναι. ἀλλ' ἀποτίμησιν τῆς ἐκκλησίας, δικαιοῦντος ἰῶ ὡς ἀκολόγου ἐ προσασίας. πάντ' ὧν ἐπιμένειν κῆ λεγομένων, ὁ Βασιλεὺς κῆ ἀμφιφόρως τεθυμένῳ ὁρᾶτο, προμηθείας ἕνεκα αὐτοῦ ἔσεσθαι. τὸ, τι δὲ ἐκείνου μεταλλεῖσθαι κῆ ἰφιεῖν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασιν, ὧ ἴχειν ἐδόκει, εἰ ὑπ' ἐκείνῳ Πατριαρχοῦντι τὰ κῆ γνώμῃ προβαίη. ὡς κῆ ὅτι αἱρεῖτο πράττειν, κῆ μαδὲν μηδέσιν ὑπολελεῖφθαι εἰς σκανδάλῳ πρόφασιν. ἐδόκει δ' αὖθις μᾶλλον ἐκκριθεὶς ἀμάρτῃ τῆ κατὰ γνώμην. κῆ οἱ ἐντεῦθεν βυθὸς πραγμάτων ἀναρράγοιτ. τὸ δ' ὑπερφορᾶσ κῆ ἀντιπαθεῖν ἦπερ, προβαίνειν μὲν ἀκωλύτως τοῖς πράξεσιν ἐκ ἀμήχανον ἐλογίζετο, παραχλῶ δ' ἄλλως ἔδοκ. δι' ἃ δὴ καὶ τὰ γνώμῃ προσάπαντά τινας, δεινὰ δ' ἄλλως ὄντα, τῆ εἰκότως ἔκ-

B CUræ quoque Imperatori fuit ſtatus Eccleſiæ tunc viduatæ Paſtore. congregavit ergo Epiſcopos, & ſententias eorum exquiſivit, quid opus eſſet facto diſcere cupiens. Erant in iis quibus Arſenius revocandus ad Sedem Patriarchalem videretur. Negabant enim canonice factam ejus exauctorationem. quippe ajebant oportuiſſe amplius expectare, poſtquam ille invitatus ad reditum fuerat: nec tam cupide procedere ad ejus nec accuſati, nec damnati depoſitionem. Alii contra dicebant ſatis conſtitiſſe de fixo ejus & irrevocabili abdicandæ dignitatis proposito; neque aliam expreſſiorem recuſationem expectari debuiſſe, quam ipſum feceſſum, ex quo nullis precibus miſſorum a ſacra Synodo retrahi potuerit. Inter hæc ultro citroque mota dictaque alternans Imperator, & modo his modo illis aſſentiri viſus, numquam expedichat C in utra potius contrariarum ſententiarum acquieſceret: quia neſciebat utrum conſilium eſſet utilius ad finem ipſi propoſitum confirmandi & in majus promovendi res ſuas. Nam hinc quidem hominem expertæ facilitatis, auctoritatis magnæ, rebus iterum Eccleſiaſticis imponi honeſtum, amplum & vulgo placiturum apparebat: & idem erat Imperatori per- *Edit. Rom.* commodum, ſi quo modo ſenem potuiſſet indu- *pag.* 107. cere ad ea quæ habebat in animo, quæque agere jam cœperat, Patriarchalis auctoritatis nutu & ſuffragatione roboranda. Sic enim & quod decreverat perficeret: & ſimul omnem omnibus offenſionis ac querelarum occaſionem demeret. ſed rurſus verebatur ne ſpe iſta excidens ſecurim ſuis rebus magnam infligeret, ac quaſi quadam mota camarina novarum inde tempeD ſtatem periculoſiſſimas excitaret nubes. e contrario ſi perſiſteret in Arſenio procul habendo, aliumque Patriarcham eligi curaret, occurrebat fieri quidem tunc poſſe ac facile ſperari, ut conſilia de amovendo a ſpe Imperii pupillo exitum haberent: cæterum orituras inde turbas providebat, cupidis rerum novarum ſpecioſum adverſum ſeſe conjurandi prætextum non negleſturis: quorum utique ſedlitioſi conatus favorem apud vulgus haud dubium inde traherent, quod juſtitiæ ac religionis in vindicanda ſacri capitis injuria jam plutimum invidioſa, colore honeſtiſſimo commendarentur. His ſuſpenſus curis atque utramvis in partem ambiguus, optimum judicavit permittere negotium quaſi ſortis arbitrio, ipſos qui convenerant Epiſcopos ſinendo libere decernere quod vellent: autmans allaturum, ut ſolet, aliquid forte in rem non incommodum, tempus ipſum ac moram; quæ ut longior contingeret, Antiſtites inter ſe commiſſos adminuit, darent operam mature conſiderandis cunctis, nec deliberationi finem imponerent quoad omnes ad unum in concordem ſententiam convenirent. Ipſe alio curas vertit ad initantium adminiſtrationem; haud tamen attentione penitus averſa ab iis quæ in Synodo a Patribus agerentur, quos quaſi furtivis obcutibus, aliud licet agere ſimulans, perrexit obſervare.

CAPUT XXXV.

Ut Imperator decreverit amovere ab Imperio Joannem: utque Italis domicilium attributum fuerit.

NAm quod machinabatur animo acquiescere ipsum in re tali, & nimiæ fiduciæ indormire non sinebat. Multorum in Imperatorem glisccbant, non obscuris excitatæ indiciis suspiciones, parum eum benevole in Pupillum Joannem affici, atque adeo in ejus circumventionem incumbere, unde crimen perfidiæ in se ipsum attrahens, obliquis plerorumque indignitatem rei non ferentium oculis designabatur. Constabat eum fictis causis graviter mulctasse quosdam, quorum culpa non erat alia quam Joannem Imperatorem libera voce prædicasse: quem ne nomine quidem tenus sibi adjungi Collegam supremæ potestatis ferre poterat. nec satis dissimulabat redigere plane se puerum in ordinem & ab omni fundius excludere participatione Imperii omni studio cupere, ac in eo verti fortunam salutemque proprism ducere. Eo illum incitabant partim homines, partim ipsæ res. Enlogia vi- *Edit. Rom. pag. 108.* delicet ejus soror nullum faciebat finem ejus iniquitatis suadendæ. Andronicus autem Puer filius Imperatoris Palæologi crescens in dies spe indoleque bona, tacito sui aspectu Patrem assidue stimulabat; quasi deprecans ne se privatum adolescere permitteret. quo tantum commovebatur, ut videre carissimum filium expertem summi honoris, rem plane intolerandam arbitraretur. Vehementissimum porro machinationis injustissimæ incentivum erat ingens ambitio; & intempestiva superbia moderari sibi atque intra fines æquæ mediocritatis se tenere dedignantis; cui prætextum coloremque cupiditati fucandæ suggerebat aliquem recuperatio Urbis, quæ sedes esset Imperii præcipua, quasi ea capienda proprie in Imperii thronum ascendisset, ac ut in eam solus, suis utique expugnatam auspiciis, evocatus esset, sic imperare solus in ea & ex ea deberet. Porro id propositum habebat in arcano indeprehensibile primis obtutibus occurentium. si qui tamen penitius introspicerent, cum ex aliis signis, tum ex eo quod secum Joannem in Urbem non duxisset, subodorabantur quid pararet. Cogitatum profecto nefarium & ortu primo extingnendum. Nunc illud sinu gignentis fotum, & lacte quodam feræ cupiditatis eductum usque ad audaciam Deum ipsum fœdifrago perjurio violandi, erupit denique magnam in perturbationem perniciemque Romanorum. Sed hæc postea: hoc vero tempore cœpto Imperator insistens operi res Urbis in statum quam maxime securum componendi, Genuenses quidem quique jam aderant, quique mox venturi expectabantur, plures & contumaciores cernens, quam ut spes esset subjici bona fide Romanis posse; providensque fore ut levibus quibusque subinde causis aut prætextibus ad arma & rebellionem concitarentur, utpote homines arrogantes, & feroces, eos intra ipsam habitare civitatem haud putavit tutum; seponendos igitur duxit in proprie ipsis assignatum locum. Ac principio quidem Heracleam Thraciæ ipsos transtulerat. deinde tamen securius existimavit collocare illos e regione Perææ, & sua intra solam arcem Galatæ habere domicilia jubere. Venetos autem & Pisanos, quorum erat non ita magna multitudo, manere intra Urbem permisit, sed separatos

A Τὸ δὲ κατὰ νοῦν βουλευόμενον οὐχ οἷόν τε χαίρειν ἐποίει τοῖς λογισμοῖς· ὑπ' ἀφανοῦς δὲ ἰῶ ἐξ ὧν τοῖς ὑποπτευομένοις τῷ Ἰωάννῃ προσκεῖσθαι, ὀγκήρια δυσνοίας πρὸς ἑαυτὸν ἐπῆγε καὶ ὑπεβλέπετο. ἔτι δ' ἐκ αἰτίας πλατυτέρας ἀπτῶς ἐσκόλαζε. μὴ δὲ μίαν ὀνόματος κοινωνὸν ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ θέλων ἔχειν τὸν Ἰωάννην, καὶ τὸ ἐκ παίδων τῷ ὅλων κατασπάσαι τῆς πλείστης ποιούμενος. ὧν δὲ τὸ μὲν ἐριθίζον εἰς ταῦτα, τῷ μὲν ἀνθρώπων οἱ περὶ τὸν ἀδελφὸν Εὐλογίαν, τῶν δὲ πραγμάτων τὸ τοῦ Ἀνδρόνικον τὸν ὑλικὸν προσόντων, ὃν μὴ κατὰ βασιλέως ἀνάγειν δεινὸν ἐποιοῦντο, καὶ οἱ φρονοῦν ἐνομίζοντο. τὸ δὲ πλέον ἡ μεγίστη φιλοτιμία, καὶ τὸ ἄπαυστον ὑπερίφρονος μίσους ἐπὶ μητρώους ἐκ ἀφανοῦς. ἡ δὲ τῶ δοκεῖν ἐκ ἀλογίστως ταῦτα βούλεσθαι πράσσειν, καὶ τὸ πόλεως ἅλωσις, εἰς θρόνου βασιλείας λογιζομένης αὐτάρκη τῇ κατοχῇ, αὐτὸν δ' οἷόν τε μόνον τοῖς παύτῃ κλεινοτέροις προτίθεσθαι, αὐτὸν καὶ μόνον βασιλέων συναριθμεῖσθαι. ἔτι δ' ὅμως ὕπουλον ἦν τὸ δεινὸν, καὶ τοῖς παλαιοῖς ἐκ ἀσύνετον, εἰ καί πως οἱ βαθύτερον ἐπιβάλλοντες, ἓν τι πολλῶν ἄλλων ἐν τῷ μὴ συνεστάλθαι τὴν πόλιν ἐκείνῳ τὸν Ἰωάννου, ὡς δυχερῶς ἔχον ὑπιδέσθαι τὸ μελεπίμβρον, ὃ δὴ τροφίμου ἐπ' ἀγελίας πλουτοξίας, ὡς θεὸν πειθόμενος ἁμαρτεῖν τὰ μέγιστα διὰ τὸ ἄρχειν παραβάσεως, μᾶζον ἄρτι, ὥστε παροργῆσαι τῇ μελετῶντι. τὸ δ' ἦν ἄρα τὸ τοῖς Ῥωμαίοις μεγάλων ἀρξαι κακῶν, καὶ ταραχῆς ἀνυποίσου, ῥιχθὲν. τότε δὲ τὰ μὲν πόλεως ὡς οἷόν τε καθεζομένης πρὸς τὸ ἀσφαλέστερον, Γενουήνσις μὲν τοὺς τ' ὄντας, τοὺς τε προσδεχομένους προεγνώσθαι, πλείστους ἐνόμιζον, καὶ δυχερῶς ἔχοντας καὶ ὑποπλήττεσθαι ῥᾳδίως Ῥωμαίοις, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ταῖς τυχούσαις προφάσεσιν ὑποκινεῖσθαι μέλλοντας ἂν, οἷς ὑπερόχθοις καὶ σαθαροῖς, ἐντὸς μέσου τῆς πόλεως ὄντα ἐγκώμιον συμφέρον, ἰδίᾳ δὲ προσκεῖσθαι. καὶ πρότερον μὲν κατὰ τὴν Ἡράκλειαν τῆς Θρᾴκης φέρων κατῴκιζον, ὕστερον δὲ καταντικρὺ τῆς Περαίας παρὰ μέσον τὸ τῶ Γαλατᾶ φρέαρ, ἀσφαλὲς ἰδόκει μᾶζ κατοικίζειν. Βενετικοὺς δὲ καὶ Πισσαίους τὸ μὲν πλῆθος ὀλίγον, μένειν ἐντὸς ἐδικαίωμεν, ἀποτειχισμένους καὶ πύργῳ χθὲς ἄλλῳ. ἄθυμον καὶ ἐκ ἀνεκδιώκτῳ τῇ κατ' αὐτὸν, ἐκίλδα μὲν αὐτίκα τὸ τ' ἐντὸς οἰκοδομηθὲν πρὸς τῇ κατὰ θάλασσαν μέρει τῆς ἀγορᾶς φρέαρ, τό τ' ἐντὸς τὸ τῆς Γαλατᾶ, ἀμφότερα καθαιρεῖσθαι. καὶ ὅπου Γενουήσις μὲν κατὰ τὴν πρὸς δύσιν Περαίαν πρὸς τῇ Γαλατᾶ σφᾶς αὐτὸς ἐπιμίσγουν παρεκτείνοντας, καθιστᾶν· τοῖς δὲ λοιποῖς ἀποκλεῖσθαι ἰδίους τόπους πρὸς οἴκησιν. ἔχειν δ' ἕκαστον γῆς καὶ ἰδίους φόρους καὶ λιμένας προσήκοντα.

ab invicem & ab aliis. Inde ad omne periculum certius, quantum in ipso erat, præverterentium, diruit, & solo funditus æquari jussit munitiones tum intra Urbem Arcis extructæ ad Maritimam fori partem, tum extra Suburbii Galatæ. In quo sic propugnaculis nudato habitare Genuenses ex adverso oppositæ ipsi ab occasu Perææ, extensa quam maxime in longum domorum serie, præcepit. Alius quoque decernens præscribi locos ad habitandum, & cuique Genti suos census & vectigalia, nullo prohibente, provenire.

CAPUT XXXVI.

De Legatis ad Papam, & Italos missis: & quid iis contigerit.

Διεφορᾶδιον δὲ καὶ πρὸς τὸν Πάπαν ἔτη πεντήκοντα ἐκμισθίαιον δῶρον. δύο δ' ἦσαν οἱ πρέσβεις. ὧν μὲν ὁ Νικηφορίτζης λεγόμενος, ἄπορος δὲ ὁ Ἀλαβάρδης, ἄδηλα εἰς ὑπογραμματέας πλοῦτος πρὶν τῷ τῶν Ἰταλῶν βασιλεῖ τῷ Βαλδουίνῳ. κτίσας δὲ προδοσίας πρὸς Ῥωμαίους γράπτης. οἷς δὴ ἐν τῷ νῦν Ἰταλίᾳ καταλαβοῦσι κινδυνώδης ἐπιπίπτει βαρὺς, ὃν οὐ δ' αὐτὸ τὸ χρῆμα τῶν πρέσβεων μὴ παθεῖν τὰ χείστα παρητεῖτο. ἀλλ' εἰ μὴ τὰ τῆς προδοσίας ἐνεδὴ ταῖς τιμαῖς συνεκάλυπτεν ὁ Κρατῶν εἰς αὐτὸν παρανοστβδόητον ἐν πόλιος· ἀλλ' ἐκεῖνοι χαλεποί γε ὄντες ἐν ἄλλως, παραιζόμενοι δὲ ἐν τῇ ἐγκότει ἐ πόλιος εἰς μεῖζονα, κ' ἔτι παμφθέντων, ἐπ' αἰτίαις τῆς προδοσίας ὡς ἐπανάστας ἐωρῶντο, τιμωρεῖν ὥρμηντο. ὅθεν ἐν ἐ μὲν Νικηφορίτζιον καπηχόντες, ἐκ ποδῶν ἐς κεφαλὴν ζωστὸν ἀνηλεῶς ἐξέδιρον, τιμωρούντες αἰνιαθέντα. ἅμα δὲ ἓ ἐπ' ἀτιμίᾳ τῷ πρέμνωντες. ὁ δ' Ἀλαβάρδης φεύγει. ἐν πάντα μὲν τάδε ἔ τρόπον συνέβη τοῖς παρ' Ἰταλίαν παμφθέντι πρέσβεσιν.

A Mittit & quamprimum legatos Imperator ad Papam, donis eum deliniens. duo autem Legati erant, quorum unus Nicephoritzes, alter Alubardes vocabatur. Uterque scriba Balduini fuerat nuper Imperatoris Italorum. Unde quod ad partes Romanorum transissent, proditionis accusabantur a Latinis. Hos in Italiam appulsos grave periculum excepit: in quo ne nomen quidem sacrosanctum Legatorum extrema ipsis mala deprecari potuit; Quamquam alias Imperator proditionis in se reos ex Urbe tum a Latinis detecta subdole missos benigne accepisset; crimen honore Legationis occultatum se videre dissimulans. Itali enim cum alias irritabiles ac vehementes, tum incommodo recenti amissæ Constantinopoleos efferati adversus hos tali tempore se se ipsis offerentes in rabiem solito majorem, ulcisci supplicio prorsus atroci crimen ipsis impactum proditionis aggressi repente sunt. Captum videlicet Nicephoritzen a pedibus ad caput vivum crudeliter excoriarunt; non magis in pœnam sceleris ipsius, quam in Imperatoris ipsum mittentis ignominiam ac contemptum. At Alubardes comperto quid sibi pararetur, prævertit infortuniam fuga matura. Hic successu missæ in Italiam Legationis fuit. *Edit. Rom pag. 109.*

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΧΥΜΕΡΗ ΜΙΚΑΗΛ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

GEORGII PACHYMERIS MICHAEL PALÆOLOGUS

SIVE

HISTORIA RERUM A MICHAELE PALÆOLOGO

ante Imperium & in Imperio gestarum

LIBER TERTIUS.

Edit. Rom. pag. 110.

CAPITA LIBRI TERTII.

CAP. I.

Quid consilii ceperit Imperator circa Patriarcham Arsenium.

CAP. II.

Ut revocatus Patriarcha invectus in Urbem sit; & illic rursus coronaverit Imperatorem.

CAP. III.

Pag. 111.

Ut Imperator Legationem miserit ad Tocharos affinitatem cum iis contrahens; & ad Æthiopas.

CAP. IV.

De Camelopardali quale animal sit.

CAP. V.

Ut aucti viribus Æthiopes in Syria rem gesserint, & de Noga.

CAP. VI.

Ut tres Regina tradita viris, & quibus fuerint.

CAP. VII.

De Domina Anna Alamanna.

CAP. VIII.

De Fratre Dominæ Annæ Manfredo: & de Carolo.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ.

Κεφ. α'.

Ὅπως ἐσκέπτετο ὁ βασιλεὺς τὰ κῆ τὸν Πατριάρχην Ἀρσένιον.

Κεφ. β'.

Ὅπως μεταπλεθεὶς ὁ Πατριάρχης εἰς τὴν πόλιν εἰσάγεται, καὶ τίθεται αὖθις τὸν Βασιλέα,

Κεφ. γ'.

Ὅπως ὁ Βασιλεὺς διαπρεσβεύεται πρὸς Τοχάρους, κἀδὲ ποιῶν, καὶ πρὸς Αἰθίοπας.

Κεφ. δ'.

Περὶ καμηλοπαρδάλεως, ὁποῖόν ἐστι.

Κεφ. ε'.

Ὅπως αὐξηθέντες Αἰθίοπες τὰ κῆ Συρίαν διεφάξαντο. καὶ τὰ κῆ τὸν Νόγαν.

Κεφ. ς'.

Ὅπως οἱ τρεῖς βασιλίδες ἀνδράσιν ἐμοιδύσαν καὶ ὁποίοις.

Κεφ. ζ'.

Τὰ κῆ τὴν δέσποιναν Ἀλαμάνναν Ἄνναν,

Κεφ. η'.

Τὰ κῆ τὸν ἀδελφὸν Ἀννης τῆς δεσποίνης Μαφρέ, καὶ τὸν Κάρολον.

Κεφ. θ'.
Ὅπως σαπίσαν ἀνελοιῶντα τὰ ἀρὸς τὴν Θηλάσσην πόλιν, καὶ ἅ τί. καὶ περὶ ἑτοιμασίας τοῦ Βασιλέως.

CAP. IX.
Ut mania Urbis quæ mare ſpectant ſuggeſtu tabularum aucta ſint; & quam ob cauſam tum de cætero Imperatoris apparatu.

Κεφ. ι'.
Ὅπως τὸν Ἰωάννην ὁ Βασιλεὺς ἐκ ποδῶν ποιῶν ἐξεπόρθμ.

CAP. X.
Ut amotum ab Imperii conſortio Joannem Imperator excæcaverit.

Κεφ. ια'.
Τὰ περὶ τοῦ Ὁλοβώλου Μανουὴλ, καὶ τῆς τοῦ λαῶν ὑποβλέψεως καὶ τοῦ Ἰωάννου.

CAP. XI.
De Holobolo Manuele; & de ſuſpicionibus odiiſque in reliquos Joannis cauſa.

Κεφ. ιβ'.
Τὰ καὶ τοὺς Ζυγωνούς, ὅπως ἀπεστάσαν βασιλέως καὶ τοῦ Ἰωάννου.

CAP. XII.
De Zygenis ſive Montanis; ut in Imperatorem rebellarint Joannis cauſa.

Κεφ. ιγ'.
Ἀπολογία τοῦ Ζυγωνῶν πρὸ ἀλλήλους ὑπὲρ τοῦ ὃν ἀς Ἰωάννου ὑπεδέξαντο.

CAP. XIII.
Allegata Montanorum inter ſeſe pro eo quem ut Joannem acceptum apud ſe habebant.

Κεφ. ιδ'.
Ὅπως διετέθη ὁ Πατριάρχης μαθὼν τὰ συμβάντα. καὶ ὅπως τὸν βασιλέα ἀφώρισεν.

CAP. XIV.
Ut affectus fuerit Patriarcha audita excæcatione Joannis: & ut Imperatorem excommunicaverit.

Κεφ. ιε'.
Ὅπως καὶ τοῦ τριήρων ἰωάβραγέθου ὁ τοῦ στόλου τῆς Ρωμαΐδος λαός.

CAP. XV.
Ut Navales Romanorum copiæ Triremibus bene rem geſſerint.

Κεφ. ις'.
Ὅπως οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Βασιλέως τὰς τοῦ δυτικοῦ ἐπεχειρίσθησαν διοικήσεις.

CAP. XVI.
Ut Fratribus Imperatoris Occidua Provincia commiſſa fuerint.

Κεφ. ιζ'.
Τὰ κατὰ τὸν Παρακοιμώμενον Μακρηνὸν Ἰωάννου.

CAP. XVII.
De Joanne Macreno Auguſti Cubiculi Præfecto.

Κεφ. ιη'.
Πρεσβεῖαι πρὸς Πάπαν καὶ ὅπως ὁ Βασιλεὺς τὰ περὶ Ἅιμον διετέθειτο, αὐτὸς ἐπιτάττων τοῖς στρατηγοῖς τῶν δυνάμεων οἷοι καθήμενος.

CAP. XVIII.
Legationes ad Papam: & ut Imperator rem ad Hæmum abſens & domi reſidens bene geſſerit.

Κεφ. ιθ'.
Ὅπως ὑπερχόμενος ὁ βασιλεὺς τὸν Πατριάρχην τιμᾷ τὸ ἀφορισμὸ λύσιν ἐζήτει.

CAP. XIX.
Ut Patriarcha convento & ſuppliciter rogato Imperator excommunicationis abſolutionem petierit.

Edit. Rom. pag. 373.

Κεφ. κ.
Ὅπως συνῆλθον ἐν ταυτῷ κατὰ συμβιβασίας οἱ Δέσποται Ἰωάννης τε καὶ Μιχαὴλ ὁ τῆς δύσεως.

CAP. XX.
Ut de Pace convenerint inter ſe ambo Deſpota Joannes & Michael in Occidente dominans.

Κεφ. κα'.
Ὅπως ὁ Δεσπότης Ἰωάννης ἀπαλλαγὸς τοῦ δυτικοῦ τοῖς κατ' ἀνατολὴν ἐχθροῖς προσβάλλει. καὶ μερικὸς ἔπαινος τούτου.

CAP. XXI.
Ut Deſpota Joannes perfunctus expeditione in Occiduos, cum hoſtibus in Oriente ſit congreſſus; & laudum ejus diſtinctior prædicatio.

Κεφ. κβ'.
Ὅπως ἐσώσει ἀπολλύμενα τὰ κατὰ Μαρυανδηνούς, τὰ Βικελλάρειά τε, καὶ ἡ Παφλαγονία.

CAP. XXII.
Ut peſſimo in ſtatu fuerint plane perdita Maryandenorum Bucellariique & Paphlagonia.

CAP. XXIII.

De Cometa ex parte Boreali apparente mensibus aſtivis: deque expeditione Imperatoris in Occidentem: denique de Arſenio Patriarcha.

CAP. XXIV.

De Vecco & Xiphilino Primariis Prafecturas in Eccleſia gerentibus.

CAP. XXV.

De Sultane Azatino & de Tocharis.

CAP. XXVI.

Ut exceperit Patriarcha redeuntem Imperatorem, quam acri reprehenſione ac zelo.

CAP. XXVII.

Affinitas inter Imperatorem & Deſpotam Michaelem contracta, Anna Eulogia filia ſororis Auguſti, Nicephoro Deſpota Michaelis filio in uxorem data.

CAP. XXVIII.

De vulgato Nicea falſo nuncio invadentium eam Urbem Tocharorum.

Κεφ. κγ'.

Τὰ περὶ τῦ φανέντος κομήτου ἐν βορρᾷ ἐπὶ μησὶ τοῖς θέρους· καὶ ὅτι ἐπὶ δύσιν ἐστράτευσε τὸ βασιλέως. καὶ περὶ τῦ Πατριάρχου Ἀρσενίου.

Κεφ. κδ'.

Τὸ περὶ τῦ Βέκκου καὶ Ξιφιλίνου τῶν τῆς Ἐκκλησίας ἀρχόντων.

Κεφ. κε'.

Τὸ περὶ τῦ Σελτὰν Λζατίνου, καὶ τὰ περὶ τῶν Τοχάρων.

Κεφ. κς'.

Ὅπως ὑπεδέξατο ὁ Πατριάρχης ἐλθόντα τὸν Βασιλέα, καὶ μεθ' ὅσου ἐλέγχου καὶ ζήλου.

Κεφ. κζ'.

Κῆδος ἐπί τε τῇ Συγγενεῖ τῆς Εὐλογίας Ἀννῃ καὶ Νικηφόρῳ Δεσπότῃ τῷ τῦ Δεσπότου Μιχαὴλ.

Κεφ. κη'.

Περὶ τῦ φημισθέντος ψεύδους τῶν Τοχάρων ἐπιδρομὴν κατὰ Νίκαιαν.

CAPUT I.

Quid conſilii ceperit Imperator circa Patriarcham Arſenium.

Ὁ δὲ βασιλεὺς συνιζόμενος τοῖς ἐνοίας, ὡς ἄλλως ἰὰ ἂν Πατριάρχου δίχα τὰ τῆς Ἐκκλησίας διῳκῆσθαι, ἐσκόπει καθ' ἑαυτὸν πῶς ἂν ἢ τὰ κατὰ τὸν Πατριάρχην καταιρεῖν, ἢ τὰ κατὰ γνώμην ἐκβαίη, σκοπῷ δ' ὑποδησαμένος ἑτέρῳ ἀπολείποιτο, τὸ πᾶν ἂν χωλεύειν ἀναγκαίως ἐφάνη. εἴτε δὴ καταιρεῖσθαι τὸν Πατριάρχην, αὐτὸς ἐμποδίζοιτο ταῖς βουλήσεσιν, ἐπὶ μεγίστοις ἀτυχεῖν· εἴτ' ἀπόντος ἐκείνου, αὐτὸς τὰ κατὰ βούλησιν πράττοι, τῶν πρὸς αὐτὸν μὲν ἄκρα ἁμαρτάνοι, πολλοὺς δὲ συμπλέκοιτο ταύτῃ τῷ περὶ τὸν Πατριάρχην συμβαίνει ὡς οὐκ ἐνδίκως ἀπρακτοῦντος, μίγιστον ἄφελος τὸν παραχρῆ, ἢ προσεῖναι τὸ εὔλογον. ὡς οἱ παρὼν πάντες, ἐμποδὼν ἂν ἑαυτοῖν γίνεσθαι τοῖς ἐπινοίαις. νῷ δὲ παραρρυέντι τῷ βασιλέως παρανομεῖν, παραινέσεις ἄλλαις ἀρχαῖς συμφέρασθαι παράνομον ἐπισχεῖν, ὡς ἐκ τοῦ Πατριάρχου παραλογίσασθαι, ἢ τὸ βασιλέα πτερῶσαι, ταῖς οὐ καλαῖς περὶ τὸ θεῖον ὑπολήψεσιν, ὡς ἑκόντα ἢ μὴ ἐφορῶντος, ἢ μὴ μεταλαβόντα τὸν ἁμαρτάνοντα. τὰ δ' ὡς μεγάλως εἶναι οἱ τῶν παραχρῆ, ὡς ἢ κίνδυνον ὑποκεῖσθαι. Ταῦθ' ὁ κράτιστος λογιζόμενος, σωφάντων ἄθελε τὰ ἀνωφάντα. τῶν τε τοῦ Πατριάρχου ἀποκαθίστασιν, ἢ τὴν τοῦ γνησίου βασιλέως ἀπραξίαν· τὰ δ' ὑπαλλότριον μὲν λίαν συγκαίεσθαι πράττειν, ἴγνωσκεν περὶ τοῦ Πατριάρχου, εἰ οὕτω τῶν κατὰ τὸν Ἰωάννην ἐχόντων ἀπηρτημένως πάντα ἐ ἀναμένους, αὐτὸς καταδῦναι ἢ εἰς ἢ πόλιν εἴσοδον. φοβεῖσθαι δὲ ἢ τῶν προσασίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἢ σίφων αὐθις ἑαυτὸν βασιλικῶς καταὶ δίκτυον φοιτᾶσθαι ἐπὶ ἢ πόλεως· εἶναι γὰρ ἢ ἄλλως δίκαιον φρόνιμος ἐναχθέντα, ἢ φρόνιμον ἢ βασιλέως σίφειδαι, ὡς οἱ δεδοίκασι ταῦτα, ἢ παὶ τούτοις ἐλπίζειν, ὡς ἡσυχάσει φαχθέντων· τελεῖ δ' φὴν πείσειν πιαῦτα λέγοντα, ἢ τὸ μεμελακέναι τῶν ἢ χρόνῳ ἐν ὑπηρεσίᾳ ἢ γενέσθαι, ἢ τὸ διδόναι μὲν ἢ αὖθις ἀντικαταιρεῖν ἄλλος, γιγνοῖς ἢ ἐπ' ἄλλῳ ὕδη. ἢ τελεῖν, ἢ ἀνάγκαν εἶναι ἢ αὐτὸν ἰρᾶν τὰς πατρίδος, ἃς ἀδικῶσιν ἐπιβλῶναι, ἢ ταῦτα μεθ' ὑπερτιμῆς τιμῆς τὸ ἢ δόξης, μὴ παῦθ' ὑπισχνούμενος ἐαπλεῖν. εἰ δέ γε μὴ πείθοιτο, αὖθαρκες φρὸς ἐκείνου εἶναι οἱ τὸ ἀξιῶσαι. Τοιούτοις τοιγαροῦν ὁ Βασιλεὺς συγκροτηθείς, ἴτι τὸν Ἀρχιρέων ἀφανύσειεν, φροσίστησι ἢ αὐτὸς τὸν ἐκείνου ἀφιζομένους, καὶ ἀμφιρρέπειν τὰ νῦν, φροσθήσειν τὸ βασιλέως. Ἐπειρον δὲ μέρος ὡς δεησόμενοι ἐντεῦθεν, συγκαπακλίνεται καὶ μᾶλλον ὅτι ἐπὶ ῥητοῖς φρὸς Βασιλέως ἐ τῆς Σωφίας καλοῖτο. ἰὼ ᾗ καὶ αὐτοῖς ἰδίως φροσαπαιτήσων, ἀμνημονεῖν μὲν σφίσι τῆς εἰς φροστασίας εἰς ἀδικίας χρὴ λέγειν, καὶ

AT Imperator multis undique cogitationibus occurrentibus, tandem intelligens, fieri non poſſe ut res Eccleſiæ ſine Patriarcha componerentur, deliberabat ſecum quo pacto conſequeretur, ut & Sedi vacanti daretur Patriarcha; & ſimul ſibi ex ſententia deſtinata procederent. Nam horum alterum ſi ſuccederet, altero deficiente, claudicaturum neceſſario ſtatum ſuum providebat. Quippe ſi reſtituto Patriarcha ipſe prohiberetur exequi quod decreverat, e maximis ſe ſpebus in par lapſurum infortunium exhorreſcens cogitabat: ſin relicto illo ubi erat, ipſe per ſeſe quæ vellet efficeret, ingentem ſe ſubiturum invidiam, & erupturis inde aſſultibus vix parem futurum reputabat. Siquidem habituros parum ſibi æquos plurimos rebus imminentes novis, ſpecioſum præextum validæ conflandæ factionis: Obtendendo videlicet arcanis odiorum cauſis livori, & ambitioni, publice plauſibili, & io ſpeciem religioſo zelo vindicandi ab injuria, & reponendi in Thronum ereptum exulantis ſine cauſa Patriarchæ; ac veriſimiliter jactando; voluiſſe Imperatorem eo procul habendo, amovere a ſe moleſtum arbitrum, quem ſatis noſſet haud umquam acquieturum ingratis ejus & injuſtis molitionibus: Et quoniam præoptaſſet illegitimam Monarchiam Legitimo Collegio ſupremæ poteſtatis; Eccleſiaſticum quoque ſupremum Magiſtratum illegitimum maluiſſe; quoniam ex eo cum talis eſſet, ſuffragationem in ſuum ipſi ſimilem ſperaſſet; ac duplici utraque ſceleſtiſſima injuria conſciſcenda in Patrem ſacrorum, quem circumveniſſet, io Pupillum Principem quem ſupplantaſſet, male ſe de Deo ſentire declararet; quippe quem videretur opinari, aut non videre quæ in ipſum peccantur, aut connivere ad ſcelera, pœnis eorum numquam repetendis. Quibus ea rebus vel propria probabilitate, vel artificiis Adverſantium Populo perſuaſis, maximam oriturum perturbationem palam erat; tamque atrox excitandum diſcordiæ civilis incendium, quo periculum eſſet, oe caput ac familia ipſius ſimul cum ipſa Republica conflagraret. Talia reputans formidanſque Imperator connectere inſociabilia voluit; Patriarchæ videlicet reſtitutionem, & exauctorationem legitimi Principis. Hoc autem erat telam texere limo linum non jungendo, ſed diverſas nec natura cobærentes io unum ſtamen intricare materias. Hoc propoſito aggreſſus ante omnia eſt rentare Patriarchæ animum; ecquid perſuaderi ſeoi poſſet, ut relictis in ſuſpenſo & in incerto utl tunc erant, Joannis pupilli rebus, venire ipſe in Urbem annueret, ac Throno Patriarchali in ſua vera Metropoli conſcenſo, emolliri ſe pateretur, ad ſeſe coronandum ibi denuo pompa & ceremonia ſolemniſſima. Nec deſperabat rem ipſi probari poſſe, quidquid alias in coronatione repugnaſſet, quoniam cauſa nunc erat idonea, ut qui prior Imperatorum inUrbem ſuis unius auſpiciis captam intraverat, prior quoque ibi coronaretur. quæ ſi ab Arſenio impetrarentur, ſpes erat in aliis quoque aſſenſurum; ac cum forent perpetrata quæ Imperator deſtinarat, factis acquieturum. Tres autem ſecum reputans reperiebat cauſas; quæ ipſi ſperandum ſuaderent fore nunc exorabiliorem in his, quam antea Arſenium. Prima erat, quod eſſet veriſimile tædere ipſum exilii tam longi; eoque tædio emollitum

Edit. Rom. pag. 113.

pag. 814.

ad libenter pacifcendum de reditu. Altera, quod via effet dubium, quin metueret ne alius in Patriarcham iterum se vivo eligeretur, prout jam semel erat factum; & id malum prævertendi oblata occasione foret, gavisurus. Tertia erat Patriæ caritas, qua eum solicitari ad desiderandum in Urbem jam receptam adventum suum necesse erat: uti & verisimile, sic affectum minime recusaturum oblatam conditionem regrediendi cum summo splendore in Patriam carissimam; præsertim cum intelligeret ea rejecta, sibi spem nullam testare Patriæ Urbis umquam revisendæ. Si autem ille sic invitatus admittere oblata, & petita polliceri non induceret in animum; ipsam tamen istam supplicem invitationem idoneæ ad populum eaculationis loco fore ad avertendam ab Augusto culpam omnem officii neglecti, & totam invidiam in eum qui compellatus renuisset, exonerandam. In hunc ferme modum subducta secum Imperator consiliorum summa, ingressus Synodum bifariam scissam contrariis sententiis, horum revocantium, illorum excludentium Arsenium, ipse ad revocantes se adjungit, & sui accessione suffragii quasi momento alteri lanci addito, eatenus ambiguæ delibetationis æquilibrium depressit. Accedentibus mox quoque qui Arsenium excludebant, præsertim ubi per Synodum, satagente Imperatore, ipsorum & securitati & honori cautum est abunde; decreta oblivione nuper actorum: & saneito ne cuiquam staudi foret illa, sive injustitia, sive temeritas dicenda esset, qua fuerat vel exauctoratus Arsenius, vel Nicephorus electus. communio quoque subito excommunicatis ea nomine reddita. Statutum etiam ut ordinati a Nicephoro teciperentur, ne intempestiva morositate Ecclesia scinderetur. His constitutis Synodi Patres mittunt ad Arsenium, qui ipsum ad reditum invaeent, quos ille ut audivit, primum graviter ferre visus est, quod tantum invitaretur; non etiam rogaretur veniam dare oh ea quæ in se peccata fuerant, causando; invitationem metam eorum esse, qui se nullius peccati conscios profiterentur. nam si agnoscerent culpam, utique deprecarentur. Tamen cum hac ejus exceptione admoniti Legati preces etiam adhibuissent, mitigatus senex, exhibuit se promptum ad eundum quo vocabatur. Reque ipsa, partim terrestri, partim maritimo itinere ad Rufini prædia se contulit; vel paululum illic acquiescendi causa, vel inde clarius ex propinquo certiusque respondendi, cognitis distinctius quæ peterentur.

A παραυτίκα λοιπὸν ἐκείνους τῶν ἱερῶν, ἓ τὸς παρὰ τῷ Νικηφόρῳ χειροτονηθέντας δίχεσθαι, ἢ μὴ χίζειν ἢ Ἐκκλησίαν ἐκ τινος μιαροψυχίας μηδὲν ἐκούσης ἀμιρόν. ταῦτα συνθέντες, ἀπεστέλλοντο τὸς ἀπαγγελοῦντας ὁ δ' ὡς ἤκουσε τῶν ἀμφιλυμάτων, πρῶτον μὲν ἐχαλέπαζεν, εἰ καλοίτο προσαπαιτούμενος, καὶ μὴ παρακαλοῖτο συγγνώμην τῶν ἡμαρτημένων παρασχεῖν. τὸ μὲν γὰρ δίκαιον ἐχόντων ἐφ' οἷς ὑπερέχειν εἶναι· τὸ δ' ἁμαρτόντων, ἐμοὶς παρακαλούμενος ἐφαίνετο, καὶ ἔτιμος ἐν πρὸς τὴν προχωρῆσιν. πλὴν πεζῇ τὴν πορείαν ἐκεῖθεν διανύσας, ἐν τοῖς Ῥωφίνου γίνεται, ὡς τῶν μὲν προσαπαιτούμενος, τῶν δὲ καὶ τὰς ἀποδείξεις ἐπιλίσεσθαι, ἐκ τῶν παρεχθέντων δώρων, ἐφ' οἷς ἀπέστη.

B Ἐκ δὲ τοιαύτης παιτομένων παρὸς τῶν βασιλέως καὶ τῆς Συνόδου, καὶ κινούντων ἢ ζητημάτων· ὁ δὲ τὰ μὲν δίδους, τὰ δὲ καὶ προσυποχώμενος, πείθεται τῇ τῶν πολλῶν, ἐς τὰς πόλεως ἐπιβὰς ψήφῳ κοινῇ καὶ γνώμῃ ἢ Ἐκκλησίαν καταλαμβάνει. πρῶτος οὖν ὁ βασιλεὺς ἀποδεχόμενος ἑαυτὸν πεῖθ τῶν πραχθέντων, μεγάλας ἤγαλλε ταῖς τιμαῖς, καὶ ταῖς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν παρούσαις ἐτίμα· καὶ τὰ μὲν ἱερὰ ἅπαν μεταποιεῖ πρὸς τὴν πρότερον κατάστασιν ἐκπρεπῆ πολλοῖς παρὰ τῶν Ἰταλῶν. καὶ δυσκίνητος ἢ μοναχὸν Ῥυχᾶν, ἄνδρα δραστήριον τὰ τοιαῦτα, τὸν βῆμα, καὶ ἄμβωνας καὶ σωλέας, καὶ ἄλλαττα βασιλικὰς ἐξόδους, ἀνακαινίζει. C εἶτα πέπλους καὶ σανίσιν ἱεροῖς τὸ θεῖον πῆμα καθίσῃ πρὸς τὸ ὑπρεπέστερον· εἶτα καὶ χάρας προστίθει τῇ Ἐκκλησίᾳ, φθάτας προσθεῖναι καὶ ἄλλας εἰς τὸν τῶν ὑμνῳδῶν οἰκονομίαν, ὡς μὴ ἐνδεῶς τε τῶν ἐπιτηδείων ἔχοντες ἀμελοῖεν. ὁ δ' Ἀρχιερεὺς καὶ ὡς εἰς τιμὰς μὲν τῷ θείῳ τούτῳ γινόμενα σωλέας προσανεδέχετο, εἰδέναι δὲ καὶ χάριν ἰδίως ὡς χάριν αὐτὸ γίνεσθαι, τῶν εἰσόντων ἐνόμιζεν. ὅθεν καὶ ἑτέρου ἤθελε τὸν δίδοντα, καὶ ἀμνημονεῖν τῶν πραχθέντων τοῖς Ἀρχιερεῦσιν ἐνίσθουλεν, εἰς δὲ γε παρὰ τῷ Νικηφόρῳ χειροτονηθέντων, ἐκχωρήσας τὰ τῆς Ἀρχιερωσύνης ἅ.

CAPUT II.

Ut revocatus Patriarcha invectus in Urbem sit, & illic rursus coronaverit Imperatorem.

Edit. Rom. pag. 115.

IGitur conventus illic Patriarcha Legationibus cum ab Imperatore tum a Synodo missis, postque disceptationem ultro citroque cunctorum accuratam, partim largitus, partim pollicitus quæ postulabantur, celeriter transfretavit, & invectus in Urbem, consentientibus jam omnium votis ac calculis, Patriarchalem rursus insedit Thronum. Ibi eum primus Imperator, postquam diligenter excussisset quæ acta fuerant, demisse veneratus exquisitis affecit honoribus, & in liberalitate a se collatorum Ecclesiæ munerum proventumque possessionem misit. ac sactorum quidem apparatuum & Ecclesiasticam suppellectilem, immunitam inulris aversis per Iralos, reposuit atque in pristinum reformavit statum, præposito ei rei curaodæ Monacho Rucha viro industrio. ornavit de novo altare, ambonem & soleam tum alia quædam refecit regis impensis; velis præterea, & vasis sacris Dei ædem instruxit ad convenientem speciem elegantiæ. adjunxit etiam nova Ecclesiæ prædia, præter ea quæ prius attribuerat ad alimenta & stipendia Cantorum sacrorumque Ministrorum: ne ii necessariorum patientes penuriam officia sua negligentius obirent. Omnia ea Patriarcha, & ut in Dei honorem facta donataque religiose ac liberaliter, jucundissime admisit, & ut in sui quoque gratiam studiosius impensa, grate agnoscere, imputareque in beneficii proprie accepti partem ac locum præ se tulit. Eoque maxime inductus est ad coronandum munificum largitorem, oblivi-

πωσιν, παρὰ μόνου τοῦ συλλειτουργοῦντος, ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἐχρῆτο. ὅπερ δὴ καὶ νομίζεσθαι δίκαιον, τὸν εἰς ἐκεῖνον φθονηθέντα, ἢ αὐτῷ συνοδοιπορήσαντα, ἢ ἐπὶ βῆμασιν ἐκείνου κοινωνίαν ἀπαδὶ ἔχοντα. ἐπεὶ δ' ἅπαντες ἐκ πρώτου τοῦ ἐφεξῆς τὸν βασιλέα κοινολογεῖσθαι, ἐπίμους ἐκ παντὸς εἶδους. καὶ μὲν δὴ καὶ τῆς ἡμερῶν Κυρίας παρῆν, καὶ ἐπὶ τῷ ἱερῷ πρέπους μεγαλοφρόνως ἔσχεν. μεθ' ἣν δὴ τὸ συνοδικὸν Ἰωάννου, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ τῆς καίσαρος Ἀλεξίου προσυπεφιλοτίμητο ὡς δι' αὐτῶν ἀλώσεως τῆς πόλεως, τὸ μετὰ τῶν βασιλέων ἐκ τῶν Πατριάρχου ἐν ταῖς συναπταῖς μνημονεύεσθαι.

A scendumque priorum, omni deponendo injuriarum nupera depositione sibi factarum sensu. Ordinatis quinetiam a Nicephoro omnem functionem Sacerdotii permisit, excepto solum secum una pariter, ubi sacris solemniter operaretur, minuendi usu. in cæteris promiscue pari jure ac reliquos adhibuit. Caulam autem exceptionis hujus allegabat hanc: quod videri posset ut juita & rite acta comprobare quæ gesta contra se fuissent, si ordinatos ab intruso in suum locum, in consortium faciendi secum aduam sacri communis admi teret. Simul autem est ei propositum, videri convenire ut Imperator iterum titu solemni coronaretur, libenter ad id quoque annuit. quare dies ifti

ceremoniæ dicta est Dominica proxima, qua Patriarcha Imperatorem magnifico apparatu coronavit, nulla prorsus facta mentione, aut significata memoria Joannis. Sed potius eodem tacite rejecto, per id quod honorarii muneris loco concessum ea occasione Alexio Cæsari est in præmium captæ Urbis; ut videlicet statim post Imperantes (hoc est Augustum cum Conjuge) & Patriarcham, memoraretur in precibus publicis, quas Synaptas vocant.

CAPUT III.

Ut Imperator Legationem miserit ad Tocharos affinitatem cum iis contrahens, & ad Æthiopas.

Τοῦτο δὴ τῷ βασιλεῖ τῶν πραγμάτων καλῶς ἢ B ὡς ἄθλῳ κατορθώσαντι, ἐξῆγεν ἐς πρὸς τὰς μακρὰν πρεσβείας. τῶν μὲν πρὸς τὸν ἄρχοντα τῶν Τοχάρων Χαλαῦ. τῶν δὲ ἐς πρὸς τὸν τῶν Αἰθιόπων Συλτάν. ὁ γὰρ τῆδε Περσῶν μισθ' ἑαυτοῦ ἔχων τὸν Ἀζατίνιον ἐπὶ τῆς πόλεως βλακικῶς διῆγεν, κώμους καὶ μέθας ἀνὰ πᾶσαν ἡμερησίαν ἀμφοδον, πολλῶν γὰρ ὄντων ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς πόλεως, συνέβαινε τὰς ἀμφόδους ὡς ἐρημίας εἶναι, ἐφ' αἷς ἐκεῖνος ἀνέδην καθῆμενος, σὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν πολλοῖς ἐς μεγάλους ἦσαν. ὡργιάζε τε τῇ Διονύσῳ καὶ ἐμεθύσκετο. πρὸς γὰρ ἐκείνους εἶχε ξένια προσβάλλεσθαι καὶ αὖθις λαμβάνειν ἐκεῖθεν πρέσβεις. τῇ μὲν Καλαῦ μὴ τὸν Μοναχὸν καὶ ἱερέως Πεζιγιπος, ἐξεδίδου δὲ ἐκ τῆς Διπλοβαπατζίνης ἐκ τοθέας παῖδα Μαριάν. καὶ Πεζιγιπ Ἀρχιμανδρίτης ὢν τοῦ τῶν Παντοκράτορος μονῆς, ὑπὸ μεγάλης φαντασίας τε καὶ ἀβρότητος σώματος ἐς πλοῦτον παντοδαπῶν τῶν κάλλει ἐκόμιζον, ἐπιφορήμενος ἐς σκευὴν τοῦ ἐκ πόλεων σεβαρῶν μεταξύ. τὰς δὲ γε τῆδε Ἁγίων μορφὰς χρυσῷ πεποιημένας ἐχόντα, σταυρούς τε χρύσους ἐρηρεισμένους, καὶ ἅγια σκεύη πολύτιμα καὶ χρείαν τῆς ἱερᾶς θυσίας. καὶ ὅπερ μὲν πρὸς τὸ μεγαλειότερον τὸ σκεύασμα ἐξαρτύσαι. αὖθις τοῦ Καλαῦ ἐξ ἀνθρώπων γεγονότος πρὶν ἐκείνης φθάσαι, ἢ κόρη τῷ υἱῷ ἐκείνου Ἀπαγᾶ, ἤδοχθη γε τῆς ἀρχῆς καταλιφθῆναί τι, ἐνυσίρῳ φθάσασα, ἐπημόζετο. τὸν δὴ γε τῆδε Αἰθιόπων Συλτὰν, ἄλλα τε χρεία τῆς Βασιλέως ἀπιδεῖν καπεκάλεσε. Ἐκ Κομάνων γὰρ ὢν ἐκεῖνος, ὃς τῆδε ὑπὸ δουλείαν ἀποδομένων, τὸ γένος ἐζάτει κατ' αἰτίαν συνετὸν ὅτι τῷ ἐπαίνων ἐγγύς. Τὰ γὰρ ἀπέκρυ ἀλλήλων κλίματα τῆς γῆς, τὸ τε βόρειον, καὶ τὸ νότιον, ἐμφύτοις τισὶ δυνάμεσι, ἐπί τε σωματικῇ, καὶ ψυχικῇ ἠλλοίωται ἀπεπόδισεν, ὥσπερ δήπου καὶ πράσεσιν, ἐν αἷς

H Ac vice rerum Imperator succedentibus sibi ad votum negotiis, & pace domi constituta, tempus aptum putavit mittendis ad Gentes longinquas Legationibus: ad Principem videlicet Tocharorum Chalau; & ad Æthiopas. Nam Sultanem Persarum secum habebat Azatinem, in Urbe vitam degentem ignavissima n, ac totos etiam in trivils comessando co:npotandoque consumentem dies. quippe exhausta tum adhuc & raris incolis, pro sui magnitudine, habitata Civitate, vacare plateas frequentia Civium & quasi desertas cernens, libere illa solitudine fruebatur, & sic tamquam rure degeret procul ab arbitris, securus cum familiaribus, & magnis suæ gentis ac comitatus viris, mensis in proparulo positis assidens bacchanalia quotidiana celebrabat, vino sese barbara impudentia palam ingurgitans. Ad eos igitur quos dixi solos destinandas Legationes habuit, & mutuas inde vicissim accipendas, Atque ad Chalau quidem, Principem Monachum & Sacerdotem misit, qui filiam ipsius Notham nomine Mariam, quam ea Diplobatatzina susceperat desponsam ipsi Conjugem comitaretur. Ex Princeps cum tunc esset Archimandrita Monasterii Pandocratoris, splendidissima specie mollissimi simul ditissimique apparatus ista Sponsæ deductione functus est. Circumferens inter cætera Templum solutile Tabernaculi ritu exstia e serico velis circum & superne tectum, Sanctorum formas auro elaboratas habens, crucibus & funibus firmatas, prætarea vasa sancta pretiosissima ad usum divini Sacrificii. Tali magnificentia nuptialis ista conventio celebrabatur. D Verum Chalau mortuo antequam ad eum Princeps cum Sponsa pervenissent, Puella sero licet adveniens re infecta non rediit. Nupsit enim filio & Successori Chalau in Principatu, vocato Apaga. Sultanem porro Æthiopum aliæ utilitates impulerunt ad fœdus cum Imperatore faciendem. Erat is genere Comanus, venditus olim in servitutem, qua in Regnum mutata, fatebatur prudenti laudabilique consilio, ut commeatus esset facilis popularibus suis ad eos quibus imperabat, indigere ipsos sentiens tali auxilio. Sunt enimvero non magis situ, quam indole naturalique qualitate inter se adversæ, atque u diametro oppositæ arctoæ australi-

Edit. Ro. pag. 116.

naque nationes, commissis invicem penitusque dissidentibus, qua corporum, qua etiam animorum affectionibus, pro differentia videlicet temperamenti ac cæli, quæ inter utrumque tractum intercedit; cujus etiam vestigia cernuntur in brutis animantibus, quarum sub Septentrionibus natæ alteræque, a generis ejusdem genitis educatisque, in regionibus meridianis, haud modicis diversitatibus differunt. Color siquidem etiam ipse corporum diserepat; in Borealibus fere candidus, in Australibus ater. Sed animorum in hominibus majoris momenti discrimen est; Scolidotum & vix rarione utentium in Septentrionalibus, apud quos frustra requiras Logicas Physicasve disciplinas, scientiam aut prudentiam, cum ne ratio quidem parandi necessarii victus aut convenientis cultus, non artes, non opificia, non cætera, quibus homines a belluis differunt, in iis reperiantur. Vividi e contrario acresqua, projecti ad contemptum periculorum cupidique præliorum Boreales sunt, tum irritabiles, & si quis lacessierit fanatico ruentes impetu in cædes mortuas; Martiale prorsus genus & cruente pugnax. quorum cuncta in Australibus contraria, solertibus, mansuetis, eximie callidis, politicæ rationi consulris, industriis ad artes, rationalis disciplinæ capacibus, fœcundis consiliorum, & in omni occasione quid optimum factu sit momento videntibus: vicissim ad labores pigris, ad pugnas mollibus, otio gaudentibus, egere ferlando, quam satagendo abundare malentibus. Cujus tantæ discrepantiæ si quis Soli causam imputaverit, haud a vero ni fallor aberrabit, quia enim eius radii Arctoos & exiguo tempore & rarq & oblique illuminant, non eam cerebris humanis vitalis caloris mensuram afflant, quæ ad expediendas operationes mentium, sensusque communis acrimoniam requireretur. Frigus porro illius cæli naturale solaris teporis admixtione ltherum, addensat duratque cutem corporum, crassitiemque & soliditatem inducit membris. Sub meridiano contra circulo, aut in accedentibus ad illum terris, frequentius imminens constantiusque immorans ac superne incoquens subjecta vapor ardentis Solis eliquat corpora, & ad omnem motuum alacritatem, audaciamque certaminum fluxos languidosque artus efficit. Affici, autem alterarique animos consensu quodam, qualitatibus & temperamento corporum, naturalis tradit ratio, experientia fane suffragante. His de causis & olim Æthiopes valde gaudebant, affluente ad ipsos copia mancipiorum Scythici generis, quippe quorum opera cum ad omne laboriosum ministerium, tum ad contentiones impetusque præliorum in usu necessariæ tuendis finibus militiæ percommode uterentur, quo minus mirum imperitantem jam ipsis hominem ortu & natalibus exterum cum proprio, cum populi cui præerat genio, suæ gentis consortium consuetudinemque affectasse, utilitati utique, qua egebat, manu non aliunde ipsi quam ex empta evocataqua inde juventute suggerenda. *pag. 118.* quia vero Scythas ad se tuto deportare nisi missis ad Euxinum navibus nequibat cujus maris fauces cum haud dubie forent in potestate imperatoris illius Constantinopolitanæ Civitatis, facile videbat prudens Barbarus, nequaquam sibi, quod optabat, aliter quam gratia & beneficio Imperantis illic posse contingere. quare isto ut placato benevoloque uteretur, multis legationum & missorum cum illis munerum conabatur officiis assequi. Nec votis excidit. Annuto quippe annuente libere commeabant in Euxinum missi cum auro multo ab Æthiopum Principe, qui Scytharum adolescentulorum maximum magna pecunia coemptum numerum ipsi perducerent, quod sæpe factitatum novimus, ex quo blanditiis donorum delinitus Imperator, eam aperiri & tuto frequentari permisit viam.

Edit. Rom. pag. 117.

A ὑμίσυν ζώων ἀλόγων πρὸς ἄμουσα ζῶα ἀγροικίας ἄκρου τιτώμενος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀνθρώπους ἀνθρώπων. βορείοις δὲ τὰ ζῶα λευκαίνεται, νοτίοις δὲ μιμελαίνεται. Ἀνθρωποι δὲ ἐν μὲν βορείοις ἀσυνέτοι ἄλογοι καὶ μάλις λογικοὶ κεκραμένοις, ἐν οἷς ἡ λογικὴ ἐπιστήμη, ἡ μαθήματα φυσικὰ, ἡ γνῶσις, ἡ φρόνησις, ἃ περὶ τὸν βίον οἰκονομίαν, καὶ πηχῶν ἐργασίαν, καὶ τἄλλα οἷς τῷ ἀλόγων ἀνθρωποι διαφέρονται. ὁρμὰς μέντοι παραβόλους, καὶ πρὸς μάχην ἑτοίμους ἔχοντες, καὶ ἀπονίμους ὁρμίσοντας ἐν τοῖς ἐπορύοις, παραβαλόντι καὶ βαρχαδὸν ἔχοντες ἐπ' ἀλλήλους, καὶ μὴ ἄρσει ἀποδοῦντες. ἐν δὲ νοτίοις τἀναντίον ἄπαν. ἐκεῖνοι δὲ ἄφυκτοι

B μὲν ἄλλως, καὶ ἄγαν σωματοὶ, καὶ ἄρτιοι τὰ εἰς πολιτείαν, καὶ τέχνας, καὶ λογικὰ μαθήματα, καὶ βιωλάτερ' ἐαυτῶν· καὶ δὴ, τὰ εἰς ὁρμὰς, καὶ μαλακοὶ πρὸς μάχας, καὶ ἀφραγμοσύνῃ μᾶλλον συζῶντες, ὀλίγα ἔχειν, ἃ πολλὰ πολυπραγμοσύνῃς αἱρεῖσθαι. τὰ πάντα δὲ, τὸν ἄλλον αἰτιάσαι τ' ἂν τῆς φυσικοδομίας, τῇ μὲν ὁμιλεῖν ὀλίγα καὶ πρὸς ὀλίγον ἃ μετρίως διρμαίνοντα τὸν ἰγκέφαλον, ὅθεν καὶ ἡ ἀφρόνα προσγίνεσθαι πέφυκε. τὸ θέρμα δὲ συμπιλοῦντα ἀπεργαζόμενον τὰς μήνιγγας τῶν φρένων. Ἐπὶ δὲ θάτερα τῶν μερῶν, τῇ ἐναντίᾳ ἐμελεῖν. διρμαίνοντα μὲν, εἰς ἀφρόνα, ἄκλητον δ' εἰς ἀνδρεῖα ἀπεργαζόμενον τὸν ὅλον μέ-

C λανα τῷ σωμάτων. συμπαγῆναι δὲ καὶ τὰς σάρκας, ὁ φυσικὸς λόγος δίδωσι. διὰ ταῦτα καὶ πρόσπορα μὲν, πολλῶ ἐτέρων τὰ σκυθικὸν Λιβύων. καὶ δουλεῖαι μὲν ἀνέμφυτοι, ἄλλως δὲ στρατιῶται ὑπὲρ αὐτῶν χώμενοι. Τὰ δὲ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἀρχὸν κατασκάπτοντες Σκύθαι, τὸ σκυθικὸν ἀνεζήτητον, ὡς στρατώμενοι σφίσιν ἐκεῖθεν συχνοτάτην, ὑπερ καὶ ἄλλως καὶ αὐτὸς ὠνημένοις μεταπομίζων, οἱ μὲν διὰ τοῦ στενοῦ τοῦ Εὐξείνου προσβάλλοι θαλάσσης, πόνον δὲ ποιεῖν μὴ ἀξιοῦντας τὸν Βασιλέα, ἀμήχανον. Διὸ καὶ πολλῶς ἐνῆρεν τῶν ἀποστολῶν, ἐφ' ᾧ τὰς ἐκεῖθεν ἀβασανίστους τῆς

D ἀρχῆς Εὐξείνῳ προσβάλλειν, καὶ τοὺς ἐν αὐταῖς πολλὰ διδόντας μείρακας σκυθικῆς ἐξαιρεῖσθαι, καὶ πρὸς τὰ ἴδια ἀνακόμιστας φέρειν, ὁ δὲ καὶ πολλάκις γνοὺς ἐγνωκὼς. ἐκεῖθεν μὲν τῷ χαρισμάτων πρὸς Βασιλέα διαπεμπομένων, ξενικῶν δ' ἀνοιγομένης σφίσι τῆς πρὸς ἐκεῖνον κελεύθου.

CAPUT IV.

De Camelopardali, quale animal ſit.

Ἐν δὲ τοῖς χαρίσμασιν ἦν καὶ Καμηλοπάρδαλις, ζῶον θαυμάσιον καὶ ἀσύνηθες. περὶ οὗ ὀλίγα βούλομαι λέγειν, τοῖς μὲν ἰδοῦσιν, ὑπόμνησιν, τοῖς δὲ μὴ δι' ἀκοὴν θαυμάσιος, διδασκαλίαν. σῶμα τύπῳ μίσγειν καὶ ὄνος, ὃς Κάνθωνας ὀνομάζουσι. δέρμα καὶ Παρδάλεως, λευκὸν, καὶ πυρρὰς φολίσι κατάστικτον· δίοις σώματος καὶ τοῖς Καμήλοις, ἐξ ὀπισθίων βαθέων εἰς ὤμους ἀναφορὰς. τὸ ἐμπροσθίων ποδῶν ὑπερκειμένων ἀνισάκρως τοῖς ὀπισθεν. τράχηλος καὶ γένυς ἐπὶ μῆκιστον ἐκτεινόμενος· ἐς ἃς κεφαλὴν ἀναγόμενος, ὡς ἀγάλματος τὸ ζῶον ἐγκαθίζειν. Κεφαλὴ δὲ βαθεῖα, καὶ καμηλοειδὴς τῷ χάσματι, λευκὸν τὸν κόλπον, καὶ ἀπὸ τραχήλου ἐπὶ ῥάχιν πάσης καὶ ἴσης ὥρας μετρίας, γραμμὴν ἐπὶ εὐθείας μέλαιναν, ἰθυωτάτην διεκπίπτουσαν. πόδες λεπτοὶ καὶ ἐλάφου καὶ δίχηλοι τοῖς ὄνυξι. ἦθος δ' ἄλλως, ὡς τὸ παιγνιῶδες ἀγόμενον ἐκ ῥᾳστώνης, καὶ πανδήμιον ἐς ὅσα θέλοις ὁρμᾶν, πανηγύρεσιν, καὶ ἄρτῳ καὶ ἀρτοκόποις ἡμερούμενον. τὸ δ' ἦθος χαρίεντος· καὶ δ' ἄμυνα τέρψ, ἀφ' οὗ τὸ λυπεῖν, τῇ μηχανῇ δὲ μέρει καὶ τῶν φιλοτιμεῖσθαι τοῖς ζώοις ἡ φύσις, ὡς εἴ τις ἐπιτίθεσθαι προσαμυνεῖσθαι, οὐχ ὅπλῳ κατὰ τοὺς ἵππους, ἀλλ' ὀδοῦσι καὶ βοῦς. ὧν δὲ δὴ κέρασιν ἔχρηται. καὶ ὀδοῦσι κατὰ τοὺς κάφους, καὶ ὄνυξι κατὰ τοὺς γαλεᾶς, μόνοις δὲ τοῖς ὀδοῦσιν οἴμαι δεῖ δηγμάτων μετρίων, ὅσον καὶ ἀποσοβεῖν τὸ λοιδορεῖν μὴ βλάπτειν. ὁ δὲ γάρ τις ἐὸς τοῖς ὀδοῦσιν ἐπιθρέπτεται κατ' ἐκεῖνα, ἃ δὴ τοῖς τοιούτοις ἡ φύσις ὁπλίζει. Τοῦτο ὡς ἔστι τέρας ἐνεῦθεν ἐρῶ Βασιλέα ἤκουσιδὼν, ἐκέκτητο δίαιταν δὲ γρυφῆς τοῖς ἀνοῖσι δὲ ἀγαθὰς ἐλαύνων. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τῇ κρατοῦντι πεφάσκεται, δοκίσει τῷ συνιέναι τοῖς ἀμτίροις. ἐ ὅσον μὲν ἐς ὑφιλίαν ἀνυτὸν, καὶ δὴ τὸ πραγμαγδόμενον. ἄλλως δὲ καὶ ἐς μέγιστον ἐλυμαίνατο.

A Æterum in donis hac de cauſa miſſis Camelopardalis fuit, animal rarum & mirabile, de quo pluſcula hic ſubjicere decrevi, ut qui viderunt, recordentur; qui non viderunt, diſcant. Moles ei corporis non magna, qualis ferme magnorum Aſinorum, quos Canthones vocamus. Pelle obducitur Pardalibus ſimili, rubris in albo ſparſim eo nomine maculis, magnitudinis ac figuræ ſquammarum. Forma corporis Camelos imitatur, a tergo & femore ad armos ſarſam eminens, anterioribus cruribus longitudine non modice ſuperantibus poſteriora. Collum ut in Gruibus longiſſime protenſum alte in verticem aſſurgit faſtidioſe circumquaque deſpectantem quodam quaſi ſupercilio ferinæ ſuperbiæ. Caput exiguum a Camelis figura non diſcrepans.
B Venter albus, a capite per dorſi ſpinam, uſque ad caudam, quæ modica eſt, linea nigra velut ad normam rectiſſime producta ſignatur. Pedes tenues in ſimilitudinem cervinorum, fiſſis & ipſi unguibus. Ipſum alloqui animal manſuetum ac cicur, ut etiam ludendum ſe pueris præbeat, & naſo tractum non invitum ſequatur quocumque duxeris. Herba veſcitur: ſed & panem & hordeum non minus quam oves libenter guſtat. Indoles tractabilis, nec iracunda. Si quid offendat (nam ferme animantibus natura quibus injurias propulſent arma non negavit) ſi quid, inquam, infeſtum ingruerit, non id calce ut equi, non ut boves cornu, quo caret, non dente ſanguinario & terribili, ut apri, non unguibus ut feles, ſed ſolis, puto, non acutis dentibus ulciſcitur per morſus non rabioſos, ſed moderatos,
C ut intelligas nolle ipſum aliis nocere, ſatis habens ab ſeſe quomodocumque propulſare noxam. Neque vis ulla veneni dentibus ſubeſt in perniciem morſu propagandæ, ut in multis animantibus quibus dentes natura pro armis dedit. Tale peregrinæ formæ animal ex Æthiopia ad Imperatorem miſſum, ſpectaculum diu quotidianum & jucundum Byzantinis præbuit, per fora & plateas ductum. quæ Imperator oſtentabat eo conſilio, ut Populus delectatus fructu iſto longinqui commercii, pacem & ſocietatem initam cum Æthiope ut noſtris rebus utilem, probaret. Et erat in ea forte conducibile quidpiam, ſi quis in præſentis uſu tranquillitatis acquieſceret: Sed qui longe conſulet in poſterum, magnam ſummæ rerum & nomini Chriſtiano parari perniciem, iſta in barbaros indulgentia ſentiret. *Edit. Ro. pag. 119.*

CAPUT V.

Ut auctî Viribus Æthiopes in Syria rem geſſerint: & de Noga.

Τοῖς δὲ συνηχθεῖσι μυριάσι τῆς βορείας θεοῦ μεφαλείσιν, πλῆθος ἐκ καιρῶν συγκρατησάντων, ὠξημένοις τε ἀφ' Αἰθιοπικῆς ὁρμῆς, ἐ ὑπὸ τὰ ἐκκαίδεκα ἐτῶν. ὡς πολλοὺς τῆς ἐφ' ἁπαλῆ θαῤῥοῦντας, ὑπηρεσίας ἐφορίων πολίμους, καὶ τῇ χειρωθῆναι ἀνδρίζεσθαι. τῆς δὲ Ἰταλῶν τῶν τῆς Συρίας ἁπάσης παραλίων κατεχόντων, καὶ Φοινίκης ἀρχόντων, καὶ ἀντιοχείας τὸ κράτος ἐχόντων, ἥμε-

D Experientia certe docuit auctos & corroboratos Æthiopas iſto libere conceſſo commeatu puerorum e borealibus tractibus, qui deinde in cluo mitiori affluente victus copia, in acres bellatores adoleſcerent, formidabiles evaſiſſe, conſcriptis exercitibus invictis; nec jam virium conſcios ſuarum ſeſe intra cancellos olim fixos tenuiſſe: aut ſecura poſſeſſione propriorum contentos domi acquieviſſe: verum auſos erumpere, ac ſæpe bella ſiniſtima inferre: ſicque magno rei Chriſtianæ damno famam ſibi paraſſe bellicæ virtutis. Italis enim

oram Syriæ maritimam universam obtinenbus, imperantibus etiam Phœniciæ, & ipsi Urbium olim Principi Antiochiæ dominantibus, & eductis inde validis copiis prospere subinde certare solitis de possessione locorum Palæstinæ, antiqua sanctitatis fama merito inclytorum: quod in iis versatus, passus, & mira operatas fuerit Deus factus homo: illi, de quibus agimus, Æthiopes freti exercitibus ex juventute, ut diximus, Scythica conflatis, erumpentes e suis latebris illas regiones universas latrociniorum & prædarum campum habuerunt, ferentes illic agentesque cuncta, & tamquam de Mysis, quod dici solet, impune spolia raptantes. Donec paulatim (Italis abhorrentibus a fœdere cum ipsis icendo, utpote venerandæ Crucis notissimis & implacabilibus hostibus) quoad, inquam, paulatim post ejectos Christianos e maximis Urbibus, ipsas solo æquarunt; & nunc jacet quidem illustris illa Antiochia, jacet & Apamea. Destructa est Tyrus & Berytus. Sidon quoque similia patitur. Alia ea parte luget Laodicea. Tripolis & Ptolomais, Magnæ Italorum Urbes, ac si numquam fuissent, reputantur. Pulcherrima etiam Damascus, terminus olim Romanæ ad Orientem ditionis, eversa funditus est. Et omnino præter vectigales Armeniis regiones, nihil ibi subsistit. Numerosissima vero Provincias illas opimas incolentium multitudo, per omnes dispersa terras in miserrimo gemit exilio; præter eos qui aut bello eccidederunt aut tyrannicis tormentis Christianæ causa fidei, quod eam abnegare jussi renuerent, consumpti sunt. En quid Christiana Respublica profecerit ex auctis Æthiopum viribus, imprudentia, vel potius malitia nostra, consiliisque ambitiosis, & privatas utilitates bene quantovis emptas dispendio arbitratis cupiditatibus! Tocharorum vero in clades Christianorum ferociam adhuc quidem utcumque coercemus, non armorum utique metu aut viribus nostris, quibus quam parum fidamus ipsi norunt; sed precario emendicata gratia illorum, sive, ut vero vocabulo rem ut est eaprimamus, servilibus obsequiis, affinitatibus illos honorantes, & ditantes donis ereberrime missitatis; quam in rem optima & pretiosissima nostrorum impendimus. Huc pertinet, quod aliquanto post hæc tempora fœdus iniit Imperator cum Tocharis Occiduis, ea prius ignotis prodere se ac proferre in lucem incipientibus, & quæ nostris finibus a Septentrione objacent vi maxima occupantibus. Quorum Principi *Nega* dicto Imperator aliam suam filiam, & ipsam ex pellice genitam, dedit uxorem, Euphrosynem nomine. unde contigit ipsos ultro a nobis amicitiæ nomine condonata auferre, quæ ancipiti & laborioso bello vix umquam acquirere potuissent.

Edit. Rom. pag. 120.

A φισθυπωλίων δ' ἐξ ὑπερῴας ἰσχύος, καὶ τῶν τῆς Παλαιστίνης τόπων ὡς ἀγιότητος δόξαν ἐχόντων, καὶ μάλα εἰκότως, διὰ τὰς ἐκεῖσε τοῦ Σωτῆρος καταβάσεις, καὶ τὰ πάθη, καὶ τὰς οἰκονομίας τεραστιακὰ, αὐτοῦ γε θαρσήσαντος ταῖς ἐκ τῆς Σκυθῶν συγκράσεως δυνάμεσι, ἐξελθόντες, πᾶσαν ἐκείνην χώραν, Μυσῶν τὸ λεγόμενον λείαν ἐποίουν. ἕως ὑπ' ὀλίγον (ὡς δὲ καὶ τοῖς Ἰταλοῖς φῶς αὐτὸς ἀνέδυσε καὶ χθὲς γε ὄντας καὶ λεγομένους τῷ τιμίῳ Σταυρῷ) καὶ αὐτοὶ δὴ τῆς μεγίστων πόλεων ἐξώσαντες, ἀπὸ τῶν ἑδῶν καθεῖλον. καὶ νῦν κεῖται μὲν ἡ περιφανὴς Ἀντιόχεια, κεῖται δὲ Ἀπάμεια, καθῄρηται τε Τύρος καὶ Βηρυτὸς, καὶ Σιδὼν παθήματα πάσχει. ἐπιρρώσει δὲ θρῆνον Λαοδίκεια, Τριπολίς τε, καὶ Πτολεμαὶς, τὰ μεγάλα τῆς Ἰταλῶν ἄστεα, ὡς οὐδ' ἂν ὄντα λογίζονται. καὶ δὴ Δαμασκὸς ἡ καλλίστη, τὸ πέρας τῆς Ῥωμαΐδος ὅρια ἀφ' ἑῴας, ἠφάνισαι παντελῶς. καὶ ὅλως πλὴν τῆς εἰς Ἀρμενίους τελουμένων, οὐδὲν ὄνε σωίζεται· ὁ δὲ πάμπλεθὴς ἐκείνων λαὸς πανταχῇ γῆς διεσπάρη ἀνὰ τῆς πιστότητος, τῆς μὲν πολέμῳ τόμῳ, τῆς δὲ ἄλλως νόμῳ μαρτυρίαν, μὴ καταδεχομένων ἀρνεῖσθαι. Καὶ ταῦτα μὲν Αἰθιόπων τὸ χριστιανικὸν ἀπώλεσαν, ταῖς ἡμετέραις ἀβουλίαις, καὶ κακονοίαις, καὶ αὐτονόμοις ὁρμαῖς καὶ ὀρέξεσι. Τοχάρων δὲ τὰ θράσος καὶ ἵνα

B ἀνέχομεν, οὐ δυνάμεσιν ὑμῖν ἐσμὲν θαρσαλέοι, ἀλλὰ φιλτάτοις, εἴτ' οὖν δουλικαῖς ὑπηλδόσι, κἀν ποσὶν τοῖς καὶ δωροφορήσασι συχνάκις τὰ κάλλιστά τε καὶ μέγιστα, ὡς καὶ δώπορον ἄλλο μὴ πᾶσι. καὶ χρόσους ὑπέρας σωίσει πρὸς τοὺς δυτικοὺς Τοχάρους ἐκποδὼν ἀφανῶς ἐπισάσας καὶ τὰ βόρεια ἀσπαχόπας μεθ' ὅτι πλείστου δυνάμεως, συναλλαγμα τοῦ ἄρχοντι τῶν Νεγᾶ, ἐκδόσης τὴν Βασιλέως ἐπίκουρον παῖδά οἱ ἐκ σκετίων σπερμάτων γεγεννημένην, Εὐφροσύνην ὄνομα, ἐξ ὧν συνέβαινε μὴ φιλίας ἐκείνους ἔχειν, ἃ δὲ προσαλαπαρῶσιν πολέμῳ, μόλις ἂν ἐκτῶντο.

C

CAPUT VI.

Ut tres Reginæ traditæ Viris, & quibus fuerint.

POst hæc decrevit Imperator amovere a se tres Reginas Pueri Joannis sorores germanas, quæ videri poterant partem aliquam juris ad Imperium a Patre trahere. quare cavendum etiam æque etiam potavit, ne iis Romani conjuges darentur; ne qua inde cuiquam offerri rerum novatum moliendarum posset occasio & otiri perturbatio sibi familiæque suæ periculosa. Igitur unam quidem ipsarum Nobili Latino *Majo de Belcurto* nuncupato, qui ea Moreo, unde ortus erat, Constantinopolim advenerat, matrimonio conjunxit: alteram Latino item Megistani, quem sui perhonorifico apud ipsos vocabulo *Centum* appellabant, nomine *Vintimilla*, qui tunc famam secutus, ex Urbe Genua ad Imperatoris comita-

D Τῷ μὲν οὖν Βασιλεῖ μὴ ταῦτα δόγματος ἀπαλλαγῆναι τῆς Βασιλίδων τῆς καὶ αὐτοαδέλφων τοῦ παιδὸς Ἰωάννου, δίκαιόν ἐχειν τὸ πᾶν, τὸ μέρος Βασιλείας ἀλόχους ἀπὸ πατρός. καὶ διὰ τοῦτο, βαθύνει σκοπῶν ἑαυτὸς, Ῥωμαίοις αὐτὰς οὐ συνήρμοστο. τὴν μὲν δὴ τῆς ἀπὸ τοῦ Μορέως ἐγγενῆ Λατίνῳ Μαΐῳ Διβιλιαύρῳ λεγομένῳ συνῆγε εἰς λέχος ἐντεῦθεν ἐκδημήσαντι. τὴν δὲ Μεγίστρου Λατίνῳ μεγιστᾶνι, ὃν ἀπ' ἐκείνου φασὶν συμβύσσης Κόντον, ὄνομα Βιντιμίλια, ἀπὸ Γενούας τότε προσιλθόντι κατὰ φήμην τοῦ Βασιλέως, εἰς γάμον ἐκδοὺς, καὶ δώρεις τὰ εἰκότα

φιλοφρονεσάμβος, ἀποπέμπει συναμ ἑαυτῇ συ-
ζύγῳ. τὼ δὲ τρίτῳ Βυλγάρῳ τῷ Σφεντιθλά-
βῳ τῷ Μυσίας τῷ τῶ αἵμων Ορεινῶν ἄρχον-
τι δίδωσι. ἐ ὅπως ἐκείνων ἀπαλλαγὼς τῆ
φροντίδων τῆ ἐπὶ ταύταις ῥᾳδίας, ἑτέρας
πράξεσιν ἐπιβάλλεται.

A rum accesserat, uxorem dedit, & donis eum magnificis honoratum in Patriam cum nova remisit conjuge. Tertiam collocavit Bulgaro Sphentisthlabo Montanæ circa Hæmum regionis in Mysia Principi. sicque his Imperatorii generis mulieribus procul amandatis, solutus ea parte curarum, aliis pro arbitrio gerendis jam securiorem applicuit animum.

CAPUT VII.

De Domina Anna Alamana.

ΦΘάνει μὲν οὖν τῇ πρὸς Αλαμάνου Λογγι-
βὼ συνοικοῦσα ἐ ὀλίγον ἐκρυὸ ἦ Λασκα-
ρεως πατὴρ Ιωάννης ἐς ἐχάτῳ γάρε, Φαρδε-
είχε τῶ τῆς Σικελίας ἄρχοντος παῖδα, τοῦ
Μαρρὸ δ' ἀδελφὼ, ὣ δὴ ἐ ἐα φιλοσβίας
ἐλθοῦσα ταυτώσας ὁ βαλωθὴς Βασιλεὺς Ιω-
άννης, Λύγαρα δεικνὺς σύνοικον ἔχει ἐ ἴσιρ-
γε· τῇ γοῦν πρὸς αὐτὼ ἔρατι ὁ Βασιλεὺς
Μιχαὴλ ἀλὲς, ἐν ἀσφαλεῖ μὲν ἔιχεν, ἐρ'
ᾧ πάχα μὰ ἀποδράσει πρὸς τὴς οἰκείους. ὅ-
μως δ' ἑαυτῇ φρονοῦν τῶν ἐπιτηδείων βασιλι-
κῶς, πάντα τρόπον ἐπείρα τῆς σωφροσύνης
παρεγκρίδαι. ὡς δ' ἀκ ἔπειθε πολλὰ φάσ-
κων τῇ δεξόμενος· μὰ δὴ ὃ ἂν καλὸν εἶναι
τὸ ὠφελεῖς Βασιλέως ἀνόσιον δάμαρτα ἄπο
μεγίστω τῇ φοβεῖσθ, ἐν ὑσέρῳ τὸ λῆρος αἰσχῦ-
νας ἐ τῆ δύλῳ, οἱ ἐ Βασιλέων, παλαιώτη-
θας μεγίστω ἄσω ἐ ἐκ μεγίστων· ἄλλότε
τα τρόπον ὕγκα θεραπθεὶν τὸν τυραννίδα μα-
νικὸν ἔρατα. ἐ δὲ αὐτῇ μὲν ὑπῆχεν ἑαυτῇ συ-
νοικίζειν οἷς γάμον ἀφίκτα ἦ ἑαυτῇ, πλὴν ἐ-
πὶ δεινοῖς ἐλόγοις φοφάσκειν, ὡς ἐ φοκῦ-
τουσι ἐπὶ πολλῶν, καλὼ μὲν εἶναι τὼ Θεοδώ-
ρου, ἅπω ὃ ὠνομάζετο ὁ Λύγαρα, ἐ γέ-
νους ἀξία τύτῳ βασιλικῆ, ἐ μαδὲν ἔχειν ἐ-
παιτιᾶθαι, ἢ γένος, ἃ σωφροσύνης τρόπων
παραβιβασμένων, ἢ τῶ μὴ φιλανδρον εἶναι,
ἐ οἱ ἀξίαν συμβασιλεύειν. ἀλλ' ἀναγκαῖον εἶ-
ναι πάντως ἀφυλακτότερον, ἐ φοβεῖσθ τὸν ἐχ-
θρὸς ἔχειν ἐπὶ τῆς πόλεως ὄντας. ὃς πολὺς
μὲν ὁ ζῆλος, ἀναγκαῖος δ' ὁ κίνδυνος, ἃ ὁ-
λίγων ἐπισφρῆν ἐχόντων. ἐ παῦ Ιταλῶν τῇ
ἐχόντων φοτρον, παρακινησομένων ἐ ἅλλως
ὡς μιῶσι, ὅτι ἔχοντες ἀφρίδωτον. ἐ τὸν πα-
ρακινδύνους, ζῆλος ἀνάπθαι φοβερὸν σῴζεσ-
θαι, αὐτὸς δ' ἀκπαῖν ἑρμαῖς τοιαύταις μὴ
ἔχειν. ὅτε ὃ ταυτὶ τοιαύτας εἶναι φρίξικεινας
ἀπέχειν, ἀπ μιῶδίνες τ' εἶναι ἐρατώμασι πο-
λεμίοις ἀαπ' γᾶν. τὸς δὲ Βυλγάρους, ἐ αὖ-
τὸς ἐπρωθεν ἀπειλοῦν εἰσβάλλειν διὰ Θρᾴας,
ἐ μᾶλλον τῆς τῇ τῇ Βυλγάρων ἄρχοντι Κων-
σταντίνῳ συνοικούσης Εἰρλώνης, μὰ ἀρμεῖν ἐ-
σης τὸν σύζυγον τῇ πρὸς τὸν βασιλέωτα ἀ-
πεχθθίᾳ. κύαλῳ γοῦν τῇ ἐχθρῶν παραπεμ-
μένων, χρῆναι φυλάσσθαι τὰς ἐπιδόσεις εἰς
ὅσον δυατὸν, ἰδίως δὲ δεδίναι ἐ τὰς τῆς βα-
σιλίδος Αννης οἰκείους, ὡς ἐπίμως διὰ

B ANte omnia memorandum est quid de Anna Alamana tentaverit. Fucrat hæc eatenus tempore conjux Joannis Augusti patris Theodori Lascaris, ab eo ducta in extremo senio, Friderici Siciliæ Regis filia, Manfredi soror, quam a Legatis ad eam accersendam missis deductam, & solemni coronationis ritu Augustam declaratam, memoratus Imperator Joannes uxorem, eamque percaram, habuerat. Hujus amore captus Imperator Michael custodivit cam diligenter ne rediret ad suos, magnifice tamen ipsi ac regie quæ opus ipsi erant ad victum cultumque suppeditans; at nullam non interim admovens machinam ad ejus, si qua ratione posset, pudicitiam expugnandam. in quo frustra fuit, artes ejus omnes insidiosasque blanditias matrona repellente; C quippe quæ sapienter reputaret quam probrosum foret, se tali ortam domo, vita in summa dignitate per inoffensum hactenus famam transacta, viduam maximi & potentissimi Imperatoris, contaminare lectum ejus, & augustale decus cum illustri memoria tanti conjugis fœdissimo pellicatu prostituere, subjiciendo sese turpi libidini servi olim ejus ac subditi, licet hodie ad Imperium evecti. Cujus honestissimi certa propositi cum tamen prudenter vereretur, quorsum amor impotens desperati successus furiis incensus in tyrannica licentia posset erumpere, optimum factu putavit hanc deliniendæ flagrantis cupiditatis inire rationem. Dixit Imperatori: haudquaquam se abhorrere ab ejus conjugio, si quis modus reperiretur cjus D legitime, sancteque committendi, quare videret ecquid eo quo nunc esset implicatus matrimonio sese rite posset exolvere. Tali nexu libero se, ut honeste, ita non illibenter postea nupturam. Arrexit aures ad ea Michael, & exacturam oblatæ spe animum cupide advertit ad comminiscendas, & quibus opus erat artificiose insinuandas speciosas causas repudiandæ, quam habebat in contubernio, conjugis. Ajebat haud se ire inficias talem esse Theodoram (id erat Augustæ nomen) in qua nihil ad regii generis claritatem, ad pudicitiæ decus, ad morum sanctitatem, aut caritatem in virum posset requirere, quo minus dignissimam fateretur, quæ secum imperaret. Considerandum tamen esse necessitatem gravem, imminenti nunc rebus Romanis atroci periculo imposE tam, solicite præcavendi Latinorum iras, erepta nuper Constantinopoli furentium. Opibus ipsos & numero valere; causa quoque irritari communiter plausibili; pulsos ea possessione diuturna & multis spoliatos, quæ propria dudum carissimaque habuerant. Concitatum audiri totum Italorum nomen, & armari, conspirante sententia potentiaque ferocissimarum gentium, potentissimam elassem, cui vix habeat Romanum, quo nunc statu est, Imperium quid satis validum oppo-

Edit. Rom. pag. 12.
pag. 122.

nat. Neque maritimo apparatu haud dubie impares, terreſtribus ſaltem copiis fidere poſſumus; quibus ſatis negotii faceſſent exurgentes e Bulgaris motus. unde Conſtantinum Principem aſſidue in nos ſtimulatum ardentiſſimis inſtigationibus Irenes conjugis nobis perinfenſæ, minari audimus irruptionem in Terras noſtras per Thraciam. In tanta multitudine & rabie coorientium in nos, ex omni circum parte ferociſſimorum hoſtium, quis non videt conſulturum utique circumventæ undique Reipublicæ, qui dederit operam numero eorum minuendo, quibuſdam aut ad noſtram ſocietatem attrahendis, aut a communi certe aliorum conſpiratione abducendis? Jam illud ſatis conſtat; io primis Latinorum, ditione ac vi bellica, Imperatricis Annæ cognatos numerari: Porro iſtos communione nominis ac generis ſatis per ſe pronos in partes hoſtium noſtrorum, propriæ io nos ſævius commovebunt cauſæ, repetendæ, reducendæque domum conſanguineæ Matronæ, quaſi detentæ a nobis indigna cuſtodia; niſi mature præcavemus, & ex ipſa mali cauſa remedium quærimus, tempeſtiva ſi unquam affinitate contrahenda, qua propinquorum Dominæ Annæ non ſolum exarmentur iræ, ſublatis incentivis odiorum, ſed etiam amores auxiliaque concilientur, tamquam utique propinquis, & neceſſitudine connubii cum ſorore Manfredi, filiaque Friderici, jam quaſi domeſticis ipſorum. Talia verſare animo, ac ſophiſticis honeſtare conari rationibus Imperatorem (prout adigebat illum exurens intime væſanus amor, irrideri ſeſe a Domina Anna, & vana objecta imagine numquam ſucceſſuri conjugii deludi non ſentientem) audiens Auguſta Theodora graviter, ut erat conſentaneum, tulit. quam enim intolerandum contumeliæ genus ſore: ſe legitimam Conjugem, quæ, Viro Imperatori tres Mares peperiſſet, primum Manuelem ſaro præreptum, alterum Andronicum ſuperſtitem, regie a Patre educatum, tertium ea quo Conſtantinopolim migraverant, ibi natum in Purpura, Conſtantinum, inde Porphyrogenitum cognominatum, poſt tanta merita nullius compertam culpæ repudiari, exauctorari, Viro, Imperio, honore omni privatam abjici, & æmulam in locum ſuum intruſam cerne-
Edit. Pariſ. pag. 123. re. Hoc metu anxia mittit ad Patriarcham qui eum ſuo nomine ſuppliciter rogarent, ut tam atrocem a ſe injuriam arceret, dignareturque pro ſua auctoritate deterrere Imperatorem, ne tam proterve uxores pro libito commutando, divinis Legibus illudere auderet. Miratus plurimum hoc audiens Patriarcha eſt cogitari attentarique res tales ab Imperatore, palam inconceſſis inhiante; nec verente per conculcatas leges in cupiditatum obſequium ruere; quantæ illum nequitiæ capacem non ante credidiſſet. quare haud molliter caſtigandam tatus erumpentem in tam inverecundos auſus infandam, graviſſime illum qua exprobrando, qua objurgando increpuit; minis etiam intentatis iræ divinæ: ſimul allegatos in obtentum proteryæ laſciviæ prætextus, ut telas aranearum amovit diffla vitque, ſapienter monens: formidare vim hominum, & Dei numeo ac vigilem in ſcelera vindictam audaci licentia ſpernere, non niſi ejus eſſe qui de vere terribilibus peſſime judicet; hinc quidem ſtulte trepidus, inde præpoſtere ſecurus. quæcumque ſibi demum terrorum ſpectra prave formidoloſi confingant, divinas vereri Leges veram demum ſecuritatem eſſe. deſineret igitur vana comminiſci & trepidationem inanem juſto & ſancto Dei metu comprimeret. Hæc & his conſentanea, gravitate tali perſona digna, monentem Patriarcham, clareque inſuper minantem ſeſe illum, ſi porro cogitata promoveret, e Chriſti corpore, velut membrum putridum, & curationem reſpuens, abſciſſurum, reveritus Imperator, aut potius confuſus deprehenſa turpis voti conſcientia; eventumque deſperans cepti, facultare (quod ſero ſentiebat) & viribus ſuperioris: inſuper metuens, oe veteres Patriarchæ in ſe offenſiones ob amotum ab Imperii Collegio Joannem reſtri-

A πάντων κρείσσονες τῆς ἄλλως συνεξορμήσοντας εἴ δέ τι προμηθέσταιμεν κρεῖττον καιρὸν ἔχοντες μὴ μόνον ἐχθρὰς ἐκείνης, ἀλλὰ καὶ φίλης γένεσθαι, αἰδημόνης τὸ κῆδος, ἢ κατ' ἀγχιστείαν εἰ συνοικίσομεν ἑαυτῆς τῷ ἐκείνου, εἰκείας πρὸς ὑμᾶς ἔχοντας. Ταῦτα τῷ Βασιλίσσῃ βαλλομένῃ, ἢ σοφιστικῶς λέγοντος, ἔπειθε δὲ ὁ ἑκαίων ἔρως, ἢ μᾶλλον παρὰ τῆς Δαυϊτικῆς Ἄννης πεπρισσευμένος, ἡ Βασιλὶς Θεοδώρα πυθομένη, χαλεπῶς εἶχεν ἐκείνῃ, εἰ Δέσποινα ἐγγεμένη ὅσα ἢ γνησία γυνὴ, ὑπ' ἀνδρὸς τὸ τῆ βασιλεῖ τεκοῦσα παῖδας. ἢ πρῶτον μὲν ἀποχόμενον ἄλλου, τὸν Μανουὴλ, εἶτα ἢ τὸν πρεσβύτατον Ἀνδρόνικον, ὃν βασιλικῶς ὁ Πατὴρ τρέφει. ἢ τρίτον τὸν ἐπὶ τῆς πόλεως γεννηθέντα τὸν Πορφυρογέννητον Κωνσταντῖνον, τοιαῦτα πάθοι ἀπολιφθεῖσα, στερηθεῖσα μὲν ἀνδρὸς, στερηθεῖσα δὲ ἢ τῆς βασιλείας, ἢ πάσης ἀπορρίμματι τιμῆς. ἢ δ' ἀντίζηλον ἐπὶ τῷ θρόνῳ τῆς Βασιλείας ὁρῶσα, συμβασιλεύσασαν τῷ ἀνδρὶ· ὅθεν ἢ φρὸς τὸν Πατριάρχην πέμψασα, ἱκετεύει τοιαύτην συμφορὰν ἀμύναι παντρ, ἢ νόμων θείων ὑπερμαχεῖν ἀξιοῖ. ὃς δὴ μαθὼν ἢ ἀγάμβησε, εἰ πείσοις ἐπιχειρεῖ ὁ Βασιλεὺς, ἢ ἀνέδην τῷ ἐθίκτων ἅπτεται, ὡς ἢ τὰς κειμένας νόμις ἐθέλειν καταπατεῖν, αὐτὸς παῖτος μὰ νομζόμενος φρόνιμον, δεινὰ ἐποίει ἢ διεμάνα. τὰ μὲν ἐνεδίζων, τὰ δ' ἐπισείων ἑαυτῷ ἢ τῷ ἐκ Θεῦ ἀγανάκτησιν. τὰς δὲ γε φρένας, ὡς ἰσὸν ἀράχνης δίκτυα. τὸ γὰρ φόβον Θεῦν παρ' ἐδὲν τίθεσθαι, κακῶς κείσεν εἰδότος εἶναι τὸ φοβερόν. τὸ μέντοι γε τὰς Θείας νόμις φοβεῖσθαι, ἀφοβίαν εἶναι μεγίστην τῷ φοβερωτέρῳ, ἢν ὅτι φρονεῖσοι τις ἐπὶ τῷ φοβερῷ. Ταῦτα τὸ Πατριάρχῃ ἢ λέγοντος ἢ μωμένου, ἔτι δ' ἑτοίμου ὄντος ἀποδύσεσθαι ἑαυτὸν, εἰ ἄλλό τι φρόττοι τῶν τῷ Χριστῷ ὁλομελείας, ὡς μέλος σεσηπὸς ἤδη καὶ θεραπείαν μὰ φρονίμουν, ἐπεὶ ἔγνω φρονεῖσας ὁ Βασιλεὺς ἐχωρεῖτρμεν ἑαυτῷ δωμάτιον, ἢ ὡς πρὸς ἀρῖτα κριτὴς ἤδη Θεῦ τὸν ἤδη παθόντα τὰς ἐκείνη ἐπιχειρήσεις, ἡ ὃ ἐπὶ μικρὸν ἡ δ' ἑαυτὸν ἁρμοῦν ἐπὶ τὰς λογισμὰς ἐκ παιδὸς Ἰωάννου ἐπὶ τῇ Βασιλείᾳ παρόρασις, πρόμυσα τε κρύπτει, τὸ τῷ λόγῳ, ἢ ὡς εἶχεν ἐφοβήσας τὴν Δέσποιναν Ἄννην ἐπὶ τὰ οἰκεῖα πέμπειν αἰρεῖται. πλὴν ἐν' ἀντιμοιβῇ τὸ παρὰ τ' ἀδελφῷ ταύτης Μαφρὶ καπχομένη Καίσαρος. ἐκεῖ δὲ οἱ ὁ πενθερὸς ἐκείνου Μιχαὴλ ὁ Δυκόπους, πάντων ἀρατήσας ἐξέπεμψεν ὡς φροντιστήν. ὅτι δὲ σκῆψις ἰῶ ἐκείνῳ τὸ προβαλλόμενον, ἢ μόνον ἔρωτος θεραπεία, ἢ ἡ τῷ κοινῷ προμάθεια, ὁ τῷ πραγμάτων εἰδὼς ἀκριβῶς, τῷ μελέτῳ συνελογίζετο.

Digitized by Google

refricaret, ac clare tandem intelligens fruſtra ſe fucum perſpicacibus facere conatum, erumpente in notitiam male tecta fraude; remigium, ut ſic loquar, inhibuit, & quaſi a curſu temere inito ſe reprimens, incubuit, quod dicitur; in proram, retro ceſſim nitendo. Novo videlicet ex re capto conſilio, dimittendi ad ſua copioſo inſtructam viatico, Dominam Annam; cæterum poſtulans cum ea permutari, & viciſſim liberum dimitti Cæſarem apud Manfredum Annæ fratrem detentum. Eo quippe illum a ſe bello captum ejus ſocer Deſpota Michael deducendum caraverat, ut dictum eſt. Porro iſtam ab Imperatore oſtentatam ſolicitudinem præcavendi, ne Cognati Annæ Auguſtæ cum cæteris Latinis conſpiratent, nihil niſi vanum & inveriſimilem prætextum fuiſſe vafra ſimulatione obtentum vitioſo amori quo flagrabat, palam apparuit ſtatum rerum tunc Italicarum ex vero ſcientibus.

CAPUT VIII.

De fratre Dominæ Annæ Manfredo, & de Carolo.

Ἡγὰρ Ἄννα Φιλιππείχῳ μὲν ἐδ Συγκήτῳ, Μαγφρὶ δ' αὐτοκέλφῳ, ὡς ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν, ἀποστατῶν τῷ Πάπᾳ, καὶ τῷ τοῦ Πάπα, ἢ ὡς αὐτοὶ φασὶν ἂν, τῆς αὐτῶν Ἐκκλησίας. ὁ δὲ γὰρ ἐβούλοντο καὶ ὡς ἄλλως ἢ αὐτοὶ ὑπενόθευν τι ἢ ὑποκαπηλίσθαι, καθ' ὅτι λέξει ἢ πράξει ὁ τῆς Ἐκκλησίας ἐπιλημμένος, ἀλλ' αὐτονόμως χαίρειν ὁρμᾶς, ἢ ὅπως ἐπὶ Σικελίας ἢ τῶν ἐκτὸς αὐτῷ ἀρχῶν διοικεῖν. ὑβριστικῶν δ' ὁ Πάπας πρὸς πάντα, εὑρὼν δρασείοντα ἄνδρα ἀδελφὸν Ῥηγὸς τῶν Φραντζίσκων ὄντα, καὶ ὡς κάπως πεπυσμένον τὸν Κάρολον, τὸν κατ' ἐκείνων ὡς δῆθεν ἀποστατῶν ἐγχειρίζει πόλεμον, πάξας ἐκεῖνον ὡς τῶν αὐτῶν Ῥηγα, καὶ πόλεμον ἐμβαλὼν ἐκείνοις ἐσπούδαζε ἀκήρυκτον. Πῶς οὖν οἱ νόσον ἐμφερόμενοι πρὸς τὸν Κάρολον, ὁμαιχμεῖν μετὰ τῶ Βασιλέως ἐμέλλον πώποτε; ὅμως τὸ μελετώμενον ἀπεκρύβη, καὶ ὁ Βασιλεὺς ἔμενεν ἐπὶ τρόπῳ, καὶ τὰ αὐτῷ ἐπράσσετο, τὰ δ' ἄσπα, τὰ, βυλὰς ἐφαίνετο τοῖς ἄρχουσι, ὅπως ἀνακτίζοιτο μὲν ἡ πόλις ἐγκαχέως, ἐπ' ἀδήλῳ τῷ, τί Ἰταλοὶ φρονοῖεν περὶ αὐτῆς. δέος γὰρ μὴ ἀφανὲς ἐπιθοῖντο. ὅπως δὲ φυλαχθείη Ῥωμαίοις ἐπεφάνων ἐκείνων, καὶ μὴ φανέντες λαρύξειεν. ὡς ἐξ ἀνάγκης κρατιώτερον ἐπιθήμενοι. ὁ δὲ γὰρ ἐρρωτῶν ὁ δὲ μικρὸν ἐκίνουν. ἀλλὰ τοῦτο μέγιστον ἀπὸ γῆς ἢ θαλάσσης ἢ τῆς πόλεως ἐξαρτίσθαι.

AFRIdericus enim & Manfredus, quorum illium quidem Annæ Patrem, hunc fratrem fuiſſe diximus, ambo a Papa & Papæ partibus defecerant, & ut ibi loquebantur, excommunicati ab Eccleſia ipſorum, ſuas ſibi ſeorſim res habebant. Non enim ſicut cæteri obtemperare, ac ſe morigeros præbere juſſis ac placitis moderantis Eccleſiam, volebant: ſed affectabant uſurpabantque nemini obnoxiam licentiam agendi & ſtatuendi prout liberet: ac ſic tam in Sicilia, quam extra, pleno & nullum agnoſcente ſuperiorem dominio, regnare. quarum intolerabilium injuriarum nactus Papa idoneum ultorem Carolum fratrem Regis Francorum ex Contorum ſive Comitum ordine, virum ſtrenuum, bello eum præfecit illis veluti Rebellibus & Apoſtatis indicto: regnum ipſis ereptum illi tribuens quam optimo jure poſſidendum, ſi eos vi & armis inde pelleret: id quod ſumma ope tunc cum maxime ille ardens nihilque non movens conabatur. quodnam ergo quæſo, periculum erat, ne iſti cum Carolo communis in nos expeditionis ſocietatem inirent, quicum capitalibus eommiſſi odiis internecino bello de ſtatu & ſalute dimicabant? In hunc modum illæ de novo conjugio Imperatoris cogitationes evanuerunt, ipſo in officio permanente, ac de cætero intento rebus ſuis: inter quas quæ tunc urgebant, erant delibe rationes crebro ab illo habitæ cum Primis ſuorum de reſtauranda quamprimum Urbe, ſicque omni præſidiorum genere, & intentæ vigiliæ cuſtodia firmanda, ut quæ arcano comparari ferebantur ad eam recuperandam inſidioſæ molitiones Latinorum, quandocumque in vim erupiſſent, ſucceſſu fruſtrarentur. timebantur enim occultæ artes & proditionum fraudes, Copiarum quoque ac cæterorum apparatuum belli curabatur, ut tantum eſſet ad manum, quantum opus erat ad prohibendum, ne ſtatim atque in conſpectum Urbis veniſſet formidabilis ille, quem fama erat adornari, Exercitus Italorum, eam abſorberet: ſed ab illorum quantumvis vebementibus deſenderetur inſultibus, & Romano Imperio ſervaretur. Frequentes porro memorabant nuncii haud ceſſare ulla in parte Italos: ſed in expeditionis apparatu duplici totos eſſe. Nam & Claſſem inſtruebant maximam, quæ mari rem gereret, & terreſtrem exercitum prævalidum armabant, quo Urbs undecumque oppugnaretur.

Edit. Rom. pag. 124.

CAPUT IX.

Ut Mœnia Urbis qua mare ſpectant ſuggeſtu tabularum aucta ſint, & quam ob cauſam: tum de cætero Imperatoris apparatu.

VIſum igitur eſt neceſſarium ad occurrendum inſtantibus, ante omnia ſummæ celeritate mœnia Urbis attollere, præſertim quæ mare ſpectabant; quippe quæ humiliora erant: eo qui condidit, quod mari dominaretur, munire illa diligentius ea parte ſuperfluum rato. Is fuit Conſtantinus, non religione minus quam civilibus & bellicis actis maxime inclytus. Quia vero anguſtus temporis urgebantur, nec pettæ & calx ad manum erant, tabulis latis, & prælongis uſi trabibus, quas ubi deficiebat ſummitas depreſſioris muri, validis nexibus ædificio priori committebant, ſaggeſtum coronæ mœnium, & ſurgentibus per intervalla turribus adſtruxerunt, quantum ſufficeret ad tegendos intus defenſores: quorum ne deeſſet copia, foris accivit & intra Urbem collocavit, domiciliis pomœrio vicinis, magnum numerum Militum levis armaturæ, non enim loricis cæteroque gravi apparatu opus erat pugnatutis ex tuto, pinnis murorum protegentibus. Nam ad eruptiones, ſi quas uſus belli poſceret, & apertas in campo dimicationes cum obſeſſoribus, præſto adſituros cataphractos e Caſtris majoribus Imperatoris. Providit autem ne præſidiariis hiſce urbanis alimenta unquam deforent, quantumcunque duraret obſidio: ſed eſſet ſemper affatim unde ipſis ex Urbe ſuppeditarentur ad victum neceſſaria: quam ad rem introduxit in Urbem boum numerum, quantus ſufficeret culturæ camporum ſuburbanorum, quorum opera induſtrii Agricolæ arando, ſerendo, metendoque conficerent frumenti, quod eſſet opus ad annonam in Urbe degentium; addita quam pariter intro congeri curabat copia magna duratorum ſale ac fumo ad diuturnam conſervationem ciborum, partim ex ſuillis carnibus, partim ex ovino lacte. Fœni quoque vim ingentem in pabulum equorum repoſuit: non defuturæ ipſis agricolis intra Urbem degentibus, & ea ea in culturam rutis undique vicini quotidie prodituris, etiam obſidionis tempore quadam copia carnium etiam recentium: nonnullo utique numero animalium ſuburbanis paſcuis alendo: unde non ſolam ſoboles ſucceſceret apta laboribus aratri ac plauſtri; ſed quæ in macelli quoque ac menſarum uſum urbanum abundaret. Porro coria boum ſic in cibos abſumptorum imponi agglutinarique jubebat cæterius tabulis, quas dixi muris addictas fuiſſe, quo illæ protegerentur. Ac ſuggeſtus quidem ille murorum ex materia, uti deſtinatus fuerat peractus eſt, turres attollens ſupra molem priorem ad tres cubitos, & mœnia ſimiliter, debita proportione ad turres. Cætera ejus generis ut minus urgentia in præſens, ſuo tempore curanda dilata ſunt. Illud quippe jam nunc neceſſarium mature ac cum ſolicitudine curatum, ut expediti, leviterque armati milites ad Urbis præſidium idoneo numero, admotis circum undique pomœrio domiciliis, collocarentur. quo in genere Laconibus plurimis e Moreo poſt receptam Conſtantinopolim profectis, aſſignatis locis ædes attribuit; penſionibus illos, tamquam ſi eſſent indigenæ, annuis donans, cæteraque, plurima liberalitate ſibi devinciens. unde illos promptos habebat ad quævis obſequia libentesque libenter adhibebat ad multa intus & foris.

Edit. Rom. pag. 225.

Δόκει γοῦν πρὸς τὰ παραγάντα, ὑψηλοτέροις ἀνυψοῦν τὰ τείχη τῆς πόλεως, ἐπὶ μᾶλλον τὰ πρὸς τῇ θαλάσσῃ, ἃ δὴ καὶ χθαμαλὰ ὄντα εὐεπίβατα, θαλασσοκρατοῦντος τότε τοῦ πρώτου ἀνεγείραντος Κωνσταντίνου, τοῦ οὐχ ἥττον τὸ σίβειν, ἢ τὰς πράξεις μεγίστου. κατασκέψασθαι δὲ τῷ αὐρῷ, ἐπεὶ καὶ ἔχοιεν πύργοις σὺν τύπῳ τῶν ἀνακοδόμησιν ἁπλῆν, μόσυσι σανίσι πλατείαις καὶ ἐπιμήκεσι, σὺν τῇ καὶ στιβαρᾶς πρὸς τὸ τὰς ἐπιφορὰς ἀντέχειν εἶναι τὰς τε πύργους καὶ τὰ τείχη προσανέξειν. πρὸς δέ γε τὸ αὐτάρκως ἔχειν τῇ ἀνθεξούσῃ ἐντὸς, πλῆθος στρατιωτῶν ἐξωθεν εἰσεπιδέξειν, πλὴν ὁλαφρῶν ὡς ἐντὸς μόνοις ἐπὶ τῇ τῆς μάχης αὐρᾷ. ὧν δὲ τε δεῖν καὶ ἀπὸ γῆς ἐφόρμου πόλεμον εἶναι τὰς ὑποστησομένους ἐκ στρατοπέδων μεγάλων βασιλικῶν. τὰ δὲ γε τῆς τροφῆς αὐτοῖς οἱ ἐπὶ μάκιστον παραμένοιεν προσκαθήμενοι, ἐπίμους ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπιμιζήσθαι. εἰσαχθέντων γὰρ βοῶν ἱκανῶν εἰς γεωργίαν τῇ ἀρούρᾳ, ὅπως δὲ εἶναι αὐτοὺς, καὶ παρ' ὧν κατέχοιεν, τῇ ἐντὸς λέγω τῆς πόλεως, αὖθις γεωργεῖν ἔχειν τοὺς καὶ ἀπείρους καὶ διεξιόντας, ὡς εἶναι καὶ τοῖς ἀνθρώποις αὐτάρκη τροφὴν, πρὸς τῷ καὶ ταρίχη προσεκτᾶσθαι, τὸ μὲν ἐξ ὑείων ἀρνῶν, τὸ δὲ γε καὶ ἐκ τῶν τῇ προβάτων γάλακτος, καὶ χιλοὶ τοῖς ἵπποις προσαποκρίνειν, εἶναι δὲ καὶ γεωργοῦσιν ἐντὸς τὰ εἰς τροφὴν ἀνθρωπίνην, τῇ ζώων ἐξ ἀνάγκης πειρωμένοις, ὡς τρόφιμα ἱκανῶς ἔχοντα. πυρεβλήματα δὲ ἐκ βοείων δερμάτων ταῖς σανίσιν ἐπιτιθεῖσθαι, μὰ καὶ πῦρ ἐναύσαντες ἐκκαίοιεν οἱ πολέμιοι. τὰ μὲν οὖν τῇ σανίδων εἰς ἔργον ἐξίβη, καὶ πύργοι μὲν ὡς ἐπὶ τρεῖς ἀνεψύχθη πήχεις, τείχη δὲ ἀναλόγως τοῖς πύργοις, τῶν αὔξειν ἐλάμβανον. τὰ δὲ λοιπὰ ὑπεριτέθητο, ὡς ἐπὶ καιρῷ πράξοντες. τὸ δ' ὁλαφροῖς τῇ στρατιωτῶν οἰκίζειν τὴν πόλιν, καὶ λίαν ἐπ' ἀνάγκαις ἔχον. ὅπου γε καὶ Λάκωσι πλείστοις ὕστερον ἐκ τῆς Μωρέως ἀφιγμένοις, ἐπιμελείας τόπους ἐπὶ τῆς πόλεως, παρεῖχε κατοικεῖν ὡς αὐτόχθοσι, καὶ ῥᾳγας ἐπιοίσιος δωρήμενος, καὶ πλείστοις ἄλλοις φιλοτιμήμασιν, ἐπὶ ποσσοῖς καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς ἐχρῆτο, ὡς ἀξίαν τριβὴν ἐν πολέμοις ἔχουσι. τῇ δέ γε Γαυμελικῇ, ὃς δὴ συμμίατος ἀπὸ τῆς Ἰταλῶν ὑπῆν γλώσσα. ὅσων γὰρ ἦσαν Ῥωμαίων καὶ Λατίνων γεγονημένοι, προσανεπαύετο, ἐκπέμπων ἐπὶ σφῶν. ὅσων γὰρ τὰ μὲν πρεμνοθὲν ὡς πολέμους καὶ συντετὸν ἐκ Ῥωμαίων, τὸ δ' ὁρμητικόν τι καὶ αὔθαδες ἐκ Λατίνων ἔχοντες. καὶ τέλος μέτεστιν ἐξηρτύετο, καὶ προσεκτᾶτο τῇ νέων ἐγγύτερα. ῥᾳγας μὲν ἀποπέμπων αὐ-

τοῖς ἐν τῷ αὐτῷ τιμίοις, καὶ φιλοτιμίας αὖ- A extra Urbem; quippe uſu idoneo præditos
ξων τὰς προθυμίας· ἀντιλαμβάνων δ' ἐκ τῆς rei bellicæ. Gaſmulico quinetiam Hybri-
ἐκείνων ἀπειρίας καὶ ἐργασίας πλείονα. εἶχε δὲ darum genere, quos Italorum lingua com-
καὶ ἀληθείας ἓν τὸ ἀεργητικὸν πρὸς ἅπαντας, mixtos diceret, confidit, partem talibus Rei-
καὶ ἀμφοτέρας ἐξιώντας, πολλῶν προαποκει- publicæ committens; navalem videlicet mi-
μένων, ἵνα εἰδῇ εἴ τίνες ἢ φύσει τοιοῦτος ὤν, litiam, in quam eorum pleroſque conſcripſit,
ἢ προαποκείμενος δι' ἄλλα μέγιστα τὸ φιλότι- aptos ei functioni; utpote prudentiam ſoler-
μον, ἀναγκασικὰς τὰς δόσεις ὑπεκπιόμενος, tiamque ea Romanis, impetum vero & au-
ὡς δῆθεν ἀπ' ἐκείνης ἄρξας· ἢ τό γε πεῖσαι daciam ea Latinis hauſtam ſimul habentes.
τοὺς ἐπὶ τοῖς ἴδιοις ἀγαθοῖς ἀντιβαλλόμενος, Itaque ex his maxime claſſem inſtruxit fatis
μὴ δ' ὅπως. πῶς δέ γε τῷ Βασιλεῖς ἐναγκα- magnam, qua vicinas Inſulas recuperavit,
ἀζειν χρῆσθαι τοῖς πράγμασι, μὴ καὶ δόξαι & obtinuit. Stipendia & donativa ipſis ex
σαλπιστὰς τὸ ἄρχειν ἐπιτηδεύων. Οὕτι γὰρ ἅλιος B ærario communi conſtituens, ac cum fide
ποθεινὸς μὲν τοῖς ἀστίνας παρέχων, πᾶσι δὲ repræſentans, aliiſque præmiis ultro inbin-
χρῆ, πᾶσι δ' ἀνθρώποις καὶ ζώοις ἅπασιν, de datis, alacritatem ipſorum excitans augenſ-
ὅτι Βασιλεὺς τὸ ἀληθινὸν φῶς ἄρχειν ἔχει, que; viciſſimque ab iis utilem operam ſtu-
μὴ τοῖς ὑπνώοις ὑπεργεπῶν. ἔρις δὲ Βασιλέων diumque in obſequia etiam periculoſa prom-
γλίχρος ἐστὶ πρὸς τὸ διδόναι, ἐκείνος σκιωλὴν ptum recipiens. Habuit enim hic Imperator *Edit. Rsm.*
Βασιλείας, ᾧ Βασιλέων μαχεσείζει. τιμήεσσα vere liberalitatem in omne hominum genus *pag. 226.*
δὲ ἐπὶ σκιωῇς Ἀγαμέμνων καὶ Οἰνόμαος, Οἰ- effuſam: utraque hauriens manu ex parata co-
δίπους τε καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ, καὶ Ἄδρηστος Βασιλεὺς pia conditarum longa parſimonia opum, quæ
Ἄργους καὶ οἱ λοιποί, ἵνα μὴ καθέλασσον λόγῳ τῷ late ſpargeret in uſus egentium; haud equi-
ἐπὶ σκηνῆς Βασιλέων. πόθι δὲ ἐξ ἐκείνων τίς dem ſcio an inſtinctu indoleque naturæ, an ju-
τὸ πάθοι, πόθι δὲ καὶ ὑπεργνοθείη, ὑποκειμένων dicio animi ob præſentem ejus rei utilitatem
τὰ τῷ Βασιλέων πρόσωπα; ἀλλ' ἐκείνοις μὲν benefici nomen affectantis: eo ſcilicet adigen-
ἐστὶ καὶ ἀπολογεῖσθαι καὶ τῷ μίμῳ ἀφιέγειν ἢ C te neceſſitate parandæ ſic vulgi benevolentiæ,
τῷ πολλῶν. χήμασι δὲ προσέπαιον, καὶ ὑ πρό- qua in primis opus erat ei, qui ſibi eſſet con-
σωπα ὄντας, ἀκίνητα καὶ χήμασι μόνοις ὑπεργετοῦν, ſcius uſurpati fraude, nec juſte poſſeſſi Prin-
πόσις δέ γε τίς ἀπολογία καὶ ὑπολέλειπται μὴ cipatus. Potest & tertia excogitari cauſa, quæ
διδῶσι; εἰ δ' ὦν ἀλλὰ χαμαιτίζοι καὶ ὅπως τὸν Michaelem Paiæologum ad large plurimis bene-
Βασιλέα, Βασιλεῖς μὴ ὄντες μηδ' ἀκούοιεν. τοιοῦ- faciendum potuerit impellere, æmulatio lau-
τοι δ' ἄρτι, τί ἀξιοῦσι τιμᾶσθαι, μὴ ἀληθινῶς dis in illo genere præciaræ illorum, qui ante
Βασιλεύοντες; ἃ γὰρ τιμᾷ Βασιλεῖ μόνον καὶ ὑ σαν- ipſum imperaverant: quorum effuſum ſtudium
τικῶς βασιλεύοντι, ταῦθ' ὁρῶν ἐκεῖνος, καὶ μᾶλ- benemerendi tribuendique, ex priori memoria
λον ἐξ ὑπογύου βλέπων τὰς παρὰ τῷ ἀπιλθόντων cum repeteret, numquam ſe putaret, quan-
Βασιλέων ὠφεγημένους, σωμεδὸς ἔχων, ἐλίγ- tumvis large paſſim donando conaretur, de-
χετο, καὶ ὠφελοῦντες μὲν, πλὴν οὐχ ὅσον ἐκεῖνοι. cus hoc ipſorum, ac famam æquare imitando,
τὸ μὲν ἐξ ἀπογκλω καὶ τὰς ἐλάγχας δεδίοις ὡς atque affequi. Mihi quidem ſic videtur; illum
κατ' ὀφθαλμὸς ὄντας, τὸ δὲ φύσει χώμβος ἴσως D ea quo Imperatoris nomen aſſumpſerat, in-
μὰ πραπαπχεν αἰρύμβος ζωλὼ παλαιπώρων ἀν- dixiſſe ſibi ineluctabilem neceſſitatem imperato-
θρώπων, τῷ προὔργου πάντως ἀναγαίου παρέ- rio more agendi. ne non vere imperare,
ζειν ἔχοντος τλὼ ξορλὼ ἐπὶ θραπείαις ἐκείνων ἰόντων sed velut in ſcena ſimulare Imperatorem vi-
καπί τι ἀρχεῖον νόμιμον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν deretur. ut enim amabilis Sol non eſſet niſi
ἴσως καὶ παραπαίεμα, ἐφ' ᾧ μόνον δεῖξαι φύσει radios ſpargeret, per quos juvat terras, ho-
προσὸν τῇ Βασιλείᾳ τὸ ὠφεργετικόν. ὃ ἐκείνος αὐ- mines, & cunctas animantes; ita ille verum
πάραυς μιτεῖχε, ὡ τὰ πολλά γε μυκρολογήμενος. inſtar Principis non habet, qui cumulare
ἀπίσσθε δὲ καὶ πρὸς τὰς ἐπιδόξους τῆς Ἰταλίας, beneficiis non ſtudet eos, quibus imperat.
καὶ μᾶλλον τὰς τῆς Ἑλλησίας, φίλως ἐκείνης Mea, inquam, ſententia, qui Regis ha-
καὶ μακρόθεν ἀπόμβος. bens nomen parcus & tardus ad donandum
eſt, ſimulacrum & larvam geſtat Regni; mi-
nimc antem veram ejus tituli majeſtatem ob-
tinet. Argumento ſint illi tralatitii ſcena-
rum Reges, Agamemnon, Oenomaus, Oedi-
pus, & hujus Poſteri, Adraſtus quoque Ar-
gorum Rex, & nc ſingulos numeremus, ejus
formæ cæteri. a quibus quis unquam ſpectato-
rum patientem ipſis nperam inhianti ſilentio
dantium, dum ſe magnifice nitentant in pur-
pura non ſua, mutuæ quidquam accepit gra-
tiæ? quem unum juverunt re ulla? cui eom-
modi quidquam aut doni tribuerunt. Atque hi
quidem excuſatiunem habent purgandæ ad
populum illiberalitatis ſuæ plauſibilem, quod
perſonati tantummodo ſint Principes: quare
ipſis ad utcumque deſungendum precario iſto
quodam officio ſimulatæ ad horam poteſtatis,
abunde ſit ſimulata item & vano expreſſa
geſtu beneficentia. At iſtis qui veros ſe Reges putant, quid ad defenſionem relinquitur, niſi largian-
tur; quo minus in larvatorum quoque Regum numerum ac gregem compingendi ſint? proſus vero
exturbandi longeque ſubmovendi a cenſu ac conſeſſu verorum Principum; quorum quid ergo ſibi ho-
norem arrogant, cum tales non ſint? nam honor, Regis veri propria res eſt, non Mimi diademate larvati. Hæc Michael clare perſpiciens, ac beneficia quæ magna in multos extabant priorum
Imperatorum, ſuis comparata, præcellere ſentiens; ſimulque quod ipſe, convincente intime con-
ſcientia, tacitus fatebatur, ne alii monſtrante rerum evidentia cernerent, & in ic invidioſe
loquerentur, metuens, cum hujus præcavendæ ignominiæ neceſſitate, tum indole bonæ
naturæ haud ſuſtinente vitam miſerorum hominum, intervertenda operariis mercede injuſtis
detinere manibus, quod antiquiſſima lca vetat, ſtimulis ultro additis haud mollibus, innatam ad benemerendum propenſionem incitavit. Sed hæc otioſius & ſorte intempeſtive
diſputamus. Sufficiat igitur hactenus demonſtraſſe: natura conjunctum cum ſuprema poteſtate be-
nefaciendi ſtudium eſſe. quo ille, quantum ſat eſſet, præditus, etiam ad Illuſtres per Italiam

Viros, præfertim Eccleſiaſtici ordinis, pretii non exigui dona miſit: longe aucupans ſibi utilem gratiam eorum ad arcanas opportunitates conſiliorum votorumque, quæ mente verſabat.

CAPUT X.

Ut amotum ab Imperii conſortio Joannem Imperator excæcaverit.

Edit. Rom. pag. 147.

HOrum unum erat, & profunde quidem animo fixum, olimque verſatum, expunctio Pupilli, cujus cogitationis ea hactenus utcumque diſſimulata in opus apertum aliquando proferendæ, commodam nunc ſibi videbatur opportunitatem temporis nactus. Abſurdum & perincommodum putabat adhærere iſtum ſibi puerum Imperii Collegam, nec magis tolerabile aut facile, quam duo (quod ajunt) capita uno tegi pileo. Nam præterquam quod ſic nutare, ac minime ſibi certum exiſtimabat fore Principatum ſuum: votis videlicet hominum diviſis; & quibuſdam quidem uni duorum Auguſtorum, aliis alteri ſtudentibus: etiam perturbatio Reipublicæ totius, & quæ ſequuntur ex regimine plurium incommoda inde jure timebantur. omnino igitur eapedire ſemina novitatum in multorum jam animis, Pueri fiducia, periculoſos auſus deſignantium, elidere in capite, matureque extinguere mox eruptura e ſcintilla flammam, nec ceſſare in conſummando quod inchoatum, imo promotum ſit: dimidium enim totius recte dici, cœpiſſe. cœptum autem dudum, & quidem feliciter, id negotium, abolita pene Pueri memoria; ac nemine jam fere imperare illum opinante; utique Michaele ſemel ac bis, ſine ulla ipſius ut Imperii Collegæ acclamatione, aut omnino mentione, coronato per ſolemnem a Patriarcha ceremoniam: unde ſenſim diſtluere ac evaneſcere huac illius honorem neceſſe ſit. ut facile jam ſit quod deeſt addere; ac faſtigium alte jam extructis, ultimamque velut manum operi provecto imponere; demenda in poſterum omni ſpe. Ejuſmodi in Michaelis animo, calcata joris & æqui reverentia, prævalebant impiæ cogitationes, ambitione væſana & cæco amore Principatus, poſthabere fluxæ gloriæ, Dei metum ſuadentibus. Itaque his impulſoribus expeditur impetus in immane quam atroa Deoque exoſum facinus; mittente Imperatore qui ſuo juſſu excæcatent Puerum adhuc tenellum, & necdum fere quid ſit gaudium aut dolor ſcientem per ætatem: cuique idem aut perinde eſſet imperare vel ſubeſſe; infantia, qua vixdum exceſſerat, talium rerum ignorante diſcrimen: acquieſcentem autem unice fidei providentiæque Patriarchæ; neſcientem vero quid juramentum ſit, quæque vis Religionis iſtius: quam, non ipſe, ſed ii quibus erat curæ, profuturam ei ad tutelam ſecuritatemque fruſtra ſperaverant. Ergo privatur ocalis Parvulus paulum *pag. 148.* ſupergreſſus infantiam: hoc ſolum humane indulgentibus miniſtris barbari mandati; ut non ferreis clavis e fornace candentibus ocellos tenellulos foderent; ſed crepitaculo quodam ignito aciei luminum objecto, videndi facultatem abſumerent, & ſenſim ateſactam depaſcerentur. Id facinus ſupra omnem modum crudele die omnium ſanctiſſima, & maxime feſtiva, Chriſti Salvatoris noſtri Natali, perpetratum eſt, manibus ſceleſtiſſimis, mandato multo etiam deteſtabiliori. Quo ſtatim facto harpyæ immanes iiſdem unguibus, quibus prædam innoxiam excarnificaverant, onus miſerabile corpuſculi luce caſſi, & velut exanimi, tolleotes, in arcem illud maritimam Nicetiatarum, Dacibyzæ dictam, importarunt, tuta illic & impenetrabili cuſtodia tenendum fidiſſimi præſidii, anno-

A Τοῦτο δ' ἐνδιαφέρουσας ἐκ τῆ ἄλλων, τὸ τῆς ἀσφαλείας ἔμμονον λογισμόν, ἔγνω ἀκαιρότατον καιρὸς ἐπιχειρήσειν. Ὁ μὲν ἄλλων λογισμὸς τὸ καὶ εἰσήκειτο οἱ συμάρχειν τὸν Ἰωάννην, καὶ δυοῖν κεφαλαῖν τὸ τοῦ λοιμοῦ ἐπιπεσεῖν καλύπτρας, καὶ λίαν ἀσφαλὲς εἶχε, χωρὶς καὶ τοῦ μὰ ἐν ἀσφαλεῖ καθίσαι. τὸν μὲν γὰρ οὗτος, τὸν δ' ἐκεῖνος σίρξος, ἀνὰ μέρος ἀποσίργων τὸν ἕτερον, καὶ οὕτως ἄπρακτον τὸ πολύαρχον. χρῶσι γὰρ σβεστέον τὸ εἰς ἑαυτὸν τῆ παῖδος θάρρος, ἢ δὲ καταρξάμενον τελειοῦν. ἤμυσι γὰρ τῶ παντὸς νέῳ ἀρχῆ φασί τινες, ἀρχὴ δ' εἶναι τὸ, B οἷον ἀπαυξηθῆναι νέῳ ἐκείνου μείρακι, ὡς μὰ δὶ συμάρχειν ὑπολαμβάνεσθαι. τὸ γὰρ καὶ δίτιρον τερμένου μὰ κἀκεῖνον συμπεσεῖν καὶ συναφανισθῆναι τῶ Πατριάρχου τίρατος, ἀρίμα πῶς ὑπορρεῖν ἀνάγαα, καί γ' ἐχρὴς ἂν εἶναι καὶ τὸ πλέον ἐπιτεθῆναι, ὡς μηδ' ἐλπίδα ὑπολιλεῖφθαι. τύπος καπεραπαγέσθω τῆς λογισμοῖς τῶ Βασιλέως, ὑπίαιτο γὰρ αὐτὸν ἀ τῆς μοναρχίας ἔρως, καὶ νέῳ παραρχομένῳ δᾶξαι πρὲ πλείονος ἐτίθει τοῦ θείου φόβου, δῆ νέῳ τοῦ πλείονος ὄριξιν, βουλῶ βούλεσθαι μᾶλα μὲν αἰρίσῖν, μᾶλα δὶ καὶ θεοῦ πίρρω βάλλουσαν, καὶ πίμψας, ἐκτυφλῶν τὸν παῖδα προσίπαττε. παιδίον ἀπαλὸν, καὶ C μαδὲν ἔτι χεδὸν τελίας ἃ τὸ χαίρειν, ἃ τὸ λυπεῖσθαι μαθὸν, καί γ' ἐν ἴσῳ τιθήμενον, τόν' ἄρχειν, καὶ τὸ ἀρχθῆναι, μόνῳ δὶ τῆ Πατριάρχῃ πιστεύον, καὶ τοῖς ὑπὸ τὰ κατ' αὐτὸν διοικοῦσι, καὶ μὴ δὲ ἄντι, τί ἐστι ὅρκος εἰδὸς, ὃς οὐ καὶ θαῤῥεῖν ἔχει μὲν οὐκ αὐτὸς, ἀλλ' οἱ περὶ ἑαυτὸν, ἐκεῖνον σαίζεσθαι. Γίνεται γοῦν ὡς νέῳ ἀρχῆ προσπάσθαι, καὶ τὸ βρέφος μιαρὸν ὑπερβεβηκὸς παιδίον, τιρᾶται τῶ βλέπειν. τὸν μόνον φιλανθρωπευόμενον τῆ ἐξυπαρτεμένον τῆ μιαρῆ τολμήματι, τὰ μὰ σιδάρου ἐκπυρωθέντι τοὺς ὀφθαλμοὺς λυμήνασθαι, ἀλλ' ἐχεῖν τινὶ πυρωθέντι ἐπὶ τῆ D ὄψεων φερομένῳ, ἐξαπῶσαι τῆ παιδίου τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπομαραθέντας τῆ ἐκπυρώσει, καὶ ἀρίμα σβεσθέντας τὸ ὀπτικόν, μηδὲ δὶ παῦσ' ἐπιλιμπάνεσθαι καὶ νέῳ ἡμέραν τῆς ἐορτῆς τῶ Σωτῆρος, ἀλλ' ἵν' ἄρα καὶ ἐγεγόνειν, χρεὼ μὲν παρεῖμεν, φορεῖς δὲ παρεσκεύαστο, φέροντες φέρουσιν ἐλεεινὸν καὶ οἷον ἄψυχον, τῆ πρὸς θάλασσαν τῆ Νικητιάτων τῶν Δακιβύζης φρουρίῳ, ἐν ἀσφαλεῖ κατακλείσουσι· καὶ οἱ φρουροὶ ἐγκαθίσασθαι, ὑποπαχθέντες αὐτάρκους στρατείου τῆ ἐγκεκλεισμένῳ. ὅρκοι δ' ἐκεῖνοι καὶ σωσθεῖσα, καὶ ἐμπεδώσεις φερεναὶ ὡς λάχοσα κατ- E εδάσατο Βασιλεῖ δοκοῦσι θεοφίλειαν ἔχειν, δι' ὧν καὶ φρύτιμάτων παρὰ τῆς Ἐκκλησίας εἰς νέῳ ἀρχῆ. ἀλλ' ὧν ἄρα τὸ λεγόμενον ἀλα-

δὶς, ὡς ἀρχὴ δείξει ἀνδρα. ἐδείξε δὲ ἀ- A ἀρχὴ κράτιστον, ὅπως ἐμελέ σι τῶ δικαίω, καὶ τῆς περὶ τὸν Θεὸν εὐλαβείας. πλὴν τυφλώτατα κρατῶνος τῆ τῆς δόξης ματαιότητι τὸν ψυχὸν, ἐκτυφλοῖ ἐπίηλα σωματικῶς τὸν ἀναίτιον.

na in alimenta inclusi, quantum sat foret provisa. Juramenta porro illa & pacta, exquisitæque ad firmandam fidem cautiones, horrendæ quinetiam dirarum imprecationes in fallentem, ut olera degustata sunt ab Imperatore, Religionem habere viso, & ut tali eximie ab Ecclesia honorato, præque cunctis ad Imperium promoto. Verum nempe est quod dicitur: *Magistratus ostendet Virum*. Nam hunc qualis esset, palam ostendit Magistratus: quam illi curæ jus fasque esset; quali esset in Deum pietate, demonstravit Imperium. Cæterum excæcatus & ille animo, & caliginosis nebulis gloriæ caducæ, veræ mentium lucis intuitu amisso, nefarie præcepit Innocentem visu corporis privari.

CAPUT XI.

De Holobolo; & de suspicionibus odiisque in reliquos Joannis causa.

Τοιοῦτο δὲ καὶ αἰτίας πλασάμενος τὸν Ολοβώλου Μανουὴλ παιδίον γε ὄντα, καὶ ὡς τοὺς οἰκείους τότε τελοῦντι γραμματικοὺς, ὑπερεθαύμασε δ' ὅμως τοῦ Ἰωάννου τοιοῦτο παθόντος ἀδίκως, ὦ δίαν, ἢ παρὰ τὸ εἰκὸς, ἀφειμένης ῥιπῆς αὐτὸς μᾶ τῆ χειλέων. ἑαυτὸν δὲ παραυτίκα ῥαιδιώσας, τῶν μαλῶ τὸν Προδρόμου εἰσήρχετο. ἢ δὲ ἄλλους πλείστους ἅμα τούτοις ὑποβλεπόμενος, τοὺς μὲν ἐν ὑβρισμῷ ἔσπευε μοίρᾳ, τοὺς δὲ καὶ ἐκόλαζε. Τοιοῦτον δὲ τὸ μὴ δίκαιος ἄρχειν, ἀλλὰ τυραννικῶς. οἷς δὲ ἁμαρτάνειν συμβαίνει τὸν ἄρχοντα, τύπους ὑπεισδύμενος τοὺς τῆ ἀνθρώπων ὑποψιασδίτους ἀχθεσθαι, ἐπεὶ οὐκ ἔστιν ἐκεῖνον μεμφθῆναι ἐφ' οἷς ἐφάχθη, ἢ συγγνώμην ζητῶν παραιτούμενον, ἀνάγκα δικαίως πεῖσόντα ἀπεχθάνεσθαι μισεῖν ἐντεῦθεν τοὺς ὑποτεμόμενος ἢ τιμωρεῖν. ὧν ὅταν τότε τῶ τὸ ἄρχειν παρεχὴ λογισμῶν, φόβῳ σύμμικτος. τῆ μὲν λογισμῶν, μὴ δὴ τὸν ἀναλγητον φύσει ἀριθμῶν ἑαυτὸν. τοῦ δὲ φόβου, ὡς μὴ τις μαθὼν προσαγγείλει, ἢ οὐ φωτὶ οἱ τὰ τῆς κολάσεως γένοιτο παρόδους συζύλοντος. Δεινὰ γὰρ ἐν προσαγγελίαις ἐξηφόρητο ὧν ἢ ὧ τινὰ δοκεῖν φρονεῖσθαι τῆ παιδὶ Ἰωάννῃ καὶ συμπαθεῖν.

NEque hoc contentus, conflictis tunc causis, Manuelem Holobolum, Puerum teneræ ætatis, & in Domesticorum Grammaticorum tunc ordine merentem, quod is graviter ferre visus esset quæ in Joannem tam crudeliter acta viderat: quam injuste! (testor jus & æquum) quam ultra omnem modum immaniter! mutilari fœde jussit, abscisso cum labris naso. Ille autem miser ita deformatus, centunculo indutus in Monasterium Præcursoris ingressus est. Alios item plurimos similem ob causam sibi suspectos invisosque partim nitus contumelioso neglectu est; nullam eorum in distributione honorum ac munerum rationem habens; partim quæsitis prætextibus male mulctavit. En fructus Imperii non juxta leges tyrannice parti gestique. Quippe Princeps istiusmodi, quæ large peccaverit, cum a probis & bonæ conscientiæ hominibus aut animadverterit, aut suspicatus fuerit vituperari, exardescat in furias, necesse est: & qui præoccupantiam profiteri perperam actorum, aut veniam poscere, alienum a sua dignitate ac morte pejus vitaodum censeat, toto incumbit animo ad existimandum, præsequeque serendum, justa esse quæ fecit. unde quid est consequens, nisi ut odisse cogatur, & pro viribus ulcisci, secus de se censentes? Erst ergo tunc in Aula confusio cogitationum metu perplexa. Nam hinc quidem nemo quamvis ferus, & ad sensum humanitatis gelidus informare animo poterat tragicam speciem exercitæ in puerulo ejus loci prorsus innoxio crudelitatis tam immanis, quin commovere- *Edit. Rom. pag. 129.*

tur intime, & ad vindicandum incitaretur: inde pariter omnes constringebat metus, & solicitudo cujusque de se ipso: ne si quod emanaret istorum sensuum indicium, cupide collectum a paratis delatoribus ad tyranni aures perveniret, secutura statim inevitabili, eaque atroci pœna. Siquidem ex omni genere delationum illæ impotentissime celerrimeque concitabant in sævissimos furores Michaelis animum, quæ de quopiam forte nunciarent: condolere illum Joanni Puero, & casum ejus ægre ferre.

CAPUT XII.

De Zygenis sive Montanis: ut in Imperatorem rebellarint propter Joannem.

Περὶ ὧν αἰτίαν ἢ ὀλίγον ὕστερον οἱ κατὰ τὰς Νικαίας τ' ἄρα χωρίται, ἀγρόται μὲν ὄντες, ἐς γεωργίᾳ φοσίχοντες, θαρραλέοι δ' ἅπως πίστωσι τόξους, ἅμα δὲ ἢ ταῖς χῆ σφᾶς δυχωρίαις τὸ πιστὸν ἔχοντες, ὡς ἐῤῥᾴδιως ποιούμενοι κᾶν τι πράττοιεν, ὑπόντες ἄκοντι ποθὲν ναιόντων ὕσῳ λελυμασμένον τοὺς ὀφθαλμοὺς, φύμης προσδιδούσης ἐκείνου παρὰ τῆ συνειλεγμένου τὸ δρᾶμα, ὡς αὐτὸς ἓν τῶ παιδίον ὁ Ἰωάννης, ἀπεῖξε συναχθόμενος ἔχοντας πόνου. ἅμα μὲν ὡς ἐλαττόν τοῦ ὑποτεμνομένου φέρειν τὸ ὄμπρ ἢ ὄρνιος τοῖς φῶς τὸν πατέρα πεδύμενος, ταῖς ὑπὲρ ἐκείνου προθυμίαις ἐσφάδαζον, ἅμα δὲ καὶ ὡς ἐδικαιμένῳ προσαμύνοντες, καὶ ἀποστάντι ἄρξοντα,

PRopter quam causam etiam paulo post Agrestes, qui vicinos Nicææ montes incolunt, Aratores homines & Agriculturæ attendentes, fortes alioquin & audaces, arcubus freti, simul autem, propter asperitatem inaccessorum saltuum, & cacuminum in quibus sedes habent, confisi se non facile damni quidquam passuros, quantumvis quid agerent, quo Imperatorem irritarent, cum jovenissent prosectum nescio unde adolescentulum morbo excæcatum, de quo fama præiverat opera quorumdam istius fabulæ artificum: esse illum Puerum Joannem, congregati magno numero irrevocabiliter ei adhæserunt, ut suo Domino, quem videlicet ipsum esse opinabantur Theodori nuper imperantis filium, cui se obstrictos existimabant religione sacramenti dudum ab ipsis rite concepti in verba Theodori patris, & decessoris ejus, studioque ingenti ad quidvis pro hujus salute ac dignitate au-

dendum ſubeundumque incubuerunt ; ultores injuriæ atrocis ipſi factæ ſe ferentes . Ergo palam ab Imperatore defecerunt , ſi qui ab eo contra venirent , acriter ſe reſtituros , ac qualecumque diſcrimen pugnæ libentiſſime adituros demonſtrantes . Primum omnium veſtitu ornatuque Auguſtæ majeſtati congruo indutum , circumdatumque comitatu , eum ut Imperatorem agnoverunt coluerunteque , ac ſe pro illo cujuſvis periculi aleam jacere paratos profeſſi ſunt . Quibus Imperator cognitis incredibiliter exarſit ; mixtis ira metuque indignatinoem vehementiſſimam incendentibus . Extra enim ſe ferebatur cum cogitabat : illa fama late vagantis vanitate periclitari ſeſe , ne illi mootes & arces tanti momenti a ſuo Imperio avellerentur : ſimulque reputabar veriſimiliter inde ſecuturam plurimorum quoque aliorum deſectionem . Quocirca totum , quo tunc motu primo ardens flagrabat , imperum iræ continuo admiſit , ad ſevere quamprimum vindicandam horum rebellionem . Itaque ſubito immiſit in iſtud civile bellum raptim undique coactas Imperii copias , in quibus plerique alacritate ruebant viribus majori , cupidi pro ſe quiſque oſtentandæ præcipuæ cujuſdam erga Imperatorem benevolentiæ , certatim ſeſe mutuo prævertere ſtudentes , periculis ultro depoſcendis adeundiſque . Illi porro quos iſte apparatus petebat , cum audiſſent tantum in ſe numerum oppugnantium immitti , tamquam in vere Rebelles & Hoſtes Imperii , Rebellionis quidem probrum atque invidiam enixe depellebant : quin contra profitebantur , & ultro jactabant , magno ſe utique documento monſtrare fidem ac pietatem ſuam , qui pro Imperatore a graviſſima injuria vindicando capita fortunaſque ſuas ipſorum ſub extremum diſcrimen mitterent . quare hac animati conſcientia piæ belli cauſæ , hoc quaſi pro teſſera in ore ac mutuis ſermonibus aſſidue habebant ſorte atque irrevocabile propoſitum vincendi , aut omnino moriendi . Ergo infeſſis magna multitudine arcibus , ac editis ſitu locis , inde ingentem telorum vim ejaculabantur arcubus , tuebanturque ſpatium intra jactum , ne quis eo ſe impune admoveret . Sed & auctis mox animis proſilientes inde , ſine loricis & galeis , irruere audebant manu facta , & ultro aggreſſores laceſſere crebro jaculorum miſſu . Quibus milites Imperatoris , haud auſi deſcendere in certamen cominus , vel æquo ſe campo credere , tuta procul jaculatione reſpondebant , magna petinicie ipſorum , cum in confertos nullum telum iret irritum . Illi indignantes tantum inferri ſibi damni , noo ab exercitu acie inſtructo ; ſed a Præſidiariis ſtationum ſparſim poſitarum , in quarum viciniam irruerent : ingeoſque rati ſuum dedecus , ſi plures a paucis , & durati frigore montano ac ruſtico labore , ab innutritis otio urbano deliciiſque vincerentur ; coocurrebant majori numero atque impetu , muruo ſe hortantes adjuvanteſque ; unde & plures ipſorum contigit cadere , ſtragemque non parvam edi . Nec tamen id ad minuendam audaciam eorum , remittendoſque ardentes impetus valuit . quin potius inopinatæ ſenſu cladis , velut ſtimulo ad contendendum enixius , virilinſque pugnandum incitari viſi ſunt . Itaque ſuis redditi rupibus ac jugis inviis , quo ſumma eeleritate ſe receperunt , inde tantam quoquoverſum telorum vim aſſidue ſpargebant , ut plane jam nulli ſecurus eſſet aditus ſubjectarum vallium . Jaculis vero procul impetere jaculantes ex alto , vanum experientia deprehenſum eſt . Nam qui ad id ſe accingerent , in ipſo conatu tendendi arcus præoccupabantur & ſternebantur ſagittis Montanorum , e denſis ramis arborum quas inſcenderant , o-

Edit. Rom. pag. 130.

A ἄλλοι ἄπῃς ἐξ ὧν ἐκείοιμι , τοῖς ἐπιθυμοῦσι πολεμεῖσθαι , ἢ δὲ πειρεύλαπες τοῖς οἰκοθεν ἐκείνοις , καὶ δουλικῶς προσφερόμενοι , φοίτων εἰς Βασιλέα , καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ αἰνδυνδέων ὥρμων . Ο μέντοι γε Βασιλεὺς μαθὼν τὰ περὶ τούτου , ἀνίζει τὸ τῇ θυμῷ , ἢ καθεικὼς οὐα λῶ , εἰ ἄρα τοιοῦτοι παραπαῖθαι ἐκξεχούσης φήμης ἵνα αἰνδυνδέωσιν , ἐξ ὧν εἰκὸς εἶναι ἢ ἄλλους παρακινεῖσθαι πλείστους ὑποσατεῖν . ὅθεν ἢ πάσαις ταῖς κατ' ἀεσιων προθυμίαις ἐυδίδου , ἢ ἅπαν τὸ στρατιωτικὸν ἐν ταυτῇ συλλέξας , ἀπίστιλλα πολέμιν πολεμίσοντας ἰμφυλίους . καί γε πολλοὶ B τῶς ἀπὰ σφᾶς ἰχύος κρείττονες ὥρμων , δοκίσει τῆς πρὸς Βασιλέα ἐυνίας . ἢ ἐις λῶ λῶτες προαινδωδέσας χαρίσαιτο . Οἱ δὲ μαθόντες ὑπο πολλοὺς καθ' αὑτῇ ὁρμῶντας ὡς ἀποσαῖῃ ἄντιαρυς , τὸ μὲν ὑποσασίαι , πολλοῦ τινὸς συγκαλύπτειν ἐδόκουν , ὥστ ἢ ὠμολέγουν , ἢ μέγά τι ἐδόκουν φράττειν εἰς δεῖγμα τῆς κῇ σφᾶς ἐυσιβείας , ὅ γε ἢ ὑπὲρ Βασιλέως , ἢ ἀδιαμέτα αινδωδέοις . ἢ σωῦημα λῶ ἐκείνος ἴν , ἃ νικᾷν , ἃ πάσας πίπτων . ἔθεν πειρώντες τὰ ὀχυρώματα , ἀπ' αὐτῇ τι τὰ ἐξ τοῦτον βίλν ἐσίσαν καθ' ὃς τις ἂν ἢ ἐγγὺς προσβάλοι . ἢ προπαδώντες , γυμέτα προσίβαλον , τάλμῃ τε προαίπτοντες ἀ C μείζοις , καπιόντιζαν μὴ καταθαῤῥοῦντας ἑαυτῶν τὺς στρατιώτας . οἱ δὲ ἢ πονεῖν τὺς ὑφίστατο , ἢ δεινὸν ποιοῦντες , οἱ πλείος ἀλίγων ἢ ἄγροικοι ἀγιῶν περιγένοντο . προσβοήθουν τε ἀλλήλοις , καὶ ἐπίπτον ἀρατικότερον , καὶ πολλοὺς μὲν ἐφθειρον , ὑ μὰν δὲ ὥστ ἢ ὑποχαλᾷν λῶ τὰς ὁρμὰς σφίσι . μᾶλλον μὲν ὅσω ἀκμαίτος , ἢ παρὰ τὸν αὐτῇ ὑπόλιψιν ἐπῆσι ἀνδρίζεσθαι . ἢ ἀπτίῤῥ τάχει τὰς δυχωρείας καταλαμβάνοντες , ἀπ' αὐτῇ ἀμυνοντο βάλλοντες . τοῖς δὲ ὕτε κῇ τὰς φάραγγας προσιὸν λῶ , ἢ τὸ μακρόθεν βάλλειν μᾶταιον ἐνομίζετο . ἐπεδυόμβοι ᾗδ ἑαυτοῖς τὰ δίνδρα , D βάλλειν μὲν εἶχον , ἢ δίσχοῦν καθ' ὅ τις τῇ βίλος ἐυτοίσας τὸ τόξον αἴῃ . βάλλεσθαι δὲ οὐ δὲ τὸ παράπαν λῶ . ἀπορουμένων δὲ πάντοθεν τῇ ἐκτὸς μηδὲν ἐχόντων ἃ προσβάλλοιεν , ἐδόκει πῦρ ἐνίσαι . ταύτῃ ἓ ᾗδ καὶ μόνος ἀποχωρισάντων , αὐτὺς ἔχειν ἐγγίζοντας τοῖς οἰκείοις αὐτῇ ἐπειαπίπτειν . Ἀλλ' ἡ δυκωρία οὐχ ὑπήκουε τῇ πυρί . ἐφ' ἅσον ᾗδ τὸ πῦρ ἵπτειο , ἐπὶ ποσῶν ὑποχωρῶντες ἑαυτοῖς κατὰ θάτερα παραπετόμβοι , ἐκάκουν τὺς ἐνίπτας ἢ ἀπαώλυον . ἐκείνης δ' ὅσα οὕτω , ἓ τὰ κατ' αἶκον ἐν ἀσφαλεῖ , ὡς γυναῖκας μὲν ἢ παιδίεια ταῖς ἐσωτέραις παραδύεσθαι δυχωρείαις , ἢ E φαυρεῖς δὲ ἐπιμήκεσι ἢ ἀμάξαις διειλῖφθαι τὸν κύκλῳ τόπον , ὡς μηδ' εἰσβαλόντας , πλμᾶς εἰσιλθεῖν ἐπίπαν τοίνυν καθ' ἡμέραι οἱ δυσμαίνοντο , τῇ τῇ θυμῷ παραθηγόμβοι ζίσει , καὶ οὐκ ἐπ' ὀλίγον ἐαυκοπεμοῦτο φρονήματα , αἶά τε θαυσῦτα καὶ μεγάλων δυνάμεων κατδμεγιθεῖν , οὓς ὀλίγοι τινὲς πρὸς ἐκείνους

πλοίοις ἄντας, τῇ ἀγρότᾳ, ἐπὶ πλεῖστον τοῦ A tioſe ac ſecure in expoſita undique collimantium ; nemine illos viciſſim contingere jaculis valente, quippe non conſpicuos, ſed plane tectos obtentu frondium. In quibus difficultatibus melioris inopes conſilli milites Imperatoris, optimum factu judicarunt ; ignem injicere obviis ſaltibus : ſylvis enim flamma populatis, ſperabant receſſuros haud dubie Ruſticos ; & iter apertum iri ad intimas latebras eorum, ubi familias abſconderent. Cæterum ne id quidem ſucceſſum habuit, ipſa eadem obſtante difficultate locorum. Siquidem cum in unam partem incumbebatur immittenda flamma, inde fugientes Ruſtici alio colbant, unde commodo in Incendiatios jactu, telis eos configebant, prohibebantque ne perficerent quod cupebant. Porro ipſis tuta erant domi omnia. Mulieres enim & Parvulos in B ſinus intimos maxime abruptorum ſubmoverant montium : ſeptoque ibi valido decuſſim innexarum per circuitum trabium vallaverant, ut neque ſi quis noſtrorum militum eouſque penetraret, tentare intra id vallum aditum foret auſurus. Ducebatur hoc modo bellum ; & telis Montanorum multi quotidie Romani, iique ex præſtantiſſimis, cadebant. Tum enimvero ardere ira exercitus, & ſucceſſu inopinatiſſimo fremere : quaſi qui hactenus ſe idonios arbitrati, vel fortiſſimis & exercitatiſſimis pari numero profligandis copiis ; nunc experimento deprehenderentur, ne tanto quidem pauciores quam ipſi eſſent, iiſdemque ab aratro ac ſarculo ſemiermibus ruſticulis debellandis pares, cum quibus utique ne æquo quidem marte, ſed longe pejori ſua ſorte, plurimis ſuorum inultis cadentibus, tamdiu pugnarent. C Inter hæc Montanorum optimo loco res erant. In tuto ipſi lareſque ac pignora ipſorum, non modo extra teli jactum, ſed etiam, quidquid intus agerent, extra notitiam & ſenſum, fruſtra dudum obſidentium ſtabant : naturali ſitu & aſperitate locorum abunde muniti. contra quam ſi vel inſanire Oppugnatoribus liberet, palam contra nitendo acie inſtructa, quid aliud quam ignominiam damno cumularent, ſua capita proſcopis oſtendentes exercitatiſſimis Arquitis, ex alto & tuto in denſam turbam, numquam jactu irrito vibraturis ſpicula ? Quod ſi non univerſis ſimul copiis, ſed per manipulos ſegregatos & ſeorſim immiſſos tentaretur aſſultus ; id quoque cum fruſtra, tum perniciole factum iri experientia monſtrabat. Nam qui hactenus ob locorum D multos ſimul non capientiam anguſtias, neceſſario diviſi a cæteris aggredi Montanos voluerant, aut in conatu ceciderant, aut male mulctati coacti fuerant recedere. Cujus rei cauſa erat, quod Noſtri conſcientia Caſtrorum late cuncta quæ a tergo erant obſidentium, circumveniri non timentes, & in ſolos ex adverſo poſitos intenti boſtes, quorum plerique non aſpectabiles latebant inter ramos arborum, & latebras familiarium ſylvarum, falſa ſecuritate provehebantur in loca, unde receptus non eſſet : propterea quod obſervantes eorum incautum progreſſum ex occulto Ruſtici ; eruptionibus illos opportunis a latere aut a tergo, unde minime timebatur, coorti cædebant. Porro ille ipſe metus & ſolicitudo Montanorum, reputantium ſe paucos a plurimis, loco uno clauſos ab univerſam late circum regionem obtinentibus impeti, acuebat eorum vigiliam in excubiis, ne opprimi a Noſtris olla in parte improviſo poſſent. Ac quamquam illorum plerique carentes enſibus clavas ſolum & ramalia nodoſa pro armis habebant, tamen adjuvante iniquitate locorum, Noſtros utcumque optime armatos, per nota ipſis diverticula deprehenſos, facile opprimebant vincebantque. Hac conditione tam nobis damnoſa belli, cum longo jam

Edit. Rom. pag. 132.

πλοίοις ἄντας, τῇ ἀγρότᾳ, ἐπὶ πλεῖστον τοῦ καιροῦ κακουμένους τῇ πολίμῳ, κατηγανίζοντο. πρὸς τύπος τε ; αὐτοὶ μὲν ἦσαν ἐν ἀσφαλεῖ, κἂν ὅτι ποιοῖεν οἱ ἔξω μὴ ἐπαίοντες, τῇ τοῖς τόποις κατηχυρῶσθαι ; κἂν πλοίοις ὅτι προσβάλλοιεν. αὐτῶν γὰρ ἑκὼ ἐ αὐτοῖς προαπίπτουσι ἀβάλλοις τῇ ῥύμῃ τῇ τόξων μηδ' ἀντικῶν ἔχοντες παρασπίζεσθαι. ἐκείνους δὲ, ὅπου ποτὲ τῇ μεγίστῃ κατὰ χρείας ἀνάγκῃ ἀπολελειμμένους ὀλίγους ἐκάστοτε καθωσδέον συμβαίνειν ἐξ αἰτίας, τὰ τῆς μὴ καθ' ἡσυχίαν πρὸς αὐτῇ ἔχοντες τῇ μεδὲν οἷς εἶν πλὴν κατὰ σύνταγμα προσδοκῶντες ἔχοιεν, τεταραγμένους πρὸς τῆς φόβου ; ἐπιλυγαζομένους τῇ τύπους ἐκ φόβου B δίνδρων καταληγοῦν. τοὺς δὲ προσδοκῶντας ἐφ' ἅπασι τῇ πύλῃ τὸν εἶνδυσον ἐκδιχομένους πολιορκῆν. καὶ οὔπω συχνὸς ὄπου παρέκειτο χαμαίνους τοῖς ἐκδρομὰς ἐπεισίπτειν, τῇ μαπάλαις (οἱ γὰρ ἦσαν ἅπαντες ἀνύθας) κατηγανίζεσθαι. οὔπω γοῦν ἐπιπολῆ τοῦ πολίμου σωισαμένου ; τῇ τῇ πραγμάτων ξυβομένων, ἐπεὶ οὐκ ἐᾷ σφισι μαχομένοις πεφυγέσθαι τῇ ἀνδισαμένων, ἔγνωσαν ἀνωφερὲς ὑπάρχεσθαι μετ' εἰρήνης, ἢ πάσης ἅμα. ἀδυώατα γὰρ οὔπω ἐᾷ ὑπεκλίνεσθαι ἀνιδομένους. τοῖς γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἐγνωσμένοις ἐμμένοντες, μεταβάλλειν χρὴ τὸν πλανῆν ἕκαστος ; καὶ τὸ δύσκλεες σφίσι προσλῇ ; ὡς ἀπολουμένοις εἰ ἐνδοῖεν. C τῇ τε καὶ καθ' ἓν πίπτοντες, τῇ μὲν συμβάντων ἀμηχανίαν ἔχειν, καὶ Βυσιλέα καὶ αὐτοὺς ὑπισχνοῦντο. ἐκείνοις δὲ μὴ δόντων πλὴν ἐπὶ κακίσεις ἀμύνειν πρὸς τὰ ἄλλως ἔχειν ὡς εἶεν τε συμβούλδον ; τῇ σφᾶς οἱ Βιλοῖεν προῦχον εἰς τόπους στεναμμένους ὄντας. πλὴν μεθ' ἡμέραν, οὐ γὰρ ἀνατᾷν ἀρίγεσθαι, ἐντυγχάνειν, ἐξ ὧν αὖτις μεσθάνειν ὑπόσα πρὸς Βασιλίως δ' ἐργασθήσοντας, ἐνδάντες μὲν τὰς ὀφάσεις τῇ αὐίσθεσθαι, προδάντες δὲ τῇ τὸν εἰς Βασιλέα φαμιζόμενον πλάνον. μὴ δὲ γὰρ ὧναι τοῦτο τὸν Λάσκαρι Ἰωάννῃ, μὴ δ' ἂν πάντες λέγοιεν. Αὐτὸν γὰρ ἀποκτεινεῖσθαι τῇ τῷ Νικητίατον φρουρίῳ ; ἓ ἀσφαλῶς ἐγκαθέργεσθαι. ὧν δέ τις καὶ βούλεται βλέπειν ἐφ' ὅρκοις λαβὼν τὰ πιστὰ φερεκύδησι, προσοῖτο τοῦτο εἶναι καὶ βλέπειν. τούτοις καὶ πλείοσιν ἐκείνους ὑπεξάγοντες καθ' ἡμέραν, ἅμα δὲ τῇ προαίμποντες ἐκεῖ, μόλις ἐπείθη ; τῇ ἐδοίλοιεν, τοῖς γνώμας χρυσίῳ μειζόντες. καὶ τῶν μὲν τούτοις, τῶν δὲ ἑκάστου ὑπερχόμενοι τοῖς μεμύμεσι, τῶν μὲν θεραπεύοντες, τῶν δέ γε καὶ ὑπισχνούμενοι, παρέπειθον τοὺς πολλούς ; τῇ μᾶλλον τοὺς ἐπιδίλους. οἱ δὲ ὀκνήμεροι πλέον μαλακιζόμενοι ; ὑποψίαν τοῦ προδίδοσθαι παρεῖχον τοῖς ἄλλοις. πλὴν καὶ τῆς μεταβολῆς αἰδεσθέντες ; οὐκ εἶχον ὅτι τῇ πράξειαν. μόνους γὰρ τοὺς σπουδομένους ὑπελάμβανον. ἐᾶσθαι, κἀκείνοις ὀκνήμεροι πολλοὶ προεστήθησαν δέει τοῦ καθωσδέον. ἦσαν δὲ καὶ τινες οἱ πολὺ προέντασαν τὸν ἐν τῇ πολίμῳ ἐχεῖν θάρσος τῆς

esset tempore pugnatum, nec res exitum haberet, versi ad artes nostri, quod vis non succederet, tentandum sibi putarunt, si paucos saltem hostium, ac per vicem singulos, abducere a conspiratione communi, & ad pacis tractationem inclinare possent. Ratio hæc erat consilii prudentis. Haud sperandum videbatur posse admitti, ac vel audiri patienter a communi consilio Gentis, & ira flagrantis, & successu belli elatæ, compositionis mentionem. Fixi quippe omnes erant in proposito vindicandi undique quem se habere putabant, legitimi sui Principis, ad hæc insidias in conventione suspectantes; & non sine causa metuentes; ne dolose inducti specie pacis irritatissimis hostibus ad pœnas atroces dedercotur, cuncta ejus generis statim oblata respuerent. Ergo primum ad unum & alterum, mox sensim succedente negotio, ad alium aliumque mutuentur certi neç ingrati privatim homines, qui oblivionem utrinque transactorum proponerent; pollicentes optima fide ab Imperatore sanciendam, si & ipsi paria spondere de se vellent. sub hæc insinuabant sese illis, amice suggerendo: consulerent rebus suis privatim, nec cæco se multorum impetu in certum exitium abripi præcipites sinerent. non se postulare ut verbis crederent: capere licere præsens experimentum rerum ipsarum. venire modo ne gravarentur; obsidibus in turum reditum acceptis, ad loca designata; ubi distinctius explicandum illis foret quantis essent ab Imperatore cumulandi præmiis, si redire eum eo in gratiam vellent; Impostore illo, pro quo pugnassent, abdicando. Non enim esse illum Joannem Lascarim, quidquid ipsis fuisset universis persuasum, sed agyrtam & planum, falso se venditantem nomine, ipsisque illudentem, & manifestam impostura convictionem afferebant: servari verum Joannem affirmantes tutissima custodia in Arce Nicetiatarum, quo spectatum se conferre, sine ullo periculo possent. Præsumpturos enim quantascumque vellent juramentorum aut pignorum cautiones, sicque istuc æquo ac securo intraturos animo, cum pleno arbitrio liberi reditus, citra ullam suspicionis umbram. Ejusmodi blandimentis plausibilium sermonum, aliquantulum initio labefactata duritia quorundam e Montanis; accedente veto larga missitatione munerum vehementius impulsa, vix tandem loco cessit, placida docilitate succedente, ac plena promissione veri in Imperatoris obsequia studii, auro, ut solet, distrahente concordes, & studia invicem votaque committente prius unanimiter conspirantium. Ea ratione traxerunt in partes multos, & in iis capita ipsa Nationis, auctoritate illic & existimatione Principes. quibuscum utcumque isthæc arcano tractabantur, & ipsi sedulo celabant, tamen cum in deliberationibus de bello, & in omni occasione similium sermonum il molliores in dies se præberent, suspicionem aliis moverunt, quasi proditionem meditarentur. moxque suspicio in opinionem transiit, idonels extantibus mutationis signis: unde non parum conturbari contigit pletosque, videlicet existimantes sibi cavere solis, ac salutem dumtaxat propriam pacisci eos qui cum Imperatore tractarent: cæteros omnes iræ hostium expositos relinqui. Eo valuit hujus periculi metus, ut multi quotidie ad eos qui tractabant se aggregarent. Erant tamen qui mortem in bello minus acerbam ducerent malis supliciisque, quibus se subjiciendos expectabant, si aut ultro cederent, aut aliorum dolo proderentur. quare obfirmabant se in sententia resistendi bellandique, quoad vincerent aut caderent.

A προσδυομένης, εἰ καθυφέντο, ἢ προδοθεῖεν· καλόσεως. ἢ ἀντέχειν ἔτι πάντα διὰ τέλους ἤθελον.

CAPUT XIII.

Allegata Montanorum inter sese pro eo quem ut Joannem exceptum apud se habebant.

Edit. Rom. pag. 133. MAxima horum pars erat miserantium cæcum quem apud se habebant: & factu indignum contendentium, illum, quicumque esset, prodere. quo enim, ajebant, jure alienum hunc, sive Joannes est Lascaris, sive non est; hostibus ejus ad cruciatus & necem acerbam dederemus? postquam enim pro illius ad nos confugientis salute, capita nostra, uxores, ac carissima quæque in discrimen misimus, si hunc modo, mutata repente sententia, destituimus; quid nobis ad defensionem faciemus reliqui, quominus ab omnibus proditionis perfidiosissimæ damnemur? An dicemus nos ab ipso nolentes impulsos coactosque? At nobis jam antea paratis & gestientibus pro Domino injusta passo vindicando pugnare, supervenit. An illud causabimur, ejus gratia perturbatas res nostras esse? atqui nostræ veræque præcipiti ad novandum audaciæ, quam huic, culpa istius tumultus imputabitur. An quod se Imperatorem esse simulavit; & ut tali sibi succurremus oravit? Primum quis scit simulassa illum, & non esse verum qualem se nominat Joannem? & cui certo poterit constare illum alium, quem ostendere nobis se paratos ajunt, custoditum apud ipsos cæcum Adolescentulum, revera Joannem esse Lascarim? Deinde, esto ita sit: Tamen isti culpæ, ne a nobis tam atrociter vindicanda videatur, magnam partem

B Ἐπλεονέκτουν δὲ μᾶλλον οἱ ἢ τὰ ὑπὲρ τῶν τυφλόττοντος προβαλλόμενοι. ἢ τί γὰρ ἔλεγον δίκαιον ἡμῖν πέπρακται ὑπὲ τῆ ἀλλοδαπῆ νῆσῳ, εἰ ἀμείνους εἶη, εἰ ἄλλος, ἐπειδὴ δι' ἡμᾶς ὑπὲρ αὐτοῦ τὰς ψυχὰς, γυναῖκας ἢ αὐτὰ τὰ γένεια προβαλλόμενοι, εἰς ὃ σωθεὶη ὁ εἰς χεῖρας ἡμετέρας καταφυγὼν, νῦν μεταβαλόντες καταπροιμεθα; τὶ δ' ἡμῖν εἰς ἀπολογίαν πρὸς τοὺς μεμφομένους ἐσεῖται προδῶσι; ὅτι παρώρμησε μὴ θέλοντας; ἀλλ' ἡμῖν γλιχομένοις ὑπὲρ δικαίου πάσχειν ἐπέσε. ἀλλ' ὅτι τὰ καθ' ἡμᾶς ἐν παραχῇ κατέστησεν; ἀλλ' ἡμῖν γε προθυμίους μᾶλλον, ἢ τούτῳ μέμψασθαι νις. ἀλλ' ὅτι ὑπεκρίθη τὸν Βασιλέα ἢ προσεπεύσατο; καὶ πρῶτον μὲν τίς οἶδεν ἂν ἀληθῆ ταῦτα; ῥᾴον αὐτοῖς ἄλλον ἀντὶ τοῦ ἀληθοῦς ἐμφανίζειν ἢ ἀπαιτᾶν οἱ ἐπιτάμῳ, ἃ πάντα ἄλλον ὄντα ἐκεῖνον ὑποκρινεῖσθαι. εἶτα ἐγω ἢ τοῦτο. πλὴν πᾶσι μὲν ἡ τοῦ πλείονος ὄρεξις, καὶ ἀγαπητὸν μὲν αὐτὸν ἔκαστον ὅπως τὸν σπουδαζόμενον, τῇ καλῶν τυγχάνειν. εἰδ' ὧν, ἀλλὰ

ἀλλὰ τῷ τὸ δοκεῖν μεγαλόψυχοι , μοῖραν ἐ τλὼ τυχοῦσαι φιλοτιμίας ἴσχυ . τί ὦν ἑαυτοὺς ἀφιλήσει μίμεσθαι , συναρπασθέντα ὑπὸ ἐ αἰδοῦς ὑπερρυμένους , μᾶλλον ἐκείνῳ προσείβομεν , τῷ αὐτὸ τὸ σῴζειν μεγίστῳ κινδύνῳ πιεζόμενον , ὧς εἰ καὶ οἱ τὰ παγχάλεπα πίσυρες) , τὸ γὰρ χῆμα τῆς ἰατρείας , ἰκανὸν τῷ τὸν κάμνοντα σῴζειν . ἐ δὲ γὰρ ἂν τι παθεῖν ἐκεῖνον , ἀλλὰ τὶ ποιεῖν ἄξιον ἡμᾶς προσποιῶν . Ταῦτα τισὶν λεγόντων , ἐδόκει τισὶν ἀδοξεῖν τὰ μεγάλα , εἰ καταφρονοῖντο τὸ ἰσόν . τῷ τὸ μὲν δίκαιος πολεμεῖν (τῷ δὲ ἂν ἀνάγκη πᾶν εἶναι μὴ πεφευγότος τῷ πάντων , πῶς δ' ἐν ἀδικίαν) ὡς κινδυνώδες, τῷ ἄδικος ἂν ἀπρεπὲς ἀπέλιγον . τὸ δ' αὖθις καταπροιμένης τὸν ξένον ἀνδρὶ ἐχθρῷ , ἐπίμομον ἔκεινον , τῷ ἄδικον πάντῃ πρὸς τὸν ἥκοντα , εἰ παῖδας ἐκείνης σῴζοιν . τῷ τε τῷ μέσῳ χωρούντες , αἰνὸν μὲν ἀκοῦσαι μὴ προδιδόναι , αἰσχὺς δὲ ἀπόδοσθαι ἅπαξ εἰ διὰλοιτο . ἐ δ' ὦν , ἀλλὰ τῷ πάλιν μάχεσθαι σωστέον . Ἐν τοιούτῳ ὦν τῷ καιρῷ νεβομένῳ , ἐ τῷ μὲν μηδὲν ἐχόντων ποιεῖν , τῷ δὲ μή τι ἀποκεκλεῖσθαι , ἃ μὲν ξένος ἀνὴρ φεύγων πρὸς Πέρσας . αἷς δ' ἦσαν ὑποχέσεις παρὰ τῷ τῶδε τῷ συμβάσεως , ἐσπένδοντο , τὰ πρὰ λαβόντες τῶ μὴ παθεῖν . οἱ δὲ τοῖς αὐτόθεν πρὸς ἐκείνους ἐμπεφθέντες , τοῖς ἄλλοις κακῶς τῷ ἀπίστως προσεφέροντο , ἐ προστίμοιν ζημίαις ἐ φορηταῖς , τῷ μείζοσιν , ἢ ὡς τ' ἐνεγκεῖν ἐκείνοις . τὸ δ' ἐλαύνειν ἐκεῖθεν ἐξοικίζοντας , ἄσμενοι ἂν οἷς τιμωρίαν μεγίστην πράξοντες , ὅπως ἐκωλύοντο πράττειν , μὰ τῷ τοῖς ἄκρας ἐρημοῦν ἀνδρῶν τοὺς ὁρμὰς τῷ Περσῶν ἀνέχειν δυναμένων . ταῦτα περὶ τοὺς Τριακαιδεκάτους , τῷ τοὺς τῶ ζυγοῦ ἧσσον πραξάμενοι , ἀνεχώρουν ἐν' οἴκου .

detrahit lavidiæ innata omnibus & late communis cupiditas augendi fortunam ſuam , præſertim ingetente ſe creſcendi occaſione , & illudis hominum ultro ad majora cocantibus ; quo tempore quis non venia dignam exiſtimet ambitionem ejus , qui regnum a volentibus delatum non recuſaverit ? quid igitur attinet nobis eulpaſoluris , illi crimen impingere : quem utique abſentem deſideratum , occurrentem evectum , ac ſi quid in eo deliquit , peccare a nobis coactum , tueri potius & ſervare deberemus , quam, quod ſine juſta vituperatione oequimus facere, graviſſimo illum periculo exponere ; ſitientiſſimis cruoris ejus ipſum hoſtibus condonando. Atqui vel atrociſſimii compertum convictumque flagitii peſſimumque palam caput habitus ſupplicis, fas ac verecundia confugientis in fidem atque aſylum protectionis noſtræ, præſtare intactum immunemque , communi humanitatis officio , deberet: neque enim tunc tam ſpectare oporteret quid eum pati juſtum eſſet , quam quid nos facere deceret. Talia quidam diſſerentes perſuadebant aliquibus , non poſſe ſine ſumma ſuæ Gentis infamia prodi ab ipſis , dedique hoſtibus ſupplicem . Iidem tamen anaii ſecum inqu rebant : quid igitur agendum ? utrum pugnandum ſemper ? id quippe neceſſario conſequi ex propoſito perſeverandi ad extremum in defenſione Pueri . niſi , quod ſpectari non poterat , una ipſi nec magna Gens univerſum ſe conjuratum Imperium vincerent ; ac ne ſi quidem poſſet ſuccedere , tamen. tentari conveniret. Hic vero cum ad unicam oblatam componendæ pacis rationem referebant animum , ad deditionem nempe Pueri hoſpitis , abhorrebant, atque averſabantur ; potiuſque propendebant in anceps damnoſumque conſilium bellandi ad extremum , periculo quocumque . Inter hos multorum æſtus , cum longa perplexarum deliberationum mora certi conſilii nihil expediretur , Cæcus Advena , cauſa tantorum motuum dimiſſus , ad Perſas fugit . qui porro ex Montanis pacifici cum noſtris & arcano tractare dodum cœperant , ſi fœdus jam palam icerunt , receptique in gratiam , cum eſſent , ut dixi , & multi & præcipui Montanorum , reliquos infirmiores illius Gentis iræ Miniſtrorum Imperatoris objecerunt ; qui eos acerbe crudeli-erque vexarunt , ſpoliantes intolerabiliter miſeros , & multæ nomine ſummas ab iis pecuniæ majores extorquentes quam quas , ne venditis quidem quæ habebant univerſia , poſſent conficere . Nec ulla Imperatorios miſericordia tenuit ab iis exterminandis & exturbandis ſede patria in ultionem rebellionis : ſed ab eo conſilio illa eos cura revocavit , quod providebant fore , ut his inde pulſis , nemo jam eſſet qui Juga illa , propugnacula Romani Limitis , a Perſarum aſſidue illis partibus inſidiantium , crebroque irrumpentium , incurſionibus tuta præſtaret . His circa Tricocciotas , & Montanos geſtis , Romanæ copiæ domum reverterunt .

Edit. Rom. pag. 134.

CAPUT XIV.

Ut affectus fuerit Patriarcha audita excacatione Joannis ; & ut Imperatorem excommunicaverit.

Τὸ μέντοι περὶ παῖδα Ἰωάννου συμβὰν , μεῖζον ὂν , ἢ ὡς τε ῥᾳδίως , ἔπυστο γέγονε δὲ τῇ Πατριάρχῃ . ὁ δ' ἀκούσας ἐς δεινῶ ἐτίθει τλὸ ἀγγελίαν , τῷ ἀπ ἐχον ὅτι τῷ πράξει , ἐ δὲ καθεκτὸς ἐν ἀλύων . ὅπως μὲ κείνος ἀσφαλὲς ἑαυτῷ ἐπὶ τοιούτοις πράξοι σιωπᾷ , τῷ μὲ ἐπιξένοις ἐκτετιμῶντα , προσκαλεσάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν Ἱεράρχας , τῷ δεινὰ χατλάσας τὸ πρᾶγμα ὡς

CÆterum quod Puero Joanni evenerat , majus utique atque atrocius quam ut taceri poſſet , ad aures Patriarchæ quoque perlatum eſt. Is porro acerbo conſternatus nuncio æſtuabat animo , quid ageret incertus ; nec teneri poterat , quin ſe in cuncta palam luctuoſiſſimi doloris indicia effunderet. Deinde ratus haud ſecurum eſſe ſibi ſuper tali facinore ſilere , nec juſtæ id animadverſionis ulciſci vindicta , convocatis qui ad manum erant Præſulibus , graviter conquerens , primum ſe deluſum irriſumque , tum fœde contemptas Dei le-

ges nefaria violatione juramentorum, indignitatem horrendi flagitii exaggeravit: ac denique deliberandum propoſuit, quid tali occaſione ſe facere deceret, oe mendax perfidia de conculcata veritate impune gloriaretur; neve graſſatot iniquiſſimus optimo, quod immaniſſime tapuerit ſpolio gauderet, connivente Juſtitia Divina; quæ ſi tuis, ut plerumque ſolet, incompertis humano ingenio conſiliis eunctetur; tamen noſtri eſſe officii non negligere quod poſſumus; ſed ſaltem demonſtratione aliqua inſigoi Mundo & poſteris teſtati; noo ſane probantibus aut tolerantibus nobis, at vehementer iodignantibus & deteſtantibus, tam attox ſcelus fuiſſe perpetratum. Talia loquente Patriarchx, exhorruerunt ad mentionem phanaticæ crudelitatis qui aderant Antiſtites, nulloque non ſigno declararunt, abominari ſeſe totis animis facinus adeo execrabile. Adjunxerunt, decetneret quod tali occaſione fas & æquum poſcere putaret: comptobaturos ſeſe, ac pro virili ſecuturos. Ad ea ille, grari ex alto pectore cuſto gemitu, recordati ſe teſtatus qua religione jurisjurandi ſeſe omnes adſtrinxerint ad ſtatim vindicandam vi & manu perfidiam, in utro Auguſtorum exiſteret, alteri contra pacta cooventa inſidiati, ac graſſari in alterum audente, addidit; quoniam appareret deeſſe facultatem cæteris jurata exequendi. ſe quidem quod eſſet in ſe facturum. Non ſtricturum autem ſenſibilem gladium in corpus ac jugulum ſacrilegi: haud enim id ſibi convenire: ſed, quod ſuæ poteſtatis foret, minime cunctaturum exequi, intendo gladio ſpiritus, quod eſt verbum Dei, ad dividendum Juſtuoi ab Impio; &, illi quidem bene precandum, hunc veto abſcindendum a Chriſti corpore. Hæc ſe plane facere decreviſſe cum ille ſignificaſſet, alius ob manifeſtam rei æquitatem improbare non audentibus; & terrore tamen haud dubio concuſſis, ne dirisomnes ſupplicns, fatellitibus ab irritato anathematis ignominia Imperatore immiſſis conciderentur; Patriarcha pronunciato palam, & merita ſeveritate, obiurgato Michaelis Auguſti ſcelere, ipſum, legitima prolata talis judicii formula, ſpirituali ſectione a communione Corpiio creaturum rite ſeſecat. Fuit in modo ac circumſtantia quadam hujus facti quod jure quis reptehenderet; ſed nec deſuit quod ad excuſationem contra viciſſim allegaretur pro ſic agentibus, quod alter vix poſſent. Inconſequens videri potuit Patriarcham, excommunicato nominatim Imperatore, permattete, quemadmodum fecit, Clericis, ut conſuetas pro eo preces palam in Choro pronunciarent. nam hoc erat ipſos cum eo in ſacris communicare, qui a communione abſciſſus fuerat: tum præterea Patriarchxm ipſum per ſe operari rei Divinæ, in qua ſclebat honotifice memotandum eum quem diri anathematis vinculis ittetiſſet. Verum ad hæc duci poteſt, merito viſum ſufficere debere in tali perſona ſoveritatem animadverſionis, quæ aliquid e ſummo tigore remitteret. Periculum enim fuiſſe, ne ſi vel pauxillum plus acerbitatis admiſceretur negotio per ſe odioſo, cuncta ſtatim, modico momento in petniciem præcipitata confunderentur; quemadmodum in Empedocleo contingebat globo, quem ventis comptetlis & ſopitis fortum, ſi quis imprudentius contrectaret, ex eo tepeote procellæ unmanes cuncta late cooquaſſantes erumpebant. Nam quo non erat veriſimile prodire immanitatis poſſe efferatum nimis acri contumelia, irritabilem alioqui, ad hæc ſummæ poteſtatis ſibi conſcium Imperatoris animum, cui tenendo dum vehementi cupiditate raperetur, infirmos eſſe verecundiæ cancellos atque officii ſatis erat expe-

F. lib. 2. num. 1. f. 143.

pag. 136.

A χλιδαθεὶς, ᾗ ὅτι νόμει καταφρονεῖτο Θεοῦ ὑφ' ἧς τῷ ὅρκων παραβάσεως ὑπεραγανακτήσας, τέλος τί δὴ ποιῶν καπνοίπτετο, ὡς μὴ ψεῦδος ἀληθείας κατακαυχήσαιτο, ᾗ ὁ ἀδικήσας χειρόαιτον δόξει ἀνεχομένης τῆς δίκης, τὸ γὰρ ἐξ ἡμῶν, ἔφη, ἂν ἐκείνη περιαργοίη, δίκαιον γένεσθαι, ὡς ἂν τῇ περὶ τῶν ἀγανακτῶν, μετοπέσυρσι δόξωμεν. Ταῦτα τῷ Πατεμάρχῃ λέγοντες, ἀνεχώρουν μὲν οἱ περὶ ἐκείνου ἐκ τόπου ᾗ ἀπεύγοων τὰ πεπραγμένα. τὸ δὲ πᾶν ἐπ' ἐκείνῳ κεῖσθαι διωμολογουν, ὡς ᾗ αὐτῷ ἐφομένου, εἴ τι ἂν ἐκείνῳ ᾗ δόξει. ὁ δὲ ἔχων ἐκείνου ἀσπτοπάξας, ᾗ μυθοὺς ὅπως ἐμπεδοῖντο ᾗ ἄλλως, μὲ εἰσὶ τὰ πράττειν τὰ ὁμωμοσμένα, αὐτὸς τὸ ὡς ἐκείνου ἦκον ποιῶν ἀνεδίχετο μόνος. πλὴν οὐ σωματικῶς σφάττειν πρῶτο, ὡ δὲ γὰρ ἄξιον, ὅσον δ' ἐπὶ καὶ ᾗ ψυχὴν πράττειν, ὡκ ὠρκώμοτο. τὸ δ' ἐν παπτος, ὅπερ ᾗ τῆς μαχαίρας τὸ Πνεύματος γίνεται, ὅ ἐστ ῥῆμα Θεοῦ, ὡς διαιρεῖν τὸν ἄξιον, ἐ τὸν ἀνάξιον, ᾗ τὸν μὲν ἀλογεῖν, τὸν δ' ἐκπέμπειν τῆς ὁλομελείας τὸ σώματος τῷ Χριστῷ. Ταῦτα σήσας καθ' ἑαυτὸν, τῇ ἄλλων τῇ μὲν δικαίᾳ δυσωπημένων, τῇ δὲ φοβερᾷ συσκλομένων, μὴ ἐ ανεδίκαιον ἀπεργάσαιτο, πέμψας ἑκεῖνος, ἅμα τι ἐλέγχει ἀστρέψασθαι, ᾗ ἅμ' ἐπιφέρει τιὼ τὸ Πνεύματος τομὼ τὸν ἀφεσιμόν. Ἐπαῦθά τις ᾗ μέμψαιτο τοῖς γεγονόσιν, ὡς ᾗ κῇ ξύπον γεγοτέσι, ἐ ὑπεραπολογήσαιτο τῇ πραξάντων πάλιν, ὡς ὠκ ἄλλως ποιῶν ἐχόντων. ᾗ ἡ μὲν μέμψις, ὅτι θεὸς τὸν δεσμὸν, ὑφῆκε τοῖς τὸ Κλήρῳ ψάλλειν ἐκείνῳ χάειν. ὧτε οἱ ᾗ κοινωνὸν ἐκείνους ᾗ τῇ ἱερῶν τιλιτῶν, αὐτὸς τε τὰς ἱερὰς ἐπλει μυσαγωγίας, ᾗ ὡς ὠδ' ἀεὶ δύλως τὸν δεσμοὶς πεδιματικοῖς κατακλῆσαι, μεμνοεῖσθαι. Η δ' ἐπὶ τύτοις ἀπολογία, ὅτι αὐτέχνως εἶχε τοιάτῳ προσώπῳ τὰ τῆς ἐπιτιμίσεως. ὡς οἱ ᾗ προστιθεῖτο πλέον, κινδυνεύειν συγχεῖσθαι τὰ πάντα χῇ τὸν Εμπεδόκλειον σφαῖραν. καί τι ᾗ παράλογον προβλῆναι τῶ Βασιλίως ἀπαυθαδίσαντος. εἰ δὲ δυκερὲς μέγα εἶκεν μικρὰν δυσυχίαν δέχεσθαι, ὥσπερ ᾗ μικρὸν μεγάλῳ, ἀλλ' ὧν τὸ τιὼ μεγάλων δυσυχίαν τῇ μεγίστῳ εἶκε ἐπεισπεσοῦσαν μὴ κῇ τὸ εἰκὸς ἐκμελιχθεῖσαν καθυφεῖναι τῆς ἀπλοίας, ὠκ ὀλίγα βλάψειν ἂν. Οἰδίποδος ταῦτα ᾗ θοῖναι θυέστ, ᾗ πλάνοι Οδυσσεῖοι μαρτυρήσουσιν. ὅπω μὲν ὧν τῶ Πατεμάρχῃ μετελθόντος τὸ τῶ Βασιλίως πλημμα, ἐκὼν μὰ θέλων, δίκεται τιὼ ἐπιτίμησιν ὁ Κραιῆ, ᾗ τόπον δίδως τῇ δικαίᾳ θυμῷ, ἠύχεσεν, ἔτι μεμφόμενος, ὡ ᾗ οἱ ἄξιον, καὶ τὰ τῆς ἀράξιος ὡς εἶχε ἀπελογεῖτο. ὅμως δ' ἀφεκτέος ἐκ λόγων καπνόμενος, ἀρίμα δίκαιον τιὼ ὀργὴν, ᾗ καιρὸν μεταπείας ζήτει, ἐφ ᾧ ᾗ συγχώρησιν δίξασθαι. ἐλπίζε γὰρ ὡς ὡ μικρὸν ἀσυχάσας, ὕστ μεταγνόντα δώσειν τιὼ λύσιν ζητοῦν, ἕξεσθαι οἱ παραυτίκα ᾗ ἡ συγχώρησις.

B

C

D

E

rientia compertum. Sane ſi non fere patientius Domus magna parvum infortunium, quam Domus parva cladem maximam tolerat: quis neget prudenter factum, ut de maxima in familiam potentiſſime regnantem occeſſario immitteoda calamitate, quantum poſſet detrahereтur; & adjungerentur delinimenta quibus amarities temperaretur, ne ſtimuli a juſto acutioribus ira concitata efferretur in deſperatum impetum univerſa ſecum peſſum in exitium trahendi. Teſtes hujus rei Oedipodes, cœnæ Thyeſtis, & Ulyſſei errores; extrema omnis conſilia, in quæ Priſcos Heroas nimis acribus præcipitatos injuriis tota queritur Antiquitas, reſponſantibus hodieque tragicis ſcenis. Itaque Patriarchæ nunc quoque iſtius ſuæ moderationis hic fructus conſtitit; ut Imperator ſuum facinus anathemate diro vindicatum, aut tulerit, aut ferre ſimulaverit, patienter: ac volens nolens ſubmiſſa ferienti cervice, dans locum juſtæ iræ, quieverit: non murmurans de pœna, ſed factum ut poterat excuſans; cum enim non ignoraret talis ſe compertum criminis, quod nullis ſatis poſſet defenſione dilui, ſi quam intus in animo adverſus ulciſcentem iram concepit, prodere ſaltem diſtulit; in præſens contentus leni reſponſo ſpatium ad pœnitentiam poſcere, qua promereri veniam poſſet; ſic ſecum ſubducta ſpei ac rationum ſumma: poſt brevem obnoxiæ quietis moram, ſi velut jam datis ſatis illuſtribus pœnitentiæ ſuæ ſignis reconciliationem peteret, voti ſtatim ſe compotem futuram; quippe mox ab exoratis Præſidibus ſacrorum, libenter redintegrandum in ſtatum priſtinum.

CAPUT XV.

Ut Navales Romanorum copiæ Triremibus bene rem geſſerint.

Ἀμέλει καὶ μικρὸν ἐπιχὼν τὰ αὐτοῦ ἐπράττων. ἐπεὶ δ' ἴων σὺς τῷ συνειδότι, ὡς οἷόν τινι καρδίας ἰβόσατο, καὶ πανεὶς ἐδόκει, αὖθις τῇ σοβαρᾷ τῆς Βασιλείας ἀρχῇ φρονεῖν, ἐφ' ᾧ μὴ ἀπερρονεῖμθος ἐν τῇ ἀναγκαίων ἐπευγχάνοι. Τὸ γοῦν ναυτικὸν ἔπλει, ἐπὶ τὰς νήσους προσίχουσα, εἶτα ὀλίγας ἐκείνας χρόνῳ, ἐν παραυτίκα αἱ ἄλλαι φρουραὶ ἀφαλίζοντο, ἐν Ῥωμαίοις προσεπιπτον αἱ Λανίσεις δουλεύουσαι. ἐξ ὧν ἀλισκομένη μὲν ἔγνωσε Νάξος, αἱρεθεῖσα δὲ Πάρος ἀκούτη, ἐν Κίως, ἐν Κάρυστος Ὡραῖῳ ἐν καιροὺς ἰδίους συνλαμβάνουσι, ἐν σὺν ἄλλοις ἄκρα Πελοποννήσου ἀμφὶ Μονεμβασίαν σὺν Σπάρτῃ ἐν Λακεδαίμονι, ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐγένοντο.

A HOc conſilio ſeipſum cohibens, aliquandiu ſuas ſibi privatim res habuit, luctui indulgens, vero fortaſſe dolore; quem utique vermis conſcientiæ, teredinis inſtar oſſa intime rodentis, cor depaſcens, animo penitus infigeret. Inde babiru triſti demiſſoque majeſtatis Imperatoriæ deprimebat faſtum: cum eo tamen ut ſimul caveret, ne lo contemptum pernicioſum rebus ſuis iſta humilitate caderet. Quæ igitur opus erant non omittens vel tali tempore curare, juſſit prodire navales copias; & Trirenues ad Inſulas appulſæ non paucas earum Latinis antes ſubditas recuperarunt: captaſque ſtatim præſidiis impoſitis in Romanorum poſſeſſione firmarunt. Horum nunciis ſucceſſium alii ſuper alios advolantes, merita gratulatione excipiebantur; dum referrent modo Naxum occupatam, alias expugnatam Paron; Ceon ac Caryſtum quoque cum Oreo ſubinde capta: & ut cætera omittam, Monembaſiam cum Sparta & Lacedæmone, Romanis ea expeditione ſubjecta ſunt.

CAPUT XVI.

Ut fratribus Imperatoris Occiduæ Provinciæ commiſſæ fuerint.

Τὸν τοίνυν τῆς ἀδελφοῦς ἐγχειρίσας τὰ δυτικὰ, τῷ μὲν Δεσπότῃ Ἰωάννῃ, τὰς ἀνατολικὰς παραὸς δυνάμεις συνάπτα τῷ συνθηκῷ, τὰ κῷ γλῶ προσίπαττε μετιέναι, ἐπὶ τὰ τῆς Ἰλλυρῶν μεθίπεω ἐν Τριβαλλῶν, ἐν τὰ τῆ Πωνεῖ πόρα, τὴν ἰδίως Ἑλλάδα λεγομένην, ἀπαντρίχειν, τῷ Δεσπότῃ Μιχαὴλ πολεμοῦντα. οὐ δὲ γὰρ ἐν αὐτῷ προφασίζεσθαι, ὅτι ἔξω που τῆς πατρίδος ὄντες τοῦ Βασιλέως, δικαιοῖτ' ἂν κρίνεσθαι τὰ μέρα ἀπίχων. τὸν δὲ γε Σεβαστοκράτορα Κωνσταντῖνον, ναυσὶ ἐμβιβάσας, ἐπὶ Μονεμβασίας ἰαπίμενε, παραδοὺς αὐτοῦ ὅσοι ἐν Μακεδόσι Ῥωμαίων, ἐν τὸ Περσικὸν ἄπαν. τὸ δὲ Ἰταλικὸν μὲν ἀρμόζον πρὸς μάχην Ἰταλιάν ὁ Δεσπότης συνεπαίρετο. συνῆγε δὲ τῷ μὲν Δεσπότῃ, πολλοὶ μὲν ἐκ ἄλλου τῷ μεγιστάνων, καὶ ὁ Καντακουζηνὸς Μιχαὴλ, ὁ καὶ μέγας ἐν ὑστέρῳ Κονοσταῦλος, οἱ ἀνεψιοὶ ἐκεί-

B POrro tunc Imperator ſuis fratribus Occiduas Provincias commendavit. Ac Joannem quidem Deſpotam copiis Orientalibus & Scytharum auxiliis inſtructum, terra gerere rem juſſit per Illyrios & Triballos, atque ultra Peneum, regionem proprie Græciam vocatam, incurſare, bellando adverſus Michaelem Deſpotam. cui iam dempta erat illa excuſatio, qua prius cum Provincias illas repeteret, excipere ſolebat: Parum convenire Imperatorem qui Urbe ſua patria & Imperii ſpecie careret, membra illa & partes ejuſdem quaſi corporis extremas requirere ac longe perſequi. Sebaſtocratorem autem Conſtantinum impoſitum navibus adverſus Monembaſiam mittit, tradens illi quantum Romanorum prius in Macedonum regione militaverat; & univerſam præterea Militiam Perſicam. Nam Italicam exercitum, haud aptum viſum bello adverſus Italos gerendo, Joannes Deſpota ſecum abduxerat. Cui eodem porro Deſpota comites expeditionis fuerunt alii quoque multi Optimatum. inter quos Cantacuzenus Michael, qui poſtea Magnus Conſtantius fuit, illiuſque Patrueles Tarcha-

Edit. Rom. pag. 137.

ninetæ : insuper alii, qui frequentes ex Occiduis tractibus ad partes Imperatoris tranſierant. Sebaſtocratorem vero ſequebantur cum alii plurimi, tum Magnus Domeſticus Philes Alexius; cum ipſo, Macrenus & quem Imperator Cubiculi Præfectum habuit. Claſſis navigavit ineunte ad Arcturum. & multa cum ſucceſſu tentavit. Ducebat illam Alexius Philanthropenus Protoſtrator, honoratus vir & ſtrenuus, deſignatus jam Dux magnus, & dignitatis iſtius titulo atque uſu in tantum abſtinens, quod viveret adhuc alius illo Magiſtratu inſignitus ſuorum Germanus Laſcaris ſenioris Auguſti, effectus jam ſenio, & fere decrepitus, in quiete quam ætas extrema poſcebat, conſiliis Imperatori opportunis ad communis regimen cooperans. Affinitate porro Philanthropenus Imperatori arcta conjunctus erat. quippe qui Michaelem Martha Imperatoris ſorore natum, collocata ipſi filia, generum haberet. Talis igitur vir navalibus præfectus copiis, claſſe primo vere inſtructa navigavit. & Laſcari paulo poſt mortuo, Magni Ducis Dignitatem ab Imperatore in præmium laborum acceptæ, ut dicetur. Hunc in modum triſtiorum inſtructi ſtatues & neceſſarii Imperatoris, in totidem Occiduarum partium tractus moverunt. Ac Deſpota quidem Michaelem Deſpotam adoriſus repetebat occupatas ab eo Provincias, ut olim ad Imperium pertinentes. Eas cum antea repoſcebantur, ſolebat ille plauſibiliter cauſari: haud tempeſtivam repetitionem iſtam eſſe. Nam quid attineret Imperatorem ſede ipſa Imperii, Urbe Conſtantinopoli, excluſum de rebus tanto minoris momenti recuperandis eſſe ſollicitum? Reciperet primum ab Italis Solium Regni, tum ſane de Regiunculis illis Occiduis ab ſe repoſcendis cogitaret. Nec porro iſtam rem, quam dixiſſet omnino prævertendam, facilem aut brevi tranſigendam apparere. Italos enim tam procul eſſe a reddenda Romanis Imperii Metropoli, ut etiam ſpe non prorſus vana majoribus inhient, & adeo non contemnendis ſint viribus, ut eorum ditio ægre Theſſalonica fiat. Hac, inquam ejus omni, qua prius ſe jactaverat oratione hunc ſublata; illud modo pro ſe allegabat: Regionem ſe obtinere quam Patres ſui laboribus, ſudoribus, ac tantum non ſuo ſtillatim proprio ſanguine, paraſſent. Hanc hæreditatem ab ipſis ad filios tranſmiſſam poſſidere ſeſe jure quam optimo. quorſum ergo ipſe illam inique repetentibus relaxaret? Sane ſi reddenda eſſet, iis potius reddi oporteret quibus erepta ſit. Non autem Romanis, ſed Italis prius jure belli obtinentibus, tentas illas vi extorſiſſe majores ſuos, quorum ſe poſteros ac ſobolem frui, quam legitime creviſſent, hæreditate ac patrimonio virtutis, quis non fas & æquum eſſe fateatur? vere ſiquidem dictum illud ferri: nihil cujuſquam meliori jure proprium cenſeri, quam quod ſatagens quiſque ac periclitans manu ſibi ac Marte quæſierit. Inter hæc utrinque in longum procedentes ſua jura hinc atque inde allegantium altercationes, copiæ Joannis Deſpotæ ducis urgentes tempus rem gerendi contriverunt. At Sebaſtocrator Monembaſiam, & circumpoſita obſidens loca, quotidie cum Principe pugnabat. Non enim ea, quam Romani jam occupaverant, Peloponneſi parte contentus, univerſam ſubjugare affectabat, ad id ipſis pro virili cooperantibus, quos ſub ſe habebat Duces, Phile præſertim Magno Domeſtico, & Macreno ſacri Cubiculi Præfecto.

Edit. Rom. pag. 158.

A τῶν Τορχωτῶται, ὧ ὅλοι συχνοὶ ἐκ τῆς δύσεως τῇ Βασιλεῖ προχωρίσαντες. τῇ δὲ γε Σεβαστοκράτορι ἕπεσθαι τὸ πλεῖστοι, τῷ ὁ μέγας Δομέστικος ὁ Φιλῆς Ἀλέξιος, σὺν αὐτῷ δὲ τῷ ὁ Μακρηνὸς, ὃν παρακοιμώμενον ὁ Κραταῖος ἔσχε. τὸ δὲ γε ναυτικὸν ἔπλει ἐξ ἅρους ἐς Ἀρκτοῦρον, καὶ πολλῶν ἐξέσχεν. ἦγε δὲ τῶν ὁ Φιλανθρωπηνὸς ὁ Πρωτοστράτωρ Ἀλέξιος, ἀνὴρ γηραιὸς καὶ γεραιᾶς, παρὰ ποσὶν ἑρχόμενος τῇ μεγαλοψυχίᾳ σεμνύεσθαι ἀξιώματι, παρ' ὅσον δὲ ἄλλος ἐπὶ τῷ ἀξιώματος, ὁ τοῦ παλαιοῦ Λάσκαρι τῷ Βασιλέως αὐτάδελφος, ἔξωρες ἤδη καὶ παμβήκης ἐπὶ τῶς Κωνσταντίνου καθήμενος, βουλαῖς καθ' ἡσυχίαν τῇ Βασιλεῖ τῶς τῇ κοινῶν φροντίδος ὡς ἐσὰν συναρμόσας. ὁ μὲντοι γε Φιλανθρωπηνὸς ἐγγεγόνει τῇ Βασιλεῖ, τὸν γὰρ Ἀνεψιὸν ἐκείνου τῶ τῆς Μάρθας υἱὸν Μιχαὴλ, γαμβρὸν εἶχεν ἐκ θυγατρός. Ὁ γοῦν τοιοῦτος κατῆρχε τοῦ πλοΐμου, καὶ ἅρες ἐξαρτύσιος σόλον ἀπέπλευσεν. ὁμοῦ δ' ἰσύσιον θάσσιτος τῷ Λάσκαρι υἱῷ τοῦ μεγάλου Δουκὸς ἐξίαν παρὰ Βασιλίσσης εἰς ἀμοιβὴν τῆς κόπων ἐλάμβανεν, ὡς ῥηθήσεται. ἀλλ' ἐπεὶ μὲν τειχῆ κοσμήμενοι, ἀπὸ μέρος τὰ πρῶτα δύσιν μηθέπω. καὶ ἀμφὶ διαύγειαν τῇ Μιχαὴλ Δεσπότῃ ἐπῆλθε, καὶ ἀντικαλεῖτο τῶν ἐκείνου χώρας, ὡς πάλαι τῇ Βασιλείᾳ προσήκουσαν. ἐ δὲ εἶχε μὲν πρόφασιν προσαιτίζεσθαι, ἢ ἐπιτρεπτὸν πεῖσαι λογούμενος, ὡς μὴ ἀρχὴν αὐτῶ τοῦ Βασιλέως τὸν τῆς Βασιλείας Θρόνου, ὃ δ' ἐῶ ἡ Κωνσταντινούπολις, μὴ καθέξοντος αὐτὸν σπουδὴν τὸ λείπειν. ἀπειπὼν γὰρ εἶναι μᾶλλον τὸν Θρόνου τοὺς Ἰταλοὺς, ἢ ἐκείνου τὰ κατὰ δύσιν, ὡς ἀπρομήνους πάμπαν ἢ μόλις ἐκζομένους Θεσσαλονίκην. Τοιαῦτα γοῦν ἀπελογεῖτο πρόφασιν. τὸν δὲ, ἀλλὰ χώρας ἐῶ αἱ γονεῖς ἐκείνου πόρους ἢ ἱδρῶσι, ἢ μόνον οὐχ αἵμασι σάζοντες προετέκτηντο, καὶ κλῆρον κατέλιπον τοῖς παισί, πῶς ὃν ἢ δικαίως ἀπαιτοῖντος Χοσδρόη; Ἰταλὸς μὲν ἀφαιρημένους ἢ μὲ Ρωμαίους, ἢ τὸ δίκαιον, ἓ πῶς ἐξ ἐκείνων εἰς ἡμᾶς καταλήξειν ὡς σφέτερον κλῆρον ἐξ ἀρπῆς. ἐ μὲν ἓ λελίχθαι, ὡς νῦν ἀδεὴς πλὴν τῶ ἀνεδάζεσθαι τῇ πολέμου. ἢ ὅπω μὲν ἁμφισβητοῖντο, τὰ Ρωμαίων τῇ Δισπότῃ γράμματα καπηρίβοντο. Ὁ δὲ γε Σεβαστοκράτωρ τῇ Μονεμβασίᾳ ἢ τοῖς πέριξ προσκαθήμενος, καθημερινῆς πολέμους φοὴς τὸν Πελοποννήσου ἐξῆγε. μὴ δὲ γὰρ ἀρκεῖσθαι τῇ μέρει τῆς νήσου, πᾶσαν δὲ κρατῆσαι φίλων, ὑπηρχους ἔχων, τὸν τε μέγαν Δομέστικον τὸν Φιλῆν, καὶ τὸν παρακοιμώμενον Μακρηνὸν, οἷς ἐπὶ ἡγεμόνιζεν.

CAPUT XVII.

De Joanne Macreno Auguſti Cubiculi Præfecto.

Ην δ' ἐδοκιμῶν ὁ Παρακοιμώμενος, ἢ παρ' ἐχθροῖς ἄσημα ἴσχων ἐπὶ στρατιᾷ, καὶ τὸ φοβερὸν ἐνδεικνύμενος. ὅθεν καὶ τὸν Σεβαστοκράτορος ἐκεῖθεν ἐπαναζεύξαντος ὕστερον, φυὴς ἐγκαταλειφθῆναι, καὶ τὴν στρατόμαχος ἄρχειν. καὶ δὴ μαχομένης πολλάκις μὲν ἐξεχειν, μίαν δὲ καὶ σφαλέντας, κρατηθῆναι καὶ πολεμίοις καὶ ἀμφοτέροις. Τότε τοίνυν ἐκ ὀλίγου καταχωμένων ἐν φυλακαῖς, ὁ μὲν μέγας Δομέστικος ἀποθνήσκει, ὁ δ' ἐκείνου περιφανὴ Εὐλογία δοῦλα ἐποίει τῇ Βασιλεῖ προσαγγέλλουσα, ὡς προδώσει μὲν ὁ Παρακοιμώμενος τὸν ἐκείνης ἄνδρα, ἐπ' ὡς ἐπίπονος κρατηθείη καὶ ἅπαξ εἰς πόλεμον, ἐρύσαιτο βόθρον τῇ συστρατήγῳ, καὶ ὡς ἀληθῶς ἐκ τοῦ καταγορεῖ, λόγος ἴσχων καὶ συμφωνίας πρὸς τὸν Πελοποννήσιον λαμβάνειν νίὸν τὸν Λάσκαρι Θεοδώρου τοῦ Βασιλέως Θυγατέρα (κεχόρωται δὲ τοῦ ἀνδρὸς) ἐκείνῃ ζεύγνυται, καὶ μετ' αὐτὸν εἶναι παραδόξως νίὸν χώρας, καὶ ἀντιφάττειν τῇ Βασιλεῖ. Ταῦτα λέγοντα, καὶ γε προσιδοῦσα ἡ Εὐλογία πρὸς τὸν ἀδελφὸν, πίστιν ἐδοκει. ἰὼ δὲ ἐκ πολλοῦ πιστὸν ἀεὶ σας περὶ ἐκείνου ὁ Βασιλεύς. συνίσα δὲ τῆς καταγωγίας καὶ τοῦ ἀνδρὸς καταθύματα, ὡς εἰκὸς ἦναι, ὅπως ἐδοκιμοῦντα ὑπολθεῖν ἐκεῖνον τὸν Πελοποννήσιον, καὶ πιστὸν μετ' αὐτοῦ συγκλύζεσθαι. τὸ δὲ γε πρὸς νίὸν Θυγατρὸς τοῦ Βασιλέως κῦδος καὶ λίαν ἱκανὸν οἰόμενος πείθειν ἐκεῖνον ὡς μεγίστοις ἐπιγαμβρεύσαντα, καὶ λίαν παρέκυζεν εἰς ὀργὴν τὸν ἐκ τοῦ μέσου τῆς γυναικὸς ὑποψίαν. ὅθεν καὶ ὡς ἀληθινὰ τὰ πιθανὰ διξάμενος, τιμωρεῖν παρασκευὴ ἦλθε καὶ παρὰ τοῖς ἐχθροῖς ἐν τῇ φυλακῇ συνισχομένου τὸν ἄνδρα. καὶ πέμψας, αὐτὸν ἀπαλλάττειν μεγίστων προσώπων Ἰταλικῶν, καὶ παραχρῆμα τῆς ὀφθαλμῶν ἀφαιρεῖται, ἀξίας ἀντιδόσεως δίδυς τῷ ἀνδραγαθήματι, ὧν ἐκεῖνος εἰργάζετο κατὰ πόλεμον, τοῖς ἐχθροῖς γνησίως καὶ ἀνδρικῶς ἀντιξιζόμενος. ἀλλ' ὑπὸ μὲν καὶ παῦται συνέβη. ὁ δὲ καὶ Πραιτοράτωρ Φιλανθρωπινὸς Ἀλέξιος ταῖς ἑαυτοῦ προσίκων τὰς ναῦς, (ἦν δὲ Γασμουλικὸν θαῤῥήσας ἐκ πρὸς τὰς μάχας (ὡς αὐτὸς μὲν πρὸς μάχην, τοὺς δὲ γε λοιποὺς Προπολεμοῦντας εἰς ἐλασίαν καὶ μόνην τάττεσθαι) προστάτης δὲ καὶ λαμπρικὸν ἴσχων ὧν δὲ ἀπὸ Πελοποννήσου μετήμειζεν ὁ Κράτης, πάντας ἐπὶ ῥητῷ φέρων ἐκάλει τὰς ναῦς, καὶ τὸν τῆς ἐχθρῶν πλοῦτον προσέχει τῇ Βασιλεῖ.

IN his facti Cubiculi Præfecti præcipua erat gloria, jam apud hoſtes celebris fama peritiæ rerum bellicarum, & eo nomine ipſis formidati. Unde Sebaſtocratore illinc poſtea recedente, is ibi cum Phile eſt relictus, ut exercitui præeſſent. qua in Præfectura cum ſæpe proſpere pugnaſſent, ſemel offenderunt, ita ut prælio infauſto ambo capti hoſtium cuſtodiæ detinerentur, in qua Magnus Domeſticus eſt mortuus. Hujus Sororis Eulogia cum iſtum nuncium dolore ſuo maximo auditum Imperatori referret, pro- *Edit. Ram. pag. 139.*
ditum ab ſacri Cubiculi Præfecto ſuum Generum queſta eſt. Aſſerens volentem Macrenum bello victum fuiſſe; & ex compoſito induſtum ab ipſo in proviſas inſidias Magnum Domeſticum. Et revera quædam increbuerat non prorſus inveriſimilis talis perfidiæ opinio; multis ex ſuſpicione affirmantibus, eguiſſe clam & convenifle cum Principe Macrenum, promiſſa huic ab illo Theodori Laſcaris Imperatoris nuperi filia. Hæc enim ibi nupta, ut diximus, viro deinde mortuo, apud Principem vidua perſtabat. Pollicitum autem tali mercede Macrenum ajebant, traditurum ſeſe Principi quæ Romani in Peloponneſo ceperant, & Imperatori quantum poſſet obſiſturum. Hæc Eulogia Fratri dicens veriſimilia loqui viſa eſt, eo quod jamdudum talia de Macreno Imperator audiſſet. Addebant autem accuſationi fidem fortia viri facta, ex quibus credibile apparebat, conatum fuiſſe Principem delinire tam inclytum bello Ducem, & in ſuas eum partes attrahere. quod porro addebatur de conjuge ipſi deſtinata filia Imperatoris Theodori, id & efficaciſſimum incentivum quidvis audendi Macreno futurum videbat, utique ſummæ expetibiles tales nuptias ſibi creditu-ro, propter affinitatem quam per eas cum maximis iniret domibus. & quia idem Matrimonium periculoſiſſimum rebus ſuis futurum intelligebat, ideirco, quod eam muliebrem, utpote ſororem excæcati a ſe Joannis, ſibi eſſe infenſam ſuſpicabatur; concitatus in vehementem iram, & quæ tantum veriſimilitet narrabantur, pro veris & omnino certis habens, atrociter ulciſci vel primam iſtius invidi ſibi connubii cogitationem in Macreno conſtituit. Ergo eum Hoſtium adhuc cuſtodia detentum, permutatum cum maximis perſonis Italici generis, ad ſe juſſit adduci, & appoſitum conſeſtim excæcavit. Hanc ei dignam ſcilicet mercedem rependens tot heroicorum facinorum ab illo editorum, dum contra hoſtes Romani nominis toties tam generoſe ac fortiter pugnaret. Et hæc quidem, ſic ſe habuerunt. Cæterum Protoſtrator Alexius Philanthropenus, egreſſus cum Claſſe, quam habebat egregie inſtructam militibus Gaſmulici generis, quibus maxime in prælia fidebat (iis ſolum ad bellicas res utens; aliis vero quos Proſelontes vocant, ad remigium duntaxat.) Præterea Lacones ſecum habens, quos e Peloponneſo Imperator tranſtuleraat, cum his omnibus bellum per Inſulas circumtulit; iſique vaſtatis opulentam ex hoſtibus prædam Imperatori rediens obtulit.

CAPUT XIX.

Legationes ad Papam: & ut Imperator rem ad Hemum absens, et domi residens bene gesserit.

Edit. Rom. pag. 140.

HAud porro interim otiosus domi desidebat Imperator, aut indormiebat rebus, negotiorum occasiones prætermittens. unde autem posset hoc quisquam de illo autumare, qui a talis suspicione negligentiæ longissime omnium abfuit? verissime quippe dici potest, fuisse viro huic animum & spiritus plane regios: neque is se sane contemni sustinebat. Unde & crebro ad Papam Legatos misit; & donis eum delinivit; Nam inde assidue periculum suspectabat, numquam quieturis, ut apparebat, Italis. Verum optimum factu putabat officiis & propositionibus pacis, quoad fieri poterat, tes ab ea parte firmare, quo posset ipse securiorem jam cæteris mentem advertere. Igitur frequentibus hisce missitationibus Legatorum & largitionibus magnificis, non Papam solum, sed multos etiam Cardinalium, aut alioqui apud ipsum potentium, studebat demereri. quod Bulgaros attinet, neque illos quiescere patiebatur: sed e vicino lacessebat. Erat enim publice notum adversus Imperatorem odium Constantini Bulgari, continuo stimulati ad id ab uxore Irene propter Puerum Joannem fratrem utique mulieris istius, tam injuste, o jus fasque! immania passum, occulta ea insidiis grassatione crudelitatis. cujus sibi facinoris Imperator conscius, cum non posset quin invisus & capitaliter exosus tam propinquis oppresso Pupillo personis esset, sequebatur ex more ac vitio malitiæ ut vicissim illos ipse odisset, ac mutua collisione detereret obterentes se. Cum igitur Romana ditio finiretur Orestiade, vixque ultra eam antea porrigeretur; Bulgaris videlicet ulteriora obtinentibus, crebras eo immisit militarium copiarum manus, præscribens ipsis singillatim quid vellet fieri. in quo erant solertiæ ipsius & peritiæ bellicæ artis experimenta prorsus mira. Nam si quos eorum locorum ipse antea vidisset, edicebat absens missis litteris, quo loco stativa figere, ubi & quomodo pugnare oporteret: unde impetum facere, vel ex insidiis, vel luce palam, aut etiam per noctem, ex memori visorum imagine apte cuncta ordinans, velut si coram intueretur. quod si locum in quo bellari contingebat, numquam præsens spectasset, descriptionem ejus in tabula figuratam ab illic versatis, habens præ oculis, minute omnia mandabat quæcumque geri agique e re foret; & sanciebat disciplinam metus, certo impendente non obtemperantibus periculo judicii, supplicio mox damnationem secuturo. In hunc modum missis tunc copiis, pleraque illorum tractuum sibi subjecit. Nam capta est Philippopolis, occupatum Stenimachum Castellum, Jugum universum extra Hæmum Romanæ adjunctum ditioni est, recepta est, Myrza, ut dicetur, dedente, Mesembrea magna Civitas, cum qua & Anchialus in potestatem nostrorum venit. Porro quæ circum has Urbes oppida pagique erant, jussu semel mutationis accepto, maientes Imperatori subesse, certatim a Bulgaro deficiebant. Urebant hæc intime Constantinum imparem tunc resistendo, & jacturis ac cladibus toties repetitis attonitum. Ringens ergo ac fremens (nam aliud in præsentia non poterat) expectabat, & inhianter captabat ultionis opportunitatem; quam animam negotiorum quidam non immerito diarerunt.

A Ὅτ μὲν οὖν ὁ δὴ Βασιλεὺς εἶχε καθ' ἡμᾶς, ἠρέμει, ἢ τῶν πραγμάτων καπρᾴδοιμεν, πόθεν; πολλοῦ γε δεῖ. ἦν γὰρ τοῖς ἀληθείας ἐρασταῖς βασιλικὸν φρόνημα ὁ ἀνὴρ οὗτος καὶ ἀσπάζετο περιῤῥεόντως. ὅθεν καὶ συχνάκις μὲν πρὸς τὸν Πάπαν πρέσβεις ἐξῆγε, καὶ δώροις ὑπῆρχεν. αὖθις δ' ἐκεῖθεν τὸν κίνδυνον καθυπόπτευε, ὡς μηδ' ὁπωσοῦν ἡρεμησόντων τῶν Ἰταλῶν. δι' ὧν καὶ πάλιν ὡς ἐνὸν κατασφαλιζόμενος, ἐπεχείρει τοῖς ἄλλοις θαῤῥύνειν. συχνοῖς γοῦν πρεσβείαις καὶ δεξιώσεσι μὰ μόνον τὸν Πάπαν, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς τῶν Καρδιναλίων, καὶ τῶν παρ' ἐκείνῳ δυναμένων ἐξωμιλίσατο. Πρὸς δὲ γε τοὺς Βουλγάρους, ὃ δ' ἐκείνος ἀρᾶσθαι εἶα, ἀλλ' ἐᾶ τὴν σύγχυσιν παραίνει. ἰὼ δὴ καὶ ἄλλως προφανὲς τὸ πρὸς ἑαυτὸν ἔχθος τῷ Κωνσταντίνῳ, ἐξοστρουμένου παρὰ τοῖς γυναικὸς Εἰρήνης, τὸ παιδὸς χάριν Ἰωάννου ἀδελφοῦ γε ὄντος, καὶ ὧν οὐκ ὑποζύγια ἐκ ἐνδίαιτος, ἃ δίαια, πέπονθεν. ἀνάγαια δ' ἰὼ ἔχθος ἔχοντα παρ' ἐκείνου τοῦ Βασιλέως, καὶ αὐτὸν ἐχθραίνειν, καὶ ἀντιζύγιν τὸν ζυγόν. μέχρις οὗ Ὀρεστιάδος ὁρίζοιτο τῆς Ῥωμαΐδος καὶ μόλις πρόσω, ὡς τῷ ἑαυτοῦ ὑπὸ Βουλγάροις ὄντων, πέμπων αὐτοὺς συχνὰς ἀποστολὰς στρατιωτῶν, B αὐτοῖς ἐπιτάττων ἕκαστα ἅπερ ἐβούλετο γίνεσθαι. ἐν οἷς ἃ μὲν ξυνίβη ἰδεῖν, τύποις γινώσκων τοὺς πεπραμένους ἐπέστελλε, καὶ ὅπου προσκαθίσαντες ἂν, καὶ ὅπως ξυμβαλοῖεν, καὶ ὅθεν ὁρμήσαντ' ἂν, ἢ ἐκ λόχων, ἃ φασιροῖ, ἡμέρας, ἃ δὲ νυκτὸς, πάντων ἐπιτάττων τὰ πάντα. εἰ δ' ἦν εἰδὼς τὸν τόπον, αὐλιζόμενον ἐγγράφων τοῖς εἰδόσι, αὐτὸς καθίστα προστάττων. καὶ ἰὼ ἐπαρτύνων κρίσις τῆς παραινέσεως. αὐτὸς πάντων πέμπων τὰς δυνάμεις τῇ τύχῃ, συχνὰ τῇ ἑαυτοῦ ὑφ' αὐτῇ ὑπείκει, καὶ ἁλίσκεται μὲν Φιλιππούπολις, ἁρατεῖται δὲ Στενίμαχος φρούριον, καὶ ἅπας ὁ ἐξω τῶν Αἵμου ζυγὸς συναπτείχετο. ἁλῶ δὲ, τῶν Μυτζᾶ διδόντος, ὡς λεχθήσεται, καὶ Μεσήμβρεια μεγάλη πόλις, καὶ Ἀγχίαλος συνηλίσκετο. αἱ γοῦν πέριξ ἑαυτῶν ἅπαξ γλυκάμβυκα τῶν μεταβολὰς, ὑπὸ Βασιλεῖ διοικούμενα. Κωνσταντίνῳ δὲ ἡ ναῦται ἁπλαξις ἐμπίπτει, καὶ ἀμύνεσθαι μὲν ἃ εἶχε τὸ πταισθὲν. ὅμως δ' ἐκκόπτειν τοῖς πεφαγμένοις, ἢ αὖρον ἵζητεν, ὃν δὴ καὶ τῇ τῶν πραγμάτων ψυχῇ λέγουσιν, ἄξιος σμικρεῖσθαι. C D

CAPUT XIX.

Ut a Patriarcha convento & ſuppliciter rogato Imperator excommunicationis abſolutionem petierit.

Τῷ μέντοι γε Βασιλεῖ τὰ τοῦτο πράττοντι, οἱ λογισμοὶ ὀσημέραι διεταράττοντο. ἐπὶ δὲ ἁρμοῖν ἐκεῖνον εἶα τὸ συμπλοῦς. Τὸ δὲ τοιοῦτος διαμοῖς συμβιβάσθαι, ἴσα τῷ τὸ μηδὲν εἶναι ἐτίθει. τῇ τοι τῷ μὴ πάνυ λογολογίας ἴσχων, μήτ' ἀπίστως τῷ τλῶ δίκλω ἀποδίδου, ὑπ' ἀμηχανίας ἐπὶ μονίτας πεδίματι ζώντας τῷ συνήθης τῇ Πατριάρχῃ ἐτρίπετο, τῷ κατλωτιβόλει θερμῶς, τῷ διαμὶ τὸν ἐκίνλω αἰῶνα, τῷ μετεγνωκότι, τλῶ θεραπείαν ἐπάγειν, ἐὼ ἐκεῖνος βύλῃ). εἶναι γὰρ ἔτοιμον πράττειν ὅτι προσέταττοι. τὸ μέντοι γε γεγονὸς ἀπρόπτον θεῖναι μὰ δύνατον ὅλως εἶναι. οἱ δὲ παρὰ τὸν Πατριάρχλω ἐρχόμενοι, ἀπήγγελλον μὲν τῷ τὰ τῷ Βασιλέως, τῷ ἀφ' αὐτῶν δὲ πλεῖστα προστίθεσαν, τῇ Βασιλεῖ χαριζόμενοι. ὁ δ' ὑπερῴρα τλῶ δίκτυα, τῷ ὡ δ' ὅλως προσέχει. πλειστὰν δὲ βαλεῖν εἰς τὸν κόλπον ἔφη, καχέταν μεταχρηματιθέσαν εἰς ὄφιν δῆξαι πρὸς θάνατον. ὑπεδήλου δὲ δι' ἀμφοῖν τὸ ἐναντιωτάτων ζώων, τὸν αὐτὸν Βασιλέα τῷ ἕνα, τῷ φύσει, ἀλλὰ γνώμλω σφίσι παρακεχλιμένον. τῷ ταῦτα μὲν ὁ Πατριάρχης ἐκ πλείω τούτων ἐξ οἷς ὠδ' ἂν εἴπι τῷ γένοιτο, τὸν ἀφορισμὸν λύσειν, κἂν προσπεσὼν τὰ κακὰ, κἂν αὐτὸν θάνατον. οἱ δ' ὑπουργοῦντες, τῷ τὰ τῷ Πατριάρχῳ δηλοῦντες, οἷς ἀμηχανίαν πλείστην ἐνέβαλον τὸν κρατοῦντα. Καὶ ὃς ἐπειδὰ τῷ τὸ αὐτοπρόσωπον ἀντιφάρμακον λέγεσι, πάνυ γὰρ εἶναι ταῖς ὑποστάσεις τῷ τλῶ Γωργὼ, αὐτὸς ἔγνω προσιρχόμενος ἐντυγχάνειν, ἐκ τλῶ λύσιν ἐξομολογούμενος ἐκζητεῖν. Ἐφίστατο πάνυ πολλάκις, τῷ ὁ μὲν ἐζήτει τλῶ Θεραπείαν τοῦ ξαύματος, ὁ δὲ τὰ τῆς Θεραπείας πράττειν προσίστατο, πλλῶ ἐκ ἐπὶ ῥητῆς, ἀλλ' ἀορίστως καὶ ἀφανῶς. τῷ ὁ μὲν ῥητῶς ἐζήτει μαθεῖν ἐπὶ τὸ ποῖον προθύμως ἔ, τι τῷ λέγει, ὁ δὲ τῷ πάλιν ἀορισταίνων, ἔλεγε· ποίοι τλῶ Θεραπείαν τῷ δέξομαι. ὡς δὲ πολλάκις ἐκεῖνος μὲν ἐζήτει τὰ φάρμακα, ὁ δὲ ὡ φανερῶς ἔλεγεν, εἰπεῖν τὸν Βασιλέα, τῷ τὶς οἶδεν εἰ καὶ πλείοι ποιῆται, ὡ προθήσῃ τῷ δέξασθαι; καὶ τὸν ἀποκρίνεσθαι, ὡς μεγάλων ἁμαρτημάτων, μεγάλλω εἶναι δεῖ τῷ τλῶ ἀντίποινον Θεραπείαν. καὶ τὸν Βασιλέα πρὸς τὸ βαθύτερον βάψαντα, τί δαὶ, φῆναι, μὰ τῆς Βασιλείας ἐκβλῆναι ἀλλέως; τῷ ὕπω λέγοντα, τλῶ ἀπόθλω ἀποζώννυσθαι καὶ δίδύναι, τῆς ἐκείνου ἥμισείας ἀποπερῳμένου· ἐκείνου δὲ τλῶ χεῖρα κατὰ σπουδὴν προτείναντος ἐφ' ᾧ λαμβάνειν τὸ δᾶδιον διδόμενον, μήπως πλέον τῷ τῆς ἐφορίας ἀπολυθῇ,

HÆc agentis Imperatoris cura ingens agebat ferebatque anxiis cogitationibus perturbatum animum, non enim illum quietis partem ullam capere ſinebat morſus intimus conſcientiæ: adeoque ſiuctum nullum præſentis felicitatis ſentiebat, dum ſe diri anathematis conſtrictum vinculis meminerat, ut tali ſtatu eſſe, ac nihil eſſe, paria putaret. Itaque cum nec probabilem ullam criminis depulſionem, nec viam aut rationem excutiendæ juſtæ pœnæ, multum licet cogitans, comminiſci poſſet, inops expeditioris conſilii vertit ſeſe ad Interpretes ac conciliatores paeis pro ſe ad Patriarcham allegandos: quam ad rem ratus idoneos quoſdam vitæ ſanctioris profeſſores, aſſiduos & familiares Patriarchæ, per hos preces ſuas ad illum detulit, vehementer orans, ut ſe ſupplicem nodo quo ſtringebatur ſolveret, ac pœnitenti ſatisfactionem quam vellet imperaret: ſe quippe promptum, paratum ad exequendum quodcumque præciperet. hoc reſtare unum: nam quod factum ſit infectum redda arte aut conatu ullo non poſſe. Ea illi Patriarcham adeuntes copioſe accurateque Imperatoris nomine egerunt, multaque adjunxerunt ſtudio proprio, magnopere ſatagentes, perſuadendo ac placando Patriarcha, Imperatori gratificari. At Patrisrcha talia precantes repulit, & ne audire quidem ſuſtineos, columbam diait ſe in ſinum admiſiſſe, illam autem ibi mutatam in ſerpentem, morſum ſibi letbalem inäxiſſe, unum eumdemque hominem, videlicet Imperatorem duabus iſtis maxime contrarjarum animantium deſignans ſymbolis, ad indicandum, non naturæ in illo, ſed morum mutationem factam. Poſt hæc & alia in eam ſententiam multa inſulit, eo vultu ac ſpiritu qui ſatis declararent, hamquam ipſum, quidquid fieret, inducendum ad excommunicationis abſolutionem indulgendam, ne ſi quidem mala quantavis Imperator mortemque ipſam minaretur. quare deprecatores mœſti repulſa, quæ audietant Imperatori referentes, in anguſtias eum æſtuique multo majores conjecerunt. Ille autem memor vulgaris dicti quo ſignificatur vim ineſſe præcipuam præſenti facici coram affantis, medendi offenſionibus, & gratiæ demerendæ; id enim indicatum fabuloſa Gorgone, oris objectu immutante homines, decrevit per ſe adire Patriarcham, & crimen ei proprium confeſſus veniam coram rogare. Ivit procidituque ipſi ſupplex ſæpius: & detecto animi vulnere curationem petiit. Ad quæ ille, facere ipſum ea quibus curari tantum mali poſſet, juſſit. cæterum quæ iſta eſſent non expreſſit, indefinite ſic atque obſcure præcipere contentus. Imperator vero sogabat indicare nominatim ne gravaretur quid fieri a ſe vellet; ſe exhibens ad cuncta obſequi paratum quæcumque dixiſſet: Patriarcha nihilominus in illis indefinitis præſcriptionibus perſtante, ac tantum illud dicente: exhibe ſatisfactionem culpæ reſpondentem, & accipiam. Cum autem ille ſæpius diſtincte præſcribi ſibi remedia petiſſet, nec clare Patriarcha reſponderet: dixiſſe Imperatorem ajunt, & quis ſcit an cum ego plurima fecero, tu ſatis acceptus fis? cui graviter reſpondiſſe Patriarcham: Ingentium criminum ingentia eſſe piacula de-

Edit. Rom. pag. 141.

bere. Tum Imperatorem ut penitius viti animum tentaret, quid porro, intuliſſe: num me etiam Imperio jubes cedere? atque hoc dicentem Enſem baltheo ſolvere cœpiſſe, ipſique porrigere, cauſa experiundi quid tandem vellet. Patriarcha vero cupide manum protendente quaſi ad accipiendum quod dabatur: revocaſſe Auguſtum ſeſe, ac noadum a ſemore expeditum retinuiſſe gladium, exprobraſſeque inſuper velut inſidianti vitæ ſuæ, qui ſe ſic exarmatum iret: & tamen tegmine capitis depoſito abjicere ſe ad pedes ejus, mulris videntibus, non dubitaſſe; Patriarcham vero ipſum acerbe repuliſſe, nihilque inflexum deſpexiſſe, arcto ſibi complexu genua ſtringentem. adeo formidoloſa conſcientia ſceleris eſt, adeo virtus venerabilis! cum autem ſæpius idem rogans & vehementer inſtans, etiam abeuntem ſequeretur, quaſi expugnandæ vi pia ſeveritatis certus, ferunt Patriarcham Cellam ingreſſum fores in os arcte clauſas obdidiſſe aſſectanti, ſicque illum vacuum & precis irritum crude dimiſiſſe. Nec ſemel talia expertus Imperator. Sed eadem hæc ſæpius & locutus, & operatus, & paſſus, nequidquam ſemper: efferatus ad extremum eſt; & de duritie Patriarchæ apud multos eſt queſtus, invidioſe exaggerans; velle jubere illum abjici a ſe curam communium rerum, nec ſinere ſe amplius aut e terris tributa, aut e mercimoniis vectigalia exigere; denique tractatione omni publicorum negotiorum interdicere, ac ne ullam deinceps Reipublicæ partem adminiſtrare aut omnino attingere Imperator audeat, vetare. Hunc ſui curandi modum excogitaſſe Patriatcham, cui ex officio incumbat quærere optimam rationem adjuvandorum, & in ſtatum priſtinum reparandorum, eorum qui humanitus ſapſi ſunt. Poſt hæc declamata adjungebat, ſæpius iterans: quoniam Patriarcha palam contemneret ſacros Canones dari lapſis pœnitentiam jubentes, tempus eſſe recurrendi ad Papam Romæ ſedentem, & ab eo ſuppliciter petendi ſalutare peccati remedium. ſic indignans exaſperatum tam ſævis repulſis animum ita deinceps ad Reipublicæ adminiſtrationem retulit, ut amplius non curaret convenire Patriarcham, ſatis gnarus ſe nihil profecturum; præterea judicans, omnino convenire, ac curandum ſibi eſſe opportuno tempore, ut iſtius atrocis inclementiæ culpam congruis aliquando pœnis Patriarcha lueret.

Lab. Rom pag. 143.

A παλιγωδίαν τε ᾄδειν τὸν Βασιλέα, καὶ ὡς ἐπιβάλῃ οἱ τῆς σφετέρας ζωῆς ὑποδύεσθαι, εἰ ἔτι βούλοιτο, πλεῖν ἢ νῆα ἀσφαλῆ καλύπτραν ἀποτιθέμενος, ἐς πόδας ἰέναι ἑαυτὸν ἐρρίπτει, καὶ πολλῶν βλεπόντων, ὑ πατριάρχου. ὁ δ' ἀπέπεμπε ἐμβριθῶς, καὶ ὑφαίρει ἀφιξ τῆς γενέσεων ἐχόμενον. ἔπος ἡ ἁμαρτία πικρόν. ἔπος ἀρετὴ τίμιον. ὡς δὴ πολλάκις παρακαλῶν ἀκολούθει, καὶ κατακάμπτων, ἰσεῖος ὠθοῦς τὴν αἰδῶ ὑποδύομενος, ἀπέζυγε τὰς θύρας αὐτῷ κατὰ πρόσωπον, καὶ ἀργὸν ὑφίει. Ταῦτα πολλάκις φρονῶν καὶ δρᾶσαι τε καὶ παθεῖν, καὶ μηδὲν αὐτῶν, ἐξηρέμησε τὰ αὐτίκα, καὶ σαλπρόπτα τῷ Πατριάρχου ἐπὶ πολλῶν κατηγόρει. ἐς ὃς τὰ κοινὰ κηδόμενος καταφρονεῖσθαι διελοιδόρει, καὶ μή τι φόρους ἐαλίσκεσθαι, μή τι πλὴν φαύλων, μή τι μεταχειρίζεσθαι φάγματα, μήτε μὴν διοικεῖν τὴν ἀρχὴν ὅλως προσάντων, ἔπος θεραπεύειν αἱρεῖται ὁ τῆς ἀμπέρας θεραπευτής. καὶ πέλος ἐπεπείθει πολλάκις, ὡς ἐπεὶ καὶ Κασίανον ὑπερφορεῖ ἐεξόντων μεταίσιον, πρεσβεύειν τὴν τῆς Ῥώμης Πάπᾳ λαμπρὸς, καὶ ἀντιβολεῖν σώζεσθαι ἔπος ἔχων, ἐγκοπὴν ἐστεῦθεν καὶ βαρυόμενος ἐπὶ τῇ τῶν ἀσεβῶν διοίκησιν πάλιν ἐτράπετο, ἀπεκπάμενος μὲν προσπίπτειν καὶ αὖθις· ἤδη δὲ οὐκ ἀνύσας· ἐγκαίρως δὲ τὴν ἄμυναν ἡγεῖσθαι τῆς δίκης ἠξίου.

CAPUT XX.

Ut de Pace convenerint inter ſe Deſpotæ ambo Joannes & Michael in Occidente dominans.

QUod nunc inſtabat, nulli prævertendam rei putavit expeditionem in Occiduos tractus alteram. Non enim, non utique, aut ſperandum erat, aut omnino fieri poterat ut præſentibus acquieſcerent, aut ſecure quieſcere nos ſinerent inquietiſſimæ Gentes: quare ceſſandum, ac ne cunctandum quidem vel minimum, ab eis ultro invadendis & malo domandis Joanni Deſpotæ non erat, magnam ejus belli habente facultatem ſecura poſſeſſione Theſſalonicenſis Urbis; ubi & ſtationem certam, & ad impetus incurſionum in omnes circumquaque ſitas terras Michaeli ſubjectas Deſpotæ habebat opportunam, cum parato receptu. His de cauſis eo rurſus Imperator Joannem Deſpotam miſit cum maxima parte copiarum, licet iis laborantes & ipſæ Orientales Provinciæ non parum indigerent. is porro cito pervectus Theſſalonicam Exercitum in Michaelem adeo celeriter immiſit, ut famam opinionemque prævertens vix prius auditus, cerneretur & ſentiretur agere ferreque Michaelis ditionem omni clade belli. Præda dehinc omnis generis onuſtas in tutum copias recepit. & circa Bardarium amnem hiematuras locis commodis diſpo-

C Τοῦτο πίνου ἢ πάλιν ἀπιστρέπτο τῇ διοικήσεων. ὁ δὲ ὧδ' ἐῶ ὑπ' ἐῶ ἐπὶ τοῦτο μέσον ἐκείνης, καὶ ἥδ' ἦτο ὑπ' ἐῶ ὑρμεῖο ἢ τὸν Διαπόντιον Ἰωάννην ὁ δὲ φοξόλιγον, ἅμα μὲν καθέδρᾳ, ἅμα δὲ ἢ ὁρμητείῳ Θεσσαλονίκη χράμενον. ὥσθ' τοι ἢ αὖθις, καὶ τοι τῇ κατ' Ἀναπλιῶ πυνίτου, ἅμα δυνάμεις πλείσας τὸν Διαπόντιον ἐπίμπτο. ἢ δὲ τῶν πρίγκιπος ἰσεῖος Θεσσαλονίκης, συνίστητο τὰς δυνάμεις καὶ πόλεμον ἐξάγειν κατὰ Μιχαὴλ ἀνῃρεῖζετο. καὶ μηδὲ πλέως ἀκμὴς ἐπισεῖς, ἄμ' ἑαυτὸ, ἢ ἅμα ταῖς χώραις προσίβαλλε, λείαν τε πλείστων περιβαλλόμενος ὑποσρέφει. ἢ ὁ μὲν τὰς δυνάμεις κατέσχε ἠχειμακύσας περὶ τὸν Βαρδάριον, ὡς ἅμα ἦρι προσβαλῶν αὖθις. ὁ δὲ Μιχαὴλ φόβῳ λαφθεὶς ὑ μετρίῳ, τὸν γὰρ Δεσπότην καὶ ἐξ ἀκοῆς ἐδεδίττετο, τὰ πολλὰ φρὸ τῆ τῆ Ἰταλικῆ στρατεύματι φρυαττόμενος. ἤδη τε

Digitized by Google

δὲ τὸ φρὸς τὸν τῶ Φιλαδέλφου παῖδα τὸν Μαρρὶ A
κῶδος ἐπὶ τῇ Συγατρὶ, ἔπεμπεν βευδῆσον εἶχε
τὸ ἐκείθεν στρατιωτικὸν. ἀφοὺς τὸ ἐπ' ἐκείνοις
θαῤῥῆσν, ἐπὶ σπονδὰς λαπαδίγει, ἢ πέμ-
ψας, ἰατρὸν τὸν Ἰωάννῃ μεταλαμόμενός τε
πὸς φρεπέρας παλιμβολίας, ἢ πυρὶ τῷ μελλόν-
πον ἐχέγγυον ἀσφαλὲς πὸς ὅρκους ἐδίδου. ἐζή-
τει τε ἢ συνελθεῖν ἅμ' ἐκείνῳ, ἢ πίστιν γε-
νέσθαι βεβαίαν ἐκ τῶς φρὸς ἀλλήλους θέας ἐβού-
λετο. Ὁ γοῦν Διασόμος ἐ φρεσβείαν δίξαμβος,
ὡς λαβὼν παρὰ Βασιλίσως ἐκχώρησιν, ἐαίλευς
πὸς ὅρκους γενέσθαι. ἢ δὲ συνελθὼν αὐτῷ ἐφ'
ἑξιδείσης ἡμέρας, ἢ καπασκάμβος ἀπλάσῳ
ἤθει, τὸ ἀφαιρὲς ἢ πάλιν ἐ δόλου ἔφυπτε,
φρὸς τὰ εἰκότα ἐκπέμπει.

fait, ut videlicet ex propinquo, vere primum illucescente, hostiles iterum regiones invaderent. At Michael dolore damnorum quæ jam senserat, imminentiam metu cumulato, vehementer afflictus ad Joannis vel solam mentionem consternabatur: remissa non parum illa ferocia priori, qua solitus antea erat insolescere; fiducia utique Italicorum auxiliorum a Manfredo Genero Friderici filio, ipsi paratorum. Sed tunc ista spe opeque damnata, quasi malis urgentibus reperta impari, ad tractationem pacis confugit, & Legatis ad Joannem supplicibus missis, serio jam pœnitere sese fraudum & inquietudinum præteritarum obnoxie ac lamentabiliter professus, fidei constantiæque in posterum immutabilis pignus atque obsidem obtulit jurisjurandi religionem, qua præsenti se obstringeret; colloquii copiam ad id postulans, & sperare se ajens, mutuo conspectu sinceræ suæ voluntatis in æternam concordiam fidem, quantumlibet dubitanti, se facturum. Haud aspernatus Legationem Despota Joannes, qui se plena ad tractandam potestate instructum ab Imperatore meminerat, diem locumque juramentorum ceremoniæ constituit: eoque ad conditum occurrens, at erat naturali facilitate & recti conscientia credulus, syncera ipse mente, non pari eandore juraturem, ac dolos tunc quoque verborum fallacia celantem, audivit Michaelem; eumque fœdere icto remisit ad propria.

CAPUT XXI.

Ut Despota Joannes perfunctus expeditione in Occiduos, cum hostibus in Oriente sit congressus, et Laudum ejusdem distinctior explicatio

Edit. Rom. pag. 345.

Τὸν μέντοι γε Διασόντιν Ἰωάννῃ μεταλα- P
σάμενος ἐκ Θεσσαλονίκης ἀνεκάλει, μι-
κρὸν ὕστερον ἤδη ἐφ' ἱππικὰ εἰ, ἅμα ταῖς δυνάμεσι τῶ
φρὸς Ἀσανιλλὼ ἐκπέμπει, τοῖς Πέρσαις ὡς ἤδη
συμμίξασι. ἦν δὲ κἀκεῖνον ἔργα, τὸ ἐαυτοῦ
ἐρισεύσαι, καί τι τῆς αὐτῆ δόξης ἄξιον ἐπιτελέσα-
σθαι. ἦν δὲ ὁ αὐτῷ ταῖς ἀληθείαις ἐξύπνους, ὡς
ἐμοὶ μὲν ἐνταῦθ' αὐτόθεν, τοῖς δὲ παρίσι ἀπό
τῆς μυθῆ φροσδόκητον ἂν πᾶσι. σκιὰς δ' ἐ-
κείνης, ἢ ταχυμάτων πλήθη ἢ θεραπείας ἀφειδῆς,
ἐαυτῷ σκιαζόμενος, ἵππους ἐχρῆτο ταχυδρο-
μοῦσι, ἢ τοῖς μάλ' ἐς τοῦτο ἐ ἐαυτὸν ἔχουσι πα-
ρασίαν, ἐφίετο. Ἐ ἵνα μὰ καπηχαλῶντο τὸ σῶ-
μα κινούμενον ἐφ' ἵππων ἢ ἀναβρασσόμενοι συν- C
χῶς, ἀπορίας τὸ σῶμα διέλεπτό τε ἢ συμπεφύ-
γετο. Διὰ τοῦτο ἢ λιόδρα γάθη τὰ μέγιστα, φοβε-
ρὸς ἅπασιν ὢν, ἅμ' ἀκούμβος, ἢ ἅμ' ἐρισάμε-
νος τὸ μέντοι γε στρατιωτικὸν ἢ λόγοις ἐθαλπε, ἢ
δώροις ἐθεράπευε, ἢ τὸ μέγιστον, τὶ δικαιοσύνῃ
ἐαυτοῦς, ἀλλ' ἀδιλφικῶς προσέφερτο. Ἀνὴρ θεο-
φιλὴς ἢ ὀρθὸς, ἢ χρηστὸς ἀνυπόπτως, εἰς δὲ
φιλοδωρίαν ἢ πᾶσιν εὐίλα. ἐπλώθει δὲ ἢ τὸ
σῶφρον ἑαυτῷ, ὡς μηδὲν παρὰ μίαν ἀκυθλῶσαι
ὑποπτεῦσαι αὐτῷ, πλὴν ἢ σύζυγον εἰς γάμους
γόθυ κλεινίαν. ἐαυτὴν δ' ἐα γοθυίας Ἐ μόνῃ τῇ
Συγάτρων φυσικὴν, ἀλλ' ἐ νόμιμον, ἀπεγίννη-
σεν, ὃ ἢ τῇ Μάνη Ἰβηρίας Δαυὶδ εἰς γάμους ἐδί- D
δοτο. τὰ δ' ἄλλα μέτριος ἦν ἢ ἀστρικὸς ἐφ' ἅπασιν. ὡς δ' ἐξοίκειον ἐπὶ τάξιν ἢ λίαν φιλότιμος,
ἢ τὸ σύμπαν πειθανὸς. ἢ ἀκριβῆ συμῆα, ἢ
μὴν φιλαγαθίας αὐτῷ ἢ φιλοκαλίας περὶ τὰς
ἐαυτοῦς, ἐξ ὧν ἐαυτοῦς παιδεύεσθαι συνέβαινεν
ἐς τὸ ἀκριβὲς· καὶ ἐς ἀληθινὰς ἐκπρέπας

AT Imperator Despotam Joannem Thessalonica sevocatum, post modicam apud se moram cum copiis in Orientem mittit, adversus Persas illic pugnaturum. Delectabatur hic vir isto expeditionum labore, & summæ illi voluptatis loco erat aliquid laude dignum gerere. Vera ejus gloria erat, veloeissimum Ducum omnium in belligerando esse: itaut eum alicubi versari audiretur, mox illic adesse quo nemo unquam existimasset tam brevi tempore pervolare potuisse. Nempe impedimenta supellectilis Castrensis, & illas ambitiosas Ducum farcinas, ministeriaque famulorum & longas Clitellariorum mulorum mandras, apparatum tarde mobilem, ubicumque oppressisset vesper, omittens, pernicibus in equis expeditus vasta noctibus emetiens spatia, ibi repente apparebat quo perlatum tam volucri celeritate, fidem omnem ac cogitationem excederet. Et ne rapiditate ineluctatissimi motus corpus in equis effusissime currentibus æstuans relaxaretur, devinctum illud semper habebat fasciis, arcto undique amplexu stringentibus. Ea præclarorum in bello successuum causa illi magna erat, imparatos plerumque sic deprehendenti hostes haud facile aliter superabiles; simul longe auditus, simul conspectus præsens, & vim inferens ineluctabilem; unde terror ejus late in hostes manaverat, cunctis ad ejus mentionem trepidantibus. Militarem mul itudinem & verborum benignitate consolabatur, & donorum largitate demulcebat; & quod caput est, non domini supercilium, sed affectum fratris, cum iis agens, demonstrabat. Erat idem religiosissimus Dei cultor & amator, mitis, benignus, simulationis expers; munificentia vero, & ad donandam pronitate omnibus antecelluit. Ffflorescebat in eo quoque castimoniæ decus: adeo ut ne fando quidem aliquando sit auditum, furtivis eum indulsisse amoribus; aut aliam umquam voluptatis causa mulierem attigisse, quam propriam conjugem. At hæc multum illi dissimilis, filiam ex alio peperit, naturalem sed illegi-

timam prolem, quæ & postea Mepe Iberiæ Davidi data in uxorem est. De cætero moderatus erat & fortis in omnibus. Disciplina Domesticos exacta continuit. mirus in familia semper ordo, incompositum nihil: cuncta ad splendorem dignitatemque, illustri quadam & digna Principe ambitione, comparata. quo in genere insigne deinde argumentum extitit diligentiæ & elegantiæ ipsius in familiaribus curandis: quod qui ei ministraverant, sic in omni laude istius officii eruditi & exercitati evaserunt, ut eos post ipsius obitum omnes requirerent; utpote quos callere ad unguem omnes artes aulici ministerii; & veram ideam perfectorum famulorum cunctis repræsentare viderentur. quare digni habiti sunt qui promoverentur ad maxima quæque & honoratissima officia domus Augustæ. Verum hic idem vir quam non amaverit pecuniam, aut potius quantum eam contempserit memorare convenientius fuerit. Erat ei si vellet facillimum dotis, ut aiunt, plenis congerere opes, & nummorum omnisque generis pretiosarum rerum acervos struere immensos, utique qui bello semper felix quascumque hostiles invasit regiones (invasit autem plurimas easque ditissimas) jure victoriæ diripuerit. Ille vero prædam semper erat solitus, ne minima quidem ejus parte sibi eximie servata, militi condonare universam. Ac ne patrimonium quidem aut rem familiarem suam augere consuetis & licitis artibus, & in modum splendidis expensis abunde sibi hæredibusque; suffecturum, attente colligendo formare magnopere unquam studuit: licet id in parte laudabilis providentiæ Boni etiam & Moderati numerent plerique. Alia ejus secta fuit planeque diversa ratio, qui totum sibi sinum pandentis fortunæ, ultroque congerendis undique occasionibus lucrandi non injuste, ad innocenter ditescendum invitantis, munera magno semper animo rejecerit: avaritiæ speciem in sedula conquestione quatumvis legitime parrorum quandam suæ virtuti exosam abominans. Amores ejus omnes in gloriam ferebantur, unam spectabat, una illa delectabatur: nihil unquam admiratus aut complexus quod illi præferret, nihil quod pro illa promerenda parandaque non pacisceretur ac profluparer libentissime: quippe quam inter omnes res humanas sciebat unam esse quæ duraret post hanc vitam, & funeri superstes morte hinc migrantes coronatura sequeretur. In eleemosynas profusus, hanc ejus studii rationem differebat: Legem esse non Solonis aut Lycurgi, sed Legislatoris Christianorum Christi, Creatoris ejusdem Conservatorisque rerum omnium Dei, quæ nos jubeat quod possumus ea præsenti copia largiri, spe certa recipiendi majora. Huic promissioni necessario credendum ab eo utique est qui fidem in Christum profitetur, non solum quatenus baptismum susceperit; sed quatenus etiam palam acquieverit assentiens sacræ doctrinæ passim in Ecclesia propositæ. Porro baptizatum quempiam, & assentiri se irrevocabiliter Christianis dogmatibus professum; Christi deinde verbis fructum uberem Eleemosynæ pollicentibus non credere, argumento est ipsum neque antea vere credidisse, quantumcumque se credere simulaverit & affirmaverit. Nec vulgaris remuneratio est quam Lex Christi largitori misericordi promittit, sed quæ centum pro uno referat. Me vero, & quemvis, ut arbitror, prudentem hominem, etiam humano dumtaxat usu sensuque de rebus judicantem, vel si nihil tale juberemur expectare, moveret abunde ad benefaciendum egentibus ipse splendor efflorescentis inde gloriæ, in ævum omnem permansuræ; cujus spe invitante, non modo

Edit. Rom. pag. 146.

Ἀντβαίνειν, τὸ θαυάσιτος ἑαυτὸν τῶν ἑαυτοῦ θεραπόντων ἐπ' ἀξιώμασι μείζοσιν ἀξίως λογιθλῶναι δυλδέον τῷ Βασιλεῖ. ὁ δὲ γ' ἀφιλοχρηματίας, ἢ μᾶλλον μισοχρηματίας, εἰκὸν οἱ ἀεὶστηκὸς, τῇ τῶν πάντα στρατιώτας προῖδθαι, τὸ, ἐξὸν πιδάνας ἔχειν χρημάτων ὑπερπλωτὴν, ὡς πολλοῖς ἢ μεγάλως διευχόντα πολίμοις, ἢ χώρας πάσας τῶν στρατιωτικῶς ἐμπειρίας παρασασάμενον. ἴστι ἢ ἀρὰ τ ἐαυτὸν εἰς ἰδίας οἰκονομίας προσκτᾶδαι πλείονα, τὸ μεθιώτατον, ὅτι ἢ πολλοῖς δοκῶ ἀρτῖς ἄρας σημῖον, τὸ, τὰ οἰκεῖα ἀαρπίζεδαι, μηδὲν ἔξωδεν προσκτωμένης. ὁ δὲ πιαίτας εἰς τὸ πλωτῶν ἀφορμὰς προβαλλομένης τῆς τύχης, τὸ ἄπορπλωτεῖν ἐα πλουσίας, ἰατῖτας ἀπέσυρε ἢ ἰμίσει, μέγ τῇ δίξῃ ἐναμιλίζων, ἃς ἤδιν ἔχε φρονιμᾶν ἄλλο. μόνῃ ἢ τῇ κῇ βίον πραγμάτων δόξε τοῖς ἀπιλθοῦσι παρίπιδαι πίφυκε. καὶ ὁ μὲν νόμος τὸ τῇ χειρισιῶν νομοδίτα Χειρῶ, ὁ δὲ Σόλωνος, ὁ δὲ Λυκύργου, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πλάσα καὶ ποιητὴ τῇ Θεῷ, ἐκ τῇ φρονάντων δίδοναι καὶ ἀντιλαμβάνιον τὰ μείζω. ὁ δὲ ἢ πιδείου ἐπάναγκες, εἰ πιδεῖοι τοῖς τῇ Χειρῶ, μὴ μόνον καθότι βαπτίζοιτο, ἀλλὰ καθότι ἢ ἀλαθινὸν ἐκεῖνον ἔχοι ἐφ' οἷς ἐπαγγέλλῃ). βαπτιδέντα δὲ ἢ πιστώσασθαι μὴ τοῖς λόγοις πιδεῖον ἐκεῖνο, μηδὲ τὸ φαίνος πιδέων ἔχειν ἀᾶν ὅτι λέγει. ἓ ὁ μὲν Χειρῶνόμος ὅπως ἀνταμείβεδαι κατὰ τὸ ἰαπονταπλάσιον ἐπαγγέλλῃ). χωρὶς δὲ ἢ τῶ φροδιτῶν τοῦτο, ἀπόχρη ἢ μόνη ἡ παραμύθια δόξα, ἵν' εἴποι τίς ἓ καὶ ἀνθρώπων, πείθειν τὸν σωτῆν, ὡς ἔτως πλουτικτικῶς χρηματίζεδαι, ἀλλὰ καὶ τὰ φροῦντα τοῖς τυχοῦσι φρόνδαι. ἐξαίρω δὲ γε τῷ λόγῳ τὰς ἐπ' ἀναγκαίας δοῦσπις χρείας τινὰ τῇ ἔντων παρακατόχησις, εἰ μή γε ἓ αὐδὲς ἔχοιτο ἐκπορίζεδαι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὁ Διαπόντ Ἰωάννης ἢ λίαν ἴγνω, καὶ γνοὺς τὰ οἱ συμφίροντα ἐφρόντιζε. Ἐπεὶ δὲ οἱ ἀμφὶ τὸν μεταχὸν Νεῖλον, ὃς ἐκ Σικελίας μὲν ὥρμητο, ἐπὶ καιρῷ δὲ τῆς τῇ Ῥωμαίων πολιτείας ἐπέσε, διδάσκων γλιχρόδιδα, ἢ φρονεῖδαι εἶναι τὰς ἀνδρώπως πιεῖ τῶν δόντ, μήπως λαθὼν τις μετείος τῇ πραγμάτων ἔχων, λαβὼν, τῇ μὲν δόντι τῶν τὰ ἀσφῶς οἰκονομῶν τὰ οἱ προσήκοντα φορεῖ, ἧοι μέμφιν· τῶν δὲ χάειν ἑαυτῶν, ἐκ ἐπιμιδῷ, ἀλλ' ἐν ἀσφοῖς γενίδαι παρασκιάσοι. ὡς ἐπιῦδεν μηδὲν δίδοναι τῇ πάντ' ἐξ ἀπάγκης ἐχόντων τί, δόντι ἢ τὰ ὧ πᾶχειν κῇ τὸν ἐκείνων νόμον, ἀπείργει τ' ἀ ἐκρισῶς, ἢ ὅπως ὁ τῆς μεταδόσιως ἀθ' ἑαυτοῦ νόμος, ὦ πῶς ταῦτα τοῖς ἢ ἐξαγγέλοις ἰδίοις καιρῷ χρίζοντα; Ο γοῦν Διαπόντ ἴχν' φρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς ἢ τὸ φιλομόναχον, ἐκείνῃς πω παρεσφρίσασας τῇ οἰκίᾳ, ὡς ἁρπᾶς φίλας δέχεται. κἀντεῦδεν συγχωρεῖς τῆς ἐπὶ μικρὸν πρὸ τῆς τῇ οἰκείων δόσεως ἐκ τῆς ἐκείνου διδασκαλίας ἐπικαλύδει. ἢ τὰ μὲν κῇ τὸν Διαπόντ ὅπως. ἐπειζε γὰρ τοῖς

προθυμίας, ἓ δῆλος ἰὼ τλὼ τῆς Ρωμαίδος σύσσιτος πιεῖ πλείστου πολέμους. Τότε τοίνυν, τῶν κῇ τλὼ Εὼ πραγμάτων καλῶς ἐχόντων σὺν πολλῷ πῇ τάχει, τοῖς κῇ τὸν Μαίανδρον τόποις ἐπιχωρίαζεν. ἔτι δὲ ἓ πυρφανῶς κατ' ἰαῦτο καὶ μεγάλαι μοναὶ, ὑπὸ σκοπῷ ἢ φύλαξι πῇ Διοπόλη συνίστατο. ἢ δὴ ἃ μὲν οἱ Πέρσαι προκαταλαβόντες κατέσχον, συνεχωρούντων τῶν πολλῶν ἰκεῖθεν τοῖς βασιλεῦσι, κρείττω λείποντος, τὰ περὶ τλὼ Στρόβιλον λέγων, ἓ τλὼ Σταδιοδρομίαν, ὡς ἀδύνατα ὄντα ἐπανακτήσασθαι, ὑ δ' ἐπιχείρει κατὰ πῦρος ἀσπαζῆν. Ὅσον δ' ἰὼ τὸ κῇ Μαίανδρον ἓ Τράλλεις, ἓ Κάϋστρον πὶ τῆς Ἀσίας βαθύπεπτα, ἐκράτυνέ τε προπολεμῶν, καὶ τὸν κῇ σφᾶς ἀσφαλείας μᾶλλον ἰδίδυ. τὸς δ' γε Μαγεδονίτας, ἰαάκις ὃ αὐτὸς τὸ, πολλῶν ὕδατος εἰς τὰς ἀσπὶ δύσιν δουλείας μεταγομένων, καταθαῤῥεῖν ἀ λελυμμένους τὸς Πέρσας, ἓ λίαν σωίσα, ἢ ἀσφαλίζετο. ἰὼ δὲ τὸ ἐκείνων πλῆθος πίστιν τοῖς κῇ περὶ τὸ ἀντιμαχεῖν δεξιώτατον, καί γε τὰς προθυμίας ἐρράνου χυσίῳ, ἢ σφᾶς ἐδωρεῖτο φιλοτιμίας. Οἱ μὲντοι γε Πέρσαι τὸ πᾶν ἓ ἐπιστασίας μαθόντες, κατωῤῥώδουν τε, ἢ αὖθις πολυσσωῦτος τὰς δυχωρίας ἐπεδύοντο, ὑπογωῦντες ἢ τὸ θαῤῥεῖν, αὐτίκα διεφορεβδίουτο, ἀπέλυόν τε τὰς αἰχμαλώτους, καὶ ἠγάπων σωζόμενοι. ὁ δὲ τὸ μὲν ἰσχυρὸν χάσειν ἐκείνης, οἰκωδὸς ἓ μᾶλλα θαῤῥῶν ἐπιῤῥέει, ὡς ἐξ ὧν ἐκείνοι διωμολόγουν, ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτὸς αὐδὲν ἐπιδεούμενος ἢ γιγάσων, εἶπου καὶ παραινῶν. τὸ δὲ μὴ καθεῖν ὧν ἐδρασαν τὰς φοβερὰς ἀντίσχουσ ὡς ἰδικαίν τὸ σωόλον, πλεῖα ἐκτρέποντας φοβερὰ χειν, ἢ σφίσιν ὁρμιτέον, ἐς ὁπόσον ἂν ἢ καθεῖεν φοβερὰ παραβαίνοντας τὰς σπλωάς. ὡς τὰς μεγίστας δώσοντας δίκας εἰ παραβοηθοῖεν, ἢ ὅπω μὲν ὁ Διοπόλης τὰ κατὰ τλὼ Εὼ καθιεῖεν, τῆς φοβερᾶς δυσπλοείας ἀπλάμβανε τὰς ἰαῦ; ἢ Θαῤῥεῖν παρῆχε, ἀνίδιον τὰς αὐτῶν Γεωργοῦντας παραζῆσθαι.

A avertor ab avare congerendis ſuperfluis opibus; verum etiam facile inducor ad ſubtrahendum uſibus etiam ipſis meis, quæ in obvios paupe-res effundam: non tamen aut in aliis damnans, aut mihi vetans reſervare quæ opportuna videbuntur, vel jam urgentibus, vel in poſte-rum impendentibus neceſſitatibus vitæ, præſer-tim ubi occaſio præſens largiendi non occurrit. Tales Deſpota Joannes & alte impreſſos, ple-neque perſuaſos verſabat animo ſenſus, & iis conſentanee operans ad propoſitum ipſi finem gloriæ tendebat. Illud tamen ejus incenſum lar-ge donandi ſtudium paululum refrigerarunt ſe-ctatores Nili Pſeudomonachi e Sicilia huc magno malo Romanæ Reipublicæ profecti; docentes parſimoniæ attendere, ſuadenteſque hominibus magna circumſpectione in dandouti, ne forte quis clam, alioqui habens quod ſatis ipſi ſit, & callide ſimulata egeſtare, pecunia emungens parum cautum miſericordem, labem illi allinat multum facilis, & ſua inconſulte dilapidantis: prætereaque illum frauder fruſtra ſperata mercede talis operis; quippe quod non jam ipſi ad præmium imputandum, ſed inter vana & otioſa numerandum ſit. Ex hujuſ-modi doctrina eredita receptaque neceſſario ſequebatur, ut nemo aliquid habentium quid-quam alteri donaret; ſicque omnis ex eleemo-ſynis proventus, quo ſpes ratioque victus ac ſtatus plerorumque tenuium continetur, hae iſtorum prava diſciplina funditus exterminare-tur e conſuetudine uſuque hominum illo plau-ſibili prætextu inquirendi anxie ante largirio-nem, verene an ſimulate egerent qui pete-bant, nullum jam erogationi beneficæ locum B telinquente: atque adeo hae arguta cavilla-tione tota lex Eleemoſynarum abrogaretur. *Edit. Rom.* O quis hujus perniciem dogmatis ſatis explicet! *pag. 147.* ad quod utique proprio ejus argumenti com-mentario eſſet opus. Igitur Deſpota, cui lau-des inter cæteras, inerat amor multus ve-neratioque Monachorum, quoſdam e Nili Se-ctariis eam vitam profitentes, & ſe inſinuan-tes in ejus domum, facile in conſuetudinem recepit, viros bonos e veſte exiſtimans. unde contigit longe deineeps manare parcius, pra-vae iſtius doctrinæ quodam obice prohibitum, fontem beneficentiæ greges inopum ex illo hau-rire ſoliti orum antea tam benigne irrigantem. Talis erat Deſpotæ indoles vitæque ſatio, viri utique ad omne decus alacri impetu ruentis: natique, ut apparebat, ac divinitus facti ad teſtituendam in decus priſtinum Romanam rem. Tunc ergo rebus Orientalis limitis male habentibus ſumma is celeritate in regiones Mæan-dro circumſitas ſe contulit: maximo, inter

cæteras, bono dudum extructorum in illis terris magnorum atque illuſtrium Monaſteriorum, quæ providentia cuſtodiaque ipſius a clade ruinaque ultima ſervata ſunt. Horum quædam jam Perſæ præoccupata detinebant; pleriſque Oppidis ac Pagis in ea vicinia poſitis in Perſarum ditionem ſimul aut vi tractis, aut ne traherentur ultro cedentibus. Unde & alia illa Tractus ejus jam Imperatoribus parere deſierant: ea dico quæ Strobilo & Stadiotra-chiæ adjacent loca, ita validis inſeſſa præſidiis Hoſtium, ut eorum recuperationem deſpe-ratam ne tentandam quidem aut tunc cogitandam Joannes putaverit. Quantum autem erat circa Mæandrum, Tralles, ac Cayſtrum, & Aſiæ intima, confirmavit propugnans, atque ut ſecure propriis Indigenæ fruerentur, proferendo ultra bello, effecit. Magedonum quoque Gentem Ro-mano aſſeruit Imperio, in extremo tunc poſitam diſcrimine deficiendi ad Perſas, aut ipſis ſuc-cumbendi. Laborabant enim illorum ſes, pleriſque illorum evocatis ab Imperatore, & militatum miſſis contra hoſtes Occidui limiris, ibique præſidio relictis: idcirco quod ejus generis, utpote arcubus peritiſſime utentis, opera in velitationibus & præliis laudarerur. inde porro factum ut vicini Perſæ, qui alioqui numeroſam nationem ſagittandi exercitatione formidabilem non temere lacceſſerent; nunc eam delectibus exhauſtam imparem ob pau-citatem juventutis ſuis inſultibus rati, audactet invaderent: haud dubie ſubacturi, deſ-pondentibus jam animos exiguis illis reliquiis, ni a Joanne Deſpota confirmarentur, auro ipſos & munificis largitionibus deliniente; ſicque ad fidei erga Imperium conſtantiam & re-ſiſtendi Hoſtibus alacritatem excitante. Perſæ porro incurrentis in ipſos tanta celeritate Deſpotæ improviſis conſternati nunciis, terrore ac deſperatione ſucceſſus, averſi retro ſunt, ſeque ſtatim in ſuorum, unde prodierant, inacceſſa latibula montium recondiderunt. ac velut ne illic quidem ſe tutos rati, Legatis miſſis, captiviſque redditis, pacem fecerunt; in lucro ponentes quod ſalvi ſupereſſent. Joannes autem quieturos ipſos in poſterum certo con-fidebat: non quoniam promiſſis ipſorum multum fidei tribueret: ſed quia ſibi conſcius & vi-tium & animi ad eos, ſi quid amplius moveſcent, ita male malefactos, ut præteritarum

injuriarum cumulatas perſoluturi pœnas forent ; iſto metu continendos illos in officio ſperavit. Pacem autem dedit iis petentibus, quos ſe bello ſuperaturum ſi conaretur, minime dubitabat, miſeratione Gentium vicinos ipſis incolentium tractus, ne victi illi, malorum ac cladium quas paſſi bello eſſent, ultionem a debilioribus vexationi opportunis, tempore deinde captato, exigerent. Cæterum quo minus cauſæ haberent a pactis reſiliendi, fines iis præſcripſit ſatis laxos, intra quos abunde paſcuorum ſuis armentis & gregibus haberent : ſerio edicens, ſi ultra erumperent, violati fœderis piaculum maxima ipſorum calamitate luendum. In hunc modum per Orientis Provincias Deſpota deleta ignominia prius acceptarum illic cladium, & rerum ſtatu emendato, fiduciam illis Gentibus fecit, otio ac pace ubique reſtitutis ; libere deinceps attendendi culturæ agrorum, & ſecure legendi fructus uberes terrarum in quibus habitarent.

CAPUT XXII

Ut peſſimo in ſtatu fuerint plane perditæ res Maryandenorum, Bucellariaque & Paphlagonia.

LAborabant autem & miſerum in modum afflictæ jacebant Bucellariorum & Maryandenorum regiones ; itemque Paphlagonia : cujus rei cauſa hæc erat. Imperator iis, quæ ſuperiorum Principum parſimonia congeſſerat, conſumptis in tot largitiones ac donativa ambitioſa prætereaque in pretioſa munera Principibus aut exteris Gentibus miſſa, quibus illi ad fœdera & ſocietates alliceretur ; exhauſtum ærarium ſupplere, crebro miſſis per omnes Provincias qui pecunias colligerent, curabat. Haud porro ſcio an vera illa fuerit exinanitio publici theſauri ; an non potius, quod quidam introſpicientes penitius ſubmurmurabant, Imperator eo falſo prætextu obtento, vere metuens ne propter invidiam excæcati Joannis, & inde ſecutam a Patriarcha excommunicationem Provinciæ rebellarent, rebus tunc ſuis utile putaverit ſpoliare ſubditos & facultatibus private, ne ad contra ſe inſurgendum vires haberent. utcumque ſit ; ea tunc vel vera vel ficta cauſa egeſtatis ærarii, crebris Imperator cenſibus ac deſcriptionibus per Miniſtros quoquoverſum dimiſſis avare ac rapaciter exercitus, ſpicilegia regionum facilitabat : utens ad id opera hominum nihili : cum antea hujuſcemodi luſtris condendis, collationibuſque exigendis populorum, nobiliſſimi quique præfici ſoliti eſſent. Nam Cæſar Romanus, & Magnus Domeſticus Imperatoris Pater Cenſuras iſtius generis per regiones circa Scamandrum ſitas geſſerant. Hi porro viliſſimi Miniſtri aurum immiſericorditer extortum, undique in ærarium congerebant. qui cum obirent Paphlagoniam & ulteriores regiones pecuniis acerbe corradendis, eo magis offendebant illos populos, quod vexationem per ſe odioſam intempeſtivitas tunc quædam aggravabat. Agriculturæ Gentes illæ pluſquam mercimoniis deditæ, rebus ad victum quas terra gignit, abundabant, ſignatæ pecuniæ parum habebant. quare ipſis erat perdifficile aureos argenteoſque nummos, qui ſingula in capita indicebantur, numerare ; & ſe ad id quod non poſſent damnis ac prehenſionibus cogi, indigniſſime ſcilicet ferebant : præſertim quoniam inde ſequebatur, toto ipſos deinceps anno neceſſariis egere, poſtquam meſſes & vindemias, ut ſummas indictas quoquomodo conficerent, alieno tempore vili pretio diſtrahere totas. Exactorum inclementia compulſi fuerant. Nullum quidem fere plerique illorum rei bellicæ uſum habebant ; ut rebellio minus timenda videretur. tamen Gentis lucri cupidæ etiamſi nulla extorſione irritatæ, per ſe pronam ad quæſtuoſum perjurium indolem cum ſemper magnus labor ſit ab utili viſa defectione cohibere, tum certe quando exacerbata damnis, acribuſque injuriis ad

Edit. Rom. pag. 148.

A Ἐνίοις δὲ τὰ τῶν Βουκελλαρίων Μαριανδηνῶν τε καὶ Παφλαγόνων, καὶ λίαν οἰκτρῶς. τὸ δ' αἴτιον, ὅτι τὸ Κρατοῦντος τὰ πεθησαυρισμένα σαφηνίσαντος κατὰ τὸ κοῦφα καὶ βαρείας φορτηγίας τὰ φρὸς τὰ ἔθνη, συχναῖς ἀποστολαῖς χρημάτων, ἃς οἶδα δὲ οἱ καὶ ἐγὼ λίαν τὸ προβαλλόμενον, τὸ ἐνδιὰς δυλαδὴ φρὸς τὰς χρείας μὲν καὶ μᾶλλον ἢν τὸ ὑπ' ὀδύνης λεγόμενον, ὡς τὸ ὑπήκοον ὑποπτεῦσαι ἐξ τὰ συμβάντα τηλικαῦτα, κακοῦ ζημίας συμφέρον ἔγνω, μὴ καὶ κατεξανασταῖεν ἐστρεφῶντες. πάντως γοῦν τῆς αἰτίας ἀ ὕστερος, ἢ καὶ δοκέσας, ἔπειτα, συγχναῖς ἀναγραφαῖς τὰς χώρας ἐπαλαμᾶτο. ἐνίστε δὲ B δὴ τῆς τοιαύτης οἰκονομίας καὶ ἐξετάσεως, ἀνθράκων ὑδάτων. μεγάλων ἐπὶ πᾶσι παρόντων τὸ πρότερον. Καίσαρ δὲ Ῥωμανὸς ὁ μέγας Δομέστικος ὁ τοῦ Βασιλέως πατὴρ ἐξετάσεσι κατὰ Σκάμανδρον ἦσαν. πλὴν ἐχυσολόγουν ἐντεῦθεν καὶ τῇ χειρὶ ταμείῳ φορτηγοὶ τὰ χρήματα. τῶν συμβαινόντων τοῖς Παφλαγόσι καὶ τοῖς πρόσωπον, ἐργυρολογοῦντο τῇ χείρᾳ κάμνοντες. τῇ μὲν χρειωδῶν καὶ γαλίαν εἶχον ἄπορας διδούσας τὰς γῆς. νομισμάτων δὲ πενιχρῶς εἶχον, ὡς πάντων γεωργόντων τὰ ἀναγκαῖα. ἀφαλαιμένων γὰρ τῶν πολλῶν ἐπὶ νομίσμασι χρυσοῦ καὶ ἀργυρέου, δυσδοτος τὸ πθὲν ἐξ ἀνάγκης, ἐξυπορεῖτο. ἦσαν δ' ἄλλως καὶ στρατείας ὑδὲ εὐδοκιμοῦντες. ὅμως ἔθνος φιλοκίρδες πανοῦργον πολλὰ ἂν κάμοι τῆς διορθωσίου θέλων, εἰ καὶ μὴ πάσχοι, εἰ δὲ πάσχοι, ὡς ἧττον ὅπως μὴ ἀφαιρετέον πᾶσαν ἐπίνοιαν. Ἐκεῖνοι τοίνυν, ἐ μᾶλλον οἱ ταῖς ἄκραις προσκαθήμενοι, τῇ τε πάσχειν εὐδιαδὲ καὶ τῇ ἐλπίζειν ἐκεῖθεν τὰ λώονα, εἰ μόνον προσχωροῖεν ἐκόντες, προσχώρειν ἔγνωσαν, καὶ ἐσμάραι προστίθεντο Πέρσαις. Τῦτο γὰρ ἐπ' ὀλίγον γενόμενον συμπᾶν ἐκείνοις οἱ Πέρσαι ὁδηγοῖς ἅμα ἐ συμμάχοις χρώμενοι, κατεθάρρῦνον ἔχον τῇ λελαμμένῳ. ἐ πρώτου μὲν ἐκδρομὰς ποιούντες, κατέθεον νῶν γὰρ ἐκείνων, καὶ συλδόντες, ἐ δὲ ὧν ἐθάρρυνον μένων, ὑπέστρεφον. εἶτα τῇ μὲν ὑποδεικνυμένων, τῇ δὲ καὶ ἀποκλομένων δίκη τῆ περὶ τῷ ζῆν, ἐχειρῶν ἐκ τῶ ῥᾴστα τοῖς ἐναντίοις ὧν· καὶ κατεχόντες νῶν χώραν, κακὸν

ἴσως γενόμενα τοῖς πλείοσι. τῷ μέντοι γε Βασιλεῖ δόξαν, ἀναλωτέον εἰσίσιν εἶναι, ὅτι δὴ τῷ θείῳ, ὡς ἐπὶ θύραις ἴσαν, ἡ μέλλουσι. ἀλλὰ πρὸς τοῖς δυσπεσὶς πάσιν οὐχὶ τλῶ ἀχολίαν, τὸ ἐς ποσὶ καταπροϊέμενος. Εἴωθε δὲ αἰεί, τὸ μὲν ἀνὰ χεῖρας καταφρονεῖσθαι διὰ τὸ σύνηθες, ζητεῖσθαι δὲ γε τὸ μὴ ἀραρύμενον, ὡς θέλξαν ἀεὶ ἐξ ἀσωπίδος προσγενόμενος.

A desperationem efferata fuerit, frustra quantavis adhibebitur industria ad illam in fide officioque continendam. Igitur illi, præcipue vero quorum Arcibus persico præsidio infestis viciniores sedes erant, quod a Nostris quidem atrocia paterentur, ab Hostibus vero commodiora sperarent, pollicentibus videlicet illis, &, si ultro se dederent, mite Imperium spondentibus, deficere ad Persas decreverunt. fiebantque aliorum post alios quotidianæ transitiones ad benigniores, ut putabant, Dominos: quod primo a singulis tentatum; & ubi successus impune fieri probavit, crebrioribus exemplis frequentatum, irreparabili jacturæ Provinciæ totius occasionem dedit. Siquidem Persæ his qui ad partes ipsorum transierant ducibus & adjutoribus usi, paucitatem eorum qui constantes in fide Imperatori jurata perstabant, contemnentes, terras eorum crebris infestare incursionibus cœperant; e quibus onusti preda, spoliatis subinde miseris, redibant domum; nondum ibi usi considere: quoad multis istorum experientia malorum inclinantibus ad Persas, multis quotidiana vitæ pericula fuga & voluntario exilio redimentibus, subactu jam faciles Persæ regiones suæ ditioni subjunxere, fixisque ibi domiciliis malam finitimis victimam præstabant, infestantes eos latrociniis. Hæc audiens Imperator eo accurrere neglexit, existimans se istas Provincias, quippe in propinquo sitas, recuperaturum quandocumque foret libitum; & tunc in res Occidui tractus spe ac cupiditate totus imminens, in eaque una defixas cura cogitationes habens: more ingenii humani, plerumque dum inhiat longinquis, amittentis coram posita: & voluptatem ex absentium acquisitione speratam, quod insolita sit, potiorem arbitrantis fructu, propter quandam assuetudinis nauseam, minus jucundo, qui ex præsentium olim possessorum consueto amplexu percipitur.

Edit. Rom. pag. 149.

CAPUT XXIII.

De Cometa ex parte Boreali apparente mensibus æstivis, deque expeditione Imperatoris in Occidentem: denique de Arsenio Patriarcha.

Οὗτοι τοίνυν ἐκείνων κακωμένων, ἀστὴρ Κομήτης ἐκ δύσεως πρὸς τὰ ἑῷα ἐξέλαμψεν ἐξ ὥρας εἰς φθινόπωρον. ἐφόβει δὲ τοὺς ἀνθρώπους πυρὶ καπνὸν σύμμικτον ἀποπάλλων, ὡς τι κακὸν προσημαίνων. ἐν ᾧ δὴ καὶ ἐν ᾧ, φασιν, τοιοῦτον ἐξεσείσθη κατ' ἀρχὰς ὅπου, μὴ καὶ νῦν πρὸς γῆν ἔδυ παρὰ τὸ σύνηθες γένηται. οἱ δὲ ἐξ ἧς Κομήτης ὧδε οἱ φοβεριώτατοι, ὡς ἐκεῖνος ἐν τότε, τὸ κακὸν πρόδηλον ἐλάσσονα. μαντεῖον δὲ τὸ λόγῳ τῷ τὸ λεγόμενον, υἱὸς Κομήτης ὄρνις ὦ. προεἰδέναι γὰρ τῷ τὸ λοιπὸν οἱ ὧν εἰδότες τῷ τοιοῦτον, τὸ, φύσει κακὸς, ὡς γένηται τὸ σύμπαν ἰαμβεῖον. Τότε τοίνυν δόξαν τῷ Βασιλεῖ τῶν δυσκόλων τῷ αὖθις κινημένων, ὡς τῷ παρασκεύασθαι παρ' ἐκείνου τὰ τάχιστα, ὡς ὀλίγας δυνάμεις συναγαγόν, τῆς ἐπὶ τῆς Θεσσαλονίκης ἄκρου, ὡς ἐκεῖσε συναρτύσων τὸ τῷ πολέμῳ. ὡς Πάσσεσιν ἄνω καταπτήσας, ἐαυτὸν καταχθὲν ἔγνω ἀχειμερίσας τὰς συμπλοίας. τὸ καιρὸν γὰρ τριβομένου, συνέχεσθαι γὰρ ἀμφ' ἐκείνου τῷ τῶν Ἱεραρχῶν ὡς ὀλίγοι, τῷ ἐν σαίφ πυρὶ τῷ Πατριάρχῃ. Ἐαεὶ γὰρ τῷ νέον ἐκπυστὸν λόγου πρὸς ἐκεῖνον ἀναφερόμενοι, ἐγκλημα ὡς δῆθεν καθοσιώσεως, τῷ διὰ πάσης διερμηνεύου τῷ ὁ Πατριάρχης κατὰ Πάσσεσιν ἀπαντᾷν, συμφέροντα δοῦναι Ἀρσενίου ὡς τοῦτο. ἀρκεῖσθαι γὰρ οὐκ ὑπεκύπτων, ὅμως τὸν ἀπὸ Στρατέων, τῷ ἄπαξ τῷ δὶς ἐκ τῶν τῷ Κλήρου ὡς Βασιλέα ἀπόστολα. τότε μὲν καὶ περιωπῆς πυρὶ τῶν Βασιλικῶν ὑγιῶν μαθησόμενος· Τότε δὲ τῷ ἀνὰ μέρος ἀπολογούμενος, τῷ προτείνων αἰτίαν δικαίαν ὕλλογον τῷ

B Illis in hunc modum male habentibus Cometa ex Occidente in Ortum effulsit, a Vere usque ad Autumnum: terrebat autem intuentes, ignem fumo mixtum evibrans: illa ipsa horribili specie cunctis suadente, aliquod malum isto signo portendi. Vix enim in memoria omni reperias post talia ostenta per Cælum hoc modo visa, non aliquas per terram ac Gentes præter solitum mutationes secutas. quod si apparentes Cometæ de genere peculiariter terrificorum sint, qualis omnino hic fuit, manifestum augurium est insortunii aut cladis imminentis, adstipulante vulgari dicto

Nullus Cometa, quin sit

C Cui inchoatæ sententiæ nemo peritus audiens non continuo subjiciat illud ad absolvendum Græce senarium jambicum deficiens:

Natura malus.

Tunc porro visum Imperatori, Occidui tractus lucolis rursus turbantibus, itaut ab illis res nostrorum raperentur, Thessalonicam proficisci, ductis secum copiis non paucis, ut illic e propinquo commodius bellum adornaret. sed cum Xantheam eo itinere venisset, ibi detinere decrevit in Hybernis exercitum. quare dum tempus expeditioni aptum expectatur, per illud ibi otium, cum ad eum Episcopi non pauci confluxissent, agi de Patriarcha cœptum est, quibusdam non dubitantibus reum ipsum pronunciare irreligiosæ contumaciæ in neganda contra sacros Canones pœnitentia, quare ea istorum sententia citatus is vite est, ac juffus ad Xantheam se sistere; duobus ad illum Antistitibus ea causa missis. Non paruit ille quidem, tamen aliquantulum de duritie remittens ut tempori serviret, semel iteremque certos de suo Clero ad Imperatorem misit, officiose illum a se salutaturos, & percontaturos ex usu inter amicos consuetudinis humanæ, ut Augustus cum Conjuge ac Liberis valeret? simulque excusaturos, velut necessariam ob causas alias dicendas, eo nunc occurrendi mortem. His officiis quamquam

pag. 150.

non plene satisfiebat Imperatori, tamen ipse quoque in præsens animi vulnere dissimulato, & salutatione & excusationem placido excepit vultu, vicissimque per quosdam e comitatu allegatos Patriarcham amice salutavit, placido se in illum esse animo significans. Cæterum inter Episcopos causa crimenque Patriarchæ occulta inquisitione tractabatur. qua de re auditus ex illis nonnemo dum hæc concionabundus declamaret: *Nec consentaneum nec ferendum videri, Principem, cor utique Reipublicæ, non ab Ecclesia favori, ut id ex qua salus unice pendeat publica. quale igitur fuerit si non modo inde non foveatur; sed maligno & pestilenti dissensionis spiritu afflatu, in discrimen manifestum inducatur?* Ea etsi clam procurante Imperatore agebantur, tamen is istis quas retulimus, & aliis plurimis benevolentiæ significationibus in illum editis, diligenter simulabat æquum erga Patriarcham, & offensione omni vacuum animum: sic libere sinens congregatos Patres per otium considerare, quid tali statu rerum optimum ipsis facto videri ne decernere par esset.

A μὴ παραγίνεσθαι. ὁ μὲν οὖν Βασιλεὺς, ἐκεῖνα ἄκων, τὰς ἀπολογίας ἐδέχετο, καὶ φροντιστὴν τὰς εἰρωνικὰς· ὁ πρὸς μὲν τὸν Πατριάρχαν οὐ τιτίμητο, τὰ φιλικὰ ὑπεκρίνετο, καὶ οἱ ἀμφὶ νοῦς ἔχειν ἐδόκει. πρὸς μὲν οὖν Αρχηρεῦσιν, ὡς ἔννοιαν λαβὼν, ἃ δὴ γὰρ ἀφεὶς τὸ ἔγκλημα καὶ τὸ ἀληθὲς τὰ περὶ τούτου ζητεῖν· ὁ δὲ γὰρ ἔχρῶ, δημηγορῶντες ἔλεγε, τῷ τῶ παντὸς καρδίαν ὁ Βασιλεὺς μὲν παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τῷ θάλψιν ἔχειν· ἀλλ' ἑαυτὸν ὡς τινα φθορικὸν αἶρα, τῷ δύσνοιαν εἰσδεχόμενος, κινδυνεύειν. ὁ παῦτα μὲν ὁ πρατῶν ἐ ἀλλὰ προῦτεινε πλεῖσα, ἀποπροσποιούμενος μὲν, τῷ πρὸς τὸν Πατριάρχαν δοκῶσαν δυσμένειαν, ἑαυτὸν δὲ προσκεκτημένος ἱρόνῳ, ὡς ἄξιον ὂν ζητεῖσθαι καὶ σκοπεῖν τὰ συνέμβαινε.

CAPUT XXIV.

De Vecco et Xiphilino Primarias Præfecturas in Ecclesia Gerentibus.

COntigit porro quiddam in Urbe quo magis exasperaretur Imperator & ad ultionem irritaretur. ex qua quod secutum malum est ipsum Patriarcham oblique perstrinxit, resiliente in ipsum ignominia quæ aliis irrogabatur. Vecco Chartophylacis dignitatem obtinente, cui Magistratui juxta usum ac leges id juris competit, ut sine illius nutu & assensu nuptiales benedictiones non administrentur, Sacerdos quidam ministrans in Templo magni Palatii ad Pharum sito Sponsis benedixit, non requisito Chartophylacis assensu. Ea re statim audita is in pœnam a Sacerdotii functione suspensus est. Id sibi nunciatum Imperator atrocitet accepit, quasi ea non mediocris aliqua censura, sed vera & suprema excommunicatio fuisset Regii Clerici. Ac illatim suspicatus id factum conscio & cooperante Patriarcha, gravissime offensus est, contemni se ratus; ira communiter in universum Ecclesiasticum ordinem exardescente vehementi, unde in clamores erumpebat vociferans: *Nempe hoc Patriarcha sic voluit consentanee ad prius in nos contumeliosissime gesta, ut nullam occasionem prætermitteret vilipendendæ & contemptu extremo conculcandæ Imperatoriæ Majestatis, Regia etiam Imperiali sacris prohibenda, interdictoque suppeditanda.* Hoc dicebat quoniam intra Imperatorium Palatium forte repertus est Sacerdos ille, quando ei Missi a Chartophylace sententiam Suspensionis intimarunt. Totus porro defixus in cogitatione vindictæ, Patriarcham tunc quidem ipsum rectu in propria ulcisci persona non valens, modum astute commentus est eam pœnam ab sui contemptore repetendi, quæ simul Patriarchæ dolorem inureret; sic se cumulate injuriam utriusque ulturum ratus. Curriculo mittit ad Sebastocratorem Tornicium tunc Præfectum Urbi, qui a se juberet, diruere continuo illum ædes Chartophylacis & Magni Œconomi (erat hic Xiphilinus Theodorus) evellere stirpitus vineas amborum, ipsosque vinctos ad se mittere. Volebat nimirum ista ratione terrere (quod ajunt) Leonem exemplo male mulctati eunis. Futurum autem sperabat, ut hi supplicii metu ad obsequendum Imperatori quod-

Edit. Rom pag. 151.

B Συμβαίνει δέ τι καὶ τῶν πόλιν, ὃ δὴ καὶ τὸν Βασιλέα εἰς ἄμυναν ἐκκρίθισεν. ἔπεσε δὲ τὸ δεινὸν καὶ τῶ Πατριάρχᾳ, οὐδὲν πλαγίως, ὡς ἄλλων παφέντων. τὸ γὰρ Βέστι τὸ Χαρτοφυλακικὸν ἀξίωμα ἔχοντος, προείρηκα δ' ἔτι, τὸ προσωπαῖς ἑαυτὸν τὰς ἱερολογίας γίνεσθαι, καὶ τὰς ἱερέων ἐαδελφίδων καὶ ἐν τῇ κατὰ τὸν Φάρον ναῷ τῶν μεγάλων Ἀναπτόρων, συμφώνως ἱερολογοῦσι δίχα τῆς τῶ Χαρτοφύλακος προσώπης. καὶ δ' θὺς ἀκωθὲν, ὡς πρόσιμος ἑαυτῷ, ἡ τῆς Ἱερωσύνης ὑπέχρεως ὢν. Τοῦτο γὼν οὐκ ἐδόξει τισὶν ἢ τί ἄλλο μέτριον τῇ Βασιλεῖ C ἀγγελθὲν, ἀλλ' ἀφορισμὸς ἀντικρυς τῶ βασιλικῶ Κλήρῳ. καὶ δ' θὺς, συνεπινόει γὰρ ἐ τὸν Πατριάρχαν ὡς δῆθεν συμπράξαντα, ὑβρισμένων ὅτι ὧν ὡς ὑπερπετῶς ἔχοντος, θυμῷ ὢν κάτοχος. καὶ ἐργὰ ὢν κατὰ τῆ τῆς Ἐκκλησίας ποινὴ· καὶ ὡς ὁ Παξιάρχης, κιναγὼς ἐπῆγε, νεθέλκει διὰ παῦτα τὸ τῆς Βασιλείας πράτος ἐξυβρίζεσθαι, καὶ τὰ ἱερὰ ἀκάκτερα ἀφορίζεσθαι. ὢν γὰρ καὶ τῦτο λῆμμα πρὸς τὸ παρισάμενον, ὅτι ἐντὸς τῆ Ἀναπτόρων ἔτυχεν ὁ Πρωτόψαλτος, ὅτε οἱ τῶ Χαρτοφύλακος πέμψαντος δημόσιον ἡ ἐπίχρισις. καὶ δὴ τὸν μὲν Πατριάρχαν, ὡς εἶχεν ἔπας ἀμύνεσθαι. ἄλλως δὲ τρόπον βαθύτερον καὶ τὸν καπροφανέστατα ἀμύνεσθαι, εἰ καὶ τὸν Πατριάρχαν πλέον δυνατὸν λυπῆσαι· ἢ μᾶλλον ὡς ἀμύνεσθαι καὶ πλέον δύνατο πρόνοει. καὶ πέμψας δὴ ταχέων τῆ Σεβαστοκράτορι Τορνικίῳ προστάττει, αὐτῷ γὰρ τότε τὰ τῆς πόλεως ἐπιτέτραπτο, καταβαλεῖν μὲν τὰς οἰκίας τῶ τε Χαρτοφύλακος, καὶ τοῦ μεγάλου Οἰκονόμου. οὗτος δ' ἦν ὁ Ξιφιλῖνος Θεόδωρος, ἐκβαλεῖν δὲ τὰς ἀμπέλους, καὶ αὐτὺς δεμένους ὡς ἐκεῖ-

σον ἐκπέμπειν. ἐβούλετο δὲ τὸ προσταττόμενον, καὶ μάλιστα ἐκδιδόναι. καί γε πάνυ ἀπολιπάντων πρὸς Βασιλέα διὰ τῆς ἐπὶ τῷ τιμωρίᾳ προσταδείας μηδὲν οἷόν τε εἶναι τὸν Πατριάρχην καθ' αὑτὸν ὅτιπερ πράττειν, ᾧ ὕπο κρύπτου ὑποχαλᾶν ἀναγκάζεσθαι. Ὁ γοῦν Σεβαστοκράτωρ ἐπιὼν, ἔνοιμος ἦν τῷ τὰ ἐπιτεταγμένα πράττειν. ἀλλ' ἐκεῖνοι τὴν ἱερὸν προαιδόμενοι, ἅμα γυναιξὶ καὶ παισὶ τὸ ἱερὸν προσφεύγουσι, ὡς ἐκεῖθεν τὴν ἀσυλίαν ἔχοντες. ὡς δ' ἐκεῖνος ἐπιὼν τῷ ναῷ ἐκαθέζετο ἐπιτάττων. ἔδει δὴ βλασφημίαις μὲ ἀύσας, λέων ἢ μᾶλλον ξίφει. ὁ δὲ Πατριάρχης αὐτίκα προσυπαντᾷ, καὶ ἐμβριθῶς ἀπέπεμπε τὸν ἐπιόντα. ᾧ τί παθόντες ἴλιγγον, ὀφθαλμοὺς καὶ χεῖρας καὶ ἀκοὰς ἐμπήρους, τοὺς μὲν ἐκτυφλωθῆναι, τοὺς δ' ἐκπέσειν πεφάδε; ἀτιμοῦσθαι δὲ τῷ Θεῷ καὶ ἀνθρώπους ὡς ἀδικοῦντα πλουτοποιοῦντας· μὴ δὲ γὰρ δίκαιον εἶναι Θεῷ καθιερωμένους ἄνδρας ἀνθρωπίναις κοσμικοῖς. ὡς δ' ἀπεπήγη πρὸς τοῦτο ὁ πρὸ μικροῦ ὑπήκοος ὡς ἐκπαγλον κρὶ οὐ τι χέοιτο, τοῖς μὲν ἀνδράσι τὸ ἱερὸν παῦσαι, καὶ ὁρμᾶν ἀνεῖπτο μὰ διδόναι. ἐκεῖνος δὲ πρὸς πᾶς οἰκίας πρέπειν. ἀμπέλους δ' ἐπιθέσθαι αὐτῷ. ὅτι καὶ δ' ἄσιτα ἐκείνοις ἄμπελον τῆδε. ἀλλὰ τῷ τῆδ' αἰτιῶν ἀποτρέπεται, ὡς μὰ σφίσιν ἀληθῶς ὠνῶν, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς Ἐκκλησίας λογιζόμενον. ἐκπεμφθεὶς οὖν τοῖς ὅλοις ὁ ἐντιμητὴς ἐκεῖνος, πέμπει Νικαίζει τῷ τὰ πρὸ στεγασμένα ἐπὶ τοῖς σφῶν κτήμασι ξυμπράττοντας, κωλυθεὶς δὲ ἀποπέμπειν δορυφόρους, ὡς ὁ πρόσαξις εἶχε, συνεβούλευε σφίσιν, αὐτοὺς αὐτοὺς ὡς Βασιλέα χωρεῖν, ὧν ἀληθῶς φρονεῖν ἀποκαθίστας, ὡς ἐκ ὁ ταῦς ἀντιαρύς. Ἀπολογίαν γὰρ ἐκείνου ἔχειν πρὸς Βασιλέα ἢ ἀσυλίαν τῶ ἱερᾶ, τῷ τὴν τῷ Πατριάρχου κώλυσιν, τῷ ὡς αὐτοὺς ἀθῦ τὰ Βασιλέως ὁρμῶντας, δορυφόρους ἐκ ἐᾷ, ὡς παρ' αὐτοῖς μισούσης τῆς προσφυγῆς. τοῦτο μὲν τῆ ἐκείνης ἀποροτῆτι, τοῦτο δὲ τῷ τὸν Πατριάρχην ἐντιμῶντας ἀμφίπτειν, παντοχῦ ᾄγοντας. προσέτι δὲ καὶ τὸ τῆς εἰς Βασιλέα προσόδου χάμα, τὸ αὐτοὺς σφᾶς ξυμπροῦσθαι δίδωσι. πρόσωπον δὲ Βασιλέως θυμοῦσθαι συμπαθείας ἀνάγκην ἴσχον, κρὸ γὰρ πρὸς ὥρας, τῆς καπνείσης. ταῦτα τῷ τοῦτοις ὅμοια λέγων, ἐκπλῆ τὸν τὺς ἄνδρας ἀποροιτῆν τῷ τῶ ναῶ, καὶ πρὸς Βασιλέα χωρεῖν. τῷ δὲ παρὰ τῶ Πατριάρχου ἐκχωρεθέντος δόξαν φυσῆσαι σφίσι τὸ ἀσυλθεῖν. τὰ γὰρ συμβάντα τούτοις πικρὰ, καὶ ὡς οἱ ἐπὶ καθοσιώσει ἀθῳούμενοι. ἀθῦς τοὺς τῶ Ἰησοῦ ἱερεῖδέντας ἀχὰς τὸ τῷ ἀλογίας τῆς πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην φέρουσαν ἄπαντας. ἃ μὲν ὖν ἐντιμήσασιν ἐκείνοις Θεσσαλονίκη τῷ Βασιλεῖ προσιλθοῦσι σωτῆρα, ἢ τῶ πεφάτος λέγων καιρὸν. πλὴν οὐκέτι ἂν τις ὡς ἀπ' ἐκείθεν ἴσταθον, εἰ μή γε θεραπεύσει τὸν καιρὸν σωτῆρα τοῦτον παθεῖν. Τοῦτο δ' ἐῶ μεμονῶθαι τὸν Πατριάρχην ὑπολιθέντων, ὡς τῷ ἄλλων, ἐκείνων.

cumque vellet inclinarentur; quod ſi contigiſſet, non modo nihil auſurum Patriarcham ſolum, & virorum talium in Pattes Principis traductorum auxilio deſtitutum, contra ſe agere, ſed etiam coactum iri cedere & de duritie remittere in cauſa excommunicationis. Igitur Sebaſtocrator præſto aderat ſtans in proeinctu exequendi mandata. cæterum de ejus inſeſto adventu præmoniti ambo illi cum uxoribus & liberis ad Templum confugiunt, jure illic aſyli tuti futuri. quo Sebaſtocrator cognito, reputans magnum ſibi ab Imperatore malum aſſore niſi quæ is jubebat effecta redderet, in Templum enſe ſtricto, ut leo irruens, extrahere illos inde conabatur. At occurrens Patriarcha eum graviter increpitum repulit: *Quid vobis*, inquiens, *volentes; oculos & manus & aures noſtras, illos quidem eruere, iſti autem abſcindere, poſtremo has noſtras vitare conamini?* Teſtabaturque vociferans Deum & homines, vim ſibi per ſacrilegam injuriam fieri: neque enim fas eſſe Deo ſacros homines a Sæcularibus corripi. Obſtupuit ad ea, perculſuſque a cœpto deſtitit qui tantum prius ſatis extracturum ſe ſuppli.es, quidquid quivis contra moliretur, offenderet, eoque ſeſe domum recipiente re infecta, Veccus & Xiphilinus intra ſepta ædis ſacræ tuti ſecurique verſabantur. Sed nec vineas exſcindere potuit, cum neuter illorum vineta circa Conſtantinopolim haberet. Ab Ædium quoque quibus urebantur demolitione prohibitus eſt; denunciato ipſi haud eſſe illas juris ipſorum, ſed Eccleſiæ, quæ uſum dumtaxat habitandi ſuis illic Miniſtris precarium concederet. Ergo hic tam acer ultor undique rejectus, & cunctis excluſus quæ rencarat, ne nihil ageret, Nicæam certos miſit qui in prædiis illorum in illo Territorio ſitis, vaſtationem ab Imperatore præſcriptam exercerent. Cum autem nequiret mittere illos vinctos, ut fuerat juſſus, ſuadere ipſis inſtitit, ut ultro ad Imperatorem proficiſci vellent: id communiter tam ipſis, quam ſibi conſilium eſſe utile diſſerens, quoniam ſi volentes ipſi ſacro aſylo abſiſterent adeundi Principis cauſa, idonea ipſi apud Imperatorem futura eſſet excuſatio, omiſſæ comprehenſionis & conſtrictionis ipſorum ſibi ab eo imperatæ. Nam ne illos intra Templum caperet Sanctitatem loci, & accurrentis ac repellentis Patriarchæ auctoritatem prohibuiſſe, plauſibiliter cauſaturum eſſe. Porro ipſos ſponte abdicantes tutelam ſacrorum adytorum ut communi Domino ſe ſiſterent, fas haud fuiſſe abs ſe corripi darique in vincula, facile quemvis videre, nec Imperatorem dubitaturum. Plenam igitur ab ſe quidem fore ipſis ſecuritatem inviolatæ libertatis, ſi quod ſuadebat facerent. Nullum autem ab alio quovis metuendum ipſis eſſe talem periculum demonſtrabat: vel quod recta tendentibus ad Principem nemo faceſſere majeſtiam auderet: vel quia declarato in ipſos Patriarchæ palam protegentis patrocinio, tuti ubique inviolatique futuri eſſent, tantæ illius ac tam venerabilis reſpectu poteſtatis. Denique poſtquam eo pervenſſent, ipſo vultu ac conſpectu Principis certiſſimum ajebat, accepturos ipſos ſalutis & ſecuritatis pignus. nam faciem Imperatoris coram vel ad momentum oculis objectam, gratiæ ac veniæ erga intuentes, etiam prædamnatos reos, neceſſariam cauſam exiſtimari. Hæc & hujus ſententiæ alia cum allegaret, perſuaſit quod volebat. Siquidem illi, conducibile id ſibi futurum rati, Patriarchæ mid iter aſſenſu impetrato, Templi refugium relinquere adque Imperatorem ſe conferre decreverunt; etiam inde alluçente ſucceſſus in tali conſilio ſpe, quod ſatis intelligerent ea quæ in ipſos tam acerbe acta eſſent, decreta

Edit. Rom. pag. 152.

esse ab Imperatore arbitrato utilia illa esse emolliendæ duritiei Patriarchæ, & impetrandæ abeo suæ ipsius reconciliationis cum Ecclesia: statim igitur bene precante ipsis in digressu Patriarcha, & viam votis prosequente, Thessalonicam versus profectionem susceperunt. quid porro ipsis postquam eo pervenerunt & Imperatorem adjerunt, contigerit, non hujus est temporis referre. Cæterum facilis prudentibus conjectura suggeret, haudquaquam illos quidquam gratiæ aut beneficii fuisse ab Imperatore accepturos, nisi quantum promereri obsequendo potuerunt servientes tempori. Unde contigit (quod in primis avebat Imperator) tanto magis solum relinqui Patriarcham, his quoque, sicuti jam alii fecerant, ad Partes Imperatoris transeuntibus.

CAPUT XXV.

De Sultane Azatino, et de Tocharis.

Edit. Rom. pag. 153.

REsumenda nunc est narratio Rerum Sultanis Azatini, qui fatum triste atque infaustum quoddam Macedonibus extitit, ajo etiam & Thracibus: & quæ læva sævaque minax Cometa portendebat, eventu manifesto, pernicie publica patravit. Hic postquam diu apud Constantinopolim tædiosa contabuisset mora, in dies expectans reduci se cum magno exercitu in Perisdem; ubi spes ejus rei omnis extincta ipsi funditus est, tum longa infinitarum frustrationum experientia, tum maxime quod non ignoraret quid cum suis Hostibus clam tractaret Imperator, & sedus ab eo ictum cum Apagane compertum haberet: unde satis intellexit, nullam sibi redeundi umquam amplius ad amissum Principatum reliquam esse fiduciam debere: nactus accommodatam suis rationibus occasionem, absentiam Imperatoris, allegat fidum sibi hominem ad quemdam e cognatis in Septentrionali Euxini Ponti Tractu præpotentem, orare ut sibi subveniret citra ferrum & vincula custodia detento ab Imperatore amico in speciem, revera nihil ab hoste differente. Posse enim illum facile, si vellet, auxiliari sibi, opes cum Constantino conjungendo, & hunc sponte currentem incitando ad irruendum improviso in Imperatorem, sese ipsum jam id agere, ac consecuturum sperare, ut adire Imperatorem sibi liceat, eo consilio ut præsens eum dissimulanter in paratas per viam insidias præcipitet. Veniret tantum & eductos secum Tocharos cum Constantino Bulgarisque in communem expeditionem traheret; ac si quidem, quod pronum speratu videbatur, caperetur Imperator, facile apparere quantum inde bonorum in ipsos redundaturum esset: sin id non succederet, certe non posse dubitari quin quæstuosissima ipsi foret ista militia, utique reducturo ea ea Copiæ onustas opima præda, cum aliarum omnis generis rerum, tum apparatus ac supellectilis imperatoriæ, ex quibus excipere sibi præstantissimum quidque posset; & ipsum consanguineum supplicem indigna custodia ereptum incolumem ac liberum cum pretiosis spoliis domum recipere. Meminisset prioris suæ gloriæ, & ea qua felicitate in quam miseriam tam arcta ipsi cognationis necessitudine devinctus Princeps decidisset, reputans miseraretur. quod si hæc parum moverent, *pag. 154* ad audendum quod suadebatur, ac fructum cogitaret inde ipsi proventurum uberem, vel successu belli lucroso præmiisque victoriæ, vel a propria gratitudine sui ipsius, postquam sese in statum fortunæ pristinum repositurit, omnia liberatori debituri. Hæc si viderentur infirma singula, simul tamen conjuncta omnia vim habere maximam apud ejus animum par esse. Ageret igitur & vel consanguinitatis respectu auxilio veniret, vel suæ infelicitatis, quam ipsi aperiret, notitia indigna serentem miseraretur. His arcano expositis Patruo, litterisque ipsius mutuis, assensu ipsius fideque accepta, simulavit desiderare se majo-

A Ἀναλεπτέον γὰρ τὸ τῶ Σελτὰν Ἀζανίνε, ὃς μοῖρά τις γέγονε δυσυχὴς Μακεδόσιν. εἴπω δὲ ἓ Θρᾳξὶ, καὶ τὸ τῦ Κομήτα προάγγελμα, ὃς ἐκβασιν ἔσχετο πρόφαση. ἐκεῖνος γὰρ ἐπὶ πλεῖσον τῇ Κωνσταντίνε προσμεκὼς, καὶ ὀσημέραι προσδοκῶν ἐπανήξειν μεθ' ὅτι πλείσης ἰχύος, ἐπεὶ τὸ ἐν ἐλπίσιν ἀπέγνωστο, χρόνε γὰρ ἄλλα τὸν Βασιλέα πραγματεύομενον, καὶ τὸ κῦδος ἐποιῆτο πρὸς τὸν Ἀπαγᾶν ὡς ὑπ' ὑποσρίψεως, ἄρων τῇ τότε καιρῷ, ὃν ἡ τῦ Βασιλέως ἀπιστία δίοπτα οἱ παρῆιχε, διαμιλυόμενος τῇ τότε συγγενῶν, ἐπιδόξῳ γε ὄντι, κατὰ τὰ πρὸς Ἄρατον μέρη τῦ Εὐξίνε B Πόντε, δυσωπῶν ἐπαμῦναί οἱ ἀσυδήρῳ πεφυλαγμένῳ παρὰ φίλῳ τῇ Βασιλεῖ, ὑδὲν ἐχθρᾷ ξυμφέροντι. εἶναι γὰρ ἑαυτῷ εἰ βέλοιτο βοηθὸν, συμπλθεῖν Κωνσταντίνῳ, ἓ αὐτόδοτον παροτρύναι πρὸς ἓ τῦ Βασιλέως ἐπίθεσιν· καὶ αὐτὸ δὲ εἰκονομεῖν παρ' ἐκείνε εἶναι, καὶ ὅπως ἑαυτῷ σωώσαι, ῥᾴσε καθ' ὁδὸν ἐπιτρέψειν εἰς χεῖρας ἐκείνες, εἰ μόνον Τοχάρους σωμξίοι ἅμα Κωνσταντίνῳ μετὰ Βυλγάρων. καὶ εἰ μὲν ἁλῶ καὶ αὐτὸς Βασιλεὺς, δῆλον εἶναι τοῖς ἐπιθησομένοις. εἰ δ' ὅλως, ἀλλὰ λείαν περιβαλλομένες πλείσην ὅσην, ἔτι δὲ καὶ ἓ τῦ Βασιλέως C πολλὰ λαβόντας, ἐπαναζεύγνυον, τὸ κρείττον τῆς λείας καὶ αὐτὸν ξυμφέροντος ἀγομένης. μεμνῆσθαί τε συγγενείας ἀφορμὰς καὶ δόξης. καὶ εἰ μὴ δι' ἄμφω ἓ ὡς συγγενῆ αὐτῷδον, καὶ ὡς ἐλπίζοντα μεταλαμβάνειν πάλιν τῆ μείζω θαρρεῖν, ἀλλ' ὅλως δι' ἓν πάντων ἄξιον συμπράττειν εἰδέναι, ἢ ὡς συγγενεῖ βοηθοῦντα, ἢ ὡς εἰδότα καταλῦσαί τε. Ταῦτα δηλώσας τῇ θείᾳ δι' ἀπορρήτων, τὰ πιστὰ λαβὼν ἐκεῖθεν ἓξ γραμμάτων, προσποιεῖσθαι ἐφετὸν εἶναί οἱ τὸν Βασιλέως θέσθαι, καὶ ἐκένδυεν ἐφιέναι παρ' ἐκείνε γνώσθαι, οὗ D δὲ ἓξ αὐτῆς οἱ εἶναι ἐπὶ τοσῦτον ἐτοιμάζεσθαι τῆς βασιλικῆς ὄψεως. εἰ γοῦν προσίοιτο, εἰ δ' οὖν ἀλλ' αὐτὸν ἕξειν καὶ ὅπως, ἐποὶ πόθος ἐπείγοι καὶ τυραννεῖ. Ταῦτα μαθὼν ὁ Βασιλεὺς, καὶ πεῖ γὰρ τὸν δόλον οὐ χωνεύσοντος; διὰ γραμμάτων ἐφίησιν ἀφικέσθαι παρ' ἐκείνον. ἰδὼν γὰρ καὶ δυσταὺς τόπως ἐγνωσθαί οἱ, ἃς εἰκῆ ὁρᾷν κατ' Ἀνατολὰς διέγοντα. Ο μὲν οὖν Σελτὰν ἐκχωρηθεὶς, τῶν ἔξωθεν ἐπεμήχυτο.

καὶ

καὶ πλῆθος χρημάτων ἀφεὶς, ἔτι δὲ καὶ γυναῖκας καὶ τέκνα, καὶ ἀδελφὸν καὶ μητέρα, τὸ μὲν ἐπιλοίπων τῷ ὑποφίσει, τὸ δὲ καὶ ἁμοδῶν ὑποπιπτόντων ἄρτι γοὺς, ἔξοικοι σωὶ τοῖς οἰκείοις τῆς πόλεως, καὶ καταλαβὼν τὸ Βασιλέα ἐπείγετο. Ὁ δὲ γε ῥᾳθὺς θεὸς ἑαυτῷ, παρὰ τὸν Βασιλέα Βυλγάρων Κωνσταντῖνον γεγονὼς, ἃ μᾶλλον τῷ ἑαυτοῦ συζύγῳ τῆς καὶ Βασιλέως ὑποθήκας προτείνων, καὶ πάλαι παρακινημένης ἐπιόδι. Ἐ δὲ πέμψας, μεταλαβόντας πλήθος Τοχάρων, ὡς κερδωσομένους αὐτίκα, οἱ ἐπιξίοντες, ἅμ' αὐτῷ Ἐ Βυλγάροις. οἱ δὲ καὶ ἄλλως πλῆθος ὄντες αὐτόνομον ἔτι. ὅπω δὴ πλέως τῇ Νογᾷ καθ' ὑπηκόους ὑποσπάσασθαι. ὁ δὲ Νογᾶς τὸν φρᾶσιν ἀποσατῶν τῇ Διωσοτῶν ἄρχειν. καὶ φίλως ἰὼ κατ' αὐτὸς ἐν ἴσῳ ἄγειν, ὅτι καὶ μετ' αὐτὸν χαρσαλεὶς παρ' ἐκείνων, ὑ τῇ Κέρᾳ, ὡς αὐτὸ φαῖεν, τὰς χώρας ἐκτᾶν, ἀλλ' ἁρπάσας ἴδιον, ἑαυτῇ σωὶ ἑαυτοὺς ἐνφιτεύζειν, ἅμ' ἀκόντες τὸν ἑαυτδὸν, δ'ἀλλω αὐτῶν ἀγαθὰς χώρας ἀσπερωξόμενος. ὅτι δὲ καὶ τὰ ἀδὸς τὸ φρὸς Νογᾶν ὅπω ἰὼ συτεὺς, ὅπερ μῆ πᾶσι ἐπὶ τόθῳ ἐυγατρὶ τῇ Εὐφροσυνῇ ὁ Κρατῶν φρὸς ἑαυτὸν ἰμιλᾶς συοιτᾷ. Ταῦτ' ἄρα καὶ ἅμα μὲν ὁ Βασιλεὺς φρὸς τὸν πόλεμ τὰ κῆ δύσιν πεμπλθών, ἐπόντοις τὰς ὁδὸς· ἅμα δ' ἐκεῖνος ἐξαίφνης καπεδραμόντες σωὶ Κωνσταντίνῳ τῆς δυκωφίας τὸ Αἷμα διαπαίοντες παμπλθεὶ, φυσερῶς ἐσπαπεδδόντο. ἐκ ἰὼ δὲ πάντες ὁ σωάπαξις μία, καὶ ὑφ' ἑνὶ πάντα κυρῶσα, ἀλλ' ἀγελαδὸν κατ' ὑλαμὰς ἐσκεδάννυντο, καὶ κῆ λόχας ἅμα πᾶς ἄλλος φροσίβαλον, καὶ δεινὰ ἐποίων, σκυλδόντες, σφάττοντες, ἀναγόμενοι, οὐδὲν ὅτι μὰ φράττοντος τῇ κακῶν. ὁ μὲν πρῶτος γε Βασιλεὺς τὰ κατ' αὐτὸς ὡς οἰκὸς ἀκέσας, ὁ δὲ δὴ λάθρα καὶ πιφυλαγμένως τὰς εἰσβολὰς ἐποιοῦντο, ἀλλὰ δίκλω πυρὸς ἐγείρ δῇ παχέων τὸν χῶρον ἅπαντα διολάμβανον, τὰς φρᾶσας καπνοειδεῖς ἀθρόον ἐποιοῦντες τῆς φάμης, ἐν ἡμέρᾳ καπνὸς τὸ ποὶ τράπτοπο ἰὼ. ὑπ δὴ ἰὼ μάχεθαι συμπεξάμενον. αἱ δὲ δυνάμεις φοδιλιόδησαν ἐς τὰ ἴδῃ, καὶ μετ' ὀλίγων ἐκεῖνος, καὶ τῇ τῆς αὐλαίας αὐτῶ ἐπαναζόγνυ. καὶ ἄλλως δὲ ἁμάχητα φρὸς Ῥωμαίους τὰ τῇ Τοχάρων, ὅτι μὲν φεύγειν δώδει. κύαλα δὲ διειληφότες, καὶ πιεζόντες τὰ ἐχυρώματα, συὶ υἱοῖ φέβῳ δηδόντα καπαχῦ, ὡς μὲν σφάττοντες παμπλθεὶ, ἃς δὲ ἀπάγοντες ἐλεεινὰ τοῖς βαρβάροις σκῦλα, ὡς μηδὲν εἶναι ὅπου φροσβὰς νις ὕθλοι σώζεσθαι ἐπιεικῶς ἐλεύθερον. καὶ δὴ πύλῃ πιεζόντες ὅσον ὅπω φροσμίζειν τῇ ἁρπαστῇ. ὁ δὲ δὴ ὅσον τῇ ἡμισείας ἡμέρας ἐπαπλαῦνε ἀξιπμα ἰὼ τῆς ὁδοῦ, ἐφ' ὅσον παρ' ἑκάτερα οἱ πολέμιοι διαγγέλλοντο τὰ δεινὰ φράττειν, ὡς ἐκείνης ἐπείρας καπεκλυσὶν, ὅθεν φυλὰς ἐξάρμα ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἄλλως ἐκεῖθεν ἐξ ἡμέρᾳ πέμπτον, ὅπου χθὶς ἐκεῖνος

A rem in modum conſpectum Imperatoris: In eamque ſententiam ad Imperatorem ſcripſit, orans etiam atque etiam, ut ſibi permitteret ipſum adire. Neque enim ſibi tolerabile videri tanto jam tempore uſu ac viſu privari cariſſimi atque honoratiſſimi ſibi Principis. Jubere igitur quamprimum dignaretur ſe venire. Sin gratificari hoc ſibi differret, ſciret tanta ſe uri ejus coram intuendi cupiditate, ut via ſibi temperare poſſet a profectione illuc iojuſſu tentanda, quod ſi faceret ignoſci æquum fore: tyrannicam eſſe vim deſiderii, & erumpere plerumque ultra tationis atque humani arbitrii præſcripta frænum eluctatos ejus impetus. His Imperator acceptis, nec quidquam de occultis, quas diximus, machinationibus ſuſpicatus, reſcripſit humaniter indulgens Sultani quod petebat; ultro quinetiam invitans ad occaſionem aſurB pandam viſendi Provincias & Urbes Occidui Tractus, quarum numquam hactenus, quippe ſemper moratus in Oriente, coram & uſu præſenti cognoſcendarum copia ipſi contigiſſet. Non diſtulit Sultan conceſſa ati facultate. Sed ſtatim, pecuniæ magno vi opumque cæteraram, uxoribus præterea liberiſque cum ſorore, ac matre Conſtantinopoli relictis, itineri ſe dedit. Tantorum pignorum ibi demittendorum cauſa illi fuit, partim cura celandi quæ coquebat animo & omnem a ſe ſuſpicionem amoliendi; partim prudens metus ne non ſatis expeditus eſſet ad ea quæ meditabatur, ſi tantis carorum capitum effectibus, & pretioſarum ſarcinarum impedimentis, implicaretur. Ita ille cum familiari comitatu egreſſus Urbe ad Imperatorem feſtinabat.
C Interim autem ejus Patruus profectus ad Conſtantinum Bulgarorum Regem, cum ei, tum potiſſimum ejus Conjugi, conſilia ſibi ſuggeſta Imperatoris invadendi communicavit; & facile, olim videlicet, eo propendentes, quo volebat perpulit. Ipſe ſtatim certis hominibus ſubmiſſis magnum ad ſe Tocharorum numerum evocavit. nec difficile fuit pellicere, ſpe oſtentanda ingentis ac patati lucri, ſi conjuncti Bulgaris prædarum lo Romanorum terras exirent. Tocharorum oumeroſa gens tunc adhuc ſui juris erat. nondum enim eam ſi- *Edit. Rom.*
bi plene Noga ſubjecerat. Hic videlicet Noga *pag. 155.*
rebellare tunc primum, & Dominorum jugum excutere incipiebat, amici familiaritate cum militibus ſuis Tocharis, & æqualitate civili vivens: ſocios tunc illos defectionis habere
D contentus. Nam cum ipſis miſſus, opera illorum ſubactas bello regiones, non Cani, (Principem illic ſic vocant) acquirebat; ſed uberes atque optimas illas eſſe terras animadvertens, ſuo proprio atque illorum obtinebat nomine. Hi tunc audita, quam diximus, invitatione ad prædam, accurrerunt quali canes ad faginam ruunt impetu, fertiles & opulentas devoraturi regiones. Nondum fœdus affinitatis vinculo adſtrictum Nogam Imperatori conjunxerat, quod ille filia notha Euphroſyne Nogæ in uxorem danda deinde contraxit. Tunc porro eodem prorſus articulo temporis & Imperator Urbem verſus, rebus in Occidente compoſitis, iter napeſſivit; & illi, de quibus diximus, junctis cum Conſtantino copiis, tenente per invias aſperaſque Hæmi ſaltuum ac ſaucium
E angustias ingenti multitudine populabundi erumpentes, calam ſe hoſtes declararunt, Caſtris in Romana terra poſitis. Non erat autem una eorum manus, neque uni patiter omnes inniinebant loco: ſed gregatim per cohortes aut manipulos diſpergebantur: & inſidiis multis ſimul locis varie poſitis, uno omnia tempore infeſtabant, ſpoliantes, mactantes, abducentes obvios, nullum non paſſim barbara rapacitatis ac crudelitatis edentes exem-

plum. Non potuit non ſtatim hanc audire Imperator; utique cum illi non diſſimulanter aut clanculum has graſſationes exercerentur, ſed libere ac palam more ignis luculenter emicantis, & cunctis quæ vi ſæva comprehenderit arentis ſylvæ partibus exuperantem altefiammam oſtentantis procul. Ardentis igitur improviſo ictu incendio univerſæ late regionis raptim ad Imperatorem avolans fama percutit vehementer ejus animam, & in magnos eum cogitationum æſtus anguſtiaſque conjecit. naſciebat quid conſilii caperet, quove ſe verteret. Non erat inſtructus ad gerendum bellum; copiis enim pace confecta paulo ante Sacramento ſolutis, domum militum quemque dimiſerat: & cum paucis ipſe, Domeſtico dumtaxat comitatu, quippe per pacatas, uti crediderat, prôvincias, in Urbem revertebatur. Et nec ſi haberet exercitum auderet committere cum Tocharis, terribili tunc Romanis gente, nec bello a noſtris ſuperabili credita. Reſtabat fugæ conſilium: ſed eam intercludebant validæ Hoſtium manus, quorum præſidiis loca edita univerſa fauceſque, denique aditus exituſque omnes tenebantur. Probabaneque ubique ſe adeſſe naſquam non ſtragibus edendis; & ſolutiſſima metu omni quoquoverſum incurſandi licentia, cunctis pariter locis partim trucidatorum acervatim cumulos ſtruentes, partim raptantes libera corpora omnis ætatis in ſervitutem ad Barbaros miſerabilem: ita ut omnino quocunque quis prodire cogitaret, nullam viam a præſenti exitio non dico plane tutam, ſed ne talem quidem cui veriſimiliter aliquatenus poſſet fidere, & caput ſalutemque ſuam cum nonnulla vel dubia ſpe committere, ullam uſquam reperiret. Cæterum ii omnia per circuitum in hunc, quem dial, modum velut indagine amplexi, ita ex omni parte properabant, ut tantum non contigui telis ac manibus in momenta ſingula cominus adoriri timerentur; vix tanto ab illis pone inſtantibus ſpatio, quantum itinere dimidiæ diei facile poſſent emetiri, Imperatore cum familiaribus paucis equitanta, eodemque aſſidue turbato accurrentibus ab utroque latere trepidis nunciis direptionum ac cædum quæ naſquam non circumſtantium locorum exercebantur. Admovebatque metum quod fere contingebat unde mane diſceſſiſſet Imperator, ibi hoſtes tabernacula veſpere figere, & in quo pago aut oppido ipſe heri pernoctaſſet, ex eo prodire hodie infeſtas ita licenter ac ſecure latrocinantium manus, ut manipulatim palare diſperſi, & quocumque alliceret præda inordinati accurrere non dubitarent; eo fiduciæ ac contemptus noſtrorum armorum, impune hactenus auſorum experientia devenerant. Ductabat in propinquo ſejunctum a Tocharis ſuorum agmen Conſtantinus curru vehens, fracto enim quondam crure ita nunc adhuc utebatur debili, ut nec pedes incedere, nec equitare potis eſſet. Tenebat circa ſe Bulgaros plurimos expeditos in equis, evagari eos, ut Tocharos non ſinens; ſed intenta cura ſemper inquirens ubinam diverſaretur Imperator; propoſito ſcilicet ac cupiditate eo confeſtim irruendi, capiendique ipſam pene jam ſolum relictum. Nam quæ turba illum familiæ ac miniſterii domeſtici comitari cœperat hoc iter ingredientem, diffluebat in horas, metu fidem ac reverentiam vincente, unoquoque pro ſe ſolicito, modo ſuam ipſius veloci fuga, & penetratis latibulis ignotis Hoſti, ſalutem in tuto poſuiſſet, parum penſi habente quid ſociis, quid ipſi contingeret Principi. In quo erat mira & miſera varietas incondite quoquoverſum ruentium. cum alios prudens timor, alios panica conſternatio, alios rumor falſus; quoſdam ignaros

Edit. Rom. pag. 156.

A καὶ φόβου. τὸν τίς ἂν σύγχυσιν τῇ ἐπιόντος, ὡς μηδ' ἀυτὸς παπᾶ φάλαγγας μένειν, ἀλλὰ παντᾷ ἐκθεῖναι, λαμπάσιν ἐλπίδι, ὑπὸ δίος τὸ παθὸν ἄκρον. ἓν δ' ἀυτὰ μέρος τῆ ἐ Κωνσταντίνος ἀφ' ἁμάξης φερόμενος (τὰ γὰρ σκέλος καταγὼς ἦν, ὡς ἐχὶ ἔτι ποσὶ τοῖς ποσὶ ἐς ἀδὸν τότε χρᾶσθαι ὑπ πηξε, ὐχ ἧττον δ' τῇ μιᾷ ἵππων) τῆς Βουλγάρος ἁμφ' αὐτὸν ἔχων, τῇ αὐτὸν Βασιλεῖ ἀπὸ σκοπιᾶς ἐπέχων, ὡς ἀσπαλιεύμενος μεταθέντα. οἱ δὲ πρὸ τὸν Βασιλέα πάντες, ὅσον ἐν διαπεδιτεῖον, τῇ αἰπίδιον ἁμφ' αὐτῇ ἕκαστος δείσαντες, ἄλλος ἄλλα σὺν ὁρμῇ πάσῃ φέροντες, παρεδίδοντο. ἀφίστης δ' Βασιλέα πρὸ ἑαυτῶ φροντίζων ὅπως σωθείη. αὐτοῦ δὲ ἕκαστος ἐποιεῖτο τῶ μόνον σωθῆναι, τῇ ἀμελεῖν παρασκάζον τὰ πλησίον· ὧς μὲν οἱ προμηθεῖς φόβου, ἅς δὲ τῇ δειλίαι ἄκαιροι. τὶς μὲ ὡς ὀξ ἀνέχειν οἱ μὴ αὐτοβοεῖσθαι ἀλώσεσθαι προσδοκῶντας. τὶς δὲ μηδ' εἰδέναι οἱ κακῶ γεγόνασι, τὸ βλέπειν ἄλλως εἰς ἕτερον ὁρμένους, τῇ ἐξῇ ταῦτ' ἀνεχωρεῖτο ἄκρα τὶς ἐλπίζο σωθήσεσθαι, ὡ γὰρ ἐῶ σωτηρίσιος κατὰ σωτῆρες, ἐπιόντας δ' ἐκθεῖναι τὶς ἐχθρὸς. ὁ δ' ἄγαν ἑαύτου τῇ αὐτὸς σωτὴρ παρακτὸ τῇ αἰρεσιδίω, ἓ ὅπα φύγοι ἐσκέπτετο. ἀλίγος γοῦν περὶ αὐτὸν ἦσαν, τῇ μάλιστα τὶς αἰσιοπόντας τῇ οἷς ἐπίσθε πλέον, σὺν ἑαυτοῦ ὅμα μὲν τὰς ὑποχωρήσεις τῇ φοβερῶν ἐποιεῖτο, τῇ ἅμ' ἑπρος φοβερῶς προσιάροντο, ὡς τὶς μὲν ἀποδιδράσκειν, τὶς δ' ἐμπίπτειν. τῇ τῇ πρεπέρων μὲ φθάσειν ἀσεῖθαι φόβων, τῇ δότερος ἀκόλουθος μείζως. τῇ ἓῶ τῇ αὐτὰ τὰ τῇ ἀρῶν ἀναπόμπα, φαντασίαν παρεῖχον παλιμίων, ἐπιστησούσης διωλείας ἀφαὶ. ἅμως δὲ τῇ ἄλλως ἠγγέλλετο τὸ δεινὸν. ὡ γὰρ ἐῶ ὅστις τῇ προσιὼν, ἢ τῇ φασὶς ἐξ ἐπιμὶ ὡ φόβου ἠγγελλε, κἀε που τῇ παρεσκάζετο συγκατεῖναι πρὸς τὶς ἐχθρὸς, ἐπὶ τῇ μαθεῖν ἐπόσοι τῇ ὅπως ἔστιν οἱ περὶ ἐκεῖνον ἓῶ τὸ μέγαθος τῶ πεδιάδου κατεῖχον, ὡς ἐπὶ μόνοι ὁρᾶν τὸ σώζεσθαι. μᾶλις γοῦν τυχὶ τῇ παρόδιος βοαθεμένος, προσβαίνει τῇ Γάτῃ, ἀπολιπὼν τὶς λοιπὸς ζητεῖν ὅπα σώζοιντο. τῇ δὲ κατόπιν ἵστατο τῇ μάλ' ἀπεχόντως ὡς ἀλασομένων. ἦσαν δ' ὑπὸ οἱ δὴ τὸ βασιλικὸν ταμεῖον διαπέμζοι, τῇ οἱ ἀμφὶ τὸν Σωλτὰν Αζατίνλω. Ἐκεῖσε μὲν ἄνω ὑπόδυς τὸ ὄρος, ταχυδρόμως πέμπων, ἐνθα μὲν ἐσκέπτετο τὶς ἐχθρὸς ἐπιόντας λαθάνων ἐαφλύειν. ἐνθα δὲ καὶ ταχυωπήσαν ἕκαθεν προχεῖν ἠρτεχόων τὶς ὁρᾶσι παρεσκάζε. τῇ δὲ τὶς μὲν ἐκ τόπου τοῦτο ἀμείβον σωτῆρος ἐμφανεῖς ὄντας, κατὰ τὰ λαθεῖς διεδίδρασκε· τῶν δὲ μαθὼν ἀνραιθεῖσαν παρεῖναι, συγκαταβὰς τῆς λοιπῆς τῶ ὄρους ἐπέβαινέ τε καὶ ἐς Κωνσταντινούπολιν διωκίζετο. οἱ δ' ἄλλοι ἠρτεμιδαιμόνως παταχῆ τῆς Θρᾴκης οἱ μὲν ὠλίσθοντο, οἱ δὲ ἐκ τῶ παρὰ δόξαν τῇ διεσώζοντο. οἱ μέντοι γε

τῷ οἰκείῳ, οἷς τι τὸ κοινὸν σημεῖον ἐπιστρέπτο, σὺν πόνῳ δὲ ἡ οἱ ἀμφὶ τὸν Συλτὰν, πᾶς τῷ ἐχθρῶν μόλις διαδρᾶντες χεῖρας, τὸ τ' Αἶνῳ φρούριον ὑπεισδύνει, ἅ δευτέρῳ ἀναπίνυσιν, ἡ μὲν δὴ ἡ οἷς πολὺ σφίσιν ἦν ἡ τῷ πόνῳ ἄνεσις. ἀλλ' ἐκεῖνοι μαθόντες τὰ περὶ τὸν Συλτὰν, ὡς ὅτι τῇ Αἴνῳ προσμίσει, ἅμα δὲ ἡ περὶ ἅ ἄλλων ἐκεῖσε παρῆμεν. συνάγεται ἡ τῇ Κωνσταντίνῳ συνωδορρόϊνος, τὴν πόλιν περικαθῆντο, καὶ δεινὰ ἐποίουν, δῆλοι ὄντες οἷς ἀπέστατο πανσυνεί· ἐκραβολίζοντο γὰρ καθημέραν περικυκλοῦντες τὸ φρούριον, ἡ ὑπαίθριοι πῖς ἐσῆς; εἰ μὴ φρόδριοι, τὰ χείρισα. οἱ δὲ ὁρῶντες μὲν ἡ τὰ δεινὰ ἐν χερῶν ἐφίστη ὄντα, ἡ ὡς ἡ φυκτὰ τὰ κατ' σφᾶς εἰ ἐπιβεβήκεσαν, πλῆθος ὄντες ὡδ' ἐπὶ μικρὸν λογιζόμενοι, ὁρῶντες ἡ ἐν τῷ φρουρίῳ οἷς καπηρεμμένον, ἡ ἐνδοῦσαν αὐτίκα εἰ μηχανήμασι προσκρουσθῆ, ἐν δεινοῖς ἦσαν. πλὴν ὑπ' οἵ γε καπράδημον μὴ ἡ φρονεῖν ἑαυτοῖς τὰ οἷς σωτήρια. ἐν μέρει δὲ ἡ εἰ περὶ τὸ κοινὸν παμῆσαι ἐν ἐυτοίαις μείζοσιν ἢ φέρειν ἦσαν, πῶς ἂν ἡβασιλῆσιν τόσος σωρὸς χρημάτων, ὅσος ἐν νομίσμασι, καὶ ὅσος ἐν ἡφορείοις θησαύρισμος εἶδησι, καὶ γε ἡ περὶ πλοίοις τῆς σφῶν σωτηρίας ποιουμένης, δεινὸν ἠγούμενος, ἡ πιστόν τινα εἰσίναι, εἰ τόσων τὸ κοινὸν εἰρεῖν, φρόνιμα φυλακὴς ἐποίουν. ἡ δὴ λίθως μὲν ἐσείσας καὶ μαργάρις τῇ πέπλων ἀπάσαις, ἡ ἐν ἀφανεῖ καπκρυπτον, ἅμα καὶ τοῖς βασιλείοις φορίμασι, ἡ πᾶν εἴτι λαμφὸν ἡ τίμιον παραβύττεις ἐπώρουν. αὐτοὶ δὲ πρὸς τῇ πολεμῶν ἦσαν σὺν τοῖς λοιποῖς, καὶ ἐφ' ὅσον ἴσχυν πυρισυλλέγοντ., ἐνδοθεν βάλλοντες, τεῖχος τὸ ἡ σφενδόναις. ἀλλ' ὑπ' ἤνυτο τὰ παράπαν. τῇ δὴ πλήθει οἱ ἐχθροὶ πιεσθέν, ἡ κλίμακας ἐπιτρέσαντες, ἐπιβῆναι τοῖς τείχεσιν ἐπειρῶντο. Παρώτρυνε δὲ ἐκείνους πλέον ἢ τῇ χρημάτων οἷς χεῖρας ὅσον ὕπω γενησομένων ἐλπίς, ἡ ἐπίβεσθαι ὡς ἁρπάζοντες. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὸ πολὺ πλῆθος, οἷς ἐκ ἡν ἄλλο, ἢ τὸ καρδαίνειν ἀφύργου παντός. οἱ δέ γε προεσῶντες ἡ ὡς ἡν ἡ σαίψις, τὸ μὲν καρδαίνειν οἷς ἐπεῖχεν ἡ ἔξωθεν ἐκ τῆς χώρας ἐπῆν ἐν, ἡ πλέον ἢ τῶν σφῶν ἁμιπλᾶν ἐπιθυμίαν, αὐτὸς δ' εἰ ἀσχολίαν τῇ ἐξ ἀρχῆς προκειμένων γίλωτα ὄφλειν ἐσόμιζον. ὅθεν ἡ πίμψαντες μὴ τῶν παράσασιν τῇ δεινῶν, ἡ τὸ δεῖξαι ὡς ἐκεῖνοί εἰσι περιγενέσθαι ἡ πάντ' ἔχον, ἐφ' ἑνὶ τῇ Συλτὰν τὸ πᾶν ἐτίθουν, ἡ ἀκμὴν ἐκεῖνον ἅμα λαβεῖν ἡ χρέμασι, ἡ συντιθέσθαι καθυπεχοίνουν σφίσι τῶν ἄδειαν. τοῖς δ' ἀκούσασιν ἡ βαλὺ διανδιχα ἦν. τοῖς μὲν γὰρ ἐδόκει διδόναι, ὡς κρεῖττον ὂν αὐτὸν ἐκποίας ἐκδόντας τ' ἄλλα πειθομένοις, ἢ μὴ θέλοντας πρὸς τῇ συναπόβαλεῖν αὐτῇ τὰ πάντα, ἡ αὐτὸς πινδυνεύειν. εἰ δὲ τὸν ἐκ τῶ Βασιλέως ἀπιστεῖν φόβον, ἐ ὡς ὑπομοκτὸν ἔλεγον. ταχὺ δὲ κἀκεῖθεν πρασπατοῦλει δύναμιν, μὴ δὲ ἐφ' ἁμε-

alioqui quid ageretur, ipſe tumultus anxie circumſpectantium & curſantium contagione inquietudinis quadam abriperet quo ſalvum ſe quiſque ſperabat fore; hoc jam effuſius, & verecundia minori, quod nec ſi quid cuiquam præſentis ad reſiſtendum eſſet animi ſa- Edit. Rom. ciebat ejus rei adeſſet ulla; utique ipſo du- pag. 517. ctore novitate mali ſubiti perculſo, ſpem palam repugnandi damnante omnem, & nihil aliud quam fugam & latebras quærente. Hic ergo cum paucis quos habebat ſecum reliquos ex maxime intimis ac fidiſſimis, prorſum retrorſum læva, dextra, in partem omnem ſe circumagebat vitabundus & iocurrens. hinc repulſus terrore conſpecti mali, pejus illic quo ſe fugerat ſeperiens, tum a quæſito alibi perfugio ſpecie terrioris inde ſe oſtentantis exitii excluſus; anxius ſemper & æſtuans; perturbatæ, ut fit, menti errore oculorum formidinem addente; ac juga montium aliaque obiter apparentia in hoſtes armatos irruentesque deformante. Ingeminabant ſubinde miſeriam deſperantis jam Principis obviorum undecumque atroces nuncii, vera, dubia, ficta, triſtiſſima omnia horrendaque referentium. Id ſæpe comites experti ſubmovebant deinde venientes, nec affari Principem ſinebant: unde etiam utilium indices qui de Hoſtibus quo loco eſſent, & quid agerent, neceſſaria ſcitu ſuggeſturi advolarant, inauditos repelli contingebat, imprudentia ſjoe dubio excludentium magna: ſed ſua eos excæcaverat conſternatio, nimio, ut fit, exitii metu in exitium ruentes. Tandem ægerrime, ſaventibus noctium tenebris, juvante ad latendum ſolliticonſcendit Imperator, relictis comitibus, & ſibi prout quiſque poſſet juſſis conſulere. nam eos ſuorum qui pone aſſectabantur magis magiſque deſperabat effugere poſſe manus Hoſtium. Erant autem hi qui penum & pecuniam imperatoriam portabant, & Sultan Azatinus cum ſuis. Porro Imperator ubi montem ſubiit, celeres in diverſa mittens, hinc quidem hoſtes adventantes ſpeculabatur, attentione ſumma ſatagens latere ipſos & effugere. In aliam vero partem miſſos curare diligenter juſſit, ut triremis quam primum occurreret, monti qua mare tangit confeſtim ſe admovens. Et Hoſtes quidem mox apparentes locum ex loco mutans ſolerter eluſit, numquam iis etſi acerrime indagantibus conſpectus. Triremem autem cum cognoviſſet inſtructam præſto eſſe ad deſignatum littus, eo cum exiguis comitatus dilapſi reliquiis deſcendens e monte, conſcendit in paratam navim, & ſic Conſtantinopolim ſalvus tenuit. Alii paſſim diſperſi per Thraciam partim capti ſunt, partim præter opinionem incolumes evaſerunt. At illi Domeſticorum quibus erat Imperatoriæ ſupellectilis & pecuniæ deferendæ cura commiſſa, quibus cum, ut eſt dictum, Sultan ibat, ægre manibus Hoſtium elapſi Æni Arcem ſubcuntes, paululum a graviſſimis æruminis reſpirarunt. Sed non longa illis contigit remiſſio laborum. Nam Hoſtes cogni- pag. 518. to de Sultane ubi eſſet, & cum cum aliis in Æni Arce verſari, ſtatim congregati cum Conſtantino univerſi Urbem obſederunt, oppugnantes quam poterant ferociſſime; ac plane præſeferentes deſtructuros ſe Oppidum cum Arce. Corona igitur cinctam munitionem ſagittis undique ac jaculis per diem continue petebant, & atrociſſima quæque Præſidiariis, ni ſe dederent, minabantur. qui autem intus erant in arcto ſe deprehenſos, admota cominus & jam cutem exorſa urere ineluctabilis vi mali, ſentientes, æſtuabant anxii, & tantum non deſpondebant animos, reputantes haudquaquam ſeſa pa-

res tepellendis assultibus Hostium, si, quod mox futurum apparebat, totis viribus irruerent; quippe qui se tanto ipsis inferiores numero viderent: ad hæc Arce inclusos se infirma & semidiruta, cujus quæ restabant integra haud essent tam solidi operis, ut possent machinarum, mox undique admovendarum sustinere impetum. Tamen in tantis malis memores virtutis, nullam diligentiæ providentiæque partem omittebant, omni ratione satagentes, & seipsos & sibi commissam servare Arcem. Peculiaris inter hæc solicitudo erat Custodum Imperatoriæ supellectilis ac pecuniæ publicæ, quo ferrent, & ubi salvum in tuto deponerent tantum acervum rerum pretiosissimarum, quantum in cistis conditum numerum ferebant, partim aureæ argenteæque monetæ, partim vasorum ac vestium conspicuæ artis ac pretii. Tandem rei momento & sui ipsorum officii debito perpenso, suarum esse partium statuerunt vitam potius profundere, quam tanto thesauro in manus Hostium tradendo irreparabili damno Rempublicam afflingere. certi ergo conatu omni atque industria contendere in custodiendo tanti pretii depositi, primum pretiosissimas gemmas & margaritas velis quibus erant intextæ detrahentes, una cum ornamentis Imperatoriis, & eo quod in tota penu erat exquisitioris pretii, abstrusissimis infodientes sub terra commendarunt latebris. Ipsi sic expediti accinxerunt se cum cæteris ad quam fortissime pugnandum, jaculantes simul omnes e muris in oppugnatores arcubus & fundis. quamquam in hoc quidem proficiebant parum, obruente multitudine Hostium, qui etiam præparatis scalis in muros insilire conabantur. addebat enim ruentibus calcar odor subemanans tantæ in propinquo ac quasi sub manum pecuniæ jacentis, cujus opimæ objectæ faucibus, ac quasi famem afflato ex vicinia nidore proritantis confestim abliguriendæ admota prædæ spes, immane quantum rapacissimæ Gentis toto dudum nisu incumbentis ad perrumpendum quidvis obstans, novis cumulis furoris inflammabat impetus. Ea tamen cogitationes erant vulgi dumtaxat minoris ac militaris sæcis lucrum intuentis unum, eo cuncta referentis, extra id nihil magnopere curantis. Alia sentiebant Optimates ac Duces, quorum arbitrio deliberationes concludebantur, & regimen vertebatur universum. Hos cupiditas inhians & araræ spes in hujus Arcis oppugnatione non tenebant, facile utique videntes affatim extra prollare per regionem universam spoliorum ac prædæ, quæ rapta congestuque faciliori ad exaturandam quantamvis aviditatem satis esset. Sed eo movebantur quod providebant, se nisi destinata perficerent, risum debituros, impuneque fore ludibrio. quare ad finem propositum rectam hanc esse viam rati, territos, ut par erat credere, apparatu atque insultibus primis Romanos Custodes Arcis per certos homines tentarunt: admonentes haud esse ipsos restistendo, & satis pro sua prudentia videre, posse Constantinum & Tocharos facile perficere quod erant aggressi, & Arcem unam istam a fundo diruere. consulerent igitur sibi & cladem ultimam matura nec indecora pactione præverterent. Has leges compositionis fore, Sultanem cum populo, & pecunia dederent, ipsi salvi abirent quo luberet, omnis ab se molestiæ securi. His Romani auditis in duas se contrarias sententias sciderunt. quibusdam videbatur præstabilius dari ultro mature quod mox extorquendum vi erat; & beneficio exitium redimere cum sibi tum iis pariter impendens, quæ stulta supra vires obstinatione tueri contenderent. Ab his alii differebant, contra differentes: ista

Edit. Rom. pag. 159.

A λύσειν τόσων χρημάτων; τῷ προσβοηθήσει δὲ θαλάσσης ἡμῖν ἐπαμυνεῖ τὸν κίνδυνον. εἰ δ' ἄνω, ἀλλὰ τῷ τῶ Σουλτὰν κεφαλὴν ἀποτμήσαντες, ἔξω τῶν τοίχων τοῖς ἐχθροῖς ῥίψαντες, ὡς ἂ παραδεισάσαντο ἀποχωρεῖν, ἃ ἐρμηθέντων ἀμωνίσθαι, ἡμᾶς ἀντίσχειν ἕως θανάτου, καὶ ἢ θεοῦ τὴν σωτηρίαν περιγενέσθαι, ἢ πίστιν ὑπὲρ τῆς εἰς Βασιλέα πίστεως. Ταῦτα βουλευόμενοι, ἁρπάσει μὲν ἡ ἀδήρα βολὴ, κερτομεῖν καὶ ὅτι ἀδικουμένης βοηθοῦσι. καὶ τοῖς μὲν ἔξω ἀναρτᾶν ἐλπίδας ὡς ἀδοσίοντας; αὐτοὺς δὲ μένοντας, ἀλλ' οὐ χρὴ σφᾶς ὡς οἷόν τε τηρεῖσθαι, ὡς ἀνθιξομένους ὑφ' ὅσον παρείσει καὶ μὴ βοηθείας φανήσας. εἰ δὲ κινδυνεύοιεν πλόνων ἐπιβεβασάντων τῇ χαλεπῶν, κεφαλὴ μὲν τῶ Σουλτὰν μήτ' ἐκπόντον μήτε ῥιπτεῖν. παραβόλων δὲ αὐτῶν καὶ θυμοειδῶν τὸ πλῆμμα εἶναι. τὸ δ' ἐν ἀσφαλεῖ λογιζόμενον τῶ σώζεσθαι τὰ λοιπὰ, δίβολον ἐγγὺς φορεῖσθαι. πῶς συμπροτίθησι τοῖς λόγοις; πέμπουσι τῷ παχεῖ καὶ ὑπηχοῦντι βουλομένοις ὑφ' ἑαυτὸν εἶναι ὅτι ζωπύρα. καὶ ὃς μὲν αὐθημερὸν ἀπαλλαγῆ. ὁ μὲν δὴ εἰς πλέον ἀρίων, ἀλλ' ἐπολίμων κυκλοῦται, καὶ μάχῃ καρτερῷ συνίσων, ὡς ὃς εἰ ἐστὶς ἀπέχειν κατλωσαμένου, καὶ πολὺς ὃς ἡ ὀξὺ ἀμφοτέρων ἔχει. ὡς δ' οἱ ἐστὶς ἤδη ἡδέως καὶ ὁ κίνδυνος ὃς χρὴ κεφαλῆς, φροσβάλοντι παρ' ἐκείνης ἃ μὲν ἐκδίδοται. πλὴν ὑφ' ὅρκοις τοῖς χρὴ Θεῷ καὶ θείων (καὶ φρὸς γὰρ τὸν Καισαρεύοντα δημιούονται) ἀσφαλῶς γνωμένοις. ὕπω δὲ προσβάλωμεν, κατασάσιτον κρίνειν; ἐπὶ πᾶσι χώραν τῇ ἐκείνῃ Ἀρχιρεῖ. ὁ δὲ τὸν ἱερατικὸν σολὸν ἐνδὺς, λαβὼν τοὺς θείας εἰκόνας, σὺν πομπῇ τῶ ἐξόντι Κλήρῳ καὶ παρὰ τῶν Καισαρεύοντων γένεται. καὶ δὴ πλεθέντων τῇ ὅρκων ὑπὸ Θεῷ καὶ τῇ Ἱερέρχει, εἰσοῦσι μὲν ὁ Ἀρχιρεύς. ἐκεῖνοι δ' ὑδὺς καὶ Σουλτὰν καὶ πάντα τὰ ἐκείνα σὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐκδίδοσι; καὶ αὐτίκα ἀνοχώρουν λαβόντες, μηδὲν ἄλλο προσεπιθέντες. ἔσω δὲ τὰ τῇ ὅρκων, ἢ μὲν τῶ Σουλτὰν λαβόντος ἀρπεδίων, μηδὲν φαίζοντος πλέον ἀλλ' ὡς ἔοικε τὸ μισεῖδιον ἐχυρὸν, καὶ ὅτι βαλλόσαιτό τις, ἀντιτεῖσθαι τὸ μόρσιμον. τῆς δὲ ἐπιγινομένης ἡμέρας, καὶ ἤδήρας μετὰ τῶν φαῖζον; φαίνονται καὶ Θάλασσαν καὶ αἱ τῶ Βασιλίως τεῖχρεις. καὶ αἱ μὲν ὅσον ὕπω ἐνόρμων φρὸς τοῖς λιμέσι, τοῖς δὲ μεσίμεσι τῇ συμβάσεων, ἀλλ' οὐκ ἔχων τί φράττειν ὕπω γνωμέων. τὸ δὲ ἐπιμενῶν μεταμέλειν λῷ; ἀλλ' οὐκ ἐξανύει τὸ συμφέρον. ὅθεν καὶ ἐπεὶ οὐκ ἔχον μεταμελόμενοι τὸ γεγονὸς ἀπεῖναν Θῆναι, ἐπὶ τοῖς χρήμασι τῶ ἀσφαλῶς φράσσων; μὰ καὶ ἐπὶ ποσοῖς φρολέσει. Ἐπεπλήμμυρε δὲ καὶ ὅτι ὁ νόος ἐχθρῶν ἡμετέρων τῶν πλάθος. τῇ τε κατ' ἀντιπρὺ μὲν τῆς πόλεως τοῖς τειχέσι ἕστασαν φάροις· στῖφος δ' ὁπλιτῶν ὡς τοῖχος ἐφ' ἑκάτερα τῆς σασις, ὅπως ἐξῆγεν τὰ τῇ Βασιλέως χρη-

μάτων, καὶ φόβοις τοῖς παροῦσιν ἐκπεπλη-
γμένων. τέλος δὲ καὶ αὐτοὶ ἐμβαίνουσι πλοίων.
ἐπεὶ δὲ κατέλαβον τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ
τῷ Βασιλεῖ ἠγγέλθησαν τὰ πραχθέντα, αὐτίκα
ἐκεῖνος πρὸς τὴν ἀγγελίαν παρεξωθεὶς, ἄχρις
ἐκ τῆς θυμῆς, καὶ δοκὰ ἐποίει. καὶ δὴ
τῶν μὲν Ἀρχηρίων εἰς τὴν παρὰ τοῖς Ἕλλη-
σίας πρίσιν καθίσαι, καὶ ἐκέλευον, καὶ ἐγγὺς
ἦλθε τὸ κινδυνεῦσαι εἰς τὴν ἰδίαν ἐπιτιμίαν,
ὡς τοῖς πραχθεῖσι μεταλαβόντας ἐκείνους. τοῖς
μέντοι γ' ἐκείνης ὁ Βασιλεὺς μαζίξας, καὶ ὡς
ἐν γαναικείαις ἀτιμώσας σολαῖς, κατὰ πρόσω-
πον ἐποίει. καὶ πέμψας τοῖς μὲν τοῦ Σελτὰν
εἰς γυναῖκα καὶ θυγατέρα, ἔτι δὲ καὶ μητέρα καὶ
ἀδελφὴν παστρώνας, καὶ τοῖς ἐκείνου παισὶ φυ-
τοῖς περὶ ἐκείνης ἅπασιν, εἰρηνικῆς ἀσφαλείαν
ἐδίδου. ὅσον δ' ἐν ἐκείνῳ πλῆθος χρημάτων,
ἐν ἀργύρῳ τε καὶ χρυσῷ καὶ πέπλοις εὐάλ-
λοις, ἔνι δὲ καὶ σολαῖς καὶ ζώναις, ἀλλὰ καὶ
μαργάροις καὶ λίθοις παμπόλυ ἂν ὡς φασὶ
καὶ ἐκείνου τις τροφὴ Περσικὴ, τῇ κοινῇ πα-
μείᾳ προσαραιώσατο.

A quæ ab Hoſtibus exitia metuerentur, juſtius ab Imperatore formidanda: qui utique ipſos, ſi juratam fidem terrore abjecerint, meritis legum ſuppliciis mactaturus ſit. quare ajebant obfirmandum animum in reſiſtendi conſtantia, & patienter expectandas Copias Imperatoris ipſis ſine dubio non ita multo poſt auxilio venturas. non enim neglecturum prudentem Principem tantam ſuam pecuniam ſervare, miſſa ſtrenue elaſſe quæ patente mari auxilia portaret obſidioni ſolvendæ ſuffectura. Id vel ſi deforet cenſere ſeſe, abſciſſum Sultanis caput ad Hoſtes e muro ſuperne jactandum: aut enim quos ibi detinuiſſet eatenus cupida expectatio recipiendi Sultanis, deſperato jam ejus voti effectu, receſſuri conſeſtim erant; aut ipſis irritatis Amici cæde & ſævius in nos ad ultionem expetendam ruentibus, optabilem nobis occaſionem datum iri, vel fidei erga Impetatrem noſtræ obita pro eo pugnando morte obſignandæ, vel glorioſæ, ſi Deus adjuverit, victoriæ. Talia ubi altercantes utrinque aliquandiu jactarunt, media tandem ſententia prævaluit, decernens perſeverandum adhuc, & expectandum auxilium Imperatoris. nec tamen plane præcidendam hoſti deditionis ſpem, quin eam potius alendam induſtria & ſimulatione, quo ipſi ſuſpendantur animis, & extremis temperantes conatibus re in longum tracta otium an-

B xiliis Noſtrorum huc ſe admovendi præbeant. Rebus interim noſtris quam fieri poterit optime providendum, ut quam diutiſſime reſiſtamus, tardante quantumlibet auxilio; ac ſi vis interea major ingruerit, numquam eo tamen deveniendum, ut aut abſcindamus aut projiciamus Sultanis caput, nam id facinus eſſet temere furentium & inſana deſperatione mortem ſibi viruperabilem accerſentium. quæ porro quoad vires ſuppetierint, defenderis fortiter, ea, vel potius reliquias eorum ſemiconſumptarum, defenſione ipſa extremo jam diſcrimine urgente pro ſalute ac capite pacifci, ſapientis affine providentiæ cenſetur. In hæc decreta ubi omnes conſenſiſſent, mittunt ſtatim qui Hoſtibus promittant, facturos ſe quod juberent, poſtquam aliquam, ceſſatione oppugnandi, libratam ipſis indulſiſſent ad conſultandum moram. Conceſſa in unum illum diem induciæ, quas cum produci poſtulaſſent, nihil ultra impetrare valuerunt. quin potius die ſtatim ſequente omni ex parte vehementiſſime oppugnati, ſumma vi reſiſtendo contendere ſunt coacti. certatum utrinque tota viribus: quoad jam fatiſcentes obſeſſi, & futurum clare cernentes ut mox opprimerentur prævalente multitudine, mittunt tandem qui deditionem pollicerentur, ea tamen conditione, ſi prius in pacta conventa juſjurandum ſolemne per Deum & divina rite ab oppugnantibus daretur. Ea Legatio directa ad Conſtantinum eſt, quicum ſecurius tractari poſſe videbatur. quo aſſentiente oblatis, etiam de conſilii & Ducum Exercitus ſententia, adhibitus ad juramenti ceremoniam loci Antiſtes Pontificalem indutus ſtolam, ſacrás Imagines manu geſtans, cum ſuo univerſo Clero prodit ad Conſtantinum. Nullam ille moram fecit promiſſorum a ſe fidem Deo teſte ſanciendi conceptis rite verbis, ſub auctoritate ac nutu Epiſcopi præſentis. qui cum ad ſuos rediſſet, ſtatim qui Arcem tenebant Sultanem dimiſerunt, cum ſuis rebus eunctis univerſoque ipſius comitatu. Eo recepto confeſtim Hoſtes receſſerunt, nihil amplius faceſſentes moleſtiæ, Cautem enim Sacramenti formula differe fuerat, ut Sultane ipſis tradito contenti, nihil ultra requirerent. Hoc evenru apparuit ineluctabilis divini decreti potentia, cui fruſtra obſiſtere conetur vis ac prudentia quantavis. Die ſequenti, ſecunda ab ea qua deditus Sultan eſt, apparent in mari triremes Imperatoris: quarum appulſu vicinn tantum non jam ſubeuntium portum ſera feſtinatæ deditionis pœnitentia Imperatorios invaſit. Sed quæ facta erant infecta fieri nequibant. Cum ergn aliud non poſſent, ne ſupellectilem & pecuniam Imperatoris a tantia tam ægre hactenus periculi ſervatas in aliquo adhuc diſcrimine relinquerent, utique in regione hoſtibus, iiſque rapaciſſimis, redundante, ordinatis utrinque in binam ſeriem ab Arce in Portum militibus armatis, regias illas Gazas eduxerunt impoſueruntque triremibus: tum ſuper & ipſi conſcendentes ſolverunt. Inde ubi appulerunt Conſtantinopolim, cognitis Imperator quæ contigerant, immane quantum excanduit. Ac Antiſtitem quidem ad Tribunal Eccleſiaſticum reum fecit: parumque abfuit quin is acerbo ſupplicio lueret functionem recepti juſjurandi. Domeſticos quidem ſuos ab Æni Arce reduces, prius flagellatos, inde muliebribus ad exprobrationem ignaviæ dehoneſtatos ſtolis, a conſpectu Imperator removit ſuo, Palatinis officiis privatos. Tum miſſa militum manu Sultanis uxorem & filiam, matrem præterea & ſororem filioſque ejuſdem cum domeſticis & cuncta familia omnium eorum, ſecuræ cuſtodiæ mandavit; quantum porro eidem Sultani divitiarum ibi fuit in auro argentoque ſignato aut facto, veliſque inſignibus, ſtolis ac zonis, unionibus quinetiam, & varii generis exquiſiti pretii gemmis, quod ex uſu luxuriæ Perſicæ plurimum omnino fuiſſe ajunt, totum corraſit, & in publico ærario depoſuit.

Edit. Rom. pag. 160.

CAPUT XXVI.

Ut exceperit Patriarcha redeuntem Imperatorem, quam acri reprehenſione ac zelo.

CÆterum priuſquam hæc fierent opportune occaſionem arripuerat Imperatoris objurgandi Patriarcha. Multus is dudum fuerat in dehortando Imperatore ab Expeditionibus adverſus Chriſtianos ſuſcipiendis, non ſucceſſuros feliciter eas ipſi denuncians: neque enim civilli contra ejuſdem Religionis profeſſores bello Deum adjutorem fore. Talia fruſtra ſæpe a ſe monitum videns tunc, non ut Imperatore dignum fuerat; ſed indecora fuga vix ſalvum ſeſe recipientem Conſtantinopolim, ubi primum is a reditu magnum in Templum ſe contulit, Dei adorandi & pro evitato ſummo diſcrimine gratias agendi cauſa: cominus accedens increpavit palam verbis haud mollibus, id tantum intermiſcens delinimenti, ut gratularī ſe ſimul ipſi ſalutem inſperato ſervatam, reddendis Deo pro ea gratiis, ſignificaret. *Deo gratias*, inquiens, *quod ſalvus evaſiſti, & non es traditus manibus Hoſtium quærentium animam tuam. Et quid autem eorum meminiſti quæ ſæpe apud Te egi, expeditionem iſtiuſmodi diſſuadens ut prorſus noxiam? non dixi & ſerio denunciavi Tibi, ne bella civilia ſuſciperes? cur ergo te tuaſque Copias Michaeli Deſpotæ exercituique ejus in aciem progreſſus objeciſti? nonne & tu nomine Chriſti ſignitus es, & ille Chriſtum agnoſcit Dominum? Inter tales, ejebam, prælio commiſſo pro quibus orabimus? utris victoriam, utris cladem impetrare conabimur a Deo, dum Sacris operamur? neutros Hoſtium habere numero poſſumus, utriſque adſtricti communi fœdere Religionis. quas pro vobis preces efferimus, eadem pro illis valent: quandoquidem ad unum æque ambo pertinetis ovile Paſtoris Chriſti. Nunc autem benedictus Dominus qui liberavit te ab Hoſtibus a lege Chriſti alienis, quos immiſit in te ut admoneret; non juſte ate illos hoſtiliter impeti quos Hoſtes tibi quæſiſti: exhiberet autem & tuis objiceret oculis veros Hoſtes, quaſi diceret: Eu in quos fas piumque ſit, ſi pugnare libet, omnem bellī vim effundere: quos ipſe tamen fruſtra debella. prælio adorſus conderis, niſi ego volens & propitius adfuero. Oſtendit igitur tibi Hoſtes, & terruiſſe contentus, eorum a Te vim arcuit, e periculis inſidiarum in tutum Incolumem tranſferens. Sic agere novit Dominus judicia facienſ.* Hæc loquentem Patriarcham placide audivit Imperator, reprehenſionique acquievit obnoxie, ultro comprobans, & meruiſſe confitens. quid enim contra opponeret veris & palam juſtis, non habebat. Illud tantum ad quamdam excuſationem ſubjecit: *Aiunt ad patem*, inquiens, *cum Chriſtianis ſanciendam iſtia quæ tum pericitatus via properabam. Hic enim ferebar ut fœdus jam idſum cum illis, quos me baltere Hoſtes veras, etiam affinitatis neceſſitudine adſtringerem, firmitate in poſterum tertiori.* Tantum Imperator locutus (non enim tempus id erat plura differendi) receſſit in Palatium, bene precantes in digreſſu Patriarcha. Affinitas porro cujus modo facta eſt mentio, ſic ſe habuit.

Ἕως δὲ φθάσαι τι παθεῖν γενέσθαι ἐπεὶ πολὺς ὁ Πατριάρχης καιρὸν ἐπῆν τὸν Βασιλέα κατὰ χρείαν ἐπιστῆσαι, ὡς ἂν διδάσκοντα πάντας ἐμφυλίους κινεῖσθαι πολέμους, τότε μὲ κατὰ τρόπον βασιλικὸν τῇ Καισαρείᾳ ἐπιδημήσαντι, τῷ μεγάλῳ νεῷ ἐπιόντι, ἐφ' ᾧ προσκυνῆσαι καὶ ἐυχαριστῆσαι τὰ τῆς διχαιρεσίας ῥύσια, καπλεθὼν ὁ Πατριάρχης, ἀναδέξῃ τε δ' Θὺς, προσεπιθεὶς καὶ τὰς εἰς Θεὸν τῆς σωτηρίας ἐκείνου διχαιρεσίας· καὶ τῇ Θεῷ χάριν, ἔλεγεν, ὅτι σέσωσαι, καὶ χειρὶ οὐ παραδίδοσαι τῷ νεῷ σοῦ ψυχὴν ζητούντων ἐχθρῶν. τὶ δαὶ τὰ παρ' ἐμοῦ σοι τότε λεγόμενα; ἢ οὐ μέμνησαι ὡς τοῦ ἐπιτρεπίας ἐκείνου, ὡς ἂ σωσάσασθαι ἄστιπρος; ἢ τὰς ἐμφυλίους πολέμους ἀπέλεγον μὴ ζητεῖν; καὶ τί γε ἄλλο, ἢ σὲ ἐᾷ τὰς σὰς δυνάμεις εἰς μάχην τῇ Διαστὴ Μιχαὴλ ἰέναι, καὶ πῶς ἐκείνῳ στρατεύμασιν; οὐχ ἅμα σὺ μὲν τῇ Χριστῷ ἐκπεμπόμενος ὀνόματι, κἀκεῖνος λαῖτας Χριστῷ; τίσιν δίκαιον, ἔλεγον, τότε ποιοῦντας τὰς εἰς Θεὸν ἱκετείας, καὶ κῶ τίνων ἐμπλησθὲν Θεῷ, ὡς ἐκπόνδων ἐχθρῶν; ἢ ὑπὲρ ὑμῶν δίκαι καὶ ὑπὲρ ἐκείνων πάντως. ἐπειδήπερ καὶ μεῖς μάρτυρας ἐσὲ τῷ Χριστῷ. νικᾷ δὲ, ἀλλ' εὐλογητὸς Κύριος ὁ ῥυσάμενός σε ἐξ ἐχθρῶν ἀνόμων. ἐπόησεν γάρ σοι σφίας, ἐφ' ὧπερ ἀναμένεσα, ὡς σὺς μὲν ὡς ἐχθρὸς ἐζήτεις, ὐκ ἐχθραπέρ πάντως δικαίως. ὅρα δὲ τὶς ἐχθρούς οἱ βούλει, ὡς ὐκ ἂν ὁμόσε χωρήσειε, ἵνα μὴ ἐγὼ δήλοιμι. ἔδειξε πίνων τοὺς ἐχθρούς, καὶ φοβέσας μόνον, μεταβαλὼν ἐῤῥύσατο. οὕτως οἶδε Κύριος κρίματα ποιεῖν. ταῦτα τοῦ Πατριάρχου λέγοντος, ἡμῶρας ὁ Κραπὸν ἐδέχετο τὰς ἐλέγξεις, καὶ προσεπήνει· ἀντελέγειν δ' ὡς δικαίως οὐκ εἶχε. ἀλλ' ἐπῄνει ὡς δᾶδαν ἀπολεγόμενος, ὡς καὶ εἰς ἐρῆμον μᾶλλον τὴν τῆς ἀδοῦ καταλιπόσαν, καὶ εἰς ἀνδὸς μεταλαβοῦσαν τὰς εἰσαῦθις σπουδὰς ἐβεβαίωσε. ὁ μὲν δὴ βασιλεὺς οὕτως εἶπεν, οὐ δ' ὁ καιρὸς ἐδίδου καὶ πλείονα λέγειν, ἀποπεμφθεὶς τοῖς εὐχαῖς, ἐχώρει πρὸς τὸ Παλάτιον. τὰ δὲ περὶ τοῦ ἀνδρὸς ὕστερον.

Edit. Rom. pag. 161.

CAPUT XXVII.

Affinitas inter Imperatorem & Deſpotam Michaelem contracta, Anna filia Eulogia ſororis Auguſti, Nicephoro Deſpotæ Michaelis filio in uxorem data.

Ἐπεὶδὰ γὰρ πολλάκις ἀποτέλας ὁ Βασι- A
λεὺς, καὶ τὰς δυνάμεις προσβαλὼν ἐπιφανέστο (ἐχρῆτο γὰρ ἡ Μιχαὴλ τῇ Ἰταλικῇ ὡς βοηθοῖς, ἢ καρτερῶς ἀρτιωσάμενος τὰς δυνάμεις ἀντεῖχε) ἢ οὐδὲν ἀπὸ ἴσου ἐλύου, μᾶλλον μὲν ὕπω καὶ προσέχοντο τοῖς ἐκ νεοῦ ἀχολίαις, μόλις κατὰ τὸν πολλὰ πεῖραν, ἰατρώσαντος τοῦ Δεσπότου, ἢ φοβερίας συχνῆς ἐμπελεξαμένου τὸν Αὐτοκράτορα, ὡς εἰρήνῃ ἢ οὕτος ἀπέλυτο, ἢ ἐπὶ παῖδι ἦσαν τῇ Μιχαὴλ τρεῖς μὲν γήσιοι, ὧν ὁ μὲν Ἰωάννης ἀπὸ χείρας ἦν τῷ Κρατοῦντος, πεμφθεὶς μὲν ὡς πατρὸς, δοθεὶς δὲ ἐκ παρὰ μητρὸς ἀκούσης εἰς ὅμηρον, B
ὃν ἐκ γαμβρὸν τοῦ Σεβαστοκράτορος Τορνικίου ὁ λόγος προπεδίκευ, δύο δὲ παρὰ τῇ πατρὶ, Νικηφόρος τε ἢ Δημήτριος, ἕτερος δ' ἐκ νοθείας ὁ Ἰωάννης. ἢ ὁ μὲν Δημήτριος ἀστεῖος ἦν ἔτι, ἢ ἐν ἀφροντιστίᾳ ζῶν διετέλει. ὁ δέ γε Νικηφόρος αἰχήρωτο γυναικὸς, ὁ δὲ Συγκὴρ τῶν Βασιλέως Λάσκαρι ἐπεθύμει, πάντῃ ἐγεώκεισαν ἢ ἀμφότεροι τῶν τείνων τῇ τῆς Εὐλογίας Συγκήρου Ἄννας ἐκδοθῆναι πρὸς γάμον, Δεσπότῃ γε ὄντι, ἐκ τῶ προτέρου κάδους παρὰ τοῦ προβασιλεύοντος Ἰωάννου ἔχοντι τὸ ἀξίωμα. ἢ δὰ μὴ πολλῆς δορυφορίας ἀποστέλας τῶν Ἄννας, τὰς γάμους ἐτέλει, ὕπου ἢ τὸν Νικηφόρον εἰς ἑαυτὸν συγκαλέσας καὶ τὸν Καισαρεύσαν, κρατύνει μὲν τὸ ἀξίωμα, ἔ τιμαῖς μεγαλωίαις, ἢ δώροις ἀγάλλει, πρὸς τὰ οἰκεῖα ἐκπέμπει. ἢ ὕπω τὰ καὶ δύσις καταστάσας, τὰ πρὸς Ἀνατολὰς πονοῦντα προσανεκτᾶτο, ἢ ἄλλως μὲν πλείσους προσαποστέλλων, ἐξαιρέτως δὲ τὸν Δεσπότην Ἰωάννην, ἢ δὰ ἐπιθάρρει, ἀπάρχα τῶν τῇ κακμένων ἐπικείρω. τοῖς δὲ ἀλυθείαις κολμῶσι τῶ Βασιλέως τοῖς δυσικοῖς, ὡς δύσε ἀναπλώσειν τῇ Βασιλείᾳ τὸ λοιπὸν, ἐρρίνει τὰ καθ' Ἕω διέχθεσθαι. τῇ τε τὰς ἐκεῖ δυνάμεις πρὸς τῶν δύσιν ἐκπέμπεσθαι, D
ἢ τῇ καταπολεῖσθαι μαρόθεσθαι. αἱμὰ τοῦτο μὲν τῇ δυσικῶν ἠυχαζόντων, πέμπων ὁ Βασιλεὺς καθ' ἕω οὐδὲ τὸ ἀνεπαπτο, ἢ πρὸς τὸ πρότερον ἐπαύξετο. ὁ γὰρ ὧν ὧν τῶ Δεσπότου φανέντος ἐκεῖσε, τὰς Πέρσας μὰ ἀριμεῖν, ἀ μᾶλλον ἢ μὲ σὺν φόβῳ πλείσει ἀνασείλαιδαι.

CUm ſæpe Imperator vel aliorum vel proprio ductu immiſis in Tractum Occiduum Copiis, illicque cum Hoſtibus congreſſus, ſemper repulſus eſſet: propterea quod ibi dominans Michael auxiliis Italicis uteretur; & horum vi confirmatus reſiſteret validiſſime: adeo non proficientibus contra quidquam Romanis, ut etiam male mulctati plerumque redirent: longa experientia militiæ damnoſæ tandem perſuaſus otium ibi & operam in nullius frugis nullius ſpei negotio male conſumi, induxit in animum, non jam aſpernari amplius crebras Deſpotæ preces, nec ſe, ut hactenus, inexorabilem præbere delinimentis ejuſdem & ſupplicibus officiis; ſed ad pacem cum ipſo inclinare. Quoniam autem Michaeli erant Deſpotæ filii tres legitimi, quorum Joannes quidem in manibus ac poteſtate Imperatoris erat, miſſus quidem a Patre, traditus autem in obſidem a Matre præſente, ad conciliandam conventionem ultro Conſtantinopolim profecta, quem & Generum factum Sebaſtocratoris Tornicii ſuperius docuimus; Duo autem degebant apud Patrem Nicephorus & Demetrius, cum tertio ex pellice genito Joanne: ac Demetrius quidem primum tunc pubeſcens immaturus negotiis, nihil niſi puerilibus remiſſionibus vacabat; Nicephorus vero viduus erat, nuper mortua ipſius Conjuge, filia Laſcaris Auguſti; Huic decreverunt communiter tertiam Eulogiæ natarum Annam copulare nuptiis, titulum ac dignitatem Deſpotæ jam ex priore habenti a Socero Imperatore Joanne acceptam. Itaque cum multo Satellitio ſplendidoque comitatu Anna miſſa, nuptias Imperator iſtas peregit, tum vocato ad ſe Conſtantinopolim Nicephoro, præterquam ei dignitatem confirmavit, honoribus etiam illum auctum majoribus domuſque dignitatum domum remiſit. ſicque conſtituris in Occidente rebus, Orienti jamdudum laboranti recuperandæ attendebat; cum aliis eo miſſis plurimis, tum præſertim Joanne Deſpota, quo maxime innitebatur, abunde illum idoneum confidens emendandis ſarciendiſque cunctis per illum fractum detrimentis Reipublicæ, & illis periclitantibus Populi, quanto eſſet opus ad illos Imperio ſervandos, auxilio juvandis tegendiſque. Revera enim intento Imperatore Occidui rebus, & omni cura fatagente illa divulſa membra Imperii corpori conjungere iterum ac reſtituere, infirmari, ac debilitari contigit Provincias ad Orientalem limitem ſitas duplici ex cauſa. primum quod quæ illas prius defendebant Copiæ inde in Occidentem abitraherentur: deinde quod in neceſſitatibus urgentium & remedio præſenti egentium cæſium, propter longinquitatem negligerentur. Cæterum ubi, ut dixi, pacatus fuit Occidens, miſſis ad illas partes Imperator Copiis, quantam potuit maximam iis recuperandis curam impendit: ſereque in

Ed. Rom. pag. 162.

ſtatum priſtinum reduxit. Nam Deſpotæ Joannis ea virtus, ea fama erat, ut eo apparente fieri non poſſet quin Perſæ quieſcerent, aut potius cum metu & terrore majori reprimerentur.

CAPUT XXVIII.

De vulgato Nicææ falso nuncio invadentium eam Urbem Tocharorum.

EJuſdem autem anni menſe Martio, cum ſacri dies jejunii celebrarentur, die ſecunda Hebdomadis ſecundæ, contigit Nicææ ex inopinato, & ſubito quiddam adeo terrificum, ut ſi cum maxime turbulentis & tumultuoſis eventibus, qui maximum afferre conſternationem ſolent, conferatur, nulli omnium dirietate commotionis ac populatis formidinis inſana concitatione concedat. Unde ac quomodo acciderit tam vehementer ingruens, tam longum durans, tam anxia expectatione mali graviſſimi erucians terror, *Edit. Rom. pag. 163.* tam inevitabiliter in ſummæ calamitatis ſenſum quaſi præſentem cum extrema deſperatione ſalutis, quos comprehendebat miſeros conjicions, conandum eſt dicere; utcumque ſit difficile narratione rem exprimere uti ſe habuit. quippe quæ ſit neceſſario minus atrox apparitura legentibus, quam eam experti ſenſerunt. Nam quæ mediocribus quidem affingere magnitudinem ars atque amplificatio ſermonis poteſt: eadem infra maximarum per ſe rerum ſubſidere ſuſtigium impar aſſequendo ſolet. Quare ſapientis Lectoris eſt ſublevare judicio in talibus infirmitatem ſcriptionis cui cognoſcendæ dat operam: & quaſi ſupplere imaginando quod dictio minus exprimit: evoluntæ animo in ipſam præſentiam periculi, ſenſuſque induente quales fuiſſe conſentaneum ſit eorum quibus contigit in re, dum gereretur, ipſa verſari. Primo igitur trihorio diei illius, eminente ſupra Horizontem Sole quaſi partibus Signi triginta, cum operibus homines vacarent alii ſpiritualibus, corporeis alii, confeſtim fama diffipatur, non in hac quidem Urbis parte, in illa vero non; ſed late per Urbem totam uno circum undique tenore; Gentem Tocharorum multitudine fretum trucidatis portæ Cuſtodibus in Civitatem irrupiſſe rapidiſſimo & ſæviſſimo ſimul impetu, ita ut paſſim ipſis inopinato ubivis occurrentes, momento ab iis immaniſſime omnes conciderentur. Et rumor hic ſimul prolatus, ſimul univerſam pariter complevit comprehenditque Civitatem. Exiſſentes igitur extra domos eo quiſque habitu, quo illo rerum articulo repertus eſt, diſcurrebant confuſiſſime per vias & angiportus, ruentes ille huc, hic illuc, alter in alterum incidentes mutuo colliſu, labore utrinque contrario, ſed pari: in quem illos trudebat opinio cuique inſunctis a tergo mali. ac ſeſe pulſantes percontabantur quæ hæc eſſet fama? & ecquid vera narrarentur? Porro neque hi neque illi certum quidquam expedire poterant. cæterum omnes voce conſona veriſſima dici affirmabant. nam quam quiſque incertus erat conſilii de via modoque propriæ ſalutis in tuto collocandæ, tam certum ſe ferebat de veritate gliſcentis fimæ. In his dum iſti erant, ecce a tergo alii currentes miſerabiliter deplorabant infandam eludem: propriis modo ſe vidiſſe oculis memorantes, dum Hoſtes quempiam ſibi obvium membratim concerperint, difficili judicio immanione illa crudelitas cædis, an triſtius & miſerabilius ſpectaculum fuerit. crediderim terrorem partes invadentem Morphei, ſomnii

A Τοῦ δ' αὐτοῦ ἔτους, μηνὸς Μαρτίου, τῶν θείων ἡμερῶν τῆς νηστείας πληρουμένης, ἡμέρᾳ τῆς δευτέρας ἑβδομάδος δευτέρᾳ, συμβὰν τῇ Νικαίᾳ ἐκ παραδόξου τε καὶ ἐξαίφνης πρᾶγμα, φρικῶδες μὲν φοβερὸν, καὶ μηδεν' ἄλλῳ εἰς λόγον ὑπερβολῆς, παραχωροῦν τῷ φρικτοτάτῳ. ἦν ὅτι καὶ ὅπως συμβαῖεν, ὅσον τὴν φορβολὴν, καὶ μόγις, καὶ τῇ τῶν δεινῶν προσδοκίᾳ, ὡς ἂν μιγίστους κακοῖς περιβεβλῆσθαι, ἀναγκαίων εἶναι τοῖς δεχομένοις, καὶ μηδὲν τῶν εἰς σωτηρίαν ἐλπίζειν. λεγόμενα δὲ μὴ τόσον ἔχειν εἰς φόβου καὶ συρροὴν. Εἰωθὸς γὰρ ὁ λόγος τοῖς μεγέθοις μίγεθος ἐπιφέρειν ὡς οἷόν τ' ἐκείνων περιεῖναι, τοῖς δὲ μιγίστοις ὀξυπτερῶν, ὕστερος αὐτῶν φαίνεσθαι. πολλὰ καλὸν ἐν τοῖς τοιούτοις μὴ τοῖς λεγομένοις ἐμμένειν τοῖς λόγοις προσίεντας, ἀλλὰ καὶ ἐς μᾶλλον τὸν νοῦν ἐπαιάγειν, καὶ ὡς ἐπ' αὐτῷ ὄντας τῷ πραγμάτων ἀκριβεῖ τὰ λεγόμενα. Πρώτῃ τοίνυν φυλακῇ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὑπερανατεβηκότος τὸν ὁρίζοντα τοῦ Ἡλίου ὅσον καὶ ἐπὶ μοίρας ζωδίου ἑβδόμου, ἐν ἔργοις ὄντων τῷ ἀνθρώπων, τῷ μὲν πνευματικοῖς, τῷ δὲ καὶ σωματικοῖς, ἐξαίφνης φημίζεται λόγος εὐθὺ ἐν τῇ δὲ μὲν τῇ μέρει τῆς πόλεως, ἐν τῇ δὲ δ' οὐ, ἀλλὰ πάντῃ περὶ τὴν πόλιν πόλιν ἅπασαν, Τοχάρων ἔθνος τῇ πλήθει θαρσῆσαν, τοὺς τῶν πυλῶν κρουργῆσαν φύλακας, εἰσιλθεῖν τὴν πόλιν μετ' ὀργῆς πλείστων καὶ δεινῶν ὁρμημάτων. ὧς τ' ἐν ἀκαρεῖ τοὺς ἐμπίπτοντας σφίσι ἀπροσδοκήτως, ἁπλοῦς καταφάττειν. Ὃ δὲ λόγος ἅμα μὲν ἐρρύθη, ἅμα δὲ τὴν πόλιν περιλάμβανεν. ἐπιπηδῶντες πυγαρούμ τῷ οἰκείῳ καθὼς ἕκαστος ἔχων ἐρρύθη, ἐξέθεον ἀσυντάκτως τῇ τοὺς ἀμφόδους. Ὃ οἱ μὲν ἔσθεν, οἱ δ' ἐκεῖθεν φερόμενοι, ἀλλήλοις προσέπιπτον. ὧν δὲ Ὃ τοῖς ἐκείνοις ἐς καὶ ὁ αὐτὸς πόνος. Ὃ ὥσπερ κατὰ νώτου τῇ ἀμφοτέρους ἐπέγοντας τὸ κακὸν συγκρούοντες ἀλλήλοις, ἅπερ ἐξ ἑτέρων, μανθάνειν ἤθελον τίς ἡ φήμη, καὶ οἱ ἀληθῆ τὰ λεγόμενα; ἦν δ' ὅτε, ὅτ' ἐκείνοις ἀσφαλῶς ἔχον φράζειν. πλὴν τὰ ἀληθῆ εἶναι πᾶσι συμφώνως ἁπάντων ἐχομένων εἰς τόπο. τῷ ἕκαστος περὶ ἑαυτῷ ἀμφιβόλως ἔχων τὸ σώζεσθαι, ἀναμφιβόλως εἶχε περὶ τὴν φήμην. ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτ' ἐκείνοις ἦσαν, καιρὸν ἄλλοι ἐντρέχοντες ἐβαγόησαν τὰς συμφοράς, καὶ οἰκείοις ἔλεγον ὀφθαλμοῖς πεπεῖσθαι τὰς ἐπέσπας τὸν ἐντυγχάνοντα σφίσι μελῳδὸν καταφάττοντας. ὡς εἶναι τὴν ἐκείνων θέαν ἅμα τῷ θάνατον εἶναι τῷ φόβων εἶναι εἰδωλοποιούμενα τὰ πάθη, καὶ γρηγοροῦσι τὰ μὲν ὄντα πλαττόντων,

νόντων, ὀφθαλμοῖς τὸ ὀπτικὸν πλανωμένοις, καὶ τῆς ἀληθείας ἀποτυγχάνουσι. Τὸ γὰρ κατὰ νοῦν φοβερὸν λαμβάνον τὸ ὀπτικὸν, ὡς τῆς ἕξω σκοπιᾶς διὰ τὸ πλῆθος τῆς δυλίας, καὶ κατὰ τρόπον βλέπον, προσῆχεν ὡς ἀληθῆ εἰδωλοκλασουμένῳ τῇ φαντασίᾳ, καὶ ὁ ὑπνῶν μόνον ὡς ὀνειρώττει. Τί γὰρ ἐκείνους ἠβούλετο τὰ τῶν ἀνύπαρκτα ὡς ὑποστάσει ὄντα πιστεύσαι; οἱ δ' ἀκούοντες τῇ φόβῳ μὲν ἐξεπλάγησαν, παλινδρομεῖτῶς δ' ἐς οἴκους, οἱ μὲν ταῖς γωνίαις ἐζήτουν παραδύεσθαι κατὰ τὸ σφίσιν αὐτοῖς ὡς σωτηρίως ἁπαξὸν νομιζόμενον. Ἐ οἱ μὲν τάφους πάλαι κατεσκευασμένους ἀναγνωστὸς εἰσίδυον· οἱ δ' ἀσφαλίσει πάντες ἑαυτὸς ἐνεπίστευον. ἄλλοι δὲ ἀνδρώδές τι τῇ θαρραλέον ἡγούμενοι φράττειν ὅπλα τὸ περιεστῶσι, τῇ λόγχαις σὺν ἀσπίσιν ἐχώντο, τῇ τὸν ἡγεμόνων ἐξεζήτουν. ἦσαν δὲ τότε ὁ μὲν ὡς προεστὼς τῆς πόλεως πεπυσμένος ὡς οὐδεὶς πολέμων, ἀλλὰ λημμάτων ὁ Μανουλίτης Νικόλαος, τιμὴν ἔχων τὸ προεδρεύεσθαι τῆς πόλεως. ἄλλοι δὲ πλείους πολεμικῆς ἐμπειρίας ἐπῃρημένοι, οἷς σύνδημία τις ἐφῆν τὸ τὴν κακὸν ἔννοια τῶν πολλάκις τῇ ψεῦδος εἶναι τὸ φοβερὸν ὁμιλούμενον, ἀλλὰ πᾶσι κοινὸς προσπεπαίκει φόβος. τῇ μὴ μόνον τὸ κατὰ σφᾶς ἀθυμεῖν, ἀλλὰ τῇ τὸ κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν σώζεσθαι. ὁπλιδίοντες τοιγαροῦν διέθεον πᾶσαν τὴν πόλιν, οὐδ' ὅπως ἠρέμα τοῖς σωμάτοις, τῇ οἱ μὲν ἔνθεν, οἱ δὲ ἐκεῖθεν μεθ' ὁρμῆς ἐξαλλόμενοι οὐδὲν ἑώρων τῇ λεγομένων, μόνον δὲ ἀδυρμῶν τῇ στεναγμάτων ἤκουον, ὡς ἀλόντος τοῦ ἄστεως, τῇ ὡ τοὺς δεινὰ σφίσιν ἐκ χρῆ γεγονότας, τῇ κῶμα ἐν ἄστεμφος ἁλούσης πόλεως τὰ πρατόμενα. πλὴν οὐκ ἐκ τῆ δρώντων ἐκπεπλεγμένων τῇ χαλεπῶν, ἀλλ' ἐκ τῆ παρόντων τοῦ τῆς ἁλώσεως. οὐ γὰρ κενὸς ἐκάλει κενὸν ὡς λαφύσσοις τὸν ἁρπὸν πρὸς τὸ λέφθαι, οὐ δὲ πλήρης ὢν ἄλλος παρώτρυνεν ἕτερον, ἀλλ' οἷον ἐκπαθέντες τῇ φοβόλυπτοι γεγονότες, τῇ τοῖς οἰκείοις ὡς ἀλλοτρίοις προσπαίοντες, ὑπόπτων τῇ τοὺς συνήθεις ὡς πολεμίους, παρὰ ποσὸν οὐ σφάττοντες, παρ' ὅσον τῇ τὸ πρὸς ἐκείνων πεδὸν ἐφυλάττοντο. δύσμορος τῶν ὁμαιχμίας, τῇ ἄθλιος τῆς κατὰ σφᾶς προθυμίας ἕκαστος. Τότε τῇ οἱ ἐν ἀρχαῖς σιδήρους πεδύμενοι, πολλοὶ γὰρ τῇ πολεμίων ἁρπασθέντες, ὡς ἀρτίως λήθης τὸν Νικαίᾳ φυλακῇ κατειλέοντο, ὡς οὐ ῥᾳδίως ἂν ἀνδράσιν. ἐκείνοι τοίνυν τὸ σιδηρῷ θυμῷ παραχὼ ἐπίστευον τὸς ἐχθρὸς εἰσιέναι, τῇ κρατῆσαι τὸ ἄστυ, οὐκ ἐξ ὧν ἐκείνους ἔβλεπον, ἀλλ' ἐξ ὧν τὸν τῇ ἑτοίμων θόρυβον ἐθεώντο. τῇ δὴ τῇ πεδῶν ἐλευθέντες, ὁρμαί τινες ἦσαν προεθύσης τῆς φάλαγγος, πλὴν οὐ κατ' ἀμφω, ἀλλὰ κατὰ προθυμίαν τοῦ φυλάσσεσθαι. ἓξ δὲ τῶν ἐκδρομῆς τόλος ἐπὶ τὰς πύλας ἴσαι τῆς πόλεως. τῇ ὁ λαὸς ἔπειτο τὸ χύδιν, τῇ ἐν ἀλογίστῳ, τῇ καθ' αὑτὸν

A vigilantibus terra quædam obiectaſſe; atque ut per noctem imaginationi ſolet ſopor, ita ocalis luce palam illuſiſſe, viſa oſtentando falſa. Vis nempe illa eſt inſanæ formidinis ubi mentem conſternaverit, furorem inde oculis effundere, ut ſibi coram cernere mœſta tetraque ſimulacra videantur, quæ nuſquam ſint alibi quam in errore delirantis animi, unici artificis illorum: perſuaſione quamvis vana ſtultaque in certo offirmandi fiduciam obundente. Talis qui e contra venientibus audierant, referebanq; retro pedem domos verſus. Pars angulos ſcrutabantur ſicubi cevum invenirent quo ſe compingerent: alii aliud ſalutis ſpem offerens latibulam captabant. Nec deerant qui ſepulchris dudum mortuorum ſeſe inſinuantes, ibi muſſerent. locis quidam manitis & firmi operis cœpit viramque commendabant. Ab his diverſi nonnulli digno viris, & ut ipſis videbatur generoſo conſilio, armis indutis, arrepta lancea ſcutoque, qui duceret adverſus Hoſtem quærebant. Homo erat Urbi præpoſitus prædarum quam præliorum ſcientior Manuelites Nicolaus. huic honor obtigerat præſidendi tunc Nicææ. Erant & alii plurimi, Militiæ uſu nonnullo, multorum omnorum ſtipendiis imbuti. Horum nulli tum venit in mentem cogitare, vanos plerumque ferri ejuſmodi rumores; ideoque ſerio diſquirere quid in re eſſet. Sed pariter omnes una communi perculſi formidine, ſatagebant non ſe ſolos, verum & Cives tectaque ſervare. Armati ergo diſcurrebant per totam Civitatem, velut quidam ultro citroque continue commeabundi celeres nuncii. Ac dum hi hanc, alii aliam in partem impetu feruntur, nihil quidem eorum quæ dicebantur videbant: ſolum ejulatus undique planctuſque audiebant, velut capta Civitate lamentantium. Erantque voces ac clamores plane quales hominum, quos cum maxime præſens pungit ac penitus vulnerat atrocis ingruentis mali ſenſus; nihilque deerat ad ſcenam tragicam extremæ calamitatis qualis in direptione Urbis expugnatæ cernitur, niſi quod ſolæ quæ patiebantur perſonæ partes illic, & quidem perfectiſſime, agebant ſuas, vim inferentes comparebant nuſquam. Non enim, ut fit in depræ-
B dationibus captarum Civitatum, vacuus vacuum exhortabatur ad ſecum rapiendum, & in hoc ſegnem increpabat. non rurſus plenus prædæ alius, oſtentabat ſocio ſpolia expoſita, incitans ut ſtrenue auferret; nihil, inquam, ſpectabatur tale; ſed eorum turba tumultuans
C evulſorum domibus & temere curſantium metu lymphatorum. qui ubi in Domeſticos procurſu offenderant, cohorreſcebant tamquam in hoſtes incidiſſent, terrore panico quo erant faſcinati, familiares deformante in Barbaros, quos ne occidere conarentur ſola mendi ſe ipſos ab eorum ſcilicet infeſta vi & armis, cura retardabat. Infelices dira cæcitate qui non diſcernerent cives & ſocios ab hoſtibus: nec minus miſeri fortitudine intempeſtiva qui in amicos atque adeo in ſe ipſos mucronem impetumque unuſquiſque vertebat. Tunc hi quoque quos cuſtodiæ ferro vinctos tenebant (multi enim ex capti perpetuo carcere Nicææ detimendi damnati erant: ad id iſto delecto Civitate, quod inde difficilius vias fugiendi reperire poſſe viderentur) iſti, inquam, communi animadverſa perturbatione, perfuſi revera ingreſſos Hoſtes & in Urbe prævalere, non quod ipſos viderent; ſed ea trepidatione quam cernebant Civium ducti conjectura, ſoluti vinculis ſe comites addiderunt iis, de quibus dixi, armatis: & extremo velut agmine cohortem auxerunt, obeuntem, ut eſt memoratum, vias Urbis; & præcurrentes ſequebantur; non illi quidem animo aut impetu pugnandi altiſonive ab Hoſte ſumen-

dæ; sed tædio exercitis, occasionem, ut fit, quomodocumque oblatam usurpandæ libertatis libenter amplexi. Ista porro cunctorum sic vastium procursio ad portas Civitatis ferebatur. Sequebatur autem multitudo confusa Populi, exhorrescente pro se unoquoque dum reputat quam infirmus per se sit ad propulsandum malum ingruens, & ita se pluribus applicante; sic fere subducta errantium cogitationum summa: aut se statim morituros, si Hostium ferro per portam patentem exteriùs ecus irruentium primi armatorum quos sequebantur, cecidissent: aut si hi fortuna usi meliori repellerent ingredientes Barbaros, & majore impetu incumbendo reprimerent vim ipsorum; non desperabant singuli eorum, quos diximus Custodia elapsos, invenire in communi trepidatione viam sibi privatim consulendi, erumpendo per apertos ostia simul cum referentibus pedem Hostibus, & ita effugium alicubi captandi. In fine autem hujus viæ ludibriam sui ritumque reperiunt. Cum enim ad portam, quo iter intenderant, pervenissent, non eodem æstu & anxietate animi qua venerant redierunt. Sed tumultuose inordinateque eo progressi, tranquilli securique recedebant. Custodes siquidem portæ quete desidentes, sine ullo adhuc rerum quæ per Urbem gerebantur sensu inveniunt. Unde una re dolebant, quod illusum sibi effet. non tamen omni adhuc solicitudine vacabant, reputantes potuisse fieri, ut per alias portas Hostes in Urbem penetrassent. Imo cumattentius cogitaverant, illa ipsa, quam videbant nimia securitas Custodum, curam ipsis admovebat angebatque reputantibus, pari forte negligentia solutos aliarum portarum Præsidiarios facile oppressos subito incursu Hostium, aditum Tocharis in Urbem præbuisse. quare rursus anxii partiuntur sese bifariam: & ad duas quæ restabant (præter Orientalem quam vacare incommodo videbant, & maritimam qua nemo suspicabatur venire Hostes potuisse) duas, inquam, eodem tempore reliquas portas adiernt. Ut autem ne in his quidem reperierunt damnum salpicionis quidquam, respirarunt videlicet, mentesque a gravi perturbatione receperunt. Tamen adhuc incerti quo se verterent, ubi delitescerent, unde, qua irruissent Hostes, omnia circumspectando quærebant. quid enim? dictantes: an illos putabimus alis per aerem invectos superne intra Urbem involasse? Cum autem postremo illam ipsam quæ littus maris spectabat portam lustrantes, similiter liberam omni metu deprehendissent, & Custodum ibi quoque errorem ipsis & crudelitatem exprobrantium ludibrio utili essent, respirarunt ab omni formidine tunc plane; & solutis jam animis lavestigabant, quæ origo falsæ opinionis, quisve auctor mendacis indicii fuisset. Non enim videlicet terræ quodam mugitu extitisse vocem quæ ingressos denunciasset Hostes: sed omnino primum aliquem fuisse vani Nuncium metus. Postquam vero diu & diligenter in ista sunt inquisitione versati, explorantes circum omnia nihil aliud reperire potuerunt, nisi mendacem famam multis eodem momento locis simul natam, simul increbescentem, simul vulgi complesse aures, simul animos inani terrore perfudisse. Una tantum quæ aliqua veti similitudine niteretur publici erroris causa memorabatur: Supplicatio tunc forte per Urbem ducta, circumlata de more in Thensa per solemnem ea die pompam imagine Deiparæ, turba Mulierum sequente quod solet in supplicationibus acclamari ab mala deprecantibus carmen pone frequentantium; ac videlicet quæ tunc maxime timebant, distincte poscenda eorum liberatione, nominatim exprimentium: nec sine æmulatu ingeminantium: *Defende nos Deus a Persis, a Tocharis erue, a Barbaris nos Deus*

Edit. Rom. p. 166.

A ἀθεσίᾳ ἀρρώδουν ἕκαστος, ὡς ἂ πᾶσι τῷ φρόνιμα πιστόν, εἰ οἱ πολέμιοι ἐξωθεν διακωλύσειεν, ἢ τίνων ἀναθεωμένων τὰς ἐκτροπάς, ἢ ἀναστεμόντων ἔνδοθεν, αὐτὸς ἀραγὼν συναλισόμενος ἢ ἢ ἐκφεύξόμενος. τὸ δὲ ἰδὼν ἄρα ὄχλος ὅσος· προσαιρόντες γὰρ ταῖς πύλαις οἱ μετὰ τῆς αὐτῆς ἢ μιᾶς ὁρμῆς ἐπιφόνως ἐπίρχοντό τι ἢ ἀπεχώρουν. ἀλλ' ἐν ταραχῇ ἢ συὼ αὐδιὶ κόσμῳ ἐμπίπτοντες, μετ' ἀνυχίας ἢ συὼ καπεζάσει τῇ προσηκόντων ἀνεζεύγνυον. δ' ἐστίον δὲ καθ' ἡσυχίαν καθημένους τὰς φύλακας, ἢ μηδὲν ἐπαΐοντας τῷ αὐτὰ τῇ πόλει γεγονέναι. ὅθεν καὶ μᾶλλον ἤλγουν ὡς τόσον ὑπεπτυκότες, B ἢ ὠρώδουν ἐς ἅπασας πύλας ἐλπεζόμενοι τὸ κακὸν. ἢ δὲ ἢ πλέον παρεῖχον ἐκείνοις τῇ ταραχῇ, εἰ ἅτε βραδυκίνητον τῆς πρὸς τὰς μηδὲν φόβου ἐχούσας πύλας ἀπορμένου, οἱ ἐχθροὶ καθ' ἑτέρας πύλας μετ' ἀσφαλείας πάσης εἰσῆλθον. Καὶ δὴ ἐκεῖθεν διασταδιάζουσι, οἱ μὲν ἔνθεν, οἱ δ' ἐκεῖθεν ἰόντες, ἅμα καθ' ἡμίσειας, ταῖς καθ' ἑκάτερον πύλαις ἐφίστανται ἀπογνόντες, ὡς μὴ πόνοις τῆς καθ' Ἑω. Ὡς δὲ τὰ ἔνδον ἢ ἐν ἐκείνοις ἦσαν, τῇ γὰρ πρὸς Λίγυαλὸν νεὼς ὡς ὀρθωτέρους καθιστάμενον εἰς ἓν συναχθέντες καθίσαντό τε τὰς ψυχάς, ἢ ἐς ἀμηχανίᾳ τοῦ τί πράττειν ἦσαν. μὴ δὲ ἀρ κατ' αἰρὸς πιστεῦσι τοῖς ἐχθροῖς πτέροις πεισθέντες. Ὡς δὲ ἢ τῇ ἐς αἰγιαλὸν φέρουσα ἐπισάντες ἐλαθέρᾳ ἢ ταύτῃ δίους ἄρον πυρὸς, τῇ φυλάκων ἢ εἰς χλεῖθρα τιθεμένων σφίσι τῇ κατάπλου, ἀνέπνευσάν τε δίθιος τῷ δίῃς, ἢ τῇ αἰτίαν τῆς φήμης ἐρώτων. μὴ δὲ ἂν αὐτόθεν γῆς μυκησαμένης ἐξεπλάγησαν, οἱ μή τις φρῶτος τὸν φόβον ἐψευδολόγησεν. ἐπὶ πολὺς γοῦν τραπόμενοι τὰς ὁδοὺς, μὴ δὶ τὸ τυχὸν παριδόντες, ἵνα τις προβάλοιτο, αὐδὲν πλέον εἶχον δίρίδαι, τὰ ὀξ ἀφανὲς ἅμα νε γενηθῆναι, ἢ ἅμα τραπέντα συναθροιζόμενοι τῆς τῇ πολλῶν ἀκοῆς. τὸ δ' ἐκ προχείρου ἢ πιθανὸν εἰς αἰτίαν, τὸ τῆς οἰόνος τῆς Θεσπιτρους καθ' ἑκατέρα ἐκφοραίνης πλῆθος ἔνθεν γυναικῶν, ἃς δὴ ἢ ἐκφωνεῖν ἀναγκαῖον τῇ δίσιν κατοπτρ ἡσίας D Τούτων ὧν ὁλοφυρτικὰς κατὰ Περσῶν καὶ Τοχάρων θρηνητικῶν, εἰκὸς τὰ τῆς φωνῆς διελθεῖν, ἢ συμβῆναι τοῖς μὲν κατ' ἐκείνων μεγαλοφωνίας πεπιᾶσθαι. τοὺς δὲ πίρεξ ἢ ἔξωθεν τῶν φωνῶν δηχομένους, τὰ κατ' ἐκείνων ὡς πρὸ ἐκείνων ἐρχομένων ὑποπτεύειν, ἢ οὕτω ἠθροῦσθαι συνάμα φόβῳ τὸν λόγον, ἢ τῆς τῇ πολλῶν ἀκοῆς πληρωῦται, παραδῦξαι τὸν θόρυβον. Αλλ' ἐκείνοι μὲν ὕστερος. ὁ δὲ γε Βασιλεὺς μετὰ ταῦτα μαθὼν ὅπως γένοιτο, ὑπερπαθησί τε, ἢ πέμψας δὴ γραμματα, τὰ πολλὰ κατεμέμψατο. μηδὲ γὰρ ἀνδρῶν εἶναι φρονίμων, Ε ἐαυῶ ἐχόντων, πρὸς τὰ παρημερίαττον τῆς φήμης θορυβωμένης θ' ὧδε θορυβεῖν. δεῖν γὰρ ἐυσοεῖν τὸ τῶ φάγμασι ἀνυπόσχετον, ἢ ὅπως ἐχθροὶ μὲ πιραπθόμβοι

πόλεσι, μηδ' ἐν χερσὶ τῷ πύργων ὄντας, ἀλλὰ μόλις ἐν ἀκουσμοῖς διώγοντας ἐν Περσίδι, αὐτίκα παμπληθεῖς ἐπίχοντας παιδίσκας ἐμβαῖνε δίχα πολέμου καὶ προσβολῆς. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα γράψας καὶ ὀνειδίσας ὁ Βασιλεὺς, εἰς τὸ ἔξῆς ἀσφάλειαν πρὸς τὸ φυλακτήριον τῶν λαῶν.

A *pringe*. Talia cum meticuloſum genus mulierculorum, & in iis conſtetnatiores aniculæ quædam vociferarentur auctius, credibile eſt voces illas *Perſarum* & *Tabarorum* percuſſiſſe aures quorumdam almi agentium, & novitate ipſa ac tono formidinem cientes, multos indiſcuſſo ſtatim in eo gliſcente, in abſurdam ingreſſorum Urbem iſtorum, quos appellari audierant nominum, opinionem ac fidem fuiſſe ridicule pertractos. Nam ne cito deprehenderetur primus error, perturbationem ex dira mentione ſtatim natam obſtitiſſe, & perſuaſionem cum metu late diſſeminaſſe, ita tumultum Urbis & illam inſanam trepidationem ortam auctamque. Sic illi coniecturas diſſerebant. Cæterum Imperator ubi ea poſt cognovit, cum humaniter compaſſus errori eſt; tum litteris ſcriptis haud petfunctorie Duces præſertim Primoreſque reprehendit: negans virorum prudentium, ac ne ſenſu quidem communi ſatis expedite utentium fuiſſe, ſtatim uſque adeo turbari fama temere illata. primum ſiquidem explorare oportuiſſe quo fundamento rumor niteretur, præſertim male cohærentia nuncians. quomodo enim hoſtes intra Urbem & in Civium jugulis, de quibus auditum nondum eſſet, foris approximaſſe, circumſidere muros, turribus ſe admoviſſe? quomodo qui paulo ante dicti eſſent bærere in Perſide, ſubito alis ſumptis volucris exercitus ſupra ſtarent imminentes deſuper cervicibus: tantum intervallum ubi & Arces & Præſidia Romana ſint, victoriis momento emenſos. Hæc & his ſimilia merito exprobrans per epiſtolam Nicænſibus Imperator, id agebat ut in poſterum cautiores illos redderet in occurſu ſimilium caſuum.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΧΥΜΕΡΗ ΜΙΚΑΗΛ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

GEORGII PACHYMERIS MICHAEL PALÆOLOGUS

SIVE

HISTORIA RERUM A MICHAELE PALÆOLOGO

ante Imperium & in Imperio geſtarum

LIBER QUARTUS.

Edit. Rom. pag. 167.

CAPITA LIBRI QUARTI.

CAP. I.

Oratio Imperatoris ad Epiſcopos de rebus ſuis.

CAP. II.

Ut Præpoſitum Galeſii Joſephum ad Patriarcham allegaverit Imperator, petens abſolutionem ab excommunicatione.

CAP. III.

pag. 168. *Ut Libellus Accuſationis contra Patriarcham datus ſit Imperatori.*

CAP. IV.

Quomodo & ubi quæſitum de Patriarcha Arſenio ſit.

CAP. V.

Ut Patriarcha ad Imperatorem acceſſerit: & ut parum abfuerit quin deciperetur.

CAP. VI.

Ut congregatis Patribus ultima citatio, & poſt eam damnatio, contigerit.

CAP. VII.

Ut miſſi a Synodo ad Patriarcham duo Epiſcopi ſuam ei damnationem ſignificaverunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ.

Κεφ. α'

Δημηγορία Βασιλίως πρὸς τὺς Αρχιερεῖς περὶ τῶν κατ' αὐτόν.

Κεφ. β'.

Οπως τὸν Φ Γαλησίου Ιωσὴφ πρὸς Φ Πατριάρχην ἀπέστειλεν ὁ κρατῶν ζητῶν λύσιν τῆς ἀφορισμῆς.

Κεφ. γ'.

Οπως λίβελλος κατηγορίας κ?τ τῦ Πατριάρχυ ἐδόθη τῦ Βασιλεῖ.

Κεφ. δ'.

Οπως κ? ὅπυ ἐζητῆτο τὰ κ?τ τὸν Πατριάρχην Αρσένιον.

Κεφ. ε'.

Οπως ὁ Πατριάρχης πρὸς Βασιλέα ἀφίκετο κ?ὶ ὅπως παρὰ μικρὸν παραλογισθείη.

Κεφ. ς'.

Οπως συναχθέντων τῶν Αρχιερέων, τὸ πέλευσεν μιάυμα, κ?ὶ ἐπὶ τύτυ ἀπόφασις γέγονεν.

Κεφ. ζ'.

Οπως ἀπιλθόντες τρεῖς Αρχιερεῖς ἐξ Αποστολῆς τῶν ἄλλων τῆς Πατριάρχη τὴν καθαιρέσιως παρεδήλωσαν.

Κεφ. η'.

Οπως πέμψας ὁ Βασιλεὺς εξάγει τὸν Πατριάρχην τὸν Πατριάρχου, καὶ τὰ τότε συμβάντα.

CAP. VIII.

Ut mittens Imperator eduxerit Patriarchæ domo Patriarcham; & quæ tunc contigerint.

Κεφ. θ'.

Οπως οἱ τῆς Ανατολῆς Πατριάρχαι, ὁ τῆς Αλεξανδρείας καὶ Αντιοχείας περὶ τῆς καθαιρέσεως τοῦ Πατριάρχου διετέθησαν.

CAP. IX.

Ut Orientales Patriarchæ Alexandrinus & Antiochenus circa Patriarchæ depositionem affecti fuerint.

Κεφ. ι'.

Οπως ἤθελεν ὁ Πατριάρχης ἐπὶ τῆς τιμῆς ὢν, ἀναπαλαίσθαι τὸν Αρχιερέα τῶν Σάρδων.

CAP. X.

Ut Arsenius in Patriarchæ dignitate adhuc constitutus restituere in integrum voluerit Episcopum Sardensem.

Κεφ. ια'.

Δημηγορία τοῦ βασιλέως περὶ τῆς χειρομήνου.

CAP. XI.

Oratio Imperatoris de Schismate avulsi.

Κεφ. ιβ'.

Οπως ψηφίζεται ὁ τῆς Αδριανοῦ Γερμανὸς εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, καὶ οἱος ἦτος.

CAP. XII.

Ut suffragiis electus sit in Patriarcham Adrianopoleos Episcopus Germanus: & qualis hic fuerit.

Κεφ. ιγ'.

Οπως ἀνάγεται Γερμανὸς εἰς Πατριαρχεῖον, καὶ τί ἐφθέγξατο.

CAP. XIII.

Ut evectus Germanus in Patriarchalem Sedem fuerit; & prima ejus Acta.

Κεφ. ιδ'.

Οπως τὸν Ολόβωλον μεταγαγὼν ὁ Πατριάρχης εἰς τὸν τῆς Θεοῦ Εκκλησίαν, ὁφφικίῳ ῥήτορος ἐτίμα, καὶ διδάσκαλον καθίζει.

CAP. XIV.

Ut Holobolum Patriarcha Germanus translatum in Dei Ecclesiam officio Rhetoris honoraverit, & Magistrum constituerit.

Κεφ. ιε'.

Οπως ἐγκαλοῦντες τινὲς τῷ τῶν Παλατίων καθοσιώσεως, καὶ τὸν Πατριάρχην εἰσῆγον Αρσένιον.

CAP. XV.

Ut accusati Palatinorum quidam læsæ Majestatis Patriarcham Arsenium in eamdem secum criminationem involverint.

Κεφ. ις'.

Οπως ὁ συγγραφεὺς σὺν ἄλλοις Αρχιερεῦσιν εἰς ἐκεῖνον ἀπέστειλε, καὶ περὶ ὧν αὐτὸς συνέβη.

CAP. XVI.

Ut Auctor hujus Historiæ una cum Episcopis ad Arsenium missus sit: & quid iis contigerit.

Κεφ. ιζ'.

Οπως ὁ Βασιλεὺς ἐβουλεύετο τὰ περὶ τῆς ἑαυτοῦ λύσεως, καὶ παρὰ τίνος.

CAP. XVII.

Ut modos quæsierit Imperator sua absolutionis impetrandæ; & a quo?

Κεφ. ιη'.

Οπως ὁ Ιωσὴφ τῷ Γερμανῷ συνεβούλευσεν ἀποθέσθαι τὸν Πατριαρχεῖον.

CAP. XVIII.

Ut Josephus Germano suaserit abdicationem Patriarchatus. Edit. Rom. pag. 169.

Κεφ. ιθ'.

Περὶ Ταχίνθου ὅς ἦν, καὶ ὅθεν, καὶ ὧν περὶ αὐτόν.

CAP. XIX.

De Hyacintho, quis & unde esset: ac de ipsi adhærentibus.

Κεφ. κ'.

Οπως ἡ ἁγία τῶν Σάρδεων Χαλαζὰ ἐπιχειρεῖ ὁ Βασιλεὺς τῷ Πατριάρχῃ Γερμανῷ.

CAP. XX.

Ut per Sardensem Chalazam iterum Imperator Germanum Patriarcham tentaverit.

Κεφ. κα'.

Οπως ἐξῆλθε τοῦ Πατριαρχείου ὁ Γερμανός.

CAP. XXI.

Ut Germanus Patriarchatu cesserit.

Κεφ. κβ'.

Περὶ τοῦ Αδριανουπόλεως Βασιλείου, αὐτ' ὄνομα Βαρλαάμ.

CAP. XXII.

De Episcopo Adrianopoleos Basilio, sive Barlaam.

Κεφ. κγ'.

Οπως οἱς Πατριάρχῃ Ψηφίζεται παρὰ τῆς Αρχιερέων Ιωσὴφ

CAP. XXIII.

Ut suffragiis Episcoporum in Patriarcham electus fuerit Josephus.

Κεφ. κδ'.

Οπως παραδοκιμασθέντος τοῦ Ηρακλείας Πινακᾶ, ὡς ὄντος τῆς Χειροτονίας τοῦ Γερμανοῦ, ὁ Μιτυλήνης Γρηγόριος χειροτονεῖ τὸν Ιωσήφ.

CAP. XXIV.

Ut posthabito Heracleota Pinacha, quod is ordinatus fuisset a Germano, Mitylenensis Gregorius Josephum ordinaverit.

Κεφ. κε'.

Οπως ἐλύθη τοῦ ἀφορισμοῦ ὁ Βασιλεὺς παρὰ τοῦ Ιωσήφ.

CAP. XXV.

Ut solutus anathemate Imperator fuerit a Josepho.

CAP. XXVI.

De nuptiali fœdere inter Tarchaniotam Andronicum filium Manthæ sororis Imperatoris & filiam Joannis in Occidente dominantis.

CAP. XXVII.

Ut Romanis maximis Copiis, Duce Despota Joanne, crebro in Occiduos Thracius aversis, Orientales pericrint.

CAP. XXVIII.

De Ecclesiæ Schismate, & Pantepoptenis Monachis.

CAP. XXIX.

Ut missus in Pannoniam cum Magno Duce Lascari Expatriarcha Germanus, inde Sponsum Imperatoris filio duxerit: utque novi Sponsi coronati sint.

CAP. XXX.

Magni Comestauli Tarchaniotæ ad Joannem ipsius Socerum Transfugium.

CAP. XXXI.

Expeditio Joannis Despotæ cum multorum millium Exercitu, adversus Joannem Ducem; & de hujus facinore insigni.

CAP. XXXII.

Ut mari Protostrator Philanthropenus Italos vicerit, adjuvante a terra Despota Joanne.

Κεφ. κς'.

Περὶ τῆ κόδης τῆ τῦ Ταρχανειώτη Ἀνδρονίκυ τῆ υἱῦ τῆς τῦ Βασιλέως ἀδελφῆς Μάρθας, καὶ τῆς θυγατρὸς τῦ δυτικῦ Ἰωάννυ.

Κεφ. κζ'.

Ὅπως ἡ ἐπόρευε διώκμενος στρατηγὸς τῦ Δεσπότυ, ἡ ἐπὶ τοῖς δυσκόλοις συχνάκις ἐπιχωρίαζοντος, τὰ ἀσπόνδυλα ἀπώλετο.

Κεφ. κη'.

Περὶ τῆ κατ' Ἐκλησίαν χίσματος, ἡ περὶ τῶν Παντεπόπτων Μοναχῶν.

Κεφ. κθ'.

Ὅπως ἀποσταλεὶς εἰς Παιονίαν μετὰ τῦ μεγάλυ Δυκὸς τῦ Λάσκαρι ὁ Πρωτεμπορχεύσας Γερμανὸς, κἀκεῖθεν ἄγαμε νύμφην τῷ τῦ Βασιλέως υἱῷ, ἡ ἀρτιστέφθησαν.

Κεφ. λ'.

Τῦ μεγάλυ Κομεστάβλυ τῦ Ταρχανειώτη πρὸς τὸν πενθερὸν αὐτῦ Ἰωάννην αὐτομόλησις.

Κεφ. λα'.

Ἐκστρατεία τῦ Δεσπότυ Ἰωάννυ σωώμα χιλιάσι στρατῦ κατὰ τῦ Ἰωάννυ, ἡ τὰ τῆς ἀνδραγαθείας τῦ Ἰωάννυ.

Κεφ. λβ'.

Ὅπως μὲν θαλάσσας ὁ Προτοστράτωρ Φιλανθρωπινὸς σὺν τῷ Ἰταλῶν μέρει, σωσπργῶν ἔξωθεν ἡ τῦ Δεσπότυ Ἰωάννυ.

CAPUT I.

Oratio Imperatoris ad Epiſcopos de rebus ſuis.

Ἀρχεται δ' ἐνθένδε τὰ κατὰ τὸν Πατριάρχην Ἀρσένιον. ὁ γὰρ Βασιλεὺς πᾶς γιγνόμενος ὡρμᾶτο πῶσαι αὐτῷ τὰ κατ' αἰτίας προσενίκασθαι, ἢ τὸν δυσμὸν λύειν, ἐκεῖ ἀπέγνωσαν οἱ τὰ τῦ σκοποῦ, πολὺς ἦν ἐναγνώμβως ἐκ παντὸς τρόπου ἐκποδὼν γενέσθαι. ὅθεν ἢ πολλάκις τῶς Ἀρχιερεῖς συγκαλῶν, ἐμαρτύρετο τῶν ἀνάγκην, ὡς δέον ὃν ἄγονται πρὸς ἄλλων σχολὴν, τὰ τῆς ἀρχῆς πολλὰ ὅπως ἐ δυσεξάνυτα προσεπῦν. ἢ ἢ κἀκείνους ἐνειλούμβως εἰς ἀνάγκας ἀπαραιτήτους, ὡς μικρά τι ἢ ἀπὸ τῦ Πατριάρχου δυσμὸν ἐφέλκειν ἐπισύρῃ). ἐχρῶ δ' οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ τῇ αὐτοὺς τῇ πράγματι ἐμπεσῶν, ὡ πλημμελήματος μὲν οἴου τ' ὄντος τῇ ὡς τὸ ἀρχαῖον τῇ πραγμάτων ἐπανακάμψαι ἐξαλειφθῆναι, ὁ πρὸς τὸ Θεραπεῖον ταπεινῶς δυσῖν Ἀνάγκαις πράττοι, ἢ τὰ πρότερα ὡς εἶχεν ἀπαραιτήτων, ἢ τῶν Θεραπείαν ἀναβαλλόμβως. τὸ μὲν γὰρ ἀδύνατον, τὸ δὲ πάντως ἀποκτόμβον. ἢ δέον ἦ παραιτῆν ἢ τῶν τῦ μετανοῆσαι δεινύειν ὀδὸν, καὶ τὸ μηδὲν τῦ πλημμελήματος αἰδόμβον, ἢ καὶ ἀκατόρθωτον ἐν προαιρέσεσι· ὁ δὲ καὶ τὸν ἐξ αὐτῦ τυττόμβον, τῇ γενέσεως μετανοῆσαι, ἢ τῶν Θεραπείαν ἐκτόπως θέλοντα δέχεσθαι, κἂν καυτῆρσι οἰκονομοῖτο, ἁπλῶς ἀκωθωνῇ), ἢ τῇ μετανοῆσαι τὸ ἀπογνῶσαι συνίσης, ὡς κρεῖττον ὃν μὴ μετανοῆσαι, ἢ ἀπογνῶσαι μετανόησαι. τὸ μὲν γὰρ ἀναλγησίαν κατηγορεῖ· τὸ δ' ἀπώλειαν αἰνίζεσθαι. αὐτὸν μὲν οὖν ἢ πολλάκις προσηλθόντα ἀποπέμπεσθαι, καὶ ζητοῦντα τοὺς τρόπους τῆς ἰατρείας οὐχ ὅπως λαμβάνειν, ἀλλὰ καὶ προσεπιζήτειν, ἐ πάνυ τοῦτο ἄλλο πυνθάνεσθαι, πλὴν τὸ ἀναγκαῖον εἶναι τὸ τραῦμα ἰᾶσθαι, ὅπως δ' ἰῶτο, μὲ μανθάνειν, ἀλλὰ τὸ πρὸς τὰ πράττειν προτρέπεσθαι μηδὲν αἰδόμενα τῇ πράττειν ὀφειλομένων, εἶναι δ' ὑπερτιθέμενον τὸ πᾶν χλιαῦμα. ὥρα γοῦν δεδοικέναι, μή τε ἢ πράττοντος, ἐκείνους ἀναλαμβάνων τὸ ἴγκλημα, ὡς μηδενὸς αὐτῷ πρᾶγμα γενομένου, μὴ καταδέχοιτο, ἐ ἅπαξ τοῦτο ποίησας αὐτῷ πολὺ γνώσομαι. ὁ δ' οὖν ἢ ἐμφανέσι πλαγίοις, ἀνύσαντες ἀφ' ἡμῶν τῶτ', ἵν' ὅλως συμφέρει. Ἀποδέχεσθαι γὰρ Βασιλέως, καὶ ἰδιωτικῷ μετιόντι τὸ ἴγκλημα βάλλεται. τῇ δὲ, ᾧ ἂν ἢ σωτερήκοι σκοπῶν, οὐ δ' ὅλως ἀρέσκω. ἐπὶ μὲν οὖν τοῖς κοινοῖς, αὐτοθὶ ὅλος, καὶ οὐδὲν δεῖ ἐρωτῆσαι μανθάνειν. τὸ δὲ μήτ' ἐκείνου εἶναι τ' ὄντος τὰ πράγματα διοικεῖν, ἢ μὴ δῆ συμβαίνειν ἐκεῖσε, ὡς μηδά τε τῶν ἐρημίαν λογίζεσθαι, οὐδὲ, ἀλλ' ἢ ζητοῦντος εἶναι κοινὸν ἅπαντος θάλπος, ἢ τολμηρὸς τρόπον ἐνθεσπιεῖσθαι. ὁ δὲ καὶ μᾶλλον ἐξαφρίσαντος

A Hinc inchoant res adverſus Patriarcham Arſenium geſtæ. Cum enim Imperator totus hactenus fuiſſet in deliniendo Patriarcha, omnibuſque officiis eblandiendo, ut mitius agere ſecum vellet, & anathematis injecti vinculum ſolvere: poſtquam animadvertit ſe nihil proficere, deſperavitque plane meliorem in poſterum ſucceſſum petitionis iſtius ſuæ, converſa velificatione vehementer in conſilium incubuit ejus omni ratione removendi. Ei rei præmuniendæ, ſæpius convocatis ſacrorum Præſidibus, conteſtans exponebat angustias quibus conflictaretur, inter hinc quidem urgentes ineluctabili neceſſitate curas Imperii, tales omnino quæ ſolutum a cæteris animum requirerent; ac vel ſic vix a ſatagente conniventeque pronc oportebat expediri: inde autem obſtantem duritiem Patriarchæ impedientis ſe, ac quaſi conſtrictum trahentis diris vinculis anathematis infandi. Conſiderarent hæc, & vidcrent, an non eſſet æquius reniti ipſos ſecum in partem ſolicitudinis publicæ, improbanda iſta intempeſtiva pertinacia. Patriarcham cujus eſſent partes adhibere curationem lapſis, obfirmatiſſe inflexibiliter animum in proſecutione alterius harum duarum rerum: *aut ut reponatur in priorem ſtatum id quod meo peccato mutatum eſt: aut ni hoc fiat, mihi omnis ſpes redeundi unquam ad communionem Eccleſiæ inexorabili ſeveritate præcidatur. Atque, ut vos pro veſtra prudentia videritis, alterum quidem iſtorum fieri non poſſe: alterum perquam inhumanum eſſe, & ab Eccleſiæ materna in juſtis indulgentia maxime abhorrens. Veri Paſtoris, & providi Patris munus fuerat, hortari ad pœnitentiam, & viam oſtendere oberranti, calcarque addere, ut ad Deum ſuum quamque rediret, vitam ſuam miſeriam non ſentienti, negligentiæque ac reſpuenti obſtinata contumacia remedia. Illo autem me ultro damnantem deteſtantemque ſcelus meum, me omnia veræ pœnitentiæ ſigna exhibentem, me etiam atque etiam poſcentem pœnas mihi imponi ſalutares, me pœnitentiæ obnoxio proficentem ſectionis quoque & uſtionis auſteris ſubeundis curationibus paratum, rejecta atque aſpernatur tamen; & tulpæ utcumque a reſipiſcente damnatæ conſcientiam æquum cenſet extremæ deſperationi confringere. Mihi vero minus malum manuſque noxium videtur, non agnoſcere culpam propriam, quam ejus improbatæ revocatæque veniam deperare. Prius enim illud duritiem ſolum arguit alias emendabilem impœnitentis in præſens animi: hoc poſterius in æternæ utique damnationis exitium inevitabile detrudit peccatorem. Experius omnia hæc quæror. nihil non tentavi. Adivi ſuppliex Patriarcham ſæpius: toties rejectus jam. Rogavi ut mihi ſatisfactionis modus præſcriberetur: non modo non impetravi; ſed acriter increpitus, ſed contumelioſe objurgatus ſum, a non aliud tentemi reſponſi loco ad finem adjicientis, niſi, neceſſe eſſe curari vulnus: quæ autem ea poſſit ſit medicina, ſe neſcire. Verumenimvero an non irridere ſe ſuperbo & dubia illi jure ſuſpicetur, cui ſuadeatur & tamquam in neceſſarium præſcribatur efficere aliquid, & tamen quo id modo quave ratione queat uſcipi ac perduci ad exitum, ipſe qui jubet ignorare ſe teſtatur? Nonne hinc juſta cauſa mihi relinquitur timendi ne ſi ultro aggrediar ſatisfacere pro crimine, ubi multa impendero, multa tentavero, mali-*

Edit. Rom. pag. 170.

pag. 171.

tum ſudans nitenſque in ſceleris expiationem mei peregero, haud eo tamen ille ſatis accipiat: ſeque contemnens me illas arrumaſque perdidiſſe ſpretus ad extremum ac repulſus ſepultam. Audace autem & pro veſtra ſapientia æſtimate quale ſit, & ecquid expediat Reipublicæ, quod per iſtas ambages oblique innuit. Videtur velle me depoſitione Primipatus, & cedere ad vitam privatam expiare ſcelus quod conſcivi. In hoc ille quid ſpectet, & in quem transferre cogitet Principatum mihi ereptum, comminiſci equidem nequeo. quantum porro quamque perniciosa inde foret omnia perturbatio, ſubjicere ſibi quiſque citra ſupplicium cuncta poteſt, ut alii in conſulto nemineni. Cum enim ille cui interverſum Imperium Patriarcha jure queritur, nec per ætatem aut experientiam par ſit meæ ferendæ publicarum rerum; Præterea que in calamitatem incideris cum immedicabilem tum omnium talem, quæ ut abunde cuncta cæterem ſuppetierem, omnem ei prorſus facultatem ac vim adimat Principatus umquam quomodocumque fingendi, ſatis patet quam pernicioſe conſulat Reipublicæ, qui me amoto redalloque in ordinem, ſolum iſtum & deſtitutum ope Collegæ Univerſi rerum omnium regimini præficiat. Hoc enim quid eſſet aliud quam in exitium certiſſimum cuncta projicere; ac mali dæmonis invidentis rebus bene conſtitutis indolem præferre? Idem hoc porro conſilium quam meis privatis rationibus ſtatus, fama, ſalutis, capitale atque immaniter infeſtum ſit, diſtinctius exequerar; longa oratione ſingula enumerando, niſi totam latiſſime patentis injuriæ pernicium brevi poſſem compendio oculis, in uno veluti ſpecimine, ſubjicere: quem enim idoneum mihi vadem dabunt tranquille me ac ſecure deinceps victurum, poſtquam Imperium abdicavero? quid tunc fiet Unori, quid meis Liberis? quos utique principali delapſos faſtigio illa expectat, illa ſtatim excipiet vitæ ſors, qua vix homo de vulgo contentus degeret. Quæ ego dum reputo, niſi haud præfracte dixerim infacias, inceſſe fortaſſe ſpiritualem Patriarchæ prudentiam in alia plerumque quæ præſcribit, tamen adduci unquam nequeam

Edit. Rom. pag. 172. ut cedam, poſſe illum mihi juſte ac ſapienter tantum detrimentorum ac calamitatum, quorum iſta pernicioſiſſima fortunis capitique meo ac meorum exauctoratio contineat, pœnæ nomine medicinalis, aut penitentiæ ſalutaris ſpecie injungere. Ubi enim locorum, qua in Gente, tale quidquam enituiſſe fando unquam audivimus? Et cujus tandem, quod veluti exemplar ſuerit intuitus, auctoritate probati alias falli, tantum iſtam ſe putavit excuſare poſſe, aut etiam commendare, novitatem? An neſcit ei qui ex vita privatu in Imperium evectus, Principatum ſemel deguſtaverit, non aliam quam cum præſentiſſimo conjunctam mortis periculo conditionem oſtendi fortunæ prioris reſumendæ? Plurimorum etenim ſemper inſidiis Principatus obſidetur: Plerorumque vero ſubditorum fides & amor in Principem, vana ſumtuoſi ſuperficie oſtentati exterius obſequii totus expromitur, intus nihil habens ſolidi. quare neceſſe eſt cum a quo violando ſola reverentia poteſtatis odia malevolorum coercebat, cum primum nudatus præſidio imperii, telis invidiæ fuerit objectus, ut inſultibus impeti vel palum oppugnaturo, vel olim faventium oppugnantibus, quibus ſolvus haud poſſit obſiſtere. quæ cum æquos & ſapientes omnes æſtimatores rerum reputare apud ſeſe par fuerat, tum eum maxime qui me ſuo ipſe in primis ſuffragio ad Imperium extulerit, hoc eſt invidioſo & offenſionibus expoſito implicuerit negotio. unde ipſum eſt tueri quod fecit, non autem id agere, mea exauctoratione procurunda, & per eam in me armanda invidiæ Æmulorum, ut quem detulit ſupremus honor, in extremum mihi vertatur exitium. Quid enim attinebat in ſummum faſtigium evehere quem paulo poſt in perniciem ultimam detrahere inde ac præcipitem dejicere conaretur; tanto miſeriæ ſenſuum calamitatem, quanto eam experientia prius degustatæ in ſuprema poteſtate felicitatis acerbiorem intolerabiliorem-que reddiderit? Præter hæc, ſi quod humanum majoris momenti negotium Deus peculiari cura dignatur, evectionem alicujus in Imperium rem eſſe, utique cui ſemper intervenias ſtudioſor aliqua Numinis Providentia, vulgo & merito exiſtimamus. Quod igitur Divino conſilio decretum efficiumque ſit revocare ne reſcindere humanæ

A τῇ ἄλλων ἀπιθάνῳ τῶν ἐμῶν, μακρὰν ἂν τοῦ δημηγορεῖν παύσειεν ἄν, ὡς μηχ ἐμὲ ἀφ' ἑνὸς μόνου ῥίζας τῇ ὧν παρεσῶν τοῦ βλάβους. τί γάρ μοι ἔ ἰσχύγιον τῶ δὲ αὐθαιρέτως βιώσαι καταθυμίαν τοῦ ἐξουσίας; τί δὲ γυναικὶ τῇ παισὶ μᾶλλον, οἷς ἂν παρ' ἄλλου μοῖραι ἐφεδρεύειν ἀνάγκη, ὡς ὁ τυχὼν ὢ γνῶσιεσθαι; ἐμοὶ μὲν ὧων οὐκ ἔσιν ἁμαρτάνειν ἐκείνῳ τῶς πνευματικῶς ἱδρυσαμένῳ κἂν ὅτι πολλοί· τῶν δ' ἐκ τύπου, πολλῶ γε δέω προστιθέναι. ποῦ δὲ καὶ τίσι ποτ' ἔθνει τὸ τοιοῦτον ἔβλαστε; καὶ εἰς τί παράδειγμα βλέπων ὁ Ἱεράρχης ἀνωμάτως ἀξιοῖ ἔχοι τῶν τῇ ἐκ

B ἄλλου; ἢ εὖν οἱ δὲ τῶν τοιούτων γλυσάμενοι καθάπαξ μεταβολῆς, μὴ τρόπου ὧσιν μετηγλιόντα πλεῖστα; πόσοις δὲ ἐφεδρεύει Βασιλεία; ὁπόσοις δὲ ᾗ ἡ πίστις ἐψυκτὸς ὑπὸ τῶ χήματος, σωζομένη ᾗ ἔτι τῶ Βασιλέως, ὧς δὲ καθεφεστῶτος ἀρμαμάτως πάλαι θαρρεῖν ἀνάγκη ἀφ' αὐτοῦ μὴ δρᾶσαι ἐάσαντος ἄλλως. ἀλλά τῇ γ' ὑπὸ τῆς ἀρχῆς καπεσάντα, ὥσπερ ἀντίζυλοιῶ οἶκος, ὕπω ᾗ δρᾶν τὰ χείρεστα ῥᾴδιον. τί δὲ ᾗ ἀπέχειν τοῦ ἀρχοῦ ὕπεν, ὃν μὲν οὐ πολὺ καπέχειν ἐβούλετο, ὡς γέσασθαι μόνον ἀποστρεῖς; χωρὶς δὲ τούτων ᾗ Θεὸν ὑπὲρ τοῦ ἄλλῳ μιχέσῳ ᾗ καπεσάσει Βασιλέως

C σωτείαν πεισθομῶ. Θεοῦ δὲ βουλὴ, ἥσσασθαι ὑπὸ ἐνθλων, ὡς μὲν αὖθαδες, ὡς δὲ ᾗ μέγα ἔχοι τοῖς πολεμίοις τὸν κίνδυνον. Ταῦτα τοίνυν ἐνθυμούμενος δεῖ ᾗ ὑμᾶς τῇ δικαίῳ τὴ Βασιλέως συμπράττειν, ᾗ μὴ ἔτι καταμελεῖν ἡμῶν ἐπὶ τοσοῦτο ἀπαγγομένων πῖς λογισμοῖς. τί δαί, ὁ τῇ Εὐκλησίᾳ μεπέσαι ὤφελε; οὐ νόμοι παῦτης θεῖοι φροβιβλήκασι; οὐχ ὑμεῖς κατ' ἐκείνης τὰς πολλὰς θεραπεύειν; ἢ πῖς βασιλεῦσιν διαφορώτερος φὸς τοὺς πολλοὺς οἱ τῆς Εὐκλησίας φρόεσιται νόμοι; εἰ δ' ὧν, ἀλλ' εἰ μὴ παρ' ὑμῖν μεπεσίας θεσμοὶ, ἀλλαχῆ τῇ Εὐκλησιῶν εἰσί, ᾗ φοσδραμοῦμαι παύτας, ᾗ παρ' ἐκείνων θεραπεθθήσομαι. ὑμῖν μὲν ὧων τὰ κατὰ γεώμιλον ἔρηται. ὑμῖν δὲ σκεπτέον τὸ ποιητέον βουλευμένοις συτεάμ ἐκείνῳ. ὁ δὲ ᾗ εἰσέτι ἀνέζομαι πάλιν ἀνίατα. καλὸν γὰρ ἦ παρ' ὑμῖν ἐλθεῖν, ἢ ζητῆσι τὸν τρόπον πῶς θεραπείας ἐύρωθεν. παῦτα τῶ Βασιλέως διαλαλήσαντος πῖς Αρχιερεῦσιν, ᾗ οἷον πρὸς τὰ πῶς μάχης ἀποβολισαμένη, ἐκείνοι ἐφ' ὑμᾶς τῇ λεγομένων πῖς ἀχθομένοις προσεισότες, δῆλοι ἦσαν τὰ φοὸς Βασιλέα τῶ Πρεσβέρχε σωνόλως ὁ ὑποδιχόμενοι. ᾗ δαὶ πῶ πολλὰ ᾗ αὖπὶ προτιθέντες ᾗ ἅμα συσέροντες, θεραπεῦσαι ἄθλον τὸν Κρατοῦντα. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ᾗ καθυπιχεῖτο μόνον ᾗ αὐτῶ Βασιλέως προσπίμψαντος, αὐτὰ τὰ μεγάλα συλλήψεσθαι.

Emulorum, ut quem detulit ſupremus honor, in extremum mihi vertatur exitium. Quid enim attinebat in ſummum faſtigium evehere quem paulo poſt in perniciem ultimam detrahere inde ac præcipitem dejicere conaretur; tanto miſeriæ ſenſuum calamitatem, quanto eam experientia prius degustatæ in ſuprema poteſtate felicitatis acerbiorem intolerabiliorem-que reddiderit? Præter hæc, ſi quod humanum majoris momenti negotium Deus peculiari cura dignatur, evectionem alicujus in Imperium rem eſſe, utique cui ſemper intervenias ſtudioſor aliqua Numinis Providentia, vulgo & merito exiſtimamus. Quod igitur Divino conſilio decretum efficiumque ſit revocare ne reſcindere humanæ

minaces conari, quis non videt quam temerarium, quam insolenter arrogans, quam denique audentibus periculosum crederi debeat? Hæc vobiscum reputantes, æquum est, Patres, date vos operam, ut Imperialis dignitatis, prout fas plumque est, ratio habeatur; neque negligere nos tanto jam tempore miserè suspensos atque æstuantes inopia consilii, quid cuimvero? an non ab Ecclesia pœnitentiam dari poscentibus definitum est? nonne hoc olim ejus Leges divinæ sanxerunt? non juxta eas quotidie quisque vestrum quoscumque opus est (plurimi autem offeruntur tales) præscribendis satisfactionibus curatis? An pejori conditione Principes sunt? an illos unus Ecclesia ab universali sua in filios indulgentia exceptos excluso quosque vult, nec legum omnibus latarum fruì beneficio patitur? Respondete quin ita sit, declarate, inquam, non esse apud vos Pœnitentiæ locum, nec excipi a vobis reliquum qui pœnas sibi sceleri purgando injungi salutares petat: tum meæ partes erunt mihi consulere, & alibi quærere rem necessariam cujus hic copia non supperit. Alii alibi in locis Ecclesiæ sunt, eas adibo, ab iis pœnitentiam petam & consequar. Exposui vobis sensus intimos animi mei: considerandum vobis relinquo, & cum ipso Patriarcha consultandum, quid fieri conveniat. Non enim amplius patiar pro deposito me abjici. Jam, inquam, mihi plane decretum est, aut accipere orationis modum a vobis, aut alibi quærere. Talia Episcopis locuto Imperatore, ac per hæc quasi prima velitatione auspicato prælium, illi ad singula quæ dicta fuerant dolore significato, declararunt: quæ severe ac dure Patriarcha erga Imperatorem ageret, sibi minime probari: ac propterea post multa invicem collata disceptataque, paratos se ostenderunt ad offerendam Augusto Pœnitenti reconciliationis viam. Non tamen tunc adhuc ulterius processerunt, quam ut promitterent, se interceſſuros apud Patriarcham quam efficacissime possent; suadentes, ut pro se ipse de novo allegaret ad eum Oratores supplices, quibus ad impetrandum quod rogarent, ipsi se pro virili cooperaturos recipiebant.

CAPUT II.

Ut Præpositum Galesii Josephum ad Patriarcham allegaverit Imperator, petens absolutionem ab excommunicatione.

Ὁ οὖν Βασιλεὺς τῷ ἄλλως μὲν καθ' ὕτα πλείους ἀπέστελλε ἀξιῶν τὸν Ἱεράρχην λύσαί οἱ τὴν ἀθυμίαν, ὑπόμφ ἄντι, ὡς ἐκεῖνος ὑπισχνεῖτο, τὸ αὐλιδόμενον ἐκπλυνοῦσι. Τέλος δὲ τῷ τὸν τῆς μονῆς τοῦ Γαλησίου προϊσάμενον Ἰωσὴφ, ὃς δὴ τῷ Γαλησίου φατριάρτην ἐκαλεῖτο, ἄνδρα πνευματικὸν τῷ εἰς πατέρα τετιγμένον τῷ Βασιλεῖ, λιτοσίλλων κατέπεμψε λίσσεσθαι τὸν ἱερέα, & συγκαταθέσθαι τῇ ἀξιώσει. Ἀλλ' ὁ Πατριάρχης πολλὰ μὲν παρὰ τῶν Ἀρχιερέων ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως ἐκαιδόμενος, ὡς οὐκ ἄξιον, λογόμενον, οὕτως ἐπὶ τοσοῦτον τῷ ἐπιτιμίῳ συνίσχεσθαι, πολλὰ δὲ τῷ παρὰ τοῦ πνευματικοῦ ἐκείνου τῷ θείου ἀνδρὸς ἀξιούμενος ἐφ' ᾧ τὸν παιδίαν ἄλλως οἰκονομία τὸν δυσμὸν λύσας, τῷ προσιμῷ τῷ Βασιλεῖ τῶν εἰκότων. ὁ δὲ τῷ μᾶλλον ἀγρίαινε, τῷ ἀμεταθέτως ἔχε τῆς γνώμης, ὡς τῷ τοῖς φιλοβύσσοις ἐπιπλήττειν, τῷ αὐτῷ δὴ τῷ Ἰωσὴφ γνησίως ἐπίσχειν, πολμῶντι, ὡς δῆθεν τὸ τῆς Βασιλίσσης ἀναδοχῆς παρὰ τῶν ἐκείνου θέλασιν. αἴρει δὲ τῷ λόγος παρὰ πολλοῖς, ὡς τῷ ἐπιτιμήσεσε, ἐφ' ᾧ μὲν δὴ πνευματικὸς ἀναδέχοιτο. ὃ δὲ κἀν γεγονὸς ἃ ἐφυλάχθη, ἢ τῷ παραβαθὲν ἐλύθη, ἢ τῷ ἄλυπον ἴμεινε, κἂν μὴ γεγονὸς ἐφαίδη, ὡς τῷ ὁ Ἰωσὴφ πατριαρχήσας ὕστερον ὑπελογήμβους ὑπὲρ τούτου διεχυρίζετο. ὅμως πολὺς ἐντεῦθεν ἀνερράγη κλύδων τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς ἰσχυρὸν προτειάσαν & Ἀρσενιατῶν κατ' ἐκείνου ἐγκλημα πατριαρχήσαντος χιζομένων.

A Igitur Imperator cum alios singillatim allegavit plurimos, suppliciter orans Patriarcham, ut se cura mœstitiaque liberare dignaretur, offerens se paratum ad quidvis exequendum quod juberet. Tandem & Josephum ad id misit Monasterio Galesii præpositum, Cœnobii quod regebat nomine, quam suo ipsius vulgo notiorem, virum spiritualem & qui Imperatori Patris locu esset, quippe audiendis ejus confessionibus præfectus. Hunc ergo pro se supplicem allegans, obsecrare obtestarique Patriarcham instituit, uti tandem inflexus induceret in animum non amplius aspernari preces suas. Vehementer idipsum ab eodem Episcopi contenderunt orantes, argumentis etiam adhibitis, & indignum videri contestantes, Principem tanto tempore istu quasi ergastulo diri anathematis constrictum detineri. Urgebat pro se quoque ardenter rem eamdem spiritualis Pater supplicis, ille, quem dixi, Vir Reverendus, demissime deprecans Suscepti sui nomine, ut castigationem quam æquam judicasset præscriberet, & ea perfunctum miseratus anathematis vinculo solveret. Surdo hæc canebantur, obduruit, quinetiam exasperatus efferatusque magis est, audiens ista Patriarcha. adeoque inflexibiliter hæsit in proposito, ut etiam ea rogantes objurgaret, & ipsum Josephum acriter coerceret, eo scilicet nomine, quasi is Imperatorem absolvere ausus esset contra Patriarchæ voluntatem. Fama certe increbuit per multos vulgata, prohibitum interdicto Josepho a Patriarcha fuisse, ne deinceps ipse confessiones, ut solebat, ejus privatas acciperet, eumque absolveret. Quod interdictum, si vere contigit, an observatum sit: an id transgressus Josephus, transgressionis istius venia impetrata, restitutus in integrum fuerit; an postremo crimen istud contumaciæ contra interdictum, & revera consciverit Josephus, & inexpiatum id manserit, in medio relinquam. Fama quippe illi priori contraria sparsa quoque est, asserens, numquam perlatum a Patriarcha tale interdictum. Et hac defensione Josephus ipse, factus postea Patriarcha, utebatur asseverantissime affirmans, nequaquam id sibi prohibitum umquam a Patriarcha; contradicentibus nihilominus, & in asserto perseverantibus auctoribus oppositi rumoris, qui in satis magnam inde celebritatem abiit. adeoque id unum & potissimum erat in criminibus, quæ Arseniani objectabant Josepho, ab eo Schismate discissi.

Edit. Rom. pag. 173.

CAPUT III.

Ut Libellus accuſationis contra Patriarcham datus ſit Imperatori.

Edit. Rom. pag. 174.

TUnc igitur ſub initium Aprilis ſolemnis Jejunii tempore, dum feſtum ageretur quod Acathiſtum vulgo nominant, quidam ea Clero Epſetopulus cognomento, in ordine Notariorum Patriarchæ inſerviens, poſt ipſorum Primicerium, quem *Meſiten*, ſive Mediatorem, plerique ſolent ampio nomine vocare; Libellum a ſe digeſtum Accuſationibus plenum ſponte Imperatori tradidit, noctu poſt finem Hymnodiæ. Imperator convocatis qui ſorte præſentes adfuerunt e Clero, ſimul omnes interrogabat, ecquid conſenſu & conſcientia ipſorum Epſetopulus id egiſſet? Cum autem nemo annueret audientium præter unum aut alterum, de Capitulis percontabatur, ſimulque cujus eſſet exiſtimationis qui Libellum obtulerat? Ad ea Clericis, Datori quidem Libelli mediocre teſtimonium reddentibus, crimina vero exculantibus, opinatus ſtatim fieri non poſſe quin haberet conſcios qui tantum ſe in certamen daret, cupide ſcriptum oblatum tenuit, occaſionem inde ſibi naſcituram augurans Leonis, cujus tantam experiretur ſævitiam, in poteſtate habendi. Mox diem præſcripſit examini. Capitula Libello comprehenſa hæc ferme erant: Primum: Ex principio maturinæ Hymnodiæ Pſalmum pro Imperatore recitum a Patriarcha, jubente ſolo Triſagio, & ſuper eo commemoratione, procemium abſolvi. Secundum: nimium ſe propenſum & familiarem Sultani præbuiſſe, adeo ut ei & Comitibus permiſerit ſæpius lavari in Lavacro Eccleſiæ, ubi ſunt ſigna venerandæ Crucis marmoribus inſculpta, cum iſti eſſent Agareni & Chriſti myſteriorum expertes. Tertium: quod filiis ejus communicari per ſuum Monachum ſacras Euchariſtiæ reliquias juſſiſſet, cum non conſtaret, an ſacro Baptiſmo initiati fuiſſent. Prætercaque ipſe Sultan cum ſuis Satrapis, per Matutinum ſplendidæ magnæque Dominicæ, Patriarchæ Litanias celebranti adfuiſſet, & ſimul Litanias recitaſſet. Hæc & id genus alia Libello inerant. Porro Patriarchæ haud uſquequaque ignotum erat quid gereretur. tamen is totum Deo permittens quieſcebat. At Imperator admiſſa ſemel delatione, ſcriptiſque accuſatorius receptis, congregavit Epiſcopos aliarum Urbium qui tunc Conſtantinopoli ſunt reperti, eiſque ad notitiam ſcripta ſibi tradita protulit, & ut communiter ſecum conſiderarent, quid ſibi eſſet faciendum, petiit. Non enim erat cur diſſerretur negotium quo dudum aſpirabat viam pandens: etſi non videbatur ſufficiens ad terrendum Patriarcham. Ille quippe, utcunque nondum citatus ad pro ſe dicendum, reſpondebat objectis. Ad primum quidem de Pſalmo, ajens: ſe Auctorem fuiſſe iſtius Pſalmi tali tempore cantandi, & cum antea ſolis a Monachis id fieri conſuevi̇ſſet, primum ſe in Eccleſiæ uſum induxiſſe. Verum eumdem ſe id poſtea improbaſſe revocaſſeque, quod ſufficere videretur Triſagium cum commemoratione ad Orationis expletionem. Præterea ſi alia ſacti hujus defenſio deeſſet, illa ſe uti juſta potuiſſe quam ſuggereret præſens ſtatus Imperatoris; qui quo jure queri poſſet excluſum ſe particula quadam Eccleſiaſtica-

pag. 175.

Τότε τοίνυν Βονδρομιώνος ἐτάμνετο, τῇ τῆς σωϊδῶν κυρίου τελουμένων, ἑορτὴν ἀγομένης, ἣν Ἀκάθιστον σωϊδὴν ὀνομάζει, τῇ τις τῶν Κλήρου ὁ Νοτεῖος τῆς Πατριάρχῃ τελῶν μὴ τὸν σφῶν Πριμμικήριον, ὃν ἡ Μεσίτην εἰώθασιν οἱ πολλοὶ φαμιλιάζοντες λέγειν, τὸν ἐπίκλην Ἐψηφωτὸς, Λίβελλον κατηγορημάτων πλήρη σωϑέντος, ἀσμένως ἐγχειρίζει τῷ Βασιλεῖ, κατὰς τότε ὤφης μὴ τῶν ἀπὸ Τιμῳδίας ἐκπλήρωσιν. Ὁ δὲ ὡς παρατυχόντας ἐκ τῆς τῶν Κλήρου συγκλείστας ἅμα, ἀρώτα, εἰ καὶ αὐτοὶ σωϊδάσι τῷ Ἐψηφωτῷ τὸ εἰ πραχθέντα; ὡς δ' οὐκ ἐῶ ἀπαντῆσαι ἀκούοντας πλὴν ἑνός, ἢ καὶ δόντος, περὶ τε τῆς κεφαλαίων διαπωϑάνεται, καὶ ὁποίας ἔκ τῆς ὑπολήψεως ὁ τὸν Λίβελλον ἐγχειρίσας; ὡς δ' ἐμαρτύρουν μὲν τῷ δόντι τὰ μέτρια· περὶ δὲ τῆς κεφαλαίων ἀπλογοῦντο· ἀναγκαῖον τὸν ἐκ τοιούτης ἀγῶνας ἀποδυσάμενον καὶ τὰς συνειδότας ἔχειν ὁ Βασιλεὺς ἐνδὺς οἰκείας, ἐξ ἧς χεῖρας ἔχειν τὸν λόγον, ἀπεῖξ εἶχεν τῆς γραμμάτων, ἐξ αὐτοῦ ἐντεῦθεν τὸν περὶ τούτων σκέψασ. οἷς δὲ κεφαλαίοις ὁ Λίβελλος συγκεκρίκτο, τὰ δ' ἦσαν ὡς εἰπεῖν καθάπαξ. Πρῶτον, τὸ ἐν ἀρχῇ τῆς ὀρθρινῆς Τιμῳδίας τὸν ὑπὲρ τῶ Βασιλέως Ψαλμὸν ἐγκόψαι, μέσῳ δὲ τῆς Τεισαγίῳ, καὶ τῆς ἐπ' αὐτῇ μεμυσυμένῳ εὐλόγου ἀκουμενίζεσθαι. Δεύτερον, τὸ ἀφορμεῖσθαι τοὺς Σουλτὰν δυμῶς, ὡς αὐτοῦ ἑρήνας τῆς λαμπρᾶς τῆς Ἐπιφανείας συχνάκις ἐλούσθαι, τιμίων χαρακτήρων σαυτῷ ἐπέτρεπε τοῖς μαρμάροις ἐγκεχαραγμένων, Ἀγαρηνῶν ὄντι καὶ ἀμυήτοις. Τέταρτον, ὡς ἐκ τοῦ υἱέσιν ἐᾶσαι τῇ ἰδίᾳ Μοναχῷ μεταδίδοναι τῆς ἁγιασμάτων ἀειλάβοντο, ἀδαλον ὄν, εἰ τῆς ἐκείνων λατρῷ ἐτελέσθησαν. Ἐ τὸ ἐπὶ τούτοις, ὡς ὁ αὐτὸς Σουλτὰν σὺν τοῖς Σατράπαις αὐτοῦ καὶ τὸ ὀρθρινὸν τῆς λαμπρᾶς καὶ μεγάλης Κυριακῆς τῆς Πατριάρχῃ λιτανεύοντι συνελθοι τε καὶ συμπανδέσει. καὶ ἃ μὲν τῷ Λιβέλλῳ διειλύφατο, ταῦτα ἦν ἐκ τοιαῦτ' ἕτερα. τῇ μέντοι Πατριάρχῃ τὸ παράπαν ἀγωνία οὐκ ἐῶ. ὅμως δὲ Θεῷ τὸ πᾶν ἐπιτρέπων, ἡσύχαζεν. ὁ δὲ γε Βασιλεὺς τῶν γραμμάτων ἅπαξ ἐπιλαμβάνεσ, τοῖς ἐπιδαμιώταις τῆ Κωνσταντίνου τῶν Ἀρχιερέων ἐπεσωπᾶτο. καὶ δὴ πρῶτοις μὲν ἐκάλεσε εἰς γνῶσιν τὰ γράμματα. ἐκείνοις δὲ σφίσι τὴν σαίφνι, ὅπως ποιοῖν. ὑπὲρ ὧν ἐῶ ὑπερθήσθαι πρᾶγμα δεινὸν συμβαλέσθαι τῇ σιωπῇ, ἐφ' ᾧ τὰ ἐδόκει κοσμικῶν φοῖς τὸ τῶν Πατριάρχων φυλάξεσθαι. Ἐκείνος γὰρ καὶ μὲ φρὸς ἀπολογίαν ἐπικαλούμενος, ἀπελογεῖτο. τὸ μὲν τοῦ Ψαλμοῦ, ὡς αὐτὸς εἶα ὁ πᾶξας τοῦτο, τὸ φρῶτον,

ὡς τοῖς Μονοφυσίταις συνήθης ὤν, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τελεῖσθαι. ἢ αὖτις ἀθετοῖτο πάλιν ὡς ἀνάρχως δοκοῦντος τῷ Τσαγγίῳ συὼ τῇ μυστικωτέρᾳ εἰς ψυχὰς ἁπλότητι. ἢ δικαίως ἂν ἀπολογησόμενος εἰ ἢ τοῦτο τελοῖτ' ἂν τοῦ Βασιλέως ἔχοντος. πῶς ἂν δικαίως ἐγκαλοῖτο καθυφεὶς τοῦ πανὸς; τὸ δὲ τὰς τῶ Συλτὰν ἐπὶ τῇ λυθῆναι λούεσθαι, αὐτὸν μὲν, μήτ' εἰδέναι, μή τι κωλύειν, τίνας δικαίως ἂν ἐκκλείοιντο πάντων ἐκείνοι τῶν λουτρῶν, ὑφ' ἧττον ἢ τῶ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς τῶν ἄλλων πρὸς τοῖς χαράγμασι τῶ σαυρῶ, ἢ οἰκόσεν ὑμοῤῥύπων Ἁγίων. εἰ δὲ ν' ἄλλα σφίσιν ἀνῆπται ἢ ἀσεβέσιν ὄντες, οἷς νῦ τῶν τῆς Ἐκκλησίας λυθῶντες ἐκδιωχθήσονται; τὸ δὲ τῇ Σουλτὰν ἐ τοῖς ὑμῖν ὡς χριστοῖς προσφέρεσθαι, Ἀρχιρέως μὲν μαρτυροῦντος τῶ Πατριδίας, ἀνύθυκτον εἶναι. εἰ δ' ἄλλος ἐλέγχειντο ἔχοντες, ἑαυτοῦ ἢ μόνῳ, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν τὸ πλημμέλημα. ἀλλ' ὑχ ἑκατὰ ταῦτα τοῖς ἀμφὶ τὸν Βασιλέα ἐδόκουν, τὰς εὐθύνας ἐκκλῆσθαι τῇ Πατριάρχῃ, ἀλλὰ Συνόδου ἴδιλε συγκροτεῖν ἐξ ἁπάντων τῶν Ἀρχιρέων, παρόντων ἑπαῦθα ἢ Πατριαρχῶν δύο, τοῦ τε Ἀλεξανδρείας Νικολάου, ἢ τῶ Ἀντιοχείας Εὐθυμίου, ὅθεν ἢ βασιλικὰς συμβάσεις μετεκάλουν τοὺς Ἀρχιρεῖς πανταχόθεν. ὅτε παρωχκεύας τῆς ἑορτῆς ἀνατρέθησαν ἅπαντες πάντες, μεθόριας προφάσεως ἐπιχωσάσης πρὸς παραίνεσιν. ἅμα γὰν πλείω ἦες συνήγοντο, ἢ τὰ κῇ τὸν Πατριάρχου συναχθεῖσιν ἐπιμελέστερον ἐκρίνετο.

A rum precum, poſtquam patienter & demiſſe acquieviſſet excommunicationi, qua omnium Sacrorum participatione arcebatur? Ad Sultanis Comites quod attineret, locos eos Eccleſiæ Balneo neſcire ſe, neque id juſſiſſe. Cæterum ſi allegata ratio valeret, excludendos eos eſſe cunctis pariter Urbis Balneis, non minus quam illa quod ad Eccleſiam pertineret. cum aliæ quoque Thermæ, præterquam ſignis Crucis inſculpeæ ſint, ſacris etiam Imaginibus ornentur. Si autem id non obſtat quominus iis, quantumvis vere Religionis expertibus, ejus permittatur aliorum Lavacrorum: quid eſt cur repellantur ab Eccleſiæ Balneo? Denique cum Sultane & ejus filiis tamquam cum Chriſtianis egiſſe irreprehenſibile videri, quoniam id auctore idoneo fecerit, Epiſcopo videlicet B Piſidiæ tales illos eſſe teſtante. quod ſi jam oſtendatur, nequaquam ipſos fuiſſe Chriſtianos, illi ſoli adſcribenda non mihi ejus facti culpa fuerit. Sed hæ defenſiones Imperatori non videbantur ſufficientes ad purgandum Patriarcham: verum decrevit congregare Synodum omnium Antiſtitum, cui intereſſent duo Patriarchæ, Alexandrinus Nicolaus, & Antiochenus Euthymius. Itaque tegiis litteris convocavit undique Præſules ut poſt Feſtum ſine mora convenirent, nullo prætextu ad recuſationem ſuffecturo. Pleno igitur vere convenerunt, & cauſa Patriarchæ ventilari a Congregatis eſt cœpta.

CAPUT IV.

Quomodo, & ubi quæſitum de Patriarcha Aſenio ſit.

Τοῦτος δὲ τῆς αὐτῇ Συνόδου ὁ βασιλικὸς Ἀλεξιακὸς Τρίκλινος λῶ, ἵνα καὶ προυκάθητο μὲν ὁ Κρατῆς. συγκαθίζοντο δὲ καὶ οἱ Μαγιστᾶνες, καὶ ὅσον ἐν ἀξιώμασιν λῶ; συνεδρίαζον δ' οἱ Ἀρχιερεῖς, ἐ πᾶν τὸ ἐ συγκλῆτω παρῆσαν. συνῆσαν δὲ ἢ ἀπὸ πασῶν τῆ μονῶν οἱ ἀρίστοντες μονάρεις συνάμα τοῖς σφῶν προεσῶσιν. ἀλλ' ὁ δὲ τὸ τῆς πολιτείας ὅσον λῶ παρεμφερὲς ἢ ὅλον ἁπλῶ. ἢ ὁ μὲν κατηγορῶν ἐς μέσον παρῆν τὸν Λιβελλον φέρουσα. ὁ δ' ἀναγνώσεσθαι ἐπὶ πάντων. ἢ ἐπεὶ ἐδόκει προκαλεῖσθαι ἢ τὸν Πατριάρχην, πέμπουσης τρεῖς μὲν ἐκ Ἀρχιρέων, ἕνα δὲ ἐκ Κληρικῶν, προσκάλων ἀπαντήσοντα πρὸς ἀπόλογον. ὁ δ' ἀνένδοτα πάμπαν. καί γε κρίσιν μὲν μὴ παραινεῖσθαι, ἕπου δὲ κρίσεως ἢ τόπου ἢ ἀρίστου φεύγειν ἔλεγε, ἐ δικαίως ὡς οἶδεν. Πατριάρχου μὲν ἓν κρίνεσθαι, παρόντος μὲν Βασιλέως, παρόντων δὲ Μαγιστάνων ἐ κοσμικῶν, ἢ ἐν Ἁγιοφίᾳ, ἢ ταῦτα ἢ Βασιλέως ὕπως ἔχοντος. ἢ οἷς ἄμυνα προκαλαμένη, ὑπ' ἄξιον, ὁ δὲ τῇ δικαίων εἶναι τὸ σύμπαν. Ταῦτα πρὸς τὰς ἀπεκαλμένας τῶ Πατριάρχῃ λέγοντος, γράφῃ ἐδίδοντο τὰ λεγόμενα, ὡς μή τι συκοφαντηθεῖη. οἱ δ' ὑποῤῥήσεως, ἐδένων πάντα μετ' ἀσφαλείας τοῖς ἀποκέλασι, καὶ ὁ σύλλογος διελύετο. τοῦτο *Nicetas.*

C Locus Synodi Regium Alexiacum Triclinium fuit, ad id delectus ut præſidere poſſet Imperator. Aſſidebant & Aulæ Magnates, ac quotquot in Dignitatibus erant, ſimul cum Epiſcopis. aderat & Senatus univerſus: & ex cunctis Monaſteriis præcipui Monachorum cum ſuis quique Præpoſitis; nec aberant clariores illuſtrioreſque Civium. Ec Accuſaror quidem in medium prodiens Libellum obtulit. Is cunctis audientibus recitatus eſt. Tunc cum eſſet viſum citari debere Patriarcham, mittentes tres Epiſcopos, & tres Clericos, ipſum vocarunt ad cauſam dicendam. Ille autem omnino venire renuit. cum diceret: judicium quidem haud ſe recuſare, modum autem & locum judicii perſonaſque fugere: a qua exceptione juris ſpecies non aberat. D Nam judicari Patriarcham præſente Imperatore, præſentibus Optimatibus & Sæcularibus perſonis, idque in Palatio; præſertim Imperatore ſic conſtituto, & palam occaſionem vindictæ captante, indignum videbatur, & tota res inique comparata. Ea porro loquente Patriarcha miſſi a Synodo, excepta ſunt ſcripto verba ejus, ne quid calumniæ interveniret. Inde qui miſſi fuerant redeuntes ad Synodum cuncta ea fide retulerunt ad eos qui miſerant, & cœtus ſolutus eſt. Idem iterum & tertio eſt factum, certis intervallis temporis interpoſitis. Studebant enim qui hæc agebant, nihil omittere eorum, quæ Canones in eo genere præſcribunt. Cæterum nihil aliud ea iis miſſitationibus & reſponſis elici potuit, niſi: diſpli-

Edit. Rom. pag. 176.

cere Patriarchæ judicii modum, & ob id comparere recusare. Ad quæ hoc erat Patrum responsum Patriarchæ per remissos ad ipsum vocatores redditum: cum sit olim existimatum æquum Imperatori tribui Principem locum in cognitione rerum Ecclesiasticarum, nec justum nec rationi consentaneum esse, quæ ex eo genere negotia nunc agitarentur, maximi atque momenti, alibi aut aliter quam præsente ac præsidente Principe moveri.

Α δὶς ἐπὶ τῇ τελ γεγονὸς, ἐκ τίνων καιρικῶν ἀφλεμμάτων, ἁμελὲ δὲ ὁ Καισὼν ἐκείνος παῦτα φράσασι, ἀδὲν ἰῶ πλέον ἐκ τούτων, ὅτε μὲ τὸν Πατριάρχλω παραιτῆδθαι τὸν ζῆλον τῆς κρίσεως, τὸς δ' ἀντιστῆναι ἐκείνῳ, ὡς ἐκκλησιάρχῃ τῷ Βασιλέως ὄντα διακωμάζειν ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασι, μὰ δίκαιον ὄντα, μὰ δ' εὔλογον, τὰ τοιαῦτα μέγιστ' ὄντα δίκα βασιλικὰς ἐπισασίας κινεῖδθαι.

CAPUT V.

Ut Patriarcha ad Imperatorem accesserit, & ut parum abfuerit quin deciperetur.

DUm autem hæc ita gererentur, intelligens Patriarcha, quod verum erat, non esse aliam horum motuum causam quam iram in se Imperatoris ultionem experentis, in qua prosecutione periculum erat, ne is malo aliud malum pro remedio apponeret: suo videlicet in Patriarcham odio & rancori, Patriarchæ ipsius damnatione procuranda mederi, aut potius obsequi satagens: speravit uno sui cum infenso Imperatore congressu illud præverti discrimen posse. quare pusillanimitate posthabita equum inscendit, desuetus id facere jam ex quo Constantinopolim adv. Rom. pag 177. advenerat, & Imperatorem adit. Dies qua hæc gesta sunt Dominica erat. Igitur Imperator ratus optatam diu sibi remissionem anathematis ad se ultro deferri (suadebat hoc enim equitatio illa insolita Patriarchæ adventusque inopinatus: & verisimilis conjectura, impulsum illum metu intentati judicii & periculo damnationis imminentis ad hunc conatum sui delinquendi) perhumaniter occurrit venienti, & cum benevole accedentem atque hilariter excipit, cum blandis perdiu sermonibus detinet. Ut ergo Sacræ Liturgiæ tempus adfuit, Imperator jam in procinctu adeundi Templi, misit certum e suis qui præmoneret, prout oportebat, sacrificii Ministros, jubens eos simul Imperatorem ingredientem viderent, statim, non expectato dum ille ad sacras imagines adoraturus accederet, nullaque omnino alia, quæcumque ex usu, mora interposita, procinus inchoare functionem sacram, Diacono versiculum *Benedic* pronuncionere, & Dei benedictionem solemnem Sacerdote pariter proferente voce contenta. Ac consilium in his Imperatoris hoc erat: se una simul cum Patriarcha intra Templum stante, Missæ sacrum rite peragi, tacita quædam futura ipsi videbatur sui a dudum injecto anathematis vinculo solutio. atque ita compendio quodam opportunæ occasionis consecuturum se sperabat quod tanto jampridem circuitu captatum iverat. Succedebatque illi hactenus dolus egregie. Nam Clerus universus præmonitus, ut dixi, ad inchoandum Missæ sacrificium proxime instructus omni convenienti apparata & ornatu, expectabat dum appareret adventans Imperator. qui astute ad quod intendebat sacram Penulam comitantis secum Patriarchæ tenebat manu incedens ana, & per intervalla urbane interposita confabulans, confabulansque plane familiariter: donec eum intra Templum simul ingrediens induxit. Supergresso autem ipso limen, statim Diaconus *Benedic* inclamavit: quam vocem secuta continuo est Sacerdotis Benedictio. Perculsus inopinato facto Patriarcha, & dolum subito intelligens: protripuit se; ac manu tenentis Imperatoris

Β ΕΝ ἔστι δὲ ταῦτ' ἐπράττετο, ἐννοήσας ὁ Πατριάρχης, ὃ ἦ ἀληθὲς ἰῶ, ὡς οὐδὲν ἕτερον ἄλλο τὸ κινεῖν τοιοῦτο, ἀ τὸ τοῦ Κρατοῦντος πρὸς αὐτὸν ἀμυνόμενον, ἐν ᾧ καὶ κινδυνῶδες κακῷ τὸ κακὸν ἰᾶδαι, τῇ τῶ Πατριάρχου καταδίκῃ, τὸ πρὸς ἐκείνου ἀποχθὲς ἦ ὀχλῶδες, ὥστε ἦ ἀποσπουδάδαι τοῦτο βούλεδαι, παιδιὰν πᾶσαν μικροψυχίαν, ἵππον τὸ ἐπιβὰς, μὰ πρόπορον οἰωδοῦς ἐξ οὗ τὴν Κωνσταντίνου κατέλαβε, ἦ Βασιλεῖ πρέσευσιν. ἐμέρα δ' ἰῶ, καθ' ἰῶ τοῦτ' ἐπράττετο Κυριακή. Ο γοῦν Βασιλεὺς καιρὸν ἐκεῖνον οἰκοθὲν ἐπιζῆσαι, ἂν ἦ ἐζητεῖ πάλαι, τὸν τῆς C αἰσίως, ἔπειδὴ γὰρ ἐνενῶν τοιοῦτ' ἐκεῖνον, τὸν ἐπιβῶναι ἵππου τὸν Πατριάρχλω ἦ παρὰ τὸ συνήθες πρᾶξαι. τότε κινεῖσθαι ὡς ἐς χρὴ καπιδίκης ἦ αὐτὸν γεγενῆδαι, ἦ ὡς ἐκκαλίξαδαι παραγένοιτο, φιλοφρόνως ὑπολήψεται προσόντα, ἓ πλεῖστα ὅσα ἐμιλεῖ τὰ χαρίεντα. ὡς γοῦν καιρὸς τῆς ἱερᾶς λειτουργίας ἐκίνη, ἦ ἄδε ἰῶ ὁ Κρατῶν πρὸς τὸ τῆ ναῶ ἐπισκῶναι, πέμψας ἐκεῖνος τινὰ τῶ αὐτοῦ, τοὺς ἐπὶ τῆς λειτουργίας καπεφαλίζοντα, ἦ ἐκέλδαι ἅμα διακαμένους αὐτὸν, μὰ τι πρεσμένειν ἦ πρὸς τὰς ἁγίας εἰκόνας προσέλδοιεν αὐτοῦ προσκυνήσοντος, μήτ' ἄλλό τι περιαρ- D γοῦντας πράττειν. ἀλλ' ἐδὺς ἐκφωνῶν μὲν τὸν Διάκονον, τὸ, Εὐλόγησον. εὐλογῶν δὲ, τὸν Θεὸν μεγαλοφώνως τὸν ἱερέα ἦ τὸ συνῳδὸς, ἓ τῆς λειτουργίας ἀπάρχεδαι. τῶτο δ' ἰῶ πάντως πρὸς ἃ ταῦτ' ἐκεῖνος παρισκεύαζετο, τὸ, τὸν Ἱεράρχλω ἅμ' αὐτῷ ἐν Ἐκκλησίας σωαγαγὼν, κρίτῶδεν σιωπαλῶς τλὼ τῶ δισμοῦ λύσιν πραγματευσάμενον ἴσχειν. ἓ δὴ κατρέπεσε μὲν τὰ τῆς ἱερᾶς λειτουργίας, ὁ Κλῆρος δ' ἅπας μετασκευασάμενος τοῖς εἴκοσι, παραδεχομένης τὸν Βασιλέα ὅσον οὔπω ἀριζόμενος περείμενον. ὁ δὲ Βασιλεὺς τῶ ἱερῶ μανδύου τὸν Πατριάρχλω κατέχων, E κατά τινα ποτὲ ζήτημα, ἅμα μὲν ἐσαμένος ὡμίλει, ἅμα δὲ ἦ ὡς ἐπὶ τὸν ναὸν προσήγετο. ὡς δὲ ποτὲ τῶ ὠδοῦ ἐπέβη, ἦ ὁ Διάκονος τὸ, Εὐλόγησον, ἐξέβια, ἦ εὐθὺς ὁ ἐκ τῶ ἱερέως εὐλόγησις, ἐκπλήττει τὴ παραδόξῳ ὁ

Πατριάρχης, ἢ τὸν δόλον συνεὶς, αἰτίαν ἐπίπαν, ἐ τῆς χειρὸς τῦ Κραταιτος ἐξαλιθε. ἢ τί, λέγων ὑπὸ δολερῶς κλέπτεις τὴν Εὐλογίαν, ἐ παρελογίζῃ τὸ θεῖον ἄνδρωπος ὢν, ἃ δίον ὃν ὐ δὶ συμφέρον; ἔτι δὶ, ἢ καλά γε ταῦτα, προσετιδίζων, καί γε Βασιλεῖ ἐτέρως ἄρχειν προαιρυμένῳ ἀρίστοις, ἢ δυσφορητὰ τοῖς ἄλλοις ἀκᾶσαι, ὥστε ἢ ἐπαινεῖν; δ'Θὸς αὐτὸς ἰῶ, λιπὼν ἐκεῖνον κατασιθέντα, ἢ ἀφικτόμενος, ἢ ἐφ' ἧς σιδηρᾶς τὸ τρικλίνε πύλης, ὡς τάχος πιζῇ ἐθέων, ἢ ποδῶν εἶχεν ἐχώρει πρὸς θάλασσαν· ἢ νεὼς ἐπιβὰς, κατελάμβανε τὸ οἰκεῖα. Ο μέντοι γε Βασιλεὺς ὐβεσπασθέντας αὐτὸ αἰδεῖσθαι, προσποιῇ ὅμως ὅμως τὸ μεγαλόψυχον· ἢ ἐπεὶ πάλες τὴν ἱερὰν λειτυργίαν ἐλαμβανε, ἐξιλθὼν, ςαθεὶς ἐν τῇ Αλεξιακῷ τρικλίνῳ, τὰς τε μὲν Ιεραρχῶν παρατυχόντας ἢ τὰς τῆ Κλήρε μετασελαμβος, ἐπερωτᾶλε τὴν Πατριάρχη σκληρότητα, ἐ ἴδιτε, λέγων, ὅπως ἀμαθῶς ὑπὸ τῇ ἀμετέρων χειρῶν ἀπεδέδρασκε. ἢ οἱ λυπήσων ἦρεν, ἢ τί γε ἐ παρ' ἡμᾶς ἀφῖξ; ἀλλ', ὡς ἔοικε, τὰς ὑλίγχους ἢ ἀγχυγλώσσους πραγματοδίωκος, ἴλαθε ἑαυτὸν συνωδῖνας μᾶλλον πρὸς τὸν δίκλον. μὴ γοῦν ἁπλῶν φλυσδικῶν κρᾶνον. ἀλλ' ἐπεὶ τὸ τεῖον ἐναπολίλοιπεν μιαίνμα, συναχθέντων, γενίσθω ἢ τῦτο, ἢ εἰ μὲν ἀπαυτόσιον, κρινίσθω· εἰ δ' ἄλως, ἀλλὰ ὑμῖν γε μελήσει πῶς ἂν φυσδικῶτα μετελθοίσθε. τὸ δ' ἡμῖν ἀναθετέον Θεῷ, ἅπως ἂν ὡς ἐκείνῳ βελτίω οἰκονομήθεῖο. Ταῦτ' εἰπὼν ἢ φοδὰς κατὰ τῆς φρλεψε ἀφεῖνα δίμβόδως, ὅτε ἢ τὸ, πῶς πολλὰς ἀναφίρετος πρεῖ ἢ ἀρῶν Εκλησίας μὴ ἐσκαπίσθαι, αἰτίαν μέτε ἄνας ἢ τῷ Πατριάρχῃ φρὸς αὐτὸν ἀπίχθεσθαι. ἢ ὡς οἱ ἐπισδῶν τὸ σκάνδαλον γένηται, αὐτὸς τὰ μεγάλα παρ' αὐτῷ δίνασθαι, καταπαύειν τὸν λόγον. τῆς δὶ μετ' αὐτὸν ἀμέρας, ἅμα συναχθέντων ἢ πάλιν, μῆ πολλὰ τὰ λαληθέντα, ἢ ἢ τῷ Βασιλέως ὅσον παρέσεσι, ὡς μηδὶ αὐτὸν θέλειν παρεῖναι, εἰ μή γε τῆς Εκλησίας δισμοὶ ἐξιχώρεων, ἢ φρονατικώγαζον.

A clapſus eſt: *Cur*, inquiens, *doloſe furaris benedictionem, & decipere Deum conaris homo cum ſis? quod nec oportebat, nec expediebat a te tentari?* Addidit præterea, haud moliter exprobrans. *Pulchra ne hæc putas & convenientia Imperatori magnifice profeſſo ſe juxta leges imperare velle? quid homines dicere nos audiverint? an laudare iſta, an ſa tem vel tolerabilia venſere poterunt?* Ex his repente dictis avolavit inſtar aquilæ, pudore confuſum Imperatorem relinquens, ac per portam Triclinii ferream, pedes quanta maxima potuit pernicitate currens, pervenit ad mare, ibique nave conſcenſa domum ſe retulit. At imperator plenus licet conſummelia, ac tam probroſæ repulſæ ſenſu intimo doloreque æſtuans, tamen magnanimitate ſimulata, ſacrificio perrexit attendere; quoad *Edit. Rom. pag. 178.*

B Miſſa peracta, regreſſus ſtanſque in Alexiaco Triclinio, apud eos quos ibi forte reperit Epiſcopos, & alios ex Clero quos vocaverat, quæſtus eſt de Patriarchæ duritie. *Videte*, inquiens, *quam inurbane noſtris ſe manibus præripuerit. Si offenſurus prodierat, quid attinebat etiam ad nos accedere? verum ut appareat, effugere judicium meliens inſuit ſe magis, intricatoque: illis ipſis quos declinare cupit laqueis quæſtionis de ipſo ceptæ: quam certe ſine mora urgendam; nec committendum ut cavillationum, quibus eludere leges nititur, fructum optatum ſecure auferat, quæſitam impunitatem. Quoniam igitur tertia tantum citatio ſupereſt, ea, velim, congregatis ſtatim nobis decernatur & fiat: & ſi vadimonium citatus fuerit, continuo judicetur: ſin minus, veſtrum erit videre quid de communi recuſatore judicii æquum ſit ſtatuere. Id equidem in veſtro arbitrio relinquens, Deo permitto, ut prout illi placuerit gubernetur.* Ea cum dixiſſet, illud præterea per quamdam utilem intento præoccupationem adjunxit: quod plerumque contingeret ipſos de negotiis ſuarum Eccleſiarum audiri poſtulantes, non admitti, unam cauſam eſſe, odium in ſe Patriarchæ. tolleretur iſtud modo ſcandalum, viſuros eos ſtatim quam multum apud ſe poſſint preces omnes & ſignificationes voluntatis ipſorum. In ea verba loqui deſiit. Poſtridie congregatus rurſum cœtus eſt. Ibi poſt multa varie dicta, poſtque aliquam Imperatoris ad ſpecimen modeſtiæ affectatam recuſationem interveniendi Synodo, ſi per vincula Eccleſiæ quibus conſtringeretur, id minime liceret; tandem is, velut conſenſu coactus invitantium Patrum, ingreſſus aſſedit.

C

CAPUT VI.

Ut congregatis Patribus ultima citatio, & poſt eam damnatio, contigerit.

D

ΚΑὶ τὸ λοιπὸν πέμπτην μίνυμα, Αρχιφίσιν κῆρ τῦτο μετολαβασάντων τῆ Κλησιῶν. ὡς δὶ τῆ αὖθις ὁ Πατριάρχης ἀπῆτε τὴν ἀφιξιν, προσιδὼς, ὡς τὸ δεινὸν ὑμῖν ἐμῦ ἀπόντος γενίσθαι. ἃ ἢ ἓν ἀπαντήσαμι, κῆρ ἅτι γένοιτο. πότε μῆ τῶν πολλῶν σκίψιν οἱ Ιεράρχαι Καθέσιν ἐῶν ἐπειρείδεσθαι θέλοντες, εἶχον μὲν ἢ τὸν τῆς φυσδικίας Κανόνα τῆ Αποστόλων τὰ πολλὰ σφίσι πρὸς τὸ μὴ δικαίως ἀπορρίπτεσθαι συμβαλλόμενον.

AD ultimam inde, quæ ſola ſupererat, Patriarchæ citationem rite peragendam Epiſcopi, ut antea, & ex Clero aliqui miſſi ſunt. Cum autem more ſolito Patriarcha ſe venturum negaſſet, addidit: *Me utique abſente, quod vobis videbitur ſit: nunquam enim omnino, quidquid ad id movetur, adducar ut illuc me ſiſtam.* Tunc poſt multam deliberationem & conſiderationem attentam Patres, maxime ſtudentes inniti Canonibus, reperiebant in primis accommodatum ad rem præſentem Canonem Apoſtolorum de recuſatione falſitii. Quamquam autem is ſufficere ipſis vi-

debatur ad ſententiam jure ſatendam: tamen
Edit. Pariſ. quia in oculis univerſæ, ut ſic dicam, Civita-
pag. 179. tis, pro ut Imperator ordinaverat, hæc gere-
bantur. per quam erat vulgatiſſima opinio ac
notitia ſimultatis, qua is a Patriarcha ſibi vi-
ciſſim infenſo diffidebat: ne per eam cauſam
infirmandi judicii, tamquam ex odio ad Impe-
ratoris gratiam lati, occaſio quæpiam, & ex
ea prætextus ſchiſmatis naſceretur, iis qui
forte rem uti nunc getebatur narrari poſtea
auditent, ſtatuerunt iterum in medio Epſito-
polum; & Libellus ſingillatim expenſis capi-
tulis relectus eſt, & an teſtes haberet quibus
confirmaret quæ accuſabat, interrogatus eſt
delator. Ille vero reſpondit: rerum palam ma-
nifeſtarum hunc aut illum adduci teſtem non
debere, ſed ſimul univerſos: quod æque omnes
conſcii factorum a ſe allegatorum ſint. Ut
autem ſelecti quidam ex Clero interrogati præ-
ſertim de Sultane: utrum ille ſimul Litanias
recitaſſet cum Patriarcha, & dum legeretur
divinus ſermo de more, aſſediſſet una, ſtatim
reſponderunt: ita factum fuiſſe: Sultan vero
Chriſtianus necne ſit ſe neſcire: ac cum quidem
ſe putaſſe illum Chriſtianum. velle antem ſe
ajebant Judices hoc ſolum pro teſtimonio ac-
cipere: ſimul oraſſe & aſſediſſe Sultanem. qua-
lis autem fuerit, Chriſtianus an Paganus, quæ-
rendum ex ſe non eſſe. Præter hos ergo pro-
ducti alii multi ſunt qui teſtificarentur: non eſ-
ſe illum Religionis Chriſtianæ cultorem. quod
utrum illi ex veto affirmarent, an obſequen-
tes Imperatori fingerent, haud habeo com-
pertum. Cognovimus tamen poſtea, perlato
jam, & executioni mandato judicio, Sultа-
nem ubi audiſſet ſua cauſa depoſitum Patriar-
cham, miſiſſe ad Imperatorem (ſive id joco,
ſive ſetio, aut quocumque demum conſilio fe-
cerit) qui eum rogarent, ad ſe mittere ne gra-
varetur quædam ex ſuis ſacris amuletis, quæ
vulgaris ſermo vocat *encolpia*, icunculas vide-
licet geſtari de collo pendentes ad ſinum Re-
ligionis cauſa ſolitas, & juſſiſſe ut adderent:
ſe, ſi vellet Imperator Religionis ſuæ ſpeci-
men capere, vel porci ſalitum ſemut avide
conteſturum. Quo teſtimonio plane confirma-
batur Imperatori, culpa in hoc vacare Patriar-
cham, cum revera Chriſtianum Sultan ſe pro-
baret, tum exhibendo ſe ſacrarum Imaginum
veneratorem; tum ſe gnitare libenter carnes
ſuillas declarando. Cæterum tunc cum in il-
lis de Patriarcha diſquiſitionibus quaſi pro
fundamento poneretur, minime illum fuiſſe
Chriſtianis myſteriis initiatum, utique vide-
batur inde impendere periculum Patriarchæ.
Erant qui callidius & ad finem intentæ damna-
tionis aſſequendum efficacius argumentarentur,
allegantes: parum ad ſummam criminis
referre Sultanis ipſius ſtatum quoad Religio-
nem. ut enim ille revera Chriſtianus fuerit,
certe a Perſis ejus comitibus patiter, & pro-
pag. 180. miſcue ſimul cunctis admittendis cavere debuiſ-
ſe Patriarcham. cum ſatis conſtaret nequa-
quam illos univerſos aut fuiſſe, aut habitos eſ-
ſe Chriſtianos. Ut autem ad dicendas ſenten-
tias ventum eſt, plerique aut potius omnes
præter quoſdam (hi fuerunt Theodorus Hera-
cleæ Ponti, Alexius Enchaitarum, Joannes
Bryſis, & cum his alii: Nam Gregorius Mi-
tylenes, Patriarchæ multum deditus, ubi pro-
ſpexit ei damnationem imminere, ſimulato
morbo abfuit, ad quem imperu ardenti Impe-
rator me, pro eo quo tunc fungebar Notarii
munere, ire cunfeſtim juſſit, denunciaturum:
ut omnino aut veniret, aut ſententiam ſuam
mihi ad Synodum relaturo ederet: ad quæ is
ægre tandem reſponſam expediens, dixit: Se
quod Thomas Lariſſæ, Joannes Naupacti,
Germanus Adrianopoleos Epiſcopi cenſerent,
etiam ipſum ſentire; ac velle tribus ipſorum

A Ἄμως δέ γε ἐς ἀσφαλὲς βυλόμενοι φράτειν, ἐ-
πεὶ ᾗ ἐπὶ πάσας, ὡς εἰπεῖν, ἡ πόλεως ναῦτ'
ἐφαστον ἅ Βασιλέως εἰσενομοῦντος ἀφ' ὑμῶν ἡ
ἀπειχθείας ὑποβέβηκεν ὑποψίαν. ᾗ ἵνα μὲ
ᾗ αὐθις χίζοιντο μαθόντες τὰ γεγονότα, πα-
είσων ᾗ αὖθις ἐπὶ μέγα ἅ Εὐκτοπωλον. ὁ
Λίβελλος καθ' ἓν ἀσφάλειαν ὑπαναγνώσεται,
ἓ εἰ ἔχοι τὰς μαρτυρήσοντας ἐρωτᾶτο. ὁ δὲ γε
πραγμάτων φανερῶν, εἶπεν, ἡ τίνδε ἡ τίνδε
ἀναγκαῖον εἶναι ἅ μάρτυρα, ἀλλ' ἅμα σύμ-
παντας, ὅτι ᾗ πάντες συνείδασι γενομένοις.
ὡς γὰρ ἐκλεγόντες τινὲς ἱερατίδασαν ἅ ἅ Κλή-
ρου, ᾗ μᾶλλον περὶ τῦ Σελτὰν, ᾗ εἰ συλ-
λειτουργήσας τῇ Πατριάρχῃ συγκαθέσεσε ἀκούσα-
σαμένῃ τῦ Θεολογικῦ λόγυ κᾀ τὸ συμβάν,
ἀΘὺς ὁμολόγων ἄπω γενέδαι, τὸν ᾗ Σελτὰν
εἰ χειστιανὸς εἶεν, εἴτε ᾗ μὴ, μὴ εἰδέναι ἔφα-
σκον. πῶς δ' ἐκεῖνον τότε χριστιανὸν νομίζειν
ἄπτατος. Οἱ γὰρ κρίνοντες πῶτο, μέτε λαμ-
βάνειν ἤθελον τὰ συλλειτουργήσαντα καθαθίωσα.
τὸ δ' ὅτε χειστιανὸς, εἴτε ᾗ μὴ, αὐτοῖς ἔφα-
σκον ζητεῖν εἶναι, ᾗ ἐπὶ πᾶσι πολλοὶ παρέ-
γοντο μαρτυρήσοντες τὸ σέβας ἐκείνῳ μὲ κᾀ χρι-
στιανὸς εἶναι, ὡς οἶδα δ' εἰ τ' ἀλλᾶθὲς, ἐ τε
μᾶλ θεραπδόντες τὰν Κρατοῦντα. τέως δέ γε
ὡς ὕστερον ἁμᾶς πυθέσθαι ᾗ πάσαν πόλιν
λαβόντων, ὁ Σελτὰν ἀποστείλας φρὸς τὸν
Κρατοῦντα, ἐπεὶ παρὰ ἅ αὐτῦ αἰνίαν μεμα-
θήκει τὸν Πατειάρχᾶν ἐξειλαθέντα σὺν ἄλλοις
οἷς ἐμήνυσε, ἓ πᾶν χαρτίνης, ἢ μᾶλλον κᾀ
βαθέως ἀπτόμβυος φορυμένους, ἀξιῶν συλ-
λαί οἱ ᾗ ἐκείνῳ ἐφοφορήτας τὰ ἱερὰ πειράμ-
ματα, ἃ δὴ ᾗ ἐγκόλπια ὁ κοινὸς ὀνομάζει
λόγος, ᾗ εἰ βέλοιτο κᾀ χείρα ταεχαθέσ-
θαι μαρὸν ὡς ὀρτυγόμυος φάγοι. ᾗ τὸν ἰῶ τό-
τε τῇ Βασιλεῖ πεὶ τῦ Πατριάρχυ ἔλεγχος
ἄπτατος. τῇ μὲν εἶναι ᾗ θεῖων ἐκτυπωμά-
των φροσκυνητὼ τὸ σέβας αὐτὸ παρισῶντος
τὸ δὲ Ἓ ἀρνᾶν υἱὸν ὀρίγεδαι, ἅ κατὰ χει-
στιανὸς πολιτείαν ἐμφαίνοντος. τότε ᾗ ὡς ἀπε-
λέγε περὶ τῦ Σελτὰν βυλδομένων ἑαυτὸν, ἰδέαν
κίνδυνος ἐξῆφθαι τῇ Πατειάρχῃ. ἔν-
σαν δ' ἄλλοι ἅ ᾗ γλαφυρότερον ἐπιχείρη-
σῆδε φροσπιπτοδίμβιοι ναῖς κατηγορίαις. ὡς
εἴπερ κρίτος ἐς Χειστιανὸς ἀληθῶς ἐτίλοι,
τὰ γοῦν περὶ ἑαυτὸν Περσικὸν, καλὸν ἰῶ ἐκ-
τόπους τὸν Πατειάρχᾶν φυλάττεδαι. μὰ δὴ
ᾗ ἀμείνους πάντας Χειστιανὺς εἶναι, ἢ Ἓ λογί-
ζεδαι. ὡς γοῦν φρὸς τὰ δοκοῦντα ἀπορίαν
θεῖναν, οἱ μὲν πλείους, ἢ Ἓ πάντες παρὰ τε-
τείς, ἅ Ποντοηρακλείας Θεόδωρος ἔντος ἰῶ, ἅ Εὐ-
χαΐτων Ἀλέξιος, ἅ Βρύσεως Ἰωάννης, κᾀ μετ'
αὐτῶν ἄλλοι. ἅ ᾗ Μετυλήνης Γρηγόριος τὰ
πολλὰ τῇ Πατειάρχῃ φροσίχων, ἐπεὶ τὴν
δίαιαν ἀπορημένην ἑώρα οἱ, νόσῳ σαλ-
λόμε-
νος ἀπτῶ, ᾧ δὴ ᾗ μετ' ὀμβειθείας ὁ Κρα-
τῶν ἐμὲ ὡς Νοτάριον ἀποστέλλων, ἅ ἀπαντᾶν,
ἢ διδόναι τὴν γνώμην ἐκέλευε, ᾗ μόλις ἅ
εἰπεῖν γνώμην τῇ τε Λαρίσσης Θωμᾶ, τῇ
Ναυπάκτε Ἰωάννῃ, ᾗ τῇ Ἀδειανοπόλεως Γρη-

μενῶ προσαναπίδειν. Οἱ γὰρ παρὰ τὰς εἰρημένας ἐκ τῆ παραχρῆμα. καθαίρουσιν τῷ Πατριάρχῃ καταψηφίζοντο, πλὴν ὡς φυγοδικῆσαι τὸ πλέον. τὸ δὲ Σελπὰν εἴτε Χερσιωδὲς ὂν, εἴτε ἢ μὴ ἐν ἀμφιβόλοις ἐνίδουτο. ἀποχεῶν δὲ πρὸς καταδίκην τῆ καταγορευμένῃ, τῆ τῆς φυγοδικίας ἢ μόνον ἐνόμιζον ἔγκλημα, ὡς ἐν ἐγκλήμασι τῆ φυγοδικῆσαι συμβαῖνον. οἱ δὲ ἢ σφίσιν ἀπόβασιν ἴσασιν, ὡς φ μὲν ὡς κοινωνίσαν ἀλοσίβισιν ὁ Πατριάρχης ἐνόησεν, φρῶτο μὲν, ἀλλ' ἄδικον δὲ εἰ ἀπάσης ἐκείνοι, τὸ ἔγκλημα συμβαίνον ἐξαδεσθῆν. εἰ δὲ ἢ τὰς ἀληθείας ἔχω τῆς αὐλῆς τῶ Χελπὰν ὁ Σελπὰν, τὸν μὲν Πατριάρχῃ ἢ ὅπως ἀνάξιον εἶναι, τῶ παντὸς ἐπὶ τῆ μαρτυρῆσι κειμένα. ὁ δ' ἰὼ ὁ Παπιδίας Μακάριος. εἰ δ' ὅμη ἀλλὰ συμβαίνειν ἢ τὰς ἄλλας τῆ Πατριάρχῃ, Χερσιωδὲς γὰ ὄντας ἢ προσκεκληρωμένους τῆ θείῳ, καθ' ὃν ἐκτοῦν ἐξεταζομένης βαθμὸν. οἷς δὲ ἐ ὠφέλητο ἐξ ἀνάγκης ὑπομιμήσκειν τῆ Πατριάρχῃ, ἢ ἀνασείλειν τὸν ἐκεῖσε βιβλιοσιν. τὸ δὲ πῶς παραβραμόντας ἐπὶ μόνῳ τῆ Πατριάρχῃ δίκην ἐσῆν, μὰ εἶναι δίκαιον τὸ παράπαν, μαθ' ἑτέρους δ' λόγον. Ὁ δ' ὧν Παπιδίας φρὸς τὸ ἀποβησόμενον ἀφορῶν (τὸ δὲ ἔγκλημα μαρτύρων ἰὼ τῶ ἢ ὅπως τῆ καταδίκῃ συναπαχθῆναι. ὁ δὲ ἂν δόξειεν πάντως τὸν Πατριάρχῃ δίκαιος καταδικάζειν, εἰ μὰ ἢ αὐτὸν ἀδύνατο) ἐφ' ἑαυτῷ καθήμενος ἰὼ. πάνυ δ' ἐκείνους ἔμελε πάνυ, ὥστε ὁ δὲ τὸ φρῶτον συναλίσκεσθαι μαθεῖν ἐξ ἐκείνου τοῦ περὶ τῶ Σελπὰν. πῶς δ' ὅμως ἐκ ἰὼ αὐτὸν δ' χεῖθαι τὰς δὲ αὐτὸν ἐπιτιμήσαντας τῶν τῆς δίκης ἧττον τῆ Πατριάρχῃ. ὃ δὲ ἢ συνέβη, ἐξεταζόντος ἅμα τῆ καθαιρεθῆναι, ἃ μᾶλλον ἐ ἐράμενο ἀλῶναι, πρίκειτο. Ὡς δὲ πολλῶν τότε κατηγορούντων λόγων, πόλις ἢ ὅτι συνῆλθον τῶς ἄλλοις ἐκόντες ἄκοντες, κυρῶ ὁ ἧττος, ἢ ὁ Πατριάρχης ἐπὶ καθαιρέσει καταδικάζῃ. λύσαι δ' αἰφνὰν ἀγορὰν, ποιητικῶς φάναι, τῷ Βασιλέων ἐφαμένθέντων κῷ τὸ συνόδης. πλὴν ἢ δύο πάντοτε παρὰ τῷ Ἱεραρχῶν Ἱεράρχαι ἀπελθόντες τὰ παρὰ τῆς Συνόδου πραχθέντα σαφῶσαι τῷ καταδίκῃ.

A suffragiis ſuum quartum plaoe conſentiens adjungi) Exceptis, inquam, his, quos modo nominavi, reliqui omnes præſentem exauctorationem Patriarchæ concordibus calculis decreverunt: ſed majori ex parte, ob contumaciam non ſiſtendi ſe judicio: Nam crimen de Sultane longam nec neceſſariam ajebant poſcere diſquiſitionem de religione ejus, qua derungi liceret, in ambiguo relinquendo Chriſtianus nec ne fuerit; nitendo autem ad damnationem accuſati, eo quod & certo conſtaret, & ſecundum leges ſufficeret, recuſatione videlicet comparendi ante legitimum Tribunal quo rite citatus fuerit. His quatenus in ambiguo relinquebant crimen de Sultane, obſiſtebant alii, ſatis verſimili ratione: contendentes plane purgatum de eo videri debere Patriarcham. Nam eum quidem B quo jacto æquum ſit damnari, qua prophanos in rerum ſacrarum communionem admiſerit, ſi prophanos illos quos admiſit fuiſſe non conſtet? & utcumque ſe res habuerit, idoneum eos pro Chriſtianis habendi Patriarcha habuerit Auctorem Macarium Epiſcopum Piſidiæ: penes quem in ſolidum ejus, ſi qua eſt, facti culpa reſideat? Præterea non Patriarcha ſolus eo nomine damnandus venerit, ſed & alii multi qui ſimul tunc cum eo in Templo fuere, non Chriſtiani ſolum, ſed etiam Clero adſcripti, quorum ſingulos pro ratione gradus cujuſque ſtringebat ſua pars officii ad excludendos adytis prophanos, & non communicandum in myſtica functione cum non initiatis. quis enim poſſit dubitare quin ſaltem ſi debuerint admonere Pa- C triarcham: & cum non fecerint, quin ejus, ſi quod eſt, pioculi contagionem in ſe traxerint, ob quam & ipſi ſint pœnæ obnoxii. Præteritis porro tot aliis particeps culpæ, in uno puniendo ſeveritatem hærere Patriarcha, neque æquum neque tolerabile omnino videri poſſe. Hæc videns Piſidiæ Antiſtes, *Edit. Rom.* & vim præjudicii ad ſe quoque in eamdem *pag.* 181. cum Patriarcha damnationem involvendum pertinentis ſecum reputans, tacitus ſedebat. Nocuit illi nimius favor Patrum. Nam ut ei parcerent, abſtinuerant ab eo judicio interrogando cum cum diſcuteretur Patriarchæ circa Sultanem factum, cujus ipſe pars fuerat. Nunc ſerum erat illum vocare, manifeſto utique præjudicio damnatum. nec poterat locum amplius habere qualiſcumque ipſius defenſio, jam prolatis multorum ſententiis in D eos qui cum prophanis communicaſſent, quæ ſuffragia nihilo minus Piſidienſem quam ipſum Patriarcham affligebant. Itaque damnato Patriarcha, aut potius indicta cauſa propter neglectum vadimonium depoſito, Piſidienſis quoque in exilium pulſus eſt. Poſt multa in iſta concertatione ultro citroque allegata, tandem & hi volentes nolentes cum aliis convenerunt, & concordi jam Synodi judicio depoſitio Patriarchæ ſanciea eſt. *Solverunt* autem, ut poetice dicam, *ſubitum conventum*, & acclamationibus in honorem Imperantium editis de more, præcreaque duobus Præſulibus electis, qui nomine Synodi exauctorationem Patriarchæ denunciarent ſuam, finis impoſitus negotio eſt.

CAPUT VII.

Ut miſſi a Synodo ad Patriarcham duo Epiſcopi ſuam ei damnationem ſignificarunt.

INde ſub veſperam convenlunt Patriarcham A ii, quos dimimus ad id a Synodo electos, & Clero præſente univerſo, poſtquam ſuam illi depoſitionem juridice declararunt, eadem ipſum auctoritate jufſerunt expedire ſeſe ac comparare ad proximum diſceſſum. At ille gratiis primum Deo actis, promptum paratumque ſe exhibuit ad eundum quo vellent, tum ad Clerum converſus. *Res*, inquit, *ut ſe meæ habeant, Deo permittente, noſtis, Fili: oportet tamen acquiſcere divinæ voluntati, & bonis conſulere quidquid de nobis Providentia decrevit. Nos cum eſſemus Paſtores præfecti, judiciis noſtris Spiritus Sanctus, qui vocavit nos, quamvis indignos, tamen prout potuimus gregem pavimus, & vos Eccleſiamque gubernavimus, forſitan non bene: verumtamen quantum virium facultatiſque noſtræ tenuitas tulit, fideliter. Teſtes vos habemus omnium, quid animi nota proloqui? Inter hæc feri poſſe ut nos moleſtiem multis faceſſerimus, uti & vicifſim perpeſſi ſumus moleſtias plurimorum. Ignoſcamus condonemuſque nobis invicem mutuas offenſiones, in viſceribus Eccleſiaſticæ Charitatis. Nam inter nos comparatæ neceſſitudinis poſſit officium, ut & nos Patres libenter feramus quæ gravia perpeti a filiis contingit, & vos Fili quod a Paterna gubernatione minus gratum interdum accidit taleretis: itemque quæ forte a fratribus offenſiones exiſtunt, non mutuis ulciſci ediſſi, ſed ut membra ejuſdem corporis vera, illos ipſos graves nobis & infeſtos amplectamini. Tempus nunc eſt dimittendi invicem debita. Equidem quæ in hoc meæ partes ſunt quam plenifſime poſſum exequor, indulgens condonanſque cunctis cuncta: & quo Deo placitum eſt alacris pergo. Vos ite, cenſum facite* Edit. Pariſ. pag. 182. C *Eccleſiæ vaſorum: & quidquid velorum tam vetuſtarum pretioſæ veſtis, quidquid Sanctarum reliquiarum, & Librorum Eccleſiaſticæ habent tabulæ, recognoſcite, probate, numerate, accipite, ne quis deinde nos ſacrilegæ rapinæ poſſit accuſare. De cætero gaudete in Domino filii, & ſalvete. Nos palliolo, pugillaribus, & tribus nummis, mercede operæ librariæ deſcribendo Pſalterio locatæ, quæ omnia juxta monaſticam regulam, prius poſſidimus quam Patriarchalis ædes ingrederemur, ut propriis reſumptis, eximus.* Hæc & alia ejuſmodi quædam effatus ad Clerum, & tamquam mox diſceſſurus propetate juſſis quibuſdam e præſentibus, quorum ego unus fui, ad Sacram ut dixerat ſupellectilem numerato recipiendam: converſus ad miſſos a Synodo, *Fratres*, inquit, *en paratus ſum, & non turbabor; quidquid de me voluerit to. quod veſtrarum, ut dictis, erat partium feciſtis, faciat & Imperator quod reliquum eſt, & quo eundum mihi ſit extemplo præſcribat; aut potius qui eo deducant mittat. non enim reſiſtemus, aut quidquam omnino recuſabimus, ſive is gladium, ſive mortem etiam parat.* His dictis, dimiſit in pace omnes. ipſe placide omnium ſecurus aſſedit, ab Imperatore mandatum expectans.

Ὀφίας γὰρ δεῖλος πρὸς ἐκεῖνον ἀπλωτότερος, παροπτὲς ἐκ τῶ Κλήρω πωτὸς, ἰδίλοιω τὸ τὴν ἀπόφασιν, ἢ ὡς ἐξιλθοῖεν ὑπομαθοίη διεκελδόετο. ὁ δὲ πρῶτον μὲν ἐχαριτόσας Θιῷ, ὕτοιμον ἑαυτὸν παρῆχεν ἀπέρχεθαι ὅπη ἢ βόλοιτο. ἔπειτα δὲ ἢ πρὸς τὸν Κλῆρον γραφεὶς, Τὰ μὲν κατ' ἐμὲ ὅπως συμίβη παραχωρῆντος Θιοῦ, οἴδατε τίκνα. δεῖ δ' ὅμως ὑπειθεῖν τῇ Θείᾳ βιλήματι, κἂν ὅπως εἰκονομοίη τὰ καθ' ἡμᾶς. Ἡμεῖς μὲν ὖν ποιμένες ταχθέντες κέλευσιν, οἷς οἶδε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ καλέσαν, οἱ ἢ ἀναξίως, ἡμᾶς, ὅπως κῇ τὸ δυνατὸν ἡμῖν ἐποιμάναμεν, ἢ τὰ καθ' ἡμᾶς διεξήγαμεν. ὁ καλῶς μὲν ἴσως, ἰκανῶς δὲ κατὰ B ἡμετέραν δύναμιν. οἴδατε, τὰ μὲν δῆλα ἢ λέγω; ὅμως πολλὼς μὲν ἴσως ἢ ὑλυπήσαμεν, παρὰ πολλῶν δὲ ἢ ὑλυπήθημεν, συγγνώμονες ἀλλήλοις τὰς παρ' ἀλλήλων ἀποχθείας. τοιαῦτα γὰρ τὰ τῆς Ἐκκλησίας σπλάγχνα, ὡς ἢ βαρυομένων ἡμῶν, ὡς Πατέρων, ἡμᾶς ὡς τίνων ἀνέχεθαι, ἢ ἀποχθανομένων τινῶν, ἡμᾶς αὖθις ἀλογοῦντας τῆς ἀποχθείας, ὡς μᾶλλον γνῶσι περιπεσόντες τῆς ἀποχθανομένης. Νῦν ὖν καιρὸς ἀλλήλοις ἀφεῖναι τὰ ὀφειλόμενα. ἢ δὴ τὸ μὲν ἀπ' ἐμαυτῦ ἐκπληρῶ, ἢ συγχωρῶ πᾶσι, ἐ ὅπη τῇ Θεῷ βιλετὸν προθύμως ἀπέρχομαι. ὑμεῖς δὲ ἀλλὰ πᾶν σκεῶν τὸ ἢ Ἐκκλησίας ἢ ὅσα ἐν πέπλοις τιμίοις ἢ λευκάνοις Λογίων, ἐ βίβλοις, ἀπολθόντες ἢ καθ' ἓν ἰδόντες ἐ ἀναλαφόσαντες, παραδέξαθε, μή καί τις Ἰφρουλίας ἡμᾶς γραφῇ ἐ τὸ λοιπὸν χαίρετε ἐν Κυρίῳ τίκνα ἢ σώζεθε. ἡμῖν δὲ ὁ ἱποδύτης ἢ τὸ πυξίον, ἢ τρία τῇ νομισμάτων, ἃ δὴ ἢ τῇ Πατριαρχείῳ προσβαίνοντες εἰχομεν κατὰ Κανόνα τῇ Μοναχῶν, ἢ ταῦτα ἰδίως πόνος τοῖς ἐν μετιγγραφῇ ψαλτῆρος κτηθέντα; πάλιν λαβόντες ἐξίμεθ. Ταῦτα ἢ τοιαῦθ' ἕτερα πρὸς τὸν Κλῆρον εἰπὼν, ὥστ ἢ ἐν τῷ χρεὼν ἀπελθεῖν τινὰς ἐπὶ τῇ ἱῇ Ἁγίου παραλήψει; ὧν ἢ αὐτὸς ἦν, φραεὶς πρὸς τοὺς συμβόντας, ἀδελφοὶ, εἶπεν, ἰδοὺ ἑτοιμάδιω, ἢ ἡ παραχθήσομαι, κἂν ὅτι ἢ ἐπ' ἐμοὶ βόλοισθε. Τὸ ὖν ὑμέτερον, ὡς φατὲ, κατεφάχθη, πραττέτω ἢ τὸ λοιπὸν Βασιλεὺς, ἢ ὅπως ἐτέον ὑμῖν, ἐξ αὐτῆς αὐλελύπω ἡ μᾶλλον πεμπέτω ἐ τὸς ἀπάξοντας. ἡ ἲ γὰρ ἐξίσομεν τὸ παράπαν, κἂν ξίφος προσπεμάζοι, κἂν θάνατον. Ταῦτ' εἰπὼν ἀπέπεμπε μετ' εἰρήνης πάντας. αὐτὸς ἲ τοῖς ἴλοις ἐξαμιλλήσας ἐκάθητο, τὸ ἀπὸ τῆ Κραιπτῆς ἀναμένων πρόσαγμα.

CAPUT

CAPUT VIII.

Ut mittens Imperator eduxerit Patriarchali domo Patriarcham, & quæ tunc contigerint.

Νὺξ ἰὼ, περὶ που τὴ τελευτῶσα Πυανεψιῶνος, ὅτε ἡ πρὸς τὸ αἰθριώτερον καθίσταται ὁ ἀὴρ, νῶν ἀπὸ τῶ χειμῶνος ἀπαλλαγεὶς δυσχερῶν, τὸ πολὺ τῆς ὑετίδος ἀποβαλὼν. κατὰ δὴ πρώιην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἐκείνης, οἱ τῶ Βασιλέως πέμποντες, ἐφ' ᾧτιν τὸν καθιδρυθέντα καταγάγοιτο ἀπαγαγόντες ὅπου ἡ προσεπήχθησαν. Ὡς γοῦν αὐτίκα κατῆγτο, ἐπιβὰς τοῦ μεγίστου ναοῦ, εἶς πρὸς τὰς μεγίστας πύλας, ἀφωσίου τῇ Διανοίᾳ Χριστῷ τὰ δι' ἐκείνου, προσκυνῶν τε ἅμα καὶ προσπαττόμενος. ὡς δ' ἤμελλε διὰ τῆς κατ' Ἀνατολὰς πύλης ἐξέρχεσθαι, ἔνθ' ἦν κατάλαβὼν τὸ ἐν τῇ Βαρβάρᾳ Κελλύδριον τῶ Θαυματουργῶ Νικολάου, ὃ δὴ ἡ σωτείρα τῶνδε πρὸς τῶ Θαλάσσῃ, ἡ ὡς μετέχουσι τῇ Ὀξείᾳ ἱερᾶς ἔζετο· ἐκεῖ γὰρ προχείρως καταδικάζειν ἀκηλθῶν (ἐ τοῦτο κατ' οἰκτιρμὸν οἶμαι Θεοῦ, ὅτι καὶ τὸ ῥᾶιον ἑαυτοῦς ἐν τῇ Ὀξείᾳ πράττης ὑπὸν τὸν Μοναχὸν μεταμορφούμενος). Ὡς τοίνυν πρὸς τῇ ἐξόδῳ τῆς Ἐκκλησίας ἦν, αἰθρίας ἐς τότε οὔσης κατ' ὑρανὸν, ἐξαίφνης νέφος σκοτεινὸν ἐκλύρυ τὸ πᾶν, ἡ ῥαγδαῖος σωλὴν χαλάζῃ καταφέρων ὑετὸς, χρῦμά τε ἐξαίσιον ἀέρα πᾶν τὸν ἄρτι πυρακβαλοῦν ἐξέπαυε, ἡ κτύπος βροντῶν συνεχὴς, τὰ πᾶν ἀκουστὸν συνεπάραττον ὅπη. κἀκεῖνος ἐν τούτοις δεινοῖς τοῖς ἀπάγουσιν εἵλκετο, ἕως ἡ ἐς τὴν μονὴν κατωκίσθησαν· ἐκεῖσε γοῦν διαγαγόντος τὴν ἡμέραν, τῇ ἐπιγενομένῃ νυκτὶ, τῇ ἀλλάδι ἐσθίμβροι, πεζεύσαντες ἀπὸ τῆν Προικόννησον, τῇ ἐκεῖσε μονυδρίῳ τῇ ἄνω τῆς ἐγχωρίας λεγομένης Σύδας κείμβῳ ἐγκαπακλείσαντες, πάσσης ἡ ἁπτῦρας ἐκ τῶν βασιλικῶν, ὡς μὴ θύρᾳ τῶς βουλομένοις.

A NOx erat circiter extrema Maii menſis, cum in ſerenitatem exhilaratus aer ex hiberno rigore, & humoris per vernos tepores exuberantis parte magna reſoluta, liquido liberius exlo ridet: quando circa primam vigiliam adfuerunt quos Imperator miſerat ad condemnatam abducendum quo juſſi erant. Is cum abduceretur ſuperatis gradibus Templi maximi ſtans ad portam majorem, gratias egit venerabundus Chriſto Domino, adorans &, ut in digreſſu, vale dicens: mox cum exiturus eſſet per obverſam Orienti portam, ut ad ecclaiam in Barbara ſitam mirifici Nicolai ſe conferret, ea tunc domuncula mari admota, & ad Oxeenſis Monaſterii jus dominiumq; pertinens, ideo parata fuerat obiter B excipiendo Arſenio, quod ei Sedem exilii apud Oxeam, opportunitatem quamdam loci ſecutus Imperator decreverat. (Id quod equidem non ſine numine factum arbitror, dum animo reputo, ſacram Monachi veſtem ac profeſſionem primum ab Arſenio ſuſceptam apud Oxeam.) Cum, inquam, in eo eſſet ut Templo egrederetur, & ſudum paruinque Cælum eſſet, fœda repente nubes tetra cuncta caligine complevit, vehementſque ſi- Ed. R. Rom. mul imber mitta grandine decidit, fulguribus pag. 183. horrendis late aerem incendentibus. Per has ille ærumnas ab abducentibus trahebatur, quoad in illum, de qua dixi, domunculam pervenerunt: ubi cum diem poſterum tranſegiſſent, nocte inſecuta, navi Arſenium piſcatoriæ imponentes, deportatum ultra Proconneſum, incluſerunt manſiunculæ illic ſitæ ſupra locum, quem vulgo Incolæ *ſudam* C vocant, appoſitis Cuſtodibus e Satellitio Imperatoris, ne adiri exul a quibuſvis inviſere volentibus, poſſet.

CAPUT IX.

Ut Orientales Patriarchæ Alexandrinus & Antiochenus circa Patriarchæ depoſitionem affecti fuerint.

Ὅτε μὲν οὖν τὰ κατ' ἐκεῖνον διεπράττοντο, ἐπεὶ ἐ πᾶς Πατριάρχας ἐπ' ἐκείνῳ γνωμοδοτεῖν ἔδ' ἀναγκαῖον ἐνόμιζον, ἀξιουμένων ἐκείνων, ὁ μὲν Ἀντιοχείας Εὐθύμιος ἁρμηνέως ἡ πάλαι τῆς τῶν κατ' ἐκείνου ἀπεχθειῶν, ὡς μὴ παρ' ἐκείνου εἰς κοινωνίαν δεχόμενος, αἰτίαν φέρων, εἰ ἀληθὴ ἔδηλον ὤν· ὅμως δὴ φέρων ἐκ φήμης, ὡς συγκατανεύει κατά τι τῆς Ἀρμενίους, τότε δὴ καὶτοι ἐ προσαπεδέχετο, τό, ἐκ ποδῶν ἐκείνου γενέσθαι, ἡ συμφέρειν γνωμοδοτῶν. ὁ δ' Ἀλεξανδρείας Νικόλαος, πεσούσης συναινεῖν ἐδίκαιον, ὥστε ἡ καθάπαξ ἔδ' ἀπαφη-

D HOrum in hunc modum contra Patriarchaio Arſenium actorum magni referre, quinimo neceſſarium eſſe, qui egerant putabant, ut cæteri Patriarchæ adactores fierent, concordibus in ea ſuffragiis dandis. Cum igitur illi ut id annuerent rogarentur, Antiochenus quidem Euthymius facile aſſenſus eſt: erat enim haud obſcure jam olim Arſenio infenſus, quod ab ipſo in communionem non reciperetur. Cauſa ferebatur (haud equidem definerim an vera; ſed hanc tamen vulgus ſermone celebrabat) quod Antiochenus communicaſſet quadam in re cum Armeniis. quare idem occaſione ultionis cupide arrepta, ea auctorationem Adverſarii libenter amplexus eſt, & ſuæ illam ſententiæ auctoritate adjunctæ confirmavit. At Alexandrinus Ni-

colaus tantum abfuit a comprobando facto, ut semel ex causa illos qui Arsenium damnaverant a sua communione abscissos, numquam amplius admiserit, neque eorum quæ tali occasione decreverat mutare quidquam ad finem usque voluerit.

A φιλανθρώπων ἐχώρησε, καὶ ἔμεινε τοῖς πάλαι ἐν τάξει, μηδὲν μεταλλάξας τῇ ἐγνωσμένῃ.

CAPUT X.

Ut Arsenius in Patriarchæ dignitate adhuc constitutus restituere in integrum voluerit Episcopum Sardensem.

Edit. Rom. pag. 184.

EPiscoporum vero, præter priores illos Manuelem Thessalonicensem & Andronicum Sardensem, nullus alius Schisma faciebat. Andronicum deronsum in Monachum superius diximus. Hunc Arsenius, postquam restitutus Patriarchali Throno fuit, sciens sua causa expulsum, ut exilium lucrifaceret Monasticam vestem induisse, reponere in statum pristinum voluit, sed non valuit aliorum in id Antistitum elicere consensum. Res ita hunc transactus modum est. Egit secreto Andronicus cum Arsenio iterum Patriarcha, & ea eo intelexit per ipsum non stare quo minus continuo deposito Monachico centone Episcopales interim Insulas sumeret. Addi modo ad suam curaret Patrum quoque ac Synodi voluntatem. His Andronicus cognitis, expetiit negocium decrevit: & quadam die, qui congregati Antistites erant cum Patriarcha rei conscio, Episcopalem humeris mandyam, capiti cidarim imponit, & sic ad fores sedentis postulat admitti. Nunciatur Patribus quis, quo ornatu, quid peteret. displicuit plerisque ausum esse injussu Monachum Episcopatum resumere ornatum. Ergo hominem consensu rejecerunt. Et cum aliquis quamdam ejus Epistolam protulisset, cui se ipsum manu propria Archiepiscopum inscripserat, contigit Patriarchæ quoque ipsi juvandi ejus hebetati impetum, & modu erga eum refrigescere ardorem: ipsum vero perculsum infelici successu, ad quietem vitæ, quam frustra excutere tentaverat, constantius deinceps amplectendam, domitum repulsâ convertere animum. Sed hæc prius evenerant: tunc autem multi Monachi, & Laici e plebe, Abscindentes sese a communione eorum qui damnaverant Arsenium, seorsim convenerant, & vulgare carmen aversantium usum commerciumque prophanorum adhibendum sibi nunc ad excidendos a se reliquos sanxerunt: *Ne tractes*, dicentes, *ne tangas, ne omnino ad ullam consuetudinis partem admittas ullum eorum, qui vel Patriarchæ exauctorationem probaverint, vel probantibus communicaverint*. Cæterum Imperator intelligens non posse relinqui Ecclesiam sine Pastore, electionem Patriarchæ liberis Antistitum suffragiis permisit. Ipse altius reputans perniciem Schismatum, si ruere qui errare cœperint sinantur, concione omnis generis hominum vocata, e fenestra cubiculi elathrata ferro rectas transversis decussatim nectentibus virgis, invicemque in cratis formam implexis, hunc ferme in modum disserere orsus est.

pag. 185.

B Τῶν δ' Ἀρχιερέων, πλὴν τοῦ πρώτου ἐκείνου Μανουὴλ τοῦ Θεσσαλονίκης καὶ τοῦ Σάρδεων Ἀνδρονίκου, οὐδεὶς ἄλλος ἦν ὁ σχίζων. τὸν Ἀνδρόνικον ὡς καὶ πρὸ Μανουὴλ ἀποκαρῆναι, φθάσαντες εἴπομεν. ὃν ἐπὶ τῆς αὐτοῦ Πατριαρχίας Ἀρσένιος ὁ αὐτὸς, ὡς δι' ἐκεῖνον τὸ πρῶτον ἐξεμάσσατο σχῆμα τῶν Μοναχῶν ἐξεπίτηδες, ἵνδικλον ἀναδοῦσθαι ἀπεδίμβιον τοῦτο τὸ ῥάκη. ἀλλ' οὐκ ἐξηγέρτο οἱ, ὡς τῶν καὶ τὰς Ἱεραρχὰς συμπεῖσθαι. ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος νέον τῇ Πατριάρχῃ καὶ ἰδίαν κοινολογησάμενος, εὗρε, τί μέντοι θελήσει καὶ ἡ Συνόδος, κατανύσται, ἐξιλεῶν ἐπεῖδεν ἴσως πειρᾷ διδόναι τὸ πρᾶγμα. τῇ δὴ καὶ μίαν τῶν συνεδρίων ἡμέραν, συναγωγούσης καὶ τοῦ Πατριάρχου, μανδύαν τε Ἀρχιερατικὸν περιβάλλεται· καὶ ἐπὶ ἀσφαλὲς τοῦ ἱεροῦ ἐπιτίθεται Κίδαριν, καὶ καθεδεῖς ἔξω, καιρὸν ἐζήτει συνιζῆσαι τῇ Συνόδῳ τῷ Πατριάρχῃ συνεδρεύσῃ. ὡς δ' ἠγγέλθη τῇ Συνόδῳ τὰ περὶ τῶν περιμένοντος, καὶ ἀρχιερατικὰς ἐσταλθαι ἐμάνθανον, δεινὰ ἔπασχον, καὶ οὐ ἤθελον δέχεσθαι. ὡς δέ τις ἐκείνου καὶ υἱὸν ἐπιφράλιον ἐπιφαίη τοῦ κείνου, ἐκ ᾗ ἐπιγραφὴν ἑαυτὸν οἰκείως χορσὶν Ἀθανάσιον, αὐτίκα τῇ μὲν Πατριάρχῃ τοῦ βουλεύειν ὁρμὴ ἠμβλύθη, καὶ τὸ ὑπὲρ ἐκείνου θέρμὸν ἐψύχθη. συμβαίνει. τῇ δ' ἀνακοπέντι καθυρίσται τὰς πείρας, καὶ ἀπραγμόνως ἐντεῦθεν ζῆσαι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὁπότερον. πολλοὶ δὲ πολλοὶ τῆς τε Μοναχῶν καὶ τῆς λαϊκῆς μοίρας ἀποχωρίσαντες, καθ' αὑτοὺς συνελέγοντο. μὴ ἄλλῃ, μηδὲ δίγῃ τὸ παράπαν, λέγοντες, ὃς ἂν συναναστῇ τῷ καθαιρέσει Πατριάρχου, ἀ μὴν κοινωνεῖ τοῖς συναναστᾶσι. ἀλλ' ὁ Βασιλεὺς ἐπεὶ οὐ ἐᾷ τὴν Ἐκκλησίαν ἀποίμαντον φρονεῖν, τοῖς μὲν Ἀρχιερεῦσιν, ἐφῆκε ψηφίζεσθαι τὸν σφίσιν δοκοῦντα. αὐτὸς δὲ βαδύτι συνεῤῥῶν, καὶ ἀναστήσειν θέλων τὰ χίσματα, συνάξειν τε κοινὴν παραγγέλει, καὶ πάντων ἐκτυπῆ συλλεγέντων ἐκ τῆ παραθύρῳ τοῖς αὐτοῦ αἰθλικῆς, ἃ δὴ σιδηρᾶς, τὸν μὲν ὀρθίους, τὸν δ' ἐγκαρσίους πεπιπλεγμένον τοῖς κάμαξι, λόγων ἤρτητο περὶ αὐτῆς τοιῶνδε.

CAPUT XI.

Oratio Imperatoris de Schiſmate avulſis.

Ἐγὼ νομίζω, ὦ τῆς ἐμῆς Βασιλείας ὑπή- A κοοι, μηδένα τῶν ἁπάντων ὑμῶν ἐπὶ πλεῖον ἦκειν φρενοβλαβείας, ὥστε μὴ ἑαυτῷ δοκεῖν χρῆσθαι συμβούλῳ, ἀλλὰ τῇ πόλει. Εἰ δὲ τῷ ἑνὶ παρὰ τῶν ἄλλων βουλὴ συλλαμβάνουσα τὰ πλεῖστα πέφυκε τοῖς βουλευομένοις, ταύτῃ δὴ τῇ συμβουλῇ λέγεται οἷς ταὐτὰ συναγομένων ἅμα τῶν βουλῶν, ἀλλ' ἀναγκαῖον τοῦτο, ἐφ' ὅσοις ἐπ' ἀμφιβόλῳ κεῖται τὸ βουλεύμενον, ὡς ἀμφοτέρωθεν λογισμοὺς ἰσορρόπους κινεῖσθαι, κἂν ὁποίας τὰς ἄψεται. ἐφ' ὅσοις δὲ ὑπερέρρηκε τὸ τῆς δίκης, ὡς ἐντεῦθεν μὲν μετὰ τοῦ καλοῦ τὸ πάγιον ἀναφαίνεσθαι· ἐκεῖθεν δὲ δῆλον εἶναι τὸ βλάπτον, B εἰκαίων ἅπτεσθαι καὶ ἀλυσιτελῶν, λογισμῶν σωτηρίων ὑπερορᾶσθαι ἀλλοτρίαις χρῆσθαι, οἷς ἔνι μὲν ἀβουλία, ἔνι δ' ἀρχὴς φρὸς πάντοις, καὶ τὸ ξένον ἀείποτ' ἀσάλυπτον, ὡς πᾶσιν τὸ οἰκεῖον πειρώμενον πείθειν. δεῖ τοιγάρτοι ἡμᾶς τοῖς ἐφ' ἑαυτῶν λογισμοῖς πρωτίστως χρῆσθαι, καὶ ὅπου δοκιμάζειν τὰς ἐξωθεν. ὃς δὲ τῇ οἰκείων ὑπερορατῶν, ἑαυτὸν τοῖς ἔξωθεν λογιζομένοις παρέχει, ὡς εἴτε ἂν φέρειν ἐκείνοις προσίζων, ὁ τοῦτος ἐμολογῶν ἴσως, ὡς ἄρρων ἐστὶ τὸ καθ' αὑτὸν. ἄρρονες δὲ πάντως τὸ μὴ τ' ἀφ' ἑαυτῶν σωφρονεῖν, καὶ τὸ κἂν τις ἐκ τῆς ἔξωθεν λέγοι, μὴ ξυνιέναι οἰόμενοι τὸ πρῶτον τὸ καὶ τὸ χεῖρον· καὶ λοιπὸν ὠθεῖ τὸς δυραίας ἐκείνῳ συμβουλῆς ἅπιλος. Τὰ δὴ νῦν ξυμπεσόντα οἶδεν πάντας, καὶ ὧδέ ἐξ ἡμῶν τῆς γνωμένων κέκρυπται. ἐπὶ τούτῳ δὴ καὶ ὁμονοοῦντο ἡ ἐφ' ἑκάστῳ ὑμῶν ἐσπουδοῖ σωφροσύνη, ὅπου τῶν ἡμετέρων καλλίστους πράσις. Τοῦτο δὴ καὶ ἄλλοτε ξυνέβη· πλὴν τὸ ἐπὶ τοῖς αἰτίοις ἡμάρτητο, ἀμφισβητεῖν παρίζει τισί. τότε μὲν οὖν ἐθελήσω παραιτήσασθαι τὸ ἐπὶ τῆς Πατεραρχίας ὄντος, ἄλλος ἀντικαθίσαντος. νῦν δὲ καὶ ἐπὶ πᾶσι καθαιρεθέντος, ὡς εἶδατε, ἄλλον ἐγκατεῖναι τὸ οἰκεῖος δίδωσιν. ὁ γοῦν ἐν τῷ παρελθόντος ἐσφάλη, τῶν φρὸς τὸ μᾶλλον βέλτιστον φροισκοπεῖν. τότε τέτων τινὲς τῆς τῶν ἐχλοΐδους μοίρας καὶ ἀπαιδεύτων, οἷς ἡ παραχὴ τῆς Ἐκκλησίας ἀσμένοις, παροισδυόμενοι ταῖς τῆς ἀνθρώπων οἰκείαις, περισμὸν οὐχὶ ὀνειδιστὸν τὸ χρῖσμα. κἂν μεταβῇ ἐκείνους, εἰ μήτι τὸ βραχὺ τὸ καιροῦ, ἐκείνοις τε τῆς ἀταξίας, καὶ ἡμῖν τῆς ἐκκλησιάστως ἐμπεσόν ὠρυμμένοις ἴσα. τοιοῦτόν τε καὶ τὰ νῦν ὑπόπτευται γίνεσθαι. οὐ γὰρ ἀπόλωλεν ἡ ἀταξία, ὡς τινὰς ἐπιλημμένης αἰτίας, πάλιν ἀνασοβεῖν, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ χίζειν πειρᾶσθαι. τὸ γοῦν ἐκείνης ζητῶν φύσιν ἔχοντος ἄντικρυς ἐξ ἰδίσμοῦ συνιχοῦς τῆς γονίας

Tom I.

E*Quidem cuiſtimo, o meo Imperio ſubiecti, neminem omnium veſtrum eo ſtultitiæ proceſſiſſe ut non ſuo ipſius, ſed alterius ſolum, uti poſſit conſilio. Eiſ enim alterum ſententiam exquirere ac cum ſuo conferre deliberantes ſolent, unde græcum conſilio nomen vetum eſt, ut Συμβουλὴ diceretur, quaſi ſententiarum in unum collatio duorum: tamen id tantum locum habet in rebus, quarum in ambigua pendet judicium, paribus utriaque argumentis ajendi negandique incertum eligendi arbitrium librantibus. Ubi autem haud dubiis in lancem alteram momentis fot & æquum vergit: adeo ut hinc quidem manifeſte honeſtum & tutum appareat quod proponitur: illinc quod oſtenditur evidenter noxium cernatur: tum enimvero vanum inconſultumque ſit, quempiam innato intimoque naturæ ac menti proprio ſenſu abdicato, alienis uti conſiliis, quibus ineſt quidem imprudentia, ineſt & cupiditas, præterea que prurigo novitatis, & quædam maleſuada dulcedo inexpertorum, inquieto conjuncta cædit ſolitarum & quotidianarum rerum. Faciendum igitur vobis eſt, ut ante omnia veſtris ipſorum mentibus ac judiciis auſcultetis atamini: & ad horum examen voceris quæ vobis aliunde ſuggerantur. nam qui ſuis ipſius notionationibus rejectis, aliunde oblatis adverſit animum & haberet obnoxie, is ſane habendus pro ſotente ſe ſtultam & judicii expertem. ſtulti quippe ac judicio deſtituti omnino eſt, nihil ea ſe intelligere; ſed quidquid aliunde offertur cæca credulitate recipere, melius id ſit an pejus, nihil diſcernendo. Tali autem non video quid preſte ſuggeſtum ab alio conſilium. Quæ nuper contigerant ſcitis omnes: nihil eorum quemquam veſtrum latet. idcirco hoc concurriſtis, vocante ac jubente me. Quod factum modo eſt, contigerat & olias. Verum ſimilium eventuum diverſæ conſæ ambiguitatem objicere quibuſdam poſſent. Tunc quidem ei qui voluntarie dignitatem Patriarchalem abdicaverat, ſubrogatus eſt ſucceſſor; nunc cum ob crimina depoſiti, ut ſcitis, locum alteri tribuere oporteat, par & æquum eſt præcavere, ne quod priore illa ſimili occaſione perperam actum eſt, iterum hoc tempore attentetur. Tunc quidam e turbulenta genere indoctorum hominum, quos delectat Eccleſiæ tumultus, inſinuantes ſe domibus fructum inde ipſis optatum Schiſma retulerunt. Deſcriberem informaremque plenius quinnon illi fuerunt: niſi quam mihi præſertim brevitas, illac honore mentionis noſtræ, Nec labore de iis fuſe dicendi, licet ad id prompios inclinatoſque prohiberent. Iterandæ nunc fore quæ tunc acta ſint, p ona prudenſque ſuſpicio eſt. non enim perverſitas extincta eſt funditus. Facile, inquam, eſt, quæſdam arripientes occaſionem nocendi, cuminebare iterum, & Dei Eccleſiam ſcindere conari. Quid hoc genus hominum ſpectet, quid venenatæ & cupentiſti, ex uſu aſſiduo quaſi naturam habentes delitescendi in angulis, & ſanum opus clanculum abſtrandi, ſuperveniens ſi: diceve: illud non cunctabor facere, quod pure neceſſarium, increpare videlicet pro rei pernicie acriter ſolliditatem inconſultam illorum, qui abduci ſe ſinunt ſuſurrationibus illorum. Quid eſt enim cur quis hinc ſcandalizetur? an quod immutatum ioſi quidquam ſit de Chriſtiano quod tenebat dogmate? Verum nec haſtenus quidquam e ſacræ doctrinæ placitis motum eſt. ac ne quidquam in poſterum moveatur, & voto facimus, & operam pro virili dabimus. quid igitur? an quia retri aliquid*

Edit. Pariſ. pag. 186.

contigit eorum quibus inſueramus? At id quidem ne interdum accidat vitari nulla contentione poſſit, quare tamen ſit hoc de te queri. An denique quod Poſtorem vobis præpoſitum fortiſſ, eo deinde juſtis & neceſſariis ameto cauſis, deſperatis fieri poſſe ut alium unquam æque commodum nanciſcamini? Atqui ne dubitato, nanciſcemini etiam commodiorem, a quo indulgentius cureminl, ſub quo felicius vivatis. Nam ab iſto quidem ejecto cui uni tandem veſtrum omnium juvaris unquam & benefacto affici tonigat? quem etiam dolens indignanſque vecolo fructum noſtræ in vos pronæ ac paratæ in neceſſitatibus quæ incidcrant liberalitatis intervertiſſe. Pœnitet hoc, inquam, & me reprehendens reputo: quin idcirco vos huc convocavi. ut me ipſe accuſarem apud vos benignitatis varius ac parcius exercitæ. Simul tamen clare dicam ejus erroti cauſam: nec diſſimulabo amplius, impedimento fuiſſe Patriarchæ, ne qui en vobis egerene a noſtra liberalitate quo opus habebant conſequerentur. Etruim cum nec ille vemitaret ad Nos, prohibente odio quo a Nobis immanitet abhorret: nec Nos ad illum accedere poſſemus, quippe qui ſe remus hauq admiſſum ni, nulla reſtabat nobis via cognoſcendi legitimo & conſueto Patris communis indicio neceſſitates Pauperum, iiſque providendi. Quamquam (fatebor enim) neque ſi maxime indicaret ille regaretque, idoneus interveniret deprecatore Nobis ad miſericordiam flectendis, aut quidquam impetraret: non quod natura duri ſimus & a dando averſi; ſed quod in ſumma illa dignitate ingratiſſimum erga Nos ſe præbens, indignum ſe reddiderit, cui gra ificari tanti duteremus. Gratia quippe, ut ſæpe dici audivimus, gignit gratiam, nec poteſt amor natus adoleſcere, quin paribus aſſurgat incrementis alios poſt priorem gratus mutuus amor. Anteros, vocatus. Hæc me loquentem parum aberit quin fabulatorem opinemini. ceterum fabula ut in ſcopum veritatis recta collineans non raro utilis & laudabilis habetur. Non malt quidam Externorum dixit: Solitudini ſuitimam ſuperbiam eſſe. idcirco quod ſ perſonam nemo curat, nemo adie unde nec. ſſe ſit cum
Edit. Rom. pag. 187. ſermonem a conſuetudine hominum & ſolitariam vitam degere. quid autem in poſterum? ajo & confiemo vobis: mutationem in melius magnam experiemini perventuri ad vos benigni radii nobis innatæ benefi ueiæ, nulla jam Intercepti nube Patriarchalis offenſonit: quinimo grato Nobis in locum vetruſ & implacabilis hujus ſucceſſuro Paſtore, commoditates apud Nos veſtras decentibus illum perſonam efficacibus interceſſionibus procuramus, large in vos effundi ſentietis bona quæ deſideratis omnia generibus. Tantum ne quis veſtrum agi ſe in tranſverſum ſinat: nec ſua unius ſpectans commoda, ludat in rebus quæ ludum non admittunt; aut ea quæ perfici non poſſunt ſerio conetur. Nam ſing lorum perperam offendentium civium lapſus, univerſas tricis implent turbisque Civitates; natura rerum ita ferente, ut en uno peccante pœna in multos propagetur. Fugite igitur conventicula: averſamini ſebiſmata. Multi ſæcis indueti domos in veſtras ſe inſinuant, non ut vobis proſint, ſed ut ſibi eblandiantur, aut quoquomodo conflent ex vobis quæ cupiunt, quibus indigent. Inde Imperatorem quidem accuſabunt: tum nova veteribus miſcentes, haud bene habero rei Eccleſiæ ſubinferent: & propterea vidrilicet largiter erratum in vitis correctionis intundis, nullo inter Eccleſiaſticos idoneo reperto emendandis malis quibus Reſpublica poſſumlvet. ſe enim illis forſitan garrient, criminantes eos qui ſapienter cunctantium circumſpicientes omnia, & in occaſiones imminent opportune procurandæ publicæ ſalutis. Quid igitur agendum vobis eſt? quin e veſtra copia largiamini quibus vobebitur, nulla invidia eſt. factat in eo genere quiſque ut volet. abduci autem perſuaſionibus iſtarum, & cum errantibus vos puri-

A ἐπιλυγάζεσθαι, ἢ κρυφδὲν τὸ αὐτῶν πράττειν ἔργον, ἄλλως δέ γε ἢ πιεῖττὰν, τοῖς δ' ὑπαγομένοις ὡπως ἀβούλως πῖς ἐκείτων ἐαεισμοῖς φρονιμῶν τῇ χρείσων οὐ ναπαύσομεν. ἐκ τὶ γὰρ καὶ τις σκανδαλιθείη; ὅτι μεταλλάττεταί τι τῆς δόξης αὐτῇ; ἀλλ' ὑδὲν τῇ ἡμετέρων παραβίβασαι, μὴ δὲ τι ἢ παραβαθεὶη τὸ σωύολον· ἀλλ' ὅτι τοῦ σωνόδους ἐξίστραται; ἀλλ' οὐδὲν ἴχοι ἄντις εἰπεῖν κῶν πολλὰ κάμοι. ἀλλ' ὅτι ὑπὸ ποιμένα πλούτης ἑκείνω παρακινδύνου αἰτίαις ἱκαναῖς, ἄλλω ναπαράκειν οὐκ ἀμοιρήσετ; ἀλλὰ μὴν ἢ ἀμοιρήσετε, ἢ ἀρεττέρως ὑπ' ἐκείνῳ ἢξιον ποιμαινόμενοι. Τίνι δ' ἂν' ἐκείνου τῇ πάσων ἀ ἐξεγίνετο πράξεν, ἐ τὰ τῆς ἡμετέρας ἀμενέας ἴξειν; ἰῶ ποῦ ἀξιωλύτως ἢ πιεπίσοι. ἦστί; ἢ πάντως, εὐ ἰῶν ὡς πανῶν ὑμᾶς σωῦξα, σκεπῶν ὕπως ἂν αὐτὸς τὸ ἡμετέρῳ κράτος ναπγορείῃ; ἀλλὰ τὴν αἰτίαν λέγω, ἢ ὐκ ἐπιεύσπμαι, τῶ μὲ τε τυγχάνειν τῇ προσωπῶ πω ἐκ βασιλικῆς ἐδ'σεως ἐ ἰλίας χπζοιτα. ἔτε γὰρ ἐκείνῳ τὰ πρὸς ἡμᾶς ἄοδα, πολυόσης τῆς ἀπεχθείας, οὐδ' ἡμῖν μὰ παρ' ἐκείνῳ ἀξιωμένος τὰ τῆς ἀμενέας ἄυσα πρὸς τὸ χπζοιτα. ὕπου γε ἢ οἱ ἀξίᾳ, ὐκ ἂν ἐτύγχανε τῶν δεόντων, ἢ τί ἢ δεῖ ἐπιεμπτον; ὐχ ἡμῶν πρὸς τὸ δ' πράττειν ἀπεπφυκότων, ἀλλ' ἐκείνῳ μὰ εἰσεγομένης τῇ αξιώσεως τὸ δ'χαεῖ. Τίνοδαι ἢ χάριν χάεστ μεμαθήκαμεν, ἢ ὐκ ἰῶ αὐξάνειν τὸν ἵρωτα γενεθέντα, μὰ ἐπιγενεθέντος ἢ τῶ ἀντίρωτος. πάχα ἂν μυθελόγοι μὶ οἰκθεῖντ. ἀλλὰ τὸ ἅ μύθου ὡς ἀληθεία φρονῶν ἐπαινεῖν. ἔρ. σε ἢ καὶ τις τῶν ἴξω, ἐρημίας γείτονα τῇ αὐθάδειαν. τῇ ἢ αὐθάδει ἀδεὶς φρονίξει προσβαλλων, ἡμυτῦθεν ἐρημωθέντι τῇ ἄλλων, καθ' αὑτὸν αὐτὸν ἢξεν ξυμβαίνει. τί γῶν τὸ ωσιπεπα; εἰδύσετε πάντως, ἢ ἀμετείας ὑμῖν προσβαλώσας ἀκτῖνας, τῶ ποιμένος ωνοιῶπος τῆῶ ἡμετέραν γεώμῶν ὑπορκῖπις μετιτείας τρόπος. μόνον μὰ τις ἐνδῶ φρὸς τὸ χεῖρον, μηδ' τις τὸ καθ' αὑτὸν σεπῶν ἢ μόνον, ἐε ἐ παιεπῖς πωίζοπο, μὰ δ' ὐκ ἐπ' ἀνοσεῖς σωδαζόπο. τὰ ἢ καθίπαπον ὀλιθήματα ἐμπιπλᾶσι φραγμάτων πῖς πόλεις, ἢ ἐνὸς ἁμαρτάνοντος, πολλοὶ ἢ καπῶν ἀπεῶρν. φλεπ πίτων τῆς παρασκεᾶξ, ἢ πῖς χίσμασιν ἀπιχθάνεθε. πολλοὶ σαγκοφόρε τῆῖς οἰκίαις ὑμῶν παρεισδύσονται. ὐχ ὅπως ὑμῖν ἢ γένπται προθυμήσοι, ἀλ' ὅπως ἂν αὐτῖς παρ' ὑμῶν ποεληθεὶη τὰ κῇ χρείαν σποποῶπς. ἔπα καπηγορήσουσι μὲν Βασιλέως, καινὰ δὲ πῖς παλαιοῖς μίξαντες, μὰ καλῶς ἔχειν τὰ τῆς Ἐκλησίας ἱποίσαι, ἢ διὰ τῦτο ἢ αὐτὸς πάχα πλανᾶθαι τῶν διορθωσιν. ὕπω γὰρ ἐκεῖνοι ἴσως ἂν ἢ λέξειεν διαβάλλοντες, ἀκαιραδοκῶπας. τί γοῶ ποιπῖον ὑμῖν ἐει; τὸ μὲν μεταδιδόναι ἢ πῖς ἄλλοις ἱῇ ἴτπαι, ἡ φθόνος. πρατπῖω τῆς ὡς βούλεται τῶν. τὸ

B

C

D

E

F

δὲ τῆς λόγοις αὐτῶν καθυπάγωδας, ἢ σωὶ ἐκείνοις πλανᾶδαι, ὃ μοι δοκεῖ, οὐ ἐμοὶ ἀ-
ρεστὸν, ἀϑ' ὑμῖν ἀσφαλὲς. διὸ προφθάσαι τῆς τιμωρίας ἡ ἀπειλὴ, μέ πως ἐπὶ τῇ ἔργων γεγονώς τις, παϑὼν εἴσεται. ἀνάγκη γὰρ τῆς ὀλίγοις συμβῆναι τῆς πολλῆς. ἢ τίνι-
σιν, τίς ἄπο τυράζων, ὡς μὴ ζητῶν ςᾶσαι γλῶ ῥώμης; Ἐγὼ μὲν ὧν βέλτιόμαι ἢ ἀνδρὶ ἢ γυναικὶ, ἢ πρεσβύτῃ, ἢ νέῳ ἀςεῖῳ τι αὖ, ἢ ἀγροίκῳ, δοκιμάζειν πρῶτον τῆς πλη-
σιάζοντας, ἐ ἄπω χρᾶσθαι. τὸ γὰρ νοσοῦν ἐκ τῇ ὑγιαινόντων ἔχει τῆς βοηθείας. εἰ δ' αὖ-
τὸ τῆς γνώμης νοσοῖεν, τί ἂν τῆς ἄλλως παρέχοιεν ἀγαθόν; ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκείνων ὁ πα-
τὴρ ἴσως δείξει· ὑμῖν δὲ γλῶ ἐκείνων κακίαν ἀ-
πομορυγνύμενος, ἢ τῶ ὀρθοῦ ἐκκλίνειν, ὃ συ-
νοίσει. χρὴ ἐκεῖνοι διαδιδράσκοιεν, ὑμῖν τὸ ἔγκλημα περιςέντας. μίγα μὲν ἐρᾶν εἰδὼ, ὅ-
μως δὲ ἢ ὑμῖν δικαιῶ, ὅτι τῶ τὸ χίσματος ἔγ-
κλημα ἐν ἴσῳ ἢ ἀπιςίας νεθήσεται. καὶ ὁ ἐγκαλεθεὶς ἐπὶ τούτῳ, κολάσεις ὑφίξει καθοσι-
ώσιας. ὑμεῖς γὰρ οὐδαπῇ ὅπως ἔξετε πρὸς τὰ παρόντα, ὡς ἢ τῶ ἡσυχάζειν ἐπ' ἀγαθοῖς ἐσόμε-
νοι, ἃ τῶ πικρῶς ζητεῖν μαλὶν ὅλως ὑμῖν προσήκοντα τιμωρηθησόμενοι. Ὁ μὲν ὧν Βασιλεὺς
τοῦτος τε ἢ ἄλλως πολλοὺς τοὺς προσκαφωνήσαντας δοὺς τῇ λαῷ, ἀπολύει ἐπ' οἴκων περᾶδαι τῇ ἰδίων ἕκαστον.

ter errare, nec præsertim equidem nec patiar; non enim est tolerabile; ac ne vobis quidem expedit. Propterea præcedit ecce ultionem comminatio, ne quis sero sapiat, ubi deprehensus quæ meruit patietur. Cum enim necessario in tolerata prævitate paucorum multi perturbantur, quis tam dormitans custodiendæ Reipublicæ Præpositus, non rationes ineat, & conatum adhibeat, quo si possit, sistat impetum ruentis in præceps multitudinis incautæ? Ego igitur disertè denuncians præcipio, viro cuivis & mulieri, seni juxta juvenique, urbane pariter & rustice ut exploret prius quales sint qui ad se accedunt, tum si bonos reperierit, utatur. Nam ager in sanis juvetur. Si autem animo laborantem mente corrupti adierint, quid ex iis expectare boni queat? sed iforum quidem nequitiam dies forsitan deteget. Vobis autem ve-
rum malitiam imitantibus, & a recte declinantibus, vere ac clare prædico, non abibit stulta facilitas impune. ac illi forte pœnam fugi lucrifacient: vos deprehendemini: hærebit in vobis lucndum crimen. Magnum scio esse quod edico comminans: sed tamen tale quod vobis attente considerantibus æquum consilio visum iri Schismatis crimen pari cum Apostasiæ pœna mulctandum. Et qui convictus ejus fuerit debitus sacrilegæ defectioni supplicia persolvet. Vos ergo, circumspecte rerum præsentium statu, quid vestrum unicuique conducat, deliberate. videte, inquam, aut non sit melius, quiete viven-
do bonis fini; quam intricando se rebus ad vos nihil attinentibus, in pœnas incidere gravissimas. Hæc Imperator & ejusmodi alia locutus, conticuit, locum dans acclamationibus Populi solitis, concioneque soluta remisit domum unumquemque.

Edit. Rom. pag. 138.

CAPUT XII.

Ut suffragus electus sit in Patriarcham, Adrianopoleos Episcopus Germanus, & qualis hic fuerit.

Οἱ Ἀρχιερεῖς δὲ τὸ ἐκδόσιμον λαβόντες ψε-
φίζεδαι τὸν δικαιότατα σφίσι, ἐπὶ τῇ μεγίςῃ προσασίᾳ τῶν ἐκκλησιῶν, ἐν ταυ-
τῇ συνίασι πάντες κατὰ τὸ ἱερὸν ἐπὶ μέγα τῇ Βλαχερνῶν τέμενος, ἢ ἄλλοι ἄλλου προβαλλομένου, τέλος ἐφ' ἑνὶ πάντες συμ-
φωνοῦσι, τῇ Ἀδριανουπόλεως Γερμανῷ, ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ τὸν τρόπον, ἢ ἱεραῖς δι-
εξαγωγαῖς ἐρίποντι. ἔτι δὲ ἐ τῶ ἐν Βασι-
λείοις ἐν παλαιῷ πλυνῶνι ἐχθέσεως. ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ ταῖς ἀληθείαις φιλόκαλος μὲν ἢ φιλο-
λόγος ἐς ἄκρον, καλὸν δ' ἅπαν εἰδὼς ὃ ἂν ἢ εἰς τὰ πράγματα χρησιμεύοι, μᾶ μόνον εἰς ἀρετὴν ἐ φρονιμίσεις πολλάκις τῇ ἐπαίνων ἐ-
τίθει, τὸν μετ' ἐντρεχείας, ἢ τὸ εἰς ψυχὴν ἀσφαλὲς ἔχοντα, τῶ ἄλλως ἀρετῇ συζώντος γυμνῇ, εἰ καὶ βίον ἢ μὲ ἐν' ἐρημίας διάγοι. ὅθεν λόγιος μὲν ὢν ἦν, λογίους δὲ μετ' αἰδοῦς ἢ τὰ φρίποντες προσῃρεῖτο, ἢ λόγῳ ἀκόντων ἠγάπα, ἢ φίλος ἦν εἰς τὰ μάλιςα τῇ πεύτων, ὡς ἢ αὐτὸς τῶ καλοῦ μιμητὴς ὡς ἄριςα, ἀριτῶς δὲ μετ' ἦν τῇ ἀν-
δρὶ, οὐχ ἦν ἂν οἱ παρόντες αἰ τοῖσι, ἢ μᾶλ-
λον οἱ παρ' ἑαυτῶν πρόχειρον δοκοῦντες ἔ ἄλλων, βρώμασι ἢ πόσει φιλοσεμνοῦντες, ἢ ἡμέρας

CAT Episcopi facultate accepta eligendi liberis suffragiis quem omnium aptissimum judicarent ad supremam Ecclesiæ Præfecturam, coeunt omnes in sacrum ac magnam Templum Blachernarum, & postquam alius alium proposuisset, ad extremum universi convenerunt in Germano Adrianopoleos Episcopo, Viro liberæ indolis, & sacris functionibus decore peragendis idoneo, ad hæc gratioso plurimum jam olim apud Imperatorem. Erat enim revera homo elegans & eruditus ut qui maxime: ac cum in nullo non exercitatus laudabilium genere artium, tum illas ex iis quæ non ad solam virtutem, sed ad res bene ac cum successu gerendas essent utiles, præferre plerumque judicio ac commendatione cæteris solitus. Et ex hominibus eum qui cum dexteritate agendi versandique in rebus, salutis animæ rationes in tuto haberet, illo existimare potiorem qui se totum nudæ ac meræ virtuti dederet: si el non in solitudine, sed in societate ac usu hominum vivendum esset. Unde cum non esset ipse quidem eloquens, difertos tamen scita & reverenti consuetudine demerebatur, benevolus auditor perorantium, amorisque in id hominum genus eximii professor: quibus rebus assequebatur, ut doctrinæ ac sapientiæ, quam in aliis amabat, vel plurimum in se habere videretur. Virtus vero quam in vita exprimebat, non erat illa quidem, qualem hodierni laudarent tetrici, aut potius qui arcano conscientiæ fastu præstare se reliquis existimant, magnopere sibi placentes in morosa quadam ciborum ac potionum delectu, suis unicuique, voluntaria

religione, ultra præscriptum communiter ordinem diebus assignandis, affectantes itinera conficere pedibus; quos etiam semper illotos ostentare amant, humi cubantes, una tunica contenti: cæterum misericordiam hisce caritatemque posthabentes, prætereaque benignitatem, & humanum condolendi merentibus officium: denique, ut uno verbo cuncta complectar, discretionem: asperi quidam, & supercilioſi cenſores, nullum carpendi ac vellicandi cuncta obvia modum finemve facientes: ſui mirantes, ſe unos rectam vitæ ſequi ſectam, unos ſapere, penes unos vim decuſſamque laudis ac religionis reſidere omnis, in cunctis quæ agunt ſe opinari præferentes. Non talis, inquam, hujus viri virtus erat, ſed longe diverſi generis, accommodata omnino ad humanam captum, quali eum inſigniri fas ſit qui verum hominem vera humanitate ſeſe præſtet: prout præſertim eum decet qui conſtitutus in Præfectura ſit, a quo non exigitur, ut perturbationum fundibus expers ſit, ſed ut eas mediocritate quadam temperatas habeat in poteſtate; a quo vitæ genere ſi diſcretionem tollas, omnia ex uno perdidiſti. Hujuſmodi etgo ornatus virtute, quam civilem quidam vocant, uti & vitæ ſecundum eam ductæ civilis appellationem tribuunt, medias cuſpiam inter contemplativam & voluptariam, ille ſupra memoratus Oreſtiadis Epiſcopus, prælatus alias etiam commendatione vitæ quondam aſceticæ ſumma laude diu exercitæ in Monaſterio Nigri Montis ad Orientem ſiti, ut reliquis orabatur ut Præfecturam Eccleſiaſticam Conſtantinopolitanæ Urbis capeſſeret; cum quibus & Imperator electionem comprobans, magnopere incumbebat ad idem ab eo impetrandum, quotidie adiens, & omni perſuaſionum & obſecrationum impetu adurgens, ne reſpueret vocationem.

Edit. Rom. pag. 589.

πίνων ἑαύτῳ πραπίδας ἢ παρὰ τὰ εἰωθότα φρονήματος, πλέον τι ἢ βάδην αἰρούμενοι διέρχεσθαι τὰς ὁδούς, ἀνυπόδητοί τε καὶ χαμαιτυπαί, & μονοχίτωνες. ἐν δευτέρῳ δὲ τόπῳ τὸν οἶκτον & τὴν ἀγάπην τιθέμενοι· ὅτι δὲ & τὴν φιλανθρωπίαν & τὴν συμπάθειαν, & τὸ ὅλον εἰπεῖν τὴν ἡμέρωσιν, σκληροί τινες ὄντες ἢ πρὸς ἄλλους μωμητικοί, ἢ μεμψίμοιροι, ὡς ἑαυτοῖς φρόνιμοι καὶ μόνοις τὴν ἀρετὴν πεκτημένοις αἱρούμενοι, ἀλλ' ὅτι ἑαυτοῖς ἢ πράττουσι. ἀλλ' ἀρετὴς τῆς κατ' ἄνθρωπον ὄντως, καθ' ἣν ἂν τὸ ἀληθινὸς χαρακτηρίζοιτο ἄνθρωπος, καὶ μᾶλλον ὁ ἐπ' ἐξουσίας, ᾧ δὴ καὶ τὸ μετριοπαθὲς καὶ ἀπαθοῦς μᾶλλον ἐφέλκεται. ἢ δὲ βίου εἰ ἐξαρεῖς τὴν διάκρισιν, τὸ πᾶν ἀπώλεσας ἐξ ἑνός. Τοιαύτῃ πίνων κοσμούμενος ἀρετῇ, ἣν δὴ καὶ πολιτικὴν τινες λέγουσι, καὶ τὸν κατ' αὐτὴν βίον πολιτικὸν, μέσον ὅπως θεωρητικοῦ τε καὶ ἀπολαυστικοῦ, ὁ δηλωθεὶς τῆς Ορεστιάδος Αρχιερεὺς προκεχειρισμένος ἦν ἄλλων, καὶ ὃν ἐλίγου πᾶν ἦν κατ' Ανατολὴν ὁρᾶν ἦν μέλλων, καὶ ἐν ᾗ κατ' ἐκείνῳ μονῇ ἐγχρονίσας, ἀσκήσας τὸ πάλαι τὰ μέγιστα, παρὰ τῆς λειπόν ἐξιὼν τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως προκαθέζεσθαι. σπουδὴ οἷς καὶ ὁ Βασιλεὺς τὴν ὑψηλὴν ἀποδεξάμενος, κατωτέρω βάλει τὸν ἄνδρα, καὶ ἐν ἡμέραις προσιὼν ὅλαις ὁρμῆς παγίστατο & ἥξειν, μὴ ἀποκίνψασθαι τὰ τῆς κλήσεως.

CAPUT XIII.

Ut evectus Germanus in Patriarchalem Sedem ſuerit, & prima eius acta.

His ille precibus moveri ſe tandem paſſus, menſe Junio in feſto Sancti Spiritus concordibus ſuffragiis decreto communi perlato, Patriarcha declaratus eſt; & ſacro cum illis celebrato, ſacræ impoſitus Sedi præſidere cunctis cœpit. Simul autem Thronum attigit, opus omni actione ſuperius ratus afficere meritis honorum præmiis virtute aut doctrina præcellentes aliis, qui tales eſſent partim dignitatibus, partim donativis & largitionibus omnis generis liberaliſſime ornare ac cumulare orſus eſt. Erat enim auri contemptor ut qui maxime, ne crumenam quidem habere dignatus: ſed quidquid undecumque offerretur ſupra lectum a portantibus deponi jubens, quo ibi expoſitum in promptu eſſet ad ulius beneficentiæ erogandum eius mandato quocumque rationes egentium poſcerent. Tali autem huic viro abundantia ſimplicitatis ſolutiorisque in vita licentiæ accuſationem comparavit: pudor vero erga Imperatorem, & in agendo cum eo cura vitandæ offenſionis adhibita, labem ipſi apud multos adulationis & mendacii aſperſit. Cum enim is ſinceræ ab omni fuco indoli obſequens, candida ac ſecura ſuſpicionum libertate quoslibet promiſcue obvios affari excipereque conſueſſet; eumque ſuis Domeſticis liberiorem iſtiuſmodi pariter cum quibuſvis converſationem permitteret, uſus ille utrorumque ſecurior apud ſuſpicioſum Vulgus in abuſum occultorum opinionem incurrit. Tractatio autem obſequioſa & verecunda cum

Καὶ δὴ παρακληθεὶς, εἶξε. καὶ μηνὸς Μαΐου πεντηκοστῆς, ἐν τῇ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἑορτῇ ὑπὸ τόμῳ κοινῷ γενόμενος, Πατριάρχης ἀπεκηρύχθη, καὶ σφίσιν ἅμα συλλειτουργήσας, τῇ ἱερᾷ ἱδρύσει Θρόνῳ, καὶ τῶν ἄλλων προέστατο. ἅμα δὲ τῷ προσβῆναι τῷ Θρόνῳ, ἔργον ἑαυτῷ ἀσχολίας πάσης ὑπέρτερον, τιμᾶν τε τοῖς προσήκουσι τὰς ἀρετῇ δοκούσας, ἢ καὶ λόγῳ, προσχὼν τοῖς ἄλλοις, τοὺς μὲν ἀξιώμασι, τοὺς δὲ φιλοτιμίαις ἀφθόνοις καὶ δώροις πανοίοις. ἐφ' ᾧ καὶ περιφρονητὴς χρυσίου τὰ μάλιστα, ὡς μὴ ἂν ἀσατῆσθαι βαλάντιον, ἀλλὰ τὸ προσαγόμενον ἔκποθεν, ἐπὶ τῆς στιβάδος ἑαυτῷ κελεύων τιθέσθαι, ὡς ἔνιμον εἶναι ταῖς χρείαις τῆς δαπάνης ὅπου ἂν ἐκείνος κελεύσειε τοιοῦτον δ' ὄντι ἑαυτῷ, τὸ τῆς μὲν ἀπλήστου πλεονεξίας πάθημα, ἧς κακηγορίαν ἀδιαφορότητος περείσατο. τὸ δὲ τῆς εἰς Βασιλέα αἰδοῦς τε καὶ εὐλαβείστατος, εἰς ἔγκλημα κολακείας & ψεύδους πρός τινας πολλοὺς ἄντικρυς τῇ ἁπλῇ τοῦ τρόπου καὶ ἀκαπρίᾳ καὶ ἀληθείᾳ πρὸς τὸ τοῖς παροῦσι χρήσασθαι μὲν, καὶ αὐτὸν κρῖναι ἦ, καὶ τοῖς ἰδίοις χρῆσθαι, & ἦ καταχρῆσθαι προ-

στελόμενοι δῶρα. τὸ δὲ παθήματος τὸν Κρατύνιον, ἐξ μᾶλλον ὑπ' ἀνοίας, ὅτε μὲν ἀνόνητος προσαναφέρων ἐξέτι. ὁ δὲ Κρατῶν οὐ ῥᾳδίως καπήλευε, κρίτιθθαι παρὰ τὸ δοκοῦν φιλονόμως τὴν διομίλησιν τὸν ἐλπισμὸν, ὡς μὴ ἀπογνοὺς δυσπαμφθεὶς ἐλπίζων ἴσως αὐτὸν ἐσόμενον, ἀφ' λέγων πολλάκις ἀπ' ἰῶνος, τῶν τῶ φιλόδους ὑποψίαν προσαπόμβως, παυσάμενον. τὰ δὲ ἀγκλήματα πάντα παθάπαξ ταῖς τῷ πολλῶν ψυχαῖς ἐνεζήσαντα, ἐξῆπτο τὸ ἀπὸ τῷ πολλῶν μέσως. ὅτι τὸ ἀντίζηλος ὢν τῷ Πατριάρχῃ τῶν ἑαυτοῦ κατοχὼν Ελληνίας, ἐξ ὅτι ἀπὸ θρόνου τῆς θυγατρὸς τῷ θρόνῳ τῆς μητρὸς (ὅπω γὰρ τὰς Ἐκκλησίας ἐκάλουν) ἀνάδην ὥπω ἐξ αὐθαδῶς ἐσπεδήσατο, ὅθεν ἐξ δυσὶν ἐνεχομένου ἐγκλήμασιν, οὐκ ἰῶ ἄρις ἀγαθὸν ἐλάλει περὶ ἑαυτῷ· τῷ μὲν προκειμένου τῷ Πατριάρχῃ, τῷ δὲ ἐξ ἐπομένους τοῖς γεγραμμένοις ἐκείνων. ὅσαι δὲ ἐξ τῷ πιστῶν ἐξ εἰς κακηγορίας ἐκάλουν, οἳ ἐξ προσωπεδίζοντες, Μαρμυτζὰν προσωνόμαζον, προσάπαντες ὀνόματα πρόσαντα, οἷς αἰτίας τῆς· ὅτι ἑαυτὸς τὸ γένος τὸ σωμόγχυς· Λαζὸς ἰῶ, τὸ δ' ἀνάπαλιν ἐξ Γαβρᾶς. πῶς τὸν τρόπον μεμφόμενοι τὸν ἑαυτοῦ δῆθεν, τοῦτο μὲν, ὡς ἀπιζήσαντα ἐξ θρασὺν μὲ εἰδότες ὡς ἐ μᾶλλον, ἐπαίνεσι τιμῆς· τὸν δὲ ἐξ ὡς ἐπὶ κολακείᾳ ἐξαβαλόμενον τῷ πρὸς Βασιλέα, προσωμολόγουν τὸ γένος, ὡς ἐκεῖθεν ὢν, ἀπόθεσ ἐ τὸ Περσικὸν εἶναι διωμολόγουν. ὅμως γέρων ὢν ἐξ παίδευσιν ἀρχαίαν ἔχων Ἐκκλησιαστικὴν Γερμανὸς οὗ μακαρίτη, πολλὰ τῷ τοῦζους τῆς Ἐκκλησίας καθέζα πρὸς τὸ ἀρχαιότροπον παρρησίαν ἐξ χάρῳ, ἐξ ἀμελείας.

Principe, ex qua ille fiduciam ſumebat ſuſpendendi effectum ſupplicationum Patriarchæ, id agens; ſito ambitioſo artificio differendæ gratiæ, cujus ſpem non auferebat, ut eum quam diutiſſime ſibi ſupplicem & ſic obnoxium teneret: in cauſa erat ut cum quæ Patriarcha impetraturum ſe receperat, ad diem non proveniret, qui ſtuſtra expectarant, verba ſibi ab eo data quererentur: ſi vero noſſent aditum ab eo revera Principem: frigide id ac timide nimium ab eo, videlicet aſſentanta, actum rati, auctoritatem & robur dignitati Patriarchæ conſentaneum in eo deſiderarant; ac propterea talt loco minus idoneum ducerent. Hæc ſiuſtra de Germano judicia multorum ſemel animis infixa, ſubjectis invidia tacibus exardeſcebant in offuſionem publicam; multis jam illum intuentibus ut intruſum pro vero Patriarcha, ereptam injuſte innoxio Eccleſiam tenentem, & e throno Filiæ in thronum Matris, (ſic enim Eccleſias vocabant) impudenter ac temere inſilire auſum. quibus ſenſim gliſcentibus ſenſibus, eveoit tandem adeo, illum maculoſum apparere duplicis ſtitius labe eximiis, ut non aſſet qui de eo boni quidquam jam loqui ſuſtineret; conſpirantibus in unum odiis ambarum Factionum, tam ejus videlicet quæ Arſenio favebat, quam alterius quæ ſuas privatas ſecuta rationes a Germano abhorrebat. Nec deerant maleferiati blaterones in maledicentiam facilas, qui per ſcomma eum *Marmuzam* nominarent, vocabulum ipſi perſicum aptantes, quod genus ſuum proximum a Lazis, remotius a Gabra Urbe Perſidis duceret. Simul eadem dicti contumelia lacerantes ejus mores, quaſi homiois inconſiderati, & barbare audacis, qui cæca ſui provectus ignorantia inconceſſum oon dubitaſſet ſacri honoris faſtigium invadere: non ſine admixta amara irriſione adulationois ajus erga Imperatorem infamia late mananta diſſipatæ, velut innuentes familiare id illi, & domo allatum ineſſe vitium, utpote homini qui ſuos Majores ex ea Urbe oriundos fateretur, quam omnes ſciront aſſe Perſicam. Tamen is qui ad multam ætatem veteris Eccleſiaſticæ eruditionis plurimum adjonxiſſet exemplo & auctoritate Germani alterius ſibi cognominis Patriarchæ, qui Patrum memoria laudabiliter eamdem Eccleſiam rexiſſet, multa ex ejus tempore in deterius per incoriam prolapſa, ad veterem exactamque revocare diſciplinam caſtigando eſt aggreſſus; eo focceſſu, ut non pauca in melius reſtitueret.

Edit. Rom. pag. 190.

CAPUT XIV.

Ut Holobolum Patriarcha Germanus translatum in Dei Eccleſiam Officio Rhetoris honoraverit, & Magiſtrum conſtituerit.

Τὸ δὲ μεῖζον, ὅτι ἐξ φιλολόγος ὢν τὰ μάλιστα, τῷ Ολοβόλῳ ἀφιστᾶτο ὅτι ἐξ πλάτει λέγων ἐξ προσιππάσει, ὡς ἀποκρῶν κατὰ τὸ παιρικὸς ἀγώμβως· τοῦτο μὲν εἰς ἐ ἑαυτοῦ παραμυθίαν, παιδόντος ὡς πεπόνθει, τοῦτο δὲ ἐξ ἐκ τῷ Ἐκκλησιαστικῶν ἀγωγὴν εἰς παίδευσιν λογικὴν, τὸ ἐκεῖθεν ἐκ τῆς πᾶ Προόδου μοῦσις εἰσελθεῖν, ἐξ προσκαλεῖται τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἔργον πάσης ἀχολίας ἐπέκεινα τίθεται, τὸ ὑπὲρ τοῦτο προσβιῶσαι τῷ Βασιλεῖ, ἐξ τὸ τῆς αγιοβάσεως ἐπαγαγὸν ἀφεβαλέσθαι. Ὡς ἄδη μὲν ὁ Λιμοκαλίτης ἐξ μέγας Δεξιθέτης Γεώργιος ἐξ ἱκανὸς ἐκ προσαξεως σῆς, Βασιλεῦ, ἐσιδρύσας παραδίδας τὰ μαθήματα, ἄδη ἐξ ἀπεικαμένοι,

IN his palmare fuit quod ſuo ingenti, de quo dixi, & cognoſcendarum & promovendarum doctrinarum obſequens ſtudio, complexus aſt favore ac patrocinio Holobolam ingenii præſtantis hominem & litterarum plenum: de quo cum judicaret, idoneum ac ſufficiens, ſi præficeretur ſtudiis, inſtrumentum eum fore provehendæ ad celebritatem Litteraturæ, ac reponendæ in florem priſtinum, ſua ſane illum opinio non fefellit. Quamquam ad hunc ornandum non ſola utilitatis publicæ ratione motus eſt; ſed miſericordia præterea infeſti caſus, quo ille infeliciter afflictus fuerat; curaque debita conſolandi ejus in tam acerba calamitate. Molendum ergo ſibi putavit, ut cum bona gratia Imperatoris, illum e Monaſterio Præcurſoris eductum Eccleſiæ applicaret, ibique Scholæ Eccleſiaſticæ præficeret, eruditendos ipſi committens Juvenes Clericos: idque *pag. 191.*

negotium cunctis prævertendum ratus, conſeſſim adiit Imperatorem, cum eoque, nihil non adhibens quod valere ad impetrandum arbitraretur poſſe, hunc ferme in modum egit: *Acropolita & Magnus Logotheta Georgius tuo dudum, Auguſte, juſſu verſatus in tradendis diſciplinis, poſtquam multis jam annis inſudarit ei operæ ſe his demum viribus fatiſſit, & ut ei vacare illi facile non ſit. Id cum univerſim Juventutis curatio me ſuggerere, tenue curare dignum eſt, tum præſertim mihi convenit Eccleſiaſticis in eo genere adoleſcentibus proſpicere, quos ita educare ut quam aptiſſimi evadant ad omnes functiones Ordinis noſtri, quantum pio æqui li veris & exquiſita doctrina ſtudii gent, ad noſtram in primis providentiam pertinet. Annue igitur quæſumus nobis, & univerſæ Eccleſiæ nomine petentibus, veniam gratiamque erga Bolobolum tuam: permitte, ut tranſferam illum accipiamque in Collegium Cleri noſtri: & cui debito honore Magiſtrum præficiam noſtræ Juventuti, diſciplinis liberalibus in ludo litterario operam daturo.* Hæc locuto Patriarchæ conceſſit ſtatim prolixe, quod volebat Imperator. Erat enim & ipſe proprio genio noſi parum inclinatus, ad revocandum in omni gloriæ parte antiquum ſplendorem Urbis; quam ad rem duo Cleri corpora conſtituerat, unum cœnobium in celebri Apoſtolorum Templo, alterum in Templo Blachernarum: Cantoreſque annuis ſtipendiis utrique addiderat, ea Sacerdotibus Urbis. Præterea apud Sacram Ædem Magni *Edit. Rom. pag. 192.* Pauli in antiquis Orphanotrophiis Grammaticæ Scholam inſtituerat, & penſionibus annuis, tum Magiſtri, tum Puerorum ſuſtentationi providerat; ideoque rem curabat, ut non dedignaretur inviſere per ſe interdum ludum illum; & coram probando cognoſcere quantum Auditorum quiſque proficeret: datis etiam, ubi res poſceret, præmiis ingenio ac profectui merentium; necnon & more patrio feriis Pueris indulgens. Tunc igitur inflexus Patriarchæ precibus, remiſit ſubito pœnam olim damnato, & ut Monaſterio educaretur præcepit. Porro hunc Patriarcha paterno ſinu exceptum quamplurimis potuit amoris ſignificat onibus doniſque recreavit, Rhetoremque diplomate rite ſigillato declaravit; ac ludum omnibus aperuit, ubi ab hoc Præceptore diſciplinæ traderentur.

Α ἡ χρεία ἴσχ ἄλλως ἀνάγκαν, ἡ τῇ ἄλλων ὡς ἧττον τὰς τῆς Ἐκκλησίας, παρ' ἧττον ἐ ἀναγκαῖ προβαίνειν τούτῳ τῷ λόγῳ ταῖς Ἐκκλησιαστικαῖς χρείαις ὡς μάλιστα χρησιμεύσοντας. Κατάνυσιν πίνων ἡμῖν αἰτήσατο, ὡς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας πρεσβεύων, ἡ ἐξωμολόγει τῇ Ὁλοβόλῳ, ἡ δίχεμαι τοῦτον ἡ κατὰ τὸ εἰκὸς τιμᾶσαι, ἡ εἰς Διδάσκαλον καταστῆσαι τῆς προσηκούσης τῶν λογικῶν παιδεύσεως. ἡ ταῦτα μὲν τὸν Πατριάρχην ἐκεῖνον εἰπόντα, ἡ εἰπόντος ὁ Θεὸς καταῤῥῶσαι τὸν Βασιλέα, ἡ τῇ ἀξιώσει εὐθυμηθῆναι. Ἦν δ' ταῖς ἀληθείαις ἀρχαῖος ἀφ' ἑστίας πρὸς τὰ παλαιὰ τῆς Κωνσταντίνου παραπλήσιος, ὡς καταῤῥῶσαι μὲν Κλῆρος, ἵνα μὲν ἐπὶ τῇ περιωνύμῳ τῇ Ἀποστόλων ναῷ, θάτερον δ' ἐπὶ τῇ τῶν βλαχέρνων, ἡ ὑμνῳδοὺς ὑμνῴδησαι τοὺς Κλήρους τοὺς ἐκ τῆς πόλεως ἱερεῖς συγκαθεῖναι δὲ ἐ κατὰ τὸν τῶ μεγάλου Παύλου ναὸν ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἀρραιοῤῥαφίοις γραμματιζόμενον χολῷ, ἡ ῥᾳγας ἐπιστίας ἐπιῤῥαπτόντων τοῦτο Διδάσκαλον ἡ τοὺς παῖδας, ὡς ἐφιζάνειν ἐνίοτε τῇ χολῇ, ἡ ἑκάστῳ ἕκαστ, ἡ ὅπη λόγων προσῆκεν, εἰ δ' ἄ ἡ παιδικὰ φιλονικεῖσθαι, εἰ δ' ὧν ἀλλ' ἄνεσιν τοῖς παισὶ δίδοναι τῆς ἀσχολίας κατά τι πάσχον συμβῆς. τότε δ' ὧν ὑποκλιθέντα ταῖς τοῦ Ἱεράρχου αἰτήσεσι, προσαθῆσαί τε αὐτίκα τῇ καταδίκῃ ἡ ἐξελθεῖν κελεῦσαι. ἓν δὲ χρεῖος δίζημος, ποθεῖς ἂν ἀγάλλων τοὺς ἀγαθοὺς, προσεπιφραγίσας ἐ ῥάπτα, ἡ ὑπ' αὐτῷ διδάσκοντι πᾶσιν ἐξανοίγειν τὸ τῶν μαθημάτων Διδασκαλεῖον.

CAPUT XV.

Ut accuſati Palatinorum quidam læſæ Majeſtatis Patriarcham Arſenium in eamdem ſecum criminationem involverint.

ILlo porro anno crimen læſæ Sacræ Majeſtatis impactum eſt Phrangopulo cuidam, quo Imperator intime familiari utebatur, & aliis ipſi conſciis numero duodecim. Conſpiraſſe dicebantur in Imperatorem, quem etiam interficere quamprimum decreverant, ſi quam invenire rationem commodam poſſent rei conficiendæ. Vocatus a conjuratis in partem & conſilii & facti fuerat Carolus quidam, a quo trucidatum Protoveſtiarium Muzalonem ſuperius docuimus, verum is non ſuſtinens maleficere Imperatori, cooperando cædi ejus, totam perniciem avertit in capita Machinatorum tanti ſceleris, a quibus erat in ejus communionem adſcitus. eos enim detulit, inſidiaſque patefecit: unde ſubito comprehenſi omnes ſunt, tum dira quæſtione torti ut conſcios proderent. & nominatim de Patriarcha interrogati, alium quidem nominarunt neminem, Patriarcham autem, ſeu ex vero, ſeu vi tormentorum mentiri copente, participaſſe ipſis in meditati facinoris conſcientia declararunt. Ae illi quidem meritis ſubjecti ſuppliciis ſunt, unoquoque ipſorum pro modo culpæ congrua pœna mul-

Β

Τοῦ ἴσως ἐκείνου, καὶ καθοσιώσεως ἔγκλημα τοῖς περὶ τὸν Φραγγόπουλον, τινῶν Βασιλεῖ γε ἴσως, κἀκείνους ἀριθμουμένους εἰς δώδεκα προσίεσθαι, ὧν δὴ καὶ κατὰ τῶ Βασιλέως μελετησάντων ὡς ἀνοσιωτάτου οἱ δοκοῦσιν αὐτίκα, Κάρουλός τις, ᾧ δὴ καὶ τὸν Πρωτοβεστιαρίου Μαζάλωνος σφαγὸν ὁ λόγος ἐξηγαθύσασα ἐδήλωτο πάλαι, ἧς κρεῖττος εἰς κοινωνίαν τῆς τ βουλῆς, ἡ τῆς πράξεως προσελθεῖς. ὁ δὲ μὴ ἀναρρῆσαι γοῦν τῇ Κρατοῦντι κακὸς ἐκ πράξεως, ἐκ προαγγελίας ἐφάνη κακὸς τῆς καλύψαι. ἡ ἁλίσκεται. εἰ δὲ ἡ ὑποζόμενοι τοῖς βασανισταῖς ἐφ' ᾧτιν τοὺς συνωμότας ἐκπεῖν, ἡ μᾶλλον εἰ ἐ ὁ Πατριάρχης συμβῆναι πράξαιεν. εἰ δὲ ἄλλως μὲν ἂν εἶχον ἐμολογεῖν, τὸν δὲ γε Πατριάρχην κἂν ἀληθῶς κἂν ἐκ βίας τῆς ἐκβασάνων, τῇ εἰδήσει ἐλε-

γον συμπλῆσαι αὐτὸν προσαγγελλόντων. κἀκείνος μὲν ἀπλῶν αἱ δίκαι βαρεῖαι ποιναὶ ἦσαν φόρους καὶ τῷ ἀμαρτήματι τὸν λόγον ἐπάγουσαι. ἀλλ' ὁ δ' ὁ Πατριάρχης αὐτὸ τὸ προτεθὲν ἔγκλημα· ἀλλ' ἐπίσχων καὶ μᾶλλον ἐπεμβαίνων ἀσμένῳ οἱ, εἰς Βασιλέως ἐκκαλεῖται τὸ ἔγκλημα πρὸς τὴν Σύνοδον, καὶ δεινὰ ἐποίει εἰ μὴ ἐκδικοῖτο μὴ ἀνεχόμενος. αὐτὸς μὲν γὰρ ἐπ' ἐγκλήμασιν Ἐκκλησιαστικοῖς τὴν δίκην ἐπαγαγεῖν, αὐτὸν δὲ εἰ μὴ καὶ ἐπὶ τῷ πρὸς Βασιλέα ἐγκλήματι ὑπόχρεα ἐπάρας δίκην τὴν πρέπουσαν ὁ προδίλως κατηγορήμενος, μὰ ἀσεμνῶς τὸ σιώπαλον ἔχειν, κἂν ὅτι παθεῖν πρότερον. μὰ δὴ γὰ οὐκ ἂν καλὸν μὰ δὴ δίκαιον τὸν ὑπὲρ τῶ Βασιλέως πολιωφέλειαν ὀφείλοντα, τοῖς ἐχθροῖς Βασιλέως καταφρόνησθαι. ὡς γοῦν σκαπτομένων τὰ πρέποντα ἐδίκει καλὸν ἀποσείεσθαι τὴν ἰρατῆν, κἂν εἰ ὁμολογοῖεν, ἢ τὴ μὰ ὁμολογῶν ἀλίσκοιτο, ἐπιφέρειν τὴν δίκην· οἱ δ' ὧν τὴν τῆς ἐπιθησομένους συμπράττειν· εἰ δ' ἄκων, τὴ μὰ ἐμολογῆντος, τὸν δισμὸν κεῖσθαι, ἢ ἐπαιρεῖσθαί οἱ, ὡς ἂν τὴ σιωπὴν περὶ τούτων· ὥστε ἐκίνδυνον μὲν, εἰ πῶς ἀλίσκοιτο κακουργῶν· εἰ δ' ὧν ἐλεύθερον εἶναι τὸ βάρος ἀφ' ἑαυτοῦ βαλλόμενον. Ταῦτα τῷ Βασιλέως προσκαπήσαντος, τὴ ἢ τῆ Ἀρχιερέων πλειὼς συγκατένευσε.

A clato. Sed nec de Patriarcha neglectum judicium eſt, quin arripuit crimen Imperator vehementi erumpens impetu in proſecutionem ultionis cauſamque ardenter ad Synodum detulit, pro rei atrocitate conquerens; & præferens, neutiquam acquieturum ſe, quoad tantum ſcelus, prout par erat, vindicaretur. *Et vero*, ajebat, *indigna nimium, & non me ferenda iniquitas eſſet, Epiſcopos quidem, cum ipſi Nos videamus in Eccleſaſticam aliquid incurriſſe crimen, ſtatim pœnam imponere: Me vero in horrendo ſcelere contra vitam ac caput Imperatoris deprehenſo, tamen præ modeſtia judicium tanti mei doloris ac periculi per me attingere verentem, ſed obnoxie confugientem ad Tribunal Eccleſaſticum, pati repulſam aut fruſtrationibus eludi.* Multa quidem ſe hactenus „ gravia tuliſſe: tamen hunc injuriæ tolerandæ „ imparem ultro fateri ſuam eſſe patientiam: & „ quidquid antea diſſimulaverit, in poſterum „ profecto neutiquam paſſurum, adeo nihili pen- „ di Majeſtatem Imperatoriam, ut vitam & ſan- „ guinem capitis Reipublicæ nefariis perduelli- „ bus prodere impune liceat ei ipſi, cui ex officio „ potiſſimum incumbebat ſaluti ejus invigilare. „ His tam acerbis expoſtulationibus Imperatoris coacti Patres negotium capeſſere, concordibus ſuffragiis decreverunt, mittendos qui Reum interrogarent & ſive fateretur crimen, ſive, quantumvis inficians, idoneis tamen indiciis reneri facti conſcientia convinceretur; continuo afficeretur condignis pœnis: ſi vero nec propria confeſſione, nec ſufficientibus ad plenam probationem argumentis reus ſceleris delati peragi poſſet, deliberaturam iterum de cauſa Synodum. Hoc ſatis Imperatori non eſt viſum. ſed petiit, jam nunc abſolute excommunicationis ſententiam in Arſenium a Synodo rite ferri Reo coram intimandam a mittendis ad ipſum: ac ſi quidem ille fateretur ſcelus, ſuppliciam ei ſtatim inferretur, quod pati æquum eſt qui Sicariis parricidis cædem Imperatoris machinari auſis aſſenſerit conſcius: ſin is negaret, tamen ut ex delatione de ipſo a conſciis morituris clare facta plus nimio ſuſpectus, excommunicationi ſubjacere, quoad aut plene convictus puniretur, aut, ſi forte contingeret ſufficienter purgari, noxa omni liberaretur, tamquam injuſte calumniam paſſus. Eam petitionem Imperatoris Patres Synodi plerique arbitrati æquam, ut ita fieret annuerunt.

Edit. Rom. pag. 193.

CAPUT XVI.

Ut Auctor hujus Hiſtoriæ una cum Epiſcopis ad Arſenium miſſus ſit: & quid iis contigerit.

Καὶ δὴ χαρίζεται μὲν τὸ τῆς δίκης γράμμα, ἐκλέγουσι δὲ τῶν πρίσεων ἐκ μὲν αὐτῶν δύο, ὅτε Νεοκαισαρείας Μονοκωνστάντιος φίλος ὢν τῷ μᾶλλον ἐκείνῳ, καὶ ὁ Μακεδὼν, προεδρεύων τότε τῆς Ἐκκλησίας Προκονήσου τῷ λόγον ἐπιδόντες. ἐκ δὲ γε τῆ Κληρικῶν, ὁ τὸ πεμφθὲν ἐπὶ τῆ συμπίνων Γαλενὸς, ἐγὼ σοὶ αὐτὸς ἐγὼ πάρειμι, βίᾳ μὲν συνταχθεὶς τῷ κελεύσει βασιλικῇ, πῶς δ' ἂν παρ' ἐκείνου ἐκποίμην, τὸ μέρος προσαποδεξόμενος· πέμπτῃ μὲν τότε τῷ ἑπτὰ ἐκ ἐκείνου ἔχει ὁ Λιβυκεῖον, καὶ ἡμεῖς τῆς νεὼς ἐπιβάντες, δυσὶν ἡμέραις ὕστερον προκόντες τὴ νότῳ τῆ Πατεμάρχη ἐμφανιζόμεθα· καὶ περὶ τῆ προκειμένου πρὸς ἐκεῖνον γίνομαι λόγοι. ὁ δὲ ἀχρεῖά τε παραυτίκα μηδὲ τὴν ἀρχὴν ὑπεῖναι. Καὶ τί μοι καλὸν πρὸς τὸν Βασιλέα πέπρακται, μετ' ὀδυνῶν πλεί-

D Perſcriptum igitur feſtinato criminationis inſtrumentum eſt, & electi celeriter qui Ream convenirent, e Patribus quidem duo: Prior Epiſcopus Neocæſareæ Monoconſtantinus, multum amicus Arſenio; Alter Moceſſenus, tunc Eccleſiæ Proconneſi ſpecialis conceſſionis privilegio præſidens. E Clericis vero, cui tunc Secreta commiſſa erant, Galenus; & cum his ego quartus, vi quidem in id adactus, utique jubente Imperatore: tamen quod illum cui ſtudebam quomodocunque reviſum irem, ex parte perlibenter. quinta & vigeſima die Julii menſis navem conſcendimus ſolventem: biduo poſt ad Inſulam appulſi Patriarcham adiimus: & quorum cauſa veneramus agere cum eo cœpimus. Ad primam rei mentionem illa vehementer eaacerbatus ne audire quidem alterius faſtinuit: ſed cum immenſo dolore & anguſtia in has querimonias prorrupit: *Quid Imperatori mali feci? Ego ipſum ex privato in Imperii Solium extuli: Ille vero me cum Patriarcham reperiſſet non honeſtis ex cauſſa honore privavit. Et nunc deſideo in hoc juga deſerti montis, ubi velut infamis exul, Chriſtia-*

Edit. Rom. pag. 194.

norum quotidie miſericordiam expecto. Tamen bene habent quæ contigerunt pulchra hæc, inquam, per me ſunto: ſuus ei Patriarcha bene precetur, & cum benedictione comprobet quæ ab illo fiunt. In his, græco *benedictionis* vocabulo, quod ipſum nomen erat Eulogiæ ſororis Imperatoris, illa ipſa mulier deſignabatur, cui erat Arſenius peculiariter infenſus, quod ipſam maxime ſciret fuiſſe Fratri auctorem eorum, quæ crudeliter & impie in Puerum Joannem attentaverat. Ut autem explicatæ litteræ ſunt, velut mox ipſi legendæ, Arſenius cum alieunde præſenſiſſet quid in iis eſſet ſcriptum, vehementi niſu ſeſe contorquens ac retrahens auditionem averſatus omnino eſt: & cum legi nihilominus cœptum eſſet, celerrime receſſit ne audiret. Sed qui aderant curſu inſecuti ſapientem, vix tandem comprehenſum (currebat enim velocius quam ab illa ætate gravitateque expectari potuiſſet) retraxerunt invitiſſimum ad auſcultanda quæ ex ſcripto clara voce proferebantur. At ille appendicibus Galeri ad aures ambas utraque manu valide appreſſis, ſonum lectionis fruſtra pronunciatæ, non accepit. Denique graviſſimum ſignificans animi angorem, cœlum terramque voce maxima teſtes adhibuit eorum quæ patefierentur. Et non ſolum ad ea quæ ipſi denunciabantur non attendit: ſed neque qui eum alloquebantur audiviſſent omnino ab eo quidquam de negotio propoſito, quod ad Synodum referrent, niſi eum expedire ſe ab ipſis ſummopere conantem vi majori utique tenerent; & graves intentarent a Deo minas, ſi perſiſteres in contumacia. Tandem ſummis conatibus retponſum exprimere qualecunque ſatagentium, viſus cedere: *En*, inquit, *ut bene Patriarchatum geſſimus, necem Imperatori machinantes! cui videlicet etiam projecti e vobis humanis in hoc extremum deſertæ inſulæ, Deum propitiari non ceſſamus, obſecrantes ut ejus animæ bene conſulens miſereatur: utcunque ille fame ac ſiti not, velut morte damnatus, in hac ſolitudine interficiat.* Hæc & ejuſmodi alia ſummo dolore atque amaritudine animi profatus, multa ſimul Imperatori, ſimul in Thronum intruſo exprobrans, aut poſtis impræcans, dimiſit ad ſe miſſos. Nos autem illo iterum poſtridie convento, & omni eo quod ſperari potuit effecto, e portu confeſtim ſolvimus, & valido ingruenſe borea in occiduam Inſulæ oram, ſatius duximus navigare, protegentibus inontibus; at vehemens coorta procella eſt, intumuitque commotum amplius mare. Quare navim ægre applicuimus ad locum *Galenolimena* nuncupatum, quaſi Portum Serenum diceres. Accolæ lingua vulgari, corrupto vetere vocabulo *Gallolimen* appellant. Magnis ibi periculis ſumus exerciti, in pœnam, opinor, non peritiæ & acceptæ a Patriarcha in digreſſu benedictionis, quod facere unuſquiſque ſingillatim volueras, at poſtea in mali ſenſu ſero pœnitentes invicem facebantur: ſed veretus pro ſe quoque ne id ſibi crimini verteretur, pariter id omnes neglexeſſe facere. Nam noſte media terræ motus incidit gravis, & abruptus mons imminens ac ſuperne præcipitatus in mare, illud coegit in terram late vicinam inundare, tanto æſtu ac tumultu, ut qui ſtabamus in littore nos continuo demergendos crederemus. Cæterum ærumnoſiſſimo inde curſu transfretantes, ægre Conſtansinopolim venimus ſextadecima die menſis Auguſti, & primum adito Patriarcha, ubi quæ conſignerant retulimus, quam potuimus ardentiſſime illum oravimus, ut pro ea qua valeret apud Imperatorem auctoritate gratiaque, nobis adeſſet quæ acta erant renunciantibus; ac ſi quid neceſſario diceremus quod Auguſti animum pungeret, delinivet ipſe præſens qua valebat arte, atque ut cuncta bŏni conſuleret,

pag. 195.

A στης ἡ συνοχῆς ἔλεγεν, ὡς αὐτὸν μὲν ἐγὼ ἰδιώτου ὄντα τῆς Βασιλείας ἐπέβην, ἐμὲ δ' ἐκεῖνος Πατριάρχαν ἔδρυν, ἢ καλῶς αἰτίαις ἔτίμωσε; ἢ τῷ γε πάθημα ἐπ' ἀφορμαῖς παυσοὶ, ὁστί τις ἀτίμητος μετανάστης, τὴν παρὰ τῆ Χερσιτῶν παθυπάστην ἐπιπλήττόμενος ἔλεγεν. ὅμως καλὰ τὰ συμβάντα, καλὰ πάντα, ἢ ὁ πατριάρχης αὐτῆ ἐλλογέτω, σωὴ τῆ ἐλλογίᾳ πάντῃ πρακτόμενα. ἰδίλου δ' ὁ λόγος, τὸν ἀνεψιδλφὸν τῶ Βασιλέως, ἢ δὴ κακῶς εἶχεν ἑαυτὸς, ὡς τὸ κῆ τῶ παιδὸς Ἰωάννε συμβιλάσασθαι τῆ Βασιλεῖ. ὡς δ' ἀντετύγχανον τοῖ τὸ γράμμα ὑπαναγινωσκόμενον, B ἑαυτὸς γνὸς ἐαυτοθεν τὸ ἑαυτῆ ἐμφερόμενον, πολὺς ἦν ἀντιβαίνων, τοῖ ἀντιπῶν μὴ ἀκούειν ὅλως, ἢ προσαπειλῶν πάντας ὑπαναγορεύσασθαι ὡς μὴ ἀκούσιτ. κράτιστον ἐπιλαμβάνεσθαι ἀναδιδράσκοντα, παρὰ τὸ παθεῖν πνιγόμενος ἢ πάντας συσ, ἐπίβια τὰ ὦτα τοῖς παρεμπίπτουσι τῆς καλύπτρας ἐκπέραθεν τῆ ὄντων ὠτίσας, ὡς μηδ' ἐπαΐειν ἀναγινωσκομένου τῶ γράμματος. τέλος δυσθυμίᾳς ἀραιόν τι ἢ γῆν ἐπιμαρτύρετο μεγίστη φωνῆ ὧν δὴ ἢ πάσχει, ἢ μὰ μόνον οἷς ἔπρα οἱ, κατεπόντις, ἤξιε προσίσχειν, ἀλλὰ καὶ ἀρήκοον ἂν παρ' αὐτῆ εἶπεῖ ἀνέφορον ὅλως προσεξίειν σιοπᾶν, C ὡ μὴ ἐπιτίχοντο ἐμβριθῶς, ἢ μὰ ἢ μεγάλως ἀπιλεῶντι κολάζεσθαι πρὸς Θεοῦ, ἐπιχειροῦντος ὅλως. Καὶ ὡς καλῶς ἂν, ἔλεγον, ἠρχαπατήσαμεν, φόνου τῆ Βασιλεῖ συμφέροντες; οἱ δὲ καὶ ἐν ἐχατιᾷ ταύτῃ παραῤῥιφθέντες, Θεὸν ὡς καλὸν ἐπεκαλοῦνθ αι τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς ἐκτείσομεν· κἂν ἑαυτοὺς λιμῶ ἢ δίψει ἐπ' ἐρημίας, ὡς παιδίκως ἀπόλωσι. Ταῦτα ἢ πολὺ ἕτερα ἐν ὀδύνῃ ψυχῆς ἢ πικρίᾳ ἐξεπίγαζεν, τὰ μὲν αὐτῆ Βασιλεῖ, τὰ δὲ καὶ τῆ ἐς τὸν Θρόνον καταστάντι προσωπείδισας, ἃ καὶ ἐπδαπσάμενος μᾶλλον, ἀπέπεμπεν· ἀμῖς δὲ καὶ αὐθις τῆς ἐπελθούσης ἡμέρας προσελθόντες, ἢ D ἔστιν ἂν τὰ προσανακίμενα ἐκτελέσαντες, ἀφορμοῦμεν τὸ λιμένος αὐτόκα, ἢ τὸ βορέα λαμπρῶ καταβαίνοντος διὰ τῆ κατὰ δύσιν τῆς νήσου μερῶν, ἀντανύσιρον ἠνύομδα πλέον ἐπισκοπούσης τὸς ὅρους. ἀλλὰ μᾶλλον ὁ Κλύδων μέγιστος ἐπηγείρετο, ἢ ὥδατα πλέον, καὶ τῆ Γαλεπολιμένι μόλις προόντες τὸ γαυῶ, ὃ δὴ καὶ Γαλλολίμενον ἰδιωτικῶς οἱ ἐπιχώριοι παραφθείροντες λέγουσι, μεγάλως ἐκεῖσε φοβεροῖς ἐνευχόμδ, κατ' εὐπραξίαν οἴμαι τοὺς μὴ μετ' ἐλλογίας ἀπολοῦσθαι τῶ Πατριάρχᾳ. ὃ δὴ ἢ ὕδατα μὲν ἴκανος ἀπὸ μέρος, ὡς ὕστερον ἐμυλόγει ἀφ' ἑλλήνας μεταμελόμενος· ὅμως ἢ τὸν ἐντεῦθεν κατηγορίαν ὑφορώμενος, κατμίλιπεν. κυκᾶς ἢ μέσης σιωπῆς ἐπεσείπτησε βαρὺς ἢ τὸ ὄρος θρασυθὲν ἢ πεσὸν εἰς θάλασσαν, τὸν ἐκεῖσε πόντον ἀσπίλυδε, δόκιν σὶν τῆ ἡμᾶς καταλυθῆναι παρέχει κατ' αἰγιαλὸν μέτρησις. ἀλλὰ μόλις ποθὲ

τῇ θαλάσσῃ φροσαλαπωρύσασης , τῆς Κωνσταντίνου ἐπιβυμβῦ , μυὸς ἐξαυδωκότ᾽ Ποσειδῶνος , ἓ τῇ Πατριαρχοῦσι πρότερον φροσιλθόντος , καὶ τὸ πᾶν ἀναγγέλαντος , θερμῶ ἀξίωσιν εἶσι, ἀξιώμεθα παρ᾽ ἐκείνου, πᾶν λυπηρὸν τῆς ἀπαγγελίας ὑπεξελίδθαι φρὸς Βασιλέα λέγοντας καὶ οὕτε λίθεν᾽ . ὅπω δ᾽ φικνούμενοι τὸ τότ φρὸς Βασιλέα ; ὡς τ᾽ ἀνάσωσιν ἐξηγοῦνται μὲν τὴν ἀντολογίαν , ὅτι καὶ αὐτὸς ἀνάσωσιν ἐπιχεῖν ἐαυτῷ , μὴ θέλοντα δὲ πῶς καθ᾽ ἡμῶν ἐμφανίζειν , σιγᾷν . δοκεῖν δὲ καὶ τὸ κακοπαθῆν ἑαυτὸν ἀγάσθαι . ὡς τ᾽ αὐτὸν ἐπαίξαι , ἑξακοσίους ἐπισίας νομίσματα ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς περὶ ἑαυτὸν καθιερῶν . ὑπεραπολογουμένου καθ᾽ ὅρκου , ὡς καὶ πρότερον ἐπαίξει ἄπω , καὶ ὡς παρ᾽ ἑαυτὸν μὴ θέλοντα δέχεσθαι , τὰ μὴ δίδεσθαι ἐᾷ . πῶς δὲ καὶ αὖθις δεδιὼς μὰ ὅπως δέχοιτο , προσανατίθεται τῇ Διακόσμῳ τῶν χορηγίων , ἐφ᾽ ᾧ αὐτὸν μὲν ἀποσῶσαι καὶ αὖθις φίλως ἑαυτῷ νομιζομένως κατά τινα τῶν ἀπ᾽ αὐτοῦ παραμυθίαν τε ἓ ἀμύνειαν , τῶν δὲ Διακόσμων μετ᾽ ἐκείνων πέμπειν ὡς ἀφ᾽ ἑαυτῆς τὰ νομίσματα . ὃ δὴ καὶ μετ᾽ ὀλίγον πέπρακται . καὶ ἀποτίθεται ὁ τῆς Ἐκαλασίας Ὑπομνηματογράφος Γεμιστὸς , ὁ τῶ Βασιλικῶ Κλήρω Λαμπαδάριος ὁ Οἰνιώτης , ἓ τέτος ὁ τῆς Ἱερᾶς Ἱερομόναχος Μάρκος . ἀνδρες ἐκ παλαιοῦ φίλοι ἑαυτῷ τὰ μάλιστα ἡ. εἰς δὲ καὶ παρὰ τῆς Διακοσίου τὰ εἰς χρέιαν συναγοχίθησαν. τῷ μὲν ὧν Βασιλεῖ οὐκ ἐῷ ἐς τοσῦτο τὰ τῆς σωσῦς , ἀλλὰ καὶ τὸ πλέον προσπεζίνει , μᾶλλον δὲ καὶ ἑκὼν ταῦτ᾽ ἐπράττετο . τὸ δ᾽ ἐᾷ ἄρα ὅσον ἓν σωσῦ ἑαυτῷ τῶ ἀνθρώπω , τόσον ἓν ἀπορίᾳ τῶ πῶς ἂν ἀνύδειν , καὶ παρά τίνος .

daret operam. Fecit cumulate quod petimus: eoque mox ſucceſſu cum Imperatore egimus, ut ille placatus Arſenio, acceptaque defenſione ipſius ultro ſignificaret: credere ſe, ſi quid de conjuratione in vitam ſuam facta cognoviſſet Arſenius conaturum eum fuiſſe conjuratos a nefario cœpto avertere; filuiſſeque ſi quid horum oovit ab iis indicandis, religione eohibitum quadam; quod ſuam forte perſonam decere non putaret irritare Principem in ſubditos, horum in ipſum machinationibus illi manifeſtandis. Præterea ſimul audivit a nobis egeſtatem miſeriamq; qua ille in exilio conflictabatur, adeo motus in miſericordiam eſt, ut ſtatim juberet trecentos ei nummos annuos ad ſui ſuorumque victum aſſignari; affirmaretque in excuſationem ſuam, juramento etiam interpoſito, ſe prius decreturum ipſi eam ſummam fuiſſe, ſi ſperaſſet induci eum poſſe ad illam a ſe penſionem acceptandam. Sed cum ſuperſtitione ipſum quadam abhorrere a communione quacunque ſecum intelligeret, ingerere quod ſcrupuloſum ſenem offenderet non auſum. ac ne nunc quidem velle moleſtiam facereve infirmæ hominis conſcientiæ. ideoque metuentem ne recuſaret neceſſarium ſubſidium ſi ſuo ipſi nomine offerretur, conſentire ſe ut id Auguſtæ imputetur. Denique velle ſe mitti ad eum aliquos ex Amicis ejus ad quamdam calamitoſi ſenis conſolationem & recreationem, & iis deferendos ad ipſum tradi trecentos illos nummos tamquam donatos ab Auguſta, cum certa promiſſione redituræ quotannis ab eadem manu paris ſummæ. Id quod non multo poſt ita factum eſt. Delegati enim ad Arſenium ſunt Eccleſiæ Commentarienſis Gemiſtus, cumque hoc Regii Cleri Lampadarius Oenæota, & tertius Monaſterii Hieræ dicti Monachus Marcus, viri omnes ipſi olim cariſſimi: qui & memoratum ipſi ab Auguſta ſubſidium apportarunt. Quæ cum altius repeto, ſuſpicor equidem, non hoc tantum in ſenem parum ſibi æquum ſtudium ex ſola tum miſeratione Imperatori natum eſſe, hominiutique minime ſimplici, aut unum & eundem obvium ſpectare in iis quæ ageret ſolito, quare puto illum plus in eo vidiſſe, atque hoc facto ſtuduiſſe munire ac complanare ſibi viam ad antiquam, quo dudum tendebat, ſcopum abſolutionis impetrandæ: quam rem quanto vehementius cupiebat, tanto ſolertius cogitabat quanam optime ratione, & a quo facilius honeſtiuſque conſequeretur.

Edit. Rom. pag. 196.

CAPUT XVII.

Ut modos quæſierit Imperator ſuæ abſolutionis impetrandæ, & a quo?

Θελε μὲν ὧν τῶν ἄνωθεν λύσιν γενέσθαι παρά τε τῶ Πατριάρχου καὶ πάσης τῆς Συνόδου , τὸν δὲ λύσασθαι ὑφορᾶτο μὰ καὶ δόξει ἄλλως λύειν , ἐκ τῶ πρὸς ἐκείνου τὸν λαὸν ὀλιγάρως ἔχειν . Τῶν μὲν δὴ τὰ μὰ ἐπ᾽ ἑαυτῷ πληροφορεῖσθαι , τῶν δὲ δὴ δὴ τὸν ἐμφανουμένων τῶ Θρόνω μετάθεσιν . ὁ δ᾽ ἐνοίας ποιεῖσθαι ὑποβάλλων τῇ Βασιλεῖ ὁ δηλαδὴ Γαλασίου ὧν Ἰωσὴφ , ἐς ὃ τόσον ὑπερεπάθει τῶ Ἀρσενίου , ὅσον τῇ Γερμανῷ ἀπαχθάνετο δὴ τὸν ἐκ Θρόνου μετάθεσιν . τῇ τε , καὶ ἐχθίστα μὲν ἑαυτῷ , ὑπέτρεπε δὲ καὶ τῇ Βασιλεῖ ὡ καλὰς ἐνοίας περὶ ἑαυτοῦ , ὡς ὡ λύσοντος , ἂν γε ἓ λύοι. ὅτι γὰρ ἐκκλησιαστὸν ὄνομα τῶν παρὰ Θεῶ ἢ αὐτῷ πρᾶξις , ὧν ἀκριβῶς ἐπιστάμενος ὁ Ἰωσὴφ , καὶ τὸν Ἀρσένιον ἐκ τῶν ἐπιστολῶν ἐπιγνοὺς , ἐπεὶ μὴ ἐκεῖνος ἐπὶ τῇ ἀφέσει τῶν ὁρκίων ἐπεμένετο , ἀλλ᾽ ἐπὶ τῇ ἀναθέσει τῶν ἐπιτιμίων , ἐπὶ τούτοις ἐκεῖνον ἐλύετο , ἐπὶ τούτοις ἐκεῖνος ἐλύετο , ἐπὶ τούτοις ἐκεῖνος ἐλύετο , ἐπὶ τούτοις ἐκεῖνος

tum iſtas quas dixi adverſas Germano cogitationes atque formidines, Imperatoris animo ſubjecit, metu rem denuncians, ne non idoneam illi haberet ſolvendi poteſtatem; ac, quod eſſet inde conſequens, ſua tali abſolutus fuiſſet Imperator, nec apud Deum nec apud homines vere liber, diro vinculo cenſeretur, quæ Auguſtus audiens ab eo quem Patris habebat loco, cui & ut conſcientiæ ſuæ arbitro, & ut omnium quæ ad proceritatem ſpectarent animarum conſuliſſimo paſſim habito, fidei pluriſque veneratione ſique tribuebat, anxietate conſtrictus eſt maxima, quam ſub inde magis magiſque intendebat, augeſcens in dies Schiſma multorum ob invidiam tranſlationis Germani communionem averſantium, ipſo ſecure nimis indormiente injuriæ ſuæ tantæ, nec purgare aut delinire omnino gliſcentem invidiam ulla re conante. nam tametſi omnes illi nunciarent quæ contra illum dicebantur & fiebant, nemini ſuccenſuit, nullum compeſcuit, nullum vel minimum, ut oportuit, naſcenti & augeſcenti malo remedium objecit. Mutata igitur ſententia Imperator, multus jam erat in diſquirendo ſecum qua maxime ratione poſſet conſequi, ut e Throno Germanus amoveretur, cupiebat conſilium ultro inde recedendi per ſe illum capere. quod cum ei ſuggerere pudor ſuus non ſineret, optabat alicunde aliquem exiſtere liberum monitorem, qui ſuadere hominem anderet, ut quod omnes deſiderarent occuparet volens facere, ac vim arbitrio præverteret. Commodum adfuit in id officii paratus ipſe primus tricarum Artifex talium Joſephus; monitus tamen, & inſtinctu pronus in idem, periculo velut proprio tentandum id ſumere, neque præ ſe ferre conſenſum in hoc ullum aut conſcientiam Auguſti; quam ille cautionem ad finem uſque negotii fideliter adhibuit, ſuſpicionem talis molitionis ab Imperatore avertens, & videri affectans proprio nomine ac judicio id agere.

Edit. Rom. pag. 197.

A τοῦ τῆ Βασιλέα. ὡς γοῦν ποτὲ ἔλεγεν ὡς ὁ ἀνθρώπους εἰς πατέρα προαγμένος αὐτῆ, ᾧ πειθοῖ ἐν ἐκείνου ἐν τῷ συγκείρου, καὶ δι' ἄλλα μὲν ὅσα τὸ δοκεῖν ἐμοὶ, μάλιστα δὲ καὶ ὅτι ἐν ἐκείνῳ πεπληροφόρηκε πᾶσα πολλὰ παρεῖ γε κομιζόμενος, ἐν ἐκκλησίαις ὁ Κρανῶν ἐῶ, ᾧ μάλιστα ἔτι καὶ τὸ σχίσμα πλέον ἐγίνετο ἢ τῶν μισούντων, κἂν ἐκείνος καταλλαγείη τῆς εἰς αὐτὸν ὕβρεως. καὶ γε οὐδὲν ἐδύνατο ἰσχύειν, κἂν πάντες προσηγγελον μεταβαλεῖν γοῦν τὸν γνώμας ὁ Βασιλεὺς, πολὺς ἐν ἀμηχανίαις ἦν τούτων, ἐκκόπτειν τὴν Θράκην τὸν Γερμανὸν, κἂν μὴ ἐξ ἑαυτοῦ μανθάνει ὑποκρίσεως, ἀλλ' ὅμως ἄλλον ἐπιθαρρῆσαι συμβουλεύειν ἑαυτῷ τῶν ὑποχώρησιν. ἄνιμος δ' ἐν οἷς τῶν τὰ παραυτίκα ὁ Ἰωσὴφ πάλιν ἀνεμάσσετο, καὶ ὡς ἂν εἰνδεικνύοις τὸ αἰτιώτερος τῷ Βασιλέως. Ἐκεῖνος δὲ καὶ ἐς πόλεις τῶν ὑποφίαν ταύτην διαλάττειν.

B

Γ

Καὶ δὴ τῷ Βασιλέως ἐνδόντος, ἐν ἀπορρήτοις ὁ Ἰωσὴφ τῷ Γερμανῷ συνίησιν ἐν χρήματι συμβάλειν χρεῶν, τῶν Πατριαρχεῖων συνβιβάζειν ἀπαθίαν. πολλῶν γὰρ ὑπὸ τὸ πάραχον, καὶ οὐκ αἴσιμ' ἐσιδεῖν ἐς μαραὰν ἀντιχριῶν ἐνίστη, κἂν ἧσσον παρὰ τῷ Βασιλέως συνίσχυεν. ἀπαυδίσσων γὰρ ποτὲ καὶ αὐτὸν Βασιλέα μαθόντα τὸ σχίσμα, ὃ οὐκ ἀρᾷς ἀπόστασι τὸ ἀμφὶ τὸν Τάραντος, ἀπόστασι τ' αὖθις ἀμφὶ τῶν Θεοδοσίων τῷ τὸν ἀνεψιάδελφον αὐτῆς Ἰωάννην τὸν τῆς Μάρθας, τῷ τῶν ἑτεροθαλῆ ἀδελφῶν αὐτῶν τὸν Νοσσγγοΐσαν σωπίσασαι; ὃ βλέπεις τὰς Μοναχὰς ἀνεφοιτήσαντας τῷ μονῶν, ἃς ἐνίδρυσαν ἐγγράσαντες τοῖς ἀσυτικοῖς πόσοις; τὸ δ' ἐστὶ τῷ Εὐλογίᾳ θαῤῥεῖς, ἀλλ' ἰδὺ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς Μάρθαν, ἰδὺ τὰς αὐτῆς θυγατέρας, ὅπως τῷ Ἀρσενίῳ προσπήξωσι, καὶ φυλιγκρώσιν ὡς μηδένες. Οἱ δὲ κοσμικοὶ αὖθ' ὑπ' ἔχω σοι λέγειν ὅπως τῷ Ταυτίθῳ πρόσκεινται, καὶ τῇ Νοσσγγοΐσῃ Μοναχῇ, διὰ ἀδελφὸν εἶδας ὄσων Θεοδοσίας καὶ Ἰωάννου τῷ τιμίτατον. Τί γοῦν σοι λοιπὸν ὑποκλιθῆναι, εἰ γε ὁ Βασιλεὺς ἀποπεμῶν ἀπολείψει σε; σπεῦσον μὴ τιμὴς ἐξελθεῖν, ὡς καιρὸν ἄχεις τὸ αὐτὸν φάττειν, μὴ πως ἀπεπάνος σοι ἢ καιρὸν, καθ' ὃν ἀβουλήτως πράττειν ἀναγκαῖον, καὶ γέλωτα ὄφλοις, ἀποχωρῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἄκων. Ταῦτα μὲν

CAPUT XVIII.

Ut Joſephus Germano ſuaſerit abdicationem Patriarchatus.

ITur ergo jam concedente Imperatore Joſephus arcano Germanum adiens, ſpecie ac perſona benevoli conſiliarii, ſuggeſſit; optime facturum illum ſi ultro Patriarchatu cederet: intumeſcere quippe vulgarem offenſionem in molem invidiæ tam validam, cui mox abi paulo plus ſe corroboraverit, perrumpendæ par non ſit futurus. Nec faventi ſibi Auguſto nimium fideret. Et ipſum enim pro ſua ſapientia, ſimul invaluiſſe Schiſma viderit, nisi contra torrentem fruſtra & pernicie certa deſiturum. *An enim*, addebat, *non vides quam in ſit cum Hyacintho, quam multi rurſus cum Theodoſia, fratreque ipſius Joanne Maribæ filio, & ſorore horum ex alio parente Noſſongoniſſa conſpiraverint in enauforationem tui? non cernis Monachos turmatim ad condum urgentium trumpenique elauſtris, quibus inſeminarant aſceticis infudendo laboribus? contra quæ ſi Eulogiæ poteſtas te ſatis munitum putat; at reputare te oportet, opes ferme pares in contrariam non dubio additæ factionem ſororis ejus Maribæ. conſidera quippe filios hujus ut ſtudeant Arſenio, ut in ejus favorem vehementer incumbant, ut Te pro nullo & ſuppoſitio palam ſpernant. Quid ſæculares? dicere tibi verecundum quam indiviſe adhæreant Hyacintho & Noſſongoniſſæ Monachæ, quam Theodoſiæ ac Joannis modo memoratorum ſororem noſti. quid igitur tibi ſit reliqui, ſi Auguſtus, metu ſchiſmatis adigatur ut Te deſerendum? Præverte, ſi mihi credis, ignominiam & feſtina cum honore inde exire, unde max cum dedecore exinvadandus es. breve reſtat tuo ſpatium arbitrio, brevis eſt occaſio voluntarie ac laudate defungendi. ſi negligis, ſtatim tempus aderit, quo jam conſtans ut cum vita Aemulorum Eccleſiæ invitus excedere compellaris.* Hæc ille fidi ſe conſilii benevolam auctorem ferens, Patriarchalem dignitatem

ὧν ἐκεῖνος ἐν ὑποθέσεις τρόπῳ πρὸς τὸν ἐπὶ τῷ Πατριαρχείῳ σπουδήν. ἀλλὰ ὁ ὄρεξις προσίεται τὸ ἀκόντος, καὶ ὁ λόγων ἐν ἐπιθέτου δὲ καὶ εἰς τοῦτο ἐκείνῳ, εἰς καὶ Βασιλέως ἐπιδεῖν ταῦτα, ἢ τὸ τῆς συμβολῆς ἐσόμενον ἐκεῖθεν προσαχάρασται; ἔμοιγε καὶ ἔτι, ἢ ἐπεισέβασε, Κλεινικὸς τὸ ἢ Ἱεράρχας χαροποιῶν, ἀφορῶν πρὸς τὴν τῷ Κράτητος δύμενον. τὸ δ' ἀρ' ὧν χλόην ἢ γέλως, ἢ τὴ εἰς ἐκεῖνον ἐλπίζειν, ὅσον ἢ τῷ ἐν μέσοις θαλάσσης ἐπεὶ τῆς νεὼς ἀποπίσαι, θαρρῦντι σαίζεσθαι. Ἀλλ' ὁ Κράτης τὴν ὑποψίαν ἐκκλίνειν ἐθέλων, ἢ συμπόνων προσεποιεῖτο, ἐ ἀμφὼς προσεφέρετο, ἢ παρεῖχεν ἐκείνῳ πλεῖστα, ἐφ' ᾧ διδοὺς, καὶ τῆς τῷ πολλῶν ἐξωστῆτο γνώμας. ὥστε καὶ τῆς τῷ Βαΐων ἑορτῆς ἐπισάσης, ὅτε ἢ ὁ συνήθης ἐξ ὄρθρου Λιτανεία πλεῖστα, αὐτὸς πέμψας πλεῖστα ἐξ ἀργύρου ἐ χαλκοῦ νομίσματα, πρὸς τῷ Κράτητος ἐλάμβανε, ἢ ἀραιδόσιν ἐνδιδόναι παρακελεύσας, τὰ συνήθως λεγόμενα Ἐπικόμπια ἢ αὐτὸς, μίζαι καὶ τῷ παραπίπτοντα Μαρτύρων τῶν λιτῶν καταπτύων, ῥίπτειν ἐκέλευε τῷ λαῷ. ἐ πιεῖν ἦσαν τὰ πρὸς ἐκεῖνον τῶ Βασιλέως ἐπικαλύμματα, ἐφ' ᾧ μὰ γνωθεὶη μηδ' ἀμυχήν τῶν ἐκείνῳ δόλων ἐξέλθοιμ.

gere ſe lineis hamo eſca induto inſtructis, quibus ad ſe homines traheret; intelligens illę petere ipſum nummos, quibus imminente pompa ſpargendis in plebem, ſtudia parum ſibi faventium emereretur, continuo miſit magnam copiam æreæ argenteæque monetæ, qua illę quæ vulgo vocant *Epicompia* concinnari curans, ea jactari juſſit in populum toto ſpatio, quo pompa ſupplicantium proceſſit, ad Sanctorum Quadragiora Martyrum Templum uſque producta. Tali callidus Imperator aſtutæ diſſimulationis artificio fucum faciebat nimium credulo Antitiſti, ne ſubolere ipſi quidquam poſſet arcanæ voluntatis, qua cupiebat amoveri eum a Sede Patriarchali.

A ſerenti ſuggeſſit. ſed quæ reperit aditum in audientis animo aviditate in gustu præſentis boni defixa præoccupato qualis iſta cumque ſuggeſtio. quomodo enim id perſuaderi ſibi Germanus ſineret, ignorans quo inclinaret Imperator; ac ne ſuſpicari quidem valens talia ſibi nutu ejuſdem ac impulſu proponi? Perſtitit igitur adhuc in propoſito tuendæ poſſeſſionis Thronī, ſeque in ea firmandi, ad hoc affectans tunc cum maxime uſum oſtentare labantis poteſtatis, quaſi eam ſibi multo illius exercitio magis aſſereret. Frequentes ergo Clericorum & Epiſcoporum ordinationes celebravit, fretus ſcilicet oſtentato Principis favore, qui tamen ludibrium merum & irriſio erat: cui vanæ ſimulationi benevolentiæ niti cum magnopere, ſimile nimirum fuit quiddam, ac ſi quis navigans, ſpumoſa ſuperficie undantis maris, craſſa quadam fluxa innatantium ſordium, muſcoſi cęſpitis aut ingeſtæ arenis algæ ſoliditatem mentientis, ſuſtineri ſe ſperaret poſſe, atque ad extremum a demerſione ſervari, ubi e navi excidiſſet. Cæterum Imperator ſuas quaſdam ſecutus rationes, ob quas vitandam putabat ſuſpicionem averſæ a Germano voluntatis, egregie perſtitit in ſimulatione ſovendi protegendique ipſum: non ſolam vultu ſermoneque in congreſſibus, cunctis veræ benevolentiæ indiciis monſtrandis, verum etiam pecuniis large donandis, quibus ille videlicet adverſas ſibi reconciliaret voluntates. quo in genere contigit inſtante Palmarum feſto, quo ſolemnis duci per Urbem ſupplicatio precibus decantandis conſueverat, ut cum miſſus ad Imperatorem ſuis Patriarcha ei confidenter indicaſſet: indi-

Edit. Pariſ. pag. 198.

B

CAPUT XIX.

De Hyacintho quis & unde eſſet, ac de ipſi adhærentibus.

Ὅτ χῶρον δὲ λόγου ἢ τὰ περὶ Ταλάσιον, ἢ αὐτῆς δὲ Θεοδοσίας καὶ Ἰωάννου, ἢ τῆς αὐτῶν ἐπιγονῆς Ὑακίνθου τῆς Νοσογονίσσης. Ὁ μὲν οὖν Τάλασιος Μοναχὸς ὢν ἐκ Δύσεως, καί γε Νικαέως γεγονὼς, ἐν νεὼ τῷ Ἀρχιστρατήγου ναῷ, ἔγγυς τῶ ἐκεῖσε Πατριαρχείου προσκαθίσας, ξένους τε ἢ ἀγοὺς τὰ πλεῖστα, παῖδάς τε ἐπισωμένους, ἢ τῶν ἀνάγων τὰ εἰς προπαίδευσιν, ἐπιζήτους τροφῆς. ἀλλὰ τῷ Πατριάρχῃ προσαγγέλθεντος, ὡς ἔοιδεν ἀπαιτῶν Μοναχὸς, παῖδας ἐκδιδάσκων· ἢ ὃς προσκαλεῖται ἢ ἀνερώτα, ἢ ἐπεὶ δεξιὸν ἔφρα τὸν ἄνδρα, ἢ ἅμα ἀδεῶς τε ἢ ἐς παῤῥησίαν ἔτι μον, ὧν δ' ὡς ἔλεγε ἐ ἥρμοσεν, προσλαμβάνει τε τῶν, ἢ ὡς οἰκέῳ ἐχρῆτο. ἔνθα συμβάντων κατὰ Πατριάρχου, ἐπεὶ ἢ αὐτὸς δόκιμος ἐφάνη ὑπὲρ τῷ ἐκείνου ζῆλῶν, ἔτι μᾶλλον τὰ εἰς φιλίαν ἐκείνῳ συνέπιπτε. ἢ ἐπεὶ ἐν τῇ Κωνσταντίνου πάλιν ὁ Πατριάρχης ἀνῆγεν, συνὼν ἐκείνῳ πίστατος τῷ οἰκείων, συνέμπ καὶ Ἰγνατίῳ Ῥοδίῳ, ἀνδρὶ ἢ αὐτῷ ἀλαθείας πλέοντι καὶ

C Non intempeſtivum, opinor, fuerit quædam hic dicere de Hyacintho, deque ipſa Theoſioſia & Joanne ſororeque horum ex patre Noſtongoniſſa. Hyacinthus Monachus fuit ex Occidente, qui Nicæam profectus, in quodam Sancti Cæleſtis militiæ Principis Templo, vicino Palatio Patriarchali quod in ea Urbe eſt, degens, homo peregrinus & pleriſque ignotus, pueros in contubernium congregavit, quibus non tantum litterarum elementa & Liberales Artes per ſe traderet, ſed etiam alimenta ſuppeditaret. Id dum agit delatus ad Patriarcham, quaſi contra ordinem diſciplinæ quam profiteretur, Monachus pueros doceret: ideoque citatus ab eo & præſens interrogatus, ignavus induſtriuſque vir eſt viſus; prætereaque; intrepidus, & ad quod opus eſſet libere agendum & loquendum expeditus. quare cum is præterea ſe Sacerdotio initiatum diceret, aſſumpſit

D ad ſe illum, & in familiarium numero habuit. Deinde cum incidiſſent ea Patriarchæ tempora de quibus diximus, cum in iis Hyacinthus fidem conſtantem & ſtudium Patrono ardens probaſſet, arctiori ei amicitiæ occeſſitudine junctus eſt. Ac ubi Conſtantinopoli rurſus Patriarcha repoſitus in Thronum eſt, adfuit illi familiarium intimus, & cui plurimum fideret, una cum Ignatio Rhodio, viro & ipſo pietatis, & Monachum decentis gravitatis, pleno. His maxime duobus in illis anguſtiis

pag. 199.

terum ſuarum participibus malorum, & conſiliorum auctoribus uſus eſt: quorum extabant amborum ſtudia ſenſibus affectibuſque Patriarchæ conſentientia per omnia. Illo demum ejecto e Patriarchali Sede, abdiderunt ſe ſeſe, amoveruntque a conſpectu, non enim eſt his permiſſum exultatum eunti ſe comites addere, clademque illam ac calamitatem rati propriam, in luctu ac dolore malum ineluctabile ferebant. Non diu poſt hæc Ignatius vitam cum morte commutavit. Hyacinthus autem cum ſuis & defuncti ſuperſtitibus Annicis itam Imperatoris metuens, præſidium adverſus eam ſibi quærendum apud Martham putavit ejus Sororem, quam commodum perſpexerat ſavere plurimum & condolere eapulſo Patriarchæ. Ergo ad eam ventitans adeo ſe inſinuavit in ejus gratiam, at etiam victum inde haberet, horum ignaro fundicus Principe. Erat porro Marthæ Monachæ Joannes filius. tres enim illa cum Mares genuiſſet, eorum Michael & Andronicus apud Imperatorem erant, quos etiam ille non inulto poſt hæc honoribus ornavit. Nam Michael minor Andronico Magni Primicerii dignitatem ab Auguſto accepit, Andronicus Magnus Conoſtaulus declaratus eſt. per quam ambitionem honorum, æmulante primo alterum, multa inter fratres contigerunt a nobis memoranda quantum erit opus ſuo loco. In hunc modum hi quidem duo in Imperatoris comitata verſabantur, nihil his ſe immiſcentes. At Joannes ambobus minor natu, hactenus in familia & obſequio aulico Avunculi Deſporæ Joannis educabatur. Hic Matrem obſervans benevole affectam Patriarchæ, in hanc ſe partem, vehementer etiam incumbens, æmulanſque ſupra modum, addiderat. adeo ut nemo eo frequentius, nemo pugnacius tritam illam formulam averſantium communionem adverſæ, tamquam prophanæ, factionis verbis factiſque uſurparet, ad omnem occurſum partes tuentium Germani, *caze contingas* inclamans, ſuperſtitione uſque ad minimi quoque ac leviſſimi uſus, faſtidioſiſſimam declinationem abundante. Cum eo in his erat Theodoſia ſoror iiſdem prædita ſtudiis, quæ vidua relicta morte Balanidiotæ conjugis, ad Monaſticam ſe vitam receperat. His adhærebat concordi ſententia Noſtongoniſſa etiam Monacha, quam horum ea parte ſororem ſupra memoravi, quoniam ea priori conjuge a Tarchaniota genita fuerat. Horum erat omnium arcta conſuetudinis & conſiliorum cum Hyacintho neceſſitudo: ardenti pariter affectu condolentibus cunctis miſero Arſenio, injuſte, O Jus faſque! O Divinæ Leges! e Sede Patriarchali in exilium ejecto. Sed hæc hactenus.

Edit. Rom. pag. 200.

A μοναχικῆς ἀσκήσεως. συνάπτω δὲ ἄμφω τῇ Πατριάρχῃ, κοινωνοὶ καὶ τῇ θλίψει ἐν τῷ βουλήματι, ἐν μᾶλλον ἐδεικνύτην ζηλοῦντα ὑπὲρ ἐκεῖ καὶ ὁ Πατριάρχης ζηλῶν ἐγκαλοῦντο. ἐπεὶ δ' ἐκεῖθεν ἐξεβλήθη τῆς Πατριαρχίας, ἀφεῖσαι ὡς εἶχον παρεσκευάσεις γαμετὴν ἄφωνος, εἰ γὰρ εἴασεν τῇ Πατριάρχῃ συνοικεῖν, τὰ τῆς ἀπάγας ἀλγεινὸς μὲν, ἀλλ' ἀναγκαίως διέφερον. ἐν ὁ μὲν φθάσει τὸν βίον ἐκ τοῦ πλησίον ὑπεξελθών. Τάραθος δὲ σωὴ τῆς ἀμφ' ἑαυτὸν τὸν Βασιλικὸν ὑφορώμενος φόβον, ἐπεὶ ἐν τῷ ἀδελφῷ ἑαυτοῦ Μάρθα ἐώρα τῇ Πατριάρχῃ προσκειμένῳ τὰ μάλιστα, ἐκείνῃ δὲ προσφυᾷ, καὶ πᾶν παρεσκεύαζε, τὰ εἰς ἔφοδον ἐκείθεν ἔχει, μᾶλλον τοῦ Βασιλέως εἰδέναι. ἦν δὲ τῇ Μοναχῇ Μάρθᾳ καὶ ὁ Ἰωάννης υἱός. τρεῖς γὰρ ἐκ τῆς ἄρρενας ἔτεκε, ὁ μὲν Μιχαὴλ τῷ Ἀνδρονίκῳ συνῆκεν τῇ Βασιλεῖ, καὶ μετ' εὐ πολὺ τούτων, ὁ μὲν τὸ τοῦ μεγάλου Πριμικηρείου ἀξίωμα ὁ Μιχαὴλ, ὕστερος δὲ ὢν τοῦ Ἀνδρονίκου, παρὰ τοῦ Κρατοῦντος ἐλάμβανεν. ἄπορος δὲ ὁ Ἀνδρονίκος μέγας Κωνσταύλος προεχειρίζετο παρ' ἣν αἰτίαν καὶ ἐπὶ ταῖς τιμαῖς ζηλοῦντες πρὸ πρώτου, πλεῖστα ξυμβαίνουσι, ὡς κατὰ τύπον ἑκατὸν ἐρεῖν. ἐν οἷς μὲν δύο οὗτοι συνῆκον τῇ Βασιλεῖ, μηδὲν πολυπραγμονοῦντες. ὁ δ' Ἰωάννης ὕστερος ὤν, τῶν μὲν ἀρχῶν τοῦ Θείου ἐν Διακόνου Ἰωάννου, ἑαυτὸν καθυπερπούλως ἐπαιδεύετο, τῇ δὲ μητρὶ προσκειμένῳ βλέπων τῇ Πατριάρχῃ, ἐν αὐτὸς ἑαυτῷ ἐζήλου, μὴ ἄφῃ, μὴ δίγῃς, μέχρι ἐν τῇ ἐπιλείψεως ὑποφωνῶν, ἐν ἐξαπορήσῃς. σωὴ ἐκείνῃ δὲ ἡ ἀδελφὴ Θεοδοσία τοῖς αὐτοῖς προσέχουσα, ἤδη ἀσχημονέστα τοῦ ἀνδρὸς Βαλανειδιώτου, ἐν ἀρὲς τὴ Μοναχικὸν ἀποδύσουσα. συνῆν δὲ πάντες, τὰ αὐτὰ φρονοῦσα ἡ Νοσσογωνιστα μοναχὴ, ὧν ἐπροθάλλε ὁ λόγος ἐθένου. ὅτι ἐκ φορίδας γαμικὸς τῇ Ταρχανειώτῃ γεγένητο. ἦσαν δὲν οὗτοι πάντες τῇ Ταυίνθῳ συνόντες, ἐν ζηλοῦντες ἐκπόνως ὑπὲρ τοῦ Πατριάρχου, κακῶς, ὦ νόμοι θεῖοι, ἐν δίκη. ἐξορισθέντος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον.

CAPUT XX.

Ut per Sardenſem Chalazam iterum Imperator Germanum Patriarcham tentaverit.

AT Imperator Patriarchæ novam alteram tentationem adornavit. Cum enim Sardium Epiſcopus Chalaza ſat diu Conſtantinopoli moratus, differre non poſſet ſuum in propriam Eccleſiam reditum, atque adeo in procinctu ejus profectionis eſſet, egit clam cum eo Imperator, ut aut verbo coram antequam abiret, aut ſcriptis Chalcedone in digreſſu verſus Orientem, Litteris eadem Patriarchæ ſuggereret, quæ fruſtra Joſephus ſuaſerat. Callide id excogitatum, utpote ad ſpem ſucceſſus non parum accommodatum, conſilium fuit.

D

F Ὁ δ' γε Βασιλεὺς καὶ ἄλλῃ πεῖραν τῆς Πατριαρχικῆς ἀρτύει. τοῦ γὰρ Χαλαζᾶ Σάρδεων ἱερέως ἱκανὸν τῇ Κωνσταντίνου προσδιατρίψαντος - ἐπεὶ ἔδει πρὸς τὴν λαχοῦσαν ἐκείνην ἀποδημίαν, εἰς τοῦτο παρασκευάζομένου, ὑποθέσας ἐμπιπτεῖν οἱ δι' ἀπορρήτων ὁ Βασιλεὺς, ἐφ' ᾧ ἂ αὐτοπροσώπως ἔντυχὼν τῷ Πατριάρχῃ, ἐν τὰ αὐτὰ τῷ Ἰωσὴφ εἰπὼν πρὸς ἐκεῖνον, ἢ ἐν γράψαι ἐν ἐπιστεῖλαι μᾶλλον ἐκ Χαλκηδόνος ἐξορμῶντα πρὸς τὴν Ασι-

τολμῶ. καὶ τὸ σχῆμα ὡς βαθύτι καὶ ἀφριτὶς. τότε γὰρ ὑψηλότερον παρὰ τοὺς ἄλλους λέγειν πρὸς ἐκεῖνον τὰ αὐτὰ εἰδέναι, καὶ τὸ χειροτονίας ὄντα τὸν Σάρδων ἴσως ὁ Ἀρσένιος οὐκ ἐδέχετο, τοιαῦτα τῷ Πατριάρχῃ παραινῶν, δίον παρ' αὐτοῦ δηχθεὶς ἀγαπᾶν, δοκιμώτερος ἂν εἶη, ὡς ἄλλό τι βαθύτερον ὑποφύεται, τοιαῦτα λέγοι τε, καὶ συμβουλεύοι οἱ ἀφεῖναι τὸν Θρόνον. εἰ μή τι ἄλλο γὰρ, ἀλλ' οὖν τὸ τῆς μεταθέσεως ἂν καὶ παρ' ἄλλοις ὡς ἔγκλημα τῇ μετατιθεμένῳ ἐχυρὸν ἐδόκει, ὥστε καὶ ἐκχωρεῖν ἀναγκάζεσθαι. ἀλλ' οὖν ἐκεῖνος παρὰ τοῦτο τοῦ ἀπ' Ἐφέσου Νικηφόρου τὸν Ἀρχιεπισκοπεῖον λαβόντι, προσίσατο ἂν τὸ μεγάλα, ὡς οὐ μᾶλλον ἐκεῖνον καταδικάζων ἢ ἑαυτὸν, τοιαῦτα λέγοντι. ἃ δὴ τὸν Πατριάρχοντα τότε λαβόντα τὰ παρ' ἐκείνου γράμματα, ἐπειδὴ τὸν Θρακικὸν ἐκείνος πρωτοθρόνῳ Βόσπορον, ἅμ' ἐπίβαινε τῆς νεώς, ἅμα τοιαῦτα κινητικὰ πρὸς παραίτησιν ἔγραφεν, εἰς οὐκ ἀγαθὰς ὑποτοπίας ὑπῆγε, καὶ ὡς οὐκ ἂν ἐκεῖνος τολμήσειε τοιαῦτα γράφειν, ἃ τὸν πρῶτον καθυβρίζειν, εἰ μὴ γ' ἄλλοθεν εἶχε τὸ ἐγχωροῦν. πῶς δὲ πείρᾳ τὸ πρᾶγμα δείξῃς, πεμφθεὶς πρὸς τὸν Βασιλέα πέμπειν ὡς εἶχεν ἔγνω τὸ γράμμα, μαρτύρων τὸ ἐκεῖθεν ἐκβούλων τῷ παρόντι θόλῳ ἀφλοίσητον, ὡς οἱ μὲν ἐγκλήσεσι τοῖς γραφεῖσιν ὁ Βασιλεὺς, κἂν δίκῃ δόξει τὸ πρᾶγμα, ὧστε τὸ ἀποσύλλειν καὶ ὑποστρέφειν ὑπανεγκλήτως τὸν γράψαντα ἐφ' ᾧπερ ηὐδόκει τοιαῦτα πρὸς τὸν πρῶτον ἐκδύμῳ, δῆλον εἶναι ὡς οὐκ ἀδότος τοῦ Βασιλέως πρόβη ταῦτα, τῷ ἀσφαλῶς ἔχειν ἐντεῦθεν εἶναι τὴν ὑπαστάσιν. εἰ δὲ μαθὼν παρ' αὐτῶν φύσει τὰ γεγραμμένα, ἀλλὰ προφάσεσιν ἐπιλύσει, τῷ ἀσφαλὲς ὡς τῷ καιρῷ ἴσως ζητήσων, ἢ τῷ ἄλλως πῶς ἐπιτίλαιτο, ὡς δῆθεν κατασταίων τῷ ἀφιερῶν, τοιοῦτόν μὲ εἶναι πλέον οἷς τὸ μαθὼν, ὡς ὁ Βασιλεὺς περὶ αὐτὸν ἠφιόρωτο, τῷ βουλῇ τούτου τὰ τοιαῦτα γέγραπται. Ταῦτ' ἐν τῷ θόλῳ πραθέντ' ἐκ μιλιαμάτων καὶ ἀλγεινά, ὡς λυπεῖτο τὰ πλεῖστα, ἐκπέμπει τὸν τὸ γράμμα δεξόμενόντα. ὁ δὲ λαβὼν τε τῷ ἀναγνοὺς οὐκ ἔπως τοῖς γεγραμμένοις ἐπήλγησεν, ἀλλ' οἷον ἑαυτὸν ἐπαλαστήσας, εἰ οὕτω ταῖς τῆδε κοινῶν συμφοραῖς συσφιγγόμενος, τῷ περὶ τοῦ Πατριάρχου φροντίζειν ἐπανεγκλήτου, αὐτίκα μᾶλλον μᾶλλόνας, μᾶλλον, ὡς ἂν χρεὼν αὐτὸς ἔχοις τὸν ἄνδρα, ὅτω τῶν Καισόνων ἐδόκουν, τῷ οἱ περὶ σὲ, πολλοὶ τῶν τοιούτων ἀριταὶ, καὶ σοὶ τὰ περὶ τούτων ζητῶν ἐφοιμίσου, ποίοι ὡς βάλλει. Βασιλεὺς δὲ ὁ μετὰ τοῦτο, ἀλλὰ σφαγμάτων τῷ θορύβων τῶν κατ' αὐτὸν πολλῶν ὄντων, ἓ ποῦτι τῷ ἀναγκαίων. τοῦτ' ἀντιμαθὼν ἀκούσας ὁ Πατριάρχης, ἴσχνα τὸν σχῆμα, τῷ ἀντιλέγειν ὅλως οὐκ ἔχων, μὲν δὴ ὅμως ἐρισθὲν τὰ πρὸς Βασιλέα εἶναι ἐκεῖνον, ὀξίσασθαι τῷ Πατριαρχεῖον παρεσκεύαζεν.

A Nam & auctoritatis habitura plurimum ſuaſio videbatur ab eminentis Throni Antiochiæ profecta, & maxime purgatam ab omni ſuſpicione partium futuram eamdem erat conſentaneum, Idcirco quod cum Arſenius Sardenſis ordinationem admittere pro legitima renuiſſet, palam hic ab Arſenianæ factione alienißimus putabatur. quin hac ipſa ex cauſa inſinuabatur commendabaturque Germano velut ſyncerum, & ex vero ſtudio profectum conſilium talis auctoris, cui privatim utile appareret perſtare in Patriarchatu Germanum, a quo utique pro vero Epiſcopo agnoſceretur. quare ut is tamen ipſe contra proprias utilitates ſeceſſum inde conſuleret, prona erat conjectura occultioribus eum quibuſdam & diverſis ab iis, quæ vulgo allegarentur, rationibus moveri. Nam quod ab aliis excipi ſoleret contra Germanum de tranſ-
B latione Sedis, apud Sardenſem momen um habere nullum, manifeſtum erat; cum hunc conſtaret ab eo Patriarcha ſuam ipſius, quam pro legitima tuebatur, ordinationem accepiſſe, quem omnes ſcirent ab Epheſina Sede in Conſtantinopolitanam iuiſſe translatum. quomodo enim is ex iſta translationis ex Adrianopolitano Throno cauſa, Germani promotionem poſſet irritam ducere videri, qui Nicephori tranſitum ex Epheſina in Patriarchalem Urbis Sedem, non ſolum pro Canonico agnoverat, ſed etiam a tali accepta ſua ipſius inauguratione in Sardenſem Sedem, cujus ſe verum juſtumque profiteretur poſſeſſorem, rejicere nequiret quin ſe ipſe damnaret. Quare aliud quidpiam
idemque magnum par erat exiſtimari vidiſſe Sardenſem, quo ad tam inopinatam ſuggeſtio- *Edit. Pariſ. pag. 182.*
C nem impelleretur. Talis ergo epiſtolam ſententiæ quæ abdicationem Patriarchatus conſuleret, ſcriptam ad ſe trajecto Boſphoro a navem ad diſceſſum conſcendente Sardenſi, Germanus accipiens, in perplexam ingreſſus ſuſpicionem eſt: merito repurans, numquam fuiſſe futurum, ut ille auderet iſta ſcribere, ac primam ſe auctorem ferre conſilii contumelioſi Patriarchæ, quem palam probaret Imperator, niſi huic haud ingratum id eſſe perſpexiſſet. Ergo experimentum dubiæ rei capere certum volens, Epiſtolam eam ſtatim ad Imperatorem mittit, teſtimonium ex eventu veraciſſimum omnium, quæ tunc haberi poſſent, elicturum ſeſe ratus, quo clare intelligeret, quid arcanæ his de rebus ſententiæ Imperatoris animo ſubeſſet. ſi enim viſis litteris dolorem ſignificaret, & diſplicere ſibi factum
D oſtenderet, mitteretque poſt Epiſtolæ auctorem, qui eum ex itinere retractum Conſtantinopoli ſiſterent, repetendum atque rationem in judicio legitimo irreverentis auſi, quo ad Principem Sacrorum tale ſcriptum ſuo nomine non dubitaſſet dare; tunc ſane fore manifeſtum, ignaro Imperatore contigiſſe iſta, & ſecurum ſibi ſtatum ex ex parte eſſe. Si autem re cognita totum illud ſcriptarum temere litterarum crimen videretur oihili ducere, ſed præterentus ei excuſando quæreret; aut judicium ſuſpenderet, tamquam videlicet in tempore de facto inquiſiturus: vel ſi etiam non ignoto ipſi artificio reſcriberet humaniter, quaſi demulcendi, ac mitigandi officio, tum ſane non fore ſibi expectandum indicium certius ad plane intelligendum: Imperatoris ſatietate jam ſui ca-
E pti conſilii & voluntate talia fuiſſe ſcripta. Hoc animo conſilioque Germanus acceptam a Sardenſi, adjuncta alia a ſe ſcripta, qua ſignificaret vehementer ea ſe re offenſum, in ſuo graviſſimo dolore ad notum expertumque Imperatoriæ gratiæ præſidium confugere, per fidum hominem ad Imperatorem mittit. Ille autem acceptis lectiſque litteris, adeo non indoluit, Amici cauſa, ut ſua potius ægre ferens quereretur: inique ſecum agi, cui curis Reipubli-

cæ graviſſimis oppreſſo, etiam alienarum de Patriarcha ſollicitudinum nulla miſericordia onus injiceretur: hiſque indignanter dictis ſtatim converſus ad nuncium, reſponſum ei quod referret Patriarchæ in
» hanc ſententiam reddidit. Habere ipſum hominem in manu, poteſtati utique juxta præſcriptum
» ſacrorum Canonum ſubjectum ſuæ. adeſſe ipſi Antiſtites multos, legitimos talium Judices: iret,
» quæſtionem inſtitueret, ageret quod vellet. Imperatorem enim in ejuſmodi negotia non ſe in-
» gerere, ſatis habentem alibi quod curet, plurimiſque tam tumultuoſis quam neceſſariis publi-
» cæ adminiſtrationis officiis diſtrictum. His renunciatis Patriarcha agnovit tandem quid Princeps, quantumlibet diſſimulans, cuperet. ac certus non reluctari, vanam enim & ſtultam contra intellectam Imperatoris voluntatem contentionem fore, ad cedendum Patriarchatu ſe accinxit.

CAPUT XXI.

De Germanus Patriarchatu ceſſerit.

Edit. Rom. pag. 202.

MEnſis inierat September; & agebatur A venerandæ Crucis feſtum, quod Exaltationem appellamus. In ea ſacris ultimum veſtibus indutus, ſicque celebrata Crucis Exaltatione, ſacraque diei ejus Liturgia rite ſunctus, veſpere ſub crepuſculum recedit, & in ſuas, quas ſibi ad mare in Manganis extruxerat, cellulas ſeſe recipiens, quiete illic deinceps vivere conſtituit. At diluculo poſteræ diei audita re Imperator ſtatim adfuit, una cum Senatu, & Epiſcopis, univerſoque Cleri corpore, ac dolere ſe ſimulans, orat ut revertatur; & coacturum ſe minatur, niſi precibus annuat: denique nihil ad omnem veri ſtudii voluntatiſque ſignificationem ſibi facit reliqui, quo minus ex animo cupere procurareque velle putaretur reditum ejus ad Thronum. Ad ea Germanus cum Cretenſi, ut dicitur, Cretizans, & in ſimulatione ignorandi mentem intimam Principis gnaviter perſiſtens, plurimas ſe benignitati ejus tantæ & agere jam, & deinceps ſemper habiturum, referreque haud cunctaturum, ubi poſſet, gratias, reſpondit: Cæterum ſenio ſe & infirmitate fractum, indeque imparem oneri tantæ adminiſtrationis, ad libentiſſime dandam rite conceptam ceſſionem Conſtantinopolitanæ Sedis promptum paratumque eſſe, eamque ut acciperent rogare Imperatorem & præſentes Epiſcopos; ſimul ea dicens ſcriptam ceſſionis formulam porrexit, graviter edicens, ne ſperarent acquieturum ſe omnino, aut, quidquid contingeret, remiſſurum de propoſito, aut iterum admiſſurum Patriarchalis Eccleſiæ regimen, vel ſi Auguſtus ſeſe ad id adigere conaretur. Tunc Imperator habens jam in manibus quod votis tacitis optarat, partes tamen ſemel C ſuſceptas agere perſeveravit, contendens, citra tamen Imperium ac vim, ne in recuſandi conſilio perſtaret: cunctiſque geſtibus ac modis perſonam ægre ferentis exprimens. ac cum diu nihil proficeret, quaſi victus, ad propoſitum certe profitendum veriſſimum deſcendens, ſemper ejus eximie impenſeque honorandi. Quod exequi cepit ante omnia benevolentiſſime roganda Germani ſententia circa electionem ſucceſſoris ejus: plane præſeferendo (& eo videlicet ipſo delinire ſatagendo, ſi qua ei ſupereſſet in ipſum offenſio, penetrata ſorſitan Auguſti arcana voluntate, cujus eſſet reſpectu ad abdicationem coactus) plane, inquam, declarando, ſe omnino velle plenum ei arbitrium ſervari circa delectum novi Patriarchæ. Addidit quinetiam ſe Parris deinceps loco ipſum habere D decreviſſe: celebravitque iſtum honorem ſcriptis ei ambitioſe litteris tali titulo, quem ſplendidiorem faciebat attributum, ut ferebatur, a Germano primo omnium, Imperatori gloriolum cognomen *Novi Conſtantini*. quid enim majus videri poterat quam in patris affectum & auctoritatem a Novo Conſtantino ſuſcipi. Nec omittam qualicumque occaſione de iſta nomenclatione explicare aliquid diſtinctius. Ejus inventor quidem & prius artifex Germanus fuit, ſua quadam in id excogitandum

pag. 203.

Μὴν μὲν ἐφυσᾶτο τότε Γαμηλιών, ἤγε- A
το δὲ ἡ τῆ τιμίου Σταυροῦ ἑορτὴ ὑπὸ
τῆ ὕψωσιν ὀνομαζομένη. ἐν ταύτῃ γοῦν τὰ ὕ-
σατα τολισσάμενος, ἡ πλίσας ἅμα μὲν τὴν
ὕψωσιν τῆ Σταυροῦ, ἅμα δὲ ἡ τὴν θείαν
ἱερουργίαν, τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἀψίας δείλης
ἀποχωρεῖ, ἡ πρὸς τὰ ἐν τῆς Μαγγάνοις αὐ-
τῆ κελλία τὰ πρὸς θάλασσαν φκοδομημένα
ἐλθών, ἡσύχως ἤγειν ἐκεῖ τὸν βίον ἠρῆτο.
ἀλλ' ἅμα ἑῳ φωσκούσῃ, ἡ ὁ Βασιλεὺς ἀνέ-
στας, εὐθὺς, ἱρίσατο, ἅμα μὲν Συγκλήτῳ,
ἅμα δ' Ἀρχιερεῦσι ἡ παντὶ τῆ τῆς Ἐκλη-
σίας πληρώματι, ἡ τὸν λυπήμενον φοιτᾶν B
του, ἡ αἰτεῖ, ἡ ἀπειλεῖ προσβιάζεσθαι, εἰ
μὴ γε ἀκοῦσι, ἡ ὑδὲν ἐλλείπει σπουδῆς τῆ
ἡ θελήσεως τῆ μὴ ἀπάγειν ἐ πάλιν αὐτόν.
σφὸς Κρῆτα δ' ἰαρότερος πάντως. παῦτ' ἄρα κρί-
σεως, τὸν μὲν ἀγοσώτατα προσπαίζοντο, ἡ χά-
ριν τῆς ἀμβλείας λέγειν, ἡ εἰς τὸ ἐξῆς εἰδέ-
ναι ὡς ἄκρως, αὐτὸν δ' εἶναι γῆρᾳ κατορ-
γασμένον ἡ ἀθενείᾳ, ἡ σφὸς τὸ διδόναι ἡ
παραίτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Θρόνου, ἡ
λίαν ἀσμένως ἴσχειν, ὡς ἡ δέχεσθαι αὐτῆζε
καὶ Βασιλέα, ἡ τοὺς παρόντας Ἀρχιερεῖς,
ἅμ' ἐβαλεῖν ἡ δοῦναι τὸ γράμμα, μηδὲ ὑ-
ὰν τῶ λοιπῶ κρὶν εἴτε συμβαίη τὴν προσ-
σίαν λαμβάνειν, κρὶν αὐτὸς ἀναγκάζοι ὁ Βα- C
σιλεύς. Τότε πιγαρουῖ ὁ Κρατὸν ἴσχων ἐν χερ-
σὶ φακρᾶς ὃ ἐν ἀδύλῳ ἐβάλετο, τὸ μὲν αὐτὸν
ἡ πάλιν προσαναγκάζειν ἀνᾶαι, χῆμα δεικ-
νὺς ἀποπόμπης, τὸ δ' ἀγάλλειν ἄλλως ἡ τι-
μᾶν ἠρῆτο. ἡ τὰ πρῶτα μὲν τὰ δοκοῦντα οἱ
περὶ Πατριάρχου ἐκεῖνο ἠρώτα, τῆ σύμβου-
λον ἀξιοῦσθαι ἐπ' ἄλλῳ προσιόντι, ἐξαμε-
ρῶν τὰ τῆς αὐτῆ παραπόσεως. εἶτα ἡ τὸ, πα-
ρὰ ἔχειν αὐτὸν ἡ γράφειν προσῳλεπόμενον,
ὃν ἐκεῖνος, ὡς λέγεται, πρῶτος τῆ ἄλλων
νέον Κωνσταντῖνον προσεῤῥήμει. τί δὲ μεῖ- D
ζον εἶναι τοῦ εἰς πατρὸς πάχθαι τῆ νέῳ
Κωνσταντίνῳ καὶ Βασιλεῖ; τὰ γὰρ περὶ τούτου
πλατικῶς εἰπεῖν, ἴσαξε μὲν Γερμανὸς πρῶτος
τῆ Βασιλεῖ χαριζόμενος, εἶος ἐκεῖνος τῶν
πρὸς τοὺς ἄρχοντας Θρασείων. ὑπερπαιδεύ-
σατο δὲ ἡ Βασιλεὺς, ὡς οὐχ ἁπλῶς συμ-
βάντος, ἀλλ' ὅτι πατὴρ νεωτέρου Κωνσταντῖνος
παρὰ Πατρῶν, ὡς ἴλεγεν ἔκεινος. οἱ δὲ Μα-
κεδὼν λέγουσιν. ἃ καὶ ἀληθινώτερον εἶμι.

δὼ

διὰ τὸ παρ' αὐτὸ προφέρεσθαι ἰσαριθμῆσον τὸ μίτρα τὸ τῶ βίω, τῆς πλείστης τῆ φημι, τῆ πίστευμι. ὃ δὴ καί τινες ἔσφαλε ἰσῶντες τὸν χρόνον ἐς διακοσιᾶ, τὸ δὲ Παλαιολόγος Μιχαὴλ σοιχεῖα ιζ φέρει. προσκείμενον δὲ τὸ Μανουὴλ τὸν οἰκοτόπωτον τῆς Βασιλείας χρόνον ἐδήλωσεν ἄντιπρυς. Τότε γὰρ ἐ περὶ τῆς αὐτ' ἐκείνου προσποιοῦντος φροντίσας, καί γε μὰ ὀλίγα προσεπαγγελλομένου, ἔξεστι Θεὸς τὸν οἷς τὸ παιμαίνειν ἀντάρκη. ἀρὲς δὲ, τῆ σωμπληφεῖται αἱ τῆ ἱερῶν μεσμῶν, τὸ δ' οἷς πατρὶ πιέχθαι τὸ Βασιλεῖ, μίγα μὲν τῆ ἄλλως σημεῖον, πλεῖ ὃν τῆ Θεὸς οἷς ὑιοθεσίαν προσεπιλάβετο, τῖς ἐκεῖνος οἷς πατρὶ κεκλῆδαι πίστ, οἱ μὰ ὃν ἐκεῖνος μὲν μόνος ἄξιον οἷς τῖλ ἐπιτροπείαν κρινεῖ; Τὰ μέντοι γε μὲν τῆ ἀναγκαῖον προμηδέσθαί τι τῆ προσεῶν, περιττὸν ἄλλως τῆ ἀναγκαῖον τοῖς τῆ τῶν τοιούτων τῆ κεφάλων τρίφυτα ἔχουσι. πλεῖ ἄλλα τῆ ἡ ἐμὴ Ἐκκλησία, ἐδήλου δὲ τῖλ Ἀδριανούπολιν, τὸν ἐμὸν Ἀρχιερέα πλεῖστα, ἔχει ξίφους τῆ ἄμφω, σωμάτα τῆ Θεῖῳ χορηγοῦντι. τοῦτο μὲν δὴ τὸν ὁ Γερμανὸς ἐπὶ πᾶσι τοῖς προβλαθεῖσι παρεπύμβος ἔλεγεν. ὡὖ δ' ὃν ἔλεγεν ἑαυτὸν τῆ Ἀδριανουπόλει ἐπιπαροχθίσαι μὲν αὐτὸν παρ' αὐτῶ, ἀ ἀνεψιὸς ἑαυτοῦ Βαρλαὰμ, εἴτ' οὖν Βασίλειος. ὃς φοῖς μὲν τὰ εἰς πνδματικὸν πολιτείαν τῆ λίαν ἀμελῶς ἔχει.

A proventus innata indole obsequiosissime gratificandi regnantibus. Excepit autem Imperator, non ut Eulogium temere delatum; sed ut id in quo periisci gauderet quam sibi non vanum omen fuisset domestici veteris cujusdam augurii, quo se, ut ajebat, recordabatur Constantinum a Parentibus vocitari puerulum solitum. Sunt tamen qui non Constantinum, sed Manuelem appellatum in infantia Michaelem Palæologum prodiderint. Id quod equidem puto verius. quod sic eventu perpetratum appareat auspicium, e numero litterarum ejus nominis ductum ad prædestinatum ipsius Imperio temporis spatium indicandum. Nam is numerus tunc tantum cum numero annorum quibus imperavit convenit, cum non sola veri ejus nominis, sed præterea cognominis iftius elementa in unam contlata summam fuerint. B Nam inde deceptos quosdam novimus, qui regnaturum hunc Principem annis duntaxat septemdecim autumaverant; eo quod nomen hoc *Michaël Palæologus* totidem conflet litteris: non animadvertentes adjungendum huic fuisse cognomentum *Manuelis*, cujus elementis ad priora septemdecim additis, numerus absolvetur quatuor & viginti: quot annis fuisse illum imperaturum eventa demonstrarunt. Tunc igitur cum præterea Imperator effunderetur in omnem significationem liberalis benevolentiæ, ultro pollicendo census annos proventusque copiosos, ad ea simul omnia Germanus respondit in hunc modum. *Quod primum defert, ut Successorem meo nomini, minime id opus est: providebit Ecclesiæ suæ Deus idoneum Pastorem, & si propitius adjutor assitque aderit in sacris ejus arduæ functionis curis. Eligi deinde assumique me in Patrum Imperatoris magnam equidem rem & summæ dignationis honorem esse indico: verum ejus quem Deus adoptare in filium est dignatus, quis homo* C *se talem ferat ut recte vocari Pater possit, nisi quem ipse Deus, & quidem solus, nec humani præventus prærogativa suffragii, dignum judicaverit cui gubernandum committat Ecclesiam. Quod jam attinet ad obsistam mihi necessarii provisionem vitæ, minus eam duco necessariam; Et mihi quæ nutritium habentibus qui pascit pullos corvorum, Cæterum & meæ Ecclesiæ* (Adrianopolitanam designabat) *illi quem ei domestica mihi necessitudine obnoxium Antistitem præfecit, vas copias suppeditat, quæ ad me aque ambos alendos abunde sint.* Talis tunc Germani fuit oratio, quæ ipsi obtulerat Imperator generose recusantis. Fait autem is, quem dixit a se sui loco præpositum Ecclesiæ Adrianopolitanæ, ipsius ex fratre vel sorore nepos Barlaam, alio nomine Basilius dictus, eorum quæ ad religionem & sacram disciplinam pertinebant, admodum negligens.

CAPUT XXII.

De Episcopo Adrianopolcos Basilio sive Barlaam.

Edit. Rom. pag. 304.

Ἄλλως δὲ φιλόσωμος ὢν, ἵπποις ἐχρῶ- D το, ἴσι δ' ὅτι τῆ ἄπλοις, τῆ προσφιλοτιμοῦτο ἐμόσι τοῖς πολεμίοις χωρῶν. Τοῦτ ἄρα τῆ ζῶντος μὲν τῶ Θείου ἐν καιρῷ σωσι τοῦτο πρᾶττων συνεγινώσκετο. ὕστερον δὲ τῆ ἄλλων προσεβίβητον αὐτῆ καιρογραμμάτων, τὰ γέροντος μεταδιδάξαντος, ἐπεὶ οἷς ἀεῖσι καλλίμβος ἐπὶ παλλαῖς ἡμέραις τὸν ἐπίλοιπον ὑπεμείνετο, ὡς φρονιεῖσθαι μηδὲν τῆ καθ' αὐτὸν εἰδέναι. τέλος ὑφίστατο τῖλ ἀπὸ τῆς Συνόδου καθαίρεσιν. τῆ δ' ὃς μεθ' ἡμέρας, ὁ ἐκεῖς δῆθεν, ἤμφων, καὶ ὁ μηδὲ περὶ ἑαυτῶ εἰδὼς ὅτι ποιεῖ τῆ ὅτι πάσχει, περὶ ὧν ἐκείνῳ λόγος ὠδείς, διετέτατο, ἐ τὸν Βασιλέα λιπαρῶς αἰτῆσαι, ἐφεῖναί οἱ χρῆσθαι τῆ ἵππῳ τῆ τραπέζῃ, ὡς ἂν ὅτι ὁμόσε τοῖς ἐχθροῖς ἴοιτο, τῆ συχνὰ

Cæterum decori cultus studiosus equis utebatur, interdum & armis. in quo etiam ambitiose generositatem ostentare amabat, comminus congrediens cum hostibus. Et hæc quidem jam tum Patruo vivente, parvipendens ejus utcumque contrarium, vel judicium, vel exemplum, palam aditare cum cerneretur, impune tulit; veniam juvenili levitati, gravis & gratiosi senis conciliante verecundia. Postea tameo, cum aliorum quoque impactorum ipsi crimi num invidiosis accusationibus premeretur, sene jam defuncto, citatus ad dicendam causam, multis diebus simulata insania, & per eam secura ignorantia molitionum quæ in ipsum struebantur, judicium eludere conatus nequidquam est, Synodo nihilominus depositionem ejus rite decernente; quæ res illi simulationem excussit. Nam ille prius scilicet impos mentis, nec aut sciens quid in se pararetur, aut quid ageret quidve pateretur, ut videri volebat, pensi habens, cœpit repente sapere: & Imperatorem adiens oravit, fineret se obsequi naturæ propria ipsum indole in rem belli-

cam trahenti; auctoraret ergo ſeſe aliqua militari præfectura, qua ipſi prædato, ut dudum optaverat, liceret laceſſere manu hoſtes, & ex iis ſuis cæſiſque crebra ſtaquere trophæa. Id quod Imperatori audienti grave, & ad extremum ſupplicanti exitioſam ſuſpicionem movit. Nam reputans Auguſtus hæc loquentem facile quæ moliebatur actu-rum utique cui nec flos ætatis, nec robur lacertorum, nec, quod caput erat, uſus jam aliquis auforum iſtiuſmodi deeſſet; in eam ex ſuſpicione fixam opinionem tranſiit: Timendum omnino, ne ſi ei quod vellet agendi liberum otium daretur, aut tranſfugiens ad hoſtes, aut in factionem aliquam Reipublicæ infenſam ſeſe addens, iſtum inquietum animum & gladiatorias vires ad Patriæ perniciem conferret, machinaretureque & attentaret peticuloſe multa contra quietem publicam, conſtringendum præcipitis ingenii hominem putavit; & illo carceri mandando, prævertendam, ut ajebat, ne noſtro damno perficeret, quod in hoſtium exitium ſeſe diuiſſet meditari. Poſtea vero defungi ſemel cupiens ancipiti cura in tuto detinendi Reum difficilia cuſtodiæ, Tzycandylæ cuidam, impigro & talibus obſequiis idoneo miniſtro mandava: ut hunc ſimul cum Tzula Bulgaro, & ipſo tranſfugii ſuſpecto, Niczam abductum, ambos priuſquam illic in Caſtrum conderet, oculis privaret. Id quod poſtea eſt factum.

A τὰ ἐκείνου ἰσχὺν φέρεται. τὸ δ' ἀρ' ὧν τοῦ Βασιλέως ἀνώφελτος, εἰς ὑποψίαν ἐκείνῳ καθίστη, οὐκ ἐκ εἰνδυνος. σωτηρίας γὰρ ἀ Κρατῶν ὡς ὁ πάντα λόγον δυνατὸς ἐοικὼς καὶ πράξαι. ὅτε γὰρ ἡλικίαν, καὶ τὸ τῶ σώματος ἰσχυρόν, καὶ τρίτον ἡ περὶ πάντα πεῖρα, πιθανὸν ἀγαθὸν τῶν ὑποψίαν ἐθέλου, καὶ γ' ἐπιλημπίους, ἀνίσους ὑχὺ τὶρ ὑμῶν μᾶλλον κατ' ἐκείνου, ἀλλὰ καθ' ὑμῶν μετ' ἐκείνου τῷ ἀποδρᾶναι καὶ μελετῶσι ἴσως καὶ ἡφαιρέσιται, ἐν φυλακαῖς δέσμιον κατοχὴν ὑπερ, μᾶ δὲ φθάσας φασὶ καθ' ὑμῶν ἐπαλίσας, ἃ κατὰ τῆ ἰχθρῶν ἐκκυγείλατο. εἶτα τῶς περὶ ἐκείνου φροντίδος ἀνεῖθαι Ζίλων, προσέταιρι τῷ Τζυκανδύλῃ ὁτιμῷ γε ὅτε πρὸς πάντα, ἀπαγαγόντι φρὸς Νίκαιαν αὐτὸν τὸ καὶ σὺν αὐτῷ Βυλγαρον, καὶ αὐτὸν ὄντα ἐν ὑποψίᾳ τῶ ἐπιβάλλειν, Τζιλᾶν, πρὸ τῶ εἰς τὸ κάτερον εἰσαγαγὸν, ἄμφω στρῆσαι τῆ ὀφθαλμῶν, ὃ δὲ καὶ γίγονε μὴ πάντα.

B

C

D

E

F

CAPUT XXIII.

Ut ſuffragiis Epiſcoporum in Patriarcham electus fuerit Joſephus.

Edit. Rom. pag. 205.

HOc porro tempore Imperator, amoto a Sede Germano, idoneum qui Patriarchali Throno imponeretur inquirebat una cum Epiſcopis, egregie diſſimulans quid in votis haberet, nec ulla ſignificatione prodens, paratum ſibi deſignatumque unum menti obvertata, quem prælatum omnibus imponere cuperet. quotquot ergo Antiſtitum ſimplicioribus arcanus erat ſenſus Principis ignotus, ab iis ſane, utpote tem æſtimantibus e ſuperficie; & quam relinqueret ipſis integram evehendi quem mallent libertatem, vere ſe habere arbitrantibus, alius aliuſque, pro cuiuſque animo, tacitis cogitationibus ad eum honorem deſignabatur. at perſpicacioribus aliis, quos non latarent Imperatoris intimi affectus, unus & ſolus ad iſtam præfecturam aptus ſcilicet videbatur, quem prærogativa gratiæ Principis tacitorumque in id votorum, commendaret. Conſilio igitur inter ſe habito concordibus calculis Joſephum Galeſii Præfectum elegerunt, virum ſpiritualem & bonum, ſimplicem natura, facilemque moribus, nonnihil in uſu vitæ palatina elegantiæ trahentem. Nam uxorem habens in familia Principis fœminæ vixerat, adſcriptus olim Cleto domeſtico Dominæ Icenes piæ memoriæ, ibi miniſtrans in ordine Lectorum: unde Liberalis fiduciæ, qualis eſſe in aulis educatorum ſolet, multa in ejus ſermone ac converſandi forma veſtigia earabant. Communicare quinetiam largiendo aliis ex in ejus manus incidentibus, quæcumque ſecure oſtenderentur, ſic amabat, ut fere alii, quos novimus, talia recondunt, & ſibi avare ſervant. His ejus moribus inopinatum admiſcebatur quiddam: quod videlicet homo ea animo amplecti præferens Sanctimoniam Monaſticam in Pſalmodiis, in Vigiliis, in Jejuniis frequenter, in potu abſtemio, quando erat opus, in manſuetudine, in juſticia, in benigno animo, & ſimplicitate, uno verbo in irreprehenſibili converſatione; non tamen negligebat humanitatem conſuetudinis urbanæ; frontem lætam exhibens occurſibus, obvios complectens, blando ſer-

Οἱ μὲν Βασιλεὺς τὸν Γερμανὸν ἀποσκευασάμενος, περὶ Πατριάρχου συνεσκόπει τοῖς Ἱερεῦσιν. ὡς μηδὲν εἰδὼς δῆθεν, ἐφ' ὅτῳ μὲν ἔχων ἐν τῇ ἐν καρδίᾳ φυκαπβάλλει. οἷς γοῦν ἐν ἐπιεικέσει τὰ πάντα, πᾶσι ἐπιπολαίως λεγόμενος, ἔνθεν μὲν τὸν, ἔνθεν δ' ἐκείνου εἰ τῆς καρδίας ὑπόγραφον λογισμοί. ὅσοι δὲ τῇ ἐκ τοῦ ἔβλεπτον τῶ Κρατῶνος τῇ καπυσόχωμ τῇ ἐννοιῶν, ἐκείνοις ἐς τῇ μόνος ἐδόκει ὁ εἰς τὸ προσκύνα ἐπιτήδειος ἡ τῇ θυμῆρες τῇ Βασιλεῖ. Κοινῶς γοῦν συνδιασκεψάμενοι, τὸν Γαλησίου Ἰωσὴφ ἐψηφίζοντο, ἄνδρα πνευματικόν τε τῇ ἀγαθόν, ἁπλοῦν τῇ δόλου τὸς νρόπους, φέροντα δὲ τινα τῇ ἐν τῇ ἀναπόρων (ἐπεὶ γυναικὶ συζῶν, τῇ τῆς μαιευτίδος διατρίβοντος Εἰρήνης συνεπήτητο Κλήρῳ, τῇ ἀπὸ Ἀναγνώστας ἐξυπηρέτει) τῇ ἐλευθερίας ἐκεῖθεν διήγματα. ἠγάπα δὲ τῇ τῇ ἐν χεῖρας πειράτων μεταδίδοναι τοῖς ἄλλοις, ὅσα τῇ ἀσφαλῶς ἀποφαίνεσθαι, ὡς ἄλλοι δὲ οἱ καθ' ἡμᾶς τὸ γλισχρωτέσθαι. τὸ δὲ ξένον, ὅτι τῇ μοναχικῇ πολιτείᾳ ἐναρμόζων ἐν Φαλμῳδίαις ἐπὶ ἐδόκει, ἐν φρήτητι τῇ διαιτοσώρ, τῇ ἐδεσχρεῖ, τῇ ἀπλόστητι, τῇ σωφόλως ἀναστρώφῳ ἠρεμῇ, ἃ δὲ τῆς κατ' ἄνθρωπον ἀρετῆς ἠμέλει. τὸ δὲ προσηνὲς τοῦ τινι καὶ προσπτύξεσθαι, καὶ τὸ φιλικὸ συλλαλῆσαι, καὶ μειδιάσαι καὶ διαχεθῆναι πρὸς γέλωτα, εἴ που ἐλήλυθε παρά τινος κατ' ἄντου, ἦ καὶ ἐπάγεσθαι ἔχαιε, καὶ ὑπολθεῖν ἔρχοντι δυναμένοις, καὶ ζητῶν ὑπὲρ ἄλλων καὶ

μβρᾶς πραπίζας σὺν ἀφορμαῖς οἵοις τε ἦν πρᾶγμασι τὰς πόλεις ἑστᾶν, ἢ μᾶλλον ὅσους ὁ βίος ἄπορος ἢ ἀπάλαμνος, ἢ τῆς ἀστ' αὐτὰς ἀναδοχῆς ἔχρηζον. τὸ γοῦν πίνακα καταδεξαμένου τὸν ἄνδρα, ὁ Βασιλεὺς εἰς Πατριάρχλαν ἤτην προβάλλεται, μᾶλλον Σκιροφοριῶνος εἰσοῦ ῥᾳδίαν τὰς δικάσεις ἐπιτελοῦντος τὸ σῶμα ἔνεκα, ἐπαμβλυνόντος δὲ νομικοῖς χειροτονηθεὶς, εἰς Ἀρχιερέας ἐπήλιξεν. περὶ δὲ γε τὸν χειροτονίαν, ἢ ποιῶν τι γίνεται.

A mone detinens, non renidens modo, ſed & in rifum ſe effundens, ſi quid facete a quoquam forte diceretur, aut lepide fieret ad gratiam. Idem non ignorare artem inſinuandi ſe ad Principes, ab his pro aliis petendi, non refugere ad delicatas menſas, cum vinis varii generis & bellariis, multos etiam vulgaris ſortis adhibere, præſertim quibus ratio victus in arcto eſſet, nec per ſe habentibus, nec parare aliunde quaris, ideoque indigentibus hoſpitali benignitate Amicorum. hunc talem *Edit. Rom.* juſto ſuffragiorum comprobatum numero ad *pag. 206.* Patriarchatum Imperator evexit, menſis Decembris die octava ſupra vigeſimam, Indictionis decimæ, Anni 6775. mox Kalendis Januariis Ordinationem idem Epiſcopalem rite accepit; circa quam ceremoniam tale quiddam contigit.

CAPUT XXIV.

Ut poſthabito Heracleota Pinaca, quod is ordinatus fuiſſet a Germano, Mitylenenſis Gregorius Joſephum ordinaverit.

Ὁ γὰρ Πινακᾶς Μοναχὸς παρὰ Γερμανοῦ τὸν χειροτονίαν δεξάμενος, Ἡρακλείας τῆς κατὰ Θρᾴκλω ὧν Ἀρχιερεύς, ᾧ δὴ καὶ προσῆκον ἦν ἐκ παλαιοῦ δικαιώματος ἐκ Βυζαντίου, ὡς ἀνέκαθεν πλούτου ὑπὸ τὸν Ἡράκλειαν, τὸν Πατριάρχλαν χειροτονεῖν· ἀπεπροσποιεῖτο γοῦν τὸν αὐτ' ἐκείνου χειροτονίαν ὁ Ἰωσὴφ. Ἐ ὁ Κρατὴς σοφόν τι ποιῶν ἑαυτὸν τότε προσκαλεῖται πρὸς τὰ ἀνάκτορα, ἐν τῷ αὐτ' ἐκείνῳ ναῷ λειτουργήσοντα, ᾗ δὴ ἐκεῖνος μὲν ὑπὸ πολλῷ μισθῷ τὸν λειτουργίαν ἐπλήρου, ὁ δέ γε Μιτυλήνης Γρηγόριος ἐκ παλαιᾶς φέρων τὸν χειροτονίαν, χειροτονεῖν τὸν Πατριάρχλαν ἐα λέγεται. ὅλου γοῦν τῷ μισθῷ ἐκείνῳ ὁ Βασιλεὺς, ἐπεὶ οὐκ ἦν ἐκείνῳ πᾶς τῷ Ἀφορισμοῦ λύσεως πράγματος, ἰδίδου τῷ Πατριάρχῃ καιρὸν σὺν τοῖς Ἀρχιερεῦσι συνάγεσθαι, πῶς ἂν χὴ αὐτὸ τρόπον γένηται, προλαμβάνων αὐτὸς ἑκάστῃ διὰ τῶν ἀεὶ ἐκπληρουῖ ῥᾳδίως πιεῖ ὅσων ὁ Πατριάρχης ἐκεῖνον ἠξίου, ἕωθα ποιῶν τὰ πρὸς λύσιν. ἐς τοσοῦτον δὲ ἰδίως αὐτῷ λέγοντος ἤκουεν, ὥςε ᾗ δὴ ὁρκωμοσίαν πομπούσων ἑκατέρῳ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐπικρατείας, προστάττει, αὐτὸς δὲ τοῖς τοῦ Πατριάρχου γραφὰς ἀντιπροσωπεῖσθαι ἰδίων δέχεσθαι τοὺς ἐπ' ἐξουσίας, προσαπολουμένων ᾗ κολάσεων τοῖς μὲν κατὰ τὰ ἐπιτιμώμενα, ὑπὲρ ὅσου ἂν ᾗ γράφοι, πλείσουσιν. ἐωσὲς μέντοι ᾗ φυλακὰς, ᾗ πολλὰς τῷ ἐμπλεισμένων ἐξεῖλατο τῷ δεσμῶν, καταδίκας συμπαθείας ἠξίωσε, ἐξεταμένους ἀνακαλέσατο. Ἐ οἷς ἀπηχθῶς ἴσχε κρείσσοις ἐξιλεῖτο, τὸν Πατριάρχου μετάδοσιν.

B Pinacas Monachus qui ordinationem a Germano acceperat, Heracleæ Thraciæ Archiepiſcopus erat. & ei ut tali competebat ex antiquo jus conſecrandi Conſtantinopolitani Patriarchæ, inde ducta ratione privilegii, quod Urbs Byzantina primis Eccleſiæ temporibus Sedi Heracleenſi fuiſſet ſubdita. Nolebat autem Joſephus impoſitionem manuum ab iſto accipere. Hujus expediendi nodi rationem opportunam excogitavit Imperator. Pinacam videlicet in ædes Imperatorias accitum Palatinis ſacris præficit, Miſſæ illic ſacrificium ſolemni ritu peracturum, quem ille honorem quæſto ingenti conjunctum, propter ditiſſima ſtipendia ejuſmodi ſungenti officio decreta, dum libenter accipiens ibi celebrat, Mitylenenſis Gregorius, adverſus cujus ordinationem, utpote antiquam, nulla erat exceptio, eligitur ad ordinandum Patriarcham. Totum porro reliquum Januarium menſem Imperator, cui nihil erat magis optatum quam ſolutionem anathematis, cui ſubiacebat, rite ac modo nulli calumniæ obnoxio conſequi, conceſſit novo Patriarchæ, ut per otium cum cæteris Epiſcopis conſideraret, quanam illa poſſet ratione optima confici. Interim, quod ad ſe attineret, oulla die omittens, ſtudioſiſſime cuncta exequi, quæ vel neceſſaria, vel opportuna, præparando negotio ſuggereret Patriarcha. cujus preces omnes ac ſigna voluntatis promptiſſima quidvis largiendi facilitate ſtatim explebat: adeo libenter illum, quidquid ad ſe referret, audiens, continuoque indulgens, ut etiam miſſis quoquunverſum edictis, per omnes Imperii terras ſanxerit, ut litteræ Patriarchæ perſcriptæque voluntates quocumque miſſæ, a cunctis locorum Magiſtratibus ſic exciperentur, & executioni mandarentur, tamquam ſi quæ iis indicabantur, qualiacumque forent, ipſe Imperator juſſiſſet; minis etiam pœnarum gravium adſcriptis in eos qui ſecus feciſſent. Aperuit quinetiam cuſtodias publicas, & multos illic detentorum vinculis ſolvit; damnatis quoque gratiam indulſit ſupplicii decreti, exules revocavit, & quibus erat iratus condonavit offenſas, intercedente Patriarcha.

CAPUT XXV.

Ut ſolutus Anathemate Imperator fuerit a Joſepho.

Edit. Rom. pag. 207.

ADfuit tandem decreta Imperatoris abſolutioni dies, ſecunda menſis Februarii, qua Eccleſia celebrat feſtum Hypapantes: & Patriarcha cum omnibus Epiſcopis ad multam lampadum lucem hymnis decantandis ſolemnitati conſentaneis; Imperatore quoque ſuas Deo preces ſuppliciter offerente, ſplendide, ut ritus & mos legitimus poſcebat, nocte pervigilata, ſacram Liturgiam celebravit. quæ ut peracta rota eſt, Imperator qui eatenus ſeorſum ſtetérat, ſtipante regio ſatellitio, una cum univerſo Senatu, & Civium corpore, procedens admovit ſe ſacris valvis, Epiſcopis intra ſeptum Altaris ſtantibus. Ibi ille abjecto capitis regmine, nudo vertice, coram Deo procidens, ad pedes ante omnia ſe abjicit Patriarchæ, & quam ardentiſſima ſupplicatione veniam poſcit, conſirens magna voce ſcelus ſuum. tunc Patriarcha, humi ſic proſtrato Imperatore, chartam quam in manibus habebat, & ut ea ſcriptam formulam Abſolutionis legens, & diſtincte pronuncians facinus iniquum in filium Imperatoris, videlicet Joannem, attentatum, illud Imperatori clara voce condonavit. Poſt hunc, eamdem pariter formulam recitavit alius Epiſcopus, inde alius, & ſic ordine univerſi legentes e ſcripto, coram unoquoque ipſorum viciſſim ſe proſternente Auguſto, & veniam enixe poſtulante; cunctis, ſicut Patriarcha fecerat, condonantibus: multis inter hæc lacrymantibus, præſertim e Senatu, ac Dei pacem exorantibus. Tandem ſurgens Princeps ſacro impertitur epulo eſt, ſub quod debita rite adoratione perfunctus, ſalutato denique cœtu, in Palatium receſſit. Decrevit autem incluſo apud Nicetiaras in Arce Dacibyzæ Joanni penſionem in victum veſtitumque copioſam, ſolicite deinceps eum curans: multis ſubinde, qui eum neceſſariis large ſuppeditandis conſolarentur, & ſibi carum eſſe verbis rebuſque quam officioſiſſime teſtarentur, miſſitavit. Hinc jam ſoluriorem animum ad Reipublicæ procurationem ſtudioſius vertit.

Α Ἐπὶτη γοῦν ἡ μνὼς Λεωναῖος δυτέρα, καθ' ἣν ἡ Ἐκκλησία ἄγει τὴν Ὑπαπαντῆς ἑορτήν. καὶ ὁ Πατεμάρχης σωὰμα πᾶσιν Ἀρχιερεῦσιν ὑπὸ πολλῷ τῇ τῶν λαμπάδων φωτὶ καὶ ὕμνοις τῇ ἑορτῇ πρέπουσιν, ἔτι δὲ καὶ ταῖς ὑπὲρ Βασιλέως φωῆς Θεὸν ἱκετείαις, ὡς ἴδοι ἐ πειρατῶς παννυχύσας, τὴν ἱερὰν λειτουργίαν ἐπιτελεῖ. καὶ ἤδη ὡς λῦσο πᾶσα, τοῦ Βασιλέως ἐν βασιλικαῖς ἱσαμένου θρυφορίαις σωὰμα Συγκλήτου πάσης ἐ πολιτείᾳ, πῖς Ἁγίοις προσεγγίζει θυείοις, τῶν Ἀρχιερέων ἔνδον τοῦ βήματος ἱσαμένων. Ἀποθέμενος ὧν τὸν ἐπὶ τῆς κε-
Β φαλῆς καλύπτραν, ἀκαλύφῳ τῇ κεφαλῇ προσπίπτει Θεῷ, καὶ ποσὶ προηγουμένου τοῦ Πατεμάρχου, καὶ μεθ' ὅτι θρμῆς τῆς ἀρεθίστως, τὸν συγχώρησιν ἐξαιτεῖ, ὁμολογῶν μεγαλοφώνως τὸ πλημμεμα. καὶ δὴ ἐπ' ἐδάφους κειμένου τοῦ Βασιλέως, ὁ Πατεμάρχης χάρτην ἀνὰ χεῖρας ἔχων, ὅπερ ἦ συγχώρησις ἐνεγέγραπτο διξιῶν ἐ ῥητῶς τὸ πλημμέλημα λέγων τὸ ἐπὶ τῷ τοῦ Βασιλέως παιδὶ, δηλαδὴ Ἰωάννῃ, σωιχώρει τραυῷ τῇ σώματι, καὶ ἐπ' αὐτὸν ἄλλος, καὶ μετ' ἐκεῖνον ἕτερος, καὶ καθεξῆς οἱ πάντες, ὧν ἑκάστῳ προσπίπτοντες τὴν τὴν συγχώρησιν αἰτομένου,
C ἐκεῖνοι καθ' ἓν τὸν χάρτην ἔχοντες ἀνὰ χεῖρας, τὸν αὐτὸν τῷ Πατεμάρχῃ σωιχώρουν τρόπον, πολλῶν χαμένων δακρύων, καὶ μᾶλλον ἐκ τῆς Συγκλήτου, φῶς ἐξειλίσσει. καὶ τέλος ἀνατὰς, καὶ τρόφιν ἱερεῦ μετιὼν, ἐ ὡς εἰκὸς ἀφοσκιωτάς καὶ σωπαξόμενος, ἐχώρει φῶς τὰ ἀνάκτορα. ἐπέπαξε δὲ καὶ τῇ ἐγκαλεισμένῳ κατὰ τὸ τῇ Νικηφόρου τῆς Δακιβύζης φρούρου Ἰωάννῃ, εἰς τροφὴς οἰκονομίαν καὶ
D ἐνδυμάτων τὰ ἱκανὰ, πολυωρῶν ἐκεῖνον συχνάκις, καὶ τοῖς ἀναγκαίοις καθ' ἑκάστην χρείαν φιλοφρονούμενος. ἐντεῦθεν καὶ φῶς τὸν διεξαγωγὴν τῆδε κεινῶν, ἀπαιδευτότερον τρόπῳ.

CAPUT XXVI.

De nuptiali fœdere inter Tarchaniotam Andronicum filium ſororis Imperatoris Miathe, & filiam Joannis in Occidente dominantis.

pag. 208.

TUmere deinde rurſus, & tumultum minari Occidui tractus res cœperunt, Deſpota Michaele mortuo. Is Principatum quidem ſuum legitimo tranſmiſit ſucceſſori Nicephoro filio, fratri autem ejus notho Joanni non parvam regionem propriam excepit, qua is ſibi peculiari frueretur: Ac Nicephorus quidem contentus ſorte, quiete agebat. Joannes vero inquieti vir ingenii, æſtuans intra limites anguſtos, & erumpere geſtiens, fratris tamen ditione abſtinebat; noſtras ſibi finitimas incurſabat terras, agens ferenſque quidquid occurreret. Ea injuria Imperator cognita, bello tamen adoriendum non putavit juvenem præfervidum, & novitate Principatus

Θερμυργὸν ὄντα καὶ πίον ἀρχῆς ἐφάμιλλος, δι' εἰρήνης δ' ὑπολθῶν, καὶ κῦδος ἀνδρὸς ἀνδῶσαι, πολλῷ κρείττων ἡγεῖτο τῆ πολεμεῖν. ὅθεν καὶ πρεσβείαις μὲν τὸ σκληρὸν ἐκείνου μαλάττει καὶ ἀνδαδὲς. Ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος καὶ ὡραίαν γάμῳ ἔτρεφε θυγατέρα, ἐβούλετο καὶ κῦδος βεβαιώσασθαι τῷ Εἰρηνίῳ. ἵν' οὖν καὶ ἄλλως ὁ Ἰωάννης δραστήριος, ὡς καὶ τῇ τῆς ἐπιπονδήμασιν ἰσχύοντι, σὺν τῷ περὶ τὰς μάχας συνίστη, καὶ λίαν ἀσφαλεῖν, καὶ ὡς δίκῃ τὸν Δαυΐτην πολλάκις ἐτίθει, μή πως καὶ αὐτὸν ἐπιπονδόμαχος παραπράσαιτο, καὶ τῇ τὴ νίκης ἀδοξίᾳ περιβαλεῖν δυνηθείη. Διὰ ταῦτα καὶ σπάσας ὁ βασιλεὺς, λίαν σοφῶς τε καὶ ἀσφαλῶς τῷ ἐκείνῳ προσαπλάμβανεν δ' νοημα, καὶ τὴν Συγατέρα τὴ Ἰωάννου τῇ ἀνεψιᾷ αὐτῶ καὶ υἱῷ τῇ τὴ Μάρθας Ἀνδρονίκῳ, περιφλας καὶ σωὶ ὀλίγῳ τιμῇ ἀγαγὼν, εἰς γάμου ἐδίδυ, ὁρμάζων ἐξ ἀξιωμάτων τῶν γαμβρὸν μέγαν Κοιοσαῦλον, τὸν δὲ ποσθερῶν Ἰωάννου Σεβαστοκράτορα. καὶ τῇ μὲν Ἰωάννῃ ἐπινεῦσαι δῆλα ταῦτα, καὶ ὅσον μέρος ἐκείνῳ ἀνακωχὰς οὐ τὰς μικρὰς ἔχον τὰ τῇ Ῥωμαίων στρατεύματα· οὐ μὴν δὲ καὶ τῇ λοιπῶν ἀποστροφοντίκαι, ἀλλὰ πολὺς ἦν, ὥσθε μὲν ἐκ Θαλάσσης τῇ ναυτικῷ χώμενος· ἐπεῖθε δὲ καὶ γῆν, Τεβαλλοῖς τε καὶ Ἰλλυριοῖς προσπίπτων. καὶ τὸ ναυτικὸν ἦγε, ἀνὴρ γενναῖος ὁ Φιλανθρωπινὸς, Πρωτοστράτωρ μὲν ἐξ ἀξίας· τῶ δὲ μεγάλου Δουκὸς Λασκαρεως ἐξάρυ ὄντος, ἤδη καὶ μὴ οἷα τε πολέμοις ἀναχολᾶσθαι καὶ μάχαις, τὸ γῆρας ἀτίχων καὶ τῶν ἐκείνῳ πᾶσι ἀναπλήρων, καὶ ὁ μὲν Φιλανθρωπινὸς ἐπιφέρετο τὰ πρωτεῖα· καὶ τῆς ὅλοις ἐπιστάτει, οἱ δὲ ὑπ' ἐκείνῳ πολλοὶ τε ὄντες καὶ μάγιστοι φίς λοχαγὸς καὶ Ταγματάρχας, καὶ Κόμητας, καὶ Ναυάρχους ἐπάγοντο. ὁ δὲ σύλος πολὺς καὶ πολλῶς ναυσὶ ἐξηρτύετο· πᾶς μέντοι γε ναῦς ἄνδρας ἐπλήρου νεανικοὶ τὰς ὁρμὰς, καὶ τὰς προθυμίας λαφυρτικοὶ, οἱ ἀνὰ τῶν πόλιν Γασμοῦλοι (ὃς ἂν ὁ Ῥωμαῖος ἀγενεῖς ὄντας) ἐκ Ῥωμαίων γυναικῶν γενηθέντες τοῖς Ἰταλοῖς. ἄλλοι τε πλεῖστοι ἐκ τῆ Λακώνων, ὃς ὁ Τζάκωνας παραφθείροντες ἔλεγον, ὃς ἐκ Μορέως καὶ τ' ἄκρων μερῶν, ἅμα μὲν πολλὰς, ἅμα δὲ καὶ μαχίμους, ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις εἰς Κωνσταντινούπολιν μετῴκιζεν ὁ Κράτων. ὅσοι δ' αὖτις καὶ εἰς ὑπηρετῶν πέζων οἱ πανταχόθεν προσιλῶντες, ὡς ἐντὸς ἦσαν τῶν εἰς τὸ φρόσθεν ἐλάτας, ὃς πανταχῦ τῆ κατ' Αἰγαλὰς χωρῶν, καλύς τε καὶ πλοίοις ἀπέπεμπεν ὁ Κράτων· ἐ δὲ ἵν' ἀσφαλῶς κατέχοι τῶν πόλιν τῆς Ῥωμαίας, ὡς αὖτὸς ἔλεγε, μὴ τὸ πᾶν θαλασσοκράτορας.

projectum ad audendum quidvis; tutius arbitratus, Infinuare se ipſi pacatis animis, & affinitatis eum neceſſitudine conciliare ſibi. quare ferocem ejus animum legatione blande ſupplici deliniens, hominem ad pacem invitavit nuptiali fœdere firmandam, filia, quam is habebat nubilem, cnidani ex Imperatoris conſanguineis jungenda. Erat hic Joannes indole ſtrenuus, manu promptus, ingenio præceps, & quncumque incumberet, vehemens. ad hæc uſu prædítus rei militaris tanto, ut ne ſtarrem quidem ſuum tot ſucceſſibus bellicis clarum Deſpotam Joannem tuto cum eo committi poſſe Imperator duceret, metuens Martem communem anciptefque præliorum caſus; nec ſatis fidens, ſi bellarent invicem, numquam eventurum, ut aut vi aperta ſuperatus, aut fraude circumventus Deſpota, præteritarum decora palmarum pudenda clade corrumperet. Hæc pro ſua prudentia Imperator reputans, provido ſecumque conſilio præoccupare ac devincíri ſibi periculoſum adverſarium decrevit; & conſecutus quod optarat videbatur, filia Joannis iſtius, de qua dixi, ſplendido a ſe miſſo comitatu e paterna domo Conſtantinopolim deducta, collocanda Tarchaniotæ Andronico Auguſti nepoti e ſorore Martha. quando generum pariter ſocerumque novis ampliſſimis Imperatorum Aulæ dignitatibus honeſtavit; nepotem quidem ſum Magnum Conoſtaulum, Joannem autem Sebaſtocratorem creans. In hunc modum pax cum Joanne conſtituta: & quies ab hac quidem parte, ſecuritaſque non exigua firmata Romanis eſt exercitibus. Sed nec reliqua curare Imperator negligebat: hinc quidem in mari ſtrenue Claſſe rem gerens, inde in continente non ſegnius terreſtribus copiis Triballos Illyrioſque obſervans, & admoto mali metu in officio continens. Claſſi præerat Philanthropenus vir fortis, dignitate interim Protoſtrator, cæterum Magni Ducis Laſcaris ævo jam effœti, nec per ætatem fere decrepitam amplius apti curis laboribuſque bellicis, in illo maximi honoris titulo ſucceſſionem expectans, intereaque locum ejus ac vices obiens. Ac Philanthropenus quidem ſuprema erat poteſtate cunctis navalibus copiis Præfectus: ſubſe autem habebat multos & maximos titulis Præfecturarum inferioribus inſignes; Tribunos, ordinum Ductores, Comites, Navarchos. Claſſis quippe magna erat, ingenti conſtans numero navium plenarum flore pugnacis, & avidæ prædarum juventutis. Pars hujus ex Urbe Gaſmuli, quos Romanus *Dignes*, hoc eſt, duplici mixtos genere diceret, e Romanis mulieribus & viris Italis natos. Alii plerique ex Laconibus (hos vulgus corrupte *Tzacenas* vocat) quos uti ex Moreo, ſic alios ex Occiduis partibus, multos bellicoſoſque cum uxoribus & liberis Conſtantinopolim ad Urbem frequentandam Imperator tranſtulerat. Aderant his abunde, qui ſervirent miniſteriis nauticis undecumque coacti, quos *Proſelontas* vulgo vocant, quaſi diceres navium in anteriora propulſores, valentiſſimi remiges, quos e cuncta circum ora maritima robuſtiſſimos & plurimos congregari curaverat Auguſtus; intelligens, quod & dicere ſolebat: numquam io Urbe ſecuros Romanos fore, niſi toto late mari Claſſe invicta dominarentur.

Edit. Rom. pag. 209.

CAPUT XXVII.

Ut Romanis maximis Copiis Duce Deſpota Joanne, crebro in Occiduos tractus averſis, Orientales perierint.

NAm terra in tuto res videbantur; Joanne ibi Deſpota multis maximiſque ſub ſe Ducibus numeroſas & bonas copias regente. Conflabatur hic exercitus ex differentibus Corporibus, & velut Collegiis Militum quæ Allagia ſoleot appellare qui militarium vocabula Ordinum lingua efferunt vulgari. unum erat Paphlagonicum, numeroſum & maximum, aliud, cum & ipſum multitudine, tum vi & arte præſtans bellica ex Halizonibus, quos Meſothinitas vulgare dicat Idioma. erant item hinc quidem Thraces, inde autem Phryges, illinc Macedones, iſthinc Myſi, alimde Cares, & hi numeroſi, tum qui ex Magedone venerant. Super his Scythicæ Copiæ & exteræ Italicæ, plurimæque aliæ, ea quibus membris unum, vere dicam, valentiſſimum & inclutabilis potentiæ coalescebat Corpus: cujus quaſi animus Deſpota, dum illud movet, & quocumque circumſert, terribilis ubique apparebat præſertim in Occiduis Tractibus, ubi frequentius militabat: quæ cauſa fuit cur limes Orientalis debilitaretur: Perſis abſentia Præſidiorum, ejus vexandi fiduciam ſumentibus, incurſantibus ac latrocinio vaſtantibus miſeras illas regiones, nullo plane prohibente. Itaque Mæander, domo, ut ſic dicam, cedere coactus, plane deſolatus eſt; non aliis ſolum incolis plurimarum illarum ampliſſimarumque regionum, ſed ipſis etiam inde paſſim migrantibus Monachis. Alta ſiquidem Palæſtina terra illa undecumque Mæandro amni prætenta videri ac dici potuit: quippe non ſolum læta paſcuis & gregum armentorumque opima genitrix altriaque; non ſolum hominum quoque multorum & egregiorum ferax; ſed præterea Monachorum, hoc eſt Cælicivium in terris peregrinantium, condendis & concurſu lectiſſimorum conventuque frequentandis aptiſſima Colonis; tanto in exteris Palæſtina ſuperior, quanto in uno ei, eodemque maximo, ſine controverſia cedit, quod hæc nimirum vita & converſatione Domini mei & Dei Chriſti honorata præ cunctis fuerit. Talem ob cauſam Mæander, ut dixi, paulatim deſertus & in ſolitudinem redactus eſt, recedentibus in interiora, qui prius illic habitaverant propter incurſiones barbararum gentium. Univerſam autem Jugum illud arcibus nuper conditis antea infeſtum, Abula quoque, & adſitæ Cayſtro regiones, & Magedon, & inclyta Caria, impune hoſtium graſſationibus conculcabantur. Mitro dicere Tracheam & Stadia, Strobilum & ſitas e regione Rhodi terras, quæ loca paulo antea Romanorum ſubjecta dicioni, exiguo tempore latronum receptacula, Barbarorumque ſtativa facta ſunt. Obverſæ autem ex parte altera mari nationes, ut nihil de mediis dicam; ac quantum in Maryandenis, in Moſynibus, in magnanimis Enetis, Gentium locorumque centebatur, cuncta Romano ſubjecta Imperio; ſimulque his interiora uſque adamnem Sangarim, ita univerſa vaſtata deſtructaque ſunt, ut Maryandenum lugubris cantus artificem adhibere debeat, qui hæc volet pro dignitate deplorare. Nam Copiis Romanis quæ multæ mirificæque erant, morantibus in occiduo tractu; & iis paucis quæ relictæ Orientalium præſidio fuerant, ſenſim abſumptis; in tantum infeſtantis itinera latrocinii peri-

Edit. Rom. pag. 210.

A Τῶν δὴ κατὰ γῆν Δεσπότης Ἰωάννης ἐξηγούμενος, πολλοὺς καὶ μεγάλους εἶχεν ὑφ' αὐτῇ στρατιώτας. τὸ δὲ στρατιωτικὸν ἐκ ἀλλαγίων, ὡς αὐτοὶ φασὶ ἀν οἱ ἐπὶ τῶν πραγμάτων κοινολογούμενοι, πλείσους συνίστατο. ἦν δὲ τὸ Παφλαγονικὸν πολύ τε καὶ μέγιστον, ἦν δ' ἐξ Ἀλιζώνων πλεῖστον τε καὶ εἰς πόλεμον ἀγαθόν, οὓς καὶ Μεσοθινίτας ὁ κοινὸς οἶκος λόγος. ἦσαν ἔνθεν μὲν Θρᾷκες, ἐκεῖθεν δὲ Φρύγες. ἔνθεν μὲν Μακεδόνες, ἐκεῖθεν δὲ Μυσοί, καὶ Κᾶρες ἄλλοι τε πολλοί, τὰ ἐκ Μαγεδόνος, καί γε τὸ Σκυθικὸν προσῆν, καὶ τὸ ξενικὸν Ἰταλικόν, πλεῖστον ἄλλο, καὶ ἁπλῶς φάναι τὸ ἅλον ἐκ ἀνυποσάτῳ δυνάμει συνηρτῆτο, οὗ αὐτὸν ἡ Δεσπότης, φοβερὸς ἦν ἅπασιν ἐπιφαίνων, καὶ μᾶλλον τοῖς δυσικοῖς. παρ' ἦν αἰτίαν καὶ τὰ τῆς Ἀνατολῆς ἐξεδέδοτο, ἔνθ' Περσῶν ἐπισθαρρούντων, καὶ εἰσβαλόντων ταῖς χώραις παρὰ πᾶσιν τὸ ἀνυπόστατος ἐρημίαν. ἔνθεν καὶ Μαίανδρος μὲν ἐξέπιπτε, οὐκ ἀνδρῶν μόνον τῷ ἐκ πλείστας τὰ καὶ μεγίστας χώρας, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν μοναχῶν. Ἀλλὰ δὴ Παλαιστίνη ἡ χώρα ὁ περὶ Μαίανδρον ἦν, ἡ βοσκημάτων καὶ μόνον εὐξῶσα ἀγέλας καὶ ποίμνια, ἡ δ' ἀνδρῶν φορὰν ἐνεγκεῖν ἀγαθὸς, ἀλλὰ καὶ B Μοναχῶν Οὐρανοπολιτῶν ἐπηγείων συσῶσα πλῆθυας δεῖσα. παρὰ πάντα ἐπ' ἄλλαις τὰ πρωτεῖα φέρων πρὸς Παλαιστίνην, παρόσον ἐπὶ τῷ μεγίστῳ ἵσταται, ἓ πᾶς ἀγιτεβὰς ἐπεῖσε γινέσθαι τὸν ἐμὸν Χριστὸν ἓ Θεόν. καὶ ὑπὸ μὲν κατ' ὀλίγον Μαίανδρος ἠρημώτο, εἰρωμένων ἐσόντων τῷ ἐκεῖσε διὰ τὸν ἦθεν ἐπίθεσιν. ἅπας δὲ ζυγὸς ἐκεῖνος ἦν Νικαέρων, Ἀβαλά τε καὶ Καύστρου χῶραι, καὶ Μαγεδὼν, καὶ ἡ περίπυστος Καρία πᾶσα, πᾶς ἐχθροῖς καπηρίχητο. ἐν λίγοις Τραχέαν καὶ Στάδια Στρομβιλόν τε καὶ τὰ ἀντίπορον Ῥόδου, ἄχθος καὶ πρώην ὑπὸ Ῥωμαίοις τελοῦντα, ἐχθρῶν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἐγένοντο ἐρμητήρια. τὰ δὲ πρὸς Ἑτερίῳ Θαλάσσῃ φῦλα, ἵνα μὴ τὰ μέσα λέγω, ὅσα τε ἐν Μαριανδυνοῖς τε καὶ Μόσυνοι, καὶ ὅσα ἐν πᾶς μεγαθύμοις Ἐνητοῖς ὅπως τῇ Ῥωμαίων ὑπήκοα, σὺν οἷς καὶ ἔτι τὰ ἔνδον μέχρι Σαγγάριος, ἐπὶ πολὺν τὸν ψάνιγγα, ὥστε καὶ Μαριανδυνὸν θρήνων χρῄζειν ἀξίως τινὰ θρηνήσοντος. τῷ γὰρ δυνάμεων, πολλῶν τε καὶ θαυμαζῶν ἀνῶν συγκαταστρεβομένων, τοῖς δυσικοῖς, καὶ κατ' ὀλίγον ἀπανωμένων, τοῖς κατ' Ἀνατολὴν τοσοῦτον ἀπίνδυνος παρῆκτο, ὥστε μηδ' εἰς αὐτὸν Ἡράκλειαν τὸν τὰ Πόντῳ βαθίζειν εἶναι πᾶζῃ, τοῖς ὁρμωμένοις ἐκ πόλεως, τῷ ἐκεῖσε ὁρίων τῷ

Σαγγάριον πεμπλειόνων, ἐ τῇ αὐτῶν πάν- A culum increvit, ut ne Heracleam quidem uſque Ponticam via terreſtri liceret ex Urbe proficiſci, finibus illinc Imperii Sangari circumſcriptis, ulterioribuſque plane cunctis in prædam, non Myſorum, ſed Perſarum, condonatis. maritimæ tantum arces retentæ utcumque ſunt circa Cromnam, & Amaſtrin, & Tium, & Heracleam, ſola locorum nomina ſervantes: quæ niſi prompto maris ad auxilia opportune accipienda commercio nterentur, dudum utique fortunam eamdem Urbium ac locorum, quibus adjacent, experirentur, cunmque iſtis ditioni Perſicæ adjectis Romano Imperio periiſſent. Quod autem in exitiam harum Provinciarum cooperatum vel maxime eſt, hoc fuit, prout ipſe ſero agnoſcens confeſſus Imperator eſt, quando paulo ante mortem ea loca cum exercitu non modico perambulans, oculis omnia fidelibus ſubjecit; & clare perſpecta miſeratus plurimum eſt, Præfectorum qui illuc mittebantur tenacitas & avara parſimonia, cum ardenti, immenſa, inexplebili undique capiendi ac congerendi aviditate conjuncta. quibus accedebat indidem nata circumventio Principis mendaciſſimis decepti relationibus vaferrimorum hominum, qui privatis ſuis rationibus pernicie publica non dubitarent conſulere, Imperatorem ab Expeditione in eas partes, ut erat neceſſe, ſuſcipienda, deprehendi ſi res coram paterent, & mulctari merentes, avertebant, elevando ſallaciſſime jacturas factas, & ut quæque arces aut Urbes captæ a Perſis erant, minimum id quiddam & momenti nullius eſſe dicendo: Capita enim ipſa rerum & quaſi claves limitis adhuc teneri: minuta iſta nunc ablata quoties volemus exiguo conatu recuperanda. Eſuſmodi vaniſſimis commentis tum ſcripto procul miſſis, tum voce coram inculcatis, lactatum Imperantis animum indormire malis facile initio curabilibus cogebant; nihil penſi habentes, dum res agerent ſuas, inſidiari credulis Principum auribus, & eis infundere, quaſi pleno poculis, exitialia quidem venena, ſed arte aſſentandi ſic diluta conditaque, ut virus eorum non ſentiretur. Porro iſtam, de qua dixi, ſeram perditis rebus, in iſta loca expeditionem Imperatoris ipſe fatebatur a ſe meu erumpentis jam in apertam perniciem Eccleſiæ Schiſmatis ſuſceptam. cum enim timeret ne tanta colluvies clauſtris egreſſorum excuſſo jugo diſciplinæ, vagantiumque quoquoverſum pannoſorum quorumdam, & ſaccis ciliciuis horrentium, inſinuantium ſe obviis, domuum intima penetrantium, cuncta implentium murmurationibus in Principem, paſſimque invidioſiſſime criminantium: ab illo Tutore circumſcriptum oppreſſumque nefarie pupillam, ab eodem aviam patriamque hæreditatem Imperii legitimo ſucceſſori & poſſeſſori Auguſti filio interverſam iniquiſſime. His additam ejectionem in exilium deturbati de Throno Patriarchæ: cunctaque iſta periurio perfidiaque cumulata, ab eo qui nullo jurisjurandi quo ſe obſtrinxiſſet, fœderum quæ ſanxiſſet reſpecta, hæc & illa (pluſima fingillatim exaggerabant) attencaſſet. Atque hæ vulgo plauſibilibus populariter buccinandis emungentium pecunia credulam plebem, & largas corradentium prædas; quo minus illos abituros tam utili privatim cœpto erat veriſimile: Cum, inquam, hæc intelligens Auguſtus formidaret, ne tam vehementibus ſeditionum flabris apertæ rebellionis & belli civilis incendium, ægerrime poſtea reſtinguendum, inflammaretur, ad neceſſariam præcauționem mali tanti, atque ad explorandam inſpectione præſenti eorum fidem, quibus non ſatis ſibi perſpectis Arces & Provincias commiſerat, iſtam ſe profectionem ſuſcepiſſe, deinde declaravit ipſemet familiari ſermone Athanaſio Alexandrino Patriarchæ, illius tum ipſi viæ comiti; confidenter viro tali ſuas animi ægritudines, & non vanos motus ſuſpicioneſque aperiens, quas ille audiens non omittebat qua poterat conſolatione delinire. Porro ex iſto ipſo nos hæc eadem Athanaſio, audita tum ſibi, poſtea referente cognovimus. Addebatque iſta occaſione ſe oculis uſurpaſſe miſerrimum plane, ac meritiſſimo præſenti Imperatori deploratum ſtatum regionum ultra Sangarim, extrema vaſtitate deſolatarum. Verum iſta nos quoque fuſius exequemur ſuo loco.

Edit. Pariſ. pag. 211.

pag. 212.

CAPUT XXVI-II.

De Eccleſia Schiſmate. & Pantepoptenis Monachis.

HOc porro tempore in quo enarrando verſamur, minime jam dubiis iiſdemque magnis incrementis Schiſma Eccleſiæ augeſcens quotidie glicebat: utique jam in domuum intima receptum funeſtis conjunctiſſimorum diſſidiis. Fervere ibi jurgiis cuncta, patre cum filio, filia cum matre, nuru cum ſocru commiſſa, declaratis in partes contrarias, pertinacique contentione propugnatis judiciis & ſtudiis. Valentiſſima erat Hyacinthi factio, ingenti promota numero vagorum quorumdam & hinc, inde, rurſus illinc, huc, inquietiſſime curſantium Monachorum. His intoleranda declamabatur Arſenii Patriarchæ injuſta in exilium ejectio, omnibuſque modis ejuſdem procuranda reſtitutio pro antico videbatur propoſita ſcopo. Exurgebant aliunde prodibantque, alia quædam vociferantes emendanda, fama virtutis inclyti Sodalis Galeſii Cœnobii, necnon quorumdam aliorum: ati qui ea tempeſtare in Monaſterio, Pantepoptæ dicto, morabantur, a ſuo ſingulavulſi grege & viritim conſulentes, dux, auctorque ſibi quiſque. Commune his cunctis Joſephi recentis Patriarchæ plane communionem averſari, nec eum rite promotum agnoſcere: tum quod & ipſe invaſiſſet ſcilicet alienum Thronum, ſupplantato indeque detruſo Germano: tum ob inconſtantiam qua miſerari antea ſolitus Arſenii fortunam, & eum reſtituendum Patriarchatui dicere; ex eoque averſari communionem cum Germano, & aliis averſandam ſuadere, adeo jam contraria prioribus illis dictis actiſque facta oſtenderet, in partem ſe inferens agnitæ ſibi quoque damnatæque palam injuriæ, & locum inſidens, unde iniquæ depulſum queſtus eſſet viventem adhuc Patriarcham legitimum. Verum hoc cum eſſet illi commune cum alio crimen, alia erat peculiaris quæ illum vehementer gravabat invidia. Ut enim Germanus ſupra injuriam excluſi Arſenii propria laborabat infamia mutatæ contra Canones Sedis, & Conſtantinopolitani ex Adrianopolitano tranſcenſi Throni: ſic & offendebat in Joſepho probrum illi uni conveniens, iſdemque lare diffamatum: quod illum ajebant in excommunicationem incurriſſe, ſub cujus interminatione veritum ei olim a Patriarcha

Lib. Rom. p. 213. fuiſſet habere deinceps Imperatorem loco ſpiritualis filii; & illius confeſſiones, ut antea conſueverat, in poſterum accipere, quod facere tamen pertcaliſſet. Atque hoc utroque nomine tum invaſoris in veri Antiſtitis viventis locum, contra fas intruſi, tum excommunicati propter conſciam culpam, cujus prohibitioni fuerat anathematis ipſo facto incurrendi denunciatio annexa, Pantepopteni præſertim Monachi liberrime audaciſſimeque omnium Joſephum exagitabant; alteram in primis criminationem vehementer exaggerantes, ejuſque indigniratem argumentis e jure ac diſciplina Eccleſiaſtica ſpecioſe collectis demonſtrantes; quod non tantum abſolvere abſolutionis incapacem, privatus ipſe nominatim talis juriſdictionis poteſtate, attentaſſet: Sed præterquam expers auctoritatis ſolvendi alterius, etiam ligarus ipſe quoque, & contracti conſcirique anathematis vinculo conſtrictus, iſtud ipſum præſumpſiſſet. In quo non oratione tantum, loco utique vecti plauſibili, ad perſuadendum valebant, verum etiam auctoritate propter ſpeciem Sanctimoniæ, perſonæque ac oris commendabi-

A Ὅτι δὲ ἐν ταῖς ἀληθείαις τὸ χίσμα τῆς Ἐκλησίας ηὔξανεν, ὡς ἐν καὶ κατ' οἰκίαν τοῖς ἐσὶς διῤῥᾶδαι, ἐν ἄλλως μὲν πατὴρ διίχων, ἄλλως δ' υἱὸς, ἐν μητὴρ, ἐν θυγατὴρ, ἐν νύμφη, ἐν πενθερὰ. ἦσαν δὲ πλείους ἐν οἱ περὶ τὸν Ταχινθον Μοναχοί, ἅτινες τοὺς ἐν ἐκ τῶν πλειόνων πλανώμενοι, ὑπὲρ τῶ Πατριάρχυ ζηλωτῆς ἐξεφέροντες. Ἄλλοι δέ γε ἐν ἐκ ἀρτίως ἐμβιβασμένοι ἐπὶ τῶ Γαλησίυ Ἑ ἑτέρων μονῶν, ὡς οἱ τὸν τῆ τοῦ Παντοκράτο μονῆ προσκαθήμενοι, ἀπορραγίντες τῆς ποίμνης ἕκασος τῆς ἰδίας, καθ' ἑαυτὸν δίχων, μὴ δ' ἅπως B τισιῶ τὸν Ἰωσὴφ εἰς κοινωνίαν ἐκχέμψας. τοῦτο μὲν ὡς ἐν αὐτῶ ἐπιβάντος ἔνθεν τοῦ Θρόνου, ἐπὶ τῆ πτωχείαι τὸν Γερμανόν· τοῦτο δὲ Ἑ ὡς αὐτὸ τὸ πρῶτον ὑπὲρ τὸ Πατριάρχου ζηλωτῆς, ἐν τλὺ τὸ Γερμανοῦ ἀσυνωνίως ἀποτραπεμένου, ἐν πὶς ἄλλοις προτρόπους. ἴγκλημα δ' οὐχὶ Ἑ εὑρὼν ἰδεν μεῖζον τοῦ προλαβόντος. ἐκεῖνος μὲν γὰρ τῆ μεταθέσει ἀνασίαρυσε, ὁ δ' Ἰωσὴφ τῆ ἀπὸ τοῦ Πατριάρχυ ἀφέσεμῶ, ὃν ἀφωρίσθαι, ἐπὶ τῆ μὴ τὸν Βασιλέα εἰς πνευματικὴν ὑίεσιν δέχεσθαι. οἱ δ' ἐπὶ τῆς τῶ Παντοκράτο μονῆς Μοναχοὶ ἐν ἀνεθάρρυνν ἐν παρησιασάτερον ἐβάλλειν, ἅμα μὲν ὡς ἐπιβάντι, ἅμα δὲ ἐν ὡς ἀφεσεμένῳ τῆ πατριαρχικῆς ἐπιζητε. ἐντεῦθεν C δὴ καὶ μέγά τι συναλογίζοντο, τὸ, ἐν λύειν ἄλυτα, καὶ μᾶλλον εἰς κρίμα, ἐν εἰς ἐπίπνοιαν, ἐχ ἅπως ἀμυνόμενοι, ἀλλὰ ἐν τοῖς αὐτῆς ἐπιζόμβοις τὸν λύοντα. πολλῶ δὲ Ἑ τλὺ ἐκ λόγων ἐπιφέρειν πιθανότητα. ἅμα μὲν τῆ τῷ προσώπων σφῶν σιβασμῶ, ἅμα δὲ ἐν τῆ συζυγικῆ ἑνότητος ὑπὲρ τὸ Πατριάρχου τὸν Ἰωσὴφ, ὃν ἐν ὡς ἱσράκου μοιχεύοντος, ἐπὶ τῶ Πατριαρχικῶ Θρόνου ἅπαν ἐφέλκυσιν. πῶς περὶ πλείων ποιούμεθα; ἢ πείθειν, ἃ πολὺν ἐκποδὼν, ὀξέως δὲ ἀλίσκ κατὰ ψυχὴν δυσωδυνόσαι οἱ D ἐλέγχοι. ἀφορισμὸς χρῆται τῆ Βασιλεῖ· Καὶ ἐκεῖνα μὲν πείθειν εἰα λύ. τοῦ δὲ ἄνδρας ἀμελίσας τλὺ ἔγκασιν; καλάζειν χρεὼν ἦν, Ἀνατίθεται τοίνυν πρὸς πάν τῆ Ἀρχιερατικῆ Γεωργίῳ καὶ εἰς Ἁγιοθέτας μεγάλῳ καὶ σοφῶ τὰ μάλισα, πλὴν κατμελημένως τῶν εἰς συνείδησιν ἔχοντι. καὶ δὴ ἐπὶ οἰκίας ἐπαγαγὼν χαλεπῶς γαίζετο, δαίμων, ἀρμασιῶν, μαίζων· ὡς δή γε ἀρίστης ἐκείνων καὶ ἀτιμῶν, τῷ δὲ ἀγρᾶς θριαμβεῦον ἀτίμως ἐπ' αἰτίας ἀναίσχυς καὶ πλασμίας, ἄνδρας καλὸν τἀξιοπρεπὲς ἔχοντας ἐν τῶ βίω, καὶ τῆς σφῶν ἀσφαλείας, ὃς καὶ μετὰ τὸ πικρῶς ὡς εἶσε τὸ μετανοῆσαι, ἐξελάσας ἐκείνου, τοὺς καθαπὲξ τῆς

γῆς

γῆς τῇ τῆ γνίων εξωστρώσας. ἐ τότε πρώτως, πολλοῖς ἐπίλαστι τὰς σωσιδήσεις ὁ Ιωσὴφ, ἐ τῇ πάνυ παραθέσει ὁ προλαβὼν τὸ πρέττον ἐφέρετο, ὡς μηδὲν μηδενὶ ἐνοχλήσας καθότι ἐ λέγεσθαι. ᾧ δὴ ἐ ὁ Κρατὼν ἐ ἀυθις ἐχρῆτο, ἐ πατρὸς ὠνόμαζε, ἐ ὡς βελτίω ἀνεχώ, ἐ εἰς πολλὰ ἐχρῆτο συλλήπτορι, ἐ ἰδίως ἔχων μισητέοντος. ἰω γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἐ τῇ κόσμῳ σωύτροφος, ἐ δοκῶν ὑπελθεῖν ἄρχουσι, ἐ πόνοις ὅτι μάρος, ἐ δυμὸν μαλάξαι ἐ ἀγρύπνοις. οὐχὶ δὲ σωὶ τῇ γνώμῃ ἐ τῷ σώματος ἐχυρῶς, ὡς πολλάκις τοῦ μίνος, ἢ ἐ τῆς ἑβδομάδος ἐσίοτε πρόσθεν ποιεῖσθαι πρὸς Βασιλέα. τῶν μὲν ἐ ἀφ' ἑαυτοῦ, τῶτο δὲ ἐ καλούμβρος.

A lom reverita mque vulgo gravitatem, perſuadere ſemper quidvis idoneam, tum autem efficacia ineluctabili trahentem, quando, ut nunc uſuveniebat, eodem impellebant quo ſtudia ſponte plerorumque incurrebant, jam per ſa incredibiliter infenſorum Joſepho, ut ſubſoſſori Arſenii, proque illo ſolo vero legitimoque, cujus oppreſſam innocentiam vindicare optabant, Patriarcha momentanea converſione, velut temerario tegulæ lapſu, repente ſuppoſito ſubintruſoque Pſeudoantiſtiti. Quæ Joſephus initia tumultus animadvertens, & minime contemnenda recte cenſens, talem eorum ſopiendorum rationem iniit, quæ multo vehementiorem in ipſum invidiæ flammam accenderet. cum enim adhibito in conſilium dolore contumeliæ propriæ, cujus acerrimi ſunt ſtimuli erga ſibi recte conſcias mentes, omnino ſibi faciendum ſtatuiſſet, ut auctores injuriæ qua conflictabatur, aut de ſententia deduceret, aut de medio tolleret; primo non ſuccedente (quomodo enim homines capeo communiter impetu irrevocabiliter ruentes, blande ac tranquille dedocendo placaret ac liſteret) potentia Imperatoris, pro gratia qua apud illum præcipua valebat, ad alterum efficiendum vi læva incubuit. Demandavit autem negotium Georgio Acropolitæ inter Logothetas magno, & in primis erudito callidoque, ſed conſcientiæ parum teneræ; minimumque penſi habere in rebus gerendis credito, quid fas & officium moneret. Ille igitur domos obiens Patriarchæ obtrectatores prehenſos abducebat, vexans, cædens, proſcindens, ſuſpendens, flagellans; qui vero inter illos eminerent dignitate, probris dehonestans, ac per fora ignominioſe traducens, prætentis veræ, quam celabat, cauſæ odioſiſſimis iiſque confictis criminibus, intolerabili utique tyrannide viris ante conſpicuis, & inoffenſo curſu honoris eatenus in vita uſis. quos etiam poſtquam tali acerbitate deformaſſet, exilio mulctabat, nihil ſanctam reveritus profeſſionem religioſorum, qui ſemel abdicato mundo, exules ſe terræ ad cæleſtem ultro converſationem tranſtulifient. Fructum conſilii talis hunc Joſephus tulit, ut multorum qui ei hactenus ſtuduerant hac violentia conſcientias offenderet, ab ſ pe alienaret voluntates Apparuitque inde quanto ſaniori conſilio deceſſor ejus Germanus in incommodo ſimili fuiſſet uſus; contumeliam diſſimulans, & nemini moleſtiam eo nomine faceſſens quod in ſe quidvis aliter quam vellet comperiſſet dictum. Ergo hic etiam poſt caſum, & redactus in ordinem, exiſtimatione gratiaque floruit, gratus ipſi Principi, Pater ab eo vocatus, in conſilium adhibitus, procuratione demandata negotiorum honoratus, & libenter, ac effectu impetrationis ſequente, auditus cum pro amicis intercederet. Erat enim homo innutritus mundo, multo uſu vitæ civilis, infinuare ſe Principibus ſciens, perſuadereque quæ opus eſſet; tum eoſdem placare, concitaroque prout res poſcerent. Accedebat his animi bonis & corporis robur palatinæ militiæ laboribus par. nec enim huic, ut multis aliis, obſtabat valetudo, quominus ſæpius in menſe, interdum plus ſemel in hebdomade, adiret Imperatorem, partim ultro, partim accerſitus. *Edit. Rom. pag. 214.*

CAPUT XXIX.

Ut miſſus in Pannoniam cum Magno Duce Laſcari Expatriarcha Germanus inde Spanſam Imperatoris filio duxerint: utque novi Sponſi coronati ſint.

Ἐπεὶ δὲ ἐ ὁ υἱὸς τῷ Βασιλεῖ ἐώδρατο, Ἀνδρόνικος, ὃν ἐ εἰς Βασιλείαν ἐδόκουν ὡς ἐ τῇ ἄλλων πρότερον προνομίαζε, ἐ ἤδει συναρμόττειν αὐτὸν τῇ πρεπούσῃ συζύγῳ, τὸ μὲν πρὸς τοὺς Ἰταλοὺς πραγμάτιον ἐφέρετο ἄδηλος οὐκ ἐχε, τοῦ Καρόλου μεταξὺ κειμένου κατὰ γῆν Πουλίαν, ὃν τῇ ἐχθρὸν ἀπέφηνεν. ἑαυτῷ καὶ Ῥωμαίων ἐχίνησε διὰ γῆν πόλιν, καὶ τὸ μετὰ τοῦ Βαλδουίνου ἐπὶ τοῖς πᾶσιν αὐτῶν κῦδος. ἤδη δὲ τὸν Μαφρὲ κατελύσας, ἐμεγαλαύνετο Ῥῆξ, ὁ πρότερον Κόντος, ὡς τοῦ Ῥηγὸς Φραγγίας ἀπόβλαστος τῶν γὰρ οἱ, καὶ συμπρωνυμίους μισθὸς ἰω παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐπὶ τῷ Μαφρὲ ἀποστατοῦντι ἁρμῆς, ἂν ὡς τέλος πεφυκ. ἐπεὶ πόθεν ἴσχυε πρὸς Παίονας γῆν προσβάλλειν σφίλας. ὁ δὲ Ῥῆξ ἐκείνων υἱὸς ἰω Ῥωμυσσοῦς ἐκ μητρὸς τῷ Ῥηγὶ γεννηθείς, τῆς τοῦ παλαιοῦ Ἀσσαμεῦ δυγατρός. τρεῖς δὲ ἐκείνῳ βασιλεύσαντι τελευτήσῃ δυγατέρες ἦσαν, ἄνω μία, ἐ

B QUoniam vero jam in virum adolcverat filius Imperatoris Andronicus, quem is ut primogenitum ſibi Principatus ſucceſſorem deſtinabat: eique propterea idoneam jam nunc conjugem expediebat jungere: circumſpiciebat Auguſtus ubi ad id aptam invenire. Ac ne talem in Italia quæreret prohibebat præſens ibi ſtatus rerum. Regnabat in Apulia, hoc eſt in parte Italiæ Orientali obverſa Imperio, Carolus, palam & irrevocabiliter Conſtantinopolitanis infenſus, ob ereptam Latinis Urbem, ejectumque inde Balduinum, quicum ipſi affinitatis arcta neceſſitudo intercedebat, Liberis amborum connubio fœderatis. quare manifeſtum erat Legatis Romanis, ſi forte in ulteriorem mitterentur Italiam, filiæ cujuſdam illic imperitantium Auguſti filio poſcendæ, per irreconciliabiliter infeſtos Romano nomini terrarum mariumque tractus, iter, ut neceſſarium, ira minime tutum fore. Jam enim Manfredo æmulo perculſo abjectoq; victor Carolus, frater Regis Franciæ ex Conto ſive Comite, qualis prius vocabatur, regium magnifice nomen aſſumpſerat; ampla ea mercede ab Eccleſia remuneratus ob navatam ei fidelem & felicem operam in Manfredi defectione ulciſcenda, ipſoque rebelli profligando. Hæc repu-

tans Imperator animum & ſpesverit in Pannoniam eoque Legatos decrevit mittere. Rex ubi dominabatur pars Romani generis ex matre trahens ſemoris Laſcaris filia. Hanc enim apud nos Imperatris tres tantummodo filiæ fuerunt, quarum una Regi nupta Pannoniæ, ipſius Filii nunc regnantis genitrix extitit, altera Joanni viro Imperium a ſocero tranſmiſſum ſecum attulit; Tertia denique Eudocia Magno apud Urbem Domino elocata eſt. Ex prima ortus qui nunc regnabat in Pannonia, Filius & hæres Regis Patris, uxorem e Comanis captivam olim, ſed inſignis, ut ajunt, formæ merito e ſervitute in Regnum evectam habuit: ex eaque genuit filiam, quam ut Romano Laſcaricæ gentis prænobilem ſanguine, dignum Imperator duxit quam filio, & deſignato ſucceſſori deſponderet ſuo. Legatos igitur ad illam poſtulandam illuc deſtinans, idoneos ad tale negotium putavit, Expatriarcham Germanum, ſimulque Magnum Ducem Laſcarum, emeritæ jam licet ac parum aptæ gerendis rebus ætatis virum; ſed illum eximie ad hanc quidem tractationem commendavit nomen & conſanguinitas, quæ in Regem Virginis poſcendæ Patrem auctoritatem ei quaſi Avi tribuebat; utpote Germano Auguſti Laſcaris Genitoris ejus Matris. Hi terreſtri itinere quo deſtinabantur perlati, negotio e ſententia confecto, brevi reduces filiam memorati Regis Sponſam adducunt filio Imperatoris; jam & ipſi Imperii Participi. Virgini Auguſtus Senior Annæ nomen impoſuit, cum illuſtri pompa & magnificentia præcipua nuptias ejus cum ſuo filio celebravit apud magnum Templum Sanctæ Divini Verbi Sapientiæ, bene precante novis Sponſis Joſepho Patriarcha Anno inde ſecuto, die octava menſis Novembris, regie ambos ipſe Pater, præſente ac Sacris operante Patriarcha, coronavit; deinceps que Andronico, ut jam Imperatori, familiam & miniſterium auxit in modum ſuperne dignitati convenientem, tres præficiens Palatinis Auguſtæ Majeſtati neceſſariis officiis. nam Libadarium Imperatoris novi Pincernam conſtituit, Bryennium autem honoravit Præfectura menſæ Regiæ: tertium denique ex Chriſtopoli Tramplaconem Tatam Aulæ ipſius declaravit. Paratus Auguſto Junori quoque eſt baculus Regius auro extrinſecus obductus, intime ligneus, quem teneret de more cum Patre, quoties divinis hymnis intereſſet. Idque factum eſt ſemel, iterum, aut etiam ſæpius, nobis videntibus. Aliud poſtea viſum Auguſto Seniori. Nam cum reputaret, unum eſſe Principatum, utcumque communicatum Principibus duobus, Sceptrum Imperii ſymbolum unum tantum oſtendi deinceps oportere cenſuit. Conceſſa etiam Andronico eſt facultas edicta condendi, ſubſcribendique Chartis regiis, ut Imperatores ſolent, excepta tamen appoſitione menſis, quam ſibi reſervatam uni voluit ſenior Auguſtus: ita ut Filio in Imperio Collegæ liceret ſolum patenſe ac citra compendium ſcribere rubrica manu propria in hunc modum, *Andronicus Chriſti gratia Imperator Romanorum*. Juramenta deinde a novo Auguſto, poſt cautionem ſcripto datam de ſua in Deum & Eccleſiam fide obſequioque, exacta ſunt talia, quæ clare pietatem & obedientiam ejus erga Patrem Auguſtum plenam inviolatamque præſtarent: diſtincte ipſo, Deo teſte, pollicente, ſe non inſidiaturum, ſe in ſubjectione obnoxia perſiturum. Sub hæc a Populo & Eccleſiaſticis juratum in Verba Novi Auguſti. Decretum quoque Pontifices rite perrulere, quo excommunicationi ſubjiciebant eum quiſquis foret, qui in novum Imperatorem inſurgeret. Id actum eſt cutante ſeniore, Fratrum propriorum ambitionem ſuſpectante; maximeque Deſpotæ

Edit. Rom. pag. 215.

pag. 216.

A Θυγατρὶ Εἰρίνῃ δόντος, ᾗ ὁ Ἰωάννης χὼ βασιλεὺς, τὸν πενθερὸν ἀποδεξάμενος, καὶ τελευτῇ ὁ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τῆλε πόλεως ἐπιδοθεὶς Εὐδοκίᾳ. ἐξ ἐκείνης γὰρ τῆς ἀφετέρας ὁ τῆς Βασιλείας Ῥηξ τῇ Ῥηγὶ τῇ παρὰ γενηθεὶς γαμβρὸς πάνυ ὠφέλιμα τὰ Κομάνων καὶ ἐγχωλώτατα, ὡς λέγουσι, ἐκαμψ ἐξ τὰ πάλαι ἁρμοσάμενος, θυγατέρα γοναῖ. παιδίον ὡς ἐλεγεῖν ἐξ ἐκ τῆς Δακτυλίας καταγομένου, συναρμόττειν ὁ Βασιλεὺς ἐβούλατο τῷ υἱῷ· καὶ δὴ εἰς ἀφικτὸν ἐκλέγεται περὶ πάππον τὸν ἀπὸ Πατριαρχῶν τῶν Γερμανὸν, ἔτι τὰ μέγαν Δοῦκα τὸν Λάσκαριν, ἔξαρον ἤδη ὄντα, δὶς τὸ αφὸς ἐκεῖνον αὐτῷ συγγενές· τὸ γὰρ πάππου τὸν πάππον τῆς Ῥηγὶ ἐπλήρου, ὅτι τῷ ἀδελφὸς τοῦ Λάσκαρι Βασιλέως. οἱ δὲ καὶ ἀπελθόντες πιζῷ, τὰ τῆς ἀφιερώσεως ἐπλήρουν, καὶ τῶν τοῦ Ῥηγὸς θυγατέρα τῷ υἱῷ τῷ Βασιλέως καὶ Βασιλεῖ, νύμφιον φέρουσιν· ἣ δὴ καὶ Ἄννα ἐνομα τίθεται ὁ Κρατῶν, ἐ πανηγυρικῶς πὸς γάμους πλεῖ αὐτῇ τῷ καὶ τῆς υἱῷ ἐπὶ τῷ Θείου καὶ μεγάλου τιμίους πὸς τῷ Θεοῦ Λόγου Σοφίας, τὸ Πατριάρχῃ Ἰωσὴφ ἀλογήσαντος. καὶ αὐθὶς τῷ ἐπιόντος ἔτους μηνὸς Μιαιχιῶνος ὀγδόῃ βασιλικῶς αὐτὸς σὺν τῇ πανευαρχεστάτῃ ἡ Βασιλίς καὶ πατὴρ ταυτὸς, καὶ B οἱ ὡς Βασιλεῖ τὰ τῆς Ἑῳακρίας φῶς τὸ μεγαλειότερον ὑποπίπτουσι. πάντες δὲ πάντ καὶ τελεῖ τῇ ἐφετείου ἰδίας ὡς ἀναγκαῖα, καὶ τὸν μὲν Λιβαδάριον, Πιγκέρνην ἀποκαθίστησι. τὸν δὲ γε Βρυέννιον ἐπὶ τῆς Ἐπιζύς τιμῇ, καὶ ξένιον τὸν ἐν Χρεσὰ πόλεως Τζαμπλάκωνα Τατᾶν τῆς αὐλῆς αὐτὸ ἐγκαθίστησι. Δικρέπιος μέντοι πάντ καὶ βακτηρία βασιλικὴ χρυσᾶ ὑπόξυλος, ἐς ᾧ ἀριστὸν παῦλον ἐπὶ τῇ θείου ὕμνων, ὡς ἔθος, συὼ τῇ παρεῖ (καὶ ἐφαρχθῆ καὶ τότε, ἅπαξ ἢ καὶ δὶς πλέον, ἡμῖν ἐδόντο) Κρατοῦντι. ἔτοιμα δόξαν τῇ Βασιλεῖ, μίαν ἐξ εἶναι τὰ ἀρχεῖ, βακτηρία δὲ τῆς ἀρχῆς σύμβολον, χρῆναι δὲ καὶ παῦλον μίαν εἶναι. ἐξ τοῦτο, ἐδόκει τοῦ. ἐδόξε δὲ καὶ ἀρχιερέων καὶ ὑπογράφων βασιλικῶς, πλεῖ οἱ μολογεῖν ὡς ἔθος τοῖς βασιλεῦσι, ἀλλὰ γράφειν δὲ ἐρυθρῶν ἀεὶ μελάν, Ἀνδρόνικος Χριστῷ χάριτι Βασιλεὺς Ῥωμαίων. Οἱ δὲ ἀφὸς τὸν Πατέρα οἱ ὅρκοι καὶ Βασιλέα μετὰ τῶν ὡς Θεὸν καὶ τῶν Ἐκκλησίαν ἐγγράφως ἀσφάλειαν, ὡς μὲν ἐπιβουλεύσει, αὖθι ὑποπέσοντα, καὶ λόγοι ἀσφαλεῖς ἀποίσαντα. καὶ ὡς οἱ τὰ λαὸ ἀφὸς αὐτὸν ὅρκοι, καὶ οἱ τῆς Ἐκκλησίας ἐμίσκοπο. ἐπιγράφουσι δὲ καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς, ὑπ' ἀφαλείαν πανοπλίας, τὸν, ὃς καὶ ἐπιπλησσόν τῷ Βασιλεῖ. ἀκτὶ δὲ ὡς ὑποφίαν τὰς ἀδίκους ἔτε, C ἐ μᾶλλον τὸν Διαστόλου Ἰωάννου, πολὺ τὸ θερμὸν παρ' ἐκείνῳ βλέπων εἰς μάχας, καὶ τῶν πρὸς ἐκείνου παρὰ ἑκάστων ἐξ τὸ διαφυγεῖν καὶ φὸς τὰς δόσεις πρόχειρον τῆς αὐτοῦ, ἀγαθοδίλωσε. Οὐδὲν γὰρ οὕτω δηλεῖ τὰς ψυχὰς τοῖς αὐθρώποις, ὡς ἡ μετὰ χάριτος ἀποδία. κρὸ ἀρίλαου τὸ διάφορον

D

E

κὸν τῷ ἀρχόντων, διρίσεις ἐκείνους ἀλαλάζοντα τύμπανα, ἃ κτύπον ἔχουσιν ἐν τῷ μᾶλλον εἶναι κενά, ὅτῳ δ' λόγος παρ' ἄρχουσιν ἄφαντος, κρεῖττον ἂν τὸν δυνάμενον δ' ποιεῖν παῖζειν ἔχειν τὸν λόγον, ἢ λέγοντα μέσον τὸν ἄρχοντα ψεύδεσθαι. ἐν μαρτύρεσιν ἀψευδὲς, αἱ ὠφελοῦσαι βοπάναι, ἐν τῷ βίῳ τῷ ἀνθρώπων χρήσιμοι. αἱ δὲ σιγηλὰς τὸ ὠφελεῖν προέχοντα. Εἰ δέ τινας μικρολόγους ἡ τὸν χρημάτων ἀπουσία λυπεῖ, δεξάσθω ἐκεῖνος τὴν παρουσίαν, τί πρὸς ἰδιώτην συμβάλλεται; ἐν εἰ ἰδιώτην ζητοῖτο, πολλῷ κάλλιον τὴν τ' ἐπιτῶσαν ἔχειν, καὶ τὴν μέλλουσαν ἐλπίζειν. ἀπάντων μὲν ἀφημελῶν τὸν εὐεργέτην, Θεοῦ δ' ὑπερχρυσότερον τὸ μέλλον. Ἴσασιν δ' ἅπτι Πτολεμαίου μὲν ἐν Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ τὴν Βασιλείαν τῇ ἀεργασίᾳ ἀείζοντος, οὐ γὰρ ἔχω λέγειν τοὔνομα, εἶναι δὲ Τίτος δοκῶ, πάντα τὰ χρήματα δι' ὧν ἑαυτοῖς προσοικίσαντες τὴν ἀθάνατον εὐκλειαν, ἡμῖν καὶ ἄυθις ἀφῆκαν μηδὲν δαπανήσαντες. καὶ οὔτος ἔστιν ἀδαπάνητος πλοῦτος ἡ δόκησις, ὧν ἐκεῖνος ἔχων πρὸς πάντας, ἐν ὑπὲρ Βασιλέως ἐκαλάζετο. παῦν ἄρα καὶ ὑποπτεύομεν, πολλὰ παρηκέναι τῷ ἄπαν. τὴν δ' ἀρχὴν ἐνεχωρεῖτο τοῦτο, μὴ ἅτι Βαρδαρειώτας, καὶ Κορτιναζίους μόνον, καὶ τοὺς ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος ἔχειν, καὶ γε τοὺς ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς, οὓς δὴ καὶ ἑταιρειάρχους λέγουσιν, ἀλλά τι καὶ πλέον τῷ τῆς βασιλικῆς θεραπείας συνεπιφέρεσθαι. ἀλλ' εἰς τὸ πράττειν ἰών, ἐξωθίνει, τὰ μὲν ἐκὼν, τὰ δ' ἄκων προσαναρρούμενος, ἐν γὰρ ἐν τὸ πολὺ τῆς οἰκονομίας ἀφῆκεν. νῆσοι δὲ πᾶσαι τὸ πρότερον, Μιτυλήνη λέγω, καὶ Ῥόδος, καὶ κατ' ἠγλῶ πλεῖσά τε καὶ μέγιστα οἱ εἰς αὐτὴν πρόσοδοι ἦσαν. τότε δὲ καὶ τὴν δουλείαν ἐμφαίνουσι πρὸς τὸν νεωτὶ βασιλεύοντα, ἔπουσι καὶ εἰς φιλοτιμίας λόγον χλαμύδα παρὰ Βασιλέως ἐλάμβανε, μέγας ὢν, μικροῖς ἱματίοις καὶ εἰς γόνυ μόλις περιτιλλόμενος, καὶ ὁ ἥρως ἐκεῖνος ἐπὶ τῷ Ἀναστόρων πολὺ πλέον τοῖς παιδιαῖς ἀμπεχόνης ἐσηλαίζετο, ἣ παῖς ἰδίοις καὶ κατὰ τρόπον τοῦ σώματος ἔχουσιν. Οὔπω ἐκεῖνος ἐκ τῶν ἔξω καὶ οἷς ἐποίει τὴν ἔνδον διάθεσιν, καὶ ἃ ἐλογίζετο παρεσκεύαζε. ὅπου καὶ αὐτὴν δὴ τὴν διὰ μαργάρων καλύπτραν, καὶ τὰ ἐξύλλυκα παράσημα ἀπεβάλετο, κατὰ βόσπορ, ἃς ἐν μετ' οὐ πολὺ ἐνθύσεται. τὸ πανεῖον ἑαυτῷ προσῶν ἐξ τὸ ἐκεῖθεν ἀσφαλὲς, ἐ πάσης κακοποιίας ἀνώπτερον.

A Joannis, quem ad quidvis ſperandum magnis videbat præſidiis inſtructum, fortaſſis bellicæ tot præliorum ſucceſſibus ſpectatæ, itudique erga eum præcipui omnium propter ejus benevolentiſſimam in donando, & quidquid a quovis rogaretur prolixe gratificando, largitatem. Nam nihil ſic animos mortalium hominibus ſubjicit ut beneficentia grate ac liberaliter exercita; quam ſi Principibus abſtuleris, luvenias illos aliud nihil niſi tympana reſonantia, quæ eo plus ſtrepunt quo magis ſunt vacua. Horum enim inani ſono ſimilia ſunt promiſſa Principum effectu ſequente deſtituta. Cum melius longe ſit, eum qui poteſt, re ipſa dare, nihil dicendo, ſed vice verborum opera exhibendo; quam pollicentem quæ minime deinde præſtet, Principem mentiri. Hujus rei manifeſtum exemplum videre eſt in herbis B utilibus vitæ humanæ, quæ juvant & non loquuntur, ſucceſque ſalubres tacitæ miniſtrant ſuos; eo graviores quo ſimplicius, & ab ambitione disjunctius, proſunt. Quod ſi quibus avare ſordidis dolet abjungere a ſe donando pecuniam, cujus a conſpectu remotæ deſiderium ſcilicet non ferunt: ii quæſo dicant, quam veram, & non imaginariam voluptatem nummorum ipſis ſub oculis, & in manu poſitorum afferat præſentia? ſi gaudere quærunt, quod gaudium eo majus, quod vel præſens largiendo percipitur, vel certo inde ſecuturum ſperatur? Homines jam nunc beneficiis affecti, beneſactores acclamationibus ſauſtis laudibuſque dulciſſimis cumulant: Deus autem etiam in futurum ingentia ſe repenſurum beneficis præmia confitemur. Sciant autem ejuſmodi anguſti animi Principes, C unum illum ipſis proprium & ſemper manſurum divitiarum conſtitutum fructum, gloriam quæ ex diſtributione ipſarum in eorum nomen redundat. Nam alioqui Ptolemæus, Alexander, & ille alius (nomen nunc non occurrit,) qui utilitatem Principatus ſola definiebat facultate benemerendi de hominibus (Titus opinor is fuit) eas ipſas pecunias, quibus largiendis immortale conſecuti ſunt decus, inconſumptas poſteris moriendo tranſmiſerunt: unum ex ipſis lucrati bonum inamiſſibile, Beneficiorum famam æternam: qua Joannes Deſpota late clarus apud omnes, plus etiam quam Imperatores ipſi, prædicabatur. Hinc videlicet in ſuſpiciones incurrebat regnantium; quibus illi ſolicitis acri cura incumbebant ad detrahendum de opibus ejus cæteraque gloria, quantum citra declaratl odii publicam profeſſionem poſſent. Cum ergo principio conceſſum ei fuiſſet non Batdareotas & Cortinarios ſolum, ac Præfectos Cubiculi habere in miniſterio domeſtico; ſed & Admiſſionales, quos Hetæriarchos dicunt, & ſi quid his amplius in Regio fete ſatellitio cenſetur, quocunque itet circumducere libere permiſſum: deiuceps iſta contrahi ſenſim ac reſtringi cœpta ſunt, modo hoc, modo alio, ex illis privatum excedentis modum honoris inſignibus ablatis; nunc ipſo, quod ita expedire ſentiret invidiæ placandæ, ſponte abdicante: Nunc Dominis vel ab invito auferentibus, quin- *Edit. Rom.* etiam ſplendorem ejus obſcurare domeſticum *p. 317.* non conteuti, pleraſque attributæ olim poteſtatis partes paulatim carpendo reſumebant: ſimul dignitatem, ſimul ejus ſuſtinendæ fundamenta, proventus pecuniæ annuos, malignitatis jam male diſſimulatæ minime obſcura teſtatione minuentes. Datæ illi prius Inſulæ fuerant pleræque nec parum uberes; Mitylene, inquam, & Rhodus, aliæque; tum in continenti plurima maximaque Territoria, unda illi mercedes ad victum ſumptumque cæterum ampliſſimæ redirent. Cunctis hiſce demptis, non modo in ordinem, ſed & in tam miſerum ſervitutis redactus eſt gradum, ut palam jam cerneretur ambire aulica ſedulitate Auguſtum Juniorem: ac ſi quando is ipſi, velut in præmium obſequii, aliquam e ſuis Chlamydem donatet, reverenter acciperet indueretque: etſi ea, quippe ad formam nondum plene adulti adæquata corporis, viro, qualis erat ipſe, perfectæ ætatis, ſtaturæque altioris, parum conveniret. Ergo videres Heroa illum tantum per Regiam fratris Aulam curtis & paulum modo excedentibus puerilium menſuram tunicarum, ægreque ad genua promiſſis ſeſe multo magis ac libentius oſtentare veſtibus, quam propriis e ſuo domeſtico Veſtiario depromptis:

ſuoque videlicet ipſius adaptatis modo corporis. Sic ille qua penitus eſſet in animo affectus, modeſtam faſtuque ſuperiorem omni demiſſionem habitu factiſque gaudebat exterius proferre. quo in genere tegmen quoque capitis margaritis diſtinctum, & ex roſeo candentia depoſuit inſignia ultro ac volens, ut paulo poſt dicetur, obſequioſæ modeſtiæ inſtinctu: humilem in ſe ſpeciem affectans, propter ſperatam ex ea ſecuritatem, & malarum de ſe ſuſpicionum abolitionem plenam.

CAPUT XXX.

Magni Conoſtauli Tarchaniotæ ad Joannem ipſius Socerum Transfugium.

SEd iſto priuſquam referimus, de Magno Conoſtaulo Andronico Tarchaniota ſororis Auguſti filio dicatur. Hunc paulo ſuperius narravimus, Generum fuiſſe factum Ducis Joannis, dignitate Sebaſtocratoris: porro eidem poſt iſtas nuptias credita fuerat Gubernatio Provinciæ, quæ præter Oreſtiadem & adjacentes huic terras etiam interiora Hæmi complectitur: qua cura ut commodius ex propinquo fungeretur, Domicilii Sedem Adrianopoli fixerat, ubi cum Uxore morabatur. Ibi longo jam tempore verſatur, repente neſcio quid paſſus, ut vero plerique ajunt, audita promotione Michaelis fratris ſui minoris in dignitatem Magni Domeſtici, incredibiliter offenſus tam ipſi, quam ei a quo is fuerat in iſtam evectus gradum; ad cogitationem valde vituperabilem, & genere indignam ſuo, applicat animum: conſilium iniens transfugiendi ad Socerum. quia vero tranquillo, ut tunc erant rerum ſtatu, tuto atque impune id ſe facere poſſe deſperabat, quo ei ex ſententia negotium ſuccederet, ſepiam hærentem petræ ſibi putavit imitandam. De hujus aquaticæ animantis natura breviter dicere non omitto, quod qui obſervarunt diligentius, tradunt: eon eſſe illi atramentum in poteſtate, quaſi id ſponte cum vult evomat; ſed atrum iſtum liquorem piſcis hujus viſceribus conceptum, excrementum ipſi eſſe, quod ex contractis metu infirmi & formidoloſi animalculi membris neceſſario effundatur. Aſtutiæ porro quaſi cuidam ejus tribuitur, quod ipſam neceſſitatem velut vertens in conſiliam, iſta ſuffuſione liquoris atri ſalutem plerumque ſibi conficit, manus ſic effugiens prenſantium. Cum enim Piſcatorem imminere ſibi captantem ſentit, evomit atramentum, & aquam in qua eſt, prius pellucidam, turbat obfuſcatque: atque in illis tenebris effugii viam invenit. ſic Andronicus Tarchaniota, ut ſecure ac ſine impedimento deliberatum exequeretur transfugium, turbare prius ac miſcere omnia conſtituit, accitis in Romanas terras Tocharis, qui ſtatim ad oſtenſam accurrentes prædam, magno numero intra fines Imperii ſunt viſi. quantum autem illi tunc cladis, & omnis generis iojuriarum miſeris illorum tractuum hominibus intulerint, proprii nec parvi operis argumentum eſſet, pro magnitudine atrocium malorum non litteris ſed lacrymis ſcribendi. Cæterum id dici ſine mentiendi periculo breviter poteſt: calamitatem vaſtitatemque iſta occaſione huic importatam regioni nihilo mitiorem, minuſve acerbam crudelitate cædium, avaritiaque rapinarum ea fuiſſe, quæ aliquanto ante iiſdem populis irruptione Conſtantini Bulgari Tocharos ſecum ducentis fuerat illata. Per hanc ille ſibi ad finem deſtinatum utilem confuſionem rerum, ad Socerum una cum Conjuge profugit. ut autem exceptus ab eo fuerit, & quis ipſi novi fructus hoſpitii conſtiterit, ſuperſtuum opinor nobis ſit exequi: illud conſtat, quod ad noſtram rem facit, ſubminiſtratum

Edit. Rom. pag. 218.

A Ἀλλὰ πρότερον ἢ τῶν ῥηθέντων, τὸ κῆ τὸν μέγαν Κονοσταύλου τὸν Ταρχανιώτην Ἀνδρόνικον ἢ ἀνηψιὸν τῦ Κρατυπάτος λεγέσθω. ἐφθασε μὲν ὁ λόγος ἢ γαμβρὸν ἀναδείξει τῶν τῦ Δούκα Ἰωάννου, ἢ ἐξ ἀξιωμάτων Σεβαστοκράτορος. Τότε πέπων τὸ κατὰ τὴν Ὀρεσιάδα τι ἢ τὰ ἐνδότερα τῦ Αἵμου ἐπιτρέφατο, ἢ ἰδῦ αὐτῷ σκηνάμα τῇ γαμετῇ καθίσμα ἡ Ἀδριανόπολις. ὡς γοῦν ἐκεῖσε ἄντι χρόνε ἐτρίβετο πλείονος, ἀκ οἶδ' ὅτε παθὼν, ὡς δ' ὁ τῇ πολλῶν λόγος ἔχει, τῷ ἀδελφῷ Μιχαὴλ ὑστέρῳ γε ὄντι αὐτῦ εἰς μέγαν Δομέστικον καταστάντι ἐγκαθῇ ἐκπόπως, B δι' αὐτὸν δὲ καὶ τῷ τιμήσαντι, βαλὼ βουλεύεται λίαν αἰσχρὰν, ἢ τῦ γένους ἀναξίαν. εἰς νεὼ γὰρ βαλσάμωος αὐτομολεῖν πρὸς τὸν πεσθυρὸν, ἐπεὶ ὃς καταστὰς τῇ ἐκεῖ πραγμάτων ὕπνω, οὐκ ἀνυσὰ οἱ τὰ τῆς αὐτομολίας δίχα γένεσθαι, πλὼ ἐπὶ τῆς πέτρας σπόλω μιμεῖται. Εἰκότη γὰρ, ἢ σιωπᾷ τὸν φυσικὸν λόγον, οὐχ ὡς ἔξέρασμα τὸ μέλαν ἀφιέμενον, ἀλ' ἀπόσκιον ἀλαχώρημα ῥυὲν ἐξαίφνης τῷ φόβῳ, συσταλομένης καθεκτικῆς δυνάμεως. ᾧ δὲ ἢ συμβιβαστέος τὸ ζῶον εἰς βοήθειαν χρῆται ἢ ἀποφυγὴ τῇ δεινῦ. ἐκείνη πέπων θίλουσα φεύγειν τὰς ἁψασὰς ἐξιεμεῖ τὸ μέλαν, ἢ τὸν πόντον συγχέει, ἢ ὕπαρδία τῇ φυγαδείᾳ χρῆται. Κἀκεῖνος συγχεῖν θέλων τὰ φάσματα ὡς βαθυστόμβος φρὸς πλὼ φυγλὼ τῇ συγχύσει, Ταχάρων ἐξελθεῖν γένος παρασκάζει. οἱ ἢ φαίνης, πλὼ γλῶ πᾶσαν ἐκείλυ ἐπίθεον ὡς ἐπὶ κέρδει συγκλυδίης. ἃ πέπνω ἐκεῖνοι πεπλωκόσι πεὶς ἀνθρώπους ἴδρασαν, ἰδίαν ἀπαιτῶ χολὼ φρὸς πλὼ τῇ δεινῶν ἐξαγγελίαν, οὐ γράμμασιν, ἀλλὰ δάκρυσι γνωρισύμβια. πλὼ ὡς ἂν ἀσφαλῶς εἴποι τις, οὐχ ὕπω πῶπα τῇ μὴ τῶ Κωνσταντίνου πρατήρων σφαγῶν. αὐτὸς δὲ τῇ πύπου συγχύσει προσβεβοσύμβως ἅμα γαμετῇ, αὐτομολεῖ φρὸς τὸν πεσθυρόν. Οποίας γοῦν τῆς ἀναδοχῆς ἐκεῖθεν ἐμοίρησε, πεφευγότι ἴσως ἢ λέγειν, ἅμως δὲ ὕλλω ἰδίδου πλὼ μάχλω ἀκάπεδαι. ἐξὶ γὰρ πᾶς ἡ Δούκας πεῖς ἰδίοις πρεσύμβοις, ἀσύχαζεν ἀναμένων. ἔσι δ' ὅ ἐξὶ τὸν ἴδιον ζῆσον καταδάζων ἐπὶ τὰ τῶ Βασιλέως ἐπιτυχήματα, ἢ τὰ περὶ τὰ Ἰωάννινα παραπῶν· ἐρεμεῖν δ' ἐκ ἐᾷ ὅλως ἐκείνῳ ἀνδρὶ μάχας χαι-

Digitized by Google

ρότι τῷ πολέμῳ ἐξ ὧν κερδαίνων αὐτὸς πρόφ-
ασιν. Ἡ δὲ τῷ ἀφρῷ σχολὴ, τῷ ὑπὲρ τ
ἀργῷ ἀχολίαν τὰ μέγιστα συνεργάζεται. ὡς
δὲ ἀργὸς ψυχῆς τῷ καπνῷδυμομένης τὸ εὐ-
καιρῶν ἐν πεσοῖς, ὕπω θερμῆς τῷ σπουδαίας
τῷ χαρᾶν ὁμοίως πᾶς φάγμασιν. ὕπως
δὲ ἐκείνος τῆ τόν, πᾶς παραπίπτουσι χώ-
μενος. ὁ πολεμῶν ὅτι δόξει τοῖς ἐναντίοις,
ἀλλὰ μᾶλλον τῆ ἐνεργῶν διεγείρων τῷ τὸν ἀπά-
λαμνον.

inde prætextum Joanni Duci belli in nos movendi. Eatenus enim ille ſuis contentus utcumque quieſcebat occaſionem expectans: & quamquam erumpebat nonnumquam impatiens fœderum animus, tentandis, cum aderat opportunitas, munitionibus Imperatoris: quo in genere quæ circa Joannina ſunt ad ſe attraxerat. tamen larvam adhuc haud plane abjecerat; non ille quidem natura talis ut in illa diu ſimulatione teneri poſſe ſperaretur. Quippe vaſti pugnaciſque vir animi, nihil niſi vim & bella ſpirans, ex quibus auſturum ſeſe fortunas, & lucris ingentibus ditandum confidebat. Porro viri ſtrenui vel ipſum otium, negotio remiſſi ac languidi, rebus peragendis maximis efficacius eſt. Nam ut animæ deſidis ac negligentis eſt in vanis ſibi placere, ac felicem ſe putare complexu exſilium bonorum: ſic acris e contrario atque arrectæ ardenterque majoribus uſque inhiabundæ proprium eſt, prorumpere in opus quavis occaſione, ac nullam fruſtra offerri movendarum rerum anſam ſinere. Talis tunc erat Dux Joannes; ipſis illis quas furtim primum attentaret graſſatiunculis & ſucceſſibus modicis pro fundamento ulteriorum utens: nec expectans tunc bellare cum Hoſti videretur; ſed ex ſua ſpe ac commodo articulos occaſionum captans: & non minis admonens, ſed agendo expergefaciens Adverſarium indormientem rebus.

CAPUT XXXI.

Expeditio Joannis Deſpotæ cum multorum millium exercitu adverſus Joannem Ducem: & de hujus ſacinore inſigni.

Ταῦτ' ἄρα· τῷ Βασιλεὺς διενοεῖτο ἐπὶ τούτοις, δυνάμεις παρασκευάζεται πλοίων, πλῆθος οὐκ ὀλιγοστὸν σὺν τῇ ναυτικῇ χιλιάδων, ὡς λέγεται, τῷ παραδοὺς τῇ Δεσπότῃ, πέμπει ξυμμαχίαν ἐπὶ τὸν Ἰωάννην· συνεπέμπετο δ' αὐτῷ τῷ ἄλλως πλοίων τῷ λοχαγῶν, τῷ ἐκ μεγιστάνων, ὧν εἷς ἦν τῷ ὃν εἶχε Δομέστικον τῆς τραπέζης. ὁ δ' ἦν ὁ Καβαλλάριος Αλέξιος, ἀνὴρ γενναῖος τῷ εὐδεκὴς, ὃς τῷ παρεπόλαυσε ὕστερον τῶν πολέμων, πεζεύθεις ἐν τῇ μάχῃ παραπῶ, κἀκεῖνῳ μὲν κλίης, ἑαυτῷ δὲ πεσὼν ἀκλεῶς παρέχει, ὃ κάλλιστον τοῖς νέοις πίπτειν, πεσὼν. Ὡς γὰρ τὰς δυνάμεις παραλαβὼν ὁ Δεσπότης ὡρμᾶτο ὅλαυν θαρρῶν ταῖς παρασκευαῖς, ὡς καὶ αὐτὸ κινῆσαι τὸ ἔδαφος, ὁ Βασιλεὺς τῷ λαὸν ᾔδη θαλάσσης ὁπλίζων, ἐς τόλμαν ἐξαρτυσάμενος ἱκανὸν ἐκ πόλεως, τῷ τῇ ὑπεδέκετο χωρῶν τε τῷ νεῶν, ὡς εἶναι τὰς πάσας ναῦς μακρὰς τε ἅμα καὶ ταχυναυτούσας τριὼς πρὸς τοῖς ἑβδομήκοντα, παραδοὺς τούτοις τῇ Πρωτοστράτορι Φιλανθρωπηνῷ τῷ αὐτὸν ἐπίπλοις, ναῦς Λατινικὰς χώρας προσάγειν αὐτοῖς παρέκελευε προσβαλεῖν. ὕπω δὲ μᾶλλον δεδιὼς τὸν κατὰ γῆν πόλεμον φύτο, οἱ ἔχοντες καθ' αὐτὸς οἱ Λατῖνοι τὸ περὶ σφίσι φόβον, ὡς πρὸς τὸν Ἰωάννην βεβοήθειας ἀπόχρυπτο. καὶ δὴ τῶν ταχέων τῇ πέμπτῳ τῇ νέων Πάρων ἐπιστάντος τῷ Δεσπότῃ, ἅπλοξις κατεῖχε πάντας τῷ παρεχὸ, ὡς προχωρῶν μὲν ἐστοῦσθε ἑαυτῷ τοῖς χώραις, γνωσιμαχῶν δὲ τὰ φρόνιμα ὡς μιᾶρὸν ἀντεχόντα ὅσον ἀφοσιώσασθαι νέῳ πίστιν τῇ Ἰωάννῃ, φοβούμενοι μὴ ἐναγκάπτα τῶν ὁρκίων. πῶ δὲ ἂν τις τῷ ἅλωσιν ἐξ ἄκρου τινος ξόπου καὶ μοχανῆς σώζεσθαι. ὁ μέντοι γε

Hæc ita erant: quibus cognitis indignatus Imperator, Exercitum comparat ingentem; numero, ut fertur, quaſi quadraginta millium, navalibus in eam ſummam comprehenſis Copiis. & hoc tanto apparatu traditio Joanni Deſpotæ, vadere illum confeſtim infeſtis ſignis in Joannem jubet. Miſit etiam cum eo plures alios Tribunorum & Magnatum, quorum unus erat, quem Domeſticum Menſæ habuit, Caballarius Alexius, Vir generoſus & fortis. hunc Mars hoc bello pigneratus eſt, ſagitta in prælio ſublatum a quopiam ignoto. Sic illi quidem decus contigit glorioſæ mortis ibi oppetitæ, ubi cadere juvenibus eſt honeſtiſſimum. Cum igitur ſuccinctus magnis hiſce terreſtribus Copiis Deſpota Joannes tantis animis in Occidentem movit, ut terram haud dubie ſe concuſſurum confidere videretur: deſtinavit Imperator eodem quoque Claſſem ornatam oneratamque ſuperbiſſimo defectu, cum ex Urbe, tum ex cunctis Provinciis ac navalibus diligentiſſime habito; ita ut numerus navium partim longarum, partim celerum, ad tres & ſeptuaginta aſcenderet: quas commendans Protoſtratori Philaotbropeno, juſſit eum cum ea Claſſe oras legere Latinicarum regionum, infeſtaſque habere, ac ſicubi res ferret exſcendere, incurſionibuſque urere. Sic arbitratus certius faciliuſque proceſſuras ad ſpem plenæ victoriæ belli univerſi tationes, ſi proprio implicitl periculo Latini cogitare de quittendis Joanni auxiliis prohiberentur. Cum ergo velociſſime Deſpota Joannes in locum eſſet pervectus novarum Patrarum, ingens ibi cunctos terror & conſternatio turbavit: adeo ut ei paſſim Pagi & Oppida ſe dederent; arcium vero præſidia inter ancipites ſententias fluctuarent: exigua, nec longum, ut apparebat, valitura, fidei Joanni datæ reverentia cohibente, ab ipſo ad primam ſtatim irruptionem prodendo. nam ad extremum vitare ſa poſſe dedltionis neceſſitatem deſperaverant; utique cum circumſpicientibus cuncta, ſalutis alia via expediendæ ratio humanitus appareret nulla. Inter hæc Joannes ipſe paſſim deſertus a pleriſque, nec alio jam fere quam familiarium domeſticorum ſeptus comitatu, arte atque ingenio ſupplere defectum opum,

& capiti ac ſummæ rerum ſuarum quam poſſet optime conſulere nitebatur, loca ea locis mutans, naſquam diu conſiſtens, nunc hic, nunc illic improviſo apparendo, conatus inſequentium, quoad poterat, fruſtrans. Nam manum conſerere, & aleam jacere prælii, deſtitutum Copiis, ultra omnem ut facultatem, ita cogitationem erat. Porro Duces ac Milites Deſpotæ late per regionem ſparſi Ducem hoſtium ubi lateret omnibus veſtigiis indagabant: ſcrutantes aſſidue loca cuncta quibus eum abſcondi vel exigua ſuſpicio eſſe poſſet. Unde cum ille latebras ſubinde mutans continuo fugeret, trahebat poſt ſe hoſtes, ulterius ſic ſemper in ejus dicionis ſeſe promoventes intima quos ille ipſe manifeſtis deprehenſus indiciis Ducis fugientis timor audaciores ſcilicet in ſe invehendo faciebat, fretos utique qua clare prævalebant multitudine, nec magnopere formidandum quidquam arbitrantes ab eo qui viribus palam diffidens, ſpes ſalutis omnes in fuga reponeret. Ut autem ſatis denique illum deſultorii erroris, & fugæ infinitæ tædium cepit, ſimulque conſtantium ab exteris aaailiorum ſuſpicatus conjectura cauſam, ab univerſis jam ſe ſociis derelictum intelleait, Arci cuipiam munitæ caput ſalutemque confidere decrevit. Ergo ſe Patras conferens (prævalida hæc erat, & propugnaculis recens ſtructis munitiſſima Civitas) eo ſe incluſit, idoneum id præſidium ratus cui ſummam rerum & reliquias fortunæ in extremo diſcrimine cuſtodiendas recte crederet. At Deſpota Joannes qui tamquam indagine clauſam feram venator undique veſtigans, nullum finem quærendi Joannis Ducis, inque ſuam poteſtatem redigere conandi faciebat, ubi cito cognovit Patris eum incluſum, eo confeſtim exercitum rapiens, corona Urbem circumdedit, prono ad id uſus ſtudio Ducum ac Militum, quos & ipſos belli uno in capite patrandi percupidos, alacritate proliciebat ad contendendum mira ipſa non dubia vicinia prædæ, cui dudum inhiaverant, quam ſuis atique jam manibus elabi negabant poſſe. Crebris ante omnia colloquiis, & promiſſionibus tentati obſeſſorum ab obſidentibus animi ſunt. Proponebatur ipſis per ſubinde miſſos pellaa & quæſtuoſa conditio, pacifcendi ſibi præter incolumitatem ſecuram, ampliſſima certiſſimaque præmia, quæ promereri ſtatim poſſent facili deditione unius hominis, cauſæ tot malorum vel in præſens urgentium, vel in futurum imminentium. ſic enim certo haberent: numquam inde abſceſſuros, aut alio quovis reſpectu avertendos Romanos, niſi confecta re: nec interim parciturros, aut ulla miſericordia revocandos ab urendis tota regione frugibus ac tectis, agris ac ſatis conculcando corrumpendis, eacidendis vineis, denique ipſis, ſi accipere oblata recuſarent, tamquam hoſtibus inexorabiliter infenſis, omni belli clade perdendis, quantacumque ad id perficiendam patientia opus eſſet. Nam ſibi abundare otium, & unice vacare ſoluto curis aliis, quantumlibet ſpatium in ea obſidione conſumere. Talia denuncianti Deſpotæ, Patrenſes ſive vere, ſyncraque mentis propriæ ſententia, ſive ita faciendum ſuggerente, quem intus ſecum habebant, Joanne Duce, manſuete modeſteque reſpondebant; excuſantes, maturam in præſenti rem non eſſe; ſuppliciter orantes remitti tantiſper oppugnationis impetus; magnum brevis moræ pretium fore: nam ſe interim confirmatis viribus, abi præſidio, quod impoſitum cervicibus perferrent, eluctando ſatis poſſent, omnia quæ poſcerentur effecturos; & Joannem in ſuam redactum poteſtatem, tradituros. Auditæ preces ſunt. vis ſuſpenditur; fides expectatæ promiſſorum. Longum in his tempus abit. hinc Patrenſibus in artificio quod profeſſe cœperat, gna-

Edit. Rom. pag. 220.

pag. 221.

Ἰωάννης τὸν περὶ αὐτὸν καὶ μόνος ἔχων τὴν πλείσθεν καὶ πολὺ λειπόμενος, ταῖς ἐπινοίαις ἐπιχείρει σώζεσθαι. ἔνθεν καὶ νῦν μὲν ἐνθα, νῦν δ' ἐκεῖσε προβαίνων, ὡς οἷόν τε ἦν, ἀσφαλίζετο τὰ αὐτοῦ. τὸ γὰρ χωρεῖν εἰς μάχην, ἔστι τῷ ἀδυνάτων εἶδέναι. ἀλλ' οἱ τῶ Διασσὸν ἐκπολιορκήσαι οὐκ ἐκεῖσε ἐπίξεχον συνεχίσειν προκαταλαμβάνοντες τόπους, οἷς αὐτὸν φόντο σώζεσθαι, ἔνθεν καὶ τῇ ὑποχωρεῖν μὲν προσῆγε ἑαυτούς. τῇ δέ γε διώξει ἐμφαίνειν θαρραλεωτέρους ἑαυτοὺς προσβάλλειν, τῇ δὲ πλήθει πιεζόντας, καὶ καταμέλουν διώκοντες. ὡς δὲ αὖθις ἐκεῖνος ἐλάμβανε τὴς ὑποφυγὰς, καὶ τὰ ἔξω προσυπώπτευε ἤδη τῷ ἀπάντων ἀπηλθότων, ἔγνω φρουρίῳ ἑαυτὸν πιστῶσαι, καὶ φέρων ἑαυτὸν τοῖς Πάτραις ὀχυρᾷ πόλει, καὶ ἃ νῦν συνάγει δίδωσι, & πιστεύει φυλαχθησόμενος. καὶ ὁ μὲν καταφυγὼν ὀχυρὰν ὕπο τοῖς Πάτραις. οἱ δ' ἀμφὶ τὸν Διασσόνλι μαθόντες, τὴν πόλιν αὐλῷ πιεζαδίζουσιν. καὶ συχναὶ φρὶς τῆς ἐπῆς ἡμέρας ἐγίνοντο τῷ Διασσῷ, ἑαυτοῖς μὲν φρονεῖν τῇ βελτίσων, ἑαυτὸν δὲ παραδόντας σώζεσθαι. μὴ δὲ ὑποχωρεῖν ἑαυτὸν, μὴ ἄλλοθί πω τραπέσθαι, μὲ φροντίσαι τὰ πέριξ ἀείστα, καὶ ἀγρὶς καταστάπωσις, καὶ ἀμπελῶνας τέμνοντα, καὶ τύλος καὶ αὐτοῖς ὡς πολεμίοις χρώμενον, πόλιν ἀφαιζεῖν, χρὸ ὅπω καὶ ὁ χρόνος προβαίη. Τοῦτα τῷ Διασσῷ ἡμιλιώντος, ἐκεῖνος ἀ τοῖς ἀληθείαις, ἢ παρ ἑαυτὸν προβιβαζόμενος ἔνδον ὄντος, ὅπως τε ἀπολογοῦτο. καὶ προτιλιπάρουν σφᾶς τῇ ὁρμῶν ἀνεῖναι, μετ' ὀ πολὺ προδοῦναι, καὶ τὸν Ἰωάννλν καθυπιχνόμενοι. ὡς γοῦν μεταξὺ χρόνος ἐβίβατο, καὶ οἱ μὲν ἀναβολαῖς ἐκαιώρουν ἢ προδοσίαν, οἱ δὲ ὅσον ἄπω ἀνύσαι τὸ πᾶν ἤλπιζον, ἐπιχειρεῖν τι τῇ σωιῶσθαι ἦγον ὁ Ἰωάννης. καὶ σκοπιὸν ὡς ἄρισα. Νυατὶς δὲ ἑαυτὸν χοίνοις ἔξ τὰ τείχης καταχαλάσας, ὡς μὲ φοραθείη ἔξ τραπέιδου βαδίζων, ἐδὺς τι μιπχρματίζεται. & χλαῖναν μὲν μέλαιναν περιτίθεται, ιρατεῖ δ' ἀνὰ χεῖρας ἵππου ῥιπὰ, καὶ κατὰ θράκοντα μιτασαδασάμενος, καθέδόντων πιεὶ μίσας νυατὸς, ἅπω τὸ τραπέιδου διξῆει ἐρασματαιῶς ἐκφωνῶν συχνάας περὶ ἵππου ἔνθεν ἀπολωλότες. καὶ οἱ μὲν ακταμέλουν, οἱ δὲ ἀπελεγῦντο ἔνδοθε τῇ σαλῶν μὰ ἰδὼν τὸ σωίολον, ἐκεῖνο καὶ τὰ εἰς ἐ'ρισιν δαψιλὰ ακθυπιχνεμένη, καὶ ἅπω λαθὼν τὰς ἀπάντων γνώσεις, ἀπολύεται μὲν τὸ Ρωμαϊκὸ τραπέιδα. ἐσαδαθεὶς δὲ ἅμ' ἕω, καὶ δι' ἀδύλων τὰς Θήβας ἐν ἀμίραις μετρίαις καταλαβὼν, μηδενὸς τῇ αὐτὸ εἰδότος. ὡ δὲ γὰρ οἱ ἔνδον Πατρῶν πλὼ τῇ εἰκείων, καὶ οἷς ἐπέφθοσε ῥᾴστω. οἳ δὰ καὶ ἐφ' ἀμίραις ἐμελλον συσκιάζειν τὸ δρᾶμα, τοῖς ἐν τῇ πόλει μὴ φαινομένω τὸ Ἰωάννλ. ἐκεῖνος τοίνυν τὸν μέγαν Κύριον καταλαμβάνει, ὁμοιομοιῶτά οἱ, Συεωάννης γὰρ καὶ γλῶτταν ἐλέγετο, καὶ δὶ ἀρσε-

λιπαρῶ βουθοῖν, ὡς πίειν δὶ τῷ στοιδῶν ἑαυτὸς ἐ κῶδος ἐτίθει γενέσθαι, ὡς λαβεῖν ἑαῦτον γαμβρὸν ἐπὶ θυγατρί. Ο δὲ μέγας Κύρος Ἰωάννης τὰ καθ' αὑτὸν μὲν παρῃτεῖτο, ὡς μηδ' εἶναί οἱ δίωκτον ἐπὶ συζυγίᾳ καταληφθῆναι, αἰδεσθῆ γε ὄντι τῷ πενθερῷ δυσὶ προσαλαίρτει. ἀδελφὸν δὲ οἱ εἶναι τὸν παῖδα Γυλιέλμον, ὃν καὶ ὡς κῶδος οἷον ἐκεῖτο αὐτῷτερα, τῷ λίαν χρήσιμον παροδοίκυν. ἀλλὰ τὰ μὲν τῶ κώδους, καὶ ὕστερον ἴλιγξ πλειθόσεσθαι, τῇ συναλλαγμάτων κειμένων, ὃ δὴ καὶ γίγνη. τότε δὲ ξιαικοσίους Καβαλλαρίους δοὺς αὐτῷ, ἢ τῷ πλείους ὡς λίγεται, ἐξ αὐτῶς ἀποπέμπει, ἄνδρας ἀρείους, καὶ πολλῶν τινων καθυπερπροώντας. ὧς λαβὼν καὶ τῆς αὐτῶ προσμίξας ἥσυχίαν ὡς μηδεσὶ φαραθείη, καιρὸν ἐπιτρίσας, ἐμπίπτει τῇ ἀρχῇθεν μὲ αἰδεσμένοις, μηδί τι προσδοκῶσι, αἰλ' ἐν αἴσῃ παντὶς ἥκωσι λογισμῶν, ὡς ἔνδον ἐγκεκλεισμένου. τῶν δὶ ὡς εἰσβάλλοι ποτὲ φρενὸς ἀνέφατος χεδὸν, ἐπαράχθησαν, ἀγνοοῦντες τὸ δρᾶμα. Τότε πίνω συμμίξαντες ἔνθεν μὲν οἱ περὶ τῶ Ριμφᾶν Πέρσαι, πολὺ ἢ τὸ Ρωμαϊκὸν, ἢ οἱ περὶ τὸν Διεσπότην ἀράσσοι, ἐκεῖθεν δὲ οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην Ἰταλοὶ, καὶ οἱ αὐτῶ πολλοί γε ὄντες ἢ μάχιμοι συνερρήγνυντο. καὶ συμπεσόντες ἀλλήλοις πλείοις ἑαυτῶν, οἱ μὲν γὰρ τῇ κατ' αὐτὸς συντάξει θαῤῥοῦντες, ἀσμένως ὄντες καὶ ἐξ αὐτῆς ἕτοιμοι προσβαλεῖν κατὰ τρόπον, ἐνέπιπτον. οἱ δὲ, τῶν μὲν τῇ ἀπροσδοκήτῳ καταπλαγέντες, τῶν δὲ καὶ πλῆθος σύμμικτον ὄντες, ἐν οἷς ἀνάγαια καὶ τυφὸς καὶ παρὰ τὸ χρεὼν ὀρῴδιον, ἀπάντως ἢ ὡς ἑαυτοῖς θαῤῥοῦντες, ἐμάχοντο. ἢ τέλος τῆς πρώτης φαλαγγος ἐκλυθείσης, αἱ κατόπιν ἐς ἑαυτὰς προσκύσεις δεινὰς ἦσαν, ἢ συναταράσσοντο ἀνδ' αὐτὰς θορυβώμενοι. καὶ μικρὸν ὑπεκθεσσούμενοι, τέλος εἰς φυγὴν ἔβλεψαν, καὶ τὸν πρότερον ὁ ἐπιὼν κατηπόδει, πάντῃ ἄλλος προτίπτων, ἢ ὅπῃ συγχεόντες, ἀπεδίοντο μὲν τὰ ὅπλα, ἀπέλυον δὲ τὰς ἵππους, ἢ μόνας ποσὶν ἐθάῤῥουν τὸ σώζεσθαι, πολλὰ τῶ Δεσπότῃ, τὰ μὲν συνιεῶντος οἷς θαῤῥοῦ, τὰ δ' ἀπειλουμένου, ἧς δ' ἢ γε ἐ παροτρυόντος. ἐκλίθη δ' ἡ μάχη, ὅπῃ ἄττις ποιητικῶς, ἢ τῇ τῶ Δεσπότῃ φωνῶν ἠλόγων, περὶ ἑαυτὸν τετραμένων ἕκαστος. φόντο γὰρ, μὴ τελεσθείσης ἢ ἢ πύνυν διπλασίης, ἢ ἢ πλείονας εἶναι· ἀλλὰ τῇ χῇ σφᾶς πλῆθει, τὸ πλῆθος τῇ ἀντιπάλων ἀμείζον, ὡς ἓκ ἂν θαῤῥησάντων, εἰ μή γε ἢ αὐτοὶ πλείους ὄντες τοῖς τόσοις ἐπέσεσθαι. τότε ἢ ὁ Διεσπότης ἀποκαραδοκήσας, τρίτον τι χαλινὸς, ἢ τὸν ἵππον αἰσίως, κατὰ κράτος φθύγει. κἀντεῦθεν ἤδη βλέπων, ἄλλους μὲν πίπτοντας, ἄλλους δὲ φθύγοντας, τοὺς δὲ θέμενος κρυπτομένους ἐ πρὸς τὸ σώζεσθαι ἑαυτοῖς ἑτοίμους ὄντας, ἄλλους δ' ἀπορῥῶγας ἐ πέτρας καταλαμβάνοντας, ἄλλους δ' αὖθις ἀναχωροῦντας ὁπόσον ἡ λίχνη χεὶρ ἐκείνων,

A viter perſtantibus: Inde Romanis ſpe fibi vana victoriæ proximæ blandientibus. Hoc articulo rerum tentandum aliquid magnum Dux Joannes conſtituit, adhibita in conſilium, præter ipſi familiarem innatamque audaciam, extrema neceſſitate rerum ſuarum, ultimo jam in diſcrimine pendentium. Noctu per fidos pagos, juratos arcano factum habituros, demitti ſe curavit funibus per murum, veſte antea mutata ne poſſet agnoſci. tum ut erat fago nigro in famuli ſpeciem larvatus, equi habenas manu tenens, nocte concubia dormientibus cunctis, per media tranſit Caſtra, identidem inquirens ſupplici clamore, ſi quis ſciret quo abiiſſet ſibi elapſus equus Domini, monſtrare ne gravaretur: magnum indicii mercedem fore. ſic eumdem ſi qui vigiles videbant, procedere ſinebant nihil ſuſpicati: Alii abditi tabernaculis quos ſomnus ab audiendo non arceret,
B negligenter reddita intus voce reſpondebant negantes equum ſibi viſum. In hunc modum impune trajectis quam late patebant Caſtris Romanis univerſis, ſub auroram per vias occultas contendit Thebas verſus, quo paucis diebus inexpectatiſſimus pervenit. qui enim ibi quidquam præmoneri de ejus adventu potuiſſet, quem ne Patrenſes quidem Patris exceſſiſſe adhuc noverant, illis Domeſticorum, factum cujus ſolit erant conſcii, ſilentii quod ſancte promiſerant fide ſumma celantibus, & prout convenerat Joannis abſentiam tegentibus artificio facile avertente curioſas ſuſpiciones, ſolicitæ præſertim & alio attentæ tali ſtatu Civitatis. At Joannes Magnum Thebis Dominum invenit ſibi cognominem. Syrioannes quippe lingua illic ulitata vocabatur. Hunc adiens infinis precibus orat, ut ſibi auxilietur, oblata in pignus fœderis propria filia ipſi nupturæ. Ad
C ea Magnus Dominus Joannes, negabat ſe aptum nuptiis, quippe cum malis deſperati re, *Edit. Rom.* medii allis, tum incurabili præſertim conſti- *pag.* 221. tutum podagra. Sed fratrem ſibi eſſe adoleſcentem Gulielmum, quem in iſtam affinitatem ſibi valde probatam, & utrinque judicatam utilem offerret. *Verum hæc*, inquit, *jam nunc inter nos convenia, ſuo videlicet curabuntur tempore* (prout eit revera factum, iſtis deinde rite celebratis nuptiis.) *Nunc ut quod inſtat præverteamus, accipe a me auxilia quæ poſſulas.* Dariſque illi Caballariis trecentis, aut ut quidam aſſerunt, pluribus, eum continuo dimiſit. Erant hi bellatores lectiſſimi omnes, pluriumque inſtar ſinguli. Hos ſuis admixtos ſumma celeritate, parique ſilentio, ne
D ullo ſenſu rei quæ parabatur Hoſtes admonerentur, Caſtris ad Patras poſitis admovens, in ea opportuno captato tempore totis viribus irrumpit. Omnium horum prorſus ignari Romani erant; nihil tam minus quam tale quidpiam expectantes. quin, ut in ſupina ſecuritate fieri amat, in omnis ſe generis remiſſiones relaxaverant, curas ſolvente cunctas opinione, cui ut certiſſimæ acquieſcentes, perfiaſiſſimum habebant: Joannem utique Ducem, a quo uno metuere aliquid poterant, concluſum teneri Arce, quam arctiſſima ipſi undique obſidione circumcingerent. Ad primam igitur
E impreſſionem, re videlicet inopinatiſſima perculſi turbatique noſtri omnes ſunt: ſteterunt tamen in armis Perſæ ſub Rimpſane, magna pars Romani Exercitus; in primis vero Joannes Deſpota cum fortiſſimis ſuorum. In hos invectus Dux Joannes cum ſuis Italis, plurimis & ipſis, manuque promptiſſimis prælium commiſit acre ac cruentum, quo Romani ab Italis, plures a pauciores plane victi ſunt. Nam hi confirmatis animis ordine ſervato, fortes ipſi exercitatique congreſſibus bellicis, parati re proviſa, diſciplinæ induſtriæque vim admiſcentes ineluctabilem, ruebant

in adverſos. Illi primum caſus novitate attoniti, deinde ut vulgus e vario mixtum genere, male cohærentes, nec ita lecti omnes, ut non inter fortes ignavi quidam horrore periculi tremmentes incompoſite pugnarent, & diffiſi præſentibus tutiora circumſpicerent, ſuccubuerunt ad extremum. Porro illa Phalange prius diſſipata fractaque, qui retro in ſubſidiis ſtabant, pudendo correpti metu, confuſam & tumultuabundam utcumque objicientes aciem, ſtatim pedes retulerunt, initio cum quadam ordinis cura, mox effuſo temere quoquoverſum impetu trudentes invicem, incurrenteſque in ſeſe mutuo, dum prævertere præcedentem poſterior ſtudet. Denique jam confuſione prævalente proſe quiſque arma exuere, equos dimittere, pedibus ſalutem quærere, Deſpota quidem revocante ad officium, hortante, increpante, minas, ubi cætera non profuerant, addente, poſtremo corripiente manu quoſdam, & in Hoſtem vertente. fruſtra omnia, inclinata ſemel (ut poetice quis dixerit) pugna. metu videlicet lymphati nec ſentire quidem voces Deſpotæ, nedum curare videbantur: ad ſibi privatim conſulendum ſolicitudine unice omnium verſa. Putabant enim non trecentos, aut duplo triplove plures, ſed plane pari ſaltem, ſorte ſuperiore ipſis numero, Hoſtes inſtare victores. quomodo enim niſi multitudinis ſibi conſcii majoris, talem exercitum invaderent? Eatenus ſuſtinuerat Deſpota belli ſortem expectans, tunc tandem deſperatis haud dubie rebus, verſis equi habenis in fugam ſe quam effuſiſſimam avertit. Hinc jam miſerabilis facies campi. Videres ibi alios cadentes, alios fugientes, quoſdam ſe abdentes inter ramos arbuſtorum, paratos tendere ſupplices manus, tutiores alios latebras in præruptis petrarum fiſſuris quærere, non paucos in ſervitutem trahi, quibus videlicet præter ſpem parcerent crudeles licet illæ ac io cædes promptæ manus, ſatietate fæviendi, aut emolliente quodam miſerationis humanæ ſenſu, in tam ſubita converſione fortunæ. Fatale autem ingruerat exitium cunctis pariter rebus, corporibus, pecuniis, armis, equis, veſtibus ipſis miſerorum, quibus ſi forte commendatis communione generis coodonaret vitam miſericors humanitas victoris, a ſpoliandis tamen iiſdem nihil avaritiam tempus ſuum nactam avertebat. Itaque paſſim congeſtarum avida ſpoliatione veſtium magni & invicem fere pares unicuique Italorum acervi conſtabant. His in campo geſtis, rapacitas in ſtativa deſolata fuga Exercitus incubuit. Tabernacula portatileſque domos illic Proceres Romani miliantes, Deſpotaque in primis, pro copia cujuſque magnifice inſtructa habuerant. In has prædatores verſi, multum inde divitiarum exportarunt. Pocula enim illa, qualibus Principes utuntur, exquiſitam ſupellectilem, arma, equos, alia inſtrumenta uſus familiaris, totumque illum ſpecioſe delicatum apparatum ſuperbæ regiæque luxuriæ converrentes exhauſerunt, avara uſque ad pulviſculum diligentia: Siquidem ipſos quoque aculeos calcarium ſedulo colligentes apponebant lucro; tali ſucceſſu demonſtrante manifeſte quam prudens votum fuerit Antiſthenis omnia Hoſtibus optantis bona, præter mentem. nam cui conſilium defuerit, ejus theſauri quantivis in prædam ſapientiori cedent. Ea millia Bellatorum toties multiplicata, ut Myriadem non unam conflarent, ita evertit affixitque momento conſilium hominis unius, ut tot illi ac tanti ex heri opulentis, & copia rerum uſque ad luxum & delicias circumfluentibus, hodie humiles, egentes, vagi palmas porrigerent, non mendicitate magis, quam profeſſione dedecoris proprii, quos ſua ipſorum ſocordia debellaſſet. Nimirum Ducem Exercii-

Edit. Rom. pag. 223.

A ἐξ πρὸς τὸ σφάττειν ἀπότομος τῇ μεταβολῇ τῆς τύχης μαλακομένη παρὰ τὸ δόξαν σφίσιν ἐφείδετο. πᾶσι δ' ἡ μοῖρα ὡὸν ὀλεθρος, σώμασι, χρήμασιν, ὅπλοις, ἵπποις, αὐτοῖς ἐνδύμασι· τὸ γὰρ ὁμογενὲς μὴ διόλυπεῖσθαι σφάττειν, τὸ δὲ γυμνοῦν τὸν ἀλόπτα ὠφελοῦμένων πᾶσιν ἱπίσης ἰδίᾳ. τέλος φεύγόντων ταῖς φορυταῖς οἰκίαις ἐπιθέμενοι τῇ μεγίσταν, ἐξ αὐτῇ γε τῇ Διανότη, πολὺν ἐξεφόρων τὸν πλοῦτον. ἐκπόματα γὰρ ἐκεῖνα ἐξ ἔπιπλα καὶ ὅπλα καὶ ἵπποις ἓ θεραπείαν ἄλλην χλιδῶσαν τρυφῆς ἐξεκένων, μέχει καὶ αὐτῶν τῇ ἐπιπόδων μυείνων πλείστα, παραπρδάσαντες, ἐξ τίνα καὶδ' οἱ τότε ἴδειξαν προφανῶς τὸ τῶ Λεπιδίνης

B ἀληθινὸν. φασὶ γὰρ ἐκεῖνος, πάντ' ἀ χαθαι τὰ καλὰ τοῖς ἐχθροῖς, πλὴν σωφρσύνης, ὡς πάνδ' οἷά τε παρὰ τούτοις γενέσθαι, ἰδὼ σύνεσιν ἔχοιν. ἐδήλωσαν δὲ καὶ τὸ τῆς ἀβυλίας χρῆμα, τοῖς ἀντιξόοις ἐξ μᾶλλον χρήσιμον. χιλιάδας γὰρ τόσας ὡς ἐξ οἷς μυριάδας ποσοῦσθαι, ἓν παρεξέσατο βούλημα, καὶ οἱ χθὲς πλουτοῦντες καὶ τρυφῶντες τοῖς πλήθεσι, σύμπροι πενεσί τε καὶ πτωχοὶ, ἀπαγωνιῶμένης τῆς ἀβυλίας. Αρχοντα γὰρ χρὴ πορεῖσθαι ἓ ἐπδωδόοντα ὡς ἢ νικήσοντα, ἢ

C δικλοῦς πισούμεν. χῇ τὶ γὰρ καὶ ἄρχοι εἰ μὰ γε προμυθοῖτο τῇ ἄλλων, ὧν ἄρχειν ἐπιχθυ; ἐξ σκοπὸς μὲν ὢν ἀνδυνος, οὐ μὴ προίπου ἐξ προφυλάξηται, ἄρχων δ' ἀνδυνος πάντως οἱ μὴ προαπδωδοῖ ὧν ἐπιχθυ σκοπός; ὕμβρισεν, ἢ πολλῇ γε καὶ δεῖ. ὅπω μὲν οὖν παραλόγω τῆς τύχης συμβάσης, ἐξ τῇ ὑπολελειμμένων κατιπτυχότων· ἀνῶσα τὸ πτερὸν ἢ φήμη, Θεὸς ὅσα ὡς λίγεται, πισεαγγέλλει τὸ δυχερὲς ἐκεῖνο καὶ ἀπροσδόκητον σύμβασμα, πολλαῖς μὲν ὡς λύπαις, ἄλλας δὲ ἐξ ὡς ἐπλαξιν, τοὺς δ' ὡς κατάχαλες. ὧς δὲ καταφρονῆν ἔποιθε τῇ μικὲ ὄντων, ἐξ τοῖς λεπομένοις προσπιτίθεθαι· ὀνύσαντες γὰρ τὸ πιεῖ τῶν Εὐξεινον ναυτικὸν,

D οἷς δὴ ἐξ ὡς ξιάκοντα ναῦς ὁ τόλας ὀλίγα δέοντος ἐξηρτύτο, καταθάρρυν ἔ ἐπὶ δὶς ἐξ ξὶς πλείοων. ἐξ δὲ ἐξ αὐτῆς γε ναυτολογαμένοις, χῇ τῶ Βασιλέως τόλω ἐξάρμων. ναυλοχούντος πιεῖ πε τῶν Δημητριάδα, ὡς αὐτίκα φανέντες αἰρήσοντες, ἐξ ἄμ' ἑρμίσαντες ἐφθασαν, τῇ παραυτίκα πλημ ἐξ μόνῃ ἀρεφοῖς ἐλπίζοντες καταπλῆξαι, τοῖς φρὸ τὰ καπαπηχόπις σφάλμασιν. ἐφᾶπται δ' ἄρα καὶ τούτοις παρὰ μικρὸν ἢ μικρὸς πίνδυνος. τὰ' ἀγγελθὲν τῇ Δισπότῃ ἐξόγοντι χῇ τῶν Δεμέτριον, ἢ ἐξ μᾶλλον τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν ἓ ἀλύοντι πατέτου συμβάντος φράγματος, ἀνίζοέ τε τὰς

E τῶς ψυχῆς ὁρμὰς, ἐξ ὑπερπάθησε, δείσας πιεῖ τῇ τόλῳ, οἱ τοιάτε γιγονότος, μὴ ἐμπλησθῇ τὸ μειείδιον, ἀλλὰ ἐξ πέρα τῇ γιγονότων φοίλθοι. ἓ δὴ ὄξ αὐτῆς, δύοιν ἡμερῶν ἐξόντων, ὅλης ἐξ μόνης μιᾶς ποιεῖται νυκτὸς, ἐξ τὰ τῶ πιζῶ στρατῶ συναθροίσας ἐγκαταλείμματα, παραλαβὼν φωὶ αὐτῇ, τῇ

Δήμη-

Δημητριάδι ἱρίσται, ᾧ ἡ τέλος ἐς χρὴ κινδύνου καταλαμβάνει. ἤδη γὰρ ἡ αἰ τῶ ἐχθρῶν νῆες ἐμφανὲς ἦσαν προσβαλοῦσαι τὸ ναυτικόν. ὡς γὰρ κατὰ τάχος ἴσησαν, κέκραγαι μὲν ἅμα προσέβαλον, αἱ δὲ τῶ Ῥωμαίων τριηρῶν κατὰ διχάδας ἐπέρασαν, αἱ μὲν πρῶναι δι' ἀκάδος ἡ πρώτω ἰδίχοντο μάχλω, ᾧ ἡ διχάδος ἡ πρώτη πρώρια, ὅπου ᾧ ὁ Φιλανθρωπινὸς Πρωτοστράτωρ ἵω, ᾧ τὸ βασιλικὸν ἐστηγήρτο σκῆπτρον, ὡς σωίνθης, ᾧ δὴ συμπεσοῦσαι, μάχλω ἤγαραι κραπαρὰ. ἀλλ' ὡς ἵω μίαν ἐπεστρωτώτων πολλῶν ἐνιγκεῖν. ἄνδρα ᾧ πειρῶσαι ἐπιθέμενοι μαχομένους, σφάττουσις ἀντιχομένους, καταβάλλουσις ἀνδιστεμένους. τὸν μὲν πολλοὶ ᾧ μαχαίρας ἤργον ἐγένοντο, πολλοὶ δὲ ᾧ ἐκ τῆ ὑδάτων ἀλιφάνοντες ἐκαπέθνησκον, ἄλλοι δ' ἀῦ τραυματίαι γεγονότες ὡς τέλος ἀπέθνησκον. Τὸν δὲ γε Πρωτοστράτορα ᾧ πολλαῖς ἐβάλλον ταῖς ἀκίσι, ᾧ ἐπὶ καθικέσθαι ὡς ἵω ὡπλισμένω πάντως, πὰς μαχαίρας ἐμβάλλοντες ἤβ ὅπλων ἐκὰς, χιλίοντο. πῶν ναῦς λειπαῖς ναυσὶ δίχα ᾧ τῶ κατ' αὐτὰς κινδύνω, ὡς δυλίαν ἀνύσειαν πορίσαν. ὁ δὲ γε Διασώσης τῆς αἰγιαλοῖς ἐφεστώσης, ὄρεγε χεῖρας ᾧ κατεωβόλει τὰ μάγιστα φαῶν τι ᾧ ποτανώμενος. ᾧ ὡς αὐτὸς ὁ Διασώσης εἶη ᾧ προσβοηθεῖν ἔχοι, ᾧ ὁ καιρὸς ἀναλθοῦσαι σφίσι σφάλμα, ἀ μόνον προσίσκεσε, ὄρεγε τε χεῖρας ἐξώθεσε πῆς ὄρης, ᾧ σφυρμίας παρεῖχε συμβολὰ, ὡς ἐστεῦθεν πόμενον βοήθειαν. Οἱ δὲ ᾧ παρὰ τὸ εἰκὸς ἰωδέζοντο, ἓ δίκην ἀγρίων συῶν κατεφάτνοντο. ἀ δὲ ναῦς παρατυχοῦσα ἀλλᾶσι ἀκμῆτι λαὸν προσίτιμπτε ᾧ προσιτριβόθαι, ᾧ φωνῆς ᾧ χέιμασι πρὸς ἄμιλλαν παρακάλει, ἐφ' ᾧ μὴ σφαλεῖν ᾧ πᾶ ἐκεῖ. ὡς δ' ἐπὶ ξυρὰ ἐκείοις ἀ κίνδυνος ἴσαν, ἄλλος ἄγαν παρακαλῶν ᾧ δειμῶς ἐκπλάσσων, ἀυτῷ δὲ τῷ πικρῷ χέιματι, ἐκ ᾧ τῆς δεινῆς ἐκαπράσθαι ἀνιεμένως, πολλοὶ ᾧ πεπτώκεσαν ἦσαν, ᾧ θάλασσα ῥέεν ἄιματι.

A tus ſortem quidem, & vitam quoque ac ſangu- *Edit. Rom.*
nem pro gloria victoriæ pacifici certum: ſed *pag.* 224.
præterea vigilem ac futuri providum eſſa oportet, ſemperque acri ſolertia intentum, ne quis inopinatus ingruat caſus. Id enim officii omnis Præfectura, maxime autem militaris, ſuſtinet. Ad hoc, inquam, tales in ſummo collocantur; ut longe proſpiciant. An enim ſpeculator in culpa eſt qui non præviderit, non præmonuerit pernicieſ ingruentem cujus obſervando ap-
B pulſui conſtitutus in ſpecula fuerit: Dux habebitur innocens, qui non præſcierit non præcaverit inſidias, furtivoſque impetus ſagacitate præoccupans, mature obviam averterit: quod potiſſimum ut faciat in id evectus faſtigium eſt? non profecto. minime id inquam: nec de hoc quiſquam qui ſapiat dubitaverit. Cæterum ut hunc inopinatiſſimum caſum ſtrenue, ut ſolet, in omnes late partes fama vulgavit, varios in variis repens nuncius excitavit animorum motus, multos gravi dolore affecit; non paucos uſque ad ſtuporem perculit: quibuſdam lætus accidit, & riſum, noſtro ludibrio, movit. Denique non defuerunt qui ex metu, quo prius tenebantur Romanæ potentiæ, in contemptum tranſirent: & præcipuum Copiarum Imperii robur exciſum dilapſumque gratulantes, delendarum quoque reliquiarum impetum caperent. Nam Larina Claſſis quæ ad Euripum ſtabat, navium paulo minus triginta, ſic animis aucta eſt auditæ noſtri terreſtris Exercitus clade, ut non dubitaret triplo numeroſiorem Imperatoris navalem Exercitum, ſtationem tunc circa Demetriadem habentem, incurſu repentino aggredi. Inſpirabat alacritatem in audax conſilium certa fiducia pari fortuna utendi maritimo. quoque prælio. Perſuaſeranteque ſibi ſi perculſis incommodo terreſtri, & recenti clade territis infeſti
C ſupervenirent, ſpecie ipſa ſui præſentique occurſu debellaturos, potiturosque mox navibus, portu præſertim incluſis, & per anguſtias explicare ſeſe in navalem aciem non valentibus. Et parum abſuit quin ſpei compotes fierent. momentoque ingens periculum ſummæ illic rerum fuit. Cujus cum eſſet raptim indicium perlatum ad Josannem Deſpotam in locum cui nomen Drimianis, fuga receptum, in quamquam plenus cladis & pudore mœroreque confuſus, excitavit ſeſe tamen, haud molles admovente ſtimulos juſto metu, ne ſi novus iſte quoque ſuccederet ad votum Hoſtium conatus non ſolum accepto jam incommodo fatalis cumulus adderetur, ſed ulterius quoque, uſque in irreparabilem Imperii ruinam damni pernicies excederet. quid enim timeri-mitius poterat, ſi Claſſis, ſola tunc pars virium Romanis ſalva, deleretur. Hæc ſolicitudine inſtinctus ex effugio illo ac latebris erupit ſuis: & quod Drimianim ac Demetriadem intererat iter bidui una nocte pervolans, raptis ſecum, quas colligere potuerat, reliquiis Exercitus terreſtris, extremo jam diſcrimine periclitantem Romanam ibi reperit claſſem. Apparebant ab alto expeditæ ad invadendum prælium hoſtiles naves ordinatæ ſeriatim. Stabant ex adverſo Romanæ productis in Decadas verſibus, acie per multiplices ordines profunda; cujus quæ frons erat Decas prima committere jam cœperat, excipiens primum impetum irruentium vi ſumma Latinorum. In his decam noſtris Princeps erat ipſa Prætoria, qua vehebatur Philanthropenus Protoſtrator, unde erectum prominebat, de more alte conſpicuum Sceptrum Imperii. Ea expedito ante omnes procurſu miſcueratſa Hoſtibus, ſtrenueque dimicabat; imitantibus pro virili novem cæteris. Verum cum in unam illam extra ordinem evectam, undique Latini coorientes, conatibus pro ſe quiſque vehementiſſimis irrumperent, non ſiſtinuit vim atrocem ad extremum, admiſitque victores, qui eluctati conſtantiam reſiſtentium fortiſſime noſtrorum, trucidantes adverſos, dejicientes obvios, miſerabiliem ediderunt ſtragem. Tunc multos abſumpſit conſoſſus gladius, multos hauſit in aquam delapſos mare. Alii tamen adhuc, licet ſemineces vulneribus, ad finem uſque reſiſtebant. Protoſtratorem ipſum multis petierunt telis, quæ quoniam perferre ictum in corpus nequibant valida ubique protectum armatura, gladiis per rimas & commiſſuras armorum inſinuatis, ſæve illum excarnificabant per intima fodientes. Id vero animadverſum ab aliarum militibus navium, acerrimis & ipſarum inſultibus laborantium, fregit denique pertinacem in id loci conſtantiam, triſti & immedicabili injecta ex deſperatione formidine. quando apparuit e littore Deſpota manus tendens, ac ſupplici clamore vociferans: ſtarent adhuc animis: En adeſſe ſeſe Deſpotam auxilia ferentem: occaſionem adeſſe reponendæ Hoſtibus cladis nuperæ, ſi paulum modo conniterentur. Hæc loquens vultu, oculis, manuum protenſione commonebat e terra intuens in navibus pugnantes, nutu, geſtu, omni præterea ſignificatione indicans, adjucere ſe, auxilium prævalidum mox moxque adfuturum. Id enim vero plurimum valuit.

Edit. Paris. pag. 225. Noſtri milites a nota ſibi voce, novis receptis animis, inſtar aprorum, qui circumventi venabulis in ipſa morte dirum frendent, haud impune trucidabantur. Interim iis ſubſidio Deſpota, piſcatoriis forte navigiis repertis, lectos bellatorum manipulos ſubmittere; vocibus pariter & ſignis procul, ut coeperat, animare; concitare in ultionem, admonere ultimum id tempus fore ſervandæ Romanæ rei, haud dubie perituræ, ſi offenſioni terreſtri clades maritima ſupervenisset. Hæc ardentiſſime agens licet, parum proficiebat. Intendebatur animi periculum, & parum a conclamata pernicie res aberat. Ille conſpicatus magis magisque Romanos cadere, congeminari cædes, coacervari cadavera ſuorum, decoloratam cruore pontum, ineluctabili vi mere victores, alionde jam ratus auxilium quærendum, Dei opem veniamque ardenter invocat quam demiſſiſſimo habitu ſupplex: non fruſtra, ut mox videbitur.

CAPUT XXXII

Ut mari Protoſtrator Philanthropenus Italos magna pugna vicerit, adjuvante a terra Deſpota Joanne.

JAm Prætoria noſtra expugnata vi Hoſtium ab ipſis abducebatur, & in ea univerſæ Claſſis Præfectus, Imperatoria inſignia, ipſumque adeo robur noſtræ militiæ navalis, lectiſſimi fortiſſimique bellatores: quando, ut dictum eſt, novam addendi victis animi rationem ineundam ratus Deſpota, tegmen capitis in terram abjecit: pulvere ſe aſpergit: & quo habitu Numinis opem imploraverat, in eodem perſeverans vehementiſſime cum miſerabilibus lacrymis milites orabat, ultimum prohiberent ab Imperio dedecus, Auguſta ſigna ne impune abduci, ne triumphari ab Hoſtibus ſinerent. Talia dia lamentabiliter ingemninans, demiſſioneque ac ſupplici geſtu obtutuque vocem adjuvans, nec ſegnius continuo ſubmittens reacntes laborantibus, quæ opportune ſubvanirent, fortium virorum manus, unde cæſorum damna ſupplierentur, robur audaciamque pugnantibus immiſit, excitavitque animos ut jam ſupra vires conniterentur, projicerentque ſe in rela hoſtilia cæco quedam impetu. ardor erat in mortem tacitum, quem amentem ac rationis impotem dicercs. nec minori opus erat tali articulo deſperatarum rerum. Sic pene victores a jam perculſis ſuperati tandem ſunt: ſudore quidem multo cruoreque: ſed tanti decus fuit converſæ e diſcrimine ultimo publicæ fortunæ in ſucceſſum tantum, ut duabus tribuſve tantummodo elapſis, reliquæ omnes expugnatæ Latinorum naves a Romanis caperentur, pleriſque vectorum lapſis aut projectis in mare, ubi gaudium epulo ſaginaque fuit maximum piſcibus dederunt; quantum ſcilicet allaturos ſeſe conjugibus & liberis triumphali domum reditu ſperaverant. Alii Latini ſupeſtites intra naves quique ſuas diligenti cuſtodia ſervari, deductique in Urbem, ſua miſeria gratum infenſis ſpectaculum fuerunt, qualicumque ſolatio præcedentis cladis. At Deſpota cum ſuis ſpoliati omnibus quæ habuerant, ad Achridenſem Ceramcam pervanerunt, miſerabili proriſua & digna lacrymis ſpecie. Illic nudos & omnium egenos veſtivit recreavitque, quantum pro præſenti copia humaniſſime potuit. Hinc jam ſenſu podoreque offenſionis tantæ, ac inſoliti iſtu adverſæ fortunæ fractus animo Deſpota, inſignia iſtius tituli abjecit: indignum ils ſeſe reputans qui modo in tam propinquo ſervitutis periculo fuiſſ-

pag. 226.

Ἦδη δὲ τῆ ἁ πρωτοστατοῦσα καταδιώκοντα τοὺς, καὶ ἤδη τῆς ἐχθροῖς ἁπάντα, ἐν ᾗ καὶ ὁ τῆ ναῶν ἔξαρχος ἐλῶ, καὶ αἱ βασιλικαὶ σημαῖαι, καὶ οἱ τῆ μαχίμων ἀνδρῶν φάλαγγες. καὶ τότε τὰς προθυμίας ἐπαίνων ἐπαύξων, ῥητοῖς καὶ χερῶν τῶν καλύπτρας τῆς κεφαλῆς, καὶ κόνει πάντοτε καὶ δάκρυσιν ἐκτενέσι λίαν ἐλεεινῶς, μὴ καταισχυνθῆναι τῆ συμβόλων ἀπαγομένων. ὅπου τε πολλὰ καταλιπαρῶν καὶ λέγων καὶ χύμασι, καὶ τῆ τῶν τρόπαι ἐπιστῆ πολλῆς τε προσπιβάλλων τοῖς ἔξωθεν, ὡς ἀναπληρῶσαι τὰς λείπουσας, ἀντεγεῖρέ τε τὰς μαχομένας καὶ παρεθάῤῥυνε, καὶ ἀναιδέστερον πίπτοντας, ἀκρωτηριάζει τινὰς καὶ παρὰ τὸν δίκον φανόμενοι. καὶ πόλος πεφυγίνονται τῆ ἐχθρῶν σωὶ πόνῳ πολλῷ καὶ μόχθῳ, καὶ δὴ δυοῖν ἢ καὶ τεττάρων δέοντα δρασσῶν, αἱ λοιπαὶ πᾶσαι κρατεῖς ἁλίσκονται: καὶ οἱ μὲν φαγίνης πεσόντες εἰς θάλασσαν ἀπεπήγοντο, ἰχθύσι μᾶλλον ἢ ἁλόκαις καὶ πάσεις ὕσαι φίλαι. οἱ δ' ἄλλοι συγκλειδίπες γαστέρι ναὸς ἰδίας ἕκαστοι, φρὸς τῶν πέλαι ἀπέγοντο δείλαιοι μικρὰν ὅσον παραμυθίαν ἐπὶ τοῖς φρολαβοῦσι δεινοῖς τοῖς σφαλεῖσι θάμβοι. ἃ δὲ Διασώνης ἓ οἱ σωὶ αὐτῆ γυμνοὶ τῆ ἀπάντων ὄπης, φροσβαλόντες τῆ Ἀρχιδῶν Κεραμέᾳ, δία ὅπως ἐλεεινὴ ἓ διαφύων ἀξία, πιεστέλοντα π ὡς εἰκὸς παρ' ἐκείνῳ τοῖς δυρθεῖσι, ἢ ὡς αἰεν π διαπέλονται. Τότε δ' ὑπερπαθήσας ἢ ὁ Διασώνης ἢ πιεπλησάτας τῆ συμφορᾶ, διασώσων τρόπον φεύγων ὅσον ἐκ ἓ συμβόλων, ὁ δηλείας ὄντες παρὰ μικρὸν καθωθέντας ἐλθεῖν, ἢ ἢ ἐλθὼν τῶ γε μέρος ἓ ἄλλων ἢ ὁ σωὶ ὁλὰς δυνάμεως, σύμβολά π τῆς διασωτείας ἐαυτῶ ὅσα τὸ καλύπτρα ἢ ὑποδύμασι, καί γε τὸ ἱματιῶν ἵππων ἢ χαλινοῖς ἢ τῆ ἐκ πορφύρας ὑφαντοῦ, ἐνυπόθετα, ὅπου διασώσας ἐρθῶσαι τῆ Βασιλεῖ, ὡς αἴδα καὶ λύπῃ σφόδρα, ὃ ἢ ἢ ἐαυτὸν ἐμισήλεξεν· ἄλλος δὲ τοιοῖς ἢ καλύπτρᾳ

ſet, a qua non ſuæ illum opes aut virtus, ſed caſus & fuga liberaſſent. Quare iis quæ uſurpare prius erat ſolitus in capitis tegmine, in calceis, in phaleris & frænis equeſtribus, in rubra ſubſcriptione, ſymbola Deſpoticæ poteſtatis, delinceps abſtinens, ſic Imperatoriæ ſiſtit; haud ſcio an magis teſtando proprio dolori, an iræ illius delinſendæ. Et hoc quidem ipſi ex voto contingit. videns enim eum Auguſtus in communi veſtitu, privatoque ex lana pileo, multum de indignatione, quam audita Exercitus clades in ejus animo excitaverat maximam, remiſit; commovente viciſſim iſta humili ſpecie miſericordiam in fratre, viri tanti, ſubita converſione ſortis e tanta gloria dejecti.

Αεὶξ ἰρίων καταστολιδεὶς, ὕτως ἦεσθ ὡς τὸ πρόσω τῷ Βασιλεῖ ὁμφανιδωσόμενος, καὶ γ' ὁμφανιδὼς τὸ πολὺ τῆς ὀργῆς καταπαίσει τῷ τῷδ συμβόλων ἐπαμφιάσει, κἂν μόνης τῆς θείας δόξας ἕλκουσ τῷ ἀπὸ τῦ ἀργισμῷ τὰ μέγιστα.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΧΥΜΕΡΗ ΜΙΚΑΗΛ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

GEORGII PACHYMERIS MICHAEL PALÆOLOGUS

SIVE

HISTORIA RERUM A MICHAELE PALÆOLOGO

ante Imperium & in Imperio geſtarum

LIBER QUINTUS.

Edit. Rom. pag. 227.

CAPITA LIBRI QUINTI.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΕΜΠΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ.

CAP. I.

Ut medius inter mœrorem & gaudium Imperator fuerit ob ea quæ in Occidente evenerant.

Κεφ. α'

Ὅπως μεταξὺ λύπης καὶ ἡδονῆς ἐγίνετο ὁ Κρατῶν περὶ τὰ συμβαίνοντα ἐν τῇ Δύσει.

CAP. II.

Ut Schiſmate per Orientem invaleſcente, eo ſe Patriarcha contulerit Pacis conciliandæ gratia. pag. 228.

Κεφ. β'.

Ὅπως χειμώνων τῶν κατ' Ἀνατολὰς, ὁ Πατριάρχης ἐκεῖ πεύσεται τοῖς ἐκεῖ ἐπιδημεῖ.

CAP. III.

Ut Regi Bulgarorum Conſtantino filia Eulogia Maria in uxorem data ſit.

Κεφ. γ'.

Ὅπως τῷ Βουλγάρων Βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ ἡ τῆς Εὐλογίας θυγατὴρ εἰς γάμου ἐξεδόθη.

CAP. IV.

De Noga & Tocharis, originibuſque Gentis: deque primo eorum Rege ac Legislatore.

Κεφ. δ'.

Τὰ περὶ τῆ Νογᾶ καὶ Τοχάρων, ὅπως εἶχον τὸ πρὶν· καὶ περὶ τῆ πρώτου Βασιλέως καὶ νομοθέτου αὐτῶν.

CAP. V.

De Mytze, & ut is Imperatori Meſembrem dederit.

Κεφ. ε'.

Τὰ περὶ τῆ Μυτζῆ, καὶ ὅπως δέδωκε Βασιλεῖ τῷ Μεσεμβρείᾳ.

CAP. VI.

De Fœdere Imperatoris cum Serbis: deque profectione Patriarchæ in Serbiam ea de cauſa.

Κεφ. ς'.

Περὶ τῆ πρὸς τοὺς Σέρβους πάδυς τῆ Βασιλέως. καὶ ὅτι πεῦται ὁ τῆ Πατριάρχου ἐπιδημείας ἐκεῖσε.

Κεφ. ζ'.

Τὰ περὶ τὸ Δυρράχιον, καὶ ἡ τοῦ τοπου ἐκεῖ ἐκπόρθησις.

Κεφ. η'.

Τὰ καθ' ἡμᾶς Ῥῆγα Κάρολος, καὶ ὅπως στόλον ἐξαρτύσειε.

Κεφ. θ'.

Ὅπως πρέσβεις ὁ Βασιλεὺς πρὸς τὸν Ῥῆγα Φραγγίας ἀπέστειλεν.

Κεφ. ι'.

Ὅπως ἀκουσθεὶς τὰ στόλου, τὰ καθ' ἡμᾶς πόλιν ὁ Βασιλεὺς παρεσκεύαζετο.

Κεφ. ια'.

Ὅπως ταῦτὰ πάντα τῷ Γρηγορίῳ, ὁ Βασιλεὺς πρὸς τὸν μετ' ἐκεῖνον αἱρεθέντα ἐφοσιοῦτο.

Κεφ. ιβ'.

Ὅπως ὁ Βασιλεὺς τὰς τῆς Ἐκκλησίας καταναγκάζει πρὸς τὸν αἱρεθέντα.

Κεφ. ιγ'.

Ὅπως ὁ Χαμὸς Ἰωάννης κατηγόρει τοῦ Χαρτοφύλακος Βέκκου.

Κεφ. ιδ'.

Τὰ περὶ τοῦ τόμου ὃν ἀπέστειλε πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ὁ Βασιλεύς.

Κεφ. ιε'.

Ὅπως ὁ Βέκκος εἰς φυλακὴν εἱργμένος, ὅμως βιαζόμενος κατεστάθη.

Κεφ. ις'.

Ὅπως ὁ Πατριάρχης γνωμικόν ἐγγράφως, ἄμυνα μὴ καταδέχεσθαι τῷ αἱρεθέντι.

Κεφ. ιζ'.

Περὶ τῆς Ἀποκρισιαρίου τοῦ Βασιλέως, καὶ τῆς τοῦ Πατριάρχου ἀποχωρήσεως.

Κεφ. ιη'.

Περὶ τῆς τοῦ βασιλέως πρὸς τοὺς Κληρικοὺς ἀναγκης.

Κεφ. ιθ'.

Ὅπως εἰς δύσνοιαν καταβαλόμενοι οἱ Κληρικοὶ ἠνοχλοῦντο.

Κεφ. κ'.

Τὰ καθ' ὑπόθεσιν τῆς Ἐκκλησίας δίκημα, καὶ τῆς συγγραφέως χειρίσεως.

Κεφ. κα'.

Ὅπως οἱ πρέσβεις τοῦ Βασιλέως καὶ θάλασσαν ἐκινδύνευσαν.

Κεφ. κβ'.

Ὅπως ὁ Πάπας ἐμνημονεύετο, ἀργήσαντος τοῦ Πατριάρχου.

Κεφ. κγ'.

Περὶ τοῦ χίσματος καθόλου τῆς Ἐκκλησίας.

Κεφ. κδ'.

Περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Χαρτοφύλακος Βέκκου εἰς τὸ Πατριαρχεῖον.

Κεφ. κε'.

Ὅπως μὴ φέρων ὁ Βασιλεὺς τὴν παρὰ τοῦ Πατριάρχου ἐνόχλησιν, καὶ τέλος ἔπαυσε.

CAP. VII.

De Dyrrachio, & de Terræ motu quo eſt illa Civitas everſa.

CAP. VIII.

De Rege Carolo ut is Claſſem armaverit.

CAP. IX.

Ut Legatos Imperator ad Regem Franciæ miſerit.

CAP. X.

Ut ad famam ventura infeſta Claſſi, in Urbe Imperator præparaverit quæ neceſſaria putabantur ei tuendæ.

CAP. XI.

Ut conſtituto Papa Gregorio, Imperator cum eo tractari Pacem procuraverit.

CAP. XII.

Ut Imperator Eccleſiaſticos urſerit ad Pacem.

CAP. XIII.

Ut Joannes Chumnus accuſaverit Chartophylacem Veccum.

CAP. XIV.

De ſcripto quod miſit ad Eccleſiam Imperator.

CAP. XV.

Ut Veccus carcere detentus, & ibi nihilominus ſolicitatus, attractus in Partes fuerit.

CAP. XVI.

Ut Patriarcha ſua palam ſcripto edita ſententia, juraverit ſe in Pacem non conſenſurum.

CAP. XVII.

De Legatis Imperatoris & receſſu Patriarchæ.

CAP. XVIII.

Ut Imperator quam potuit vehementiſſime Clericos urſerit.

CAP. XIX.

Ut calumniam paſſi Clerici quaſi parum fideles Imperatori eſſent, vexati eo nomine fuerint. Edit. Rom. pag. 229.

CAP. XX.

Narratio ſupplicii atrocis irrogati Rhetori, & de eo lamentatio Hiſtorici.

CAP. XXI.

Ut Legati Imperatoris in mari periclitati fuerint.

CAP. XXII.

Ut Papæ commemoratio facta in Sacro ſit, exauctorato Patriarcha.

CAP. XXIII.

De Schiſmate univerſam Eccleſiam turbante.

CAP. XXIV.

De electione Chartophylacis Vecci in Patriarchalem Dignitatem.

CAP. XXV.

Ut non ferens Imperator moleſtiam quam ei nimis crebra Patriarcha pro egentibus ſupplicationes faceſſebant, Tertiam ipſi Feriam ad admiſſionem aſſignaverit.

CAP. XXVI.
Ut iterum ad Papam Icarii ſint miſſi.
CAP. XXVII.
Vt Icarius ad Imperatorem tranſfugiens Claſſi Præpoſitus fuerit.
CAP. XXVIII.
Rurſus de Expatriarcha Joſepho, & de Vecco.
CAP. XXIX.
Adhuc de Joſepho quondam Patriarcha.
CAP. XXX.
Vt Genuenſium in propria ipſorum Vrbe degentium faſtum depreſſerit Imperator.

Κεφ. κε'.
Οπως ὑ αὐθις παρὰ τ Πάπαν ἀπέσταλησαν ἐξάλλοντες.
Κεφ. κζ'.
Οπως Ικάριος προχωρήσας τῳ Βασιλεῖ καθίσατο ἐπὶ τῆ σέλλᾳ.
Κεφ. κη'.
Ετι τὰ κζ τὸν Πατριαρχεύσαντα Ιωσὴφ, ὑ τὸν Βέκκον.
Κεφ. κθ'.
Ετι τὰ κζ τὸ Πατριάρχου Ιωσήφ.
Κεφ. λ'.
Οπως τὰς κατὰ τ πόλιν Γενουίτας ἐταπείνα ὁ Βασιλεύς.

CAPUT I.

Ut medius inter mœrorem & gaudium Imperator fuerit ob ea, quæ in Occidente evenerant.

Ὅτω μὲν ὦν τῇ κατὰ δύσιν ξυμπεσόν- A
των, ἢ τῷ κατὰ γῆν σφάλματι ἀντι-
στραφέντος τῇ κατὰ θάλασσαν εὐτυχήματι,
λύπης ὁ Βασιλεὺς μεταξὺ καὶ ἡδονῆς ἦν. ὅμως
δὲ τῆς λογισμοῖς ἐπιτρέπων τὰ πράγματα,
τὸ μὲν δυσχέρημα κλαπῆναι ἐνόμιζε, τὸ δ'
εὐτύχημα περιφανῶς ἀεικίσασθαι. ἢ τὸ μὲν
χλεύης οἷον ὑγιὲς τῷ λυπεῖν, ἐργολαβοῦν-
τος τὸ παρὰ δύναμιν· τὸ δὲ πολέμου κατόρ-
θωμα ἢ τρόπαιον ἄντικρυς. ἔθεν ἢ τὰ τῆς
ἡδονῆς ἐνίκα, πᾶς ἐκείνας ἐστοιῶντος τῇ πο-
λεμίᾳ, ἢ ἄνδρας ἐν αὐταῖς πλείους, τὰς
μὲν ὑπαχθείσας τῇ πυρᾷ, τὰς δὲ ταῖς αἰ-
χμαῖς ἐκδοθείσας σιδηροδέσμοις, ἢ μόγις δέ τὸ
κατ' αὐτὸν δυσκινήτως τρόπαιον. ἐλύπει δέ
γε τὸν Βασιλέα ἢ ὁ τῆς λοιπῆς ναυτικῆς
τραπῆς, ὡς ἐγγὺς δοκῶν ὄναι, ἢ τῆς πλη-
γῆς, τῷ θανάτῳ. πρὸς δὲ τῆς ἄλωσις ἢ μέλαι
ἢ κατὰ πυρῶν ἐκπεπύρωσαν θά-
νατον, ἔθεν ἢ ἰατροῖς ἐκπεπληθεῖς, ἢ μό-
λις πρὸς τὸ ὑγιεινότερον κλίνας, τὸ περὶ αὐτῷ
διδυκίνεις τῆς πυλῆς ἀφρρῆτο. ἐνοὶ δὲ ἢ ἀ-
γάμενον ἤδη τῶν ἢ Βασιλέα, ἀνύποινα τῇ
δηοῦν ἂν ἐκπράξει, τῷ τῷ μεγάλῳ Δυκὸς τε
μᾶ ἀξιώματι. ὁ μέντοι γε ἀδελφὸς ἢ Κρατῶ-
νος ὁ Ἰωάννης ἢ αἰτίαν ἀκατανθεὶς παρ' ὧν ἔ
τὸ ἢ δηωτείας ἐκβαλὲ σύμβολα; ἢ γ' ἀ-
ποκρυθεὶς τὰ ἐς χάσεν, ὡς ὠῶν ἐκείνῳ ἀν-
δρωθέντων ἤδη, μὴ ἂν δίκαιον εἶναι διαπο-
νείας ἄκρα φέρειν τὰς ἔξωθεν, ἢ φοινικο-
δίφθη. ὅθεν ἢ καινὸν ἅλως ἐκ χρυσορύμα-
τος καλύπτρας ἐσθίμβος, μελαμβαφὲς δὲ πε-
δίλοις ἢ τῆς καθ' ἵππον τολισμοῖς χρώμε-
νος, μόνον τὸ Δυκάτους κεκλῆσθαι ἀπαράτητον
ἐᾶν.

REbus in hunc modum in Occidente geſtis, *Edit. Rom.*
& offenſione terreſtri ſucceſſu navali *pag.* 230.
compenſata, cum medius aliquamdiu inter luctum, & lætitiam quaſi pependiſſet Imperator, tandem cætera liberis hominum judiciis utriuſque facti æſtimatione permiſſa, magis ipſe incumbens in auſpicatiorem partem, infortunium, furtivæ graſſationi Hoſtium; Victoriam, generoſitati heroicæ ſuorum, cunctas ſortis iniquitates fortitudine ſplendide prævalente palam vi aperta perrumpentium, æquum cenſebat imputari. Atque illud quidem contemni debere contendebat, velut quoddam joculare ludibrium Fœdifragi Nebulonis auſi majora ſuis viribus: hoc magni fieri ut arduum, & gloriæ ſolidæ plenum experimentum veræ bellicæ virtutis, cui honos trophæi jure quam B
optimo deberetur. Facile igitur vincebat in ejus animo gaudium mœrorem: recurrente præſertim memoria tot hoſtilium navium navalibus additarum ſuis, tot Hoſtium in ils captorum, indeque detruſorum in caſtodiæ, ubi ferro vincti tacito ſui ſpectaculo trophæum quaſi quoddam extarent Romanæ felicitatis. Hæc tamen ne plane purus Auguſto eſſet fructus animi, periculum Philanthropeni temperabat, ita decumbentis ex vulneribus navali prælio acceptis, ut ejus vitæ timeretur. Horum erat vulnerum unum præſertim in renibus gravius, ex quo ſecuturam mortem plerique ominabantur. Evanuit tamen triſte augurium, Medicis enixe ad curandum ægrum, nec ſine ſucceſſu contendentibus; itaque brevi poſt tempore non dubiis redituræ valetudinis indiciis extantibus, qui ejus cauſa ſolliciti fuerant, cura ſolverentur. Quando Imperator ſuarum eſſe partium tutus conſolari paſſum, & periclitatum ſua cauſa talem virum, pretium ei ærumnarum, ac plagarum rependit amplam, Magni Ducis dignitate ipſum honoſando. Frater autem Imperantis Joannes, cum eſſet ex eo quæſitum; cur Deſpotæ inſignia depoſuiſſet, obnoxie ad gratiam reſpondit: *Poſquam jam Filii ex Auguſto nati in viros adoleviſſent, haud æquum eſſe Deſpotica poteſtatis nomen in extraneis hærere.* Accepta reſ- C
poſſio eſt, libenterque uti deinceps ſua iſta modeſtia Joannem Imperantes permiſerunt. Ergo is pro aureo fimbriato, quem prius geſtaverat, vulgarem promiſcui uſus capiti pileum impoſuit: nigris quoque induit pedes calceis, nigris equos proprios Ephippiis inſtruxit. Vocitari tamen in poſterum quoque Deſpota, ut ante, non deſiit: populo ex conſuetudine deferente; nec Auguſtis invidentibus merum, & re ſignificata vacuum nomen.

CAPUT II.

Ut Schiſmate per Orientem invalſcente, eo Patriarcha ſe contulerit pacis conciliandæ gratia.

Τὰ μέντοι τῆς Ἐκκλησίας ἐνόσει πυρφα- D
νῶς, ἢ τὸ χίσμα εἰς μέγα ῥρεπε, τῷ
Ἀρσενιατῶν ἐπὶ πλέον προσιθμίσαν, ὡς
μὴ μόνους ἐκείνους, οἳ δὴ τῇ Πατριάρχῃ Ἀρ-
σενίῳ ἐστυχόσπεις εἶδον χίζεσθαί τε ἢ ζηλοῦν
ὑπὲρ ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ τοὺς μηδένας ἰδόν-
τας καθυπαγομένους τοῖς ἄλλοις. ποτὲ δὲ

INterim Eccleſiaſticæ res manifeſtius jam *pag.* 231.
quam ut poſſet diſſimulari, laborabant, & Schiſma incrementis ingentibus augebatur, plurimis ſe in dies ad Arſenaitarum Factionem addentibus. Neque enim ii ſolam, qui Arſenium Patriarcham viderant, eique ſtuduerant, abſcindere ſa jam a communione Adverſariorum ejus, & pro ipſius reſtitutione eerare palam cernebantur; ſed & alii paſſim nulla illius peculiari notitia,

tia, nullo in eum proprio affectu præoccupati unquam antea, tamen in eas Partes ambitu, & studio Sectariorum ejus attrahebantur. Vulgo in primis illud omnium ore celebratum de Josepho, esse illum sibi consensum excommunicationis contractæ, vehementer perturbabat plerorumque animos. Et quantumvis iste acceptis ad id a Principe pecuniis large profundendis, extinguere invidiam, quæsito per beneficentiam favore, conaretur, in eamque indulgentiam tam pronus incumberet, ut nemo ab eo quidvis posceret, quin statim assequeretur: tamen nec sic efficiebat quin magna, & tristis circa eum solitudo cerneretur. Quo facete alludens Imperator, manu sæpe prehenso Patriarchæ præsentis pallio, dicere solitus erat: *Aperuisse illum sibi Paradisi januam, quo ipse post eum, nullo turbæ obstantis impedimento, facile ingressurus videretur.* Ac eos quidem qui palam in Urbe adversus Josephum declamantes populum ab eo avertebant, cum is jam omnia frustra expertus, nihil haberet aliud quod ageret, contemnere optimum putavit, negligereque, nulla eorum in distributione Præfecturarum & Honorum ratione habenda; rejiciendisque petitionibus talium, ac si qua forte urgente necessitate studiosius cum eo quidpiam cogerentur agere, auribus superbe avertendis; duritiæ quam facile sentirent, in contumaciæ ipsorum ultionem affectari. Cæterum idem audiens viros spirituales per Orientem imfundantes virtutibus, Deo viventes soli, etiam ipsos in sese scandalizari, prævertendum inde ingruens malum omni studio putavit; dignamque rem eam statuit cui præsens procurandæ nulli parcens operæ vacaret; spe videlicet invitante fore, ut apud eos auditarum in se absentem criminationum calumniam, conspectus ultro oblatus, blandusque coram sermo refelleret. Consilio igitur Imperatori communicato probatoque, comitatu multo, splendidoque usque ad luxum apparatu, in Orientem profectus est: ibique cum alios Viros celebres repertos, tum illum in primis admirandum religione, ac doctrina Blemmidam, ut suis partibus adjungeret enixe, nec plane frustra, laboravit. Persuasit enim eis fere quod volebat, cum diceret; *Studuisse se quoque ipsum Arsenio, & pro vero illum habere Patriarcha, existimareque vanas inique strudas contra eum balienas, & artificiose compositas machinationes omnes, adeoque ista cuncta ducere pro irritis, nec nauti facere. Sed cum iis obsistere nequiret, videret autem destitutam Ecclesiam gravissimis esse periculis expositam, ad eam subleyandam, & certissimo exitio subtrahendam accessisse, supplendo utcumque locu Pastoris veri, absentis, nec a se revocabili injuria ejecti. Secutum autem in hoc judicia multorum, aptum se ad id necessarium Ecclesiæ in necessitate tanta exhibendum officium censentium, ob eum maxime vel auctoritatis, vel gratiæ locum, quem apud Imperatorem obtineret; a quo audiretur, qui suis consiliis deferret, suis precibus annueret: prout esset utilitate probatum publica. Non modo enim opera fuisse sua mitigatam Imperatoris iram in Arsenii fautores, effectumque, ne iis ulciscendis, maleque multandis summa Principi potestas weretur: sed procuratum etiam cum successu, multis ut aliis bene esset, propensa in se privatim Imperatoris benevolentia in cunctorum, quoad potuisset, egentium commune beneficium derivanda.* Talia cum Religiosis illis Ascetis, cum ipsi Blemmidæ, singillatim quemque conveniens, omni ea adhibita, quam habebat plurimam, conciliandorum quibuscum ageret suavi efficacia, memoraret; vertit nimirum in sese studia eorum, affectusque rapuit, cooperante in idipsum non parum liberali largitione, qua cunctos opportune delinivit, non illibenter admittentes. quamquam hæc quidem res parum ad emolliendum ipsi Blemmidam va-

Ἀλλ᾽ τὸ περὶ τῶ Ἰωσὴφ φημιζόμενον, ὡς ἀφωρισμένος εἴη αἱρόμενον, τὰς τ᾽ πολλῶν ψυχὰς ἔκπυστος ἐκίνατο, κἂν ἐκεῖνος συχνὰ λαμβάνων παρὰ Βασιλέως χρήματα, τὸ φιλοδῶρον τῶ προκειμένοις ἐπιῤῥέπων. ἃ δὴ καὶ ὁ ζητήσας, ὃς ὑ παρ᾽ αὐδὺς ἐλαμβανεν, ὡς λίγων πολλάκις τῶ Βασιλέα τὰ ἱερατικῆ μανδύη τὸν Πατριάρχλυ κατέχοντα· ὡς αὐτὸς ὢν ὁ τὰς τῶς Εδὲμ πύλας αὐτῆ ἀναγνὺς, ὡς ἅμ᾽ ἐκείνῳ τῷ αὐτὸν εἰσελθεῖν πιστὸν ἀποπιν, μηδενὸς ἐμποδίζοντος. Τὰς μὲν ὅμως ἄλλας οἱ ἀπὰ πόλιν ἐξετείβοντες ἰωὰχλοιοι, ἀνέδην ἐκτραπόμενοι πῆτον, ὑδὲν ἔχαν δρᾶν ἄλλο, ἢ τὸ μηδὲν φροντίζειν ἐκείνου τῆς τιμῆς λόγου τῷ προσπασίας, ὡς ὅπως ἐξίη, ἀλλὰ τῷ ὑλέγοι λιγόντων τὰ μάλιστα. ἀνδρας δὲ πνευματικὺς ἰδὼς κατ᾽ Ανατολὴν ὑσιδρυῶντας, τῷ Θεῷ μόνῳ ζῶντας, ἀὐτῶν τῷ περὶ ἐκείνου, ὡς σκανδαλίζοιντο, ἐπειδὴ ἀφικέσθαν τὰς γνώμας προκαταρκῦν, αὐτοῖς ὅμμασι θιαθεῖς τῆς ἐκείνου. Ἐ δὴ περὶ πάντα τῆ Βασιλέῖ κοπολογησάμενος, ὑπὸ πολλῆ νῦ παταλῃ ἐσκαδαδεῖς, ἐπ᾽ Ανατολὴς ἤλαυνε τῷ τῆς ἀνδράσιν ἱφιτας, ὧν δὴ τῷ ὡς τὰ μάλιστα ὁ Θαυμασὲς ἅμ᾽ ἀρετῇ τῷ λόγου Βλεμμίδης ἦν, πολὺς ἦν τῆς ἀνδρας ὑπισπώμενος· τῷ προϵίπεσθι λέγων προκεῖσθαι Ἐ μὴν αὐτὸς Αρσενίῳ, τῷ Πατριάρχλυ ἡγεῖσθαι, ἢ κἂν ἐκείνῳ συκσκαδάσιμεν ἥκιστς μὴ δὴ τὸ βραχὺ φροντίζων. ὅμως δ᾽ ἀνάγκης ὕσης ἢ Ἐκκλησίαν ποιμαίνεσθαι, ἀνάγκην εἶναι τινὰ τὸν ἐκείνου τόπον ἀναπληροῦν, ἐκείνου μὴ ὄντος. αὐτὸν δ᾽ εἶναι παρὰ τῆς ἄλλους δοκιμάσας τὸν χρησιμώτατα, αὐτῷ δὲ προσκεῖσθαι τῷ Βασιλέα πληροφορήμενον, ὥστε μὴ δύνασ ξυμβαίνειν τινὶ χαλεπὰ τῷ ἀνήκεσα προσκεμένοις ἐκείνῳ, ἀλλὰ τῷ πολλοῖς ἄλλοις δ᾽ γίγνεσθαι ἥδ᾽ τῶν πρὸς αὐτὸν Βασιλέως ἀγαθοφίλεσιν. τότο τῷ πρὸς ἄλλως τ᾽ πνευματικῶν ἀνδρῶν ἔλεγε. τότο τῷ πρὸς αὐτὸν Βλεμμίδην, τῷ παρεσύλα τὰς ἐπ᾽ ἐκείνου ὠσίας φιλοφρονήματος. τῇ δή γε Βλεμμίδῃ τῷ ἄλλα ἀπὰ σκοπὸν ἢ τὸ πεῖδον ἐκείνου δίκαθαι. Επειδὴ δὲ ἐκεῖνος φιλόσοφον ἠγῶν βίον ὅλως τ᾽ φῦλ ἐξέφυτο, τῷ ἁπαθῶς ἤχε πρὸς τὰ γινόμενα, ὅτῳ τινὶ προσπαθῶν, ὅτι μὴν ἐμπαθῶν, ἀλλ᾽ ὧν ὁ τῆς ἐκείνῳ ὡς ἐν μὴ σώματι ὅλως κατέχετο, ἵν ἐλογίζετο καὶ Αρσένιον εἶναι τῷ Ιωσὴφ, οὐ γνησίως αὐτῆς προσέχων τῆς γεγομένοις, ὡς τὸν μὲν κρίνειν ἀδικωθέντα, τ᾽ δ᾽ ἐπιβάντα. Ταῦτα δὲ χαμερπῶς τινὲς ἠθρίας τῷ μηδὲν ἐχόντος τ᾽ παρόντων πλέον εἰς διαφέρειν ἡγῆτο, ἀλλ᾽ ἐδὼς Θεῷ μὲν τὸ εὐσεθὲς τῷ ἀκίνητον, ἀνθρώπων δὲ τὸ μηδὲν ἐν μυδεσὶ ἐπὶ τῷ αὐτῷ κᾶν βραχὺ μένειν. ὧ δὴ τῷ Ηρακλείτου εἰρῆθαι, τὸ μηδέποτ᾽ τῷ αὐτῷ εἶναι δὶς βάπτειν, τῷ Κρατύλῳ μᾶλλον, ὡς μηδὲ ἅπαξ, τ᾽ πραγμάτων δίκλιν ἀῤῥὰ ῥεύμασι παρατρεχόντων, μὴ κατὰ τὸν εἶναι μηδ᾽ ἄλλως ξένον, οἱ τῷ Αρσένιος ἀδικοῦτο.

E. Alt. Rom. pag. 232.

κοῦσι . τὸ γὰρ ἀναγκαῖον ἔν εἶναι τῷ μόνον τὸ ἑαυτοῦ ἴδιον . τῶν δὲ πραγμάτων , τὰ μὲν ἀπορρίπτεσθαι αὐτοῖς ἀνάγκη τοὺς αἰρουμένους ζῆν κατὰ τρόπον . Τοῦτ' ἄρα τῷ Ἰωσὴφ ἐδίκητο , καὶ τὸ πρὸς ἑαυτὸν ἄτονον ἔχων , ὡς μηδὲν ἢ ἄλλως ἐξιλεῶσθαι φρονῆσαι , ἀλλὰ μηδὲ φρονήσαντι προσχωρῆσαι , μακρόθεν , μηδ' ἄλλό τι τῶν εἰς Σωτηρίαν τῷ σωφρονεῖν εἰς χεῖρα ἄγειν προτρέπεσθαι . τὸ δὲ πρὸς φιλοσοφίαν ἐπικλινὲς , τῷ τὸ πρὸς τὰ εἴδη τῶν μόνα τῶν πραγμάτων ἐπιβλητικὸν , ἀμιλλᾶσθαι ἐκείνου ἐπίδοσι πρὸς ὕλλον . τῷ τὸ ἐφετὸν ἀπὸ τῶν ἔχων , παρωθοῦσι τὸ ἐφιέμενον . ἔθος ἦν ἀνθρώποις , ἀλλὰ πράγμασιν ἐπιβάλλων , ἑαυτοῖς μὲν ἐπιεικὲς θαῦμα , τῷ ὑπερεξαλλάττειν , τῷ ἄλλως τιμᾶν ἠρέτο , ἃ τῶν κατ' ἀνθρώπους τιμῶν , ἢ δὰ δίκαιόν ἔχει , ἢ προῦπαντήσεως ; τῷ δουλοπρεπὴς καταστάσεις , τῷ ἄλλαττα , οἷς δὴ χαίρουσι ἄνθρωποι . τῷ ταῖς μὲν ἕξεσιν ἐκείνας ὧν δὴ τιμητικὰς οὐκ ἔχε τῷ ὑπερθαύμαζε , δῶρα Θεοῦ ταύτας ἡγούμενος . τοῖς δ' ἔχουσι , καθὼς ἂν τῷ λαμβάνειν , εἶχεν . ὡς ὁ πᾶσις γινομένου ἢ γιγομένου κατὰ Θεὸν τῷ ἄξιος , ἀλλ' ἐνίοτε τῷ κατ' ἄνθρωπον , παραχωροῦντος Θεοῦ . ἢ γὰρ τοιαύτην δυσιδαιμονίαν κέκτηται ὑποτεταγμένος , ἔδωκε τῷ Ἰωσὴφ πότε ἢ ἕξιν , ὑπροθύμους αὐτὸν ἀνιμᾶσθαι , κἀκ' ἐσ' ἴσων πᾶσιν ἔχειν τιμῆς ἀξίαν ἀφορμάς . Οὕτω γὰρ τῷ τὸ φιλόσοφον φιλοσόφως ἐπλάβου , τῇ μὰ λαμβάνειν πρόσωπα εἰς τιμὴν τοιαύτην ἀξίαν , διὰ τῷ καθ' αὐτὸν ἀκίνητα . πλὴν ἀφεῖσος εἰδὼς ἄνθρωπος ὢν , τῷ τὸ χρῶν λειτουργήσων , ἐπεὶ τὰ καθ' αὐτὸν ἠθέλησε χάρτας ἐδίδου τὸ βύλημα , τὸ δ' ἐν καθ' αὐτὸν τῆς Μονῆς ἀνήκοτε ἠφιέμενον μηδὲν ἀπὸ μηδένα τρόπον ὑπαπεσοῦσα ἑτέρα . τῷ ἦπερ εἶχεν ἐκ Βασιλέων φιλοφρονήματα , ὡς συμπεσοῦσθαι τὸ πᾶν τῇ τιμωμένων εἰς ἑκατὸν λιτρῶν ἀργύρου , τῷ αὐτὰ τῇ Μονῇ τῷ ὄντος Θεοῦ (τῇ γὰρ ὄντι κυρίως ἓ προσκύνησιν) ἀναφαίρετα διαμεῖναι , εἰς περιπαίσιόν τε τῷ τῆς ἐλλειμμάτων ἀποπλήρωσιν εἶναι . τὸν δὲ τοῦτον τῇ ὑποτεταγμένων χάρτῃ , καὶ αὐτὸν ἀξίᾳ τὸν Πατεσίρχῃ ὑποσημαίνεσθαι , καί γε Βασιλέα ἐπικυροῦν , λιπαρῶς ἐξιῶσαι πρὸς τὴν πόλιν ἐπανελθεῖν . τῷ γίγνεσθαι ὧν . ἀφ' ἑκατοντάντος ἐκείνου , ἐσχάτου φασὶ μεταστάντος , ἀνελάμβανόν τε τὰς ἐπικυρώσεις , τῷ τὰ ξυγγράμματα δίδοσθαι . ὡς τὰ μὲν νομίσματα τῇ μεγάλῃ ταμιεῖ Ἐκκλησίᾳ προσκεκομίσθαι εἰς περιποίησιν , τὴν δὲ Μονὴν ἑαυτὴν τῇ τῶ Γαλατίᾳ Μονῇ ὑποτεθῆναι εἰς μετόχιον . Ὁ γοῦν Ἱεράρχης Ἰωσὴφ τῇ Ἀναπλῇ ἐφ' ἑαυτὸν ἀφιερίψας , ὑπέστρεφεν εἰς Βυζάντιον.

A luit . Longe aliæ Viro illi , pro genio peculiari , ac ſecta diſciplinæ cujuſdam propriæ , Joſephum rationes commendarunt. Inerat Blemmidæ animus alta quadam , & aſpernatrice vulgo ſpectatarum rerum Philoſophia ſubnixus. abſtracta mens quædam a concretione corporis, & procul abjuncta contagione humilium curarum nil magnopere mirari ; ne tangi quidem tenerrimis affectibus naturæ , non indolere triſtibus , non exultare lætis, non efferri ſpecioſis , omnia unum eſſe , ac petinde haberi omnium ſecuro ; nullo diſcrimine odii gratiæve , de perſonis , nullo reſpectu privatarum rationum , de quibuſcumque judicanti . Ergo huic tali Arſenius , aut Joſephus nomina erant mera , quibus auditis nihil ille ſane ad favorem , invidiamve moveretur . Unum intereſſe putabat ſua , juſtum amplecti , nocentem averſari . Tum de cauſis protinus ipſis ſine præjudicio a perſonis ducto ſtatuenti , Arſenius quidem injuſte dejectus , Joſephus illegitime intruſus videbatur . Trahi enim in cenſendo judicium a ſtudio , & pendens arbitrium liberæ mentis inclinari momentis , aut obſequii obnoxii , aut quæſtuoſarum rationum , vitio imputabat animæ humi reptantis , nec attollere ſe aptæ ſupra maſſam hanc vilem craſſæ concretionis , in contemplationem ſibi congenerum, & ſe dignarum Idearum ſuperioris ſphæræ. Cæterum ut in rivo profluente tam momentaneus eſt tranſitus ſuccedentium invicem irrequieto curſu partium aquæ , ut nemo bis in eamdem , quod recte dicebat Heraclitus , digitum immerſum poſſit tingere ; imo ne ſemel quidem , ſi Cratylo creditur exiſtimanti , unicam quoque tinctionem pluribus viciſſim reſpondere particulis ſemper labentis undæ : nihil novum aut nopinatum videri debere , ſi rebus humanis inſtabili ſeſe vertigine volventibus , nullaque vel ad breve ſpatium immote permanente, Arſenius quoque vice ſua paſſus eſſet injuriam. Porro neceſſarium in vita unum eſſe tenere officium religioſæ , Deoque ſubjectæ mentis : in quo qui perſtere volet, & ex præſcripto virtutis vivere , abjicere hunc oporteat , curas mortalium eventuum , & anxias ſtudiis , ſapienti caſuum occurrentium neglectu , ſemel defungi . Hæc cum peculiariter familiaria ſibi dogmata tum Blemmidæ Joſepho coram ipſi diſſeruiſſet , comprobavit ille , laudavitque : nec mutuam ab illo tamen aſſentationis ullius expreſſit vicem . adeo enim ab huic adulando abfuit Blemmidas , ut neque ad ſe inviſentem Patriarcham obviam e cella prodire dignaretur: ac ne ingreſſo quidem , & ad ſedentem ipſum pergenti , ex intervallo aſſurgeret , aut illam omnino tralatitiæ iſtius urbanitatis venerationem curaret adhibere : puſillı eſſe , atque ad ſervitutem abjecti animi reputans : ad hujuſmodi ſeſe aucupia gratiæ demittere . Mens nimirum ejus exaggeratæ cujuſdam , & modum ſupergreſſæ vulgarem Philoſophiæ theorematis irretorto defixa ſuſpectu , adeoque ex altiſſimis dumtaxat aſſueta rationibus æſtimare res humanas , rigidum ſuſtinebat illum , & inflexibiliter erectum ab iſta humiliare officiorum Aulicorum , omninoque a quovis reſpectu materiæ , quippe qui abſtracte intuens quod opeandum erat, quod paſſim optabatur , negligeret . Unde non hominibus , ſed rebus intentus , his quidem ſervabat admirationem, his attentiſſime conſiderandis inſtupeſcebat : alia eas veneratione proſequendas ſtatuens quam iſta ſaperſtitioſe ſedula commercii humani , quæ conſtat exceptionibus ad blanditiam compoſitis , affectata renidentia vultuum , occurſibus officioſis , cæteraque ſervilis obſequii proteſtione ſimulata : Quales nos illuſiunculas invicem commutare in conſuetudine vitæ urbanæ homines cernimus . Ille autem habitus quidem iſtos a concretione materiæ ſejunctos (nam hos ſic nude ſpectabat) & venerationi proſequebatur magna , & ſupra modum admirabatur , dona Dei illos reputans . Eos porro in quibus cernerentur , pro modo quo eos ab ipſis arbitrabatur participari , tractabat ; ſic apud ſe ſtatuens , non æque omnes , quibus ineſſent , illos ſecundum Deum digne poſſidere: ſed quoſdam interdum ſecundum hominem , Deo permittente . Uſum porro iſtum ſuum ,

Edit. Rom. Pag 333.

& morem libere omittendi ſuperſtitionem iſtam quamdam perſonarum anxia ſodalitate venerandarum, etiam tunc in Joſepho tenuit: non eum præcipue contemnens, ſed exceptionem a ſuo univerſali judicio, & modo ſibi præfixo cum omnibus agendi, in hujus unius gratiam ſibi non faciendam cenſens. Ita enim ſe philoſophice obſequi putabat præſcripto illi ſuæ Philoſophiæ jubenti, non admittere ullum reſpectum ſingularium perſonarum in judicio de rebus, nude, ac mere ut ſunt, ab eo, ut dictum eſt, ſpectari, æſtimarique ſolitis. Cæterum Vir hic talis reputans ſe hominem, & commune naturæ debitum ſe ſoluturum ſciens, teſtamento condito de ſuis rebus ſtatuit in hunc modum. Monaſterium, in quo degebat, & perſeverare ſemper decreverat, ſic ut tunc erat, manere ſemper liberum, nulli umquam ſubjiciendum alteri, jubebat. Quod autem pecuniæ poſſidebat largitione Imperatorum, centum librarum ſummam conficiens, hoc totum Monaſterio eidem Deo *qui eſt* ſacro (nam hæc erat peculiaris ejus Domus nuncupatio) proprium ſervari, perpetuumque attribui mandabat, in fundationis augmentum, aut ſupplementum amiſſorum, vel quovis modo, caſuve deficientium. Is porro Tabulis ſupremæ ſuæ teſtibus voluntatis, quibus iſta commendarat, inſcribere Patriarcham voluit: impetravitque ab eodem, ut cum reverſus in Urbem eſſet, curaret eaſdem ratas haberi ab Imperatore, & ipſius auctoritate ad quantam poſſent maximam firmitatem robotari. Quod & factum eſt, exiguo quidem operæpretio. Nam Blemmida deinde mortuo, cunctis illis promiſſis, & ſpebus, velut tegulæ, quod ajunt, interlapſu, in irritum evaneſcentibus, reſciſſum id revocata confirmatione, & caſſum effectu teſtamentum fuit. Ac pecunia quidem Magnæ huic Eccleſiæ in dotis auctarium attributa eſt. Monaſterium vero, cui tam ſolicite Blemmidas caverat, Galeſii Monaſterii Dominio ſuppoſitum, ex eo pendere, eique inſervire juſſum eſt. Cæterum Joſephus per hunc modum; aliquanto tempore moratus in Orieme, Conſtantinopolim revertit.

Edit. Rom. pag. 234

CAPUT III.

Ut Regi Bulgarorum Conſtantino Filia Eulogiæ Maria in Uxorem data ſit.

NOn multo poſt Regis Bulgarorum Conſtantini Conjuge Irene mortua, ſtudens iſtum Regem Imperator devincire ſibi firmiori aliquo vinculo, & ſic regionibus Hæmo ſubjectis, uti etiam Macedoniæ quoque ac Thraciæ, pacem, ac quietem afferere, quod eo tunc magis facto neceſſarium putabat, quia tot continuis expeditionibus, ac bellis magna jam pars Romanæ Militiæ abſumpta fuerat, miſſis eum Legatis ad fœdus invitavit, pollicens in Sponſam ſe illi daturum propriam neptem, Eulogiæ ſuæ ſororis filiam ſecundo-genitam Mariam, quam prius in matrimonio habuerat Philes Alexius Magnus Domeſticus. Proceſſit, Conſtantino annuente, tractatus uſque ad conventionem fœderis ſanciti juramentis, quæ diſtincte comprehenderent Meſembriam, & Anchialum, ad Conſtantini utique dicionem pertinentes Urbes, ſed hactenus occupatas ab Imperatore, quas neriſque tum vitium eſt æquum eſſe, bona fide reddi antiquo poſſeſſori, & imputari in partem dotis novæ Sponſæ. Hic hunc promiſſis, illinc ſtipulatis, Imperator deductionem Sponſæ ambitioſæ, ac regia plane pompa celebravit; ipſe proficiſcentem mulierem cum Patriarcha comitatus Selybriam uſque, indeque illam ad Conſtantinum, frequenti ac ſuperbo ſatellitio perducendam curans, ac ſic Conſtantinopolim reverſus eatenus fidem pactorum Imperator præſtitit. Nam quod promiſſarum attinebat reſtitutionem Urbium, in ea non ſellinandum ratus, varios ejus differendæ prætextus quæſivit. Revera periculum ditæ vaſtationis ex ea imminens terris Imperio ſubjectis præcavendum cenſens. Cæterum interim Conſtantinum lactabat ſpecioſis obtentibus multis colorem aliquem habentibus, quorum hic veriſimilitudine inductus nonnulla videbatur. Aiebat, videlicet, iſtarum Incolas Urbium recuſare Bulgaris ſubjici, cum ipſi Romani eſſent, nec ſe adhuc, quantumvis conatetur, potuiſſe huic eorum averſioni mederi. Ut res fiat ſuaviter expectandum videri, dum natus Conſtantino filius foret ex nova Conjuge; tunc enim fore omnia proniora, Rege tum ſcilicet Bulgarorum hæredem habente Romani ſanguinis, cui Sacramento

pag. 235.

A Καὶ μὴν μικρὸν πρὸ τῆς τοῦ Βασιλέως Βουλγάρων Κωνσταντίνου συζύγου Εἰρήνης μεταλλαξάσης, εἰς σπουδὰς ὁ Κρατῶν ἐκείνου θέλων σωπάζειν εἰς ἃ πρὸς τὸν Αἷμον καὶ αὐτῇ γε Μακεδονίᾳ, ᾗ Θρᾴκῃ ἀκαιρικῶν γενέσθαι, ἐπιπολὺ διαπαυομένου τῷ στρατεύματι πρὸς τοὺς συνεχεῖς πολέμους, πέμψας ἀμφετβάλλεται, ὑπηχνούμενος εἰς γάδος ἐκείνῳ δοῦναι τῷ υἱῷ ἀδελφιδοῦν ἑαυτῆς Μαρίαν τὴν τῷ ζυγατέρων τῆς Εὐλογίας δευτέραν, ᾗ δὴ συμφέρει τὸ πρότερον ὁ Φιλῆς Ἀλέξιος ὁ μέγας Δομέστικος. καὶ δὴ τῷ ὅρκων προβάντων εἰς συμβάσεως πόσεις καὶ Μεσήμβρειαν ᾗ B Ἀγχίαλον. ἐκείνῳ δὲ ὕστερ κατοχεῖν Βασιλέα, ᾗ αὖθις ἄξιον εἶναι τὸν περὶ ἔχοντα λαμβάνειν αὐτὰς ἐπὶ τῇ γινομένῃ εἰς προῖκα κύδει. ὁ μὲν Βασιλεὺς, τὰ μὲν τῆ κύδους ἐπλάρα εἰς λίαν φιλοτίμως καὶ βασιλικῶς. συνεξέμπε δὲ τῇ νυμφιδιομένῃ αὐτὸς Βασιλεὺς, καὶ ὁ Πατριάρχης μέχρι Σηλυβρίᾳ γενόμενοι, ἐκεῖσε δυσπομπικῶς μετακαλέσαμενοι τὸν εἰς γάμου πεμπομένην τῇ Κωνσταντίνῳ, ἐκείνῳ μὲν ὑπὸ πλείσῃ δορυφορείᾳ πρὸς ἐκεῖνον ἀπέλυον, αὐτοὶ δ' ὑπέστρεφον. καὶ τὰ μὲν τῶ κύδους ὕπως ὁ Βασιλεὺς ἐξεπλάρα, τὰ δὲ περὶ τὰς πόλεις ἀνεβάλετο. C τοῖς μὲν ἀληθείαις εἰδὼς ἐντεῦθεν παραιρησόμενον τῷ Ρωμαίδα τὸ κράτος. τῇ δὲ Κωνσταντίνῳ προφάσεις ἐπλάττετο πιθανὰς, ἐλπὰς τε καὶ τὸ μὴ ἔχειν ἀθίνος δοῦναι, μὴ τῆ ἐκείνων καταδεχομένων τῆ πόλεων. Ρωμαίας δὲ εἶναι μέρος ἐκείνας, καὶ Ρωμαίους αὐτὰς, μὴ εἶναι δ' ἄλλογον Ρωμαίους ὑπὸ Βουλγάρων πλεῖν. ὑ μὲν δ' ἐς τέλος ἀπέλεγε τῷ δοῦναι ὁ Βασιλεὺς, ἀλλὰ προσαιρ-

πε καιρὸν τὸν τῆς τεκνογονίας δῦναι. ὡς ἂν μὴ A dicere Romanos non dedeceret. Hæc allegabantur, quæ, ut vere loquamur, mera erant elusio, & mendacium promissione tempus obducente inumbratum, nec plane fallens Constantinum. quamquam is volens nolens dissimulare cogebatur; & tacite dolere sicum sibi factum obtrudenda Conjuge, quæ non tam ipsi adjutrix, quam terræ Romanæ data esset. Maria vero postquam Constantino pepererat Michaelem, filium, omni jam excusatione cunctationi dempta, ipsa quoque transire palam in Viri sensus, & utrique factam injuriam accusare indignanter cepit. Maritum assidue solicitans, ad repetendas bello injuste negatas Urbes. Unde multa mala orta sunt: & plura, gravioraque prodiissent, nisi Augustus mature sibi præoccupasse novo fœdere Nogam data in uxorem ei filia sua notha Euphrosyne. Qua necessitudine B devinctus Imperatori Nogas, palam ostendit irrupturum se cum Tocharis, quibus præerat, in Bulgarorum fines, statim atque Constantinus regiones incursare Romanas cœpisset. Suspendit hic metus consilia Bulgari, & malorum inducias Romanis fecit.

κληρονόμω πάντα φυσίντος ἐκ γένους Ρωμαίων ἀφαιρεῖσθαι μὴ ἐπιτρέπουσης. πολὺ δ' ἦσαν γέλωτος ἄξιαι, μὴ συμπράττουσαν ψεῦδος τῷ χρόνῳ συγαρύπτοντος. ἄμως δέ γε καὶ ἄκων ὁ Κωνσταντῖνος ὑπέμενε καὶ ἐπῄδετο, εἰ μὴ ἡ δοθεῖσά οἱ ὑπὸ τοῦπω βουδὸς ἐκείνῃ ὄσον τῇ Ρωμαΐδι ἐπέμπτον. ἐποιεῖτο δ' ἐξ ἐκείνου παιδίον ἰώρα τὸν Μιχαὴλ ἑαυτῇ, δεινὰ ὑποίει, μὴ τὸν σύζυγον κατιωώγκαζε πὸς αὐτοδὰς γε λύειν μὴ πολεμεῖν, πὸς πόλεις ἀφαιπεῖσθαι. ἀφιτῶδεο καὶ δεινὰ ἂν ὀλίγα ξυνέβαινε, ἐ ξυμβαίνει ἂν πλεῖσα, εἰ μή γε ὁ Βασιλεὺς κῶδος ἀφὸς τὸν Νογᾶν ἐπὶ τόθῳ τῇ Εὐφροσύνῃ φθάσας πεῖσαι, ἀνεῖχε πὸς ὁρμὰς ἐκείνῳ τῇ ἀφὸς τὸν Νογᾶν δεξιώσει, ἐ δείλιν τὰ βελτίματα, ὡς αἰτίαια καπάιτο ἐπιδραμεῖσθαι τῷ Τοχάρων, ἰὼ αὐτὸς ἐπίῃ πῇς Βασιλέως.

CAPUT IV.

De Noga & Tocharis, originibusque Gentis, deque Primo eorum Rege, ac Legumlatore.

Ὁ δὲ Νογᾶς αὐτὸς κράτιςος ἰὼ ἀνὴρ τῷ C Τοχάρων, ὡς ςρατηγίαι τε ξυνετὸς, καὶ τείβων τοῖς πράγμασιν, ἃς ἅμα πλείσας διαπέμπων ἐξ ἀμογνῶν Τοχάρων, ὃς αὐτοὶ Μυγυλίνες λέγουσιν, εἰςαποσαλεὶς ἐκ τῆ καπὰ τὰς Κασπίας ἀρχόντων τῶ γένους, ὃς Κάνιδας ὀνομάζουσιν, ἐπιβάλλει τοῖς ἀφὸ τὸν Εὐξείνου Βορείοις ἔθνεσιν, ἃ δὴ πε πάλαι πῇς Ρωμαίοις ὑπήκοα, πᾶς πόλεως δ' ἀλύσης καὶ τῷ πραγμάτων οἷς ςοὸν καπεςάντων Ρωμαίοις, τῷ Κυείων ἀπολειφθέντα, αὐτόνομα ἰὼ ταῦτ' ἄρα, ἰὼ ἀκουτὶ φυσὶς προσελάμβανε ἰὼ καπεδουλῶτο. ἰδὼν δὲ χώρας ἀρετώσας, καὶ ἔθνη ἐς ἀρχὰὼ καπὰ σφᾶς αὐ- D τάρκα, ἀρωτίζοι μὲν τῷ πιμφάντων, καὶ ἑαυτῷ τὰ ἔθνη προσατᾶται. ὡς δὲ χρόνῳ τεβομένῳ, ἐπιμιγνώμενος σφίσιν οἱ περὶ Ἀ Μεσόγαιον κατοικοῦντες, Αλανοὶ λέγω, Ζίχχοι, ἰὼ Γάτθοι, Ῥῶσοί ἰὼ τὰ προσοιαῦτα πάντες ἔθνεσι γένη, ἔθνη τε τὰ ἑαυτῶν μανθάνουσι, ἐ γλῶτταν τῷ ἴδιον μεταλαμβάνουσι ἰὼ σολλοὶ, ἐ ἐς συμμάχους αὐτοῖς γίνονται. ἐ μὴν ἰὼ πολὺ ἐς πλῆθος ἀεξθμὸν ἀρέντων ἀ ἐπιλθὼν τῷ Τοχάρων λαὸς ἐδίδωσι, ἐ ἀνιτόςατοι ἔπι ἴοισι γίνονται τοῖς δυνάμεσιν. ὡς καί τινας τῷ ἀνω Κυείων πολέμῳ ὑπ' αὐτῶς ἀποςάσας ἴαπας, ἀχ ὅπως πεζηγετῆσαι, ἀλλὰ ἰὼ σφαλῶναι τὰ πλεῖςα πιςεύσας. Ἐςι τὸ ἔθνος ἀπλέσπι μὲν χαῖρον ἐ φιλαλλήλῳ, καὶ ἐξύπε πρὸς πόλεμος, ἐ πονηρὸν, ἐ νῦν ζωλῶ αὔπαρας, καί γε τὰ κῇ βίου ἀπαπιόπτο τε ἰὼ ἀκρομιθέπτο. ἐχρήσαπο δὲ ἀπαιαθεσ νομοθέτῃ, ὑ Σόλωνι, ἃ Λυκούργῳ, ἢ Δράκοντι, ὅπῃ δὲ Αθηναίοις, ἰὼ Λακεδαιμονίοις καὶ τισιν

Hic porro Nogas potentissimus Tocharorum erat; Bellicæ artis longis experimentis multam peritiam adeptus, usu rerum in tractatione negotiorum tritus. Is cum magois Copiis e genere, cujus erat & ipse, Tocharorum qui se ipsi *Mugulios* nominant, missus a Principibus ejus Gentis (Canidas appellant) circa Portas Caspias degentibus, irruperat in Boreales Euxino Gentes Romanis quondam subditas; sed quæ post captam a Latinis Urbem, & res Imperii redactas in arctum, necessario oeglectæ a Dominis, sui tunc juris erant. Has facile, ac sine magno certamine, prima statim ostensione sui cepit, sibique subjecit. Et animadvertens uberes terras, ac populos ad constituendum per se Regnum idoneos, stænum excussit Imperii eorum, a quibus erat missus, & res agere suos instituit, proprio Principatu constituto. Processu deinde temporis nitscentes se ipsis, qui Mediterranea illic incolunt, Alani videlicet, Zicchi, Gothi, & Rhossi, quique finitimis hisce habitant terras diversorum generum populi, mores paulatim ipsorum didicerunt, & cum vitæ usu linguam etiam, ac vestitum eorum usurpantes, in militiæ quoque consortium assumpti, non ita multo post exercitus confecerunt innumerabiles, quarum conscientia usuque virium, in potentiam immane quantam Tocharorum Gens profecit, adeo ut quocumque se verterent, ineluctabiliter cuncta prosternerent. Et cum e Superioribus Dominis quidam ad ipsorum defectionem ulciscendam, eosque sub jugum revocandos, bellicas in eos expeditiones susciperent, non modo ipsos non vincerent, sed magnis acceptis cladibus in lucro ponerent, quod plerisque suorum bello cadentibus, pauci salvum reditum haberent. Gaudet hæc gens vita simplici, hærent invicem mutuo nexu civilis caritatis, tolerantes sunt laborum, in bella promptissimi, paucis ad victum cultumque indigent, nec solicite congerunt, aut consulunt in futurum avara providentia. Ad hanc scilicet formavit eos disciplinam priscus ipsorum Legislator quidam, non sane Solon, aut Lycurgus, aut Dracon. Hi enim Athenienſibus, Lacedæmonis, & qui-

Edit. Rom pag. 236.

busdam aliis Sapientes Sapientibus, eruditi doctis, ad rationem exactas condiderunt leges, sed Idiota, ignobilis, vilis opificii labore tritus, prius faber ferrarius, ex officinæ ac fornacis fuligine in Imperium productus, & *Canis* declaratus (sic illi Principem appellant.) Hic gentem excitavit istam ut e Caspiis Portis prodire non dubitaret: polliceri ausus, quocumque bellum inferrent, numquam victoria fraudandos, si legibus a se propositis accurate observandis attentam diligentiam impenderent. summa Legum hæc erat. *Delictas aversantor: Obvitis contenti sunto: mutuæ societatis cavitatem servanto: privatim sibi pro arbitrio consulere vitanto: nihil in vita, videlicet exquisitum affectanto: cibis quibuscumque sive mundi, immundive discrimine utantor. Uxores simul plurimas habento; & his curam parandarum rerum ad victum, vestitumque utilium mandanto: inde multiplicationem gentis, indidem necessariorum abundantiam nanciscuntor. Prædiorum, ac soli possessiones asperantor. Fabricandis domibus non immorantor: Vitam desultoriam hinc illuc quocunque utilitas vocaverit effuse migrabundam ademanto. Ubi cibus defuerit, aut sagitta & venatu parando, aut sicca equi vena sanguinem saugento. Si solidiori opus alimento sit, intestinum ovis sanguine oppletum sub Ephippium ponunto. Sic mora contractum, & illo calore coctum sanguinem, cum vescendi desiderium fuerit, vorantor. ubicumque cuivis panni, aut pellis lacera segmentum forte abjectum occurrerit, sublatum statim vestis, qua tegitur assuto, etiamsi bona sit, nec sarto egeat.* Nimirum hoc citra necessitatem fieri
Edit. Rom. pag. 237. jubens id agebat, ut, cum opus foret, neminem puderet indumentum manu sua proprium sarcire: & consarcinatis per veteramenta novis assuta pannis, vestiri centonibus. Porro his præscriptionibus sperabat affecturum se, ut sui summa vitæ securitate fruerentur, expeditosque ad nutum haberet semper omnes, nulla usquam solicitudine affixos: quippe quibus Satisfa, Ephippium, vestis, & alimenta, quibus unis egebant, muliebri ministerio cuncta e gynæceo suppeditarentur. ipsi rei bellicæ uni vacarent, spoliandisque alienis: nihil præterea negotii habentes, aut curiose inquirentes quid futurum esset. Talium auctor Legum *Tzincisanis* fuit. Nam cum proprio nomine *Tzincis* hic Vir vocaretur, *Canis* vocabulum, quod Regem sonat, ejus privatæ adjunctum appellationi Tzincisanis nomen efficit, nunc memoriæ commodum occurrens; nam cum agere de hoc cœpi, nondum venerat in mentem. Cæterum his ejus præscriptis acquiescentes contingebat istos populos veracitatem in loquendo, æquitatem in agendo tenere, quorum illud libertati animi convenit, hoc rectitudini morum. illud rursus tutum præstat audientem a circumventione fraudulenta mentientis socii; hoc a cunctis quemque insidiose grassantium dolis liberat. Hujus gentis Principem tunc Nogam sibi fœdere conciliatum Imperator, cum multis affatim luxuriæ nostratis instrumentis ad deliciis Romani usus invitaret, minimum profecit, quod ad molliciem quidem vestium ei suadendam spectat. Nam eum ciborum ei exquisiti gustus offerri curasset variam copiam, vinique odorati tota dolia, his quidem non illibenter est usus. aurum item, & argentum in vasis, poculisque dono datis probans admisit. At versicoloria varii generis tum capitis tegmina, tum membrorum indumenta cæterorum, quarum item rerum vim magnam Regia eidem munificentia Imperator miserat, hæc, inquam, aspernabundus in manus sumens percontabatur ab offerrente: an id certo præstaret bellus iste pileus capiti quod tegeret, ut nullo deinceps mali appulsu læderetur, nullum dolorem sentiret? an in-

A ἄλλοις οἱ νομοθέται σοφοὶ σοφοῖς, ἢ σιωπῇς τὰ ἐς λόγον λόγιοι· ἀλλ' ἀνδρὶ ἀγωγῶτι ἐκ πᾶν πονηρῷ, χαλκεῖ μὲν τὸ πρῶτον, εἶτα δὲ ἐς Κάνιν, ἄρχοντά τις ὕστερ, καταφαίνει. ὃς ἐξ Κασπίων πυλώνων ἀνεῖσιν τὸ ἔθνος ἐξελθεῖν θαῤῥήσασαν, ἐκ σφίσιν ἀεὶ τὸ νικᾶν ὑπισχνεῖσθαι, εἰ τοῖς ἰδίοις νόμοις ἀφοσίωτο. Οἱ δ' ἄρα, Τοῖς ἄβροις ἀπέχεσθαι, πῆς τυχοῦσιν ἀρκεῖσθαι, τὸ φιλάλυπον ἔχειν, τὸ ἀνώνυμον ἀποφέρεσθαι, τὸ κοινωνικὸν ἀσπάζεσθαι, τὸ μηδὲν πρὸ βίου ἀπόδυσιν, τὸ πάσαις χρῆσθαι τροφαῖς μηδὲν τῷ βιβάλων ἔχοντας. τὸ γυναικὶ συνοικεῖν πλείσας, ᾗ ταύταις προσανατιθέναι τὸν τῆ ἀναγκαίων πορισμὸν, οἷς ἅμα μὲν τὸ γένος πλαθυνεῖσθαι, ἅμα δ' ἔχειν καὶ ὧν δέοιντο. τὸ μηδὲν τῆ καθ' ὑπόστασιν προσκτᾶσθαι κτημάτων, μηδ' ἐμμένειν ατίσμασιν οἴκων, ἀλλὰ μεταβαίνειν ᾗ μεταφορτᾶν πρὸς τὸ χρήσιμον· ἀεὶ χρεία τροφῆς ἐκ τῳ, ἐξ ᾧ χραμένους θηρᾶν, ἀ ᾗ τὸν ἵππον ἐκκεντῆσαι ἀφορᾶν αἵματος. εἰδὲ τῳ ᾗ ἐγγαστρίσας προσδέοι τροφῆς, ἐγκάτῳ ὄϊος τὸ αἷμα συγκλείσαντας ὑπὸ τλὴ ἐφιππίδα τιθέναι, ὡς ἐντεῦθεν μικρὸν συταδὲν ἐκ τ ἐκεῖθεν θερμότητος δεῖπνον τίθεσθαι· ἀφ' ἅπερ πυ ῥάκος ἐντυχὸν τις ὕφοι, ἐπιῤῥάπτειν τῇ ἀμπεχόνῃ, ἀφ' οἷον ἐκεῖνο ᾗ ἀ, ἀφ' ἀμπεχόνα μὴ δέεσθαι. Ὁ δὲ σοφὸς, ὡς ἂν ᾗ ἀνδ χρείας τῶν ποιοῦντες, ἐπὶ τῆς χρείας ποιεῖν ἀναγκαζόμενος, μὰ αἰσχύνεσθαι, τοῖς παλαιοῖς τὰ νέα προτιμιβάλλοντες. Καὶ ὕπως αὐτὸς μὲν ἐν ἀνέσει παιτιᾷ ζῷν, σάεσθαι, καὶ ἐφιππίδα, καὶ ἔνδυμα, ἐκ αὐτὼ ζωὼ παρὰ τῆ τῆς γυναικωνίτιδος ἔχοντας, αὐτὸς δὲ πολεμοῦντας τὰ τῆ ἄλλων ἔχειν, μηδὲν πολυπραγμονοῦντας. Ταῦτα τὸ νομοθέτη Τζιγκίσκαι (τῶ δὲ ἀνεμπόδιστον τύνομα. Τζιγκὶς δὲ τὸ ὄνομα, ὁ δὲ Κάνις Βασιλεὺς) τὰ παραγγέλματα ἐν ἀσφαλεῖ ἔχοντες, ἀλήθειάν τε ἐν λόγοις ἀσκοῦσι, ᾗ διαπρεπῶλιν ἐν πράξεσι, τὸ μὲν ἀληθεῖ πρόσκοπον ψυχῆς, τὸ δ' ἀδύνατι γνώμης, ὡς ἀπέξαπάτητον μὲν εἶναι οἷς ἂν ἀκούσ τὶς ἐπῶν λέγοντος, ἀνεπιβούλευτον δὲ, οἷς πράττοις ἂν πρὸς ἐκεῖνον ἕτερος. ἀλλὰ Νογᾶν μὲν ἀσπάσας ὁ Βασιλεὺς, πειθάρχη τῶν ἐκείνου ἄρχοντα, πίμπων, ἵνα ἀσίοι πλείστα, ὅσα τε ὡρίζεσθαι χρῆσιν, καὶ ὅσα πρὸς τροφῶν ποικιλίαν. πρὸς δὲ ᾗ ἀνδρισμῶν οἷων ὅλας πιθάνας φιλοτιμήμενος. Ὁ δὲ τὰ μὲν εἰς βρῶσιν καὶ πόσιν μαθὼν ἡγάπα λαμβάνων, ᾗ χρυσὸν ᾗ καὶ ἄργυρον ἐν ἐπώμασι προσαδέχετο. τὰ ᾗ ποικίλα ἢ πρὸς καλύπτρας, ἢ πρὸς ἐνδύματα (ἐφιλοτιμεῖτο γὰρ ᾗ ταῦτα προσαποστέλλων ὁ Βασιλεὺς) ἀφύμους τοῖς χερσὶν ἁπτόμενος τὸν ξηκομισάμενον, εἰ χρησιμεῖοι πρὸς περαλῶ ἐπὶ τῷ ἄπειτο εἶναι ᾗ ἀναλύπτρ ἀ καλύπτρα; εἰ ἢ ἐπαναπαρμένος μάργαρος ἀμυῖαν ἔχοι ταύτῃ τοῖς ἀτραπάς; εἰ οἷς βρωτῶν κύπτος ὥστ μὴ ἐμβρόπτον γενέσθαι τὸν φορεῖντα, ὁ λίθος σιωπήσειτο; εἰ τὰ πολυτε-

Digitized by Google

λῦ ἄνθις ἐνδύματα, οἷς ἀποίσει μελῶν συλλαμβάνοι, οἱ μὲν, ἃ ἤλεγον, παρῃρῆντο. οἱ δὲ ἐσθῆτος ἐπ' ἀλίγοις ὅσον τὰς φιλίας ἀποσώσασθαι, ἀπεδύοντο παραυτίκα, μετιλάμβανε πάλιν, ἃ πρόβατλεν τῷ σωνήθει, ὡς φορῶν ἐνδύτου. πλέον, ἃ ἔσαν ταῖς πολυτελέσι στολαῖς. ὡσαύτως δὲ ἐπὶ ταῖς καλύπτραις ἐποίει, τῷ πρὸς χρῆσιν ἀναγκαίας τῇ περιττῶν, κἂν ἐν τῇ πολυτελῶν, ἀνθαιρούμενος. οἱ δ' ἐκεῖνος πλατύσωμος ὄντως φέρειν ἤλεγε τῷ φορεῖτι τὸ ἀπὰς τῷ οἰκείῳτι δὲ ἀπεδύπτοντο, ἀΐθις πιτώσων ἱμάτια, ἃ λίθοις, ἃ δὲ μαργάροις, ἀλλ' ὠφελείᾳ προτίχων. Τοῦτον τοιγαροῦν ἔχων ὁ Βασιλεὺς ἕτοιμον τῶ Κωνσταντίνου καταβαλεῖσθαι, δὲ τῷ ἑαυτοῦ συμμάχου χώραν, οἱ τοῖς τῶ Βασιλέως ἐκεῖνος ἐπίοις, ἃ Μεσιμβρείας μόνον εἴρων ἀντεί χητο δὲ τῆς Ἀγχιάλω, ἀλλὰ Ἐ Σωζόπολιν, δὲ Ἀγαθιόπολιν, δὲ Κανσρίτζιν, δὲ ἄλλάτπα φρούρια, ἅπερ οἱ τῶ Βασιλέως ἐπισταδασάμβροι προσεπῶντο τῷ Βασιλεῖ, δὲ λίαν ἐς χεροῖν εἶχε, μὴ δὲ φρουρίω συμὰν προϊέμβρος. Μεσιμβρειαν δὲ δὲ ἐκ δικαίω πάλαι ποτ' εἶχε, λαβὼν παρὰ τῶ Μυτζῆ.

A sperſi huic uniones cæteræque inſertæ gemmæ vim haberent arcanam quampiam fulgura fulminaque avertendi a geſtante? Veſtes item illæ ſpecioſæ, ac molles num membra quæ ambirent laſſitudine in labore prohiberent? Tum illo ſcilicet negante, Nugas quicquid borum interrogans attigerat faſtidioſe rejectabat. Ac quamquam amicitiæ mutuæ conteſtandæ cauſa unam e miſſis ab Auguſto veſtibus ſibi circumdare ſuſtinuit, breviſſimo eam tulit ſpatio, familiare ſtatim e canina, vel ovina pelle veſtimentum reſumens, eo ſe magnifice oſtentans, nec Regio paludamento placens. ſic & in operimentis capitis fecit, opportuna & ſibi aſſueta, præ ſpecioſis pretioſiſque eligens. Quod ſi *Edit. Rom.* qui hæc ipſi attulerat forte fingens reſpondiſſet, *p. 238.* ineſſe ius quam requirebat vim doloris, ac fatigationis, malive omnis arcendi, tunc ſane ille ſtatim exuendi cuncta induiſſet, perſeveranterque geſtaret, non gemmas aut margaritas videlicet, verum promiſſam utilitatem curans. Iſtum igitur tam potentem Principem habens paratum Imperator ad irrumpendum in Bulgariam, quoties inde ſe commoviſſet Conſtantinus ad deprædandas, aut quoquomodo infeſtandas regiones Imperio ſubjectas, non Meſembream ſolum, & Anchialum ſecurus paſtorum morſicos tenebat; ſed præterea Sozopolim, Agathiopolim, Canſtritzim, & alias quaſdam Arces, a Ducibus ejus oblata uſis occaſione captas, quæ illic omnia ſic arripuerat, ut certus videretur non amittere de manibus, ac ne umbram quidem ullius ex his nuper acquiſitis, vel minutæ munitiunculæ umquam reddere. Nam Meſembream olim poſſeſſam jure jam ſuo ſe putabat obtinere, quippe ſibi donatam a legitimo tunc ejus domino Mytze.

CAPUT V.

De Mytze; & ut is Imperatori Meſembream dederit.

Ὁ δὲ Μυτζῆς ὗτος, ἵν' ἐπαναλαβὼν μυθίσιορον διηγήσωμαι, Γαμβρὸς μὲν ἦν τῷ ἐπὶ Θυγατρὶ τῷ Ἀσὰν, σύγγαμβρος δὲ Θεοδώρου τοῦ Λάσκαρι. Ἀσὰν δ' οὗτος ἦν, ὃν λόγος ἡ Ἰωάννῃ συνιλθεῖν τῷ Δούκᾳ Ἐ Βασιλεῖ, καί γε συὼ ἐκείνῳ τὰ κατὰ Δύσιν ἐπιδραμεῖν, φιλοκαλίας πάσης ἔχοντα δείγματα. ὡς γοῦν ἐκεῖνος ἐπλούτα δὲ ὗτος τὴν ἀρχὴν ἐδέχετο τῇ Βουλγάρων, Βούλγαρος ὢν, συνέβαινεν οἱ μὲν προσαρύειν δὲ Βασιλεῖ, ὡς ἐκ πολλάκις δὲ ἔχθρας δὲ πολέμων τοῖς τῇ Ῥωμαίων εἶναι σρατεύμασι. συνέβαινε δὲ προσκρούειν ἐκ πολλοῖς ἅμα καὶ μεγίσοις τῇ Βουλγάρων, ἐκ παραχαῖς οὐ προσηκούσαις ἐμπίπτειν. ταῦτ' ἄρα δὲ τούτῳ ξυνθυσμοῦσι πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον ἐκ Σέρβων ἐξ ἀμισείας τὸ γένος ἔχοντα, ἀποκλίνουσιν. Ὅσον δὲν ἐνέλιπεν οἱ πρὸς τῷ ἀρχικῷ ἐκ σφετέρου γένους, μηδὲν τῇ Ἀσὰν προσήκων, τῷ ἐκείνου ἐγγόνῳ λαβὼν εἰς γυναῖκα, τοῦ Ἰωάννου πέμψαντος, ἐπ' ἴσων εἶχε τὸ πρὸς τῷ τὸ Ἀσὰν Βασιλείῳ δίκαιον τῇ Μυτζῇ. κρείττονι μὲν τῷ Τίρνοβον εἶχε, δὲ τὰ τῆς Βασιλείας ἀλέα ἐπτέρνα μεγαλοφρεσύνῃ. ὁ δὲ Μυτζῆς τὰ κύκλῳ πελαγεσῇ, ποτὲ μὲν ἡρεμοῦν τοῦτος δὲ καθυσύχαζε· ποτὲ δ' αὖθις πρὸς Κωνσταντῖνον, ὃν καὶ ποτὲ δηώσων, ἀπέλεσεν εἰς Σθνίμαχον ἐμπορον

B Hic porro Mytzes, ut altius repetens diſtinctius rem exponam, Geoer erat Aſanis ducta ejus filia, cujus ſororem in matrimonio habuit Theodorus Laſcaris, pari Aſani affinitatis gradu admotus. Aſan autem hic eſt, quem Hiſtoria docet Joanni Ducæ Imperatori ſocium fuiſſe, junctiſque cum eo copiis incurſaſſe communi expeditione Occiduas regiones, magna omnis elegantiæ indicia præbentem. Ut autem Joanne jam mortuo Aſan Regnum Bulgarorum Bulgarus ortu accepit, contigit eum apud Imperatorem offendere, ſimultatibus in bellum quoque apertum prorumpentibus; Aſane non ſemel ſuas copias Romanis opponente. Sed & item contigit parum gratum ſuis ipſum evadere Bulgaris, multis, & præcipuis ipſorum ei graviter offenſis, infenſiſque. Unde is in perturbationes haud parvas incidit: Proceribus, quos ab eo alienaverat invidia, inclinantibus ad Conſtantinum, dimidium generis trahentem ex Serbis; cui nulla cum Aſane cognatione juncto quantum ad ſuffragium Principatus deerat ex genere, ſupplevit affinitas, quæ illuro ducta in uxorem Irene filia Theodori, & Aſanis nepte, a patre Theodori Joanne Auguſto in Bulgariam ad has nuptias miſſa, in pari jam juris ad Aſanis ſucceſſionem gradu cum Mytze conſtituit. Et Conſtantinus quidem Urbem Bulgariæ Regiam Ternobum tenens, cæteris etiam cunctis ejus Principatus ornatus inſignibus, pro haud dubio Bulgarorum Rege ſeſe palam magnifice ferebat. At Mytzes circumſitis regionibus imperitans, interdum quidem his contentus acquieſcebat, interdum contendebat cum Conſtantino, ac fuit cum aliquando eum bello perſequens includere ſeſe cogeret in Arcem

quamdam noſtram, cui Sthenimachum nomen eſt, ubi quominus caperetur & periret, opportune allatum a Romanis copiis auxilium prohibuit. Sed fortuna deinde voces alternante ſucceſſuum, auctus rurſus animis & viribus Conſtantinus, tanto tamque valido impetu incubuit in Mytzen, ut is impar reſiſtendo Meſembream cum liberis conjugiens, inde Legatis ad Imperatorem ſupplicibus miſſis, pactus cum eo deditionem ſit, cum ſui, tum ejus Civitatis, quam in ſui ſervati pretium offerret. Nec recuſavit Imperator: ſed ſtatim Glabam Curopalatam, qui poſtea magnus Papias fuit, eum aliis, & idonea manu militum miſit. Is ingreſſus Meſembream ejus rite poſſeſſionem iniit Imperii Romani nomine; tum Mytzem per Hæmum itinere terreſtri perduxit ad Imperatorem, qui ei perhumaniter excepto, omnique amoris ſignificatione recreato, uberes fundos apud Scamandrum aſſignavit, quorum annui proventus ad victum ei, cultumque ſplendidum abunde ſufficerent. Ubi & ipſe deinceps cum filiis diverſatus eſt, pacto prius cum Imperatore inito, quo inter ipſos mutuo convenit, ut Mytzæ Primogenito Joanni Primogenita item Imperatoris filia deſponderetur. Sic Irene maximæ Natarum Auguſti proviſum conjugium eſt.

Edit. Rom. pag. 139.

pag. 240.

Α ἐν. Ἐ εἰ μὴ ταῖς τῆ Ρωμαίων δυνάμεσιν ἐχρήσατο πρὸς βοήθειαν, πῶς ἂν τῆδε ἀλὼς ἀπώλετο. ἀλλ' ἡ τύχη ῥίπτει τὰς πλάστιγγας, ἡ δυναμωθεὶς αὖθις ὁ Κωνσταντῖνος, τὸν Μυτζῶ διώκει θαῤῥαλεώτερον. ὁ δὲ ἅμα πᾶσι καπηλαβὼν τὴν Μεσήμβριαν, ἐκεῖθεν ἑαυτὸν τὸν Βασιλέα δέχεθαι πέμπει, ἡ λύτρα λαμβάνει τὴν πόλιν. εἶθ' οὕτω γοῦν ὁ Βασιλεὺς ἐξ αὐτῆς τὸν Γλαβᾶν Κουροπαλάτην ἡ μέγαν Παπίαν ἐσύστησεν, Ἐ ὃς ἅμα σωμάτων μετὰ ἡ αὐτάρκους στρατοῦ, καπηλαβὼν τὴν Μεσήμβριαν, ἐκείνην μὲν περιποιεῖ τοῖς Ρωμαίοις. τὸν δὲ γε Μυτζῶ ἐξ οὗ Λίμου πέζῃ ἄγει Β πρὸς Βασιλέα, τὸν δὲ ἡ δέχεται πρόῤῥως, ἡ παρηγορεῖ φιλικῶς, ἡ πρὸς τῇ Σκαμάνδρῳ ἀποχώρησι προικθοσάμενος, ἐκεῖσέ πω σὺν τοῖς ἅπασι καπεκλείσει, συνθήκας πρὸς αὐτὸν ποιησάμενος, ὥστε ἡ τὸν πρωτίστου υἱὸν Ἰωάννην συναρμόσαι τῇ Θυγατρί. ἀλλὰ τῇ μὲν πρωτίστῃ τῆ Θυγατέρων Εἰρήνῃ ὕστερόν τῆ γάμων.

CAPUT VI.

De Fœdere Imperatoris cum Serbis; deque profectione Patriarchæ in Serbiam ea de cauſa.

AB hac vero ſecundam Annam decrevit Pater mittere ad Cralem Serbiæ Stephanum Ureſim, ſecundo ejus filio Melotino nupturam. Nam primogenitus Patri connominis, jam uxorem habebat Regis Pannoniæ filiam. Cum igitur de omnibus ante conventum eſſet, ad executionem pactorum mittit Imperator Legatum Patriarcham, & cum eo Sponſam Virginem regio magnifice ſtipatam comitatu. His ſimul cunctis ubi Berthoeam pervenerunt, expedire communiter viſum eſt, præmittendos ad Stephanum Ureſim Chartophylacem Veccum, & cum eo Trajanopoleos Epiſcopum Cadumenen. Fuerat autem ab Auguſta peculiariter commendatum Chartophylaci, ut præcederet Sponſam, priorque in Serbiam adveniens, exploraret ad liquidum, quodnam id eſſet hominum genus, quæ ibi forma vitæ, cultuſque, quæ ratio conſuetudinis civiſis, quis ordo publicæ rei, ac jus, uſuſque Principatus? Nam cum illa proficiſcenti filiæ apparatum, & pompam quam poterat maxime regiam, & cum ſpecie, ac pretio ad magnificentiam, tum uſu, & copia ad molliciem deliciaſque comparatam, ambitioſe attribuiſſet: muliebri ſcilicet curioſitate noſſe avebat, ecquid paria illis, aut qua iſtis proportione reſpondentia, repertura eſſet ſua filia. Ea de cauſa juſſerat priorem eo proficiſci Veccum, & ſibi per Nuncios ſignificare quæ comperiſſet, priuſquam Patriarcha cum nova Sponſa Serbiam ingrederetur. At Veccus, & Cadumenes ubi pervenere, adeo nihil ibi ad miniſterium commodum, ad pompam exquiſite ornatum, aut omnino vel mediocri dignum Magiſtratu repererunt, ut ipſum illorum inſtrumentum, ac comitatum Stephanus Ureſis admiraretur; & viſo Tabernaculo, præſertim autem familia, obſequioque Eunuchorum, quaſi obſtupeſcens inopinatiſſima re, quæreret: quid hæc tandem eſſent, & quem uſum haberent? Cum vero audiſſet partem eſſe illam præmiſſam ſarcinarii, ac ſupellectilis Reginæ adventantis, indoleſcenti ſimilis exclamaret: *Hu,*

C Ἦν δὲ γε δευτέρα Ἄννα ἡρῶτο πέμπειν τῷ Κρατοῦντι Σερβίας Στεφάνῳ τῷ Οὐρεσι, ἣ᾽ ᾧ νῷ δευτέρῳ υἱῷ Μελωτίνῳ (ὁ γὰρ ὁμώνυμος τῷ πατρὶ ἡ πρῶτος τῷ Ρηγὶ Παιονίας εἰς Θυγατέρα γεγάμβρευτο) εἰς γάμον συνάπτειν. ἡ δὲ τῇ πρὸς ἅπαντας συνθέσεων εἴλλει μὲν εἰς πρεσβείαν τὸν Ἱεράρχην, συναπέμπει δὲ καὶ τὸν κέρλιν ὑπὸ Θεραπείᾳ μεγίστῃ βασιλικῇ. καί γε καπηλαβοῦσι τὴν Βέρροιαν, σρίσι τὰ τῆς βουλῆς ἦεν, πεμφθῆναι πρὸς τὸν Οὖρισιν Στέφανον τὸν Χαρτοφύλακα Βίκτορ, ἅμα δὲ συὼ ἐκείνῳ καὶ τὸν Τραϊανουπόλεως Καδουμενῆν. Ἦν δὲ ἡ D πρὸς τῆς διαποίνης ἐσπουδάσθη νῷ Χαρτοφύλακι, αὐτὸν προαπελθεῖν καὶ γνωρίσαι τὰ καπὰ τοὺς Σέρβους τραπόμενον, ἅπως μὲν σρίσιν ἔχει ἡ δίαιτα, ὅπως ἡ τάξις τῆς ἐκείνων ἀρχῆς διῳκῆται. Ἐκείνη γὰρ καὶ μεγίστῃ τῶν Θεραπείων τῇ Θυγατρὶ προσπέμαζεν ἐπὶ χλιδῇ πασῇ βασιλικῇ. Ἐκείνῃ πῶν προαπελθόντι γνωρίσαι καὶ σημῆναι προσετάσθη, πρὶν ἂν ἐπιβῇ Σερβίας ὁ Πατριάρχης, εἰ δ᾽ ἐπισάπης, οὐ μόνον αὐδὲν τῆ εἰς Θεραπείαν εἶδον ἐκείνῃ, ἡ ἀρχῆς τῆς τυχούσης ἄξιον, ἀλλὰ ἡ τὸ Θεραπευτικὸν τὸ ἐν ἐκείνοις βλέπων ὁ Οὖρισις, ἡ σιπίδιος, ἡ μᾶλλον E τὸ τῆ Ημιανδρείων, νί ἂν ἡ εἶναι αὐτοῖς; διεπωθάνετο. ὡς δ᾽ ἦκεν παρ᾽ ἐκείνων, ἔτι πᾶξις ἦεν ἄνευ βασίλειος, ἡ ὡς τῆ βασιλικῆ εἰς Θεραπείαν ἀκολουθήσασα, ἐκείνος ἀπαλαζόνας φησὶν, αἰ αἰ. τί πᾶσι; ἡ ἡμῖν οὐ συνήθης ἄνευ ἡ δίαιτα, καὶ τὸν φάναι τε

ἡ ἅμα τὴν τύμβην δακτύλων πεπυρωμένων φορᾶσαν, ἡ πλασίᾳ προσίχουσαν. ἡ οὗτα, λέγειν χρεὼ διαπυῶσι, ταῖς τύμβαις ἡμᾶς προσφιλοῦσθαι. ὅταν δὲ ἓ τὶ καὶ αὐτὰς τὸ παράπαν λεπὸ τι ἓ ἁπλᾶ, ὡς ἀποζῶν θήρας καὶ κλέπτοντας. Ὡς γοῦν ὑπέστρεφον οἱ περιφθίνοι, ἡ ἀκριβῶς ἰδίλοιμο τῷ Πατριάρχῃ, ἅπ εἶδον, ἡ ἃ ἤκουσαν, ἀπύλασάν τι τῆς περὶ ἐκείνου τὴν προθυμίας, ἡ περὶ ἑαυτῆς ἀμφάδοιμ, μὸ ἡ ἐκ τῦ παραχρῆμα ἐσίδρας χαλεπᾶς περιπέσοιεν. οὐ γὰρ ἔχον πιστεύειν ἀνδράσι μὸ ὑπερφρομένοις αἰχμῆς ἡ μέμψεως. τίνας ἦσαν εἰς τὸ πρόσω τῶδε τινες τὴν πορείαν, ἡ τοῖς ὅλως ὑπόπτως ἔχοντες. Ὡς δὲ καπέλαβον τὴν Ἀχρίδα, τὴν μὲν βασιλίδα, ἡ τὸ περὶ αὐτὴν οἰκητόριον, καὶ ὅσον εἰς θεραπείαν, αὐτῦ τοῦ διαπαίουσιν. ἐκεῖνοι δὲ προαγγέλους πρὸς Οὐρσιν πέμποντες, ἡ αὐτοῦ χολαίους τοῖς πρόσω προσίβαινον. τῷ Πολόγῳ δὲ παραγγελάντων, ὧ δὴ ἅλσος Θεοῦ ἐκεῖνοι ἡ γλῶσσαν ἔστασε, καὶ ὧδε ἡ πρὸς Λιπαίνιον ἰόντων, πέμπεται μὲν πρέσβυς ἐκεῖθεν, ὁ καὶ μειζόνων ἐκείνων, Γεώργιος τοὔνομα, ᾧ δὴ καὶ λόχος ἀνδρῶν ἐνδρύσας προσεχημίου. τὰς δ' ἐσίδρας καὶ πρώτω οἱ περὶ τὸν Πατριάρχην ἀκούοντες, ἐδειλίων. τότε δὴ καὶ ἀκριβῶς ἐς φόβον μέγαν καθίσαντο, μὸ ἡ τωπερεθῇ τι σφίσι τῆδ' ἀνυτέων. τοὺς γὰρ οὔπω ἡ τῆς ἰδίους, ἡ μᾶλλον τοῖς ἐνδόξοις ἡ ἀρχουσιν ἐνδρύοντας, χολῇ γοῦν ἀποχίδαι τῆδ' ἀλλοτρίου. ἤκουσι δὲ ἡ παρὰ Γεωργίου τὰ μὲν εἰς πρεσβείαν, πάντ' τῷ σκοπῷ τῆδ Βασιλέως ἁπαδάτε, καὶ ἅλλως σαθρά. ἐκεῖνοι γὰρ καὶ ὡς ἄρξοντα μετὰ τὸν πατέρα, εἰς ἕδος προσίοντα τὸν υἱὸν, τῇ προτέρου τῆδ παίδων Σπφτου τὸ σεῖλος ἐαπαγόπος, ἡ βίου ζῶντος ἀπράγμονα. ὁ δὲ ἅλλάντα αὐλῇ περιβαλόμβος, τὰ ὁμολογημένα ἐπιλυγάζοιο. τὰ δ' εἰς τὴν ὁδὸν δυχερῆ τε ἅλλως, ἡ ὡς αὐτὸς ἰδίαιτο ζαμιώθις. ὅταν δ' ἀνὰ μέρος ἡ οἱ περὶ τὸν Χαρτοφύλακα, αἱ γὰρ τῆς δωτείνης παραγγελίαι καὶ ἀξιώσεις δεινὰ εἰς νὸ ποιῆν ἑαύτων φρονίζοιο, οὕτως ἰδέντα, ἐπιλοῦντες τὰς προθυμίας τῆδ Πατριάρχῃ ἡ τοῖς ἄρχουσιν, ἐφ' ᾧ μὴ πλέον προβῶναι. μὰ δὶ γὰρ ἀνυτὰ ἓ ἐπιτίδωμα. Οὕπως ἐχόντων γίνεταί τι χρὴ ἄλλο δεινὸν, ἃ δὴ ἡ εἰς ὑποψίαν ἐμβάλλει σφᾶς τῶ καὶ πρόθεσιν ἰδέντας πεδεῖν τὰ χείρονα. Οἱ γὰρ τὴν χώραν ἐπφαμένοι καπὰ σίχας ἰόντες, ἐφίσαντο καθαμένοις πολλάκις, καὶ ἐώρων ὡς ἅλλοθέν πω ἥκοντας, σφίσι δ' ἰῶ συχνὸς παραπορῶν τὰ ἐκείνων, ἐφ' ᾧπερ καὶ ναὸς ἐπιλθόντες συλήσειαν. ὃ δὴ καὶ μικ' ὀλίγον λαμβάνει τέλος. νυκτὸς γὰρ ἐπιόντες ἀμφῳ πεδὶ, τοὺς ἐκείνων ἔπτως συλῶσι, ἡ ὃ ποδῶν ἔχοι, ἀφαιζύτιτο ἑαυτοῖς. οἱ δ' ἀμ' ἕω ἡ ὑπ' αὐγὰς, γνωζίζυσι μὲν τὸ πραχθὲν, ζαπῆσι δὲ τὸς δράντας, ἀλλὰ ζαπῆσι μάταιος ἰῶ ἡ σπυδή. ὅτι δὴ

A *heu, quo & quorſum iſta? Nos horum delectarum uſum non habemus.* Et hæc loquens ſimul Nurum oſtenderet pauperimo ſordidam veſtitu, ac lanificio intentam; unaque manu eam indicans, ſubjiceret: *Ea tali nos cultu nurus conſecutæ habere.* Porro in cætero circa Cralem apparatu nihil niſi vulgare, obſoletum, ac plane plebejum apparebat. Nulla victus mundities; e venatu illauto, ac tumultu ſane venatorio, nulla ſpecie aut ordine miniſtarii, nulla menſarum elegantia, rapiim cibi vorabantur. Ut ergo hæc ſibi explorata qui miſſi fuerant reverſi ad Patriarcham retulerunt, neque diſtinctius narrarunt quæ audierant, conturbarunt ea non parum Comitatum univerſum, infregerunteque cunctis animos, ſollicitudine injecta ne inſidiis excepti ſpoliarentur. Quid enim expectarent minus a Barbaris adeo inculcis, quos nullus mos aut pudor, nullus reſpectus humanitatis aut officii verecundia revocatura viderentur ab audendo quod libuiſſet cumque. Triſtes igitur hiſce curis, ſegneſque procedebant, anxia contricti formidine periculorum in momenta, ut putabant, ſinguia impendentium. In his ſuſpicionibus cum Achridam deveniſſent, Regiam ibi reliquerunt Virginem cum familiari miniſterio: ipſi cæpto itinere lente pergentes, præmittunt Nuncios ad Ureſim, qui docerent; præſtolaturos ſe mandata ejus, & occurſus ab eo miſſorum apud Pologum. Eſt id loci nomen patria Serborum lingua ſonante, ut ajunt, *Nemus Dei*. Ea ſpe Lipænium progredientibus occurrit a Crale Legatio, cujus erat caput Georgius quidam, Magiſtratu illic ſimili præditus ejus, qui *Mezaſon* apud nos dicitur. Huic ex inſidiis latrocinio illatum damnum, & ante Noſtri audierant, & ipſo referente cognorunt certius. Atque ut primo rei auditu aoborruerant, ita facti accepta confirmatione mœſtiſſimi ſenſarunt, quo iocorum, malorumque deveniſſent. Quid enim non jure metuerent in tanta barbariæ licentia? aut quomodo ſperarent parcituros exteris, ac temperaturos avidas manus a Gaza peregrina, eos qui ne a popularibus quidem ſuis, I ſdemque il- *Edit. Pom. pag. 241.*
luſtri Magiſtratu conſpicuis, abſtinerent injuriis extremas? Cæterum de negotio ipſo, ac fœdere Principum duorum tam inconſequenter, atque ambigue Georgius iſte locutus eſt, ut ſpem ſucceſſus omnem prudentibus eacuteret. Primum omnium deprehenſum eſt, errorem Imperatori oblatum in re ipſa, ac ſubſtantia negotii; dum is filiam deſpondere ſe ſuam credidit minori quidem filio Cralis, vetum propter morbum incurabilem majoris, hæredi haud dubio, & ſucceſſori deſignato Regni Serbiæ. Nunc autem intelligebatur ex Georgii ſermonibus vana illa fuiſſe, quæ jactata fuerant de ſtacto crure, ac deſperata valetudine Primogeniti; qui filiam Regis Pannoniæ in matrimonio habebat. De cæteris ad rem quæ agebatur ſpectantibus, idem Legatus non minus inopinata, & ambigua ferebat, alia quædam, quorum nulla erat unquam audita prius mentio, proponens, circumſuque vafre captans, eaque de quibus certo convenerat aſtuto involvens ſilentio. Quæ omnia mirantibus noſtris, ſimul occurrebant pericula inſeitæ latrocinii vix, quæ quam non ſine cauſa timerentur, ipſe Legatus ſua ejus generis recens accepta damna commemorans plenam faciebat fidem. Partem etiam momenti, nec eam levem, ad novum inclinantibus conſilium addebant, quæ Chartophylax coram perſpecta retulerat de ſordibus, & miſeria domeſtica Regis Serbiæ: quæque idem ſibi enixe commendata dicebat ab Auguſta de proſpiciendo dignitati, ac commodis Filiæ, quam uti ſa res habebant, manifeſtum erat ſi perduceretur quo intenderant, non in Regnum aut Regni ſpem, ſed in

servitutem transferibi tristissimam. Hæc Patriarchæ ac reliquis in eo Comitatu præcipua dignitate conspicuis omnem infringebant impetum ulterius pergendi, utique suputantibus, nullum cœptorum commodum aut saltem tolerabilem eorum, nullum longæ ac laboriosæ viæ fructum sperandum apparere. Ne pactis quidem videri constituram fidem, si futura e præsentibus æstimarentur. quid igitur attineret in ambiguum & obliquis anfractibus confusum negotium, velut in cæcum perplexumque labyrinthum sese alrius, & irrevocabilius immergere: & non potius deprehensa vel sero fraude pedem flatim referre, tandemque Imperii honori, Imperatoriæ Virginis dignitati, salutique consulere? Talia illis deliberantibus, & adhuc sententiæ incertis, supervenit quidpiam, quo suspiciones in metum, & expectationem verterentur certam grave quiddam, & exitiale patiendi si porro pergerent. Siquidem Incolæ regionis per turmas necedentes, recedentesque, ubi comites aspexerant minime familiari vultu, ac sic speciem præbentes euntium præoccupatum insidiis locum, unde noctu erumpentes impetum facerent in peregrinos, quorum iter exploraſſent, & quam multum prædæ traherent præsenti conspectu observassent, formidinem nostris admoverunt, quæ cito in dolorem transit. Num non ita multo post nocturni grassatores clam appulsi pede suspenso summa cura itrepitus vitandi, equos nostrorum abduxerunt: & cum ils quam longissime fugerunt. Romani sub auroram furto agnito quærunt auctores facti, de obviis percontantes ecquid horum nossent: Sed vanum scilicet studium erat indicii testimoniique corrogandi a conscis suum in suos ipsorum populares, sociosque, quorum rapacitatem haud paulo imitaturi libentius quam accusaturi viderentur. Itaque prudens consilium fuit rem istam non nimium urgere, ne illa ipsa instantia irritata gens barbara bellisnam feritatem humana eclans specie, pejus aliquid funestusque designaret. Tamen ne quid intentarum relinquerent, Magistratus locorum adierunt, rogantes, ut equos sibi restitui curarent, sine quibus institutum ad Regem ipsorum iter persecere nequirent. Verum ab his nihil aliud impetrari potuit, nisi ut equos ipsis regionis ejus nulla parte cum amissis comparabiles offerrent. Quæ videntes nostri ad consilium tandem in proram, quod ajunt, incumbendi, reflectendique retro itineris compulsi sunt. Referentes ergo pedem quam maxima velocitate in tantis difficultatibus licuit, Achridam se receperunt, ibique resumptam Regum Virginem Thessalonicam deducentes, inde omissa jam omni cogitatione indignæ, ac perniciosæ affinitatis, ad Imperatorem redierunt.

Edit. Rom. pag. 242.

A ἔσχον μαθεῖν παρ' ἐκείνων, τοὺς σφετέρους ἐπιλούσηται, καὶ τὸ δρασικῶς ἐξιπίζειν καὶ ἀπατᾶν, ἵ συμβαίνοι μὴ καὶ πλέον ἐπισυμβῆναι, ἀνθρώπους μὲν τῷ ἰδέᾳ, θηρίοις δὲ τὸν ἦθον παραπλησίους. ὅμως τοῖς ἐκείνων ἄρχουσι χρησάμενοι εἰς βοήθειαν, μηδὲ γὰρ ἔχειν ὅπως καὶ κινηθεῖεν, τῷ κρεττόνων ἵππων ἀπολωλότων, ἀντεσκευάμενοι τοῖς τῆς χώρας οὐκ ἐπίσης, ἀλλ' ὁ δ' ἴγγυς, μεταπεσόντες εἰς τὰ πίσω ὑβαδίζοντο. καὶ μὴ δοξάσης τῆς βουλῆς ἀγαθῆς καὶ συμφούσης πλέον ἢ μᾶλ βλαφύσης, φούμαι τε ἀράσσεται, τὸ τῷ λόγῳ, καὶ τοῖς ἔπειθεν ἐπεκτεινόμενοι, ἵνας Ἀχείδας μετὰ ἐκεῖθεν δὲ σωμάτα τῷ Βασιλίδι Θεσσαλονίκης ἐπιβάντες, ἀνδρὸς ἐκείνου καὶ συμβάντας καὶ συναλλάγματα παρ' ὑδὸν θέμενοι, αὐτὸν Βασιλέα ὑπέστρεφον.

B Τοῦτο τοίνυν μετὰ καιρὸν, καὶ τὰ περὶ τὸ Δυρράχιον ξυμβῆν ἐλεεινὰ καὶ πλήρη δακρύων. Κρουσίου γὰρ ἐκ τάφης μέσης, ἀσυμβόλους φέρει τῷ γῷ ἐπάραντος συμπαθῶς, οὓς δὴ βοασμοὺς κωκυτοῖς ὅπου τις, καὶ δῆλοι ἦσαν συμπάσης ἐπὶ ἐγγύθεν κακῶν. μικρὸς γοῦν ἡμέρας καὶ συνεχίστερον ἐπάχων εἰ ἀρότοι, καὶ μείζον ἢ φρύτερον. τοῖς μὲν οὖν ἐμπειρότερα δεινὰ, ἴζω που κατοικῶν τῷ ἄστεος ἐπιθεῖν, ὡς εἰ πλέον γένηται ἀλυζιάσιν. ἀλλὰ νῦξ δὴ ἐπιγενομένη τοῖς ἀμελεστοῖς ἐκείνοις θρόβοις, ἓ σεισμὸς ἐμπέπνει βαρὺς, καὶ τῷ μεμεσοδομένων μείζων. δὴ δ' ἐκείνος οὐ τρόμος ὡς ἄντις τοῦτον γᾶς κατὰ τὸ λέχεον κινουμένης. ἀλλὰ κῷ σφυγμὸς ἀνατεταμένος, C ὡς ἐν ἀκαρεῖ πᾶσαν τὴν πόλιν ἐκείνην ἐκ θεμελίων ἀνατραπῆναι καὶ πεσεῖν εἰς τοῦδαφος. οἶκοι δ' ἐκείνοι καὶ ἀναστάσεις ὑψομάκων, μηδὲ τὸ βραχὺ ἀντιχόντες, ἐνδίδοσαν καὶ ἀκπίπτον, ἐκπολαμβανομένων ἐντὸς τῷ ἀνθρώπων, μηδενὸς ἔχοντος ὅπου φύγοι. τὸ γὰρ ἐφ' οἰκοδομημάτων συμπεσὸν, νῷ ἐκείνων φυγῇ προείσατο, καὶ πολλῷ ἂν

ῥᾶον

CAPUT VII.

De Dyrrachio, & terræ motu, quo est illa Civitas eversa.

CIrca hoc tempus aut paulo post contigit miserabilis, & omnium digna lacrymis Dyrrachiensis cladis, hunc ferme in modum. Mense ineunte Martio sonori e terra fragores increbuere in itrepitum fere continuum: quales *boesmos*, sive boatus cum vulgo loquenti quis diaerit. Hi nimirum clare denunciabant imminens malum. Cum sic aliquandiu inferne tonuisset, repente die quadam acutius, & contimentius insonuere cœpta tonitrua, quo eorum augmento moti quidam in formidinem acriorem tectis excesserunt, diversorio extra Urbem quæsito, ut si quid inde funestius ingrueret, salutem in tuto haberent. Nocte porro superveniente diurnis hujusmodi tumultibus, terræ motus incidit gravis, & omnibus de quibus est fando auditum, vehementior. Non enim is erat tremor quasi quis dixerit terræ in obliquum nutantis, sed reciprocus validissimus impulsus, nunc velut contrahentis sese, nunc impetu contrario se dilatantis, & ejicientis soli. Quo ex alterno succussu contigit universam illam momento a fundamentis everti, concidereque Civitatem. Domus enim, quæ illum conflabant, & illa quantavis extructa firmitudine exaggerataque ædificia, haud paria resistendo prostrata sunt, deprehensis intus hominibus misere oppressis; nemine quo aut qua effugeret habente. Nam erumpentibus e proprio domicilio Domuum undique aliarum ruinæ occurrebant, ut sperabilior salus sub

ῥᾳον ἐντὸς οἰκιῶν, ἢ ἐξιόντας σώζεσθαι. πλὴν A
ἀρκεῖναι σωθεισῶν ἐκ μέρους, ὑ δὲ ᾧ ὃ ἢν ἃ
τις ἢ κατὰ τὸ ἀκέραιον διηγήσατο, ἄλλα ᾧδέπ'
ἄλλη συνέπιπτε. ἢ ἀ ταύτης τὸν κίνδυνον ἀ-
πόδρας κατά τινα τύχην, ἐπιπεσούσης ἄλλης
συνελαμβάνετο. καὶ ἢν ἀθρόον μὲν τὸ δει-
νὸν, δυσχερὲς δὲ ἢ ὑπαρ ἐπίοιτο, οἳ ἢ φρὶν
μαθεῖν τὸ συμβὰν, οὐκ ἐφθασαν ἀπολλύμε-
νοι. παιδάρια δὲ ἢ βρέφη μαθ' ἕχοντ' εἰ-
δέναι τὸ χαλεπὸν, τοῖς ἑρπετίοις συγκαπτνύ-
γοντο. Τοσοῦτος δ' ἢν ὁ ἐξαίφνης κτύπος καὶ
θόρυβος, ὥστε ἢ τῆς θαλάσσης ἀναβρασσομέ-
νης ἔξωθεν, τὴς περιγειούσης ὑποσοβεῖν, οὐχ
ὅπως ἀρχὴν ἀδίνων ἑαυτῆς ἐ, ἀλλὰ ἢ αὐτὴν B
τὸ κόσμω ἐπισῦναι σωτήλεια. Τῷ ὃ παρ-
θαλασσίαν μὲν τὴν πόλιν ἐκείνην εἶναι,
δεινὸν δὲ καὶ ναυαγὸν ἐμπεσεῖν ἐξαίφνης, πό-
σω μὲν θαρρεῖν γεγονότας ἀνθρώπους, πόσω
κτύπω ἐπαπαπεπτόντων ἀλλήλοις γᾷ οἰκη-
μάτων, οἱ ἔξωθεν βριθέντες μείζονες κατασεί-
ειντες τὰς ἀκοὰς, ἀδὲν εἶχεν ὑποσοβεῖν ἴσχυρ,
ἢ τοῦ κόσμου πατὴς ἐξαφάνισιν. Ἐπ' οὐκ ὀ-
λίγον δὲ τὸ σεισμῶ κρατήσαντος, ὡς μαθεῖν
ἐσὸς ἐγκαπλεφθῆναι, ἀλλὰ πᾶν τὸ ἐνὸς
καπαπεσεῖν, καὶ τὴς ἀνθρώπους συγκαπαχῶ-
σαι, παρὰ μέλλω αὐτὴν τὴν Λαρόπολιν,
ἐκείνα δὲ ἢ ἀπτῆχε ἢ οὐκ ὑπέκυσε τῇ σεισμῷ. C
ἡμέρας δὲ φανείσης, σωτρέχοντι οἱ πλείο-
νες ἅμα μαθεῖν τ ἢ διαθέσεις, καὶ πα-
νὶ τῇ προσυχόντι ἀργάνῳ πρὸς ὀρυγὴν χρώμε-
νοι, ἢ προσισάντες ὤρυττον, ἵνα χοῦν
καί τινι ταλαιπώρις ἔτι ζῶσιν ἀπαμύναιεν ἢ
κινδυνῶν· τὸ δὲ πλέον ὡς ἂν ἐ πλῆτος πα-
σῶν ἐκφοβήσαντες τὴς ἑρπετίας καπαπα-
θέντα, λαβόντες ἔχοντο. Τάτε ὃ τοῖς φράγ-
μασιν τῇ πτοήτων, καὶ οἱ κληρονόμοι συγ-
καπαθύοντο, ἢ ὁ λαχχάνειν τὰς ὀξυλὰς δίκας
ἐκείνους ἐκ ἐᾶν· ἐφ' ἁμάρας ὃν ἅπαν τὸ γεγο-
νὸς εἰς ἴδαφος καπασκάψαντες, ἢ χρυσοῦν ἄ-
μησαντες θῆρες, Αλβανοί τε ἢ εἰ πλείονες D
ὡς ἅμαξ χρώμβαι τοῖς δικέλλαις, πλὴς ἐ-
ραμον ἀριᾶσι γᾶν ποτὲ πόλιν ἐκείνην γεωμε-
τρομένην σημείοις τισὶ ἀμυδροῖς ἐν αὖσι καπα-
λεγομένην, ὑ τῇ ἔναιρε, ἀλλὰ μόνῳ νῷ ἐνο-
μάζεσθαι. Ὁ δ' ἐκείνης Αρχιερεὺς Νικήτας ὑ-
ριθοὺς κρικίνος τῇ τότε, καὶ φυλαχθεὶς μὲν
ἀλλ' ἐν πολλοῖς τῇ μελῶν τὰ σύμβολα τοῦ
κινδύνω φέρων, πικρὰν ἰδὼν συμφορὰν, καὶ
ὧν ἀνὴς ἄνευς καὶ προσεδόκησε πώποτε, κα-
πάφοβος φεύγει, αἰσὶς ἅραμον ἐκ ἑαυτῆ μό-
νον, ἀλλὰ καὶ τῇ πάντ' ἐκείνων, ἢ κέλ-
λιες κτεσμάτων, ἢ φραγμάτων αὐτῶν τὴν
Μητρόπολιν.

tecto manentibus quam proſeuntibus videretur. Sed & ſiqua pars domuum terræ affultibus obſiſteret (nulla autem fuit domus, quæ non ſaltem ex parte iis dejiceretur) ſi cujas, inquam, ædificii membrum firmius non labefactaretur concuſſu terræ, ſuperne tamen obterebatur altiorum in vicinia mutorum caſu. Alia quippe ſapet aliam cadendo cumulabatur domus. Ita ut ſi quem in prima ſuccuſſione fortuna ſervaſſet quædam, non longum id beneficium effet, alia enim mox ſuperincidens domus exitium fruſtra ſervato repræſentabat. Quam ergo ſubitum, ac vehemens, tam ineluctabile ulla vi, nilla fuga vitabile malum erat. Ut commodiſſima ſors plerorumque videri potuerit, quos dormientes, velut triſte ſomnium, mors invaſit. Lucrifecerunt enim anguſtias præceſſuri, ſi vigilarent, ſarum extremum metas, & deſperationis ſæviſſimos horrores, qui calamitate improviſa citra ſenſum hauſti ſeſe perire neſcierunt. Quæ præcipua felicitas lactentium, aut nondum per ætatem rationis comporum puerulorum fuit. Tales enim obtriti ſuffocative, unam eaperiebantur miſeriam corporum, nullo prævio exarcebatam angore animorum. Inter hæc cum ad ſonitum ruentium tectorum, ad clamores & gemitus pereuntium hominum, accederet horribilis fremitus inſolito quoque ſimul æſtu efferveſcentis maris, qui adhuc ſupererant hæc tam atrocium initia dolorum non uni quantovis uſitato infortunio rerum humanarum, ſed ultimæ conſummationi naturæ, ac mundi univerſi præludere putabant. Cum enim ad mare tumultuoſius tum quam antea umquam intumeſcens ſita Dyrrachienſis Urbs eſſet, cumque ex Urbis univerſæ varia ruina, ex colliſione caducarum molium, ex ejulatibus conſternatorum, aut morientium, concentus horrifice mixtus immanium ſonorum fragoramque aerem corupleret, qui extra Dyrrachium illa nocte fuerunt accipientes attonitis auribus tumultuoſiſſimam iſtam confuſionem vocum, & ſtrepituum horrihiliſſimorum, nihil ſane ſuſpicari mitius poterant, quam adveniſſe finem extremum rerum humanarum, & fatalem Cæli, ac terræ deſtructioni diem. Hac violentia per ſporium temporis non exiguum graſſatus in Urbe terræmotus, nihil ibi jam in quod pergeret ſævire reliquum fecerat, præter Arcem, quæ ana illæſa ſterit, omnia ædificia collapſa omnes in iis repertos homines communi ſepulchro tumulaverant. Eam tragicam ubi late oſtendit oculis ſpeciem ortus diei, quæ tam diram excepit noctem, concarrerunt ex agris undique quam maximo numero, ſumptis in manibus ligonibus, & marris, omnique terræ movendæ apto inſtrumento, quod cuique in manum quærenti venerat. Cum his acervum illam immanem ruinarum, qui pridie Urbs fuerat, undique aggreſſi fodere cœperunt; ſive urgente caritate, ſi quem forte miſerum adhuc ſpirantem inter ruta, & cæſa dirutarum ædium vindicare ab iuteritu poſſent; ſive, quæ maxima pars erat, inſtinctu avaræ cupiditatis, ut tot divitias ibi cum poſſeſſoribus ſepultas, nec alium jam habentes legitimum hæredem, Dominis cum ſobole, & cognatione univerſa pariter occumbentibus, in ſuos ipſi uſus auferrent ſecuri forenſium tricarum, nec metuentes interdictum unde vi. Hic aliquot dierum labor fuit, quo illa verſando, ſcratandoque evoluta congeries, & in unam utcumque æquatam complanata ſuperficiem eſt. Exeo multi campo meſſuere ſegetem auream, ligonibus uſi vice ſalcium, Albanitæ cæterique circum habitantes demumque cum præda recedentes plane deſeream reliquerunt illam olim Urbem, ubi fuerit ſignis nunc tantum exilibus monſtrantem: in Urbibus numeratam dicis tantum cauſa, & nomine tenus, cum modo Urbs non ſit. At ejus Antiſtes Niceras unus repertorum inter ruinas, & ſervatus ſuperſtes ille quidem, cæterum in multis cicatricibus reliquis ex plagis quas illapſu ſaxorum, tignorumque acceperat, luculenta veſtigia mirabiliter vitati periculi circumſereos memoria ipſa

Edit. Rom. pag. 243.

Edit. Rom. pag. 244.

cladis, quam viderat, & senserat atrociorem opinione omni, perculsus adeo est, ut locum fugerit, nec sustinuerit insistere sepulchro suæ Metropolis, quam orbatam civibus, corona mœnium, & ædificiorum elegantium omni ornatu, opibus quoque spoliatam, hæc ad extremum sui Pastoris secessio reliquit plane desolatam.

CAPUT VIII.

De Rege Carolo, ut is Classem armaverit.

HAc tempestate fortuna Regis Apuliæ Caroli, qui jampridem Mantredum debellaverat, in flore, atque apice felicitatis erat. In primis apparatu ingenti navali potens, & formidandus habebatur. Palam autem se ferebat infensum Imperatori ob societatem affinitate firmatam quæ ipsi cum Balduino intercedebat. Cui velut jus vindicaturus pristinum, expeditionem in Urbem Constantinopolim adornabat; navesque ad id & prævalidas, & plurimas, & rum corporibus, tum armis, tum cæteris utilibus ad scopum rebus copiosissime instructas comparaverat, & congregaverat. Neque his contentus a Papa etiam petebat, & ardentibus instabat precibus, ut Constantinopolitanæ hujusmodi expeditionis auctor ipse fieret, seque isti negotio præficeret. Dignum enim esse id bellum, quo videlicet repetenda filiorum ejus esset hæreditas, quod Patris communis nomine, auspiciisque gereretur. In quæ illis consentientibus, Ecclesia quoque consilium probavit, & cooperaturam se ad effectum votorum quam posset maxime, promisit. His tunc agitandis, conficiendisque intentus Carolus erat. Imperator vero prorsus imparem se sentiens isti sustinendo bello: nec quidquam dubitans quin succumberet Romana res, si contra eam Carolus duceret tum illam, de qua dixi, instructissimam Classem; tum simul fortissimum, quem item paraverat, terrestrem Exercitum, Brundusio in Dyrrachii navale jam vacuum, & occupanti expositum, mox, prout destinaverat, deportandum. Bifariam enim isto modo partiri copias Carolus decreverat: & jam missse Dyrrachium dicebatur, qui ipsum præoccuparent ubi fieterat illa Civitas, quam etiam, ut ferebatur, reficere cogitabat. Cum, inquam, hæc secum reputaret Imperator, alia omnino ratione quam vi aperta instantibus occurrendum malis censuit. Mittebat igitur frequenter preces, & litteras supplices ad Papam, non per Legatos, aut homines agnitos pro suis. Frustra enim tales mittere conaretur, tenente citeriores Roma Provincias, & quasi portas ipsas Aulæ Pontificiæ Carolo, haud dubie prohibituro oe transirent: sed per alios fidos, & non suspectos ob dissimulatum habitum Tabellarios; & per quosdam Italos illustres quorum sibi amicitiam paraverat, quosque a Caroli partibus alienos norat. Utebatur & ad id interdum ejus generis hominum ministerio, quos Latini *Freires* vocant, quasi diceres Fratres, quos ad id sibi officii præstandum artificio blanditiarum attraxerat. Horum interventu omnium multus erat in obsecrando, obtestandoque Pontifice Romano, ne sineret Carolum exequi quæ destinaverat: neve permitteret Christianos Christianis bellum inferre. esse enim nos quoque Romanos, quos Latini Græcos appellarent; uni eidemque subjectos Christo, unum unius Ecclesiæ corpus cum Italis constantes. Se quoque Papam habere atque agnoscere spiritualem Patrem, Episcoporum omnium Principem. Hunc professioni promissiones in posterum plausibiliores addebat. Daturum scse videlicet efficacem operam quo in unum ovile redigeretur Ecclesia Dei, nar onum discrimine sublato, & scandalo dampnosi dissidii,

pag. 245.

A Τοῦτο τοίνυν ὁ Ῥὴξ Πελόπος Κάρολος ἔπαλαι τὸν Μαφρὶ κατηγωνισμένος, ὃν ἀμφὶ ᾧ τῶν καθ' αὑτὸν πραγμάτων, τῇ σῶν παρασκευαῖς πλοίων ἐμεγαλύνετο, ἱκανὸς ὢν Βασιλεῖ τὰ πλοῖα ἐπ' αἰτίας Β Βαλδουίνου συναλλαγμάτων, ὡς ἐπιῶδεν ἐπὶ τῇ πόλει οἴεσθαι δικαιοῦσθαι. παρασκευάζει μὲν δὴ τὸ ναυτικὸν πλοῖον ὅσον, ἢ σώμασι ἢ ὅπλοις ἢ χρήμασι συμπαρόντι. ἀ μὲν δὴ, ἀλλὰ ἢ τὸν Πάπαν προσλιπάρει τῇ θερμῶς ἰδίᾳ, ἐφ' ᾧ οἱ εἰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς πόλεως εἰσαρτίαν, ὡς δ' ἄλλως δίκαιον ὂν ζητεῖν τὰ τῶν παίδων αὐτῷ, ἐφ' οἷς ὁρίσι συμφωνῆσι, ἢ ἡ Ἐκκλησία συμπράττειν ἢ συμπράττειν τὰ μέγιστα ὑπισχνεῖτο. Καὶ ὁ μὲν δὴ τοιαῦτα λῶ, ἐκ πολλοῦ παρεσκευάζόμενος. ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀπέστελλε πρὸς ἐκεῖνον διαγινώσκων, τῇ τὸ πᾶν ἀδύνατα, ὅτι καὶ πλοίοις μὲν ταῖς ναυσὶν ἐξηρτύτο, πολλῷ δὲ ἢ τῷ κατὰ γῆν στρατῷ ἅμα Βρεντεσίου περαιωθησόμενος εἰς τὸ τοῦ Δυρραχίου ἐπίνειον, ἑτοίμου ὄντος, ἃ ἢ μᾶλλον παρ' ἐκείνῳ κατέχοιτο, εἰς τὸ ἀναστρέψασθαι, χειρούμενος ὡς ἐλέγετο ἅμαχος ἐκ τοῦ ἐκείθεν, ἐφιστῶσα, διττὸν ὠνούμενος τὸ πρᾶγμα, ἄλλως ἴσως τῷ πρὸς ἐκεῖνον μάχῃ μετασχεῖν C σασθαι. ἢ δὲ πολλάκις μὲν ἀπ' ἰδίας πέμπων παρὰ τὸν Πάπαν, ἃ δὴ ὑφαίνετο ἐκεῖνα κατὰ θύρας ἀπαστῶντες, ἄλλως δὲ γραμματοφόρους, πρυφδὸν, ἢ δὴ ἐξ Ἰταλῶν ἐπιβύξεις ὅσους ἤδη φιλοῦντας, ἢ τῆς ἐκείνου συμμοιρίας γινωσκομένους. ἔστι δ' ὑνίοτε ἢ ὡς Φρειρίους αὐτοῖ λόγωτι, ἀδελφοὺς δῆθεν, ὑπερχόμενος ἢ θωπεύων, πολλῆς δὲ ὑποπτον ἢ Ῥωμαίους Ἀρχηρίᾳ ἢ καταπτοιάμενος μὴ ἐφεῖναι Καρόλῳ τὰ κατὰ τῶν φάττειν, μὴ δὲ συγχωρεῖν Χριστιανοῖς ἐπὶ Χριστιανοὺς τραπῆναι. εἶναι γὰρ ἢ Ῥωμαίους, ὡς αὐτοὶ Τραπεζοῦντος ὀνομάζουσι, τῷ αὐτῷ Χριστῷ ἐ τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας τοῖς Ἰταλοῖς, ἔχειν δὲ ἢ αὐτὸν τῶν Πατέρα πνευματικὸν ἢ λογίζεσθαι Ἀρχηρίαν ὄντα ἢ πρώτιστον. ἤδη δὲ ἢ ὑπισχνεῖτο τὰ μὲν τὰ χρεώτερα, τὰ δ' ἴσως, τὰ μέν μάθησιν γενέσθαι τῷ Ἐκκλησίᾳ Θεοῦ, ἐ ἀρθῆναι τὸ μέσον σκάνδαλον, ἀνάπαυσιν ἐπισφρῆσαι τε παλαιᾷ τοῖς Ἐκκλησίαις. μηδὲ ὦναι λαοῖσ ἐμπεδῶν τὸ παῦσαι γένεσθαι ἀποκαθέσεως τοῖς ἀξιοῦσις ἢ πόλεως. ταῦτά τε συχνάκις διαλεγόμενος, ἢ χρυσοῦ πέμπων Καρδιναλίοις, τρόφιγξιν ὁ Ἑλλησπόντιος, ὡς θύρας ὧσις τῷ Πάπᾳ ἢ Χριστῷ μιμητὰ, ἢ οἷς ἄλλοις ἐπίστευε φίλοις, δοὺς τὰ

τῆς πρὸς τὸν Πάπαν ἑκατέρας καθέξεως, ἢ ὁ Κάρολος ἐκωλύετο. αὐτὸς δὲ ἤ πλέον ὁ Βασιλεὺς τὴν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν εἰρήνην ἐσπουδάκει, τοὺς μὲν ἐκεῖθεν ἀρχομένους καὶ μᾶλλον οἱ τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης ὄντα, φιλοφρόνως προσίετο. ὡς καί ποτε τὸν Κρεμόνης Ἐπίσκοπον ἄνδρα λόγιον ὄντα καὶ διγλωττότατα κατ' ἐκεῖνα τὸν θεῖον, ὃν καὶ τῆς Πατριάρχου πίμπων καὶ κυβερνῶν, μὴ ἄκριτον μεταμελεῖσθαι πρὸς τὸ ἐλλιμενέστερον, καὶ Ἐκκλησίαν διδόναι οἱ τῇ λόγῳ τῆς ἐπιδόσεως, ὡς χολάζοντι τὴς λαχούσης, ἐθελό τε ἐφιέμενον· κἂν ἐγένετο, εἰ μή γε φαυλοῖς ἐκείνοις οἷς δύστοκος ἐκ τῶν ἡμετέρων βλάβην, τὸ μὲν καθ' Ἕλληνας ἐ- B στελίδαι, ἢ πάλιν ὄχει, τὴν δὲ βασιλικὴν ἐμένειαν ἀπολωλεκώς, περὶ ποτὲ τὴν Ποσπαράκλειαν ἐξωρίζετο. πῶς δ' ὧν τῇ Ἐκλησίᾳ οὐκ ἂν ἐμποδὼν, καπὶ πᾶν ἐκείνῳ συγχρᾶσθαι ὅπως ἔχοντι, ἄλλους δὲ πολλοὺς πλείστους Φρειρίους ὁδήγει. καὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἵστησιν Ἀρχιερῶσι καὶ Πατριάρχῃ. ἐν τοῖς προσφοραῖς αὐτῶν κοινωνίας, ἐν ψαλμοῖς, ἐν ταῖς ἐπὶ τῇ ἀδύτου εἰσαγωγαῖς τὴ ἢ σύστασιν, ἐν μυσταγωγίᾳ τῇ θείᾳ ἄρτι, ἢ Ἀντίδωρον λέγωσιν, ἐν πάσιν ἄλλοις, πλὴν μυσταγωγίας, ἃ ἢδ' ἔχρηζον, πλὴ οἷς ἐγγύας κομίσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ εἰρηνίου καπηκιδῶν τὴ ἢ προσφαλιζόμενος.

quo dudum pernicioſe communis concordia diſimebatur, de medio amoto. Nihil enim jam obſtiturum quominus id fieret, reſtitutis in Patriam anciquam ſuam Conſtantinopolim illis qui ex ea dudum pulſi per Latinos fuerant. Talia ſimul ſubinde inculcabat, ſimul aurum tranſmittebat ad Cardinales, quæ vox Latina Græcæ reſpondet ſignificanti *Cardines*; ſtudens hac arte Papam, qui & ipſe, quod de Chriſto dicitur, quaſi oſtium eſt, his quaſi Cardinibus ei aſfixis, in quam ipſi eſſet utile partem invertere, quod non fruſtra tentavit; impetrato tum a Papa quod petebat; & Carolo, ne ſibi bellum interret, prohibito. Ipſe autem interim Imperator magis magiſque attendebat paci Eccleſiæ procurandæ, arctiſque ſtringendæ, homines Italicæ Ditionis, maxime ſi Eccleſiaſtici eſſent, & Latini ritus, ſorte Conſtantinopoli peregrinantes aut degentes, benevolentiſſime admittens adhibenſque. Id quod obſervare licuit in Epiſcopo quondam Cretunæ, Viro litteris Divinis pererudito, & lingua juxta utraque diſerto: quem in Patriarchæ comitatu collocatum, eique commendatum, poſt aliquod tempus ſacris Græci ritus veſtibus induit, volens, procuranſque, ut Eccleſia hic ei gubernanda per Delegationem, ut ſolet dici, traderetur; cujus Delegationis capax erat; quippe qui ejus, quam primum haerat ſortitus, cura, & gubernatione liber eſſet. Quod effectum haud dubie fuiſſet, niſi ſub hæc ille deprehenſus moliri neſcio quid inimico animo in noſtrum damnum, in veſtitu quidem Græco perſeverare permiſſus etiam poſtea fuiſſet: tamen amiſſa deinde Imperatoris gratia exulatum circa Heracleam Ponti miſſus eſſet ob neſcio quam civilem cauſam. in qua ipſa eam adhibuit moderationem, ut declararet non obſtare ſe, quominus eo, licet exulante ſuo juſſu, Eccleſia ad quodcumque utilem putaret, uteretur. Alios vero Latinos plurimos, & in iis ſæpiſſime Frerios humaniter excepit, & in Eccleſiam miſit, ut ibi ab Epiſcopis & Patriarcha in omnem libere ſacrorum Communionem admitterentur, oblationis, Pſalmodiæ, ingreſſus adytorum, ſtationum, participationis Divini Panis, quem Antidorum vocant: cunctis hiſce communicationibus (excepta interim ſola perceptione ſacri Calicis; nec enim hanc illi quærebant) quam ſerio procuraturum ſe ſpoponderat, & perpetraturum receperat, Eccleſiarum pacem, jam nunc auſpicans, & ſenſim uſurpando, obſtaculaque amoliendo præmuniens.

CAPUT IX.

Ut Legatos Imperator ad Regem Franciæ miſerit.

Ἔπεμπε δὲ ἢ ἄνδρας Ἐκκλησιαστικοὺς πολὺ τὸ ἀξιοφορεῖς ἔχοντας ἐπ' ἔργοις ἢ Ὀρφικίοις ἴσχυσε πρὸς τὸν Ῥῆγα Φραγγίας, αὐτάδελφον μὲν τοῦ Καρόλου τὸ γένος ὄντα, τοὺς τρόπους δὲ ἄκρως ἀδελφίζοντα, οἷ δ' ἦσαν, ἃ τε τῆς Ἐκκλησίας Χαρτοφύλαξ ὁ Βέκκος, ἢ ὁ τοῦ βασιλικοῦ Ἀρχιδιάκονος Κλήρου Μελιτηνιώτης. οἷς δὲ καὶ οὐκ ἐκεχρῶν εἰς Βρεττανίαν ἐμπεραιοῦσθαι, ἢ γῆ χαιμένης βαδίζειν, τὴν μὲν μέχρι καὶ Λυλλῶνος ὁδὸν, ἵππους χαιμένης ὀδεύσαι παρέσχεν. ἐκεῖθεν δὲ νηὸς ἐπιβάντας ἢ θάλασσαν πέμποντας, τοῦ ἐς τὸν Ῥῆγα ἅπαντ' ἂν ἀμαθῆ ἄγων ποιεῖσθαι ἐμπεραίωσιν. ἵν' δὲ οἱ ὁ τῆς ἀφιερείας σκοπὸς ἀρίκητον δώροις καὶ λόγοις ὡς δυνατὸν ἐκμελίσασθαι, καὶ παρασκεύαζον εἰρηνικὸν ὄντα ταῖς φρεσὶν, γράφειν μὲν ἢ πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὰ εἰκότα, καὶ τὸ θράσος ἐκμαλάττειν, ἢ τὰς ὁρμὰς ἐκείνου αὐέχειν. ῥᾴδιον δὲ ὡς καὶ τοῦτο εἰδέναι, σφῶν

Miſit autem & viros Eccleſiaſticos multæ Dignitatis, tum merito virtutum tum officiorum auctoritate quæ gerebant, ad Regem Franciæ, Caroli genere fratrem, quamquam utriuſque mores minimum inter ſe germanitatis præferebant. Hi autem fuere Cartophylax Eccleſiæ Vecous, & Regii Archidiaconus Clerl Meliteniotes. His cum non liceret recta Brunduſium trajicere, propter ibi Dominantis Caroli metum, præſcriptum, ut via terreſtri Auloem equitando ſe transferrent; indeque nave conſcenſa per altum in Franciam tenderent, illic Regem conventuri, ubicumque verſari eum contigiſſet. Scopus Legationis erat, Regam donis, & verbis quantum fieri poſſet, delinire; conarique adducere ipſum, quem fama ferebat pacis eſſe ſtudioſum, ad ſuadendum Fratri ſcripeis litteris: ne bello inquietaret Orientem. Erat autem veriſimile magnum pondus habituram auctoritatem majoris natu Germani, qui Rex a principio fuiſſet, tantumque ipſi potentia præſtaret, ad hæc qui vita rectus, & moribus inculpatus haberetur, ad emolliendum animum, & feroces impetus frænandos Caroli minoris natu fratris, qui nuper tantum voeari Rea cœpiſſet, anguſtiuſque, ac opibus fraterno Inferius Regnum haberet, denique *Edit. Rom. pag. 246.*

obliquorum, & a recto inflexorum morum A
bono, quibus dirigendis aptissima esset
mussis Domestici exempli, & late celebrata rectitudo sancti ejus Regis tam recto illi
suoquunis virtulo cannuncti: non enim rectum ad obliqui normam exigendum est.
Enimvero depravatio hæc quidem non correctio esset; verum obliquitas detorti exæquanda ad rectum: ut sic sua constet regulæ
ratio, ac vis origine indicata vocis a rejendo & dirigendo ductæ. Quod si persuadere
Fratri non posset, certe ageret apud Papam
pro Græcis, Fratribus & ipsis, & eodem
Christianorum nomine dignatis, sicque conaretur infringere Fratris machinationes in
Romanos. His ab Imperatore mandatis acceptis, dant se in viam Legati comitum ac
satellitio stipati numeroso pariter, & ornato: Regio ipsi cultu, instructuque supellectilis splendidæ, Imperatoriarum imaginum
ac vasorum; ut longo ista portentum tractu, cæteraque magnificentia illustris pompæ, mirificam egredientes Urbe attonitis viris populis speciem fecerint. Aulonem pervecti, ubi navre illic conscensa Pachynum Si-
Edit. Rom. ciliæ tenuerunt, nodum transgressum Regem
pag. 247. in adversum litus prope Carthaginem, quam
nunc vocant Tunissim, cum Æthiopibus
Africam tenentibus bellare. Ergo ibi moratí paucis diebus, solventes ad Siculum
emetiendum fretum Tunissim versus, navem
illo cursu flegerunt, & parum absuit quin
anteirent. Ut notem vix tandem multa
perpessi exscenderunt, Regi ex gravi morbo
decumbenti litteras Imperatoris reddiderunt;
Rex incertus quid ageret, hinc quidem morbo urgente, inde belli districtus curis, supersedebat expeditione negotiorum, intentus
valetudini curandæ. Per has moras feriebantur oculi quotidie nostrorum spectaculo in-
fuoso atrocium & cruentorum Latinos inter Agarenosque certaminum. Aliquantum
a littore fossam Itali longam duxerant, &
quod eam inter ac mare patebat spatii tenebant. Æthiopes Carthagine pro arce usi
ad receptaculum tuta, ejus fiducia erumpebant audacius in Hostes. Hinc quotidianæ
velitationes, & pugnæ conserebantur, pluvimis utrinque cadentibus. Grassabatur interim pernicios pestis, desævabanturque mortes: adeo ut funeribus libitina deesset,
superstitibus ad exuverum sepulturam non
sufficientibus. Unum scilicet illud ad tragicam Iliacorum malorum faciem deerat;
quod pyræ mortuorum non arderent: sed
fossa eadem illa profunda & lata, quæ vivos
tuebatur, defunctos hauriret: tanto jam numero, ut brevi complenda videretur, & ad
æqualitatem attollenda campi, tum in eam
multi quotidie partim hostili cæli ferro, partim lue pestifera extincti devolvebantur.
Vigebantur tamen animis reliqui: & sibi conscii pro Crucis gloria periclitari sese, ardorem, audaciamque u causa belli trahentes,
fortissime adversus quantumvis fortunæ iniquitatem nitebantur. Rex interim morbo
invalescente in eum redactus statum, ut de
vita ejus desperaretur, allocutus tamen Legatos est, magnam ostendens propensionem
ad pacem inter Imperatorem, fratremque
procurandam. Eamque conciliationem pro
viribus se promoturum, si vita suppeteret,
promisit: expectare interea ipsos, & quiescere jubens. Ab his dictis postera ei dies
suprema illuxit. Rege mortuo, qui ei adstabant defuncti cadaver, pro merito animæ,
quam Deo esse carissimam persuasissimum
habebant, unguentis deliburum, & rhenis
fervantibus incultum, pretiosis condiderunt
loculis, venerandas illas secum in Patriam

τοῦ ὁπως χὴ Ῥῆγα τετιμημένον ἀρχῆθεν, χὴ ἐ-
πὶ μεγαλειότητι ἐξουσίας τιμώμενον, πρὸς ᾧ
ἐξ ἧς τροπῆς ἐλθὼν, τὸν δεύτερον χὴ χθὶς
εἰς Ῥῆγα στειλάμενον, πρὸς δὲ ἐξ τῇ ἐξουσίᾳ
λαμπόμενον, καί γε σκολιὸν πεῖθεν. μηδὲ ᾧ
εὐθυῦσθαί ποτε τὸ ὀρθὸν πρὸς τὸ σκολιὸν,
εἰ δ' ὅλως μηδ' ἀποκλῖθαι, ἀλλὰ τὸ σκολι-
ὸν πρὸς τὸ ὀρθὸν, παρ' ἓ ἐξ κ προσηγορία τ
ποιότητος εἴληπται. εἰ μὲν ὅτω πεῖθοι, ἀλλ'
ὅμως ἐσυγχώρει τῇ Πάπᾳ ὑπὲρ Γραικῶν, ἀ-
δελφῶν χὴ αὐτῶν ὄντων, χὴ τοῦ αὐτοῦ ὀνόμα-
τος ὑπάρχειν, ᾧ ὅπως ἐπιόντων πειρᾶται τὰ
κατ' τῶν Ῥωμαίων τὰ ἀδελφὰ μηχανήματα. Τοῦ-
τον τὸν Βασιλέως ἀναθημάτων τοῖς πρέσβεσιν,
μετὰ μεγάλη θεραπείᾳ λαῶ τ ἐξ βασιλικῶν ἐ-
πόνων χὴ ἐπιταμιάων, χὴ βαρείας ἐξίδου
ὡς χὴ φυσίσας μόνον ἐκπλῆξαι, ὀφῆναι.
ὡς δ' Αὐλῶνα φθάσαντες ἐξ νηὸς ἐπιβάντες,
Παχυνὸν ἄκρα Σικελίας προσίσχον, μικθέ-
ντων πέραν πρὸς Καρχηδόνα, ἵν' Τυνίσιον
λέγωσιν, ἀπελθόντα τὸν Ῥῆγα τοῖς ἐξ Λιβύ-
ης Αἰθίοψι πολεμεῖν. ἐξ δὲ ἐφ' ἡμέρας ἐκεῖ-
σε παυλοχωσάμενοι, ἐπ' αὐτόθεν νηΐδες Τυ-
νίσιος ἔλκυσαν, τὸ Σικελικὸν καπαιτρέψαμεν
πέλαγος, ἐφ' ᾧ δὲ ἐξ τῇ ναυαγίᾳ χρησάμενοι,
παρ' ὀλίγον ἔλθρ τὸ βυθισθῆναι. ὡς δὲ μέ-
λις πολλὰ παθόντες ἀπέβαινον, τῷ μὲν Ῥη-
γὶ ἐν ἀῤῥωστίᾳ ὄντι χαλεπῇ προσελθόντες, τὰ
βασιλικὰ ἐνεχείριζον γράμματα. ὁ δὲ Ῥὴξ
μὲν ἔχων ἔτι τῇ δῤῥώμῃ, τὸν μὲν ἀῤῥωστίαν,
τὸν δὲ ἐξ πολέμοις ἐναχολούμενος, ἀνέβαλε
τὰ πάντες τὰ πράγματα, χὴ πρὸς τὸ νοσοκομεῖσθαι ἐῶ. Οἱ δὲ καθ' ἡμέραν διάφορα
ἐώρων ἐλκυσθῶν Αγκρίωνν μεταξὺ τῇ Λατίνων. ἔξω δὲ θαλάσσης ἐπεπαρωσάμενοι Ι-
ταλοὶ, χαράματι ἐχρῶντο τῇ τάφρῳ, τὰ
μεταξὺ καπέχοντες. Αἰθίοπες δὲ Καρχηδόνι,
φρουρίῳ τὸ ἐξ ἐρημοτέρῳ χρώμενοι εἶχον μὲν ἐς
ἀσφαλὲς κεῖθαι, εἶχον δὲ καὶ ὅπα παρώπεια
διαῤῥωσάντας ὁρμᾶν, καὶ συνεχῶς καθ' ἡμέ-
ραν διαπολέμουν πρὸς ἀλλήλους, ὡς πλεί-
στους ἀμφοτέρωθεν πίπτειν. ἐπέκειτο δὲ λοι-
μὸς ἐχυρὸς, ἐθνικὸν δὲ ἐπαπύτερον, καὶ
ὃ θᾶττον καλῶ. πυρεὶ δὲ νεκύων ἐ κάπτοντο κα-
πεσθησόμενοι. ἐ τάφρος δ' ἐκείνη εὐρεῖά τε
καὶ βαθεῖα ἦν, ὡς ζῶντας ἔχειν, τόπος
καὶ θαπέντας ἐδέχετο, καὶ ὅπα πλείστους, ὥ-
στε καὶ ἀναχωμακοῦσθαι κατὰ μέρη κενδυνεύον
ἀγχωμαλοῦσθαι. ἔπω συχνὸν ἦσθεν μὲν τῇ πο-
λέμῳ, ἐκεῖθεν δὲ τῇ λοιμῷ ἔπιπτον. ἐρωὴ
δ' ἐκείνος ἀνῆζε, ὡς ὑπὲρ Στυμφ κενδιανεύ-
σει. τότε καὶ ὁ Ῥὴξ ἐπὶ χεῖρον εἶχε, καὶ οἱ
τὰ τ σωτηρίας ἀπέγνωσο, ὅσον ἐῶ χραματί-
σας ἐκείνοις, καὶ δηλῶς ροπὴν πρὸς εἰρήνην ἔ-
χων, καὶ γ' εἰ περίσχει καὶ συγκρατήσωσις δύ-
ναμιν, ἐκέλευσε ἀναμένοντας ἐυχάζειν. Επεὶ δ' ἐ
ἐπέσπετο ἐπέσῃ οἱ τὸ χρεὼν, καὶ ἤδη ὁ Ῥὴξ ἐπλεύσε, οἱ μὲν ἀμφὶ ἐκείνου εὐθὺς ἐσπλασάμενοι
τὸν νεκρὸν ἐκείνου, ὡς ἐς πληροφορίᾳ φιλουμένῳ Θε-
ῷ, μύροις ἀλείφοντες, καὶ ῥάσμασι λιβίκοις ἐνέ-

Digitized by Google

ψαντες, νομίσας χελοῖς ἐκπεπτῶσθαι τὰ λάφυρα, ὡς τῇ πατρίδι ἀναχομίσοντες. Οἱ δὲ γε πρίσβεις κενὰς, ὦ λίγυρα, τὰς ὑποχαμένων ὑπέρεισον τοῖς χρεών. ἀλλ' ὁ Βασιλεὺς οὐ χρὴ προμηχανᾶσθαι ἁμαρτὼν τῆς ἐς τὸ Ρηγός, ἀλλὰ πολλοῖς ἑτέροις μεσολαβῶν πρὸς Πάπαν, ἢ ᾗ τῷ Καρόλῳ ἐπίθεσις ἔπεσθε, τὰ τῷ σφετέρῳ δοκοῦν ἐξέπραττον ὑπὸ παρᾶτο. ὑ μὲν δὴ τῇ οἷς παρεσκευάς κατηφαδυμίνως εἶχε τῷ ἀμελῶς, ὡς ἐκεῖθεν μέν τον προσδοκῶν ἀναχρήστως γενήσεσθαι· ἀλλὰ τῷ αὐτὸς ὡς ἔχε παρεσκεάζετο.

reliquias relaturi. Legati vero nihil nisi vacuas, quod dicitur, manus ex tantis promissis reportarunt domum. Cæterum Imperator per Regis mortem spe frustratus sua; non tamen destitit alia ad destinatum via grassari: sed multis aliis apud Papam intercessoribus adhibitis (nam ingens a Carolo metus omnia experiri suadebat) impetrare ab eo, ut Caroli expeditionem impediret, conabatur. Nec porro idem his conatibus arte Martem avertendi adeo confidendum putavit, tamquam haud dubie successum optatum habituria, ut apparatus negligeret bellicos. Simul enim providendis in omnem eventum quæ ad vim arcendam opus essent, diligentem impendit operam. *Edit. Rom. pag. 248.*

CAPUT X.

Ut ad famam venturæ infestæ Classis, in Urbe Imperator præparaverit quæ necessaria putabantur ei tuendæ.

Εἰσαγαγὼν γοῦν ἔξωθεν σῖτον ὅτι πύργους πλυρῶσαι τῇ πλήθει, τὸ λοιπὸν τοῖς πολίταις παρῆχε εἰς φυλακήν. ὡς χρὴ ταιρὸ αὖθις ἀντιπαρίξωσι, ἐς χείρων ὅλας ἀγέλας, ᾗ αὐτὸς ἐπιμίσγε τοῖς πολίταις ἀτὰ δίαα ᾗ πλέον ἢ ᾗ ἐλλεῖπον ἑαύτῳ διδούς, ὅτι σφάττων ᾗ αὐτὸς ἀποκρδαίνοιτις τὰ ἐντὸς θια, τὰ παρέχη τῇ κοινῷ φυλάττειν, ὅπλά τε μυεία ᾗ ἵστους, ἐ ὄργανα πετροβόλα, ἁπλοτέχνως ᾗ μηχανικοῖς τὸ ἱκανὸν παρέχων, ἑτοίμαζε, ᾗ τὸ ναυτικὸν ἐξήρτυσε ἅπαν. Οἰκοδόμους τ' ἐπισήσας πλείονας, κρίνησάτας, ἰδιδύμῳ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως τὸ πρὸς θάλασσαν. τὸ δὲ πρὸς τῷ γλῶ διδίπλωτο πάντως, ᾗ λαὸ πλεῖστον ᾗ μάχιμον ὅσον ἀποχρῶντα τοιοῦτο παρασκεᾷ πολέμῳ ἥτο, ἐξ αὐτῆς δίπτωτος, ὡς οἷς καιρὸ ἐσαχθησομένης ἀμὶ ὅπλοις ᾗ βαπαιήμασι. πέμπων τε τοὺς μὲν τῶν κατ' Λίγιαλοὺς καπηχύρυ ᾗ νήσης, τοὺς δ' ἀνίσχλε. ᾗ τὸ ἐν Βλαχέρναις ναίειν ὡς ἀποδιχόμενος, ὡς χρὴ πρόσωπον παρίχοι ταῖς ναυσὶ πρὸς τὰς τῶν ἐχθρῶν τῷ μάχῳ, τὸ δὲ κατὰ πρόσωπον δυχρὸς εἶναι ὡς ἀντισπᾶσας ἰχυρῶς μάχεσθαι. τὸν ὅμοιον ζῆτον, ᾗ τῇ παλαιῷ ναυσὶν προσίχθοιτο. λέγω δὲ παλαιὸν οὐχ ᾧ χθὲς ἐ πρώϊα Λατῖνοι ἐχρῶντο, τῇ πρὸς τῇ μονῇ τὰ ἀφιερώτε Χριστῷ, ἀλλὰ τὸ πρὸς τῇ πύλῃ τῷ ναυσὶν ἐκεῖθεν ὠνομασμένῃ, ὡς πάντως τὸ κατὰ θάλασσαν κέρατος, λιμένος ὄντος, ᾗ παντὸν τοῖς Ρωμαίων ναυσὶν ὄσον ᾗ ταῖς ἐχθρῶν διδόντος. ἀλ' εἰδὼς τὸ κατὰ ναῦσιν γινομένας μάχεσθαι, ὅσον θαῤῥαλεώτερον μὲν ἀνδράσιν, ἀσφαλέστερον δὲ πράγμασι, τὰ πρὸς τὸν Βλάχα Κοντοσκέλιον ἀνοικοδομεῖν ἤθελε. ὥστε γυρῶσαι μὲν μεγίσας πέτρας τὸν κύκλῳ τόπον, ἐμβαθῦναι δὲ τῷ ἔντος θάλασσαν, ἄρχυρον ὀγρὸν χυτὸν ἐμβαλόντα. ἐποικοδομᾶσαί τε ᾗ τεῖχα ταῖς ναυσὶν ἀποχρῶντα, πύλας δ' ἐπιθεῖναι ἀραρυίας ἐκ σιδήρου τῇ ἐν ταῖς πέτραις εἰσίδυμ ἔξωθεν

PRimum omnium frumentum invexit in Urbem tanta copia, ut quod ab horreis publicis, & turribus expletis multum adhuc superaret, depoueret apud Cives signato numero, repræsentandum ab ipsis pari mensura, quando repeteretur. Induxit & numerosissimos suum greges, quos item Civibus distribuit, decem cuique plus minusve porcis assignatis. Hos qui accipiebant, occidere confestim jubebantur. Et intestina quidem sibi habere, membra solida salita publico servare. Immensam ad hæc comportari curavit armorum omnis formæ copiam; jaculorum præsertim, sagittarum, ac telorum, cujusvis generis. Ballistas præterea & machinas ejaculandis saxis fieri plurimas jussit, fabris earum artificibus justa mercede numerata. Classem in primis expedivit suam, conjunctisque necessariis instruxit. Architectis item, & structoribus uno tempore adhibitis pluribus, murum Urbis qua mare spectat geminavit alio adstructo. Nam qui partibus Civitatis ad terram versis prætendebatur duplicatus ubique dudum fuerat. Multitudinem quoque quam maximam fortium & exercitatorum bellis hominum, quantam abunde sufficeturam rebatur, cunctis simul locis vastæ Urbis defensandis, jam nunc congregatam, certis extra Urbem stationibus disposuit; introducendam in tempore cum armis & commeatu, quæ foris habuisset. Misit etiam per littora, & Insulas qui maritimos aditus munitionibus præoccuparent: in quo delectum & judicium adhibuit, non portuum ex æquo cunctorum susceptiendam defensionem censens. Navale siquidem Blachernarum non probabat, quod naves, si quæ ibi relinquerentur, hostili contra appulsuræ Classis adversas objiceret: id quod ad pugnæ successum, plurium vi summa ea alto invehentium contra pauciores terræ admotas, periculosum ea iltimabat. Vetus pariter navale ipsi non placebat. Vetus navale voco non illud, quo nuper Latini Urbem tenentes utebantur; quod est prope Monasterium Christi Benefactoris: sed aliud Portæ vicinum, quæ ab illo Portæ Navalis nomen accepit. Causa cur hoc displiceret, erat; quia totum illud cornu mari prætentum late portuosum est, & parem commoditatem ibi stanti hostilibus juxta Romanisque præbebat navibus. Sed intelligens fore utile Romanis navibus posse Latinas a tergo adoriri: sic enim & audacius pugnaturos Viros, & rebus securius consultum iri, Contoskelium quod Blancæ adjacet reædificare voluit. Itaque locum ambivit muro lapidibus maximis extructo, & comprehensum eo gy- *pag. 249.*

ro mare profundius effecit, deprimi jubens fundum immisso argento vivo, moli quoque illi muri circularis inædificavit loricam idoneæ altitudinis ad naves intus positas tegendas; tum ostio elaustri ejus catenam ferream imposuit exterius arcte commissam foramini ad eam inserendam in fauis vi cuvato. Hoc consecutum se putabat isto munimento, ut tutas a vi omni ea statione haberet naves, & ut illæ inde opportune in hostiles averlas possent erumpere. Providebat enim fore, ut invehentes sese ad ostium ejus portus Latinæ naves, adituque prohibitæ obice catenæ, ibi diu proter maris fluxum consistere nequirent. Sicque in eas, simul proras vertissent, nostræ a puppi facile, ac tuto possent impetum facere. Præoccupavit quoque tenovato fœdere, ac præmunivit Genuenses habitantes in Perœa, ne Latinis se adjungerent ad Urbem simul oppugnandam, sed volentes in fide pactorum perstatent, quiescerentque. Quinetiam ad quantum posset prævertendum, ne libido eos caperet, cum popularibus ipsorum Italis, ubi armati adveniissent aliquam saltem communicationem usurpandi, quo utique impulsura erat eos necessitudo cognationis & generis, ac patriæ communis, & peculiariter invitatura hostium ab ipsis verisimiliter vim belli temperaturorum, modestatio; pelleret blanditiis, beneficiisque præcipuos eorum ut clientes sibi & (quod eorum vocabulum est) Ligii fierent, hoc singulari professæ subjectionis officio ad fidem inconcussam devincti. Interhæc variis providenda, parandaque non cessabat variis subinde missitatis via maritima initare apud Papam, urgendo quod cœperat: & quia contingebat frequenti Pontificum morte alios ex aliis Papas fieri, & quemque de novo creatum noverat, statim deliniendum per suos, sibique ut putetat conciliandum curabat. In capite harum omnium cum Papa tractationum ponebatur specioſa illic, & optata res, Conciliatio Ecclesiarum, & antiqui scandali amotio. Ad hoc ille sic agendum inovebatur exemplo e Joannis Ducæ Principatu repetito. Memoria quippe non ita vetus catabat, Joanne Duca imperante, Synodi consensu decretam, missamque Legationem ad Papam, qui nostri profitebantur, se paratos obsequi Pontifici Romano, ejusque in sacra Liturgia mentionem rite facere, si is societatem abrumperet cum Latinis Urbem Constantinopolim tenentibus, & se illis auxilia non missurum pollicetetur. Ea Legatione functi sunt Episcopi duo Sardenſis Andronicus, & Cyzicenus Georgius. Feciſſentque nostri quod osferebant, si illi propositam conditionem accepeare voluissent. In hac recordatione celebris facti comparans Imperator ambo tempora, reperiebat magis nunc necessarium id consilium videri. Siquidem tunc ista Majores nostri pacisebantur ad recuperandum, quod non tenebant: modo autem agi de non amittendo, quod in manu esset. Soler autem majus putari malum perdere quod possideas, quam non acquirere quod tibi debitum existimes. Si ergo recte ac prudenter tunc Nostri pro spe recuperandi Urbem talia promittere potuerunt: quid ni nos eadem sine justa vituperatione paciscamur? in præsenti metu ejusdem Urbis amittendæ; cujus nempe jactatam vitate aliter non possumus? Manifestum autem esse non posse ulla ratione agi cum Papa spe inducendi eum ad favendum Græcis, nisi prima in fronte tractationis talium rerum promissio certa collocetur. Quamdiu enim conciliatio Ecclesiarum non ostenditur, perstat scandalum vetus, & conventionis omnis viam obstruit ispis quidam antiquæ offensionis, inveteratæque Latinis consuetudo Græcos existimandi vocandique Saracenos albos: qui sensus

Edit. Rom. pag. 250.

A ὧδ' ἅμα μὲν ἀσφαλῶς ἔχειν τὸν στόλον, ἅμα δὲ τὴν ἐκ ταύτης ἔχθραν ἀναχωμίσας, μὴ γὰρ εἶναι διὰ τῶν ῥοῶν τῆς θαλάσσης ἔκδυσιν, κατώπιν ἐμπίπτουσι τὰς ἀμπάρας. ἠσφαλίζετο δὲ καὶ τὰς ἐπὶ τῆς περαίας Γενουίτας, ὡς μὴ συμπράττωσι, συνέχοντας τὰς σπουδάς. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἄλλως φυλάττοιντο. ἦ γὰρ ἂν ἐπιλυσομένης κοινωνίαν, κἂν ἀπέχοιντο τῶν πρὸς ἐκείνης πολέμων διὰ τὸ γένος, ἄλλως δὲ καὶ παρόντα τὴν ἰδίαν ἑκάστοις, Λυζίκου εἴπερ ἄρ τις ἐκείνων, τῶν ἀμφοίων. καὶ ταῦτα φράσων καὶ καταπαυλίζομαι, ἀποβύσας ἀνθις συχνὰς ἐπιστίλους ἐκ ἀπώσεως παρὰ τὸν B Πάπαν διὰ θαλάσσης, καὶ μᾶλλον ὅτι καὶ συνεχῶς οἱ Πάπαι ἀπαλλάττοντο τῆς θυσίας τῇ τῆς πρεσβείων ἀφαλαίου ἐν Ἐκκλησίαις ἀνωσις, καὶ τοῦ παλαιοῦ σκανδάλου ἀναίρεσις. συγκείσθω δὲ τὸ ἐπὶ τῷ Δόκα Ἰωάννου σωφρονικῶς γεγονός, παρ' αἰτίαν τὸ ἀποστίλειν ἐκεῖθεν, καὶ συμμαχεῖν τοῖς ἐν τῇ πόλει ἀποκλείσαι, ὡς ἐπίμων τῇ ἀμπέρᾳ ὄντων λειτουργεῖν ἑαυτοῖς καὶ μνημονεύειν τοῦ Πάπα παῦθ' ὑπερχουμένου. καὶ ἀπεστίλοντο, ὅτε Σάρδηνος Ἀνδρόνικος, ὁ Κυζίκου Γεώργιος, καὶ ταχ' ἂν ἐγγύθεν εἰ ἐκείνοις καπδέχοντο. συγκείσθω δὲ ἐκείνοις πρὸς τοῦτο, καὶ ἀναγκαιοτέρων δ- C ρίσεων τὸ νῦν ἢ τὸ πρότερον, ὅσῳ τότε μὲν, προσλαβεῖν ὑπέκειντο τὸ μὴ παρ' αὐτοῖς ὄν, νῦν δ' ἀποβαλεῖν τὰ ἐν χρῇ κινδυνεύουσι, τὰ αὐτὰ πρᾶττοντες, καὶ ὑπὸ τῶν πάλαι, μὴ δὲ ὃ ἄλλως ἔχειν, πείθειν τὸν Πάπαν ὑπερμαχεῖν τῆς Γραικῶν· οἱ μὲ ταῦτα λέγει ἐ φράττει. προσῆκεν δὲ τὸ σκάνδαλον, καὶ τὸ, λέγειν Λατίνους εἶναι Γραικοὺς παρ' ἐκείνοις μεῖζον ἤπερ. ταῦτ' ἄρα καὶ οἰκονόμει διὰ τῆς τοῦτον εἰρωνικῶν σπουδῶν τὸ σκάνδαλον λύεσθαι, ἧκε δὲ τῆς τῶ σκανδάλου λύσεως ἐπιχειρῶσι τῇ Καρύλῳ τὸν στόλον. διὰ δὲ τὸ πάλιν ἀσφαλῶς τοὺς Ῥωμαίους ἔχειν, καὶ μὴ χθὶς καὶ προτεῖπε μόγις ἐδόντας τὸν πατρίδα, καὶ δυχερῶς ἐπανασωθέντας, πάλιν αἰρέσεως ἐπανακάμπτειν, πρὸς τῇ καὶ ἄλλως ἐξῆφθαι D τῶν πλείστος κινδύνων. ταῦτα ἐξευρίσκοντος, πολὺς ἐν τῇ Πατεσπάρχῃ πείθων καὶ Σωίσδον, οἱ δ' ἀφωσιωμένως ὑπὸ τὴν ἐπιπολαίας ἀκόντες, πτερῷ, τὸ τῶ λόγου, τὰ ὑπὸ ἀνομένους ἐφίκεσαι. οὐ γὰρ ἐν αὐτοῖς αἱτεῖσθαι τὸ σῴζειν τέλεον, ἀλλὰ μέσον καὶ αὐθις ἐν τῇ Κυρίᾳ τῶν Ἐκκλησίαις ἡγούμενοι, καθὼς καὶ ἀρχῆθεν εἶχε, καὶ μὴ παρὰ κακίαν κινδυνεύειν ἀξιοῦσθαι καὶ βαπτίσων. σῴζειν μὲν οὐκ εἶχεν εἰς νοῦν οὔπω E ἐν ἀκαρεῖ τελεσθῆναι τὰ παρὰ τῶ Βασιλέως κινούμενα, ἀλλ' ὡς καὶ πολλάκις κινεσάντων Βασιλέων ἄλλων τὰ περὶ τούτων ἀνακυπτόντων αἰτιῶν ἐκωλύτη, ὥτω γενέσθαι καὶ τότε. δύνηται δὲ, ὡς εἰ καὶ μὴ γένοιτο, μὰ ἂν ὑπὸ ἀρθῶναι μέγα τὸ καθ' ἡμᾶς σκάνδαλον. ἐν τούτοις μὲν δὴ τὰ ἐκείνων. Ἐ Φρεμίους μὲν καὶ λοιποὺς Ἰταλοὺς, ἀγαπητικῶς προσφέροντο.

ἐφ' ἕσον ἐῶν τὸ μὴ Χριστιανὸς ὁ δίδυμος, ἐκεῖ δὲ μὴ πλείους, ὡδ' ἐγκωμιάζων, μαίνεσθαι τοὺς ὄντας. ἢ τί ἂν ἄπορμι; ἀναιδέσιν τῷ φρονήμασιν ἔχοντες. ἤδη δὲ ἀρχῆθεν ἐπέχειν τῷ ἀνεπιτρέπω μὴ καταδιχομένους, κἂν ὅτι γένοιτο, ἄπιρ ἐξ ἀπιγορεύμενον ἐνόμιζον τὸ πλείωνον. ἀλλ' ἐκεῖνος τῶν Ἐκκλησιῶν ἔχων ὁ ἀσφαλὲς εἰόμβαι, ὡς προείρηται, καθ' ὅτι τῷ φαῦλος ὁμιλεῖν συμφέρον, ἡσύχαζον. τῷ μενμένον παρὰ Βασιλείας τῷ πίστον, ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐτρέπετο τὸ εἰσούμβον, καπηλεῖον τῷ ὡς ἀδὲν ἐνόμιζον.

quoad in ipſorum viguerit animis, fruſtra ſperaret ullam unquam proceſſurum cujuſvis cum iis concordiæ mundæ rationem. Quare ſuo ſerviens cerpori omnino conſtituit hoc æternorum diſſidiorum ſemen, & neceſſariæ conciliationis unicum obicem tollere, pace conditionibus memoratis paciſcenda: ſcandalo porro amoto, pronum deinde iperatu erat, non ægre impetrandum, ut expediito maximæ Caroli, quæ præſertim tunebatur, inde impediretur. Qui ex re Romanis præſens, idemque quantivis pretii fructus exiſteret, nempe ut firmarentur in ſecura poſſeſſione nuper tanto vix labore recuperatæ Patriæ; nec cogerentur, quod miſerrimum, idemque non vitabile alicer eſſet, quam ab heri, aut nudius ſere tertius reviſere cœpiſſent ex tam diuturna, tamque dira ſervitute ſumma vi receptam dulciſſimam Patriam, relinquere iterum, & in longinquo exilia redire. Talia Imperator aſſidue ſecum reputans, & apud familiares differere cum continua inculcatione periculi extremi æque cunctis impendentis, cujus hæc una prævertendi offerretur via; multus item erat in ſuadendo ita tum Patriarchæ tum Synodo. Illi autem eſſi obiter hæc potius, ac perfunctorie quam libenter audiebant; præ ſe tamen tunc tulerunt gratam eam ſibi jucundamque inferri mentionem, velut ea ipſorum demulcerentur aures; quod fallo ſimulabatur longe ab arcanis diſcrepans ſenſibus. Verum illis, ut non placebat negotium, ita nec ſuppetebat præſens animus ad obſtandum coram in os Principi contra nitenti, cujus gratia ac verecundia obnoxie conſtricti acquieſcentium ſpeciem præbebant. Utcumque illis certum erat perſtare deinceps quoque in ſemel adita poſſeſſione auctoritatis independentis, qua Eccleſiam, ut prius ab omni abſolutam alieni primatus ſubjectione ſe ſinum habebant cultores, ne cauponum & illiberalis ſortis homuncionum ſubjici umquam ipſos (quod abominabantur) judicio contingeret. Diſſimulare autem in iſtis initiis tuto ſe putarunt poſſe. Primum quia numquam ipſis in mentem venit, uno ſic momento conſummandam rem, quam movere incipiebat Imperator. Verum eventurum nunc quoque confidebant quod ſæpe aliis alias Imperatoribus idem aggreſſis uſu venerat, nempe ut diſtraheretur per ſe ſe negotium, ſponte natis, ut fit, in ipſo tractationis decurſu, offenſionibus collidentium ſeſe votorum, ſtudiorumque inter Partes longe diverſis utrinque præoccupatis affectibus, & ſenſibus: unde in plenum effectum ſynceræ concordiæ perduci tractatio numquam poſſet. Deinde quia vel ſi forte conventio partium aſſenſu coaleſceret in pacta utrinque ſtipulata, haud ſecuturam tamen umquam opinabantur ex parte Græcorum executionem, propter altee impreſſam animis nationis illius univerſæ averſionem a ritibus moribuſque, ac præſertim imperio ſpirituali, auctoritateque in rebus Eccleſiaſtici ſuperiori agnoſcenda Latinorum: ea qua iras, odiaque in tantum exarſiſſe diſſidiorum æternorum incendium videbant, cui bona fide reſtinguendo nullam ſuffecturam appareret quaviſcumque conciliationis inter capita Partium, quantavis ſanctitate religione, reverentiam. Et fi- *Edit. Rom. pag. 331.*
duciæ Eccleſiæ tunc noſtræ Principes indormientes, præterquam, ut dixi, placide admiſerunt primam ſilatam ab Imperatore mentionem ſubjectionis Papæ profitendæ; ultro etiam, quaſi auſpicantes concordiam, Fratres, & reliquos Italos, qui tunc Conſtantinopoli verſabantur, benevolentia non vulgari amplecti deinceps affectarunt, communionem ſine diſcrimine admittentes eorum in omnibus, quæ Chriſtianam Religionem attinebant; & ſi quid plus exigeretur, haud ſe præfracte repugnaturos præſeferebant: nimiam ſimplices quidam, ac ſtulti (quid enim dicam levius?) qui non ſentirent quid ageretur; & quem in exitum ab his principiis pronus lapſus eſſet, præ mentis hebetudine non proſpexerint. Oportuerat enim a primis jam tum initiis obſtitiſſe acriter ac clare reclamaſſe, denunciando: neutiquam ſe accepturos, aut ratam umquam habituros conventionem ullam, qua dudum apud ipſos ſancita de prærogativa ſuæ Sedis, deque illis dogmatibus ac ritibus, ab uſu ſenſuque Latinorum abhorrentibus, reſcindi, vel infirmari quoquomodo viderentur. Illi autem in tuto manſuram, ſalvis ſuis privilegiis ac juribus Eccleſiam, quidquid Imperator iſtis molitionibus, utilitatis intuitu præſentis efficeret, arbitrati, ut dictum eſt, quieverunt, vel ipſo illo quodam tacito ſilentii ſuffragio comprobare viſi quæ Imperator movere de talibus inceptabat, nec proceſſu ipſo negotii per lentas tracti moras excitati ſunt, ſtolide ſecuri per opinionem falſam, qua cœpta ejuſmodi numquam ad finem provehenda perſuaſum habebant.

CAPUT XI.

Ut conſtituto Papa Gregorio Imperator cum eo Pacem tractari procuraverit.

Τέλος τῷ μὲν Συρίαν Γρηγορίῳ, ἀνδρὶ ἐμβεβοημένῳ εἰς ἀρετὴν, καὶ ζῆλον τῶν ἀρχαίας τῆς Ἐκκλησιῶν εἰρήνης καὶ ὁμονοίας, εἰς τὸ Παπικὸν προκληθέντος ἀξίωμα, καὶ ἤδη τῶν ἀπὸ Ῥώμης ἐν Συρίᾳ ἀνόντος, γίνεται αἱ ἐσθήσεων, ἅπερ δὲ ἐκέτερ τῶν τῷ Βασιλέως μεμνήσθαι πρὸς Πάπαν ὡς τῶν εἰρήνης τῶν Ἐκκλησιῶν αὐ-

A DUm hæc agitantur, Gregorio qui erat in Syria, Viro late celebrato fama virtutis, & inſigniter ſtudioſo antiquæ Eccleſiarum pacis atque concordiæ, tandem in Papalem dignitatem vocato, & e Syria Romam jam ad hoc proficiſcente, venit in mentem mittere ad Imperatorem cenos homines cum litteris, qui eum primum a ſe benevolentiſſime ſalutarent; indicarentque ſui vocationem ad Papatum; denique declararent ingenti ſe ardere deſiderio procuran-

dæ pacis Eccleſiarum, & ſitmæ inter eas concilandæ concordiæ. quocirca ſignificarent, ſi pari ſtudio teneretur Imperator, (audierat enim Gregorius quid ab ipſo moveri coeptum de hoc genere fuiſſet, quidque jam ſuper ea re deceſſori ſuo Papæ Clementi nunciandum a ſe curaſſet) numquam ei fore commodius tempus ejus negotii tractandi, quam ſe Papalem obtinente dignitatem. Talia cum Gregorius Imperatori per Frerios denunciaſſet, manifeſtum fuit, Imperatorem quidem per puſillanimitatem ſolum, metu conſternatum apparatuum Caroli, ad iſtud procurandæ pacis Eccleſiarum conſilium appuliſſe animum, nullam umquam, abſque hoc foret, rei talis cogitationem ſuſcepturum: Gregorium vero in idem ſtudium incumbere ſola captum ejus tei honeſtate; quod videret quantum boni ea ea conciliatione redundaturum in publicam felicitatem foret: reputaretque, nec juſtum, nec conveniens eſſe, tales, ac tantas Gentes ealguis cauſis in æternas implicari ſimultates; quantoque conducibilius futurum eſſet, quæcumque ipſarum in culpa deprehenderetur, eam bona fide emendare, ac purgare crimen ſuum, ſublataque offenſione præbere Fratribus pacem, viciſſimque acceptam ſyncera mente colere: aut certe ſi poſt diſquiſitionem conſtaret nihil in utravis eſſe quod jure culparetur, perſeverare tranquille ambas in propriis unamquamque officiis, ac ritibus uſu legitimo ſtatutis, nihil alteri ſuccenſentem, nec internecinis, ut hactenus, invicem odiis, contentionibuſque commiſſas implacabilium & exitioſarum utrique diſcordiarum funem ducere. Sufficere quippe utriſque hoſtes Crucis, quorum finis interitus; abunde, inquam, ac multo plus quam ſit ſatis ſuppetere gentium infenſarum, in quibus oppugnandis qui Chriſti nomine cenſentur virtutem ſuam bellicam experirentur, quibus bellis & vincere glorioſum, & vinci ſalutare eſt, propter ingentem mercedem illis, qui ſuum ſtudium, opera etiam ſucceſſu caſſa, oſtenderint, a Deo fideliſſime repræſentandam. Sic invicem affecti animis Imperator, & Gregorius, hic quidem cœpta via progrediebatur, ordinationem percepturus ſuam; Ille autem multus erat in amblenda Synodo, eblandiendoque Patriarchæ conſenſa in ea quæ cogitabat; paſſim commemorans, & cunctis ſubinde inculcans: *Eſſe Gregorium perſuadioſum hominem Pacis; & vere inſinctum deſiderio boni publici, ac ſplendoris rei Chriſtianæ univerſæ.* Paulo poſt a jam inaugurato, & in Sede Apoſtolica rite conſtituto Gregorio eodem, adſuerunt Conſtantinopoli Legati Freril, quorum unus erat Joannes Paraſtron nominatus, origine civis noſter, prudenſque ac diſertus græca lingua. Hic & verbo affirmabat, & factis præferebat, ingenti ſe ſtudio flagrare conciliandæ inter diſcordes Eccleſias Pacis: adeo ut ſæpe audiretur optare, atque imprecari ſibi mortem, tamquam nihil cenſenti ſibi reſtare amplius quod in vita cuperet, ſi modo contigiſſet, procedere feliciter ad deſideratum finem, negotium quod tractaretur pacis; cujus & compos voti deinde factus eſt. Hæc ille loquebatur, & revera promotor erat ardentiſſimus Eccleſiaſticæ concordiæ: adeo ut ſæpe de negotio tractans cum Patriarcha, & Synodo, Patres illos vehementiſſime oraret, ut quæ ſuarum eſſent cujuſque partium in rem ſtudio communi conferre ne gravarentur. Res interim noſtras magnifaciens, uſus, inquam, ceremoniaſque noſtri ritus dilaudans, & veneratione palam proſequens ſumma: ita ut interdum ſacrum faciente Patriarcha, mutato ipſe capite, cæteraque adhibita ſignificatione infimæ ſe vetentiæ, ſuis ſecum comitibus aſſumptis ingrederetur adyta, & coram quocumque illic reperto aſtans Præſule, miſticas ſimul cum eo legeret preces cum omni ſervore re-

Edit. Rom. pag. 252.

A ρῶτο, πίμψαι πρὸς Βασιλέα, καὶ φιλικῶς μὲν τὰ πρῶτα ἐκεῖνον ἀσπάσαθαι, ἅμα δὲ καὶ δηλῶσαι τὴν αἴτησιν, ἣ ὡς τῆς εἰρήνης ἐκπόνως ἔχει Ἐκκλησιῶν ὀρέγοιτο, ἀεὶ βάλοιτο τοῦτο καὶ ὁ Βασιλεὺς, ἵνα ἂν ἐν ἄλλῳ γενέσθαι κάλλιον, ἢ αὐτῷ γε τῷ Πατριάρχῃ ἀξίως κατέχοντος. Ταῦτα τῶ Γρηγορίῳ διὰ Φρερίων διαμηνυσαμένου, δῆλον ὡς, ὡς ὁ μὲν Κράπων καὶ δειλίαν τὴν πρὸς τὸν Κάρολον τῷ εἰρήνην ἐζήτει, ὡς αὐτῆς γε μὴ ἄσης, μηδ' ἂν ἑκὼν φέρων ἐκείνῃ πώποτε. οἱ δὲ περὶ τὸν Γρηγόριον δι' αὐτὸ τοῦτο τὸ τῆς εἰρήνης κατὰ τὸν καὶ τῷ Ἐκκλησιῶν ἕνωσιν, μὴ δὲ B γὰρ δίκαιον μηδ' ὅλως εὔλογον, ἔθνη τοσαῦτα ἐπὶ μικροῖς τισι διαφέρεσθαι, ἀλλὰ ἃ ἀποδούμενον τὰς αἰτίας τὸν αἰτιώμενον εἰρηνεύειν παρίχειν τοῖς ἀδελφοῖς, ἢ μὲν ἐν τοῖς ἰδίοις ἑκατέροις εἶτ' ὄντα ἀμεταμέλητα ὄντ' ἐκάτερον, μὴ ὅπῃ διαφόρως ἔχειν τὸ ἀκριβέστατον ἀλλήλοις ἀπεχθάνεσθαι, ἀρκεῖν δὲ ἀμφοτέρους τὸν ἐχθρὸν τὸν Σταυρὸν, ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, τὸ ἀγαπᾶν ἀποχρώντως, φέροντας ὄνομα τὸ Χριστῶ πρὸς ἐκεῖνος μάχεσθαι, ὅπα τὸ τὸ κακὸν ἐκπονεῖν, ἐν τὸ ἀποτυγχάνον σωτήριον, ἔργῳ τῶν προθυμίαν δοῦξαι. Οὕτω μὲν ἄνω πρὸς ἀλλήλους ἔχοντες Βασιλεὺς ἐν Γρηγόριος, ὁ μὲν ἦεν εἰς τὸ φρόνημα τῶν χειροτονίαν δ' C ὁμος, Βασιλεὺς δὲ πολὺς ὢν ἐντεῦθεν ἦ Σιωδῷ ἐπίσχον. τὸν τὸν Πατριάρχων θωπεύειν ἐκ ὑπερχόμενος, ὑπαλείνειν τὸ αὐτὸν δαζόμενον. Εἶναι δὲ τὸ ἄνδρα τῆς τὸν Πάπαν ἐπιθυμίας τῆς κρείττονος. μὲν τὸ ὁ πολὺ τὸ καταφάστος τὸ Γραγορία, φρίσβεις ἀεῖθεν καταλαμβάνει τὸ Βυζάντιον. ἐν οἱ φρίσβεις Φρέροι, ὧν ὃς ὢν Ἰωάννης Παράστρων ὠνομασμένος, πολίτης ἀρχῆθεν τὸ ξυντὸς τὰ ἐς γλῶσσαν Ἑλλάδα, ᾧ δὴ τὸ ζῆλος ὢν ὑπὲρ τὸ τῶ Ἐκκλησιῶν ἑνώσεως, ὡς ἑαυτὸς λέγων παῖσα, ὥστε τὸ καλλάκις κατώκισθαι ἑαυτᾶ ἀντὶαι θάνατον, ὢν μέλον D ᾠοβαίη τὰ τῆς εἰρήνης, ὁ δὲ τὸ γένεται ὕστερον. Ταῦτ' ἔλεγε, ἐ ναὶς ἀληθείας ἀπαδασὼς ὢν τῆς εἰρήνης Θρεμέπαπος, ὥστ πολλάκις τὸ παραβάλλων Πατριάρχῃ τὸ τὸ τῇ Συνόδῳ, κατελιπάρει τὸ παύνλω ἐπίσπεδδι. τὰ μὲν καθ' ὑμᾶς ἐαθεσίζων, ὡς ἐοίεσι καὶ ὅτι ὁ Πατριάρχας λειτουργεία, αὐτὸν ἀποτιθέμενον τὸν καλύπτρον, οὐ μὲν δὲ ἀλλὰ τὸ τῆς μετ' αὐτὸ συλλαμβάνοντα, ἐσιέρχεθαι τὰ ἅδυτα, ἐ παρὰ τὸν τυχόντα Αρχιερέα ἐκάμβρον, τῶν μυσικὰς συναναγινώσκειν δίχᾳ μετὰ πάσης εὐθουσιάντος. τοῖς μὲν ὄων ἐμπόρους ὕπο κοσμίως ἐ ἀλαβῶς προσφέρε E τ. ᾠὸς δ' Ιπαλὺς ἀφορῶν, καλὸν εἶναι ἐ ἀσφαλὲς ἴλιγεν ἀχμένας τῆς προσθήκης εἰς σκάνδαλον προειμένης, τοῖς ἀδελφοῖς ὕπως εἰρηνεύειν. Εἰ δ' ὅπα τὸ αὐτὸς ἀπολογημένους ἐπὶ τῇ φρονήμη δίκαιον δίχεθαι, ὥστ τὸ τοὺς μὲν λέγοντας ἐκ Πατρὸς ὑιῶ τ, ὑμᾶς ἐκ Πατρὸς δ' υἱοῦ τὸ. Πνεῦμα τὸ Αγιον ἐκπο-

ἐπορξίδαι, παραπλαττίζειν, ἢ ἅμφω οἰς Θεοῦ μυστήρια παρακύπτοντας. Ἐκεῖνος μὲν ταῦτ' ἔλεγε, καὶ συνιδίζων τὸ ἐπὶ τῇ Συμβόλῳ πλημμελὲ· πρίσβις ὢν, καὶ προῦργου μᾶλλον πᾶσιν τὸ προσβόλιμον δῆλον ἀνύττων. οἱ δὲ τῆς Ἐκκλησίας, καλὸν μὲν ἔλεγον τὸν εἰρηνίλιον εἶναι, καὶ πῶς γὰρ οὔ, καὶ μᾶλλον Ἐκκλησίας τοιαύτας κεφαλῆς λόγου ἐχούσας τοῖς ὑποδύπτουσι τοῦ Εἰρηνάρχου Χριστοῦ μαθηταῖς, πλὴν μὴν ἀσφαλείας καὶ οὐχ ὡς ἔνυχα· εἶναι γὰρ τὸν κίνδυνον μέγαν τοῖς τὰ ὀρθοῦ ὑπωσοῦν ἁμαρτάνουσι. ἢ πῶς οὐχ ἡμῖν ἄρτι ξυνίβα πιπράχθαι, ὡς ἢ αἰτίαν ἔχειν τὰ τὰ καινοτομεῖν, ἃ ἐδεὶς πρότερον, ἢ τοῦ μὰ δῆλον μεταβάλλειν πάλιν, οἷς ἦ ἢ πρὶν ἦμεν. ἀλλ' ἄνδρες μεγάλοι τὴν ἀρετὴν, ἢ σοφοὶ τὴν γνῶσιν περὶ πάντα λελήσαντες, διελωίχθησαν, ἐ δόξαν ἐκείνοις διέσωσαν. Τὸ δὲ ἢ εἰς πλέον τὴν ἶριν ἐπεύνιδαι τῇ μετρίᾳ, ἵν' ἐκείνοις ἦν δηλονὸν, ἢ τοῖς πλειονάζουσιν ἁμαθὲς ἄλλως καὶ τολμηρὸν ἡ πλεονασμός· πλὴν τό γ' ἡμᾶς τὴν προθύμιλιν προφέρειν ὑμῖν, τὸν ἂν χάριν ἔχειν, ἢ δικαίως ὑπεδιζάμεθα, οἱ δυσεβοῦς ὑμᾶς, ἢ ἀσεβοῦς τὸ χεῖρισον, ἢ τὴν πρόθεσιν ἐγραφόμεθα. ὡς ἡμοίας ἐ ἡμῶν ἀσεβούντων διὰ τὸν προθύμιλιν τὰ ὅμοια. ἐπεὶ δὲ τὸν ἐπὶ τῇ Συμβόλῳ προθύμιλιν ἐνστρεπόμεθα, ὡς μὴ καλὸν ἄλλως ἢν μηδ' ἀσφαλὲς τὸ σωίσλον καπνοφαλασμένοις ἐπεγχειρεῖν, κρὴ ἐντὸς λόγου τὰ ὁρθοῦ, πού δίκαιον ἡμῖν προτείνειν τὰ ὅμοια; Τίς γὰρ ἡμῶν ἐπλημμεν πώποτε, οὕτως ὡς λέγεις μετὰ προθύμιας ὁμολογῶν; καλὸν ἦν ἐ συμφέρον τῷ ὑρῶν σε ἀπδόσθαι τῇ Ἐκκλησιῶν οὕτω πειρᾶσθαι σωιεῖν πάντως; σοφῶς οἰκονομοῦντα παῤ Ἰταλοῖς τὸν τοῦ σκανδάλου ἀφαίρεσιν. κρὴ ἡμεῖς ὦμῶ οἱ αἰτιώμενοι τοῦ σκανδάλου, δικαίως ἡμῖν ὑπεπλήττοντα, ὡς ἐτοίμοις οὔτε δίκιθαι τὸν ὑπέπληξεν. εἰ δὲ παῤ ἐκείνοις τὸ σκάνδαλον ἔβλαστεν, ἀνάγκη πνδυμπικὸν ὄντα τῇ πρεσβύτῃ τῆς εἰρήνης ἐκείνοις ὠθεῖν πειρᾶσθαι τὸ ἐπὶ τῷ καινοτομίᾳ τοῦ Συμβόλου ἁμάρτημα. Οὕτως ὀλίγον οἱ τὰς Ἐκκλησίας, ἢ οὕτως εἶχον ὡς ὑδὲν ἀκουσόμενοι Βασιλέως εἰ προσάσοι ἐς τούτους, καὶ εἴ γε τὰ μέγιστα ἀπειλεῖ. ἀλλ' ἡ Βασιλεὺς ἅπαξ τοῦ τοιοῦδι σωσοῦ γενόμενος, οἷα οἶδε ἢ δῆλον ἢ καὶ προσβιαζόμενος, ὃ δὴ κακείνοις μὲν ὑπερῄρτητο, ἡμῖν δ' ὑπερφόβους παραπλέων ἢ πολέμους, καὶ χιθονόμφας αἵματα, ἁμπαθῆς εἰ χε κρὴ ὅτι τὶς ἔλεγε.

ligionis. Et ille quidem ergo homines noſtri ritus, ita pie, decoreque ſe gerebat. Ita los autem præſentes intuens, æquum & tutum ajebat eſſe, dimiſſo eos, apotoque additionis ad Symbolum ſcandalo, cum Fratribus, quos viderent coram, Græcis conciliari, vera ita demum coalitura pace. Simul tamen admonebat noſtros, par eſſe ipſos quoque quas Latini allegarent additamenti Symbolo inſerti excuſationes non aſpernari, ſed potius, ut idoneas ſatis aceipere. Qui autem omni rejecta compoſitione, invicta utrinque pertinacia; in contentione perſtare vellent, vociferantes hinc quidem ex Patre Filioque; illinc autem ex Patre per Filium procedere Spiritum Sanctum, nullo jurgiorum fine, eos quicumque eſſent inſanire pariter ajebat, & inverecundos ſcrutatores myſteriorum Dei, ultra quam fas eſſet humanæ infirmitati, curioſos in profunda Divinitatis immittere oculos. Hac ille ancipiti ambas in partes oratione, minuere obumbrando, tegereque conabatur invidiam temere attentatæ additionis ad Symbolum; pro ſuo videlicet Legati, hoc eſt ſequeſtri mediatoriſque inter invicem adverſos, officio, ac munere; in quo ſane fungendo fide optima, diligentiaque ſumma verſabatur, nihil non experiens, nihil tanti ducens, quod pro ſpe aſſequendi Legationis ſuæ ſcopi libenter pacifei recuſaret. Ad ea porro Eccleſiæ noſtræ Proceres in hunc modum reſpondebant: *Honeſtam ſane, & expetibilem pacem eſſe, quis hoc quidem neget? præſertim inter Eccleſias adeo conſpicuas, quæque haud dubie Capitum inſtar haberent æſtimatione univerſorum, qui ubivis terrarum degunt, Diſcipulorum Chriſti Principis Pacis: verum Pacem iſtam ſecure, ac tuto, non autem quomodocumque conciliandam. Magnum enim impendere periculum a recto in utramvis partem aberrantibus. Quod ad hanc conventionem mutari a nobis vidit, non recens, aut nunc primum inſtitui contigit a nobis, quibus ideo jure impingatur crimen, aut uſurpatæ audaci novitate rei, quam nemo prius attentaverit; aut obſtinatæ recuſationis eo redeundi, ubi antea eramus: ſed viri magni virtute, doctrina ſapientes, iſta multum inter ſe tractata conſtituerunt in hunc modum, & dogmatis ſumma conſtantia ſenendi eis auctoritatem indiderunt. Quod autem inde ſecutum eſt, ut contentio in vitia immodicata erumperet; nec ipſi volnerunt, & culpa ejus omnis imperitis, & audacibus ultra fas hac in parte excedentibus imputanda eſt. Cæterum quod queriminicu pari vos a nobis ob additamentum Symboli, tunc querela hæc locum haberet, & juſte id nobis exprobraretur, ſi aliena, aut, quod peſſimum, falſæ, impiæque doctrinæ vos propter iſtam additionem accuſaremus. Tunc enim jure cauſaremini nos dogmate per additionem indicato rejiciendo, iſtud quod vobis falſo impingeremus impietatis crimen vere conficiſcero. Cum autem non dogma in additione reprehendamus: ſed contendamus tantum univerſim; nec probabilis, nec ſecuri exempli eem eſſe, immutari præcipienter aliquid, aut adjungi ſcriptis prius editis, & cum ſumma conſideratione tum æterna firmitate ſtabilitis, quantumcumque, quod mutatur, aut additur intra certi fines ſiſtat; eoque dumtaxat nomine veſtram iſtam additionem reprobemus; quo jure in hac quidem cauſari poteſtis paria nos in hoc genere peccare; cum a nemine, quod ſciatur, noſtrum ſando unquam ſit auditum: profeſſionem Fidei cum ulla tali adjectione recitatam. Bonum igitur conveniſque fuerit, te conciliare pacem Eccleſiarum ſincero, quemadmodum præ te fers, ſtudio conantem, eam potiſſimum eo perveniendi viam inſiſtere quæ certiſſima ad ſcopum iſtum eſt: nempe ut Italos pro tua & ſapientia, & auctoritate gratiaque apud ipſos, ſatagas adducere ad ſcandalum amovendum: poſitum utique ab ipſis, utcumque id factum a nobis falſo criminemur. Nam ſi penes nos ſcandali objecti vere culpa eſſet, merito nos objurgares, & patienter reprehenſionem exciperemus, quod ſummi patati facere gnaſies erimus nobis conſcii meruiſſe reprehendi. Si vero ſcandalum ab illis ortum eſt, operiet te cum ſpiritualis ſis, & tractator Pacis, amovere ab illis conari, crimen temere præſumptæ novitatis in immutatione Symboli.* Sic loquebantur Eccleſiæ Proceres: & ſic comparati erant, ut Imperatorem auditurl non eſſent, quidquid circa hæc juberet, etiamſi gra-

Edit. Rom. pag. 253.

pag. 254

vissima quæque minaretur. Perstabat ille tamen fixus irrevocabiliter in prosecutione istius cœpti, haud scio an volens, an coactus: quod illis quidem absondebat: nobis autem indicabat, sermone perplexo præferens solicitudinem anxiam bellorum impendentium, plurimique sanguinis fundendi: quibus malis prævertendis, immutabiliter hærebat fixus in proposito negotii quod cœperat urgendi; quidquid contra quivis allegaret.

CAPUT XII.

Ut Imperator Ecclesiasticos miserit ad Pacem.

QUadam igitur die cum convenissent apud Imperatorem Patriarcha, Antistites, & ex Clero quidam, instantius iis, efficaciusque Imperator de pacis negotio disseruit, inteaens, ut solebat, orationi suæ formidines atrocium malorum, quæ vitandi ratio hæc una offerretur. Adjungebat nihil esse periculi in assentiendo Latinis quod cuperent, multis id rationibus demonstrans: habebat enim qui tallum ei argumentorum copiam suggererent, Auctores studiosos ejus pacis, Archidiaconum Meliteniotem, Protapostolarium Georgium Cyprium, & tertium (quamquam minus ardenter, sed fere dicis causa, & superficiarie rem ejusmodi amplectentem) Rhetorem Ecclesiæ Holobolum. Proferebat ergo e penu ab iis Historiæ deprompta memoriæ veteris exempla; maxime illud Imperatoris Joannis Ducæ, & Antistitum qui tunc erant, simul cum Patriarcha Manuele: at consenserint, promiserintque missis etiam Episcopis, qui in hæc pacis cetentur: communicaturos se Latinis in sacra Liturgia, & Papæ mentionem in ea facturos, si modo ille abstineret ab auxilio juvandis Latinis, qui Urbem obtinebant. Ad cujus rei fidem Codex Ecclesiæ, in quo ea præscripta erant, prolatus in medium est. Circa id vero factum disseebat Imperator comparans statum rerum qui tunc erat, eum præsenti. Proferebat etiam præscriptas, & chirographo munitas, de hoc sententias Præsulum illius temporis, quas ratas haberi, & ut proprias censeri ab ipsis, qui nunc eodem essent loco, debere contendebat:

Edit. Rom. pag. 255.

„ in iis considerari jubens, ut Patres illi omnino „ abstinuerint ab arguendis Italis imperatis, „ aut hæreseos propter additionem in Symbolo „ attentatam: quam tolli solum a Symbolo „ petebant, indulgentes ut in cæteris & habe„ retur, & quemadmodum cætera legeretur. „ Commemotabant deinde distincte persequens „ maxima quæque mysteria, in quibus Græci „ communicare Latinis non dubitarent, aut vel „ minimum cunctarentur: iidemque præsefer„ rent transitionem ipsorum ad nostros ritus, „ similc quidpiam esse: ac si quis linguam cum „ lingua commutet, & Græce prius locutus, „ Latino deinceps uti sermone malit, aut e „ converso. Quid porro habet Canonibus ad„ versum prolatio nominis Papæ publice in „ Ecclesia pronunciati? utique cum multos „ qui Papæ non sint, mos obtinuerit, & ex „ usu inducta necessitas, impertiendi tali ge„ nere communionis, nominatim exprimendo „ illos dum præsentes in Ecclesiæ conventu „ adsunt celebrante Sacerdote, ac Trinitatis „ gratiam omnibus dante communiter. Fra„ trem autem illum, & primum vocare mi„ nus habet offensionis: cum Patrem Abra„ ham vocet in flamma Dives tantum ab illo „ distans motibus, quantum chaos illud ma„ gnum inter ipsos interpositum demonstrabat. „ Si autem, & provocationem demus, peri„ culum scilicet est, ne quis tam vasto, & „ infesto mari litem illuc secuturus naviger? Hæc, & ejus generis alia differente Imperatore, Patriarcha præsens, abi aliquamdiu frustra expectavit, ut Chartophylax, cui ut

A Μιᾶς γοῦν συμβάντων περὶ τὸν Βασιλέα τῶν Πατριάρχου καὶ τῆς Ἀρχιερέων, καί τινων ἐκ τοῦ Κλήρου, ἐμβεβλήκεισαν σφίσι περὶ τῆς προκειμένου ὁ Κράτων διελέγετο. συμφέρειν μὲν ἔφη τοὺς φόβους συμπίπτειν, οἱ μὲν δὴ, ἀλλ' οὐ πάμπαν ἐπισφαλὲς ἐδόκει τὸ γενησόμενον. Εἶχε δὲ ἔφη τοὺς ὑποβάλλοντας, τὸν ἀμφὶ τὸν Ἀρχιδιάκονον λέγω Μελιτηνιώτην, τὸν ἀμφὶ τὸν Πρωτασηκρῆτιν Γεώργιον τὸν Κύπριον, ἔφη τρίτον, οὐ B ἐμὲ μὴ ὅπως ὡς τοὺς, ἀλλ' ὅμως ἀφυσιωμένως ἔφη ἐπιπολαίως, τὸν ῥήτορα τῆς Ἐκκλησίας Ὁλόβολον. καὶ γὰρ λαμβάνων ἔφη ἀπ' ἐκείνων τὰς τῆδε ἐσομένων συντάσεις, προβάλλειν μὲν τὸν Δίκαιον Ἰωάννην, ἔφη Βασιλέα, ἔφη τοὺς ἀμφ' ἐκεῖνον Ἀρχιερεῖς, ἔφη τὸν Πατριάρχην σφῶν Μανουὴλ, ὅπως ἐπιδέοιτο ἀπιλθόντας Ἀρχιερεῖς λειτουργεῖν τε καὶ μνημονεύειν, οἱ μόνον ὁ Πάπας τῶν φορτίων τοὺς ἐν τῇ πόλει βουθύτας ἀπόχοιτο. ἔφη ἅμα μὲν τὸ ἀνδρεῖον τῆς Ἐκκλησίας οἷς πίστιν φορτικομίζειν, ἅμα δὲ καὶ τῷ Βασιλεῖ τὰ τῶν κατὰ νοῦ πράγματα συμπεσεῖσθαι. προβάλλειν δὲ ἔφη τοὺς κατ' ἐκεῖνον ὡς δῆθεν σφῶν γραφὰς, ὡς μὴ κατηγοροῦντας ὅλως ἀσεβείας τοὺς Ἰταλούς, ἀξιοῦν παραιτουμένους νῦν προδήλως τοῦ Συμβόλου ἐν C ταῖς λοιπαῖς γραφαῖς, ἀπάρτιον ἔχοντας φωνηέντων δὴ ἔφη ἐφ' ὅσοις τῆδε μυστηρίοις οὐ βραδυνοῦσι Γραικοὶ κοινωνεῖν Ἰταλοῖς, μὴ ὅπωσοῦν, ἀλλὰ ἔφη νῦν ἐκείνων πρὸς τοὺς ἡμετέρους μεταβᾶσιν, ὁμοίαν ἅπαν εἰ γλῶσσαν γλώσσης ἀμείβει, Ἑλληνικὴν τῆς σφετέρας. Τίνα δ' ἔχειν ἀντιπαρατείνειν ἡ ἐπ' Ἐκκλησίας ἀναφορὰ τοῦ ὀνόματος, ὅπου γε ἔφη μὴ Πάπας ὅπως τοὺς ἄλλους, ἀνάγκη μετέχειν τοιαύδε τῆς κοινωνίας τοῖς Ἐκκλησιάζουσιν συνεισαμένους, λειτουργοῦντος τοῦ Ἱερέως, ἔφη νῦν τῆς Τριάδος χάριν πᾶσι διδόντος κοινῶς; Ἀ- D δελφὸν δὲ καλεῖν καὶ φωνεῖν ἐκεῖνον, μείον αἰνίσσεσθαι, ὅπου καὶ Πατέρα τὸν Ἀβραὰμ ἐκάλει ὁ ἐν τῇ φλογὶ πλούσιος, τόσον ἀπέχον τοὺς τρόπους, ὅσον καὶ τὸ μέσον ἐκείνου χάσμα τῆς ἐκείνου διαστάσεως ἐμοὶ μαρτύριον. Εἰ δὲ δίδοιμεν ἔφη ἑαυτὸν, χολὴ τινα τούτου πέμπειν θάλασσαν τῷ δικαίων ἀμφισβητοῦν. Ταῦτα καὶ τοιαῦτα τοῦ Βασιλέως λέγοντος, ὁ Πατριάρχης παρὼν ἐκεῖνα καὶ πρὸ μικροῦ φέρων τῷ Χαρτοφύλακι ὡς αὐτίκα ὀλίγοντι, ἐκ τῆς ἀπ' ἐκείνου βίας ἔφη

ἀκυρίως ἀφορισμὸν ἐπιτίθησιν ἑαυτῷ, ἐφ' ᾧ καὶ ἀνάγκλιτα εἶπεν τὰ οἷς κρίσιν ἰδίαν περὶ τῆς Ἰταλῶν. ὁ δ' ἐκπλαγεὶς ἀμφοτέρωθεν ἐνθεν μὲν τῇ τῶν Βασιλίσσης φόβῳ, ἐκεῖθεν δὲ τῇ τῶν ἀφορισμοῦ δίλαβείᾳ, μόνος ἐκαπολέλειπτο, καί γε ὁμολόγει τὸ πάθος, ὡς δυοῖν πρήγμασιν ἀμφοτέροις φόβου καὶ δίλαβείας, καὶ ὄντι τῷ τοῦ Πνεύματος φρουτιστῇ, ὃ τὰ τοῦ σώματος. Τότε διαιρῶν ἔλεγεν, ὡς οἱ μὲν ἐπί τινι καὶ εἰσὶ καὶ λέγονται, οἱ δὲ οὔτ' εἰσὶν, ὅτι λέγονται, οἱ δὲ λέγονται μέν, οὐκ εἰσὶ δέ, οἱ δ' ἀνάπαλιν εἰσὶ μὲν, οὐ λέγονται δέ. ἐν τούτοις πάντοις καὶ Ἰταλοὺς μὴ λεγομένους μὲν, ἀλλ' ὄντας ἐσέχους αἱρέσεως. τοῦτο τὸν μὲν Πατριάρχην ἐθάρρυνεν πλέον, Βασιλεῖ δὲ δεινὸν ἔδοξε καὶ βαρύ. λύσσα δ' αἰφνιδίου ἀγορᾶν αὐτόθεν, μὴ οἷός θ' ὑπεσχεῖν τοὺς λόγους. ἀναστενάξαντα γὰρ ἐκτοῦθεν ἡ θύρα τῇ Βασιλεῖ, καὶ οὐκ ἔχοντι ὅτε καὶ λίξει, ὡς ὑπ' ἀσάφειας ἀληθεύειν δοκοῦντος. ἀλλ' οἱ ἀμφὶ τὸν Ἀρχιδιάκονόν τε καὶ τὸν Πρωτασηκρήτιν δίκλινον σφισὶν ὁρμήσαντες ἐνοδίοις, ἐπέσχον εὐρέως τῇ βίᾳ ὡς καλῶς κρίνοντι, λογίῳ καὶ πάντα γε ὄντι, καὶ ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς δοκοῦντι φρονεῖν.

A erudito, & in id argumentum parato fidebat, pro Latinis dicta exemplo reſelleret, intelligens eum, ne quod promiſerat, facere auderet, Imperatoris contrarium palam ſenſum, ſtudiumque demonſtrantis, verecundia conſtringi: tandem invitus licet in neceſſarium conſilium trahitur impetrandi ei iub anathematis, ſi recuſet, incurrendi pœna, ut quid judicaret de Italis proferret. Hoc imperio perturbatus Veccus eſt, inter hinc quidem haud molliter urgentem præſentis Auguſti metum, inde autem contra ſtimulantem conſciſcendi anathematis ſcrupulum medius in arcto deprehenſus. Itaque bujus ipſius confeſſione anguſtiæ orationem ingreſſus, ei exordio ſubjecit: ſeſe cum hinc a ſæculari poteſtate cujus vis in corpus eſt; inde a ſpiritali quæ in animam valet, in diverſa propellatur; potius animæ conſulere velle, quam corpori: tum uſus

B partitione ſic dixit: *Quidam ſunt, & dic nunc Hæretici: nonnulli neque ſunt, neque dicuntur: alii dicuntur quidem, ſed non ſunt. Poſtremo aliqui vice verſa ſunt, licet non dicantur, tales. In hanc ultimam claſſem redigendus puto Italos: quippe qui cum hæreſeos non dicantur rei, revera tamen eo crimine tenentur.* Ea libera vox magnam adjecit Patriarchæ confidentiam; perculſique eadem Imperatorem, qui non leviter indignans ſic obductum conſiliis ſuis oſtium, conventum ſubito abrupit; cum non haberet in prompcu quid reponeret inopinato dicto, cui neceſſitas ipſa illa, qua fuerat expreſſum, veracitatis auctoriratem adjungeret. Vecum Archidiaconus, & Protapoſtolarius inſtar irritatorum in trivio crabronum coorti acritet in Veccum, in os illi vehementer obſiſtebant, ut male iniqueque judicanti, quamvis cætera ſapiens eſſet, & præſtare multis doctrina videretur.

Edit. Rom. pag. 236.

CAPUT XIII.

Ut Joannes Chumnus accuſaverit Chartophylacem Veccum.

Ἡμέρα παρῆλθεν ἐκείνη, καὶ ὁ Χαρτοφύλαξ τῇ Βασιλεῖ ἀπιχθάνετο, αἰτίας ὑπολαβοῦσι τὸ βλάψαι. καὶ δὴ ὑπερβολὴ ὀργῆς τὸν Χοῦμνον προσωπάμβας Ἰωάννου, ὡς παραπρισβάτην ἐκείνου διώκοιτο ἔκρισις. εἰσάγει τε τὴν κατηγορίαν ὁ Χοῦμνος ἐπὶ Συνόδου, καὶ ὁ κατηγορούμενος τὸν ἐνθένδε παρεγράφετο, καὶ τὴν κατηγορίαν ὡς ὑπερόριτον παρεπρούτο. κατηγορίαν λέγων παύλαν ἐμοῦ τοῦ Βασιλέως, αὐτὸν δ' οὐχ οἷόν τε εἶναι μετὰ Διαπόντου κρίνεσθαι. πᾶν' ἔλεγεν ἐπὶ Συνόδου ταθεὶς ἐπ' αὐτοῦ τοῦ πίνου, οὗ τὸ πρότερον ἐκαθέζετο. τὸ Χούμνου μέσον ἐστημένου καὶ κατηγοροῦντος, τῇ δὲ συγκλητικῶν ἀρχόντων, τοῦ μεγάλου Λογοθέτου τῶν Ἀκροπολίτου, τοῦ Λογοθέτου τῆς οἰκειακῶν τοῦ Ἰαβροπούλου, καὶ ἄλλων συνεδριαζόντων τῇ Συνόδῳ, καὶ θελόντων κρίνειν ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Βασιλέως πεμφθέντων. Τότε τοίνυν οἱ μὲν Ἀρχιερῆς παρητοῦντο τὴν κρίσιν, μὴ ἔχειν ἀρίστην λέγοντες Κληρικὸν Πατριάρχου, εἰ μὴ αὐτὸς ἐπιτρέψοιεν. ὁ δὲ Πατριάρχης οὐ δ' ὅλως ἐδίδου, ἀλλ' ἅπαξ ὑφὼν συμπραγὸν, ὑπερμαχὴν ἤθελεν. ἀπραξία δ' ἐντεῦθεν κατηλούθει καὶ Συνόδῳ καὶ Ἀρχουσιν, ὡς εἰπεῖν τὸν μέγαν Λογοθέτην, τότε καταρρόμενος τῆς Συνόδου, ὡς ἀπὸ ῥητὸς ἔλεγε ὁ Χαρτοφύλαξ τὴν Συνόδου, καὶ τί ποιητέον οὐκ οἶδα. Οὕτως ὑποπεσοῦσης,

C IN hunc modum tranſacta eo die res infinum Imperatoris animo reliquit gravis in Veccum indignationis aculeum, quo ille ſtimulante cauſas nocendi quærens, eo iræ vehementia elatus eſt, ut appoſito ei accuſatore Joanne Chumno, dicam male obitæ Legationis impegerit. Detulit autem Chumnus ad Synodum id crimen. Contra quod Veccus præſcribens exceptione falſi; etiam delationem ipſam ut ſeram, & intempeſtivam rejiciendam contendebat: addens, *Satis apparere, eum Chumni accuſationem ſtam ſed Imperatoris eſſe: ſi autem hanc tantum ſuppetere virium, ejus uve, ut litigare cum Domino auderet.* Hæc apud Synodum locutus eſt, perſiſtens in ipſo loco, ubi prius ſederat: Chumno, qui accuſabat, in medio ſtante. Intererant Synodo ab Imperatore miſſi Senatorii Magiſtratus,

D Acropolita magnus Logotheta, & Jatropulus Logotheta domeſticorum, aliique nonnulli conſidentes, una cum Patribus. Hi porro Imperatoris cauſa magnopere nitebantur, ut delatio acciperetur, & judicium fieret. Verum id Epiſcopi recuſabant: nefas eſſe dicentes Cleticum Partiarchæ judicari, niſi ipſo permittente. Partiarcha vero id ſeſe permiſſurum palam negabat. Nactus enim ſemel ad quod optabat adjutorem, eum omni ſibi ope ac contentione tueri decrevcrat. Hic nodus negotio injectus, cum Patres Synodi, tum quos dixi Magiſtratus, ignaros quid agerent tenebat. Ut tandem exſurgens, Synodoque excedens Magnus Logotheta diceret: *Chartophylax Synodum ſibi obnoxiam eaſo quo vult trahit. Unde cum hic nobis non ſatis conſtet quid facere oporteat; id quæſturi alibi, recedimus.* Ita repulſi redierunt ad Imperatorem, & quæ contigerant, narrarunt. At Chartophylax apud ſe conſiderans quo ſtatu res

vissima quæque minaretur. Perstabat ille tamen fixus irrevocabiliter in prosecutione istius cœpti, haud scio an volens, an coactus: quod illis quidem abscondebat: nobis autem indicabat, sermone perplexo præferens solicitudinem anxiam bellorum impendentium, plurimique sanguinis fundendi: quibus malis prævertendis, immutabiliter hærebat fixus in proposito negotii quod cœperat urgendi; quidquid contra quivis allegaret.

CAPUT XII.

Ut Imperator Ecclesiasticos urserit ad Pacem.

QUadam igitur die cum convenissent apud Imperatorem Patriarcha, Antistites, & ex Clero quidam, instantius iis, efficaciusque Imperator de pacis negotio disserit, intexens, ut solebat, orationi suæ formidines atrocium malorum, quæ vitandi ratio hæc una offerretur. Adjungebat nihil esse periculi in assentiendo Latinis quod cuperent, multis id rationibus demonstrans: habebat enim qui talium ei argumentorum copiam suggereret, Auctores studiosos ejus pacis, Archidiaconum Meliteniotem, Protapostolarium Georgium Cyprium; & tertium (quamquam minus ardenter, sed fere dicis causa, & superficiarie rem ejusmodi amplectentem) Rhetorem Ecclesiæ Holobolum. Proferebat ergo e penu ab iis Historiæ deprompta memoriæ veteris exempla; maxime illud Imperatoris Joannis Ducæ, & Antistitum qui tunc erant, simul cum Patriarcha Manuele: ut consenserint, promiserintque missis etiam Episcopis, qui in hæc paciscerentur: communicaturos se Latinis in sacra Liturgia, & Papæ mentionem in ea facturos, si modo ille abstineret ab auxilio juvandis Latinis, qui Urbem obtinebant. Ad cujus rei fidem Codex Ecclesiæ, in quo ea præscripta erant, prolatus in medium est. Circa id vero factum differebat Imperator comparans statum rerum qui tunc erat, cum præsenti. Proferebat etiam præscriptas, & chirographo munitas, de hoc sententias Præsulum illius temporis, quas ratas haberi, & ut proprias censeri ab ipsis, qui nunc eodem essent loco, debere contendebat:

Edit. Rom. pag. 255.

„ in iis considerari jubens; ut Patres illi omnino
„ abstinuerint ab arguendis Italis impietatis,
„ aut hæreseos propter additionem in Symbolo
„ attentatam: quam tolli solum a Symbolo
„ petebant, indulgentes ut in cæteris & habe-
„ retur, & quemadmodum cætera legeretur.
„ Commemorabat deinde distincte persequens
„ maxima quæque mysteria, in quibus Græci
„ communicare Latinis non dubitarent, aut vel
„ minimum cunctarentur: iidemque præsefer-
„ rent transitionem ipsorum ad nostros ritus,
„ simile quidpiam esse: ac si quis linguam cum
„ lingua commutet, & Græce prius locutus,
„ Latino deinceps uti sermone malit, aut e
„ converso. Quid porro habet Canonibus ad-
„ versum prolatio nominis Papæ publice in
„ Ecclesia pronunciati? utique cum multos
„ qui Papæ non sunt, mos obtinuerit, & ex
„ usu inducta necessitas, impertiendi tali ge-
„ nere communionis, nominatim exprimendo
„ illos dum præsentes in Ecclesiæ conventu
„ adsunt celebrante Sacerdote, ac Trinitatis
„ gratiam omnibus dante communiter. Fra-
„ trem autem illum, & primum vocare mi-
„ nus habet offensionis: cum Patrem Abra-
„ ham vocet in flamma Dives tantum ab illo
„ distans moribus, quantum chaos illud ma-
„ gnam inter ipsos interpositum demonstrabet.
„ Si autem, & provocationem demus, peri-
„ culum scilicet est, ne quis tam vasto, &
„ infesto mari litem illuc secuturus naviget?
Hæc, & ejus generis alia differente Imperatore, Patriarcha præsens, ubi aliquamdiu frustra expectavit, ut Chartophylax, cui ut

A Μιᾶς γοῦν συνόντων περὶ τὸν Βασιλέα τῶν Πατριάρχου καὶ τῆ Ἀρχιερέων, καί τινων ἐκ τοῦ Κλήρου, ἐμβριθέστερον σφίσι περὶ τῆ προκειμένων ὁ Κρατῶν διελέγετο. συμφέρειν μὲν γὰρ τοὺς φόβους συνιδεῖν, οἱ μὲν δὲ, ἀλλ' ἡ δὲ πάμπαν ἐπισφαλὲς ἐδόκουν τὸ γενησόμενον. Εἶχε δ' ἐκ τῶν ὑποβαλλόντας, τὸν ἀμφὶ τὸν Ἀρχιδιάκονον λέγω Μελιτηνιώτην, τὸν ἀμφὶ τὸν Πρωτοστολάριον Γεώργιον τὸν Κύπριον, τὸ τρίτον, εἰ ἐ μὴ ἅπαξ ὡς τύπος, ἀλλ' ὅμως ἀφωσιωμένως τῆ ἐπιπολαίως, τὸν ῥήτορα τῆς Ἐκκλησίας Ὁλόβολον. καί γε λαμβάνων τῆ ἀπ' ἐκείνων

B πρὸς τῆ ἰσοχεῖν συνέρους, προὐβάλλετο μὲν τὸν Δοῦκαν Ἰωάννην, τῆ Βασιλέα, τῆ τοὺς ἀμφὶ ἐκεῖνον Ἀρχιερεῖς, τῆ τὸν Πατριάρχην τῶν Μανουὴλ, ὅπως ἐνιδίδου ἀπιλθόντας Ἀρχιερεῖς λειτουργεῖν τε τῆ μνημονεύειν, εἰ μόνον ὁ Πάπας μὴ ὁρᾶς τοὺς ἐν τῆ πόλει βοηθοῦντας ἀπόχοιτο. τῆ ἅμα μὲν τὸ ἀνοίγειν τοῖς Ἐκκλησίας οἷς πίστιν παρεκομίζετο, ἅμα δὲ καὶ τῆ Βασιλεῖ τὸ τὸν τῆ τοῦ παράγματος συναρέσκειν. προὐβάλλετο δὲ τῆ τὰς κατ' ἐκεῖνον ὡς ἥκοι τῶν γραφὰς, πῶς μὴ κατηγορουμένης ὅλως αἱρέσεως τοὺς Ἰταλοὺς, ἀξίωμα παραιρεῖσθαι τὸ προσθήκην τοῦ Συμβόλου ἐν

C ταῖς λοιπαῖς γραφαῖς, ἀσάφαστον ἔχοντας φανερώσεσθαι τοῖς περιφρονοῦσι ἀναγκαίως. φρύττοντι δὲ τῆ ἐφ' ὅσοις τῆ μεγίστων μυστηρίων οὐ βρασιλλονται Γραικοὶ κοινωνεῖν Ἰταλοῖς, εἰ' ὅπωσοῦν, ἀλλὰ τῆ τὸν ἐκείνων πρὸς τοὺς ἡμετέρους μετάβασιν, ἡνίκα ἡμᾶς οἱ γλῶσσαν γλώσσης ἡμείβον, Ἑλληνικῆ τῆς σφετέρας. Τίνα δ' ἔχειν ἀντιφωνίαν ἡ ἐπ' Ἐκκλησίας ἀναφορὰ τοῦ ὀνόματος, ὅπου γε τῆ μὴ Πάπας ἅπας τοῖς ἄλλοις, ἀνάγκη μετέχειν τοιαύδε τῆς κοινωνίας τοῖς Ἐκκλησιάζουσιν συνεισαμένους, λειτουργοῦντος τοῦ Ἱερέως, τῆ τὸν τῆς Τριάδος χάριν πᾶσι διδόντος κοινῆς; Ἀ-

D δελφὸν δὲ καλεῖν καὶ φρύττειν ἐκεῖνον, μεῖον αἰνέα, ὅπου καὶ Πατέρα τὸν Ἀβραὰμ ἐκάλει ὁ ἐν τῆ φλογὶ πλούσιος, ὅσον ἀπέχων τοὺς τρόπους, ὅσον καὶ τὸ μέσον ἐκείνων χάσμα τῆς ἐκείνων διαστάσεως ἰῶ μαρτύριον. Εἰ δὲ διδεῖμεν τῆ ἔκπλουν, χολῆ τινα πόθεν πέμποντα θάλασσαν τῆ δικαίων ἀμφιβαίνειν. Ταῦτα καὶ πολλὰ τοῦ Βασιλέως λέγοντος, ὁ Πατριάρχης παρὼν ἐκεῖνα καὶ πίστα φέρων τῆ Χαρτοφύλακι ὡς αὐτίκα ἐλίξοντι, ἐκ τῶν ἀπ' ἐκείνου βίας τῆ

ἀκυρίως ἀφορισμὸν ἐπιτίθησιν ἑαμέσῳ, ἐφ' A
ᾧ κατ' ἀνάγκαν εἶπεν τὰ εἰς κρίσιν ἰδίαν περὶ τῆς Ἰταλῶν. ὁ δ' ἐγχυθεὶς ἀμφοτέρωθεν ὕδωρ μὲν τῇ τῶν Βασιλίσσης φόβῳ, ἐκεῖθεν δὲ τῇ τῶν ἀφορισμῶν ἀλλαβείᾳ, μόνος ἐκαπολέλειπτο, καί γε ὡμολόγει τὸ πάθος, ὡς δυσὶν κρίνηται ἀμφοτέρων φόβου τῆς ἀλλαβείας, τῆς ὅτι τὰ τοῦ Πνεύματος προτιμητέα, ἃ τὰ τοῦ σώματος. Τότε διαρρῶν ἔλεγεν, ὡς οἱ μὲν ἐπί τινι τῆς εἰσὶ τῆς λέγονται, οἱ δὲ οὔτ' εἰσὶν, ὅτι λέγονται, οἱ δὲ λέγονται μὲν, οὐκ εἰσὶ δὲ, οἱ δ' ἀπαλλὶν εἰσι μὲν, οὐ λέγονται δὲ. ἐν τούτοις πασὶν τῆς Ἰταλοὺς μὴ λεγομένους μὲν, ἀλλ' ὄντας ἐσέχους αἱρέσεως. τοῦτο τὸν μὲν Πα- B
τριάρχην ἐθάρρυνε πλέον, Βασιλεῖ δὲ δεινὸν ἐδόκει τῆς βαρύ. λύσε δ' αἰφνὶδὰν ἀγαρὲν αὐτίκα, μὴ οἷός τ' ὑπεσχνεῖτο τοὺς λόγους. ἀπατεσόβησε γὰρ ἐσπύδων ἡ θύρα τῆς Βασιλέως, τῆς οὐκ ἔχον ὅτι τῆς λίξει, ὡς ὑπ' ἀνάγκης ἀληθεύειν δοκοῦντος. ἀλλ' οἱ ἀμφὶ τὸν Ἀρχιεπίσκοπόν τε καὶ τὸν Πρωταποστολάριον δίκλιν σφικὲν ὁρμήσαντες ἐσοδίων, ἐπέχον ταῖρῶς τῆς Βέκκῳ ὡς κακῶς κείσονται, λογίῳ καὶ πιθανῷ γε ὄντι, τῆς ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς δοκοῦντι φρονεῖν.

erudito, & io id argumentum parato fidebat, pro Latinis dictæ exemplo refelleret, intelligens eum, ne quod promiſerat, facere auderet, Imperatoris contrarium palam ſenſum, ſtudiumque demonſtrantis, verecundiæ conſtringi: tandem invitus licet io neceſſarium conſilium trahitur impetrandi ei iub anathematis, ſi recuſet, incurrendi pœna, ut quid judicaret de Italis proferret. Hoc imperio perturbatus Veccus eſt, inter hinc quidem haud molliter urgenrem præſentis Auguſti metum, inde autem coorta ſtimulantem conſciſcendi anathematis ſcrupulum medius in arcto deprehenſus. Itaque hujus ipſius confeſſione anguſtiæ orationem ingreſſus, ei exordio ſubjecit: ſeſe cum hinc a ſæculari poteſtate cujus vis in corpus eſt; inde a ſpiritali quæ in animam valet, in diverſa propellatur; potius animæ conſulere velle, quam corpori: tum uſus partitione ſic dixit: *Quidam & ſunt, & dicuntur Hæretici: nonnulli neque ſunt, neque dicuntur: Alii dicuntur quidem, ſed non ſunt. Poſtremo aliqui vice verſa ſunt, licet non dicantur, tales. In hinc ultimum claſſem redigendos puto Italos: quippe qui cum hæreſeos non dicantur rei, vevera tamen eo crimine tenentur.* Ea liberæ vox magnam adjecit Patriarchæ confidentiam; perculſique eadem Imperatorem, qui non leviter indignans ſic obductum conſiliis ſuis oſtium, coventum ſubito abrupit; cum non haberet in promptu quid reponeret inopinato dicto, cui neceſſitas ipſa illa, qua fuerat expreſſum, veracitatis auctoritatem adjungeret. Verum Archidiaconus, & Protapoſtolarius inſtar irritatorum in trivio crabronum coorti aeriter io Veccum, in os illi vehementer obſiſtebant, ut male iniqueque judicanti, quamvis cætera ſapiens eſſet, & præſtare multis doctrina videretur. *Edit. Rom. pag. 256.*

CAPUT XIII.

Ut Joannes Chumnus accuſaverit Chartophylacem Veccum.

Ἡμέρα παρῆλθεν ἐκείνη, ᾗ ὁ Χαρτοφύλαξ τῆς Βασιλεῖ ἀπηχθάνετο, αἰτίας ὀργολαβοῦντι τὰ βλάφαι. τῇ δὲ ὑπερβολὴν ὀργῆς τὸν Χοῦμνον προσπάμενος Ἰωάννου, ὡς παραπρισβεύσαντι ἐκείνου διώκοντος ἔκρινεν. εἰσάγει τε τὴν κατηγορίαν ὁ Χοῦμνος ἐπὶ Συνόδου, καὶ ὁ κατηγορούμενος τὴν ὑπόθεσιν παρεγράφετο, καὶ τὴν κατηγορίαν ὡς ὑπερήμερον παρεκρούετο. κατηγορίαν λέγων παύλαν ἐμοῦ τοῦ Βασιλέως, αὐτὸν δ' οὐκ εἶον τε εἶναι μετὰ Διαβόλου κρίνεσθαι. ταῦτ' ἔλεγεν ἐπὶ Συνόδου ἑαθεὶς ἐπ' αὐτοῦ τοῦ τόπου, οὗ τὸ πρότερον ἐκαθέζετο. τῶ Χύμνου μόνου ἑσαμένου καὶ κατηγοροῦντος, τῇ δὲ συγκλητικῶν C
ἀρχόντων, τῶ μεγάλου Λογοθέτου τῶ Ἀκροπολίτου, τῶ Λογοθέτου τῆς οἰκειακῶν τῶ Ἰαβουκαύλου, καὶ ἄλλων συνεδριαζόντων τῇ Συνόδῳ, καὶ θελόντων κρίνειν ὡς ἐκ προσώπου τῶ Βασιλίσσης πεμφθέντων. Τότε τοίνυν οἱ μὲν Ἀρχιερεῖς παρητοῦντο τὴν κρίσιν, μὴ ἔχειν κρίνειν λέγοντες Κληρικὸν Πατριάρχου, εἰ μὴ αὐτὸς ἐπιτρέψοιεν. ὁ δὲ Πατριάρχης οὐ δ' ὅλως ἐδίδου, ἀλλ' ἅπαξ ὑρὼν σωιργὸν, ὑπερμαχεῖν ἤθελεν. ἀπραξία δ' ἐντεῦθεν κατελαύθη καὶ Συνόδῳ καὶ Ἀρχουσιν, ὡς εἰπεῖν τὸν μέγαν Λογοθέτην, τότε καταφρόνησιν τῆς Συνόδου, ὡς ἀπὸ ῥητοῦ ἔλεγε ὁ Χαρτοφύλαξ τὴν Συνόδου, καὶ τί ποιητέον οὐκ εἶδε. Οὕτως ὑποκρουσθέντες, D

IN hunc modum tranſacta eo die res infixum Imperatoris animo reliquæ gravis in Veccum indignationis xculcum, quo ille ſtimulante cauſas nocendi quærens, eo iræ vehementia elatus eſt, ut xppoſito ei accuſatore Joanne Chumno, dicam male obitæ Legationis impegerit. Detulit autem Cnumnus ad Synodum id crimeo. Contra quod Veccus præſcribens exceptione falſi; etiam delationem ipſam ut feram, & iotempeſtivam rejiciendam contendebat: addens, *Satis apparere, non Chumni accuſationem iſtam ſed Imperatoris eſſe: ſibi autem hæc tantum ſuppetere virium, quantum, ut liceat cum Domino audeat.* Hæc xpud Synodum locutus eſt, perſiſtens in ipſo loco, ubi prius ſederat: Chumno, qui accuſabat, in medio ſtante. Intererant Syoodo ab Impetatore miſſi Senatorii Magiſtratus, Acropolita magnus Logotheta, & Jxtopulus Logotheta domeſticorum, aliique nonnulli conſidentes, una cum Patribus. Hi porro Imperatoris cauſa nagnopere oitebantur, ut delxtio xccipetetur, & judicium fieret. Verum id Epiſcopi recuſabant: neſas eſſe dicentes Clericum Patriarchæ judicari, niſi ipſo permittente. Patriarcha vero id ſeſe permiſſurum palam negabat. Nactus enim ſemel ad quod optabat adjutotem, eum omni ſibi ope xc contentione tueri decteverat. Hic nodus negotio injectus, cum Patres Synodi, tum quos dixi Magiſtratus, ignaros quid agerent tenebat. Ut tandem exſurgens, Synodoque excedens Magnus Logotheta diceret: *Chartophylax Synodum ſibi obnoxiam naſo qua vult trahit. Unde cum hic nobis non ſatis conſtet quid facere oporteat; id quæſiturі alibi, recedimus.* Ita tepulſi rediernnt ad Imperatorem, & quæ contigerant, narrarunt. At Chartophylax apud ſe conſiderans quo ſtatu res

essent suæ, contrahi animo cœpit: & ne temere lacessivisse Imperatorem, atque in ejus offensionem ultro incurrere videretur, eum adiens rogat, ne sibi innocenti irascatur. „Nam se paratum esse, vel ad officium abdicandum, renunciandumque emolumentis, „& proventibus quæ inde perciperet. Se „quidem esse de Cleri corpore, tamen quo„cumque ítatu sit, non recusare Imperatoris „gratiam, quin magni facere, ac sibi am„bire ipsius Ecclesiæ exusa, ne scindere „ipsam videri posset: quod si gratia se indi„gnum Imperator suis judicans amandare in „exilium vellet; etiam ad tantum mali sub„eundum sese promptum exhibere. Hæc Imperator audiens iram penitus animo conceptam sibi dedecori futuram, si proderetur, ratus, fucata benevolentiæ in Veccum specie occultans, remisit hominem domum nullin verbo addito. At ille in exilium se comparabat. Et sua familiari supellectile, excepto quem inde sibi ad præsentem providit usum pauperino vestitu, in apothecis Ecclesiæ deposita; ipse obsoleta veste cum suis asylo magni Templi se commisit. Quo Imperator comperto, haud se jam videns perficere posse quæ cogitabat propter religionem loci facti, quo Veccus confugerat: missis Regiis litteris rubrica insignibus, omni eum honoris significatione ad se vocavit. Nec ille recusavit, sed statim exiens ad vocantem recta pergebat. Verum priusquam admitteretur, comprehensus est, & in carcerem turris Anemæ conclusus, Celtis satellitibus custodiendus traditur. Et hic quidem in his erat.

Hist. Rom. pag. 237.

A ὑπέρφορόν τι πρὸς βασιλέα, ἢ ἀ συμβήσεται ἀπάγγελον. περὶ μέντοι τοῦ καθ' αὐτὸν ὁ Χαρτοφύλαξ ὑποτιθέμενος, ὡς μὴ δοκοίη προσερρύειν τῷ βασιλεῖ, ἀπελθὼν ἱκετεύοι, μὴ ἀκαταστάτερα μᾶλλον. αὐτὸς γὰρ ἕτοιμος εἶναι καὶ ἐφέλκειν ἀποδίδρα, καὶ πᾶσαι ἀφεῖναι νῦν πρὸς αὐτὸν ἀφοσιοῦν, κοινωνὸς δὲ εἶναι τῇ Ἐκκλησίᾳ, κἂν ὅτι φρόξοι μὴ παραιτῆσθαι νῦν βασιλέως χάριν, ἢ πῶν, ὡς μὰ χεῖζον νῦν Ἐκκλησίαν δοκοίη. οἱ δ' ὧν ἀλλ' καὶ εἰς ἔξοδον πίμπεσθαι, εἰ θελοιεν τῇ Κρατοῦσι, ἢ τῶν ὧναι φόβημος. ὁ μέντοι γε βασιλεὺς νῦν τῆς ὀργῆς ἀδελφὸς, τῇ B δίδου πρὸς αὐτὸν φιλανθρώπῳ συγκρύπτων, ἀπέπεμπε πρὸς τὸ οἶκοι μηδὲν ὑπόπτων. ὁ δὲ καὶ εἰς ἔξοδον προπεμάζετο, ἢ τὸ αὐτῷ τῇ σκοφυλακίᾳ τῆς Ἐκκλησίας ἀναπηδεῖς, ἱμάτιον πενιχρὸν αὐτῷ φοιτῶν, καί γε τοὺς ἰδίους φόρων ἢ ἑαυτὸν, τῇ μεγάλῃ γαρ καπνίσθαι. Ὡς γὰρ εἶδε τὰ πρὸς ἐκεῖνον τῇ βασιλεῖ, τῇ νεῷ προσφυγόντα, πέμψας βασιλικὰς συλλαβὰς ἐκτετραμμένας τῇ ἱερεῖῳ, μεθ' ἁπάσης ἐκείνου μετακαλεῖτο τιμῆς. ἢ ὃς καθυπήκουε, ἢ ἐξελθὼν αὐτίκα, ἀδὺ ἅπασι τὸ καλοκἀγαθὸν, καὶ πρὸς ἐμφανεῖδιαι καπίχεται, ἢ εἰς φυλακὴν νῦν τῶ Ἀνεμᾶ πύργου, τοῖς Κελτοῖς σωματοφύλαξι δίδοται. ὁ μὲν ἐν τούτοις ἦν.

CAPUT XIV.

De scripto quod misit ad Ecclesiam Imperator.

AT Imperator eruditione usus doctorum hominum, quos circa se auctores, adjutoresque hujus negotii habebat; quorum primi, valentissimique erant prius memorati Archidiacous, & Protapostolarius; scriptum composuit ex variis contextum historiis & testimonis, quibus demonstrare conabatur, nullam inesse Latinis hæreseos labem. Hoc deferri a se curavit ad Patriarcham, manu Arsenii filii Acapnii, viri gravis & honorati: sed circa istas controversias in utramque, quod ajunt, tibiam claudicantis. Hic Patriarchæ volumen reddens, addidit: mandare Imperatorem, ut „illud legat: & si quid deinde haberet, quod „bis opponeret ad suæ sententiæ defensionem, „contrario id apologetico scripto complecteretur. Cæterum videret, ut in eo nihil allegaret, nisi ea probatis, & fidei non dubiæ historiis, sententiisque idoneorum Auctorum. „Nam auctoritate propria, & quasi Pythonissæ „instar ex ventre loqui, infirmum ad fidem, & „vanum fore: & diserte jam nunc profiteri Augustum, se, si quid tale offeratur, haud accepturum. Hæc ita mandabat Imperator magnopere fretus invicta, ut putabat, soliditate scripti: nec putans fore umquam, ut aliquid plausibiliter excipi contra illud posset; maxime cum securus jam esset a Chartophylace, in quo utique partis contrariæ spes universa penderet, & a quo videlicet ano jure timeti aliquid in hoc genere potuisse videbatur. Itaque sibi certo persuaserat, se rationibus & auctoritatibus illo scripto allegatis plane causam evicturum. Patriarcha vero consilio habito cum Synodo de eo quod circa id

pag. 238.

C Ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν περὶ αὐτὸν λογίων χρησάμενος, ὧν φρόνιμοι καὶ κράτιστοι ὁ Ἀρχιδιάκονος, ἢ ὁ Πρωτοσπολάριος ἦσαν, συντίθησι τόμον, ἢ ἀπὸ διαφόρων ἱστοριῶν τὸ ἢ χρήσιμον, ἀκαταστάτως τὰ κατὰ τοὺς Ἰταλοὺς παιρεῖ, ἢ πέμψας πρὸς τὸν Πατριάρχην, τὸν Ἀκαπίου Ἀρσένιον, ἄνδρα γηραιὸν μὲν ἢ τίμιον, τὰ δὲ γε αὖ ἐκεῖνα τὰ φρόγμασι ἐν' ἀμφοτέρως χωλάζοντα ταῖς ἐγνύαις, δίξασθαι μᾶλλον τὸν δὲ τὸν τόμον, ἢ κοινὸν φρὸς ταῦτα τὸν ἀπόλογον χρῆσθαι. πλὴν ἐξ ἱστοριῶν τῇ γραφικῶν χρήσιμον. τὸ γὰρ ἀπὸ κοιλίας φωνεῖν, ἀδεὲς μὲν ἄλλως ἢ μάταιον. πλὴν δ' ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς δίξομαι. ἐκεῖνος μὲν ὕπο ταῦτα θαῤῥῶν ὡς μὰ ἀπεδύσεται τὸ πρὸς τὰ γραφέντα. Τὸν γὰρ Χαρτοφύλακα ἐν ἀφυλάκτοις εἶχεν, ἐν ᾧ σαλδὸν εἶχε τὰ πάντα, νομίσειν ἐκ λόγων ἕτιν. ἀλλ' ὁ Πατριάρχης σωῒ τῇ Συνόδῳ περὶ τῶ τόμου ξυνεφέμψει, πέμψωσι συνῆγον τοὺς μὲν αὐτὸν εἶναι δεκαοῦτας. ἦσαν δὲ καὶ ὅσον τὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐκκρισιν. ἦσαν δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν Τερνικιάδουλον Ἰωαννίκιον. χρήσιμοι μὲν πῶ Πατριάρχου πειφανῶς, ὅμως δὲ τῆς χρείας καλούσης, τὰ τῆς μικροψυχίας ἐκείνης, χάρας οὐκ εἶχεν. σωῒ τούτοις δὲ

παρῆν δὲ ὁ τῶ Βασιλίου ἀνεψιὸς Εὐλογία, περὶ πᾶν ὅσον ἦν μετ' αὐτῆς ἐν μοναχοῖς περὶ λογίους ἐξεπαίδευσεν. οἷς σπουδὴ οὖς ἦν πρὸς τὸν νόμον ἀπολογεῖσθαι τῇ Βασιλεῖ. περὶ δὴ ἀναγινώσκειν μὲν ὁ νόμος, ἄλλος δ' ἄλλό τι πρὸς τὸ παρεὸς, τοῖς προκειμένοις ἀντέλεγον. ἐπεὶ δὲ ἡ χρεία ἦν συμφραδίζειν τοὺς λόγους, ἧ οἷς ἵνα συμπεσεῖσθαι τόμων, καὶ ἐζητοῦντο ὁ σωζησόμενος, ἀνεδίχετο μὲν, τὸ ἔργον ὁ Ιασίτης Ιὼβ. ἦκε δὲ ἡ ἄλλως καὶ μᾶλλον τὸν συγγραφὴν τῇ τοιοῦτον ἐμὲ, τῇ ἑσπερίων συλλήπτορας, ἧ μετ' ὀλίγον ὁ πολὺ ὁ τόμος ἐξείργασο, ὃν δὴ ἧ κοινῶς ἀναγνωσθέντα πάλιν τοῖς ἄλοις, ἧ ὅσον ἦν ἐπὶ τὸ διχμόστομον μεταπλασθέντα, ὡς μὴ λυποῖ σπλήρως ἔντασιν ἔχων τὸν ἀνακτα, μετ' αὐτῆς δὴ τῆ Αρσενίῳ πέμπουσιν. ὁ μέντοι γε Βασιλεὺς δεξάμενος τὸν ἀπόλογον, ἧ ἀκριβῶς διελθὼν, ἐπεὶ ἦγνω πολλῆ λελεμμένος τοῖς λόγοις. ἧ αὖπερ ἐμφανισθεὶς, αὖτος αἰχύνης ἑαυτῆ γενεσόμενος, τῇ δοκῶν ὑπὸ πιεζφρονήσεως καὶ ὁ χῆ δεινὸς εἶναι, ὡς ἦν ἀληθὴς, πιεζομένῳ, ὑπερηφάνει, καὶ ἀπεβάλετο τὸν ἀπάγνωσιν. ὅπως ἂν ἐκφυδέντες οἱ περὶ τὸν Βασιλέα ἐγχωρήσειεν, ἄλλως ἔγνωσαν ὑπελθεῖν τὸν Βέκκον ἐν φυλακῆς.

scriptum agi oporteret: congregandos putavit eos, quos suarum esse partium credebat. Erant hi lectissimi quique, ac flos delibatus Ecclesiæ. Nec abfuit ab eo numero Ternicicopulus Joannicius cum suis, utcumque illi palam se a Patriarcha separaverant. Tameo nunc communi utilitate vocante, minutas illas offensiones animorum, causas ejus simultatis, seponendas tantisper putaverunt. Cum his adfuit & soror Imperatoris Eulogia, simulque quidquid in Monachis, & aliorum Ordinum Doctis, laudatisque hominibus eximium & spectatæ claritatis fuit. Horum unus erat animus, & conspirans in id ardor incumbebat, ut scriptum concinnaretur, volumini ab Imperatore misso contrarium. Ad eam rem visum opportunum recitare cunctis audientibus Imperatoriam scripturam; & ut quodque ea illa caput audiB tum esset, continuo quemque proferre quæ forte occurrerent utiliter in contrarium alleganda. Negotium deinde colligendi cuncta, & in unum diversa digerendi suscepit ad id delectus Jasites Job: qui & alios habuit adjutores, ejusque participes laboris, in primis hujus Historiæ Auctorem. Omnes bi collata diligentia in ordinandis, collocandisque apte variorum sensibus, brevi tempore volumen confecerunt: idque conscriptum in communi cœtu cunctis audientibus legerunt, unoquoque admonente si quid mutandum, aut temperandum censeret; in id maxime universis intentis, ne quidquam in eo relinqueretur aculeatum, aut durum, quo Imperator offenderetur: denique opus elimatum quantum satis est visum, per eumdem Arsenium ad Imperatorem mittunt. Is eo accepto, & attente lecto multum se opinione illa falsum agnovit, qua negotium scriptione sua illa mittenda sumtim conficiendum existimaverat. Tamen hunc ipsum præsentem sensum animi dissimulavit; erubescendi, si is enotesceret, necessitatem sic prævertendam putans. Publicam vero scripti oblati lectionem differebat contemptu quodam, ut videri volebat; sed vera causa erat ejus moræ, convictionis metus, supercilioso obtenta fastidii velamo. Tali consiliorum successu repulsus ab optatis Imperator, & qui cum eo sentiebant, alia sibi grassandum via statuerunt, Vecco ipso intra carcerem tentando.

CAPUT XV.

Ut Veccus carcere detentus, & ibi nihilominus solicitatus, attractus in partes fuerit.

Τεμμάχια δὲ ἐκ βίβλων συλλέγοντες ἱερῶν, ἐπεὶ ἧ λογίῳ ἀντικαθίσαντο, καὶ λόγοις ὧν ἀνάγκη πείθειν· λόγους γὰρ Αγίων, ὅσοι καὶ ὑπὲρ Ιταλῶν ἐδόκουν εἶναι, πρότασιν ἐκείνῳ κατὰ φυλακὴν καθυμίῳ. ὁ δὲ λαμβάνων καὶ διερχόμενος, ἡρέμα πως εἰς εἰρωνίαν συγκατεκλίζετο. καὶ γ' ἁπλῶς ἂν ἧ φιλαλήθης εἰς ἅπαν, τῇ μὲν ἁπλῇ τοῖς γραφαῖς καθυπήκτο, ταυτὸ γε πάσχων τοῖς ἀπορουσι, οἱ μετρίως ἀποροῦσε, ἀπροσδεεστέρως τὸ πᾶν εἰσομένοις ἔχειν· τῇ αὖ φιλαλήθει, ἃ ἠδέκει ὁμολογεῖν μὴ εἰδέναι, μή τι μὴ ἐντυχεῖν. καὶ ὁ αἰτία, τὸ, ἐφ' Ελλήνων χολάζοντι, μὴ θείαις γραφαῖς ἐγγυᾶσθαι οἱ ἐμμελετᾶσαι. θέλων μέντοι καὶ ἰδεῖν τὰς βίβλους, ἧ ἀναγνῶναι ἐπιμελέστερον ἐφ' ᾧ τῇ τῶ τῇ γραφῶν προσέξειν, καὶ ὅπως ὁ πειθήνια ἀνάγειν ἔχειν ἐν ἐκείναις τὸ θάρρος, ἧ παγίως ἴσεσθαι ὡς ὕτι ἧ κλίνοι, ὁ μὴ πειθήνια, τὰς ὑπίας ἐμφανὲς παιεῖσθαι δι' ἃς μὴ πείθοιτο. Ταῦτ' ἔλεγε, ἐδ' ὁ Βασιλεὺς ἀπίθει, ἐξαγαγὼν τὸ τῆς φυλακῆς, τὰς βίβλους εἰς ἀναγνωσιν παρεῖχεν ἐπὶ χω-

ANimadvertentes enim hominem, qualis erat Veccus, sapientem ac doctum non alia certius expugnandum videri machina, quam argumentis & testimoniis ea Ecclesiastica eruditione petiris, ei custodia detento considerandas obtulerunt excerptas ab ipsis sacrorum Librorum sententias quæ Latinorum causæ *Edit. Rom.* faverent. Eas ille in manus sumptas attente *pag. 259.* perlegens, sensim ad pacem loclinabatur, duabus ad id ei suffragantibus doctibus, candore quodam animi suci expertis, & innato amore veritatis. Quarum a priori affequebatur, ut cum simpliciter, ac citra præjudicium suspicionemve fraudis ad cognoscenda quæ proponebantur, accederet, facile inducereturque similitudine veri; passus idem quod mediocriter dubitantes solent, qui levi momento in partem inclinantur alteram; & ubi vel paulum imminutas conspicantur ambigendi rationes, quibus antea in suspenso tenebantur, continuo causas se nactos idoneas rati dubitationis deponendæ, tenere se rem ipsam, & liquere jam sibi negotium prius obscurum existimant. Ar altero illo syncero studio profitendæ veritatis prohibitas affirmare quod non erat, cum nondum omnem sibi abstersam caliginem sentiret, haud sane simulare sustinuit sibi plane esse perspectum id quod apparere ipsi dumtaxat, & primo blandiri specie cœperat: verum oullo tardatus malo pudore, ingenue fatebatur, se non adhuc clarissime videre quid penitus in re

esset; negabatque satis convictam sibi mentem ad ultimum expediendum de controversia tanta judicium. Et causam ejus cunctationis ex eo repetebat, quod hactenus saecularibus plurimum inrentus litteris, minus otii, studiique tribuisset sacrae Scriptorum Divina tractantium eruditioni meditandae. Quare cupere sese attentius ista cognoscere, librosque ipsos perlegere diligentius, quo ipsi jam penitus intuspecta sententia oraculorum, aut certo constitueret nihil exceptionis idoneae superesse, quo minus plane confideret, irrevocabili amplectendum assensu id ipsum, in quod inclinati jam coeperat, aut si non persuaderetur, causas explicaret, ob quas hæreret. Eam viri orationem probavit Imperator; & ei continuo e custodia educto libros per otium expendendos praebuit. Patriarcha interim in acri erat meditatione defixus: disquiens apud sese quid probabilis responsi opponeret argumentis Imperatoris, quem pro suscepta palam causa nunc jam vehementer instantem, utique nec in posterum quieturum satis apparebat.

Λας. τῇ μέντοι γε Πατριάρχῃ, μέλον ἦν ἑκάστῳ τῷ πρὸς Βασιλέα ἀποκρίνασθαι, μᾶλλον δὲ καὶ ἐπιτιθέμενον, καί γ' ἠρεμεῖν μὴ ἐῶντα.

CAPUT XVI.

Ut Patriarcha sua palam scripto edita sententia, juraverit se in pacem non consensurum.

IN ea conflictantem meditatione Patriarcham conspicatus Monachus Jobus Jasita, & non sine causa veritus, ut par ad extremum foret eludandae contrariarum rationum, & molitionum instantiae, tale quidpiam machinatus est ad firmandum in resistendi constantia Patriarchae animum. Suggerit illi consilium scribendae, mittendaeque Pastoralis ad universos curae suae subditos fideles Epistolae, qua & illos admoneret, quid tenendum in his esset, & quo efficacius iis persuaderet in commendatis constantiam, juramento palam interposito sponderet, numquam se deflexurum a rigore semel fixae sententiae, aut eo descensurum, quantumvis a quovis traheretur, ut a quibus jure se suosque abscissos hactenus putasset, eos in communionem acciperet. His Jobi suggestionibus acquiescens Patriarcha, ei commisit ipsi negotium formandae in eam sententiam circularis Epistolae. Qua statim composita, priusquam emitteretur, visum Patriarchae est experimentum capiendum judicii de his rebus Episcoporum: ut inde perspiceret, ecquid sic animati apparerent, ut recte confidi posset eos usque ad finem inflexibiliter in recusandi constantia mansuros. Congregatis ergo ipsis lecta est perscripta, ut dixi, a Jobo Monacho Patriarchae sententia. Moaque interrogati singuli sunt, an idem & ipsi sentirent, & num certo decrevissent in eo perseverare. Omnes statim assenserunt, & cunctorum praeter providentiores paucos, propriis firmata subscriptionibus Epistola missa quoquoversum est. Ea vulgata, constrictoque Patriarcha insolubili nexu, ne in ullam circa haec mutationem sese posset relaxare: quippe cui jam non esset integrum a sententia tam publica professione declarata resilire, jurisjurandi utique religione devincto: is sane praeferebat se negaturum Imperatori quod petebat, & numquam consensurum in concordiam Ecclesiarum quae tractabatur. Quare desperato Imperator assensu Patriarchae propter juramenti obstaculum inelnctabile, aestuabat animo, difficilem inde fore negotii eaitum providens. Nam utrumque ex aequo Imperator optabat, & iniri concordiam, & in eam consentire Patriarcham. Tamen inde repulsus ad urgendos Episcopos vehementius incubuit. Inter haec Veccus lectis libris, cum in iis observasset multa, quae conventionem Ecclesiarum multo quam putarat expeditiorem ostenderet; quippe cum inde constaret summam demum peccati Latinorum in additamento verbi unius ad Symbolum consistere. Et quod dogma ipsum attinebat, ex-

Edit. Rom. pag. 260.

B ΤΑῦθ' ἑρῶν ὁ Μοναχὸς Ἰὼβ Ἰασίτης, καὶ παρὰ τὸν γνώμην ὁρμώμενος τῷ Πατριάρχῃ, μὴ καθυφεῖν τῆς ἐναντίας ἀποπειρᾶν, μηχανᾶταί τι τοιοῦτον ἐπὶ τῇ τῶν γνώμων τῷ Πατριάρχῃ ἐγείρειν. ὑποτίθεται γὰρ γνώμων γράφειν καὶ πέμπειν τοῖς ὑπηκόοις ἁπλῶς ἀλλαβέσιν ἀνδράσιν, οἷς πληροφορίαν δώσει, προσιδέσθαι τὸ ὅρκιον ἐφ' ᾧ μὴ κλονεῖσθαι, ἀλλ' ἀρρώτως ἔχειν, ὡς ὁ καθυφεὶς πιστεύοντας, καὶ ὅπως ἕλξειν ἐκείνους πρὸς τὸ ὁμόψυχον, ὥστε καὶ χεῖρόν τι τοῦτο δίκαιον. πᾶσι τοῖς λόγοις ὁ Ἰὼβ ἄρχει πειθοῦς, ἐγχωρεῖ εἰ, ἐκτιθέναι τὴν γνώμην, καὶ ἐξετίθετο ταυταχίστως. ὁρᾶν δὲ πεμφθῆναι, ἔδοξε τῷ Ἀρχιερέων ἀποπειρᾶσθαι, ὡς μάθοι εἰ εἰς πέλας ἀντίκειται. Συναχθέντων πάντων, ὑπαναγινώσκεται μὲν ἡ γνώμη τοῦ Πατριάρχου. ἠρωτῶντο δὲ εἰ γε καὶ αὐτοὶ ὁμόψυχον ἔχοιεν κατὰ ταῦτα; καὶ ὁμολόγουν αὐτίκα, καὶ τὴν γνώμην ἕκαστος ἰδίᾳ ὑπογράφῃ, πλὴν τῶν φρονιμωτέρων, ἐβεβαίου τε καὶ ἀσπαζόμενοι. ὡς γοῦν ἐπέμφθη μὲν ἡ γνώμη, ἐν ἀρχῇ δ' ἦν ὁ Πατριάρχης, τὸ μὴ δ' αὖτι ἐξ γένοιτο μεταβάλλειν (τοῖς γὰρ ὅρκοις συνείληπτο) δῆλος ἦν καὶ πρὸς Βασιλέα λέγων, ὡς ἡ πεισθεὶς, ἡ δὲ καταπραξάμενος τὴν ἐγχείρησιν. Ὁ μέντοι γε Βασιλεὺς ὑποπτεύει οὐκ ἐπιῤῥᾴθως τῆς ἐκείνου κατανεύσεως, δεινοὶ γὰρ οἱ ὅρκοι κωλύειν, ἐν δεινῷ μὲν τὸ συμβὰν ἡγεῖται. ἐπίσης γὰρ ἦν αὐτῷ βουλητὸν, τὸ προβῆναι τὴν πρᾶξιν εἰς τέλος τῇ μετὰ τοῦ Πατριάρχου προβῆναι. ὅμως δ' ἀποκρυσθεὶς ἐκείνῳ, τοῖς Ἀρχιερεῦσι προσήρχετο ἐμβεβιάσθαι. ἐν τούτῳ δὲ ἡ ὁ Βέκκος ἐγχολάσας ταῖς βίβλοις, ἐν συμπολλοῖς πολλοῖς ἐπῄδετο ἐπὶ τῷ πράξει βοηθεῖσθαι, ὡς μᾶλλον πλέον πλημμελοῦντα τῷ Ἰταλῶν ἔσως, ἡ τὸ ἐπὶ τῷ Συμβόλῳ προσθῆναι. ἐν τῶν τοῦ θαυμαστοῦ Κυρίλλου λέξιν παρῆγεν, ἡμᾶς τε κρίνειν ἐν τῷ ἐγχωρεῖν συμβιβάζεσθαι, τὸν τὸ, ἐξ ἀμφοῖν ὑσιωδῶς ὑπάρχον, πιστεύειν, ἐν Πατρὸς δὲ ὑοῦ, ὡς ἐκείνων μὲν ἐχόντων

τλῶ , Εκ , ἀμῶν δὲ , ἑξῆ , καὶ ἀμφοῖν πάνυ ἐκείνου , συμβιβαστὴν γίνεσθαι . Ταῦτα γὰρ πολλὰ τῇ παπικῇ ἰδέᾳ , ἡ φὼς πύπας τὸν μέγαν Μάξιμον ἥρων μαρτυρωῦντα ἐν μιᾷ τῇ Επιστολῇ φὼς Ρωῆνον μᾶλλον πολλὰ κἄν λέγοντα · ἐξ ὧν οὐκ αἰτίαν σφᾶς τὸν Μακεδονικῦ τὸ Πνεύματος ἀπίδειξεν λέγειν , ἀλλ' ἵνα τὸ δι' αὐτοῦ προϊέναι δηλώσωσι , καὶ τοῦτον τὸ συνωρεῖς ἡ ἀπαράλακτον τῆς πίστεως παρασκευασιν . ἀδύνατον δ' εἶναι , καὶ τὸν μεγάλου. Αθανασίου ἀπικέσθαι , ἐν τῇ τῆς Τριάδος πίστει τὸ Πνεῦμα γινώσκεσθαι , μὴ ὁμοδικῶς ἐκ Θεοῦ δ' ὡῆ , ἀλλὰ ποιητικῶς , ὡς λέγουσι. Τύπος τε ἡ τοῖς ποιηταῖς συγκρουθεῖς οἷον ὁ Βίκτωρ ἐφ' ᾧ τῶν ἰδίων Θραττῆναι συνοίδησιν , ὑπωλίγῳ φὼς Εἰρηνῖον . καὶ ὁ Βασιλεὺς πολλῶν ἐντεῦθεν ἐλάμβανε νεῶν ῥοπὴ , πολέμους δὲ τοὺς ἐριζῶντας καὶ αἵματα ἐκχυθησόμενα φοβαλόμενος . ὅμως δὲ ἐν ἀσφαλεῖ μένειν φράξασα , παρὰ τῆ ἀμφ' αὐτῶν λογίων λαμβάνων . ὅθεν καὶ τοῖς Αρχιερεῦσι , πολὺς ὢν ἐμπίπτων , ἡ ἀσπαγαλίζων τῶν φράξιν , ἐγχρονίζοντος ἔ μᾶλλον τῇ ἀρίσβεως.

taret Sancti Cyrilli teſtimonium , quod nos , & illos in hoc quidem capita conciliabat : illud nimirum quo Sanctus ille Doctor ait : *Spiritum Sanctum ſubſtantialiter ex duobus exiſtere , hoc eſt ex Patre per Filium* ; ut jam tota controverſia in præpoſitiunculam redigeretur : nempe ambobus æque agnoſcentibus Filii cum Patre in ſpiratione conſortium , cum hoc ſolo diſcrimine , quod Latini *Ex Filio* , Græci *Per Filium* procedere Spiritum dicerent : Quæ parva erat , & nullius momenti differentia ; nihil prohibens , quo minus in ſumma dogmatis conſentire Eccleſiæ viderentur. His , inquam , & multis ejuſmodi conſideratis Veccus inſuper invenit aliud ad eam rem palmare teſtimonium S. Maximi in Epiſtola ad Rafinam , ubi poſt multa ſic ſcribit : *Ex quibus non Principium ſe negentium Spiritus offenderunt dicere : ſed ut per ipſum procedere ſignificarent , & ea ratione cohæſionem inſeparabilis ſubſtantiæ conſtituerent.* Edit. Rom. pag. 266. Suadebat idem auctoritas Magni Athanaſii diſerte affirmantis : *Fieri non poſſe , ut in Trinitatis ordine Spiritus agnoſceretur , quia ex Deo per Filium non progreſſive ſed efficienter , ut loquuntur , exiſteret* . His tandem , & horum ſimilibus attente perpenſis Veccus omni jam exempto conſcientiæ ſcrupulo , totus ad pacem propendebat . Quæ tea magno incitamento Imperatori fuit ad incœptum urgendum. Ergo eo jam fidentius illas ſibi ſolitas formidines allegabat , bellorum videlicet , ni concordia iniretur , impendentium , cruoriſque fundendi . Addens nullam eſſe cauſam tam neceſſariæ præcautionis omittendæ : cum quod ad prævertenda tanta mala petebatur , ſecurum innoxiumque quiddam eſſet judicio præſtantium Theologorum , & ab omni erroris , aut culpæ periculo remotum . Quare multus erat in iſtando Epiſcopis , iſque omni conatu perurgendis ad negotium conficiendum . expectantibus id ipſum qui aderant a Romano Pontifice Legatis , & eodium differentium ſpe tandem obtinendi quod petebant .

CAPUT XVII.

De Legatis Imperatoris , & receſſu Patriarchæ .

Ως γοῦν καὶ ἔτι ἀνήρτητο τὰ τῶ φράγματος , καὶ ὧν ἀνάγκη ἀρίσβεις πίμπεσθαι ἐφ' ᾧ παρ' ἐκείνου τὸ ἀσφαλὲς γενέσθαι , ὡς ἐπεῦθεν μὰ ὑποπτεύειν τὸν κίνδυνον ὑποπεγίπας νῦ τῇ Εκκλησίων φρουτῆρι , καὶ ἅδα Γρηγόριος ἑαυτὸν νομιζομένης , ἐξελέγοντο μὲν οἱ ἀρίσβεις , οἳ δ' ἦσαν ὁ Προπατεμαρχεύσας Γερμανὸς , καὶ ὁ Νικαίας Θεοφάνης , ἡ τῇ συγκλητικῶν ὁ μέγας Λογοθέτης Ακροπολίτης , ἁ προεδρεύων τῶ Βασιλείῳ Πανάρετος , καὶ ὁ μέγας Διερμηνεὺς Βερροιώτης . οἳ δὲ καὶ ἀνὰ μίαν τριήρη , ἐντεῦθεν μὲν οἱ τῆς Εκκλησίας , ἐκεῖθεν δὲ , πλοῖῳ τῶ μεγάλου Λογοθέτου , οἱ ἐκ τῶ Βασιλέως , λαβόντες ἀνήγοντο , ἐπιφερόμενοι ἔ πολλὰ τῇ ἱερῶν δώρων , στολὰς λέγω καὶ κατακχρυσα οἰκοπίσματα , καὶ σύνθετα πολύτιμα θυμιάματα . φὼς δὲ καὶ τοῖς τῆς Εκκλησίας ἐνδυτοῖς ἐκ χρυσοπάστου ὀξείας ἕξ μαργάρων , ὧν ὁ Βασιλεὺς φροντιγκὼν τῇ Θεῷ πρώτοι , δώρων ὅπως ἐκάξιον , συγχωρήσας ; ἐπεὶ οὐκ ἦρθατο ἑτέρου ὑστερεῖσθῶαι τῇ μεγάλῃ τῇ Κορυφαίων ναῷ , ἀνταλλαγὴν τῶ γινομένῳ φὼς τὸ ἅγιον πομπεύσας , λαβὼν ἐπίσκιπτρα καὶ ἀυτοῦ . οἱ μὲν ζῶν ὅπως ἀναχθέντες ἀπέπλεον . Ο δὲ Βα-

Hic erat tunc ſtatus negotii pendentis , quo articulo rerum jam maturum , atque adeo neceſſarium viſum eſt Legatos ad Papam mutuos mittere : quo videlicet tanto ſecurius formidata Latinorum expeditio ſuſpenderetur ; prætextu jam dempto Carolo Græcos oppugnandi ut Schiſmaticos , quorum eſſet in Italia Legatio Romanam Eccleſiam Principem Eccleſiarum agnoſcentium , ei obſequium profitentium , ac ut ſuam rite venerantium Dominam & Matrem . Electi ergo in Legatos hi ſunt : Germanus qui Patriarcha fuerat , & Epiſcopus Nicææ Theophanes , præterea ex Senatoribus Magnus Logotheta Acropolita , Præſes Veſtiarii Panareus , & Magnus Interpres Berrhoeota . His Triremes ab Imperatore datæ ſunt duæ , unam qui ex Eccleſia erant ſimul conſcenderunt , altera Regii vehebantur , excepto Magno Logotheta . Extulerunt autem ſecum multa , & pretioſa ſupellectilis ſacræ dona . Stolas , inquam , & aureas effigies , tum compoſita ex variis ſpeciebus aromatum ingentis pretii thymiamata . Ad hæc & majoris Eccleſiæ Endyten , ſive taperem Altaris , roſei coloris , auro illuſum , unionibus inſertis . Hunc Imperator quando eſt anathemate ſolutus Divino Templo ſacraverat ; donum revera tali perſona , & tali ceremonia dignum . Receperat autem illum apud ſe animo curandi , ut ſimilis formæ alius fieret , a ſe Magno Principum Apoſtolorum Templo dicandus . Occaſione porro invitatus hac proficiſcentium Romam Legatorum , cum ipſis tradidit ; compenſa-

turum ſe abunde recipiens quidquid Eccleſiæ, ſubtracto iſto ei dudum parto donario, deperire videretur. Et illi quidem in hunc modum ſolverunt Italiam verſus. At Imperator avelli ſe a Patriarcha haud facile ferebat. Et enim hærebat ut Lepas Petræ, vel ſenſu beneficii, quod ab eo ſe meminiſſet anathemate ſolutum, vel antiquo uſu, & ex eo nata fiducia ſalutis per eum aſſequendæ. Quare illum quoquomodo ſegregare a cauſa ſchiſmatis ſtudens (alios enim Epiſcopos in ſuam tandem ſententiam pertraxerat) convenit in hæc cum illo: ut Patriarchali palatio egreſſus, diverſaretur in Periblepti Monaſterio, ſalvis ei proventibus, & honore conſueto commemorationis in ſacro. Quod ſi quæ res obſtaret, ne profecti Romam Legati negotium conficerent, rediret ille in Patriarchales ædes & ſuæ ut prius dignitatis uſurparet munia: tumque in communionem reciperet Epiſcopos, nihil illis ſuccenſens quod in pacem cum Latinis conſenſiſſent. Sin cœpta ex voto peragerentur, fixo ipſo manente in tejectione pacis, quippe cui acquieſcere ſas ſibi non putaret ob juramentum, tum ſane abſiſteret honore, locumque alteri, Eccleſiæ vice ipſius præficiendo concederet. His inter ipſos conventia Patriarcha in Periblepti Monaſterium migravit die 21. Januarii ſecundæ Indictionis, Anni 6782. fruens ibi reditibus ſuis annuis ſine diminutione; ſic Eccleſiæ quidem corpus in quadam tranquillitate erat: non item qui ei præerant.

Edit. Rom. pag. 262.

A σιλὰς ἐκεῖ ἐκ οἴκῳ ῥᾴδιον ἀποχίδαι τὸ Πατριάρχου (ἀπείχετο δὲ ὡς λεπὰς Πέτρας ἐκείνου, ἥ τε τὸν ἀπ' ἐκείνου συγχώρησιν, ἢ φ φορὰς ἐκεῖθεν πλουσφορίας, ὡς ὑπ' αὐτῷ σωθεσόμενος) σωθῆναι πειθῆναι μὴ τῶ Πατριάρχου (οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς καὶ μόγις καθυπεκλίθησαν) ὕπως ἔχωσιν. αὐτὸν μὲν ἐξελθόντα τῶ Πατριαρχείου, ἐν τῇ τῆ περιβλέπτου καθῆσθαι μονῇ, σωζομένων αὐτῷ, καὶ γε μνημονευομένου κατὰ τὸ σωφθὲς. ἀπιλθόντων δὲ τῇ Πρίσβεων, οἱ μὲν ἐ πρᾶξις ὅπως δύνοτο ᾗκωλυθείη, αὐτὸν ἢ πάλιν εἶναι τὸ Πατριάρχου εἰς τὸ Πατριαρχεῖον ἀπιλθόντα. B καί γε μὴ τῇ Ἀρχιερέων εἰρωνεύων, μηδὲν τῇ συμβάντων ὑπολογιζόμενον. οἱ δὲ πραβαία ἢ ὠσοδῶπο εἰς τέλος τὸ προτιθὲν, αὐτὸν μὲν ἐπιτῦθεν ἀρχῆναι πάμπαν, ἄλλον ἢ ἀντ' αὐτῶ ἐπιτρέπειν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς μὴ χωρεῖν ἐκεῖνον εἶναι, τῆς ὄρκους προπατελαμμένον. Ταῦτα πρὸς ἀλλήλους σωθεμένων, ὁ μὲν Πατριάρχης καπλθὼν εἰς τὴν τῆς περιβλέπτου μονὴν προσκαθίζει, ἐσδεκάτῃ μηνὸς Ἐκατομβαιῶνος, ἐδιπάρας ἐπινεμήσεως τῶ ϛ-ϟπβ ἔτους, κατέχων ἢ τὰ αὐτῶ προνόμια ἀναφαίρετα. τὰ δὲ τῆς Ἐκκλησίας ἔτι ἐν γαλήνῃ

ὄντα, πλὴν τῆς τῶν Ἐκκλησίας πραγμάτων εἰς Ἀρχοντας.

CAPUT XVIII.

Ut Imperator quam potuit vehementiſſime Clericos urſerit.

HOs enim valde ſuſpectos habebat Imperator, haud facile aſſenſuros autumans. Utique cum differenti plerumque apud eos Vecco, & teſtimonia Sanctorum Patrum, quibus fuerat ipſe victus, proponenti, non acquieverant: ſed in ſententia perſtabant, præferentes non accepturos omnino concordiam, ſi conventum de illa foret. Hinc iratus Princeps comminiſcebatur quæ ipſis impingeret crimina; quaſi ſubjectionem ipſi debitam detrectarent, exprobraretque Epiſcopis pacem probantibus, Imperatorique maledicerent, quod eos in ſuam ſententiam traxiſſet. Prius tamen quam hæc perſequeretur ioteſtius, blandis eos experiundos ſuaſionibus putavit, ſi poſſet delinitos adducere. Convocatis igitur iis, & exceptis perbonorifice medius conſidens ſollita illa ſibi, & ſæpius ante allegata memoravit: non alia ſe moveri cauſa ad tractandam pacem profitena quam neceſſaria præcautione imminentium inevitabiliter, niſi de illa conveniret, bellorum atrocium; & pia parſimonia Romani ſanguinis, quem aliter inmaniſſime fundendum, periculum præſens eſſet. Ne porro dubitarent quin poſt iſtam quoque pacem manſura in ſtatu primo, citra ullam momenti majoris immutationem, foret Eccleſia. Cordi hoc ſibi fore: nec quidquam in ea cura neglecturum ſeſe certo confiderent. Tribus demum ſolis capitulis totum hoc concordiæ cum Eccleſia Romana negotium contineri, *Primatu*, *Appellatione*, *Commemoratione*. Quorum unumquodque, ſi quis recte conſideret, in vanum abiturum appareat. Quando enim venturus Conſtantinopolim Pa-

pag. 263.

C Ἐκόντος δὲ καὶ λίαν ὑπόπτως ὁ Κρατῶν εἶχεν, ὡς ἐ σωθησομένους ῥᾳδίως, καὶ μᾶλλον πολλάκις αὐτῶς τὸ Βέκκου ᾗλεγομένου καὶ προβαλλομένου τὰ τῆ Λυῶν ῥητὰ, μὰ ψευδομένους πάμπαν, ἀλλὰ δόλους ὄντι μὰ καταδεξομένους εἰ προβαίη, τὸν πρᾶξιν. ὅθεν καὶ αἰτίας σφίσιν ὁ Κρατῶν ἐπλάττετο, ὡς πρὸς τὸν πρὸς αὐτὸν δουλείαν ἀφωνάζωσι, καὶ ὡς ὀνειδίζωσι μὲν Ἀρχιερεῦσιν ὑποκλιθῆσι, καπαρωμένους δὲ Βασιλεῖ τοιαῦτ' ἀναγκάζωσι γίνεθαι. ἀμέλει τε καὶ πρῶτον σφᾶς Θεσσαλίας ὑπιλθεῖν ἔγνω, καὶ προσκαλέσω, καὶ τιμητικῶς προσφέρετο αὐ- D τῷ καθέδας, καὶ τὰ συνήθη προβαλλόμενος. μὴ δὲ γὰρ χάριν ἄλλα πραγματεύθαι τὸν εἰρήνην, ἢ τὸ δεινὸς πολέμους ἀναστῆναι, καὶ Ῥωμαίων αἵματα περιποιῆθαι ἐκχυθῆναθαι κινδυνεύοντα. μένειν δὲ ἢ πάλιν τὴν Ἐκκλησίαν ἀκαινοτόμητον. μὰ δὲ τῶ τυχόντος παροφθησομένου. τοιοῦ δὲ κεφαλαίοις, καὶ μόνοις, τὸ πρὸς τὸν τῆ Ῥωμαίων Ἐκκλησίαν πραττόμενον περιεσώθαι, πρωτεῖον, ἐκκλήτου, καὶ μνημοσυνῶν, ὧν ἕκαστον εἴτις ἀκριβῶς σκοποίη, κενὸν εἶναι ἀνάγκη. πῶς γὰρ καὶ παρασιάσας ὁ Πάπας προκαθίσει τῆ ἄλλων; πότε δέ τινι καὶ ἐπιλθοι δίκην ἔχωσι, θάλασσαν περάσαντι πεμθαι,

θαι, ἢ τόσον ἀναμιτρῆσαι πίλαγος, ἐφ' ᾧ A
τῇ νομιζομένων φρονίμων τυχεῖν; τὸ δ' ὑπὲ
τὴ ὑμετέρα ἢ μὲν Ἐκκλησία, καὶ ἁλιάρ-
τῇ καθ' ὑμᾶς ἢ μεγάλη τὸν Πάπαν μνημο-
σθῆναι τῶ Πατριάρχα λειτουργοῦντος, τί ἂν
τῇ ὀρθῇ προσάιη; πόσας οἰκονομίας εἰ Πα-
τρὸς φὸς ὅτι γνῶθαι συμφέρον ἐχρήσατο;
καὶ αὐτὸ δὲ τὸ τὸν Θεὸν γνῶθαι ἄνθρωπον,
ἢ Σταυρὸν ὑπομεῖναι, ἢ θάνατον καταδέξα-
θαι, ἄλλως ὅπως Θεῷ ἁρμοστῇ, εἰ μὴ ὦ Θεῷ
συνειλημμένῳ σώματι, ἀλλ' ὅλω καὶ οἰκονο-
μίαν τὼ ἀνθρώπω γένους, καὶ τῷ μὲν ἁρ-
πότων Θεῷ σαρκοφόρῳ γενομένων, πᾶσα ἡ B
οἰκουμένη σέσωται. Οὕτω χρῆμα θαυμαστὸν ἡ
οἰκονομία. καί γ' ὑμεῖς ὕπερ οἰκονομικῶς τὸν
ὑπερτιμένον κίνδυνον φύγομεν, οὐχ ὅπως εἰς
ἁμαρτίαν λογισθήσεται, ἀλλὰ ὦ προσκοπδέ-
ξονται οἱ γνήσιως ἀείσης ὑπάβολοι. Ὑμεῖς
δὲ, ἀλλ' ὡς ἀκοὺω, ἢ Ἀρχιερεῖς εἰς τὸν
συγκαπανδήσαντας Χατσηφιθὶ, ὦ τὼ Ἐκ-
κλησίαν πεφαθὲ φίζειν, ἢ ἡμῖν ὡς ἄκουσι
καταρᾶθε. Τὰ μὲν ἐμὼ πρὸ τύπου, ἔστι καιρὸς
δίθετῶν, ἢ πληροφορῶν, καὶ ἀνὰ μέρος
πληροφορῆσθαι. ὑπὸ δὲ ἡμῖν δ' ωριπὶς τοιαῦτ'
ἀκούειν, ὧδ' ὑμῖν ἀσφαλὲς τοιαῦτα λέγειν, ὦ
φόβον ἐμβάλλειν πολλοῖς· ὡς ἢ ἐσόμεθα C
ὑμεῖς ὑπὶ τύπις, ἀλλὰ προσβιασόμεθα, ἐφ'
ᾧ ἢ ἤδη ἀλλάττειν, ἢ ὁμολογεῖν ὡς ἐκεῖνοι
λέγουσι. Ταῦτα πληροφορῶν ἔστι καιρὸς, καὶ
πληροφορήσομεν. τὸ δὲ νῦν ἢ βιᾶς τῆς ὀξ
ὑμῶν χρᾴζομεν· καὶ λεγέτω ἕκαστος ὅ οἱ δο-
κεῖν, μόνον μὴ τῇ οἰκείᾳ τοιχείᾳ θελήμα-
τι ἀσπαιρικῶν ἀντιπερς, ἀλλ' Ἐκκλησιαστικὸς
ὢν, Ἐκκλησιαστικῶς ἢ λεγέτω. τὸ δὲ κατ-
πᾶσθαι ἔν ἐστι, τὸ φυγεῖν κίνδυνον ἀναγκαῖον οἱ
ταῦτα φράσομεν. ὁπόσον δὲ τῶν, καθ' αὐτὸν
ἕκαστος ἐννοῶν, ὕπω φοφορέτω τὼ γνώμω·
ὡς ἀφὶ ἐκείνω ὧδ' ὑμῖν κινπὸν ταῦτα, καὶ
ὑμεῖς τὸ πρὶ τούτων ὅλως σκοπεῖν ἀνάγκη. D
Τύπις δὲ τοιόνδε ἐπέροις τῶ Βασιλίως καταδα-
μαζωγωδῶντος τὼς τῆς Ἐκκλησίας προίχοντας,
ἐκείνοι καὶ ἁπλῶς σφίσι καταρᾶθαι τῇ Βα-
σιλεῖ, ἢ ἄλλως κινδυνώδες ἡγοῦντο, καὶ
πάμπαν ἐξ αὐτῆς ἀπηρεωῶν. καί γε σφᾶς
πρὸς τιμωρίας ἐπίμως ἰδίδοσαν, εἰ ἀληθῶς
ἐλέγχοιντο. τὸ δὲ πρὸς τὼς Ἀρχιερεῖς ξφορίσ-
ασθαι, μὴ εἶναι τῇ ἀπεικότων, ἔλεγον.
διϊσαμένους δὲ ταῖς ψήφοισι, τὼς λόγους ἐ-
ναντίους ποιεῖσθαι, τῇ λίαν ἀπολελύθων εἶναι.
πλεῖν ἢ κακολογοῦντας, ὡς αὐτίφασι, καὶ
τῶν κατάνδησιν ἐνειδίζοντας σφίσι. γνώμης
δὲ ἰδίας ἕκαστον εἶναι κύριον, ἢ ὃ σύμπαν ἢ E
δοκεῖ τινι, αὖθις ἴσως ἐρέειν ἢ ἀγαπήσειν,
ἢ παλίμβολόν τινα ὅπως καὶ τῷ τυχὸν ἐκτρε-
πόμενον, ἀλλὰ λογισμοῖς δηλέοντας, ἐκείνων
μεταλειπομένων ἐς ὅτι καὶ δίξα συμφέρον καὶ
αὖθις φράττειν, καὶ πῶν εἶναι τὸ μὴ παρὰ
συνείδησιν, ὡς πεισθῶμεν. τὸ δὲ περὶ τῆ
προκειμένων ἡμᾶς ἐρωτᾶθαι, πρῶτον μὲν, ὡς
ἢ μετὸν ὑμῖν τῆς περὶ τύπων σκέψεως ἐκ Κανό-

Tom. I.

pa Primatus iſtius ſui, ac præſidentiæ præſens
ſit poſſeſſionem aditus? quem autem puta-
rent cauſam hic dicentem provocaturum Ro-
mam, & tanto intervallo vaſti maris, lite il-
luc ſequenda, jus ex provocatione cognoſce-
di afferturum Romano Pontifici? Memorari
autem Papam in noſtro Primario & Patriar-
chali Templo, in altero item illo veſtro Ma-
gno, ſacris operanta Patriarcha, quid utique a
recto exorbitans videri ſapienter æſtimanti-
bus queat? An latet prudentes rerum quam
obſequioſis accommodationibus conſueverint
Patres libenter redimere publicas utilitates?
exemplo utique ipſius Dei non indignum ma-
jeſtate ſua rati, accommodare ſeſe nobis uſq;
ad ſuſceptionem humanæ naturæ, & in eo i-
pſo noſtrorum ſimili aſſumpto corpore perpeſ-
ſionem Crucis & mortis. Qua benigniſſima
ſupremæ Divinitatis carne indutæ ad noſtras
miſerias demiſſione Orbi univerſo parata ſa-
lus eſt. Ita mirifica res accommodatio eſt. No-
bis igitur adeo non imputabitur ad culpam, ſi
periculum impendens ſimili accommodatio-
ne declinaverimus; ut potius eo nomine pe-
ritis rerum, & perſpicacibus commendandi ſi-
mus. Vos vero etiam Epiſcopos, qui tam ju-
ſtis adducti cauſis nobiſcum ſentiunt, averſa-
mini, ut audio, & Eccleſiam conamini ſcin-
dere: imo Nobis, ut fertur, male precami-
ni. His providendi nunc tempus eſt. Et an-
te omnia explorandi ad liquidum quid vere in
re ſit: ut & Vobis quid Nos velimus, & No-
bis quid Vos aut cogitetis, aut egeritis mutuo
perſpectum, plenaque ſingillatim explicatum
notitia conſtet. Neque enim talia vel nobis
audire decorum eſt, vel vobis ſecurum lo-
qui; & falſum incutere populo metum quaſi
Nos ulterius quam præferimus ſimus in hoc
pacis negotio proceſſuri: & in animo habea-
mus mores etiam, & ritus noſtros commu-
tare eum Latinis, ac per omnia idem cum
illis profiteri. Hæc ad liquidum, uti dixi, ex-
plorandi nunc tempus eſt: dabimuſque ope-
ram, ut de iis plane conſtet. In præſens con-
ſilio veſtro egemus; quare dicat unuſquiſque
quod ei videbitur. Tantum ne nimis indul- *Edit. Rom.*
geat proprio affectui, ſibi unice placens: *pag.* 264.
ſed cum ſit Eccleſiaſticus, Eccleſiaſtice lo-
quatur; quod enim nos urget, unum eſt: ef-
fugere periculum, inevitabile ni hæc faci-
mus; quantum autem id periculum ſit quiſ-
que apud ſe cogitans æſtimet prudenter prius,
& ſic quid opus facto judicet dicat. Certe
nos, abſque iſto periculo foret, iſta non mo-
veremus. Inutile autem fuerit, veſtrum
quempiam tota iſta de re deliberandi, quaſi
jam integra, judicium ſumere. His, aut hu-
jus ſententiæ verbis cum delinire fategiſſet Im-
perator præcellentes in Eccleſia, illi ante o-
mnia crimen diluere curarunt, quo erant inſi-
mulati maledixiſſe Principi; id enim valde i-
pſis indecorum, nec minus aliunde periculoſum
arbitrabantur. Quare id conſeſtim inficiati
ſunt: & ſe ad quævis ſubeunda paratos ſup-
plicia obtulerunt, ſi vere de hoc convince-
rentur. Diſſidere autem ſeſe ab Epiſcopis;
qui contrariam amplexi ſententiam eſſent,
ultro ſunt faſſi: ſed id non eſſe inconveniens
dixerunt: cum valde eſſet conſequens, con-
trarios eorum eſſe ſenſus, & ſermones, quo-
rum eſſent facta contraria. Cæterum in
hoc diſſidio verſatos citra maledicentiam
in adverſarios, quidquid ipſi falſo quererentur; & citra exprobrationem ullam muta-
tæ ſententiæ. Judicii enim propri quem-
que arbitrum eſſe: & quod quis hodie
non probaverit, eras forte præferet, atque
amplectetur. non inconſtantia, vel for-
tuita levitate ſeſe verſans: ſed momenta
rationum ſequens. Credere ſeſe illos An-

„ tiſtites, qui ſententiam mutaſſent, aliquid
„ vidiſſe quo moverentur ad propendendum
„ in partem alteram, feciſſeque in eo ipſos,
„ quod ſibi expedire judicaſſent: neque cen-
„ ſere iſta in re ab ipſis contra conſcientiam
„ peccatum. Quod vero Imperator ipſorum de
„ his ſententiam rogaret, ad id ſic reſponde-
„ runt: Primum ſibi per ſacros Canones non
„ licere deliberare de talibus, qui Patriarchæ
„ ſubeſſent, ejuſque ſequi judicium, & præ-
„ ceptis obtemperare deberent. Quare non
„ habere ſa, quod in commune dicerent.
„ Poſſe autem quemque privatim interrogari. Sic enim metus ſcilicet nullus tardabit
„ ſingillatim interrogaros a Majeſtate Tua,
„ ne, quid ipſis in mentem venerit, proſe-
„ rant ſuper iis quæ proponentur. Fecit hoc
„ ſtatim Imperator: & eorum, quos privatim
„ audivit, alius tria ea æquo cuncta Capitula
„ rejecit, nullum eorum accipi ab Eccleſia
„ poſſe contendens, quæ uni ſupremo capiti
„ Patriarchæ ſuo parere didiciſſet. Oportere autem tenere, & tranſmittere ad poſte-
„ ros, quod a Patribus acceperint. Pericu-
„ la porro, quæ impedore dicerentur, ſui
„ privati muneris non eſſe alio modo præ-
„ vertere quam orationibus pro eorum amo-
„ litione Deo fundendis. Principis vero id
„ ſolum poſtulare officium, ut is nihil poli-
„ ticæ bellicæque ſollicitudinis omittat quæ
„ præcavendis malis, & Reipublicæ ab in-
„ columi ſervandæ profutura videatur. E-
„ rant nonnulli, qui duo priora capita Pri-
Edit. Rom. „ matum, & Provocationem ſine magno da-
pag. 265. „ mno relaxari poſſe dicerent: quippe quo-
„ rum neutrum ultra nomen, & ſpeciem ad
„ factum procederet: ſed ſub obtentu vano
„ ſubjectionis oſtentatæ non exhibitæ re ipſa,
„ integram, nec ullo interrupeam uſu Græcis ſervaret juris hactenus uſurpati poſſeſſionem. Lon-
„ ge ab his diverſum videri abire tertium de commemoratione Papæ in ſacro. Per id enim in-
„ duci jus in ipſum; & verba facto ſanciri. Tum enim vero id concedi, quod tam obnixis ha-
„ ctenus ſtudiis recuſatum a noſtris ſemper eſt; ut ſcilicet palam in noſtram communionem ad-
„ mittantur il quos conſtat in ſcripturam publicam, & eam quidem ipſam, qua Fidei regula tra-
„ ditur, nempe in Symbolum, auſis intolerabili, peccaſſe. At Xiphilinus Magni tunc Oecono-
„ mi officium exercens, ea fiducia, quam ei auctoritas ſeneſtutis, & multa cum Imperatore fa-
„ miliaritas dabat, cum oraro ſtans aggreſſus, mox etiam procidit coram ad pedes, & genas
Principis amplexus his cum obteſtabatur: *Vide etiam, atque etiam, Domine, ne fatuam nimis ad-
vle avertere a Nobis æternum bellum, inteſtino difficiliori Nos implices, cum eoque pacem pariter
utramque, Eccleſiaſticam & civilem perdas. Neque enim vel ſi Nos in hanc pacem conſenſerimus, in
pace illi ſcilicet cuncti perſtabunt.*

A καν, ὑπ' Ἀρχιερεῖ πολιτεύσει περὶ ὁμολογίαν ἴσεσθαι, τί χρὴ περὶ λέγειν; πλὴν ἀλλ' ἔασον ἰδίᾳ καθ' αὑτὸν ἐρωτᾶσθαι, ἵνα ἴσως φόβος ἀδεὴς τῆς σῆς Βασιλείας εἰς βουλὴν ἀρτισθείσας τὰ προκείμενα, λέγειν τὰ παρεσόμενα. Τὸν τοίνυν ἐρωτώμενον, ὁ μὲν ἀπόλογος περὶ τοῦ νέου, μηδὲ ᾧ τοίνυν καταλαβεῖν ὅλως νέου Ἐκκλησίαν ὑπὲρ χρεωμένου περὶ μόνου, χρῆναι ᾧ ἱερέων τῷ τοῖς ὀφειλομένοις, ὃ δὴ σφᾶς ἐν τῷ προσῶπον παρέλαβον. εἰ δ' ὑπεισέρχοι, αἰδοῦνται, αὐτὸς μὲν μὰ χρεὼν φροντίζειν, πλὴν μόνῳ τῷ δ' χεῖσθαι· τὸν δὲ γε Κρατοῦντα μὰ ἀπόνοια μηδὲν τῷ εἰς μέρισμα ὑπόντων, ἐφ' ᾧ ἀσυδοσίας τὸ κίνδυνον ἄλλως ἐφορτοῦσθαι. οὗ δ' ποια ᾧ προτεῖον μόνον ἰδίᾳ ποιεῖσθαι περὶ ἐκκλησιῶν, ὡς αὐτῶν γε ᾧ μόνων εἶναι τ' ὄντων ὑποκριθῆναι, ᾧ χρὴ ἔξειν ᾧ ὄνομα, πλὴν τὸ φρίττεσθαι· μεμφόντων δὲ μετὰ ταῦτα τῷ Πάπᾳ δοκεῖν τι ἐφ' ἑαυτῷ ποιεῖσθαι, ἐπὶ Συμβόλῳ περὶ ταῦτα Πίστεως, μὴ ᾧ τῷ λίαν ἀκριβῶς μένων λῶ. Ὁ δὲ Ξιφιλῖνος μέγας Οἰκονόμος ὢν τῷ τότε, τῷ γήρᾳ τε ᾧ τῇ παρὰ ᾧ Βασιλέα συνηθείᾳ πιεσθεὶς, ᾧ προσλιτάρευε ταδοῖς, καί γε τῷ γουνάτων τῷ Βασιλέως ἀντιμῆλος, μὴ ζητῶν ἀναχαιτίζειν ἀλλοτρίου πάλαμον, ἴδιον καθ' ἡμᾶς αὐτὸς προεκτυποῦν. μὴ δὴ ᾧ ἐφιλοδόξουν πάντας, κἂν ἡμεῖς φασὶν ἀφιλοδοξήμεν.

B

C ΕΝ τούτοις τῇς ἡμέρας πληθούσης ἐκείνης, ἐπιχὼν ἐφ' ἡμέραις ἃ Βασιλεὺς, ᾧ μαθὼν ὡς ἐν κλύδωνι τὰ τῆς Ἐκκλησίας εἰσί, ᾧ ὡς τὸν ἵνα ὁ παραδέχεται· ὁ δὴ θεσπεσιώτατος τὸν ὑποκληθέντα, φρόνιμον μὲν χρῆσθαι τάμοι, σκοπὸν πλὴν πρὸς Βασιλέα ἔχοντα, ἐκκλίσει ὑποχάζειν, ἵνα αὖθ' ἑπὶ ποίαν χρείαν, πλὴν τὸ δόξαι χεῖν τῷ τῆς Ἐκκλησίας ὑποκειμένους, κἂν αἱ ὑποθέσεις τὸ διάφορον ἔχωσι. ἀκίνητοι προθύμως ὑπέγραφον, τὸ, πρὸς τὸν Ἀβραὰμ τὸ Θεοῦ, οἱ εὐλογοῦντές σε εὐλογημένοι, καὶ οἱ καταρώμενοί σε κεκατάρανται. ὅπερπερ πέμπας τῆς ἰδίας, οὐκέτ' ἐκάστου καταξιῶσαι. ὅστις αὖτος, ἔφ τε τῷ ἀκί. ᾧ ἡ πρόφασις, ὡς αὐτὸν εἰς ὄνειδος τὸν κατεχόντα τῶν πόλιν, ᾧ πρὸς τοῖς ἄλλοις, αὐτὸν ᾧ μόνῳ

D

CAPUT XIX.

Ut calumniam paſſi Clerici quaſi parum fideles Imperatori eſſent vexati eo nomine fuerint.

IN his illa conſumpta die, per aliquot inda conſecutas nihil novi Auguſtus movit. Tandem videns tumultum in Eccleſia increbreſcere factionibus commiſſis, dum unus alium in communionem non recipit; & qui fixus in antiquo ſenſu perſtat, cum qui novis propoſitionibus aſſenſit, ut prophanum averſatur, gliſcenti obviam ire malo decrevit in hunc modum. Ante omnia ſcriptum concinnavit quo ſolum id agere videbatur, ut fidem, & obſequium Imperatori a ſubditis debitum ſibi firmaret. ſubſcribere illi juſſit unumquemque, haud ſcio quem ad uſum: niſi forte ut ſubſcriptiones Eccleſiaſticorum expreſſiſſe tandem ipſum fama vulgante, multi putarent ipſos ad omnia aſſenſos, qui ſcilicet ignorarent, nihil Eccleſiaſticum eo ſcripto contineri. Promptos ſe paſſim ad iſti ſubſcribendum formulæ Eccleſiaſtici præbebant: Proluxe Imperatori bene precantes, verbis illi Dei ad Abraamum: *Qui benedixerint tibi, ſint ipſi benedicti: qui maledixerint tibi, maledictioni ſub-*

ὡ πὰς οἰκίας ἴναι, ἀποχαρίζεδαι δὲ τούτους τοῖς δίκοῦσι, τῖς δὲ κατὰ τι ἁμαρτάζυσι, ὡ γλὼ χάριν ἀναρίπτειν. Δίκαιον δ' εἶναι ὡ τὰ τῆ ὑπάδου χρόνου ἀναζητεῖν τὰς ἐσπεσούσας ἀτοίκους, ἀπαραλαβοῦσι παρ' αὐτῶν, κόσμιά τε σκεύη καὶ ἔπιπλα, ὡ πᾶν ὅτι τὰς οἴκοι, ὡ τὸ μέζον ἐκείνοις ἐς εὐδοκίμησιν. ἀπιμάζοντο δὲ ἑ φορτίδος τῦ ἐξελίζδαι πὰς ἐκ τὰ καταπέμπης δυναμένους. Οὐ μὴν δὲ ὡ μάχες ὀλίγαν τὶ δυνὰ ἦσαν, ἀλλὰ ὡ πάρα πάντες τῆ δυνῶν μετέχον. ὡς τὰς μὲν εἰς Λῆμνον, τὰς δ' ἐς Σκῦρον, ἄλλας δ' ἐς Κῶ, ὡ ἄλλας ἐς Νικαίας πόλιν περιορίζεδαι· ἄλλας δ' αὖδις τὰς πόλεως, τὰς μὲν ἀκινδύνους, τὰς δ' ἐκόντας ἐξελίζδαι· ἄλλας δὲ μάχες Σηλυβρίας ὡ Ῥαιδεςῦ· τινὰς δὲ ὡ ἐπὶς τὸ κῆ τὸν Φάρον λιμένος γνωσιμαχόντας, ὑποκλινάντα ὡ ὑποσρέψαι.

jacent. Post hæc immisit satellitium suum passim in domos ferutarum, & contrectatum odiosè intima; sine discrimine innocentis, aut culpati. Allegabat, ex quo ipse Urbem ex Hoste cepisse, jo suum proprium jus transisse; Domos ejus universas. Harum porro usum extra pretium indulgere se fidis sibi: suspectis autem, & quadam in re sibi parere abnuentibus istum odio gratiam facere. Sed & ex his jure se utentem suo pretium locationis respondens concessiæ habitationi toti retro annorum repetere. In summam ergo conferebatur pecunia debita pro usu ædium ab annis jam ante multis; & ejus præsens solutio exigebatur, idque peracerbe pignorum statim captis; & eo nomine ablata tapetum supellectile. Ita corradebatur quidquid ornamenti, aut pretiosæ rei cives in ædibus habebant. Naves etiam parabantur, quæ illos, qui jam satis ejus criminis compertis, damnatique viderentur, in varia exilia deportarent. Nec jam in minis, aut sola expectatione mala hærebant: sed in præsens illorum experimentum miseri trahebantur: quorum aliqui in Lemnum, alii in Scyrum, nonnulli in Coum, quidam denique in Urbem Nicæam relegabantur. Alii passim exterminabantur Urbe, vel jussi excedere nominatim, vel sponte necessitatem prævertentes. Quibusdam quoad adhuc deliberarent, usque ad Selybriam, & Rædestum ea illo præmitto, nonnullis citra portum qui ad Pharum est: quorum multi malo ad assensum tracti, professique se paci acquiescere, postliminio revocati redibant domum.

Edit. Rom. pag. 266.

CAPUT XX.

Narratio supplicii atrocis irrogati Rhetori Ecclesiæ; & de eo lamentatio Historici.

Τοιούτοις προσκείδω ὡ τὸ κῆ ῥήτορα δίκημα, φοβερὸν ὃν ἰδεῖν, φοβερὸν δὲ καὶ παδεῖν. πλὼ μὲ ἐπὶ πᾶν τὸ καιρὸ γεγονὸς, ἀλλὰ πρότερον. συνάπτομεν δὲ τοῖς δεινοῖς τὰ δυνὰ, εἰς πλὼ τῆς τόν βίας παράσασιν. αἰ αἰ, ὅτι καὶ τοιαῦτα παδόντες, τοῖς ὕσερον ἐλδοῦσι μηδὲ φαεῖσι, μὰ λέξαι, μὴ παδεῖν, μόνον δ' ἀφανείᾳ κρυβῆναι, ὡ τὸ μηδημοῦς ἀξιῶδαι φροντίδος χάριν, ἁπλωῶς ὑπερόμεδα. εἶπα δὲ, ὡ καινόμεδα. ὑμεῖς ὦ ὅσοι τὰς τῆς Ἐκκλησίας ποῦ σάντες, ἢ ποῦ βάντες, ἢ τί καὶ χρήσιμον ὀφελήμασι; ἀλλ' οὐχ ὑμῖν, τοῖς δὲ δίκαιόσις ὁ μέμψις, ὡ μᾶλλον ὅτι κἀκείνοις ὑπαδόμενοι ὀχρώμεδα. Ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τούτων ἄλλος. ὑμῖν δὲ καιρὸς τὸ καινὸν δικήμασι δίκημα. Ἡμέρα δὲ ὃν τῆς ἱερῆς ἀναπαύσεως συναξις, ὡ ἡ συναξις ἱερὰ, καὶ ὅσον ὃν Ἱερομονάχων, ὡ ἄλλως Ἱερωμένους, καὶ Μοναχοῖς παύδημος. παρῆν δὲ καὶ Πατεκάρχης, καὶ ἅπασα Συνόδος, ἡ δὲ συνάξις, περὶ ὧν ἐπιμέλειας εἰρῆνης ἐκείνης. Τότε γοῦν καδεδέντων, τιμηδέντων δ' ἐπὶ καδέδρᾳ καὶ ἀμφὶ τὸν πόδα, ὡς συναγωνιζομένων τῇ Βασιλεῖ, τῷ τε Ἀρχιδιακόνῳ Μελιτηνιώτῃ, καὶ τῷ Πρωτασηκολαρίῳ Κυπρίῳ, ὁ ῥήτωρ Ὁλόβολος ἴσατο, προσδοκῶν τὸ ἀπὸ Βασιλέως ἐκχώρησιν. ὡς δ' οὐκ ἐφέζετο ἐπὶ καδέδρας ὡ αὐτὸν ἔζεδαι, ἐξελθὼν καδῆστο, ἐπεὶ δὲ λόγων ἐπιμένων, καὶ ὁ ῥήτωρ ἔζεστο, ὡ χρήσιμος ἰδέσθαι ἡ παρουσία ἐκείνη, ἀνέζητεῖ

Hîs addatur narratio de Rhetore, atrox quædam, & terribilis etiam spectantibus, multo magis patienti. Quamquam hæc quidem res non hoc tempore contigit, sed paulo ante. Referemus autem hoc loco, conjungentes similia similibus, gravia gravibus, in specimen exercitæ tunc violentiæ. Heu, heu miseros nos quod tanta passi, ab his qui posterius venerunt, quotum in hoc toto negotio nec facies visa, nec audita vox est; qui quod nihil passi sunt, obscuritati suæ, valitarque debuerunt; utique non tanti habiti, ut curare de ipsis, aut omnino cogitare dignarentur qui hæc movebant: ab his, inquam, nos judicabamur; & quid dico judicabamur; nunc quoque judicamur. Vos alioquor o Ecclesiastici, ubi stantes, aut quo progressi, aut quid omnino in communem utilitatem operati? Sed vestra hæc culpa non est. Illi sunt reprehendendi, qui ista acceperunt. quamquam est aliud majus quod iis succenseamus. Non enim tolerasse, vel approbasse contenti quod alii agebant, io partem ipsi injuriæ veneruot, ipsi in nos lofelli fuerunt, ipsorum, auxiliarem operam nostris oppressoribus navantium, experti vim sumus. Sed querelarum satis. Id potius quod suscepimus agamus: Nam rei novæ, inopinatæque referendæ hoc tempus elegimus. Dies erat Ecclesiastici conventus io sacro Palatio. In sacrum eum Cœtum collectum fuerat quantum erat tum in Urbe Sacerdotum, & Monachorum. Aderat & Patriarcha cum universa Synodo. Deliberationis argumentum erat propotimum, pax Ecclesiarum illa, de qua iostituta tractatio fuerat. Confidentibus jam cunctis, & dignatis honore Cathedræ a præsecti Angulo duobus illis, quibus ad id negotium adjutoribus fidis utebatur, Archidiacono Melitenioca, & Protapositolario Cyprio, Rhetor Holobolus stabat expectans, ut Imperator ipsum quoque juberet assidere: sed cum id diu frustra expectas-

pag. 269

ſet, exiens is in proximo conſedit. Diſputatione mox inchoata, requiſitus eſt Rhetor, cujus opera præſentis profectura videbatur. Ille accitus adfuit: ſed implacido in Principem animo; a quo ſe ſpectum omiſſa delatione ſeſſionis, penitus indignabatur. Ergo interrogatus, primo præter opinionem ſiluit. Urgente vero Imperatore, qui eum confidebat in ſuam, ut antea, ſententiam locaturum: Ille non diſſimulans pœnitere ſe prius actorum, & contrarias Imperatori partes deinceps ſecuturum præferuna, libere affirmavit: *negotium quod proponebatur haudquaquam fore facile videri.* Perculſus inopinatiſſimo dicto Imperator exarduit, increpuitque hominem magnis clamoribus: nempe illum, vociferans, exprobrabat: *Non nunc primum ſibi infenſum, ambiguum jamdudum, & in contraria verſatilem, non aliis magis cauſa per oppoſita circumagi, quam materia libidine ſibi abſandi, quem poſſime odiſſet. Ferre illum iſtius ſuæ malignitatis ſtigmata in naſo*, illi videlicet olim abſciſſo in pœnam averſi animi a Principe. Ea Rhetor audiens elatus inconſulta ira, quam ambitio impotens opinione contemptus irritata, ultra ſua propulit, veram iſtius quæ ſibi nunc exprobraretur pœnæ cauſam eſſ libertinæ profeſſus; clare dicens: *ſe nejo multatum, quod Joanni puero, legitimo Imperatori, fidem, & benevolentiam præſtaret*. Hæc cum locutum, qui circa Imperatorem erant, alii aliunde erumpentes, quod ſic exgratificari ſe putarent, quaſi diſceptuti petierunt. Verum eos Imperator affectata moderationis ſpecie, prohibuit; pœnam non condonans, ſed in aliud tempus differens, ut poſtea apparuit. Rhetor autem iram Imperatoris veritus, ad Eccleſiam confugit, ſacro ſe aſylo ad ſaltem uſurum ſperans. At Imperator blandis inde illum ſuaſionibus extractans, perpulit, ut quaſi animi gratia in Monaſterium Hyacinthi ſe conferret, commodum videlicet diverſorium: quo facto hominem humane conſulendi ſpecie relegavit Nicæam, ubi erat id Monaſterium ſitum. Nondum annus eſtuxerat, cum inter haſce noſtras de concordia Eccleſiarum motas ardentias controverſias, certis comperto Nuncius Imperator Holobolum e priori quod aliis oſtenderat judicio pacis iſtius conſilium probante, palam jam refiliiſſe, perindigne id ferens, aures facile præbuit calumniatoribus indigna quædam, & a tali viro aliena de Holobolo deterentibus. Quare occaſionem eam commodam ratus ſimul invifi capitis ulciſcendi, ſimul deducendi nos ab opinione, quam de ejus, ut viri præſtantis, auctoritate doctrinaque præclara habebamus, adduci eum vinctum in Urbem jubet. Hic primum illum crudeliter immaniterque concidi flagris imperat, deinde novi hujus ſpectaculi per civium ora pompam traducit. Longum de collo trahentes funem primum Holobolus, ſecundo loco Jaſites Melias, tum alii continua ſerie virorum Decadem explentes, adjuncta nudelma muliere, Holoboli ejuſdem nepte, oſtentui tracta velut maga, per univerſam Urbem, & peculiariter circa Eccleſiam ſordo triumpho ducti ſunt. Ex duo quidem priores quaſi videlicet objecta ſibi, & factis probata crimina pertinaciter negarent, interitus ovium ipſo adhuc ſimo refertis implicati, omnique procedebant, addito in ſingularem Holoboli dehoneſtationem, ut per totam viam jecinoribus earumdem ovium e ventre recens extractis, in facie continenter cæderetur. Quæ ſic acta ſunt non magis ad ignominiam infelicis illius, quam ad deterrendos perſtantes adhuc in pacis rejectione Clericos, quibus hoc exemplo luculenter oſtentabatur, quantum ipſa in tali propoſito perſtantibus impenderet mali. Hæc geſta ſunt ineunte anno die ſex-

Edit. Rom. pag. 268.

A τὸν τῷ πατρίαρχῃ. ὁ μὲν δὴ, ὅπερ δοκεῖν ὠμβὼς τὰ πρὸς Βασιλέα, ἀφ' ὧ δὲ ἄνθρ ὁ ἀπρᾶγμος ἐκεῖνος ὑπόγαιον· ὅθεν ἡ ἐρανισμὸς ἐκ ἀνωμείνετο, ἀ ἐλπιζόμενος τὰ πρὸς μείζω λόγου, ἐκεῖνος παλινῳδίαν, ἀὖ πρὸς τὰ πρόσθεν ποιησάμενος, ἐ ἐναντίον τῇ Βασιλεῖ δῆλος ἦν βαδίζων. ὡς μὲ σωσίσσοντος ὕδατος τὸ ὡς ζήσεσθαι προκειμένου· ἀ ὁ δὲ ἐκ ἤρετο μὲν τῇ Βασιλεῖ ἀ δυνατὸς, καὶ βοὴ ἦν, καὶ ὡς δύσπας ἀὸ, καὶ τῇ φρονήματι ὑπερόπτας, καὶ ὅτι ἀ παρ' ἄλλου πίνειν, ἀλλ' αὐτὸ πῶτο τὸ ἀὸ δυσκολία, καὶ τὸ ὑπὸ τῆς ῥινὸς πίπτοθαι, αἰσχυνομένης τῆς ποινῆς ὀνειδίζειν. Ὁ δὲ ἀκράτῳ πάθει φιλονικίας καὶ δόξῃ καταφρονήσεως δυμὸν ἄκρατον μίξας, νέμ τῆς ποινῆς αἰτίαν ἐπαρρησιάζετο. ἢ δ' ἦν, ὡς ἐκεῖνον λόγου· ἀ πρὸς τὸν παῖδα Ἰωάννου καὶ Βασιλέα ὕβρεις. ἀ ἐ μὲν εἶπεν, οἱ δὲ περὶ ἀ Βασιλέα ὡς δῆθεν ὑποδυτὴς τῆς χάριτος, ἄλλος ἀλλοθέν ποθὲν ἐκπηδήσαντες, διεσπῶν ἅρμαν. ἀλλ' ἐ Βασιλεὺς ὡς δῆθεν φιλανθρακόμενος, διεκώλυε, αὖρον εἰς ἐκκλησίαν θυὸς, ὡς ἔδοξεν ὕστερον. Ὁ μὲν δὴ ῥᾴστ τὸν τῶ Κρανιωτῶς ὀργὴν ὑπεκτεύων, τῇ Ἐκκλησίᾳ προσγένεται· ἀ παρ' αὐτῆς ἅλτιζε σώζεσθαι. Ὁ δὲ λαβὼν ἐκεῖθεν πεισοείζει εἰς Νίκαιαν, ὡς ἐπ' εὐμοίρᾳ δῆθεν εἰς τὸν τῶ Ταχιάρθ λοκτέλλων μονὴν. ὅπω χρόνος πτίλεσε, καὶ κτημάτων τότε τῇ ἡμετέρων, ἐπεὶ κρείττονος ἦκε τῇ διδόγμασιν λοιπανῶν, ἐξάπαιθος ἀ καταγελᾶς μὲ προσκυνᾶς ἐκείνῳ μηδ' ὑπωσοῦν ἄλλοθεν κυρεῖν νομίσας, πρὸς ἐκεῖνον μὲν τιμωρήσεται, ἡμᾶς δὲ διδάξεσθαι ἐκείνου εἶναι τὸν πρίσσοντα, πάμπαν ὑπὸ δυνατὸς ἄγει. ἀ πρῶτα μὲν ἀπλοῦς προτάσεται καὶ ἁπαν θρώπους αἰκίζεσθαι. ἔπειτα δὲ τὸν κοινὸν ἐκεῖνον θεσμῶν ἀπεργάζεται. χρόνῳ γὰρ μακρᾷ τῶν τραχήλων κλίνας ἐκβῆναι, ἐκείνου τὸ πρῶτον, ἀ τὸν Ἰασίτην Μελίαν δεύτερον, ἀ ἑξῆς ἄλλον, ἕως ἀ ἐς δέκα τὸ ἀριθμὸν τῇ ἀνδρῶν ποτισθέντος, ὕστατον δὲ καὶ τὸν ἐκείνῃ ἀνεψιὸν ὡς τὸν τῇ μαγειῶν δῆθεν ἐνδεξιν, τὸν μὲν δὶο τὸς πρώτους, ὡς καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει μὴ κεκινυύσεσθαι, ἀ ἐγκαίπος προβάπτον ἀπιφορτίζει σωὶ αὐτὸς τῆς ἐκείνου ἐξηγριμένοι. τὸν ῥῖπορα δὲ ἐξαφορέντας καὶ ὕπαυι προβάπτον κατὰ τόμα κελεύει τύπτεσθαι σωμαχίσαν, καὶ ὕπως ἀνὰ τὸν πόλιν ἅπασαν θεαμβδομένους, πύλῃ τῆς Ἐκκλησίας πεισαγαγεῖν, ἀτιμοῦντας ἐκεῖνον πλέον ὡς φόβῳ ἀ ἀπειλῆς τῆς Κλαρικοῖς ἐνδεξαι. Ἐπράττετο μὲν δὴ ταῦτα Ἐλαφηβολιῶνος ἕκτῃ μηνὸς ἀ ἐκείνου ἦκος, τῷ Πατριάρχῃ Ἀρσενίῳ πρότερον, ὃ πῶτε γένεσθαι ἡμέραν ἐξ κατὰ τὸν νέον μεταβάλλοντος. ἐπ' ἀὖ τελευτῇ Γαμηλιῶνος μηνός. Οἱ δὲ τῶ Κλήρω τὸν κίνδυνον σφίσιν αἰωρημένον βλέποντες, καθικέτευον τὸν Κρανιῶτα ἀνένεα αὐτὸς τῆς ὀργῆς ἐφ' ᾧ ἡσύχως καθῆσθαι, μήχεις ἂν οἱ ἀφίσθαις ἐκ Ῥώμης ἐπαναζεύξωσιν. ἀλλ' ὁ πείθειν πολ-

λὰ λιπαρεῶνες, ἀλλ' ἀντικρὺς ἐκέλευσε τῷ A ta Octobris, Patriarcha Arſenio ſex prius dibus quam ea ſerent, in Inſula mortuo. Supremus enim illi dies fuit vigeſimo menſis Septembris. Porro Clerici tali edito ſpectamine iræ Imperatoris, proprii haud vana imagine periculi terrati, rogarunt Imperatorem breves inducias, & ne in ipſos, ante decerneret aliquid gravius, aut omnino urgeret, quoad qui Romam miſſi fuerant inde Legati redirent. Sed nihil impetrarunt, quantumvis ardenter orarent. Quin eis ſevere denunciatum eſt inexorabiliter damnandum hæſæ Majeſtatis, quicumque ipſorum non ſtatim ſubſcriberet capitulis concordiæ, quæ tractabatur. Quarum terror ſubnarum cum quoſdam in fugam egiſſet, veritos ne vi majori cogerentur facere quod averſabantur, juſſu Imperatoris vulgatum ſtatim ejus Diploma eſt, aurea munitum bulla; quo ſub imprecationibus diriſſimis, & juramentis horribilibus conteſtabatur: *Haud in animo ſibi eſſe ac ne primam quidem cogitationem unquam venuſſe in mentem, adigere ullo unquam aut urgere Ecclesiarum Antiſtites ad admittendam, vel unius jota, mutationem quæ aperis adjectionem ad Symbolum. Contentum ſe omnino fore aſſenſu conſtitutorum in tria duntaxat capitula Primatus, Provocationis, & Commemorationis, quæ & ipſa nomine ſolum tenus, neceſſaria quidem, ac ſecuritati publicæ accommodatione, concedi cuperet. In hac ſi ab imperatore vel pernicioſiſſima ſibi quæque ac prorſus exitiabilia non a ſe ipſi eventuro certum habentem;* quas minas quam exaggeratiſſime, atque aſſeveratiſſime inculcans intentabat in illo Diplomate, quod ſcripſam & ſubſcriptum, & aurea præterea munitum bulla, mittit Eccleſiæ per primum a ſecretis Neocæſarienſem Michaelem. Eo plerique perſuaſi ſecurique effecti, ſubſcripſere; quibuſdam tamen adhuc tunc quoque id facere recuſantibus; qui propterea in exilium miſſi, poſt aliquod tempus reſipiſcentes, aſſenſu dato revocati ſunt, & Eccleſiæ conjuncti; nemine jam ex Clero reſidente, qui non conſentiret in Pacem Eccleſiarum ad votum Imperatoris.

CAPUT XXI.

Ut Legati Imperatoris in Mari periclitati fuerint.

Ἀλλὰ ῥητέον καὶ τὰ τῇ πρέσβεσι. ἐκπλεύσαντες δὲ παρὰ καιρὸν πλέουσιν, Κρονίου δὲ ἀρχομένου μηνὸς ταῖς ναυσὶν ἐμβαίνουσι πρὸς αὐτῇ τῇ Μαλέᾳ, ὃν καὶ ξυλοφάγον καλοῦσι οἱ ἐνθάδε, λέγοντες τὸν μῆνα γίνεσθαι. καὶ τῇ ἐπιγενομένῃ τῶν μεγάλῃ πέμπτῃ ἑσπέρας ναυαγίῳ χρῶνται δεινῷ. αἰσθόμενοι γὰρ, ὅδιον μὲν ἡ θάλασσα, καὶ καθαίρουσι Ἑλλησποντίας λαμπρὸς, σκιὰ δὲ περίεστι γαῖαν ὁμοῦ καὶ πόντον ἀλυφὴ. καὶ νὺξ μὲν ἦν ἀραιόδερμος ὁρᾶσθαι, ἀλλ' ἰὼ ταῖς ἀληθείαις νὺξ ἡ σκιὰ γὰρ καὶ σκιώδης, πλοῦ ἀσύλλωπός τε καὶ ἀλαμπὴς ἐξ ἀέρων, ἡ δὲ τῶν ἀέρος ἀκαταστασία καὶ σύγχυσις τὸ δεινὸν ἐπηύξησε τῇ θαλάσσῃ, καὶ δεινὸς ἐφύετο τοῖς πλέουσι κίνδυνος. Πρῶτον μὲν ὅπου διέχουσι ἀλλήλων τὰς νῆας ἀπ' ἀλλήλου, καὶ οἱ ἐν αὐταῖς οὐκ ἔχουσιν εἰδέναι πῇ πρόεισιν ἄρα ἕκαστοι. ἐπίδοσιν γὰρ τῇ κύμασι σφοδρὰς πλημμυροῦντι ὅπου ἀφεστᾶσιν ἀγελοῦς καὶ φέροι. ὅθεν καὶ οἱ περὶ τὸν Γερμανὸν καὶ τὸν μέγαν Λογοθέτην ἀνάθεσιν τὸ πρὸς πέλαγος νέον τεῖχος ἐξωκίσαντο, τῇ πελάγει πιστεύσαντες, σοφώτερον δὲ τῇ τοῖς λοιποῖς. Ἐκεῖνοι γὰρ μικροψυχήσαντες διὰ τὸν κίνδυνον, καὶ τῇ ξηρᾷ ἐγγὺς ὄφη ἐλπίζοντες σωθήσεσθαι οἱ λιμέσι C SEd dicendum de Legatis. Illi enim alieno navigare orſi tempore, ſub ineuntem videlicet Martii nave conſcenſa, ad Maleam, quem vulgo *Liguinonum* ob crebras illic navium ſubmerſiones vocant, extrema menſis ejus Decade pervenerunt. Ibi quinta die Majoris hebdomadæ ſub veſperam naufragium miſerabile fecere. Subito enim æquor intumuit: & validus ab Helleſponto ventus ingruens terram pariter & pontum aterrimis obduxit nubibus. Nondum quidem prorſus condito in oceanum Sole commiſſa nox erat. Verum opacabat late cuncta nox alia quædam nihilo tetra minus, quam illa naturalis, ex umbra terræ globi ſolita induci; eo etiam triſtior, quod nullus eam Lunæ Aſtrorumve temperabat e Cælo ſplendor. Violentiſſimi vero motus procelloſi aeris, conflictuſque colliſlentium ſeſe ventorum horribili fragore, tumultum vehementer maris augebant; graviſſimo inde imminente navigantibus periculo. Ac primum vis tempeſtatis diſtraxit ab invicem, tamque longe abduxit triremes duas, ut neutrius harum vectores ſcirent quid ſociis actum, quove aliam navem vis Cæli, ſalique propelleret: hoc tantum æque utriſque ſentientibus: cedere ſe neceſſario ineluctabili vi æſtuaris vehementiſſimo pelagi; nec quo impetu tanto impingerentur exploratum habentibus. In hoc incerto tamen Rectores Triremis qua Germanus cum Collegis, & Magno Logotheta ferebantur, ſapientius conſuluerunt, trudentes in altum navim, & totis accipientes velis ahigentem a terra ventum: quod tali tempore plus a littore, quam a lato æquore metuendum recte ducerent. In

Edit. Rom. pag. 269

quo alios ratio fefellit ſtulta puſillanimitate pelagus vrantes, terræ vicinium affectantes; quaſi ſpes inde ſalutis oſtenderetur, portu, ſi legere oram pergerent, facile inveniendo quo ranus receptus foret. At quamquam interim illi quidem ſatis, ut ſibi videbantur ab impingendo ſe procurrentia littora cavebant, nave ſuſtinenda, ne propius æquo terræ admoveretur; ad extremum tamen arte ipſorum omni, conatuque victis, validiſſimo impulſu ruentium in littus fluctuum impacti ripæ navem fregerunt, demerſique cum illa perierunt omnes uno excepto, qui Nunchus calamitatis enatavit, e quo caſus ille triſtis ut evenerit, eſt poſtea cognitum. Eo naufragio præter homines mare abſorpſit regia illa, de quibus diximus, dona; & in *Edit. Rom. pag. 270.* his inſignem illam, ac pretioſiſſimam Endyten ſive palſium Altaris Eccleſiæ majoris. At Epiſcopi cum Magno Logotheta noctem totam cum fluctu, marique, omni nautarum induſtria luctati, ac ſæpe in extremum demerſionis admoti diſcrimen, ægre ſumma vi ſub auroram Methonem tenuerunt, elapſi præter omnem ſpem periculo præſentiſſimo. Ibi quieverunt diebus aliquot expectantes indicium de eo, quod Comitibus evenifſet ſi quo forte tempeſtas ſimiliter ſalvam appuliſſet ſociam triremim. Verum non multo poſt triſtis eos ejus naufragii nuncius perculit. Unde intellecto ſibi jam ſolis haud amplius Collegas expectandos, nec cauſam eſſe, cur reinfecta reverterentur, verſus Romam ſolverunt, & paucis diebus pervenientes ad Papam legatione functi ſua ſunt. Perhumaniter illos excipiente Papa, adeo ut eos honoraverit Tiaris, Mitris, & Annulis, quibus inſignibus Epiſcopos ornari mos illic obtinet. Vere igitur, & inſequenti æſtate ibi exactis, omnibus cultis a Papa benevolentiæ indiciis, traſegerunt quæ in mandatis habebant. Tum extremo Autumno mutuos ipſis adjunctos a Papa Legatos Conſtantinopolim perduxerunt.

A ἐτύγχανε, τὴν γλῶ μὲν ἐφυλάττετο τὸν ἀπὸ ταύτης διδύσης κίνδυνον· πλὴν δ' ἀλλ' ὑ δὲ πάλιν τῷ πελάγει ἐπίστευον, ὅθεν ᾗ κατὰ μικρὸν τὰς φορὰς τῷ κύματι ἐντεμεῖν τὴν κυβερνῆτιν, ἀφανῶς ναῦς ἀκτὰς προσπλέουσι, καὶ ὕπνος αὐτοῦσι καταδύοντας· δῶρα ἐκεῖνα βασιλικὰ ᾗ τὴν τῆς Ἐκκλησίας πολύτιμον ἐνδυτὴν αὖτις ἀνδράσι συγκαταδύσαι τοῖς, ἐνὸς καὶ μόνου ἐξαυθέντος· ὃς δὲ ᾗ ἄγγελος, ἠγγέλου τὰς συμφορὰς, καὶ ὅπου μὲν οἱ ἀμφὶ τὰς ἄρχοντας ἐξαπολωλότες ἠγγέλοντο· τὸ δὲ περὶ τὰς τῆ Ἐκκλησίας καὶ τὸν μέγαν Λογοθέτην ἡ νῆσα πᾶσα πρὸς τὸ κῦμα φορὰ τῶ Θάλασσαν ἐξαυμαχοῦντες, καὶ πολλάκις ἠγγὺς ἐλθόντες τῶ καταδῦναι, μόλις, καὶ σὺν πολλῆ βίᾳ, ὑπαναγάζοντας ἡμέρας φῶς Μεθώνην γίνονται, μόγις ἀποδράντες παρ' ἐλπίδα πᾶσαν τὸν ἐφεστῶτα κίνδυνον. ἐκεῖσε δ' ἀνίσαντες ἡμέρας πλοῦς ἐφ' ᾧ μαθεῖν τὰ τῆς ἄλλης τειχήρους εἶπε τῶ κλύδωνος ἐξαγίνοιτο, ἐν εἰδήσει γίνονται τῆς πικρᾶς ἀγγελίας μεν' ὑ πολύ. οἳ δὲ ᾗ μόνοι λοιφθέντες, ἐπεὶ οὐκ ἦν ὑποχρέων, τοῖς πρόσω ἐπιβαλλόμβοι, φῶς τὴν Ῥώμην ἀπέπλεον. καὶ δι' ὀλίγων ἡμερῶν καταλαβόντες τὸν Πάπαν, τὰ τῆς φιλοξενίας ἐπλήρουν, ἀσμένως ὑποδεξαμένου τῶ Πάπα τοῖς πρέσβεις, ὥστε καὶ τιμῆσαι φῶς τιάρας τε καὶ μίτρας καὶ δακτυλίους, οἷς ἡ ἐκείνων ἔχει ἐπ' Ἀρχιερῶσι συνήθεια. ἔαρ δὲν ᾗ θέρος ἐκεῖνα ἐξαγάγοντες, ᾗ τὰ εἰκότα φιλοφρονηθέντες παρὰ τῶ Πάπα, τὰ τῆς φιλοξενίας διὰ θεῖσι. καὶ φθινοπώρου λήγοντος, συμπέμπουσι τὴν πόλιν καταλαμβάνουσιν.

CAPUT XXII.

Ut Papæ commemoratio facta Sacro ſit, exauctorato Patriarcha.

EX hoc Legatorum adventu Pacem factam referentium, duo conſecuta ſunt, vi prius conventorum, exauctoratio Patriarchæ, & Papæ in Sacro commemoratio publica: quinetiam ad electionem ſucceſſuri in Patriarchatum palam vocati quibus in id jus eſt ſuffragii. Ac quod primum quidem horum attinet, nonnullius negotii res fuit deponi e Sede Patriarcham, ipſo dignitatem eam ultro non abdicante, nec ſperari ſinente abdicaturum. Interrogare autem eum an paratus eſſet ſponte cedere, & rem aleæ committere non exploratı reſponſi, haud tutum eſt viſum. Expeditius judicatum eſt interprerari voluntariam ejus abdicationem velut jam factam, ex iis, quæ pactus cum Imperatore fuerat. Auditi ergo teſtes ſunt idonei, Princepſque in iis Dicæophylax Scutariotes, qui confirmarent: promiſiſſe Joſephum, ſi Legati Romæ negotium concordiæ tranſigerent, Patriarchatu ſe ceſſurum: eumdemque juratum aſſeveraſſe, ſe conſenſurum numquam in iſtam pacem. His compertis congregati ſuper hoc Epiſcopi concordibus votis ſtatuerunt: vi- „ deri hoc ipſo Patriarchatum a Joſepho jam „ nunc ultro depoſitum, utique conditione, „ ea qua ille ſuam liberam abdicationem

D ΗΝ δὲν ἀπ' ἐντεῦθεν ἀρχῆσαι μὲν τὸν Πατριάρχου κατὰ τὰ συγκείμενα τελεσ- μνημονεύεσθαι δὲ τὸν Πάπαν, καὶ εἰδ' ὅτου ἐ τὸν εἰς Πατριάρχου ἀναγιθῆναι μέλλοντα, ψηφίζεσθαί τι ᾗ καθίσαν. Τὸ μὲν δὲν τὸν Πατριάρχου παραιτεῖσθαι, ἐργῶδες ἦν. ἐπεὶ οὐκ αὐτόθεν ἐκεῖνος παρήτειν τὴν πρασσίαν. ὡς γοῦν οὐκ ἦν παραιτεῖσθαι, μάρτυρας τ' πρὸς Βασιλέα λόγων ἐκείνῳ ὡς ἂν παρασκευάσαντες, οἷ δ' ἦσαν οἱ περὶ τὸν Δικαιοφύλακα Σκυτοτομώτην, ὡς ὑπισχνεῖτο δῆθεν τῶ Πατριάρχου τὴν ἐκποίαν ἐκχωρήσειν ἐ εὐσεβῶν τὸ ἔργον ἐ πρὸν τὴν φωνὴν ὡς παραίνεσιν πλεῖαν, προεῖτο δὲ ᾗ τὸν ὅρκον ἐκεῖνον οἱ Ἀρχιερῆς, τὸν μὲν ὡς ὑποχρεῖον, τὸν δὲ ὡς κωλύμενον ἀντικρυς. τὸ γὰρ εὐθὺ μὲν μὴ καταδέχεσθαι τὸν πρᾶξιν ὑμνύοντα· ἐκεῖθεν δὲ γεγονυίας ἐκχωρῆσαι ὑπισχνούμενον, δηλοῦντος ὧν πάντες προχωρούσης τῆς πράξεως τὸν ἰδίαν παραίνεσιν. ἐπὶ τί δὲ

καὶ ἐπὶ τῇ τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων εἶναι τῆς πράξεως ἀποβάσης , ἢ χαλεπὸν τῇ ὄψει ἐνίδειν τὸ μὴ λίξασθαι , τῇ ὑποχίσεως τὸ ἐκχωρεῖν αὐτίκα φοβάσας ; διὰπερ ταῦτα , τῇ ἀργίᾳ ἑκάστου καταψηφίζονται . καὶ γε μᾶλλον Ἐκπεμβαίνουσι ἑκάστῃ παύεται τὸ τότε μνημόσυνον , τῇ πρὸς τῷ τῇ τῷδε ἁπλῶς Λαύρᾳ ἐκ τοῦ περιβλέπτου μεταφοιτᾷ . Τῷ δ' αὐτῷ μᾶλλον ἑαυτῷ τῇ διάδοχῳ , τῷ Χαλκαδόνος Νικολάῳ Ἱερωμένος κατὰ τὸ Ἀνάπαυλα , ἀναγινώσεται μὲν δίπτυξ , τῇ Πρίσβιον συνάμα τῷ Βασιλείῳ ἑκάστου παρόντος , ὁ Ἀπόστολος , ἐπ' ἴσης ἡ περικοπὴ τῆς τῇ πράξεων βίβλου . Πέτρου δὲ τῷ Κορυφαίου τῇ Ἀποστόλων ἄγειν ἑορτὴ , ᾗ ἑορτάζει ἡ Ἐκκλησία ἐπὶ τῷ καπαθέσει τῇ Θείων ἀλύσεων . Ἀναγινώσκεται δὲ ὡσαύτως τῷ τὸ Θεῖον Εὐαγγέλιον Γραικικῶς τε ὁμοῦ καὶ Ρωμαϊκῶς , τῇ ὅπερ καπὶ τύπου αἰτεῖσθαι ἔ ὁ Πάπας παρὰ τοῦ Διακόνου ὑμνῳδεῖσθαι . ὁ δ' ὧδε Γρηγόριος ἄρχος Ἀρχιπρᾶξις τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῇ Οἰκουμενικὸς Πάπας μνημονεύεσθαι.

A suspenderat, jam elare impleta; ipsoque manifeste deinceps inhabili propter jusjurandum, quo se obstrinxerat ad eam gerendam dignitatem. Nec istam longe quæsitam interpretationem censeri posse, sed veram expressionem certæ voluntatis, quæ ea conditionata in absoluram, eventu ipso rei per conditionem expressæ transierit. Præsertim cum qui fidem ad id suam etiam religione irrevocabili juramenti obligaverit, omnem sibi ad inde recidendum occluserit exitum: nec integrum sibi amplius reliquerit, conclusa jam Ecclesiarum concordia, in ea Sede perstare, in qua se non perstiturum, si de ista pace conveniretur, Deo palam teste polliciti sit. His de causis concordi suffragio Patrum, vacare Sedes Constantinopolitana judicata est. *Edit. Rom. pag. 271.*

B Itaque mensis Januarii undecima die primum sacra fieri cœpta sunt sine consueta Josephi, ut Patriarchæ mentione: & ipse ad Lauram prope Anaplum sitam ea Periblepti Monasterio migravit. Ejusdem porro mensis die sexta decima, Nicolao Chalcedonensi sacris operante in Palatii sacra Æde, duplici lingua pronunciata est, quam vocant, *Epistola*: Fuit ea lectio ex libro Actorum: Petri enim Principis Apostolorum festum eo die agebatur illud, quod consuevit Ecclesia celebrare titulo depositionis sacrorum Vinculorum: sacrum quoque Evangelium simili differentia linguarum Græce pariter, & Latine recitatum est. Et sic loco proprio Papæ etiam per Diaconum solemnis mentio est facta, & *Gregorius Summus Pontifex Apostolicæ Ecclesiæ, ac Oecumenicus Papa* proclamatus.

CAPUT XXIII.

De Schismate universam Ecclesiam turbante.

Ἐντεῦθεν τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐρρύη . καὶ διεῖλκετο ἐπ' ἀλλήλων ἀνθρώποι . καὶ ὁ μὲν ἑαυτοῦ τῇ δι' τῇ Θείων συνάξεων , οἱ δὲ μὴ ἄψῃ μὴ θίγῃς μίσει καὶ ἐκ πωμάτων αὐτῶν καὶ προσφωνημάτων ἀπαχειβάμβους . ἤρτο δὲ μεῖζον τὸ χίσμα , ἔ ὁ χθὲς ἐπὶ τῇ δὲ πληροφορισμὸς , σάμερον ἀπεγρίφετο . Καὶ ὥσπερ εἴ τις κακοσπλάγχνως ἔχων , ἐπισυμβάντος καὶ ἄλλα νοσήματος , διπλῶν ἔχει τὸ ἄλγος , καὶ τὸ πρότερον ἄυξεται τῇ τῷ ἐπιγινομένῳ προσκρούσει , ἐκεῖνα δ' αὖθις πρὸς ἄλληλα ἐφέρετον , ὥστε τὸ εἰς θεραπείαν τότε καὶ συσταλὲν εἰς αὔξην θατέρῳ γίνεσθαι , καὶ ἀπαγορεύειν τὸν πάσσοντα . τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τότε τῇ τῆ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ συνέβαινε . προϊόντος δὲ ἀποχρώντως τῷ κατὰ τὸν Ἀρσένιον χίσματος , ἐπισυμπίπτει καὶ δεύτερον τοῦδε . ὡς εἶναι μὲν καὶ ἄμφω τὰ μίγιστα ἀρρώστήματα , ἔ τὸ μέγα τῆς Ἐκκλησίας σῶμα καὶ ἀσαίτως οἷά τε ἐφελκυσθαι . καὶ αὐτὰ δὲ καὶ λίαν ἀξύμβατα , αὐτὰς δ' αὖθις τὰς ἑαυτῶν μοιρίδος πρὸς ἄλληλας ἐφέρειν . καὶ τὰς μὲν ὕπο , τὰς δ' ἄλλας , καὶ τὰς μὲν ἁπλῶς , τὰς δ' ἀκριβίστερον ἐχεσθαι ἐπὶ τῷ χίσματι . Τίς δὲ τὰ τότε ἀξίως ἐρλώσει , ὅπου καὶ τῶν καὶ τῇ ἀκριβείαν πλαμμέλημα ὑβὶν ἐδόκει , καὶ οἷς συγκείσεως λόγον τὸ κοινωνεῖν ἀτεκτότερον . Οὐ δὲ ὃν ὅσον καὶ πέρασιν ἐπὶ τοῖς ἴζω διορμίζετο , ἀλλὰ προσεπίδυσ πλεῖον καὶ χείρω , ἐπιδαψιλεύοντες τῇς κα-

C Hinc res Ecclesiæ laborabant, & disjungebantur ab invicem homines. Dum alterius alter communionem admittit: alii odiosas illas divortii formulas usurpant; *Cave adire, cave tangere*. Superstitiosam istam contaminationis ex promiscuo usu formidinem usque ad vitandum poculorum etiam contactum, usque ad compellationes allocutionesque omittendas extendentes. Augescebatque in dies schisma; ita ut qui heri non dubitasset consuetudine uti cujuspiam, eumdem hodie averfaretur. Ac veluti si cui jam male interius affecto, novus aliunde insuper morbus accesserit, duplicatur misero dolor; & prius malum a superveniente languore, gravitatis ac molestiæ augmentum accipit. Quinetiam ipsi ambo morbi pugnant inter sese in perniciem ægroti; cujus ad incommodum, miseriamque redundat, quod quæ remedia levando forte languorum alteri utilia admoventur; eadem simul alteri vires accumulent. Sic Dei Ecclesiæ tunc contigit: cui cum jam antea abunde malorum effet ex Arseniano schismate, alterum hoc supervenit; grave utrumque pet sese vulnus: sed quodvis eorum ex mutua societate importunius ac D *pag. 272.* tetrius; magno Ecclesiæ corpore, utcumque tum ab Hæresium seditionibus libero, per hos quosdam infestos invicem assultus compugnantium intra ejus viscera pestium duarum, varie discerpto, miserequc lacerato. In quo illud etiam inopinatum cernebatur, ut qui unam in partem consensisse videbantur, rursus inter sa contenderent, ea de quibus convenerant, quibusdam hoc, nonnullis alio modo interpretantibus: his caput controversiæ simpliciter accipere contentis; illis subtilius enucleantibus velut arcanos ejus sensus; & dum obnixe in sua quique placita incumbunt, scissuram propagantibus. Quis hæc pro dignitate deploraverit! ubi tocum demum sce-

lus aſſentiri renuentium', ſi quis ex vero cenſeret, nihil eſſe deprehenderetur: ac certe comparatum cum incommodis ex promiſcua cum prius abſciſſis communione orientibus, tolerabilius reperiretur. Neque enim quantum intus in eo eſt actum, fideli famæ indicio foris enotuit. Addebant ſcilicet palam oſtenſis, abſtruſa plura, eademque peſſima, liberales iſti extruſores mercium peſtilentiſſimarum, quibus ſcilicet addictius ſibi adjungerent, quos natura, vel uſu remiſſiores non ſatis habebant, utcumque acquieſcere videri. Quando hinc ſtatus artificioſa dicentium, inde audientium, incaute ſimplex, ruſticeque indocta ſimplicitas, conſpirabant in enneilianda dictis fide. Atqui ſobriæ moderationis officium fuerat, temperare ab inquietando curioſis allegationibus craſſo captu idiotarum; & ſi quid quiſquam ipſorum dubii moveret, ac prætextu ſcilicet firmandi ſe in fide recta, quæſtionis interponeret, non ut iſti heu quam 'putide! faciebant, effundendæ eruditionis intempeſtivæ occaſionem ſumere, obruendis oblimandiſque non intelligendorum ingeſtione rudium mentibus: ſed monere ipſos ut in mediocritate iſti ſtatui accommodata ſe tenerent, neu altra marram, & ligonem vitamque tranquillam affectarent de his ſapere. Verum haud ſic agebant qui multi multos tales repererunt. Non enim omnes hæc mea reprehendit oratio: ſed ſolos eos, qui perſpectum, & propoſitum oculis habentes diſcriminis articulum, & controverſiæ tunc agitatæ verum ſtatum; quippe qui nec in Hiſtoria peregrini eſſent, & ſcripturis attenderent, & quantum in ſe invicem diſſidentes Eccleſiæ culparent, plane cognoſcerent; eo tamen, quod eam in hoc negotio haud adhibuere moderationem, quæ ad pacem publicam, ſecuritatemque opranda fuerat, majus longe quamoportuerat ſebiſima fecerunt. Satis enim, & pluſquam ſatis opinor fuerat non abhorrere nos faſtidioſius a noſtris qui modo conciliati Latinis ſiot, quam Græci Latinique prius a ſe invicem abhorruiſſent; nunc quoſdam Græcos vidimus, qui cum antea ne ipſos quidem ita eſſent Latinos averſati, ut non aliqua ſaltem eos humani uſus, ac civilis commercii communione dignarentur, quos poſtea intelligerent pacem Eccleſiarum amplexos, fratres licet ſuos abominarentur ut deteſtabiles. Sed de his hactenus. Jam enim ſentio exire me fluxu ſermonis ultra officii cancellos, dum efferor affectu: immemor, non accuſandi, ſed narrandi ſuſcepiſſe me provinciam. Quare in orbem jam nunc redeat oratio, res nude ut geſtæ ſint proponens: judicaturis pro arbitrio Lectoribus.

A κίνους, ὡς ἂν ὑπαγάγοιτο ἡ τῶν ποσῶς ἀσυχάζοντα. τὸ γε δὴ τῇ λεγόντων κακοῦργον, καὶ τῇ ἀκουόντων ἰδιωτικὸν τὸ καὶ ἀγροικον, ἐπᾶγε πίστιν τοῖς λεγομένοις. σαθρον μὲν οὖν τὸν ἀγροῖκον μὴ πολυπραγμονεῖν, ἀλλ' ἀπραγμόνως ἑαυτὸν σαίζεσθαι. ἰὼ δέ τις κινοῖα καὶ διεζοίροι πρὸς τὸ ἔνθεν ἀσφαλίζεσθαι τὰ εἰς πίστιν, φεῦ τῆς κορίζας ὁπόσα. ὅτι δ' ἂν τις ἑαυτὸν ἡ πίστεως λέγων, μετριάζειν πρὸς ταῦτα, ὡς μηδὲν πλέον εἰδέναι μαχίλας τε καὶ σκαπάνας, ἡ βιοτῆς ἀπράγμονος. Τοιοῦτος πολλοὶ τῆς πολλῆς ὄψορνις (ἐ δὲ δὴ πάντων ὁ λόγος ἅπτεται) οἷς δὲ ἡ λόγος τῆς ἁβροβίας προσῆκεν, ἡ ἰσοτίμας μέλαμα ἰὼ, ἡ γραφῆς προσῆκον, ἓ τὸ τῆς αἰτιάσεως ὁπόσον ἰὼ ἐγίνωσκον, ἓ οὐκ ἦττον μετρίως τί ἀσφαλῶς ἐχρῶντο τοῖς πράγμασι, μεῖζον ὑποίσων, ἃ ὅσον εἶδε τὸ χρῖσμα. Ἐχρῶ δὲ ἴσως ὁπόσον ἰὼ χθὲς τὸ πρὸς τοὺς Ἰταλοὺς ἐκείνοις ἁβροβίας, τοσοῦτον ἡ ἡ πρὸς τοὺς ἰδίους ἔχειν. ὅπου γέ τινες ἡ αὐτοῖς δὰ τότε τῇ χρείαν εἰσωνοῦντες, καθότι τίς εἶπεν, τῇ ἰδίων ἀδελφῶν ὡς ἐσαγισάμενοι δίζωντο. Ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκείνων ἄπω, ἡ ὁ λόγος παρελθέτω τὸ εἰκότος, τοῦ πάθους κινήσαντος. οὐ δὲ χὰρ ἐχ καλεῖν ἀλλ' ἰσορρῶν προιθέμεθα. ὅθεν ἡ ὁ μὲν λόγος ψιλὰ τὰ πραχθέντα τίθησιν, ἐξέτασι δὲ κρίσεων τῇ βουλομένῳ.

B

CAPUT XXIV.

De Electione Chartophylacis Vecci in Patriarchalem dignitatem.

Edit. Rom. pag. 273.

TUnc igitur, vacante, ut dictum eſt, per depoſitionem Joſephi, Patriarchali Sede & ei qui ſuccederet in ſui curam Eccleſia poſcente, multi quidem idonei ad hoc viſi deſignabantur, qua ex Monachis, qua ea alterius inſtituti Sacerdotibus. Plurium tamen in *Principem* ſuffragia propendebant. Erat is genere nobiliſſimus, e veteri proſapia Principum Peloponneſo imperitantium: unde juvenis profectus, vitæ perfectioris profitendæ gratia in quoddam Orientalis tractus Monaſterium Montis nigri, abi & Expatriarcham Germanum Monaſticam exercuiſſe vitam diximus, eo ſeſe incluſit: inde multo poſt tempore ad Imperatorem accedens, commiſſo ſibi Pantorraroris Monaſterio Archimandritæ poteſtate præfuit. Deinde Legatione functus ad Orientales Tucharos, & Maria Imperatoris filia Notha, in ſponſam eo ducta, conjunctaque Apagæ; reverſus in quadam cellula Monaſterii Hodegorum tranquillæ vitæ, ac contemplationi ſe reddidit. Infecutis temporibus vacanti Paſtore Antiochenæ Eccleſiæ Patriarcha eſt præpoſitus. Hunc tum apud ſe agentem, tranquilleque religioni operantem, plurium, ut dixi, calculi ad

C Τότε τοίνυν τῶ μὲν Ἰωσὴφ ἀργήσαντος, ὡς προλέλεκται, τῆς δ' Ἐκκλησίας ζητούσας τὸν προεστόμενον, πολλοὶ ἐσπεύδοντο τῇ δοκοῦντι ἀπό τε τῇ Μοναχῶν καὶ τῇ ἄλλως ἱερωμένων. ἴρρεπε δὲ πλέον ἡ ὖφος τῇ Πείγατι, ἀνδρὶ γένους μὲν τὰ ἐς γένος, ἐκ Πριγκίπων δὲ τῇ κατὰ Πελοπόννησον κατάγοντι τὸ εὐκλαδὲς, ὁπόθεν νέος ξυνιδόντα, κατ' ἀρετὰς λόγους ἡ πολιτείας ἀκριβεστάτης, ἐν τινι τῇ ἀπὰ τῶν Ἀνατολῶν μονῶν τοῦ Μίλαντος ὄρους, ὅπου γε ἡ τὸν ἀπὸ Πατριαρχῶν Γερμανὸν ἀσκοῦν ἐλίγωμῇ, φέρων ἑαυτὸν ἐγκλείειν. ἐκεῖθεν δὲ μετὰ χρόνους τῇ Βασιλεῖ προχωρεῖ, καὶ τῶν τοῦ Παντοκράτορος μονῶν πεισθεὶς, καταστὰς εἰς Ἀρχιμανδρείτου, εἶτα ἡ τὰ πρὸς τοὺς Ἀνατολικοὺς Τοχάρους ἐξαπισθάσας, τῶν τότε Μαρίαν τοῦ Βασιλέως εἰς γάμους ἀγαγὼν ἑαυτοῦ τῷ Ἀπαγᾷ, πρός τινι κελίῳ τῆς ἐθη-

D

ἐθνῶν μονὴς ἐπαινλθὼν ἐύχεζεν. ὕστερον δὲ A
κὰν τῇ τῆς Αντιοχέως Ἐκκλησίᾳ εἰς Πατεάρ-
χλω καθίσεται. τότε δὲ καθ' αὑτὸν ὄντι ᾗ ἐ-
συχάζοντι, ὁ ψῆφος ἤρπτε τῷ λοιπῶν πλέον
εἰς ὃ τῆς κατὰ Κωνσταντινούπολιν Ἐκκλησίας
προσκαθεσθαι. κὰν ἐγεγόνει τοῦτο, ἵν μὲν γέ
τινες τῷ Αρχιερέων εὐδόκουν ἐπὶ τῇ Βίκτορι,
ἅμα μὲν Χαρτοφύλακι ὄντι, ἅμα δὲ ᾗ με-
γάλῃ Σκευοφύλακι, ᾗ κλῆς ἔχοντι μέγι-
στον. Ανεπιδέκτων δ' ἐπὶ τῇ Βασιλεῖ τῷ κατὰ
τὰς ψήφους, ὁ Βίκτορ ἰδίδυκτο ἀξιώτερος. τὰ
τε ἄλλα ᾗ ὅτι λόγιος ὁ ἀνὴρ ᾗ κατεσπλεον
ἔχει τὸ φίσμα, τῇ ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας πο-
λύχρονίῳ πείρᾳ ᾗ λογιότητι. Οθεν ᾗ συ- B
νεχθέντες οἱ Αρχιερεῖς ἐν πανηγ ἐπὶ τὸ θεῖον
ᾗ μεγάλα τεμένος, ἔνα ᾗ τὸν αὐτὸν ᾗ ἀφῶ-
νον ᾗ δεύτερον ψηφίζονται τε ᾗ τελεῖν. ᾗ ὁ
Βίκτορ εἰκοστῇ μὲν Ϛ ἵππ Πανεφιῶνος μηνὸς
κατὰ τὸν ἑορτὸν τῆ Αγίων Πατέρων τῆ ἐν
Νικαίᾳ, Πατριάρχης προβιβάζεται. δεύτερα
δὲ Μαμμαπριῶνος, τῇ ἑπτάκῃ Κυριακῇ, ἐν
ἐπισήμῳ ἡμέρᾳ τῶν Πεντήκοντα, τὰ τῶ Πν-
ματος δέχεται, ᾗ τελεῦται Αρχιερεύς. Ο
μέντοι γε Βασιλεὺς ἐπ' ἐκείνῳ μικρὸν χολά-
σας τὸν νοῦν, ὡς ἂν γε καπαιτάν πρὸς τὸν
πνεύματικὸν ἐκείνῳ ἀρχὸν, τὸ λοιπὸν κοσ-
μικὰς ἐδίδυ φροντίσιν, εἰδὼς ἑαυτὸν ἐκεῖ- C
νον ὅπως τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἰθυνοῦν, μετ'
αὐτάρχως πείρας, ᾗ τῶς περὶ ταῦτα πραγ-
μάτων σωφρόνως. παρέχει δὲ οἱ ἕτοιμον ἑαυ-
τὸν συλλάβεσθαι ἐς ὅτι ᾗ δέοιτο, ἐλπίζων
παρ' ἐκείνου ᾗ αὐτὸς τὰ ὅμοια πάσχειν. ἐδί-
δυ δέ οἱ ᾗ παῤῥησίας χώρας ἐντυχάνειν
ὑπὲρ ἀνθρώπων τὰ πρέποντα, καὶ γε ἀνύτ-
τειν, ὡς ὑ παρὰ τὸ δίκαιον ἐντεδεξόμενον. δίτ-
ταμε γὰρ ἑαυτὸν δίχα τοῖς τε δυομένοις εἰς
ἐλέους τὸ πάσχειν, τοῖς τε φερομένοις καὶ τε
πρὸς ἀπορίαν τῷ ἐγκλημάτων δικαίωμα. ᾗ
τοῖς μὲν τὰς ἐν αὐτῷ προσωπεπειθεῖν λιτὰς
τε ῥυπὰς τε παραβλώπας τ' ὀφθαλμὰ, ἐ- D
θάρα τὸν ἐκ τῆ Βασιλέως ἔλεον, ὁμολογῶν
μὲν αὐτὸς ὑπὲρ ἑαυτὸν τὸ πταῖσμα, δύσμορος
δὲ ἀριθμῶν τῷ προσιμωμένῳ τῷ πταίσματι.
τῷ δὲ ᾗ Θαρραλεώτερον ὑπερμαχῶν, τῷ Κρα-
τοῦντι, ὡς ἀδικημένων ἰζάνει τὸν λύσιν.
ὁ γὰρ Ερμείνιος ἔφηζεν ἐς ὅτι μάθοι τὰ τῶ
δυομένω πῶς ἂν ἔχοιεν. ἀλλ' αὐτὸς ἀκόων μὲ-
νον ἀξιῶν ἀληθεύειν τὸν λέγοντα, ὡς ἀνυθη-
σομένων τῷ λόγων, τῷ Βασιλεῖ αὐτὸς ἐξη-
κρίνων, τὰς ἀναδοχὰς ἐπεῖπτο κατὰ τὰς κρί-
σεις. ἔπεστο δὲ ᾗ οἱ πρὸς τὸν Κρατοῦντα λόγοι
κατὰ τὰς ἀναδοχάς. προμνεύομαι γὰρ πρὸς τὸ
χρήσιμον ᾗ τὰ περὶ ἑκάστω ἀναφορὰς, ὡς
τῷ μὲν προσάπτεθαι, τῷ δ' ὑποπίπτεθαι,
ᾗ τῷ μὲν πραπλογισμένῳ, τῷ δ' ὑστε-
ράσαν, ᾗ ὥστε πολλάκις μεταγγράφεθαι τὸ ἀ-
ναφορᾶς γραμμάτιον συμβῆναι. ὡς δίδυμον
ἢ ᾗ τριτὸ, ἢ ᾗ ὑσάτῳ τεθησομένῳ τοῦ πα-
ραξυσμὸν ἐς τῷ ἀκόπων κινῆσαι, Βασιλέως
ὑφορωμένου, πρῶτον δὲ γε τὰ ῥᾴδια; ἀπο-

Constantinopolitanæ Sedis regimen vocabant. Pervicissentque quod volebant, nisi non parvo Antistitum numero potior ad eam rem Veccus fuisset visus, qui & in officiis momenti maximi, Chartophylacis, supremique Custodis lupellectilis sacræ, fidem, atque industriam nunc cum maxime probaret, & summa in existimatione apud omnes esset. Ea suffragiorum differentia cum delata ad Augustum esset, & ejus voluntati compromisso permissa, ille haud cunctatus Veccum prætulit, cum aliis præstantem dotibus, tum maxime doctrina; postremo quod is vir tam longo usu Ecclesiasticarum rerum, tanta fama omnium aptissimus videretur ad comprimendum schisma, negotiumque concordiæ catenus promotum, fine optato coronandum. Ergo rite compregari apud Templum majus Episcopi prærogativam Imperatoris sequentes, magno consensu studioque primis, secundis, tertiisque suffragiis Veccum eumdem omnium Patriarcham declararunt. Veccus igitur sexta & vigesima mensis Maii, Festo Sanctorum Nicænensium Patrum Patriarcha creatus est: secunda vero Junii, Dominica proxime secuta, illustri die Spiritus Sancti, Spiritus ejusdem per sacram ordinationem par ticeps factus, rite inauguratus in Patriarcham est. Imperator sub hæc initia per tempus non longum studio, & solicitudine immoratus in stabiliendo tali homini isto spirituali Principatu; securam deinde mentem Imperii negotiis advertit, solutus omni metu de Ecclesia, utique cujus regimen ei commendatum sciret, qui & experientiæ satis, & prudentiæ plurimum habens, nullo deficeret eorum, quæ ad res Ecclesiasticas recte salubriterque regendas possent desiderari. Exhibuit autem se novo Patriarchæ paratum ad eum adjuvandum quacumque in re opus haberet; sperans vicissim ab illo in occasione simili. Dedit eidem & fiduciæ locum, quo auderet suscipere, agereque secum causas hominum egentium gratia Principis, non frustra se id facturum sperans. Confidebat enim nihil eum nisi quod fas esset concedi, petiturum. Porro Veccus has interveniendi pro miseris partes toto animo capessens, partitos habebat in duo genera, quos isto misericordiæ officio juvaret prius erat carentium necessariis, quorum esset excitati largitione consulendum; alterum delatis criminibus periclitantium; quibus vel ad depulsionem objectorum falso, Patroni efficacis opera; vel ad delicti convicti veniam impetrandam auctoritas deprecatoris optaretur. Ac horum quidem eo studio causas amplectebatur, ut officiosas illas hominum generi noxæ medicatrices Litas, quas Homerus claudas, rugosas, distortis oculis inducit, ipso corporis habitu agens repræsentaret; tali captans specie miserationem Principis Susceptis suis necessariam: confitens quidem ipse eorum nomine peccatum: remitti autem pœnitentibus pœnam rogans. Pro alio miseforum genere culpa reorum intervenire confidentius: Obnixe contendens, & Principem urgens, ut penuria laborantibus opem ferre quodam ipsorum debitam ne indulgere cunctaretur. Velocissimus ad intelligendas necessitates indigentium, & eis exponendi eas fusius seu laborem, seu verecundiam lucrifaciens, perspicacitate benigni animi auditu statim primo cuncta comprehendentis, sine mora operave diligentioris interpretis. Abundabatque patroni caritas ad omnem salsi suspicionem abolendam, plenamque conciliandam clientulis fidem, dum iuas angustias narrabant. Occurrebat quinetiam diffidentiæ supplicum, & impetrabilia petere ipsos asserens, ultro addebat timide agentibus animos audendi, suggerebatque ad per-

ſuadendum aptas, pro genere ac ſtatu cauſæ, poſtulati evincendi rationes; eaſdemque digerebat accommodato ad finem operatum ordine; perite dijudicans, quæ illarum proponi prior, quæ ſubjici alteri, quæ poſtremo ſubjungi loco deberet. Unde contingebat ſæpe rehngi, reſcribique libellum ſupplicem, etiam jam oblatum Principi, uſque interdum ad Principis ejuſdem offenſionem; cui & ſtomachum, & ſuſpiciones nonnumquam movebat, quod iterum & tertio interpolatus una de re ipſi libellus ineulcaretur, ut jam qui primam propoſitionem acceperat placidus, vultuque ben gno ſpem fecerat, ad toties replicatas inſtantias corrugaret frontem metuens ne ſuæ jam facilitati illuderetur. præſertim increbreſcente confidentia multorum, qui freti conciliatore admiſſionis, & eodem ſupplicationis ſuffragatore Patriarcha, audientiis ſina fine captandis, producendiſque, aures Imperatoris obtundebant, & videlicet irritabilis natura, fortunaque hominis latigabant patientiam: eo ipſo gratiam ad populum Patriarchæ cumulante, quod eum, ut conſuleret miſeris, videret ne favoris quidem apud Principem proprii cavere diſpendiam. Tam effuſum, efficaxque in novo Patriarcha eminebat ſublevandorum inopam ſtadiam. Cujus hic ſingulare aliquod exemplum haud inutile fuerit referre, unde ſpecimen prudens Lector capiat liberæ fiduciæ viri iſtius, fortiſque in juſtitia propugnanda conſtantiæ. Æſtas erat ſumma, & Imperator altiſſimo ſtante ſub medium diem Sole, recens a pomeridiano ſomno in medio cœnaculo frigus captabat. Obſidebat autem forea audientiam expectans Patriarcha e vicino ad hoc profectus, & ibi conſidens, ut ad primam ab experrecto Imperatore paratus admiſſionem ſtaret. Admiſſus tandem cauſam agere cœpit hominis, ut ei compertum erat, injuſte damnati. Cæterum odio quodam in hunc hominem præoccupatus Imperator, ſalutem miſeri quam petebat Patriarcha, non annuit. Hinc Præſule ad inſtantius deprecandum incumbente, Principe vero in negandi propoſito perſtante, certamen ortum eſt, utrinque ſic accenſum, ut audientes conturbarentur: cum finem Patriarcha urgendi, Auguſtus renuendi non faceret; ad extremum conſcius Patriarcha ſe pro juſtitia pugnare, in acium exarſit; & liberioribus Imperatorem pupugit verbis. Ille odium quo flagrabat in Reum, in nimis vehementem, ut putabat, ejus Patronum vertens, aſperius & ipſe reſponſavit. Proceſſerat pene in jurgium lis, poſcente hoc, abnuente illo; efficaciis hunc deprecante; contra illo excandeſcente. Tandem conteſtante Præſule injuriam homini fieri: Principe nihil id ſe curare oſtendente: Præſule ſe adhuc fortius acturam, ni audiretur, præſeferente; Principe contra oſtentante, quidquid faceret, aut diceret, nihil impetraturum; ne tum quidem Patriarcha victus abſceſſit, aut Suſceptum ſuum deſerere ſuſtinuit, ſed æſtu elatus effervelcentis intus zeli: *Quid igitur?* inquit, *an cenſes æquum Epiſcopos apud vos alibi pluris eſſe, quam eoqnos, aut ſtratores, quibus omnia vobis obſequi, & ad nutum ſervire neceſſe eſt?* Simul hæc dicens Paſtoralem baculum, Patriarchalis inſigne dignitatis ante Imperatoris pedes ubjicit; ipſe impetu assurgens, velociſſimo paſſu ſe foras ejicit. Id videns Imperator, & ad ignominiam pertimere ſuam reputans, ſolicitus aſſurgit, multis digredientem tenere Patriarcham conantibus, & aliis ſuper alios ab Imperatora miſſis ejus nomine rogantibus, ut rediret ad vocantem Auguſtum, & diſceſſum hunc ejus moleſtiſſime ferentem. Ille ad omnia ſurdus curſum cepit: quoad in vicinam, ubi diverſabatur, Monaſterium pedes pervenit. Re ipſa oſten-

Edit. Rom. pag. 275.

pag. 276.

A Διεσμίνη, οἱ ἐξ οἰκείας χαριστισμοῦ τινα δόξαντες. ἐπ' αὐτῷ δὲ ἐξ ἀρχῆς πολλῶν ἐθάρσουν αἱ πάλαι, ὡς μέχρι Βασιλίσσης ἀναχθησόμενα, ἐξ ἐνδόξου ἰδέας πολλῶν αὐτίκα περὶ τῶν σφίσιν δικαίων λέγειν, ὡς ἀληθῆ δίκην λέγειν δ' ἐκείνῃ πρὸς ἃ Κρατῶντα. Οὕτως ἐξ ἀρχῆς τὰς ἀναδοχὰς ἐξῆ ἀνθρώπων ὁ αὐτὸς δοκιμώτατος, ὥστε ἐξ ἀρχῆς λαβεῖν ὑ χείρον τινὰ ἐξῆ αὐτῷ, εἰς δίκην ἀφεῖσθαι παρρησίας ἐξ ἧς περὶ τὸ δίκαιον ἀντιλήψεως. Θέρους ἐν ἀκμῇ, ἐξ ὁ Κρατῶν περὶ τὴν μεταμβρίαν καθεύδοντα, μὴ τὸν μετ' ἄριστον, ὕπνον, ἐξῆ τὰ ὑπερῷα τῶν μέσα καθύπνους ἐκαθεύδεζε.

B σωιδεμάζων δ' ἐν ἐκείνῳ ἐξ Πατριάρχης ἐγγύθεν ἐκ τῆς χώρας ἔχων, τλώκα ἐξ Βασιλεὺς ἐξ ὕπνου ἀνίγροντο ἐκ τῶ ῥάτυ παραγίνεσθαι. ἐστύγχανε τύπου, ἐξ ἡ ἐντυχία ἀξίωσις ὑπὲρ ἀνθρώπων ἐν, ὃν ἰδιαίνεσθαι μὲν ὁ Ἰερεὺς διεγίνωσκε· ἀ καλῶς δ' ἔχων ὁ Βασιλεὺς περὶ ἐκείνου, ἀ ἀπόνδα σώζεσθαι. ἐξ ἡ ἔντασις ἀμφοτέρωθεν ἐκαινίζεν ἔνρυβέσθαι ἐξ τὸν ἀκούοντα. τοῖς δ' ἐκ ἤλιγεν ἴτι, ἀλλὰ πῇ μὲν ὡς ὑπὲρ δικαίου λέγοντι, ἀ ζῆλος ἀνῆκε, ἐξ παῤῥησιαστικώτερον ἐπλυτε. Βασιλεὺς δὲ τὸ ἐπὶ πῇ ἐξωτερβδαμένῳ ἔχθος πρὸς ἢ τῶ ἀριστβδέσπος βαρύπτα τρέψαντι, συνίφαντι πορεξωίσθαι. ἐξ ὁ μὲν ἰδίετο, ὁ δ' ἀνίκλα, ὁ μὲν ἐξ δρασιώτερον ἐκτυβδλας, ὁ δ' ὑγρίαντι. τέλος ἀλλ' ἀδικεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον ἔλεγεν. ὁ δ' ἐκ ἐμμένιζεν. Ὡς δὲ ἐξ δῆλος ἐκ πρόξων παραβολώτερον, ἐκ μὴν ἀκούει, ὁ δ' ἀλλ' ἐκ ἰδίδη τὸ πορώτατα τῶν λύσιν αὖν ὅτι ἐξ φράζει. ἐξ αὐθὶς ζῆλος εἰσέδυ τὸν Ἰερέα, ἐξ τι δέ φασι, Ἐ ἀπὸ τίνων Ἀρχιερεῖς εἶναι ἄξιον, ἃ μαχόμενος ἐξ γράπτορας, ὡς ὑποκλίνειν ἀνίγαα ἀεὶ ὅτι θέλοιτε; πῶπε τι εἰπεῖν ἐξ ἀθρόον τὸ τῆς Πατριαρχίας Σύμβολον ῥῖψαι τῶν βασιλείαν, τῶν δ' ἐπιμοζῆσαι φρὰ ποδῶν τῆ Βασιλεῖ πιστεῦσαι, ἃ δ' ἄμ' ἀναστάντα, ἀπεδῶν ἐκτὸς ἔξω χορῶν, ἐξ τὸν μὲν Βασιλέα ἐν αἰχμῇ ποιῆντα τὸ φρόγμα, ἐσπεῖν ἀνίσασθαι, ἐκείνου δέ, πολῶν ἐπιχόντων καὶ γε τῆ ἐκ Βασιλέως συχνῶν πεμπομένων, ἐξ ὑποτρέψαι παρακαλούντων, ὡς οἷς λύπλω τῆ Βασιλεῖ γενομένης τῆς ἐκχωρήσεως, τὸν δὲ μηδόλως ἀνῆσαι, ἀλλὰ πῆζῃ διελθεῖν ἐξ τὰν μονὴν τῆς χώρας καπλαβεῖν, ἵνῳ δύζασιν τὸν τῆ ζῶλος φύσιν ἐποία, ἐξ ὡς ἀλαμβάνει φρόσωπον ἀν κατὰ Θεὸν γίνεται. Ἄλλο τι δὲ πάλιν (φοτρίχει ἐξ ἐκ τῶν ῥηθέντων) ὑπὲρ ἀνθρώπου δίκης ἦν, δοκοῦντος ἔχειν τὸ δίκαιον, ἐφ' οἷς ἐξ Βασιλέως δίετο. ἀλλὰ πολλαῖς εἰπόν, ὡς ἐκ ἐκύδα, ἐξ ὑπερόμερος ἐφαίνετο ἀ βοηθεῖσα. δράττεται τύπου ὁ φοτριάρχου καιρὸς, Ἐ ὁ καιρὸς ἐορτὴ ἐν τῶ ἐν μάρτυσι πιστεφανῦς Γεωργίου, ἐξ συνάξεις ἀνδρῶν ἐκ ἄλιγων ἀνὰ Ἐ τὴν Μαγγάνων μονήν. ἐξ ἀ μὲν Ἰερεὺς Ἐ ἀναίμακτον ἐπέλει θυσίαν, ἀ δὲ Βασιλεὺς ἐσάμβρος, ἐπλεῖτο. Ἐκὼ δ' ἐπελθὼν ἀ τῶν δώρων ἀναφορὰ, ἐξ ἴδοι τὸν Βασιλέα νιφά-

μὲν προσελθεῖν, ἐφ' ᾧ τι μισθοῦ αὐτὸν ἀντιδώρου ἢ δίλογίας παρὰ τῶ λειτουργήσαντος δέξασθαι, ἀνοίγνυται τὰ φρίδδρα τῆ ἀδύτου θυρίδι, ἐμφανίζεται ὁ τῶν δίχηλῶ πλίσιων τῆ Βασιλεῖ, πρόσωπα Βασιλικὸς, ἐκτείνει τὰς χεῖρας τῶ θείου ἄρτου λαμβάνων, ἐπίσχει τῶν δίξιὸν ὁ Ἱερεὺς τὸ τῶ ἱεροῦ ἄρτου κλάσμα κατέχοντα, ἢ ὅπω τῆ μὲν χαρᾶν ἐπιτιμίσαν τῆ Βασιλεῖ, τῆς δὲ δίξιᾶς τῆ Ἱερεῖ ἀπομύσης, ἡ γλῶσσα φέρει τῶν ἐκτασιν, καὶ τῆ λοιπομένῳ ζητεῖ τῶν λύσιν. Εἶδες ἂν τότε γενναῖον παράδειγμα ψυχῆς; τῶ μὲν ἐπιτυύοντος δῦναι τῶν λύσιν, ἢ τῶ μὲν ἐς καιρὸν ἀκαιρῶν, τῆς ὡς μὴ ὄντος ἐκείνῳ καιροῦ λύσιος, τοῦδὲ καὶ μᾶλλον ὡς ὄντος ἐξαναγκάζοντος, ἅμα μὲν ἀγιασμῶ ἐκ Θεοῦ, ἅμα δὲ καὶ συμπαθείας πρὸς ἄνθρωπον. Τέλος ἀντιβολεῖ Βασιλεὺς τὸ κλάσμα λαμβάνειν, ἢ κατὰ χρείαν μᾶλλον, ὡς ἐδόκει, ἢ οἴκῳ κενὸς ἀποστρέψει τὸν λαὸν αἰσχυνόμενος. ὡς δ' ἐκ εἰδέναι, ὡς κρίμα λόγων λαμβάνειν, εἰ μὴ λύσι τῆ ἀχυνῆς λυπομένῳ τῶν λύσιν, μεταβαλὼν τε τὸν Βασιλέα τὸ ἱλαρὸν εἰς ὀργὴν, ἢ μυδὲν προσθέντα τῶ αἰτήσαντι ἀπῶν ἀπαλλάξαι, χωρεῖται πρὸς τὸ Παλάτιον.

A dens quæ indoles zeli sit: quamque ille cum Deum habet auctorem, reverentia quamlibet etiam præsentis personæ non retardetur. Alias rursus (nam & hunc impetu semel digrediendi capto prono lapsa procurrat oratio) alias, inquam, rursus orabat Patriarcha pro homine, cui justam censebat ab Imperatore id indulgeri quo egebat; sed replicata sæpius nihil proficiebat oratio; & jam longa, adeoque infinita videbatur, sæpe frustra rogari auxilii mora. Arripit igitur occasionem intercessor, quam a religione fore putavit efficacem. Festum agebatur perillustris inter Martyres Georgii, & conventus erat non modicæ multitudinis apud Ædem sacram Monasterii Manganorum, inctuentum ibi sacrificium offerente Patriarcha. Imperator sacris adstabat. Ubi vero perfecta oblatione donorum, tempus adB fuit, quo ex more lotus Imperator accedere debebat ad perceptionem Panis benedicti, quem *Antidorum* vocant, & Eulogiam a celebrante accipere, recluduntur anteriores adytorum fores, & prodit qui bene precaturus Imperatori juxta morem erat. Præsto est Augustus, & manus porrigit sacrum sumpturus Panem. Cohibet dexteram Sacerdos, qua fragmentum sacri Panis tenebat. Et sic extensis Imperatoris palmis, manu vero Patriarchæ rigide suspensa, lingua ejus toties antea rejectam supplicationem iteravit; & homini ægre habenti, ut ab Imperatore quod optabat, contingeret precata est. Videtes hic utrinque obnixam in proposito constantiam duorum invicti rigoris animorum. Nihil enim de sententia dimotus Imperator fragmentum petebat; Patriarcha vicissim venism orabat pauperi. Atque Imperatori exclanti, non esse id aptum veniæ isti concedendæ tempus, & differri negotium posceuti; Patriarcha contra reponebat: optime conjungi cum perceptione gratiæ ex Deo, indulgentiam in hominem veniæ; tum asseverabat numquam se tributurum sacrum Panem, nisi quod petebatur largiretur Imperator. Finem certamen non habebat: quoad tandem intentiori supplicatione institit Augustus, ut sibi panis daretur; non tam ad usum, fructumve, ut ajebat, propriam, quam ad offensionem spectantis populi vitandam, apud quem existimationis jacturam fabiret, si vacuus, & sacri expers ferculi ab ara revertereter. Verum ex adverso Patriarcha magis timendam, cavendamque studiosius indicans Dei offensionem; *Accipetes in judicium Auguste*, inquit, *hunc sacrum cibum, quoad certum, firmumque tibi erit, homini injuste vitæ solatium negare.* Tunc vero caperata fronte Imperator, & priori placiditate vultus in manifesta iræ indicia mutata, cum surgens dixisset, *Ergo festum infestum egimus*: nullo præterea verbo addito in Palatium recessit.

CAPUT XXV.

Ut non ferens Imperator molestiam, quam ei nimis crebræ Patriarchæ pro Egentibus supplicationes facessebant, tertiam ipsi feriam ad admissionem assignaverit.

Ἐπὶ τύτοις ὁ Βασιλεὺς αἰδεῖσθαι τὸν ἄνδρα, ὡρίζετο μὲν ἐκποδὼν αἰτίαν χαριδιεῖσθαι τοῦ, ὅπως παυσεῖσθαι τῶ τῶ ἀνδρὸς ἀκαπάλακτον. Τῷ δέ γε τύως τοῖς πρὸς αὐτὸν ἀπολογύμενος ὅπως πολλάκις ἀντιβαίνει ἢ ἀ πείθεται μαστεύοντος, τῶν συνεχῆ προσιόρειαν ἐτιᾶτο τὰς αἰτησεῖας. καὶ ὡς σωνεχῶς ἐνοχλύμενος, ταυτόν τι πάσχει τοῖς ἀφιατρεῖς πολλῶν παρανδρμένων βρωμάτων. ὀργίζεται δὲ ἐκείνοις, ὧν μὴ τις ἀποκλείζεται τὰ νοσήματα, ἢ αὐτὸν πολλῶν καθαίρω ἐκκενλμένον τῆ ὑποθέσεων, ἢ ταῦτ' ἐκ ἐκ μιωμάτων, ἀλλ' αὐτοφυῶς, ὁπότε ἢ ἀντιλογία καιρὸν ἔχει πρὸς ἕκαστον, διὰ τὸ ἀξίωμα ἀγανακτεῖν ἢ δυσκολαίνειν πρὸς τῶν κατήκοον, πολλῶν ἐπεισρύντων ἄλλοθεν ἄλλων, ἢ μηδενὸς ἑκάστου πρὸς ἑαυτὸ τὸν τοιῶτον Βασιλέων, ἢ τὸ μαθεῖν ἢ ζητῆται καιρὸν ἐπιτυ-

C His experimentis veritus Imperator tam acrem in urgendo Virum, cupiebat alicunde aliquam expediti rationem commodam intrepidæ ejus, & inflexibilis retundendæ vehementiæ. De qua cum apud suos familiares sese purgans ageret, accusare contumacis pertinaciæ solebat irrevocabilem illam Patriarchæ perseverantiam in usque & usque instando ad impetrandum id quod iterum, & sæpius petitum, idoneis causis negarum fuisset. Addebat fatigatum se molestis bisce obtrusionibus petitionum frequentet rejectarum, idem pati quod nauseantes solent ingestis cibis magna copia, quibus iram commovet importunitas reponere non desistentium fastiditam cramben. Multa quotidie sibi negotia ejus generis ingeri assiduitate infatiabili, neque id per litteras, aut nuncios; sed cotam ab ipso abstante, perseque agente Patriarcha; unde fieret, ut quoties quod concedi non expediret, peteretur, grave sibi, & permolestum esset tenuere propter verecundiam viti tantæ auctoritatis præsentia incussam. Id per se iocommodum intolerabilius reddi concursa, & gravitate principalium curarum, & occupationum undecumque ingruentium, ac

Edit. Rom. pag. 277.

videlicet neceſſario attentione varia mentem Principis in diverſa trahentium. His ut modum adhiberet, conſtituit certam præſcribendam Patriarchæ conpreſſibus diem, unam ſeptem orbem Hebdomadarium conſtantibus: extra quam ab audiendo Patriarcha, patrocinio reorum aut egentium fungente, vacatio Principi certa conſtaret. Idonea ad id viſa feſta tertia. Patriarchæ admiſſioni tales cauſas acturi aſſignata propria eſt: ordinatuſque Notarius in id officii proprius Xiphilinus Michael; qui & cauſas tali audientia relatas, & reſponſa Imperatoris ad ſingulas, in Commentarium referret. Sic Deo, & ſolariis afflictorum conferata dies hebdomadis tertia eſt. Ne vero interveri talis in id temporis uſuram, ſupervenientе forte Principi alio neceſſario negotio, unquam contingeret, diverſorium in eam diem Patriarchæ proviſum eſt in Monaſterio viciniæ: in quod is ſubinde recedens, ſi qua inevitabili avocatione Imperatoris averteretur attentio; immineret e propinquo in occaſionem reſumendæ opportune tractationis ita ut quod mane perfici non potuiſſet abſolveretur veſperi, excurrente nonnumquam in aliquot commiſſæ jam noctis horas. & Antiſtitis diligentia, & patientis Imperatoris. Non facile diaerim quam multa commoda ex hoc tam aſſiduo, benevoloque Patriarchæ ſtudio in homines ſolatio egentes redundare contigerit. Sed de his hactenus, quæ variis tranſacta temporibus, unam in ſeriem, ordinis & memoriæ compendio, oratio noſtra complexa eſt.

Edit. Rom pag. 278.

A χρίας ἴδιον μιᾶς ἑαίρας εἰς τὸν τῷ ἑπτὰ ἐκλογάδας, ἢ ἐκλεγῆναι τὴν νεύτλω, ἃς ἅπαν μόλω ταύτην τῆς ἑβδομάδος ἑπτάδος κειρὸν ἐστοχίας ὑπὲρ ἀνθρώπων τῶ Πατριάρχου ἀφὲς Βασιλέα, παχθῆναί τε ἢ γραμματικὸν. ἴδιον τὸν Ξιφιλῖνον Μιχαὴλ, ἐφ' ᾧ πὰς λύσεις τῷ ἀναφορῶν ἀναδεχόμενον γράφειν, ἅπως ἐκ ἀ τείτη ἀφορισμένα Θεῷ ἐλίας ἢ παραλύσεως. Ὡς ἂν δὲ μὴ ἀφαιρῶτο ἡ χρόνα τῶ προνομία, ἀχολυθέντος ἐπ' ἄλλοις ἀπὸ ἀνάγκλω τῶ Ἄνακτος, τόπος ἀναπαύσεως πὰς περὶ τὸν Πατριάρχλω, ἀ τῆς χρόνας ἐπιχθῆναι· ἢ ὑποσρέφον ἐείσοι, ὧν τι πρα-

B ξαθεῖ μὴ ἀνίσων, ὄξ ἀναγκαίας ἀχολίας ἐπισπασείσης τῷ Βασιλεῖ, ἡ δοῖλα ὀφέα μέχει ἢ ἐς ἀφὲ τῷ νυκτῶν, ἀπελθόν τὸ ἐλκοφθὲν. ἢ πολλῶν καλῶν ἐκ τῆς περὶ ταῦτα τῶ Πατριάρχα σπουδῆς, ἀπόναντο ἄνθρωποι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐς τοσοῦτον, ἃ δὲ ἢ καθ' ἑρμὸν προσλαβὼν ὁ λόγος ὑπόμνησον.

C Ὁ Μέντοι γε Βασιλεὺς πρίσβεις ἐξεπέμσας, ὑποσέλλει πρὸς Πάπαν, ἅμα μὲν δηλώσοντας τὸν τῆς πράξεως ἐπιπλουσμὸν, ἅμα δὲ ἢ τὰ κατὰ τὸν Κάρολον μαθησείσοντας, εἰ καθυφᾶσι τῆς ὁρμῆς ἐκείνης καὶ πρὸς τὸ παρούσιτρον ὑπικλίθη. Οἱ δὲ παραγενόμενοι, τὰ μὲν τῆς εἰρλνῆς δηλώσαντες, ἀπεδέχθησαν. ἀπαλαμβάνει δ' ἐκεῖσε τὸν Κάρολον θυμὸν πνέοντα, ἐ λιπαρῶς τῷ Πάπᾳ προσκείλλον ἢ προσλιπαρῶντα, ἐφεῖναι πάρ τλν ἐπὶ τλν Πόλιν ἐπίλλυσιν. Εὐρὼν ἓων ἐκείνον ὁσημέρα τῷ ποδῶν τοῦ Πάπα προκυλινδούμενον, ἢ ἐς τοσοῦτον ταῖς μαίσαις σκαιχημένον, ὥσε ἢ τὸ αὐτὸ χεῖρας σκῆπτρον, ἃ σωνέθως κρατεῖν τοῖς τῷ Ἰταλῶν μιγεσάσιν, ἐδεῖσιν ἐκ μανίας καταφαγεῖν. ἐπειδὴ λιπαινόν, ἢ τλν πρὸς ἀπαρτισμὸν ἔξοδον προβαλλόμενος, ἢ προτείνων τὰ αὐτὰ δίκαια, ἀδόλως τὸν Πάπαν ἐκεῖθεν ἀπολύει, ἀλλ' ἓων παρὰ κωφῷ λίγων. ἀνεπεῖγε γὰρ ἢ ὁ Πάπας τὰ ὑπὲρ τῷ Γραικῶν δίκαια, ὡς ἐκείνου ὄσα ἡ μεγαλόπολις, ἐκείνος πάλιν ἢ προσιγένετο, καὶ ὅτι νόμος ἀνθρώπους παῦτα, ἢ ὅῶρα πολέμου, ἢ πόλεις ἢ χρήματα. τὸ δὲ μεῖζον τῆς Ἐκκλησίας υἱοὶ ἢ Χρισιανοί. Χρισιανοῖς δὲ ἢ Χρισιανῶν ἐφεῦναι, μὴ ἐ ἐς παροργισμὸν ἔ θεὸν πράττοιμεν.

CAPUT XXVI.

Ut iterum ad Papam Legati ſint miſſi.

CÆterum Imperator expeditos inſtructoſque Legatos mittit ad Papam; ſimul ſignificaturos perpetratum jam negotium & executioni conventa mandata; ſimul etiam ſciſcitaturos quid rerum moliretur Carolus, & ecquid adhuc demiſiſſent animum, fero illo quo in Græcos zotea incitabatur, impetu temiſſo. Legati appulſi nunciarent conſummatam pacem, & excepti perbenevole ſint. Invenerunt autem ibi Carolum minas ſpirantem, & omni contentione precum incumbentem ad exorandum Papam, ut ſibi permitteret expeditionem in Urbem Conſtantinopolim. Videbant igitur quotidie advolventem ſe Papæ pedibus, & eo ſubinde furoria inquietiſſimi prorumpentem: ut quod manibus, more Italicorum Principum, geſtabat Sceptrum, commorderet rabioſe admotis dentibus: indignans ſibi negari, quam inſtantiſſime petebat, facultatem exequendi quod conſtituerat, paratum ſcilicet exercitum adverſus Imperatorem educendi; juribus ad id fruſtra commemoratis ſuis, haud perſuaſo, ut id bellum approbaret; & ſurdo ad preces omnes tales perſiſtente Papa. Qui vi-

„ eliſſim allegabat Carolo Græcorum jura,
„ placide admonens; poſſeſſam ab illis du-
„ dum Conſtantinopolim, iterum ad anti-
„ quos Dominos fortuna revolutam. Eas
„ eſſe rerum humanarum vices: & Urbes,
„ & opes demum cæteras præmia eſſe bel-
„ li: eique legi acquieſcendum: præſertim
„ cum Græci quoque Eccleſiæ filii Chriſtianique eſſent: *Nequa*, ajebat, *paſſumus Chriſtianos cum Chriſtianis committere, ne iram in nos Dei provocemus.*

CAPUT XXVII.

Ut Icarius ad Imperatorem tranſfugiens Claſſi Præpoſitus fuerit.

Οὗτος ἀναχαιτίζοντα τὸν Καρούλου, ὁ Βασιλεὺς τῇ σῇ εὐνοίᾳ φρονήσεσιν ἀπολυθεὶς, ἐπιβάλλεται τοῖς ἐγγὺς πραοτέροις. τὸ Ἰκάριον πρόχωρόν πως δίκαιον, ἄνδρα πολλῷ μὲν πάλαι εἰς μάχας πύρας ἰόντα, καταρχόντα δὲ τὸ νῦν μυρίους, ὧν Λιμοσπύλας ἔθος τοῖς ἐκεῖ λέγειν. συμβάμασι δὲ τύχης ἐκεῖθεν φυγόντα. πάλαι γοῦν ὑπὸν προκινηροῦ Βασιλεῖ, τῷ αὐτὸς τῆς τῶν Βασιλίδος οἰκείοις ἐγκρίνεται. Βασιλεὺς δ' ἀποβαλὼν μὲν πρὸ ὀλίγου Σεβαστοκράτορα, ἀποβαλὼν δὲ τὸ Δεσπότην, τὸν ἀνεψιάδελφος, ἔτι δὲ πρὸ τούτου τὸν ἄλλον Σεβαστοκράτορα, τὸ Καίσαρα, τὸ Πρωτοβεστιάριον, τὸ μέγαν Δοῦκα, τὸ ἁπλῶς τοὺς ἐν τοῖς μεγίστοις ἀξιώμασιν, ἄλλους ἀνάγκη εἶχεν ἐσάναι. τὸ δὲ τοῦτο μὲν τὸν Ἰκάριον τὸ ἔτι ἐν ἰδιώταις ὄχει, τῷ ἅμα διωάμενοι πεζικαῖς ἐμβιβάσας ναυσὶν, ἐκεῖνον ἐπ' Εὐρίπου πέμπει τῇ μεγάλῃ Κυρίᾳ Ἰωάννῃ συμμίξοντα. τὸ δὲ ἐπεὶ τραπὸς ἦ τῶν ἀπίβαιν πεζῇ πη τοὺς Σαρακᾶς, ὁ Ἰωάννης πυθόμενος νέῳ ἐκείνων ἀπόβασιν, τὸ γ' ὡς οἷός ποδαλγὸς ὤν, τῆς πρὸς ἐκείνους ὐκ ἀπέχετο μάχης. ἀλλ' αὐτόθεν συμπαξάμενος, τὸ τὸ Λατινικὸν ὑπερασίσας, δὺ ἦ ἀκουδίστων ἦν, τῷ μάχῃ πραπρὸν συμμίξας, ἀνεστιαδὸς πίπτει. τὸ δὲ τῇ ποδῶν ἄλγημα, ὑ παρὸν χειρῶς ἀντιβαίνειν τοῖς ἐφ' ἑκάτερα τῆς ἱππασίδος κλίμαξιν· ἀλλ' ἄμ' ἱκετεύετο, τὸ παρ' αὐτὸς ἔπιπτε ἐ λίσσετο, τὸ συὼ αὐτῷ ἄλλοτε πολλοὶ συμπόδιζονται, τὸ δὰ τὸ ὁ τὰ Ἰκαρίου αὐτάδελφος. ἐν τούτῳ δὴ ἐ τραπὸς ἀπὸ ξυρᾶς ἀνῤβάλλει, ὡς ἦγεν ὁ μέγας Σφαπαιδάρχης Σωσθλωὸς Ἰωάννης, τὸ ὁ μέγας Κονοσαῦλος ὁ Καβαλλάριος Μιχαὴλ. τὸ δὲ ὁρμήσαντες ἐπὶ Φάρσαλα φρουρεῖσθαι, ὃ Φθίαν ὁ παλαιὸς ἔχει λόγος, ἐφ' ᾧ ὑπερμαῖος ὡς ἐν τῇ φρουρᾷ, φροντίπτουσι τῇ ἐν ταθείᾳ Ἰωάννῃ. ὃς δὲ τὸ σφίσι συῤῥάξας πόλεμον γενέσθαι τὸ ἀνδρικὸν, αἱρεῖ δὲ τῷ τὸν Σωσθλωὸν τὸ μέγαν Στρατοπεδάρχην, τὸν μέντοι γε μέγαν Κονοσαῦλον ὁ ὑπ' ἐκείνῳ λαὸς Ἰταλὸς διώκων, καταλαβὼν ὐκ ἴσχυεν, ἀλλ' ὅλως ἰδίας ἐκεῖνος ἐνδυὸς, εἰς φυγὴν ἤλαυνε, τὸ τὸς μὲν διώκοντας πολὺ φροθίων, ἐξέλυεν. τὸ δέ γε μοχλεῖον ἀλύξας οὐκ ἐᾷ ἐκείνῳ, κἂν πάντ' ἔφαττεν. Ἀπεκτόνηκεν δὴ ἐλαύνων τὸν ἵππον, ὡς ὄπισθεν εἰόμενος φθάσειν, τὸ πρὸς ἐκείνους μόνους ἔχων τὸν νοῦν ὅπως ἐκφύγοι, προσπταίσει δεινῷ μιᾷ ὅλης τῆς ἵππου φορᾶς, τῷ κατὰ κῆδος συωθλᾶται. Μόλις δέ τινες τὸν ἵππον ἑστάντες, ὑ δὸ ἐᾷ ἐκείνῳ μέλον τῶν ἵππων, ἀλλά γε νὺξ πληγῆς τι τῷ θυμάτι, ὑ-

A Sic repreſſo impetu Caroli, Imperator iſta cura levatus, eo animoſius incubuit in res ſuas quam optime conſtituendas ex præſenti uſu. Quando ad ſe confugientem benigne Icarium excipit, virum multa præliorum experientia militarem ſcientiam adeptum. Princeps is fuerat Inſulæ maximæ, quam qui illic degunt *Anemopylas*, hoc eſt *Ventorum portas* vocare conſueverunt. Inde autem caſa, & converſione quadam ſortis ad Imperatorem fugere compulſus, jus in eam Inſulam ſuum ei ceſſit, ipſe in Domeſticorum Auguſti cenſum adſcriptus. Imperator autem amiſſo paulo ante Sebaſtocratore, amiſſo item Deſpota fratribus ſuis, & ante hos morte pariter ſublatis alio Sebaſtocratore, præterea Cæſare, tum Protoveſtiario, ac magno Duce, & ac verbo complectar uno, pleriſque illorum qui Dignitatum maximarum titulos gerebant, cum deberet ſufficere alios in eorum loca, hunc quidem Icarium adhuc in privatorum ordine tenuit: caterum eumdem cum pedeſtribus Copiis impoſitum navibus in Euripum mittit, cum Magno Domino Joanne dimicaturum. Expoſitis hiſce in terram Copiis, & uſque circa Soreos progreſſis, audito earum exſcenſa Joannes, etſi æger podagra, præſtum non deſtavit: ſed ſubito inſtructam Latinorum aciem eo recta ducens ubi verſari Hoſtes audierat, acri commiſſa pugna telo ictus concidit. Pedum enim dolor haud paſſus eum libranter ſe firmiter in equo, & ſcalis equeſtribus utrinque pendentibus robuſte inſiſtere, vim ademit inſtinendi ſe poſt ictum; effecitque ut primo ſtatim telli quo percuſſus eſt impulſa, ſella excuſſus corruerit, captuſque ſubito fuerit; & cum eo alii multi caſu eodem implicati, quippe oeceſſaria ſubveniendi Duci laborani cura, a fuga maturanda prohibiti, comprehenſi pariter in cuſtodiam ſint dati. In his fuit ipſius Icarii frater. Interim & exercitus a terra irapit, quem ducebat Magnus Stratopedarcha Synadenus Joannes, & Magnus Conoſtaulus Caballarius Michael. Hi cum Pharſala tenderent (arx ea eſt, cui nomen antiquum Phthia fuit) animo commeatum importandi præſidio, incidunt in Joannem Notham, qui ſtatim eos acri prælio adorſus, non minus fortiter quam feliciter rem geſſit, captis cum aliis plurimis, tum ipſo Synadeno Magno Stratopedarcha. Magnum Conoſtaulum ſtatim milites Joannis dia perſecuti aſſequi nequivere. D Ille quippe totis habenis effuſus in fugam, longum inſequentibus præceperat ſpatium, ut jam periculo defunctus videretur. Sed fatalem horam ne iſta quidem contentione, conatuque ſummo fruſtrari, aut differre infelix potuit. Dum enim incautius equum impellit, ſecurus anteriorum, a tergo ſolum ingruere periculum exiſtimans, eoque ſolicite reſpectans, in obviam arborem toto equi currentis impetu impactus, dirupto pectore concidit, equo libero abeunte; neque enim equiti, diro caſu & lethali vulnere affiſto, vacabat de equo cogitare: hunc tamen ægre aliqui moraci, ſeminecem el Synadenum impoſitum Theſſalonicam eum deportaſſent, mox ibi mortuum ſepelierunt. Joannes interim cum ſuis multa impune facta noſtrorum cæde, ſpolia plurima, pretioſamq; prædam victoriæ præmium tulerunt. Hoc altero jam eventu Romanos triſtis experientia docuit, quis, & quantus bello eſſet Joannes hic Nothus:

Edit. Rom. pag. 279.

pag. 280.

Vir omnium callidiſſimus ad inſidias ſtruendas; tum ubi ex iis in plures cum paucis erumperet, imperterriti Dux animi, roboriſque perrupturi quidvis oppoſitum. . . Ergo is nunc quoque, non palam occurrens ex adverſo, ſed ex latibulis improviſo irruens, inopinatiſſima illa ſpecie copias alioqui bonas, & ſatis exercitatas primo perculit, mox impreſſione vehementi disjecit, ſtraytque: gloriam ſuo nomini maximam tali facinore adeptus. At navalis Exercitus univerſus incolumis, quippe incruenta victoria potitus, inſuper ſpoliis dives, Joannem cum ſuis bello captum ducens, gaudio & gratulatione ingenti ad Imperatorem rediit. At Joannes quidem cum ſociis vinctis cuſtodiæ traduntur: Icario vero merces operæ bello feliciter navatæ repræſentata eſt, Magni Conoſtauli attributa dignitate. Sub hæc Populus Thebarum Fratrem Joannis Guliel-mum Magnum Dominum pro eo conſtituit. Verum Joannem ipſum Imperator honorifice tractatum, propria ei filia in conjugem promiſſa, poſt firmatum jurejurando fœdus, liberum dimiſit, nutante adhuc conjugii ſpe: quippe non oblita pacta, & ſponſalia progreſſi. Cæterum deſtinatus Sponſus ſimul patriam attigit, morbo correptus obiit, ſucceſſorem Principatus in ſolidum univerſi relinquens Gulielmum ſtatrem, quem ſupetius diximus Joanois Nothi filiam duxiſſe. Quique ideo ſoceri partibus addictus infenſus Romaois manſit: Quare Claſſis in ejus terram quotannis invecta, eam vaſtabat, damnis afficiens ingentibus: nec Gulielmo ſpatium proſpere quidquam agendi, ac ne reſpirandi quidem dabat Hoſtis ei oppoſitus impiger Icarius. Magni jam Ducis poteſtate Claſſem ductans.

A μιθοῦται καταβιβάζουσι, . . . ἐφ' οἷς ἤχθη πρὸς Θεσσαλονίκῃ ἀπαγόντες, ἐκεῖ θάπτουσι πολιτικῶτατα. πῖς δὲ περὶ τὸν Ἰωάννην, ἀνέδην ὧδ' ἐτέρωσε τὸν προσυχόντα, ἐ πολέμῳ γέρα σκυλεύων. ἔγνωσαν δὲ ἐ τὸν Ῥωμαίων λοιφὴν πρὸς μάχῃ τῷ Ἰωάννῃ. ὁ δὲ ἐξ ἐμφανοῦς ὥρμα παραπεξάμβους, ἀλλ' ἐκ λόχου προσβαλὼν οἷς ἐκεῖνος τὰ πρῶτα, καπέπληξε θεσθοὺς, ἐ λαὸν ἔκπεπτον ἐ ἐπιπόνως μαχῶν ἔμπειρον, τῇ παρ' ἐλπίδα πτοίσματι, ἀνδρικῶς καταγωνισάμενος, δέξας ὠλεῖας ἀποφέρεται τῆς μεγίστης. τὸ δέ γε ναυτικὸν ἐφ' ὅσον ἐν αὐτοῖς ναυσὶν ὧν αἰχμάλωτοι ἔχαιρον δίττης, ἃ μᾶλλον ἐ χέρα μάχης ἐπισχάμενοι τὰς περὶ τὸν μέγαν Κύριον Ἰωάννην, ἀθύμῳ καρδίᾳ πρὸς τὸν Κραταιὸν γίνονται. ἐ οἱ μὲν ἀμφὶ τὸν μέγαν Κύριον ὑπὸ δυσμοῖς φρουρᾷ δίδονται, τιμᾶται δὲ ὁ Ἰκάριος ἀντίπορος τῇ ἀγῶνι, τῇ τῶ μεγάλου Κονοσαύλου ἀξιώματι. ὁ μὲντοι γε Θηβῶν λαὸς, τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου Γυλιέλμον, μέγαν Κύριον ἀντικαθιστᾶσιν. ἐκεῖνος δ' ἀγάλας ὁ Βασιλεὺς ἐ δεκιμάσας λαμβάνειν Γαμβρὸν, ὑφ' ὅρκοις ἀσφαλίσιν ἀπέλυε. μετέπειτα δ' ὅπως οἱ γάμει καθ' ὑπεξάρεσις ἐ μόνας. ἀλλ' ἐκεῖνος ἅμ' ἐπιζεύξ ἐ πατρίδος, τόσῳ πλειστῶν πλουτῇ. διαδέχεται δὲ ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνου Γυλιέλμος, ὃν ἐ γαμβρὸν Ἰωάννου ὁ λόγος ποιεῖται, ὁλοτελῶς τῷ τῦ πθρακόπου Κυριότητα. ἐ ἐφ' ᾧπερ Ῥωμαίοις ἀντιφερόμενος, οἱ ἐ κατ' ἔτος ὁ στόλος ἐκεῖσε προσβάλλων, ἐκάκου πλεῖστα ἐ ὠδὸν ἐκ αὐτῶν, πυρζωσαμένου νῷ τοῦ μεγάλου Δουκὸς ἀξίᾳ τὰ Ἰκαρίᾳ, ἐ τὸν στόλον ἄγοντος.

CAPUT XXVIII.

Rurſus de Expatriarcha Joſepho, & de Veccо.

Diverſante porro, ut dictum eſt, Joſepho in Monaſterio ad Anaplum ſito, morbo corripitur gravi Joannes Patriarcha, Veccus oriundus, idem qui Chartophylax prius fuerat. Per eum languorem cum multa vel a malo ipſo, vel a remediis paſſus, meliuſcule jam habere videretur; Medicis viſum transferri ægrum oportere in ſecuſtum a turba negotiorum locum, ubi curari per otium poſſet, nulla interpellante moleſtia quotidianarum occupationum. Decreverant autem in iſta ei quiete propinare purgantia quædam phatmaca, morbi videlicet reliquias, & noxios humores ejus cauſas funditus exhauſtura. Seceſſus porro ad eam rem aptiſſimus Laura putabatur eadem illa ubi degebat, qui Patriarcha fuerat Joſephus, quem ideo Imperator alibi collocare ſtatuerat; haud conſentaneum exiſtimans, eodem hoſpitari domicilio deceſſorem, ſucceſſoremque Patriarchatus. Verum Joannes, ſimul compertam habens comem hilaremque Joſephi indolem; ſimul conſcius, ipſo tantum non clare, palamque ſuffragante, ſeſe nuper ad Eccleſiæ fuiſſe gubernacula promotum (etenim Joſephi ſententiam de ſucceſſore volens Imperator explorare, conſuluerat eum de perſona quam ei muneri aptam judicaret: & Joſephus Veccum præ multis ad id elegerat, ut

Edit. Rom. pag. 221.

C Τοῦ Ἰωσὴφ δὲ καθημένου ἐν τῇ κατὰ τὸν Ἀνάπλουν μονῇ, νόσος ἐπισπέρνει τῷ Ἰωάννῃ Πατριάρχῃ δεινὴ, ὃν δ' αὖτις ὁ Βέκκος ὁ ἐ πρότερον Χαρτοφύλαξ, ἐ δὲ πολλὰ παθὼν καὶ ῥαίσας, τῖς ἰατροῖς δόξαν ἐν σχολῇ τόπῳ μεταθέντα τὸν ἀῤῥωστοῦντα κατ' ἰδίαν θεραπεύσαι, μὴ ἐ ἀσχολίαι νεαβλῶ ἐμποίῃ νῷ πόνῳ, ἐπεὶ καὶ ῥαίσας πρὸς τῇ καὶ πόμα καθαρτικὸν προσφέρεσθαι ὦῖ, ὁ τῆς Λαύρας πρὸς ταῦτα τόπος ἐκρίνετο χρήσιμος. Καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς διὰ ταῦτα μεταθεῖναι τὸν Ἰωσὴφ ἐβούλετο, ὡς ὐκ ἄφαρτὶς ἄλλως ὃν ἐν μιᾷ μονῇ διατρίβειν τὸν D τε ἀρχὸν ἐκ Πατεμαρχίας, καὶ τὸν ἐδὴ Πατριαρχεύοντα. Ἀλλ' ὁ Ἰωάννης ἅμα μὲν εἰδὼς τὸ τῶ ωσὴφ ἱλαρὸν, ἐ ὡς αὐτῷ χεδὸν ψηφισαμένῳ, ἐκεῖνος τὰ πυδάλια τῆς Ἐκκλησίας ἐλάμβανε. ἐ δὲ νῷ ἀπ' ἐκείνου βυλῷ θίλων ὁ Κραταὸς λαμβάνειν, περὶ προσώπου διεπωθάνετο. ἠκούσης τοῦτο παρὰ πολλοὺς ἐξελίγετο, ὡς ἄλλως λέγων, ἐ ἐπὶ τῖς φράγμασι τείβοντα. ἅμα μὲν ὧν

ἐξ αὐτῶν, ἅμα δὲ καὶ τῇ τῆς σφετέρας γνώμης πιστώσων αἱρέσεως, διεκάλυπτε μὲν τὸν Ἰωάννην μεταπίθεσθαι. ὑπὸ δ' ὄντος ἐκείνου, καὶ αὐτὸς τῇ μονῇ ἐνδιδοῖ, καὶ λῶ τὸ αὐτὸ τοῦ δι' ἑαυτοῦ προσαποστέλλων πρὸς Ἰωάννην, ἐς τὰς αὖ ἐκείνου ἀποπειράσεις φιλοφρόνως, καὶ μετὰ πολλῆς ἀσφαλείας πάσης διέχοιμεν. λῶ δὲ ὁ αὐτὸς ἐκείνος αἱρέσεως τε καὶ ἰλαρὸς, καὶ πολὺν τῇ τῆς Ἐκκλησίας πράξει ἀπεχθάνετο, ὥστε μηδ' αἰσχύνεσθαι πολλάκις ὁμολογῶν, τὸν ὅρκον γνώσεσθαι καλούμενον τοῦ καὶ αὐτὸν ἐν τάχει αὖθις, ἐπεὶ πλέον οὐκ ἐᾷ γνώσεσθαι τῇ πραχθέντων ὡς ὑπελάμβανον. ἐν τούτοις δέχεται ὁ Ἰωάννης, πολλὰ μὲν γραμμάτια εἰς χεῖρας οὐχὶ λαμβάνων, ἃ δὲ καὶ οἱ χιζόμενοι ἐξετίθεσαν, διεκπεσεῖν τὸν ἀρᾶξιν ὡς σφαλερὰν, καὶ θεοῦ πόρρω βάλλεσθαι. ἅμα δὲ καὶ τοὺς Ἰταλοὺς ἐσέχους αἱρέσεσιν ὑ σωτηριασμένους ἅλως καὶ ἀμφιβόλους, ἀλλ' ἐμφανέσι τε καὶ λαμπραῖς. ἔχον δὲ καὶ ἀπὸ γραφῶν ὡς δῆθεν τὰς ἀποδείξεις, ἃς καὶ καπεροῦσιν συνεχέσφερον, κἄτα τὴν καὶ Ἁγίους ἱρμῆδα θελημάτων οἵους τις, καὶ τὸ ὑπὲρ σφᾶς παρασὼ ἰδίας, ὡς περὶ αἱρέσεως εἶον. ὡς αἱρεσιάσω μὲν ὕστερ μὲ θεὸν ζημιώσεσθαι, καὶ πολεμίους ἀνδρὸς ὕστερ ζημιοῦσθαι θεὸν κινδυνεύοντα. τοῦτ' ἐκείνοι πρὸς τὸ καθολικώτερον μεταφέροντες, καὶ ἅμα πλεῖστα τοιοῦτα παρασύροντες ἐ σφῶν συγγραφῆς, πλείστων τῶν σφᾶς ὡς σφαλερὰν. ἐν δὲ τὸ ὑπόμνον ἐξ ἀτάκτως γράφειν αἰτεῖσθαι ἐ ἀπολογεῖσθαι ἐφ' ἑκάστῳ τῇ λεγομένων. ἀλλ' εἰδὼς αἱρόμενα σκάνδαλα, ὡς λόγων λόγοις μαχομένων, ἐξ ὧν οὐ ἔστ ἀδιάφθορον, ἢ ὕστερ κατηγορίαν ἐσὶ παραβάσεως τῇ μείζονος τὸν γράφοντα, ἔμεσον πρεμῶν. καί γε τῇ Ξιφιλίνῳ ἀνδρὶ γεραρῷ, καὶ μεγάλῳ Οἰκονόμῳ τῆς Ἐκκλησίας ὄντι, καθυπεχρῶτο μὲν ἂν ἐν γράφαι ποτὲ οἷς ἀντέρρησεν δῆθεν, μὲ δόξαιμεν φυσὶ τοῖς κειμένοις παρεγχειρῶντες, ἀφ' ὅτι λέγοιμεν, ἐνίοις μὲν δοκοῦσι νοσεσιμῷ τισὶ ἐπὶ τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς ὁμόσε χωρεῖν, ἐν ἀπέχειν παραδοθαι κἄτ' ἔστι φῶτα, ἀφ' φωτρῶς ἐν τοῖς κειμένοις προσκρίσεσι δόγματα, ἀνάρχας ἀποφυγὴ τὸ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας δῆθεν ἴσαθαι, ἐν τῶν τὰς ἐριολαβίας πόρρω ῥᾶον ἐκκλίνοιεν ἂν. ἐμοὶ δὲ κἄτ' τὰ φανέντα λέγοιμεν, ἀγαπητὸν οἱ μὰ προσεχώμεθα μόνον, ἀλλὰ μὲν ἐν περὶ τροπῆς τῇ κειμένων φλέγοιμεν. Ταῦτ' ἔλεγεν ἐκεῖνος τότε, τὰς τῇ χιζομένων λαμβάνων ἀπὸ χεῖρας γραφὰς, αἷς πολὺ τὸ σαθρὸν ἐχούσας ἐπὶ πολὺ οἷς ἔλεγον ἐβάλετο μὲν ἀντιλέγειν, ἐπεῖχεν δὲ, κἄτ' τέλος τῶν πόρων ἐ δύεθαι. Οθεν δὲ καὶ πολλοὺς περιεπεποίει τοῖς χλαυσμοῖς. ὅτε δ' ἐφ' ἡμέρας τῇ Λαύρᾳ προσαπεφύρασε, καὶ καθαρῶς ὑγιάσας, εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπανέστρεφε, τῇ Ἰωάννῃ μεθ' ἑλαρότητος συμπεξάμενος.

& alioqui differum ac doctum, præterea negotiorum administratione tritum, denique præter cæteta, quod ejus tranquillo & studioso pacis ingenio confideret) Hæc, inquam, Joannes reputans, obstitit quo minus inde Josephus amoveretur. Illo igitur ibidem permanente, eodem & ipse divertit: missitans subinde officiosas ad eum salutationes, & mutuas ab ipso comitatis humanissimæ significationes recipiens. Erat enim Josephus adeo pacificæ placidæque naturæ, ut eo, quod hactenus Ecclesia egerat ad pacem oblatam disturbandam, offenderetur; nec veritus fuisset fatetl sæpius; se, olsi præoccupatus juramenti a se paulum editi religione fuisset ad omnia fuisse assensurum, nec enim jam suspicabatur quod antea timuerat, rem ulterius processuram quam quo esset hactenus promota. Eo igitur hospitio Joannes utens, multos in manus sumpsit, legitque libellos ab iis compositos qui perseverabant in schismate; quorum erat scopus ostendere: „ suspectum hoc totum pacis negotium esse, longeque a Deo ac vera religione nos abducens: „ præterea Italos hæreseon teneri reos, earumque non occultarum, aut ullo modo dubiarum, sed evidentium, & meridiana claritate compertarum. Talium assertorum documenta se habere scilicet ajebant manifesta, „ planeque convincentia testimonia Scriptorum „ authenticorum, quæ & ambitiose contexentes proferebant. Ac si quod Sanctorum assertum in contrarium opponeretur, primum „ excipiebant arbitrarium, ut quis dixerit, id „ esse, hoc est pro sola voluntate pacis studentium ad concordiæ oblatæ comprobationem „ accommodari. Deinde concedebant faciendam sane pacem; sed tunc tantum, quando „ non exigeretur consensus in id, quo Deum „ offendi constaret, neque enim Dei jactura bene tranquillitatem emi: fatiique multo esse „ decertare, ubi, ne a Deo, veraque religione „ excidamus præsens periculum sit. Talia il- *Edit. Rom. pag. 282.*
li in maxime Catholicam conformantes speciem, scribebant, differebatque: multa in eam sententiam accuratis lucubrationibus plausibilitet congerentes, quibus apparet anceps istud totum ac periculi plenum videri debere negotium. Ea Ille legens, necessitatem subire videbatur manifestam scripteis ista contrariis refellendi, respondendique singillatim ad singula. Sed idem providens ex illo ajentium, & negantium conflictu Scriptorum erupcura scandala; caris Lectoribus ea luce animi vigentibus, ut blandientem utrinque in commissis invicem argumentis altercantium, verisimilitudinis speciem sano judicio discernerent; nec facile Scriptori, quamvis cauto, fore, eam in tali tractando argumento moderationem tenere, ut satis sese subtraheret pleronumque reprehensionibus; verum ei aut apparens prævaricationis in rebus maximis crimen impacturis: sustinebat se a scribendo, quietusque perstabat. Quin & Xiphilino viro gravi, magno tunc Œconomo Ecclesiæ confirmavit; se haudquaquam Commentaris ejus generis elucubrandis operam umquam daturum; *Ne videamur*, inquiebat, *semel constituta rursus in dubium vocare, quasi quæ semel firma tenere decrevimus, eo ipso in concertationis aleam de novo jaciamus, quod cum iis qui contraria palam sentiunt, quasque pro novatoribus in rebus Ecclesiasticis habemus, ultro descendamus in certamen, audire cogniscereque sustinemus quid illi pro se allegent. Cum enim manifestum sit, res semel statuta, rataque habita conari convellere dignum, maxime nobis, idemque sufficiens adversus insanias eorum omnes, in contrario palamque pro nobis stante Ecclesiæ consensu, patet effugium; quo abunde securis, nullo fine insectandarum litium ac jurgiorum, licet nobis compendium fa-*

cere, disceptatione declinanda: quæ utcumque pro nostra parte clarissima argumenta proferamus, vix sperare possumus assecutaros nos, ut quæ allegaverimus attente cognoscantur; multo autem verisimilius timere possumus, ne nobis imputetur refractio, revocatioque in dubium semel omni firmitate constitutorum dogmatum; quod odiosus, & nobis fugiendum vel maxime crimen est. Ea tunc ille dicebat, quoties in manus sumeret, hærentium adhuc schismati Commentarios Auctorum: quos tamen cum deinde legeret, animadvertens multam eorum labem, fraudemque, impetum interdum capiebat refutandi splendide quæ mendaciter affirmabantur, & facatis ratiocinationibus detrahendi larvam; sed tenebatur ne id faceret ea quam diu, ratione; qua tamen excussus ad extremum est, venire coactus ad experimentum scripto disputandi adversus contra sentientes, unde in multas, & graves contigit eum angustias incidere. Tunc autem sat multis diebus diversatus apud Lauram, & jam plene restitutus valetudini, Constantinopolim revertit, salutato in digressu humanissime Josepho.

CAPUT XXIX.

Adhuc de Josepho quondam Patriarcha.

DE reliquo haud poterant quidam vel ipsi quiescere, vel quiescere finere frumentem isto secessu Josephum: sed quotidianis hominem turbabant congressibus, multum ei negotii facessentes, dum ejus languescentem, ut querebantur, nimia morum simplicitate zelum excitare, ac quasi subjectis facibus accendere tentabant. Erat autem is tam remissæ, ac comis naturæ vir, ut si cui eorum, qui cum Ecclesia communicabant causa incidisset adeundi eius; & qui accedebat, vellet benedictionis ipsius particeps fieri, non opus alio haberet, quam procidere, & benedictionem petere: statim enim quemcumque ad communionem admissum proluxe impertiebat gratia S. Spiritus: quod & iis qui circa ipsum erant, & reliquis aliis videbatur intolerabile. Quare ipsum quotidie adeuntes etiam atque etiam urgebant, ut plane se ac palam abscinderet ab omni consuetudine partem contrariam sectantium. Id vero sibi nunciatum Imperator, gravius accepit quam pro cætera sua in eum hactenus demonstrata benevolentia & fide; culpans in eo, quod nimis se faciлem præberet studiis factiosorum; in quo ejus „ eum prudentiam, constantiamque requirebat; „ tum præterea querebatur, injuste ab eo secum „ agi: qui ei tam liberam, tranquillamque, „ quod ea ipsum gaudere arbitraretur, quietem „ ac securitatem daret: ipse autem non dubi- „ taret, nec cessaret in intimam etiam fami- „ liaritatem admittere homines, a quibus lon- „ ge alia sentientibus, & in contrariam toto „ nisu factionem incumbentibus, corpus Ec- „ clesiæ laceraretur. Cum potius oportuisset „ ipsum pro auctoritate sua dare operam, ut il- „ li sese ipsi accommodarent, acquiescendo pu- „ blice decretis, & tranquille vivendo; non „ autem committere, ut exemplo eorum turbu- „ lentissque consiliis abripi ipsum, & partes pa- „ lam sequi Hostium manifestorum, in rebus „ maximis ab Ecclesia Reque publica irrevoca- „ bilium dissidentium, appareret. Misit ergo „ ad Josephum Imperator certos homines, qui „ suo nomine vetarent, ne talium deinceps ho- „ minum convictum, congressumque admitteret, „ si quieris, qua gauderet, certam sibi vellet con- „ stare possessionem. Respondit Josephus: unam „ rei quam juberet exequendæ rationem esse, „ si se ac eos qui secum essent in exilium aman- „ daret Imperator: relegatis enim faculratem „ defore, ilios, quorum familiaritate interdi- „ ceretur alloquendi. Quamdiu vero eo loco „ degeret, haud se jure culpari, quod adeuntes „ ad se aliquos non excluderet. Nam nisi hu- „ mano solatio carere omni in isto secessu vel-

Edit. Rom. pag. 283.

A Ὅτι μὲν δή τινας ἁρμοῦ ἐστιῶθαι, ὥστε τῇ τῶν Ἰωσὴφ ἑαυτὸν καθήμενον ἀναπαύεσθαι. ἀλλ' ὁπαμέρους προσφοιτῶντας, ἀνώχλουν τὸν ἄνδρα, ἢ συχνὰς παρεβάλλον ἀσχολίας, τὸν αὐτῷ ζῆλον (τοῦτο γὰρ ἐλέγετο ἀπόψυκτο τῇ τοῦ ξόανου ἁπλότητι) ἀναζωπυροῦντες εἶναι, ἢ πρὸς τὸ θερμότερον διεγείροντες. Ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ ἐπὶ πολὺν ἱλαρὸς ἢ μέτριος, ὥστε ἢ εἴπερ χρεία γένοιτό τινας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κοινωνοῦντας προσφοιτᾶν ἑαυτῷ, οἳ δ' ἄθελον ὁμολογεῖσθαι, μόνον μὲν ἑαυτοὺς προσπίπτειν, ἢ τὴν ἄλλην ἐπιζητεῖν, ἢ αὐτὸς ἀθίως κοινωνῶν ἐκείνοις τοῦ χαρισμάτων τῷ Πνεύματος. Ἢ τοῦτο B τοῖς περὶ ἐκεῖνον ἢ λοιποῖς ἄλλοις, ἃ αἰσχὸν μὲν. Ἐξὸν δὲ τοῦτο ἢ ὁπαμέρους προσφοιτῶντας, ἀνιθάρρυνον πλέον πρὸς τὸ πλέως χίζεσθαι. Τῶν ἐκωλύει τῇ Κρατοῦντι, ὁ δὲ πληροφορίαν τὴν εἰς ἑαυτὸν ἑαυτῷ ἀφεὶς, ἢ τὸ ἐπὶ πολλοῖς συγχωρεῖν ἐν φρονίσεως ἢ πάντα μετρίας, ὡς ἂν δίκαια πάσχων καταμέμφετο. εἰ αὐτὸς μὲν σωφρονεῖν οἱ τοῖς ἀναπαύσεσιν ὡς εἰκὸς προσαποδυόμενος, ἑαυτὸν δ' ἀνδράσι προσφέρεται ὑμῶν ἢ οἰκείοις, πάνυ πολὺ τὸ φρὸς αὐτὸν δίκαιος ἔχοιεν, ὥστε ἢ τὸ σῶμα καταπίμνειν τῆς Ἐκκλησίας. χρῆναι δ' ἐκείνους αὐτῷ, ἢ μὴ αὐτὸν σφίσιν ὑπεῖδαι, C ἰχθροῖς ἀεδάλως ὄσι, ἢ ἐπὶ τοῖς μεγίστοις διαφερομένοις. ἀγῶπιμπε πίτιων τοὺς ἀπιρῶντας μὴ δίχεδαι σφᾶς, ὧν μιλοὶ οἱ τὸ καθ' ἡσυχίαν καθῆδαι. Ἰωσὴφ δ' ἀπικείρατο, ὧν αὐτὸν τι πικεοίζειν δίλοι ἢ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν, ἅτω ἢ ἀναγκαίως τοὺς προσιόντας μὰ δίχεδαι, φρότερον δ' οὐ καλῶς ἴχοιτο καταγορεῖδαι ὧν τινας προσιόντας ἢ δίχοιτο. ἀπάγκαλον δὲ εἶναι προσφοιτᾶν σφίσιν τῇ ἀγνώτων, μὰ ὅτι γε τῇ γνωρίμων συχνὸς ὡς παράκλησιν. ἢ γοῦν πικεοίζειν, οἱ δίλοι, ἃ αὐτὸν ἀφίντα, ἀκαταστίατον μὰ μιμφῆδαι. Ταῦτα μὲν Ἰωσὴφ ἀπικείνατο, ὁ τῷ πλέον ὡς ἀσυχίαν τῷ παρόντων ὑδίλειν, ἀλλὰ πιστεύων τῇ διαθέσει, ἅμα αὐτὰς τοῖς λόγοις καὶ τὰς

βαρυ-

βαρύπνους ὐκ ὀλίγον, εἰ ἡ τιμὴ ἐξοσφαίσας, ποιῶν ἑῴλοις ᾗ ἡ ἀπὸ τῶ ἀνθρώπων παρακλήσεως ὕφαιμον. ὁ δὲ Βασιλεὺς οἷον ἐκ τῶ λόγων λαβὼν τὸ αἰ σωιζόσον, ᾗ ὅτι ἀσπάζεσο ὁ ποσούμενος λόγων ἃ αὐτὸς βυλόμενος ἴσως ποιῶν, ᾗ ἡ πρὸς ἐκείνων δυσωπίαν ἀπίχετο, διαφόρωτον ὅσον ἐπῳδὸν ἡ πιθανότητα ἐκείνω διάμβος, ὡς ἐκείνω φρένας μηδόντος, πίμψας ἐξάγει τῆς Λαύρας, ἀὴν τῇ Χηλῇ, φρούριον δ' αὖτ ἐπὶ τοῦ σίδιον πρὸς τοῖς ἄκροις ἡ Εὐξείνω Θαλάσσης, πιθανεύει, διχρεῖ μὲν ἐναιεῖται, δυχείρει δὲ πάμπαν ὀχυρώζειν, ὡς χῆ τόμ' ἀπαντῶντος τῇ νότῳ βορέᾳ, ᾗ ἡ πιθανὸν ἐκπνέοντος ἡ ψυχρότητος. τινὰς δὲ ἓ τῶ Μοναχῶν, οὓ δὴ κἀκείνω προσέκειντο, ἄλλον μὲν ἀλλαχῆ ἐξορίζει, ᾗ τινὰς τοῖς κατ' Αἰγαῖον πιθανοῖζει. ἡ δὲ γε Μοναχὸν Ἰασίτην Ἰὼβ ἐν Καβαίᾳ, φρούριον δ' αὖτ πρὸς τῇ Σαγγάρει κείμενον ποταμῷ, ὑπ' ἀσφαλείας πίμψας πιθανοῖζει.

let, neceſſe ſibi eſſe officia non aſpernari, „ ultro ad ſe ventitantium etiam ignotorum; „ multo autem magis admittere nutibus ſibi „ olim, & familiares plurimos. *Aut igitur exilio me mulctet Imperator; aut libere me frui ſinat hoc, quod indulget otio; nec colloquiis, hac quibus vita hic quidem vitalis non ſit, crimini quo tarent, notam appingat.* Hæc fuit ad miſſos ab Imperatore oratio Joſephi, non illius quidem ejici volentis, aut a ſuburbani receſſus, quo libenter utebatur, quiete divelli; ſed magnopere fidentis olim in ſe perſpecto affectu Imperatoris: quem numquam eo venturum ſperans, ut tam catum ſibi caput amandare ſuſtineret, de induſtria in ea quam fecit exilii mentione verbis eſt uſus acerbitatis non parum ſono ipſo præferentibus; cum ſic exaggerans diceret: *Exterminet ſane nos, poſtquam honore dejecit; & ſi omni humano privatos ſolatio vult, in feram aliquam ejectat ſæ ſtudinem.* Tali ſcilicet commemoratione confidens commoturum ſe aliquam in animo Principis ſibi devinctiſſimi, aut intercordiam, aut verecundiam ſui. At longe opinione falſus eſt ſua: quippe Imperator, cujus in animo tener ille vetus ac filialis in Joſephum amor refixerat non parum, hoc illius reſponſo plauſibilem, nec ſibi negligendam offerri eaculationem apud vulgus credidit ſententiæ durioris, magnam invidiæ partem detractum iri recte ratus decreto in Joſephum exilio, ſi, quod egit, ſtudioſe divulgaret, id ultro ſibi conciviſſe, popoſciſſeque ipſum; ſe in eo tantum voluntati ejus apertis verbis indicatæ annuiſſe. Ergo illum educit Lauta; & deportari curat Chelam. Atra ea eſt inſularis in extremo Euxino mari, habitatio jucunda verno tempore, hyeme aſpera; nec fere tolerabilis: quippe illam Septentrioni obverſam Inſulam ſævo totus faucibus Borea perflante, & frigus inhalante rigidiſſimum. Quoſdam vero Monachorum, qui ei adhærebant, alium alio exulatum miſit, varie in Ægæi relegans Inſulas. At Monachum Jaſiten Jobum, Chabæam, quæ Arx eſt ad Sangarem Amnem ſita, fida ibi cuſtodia tenendum miſit.

Edit. Rom. pag. 284.

CAPUT XXX.

Ut Genuenſium in propria ipſorum Urbe degentium faſtum deprimere ſtuduerit Imperator.

Τότε μὲν δὴ ὧν ἡ Βασιλεὺς ἐκστρατεύσων ἐπ' Ὀρεσιάδος παρασκευαζόμενος, τὰς Γενουήσας παρακτεμένους ἐξ ἀναιδείας, πατρικῶ ἰβύλετο. πρόσθεν μὲν γὰρ πολλῷ προέσχον σφῶν Βενετικοὶ, ᾗ ἀπὸ σφᾶς σωιδέσθαι, πλούτῳ τε ᾗ ἅρμασι ᾗ παρασκευαῖς ἁπάσαις, ἅ τε ᾗ νῦ Θαλάσσῃ προχρωμένοις πλέον ἐκείνων, ᾗ μακραῖς ναυσὶ τὰ πελάγη ἀμπερωμένοις, ᾗ προσκτᾶσθαι πλέονα κέρδη σωιβαίνειν, ὧν οἱ Γενουῆται προσταῖσι πραγματειῶν μεταλαμβάνοντες ᾗ κινήσεσιν. ἐξότε δὲ τῶ Εὐξείνω πελάγους ἐγκρατεῖς ἐγένοντο Γενουῆται, Βασιλέως ἐδόντος, ᾗ ἐν ἀδείᾳ πάσῃ ᾗ ἀπολείᾳ, ᾗ καπηλείων αὐτῶ ᾗ μέσω χειμῶνος ἐν συνελομένοις χῆ μακροῖς ναυσὶν, ἃς ἐκεῖνοι Ταρίπας λέγουσι πλείονας, μὴ μόνον Ῥωμαίοις ἀπέλασαν τὰς κατὰ θάλασσαν ἀκλεΐθους, ᾗ πραγματείας· ἀλλὰ ᾗ τῶ Βενετικῶν πλούτῳ τε ᾗ παρασκαῖς ὑπερίσχον. Διὰ τῶτο ξυνέβαινε σφίσι ἓ καπηλεύεσθαι, μὴ μόνον τῶ ἓ γένους ἐκείνων, ἀλλὰ ᾗ Ῥωμαίων αὐτῶ. προσπιεζιλυπήματα μὲν ὧν Βασιλεὺς, ἰδίας αἰτίας ἐκείνοις Γενουήτῃ Μανουὴλ λεγομένῳ τῶ Ζαχαρίᾳ, τὰ ἡ κατ' Ἀπόλλωνα Φωκαίας ὁρμὴν, μέ-

CIrca hoc tempus Imperator expeditionem in Oreſtiadem adornans, Genuenſium ſe ſe inſolenter efferentium faſtum deprimere conſtituit. His antea quidem Veneti haud dubie præcelluerant opibus, cæteroque ſplendore: ita ut borum Proceres, unde Concilium publicum, & gentis Senatus conſtat, divitiis, armis, & reliquo apparatu omnis generis, Genuenſibus longe copioſiores apparerent. Cauſa erat differentiæ, quod Veneti plus mari uterentur, & navibus longis aſſidue ultro citroque commeantes, quæſtuoſiſſimis commerciis vim pecuniæ congererent, haud paulo majorem quam quantam lucrari contingeret Genuenſibus, intra fines anguſtiores, & quaſi timidius negotiantibus. Ex quo autem Euxini potentes maris, concedente Imperatore, fuere Genuenſes, cum plena libertate atque immunitate Portoriorum & Vectigalium quorumvis, tanta & attentione & aſſiduitate in rem incubuere, ut ne media quidem hyeme dubitarent Pontum transfretare, utentes ad id non penitus rotundis, ſed contractæ longitudinis navibus quas ipſi *Tartanas* vocant. Hac illi ſtrenuitate, ac diligentia non modo Romania maritimæ negotiationis vias omnes intercluſere, fructumque ac lucrum ad ſe traxere navalis univerſi commercii: verum etiam id conſecuti ſunt, ut numero pecuniæ, & quod inde plerumque conſequitur cultu, ac luxu ornatus varii, pompaque domeſtica ſpecioſæ pretioſæque ſupellectilis Venetos jam ipſos poſſent ſe relinquerent. Hinc more ingenii humani contigit ipſis efferre ſeſe arrogantius, & inſolefcere, non aliis modo Latios præ ſe ſpernendis, ſed Romanis etiam in Oriente dominantibus. Attribuetat autem liberali privilegio Imperator cuidam Genuenſi nobili, cui Manuelis nomen erat, Zachariæ filio,

pag. 285.

Phocææ montanæ quæ Orientem ſpectant, quibus inſunt aluminis fodinæ. Ibi ille habitans cum ſibi ſubjecta operarum multitudine, indefeſſe laborabat eruenda, diſtrahendaque iſta merce. ac cum inde plurimum congeriſſet lucri, gaudio, ut fit, quæſtus in amplius diteſcendi ſitim accenſus, voti ſe hujus fore compotem ſperavit, ſi benignitate Imperatoris, quem ſibi faventem erat expertus, ulterius uti pergeret. Cum igitur expoſuiſſet prono ad illi gratificandum Auguſto, accommodatiſſimum ad ſui compendii rationes fore, ſi negaret deinceps aliis Genuenſibus facultatem importandi alumen e ſuperioribus per Pontum Euxinum partibus; (inde ſiquidem vim inferre magnam illi conſueverant iſtius mercis vendibilis in primis; quoniam plurimus, prout hodieque cernitur, ejusdus eſt, in pannis e lana textis colore vario fucandis) impetravit quod volunt: & edicto Auguſti rite ſignato interdictum ea negotiatione Genuenſibus eſt. Iſti decreto, ubi evocuit, ea quidem Genuenſium pars, quæ domicilium Conſtantinopoli habebat: & ſede fortunarum jam illic conſtituta, non alium alibi uſpiam receptum ſe habere ſentiebat, refragari auctoritati Principis, in cujus ditione viveret, non auſa, talis deinceps invectione mercimonii abſtinuit obnoxie, mandatis Imperatoris obtemperans. Verum alii quidam ex ea gente domicilia Genuæ habentes, præſcripto Imperatoris nihili habito, fabricati navem ingentem rotundæ formæ onerariam, e proprio ſolventes portu, & in Thracium evecti Boſporum, per Ponti fauces in Euxinum penetrarunt, nulla cura, aut ratione habita vel Imperatoris, vel antiquæ conſuetudinis ipſorum. qua ſoliti eatenus fuerant, ubi primum comparebant in his partibus, adire recta Palatium Blachernarum, nec quidquam aurea rerum genere, aut quoquam divertere, quam ibi ſuum obſequium Imperatori profeſſi ſolemni acclamatione ac veneratione, fuiſſent. Tunc igitur iis illi omnibus contemptis, ac cunctis officii, modeſtiæque rationibus ſuſque deque habitis, auſtro inflante vela valido, ſecure trajecerunt per angustias Boſpori, & in Septentrionales Ponti portus invecti, non ſua ſolum illic per otium negotia tractarunt; ſed prædis agendis, & piratica toto illo mari faciendo non parum temporis triverunt. Tandem in onerariam incurrentes magnam, & pretioſis gravem mercibus, quarum pars erat non exigua, pondus ingens aluminis, ea expugnata, prædaque univerſa in ſuam navem condita, retro proram in patriam verterunt, tranſituri denuo ſecuriſſime præter Urbem, ac Portum Conſtantinopolia, ſine ullo cujuſquam metu, per ſummum Romanæ potentiæ contemptum. Ejus audaciæ, ſuperbiæque certior factus Imperator, indigniſſime, ut par erat, injuriam tulit: decrevitque non committere, ut ſe impune tantum auſos gloriari Genuenſibus licerer. Diſquirebat autem modum, quo iſtos ſub manum, ac poteſtatem ſuam redigere contemptores poſſet. At neque his ignotum erat votum, ſtudiumque Imperatoris. Itaque curam ac diligentiam non vulgarem adhibebant in expediendo curſu, explicandoque ſeſe ab inſidiis Romanarum navium: quarum Rectoribus ſcribebant ab Imperatore mandatum, ut obſervare ipſos in tranſitu, ac omni ratione comprehendere conarentur. Ut igitur ipſis e Ponto patriam verſus curſum renentibus montes Orientis apparuerunt; facile uſi ſunt, ope artis nauticæ, vento, qualiſcumque tunc ſpirabat, non plane adverſus; il-

Edit. Rom. pag. 286.

A πλὴν εὐθὺς ὄντα, ἐφ' ᾧ δὴ κατοικίσας σωίαμα τῷ ἰδίῳ λαῷ, ἐργάζετο καὶ πολλὰ τῆς ἐργασίας ἀποκλίνων, ᾗ πλέον ἐθέλων ἔχειν ἐκ τῆς τῦ Κρατοῦντος πρὸς ἐκεῖνον ἐμπειρίας ᾗ ἐξιθύσεως. ἤξίει γοῦν μὴ ἀνεῖσθαι Γενουίτας, ἐκ τῆ ἄνω μέρει ἔξω Θαλάσσης Εὐξείνου καπήλευ συντυχίας μεταλλον, ἐπεὶ πολλῷ τινὶ χρῶνται πάντη τὰ ἐξ ἐκείνου ὑφάσματα μαίνοντες χρώμασι διαφόρως, ὡς ἐραῖ ἔξεσι. ᾗ ὁ Βασιλεὺς καπηλεύειν ἐπέτρεπε. οἱ μὲν οὖν ἐν τῇ πόλει Γενοῦται, ἅμα μὲν αἰδούμενοι τὸν Βασιλικὸν φόβον, ἅμα δὲ ᾗ B ὡς τὸν πόλιν τὸν ἐγκύλιον ἀπέβασιν ἔχοντες, ἡμέρας ἐπὶ ξένης, τὰ τὰ ἐπιτήδεια πλεροῦν. ἄλλοι δέ τινες ἐκ Γενύης παρ' ἡδὺ ᾗ φόβον ἔξω, ναυπηγούμενοι μείζω φορτίδα ἐρρυμένην τῶν βαρυφορτουσῶν, ἐξέπλεον τῆς σφετέρας, ἐς δὲ τὸ Θρακικὸν προσκείλαντες Βόσπορον, διέπλεον τὰ κατὰ τὸν πόντον, ἀφροντίστως ἔχοντες ᾗ Βασιλέως καὶ τῦ παρ' αὐτᾶς σωιάθους. μὴ δὲ ᾗ δὸ εἶναι τὸν προσέχοντα τοῖς ἐπιτηδείοις ἐκ Γενύης, πρὶν ἂν πρὸς ταῖς Βλαχέρναις γενέσθαι, Βασιλέα τε ἀφημένον τὸ εἰώθει ᾗ προσκυνεῖν, ἐπράσθη τρέπεσθαι. τότε πίνω ἐκείνοι ᾗ αὐτῶν συμθεσιῶται ἔξω παρ' αὐτᾶς ἀμελήσαντες, C ὑγρῷ χρασάμενοι τῇ ἐκ νέου πεδήμανι, ἀνήγοντο ἀφροντίστως, ᾗ τὸ σῶμα διαβάντες Ἕλλησπόντου, πρὸς τοῖς βορείοις τῆς Θαλάσσης λιμέσιν ὡρμοῦν. κἀκεῖνοι μὲν τὰ πολλὰ ἐπὶ χρόνον πειρατεύοντες διέπλεον. ὕστερον ᾗ φορτηγήσαντες λησάμενοι τινῶν, ὡς ὀλίγου μέρος τῦ φόρτου ᾗ συντελὲς ἔχοντας, ὃν πάντα τὰ πάντα ἐσκεδασάμενοι κατ' ἀσφάλειαν, Θυρεοῦπιν κατέπλεον. Βασιλεὺς δὲ πυθόμενος ἤ ἐβάσιν, ὃν δοκῶν τινὰ καταφρόνησιν ἐποιεῖτο, ᾗ ἐπὶ λογισμῶν ἤρετο, πῶς ἂν ἐγχείροιτο ἐν χερσὶ τὰς καταφρονήσαντας πειρατᾶς. ἀλλ' D αὐτ' ἐκείνοις ἠγόητο τὸ παράπαν ἀ τὸν Βασιλέως Θέλησις. ἀμέλεσι ᾗ διὰ φρονήσεως ἐποιοῦντο τὰς ἀ τυχούσας τῶν πλοιῶν ἀσθένειαν φρίσι, ἐς αὐτὰς ἐμβάσαι τὸν κίνδυνον, ὃν ἐκωθάζοντο ἐπιτρέπειν τούτοις παρὰ Βασιλέως. ὡς γοῦν ἐκεῖθεν πλέουσι τὰς Ἀνατολὰς καταφαίνοντο ὄρη. ᾗ τῶ μὲν αὐτοῖς ποτὲ ἐξευρεῖν πλέειν, ποτὲ δὲ ᾗ λιχρὸς ὡρὸς τὸν ἐμπίπτοντα ἄνεμον, ὅπως ἂν φρίσι ῥέπει τὸ πνεῦμα, ἐν ἄλλοις μὲν ἄνυπαρκτος ὢν τῆ τοιύτου ᾗ φρίσι ἀποχρώντως εἶχε φρὸς ἔκπλοιαν. τῷ Φάρῳ δὲ προσίσχειν, ἵν' ᾗ μόνον ἐδοκιμάζετο πνεῦμα χρησιμεῦσον τὸ τὰ βορρᾶ, πλὴν οὐκ E ἀνεμίσιον, ᾗ καταῤῥαθυμαίνως ἄν, ὡς ᾗ εἰς ὁλοκλήρως ἀμφιβάλλεσθαι τὸ τῶ αἴρος καπάσμα ἐκ τῶ τὰ λαίφη ᾗ μόνον ψαίρειν, ἀλλ' ἐν ἀρα ἐς Ταινάριον ἐκπλεύσαι τις τῶν ναυτικῶν. πάντῃ δὲ ᾗ μόνῳ εἶχεν ἐχυρίζεσθαι, ἀπαλλαττόντων τῶν ἄλλων, φρὸς τὸ ἀκὸ τῶ Βασιλέως λόγον ταῖς περαίαις αὐτῶν ἐφιζάνοντα. καί γ' ἐφ' ἡμέρας φροσδοκῶσιν ἀνεμοσκοπίσιν ἐπέχειν, ᾗ λαμπρὸς ἔπνει, ᾗ ἐξε-

εἶον τὸ πνεῦμα ἴσκε τῇ νηΐ. ὡ δὲ θαῤῥήσαντες τὰς πόλμας ὑπάρχουσι πᾶς; ἰδίας, καὶ τὰς φάσσας αὐτίκα ἀμφιτείνουσι ὅλας, καὶ μὰν ἰφίστανο, πίσσωσι μὲν καὶ τῷ τὰ πηδάλια σφοδρότατα, καὶ μὴν δὴ ἀλλὰ καὶ τὰ πλάγια τῶν νεῶν βόας αὐταῖς ἐξάρτυον, καὶ ἄπλοις καπεσπασμένοι, ὡς ὑποχάσσοιεν ἀνθιξάντες μὲν ἀρὰς πῦρ καὶ πᾶν τὸ βαλλόμενον ἐ νεώς. πολυμισόπονοι δὲ καὶ αὐτῶν εἴ τινες ἐκ Βασιλίσσης ἐπίδοιντο. Τὰ μὲν δὴ πρὸ τοῦ πόνου ὁ Βασιλεὺς πυθόμενος, Χαρσιάλλων προσίστατο τοῖς καὶ Περαίαν Γαυλίταις πίμπειν τὰς κωλύσοντας. οἱ καὶ συχνὰς πίμποντες τὰς ἀπροσμάχους μὴ πλοῖα προσφέρειν, οὐκ ἔχον πόθεν. οἱ δ' ἀπεύγοιεν μὲν πρὸς ἐ ἔσασιν. ἅμως τὸ ἐφ' ἑαυτῶν φυσορέμβοις μένον, ὡς τὸ πρὸς Βασιλίσσης δίκαιον, καὶ οἷς ἐ πρὸς τὸ γένος ἐπιτροφὼ, ἡφίουν τὸ πᾶν ἐπ' ἐκείνῳ. ὁ μέντοι γε Βασιλεὺς ἐχάτῳ πειρῶντο ἡγησάμενος, καί γ' εἰς ἀτιμίας μοῖζονας λόγον, εἰ καθυφεκόντος ἐκ πλείονας, ἐπαγάρει μὲν τοῖς καὶ ἐ πόλιν ὑριθύοντας ἑλκάδας, πειρωμένοις δὲ καθὼς τις ἐπιτυχὼ κωλύας· τὸ ἀνὰ ἐ πόλιν Γαυμιλικὸν, ἐφεξῆ ἦπιος ἐ Βιτιακίου Αλίξιον ἐ Αλυάττην. κἀκεῖνος ἅμα τοῖς περὶ αὐτὸν ἐ Βόσπορον ὡς ἐκὼ ἀμπεπαιθηκὼς, δεινὰ ἐποίει προσάσσων· καὶ εἰ μὴ τοῖς καταγωνίσοιτας, ἴσον ἐτίθει καὶ τῇ ἀρχῇ τέρεσθαι. σωπαξάμενοι τοιγαροῦν οἱ ἐπὶ τῇ νηῶν, οἱ δὲ καὶ ἐπὶ τῶ Λίγιαλῶ παραπαξάμενοι, νέω φορτηγὲς κατέστασαν ἐδίκαιον, καὶ οἱ μὲν προσπίπτοντες καὶ γε κύκλῳ περιπτυσσόμενοι, μαχητῶν ὄργων ἐπλήρουν, ἀλλ' ἐκ ἰῶσιν τὸ παράπαν. ἔπ δὲ ἐξουσίας ὁρμὴ, καὶ τὸ ὑπερφρονητικὸς ἐ νεὸς, ἐκείνοις ὡς ὅτι μάλιστα ἐβοήθει, καὶ μάταιος τοῖς ἀνθισαμένοις ὦ ἐ σπουδὴ. καὶ οἱ μὲν ἐπεῖχον ὁρμῶντες ἰφίζειν. οἱ δ' ἐπὶ ἐ νεὸς καταμέλλων, ὡς μηδὲν ἀνυσόντων. συχνῶν δὲ ὑπεκόντων τὰς φάσσας καὶ πολυπτὸς ποιούντων, τὸ σῴζον ἐοίκει τῷ πνεύματος, καὶ προσιχώρει μᾶζον, ἀ ὧς' ἐπιχειθῶσι τοῖς ἑαυτῶν ἐμποδίζουσι, καὶ καν' ὀλίγον διαλιθάνουσα, διεφύγγανε τὰς ἐπιτεθειμένας αὐέλας, πολλὰς φορὰς ὀλίγας ἔσας. ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐξὼ πω καθύμβος ἴσφιζε τὰς ὁρμὰς ἐορῶν τὰς ἀπορυγὰς. καὶ συχνὰς ἐπεμπεν, ἄλλας ἐπεθάρρυνεν, ἄλλας κελεύων, καὶ προσαπολείμβος. αἱ αὐδαὶ δ' ἦσαν, ἀνέντοι, καὶ τῇ αὐδόντων τὰς χεῖρας τῇ ὑείῳ τῶ πνεύματος, ἐ ναῦς ἀνεδίδρασκεν· ὡς γοῦν ἐκεῖνοι μὲν ἐν ἀπόροις ἦσαν ἐ Βασιλεὺς δ' ἐν ἀθυμίᾳ δεινῇ, χλεύων τὸ φρύγμα εἰσιμβος, καὶ ἄντεφυς γέλωτα εἰσάγοντες τῇ ἀμφ' αὐτὸ βυλὴν δεκόσων σωποίεσαν. ὁ δ' ἰῶ, χρυσαμίνης παρὰ Καταλέοντα τῇ σφῶν νηΐ, μεγίστῃ τῇ ἄλλων ἦσῃ, ἐπιβέναι τὸν ἀυπάρχην πολεμάρχης· καὶ ἦπς ἐ πειμβαλόντας τὰς ἐκείνης φάσσωσας τῇ προσαρράσσοντι πνεύματι ὡς φρόντος μετέχοντας τὰς πᾶσι ἀργυσμένης ἐπιτεχίσαι, ὅτε

lum nunc recta oppanſis velis, nunc obliquatis capientes, prout opus erat ed flectende promontoria; ed quod ſufficiebat aure modica. Ergo ſic progreſſi continenter ſunt ad Pharum atque, ubi ſubductis retionibus inſtituti curſus, & periculorum impeodentium, ſtatuerunt, deinceps non quemcumque ſibi a Septentrione ventum ſetis fore. Qui enim tunc flebat lenis erat, molliter ſolum ſtringens, non pleno impetu impellens vele, ut malacia proplor Cæli ſtetus videretur. Egere ſc autem ed cluſtandos quos providebant occurſuros obices, vehementi borea; qualis eſt ille, quem *Tanaitem* nactæ vocant. Hunc, inquam, confidere uni ſc ſtatuerunt poſſe: qui oiſi eontingeret, plane deſperabant inſidias ſe Romanum poſſe navium effugere. Ecce autem poſtquam aliquot ibi dies ſubſtitere, commodum ille ipſe opterus ventus ſpirere ab arcto vehemens cœpit; nec cunctati videlicet illi ſunt totos illi libentiſſime pandere linteorum ſinus, audaſterque invecti ſpe optima ferebantur; evoleturos ſeſe rati vi auræ tam proſperæ trans quamlibet infeſtos inſidiaetium conatus. Nevis latere quinetiam ficcis boum coriis munierunt, ut ab igne ſorte injecto, aut alie quavis eb Hoſtibus ejaculata peſte, ruta ſorent. Arma ipſi expedierunt, vim repellere parati quæcumque ab Imperetoriis inferretur. His Imperator compertis, imperavit Geneenſibus Peræe degentibus, mittere qui fiſterent hos populares ſuos, & iis ſuaderent, non ſic inſalutato Imperatore præterire. Fecerunt id illi *Edit. Rom.* ſtudioſe: ſed nihil proſecerunt, perſtantibus *pag.* 237. alii» in propoſito, & monita convicio repellentibus. Quare illi ne ſibi fraudi eſſet aliena contumacia, retulerunt Impereroi: ſe quod ſuarum etet partium ſedulo egiſſe: dolere autem quod hi ſei Cives ſibi morigeri non fuerint: coerceret eos ipſe pro ſua potentia, nec peecentium culpam imputeret inſontibus, aut Gentis univerſæ proprium eſſe deceret paucorum crimen. His Imperator auditis ſummæ ſibi fore ignominiæ reputans tam proterve ſe contemni, ſibique iliudi ſinere, immittit in eos tepente quantum expediterum in navalibus & portubus repertum eſt navium. Hæ omnes univerſis e Gaſmulica navali militia, qui tum Conſtantinopoli fuerunt, plenæ, canum inſtar irritatorum coortæ in tranſeuntes Genuenſes ſunt undique, vehementiſſime inſtentes. Impoſitus ed hoc Dux ipſis fuerat Veſtiarius Alexius Alyattes, qui cum ſuis confeſtim ttajecto Boſporo nihil ſibi reliqui ad omnem contentionem faciebat, mandans atque inſtigans, ſicque io animum inducens, ſi non expugnaret teli loco temerarios Piratas, nihilo ſibi minus id fore dedecus, quam ſi præfectura ignominioſe privaretur. Ordinati ergo hinc quidem in ſoris navium, hinc e terra in littore milites, pro ſe quique ejaculando impetebant onerariam. Sed cum nihil minus quam quantum ab optimis expectari militibus poterat talt tempore fecerent, ſtuſtra erant tamen: utique adverſus onerariam, extantibus alte, inque munitu, leteribus protectam, & velido a puppi impulſem vento, ſicque prorſum irrevocabili ruentem curſu, ſtrepitus vani circum tumultantium egregie ſecuram. Ridebant igitur ejus vectores conetas Hoſtium inanes: & cum diſtente vento carbaſa crebris undecumque ſegittis perforarentur: iis utcumque pertuſis pedem nihilo ſecius facere pergebant, abundante vi auræ propitiæ; que longius ante a tergo ſequentes efferebantur, quam ut eſſet periculum, ne a quoquem eorum prope adiri, nedum capi, aut teneri poſſent. quæ vero naves a lateribus incurrerent, eas utpote hamiliores & minores, ludibunde repellebat ingens mole, & plenis velis oneraria pervo-

ſuadendum aptas, pro genere ac ſtatu cauſæ, poſtulati evincendi rationes; eaſdemque digerebat accommodato ad finem optatum ordine; petitæ dijudicans, quæ illarum proponi prior, quæ ſubjici alteri, quæ poſtremo ſubjungi loco deberet. Unde contingebat ſæpe refingi, reſcribique libellum ſupplicem, etiam jam oblatum Principi, uſque interdum ad Principis ejuſdem offenſionem; cui & ſtomachum, & ſuſpiciones nonnumquam movebat, quod iterum & tertio interpolatus una de re ipſi libellus inculcaretur, ut jam qui primam propoſitionem acceperat placidus, vultuque ben gno ſpem fecerat, ad toties replicatas inſtantias corrugaret ſtontem metuens ne ſuæ jam facilitati illuderetur. præſertim increbreſcente confidentia multorum, qui freti conciliatora admiſſionis, & eodem ſupplicationis ſuffragatore Patriarcha, audientiis ſine fine captandis, producendiſque, aures Imperatoris obtundebant, & videlicet irritabilis natura, fortunaque hominis fatigabant patientiam: eo ipſo gratiam ad populum Patriarchæ cumulante; quod eum, ut conſuleret miſeris, videret ne ſavoris quidem apud Principem propcii cavere diſpendium. Tam effuſum, efficaxque in novo Patriarcha eminebat ſublevandorum inopum ſtudium. Cujus hic ſingulare aliquod exemplum haud inutile fuerit referre, unde ſpecimen prudens Lector capiat liberæ fiduciæ viri iſtius, fortiſque in juſtitia propugnanda conſtantiæ. Æſtus erat ſummus, & Imperator altiſſimo ſtatus ſub mediam diem Sole, recens a pomeridiano ſomno in medio cœnaculo frigus captabat. Obſidebat autem fores audientiam expectans Patriarchæ vicino ad hoc profectus, & ibi conſidens, ut ad primam ab experrecto Imperatore paratus admiſſionem ſtaret. Admiſſus tandem cauſam agere cœpit hominis, ut ei compertum erat, injuſte damnati. Cæterum odio quodam in hunc hominem præoccupatus Imperator, ſalutem miſeri quam petebat Patriarcha, non annuit. Hinc Præſulis ad inſtantius deprecandum incumbente, Principe vero in negandi propoſito perſtante, certamen ortum eſt, utrinque ſic accenſum, ut audientes conturbarentur: cum finem Patriarcha urgendi, Auguſtus renuendi non faceret; ad extremum conſcius Patriarcha ſa pro juſtitia pugnare, in zelum exarſit; & liberioribus Imperatorem pupugit verbis. Ille odium quo flagrabat in Reum, in nimis vehementem, ut putabat, ejus Patronum vertens, aſperius & ipſa reſponſavit. Proceſſerat pene in jurgium lis, poſcente hoc, abnuente illo; efficacius hoc deprecante; contra illo excandeſcente. Tandem conteſtante Præſule injuriam homini fieri: Principe nihil id ſe curare oſtendente: Præſule ſe adhuc fortius acturum, ni audiretur, præferente; Principe contra oſtentante, quidquid faceret, aut diceret, nihil impetraturum; ne tum quidem Patriarcha victus abſceſſit, aut Suſceptum ſuum deſerere ſuſtinuit, ſed æſtu elatus effervescentis intus zeli: *Quid igitur?* inquit, *an cruſtes æquum Epiſcopos apud vos nihilo plurii eſſe, quam coquos, aut ſtratores, quibus omnia vobis obſequi, & ad nutum ſervire neceſſe eſt?* Simul hæc dicens Paſtoralem baculum, Patriarchalis inſigne dignitatis ante Imperatoris pedes abjicit: ipſe impetu assurgens, velociſſimo paſſu ſe foras ejicit. Id videns Imperator, & ad ignominiam pertinere ſuam reputans, ſolicitus aſſurgit, multis digredientem tenere Patriarcham conantibus, & aliis ſuper alios ab Imperatore miſſis ejus nomine rogantibus, ut rediret ad vocantem Auguſtum, & diſceſſum hunc ejus moleſtiſſime ferentem. Ille ad omnia ſurdus curſum tenuit: quoad in vicinum, ubi diverſabatur, Monaſterium pedes pervenit. Re ipſa oſten-

Edit. Rom. pag. 275.

pag. 276.

A Θυσομένη, εἰ μὴ ὡς χαρισαμένη τινὰ δόξουσι. ἐπ' αὐτῇ δὴ τῇ παλαιᾷ ἐθάρσουν αἱ πλεῖαι, ὡς μέχρι Βασιλίσκου ἀναχθησόμενοι, τῇ ἐνδόξῳ ἴσῃ ὁ πλοῦς αὐτοῖς περὶ τῶν σφετέρων δικαίων λέγειν, ὡς ἀληθῆ δίκαια λέγειν δι' ἐκείνου φασὶ τὸν Κρατοῦντα. Οὕτως ἴσῃ φασὶ τὰς ἀναδοχὰς τῇ ἀνθρώπων ἡ αὐτὴ δοκιμώτατος, ὥστε μὴ προλαβεῖν τινὰ χεῖρον τινὰ τῇ αὐτῇ, ὡς δίχα μεγίστης παῤῥησίας μὴ τὰς περὶ τὸ δίκαιον ἀντιλήψεις. Θέρος ἴσῃ ἦμαι, μὴ ὁ Κρατῶν περὶ τὸ τῆς μεταμβρίας καθεύδοντος, μὴ τὸν μὲν ἄρτον, ὕπνον, τῇ δὲ ὑπερῴᾳ τὴν μέσην καθήμενος ἐκαθεζόμην. B συνεδεδίζων δ' ἴσῃ ἐκείνῳ μὴ Πατελάρχης ἐγγύθεν ἐν τῇ χώρᾳ ἦν, τλώνα μὴ Βασιλῆς ἐξ ὕπνου ἀνέῳγοτο ἐν τῷ ῥάστῃ παραγίνεσθαι. ἐντύγχανε τοίνυν, μὴ ὁ ἐντυχία αἰτίασις ὑπὲρ ἀνθρώπου ἴσῃ, ὃν ἰδιῶται μὲν ἡ Ἰφρὺς διαζέουσιν· ἡ πολὺς δ' ἦν ὁ Βασιλῆς περὶ ἐκείνου, ἡ κεφάλαι σώζεσθαι. μὴ ἡ ἔντασις ἀμφοτέρωθεν ἐκασίλῃ θορυβάνται μὴ τὸν ἀγῶνα. πᾶς δ' ἂν ἴλαγεν ἴνι, ἀλλὰ τῇ μὲν ὡς ὑπὲρ δίκαια λέγοντι, ὁ ζῆλος ἀνίζει, μὴ παῤῥησιαστικώτερον ἔπλαττε. Βασιλῆ δὲ τὸ ἐπὶ τῇ ἑβδομηκοστῷ ἔχος πρὸς ἑ τῷ ἑβδόμῳ βαρύνεται τρίβωνι, συνίφαινι παροξυνόσθαι. μὴ ὁ μὲν ἐδίετο, ἁ δ' ἀνίεσαν, ἁ μὲν μὴ θρασυτάτην λοιπὴν βολὴν a C ὁ δ' ὑγρότητα. πλὸς ἀλλ' ἀδικεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον ἔλεγεν, ὁ δ' ὡς ἐρρητίζων. Ὡς δὴ μὴ δῆλος ἴσῃ πράξων παραβολώτερον, ἴσῃ μὴν ἀκούει, ὁ δ' ἀλλ' ὡς ἐδίδου τὸ παράπαν τλὼ λύσιν κἂν ὅτι μὴ πράξει. μὴ ὥθυς ζῆλος ἐκείθου τὸν Ἰφρέα, μὴ τί δέ φησι, Ἐ ἀπὸ τίνων Ἀρχιερῶν εἶναι ἄξιον, ἁ μαγάφας μὴ γράπορας, ὡς ὑποκλίνειν ἀνάγκη κἂν ὅτι θέλοιτο; ταῦτα τε εἰπὼν μὴ ἀθρόον τὸ τῆς Πατελαρχίας Σύμβολον ῥίψαι τλὼ βακτηρίαν, τλὼ δ' ἐπιροζοῦσαι πρὸ ποδὼν τῆ Βασιλῆ πεσοῦσαν, Ἑ δ' ἄμ' ἀναζάπτε, ἀπεδὼν ἔχων D ἴζω χαρεῖν, μὴ τὸν μὲν Βασιλέα ἐν αἰχμῇ ποιῆται τὸ φάγμα, ἐαυτὸν αὐίσασθαι, ἐκεῖνον δέ, παλαὶ ὑπεχόντων καὶ γε τῇ ἐκ Βασιλίσσης συχνῶν πεμπαμένων, μὴ ὑποσρίψαι παρακαλουμένων, ὡς οἷς λύπλω τῇ Βασιλῆ γινομένης τῆς ἐκχωρήσεως, τὸν δὲ μιθύλλας ἀκοῦσαι, ἀλλὰ πᾶζε διωθεῖν μὴ τὸν μονὸν τῆς χώρας ἀπολαβεῖν, ἵνφ δόξαιτα τὸν τῷ ζήλῳ φύσιν ἀποία, μὴ ὡς ἀλαμβάνει φρόνιμον ἂν κατὰ Θεὸν γίνεται. Ἄλλο τι δὲ πάλιν (φορτρίχοι γὰρ μὴ τῶν ῥηθέντων) ὑπὲρ ἀνθρώπου δίκης ἂν, δικαίως ἴχειν τὸ δίκαιον, ἐφ' οἷς μὴ Βασιλέως δίετο. ἀλλὰ πολλαχοῦ εἶπον, ὡς πολὺς μὴ ὑπερῴμερος ἐφαίνετο ἀβεβαίως. ἀράττεται τοίνυν ὁ φιλοβίβλων καιρὸς, Ἑ ἀ καιρὸς ἐφὼ ἴω τῷ ἐν μάρτυσι πιεφανεῖ Γεωργίῳ, μὴ σωλῆξις ἀνδρῶν ὡς ἀλίγων ἀπὸ ἑ τ Μαγγάνων μονῆς. μὴ ἁ μὲν Ἰφρὺς ἑ ἀναίμακτον ἐπίλεε θυσίαν, ὁ δὲ Βασιλεὺς ἰσάμβας, ἐπλάττε. Ἐπεὶ δ' ἐπολλύτο ἀ πῶν δώρων ἀναφορὰ, μὴ ἴδει τὸν Βασιλέα τὸ φά-

μὲν προσιὼν θῶν, ἐφ' ᾧ τι μιπρὸν ἀντιδώρου τῆ δεήσεως παρὰ τῶ λειτουργοῦντος δέξασθαι, ἀνοίγνυντα τὸ θυρίδιον τῆ ἀδύτου θυρέα, ἐμφανίζεται ὁ τῶν ἁγίων πολίσματι τῆ Βασιλεῖ, πρόσωπα Βασιλεῖς, ἑαυτοῦ τὰς χεῖρας τῶ Θεῶ ἄρτω λαφύσσος, ἐπίχει τῶν δεξιὸν ὁ Ἱερεὺς τὸ τῶ ἱερῶ ἄρτω κλάσμα καπόχυτον, τῆ ὕπω τῆ μὲν χερῶν ἐπιπαμένων τῆ Βασιλεῖ, τὰς δὲ δεξιὰς τῆ Ἱερεῖ ἀπρομύσας, ὁ γλῶσσα φέρει τῶν ἱερεῖα, τῆ τῆ λοιπομένῳ ζητεῖ τῶν λύσιν. Εἰδὼς ἂν τοτε γινεῖον παράσημα ψυχῆς, τῶ μὲν ἐκτενέστερος δῦναι τῶν λύσιν, τῆ τῶ μὲν ὡς καιρὸν ἁρπαῖν τῆς ὡς μὰ ὄντος ἑαυτῶ καιροῦ λύσιως, τοῦδὲ τῆ μᾶλλον ὡς ἄπαξ ἐξαναγκάζοντος, ἅμα μὲν ἁγιασμῶ ἐκ Θεοῦ, ἅμα δὲ τῆ συμπαθείας πρὸς ἄνθρωπον. Τέλος ἀντιβολεῖ Βασιλεὺς τὸ κλάσμα λαμβάνειν, ὁ ἀπὸ χρόνου μᾶλλον, ὡς ἐδόκει, ἃ οὐκ ἀεὶς ἀποστρέψει τὸν λαὸν αἰχμώμενος. ὡς δ' ἀ ἐδίδου, εἰς κεῖμα λέγων λαμβάνειν, εἰ μὰ λύσει τῆ ἐξαιτεῖς λυπομένῳ τῶν λύπων, μεταβαλὼν τὸ τὸν Βασιλέα τὸ ἱλαρὸν εἰς ὀργῶν, τῆ μᾶλλον προδώσει τὸ ἀνίερα εἰπεῖν ἱερπάσαμβι, χωρᾶσαι φησὶ τὸ Παλάτιον.

A dens quæ indolas zeli ſit: quamque ille cum Deum habet auctorem, reverentia quamtævis etiam præſentis perſonæ non retardetur. Alias rurſus (nam & huc impetu ſemel digrediendi capto prono lapſu procurrat oratio) alias, inquam, rurſus orabat Patriarcha pro homine, cui juſtum cenſebat ab Imperatore id indulgeri quo egebat; ſed replicata ſæpius nihil proficiebat orario; & jam longa, adeoque infinita videbatur, ſæpe fruſtra rogati auxilii mora. Arripit igitur occaſionem interceſſor, quam a religione fore putavit efficacem. Feſtum agebatur perilluſtris inter Martyres Georgii, & conventus erat non modicæ multitudinis apud Ædem ſacram Monaſterii Manganorum, incruentum ibi ſacrificium offerente Patriarcha. Imperator ſacris adſtabat. Ubi vero perfecta oblatione dooorum, tempus adB fuit, quo ex more locus Imperator accedere debebat ad perceptionem Panis benedicti, quem *Antidorum* vocant, & Eulogiam a celebrante accipere, recluduntur anteriores adytorum fores, & prodit qui bene precaturus Imperatori juxta morem erat. Præſto eſt Auguſtus, & manus porrigit ſacrum ſompturus Panem. Cohibet dexteram Sacerdos, qua fragmentum ſacri Panis tenebat. Ex ſic extenſis Imperatoris palmis, manu vero Patriarchæ rigide ſuſpenſa, lingua ejus totiesdem antea rejectam ſupplicationem iteravit; & homini ægre habenti, ex ab Imperatore quod optabat, contingeret precata eſt. Videres hic utrinque obniaam in propoſito conſtantiam duorum invicti rigoris animorum. Nihil enim de ſententia dimotus Imperator fragmentum petebat; Patriarcha vicissim veniam orabat pauperi. Atque Imperatori excuſanti, non eſſe id aptum veniæ iſti concedendæ tempus, & differri negotium poſcenti; Patriarcha contra reponebat: optime conjungi cum perceptione gratiæ ex Deo, indulgentiam in hominem veniæ; tum aſſeverabat numquam ſe tributurum ſacrum Panem, niſi quod petebatur largiretur Imperator. Finem certamen non habebat: quoad tandem intentiori ſupplicatione inſtitit Auguſtus, ut ſibi panis daretur; non tam ad uſum, fructumve, ut ajebat, proprium, quam ad offenſionem ſpectantis populi vitandam, apud quem exiſtimationis jacturam ſubiret, ſi vacuus, & ſacri expers ferculi ab ara reverteretur. Verum ea adverſo Patriarcha magis timendam, cavendamque ſtudioſius indicans Dei offenſionem; *Accipetes tu judicium Auguſte*, inquit, *hunc ſacrum cibum, quoad certum, fixumque tibi erit, homini injuſte vetato ſalutem negare.* Tunc vero caperata fronte Imperator, & priori placiditate vultus in manifeſta iræ indicia mutata, cum ſurgens diaſſet, *Ergo feſtam infeſtum egimus*: nullo præterea verbo addito in Palatium receſſit.

CAPUT XXV.

Ut non ferens Imperator moleſtiam, quam ei nimis crebræ Patriarchæ pro Egentibus ſupplicationes faceſſebant, tertiam ipſi feriam ad admiſſionem aſſignaverit.

Ἐπὶ πᾶσι ὁ Βασιλεὺς αἰδεσθεὶς τὸν ἄνδρα, ἀρίγνωτο μὲν ἐπιθέσθαι αἰτίαν χρεσιαθῶναι τοῦ, ὅπως παρεινωθείη τὸ τῶ ἀνδρὸς ἀκατάπλαστον. Τῷ δὲ γε πᾶς τοῖς περὶ αὐτὸν ἀπολογούμενος ὅπως πολλάκις ἀντιβαίνει τῆ ὑ πείθεται μεσιτεύοντος, τέλος συνεχῆ προσιόντα γνῶναι τὰς ἀπειθείας. καὶ ὡς σωφρόνως ἐσοχλούμενος, ταυτόν τι πάσχει τοῖς ἀψύκτοις πολλῶν παρατιθεμένων βρωμάτων. ὀργίζεσθαι δὴ ἑαυτῶ, ἵνα μὰ τις ἀποσιδήζεται τὰ τιθέντα, τῆ αὐτὸν πολλῶν καθαιρεῖν ὑπαστλυμένων τῆ ὑποθέσεων, τῆ ταῦτ' οὐκ ἐκ μιεμιμάτων, ἀλλ' αὐτοφορεῖτος, ὁπότε τῆ ὁ ἀντιλογία καιρὸν ἔχει πρὸς ἕαυτον, διὰ τὸ αἴσιμα ἀγανακτεῖν τῆ δυσκολαίνειν πρὸς τῶν καπάνυσιν, πολλῶν ἐπεισρεόντων ἄλλοθεν ἄλλων, τῆ μεθιλκόντων ἑαυτοῦ πρὸς ἑαυτὸ τὸν τοῦ τὸν Βασιλέως, τῆ τὸ μαθεῖν τῆ ζητῆσαι καιρὸν ἐστυ-

C His experimentis veritus Imperator tam acrem in urgendo Virum, cupiebat alicunde aliquam expediri rationem commodam intrepidæ ejus, & inflexibilis rerundendæ vehementiæ. De qua cum apud ſuos familiares ſeſe purgans ageret, accuſare contumacis pertinaciæ ſolebat irrevocabilem illam Patriarchæ perſeverantiam in uſque & uſque inſtando ad impetrandum id quod iterum, & ſæpius petitum, idoneis cauſis negatum fuiſſet. Addebat fatigamm ſe moleſtis biſce obtrſionibus petitionum freqnenter rejectarum, idem pati quod nauſeantes ſolent ingeſtis cibis magna copia, quibus iram commovet importunitas reponere noo deſiſtentium faſtiditam cramben. Multa quotidie ſibi negotia ejus generis ingeri aſſiduitate infatiabili, neque id per litteras, aut nuncios; ſed coD ram ab ipſo abſtante, perſeque agente Patriarcha; unde fieret, ut quoties quod concedi non expediret, peteretur, grave ſibi, & permoleſtum eſſet renuere propter verecundiam viri tantæ auctoritatis præſentia incuſſam. Id per ſe incommodum intolerabilius reddi concurſu, & gravitate principalium curarum, & orcuparionum undecumque ingruentium, ac

Edit. Rom. pag. 277.

videlicet neceſſario attentione variis mentem Principis in diverſa trahentium. His ut modum adhiberet, conſtituit certam præſcribendam Patriarchæ congreſſibus diem, unam e ſeptem orbem Hebdomadarium conſtantibus: extra quam ab audiendo Patriarcha, patrocinio reorum aut egentium fungente, vacatio Principi certa conſtaret. Idonea ad id viſa feria tertia, Patriarchæ admiſſioni tales cauſas acturi adſignata propria eſt: ordinatuſque Notarius in id officii proprius Xiphilinus Michael; qui & cauſas tali audientia relatas, & reſponſa Imperatoris ad ſingulas, in Commentarium referret. Sic Deo, & ſolatiis afflictorum conſecrata dies hebdomadis tertia eſt. Ne vero interveni talis in id temporis uſuram, ſupervenirent forte Principi alio neceſſario negotio, unquam contingeret, diverſorium in eam diem Patriarchæ proviſum eſt in Monaſterio vicinia: in quod is ſubinde recedens, ſi qua inevitabili avocatione Imperatoris averteretur attentio; immineret e propinquo in occaſionem reſumendæ opportune tractationis ita ut quod mane perfici non potuiſſet abſolveretur veſperi, excurrente nonnumquam in aliquot commiſſæ jam noctis horas. & Antiliticis diligentia, & patientia Imperatoris. Non facile dixerim quam multa commoda ex hoc tam aſſiduo, benevoloque Patriarchæ ſtudio in homines ſolatio egentes redundare contigerit. Sed de his hactenus, quæ variis tranſacta temporibus, unam in ſeriem, ordinis & memoriæ compendio, oratio noſtra complexa eſt.

Edit. Rom pag. 278.

Α χρείας ἴδιον μιᾶς ἡμέρας εἰς τὸν τῇ ἑπτὰ ἐκλογούσης, ᾗ ἐκλεγῆναι τὸν νοητὸν, εἰς ὅπερ μόλιν πάντων τῆς ἑβδομάδος ἁπάσης καιρὸν ἐντυχίας ὑπὲρ ἀνθρώπων ὧν Πατριάρχου ἀφὲς Βασιλέα, παχθῆναί τε καὶ γραμματικὸν ἴδιον τὸν Ξιφιλῖνον Μιχαὴλ, εἰφ' ᾧ τὰς λύσεις τῶν ἀπορρήτων ἀναδεχόμενον γράφειν, ἵνα δὲ ἡ τοῦτο ἀφαιρεσιμίτη θεῷ ἐλεὶς ἢ παρελεύσεως. Ὡς ἂν δὲ μὲ ἀφαιρῶτο ἡ ἡμέρα τὸ προνομεῖν, ἀχολεθέντος ἐν ἄλλοις καὶ ἀνάγκλιτον τῷ Λογκῃ, τόπος ἀναπαύσεως τῆς περὶ τὸν Πατριάρχου, ἃ νῦς χάρας ὑπάρχθαι μοὶ, & ὑποσήρων ἐνίοτε, ἢν τι σφαλθὲν μὲ ἀνίσοιτο, ἐξ ἀναγκαίας ἀχολίας ἐπεισπεσούσης τῇ Βασιλεῖ, ἡ δόλιν ἐφίσα μίχει ᾗ ἐς ἐφὶ τῇ τυκτῶν, ἀναλάβοι τὸ ἐλλειφθὲν. ᾗ πολλῶν καλῶν ἐκ τῆς περὶ ταῦτα τῶ Πατριάρχου σπουδῆς, ἀπώσαιτο ἀθρόοι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐς τοσοῦτον, ἃ δὲ ᾗ καθ' ἑρμὸν φροσλαβὼν ὁ λόγος ὑπέμνησεν.

B

C

CAPUT XXVI.

Ut iterum ad Papam Legati ſint miſſi.

CÆterum Imperator expeditos inſtructoſque Legatos mittit ad Papam; ſimul ſignificaturos perpetratum jam negotium & executioni conventa mandatæ; ſimul clam ſciſcitaturos quid rerum moliretur Carolus, & ecquid adhuc demiſiſſent animum, ſero illo quo in Græcos antea incitabatur, impetu remiſſo. Legati appuli nunciarent conſummatam pacem, & excepti perbenevole ſunt. Invenerunt autem ibi Carolum minas ſpirantem, & omni contentione precum incumbentem ad exorandum Papam, ut ſibi permitteret expeditionem in Urbem Conſtantinopolim. Videbant igitur quotidie advolventem ſe Papæ pedibus, & eo ſubinde furoris inquieriſſimi prorumpentem: ut quod manibus, more Italicorum Principum, geſtabat Sceptrum, commorderet rabioſe admotis dentibus: indignans ſibi negari, quam inſtantiſſime petebat, facultatem exequendi quod conſtituerat, paratum ſcilicet exercitum adverſus Imperatorem educendi; juribus ad id fruſtra commemoratis ſuis, haud perſuaſo, ut id bellum approbaret; & ſurdo ad preces omnes tales perſiſtente Papa. Qui viciſſim allegabat Carolo Græcorum jura, „placide admonens; poſſeſſam ab illis data „dum Conſtantinopolim, iterum ad antiquos Dominos fortuna revolutam. Eas „eſſe rerum humanarum vices: & Urbes, „& opes demum cæteras præmia eſſe belli: eique legi acquieſcendum: præſertim „cum Græci quoque Eccleſiæ filii Chriſtianique eſſent: *Neque*, ajebat, *paſſumus Chriſtianos cum Chriſtianis committere, ne iram in nos Dei provocemus.*

D

Ὅμοιον γε Βασιλεὺς πρίσβεις ἐξεπίτους, ὑποσύλλεκτα πρὸς Πάπαν, ἅμα μὲν δηλώσοντας τὸν τῆς πράξεως ἐπιτελεσμὸν, ἅμα δὲ ᾗ τὰ κατὰ τὸν Κάρολον μαθησόμενος, εἰ καθυφῆκε τῆς ὁρμῆς ἐκείνης καὶ πρὸς τὸ πανσότερον ὑπεκλίθη. Οἱ δὲ παραγενόμενοι, τὰ μὲν τῆς εἰρήνης δηλώσαντες, ἀπεδέχθησαν. καταλαμβάνουσι δ' ἐκεῖνον τὸν Κάρολον θυμοῦ πνέοντα, & λιπαροῦς τῷ Πάπᾳ προσκύλλοντα ᾗ προσλιπαροῦντα, ἐφεῖναι τῶν τῶν ἐπὶ τὴν Πόλιν ἐπίλυσιν. Εὑρὼν ὧν ἐκεῖνον ὀσμῶραι τῇ ποδῶν τοῦ Πάπα προκυλινδούμενον, ᾗ ἐς τοσοῦτον ταῖς μανίαις σωνεχόμενον, ὥστε ᾗ τὸ ἀνὰ χεῖρας σκῆπτρον, ὃ σώνηθες κρατεῖν τοῖς τῆ Ἰταλῶν μιγεῖσιν, ὀδοῦσιν ἐκ μανίας καταφαγεῖν. ἐπειδὴ λιπαινῶν, ᾗ τὸν πρὸς ἀπαρτισμὸν ἔξοδον προβαλλόμενος, ᾗ προτείνων τὰ αὐτῷ δίκαια, ὑδόλως τὸν Πάπαν ἐπείθετο ἀπολύειν, ἀλλ' ἵνα παρὰ καφῷ λίγων. ἀντέπιπτε ᾗ ὁ Πάπας τὰ ὑπὲρ τῆ Γραικῶν δίκαια, ὡς ἐκείνων ὄντα ἡ μεγαλόπολις, ἐκείνοις πάλιν ᾗ προσγίνεται, καὶ ὅτι νόμος ἀνθρώπως ταῦτα, ᾗ δῶρα πολέμω, ᾗ πόλεις ᾗ χράματα. τὸ δὲ μεῖζον τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ ᾗ Χριστιανοὶ. Χριστιανοῖς δὲ ᾗ Χριστιανῶν ἐφεῖναι, μὴ & εἰς παροργισμὸν & Θεὸν πράττεσθαι.

CAPUT XXVII.

Ut Icarius ad Imperatorem tranfugiens Claſſi Præpoſitus fuerit.

Ὅτως ἀναχαιτίζουίνυ τῶ Καρούλου, ὁ Βασιλεὺς τῇ ἐξ ἐυείνυ φρονήσεως ἀπολυθεὶς, ἐπιβάλλετο τοῖς ἐγγὺς κρατιστέρυσι. τὸ Ἰκάριον προχωρήσαντα δίχτας, ἀνδρα πολλῶ μὲν τῶ ἐς μάχας πῦρας ἐσχυτα, κατάρχοντα δὲ τῇ ναυτικῇ μεγίστης, ὧ Ἀνεμοπύλας ἴδος τοῖς ἐκεῖ λέγειν. συμβάμασι δὲ τύχης ἐκεῖθεν φυγόντα. τῶδε γοῦν πᾶσιν προσκυνεῖ Βασιλεῖ, τὸ αὐτὸς τοῖς τῶ Βασιλέως οἰκείοις ἐγγράφεται. Βασιλεὺς δ' ἀποβαλὼν μὲν πρὸ ὀλίγου Σεβαστοκράτορα, ἀποβαλὼν δὲ τὸ Δεσπότην, τὸς ἀυτάδελφος, ἔτι δὲ πρὸ τύτων τὸ ἄλλον Σεβαστοκράτορα, τὸ Καίσαρα, τὸ Πρωτοβεστιάριον, τὸ μέγαν Δοῦκα, τὸ ἁπλῶς τοὺς ἐν τοῖς μεγίστοις ἀξιώμασιν, ἄλλως ἀνάγκην εἶχεν ἔσεσθαι. τὸ δὴ τῶν μὲν τὸν Ἰκάριον τὸ ἔτι ἐν ἰδιώταις εἶχε, τῇ ἅμα δυνάμεσι πιζηαῖς ἐμβιβάσας ναυσὶν, ἐκεῖσον ἐπ' Εὐρίπυ πέμπει τῇ μεγάλῃ Κυρίᾳ Ἰωάννῃ συμμίξοντα. τὸ δὲ ἐπεὶ ἐραπὸς ἐπῶν ἀπέβαινε πρός πυ τῶς Σαρακὰς, ὁ Ἰωάννης πυθόμενος τοῦ ἐκείνων ἀπόβασιν, τὸ γ' ὡς εἶχε ποδαλγὸς ὤν, τῆς φορᾶς ἐκείνας ὐκ ἀπέχετο μάχης. ἀλλ' αὐτόθεν σωπαξάμενος, τὸ τὸ Λατινικὸν ὑρπάσας, ἐΘὺ τῷ ἀκουδίσματι ἦν, τοῖς μάχῃ ἁρπαγὰν συμμίξας, ἀκοντιαθεὶς πίπτει. τὸ δὲ τῇ ποδῶν ἄλγημα, ὑ παρεῖχε στρῶς ἀντιβαίνειν τοῖς ἐφ' ἑκάτερα τῆς ἱππηλάδος κλίμακος· ἀλλ' ἅμ' ἀκοντίζων, τὸ παρ' αὐτὸς ἵππυς ἓξ ἀλίσκυσιν, τὸ σωὺ ἄνυ ἄλλοτε πολλοὶ συμπόδιζοντες, τὸ δὲ τὸ ὁ τῦ Ἰκαρίυ αὐτάδελφος. ἐν τύτῳ δὲ ἓξ ἐραπὸς ἀπὸ ξυρᾶς ἐκβάλλει, ὡς ἦγεν ὁ μέγας Σπαταπεδάρχης Σαναδηνὸς Ἰωάννης, τὸ ὁ μέγας Κονοσαῦλος ὁ Καβαλλάριος Μιχαὴλ. τὸ δὲ ὁρμήσαντες ἐπὶ Φάρσαλα φρούριον, ὃ Φθίαν ὁ παλαιὸς ἔχει λόγος, ἐφ' ᾧ σπαρτοῖς τοῖς ἐν τῇ φρουρᾷ, φροσπίπτυσι τῇ ἐκ τοῦδε Ἰωάννῃ. ὃς δὲ τὸ σφίσι συρράξας πόλεμον γενναῖον τὸ ἀνδρικὸν, αἱρεῖ δὲ τὸν Σαναδηνὸν τὸ μέγαν Στρατοπεδάρχην, τὸν μέντοι γε μέγαν Κονοσαῦλαν ὁ ὑπ' ἐκείνῳ λαὸς Ἰταλὸς διώκων, καταλαβεῖν ὐκ ἴσχυσε, ἀλλ' ὅλως ἰδίας ἐκείνος ἐσθυὶς, εἰς φυγὴν ἄλαυνε, τὸ τὸς μὲν διώκοντας πελὺ φοβίων, ἐξέλυε. τὸ δὲ γε μειζόνως ἀλίζας εὐα ἐκείνῳ, ἀφ' ἵππυ ἔφαττεν. Ἀπεπήδησε δὲ ἐλαύνων τὸν ἵππον, τὸς ὄπισθεν εἰέμενος φθάσειν, τὸ πρὸς ἐκείνους μένοις ἴσχυν τὸν τοιῶν ὕπνυ ἐπορύξαι, προσπταίσει δεινῷ μεθ' ὅλης τῆς τῶ ἵππυ φορᾶς, τῇ κατὰ κῆδος συμβλάπτει. Μόλις δέ τινες τὸν ἵππον ἑστάντες, ὑ ῥᾳδίως ἐκείνῳ μέλον τῶ ἵππυ, ἀλλά γε τῆς πληγῆς τε τῇ θανάτυ, ἠ-

A Sic repreſſo impetu Caroli, Imperator iſta cura levatus, eo animoſius incubuit in res ſuas quam optime conſtituendas ex præſenti uſu. Quando ad ſe confugientem benigne Icarium excipit, virum multa præliorum experientia militarem ſcientiam adeptum. Princeps is fuerat Inſulæ maximæ, quam qui illic degunt *Anemopylas*, hoc eſt *Ventorum portas* vocare conſueverunt. Inde autem caſu, & converſioone quadam ſortis ad Imperatorem fugere compulſus, jus in eam Inſulam ſuum ei eeſſit, ipſe in Domeſticorum Auguſti cenſum adſcriptus. Imperator autem amiſſo paulo ante Sebaſtocratore, amiſſo item Deſpota fratribus ſuis, & ante hos morte patiter ſublatis alio Sebaſtocratore, præterea Cæſare, tum Protoveſtiario, ac magno Du- B ce, & ut verbo complectar uno, pleriſque illorum qui Dignitatum maximarum titulos gerebant, cum deberet ſufficere alios in eorum loca, hunc quidem Icarium adhuc in privatorum ordine tenuit: caterum eumdem cum pedeſtribus Copiis impoſitum navibus in Euripum mittit, cum Magno Domino Joanne dimicaturum. Expoſitis hiſce in terram Copiis, & uſque circa Soreos progreſſis, audito earum exſeenſu Joannes, etſi æger podagra, prælium non deſectavit: ſed ſubito inſtructam Latinorum aciem eo recta ducens ubi verſari Hoſtes audierat, acri commiſſa pugna telo ictus concidit. Pedum enim dolor haud paſſus eum libraſe ſe firmiter in equo, & ſcalis equeſtribus utrinque pendentibus robuſte inſiſtere, vim ademit ſuſtinendi ſe poſt ictum; effecit- C que ut primo ſtatim teli quo percuſſus eſt impulſu, ſella excuſſus corruerit, captuſque ſubito fuerit; & cum eo alii multi caſu eodem implicati, quippe neceſſaria ſubveniendi Duci laboranti cura, a fuga maturanda prohibiti, comprehenſi pariter in cuſtodiam ſint dati. In his fuit ipſius Icarii frater. Interim & exercitus a terra irupit, quem ductabat Magnus Stratopedarcha Synadenus Joannes, & Magnus Conoſtaulus Caballarius Michael. Hi cum Pharſala tenderent (arx ea eſt, cui nomen antiquum Phthia fuit) animo commeatum importandi præſidio, incidunt in Joannem Nothum, qui ſtatim eos acri prælio adorſus, omnino fortiter quam feliciter rem geſſit, captis eum aliis plurimis, tum ipſo Synadeno Magno Stratopedarcha. Magnum Conoſtaulum Itali milites Joannis diu perſecuti aſſequi nequivere. D Ille quippe totis habenis effuſus in fugam, longum inſequentibus præceperat ſpatium, ut jam periculo defunctus videretur. Sed fatalem horam ne iſta quidem contentione, conatuque ſummo fruſtrari, aut differre infelix potuit. Dum enim incautius equum impellit, ſecurus anteriorum, a tergo ſolum ingruere periculum exiſtimans, eoque ſolicite reſpectans, in obviam arborem toto equi currentis impetu impactus, dirupto pectore concidit, equo libero abeunte; neque enim equiti, diro caſu & letali vulnere affliſto, vacabat de equo cogitare: hunc tamen ægre aliqui morati, ſeminecem el Synadenum impoſitum Theſſalonicam cum deportaſſent, mox ibi mortuum ſepellierunt. Joannes interim cum ſuis multa impune facta noſtrorum cæde, ſpolia plurima, pretioſamq; prædam victoriæ præmium tulerunt. Hoc altero jam evenru Romanos triſtis experientia docuit, quis, & quantus bello eſſet Joannes hic Nothus:

Edit. Rom. pag. 273.

pag. 280.

Vir omnium callidiſſimus ad inſidias ſtruendas ; tum ubi ex his in plures cum paucis erumperet , imperterriti Dux animi , roboriſque perrupturi quidvis oppoſitum . . Ergo is nunc quoque , non palam occurrens ex adverſo , ſed ex latibulis improviſo irruens , inopinatiſſima illa ſpecie copias alioqui bonas , & ſatis exercitatas primo perculit , mox impreſſione vehementi dijecit , ſtraytique : gloriam ſuo nomini maximam tali facinore adeptus . At navalis Exercitus univerſis incolumis , quippe incruenta victoria potitus , inſuper ſpoliis dives , Joannem cum ſuis bello captum ducens , gaudio & gratulatione ingenti ad Imperatorem rediit . At Joannes quidem cum ſocia vinctl cuſtodiæ traduntur : Iearlo vero merces operæ bello feliciter navatæ repræſentata eſt , Magni Conoſtaull attributa dignitate . Sub hæc Populus Thebarum Fratrem Joannis Guliel-mum Magnum Dominum pro eo conſtituit . Verum Joannem ipſum Imperator honorifice tractatum , propria ei filia in conjugem promiſſa , poſt firmatum jurejurando fœdus , liberum dimiſit , nutante adhuc conjugii ſpe : quippe non ultra pacta , & ſponſalia progreſſi . Cæterum deſtinatus Sponſus ſimul patriam attigit , morbo correptus obiit , ſucceſſorem Principatus in ſolidum univerſi relinquens Gulielmum fratrem , quem ſuperius diximus Joannis Nothi filium dexiſſe . Qui que ideo ſoceri partibus addictus inſenſus Romanis manſit : Quare Claſſis in ejus terram quotannis invecta , eam vaſtabat , damnis afficiens ingentibus : nec Gulielmo ſpatium proſpere quidquam agendi , ac ne reſpirandi quidem dabat Hoſtis ei oppoſitus impiger Icarius , Magni jam Ducis poteſtate Claſſem ductans .

Α μωθῶνι καταβιβάζοντι , · καὶ ὡς εἶχον πρὸς θαλάσσης ἀπαγαγόντες , ἐκεῖ θάπτουσι πλουτήσαντα . τοῖς δὲ περὶ τὸν Ἰωάννην , ἀπόδλω ἐπ' ἀγνοίαν τὸν προσυχόντα , ἐ πολέμῳ γὰρ σκυλεύειν . ὕστατον δὲ ἐν τοῖς Ῥωμαίοις λαμπρύνεται μάχῃ τῷ Ἰωάννῃ . ὁ δὲ ἐξ ἐμφανοῦς ὥρμα παρατεξάμενος , ἀλλ' ἐκ λόχου προσβαλὼν εἰς ἐκείνους τὰ ποιοῦντα , καπήλιξε θαυθεὺς , ἐ λαὸν ἔκκριτον ἐ ἱππικὸς μαχῶν ἔμπειρον , τῇ παρ' ἐλπίδα πτοίαμασι , ἀνδρικὸς καταγωνισάμενος , δέξας εὐκλείας ἀποφέρεται τῆς μεγίστης . τὸ δέ γε ναυτικὸν πᾶν ὅσον ἐν αὐταῖς ταυσὶν ἐν ἀζύμοις ἡμέραις ἐκπνεύσαντος , ἃ μᾶλλον ἐ γέρα μάχης ἐπανειλήφεσαν τοὺς περὶ τὸν μέγαν Κύριον Ἰωάννην , ἐθύμῳ καρδίᾳ πρὸς τὸν Κρατοῦντα γίνονται . ἐ οἱ μὲν ἀμφὶ τὸν μέγαν Κύριον ὑπὸ δεσμοῖς φρυκῇ δίδονται , τιμᾶται δὲ ὁ Ἰκάριος ἀντίπους τῇ ἀγώνων , τῇ τῶ μεγάλου Κονοσαύλου ἀξιώματι . ὁ μέντοι γε Θηβῶν λαὸς , τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου Γυλιέλμον , μέγαν Κύριον ἀντικαθιστᾶσιν . ἐκεῖνος δ' ἀγύλας ὁ Βασιλεὺς ἐ δεσμάσας λαμβάνει Γαμβρὸν , ὑφ' ὅρκοις ἀσφαλέσιν ἀπόλυσι . μετέπειτα δ' ὅσα εἰ γάμει καθ' ὑποχέσεις ἐ μόνας . ἀλλ' ἐκεῖνος ἂμ' ἐπιβαίη πατρίδος , τόσῳ πεπτικὸν τολυπᾷ . διαδέχεται δὲ ὁ ἀδελφὸς ἐκείνου Γυλιέλμος , ὃν ἐ γαμβρὸν Ἰωάννου ὁ λόγος παρίστα , ὁλοτελῶς τιλὶ τῷ τοθνικότος Κυριότητα . ἐ ἐπ' ἐκείνοις πρὸς Ῥωμαίους ἀντιφερόμενος , εἰ ἐ κατ' ἔτος ὁ σόλος ἐκεῖσε προσβάλλων , ἐκάκει πλείστα ἐ ἐδίδει ἐπ' αὐτοῖς , πτερζωσαμένῳ τὸν τοῦ μεγάλου Δουκὸς ἀξίαν τὸ Ἰκαρίου , ἐ τὸν σόλον ἄγοντος .

CAPUT XXVIII.

Rurſus de Expatriarcha Joſepho, & de Veccо.

Diverſante porro , ut dictum eſt , Joſepho in Monaſterio ad Anaplum ſito , morbo corripitur gravi Joannes Patriarcha , Veccus nimirum , idem qui Chartophylax prius fuerat . Per eum languorem eum multa vel a malo ipſo , vel a remediis paſſus , meliuſcule jam habere videretur ; Medicis viſum transferri ægrum oportere in ſeductum a turba negotiorum locum , ubi curari per otium poſſet , nulla interpellante moleſtia quotidianarum occupationum . Decreverant autem in iſta ei quiete propinare purgantia quædam pharmaca , morbi videlicet reliquias , & noxios humores ejus eauſas funditus exhauſtura . Seceſſus porro ad eam rem aptiſſimus Laura putabatur eadem illa ubi degebat , qui Patriarcha fuerat Joſephus , quem ideo Imperator alibi collocare ſtatuerat ; haud conſentaneum exiſtimans , eodem hoſpitari domicilio deceſſorem , ſucceſſoremque Patriarchatus . Verum Joannes , ſimul compertam habens comem hilaremque Joſephi indolem ; ſimul conſcius , ipſo tantum non elare , palamque ſuffragante , ſeſe nuper ad Eccleſiæ fuiſſe gubernacula promotum (etenim Joſephi ſenrentiam de ſucceſſore volens Imperator explorare , conſuluerat eum de perſona quam ei muneri aptam judicaret : & Joſephus Veccum præ multis ad id elegerat , ut

Edit. Rom. pag. 281.

C Τοῦ Ἰωσὴφ δὲ καθημένου ἐν τῇ κατὰ τὸν Ἀνάπλουν μονῇ , νόσος ἐπιστᾶσα τῷ Ἰωάννῃ Πατριάρχῃ δεινὴ , ὧν δ' αὐτὸς ὁ Βέκκος ὁ τῷ σρότερον Χαρτοφύλαξ , ἐ δὴ πολλὰ παθὼν καὶ ῥάισας , τοῖς ἰατροῖς δόξας ἐν σχολῇ τόπῳ μεταθέσθαι τὸν ἀρρωσοῦντα κατ' ἰδίαν θεραπεύσεσθαι , μὴ τῷ ἐ ἀσχολίᾳ τειβλῷ ὑμπεῖν τῇ νόσῳ , ὑπεὶ καὶ ῥάισας σρὸς τῷ καὶ πόμα καθαρτικὸν ἀσσοφέρεσθαι ἐῶ , ὁ τῆς Λαύρας σρὸς ταῦτα τόπος ἐκείνου χρήσιμος . Καὶ ὁ μὲν Βεκκῶς διὰ ταῦτα μεταθέσθαι τὸν Ἰωσὴφ ἐβούλετο , ὡς ἐκ ἄλλως ἄλλως ὃν ἐν μιᾷ μονῇ διατρίβοντὸν D τε ἀρχὸν ἐκ Πατριαρχίας , καὶ τὸν ἤδη Πατριαρχεύσοντα . Ἀλλ' ὁ Ἰωάννης ἅμα μὲν εἰδὼς τὸ τῶ ἀσὴφ ἱλαρὸν , ἐ ὡς αὐτῷ χθὲς ψηφισαμένῳ , ἐκεῖνος τὰ σπλάγχνα τῆς Ἐκκλησίας ἐλάμβανε . ἐ δὲ τῶν ἀπ' ἐκείνου βουλῶν θέλων ὁ Κρατῶν λαμβάνειν , σερὶ σροσώσου διαπωθάνετο . κρείσσους τῶτον σαρὰ τοὺς σολλοὺς ἐξελίγετο , ὡς ἄλλως λέγειν , ἐ ὑπὲ τῆς φάγμασι τείβοντα . ἅμα μὲν ὧν

ἐξ αὐτῶν, ἅμα δὲ καὶ τῆ τῆς σφετέρας γνώμης πεποίθησιν αἰρώμεθα, διαπάλαιτε μὲν τὸν Ἰωσὴφ μεταπείθεσθαι. ὅπερ δ' ὄντος ἐκείνου, καὶ αὐτὸς τῆ μεγίστη εὐθυμίᾳ, καὶ ὡς τὰ ἀπὸ τοῦ δι' ἑτέρων προσαποστέλλων φίλων πρὸς Ἰωσὴφ, ἐς τὰς ἀπ' ἐκείνου ἀποκρίσεις φιλοφρόνως, καὶ μετὰ προθυμίας πάσης διεχώμβας. ὡς δὲ ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος αἰρετικός τε καὶ ἱλαρὸς, καὶ πανοῦργον τῆς τῶν Ἐκκλησίας πράξεως ἀπέχθετο, ὥστε μηδ' αἰσχύνεσθαι πολλάκις ὁμολογεῖν, τὸν ὅρκον γινέσθαι κωλύμιον τῷ καὶ αὐτὸν ἐν τάχει ὀφεῖναι, ἐπεὶ πλέον ἂν ὡς γνώσεται τῆ πραχθέντων ὡς ὑπελάμβανον. ἐν τούτοις δέχεται ὁ Ἰωάννης, πολλὰ μὲν γραμμάτια εἰς χεῖρας οὐχὶ λαμβάνων, ἃ δὴ καὶ οἱ χεζόμενοι ἐξιτίθεσαν, δεικνύντες τὸν πρᾶξιν εἰς σφαλερὰν, καὶ Θεοῦ πόρρω βάλλουσαν· ἅμα δὲ καὶ τὰς Ἰταλὰς ἐσόχους αἱρέσεσιν ὑ συμπεπλασμένας δόλως καὶ ἀμφιβόλοις, ἀλλ' ὑμφανέσι τε καὶ λαμπραῖς. εἶχον δὲ καὶ ἀπὸ γραφῶν εἰς δῆθεν τὰς ἀποδείξεις, ἃς καπηρώνευον συνεχέστερον, κἄν τι καὶ Λγέοις ἐρρήθη θολιμματικὸν εἶπεν τις, καὶ τὰ κατὰ σφᾶς παρασὰν ἰδίως, ὡς περὶ αἱρέσεως εἶον. ὡς αἱρεσιῶτου μὲν ὅπου μὴ Θεὸν ζημιώμεθα, καὶ πολεμητέον ἀνδρὶ ὅπου ζημιώμεθα Θεὸν κινδυνεύοντι. ταῦτ' ἐκεῖνος πρὸς τὸ καθολικώτερον μεταφέροντες, καὶ ἅμα πλέκα πανοῦργα παρασείροντες ἢ σφῶν συγγραφαῖς, παρέσων τὸν πρᾶξιν εἰς σφαλερὰν. ὡς δὲ τὸ ἐπόμβιμον ἐξ ἀνάγκης γράφειν κἀκεῖνον ἔφ ἀπολογεῖσθαι ἐφ' ἑκάστῳ τῆ λεγομένων. ἀλλ' οὐδὲς αἱρέμβια σκάνδαλα, ὡς λόγων λόγοις μαχομένων, εἰ ὧν ἐκ ἔστι δῆλα διδάσκειν, ἢ ὅσα κατηγορίαν ἐσὶ παραβάσεως τῆ μείζονος τὸν γράφοντα, ἔμεσον ἡρεμεῖν. καί γε τῆ Ξιφιλίνῳ ἀνδρὶ γεραρῷ, καὶ μεγάλῳ Οἰκονόμῳ τῆς Ἐκκλησίας ὄντι, καθυπερθέτο μὲν ἂν καὶ γράψαι ποτὲ εἰς ἀντίρρησιν δόξαν, μὴ δόξωμεν φυσὶ τοῖς κειμένοις παρεγχειρεῖν, καὶ ὅτι λέγομεν, ἐκείνοις μὲν δοκοῦσι πιστεύεσθαι τισὶ ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐμοὶ χαρῶν, καὶ ἀπέχειν πορρῶθεν ἡδὲ ἔστι φεῦγε, καὶ φυσικῶς καὶ τοῖς κειμένοις προσρήσεσι δόγμασιν, ἀντίρρησιν ἀπορρυὴ τὸ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας δόξαν ἴσασθαι, καὶ τίνα τῆς ἐρχολαβίας πόρρω ῥᾷον ἐκλείπειν ἂν. ἡμῖν δὲ κἄν τὰ φανότατα λέγωμεν, ἀγαπητὸν οἱ μὲν προσέχειμθα μόνον, ἀλλὰ μὴ καὶ τροπῆς τῆ κειμένων φέγωμεν. Ταῦτ' ἔλεγεν ἐκεῖνος τότε, τοῖς τῆ χεζομένων λαμβάνων ἀπὸ χεῖρας γραφὰς, ἃς πολὺ τὸ σεβρὸν ἐχούσας ἐπὶ πολὺ ὡς ἔλεγον ἐβούλετο μὲν ἀντιλέγειν, ἐπαίχετο δὲ, καὶ πολὺς τὸν πόρον ὁ δι' ἕδρα. Οθεν δὴ καὶ πολλοῖς πεζεπεπόνηκεν τοῖς χαλκοῖς. τότε δ' ἐφ' ἡμέρας τῆ Λτύρᾳ προσκαρτήσας, καὶ καθαρῶς ὑγιάνας, εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπανέστρεφε, τῆ Ἰωσὴφ μεθ' ἑλαρότητος συμπεξάμενος.

& alioqui diſertum ac doctum, præterea negotiorum adminiſtratione tritum, denique præter cætera, quod ejus tranquillo & ſtudioſo paeis ingenio conſideret) Hæc, inquam, Joannes reputans, obſtitit quo minus inde Joſephus amoveretur. Illo igitur ibidem permanente, eodem & ipſe divertit: miſſitans ſubinde officioſas ad eum ſalutationes, & mutuas ab ipſo comitatis humaniſſimæ ſignificationes recipiens. Erat enim Joſephus adeo pacificæ placidæque naturæ, ut eo, quod hactenus Eccleſia egerat ad pacem oblatam diſturbandam, offenderetur; nec veritus fuiſſet fateri ſæpius; ſe, niſi præoccupatus juramenti a ſe palam editi religione fuiſſet ad omnia fuiſſe aſſenſurum, nec enim jam ſuſpicabatur quod antea tunuerat, rem ulterius proceſſuram quam quo eſſet hactenus promota. Eo igitur hoſpitio Joannes uteos, multos in manus ſumpſit, legitque libellos ab iis compoſitos qui perſeverabaot in ſchiſmate; quorum erat ſcopus oſtendere: ſuſpectum hoc totum paeis negotium eſſe, longeque a Deo ac vera religione nos abducens: „ præterea Italos hæreſeon teneri reos, eaſumque non occultarum, aut ullo modo dubiarum, ſed evidentium, & meridiana claritate compertarum. Talium aſſertorum documenta ſe habere ſcilicet ajebant manifeſta, „ pleneque convincentia teſtimonia Scriptorum, „ authenticorum, quæ & amboriole contexentes proferebant. Ac ſi quod Sanctorum aſſertum in contrarium opponeretur, primum excipiebant arbitrarium, ut quis dixerit, id „ eſſe, hoc eſt pro ſola voluntate pacis ſtudentium ad concordiæ oblatæ comprobationem „ accommodari. Deinde concedebaot faciendam ſane pacem; ſed tunc tantum, quando „ non exigeretur conſenſus in id, quo Deum „ offendi conſtaret, neque enim Dei jacturæ bono tranquillitatem emi: ſatiſque multo eſſe „ decertare, ubi, ne a Deo, veraque religione „ excidamus præſens periculum ſit. Talia il- *Edit. Rom. pag. 282.*
li io maxime Carholicam conformantes ſpeciem, ſcribebant, diſſerebantque: multa in eam ſententiam accuratis locubrationibus plauſibiliter congerentes, quibus appareret anceps iſtud totum ac periculi plenum videri debere negotium. Ea ille lepeos, neceſſitatem ſubire videbatur manifeſtam ſcripris iſta contrariis reſcllendi, reſpondendique ſingillatim ad ſingula. Sed idem providens ex illo ajentium, & negantium conflictu Scriptorum eruptura ſcandala; raris Lectoribus ea luce animi vigentibus, ut blandientem utrinque in commiſſis invicem argumentis altercantium, veriſimilitudinis ſpeciem ſigno judicio diſcernerent; nec facile Scriptori, quamvis cauto, fore, eam in tali tractando argumento moderationem tenere, ot ſatis ſeſe ſuberaherer pleroumque reprehenſionibus; verum oi aut apparens prævaricationiz in rebus maximis crimen impacturis: ſuſtinebut ſe a ſcribendo, quieruſque perſtabat. Quin & Xiphilino viro gravi, magno tunc Œconomo Eccleſiæ confirmavit; ſe haudquaquam Commentariis ejus generis illucubrandis operam umquam daturum; *Ne videamur*, ioquiebat, *ſemel conſtituta rurſus in dubium vocare, quaſi quæ ſemel fixa tenere decrevimus, eo ipſo in concertationis aliam de novo jaciamus, quod cum iis qui contraria palam ſentiunt, quoſque pro novatoribus in rebus Eccleſiaſticis habemus, ultro diſcendamus lucrtamen, audire cognoſcereque ſuſtinemus quid illi pro ſe allegent. Cum enim manifeſtum ſit, eos ſemel ſtatuta, totaque habita conari convellere dogmata, unum nobis, idemque officium adverſus inflantias eorum omnes, in contrario palamque pro nobis ſtante Eccleſiæ conſenſu, patet eſſagium; quo abunde ſecuris, nullo fine miſcendarum litium ac jurgiorum, licet nobis compendium fa-*

tere, disceptatione declinanda: qua utcumque pro nostra parte clarissima argumenta proferamus, vix sperare possumus assecuturos nos, ut quæ allegaverimus attente cognoscantur; multo autem verisimilius timere possumus, ne nobis imputetur rebellio, revocatoque in dubium semel omni firmitate constitutorum dogmatum; quod vitiosius, & nobis fugiendum vel maxime crimen est. Ea tunc ille dicebat, quotics in manus sumeret, hærentium adhuc schismati Commentarios Auctorum: quos tamen enim deinde legeret, animadverteus multam eorum labem, fraudemque, impetum interdum capiebat refutandi splendide quæ mendaciter affirmabantur, & fucatis ratiocinationibus detrahendi larvam; sed tenebatur ne id faceret ea quam dixi, ratione; qua tamen excussus ad extremum est, venire coactus ad experimentum scripto disputandi adversus contra sentientes, unde in multas, & graves contigit eum angustias incidere. Tunc autem fat multis diebus diversatus apud Lauram, & jam plene restitutus valetudini, Constantinopolim revertit, salutato in digressu humanissime Josepho.

CAPUT XXIX.

Adhuc de Josepho quondam Patriarcha.

DE reliquo haud poterant quidam vel ipsi quiescere, vel quiescere sinere frumentem isto secessu Josephum: sed quotidianis hominem turbabant congressibus, multum ei negotii facessentes, dum ejus langueſcentem, ut querebantur, nimia morum simplicitate zelum excitare, ac quasi subjectis facibus accendere tentabant. Erat autem is tam remissæ, ac comis naturæ vir, ut si cui eorum, qui com Ecclesia communicabant causa incidisset adeundi eus; & qui accedebat, vellet benedictionis ipsius particeps fieri, non opus alio haberet, quam procidere, & benedictionem petere: statim enim quemcumque ad communionem admissum prolixe impertiebat gratia S. Spiritus: quod & iis qui circa ipsum erant, & reliquis aliis videbatur intolerabile. Quare ipsum quotidie adeuntes etiam atque etiam urgebant, ut plane se ac palam abscinderet ab omni consuetudine partem contrariam sectantium. Id vero sibi nunciatum Imperator, gravius accepit quam pro cætera sua in eum hactenus demonstrata benevolentia & fide; culpans in eo, quod nimis se facilem præberet studiis factiosorum; in quo ejus cum prudentiam, constantiamque requirebat; tum præterea querebatur, injuste ab eo secum agi: qui ei tam liberam, tranquillamque, quod ea ipsum gauderc arbitraretur, quietem ac securitatem daret: ipse autem non dubitaret, nec cessaret in intimam etiam familiaritatem admittere homines, a quibus longe alia sentieutibus, & in contrariam toto nisu factionem incumbentibus, corpus Ecclesiæ lacerareturi. Cum potius oportuisset ipsum pro auctoritate sua dare operam, ut illi scse ipsi accommodarent, acquiescendo publice decretis, & tranquille vivendo; non autem committere, ut exemplo eorum turbulentisque consiliis abripi ipsum, & partes palam sequi Hostium manifestorum, in rebus maximis ab Ecclesia Reque publica irrevocabiliter dissidentium, appareret. Misit ergo ad Josepham Imperator certos homines, qui suo nomine vetarent, ne talium deinceps hominum convictum, congressumque admitteret, si quietis, qua gauderet, certam sibi vellet constare possessionem. Respondit Josephus: unam rei quam juberet exequendæ rationem esse, si se ac ene qui secum essent in exilium amandaret Imperator: relegatis enim facultatem defore, istos, quorum familiaritate interdiceretur alloquendi. Quamdiu vero eo loco degeret, haud se jure culpari, quod adeuntes ad se aliquos non excluderet. Nam nisi humano solatio carere omni in isto secessu vel-

Edit. Rom. pag. 283.

Ὅτε μὲν οὖν νύκτας ἀρίθμητον ἐποιοῦντο, ὥστε μηδὲ τὸν Ἰωσὴφ ἐκεῖσε καθήμενον ἀναπαύεσθαι· ἀλλ' ἡσυχίαν προσφορτοῦντες, ἀνώχλουν τὸν ἄνδρα, ἢ συχναῖς περιβάλλοι ἀχλύαις, τὸν αὐτὸ ζῆλος (εἰ δὲ καὶ ὀλίγον καπήλευτο τῇ τοῦ ζῆν ἁπλότητι) ἀναζωπυροῦντες εἶναι, ἢ φῶς τὸ θερμότερον διεγείροντες. Ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ ἐπὶ τοσοῦτον ἱλαρὸς καὶ μέτριος, ὥστε καὶ ὑπὲρ χρέα γενόμενός τινας τῶν τῇ Ἐκκλησίᾳ κοινωνούντων προσφοιτᾶν ἐκείσε, οἳ δ' ἤθελον εὐλογεῖσθαι, μόνον μὲν ἐκείνης προσπίπτειν, καὶ τὴν εὐλογίαν ἐπιζητεῖν, καὶ αὐτὸν δ' ἥδιος κοινωνεῖν ἐκείνοις τῷ χαρίσματι τῶν Πνεύματος· ὃ καὶ τοῖς περὶ ἐκεῖνον καὶ λοιποῖς ἄλλοις, ἐκ οἷσὸν τε. Διὰ τοῦτο καὶ ὀσημέραι προσφοιτῶντες, ἀνιθέρμαινον πλέον πρὸς τὸ πλέως χίζεσθαι. Τὸν μὲν αὐθὶς τῷ Κρατοῦντι, ὁ δὲ πληροφορίαν τῶν ὡς ἐκεῖνον ἐκείνῳ φέρις, καὶ τὴ ἐπὶ πολλοῖς συγκαιχαρικὸς ἐπροθύμως ὑπὲρ μετρίας, ὡς ὑ δίκαια πάσχων καταμέμφετο. εἰ αὐτὸς μὲν σωφάδεται οἱ τοῖς ἀναπαύσεσιν ὡς εἰκὸς προσαποδεχόμενος, ἐκεῖνος δ' ἀνδράσι προσφέρεται ὠμῶς καὶ οἰκείως, πάνυ πολὺ τὸ φρὸς αὐτὸν διεστηκὸς ἔχοντι, ὥστε καὶ τὸ σῶμα καταπίμπλειν τῆς Ἐκκλησίας. χρῆναι δ' ἐκείνῳ αὐτῷ, καὶ μὴ αὐτὸν σφίσιν ἐπιδοῦναι, ἐχθροῖς ἀρδήλως ὄντι, καὶ ἐπὶ τοῖς μεγίστοις διαφερομένοις. φῶτιμαι πέπυσται τοὺς ἀπορρήτας μὴ δίχα δὲ σφᾶς, ἀλλ' μᾶλλοι οἱ τὰ καθ' ἡσυχίαν καθῆσθαι. Ἰωσὴφ δ' ἀπεκρίνατο, ἀλλ' αὐτόν τε πλειορίζειν θέλοι καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν, ὅπω καὶ ἀναγκαίως τοὺς προσιόντας μὴ δίχεσθαι, φρότερον δ' οὐ καλῶς ἔχειν καταγορεῦσθαι ἀλλ τινας προσιόντας καὶ δίκοιτο. ἀνάγκλω γὰρ εἶναι προσφοιτᾶν σφίσι καὶ τῇ ἀγνοίᾳ τῶν, μὰ ὅτι γε τῇ γνωρίμων συχνὸς εἰς παράκλησιν. ὃ γοῦν πλειορίζειν, οἱ θέλοι, ἢ αὐτὸν ἀφίστα, ἀναναιτίατον μὴ μίμφεσθαι. Ταῦτα μὲν Ἰωσὴφ ἀπεκρίνατο, ὁ τῇ πλέον εἰς παρησίαν τῷ παρόντι ἐθέλειν, ἀλλὰ πιστεύων τῇ διαθέσει, ἅμα χερσὶ τοῖς λόγοις καὶ τοῖς βαρύ-

βαρύπους ἀκ ὀλίγου, οἱ ἐ τιμῆς ἐξοστρακίσας, παιδῶν ἐθέλει ἢ ἐ ἀπὸ τ ἀνθρώπων παρακλήσεως ἔρημον. ὁ δὲ Βασιλεὺς οἷον ἐκ τ λόγων λαβὼν τὸ οἱ σωιὸν σον, ἢ ἅτι καπῆξε ὁ πεσάμβας λόγων ἃ αὐτὸς βυλόμβος ἴσως ποιῆσ, ἢ ἐ πρὸς ἐκείνων δυσωπίαν ἀπέχετο, δ' ἀρόσωπον οἷον ἐπῳδὸν ἐ πειρισμὸν ἐκείνε δήμβος, ὡς ἐκείνῳ πρόπος μηδένος, πίμβας ὀξέως τ πῆς Λαύρας, κὰν τῇ Χηλῇ, φρούριον δ' αὖ πὶ πισσίδιον πρὸς πῖς ἄκρεις ἐ Εὐξείνε θαλάσης, πειρεύζει, δ' χερσὶ μὲν ἐναιρεύζειν, δυχερῶ δὲ πάμπαν ἀβχειμάζειν, ὡς ἢ τομ ἀπωπῆσ τῇ νάσῳ βορέα, ἢ ἐ πειρέαν ἐκπνέοντος ἐ ψυχρότητος. τινὰς δὲ ἓ τ Μοσχῶν, οἷ δὰ κρείττω προσίκειντο, ἄλλον μὲν ἀλλαχῆ ἐξορίζει, ἢ νῆσοις πῖς κατ' Λιγαῖον πειρεύζει. ἐ δί γε Μαναχὸν Ἰασίτην Ἰαὶβ ἐν Καβάιᾳ, φρούριον δ' αὖπ πρὸς τῇ Σαγγάρει κείμβον ποταμῷ, ὑπ' ἀσφαλείας πίμβας πειρεύζει.

let, neceſſe ſibi eſſe officia non aſpernari, „ ultro ad ſe venientium etiam ignotorum; „ multo autem magis admittere notiſſimos ſibi „ olim, & familares plurimos. *Aut igitur exilio me mulcet Imperator; aut libere me frui ſinat hoc, quod indulget otio; nec colloquiis, ſine quibus vita hæc quidem vitalis non ſit, criminis quo careant, notam appingat.* Hæc fuit ad miſſos ab Imperatore oratio Joſephi, non illius quidem ejici volentis, aut a ſuburbani receſſus, quo libenter utebatur, quiete divelli; ſed magnopere fidentis olim in ſe perſpecto affectu Imperatoris: quem numquam eo venturum ſperans, ut tam carum ſibi caput amandare ſuſtineret, de induſtria in ea quam fecit exilii mentione verbis eſt uſus acerbitatis non parum ſono ipſo præferentibus; cum ſic exaggerans diceret: *Exterminet ſane nos, poſtquam honore dejecit; & ſi omni humana privatos ſolatio vult, in feram aliquam ejiciat ſolitudinem.* Tali ſcilicet commemoratione confidens commoturum ſe aliquam in animo Principis ſibi devinctiſſimi, aut intericordiam, aut veracundiam fui. At longe opinione falſus eſt ſua: quippe Imperator, cujus in animo tenet ille vetus ac filialis in Joſephum amor tetrixerat non parum, hoc illius reſponſo

Edit. Rom. pag. 284.

plauſibilem, nec ſibi negligendam offerri excuſationem apud vulgus credidit ſententiæ durioris; magnam invidiæ partem detractum iri recte ratus decreto in Joſephum exilio, ſi, quod egit, ſtudioſe divulgaret, id ultro ſibi conciviſſe, popoſciſſeque ipſum; ſe in eo tantum voluntati ejus apertis verbis indicatæ annuiſſe. Ergo illum educit Laura; & deportari curat Chelam. Arx ea eſt inſulatis in extremo Euxino mari, habitatio jucunda vere tempore, hyeme aſpera; nec fere tolerabilis: quippe illam Septentrioni obverſam Inſulam ſævo totis faucibus Borea perflante, & frigus inhalante rigidiſſimum. Quoſdam vero Monachorum, qui ei adhærebant, aliam alio exulatum miſit, varie in Ægæl relegans Inſulas. At Monachum Jaſiten Jobum, Chabæam, quæ Arx eſt ad Sangarem Amnem ſita, fida ibi cuſtodia tenendum miſit.

CAPUT XXX.

Ut Genuenſium in propria ipſorum Urbe degentium faſtum deprimerit Imperator.

Τοτε μὲν δὴ ὁ Βασιλεὺς ἐκστρατεύσας ἐπ' Ορτσιάδος παρασκευαζόμβος, τὺς Γενυήτας παρακινμένους ἐξ ἀναιδείας, πικεινῶ ἐβύλετο. πρόπρον μὲν γὰρ πολλῷ προέχον σφῶν Βενετικοὶ, ἢ κατὰ σφᾶς συμπόσιον, πλύτῳ τ ἢ ἄρμασι ἢ παρασκευαῖς ἁπάσας, ἄ τι ἢ τῇ θαλάσῃ προχωρμένης πλέον ἐκείνων, ἢ μακρᾶς ναυσὶ τὰ πολλὰ ἐμπτεραμένης, ἢ προσκτᾶσθαι πλέονα κέρδα συμβαινε, ὧν οἱ Γενυήται προσεκτῶντο πραγματειῶν μεταχερίσεσι ἢ κινήσεσιν. ἐξόν δὲ τῇ Εὐξείνῳ πολάγως ἐγκρατεῖς ἐγένοντο Γενυῆται, Βασιλέως διδόντος, ἢ ἐς ἐλεύθερίαν πάσῃ ἢ ἀπλεία, ἢ καπόλμων αὐτῇ ἢ μέσῃ χειμῶνος ἐν συγκλαμένοις κῆ μᾶκος ναυσὶν, ἃς ἐκεῖνοι Ταρίπας λέγουσι πλοίοις, μὴ μόνον Ρωμαίοις ἀπόκλεισαι τὺς κατὰ θάλασσαν κελεύθους, ἢ πραγματείας· ἀλλὰ ἢ τ Βενετικῶν πλύτῳ τ ἢ παρασκευαῖς ὑπερῆρχον. Διὰ τ τ ξυμβῆναι σφίσι καπελαζονεύσαι, μὴ μόνον τ ἓ γένος ἐκείνων, ἀλλὰ ἢ Ρωμαίων αὐτ. προσπεφιλοτίμηται μὲν δὴ Βασιλεὺς, ἰδίως κά τινι ὠγκωθ Γενυήτῃ Μανουὴλ λεγομένῳ τῶ Ζαχαρία, τὸ ἐ κατ' Αναπλοῦ Φυκαίας ἐρυκὰ, μὲ-

Circa hoc tempus Imperator expeditionem in Oreſtiadem adornans, Genuenſium ſe ſe inſolenter effercntium faſtum deprimere conſtituit. His antea quidem Veneti haud dubie præcelluerant opibus, cæteroque ſplendore: ita ut horum Proceres, unde Concilium publicum, & gentis Senatus conſtat, divitiis, armis, & reliquo apparatu omnis generis, Genuenſibus longe copioſiores apparerent. Cauſa erat differentiæ, quod Veneti plus mari utcentur, & navibus longis aſſidue ultro citroque commeantes, quæſtuoſiſſimis commerciis vim pecuniæ congererent, haud paulo majorem quam quantum lucrari contingeret Genuenſibus, intra fines anguſtiores, & quaſi timidius negotiantibus. Ex quo autem Euxini potentes maris, concedente Imperatore, fuere Genuenſes, cum plena libertate atque immunitate Portoriorum & Vectigalium quorumvis, tanta & attentione & aſſiduitate in rem incubuere, ut ne media quidem hyeme dubitarent Pontum transfretare, utentes ad id non penitus rotundis, ſed contractæ longitudinis navibus quas ipſi *Tartas* vocant. Hac illi ſtrenuitate, ac diligentia non modo Romanis maritimæ negotiationis vias omnes interclusere, fructumque ac lucrum ad ſe traxere navalis univerſi commercii: verum etiam id conſecuti ſunt, ut numero pecuniæ, & quod inde plerumque conſequitur cultu, ac luxu ornatus varii, pompaque domeſtica ſpecioſæ pretioſæque ſupellectilis Venetos jam ipſos poſt ſe relinquerent. Hinc more ingenii humani contigit ipſis efferre ſeſe arrogantius, & inſolefcere, non alius modo Latinis præ ſe ſpernendis, ſed Romanis etiam in Oriente dominantibus. Attribuerat autem liberali privilegio Imperator cuidam Genuenſi nobili, cui Manueli nomeo erat, Zachariæ filio,

pag. 285.

Phocææ montana quæ Orientem ſpectant, quibus inſunt aluminis fodinæ. Ibi ille habitans cum ſibi ſubjecta operarum multitudine, indefeſſe laborabat emenda, diſtrahendaque iſta merce. ac cum inde plurimum congeriſſet lucri, guſtu, ut fit, quæſtus in amplius diteſcendi ſeim accenſus, voti ſe ſujus ſore compotem ſperavit, ſi benignitate Imperatoris, quem ſibi faventem erat expertus, ulterius uti pergeret. Cum igitur expoſuiſſet prono ad illi gratificandum Auguſto, accommodatiſſimum ad ſui compendii rationes fore, ſi negaret deinceps aliis Genuenſibus facultatem importandi alumen e ſuperioribus per Pontum Euxinum partibus; (inde ſiquidem vim inferre magnam illi conſueverant iſtius mercis vendibilis in primis; quoniam plurimus, prout hodieque cernitur, ejuſuſus eſt, in pannis e lana tenta colore vario ſucandis) impetravit quod voluit: & edicto Auguſti rite ſignato interdictum ea negotiatione Genuenſibus eſt. Iſti decreto, ubi enotuit, ea quidem Genuenſium pars, quæ domicilium Conſtantinopoli habebat: & ſede fortunarum jam illic conſtituta, non alium alibi uſpiam recepturn ſe habere ſentiebat, refragari auctoritati Principis, in cujus ditione viveret, non auſa, talis deinceps invectione mercimonii abſtinuit obnoxie, mandatis Imperatoris obtemperans. Veram alii quidam ex ea gente domicilia Genuæ habentes, præſcripto Imperatoris nihili habito, fabricati navem ingentem rotundæ formæ onerariam, e proprio ſolventes portu, & in Thracium evecti Boſporum, per Ponti fauces in Euxinum penetrarunt, nulla cura, aut ratione habita vel Imperatoris, vel antiquæ conſuetudinis ipſorum. qua ſolſti eatenus fuerant, ubi primum comparebant in his partibus, adire recta Palatium Blachernarum, nec quidquam antea rerum genere, aut quoquam divertere, quam ibi ſuum obſequium Imperatori profeſſi ſolemni acclamatione ac veneratione, fuiſſent. Tunc igitur iis illi omnibus contemptis, ac eunctis officii, modeſtiæque rationibus ſuſque deque habitis, auſtro inflante valde valido, ſecure trajecerunt per anguſtias Boſpori, & in Septentrionales Ponti portus invecti, non ſua ſolum illic per otium negotia tractarunt; ſed prædis agendis, & piratica toto illo mari facienda non parum temporis triverunt.

Edit. Rom. pag. 286. Tandem in onerariam incurrentes magnam, & pretioſis gravem mercibus, quarum pars erat non exigua, pondus ingens aluminis, ea expugnata, prædaque univerſa in ſuam navem condita, retro proram in patriam verterunt, tranſituri denuo ſecuriſſime præter Urbem, ac Portum Conſtantinopolis, ſine ullo cujuſquam metu, aut ſummum Romanæ potentiæ contemptum. Ejus audaciæ, ſuperbiæque certior factus Impetator, indigniſſime, ut par erat, injuriam tulit: decrevitque non committere, ut ſe impune tantum auſos gloriari Genuenſibus liceret. Diſquirebat autem modum, quo iſtos ſub manum, ac poteſtatem ſuam redigere contemptores poſſet. At xeque his ignotum erat vorum, ſtudiumque Impetatoris. Itaque curam ac diligentiam non vulgarem adhibebant in expediendo curſu, explicandoque ſeſe ab inſidiis Romanarum navium: quarum Rectoribus ſcribebant ab Imperatore mandatum, ut obſervare ipſos in tranſitu, ac omni ratione comprehendere conarentur. Ut igitur ipſis e Ponto pactiam verſus curſum tenentibus montes Orientis apparuerunt; facile niſi ſunt, ope artis nauticæ, vecto, qualiſcumque tunc ſpirabat, non plane adverſus; il-

A πλοῦν εὔφυᾶ ἔχοντα, ἐφ' ᾧ δὴ κατοικίσας σώματα τῇ ἰδίᾳ λαῷ, εἰργάζετο καὶ πολλὰ τῆς ἐργασίας ἀποκάμνων, ᾗ πλέον ἤθελεν ἔχειν ἐκ τῆς τῦ Κρατύντος πρὸς ἐκεῖνον ἐμπειρίας ᾗ εὐθύτητος. ἐξὸν γοῦν μὴ ἀνεῖσθαι Γενοῦας, ἐκ τῆ ἄνω μερῶν τῆ Θαλάσσης Εὐξείνυ καπάγειν συντροφίας μᾶλλον, ἅτοι πολλῇ νυὶ χρῶνται ταύτῃ τὰ ἐξ ἐκείνων ὑφάσματα μιαίνοντες χρώμασι διαφόροις, ὡς ἐρᾷν ἔξεσι. ᾗ ὁ Βασιλεὺς καταύτων ἐπίπαττεν. οἱ μὲν οὖν ἐν τῇ πόλει Γενοῦαι, ἅμα μὲν ἀπόνοιαν τὴν βασιλικὴν φοβούμενοι, ἅμα δὲ ᾗ ὡς τὴν πόλιν τὴν ἑαυτῶν ἀποβᾶσαν ἔχοντες, B ἡμέρου ἐπὶ ξένης, τὰ τὰ ἐπιτελμίοις πλεροῦσι. ἄλλοι δέ τινες ἐκ Γενύας παρ' αὐτὸν τὸ φρόσαξιν θάμβος, ναυπηγοσκάμβοις μείζω φορτίδα εργαζόμενοι τῶν βαρυφορτουσῶν, εἰς πλεῖν τὸν σφετέρας, ἐξ ἀ τῦ Ὀρεσκίῳ προσειλαπτὸς Βοσπόρῳ, διέπλεον τὰ ἐπὶ τῶ πόντῳ, ἀφροντίστως ἔχοντες ᾗ Βασιλίως καὶ τῦ κατ' αὐτὰς σωτῆρος. μὴ δὴ ὃν εἶναι τὸν φροσίχοντα τῆς ἐπωνυθοῦ ἐκ Γενύας, φρὶν ἂν φρὸς ταῖς Βλαχέρναις γενέμενον, Βασιλέα τε ἀφικέσθαι τὰ οἰκεῖα ᾗ φροσκυνῆσαι, C ἐπάνω τρέπεσθαι. πότε οὖν ἐκεῖνος ᾗ αὐτῶν σωτηρίαν ᾗ κατὰ σφᾶς ἀμελήσαντες, ἐφ' χρυσάμβοις τῇ ἐκ νότυ πνεύμασι, ἀνήγοντο ἀφροντίστως, ᾗ τὸ σῶμα διαβάντες τῦ πόντυ, φρὸς τῆς βορείοις τῆς Θαλάσσης λειμῶσι ἐσόρμων. καὶ δὴ τὰ πολλὰ ἐπὶ χρόνον πειρατεύοντες διετέλεσαν. ὕστερον ᾗ φορτηγήσαι λαισάμβοι ταῦτ, ὑπ ὀλίγοι μέρες τῦ φόρτυ ᾗ σκεύους ἔχουσαι, ἐν ταύτῃ τὰ πάντα ἐκποδισάμβοι κατ' ἀσφάλειαν, θαῤῥοῦντες ἀκάκλειον. Βασιλεὺς δὲ πυθόμβος ἐξέβαινεν, ἐν δυσῒ τὸν ἀπορρόκτων ἐποιεῖτο, ᾗ ἐπὶ λογισμῶν ἦγεν, πῶς ἂν ἐγγένοιτο ἐν χερσὶ τὰς ἀπορρόκτους ψυχάς. ἀλλ' D αὐ' ἐκείνοις ὑγρόν τὸ παρέπλεα ᾗ τῦ Βασιλίως θέλησις. ἀμέλειαν ᾗ διὰ φρονήσων ἐποιοῦντο τῆς ᾗ τυχόντος τὸν πλοῦν δοῦναι σφίσι, ἐ αὖτις ἐξορᾶναι τὸ αἰσθάνεσθαι, ὃν ἐπωθάνοντο ἐπιτρέπειν τούτοις παρὰ Βασιλίως. ὡς γοῦν ἐκεῖθεν πλέοντι τὸ τῆς Ἀνατολῆς ἀπεφαίνοντο ὄρη. ᾗ τῶ μὲν αὐτοῖς ποτὲ ἐξενεῖον πλεῖν, ποτὲ δὲ ᾗ λιχνὸς φρὸς τὸν ἐμπίπτοντα ἄνεμον, ὅτας ἂν σφίσι ῥέπει τὸ πνεῦμα, ἐν ἄλλοις μὲν ἀνύπαρκες ἐῶ τῇ τοῦτον ᾗ σφίσι ἀποχρώντως ἐκέ φρὸς ἔπλοιαν. τῇ Φάρῳ δὲ φροσίχοντι, ἵν ᾗ μέγιστον ἐδοκιμάζετο πνεῦμα χρησιμεῦσαι τὸ τῶ βορρᾶ, πλοῦν οὐκ E ἀνεμένετο, ᾗ καταῤῥᾳθυμηκότως ἄν, ὡς ᾗ εἰς γλυκερὸν ἀμφιβάλλεσθαι τὸ τῶ αἴρος καπνῆμα ἐκ τῶ τὰ λαῖφη ᾗ μόνον ῥαίρειν, ἀλλ' ἐν ἄρα ἓ Ταυτίλω ἐνομάσατό νις τῶν ναυτικῶν. τότφ δὲ ᾗ μόνῳ ἐκέν ἐχρεῖζεσθαι, ἀπλανέσθαι τῶν ἄλλων, φρὸς τὸν ἀπὸ τὰ Βασιλίως λόχον ναῦς πορείας αὐτῶν ἐφιζάνοντα. καὶ γ' ἐφ' ἡμέρας φροσδοκῶσιν ἀσμένοις σφίσιν ἐπίσῃ, ᾗ λαμπρὸς ἔπνει, ᾗ εἶχε

εἶναι τὸ πνεῦμα ἴσιον τῇ νηΐ. ὡ δὲ θαῤῥήσαντες τὰς πόλμας ἐπῆρσυν τὰς ἰδίας, ἢ τὰς φώσσονας ἐνίκα ἐξεπίτηδες ὅλως, ἢ μὲν ὑφίστο, πίσσωσι μὲν ἢ τῇ τῶ πηδίματος σφοδρότητι, ἁμιλλῶ δὲ ἀλκᾶ ἢ τῶ πλάτος τὴς βόας αὐτῶς ὀξύτατον, ἢ ὅπλοις κατακεκμασμένοι, ὡς ἀνοχαίτης ἀνθοξύτης μὲν ὡς πῦρ ἢ πᾶν τὸ βαλλόμενον ἢ νιὼς. πολεμασόμενοι δὲ ἢ αὐτῶν εἴ τινες ἐκ Βασιλέως ἐπίδοιντο. Τὰ μὲν δὴ περὶ τῶν ὁ Βασιλεὺς πυθόμενος, λανθάνων τοὺς ἐπὶ τὰ Παράλια Γενουήνας πέμπειν τὰς καλύσοντας. οἱ ἢ συχνὰς πέμποντες τὰς ἀπιρωτῶντας μὴ πλοῖα προσφόρα, ὡς ἔχον πάθοιεν. οἱ δ' ἀπεύγοντο μὲν ὡς ἢ ἔσεσθαι. ἅμως τὸ ἐφ' ἑαυτῶν προσοράμενοι μόνον, ὡς τὸ πρὸς Βασιλέως ἔνοια, ἢ οἷς ἢ πρὸς τὸ γένος ἐπιτροφὴ, κρίσιν τὸ πᾶν ἐπ' ἐκείνῳ. ὁ μέντοι γε Βασιλεὺς ἐχάτλω πιεζρόντων ἠνυτάμενος, καί γ' εἰς ἀνιμίας μείζονας λόγον, εἰ καθυφακόπος ἐκ πλόσεσαν, ἐπεγείρει μὲν τὰς χῆ ἢ πόλιν ἀριθείσας ἑλκάδας, πιεζεσικόνει δὲ ἢ καθὼς τις ἐπακτὴ κυῶς· τὸ ἀνὰ ἢ πόλιν Γασμυλικὸν, ἐφιεῖ ἢ πόρος ἢ Βιζιανεῖν Αλέξιον ἢ Αλυάτλω. κατεῖνος ἅμα τοῖς περὶ αὐτὸ ἢ Βόσπορον ὡς ἐκχὸ ζῆπιραμθείς, δεινὰ ἐποίει προσάτων· ἢ εἰ μὴ πάντες καπιγωνίσονται, ἴσον ἐσίδει ἢ τῇ ἢ ἀρχῆς ἐτρίδαι. συμπλέκαμθοι σιγαρῶν οἱ ἐπὶ τῇ νεῶν, οἱ δὲ ἐκ ἐπὶ τὰ Λιγιαλῶ παραπλέκαμθοι, γλῶ φορτηδὸν καπιστα ἐδίχοντο, ἢ οἱ μὲν προσπίπτοντες καί γε κύκλῳ περιπτυσσόμενοι, μαχηῶν ἔργον ἐπλήρουν, ἀλλ' ἐκ ἰῶνον τὸ παράπαν. ἔπ ἢδ ἐξωσίας ὁρμὴ, ἐκ τὸ ὑπερασπικὸς ἢ νηὸς, ἐκείνοις ἐς ὅτι μάλιστα ἐβοήθει, ἢ μάνωσις τοῖς ἀνδρισαμένοις ἰῶ ἐ αὐδὲ. ἐκ οἱ μὲν ἐπείχον ὁρμῶντες ἐφέρον. οἱ δ' ἐπὶ ἢ νηὸς κατμέλοιο, ὡς μηδὲν ἀνυσόμενοι. συχνῶν ἢδ ἀσκόντων τὰς φώσσονας ἢ πολυοπὶς ποιεῖσθαι, τὸ τιμῶν ἐοίκει τῶ πηδίματος, ἢ προσιχόρει μᾶζον, ἃ ὡς ἐπιχειδῶσι τοῖς κάτωθεν ἐμποδίζειν, ἐκ κατ' ὀλίγον διαλειδόντα, ἀπιφύγαντ τὰς ἐπιτιθεμένας αὐτλῳ, πολλὰς πρὸς ὀλέγοις ὄντας. ἃ δὲ Βασιλεὺς ἔξω πω καθήμενος ἐφυζε τὰς ὁρμὰς ἐνορῶν τὰς ἀπορυγὰς. ἐκ συχνὸς ἐπεμπε, ἄλλως ἐπεθάῤῥυνε, ἄλλως αἰλείων, ἐκ προσαπολλύμενος. αἱ αὐδαὶ δ' ἦσαν, ἀνάπτοι, ἐκ τῇ αὐδόντων τὰς χῶρας τῇ ὠείῳ τῶ πνεύματος, ἢ ναῦς ἀπεδίδρασκε· ὡς γοῦν ἐκεῖνοι μὲν ἐν ἀπόροις ἦσαν ὁ Βασιλεὺς δ' ἐν ἀθυμίᾳ δεινῇ, χλεύην τὸ πρᾶγμα οἰόμενος, ἐκ ἀντιπρος γέλωτα οἰσάγοντες τῇ ἀμφ' αὐτὸ βυλὴν δοκοῦσαν συνιέναι· ἢ δ' ἰῶ, χρησαμένης παρὰ Καταλάνων τῇ σφῶν νηΐ, μεγίστῃ τῇ ἄλλων ὕστ, ἐπιβᾶναι τὸς ἐυπρχης πολεμάρχης· ἐκ ὅπως ἐπιμεβαλόντας τὰς ἰαύτης φώσσονας τῇ προσαῤῥάσουσι πνεύμανι ὡς πρώτους μετέχοντας τὰς πόνς ἀργυισμένους ἐπιτειχίσαι, ἅτε

A lum nunc recta oppanſis velis, nunc obliquatis capientes, prout opus erat ad flectenda promontoria; ad quod ſufficiebat aura modica. Ergo ſic progreſſi continenter ſunt ad Pharum uſque, ubi ſubductis rationibus inſtituti curſus, & periculorum impendentium, ſtatuerunt, deinceps non quemcumque ſibi a Septentrione ventum ſatis fore. Qui enim tunc flabat lenis erat, molliter ſolua ſtringens, non pleno impetu impellens vela, ut malaciæ propior Cæli flatus videretur. Egere ſe autem ad eluctandos quos providebant occurſuros obices, vehementi borea; qualis eſt ille, quem *Tauriſcum* nautæ vocant. Huic, inquam, coorſidere uni ſe ſtatuerunt poſſe: qui ſi obſiſteret, plane deſperabant inſidias ſe Romanorum poſſe navium effugere. Ecce autem poſtquam aliquot ibi dies ſubſitere, commodum
B ille ipſe optatus ventus ſpirare ab arcto vehemens cœpit; nec cunctati videlicet illi ſunt totos illi libentiſſime pandere linteorum ſinus, audacterque invecti ipſe optima ferebantur; evolaturos ſeſe ſati vi auræ tam proſperæ trans quamlibet infeſtos inſidiantium conatus. Navis latera quinetiam ſiccis boum coriis munierunt, ut ab igne ſorte injecto, aut alia quavis ab Hoſtibus ejaculata peſte, tuta forent. Arma ipſi expedierunt, vim repellere parati quæcumque ab Imperatoriis inferretur. His Imperator comperetis, Imperavit Genuenſibus Peræ degentibus, mittere qui ſiſterent hos populares ſuos, & iis ſuaderent, non ſic inſalutato Imperatore præterire. Fecerunt id illi *Edit. Rom.* ſtudioſe: ſed nihil profecerunt, *partimque* *pag. 287.*
alius in propoſito, & monita convicio repellentibus. Quare illi ne ſibi fraudi eſſet aliena
C contumacia, retulerunt Imperatori: ſe quod ſuarum erat partium ſedulo egiſſe: dolere autem quod hi ſui Cives ſibi morigeri non fuerint: coerceret eos ipſe pro ſua potentia, nec peccantium culpam imputaret inſontibus, aut Gentis univerſæ propriam eſſe ducerat paucorum crimen. His Imperator auditis ſummæ ſibi fore ignominiæ reputans tam proterve ſe contemni, ſibique illudi ſinere, immittit in eos repente quaotum expeditarum ia navalibus & portubus repertum eſt navium. Hæ omnes univerſis e Gaſmulica navali militia, qui tum Conſtantinopoli fuerunt, plenæ, canum inſtar irritatorum coortæ in tranſeuntes Genuenſes ſunt undique, vehementiſſime inſtantes. Impoſitus ad hoc Dux ipſis fuerat Veſtiarius Alexius Alyattes, qui cum ſuis
D confeſtim trajecto Boſporo nihil ſibi reliqui ad omnem contentionem faciebat, mandans atque inſtigans, ſicque ia animum inducens, ſi non expugnaret tali loco temerarios Piratas, nihilo ſibi minus id fore dedecus, quam ſi præfectura ignominioſe privaretur. Ordinati ergo hinc quidem in ſoris naviom, hinc e terra ia littore milites, pro ſe quique ejaculando impetebant onerariam. Sed cum nihil minus quam quantum ab optimis expectari militibus poterat tali tempore facerent, fruſtra erant tamen: utique adverſus onerariam, extantibus alte, iiſque munitis, lateribus protectam, & valido a puppi impuliam ventu, ſicque proſſum irrevocabili ruentem curſu, ſtrepitus vani circum tumultantium egregie ſecuram. Ridebant igitur ejus vectores conatus Hoſtium inanes:
E & cum diffenta vento carbaſa crebris undecumque ſagittis perforarentur: iis utcumque pertuſis pedem nihilo ſecius facere pergebant, abundante vi auræ propitia; qua longius ante a tergo ſequentes efferebantur, quam ut eſſet periculum, ne a quoquam eorum prope adiri, nedum capi, aut teneri poſſent. quæ vero naves a lateribus incurrerent, eas utpote humiliores & minores, ludibunde repellebat ingens mole, & plenis velis oneraria pervo-

lans. Cernebat hæc Imperator ea edito longe intuens, alios miſſitans ſæpet alios, adhortans, jubens, minans, ſed & ipſius jubentis, & parentium cunctorum æque inania, effectuque caſſa fridia erant, evolante inter manus navi, benefi io venti proſpeti. Cum ergo milites quidem quo ſe verterent ignari, Impetator autem ſai contemptu, ludibrioque tanto in iram irritatus maximam, varie. ſed inutiliſet æſtuarent, fuit qui Auguſto conſilium e te nata non imptobabile ſuggereret. Id erat; ut in quamdam quæ magna, & prævalida forte illic ſtabat, Catelanorum navem commodato a Domiris acceptam, induſtis repente quot ea poſſet capere militibus, juberet illam continuo expanſis eidem vento toris velis in pupim ſupientis invehi; & ſic infracta vi auræ, viaque boreæ obſtructa, velocitatem imminuere ruentis, curſumque retardare. Dictum in opus confertur. Momento ſe admovet a tergo inumbtans, & ventum intercipiens oneraria, latitudine vaſte patentium alarum obicem opponens vento propellenti Genuenſem navem; quæ ſic deſtituta conſtitit, otiumque admotis Hoſtibus dedit in eam inſiliendi. Adjuvabat id agentes e Catelano paris altitudinis navigio, varius & vehemens undique conatus humiliorum undique navium omni ex parte adorientium. Nec obſiſti diutius potuit. Alii ſuper alios irrumpentes, penetrarunt tandem aditum; & poſt longam atrocemque pugnam, adhortante ſuos e loco conſpicuo præſente Imperatore, capta tandem oneraria in Urbis navale dedicta eſt: Veſtores autem eius meritis ſubjecti pœnis. Multis enim eorum effoſſi ſunt oculi, ſudibus forte reopertis ſub miſerorum palpebras infixis, dehito, at exorobrabant, ſupplicio, deſpectui habere non veritis Auguſtam Majeſtatem. Contigit & quiddam alias huic non abſimile, unde gravis in eoſdem Genuenſes, & invidia publica, & indignatio Principis exarſit. Cum enim qaidam ipſorum jactabunde Proſelonti diaſſet: *Iterum a noſtris Urbe obtinebitur*: indignans Ille, inſregit colaphum tam valide Latino, ut oculi ei uſum ademerit; non impune: nam ſtatim percuſſor gladio confoſſus interiit. Quadam ejus rei fama ſparſa commotus Imperator, banc certo factum explorandi ſationem init. ſuum ſeddi ſibi remigem a Genuenſibus poſcit; gravitet id urgens, & ni faciant minans. Ut autem illi non teddebant: nec ſane poterant cum ſepræſentare, qui miſquam jam eſſet: pro convictis boc ipſo patratæ cædis eos habens, nec ferendum id facinus ratus, Manueli Muzaloni ſubito imperat: exterminet ſine mora genus univerſum Genuenſium. Ille momento quantum erat in Urbe, quantum in ſuburbana vicinia militum cogit. Adſtabat acies viſu ipſo terribilis, minis, & procinctu ſæviendi formidoloſior multo, ils utique, qaibus præſens pernicies intentabatur. Circumeunt extemplo cunctorum domos, ſerventes impetu proximo diri adoriendi negotii, ad quod nutum modo Imperatoris expectabant. Fregit hæc ſpecies quantumvis audaces alias animos; & tumentes licet intus innatæ, offenſione nova irritatæ ferociæ compreſſit ſpiritus. Cum enim ſedatiori mente reputarent, quam in præcipiti res eorum, ſaluſque penderet; facile viderunt, non eſſe id tempus experiendarum vitium, quas male comparato certamine, ſuccubituras, ſi cum Imperatoris potentia committerentur, haud eſſet dubium. Ira ergo propria in poteſtate habita, ad alienam, unde metuerent, exatmandam efficaciſſimum delinimentum adhibuere ſupplicis demiſſionis. Siquidem humili provoluti habitu ad pedes „ Principis, & funibus in ſuas ipſi cervices

Edit. Rom. pag. 288.

ἢ ἀπτεῖν, ἢ ὅπου τῆς ὁρμῆς καθυφεῖσαν ἐπ' ἐκείνῳ ὁρμᾷν τὰς ἐπὶ θατέρας ἄπαις. Τῶτο γοῦν βυλόθεν ἅμα τῇ λόγῳ τὸ ἔργον ἰώϊτο, ἢ δὴ τλωπαχίσιν ἐμβάντες, ἐκ ἀρύμενς γίνονται τῆς καταγομένης· ἔτυχε δὲ ἢ ναῦς ἐγγὺς, ἢ δ' χειρὸς ὧν μπτιχθῆναι ἀρὸς τὸ ἀροκλύμβια, κἀκείνης πασάσης ἀρέδρα, αἱ τῆς δεξιτέρας πτεὰ ἐμπαίσαι τῇ ἀροτόρᾳ, ἢ τὸ πολὺ φόσημα τῆδ φωσώσων τῆς πολεμίας εἰς ὀλίγον παρεῖσαν αὐτίκα, ἀκίνητον τλὼ ναῦν ἐναργάζετο. Ἐμπιπτόντων τοιγαροῦν ἀμφοῖν, ἐκ θατέρας ἐκθορόντες εἰς ἐκεῖνο, ἢ τῇ κάτωθεν ἀροσβεβυσμῶν, μιχίσιας ἀροθυμίας ἔβαλον, ἢ ὅπως ἐπ' αὐτοὺς ἄλλοι, ἢ ἐπ' ἐκείνοις ἕτροι ἐπιμβαίνοντες, τὸ Βασιλίως παραθαῤῥύσοντες ἔζωθεν, κραταιᾷ μάχῃ ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης ἀροπλθύσαν, αἴρυσι τλὼ ναῦν. ἢ ταύτῃ μὲν ἀρὸς τῇ βασιλικῷ πυρίῳ ἴσασι καπίζοντες, ἐκεῖνος δὲ τῶς ἀξίαις δίκαις ὑπεβαλόντες ἐνιμίρων. πολλοὶς δ' ἐκείνων ἢ τὰς ὀφθαλμὰς ἐξώρυτον τῆς ἀροσυχῶσι πασάλοις, ἀντίποινα τῆς ἀρὸς τὸ βασιλία καταφρονήσεως. παρεισὲς τάτῳ ξυμπίπτει ἢ ἄλλο τι, ἢ τῆς Γενυίτας ἀροσείβεται ἔγκλημα. Τινὸς γὰρ ἐκείνων ὑπερηφανδσαμένου ἀροσιλῶντι, ἢ εἰπόντος ὡς ἡ Πόλις ἢ πάλιν ἴσα τῆς ἡμετέρας, ζηλώσας ἐκείνος βάλλει κῆ κόρης ἢ τὸν ὀφθαλμὸν ἐχρυσῆ τῇ Λατίνῳ, ἐ δ' ὅθ τῇ πλίξαντι ὁ ἐξὸ μαχαίρας ἐκπλῆξαι θάνατος. Τῶτο μαθὼν Βασιλεὺς δεινὰ ἐποίει, ἢ τὸν ἴδιον ἀροσιρίνλω ὡς ἀπίει ζητῶν, ὡς δ' ὐκ ἰδίδοτο, ὁ δὲ γὰρ λὼ, οὐθὲς θυμὸς ἄρετα ἀπ' ἐκείνων, ἢ τῇ Μαζάλωνι Μανουὴλ αὐτίκα ἀροτάσσει, τὸ γένος ἐξανασῶσαι ἅπαν μηδὲν μελλήσαντα. Σωπᾶτο πίπαν ἐν ἀκαρεῖ τὸ γραπωνικὸν ὅσον λὼ ἐν τῇ πόλει, ἢ ὅσον ἔζωθεν ἀροσιγίνετο. ἢ ἅμα φοβεῖσθαι μὲν ἰδεῖν, φοβερώτερος δ' ἐπιθέσθαι, πᾶς ἀπάντων εἰκίας κυκλῶσι, ἢ ἀρὸς τῇ ἐγχωρεῖν ἄσω, τλὼ ἀπὸ τὰ Βασιλίως ἀναμίσγοντες κέλδσιν. Οἱ δὲ τῇ φοβερῷ ἐκπλαγέντες, ἢ καθόσον οἷόν τε συσείλαντες τὸ ἴμφυτον τῶ θυμῶ, ἀπωτῶτο ἀρὸς τὰ ἀρακτόμβια, ἢ τῆς κατὰ σφᾶς ἰσχύος ἀμέτρως τῷ ὑποκλίσει ἢ τῷ πτοιερῷ χρίματι κατιφάνησαν. ἢ δὴ ἀρὸς ἐκστάσις ἐκράτυνε, ἢ ἀροσελπάρων, τῷ ἰδίων ἀραχλῶν ἐαδίσαντες τὸ ἑαυτὰς ἐς ὅτι ἢ βάλεται ὁ Κρατῶν χρήσαθαι. ὁμολογοῦντες ὕπως εἶναι τῆς βασιλικῆς ἐξυσίας, ἢ ὅτι ἀροστάσει, ὠπειθεῖν ὑπιχνύμβοι, μηδ' ἀναφυγὼ εἶναι σφίσι πλὼ τλὼ ἀπὸ τὰ Βασιλίως συμπάθειαν. Οὕτω παπεισθέντες τῇ φόβῳ, πλᾶδες ἄδρυα ἀρὸς τὸ αιλδόμβρον ἐνδίδων, ἢ πείθῳ χρυσίῳ ἀροτιμηθέντες, ἢ βασιλικῶ ὀργῶ μᾶλις καταμαλάττσι, πολλῷ τῆς σφῶν κορυζις ἐκείνῳ ἀνυσιμωτέραν γνωρίσαντες. ἢ ταῦτα μὲν δὴ τότις.

„ injectis apparentes, misericordiam implorabant, obnoxios se ferentes, paratosque ad quidvis „ subeundum, quod decerneret Augustus, cujus potestate se inferiores agnoscerent, & Majestati „ obsequaturos ad nutum sancte polliceerentur. unum sibi tutum in clementia ejus, a clade immi„ nente videre perfugium. in id se confugere, ac ne illo excludantur etiam atque etiam orare. Sic metu in modestiam subacta conferta illa plebs pertinaciam remisit prius ostensam, prompte quod mandabatur exequens. Indictum enim mulctæ nomine magnum auri pondus exolverunt: lucro non parvo impetrantes, vel sic placare, atque a propriis capitibus quintovis fortunarum damno avertere potuisse Imperatoris iram; eam jam tandem agnoscentes efficacioremad vindicandum scelus, quam esset ipsorum ad audendum, perpetrandumque projecta temeritas. Et hæc quidem sic se habuere.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΧΥΜΕΡΗ ΜΙΚΑΗΛ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

GEORGII PACHYMERIS MICHAEL PALÆOLOGUS

SIVE

HISTORIA RERUM A MICHAELE PALÆOLOGO

ante Imperium & in Imperio geſtarum

LIBER SEXTUS.

Edit. Rom. pag. 289.

CAPITA LIBRI SEXTI

CAP. I.

Ut, & quibus de cauſis ad Montem Hæmum turbari Pax ceperit.

CAP. II.

Ut Maria Sphentiſthlabum deceperit.

CAP. III.

Initia Lachanæ, & ut is Conſtantinum interfecerit.

pag. 290.

CAP. IV.

Ut Imperator Filiæ Irenes Aſanem conjugem dederit.

CAP. V.

Ut Imperator de affinitate cogitata conſilium a Patriarcha per Miſſos quæſierit.

CAP. VI.

Ut Michaelem etiam ex Occidente ad ſe profectum Imperator Generum fecerit.

CAP. VII.

De Maria, ut Lachanæ nupſerit.

CAP. VIII.

Ut Maria quidem tradita Imperatori, Aſan autem intra Ternobum admiſſus fuerit.

CAP. IX.

Ut Aſan Ternobo receſſerit.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΕΧΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ.

Κεφ. α'

Οπως ἡ ἐκ ποίων τῶν αἰτιῶν πάχη τὸν Αἷμον ἡ αὐθις παρεκινοῦντο.

Κεφ. β'.

Οπως ἡ Μαρία κατεσοφίσατο τὸ Σφεντίσθλαβον.

Κεφ. γ'.

Τὰ κατὰ τὸν Λαχανᾶν ἀρχὴν ἔσχε· καὶ ὅπως τὸν Κωνσταντῖνον ἀνεῖλε.

Κεφ. δ'.

Οπως ὁ Βασιλεὺς τῇ συγενεῖ Εἰρήνῃ τὸν Ασὰν εἰς γάμου ἥρμοσε.

Κεφ. ε'.

Οπως ὁ Βασιλεὺς ἐπὶ πάσῃ πίμπλας ἐζήτει βιβλίῳ καὶ παρὰ τοῦ Πατριάρχου.

Κεφ. ς'.

Οπως καὶ τὸν Μιχαὴλ ἐκ δύσεως ἐπιλθόντα γαμβρὸν ἐποιήσατο.

Κεφ. ζ'.

Τὰ κατὰ τὸν Μαρίαν· καὶ ὅπως τῷ Λαχανᾷ συνῴκησε.

Κεφ. η'.

Οπως Μαρία μὲν παρεδόθη Βασιλεῖ· Ασὰν δὲ Τερνοβιώταις παρεδέχθη.

Κεφ. θ'.

Ὅπως Ἀσὰν ἐκ Τυρνόβου ἀπεχώρησεν.

Κεφ. ι'.

Ὅπως κατηγορίαι κατεκλύσθησαν κῆ τῶ Πατριάρχω Βέκκω.

Κεφ. ια'.

Ὅπως Βασιλικὴ παρὰ προβαίνει ἐπὶ τοῖς σταυροπηγίοις.

Κεφ. ιβ'.

Τὰ συμβάντα τῆ Πατριάρχη ἐξ ἀγέλης τῆ Κολύβων ἀποκλῶ.

Κεφ. ιγ'.

Ὅπως παρητήσατο ὁ Θρόνον ὁ Πατριαρχεύων Ἰωάννης.

Κεφ. ιδ'.

Τὰ κῆ τοὺς πρέσβεις τῶ Πάπα κῆ ὁ Πατριάρχω Ἰωάννλω.

Κεφ. ιε'

Πληροφορία Βασιλέως πρὸς τοὺς τῆς Ἐκκλησίας ἐξ ἀγέλης παραλόγους ἀπαιτήσεις τῆ πρεσβέων.

Κεφ. ις'.

Ὅπως ἀπεσάλησαν οἱ πρέσβεις ἰδίων τοὺς ἀποκλείσας ἐκ φυλακῆ.

Κεφ. ιζ'.

Ὅπως ἀνήχθη ὁ Ἰωάννης εἰς τὸ Πατριαρχεῖον τὸ δύπερον.

Κεφ. ιη'.

Τὰ κῆ ὁ Ἰγνάτιον κῆ Μελέτιον ὅπως εἰς ὁ Πάπαν ἀπεσάλησαν.

Κεφ. ιθ'.

Πάλιν τὰ κατὰ ὁ Λαχανᾶν, κῆ ὅπως παρὰ τῦ Νογᾶ πεφόνδυται.

Κεφ. κ'.

Ὅπως ἐστρατεύσι ὁ Βασιλεὺς Ἀνδρόνικος εἰς Ἀνατολλώ.

Κεφ. κα'.

Ὅπως αἱ Τράλλεις ἀνακτισθῆσαι ὑπὸ ὁ Περσῶν ἐάλωσαν.

Κεφ. κβ'.

Ὅπως ὁ Πορφυρογέννητος Κωνσταντῖνος εἰς τὰ κατὰ Δύσιν ἀποσέλλεται.

Κεφ. κγ'.

Ὅπως ὁ Βέκκος γράφων δι' ἰῶ αἰτίαν κῆ περὶ τῆ δογμάτων ἐκίνει.

Κεφ. κδ'.

Ὅπως εἰς τὸ ὄρος τὸ ἁγίου Αὐξεντίου ἀπῆλθεν ὁ Πατριάρχης. κῆ περὶ ὁ τὸ Βασιλέως ἐκεῖ.

Κεφ. κε'.

Περὶ τῶ Καλοσδᾶ περὶ κῆ ὁ Ἰωάννου ὁ Δύκα.

Κεφ. κς'.

Τὰ κατὰ ὁ Λογοθέτλω ὁ γενικῦ Μιχάηλα.

Κεφ. κζ'.

Ὅπως ἐκ Δύσεως ὑπέστρεφε ὁ Πορφυρογέννητος, κῆ τὰ κατὰ τὸν Κοτανίτζλω.

Κεφ. κη'.

Θάνατος ὁ δεσποίνης Ἄννης κῆ τὰ τότε συμβάντα.

CAP. X.

Ut accusationes adornatæ sint contra Patriarcham Veccum.

CAP. XI.

Ut perlata promulgataque fuerit Imperatoria Novella de Stauropegiis; sive locis sacris proprie Patriarchæ subjectis.

CAP. XII.

Quid contigerit Patriarchæ ex missione Colyborum.

CAP. XIII.

Ut Patriarcha Joannes Throno renunciaverit.

CAP. XIV.

De Legatis Papæ & Patriarcha Joanne.

CAP. XV.

Oratio qua Imperator certo persuasa Ecclesiasticis sua in proposito constantia, præmunivit eos ne turbarentur ad inconvenientes petitiones Legatorum.

CAP. XVI.

Ut deducti sint Legati ad custodias publicas visuri eos qui illic clausi tenebantur.

CAP. XVII.

Ut Joannes in Patriarchales ædes indultus denuo sit.

CAP. XVIII.

De Ignatio & Meletio, ut ii ad Papam missi fuerint.

CAP. XIX.

Rursus de Lachana & ut is a Noga interfectus fuerit.

CAP. XX.

Edit. Rom. pag. 291.

Expeditio Imperatoris Andronici in Orientem.

CAP. XXI.

Ut Tralles restaurata a Persis capta sint.

CAP. XXII.

Ut Porphyrogenitus Constantinus in Tractus Occidues missus sit.

CAP. XXIII.

Ut Veccus scribere aggressus, ea occasione de dogmate controversiam moverit.

CAP. XXIV.

Ut ad Montem Sancti Auxentii iverit Patriarcha; & de Actis Imperatoris illic.

CAP. XXV.

De Caloide & de Joanne Duca.

CAP. XXVI.

De Logotheta Generali Muzalone.

CAP. XXVII.

Ut ex Occidente redierit Porphyrogenitus: & de Cotanitza.

CAP. XXVIII.

Mors Dominæ Annæ: & quæ tunc contigerunt.

CAP. XXIX.
Expeditio Michaelis Imperatoris verſus Sangarim, & ibi geſta.
CAP. XXX.
De Apocriſiariis ad Papam Martinum miſſis.
CAP. XXXI.
De Teſtamento Patriarchæ Joſephi.
CAP. XXXII.
Vt res Bellagrada geſta contigerit.
CAP. XXXIII.
Triumphus captorum ad Bellagrada.
CAP. XXXIV.
De Lazarum Principe Joanne, ut eum Imperator ſibi Generum fecerit.
CAP. XXXV.
Vt Imperator Tocharos accerſiverit contra Joannem Sebaſtocratorem.
CAP. XXXVI.
Vt in mari periclitatus Imperator, deinde poſtquam exſcendit, ſit mortuus.

Κεφ. κθ'.
Ἐκστρατεία Μιχαὴλ Βασιλέως πρὸς Σάγγαριν, καὶ τὰ γεγονότα ἐκεῖ.
Κεφ. λ'.
Τὰ κατὰ τοὺς πρὸς τὸν Πάπαν Μαρτῖνον ἀποκρισιαρίους.
Κεφ. λα'.
Περὶ τῆς διαθήκης τοῦ Πατριάρχου Ἰωσήφ.
Κεφ. λβ'.
Ὅπως συνέβη τὰ κατὰ Βιλλάγραδα.
Κεφ. λγ'.
Θρίαμβος τῶν ἁλωκότων κατὰ τὰ βιλλάγραδα.
Κεφ. λδ'.
Τὰ κατὰ τὸν ἄρχοντα τῶν Λάζων Ἰωάννην. καὶ ὅπως αὐτὸν ὁ Κρατὼν ἐπιγαμβρέσατο.
Κεφ. λε'.
Ὅπως ὁ Βασιλεὺς μετεκαλέσατο Τοχάρους κατὰ τοῦ Σεβαστοκράτορος Ἰωάννου.
Κεφ. λς'.
Ὅπως κινδυνεύων κατὰ θάλασσαν ὁ Βασιλεὺς, ὕστερον ἐξελθὼν ἐτελεύτησεν.

CAPUT I.

Ut & quibus de cauſis ad Montem Hæmum turbari Pax cœperit.

Βασιλοῦ δὲ καὶ ἀνθις φροντίδων ἦρξε τὰ κατὰ τὸν Αἷμον κινήματα. αἱ γὰρ συνθῆκαι τοῦ Κωνσταντίνου, καὶ ἐπὶ τῇ κλίδι ἀνανδαὶ σωιεχίοντο ἤδη, τῆς Μαρίας κινούσης τὸν ἄνδρα πρὸς ἔχθραν, ἐφ' οἷς ἡ παιδοποιησαμένου τὸν Μιχαὴλ, ἐν ἀναβολαῖς τὰ περὶ τῶν Μετεμβρείων ἦσαν, ἡ δῶρος ἐπ' Βασιλεῖς ἐκείνοις πλατύμβροις ἀφορμὰς τῶ μὴ δίδόναι, ἃ ἡ καθάπαξ διδόναι οὐκ ἐν βουλομένῳ ἐκείνῳ. Ἀνηρέθιζε δὲ τὸ μῖσος, ἡ ὑπὲρ τῆς μητρὸς ἐκείνης Εὐλογίας παρόρασις. τὸ δ' αἴτιον, ἡ περὶ τῷ γεγονότων τῇ Εὐδοκίᾳ ἀξιφορά, ὡς εἰς ἔχθραν λογίζεσθαι τῇ Κρατοῦντι, μὴ ἅπαξ αὐτῶν χρίζομένου τῆς πρὸς τῶν Εὐδοκίαν κοινωνίας, ἀλλὰ καὶ πολλὰς τῷ χρίζομένων παρεσκευάσατο ἡ περιθάλπουσαν. Ταῦτα ἡ Μαρία πυνθανομένη τῷ ὁσημέραι παρ' αὐτῶν φοιτώντων (ἦσαν δὲ ἡ τῷ Μοναχῶν οὐκ ὀλίγοι τῶν εἰς ἐκείνου τέρψεως ἐκτενίαν) δεινὰ ἐμελέτα κῆ τῶ Θείῳ, συγῦσα μὲν ἡ τῶν φάξιν, ὡς πρὸς τὰς ἐκτροπὰς ἔλεγεν, ἐν δευτῷ δὲ ποιουμένη ἡ τῶν μαχῶν πρὸς Βασιλέως ἀπίχθειαν. ὅθεν ἡ πρὸς ἴσα δεινοῦσα τὸ ἔχθος, πειρᾶται φάσκειν ἐ μείζω ἡ κατὰ γυναῖκα. τὸν γὰρ Ἰωσὴφ σωὶ ἄλλος, ὃν δὰ ἡ καθαρὸν οἰόμαζον, πέμπει πρὸς Παλαιστίνην, ἅμα μὲν τῇ τῆς Αἰλίας Πατριάρχῃ τὰ φαχθέντα ἀξαφιοῦσα, ἅμα δὲ ἡ τὸν Σουλτὰν κατὰ Βασιλέως ὡς ἐπὶ ἐκείνῳ παρακινήσοντα. ἅδε ἅμα ἐκεῖνον μὲν ἴνδεν, βουλγάρους δ' ἐντεῦθεν συμιλθόντας, τῶν χώραν τῶ Βασιλέως κακοῦν. εἶναι γὰρ κῆ τῇ Θείῳ ἀπηχθημένον τὸν Βασιλέα, ὡς παραβάντα τῶν πρὸς ἐκεῖνον ὁρκωμίαν. εἶδὲ δ' ἄλλο εἶναι τὸ κινοῦν Θεὸν ἐπ' ἀνθρώπους, ἡ τὸ παραβλῶναι σφᾶς τῶν πρὸς ἐκείνου νομιζομένου δόξαν ἀρχῆθεν. Τῷ μὲν οὖν Πατριάρχῃ οἱ παρὰ τῆς Μαρίας πεμφθέντες, πίστα λέγειν ἐδόκουν, κῆ παρ' ἄλλων μαθόντι τὰ γεγονότα. ὅθεν ἡ παρὰ μόνον τὸ μιγθυώδων προσθήκης τὸ πρᾶγμα, ἀληθινοὺς, πρίσβεις ἔχε, κῆ οὐκ ἐπολυπραγμόνει τὸν πέμψαντα. Ἐπίσθια δὲ πῶς περὶ τὸν Ἀλεξανδρείας Ἀθανάσιον, καὶ γε τὸν Ἀντιοχείας Εὐθύμιον, ἐκεῖνο πράττειν, ὃ δ' μόνος ἠξίουν ποιῶν. τῷ δὲ γε Σουλτὰν παρ' ἐλπισμὸν ἦν πάντα ἡ ἐκείνων πρισβεία, ὡς μηδὲ ποτ' ἄλλοτε γνωμένη πῶς τὸ αὐτὸ πῶς Αἰγύπτῳ ἀρχοντι. προσέτι δὲ κῆ τὸ ἔθνος τῇ Βουλγάρων μὴ πεισφανὲς ὄν, ὥστε ἡ εἰς ἀρχὴν ἀναγκάσαι, ἐν ὑποτοίας τῶν πρισβείαν ἐποίει, ἡ στρατὸς ἀπέπεμπε. τὸ μέντοι γε δοκοῦν τῷ τῆς Αἰλίας πατριάρχῃ Γρηγορίῳ καὶ λίαν ἀληθινὸν ἦν. ὁ δὲ Ἀντιοχείας ἡ πρὸς

Tom. I.

Cæterum Imperatori novarum initium cu- *Edit. Rom.*
rarum attulerunt res apud Hæmum ite- *pag. 292.*
rum turbatæ. Nam conventiones Conſtantini, & illa fœdera, nuptiali utcunque neceſſitudine firmata, jam confundebantur, Maria Virum in hoſtile adverſus Romanos odium movente eo efficacius, quo pluris ea aſſe apud ipſum cœperat edito ei filio qui Michael eſt dictus: ceſſante interim Imperii ſui promiſſorum fide. Nam cum pactis Sponſalibus recepiſſet Imperator Meſembriam Conſtantino ſe ceſſurum, nondum eam tradiderat: & ſatis apparebat deliberatum eſſe ipſi, nullo unquam fine commiſiſci prætextus non dandi quod amitteret invitiſſimus. Subjecit jam per ſe ardenti offenſioni flammam nova injuria neglectæ ſpretæque ab Imperatore Eulogiæ, quæ mater erat uxoris Conſtantini. Cauſa inter eos diffidii fuit Eulogiæ declarata propenſio in eas quæ minus Imperatori probabantur factionum Eccleſiaſticarum Partes, quam illa odio Sororis in ſe cuidam imputabat. Sane Matronæ hujus in ea re ita eminebat ſtudium, ut non contenta ſe ipſam a communione conſentientium Fratri Auguſto ſegregare, pleroſque etiam auctores partiumque Schiſmatis conciliare demerendo ſibi, foverepue patrocinio palam affectaret. Hæc Maria quotidianis audiens Nunciis (curſitabant enim inter Matrem Filiamque nundinandis in cauſam Schiſmatis muliebribus ſuffragiis intenti Monachi non pauci) gravis in Avunculum machinari orſa eſt, invita ipſa quidem & abhorrens ab impio in ſpeciem facto, ut dicere ſolebat implorantibus ejus opem quos dixi Monachis, tamen excuſans, ſinere inultam ſe non poſſe averſionem a Matre ſua quam præſeferebat Imperator: cui proinde parem odii menſuram rependere aggreſſa, plus nocere conata eſt quam verſimiliter potuerat a muliere timeri. Siquidem Joſephum quemdam cognomento Catharum cum aliis in Palæſtinam miſit, partim ut Æliæ Patriarchæ manifeſtarent quæ acta fuerant: partim ut hujus opera, collaborantes eodem & ipſi pro virili; Sultanem illic dominantem in Imperatorem concitarent; quo illo inde, Bulgaris ex parte alia irrumpentibus, Imperatori ſubjectæ Provinciæ ancipiti utrinque malo vexarentur. Nam exoſum eſſe utique Deo Imperatorem ob ea quæ contra ritus patrios in Religione immutaſſet: una re autem maxime moveri & concitari Deum adverſus homines; ſi eos videat olim ſancita Eccleſiaſticæ doctrinæ dogmata legi- *pag. 293.*
timumque uſum ſacrorum corrumpere intruſa novitate non vereri. Ac Patriarchæ quidem miſſi a Maria facile perſuaſerunt quæ narrarunt, utpote ipſi jam ab aliis audita; itaque cum hi novi cognitarum antea rerum Nuncii nihil niſi exaggerarent indignitatem fama jam celebrium actorum, pro veris eos & ſyncere agentibus Legatis habuit, nihil curioſe indaguns circa mentem ejus a quo mittebantur, aut inquirendum ſuſpicioſe ducens de toto iſtius Legationis conſilio, ecquid arcani quidpiam artificii & politicarum privatarumve rationum ſpecioſo zeli pro religione obtentu celaret. Itaque tanto ſtudio in negotium incubuit, ut vel ſi contingeret Alexandrinum Athanaſium & Antiochenum Euthymium Imperatori aſſentiri, profiteretur ſolum ſe non dubitaturum obſiſtere. Sultanem quod attinet, inexpecta-

tiſſima hæc ei accidit legatio, quippe qualem nullam umquam fando eſſet auditum. Deceſſorem ſuos Ægypti Principes acceperiſſe. offendebat etiam obſcuritas Bulgaricæ Gentis parum hactenus celebris, nec multum poſſe judicatæ: quare ab ipſo tota res pro ſuſpecta contempta eſt, Legatique ſilentio dimiſſi. Cæterum Æliæ Patriarcham ſua minime ſefellit opinio Gregorium, in lia quæ de aliis duobus Patriarchis autumaverat. Nam Antiochenus quidem, jam tum Conſtantinopolim advenerat, liberatus e manibus Regis Armeniæ. Hic enim Rex ei Patriarchæ infenſus, & amovere de medio ipſum cupiens, forte incidentem in ſuas manus tradiderat certis hominibus, abducendum eo abi perire illum brevi neceſſe eſſet. Ex illi acceptum rupi deferæ mari circumſtante commiſerant ad certum exitium; omni quippe humani ſubſidii commerciique deſtitutæ facultate. Verum ille liberatus inde, ut ajebat, cæleſti auxilio Thaumaturgi Nicolai, ad Imperatorem confugit, Conſtantinopolim ſe conferens. Alexandrinus autem, poſt iſta quæ de Religione nuper ſancita quidam improbabant evectus in Thronum, retexere prius acta non curavit; quare quietus permanebat, eo ſecurius, quod propter locorum ubi degebat longinquitatem a Conſtantinopoli, minime aſpergendum ſeſe conſideret qualicumque invidiæ rerum illic tranſactarum; præſertim ad quarum ipſe conſilia vocatus non fuiſſet. Accedebat quod multis ubi erat, inter Barbaros veræ Religionis Hoſtes vivens, adverſis conflictatur, obſtruere ſibi quem unum habebat ad confugium paratum portum gratiæ Imperatoris, a re ſua non putabat. Itaque obnoxium ſe illi a quo ſolatium expectare præbuit, nihi fuceenſens ab eo conſtitutæ, ſed quietem amplectens: abſtinens tamen diſerta cnimprobatione jam actorum, verum ut quomodocumque ſemel ſtatutis intempeſtivum nunc quidem exiſtimans a ſe controverſiam moveri.

Edit. Rom. pag. 294.

A πεδήμησε τῇ Κωνσταντίνου, ῥυθεὶς τῆς τῶ Ραγὸς Ἀρμενίας χειρῶν. Ἐκείνος δὲ ἐχθρὸς τῷ Πατριάρχῃ πρῶτον, ὡ δόλῳ ἐπιποδὼν ποιῆσαι, ἐπεὶ αὐὰ χεῖρας εἶχε τὸν ἄνδρα, ἐκδίδωσι τοῖς ἀπάξουσι, ἢ δὴ καὶ ἀπολεῖσθαι ἐκ τῶ παραχρῆμα ξυμβαίη. Καὶ οἱ λαβόντες, ἀμφίλω κατεσίδηρον πέτρα, ἐρήμῳ ὄρῃ ὡ ἀνθρώπῳ τῶ ὡς παράπλουν. Ἀλλ' ἐκεῖθεν ῥυθεὶς ὡς ἔλεγε ταῖς Θαυματουργῶ Νικολάου ἐπιτροπείαις, Βασιλεῖ προσέρχεται κατηχθεὶς εἰς πόλιν. Ὁ δὲ γε Ἀλεξανδρείας, ὦ αὐτὸς ὕστερος τῶν πραχθέντων γεγονὼς, ἀναλύειν μὲν οὐκ εἶχε τὸ γεγονός. ἦμος δ' ἐρήμιδα, ἐμπεδῶν B ἴχνη τῆς ξυντάξεως τοῦ τῶν ζητῶν. ὁ γὰρ προσκλητὸς ἐπὶ πᾶσι, ἀλλ' αὐτὸς ὡ παραμυθίαν ἂν ἔσεσθαι λυπηρῶν, ὃ τοῖς ἀθέοις διάγων, ὡς ἐπὶ λιμένα τὸν Βασιλέα καταφύγῃ, ὡ ἐπιστηλοσμένοις ἐπιστὰς ἔχρῃε δῆθ' ἡσυχάζειν. τοῦ μὲν συμπράξαι παντελῶς ἀπέσχε, τὸ δ' ἀναπαῦσαι καθεστῶτα, ἠγνόησε δίκαιον.

Interim Maria Michaelem filium ætate immatura coronari curavit, regieque inde alebat educabatque, in acclamationibus publicis locum ei poſt Parentes tribuens. Sed bis illam intentam conturbabat a Sphentiſthlabo moleſta ſuſpicio, jus utique non inverſimile ad Bulgariæ Principatum habenti, nec contemnenda ad id tuendum potentia ſubnixo, quippe qui Deſpota jam eſſet; quare optimum putavit dolis illum aggredi; prætextu fraudis in idem ſumpto unde cauſa ipſi pro puero timendi major erat; e morbo videlicet Regis & viri ſui Conſtantini ſine ſpe decumbentis. Mittit ergo certos homines ad Sphentiſthlabum qui poſtquam juramentis ei quam religioſiſſimis ſynceræ in ipſum Mariæ benevolentiæ fidem pleniſſimam feciſſent, quam blandiſſime rogarent venire ad ipſam ne gravaretur. Perſuaſus ille ac fretus religione jurisjurandi, Ternobum ſe confert, nec ibi aſpernatus ſenex annoſus eſt ridiculam, a tanto juniori formina oblatam adoptionem, quæ fratrem illum, & quidem minorem, faceret pueruli lactentis. Res palam in Eccleſia celebrata ſic eſt: poſt adhibitos a Sacerdote ſolemnes in caltbus occurſus, benedictiones & ritus cæteros, magno affluente ſimalium numero, Maria regium diuiens pallium, ambos hinc atque inde ulnis admovit, Michaelem puſionem ac Senem Sphentiſthlabum: e quibus hic in hunc modum fœdere ſancito, domum reculis novum titulum filii Dominæ Bulgarorum e Michaele puero ſecundi. Non multum ab hac adoptione tempus proceſſerat, cum circumventum inſidiis, eo facilius quod a ſibi cavendo fiducia eum novæ contractæ neceſſitudinis averterat, egregia Mater adoptatum necidit. At divina Juſtitia non qua ſolet in plerisque poenitentia ſceleris hujus pœnam diſtulit. Statim excitavit qui ſanguinem impiæ cæſi requireret, cujus evectus narratio paulo altius repetenda eſt

CAPUT II.

Ut Maria Sphentiſthlabum deceperit.

C Ἡ μὲν γε Μαρία Μιχαὴλ τὸν παῖδα ᾧ παρὰ τῶ ἁλιείας σίφασα βασιλικῶς ἐξῆρε καὶ ἀνῆγε, τῶ διφυίου μὴ Πατέρας τῇ παιδὶ παρέχουσα. ὑπόπτως δὲ τῇ Σφεντιθλάβῳ ᾧ λίαν ἔχουσα, Διαπότῃ γε ὄντι, ὑποποιῆται δὲ δόλῳ ἐκεῖνον. Τὰ δὲ τῶ Καισαρείνου αἰδοίως ἔχοντος ἐπὶ πλεῖστα καταπλήττεσθαι περὶ τῇ παιδὶ δεδιυῖα. πέμψασα γὰρ, ὅρκους μὲν ἐπιβαλοῦσαι οἱ πείθει παραγενέσθαι τὸν Σφεντιθλάβον παρ' αὐτήν. ἐ δὲ πὸς ὅρκοῖς θαῤῥήσας, ὡς Τέρνοβον ἦκε, ᾧ ἐδὲ παρηβηκότι αἰσχυνθῆναι ἔξεσι. Καὶ δὴ ἐκ' Ἐκκλησίας πεπραμένῃ τῇ Μαρίᾳ ἐκεῖνος υἱοποιεῖται. D μὴ γὰρ πὸς τῶ ἱερέως ἐντάξεις, ἐ τὰ ἐκ' αὐταῖς φῶτα, ἐχούσης τὸν ἐπιδύτην, ἄμφω Μιχαὴλ ᾧ Σφεντιθλάβοι παρ' ἐκάτερα τῇ αὐτῆς ἀγκαλὰν ἐτίθει, καὶ σωθέντων γεγονέναι, ἀπελύετο ἐπ' οἴκου υἱὸς κεκλημένος τῆς τῇ Βουλγάρων Δεσποίνης μετὰ Μιχαὴλ ὁ Σφεντιθλάβος. Οὕτω πολὺς χρόνος τὴν οἰκειότητα παραμένει, καὶ δολοφανῆν κτείνει ὁ δῆθεν μήτηρ, τὸν υἱοποιεῖσθαι πεῖσάσαν. ἀλλ' ὁ Δίκη οὐκ ἄκριτος ἴδοις ἀντῇ τὸ παλαὶ κατηλθεν. ἀλλ' αὖτις τὸν ἐπιζητοῦντα τὸ φῶς τῆς ἀδίκως πεφονευμένου. ᾧ ὁ λόγος ἀνωθεν βούλεται μετελθεῖν τὰς ἀνηκίστους.

CAPUT III.

Initia Lachanæ, & ut is Conſtantinum interfecerit.

ΗΝ ἀγρίμις ἐκῶσι μιθοῦ βόσκων χοίρους, Κορδόκουβας κεκλημένος. τὸ δ' ὄνομα ἦ Ἑλλήνων γλώσσα, εἰς Λαχανον ἐκλαμβάνει, ἢ Λαχανᾶς ὑπῶθεν φαμίζεται. οὗτος γὰρ χοίρων ἐπιμελῶς ἔχων, ἑαυτοῦ ἀπωμέλει, ὅτ' ἐπὶ τροφᾶς, οὗν ἐπ' ὀνόμασιν ἀχαλκεύμενος, μόνῳ δ' ἄρτῳ ζυπζῶν, ἢ ἀγρίοις Λαχάνοις, ἀπειρίντως ἔχε καὶ ἀφελῶς, ἢ πρὸς τοὺς ἑταίρους ἢ αὐτοὺς κατ' ἰκέτου ἅπας, οἷς δηλῶσι πολλάκις, ὄλλος ὧν μεγάλα περὶ ἑαυτῦ φαντάζόμενος. Οἱ δὲ οὐκ ἦττον καταγέλων, ἦ μᾶλλον ἐπίφθονον. Ἐντεῦθεν ἐκεῖνος τοιαύτας οὐκ οἶδ' ἐπόθεν ἐλπίσι μεταπεμόμενος τὸν νοῦν, ἑαυτῷ προσῆκε, ἢ δίκαις ἀπεδίδου Θεῷ ὡς ἔχων ἴτυχε. πεῦ γὰρ ἐκείνῳ μετὸ καὶ Θείων λογίων κρὶν ἐπὶ νοῦν, ἐν τοῖς ἀγροῖς ὅσα ἢ πὶς παρ' αὐτοῦ βοσκομένους χοίρους τὸ παράπαν ἐπεδεδιτημένῳ καὶ ἀφελῶς ἔχοντι; συώτους ὧν τὰ πολλὰ διέγων, καὶ αὐδὲν προύργου τιθέμβους, τῶς φρὸς ἀρχλὼ τινα ἀσπασάσιως, πολλάκις τὰ αὐτὰ διηξίου τοῖς ἀγρόταις ἐκείνοις ἢ συφορβοῖς, Λιγίων νυκὸς ὀτυχίας λόγων, ἢ παρακινήσεις τὰς παρ' ἐκείνων, οἷς ἃ κινηθῶναι ἢ ἕνδυς ἄρξαι. Ταῦτα πολλάκις διηξιώ ἐπιςδιτο. ἢ ἤδη ἄλλως προσῆκεν αὐτῷ, ἢ ὡς ἐδόκει, τλὼ γὰρ προθυμίαν ἐγγὺς ἰδόλου τὸ κινηθῆναι. μικῆς ὧν, τὸ τῆς ἀρμῆς σωμάτιον λέγων λαβεῖν, αὐτὸν ἐκείνους ἐφίλετται πρὸς νλὼ ἑαυτῷ θεραπείαν, κρώτῳ ὕποπτα, ὡς μίγά τι ἐλπίζοντες πράξειν. Ἀπέρχονται γὰν εἰς χάραν, ἢ τὸ τῦ συφορβῦ κυρίττουσιν ὄνομα, ὡς θεόθεν ὑπὸ οἱ τὰ ἀρξαι σωμάτιον, ἢ ἅμα λέγοντες, ἴπεσθον, καὶ προσιπτνίθεσθο πλείους ἐκάστῃ κρώτως πρὸς τὸ δίκαλέςτερον μεταβάλλεσθο, ἀμπιχόνλω ν' ἐνδιδύσκεσθο, ἢ ἀνάθλω περιζώννυσθο, ἵππω τ' ἐπίβαινε, ἢ ἐθάρρει πρὸς ἔργα μείζω ἢ κατ' αὐτό. Τῦ γὰν Κωνσταντίνυ ἀθενῶς τὸ σώματος ἔχοντος, τὸ δὲ σκέλος καπαχὸς ἔχων ἐκίνητος λῶ, κἄν πῃ ἓ ἀπελθεῖν ἰδέι, ἐφ' ἁμάξης ἐφέρετο φόρτος κυνὸς, πολλοὶ καπηλεγόρουν ἓ μᾶλλον οἱ πρόσοικοι Τόχαροι, ἐκθρομὰς ἑκάστῃ ποιούμενοι, ἢ Μυσῶν ὄντες λίαν τὰ Μυσῶν νεθέντες. φάλαγγα γὰν Τοχάρων προκρύσας ὁ Λαχανᾶς ἐμπίπτει σφίσι μεθ' ὧν ἐπιφέρετο, καὶ κρὶ κράτος ἐκᾶ, ἢ ἄνδις ἄλλη, ἓ ὕπω πρὸς τὸ μεγαλεώτερον ἐπ' οὐ πολλαῖς ἁμάραις ἀπέβησατο. Χῶραι τοίνυν προστέθεντό οἱ, καὶ ἐπ' αὐτῷ πολλῷ τὸν τῦ δ' πράξεων ἐλατομὸν, ἀραρότως εἶχον. καὶ ὁ Λαχανᾶς πολὺς λῶ φαμιζόμβος παταχῦ. ἐ δὲ ἤδη ἁμάρα ἐφέσατο, καθ' λῶ οἱ πλείους τῇ προτέρων ἔχε, ἢ λιθοβολάθοι προσβάλλων. Τοῦτο ἐθορύβη-

Tom. I

A ERat in iis partibus ruſticus quidam mercede porcos paſcens, & Cordocumbas appellatus, cui voci cum quædam ineſſet uſu popularis illic linguæ, oleris nocio, Græci qui olus *Lachanum* vocant, iſtum, ubi cœpit innoteſcere, hominem Lachanæ vocabulo celebraverunt. Hic ita ſolicite ſuibus ſibi commendatis attendebat ut ſeſe negligeret, non curans quid veſtiret, aut quo veſceretur, naturali ſimpliciſſime defungens victu, ſolo pane & herbis agreſtibus contentus. Familiaribus utebatur indolis & educationis ſimilis homunculis: quibus plerumque magoa de ſe quædam olim fotura quaſi vaticinans jactabat: ſæpe illis irridentibus, nonnumquam etiam non plane detrectantibus credere. His ille neſcio unde ſpebus inflatus, gravitatem affectare cœpit inſolitam, componeretque ſe in ſpeciem ſanctimoniæ, colligens ſubinde animum, & Deum invocans quibus uti poterat precibus homo ſundicus omnis inſtitutionis rudis: quippe in agris ſempet verſatus paſcendis intentus porcis. Apparebat igitur fere cogitabundus, verbis ſæpe ſignificans volvere ſe animo neſcio quam machinationem novi conſtituendi Prioeipatus, quem quaſi ad ſcopum acta & meditamenta cuncta ſua dirigeret. Habebatque de talibus ad ſuos illos ſodales ruſticos & ſubulcos ferios ſæpe ſermones; memorans mira etiam viſa, & quaſdam apparitiones Sanctorum, a quibus impelli ſe ajebat ad jugum excutiendum, & ſibi uſurpandum Gentis imperium. Ejuſmodi tam ſæpe diſſeruit, ut quantumvis incredibilium fidem faceret. jamque alio ei plerique ſtudio quam prius attendebant; maxime cum ediceret fatale tempus decretæ ſibi divinitus potentiæ imminere, moxque ſe erupturum in ejus arripiendæ conatum, quem proſpero ſucceſſu fortunandum ſciret. Ad hæc arrectis aliquandiu, ſubito diem pronunciavit, qua die proditurus eſſet e larebris, & maturo jam præclaro cœpto ſelia auctoreDeo auſpicium daturus. nemo dubitavit, aut renuit. Conclamarunt omnes duceret quo veller; ſe alacriter in cunctis obſecuturos. Nec facta dictis abſuere. Addunt addicuntque ipſi ſe frequentes, magnis elati ſpebus. curſant per regionem proclamantes Subulcum a Deo miſſum, & ad manum jam conflatam, ingentem certatim undique accurrentium aggregant numerum. Creſcebat in dies multitudo, & novus Dux ad conſentaneum aſſumptæ dignitati ſe fingens habitum, abjectis centonibus, honeſtiotem induit veſtem: enſeque ſuccinctus, equo inſcenſo, ad opera majora quam ejus hactenus fortuna caperet, palam ſe ac einctus oſtentare auſus eſt. Valerudine tum, ut dictum eſt, Conſtantinus infirma utebatur nam crure dudum fracto facultatem inceſſus amiſerat, & ſi quopiam eſſet neceſſe proficiſci, curru pondus iners trahebatur. Ea res contemptum illi conciliavit plurimorum. In bis Tochari finitimi, fera gens & aſſueta rapto vivere, nihil a claudo Principe timentes, liberrimis in Myſiam excurſionibus, agebant ferebantque paſſim cuncta; & veteri celebrata proverbio prædas Myſorum impune frequentabant. In horum unam manum incurrens cum ſuis Lachanas, eam interneeione delet. Alia die deprehenſam ſimiliter cohortem iſtorum alteram, ut priorem interficit. Hinc paucis diebus celebre fit

Edit. Rom. pag. 295.

pag. 296.

ejus nomen, & videlicet non parvis & populi & regionum acceſſionibus opes ejus augeſcunt: cunctis pro ſe quoque ſpem in eo ſummam emendandi publica incommoda collocantibus. Famæ interim ambitioſo præconio Lachanas ubique buccinabatur. Nec dies prætereibat, qua non & ejus numero creſceret exercitus, & qua non ipſe aliqua ſe inſigni de Hoſte victoria commendaret. Conturbarunt hæc non parum ſubinde nunciata Conſtantinum. Ipſum quoque, ubi fides tandem non creditis primo indiciis famæ conſtantia facta eſt, ipſum, inquam, quoque inopinatiſſima novitas vehementer commovit Imperatorem. Hunc ſua ſuſpectæ prudentia cogebat, ne ſubeſſet his quidpiam incomperti mali. quomodo enim homo tam vilis tam ſecure prodiret, niſi productus fiducia opum non apparentium, & multo majorum quam quæ cernerentur, ſibi conſcius virium? Cæterum in communi admiratione ambotum Conſtantinus ſolus, quem periculi vis propinquior ureret trepidis raptim habitis toco Jugo delectibus, admovendam ſtrenue putavit manum remedio mali longe ultra quam quiſquam imaginari potuiſſet inopinatiſſime naſcentis creſcentiſque. Porro Imperator nondum ille quidem expedivit conſilium bellandi; tamen ſibi proficiſcendum verſus iſtum limitem conſtituit: partim ut ex propinquo cognoſceret certius & ſi quid ibi labaret, confirmaret: partim ut qui ab illa parte patebant in Romaſtam ditionem aditus, per quos ne Lachanas irrueret audita de illo timere cogebant, præſidiis & munitionibus idoneis præoccuparet. Hoc animo dum citatis equis verſus Oreſtiadem contendit per concretos rigida hyeme gelu campos properans, contigit & pati eum & periclitari graviſſime. Nam equus quo vehebatur lapſans in glacie, cum ſeſſorem effudit, tum ſupra ipſum toca moſe concidens, tantum non oppreſſit, vulneratum in manibus & vultu adeo non levitet, ut vix totius ejus diuturnæ expeditionis ſpatio perſanari plagæ potuerint; aut effici quin luculentæ cicatrices reducem ipſum in Urbem adhuc deformarent. Cæterum tunc illi eo itinere Adrianopolim advenienti occurrit certus de cæde Conſtantini Nuncius. Cum enim adoleſcere in dies potentia Lachanæ, & Bulgari paſſim a Rege ſuo ipſis ſpreto ad Subulcum deficerent: nec qui potuiſſet obſiſtere Sphentilithlabus ſupereſſet, inſidioſis Mariæ delinimentis miſer lucrarus exitium, Procerum vero Gentis qui maxime Conſtantino ſtuduerant, partim ſceleratis Mariæ molitionibus interfecti ſtiſſent, qui vero adhuc viverent partim falſo ſuſpectarentur quaſi rebellibus favirent; partim revera regnantibus offenſi pendetent in perverſcentem factionem: Conſtantinus ferme ſolus in medio relictus aeri neceſſitate compulſus eſt tentare cum paucis opum antiquatum reliquiis aleam belli, & ſe Lachanæ jam ipſum contemnenti objicere. Inſtructam ergo contra inferens aciem ipſe in curru vectus, & fidi ei pauci, reprimere impetus impune hactenus graſſantium ſunt adorti. At Lachanas contra ſe venientibus occurrens, ſimul vidit, ſimul admovit, ſimul vaſano irruens impetu cædit exercitum, & plene vincit; ac Regem ipſum qui nihil eo præſio fama dignum ac tanti nominis faſtigio egiſſet, miſeræ inſtar victimæ victor obtruncat, reliquos ſuis adjungit: & jam apertæ plene regionis potens, ad Urbes ſibi ſubjiciendas convertit animum, ſolito ſucceſſu; nunc enim hanc, nunc illam capiebat: nec quicquam videbatur, quod Rex totius haud dubie Bulgariæ ubique acclamaretur. Sic ſe res Lachanæ habebant, quotidianis proficientes ſucceſſibus, & ad ſummam brevi, ut appareſcebat, potentiam perventuræ.

A ὅτι μὲν τὸν Κωνσταντῖνον τὰ πλεῖστα. ἀγγελθὲν δὲ παρὰ δόξαν τῷ αὐτῷ Θορυβεῖ Βατιλᾶ. τὸ δὲ ὅπως ἐπιλθὸν παρ' ἀξίαν, οὐκ ἂν ἐπιλθεῖν εἰ μὴ ἐπί μιγίστοις τισὶν φόνοις. Ο μὲν ἐων Κωνσταντῖνος μόνον ταράξας τὰ τῆ τῶν ζυγὸν μεσόζυξ τῶ νεῶ πρὸς τὸ ἀφροδοκήτως φανὲν, τῷ ὡς οὐκ ἂν μὴ ὅτι δ' ὕπως, ἀλλ' οὐδ' ἄλλος τι φύδυ ποτ. Ο δὲ Βατιλᾶς τῶν μὲν τῷ τ' ἀεὶ καπιχῆσαι δίλων, ὧν δὲ τῷ πρὸς τὰ ἀκουδόκητα ἐξαπραχθὲς, ταχολαβῶν ὑπεισγυτο, τῷ πὰς ἄκρας καπχυρωῖ. Ἐ δὲ ἐξελθὼν πὰς Κωνσταντῖνα ἐπ' Ορεσιάδος ἄλλωνο ὅλω ῥυπῶν. χαμαὶσε δ' ἐξελθὼν, τῷ πάχος ἐπιB ὼν, πάχει τί τῷ ῥῷ ἀπαίσων. Συμπαδίζεται χαὶ ὁ ἵππος ἐπὶ πάχυν βάθυνο τῆ Βατιλεῖ, τῷ συμπεσὼν ἐκείνῳ ὁ ἐποχούμενος πτῶμα δεινὸν, χεῖρας τε καὶ πρόσωπον δρύπτεται ὕπο χαλάζης, ὡς μηδ' ἀρκέσαι τὸν πὰς ἐσρατείας ὅλον χρόνον ἀπαλεῖψαι τὰ ῥάσματα, ἀλλ' ἔτι λείψανα τῆ πλαγῶν ἐμμένειν ἐπαπιλθόντι τῆ Βατιλεῖ. Αμα γὰρ ἐπέβη ὁ Κρατῆ πὰς Αδριανοῦ, τῷ ἅμα τ σφαγὰ τῶ Κωνσταντίνα ἀγγέλλεται. Ως δὲ ἐξέπτω καθαμέρων ὁ Λαχανᾶς, τῷ πολλοὶ προσιχώρουν ἐκείνῳ, καπλεγορούμενος τὰ σφῶν Βατιλέως, ἐκ ποδῶν δ' ἰῶν ἤδη καὶ ὁ Σφεντιθλαβος τῆ δόC λων ἀπωσάμενος τὰς Μαρίας. Οἱ δέ γε προσφιλεμένοι τῆ Κωνσταντίνῳ ἐξ ἀνθρώπων ἐκαν ταῖς τὰς Μαρίας καταπραχθείσας καπεργασμένοι. ὅσοι δὲ τῷ πιεῖσθαι, οἱ μὲν παρ' ἐκείνων ὑπὸ δυσνοίας ὑπωπτεύοντο, οἱ δὲ τῷ ταῖς ἀληθείας ἐδυσκόλουν, μόνος ὢ μετ' ὀλίγων ἐγκαπαλειφθεὶς Κωνσταντῖνος ὁρμᾷ μεπλθεῖν τὸν ἤδη καὶ αὐτῷ καπλεγορούμενον. καὶ δὲ σωπεξάμενος τὰς δυνάμεις, ἐφίρετο μὲν ἐφ' ἁμάξης, οἱ δὲ, οἷς ἀμαξα ἐπίφθα, τὰς ὑπὲρ ἐκείνα ὁρμὰς καπειλοῦντο. Ο δὲ Λαχανᾶς ἅμα χωρήσας ἐκείνῳ, ἅμα φασὶς ἐπεσπίπτει, τῷ καπὰ κράτος αἱρεῖ, κρείσσων μεD δὲν καπὰ πάλεμον φαίνεται Βατιλέως ἄξιος, δι' ἃ ἱερεῖον καπσφάττει. Τοὺς δὲ τῷ ἐκείνου καταγωνισαμένους, τοὺς λοιποὺς ὡς σφετέρους ἐχρῆτο. τῷ ἤδη βιβαίως ἐπιχὼν νῦν χώραν, τῷ πόλιας ἅπασι, καί γ' ἅπαξ αἱρῶν ἐκ ἀπίει ὡς ἄρχων τῷ Βατιλικῆς φαμιζόμενος. Αλλὰ τὰ μὲν καθ' ἑαυτὸν ἦν, ἓ ὅπως ὁπωσοῦν πλέον ἐμεγαλαύχει, τῷ ἀνδρώμενος ἐπεδίδου.

Edit. Rom pag. 297.

CAPUT IV.

Ut Imperator filiæ Irene Aſanem Conjugem dederit.

Ὁ δὲ Βασιλεὺς τῷ μὲν παρὰ δόξαν συμβάντι οὐς οἷός ἐπαλγύνας, τὰ δὲ καθ' αὑτὸν ὡς ἐνῆν κατισχναλιζόμενος, ὅσον ἀσφαλὲς εἶχεν ἐκ Κωνσταντίνου πυνθάνεσθαι, ἐπανέξειν ἤθελε τοῖς περὶ Δαχανᾶν ἀγχιστείας. καὶ πέμψας μὲν ἐπεκηρᾶτο τῷ βαρβάρῳ, ὑφ' ᾧ γὴ γνώσεται ὡ ἰκανῶς ἔχει γῆ πρὸς τὸ πρόσω χωρεῖν. ὅπως ἀρξάμενος μὲν ἀσεί-πως, τὰ μέγιστα δ' ὑπερεκεῖνα τῶ ῥᾴστα. καὶ γὰ ὦ γαμβρὸν ἐπὶ θυγατρὶ διανοῶν πτᾶσθαι, οἱ σφίσι δόξειεν ἐκπεπαρμένος γῆ πρὸς αὐτὸν τὸν τῆ Βυλγάρων ἀρχῶ. Ομως δ' ἐνορῶν ἐς τὸ τῆς τύχης ἄστατον, ὡς ἅμα μὲν χαρίζοιτο καὶ τὰ μέγιστα, ἅμα δὲ καὶ τὰ ἀρχαῖα προσαφαιρεῖσθαι κλίνοιτο τὰ ζυγὰ ἀρτῖ δὲ ᾗ τὸ προσγινόμενον οἰσεῖσθαι, ᾗ τὸ ἀπογινόμενον ὡς ἀπλήστων. ὑπαίτιον τὰ ποιᾶ τῶν τύχῳ, μή δοῦσα μεγάλα ἐξαίφνης, τὸ πᾶν ταχέως ἀφέλεται, ᾗ ἀρετῆς μὰ ὕπος μὴ δὲ βραχὺ, ᾗ τὸ παρ' ἐαυτοῦ δεδόμενον ἀμαυρῶσι, ὡς μὴ φθάσαν ἐπιτυγχάνοντα θαυμάζεσθαι, ᾗ ὀλεσῆθαι ἀπατυγχάνοντα. Διὰ τῦτο ἓ ταῦτα σφίσιν ἐπὶ λογισμῶν, βυλῇ συνίλεγε τὰς ἀμφ' αὐτὸν συγκαλῶν. ἔβλεπε γὰρ τὸν τῆ Βυλγάρων ἀρχὸν, τὸ προσεπίστοτος χρῆζοντα ἐξ ἀνάγκης. παρεῖθαι δὲ καὶ τῆ Δαχανᾶ, τὸν ἐκ τῦ Μυτζῆ Ἰωάννου, καὶ τῆ μὲν τύχῃ καὶ θράσος, καὶ ἐπὶ τῆ πραγμάτων ὄντα, οἷς πρόσβασιν τῆς ἀρχῆς συμπλέκοντα ἰσχύσειε, Ἰωάννου δὲ τὸ γένος καὶ τῶν ἀπ' αὐτῦ συμφορὰν καταχρῆσθαι εἰς ἀρχὸν εἶα τ' ὄντα ᾗ μᾶλλον ἀνέμεσι. ᾗ πολλοῖς γε ἔρασθαι ἀβυλῆ, τὸν τὰ Μυτζῆ υἱὸν εἰς γαμβρὸν γενέσθαι τῆ Βασιλεῖ, ᾗ ὅπως ἐπὶ τῆ πρόσθε βασιλείᾳ καταξάπτα, συνεγερθῶσι καὶ ἀπ' αὐτῦ Βασιλίσσης· ἅμα μὲν διὰ τὸ πρὸς τῆ Μυτζῆ δίκαιον, καὶ τὸ ἀπὸ τῆ Παπύρων αὐτῦ πρὸς σφᾶς ἱλαρὸν· ἅμα δὲ διὰ τὸν τῦ Βασιλίσσης πρὸς αὐτὸν κηδεμονίαν, ὅσα καὶ προθυμα πρὸς γαμβρόν. εἰκὸς δὲ καὶ τὸν Δαχανᾶν ἐκ τύχης ἐξαίφνης φυσηθέντα, ὑπογαλάσαντα τὰς ὁρμὰς, φανεσῶν Ρωμαίκων ἐκείνοις δυνάμεων, ἢ πρὸς δουλείαν ὑποπτεύειν, ᾗ μὴν καὶ πῃ προβλῶναι φθάσαντα, μὴ ἔχοντα ὅπη ἄρα ᾗ ἐκκλίναντα. Μαΐαν δὲ ᾗ παῖδα ταύτης, ῥᾴδιον τοῖς Τερναβίταις προδοῦναι· τὰ γὰρ πρὸς αὐτοὺς ἐκείνης κακὰ, ᾗ πονηρὸν μικρὰ, ὅτι ᾗ λήθῃ διδόναι.

IMperator vero indoluit quidem, ut par erat, inopinato caſui; cæterum ſecuritati rerum ſuarum quam fieri optime poterat ſtudens conſulere, conandum ea iſtimavit id quod ex Bulgari ditione olim uſurpaverat, cujus poſſeſſionem firmatam ſibi videbat Conſtantini morte, ſibi certius aſſerere, quinetiam augere, conciliando ac jungendo ſibi per affinitatem Lachans. Miſit igitur qui tentarent animum Barbari, & eadem opera diſſimulanter explorarent, vires opeſque ejus; ecquid tantæ, ac cætera ejus omnia tali loco eſſent, ut expectari jure poſſet, eum qui tam tenuia initia, portentoſæ felicitatis multiplicatis hactenus ſucceſſibus cumulaverat, pari deinceps quoque profectum tenore ad culmen fortunæ ſummum perventurum. Quod ſi horum relata cognoviſſet non eſſe illum inidoneum Regno Bulgariæ, nec imparem ejus nominis ſuſtinendæ utcumque Majeſtati, haudquaquam abhorrebat a cogitatione Generum ſibi illum aſciſcendi, propria ipſi collocanda filia. Tamen reputans utcentius cum inconſtantiam fortunæ ſimul maxima indulgentis, ſimul ſubita inclinatione lancis, etiam aneiqua eripientis; tum virtutis tanto præſtabiliorem conditionem ac naturam, cui & quæ inſunt bona vere propria inamiſſibiliter poſſidentur; & quæ deſunt, verſimiliter ſperantur: vereri magnopere cœpit, ne cuncta hæc Sortis beneficia, cita ejuſdem, mature pœnitere donorum ſolitæ, mutatione auferrentur: & vel ſi perſeveraverant, tamen quod virtutis ne modicum quidem ſubeſſet, eadem brevi mora obſcurata obſoleſcerent: feroque intelligeretur non fuiſſe properandum in nimiam mirando conſecutum iſta, aut eo qui talibus careret miſero putando. quare perpenſis iſtis alio vertens animum, convocavit viros prudentes quos habebat ſecum: iiſque exponens: videre ſe neceſſario providendum Principem Bulgariæ; duos propoſuit qui ei præfici poſſe viderentur; Lachanam & Mytzæ filium Joannem; & illi quidem fortunam ſuffragari, ineſſe animum aa- *Edit. Rom.* dendi, magniſque nec improſperis cœptis muni- *pag. 298.* tum abunde ipſi videri poſſe iter ad ſummam iſthic potentiam. Joanni tamen ut non deſperandum videatur poſſe ad optatum ſuccedere conatum iſtuc aſpirandi, facere genus ipſius, & cætera in ipſo ſita bona præſidiaque, quibus haud dubie attolleretur ad ſpem non imprudentem eo prævalendi ſi tentaret. Addidit; in hunc magis ſeſe propendere, meliuſque collocandam in hoc promovendo arbitrari operam. Idem pleriſque placuit, magnoque aſſenſu probatum Imperatoris conſilium eſt aſciſcendi Joannem in Generum, & jus ei genere ac hæreditaria ratione competens ad iſtum Principatum, Imperii viribus fulciendi. nec videri dubitandum quin eo magis inclinatent Bulgari, ac facile præferrent Barbaro Subulco Juvenem nobiliſſimum, tum patris ejus Mytzæ reſpectu cui Regnum Bulgariæ debitum fuiſſe meminiſſent, tum memoria mitis in ipſos lætique Imperii majorum ejus cæterorum: tum denique metu palam ai fœderati tamque arcto & inſolubili pietatis domeſticæ vinculo irrevocabiliter adſtricti Imperatoris, quanta inter Socerum & Generum intercedit neceſſitudo; ex quo certi eſſent totis eum Imperii viribus adjuvandum: quod videntem Lachanam, erat veriſimile temiſſurum ſtatim multum de audacia, & compreſſo tumore quo aſpirantis fortunæ cura levem hactenus hominem inflaſſet, furere tam licenter deſiturum. atque ubi Romanas acies in ſuo ſibi ſolo videret oppoſitas, aut in ſervitutem relapſurum priſtinam, aut fuga matura, damnatis prævalendi ſpebus, latebras alicubi capraturum. Mariam porro filiumque ejus facile prodendos a Ternobitis, in quorum eſſent utrique poteſtate, veriſimile ex eo eſſe, quod tantæ ac tam recentes extarent mulieris ejus in ipſos injuriæ, ut earum ipſos jam plane oblitos credibile non eſſet.

CAPUT V.

Ut Imperator de affinitate cogitata conſilium a Patriarcha per Miſſos quæſierit.

HÆc cum a Concilio dicta eſſent, Imperator Patriarchæ ſuper ea re ſententiam exquirendam putavit, arcanis per viros idoneos miſſis litteris. Ille in Myrtam ſponte dudum ſua propenſus, eclegi reſcripto id conſilium prolixe commendarit, & videlicet prærogativa tantæ auctoritatis ultimum in eam partem pendenti deliberationi momentum addidit. Eodem concors acceſſit judicium Hieromonachi Theodoſii cognomento Principis. Nam ad hunc quoque Imperator conſilium poſtulans ſcripſerat, utpote juſto ſuffragiorum numero deſignatum Patriarcham in locum Theopolitani Euthymii jam mortui. quo de toto negotio non abs re fuerit diſtinctius hic aliquid ponere. Viduata Paſtore Patriarchali Antiochiæ Sede, aderant multi Orientalium Antiſtitum; quidam ea cauſa e ſuis Eccleſiis Conſtantinopolim profecti, nonnulli jam antea a degente illic Euthymio vocati. Huic enim ex morbo quo deceſſit decumbenti perſuaſerat ei aſſiſtens Theodoritus Epiſcopus Anazarbi, e ſui Patriarchatus Præſulibus, idoneum ad ſeſe jam nunc evocare numerum, qui videlicet, ſi quid ei deinde contigiſſet humanitus, ejus Succeſſorem juſtis poſſent ſuffragiis eligere. Inter hos Euthymio jam mortuo de ſubſtituendo ei viro loco iſto digno diſceptantes, ſatis conſtabat cunctorum judicio concordi, neminem Principi videri præferendum. Nec ulla per quemquam ipſorum mora erat quin protinus perferretur decretum evectionis ejus in dignitatem iſtam, iſque in eam rite vocatus inauguraretur; niſi pauliſper ſuperſederi, deliberationemque ſuſpendi juſſiſſet Imperator. Verebatur is, pro ea qua ſolebat intimum rerum occurrentium profunde perſpicere prudentia, ne ſibi obrepi illudique in hoc negotio ſineret, meritoque ſapientibus riſum deberet, ſi hominem circa eam quæ tunc flagraret in Eccleſia controverſiam a ſe diverſa ſententem, contra ſe, ac quam putaret meliorem cauſam, tanta repente armari auctoritate permitteret. Cæterum quia eumdem illum Principem ita videbat non diſſimulaſſe inclinationem propriam in factionem Schiſmate avulſam, ut tamen non tam in eo fixus irrevocabiliſque videretur, quin ſperari poſſet tranſitio ejus in partes eorum qui ſupremi ejus honoris voluntaria delatione nihil non ab eo meruiſſent: neceſſarium eſſe credidit hujus ſpei pignus antecapere: nec rem tantam nimis periculoſæ aleæ committere. quid ſi enim aliter ille jam proclamatus & inauguratus Patriarcha, quam ſperatum erat ſaperet; & dignitatis ſummæ, quam a ſtulte confidentibus acceſſiſſet, toto pondere incumberet in depreſſionem ipſorum eorumdem qui ſic ipſum inexplorato promoviſſent? His de cauſis ſcripſit Imperator arcano Patriarchæ: Videri e re fore, ſi priuſquam deſtinaræ electionis Monachi Principis in Patriarcham indicium emanaret, experimentum caperet ejus animi, & ſic tantum perferri faventia ipſi ſuffragia permitteret, ſi qualia vellent, & ad Eccleſiæ pacem expediret, facturum eum certo conſtitiſſet. Hoc porro experimentum per Scriptorem hujus Hiſtoriæ captum eſt. Is enim ex longo familiariſſimus Principi, ad iſta exploratione fideliter feliciterque ſungendum idoneus præ cunctis

Edit. Rom pag. 393.

A Ταῦθ' ὁ Βασιλεὺς βουλευσάμενος, ἢ τὴν ἀπὸ τοῦ Πατριάρχου βουλὴν, πέμψας ἐν ἀπορρήτοις ἔζήτει. ἦ ὃς τὰ πολλὰ πρὸς τὸν Μυτζιλῶν ἐρρέπετ, ἢ γράφων τὴν ἐπὶ τῇ βουλῇ ῥοπὴν ἐδίδου. τοῦτο δὲ Πρίγκιψ ὁ Ἱερομόναχος Θεοδόσιος ἀξιωθεὶς καὶ οὗτος πρὸς συμβουλὴν τὴν περὶ τούτων, ἔγραφεν, ἤδη εἰς ὕψος ὧν Πατριαρχείου. Ὁ γὰρ Εὐθύμιος ἐτεθνήκει πρὸς Θεσσαλίας, τὸ δ' ὅπως ἢ χεῖρον εἰπεῖν. κεχήρωτο μὲν οὖν τὸ Πατριαρχεῖον, ἢ πολλοὶ τῆς Ἀνατολῆς Ἐπισκόπων παῶσαν. οἱ μὲν ἐκεῖθεν ἰόντες, οἱ δὲ ἢ ἐνταῦθα τοῖς ἑαυτῶν προτροπαῖς χαίμβροι. ἤρτηται δὲ ἐπὶ τούτοις καὶ ἡ τοῦ Ἀναζάρβου Θεοδωρίτου βουλὴ, τοῖς ἑαυτοῦ ἐκ προτροπῆς ἑαυτὸν γενέσθαι, ἐφ' ᾧ τὸν μὲν ἐκεῖνον προσκαλεσάμενον ἀκπιλήπτως ὡς ἐκανῶς ἤφριζοιτο. ὡς γοῦν ἔζητοῦτο ὁ χρεσμῴδων, ἢ ὑδὸς τῷ Πείγκιπος ἀπηγόρευκτο, λῶν ἐκεῖνος δ' ἢ ἤφριζεσθαι, ἢ προσκαλεῖσθαι τὸν ἄνδρα. ἀλλ' ὁ Βασιλεὺς σοφὸς τὰ σωτῆρα ἐπὶ τούτοις, ὑπάπτευε τὴν χλεύην, καὶ τὸν πρεμάμβωνα ἐκ τῆς ὑποψίας καταγέλων μήπως ὀφλήσῃ πρώτος. Τὸν δὲ Πείγκιπα μὲν δι' ὅλου τῆ Ἐκκλησίᾳ ἐνόμιζον διὰ τὰ συμβάντα οὐ' ὅλως ἠγεῖσθαι. τὸ δὲ συμπεκλίνεσθαι κῇ τιμῇ ὑπερπάτου προτεινομένου ᾧτινος μὲν, ἐκ εἶχε δ' ἀραρότως πιστεύειν. Εἰ γοῦν ἤφισθεὶς ἀπερῇ, εἶναι μὲν ἐκείνῳ τὴν ὅτι καὶ ἀξιόμβους ἐκ ὑπῆκουσεν ἀνάραν τιμὴν, τοὺς δέ γε καλέσαντας ἐξ ἀνάγκας ἀποφέρεσθαι τὸ ἧττον, ὅτι καὶ ἀξιοῦντες ὠ προσιδίχθησαν. Γράφει γοῦν καὶ ταῦτα ἐν ἀπορρήτοις τῷ Πατριάρχῃ, πεῖρᾶν πρότερον. εἰδ' ὕπω καὶ ἐφίστασθαι ἤφριζεσθαι. ἐ δὲ πύρα δὴ διὰ τῶ συγγράφοντος τά δὴ. ὅτος γὰρ συνῆθειαν ἔχων ὡς ἐκείνου τὴν μεγίστην. ἢ ἐπὶ τῇ πύρᾳ ταύτῃ, τῇ ἄλλων πρύκείτο. τότε γοῦν κῇ τὰ ἐν ἀπορρήτοις ἐπεσαλμένα μὲν πρὸς Βασιλέα τῇ Πατριάρχῃ, ὑπεσαλμένα δὲ παρὰ Πατριάρχου τῇ Συγγραφῆ, φοιτῶν ἐκείνῳ συγχάκις, καὶ τὰ περὶ τὸ Πατριαρχεῖον προτεινόμβος, εἰδὼς μὲ εἰδότι τὸν νοῦν ἐπῳρώμβω, καὶ τὴν γνώμβων ἐνεχώραζον. καί γ' ἐπληροφόρουν πληροφορούμβος, ὡς ἀληθὴς ὑπακούσοι, καὶ τὴν ὡς τὸ Πατριαρχεῖον κλῆσιν προσήσεται. γέγονε ταῦτα. ἢ ὡς ὑποφηφῳ ἐντεῦθεν προσφερόμβος ὁ Κρατῆρ, τὰ φιλικά τε ἐπέστελλε, καί γε τῇ ἀναγαίων κῇ βουλὴ κοινὸν ἐποίει. Τότε τοίνυν τὰς αὐτῶν δεξάμβος συμβουλὰς, καὶ πρό γε τούτων τὴν τῶς Δεσποίνης, ἔργῳ

Digitized by Google

τὰ πᾶς βυλῆς ἐπλήρου, ἢ πέμψας, ἅμα τοῖς ἑαυτοῦ τὸν Ἰωάννην, ἐκ τῆς κατὰ Σκάμανδρον Τρωικῶν. Ἐκεῖ γὰρ ἦν τὰς ἡμέρας ἐκεῖνος, αὐτόθεν τῆς οἰκείας ἐφιέμενος ἔχων, ἢ μεταχειριζόμενος, χαμβρὰν ἐκάλει καὶ Βασιλέα Βυλγάρων. μυστήριον δὲ ἦν τοῦτο εἰς τὸ τῶν Πάππου λόγων, οἷς πάλαι ἢ περὶ αὐτὸν πλοῦτος θαυμάζων νόμος, ἢ δίκας φροντίδος τὰς ἀξίας τῆς γε μὴ ὕπο λόγου κατὰ τινα μεμιημένους χρόνου. ἢ τῆς Βυλγάρων τὸν μὲν προχειρὸν ἐπίμως ἐκάλει, ὡς αὐτίκα διϊχνεύσων, τὸν δέ τι καὶ φιλοσοφίας τῶν ἀσφαλοῦς, πίμπων δώρεις μὲν ἠγάλλετο, ἀπιρρώστου δὲ ταῖς ἐλπίσιν, ὡς δὲ φιλίαις εἰ ἢ Ἰωάννῃ δέξεται Βασιλέα, ἀποκάμνε Μαρίας. Ταῦτα μὲν ἴσως ἐκ τῶν Λόγιμοῦ φέρομεν, καί τινας αὐτίκα φρὸς μόλις τῷ φήμῃ προχωρούσας, δ' ἕδρα, ἢ καταδυναγόντες Βυλγάρους ταῖς ὑποχίσεσιν.

A est judicatus. Huic ergo Patriarcha juxta sententiam arcanæ Imperatoris Epistolæ, arcana scripto ipse quoque mandata cum mussiset; ille pro amicitia sæpius adiens Principem Monachum; ei subinde quasi ficta sermonis causa conditione, mentionem Patriarchatus, ignaro quid de se cogitaretur, sciens ipse, ita insulit, ut certo explicaretur penitissimum ejus sensum animi; qui cum talis esset qualem Imperator & Patriarcha Constantinopolitanus optabant; & utrique persuasus prius ego persuasissem, illum si Patriarcha declararetur, secutorum non invitum quo ab Augusto & Urbis Patriarcha consentientibus vocaretur, itum a Patribus nullo jam obstante in suffragia est, & conspirantibus legitimo numero calculis, rite est electio perlata. His ita gestis Imperator Theodosio uti jam electo & designato Patriarchæ honorem habens, & amice scribere, & communicare deliberationem de rebus magni ad Rempublicam momenti, in qua versabatur, ejusque super iis consilium exquirere bonum factu censuit. Horum tunc porro responsis per omnia congruentibus acceptis, & ipsius in primis, quam item consuluerat, Augustæ, consilium in rem contulit. Accesitum enim e Scamandro & Troicis regionibus Joannem, ubi ille prius morabatur, abundante ipsi e suis ibi prædiis ad victum cultumque splendidum proventu, mutato habitu Generum simul suum, simul Regem Bulgarorum appellavit; cognomentum quoque ipsi addidit ab Avo Asane, & universo suo Comitatui, novo lito illum celebrans nomine, magnifice ostentavit; pœnis etiam decretis in eos qui, quocumque incidente usu mentionem ejus deinceps faciendi, aliter quam Asanem & Regem Bulgariæ vocarent. Bulgaros quoque quotquot in præsens parati ad accedendum sine reperti, ipse beneficiorum statim a se percipiendorum evocavit; ad alios qui adhuc deliberarent, idoneos qui allicerent misit; donis eos jam nunc deliniens, in posterum autem spebus corroborans, quasi consecuturos eundem quæ cuperent ad vitæ florentem statum, si deficientes a Matre, Joannem Regem accepissent. Hæc ex Adrianopoli providit: & quosdam ad primam talium famam statim concurrentes beneficiis affecit; cæterosque Bulgaros magnis pollicitationibus trahere in partes populariter sategit.

B

CAPUT VI.

Ut Michaelem etiam ex occidente ad se profectum Imperator Generum fecerit.

Ἐπανελθόντι δ' ἐς πόλιν, ἠγγέλθη καὶ ὁ τῶ Μιχαὴλ ἐκ τῆς δυσικῶν, ὅσον οὐκ ἤδη ἄφιξις. ὁ δ' ὢν ὁ τῶ Μιχαὴλ Δημήτριος μὲν τὰ κατ' ἀρχὰς λεγόμενος, δυόντος δὲ τῶ Πατρὸς πάππα κρῆ μετήλλαξε θάνατος. ᾧ δὴ καὶ μοῖρα τῆς τῶ πατρὸς ἀρχῆς προσεκληρώθη, οὐκ ἀποχρῶσα τῇ μεγέθει τῆς κατ' αὐτὸν ἀξίας, ἢ παρὰ τῶ Κράτους ἐτύγχανεν ἤδη, γαμβρὸς ὑπερκύπτοις γενέσθαι, ὑδαμῶς ἐδόκει. τῇ τοι ἐκείνου ἀφεῖς, Βασιλεῖ προσιέναι, πίστιν γραμμάτων ὅρκοις κατασφαλισμένος. ἔσπε μὲν ἴσως τῇ Βασιλεῖ ἐκατέρᾳ τῇ Συγκράτῳ Εἰρήνῃ ἅμα, καὶ Ἄννης (ἡ δὲ Εὐδοκία μικρὰ ἴσως ἢ ἔτι) αἱ πρὸς τὰς συμφίας συναρμόσεις ἐμαρίθμουν· αἱ δὲ τῆς Εἰρήνης γάμοι τῇ ἤδη Βασιλεῖ φιλομένῃ Βυλγάρων Ἀσάν, ἐπλεῶτο πεπραγότων. συμβόλοις δὲ ἐχρῶτο βασιλικοῖς, ἐξ ἱεῖσι μὲν κατ' ἰσοτιμίαν, τοῖς δ' ἄλλοις τοῖς αὐτοῦ βασιλεῖ. ἢ συμβουλίαι ἦσαν, οἱ μὲν διδόντες ἐπιβαίνειν Τριόβου, σωσ-

C Reverso post hæc in Urbem Imperatori nuncjatus est appulsus mox futurus adventantis Constantinopolim ex Occiduo Tractu Michaelis. Erat hic Michaelis Despotæ filius natu minimus, Demetrius a principio vocatus, sed Patris postea mortui nomen ad ejus memoriam, omisso proprio, usurpaverat: cui cum quæ jure contigerat hæreditario paternæ ditionis pars sufficere non videretur magnitudini sustinendæ novæ quam tum primum inibat dignitatis Generi Imperatoris (sic enim esse & appellari jam cœperat Augusti filia ipsi a Patre Despoina) ea relicta se ad Imperatorem transtulit, consisus litteris ejus jurejurando firmatis. Erant igitur Augusto ambarum filiarum Irenes & Annæ (nam Eudocia parvula adhuc erat) decretæ jam & in procinctu expedito nuptiæ. Cæterum Irenes cum declarato jam palam Rege Bulgarorum Asane illustriori celebritate matrimonium peragebatur. Rex siquidem Gener insignibus utebatur regiis, quoad colorem quidem solum in phaleris, & stratis equestribus, quæ ex lana tantum erant, in cæteris autem, iisdem planè cum ipso Augusto. Conventionum nuptialium hæc erant capita: Expeditione in Ternobum communi junctis Asani Copiis Imperatoris, conari Civitatem illam, & *pag. 301.* eum ea Bulgariæ Regnum novo Augusti Genero acquirere. Sin fortuna cœpto non responderet, eidem in Aula Imperatoria Despotæ hono-

D

rem auctoritatemque conferri. In hæc pacta peractis nuptiis, continuæ jam conſultationes erant qua optima & facillima ratione poſſent deſtinata circa Regnum Bulgariæ ad votum confici. Michaelis cum altera filiarum Imperatoris Annæ connubio nonnihil obſtabat Eccleſiaſtici impedimenti ex Canonibus quondam a Siſinio perlatis, & excommunicationis ad firmitatem omnem comminatione munitis. Etenim Nicephori Deſpotæ uxor Anna filiæ Imperatoris Annæ conſobrina erat, quippe nata ex ſorore Imperatoris ejuſdem: Nicephorus autem & Michael germani omnino fratres. Intercedebant ergo inter ambos deſignatos conjuges ſex gradus affinitatis, ex una quidem parte quatuor, duo ex altera: & opus erat Synodo ad rite de iſto impedimento cognoſcendum, illiuſque relaxandum, ſi expediret judicaretur. Sed ubi Patribus conſultantibus viſum, propter bonum pacis quæ inde firmanda ſperaretur, cauſam eſſe juſtam faciendæ regiis Sponſis gratiæ obſtaculi canonici, quo eorum conjunctio vetabatur, magno conſenſu itum eſt in ſententiam permittendarum nuptiarum, ex quibus quod naſciturum apparebat publicæ quietis commodum, abunde præponderaret indecentiæ ſi qua ineſſet ex canonicis præſcriptis in connubio perſonarum tali prius invicem neceſſitudine innexarum. quare ſuffragiis cunctorum indultum Principibus quod petebant eſt, & titulo Deſpotæ Michael honoratus, Annæ Reginæ, quippe Imperatoris filiæ, rite matrimonio junctus eſt. Inde Michael idem Sacramento Auguſtis in clientelam obligavit fidem. Joannes autem Aſan juratus promiſit, ſe fœdus cum Romanis ſocietatis ſervaturum, ſi Bulgarici ſibi Regni ſecura poſſeſſio contingeret. Sin id non ſuccederet, clientelari nexu ſubditum permanſurum Auguſtis, gradu ſub ipſis inferiori Deſpotæ, cujus titulo Dignitatis, ſi Regni Bulgarici ſpes nox ſuccederent, inſigniendus eſſet.

Α μα τῇ ταῖς τῶ Βασιλίως δυνάμεσιν, εἰ δ' ὧν ἀλλὰ τῇ αὐθις, εἰς Διασόπας τῆς Ρωμαΐδος συμπνεῦσαι. πῶς μὲν ὧν πεπλεσμένοι ἦσαν οἱ γάμοι. τῇ βυλαὶ πρὸς ἐθεσιν συνιχῶς. ὅπως ἂν τῇ τὰ πρόσω κατ' ἐμάρεσιαν προχωροῖεν. πῶς δὲ τῶ Μιχαὴλ γάμοις τῇ τῆς δεσπίρας τῇ Βασιλίως θυγατρὸν Ἄννης προσῆκεν τι τῇ τῆς Ἐκκλησίας Κανόσιν, ὡς δὴ Σισίνιος πάλαι θεὶς, ἀφορισμοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς ἀσφαλίσιν. Η μὲν ὧν τῶ Διασόπου Νικηφόρου Ἄννα τῆς τῶ Βασιλίως θυγατρὸς Ἄννης ἀνεψιὰ ἦν. Νικηφόρος δὲ τῇ Μιχαὴλ ἀνεψιάδελφος πάντως. πεμπταμένη γοῦν τὰ κατ' αὐτὸς συνοικεσίω εἰς ἔκνα βαθμόν, τὸν ἐνθεν μὲν ἐκ πατέρων, ἐκεῖθεν δ' ἐκ δύο συγκείμενον· ἴδει Συνόδου περὶ τούτου σκεψομένης, τῇ τῆς παρ' αὐτῆς λύσεως. Επεὶ δ' ἐσκέπτοντο, τῇ τὰ τῇ Βασιλίως συναλλάγματα, ὡς εἰς εἰρήνην γενόμενα, ἐδόκουν πλείω πλὴ ἄτοπα ἔχειν, ἃ δὴ τὰ τῇ ἄλλων ἀντισκεῖσθαι, τὰ ὡς δῆθεν παρὰ Κανόνας γενόμενα, τῇ φῶς τῆς δομένης εἰλίσι, κοινῶς ἐδόκει. τῇ τὰ δὲ τὸν ζόμον τὰ φορτιζομένα λυθέντος, ἐπέτρεπον μὲν εἰς Διασόπας ὁ Μιχαὴλ, τῇ Ἄννε δὲ, βασιλίδι ὄση γε, συνοικήσειν. τῇ ὧν ἐκπόδεν ἀ μὲν Μιχαὴλ βασιλεῦσι δοῦλος ἐσ ὅρκους. ὁ δ' Ιωάννης ἰσοτιμος δ' ὅλου, οἱ βασιλίδσοι Βυλγάρων, Ρωμαίοις ἐσ ὅρκους. οἱ δ' ὧν ἀλλὰ τῇ αὐτὸς ὅρκοις πιστῶς διαλύσειν τῆς βασιλεῦσιν, ὑπὸ τούτοις Διασόπης ὑπόμενος.

CAPUT VII.

De Maria ut Lachanæ nupſerit.

STudebat autem Imperator ante omnia capere Mariam, ne illa ſpatium liberum ſibi conſulendi nacta, res ſuas bene conſtitueret: obicamque impenetrabilem opponeret conſiliis & ſpebus Imperatoris. Ergo is feſtinabat alios ſubinde atque alios contra ipſam mittere: non tam hoſtiliter illic graſſaturos aut vaſtaturos regionem, quam blande pellecturos Bulgaros ut Mariam dederent, & Genorum Filiamque Imperatoris in Regnum loco ejus acciperent. Hæc Maria intelligens, redactas in arctum res ſuas ſentiebat; duobus in ſe unam hinc atque inde ingruentibus malis. Hinc enim nuper exorta peſtis Lachanas victricibus inſtans Copiis, regionem deſolabat, quocumque intenderat cuncta ſtatim adventu primo capiens, & ſic plerorumque circa Ternobum locorum jam Dominus effectus. Ex altera vero parte Copiæ ab Imperatore plures ſupervenientes increſcebant; quarum Ducibus id apparebat eſſe propoſitum, ut extra Urbem quidquid infirmum & expoſitum injuriæ jacebat deprædarentur agentes ferenteſque; intra ipſam porro Civitatem præcipuos quoſque Procerum promiſſis ad deſectionem delinirent. quare illi pro ſe ac filio ſolicite trepidæ, curæ acres animum turbabant. Ac cum ambobus ſimul Hoſtibus obſiſtere nequiret, placare ſi poſſet alterum decrevit, in quo feſtinandum judi-

Ed. it. Rom. pag. 304.

Δ Εβούλετο δὲ Βασιλὶς προλαμβάνειν Μαρίαν, μὴ τῇ φθάσῃ τὰ καθ' αὐτὴν εὖ θεμένη, ἀλεισίῳ τε τῇ Βασιλίως βυλῇ, ἐ καταπόδεσι συχνὸς ἐπ' ἐκείνῃ πέμπων, ὑ τόσον πόθεν κατασρέψασθαι, ὅσον ἡμίρως μεταχειρισμένους ἐφ' ᾧ παραδοῖεν Μαρίαν, τῇ τὰς τῶ Βασιλίως δ' ἔχοιτο παῖδας. Η μέντοι γε Μαρία ἐς ἀφύκτιος ἴγνω γενομένη, τῇ δυοῖν μέσον ἐκπεπλεγμένη κακοῖν. ἔνθεν μὲν γὰρ τὸ φανὲν ἐκ τῆς κακὸν ὁ Λαχανᾶς προσκείμενος, ἁρπάζων πλὴ χώρας τῇ προσιτάτο τὰ πρὸς προσβάλλων μόνον· ἐκεῖθεν δ' αἱ δυνάμεις τῶ Βασιλίως ἐπιοῦσαι πλείους, δῆλαι ἦσαν, τὸ μὲν παντὸς τῇ ὅσον ἐκὸς, ζημιοῦσης, τὸ δὲ ἐπὶς τῇ πεῖραν ἐκ παντὸς ζόμου ὑποποιήσεσι. ὅθεν τῇ περὶ ἑαυτῇ τε τῇ τῇ παιδὶ τετραμμένης, δεινὰ φροντίδος ἐπάρατον πλὴ ψυχῶ, τῇ φῶς ἀμφότερα μέρη μὴ δύνασα ἰσάσαι, δάτρον ἐξημιοῦτο ἴγνω. πλὴ ὅσον τῇ ταύτῃ ἀπόπαδαι τῇ καθ' ἡμέρασιν φαχθέντων τὰ μείζω. τὸ μὲν ὧν φῶς Βασιλέα πλέον, τῇ ἐκέτευε μὴ ἔκειν, τῇ ἄλλως ἀφειπὶς ἑαυτῇ.

σοζό-

σωζόντ μὲν τὰ τῆς σωφροσύνης, καὶ τὸ πρὸς τὸν ἀπεχόμενον δίκαια (δίκαια δὲ πάντως μὴ συνοικεῖν τῇ σφαγεῖ) ζημιοῦν δὲ παρ' ἐκείνου σώζεσθαι, παρ' ὃ δὴ καὶ τιμὰ τιμιώτατα ἐπέσπασε. Διὰ ταῦτα γοῦν τὸ πρὸς Βασιλέα πέμπειν ᾠήθη ἑαυτόν, τῷ δικαίῳ ἔλεγχος. ὅσον δὲ τὰ καθ' αὑτὸν συνοῖσον καθ' ὃ ἦν βουλόμενος, καὶ λίαν ἀπῳδὸν ἐγίνωσκε. αὐτῇ μὲν γὰρ ἡ τιμὴ καταχρωτὶ αὐτῇ τε καὶ παιδὶ Μιχαὴλ ᾗ σπουδὴς εἶναι, Βασιλέα δὲ ὑπ' ἀρ' ἐκ ὑπόπτως θελῆσαι εἰρήνης τοῖς παῖδας, ὡς δὴ καὶ ὄρφανοῖς καδεστῶσι, ἑκόντος παιτιμοῦν ἢ ἀρχῆς. Οὕτω μὲν οὖν ἐκ ἀπὸ Βασιλείου καὶ μᾶλλον ἐκανῶς ἀπεγίνωσκε. τὸ δὲ πρὸς τὸν βάρβαρον πέμπειν καὶ ἀξιοῦν ἀποδομένου καθ' αὑτὸν ᾧ ἐπλεῖν τὰ ἴδια ἄρχουσαν, ἂν ἔχειν λόγον τινὰ ἀξιώσεως ἔφερε. τὸν γὰρ ἀρχῆς ταύτης ἀντιποιούμενον, σπένδεσθαι πρὸς τινὰ καπέχοντα ταύτην, ἀδύνατον. καὶ τὰ ἀπὸ Βασιλείου συνοῦσα, φρονεῖζον ἐποίει. μὴ δὴ ὃ ἀρμοῦν Βασιλεῖ ἅπαξ ὑπὲρ παίδων περὶ τῆς ἀρχῆς ἀρξάμενον διαρίμδειν. Ἐγνω πάντων, παιδεῖν μὲν τὰ τῶ ἀποιχομένῳ δίκαια, παιδεῖν δὲ ἓ ἀνθρώπων πέμπειν, εἰ πιαύτη τις ὑπὸ τούτῳ ἑαυτῶν ἐαδοία. πρὸς μόνον δὲ τὸ δοκοῦν συνοῖσον αὐτῇ τε καὶ παιδὶ σωιδεῖν. τὸ δ' ὧν, ὡς ἐδόκει, ὅλλως ἑαυτῶν ἐπιρρίψαι τῇ συφορᾷ, ἓ ὑπωσοῦν Θύρας αὐτῇ Βασιλείας καὶ πόλεως, αὐτῇ τε συνοῖσαι ᾗ σωιεπεῖν ὡς Βασιλεῖ Δέσποινα. Ταῦτα ᾠηνοεμένη, αὐτίκα πέμπει, ὃ δὴ ᾧ ἀρμοῦν ὧν αἱ Βασιλίσσαι ἀποσταλαί, τὰς ᾠηφαίσοντας, τῷ βαρβάρῳ τὰ τῆς βουλῆς τε καὶ ἀξιώσεως, καὶ ὃς ἀκούσας, φρῶτον μὲν καθυπερηφανεύετο ἐαθεν, αὐτὸς ἀπεσταλμένους ὑποστιμώτο, ᾠθυμοτέρους οἷον, οἱ ἀρχῆ ὅσον ὕπω ἀποσμένῳ αὐτῷ ἀπαθῆ καὶ δυνάμει κρείττονι, ἑκόντα φθάσαι χαρίζεσθαι. ὅμως δὲ τὰ τῶ λίχνῳ προσῆκε, ποτῶν ἄγαν ᾗ βαθέως, ὑφ' ὅτις ἂν ὦσι φιλόγυνως ᾗ τῆς γυναικωνίτιδος ἁρπαῖς. Τὸ γὰρ μαλάττειν τὰ ἄδα τῇ δεξομένῳ καὶ λίαν ὡς καπφρονοῦντων αὐτίκα ᾠφυλάττετο, ἄλλως δὲ κατ' εἰρήνην καὶ τὸ μὴ χάνδαι ἐμφυλίοις πολέμοις αἵματα, καπεδέχετο, ὡς χάριν δίδους, ἃ λαμβάνων. ὁρῶν οὖν γινομένων ᾗ συνθηκῶν ἐξ ἰσοπέρων, ὑπανοίγυσί τ' αὐτῇ τὰς πύλας, ᾗ ἔσης δεξαμένα πολλῇ ἑαυτῇ σὺν ἑαυτῷ τὸν γάμον, ᾗ τὰς ναυπώσεις ἡ Βασιλείας ᾗ αὖθις συνάμα δέχονται, καί γε παρασαλεύει τῇ Βασιλεῖ αὐτίπαλον ὡς ᾤετο ἑαυτόν. Τῶν συμβάντων καὶ ἀκμδὲν τὸν Βασιλέα αὐπίρριπτος ᾗ ὡς ἐκὼν διαπράξειε, ὑπεξείσιν τε κρείττος μὰ ἀθυμῶν σφαλόμενος τῇ ἐλπίδων, ἀλλὰ φυγὼν τῇ παρ' ἀξίαν ἑαυτοῦ πταίσματι, ὥστ καὶ τὸ γένος καταχθόνιος, ᾗ ἡ ἀρχὴ προσαπολλύναι τῇ μυδιοῦς ἀξίῳ καπεγχειρήσασαν. μαδὲ γὰρ αὐθέξειν ὅλως ᾗ ὑποχεῖν ἑαυτὸν ἐπιβρίσασαν ἐκ Τοχάρων δυνάμιν, ὧν ἑαυτὸς ἐπεσπάσατο, ἅμα μὲν

cabat : ne ſibi dum hæc parat, altero interim duorum vehementer utrinque inſtantium irreparabil ter nppreſſæ, ſerum deinde talia moliendi conſilium, & conatus irritus evaderet. In hac illi deliberatione dubium non erat quin ipſum officium & pudor ad Imperatorem potius traheret. quo enim decentius, quo honeſtius quam ad avunculum neptis; ad Amicum viri defuncti, vidua confugeret? potius utique (cum alterum vitari non poſſet) quam interfectori Mariti ſe dederet; & cum ſumma injuria defuncti conjugis, thorum ejus proſtitueret ſubſeſſori a recenti adhuc illius cæde cruore mananti. Prius igitur, ut par fuit, eo propenoit, ut ab illo ſalutem quæreret a quo dignitatem acceperat; & ad Imperatorem per quem ſe meminerat in Regnum Bulgariæ provectam, Legatos ſupplices mittere rectum & conveniens putavit. Sed æquitati honeſtatique acris adverſaria in contrarium incumbens obluctabatur utilitas, alio avertens deditam ſpebus avaris, & quæſtuoſis rationibus defixam mentem Mulieris mordicus ſua tenentis, & nihil non agere ac paciſci certæ pro ſtatu ac Regno ſibi filioque aſſerendis. Ab hoc autem propoſito per quam abhorrens conſilium erat conjugiendi ad Imperatorem, cujus menti nullam, ne per ſomnium quidem, obverſaturam umquam cogitationem appatebat Regni Bulgarici Mariæ Michaelique puero ſervandi: quippe quod Regnum jam ſpe avara propriis ptenſaſe addicereqae filius cœperat; in id irrevocabiliter incumbens, ut Genero illud Filiæque ſubjiceret. quare id quidem miſeræ perfugium præcluſit deſperarin inde impetrandi, quod emptum quovis pretio volebat. Inde autem repulſa quo ſe verteret? Nam a Lachana per Legatos poſcere ut ſecum jamquam Bulgariæ Regina iis conditionibus paciſci vellet, quæ integram illi & Michaeli puero certamque relinquerent poſ- *Edit. Rom.*
ſeſſionem Principatus, petitio erat tam a ſpe *pag.* 303.
omni conſecutionis procul remota, ut nec proponi dignam Maria ipſa judicaret. quando enim aut quibus in id illectus pactis, fretus numero, ferox ſucceſſibus Barbarus, Regnum quod palam affectaret, cujus partem jam teneret, propium in ſolidum iis cederet qnibus id ſumma contentione tum cum maxime entorquere conabatur? Unum ergo reſtabat, turpe quidem & probroſum, ſed nihil non pro Regno paciſci paratæ neceſſatium; vale honori ac famæ dicto, ſpretis juribus regiæ viduitatis, maculata nobilitate Imperatorii ſanguinis, proſtituere ſa Subulco, vilique ac cruento latrone ſimul in Civitatem ſimul in totum admitrendo, pudoris & eaſtimationis quantovis damno ambitioni litare. tanti ergo arbitrata, ut Regina ipſa, ut Mater deſignati Bulgarorum Regis dici pergeret, Lachanæ amor eſſe vocarique; cupide ac rapetim (nam ab Imperatore metus cunctari non ſinebat) mittit ad Barbarum qui ſuas illi nuptias cum dotali offerrent Regno. Ad ea ille primum aſpernabundo ſimilis talis interpretes fœderis ſuperciliose repellebat, cavillans, ridicule offeri quod majori ex parte jam teneret, gratiæque imputaci Reginæ, quæſitum jam ſibi animis victoriſque Principatum. Tamen ne durus nimis ferufque videretur, nuptias talis fœminæ admiſit, aſtute id ipſum tamen, quaſi alienæ indulgendo voluntati, non propriæ obſequendo libidini, annuena. in quo erat profundior ejus quædam, quam ab homine ſic nato ſperares, prudentia. Vitandam enim recte putavit contemptum ipſi pacturam apud ſuos opinionem uxorii, & in voluptates ex bellica ferocia emolliri facilis viri, quin & humanitatis famam aucupans moveri præſetulit miſeratione fundendi civilis, ſi qua ceperat tenderet, ſanguinis. Ad extremum ea verborum, vulcuſque gravitate qua non accipere ipſum quidquam gratiæ, ſed beneficii loco tribuere ſe ſi-

gnificaret, quæ offerebantur accepit. Scibuntur mox conventiones, pacta jurejurando utrinque dato muniuntur. Nec Maria moram fecit aperiendarum Lachanæ portarum Ternobi, seque ipsi nuptiis jungendi. Coronationis inde novorum conjugum ceremonia splendide celebratur, acclamata denuo Regina Bulgariæ Maria avo titulo uxoris Lachanæ Regis. Sic illa se comparasse gravem Adversarium Imperatori Avunculo putabat. quo non parvam ei reveta nec parum molestiam adjecit curam. Quamquam ille quidem audita repente rei fama, dissimulatioue se solita involvens, diligenter cavit, ne causam doloris quo intime urebatur, veriorem præcipuamque proderet, quod nimirum excidisse se votis, & interversas sibi spes proinde jam ad exitum perductas cerneret. Ostentavit autem plausibiliores alias de facto isto dolendi rationes: infamiam videlicet quam illa infelix illis esset flagitiis promerita maximam, generi ac familiæ probrum fœdissimum inurens. simul autem cum honore dignitatem ac nomen Regium perditum ivisset: quo ipso mox pervanda, sensura esset, inutiliter se peccasse, dum id scelus spe tuto regnandi conciverit. Nam Regnum quod homini nulla re nisi mala digno turpissime tradidisset, ipsi mox extorquendum a Tocharis, quorum potentiæ irruptionem in Bulgariam parantium nihil posset Lachanas opponere, quod par resistendo foret. Tocharos autem ut movere quamprimum in Lachanam non omitterent, duæ causæ incitabant: erenim quod eos prior ille lacessivisset eorum Copias cædens, ulciscendi Hostem apertum necessitate ad eam expeditionem impellebantur; & rei ad id audendum facilitate incitabantur quod Lachanam esse scirent hominem nihili, exosum & spretum etiam suis Bulgaris. Talia passim apud Familiares Imperator differens, non cessabat interim alias super alias in Bulgarism Copias mittere, omnemque admovere machinam ad dejiciendam eo Regno Mariam. At Lachanas cito pertæsus regii laxus & deliciarum uxoris, iis eum stomacho rejectis, immundam illautamque barbarici ritus, cui dudum insueverat, vitæ ferinæ rationem usurpabat: hoc ipsum videlicet æstimans utile demerendis sibi familiarium suorum affectibus & studiis, quorum alendæ augendæque in sese benevolentiæ cuncta quæ ad id conferre viderentur sedulo adhibebat. Satis enim intelligebat quantum indigeret eorum opera: utique cum sibi duplici ex parte diversa & magna imminere bella cerneret. qua ipsa ex causa muliebrem victus cultusque molliciem exercitam oblatamque ab uxore contumaciter adeo reprobabat, noxiam criminans, & enervandæ tunc maxime necessariæ bellicæ virtuti accommodatam; ut eo nomine Mariam non solum plerumque increparet verbis, sed vetberibus etiam ac plagis miseram contunderet. Intentus interea sane, prout res poscebat, solicite cunctis per circuitum parandis ad excipiendos ingruentium utrinque impetus Hostium. Quam ad rem arte qua poterat maxima delinire ac conciliare sibi satagebat Primores Principesque Bulgarorum, ut eorum ad bellum quod utrinque atrox expectabat, fida strenuaque uti opera posset. Non enim ei supererat ipes saluris aliunde ulla quam ex vi aperta; cum esset manifestam, neque cum Tocharis, quos implacabilitet irritatos magnis a se acceptis Cladibus sciret; neque cum Imperatore quem domesticæ rationes ad irrevocabilitet urgendam Generi Filiæque in Bulgariæ Regnum evectionem compellebant, ttactationem inirl ullam aut vel tentari conventiones fœderis posse. Quocirca quantum valebat maxime ad fortiter resistendum se parabat: vellet nollet eo illum adigente necessitate tuendi Regni: quod cum capessere ausus esset, non modo tenere illud, sed etiam sibi firmare atque asserere contendebat. Cum autem assidue modo hac, modo illac Hostes irrumperent, Lachanas raptim ad omnia occurrens præliavi ferme quotidie cogebatur. idipsumque alacriter agebat, quippe quantumvis homo barbarus, satis judicii habebat ad intelligendum quod est verissimum: pugnaturum eum cum non volet, qui non pugnat cum potest. Ac propter istam impigram audaciam ad quævis altro pericula occurrendi, favebat ei plerumque fortuna belli, vehementibus, licet inordinatis, ruenti incursibus; quos sæpe ineluctabiles experti milites nostri, parum jam fidebant disciplinæ atque ordini quem observare in acie didicerant, ac passim horrebant cum eo congredi: præterim quod exempla crudelitatis quæ homo ferus & immanis in bello capeis edere solebat, late vulgata, refrigerarent impetus missorum contra eum militum nostrorum: inde morte pejus horrentiam manus cum tali Hoste conferete, quem nullæ calamitatem humanarum

Edit. Rom. pag. 304.

A ὡς ἐχθρὸν φοβοῦνται, ἅμα δὲ καὶ παρὰ δίκαιον κατεφρονήθη. Ταῦτα λέγων ἐν οἷσι τῇ αὐθις πίμπτῳ τὸ δυναμες ἀγανακτήσας, καὶ τὰ φὼς ἀπεβολλὼ Μαρίας κατασκεδάζομαι. ὁ τύπτω Λαχανᾶς φὼς πὰς τῆς γυναικὸς θρύψης καὶ ἀπέχθετο, καὶ βαρβαρικῶς ὕβριλε βάζων τὰς ἀμφ' αὐτὸν ἢ λίαν ὑπερασπίζομενος. ἔγνω γὰρ ἀμφοτέρωθεν ἐξαρτυομένης πολέμως, καὶ πὰς βλακείας μηδὲν οἷας τε ἔσας ἀπτοδιδόναι πὰς ἐν τῷ πολέμων κινδύνως. ὥστε καὶ πολλάκις φὼς ἑαυτὸν ἀφιλοπονησωτὰ, ἐντείνειν πλαγάς. αὐτὸς δὲ κρότητο πάσης ἀχολίας τὰ αὐλὰ συναισθάνεσθαι κείνων, ὑπισχνεῖτο τε πὰς ἄρχοντας τῆ Βυλγάρων, ἢ φὼς πολέμως ἀνιμάζειν πὰς καθ' ἅμφω. ἃ δὴ γὰρ ἰῶ ὅτε Τοχάροις ἐβ' τὰ φραχθέντα ἀποδίδοσθαι, ὅτι πὰς τὰ Βασιλίως ὑποστοῶ ἀνατρέψ. ἐβ' ὧν καθόσον ἴχνος, ἀντιπαρατάττετο, τὸ μὲν ἑαυτὸ, τὸ δ' ἄλλως. ἀρχὴν γὰρ λαβὼν, ἐῶ νὰ ὕλπιζεν, ἰσταδὸν μὴ μόνον ἴχειν, ἀλλὰ καὶ σωιτρῶν. ὑπετιθεμένων δ' ἄλλως ἐ τῆ ἔξωθεν ὑπαρξας, ἄκων κατεωχαζέτο μάχεθαι. ἦδη γὰρ, καὶ βάρβαρος ὢν, πολεμίστατα ἐξ ἀνάγκης τὸν μὴ Βιλεπε πολεμῶν. ἐβ' ταῦτα γοῦν τὰ κατ' ἐκεῖνα ἐώδει παραβολώτερον συμπλοκόμενα. ὑπ γὰρ οἱ ἀνδρεῖόμενοι ἴχνον ἁρμαῖς ἀπαταῖσαις ἀντιχεῖν, καὶ τὸ διάπονον καπρῶδες εἶνὸ ἀπέστηξεν ὡς μὴ καλῶς χρατομένου τὸ πεφυκότος. τὸ γὰρ εἰς χεῖρας γενέσθαι τῆ Λαχανᾶ ἴσα καὶ θάνατος ἰῶ, ἀπωλείας ἴσως πὰς ἐχάνης. βάρβαρα γὰρ ἤδη τὰ ἐκ τύχης εἰωθότα μαλάσσειν ἐν οἴδε. ἔδοε ἐ πολλὰς ταῖς τάλμαις πεφυκόμενοι, παρατείαν τῆ τῆ δεινῶν ἐλπίσμῶ, εἰ ἀλῶν, συστέλλομεν ἀπαγγέλλειν. πολλὰς μὲν ἤδη ταῖς ἁμφὶ τὸ Ασὰν δυνάμεσι πεφυσιοχίζειν. πλὴν εἰ ταῦτάν ἐσίασι τῆ ἄκοντος ἁλισκόμενοι, ἐν καλοῖς ἤσαν διὰ τὸ προσπίπτειν αὐτίκα, ὡς ἀνθρώπους μὲν ἀπαλλαγέντες, Βασιλεῖ δὲ συνεγνώμονι. πὰς δ' ἐκπὸδὼν ἀπαγομένους, ἐ. αἰεὶ ἐν ἰῶ ὑπενοηθέντα τὸ σάζον. ἀλλ' ὡς ἐχθρὸν ἐκαλόζετο.

B

C

D

misericordia molliret, ad sublevandam indulgentia vel minima eorum sortem, quot in ejus potestatem Mars varius infelici casu redegisset. Huic certe causæ imputabatur, quod majori sæpe commissi potentia Lachanam non vincerent: quia nimirum totis suis viribus non uterentur, & horrore captivitatis nimio constricti, retardarentur a conniteudo quantum possent. In hoc tum nodo hærebat bellum, cito alioqui finiendum. Nam & plurimæ & florentissimæ undecumque conclusum Lachanam Asanis Copiæ tenebant; nec tamen debellabatur, metu perculsis Romanis Militibus ob nimium diversam conditionem utrinque captivorum. Nempe qui a nostris bello capiebantur, felices dupliciter erant: tum quod sævitiæ diri Tyranni, cui servierant, subtracti essent, tum quod in lenem atque humanam transissent potestatem clementis Principis: e contrario qui a Lachanæ militibus abducebantur, certum habebant nullam superesse salutis spem; quippe ritum, ut Hostes, inexorabili feritate trucidabantur. *Edit. Rom. pag. 305.*

CAPUT VIII.

Ut Maria quidem tradita Imperatori, Asan autem intra Ternobum admissus fuerit.

Ἐτρίβοντο μὲν οὖν ἐντοῦθεν τὰ πράγματα. ἄλλως δ' ἀπαλλαγὴν τῆς ναυῶν οὐ λῷον ἐλπίζεσθαι, εἰ μὴ τὰ βαρβάρου ἀπαλλαγῇ, ὃς καὶ παχέως ἐξειλόμενος ἐπιτρόπους. τὸ δὲ παλίμβολον τῆς τύχης, ὅτου οὔπω οὐκ ἦν ἐφιγεῖν ἐκείνου, ἢ μᾶλλον φυσηθέντα τὸ πᾶν ἐν τύχῃ, ὅθεν καὶ Τοχάρων ἥττημένος ἡγγέλλετο. ναῦς ἐκεῖθεν φήμαις ἐμπίπτει Τερνοβίτας ἀωρὶς, ὡρμημένους πάλαι κατὰ Μαρίας, ἢ ἅμα παιδὶ προδιδόναι πάντῃ ἔγνωσαν τοῖς τῶ Βασιλέως. ἡ Ἀσὰν δὲ Δυσπότην ἐδίχοντο, ἢ ὅτι καὶ ἐκ παλαιᾶς προσηκόν οἱ τὰ Βυλγάρων πράγματα. ἃ μὲν οὖν Μαρία ἔμφορτος ὑσα τῇ ἀπὸ τῶ βαρβάρου κύήματι, ἅμα παιδὶ Μιχαὴλ πρὸς Βασιλέα (ἐπεδήμει δὲ τῇ Ἀδριανῶ τὸ δεύτερον) ἦγετο, ἓ φυλακῆς ναῦς προσκύσας ἐδίδοτο. Ἀσὰν δὲ ἢ σωὶ Εἰρήνῃ οὐχ ἅμα, ἀλλὰ μᾶ τὸν Ἀσὰν ἐκεῖνον, Βασιλέως πρὸς πόλιν ἐλθόντος, ἀνέδυν ἐπέβαινον Τερνόβου, ἢ Βασιλεῖς ὑφηνίζοντο. λῷ δ' ἐν τοῖς μάλιστα τῇ φερόντων ἢ Τερτερῆς, ᾧ δὴ ἢ μεγάλως τὸ Βυλγαρικὸν προσεῖχε, ἢ παρ' ἐκείνοις ἐμεγαλίζετο. τῶν ἐβούλετο μὲν Βασιλεὺς τῇ Ἀσὰν κατὰ γένος συμπέρσειν ἢ τιμᾶν ἀξιώματι. τὸ γὰρ ὑφέρπον ἀπ' ἐκείνου πρὸς βασιλέων, πολὺ λῷ. ἐπεὶ ἢ ἐραστῶν ὅλως λῷ τῶ μείζονος ὑφιέμενος. ὑποδὺς δ' λῷ τοῖς βελόμενος ἡ σύζυγος. τὸ δὲ ταύτῃ ἔχοντα νικᾶσθαι μηδὲν τῇ Ἀσὰν κατὰ γένος συμπέτοντα, λαμβάνοντος μᾶλλον λῷ πρὸς τλῶ τῇ ὑποκειμένων ἀναφῦ, πλεῖστον ὅσον ἐμπύρευμα. Διὰ τῶν καὶ δυσπότην προτείνει ποιεῖν, εἰ τῆς γυναικὸς ἀποσᾶς, τῇ τῶ Ἀσὰν ἀνεψιᾷδλφῃ εἰς γάμον συμπέτοιτο. γίγνεται ταῦτα. καὶ ἡ μὲν τῆς Τερτερῆ σύζυγος ἀχθέσα πρὸς βασιλέα, τῇ κατὰ Νίκαιαν ἐδίδου φυλακῇ σωὶ υἱῷ Οσφυντιδλάβῃ. ἡ δὲ τῶ Ἀσὰν ἀνεψιᾷδλφῃ τῇ Τερτερῆ συμπρέζετο, καὶ τῇ τῆς διατριβῆς ἐξιώματι ἰσομοιοῦτο.

EXtracti per has moras in longius æquo tempus belli Bulgarici non aliunde a prudentioribus exitus expectabatur, quam a Clade Lachanæ: qualem illi brevi superventuram aliquam verisimilis spes esset; quod is frequentissime periculosissimeque dimicaret, nec semper superaturum appareret, propter solitam inconstantiam sortis; præsertim cum inflatus successibus multa temere inconsulteque susciperet. Id non falso provisum haud multo post constitit, fama vera vulgata victi a Tocharis prælio Lachanæ. quo Nuncio exciti Ternobitæ ad captandam dudum optatam occasionem excitiendæ cervicibus fœdæ tyrannidis, Mariæque ulciscendæ in quam antiquis odiis flagrabant, delere ipsam decreverunt una cum filio, Ducibus exercitus Imperatoris, Asanemque in Dominum recipere, cui jus vetus competebat ex genere ad successionem in Regnum Bulgarorum. Maria igitur uterum gerens ex barbaro Lachana, simul cum Michaele puero, deducta ad Imperatorem Adrianopolim est (in eam enim Urbem Imperator secundo advenerat) ubi custodiæ conveniens commissa est. Asan vero non tunc simul cum Irene (illa enim post Asanem eo venit Imperatore jam Constantinopolim reverso) magna celebritate invecti sunt Ternobum, & Reges acclamati. Erat porro inter Proceres dignitate in Bulgaria præstantes quidam Terteres; maximæ apud eam Gentem existimationis & gratiæ vir, summisque ab iis efferri & honoribus & laudibus solitus. Hunc Imperator voluit Asani affinitatis necessitudine jungere, & Dignitatibus honorare, præversurum se ratus hoc pacto periculum insidiarum imminens novo Regi ab homine quem potens factin suorum clam ad Regnum promovebat; & ipsum bellicæ peritiæ fama inclytum; quique ita militares gessisset præfecturas, ut plus quidpiam privato fastigio spectare a penitus intuentibus esset animadversus. Cæterum huic Imperatoris studio incommode obstabat uxor quam tum habebat Terteres: cui si in eo primo conjugio petstanti honores & beneficia Imperator congereret, nihil Asanem juvaret, sed potius ejus periculum augeret: potentia ejus æmuli novis opum accessionibus corroboranda, & quasi accumulando novo fomite quo facilius exardesceret incendium formidatum. Igitur proponendum Terteri curavit Imperator se Despotam cum creaturum si repudiata, quam haberet, Conjuge, vellet in novam Sponsam accipere Sororem Asanis. Facta hæc sunt, cito assentiente Tertere, cujus Conjux prior cum Filio, Osphentisthlabo dicto, ad Imperatorem ducta, hujus jussu custodiæ mandata apud Nicæam est. Asanis vero Germana Terteri cupsit: & novi Sponsi titulo Despotatum cohonestati sunt. *pag. 306.*

CAPUT XI.

Ut Aſan Ternobo receſſerit.

HÆc Terteris affinitas magnam Aſani facultatem obtinendi ſecure quod capeſſere cœperat Regni attuliſſe videbatur : ſed videbatur tantum ; nam eventu mox ipſo apparuit : non diuturnam eum ejus Principatus Bulgarorum poſſeſſionem adiiſſe . Nutare illa cito cœpit mobiliſſimæ levitate Gentis . Bulgari enim adeo ad perfidiam faciles habentur , ut auræ atque incertiſſimis flatibus ventorum , quam horum benevolentiæ confidere ſit tutius . Ac defectionem quidem ab Aſane machinari eos ea multis apparebat : excitabat autem ipſorum in id ſtudia Terteres arcanis molitionibus Regnum affectans . Extabant quidem indicia non vana quæ talis hunc ambitionis ſuſpectum merito facerent : ſed ea ne animadverterentur inumbrabat affinitas ejus cum Aſane . quis enim facile crederet ſuo ipſum inſidiari generi , & prodere ac evertere velle hominem cujus haberet in matrimonio Sororem ? Tandem tamen erupit res in notitiam minime jam dubiam Aſanis . quare ille veritus ne opprimeretur improviſo quodam aſſultu ; nec ſalvus periculum evaderet , prævocupare fugam ſtatuit , honeſtum prætextum obtendens conſilio , ut rebatur neceſſario ; quod etiam quæſtuoſum facere ſtuduit , præda adjecta : occaſionem enim ejus rei commodam ſibi nactus videbatur habens in poteſtate theſaurum Regium Bulgariæ , in quo ſupellex ſpecioſiſſima & pretioſiſſima ſervabatur ex Romanis olim parta , quando ducente Iſaacio Auguſto male il cum Bulgaris pugnaverunt , amiſſis impedimentis , in quibus fuerunt ipſa inſignia Imperii : quæ ea illo tempore condita Ternobi cuſtodiebantur , ad oſtentationem potius quam ad uſum alium . Hæc & alia quæcumque elatu facilia reperta tum ſunt in Regiis Apothecis Bulgarorum , clam compilata faciſque indita exportari noctu Aſan ea Urbe Ternobo curavit : Ipſeque moa cum uxore ac comitatu quaſi animi gratia ruris amœnitate fruiturus , egreſſus indidem ſumma celeritate Conſtantinopolim verſus iter arripuit . Ac Meſembream quidem uſque Regia pompa luxuque ſpeciem ſecuritatis oſtentarunt . quæ ſimulatio neceſſaria erat ne fuga deprehenſa ſiſterentur . Cæterum ibi nave conſcenſa mari Byzantium feruntur . Exceptos illic primo exſcenſu Sancti Archangeli Michaelis Monaſterio prope portum ſito , Imperator aliquot diebus admiſſione excluſit ; iratus ipſis vehementer , ob fugam quam judicabat intempeſtivam ; totumque id conſilium vanæ ignavæque formidini adſcribebat , qua fructus laborum expeditionumque multarum uno momento inconſultæ levitatis jacturam irreparabilem querebatur factam .

Edit. Rom. pag. 307.

A Εἶχεν οὖν ἐντεῦθεν τῷ δοκεῖν τὰ μεγάλα πρὸς συνεργίαν ὁ Ἀσάν , καὶ χρόνος ὀλίγος αὐτῷ παρεμέτρει τὸν τῆς Βουλγάρων ἀρχῆς . ἐπεὶ δὲ ταχέως παρακυλίετο , πρὸς γὰρ ἀπιστίαν τὸ Βουλγαρικὸν ἕτοιμον , καὶ αὖραις ἐοικὸς πιστεύειν ἀπίμων μᾶλλον , ἢ σφῶν αὐτοίς , καὶ τὰ τῆς ἀποστασίας δῆλοι ἦσαν ἐκ πολλῶν αὐδώντες . ἀνεζωπύρει δὲ τύπος τὰς γνώμας , ὃν Τερτηρὰς κρυφδὸν , Βασιλεῶν ἄδη , καὶ τ' ἄλλα φαυλρὸς ὢν εἰς τὸν ὑποφίαν , μᾶλλον τῆς πρὸς τὸν Ἀσὰν αὐδὲν συναλυπεῖτο , ὡς μὴ προδώσων δῆθεν , ᾧ κῆδος γένος συνῆπτο . συνιδὼν τὸν παραπαίοντα ὁ Ἀσὰν , καὶ B δείσας μὴ φθάσας ὑπερβάντος ἐπιέξει τὸ δεινὸν , ᾗ ὁ φθὰς ἔσεσθαι οἱ τὰ τῶν κινδύνων , τὸν φυγὴν ὠχημένως ποιεῖσθαι φρόνου καὶ μὴ κέρδους . ὁ δὴ καὶ ἐνεχώρει κερδαίνειν . τὰ γὰρ τῆς Βασιλείας τῆς Βουλγάρων φάγγανα , ἃ δὴ καὶ πάλαι ἦν ἐκ Ῥωμαίων λαβόντες ἐπτημένων τὸ πάλαι , στρατηγοῦντος τῶν Βασιλέως Ἰσαακίου , καὶ γ' ἐσέσωστο τιθησαυρισμένα κατ' αὐχμὸν μᾶλλον ἢ κῆδος χρείας . Ταῦτα δὴ καὶ ὅσον ἦν ἄλλο φόρτος ὠνόμενος , ἐν ἀφανεῖ πομπῇ σὺν ἀκοὺς , καὶ τῆς πόλεως ἐκβαλόντες ναυσὶ , αὐτοὶ τοῖς ὡς ἄπιστι καὶ τραφλὸν τῷ ἔξω πα τῆς πόλεως ἐξιόντας γυ- C μνασάμενοι , ἀνὰ κράτος ὠθοῦ τῆς μεγαλοπόλεως ἐφλγον . καὶ πρώτου εἰς Μεσίμβριαν ὑπὸ βασιλικῷ κόμπῳ καὶ ῥυθῇ φθάσαντες , ὡς μὲν φωραθέντων φυγόντες , ὕπω θαλάσσῃ χρῶντας καὶ πλοῖ πρὸς τὴν πόλιν . καὶ δὴ ἀσπαχθέντες τῇ ἀσπ τὸν ἀνάπλουν τῶ Αρχισρατήγου μονῇ , ἐφ' ἁμίρας ὁ Κραπὸν ἐκ ἐδέχετο , ἐν ὀργῇ πατρὶς τὸν Χοτορ- γὸν ποιούμενος , καὶ τὸ πᾶν δεινὸν ἐκ ἀσκαθὲς ἐκείνων κείνου , πολλῶν πόνων καὶ ἐξό- δων ἀπώλειαν ἐν βραχεῖ . ὡς δ' οὐκ ἐᾷ τὸ γεγονὸς ἀναλύεσθαι , ἐκείνους μὲν ἐκχωρεῖται τὸν πόλιν εἰσιλθόντας τῇ Βασιλεῖ ἐμφανίζε- D σθαι , ὁ δέ γε Τερτηρὶς ἐρίμνος Βασιλείας , Θε- λόντων καὶ τῆδ Βουλγάρων , ἐπιλαμβάνεται . καὶ ἐν ὀλίγῳ ἅμ' ἤκουτο Βασιλείας ἐπιβαίνων , καὶ ἅμα παιτεμπλος χῆ Βασιλίας , ἐγκρατὴς τῆδ Βουλγάρων ἐῶν . Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐς ποσοῦτον , τὰ δ' ἐντεῦθεν ἐσαῦθις ἐρεῖμεν .

Denique tamen , cum quod factum quomodocumque fuerat infectum fieri nequiret permiſit iis ingreſſis Civitatem ſibi ſe ſiſtere . Interim Terteres vacuum Aſanis fuga Regni Thronum , magna Bulgarorum voluntate , palam occupavit . unoque nuncio auditus eſt & occupaſſe Regnum , & ſolemni ritu coronatus : ſicque in plena & certa conſtitutus poſſeſſione Bulgarici Principatus . Hæc tunc in hunc modum ſe habuerunt . quæ ſecuta ſunt , in tempore reddemus .

CAPUT X.

Ut accuſationes adornatæ ſint contra Patriarcham Veccum.

Ηδη δὲ χρόνων παρῳχηκότων πεντέρων Ἰωάννῃ τὴ τῆς Πατριαρχίας ἐφέροντι, κατὰ μῆνα Λῶιον τῆς ἑβδόμης Ἰνδικτιῶνος, δίκαι κατηγορίαι τούτῳ παρά τινων τῆς τῦ Κλήρου συρράπτονται, ψευδεῖς μὲν ἐξ ἐπιτοπολὺ τὰ πλεῖστα, ἃ μὴν δὲ ἐξ ὑγιεροῦς τῆ Κρατοῦντι δίκιδαι. ἰδὼ γὰρ ἐκείνῳ ἐξ ἀσυνδέτῳ πλοίσας ὑποχαλᾶν τὸν τόνον τῆ ζήλου τῆ Πατριάρχῃ, καὶ μᾶλλον τὰ οἱ πραχθέντα ἐξ ὑπογύου ἔχοντα περὶ ὧν ἀνωτέρω ἐρρήθη. Ταῦτα δὲ καὶ ἄλλα τὰ πλεῖστα ἐπισυμβαίνοντα, ἀνῆπτε μὲν τὸν Βασιλέως ὀργήν, ἃ μὴν δ' ἔτχεν ὅπως τῆς ὁρμῆς ἐπίσχῃ τὸν ἄνδρα, ἐ ἄλλως ὁρμητέον ἦν ἐ θυμοῦσθαι, πλὴν οὐ τὰ καθ' αὑτόν. τούτων γὰρ καὶ ἀπερμερίμνως ἔχεν, ἀλλὰ τὰ καθ' ἑτέρους συμβαίνοντα. ζητοῦντι γοῦν ἔδοκεν, καθ' ἓν ὑποκλίναι τὸν λίσσοντα, χρήσιμ' ἅπαν τὰ κατηγορήματα, ἄλλως οὐκ ἀληθῆ δοκοῦντα, ἃ δ' ἀπαράδεκτα. ῥοπῆς δὲ εἰς πορείαν, κἂν Πηλεὺς ὤφλεν ἂν ὁ ἐκείνος. ἱεροσυλίας δὲ ἐγκλημ' ἂν ἀπέφυγεν Ἕ ὁ ἐπ' ἀνθρώποις ἀδωράτως Λεπτίνης μᾶλλον, ἃ ἐκείνῳ δικαίως προσῆπτο. τὸ δὲ εἰς Βασιλέα ὡς καπηλῶν, ἀνύθεν τῷ συνεφαπτέον φαίνετο ἀκουόμενον. Ἐκεῖνος γὰρ πόλαι φιλοβδήλων εἰς Βασιλέα ὑπέρ τινος τῆ χραζόντων εἰλέους πολλάκις μὲν κατὰ πεῖραν φρόντισε τὰ οἱ δοκοῦντα συμφέρειν, τοσαυτάκις δὲ προβάλλων οὐκ ἔλυπε τὸ παράπαν. τελῶν ὅμως ἃ μὲν ἰδίετο συμπλέοντα, ὁ δὲ προσίετο καρπούμενον. Βασιλεὺς δὲ τέλος ὑπερτίθετό τε καὶ ἀνεβάλλετο. καὶ ὁ μὲν ἰδίετο προσαπαίρειν καὶ πάλιν. ὁ δὲ πεῖρα μοὺς οὐκ ἀνύων, ἤδει γὰρ καὶ παροργίσων, εἰ ἄυθις λέγοι, τὰ καθ' ἑαυτὸν εἴεν πρὸς τὸν ἑαίτῶν ὑπολογούμενος, ὡς οὐ καπήρθυμήσας τῆ Βασιλεῖ προτείνειν τὰ πέτου δίκαια, Θεὸν παρεισάγῃ τῆς αἰτοῦς μάρτυρα, καὶ Θεὸς ὁρᾷ τὰ περὶ ἀν πράβαλμα, ἐλεγεν. Ὁ δ' ἐαυτὸν παρὼν συσχασμὸς τὸν λόγον, συμπλάττει τὸ ψεῦδος, ὡς Θεὸν δῆθεν καὶ Βασιλέως ἐπικαλουμένου τοῦ Ἰερέως εἰς τῶν ὑπ' ἀδικουμένων ἐκδίκησιν. τούτοις ὥσπερ εἰ τισιν ἐγκρυβῆς καπασείσας, ὑπεκλᾶν τὸν πύργον τῆς ἐκείνου ψυχῆς φόνῳ. ἰδὼ δ' ὁ τὰς ὁρμὰς σφοῦν ὑπαπτῶν, ὁ τῆς Ἐρέσου Ἰσαὰκ, εἰς πατρὸς πεπαγμένος τῆ Βασιλεῖ, εὐδιμέσας δ' ἔχων αἰτίαν ἀποχθείας τῆ Πατριάρχῃ, παρὸν τὸ τὰ δοκοῦντα ξυμφέρειν αἱρεῖσθαι τῆ Βασιλεῖ, ἃ γοῦν τοῦτο μόνον, ἃ ἐξ ἑτέρου, τὸ, τὰ κατ' Ἀνατολὴν Πατριαρχικὰ ὑφ' αὐτῷ θέλειν ποιεῖσθαι, μᾶλλον ἀξιῶν πλέον ἔχειν τὸν Πατριάρχην εἰς ἐκουσίαν, ἃ κῆ μᾶλλον Κωνσταντινούπολιν περιεχέσθαι, τὰ δ'

JAm autem evolutis annis quatuor ex quo Joannes Patriarchatus honore præcellebat, menſe Februario ſeptimæ Indictionis, graves in eum accuſationes a quibuſdam e Clero conflantur; mendaces illæ quidem ac plane inanes: non tamen ejuſmodi quæ ægre Imperator admitteret. Studebat enim ille vel maxime, nanciſci modum hebetandi aciem nimii, qua dudum offendebatur, zeli Patriarchæ. Pupugerant autem eum & exaſperaverant non parum illa quæ nuper auſus in ipſum agere, ac coram loqui libere atque ardenter Patriarcha fuerat, prout ſuperius memoravimus. Ea, inquam, & alia plurima ejus generis quæ ſubinde occurrerant, bilem haud dubie moverant non patientiſſimo Principi: cui tamen ad manum non erat frænum aliud ullum qao impetum ejus cohiberet, viri natura vehementis; & cum ad aggrediendum ardua facilis, tum in urgendo cœpta irrevocabilis arduris. Verum hæc, in quorum promotionem ſic ſtudio prodibat, haud erant cum privatis ejus rationibus aut quæſtu proprio implicita. Talium enim, etiam ſupra vulgarem modum, negligens erat. Exardeſcebat autem in iis accuraodis quæ ad aliorum utilitates ſpectarent. Quærenti ergo Auguſto modum hujus quaſi cujuſdam Leonia exarmandi, utiles hæ ſeſe criminationes offerebant, qualibet alioqui deſtitutæ veri ſpecie, nec dignæ quarum haberetur ratio. Nam impudicitiæ verſi ſimilius inſimularetur Peleus quam ille; direptarum vero ſacrarum rerum, plauſibilius crimen appingeretur Ariſtidi; cujus erat in ultro etiam oblatis repudiandis omnis abſtinentia vulgo notiſſima. Male denique precatum Auguſto Veccum qui dicebat, ſtatim calumniæ convincebatur, ipſa ſimplici narratione facti, unde occaſionem criminandi delator ſumpſerat. Id tale fuit: Aliquando pro more ſuo Veccus adierat Imperatorem cum Supplice cui erat imploraturus miſericordiam Auguſti. Sæpe in conſpectum pro luctu illius, fruſtra ſemper ei propitiare Principem ſtuduit, toties ab eo cum ſtomacho rejectis quæ pro Suſcepto allegabat. Tres igitur longo tempore ſuas quilque partes ſtrenue agere perſeveraruat, Reus, demiſſe ſupplicandi; Patriarcha, patrocinandi ardenter urgendo; denique Imperator, procraſtinandi ac differendæ ſine fine gratiæ. Quadam vice inſtabat vehementius apud Veccum Cliens, ut pro ſe iterum Imperatorem rogaret. Ille autem experientia jam gnarus negationi dilationem obtendi; necion intelligens, ſi denuo de hoc compellaret Imperatorem, in iram ſe illum concitaturum, ut ſaltem clienti ſe purgaret ſorte ſuſpectaturo ea eventa, remiſſius egiſſe Patronum, Deum teſtem adhibuit ſynceri ſui ea in cauſa ſtudii, alta vnce conteſtans: Deum utique, quem nil lateat, videre qua fide quoque affecta eo patrocinio ſuggeretur. Ex hac Dei mentione calumniæ anſam qui præſens ſorte tunc adfuit delator ſumens, multo deinde poſterius in malignam iſtam accuſationem procellit criminans, ſcilicet Patriarcham, dum ſupplicis cauſam ageret, diras Auguſto imprecatum in ultionem negatæ ſupplici gratiæ. His quaſi quibuſdam machinis aut validiſſimis arietibus, concuſſuros & dejecturos ſeſe turrim illam invicti animi calumniatores nequiſſimi putabant. Incita-

Edit. Rom. p. 308.

bat autem eos accendens ad tem urgendam Epheſi Antiſtites Iſaac, quo ſpirituali Patre atque Arbitro conſcientiæ tunc Auguſtus utebatur. Non quod ullam ipſe quidem propterea haberet odii cauſam adverſus Pattiarcham, ſed ut gratificaretur Imperatori, & in eam quam ille hac arte procuratum ibat tetulionem confidentiæ Vecci, ne deinceps tam libere agere ſecum auderet, efficacem pro vitili conferret operam. Quamquam non aliena ſolum cauſa, ſed propriſ etiam reſpectu quæſtus, in hoc motum ſuſpicabantur quidam. Opinati ſtuduiſſe per hoc ipſum rapta opportune occaſione ex periculo Vecci, ſuo juri ſubjungere loca jorisdictioni Patriarchæ reſervatæ in cunctis per Orientem Diœceſibus, ita ut ea tantum ſacra loca quæ intra unam Urbem Conſtantinopolim ſita eſſent, Ordinariæ potestati Patriarchæ ſubjecta remanerent: quæ extra Urbem eſſent, eorum auctoritati ſubjacerent Præſulum qui Diœceſes ubi erant illa poſita Epiſcopali auctoritate gubernarent. Id ille olim meditatus nunc perfecit, non alia efficaciori adhibita machina quam Imperatoris a Patriarcha vel procurando vel promovendo diffidio. quod fecit hujus accuſatores adjuvans, & tota ſua fovens potentia.

A ἔξω παύσῃ, ὑπὸ τοὺς Ἐπισκόπους γενέσθαι, ὧν δίκαι ἡ αἱ ἐνορίαι εἰσί. Ταῦτ' ἐκείνου ἡ καπήθου μὲν ἄλλῃ μηχανήματι, ἢ τῇ δι' ἐμοῦ Βασιλέως τὸν ἱερέα. ὁ δὲ ἐμοὶ μὲν τοὺς κατηγορεῦντας διέχόμβος, καί γε καὶ τὸ δίωγμα τὸν ὑποθέλπιον.

CAPUT XI.

Ut perlata promulgataque fuerit Imperatoria Novella de Stauropegiis, ſive locis ſacris proprie Patriarchæ ſubjectis.

Edit. Rom. pag. 309. PRodiit enim Imperatoria Novella, qua cum alia decernebantur quædam, tum illud in primis: ut quæ ubicumque vel cujuſquemodi locx vel Monaſteria, Patriarchæ uni ſubjecta eatenus cenſebantur; ex deinceps Epiſcopis quorum illæ propriæ Diœceſes eſſent, jure Ordinario ſubjacerent. Addebatur Decreti ratio: per abuſum videri, & contra ſacrorum Canonum auctoritatem attentatum id quod ex longo hactenus tempore factitatum fuerat; ut nempe Patriarchæ Conſtantinopolitano ultra fines Diœceſis propriæ jus competeret. quod qui dicebat, non intelligebat eripere ſe Patriarchæ titulum Oecumenici: quippe quem circumcluderet Urbe Conſtantinopoli, nec ſaltem ei concederet Diœceſim quanta & qualis cuivis etiam vulgari tribuitur Epiſcopo. Verum id tum quidem nihil penſi habens Iſaac, & in lucri parte numerans oblatam occaſionem gratificandi quomodocumque amicis ſuis Epiſcopis, quos multos offendebant iſtæ in propriis Diœceſibus exceptiones locorum ſubtractorum Ordinariæ ipſorum Potestati, ac Patriarchæ auctoritati ſubjectorum, & paſſim contendebant, non plus juris Conſtantinopolitano in alienas Diœceſes, quam cuique ipſorum in Conſtantinopolitanam eſſe. Cæterum Patriarcham Imperator ex ſuo voto his calumniis egregie exercitum per duos totos menſes habuit: nunc ſententiis eum Judicum permittens; nunc ei viſus ſuffragari, criminibuſque ipſum ſolvere; mentiri accuſatores & nihil niſi merxs afferre calumnias, aſſerens. Suſtinebat autem in hac quaſi ſcena perſonam duplicem. hinc quidem ultim Accuſatoribus permittens criminari Patriarcham, & ei dicam in os coram impingere, inde rurſus eumdem ſeorſum conventum delinens, condolere illi ſimulans quaſi per calomniam injuſtiſſime vexato. In quo quam male cohærerent dictis facta palam erat. ſi enim tam erat ſibi perſpecta, quam videri volebat, innocentia delati, cur delatores tam licenter obſtrepere tanto tempore ſinebat, quos, latebat neminem, ne hiſcere quidem auſuros, ſi eis vel ſemel declaraſſet Imperator ſibi diſplicere quod illi agerent? Sed hoc omnes videbant ab aſtuto Principe ita fieri, ut per ſe Patriarcha intelligeret, luere ſe pœnam contentioſæ pertinaciæ qua jurgari cum Principe non eſſet veritus. Jurgium enim ille ac contentioſam pugnacitatem appellabat religioſum zelum patrocinandi circumventis calumnia, vel alia quavis injuria oppreſſis.

B Προῤῥάνη γὰρ νεαρὰ Βασίλειος, ἄλλάττα πλεῖστα διεζομένη καὶ πάντοσε, ἡ νὸ, τὰ ὁπωδήποτ' ἂν Πατριαρχικὰ, ὅσα ἐν χώραις ἡ μοναῖς, ὑπὸ τοὺς Ἐπισκόπους ὧν αἱ ἐνορίαι, νομεῖν. Ἐγκλημα γὰρ ἐφαίνετο ἡ παρὰ Κανόνας τὸ ἐκ παλαιοῦ γινόμενον, ὑπερέχειν κεκτῆσθαι τὸν Κωνσταντινουπόλεως δίκαιον. μηδὲ τοῦτ' εἰδότος τοῦ λέγοντος, ὡς κωλύει τῷ Πατριάρχῃ τὸ οἰκουμενικὸν, ἐντὸς αὐτὸν περιορίζων τῆς Κωνσταντίνου, μηδ' ἐνορίαν ὅσα ἡ τοῦ τυχόντος Ἐπισκόπου, προσήμων. ἀλλ' ὁ Ἰσαὰκ τότε τὸν καιρὸν τῆς ἀπροσδοκήτου ἁρπάσας ὡς ἔρμαιον, περιεποίει τοῖς Ἐπισκόποις αὐτοῦ, ταυτὸν δὲ ἡ ἑαυτῷ λέγων, τὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως δίκαια. Τὸν μέντοιγε Πατριάρχην, οὐκ αἰσίοις παῤ ὅλους δύο μῆνας ὁ Βασιλεὺς, ποτὲ μὲν εἰς κρίσεις ἐγκαθιζῶν, ποτὲ δὲ ὑπὲρ ἐκείνου ἰσάμβος, ἡ τῷ ἐγκλημάτων ἄκολούθων, ὡς συκοφαντοῦντων τῷ κατηγόρων ἄντικρυς. ἐῶ δὲ διττὰ ῥήματα, τοῖς μὲν κατηγόροις πρόσωπον ἐγκαλεῖν ἐφιεὶς, ἡ δίκθεν ἐλέγχειν, ἐκείνου δ' αὖθις τὸ μέρος ἀπαμβῶντι ἡ πεπεισομένου, τῷ γ' ἐπικρίνειν ὡς πικρῶς συκοφαντοῦν οἱ λέγοντες, ἡ οἱ ἄθλιοι ὕπες λέγειν, οὐκ ἂν συκοφαντίας ἐκείνοντο γράμματα. ἐῶ δ' ἐμφανεῖς ἐντεῦθεν προσοικειζόμενον τῷ Πατριάρχῃ τὸ πρὸς ἐκεῖνον φίλτρον. ἦρει γὰρ τὸν ζῆλον, ἡ τὸ ὑπὲρ τῆ ἀδικημένων λέγειν, ἐνοχλεῖν ἐφιεὶς.

Digitized by Google

CAPUT XII.

Quid contigerit Patriarchæ ex meſſione Calyborum.

Οὐ χεῖρον δ' ἦν τὸ ἐν ἀρχῇ τῶν κατηγορημάτων συμβὰν, ὡς χάριν, ἱστορῆσαι, καὶ δεῖξαι, οἷόν ποτε πανήγυρα, προσλαβοῦσα καιρὸν, οἷόν. Σωίνθης μὲν ὧν ὁ τῶν βαρβάρων τελεῖσθαι τὴν Ἐπιλυσὶν τὸν τῆς Πεντηκοστῆς ἑορτὸν, ἅτε κατ' ἐκεῖνον τυγχάνοντος παρ' Ἰουδαίοις τῶν Κρατούντος τῆς συγχωρήσεως. Ἦν δὲ καὶ ἱερῷ εἶναι σῖτον σεμιδάλεως ἄπυρον ποικιλομένης πᾶς τῶν ἐκπωμάτων πλατεῖαι, ἃς Ἑβραῖοι προτίθεσθαι, ὅταν ὡς ἀπαρχὴν τῆς, ἣ ἀρίστην τῷ Βασιλεῖ φερούσην ἐπιδοῦσης. Ἐπεὶ δ' οἷός τις χαλκᾶς ἐκείνης πλατείας ἐπεδέχετο, πλείους ἄσους ἔζωσεν ἱραπίζεσθαι, σὺν ταῖς ἄλλαις ὧν μία δοκοῦσα τῷ φυτεύσαντι τῷ κόσμῳ, ᾗ ἀξία τῷ Βασιλεῖ προσφέρεσθαι, ἃ δὴ καὶ γράμμασιν Αἰγυπτίοις, ὡς ποικίλμασί τισι, ἐκτεδείκαντο. Εἴδεται δ', ὡς ἐλέγετο. Αἰγυπτίοις ἀντ' ἄλλων τινῶν ποικιλμάτων ἐν τε πίναξι καὶ φανοποιοῖς καὶ σκεύεσι πανταχοῦ, τοῖς γράμμασι χρῆσθαι. Ἔτυχον δὲ τὰ γράμματα, τὸ καπρᾶνον Μαχόμετ, τοῦτο δ' εἰπεῖν ἡ Μωάμεθ, ὄνομα φέρων εἰς ἔπαινον. Τῶν κύκλῳ τῇ πλατείᾳ ἐγγεγραμμένων τοὺς καπηλοποιοὺς οὐκ ἐλάθε. ᾗ δὲ ἔξω κομιδῆς ἔτι φρὶν ἂν εἰσαχθεὶν τῇ Βασιλέως, ὅπως πίμφασις ἀναγγείλωσιν, ὡς ἂν εἰσπέμψαι τε τὸν τῆς πλατείας οἷς Βασιλέα φερούσης τὸ ἐξάγιστον ἄνομα, ᾗ ὡς ὁ Παξιάρχης ἐκπέμπεις ἐκτεδέδακτο ἐκείνῳ πεμφθῆναι τῇ Βασιλεῖ, ἵστερ μὴ μόνον ἐκ ἄλογίας μενεῖν ἐφ' τὸ τῆς γραφῆς μυσαρὸν, ἀλλὰ ᾗ μύσους τὰ μέγιστα προσεπεῖβαι. Ταῦτα πυθόμενος ὁ Βασιλεὺς, πόρρω θέλων γνωρίσαι τὰ ἀγγελθέντα, ἐξ αὐτῆς πέμπει τὸν τῶ κοιτῶνος παρακοιμώμενον τὸν βασιλικὸν Βασίλειον ξυνεπὸν ὄντα γραμμάτων Ἀγαρηνῶν, καὶ ὃς ἀκριβάσαι τε ᾗ τὰ ἀληθῆ προσμαρτύρει τοῖς ἀπαγγείλασιν. Ἡ μὲν ὧν πλατεῖα ἐκ εἰσήγετο ᾗ νῦν σωνείδησιν, νῦν ἀποσολιαῖν παράνομον τῶ Βασιλέως πράσσοντος. τὸ δὲ νῦν ἔζης, ὡς ἔγκλημα ᾗ πᾶν προυτίθετο μέγιστον.

A NOn abs re fuerit & quod initio hujus accuſationis accidit jocularе, ac dictu ſatis lapidem referre, ut ex hoc ſpecimine Lector æſtimet quantum ſibi licere malignitas velit, & quid non occaſione arrepta perficiat. Ad conſuetum ubique ac ſemper celebrem apparatum ritumque auguſtum anniverſario cultu honorandæ ſolemnitatis Hypapantes, aliquid hoc tempore ceremoniæ exquiſitioris adhiberi erat ſolitum, in gratiam atque honorem Imperatoris, quod is, ut dictum eſt, tali die communioni Eccleſiæ reſtitutus, & anathemate ſolutus a Joſepho fuiſſet. In his autem quæ ex abundanti addebantur ad paſſim uſitatos ejus religionis ritus, illud erat: ut in lancibus encauſtico opere variegatis, picturæ fructus ſere autumnales exprimente, frumentum toſtum, Patriarchæ ad aram facienti benedictione ſanctificandum, offerretur. Tum harum lancium eximia una, primiariarum ritu quodam, epulanti Auguſto menſis ſecundis inferretur. quoniam vero ænearum iſtiuſmodi lancium ad hos uſus corrogari ab externis plurimas neceſſe erat, inter illas quæ hoc anno commodatæ a variis fuerant, una forte ſpecioſior viſa cæteris, & eo digna præ cunctis quæ Impetratori ſiſteretur, ſepoſita ad hoc ipſum eſt. Huic porro præter cæteram inducti eleganter tectorii ſpeciem, Ægyptii quoque inſcripti characteres inerant. Conſuetum quippe, ut ajunt, Ægyptiis eſt in velis, candelabris, vaſiſque reliquis inſigniendis iſtam e literis ipſorum ſpecioſe illitis ornamenti rationem affectare. Forte autem evenit, ut quæ hanc Imperatori deſtinatam lancem elementa Ægyptia pingebant, execrabilis Machumetis, ſeu, quod idem eſt, Moamethis, honorifice nomen exprimerent. Non latuit Accuſatores, circum orbem hujus patinæ abominandum id vocabulum inſcriptum. cum ea igitur adhuc in Templo ſepoſita, quemadmodum eſt dictum, ut ad Imperatorem deferretur, ſtaret, miſſo hi certo homine ei nunciant: Lancem ipſi offerendam ſtudioſe delectam a Patriarcha, quæ deteſtabilis eſſet nominis adſcriptione prophanata, ut videlicet pro ſperata Auguſto ex ejus ſacri Apophoreti participatione gratia, macula ipſi infandi piaculi contagione velut quadam execratæ ſuperſtitionis allineretur. Hæc audiens Imperator, quod ad liquidum exploraret an ita haberent, curriculo mittit Auguſti Cubiculi Præfectum Baſilium, peritum Saracenicarum litterarum, qui ubi legiſſes, rem vere fuiſſe nunciatam Imperatori retulit. Prandenti ergo mox Auguſto cum eſſet de mora Lanx allata, non admiſſa ab eo eſt, quaſi religioſo metu conſciſcendæ noxæ; & cura obſequendi Apoſtolico mandato jubenti eum qui cognoverit, cibum ipſi appoſitum oblatum prius Idolo fuiſſe, abſtinere illius eſu propter conſcientiam. Poſtridie porro ad crimina Patriarchæ afficta novum illud tanquam omnium maximum invidioſiſſime adjunctum eſt.

φρενείων μηγιῶπις, χλιδίως ἔλεγον τοῖς αἰρέσεως εἶναι, ἢ δεῖ δεσμεύειν, εἰ ἢ αὐτοὶ τὸ σύμβολον ὑπολήψονται. εἰσμένων ἐντεῦθεν εἰς μερίμνας ἄγειν τὸν Βασιλέα, ὡς δυοῖν ἐξ ἀνάγκης γενέσθαι θάτερον, ἢ μὴ καθυποπλεῖσθαι τὴν αἱρέσεως συγχίσθαι, ἢ καί τι τῆς ἐκείνων παραβάσεως μεζόνως ἁμαρτεῖν, ἢ σφᾶς ἰσχνίζεσθαι, φύγοιεν ἔτι δικαίως ἢ ἑκουσίως, οἷς ἀντιφωνὸς παραβάσεως. Γνοὺς ταῦτα πείσων ὁ Βασιλεὺς, ἢ εἰδὼς ἐξαπιναίως ἀκούσαντας δορυφορικοῖς, ἢ τὰς πάσας εἰρηνικὰς ἄγοντας, πέμψας μεταπαλεῖται ἢ Ἀρχηφεῖς ἢ Κλῆρον ἅπαντα, ἢ σφᾶς κατ' ἰδίαν λαβὼν, ἐσμικοῖς ἢ ἀπείρατο μὴ παρεῖναι.

A nis. Sic eos demum perſuaſuros pacem inter Eccleſias concordiamque vere coalitam. Atque in hoc ut continuo fieret, vehementer inſiſtere juſſi erant, argumento neceſſitatis ducto a Schiſmate quod ajebant inter noſtros eſſe, aliis alios averſantibus; prout ſcilicet admitterent aut rejicerent pacem de qua conventum videbatur. & revera quidam etiam noſtrorum, Fretiis ſeſe multis iis admiſcentibus aſſenſi, peria cum his & ipſi loquebantur, affirmantes pacem quæ velut firmata jactaretur, nihil hactenus niſi ludibrium videri. unde tanto jam ſpecioſius Legati contenderent veniendum ad exploration-em, certum experimentum capiendum fidei ac ſententiæ Græcorum. Ejus porro pignus idoneum fore, ſi & ipſi Symbolum ſicut Latini pronunciarent. His illi poſtulandis in arctum ſe coacturos Imperatorem arbitrabantur utique neceſſario ea his ſecuturo duorum altero: aut ut eo non annuente quod petebant, pax reſcinderetur: aut ut eodem tranſgreſſionis conventorum palam convicto, ac per hoc criminis majoris manifeſte reo, plauſibilior jam ipſis cauſa ſuppeteret, conſtanter abnuendi communionem cum eo, velut adhærente Tranſgreſſoribus pactorum manifeſtis. Talia verſare animo Legatos cum præſenſiſſet Imperator, & inde intelligeret, Græcos qui eatenus actis accumque jam acquieſcebant, ejuſmodi audita oratione Legatorum ſtatim tumultuaturos; miſſis quoquoverſum certis hominibus ad ſe convocavit Epiſcopos & Clerum univerſum; illiſque ſeorſum adhibitis (nam ſæculares adeſſe vetuit) in hæc verba locutus eſt.

CAPUT XV.

Oratio qua Imperator, certo perſuaſa Eccleſiaſticis ſua in propoſito conſtantia, præmunivit eos ne turbarentur ad inconvenientes petitiones Legatorum.

Τὰ μὲν τῆς παρόντος, ὑπερ, ὅπως ἢ ἀσπαφέχθη, ἢ μεθ' ὅσης τῆς δυχωρίας λυθῇ, οἶδατε πάντως. ἐπεὶ δ' ἐμοὶ τόσον ἀναλγήτως ἔχοντι παθ' ἑφάπτεται. οἶδα γὰρ ἢ Πατριάρχῃ ἐντεῦθεν παιδὸν, τὸν Ἰωσὴφ λέγω, ὃν δὴ ἴσα ἢ ἐγεννησάμην ἐτίμησον, μᾶλλον ἢ ἔτι πλέον. ἐπεὶ ἑαυτοῦ μὲν τῆς εἰς σφᾶς φροόδω, ὅπως δὲ τῆς εἰς τὸ κρεῖττον ἐπανελεύσεως αἴτιος γίγονεν. Οἶδα ἢ πολλὰς βιασάμενος, ἢ τῆς φίλους σκανδαλίσας, φρὸς δὲ ἢ τὰς ἡμετέρους λυπήσας, ἢ μαρτυρήσειν οἱ ἐν φυλακαῖς φροσγενεῖς, οἷς παρ' αὐδὲν ἄλλο ἢ τὰ φρὸς Ἰταλὸς πραγματεύθην ἢ μόνον, ἵνα φρὸς ἡμᾶς ὁλιγωρία ξωίβῃ, ἢ ἡ ἀφ' ἡμῶν αὐδὶς ὀργὴ σφίσιν. Εἶχον μὲν ὦν ἐπὶ λογισμῶν ἀνύσαι τὰ πᾶν ἐντεῦθεν, οἷς μηδὲν πλέον ζητοῦντα τῆς Ἰταλῶν. ὅπω δὲ ἢ φρὸς ὑμᾶς ἐποιεῖμεν τὰς σωτηρίας, ἢ ὁ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ χρυσοβύλλινος λόγος, τοῖς λόγοις τοῦ μαρτυρίου. Ἐπεὶ δὲ τῆς ἡμετέρας τινὲς, ὡς πίστυμαι, ἢ μᾶλλον οἷς ἀνδάνει τὸ χίζεσθαι, ἐπ' οἶδ' ὅτι πάθοντες, εἰ μή τις πῦρ θ' ἡμῶν πῦρ' ἴπνοι ἢ μειμμῶν ἐπανάσασιν, φρειδίοις ἐντυχόντες κατὰ πυτὶν πειρᾶσαι, χλεύην τῶν ἰρλιώλω ὑπερ ἢ ἀπέπνυναι, ἢ σφυβίβασαν ζητῶν σφᾶς τὸ πλέον κατὰ τινα δοκιμὴν, ἢ τοῦτό ἐστι τὸ τῆς ἐπισάσεως φρισβίας αἰρ βύλομαι φρολαβὼν μικρὰ φρὸς ὑμᾶς ὑπὲρ καὶ πληροφορῆσαι, οἷς ἂν μὴ ἐξαπιναίως ἀκούσαντες παρχθείητε, μηδέτι πάλιν ὑμῶν τὸ φρὸς σφᾶς ὑυβιρητικὸν ἰδόντες, ὑποψίαις τοῖς ὑ

B Quæ in ſtatu præſenti Eccleſiæ geruntur quemadmodum acta ſint; & quanta cum difficultate perfecta, ſcitis omnino: neque mihi adeo bebes ad moleſtia ſenſus eſt, ut tam cito memoria evolaverint ea quorum evenius acri meo dolore redemptus eſt. Recolo enim me ac tenerrimis quidem affectibus, ut ea conficerem, peperciſſe. Unum, ut ſcitis habui cui nihil minus pietatis & amoris quam Genitori tribuerem: imo aliquanto plus ei me debere rebar: quoniam cum pater in hanc me lucem eduxerit, hic mihi exoriri Sacramentorum, religionis ſuorum, & communionem Eccleſiæ reſtituit, quod beneficium arbitror majus. Joſephum tamen caviſſimum mihi caput hac cauſa deſpicere ſuſtinui. Multis præterea vim feci; ſecutus offenſionis Amicorum. E veſtro quoque corpore non paucos haud leviter vexavi. Teſtes ſint qui e noſtris quoque Propinquis in cuſtodiis ſqualleant; quibus iſta cum Italis conventio cauſa fuit unica & obſtendi Noſtræ voluntati; & hæ vicissim Noſtræ ſubeundæ. Sic autem cum illa gererem, putabam, conſtiturum intra hos terminos negotium; nec plus ad ejus perfectionem Italos quæſturos. Ita enim promiſi dudum vobis, & exstat in Eccleſia noſtra hujus perſuaſionis illuſtre documentum, diploma in hanc ſententiam diſertum cum appoſitione Bullæ Aureæ. Quoniam vero Noſtrorum quidam, quibus nimirum diſcidium cordi eſt, neſcio qua mali cauſa (aiſi quis dixerit ad probationem hæc Noſtram & angorum cumulum contingere) cum Fretiis apud Peramcongreſſi, dixerant: nihil aiſi ludibrium & fraudem hanc pacem eſſe; & hoc imprudenti dicto Latinis occaſionem præbuerant exquirendi plus aliquid, ut experimento ſatis certo conſtet, ſerio ac vere rem peractam: unde hæc quam audituri mox ſumus, Legatio nata eſt, cujus ſcopum præcipuum eſſe comperi hoc quod modo dixi a Nobis exigere, volo paucis præoccupare ac præmunire vos: ne ubi quæ illi loquentur audietis, ſubito conturbemini: neve in veſtros animos ſuſpiciosi de Nobis ſiniſtræ illi pateat aditus; utique poſtquam clare

Edit. Rom. pag. 313.

perſpexeritis, quam ſincera quamque conſtanti ratione in tota hujus cum Latinis gubernatione negotii verſemur. Ego enim ſancte polliceor; & ut conſcium habeo Deum, ita teſtem invoco eumdem irrevocabilis propoſiti: profiteor, inquam, & veriſſime promitto, rigorem inflexibilem aſque ad excluſionem vel jota vel apicis unius. confirmoque me neutiquam poſſurum addi ſymbolo Patrum vel minimam notulam: & ſi opus
Edit. Rom. *ſit ea cauſa bellum ſuſcepturum; non ſolum cum*
pag. 314. *Italis, ſed cum quavis omnino gente ad id me adigere volente. De hoc certi eſtote in quod do vobis fidem plenifſimam: cum eo tamen deprecor ne placide rem adminiſtrare, ac pacifice dimittere Legatos, vel mihi ad reprehenſionem imputetur, aut ad damnum ullum veſtrum Injuriamve pertinere omnino cenſeatur. Volo igitur & amplecti eos amice & ſalutare benevole, ne forte quod dicitur, feris importune terrendis, venationis fructum perdamus. quæ magis nunc neceſſaria eſt cautio, cum Papa novus ſit, iſque haud pari ac Gregorius favore in res Noſtras inſtinctus. Mece de cætero curæ fuerit, ita illis reſpondendo ſatisfacere, ut a fixa tu ſtatuto jam conſilio conſtantia ne minimum quidem deflectamus.* Talia locuto Imperatore, Patriarcha quidem in Manganorum Monaſterium ſe contulit; & ita ſe geſſit, ut nulla eorum quæ in acta fuerant notitia per eum ad Legatos emanaret. Congregatis porro ibi ad eum Epiſcopis ac primoribus Cleri, adfuerunt & Legati; videlicet palam & libere illa ipſa protulerunt quæ poſtulaturos ipſos jam Imperator præmonuerat. In quo ejus providentiæ fructus is conſtitit, ut tantæ offenſionis verba placide ac ſine tumultu audirent, irritabiles alioqui homines, quos, niſi prudenti fuiſſent admonitione præparati, certo certius eſt in acre jurgium prima illa mentione proruperunt.

A καλᾶς περὶ ἡμῶν βλεθέσθαι. Ἐγὼ γὰρ κἂν συνίσωρ εἴη Θεὸς, ὑπὲρ τῦ μή τι παραλυθῆναι τ ἡμέτερον, μέχρι τ αὐτῆς πραίας ἢ μιᾶ ἰῶτα, αὐτὸς ἐγὼ καθυπισχνῦμαι, ἀπὸ τ Θείων Σύμβολον τ Πατέρων ἐνδεῖναί σημαίᾳ, τ πολεμῆσαι μὴ ὅτι γε Ἰταλοῖς, ἀλλὰ τ παντὶ ἔθνει ὑπὲρ τῶν ἀμφισβητουμένων. τ αὖτε μὲν ἐξ ἀ πληροφορίᾳ, ὧν δίδωμι παρὸς ὑμᾶς. ἄλλως δὲ κυβερνῆσαι, τ μετ' εἰρήνης ἐκπεμφθῆναι τὰς ἀρίσβεις, ὥτ' ἐμοὶ νέμεσις πάσης, δ' ὑμῖν ἀδικία τὸ σωλεῦον. Ἀξιῶ ἐων τ ἀσπάζεσθαι σφᾶς φιλικῶς, τ ἀσπάζεσθαι ἀμφοῖς, μήπως τ τῶν θήρων, ὃ δὴ φασιν, ἀνασοβησωμεν τ μᾶλλον Πάπα γεγονότος νέου, B τ ὑ κρ τῶν Γρηγορίων ὄντος ἀμφοῖς ἔτι τοῖς ἡμετέροις πράγμασι. τὸ δ' ἐντεῦθεν, ἐμοὶ μελήσει, μηδὲ διαφέρειν λαβόντι βυλᾶς, τῆς παρὸς αὐτῆς ἐκτενείσεως. Ταῦτα τ Βασιλέως εἰπόντος, ὁ μὲν Πατριάρχης ἐφίσατο τῆ τ Μαγγάνων μονῆ, τ ἔπω τὰ καθ' αὑτὸ ἀκριβῶσαι, ὡς μηδὲ τ εἰς αὐτὸ πραχθέντων γνῶσίν τινα παραχεῖν σφίσι. τῆ δ' Ἀρχιερέων τε τ τῆ ἐκκλείτων τὸ Κλῆρε ἀμφ' αὐτὸν συνεχθέντων, παραγίνονται κἀ οἱ ἀρίσβεις. κἀ τὰ τῆς ἀρισβείας αἰτούμενος, ἅπλοι ἦσαν ἐκεῖνα προτείνοντες, ἃ δὰ φθάσας ὁ Βασιλεὺς προεῖλε. παρ' ὧν αἴτιον τ ἀσυνεχθέντας ἀμφοῖς ἦναι. ἃ δὲ μὴ προμαθόντας καὶ λίαν δυχερῶς ἂν ἐνεγκεῖν.

CAPUT XVI.

Ut deductis Legati ad cuſtodias fuerint ſuturi eos qui clauſi illic tenebantur.

EXcogitavit & aliud Imperator pereſficax futurum ad perſuadendum Legatis, non eſſe ludibrium pacem jam factam. Miſit videlicet Epheſi Epiſcopum Iſaacum cum Legatis in cuſtodias publicas, jubens ipſis illic oſtendi Cognatos ipſos ac Neceſſarios ſuos, ibi detentos, quod paci non conſenſiſſent. Hi erant Protoſtator Palæologus Andronicus, Pincerna Raul Manuel, frater hujus Iſaacius, & quartus Protoſtatoris ex fratre Nepos Palæologus Joannes: qui ſane in aſpero ornatu (ut Pneta quiſpiam diceret) quadrati uniuſ carceris ſingulos ſinguli angulos tenebant, gravibus vincti catenis. Tunc Pincerna Raul Epheſinum videns; & ſciliceat indignans, cum quidem libere in temiſſione ac deliciis vivere; ſe autem cum ſociis conflictari tetri carceris ærumnis, Eccleſiaſticam ob cauſam, pro qua ipſum nimirum, utpote Antiſtitem, certare ac dura ſubire fuerat æquius, collegit clam in manum e pendentium, quibus ligabatur, tractu catenarum volumen grave, & obſervato tempore quo Epiſcopus tam prope ad ipſum acceſſerat ut contiguus intra jactum videretur, ferreum in eum intorſit faſcem, ferire ſtudens; etſi aberravit ille quidem: catenis, ipſo collum retrahente unde pendebant, ad ipſum intacto Antiſtite redeuntibus.

C Τοῦτ' ἄρα, τ Βασιλεὺς ὡς ἐ χλεύης ἦναι τὰ εἰρηνικὰ πληροφορῶν, τὸν Ἐφέσε Ἰσαὰκ σὺν ἀρίσβεσιν ἀποστείλας, καθειργμένης ἰδίαν προσχοῆς ἐν ταῖς φυλακαῖς. οἱ δ' ἦσαν ὁ Πρωτοστάτωρ Παλαιολόγος Ἀνδρόνικος, ὁ Πιγκέρνης Ραὴλ Μανουὴλ, ὁ ἀδελφὸς αὐτῦ Ἰσαάκιος, τ ὑπάρτος ὁ τ Πρωτοστάτορος ἀνεψιὸς Παλαιολόγος Ἰωάννης. Οἱ δὲ τ τραχαιοσυμπλόκτες, εἶπα τὰς ποινὰς, βαρέως ἐλύοντο, φυλακῆς πτραχέως γενέσθαι ἐπέχοι ἕωσος τότε τ ὁ Πιγκέρνης Ραὴλ ἰδὼν τὸν Ἐφέσε, τ οἷος ὑπηρτωθέσας, οἷ αὐτὸς μὲν ἐν αὐD σει ζῇ, ἑαυτοῦ δὲ προσλαμβανομένου τῆ φυλακῆ, ὑπὲρ ὧν ἐκεῖνον μᾶλλον ἢ αὐτὸς ἔδει μάχεσθαι, συνάγει π λαβόπος τὸν ὅλον σειρὸν ἐφ' ᾧ φέρει, φράγων ὅσον ὧν ἐγγυτάτω, ἐ σφαιρίδιον ποιήσας, τὸ πτύγμα κατ' ἐκεῖνε ῥίπτει εἰς πλίξον, κἀν ἀπετύγχανεν εἰς ἑαυτὸν τῆ τραχήλω τῶν ἁλύσεν ἕλκοντος.

CAPUT XVII.

Ut Joannes in Patriarchales Ædes inductus denuo ſit.

Ἀλλ' ὁ Βασιλεὺς εἰς πιστὸν ἐστῶτα τῇ ἀληθῆ πράττειν τοῖς ἁμαρτοῦσιν ἀφωσιωμένους, ἀνύργυα πάσης νίζεται τὸ καθ' αὐτὸν τοῦ Πατριάρχου ἀναγαγών. ὅτι δὲ ἐν παραδοχῇ τὰ τῆς παροικήσεως τοῖς Ἀρχιερεῦσι, καὶ ὁ Βασιλεὺς ἐδίκαιο πάντων, ἀλλ' ὅσα ἐποίκιτο ὅλως αὐτὸν τῶν ἱερῶν πραγμάτων ἀνάξιον. μόνον δὲ θόρυβον παράσχῃ παραχλῆ ἄλογον, ἢ ὅτι πλημθέντων ἐπὶ τοῖς τῆς συνοδίσεως τοῦτον, οὐκ ἔχειν δεῖν προσμένειν, μήτως φασὶ νῦν παρὰ συνοδίσιν ἢ τὸ προσίρχεσθαι. τοῦτο δὲ τί ἂν παραπίσοιτο ἔχοι; εἰ μὲ ἓ μᾶλλον ἐλέγχοι τοῖς τλῶ κακίαν οἷοίς τ' ὄντι κωλύειν. ὅθεν ἢ κοινῇ σκέψει, ἀξιοῦσιν ἀρχῆθεν τὸν ἄνδρα τὴν παρουσίαν δέχεσθαι. οὐ γὰρ ὑπῆκτο ζητῶν ἢ ἐπὶ τοῖς συνοφάνταις ἐκδίκησιν. τὸ δ' ἦν ἢ ἓν τῶν ἀδυνάτων τῇ Βασιλεῖ, προῖχομένῳ συνόδοιαν ἄλογον τῶν Κρατούντων, καθ' ἣν μὲν συνοφαντίαν ἐᾶσθαι, ἢ τὸν συνοφαντούμενον ῥύεσθαι τῷ κινδύνῳ, συνοφάντην δὲ μηδ' ὁποσοῦν νεμεσᾶσθαι, καὶ συνοφαντίαν τὰ ἐγκλήματα, πάντα. μὴ δὴ ὃν εἶναι τὸ ἀληθὲς τῇ Βασιλεῖ μανθάνειν, ὅπως τῇ μὴ ἀποδοίζοντι κίνδυνον ἐφῆσθαι ξυμβαίνει. ταῦτ' ἄρα ἢ μὴ ἀνόητον, ἓ μᾶλλον ἀφιέναι τὸ πταῖσμα παρακαλοῦντος, μίμησιν φέροντα τῷ Χριστῷ, ἢ φιλάνθρωπον δέχεται. ἢ ἐκτῇ Ποσειδῶνος ὑπὸ λαμπρᾷ τῇ θορυφορίᾳ, συγκλητικῶν τὸ ἅμα τοῖς Ἐκκλησιαστικῶν, τῆς αὐτῆς ἰνδικτιῶνος, ἀπάγονται. τὸν συμπλασάμενοι γράμμα τῆς πρὸς τὸν Πάπαν ἀπολογίας (Οὐρβανὸς δέ τὸν τότε ὢν) πολλὰς μὲν ὑπογραφὰς μήτ' ὄντων Ἐπισκόπων, μήτ' Ἐπισκόπων ὄντων, μιᾷ τῇ αὐτῇ χειρὶ τὰ γραφέντα, ὡς δῆθεν πολλῶν ἱερῶν ἀνδρῶν τῇ μεγάλων καταφαλίζοντο. εἰ μὲν τῇ Πατριάρχῃ δοκοῦν, οὐκ οἶδα. τίνος δέ γε ἓ λίαν τῇ Βασιλεῖ φέρον πίστις προσομένῳ, ἐπὶ τῇ τῶν Ἐκκλησιῶν συμβάσει παραδοκωμένων πολλῶν τῇ κατ' ἐκείνης Ἐπισκόπων. τῇ δὲ σφίσιν ὅπως τὰ ἓ Ἐπισκόπων ἐπιτύχωσιν, ὡς ἢ εἰς ἑκατοντάδας ἀριθμεῖσθαι πλείους ἢ παρ' ἐκείνοις Σύνοδον· πῶν ἄρα ἢ τὰ ἡμέτερα ἐξιτάζειν θέλων ἐκείνος, πῶν ἐφαπτῆς, πολλαῖς δ' ἑτέραις γραφαῖς τῶν ἡμετέρων Πατέρων, ταῖς ἐκ τῶ υἱῶ δηλαδὴ προχεῖσθαι, χορηγεῖσθαι, δίδοσθαι, ἐκλάμπειν, ἐκφαίνεσθαι, τῇ ταῖς ὁμοίας, ἢ τὰ ἐκπορεύεσθαι λέξιν ἐπίλοιπον, δηλονότι ἢ πῶ, ὡς τῇ μὴ τὸς πεισθομένους ἐφλυαρεῖν, ἓ ἀξίας δίκας καθυποβάλλομεν. τὸ δ' ἄρ' ἦν ὄνειρος, ἢ ἐπὶ ψεύδεσιν ἐγκληθέντες ἀπολογούμενοι, ἢ ἐξελέγχειν, ἀλλὰ συνιστᾶν τὸ ἔγκλημα τοῖς εἰδόσι διηνιώσκοντο.

Tom. I.

CÆterum Imperator hoc quaſi primo officio defunctus demonſtrandi Legatis, ſerio rem in ſe actam, qui non dubitaſſet tantæ dignitatis viros ea de cauſa tetro carceri addicere: operæpretium ſe præterea facturum exiſtimavit, ſi Patriarcham liberæ ſuæ Poteſtatis functioni reſtitueret. Rem eam ſui arbitrii putabat eſſe, quippe non alia eorrogatione ſuffragiorum, aut repetitione electionis egentem. haud enim vere vacaſſe umquam Conſtantinopolitanam Sedem Vecci abdicatione, quam utcumque Imperatori ſignificatam & oblatam, Epiſcopi nec admiſiſſent nec probaſſent. Sed neque is ipſe Libellus recuſationis Sedis, quem Impeperatori a Joanne datum diximus, iis erat formatus verbis, quæ veras canonicaſque legitimæ depoſitionis cauſas exprimerent. Etenim haud in eo quidquam allegabatur quo xppareret, Joannem, ut indignum eo loco, & admiſſitationi Eccleſiæ ineptum aut imparem, inde ſubmoveri. Cauſabatur ibi tantum ipſe Veccus, tumultuari contra ſe quoſdam, x quibus etſi pateretur injuſtam vexationem ipſe innoxius, tamen vereri ſeſe offenſionem infirmorum, qui forte vulgatis in ſe calumniis moti ad dubitandum, ecquid citra noxam & pæculi contagionem poſſent tam diffamati hominis uti conſuetudine; oblatis deinde occaſionibus cum eo agendi, æſtuareot animo; & forte contra officii præſcriptum ex errore natum operarentur. Ea de cauſa ducere ſatius renunciare dignitati; & eo loco cedere, ubi ſe nonniſi cum aliquo ſcandalo, aut ſaltem periculo teneras puſillorum conſcientias lædendi, hærere non poſſe judicaret. In his autem quæ vola quodque veſtigium xbdicationis xppareret? nbi potius tacita querela fugillarentur illi qui cum potuiſſeot improborum malitiæ obſiſtere, auxiliari circumventæ innocentiæ omiſiſſent. His cum ab Imperatore, tum x Synodo conſiderxtis, communi omnibus conſenſu viſum eſt, reſtituendum Joannem in intermiſſum exercitium, numquam xbrogatæ ablatæve poteſtatis. Ad quod cum idem conſequenter vocaretur, renuebat obſequi; poſtulxns prius affici pœnis meritis, qui ſe calumnioſe criminaodo traduxiſſent. Verum id poſſe impetrari xb Imperatore ſperandum non erat. Cauſxbatur enim ille, ſe id facere nequire. Tenebat videlicet motdicus inveteratum in Aulis morem, delationes cujuſquemodi inter Principatus inſtrumentx cenſendi; & ſic calumniæ medendi cum tegnantibus expedit, aut libet, ut eximatur quidem periculo male culpatus inſons; impune autem omnino ferat iniquus accuſator, quantumvis falſæ atque impudentis criminationis ſcelus. cui flagitioſo xbuſui hanc ſolenę cauſxm obtendere: quod omnis ſpes xc facultxs Principi eriperetur cognoſcendi quidquam de machinationibus occultis, quæ contra ipſum aut Rempublicam iniri contingeret, ſi gravi periculo deterrerentur xb audenda denunciatione qualeſcumque delatores. Ergo Imperaror certus convictos licet calumniatores non ulciſci, egit ipſe cum Vecco, rogans etiam xtque etiam, condonaret iis noxam, exemplo Chriſti: nec ille ad extremum xbnuit; & xffenſus jam ſtudiis cunctorum die ſextx menſis Auguſti ejuſdem Indictioois, ſplendido deductus comitatu Senatorum & Eccleſiæ Procerum, in Palatium Patriarchæ itern n ſolemni ritu invectus eſt. Hinc jam

Edit. Rom. pag. 315.

pag. 316.

data eſt opera concinnando Scripto quo Papæ (is tunc erat Urbanus) ſuper mandatis per Legatos renunciatis ſatisfaceret. Hunc Libellum fi aduerſit ambitioſa ſubſcriptionum pompa commendare; in quo multos pro Epiſcopis obtruſere qui nec ordinati umquam fuerant in iſtum gradum, nec a quibus denominabantur loca, Epiſcopatus titulum aliunde habuerant quam a Librarii, qui ſcriptum hoc formavit, manu; quæ etiam varia peritia Chirographos effingendi de ſuo addidit nomina plerorumque illic ſubſcriptorum, tamquam ab ipſis videlicet poſita: cum quoque in numerum congerens multos e ſacris hominibus fama illuſtres, ut tanto certius perſuaderetur, quod optabant. Hæc an conſcio Patriarcha ſic acta ſint, haud equidem habeo compertum. Imperatoris æmulationem in hoc quamdam video, ambitioſe conati exæquare cum Latinis res Eccleſiæ Græcorum. Cum enim in inſtrumentis allatis Roma ſanctæ illic cum Græcis concordiæ, denſiſſima ſubſcribentium iis Epiſcoporum nomina vidiſſet (crebri enim adeo in illis partibus Epiſcopatus ſunt, ut eorum Synodi plurimis ſæpe centuriis Epiſcoporum conſtent) Imperator vel ad fidem tanto plenioremfaciendam, vel ut dixi, ad oſtentationem quaſi cujuſdam in hoc quoque æqualitatis Orientalis Eccleſiæ cum Occidua, iſtant tum adhibuit multiplicationem ſpecioſam noſtratium Præſulum. Illud etiam in eodem Scripto curatum eſt, ut in expreſſione dogmatis de Spiritus Sancti proceſſione, numero ingenti congererentur variæ undecumque corraſæ Patrum noſtrorum locutiones, ajentium, S. Spiritum ex Filio profundi, præberi, dari, explendeſcere, micare, aut oſtendi, ſimileſque, quibus accumulandis id clam agebant, ut quaſi obruerent *procedendi* uſitatum Latinis verbum, & cum id aliorum iſtorum obtentu tegererur, tacite abrogarent; ejus aſſertoribus, iſta prolatorum a Noſtris in ſpeciem æquipollentium ſpecie averſia a requirendo quidquam ulterius a Nobis. Addebatur in ſcripto ad extremum, *Si qui huic Pacis conventioni non obtemperabunt eos dignis pœnis afficiendos decernimus*. Quæ vana erant cuncta, nec ultra inanem quaſi ſomni ſpeciem ſolida; eo quidem affectata, ut objectum mendacii ac tranſacti non bona fide hujus negotii, crimen diluerent: ſed revera, ſi quis introſpiceret penitus, & rem ad liquidum pernoſceret, talia, quæ iſtius ejuſdem criminis reos peragerent eos ipſos qui illud tanta cum deteſtabantur. Cæterum hæc in futurum quondam criminationem argumentum & vexationis occaſionem miſeris Eccleſiaſticis ceſſura erant; olim accuſandis, quaſi Orthodoxis anathema dixiſſent; cujus rei velut teſtes certiſſimi, hæ tunc ad Papam ſcriptæ litteræ allegandæ erant. quamquam illæ meo quidem judicio, non eo revera ſcriptæ ſenſu ſunt, quem vel in ſpeciem præferebant, vel perſuaſum tunc Latini habuerunt. Fucatæ ſiquidem per aſſentationem ad Papam fuerant in ſpeciem illic placituram. Nec viciſſim non ipſi Latini aſſentati nobis in hoc negotio quædam ſunt, prout in Meletii & Ignatii cauſa apparuit.

A ἐμέλλε δὲ ἐκ τούτου τοῖς παλαιτέροις τῆς Ἐκκλησίας ἐπίσκοποι πρόσκαιροι εἶναι, ἐγκαλημένους ὡς εἰσηνεχθῆναι οἱ Ὀρθόδοξοι, ἐκ καὶ πρὸς τὸν Πάπαν γραφαὶ φασι μάρτυρες τοιαῦται. τὸ δ' ὡς ἐμοὶ γὰρ εἰδέναι, ἄδηλος εἴχετο, ὡ ἐκ πρὸς τὸν Πάπαν κατὰ τινα διαπέμπεται οὕτως ἐγράφετο. ὅτι δὲ κἀκείνοις μάταια ἦσαν τὰ τῆς διανοίας, Μελετίου τε καὶ Ἰγνατίου ἔδειξαν.

CAPUT XVIII.

De Ignatio & Meletio, ut ii ad Papam miſſi fuerint.

Edit. Rom. pag. 317.

HI quod plane ut palam ſe abſciſſos ab Eccleſia ferebant, damnati ab Imperatore ac dediti Papæ ſunt, gravibus ab eo videlicet mulctandi pœnis: ad idque revertentibus Romam traditi Legatis, eo demum perducti. Verum tantum abfuit, ut eis Pontifex ullum ſupplicium decerneret, ut ultro miſeratus ipſos ſit, quod invidioſa a ſuſpicione gravarentur, quaſi obſtare vellent ne inter magnas Eccleſias Pax ſtabiliretur. Itaque cum omni ſignificatione benevolentiæ remiſſi ad Imperatorem, etiam commendatitias a Papa ei reddiderunt, quibus ille rogabatur; ut homines ſine cauſa ſuſpectos, & qui viderentur rectam & ſecuram religionis viam inſiſtere, blande ipſe quoque ac humaniter exciperet, apud ſeque haberet. Ut hæc porro aſſentatorie agebantur & ſcribebantur ex parte Latinorum: ſic erant & illæ, quas dixi, a Noſtris ad Papam datæ litteræ non expertes adulatorii ſuci; profitentes videlicet, nec ullum jam agnoſci qui Latinos aut iis adhærentes pro excommunicatis haberet, & ſi quis in poſterum id audere detegeretur, haud impune laturum: eam tamen multis notam eſſet, non deeſſe qui ita ſentirent, & palam anathema dicerent amplectentibus pacem. Erant hi ſuperſtitioſi quidam, & delicatis ſuperſtitioſi faſtidiis, qui cum & ſunditus ignorarent & diſcera non curarent res Eccleſiæ Latinorum; ut videlicet cum iis olim in dogmatibus myſteriiſque præcipuis vel omnium intime conjuncti Græcis fuiſſent,

C Σχεδὸν μὲν τῆς Ἐκκλησίας πεφρενωμένοι, δίκην δὲ πρὸς Βασιλέως ὑποκρίτας ἀπαχθῆναι πρὸς Πάπαν ὡς τὰ ἢ τὰ ποιοῦμενοι, ἢ παραδίδοντο ἀφέσβαι, ἢ ἀπῄγοντο. Τῷ δὲ ποιῆσαι κολάζειν ἐμέλλησε, ὥστε ἐ ἐπιτιμῆσθαι ὑπ' Ἐκκλησιῶν μεγάλων ἀφορμὴν ἐμποδὼν ἔσεσθαι, ἢ μεθ' ἁπάντων πάσης τῆς Βασιλέι ἀντιπράττοντο, ἀξιοῦσθαι τὸν Πάπαν ἐ Βασιλέα ἀνθρώποις δοῦναι τὰ ἀσφαλῆ ἀντέχεσθαι κατ' ἀλλάβασιν, ἱλαρῶς ἢ αὐτὸν προσφέρεσθαι. διὰ ἄκων ἀμέως ἐ τὰ τῇ γραμμάτων ἐκείνων διαπεμπτικὰ, ἄδηλος προβάσης ὡς πολλὰς D αὐδέναι τῆς ἐκπομπῆς. Ἐποιεῖτο δὲ τινὰς τῇ πεφρεντῶν ἢ ἀλόλως, οἷς οὐδ' διὰ τὰ παράκαιρα αὐδέναι τὰ τῆς Ἐκκλησίας τῇ Ἰταλῶν, ὅτι μὲν ἐ ἀξιοῦσι ξυνιέναι, ὡς πάλαι ποτὲ ἦσαν ἐν φρονίσει ἀνωμένοι τῇ ἄλλων πλέον, κἂν τι συμπεσὸν, παρέλυσε τὸν δρόμον, ἄμως ἢ πάλαι ἀπαραδρασία μένουσιν ὑμῖν τε ἀφ' οἵστις τὰ τῶ χρεισιωσμοῦ μυστήρια, ὡς μηδὲν παρεγχωρῆν πλημμέλειάν τινὰς ἐπὶ τῷ πλασμῷ βαπτίσματος, ἢ ἱερωσύνῃ, ἢ γάμῳ, καὶ μοναχικῇ κατηγάσει, καὶ τοῖς λοιποῖς οἷς ἄρα καὶ ἢ

Καθολικὴ καὶ μία Ἐκκλησία τοὺς αὐτῆς ἐντιθῆ τροφίμους. Ἀλλ' ὥσπερ ἂν εἰ δρυὸς ἢ ἀπὸ πέτρας ἀρχῆθεν ὄντας, μηδὲν τῶν περὶ Χριστιανοῖς ἀκινήτων εἰδότας, καὶ διὰ τοῦτο ἐκείνους ἐκ τόπου ἀποτρεφόμενοι. Καὶ τὰ παρὰ τοῖς ἡμετέροις ἐβδελύττοντο ἄγια, καὶ κρημνοὺς, καὶ πετραίους, καὶ ἄρειον ὕδωρ, ὡς μηδὲν ὄντα τίμια, κρηπῖδες ἐκείνων τὰ τῆς πίστεως, ἀναλαμβάνει ζῆλον ὁ Βασιλεὺς, καὶ πάντας Ἐπισκόπους προσκαλεῖται καὶ Μοναχούς, ἔτι δ' ἂ καὶ τινας τῶν χειμένων, πλὴν ἐπ' ἀσφαλείᾳ, περιφερεῖς, ὧν ἓς ἦν καὶ ὁ ἐν φρυγανοῖς Λυκίοις, καὶ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Γερμανὸς, καὶ λοιποὶ πλείους, καὶ μέσον αὐτῶν ἵσταται, καὶ καθικετεύει ἐκ τῶν ἐγκειμένων παραβολικῶν, τὰ μὰ φερόντων τοὺς ἐπιτιθεμένους ἀργοῦντας, ὡς καὶ πολλοὺς μνημονεύειν, καὶ τὸ πρόσφορον, φροντιστηρίοις, μὰ παιδεῦσαι καθωσιώσεως τῆς θρησκείας, μὰ δὲ χρήματι ὠνεῖσθαι προδόμενα τὰ τίμια παρ' οὐδὲν τίθεσθαι, ἀλλ' ἀμυῦναι παντὶ τρόπῳ τῆς τῆς Ἐκκλησίας ζημίας. εἶναι δὲ μεγάλην αἰτίαν, διὰ δὲ τι παρισφρήσαι κατ' οἰκονομίαν τῶν μὲ σωιζομένων, ἀναγκαῖς παρατρεπούσης, αἰτοῦσι τῆς Ἐκκλησίας ἀποστατοῦντες, οὐχ ὅπως τὰ μὰ δοκοῦσι φιλάντροπα σφίσι καθ' αὑτοὺς, ἀλλὰ καὶ τόμους Ἐκκλησίας παραλύουν πλημμελῆ, ὧν τοῖς πλείοσιν ἢ μόνον ἀκοὴν λοιπὸν, τὸ μὴ χειρωτιμίζειν ὁμολογεῖν. ὥστε παρόντος τούτου ἰσχὺν τοῖς ἀναχωρήσασιν ἴσχειν τῆ ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας δίκῃ. ἐφ' ᾧ καὶ αὐτοὶ δίκει λυσθέντες ἀπόχρεον τοῦ κατὰ τὸ ἴδιον σκλάγχνον τὸ ξίφος αἴδειν, ἃ μὴν ἀποκαρᾶσθε οὓς μέλλουσι πείθειν πράττειν ἀνόσια. Ταῦτ' ἐν τάχει τοῖς τῆ Βασιλεῖ προβαλλόμενα, μὰ ἀνδρώπως ἐκκρύπτειν ἀσφαλιζομένους, οὐμῦσιν, ἀλλὰ καλεῖν ἀναγκάζειν παρὰ τὸ εἰκὸς προβαίνουσαν. ἐπεὶ πολλοί γε τῶν τῆδε σφίσιν ἐκείνοις δυσχεραίνουσι, παρόντας ἐκεῖ καὶ συγκαταψηφιζόντο τῶν κατάρων τοῖς τὰ τίμια ἀθυβεΐζουσι. μαρτύριον τῶν λεγομένων τὸ, πολλῶν καὶ μεγάλων ὄντων καὶ συμπληρούντων ἐκκλησιαστικὸν, μηδένα δίκαζεσθαι, μὲ ἀκροατὴν, μὲ ἀκροατηριάζεσθαι, μήτε μὴν ἐνδέχεσθαί τινα βουλὴν ὑπολογισμοῦ. ἐχρῆν δὲ πάντως τὸ οὕτως ἀνίδιον Χριστιανοὶ ἐκκρύπτουσιν. ἀλλ' ἐν τοῖς ἀληθείας πρόβλημα δίκαιος τὸ φαχθὲν ἐκεῖνο τοῦ μὴ πάντα πλημμέλησθαι ἐκ τοῦ φρόνιμος παρασκεύης τινὸς. ἀλλὰ καὶ τῆδε καπάραι οἷς ὑπολογισμοὶ εἶναι πάντας τοῖς δίκαιος μετεῖναι τὰ τίμια. ἀλλὰ πῶς μὲν οἷς νοοῦσιν.

A etsi nescio quid deinde incidens, illud antiquæ concordiæ vinculum paulisper relaxasse visum esset, tamen etiam postea inviolata permanserit utrinque consensio in fide ac usu capitalium Christianismi Sacramentorum; ita ut neutrobi quidquam temere attentatum publico consilio fuerit, circa ritum Baptismatis, Sacerdotium, Matrimonium, Monasticum statum, & reliqua mysteria quibus una & Catholica Ecclesia suos alumnos imitare consuevit: Cum, inquam, Hi, non magis horum quidquam quæ in Christianorum jam olim Republica versabantur, norum haberent, quam si quercei stipites aut lapideæ moles essent; ea ipsa ignorantia in supercilliosum elati contemptum, cum Latinos ipsos impotentissime averſabantur; tum nostra ipsorum Sacra post sanctam pacem, quasi admissione consortioque Latinorum prophanata pollutaque, non verebantur execrari, devovere diris, & (quæ erant blasphemæ ipsorum voces) præcipitiis ac fluviis, præruporumque tesquis invisis montium abiicienda abolendaque, tamquam nullum jam priscæ religionis decus servantia, dicere. Hæc cum in gravem ac perniciosam Christianæ Fidei graſſari perturbationem Imperator cerneret, zelo pro indignitate rei assumpto, omnes ad se cum Episcopos tum Monachos convocat; & in his quosdam in Parte Schismaticorum illustres, data ipsis ad hoc securitate. Horum unus erat Acacius Paryganorum, alter cjus Discipulus Germanus, cumque his alii quoque plurimi. Istorum in consessu cunctorum medius Imperator, oravit ex Ichnelatæ Parabolicis, cujus libri & loci ad hoc tempus opportuni, plerosque ipsorum recordari confidebat; ne potius mallent ruere imitatione præstantium impatienter in negotiis; quam adhibere cunctatricem cessationem dantium sparium percoquendæ maturitati cœptorum lente proficientium in successus seros. Sic sermonem ingressus, obsecravit cunctos qui aderant, ne religionem despicerent periclitantem, neve otiosi, absque auxiliandi cura videre sustinerent, dum specie pietatis sanctissima quæque proderentur. cui enim recte erga Ecclesiam affecto non gravem mœrorem afferat certorum hominum temeraria protervia, qui non ferentes induci quidpiam in usum præter solitum, quamquam ea & summæ rei nihil nocens, necessariis incidentibus caulis per prudentem accommodationem facta innovatio fuerit, arumpunt in feros motus, rebellantes in Ecclesiam; & neque istum furorem ferre saltem tacitum ac conceptum animo citra hominum conscientiam tegere volentes, palam Ecclesiæ leges effringere non dubitant, quorum audaciæ unum modo illud deest, ut se Christianos non esse fateantur. quod cum negare nec audeant, nec possint, isto ipso vinculo Ecclesiasticæ conjunctionis quo se teneri, adhuc agnoscunt, intelligere debemus vim nobis atque auctoritatem conferri plenam eos pro potestate coercendi; ut vel ipsi metu repressi desinant in propriæ Matris Ecclesiæ viscera ansem velut quemdam sactoriæ scissionis adigere: aut si fuerit ipsorum immedicabilis furor, saltem alii retardentur a pravis horum suasionibus sequendis & imitanda temeritate ausorum impiorum. Talis quædam tunc fuit Imperatoris oratio, sucans inumbransque artificioso obtentu verum statum controversiæ; nec de ipso Dogmate præscribens quidquam, sed in genere damnari homines, aut pro excommunicatis a quoquam privatim haberi vetans: quo non eacludebatur tacita exceptio subintellectæ conditionis; si nempe illi Orthodoxe sentirent: unde ista generalis præscriptio reprimendæ in ausa nefaria prorumpentis licentiæ, caput ipsum mali veramque causam tumultuum non tangebat. Argumentum hujus rei manifestum est, quod cum in eo Cœtu multi essent qui ægre ferrent sanctam pacem, eamque improbarent, nemo tamen eorum recusavit suffragio comprobare proprio istam universalem definitionem, qua diris in genere devoverentur, qui sancta violare contumelioso attentarent: non exprimendo distinctius quinam illi tandem forent. Nullus, inquam, palam infensorum paci, quales & plu-

Edit. Rom. pag. 318.

rimi & magnæ auctoritatis ac potentiæ viri præſentes iſto in conventu cernebantur ; ad ejus damnationis propoſitionem reſilait , reſtitive ; ne dubitavit quidem vel minimum , aut ullum reclamandi vel quidpiam in contrarium excipiendi , vel primum impetum ſignificavit . Obſtitiſſent autem ſine dubio acriter , vehementerque reclamaſſent , ſi iſtam univerſim editam Chriſtianos quoſcumque damnandi , & tamquam pravi reos dogmatis averſandi prohibitionem , in ſe quiſque ipſos intelligerent latam . Ergo revera obtentus hic merus fuit , & ſuperficiaria proviſio , pro tempore , quantum opus erat ad ſpeciem , retardatura ſervidiores quoſque , ne quidvis licentius auderent , & ad primum prolatam improbatæ ipſis rei mentionem efferati vociferarentur & jurgia miſcerent . Hos autem in ſilentio ac patientia continuit illa videlicet ſecreta fiducia qua eſt eorum ſibi quiſque tacite blandicus , diris illa ſanctione generatim incortis nullum devoveri qui recte ſentiret , & ſancta religioſe tractaret , quales cum ſe putarent eſſe , nihil hic decerni quod ipſis privatim obeſſet pro certo ſtatuentes , ſecure acquieſcebant . Sed de his hactenus.

Edit. Rom. pag. 319.

CAPUT XIX.

Rurſus de Lachana: & ut hic a Noga interfectus fuerit.

EOdem porro anno Lachanas , quem ſperandum non erat , erepta ipſi Urbe Regia Ternobo , & Uxore Regina quieturum , contracto ſatis magno Exercim Ternobitas circumſedit , cum iis adhuc intra eam Urbem hærente Aſane , ipſe habens ſecum Tzaſimpaxim Protoſtratoris officio ſibi ſervientem , quem prius Imperator , tunc Aſani benevolum , titulo ſimili honoraverat . Per eam obſidionem magis a Lachana cladibus attriti Romani ſunt . Primum enim circiter decem millia noſtrorum Militum in obſeſſorum auxilium venientia Duce Protoveſtiarite Murino , cum loco *Diabasa* dicto ſe admoviſſent , ubi Caſtra Lachanas habebat , hoc cum paucis erumpente die ſeptima decima menſis Julii ſuſi victique ſunt , cum ſtrage ingenti partim prælio cæſorum , partim captorum a Lachana , & ab eodem crudeliter poſtea interfectorum . Rurſus paulo poſt , die quintadecima menſis Auguſti , idem Lachanas circa Jugum exterius , in Aprenum Protoveſtiariten irruens , quinque circiter bellatorum ſortium millia ductantem , hos quidem plane debellavit , illum gladio confecit . Similia idem exempla multo tunc edidit rabioſi ardoris in pugnando . Aliquanto poſt hæc , egreſſo jam Aſane Ternobo , & Tertere illic regnante , decrevit Lachanas confugere ad Nogam , & ejus opem implorare . Aliunde Imperator haud negligens res Bulgaricas , Aſanem ad Nogam eumdem mittit cum donis plurimis , majorem in modum rogans , ne auxilio deſtitutum ſineret legitimum , & jure generis hæreditario nitentem Bulgarorum Regem , ipſi Nogæ quaſi fraterna neceſſitudine devinctum , quod ambores Aſanis & Nogæ ſorores eſſent . quare hominem tam intima ſibi affinitate junctum ope ipſius egentem juvare ne gravaretur in recuperando injuſte ablato Principatu . Nogas jam antea venientem Lachanam humaniter exceperat ; Aſanem quoque poſterius appulſum benigne admiſit . Cæterum ille accepit quidem utriuſque munera , ærumna vero æque ambos immenſa cumulavit , detinens ſimul utrumque perdin , & ſecum quocumque circumducens . Unus utriuſque Legationis ſcopus erat impetrare auxilia contra Terterem communem Hoſtem amborum , a ſe invicem non levius quam ab ipſo Tertere diffidentium . Cum ergo illi pro ſe quiſque aſſidue contendentes jaris ad Regnum Bulgaricum ſui firmamenta proferrent diſceptantes , & quaſi ſub Judice cauſam perorantes propriam , ille ſic audiebat ut ſententiam expediret numquam , infinita eos mora ſuſpenderet : utrique ſe tamen per vices venditans ; & modo hinc , modo alteri promittens : miſeris quantumlibet invitis adulantibus , eoq; magis ſe obnoxios præbentibus

pag. 320.

A Τοῦ δ' αὐτὸ ἔτους , ἐπεὶ οὐκ ἦν τὸν Λαχανᾶν ἀφαιρεῖσθαι τῆς Τερνόβου ἐν συνοικίσεις , λαὸν συναθροίσας ἱκανὸν , πᾶς Τερνοβίτας ἐπολιόρκει . καὶ ὅτι μὲν τοῦ Ἀσὰν ἐντὸς ὄντος , ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ Τζασίμπαξιν Πρωτοστράτορα , ὃν καὶ Βασιλεὺς ἐτίμα τῇ αὐτῇ ὀφφικίῳ Ἀσὰν ἐνώπιον τὸ πρόσθεν , τὰς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεις ἔδρα τὰ χείρεστα . καὶ δὴ τριῶν μὲν περὶ δέκα χιλιάδας ὄσας καὶ συμμαχούσας ἔξωθεν πᾶς ἐντὸς , ἃς ὁ Πρωτοβεστιαρίτης Μακρὸς ἦγε , ἐπὶ τῇ ἐξόδῳ στρατοπεδευούσῃς Λαχανᾶς , πολλοῖς μὲν μετ' ὀλίγων προσβάλλει , καὶ ἐπτακαιδεκάτῃ μηνὸς Αὐγουστείου , συρράξας πόλεμον σφίσι καὶ ἀράτοις τισὶ , καὶ πολλὰ φόνου ἐργάζεται . οὓς μὲν καὶ πόλεμον , οὓς δὲ καὶ αὐτὸς καταχὼν , ἀπτώτως ὕστερον καταφέρας . αὖθις δὲ μετ' ὀλίγον Ποσειδῶνος πεντεκαιδεκάτῃ , πᾶς ἀμφὶ τὸν Ἀπρίλιον Πρωτοβεστιαρίτλιν ἐπεστρεῶν καὶ τὸν ἕξω ζυγὸν , ὡσεὶ πέντε χιλιάδας μαχίμων ἄγοντα , τοὺς μὲν οἷς πόλος κατηγωνίσατο , τὸν δ' ἔγγυς δεικνύς μαχαίρας , καὶ πολλὰ πρὸ λυσιμαχῶν καταργάζεται . ὕστερον δὲ ἀποχωρήσαντος τοῦ Ἀσὰν , τὸν Τερτερῆ δὲ τὸν Βασιλέως λαβόντος , ἦγεν Νογᾷ προσχωρῶν , καὶ οἱ ἀμφὸν καθιστάνει , οὐ μὴν δὲ καὶ Βασιλεὺς ἐπέρωθεν κατεμίλει . ἀλλὰ καὶ αὐτὸς πρὸς Νογᾶν τὸν Ἀσὰν πέμπει συμμαχίαν καὶ δώροις πλείστοις , ἀξιῶν μὴ παρδοῦναι τὸν ἐκ γένους Βουλγάρων ἄρχοντα , ἀλλὰ προστατεύειν ἀδελφῷ ὄντι , καὶ τῷ καθ' αὐτὸν δικαίως χρῄζοντι . ὁ μέντοι γε Νογᾶς δέχεται μὲν , καὶ Λαχανᾶν ἐλθόντα πρότερον , δέχεται δὲ καὶ Ἀσὰν δίμηνος . πλοῦν δῶρα μὲν δέκτο καὶ ἀμφοτέρων , πόνου δ' ἀμέτοχον ὄφελε . καπήχων γὰρ ἐκείνος ἐπιπολὺ , καί γε πικρίαν μεθ' ἑαυτοῦ , ἡ δὲ πρεσβεία μία λύ , ἀμφοτέρους καὶ τὸν Τερτερῆ , εἰ καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἠμφισβήτουν πρὸς ἀλλήλους τῆς Βασιλείας , καὶ πλεῖστον ὅσον διεσκωμμένοι ὦσαν , οὐδὲν ἐκείνος ἐπείσε , ἀλλ' ἔτριβε χρόνον , νυνὶ μὲν , πάλιν , νυνὶ δὲ Σατίρῳ προσυπεχούμενος , ἐδούλευσε δ' ἐκείνοι καὶ ἄκοντος τοῖς ῥεπτοῖς . τέλος καθί-

ζει συμπόσιον, ἢ ἐ πότος ἐς πολὺ προέβαι- A ad nutus ejus omnes, quo ille alterna oſtentatione favoris aut tædii ſperandi timendique miſcebat cauſas artificioſo intexta, & enumnium votorum accendebat cupidis pretium. Hunc tandem exitum res habuit poſt ſuſpenſionem diuturnam. Sedebat ad menſam aliquando cum hoſpite utroque Nogas. Celebratur hilaritate magna convivium, pocula eouſque frequentantur ut ebrii jam cuncti vix mente conſtarent. Tunc ſubito quaſi e ſomno expergiſcens Nogas, & ancipites illas fruſtrationes, quibus ſe uſum hactenus meminerat, decidere aliquando volens in favorem Aſanis ſorte tunc ſibi ad latus aſſidentis (inferius autem, ſed invicem adverſi hinc Lachanas, inde Protoſtrator hujus Tzaſimpaxis conſederant) imperat ſuis tranquille, ac quaſi nihil acturus, eorripiant B ſecure recumbentem, ut erat, Lachanam: idque dum illi agunt, dicit: Hic Hoſtis eſt Imperatoris Patris mei, & plane indignus qui vivere ſinatur: quæ illi audientes eorrepeis inſelleis utrinque manibus, cultrum in jugulum demittunt, & mox ibidem cadentem enecant. Iteratur mox ſerum imperium in Tzaſimpaxim ex adverſo ſpectantem, qui impacta in ejus cervicem manu ſatellitis, ſecuri trucidatur. Tragico ſpectaculo perculſus Aſan ſibi vehementiſſime timuit, non ſine cauſa. nam paria & ipſe paſſus eſſet, ni tunc Euphroſynes interventu ae ſtudio ſervatus, paulo poſt incolumis dimiſſus eſſet. Atque hæc quidem ſe in hunc modum habuere.

ζει. συμπόσιον, ἢ ἐ πότος ἐς πολὺ προέβαι- A
νε πίνουσιν. Ὡς δὲ μέθυος ὄντων πλάρες, ἢ
ὁ λογισμὸς ἐκείνος παρῆγετο, αὖθις ὁ Νογᾶς
εἴον ἐξ ὕπνου θορὼν, καὶ τῷ ἀμφισβητήσιον ἐ-
κείνων ὡς ἰῶ τότε μνησικάκως, καὶ δὴ τὸν μὲν
Ασὰν παρ' ἑαυτῷ ἔχει καθήμενον, Λαχανᾶν δὲ
καὶ τὸν αὐτῶ Πρωτοστράτορα Τζασίμπαξιν κατω-
πόρρω, πλαὶ ἰφ' ἑκάτερα, προσάσει τῆς αὐ-
τῶ ἀπερμελέτους οὔπω ὥσπερ μηδὲν πράτ-
τειν μέλλων, καταχεῖν τὸν Λαχανᾶν ὡς ἀ-
χρεῖον ἐκείνος καθήμενος, καὶ τὸν μὲν ὑπὲρ,
οὗτος ἐχθρός ἐστι τῦ πατρός μω Βασιλέως,
καὶ ζῶ ὅλως ἀκ ἄξιος, ἀλλὰ τίμησθαι,
ἐκείνους δ' ἐξαπίνας καταχύσαντας τὰς χεῖρας B
ἐκπέρωθεν, μαχαίραν ἐμβαλεῖν τῷ φαρυγγι,
ἢ φονεύσαν ἐκεῖνα πεσόντα. Εἶτ' αὖθις καὶ
τὸν Τζασίμπαξιν διασάμενον προσάξαι μὲν
κατ' ἐκείνου τὰ χείρεσα, καὶ δὲ κα-
κεῖνον αὖθις κτείναν τὸν ὑπαρίτλω, ἐμβα-
λόντα τῷ αὐχένι τοπίδα. Τότε καὶ ὁ Ασὰν
βλέπων, φρὸς τλῶ θέαν ὅλως ἀποπήκτε-
το, καὶ πεὶ ἑαυτῷ φόβον ἔχει τὸν μέγιστον,
κᾶν τὰ ὅμοια πᾷ κεῖνος τότε πεπόνθει, εἰ μὴ
γε ὁ Εὐφροσυνὴ πρεμπεσαμένη ἀπέπεμπε μετ'
ὀλίγον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐς τοῦτον.

CAPUT XX.

Expeditio Imperatoris Andronici in Orientem.

Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἢ πάλιν τὰ κατὰ τλὼ Ανα- C
τολλὼ τοσαῦτα μαθὼν, ἐξέπεμπεν ὁ
Δεσπότης Ιωάννης ἐξ ἀνθρώπων γενεᾶς ἐκ-
χεομένας παρῆκεν ἐς τοσοῦτον Πέρσας, ὥστε
ἢ ἰχύειν Ρωμαίους ἐπιτίθεθαι, καὶ κακοῦν.
τὰ δὲ κατὰ Μαίανδρον, καὶ Καρίαν, καὶ
Αντιόχειαν, ἤδη ἢ τεταλαιπάκει. τὰ δὲ
τούτων καὶ ἔτι ἐνδοτέρω δωνᾶς ἐξηθένει, ἢ
τοῦ ἰατρεύσοντος ἐχρῆζον. ἢ πλέσκοντο μὲν
τὰ κῆ Κάϋστρον ἢ Πελλήνη, ἐλέσκοντο δ' ἄ-
δη ἢ τὰ κατὰ Μίλητον, ἢ Μαγνδὼν καὶ τὰ
φρόχωρα, κατὰ πολλῶ τῦ κωλύοντος ἐ-
ρημέναι ἐξωραίζοντο, δεῖν ἴγνω, τὸν υἱὸν
αὐτῦ καὶ Βασιλέα Ανδρόνικον συνάμα ἢ ταῖς D
κατ' Ανατολὼ δυνάμεσι πέμπειν. καὶ δὴ
παραγενόμενος ἅμα Δεσπότην τ' ἐκεῖ καθίσα,
ἔχων ἀμφ' αὐτὸν συῶ πολλοῖς ἄλλοις μεγισ-
σι τόν τε μέγαν Δομέστικον Μιχαὴλ τὸν Ταρ-
χανειώτην, ὃν δὴ ἐξ Παλαιολόγων ἴγραφον
μητρωνυμικῶς, ἢ ἐς Πρωτοβεστιαρίου ἀνῆγον
τιμὴν ἐσύτερον, καὶ τὸν Παρακοιμώμενον τῆς
μεγάλης Σφενδόνης Νοτάγγον, ἢ συῶ αὐ-
τοῖς ὅτι πλείσους τῶ ἔθνους ἀνωθωμένους.
Ὁ δὲ Βασιλεὺς Ανδρόνικος τὸ παρὰ Μαίανδρον
διερχόμενος, εἶδε ἢ πόλιν μεγίσλω τὰς Τραλ-
λεις, καὶ δὴ ἐάλω τε ταῖς τότε χάρεσι,
ἐξ οἱ λογισμὸς ἐπῆλε ἀνηγέρειν πεσαῦσαν,
καὶ τὰς ἐξοικεῖσθαι ἐκεῖθεν συῶ ἄλλοις
πλείσοις οἰκίζειν, ἢ καταράσῃ παρέχειν τὸ

AT Imperator, comperto laborare res Orientales, ex quo ſublato ex humanis Joanne Deſpota, fiduciam tantam Perſæ ſumpſerant, ut non modo non dubitarent ultro Romanos invadere: ſed paſſim fines eorum incurſando vaſtarent. Regiones circa Mæandrum, & Cariam, & Antiochiam, jam plane pericrant; ſed & his adhuc interiora graviter debilitata jacebant, Medici Soſpitatoris ope vehementer egentia. Diripiebantur vicina Cayſtro & Prienæ loca, ſere- *pag.* 321.
bantur etiam & agebantur quotidianis incurſantium prædis Mileſius ager & Magedon, quæque his affinia, in ſumma deſtitutione præſidii omnis, injuriis Hoſtium expoſita. Cum hæc, inquam, Auguſtus reputaret, faciendum ſibi ſtatuit, ut Filium ſuum, & in Imperio Collegam Andronicum eo mitteret cum copiis quantæ per Orientales Provincias erant. Is igitur eo cum Auguſta profectus lapſas ibi res conſtituit, habens circa ſe cum multis aliis Procerum, Magnum Domeſticum Michaelem Tarchaniotam, quem in Palæologam tranſcriptum Gentem a Matre denominabant, & in Protoveſtiarii dignitatem poſtea evexerunt. Aderat præterea Cuſtos Magni Sigilli Noſtongus, & cum ipſis quamplurimi aulæ miniſteriis fungentes. Porro Imperator Andronicus regiones ad Mæandrum luſtrans, vidit Civitatem olim maximam, tunc everſam Tralles, & loci opportunitate grataque amœnitate captus, cogitationem ſuſcepit ejus reſtaurandæ frequentandæque, redeundis poſtliminio qui reperiri uſpiam poſſent dudum exterminatis hujus Civibus, & aliis undecumque ad juſtum Urbis magnæ complendum numerum addendis. Decrevit autem ſic teſtitutæ Civitati nomen a ſe novum indere, ut non Tralles deinceps, ſed An-

dronicopolis, aut Palæologopolis vocaretur. Studio igitur quam maximo in id incubuit, præpoſito itti operi Magno Domeſtico, qui impigre fabricam adoriſus, moliri tecta ac muros cœpit. Commodum autem, mole jam ædificii creſcente, alacritatem perducendi ad colophonem cœpti miram injecit forte iuventum inter rudera oraculum, ioſculpeum marmori, litteris quibus ſignificabatur: exciturum quemdam qui Urbem eam proſtratam iterum attolleret, & in meliorem quam prius fortunæ ac felicitatis ſtatum excitaret. Iis autem ſignis adumbrabatur ille novus Inſtaurator Trallium everſarum, quæ commode in Andronicum cadere viderentur; ut non putaretur dubium, quin hæc ipſa quæ tunc gerebantur, verus eventus iſtius eſſent Vaticinii, adeoque qui aderat Princeps, ille plane ipſe foret cujus melioribus auſpiciis reponendam in florentiorem, quam unquam antea, fortunam propheticæ iſtæ litteræ ſpondebant. Hinc ſcilicet animatus Andronicus, multus erat in opere urgendo, illectus maxime ipſe longiſſimi vitæ ac regni ſpatii, quod Trallium inſtauratori, poſt eas reſtitutas, divinitus ibi promitti videbatur. Summa ergo feſtinatione accuratum opus eſt, & tantæ Urbis ædificatio brevi perfecta. At ludibrium & ſomnium ea fuit inſcriptio. Id enim vere demum in fatis erat, prout eventa demonſtrarunt, multa mortalium millia qui recens iſthic domicilia fixiſſent, male peritura, prout contigiſſe mox docebimus. Ut enim erecta per circuitum mœnia fuerunt, e parietinis rediviva Urbs extitit maxima ripæ inſiſtens præterfluentis placide Mæandri; eam porro ne ſtructuris conſpicua ſolis, in claritatem novo conditori deſtinatam non efflorefceret, frequentari nimirum oportuit, convocatis magno numero Colonis. ſummo id ſtudio curatum, eo ſucceſſu ut brevi recens inductorum illuc Civium ſex & triginta millibus capitum multitudo cenſeretur. Hi omnes optimis alacres ſpebus, quippe auſpiciis fauſtiſſima ſpondentibus, novæ habitationis encænia celebrabaot; ignari ſe re maxime neceſſaria carere. Non enim cifternas paraverant, aut manu effoſſa, circumque ſtructo & ſolide inducto teſtorio munita, concepta aquarum vel excipiendarum e Cælo cum plueret, vel e fluvio comportandarum in uſus domeſticos & temporum annonam dubiorum. Hujus tel præ vertendæ cauſa erat, ſi advertiſſent, neceſſaria, natura Soli illius venarum expers ſubtus manantis aquæ. Ita ut puteus Trallibus viva ſcaturigine perennis, ex iis eſſet rebus quæ ſperari non poſſent, quaſque qui conaretur operam perderet. Cauſa, opinor, eſt paulo profundius ſubſidentis Soli ariditas exſucca, nec par ſoliditas liquori continendo, præ ſolubilitate cinereæ ſimili; cum tamen ſuperficiem verſus ad aliquam altitudinem, exudet paſſim humus madore lutoſo. Id oritur ex prope ſtagnantis humore fluminis, quem vis Solis ibi potentior ſuſtinet jugi attractu; nec ſublabi ſinit, exteouans in vapores terræ ſuperne raræ meabilem leviratem imbuentes, indeque ſurſum exhalantes: ſic in his abſumpta humiditate tota fuffuſi laticis, ut ne ſtilla quidem reconditiores influat tellaris intime ſqualleotis ſinus. Natura ſiquidem hæc quædam & conditio communis aquæ & auræ eſt, ut in principia refundantur ſua; eodemque reſolvantur deſinentes, unde naſcentes prodiere. decurſu nativis usque effluxibus conſentaneo, nec exorbitante fere a limire quem originis impetus ſignavit. Nec aliunde repetendam cauſam duxerim celebratæ felicitatis Soli Trallenſis in gignendis maturandiſque omnes genus fructibus. Præſto nimirum eſt abundans iis alendis uber quoddam ſoli contigui ſtirpibus, ſuperficiario exudantis

Edit. Rom. pag. 322.

A ἐξ αὐτῆ ὄνομα, ὡς μὴ Τράλλεις ἐντεῦθεν, ἀλλ' Ἀνδρονικόπολιν, ἢ τ' ὢν Παλαιολογόπολιν ἀνομάζεσθαι. Σπουδὴν γοῦν τὴν μεγίστην περὶ ἐκείνην εἶσῆγε, καὶ τὸν μέγαν Δομέστικον ἐπιστήσας, ἀνοικοδομεῖν ἐκέλευε τὴν ταχίστην. ὡς γὰρ ἔργον ἔπρεπτο, καὶ φρόντιστον ἀνοικοδομοῦντες, τὴν οἰκ τὸ πρῶτον φροθυμίαν ἢ μᾶλλον ἐπῆρε χρησμὸς ἀριθεὶς ἐκεῖσε ἐγγεγραμμένος μαρμάρῳ. ὡς ἔσεσθε ἀναστήσοντός τινος πάντων πεσοῦσαν, καὶ πρὸς τὸ ἀρχαῖον ἢ φρόντιστον ἐπανάξοντος. ὃς δὲ ἢ παρεμφερὴς ὑφεῖτο πρός τι τὰ πραττόμενα, ἢ τὸν ἀναστήσοντα κατὰ πάντα, ὡς ταυτὸν λογίζεσθαι Βασιλέα, καθ' ὃν ὦ πράξεων ἐχρησμολογοῦντο τὴν πόλιν. ἢ διὰ ταῦτα πολὺς B ἦν Ἀνδρόνικος Βασιλεὺς ἐπισπεύδων τὴν τῆς πόλεως ἐξανάστασιν. σπουδαίως γὰρ χρόνος ἐδίδου τῇ ἀναστήσοντι ὁ χρησμός, ἢ συνοικοδόμουν μηδὲν μέλλοντες. χλόη δ' ἀφ' ἦσαν ἢ ὄνυφος τὰ γραφόμενα. ἔμαρτο γὰρ ἀφ' ἑαυτῆς ἐν μεγίστῃ ἅλας ὀλέθρῳ ἐκεῖ κατοικισθέντων, ὡς ὁ λόγος ἅδε δηλώσει. ὡς γὰρ αὐξηθεῖσαν μὲν τὰ τείχη, καὶ πόλις τῷ μεγίστῳ τὸ ἱερώτατον ἐν παρὰ γαλλικὰ ῥέουσα Μαιάνδρῳ, ἵδει δὲ ἢ ὡς κατοικήσοντας παντοδαπὸν συλλέγεσθαι, ὡς ἂν μὴ μόνον τείχεσιν, ἀλλὰ καὶ ἀνδράσιν ἐν πληρώσει τὴν πόλιν ἀενδμφτο, ὡς ὑπὲρ ἑκκαίδεκα μὲν ἢ ἐξ χιλιάδας τὸν τῷ ἱπποίκων ἀριθμεῖσθαι λαὸν, μεγάλα δ' ἐλπίζειν φῶς χήσειν τῇ οἰκισμῷ. ἤγετο δὲ ἄρα μὰ ἔχοντες τὸ ἀναγκαιότατον. ἀπὸ γὰρ ὑδάτων εἶχον ὑποδοχὰς, ὡς κατὰ καιρὸν ὑδρεύσιμοι κατασκευάσεσθαι ὄμβρων, εἴτε καὶ τὸ ποταμοῦ ἀντλοῖντες· τότε κατορύξαντας φρέαρ ὕδωρ ὑπόγαιον, ἢ ἀδυνάτων ἐφαίνετο. αἴτιον δ' οἶμαι τὸ μὴ συγκεῖσθαι πυθμένα τὴν γειτονοῦσαν ἰκμάδα τῷ ποταμῷ, ὡ οἷόν τε μὴ φύσαι ἐμμίσγειν, ὑ πραβάλλων Ἥλιος θερμὸς ὢν ἀνιμᾶσθαι πιφύκει φρὸς τὸ ἐπιπολάζον ἀναγεμένων τῆς γῆς, καὶ τὸ ξηρὸν ἅδε καθάπερ γίνεσθαι τὸ συχνῶς ἀνιμᾶσθαι τῇ Ἡλίῳ τὴν ἰκμάδα, διὰ τὸ ὧς ὑγρότατος ἔκλειπον τῆς συχνὸς ἐκ τοῦ ποταμοῦ, ἢ ἄυθις εἰς τὰ κενὰ προρρύσεως μὰ ὑσης. τὸ δ' εἰς βάθος πεοσβαίνειν τὰς λιβάδας, ὡς ἢ εἰς διώρυχας ὠφελεῖς εἶναι ἐ ἀνειξεις φρεάτων, τῶ ἐπιπολαίων τῆς γῆς καλύπτοντος οἰμαι, ἅμα δεχομένου τὴν ἐπεισρύσεων τοτίδα ἢ ἅμ ἐξιμοιοῦντος. Πέφυκε δὲ ἢ ὕδωρ ἢ πνεῦμα τῇ ἀρχῇ συγκινεῖσθαι τὸ πᾶν ἐφεξῆς. ὡς ὅπὰ ποτε μὴ τι τῶν λαβὼν ἀρχὴ, ἐκίνησε ἢ τὸ λοιπὸν ἐξ ἀνάγκης σωμχῶς φέρεσθαι. παρὸ καὶ αἰνίαν ἢ τῇ σωμχῶς μὲν τὸ ὂν ἀποχωρεῖσθαι, σωμχῶς δὲ ἢ τὸ μὰ ὂν προσγίνεσθαι, ἢ ἰκμάδος μὰ ἐπιλειπούσης, τὰς μὲν καρπὸς ἐφέρεσθαι ξυμβαίνει ἐς ὅτι μάλιστα, ὑφίσασθαι δ' ὕδωρ εἰς βάθος μὰ πιφυκέναι, τοῦτο τὰ πλεῖστα τὰς κατοικήσαντας ἔσφυλε· πῶς γὰρ τὰ ποταμῷ πίνοντες, ἢ τὸ μᾶλλον μὰ ἀφεσραμβοι, ἀφρεντίσως εἶχον. ἡγοῦν ἢ ἄρα

ὅτι

ὅτι πρωμηθὲς πολλῷ κρεῖττον ἐπιμηθίας, ἢ τὸ κατ' ἀκμὴν ξυμβαῖνον, διωκόμενον οὐκ ἴσχει βυθὸν. A

ſicco, nec quidquam derivantis ſuæ copiæ in demiſſiores partes ariditate maceratas intima; ſed vitalem illum totum effundentis humorem in pinguedinem pomorum & baccarum mitiſſima ſaliva celebrium. Inde (ut ad rem me referam) intelliges, excavaturis iſtic puteos duo invicem contratia obſtitiſſe. Prius erat paludoſa mollicies vicinæ ſuperficiei terræ, in grave fodientium impedimentum redundans: quam ſi quis difficultatem patienter egerendo vinceret luto, occurrebat alterum impedimentum, Soli depreſſioris ſtrigoſa ſiccitas, præter ſitim arentis glebæ etiam ob friabilitatem fluxi pulveris fundum negans capacem latici tenendo, niſi & pavimentum ſubſterneres, & latera circumædificares opere ſolido; perduceresque ad ſummum, unde manu repoſitum vel Cælo illapſum deinde aquam ad uſum promeres. Id tum facere novi Trallenſes neglexerunt, gravi & graviter ipſis luendo poſtmodum errore. In præſens videlicet abunde ipſis ad potum ſuppetebat latex limpidus ex amne profluente, quo ſa ioterclusum iri vi hoſtili haud tum ſane providebant. Infelicea qui neſcirent, quanto Prometheus præſtantior ſit Epimetheo. Quanto, inquam, ſalubrius prævertantur impendentia mala ſagacis præcautione providentiæ, quam nil profuturis ad extremum lamentis ſeræ pœnitentiæ deplorentur: Verum quod fatali neceſſitate ingruit, nec averti nec differri conſilio poteſt.

CAPUT XXI.

Ut Tralles reſtauratæ a Perſis captæ ſint.

Ὅπου τοίνυν ἴσχυσι, ἢ ὅπου χρησῶς ἀπροφρήτοις ταῖς ἐλπίσιν ὡς πολίτας διαφόρους τοῦ Βασιλέως ἀξίωσιν, ἰφίσασαι σφίσι πλῆθος Περσῶν (πρὸς ᾧ τὸ ἐλπιζόμενον ἀντιπράττειν, καὶ ὑπὲρ τῆ λοιπῶν ἴσεσθαι, ἃ αὐτοῖς τῆ ἀνθισαμένων ἦρτο) ἢ Σάλπαξις μὲν, ὃν ἂν ἡ ἐκείνων γλῶττα ἀνδρῶν εἶπεν, Μανταχίας πῶνομα, πολλῷ νιν γανεῖν τῆ πλῆθει, τῆ πόλει προσβάλλει καὶ πιεμαθητὰς. Ὁ δὲ γραμμὸς ἁ μέγας Χαρτουλάριος Λιβαδάριος ἐν ἀμηχανίας παντοίας ἦν. Οἱ δ' ἐντὸς ἐλίματτον, καὶ πλέον προσεπλαπάρωσι τῆ λοιμώδει. ὡς ἐκεῖθεν μὲν ἢ τῆ ἀπεγορεύοντων ἄπτεσθαι. ἐντεῦθεν B δὲ ὕδατι πανοῦπες, ὑγροῦ τινος μαχανὴ ἐκζητῶν, ἢ σωτικῶς φλιβας τῆ ἵππων πάντοπας, τοῦ αἵματος ἐκροφῆν. ἀλλ' οὐκ ἦν ἐντεῦθεν τὸ πᾶν τῆς δίψης ἰᾶσθαι, ἢ ἔθνικον ἐπαισθύτερον. Πρὸς γὰρ τὸν λιμὸν ἢ μᾶλλον ἀντέχον, ἐπίτροπον γὰρ σφίσι καὶ τὸ τῆ ἔθνικότων ἀλόγων σώματα, καὶ χὰ ἀντῆ ἔθνικότων πολλάκις, οὕτως ἐσθιῶς ἐσχον τῆ ἀναγκαίων, ὡς ἢ αὐτῶν ἄπτεσθαι. τῆ δέ γε δίψη ἢ μᾶλλον οὐσῃ βιωσίμῃ, οὐκ ἦν ἐπιτοῦσαι θεραπείαν, ἢ ταῦτα τὸ μεσεμβρινὸν τοῦ Ἡλίου φλέγοντος, ὅθεν ἐ προσχώρουν ἐκόντες τοῖς πολεμίοις, ἀνεκπύτερον ἡγούμε- D νοι θανάτου τρόπου ἅπαντα, τῶ διὰ λιμοῦ τὸ ἢ δίψης, ἢ καχεξίας προσλιπαρούντες τοῖς χείλεσιν ὡς ἐντεῦθεν ἑλκύσοι τύχοιεν, ἐκπίνοντο, ἢ ἵππιον ἀνδρὸς, μὴ δὲ πηῶς ἀξιούμενοι. Πέρσαι δὲ ἐ ἔτι τοῖς ἐντὸς ἀντίχουσιν, ἤλπιζον γὰρ ἀφίξεσθαι ποθὲν συμμαχίαν, ἢ μὴ ἐπιπονείαν τῆς συμφορᾶς, ἐπινόουν τὰ χαλεπώτατα, ἢ Πελταῖς συχνοὶ τῆ θυραφόρων ἐφιζάνοντες, ἐκολλῶντο τοῖς τείχεσιν, οἳ δὲ καὶ ὑφόθεν πέτρας βαλόμενοι, τῆ βολῶν ἐλόγαιον. παπίγῳ γὰρ ἐ μόνῳ πετρῶν ἐκείνοις τὸ φοβερὸν, κατωθεν ὑπορύσσουσι, μοχλοῖς τε καὶ κατασείσαις. τοῦτο πολλαχοῦ γεγονὸς, τοῦ τείχους ὑπεσκῶντο μὲν θεμέλια. τὸ δὲ γ' ἐπικείμενον τῆ κατα-

Tom. I.

NOvis enim Trallenſibus in illa ſelicium auſpiciorum gratulatione ſæcula ſibi aurea ſpondentibus (nam quid non ſpe præſumerent Junioris Auguſti, longum, ut erat verſimile, ac florens Imperium inchoantis, peculiares clientes ac cives; inde præcipuo ſemper apud eum in loco gratiæ futuri?) ſupervenit ecce inopinatiſſimus Exercitus Perſarum, quos eædem videlicet ad obſtaculum initiis hujus Coloniæ impellebant cauſæ, quæ Andronicum ad condendam eam moverant: ut enim hic frænum licentiæ prædandi ac receptaculum copiarum in Clades Perfidis imminentium, conſtitutum in ita vicinia volueret: ita illi ea ipſa metuentes omni mature incumbendum conata cenſebant ad excutiendum hoc Jugum velut impoſitum cervicibus, & certam perniciem a ſuo limite removendam. Ergo Mantachias quidam cognomento *Salpaxis*, quæ vox lingua Perſica *Fortem* ſonat, innumeris quas ductabat ſuccinctas Copiis Urbi Traſſium ſe admovet, eamque undique obſidione amplectitur. Statim, ut in improviſa re, magnis conflictatus angustiis eſt ſummus novæ Civitatis Magiſtratus Magnus Chartularius Libadarius. Nam Cives famis ſubito ac ſitis incommoda tam gravia ſenſerunt, ut & cibis immundis inſandiſque ora polluere, & cum arentes fauces humor omnis deficeret, ſectis equorum venis eductum ſanguinem avide haurire cogerentur. Ac cibi quidem deſiderium tolerabilius initio fallebant ſubſtitutis in locum meliorum carnibus motientium ſponte jumentorum, & omnis generis animantium brutarum: quarum non ſufficientem copiam multi non raro ſupplebant vorandis hominum quoque fato abſumptorum cadaveribus. Sitis levandæ difficilior erat ratio: quod illa quam dixi, cruoris equini potio, nec ſatis ardorem reſtingueret, & tabem ingenerans, mortes frequentaret. Itaque deſtituti liquore omni, meridie præſertim Sole flagrante, ultro ad Hoſtes accedebant, quamvis diram necem minus horribilem rati lento ſitis ac famis viſcera depaſcentium vivicomburio: at miſeri ſiccis labris aquam ſuppliciter petentes, adeo non flectebant ad miſericordiam Barbaros, ut haſtilium mucronibus confoſſi repellerentur, & qui plerique iſtis vulnetibus occumbebant, fœde inhumati jacerent; nec pulveris injectione dignati. In his tamen ſpe auxilii a Cæſare venturi conſtantiam Circumſeſſi obſtinabant, qua Perſæ indignati oppugnare, haſtenus tantum obſeſſos, omni ope decreverunt. Mœnibus igitur ſe denſi admovent, illicque per-

Edit. Rom. pag. 323.

pag. 324.

ſtant ſcutis capita protecti: & ſub tuta reſtudine caſus omnes devolutarum ea alto molium excipientes innoxie: tum ſecuri experta ſolliditate tegminis, omne aliud præterquam ſtrepitus & manus ſoni dejectorum ſuperne, ac citra damnum reſilientium telorum, incommodum arcentis, ſuffoſſioni muri per otium vacabant; terebris ſerramentiſque id genus emolientes locis ſubinde variis, & egerentes ſaxa, quoad fundamenta ipſa ſubvellerent: molemque ſuperiorem tibicinibus e ligno ſubditis ſuſpenderent; certa mox ſecutura murorum ſtrage, ubi ſubjiciendus in tempore ignis tigna conſumpſerit. Inter hæc crebris laceſſebant invitationibus obſeſſos ad ſalutem deditione pacifcendam: quas cum illi repellerent, ſubrupti undique muri ruinam fecerunt, aditus aperientes vaſtos irruentibus Perſis. Sic deſtructa mox ab ortu ſuo eſt infelix Civitas, mendacibus ominibus vaticiniorum illuſtrium in ſpes vaniſſimas inflata; & ille non facile numerabilis populus gladii barbarici miſerabilis victima concidit. Alter hic ſucceſſus fuit armorum Perſicorum a priori ad Nyſſam relata victoria, qua Præfectus Sigilli Noſtongus cum ſuis circumventus, & in maximis ſine auxilio derelictus angustiis, cunctis quos habebat ſecum aut morte affectis, aut ſervituti addictis, ipſe quoque captus, multum & fiduciæ & facultatis victoribus addidit, univerſum deinceps Orientalem limitem impune incurſionibus vaſtandi. Dum hæc agebantur Junior Auguſtus ad Nymphæum diverſabatur, conſtitutam propinquo ad Patrem occurſui diem opperiens.

A μάτων ξύλοις ἱσίμοις εἰς ἄσφ, ὑπερείδετο, καὶ μόνον ὧν πῦρ ἐμβαλεῖν, ὡς μὴ δὲ φοὸς ὀλίγον αὐθίζωσι. ᾗ δὲ πολλάκις ὁμολογίας τὴν πόλιν παρασίσασθαι βουλόμενοι, ὡς ᾗ πίμπτους κλίοιμ, ᾗ σώζειν τὰς πειρότας. Οἱ δ' ἀποκρουόμενοι τῷ σφίσι βαβυλῶνίων, μάχας αἱρῶσι ᾗ καπασάπτωσι, καὶ τὴν πρὶν ἐν χρησμοῖς κειμένην πειρασίσι καί γ' ἐλπίσιν ἀπρωρυμένην χρησαῖς εἰς χῶν καταβάλλωσι, ᾗ πλῆθος ἐκεῖνο πᾶν, ἃ ῥᾳδίως ἀεθμητὸν ἔργον μαχαίρας ποιῆσαι. τὸ ξυμβὰν καπόρθωμα ἕδιτερον Πέρσαις, μᾶ τὸ πρῶτον τὸ κῆ Νύσσαν. ᾧ δὴ ὁ παραπεμφθεὶς Νοσόγγος ἐλελειμμένος μεγίστοις ἀνιαρεῖς τοῖς ἀμφ' αὐτὸν πειλίβλετο. ὅστε μᾶ τὴν σφῶν, ὧν μὲν σφαγὴν, ὧν δ' ἅλωσιν, ᾗ αὐτὸν ἁλῶναι, μεγάλως φοὸς θάρρος ἐπῆρε, ᾗ τὰ τῆς Ἀναπλῆς κατθέων κρατεῖτον. Βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἰουλιζετο πῶς κατὰ τὸ Νύμφαιον. ἐμφοδίσαιμες ὧν ἀπαντᾶν φοὸς τὸν πατέρα κατὰ μικρόν.

CAPUT XXII.

Ut Porphyrogenitus Conſtantinus in Tractus Occiduos miſſus ſit.

IMperator autem Junioris Auguſti fratrem natu minorem Porphyrogenitum Conſtantinum imbuere rudimentis militaris artis, & experientia jam tum formare ad fortitudinem bellicam cupiens, ejus in expeditionem mittendi occaſionem ſumpſit ex quodam motu Triballorum, eo uſque progreſſo, ut ii adſerto in Ducem Exercituum ſuorum quodam Cotanitza, qui ab Imperatore defecerat, regiones Imperio ſubjectas incurſare uſque ad Serras, vexando vaſtandoque, nunciarentur. Movit ergo Conſtantinus in Occidentem juſſu Patris qui viros ei primariæ Dignitatis multos & magnos Militiæ comites illius & miniſtros potestatis aſſignavit. Ipſe autem Auguſtus denuo comperto certis nunciis periclitari vexarique Orientalem quam late patet circa Sangarim Tractum, ab hujus oſtio retro uſque ad Pruſam, confeſtim inſtructus quam optime licuit ex copia præſenti, transferat Boſphorum & ad radices Collis Sancti Auxentii fixis tabernaculis moratur expectans Occidui limitis Exercitum, qui locis interim conditis congregabatur, quo deinde ſimul junctus Imperatori ſe adjungeret, eumque in expeditione ſequeretur. Illic diverſanti perlatæ preces a Joſepho ſunt, exulante, ut dictum eſt, apud Inſulam Chelen: unde transferri petebat, cauſatus inclementiam illius Cæli per Hyemem, cujus rigorem Hiberni jam unis expertus, affirmabat conſtare ſibi certo; haud ſe poſſe altam illic Hyemem vita ſalva traducere; quare cogi manere illic nihil mitius eſſe quam occidi. His annuens Auguſtus ſtatim accerſitum Senem apud ſe in Tabernaculis habuit, Junio qui tunc currebat menſe, gratumque hoſpitem rurſus veteri benevolentia dignatus humaniſſime fovebat ſæpius in die viſens, libenterque quæ rogabat audiens: unde multis tunc contigit ejus interventu impetrare ab Imperatore, quod optabant. Aſſignavit autem ei in habitationem commodiorem qua dein-

Edit. Rom. pag. 325.

Β Βασιλεὺς δὲ καὶ τὸν μᾶ τὸν Βασιλέα, Πορφυρογέννητον Κωνσταντῖνον, γυμνάζων αὐτὸν ἐπὶ πολέμου φοὸς μάχας ἀρκικὰς, ἄλλως τε δὲ καὶ τῷ Τριβαλλῶν κινήσει, ὡς καί τινι Κοτανίτζῃ ὑποσκήσαντι Βασιλέως τὰ ἐκείνων φρατόμενα ἐγχειρίζεσθαι, ἕ μέχρι Σερρῶν δὲ αὐτῶν κακοῦσθαι νέων χάριν, πολλοὺς καὶ μεγάλους ἄρχοντας παραδοὺς, φοὸς Δύσιν ἐκπέμπει· ἄνδρες δὲ τῷ καθ' Ἑαυ κακῶς ἔχειν ἀγγελλομένων, ὅσον περὶ Σάγγαριν ἰὼν γε σφίσι καὶ μάχῃ Προύσης, ἐξ αὐτῆς ὡς εἶχεν ἐσκευασθεὶς, ἐξέπεμψε τὸν Ἰόσηφον, καὶ φοὸς πᾶς ἀρίσασι τὸ Ἁγίου Αὐξεντίου βουνὸ, ἐκεῖσέ πω καπασαλῶσι, ἀκμὴ ἀναμένοντα δυτικὸν, ἐπὶ ῥητῆς συλλεγόμενον, ὅστε παρ' ἐκείνου εἶναι συνεστρατεύσεσθαι. ᾗ δὲ ἐπὶ τῷ παρὰ τὸν Ἰωσῆφ, ἐς δὲ εἰς Χαλκὴν ἐξώρισε, ἠξίου ἐφ' ᾧ μετακίζεσθαι. εἶναι γὰρ τὸν τόπον δυσχερῆ χειμερῶσιν, ὡς ἕ πείρᾳ γνοὺς ἱκανῶσε, ἐκεῖσε δ' χειμῶνα διαγαγὼν, κἂν εἰ τὸν ἐκείνου βραχυτῶν αἰσχυνάζοιτο, μὴ ἂν ἀντισχεῖν πειθόμενον, πίμψας μεταλλεύσει, καί γε παρ' ἑαυτῷ κατέχοι ἐν ᾧ σκηνῇ. καὶ ταῦτα μὲν ἐπράττετο μῆνι Μαιμακτηριῶνος, ἀφικόμενον ἔχων παρ' ἑαυτῷ ᾗ πολλάκις τῆς ἡμέρας βλέπων, ὑποποιούμενος πειθαλέστερ, ἡδέως ἀκούων, ᾗ πολλοῖς ἀνίων δὲ ἐκείνῳ μεσιτεύοντος τὰ αἰτήματα. ἀπέστειλε δὲ οἱ καὶ φοὸς τὴν ἑαυτῆς καπηλείαν, τὴν τῶ Κοσμιδίου μοιλῶ. καὶ διὰ ταῦτα ᾗ ὁ γέρων ἀπίως ᾗ φρονιμῶς προσφέρετο οἱ.

ὥστε τὸν μὲν Βασιλέα χαίροντι ζόμενον, ἐκεῖνον εἰς τὸ Πατριαρχεῖον καλεῖν, ἀρχαῖόν λόγον ἔτοιμον εἶναι, εἰ μόνον ἀναλυθείη τὰ γεγονότα. Οὐκ ἰῶ δὲ ἄρα τὰ τότε λύεσθαι ταῦτα, ἀλλὰ τῷ αὖθις νίῷ γεγονότος Πάπα τῷ Νικολάῳ, ὁ μὲν Κρατῶν τῷ πάλιν τὰς παρ' ἐκείνου ἐλάσομένης ἔπεμπεν. ἀπίστει δὲ μὴ ταῦτα τῷ τῆς Ἐκκλησίας δομέστικον Μανδᾶν, ὃν καὶ Μερκούριον, εἰς τὰ περὶ Ἀπουλίαν, ἔπεμπον, δώσων ἐκείνοις τὸν Πάπαν εἰ μὰ ποιοῖεν τὰ ἐπιτεταλμένα. ὡς τῶν καὶ ὁ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς χρᾶσθαι πρόσθεσιν. ἃς τῷ πεμπτικῷ τοῖς τῶ Ρηγὸς Καρόλῳ ἀλίσκεται. Ἐ αὖθις ἀγγελθὲν ὡς πρωτοκύρης τῆς Ἐκκλησίας ὁ συχθεὶς, τῷ προσαχθὲν αὐτίκα παρὰ τῶ Πάπα φυλακῆς ἀπολύεται. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Κρατῶν ἔπεισε, πολὺς ὢν τῆς φαινομένης ἐκείνης εἰρήνης ἥμενος ἐν. ὅθεν καὶ χώραν οὐκ ἔχον οἱ τὸ Ἰωσὴφ πρὸς ἐκείνον λόγοι, πλὴν τὸ φιλικῶς ἔχειν τῷ τὰ εἰς ἀνάπαυσιν ἐκείνῳ προσήμεν.

A ceps uteretur, Monaſterium Coſmidii. His delinitus Senior placide amiceque, obliteratis offenſionibus, cum Auguſto agebat, pari familiaritate reſpondente: adeo ut quodam inter eos ejus generis colloquio, quaſi jocans Imperator Seni diceret, velle ſe illum Patriarchali Sedi reſtituere. cui pariter renidens repoſuit Joſephus, paratum ad id ſe eſſe, modo jam acta revocarentur. At illa in eam jam firmitatem coaluerant, ut reſcindi tunc quidem nequirent. quin potius nova tunc nunciata creatione Papæ Nicolai, adſtringendis fortius pactis Imperator intentus Legatos ad eum alios deſtinavit. Miſit & deinde Domeſticum Eccleſiæ Mandam ſive Mercurium, in partes Apuliæ; confiſus inviolatum fore ob perſpectam Imperatoris apud Pontificem gratiam. & quia intelligebat Pontificio favore protegendum efficacius Eccleſiaſticum, tali potius ad res etiam Reipublicæ tractandas quam Sæculari utebatur. Nec ſpes in hoc eum plane ſua fefellit: Nam cum Mandam Rex Carolus comprehenſum cuſtodiæ dediſſet: Papa certior factus eum qui mancipatus catceri fuerat Eccleſiæ Præcentorem eſſe, ſolvi eum confeſtim, & dimitti liberum curavit. In hunc modum multus erat Imperator in iſta, ſucata licet nec ex vero coalita, Pace coagmentanda. quare locum apud eum non invenerunt illati contra eam ſermones a Joſepho, qui gratiam apud Principem antiquam nova reconciliatione refarcitam earenus tenuit, ut ipſi tunc reſtituto in familiaritatem priſtinam, etiam de commodiori diverſorio ad votum provideretur.

CAPUT XXVIII.

Ut Veccus ſcribere aggreſſus ea occaſione de Dogmate controverſiam moverit.

Τῷ δὲ Πατριάρχῳ Ἰωάννῃ νὰ λῇ τὰς ὁμολογίας φυλάττειν, ἃς ἐφὸς τὸν γεραρὸν ἐκεῖνον ἄνδρα τὸν μέγαν Οἰκονόμον τῆς Ἐκκλησίας τὸν Πιριλίτον ἐποίω Θεόδωρον, ὡς ὁ γράψας, ὡς νὰ ἀντείπει περὶ δογμάτων, ἀφ' ἅτι λέγουσι ἄλλοι· ἀλλ' ὑπομίμνει ὀλιγόμυρο τὰ τῷ ἄλλων, οἵ δὴ καὶ ἐς μέγα τύξασον τὸν παραβασίαν, ἐξ ὧν ἀπογραφῶν δοκεύσει φόρτο εἰς πρὸς τὰς Ἰταλὰς εἰρηνίσασι, ἐ τῷ καπὶ σφᾶς ἀσφαλεῖ τὸν τῷ ἄλλων ὀργὴν ἐξέκλιον, οἱ τοιοῦτος συνιχαμένοι τοῖς χαλεποῖς ἀγνοῦσι. Διὰ ταῦτα παρῆγον αἰτεῖσθαι γράφειν, ἐ ἀπὸ γραφῶν συμφῶν ἀσαύτως, ὡς νὰ ἴσφαλται σφίσιν ἐπὶ ποιῆσαι τὸν τῷ Ἐκκλησιῶν καταπραξαμένος εἰρήνην· ἀλλὰ ἐ χωρὶς τὸ εἰς συμφέρον προβῆναι, αὐτὸν καθ' αὑτὸν ἀσφαλῶς ἔχον ἐκείνους πράξασι, συγχρονιμένου καὶ ἀπὸ γραφῶν ἄλλοθεν. Πέμπει γοῦν εἰς χεῖρας ἐκείνῳ τὰ τῷ σοφωτάτῳ Βλεμμύδῃ γραφέντα πρός τε τὸν Βασιλέα Θεόδωρον, ἀρχὴν ἔχοντα τῷ, Ὁ ζητῶν ἐν ὁ ἀπορῷ καὶ λαμβάνων ἐν ἀπορῇ, Ἐ τὰ πρὸς τὸν Βυλγαρέας Ἰάκωβον, τὸ, Ἐσε μοι πάθος ὅπερ ἐξαγγελῶ. πρὸς Ἀκίνδυνα γὰρ ἰσὸν, προείμενον φέροντα, ἐμπέπτει καὶ βίβλος ἄλλα τῶ Μαρωνείας Νικήτα, ἐν ὁ μὲν μεγάλη Ἐκκλησία ἐν τιμίοις ἐ εἶχε Χαρτοφύλακα, ὕστερα δὲ ὁ μεγαλόπολις Θεσσαλονίκων Ἀρχιερέα ἐπλούτησεν, ἐν ὅλοις

B

C

D

CÆterum Patriarcha Veccus tenere ſe non potuit intra fines pactorum quibus ultro ſe obſtrinxerat viro illi præſtanti Magno Oeconomo Eccleſiæ Theodoro Xiphilino, pollicens ſe non ſcripturum aut contradicturum circa Dogmata, quidquid alii diſ- *Edit. Rom. pag. 326.*
cerent. Cum enim quotidie acciperet nova adverſantium ſcripta quibus invidioſe exaggerabant crimen admiſſorum in communionem Latinorum, quod nihil minus quam neſariam apoſtaſiam eſſe contendebant; id demonſtrare ſe putantes certis quæ allegabant Scripturarum teſtimoniis; adjungebantque, ipſos falſa iſta & perverſa ſecuritate qua impio facto, velut recto & laudabili per errorem deluſæ conſcientiæ acquieſcebant, accendere in ſe iras odiaque aliorum propter cæcitatem animi, qua non cognitis quibus impliciti hærerent malis, in iis ſibi placerent. Cum hujus, inquam, ſententiæ libellos prodire ſpargique in vulgus plurimos cerneret, pertractus tandem ad ſcribendum eſt, contraque demonſtrandum teſtimoniis pariter Scriptorum authenticorum, nihil a ſe, aut a ſuas partes ſequentibus, erratum in omnibus quæ hactenus egiſſent pro pace conciliandæ Eccleſiarum: ſed, vel ſi nulla ratio haberetur utilitatum ingentium quæ ex hac reconciliatione in Rempublicam univerſam redundarent: ipſam per ſe concordiam honeſtiſſimam fuiſſe, remotamque ab omni periculo conſcientiæ lædendæ: quippe cujus æquitas & ſanctitas auctoritatibus veterum Patrum graviſſimiſque omnis generis ſacræ Antiquitatis ſuffragiis egregie commendata probaretur. Procincto autem Vecco ad hoc tractandum argumento incideruntque forte in manus quæ ſapientiſſimus Blemmydas ad Imperatorem Theodorum ſcripſerat hoc initio: *Qui quærit non in tempo-*

ve & scripsit in tempore &c. & aliud ad Jacobum Bulgariæ ejusdem Viri scriptum, cujus est hoc exordium: *Laboremorbo quem aperiam, cum sacro enim Medico ferma mihi est &c.* Præterea opus aliud Maronensis Niceteæ Viri Venerabilis, qui ex Magnæ Ecclesiæ Chartophylace Magnæ Thessalonicensis Ecclesiæ, Archiepiscopus fuerat, quo opere libris quinque explicabantur e divinis Scripturis quæ ad pacem Ecclesiarum constituendam pertinerent. Hæc igitur Veccus accurate sibi lecta scriptionis quam meditabatur quasi fundamenta habuit; quibus aliunde colligens adstruxit plurima: pro scopo intuens illud ipsum quod istorum Commentariorum Auctores sibi proposuerant. Contendens autem ad istum finem cupido quodam impetu scribendi, indeque perscrutatus singula diligentius, cuncta direxit ad primum illum scopum, demonstrandi recte ac secure in hac concordiæ tractatione acta esse omnia. Verum capto semel impetu scribendi non in paucis illis constitit quæ demonstranda evidenter: at prolapsus aviditate quadam, alia his attexuit non convenientia; quibusque non sine ratione contradictum est: simile quid passus iis qui crudi, & stomacho infirmo, ubi cibum atilem & facilis concoctionis perceperunt, alia super ingerunt non salubria, gulæ inhiantis aviditate tracti: unde contracta nausea, profuturum, si solum fuisset, alimentum, una cum noxio pariter evomunt. Quid autem inde consecutum est? conflatum oempe certamen intempestivum, commissumque jurgium, acriter repugnantibus Vecco plurimis: quorum in ipsum querelarum hoc caput erat: quod per eum moverentur dogmata, quod tam ipse quam ei adhærentes tixas inanes seterent. Addebant: *Liceat sane privatim istas inter vos de Dogmate agitare controversias, sed abstinete ab his vanis introducendis in Domum Domini*, quasi dicerent: sentire vos & loqui privatim de dogmatibus ut vultis, fuerit tolerabile; illud deprecamur: temperate ab his disceptationibus vulgandis; & turbanda simplicitate rudis populi bona fide traditis acquiescentis. Hæ multorum voces audiebantur occasione Scriptorum Veccl, in quibus & illud quidam reprehendebant, quod in iis iniqua conditione certamen cum Adversariis capesseret; disceptans ipse de dogmate, qua de re sciebat aliis silentium indictum. In quo si eos lacessere pergeret: & ii pro necessaria propugnatione receptæ Doctrinæ mentionem in respondendo facere cogantur Dogmatum, an contra interdictum agerent, & jure multarentur? equidem haud crediderim. Illud scio perjatas usque ad aures Principis accusationes eo nomine adversus Veccum a nonnullis, pollicentibus acquisturos sese porro jam statutis, & in pace tranquille perstituros, modo diserte vetaret Imperator, ne quisquam in iis quæ deinceps ederentur scriptis Dogma ipsum attingeret; pacem tueri, ac recte justeque initam quibuscunque aliis vellet ac posset argumentis defendere contentus. His auditis Imperator, qui & istos se quomodocumque continere in usu & ampleau pacis magnopere optaret, nec tamen probaret quod petebant, ingratam petitionem elusit vulgando ambiguo edicto, quo cum viderentur securos eos quantum opus erat reddere super eo quod proposuerant, callide se tamen subdecebat invidiæ querelisque partis contrariæ; quin ei etiam sa commendabant arcana submixta sugillatione horum ipsorum quos placare tunc velle videbatur. Hæc enim erat Edicti sententia: Dei utique mentionem pari cum respiratione frequentia literari jus fasque esse. quare Dogmatis quod Dei memoria contineretur professionem, adeo non a se vetari, at ultro etiam commendaretur. At pervertere Scripturas aut decli-

Edit. Rom. pag. 327.

πίστι λόγους τὰ τῇ θείᾳ γραφῇ ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τῆ Ἐκκλησιῶν ἀνελίττοντα, καὶ ταύταις οἱονεὶ θεμελίοις χρησάμενος σωρὸν τὸ πλεῖστα, ἀεὶ σκοπὸν μὲν τῆ ἐκείνης γεγραμμένων βάλλων ἐθέλων. Ὅμως δὲ καὶ λίχνως τοῖς γραφεῖς ὁρμῶν, ἐπιμελέστερον ἀπεῖναι, τῷ πάντ' ἴδιον πρὸς τὸ πρῶτον σκοπὸν ἐκεῖνον, ὡς ἐπ' ἀσφαλοῦς πεπραγμάτευται. Πλὴν ὡς ἐπ' ἀλόγοις ἴσχε τοῖς ἀμβλέπουσι τοὺς λόγους, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς μὴ ἁρμόττουσι λιχνεύσμασι, οἷς ἡ ἀντιλογία ὕλῃ χρῆται τροφὴν τῇ σωμάτων ἐφέδρα καπηλικῶν προσφορήμασι, νοσερὸν καὶ τοῖς μὰ χρωτίμοις ἐπιχύσασι, ἐξέμεσιν συμφέρει ἐκείνοις καὶ τὸν συνεσόμενον. Τί τὸ ἐντεῦθεν; μάχη τοῖς ἐπ' ὠμείοις τῇ φιλοσοφίᾳ συνίσταται. τὰ δὲ τῆς μάχης ἀφάλαντον ὅτι ἀποῤῥῆτα δόγματα, μέλλει ὑμῖν μὲν ἐρεῖν ἐς ὅτι χρήσιμα δόγματα τῇ εἰσπὶ ἐς εἶναι Κυρίῳ, ταῦτα δ' ἀπῆν καὶ δόγματα ἀρ' ὅτι λέγοιτε. ἄλλος δ' ἂν ἐν μιμεῖσθαι δόγματα ἀπολογουμένους περὶ δογμάτων, ἀρ' μεμιμῆσθαι ἀναγκαζόμενοι, ἀδικοῖεν ἄν, ἐγὼ μὲν ἂν ἄμαι, πλὴν μήχει τῇ ἀυτῶν βασιλικῶν ἀκοῶν τινὸς ἀνῆγον τὸ ἐγκλημα, καί γ' εἰρηνεύειν ὑπισχνοῦντο, εἰ βασιλεὺς ῥητῶς προσάσει μὲ λαλεῖν τινα δόγματα, κἂν οἷα τῇ ὅπως λέγει. Ὁ μέντοι γε βασιλεὺς, θέλων μὲν ἐκ τῶν εἰρηνεύειν ἐκείνων, δυχεραίνων δὲ ἐκ τῶν αἱσπεῖν, ἐνεθύτων δόγματα γράμμασι, δοκοῦσι μὲν ἀσφαλῆς σφίσιν, ὑφ' ὅπερ ζεσίσε, ἄλλως δ' ἔλεγχον προϊχάμενον. Θεὸν γὰρ, ἔλεγε, μνημονεύσαν μᾶλλον, ἐ ἀναπόδειον, δόγμα ἀρα μνήμε Θεοῦ. τὸ μέντοι γε τῇ γραφῶν παρακλίνειν, καλυπῶν εἶναι καθάπαξ προσέπασεν. ὁ μὲν δὴ τῆς αἰτίας ὁ Πατριάρχων ἐκπολίλυτο, φεῦγμα σωῤῥωθὲν ἅδα χρόνους πλείσους, ὀξαπινάιος μαλάττων ἐθέλων. καὶ πῶτα τιμωρίας μαγίσας τῷ Βασιλίως τὰς ἀποσαῶσας δ' ὕσυτος. σῶφρον ὅων ἐῶ, εἰ σιγῶν δικάλει, καὶ τῶν ἀσυγοείαν δίφρι φρένας. ἅπτων γὰρ ἐῶ τὸ δοκὸν, δικὸς δ' αἰὼν ὑπαναιμαγμα μάχης ἐκ ἀσφαλέσι πάμπαν ἀντιλογίας, ἐκείνους μὲν παρῶχε λαβὰς, ἑαυτῇ δὲ ἐ τοῖς κοινωνοῦσι τῶν ἑαυθὸς βλάβων φυζίνου. τότε δὲ τῶν Ἰωσὴφ πυθόμενος ἄφιξιν, ὅτι δὴ τῇ τῶ Ἐφέσου τῇ Βασιλεῖ προσιδρύσας ἐκ ἐκ παλαιᾶς ὑποφίσεις παλαμῶς, ἐπεσέλλει τῇ Ἐφέσου, προσιθεὶς τὸ πᾶν τῇ ἱερωσύνῃ τῇ Θωμέων, τῇ γράφων πιστώσαν, Βασιλεῖ ἐσυγχώνων ἐξίνα, τῶν οἷς ἑαυτὸν τοῦ Πατριάρχου ἄφιξιν ὁμῶς καπαθέων, οἱ δὲ καὶ ῥητῶς προσάσει πρὸς τῶν, οἴσεθαι χάριν ἐ μυτρίαν τῇ συμφρήναντι. ἐκεῖνος μὲν ὧν τὰ τῶ Πατριάρχου δεξάμενος γράμματα, Θέλων ὑποκρίνεθαι τὸ φιλοῦντα, ἐῶ γὰρ οἱ τῇ ὅτι τῇ χθιζὰ καθέντων χάριν, παραπαίρωσα ἐ ἀπίχθησα, Βασιλεῖ προσαγγέλλει, καὶ οἱ ἀντὶ τῶν πρὸς ἑαυτὸν ἄφιξιν. τὰ δὲ

πῆς ἀκριβείας αἴτια (ἀναγκαῖον γὰρ ἐν πρὸ πάντων εἰπεῖν) ἦσαν μὲν τινα καὶ ἄλλα, οὐ τοῦ πολὺς λόγος, τὰ δὲ χείριστον, ὅτι οἱ περὶ τὸν Ἐφέσου καὶ πολλοί τινες τῆς Ἀρχιερέων, πολλὰ παθόντες πρὸς τὸ κατοκλίξασθαι τῷ εἰρηνίῳ, ὅπω μόλις καθυπνωλήθησαν, καὶ τῆς δεινῆς εἰρηνάρχου θηριώδους τῷ συνειδήσιν, οὐκ ἀπὸ γραφῶν μᾶλλον, οἱ γὰρ ἦν ἐκ τούτων καιρός, ἀλλ' ἐκ τῶ παλαὶ πικρῶν πολλάκις εἰσπεμφθέντων τῇ Ἐκκλησίᾳ κακῶν μειζόνων καλῶν, ἀντιστατικῶς εἶχον ἀεὶ τοῖς τῆς ῥωμαϊκῆς, ὅπως τι τῆς ἐ καλῶν γένηται, καὶ δι' αὐτῶ τὸ πικραγμένον μᾶλλον ἀπαιτῆσαι καλῶν. οὕτω γὰρ ἦ Παῦλον ξυρίσασθαι, καὶ ἀγνῶσαι, καὶ πεμπτῶν Τιμόθεον. οὕτω τὸν Μοψουεστίας μὰ ἐκκεκριθέντα παρὰ τῆς τρίτης Συνόδου Θεόδωρον. ὅτω καὶ τὸν ἢ μέγαν Βασίλειον, τὸ τῶ Οὐάλεντος δῶρα τῇ Εὐαλευσίᾳ προσαγόμενα δέχεσθαι. οὕτω τὸ καὶ τὸ, ἵνα μὴ παθόντων λέγω τινες, δυσιμαστάτων τῇ ἐπὶ τῇ φραγμάτων τῶν πατρέχθαι. οὕτω τοίνυν καὶ αὐτοὶ τῶν εἰρηνίων ἐδέχοντο, ὥστε καὶ προσομολογῶν ἡμαρτῆθαι σφίσιν, ἵνα τις σπουδὴ πρὸς τ' ἀσφαλὲς, καὶ τὸς ἀκοσαπῦσιν ὁσίως προτρίβεσθαι, ὡς ἀκπεριβαμένους μᾶλλον πρὸς τὸ ὀρθόν. τῇ δὲ οὐκ ἵνα πρεσὸν αὖτω. ἀλλ' οἱ μὲν δικαίως καὶ σφάλοντας πῶς προπάρας δῶσι ἐκ τῇ γραφῶν, οἱ δὲ καὶ τῶν πρὸς ἐκείνους εἰρηνῶν οὐ κατδέχοντο, οὐ δὲ βιαίως εἶχε τὸν βίον. ὅθεν ἡ συχνὰς Συνόδους καθίσῃ, καὶ προσκαλῶτο πολλὰς καὶ τῇ ἴζε, ἐ βίβλους ἀνέλιττεν, καὶ ἄλλης ἐξετάθετο πλείστας, δικαίων, ὡς εἶχε, τῶν εἰρηνῶν τὸ ἀσφαλὲς ἔχουσαν, καὶ τὰ πλεῖστα προσλιχνεῖσθαι. Δίων γὰρ Δαμασκηνὸν τὸ καὶ Θεῖον Μάξιμον, καὶ ἐπὶ πᾶσις τὸν Θεῖον Ταράσιον, πασῶν δ' οἰκεῖν καὶ τῶν ἁβδόμων Συνόδων πάσαν, ἅτι καὶ πάντες τῶν ἐκείνοις ὁμολογίαν τῶν πρὸς τοὺς Ἀκεφαλίτους πεμφθέντων ὑπεσημήναντο. ἐ καὶ τῆς ἐκείνοι προθέσεως ἐπὶ τῇ πιστῇ ὁμολογίᾳ, ἐν Πατρὸς γὰρ διὰ τοῦ υἱοῦ ἐκπορεύθαι διδασκόμεθα παρ' ἐκείνων λέγειν. Δίον δῶν πᾶσας προσχόμενοι καὶ αὐτὸς ὅσον ἐπὶ τῇ προθυμᾳ, καὶ Θεοπρέπειαν καὶ Θεραπείαν, καὶ μᾶλλον παρηγχωρεῖο εἰσηγήσεσι, ἃ δὲ πολλὰς τῆς γραφῶν σωτηρίας, καὶ τὸν μέγαν Βασίλειον δίκαιον τῶν ἐπὶ τοῦ υἱοῦ, ἐκ, εἰς, τὸν, διὰ, μεθαρμόζοντα, ὡς ὑπαλλαττομένων τῇ προθέσεων, ὡς τὸ ἐκπορεύμενον ἅθρωπον ἐκ τοῦ Θεοῦ, πατέρα ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ γεννώμενον ἐκ γυναικὸς, πατέρα, διὰ γυναικὸς, ἵνα μὰ τὰν ὡς ἐκ Σαμόσατος ἄρειον φυσὶ παραμφῆ ἀ Θεὸς Λόγος. Τοῦτο καὶ τὸ τοιοῦτο ὁσημέραι συναριζόμενος, πολλὰ καὶ τὸν ἐκ, εἰς τὸν ἐκ παρεξῆγε, πάντοθεν δεδεν τὸν ἐκ, ἐθεράπευε. Τὸν δὲ τοῦ Θεοῦ Δαμασκηνοῦ ῥῆσιν δίκαιον, τὸν διὰ Λόγου Προβολὴς ἐκφαινομένου Πνεύματος λέγουσαν, καὶ τὸ Προβολὴς εἰς τὸ εἶναι μεταλαμβάνων,

A nare a vero eorum ſenſu, permitti nulla ratione poſſe. Itaque ſa id quidem omnino prohibere. Sic ille. Nec per hoc tamen plane culpa ſolvebatur Patriarcha, qui rem inveteratam inveterata poſſeſſione longiſſimi temporis, repente mollire aggrederetur; aggravaboneque invidiam pœnæ atroces ab Imperatore repugnantibus inflictæ. Sapientius igitur factu-rus erat ſi taceret, aecuſarique ſeſe modeſtæ ac manſuete ſuſtineret. Minus enim id malum erat. Nunc ad omnes contradictiones exardeſcent, & fomenta ſemper nova flagranti plus ſatis per ſe rixæ ſubjiciens, contentiones accendit in aliquid ipſi nd extremum pernicioſum eruptura. Non enim tam caute multa diſputare poterat, quin daret anſas Adverſariis, quas illi quandoque arripientes, ipſi & ejus ſequaelbus haud levia deinde inculerunt damna'. *Edit. Rom. pag. 328.*

B Tunc porro audito Joſephi nd Imperatorem acceſſu, tum præterea cognito, Epheſinum cum eodem Imperatore aſſidue verſari, ſuſpicionem ingreſſus non inanem, facile fieri poſſe, ut hi quidpiam adverſum ſe moverent; ajus periculi prævertendi hanc rationem iniit. Scribit ad Epheſinum: eumque ut ipſa inſcriptione demereretur, non ſimpliciter *ἱερώτατον Sanctiſſimum*, qui ſoler titulus Epiſcopis tribui, ſed *πανιερώτατον plane Sanctiſſimum* in fronte litterarum nuncupat. In ipſa deinde Epiſtola etiam atque etiam orat, ne gravetur impetrare ſibi ab Auguſto facultatem ejus conveniendi, cumulaturus beneficium ſi daret operam, ut ad hoc ultro ab ipſo Principe invitaretur. eerte ageret efficaciter, ut ſe ad ipſum proficiſci ſaltem placide annuerer. Ingentis ſe gratiæ in omC nne tempus ei debitorem fore, ſi hoc ſibi votum ex ſententia conficiat. Hia Epheſinus litteris acceptis, gnaviter perſiſtendum ſtatuit in ſimulatione amicitiæ. Etſi ergo multum, nec prorſus familiaribus obſcurum, in ejus penitus animo flagrabat arcanæ in Veecum offenſionis ob nuper geſta, Imperatorem tamen adiit, & expoſito Patriarchæ deſiderio, ut ai quod cupiebat indulgeret, perſuaſit. Averſionis porro Epheſini a Veeea enaſas, anponere hic diſtinctius operæpretium judico Erant quidem & alia incentiva hujus odii non maltis nota: exterum capitale in iis, & immedicabile maxime unum eminebat: quod tam Epheſinus ipſa quam alii plurimi patia ſentientes Epiſcopi, magnis adacti malis ad amplexandam pacem, ea tantum tenus in eam conſenſerant, at ſepoſita tatione Dogmatis, & nulla se in D ſcriptis ac decretis immutata, quorum in dubium vocandorum, aut de novo diſcaticendorum tempus negabant eſſe, exterius dumtaxat concordiam cum Latinis tenerent; ſalvo ſa fidel ac ſaligionis officio conſentire in id poſſe rati, accommodationis neceſſaria temporibus ratione, cujus axempla multa in Eccleſiæ veteria Hiſtoriis habebant. cenſebant, inquam, ſic damtaxat tuta conſcientia Lati- *pag. 329* norum communionem admitel, ut tem non per ſe probabilem, aut aſqae quaque ad fidei tagulas exactam: verum ut quæ tolerari prudeoter poſſet metu incommodorum graviorum: quodque non abſolute ſed *comparative*, ut Magiſtri artis Rhetorices loquuntur, commendaretur & bonum putarerar; non prout in ſe ſpectabatur, ſed quatenus conferebatur cum E majoribus, quæ aa hoc naſcebantur bonis. ſic nempe Paulum eaput ſibi totondiſſa, nlioſque uſurpaſſa purificationum Judaicarum ritus: ſic nb eodem Timotheum circumciſum: ſic nbſtinuiſſe tertiam Synodum ab excommunicando Theodoro Mopſueſtiæ: ſic antea Magnum Baſilium Valentis dona Eccleſiæ illata ſuſcepiſſe: ſic alia & alia in priſcis rerum geſtarum monumentis ejus generis notata reperimus, na ſingillatim perſequamur

data eſt opera concinnando Scripto quo Papæ (is tunc erat Urbanus) ſuper mandatis per Legatos renunciatis ſatisfieret. Hunc Libellum iluduerũt ambitioſa ſubſcriptionum pompa commendare; in quo multos pro Epiſcopis obtrudere qui nec ordinati umquam fuerant in iſtum gradum, nec a quibus denominabantur loca, Epiſcopatus titulum alunde habuerant quam a Librarii, qui ſcriptum hoc formavit, mano; quæ etiam varia peritia Chirographos effingendi de ſuo addidit nomina plerorumque illic ſubſcriptorum, tamquam ab ipſis videlicet poſita: eum quoque in numerum congerens multos e ſacris hominibus fama illuſtres, ut tanto certius perſuaderetur, quod optabant. Hæc an conſcio Patriarcha ſic acta ſint, haud equidem habeo compertum. Imperatoris æmulationem in hoc quamdam video, ambitioſe conati exæquare cum Latinis res Eccleſiæ Græcorum. Cum enim in inſtrumentis allatis Roma ſanctæ illic cum Græcis concordiæ, denſiſſima ſubſcribentium iis Epiſcoporum nomina vidiſſet (crebri enim adeo in illis partibus Epiſcopatus ſunt, ut eorum Synodi plurimis ſæpe centuriis Epiſcoporum conſtent) Imperator vel ad fidem tanto pleniorem faciendam, vel ut dixi, ad oſtentationem quaſi cujuſdam in hoc quoque æqualitatis Orientalis Eccleſiæ cum Occidua, iſtam tum adhibuit multiplicationem ſpecioſam noſtratium Præſulum. Illud etiam in eodem Scripto curatum eſt, ut in expreſſione dogmatis de Spiritus Sancti proceſſione, numero ingenti congererentur variæ ondecumque corraïæ Patrum noſtrorum locutiones, ajentium, S. Spiritum ex Filio profundi, præberi, dari, explendeſcere, micare, aut oſtendi, ſimileſque, quibus accumulandis id clam agebant, ut quaſi obruerent *procedendi* uſitatum Latinis verbum, & cum id aliorum iſtorum obtentu tegeretur, tacite abrogarent; ejus aſſertoribus, iſta prolatorum a Noſtris in ſpeciem æquipollentium ſpecie averſis a requirendo quidquam ulterius a Nobis. Addebatur in ſcripto ad extremum, *Si qui huic Pacis conventioni non obtemperabunt eos dignis pœnis afficiendos decernimus*. Quæ vana erant cuncta, nec ultra inanem quaſi ſomni ſpeciem ſolida; eo quidem affectata, ut objectum mendacii ac tranſacti non bona fide hujus negotii, crimen diluceret: ſed revera, ſi quis introſpiceret penitus, & rem ad liquidum pernoſceret, talia, quæ iſtius ejuſdem etiminis reos peragerent eos ipſos qui illud tanta cura depellebant. Cæterum hæc in futurum quondam criminationem argumentum & vexationis occaſionem miſeris Eccleſiaſticis ceſſura erant; olim accuſandis, quaſi Orthodoxis anathema dixiſſent: cujus rei velat teſtes certiſſimi, hæ tunc ad Papam ſcriptæ litteræ allegandæ erant. quamquam illæ meo quidem judicio, non eo revera ſcriptæ ſenſu ſunt, quem vel in ſpeciem præferebant, vel perſuaſum tunc Latini habuerunt. Fucatæ ſiquidem per aſſentationem ad Papam fuerant in ſpeciem illic placitaram. Nec viciſſim non ipſi Latini aſſentati nobis in hoc negotio quædam ſunt, prout in Meletii & Ignatii cauſa apparuit.

A Ἐμέλλε δὲ ἐκ τούτου τοῖς παλαιτέροις τῆς Ἐκκλησίας ἐσόμενον προσκομμα εἶναι, ἐγκαλημάτους ὡς ἐξεπηρέχθησαν οἱ Ὀρθόδοξοι, ἐκ οἱ πρὸς τὸν Πάπαν γραφαὶ φασι μάρτυρες σοφώτατοι. τὰ δ' ὡς ἐμοὶ γῶν εἰδέναι, ἄλλως εἶχεν, εἰ μὴ πρὸς τὸν Πάπαν ἀπὸ τινα δωρεὰν οὕτως ἐγράφετο. ἔτι δὲ κἀκείνους μάρτυρα ἔσεσθαι τῆς δωρεᾶς, Μελέτιός τε ἐκ Ἰγνάτιος ἔδειξεν.

CAPUT XVIII.

De Ignatio & Meletio, ut is ad Papam miſſi fuerint.

Edit. Rom pag. 317. HI quod plane ac palam ſe abſciſſos ab Eccleſia ferebant, damnati ab Imperatore ac dedíti Papæ ſunt, gravibus ab eo videlicet mulctandi pœnis: ad idque reverteotibus Romam traditi Legatis, eo demum petducti. Verum tantum abfuit, ut eis Pontifex ullum ſupplicium decerneret, ut ultro miſeratus ipſos ſit, quod invidioſa a ſuſpicione gravarentur, quaſi obſtare vellent ne inter magnas Eccleſias Pax ſtabiliretur. Itaque cum omni ſignificatione benevolentiæ remiſſi ad Imperatorem, etiam commendatitias a Papa ei reddiderunt, quibus ille rogabatur; ut homines ſine cauſa ſuſpectos, & qui viderentur rectam & ſecuram religionis viam inſiſtere, blande ipſe quoque ac humaniter exciperet, apud ſeque haberet. Ut hæc porro aſſentatorie agebantur & ſcribebantur ex parte Latinorum: ſic erant & illæ, quas dixi, a Noſtris ad Papam datæ litteræ non expertes adulatorii ſuci; profitentes videlicet, nec ullum jam agnoſci qui Latinos aut iis adhærentes pro excommunicatis haberet, & ſi quis in poſterum id audere detegeretur, haud impune laturum: cum tamen multis notum eſſet, non deeſſe qui ita ſentirent, & palam anathema dicerent amplectentibus pacem. Erant hi ſupervacanee moroſi quidam, & delicatis ſuperſtitioſi faſtidiis, qui cum & ſundius ignorarent & diſcere non curarent res Eccleſiæ Latinorum; ne videlicet eom iis olim in dogmatibus myſteriſque præcipuis vel omniam intime conjuncti Græcis fuiſſent,

C Σχεδόμενοι μὲν τῆς Ἐκκλησίας πεφανῶς, δίκλω δὲ πρὸς Βασιλέως ὑποχόντες ἀπαχθῆναι πρὸς Πάπαν ὡς τὰ ἐκ τῶν πεπομένοι, ἐκ παρεδίδοντο φρίσθαι, ἐκ ἀπήγοντο. Τῷ δὲ πάπᾳ ἀολάζου ἐμέλησεν, ὥστε ἐ ἐπεκαγίζεθαι εἰ Ἑλλήνων μεγάλων ἐρίων ἐμποδὼν ἔσεσθαι, ἐκ μεθ' ἱλαρότητος πάσης τῷ Βασιλεῖ ἀντεπέμποντο, ἀξιοῦντες τὸν Πάπαν ἐ Βασιλέα ἀνθρώποις δοκοῦσι τῷ ἀσφαλῶς ἀντέχεθαι καὶ ἀλάβεσθαι, ἱλαρῶς ἐκ αὐτὸν προσφέρεθαι. ἰὼ δὲν ὁμοίας ἐ τὰ τῷ γραμμάτων ἐκείνων δωρεδτικὰ, ἄλλως πραβάσης ὡς πολλὰς D εἰδέναι τῆς ἐκκλησίας. Ἐποιδὴ δὲ τινὲς τῷ πεμπτῶν ἐκ ἀκόλαθοι, οἷς οὐδ' ἰὼ τὰ παράπαν εἰδέναι τὰ τῆς Ἐκκλησίας τῷ Ἰταλῶν, ὅτι μὴ ἐ ἀξιοῦσι ξυνόδους, ὡς πάλαι ποτὲ ὄσας ἐ φρόνος ἀναμίσους τῷ ἄλλων πλέον, κἀν τι συμπτωσὸν, παρίλυσε τὸν δεσμὸν, ὅμως ἔ πάλιν ἀπαραθραυτα μένουσιν ὑμῖν τι κρίνοντες τὸ τῶ χρισμαπομοῦ μυστήρια, ὡς μηδὲν παρεγχωρῶν πλημ' τινὰς ἐπί τι πλυσμῷ βαπτίσματος, ἐκ ἱερωσύνῃ, ἐ γάμῳ, καὶ μοναχικῇ καπρώσει, καὶ τοῖς λοιποῖς εἰς ἅρα καὶ ἐ

Καθολικὴ καὶ μία Ἐκκλησία τοὺς αὐτῆς ἐντελῶς τροφίμους. Ἀλλ' ὥσπερ ἂν ἐκ δρυὸς ἢ ἀπὸ πέτρης ἀρχῆθεν ἄσημα, μυθὸν τῶν τοῖς Χριστιανοῖς ἀπιστούντων εἰδότες, καὶ διὰ τοῦτο ἐκείνους ἐκ τόπως ἀποστρεφόμενοι. Καὶ τὰ παρὰ τοῖς ἡμετέροις ἐβουλεύσατο ἅγια, καὶ χρισμοὺς, καὶ πομπαῖους, καὶ ὅρκον ἐδίδοσαν, ὡς μηδὲν ἧττον τίμια, κρείττοσιν ἐκείνων τὰ τῆς πίστεως, ἀναλαμβάνει ζῆλος ὁ Βασιλικὸς, καὶ πάντας Ἐπισκόπους προσκαλεῖται καὶ Μοναχούς, ἵνα δ' ἂν καί τινας τῶν χιζομένων, πλὴν ἐν ἀσφαλείᾳ, περιφανεῖς, ὧν ἦν καὶ ὁ ἐν φρυγανεῖς Λαάριος, καὶ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Γερμανὸς, καὶ λοιποὶ πλείους, καὶ μέσον αὐτῶν ἵστησι καὶ ἀναιτιάτους ἐκ τῶν ἐχθρῶν παραβολαῖων, τὰ μὴ φερόμενοι τοὺς ἐπιτιθεμένους ἀργοῦντας, ὡς καὶ πολεμίους μεμφόμενον, καὶ τὸ πρόσφορον, φρονιμοπαθοῦντος, μὴ παιδιὰν ἀνδωνίσασθαι τὴν θρησκείαν, μὴ δὲ χρήματι ὠνεῖσθαι φοδίδωμα τὰ τίμια παρ' οὐδὲν τίθεσθαι, ἀλλ' ἀμείνων πάντι τρόπῳ τῆς τῶν Ἐκκλησίας θεσμοῖς. εἶναι δὲ μεγάλων ἀξίαν, ἐν διά τι παρίσφρησαν κατ' οἰκονομίαν τῶν μὴ σωζόντων, ἀπάγχης παρασκούσης, αὐτοὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀποστατοῦντες, οὐχ ἅπαξ τὸ μὰ δοκοῦν φιλάττοντο σφίσι καθ' αὑτοὺς, ἀλλὰ καὶ νόμους Ἐκκλησίας παραλύειν τολμῶσε, ὧν τοῖς τολμήμασιν ἐν μόνοι κακὸν λοιποὶ, τὸ μὴ χειτιμίζειν ὁμολογεῖν. ὥστε παρόντος τούτου ἰχνῶν τοῖς ἀναχωνίσοντας ἔχειν τῇ ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας διαμῇ. ἰφ' ᾧ ἃ καὶ αὐτοὶ δίκει λαφθέντες ἀπόχοιτο τοῦ κατὰ ἴδιον σπλάγχνου τὸ ξίφος ὠθεῖν, ἃ μὲν ἀπαναρχῶν οὐ οὓς μέλλωσι πείθειν πράττειν ἀνόσια. Ταῦτ' ἐν τότε τὰ τῆ Βασιλεῖ προβαλλόμενα, μὴ ἀνδρώπως ἐκκρύπτειν ἀσφαλιζομένους, οὐμφωνῶν, ἀλλὰ καιρίαν ἀναιρεῖλειν παρὰ τὸ εἰκὸς προβαίνουσαν. ἐπεὶ πολλοί γε τῶν τῶν ὀρθῶν ἐκείνων δυσχεραινόντων, παρῶναι ἐκεῖ καὶ συγκαταψηφίζοντο τῶν κατάρων τοῖς τὰ τίμια καθυβρίζουσι. μαρτύρων τῶν λεγομένων τὰ, πολλῶν καὶ μεγάλων ὄντων καὶ συμπληρούντων ἐκκλησιῶν σύλλογον, μηδένα διεῖσαι, μὰ ἀντεπεῖν, μὰ ἀποσυρτῆσαι, μήτε μὴν ἐνδείξασθαί τινα βραχὺ ὑπολογισμοῦ. ἐχρῆν δὲ πάντας εἰ οὕτως ἀνέδην Χριστιανοὶ ἐκκαρύττοντο. ἀλλ' ἐν τοῖς ἀληθείας πρόβλημα ἀλαβείας τὸ φαχθὲν ἐκεῖνο τοῦ μὴ πάσῃ τολμᾶσθαι ἐκ τοῦ φρόνιμος παρασκήνος τινὶ. ἀλλὰ καὶ τῶν ἀσπάρων εἰς ὑπολογισμὸν εἶναι πάσης τοῖς ἀλαβοῦς μετιοῦσι τὰ τίμια. ἀλλὰ πάντα μὲν ἐς ποσοῦτον.

A etsi nescio quid deinde incidens, illud antiquæ concordiæ vinculum paullisper relaxasse visum esset, tamen etiam postea inviolata permansurit utrinque consensio in fide ac usu capitalium Christianissimi Sacramentorum; ita ut neutrobi quidquam temere attentatum publico consilio fuerit, circa ritum Baptismatis, Sacerdotium, Matrimonium, Monasticum statum, & reliqua mysteria quibus una & Catholica Ecclesia suos alumnos initiare consuevit: Cum, inquam, Hi, non magis horum quidquam quæ in Christianorum jam olim Republica versabantur, notum haberent, quam si quercei stipites aut lapideæ moles essent; ea ipsa ignorantia in supercilliosum elati contemptum, cum Latinos ipsos impotentissime aversabantur; tum nostra ipsorum Sacra post sancitam pacem, quasi admissione consortioque Latinorum prophanata pollutaque, non verebantur execrari, devovere diris, & (quæ erant blasphemæ ipsorum voces) præcipitiis ac flaviis, præruptorumque telquis in vis montium abiiciende abolendaque, tamquam nullum jam priscæ religionis decus servantia, dicere. Hæc cum in praxem ac perniciosam Christianæ Fidei grassari perturbationem Imperator cerneret, zelo pro indignitate rei assumpto, omnes ad se cum Episcopos tum Monachos convocat; & in his quosdam in Parte Schismaticorum illustres, data ipsis ad hoc securitate. Horum unus erat Acacius Phryganorum, alter ejus Discipulus Germanus, eumque his alii quoque plurimi. Illorum in consessa eunctorum medius Imperator, oravit ex Ichnelatæ Parabolicis, cujus libri & loci ad hoc tempus opportuni, plerosque ipsorum recordari confidebat; ne potius mallent ruere imitatione præsentium impatienter in negotiis; quam adhibere cunctatricem cessationem dantium spatium percoquendæ maturitati cœptorum lente proficientium in successus feros. Sic sermonem ingressus, oblectavit eunctos qui aderant, ne religionem despicerent periclitantem, neve otiosi, absque auxiliandi cura videre sustinerent, dum specie pietatis sanctissima quæque proderentur. cui enim recte erga Ecclesiam affecto non gravem mœrorem afferat certorum hominum temeraria protervia, qui non ferentes induci quidquam in usum præter solitum, quamquam ea & summæ rei nihil nocens, necessariis incidentibus caulis per prudentem accommodationem facta innovatio fuerit, erumpunt in seros motus, rebellantes in Ecclesiam; & neque istum furorem ferre saltem tacitum ac conceptum animo cura hominam conscientiam tegere volentes, palam Ecclesiæ leges effringere non dubitant, quorum audaciæ unum modo illud deest, ut se Christianos non esse fateantur. quod cum negare nec audeant, nec possint, isto ipso vinculo Ecclesiasticæ conjunctionis quo se teneri, adhuc agnoscunt, intelligere debemus vim nobis atque auctoritatem conferri plenam eos pro potestate coercendi; ut vel ipsi metu repressi desinant in propriæ Matris Ecclesiæ viscera ensem velut quemdam factiosæ scissionis adigere: aut si fuerit ipsorum immedicabilis furor, saltem alii retardentur a pravis horum fastionibus sequendis & imitanda temeritate ausorum impiorum. Talis quædam tunc fuit Imperatoris oratio, fucans inumbransque artificioso obtectu verum statum controversiæ; nec de ipso Dogmate præscribens quidquam, sed in genere damnari homines, aut pro excommunicatis a quoquam privatim haberi vetans: quo non excludebatur tacita exceptio sabintellectæ conditionis; si nempe illi Orthodoxe sentirent: unde ista generalis præscriptio reprimendæ in ausa nefaria prorumpentis licentiæ, caput ipsum mali veramque causam tumultuum non tangebat. Argumentum hujus rei manifestum ast, quod cum in eo Cœtu multi essent qui ægre ferrent sanctam pacem, eamque improbarent, nemo tamen eorum recusavit suffragio comprobare proprio istam universalem definitionem, qua diris in genere devoverentur, qui sancta violare contumeliose attentarent: non exprimendo distinctius quinam illi tandem forent. Nullus, inquam, palam infensorum paci, quales & plu-

Edit. Rom. pag. 318.

ζει συμπόσιον, ἡ ὁ πότος ἐς πολὺ προέβαι- A
νε πίνουσιν. Ὡς δὲ μέθυος ἦσαν πλήρεις, ἡ
ὁ λογισμὸς ἐκείνοις παρῆγετο, αὖθις ὁ Νογᾶς
εἶσε ἐξ ὕπνου θορᾶν, καὶ τῇ ἀμφισβητήσεων ἐ-
κείνων αἷς ἐω τότε μνησάμενος, καὶ ἅμα τὸν μὲν
Λσὰν παρ' ἑαυτῷ ἔχε καθήμενον, Λαχανᾶν δὲ
καὶ τὸν αὐτῶ Πραιτωρίαρχα Τζασιμπαξὶν κατα-
πόρῳ, πλὴν ἐφ' ἑκάτερα, προσάντες τοῖς αὐ-
τῶ ἀπερμιμήτως οὕτως ὥστε μηδὲν πράτ-
τειν μέλλων, καταχεῖ τὸν Λαχανᾶν ὡς εἶ-
χεν ἐκείνος καθήμενος, καὶ τὸν μὲν οὐκέτι,
οὗτος ἐχθρὸς ἦν τῷ πατρός μου Βασιλέως,
καὶ ζῶν ὅλως οὐκ ἄξιος, ἀλλὰ τιμωρεῖσθαι,
ἐκείνους δ' ἐξαπιναίως καταχόντας τὰς χεῖρας B
ἑαυτῶν θεῖναι, μάχαιραν ἐμβαλεῖν τῷ φάρυγγι,
ἡ φονεύειν ἐκεῖσε πεσόντα. Εἶτ' αὖθις καὶ
τὸν Τζασίμπαξιν θεασάμενον προσάξαι μὲν
κατ' ἐκείνου τὰ χείρεσα, καὶ δὴ κα-
κεῖνον ὠθεῖς αὐτείνειν τὸν ὑπαρίστιον, ἐμβα-
λόντα τῇ αὐχένι κοπίδα. Τότε καὶ ὁ Λσὰν
βλέψαν, πρὸς τὸν θεὸν ὅλως ἀποπέπτωκε,
καὶ περὶ ἑαυτῷ φόβον ἔχε τὸν μέγιστον,
κἂν τὰ ὅμοια κἀκεῖνος τότε πεπόνθει, εἰ μὴ
γε ἡ Εὐφροσύνη προεκπεσαμένη ἀπέκρυψε μετ'
ὀλίγον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐς τοσοῦτο.

ad nutus ejus omnes, quo ille alterna oſtenta-tione favoris aut tædii ſperandi timendique miſcebat cauſas artificioſo intexta, & communium votorum accendebat cupidis pretium. Hunc tandem exitum res habuit poſt ſuſpenſionem diuturnam. Sedebat ad menſam aliquando cum hoſpite utroque Nogas. Celebratur hilaritate magna convivium. pocula eouſque frequentantur ut ebrii jam cuncti vix mente conſtarent. Tunc ſubito quaſi e ſomno expergiſcens Nogas, & ancipites illas fruſtrationes, quibus ſe uſum hactenus meminerat, decidere aliquando volens in favorem Aſanis forte tunc ſibi ad latus aſſidentis (infeſtus autem, ſed invicem adverſi hinc Lachanas, inde Proxoſtrator hujus Tzaſimpaxis confederant) imperat ſuis tranquille, ac quaſi nihil acturus, corripiant ſecure recumbentem, ut erat, Lachanam: idque dum illi agunt, dicit: Hic Hoſtis eſt Imperatoris Patris mei, & plane Indignus qui vivere ſinatur: quæ illi audientes correptis infelicis utrinque manibus, cultrum in jugulum demittunt, & mox ibidem cadentem enecant. Itetatur mox ferum imperium in Tzaſimpaxim ex adverſo ſpectantem, qui impacta in ejus cervicem manu ſatellitis, ſecuri trucidatur. Tragico ſpectaculo perculſus Aſan ſibi vehementiſſime timuit, non ſine cauſa. nam paria & ipſe paſſus eſſet, ni tunc Euphroſynes interventu ac ſtudio ſervatus, paulo poſt incolumis dimiſſus eſſet. Atque hæc quidem ſe in hunc modum habuere.

CAPUT XX.

Expeditio Imperatoris Andronici in Orientem.

Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἡ πάλιν τὰ κατὰ τὸν Λα- C
πυλὼ τοσαῦτα μαθὼν, ἐξέπεμψεν ὁ
Δεσπότης Ἰωάννης ἐξ ἀνδρώπων γεγονὼς ἐκ-
χειρίσων παρεῖχεν ἐς τοσοῦτον Πέρσαις, ὥστε
ἡ ἐχύειν Ρωμαίοις ἐπιτίθεθαι, καὶ κακοῦν.
τὰ δὲ κατὰ Μαίανδρον, καὶ Καρίαν, καὶ
Λντιόχειαν, ἤδη ἡ τεθλιπτήκει. τὰ δὲ
τούτων καὶ ἔτι ἐνδοτέρω δεινῶς ἐξαθένει, ἡ
τοῦ ἰατρεύσοντος ἴχνιζον. ἡ ἐλήστευτο μὲν
τὰ τῆ Καΰστρου ἡ Πριηνέως, ἐλήστευτο δ' ἔ-
δη ἡ τὰ κατὰ Μίλητον, ἡ Μαγνδὼν καὶ τὰ
πρόσωρα, κατὰ πολλοῦ τοῦ κωλύοντος ἐ-
ρημία ἐξηφανίζοντο, δόλου ἴσως, τοῦ υἱοῦ
αὐτῶ καὶ Βασιλέα Λνδρόνικον συνάμα ἡ ταῖς D
κατ' Λνατολὰς δυνάμεσι πέμπειν. καὶ δὴ
παραγγενὼς ἅμα Δισπότῃ τῇ χεῖ καθίσα,
ἔχων ἀμφ' αὐτὸν συὶ πολλοῖς ἄλλοις μεγίστα-
σι τόν τε μέγαν Δομέστικον Μιχαὴλ τὸν Ταρ-
χανειώτην, ὃν δὴ ἐ Παλαιολόγον ἴγραφον
μητρωνυμικῶς, ἡ ἐς Πρωτοβεστιαρίου ἀπῆγον
τιμὴν ἐσύστερον, καὶ τὸν Παρακοιμώμενον τῆς
μεγάλης Σφενδόνης Νοσόγγον, ἡ συὶ αὐ-
τοῖς ὅτι πλείστις τὴ καὶ θαλίαν διευθυμούμενος.
Ὁ δὲ Βασιλεὺς Λνδρόνικος τὸ παρὰ Μαίανδρον
διερχόμενος, εἶδε ἡ πόλιν μεγίστην τὰς Τραλ-
λεις, καὶ δὴ ἰάλω τε ταῖς τότε χερσὶ,
ἐ οἱ λογισμὸς ἐπῆει ἀνεγεῖραι πεισθῆναι,
καὶ τὰς ἐξοικισθείσας ἐκεῖθεν συὶ ἄλλοις
πλείοσιν οἰκίζειν, ἡ καταράσῃ παρίχειν τὸ

AT Imperator, comperto laborare res Orientales, ex quo ſublato ex humanis Joanne Deſpota, fiduciam tantam Perſæ ſumpſerant, ut non modo non dubitarent ultro Romanos invadere: ſed paſſim fines eorum incurſando vaſtarent. Regiones citca Mæandrum, & Cariam, & Antiochiam, jam plane perierant; ſed & his adhuc interiora graviter debilitata jacebaot, Medici Soſpitatoris ope vehementer egentia. Diripiebantur vicina Cayſtro & Prienæ loca, ſerebantur etiam & agebantur quotidianis incurſantium prædis Mileſius aget & Magedon, quæque his affinia, in ſumma deſtitutione præſidii omnis, injuriis Hoſtium expoſita. Cum hæc, inquam, Auguſtus reputaret, faciendum ſibi ſtatuit, ut Filium ſuum, & in Imperio Collegam Andronicum eo mitteret cum copiis quantæ per Orientales Provincias erant. Is igitur eo cum Auguſta profectus lapſas ibi res conſtituit, habens circa ſe cum multis aliis Procerum, Magnum Domeſticum Michaelem Tarchaniotam, quem io Palæologam tranſcriptum Gentem a Matre denominabant, & in Protoveſtiarii dignitatem poſtea evexerunt. Aderat præterea Cuſtos Magni Sigilli Noſtongus, & cum ipſis quamplurimi aulæ miniſterii ſungentes. Porro Imperator Andronicus regiones ad Mæandrum luſtrans, vidit Civitatem olim maximam, tunc everſam Tralles, & loci opportunitate gtataque amœnitate captus, cogitationem ſuſcepit ejus reſtaurandæ frequentandeque, reducendis poſtliminio qui reperiti uſpiam poſſent dudum exterminatis hujus Civibus, & aliis undecumque ad juſtum Urbis magnæ complendum numerum addendis. Decrevit autem ſic reſtitutæ Civitati nomen a ſe novum indere, ut non Tralles deinceps, ſed An-

Edit. Rom. pag. 321.

dronicopolis, aut Palæologopolis vocaretur. Studio igitur quam maximo in Id incubuit, præpoſito illi operi Magno Domeſtico, qui impigre fabricam adorſus, molitl tecta ac muros cœpit. Commodum autem, mole jam ædificii creſcente, alacritatem perducendi ad colophonem cœpti miram injecit forte inventum inter rudera oraculum, inſculptum marmori, litteris quibus ſignificabatur: extiturum quemdam qui Urbem eam proſtratam ictum attolleret, & in meliorem quam prius fortunæ ac felicitatis ſtatum excitaret. Iis autem ſignis adumbrabatur ille novus Inſtaurator Trallium everſarum, quæ commode in Andronicum cadere viderentur: ut non putaretur dubium, quin hæc ipſa quæ tunc gerebantur, verus eventus iſtius eſſent Vaticinii. adeoque qui aderat Princeps, ille plane ipſe foret cujus melioribus auſpiciis reponendam in florentiorem, quam unquam antea, fortunam propheticæ iſtæ literæ ſpondebant. Hinc ſcilicet animatus Andronicus, multus erat in opere urgendo, illectus maxime ſpe longiſſimi vitæ ac regni ſpatii, quod Trallium inſtauratori, poſt eas reſtitutas, divinitus ibi promitti videbatur. Summa ergo feſtinatione accuratum opus eſt, & tantæ Urbis ædificatio brevi perfecta. At ludibrium & ſomnium ea fuit inſcriptio. Id enim vere demum in fatis erat, prout eventa demonſtrarunt, multa mortalium millia qui recens iſthic domicilia fixiſſent, male peritura, prout contigiſſe mox docebimus. Ut enim etecta per circuitum mœnia fuerunt, e parietinis rediviva Urbs exiit maxima ripæ inſiſtens prætetfluentis placide Mæandri; eam porro ne ſtructuris conſpicua ſolis, in claritatem novo conditori deſtinatam non efflorefceret, frequentari nimirum oportuit, convocatis magno numero Colonis. ſummo id ſtudio curatum, eo ſucceſſu ut brevi recens inductorum illuc Civium ſex & triginta millibus capitum multitudo conferretur. Hi omnes optimis alacres ſpebus, quippe auſpiciis fauſtiſſima ſpondentibus, novæ habitationis encænia celebrabant; ignari ſe re maxime neceſſaria carere. Noo enim ciſternas paraverant, aut manu effoſſa, circumque ſtructo & ſolide inducto tectorio munita, conceptacula aquarum vel excipiendarum e Cælo cum plueret, vel e fluvio comportandarum in uſus domeſticos & remporum annonam dubiorum. Hujus rei prævertendæ cauſa erat, ſi advertiſſent, neceſſaria, natura Soli illius venarum expers ſubtus manantis aquæ. Ita ut puteus Trallibus viva ſcaturigine perennis, ea ris eſſet rebus quæ ſperari non poſſent, quaſque qui conaretur operam perderet. Cauſa opinor, eſt paulo profundius ſubſidentis Soli ariditas exſucca, nec par ſoliditas liquori continendo, præ ſolubilitate eincreæ ſimili: cum tamen ſuperficiem verſus ad aliquam altitudinem, exudet paſſim humus madore lutoſo. Id oritur ea prope ſtagnantis humore fluminis, quem vis Solis ibi potentior ſuſtinet jugi attracta; nec ſublabi ſinit, extenuans in vapores terræ ſuperne raræ meabilem levitatem imbuentes, indeque ſurſum exhalantes: ſic io his abſumpta humiditate tota fuſſuſi laticis, ut ne ſtilla quidem reconditiores influat telluris intime ſqualentis ſinus. Natura ſiquidem hæc quædam & conditio communis aquæ & auræ eſt, ut in principia refundantur ſua; eodemque reſolvantur deſinentes, unde naſcentes prodiere. decurſu nativis uſque effluxibus conſentaneo, nec exorbitanre fere a limite quem originis imperus ſignavit. Nec aliunde repetendam cauſam duxetim celebratæ felicitatis Soli Trallenſis in gignendis maturandiſque omnes genus fructibus. Præſto nimirum eſt abundans iis alendis uber quoddam ſoli contigui ſtirpibus, ſuperficiario exudantis

Edit. Rom. pag. 321.

A ἐξ αὐτῶ ὄνομα, ὡς μὴ Τράλλεις ἐντεῦθεν, ἀλλ' Ἀνδρονικόπολις, αὖτ' ἐων Παλαιολογόπολιν ὀνομάζεσθαι. Σπουδὴν γοῦν τὴν μεγίστην περὶ ἐκείνῳ εἶχεν, ἐφ' τὸν μέγαν Δομέστικον ἐπιστήσας, ἀνοικοδομεῖν ἐκέλευε τὰ πεπτωκότα. ὡς γὰρ ἔργα ἦπτοντο, ἐφ' ᾧπερ ἐπὶ ἀνοικοδομοῦντες, τὰ εἰς τὸ ποιεῖν προθυμίας ἐφ' μᾶλλον ἐπῆγε χρησμὸς ἀρχαῖος ἐκεῖσε ἐγγεγραμμένος μαρμάρῳ. ὡς δ' ἔτυχέ τινος τούτῳ πιστεύσαντος, ἐφ' ᾧπερ τὸ πρῶτον ἢ φρόντιστ ἐπαύξοντος. ὃς δὲ ἐφ' παριμφερὴς ὤφει πρὸς τὰ πραττόμενα, ἐφ' τὸν ἀναστήσοντα κατὰ πάντα, ὡς παντὸν λογίζεσθαι Βασιλέα, καθ' ὃν ἐφ' ᾧπερ ἐχρησμολογήτο τὴν πόλιν. ἐφ' διὰ παῖδα πολὺς ἐφ' Ἀνδρόνικος Βασιλεὺς ἐπεκαλέσθη τὴν τῆς πόλεως ἐξανάστασιν. ἐμαρμάρωτο γὰρ χρόνος ἐδίδου τῇ ἀναστήσοντι ὁ χρησμός, ἐφ' ἑπτακαίδεκα μηδὲν μείζοντες. χλιὰς δ' ἄρ' ἦσαν ἐφ' ἔτεσι τὰ γραφόμενα. ἔμαρτο γὰρ ἀφ' ἑστιῶθεν ἐφ' μυρίοσιν ἄλας ὀλέσθαι τῷ ἐπὶ κατοικισθέντων, ὡς ὁ λόγος ἦδη δηλώσει. ὡς γὰρ ἀίρεσιν μὲν τὰ τείχη, ἐφ' πόλις τῷ μεγίστων τὸ ἱερώτατον ἐν παρὰ γαλλικὰ ῥέεται Μαίανδρον, ἔδει δὲ ἐφ' τὰς κατοικισομένας παντοχόθεν συλλέγεσθαι, ὡς ἂν μὴ μόνον τήχοιτο, ἀλλὰ ἐφ' ἀνδράσιν ἐν πυκνοῖς ἔ πόλεων ἀειθμῆτο, ὡς ὑπὲρ ἑκατὸν μὲν ἐφ' ἐξ χιλιάδας τὸν τῷ ἐποίκων ἀριθμεῖσθαι λαὸν, μεγάλα δ' ἐλπίζειν σφᾶς χώρειν τῷ οἰκισμῷ. ἐγγύθεν δὲ ἄρα μὴ ἔχοντες τὸ ἀναγκαιότατον. ὕπ γὰρ ὑδάτων εἶχον ὑποδοχὰς, ὡς κατὰ καιρὸν ὑδρεύσόμενοι κατασκομένων ὄμβρων, εἴτε ἐφ' τῷ ποταμῷ ἀντιωμένης· τότε κατορύξαντες ὀρύττ ὕδωρ ὑπόγαιον, ἔ ἀδυνάτων ἐρώντο. αἴτιον δ' οἶμαι τὸ μὴ τιγανότῳ πεδιάδι τὴν γενομένην ἐμάδα τῷ ποταμῷ, ἵν' εἰ μὴ οὖσαν ἐμμένειν, ὁ προβαῖνων Ἥλιος θερμὸς ἂν ἀνιμᾶται πυρώσει πρὸς τὸ ὑπερολαίζειν B ἀναπυρομένην τῆς γῆς, ἐφ' τὸ ξηρὸν ἤδη καθάπαξ γίνεσθαι τὸ συχνῶς ἀνιμᾶσθαι τῇ Ἡλίῳ τὴν ἐμάδα, διὰ τὸ τῆς ὑγρότητος ἐπλεῖσθαι τῆς συχνῆς ἐκ τοῦ ποταμοῦ, ἐφ' αὖθις εἰς τὰ κενὰ προσρύσιος μὴ ἐώσης. τὸ δ' εἰς βάθος προσβαίνειν τὰς λιβάδας, ὡς ἐφ' εἰς διώρυχας ὑπερπεῖς εἶναι ἐ ἀνείξεις φρέατων, πῦ ὑπολείπεσθαι τῆς γῆς παλίοντος οἴμαι, ἅμα δυσχωρέοντι τῷ ὑποσρίγγεσθαι τοιάδε ἐφ' ἁμὶ εἶναι μωθέντος. Πέφυκε δ' ἐφ' ὕδωρ ἐφ' πνεῦμα τῇ ἀρχῇ συγκινεῖσθαι τὸ πᾶν ὑφεῖς. ὡς ὅπ ποτὲ ῥυῇ τι πάντων λαβὲν ἀρχῆθεν, ἐκεῖσε ἐφ' τὸ λοιπὸν ἐξ ἀνάγκης φωνχῶς φέρεσθαι. παρὸ καὶ αἰνίσσεσθαι ἐφ' τῇ σωληνῶν μὲν τὸ ὂν ἀποχεγγίσθαι, σωληνῶς δὲ ἐφ' τὸ μὴ ὂν προσγίνεσθαι, ἐ ἐμάδος μὴ ἐπιλειπούσης, τὰς μὲν καθ' πὼς ξυμβαίνει ἐς ὅτι μάλιστα, ὑφίεσθαι δ' ὕδωρ εἰς βάθος μὴ πυρούμενον, τοῦτο τὰ πλεῖστα τῶν κατοικισάντας ἐσφυλᾶ. νῦν δὲ τῷ ποταμῷ πίνοντες, ἐφ' τὸ μέλλον μὴ ἀποφαίνεσθαι, ἀφροντίστως ἔχον. ἐγγύθεν δ' ἄρα

ὅτι

ὅτι προμηθὲς πολλῷ κρεῖττον ἐπιμηθίας, ᾗ τὸ κατ' ἀνάγκην ξυμβαίνον, διωρίσατο οὐκ ἔχει βουλῆς.

A succo, nec quidquam derivantis fuæ copiæ in demiſſiores partes ariditate maceratas intima; ſed vitalem illum totum effundentis humorem in pinguedinem pomorum & baccarum mitiſſima ſaliva celebrium. Inde (ut ad rem me referam) intelliges, excavaturis iſtic puteos duo invicem contraria obſtitiſſe. Prius erat paludoſa mollities vicinæ ſuperficiei terræ, in grave fodientium impedimentum redundans: quam ſi quis difficultatem patienter egerendo vinceret luto, occurrebat alterum impedimentum, Soli depreſſioris ſtrigoſa ſiccitas, præter ſitim arentis glebæ etiam ob friabilitatem fluxi pulveris fundum negans capacem latiei tenendo, niſi & pavimentum ſubſterneres, & latera circumædificares opere ſolido; perducereſque ad ſummum, unde manu tepoſitam vel Cælo illapſam deinde aquam ad uſum promeres. Id tum facere novi Trallenſes neglexerunt, gravi & graviter ipſis luendo poſtmodum errore. In præſens videlicet abunde ipſis ad potum ſuppetebat latex limpidus ex imme profluente, quo ſe intercluſum iri vi hoſtili haud tum ſane providebant. Infelicea qui neſcirent, quanto Prometheus præſtantior ſit Epimetheo. Quanto, inquam, ſalubrius prævertantur impendentia mala ſagacis præcautione providentiæ, quam all profuturis ad extremum ixmentis ſeræ pœniteotiæ deplotentur: Verum quod fatali neceſſitate ingruit, nec zverti nec differi conſilio poteſt.

CAPUT XXI.

Ut Tralles reſtauratæ a Perſis captæ ſint.

Οὕτω πίνειν ἔχουσι, ᾗ ὕπω χρυσᾶς ἀπροφασίστους ταῖς ἐλπίσιν ὡς πολίτας διαφόρους τοῦ Βασιλέως ἀξίωσιν, ἐφίστανται σφίσι πλῆθος Περσῶν (πρὸς ᾧ τὸ ἐλπιζόμενον ἀντιπράττων, καὶ ὑπὲρ τῆ λοιπῶν ἔσεσθαι, ἢ αὐτοῖς τῆ ἀνδραμένων ὄρνις) ᾗ Σάλτακις μὲν, ὃν ἂν ἡ ἐκείνων γλῶττα ἀνδρῶν εἶπεν, Μανταχίας πύθεται, πολλῷ τινι γαυριῶν τῆ πλήθει, τῆ πόλει προσβάλλει καὶ περικάθηται. Ὁ δὲ ἑρπητὸς ὁ μέγας Χαρτουλάριος Λιβαδάριος ἐν ἀμηχανίαις πανταῖς ἦν. Οἱ δ' ἐντὸς ἐλήμμενον, καὶ πλέον προσπαλαιπώρουν τῆ λειψυδρίᾳ. ὡς ἐκοῦσθαι μὲν ᾗ τῆ ἀπηγορευμένων ἅπτεσθαι. ἐντεῦθεν δὲ ὕδατι πανοικίαις, ὑγροῦ τινος μηχανὴ ἐζητεῖτο, ᾗ σανιχὰς φλίβας τῆ ἵππων τέμνοντας, τοῦ αἵματος ἐπαφεῖν. ἀλλ' οὐκ ἦν ἐπιτοῦθεν τὸ πᾶν τῆς δίψης ἰᾶσθαι, ᾗ ἔθνικον ἀκατάστατος. Πρὸς γὰρ τὸν λιμὸν ᾗ μᾶλλον ἀντέχον, ἐπίτηδες γὰρ σφίσι καὶ τὰ τῆ θνησκόντων ἀλόγων σώματα, καί γε αὐτῆ θνησκόντων πελλάκις, οὕπως ἐνδιὼς εἶχον τῆ ἀναγκαίου, ὡς ᾗ αὐτῶν ἅπτεσθαι. τῆ δέ γε δίψη ᾗ μᾶλλον οὐδὲν βιαιοτέρα, οὐκ ἂν ἐπιτοῦσαι θεραπείαν, ᾗ τοῦτο τὸ μεσημβρινὸν τοῦ Ἡλίου φλέγοντος, ὅθεν ἐ προσχώρουν ἑαυτοῖς τοῖς πολεμίοις, ἀνεκτότερον ἡγούμενοι θανάτου τρόπον ἅπαντα, ᾧ διὰ λιμοῦ τε ᾗ δίψης, ᾗ καχεξίας προσλιπαρούντες τοῖς χείλεσιν ὡς ἐπιτοῦθεν ἐλέους τύχοιεν, ἐκετεύοντο, ᾗ ἴσχυον ἀκαθῶς, μὴ δὲ ταφῆς ἀξιούμενοι. Πέρσαι δὲ ἐ ἔτι τοῖς ἐπὶς ἀντέχουσιν, ἐλπίζον γὰρ ἀφίξεσθαι ποθὲν συμμαχίαν, ἃ μὴ ἐπικουρίαν τῆς συμφορᾶς, ἐπιφοιτῶν τὰ χελεπώτατα, ᾗ Περσικῆς συχνοὶ τῆ θεραφόρων ἐφιζανοντες, ἐκολοῦντο τοῖς τείχεσιν, οἳ δὲ καὶ ὑψόθεν πέτραις βαλλόμενοι, τῆ βολῶν ὀλόγοιν. παπαῖ γὰρ ἐ μέτρῳ περιῆν ἐκείνοις τὸ φοβερὸν, καπυθὲν ὑπορύσσουσι, μοχλοῖς τε καὶ καπανίσκαις. τοῦτο πολλαχοῦ γεγονὸς, τοῦ τείχους ὑπεσκάπτοντο μὲν θεμέλια. τὸ δέ γ' ἐπικείμενον τῆ κτισ-

B NOvis enim Trallenſibus in illa felicium auſpiciorum gratulatione ſæcula ſibi aurea ſpondentibus (nam quid non ſpe præſumerent Junioris Auguſti, longum, ut erae veriſimile, ac florens Imperium inchoantis, peculiares elientes ac cives; inde præcipuo ſemper apud eum in loco gratiæ futuri?) ſupervenit ecce inopinatiſſimus Exercitus Perſarum, quos eædem videlicet ad obſtaodum initiis hujus Coloniæ impellebant eauſæ, quæ Andronicum ad condendam eam moverant: ut enim hic frænum licentiæ prædandi ae receptaculum copiarum in Clades Perfidis imminentium, conſtitutum in iſta vicinia volueret: ita illi ea ipſa metuentes omni mature incumbendum conatu cenſebant ad excutiendum hoc Jugum velut impoſitum cervicibus, & certam perniciem a ſuo limite removendam. Ergo Mantachias quidam cognomento *Salpactis*, quæ vox lingua Perſica *Fortem* ſonat, innumeris quas ductabat ſuccinctus Copiis Utbi Trallium ſe admovet, eamque undique obſidione ampleſtitur. Statim, ut in improviſa re, magnis conflictatus anguſtiis eſt ſummus novæ Civitatis Magiſtratus Magnus Chartularius Libadarius. Nam Cives famis ſubito ac ſitis incommoda tam gravia ſenſerunt, ur & cibis immundis infandiſque ora polluere, & cum arentes fauces humor omais deficeret, ſectis equorum venis eductum ſanguinem avide haurire cogerentur. Ac cibi quidem defiderium tolerabilius initio fallebant ſubſtitutis in locum meliorum carnibus morientium ſponte jumentorum, & omnis generis animantium brutarum: quarum non ſufficientem copiam multi non raro ſupplebant vorandis hominum quoque fato abſumptorum cadaveribus. Sitis levandæ difficilior erat ratio: quod illæ quam dixi, cruoris equini potio, nec ſatis ardorem reſtingueret, & tabem ingenerans, mortes frequentaret. Itaque deſtituti liquore omni, meridie præſertim Sole flagrante, ultro ad Hoſtes accedebant, quamvis diram necem minus horribilem rati lento ſitis ac famis viſcera depaſcentium vivicomburio: at miſeri ſicels labris aquam ſuppliciter petentes, adeo non flectebant ad miſericordiam Barbaros, ut haſtilium mucronibus confoſſi repellerentur, & qui plerique iſtis vulneribus occumbebant, ſœde inhumati jacereat; nec pulveris injectione dignati. In his tamen ſpe auxilii a Cæſare venturi conſtantiam Circumſeſſi obſtinabant, qua Perſæ indignari oppugnare, haſtenus taatum obſeſſos, omni ope decreverunt. Mœnibus igitur ſe denſi admoveot, illicque per-

Edit. Rom. pag. 323.

pag. 324.

ſtant ſcutis capita protecti; & ſub tuta teſtudine caſus omnes devolutarum ex alto molium excipientes innoxie: tum ſecuri experta ſolliditate tegminis, omne aliud præterquam ictus & inanis ſoni dejectorum ſuperne, ac citra damnum reſilientium telorum, incommodum arcentis, ſuffoſſioni muri per otium vacabant; terebris ferramentiſque id genus emolientes locis ſubinde variis, & egerentes ſaxa, quoad fundamenta ipſa ſubvellerent: molemque ſuperiorem tibicinibus e ligno ſubditis ſuſpenderent; certa mox ſecutura murorum ſtrage, ubi ſubjiciendus in tempore ignis tigna conflamſſerit. Inter hæc crebris laceſſebant invitationibus obſeſſos ad ſatarem deditione pacifcendam: quas cum illi repellerent, ſubrupti undique muri ruinam fecerunt, aditus aperientes vaſtos irruentibus Perſis. Sic deſtructa mox ab ortu ſuo eſt infelix Civitas, mendacibus ominibus vaticiniorum illuſtrium in ſpes vaniſſimas inflata; & ille non facile numerabilis populus gladii barbarici miſerabilis victima concidit. Alter hic ſucceſſus fuit armorum Perſicorum a priori ad Nyſſam relata victoria, qua Præfectus Sigilli Noſtongus cum ſuis circumventus, & in maximis fine auxilio derelictus angustiis, cunctis quos habebat ſecum aut morte affectis, aut ſervatuti addictis, ipſe quoque captus, multum & fiduciæ & facultatis victoribus addidit, univerſum deinceps Orientalem limitem impune incurſionibus vaſtandi. Dum hæc agebantur Junior Auguſtus ad Nymphæum diverſabatur, conſtitutam propinquo ad Patrem occurſui diem oppetiens.

A μάκων ξύλοις ἱσόμοις εἰς ἄναψιν, ὑπερείδετο, καὶ μόνοι ὧν πῦρ ἐμβαλῶν, ὡς μὰ δι' ὀρὸς ὀλίγον ἀνθίξωσι. καὶ δὰ πολλάκις ὁμολογίας νῷ πόλιν παρασκεάσθαι βουλόμενος, ὡς καὶ πέμποντες ἠξίουν, καὶ σώζειν τὸς πειρόντας. Οἱ δ' ἀπαρευθέντες τῷ σφίσι βεβουλεύμενον, μίχαις αἴρουσι καὶ καπνκάπτουσι, καὶ νῷ σφὶν ἐν χρησμοῖς κειμένῳ πεισφανίσι καί γ' ἐλπίσιν ἀπρωκιούνῳ χρασὰς εἰς χῦν καταβάλλωσι, καὶ πλῆθος ἐκεῖνο πᾶν, ὡ ῥᾳδίως ἀειδμητὸν ἔργον μαχαίρας ποιῆσται. Τὸ ξυμβὰν καπρθωμα δλίτιρον Πέρσαις, μὴ τὸ ἀρῶπον τὸ χῦ Νύσσαν. ᾧ δὰ ὁ παραπλήσιος Νοσόγγος ἐπελελειμμένος μεγίστοις ἀναρχὰς τὸς ἀμφ' αὐτὸν πειβάλλει. ὥστε μὴ νῷ σφῶν, ὧν μὸν σφαγὼ, ὧν δ' ἄλωσιν, καὶ αὐτὸν ἁλῶναι, μεγάλως φὸς Σάρρις ἐπῆρε, καὶ τὰ τῆς Ἀναπλᾶς κατθέων χρηταύνεσθαι. Βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἐυλίζετο πῶς ἀπὸ τὸ Νύμφαιον. ἐμφοδίσιμος ὧν ἀντιτᾶν φὸς τὸν πατέρα κατὰ μικρόν.

B

CAPUT XXII.

Ut Porphyrogenitus Conſtantinus in Tractus Occiduos miſſus ſit.

C IMperator autem Junioris Auguſti fratrem natu minorem Porphyrogenitum Conſtantinum imbuere rudimentis militaris artis, & experientia jam tum formare ad fortitudinem bellicam cupiens, ejus in expeditionem mittendi occaſionem ſumpſit ex quodam motu Triballorum, eo uſque progreſſo, ut ii adſcito in Ducem Exercituum ſuorum quodam Cotanitza, qui ab Imperatore defecerat, regiones Imperio ſubjectas incurſare uſque ad Serras, vexando vaſtandoque, nunciarentur. Movit ergo Conſtantinus in Occidentem juſſu Patris qui viros ei primariæ Dignitatis multos & magnos Militiæ comites ittius & miniſtros potestatis aſſignavit. Ipſe autem Auguſtus denuo comperto certis nunciis periclitari vexarique Orientalem quam late patet circa Sangarim Tractum, ab hujus oſtio retro uſque ad Pruſam, confeſtim inſtructus quam optime licuit ex copia præſenti, transfretat Boſphorum & ad radices Collis Sancti Auxentii fixis tabernaculis moratur expectans Occidui limitis Exercitum, qui locis interim conditis congregabatur, quo deinde ſimul junctus Imperatori ſe adjungeret, eumque in expeditione ſequeretur. Illic diverſanti perlatæ preces a Joſepho ſunt, exulante, ut dictum eſt, apud Inſulam Chelen: unde transferri petebat, cauſatus inclementiam illius Cæli per Hyemem, cujus rigorem Hiberni jam unis expertus, affirmabat conſtare ſibi certo; haud ſe poſſe aliam illic Hyemem vita ſalva traducere; quare cogi manere illic nihil minus eſſe quam occidi. His annuens Auguſtus ſtatim accerſitum Senem apud ſe in Tabernaculis habuit, Junio qui tunc currebat menſe, grarumque hoſpitem rurſus veteri benevolentia dignatus humaniſſime fovebat ſæpius in die viſens, libenterque quæ rogabat audiens: unde multis tunc contigit ejus interventu impetrare ab Imperatore, quod optabant. Aſſignavit autem ei in habitationem commodiorem qua dein-

Edit. Rom. pag. 325.

Βασιλεὺς δὲ καὶ τὸν μῆ τὸν Βασιλέα, Πορφυρογέννητον Κωνσωτῖνον, γυμνάζων ἀεν θέλων φὸς μάχας ἀρετικὰς, ἅλως τε δὲ καὶ τῷ Τεριβαλλῶν κινήσεσιν, ὡς καί τινι Κοτανίτζῃ ὑποστάσαντι Βασιλέως τὰ ἀκόσμων ὁρκώματα ἐγκειρίζεσθαι, ἕ μέχρι Σερρῶν δὶ αὐτὸν κακῶσαι νῦν χαρᾶν, πολλοὺς καὶ μεγάλους ἄρχοντας πορεύειν, φὸς Δύσιν ἐκπέμπει· αὐτὸς δὲ ἐῷ καθ' Ἑω κακῶς ἔχειν ἀγγελλομένων, ὅσον περὶ Σάγγαριν ὧν ἐν γε τοῖς καὶ μέχρι Προύσης, ἐξ αὐτῆς ὡς εἶχεν ἐστρατωμένος, ᾠκίρᾳ τὴν Ὁδόπορον, καὶ φὸς πῆς φρίσσει τὸ Ἁγίου Αὐξεντίου βουνὸ, ἐκεῖσέ που καπσκλινεῖ, ἀναμένων στράτευμα δύσικὸν, ἐκ ῥιπῆς συλλεγόμενον, ὥστε παρ' ἐκείνου εἶναι σωστερατεύσεσθαι. καὶ δὰ ἐπεὶ καὶ παρὰ τῶ Ἰωσὴφ, ἐς δὰ εἰς Χηλὼ ἐξώρισε, ἠξίου ἐφ' ᾧ μετοικίζεσθαι· εἶναι γὰρ τὸν τόπον δυχρᾶ χειμερῶσιν, ὡς ἕ πεῖρᾳ γνὸς ἐμαυτοῦ, ἐκεῖσε ἐ χειμῶνα διενεγκόντα, κἂν εἰ τὸν ἐπίοντα ζωγρεῖν ἀναγκάζοιτο, μὴ ἂν ἀντιχόντα περαίνειν, πίμψας μεταλλεύεται, καί γε παρ' ἑαυτῷ κατέσχε· ὃ δ' ἐκπλὴς, καὶ ναῦπα μὲν ἐπράττετο μέλλουσ Μασσαγετῶσος, ἀφικόμενον ἔχων παρ' ἑαυτῷ ὧ πολλάκις τῆς ἡμέρας βλέπων, ὑποπτεύοντος περιέβαλπε, ἡδέως ἀκούων, καὶ πολλοῖς αὐτῶν δὶ ἑαυτοῦ μεσιτεύοντος τὰ αἰτήματα. ἀπέτεμε δὲ οἱ καὶ φὸς τῶν ἑαυτῦ κτημάτων, νῦν τῶ Κοσμιδίῳ μοναῖ. καὶ διὰ ναῦπα ᾧ ὁ γέρων ἀπίως ᾧ σφοδρῶς προσφέρετο οἱ.

ὥστε ἡ τὸν μὲν Βασιλέα χαιρετιζόμενον, ἐ- A κεῖνον εἰς τὸ Πατριαρχεῖον καλεῖν, κἀκεῖνον λόγων ὑπιμον εἶναι, εἰ μόνον ἀναλυθείη τὰ γεγονότα. Οὐκ ἰῶ δὲ ἅρα πάντα λύεθαι ταῦτα, ἀλλὰ ἡ αὖθις τὸν γεγονότος Πάπα τῷ Νικολάῳ, ὁ μὲν Κρατῶν ἡ πάλιν τὰς παρ' ἐκείνου ἐλλοσομένας ἀντιμπτον. ἀπέστελλε δὲ μῦ ναῦτα ἡ ἡ τῆς Ἐκκλησίας Δομέστικον Μανδᾶν, ἢ καὶ Μερκούριον. εἰς τὰ περὶ Ἀπουλίαν, ὑπονοῶν, δώσων ἐκείνους τὸν Πάπαν εἰ μὴ ποιοῖεν τὰ ὑπεσαλμένα. εἰς ὧν καὶ ἡ τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς χρῆθαι πρίσθησιν. ὃς ἡ περιπτῶν τοῖς ὧ Ρηγὸς Καρόλῳ ἀλίσκεται. Ἐ αὖθις ἀγγελθὲν ὡς πρωτοκυρὴξ τῆς Ἐκκλησίας ὁ συχε- B θεὶς, ἡ προαχθὲν αὐτίκα παρὰ τὸ Πάπα φυλακῆς ἀπολύεται. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Κρατῶν ὑποίει, πολὺς ὢν τῆς φαινομένης ἐκείνης εἰρήνης ἐφευσιγῶν. ὅθεν καὶ χώραν οὐκ ἄγειν οἱ τὸ Ἰωσὴφ πρὸς ἐκείνου λόγοι, πλὴν τὸ φιλικῶς ἔχειν ἡ τὰ εἰς ἀνάπαυσιν ἐκείνῳ προσήμεω.

ceps ureretur, Monasterium Cosmidii. His delinitus Senior placide amiceque, obliteratis offensionibus, cum Augusto agebat, pari familiaritate respondente: adeo ut quodam inter eos ejus generis colloquio, quasi jocans Imperator Seni diceret, velle se illum Patriarchali Sedi restituere. cui pariter renidens reposuit Josephus, paratum ad id se esse, modo jam acta revocarentur. At illa in eam jam firmitatem coaluerant, ut rescindi tunc quidem nequirent. quin potius nova tunc nunciata creatione Papæ Nicolai, adstringendis fortius pactis Imperator intentus Legatos ad eum alios destinavit. Misit & deinde Domesticum Ecclesiæ Mandam sive Mercurium, in partes Apuliæ; confisus inviolatum fore ob perspectum Imperatoris apud Pontificem gratiam. & quia intelligebat Pontificem favore protegendum efficacius Ecclesiasticum, tali potius ad res etiam Reipublicæ tractandas quam Sæculari utebatur. Nec spes in hoc eum plane fuit fefellit. Nam cum Mandam Rex Carolus comprehensum custodiæ dedisset: Papa certior factus eum qui magistratus caeteri fuerat Ecclesiæ Præcentorem esse, solvi eum confestim, & dimitti liberum curavit. In hunc modum multus erat Imperator in ista, fucata licet nec ex vero coalita, Pace coagmentanda. quare locum apud eum non invenerunt illuri contra eam sermones a Josepho, qui gratiam apud Principem antiquam nova reconciliatione refarcitam eatenus tenuit, ut ipsi tunc restituto in familiaritatem pristinam, etiam de commodioti diversorio ad votum provideretur.

CAPUT XXVIII.

Ut Veccus scribere aggressus ea occasione de Dogmate controversiam moverit.

Τῷ δὲ Πατριάρχῃ Ἰωάννῃ οὐκ ἰῶ τὰς C ὁμολογίας φυλάττειν, ἃς πρὸς τὸν γεραρὸν ἐκεῖνον ἄνδρα τὸν μέγαν Οἰκονόμον τῆς Ἐκκλησίας τὸν Ξιφιλῖνον ἐποίω Θεόδωρον, ὡς ἡ γράψει, ὡς οὐκ ἀντεῖπεν περὶ δογμάτων, καὶ ὅτι λόγοις ἄλλοι· ἀλλ' ὀσημέραι ἀνεχόμενον τὰ ἧμῖν ἄλλων, οἳ δὴ καὶ εἰς μέγα ὕψωσον τὸν παραβασίαν, ἐξ ὧν ἀπογραφῶν δεικνύειν φόντο εἰς πρὸς τὰς Ἰταλὸς εἰρωιδωσαν, ἡ τῇ κατὰ σφᾶς ἀσφαλεῖ τῶν ἧμῖν ἄλλων ὀργὴν ἐξικνεῖσθαι, εἰ πιστὸς συνιχημένοι τοῖς χαλεποῖς ἀγνοῦσι. Διὰ ταῦτα παρῶν γε κἀκεῖνον γράφειν, ἡ ἀπὸ γραφῶν συμπεῖν ὡσαύτως, ὡς οὐκ ἴσφαλται σφίσιν ἐπὶ D ποσῶν τὸν ἧμῖν Ἐκκλησιῶν καταπραξαμένοις εἰρήνην· ἀλλὰ ἡ χωρὶς τὸ εἰς συμφέρον προβῆναι, αὐτὸν καθ' αὑτὸν ἀσφαλῶς ἔχειν ἐκείνοις πράξασι, συγκρατημένου καὶ ἀπὸ γραφῶν ἄλλοθεν. Πίστει γοῦν εἰς χεῖρας ἐκείνῳ τὰ τῆ σοφωτάτῳ Βλεμμίδῃ γραφέντα πρὸς τὸν Βασιλέα Θεόδωρον, ἀρχὴν ἔχοντα τοῦ, Ὁ ζητῶν ἐν ἡ καιρῷ καὶ λαμβάνων ἐν καιρῷ, ἔ τὰ πρὸς τὸν Εὐλογείας Ἰάκωβον, τὸ, Ἐσε μοι πάθος ὅπερ εἴρηγγελῶ. πρὸς Ἀκίνδυνα γὰρ ἱερὸν, προσίμιον φέροντα, ἐμπίπτει καὶ βίβλος ἄλλη τῶ Μαρωνείας Νικήτα, ὃν ἡ μὲν μεγάλη Ἐκκλησία ἐν τιμίοις ἡ ἔχε Χαρτοφύλακα, ὕστερον δὲ ἡ μεγαλόπολις Θεσσαλονίκη Ἀρχιερέα ἐπλούτησεν, ἐν ὅλοις

Cæterum Patriarcha Veccus tenere se non potuit intra fines pactorum quibus ultro se obstrinxerat viro illi præstanti Magno Oeconomo Ecclesiæ Theodoro Xiphilino, pollicens se non scripturum aut contradicturum circa Dogmata, quidquid aliî decetent. Cum enim quotidie acciperet novu adversantium scripta quibus invidiose exaggerabant crimen admissorum in communionem Latinorum, quod nihil minus quam nefariam apostasiam esse contendebant; id demonstrare se putantes certis quæ allegabant Scripturarum testimoniis; adjungebanteque, ipsos falsa ista & perversa securitate qua impio facto, velut recto & laudabili per errorem delusæ conscientiæ acquiescebant, accendere in se iras odiaque aliorum propter cæcitatem animi, qua non cognitis quibus impliciti hærerent malis, in ils sibi placerent. Cum hujus, inquam, sententiæ libellos prodire spargique in vulgus plurimos cerneret, pertractus tandem ad scribendum est, contraque demonstrandum testimoniis pariter Scripcorum authenticorum, nihil a se, aut a suas partes sequentibus, erratum in omnibus quæ hactenus egissent pro pace conciliandæ Ecclesiarum: sed, vel si nulla ratio haberetur utilitatum ingentium quæ ex hac reconciliatione in Rempublicam universam redundarent: ipsum per se concordiam honestissimam fuisse, remotamque ab omni periculo conscientiæ lædendæ: quippe cujus æquitas & sanctitas auctoritatibus veterum Patrum gravissimisque omnis generis sacræ Antiquitatis suffragiis egregie commendata probaretur. Procincto autem Vecco ad hoc tractandum argumento, incidernt forte in manus quæ sapientissimus Blemmidas ad Imperatorem Theodorum scripserat hoc initio: *Qui quærit non in tempo-*

Edit. Rom. pag. 326.

et & accipit in tempore &c. & aliud ad Jacobum Bulgariæ ejuſdem Viri ſcriptum, cujus eſt hoc exordium: *Laboro morbo quem aperiam, cum ſacrarum Medico ſermo mihi eſt* &c. Præterea opus aliud Maronenſis Niceræ Viri Venerabilis, qui ex Magnæ Eccleſiæ Chartophylace Magnæ Theſſalonicenſis Eccleſiæ, Archiepiſcopus fuerat, quo opere libris quinque explicabantur e divinis Scripturis quæ ad pacem Eccleſiarum conſtituendam pertinerent. Hæc igitur Veccus accurate ſibi lecta ſcriptionis quam meditabatur quaſi fundamenta habuit; quibus aliunde colligens adſtruxit plurima: pro ſcopo intuens illud ipſum quod illorum Commentariorum Auctores ſibi propoſuerant. Contendens autem ad illum finem cupido quodam impetu ſcribendi, indeque perſcrutatus ſingula diligentius, cuncta direxit ad primum illum ſcopum, demonſtrandi recte ac ſecure in hac concordiæ tractatione acta eſſe omnia. Verum capto ſemel impetu ſcribendi non in paucis illis conſtitit quæ demonſtrarentur evidenter: ut prolapſus aviditate quadam, alia his attexuit non convenientia; quibuſque non ſine ratione contradictum eſt: ſimile quid paſſus iis qui crudi, & ſtomacho infirmo, ubi cibum utilem & facilis concoctionis perceperunt, alia ſuper ingerunt non ſalubria, gulæ inhiantis aviditate tracti: unde contracta nauſea, profuturum, ſi ſolum fuiſſet, alimentum, una cum noxio pariter evomunt. Quid autem inde confectum eſt? conflatum nempe certamen intempeſtivum, commiſſumque jurgium, acriter repugnantibus Veccо plurimis: quorum in ipſum querelarum hoc caput erat: quod per eum moverentur dogmata, quod tum ipſe quam ei adhærentes rixas inanes ſererent. Addebant: *Licetat ſane privatim iſtas inter vos de Dogmate agitare controverſias, ſed abſtinete ab his rixis introducendis in Domum Domini*, quaſi dicerent: ſentire vos & loqui privatim de dogmatibus ut vultis, fuerit tolerabile; illud deprecamur: temperate ab his diſceptationibus vulgandis; & turbanda ſimplicitate rudis populi bona fide traditis acquieſcentis. Hæ multorum voces audiebantur occaſione Scriptorum Veccі, in quibus & illud quidam reprehendebant, quod in iis iniqua conditione certamen cum Adverſariis capeſſeret; diſceptans ipſe de dogmate, qua de re ſciebat aliis ſilentium indictum. In quo ſi eos laceſſere pergeret: & it pro neceſſaria propugnatione receptæ Doctrinæ mentionem in reſpondendo facere cogantur Dogmatum, an contra interdictum agerent, & jure mulctarentur? equidem haud crediderim. Illud ſcio perlatas uſque ad aures Principis accuſationes eo nomine adverſus Veccum a nonnullis, pollicentibus aequiſturos ſeſe potro jam ſtatutis, & in pace tranquille perſituros, modo diſerte vetaret Imperator, ne quiſquam in iis quæ deinceps ederentur ſcriptis Dogma ipſum attingeret; pacem tueri, ac recte juſteque initam quibuſcumque aliis vellet ac poſſet argumentis defendere contentus. His auditis Imperator, qui & iſtos ſe quomodocumque continere in uſu & amplexu pacis magnopere optaret, nec tamen probaret quod petebant, ingratam petitionem eluſit vulgando ambiguo edicto, quo cum videretur ſecuros eos quantum opus erat reddere ſuper eo quod propoſuerant, cullide ſe tamen ſubducebat invidiæ querelliſque partis contrariæ; quin ei etiam ſe commendabat arcana ſubmixta ſugillatione horum ipſorum quos plaeure tunc velle videbatur. Hæc enim erat Edicti ſententia: Dei utique mentionem pari cum reſpiratione frequentia iterari jus faſque eſſe. quare Dogmaris quod Dei memoria contineretur profeſſionem, adeo non a ſe vetari, ut ultro etiam commendarerur. At pervertere Scripturas aut decli-

Edit. Rom. pag. 327.

πίνη λόγος τὰ τῇ θείᾳ γραφῇ ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τῇ Ἐκλησιῶν ἀντλήσασα, καὶ ταύτας οἷονεὶ θεμελίους χρυσάμβους σωρεύσει τὰ πλείστα, κατὰ σκοπὸν μὲν τῇ ἐκείνου γεγραμμένων βάλλων ἐθέλων. Ὅμως δὲ καὶ λίχνως τοῖς γραφῆς ὁρμῶν, ἐπιμελέστερον ἀπρόνοια, ᾗ πάντ' ἰθῶσι πρὸς τὸ πρῶτο σκοπὸν ἐκεῖνος, ὡς ἐν ἀσφαλεῖ πεπραγμάτευται. Βλέπω γὰρ ἐν ὑλόγοις ἔσῃ τοῖς ἀμβλέπουσι τοὺς λόγους, ἀλλὰ ᾗ ἐπὶ τοῖς μὴ ἁρμόττουσι λιχνεύσμασι, οἷς ᾗ ἀντιλογία ὕλοχος ἐφάπτο, ταύτῃ τ' ἐπαχθῆ τοῖς κακοσίνοις, οἳ χρυσέμβῳ τροφῇ ᾗ τῇ σωμάχῳ ὑφδίᾳ κατασχεῖν προσφρόμβοι, ἄφορον καὶ τοῖς μὴ χρυσίμοις ἐπιχύσασιν, ὀξίμασιν σωμάτι ἐκείνοις καὶ τοῖν σωσίσασιν. Τί τὸ ἐντεῦθεν; μάχη τίς ἐπ' ἀκρείοις ᾗ φιλοσοφία σωίσεται. τὸ δὲ τῆς μάχης ἀσφάλαιον ὅτι κινοῦνται δόγματα, μίλιος, εἶτα ὑμῖν μὲν ἐφάνη ἐς ὅτι χρίσαιδι δόγμασι ᾗ αἱσταὶ ἐς οἶκον Κυρίᾳ, ταυτὸν δ' ἐκεῖνο καὶ δογμάτων κεῖν ὅτι λόγοιτε. ἄλλος δ' ἀκ ἂν μαρτύσθαι δογμάτων ἀπολογημένος περὶ δογμάτων, κεῖν μεμνῶνται ἀναγκαζόμβοι, ἀδικοίτε ἂν, ἐγὼ μὲν ἀκ οἶμαι, πλεῖ μέχρι ᾗ αὐτῶν βασιλικῶν ἀκοῶν τινὸς ἀνῆγον τὸ ἐγκλημα, καί γ' εἰρηνεύειν ὑπεχρεοῦτο, οἱ Βασιλεὺς ῥητῶς προσάσει μὰ λαλεῖν τινα δόγματα, κεῖν οἷα ᾗ ὅπως λέγει. Ὁ μέντοι γε Βασιλεύς, θέλων μὲν ἓ τῇ εἰρήνῃ ἐκείνων, δυχεραίνων δὲ ἓ τῇ αὐτῶν, ἐκπέπτωκε δόγματα γράμμασι, δυσκωῖ μὲν ἀσφαλὲς σφίσιν, ᾗ ὑπὲρ ζωπῆς, ἄλλως δ' ἴλιγχον προὶ χόμενον. Θεῖ γὰρ, ἴλεγε, μνημονεύειν μᾶλλον, ἢ ἀναπείθειν, δόγμα ἄρα μνήμη Θεοῦ. τὸ μέντοι γε τῇ γραφῶν παρακλίνειν, καλοῦν ἐσαι καθάπαξ προσῆκον. ᾗ μὲν δὴ ᾗ αἰτίας ἓ Πατριαρχῶν ἐκκλήτων, ἀρχῆμα σαίρωθεν ἤδη χρόνους πλείους, ὀξαπίναιος μελάττειν ἐθέλων. καὶ πῶς τοιαύτας μεγίστας τῷ Βασιλεῖ τὰς ἀποφάσεις ἀνθύνους. σῶφρον ἐων ἐῶ, οἱ σιγῶν δικαίως, καὶ τῷ κατηγορίᾳ δίδωμι φρᾶσ. ἦττον γὰρ ἐῶ τὸ δοκοῦν, δικαίως δ' αἰῶν ὑπεκκαύματα μάχης νέα ἀσφαλίσει πάμπαν ἀντιλογίας, ἰσότοις μὲν παρῆχε λαβὰς, ἑαυτῇ δὲ ἓ τοῖς κινοῦσι τῶν ἰσαύθις βλάβων ἀφεξίσει. νῦν δὲ τῶν Ἰωσὴφ πυθόμβος ἄρξεν, ὅτι δὲ ᾗ τῶν τῷ Ἐφέσου τῇ Βασιλεῖ προσθρείαι ἐν ᾗ παλαῖς ὑποψίαις ποτόμβος, ἐπιστέλλει τῇ Ἐφέσῳ, προτιθεὶς τὸ πᾶν τῇ ἱερατικῇ ᾗ Θωπείᾳ, τῇ γράφων παιρφάσιαν, Βασιλεῖ ἐντυγχάνων ἐξίᾳ, τῶν οἷς ἐκείνου τοῦ Πατριάρχου ἀρξεν ἐμβῶς κατασθαι, οἱ δὲ καὶ ῥητῶς προσάσει πρὸς τοῦτ, ἐκστῆναι χεῖρ ἡ μυρείου τῇ σωιηργάτωνι. ἐκεῖνος μὲν ὧων τὰ τῶ Πατριάρχου δεξάμβος γράμματα, θέλων ὑποκρινεῖσθαι τὸν φιλοῦντα, ἐῶ γὰρ οἱ ᾗ ὅτι τῇ χθιζὰ κινθέντων χάεν, παραπαίρατα ἡ ἀπίχθεια, Βασιλεῖ προσαγγέλλει, καὶ οἱ ἀνίοι τῶν ἀφὸς ἐκείνου ἀρξεν. τὰ δὲ

τῆς ἀπιχθείας ἄπτεται (ἀναγκαῖον γὰρ ἐν πρεσ-
βύταις εἶπεῖν) ἴσως μὲν τινα καὶ ἄλλα, οὐκ οὐ-
πολὺς λόγος, τὰ δὲ χάριεντα, ὅτι οἱ περὶ τὸν
Ἐφέσου καὶ πολλοί τινες τῆς Ἀρχιερίων, πολ-
λὰ παθόντες πρὸς τὸ καταδίξασθαι τῶν εἰρή-
νων, ὅπως μόλις καθυπεκλίθησαν, καὶ τῆ δο-
κούσῃ εἰρηνίσαι Θεραπόντος τῶν συνοίκων,
οὐκ ἀπὸ γραφῆς μᾶλλον, οἱ γὰρ ἦν ἐκ πάν-
των καιρὸς, ἀλλ' ἐκ τῶν πολλὰ ποιοῦντα πολ-
λάκις εἰκοσομυθίαν τῇ Ἐκκλησίᾳ χάριν μεζόνων
κακῶν, ἀντιστατικῶς εἶπον ἂν τις τῆς
ὑποῤῥήσεως, ἅπαν τι τῆς ἀ κακῶν γίνεται,
καὶ δι' αὐτοῦ τὸ πανταχοῦσον μᾶζον ἀπαντᾶν
κακὸν. οὕτω γὰρ ὁ Παῦλον ξυνεσκεδασε, καὶ
ἀγνῶσαι, καὶ πεμπτὸν Τιμόθεον. οὕτω τὸν
Μοψουεστίας μὲν ἐκκηρυχθῆναι παρὰ τῆς τρί-
της Συνόδου Θεόδωρον. ὅτω φησὶν ὁ μέγας
Βασίλειος, τὸ τῶ Οὐάλεντος δῶρα τῇ Ἐκκλη-
σίᾳ προσαγόμενα δέχεσθαι. οὕτω τὰ καὶ τὰ,
ἵνα μὲ καθάπαξ λέγω τινὸς, δοκιμασάντων τῆς
ἐπὶ τῆς πραγμάτων τοῦ παραχθεῖς. οὕτω τοί-
νυν καὶ αὐτοὶ τῶν εἰρηνίων ἐδέχοντο, ὥστε καὶ
προσομολογῆσ ἁμαρτεῖν σφίσιν, ἵν' τις σκο-
πὸν φρὶς τ' ἀσφαλὶς, καὶ τῆς ἀποσκευὴν
ἀσίως φορτίζεσθαι, ὡς ἀπηκριβωμένοις μᾶλ-
λα πρὸς τὸ ἐρθὸν. τῆ δὲ αὐτὰ ἵν' ἀρεσὸν αὐ-
τῶ. ἀλλ' οἱ μὲ δοκοῦσι καὶ σφάλοπας τοὺς
προτόρους δῦσθε ἐκ τῆς γραφῆς, οἱ δὲ καὶ
τῶν πρὸς ἐκείνους εἰρηνίων οὐ καταδέχοντο, οἱ
δὲ βιαίων ἔχε τὸν βίον. ἦδε ὁ συχνὸς Συ-
νόδους καθίσῃ, ὁ προσκαλοῦντο πολλοὺς καὶ
τῆς ἴξε, ἓ βίβλους ἀνείλιττεν, ὁ ἄλλας ἐ-
ξετίθετο πλείστας, δικαίων, ὡς ἔχε, τῶν εἰ-
ρηνίων τὸ ἀσφαλὲς ἔχουσαν, καὶ τὰ πλεῖστα
προσελήφθη. Δίων γὰρ Δαμασκηνὸς τε ὁ
τὸν Θεῖον Μάξιμον, καὶ ἐπὶ τούτοις τὸν Θεῶν
Ταράσιον, τοῦτον δ' εἶπεῖν ὁ τῶν ἁβδόμῳ
Συνόδῳ πάσαν, ὅνι ὁ πάντες τῶν ἐκείνου ὁ-
μολογίαν τῶν πρὸς τοὺς Λατηλικοὺς πεμφ-
θέντων ὑπομνήματα. ἓ ἀφ' ἧς ἐκεῖνοι προ-
θέσεως ἐπὶ τῇ ταυτῆ ὁμολογίᾳ, ἐκ Πατρὸς
γὰρ διὰ τοῦ υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι διδασκόμεθα
παρ' ἐκείνων λέγειν. Δίον ὅτω τούτοις προ-
χώρησεν καὶ αὐτὸν ὅσον ἐπὶ τῇ προθέσει, καὶ
Θεραπεύεσθαι ὁ Θεραπεύειν, ὁ μηδὲν παρεγ-
κρούειν εἰρηνεύσει, ὁ δὲ πολλὰς τῆς γραφῆς
συνιφέρει, ὁ τὸν μέγαν Βασίλειον ἀρῶν τῶν
ἐπὶ τοῦ υἱοῦ, ἐκ, ὡς, τὸν, διὰ, μεθαρμό-
ζοντα, ὡς ὑπαλλαττομένων τῆς προθέσεως, ὡς
τὸ ἐκπεσόμενον ἀνθρακα ἀφ' τοῦ Θεοῦ, τοῦτ-
σιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, ὁ γενόμενον ἐκ γυναικὸς,
τοῦτέσι, διὰ γυναικὸς, ἵνα μὴ τὸν ὡς ἀφ'
Εὐλόγος ἄρσεν φύσει παραμόρφη ὁ Θεῖος Α-
πόστολος. Ταῦτα δ' τὰ ποιοῦντα ὁσημέραι συ-
νηρανιζόμενος, πολλὰ δ' τὸν ἐκ, εἰς τὸν ἀφ'
παρέξαγε, κἀκεῖθεν δῦθεν τὸν ἐκ, ἐθηρα-
πεύει. Τὸν δὲ τοῦ Θείου Δεμασκηνοῦ ῥῆσιν
ἄρων, τὸν διὰ Λόγου Προβολῆς ἐκφαυ-
νοῦν Πνεύματος λέγουσαν, καὶ τὸ Προ-
βολῆς εἰς τὸ αἴτιος μεταλαμβάνων,

nare a veto eorum ſenſu, permiſgi nulla „
ratione poſſe. Itaque ſe id quidem omni- „
no prohibere. Sic ille. Nec per hoc tamen „
plane culpa ſolvebatur Patriarcha, qui tem in- *Edit. Rom.*
duratam inveteratam poſſeſſione longiſſimi tem- *pag.* 328.
poris, repente mollire aggrederetur; eggravà-
bantegee invidiam pœnæ atroces eb Imperatore
repugnantibus inflictæ. Sapientius igitur factu-
rus erat ſi taceret, acceſſarique ſeſe moderate
ec manſuete ſuſtineret. Minus enim id malum
erat. Nunc ed omnes contradictiones exardeſ-
ceent, & fomenta ſemper novæ flagranti plus
ſetis per ſe rixæ ſubjiciens, contentiones ac-
cendit in aliquid ipſi ad extremum pernicioſum
erupturas. Non enim tam caute multa diſputa-
re poteret, quin daret anſas Adverſariis, quas
illi quandoqee erripientes, ipſi & ejus ſequa-
cibus haud levia deinde intulerunt damna.
Tunc porro eudito Joſephi ed Imperatorem
acceſſu, tum prætetee cognito, Epheſinum
cum eodem Imperatore aſſidue verſari, ſuſ-
picionem ingreſſus non inanem, facile fieri
poſſe, ut hi quidpiam edverſem ſe moverent;
ejus periculi prævertendi hanc rationem iniit.
Scribit ad Epheſinum: eumque ut ipſa inſcri-
ptione demereteretur, non ſimpliciter *ἱερωτάτῳ*
Sanctiſſimum, qui ſolet titulus Epiſcopis tribui,
ſed *πανιερωτάτῳ plane Sanctiſſimum* in fronte lite-
rarum nuncupat. In ipſa deinde Epiſtola et-
iam atque etiam orat, ne gravetur impetrare
ſibi eb Augeſto facultatem ejus conveniendi,
cumulaturus beneficium ſi daret operam, ut ad
hoc citro ab ipſo Principe invitaretur. certe
egeret efficaciter, ut ſe ad ipſum proficiſci ſal-
tem plecide ennueret. Ingentis ſe gratiæ in o-
mne tempus ei debitorem fore, ſi hoc ſibi vo-
tum ea ſententia conficiat. His Epheſinus lit-
teris eccepcis, gnaviter perſiſtendum ſtatuit in
ſimulatione amicitiæ. Etſi ergo multum, nec
prorſus familiaribus obſcurum, in ejm penitus
animo flagrebat ercanæ in Veccem offenſionis
ob nuper geſta, Imperatorem tamen adiit, &
expoſito Patrierchæ deſiderio, ut ei quod cu-
piebat indulgeret, perſuaſit. Averſionis porro
Epheſinie Vecco cauſen, exponere hic diſtinc-
tius operæpretiem judico Erant quidem &
elie incentive hujus odii non multis nota:
cæterum capitale in iis, & immedicabile ma-
xime unum eminebat: quod tam Epheſinus
ipſe quam alii plurimi paria ſentientes Epiſco-
pi, magnis adacti malis ad emplexandam pa-
cem, ea tantam tenus in eam conſenſerant,
ut ſepoſita ratione Dogmatis, & nulla re in
ſcriptis ac decretis immutata, quorum in du-
bium vocandorum, eue de novo diſcutiendo-
rum tempus negabant eſſe, axterius dumta-
xat concordiam cum Latinis tenerent; ſalvo
ſe fidei ac religionis officio conſentire in id
poſſe rati, accommodationis neceſſaria tem-
poribus ratione, cujus exempla multa in Ec-
cleſiæ veteris Hiſtoriis habebant. cenſebant,
inquam, ſic dantaeat tuta conſcientia Lati- *pag.* 329
norum communionem edmirri, ut rem non per
ſe probabilem, aut aſque quaque ad fidei ta-
gulas exactam: verum ut quæ tolerari pruden-
ter poſſet mete incommodorum graviorum:
quodque non ebſolete ſed *comparative*, ut
Magiſtri ettis Rhetorices loquuntur, commen-
daretue & bonum putaretur; non prout in ſe
ſpectabatur, ſed quatenus conferebatur cum
majoribus, quæ ea hoc naſcabantur bonis.
ſic nempe Paulam caput ſibi totondiſſe, e-
lioſque uſurpaſſe purificationum Judaicerum ri-
tus: ſic eb eodem Timotheum circumciſum:
ſic abſtinuiſſe tertiam Synodem ab excommu-
nicando Theodoro Mopſueſtiæ: ſic antea
Magnum Baſilium Valentis dona Eccleſiæ
illata ſuſcepiſſe: ſic alia & alia in priſcis re-
rum geſtarum monumentis ejus generis na-
tata reperimus, ne ſingillatim perſequamur

ſingula. Hoc igitur hi modo pacem nuper ſanctam accipiebant, ut fatentur in eo peccatum a ſe videri poſſe, ei qui de re ipſa per ſe cenſeret; & de officio religionis quo jubemur aberrantium a fide communionem rejicere, ſevere & rem ad vivum reſecando, ſtatueret. Vecco autem iſta exceptio non placebat. Sed niſi demonſtraret evinceretque ea certis, ut putabat, Scriptorum authenticorum teſtimoniis, erraſſe Priores in repudianda communione Latinorum, vitam ſibi vitalem non putabat. Unde & crebras coegit Synodos, & convocavit multos Externorum quoque, & libros evolvit veteres, edidique multos novos, omnem lapidem movens ad aſtruendum: poſſe ac debere cunctos, cum omni ſecuritate conſcientiæ, huic paci, ut per ſe probæ juſtæque, adhærere: nec quidquam in hoc ſibi ad ſummam contentionem faciebat reliqui, ſtudio intemperantiæ indulgens. Cum enim illum oportuiſſet eo eſſe contentum quod tradiderat Damaſcenus & Divus Maximus, ac ſupet hos Divus quoque Tarafius, aut, quod idem eſt dicere, Septima Synodus Univerſa; cujus Patres omnes prærogativam ejuſdem Tarafii ſecuti, confeſſioni de hoc Articulo quæ ad Orientales miſſa fuerat, ſubſcripſerunt. Siquidem ab his, dum occaſione additionis gali Profeſſioni inſertæ dogma ipſum explicant, dicere docemur, Spiritum Sanctum ea Patre per Filium procedere. Cum, inquam, oportuiſſet Veccum eas in hoc explicando myſterio adhibentem voces quas noſtri Patres uſurparunt, additamento Latinorum ad eas, quoad poſſet, accommodando, ejus & ſuam ipſius invidiam purgare aut minuere excuſando; contra ille extra terminos ſuſceptæ Tractationis declarationum argutiis evagans, multa congeſſit Scriptorum veterum loca: inter quæ cum reperiſſet Magnum Baſilium illud *Ex*, quod de Filio dicitur, in *Per* commutantem, tamquam eſſent hæ propoſitiones invicem æquivalenter mutabiles, protut probatur his Scripturæ auctoritatibus: *poſſedi hominem per Deum*: ideſt *ex* Deo. *& factum ex multere* hoc eſt *per* mulierem, ne illam hæreſim inſinuaſſe Divinus Apoſtolus putetur; qua Chriſtus, quaſi per canalem, tranſiſſe per Virgioem fingitur. Hæc, inquam, ſimiliaque undique conferens quotidie plurima, *Ex* in *Per* immittebat; eas particulas conflando in notionem anam: ſicque videlicet diluebat crimeo additamenti in Symbolum intruſi, quo S. Spiritus, ut *ex* Patre, ita *ex* Filio procedere affirmatur. Præterea idem inventa Divi Damaſceni ſententia qua Pater *Per Verbum προβολὰς emiſſor enunciatorii Spiritus* dicitur; & vocem *προβολὰς emiſſor ſive profator*, tamquam idem ſignificantem quod *αἴτιον cauſa ſive Principium* uſurpans, ubi obſervaſſet: non dicere quidem Damaſcenum ſimpliciter Filium eſſe cauſam ſive principium Spiritus Sancti; fateri tamen Patrem eſſe cauſam Spiritus Sancti per Filium: quandoquidem ab eo Pater per Verbum *Spiritus Sancti προβολὰς* quod idem ſonat ac *αἴτιον*, eſſe affirmetur. Hanc ſententiam aliqui ut ſubditam & falſo attributam Patri Damaſceno rejiciunt. quidam autem eam admittentes, loco vocabuli *προβολὰς* ſubſtituunt in illa *παροχὴς præbitor*, & quæ illis mentio adjungitur *ἐκφαντορίας: enunciatoriæ tralationis*, non ad *ὑπαρξὶν extantiam* referunt; ſed ad *ἀΐδιον ὑφεσιν æternam exhibitionem*. Enimvero ſcandalorum magnorum occaſiones talia præbuerunt poſteris; uti videlicet & hoc Nyſſeni Gregorii Patris dictum, in quo diviſim de perſonis divinis agitur, his verbis: *Ut illam quidem cauſam credamus, hanc autem ex cauſa. Rurſus aliam differentiam intelligimus. Hæc enim exiſtunt ex prima, iſta per mediationem Filii qui exiſtunt ex prima eſt, quo mediatione Filius idem & ſibi Unigeniti proprietatem ſervat, & Spiritûs a relatione Patris non arcet*. Hæc allegabat Patriarcha, oſtendens mediationem Filii neceſſario inferre præpoſitionem *Per*; & propter hanc, præpoſitionem *Ex*, quam hic Latini uſurparent, admittendam contendens, quoniam promiſcue permutabiles inter ſeſe has particulas eſſe appareret. Verum Epheſinus, unaque Athenienſis Meletius, & alii plurimi ſcandalizabantur, exiſtimantes, movere ac de novo in diſceptationem vocare, olim conſtituta dogmata, majus eſſe malum quam ut conſciſcere id ipſi poſſent: quamvis gravium malorum prævertendorum cauſa conſcientias ſuas accommodaſſent ad levius illud peccatum admittendum, quo ſe obligaſſent, pace cum illis facienda qui in Divinis Dogmatibus ettarent. Ac Meletius præſertim magna de his libertate differebat; adeo ut die quadam poſtquam multa ſuper hoc argumento in Synodo declamaſſet, pediſſequum juſſerit ſublato pallio procinctum ad iter ſibi adeſſe, tamquam in exilium tali de cauſa mox patato proficiſci. Moderatius ſe gerebat Epheſinus, Imperatoris reſpectu, apud quem ſe providebat offenſurum, ſi videretur offendicula & turbarum cauſas iis objicere qui bona fide conventis acquieſcebant. Ringebatur tamen & ipſe penitus, ægerrime cum ſuis fereus quæ a Vecco agebantur: apparebatque non dubitaturos ipſos conari ſi poſſent, clandeſtinis artibus illum a Sede Patriarchali amovere.

A αἴτιον μὲν, ἃ ἔλεγε τὸν υἱὸν Πνεῦματος, αἴτιον δὲ οὐχ ᾗ τὸν υἱὸν τὸν Πατέρα τῷ Πνεύματος ἀμολόγει, ἐπεὶ οὐ διὰ Λόγου Προβολὴς, οὐ δι' οὗ αἴτιος λέγεται ὁ Πνεῦμα ὁ Πατήρ. Ταῦτα τοῖς ῥᾴοσιν τισὶς μὲν, ὡς νόθα γέγραπται τῆς Πατρὸς Δαμασκηνῷ οὐκ ἐδέχοντο· τισὶς δὲ οὐ διεχώρουν, μετέμενον τὸ Προβολὴς εἰς τὸ παροχὴς, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ· οὐκ εἰς τοῖς ὕπαρξιν ἐξελαμβάνετο, ἀλλ' εἰς τοῖς εἰς ἄϊδιον ἔκφασιν. μέντοι γε οὐ σκανδάλων μεγάλων ἀφορμὰς τὰ πιαύτα παρίχον τοῖς ὕστερον. ὥσπερ δῆτα καὶ τὸ τοῦ Νύσσης Γρηγορίου Πατρὸς ῥητὸν, τὸ, κατὰ διαίρεσιν φερόμενον, B καὶ ὅπως λέγον, ὡς τὸ μὲν αἴτιον περιέχειν, τὸ δὲ διὰ τῆς αἰτίας, τὸ δὲ ἐξ αἰτίας ἄντος, πάλιν ἄλλως διαφορὰν ἐσημαίνον· τὸ μὲν γὰρ προσιχῶς ἐν τῷ πρώτῳ, τὸ δὲ διὰ τοῦ προσιχῶς ἐν τῷ πρώτῳ, τῆς τοῦ υἱοῦ μεσιτείας καὶ ἑαυτῆ τὸ μονογενὲς φυλαττούσης, καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς τοῦ Πατρὸς χίτιας μὰ ἀπειργούσης. Ταῦτα μὲν ὁ Πατριάρχαν ἐπῆγε, δείκνυς τοῖς μεσιτείαν τοῦ υἱοῦ, ἐξ ἀνάγκης; εἰσάγουσαν τοῖς ἁγ, καὶ τούτῳ, τοῖς ἐκ, C τοῦ Ἰταλῶν φρονήματος, ὡς ἀντὶ παραχωρούντων τοῦ προθίσεων. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐφέσου καὶ τοῦ Λθηνῶν Μελέτιον, καὶ ἄλλοι πλεῖστοι ἐσκανδαλίζοντο, μείζονος κακοῦ τὸ δοκεῖν παραιτεῖν δόγματα, ἔλαττον ἀναδυ τὸ ὑμαρτῆσαι σφίσι παυταμένοις ἐφάλλοντος ἐν θείοις δόγμασι αἰσθαρούμενοι· ἀλλ' ὁ μὲν Μελέτιος καὶ λίαν ὑπαρρησιάζετο, καὶ ὡς μιᾶς πολλὰ ἐν Συνόδῳ λαλήσας, τῇ πλοῦ τὸν Ἐπισθύνιον κελεύσαι τῇ Οἰκαδῇ ἀράμβων ὕπαθαι, ὡς καὶ εἰς ἐξοχὴν ὑπιμον, ὡς ὑπὲρ πάντων ἀγωνιζόμενος. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐφέσου προσηνεῖς μὲν εἶχον διὰ Βασιλέα, μὴν θέλοντες δοκεῖν εἰσάγειν ἐν ἀσθενοῦσι σκάνδαλα. ὅμως δὲ τῷ βαρέως ἔφορον, τῷ ἰαπεδὸν ποιεῖν τῇ πελαθὲς ἐκεῖνον, ὡς ἐδόκουν, ἐβούλετο.

Edit. Rom. pag. 330.

CAPUT XXIV.

Ut ad Montem Sancti Auxentii iverit Patriarcha; & de Actis ab Imperatore illic.

Τὸν μὲν οὖν δωδεκάτην Ἰουλίου μῆνα, τὸν Βόσπορον ἐκπεφευγόσι, ὠδὺ Βασιλίσσης ἐλαύνομεν. καὶ τῇ τῆς λυχνίας μονῇ ξενοδοχούμεθα, ἐκεῖθεν καθημέραν τῷ Βασιλεῖ συναπτόμενοι. Τὰ δ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν πραττόμενα, δακρύοις μᾶλλον, ἢ μέλανι γράφειν ἐστὶν ἄξιον. λογισμοῖς γὰρ ἀγρίοις διαβακχεύσας ὁ Κράτων, καὶ πάσαν ὑπόπτως ἔχων, οὐκ οἶδα καθότι, πῶς δή γε τοῖς φαινομένοις καὶ τῇ δοκοῦν, ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ δίδου θησαυρίας πονεῖν, εἰ ὀρθοδοξῶν ἐς τὰ μάλιστα, τὰ φῶς παρατροπὴν πίστεως ἐμβάλλοντο, δοκεῖ ἐποίει. Ὅθεν καὶ πέμψας, ἐξάγει τῆς φυλακῆς τοὺς εὐγενεῖς ἄνδρας ἐκείνους. ὧν καὶ πρώτω ἐμνήσθημεν, τοὺς ἐκ Ραοὺλ ἀναδέλφους, τὸν Μανουὴλ τε καὶ τὸν ἐκ Καντακουζηνῶν Ἰσαάκιον, καὶ τρίτον τὸν ἐκ Καντακουζηνῶν Ἰωάννην (ὁ γὰρ Πρωτοστράτωρ Ἀνδρόνικος φθάσας ἐν τῇ φυλακῇ προσπελάσαντα) καὶ σφᾶς πρὸς ἑαυτὸν καταπείσας φέρει. Οὓς δὴ καὶ ἐφ' ἡμέρας ἑπτὰ λόγους καὶ ὕβρεσι πλείοσιν τε καὶ δεινοῖς, τέλος ἐπεὶ οὐ λῷον σφᾶς ὑποκλίνεσθαι τῇ τῶ Κράτωνος θελήματι, τὸν Μανουὴλ πρῶτον, εἶτ' ἐκείνῳ δὴ τῷ τὸν Ἰσαάκιον φορᾷ τῇ ὀμμάτων κολάσας ἄμφω τὼ μόνω. ὁ γὰρ Καντακουζηνὸς ἀπαγόμενος δειλιάσας, ὑπέκλινεν. Ἐπ' ἐκείνοις γὰρ μόνοις τὰ παθεῖν μὴ καὶ ἰῶ, τῷ δεῖν τῶν ἐκείνῳ μὲν ἰῶ ὑποκλιθέντι σώζεσθαι. Οἱ δὲ τἀναντία τῶ βεβουλεῦσθαι ἃ μηδεὶς ἄλλος ἐπέλαμα, δέξαι ὑπὲρ πατρίων ἰδὼν ἀπωίγνευτο, πολλὰ πρόσθεν καὶ αὐτὸν Πατριάρχην ἐπὶ Βασιλίσσης ἐλέγξαντες, ὡς ἐκεῖνα πείθονται τότῳ ἃ δὲ ἐφ' ἑαυτῶ ὧν ὠμολόγει, τῷ ἐπιτιμίοις πεδούμενος, καὶ οὐχ ἃ τότε μετ' ἀξιώματος. καὶ φῶδε μία ἡμέρα ἐστρημένος ἐμμάτων ὧς μία γαστὴρ οὖδεν, καὶ ὡς ἔτι χίσις σωθῆναι, καὶ τὸ ὑπὲρ ἑνὸς παθεῖν, πῶς ἀπαλλάλων διρρημένος, ὡς τὸν μὲν αἰλαχῶ που, τὸν δὲ Μανουὴλ ἐν τοῖς κατὰ Σκάμανδρον Κεγχρεὰς ἀπανθρώπῳ τινὶ φρουρίῳ ἐγκατακλεισθῆναι φρουρούμενον. ἐπ' ἐκείνοις τῷ τὸν τῶ Δεσπότου Μιχαὴλ υἱὸν Ἰωάννην, ὃν ὡς ὄμηρον ἡ μήτηρ τῇ συνθηκῶν ἀναγαγοῦσα ἐκ δύσεως τῇ Βασιλεῖ ἐνεχείρισε, τῷ γαμβρὸν ὁ Κράτων ἐτίθει τῶ Τορνικίου Σεβαστοκράτορος, καὶ ἐκείνος τὸν σύζυγον ἀποστέργων καθ' ἑαυτὸν ἐμοῦτο, πέμψας ἄγει δίσμιον ἐκ Νικαίας. ἐκεῖσε γὰρ τραπεὶς ἀπορθῶ τροπαίοις Περσῶν ἐναγλαίζόμενος, ἐφ' ᾧ τῇ ὑποψίᾳ ἔχει βασιλεύοντος, οὐκ ἄλλῳ τῷ μαρτυρίῳ ἢ τῇ ἀστρθοῦσθαι τῷ ὑπὸ τῶ λαῶ δοξάζεσθαι. ἂν δὲ τῷ τῇ ὑποψίᾳ ἑαυτῶν, ὁ Κότυς

A Tunc igitur duodecima Julii menſis Boſphorum tranſgreſſi ad Imperatorem recta contendimus; & obiter Hoſpitio excepti apud Monaſterium Lychniæ, qua inde diſceſſimus die Imperatori adſitimus. Eo tempore quæ ab illo geſta ſunt lacrymis potius quam atramento dignum erat ſcribere. Feris enim quibuſdam ſenſibus per acerbas intemperies ægri animi debacchatus Princeps eſt, omnes ſuſpectos habens, neſcio quam ob rem: niſi quod, ut apparebat, aut videri volebat, de ſe ſuaque videlicet religione ſolicitus, iniquiſſime ſecum agi querebatur, qui etſi nihil ſtudii ac contentionis omitteret in quærenda tenendaque recta Divini Cultus ac ſanæ doctrinæ via, Fidem tamen pervertere per ſummam calumniam accuſaretur. Inde miſſis Satellitibus educit e cuſtodia
B nobiles illos Patritii Generis Viros, quorum nuper meminimus: Fratres ſcilicet duos Raulis filios, Manuelem & Iſaacium, tertiumque Joannem ex Cantacuzena Familia (nam Protoſtrator Andronicus prius in carcere obierat) ſiſtique eos ſibi, non ut judicandos, ſed ut jam damnatos jubet. Hinc cum eos per dies aliquot verbis aſperrimis, contumeliiſque plurimis ac graviſſimis vexaſſet, ad extremum inflexibiliter recuſantes obtemperare voluntati Principis, Manuelem quidem primum, deinde vero Iſaacium quoque oculis privari mandat. *Edit. Rom. pag. 331.* In ſolos hos duos atroci hac ſævitum pœna. quoniam Cantacuzenus ſeorſum ab his conventus, & minis territus, manus dedit: idem haud dubie quod duo illi paſſurus, niſi ſalutem & ſuis uſuram obedientia redemiſſet. Illi ergo ambo ſoli gloriam tulerunt conſtantiæ invictæ in
C agendo patiendoque pro patriis moribus quæ nemo alius auſus eſſet facere ac ſubire. Prius autem quam excæcarentur, voce liberrima coram ipſo Imperatore Patriarchæ exprobrarunt: eredere ſe, & ad extremum credituros quæ ab ipſo dicticſſent, tunc quando ex ſenſu loquebatur proprio, quando ſupplicia & vincula pro illa Fide tolerabat: nolle autem credere quæ jam doceret corruptus ambitione; pretium mutatæ ſententiæ Patriarchatum nactus. Sub hæc una dies vidit lumine orbatos quos unus venter pepererat; coſdemque quos neceſſitudo germanitatis & patiendi cauſa jungebant, longe inv cem abductos; Manuele videlicet relegato Genchreas ad Scamandrum, ibique in tetri cujuſdam & humano deſtituti cultu Caſtelli cuſtodiam incluſo, altero alio uſpiam abducto.
D Aliud poſt hoc, & ipſum acerbum viſu, ſpectaculum datum eſt. Joannem Michaelis Deſpotæ filium, quem ſua quondam mater ab Occiduis Conſtantinopolim profecta partibus, obſidem ibi tunc fœderis Imperatori addacens, dederat; quemque poſtea ille Tornicii Sebaſtocratoris Generum fecerat (quamquam ipſe Conjugem averſatus, ſeorſum ab illa res ſibi habebat ſuas) curavit Imperator vinctum ad ſe Nicæa duci. Ibi enim ille Copiarum Dux, multis prælii ſecundis, erectiſque ob devictos Perſas trophæis plurimis late factus inclytus, ſuſpicionem incurrerat Imperii affectati; non aliis id argumentis ſuadentibus, quam ejus in bello felicitate, & eluritate apud Populum, invidioſis eſſerre ipſum laudibus ſolitum. Incendebat itaque Imperatori ſuſpicionem, quod audiverat, Theodorum Cotyn Monachum cre-

bros & longos ſemotis arbitris interdiu & de nocte cum Joanne ſermones habuiſſe. Hic Cotys ante Monaſticam profeſſionem, ſæcularis adhuc, olim huic ipſi nunc imperanti, tunc Magno Conoſtaulo, conſilium Imperatoris execrare ipſum parantis, amice indicaverat, auctorque fuerat ut fugeret in Perſidem, quo & ipſum erat comitatus. Quia vero ſibi tunc Imperium optanti, ſorte recordabatur prædictam ab eo, nec fallo, ut eventa monſtrarunt, felicitatem iſtam: tale ipſum quoque quidpiam tractaſſe enim Joanne, & hoc arcanarum inter eos argumentum fuiſſe collocutionum opinabatur. Ergo & Cotyn comprehendi, ſiſtique ſibi mandat. In Joannem porro quod publice jactabatur crimen, erat; male illum de Porphyrogenito locutum. Ferebant enim, cum ab Imperatore mandatum fuiſſet Joanni perlatum, bellum inferendi Perſis, dixiſſe illum, non ſine ironico aculeo: *Venias Patris miſſa Porphyrogenitus proſpere ſcilicet executurus quidquid injungetur*. Ac de hoc quidem luce palam Joannes interrogabatur. Alia inſtituebatur de eodem nocturna quæſtio, qua criminoſiſſime indagabatur, ecquid extundi conjecturæ poſſet, quæ ſuſpicionem maxime tunc inquietantem Principis animum, ambiti a Joanne Imperii roboraret. Quia vero convinci haud aliter ejus criminis Joannes, quam Cotys teſtimonio poterat, hunc Imperator gravibus urgebat minis ad fatendum, quod res erat: ſubjecturum ſe, ni faceret, acerrimis eum tormentis denuncians; & nullum finem faciens inſtantiſſime quærendi: quid tandem longis illis aſſiduiſque cum Joanne ſermonibus egiſſet? Ad ea Cotys: quod aſſiduus apud Joannem fuiſſet, quodque ipſum frequenter allocutus cauſam fuiſſe dicebat, coaſtam inter ipſos ex amicitia familiaritatem. Interveniſſe quinetiam negotium. tractatam enim inter ambos fuiſſe venditionem Agri, qui Coty hæreditate a Parentibus obvenerat, & *Fons tenuis* vocabatur. De ſucceſſione autem in Imperium, aſſeverantiſſime affirmabat; haud magis meminiſſe aut ſcire ſe quidquam tum vel prima mentione morum, quam de rebus Antipodum. His Imperator haud perfuaſus explorare præterea voluit Medicum Perdiccam, expertus ecquid ab eo, quem & ipſum conſtaret diu apud Joannem commoratum, poſſet expiſcari, quo adſtrueretur concepta ſuſpicio. Igitur & hunc tradi cuſtodiæ præcepit. Cotyn autem Ceiris tradidit ſuſpendendum, & diris adigendum cruciatibus ad prodenda quæ celaret. At ille cum ligaretur ad ſuſpendium, examinatus metu concidit: & pondus miſerabile ſublatus, multis cernentibus terræ mandatus eſt. Nec tamen Joanni profuit deſperata inde convictio. jam tunc enim, ad quoddam præjudicium, dehoneſtatus is eſt, ablato capitis tegmine, quod inſigne præcipuæ dignitatis Viris ſummatibus concedi ſolitum, ipſi prius tribuerat Imperator. qui & ſtatim inde Præfecto Auguſti Cubiculi Joannem eumdem tradidit abducendum Damatrya, ibique execrandum: commendato prius, ut quod illic facturus eſſet, quam cautiſſime toto itinere diſſimularet. Id antequam executioni mandaretur, Michael Deſpota inſtantiſſime oravit, ut Fratri tam diri ſupplicii gratia fieret. Ambivit ad hoc precibus infimis Auguſtam, ambivit Patriarchas vererem & novum; ac quoſcumque intelligere potuit apud Principem aliquid in perſuadendo valere, ſanctitatis opinione commendatos Viros, nec illi aut detrectarunt officium, aut eo ſegniter ſuncti ſunt. Cæterum quantocumque agerent ſtudio, nihil plane impetrarunt. Cum autem inter hæc contigiſſet, a meridiana parte per diem moveri terram, Perdiccas dixiſſe delatus. *Non ſe mi-*

Edit. Rom. pag. 330.

pag. 333.

A Θεόδωρος Μοναχὸς, μόνος μὲν καπὶ σχολῆ ἡμέρας πολλάκις καὶ νυκτὸς συγγινόμενος. Οὗτος δὲ ὁ Κότυς ἦν, ὃς δὴ μὲν πάλαι πλησὺς τῆς κοσμικοῖς, τηνικαῦτα δὲ τῷ τότε μεγάλῳ Κοιτοσαύλῳ πεῖραν πυθόμενος, ὡς Βασιλεὺς ἐκτυφλοῖτο ἐκεῖνος ἐβούλετο, ἐλθὼν προσαγγέλλει κατὰ φιλίαν, καὶ σοὶ ἐκείνῳ ἐπὶ Περσίδος ἀπωμολόγει. τῇ γοῦν ἀρχείῳ τότε βασιλεύοντι ποιοῦτα, ὡς ἔφασαν, λέγων, εἰ λέγει ἀληθεύων, τότ' ἦν τὸ καὶ τηνικαῦτα τῶν Ἰωάννου ὑποφίλων βεβαιοῦν, ὡς εἰδότος ἐκείνου καὶ ἔτι πλέον. πέμψας γοῦν ἄγει κρίσεως. τὸ γοῦν αἰσχύμενον φορυσῶς ἐγκλημα B λῶν, ὡς κακηγορήσει τὸν Πορφυρογέννητον· καὶ ὡς ἐπειδὴ Βασιλεὺς προσάγων ἐκεῖνον ἐπὶ Πέρσας ὁρμᾶ, ἃ δὲ κατορθοῦμενος τῇ ἐπιστολῇ, λέξειεν· ὡς ἐλθὼν Πορφυρογέννητος ἀποτελεῖ ἃ μεμβάσει τὸ προστεττόμενον. τὸ γοῦν προῦπτον τῶν λῶν, ἃ δὲ ἀνατὸς ἴζήτει, ἐκεῖνο, τῇ ὑποφίᾳ συμπαρατεῖνον. κρίσεως κε λῶ δείκνυσθαι τὸν Κότυν, εἰ μὴ ἀμολογεῖν. δεινὰ ἠπείλει ποιεῖν, καὶ τῷ συχνῷ προσιδρύειν ἐς ὅτι μάλιστα ἀναγκάζων. ἃ δὲ τῶν μὲν συχνῶς προσιδρύειν, συνιθεσμα γιτᾶτο, ὧ τὸ ἐπὶ ῥητοῖς συμφωνεῖν τῷ τὸ ἑφεξῆς κτήματος πρᾶσιν, τὸ δ' C λῶ ἡ βρύσις τῆς γραίας, ἐκ Πατέρων ἐκείνῳ προσληρωθὲν, τὸ δὲ πιρὶ ἠδοχῆς Βασιλείας εἰδέναι, ἴσον ἐτίθετο καὶ πιρὶ τῆ ἀντιπόδων διηχυέζεσθαι. τὰ δὲ λέγων ἐκ ἔπειθεν. ἐβούλετο δ' ἐρώτᾶν, καὶ τα κατὰ τὸν ἰατρὸν Περδίκκαν, ἐφ' ᾧ τι μαθὼν παρ' ἐκείνου ἢ καθ' ὑποφίαν κατ' Ἰωάννου, ὡς παρ' ἐκεῖνον χολάζοντος. τῇ τε ᾗ αὐτὸν μὲν φυλακῆς ἐδίδου, τὸν δὲ Κότυν τοῖς Κελτοῖς παραδοὺς, κρεμασθῆναι ᾗ ἐπάζειν ἐκέλευε. Ο δ' ἐκ ἔφη διθοὶς, ᾗ τῇ φόβῳ ᾗμπιρώσας, καὶ φόρτος ἐλεεινὸς ἀρθεὶς, πολλῶν βλεπόντων τῇ γῇ παρεδίδοτο. Ἰωάννῃ δὲ καὶ ὅπως ἀ- D φαιρῶν ἀτίμου ἢ ἐπὶ τῆς ἀφαλῆς καλύπτρας μεγαλοπρεπὲς ὄσας ἀξίας, καθ' ὧν ἐτίμα τὸ πρότερον. εἶπε δέ γε ᾗ τῇ Παρακοιμωμένῃ Βασιλικῷ ἐγχειρήσας, φροντίᾳ τῶ λαθεῖν ἐκεῖνον πανοπλίᾳ, εἰς Δαματρύα ἐξελαλακέναι, ἐκτυφλοῦν αὐθὶς, πολλὰ πρότερον τῶ Μιχαὴλ Δεσπότῃ ᾗ ἀναδέλφῳ λιτανεύοντος μὲν Δέσποιναν, λιτανεύοντος δὲ Πατεμάρχας τε καὶ ὧς ὁ Κρατῶν ἐπλαρφορεῖτο πνευματικοῖς ἀνδράσιν, ἐφ' ᾧ τῷ ποιῆσαι ἀρχῆσαι, ἀλλ' ὰ ἔπειθον λιτανεύοντες. Ὡς δ' ἡ γῆ μεσημβρίας ἐσείσθη μεθ' ἡμέρας, ὁ Περδίκκας, ὅτι μόνον ἐ τῷ τῶν γὰρ σείεσθαι, ἀλλὰ τὸ μὴ καταπίπτειν ἐκείνος τὸ ὄρος ποιοῦ- E τα πράττεσθαι, ἔλεγε, πθπτόνα, ποιεῖν ὑπίχει τὸν ἐκπεμπτὸν τῆς ῥιπῆς. ᾗ ἄλλος ἄτι μόνος ἐκείνος ἐαυτῷ παῖδα ἐκ παλαιᾶς συνθείας ἐδών, τὰ φιλικὰ προσκτύσαντο, χισμὰς τῇ ῥαθύμων, τῇ παιδικῶν ἀπώσατο· τῇ δὲ τῷ Παχωμίου Γεωργίῳ γραμματεῖ γε ὄντι ᾗ ὁμογίμῳ, ἐπειδὴ τῇ Στρατηγοπούλῳ

Μιχα-

Μιχαὴλ σιωὼν καὶ τὸν πάππου Ηράκλειαν ὠμίλει, διὰ τὴν ἰμερωτὴν πρὸς τὰ ἀλλ' ἀχολίαν τυπτὸς τὰ πλεῖστα, καὶ φροντιγίλωτο, ἐκείνου μὲν τῆς τραπεζίας παραλύσας ἀγαγὼν ἐκεῖσε ὡς βασιλεύοντα, τῇ δὲ τῶν λόγων πρὸς τὸν ἐκ βίβλων δῶδεκ εἰδότα Βασιλειῶν δουλὼ ὑποφίαν ἀνῆπτε. Κἀκεῖθεν προθύμως ἐκτυφλοῦν ἐκεῖνον, ταῖς τῆς Διανοίας δυσωποίαις, ἵνα δὴ ἀπαυφία ἐκείνα, καὶ παρὰ γνώμην ἀναγκάζοιτο. ἐκείνῳ μὲν καὶ ὅτι τῶν ποιῶν ἄναρτα, Παχωμίῳ δὲ τὸ πᾶν τῆς ὀργῆς προσῆπτε. τὸ δὲ ὄνομα φεικτὸν ὂν ἀκούειν καὶ μόνον ἐκ τινων φοιβασμάτων, ἐκ ποδῶν ποιεῖν τὸν ἔχοντα παρεσκεύαζε, ὡς τί οἱ λαχὸν καὶ μοῖραν πιεῖχον. ὀξύρυπα δ' ἄρα ἡ ὁμωνυμία τὸ μάντευμα. ἐκείνου μὲν δὴ τὸ μόρσιμον φλέγων, ἐξετύφλου τὸν ἄνδρα. τὸ δέ γε καὶ Μακεδονίαν τὸ Παχωμίου χωρίον, ὅσον ἦδη ἐκείνου ἀναμίνων, τὰς ἐπὶ τῇ θανάτῳ ἐτρέπζεν οἰμωγάς. Κἀκεῖνος μὲν τυφλὸς ἀλᾶτο, πάσιν ἀνθρώποις ἐκ ἀλείτουν, ἀλλὰ πλησὸν θαυμασμῶ, οἱ μέχρι καὶ ἐς τοιούτους ἄνδρας χώραν ἔχον οἱ πιεῖ τὴ Βασιλείας ὑποφίαι· Ὁ δὲ τῆς τυφλῆς ἐλπίδας ἥπτο μὲν δραπετεύων, οὐ μὴν δὲ καὶ καὶ τὸ ἀλιτὸς ἐδραπέτευεν. ἐντεῦθεν ὀργὴ καὶ Μοναχῶν οὐχ ὅτι τῆς Ἐκκλησίας ἀποσκῆπτει, ἀλλ' ὅτι ἡμέρας ἀελθμῶσιν αὐτῶ, καὶ χρόνος πιεσεῖζωσιν, ὡς ἀνισώστης τῇ κακῶν ἐντεῦθεν. καὶ δίκαι μὲν ἦσαν αἱ κατ' ἐκείνων ἀπειλαὶ ἐξ ὀργῆς ἀνημμέναι. ἅμως δ' ἀπρεπὲς προσοιᾷ τῶ μὲ δίκαιν κολάζειν ἀλόγως. οἱ καὶ μικρὸν ὅσον, καὶ Γαλακτίωνα μὲν τῇ ὀμμάτων στερεῖ, Μελέτιον δὲ ἀφαιρεῖται τῆς γλώσσης, αἱ δ' ἐξορίαι καὶ μᾶλλον τοῖς ἀνδράσιν ἐμπεπλέζοντο, ἐκκλίνουσι τὰς ποινάς. Λάζαρον μὲν ὧν τὸν Γοσμοίτου ἄνδρα σιβάσμιον, ἀποστείλας τῆς ἐαυτοῦ σωτηρίας, ταῖς ποιναῖς ὑπῆγε. πρὸς δὲ καὶ Μακάριον, τὸν καὶ Πετρούπολιν παρωνομασθέντα τῶ ἀπλῶ καὶ ἀκάκω χάρει, ὑπαγαγὼν δίκῃ καθοσιώσεως, ὡς τοὺς δυτικοὺς ἄρχοντας καὶ Βασιλέας διεγείραντα, ἵνα τῇ ἐμπύρων ὀρέων καθάψῃσι, ἐπαγγείλας τῇ Ἰκαρίῳ, τῶν τοῦ μεγάλου Δικὸς περιζώσματος τιμῶν, οἷς χεῖρας ποιῆται, καὶ προτείνων τῶν καθοσίωσιν, τοῦ ἐγκλήματος αἰτίαν, οἱ δ' εἰρήνην δίχοιτο. εἰ δ' ὧν ἀλλὰ τῇ δίκῃ καθυπάγων. Ὁ δὲ τῇ ὀργάσει ἐξκαρπῶν, τῶν τιμωρίαν ὑπέχει. Κόκκος δὲ Μοναχὸς καὶ τοὺς κατ' ἐκεῖνον ἰῶν. ἐς τόσον γὰρ παροξυνομένος ἰῶ, ὥστε προβάλλειν ἰῶ μόνον τινὰ κινδύνου, ἓ τῶν πραβολῶν ἢ ποινὴ διέκχειτο, ὥστε καὶ πιεῖς ἰῶ ὁ λόγων μόνον εἰπών, ἢ πρὸς τὰς ὑπνώσεις ὑποσείας ὡς ἱκανὰς μαρτυρείας ἐχομένους, καὶ πρὸς τὸ τῆς ὀργῆς ἀπαμαίπτον ἀνδράσιν οἷς ἰῶ παῤῥησιάζεσθαι πρὸς ἐκεῖνον, ἀνθολογούμενος, βασιλικὰς προϊέντι νόμους, ὡς μὴ καλὸν ὂν οὐ δὴ δίκαιον, πᾶσι μοναχὰς τοὺς Ρωμαίους πολιτεύεσθαι, ὡς μεταποίας ἐξισῶσθαι τὰ πταίσματα. ἔχειν δὲ καὶ

A *vari terram contuli: sed, non vere vitiosum mon-tem supra talia agentes:* pœnam dicti tulit trunzationem nasi. At alius qui propinquum hujus Adolescentem, veteri familiaritate carum, tunc forte obvium amanter amplexus fuerat, narium abscissionem ea in Puerum amoris significatione lucratus est. Dicendum & quod Georgio Pachomii contigit, Litteratori in paucis ejus generis præstanti, cæteraque honesto. Is nuper apud Heracleam Ponti suæ Professionis operam navans Præfecto illic Strategopulo Michaeli, cum hujus publicis occupationibus prohiberetur munus istad suum de die obire, plerumque noctu Scholas suas habuerat. Hoc auditum Imperator interpretatus atrociter, sepente Michaelem quidem, abrogaro Magistratu redactum in ordinem citat ad sesa

B dicturum causam affectati regni. nec morata miseri damnatio est: pœna excæcationis & Ipsi decreta continuoque inferenda, nisi precibus infirmis contentioneque annisa summa, quæ Reo erat Neptis, Augusta, ægre tandem supplicii dilationem impetrasset. In Pachomium ira effusa omnis fine obice pervenit. Ex hujus fama doctrinæ cum nocturnis istis, de quibus erat nunciatum, comparata congressibus, in eam suspicioſissimus Princeps opinionem incubuerat; esse illum unum aliquem ex istis Aucupibus prænotionum de futuro, qui libros scrutari recondi-tos soliti, fata imperiorum, & successionum in hæc seriem, audacibus explorata conjecturis, quæstuose curiosis vendirant. Suberat & alius haud ita multis notus odii so-

C mes; horror ea omine vocabuli. Quippe Imperator, & ipse avidus captator præsagiorum, nescin quid submurmuratum inaudierat, quo Pachomii nomen cum sua ipsius pernicie, fatalis nexu necessitatis implicaretur. Id ille, quod optimus Vaticiniorum Interpres postmodum eventus explicuit, non clare intelligens quo pertineret, & quo vergaret impotenter exhorrescens, in eam persuasionem rapuit, ut sibi successarum in Imperio hunc Pachomium portendi crederet. Id vero rationa omni præverterendum ratus, istum infelicem reddere Imperio ineptum immani oculorum effossione occupat. nec sic, infelicior ipse cæcis spebus in crudele tractus facinus, instantem vitavit, si non potius arcessivit, calamitatem, quæ ipsum apud Macedoniam

D in Agro dicto *Pachomii*, in hujus & aliorum ultionem scelerum, haud longo post tempore manebat. Interim misserrimus Pachomius instrumentis litterariæ suæ professionis *Edit. Rom.* luminibus orbatus, adeo non jam providere *pag.* 334. amplius arcanorum indicio librorum futura poterat, ut ne præsentia quidem cerneret: & vitare ambulando incursum obviorum, nisi alieno nequiret admonitu. admirantibus, qui hæc videbant, cunctis; etiam usque ad Ludimagistros, alienissimæ hominesa Regno sortis, ambitionis atrociter æmulantis armatas furore suspiciones non dedignatas esse descendere. Eadem hac affatarum atra rabie Imperatoris mox in Monachos odium erupit: non ea illis infensi causa, quod Ecclesiæ rebelles Schisma facerent:

E sed quod dies ipsius numerarent, & definirent tempora: morte scilicet ejus se defuncturos malis quæ patiebantur arbitrati. Hos ille acribus, & ira flagrantibus percellebar minis. quas ne statim in rem conferret, quædam sustinebat famæ cura, & metus, ne videretur sine causa idonea sævire. Tamen & hunc paulo post respectum eluctatus, Galactioni quidem erut oculos, Meletio vero linguam abscidit. Exilia decernebat mera cum

remittere ſe in elementiam volebat. Itaque Lazarum Gorianitem, Virum Venerabilem, iſta moderatio ſervavit. Cum enim miſiſſet qui eum excæcarent, revocatis iis, exterminare fatu habuit. At Macarium nec ſua innocentiſſima ſimplicitas, quæ cognomen illi *Columbæ* pepererat, nec locorum ubi degebat diſſitorum a noſtris finibus longinquitas, Imperatoris ſævitiæ ſubtraxit. Hic enim illum poſtulatum Majeſtatis quaſi conatum in ſe concitare Occiduorum Dynaſtas Tractuum, comprehendi curavit per Icarium, titulo & honore Magni Ducis Claſſis Præfectum; captoque conditione lata, ut vel debitas Reo Perduellionis pœnas lueret, vel eas redimeret approbanda Eccleſiarum concordia, cui eatenus acquieſcere renuerat, in eum ſe obfirmantem in rejectione Pacis, lege actum eſt. Coccos vero Monachos prætereo, & eos qui apud illum erant. Ita enim irritabilis erat in hoc genere, ut quicumque profiteret modo aliquid de controverſiis quæ tunc agitabantur, in contrariam ipſi ſententiam, ſtatim prolationem exciperet præſens pœna. Nec vero dictrimen aut delectum adhibebat in admittendis de tetali delationibus: ſed quiſquis quemcumque accuſaret, dicto primo faciebat fidem. Quinetiam ſuſpicionibus meris in ſubditos, velut teſtimoniis innitebatur: & cum a Viris gravibus, quibus licebat libere cum illo agere, amice in hoc ſeveritatis arguereturr, allegabat ille contra in defenſionem ſui: regias leges, uſitatumque Principibus agendi modum: addens: haudquaquam rectum eſſe, Romanos ab Imperatore gubernari ſicut Monachos a ſuis Præpoſitis; qui delicta ſuorum. Cœnobitarum, pœnitentiis expiare ſatis habeant. Facilitatem autem etedendi delatoribus, quadam efficacitet occurrendi naſcentibus malis neceſſitate purgabat, cum diceret: qualecumque indicaretur Principi crimen, ſive auditum vere a deferente, ſive fictum malevole, e bono communi eſſe accuſationem admitti. Hac ille ſui defenſione ſæpius utebatur: adjungens in parte infelicitatis numerare ſe, quod qui a Petro auditſet Amicus Monachorum, nunc iſtud genus hominum odiſſe coeretut, propter ipſorum malevolum animum. malevolentiæ videlicet adſcribebat, quod illi refugerent approbare quæ fiebant. Ex hoc porro declarato Imperatoris in Monachos odio fiebat, ut illi curioſe indagarent tempora, præſentiſcete divinationibus conantea, quando, non quidem Imperatore (nam ſine Principe vivere ſe haud poſſe, uti nec corpus ſine corde ſatis norant) ſed malis urgentibus liberarentur. Enimvero, quotics hominibus arbitra ſui poteſtate Dei Conditoris beneficio proditis, ea declarata, voluntate jus habentis ipſis imperandi, neceſſitas faciendi quidpiam incutitur, intentata, ut fecerint, commiſſatione gravia mulctæ; ſi non aliud in obſequendo periculum appareat, quam incommodi corporei, ſubeundum illud eſt; & quamcumcumque malum ejus generis exhauriendum libenter animoris, quo capiti cohæreant, hoc eſt Principi; cojus individua connexione cum ſubditis ſalus univerſi Reipublicæ corporis continetur. Sin ne obediatur revocet pernicies animæ, quod iſtis tunc quibuſdam videbatur: tunc ſane ſalutaris, & propterea, tacitis ſaltem votis, expetibilis omnino eſt mutatio talia jubentis Principis: cui tamen hi nimium forte indulgentes ſenſui; nec ſatis caventes, ne in apertum arcana deſiderla prodirent, dum præſagiorum mortis Auguſti augurla captant imprudentius, ejus iram in ſe ipſos acuentes, ingentium ſibi fuerunt malorum cauſæ. Agebat ille in hoc quidem non recte: qui, cum oportuiſſet obliquum ad recti normam corrigere, ſicque ambo exæquare; contra cogebat detorquere, quod per ſeſe rectum fuerat, conformatreque ad pravitatem obliqui: non emendans id quod erat vitioſum, ſed crimni vertens, ſi non depravaretur quod bene habebat. Neque ſdiffiteor tamen peccatum a Monachis; quibuſdam eorum inconſulti zeli efferveſcentia prompentibus quo minime conveniret. Verum ne ipſum quidem Imperatorem dum his obſilit, medium laudatæ moderationis tenuiſſe; ſed excedendo impegiſſe in contrarium extremum, confido judicaturos ſapientes, ubi quæ fieri tunc contigit attente perſpexerint. Ceterum cum utrinque acta ſua quædam coloraret rationis ſpecies, valere illa debuit ad extinguendos, vel certe temperandos, utrorumque inſanos ardores: ut nec Monachi tam contumaciter Auguſto repugnarent, pacem Eccleſiarum Reipublicæ utiliſſimam, accommodatione multis probata procuranti: & viciſſim Imperator mitius eos coerceret, quorum æſtuantiam meto peccandi, licet vano, infirmis æquum erat conſcientiis ignoſci. Ut ut porro quiſque de his ſtatuat, inde factum eſt; ut oppreſſa publice, ſævis ſupplicorum exemplis, contendi-

Edit. Rom. pag. 335.

A τῇ προσαγγέλλοντι δυσμενῶς, ὅτι λέγοι ἃ ἐκεῖνος, ἃ καὶ πλαστόμβρος ἐκ τῆς περὶ τὸν πλησίον ἀπεχθείας, αὐτὸς δ' ἀκούσιος ἀκέχυτο ἴσως μετάνοια τὸ ἔγκλημα. Ταῦτα πολλαχοῦ ἀπελογεῖτο, καὶ ὅτι φίλος Μακαρίου ἀνὴρ βραχύθυμος, εἰς ἀνάγκην ἐλθὼν μανῆναι Μοναχὸς, διὰ δ' ὀφθαλμῶν δύσνοιαν, δύσνοιαν δὲ καὶ ψυχρότητα τῶν πραττομένων ἐκάλει. παρὰ τοῦτο αἰτίαν ἔσεσθαι τῷ χρόνῳ ἀρῶνται ὀπόταν μὴ Βασιλέως (ἀβασιλεύτως δὲ ἅπαν ξυμπίνειν ζῶν, ὡς σώματι μὴ καρδίαν ἔχοντι) ἀλλὰ τῇ κατὰ σφᾶς κακῶν ἀπαλλάξωσιν. ἀπότε δὲ τὸ τῆς γνώμης δυλίττειν, ἀνθρώπους οὐκ πλανᾶσθαι αὐτεξουσίους, B ἐᾶν θελήματι, ἀλλ' ὅπως ῥᾴδιον ἀναγκαζομένους ἄγεσθαι, εἰ μὲν εἰς σῶμα τὸ κινδυνῶδες ὁρᾷ, καὶ πάνυ παγχάλεπον, παύειν δὲ τῇ οὐσίᾳ τῷ τ' ἄρχοντι, πᾶς τ' ἀρχομένοις. ᾧ ἄλλως οὐκ ἴσχ σφίσι σώζεσθαι, εἰ μὴ γε ἑκουσίως καὶ συμφώνως. Εἰ δὲ καὶ εἰς ψυχὴν, ὡς τοῦ φρονεῖν τινες, σωτέον ἀπαλλαγὴ πάντως, ἃ αἰωνίους ἴσως ζημίοι, δεινὰ παρὰ τῶν Κρατούντος ἐφάπτει. Καὶ δίον τὸ σκαμβὸν πρὸς τὸ ὀρθὸν ἀπιδοῦσθαι, ὡς ἐκέζουσι. ὁ δὲ τὸ ἀρθὲν πρὸς τὸ σκαμβὸν ἀπιδοῦσιν ἰσιάζειν, οὐ τοῦσιν τὸ μὴ καλῶς ἔχον, ἀλλ' ἐγκλῶν, εἰ μὴ ἐριβλοῖτο, τῷ καλῶς ἔχειν. C Ὅτι δὲ καὶ τισιν ἑαυτῶν παρέξιγνυ τὸ τοῦ ζῆλου, ᾧ τοῦ μέσου παρολισθαίνον τοῖς ἐναντίοις φρονήμασιν, ἔξεσι τῇ ἀμεινοῦσθαι σκοπεῖν. πλὴν τὰ γε τιμωρίας σβεσθῆναι ἄχθ, ᾧ τὸ ἀμυγίπτ ἐπὶ τοῖς πραττομένοις ἄλογον. Ἐκπλαμβάνης τοίνυν τὰς παῤῥησίας τοῖς ὑπωθίροις ὑπὸ σκότου φάσκοντα ἐρρίπτουσθαι, τὴν τοῦ ἀρχῆς παραβασίαν ὑλίγκοντα. Οἱ δὲ τὰ γράφοντα μὰ ἔχοντες τιμωρῆν, οὐ δὲ ὦ ἐμφανίζεσθαι, πᾶς δείσαντες βαρὺς ἐπαχθῆ, ὡς αὐτοῖς ὑβρίζοντο. ὕβρεν δὲ ἐκάλουν τὸν ὑλίγκον. Ἐγγραφὰς πυγαρικὰ ἐκρινὰ ἀ εἰμυρεῖα τῇ μέσῃ ἐρίσεντε, εἰ ἀπὸς ἀναγκάζ, εἰ ἄλλῳ ἐξέπτας, εἰ μὴ κάτι παρεντίκα. φρὸς δὲ ᾧ τῇ βασιλογραφίᾳ ἐγκαλημένῳ ὡς ἔχει ὑέτον, ἀ ἀπαλὰ θάνατος ἀντιαρς.

Coccos vero Monachos prætereo, & eos qui apud illum erant. Ita enim irritabilis erat in hoc genere, ut quicumque profiteret modo aliquid de controverſiis quæ tunc agitabantur, in contrariam ipſi ſententiam, ſtatim prolationem exciperet præſens pœna. Nec vero dictrimen aut delectum adhibebat in admittendis de tetali delationibus: ſed quiſquis quemcumque accuſaret, dicto primo faciebat fidem. Quinetiam ſuſpicionibus meris in ſubditos, velut teſtimoniis innitebatur: & cum a Viris gravibus, quibus licebat libere cum illo agere, amice in hoc ſeveritatis argueretur, allegabat ille contra in defenſionem ſui: regias leges, uſitatumque Principibus agendi modum: addens: haudquaquam rectum eſſe, Romanos ab Imperatore gubernari ſicut Monachos a ſuis Præpoſitis; qui delicta ſuorum. Cœnobitarum, pœnitentiis expiare ſatis habeant. Facilitatem autem etedendi delatoribus, quadam efficacitet occurrendi naſcentibus malis neceſſitate purgabat, cum diceret: qualecumque indicaretur Principi crimen, ſive auditum vere a deferente, ſive fictum malevole, e bono communi eſſe accuſationem admitti. Hac ille ſui defenſione ſæpius utebatur: adjungens in parte infelicitatis numerare ſe, quod qui a Petro auditſet Amicus Monachorum, nunc iſtud genus hominum odiſſe coeretut, propter ipſorum malevolum animum. malevolentiæ videlicet adſcribebat, quod illi refugerent approbare quæ fiebant. Ex hoc porro declarato Imperatoris in Monachos odio fiebat, ut illi curioſe indagarent tempora, præſentiſcete divinationibus conantea, quando, non quidem Imperatore (nam ſine Principe vivere ſe haud poſſe, uti nec corpus ſine corde ſatis norant) ſed malis urgentibus liberarentur. Enimvero, quotics hominibus arbitra ſui poteſtate Dei Conditoris beneficio proditis, ea declarata, voluntate jus habentis ipſis imperandi, neceſſitas faciendi quidpiam incutitur, intentata, ut fecerint, commiſſatione gravia mulctæ; ſi non aliud in obſequendo periculum appareat, quam incommodi corporei, ſubeundum illud eſt; & quamcumcumque malum ejus generis exhauriendum libenter animoris, quo capiti cohæreant, hoc eſt Principi; cojus individua connexione cum ſubditis ſalus univerſi Reipublicæ corporis continetur. Sin ne obediatur revocet pernicies animæ, quod iſtis tunc quibuſdam videbatur: tunc ſane ſalutaris, & propterea, tacitis ſaltem votis, expetibilis omnino eſt mutatio talia jubentis Principis: cui tamen hi nimium forte indulgentes ſenſui; nec ſatis caventes, ne in apertum arcana deſiderla prodirent, dum præſagiorum mortis Auguſti augurla captant imprudentius, ejus iram in ſe ipſos acuentes, ingentium ſibi fuerunt malorum cauſæ. Agebat ille in hoc quidem non recte: qui, cum oportuiſſet obliquum ad recti normam corrigere, ſicque ambo exæquare; contra cogebat detorquere, quod per ſeſe rectum fuerat, conformatreque ad pravitatem obliqui: non emendans id quod erat vitioſum, ſed crimni vertens, ſi non depravaretur quod bene habebat. Neque ſdiffiteor tamen peccatum a Monachis; quibuſdam eorum inconſulti zeli efferveſcentia prompentibus quo minime conveniret. Verum ne ipſum quidem Imperatorem dum his obſilit, medium laudatæ moderationis tenuiſſe; ſed excedendo impegiſſe in contrarium extremum, confido judicaturos ſapientes, ubi quæ fieri tunc contigit attente perſpexerint. Ceterum cum utrinque acta ſua quædam coloraret rationis ſpecies, valere illa debuit ad extinguendos, vel certe temperandos, utrorumque inſanos ardores: ut nec Monachi tam contumaciter Auguſto repugnarent, pacem Eccleſiarum Reipublicæ utiliſſimam, accommodatione multis probata procuranti: & viciſſim Imperator mitius eos coerceret, quorum æſtuantiam meto peccandi, licet vano, infirmis æquum erat conſcientiis ignoſci. Ut ut porro quiſque de his ſtatuat, inde factum eſt; ut oppreſſa publice, ſævis ſupplicorum exemplis, contendi-

cendi libertas, in furtivam maledicendi licentiam erumperet: famoſique Libelli clam, noctibus, ſpargerentur; quibus Imperatori exprobrabantur vetera ſcelera invaſi perjurio Imperii circumſcripto Pupillo, excæcatoque vero hærede. His Imperator cum ſatis ſupra modum irritati, quam in Auctores Libellorum ſuis latebris tutos effundere iram nequibant, in eos qui ſuſtuliſſent inventos, apud ſeque tenerent, pœnarum crudelitate ſatiabant. Nam & objici talia, utcumque vera ſummam contumeliam putabant; & hujus contumeliæ veros Auctores eos arbitrabantur, qui nefaria, & viſu primo abolenda ſcripta, cum ipſi legerent, cum legenda cæteris ſervarent. Fixa igitur in publico lex eſt hujus ſententiæ: *Qui famoſum invenerit, ſi legerit ipſe, ſi alii dixerit, ſi non ſtatim combuſſerit, ſi apud ſe habere deprehenſus fuerit, capitis damnator.* Quæſtiones inde acres diraque judicia frequentata de hoc crimine, quod *Baſilographum* nuncupabatur. Hujus ut reus quis peragereturſatis erat reperiri penes eum aliquem ejus generis Libellum; convicto mora intentabatur.

CAPUT XXV.

De Caloida, & de Joanne Duca.

Τῇ μνημοσύνῃ δὲ τῇ περὶ τὸν Καλοειδᾶν γενομένῃ, ἄνδρα εὐλαβείας μὲν οὐκ ἄκρου μεταποιούμενον, παρθενίᾳ συζῶντα, καὶ ἐλεημοσύνῃ, καὶ τῇ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπῃ ἀσύγκριτον. ἐξυπηρετούμενον δὲ τῇ Διασοίνῃ τῇ ταμισίαν, ὃν, ἐπεὶ μόνον ἔχων τοῦτον ἐάλω, ὅτι τὸ εὐλαβὲς ἐσάζων, ὅτι μὴ ὑπὲρ ἑαύτην τῆς Διασοίνης ἀσωδὴν περιεποιήσατο. ἀλλὰ τῇ ἀμμάτων στρεῶν κελεύσαντος, μόλις τὸ τῆς κολάσεως εἰς τὸ ἀναπόφευκτον προεῖσα, καὶ τῇ τῆς Διασοίνης συχνὰ ἐπιτείνων. Προσάντει δὲ ἡ ἄγνεια ὁ κατάκριτος παρὰ τὸν τῆ φόρα κίονα ἐν Κωνσταντιανοῖς, καὶ πᾶς Κληρικοὶ ἀπαντᾶν ἐπιτάλλει τῇ ταχίστῳ μηδὲν εἰδέναι, καὶ τῇ πάντῃ ἐρίζεσθαι. κληρικὸς δὲ πάντως ἐκάλει, ὑπόπτως αἰεὶ πρὸς αὐτὸς ἔχων, ὡς ναῦς εἰς ἐπίνειον τιμωρίας διδιξόμενος. Ὅσοις ὅων οὐκ ἐν οἰδίστοι ἦν τὰ πραττόμενα, ἀφιστοῦντο. οἱ δ' εἰδότες, ἐναγμανύσαντο τῇ ἀποφυγὴν, ὡς εἶχεν ἕκαστος. ἐνθοῦσι τοίνυν τὸν ἄνδρα, καὶ κρύπτα μὲν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτὰ ἐν χρῷ ἀπράτως, ὡς συνεργοῦσι καίοντι τῇ πυρὶ, ἐμβάλλουσι πῦρ τοῖς χάρταις βιβρώσεως σωὶ πίονι, καὶ τῇ ἀσφαλῆ ἐπιθέσιοι, ὡς ἄμα τούτῃ ἀναυσμένους, εἶτα ἓ τῇ ῥίνα τιμῶντες μαχαίρᾳ, ἠμιθανῆ, εἶν' ὅων ἐπιδᾶν, ἀφιᾶσιν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν μικρὸν ὕστερον, ὅτε τῇ πόλει ἐπεδήμησε. Τότε δὲ, Ποτειδῶνος ἐκπαιδεύτῃ μῦ τῇ τῆς Θεοῦ ἑορτῇ, ἐξελήλακει μὲν Βασιλεὺς, ἐξελήλακει δὲ Πατριάρχης, τῶ Πατριαρχεύοντος Ἰωσὴφ πομφθέντος εἰς τὸ Κοσμίδιον. Ἀλλ' ὁ μὲν πάμφας, καὶ τὸν Σφαντζῆν ἀγαγὼν Γαβριὴλ, ὃν ἀπαντήσων ὅτε ἦδη τυφλωθέντος Ἰωάννου, ἦγε μὲν πρότερον ἐν νῇ τῇ Παφλαγονίᾳ νῆς μεγάλης Σφενδόνης νυμῆ, ὕστερον δ' ἐπ' αἰτίας ἐξεπίφλου, συνδυάζει συγγενεῖ γε ὄντι τῇ Ἰωάννῃ, καὶ μεθ' ἑαυτῶ ἐπαγόμενος, τῇ πρὸς τῇ Νικομήδους, καὶ τὰ περὶ ἑαυτὸν ἴλαυνε. Πατριάρχης δὲ τὸν κῇ τῇ λιβὸτὸν τῆς Θαλάσσης τράχηλον ἐξπερωσσάμενος, ἀΐδιὸ Νικαίας ὥρμα. καὶ δὴ ὁ μὲν Βασιλεὺς, τὸς τυφλὸς ἄγων, ὅπη καὶ περιελθεῖν διεκόπτω. ὁ δὲ Ἰωάννης τῇ πουλῇ μὲ φέρων, καὶ ἀναζιο-

QUam autem non vana, quamque irrevocabilis ea ſupplicii extremi comminatio fuerit, abunde demonſtravit, quod Caloidæ contigit viro eximiæ religionis ſummæque ſanctitatis, in virginitate viventi, exercentique ſe aſſidue eleemoſynis, ac cæteris id genus ergaproximos, ſine differentia delectuve perſonarum, miſericordis caritatis operibus. Erat autem idem de Familia Imperatricis, Penus ejus curam gerens. Hunc tantummodo habere librum talem deprehenſum, non ſua pietas ſervavit; non Patronæ Auguſtæ quantum poſſet pro fido & caro cliente ac miniſtro ſatagentis ſuffragatio ſtudioſiſſima protexit. Illud enim dumtaxat arden-iſſimis & creberrime ingeminatis Conjugis ſuæ pro Caloida precibus vix tandem Auguſtus relaxavit, ut pœna mortis in excæcationem mutaretur. Juſſu ergo ejus damnatus ad Fori Columnam in Conſtantianis ſiſtitur. Advocantur eodem & Clerici, repentino eoque acri, ac minis in cunctantes fancitn acciru, ignari quam ob cauſam. adeſſe autem eos idcirco Princeps voluit, ut genus id hominum ſibi dudum contumaciæ ſuſpectum, exemplo diri ſupplicii terreretur. Quicumque igitur ex iis quid ſpectaturi vocarentur ignorarunt, quo jubebantur ſunt profecti: qui rem præſenſerant, fugam expedierunt qua quiſque potuit tutiſſime. Perducto ad locum Caloidæ coma detonſa eſt; non ad cutem, ſed pilis a radice ad aliquam adhuc altitudinem relictis exantibus, ut pabulum igni eſſent, per hos intime pellem ipſam ac calvam amboſti verticis pervaſuro. Applicatæ dehinc arcteque appreſſæ Miſeri capiti chartæ membranæ pice illitæ inflammantur, vimque ardentem ab occipiti ad ſinciput & frontem, uſque ad oculos ea corrumpendos ſpargunt preſſeque admovent. Naſo ad extremum cultri acie truncato, ſemiuſtulatum ſemique mortuum Infelicem dimittunt. Verum hæc paulo poſt ſunt acta, reverſo jam in Urbem Imperatore. Tunc autem menſis Auguſti ſextadecima, proſtridie feſti Deiparæ, diſceſſit inde Imperator, diſceſſit & Patriarcha, Joſepho Expatriarcha prius miſſo ad Coſmidium. curavit autem Imperator adducendum ad ſe Gabrielem Sphantzen, Nepotem ex Sorore Joannis nuper excæcati. Huic Sphantzi, quem antea honoraverat Prætectura majoris ſigilli, poſtea quaſdam ob culpas veras aut affictas, eruerat oculos. Hoc porro tempore cooſociatum eumdem cum ſuo Avunculo Joanne, quem item accerſiverat, ducere ſecum voluit hoc itinere quo Nicomediam verſus, & ei adjacentes Urbi regiones tendebat. Patriarcha vero trans maris fauces ad Ciborum evectus, recta contendit Nicæam. At Imperator duos cæcos circumducens, ubi eos ſub tuta cuſtodia concluderet, quærebat:

Cæterum Joannes incredibili mœſtitia calamitatem ferens, quam ſe haud meritum putabat, nec cibum admittebat, nec potum: nec cruda etiamnum vulnera recens effoſſorum oculorum cura foveri neceſſaria ſinebat. Portabatur tantum inertis pondus; & ubicumque deponeretur, ad petram, aut ad ſolum, prout occurrerat, illidebat caput, mortem omnino velocem quærens: quam longe prius invenisſet, niſi ſtudioſe a Cuſtodibus teneretur ne noceret ipſe ſibi. Nec tamen cura quantavis illorum prohibere ad extremum potuit quin ex intervallis iterata ſæpius in ſeſe ſævitia vori miſeri compos brevi fieret, in illa deſperatione vitam finiens, & Imperatorem ſolicitudine de ſe liberans. Is autem obiter inſpectis, & quo opus habebant præſidio firmatis Arcibus circa Sangarium, Septembri menſe in Urbem revertitur. Patriarcha vero progreſſus uſque ad vicinam Nicæam, & ad Ennatum, ſive Nonum, hoſpitatus, ingredi Urbem noluit. Cauſa ſic ſtatuendi fuit, quod nihil haberet tunc ad manum, unde Cognatos ſuos ac neceſſarios, qui multi degebant illic, munetaretur. Indecens autem ingratumque videbatur, nec aut cætera ſua dignum elegantia, aut rebus ejus conducibile, primo poſt adeptum ſummum honorem ſui conſpectu, nihil ſuis largiri. Quare in ptoram, quod dicitur, incumbens, retroque inde eedens, Polypithia ſuperavit, & confeſtim reverti conſtituit. nam & Exaltationis Crucis imminens Feſtum increpabat moras. Feſtinans igitur, die tertiadecima Septembris Urbem tenuit, ac ſolicitus de ſua apud Principem gratia, quam ne reſtingerari contingeret, non immeriro fortaſſe verebatur, ob ea quæ in cauſa Schiſmatis in dies evenie-bant; pleriſque reluctantium pacl, culpam omnem Vecco imputantibus; querentibuſque ipſum ſcriptis ſuis terminos Patrum, & fixa Dogmata convellere, atque ultra modum omnem efferri. Ob hæc, inquam, ſibi timens ſtatim ac navi exſcendit, ad Palatium recta perrexit: Imperatorique; diem totum officioſiſſime adſtitit, eidemque ad feſtum vocanti, paratum ſe ad eundum, & celebrandum exhibuit. Mirabiliter enim ex illo mutatus qui tam libere antea obſiſtere Principi audebat, nunc ad nutum ejus ſe fingebat in omnibus: malis nimirum iis domitus, quæ paſſum eum ex offenſione Auguſti, nimia ipſius libertate irritati, ſuperius retulimus. Ex fructus hujus obſequii non parvus illis conſtitit. Nam utcumque non probabat Imperator controverſiam de Dogmate moveri, & in pacis negotio olterius rem provehi, quam pactorum conventorum cum Latinis præciſe tuendorum neceſſitas poſceret: ſumma perſtitit conſtantia in protegendn Vecco, quem, ut dixi, publicæ paſſim querelæ traducebant quaſi fontem atque auctorem perturbationum præſentium; idcirco quod haud contentus utcumque tolerari uſurparique concordiam, contenderet inſuper demonſtrare, recte ſentire Latinos in Dogmate de proceſſione Sancti Spiritus; ac vix culpam eorum levem agnoſceret dumtaxat in additione ad Symbolum attentanda. Hæc incredibiliter efferabant plerorumque animos. opinioque multorum non inverſimilis fuit: ſi ab his Veccus temperaſſet, futurum fuiſſe, ut ſenſim fervor Schiſmatis conſeneſceret; & cuncta tempore ad tranquillitatem componerentur. Cum igitur ex his fieret ut quotidie ferridiores quidam zelo inconſulto prorumperent ad negandam Imperatori obedientiam, in iis quæ ad obſervandam Pacem juxta pacta præſcribebat, iidemque Patriarcham Transfugii ad Partes Latinorum criminarentur; Imperator cootemni ſe inobedientia Subditorum patientius tolerans, ita exardeſcebat pro Patriarcha, ut iſtas in eum jactatas accuſationas motte

Edit. Rom. Pag. 337.

A παθῶν, ἴλως ὑ τροφὴ προσίτο· ὑ πότου προσῆκτο, ὑκ ἄλκό τι τῇ εἰς ἐπιμέλειαν τ ὀφθαλμῶν ἐκ γίνεσθαι. μόνον δ κυὸς φόρτος ἀχόμβος, ἔπα τυγχάνει γᾶς, ὃ ᾧ πέτρας, τλὺ κεφαλὴν προσαράττων, ὡς τ θανεῖν ἐκδόμβος ἰῶ· ᾧ πᾶς ἂν ἐκ πάνυ ἐκ πλείονῦ οἱ ξυνέβαινε τ θανεῖν, εἰ μὴ ᾧ παρὰ τῇ φυλαττόντων ἐπείκετο. Πλὴν τ κατ' ὀλίγον ᾧ συχνάκις γινόμβον ὡς ἔσαι, πλῆσσα συγκεφαλαιοῦτ, τ θανεῖν ἐπῆγε. κἀντιῦθεν, ἀπύλαυτο μὲν ἐκεῖνος ζωῆς ἐπαώδυνι, ἀπύλλαυτο δ᾽ ᾧ Βασιλεὺς τῆς ἐπ' ἐκείνῳ φροντίδος. Λυτὸς δ᾽ τὰ κατὰ τ Σάγγαριν πιεσηγυσήμβος, ᾧ τὰ ἐκεῖσε φρούρια ἐκ ἀσφαλεῖ B τῇ ἑαυτ παρυσίᾳ θέμβος, Γαμηλιῶνος μηνὸς ὑποσρέφει πρὸς πόλιν. Πατεμάρχης δ᾽ πλησίον ἐλθὼν Νικαίας, ἑ ἐπάτῳ ἐπανλισαμβος, εἰσελθεῖν τλὺ πόλιν ὐ ἤθελεν. τ γ ἐκεῖσε δεῖν, θέλον ᾧ ἔχειν δίδοται, καί γε γνωρίμους ᾧ προσηκόντ᾽ ἐπεργεῖν, μηδὲν δ᾽ τ κατ' ἐκεῖνο καιρῦ ἐπορεῖν, τ δ᾽ εἰσελθόντα πάλιν μὰ ἐπεργεῖν ὡς ἄξιον, αἰσχύνῃ ἑαυτ ἑ τῇ μὴ πρεπόντων τοῖς ἐκείνῃ πράγμασιν φέρ. Θθεν ᾧ πρόμυαν, τ τ λόγου, πρασάμβος, Πελυπιθίων τε ἐπίβαινε, καὶ τλὺ παχέτλῳ ὑποσρέφων ἴχυν. ἐ δ᾽ τῆς Υψώσεως ἑορτὰ ἀπέρχε τ τῦ μὴ βραδύνειν. τῇ πε ᾧ αὐτὸς ᾧ πόδας, τεσσαιδεκάτῃ Γαμηλιῶνος ἀπᾶσα πρὸς πόλιν. περὶ δὲ τῦ καθ' αὐτὸν ὑποτελόμβος ὡς μὴ διὰ τ συμβαίνοντα ἀλυχώρως ἴχειν δοκεῖν, ἅμα τῇ τῆς τ ἐπιβῶναι, πρὸς Βασιλέα ἦτε, διημερεύ τε πρὸς χάριν, ᾧ πρὸς τλὺ ἑορτλὺ κεκλημένος πρὸς Βασιλέως, ἕτοιμος ᾦ ἐλθὼν ἑστιᾶν· πάντ γὰρ ὑπέκλικεν ἑαυτὸν τρόπῳ ἐξάπαιρ τῆς ἀληθοῦς προσίχυρσι, ᾧ μιχθῆα μοῖρα μᾶ εἰς τ μιτρίας διαγωγ ἐλπίδων, ἃ αἷες τὸν Βασιλέα ὑποπίσεις κατ- C πεφαίεσο. τῆς μὲν ὖν τιμῆς ἐκείνῳ ἐλάτων φροντὶς ἰῶ· τ δ᾽, Πατεμαρχδοσπ ἔχειν τῆς ἐνοχλεῖσθαι, ἴσα ᾧ τῇ Θεάτῳ ἐτίθει. ὃ δὴ καὶ ἐκ τ προσυχόντος ὑποσύμβον ἰῶ τ- θυμούμενν τὸ Βασιλέως εἰσάπαν· τ γὰρ καὶ τῆς εἰκείας ἔχεσθαι, ἑ ὡς ἂν ἐκεῖνος ἐθάρρει μᾶλλον, ὡς παρ' ἐκείνῳ πθραμμένος, ᾧ δέξις τυχοῦσιν, ἀθετεῖν μὲν τὰ συγκείμβα ἀδέλως ἐποίει. Τὰ δ᾽ πρὸς τὸν Πατεμαρχεύοντα τῆς αἰτίας ἄγειν, ἡ γὰρ ἀναφορὰ τ σκανδάλυ σφίσι πρὸς ἐκεῖνον ἰῶ, ὡς ἔλεγον, ἀσφαλὲς τ κατ' αὐτὸν Λατίνοις, παρὰ μόνῳ τλὺ ἐν τῇ Συμβόλῳ πρόθεσιν, χρῆσται, ἕτοιμον ἰῶ ἐκ τ ῥᾴστ ᾧ προφανῶς ᾧ E ἀμφοτέρωθεν, ἐκ τ Βασιλέως ᾧ τῇ παχέτων ὁ ὄχλος αὐτῇ πειθόμβος. ἐκείνῳ μὲν, ὡς τλὺ τῇ εἰκείων ἀπολωλότος ἔρωτος, τῇ δὲ καὶ δ᾽ αὐτὸν παχέτων, μὰ ἐῶντα τὰ πεπραγμένα τῇ χρείᾳ μᾶλλον ὑπαχλάδειν. πὸ ξυνέβα ᾧ ἄλλως πλείονες. ξυμβιβάνει δὲ ᾧ Κωνσαντίνῳ τῇ Λιροπολίτῃ, ᾧ τῇ Θεοδώρῳ Μυζάλωνι.

pejus averſari videretur. Cum autem hoc nomine vehementer iraſceretur cunctis ex quoramque ordine ac genere, qui talia murmurarent: tum impotentiſſime indignabatur quoties id illos agere videbat, quos caritata præcipua complexus educaſſet a pueris, extuliſſet honoribus; ideoqua ad quidvis ſibi obſequendum ingentibus ſibi auctoratos beneficiis crederet. Ex his, præter alios plurimos ſtomachatos in Veecum, non impune; duo præ cæteris fuerunt, Conſtantinus Acropolita, & Theodorus Muzalo, quorum, præſertim Muzalonis, caſus hic memorari, non abs re opinor fuerit. *Edit. Romæ pag. 338.*

CAPUT XXVI.

De Logotheta Generali Muzalone.

Ων τὸν μὲν παρὰ τῷ πατρὶ τῷ μεγάλῳ Λογοθέτῃ λαβὼν, ἀνῆγε παιδείαν τῇ οἰκείᾳ ἀπαιδεύτῳ ἐς ὅτι μάλιστα. τὸν δὲ ἐκ στρατιωτικῆς μοίρας ἀναλαβὼν, τῇ πρὸς μαθήμασιν εὐδοξίᾳ ἐσχολάσαι, Λογοθέτῃ τῇ γενικῷ ἐτίμα, συζεύξας οἱ γυναῖκα τὴν τοῦ Καντακυζηνοῦ θυγατέρα, ἣ μετέπειτα τῇ κοινῇ ἐχρᾶτο. τὸν μὲν οὖν Ἀκροπολίτην τῷ ἀπεστροπτοπείῳ τῷ κρείττων τῇ κατ' ἐκεῖνον τὸν θυμὸν ἦγε. τῇ δὲ Μυζάλωνι τῇ λίαν χολήμονι ὧν. τῇ τε τῇ ἐσχάτης καιρῷ πρεσβείας πρὸς Ῥώμην, ἀφορμένος τῇ ἄλλων ὁ Βασιλεὺς, καὶ πεῖραν αὖμας, πλέον ἐπῆκε τύπῳ τὰ τῆς φιλοβίας ἀναδίξασθαι. ὡς δὲ προσάντων ὑδὸν ὧνπερ πλέον τοῦ δοκοῦν κωφῷ προλέγεσθαι, καὶ γε τυφλῷ τῇ τύπῳ διανύειν, ἦ ἡ αἰτία τῆς παραπτώσεως οὐκ ἀγνόητο, αὐτίκα θυμοῦ πρὸς ἐγκράτεις ὤν, ἔντεῦθεν τότε, τῇ τῇ ἀδιλφῷ προσάξας, ὃν ἦ ἐπὶ τῇ εἰσαγωγῶν εἶχεν ἐκείνῳ μυστεύσαντος τὴν ὑπηρεσίαν, πολλὰς τῇ βαρείας ἐντείνει, ὡς μοδὲ τὴν ἐν χορεῖ βασιλείαν σωιχῶς πλῆτταν, τῇ κατ' ἐκείνου Βασιλείῳ θυμῷ ἀρκέσαι, ἀλλὰ τῇ ταύτης ἀπειπούσης τῇ θραύσει, ἄλλην παραληφθῆναι, τὸ ἐκείνης ἔργον ἀναπλασούσαν. Αλλ' οὐκ ἦν ἐκείνῳ τὰ τῆς νιμεσίας ἐς τόδε. ἀλλὰ ἦ ἐπὶ προσώπου ἐποίει, τῇ τῆς τῇ κοινῶν μυστείας παρακινεῖν ἃ ἀπώκνει. τῇ παρωραμένος διετέλει μέχρις ἂ οἰκειοχείροις ἀσφαλείαις, μὴ μόνον προσέκατο τὴν ὑρκωσίαν, ἀλλὰ ἦ πλέον ἦν ἕτοιμος εἰ κελεύοι πράττειν. Ο δὲ τὰς μὲν παρῶσιν ἀρνούμενος, ἐπὶ δὲ τὸ πλέον ἐκείνῳ μὴν κατηγοροῦς δῆθεν ὡς κατεψυχθέντος τὸν ζῆλον, ἑαυτὸν δὲ μᾶλλον ἐπιχόμενον περιεῖδε πλέον ἢ συγκεκμένων, δι' ἑξάμεσος αὖθις τῆς πραχθείσι μόνος ἐμμένων, ἐπήγγελλε.

HOrum illum quidem a Patre Magno Logotheta acceptum educarat apud ſe, informarique optimis artibus curarat Imperator: ſibique jam intime admotum in familiariſſimis habebat. Hunc vero adſcitum ex militari ordine, & litteris ac diſciplinis ſuo ſumptu juſſum imbui, Logothetæ Generalis Dignitate honoraverat; eodemque auctu inſuper in potentiam affinitate ſplendida (nam illi filiam Cantacuzeni dedit Conjugem) principali Miniſtro in publicarum rerum gubernatione utebatur. Atque in Acropolita quidem ulciſcendo iram in poteſtate ſuam habuit, non ulterius ſæviens, quam eum privando loco gratiæ quem prius tribuerat, & a ſua familiaritate removendo: in Muzalonem notas habenas iracundiæ laxavit. Cum enim eum occaſione forte inſtante mittendi Legatos Romam, explorandi, ut opinor, ejus animi gratia, præ cæteris invitaſſet ad iſtam Legationem ſuſcipiendam, & ille, propter videlicet omnibus notam ejus a Latinis & a concordia cum ipſis averſionem, admittere præfracte recuſaſſet; ac ne iteratis quidem apud ipſum de hoc inſtantiis plus profeciſſet Imperator, quam ſi ſurdo caneret, aut innueret cæco; ad extremum, omni excuſſa priori moderatione, excandeſcens, fratrem ejus, quem ſibi Admiſſionalem ipſius commendatione fecerat, accitum, corripere fuſtem jubet, ſuumque Germanum validiſſime pulſare. Fecit id ille non perfunctorie, ſpectante inſtanteque tam inexplebiliter Auguſto, ut cum baculus in tundentis manu vehementia ictuum fractus diſſiliſſet in fruſta, nondum ira ſatiata, ſumi alterum juſſerit, plagaſque accumulari. Neque hic infelici malorum finis. Eumdem & a ſuo conſpectu & ab adminiſtrationa rerum amovet. In eoque ejus deſpectu perſeveravit, quoad ille victus malis, & prioris fortunæ deſiderium non ferens, ad preces infimas deſcendit; declarataque perperam actorum pœnitentia & idoneis quaſi vadibus ac pignoribus de ſe datis, exhibitione contrariorum operum & ſenſuum, fidem promiſſi fecit quo ſe obſtringebat, non ſolum ad deinceps acquieſcendum Paci, ſed &, ſi quid ulterius eo in genere Auguſto cordi eſſet, citra ullam exceptionem aut moram obtemperandum cunctis quæ juberet: in hoc quoque nimius, ut Imperator ipſe judicaret. Qui quod offerebatur eatenus dumtaxat acciperet, ut Muzalonem perſtare deinceps in ſtatutis circa picem Eccleſiarum gauderet, improbavit apud ſe graviter præparationem animi quam oſtendebat, ad ulterius, ſi juberetur, progrediendum. In quo animadvertebat, non ſine tacito contemptu, refrixiſſe zelum ejus uſque ad relaxationem neceſſariæ conſtantiæ, quam in rebus Religionis invictam habere Chriſtiani eſt officii. Ipſe porro Imperator & tunc & ſemper alias præ ſe tulit: abhorrere omnino ſe a plus concedendo Latinis, quam quantum erant conventionibus ſtipulati. Muzalonem igitur in locum priſtinum reciplens, juſſit, ea ſolum inconcuſſa tenere, in quæ utrinque a concordiam tractantibus convenerat. *pag. 339.*

CAPUT XXVII.

Ut ex Occidente redierit Porphyrogenitus; & de Cotanitza.

EOdem anno rediit ex Oriente Imperator Andronicus, Domina ibi relicta. rediverat ante hunc ex Occidente Porphyrogenitus, nihil ad Trophæum ferens. non enim bello vicerat; ſed ultro ſubjunctum poteſtati ejus Cotanitzam ſecum ducens: poſtquam ei jurejurando caverat, nihil illum grave ab Imperatore paſſurum. Ac Porphyrogenitus quidem quantum in ipſo erat, præſtare juratam fidem ad extremum volebat. Imperator autem turbulentum Cotanitzæ ingenium ſatis perſpectum habens; & quamquam in præſentia nihil ab eo timendum videret, in poſterum providenter metuens ne captato aliquando tempore negotium Hæredi faceſſeret, depoſitaque obſequii larva quam ei deſperatio rerum ſuarum utiliter modo induiſſet, ad fraudes perfidiamque ſolitas revolveretur, prævertere formidatam perniciem ſuſpectæ capitis excæcatione cupiebat. Nec enim quo minus id ageret, religione Sacramenti ſe teneri differebat; utique eum non ipſe juraſſet, ſed abſque juſſu conſenſuque ſuo Filius: cui ſufficeret ad exſolvendam fidem, abſtinere ipſum a ſupplice mulctando; non ad ſe prætercea pertinere arbitrantem, ſi quid aliud, ſuo quodam conſilio, Patet deceneret. Mali porro praviq; hominem animi & eſſe & fore Cotanitzam pro certo habebat Imperator; non edoctus oraculo, aut vaticinandi monſtrante vi, ſed naturali prudentia, quod erat eventurum præſagiens: nec perſuadeci ſibi ſinens ferocem juvenem guſtata ſemel latrocinii dulcedine, bona fide ſub alieno Imperio victurum, temperaturumve in occaſione novandarum rerum a jugo excutiendo. Ab hoc autem, cui inflexibiliter hærebat, propoſito, fruſtra Porphyrogenitus Auguſtum dimovere conabatur, datum a ſe jusjurandum obtendens: Reſpondebat enim Pater ipſi ad conſcientiæ ſecuritatem ſatis eſſe, quod nec prodente, nec ſuadente, nec aſſentiente ſe quidquam in dedititium aliter ac ſperaſſet ſtatueretur: ſe autem ſineret, quatenus citra perjurii periculum poſſet, qu eti publicæ conſulere. Hæc ſcrupulum non eximebant Porphyrogenito; qui cum ab obfirmato in id quod ſemel decreverat, Patris animo impetraturum ſe quidquam deſperaret, quantislibet pro Suſcepto ſuo precibus, ei ipſi pateſacta re ſuaſit, ut, quæ una reſtabat vitandi exitii ratio, confugeret ad Montem Nigrum, illicque Monaſtico induto habitu vitam, religioſam profiteretur. Ita videri fore, utſecurus de eo jam Auguſtus, voluntatem ejus oculis privandi deponeret. quippe & venerari eum id Inſtituti genus, & a ſemel abjuncto a rebus humanis facile inducendum videri ne rebellionem & civilcs turbas metueret. Hæc parum quidem ad genium Cotanitzæ faciebant. Tamen homo ſolertior quam religioſior ingreſſus intime in curam rerum ſuarum, ſic reputare ſecum inſtitit: Iſtud ſibi amice ſuggeſtum a Porphyrogenito conſilium fore illi apud omnes excuſationis idoneæ loco, ne perfidiæ culparetur ob excæcationem dediti, cui ſcilicet avertendæ nihil omiſiſſet in poteſtate ſitum ſua. ſibi autem uni, ſi parere ſalutaria monenti renueret, calamitatem imputandam ſuam. Quare cum ſummæ rei rationibus ſubductis, non alia certior appareret via declinandæ peſtis ejus geminæ, quæ Joannem Tornicii Generum nuper oppreſſerat, mentem ad neceſſarium conſi-

Edit. Rom. pag. 340.

Τοῦ δ' αὐτοῦ ἔτους ὑποστρέφει μὲν ἐξ Ἀνατολῆς ὁ Βασιλεὺς Ἀνδρόνικος, τὴν Δέσποιναν ἑαυτοῦ καταλιπών. ἀνήγετο δὲ πρὸ τούτου καὶ ἐκ δύσεως ὁ Πορφυρογέννητος, ἀδὲν εἰς τρόπαιον φέρων, ἢ τὴν Κοτανίτζαν ὑπὸ χεῖρα ποιησάμενος, ὁμολογίας ἕνεκεν, τοῦ μηδέν τι παθεῖν ἐκ Βασιλέως ἀνήκεστον. καὶ ὁ μὲν ὤμοσεν τοῖς ὅρκοις, ἐς πόλεμον οὐκέτι ἔθελε. Βασιλεὺς δὲ οὐ τὸ ἐφ' ἑαυτῷ μόνον προορώμενος, ὡς τε τὴν ἀπ' ἐκείνου δουλείαν, καὶ τὸ ἔξεις πρὸς οὐσίαν ἀδολίδωτον. ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆδε καιρῶν σκοπεύμενος, ἐπτοφλεισθῆναι ἐβούλετο. μὴ δὴ γὰρ αὐτὸν ὀμόσαι, ὡς ἐπιορκίας ἀλῶναι, ἀλλὰ τὸν υἱὸν ὑπὲρ αὐτοῦ, μηδὲ σωφρονοῦντος ὅλως, ἢ δὲ κακὸν προεώρα κακὸν, οὐ θυμῷ μαντείας, ἀλλὰ φυσικῇ γνώσει προορῶν τὸ μέλλον. Τὸ γὰρ τῇ λησούσῃ εἰς πεῖραν ἄκοπα μηδὲν ὁρμαῖς ἑτέρου δουλεύοντα ἀγαπᾶσαι. Ὡς γοῦν ἀμεταθέτως εἶχεν ὁ Βασιλεὺς ἐπὶ τούτῳ, καὶ τὸν υἱὸν τοὺς ὅρκους προτείνοντα, ὅλως ἐπιορκίας ἀπαλλαττε λόγοις, αὐτὸς γὰρ φυλάττειν τοὺς ὅρκους, ὡς μηδὲ προδιδόντα ἢ σωφρονοῦντα τὸ σύμπαν, ἐκείνῳ δ' ἄνευ τῶν ὅρκων ἐλευθέρᾳ, ἀκινδύνως πράττειν ἐξεῖναι, ἀπεπτῶν πρὸς τοὺς λόγους, καὶ τὴν ὑπὲρ τῆ ἑαυτοῦ ἐκτεισαν ἀδεσπόσαν ἐρᾶν ὁ δεξάμενος, βωλῇ εἰσάγει τῇ κινδυνούσῃ καταφυγὴν πρὸς τὸ μέλλον, καὶ τὰ τῆ Μοναχῶν αἱρεῖσθαι, ἢ πως ὀπτιῶδην σωθεὶη· τῇ γὰρ ἄπαξ τὰ τῆ κόσμου ὁμολογίας ἀποθεμένῳ φρενιτικῆς, μὴ ἂν τινα δυνατὸν εἶναι ὑπόπτως ἔχειν ὡς ἐραράττοιτο ἀφοὺς τὰ ἀφότερα. σιβαδῶναι δὲ καὶ τὸ χᾶμα τῇ Βασιλεῖ, ὥστε ἀποδέχεσθαι τὸν ἐνδιδύσκα μὴ τιμωρεῖν. πάντα λέγων πρὸς ἑαυτὸν ὁ Πορφυρογέννητος, καὶ βωλῇ εἰσάγων τὴν δεκῶσαν σωφρόνειν, δᾶλος ἦν ἀπολύων ἐγκλήματος ἑαυτὸν τὸ μέρος εἰ μὰ ποιῶν ἀνδυνύει. τὸ δὴ ἐξ αὐτοῦ ὅσον ἦν βοηθεῖν δυνατὸν, πεποιῆχθαι. Κοτανίτζη μὲν οὖν τῇ ἐγαμβρῷ Τορνικίου ἐπιτρεπόντων τὸν κίνδυνον βλέποντι, ἀγαθὸν εἶδεν τὸ βούλημα, καὶ τῇ βουλεύσαντι χάριτας μετίστη πρὸς Βασιλέα, ἐφ' ᾧ τὸν Μοναχὸν ὑποδύσαι κόσμον, καὶ τὰ κόσμου χαίρειν ἐάσας. ὡς δ' ἁπάντων ἐξ αὐτοῦ τὸ τέλειον χᾶμα λαμβάνει, καὶ κατέπεμψε αὐτίκα ἀπολυθεὶς, πλεῖται τὰ Μοναχῶν, ἐξ ὧ χθὲς λυσείων, σώφρων ὡράτο καὶ ἄκακος, πλὴν οὐ τῇ τῆς ψυχῆς προθέσει, ἀλλὰ μόνῃ τῇ φαινομένῃ. Ὁ δὲ μεμεριμνημένος σκοπὸς ἐπὶ τοῦτο, καὶ λίαν ἀπῆν. ἀνάγκης δὲ ἄρ' ὑπούσης τὸ γινόμενον ἀδεὲς. ἐς ὅσον δὲ κατὰ τοῦτο προῆβη, ἐπαυθὶς ἐρεῖμβ. Ὁ γοῦν Πορφυρογέννητος ἐπὶ τούτῳ κατ' Ἀνατολὰς

γίνεται, ὡ τῦ Βασιλέως ἐκεῖθεν ἀπάρεντος, αὐτὸς λιὰ φυτ ἐκείνου μεταχειρίζεται πάντα.

A lium appelleus, ipſo Porphyrogenito interprete veniam ab Auguſto abſtulit, ſequendi quod oſtendebatur: cumque petitum ab ipſo eſſet, ut ipſum habitum profeſſionis vitæ perfectæ indicem ſumeret, ſtatim annuit, & mundo vale dicens, in ſactam ſe tranſcripſit Militiam, mutatione mira ex heſterno Latrone hodiernus Monachus, innocentiæ ac temperantiæ modo ſtudens, longe aliter vivere nuper aſſuetus. Sed verum intus propoſitum ad ratam Religionem neceſſarium ſimulatori deerat animo. Nimirum quem intueri ſolent qui ſponte fiunt Monachi, Divini cultus, & propriæ æterpæ ſalutis ſcopum, Cotamitza ſane non ſpectabat; ámoliri periculum inſtans hoc quaſi mimo Pœnitentiæ contentus: ex quo quid conſecutum denique ſit, ſuo referemus loco. Sub hæc porro Porphyrogenitus in Orientem eſt profectus; Patris, qui paulo ante inde receſſerat, vices obiturus, ſuſtentandis, quæ poſſet, illic in ruinam pronis rebus Imperii.

CAPUT XXVIII.

Mors Dominæ Annæ: & quæ tunc contigerunt.

Ἀλλ' ὀλίγον τὸ μεταξὺ ἡ ἀείκοινα μὲν Ἄννα ἐκεῖ πλωτῷ τὸν βίον. ἀγγέλλεται δὲ μετ' ὀλίγον τῷ Βασιλεῖ. ὡ ὃς φροντίς πῦ μὴ μαθὼν τὸν υἱὸν τὸ ὡ Βασιλέα, ὡς ἐπ' ἀποῤῥήτῳ, στέλλει τὸν αὐτῦ μὲν Ἀρχιδιάκονον, τῆς Ἐκλησίας δὲ Χαρτοφύλακα, τὸν Μελιτηνιώτην Κωνσταντῖνον, ἱῷ ᾧ μεταχομίζειν τὸν νεκρὸν, ὡς ἐχρῆν, ὡς Νίκαιαν. ἅμα δὲ καιρὸν λαβὼν ἀμφιπῆ τοῦ τὸν Πορφυρογέννητον, ἀποβαλόντα διὰ τὸ πένθος τὰ ἱρυθρὰ, μὴ φορεῖν ἄλλό τι παρακλάσιμα, ὑπερπήρας ἀλλόχροα τὰ σωὶ λάκῃ πορφυρᾷ χρυσῷ ποικίλα, ὡ ᾗς μαργάρων, τὸ Βασιλικὸν σημεῖον τῆς αὐτῆς περιθείς, καὶ πίμπλας ἐκ τίνων πιδίλά τι ὡ χαλινά, σφισιν ὡς παρασύμους τὸν υἱὸν προσιοῦσιν ἐμποιήσειν, μόνῳ τῷ ἱρυθρῷ ἐκτάπα τῷ Βασιλεῖ. σοφὸν δὲ ἄρα καὶ τῷ τὸ καιρῦ λύ, ὡς μὴ δόξαι τὰ ἐπίσυμα μεταλλάττειν, ὡ ἅμ' ἀποβαλλόντα τὰ ἱρυθρὰ, μεταλαμβάνειν τὰ ποικίλα. ἀλλὰ χρόνῳ ῥώσας διὰ τὸ πένθος, ἐπὶ μόνοις μίλασιν ἀσχέτῳ τῷ μεταβολῇ δοθῆναι, ὡς ἐξ ἀρχῆς κατεμηδίσας τὸ φορέσαντος τοῖς μὴ Βασιλεῖ λαμπροῖς, ὡς ἐπὶ ῥηνὶς γέρασι βασιλείας λαμπροῖς, ὡς ἐπὶ ῥηνὶς γέρασι βασιλείας τὸ πίσυμον ἔχοντος. ὡ δὴ ὑπεργά τε τὸν Ἀρχιδιάκονον ὁ Κρατῶν, ὡ παραυτὰ μυθὸν μιλήσας, ἀπέστιλεν, ἱῷ ᾧ μὴ γρῆν ὁ Βασιλεύς. Ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν τὸν δοθέντα καιρὸν σωτηρίων, ὕλαυνεν ἱῷ Ῥώμας. Βασιλεὺς δὲ πειράσας ξύλαθεν, ὅμως τὸ κῆ βυλλὼ ὐκ λῦσεν, ἀλλ' ἀφώρατον γίγοντα τὰ ἀπόῤῥητον, καὶ τῷ συμφορᾶι ὁ παθὼν ὡς ὐχὶ δήφορον. Ομίστοι γε πειρθεὶς ἐπιτὰς, βαρὺς ἀδοξεν, ἄδωρα δῶρα φέρων τῷ υἱῷ παρὰ Βασιλέως. ὀλίγον δὲ προλιπὼν ὅσον ἐπισυλλάσαι τὸν καιρὸν διάγοντα καθ' ὁδὸν, ἀπέστας εἰς Νίκαιαν φέρει. ὡ παραυτὰ μὲν στέλλεται ὁ ἐπὶ Νικαίας ὁ Πατριάρχης, στέλλονται δὲ ὡ Ἱερόρχαι ὅσοι δὲ κατὰ πόλιν ὕσαν, καὶ τὸ τοῦ Κλήρου ἐκκεκυφ ξύμπαν. τὰ δὴ γε τῇ ὁσίᾳ προσήκοντα, ὡ λίαν περιφανῶ ὁ Κρατῶν ἐντρέπεται. Τότε πίνων τὰ νενομισμένα τῇ κεκμήκυτελέσας ὁ Πατριάρχης, καὶ παῖδους τῷ γενεθλίων χρυσίους ἱκανοὺς δωρησάμενος, ἐκ τῆς ὁσίας τὰ πολλὰ κερδάνας, εἰ καὶ ὡ χεῖρα ὁ γνώμη μέμφεσθαι ὐχὶ τῷ φιλοδώρῳ

B NOn longo poſt hæc intervallo Domina Anna vitæ finem invenit illic ubi eam hæſiſſe diximus, Viro ex Oriente reverſo in Urbem. Perlatus brevi ad Imperatorem eſt ejus acerbi caſus Nuncius, quem is magnopere haberi ſtuduit arcanum, ne citius quam opus eſſet perveniret ad notitiam Junioris Auguſti, tali morte, catiſſima Uxore viduati. Miſit ergo confeſtim in Orientem, celata diligenter mittendi cauſa, Melitenioten Conſtantinum, ſuum quidem, hoc eſt, Palatini Cleri Archidiaconum, Eccleſiæ vero Chartophylacen, ut cadaver defunctæ portati de more Nicæam curaret. Simul etiam occaſionem ſe commodum offerentem prudenter arripuit, redigendi ad eonvenientem deinceps ornatum Porphyrogeniti Conſtantini minoris ſui Filii: *Edit. Rom.*

C cui quod hactenus induiſſerat, ut rubris veſti- *pag.* 341.
bus ſimulque calceis, ſimiliter atque ipſe, uteretur, tempeſtivum amplius non erat, adulto & ad Imperatoriam evecto Dignitatem Primogenito ejus Andronico. Poterant enim æmulationes & ambitioſæ ſpes inde natæ Fratres committere, eum perturbatione publicæ tranquillitatis. Ut igitur quod neceſſario faciendum erat, quam minime moleſte, captato apte opportuno tempore fieret, hunc rerum articulum accommodatiſſimum ad id rans, quo ipſe ultro Conſtantinus, propter luctum Auguſtæ mortuæ, rubra depoſuiſſet; juſſit Imperator Melitenioten illi a ſe offerre quales geſtare illum deinceps oporteret veſtes, verſicolores albo mixtas & purpura, intextu auri variegatas, ſuperadditis, pro Cæſareo inſigni, Aquilis opere phrygionico fotmatis con-

D feſſeratione margaritarum. Ejus generis & formæ tum indumentis crurum pedumq; tum ephipplis ac frænis, declaravit Imperator per Melitenioten, velle ſeſe atque æquum cenſere in poſterum uti Conſtantinum ſolius unicoloris & impermixtæ purpuræ uſu eoncedeptem Fratri majori jam Auguſto. Strenue curavit quidquid demandarum fuerat Archidiaconus, & celerrime clam Andronico perveetus in Orientem, ante omnia Conſtantino Porphyrogenito & mandata & dona, parum licet grata, Parentis Auguſti reddidit. Cæterum haud ſic arcano haberi mors Auguſtæ diu potuit, ut amantem falleret Virum ejus Auguſtum Juniorem; qui cito cognitum ſibi luctuoſiſſimum caſum tulit ut potuit. Corpus porro

E Dominæ mortuæ ſimul compoſitum & curatum ex regio more eſt, idoneo in id ſpatio impenſo, ut jam efferri & in pompa oſtendi ſalvo Auguſtæ Majeſtatis decore poſſet, ſplendidis exequiis cum a Porphyrogenito, tum a Meliteniote deportari curatum, magnoque deductum comitatu Nicæam eſt; quo etiam miſſu Imperatoris Patriarcha occurrit, cum Epiſcopis quotquot tunc Conſtantinopoli fuere, ac flore inſuper ipſo Urbani Cleri univerſi. Magnifice jam ibi ac plane regie patentatum defunctæ

μου τῶν οἰκημάτων ἀπέφηνα. Ταῦτα λέγων, ξυφὰς βασιλικὰς ἀφικνεῖ, ἢ θεραπείας ἅπασαν, ὡς σιτεῖσθαι τῇ τῶν τυχόντι, τῇ φόδου ὡς εἶχεν ἐπίβαινε. Πέρσας δὲ ὅσον ἐκείνος προσεχώρει, ὑπὸ πόδα χωρῶν, ἐκεῖ τῷ Βασιλέως δημοσιεύοντος, ὡς καὶ ἔτι θερμὰς τὰς ἑστίας ἐκείνων καταλαμβάνοντος. ὅπου δὲ Βασιλεὺς ἐφοιτήκει, ἐκεῖθεν φόδος μιᾶς φθυσόντων ἐκείνων, ἃ καὶ δέδιπρας μεταναστῶν. πλῆθος δ' ὧν ἐπωρῶν ἐκκεχυμένων ἀστὸ τῆς δίνδρων, ὡς ἐκεῖθεν τὸ πλέον τῷ στρατιωτικῷ στενίζεσθαι· τὸ δὲ εἰσαχθῆναί τινι τῆς ἰδιοκίμων ἐκεῖ, καὶ λίαν ἦβη τὸ δέος ἀπαίμονα ὧν. ὅθεν καὶ πολλάκις πέμπων ὁ Βασιλεὺς τὰ τῆς ξαπίζης ξύφη, τὸν σκληρὸν πιτυρίνον καὶ μίλανα, γυναικεῖ τε ἅμα καὶ πεσθηρᾷ, καὶ γε Πατριάρχῃ, καὶ τοῖς γνωρίμοις πρέπει τὸ δυνατὸς, γράφων μηδ' αὐτῷ πυγμαίῳ ὕδατος ἐπορῶν. τὸ δὲ γε ποτιμὸν τραγοίπῳ δινδρίμβρον, καὶ ἐξαιθριαζόμβρον, μόλις προσπὸν εἶναι εἰ ποτόν. Μὴ γοῦν ἱκανῶς ἔχων τὸν διώκειν ἐν διωκείαις τὸ Περσικὸν. ἅλλως τε ἐξ εὐδείας ἐπικειμένης τῇ ἀναγκαίων, τότε πῶς ἔχειν τὸν τόπον καπνοχυρωῦ, καὶ δὴ φρυκίοις μὲν συχνοῖς τὰ παρ' ἑκάτερα τοῦ ποτοῦ διλάμβανε, τὰ μὲν πτερονόπτα τῇ χρόνῳ, ἐπικαιόμενα καὶ συκεσῶν· ἅλλα δὲ αὐτος αὐτῶν, ἅπερ ἐν ποτοῦ λευκοῦ ῥοῦντος, πόρον ἴδοι γίνεσθαι. ὡς ἂν ἅμα μὲν τῇ τῇ φρυκίων πυκνότητι, ἅμα δὲ καὶ τοῖς τῇ ἀναγκαίων τόποις προσεπιχεῖς, ἐν ἀμηχάνοις τὰ τῇ Περσῶν γίνωνται. συσκίλλε δὲ θέλων, καὶ τὰς ἐφόδους τῇ ἐπιόντων, ὡς μὰ ἀνέδην ἐπόθεν βάλοιτο διεκπαίειν, καὶ ἐπεσπίπτειν ἀθλίως, ἀξυνόρμως ἐς πολὺ πλῆθος συναθροισθῶσι κινεῖσθαι. καὶ μήκος μὲν παραμετρήσας τοῦ ποτοῦ ὅσον ὧν ἀναγκαῖον καπνοχρεῖσθαι, πλάτος δὲ τὸ ἑκατὸν λογισάμβρος, σπουδῇ τὰ δίνδρα κόπτοντας ἐκτάττει ἐκκαταβάλλειν ἐν ἐφ' ἑνί, καὶ ὅπω καπνυκοῦσι τοῖς ἀλσεῖ τῇ δίνδρων τὸν τόπον, ὡς μηδ' ὅφιν οἷόν τ' εἶναι χειδὸν διέρχεσθαι. Ταῦτα φρὸς τὸ παρὸν ἐκπάξας τε καὶ καταστάσας τῇ ἐκείνους παλαιπωρούμβρος, πόλις σπαρεῖσας τοῖς ἐν τοῖς φρυκίοις τὸ ἑκατὸν, παρὰ τὸν ποτοῦ μέχρι καὶ τῇ τῆς Πρώσης μερῶν ἀνέκυκλε, τὰ τῆς αὐτῶν ἐκεκλίψως, ὥστε ἐξ τῇ ἐχθρῶν πλέως ἐκδιωχθῆναι, εἰς καιρὸν οὔπνου ἀναδέβρος.

A ipſum ſibi cogentes. naturale quippe cuique eſt ad objectum grave vitæ ac ſtatus proprii periculum horrere. Hinc capite Reipublicæ de ſe ſolicito, & ex neceſſaria ſui cura a conſulendo efficaciter Subditis averſo, membra Imperii diſcerpi contigit. Hinc torpor, addebat, obrepſit nobis: hinc tardi, ac ſegnes fuimus in occurrendo per Nos Provinciarum malis: hinc defungi cogebamur perfunctoriis proviſionibus, mittendis hæc in loca Præfectis, quo venire ipſas Nos oportuerit. Et veniſſemus, niſi falſis iſti Nunciis neceſſitatem noſtri adventus abſconderent. Erant hi homines avari, rapinis intenti: Prædarum ſuarum, & concuſſionum hic exercitarum teſtes habere Auguſti præſentis oculos timebant. Ideo litteris fallacibus occultabant offenſiones belli, ruinaſque locorum, ne remedium iis ſi notæ ſuiſſent, adhibendum a Nobis, rationibus ipſorum privatis incommodaret. Ergo ut impune ipſis eſſet, ut violentarum extorſionum pœnas non luerent, mendacibus nos lactantes ſcriptis, regionem hanc vaſtarunt, & in frequenti olim, ac paſſim habitata terra ſolitudinem, quam gementes cernimus, fecerunt. Hæc deplorans omiſſis deliciis regiis, cultu ac faſtu principali neglectis, curandi quinetiam corporis adeo immemor, ut obvils quibuſque ſine delectu, aut apparatu veſceretur, ultra quoad potuit tendebat. Coegitque tum Perſas quantum eſt ipſe progreſſus, retrocedere. Erat autem itineris ea tunc ratio; ut ubi præcedenti Veſpere Perſæ fuerant, poſterum ibi diem Imperator exigeret; in hoſpitia, quibus illi erant uſi, ſocis adhuc ipſorum fumantia ſuccedens. Itaque dieculæ via unius, aut ſummum bidui intervallo locus idem, & Perſas dimiſerat pedem ſua verſus teferentes, & inſtantem veſtigiis ipſorum excipiebat Auguſtum. Apparebant autem tota paſſim regione ſtrata ſuis quæque ſub arboribus poma decidua, fructuſque omnis generis maturi, tanta copia ut majori Exercitus parti cibus inde ſufficeret. Nam alia ratione præberi forum, & inferri caſtris illis commeatum, interdicto dudum vi ac metu hoſtili per omnem hunc late tractum commercio, ſperandum haud erat. Itaque ſæpe in ſpecimen miſeri quo tunc utebantur victus, miſit Imperator ad Auguſtam, & Socrum, ad Patriarcham etiam, & alios familiares, furfuroſum panem durum & atrum, has eſſe ſcribens lautitias ſuæ menſæ: & adjungebat iiſdem litteris, ne fontanæ quidem ſibi aquæ copiam ad potum ſuppetere: ſed e turbido hauſtum flumine, coli tranſmiſſione obiter purgatum, refrigeratumque ſub dio, quem ſitibundæ fauces ægre admittent, liquorem propinari. Cum autem Hoſtes ſic in ſtando contruſiſſet in aſperos jam nec facile pervios limitis ipſorum ſaltus; haud ſe idoneis inſtructum copiis ſentiens ad eos ulterius perſequendos; & aliunde rerum neceſſariarum penuria urgente, cogitare de rediru coactus, prius tamen, quoad res ſinebat, munire limitem ſtuduit: Arcibus ad utramque fluminis ripam excitatis, & præſidio inſeſſit plurimis. Quarum aliquas vetuſtate, ac temporum injuriis ſemirutas refecit, inſtruxitque, novas ipſe aliquas adjungens, ibi præſertim, ubi parcior aquæ amnis vado trajici poteſt. Ut ſic & crebritate præſidiorum, & præoccupatione locorum neceſſariorum, inopes conſilii Perſæ redderentur. Quorum etiam incurſiones coercere obice oppoſito ſtudens, ne ut antea prælicenter citra metum illum quo ludebat irrumperent, inobſervati ea improviſo irruentes, ſecurigeros magno numero congregari præcipit, & longitudinem fluvii dimenſus quantam expediebat opere muniri, huicque idonea latitudine juxta congruam proportionem accommodata, feſtinato cæſas arbotes invicem coacervari una uni ſuperpoſita juſſit, colligarique mutuo implicatis ipſarum ramis, denſitate tanta, ut ne angui quidem fere quædam hæc velut ſepes præberet tranſitum. His in præſens ordinatis & proviſis, cum ulteriorem iſtic moram incommoda graveſcentia non permitterent, tandem annona in arces quanta opus erat illata, legens fluminis ripam, Pruſæ partibus ſe admovet, diligentiori inſpectione locorum eorumdem, uti & plena expulſione inde Hoſtium, in tempus opportunum dilatis.

Edit. Rom. pag. 343.

pag. 344.

CAPUT XXX.

De Apocriſiariis ad Papam Martinum miſſis.

COntigit autem tunc apud Pruſam Imperatoris commoranti afferri Nuncium de ſtatu rerum ſuarum apud Papam. Martinus hic erat, qui Nicolao ſucceſſerat. Ad hunc maturaverat mittere Heracleenſem Epiſcopum Leonem, & Nicænum Theophanem. Verum hi appulſi quo mittebantur, haud ſecundum expectationem ipſorum iſtic ſunt excepti: quin omnia potius ſperatis experti contraria. Nimirum edocti ad verum Romani de rebus noſtris & quod res erat, ſuſpicati, iſtam, quæ magnopere jactabatur, pacem nihil demum aliud niſi fucum, & ludibrium eſſe; præter quippe Imperatorem ſolum, & Patriarcham, quoſdamque cum bis aſſiduos, cæteros plane omnes tædere concordiæ. Inſuper etiam illas ab Imperatore ad fidem pacis ſyncere initæ faciendam affectatas pœnarum ab Eccleſiæ manſuetudine alienarum atrocitates improbantes, frigide Legatos, ac contemptim habuere: nec eos niſi ſero vix tandem & ægre ad Papam introduxerunt. Eo demum ſucceſſu Legationis, ut Imperator cum ſuis, tamquam illuſores, & oſtentationibus ſuppliciorum ad ſimulandam, quam vere non inierant, concordiam abuſi, anathemati ſubjicerentur. Quo facto Legatos nullis dignatos benevolentiæ, aut honoris ſignificatione dimiſerunt. Hæc ubi renunciata Imperatori per Nicænum ſunt (nam Heracleota eo itinere abierat) indigniſſime tulit: adeo ut cum inter Sacra de more, Imperatore præſente, Diaconus conſuetam Papæ commemorationem pronunciarum aſſet, Princeps, ne faceret, prohibuerit. Palam autem ad familiares conquerens, ajebat: præclarum enimvero ſibi fructum conſtare caritatis in Latinos ſuæ: ſe nempe cauſa eorum cum neceſſariis etiam ſuis certamine ſuſcepto, ne pœnis quidem acribus dubitaſſe ipſos comprimere: illos autem pro gratiis ſuæ tantæ in fide ipſorum conſtantiæ debitis, diras & execrationes referre. Tunc igitur revocare omnia prius ſancita, & totum concordiæ tractatum reſcindere voluit. Feciſſetque continuo, ni ab hoc cum conſilio quædam revocaſſent. Reputabat videlicet: ſi quod tam longa, & laborioſa molitinne via tandem ſummis ſuis ærumnis perfeciſſet, momento disjiceret, mutationemque, ac revocationem tam certo, ac palam conteſtatæ ſuæ prioris ſententiæ ultro profiteretur, in de armanda forte contra ipſum odia malevolorum; & futurum non inveriſimiliter tempus, quo non eſſet ipſi utile priora hæc ejus acta ſuo ipſius videri ſuffragio damnata. Veritus ergo ne ſi hanc palinodiam præcipitaret, palamque divulgaret, id ageret quod aliquando infectum vellet; ſatius duxit ſuperſedere: videns præſertim Eccleſiæ res in noxabilem ſede Patriarchali reponeretur, ab ipſo quidem Josephus, quod futurum apparebat, denuo in mutationem pronas. Quamquam enim ſi Joſecujus mite ac pacificum ingenium perſpexerat, nihil adverſum ſe ſiniſtrum, aut infeſtum tentatum iri confidebat: tamen quod idem eſſet facilis ad ſequendos impulſus aliorum; nec deſuturi viderentur, qui eum ad exempla edenda in Pacis inviſæ auctores inſtigarent, temperandum judicavit a ſe ipſo ultro prædamanando. Quam autem non vane tale quid metueret ab Aſſeclis, & Conſiliariis Joſephi, demonſtrabat recens factum, quod eo apud Sangarim nuper agente, contigerat.

Edit. Rom. pag. 345.

A Τρίβη δὲ τὸν αὐτὸ Πρῶσαν διάγοντι καὶ τὰ κατὰ τὸν Πάπαν μαθεῖν, ὃς δὴ καὶ Μαρτῖνος κατὰ Νικόλαον ἦν. πρὸς ὃν αὐτὸν ἐφθασε πέμψαι τόνδε Ἡρακλείας Λέοντα, καὶ τὸν Νικαίας Θεοφάνην. οἳ δὴ καὶ ἐπισύντες, ὡ κατ' ἐλπίδας, ἃς ἔχον, ἀποτελέσμασι, παρ' ἐκείνων ἐδέχοντο, ἀλλὰ τοὐναντίον ἅπαν. τὰ γὰρ καθ' ἡμᾶς ὡς ἔχον μαθόντες, ἐ ὅπερ ἦν ὑποπτάσσοντες, χλεύην τὸ γιγνόμενον ἡγοῦντο ἀπὸ ἀληθείας ἄντικρυς. παρὰ μόνου γὰρ Βασιλέως τῆς Πατριάρχης, καί τινας τῶν περὶ αὐτὸν, πάντες ἐδυσμένεσαν τὴν εἰρήνην, ἐ μᾶλλον ὅτι τῆ ποιναῖς ἀλλοκόB τους ἔθελον ἀσφαλίζεσθαι ταύτην ὁ Βασιλεὺς, ἐκείνους μὲν ἐν ἀσίμοις εἶχον, τὴν τῶν εἰς τὸν Πάπαν πρέσβεων ἐφὶ τῆ μόλις παρεῖχον. τέλος δὲ Βασιλέα μὲν καὶ τοὺς ἄμφ' αὐτὸν, ὡς χλεύαζοντας, ἐπετιμίοις ἐ μὰ ἀληθείας ἐοικόσιν, ἀφορισμοῖς καθυπέβαλον. τοὺς δὲ πρέσβεις μηδενὸς ἀξιώσαντες τῆ εἰκότος ἀπέπεμπον. Ταῦτα γοὺς Βασιλεὺς παρὰ τῶν Νικαίας ἐπαινούντος, ὁ δὴ Ἡρακλείας ἐτεθύμωτο, ἐν δεινῷ ἐποιεῖτο. ὥστε τῆ τῶ Διακόνου μέλλοντος μνημονεύειν τῶ Πάπα κατὰ τὸ συνήθες, Βασιλέως παρόντος, ὁ Κράτων διεκώλυε, καλὰ, λέγων, τὰς ἀγάπης ἐκείνων ἀπόσθαι, ἃς C αὐτὸν μὲν ἐπολειμῶσαι δὲ ἐκείνης ἑαυτῆ τοὺς οἰκείους, ἐκείνους δὲ μὴ ὅπως χάριν ἴσχειν, ἀλλὰ τῆ προσαφορίζειν. Τότε δὲ τῆ βλύσιν ἤθελε τὰς σπονδὰς. κἂν διελύοντο, εἰ μάτι προσίσασθο τῆ βελῆ. αὐτὸν μὲν δὴ πολλὰ παθεῖν διὰ ταῦτα, τῆ μόλις ἀνῆσαι, κἂν ἐξαπινάιους λύσει παλιγῳδίας, ἐπισάντος τῆ αὖθις καιρῶ τῶ τοῦτα ζητήσοντος, μὴ ἂν αὖτὰ γενέσθαι τὸ σύνολον. χωρὶς δὲ ἄλλως τῆ εἰς μεταβολὴν τὰ τῆ Ἐκκλησίας πράγματα, τῶ Ἰωσὴφ ἐπικατασάντος. αὐτὸν μὲν οὖν, τῆ εἰρηνικὸν εἰς ἅπαν εἶναι, καὶ μηδὲν ἐξ αὐτῶ πεύσειν τῆ ἀνακίνησιν γένεσθαι. ἐ μὴν ἀλλ' ἀνάγκην εἶναι τῆ D τοὺς κινοῦντας. Καὶ ταῦτ' ἐκ ἁπλῶς ὑποπτεύων ἔλεγεν, ἀλλά γε τὸ πρὸ τούτου συμβὰν αὖθ' ὑπὸ τὸν Σάγγαρην ἠνέτρεπτος, δειλίᾳ ἐποίει περὶ τῆ ὅλων τὸν Βασιλέα, ὅπως ὡς ἐπισφαλῆ τὰ συγκείμενα ἡγεῖσθαι.

mutationem pronas. Quamquam enim ſi Joſe-
Sede Patriarchali reponeretur, ab ipſo quidem
nihil adverſum ſe ſiniſtrum, aut infeſtum tentatum iri confidebat: tamen quod idem eſſet facilis ad ſequendos impulſus aliorum; nec deſuturi viderentur, qui eum ad exempla edenda in Pacis inviſæ auctores inſtigarent, temperandum judicavit a ſe ipſo ultro prædamanando. Quam autem non vane tale quid metueret ab Aſſeclis, & Conſiliariis Joſephi, demonſtrabat recens factum, quod eo apud Sangarim nuper agente, contigerat.

CAPUT XXXI.

De Teſtamento Patriarchæ Joſephi.

Ὁ μὲν οὖν Ἰωσὴφ προδιαιτώμενος ἦν ὑπὸ τῆς A
θανῆν, τὰς βίβλους ἐξέλιπεν. ἐν δὲ
χρείᾳ μνημονεῦσαι τῆς Βασιλίσσης, καὶ τῶν ὑπὲρ
αὐτῆς εὐχῶν, ἐμέμνητο γε, καὶ ἔλεγεν, ὡ
μὲν δὴ προσεπεῖδε τὸ, Ἅγιος, ὃ σωὴθης
ἔχειν ὡς χειδίστης μέρος τῆς Βασιλῆς. Ὁ
δὲ Βασιλεὺς ὕπω τεμεθώσης, ἐαυτὸν ἐδὼν
ἔχοντα, ἐδυχέραινε, καὶ γράφει μὲν Πα-
τριάρχῃ· γράφει δὲ καὶ τῇ τότε πόλει ἐπι-
τετραμμένῃ, μανθάνειν ἱρωτῶντας, πῶς
τὸ πέφακται οἱ, ἢ ἵν' ὅτι τῆς Βασιλείας
πολαύει, τὸ, Ἅγιος, μή πως ὡς ἀνάξιον φη-
σί μι κεῖσθαι τῆς ἀγιωσύνης ὕπω γράφει; γέγρα-
πται δ' ὑπὲρ τούτου καὶ τῇ Ἀντιοχείας Πα- B
τριάρχῃ τῇ Πεζωπῃ. οἱ δὲ πέμψαντες,
ἐπυνθάνοντο τοῦ αἰτίου τοῦ ὕπω γράφειν, ὡς
δήλοντος γοῦνα τῇ Βασιλίσσῃ. ὃ δὲ μετετίθε-
το τοῦ τούτου αἰτίου εἰς τοὺς ἀμφ' αὐτὸν Μο-
ναχούς, ἢ οἷς πίστιν ἄλλως φοβῆται ὅπως ἔχου-
σαν ἐπὶ πᾶσιν, πλὴν φροντιστέον τῆς ἀγιό-
τητος. τοιοῦτον γὰρ ἐμφαίζων ἴλιγξ γράφειν τὸ
φρότερον. ἐκεῖ δὲ οἱ περὶ αὐτὸν συμβαλίζοντο
, μετεγγράφειν ἐς αὖθις τοῦ ἐς χεῖρας πεύ-
σθαι γεγονέναι τῇ Βασιλεῖ. ὅπως δὴ ἐκεῖνος
εἰρωνικῶς ἐφ' ἅπασιν. ἀλλὰ τοῖς περὶ αὐτὸν
ὑποπτεύων ὁ Βασιλεὺς, ἅμα δὲ καὶ τῷ μὴ
δόξαι σωιεῖν τοῦ κατ' αὐτὸ καταγελάσαι,
ὡς κατὰ χλεύην ἢ ὡ φρὸς ἀλήθειαν ποιησά-
μενος, τὰ περὶ τούτου τοῖς ἐφεξῆς καιροῖς τῆς
πόλεως ἀνῆκε.

CUm enim per id tempus, brevi moriturus, A
ut tum putabatur, Joſephus teſtes ultimæ voluntatis Tabulas rite conficiendas cenſuiſſet, in iis ex mora mentionem Imperatoris, ipſi bene precando faciens, nomini ejus, vocabulum Ἅγιος hoc eſt Sanctus, aut Sacer noo adjunxit; quo tameo paſſim Imperatores honorari conſueverunt, ex quo ſacri unctione Olei ſunt inaugurati. Eas Tabulas ad ſe delatas Imperator legens, miratus in iis omiſſionem novam, ſcripſit ad Patriarcham ea de re conquerens: ſcripſit etiam ad Præfectum Urbis, jubens ſerio inquirere quo id errore, quove conſilio factum ita aſſet. Vide, loquiens, quorſum Joſephus me in ordinem redegerit, & Imperii noſtri majeſtatem imminuerit, negato titulo ſacri: an quod me peculiariter illo indignum putet? Scripſit etiam in ſententiam eamdem Principi Antiocheno Patriarchæ: qui cum ambo miſiſſent B
ad Joſephum, quærentes cur hoc feciſſet, cupere animum Imperatorem id ſcire; Illi utrique reſpondit: Culpam ejus erroris penes Monachos ipſi miniſtrantes reſidere. Et in fidem dicti ſui protulit Archetypum exemplar Teſtamenti, cætera omnia ſimile perlato ad Auguſtum exemplo, niſi quod titulus Ἅγιος qui deſiderabatur in Apographo, ela- *Edit. Rom.*
re in Autographo legebatur. Se igitur prius *pag. 346.*
ita ſcripſiſſe: quoniam vero qui circa ipſum erant ſcandalizarentur, poſtea refinxiſſe in eam formam quæ Imperatori eſſet oblata Ea ingenua confeſſione Joſephus, & ſuam pacificam indolem, & ſuorum Miniſtrorum in Auguſtum invidiam declaravit: eauſamque huic juſtam præbuit timendi, ne tam male animati in ipſum homines occaſionem aliquam arriperent ejus accuſandi quaſi Eccleſiæ illuſiſſet, ſimulanda pace falſa. Quod crimen quia confirmare potuiſſent quadam velut confeſſione ipſius Rei, ſi revocaſſet Imperator ultro quod fecerat: ideo ſe ille tunc ab eo faciendo continuit, integra ut erant omnia relinquens, ſuſpendenſque in futurum, rerum, ut ſe habebant, præſentem ſtatum.

CAPUT XXXII.

Ut res ad Bellagrada geſta contigerit.

Ἐν τούτοις δ' ὄντος τοῦ Βασιλίσσου, καὶ C
τὰ κατὰ Βιλάγραδα διηγγέλλετο. ἀλλ'
ἀναλημπτέον μικρὸν ἄνωθεν. Ἰλλυριοὶ μὲν οὖν
Βασιλίσσου ἀποστάντες, καὶ αὐτὸς ὕστε-
ρον ἐπιχειρήσας δ' ἐφάλω πόλιν τοῦ Δυῤῥαχίου
, ἐν τῷ φρουρουμένου σώματι, ἀναπτίζοντί τε
καί τινας σωμαποσάπας ἐφέσει ἐκεῖ καταπεί-
ζοντι. τῷ Ῥηγὶ δὲ Κυρύλῳ ἐξ ἰγγίονος γε-
τοήματος τὰ ὑπὸ τῷ Κυίνου, φιλίως ἐ-
χοντι καὶ κατὰ συμβάσεις εἰρηνίδου. τὰ μέσα
γὰ Κάτινα πόλις μὲν ὕστε τῷ Φιλίππου Ἀμ-
ραλιῦ, ἀνδρὸς δυναμένου πλέσα, ὃν καὶ Μι-
χαὴλ δοῦναι ὁ Δεσπότης, καὶ μᾶλλον ἰσχύ-
σαντος κατὰ τῷ Μαφρὶ τῷ Καρύλου, ὡς καὶ ἀ-
ποστῆναι, ἢ τοῦ ἀρχοῦ ἐκείνου λαβεῖν συμ-
μαχίαν πλείστην τῆς Ἐκκλησίας, κἀδεῖ

CIN his Imperatori verſanti nunciata ſunt quæ ad Bellagrada contigerant. Ea explicaturis hic nobis paulo altius repetendum exordium eſt. Illyrii quidam dudum excuſſo Imperatoris jugo, ſic quaſi ſui juris eſſent res ſibi ſuas habebant. Hi nacti averſam terræ motu Dyrrachienſem Civitatem, eam a ſe reſtauratam colonia frequentant e ſibi fidis, & pariter Imperatori Rebellibus, fœdere icto cum Rege Carolo vicinum his præſidium apud Canina obtinente: qui locus quo caſu in ejus poteſtatem venerit, dicam. Canina olim ſub ditione fuerant Philippi Ameralæ Viri potentiſſimi, docali ei conditione attributa a Michaele Deſpota. Hic enim a Philippo ſibi metuens, præſertim poſtquam Carolus adverſus Manfredum prævaluit, & hujus occiſi Regnum obtinuit, auxiliis Eccleſiæ maximis ad eam victoriam adjutus, præoccupare gratia quem formidabat, ſibique adjungere affinitate ſtatuit. Obtulit ergo ei in uxorem conjugis propriæ Germanam, quæ Sphantzæ ſuperſerat; & tunc eo mortuo Vi-

dus, Philippo iſti nuptiali fœdere ſociata eſt, conciliante ac mittente Deſpota, qui etiam hac occaſione Caniois, & Corypho novo affini ceſſit. Poſtquam autem idem Michael circumventum inſidiis Philippum, telis ex occulto jactis per ſubornatos ad hoc jaculatores ioterfecit, conatus ille quidem eſt ſceleris ſui fructum carpere Caninis Domino jam carentibus recipiendis. Sed ne id poſſet, obſtiterunt reperti tunc illic Itali, qui cum Philippo fuerant, quando eſt occiſus. Hi perfidiam inſidiatoris deteſtati, rurſus ad Carolum inclinarunt. Ille autem miſſis impigre Copiis Arcem illam opere, & præſidio munitam ut propriam deinceps habuit: ſtuctionem iſtum opportunam judicans ad effectum veterum ſuarum machinationum. inde enim commode ſe ſperabat erupturum in ſubditas Imperatori regiones, quas dudum invadere optabat. Occaſionem porro ejus rei proſpere tentandæ offerri ſibi maturam ratus a rebellione Illyriorum, eoque animoſius obſequens iræ, qua pridem in Imperatorem ardebat, quod ille artificioſis ſuis cum Papa tractatibus expeditionem ab eo paratam in Urbem Conſtantinopolim effectu caſſam reddidiſſet, multitudinem ſat magnam partim equitum, partim peditum, tria ſimul millia militum expleuem Brundiſio per Jonium trajecit. Hi perlati Canioa. cum ibi ſe quam potuerunt optime comparaſſent, eruperunt audaciſſime vaſtis inſtati ſpebus, quaſi non ſolum obvia cuncta uſque Theſſalonicam ſubacturi; ſed ad Urbem quinetiam ipſam inoffenſo expeditionis terreſtris curſu perventuri. Tantum autem confidebam ſuis opibus, ac viribus, ut velut non dubia ſpe læti ſucceſſus, jam nunc præcipui Duces ipſorum, inter ſe partirentur regiones Urbeſque, quas quiſque poſt victoriam proprias haberet. Præerat autem univerſis illis omnium longe ferociſſimus Rhos Solymas, Vir altiſſimæ ſtaturæ, animi ſuperbiſſimi, ſupercilioſiſſimi in congreſſibus deſpectus, flavus crines, cervice inſolenter elata incitatis circumagenda motibus naturalem quemdam ardorem præferens; unde crediderim cum Rhos vocatum ea ſimilitudine capitis ejus tum comæ, tum vultus colore rubeſcentis, cum nora ſpecie Phalangii Rhos dicta. Iſta igitur confidentia Itali ruentes, admovent ſe primum Bellagradis, Arcis id nomen, quam primo ſe ſperaverant impetu capturos. Hujus autem talis quidam eſt ſitus. Habet hinc quidem præcentum amnem propria Indigenarum lingua vocatum Aſunem. Adjacet autem amni Aru a latere, non plano æqua campo, ſed ſuggeſtu quodam emioens nativi collis, cujus imum ſolum fluvius alluit. Ex quo ne haurire ad quotidianum uſum hoſtili vi Præſidiarii prohiberentur, protenſum a radicibus elivi ad ſinmeo aggeſtæ molis brachium tegebat; opus olim ad dubiorum diſcrimina temporum paratum. Tanta porro amnis ad Arcem vicinia eſt, ut qui ex eo aquari externi obſidentes volunt, ſi id, ubi proximus eſt conſpectus, tentent, furiſſis intus degentium contigui ſint. Quare nonniſi protecti peltis id tuto aggrediantur. Ex adverſo autem hujus quem Arx inſidet collis, alius eminet ſupra æquor camporum tumulus, ad quem altee fluvius, Booſes appellatus, profluens, & pinoitiem ſecans medium, fines Canmorum dirimit. Booſem ergo amnem univerſæ Latinorum Copiæ tranſgreſſæ tumulum quem dixi, occupant, & ſane ſolicitos quo apparatus iſte deſineret, Bellagradenſes circumfideot: moaque balliſtis admotis grandium incuſſu lapidum lubeſactare murum aggrediuntur. Perlata, velocitate ſumma, hujus oppugnationis fama ad aures Imperatoris, ſubito ille haud parum eonturbatus eſt; etiam uſque ad aoaiam de ſomma rerum formidinem Nuncio tali perculſus. Reputabat vi-

Edit Rom. pag. 347.

A ἐπειδὴ, ᾗ τὴν πάλαι πρὸ Σφαντζῆ συνοικήσασαν, ἀδελφὴν γε ὄντα τῆς αὐτῆ γαμετῆς, κεχηρωμένην ἐκείνου, πέμψας συναρμόζει οἱ, ἐκχωρήσας αὐτῇ ᾗ Κανίνου τῇ Κορυφοῦ. ὡς δὲ δόλῳ κακῶς ἀπεκτάνη, πέμψας τὸς ἐξ ἀδύλων κατοικισάντας, ᾗ τὸ δρᾶμα ἐμάνθανε, ᾗ ὁ Ἀμπρελῆς ἐπιστάμενος, ἐβάλετο μὲν κατασχεῖν Κάνινα ἔχων· ἐμποδὼν δ' ἦσαν οἱ ἐκ ἐκείνου ἐξεικόμενοι Ἰταλοὶ, οἳ ᾗ τὸν τῆς ὥρης συνεξαγάγοντες καιρὸν, αὐθις ἀπέλυσαν πρὸς τὸν Κάρυλον. Κάρυλος δὲ πέμψας, κατασχεῖν τι τὸ φρούριον, ᾗ ὡς ἰδίῳ χρήμενος, B ἐκεῖθεν ἐξορμᾶν τὰς αὐτῆ χῆ τὰς Ῥωμαίων ἐβάλετο. Τὸν τοίνυν ἐδάρρυνε μὲν ἐκεῖνος ᾗ ἀ τῆ Ἰλλυριῶν ἀποστασία. ἔχων δὲ ᾗ τὸν κότον ἀρχῆθεν ὡς ἐπιζουδοὺς τοῖς τῆ Βασιλέως μηχανῆς τῆς ἐπὶ τὴν πόλιν ἐκπλοίας, λαὸν ἱκανὸν ἐκ Βρεντεσίας ἅμα μὲν ἐπέστειλε, ἅμα δὲ ᾗ πεζὸν, ὡς εἰς τρεῖς χιλιάδας ποσούμενον, ᾧπειρεῖ τὸν Ἰόνιον. αὖ δὲ ᾗ καταλαβόντας τὰ Κάνινα, ᾗ ὡς εἶχον ἐσταδιασάμενοι, ὅπως ἐκεῖθεν ἐξώρμων, ὡς τῆ χῆ σφᾶς τόλμῃ ὁπόθαί τινας μιχεῖ ᾗ πόλεως Θεσσαλονίκης, ἔτι δὲ ᾗ πόλεως αὐτῆς, πεζῇ συμβαλεῖν. ἐπὶ πᾶσιν δ' ἐδάρρυνε τῇ κατ' αὐτὸς δυνάμει, ὥστε ἐ κατ' ἐλπισμὸν τὸν ἐρέντα, ᾧμειζεν ἐ χώρας ᾗ πόλεως ἑκατῆ ἕκαστον ᾗ ἡμιχόντων. Ἐξῆρχε δὲ τούτων ἁπάντων ὁ ᾗ τῆ φρονήματι τὰς πάντας ὑπερφερόμενος, Ῥὼς Σολυμᾶς. μέγιστος μὲν ἡλικίᾳ, σεβαρὸς δὲ ταῖς τῆς ψυχῆς κατασκέσεσιν, ὑπέρφορυς δὲ ταῖς ὀφρυσι, ξανθὸς τὴν τρίχα, ᾗ ὑπηρανχλω ἐν ψυχικῷ τινος ἐκθέρμα κινήματος. οἶμαι δὲ κρατῆσθαι τὴν ὀνομασίαν χεῖν, παρὰ τὴν πρὸς Ῥὼς ὁμοιότητα. προαχθέντος τοίνυν ταῖς τόλμαις οἱ Ἰταλοὶ, ἐπὶ τὸ Βελλάγραδα φρόνημα ὥρμων, ὡς ἐξ αὐτῆς αἱρήσοντες. τὸ δὲ γε φρούριον, D ἔνθεν μὲν τὸ ὕδωρ πως λαγόμενον ἐπιχωρίοις Λασυσίλλα ποταμὸν προῤῥόμβων, ἐπίκειται οἱ κατὰ πλάγιον. πλὴν ὡς ἐπ' ἀγχαμάλου, ἀλλ' ἐκπρεπῆς πλημμυρωσῶν κάτω γεωλοφίμενον. ὃ δὲ ᾗ ἔξωθεν ἐμβόλῳ τινὶ σφόδρᾳ, ὡς μὴ τοῖς ἐπιτιθεμένοις ἐμποδὼν ἐσαπίσης ωλύσειν, ὑδρεύονται ἐσημέραι τὸ ποταμὸ πίνοντες. τόσον δὲ τῆ φρουρίῳ ὁ ποταμὸς παρέκειται, ὡς τ' ἀπὸ ἐχγίνου διὰς τὸς ἐσω σαίττας ἀποίργειν τὸς ἐμποδίζοντας. καί γ' ὡς πιλτῶς τῆ σκεπάσματι τὸς ἐφ' ὕδωρ ἰόντας χρῆσθαι. ἐπὶ θάτερα δὲ τούτου λόφος ἕτερος ὑπεραίρει τῆς πεδιάδος, κατ' αὐτικρὺ E κείμενος, ὃ δὴ ᾗ ποταμὸς Βοόσης λεγόμενος ἄλλος πλημμυρῶν κατὰ μέσον ἀπείργει τὸ Κάνινα. παμπλήθει γοῦν ἐκείνων πεφυκόσμοι, καταχόντες τὸν λόφον, μετώπῳ ὅπως ἐπὶ τῆ μέλλοντι φέρῳ τὸς τῆ φρουρίου πτερικαθίζωσι, ᾗ δὴ ἐπιτίθεσθαι μηχανήματα πετροβόλα, ἐκεῖθεν βολαῖς ἰσχυραῖς, ἐκάστου τὸ τεῖχος. ἐ γὰρ γοῦν φέμι ἀπτέρῳ πέχει μιχεῖ ᾗ βασιλικῶν ἀκοῶν

φθάσαι, ἢ τοὺς λογισμοὺς παράσαι τῆ Βασιλεῖ, ἢ πεῖ τῆ ὅλων πατρομήτορι, ποιῆται. Σὺμφ γὰρ συγκρασὶς τόλμας πῦρ ἐλαίφ μιγνύμενον ἢν τις λάβοι, ὡς ἂν τῆς οἰκείας ἀμέτρου. εὖ δὲ γὰρ ἄλλό τις οἶχι τοπάζειν ἐαυτὸν ἢ τὰς ἐπιχειθείσας δυνάμεις ἐκ μυχαιτάτων τόπων ἤδη θαλάσσης, μαθὼ ἴσως, πᾶσης ἤδη ξηρᾶς διοδὸν πλοῖον ἐχούσας ἐκείνου τὸ δυνάσθαι, τῆ ἀπ' αὐτῆς βαλβίδος τὰς μάχας περαίνοντας ἀπεζῆν. τῆ τοι καὶ καταφθόνου μὲν ἐπὶ Θεὸν ἴσως, ἑτοιμάζειν δὲ ἐ δυνάμεις τὰς ἀποχρώσας ἀναθήσουσας πλῆθος, ὡς ἅμα τῆ φανῆναι ταῖς σφαλίσσας, ἀμὲ τῆς πρώτης πείρας τὸ πρόσω μαθόντας ἄβατον. τὰ μὲν δὴ ὧν πρὸς Θεὸν ὅπως εξετοιμάζετο. παρήγγελτο γὰρ Πατριάρχαι τε καὶ Αρχιερεῦσι συπαμα παντὶ τῷ Κλήρῳ, πρῶτον μὲν πάντυχοι ἱκετείαν πρὸς Θεὸν καν ἐκείνοις ποιήσασθαι. εἶτα δὲ ἅμ' Εω Πατριάρχαι τε καὶ σὺν αὐτῷ ἐξ ἄλλους τῆ πρωίχοντων Αρχιερέων τὰς ἱερὰς στολὰς ἐνδυθέντας, τῆ λοιπῶν ἀκοῦσαι διακελευσαμένου, ἐκτελεῖν δίχλαιον. Φακέλλους δὲ παπύρου κομίσαντας, τῷ καταγινθέντι ἐλαίφ βάπτειν, ἢ οὕτω διδόναι τοῖς πῦρ ἀπάξουσι πρὸς τὸ στράτευμα, ὡς ἀποχρῶντ' εἶναι τῷ τῶν στρατιωτῆ πλήθει, ἑφ' ἢ ἓν ἢ ἕκαστον τῆ παπύρου ἓν κρατοῦντα, μόνα χωρεῖν τοὺς ἐχθροὺς. πᾶν ἐνεσήμηνε, ἢ πλανηχίσιν ἐπέπρακτο, ἢ οἱ Θεῖοι Φάκελλοι τῶν παπύρων σαθισιν ὑπλίοις ἐμβεβλημένοι, ἅμα μὲν μετ' ἀσχαλείας ἐπέμποντο. Βασιλεὺς δὲ ὧν αὖ γαμβρὸν Μιχαὴλ τὸν Δεσπότην, τῆ σὺν μέγαν Δομέστικον τὸν Ταρχανιώτην, καὶ αὖτον Μιχαὴλ, ἕνα δὲ τῶν μέγαν Στρατοπεδάρχαν Συναδηνὸν Ιωάννην, ἢ τέταρτον σὺν τούτοις τὸν Εσπμίαν Ανδρόνικον, Ταῖν μὲν τῆς αὐλῆς ὄντα τῷ τότε, Ησπεδηνίτην δ' ἐπικεκλημένον, ἐγχειρίσας δυνάμεις ἱκανὰς πρὸς τὸ ῥεῖν, ἐκέμπτον. Ορῶσιν μὲν πᾶσαι ὀξὺ αὐτῶν ἐκβάλλων, δάρρος δ' ἐντεῦθις πλέοντι, ταῖς ἀπὸ τῶν ὠχῶν τῶν Ιερίων συμπαρεῖναι. οὕτοι μὲν ὧν ἀπελθόντες ἀπαπᾶσι ὅσον οὐ ἐγχωρεῖν ἐτρατοπεδεύσαντο, ἢ προβαλεῖν μὲν ἐξαπίνιος, οὐκ ἔτ' ἐπέλπων. ἀλογίστῳ γὰρ ἀντιχῶν θράσει ἐδόκουν, ἢ μᾶλλον οἱ πρὶ τὸν μέγαν Δομέστικον. ᾧ δὲ ἢ τὸ πᾶν ἐκπέπρακτο, αὐτὶ προμηθείας θράσος τιμῶντα, στερρᾶν δὲ ἤδη λαμῷ λελοιπότας τοὺς τοῦ φρουρίου, ταῖς παρασκευαῖς ἴγνωσαν ἀποσέλλειν. ἦσαν γὰρ καὶ ὁ παραῤῥεῖν τὸ φρούριον πυκνὸς, τὰ πολλὰ ξυμβαίνειν σφίσιν, ἅμα μὲν δι' αὐτῶ φορτηγούντων τυκτὸς, ἅμα δὲ ἢ τῆ ἀπὸ χρείας ὑδρεύσεως ἐμβόλῳ, ὡς τὸν ἐπὶ τὸ φρούριον ἀναγαγεῖν τῆ φορτίων ἐκ ἀσφαλεῖ χρεομένων τῆ ἐπὶ τῆ στερρᾶν πεπραμένων. ταῦτα διανοηθέντες, τοὺς φορτηγοὺς ὑπεξεπέσασπε ἢ ἐκαὶ πιεσάμενοι, τῆ πεπαμῷ πεισθέντες ἔπεμπον, ἢ τοὺς παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ πεπαμοῦ ἀπαρεῖς

delicet incitari Latinos in hanc irrupelonem vlEdit. Rom duplici, utraque vehementi; ira & audacia; pag. 348. quarum ſimul mixtarum ex mutuo creſcit conſortio pernicies, velut cum igni oleum additur. Ergo expertus quanta difficultate tot artificiis tractatuum, tot objectis apparatibus Claſſium, ægre haſtenus, vixque obſtitiſſet, ne mari Latinæ Copiæ in noſtram Continentem importarentur; videns jam eas potiri campo, & expedicum deinceps planumque terreſtri progreſſu in ipſa viſcera Imperii iter inſiſtere, ultimo ſibi conatu concendendam ſtatuebat, quo iſtum primum retunderet impetum; nam eo ſi non ſolam impune defungerentur, ſed ex hoc etiam cum fructu operæque pretio redirent, in tantum augendos apparebat feroces ipſorum animos, ut iis obſiſti amplius nequiret. Igitur, ut in tam ancipiti diſcrimine ſummæ rerum, faciendum omnino ſibi putavit, ut ad Deum ante omnia recurreret: ſimul tamen deinde tam numeroſas, tamque validas eo deſtinaret Copias; ut earum objectu ſolo repreſſi, retroque truſi re infecta Hoſtes primo experimento diſcerent, quam non facile perviæ ipſorum armis ulteriores Imperii regiones forent; quarum utique limen ipſum, ac limitem viderent ineluctabili potentia vallatum. Porro quæ ad Dei propitiationem attinebant, in hunc modum præparata ſunt. Denunciatum Patriarchæ, Epiſcopis, univerſo Clero eſt, primum quidem, ut noctem ſimul totam implorando contra Hoſtes Dei auxilio pervigilem ducerent: ſub auroram vero diei inſequentis Patriarcha, ſex aliis e præcipuis Epiſcoporum ſecum aſſumptis, & ſacris omnes ſtolis induti, cunctis interim aliis Deum invocantibus, benedictionem ſacri Olei ſolemnem rite peraperet; tum paratos ad id faſciculos ſegmentorum Papyri, conſecrato tingerent Oleo, mox darent expeditis Curſoribus, qui hos ad Exercitum portatori in procinctu ſtabant. Erat autem numerus Chartularum Oleo tinctarum quantus ſufficeret, ut unicuique Militi contra Hoſtem ituro ſua tribueretur, quam ſecum in prælio geſtaret. Hæc ut imperata, ſic executioni mandata confeſtim ſunt. Et ſacri faſciculi chartarum in vaſa vitrea injecti, ſimul religione congrua, ſimul velocitate ſumma mittuntur in Caſtra. Præmiſerat enim Imperator eo Copias quantas ad quod optabat ſuffectutas putarat, ſub Ducibus Michaele Deſpota ſuo Genero, Magno Domeſtico Tarchaniota, & ipſo prænominato Michaele, Magno Stratopedarcha Joanne Synadeno, & quarto cum his Eunucho Andronico tunc Aulæ Tata, cui Eonopolitæ cognomen erat. Hos mittens omnem abijcere pag. 349. timorem juſſit, & certa victoriæ ſpe niti, magnopere confiſos auxilio Divino, quod ab exoratu precibus Sacerdotum Numine haud dubitantes expectarent. Sic illi profecti admoverunt ſe caſtris hoſtilibus quam proxime licuit. Et irruere quidem in Hoſtes primo ſtatim adventu noluerunt. inconſultæ quippe id fore temeritatis arbitrabantur: quæ fuit præcipue ſententia Magni Domeſtici; cui cura univerſa negotii totius, & ſuprema in univerſum Exercitum auctoritas commiſſa fuerat, ita ut ex ejus providentia ac judicio cuncta ibi penderent. Decreverunt autem mittendos e ſuis qui commeatum obſeſſis jam fame laborantibus importarent. Ad hoc videbatur profuturus ipſis fluvius, Arcem, ut dixi, præterlabens. nam & impoſitis illi noctu navibus facile verſus Arcem promoturi videbantur neceſſariam annonam: & ſi Hoſtes id prohibere conarentur, beneficio valli ab Arce ad fluvium producti aquationis tuto faciendæ cauſa, ſuos quoque convectores rei cibariæ commode ad inoffenſum tranſitum tegendos verſimiliter autumabant. Hoc conſilio Bajulis

expeditis, oneratisque commeatu ratibus, eas ſecundo immittunt amne, diſpoſitis in ripa idoneo numero militibus ad impetus obſtare conantium accendos. Non latuit Hoſtes quid pararetur. Erumpunt ſtatim furioſo contra Imperu Itali. Pars horum in adverſa fluvii Aſuæ inſtructi ripa ſtabant, procinctique ad repellendos eos, qui alimenta obſeſſis inferre moliebantur: Hos enim ſe fame compulſuros ad deditionem ſperaverant. At Rhos Solymas cum magna ſuorum manu, Virorum utique fortium, & roboris præcipui, trajiciendum ſibi ultro fluvium ſtatuit ad eos debellandos, qui ex adverſa ripa ſecundo amne fluentium tranſitum defenſabant. Ergo equitatu denſo eluctati torrentem impetum fluminis, ulteriorem oram brevi tenuere, faſtu tanto, ut ſolo fremitu, & hinnitibus ferocium equorum quibus inſidebant, perculſuros ſe, averſurosque ſtatim in fugam adverſarios omnes confidere viderentur. Cum igitur exilientes e flumine quaſi perfunctorie, & contemptim præ nimia certi ſucceſſus fiducia, in noſtros ibi ſtantes inveherentur, hi partim prudenti cautione periculi, partim arte quadam ſtratagematis, ad eliciendos Hoſtes in locum iniquiorem, paululum retro ceſſerunt. Nacti vero locum aptum, fixis in eo veſtigiis inſequentes equites armatura impeditos gravi jaculis petere cœperunt. Ac in ipſorum quidem corpora galeis, ac loricis protecta perferre ſe ictus ſagittarum poſſe deſperantes, in equos collimabant: partem ſe ferociæ dempturos ſuperbe ſe ex equis oſtentantibus tati, ſi pedites ex equitibus facerent, & ſic eos perculſos caſu, mole armorum gravatos facillus obnoxios haberent. Igitur cum alii vulnerati equi ſunt, tum equa generoſa, & præferox, qua Rhos Solymas inſultans, minaxque ferebatur, percuſſa telo eſt, non lethali quidem ictu, quo ſtatim concideret: tamen ſenſu qualicumque ſatis acte penetrantis vulneris turbata non parum, multum de priori remiſit audacia, ſeſſoremque jam ſegnius, & titubanter ſuſtinebat. Quoad impingens forte in excavatam illic foveam frumento, ut fit, condendo, implicatum cavo pedem expedire non valens concidit, equitem ſuperciliosum prius illum ſerumque dejiciens; quem ob pondus armorum immobilem hærentem, noſtri undique accurrentes comprehenſum abducunt. Divulgata momento eſt totis Imperatoris caſtris, & tutta ipſam obſeſſam Arcem Ducis Hoſtium comprehenſio. Et in caſtris quidem certa fides erat oculorum, præſentem, quæ manibus tenetetur, prædam cernentium, ac ſcilicet illudentium in eam ſervitutis humilitatem jam redacto tam tumido paulo ante gloriatori. Obſeſſi vero etiam ante quam ad eos perveniſſent qui hoc nunciaturi miſſi erant, neſcio quomodo caſus ejus facti certiores, ſigna lætitiæ ediderunt, ex quibus noſtri procul intelligerent, jam ſcire ipſos quid contigiſſet. Ergo ſub auroram noſtri omnes armis ſumptis, correptaque quiſque in manum tincta Oleo ſacro charta, trajecto amne, in turbatos clade Ducis Hoſtes ruunt. Hi ſtatim ſinduntur, fuganturque, paucis qui os obverterant, ſpectandi potius curioſitate, quam reſiſtendi animo, ſubito dejectis. Fugientium autem jam pariter omnium terga inſequentes noſtri valide incuſſis miſſilibus cædebant. Unde proſternebantur equites, vulnere, aut offendiculo equis laſſantibus evoluti. Horum plerique occumbebant, vivi nonnulli capiebantur, intercluſi eo quod ſummo ſtudio captabant. Id autem erat pervenire ad Booſem fluvium, & eo tranſito ſalutem in tuto ponere. At Imperatorii curſum iſtum retardare tum a tergo laceſſendo, tum præcurrendo, viamque obſtruendo, varie certabant. Inter quæ Itali confuſi, qua metu ne prohi-

Edit. Rom. pag. 350.

A ὡὸς μάχλω τῇ ἐπιθυμουμένων τάξωσιν. πῶ-
π γινόμενον μὴ λαθὸν, ἐκμαίνει τοὺς Ἰταλοὺς,
καὶ ἐπιχεῖν ὡς ἂν οἷοί τ' ὦσιν, ἐξίστορον.
οἱ μὲν οὖν παρὰ θάτερα τοῦ ποταμοῦ Ασσύ-
ης ταθέντες, ὅπως μὴ ὦσιν ἐπίπαν ἀμυνόμενοι
τὸ καλύειν τῶν στρατέων, λιμῷ μᾶλλον
τὸ φρούριον ἐλπίζοντες παραξήσεσθαι. Ὁ δὲ
γε Ῥὼς Σολυμᾶς, σωύμα τῶς περὶ ἑαυτὸν
πλείσους καὶ ἐχυροὺς ὄσι, δίχα τὸν ποτα-
μὸν διαπερωσάμενος τοὺς παρὰ τὸ χεῖλος ἐ-
πὶ φυλακὴν ἱόντας, καταγωνίζεσθαι. καὶ δὴ
τῇ ῥάμματι μετ' ὁρμῆς ἐμβαλόντες πλείσης,
ἰσῶσι τὸ τῶν τοῦ ὕδατος ῥύμῳ, καὶ κατὰ θά-
B πρα τῶν ταχίστων γίνονται, φευγαγμοῖς καὶ
μόνος τῇ κῇ σφᾶς ἀγαρώχων ἵππων, κατα-
πλήξεων τὸ ἀνθορμοῦν ἄκρα οἰόρμου. Ὡς γὰρ
τῇ θάρρει περιπεδῶντες οἰκείως ἐπὶ τοὺς πεμ-
φθέντας ἐξώρμων, οἱ μὲν πρὸς μὲν τῶν πρώ-
των ἐμβολῶν, τῶν μὲν φυλαττόμενοι, τοῦτο δὲ
καὶ παχυτέρους, ἐπεικῶς εἶχεν. ἐπειδὴ δ'
ἐρρύντες πόνον, μετὰ βάρους ὅπλων ἱόντας κα-
πέσθιον, κἀκείνων μὲν ἐφειδῶντο τῇ ἀδυνά-
των φῶτο, ἐπείρων δὲ βάλλοντες τοὺς ἵππους.
ἵππος κατόξυχήσαντις τοὺς ἐπὶ τῇ ἵππων
γαυνυμένους πεζοὺς ἀποβίξασα, ἐξῳώσαν
γοῶ καὶ ἄλλαι τῇ ἵππων, τιτρώσκεται δὲ καὶ
C ἀ τοῦ Ῥὼς Σολυμᾶ. πλὼ οὐ κυρίως, ὥστε
καὶ ἐξαπιναίως καπίπτειν. ὅμως τὰ γὰρ βέ-
λος ἤνεγκε, καὶ τοῦ πολλοῦ θράσους καθυφέ-
πε, καὶ τὸν ἐπιβάτλν οἰκείως ἔφερε, ὥστε καὶ
στιδοχεῖν κατὰ γῆς προσαῖσαι ἀναγόντι,
συμποδιθῶαί τε, καὶ τὸν ἐπιβάτλν καταβα-
λεῖν. οἱ δὲ μὰ δυνάμενον κινδῶαι τὸ σο-
βαρὸν πεισάντες, χερσὶν ἁλίσκουσι. φαμίζε-
ται γὼν παραπὰ, ἔνθεν μὲν τοῖς τῶ Βασιλέ-
ως, ἐκεῖθεν τοῖς κῇ τὸ φρούριον ἡ ἐκείνου ἅλω-
σις. Ἐ οἱ μὲν ἐν χαρᾶν εἶχον τὸν πάνυ μέ-
γα σοβαρδόμενον. οἱ δὲ τῶ φρυρίου καὶ πρὸ τῆ
D πῖς ἐαυτὸς τῶν ἄλλων ἄγγελοι. ἅμα γὼν ἕω
οἱ ἐντῶθεν συμπαικότες, πρατοῦντες ἕκασις
καὶ τὸν θεῖον ἐξ ἐλαίω πάπυρον, πεφαιθέντες
τὸν ποταμὸν, τιπραγμένος ἐμπίπτουσι, καὶ
ἅμα πρὸς φυγὴν τράποντα. οἱ μὲν οὖν κατὰ
σῶμα πεσόμβοι, διαφθείροντο. οὐ δὲ πρὸς τὸ
ἀντιχεῖν, ἀλλὰ πρὸς τὸ μαθεῖν μέτον τὸ τὸ
γινόμβον, ἐτράποντο κατὰ πρόσωπον. οἱ δὲ κῇ
τῶν πλυτούμβοι, διωλίδωνόν τε τῇ ἵππων,
καὶ πίπτοντες ἐθνησκον, ἔνι δ' οὐ καὶ ζῶντες
συνελαμβάνοντο. ἀνωδὴ γὰρ ἰὼ τοῖς μὲν τὸν
ποταμὸν Βοοῖσιν φθάσαι, καὶ περαιωθῆναι σω-
θῆνάαι. τοῖς δὲ τοῦ βασιλέως τοῖς φ-
E πὶ τὸν ποταμὸν αὐτῇ ὁρμὰς διακλείειν
προφθάνουσι μὲν δέει τοῦ μὴ κωλυθῆναι
καπάκασιν, αὐτοῖς σκιδνῆς καὶ γωνι-
ξὶν ἐπειλούμβοι. καὶ ὁ ἐπιὼν τὸν προέρ-
τα καπάκανῶν τε καὶ καπακοπῶν, αὐ-
τὸ παρ' ἑαυτῶν τὰ πλεῖστα ἐφάλοντο,
πολλοὶ δὲ καὶ ὑπεμένοντο οἱ ἵππους πρὶν
φθάσαι τὸν ποταμὸν, καὶ ἔργον ἐζώνυ πεζὸ

ἵππους ἐγένετο σαθαρός. ὡς ἁλίσκεσθαι μὲν πλοίοις, ἅμα δ' ἐλαφάναις ἀπάγεσθαι πρὸς τὸ φρούριον, καὶ πάλιν ἄλλους ἐπ' ἐκείνοις ἄλλους, καὶ ὅπως ἐφεξῆς τοὺς μὲν φονεύεσθαι, ὡς ὁπωσοῦν δὲ συλλαμβάνεσθαι, μίχρις οὗ καὶ τὸν ποταμὸν Βοόσθιν φθάσαντες, οἱ μὲν ἐκπεσόντες ἑαυτοὺς ἐρρίπτουν κατὰ τῦ ῥεύματος, τὸ ἐξαπαλλάττειν προτιμῶντες, τὸ μετ' αἰσχύνης πεσεῖν εἰς χεῖρας Ῥωμαίων. οἱ δὲ βίᾳ τὸν ποταμὸν διαπεράσαντες, ἐν πολλῷ ὀλίγοι πρὸς τὸ τῶν Καισάρων φρούριον διασῴζοντο φεύγοντες, γυμνοί τε καὶ ἄοπλοι καὶ πεζοί, οὐ πρὸ μικροῦ σαθοῦντες, καὶ ὡς ποσιν τὴν Ῥωμαΐδα καταλαβεῖν κατ' ἐλπισμὸν ἔχοντες.

berentur in tutum evadere, qua mixtione inordinatiſſima ſarcinarum, & mulierum quas una ſecum trahebant, quibuſque impliciti conflictabantur, trudebant, dejiciebantque ſeſe mutuo, temere invicem incurrentes, ac conculcantes: itant eorum multi currentium ad flumen equorum ungulis contererentur; & afflicti lapſu ſuperbe caraphracti equites præda facilis erant peditum expeditorum. Horum plurimi ſimul capiebantur, ſimul ad Arcem cuſtodiendi trahebantur, redeuntibus mox qui deduxerant; & aliis alios, aliosque ſimiliter ſtatim ubi corripuerant, in tuta cuſtodia locantibus. Eo in his diſcrimine ſervato, ut vulgus quidem, & gregarii necarentur; inſignioribus & Primariis reſervatis. Per hunc tumultum qui tandem e Latinis ad Booſis ripas pervenire potuerunt, ſe volentes in flumen præcipitabant, mortem præoptantes ignominioſæ ſub Romanis captivitati. Fuere tamen quibus conatus tranſnatandi ſuccederet. Hi perpauci e plurimis Caoinarum tandem Arcem tutum ea effuſa fuga receptum habuerunt, nudi, inermes, pedites, qui paulo ante faſtuoſi, ac minaces univerſum Orientale Imperium ſe tamquam avicularum nidum implumium impune rapturos, ablaturos ludibunde, ſperaverant.

CAPUT XXXIII.

Triumphus Captorum ad Bellagrada.

Ἄξιον δὲ μηδὲ τὸν ἐκείνων θρίαμβον τὸν ἐν τῇ πόλει γενόμενα παραδραμεῖν. Ἐπειδὴ γὰρ κατὰ κράτος ἑκάτεροι οἱ Βασιλέως, μᾶλλον δὲ ἡ ἀκοντιστὶ τὰ θαυμαστὰ κατὰ τῶν ἀλαζόνων καπήθουσι, τοὺς μὲν πεσόντας ἐνυάλιον, πλοῦτον συλλέγοντες ὅπλων τε καὶ ἐνδυμάτων καὶ ἵππων καὶ σκευῶν παντοίων ἐξωπλισμένων. τοὺς δὲ γε ζῶντας αὐτούς τε καὶ ἵππους αὐτῶν ἐπισυναθροίσαντες, καὶ τοὺς μὲν πέδαις ἀρύστοις δεσμήσαντες, τοὺς δ' ἀνέντες εἰς ὑποζύγια, σφίσιν τὴν στρατιὰν ἀναλαβέντες, οἴδε γὰρ οὐχ ὑπῆνδρο δεδίσναι παυσαμένῃ ἐλαφάποις, εἰς Βασιλέα μετὰ γε τροπαίων λαμπρῶν ἀνεζύγησαν, ὅπως φιλορωμαίοις παυθαύμασος. Ὁ γοῦν Βασιλεὺς θρίαμβος μὲν τὰς ἰδίας, μαθὼν δ' ἐς ἀκριβὲς τὰ πραχθέντα, ἵνα δὴ καὶ ἑκάστου αὐτοῖς ἵπποις τε καὶ σκεύεσι, τοῖς μὲν λατσυλιπόδι Ϲ μόνοις ἐσίοις καὶ δίφραισι τὴν πάλαι δεσπόσυσιν ἐκλείπει, ταῖς δὲ δηρῤαγείαις ἐκ αὐτῆς ἴσως ἃς ἡ πρώην ἐχρῶντο, ἀλλὰ τοῖς τυχοῦσας, καὶ ἃς ἂν ἑκάστης ἐπολεώρων οἱ ἐλεοῦντες, καί γε τοιχηδὸν διελυλακέσας κατασκάς, σώματα γυνὰ μὲν τῇ πότε καὶ οἷα μηδὲ σώματ' ἂν τις εἶπεν, ἀλλὰ σκιὰς τῶν πάλαι γιγάντων, ψυχὰς δὲ τῷ μὲν ἐκ σφᾶς πάθει, καὶ λίαν καμπτομένας, τῇ δὲ τῶν προσώπων τάσει Ϲ τῇ τῦ φρονήματος ἐμβριθεῖ τὴν πάλαι δηλούσας ἐλαθρείαν, ἐπικαμφθη μὲν τοῖς κατ' ἄνθρωπον συμπτώμασι, χεῖρας δ' αἴρει πρὸς τὸν Θεὸν, Ϲ ὁμολογῶν τὴν χάριν τραχὺ τῇ φύματι, καὶ γε θέλων ἀνάγραπτα θῆναι, προσάγει γράφεσθαι τοῖς τῶν ἀναπύρων τοιχίσμασι. πλὴν οὐκ ἀπὸ τῆ μόνα, ἀλλ' ἃ δὴ καὶ ἐξ ἀρχῆθεν Θεοῦ γέγονεν ἐλεοῦντος. καὶ ἐκεῖνα μὲν καὶ αὖθις ἐν

Dignum porro fuerit nec illum triumphum præterire, qui hujus gratulatione ſucceſſus celebratus in Urbe eſt. Poſtquam enim pleniſſimam Cæſarei victoriam reportarunt; aut potius facile, ac ſine pulvere tam mira in arrogantiſſimos jactatores geſſerunt, mortuos quidem ſpoliarunt; unde divitias congreſſerunt plurimas ex armis, veſtibus, equis, vaſis elaboratis omnis generis: Superſtites autem, & equos ipſorum congregantes, illos compedibus vinctos validis, hos ſolutos, & abactos inter jumenta, copias ſecum univerſas, quas duxerant reſumpſerunt (neque enim erat cur ibi ad Præſidium limitis pars earum ulla relinqueretur, utique Hoſtibus plane deletis) & redire ad Imperatorem inſtituerunt, ſplendidis illic prius trophæis poſitis. Spectaculum ſic euntes paſſim præbebant miriſice jucundum bene affectis erga res Romanas. Imperator obi qua par erat gratiæ ſignificatione ſuos excepit; ubi rem ut geſta erat e fingillatim & exacte narrantibus audivit; ubi etiam otioſe inſpexit unumquemque captivorum cum equis & veſtitu: equis ſtrigoſis, & exſuccis, tamen in illa macie nihil præter pellem obductum oſſibus trahentium, ſigna non obſcura monſtrantibus priſtini vigoris: Veſtitu obſoleto, & lucero; non eo videlicet quo prius domo allato uſi fuerant, ſed ex forte obvitis centunculis ad neceſſarium tegmen ſpoliatorum corporum precario adſcito, aut ſpectantium miſericordia conceſſo. Hos, inquam, in longum digeſtos ſeriem intuens Auguſtus attente ſingulos, corpora obtervabat ſqualida illa tunc quidem luridaque; ſed quæ non tam corpora quis diceret, quam umbras veterum gigantum; quorum animæ tamen, caſu licet, ac malis fractæ, quadam exporrectione facierum, & eminente in fronte, ac ſuperciliis audacia, veterem libertatem præ ſe udhuc ferrent: motus intima eſt miſeratione humanorum caſuum; manus autem ad Deum ſuſtulit, clara voce gratias ei referens; & quaſi votivis volens tabulis gratitudinem hanc ſuam extare in poſterum teſtatam, præcepit pingi ſuper parietes Palatii totam hujus victoriæ, ac pompæ triumphalis ſeriem; non hoc autem ſolum, ſed & alios præ-

Edit. Rom. pag. 350.

terea proſperos ſucceſſus, quibus antea quoque ſuum Deus Imperium dignatus erat fortunare. Contmuoque inchoatum id opus eſt in
Edit Rom. pag. 352. Veſtibulo porticuum Regiæ, ſed perduci ad finem, & bajus ultimæ adjunctione victoriæ compleri monumentum id non potuit ante mortem hujus Imperatoris Michaelis, quæ paulo poſt contigit. Porro litos tunc captivos oſtentare per Urbem triumpho traductos voluit, non ille quidem jactationis ſuæ cauſa, quaſi ſibi laudem glorianter adſcribens victoriæ iſtius nuper partæ, id quod inſolenter vani, puſillique animi nota non careret; ſed eo ſtudio, ut & Deo ipſe grates debitas profiteretur, & cunctos invitaret ad Divinum Numen ob hoc præclarum nobis indultum beneficium laudandum. Pompa igitur ipſa in hunc modum proceſſit. Stabat Imperator excelſo in loco Palatii Blachernarum juxta mare in occaſum obverſo, ut ſimul ſpectaculo frueretur, ſimul eſſet ipſe late conſpicuus multitudini ſpectantium. Ducebantur continua ſerie captivi fingillatim, idoneo intervallo invicem diſcreti. equo quiſque proprio vehebatur, non libratus in dorſo cruribus hinc inde pendentibus; ſed ſedens pedes eompede vinctos in alterum equi latus demittebat. Inditus erat manui cujuſque contus ex papyro, aut vili alia materia, inſigne videlicet offenſionis belli qua erant in iſtam redacti ſortem. Turba conſtipabatur utrinque denſa, quorumdam miſerantium fortunæ caſus infeſtos; præſertim ubi in Principes ac Primarios Viros tali traductos ignominia incurrebant oculi; aliorum contra irridentium, inſultantiumque altero increpando, meritum eos ferre væſaniæ ſuæ fructum, ſeram pœnitentiam quæ proles eſſe ſolet inconſultæ amentiæ, modicum quidem initio quos abripit mulcentis, ad extremum graviſſime mulctantis. Erant e fæce præſertim plebis, qui etiam miſeros exſibilarent. Durabat autem dulcis ſpectaculi voluptas uno licet in loco hærentibus. nec opus habebant alio migrare ut viſo, quod placuerat, prætereunte fruerentur. Succedebat enim aſſidue præeunti ſequens pari ſuo dedecore ludibrium exhibens, & oculos abunde paſcens, ne præterlapſum ſequi, aut requirere curarent. Quin potius creſcebat dulcedo ſpectandi, prævertente ſatietatem continua quadam velut mutatione ſcenæ. Sannis præſertim gregariæ multitudinis, & petulantis ætatis materiam præbente vidicula tonſura fœde raſorum orbe toto capitum, novitaris apud vulgus ſpecie jucunda. Qua ſicut gaudebant oculi, ſic & aures demulcebantur confuſius improperiis in Hoſtes jactis digna patientes; quæ inſtar habebant novæ cantilenæ, placere plurimum (ut vetus habet verbum) populo ſolitæ. Diſtinguebatur autem pompa multa varietate, & ipſa delectante, dum adoleſcentulo ſuccedebat juvenis, intermiſcebantur ſenes viris; & ſemper inexpectatum aliquid vices variæ multiformis ſpectaculi offerebant. Dum nudus poſt veſtitum trahebatur; ſuccedebat pileatus intecto vertice; dejectus vultum, ferociter conrumaci, macer, pingui; fortunam abjecte ferens, excelſum animum oris conſtantia monſtranti: quæ velut erant fercula varia, & hoc ipſo gratiſſima, exquiſiti oculorum epuli, tanto produ-
pag. 353. ctl ſpatio temporis, per quantum loci protendebatur longiſſima catena, vinctas innectens, intervallis inter ſingulos juſtis, plurimas hominum centurias. Porro ſinguli ut ad locum venerant, unde ſuperne deſpectabat Imperator, venerari eum vel inviti profunda ex equis capitis demiſſione cogebantur: id tamen ſe pleriſque libenter facere, quadam modeſtiæ affectatione ſimulantibus: quinetiam quo penitus contabeſcebant animi mœrorem renidentis oris adſcititia hilaritate ſucantibus. Sic ingreſſi Civitatem, & ſic per eam quantum patet univerſam probroſa ſui dedecoris traducti pompa, in carcerem Zeuxippi conjecti ſunt, vulgarium,

A προεστίοις γεγράφατο, τὰ δ' ἐκ ὀφθαλμῶν τιλεθλῶσι, ἐπιλθόντος τῷ Βασιλεῖ τῶ Θεοῦ. ἐκείνος δὲ ἢ τῶ Θεῶ χάριν ὁμολογῶσα θέλων ἐπὶ πάντων, ἵνα αὐτὸς μεγαλζόμενος τοῖς πραϊζὰ τιλεθῶσιν, οἷά τις ἀπειρόκαλος ἢ μικρόψυχος, ἀλλὰ μᾶλλον θεὸν μὲν εἰδὼς αὐτὸν, Θεῶν δὲ ἢ μεγαλείων προθέμενος, θεῖ ἄμβον προτάσαι καταγαγών. ὃ δ' ἰῶ. Ἰςατο μὲν ἀνωθεν ἐξ ἀκρότατου ὁ Βασιλεὺς ἐν τοῖς ἀνακτόροις τῶν Βλαχερνῶν, πρὸς κατὰ θάλασσαν δυτικὸν ἀέρα, ἵν' ἅμα μὲν θεᾶται, ἅμα δ' ὑπωπτεύητος αὖ τοῖς θεωμένοις. Ἠγετο σειρηδὸν ἑκάστου καθ' ἕνα, ὡς ἐίχε ἕκαστος ἐφ' ἵππου, κατὰ θάτερα τῶν πλευρῶν καθήμενος. ἐδίδετο δ' ἑκάστῳ κρατεῖν ἢ κοντὸν ἐκ παπύρου, ἢ τινος ἄλλου εἰκὸς, ὡς τρόπαιον πάντως τῆ χῆ σφᾶς πταίσματος. ὄχλος δὲ παρ' ἑκάτερα πλεῖστος ἵςατο. οἱ μὲν τῆς τύχης ἐπειπτζόμενοι, καί γε ὀλιγωτῆς εἰκαίως ἀγομένης τῆς μαγίσσας. οἱ δ' ἢ ἐπιμωκώμενοι, δεικνῶντες εἴου ἐς ὀπόσον φέρει ἡ ματαιότης ἀπόνοια, ἢ μικρὰ μὲν σαίνει, μεγάλα δὲ τὰ κακὰ φέρει. Ἄλλοι δὲ ἢ συρίττοντες, οἷα τῆ πλήθυς, ἐχλεύαζον. τροφὴ δ' ἦν αὐτοῖς ἡ τῶν ἀλωμένων πομπὴ, ἡ τότον ἐκ τότου μεταλαμβάνουσι ὡς δῆθεν μεταφορομένοις ἐ αὐτῶν σφῶν ἀρίστων πεπίδων. Ἀλλ' ὁ μὲν ἦγετο, ἡ δ' ἐπήγετο, ἢ τροφὴ ἐκείνη ἡ πρώτος τοῖς φιλοθεάμοσι παραχὼν τῷ μόγῳ φανῆναι, ἀπὼν ὐκ ἐλυπει, ἑτέρου διαδεχομένου τὸν τόπον καὶ τῶν τάξιν τῆ πρέμνου. Μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἀεὶ νέον ἐπιόντες τῷ ἄλλος ἢ ἄλλος φαίνεσθαι, καπὶ τὸν ἐκ τῷ κύκλῳ καταπομπὸν ἑτέρου τῷ κυκῷ πλέον τοὺς θεωμένους. Ἐκὼ δ' ἄρα μὴ μόνον ἀοιδῆ νεωτάτη ἑτέρας τοῖς ἀκούσιν, ἀλλά γε ἢ τέα θέα παιδιὰ τοῖς ὁρῶσι τροφή. αντίπας γὰρ ἐπὶ νέφ, ἢ νέος ἐπὶ παρεβυκότι, καί γε γυμνὸς ἐπ' ὀνδυμένῳ, ἢ ἀκαλυφὴς ἐπὶ καλυπτραν φέροντι, ἢ καπφιῶν ἐπ' ἀγορᾶχῳ, ἢ ἀλαπαδὸς ἐπ' ἀσωματοῦντι, ἢ καπαπτικὸς τῆ πάθει ἐπὶ τῆ λογισμοὺς ὀρθοὺς φέροντι, ἐ ποικίλλων τὰ τῆς θέας, ἢ ὀφθαλμοὺς εἰσίων τῆ συμμιγῶν ὄψεων. Οὐ δὲ γὰρ ἐς ὀλίγον ἡ χρονοτριὴς ἐκείνη σειρὰ τῆ ἀνδρῶν. ἀλλ' ἐς ὅτι πλείων συχνὰς ἐκαπορύσει διείλκυσε. ἕκαστος δ' ἵππων ἐπὶ τὸ παρ' ἑκάτερα τῶ Βασιλείως γινόμενος, ἢ ἄκων ἰδίδυ, κύπτων ἐξ ὑρτεζίδος, τῆ Βασιλεῖ τὴν φροντιώνειν, μορφάζων τὸ πεπονθὸν, ἢ τὸ τῆς ψυχῆς εἰδέναι μεταχματίζων εἰς ἐλαρότητα. Οὕτω μὲν οὖν εἰσελθόντος τὴν πάλιν, ἢ διὰ μέσης πάντης ἐξ ἄκρων εἰς ἄκρας τοῖς κατὰ σφᾶς ἀνιαροῖς ἐμπομπεύοντες, τῆ τῆς Ζεύξιππου δίδονται φυλακῆ, τοῖς τυχοῦσι μὲν χλεῦν, ἐλευσὶ δὲ τοῖς ἐπιεικεστέροις γινόμενοι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐφράχθησαν τῆδε.

ut dixi

Digitized by Google

ut dixi, hominum intemperanti ludibrio irrisi; elegantius instituris, & per hoc humanioribus, infelicitati condolentibus ipsorum. Atque hæc quidem acta in hunc modum sunt.

CAPUT XXXIV.

De Lazorum Principe Joanne, ut eum Imperator sibi Generum fecerit.

Βασιλεῖ δὲ οὐ μόνον τῷ αὐτῷ μετῆν οἰκ κόσμου σφᾶς ἄγειν τὰ πρέποντα, ἀλλὰ καὶ τοὺς μηδὲν προσήκοντας κατά τινα δυσποτείαν ὑπερφρονεῖν τὰ μέτρα, συγκλεῖσαι δὲ καὶ ἀπορρήτοις λόγοις. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους δόρυ κινῶν, Ἰωάννῃ δὲ τῷ μητρὸς χρῆσθαι. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐν τύχης ἴσχυσας σφᾶς καὶ συμβάντας, τὰ δ' ἄλλως ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα πηδᾶν, καὶ Βασιλείας ἐξαίσιος ἀπαφρονεῖσθαι, κινδυνώδης ἑαυτῷ μαθόντας. τῷ δὲ γε τῆς τῶν Λαζῶν ἄρχοντι Ἰωάννῃ, παρασήμοις βασιλικοῖς ἐμπορπήσαντι, οὐ μόνον ὅλας Βασιλείας ἐκείνῳ, πάμπαν πολλάκις ἐπήγγελλε, τῆς μὲν καθ' αὐτὸν ἐξουσίας ἀνέδην ἔχειν ὡς βούλεται, ἀνομάτου δὲ καὶ παρασήμου βασιλικῶν φείδεσθαι. Μὴ δὴ ᾧ ἄξιον, αὐτὸ Βασιλέως ὄντος, ἐπ' αὐτῷ Βασιλέως Θώκου καὶ πόλεως, καί τινας ἄλλως ἐπὶ τῷ μείζονός τε καὶ ὑπερτάτου φρονεῖσθαι ἀξιώματος. Ἀλλὰ μέρος ὅπως κρείττων ἐπισωσάντων τῆς ὅλης, μηδ' ὕπῃ βασιλικῇ τάξει τὸν σύγχυσιν ἐπιφέρειν. Τοῦτο γὰρ πολλάκις παῦων, οὐδὲν πλέον ἴσχυεν ἢ τὸ δοκεῖν μηδὲν ἔχων αὐτῶν. Ὑπερηράνει γὰρ βάρβαρος ὤν, καὶ ὑπερωρᾶτο τὴν πρόσοψιν. Καί τινας προφάσεις ἐπὶ αὐτὸς κατῄρξε τῆς ἐπὶ τούτοις παραβάσεως, ἀλλ' ἀπὸ Πατέρων ἔχειν, ἐπλάττετο· προσῆν δὲ μηδὲ τοὺς περὶ αὐτὸν ἰδεῖν, ἵλεγε, κολούειν ὧν ὕπως ἀξίωμα πατρικὸν, ἐν πλείστῳ τε ὡς αὐτὸν κεῖνον, μηδ' ἀκλεὲς τῷ αὐτῷς εἶναι τὸ μέρος ἐλλείας συμθέντος ἐκείνοις βασιλικῆς. μείων δὲ φθόνον πολλῶν εἶναι κομιζομένων, τῷ Βασιλείας ἐνόμασε τῷ τὰ μείζω ἔχοντι, τὰ δ' ἐῶ, ὡς ἴλιγεν, ὑπάτωσίς τε καὶ δουλικὴ ἐστυχία, καὶ αἰρωνικὰ ἀποδεῖ, καὶ πρὸς τὸ συγκεχυμένος ἐφ' ἅπασιν. Ἐγὼ γοῦν ὁ Κραπὸν διὰ τούτων μεταλθὼν ἄλλως τὸν Ἰωάννην, καὶ μᾶλλον ὅτι καὶ νέον ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καθίσατο. κἀνθοι γοῦν θάμβος οἰκονομήσασθαι, καὶ τὸ δὲ ὑποφίας εἶναι τὸ κολούειν ἄλλως θέλειν τὴν ἐξουσίαν, καὶ μὴ κατ' αὐτὸ τὸ τῆς Βασιλείας δίκαιον ἐπαγγέλλειν τὴν μεταμφίασιν ὑφαρῶν, πάσαι δὲ αἰκείας, μὴ ἂν ἔχειν χῶραν βούλεσθαι τὸ τῷ δικαίων σφίσι καθάπτεσθαι, φρῶτον μὲν ἐκ πλείστου μηχᾶσθαι καὶ σοφοῖς τοῖς περὶ ἐκεῖνον πρεσβείας ἐπλήρουν ἔργον. ὡς ἂν ἅμα μὲν τῷ τῷ προσώπων ἀξιωματικῷ ἰκανοὺς τὰ ἐς πίστιν ἔχῃ τοὺς λόγους δεικνύειν ὄντας, ἅμα δὲ καὶ τῇ κατ' αὐτοὺς ἐπιστήμῃ τῶν λόγων, πείθειν οἷς λέγῃ, καὶ πᾶσαν χρείαν ἐκπρούειν ὑπόνοιαν. Διὰ ταῦτα καὶ ὁ μέγας Λογοθέτης ὁ Ακροπολίτης ἔτι ζῶν ἀπεστάλη-

Cæterum Imperatori non ſolum curæ erat, ut qui cum eo, & ſub eo viverent, intra fines ſeſe continerent decentis moderationis; ſed & iſtiam extendebat providentiam ad alienos quadam interdum intumeſcentes fiducia potentiæ; quorum efferentem ſeſe ſupra modum arrogantiam temperare, ac comprimere ſtudebat. Quo in genere alios quidem quos fortuna, caſuſve aliquis, ſui juris, & omni ſubjectione liberos feciſſet, manu armata faſtum demittere coegit, belli offentionibus edoctos, quam periculoſum ipſis eſſet tranſilire cancellos, & ſupra quam ſors & opes ipſorum ferrent, uſque ad uſurpationem juriam regiorum aſſurgere. Lazorum vero Principi Joanni, qui regni inſignibus temere, ac præter ſas aſſumptis ſe oſtentabat, ſæpius denunciavit, nihil ſe quidem obſtare quo minus dominio ſui Principatus pro libito uteretur; illud magnopere monere; abſtineret nomine regio, nec eum veſtitum, aut ornatum adhiberet, qui characterem præferret Cæſareæ poteſtatis. Meminiſſetque non decere ipſum, qui pars eſſet Imperii Romani, ejus ſibi cultum, & notas Majeſtatis arrogare, qui legitime conſtitutus in Throno Auguſto Imperatricis Urbis, loci ejus ipſius, & ſummæ dignitatis officio, cogeretur dare operam, ne membrum exæquaret ſe capiti, & diſcrimina graduum honoris ambitione turbulenta confunderet. Verum ex hiſce licet ſæpius iteratis monitis, non alium Auguſtus fructum retulit, quam deſperationem quidquam deinceps hac via proficiendi. Supercilioſus quippe Barbarus tumore ſe inflabat ſuo, admonitioneſque ſpernebat; prætextus obtendens vanos, fingenſque ſe non primum inchoare iſta, quorum ſcilicet uſum a Patrum exemplis duceret: ac quando redigere ſe ultro in ordinem vellet, haud paſſuros id ſuos; ad dedecus propriæ Reipublicæ pertinere ratos, ſi tranſmiſſum avita ſucceſſione Principatus Decus Dynaſtæ ipſorum degeneri vilitate abjiceret. Haud enim ſe tam contemptibilem Imperii latę clariſſimi partem eſſe, ut indigni videri deberent, qui ſplendoris illius antiqui reſiduis adhuc quibuſdam quaſi radiis fulgerent. Nec eſſe cur invideatur honos rubrorum calceorum, & Regni nomen majora utique habenti. Sic ille, per illa majora, quibus frui ſe gloriabatur, innuens proſtrationes ipſi a ſubditis in occurſu venerantibus fieri ſolitas, & tractationes pares, ac fœdera æquo jure cum maximis Regibus inita. His turgentem magnificis de ſe ſenſibus Joannem, flore præterea vitidis ætatis, & Principatus novitate ferociorem, facile intellexit Imperator non alia ratione adducendum ad ſubjectionem erga ſe aliquam, quam ſi eum affinitate præoccupatum adoptionis modo quodam in familiam inſereret ſuam. Sic enim ſe illi ſuſpicionem, qua abalienabatur abs ſe, dempturum: Modeſtiam iſtam cultus, & titulorum non alio ipſi animo ab Imperatore præſcribi, quam ut exauctoraret ipſum, & jure Ditionis paterĩæ privaret. Ubi enim is ſenſiſſet vocari ſe ad honorem Imperatorii Conjugii, haud amplius formidaturus videbatur, talia Impe-

ratorem machinari, cum natura non ferat Soceros deterere dignitatem, minuereque opes Generorum velle; quos contra patria caritate complectantur, & auctos fortunis, ac titulis etiam supra hæreditaria bona cumulatis, cupiant. Hoc animo Imperator ac spe, viris summatibus, iisdemque prudentissimis, Legationes ad Joannem demandavit: ut & dignitas ipsorum conciliaret promissis fidem; & eloquentia dexteritasque tractandi cunctas eluctata suspiciones quæ obstarent, persuadere quod optabatur tandem posset. Itaque cum Acropolita Magnus Logothetha dum viveret, tum Xiphilinus Magnæ Ecclesiæ Oeconomus ad Lazos missi, ut offerrent Joanni nuptias tertiæ Imperatoris filiæ Eudociæ, nihil omiserunt industriæ, atque artis, quo vel ipsum Juvenem Joannem, vel ejus Familiares ac Consiliarios pellicerent, illum quidem ad proficiscendum metu omni depositio Constantinopolim, summis illic honoribus dignandum, hos autem ad id ipsum suadendum suo Principi; successu tamen is eonstus tum quidem caruit. Nam nec Laticæ Aulæ Proceres auctores fieri Joanni voluerunt itineris talis; nec ipse per se Princeps in id propendit: cum concordibus omnes sensibus dicerent: exemplis se domesticis doceri, non evagari affinitatibus extra ditionis limites patriæ, sed sponsas in Gentis ejusdem Optimatum domibus quærere: Impetatorium vero genus ad stirpem, velut res voris, ac captu propelis superiores, sic intueri, ut stellas homines, ac Cæli sydera murari solent, quæ scilicet ita suspiciunt, ut ad contactum eorum a natura negatum non aspirent. Viderent igitur quam non fuisset opus commendari ab Imperatore modestiam iis, qui nunc oblatorum ultro ipsis Honorum maximorum splendorem non dubitarent secusare, tamquam mediocritatis ipsorum, qua contenti essent, excedentem modum. Ergo Legati omnia frustra experti, redire tandem ad Imperatorem re infecta sunt coacti. Nec tamen ille adhuc despondit animum. Sed aliis eo, atque aliis Legationibus crebro missis, hinc tertere illos minis, inde allicere promissis, & cum universos, tum singulos privatim, accommodatis ad cujusque spes ac captum tentare fetmonibus non destitit, terribilia intentans ni facerent, montes aureos policens si audirent: quoad tandem misso illuc Logotheta Domesticorum Jattopolo, cui comitem Ecclesiæ Presbyterum adjunxit; sic secum repacans: Logothetæ dignitatem vallaturam ad faciendam fidem syncerî Imperatoris animi in promittendis bonis ingentibus, quæ tali Interprete offertet; cumulum vero persuasionis additurum Ecclesiasticam gravitatem elucentem in ejus socio; nec dubitaturos ipsos credere pollicitationibus, quarum Ecclesia, quæ fallere nesciret, se vadem quodammodo exhiberet, compos effectus votorum Augustus est. Cum enim ambo illi pro se quisque contestarentur: optima fide ac voluntate Imperatorem vocare Joannem in necessitudinem Filii, paterno deinde affectu illum omni bonorum genere auscturum, discussis denique suspicionum umbris, Lazi plane assenserunt; ac jurejurando a Legatis accepto, quo, nomine Imperatoris, & sua ipsorum fide sancte spondebant omnino fore, ut Joannes Constantinopolim proficiscens, ibi Filiam Imperatoris duceret Uxorem; ac mox bonis, honoribusque cumulatus remitteretur domum, comites quoque suos liberalitate Augusti ditatos reducens secum, nave simul omnes longa conscensa versus Urbem solverunt. Quoniam vero forte tunc consigit abesse ab Urbe Imperatorem commorantem ad Lopadium, ibique interitum vel prævertendis damnis, vel suinis separandis Regionum circa Sangarim. Hoc

Edit. Rom. pag. 335.

A ν· ᾗ ὑ ῶς μεγάλης Ἐκλησίας μίγας Οἰκονόμος ὁ Ξιφιλῖνος, μεσολαβήσαντες μὲν ἐμ τὰ τ κήδας. ἷω δ ἐμ τρίτε Θυγατερ τῇ Βασιλεῖ Εὐδοκία, ἷω δὲ συναρμόζειν ὡς γάμως τῇ Ἰωάννῃ ἐβύλετο· πείσαντας δὲ αὐτὸν δὲ ἐ τὸς περὶ αὐτὸν, ἐκεῖνος μὲν ἐρέσθαι τῇ σὺμ τῷ πρὸς Βασιλέα ἄφιξιν, αὐτὸς δὲ πίστις ἔχοντα τὰς ἐλπίδας ὡς ἐπὶ καλοῖς προσκαλούμενον, ἀπαντᾶν μῇ δᾴδιος. Ο μὲν ὦν Βασιλεὺς πᾶτα. τὰς δὲ μὰν ἐκεῖνος ἐφίετο τὰ παράπαν· μὰν αὐτὸν προθυμῶν ἦναι. πολλοῖς γὰρ πρότερον χρόνοις, ὡς ἐν φανεροῖς ἐμ τοῖς ἄρχοντας αὐτῶν ἐναμίζεσθαι, ἐμ καθ' αὐτὸς εἶναι τὰ Βασιλέως ἐν ἄφρος μανθάνοντα. καί γε πρὸ τῇ ἀπ' αὐτῆς καλῶν ἐμ μεγίστων τὰ κῇ σφᾶς αἱρμώτους μάγεια. Ὡς γοῦν ποικίλως συμβουλίαις οἱ ἀρίστοις τὰν ἔπειθεν λέγοντες, πάντα δεύτερα τιθεμένους τῶς σφῶν θελήσεως, φὼς Βασιλέα ὑπέτερφον, μηδὲν τ παράπαν ἀνίεσθαι. Οὐ μὴν δὲ ἐμ ἐς τέλος πειρᾶν ἔβρᾶκεν ὁ Βασιλεύς. πάλιν ἀφεσταπορίλλων συχναῖς, τὸ μὲν ἀνοίλα, τὸ δὲ ἐμ τοῖς ἀρ' ἑαυτοῦ γενομένοις ἐφίεσθαι καλοῖς ἐδιλιάζων, ἐν μόνῳ πειθόντες ἔκεσθαι. Τέλος σίλλα τὸν Λογοθέτην τῇ σὺνεπακῶν ἐβρόπλον, σαὶ αὐτῷ δὲ ἐμ τῶς Ἐκλησίας Πρισβύτερον· τὸν μὲν κατὰ τιμὴν τοῦ προσκαλουμένου, ἐμ δ' ἀπὸ τοῦ Βασιλέως καλῶν ἀγγελίαν, τὸν δ κατά τινα πλαρροσελίαν ἐμ πίστιν τῇ λεγομένων, ὡς ἐπὶ τούτοις ἐμ τῶς Ἐκλησίας ἀριστβδούσης, μηδὲν οἰδῆσθαι κῇ τοῦ εἰκὸς, ὡς ἐκεῖνον ἐπεσθαι λέγων, ἐφ' οἷς ἂν ἐμ συμφολογοῖτο φιλίσθαι. ὅστε παίριστος τοῖς ὑποφίαις αὐτῶς τῆς φράγμασιν κεῖνον, εἰ παῖδα ἅμα πομπὴν ἐκεῖνον ἐμ ναυτ βούλοιτο, Ταῦτα λέγοντες, ἔπεσθαι, ἐμ ὄρκως ἐμνύοντες, ἷω μὴν ἐ γαμβρὸν γενέσθαι τοῦ Βασιλέως ἐ Ἰωάννου, καὶ μῇ πλείονων τῇ ἀγαθῶν ἐπαναξεῖν, καλῶς ἐμ τῇ περὶ ἐκείνου ἀκηθεσμένων, μακρᾶς νεὼς ἐπιβάντες, ἐς πόλιν κατηγοντο. Ἐπεὶ δὲ ὁ Βασιλεὺς μὲν ἔτυχεν ἐπὶ τ παράπτος ἀκὼν, διατρίβων ἐν Δοπαδίῳ, ἐκεῖ γὰρ τὰ κῇ Σάγγαρι δηλθεν, ἐμ γ' ὡς ἷω καταφαλισάμενος, ἔγνωτ πλὴν πορείας, ὡς ἐκεῖθεν ἀσπχρώτερον ἐμ τῆς κῇ πλὴν Ἀχραΐδος ἄρας. ἐκεῖνος δὲ τῇ σείραν τῆς Ῥωμαίων ἐπιβαίνων, βαιλεῖ ἐμ οἱ πρίσβεις εἰσάγουσι τῆς ἀμφὶ τὸν Ἰωάννου ἀποδίδοσθαι τοῦτον τὲ ἐφ' ᾧ ἐμ πιδίλοις μίλασιν ὑποδύσασθαι, ὡς δὴ πατρὸς ἐμῦς παρὰ Βασιλέως γενησομένου τοῦ κατ' αὐτὸν ἀξιώματος. Ἦν γὰρ συγκείμενον σφίσιν τῇ τῆς διανοίας ἐκεῖνο ἀμφιβαλλόμενον σύμβολα, ἅμα τῇ παῖδα γαμεῖσθαι, πειφανῶς ἐς ἀυδις κλείζεσθαι. νὺ δ' ἐπ' ἐμῥοθρείς μεταλαμβάνειν τὰ ἐκ παρείρας δίκρυα μὲν ἐμ ἔλως ἀπρακὲς ἦ, φὼς τῇ ἐμ ἄλλως δυχερῆς φαίνεσθαι τῇ Βασιλεῖ. Ταῦτα λέξαντές τι ἐμ πραξαντες, τῇ πόλει φορίζουσι, ἐμ κῇ τὸν λιμένα τὸ κέρας ἀποβάντες ἐκεῖ, ξεναγοῦνται πολυτελῶς, ἐς νεοι τῆς κατὰ τὸν

πόλιν εἰκάμασι. καί γ' ἐφ' ἡμέρας τὸν ἀπὸ τῆς Ἁλάσσης ἀποσκιαζόμενοι θόρυβον, ἐσπλεῖς διξάμενοι βασιλέως, πρὸς τὸ Λοπάδιον γένωνται. ὡς δὴ τὰ εἰκότα φιλοφρονηθέντες ἅμ' αὐτῷ Βασιλεῖ πλῷ χρησάμενοι, τὴν πόλιν καταλαμβάνουσιν. ἦσαν γὰρ δὴ αὐτὸν, τὸν μὲν αἰ γάμοι ὁ Θυγατρὸς, τὸν δὲ ὡς ἐκ δύσεως Τόκαροι ἀγγελθέντες ἐξέρχεσθαι, ὡς αὐτὸς Βασιλεὺς, Νογᾶν ἀξιώσας, καὶ τῶ Σεβαστοκράτορος Ἰωάννου, ἐκείνου πέμψαντος, ἐξεδίκετο. τῷ γὰρ μὲν δοκεῖ μέσως Γαμηλιώνος λήγοντος ἐπὶ τὰς γάμους ἐτέλειτο Θυγατρὸς. ὅλον δ' Ἐλαφηβολιῶνα ἄγαγον, ἐξήρτυε δυνάμεις, ὡς πρὸς ἔξοδον ἑτοιμάζετο.

enim ut ageret itinere verſus illas partes ſuſcepto, Lopadii conſiſtendum ſibi putaverat, inde videlicet vicinia ſui cæteraque providentia firmaturus adverſus vim Perſicam Arces illius limitis ſitas ad Acheraum. Legari Romani Joannem Lazum deducentes, ea Imperatoris abſentia obiter cognita, ubi primum fines Romanos attigerunt, occaſionem inde opportune ſumpſerunt ſuggerendi Joanni; elegantur facturum illum, ſi rubris calceamentis pauliſper exutis, nigra indueret uſque ad Imperatoris brevi adfuturi reditum. Etſi enim in diſceſſu conventum inter ipſos fuerat, profecturum Joannem cum ſibi ſolitis inſignibus Deſpoticæ poteſtatis; tamen cauſam eſſe idoneam differebant, cur in eo tum quidpiam remitteret, cum fœnore gloriæ mox receptuſ honorifico Auguſti judicio, id quod volens ad tempus brevillimum depoſuiſſet. Imperatori quippe decretum eſſe, Joannem ſtatim, atque in neceſſitudinem filii admotus is ſibi foret, deſponſa ipſi propria filia, magnifice ornare iis ſymbolis ſupremæ dignitaris, quæ Deſpotis in Aula Imperatoria tribui ſolebant. Doliturum autem ipſi ſi Joannem videret ea per ſe occupaſſe, quæ habere illum ſuo beneficio, & ſibi, ſuæque erga illum benevolentiæ imputari cuperet. Quin & alioqui parum convenire jam purpura utentem, bicolores ex roſeo & candido, quæ propriæ Deſpotarum eſſent, veſtes aſſumere. Itaque ne gravaretur primum occurſum Imperatori exhibere, in eo cultu, qui facultatem ei non præriperet ipſum, quod avebat, inſolitis honoris inſignibus decorandi. Hæc dicentes perſuaſerunt quod volebant: cumque Lazorum Principe eo quem optaverant modo veſtito ad Urbem appulerunt, exſcendenteſque e navi ad portum *Ceras* dictum, ſplendide ſunt hoſpitio excepti in ſuburbanis domiciliis, ubi per aliquot dies refecti e jactatione navis, & maris nauſea, mandato ad ſe veniendi ab Imperatore accepto Lopadium profecti, quibus decuit benevolentiæ ſignificationibus admiſſi, tractatique ab eo ſunt, moxque cum ipſo navi vecti rurſus Urbem tenuerunt. Feſtinabat enim Imperator, tum quod Filiæ nuptias conficere quamprimum e re duceret; tum quod nunciarentur ex Occiduis partibus adventare Tochari, quos a Noga impetraverat adverſus Joannem Sebaſtocratorem auxilio ſibi mitti. Tunc igitur Septembri menſe deſinente, regreſſus in Urbem nuptias Filiæ celebrat. Octobrem inde totum conſumpſit Copiis inſtruendis, expeditioneque apparanda.

Edit. Rom. pag. 356.

CAPUT XXXV.

Ut Imperator Tocharos accerſiverit contra Joannem Sebaſtocratorem.

Τῷ δὲ Σεβαστοκράτορι Ἰωάννῃ οὐκ ἐν δυνάμει ἦν ἀλλὰ τὸ αὖθις αὖ σπονδὰς εἰρήνας συγχέας ἐπιχείρει τοῖς μὴ προσήκουσιν, ἄλλως δ' ἐπιχεῖν αὐτὸν τῇ βουλήματος Βασιλέως οὐκ ἔχων. τὸ γὰρ θέρμαργὸν ἐκείνου τὸ αὖθαδες μέχρι τοῦ εἰς ἀποκήρυξιν ἐκείνου ὡς ἀποστάτου ἐτίθει, εἰ μή γε Τοχάρους ἐπαγαγὼν, πᾶσαν μὲν τὴν ἐκείνου λαίσηται· αὐτὸν δ' ἐν σφῷ καταστήσει πραγμάτων τὸ τῆς ἐλπίδων, εἰ πώς ἐξορράσει τὸν κίνδυνον. Ταῦτ' ἐπὶ νοῦν θέμενον, Τοχάρους ἐπῆγεν, ἔκκαιρον δ' εἶχε τὸν ὡρισμένα χειμῶνα. χειμῶνος γὰρ τοῦ συμβάντος ἐκείνοις στρατεύειν, οὐ τῷ προκαταλαβεῖν ἐπέκειτο, ὡς ἔξω πόλεως συμβαλεῖν Τοχάροις. ὧν δὲ ἄρα τὸ μελετώμενον μέλημα μὴν ἄλλως στρατιώτην ἀρίστου ἐπιτηδῶς, Χριστιανὸν δὲ τὰ λίαν ἀπρόσοπον. ἀσεβῶς γὰρ ἐπὶ Χριστιανοὺς ἐξορμᾶν. τῷ γ' αὖθις ἐφ' ἱερὰ, μὴ τῷ θεοῦ φόβου ἀνεπιστρόφως τὸ πλημμελὲ ὧν. ἀλλ' ἐκείνος μὲν ἐξῆγεν ἀπὸ Βασιλέως ἀξίωσις πρὸς Νογᾶν, τῷ τὸ θέλον πάντως ἐκεῖσε ἐξαρανίσαι τῷ χώρας ἐκείνας τῷ τῶν ἐχθρῶν. οὐκ ὧν δὲ ἄρα καταῤῥᾳθυμεῖν τῷ δίκῃ, ἀλλὰ παλίμπους ἦσα, τότε μᾶλλον τῷ προηγεῖτο, ὡς μὴ μικρὸν ὁ λόγος ἐρεῖ. τηνίκα δὴ Μου-

Cauſa hujus expeditionis fuit, quod Josnes, quem ſuus inquietus animus tranquille vivere non ſinebat, rurſus fœdere nuper inito violato, conabatur invadere non ſua. Ea res Auguſtum movit, feros ejus audaceſque impetus compeſcere aliter non valentem, ad eum proſcribendum ut rebellem; Tocharoſque in eum immittendos, qui vaſtitate terris ipſi ſubjectis inferenda, ſpes, reſque ipſius in arctum cogerent. Talia verſantem animo urgebat hyems imminens, ineptum rei a ſuis gerendæ tempus, quamvis opportunum Tocharis, qui libentius ea tempeſtate prodire ad bellum ſolent. Tamen ſua, & ſuorum cauſa prævertere oportebat, mature occurrendo extra Urbem Tocharis, ut illos bene animatos dimitteret ad diripiendas, ferroque, ac flamma deformandas Ditioni Joannis ſubditas Gentes. Cogitatio hæc erat Bellatori quidem forte non incongruens, at Chriſtianorum dedecens vel maxime. impios enim in Chriſtianos armare, & Atheos, Sacrilegoſque raptores in Sacra, & Templa immittere, facinus fuit immane quantum alienum a timente Deum, & Chriſti cultore Principe. Tamen exercitus Barbaræ illius Gentis a Noga precibus Imperatoris flexo miſſus, jam e finibus egreſſus ſuis, ad nutum paratus ſtabat; ut in Ditionem Joannis hoſtiliter irrumperet. Nec hujus ſceleris vindicta, quamquam alias cunctari ſolita, tarde nunc occurrit: verum, ut mox dicetur, quam celerrime repræſentata eſt. Tunc ergo ſub medium Novembrem procinctus Imperator in expeditionem imminebat cum paratis copiis; haud tantum harum mul-

Edit. Rom. pag. 357.

titudine confisus, quantum robore, feritateque Tocharorum. Augusta vero reputans quam alieno tempore protectionem talem adornaret Imperator, quæ vel benevalenti periculosa foret; quanto ergo magis infirmo certam allaturæ pernicies videretur? (nam contractus æruminis præteritæ æstatis ab Imperatore morbus, etsi alios ipso celante latebat, perspectus Augustæ tamen erat) omni ope removere Vitum ab hoc itinere suscipiendo conabatur. In quo non artificioso circuitu, aut per obliquos anfractus grassabatur; sed palam damnabat consilium eundi: clareque denunciabat, gravissimam, nec aliter quam Domi permanendo, evitabilem perniciem ista ipsi expeditione eudi. Ejusque ad virum hæ sæpius iteratæ vocés erant. Quæ te, malum, præcipitat inquietudo inconsultissima? Quin patcis ægro corpori? Cur dubiam valetudinem in certum exitium projicis? Quæ tanti demum tibi res, aut spes est, quam vitæ manifesta jactura recte putes emendam? Hæc ita pulsabant Imperatoris aures, ut animum quoque commoverent intime, perterrefentque finistro etiam omine, & auguratione insausta trisissimi successus. Sed & ipse morbi sensus per vitalia grassantis facile conscio monstrabat, haud vires nunc suppetere militiæ præsertim bybernæ laboribus ferendis. Igitur utcumque simulabat aliud, revera non ultra Thraciam decreverat progredi: destinabatque, vtis ibi Tocharis, & ad rem strenue gerendam animatis, cum allocutione, tum donis, non quidem in Hostem eos una secum ducere, sed postquam eos esset comitatus aliquanto ejus viæ spatio, commendatos suis, qui porro eam iis pergerent, & vice sui quid fieri vellet præciperent, ipse dimittere, ac sic reverti domum. Hujus arcani consilii signum fuit, quod una secum, & Filios, & Generos, etiam ipsum Joannem postridie fere nuptiarum e Filiæ thalamo abreptum, secum prodiens duxit: quod numquam faceret, si hyemare in expeditione cogitasset. Ergo inter illas, quas diai omnotas reclamationes Augustæ, quæ non ita tegebantur penetralibus Regiæ, quin ad notitiam externorum erumperent; turbatus augurio, & secreta præsagitione mentis exhorrescens, obstirmatus tamen in proposito, vale Necessariis dicto, egreditur Urbe: ac Selybriam usque ipse cum filiis equis vectus, cum invalescere morbum sentiret, nec itineri terrestri jam esset par, mari, & nave decrevit usque ad Rædestum uti. Consecndentibus supervenit Nuncius indicans iis proximo esse Tocharos, ut cunctandi jam amplius facultas nulla restaret, sed quantumvis retardaret morbus ingravescens, occasio urgens necessario traheret. Causa languoris, quo in horas magis, magisque debilitabatur, in visceribus male affectis erat: eumque intime acri admonens sui sensu turbabat, ne bene sperare posset. Nec illum consternabat solum minax mœror auspicii funesti.

pag. 358.

Nemo in illam eum eo conscendit navem, quin mala solvere illam alite, & cursum caitiosum inchoare ominaretur. Quorum facies illo pallore attonitas qui cernetet, non sane oraculis egeret ad præsentiendum quod instaret. Suus cuique fagax animus vates erat certus occursuri mox ipsis infortunii: Vaticinii fidem statim explere incipientibus eventis.

A νυχιῶος μλιὼς ἐσάπνος, ἐκεῖνος μὲν πρὸς τ ἴξοδον ἐπιμαίζετο, ὡ πόσον τῇ κατ' αὐτὸν πλήθει, καὶ ταῖς δυνάμεσι, ὅσον Τοχάρους θαρρῶν. ὁ δ' Λὐγούστα τοῦτο μὲν ἀφορᾶται τῇ φρονήσει τὸ τῆς ἐκστρατείας παράλογόν τε καὶ παρακίνδυνον· οὗτο δὲ τῇ ἀρρωστίᾳ ἐπιπεμένῃ κατηνωσα τῇ Βασιλεῖ ἐκ τῆς κοινῆς δύσπραγίας ἐπισυμβᾶσαν, καί τι τῇ ἀβυλίᾳ ὑποτοῦσα, ἐπεῖχε τε θεραπεύειν ἐξέπνα οὐκ εἶα. οὐκ ἀφοσιωμένος, ὡς ἂν τις εἴποι, καὶ ἐκ πλαγίου, ἀλλ' ἐσαπικῶς ἄγαν καὶ φανερῶς, ἀφ μεγά τι κακὸν ἐξ ἀνάγκης προξενούσης τῆς ἐκστρατείας. Καὶ τί παθὼν, ἄνθρωπε, ἀφειδὴς μὲν σώματος, ἀφειδὴς καὶ ἀυτῆς ζωῆς; ὃν οὐ μικρὸ γ' ἄλλο εἰς ὑποψίας ἂν ἐκῆγε κακῶν ἀγαθὰς, καὶ δίκαια καίρια, ἀλλ' ἑωυ τὸ νόσος αὐτὰ, καὶ τὸ μὲν δίκαιος ἴχειν, ἰσχνὸν κωλύειν ἂν ἐνομίζετο· τῇ δ ταῖς ἀληθείαις κατὰ νοῦ ἐῶ περὶ ἑαυτῷ διελιῶντι ἀφαιρῶ τὸν Θράκιον καταλαβόντα, συμμίξαι μὲν τοῖς Τοχάροις, καί γε λόγοις καὶ δεξιώσεσι δεηθῆναι, ὡ μὲν δὴ καὶ συνεστρατεῦσαι· ἀλλ' ὅσον ἐγχωρεῖν προέπεμψαι σφίσιν, ἑαυτοὺς μὲν τοῖς οἰκείοις παραδῶναι, καὶ πάλαι τὸ ποιητέον, αὐτὸν δ' ὑποστρέψαι ἐπειμενέος δὲ παῦτα καὶ τὸ συνεξελθεῖν ὑπόσο π καὶ γαμβροῖς, ἅμα καὶ αὐτῷ δὲ τῷ πρώτῳ τὰ γαμβρευσαμένῳ τῇ Ἰωάνῃ. Ἀλλ' ὅμως ὑπὸ πολλῆ τῇ παρὰ τὰ Λὐγούστης ὀχλήσεσι καὶ παραχῇ, ὡς μὲν δὴ τοῖς ἐκτὸς αἰσθέσθαι τὰ δρώμενα, διορρωδούσης τὸ μέλλον, ἢ μᾶλλον προορίβαζούσης τῆς ψυχῆς ἑαυτῆς τὸ συμβησόμενον, ἐπιτεταραγμένως οἷον καὶ ἀπειμένως ὁ Βασιλεὺς, τῶν τῆς Δωνοίνης ὀργανίδων, ὡς ἀγαθὸν οἰωνὸν κρίνων, τοῖς γνησίοις συμπαξάμενος, ἔξεισι. καὶ δὴ μέχρι Σηλυβρίας αὐτὸς τε καὶ παῖδες, ἵππους χρώμενοι ἄκραν. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς νόσου ἐπηδίδου, καὶ οὐκ ἐῶ βαδίζειν ἑαυτὸν πεζῇ, ἑαυθὶ θαλάσσῃ καὶ νηῒ διαγώναι μέχρι Ῥαιδεστοῦ χρᾶσθαι. καὶ ἅμ' ἐμβάντων (ἠγγέλοντο γὰρ ἤγγυς ὄντες καὶ Τόχαροι) καὶ οὐκ ἐῶ ἀναβαλλεσθαι, ἢ μὴν ἀμελεῖν καὶ δὶς τῶν νόσων ὑπερτίθεσθαι (ἐπικοπλάγχνοι γὰρ καὶ τῇ ἡμέρᾳ ἀρρώστως ὑχεο) ἅμα πίνων ἐμβάντων αὐτῷ τι καὶ παίδων τοιαύτης τις ἂν τύχῃ, καὶ πρὸς τῶν μελλόντων γνῶσιν ἐξ ἀγχινοίας οἰκείως ἴσχων, ὑσπόπτως ἅμ' ἐξ αὐτῆς, τὸ μέλλον ἂν καταπόησεν.

CAPUT XXXVI.

Ut in mari periclitatus Imperator, deinde poſtquam exſcendit ſit mortuus.

Αἴφνης δ' ἐξ αἰθρίας αὖθις πρὸς τὸ χειμερινὸν μετέβαλε ὁ καιρὸς, θάλασσά τε ἡ πρὶν ἄμικτον ἐκτενεῖσιν, λαμπρῶ πνέοντος τοῦ Ἀπαρκτίου, καὶ οὐκ ἰῶ τινὶ τὴν Βασιλέως ἄγουσαν ναῦν ἐκβαθεῖν. Ἀλλ' ὥσπερ ὑπὸ κυμάτων ἀγρίων ἐνοχλουμένην, τῇ δὲ ἀκτῇσι φερομένην ὀνάγουσα, μηδὲν ὑπήκουσαν τοῖς κελεύσμασιν, ἄπυστον ὡς ἔχει καταποντίζεσθαι. ὅτε καὶ πολλάκις μὲν καταδύεσθαι, οὐκ ἐσαῦθις ἀναδυομένην, τοσαυτάκις δὲ ἀπελπιζομένου, ἀναδύεσθαι πάλιν, καὶ ναυτῶν ἀπορουμένων, καὶ Κυβερνήτου ὅπως χρήσονται τῇ θαλάσσῃ. Τότε δὴ τὸν Βασιλέα προφανῆ τὸν κίνδυνον βλέποντα, καὶ πεῖ ἐαυτῷ τε καὶ πᾶσι τοῖς παισὶν ὑρρώσθαι, εἰπεῖν ὡρὸς τὸν Κυβερνήτην, ὡς ἀγωνιᾷ καὶ ὑπὲρ ἡμῶν. εἰ δὲ μὴ κόσμον πᾶσαν, ἀλλ' οὖν Ρωμαίων πᾶσαν ἐπὶ ξύλῳ ἄγειν ἀλίγου, τοὺς Βασιλέας ἔχοντα. Ἐ τὸν, ἀπειπόντα μὲν ὀκνεῖν, μὴ καὶ κίνδυνος ἅπασιν ἐξαγγέλλοι, προθέσθαι δὲ τὸν ἐξ ἑαυτοῦ λόγον τοῖς φράσαι, ὡς ἀναγκαῖον ὂν, εἰ μὴ Θεὸς ἀρήγοι, χαλεπὸν ὡρὸς θάλασσαν πάντας· ὅτω καὶ πάντα ναυτικὰ πᾶσα τῇ κινδυνοντάτῃ σφίσιν ἐν χρῷ κειμένων. μόλις γοῦν ἡμιθανεῖς ὑρμαχόμενοι ὡρὸς τὸ κῦμα καὶ θάλασσαν ἀγριαίνουσαν, Ἐ πολλάκις ἐγγὺς εἰθότες ἢ καταδῦναι, τῷ Ρωμύλῳ ἡμιθνῆτες ἐν φόβῳ προσέχωσιν· ἐκεῖσε γοῦν ὑρμήσαντες τῆς παραλίας ἀνέσαντες, καὶ τοῖς ἵπποις αὖθις χησάμενοι, ἐξιλιλαλάτησε μέχρι τῆς Ἀλλαγῆς χώρας κατιόντων. Ἀλλαγὴ δ' ἐστὶν ἐκεῖνη, καθ' ἣν τὸ ζῆν μεταλλάττουσιν ἅμαρτοι τῇ Κρατοῦντι. καὶ ὁ μὲν Παχώμιος φθάσας πυθέσθαι, ὡς μὴ ἐντελὲς τῆς ὑποψίας ποιῆσαι, τὸ δὲ γε τῆ Παχωμίου χαλεπὸν, τὸ μόρσιμον ἐξιπλήρου. Ὡς γὰρ ἐκεῖσέ που κατεσκήνουν ἅμα Βασιλεῖ καὶ στρατῷ, καὶ ἡ νόσος ἐπίκειτο πλέον. ὑρθασαν δὲ καὶ οἱ Τόχαροι ἀπύστως συμβαλεῖν Βασιλεῖ. Βασιλεῖ μὲν οὐκ ἰῶ αὖθ' ἱππαζομένῳ ὑρθῶς, ὅτι μὴ ἀμηχανίαν ὡς νόσου ἀσθενοῦντι, ὅτι καὶ τὸν Νοέμβριον ὑπογράφοντι συμβῆναι τῆς Νικηφόρου συμμίξαι, ἐπιλθεῖν ἐπεῖνο λέγεται, ὡς ἰδὰ συνέλασον ὁ Νοέμβριος. τὸ δ' ἰῶ ὑπογραφὲν ὡς συνέλασαν αἱ πράξεις τῇ Βασιλεῖ, ἢ ψυχῆς τὸ μέλλον ὑπολυούσης. ἰῶ ἴων τῇ ἕ ῥάσαι τῆς νόσου προσδοκίᾳ, εἰς ἀναβολὰς τιθεὶς τό, τὸ ἐντυχεῖν ἐπιεικῶς πῆς Τοχάροις. ἐπεὶ δὲ ἡ νόσος ἐκράτησε τὰ, καὶ τῇ ἀπὸ ταύτης δίει, καὶ ἡ ἀπὸ τῆ ἴδιης ὀρρωδία συνῆπτεν. ἡ γὰρ ἰῶ ἄλλως ἐλπίζων, ἢ κινθύνῳ ἀφαιζῶν τὸ ὡρὸς ποσὶν, εἰωθὸς ἄλλως λυσιτελῶς ἐνζῶ, τὸ Βασιλέως μεταλλάξαντος.

NAm ſubito ex ſereno in turbidum mutatur tempus, & mare prius tranquillum efferatur, valido iocambente Borea. nec placidum tenere curſum poterat Navis Imperatores vehens; ſed feris concuſſa fluctibus huc ſubinde atque illuc impingens, planeque ad nautarum Imperia contumax; nihil certius ſpondebat quam proximam demerſionem ſui vectorumque. Nam & ſæpe ita deprimebatur ut numquam ſperaretur emerſura; tam nautis quam ipſo Gubernatore ignorantibus, qua jam vi aut arte maris furorem eluctari poſſent. Tunc imperatorem ferunt intuentem periculum præſens, & quo loco ſuæ filiorumque ſpes ſalutis eſſent cum horrore reputantem, Navarcho dixiſſe: contendendum ei utique ſupra vires eſſe; ſi minus enim Mundum univerſum, univerſam certe Romanam rem exiguo illo ligno contineri quo ambo Imperatores veherentur. Porro hunc, haud ſe quidem, vel ceſſaſſe hactenus, vel omiſſurum quidquam in poſterum conatus, induſtriæque profitentem, addidiſſe, verbis quæ ſatis appareret nolenti expreſſa irritis experimentis conatuum ſummorum: vitari nulla vi poſſe, niſi Deus adjuvaret, quin pariter omnes hiante mari abſorberentur: adeo palam vinci omnem artem nauticam vehementia ingruentis mali. Tandem extrema diu contentione obluctati fluctibus ac ventis, & ſæpe ad ultimum demerſionis admoti diſcrimen, Rædeſtim meta ſemineces appellunt. Ibi diebus paucis e jactatione recreati, equis rurſum inſcenſis pervecti Allageo ſunt. Hæc nimirum Allage loeus erat, ubi vitæ finem Imperatori occurſurum irrevocabili olim Deus Decreto ſtatuerat. Atque ille quidem auxæcatus antea Pachomius oſtenderat, quam vanis ſuſpicionibus formidata fuiſſet ſucceſſio ejus in Imperium. Ager porro cui Pachomii nomen a Domino adhæſerat, vulgati oraculi, cujus ambiguitas ſuſpectum reddiderat Pachomium, fatali eventu fidem explevit. Cum enim ibi ſuis tentoriis hærerent Imperatores pariter, & exercitus, ingravatus Seniori Auguſto morbus eſt. Eodem porro brevi occurrerunt feſtinatis aeeiti Nunciis Tochari; ſed iis ſtui non licuit optato utrinque conſpectu, Imperatore decumbere ob morbum coacto, ac ne in equo quidem valente ſe Sociis oſtendere, coramque illos, ut cuperet, affari. Quando & ei contigit ut neſcio cui libello ſubſcriptionem in lecto apponens regiam, in expreſſione temporis ſolita, menſem qui tum in curſa erat, Novembrem, littera N. deſignaret, apicibus quibuſdam adjunctis, qui reliquorum ejus vocabuli elementorum vicem explerent; ac chartam ita ſignatam reddens diceret: Ecce conclaſus November eſt. quibus altiori quam quo ipſe loquens penetraret, ſignificaru indicabatur, Acta Imperatori cuncta concluſa, præſagiente id ipſius anima, & iſtud ipſum augurium iis verbis efferente. Interim expectatione melioris redituræ valetudinis differebatur congreſſus affatuſque Tocharorum. Verum imminuta ejus rei ſpe propter ingravescentem in dies morbum, & metu majori accedente, ne Gens effera deſperata ſalute Principis, regiones in quas erant ejus acciu ingreſſi, ſolum ipſis rapacitate deprædarentur, coactus Im-

Edit. Rom. pag. 339.

perator eſt admittere ad audientiam Duces ac Primores Tocharorum, eoſque e lectulo alloqui. Ergo vulgus quidem militum nationis ejus donativis curavit deliniri: Proceres autem in cubiculum ubi æger decumbebat accitos audire coram affatiq; conſtituit: Id quam decentiſſimo pro ſtatu præſenti rerum, apparatu ſic actum eſt. Circumſtabant utrinque Neceſſarii ac Familiares Imperatoris, ipſe comiſſu, quantum debilitas corporis ferebat, erectus & lectulo inſidens, obſequium benevolorum Sociorum ad amicam invitationem ſtudioſe orcurrentium, impenſe commendavit, gratum id ſibi & memori animo condendum officium profitens. In primis ſe Nogæ gratias agere habereque plurimas conteſtatus eſt; quod is tam prompte tam prolixe, petenti ſibi quod optarat annuiſſet. quo nomine, ut ipſis quos ſpectabat præſens, qui tam ſtrenue auxilio veniſſent, ſic illi qui benique miſiſſet, æternum ſe obſtrictum fore. Perincommodum tali articulo ſibi morbum hunc interveniſſe, plus ideo moleſtum quod quibus deſtinaverat officiis indiciiſque verſamoris eacipete generoſos Socios ſua cauſa tam longe profectos interim prohiberetur. cæterum ſperare breviremittendum: ſibique valetudine recuperata optatam mox facultatem affore, graram ſuam erga ipſos voluntatem conſentaneis & merito ipſorum & ſuo ſtudio beneficiis expromendi. Hæc eo paucia & ægre locuto, Tochari præfetulerunt; dolere ſe incommodo Principis amici, cupereque ac ſperare brevi eum reſtituendum in ſalubritatem priſtinam: tuncque ſe ſyncetiori percepturos gaudio promiſſa ab ipſo bona. Ita illi: cæterum morbus inde augeſcens viqua graſſabatur ſæva, haud obſcure Auguſtum in interitum urgebat. Adſuitque non multo poſt minime dubiia agnoſcenda indiciis ſuprema ægroto dies. quando Medicis nihil mitius quam maturum decumbentis obitum palam ominantibus, Actuario Cabaſilæ haud animus tamen adfuit, prævalente meru offenſionis, indicandi Auguſto periculum ſuum. Nam & hoc fatalis hora ingruens afferre ſoler in primis nostum mortalibus, ut indices quantumvis benevolos imminentis obitus, tamquam ſi ejus cauſa eſſent, exoſos fere habeant. Idem porro Cabaſilas religioſi merito ducebat fic imperatum ea vita excedere Auguſtum ſinere. Quare deſunſturum iſto ſe erga illum nfficio putavit, ſi filio Succeſſorique ejus Andronico diſcrimen denunciaret Patris extremum, quod & ſtatim fecit. Verum ne Andronicus quidem auſus eſt tam triſtem Parenti afferre nuncium. Tamen aliquid excogitavit quo ſuum utcumque ſilentium ſuppleret. Juſſu ſcilicet ejus ſubito promuntur Dominicæ mortis ſymbola, quæ Sacerdos Cleri Palatini venerabundus, quo par erat ornatu accipiens, improviſo prorſus ad nihil minus cogitantem Auguſtum acceſſit. Erat æger tunc forte vultu ad parietem averſo, curis ut apparebat familiaribus intentus: vigebat enim animo, nec de judicandi ejus aut raciocinandi ſolerti acrimonia quidquam morbus imminuerat. Stabat igitur in contraria parte Presbyter ſacra dona manu ſuſtinens, & dum ille ſe ſponte converteret, ſat longo tempore ſilentio expectans. Tandem Imperator, ſive quo excitatus ſigno, ſive inſtinctu propriæ mentis admonitus, ubi faciem aliorſum retorſiſſet, viſo Presbytero, ſtatim intellexit quorſum is veniſſet. interrogavit tamen, quid ſibi eo ornato eo ſtatu vellet? Illoque reſpondente: ſeſe poſt preces pro ejus ſalute fuſas, etiam utilia ei juvando afferenda ſacra dona putaviſſe, quorum perceptio ad morbi quoque valitura expulſionem foret. non expectato dum id totum procunciaſſet, æger ſtatim excitans ſeipſum, ſupra lectum exugit, Zonam poſtulat, Sanctum Symbolum pronun-

Edit. Rom. pag. 360.

Α ἐπαγκαλεῖς δὲ διὰ πάσης ὁ Βασιλεύς, καὶ ἀπ' αὐτῆ σκίμποδος τῆς ὁδοιπορίας ἐμελλεν ὀφίσειν ἴγνω. καὶ τοῖς μὲν πλήθεσιν, ἅλλως ἐς χάριν ποιῶν. τοὺς δὲ γ' ἄρχοντας ὀφῶν εἰσαγαγεῖν τι ἐ τὰ προσήκοντα εἰπεῖν τε καὶ ἀκοῦσαι. Τότε τοίνυν ἐ παρασκευασάμενος ὡς εἰκὸς, καί γε τὰς εἰκείας ἐφ' ἑκάτερα παραστήσας, αὐτὸς καθήμενος ἐπὶ σκίμποδος, ὡς ἀ καιρὸς ἐδίδου, καὶ τὰ κατ' αὐτὸν πραγματα ἐσχάφων, ὀλίγοις τισὶ λόγοις τῶν ἑκείνων ἀφωσιοῦτο θεραπείαν, χάριν μὲν ἔχειν ἐφαίνων καὶ τῇ Νογᾷ, τὰ κατ' ἀξίωσιν ἐπιτελέσαντι, χάριν δ' ἔχειν κἀκείνοις ὡς προθύμως ἐπὶ βοήθειαν ἀ-
Β παντήσασι· δυσχεραίνειν δ' ἐπὶ τῇ νόσῳ, ἅτε μὴ καθαρῶς ἐφ' ὅλῳ πρὸς αὐτὴς ἐντυχίαν γίνεσθαι, ἐν ὀλπίσι δ' ἔχειν ῥᾴσαι τῆς νόσου, καὶ τὰ φρὸς θυμὸν ἐκτελέσαι, ὦ ἑκείνης ποιῶν πᾶ ὡς ἄξιον. Ταῦτ' εἰπόντος ἑκείνου, πᾶς Τοχάρης χῆμα μὲν ὀλγύπτων ἐσδείξασθαι, χῆμα δ' ἐν ὀλπίζοντων αὖθις ἐμφάνειν. ὡς ῥᾴσαι τὰ πάθος μετ' οὐ πολὺ, καί γε σφίσιν ἴσαι τὰ ἀπὸ τῆ Βασιλέως κλὰ ὑγιαίνοντος. καὶ οἱ μὲν ταῦτα, ἐ νόσος δὲ ἐπεδίδου, καὶ τὰ ἑαυτῆς πλαρῶν ἐμελλεν. Ὡς γοῦν ἀ κυρία ἐνίσης καὶ ἤδη τὰ τοῦ Θανάτου, καὶ μᾶλλον πᾶς ἑα-
τροῖς, προσδόκιμα ἦν, τῇ μὲν Λατινείῳ Κα-
C βάσιλα, ὡς ἀσφαλὲς τὸ ὑπομιμήσκειν τὰ τῶ κινδυνου ἐδέκει· νομίζοῦ δ' ὃ πᾶς ποσῶσι καὶ τὸ μοῖρα Θανάτου, ὥσπερ ἂν εἰ αἴτιον ἦν ἐπὶ πᾶσι τὸ λέγειν τὸ γίνεσθαι, ἀφῶσαι δὲ πάλιν ἀπελθεῖν αὐτόματον, ὡ τῇ καλῶν ἐδοκίμαζε. τῇ τι προσιλθὼν, τῇ ἐξ ἑκείνου Βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ, ἐθάρρει τὸν λόγον τῆς ἀποφάσεως, ὡς ἢ βιώσοντος ἔτι τοῦ Βασιλέως· καὶ ἃς οὐδ' αὐτὸς ὑπεμιμνήσκεν τὸ ἀπόκτασιν ἐθάρρει· ἅμως δὲ πᾶλ ἐπιμασίαν σοφίζεται. Εὐθὺς γὰ τὰ τῶ Δεσποτικῶ Θανάτου σύμβολα ἀ'τρεπίζεται, ἃ λαβὼν ὁ Ἱερεὺς τῇ τῷ Κλήρῳ καὶ ὅλα-
βῶν σολιδεῖς ὡς ἦδει, παρίσαται οἱ, ἀναύ-
των πάμπαν, μηδὲν εἰδότι. ἐντυχὼ δὲ πρὸς τὸ τίχον ὁρῶν Βασιλεὺς, καὶ τὰ καθ' αὐτὸν, ἐν
D ᾧ καὶ τοὺς λογισμοὺς ὀρῤῥωμένος, ὡς εἶχε ῥᾳστώ-
μενος. Ἰσαπ γὰ ὁ Πρεσβύτερος παρὰ θατέρα, τὰ Ἁγια δῶρα Κραπῶ ἐν χειρὶ, καὶ ἐ ἀπ' ἑκείνου καὶ μένου ἐπιστροφὴ πρὸς αὐτὸν παραδοκῶν, ἐφ' ἑκανὸν σιωπῶν ἵστατο. Ὁ δὲ εἴτέ τι πιστὸν ὑπονοήσας, εἴτε καὶ ἅλως ἐπελθὸν αὐτῇ, ἐπεγκλίνει φρὸς τὸν Πρεσβύτερον, καὶ ἅμ' εἶδε, καὶ ἅμα σωπᾷ τὸ δρᾶμα, καὶ τί, φησι, τοῦτο; τοῦ γοῦν ἱερέως, ὡς ὑπὲρ αὐτοῦ δέξαμένου φέρειν εἰς βοήθειαν, καὶ τὰ δῶρα τὰ εἰς ὑγίειαν σωτήρια, λέγοντος, αὐτὸς διακόψας, ἀναθαῤῥεῖ, καὶ τ' κλίνης ἀνέ-
E γρεται, καὶ ζητεῖ ζώνην, ἐ τὸ Ἅγιον δέξεσθαι Σύμβολον, καὶ τὸ, Κύριε ῥύσαι με ἐκ τ' ὥρας πάν-
των, εἰπών. Καὶ τὰ εἰκότα ποτισασάμενος φρὸς τὸν Τῦπον, τὸν Ἁγίων Μεταλῆψιν δέχεται. καὶ πιστὸν αὖθις, καὶ καιρὸν ἐπιχών, τὸν ψυχὴν ἀφῆκεν. καὶ δὴ τελευτήσας, οὐχ ἅττον τοὺς τῇ Τοχάρων ἢ τῇ εἰκείαν τετίμηται δάκρυσιν. α

τὸν νεκρὸν τὸ πάχος οἱ ὡς τῶν παχθέντες συσ-
λαντες, νυκτὸς παρὰ φ νέαν μονὴν, ἐγγὺς
τῆς ἐκεῖ κωμόπολιν, μεταφέρεσθαι. ᾧ ὕπερ
ἀπέρχεται Βασιλεὺς ζήσας μὲν τὰ σύμπαντα
ἔτη τεσσαράκοντα τρία ὅλα. Βασιλεύσας δὲ ἡ-
μερῶν δυοῖν δέοντα τέσσαρα, ὑποδέκατος μὲν
ὢν τῶν Βασιλέως ἀρχῆς Ἑκατομβαιῶνος πρώ-
της, ὡς λέλεκται· ἔθνησκε δὲ Σκιρροφοριῶνος
ἑνδεκάτῃ, ἡμέρᾳ Παρασκευῇ. ᾧ ὕπερ τὸ
ἐπ' αὐτῷ σημεῖον ἐτελεῖτο. ὃν δὲ ἐκ πέ-
τουχείου τετραγράμματον τὸ ἐπ' ἐκείνῳ σύμβολον.
δήλωσις δ' οἶμαι τοῦτο τῶ τε καὶ ἐπίκλην
αὐτῷ λεγομένῳ, Παλαιολόγος γάρ· τοῦ τόπου
καθ' ὃν ἔμελλε τελευτᾶν, τῶ Παχωμίου δὲ
τὸ χωρίον ἐλέγετο. τῇ τῆς ἐπιτελευτίου ἐπὶ
πάσας ἡμέρας, ἡμέρα δὲ ἦν Παρασκευὴ καθ'
ἣν ταῦτ' ἐπράττετο, ἑνδεκάτη, ὡς εἴρηται,
Σκιρροφοριῶνος, τῶ ϛψϟα ἔτει.

A cist, addens & illud *Liberame Domine ab hora hac*, tum quibus par erat demissionis signis Altissimam præsentem veneratus, sacram Communionem accipit: & in lectulum relapsus exiguo superstites intervallo, paulo post animam emittit. cujus mox cognita mors non minus Tocharorum quam ipsi Subditorum honorata lacrymis est. Ejus cadaver festinato compositum, quibus id negotii datum fuerat, nocte ad novum Monasterium in illa vicinia situm deportant. Sic hinc migravit Imperator, postquam vixisset omnino annos octo & quinquaginta; imperasset autem quatuor & viginti, demptis diebus viginti. Nam Imperii insigne purpuram induit prima die Januarii, ut dictum est: obiit autem undecima Decembris, die Paraseeve. Et sic impletum eventu est quod significasse B videri potuit Sigillum, quod adhibere obsignando consueverat. Exprimebat autem id characterem formatum ex tribus figuris Elementi Græci Π. indicantem, quantum interpretor, primo cognomen familiæ ipsius, quod erat Palæologus; deinde locum ubi erat moriturus, qui Pachomii ager dicebatur: denique diem obitus quæ Paraseeve fuit, undecima ut dictum est, Decembris Anni 6791.

FINIS.

PETRI POSSINI
E SOCIETATE JESU
OBSERVATIONUM
PACHYMERIANARUM
AD HISTORIAM RERUM
MICHAELIS PALÆOLOGI,
LIBRI TRES.

LIBER PRIMUS.

GLOSSARIUM: Quo declarantur obſcuriora verba uſurpata in Hiſtoria Rerum Michaelis Palæologi.

LIBER SECUNDUS.

NOTÆ: Quibus loca perplexa, aut quomodocumque declarationis vel emendationis egentia, qua illuſtrantur, qua opportunis cautionibus muniuntur.

LIBER TERTIUS.

CHRONOLOGICUS; ubi characteres temporum in hac Hiſtoria notati conſiderantur, ordo geſtarum rerum exquiritur, extricantur confuſa: denique in expanſa Tabula Annorum fere triginta, Epochæ præcipuorum Eventuum a Pachymere memoratorum ſuis annis affiguntur.

Digitized by Google

PETRI POSSINI
E SOCIETATE JESU
OBSERVATIONUM PACHYMERIANARUM
LIBER I.
GLOSSARIUM

Quo declarantur obſcuriora verba uſurpata in Hiſtoria Rerum MICHAELIS PALÆOLOGI.

ΑΓΙΑΣΜΑΤΑ.

LIB. IV. Cap. III. Τοῖς υἱέσιν ἐκείνου τῷ ἰδίῳ Μοναχῷ μεταδιδόναι τῆς Ἁγιασμάτων κελεύσεως. ἀδυλὸν ὂν εἰ τῇ θείᾳ λήξῃ ἐπελέσθαι. Eſſe Ἁγιάσματα Particulas ſive reliquias tum panis tum vini Euchariſtici rite conſecrati & tranſubſtantiati in Corpus & Sanguinem Chriſti Domini, demonſtrare ſuffecerit ex uno & altero loco Liturgiæ S. Baſilii. ubi inter orationes quæ poſt conſecrationem ante Communionem a Sacrificante pronunciantur, una eſt in qua dicitur: Σὺ ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ προσδεξάμενος τὰ δῶρα ταῦτα, καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ Πνεύματος, καὶ δίδαξον ἀγιοσύνῃ ἐπιτελεῖν ἐν φόβῳ σου. ἵνα ἐν καθαρᾷ τῇ μαρτυρίᾳ τῆς συνειδήσεως ἡμῶν ὑποδεχόμενοι τὴν ΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΑΓΙΑΣΜΑΤΩΝ σου, ἐυθῶμεν &c. Hic μέρις Ἁγιασμάτων vocatur particula quam quiſque communicantium percipit ex pane ac vino conſecratis. Paulo inferius in eadem oratione Sacerdos rogans, ut detur participaturis Euchariſtiam perſeverantia in gratia uſque ad extremum Spiritum, quo iſta ſacra Symbola ſint illi pro viatico in vitam æternam, ſic loquitur: Δὸς ἡμῖν μέχρι τῆς ἐσχάτης ἡμῶν ἀναπνοῆς ἀξίως ὑποδέχεσθαι τὴν ἐλπίδα ΤΩΝ ΑΓΙΑΣΜΑΤΩΝ σου εἰς εὐρέσιον ζωῆς αἰωνίου &c. Cum autem Ἁγίασματα, *Euchariſtiæ reliquias* hic verti, nihil diverſum ab ipſa Euchariſtia ſignificare volui; quippe qui profitear cum Catholicis omnibus ſub qualibet ſacrarum Specierum particula totum Chriſti corpus eſſe; & ut Eccleſia canit inter Sacra, *Tantum eſſe ſub fragmento quantum toto tegitur.* unde quælibet mica τῆς Ἁγιασμάτων, utique Ἁγίασμα, & vera Euchariſtia eſt. uſus autem ſum illa forma loquendi ut morem innuerem antiquum; in quem Hiſtoricus hoc loco digitum intendit: ſignificans tunc ſolitum in Conſtantinopolitana Eccleſia fuiſſe reliquias particularum Euchariſticarum Pueris baptizaris conſumendas dare. Hoc idem & Nicephorus Calliſtus lib. 17. Hiſt. Eccl. cap. 25. teſtatur his verbis: Εθος κιρράπαλαι ἐν πολλῷ τῇ βασιλίδι τῇ πόλιων. ὡς ἐποιεῖτο πολύ τι τῆς μερίδος τοῦ ἀχράντου καὶ Θείου σώματος τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐναπολειφθείη, μεταλαμβάνειν τοὺς ἱερεῖς παῖδας ἀφθόρους ἐκ τῆς εἰς Χαμαιδιδασκάλου φοιτῶντας, καὶ παῖδας τέκνους ἰδίους· ὁ δὴ καὶ ἐμοὶ πολλάκις νεωτέρῳ κομιδῇ γενέσθαι &c. *Conſuetudo a multo tempore Imperanti Urbi fuit, ut quum pluſculum de partibus immaculati divinique Corporis Domini & Dei & Salvatoris Noſtri Jeſu Chriſti reliquum eſſet, Sacerdotes Pueros incorruptos ex iis qui ad Præceptorem inferioris Ludi eunt, acciperent, qui jejuni reliquias eas ederent. quod quidem mihi quoque ſæpenumero, quum puer admodum eſſem, contigit.* Hæc Calliſtus: qui cum Hiſtoriam inſcripſerit Andronico Palæologo hujus noſtri Michaelis filio & ſucceſſori, manifeſtum eſt quo tempore hæc quæ nunc narrat Pachymeres contigerunt, hunc adhuc morem viguiſſe. qui quidem a Dionyſio Areopag. Clemente Alexand. & aliis antiquiſſimis Patribus teſtimonium habet. Unde ejus honorifice meminit Concil. Tridentinum ſeſſ. 21. cap. 4. cum enim definiviſſet: Parvulos ante rationis uſum non obligari ad perce-

Edit. Rom. pag. 363.

pag. 364.

ptionem Euchariſtiæ, hæc addit: *Neque ideo tamen damnanda eſt Antiquitas, ſi eum morem in quibuſdam locis aliquando ſervavit. ut enim Sanctiſſimi illi Patres ſui facti probabilem cauſam pro illius temporis ratione habuerunt, ita certe eos nulla ſalutis neceſſitate id feciſſe, ſine controverſia credendum eſt.* Sic ſacra Synodus.

ΑΔΙΑΦΟΡΟΤΗΣ.

Lib. IV. Cap. XIII. *Τοιούτῳ δ' ὄντι ἐκείνῳ τὸ τῆς μὲν ἀπλήκτου πλοκίσματα εἰς κακοζηλίαν ἀδιαφόρως πεφύκασιν.* Dudum eſt cum Eccleſiaſtici, præſertim Aſceticæ, Scriptores aliquid innovarunt in notione vocis ἀδιαφορία, pro qua hoſter ἀδιαφόρησις hoc loco poſuit. Cum enim Philoſophi veteres Græci de moribus agentes, inter bonum & malum medium quiddam, ἀδιάφορον vocarent, uti culpæ, ita & laudis expers: Chriſtiani, docti forte Evangelica Chriſti ſententia, verbum etiam otioſum, reddendæ rationi obnoxium eſſe denunciante, τὸ ἀδιάφορον vitio accenſuerunt. quod præſertim in S. Baſilio & aliis qui ἀσκητικὰ ſcripſerunt, cernere eſt: prout alias memini annotaſſe me ad Epiſt. S. Nili CCCXXXV. Ex hoc uſu Pachymeres hic ſolutiorem nec irreprehenſibilem agendi libertatem ἀδιαφόρησιν vocavit.

ΑΙΤΙΟΣ.

Lib. VI. Cap. XXIII. *Τὸ προβολεὺς εἰς τὸ αἴτιον μεταλαμβάνουσι, αἴτιον μὲν οὐκ ἔλεγε τὸν Υἱὸν τῆς Πνεύματος, αἴτιον δὲ ἐκ τῆς τοῦ Υἱοῦ τὸν Πατέρα τῆς Πνεύματος ὡμολόγει.* Quod Theologi Latini frequentius *Principium* appellant in Divinis productionibus ad intra, Græci paſſim αἴτιον & αἰτίαν dicunt. Nec vocabulum, *Cauſa*, uſquequaque ab eo uſu abhorret. S. Hilarius de Trinit. lib. 11. Patrem vocat *Cauſam naſcivitatis Filii*. & lib. 12. agens de generatione Filii: *Et ex cauſa*, inquit, *perfecta atque indemutabili naſcens, neceſſe eſt ex cauſa in cauſa ipſius proprietate naſcatur*. S. Auguſtinus lib. Quæſt. 83. quæſt. 16. *Quod autem rerum omnium cauſa eſt, etiam Sapientiæ ſuæ cauſa eſt. nec unquam Deus ſine ſapientia. igitur ſempiterna ſua ſapientia cauſa eſt ſempiterna.* Victorinus Afer lib. 1. adverſus Arium: *Aequalis Patri, ſed major Pater, quod ipſe dedit ipſi omnia: & cauſa eſt ipſi Filio ut ſit; ut illo modo ſit.* Utitur & S. Anſelmus, & Richardus Victorinus hoc modo loquendi. Quamvis S. Thomas Opuſc. contra Græcos cap. 1. & in Summa 1. p. quæſt. 33. art. 1. & Eugenius IV. in Concil. Florent. in Lit. Un. & idem Concilium ſeſſ. 15. doceant: quod Græci *Cauſam* in Trinitate appellant, a Latinis ſecurius & melius *Principium* dici.

Edit. Rom. pag. 365.

ΑΙΦΝΗΡΗ ΑΓΟΡΗ.

Lib. IV. Cap. VI. *Λῦσεν δ' Αἰψηρὴν ἀγορήν, ποιητικῶς φάσκει.* Sumptum ex Homero Iliad. ν. v. 276. *Ὡς ἀρ' ἐφώνησεν, λῦσεν δ' ἀγορὴν αἰψηρήν*, qui verſus idem repetitur Odyſſ. β. Priori loco explicat Scholiaſtes vetus. *αἰψηρὴν, τὴν ταχέως ἀθροισθεῖσαν.* Ab hoc diſſentit Euſtathius dum ad geminum locum Odyſſ. β pag. 1444. Ed. Rom. ſic Annotat: *Αἰψηρὴν δὲ εἶπεν οὐκ ἐπιτιθικῶς, ἡ γὰρ αἰψηρὰ ἐστὶ ἀγορὰ πᾶσα. ἐπιρρηματικῶς δὲ μᾶλλον, ἀντὶ τοῦ ταχύ· ἢ ἐστὶ ἔμοιγε πρό. πότε μοι χάρη ἐρείκε χθών.* Vides hic ſentire Euſtathium ſolutam Concionem *ſubitam* dici, eadem ſententia, qua ſi ſcriberetur: *ſolutam ſubito*, Epitheto adverbii munere fungente, ut in illo alio verſu *Tunc tellus mihi lata debiſcat. lata* ponitur pro *late*. quod & imitatur Virgilius, dum de Lupo ait: *Gregibus noctturnus obambulat*: & de Aenea: *ſe matutinus agebat*. Crediderim equidem Pachymerem magis adhæſiſſe priori ſententiæ, quæ αἰψηρὴν verum ἀγορᾶς ſive Συνόδου adjunctum agnoſcit. Is enim tota hac narratione ſatis indicat, ſe favere Patriarchæ Arſenio, & injuſte damnatum putaſſe. Unde Συνόδου a qua damnatus eſt αἰψηρὴν vocando, viſus eſt indicare voluiſſe; judicium illud ejus præfeſtinatum & cupide perlatum fuiſſe, in gratiam Imperatoris incumbentis in ultionem duritiei Patriarchæ, potius quam ex culpæ merito. Adhibet & alibi hanc quaſi proverbialem formulam Pachymeres, uti lib. 5. cap. 12. ſub finem; ubi cum ambo Codd. B. & A. haberent λῦσεν δὲ λαιψηρὴν ἀγορὴν, manifeſto mendo manu remedium attulimus, reſcribentes, ut oportuit, λῦσεν δ' αἰψηρὴν ἀγορὴν, ea verba, ut plerumque ſolet in occurſu abhorrentium a vulgari uſu, ſecure omittente Vaticano Cod.

ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ.

Lib. IV. Cap. III. *Τῶν σωνθων τελουμένων ἑορτῆς ἀγομένης ἐν ἀκαθίστῳ σωνθὶς ὀνομάζων.* Celebratur hoc feſtum Ἀκάθιστον dictum *τῇ Σαββάτῳ τῆς πέμπτης ἑβδομάδος τῆς Τεσσαρακοστῆς*, ait Rituale Græcorum: hoc eſt: *Sabbato quintæ Hebdomadis Quadrageſimæ.* unde apparet quo pertineat illa mentio *τῆς σωνθων νηστειῶν τελουμένων.* Origines porro inſtitutionis iſtius Feſti fuſe diſſeruntur in eodem Rituali. Hæc ſumma eſt: Profecto in Perſidem adverſus Choſroen Heraclio Imperatore, Chaganus Myſorum & Scytharum Dux, rupto cum Romanis fœdere, ab Occiduis partibus cum numeroſiſſimo Exercitu infeſtus Conſtantinopoli ſe admovet, obvia quæque fœde vaſtans, & multa blaſpheme in Deum minans. Eodem tempore Sarbarus miſſus a Choſroe cum Copiis validiſſimis Orientales Provincias late populatus, & ipſe altera ex parte Conſtantinopolim aggreditur, ferro flammaque paſſim ſæviens. Inde ex compoſito Barbari ambo terra mariqne Urbem ſimul oppugnant. Sed cum Patriarcha Sergius Populum ad fidendum in Deiparæ patrocinio, ipſamque invocandam non fruſtra eſſet adhortatus, tam manifeſta ira Dei in utrumque hoſtilem Exercitum incubuit, ut & terreſtres Copiæ internecione delerentur; & Claſſis univerſa exortu procellæ ſubitæ, ex ſinu Ceratis dicto ad ſubſtructiones Templi Deiparæ in littore ad Blachernas ſiti, alliſa frangeretur. In gratiarum actionem pro tanta victoria Populus Conſtantinopolitanus noctem pervigilavit in laudibus Deiparæ, & anniverſaria deinceps Religione idem repetens, initium dedit huic Feſto: quod deinde in perennem firmitatem eſt ſtabilitum duplici alio Deiparæ beneficio. Nam cum poſt annum trigeſimum ſextum Imperii Conſtantini Pogonati, Saracenorum innumerabiles Copiæ Conſtantinopolim toto ſeptennio circumſediſſent, evidenti ope imploratæ a Conſtantinopolitanis in auxilium Deiparæ, primum hyemantes Cyziei multos ſuorum amiſere: mox metu in fugam Claſſe acta, ad Sylæum ingruente ſæviſſima tempeſtate ſuhmerſi euncti ſunt. Poſtremo ſub Leone Iſauro iidem Saraceni victoriis tumidi, quod Perſarum Regnum evertiſſent, Aegyptum, Africam, Aethiopiam, ipſam etiam Hiſpaniam incurſionihus vaſtaſſent, cum mille octingentis navihus Conſtantinopolim oppugnantes, jam jamque ut ſperabant capturi, Deiparæ ſuam Urbem tuentis ope contriti ſunt: primum pluſquam viginti millihus ipſorum a Bulgaris cæſis; deinde fœdiſſimo ad Soſtheninm naufragio, Claſſe maxima ex parte deleta; denique ſæva fame ipſorum reliquiis uſque ad eſum humanorum cadaverum, quin & ſtercorum, adactis, dum tot mala pauci ſuperſtites fugientes cum reſiduis navigüs per Aegæum currunt, immiſſo divinitus grandine ardenti, cujus fervor picem qua tabulæ navium agglutinabantur, liquefecit, cum ſua ibi omnes Claſſe perierunt; trihus tantum navibus ad Cladis indicium domum reverſis. *Διὰ ταῦτα* ſubiicit idem Auctor) *τὰ ὑπερφυῆ θαυμάσια τῆς παναγνῆ θεομήτορος, ἃ παρόντα ἑορτὴν ἑορτάζομεν. Ἀκάθιστος δὲ ἄφατα, διότι ὀρθοστάδην τότε πᾶς ὁ λαὸς ἐν τῇ νύκτι ἱκέτευε τὸν ὕμνον τῇ τῶ Λόγω μητρὶ ἐμελῴδει. ἐν ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις οἴκοις καθεῖδεν ἐξ ἕδρας ἔχοντες, ἐν τοῖς παρῶσι τῆς θεομήτορος ὀρθοὶ πάντες ἀκροώμεθα*, hoc eſt: *Propter hæc omnia tam admiranda a caſtiſſima Dei Genitrice opera patrata, præſentem diem feſtum celebramus. Achatiſtos vero, quaſi carens ſeſſione, dictus eſt; quod Populus tota nocte ſtando hymnum Deiparæ concinat. Quodq; cum in aliis ædibus ex more ſedere liceat, in iſtis Divinæ Matris erecti omnes ſtantes auſcultamus.*

Edit. Rom. pag. 366.

ΑΚΤΟΥΑΡΙΟΣ.

Lib. VI. Cap. XXXVI. *Τῷ μὲν ἀκτουαρίῳ Καβασίλας οὐκ ἀσφαλὲς τὸ ὑπομμνήσκειν τὸ τῶ κυδωνίου ὄβολον* &c. Quare hic Cabaſilas præ cæteris intellexerit imminere mortem ægrotanti Auguſto, non aliam comminiſci veriſimiliorem cauſam qneo, quam quod huic ex officio incubuerit peculiaris cura *τῶ νοσηλεύειν τὰ νοσοκομεῖν* Imperatorem morbo laborantem: intima, inquam, & quæ tale tempus poſtulat, febrienti corpori miniſteria exhihendi. Cur porro talem miniſtrum *ἀκτουάριον* Pachymeres vocet, non facile occurret præoccupatis opinione commnni, quam ſecutus Caſaubonus, Notis in Trebellium Pollionem, reprehendit Pæonium Græcum Interpretem Eutropii, quod quam in lib. 9. Breviarii Eutropiani, ubi de Victorino agitur, latine ſcriptam repererat *Actuarii* vocem, ipſe Græca *ὑπομνηματογράφου* non reddierit, ſed proprium eam Viri nomen putaverit, in qno ſecundo, ſine duhio Pæonius peccavit. Eſt enim illic ex Auctoris mente, *Actuarius* ut ex Aurelio Victore & Trebellio Pol-

linne quos Eutropius exſcribit, clariſſime patet, non proprium perſonæ, ſed appellativum vocabulum, vitæ genus & conditionem exprimens. De cætero erraturum contendo fuiſſe Pæonium ſi ὑπομνηματογράφος pro Actuario poſuiſſet, errorem eorum qui ſpeciem pro genere uſurpant. quantum enim ex multis colligens autumo, Actuarii univerſim dicuntur, qui miniſteria humiliora uſus quotidiani opus his habentibus adhibent, quales ſervi plerumque veteribus erant. unde non uſque adeo imperite idem Pæonius λίαν vocem ἀκτουαρίῳ adjunxit. Sub hac univerſalitate familiarium adminiſtrorum puto comprehenſos Commentarienſes ὑπομνηματογράφους, ſed & νοσοκόμους Infirmorum Curatores, & Chirurgos & horum in quavis vitæ neceſſitate aut commoditate ſubadjuvas. Qualium cum plurimam eſſe oporteret copiam in obſequin Caſtrorum Romanorum, ex iis fuiſſe non parva ex parte conflatum arbitror Actuariorum corpus, quod Aurelius Victor illam ipſam Victorini Tyranni per Attititianum quemdam Actuarium, cujus ille uxorem ſtupraverat, procuratam cædem memorans, deſcribit his verbis: *Tantum Actuariorum, quorum loco Attititianus habebatur, in Exercitu factiones vigent, ut arduum petentibus malitia patraretur. Genus hominum, præſertim hac tempeſtate, negnam, venale, callidum, ſeditioſum, habendi cupidum, atque ad patrandas fraudes velandaſque quaſi a natura factum, annona dominante, eoque utilia curantibus & fortunis Aratorum infeſtum, prudens in tempore hic largiendi, quorum vaecordia damnoque opes contraxerit.* Hæc Aurelius Victor: quæ cuncta ὑπομνηματογράφοις amanuenſibus aut exceptoribus eorum quæ dictantur, convenire qui dixerit, næ is milites Romanos fecerit nimis litteratos: tum præterea labotaverit in expedienda ratione; cur id genus *annona dominaretur?* quam veriſimillimam reddat, qui panifices, piſtores, opſonatores, caupones, coquos, propolas, pincernas, Caſtrorum frumenti menſtrui dimenſores, & cæteros id genus ad inſetviendum militantibus auctoratos, in iſtum numerum compegerit. Ego vero non parvam talium Miniſtrorum partem fuiſſe arbitror, ægrorum aut morbo aut vulnere corporum cutatores, Chirurgos, Pharmacopœos, Valetudinarios; qualium aſſectari ſolitam Exercitus Romanos numeroſiſſimam multitudinem ex officio, & publicis impenſis, extra omnem dubitationis aleam eſt. Atque adeo ex hac obſervatione puto lucem affundi ad intelligendum locum quemdam in Novella Juſtiniani CXVII. ubi præſcribens Imperator qua certitudine debeat mulieri mors viri ejus militatum profecti conſtare, ut tute poſſit ad alteras nuptias tranſire, decernit: *Siquidem in Scholariorum Claſſe vir ille meruerit, a Primis Schola in quam ſcriptus fuerat, & inſuper ab* Actuario, *hoc eſt* ut opinor, *a Chirurgo vel valetudinario Miniſtro*, qui videlicet ei morienti adſtiterit, *teſtimonium jurejurando firmatum reddi de ejus morte.* Verba legis hæc ſunt. Εἰ δὲ Σχολάρεως ἢν ἐκεῖνος ἢ παρὰ πλάτης ἢ ἀμφιβάμοις ἦσε, παρὰ τῷ ὁράτορι τῆς πόλεως, ἢ ἀκτουαρίῳ &c. Hinc generatim Actuarios, Militarium nomine deſignatos a Trebellio Pollinne crediderim equidem, dum in Libro de Triginta Tyrannis, de Victorino, cujus ſupra memini, ſic ſcribit: *Solus Victorinus in Imperio remanſit, qui & ipſe, quod matrimoniis Militum & Militarium corrumpendis operam daret, a quodam Actuario, cujus Uxorem ſtupraverat, compoſita factione Agrippæ percuſſus &c.* In his Trebellii verbis alterutram iſtarum vocem *Militum & Militarium* ſuperfluam eſſe putavit Caſaubonus, jure in hoc a Salmaſio reprehenſus. qui ipſe Salmaſius dum ſubjicit: *Militares* dici eos qui miſſionem a Militia acceperant, ut Conſulares dicuntur, qui Conſules fuerant, mihi quidem non perſuadet rem ita ſemper habuiſſe, etſi non negem aliquando id uſuveniſſe. Non credo, inquam, quoties apud quemlibet Scriptorem *Militaris* aliquis dicitur, toties intelligi Militem emeritum. Nam ſæpe Militaria ea vocantur, quæ ad Milites pertinent, ut arma & veſtimenta & equi; & calonum, lixarum, inſtitorum, qui Caſtra frequentant ut Militibus inſerviant, Militaris turba dicitur. quidni ergo qui Militibus quocumque nomine miniſtrant, quales erant Actuarii, ut oſtendimus, Militares dici potuerint? Sane ita vocem illam uſurpatam a Pollione, attentius verba ejus perpendenti patet. quia enim dicturus erat necis cauſam Victorino fuiſſe Uxorem Actuarii ſtupratam, præmittere illum oportuit non Militum ſolum, ſed *Militarium* etiam, hominum quovis officio Militiam ſequentium, ex quo genere *Actuarii* erant, matrimoniis corrumpendis eum operam dediſſe. quare *Militarium* vox ad paulo poſt inductam *Actuariorum* mentionem digitum intendit. Hæ mihi fuere ſuſpicandi cauſæ, Cabaſilam cujus hic meminit Pachymeres νοσοκόμον & Valetudinarium curatorem Michaeli Palæologo moribundo adhæſiſſe; cui cum intima ejus temporis admoveret miniſtetia, facile ſigna mortis inſtantis obſervare potuerit.

Edit. Rom. pag. 367.

Tales enim Imperatoribus Conſtantinopolitanis per hæc tempora miniſtrare conſueviſſe, qui Actuarii nomine in Palatinæ dignitatis honorem evecto, in Aula verſarentur curandæ Auguſtorum valetudini, docet nos locus Georgii Acropolitæ in Hiſt. pag. 34. Ed. Reg. *Ἀντιλέγει δὲ τοῖς λεγομένοις ὁ ἰατρὸς Νικόλαος, ἀνὴρ ἔκτα μὲν φιλοσοφίας μεταχών, ἀκρὸς δὲ ἢ αἰτίαν ἔχειν, ἐν μάλιστα ἢ ἐξ ἔτους γεγονὼς ἐμπείρως. πάνυ δὲ ἦν ἀγαπώμενος τῇ Βασιλίδι, ἀκτουάριος δὲ αὐτὴ τιμώμενος*. Erat Nicolaus Medicus, in arte ſua excellens, & præſertim ejus praxi atque uſu dexter, in obſequio erat Irenes Auguſtæ, Actuarii dignitate: quidni parem operam, pari auctoramento tituli, Michaeli Auguſto, memoratus hoc loco Cabaſilas naveraverit?

Α Λ Α Α Α Γ Ι Α.

Lib. IV. Cap. XXVII. *Τὸ δὲ ἐφεστιακὸν ὁ ἀλλαγίος, ὡς ἀπὸ φάτνα ἂν, οἱ ἀπὸ τῆς παγάτου καπηλεύσωσι*. Hic vocem ἀλλαγίος Vaticanus interpolator, ut ſolet quando non intelligit, omittit. Ne quæramus originem hujus vocabuli in græca lingua, deterret Auctor ipſa qui non obſcure indicat peregrinum id eſſe, & uſu illic vulgari Militum plerorumque Exterorum tritum. Ego donec veriſimilius aliquid aſſerat quiſpiam, ſuſpicor Gallicum eſſe aut deformatum ex Gallico. Nam Galli ſive Franci, ut notiſſimum eſt, permulti ab annis ferme ducentis occaſione ſacrarum expeditionum in illis partibus militaverant. Hi porro cum ſoleant ſedes ad hybernandum attributas Militibus in pagis aut Oppidis *Allegiamenta* ſive *Allogia* vocare, hodie dicunt *Les logemens de Gens de guerre*, ea Pachymeres unius litteræ mutatione Allagia vocaverit. Res autem ſatis ſuadet ipſa, iſta Corpora diverſi generis Militum, contuberniis & hoſpitiis fuiſſe diviſa; ita ut Paphlagones verbi gratia, uno in Oppido ſtationem haberent, Thraces in alio, Phryges, Macedones, Myſi, Cares, & reliqui ſimiliter. atque adeo tot eſſent Corpora, quot allogia ſive hoſpitia aut loca hybernis attributa. unde invaluerit, ut ipſæ illæ Legiones *Allegia* ſive *Allagia* dicerentur. Hæc ſi minus cuipiam arriſerint, remittam equidem ejus cauſa non gravate da origine ac notatione; de notione quidem vocis vereor ut poſſim, cum ejus Auctorem habeam idoneum. Georgius Acrop. cap. 59. Hiſt. pag. 66. Ed. Reg. de quodam Conſtantino Margarite, primum dicit: fuiſſe illum *ἄρχοντα ἀλλαγίου αὐτῆ*, nimirum Imper. Theodori; tum pag. ſequente id ipſum explicans, ait: *Ὁ δὲ Βασιλεὺς Θεόδωρος ἄρχοντα ἐπὶ αὐτῆ κατωνόμασε τάξεως*. Conſtantinum Margaritem quam ante dixerat *Ἀλλαγίου Βασιλείως ἄρχοντα* nunc vocat *ἄρχοντα ἐπὶ τάξεως βασιλικῆς*. Igitur idem *τάξις* & *ἀλλάγιον*, *τάξις* autem & *τάγμα* Legiones aut Cohortes Græcis dictas quis neſcit?

Edit. Rom. pag. 368.

Α Λ Β Α Ν Ι Τ Α Ι.

Lib. V. Cap. VII. *Χρωνται ἐμπείροις Θήρις Ἀλβανίταις τε καὶ οἱ πλησίοις*. Agit de vicinis Dyrrhachio Populis, aut potius ſuburbanis ruſticis. Albanorum regionem in Macedonia Ptolomæus agnoſcit. Porro antiqua Macedonia poſtremis hiſce Orientalis Imperii ſeneſcentis temporibus in quatuor diviſa partes, priſcum nomen in ſola mediterranea retinuerat. Pars vero ejus confinis Dalmatiæ & Illyrico, Albania jam tunc uti & hodie, appellabatur: ubi erat Dyrrhachienſis Civitas, cujus caſus terræmotu everſæ hic memoratur. Ex Albania porro recte gentile nomen formatur Albanitæ.

Α Μ Η Ρ Α Λ Η Σ.

Lib. VI. Cap. XXXII. *Τὰ Κάστρα πάλαι μὲν ἦσαν τοῦ Φιλίππου Ἀμπαλοῦ ἀνδρὸς δυναμένου πλοῦτα*. Videtur uſurpare Ἀμπαλοῦ ut proprium Viri nomen: quamquam & videri poſſit appellativum vocabulum dignitatis, Præfectum Maris indicans: cujus & notionis & vocis uſum ſatis celebrem apud hos Scriptores Neograecos quivis in iis verſatus novit; & docet Menrſius verbo Ἀμπάλιος & Ἀμπᾶς. Ego ſine præjudicio rem integram in medio relinquo, exprimens in verſione Latinis litteris eam ipſam vocem, quam Lector pro ſuo arbitrio vel proprie vel appellative ſumere poterit.

Α Ν Α Δ Ε Χ Ε Σ Θ Α Ι τὴ Α Ν Α Δ Ο Χ Η.

Lib. IV. Cap. II. *Καὶ ἀνὴρ δὲ τῷ Ἰωσὴφ γαμβρὸς ἐπίχειρα πολλὰ δώσει τὴ τῆς Βασιλίσσης ἀναδοχῆς παρὰ ἢ ἐκείνη θέλησεν. αἰρεῖ δὲ ὁ λόγος παρὰ πολλοῖς, ὡς ἡ ἐντιμότατος ἐφ' ᾧ μηδὲ πνεύματικὸς ἀναδέχοιτο*. In his verbis duas illa voces ἀναδοχῆς & ἀνα-

Edit. Rom. pag. 369. δίχεσθαι, peculiari quadam uſurpari Eccleſiaſtica notione, facile attentius omnia circumſpicienti patet. Videtur autem prius vocabulum ἀναδοχὴς in eo hic ſignificatu poni, ut indicet abſolutionem Sacramentalem in Tribunali Confeſſionis arcanæ impertiri pœnitentibus ſolitam a Sacerdote jurisdictionem ad id Ordinariam, vel Delegatam habente. Similiter verbum ἀναδέχεσθαι exprimit actionem ipſam Sacerdotis abſolventis. Continet autem poſterior pars hujus ſententiæ, rationem prioris. Ideo enim Scribit Auctor increpitum Joſephum quaſi abſolviſſet in foro conſcientiæ Auguſtum contra volntatem Patriarchæ; quod poſtquam excommunicaverat Auguſtum Patriarcha, vetuiſſet nominatim, ne etiam ejus Confeſſarius Joſephus ipſum arcano confitentem deinceps audiret aut abſolveret. Id tamen ſibi fuiſſe prohibitum negabat Joſephus. Sane ſcimus diſſimulando permiſiſſe Patriarcham ut Auguſtus, licet a ſe interdictus Sacris, aliqua tamen participatione Sacrorum uteretur; ut diſtincte Pachymeres refert, inconſequentiam ejus facti excuſans, lib. 3. cap. 14. quare fieri potuit, ut & in relinquendo illi niſu libero Confeſſionis arcanæ conniveret, non interdicendo Joſephu ejus Confeſſario ne ipſi Pœnitentiæ Sacramentum privatim miniſtraret. Vide quæ annotamus verbo Πνεῦματικός.

ΑΝΑΦΟΡΑ.

Lib. V. Τίνα δ' ἴχει ἀντιπαρίστασιν ἡ ἀναφορὰ τῶ ὑεύματος. Ἀναφορὰ hic ſonat *Prolationem*, ut alibi προφορά. Notum enim προφορικὸν λόγον opponi ἐνδιάθετῳ apud Græcos, ut apud Latinos opponitur ſermo voce prolatus mente concepto. Videri etiam poteſt adhibita vox quæ propter compoſitionem ex præpoſitione ἀνὰ, repetitionem aut reſumptionem ſignificante, innueret, iſtam pronunciationem inter Sacra publicam nominis Papæ non nunc primum inſtitutam: ſed eum olim ante Schiſma fuiſſet uſitata, nunc reſtitutam.

ΑΝΕΜΑ ΠΥΡΓΟΣ.

Lib. V. Cap. XIII. Εἰς φυλακὴν ἢ ἄνεμα πύργου τῆς Κελτῆς σωματοφύλαξι δίδοται. De Joanne Vecen agit. Turris hæc Anemæ, quæ, ubi, & unde ſic dicta ſit, docet Anna Comnena lib. 12. Alexiadis pag. 364. ubi poſtquam deprehenſam Michaelis Anemæ in Imperatorem Alexium conjurationem retulit, & ſe ipſam curaſſe decretæ ipſi in pœnam excæcationis gratiam damnato fieri, ſubdit: ductum eum fuiſſe in Turrim prope Palatium ædificatam, & ibi habitum in cuſtodia. Adſcribit deinde hæc verba, quæ indicant, iſti deinceps loco *Turris Anemæ* appellationem adhæſiſſe. Οὕτω δ' οὗτος ἐκ εἱρκτῆς ἀπελθὼν, εἰς ἐκ Γρηγόριον αὖθις ἡ ἐκ Ἀνέμα εἱρκτὴ. πύργος δ' ἦν τις ἐν ἀρχῇ τῆδε ἐκ Βλαχέρνας ἐξηκτάρων ἐξαιρέτων τείχων ἐκ πόλεως, ὁ τῶ Ἀνέμα καλέμενος, ὥσπερ τι λαχὸς ἐκ ἐπωνυμίαν παντὶ πληρωσάμενος, ἐξ τὸ ταύτης τὸν Ἀνέμαν σιδηρόδετον δέξασθαι ἐπὶ πολὺ ἐκ ἀνὴρ χρονοτριβήσατο χρόνον. Hæc ibi Anna: quæ ſic olim vertimus. *Nondum is eo carcere liberatus fuerat, cum alium Hoſpitem Gregorium hac qua prius Anema fuerat vinus, cuſtodia excepit. Turris autem erat una quædam ex iis qua per mœnium Civitatis partem Blachernarum Regiam proxime ſpectantem, certis intervallis diſpoſita ſunt. Ea inſignem ex eo quem narramus eventu appellationem in omne tempus propriam nacta eſt: Turris jam paſſim Anema vocata; propterea quod Anemam ferro victum primum acceperit, diuque tenuerit.*

ΑΝΕΜΟΠΤΑΛΑΙ.

Lib. V. Cap. XXVII. De Icario ait: fuiſſe illum Κατάρχοντα νῦν μεγίστης τῶν ἀνεμοπτύλας ἴδος τοῖς ἐκεῖ καλοῦ. Non eſſe hoc nomen illius Inſulæ vulgare ubique, docet ipſe Auctor dum ab Incolis id proprie uſurpari ſolitum admonet. An verum & omnibus notum hujus Inſulæ nomen Lipara fuerit, quæ ſeptem, aut, ut alii, decem Aeoliarum Inſularum maxima, & unica inter omnes habitata
pag. 370. fertur, viderint peritiores. Ego εἰκάζω, quoad indicium occurrerit certius. ſi hoc ſit, apparet cauſa cur hanc Inſulam Pachymeres μεγίστην *maximam* dixerit; licet nec Cretæ nec Siciliæ comparabilem; reſpectu videlicet ad ſex aut novem Aeolias minores.

ΑΝΤΙΔΩΡΟΝ.

Lib. V. CAP. VIII. Ἐν μικλήθρῳ ἐκ θείου ἄρτου. ὃν ἀντίδωρον λέγουσιν. rurſus da eodem Cap. XXIV. ejuſdem Libri ſub finem. Erat hic merus, non conſecratus, aut in Chriſti corpus converſus panis, qui cunctis promiſcue inter Sacra in Eccleſia diſtribuebatur

bnebatur apud Græcos, uti & apud Latinos, ritu hodieque vigente. Dictus ἀντίδωρον, quod vice ſacri Doni Euchariſtiæ, diſpoſitione, quam exquiſitiſſimam Chriſti corpus requirit, non præparatis, miniſtraretur. De hoc fuſe & erudite Jacobus Goar Ord. Præd. Notis ad Eucholog. pag. 154. quem vide.

ANTIKANONIA.

Hanc vocem a Pachymere Lib. V. Cap. XII. uſurpatam ad ſignificandum illegitimum irregularem & ſacris Canonibus contrarium uſum, conjectura divinavi; cum Codices omnes ibi manifeſtiſſime corrupti, aliter, nec intelligibiliter eum locum exhiberent. Advertat æquum animum prudens Lector & judicet. Iſto quod indicavi capite libri V. differens Imperator apud Patriarcham & Synodum de concilianda inter Eccleſias Latinam & Græcam pace, enumerat capita de quibus conveniendum eſſet, ut pax illa coaleſceret; & contendit demonſtrare: nullum eorum tale eſſe a quo admittendo abhorrere quiſquam debeat metu culpæ conſciſcendæ. Primum enim λειτουργῶν τε τῷ μνημονεύειν, quibus verbis, pront ea ſuis locis in hoc Gloſſario enarramus, ſignificavit; priori quidem, admittere Latinos in communionem ſacræ Liturgiæ; hoc eſt eam ipſis præſentibus, & communiter orantibus, non averſari celebrare: altero vero mentionem Papæ facere publicam in Liturgicis precibus: Ea, inquam, ambo eſſe licita, eviciſſe ſibi viſus eſt auctoritate Manuelis Patriarchæ cum ſua Synodo; & Joannis Ducæ Imperatoris; quos, miſſa Legatione, illa ultro promiſiſſe Papæ, ſi abſtineret a juvandis Latinis, qui Conſtantinopoli tunc potiebantur, oſtendit ex Codice Eccleſiæ, ad fidem ejus rei geſtæ faciendam prolato. Demonſtrat deinde eorumdem auctoritate, Latinos propter additionem in Symbolo, non eſſe habendos Hæreticos; cum illi nihil tunc aliud a Latinis exegerint, niſi ut additamentum iſtud a Symbolo tollerent; nihil prohibentes quominus in cæteris ſcripturis id retinereot, & legereot. quod oſtendit doctrinam ipſam ac dogma nequaquam ipſis diſplicuiſſe; ac conſequenter crimen hic Hæreſis, judicio eorum, non fuiſſe. Hanc puto eſſe ſententiam illorum verborum, alioquin, hujus Scriptoris more ac peculiari genio, ſane perplexorum: Πῶς μὴ κατηγορῆσαι ὅλως ἀσεβείας (huic voci Vaticanus ſubſtituit αἱρεσιν, non male) τὰς Ἰταλὰς, ἐξὸν αὐτοῖς παραιρῶντας τὸ ἀφοδήλως τῷ Συμβόλῳ, ἐν ταῖς λοιπαῖς γραφαῖς ἀνάγραπτον ἔχοντας, συνδιάνειν τοῖς πεφραγμένοις (ita clare ambo Codices optimi B. & A. cum fragmentum a Petavio editum πεφραγμένοις legat) ἀναγινώσκοντας. Hæc ſic ad verbum ſonant: *Ut omnino non accuſantes impietatis, ſive Hæreſeos, Italos, petierint, ſublato modo additamento e Symbolo, in reliquis ſcripturis id conſcriptum habentes, ſimul efferre cum aliis qua ex iis chartis pronunciando legerent.* Hanc plane ſententiam, paulo clarioribus dumtaxat verbis, interpretatio ejus capitis noſtra exprimit. Tranſit denique ad demonſtrandum, oibil eſſe illiciti in admittenda commemoratione nominis Papæ io Liturgicis precationibus Græcorum. & de hoc capite ſic loquitur in Codice Barberino: Τοῦ δ' ἔχειν τὸν κοινωνίαν ἢ ἐπ' Ἐκκλησίας ἀναφορὰ τῷ ὀνόματος· ὅπου γε καὶ μὴ Πάπας ὄντας τοὺς ἄλλους ἀνάγκη μετέχειν τοῖς κοινωνίας τοῖς ἐκκλησιαζῶσι σωιζομένους Λειτουργοῦντος τῷ ἱερέως, τῷ τὸν Τελάδος χάριν παραδιδόντος κοινῶς. Allatianus in hoc tantum diſcrepat; quod articulum præpoſitivum τὸν, ante vocem κοινωνίαν, non habet; uti neque editio Petaviana. *Edit. Rom.* Porro cubare in mendo verba illa ἔχειν κοινωνίαν, vel τὸν κοινωνίαν iode manifeſtum eſt, *pag. 371.* quod iofioiti vus ἔχων oon poteſt cobærere, ſalva ſyntaxi, cum nominativo ἀναφορά, qui ſequitur, unde ſine dnbio Pachymeres ſcripſerit ἔχει in præſentis indicativi tertia perſona. quid ergo illud ν redundans in omnibus exemplaribus; in Barberino vero omnium optimo, præterea articulus τὸν; quid hæc, inquam, aliud dixerim quam veſtigia in apographis adhuc extantia archetypæ ſcripturæ? Auctor videlicet ſic initio ſcripſerat: τὸν δ' ἔχειν ἀντιλαμβάνειν: pro quibus Exſcriptores perperam poſuerint: τὸν δ' ἔχειν κοινωνίαν, ſecuri συλλογισμῶν: & perturbationis inextricabilis in quam tota ſententia per iſtud ipſorum παράφραμα implicata remanet; ut nihil dicam de tædioſa repetitione ejuſdem nominis κοινωνία altero ſtatim poſt verſu; & quidem ſenſu inſulſiſſimo. quid enim magis ἀσυλλόγιστον fingi poteſt quam hoc modo argumentari: *Quam enim habet communionem prolatio nominis, cum alios qui Papa non ſunt neceſſe ſit participare communioni &c?* Non me fallit videri alicui poſſe vocem κοινωνίαν priori loco poſitam uſurpari in ea notione qua κοινὸν interdum *immundum* ſonat, ut ſignificet *labem* ac *maculam*, ſententia jam utcumque tolerabili: ſed quæ non tollit veriſimilitudinem longe majorem emendationis noſtræ, ad quam ideo non dnbitavi conformare editionem. Si quis quærat: quomodo Vaticanus Codex hunc locnm expreſſerit; ſciat, totum omiſiſſe; ſic plerumque, cum quid ambigui occurrit, defungi ſolitus.

ΑΝΤΙΑΑΑΞΑΣ.

Lib. II. Cap. XXVI. in fine: Μήπως ἀντιλαξάντων τινῶν τὸ ἐκ τριπῆ φαραθείη. Agit de Militibus Cæſaris inſidiantibus Urbi Conſtantinopolitanæ, quam improviſo intercipere parabant: ſummo propterea ſilentio agentes; ne reſponſantibus e muro quibuſdam proderentur. Codd. B. & A. cum ſimplici λ ſcribunt. Vatic. alterum λ. addit. Audio in vulgari Græcis hodie uſitata lingua, ἀντιλάξας dici pro ἀντιλάξας ab ἀντιλάττω; ooto jam vocabulo; quod fortaſſe noſter expreſſerit more populari. Si minus hoc placet, reponi poſſet ἀντιλαξάντων a b ἀντιλάζω quaſi ἀντιλάγγω.

ΑΝΤΙΣΤΑΤΙΚΩΣ.

Lib. VI. Cap. XXIII. Χάριν μυζόντων καλῶν ἀντιστατικῶς εἶναι τις τῷ ῥητορδόντων. Habebat, ut apparet in animo hæc ſcribens Pachymeres locum Hermogenis περὶ στάσεων: ubi explicans quid ſit ἀντίστασις, ſic ſcribit: γίνεται ἀντίστασις ὅταν ὁμολογῶν ὁ φεύγων πεποιηκέναι τι ὡς ἀδίκημα, ἀντιτιθῇ ἕτερόν τι ἐγκλήμα μεῖζον δι' ἃ οὐκ ἔστ ἀδικήματος πεφαγμένον. Hoc eſt: *Fit ἀντίστασις ſive comparatio, quando Reus confitens ſe feciſſe aliquid quod maleficium vocetur; opponit ex adverſo majus aliquod beneficium cujus auctor fuerit maleficium illud committendo.* Veluti eum Peregrinus accuſatus, quod contra leges murum Urbis conſcenderit; fatetur id a ſe factum: ſed addit, ſe hoc agendo ſervaſſe Civitatem, repulſis hoſtibus, qui tuoc nullo Civium ſentiente, murum infeſti ſcalis admotis ſuperaveraot. Hinc patet quid velit hoc loco noſter dum ait: Pacem ab Epheſino & aliis ἀντιστατικῶς dumtaxat admiſſam, confiteodo oimirum eam malam eſſe: ſed majorum malorum vitandorum cauſa, recte toleratam arbitrari. In quo detegitur ultimus receptus ſchiſmaticæ contumaciæ, & declaratur quam parum ſyncera fide plerique tunc Græcorum iſtam cum Latina Eccleſia concordiam ſint amplaxi.

ΑΠΟΣΤΟΛΗ.

Lib. II. Cap. XX. Καὶ ἅμα φάμης ἀφικνεῖσθαι, ὡς ἐξ Ἀποστολῆς ἐπίκουρων ἄλλοι πλοῖοι καὶ ἐφοδοι. Inter cauſas quæ Imperatorem Palæologum moverunt ad abſiſtendum cœpta oppugnatione Galatæ, obſidionemque ſolvendam, eomerat ſparſam famam Auxiliorum a Sede Apoſtolica jam ſubmiſſorum obſeſſis validorum, & jam adventantium. Ἀποστολὴ igitur hoc loco nihil aliud quam Sedem Apoſtolicam Romanam ſonat. *Edit. Rom. pag. 372.*

ΑΠΟΦΑΣΙΣ.

Lib. IV. Cap. VII. Ἐδήλουν τι τὴν ἀπόφασιν, Denunciarunt Patriarchæ damnationem ipſius & depoſitioοem judicio Syoodi decretam. Unde intelligitur in titulo cap. ſexti, qui ſic habet: Ὅπως συναχθέντων τῷ Ἀρχιερέως τὸ τέλεσον μήνυμα, καὶ ἐπὶ πᾶσι ἡ ἀπόφασις γέγονε, vocem Ἀπόφασις damnationem ſonare. Scio non eſſe hanc vulgarem hujus vocabuli notionem. tameo aliquid ſimile ſignificare interdum, oſtenduut loca Claſſicorum Auctorum, vulgaribus etiam Lexicis relata. Mihi ſufficit Heſychius; apud quem lego ἀπόφασις, κρίσις, ψῆφος, δίκη. Et vetus Lexicon Anonymi editum a Vulcanio ἀπόφασις ſeotentia.

ΑΠΡΟΣΠΟΙΟΥΜΑΙ.

Lib. VI. Cap. XXVI. Τὸν μὲν ὧν Ἀκροπολίτην καὶ ἀπροσποιοῦμαι. Verbum iſtud alibi non reperi. Et Vaticanus ut ſolet in obſcuris, & hoc, & comma cum eo totum omiſit. Cæterum hujus notio, ut contraria τῷ προσποιοῦμαι, debet opinor accipi. Notum autem quid προσποιεῖσθαι ſit; aſſumere, adjungere, admovere ſibi: ut ſolent Principes, eos quos ſua gratia dignos putant. Ergo ἀπροσποιεῖσθαι erit, excludere, ac rejicere. quod huc helle quadrat; ut Acropolita favore ac familiaritate Imperatoris ſignificetur excidiſſe.

ΑΡΜΑΤΑ.

In notione vocis ἅρμα qua currum deſignari ſciunt omnes, ionovaſſe recentiores Græcos aliquid, & allini ſibi Latinorum uſu paſſos eſſe, ut armaturam & inſtrumenta inferendi aut propulſandi vim, ea ſignificarent, docet Thomas Magiſter id reprehendens his verbis: ἅρμα ὃν φ' ἁρπάζουσι τοὺς ἵππους ζεύγνυσι. οἱ δὲ ἐπὶ ὅπλων λαμβάνοντες,

εὖ καλῶς χρῶνται. Pegrebuit id tamen ſatis, ut adverſus ejuſmodi cenſuram tueri ſe quiſpiam exemplis queat. Omitto quæ teſtimonia ejus notionis refert Meurſius, quæque apud Scriptores etiam non uſquequaque Barbaros facile occurrent. Admoneo tantum Pachymerem, utcumque alias antiquarium, bujus ναυτικισμοῦ teneri manifeſte. Duo ejus annotavi loca in quibus vocem ἅρματα ſi quis currus interpretaretur, ab ejus mente aberraret. lib. 2. cap. 25. ſic ſcribit de Joanne Duca Imperatore καταχύρη τὰ φρούρια σὺν ᾗ ἅρματιν. Specie ipſa prima apparet complecti eum duo maxime neceſſaria Præſidiariis Arcium alimenta & arma. Si quis tamen contentioſior currus etiam in apparatu tuendarum Arcium non interdum, aut etiam ad convectionem commeatuum neceſſarios hic memoratos velit: næ huic extorquebit pertinaciam quod ibidem mox περὶ ἁρμάτων dicitur, ea eſſe ex eo genere rerum, cujus numquam affatim utentibus ſit: unde mox additur: id reputantem illum Imperatorem, juſſiſſe addi catalogis gratis ſuppeditandarum e fiſco militi rerum, arma omnis generis & uſus; ubi in græco eſt vox ὅπλα manifeſte ut Synonyma τῶ ἅρματος prius memorati poſita. clariſſime etiam eadem vox ἅρματα pro ὅπλα uſurpata reperitur lib. 5. cap. 30. ubi Pachymeres ait Venetos aliquando ditiores ſplendidioreſque Genuenſibus ſuiſſe; a quibus, vice rerum humanarum, poſtea divitiis & cultus magnificentia ſuperati ſint. Ergo priorem illam Venetorum magnificentiam memorans, ait eorum συνέδριος, hoc eſt Proceres Patricios, ex quibus in ea Urbe Senatus conſtat, πλούτῳ ᾗ ἅρμασι ᾗ παρασκευαῖς ἀπείραις Genuenſibus olim præſtitiſſe. Hic ne ἅρματα currus interpreremur, prohibet, ſi nihil aliud, certe ſitus Urbis Venetæ ad maris æſtuaria ſic poſitæ, ut cymbis per eam non rhedis commeetur. quare ridiculum faceret Pachymerem, qui eum dicere juberet: Senatores olim Venetos in ſua Urbe ſpecie rhedarum & magnificentia currum Copias oſtentaſſe. Ut omittam ex aliis hujus Hiſtoriæ locis, quod alibi obſervo, apparere, ne in Urbibus quidem *Edit. Rom. pag. 373.* in plano & ſicco ædificatis, iiſque regiis, frequentem ea tempeſtate curruum, Rhedarum, aut Eſſedorum, ſplendide præſertim ornatorum, uſum fuiſſe. Ergo ſine dubio πλούτῳ ᾗ ἅρμασι divitiis & armis vertendum fuit. Nimirum armis pretioſe ornatis inſtructi gaudebant apparere, more a Satirico laudato, dum adducit ex heroicis temporibus exemplum cujuſdam gemmis non ad ornanda pocula, ut Virro quidam faciebat, uti ſoliti: ſed eas in vaginæ fronte ponere; hoc eſt in capulo, conſpicuo videlicet loco, oſtentare: alludit enim illud Virgilii, *Stellatum jaſpide fulva* enſem Aeneæ tribuentis; ſed hæc ἐν παρέργῳ μέρει. Summa ſit: ἅρματα in his duobus Pachymeris locis pro ὅπλοις poſitum, & arma latina notione deſignare, nec ad currus niſi abſurde referri poſſe.

A P P E Δ Ω N.

Lib. IV. Cap. XVIII. Λύτὸς πέμψας ᾗ ἀρτεδόνιν ἐνδεῖξαι παρασκευάσας. Hæc licet in contextu disjuncta, ſic aptanda ſunt. Significat Germanum Patriarcham valida, ad ipſum Throno dejiciendum conflata factione, perſuaſum ſupina credulitate, ſtudere ſibi Imperatorem quam maxime, confidenter indicaſſe ipſi: opus ſibi eſſe donativis; quibus ſpargendis Adverſantium reconciliaret animos. quam ad rem, in diſſimulatione perſiſtens Michael Auguſtus, nummos ei æreos argenteoſque miſit; quos dum ſolemnis Litaniarum pompa in feſto Palmarum procederet, Patriarcha jactaret in confertam plebem. Hæc dona vocat noſter ἀρτεδόνας, quæ vox proprie ſignificat lineas aut funes hamo præfixos, quibus piſces eſcæ inhiantes infixæ, avide voratis, capti trabuntur in piſcantis manum. Atque haud ſcio an non propterea lineam divitem hujuſmodi gratuitas rapinas in plebem ambitioſe ſparſas alicubi vocaverit Martialis, quod his velut lineis piſcatoriis, ſed aureis & amabilioribus, hominum ſtudia & voluntates capiantur. quamquam nec ignoro, nec improbo quæ alia eruditi Interpretes in eum locum commentantur.

A T H P Ω N.

Lib. II. Cap. XXIX. Εἰ δ' ἄπρον ἄλλως ἢ πάμπαλιν χάσεως. Pro ἄπρος hoc loco Vaticanus Codex ſcribit λυπηρὸν. uotius id enim. Noſter videlicet veterum Scriptorum abſtruſiora vocabula libentius uſurpat. Heſychius ἄπρος exponit βλαβερὸν. inde fit ἀπρηρὸς per epentheſim, vox Homero Heſiodoque frequentata. Euſtathius ad Iliad. α. originem vocis ἄπρος ducit a nomine ἄη noxa, calamitas, damnum. Ca-

ve obtemperes Conſtantino in Lexico jubenti pro ἄτυρος reſcribere ἀτύρους. quæ mihi canſa fuit hæc hoc loco admonendi; alioqui tacituro de voce ἄτυρος, ut ex vulgari veteris Helleniſmi notitia ſatis perſpecta.

ΑΤΤΑΛΕΙΝ.

Lib. I. Cap. XVI. Πρῶτον μὲν τὸ τῆς ἡμετέρας φρονήσεως ἀτταλὸν. Agit ibi loquens Muzalo de Puero Joanne Auguſto; quem eo ſubditis amabiliorem videri debere ait, quod per ætatem adhuc ſimplicem, ſine fuco, puerili ſecuritate operetur. Eſt ἀτταλὸν (inquit Euſtathius ad Iliad. δ') ἐκ τοῦ ἄττειν ἢ ἅλλεσθαι. quod idem repetit ad Iliad. ε. addens, ob Euphoniam dempto uno τ, ſcribi ἀτάλλειν: quod tamen noſter hic non eſt ſecutus. Sonat autem id verbum movere ac proferre ſe libere in omnem partem, naturæ indulgendo, citra metum aut reſpectum: quod & beſtiarum eſt & puerorum, quos nondum ratio compeſcit. Vocabulum plane Pachymeriani genii, priſcum, populariter loquentibus inuſitatum, e Scholiaſtis Poetarum in Hiſtoriam intextum; qualibus hic Auctor delectatur.

Edit. Rom. pag. 378

ΑΥΘΕΝΤΟΠΟΥΛΑΡΙΟΝ.

Puer Princeps aut regnantis Filius parvus, cum procedente in primam pueritiam infantia, comitatum natalibus congruum accipit, & miniſterio ac ſatellitio circumdatur, αὐθεντοπουλάριον dicitur Græciæ recenti, cujus uſu vox πούλος ὑπόκοπος, ut ergo αὐθέντης Dominum; ita αὐθεντοπούλος parvum Dominum ſonat. Hinc intelligitur quod ſcribit noſter lib. 1. cap. 8. de Muzalonibus tribus Fratribus Theodoro Imperatori caris, quod ei, cum primum Puer familiam principalem habere cœpit, in Ephebos honorarios dati fuiſſent. ἄνδρας ἐκ διγενείας μὲν μετέχοντας τὸ παράπαν. εἰς παιδοπούλους δὲ αὐθεντοπουλαρίῳ τιτυμένους ἀνῆ.

ΑΤΤΟΠΡΟΣΩΠΟΝ ΑΝΤΙΦΑΡΜΑΚΟΝ.

Lib. III. Cap. XIX. Ἐπειδὴ ἐξ τὸ ἀυτοπρόσωπον ἀντιφάρμακον λέγωσι. Proverbium indicans efficaciam præſentiæ in tractandis negotiis, præſertim reconciliationum, quæ longe citius & facilius a coram affante, & os ac vultum notum exhibente tranſiguntur, quam ab abſente per litteras aut internuncios. Hoc Adagium in vulgatis Collectionibus nondum reperi.

ΑΨΙΚΟΡΕΩ.

Lib. IV. Cap. XX. Μὴ ἐναι πλέον εἰς τὸ μαθεῖν· ὡς Βασιλεὺς περὶ αὐτὸν ἀψικόρουν. Verbum hoc ab alio uſurpatum videre non memini. Tamen ex vulgata notione vocabulorum Ἄψικορος & Ἀψικορία Platoni, Plutarcho, & Luciano tritorum, facile intelligo recta analogia formatum verbum ἀψικορῶν, quod ſonet in ſatietatem cito venire rei aut perſonæ alicujus. Perapte ad ſententiam loci, quo ſignificatur cito pertæſum Imperatoram Germani Patriarchę, quem paulo ante tanto ſtudio promoverat.

ΒΑΡΒΑΡΑ.

Lib. IV. Cap. VIII. Ἐφ' ᾧ καταλαβεῖν τὸ ὂν τῇ Βαρβάρᾳ Καλλίδρυον. Res indicat regionem quamdam aut partem Conſtantinopolitanæ Urbis aut ſuburbiorum ejus Barbaram dictam. forte a vicino Templo S. Barbaræ Martyri dicato. ſane Conſtantinopoli fuiſſe Templum celebre S. Barbaræ nomine, docet Petrus Gillius lib. 2. cap. 2. Topographiæ Conſtantinopol. quod videtur collocare in prima regione. Quia vero hoc Καλλίδριον de quo hic agitur dicitur fuiſſe Mirifici Nicolai, hoc eſt, ei dicatum, & ex eo nuncupatum, ſuſpicari licet proxime illud adhæſiſſe Templo in honorem ejuſdem S. Nicolai a Juſtiniano olim extructo, ut refert Procopius lib. 1. de Ædificiis cap. 6.

ΒΑΡΔΑΡΕΙΩΤΑΕ.

Lib. IV. Cap. XXIX. Μὴ ὅτι Βαρδαρειώτης &c. Corrigenda forte ſit hujus vocis ſcriptura, mutato, ει, in ι, ex Codino cap. 5. ubi poſtquam Bardariotarum veſtitum, & miniſterium explicuit, de iis hæc ſubjungit: Τούτους πάλαι Πέρσας ὄντας γένος ὁ Βασιλεὺς μετοικίσας ἐκεῖθεν εἰς τὸν Βαρδάριον ἐκάθισεν κοντὰ, ἀφ' οὗ καὶ Βαρδαριῶται καλοῦνται. *Hos genere Perſas Imperator inde translatos conſtituit prope Bardarium amnem ex quo Bardariotæ vocantur.* Bardarium hunc amnem appellat Anna Comnena lib. 1. pag. 18. ubi enm deſcribit & in Theſſalia collocat, uti & noſter eum memorans li. 1.

cap. 10. Eum Nicetas initio lib. 3. videtur Ἀξούχ Axeum vocare. Verisimile est Pachymerem cum Βαρδαριώτας scripsit id gentile nomen non ex Bardario Codini, sed ex Bardaro Annæ formasse. unde recta analogia Γαρδαρεῖς & Βαρδάριον fluere possunt. Utut sit de vocabulo; de re ipsa constat: Gentem hanc origine Persicam; domicilio Thessalam, ab Imperatoribus Byzantinis, aut etiam Proceribus horum Consanguineis adhiberi solitam ad certum genus Satellitii propriis insignibus distincti, eo ferme modo quo Principes Europæi hodie Helvetiis utuntur.

ΒΑΣΙΛΟΓΡΑΦΕΙΟΝ.

Lib. VI. Cap. XXIV. sub finem: Καὶ τῷ Βασιλογραφείῳ ἐγκαλυμένῳ ὡς ἔχει μόνον ὁ ἀπολωλὼς θάνατον ὑπεύθυνος. Ita Codd. omnes. etiam Vaticanus. Unde intelligendum: crimen libelli contra Imperatorem scripti, lecti, habiti; peculiari vocabulo βασιλογραφεῖον fuisse vocatum, & ei mortis pœnam constitutam. Edit. Rom. pag. 375.

ΒΕΒΡΑΝΑΙ.

Lib. VI. Cap. XXV. Ἐμβάλωσι τὸν τοῖς Χάρταις βιβράνας ὅσι. Ita concorditer tres Codd. Nisi quod Vat. ad βιβράνας addit συμπίσῃ, omissa voce ὅσι volnit opinor ponere σωὶ πίσῃ, ut significaret picem additam membranis utendis supra caput Calofidæ; qui hic capillis flamma applicata correptis excæcatus miser est. βιβράνας puto dictum pro μιβράνας ex voce latina *Membrana*. quid enim aliud suspicer? quin nisi me deterreret consensus Codicum, crederem, errore Librariorum scriptum βιβράνας pro μιβράνας, eo deceptorum, quod in primis exemplaribus unde exscripsere, τὸ β. ea figura pingeretur quæ parum distat a μ. Hoc fieri plerumque solitum esse, norunt qui in Codicum Græcorum manu exaratorum lectione versati sunt, Locum porro hunc, ut in Codd. duobus B. & A. legebatur, emendandum ex Vaticano putavit, restituto in locum verbi, ὅσι, τῷ. σωὶ πίσῃ quod ille suggerit satis ad rem faciens.

ΒΕΚΑΑΣ.

Lib. I. Cap. XII. Τὸ συμβὰν ἐπὶ τῷ πάλαι βίκλας. Notissima est impostura Photii qua sui revocationem ab exilio eblanditus est a decepto Basilio Imperatore, fabulosa ejus Genealogia suppositia; in qua ipsum Basilium prophetice designatum comminiscebatur vocabulo *Beclas* formato e primis litteris nominum Basilii ipsius tum hujus Conjugis Eudociæ; Filiorum præterea ipsius quatuor, Constantini, Leonis, Alexandri, Stephani. Ea fuse narrantur a Niceta in vita S. Ignatii Patriarchæ CP. & a Constantino Manasse.

ΒΑΑΓΚΑ.

Lib. V. Cap. X. Τὸ δὲ πρὸς τὸν βλάγκα. Ita Cod. Allatianus. Barberino vero Τὸ πρὸς τῷ βλάγκᾳ κοντοχίλιον. Vaticanus sine mentione Κοντοχιλίου sic habet: τὸ δὲ πρὸς τὸν βλάγκαν, id referens ad vocem νιώριον, *navale*, superius positam. quid fuerit hic *Blanca* vel *Blancas* in Monumentis aut Descriptionibus Constantinopolitanæ Urbis reperire nondum potui.

ΒΟΑΣΜΟΙ.

Lib. V. Cap. VII. Ἀναιώθησ λόφοι τῶν γῶν ἐπάρασαν σωσχοῦς, οὓς δὴ βοασμοὺς κοινολογῶν ἔπος τις. Sic optimus Codex Barberinus, cujus auctoritate corrigendum putamus Allatianum qui βοασκοὺς clare legit. Nam & Vaticanus licet in hoc vocabulo balbutiens, magis ad Barberinum inclinat, dum sic exhibet hunc locum: οὓς δὴ βασμοὺς οἱ κοινοὶ λέγουσιν. Apparet boatus græca lingua vulgari βοασμοὺς dictos, & prompta est originatio ἀπὸ τῦ βοᾶν & βοάζειν, unde rectior analogia potius βοασμὸν formaverit quam βοασκόν.

ΓΑΒΡΑΣ.

Lib. IV. Cap. XIII. Τὸ σωύγις γένος λέζον ὧν τὸ δ' ἀνίκαθεν γαβρᾶς Invenio γάβρα nomen Civitatis Persicæ apud Ptolemæum; ex qua majores Germani Patriarchæ, de quo hic agitur, ortos oportuit. Cæterum ratio ἀντιθέσεως exigeret ut a Gabra gentile nomen formaretur, quod responderet τῷ, Λέζον. nisi noster Γαβρᾶς in recto pro Γάβρας aut Γαβραῖος posuerit, norma quadam sua propria ut amat cum paucis loqui. pag. 376.

ΓΑΣΜΟΤΑΟΙ & ΓΑΣΜΟΤΑΙΚΟΝ.

Lib. IV. Cap. XXVI. Οἱ ἀπὸ τὴν πόλιν Γασμοῦλοι. ὡς ἂν ὁ Ρωμαῖος δίγενεῖς εἴποι, ἐκ Ρωμαίων γυναικῶν γοῦν τεχθέντες τῶν Ιταλῶν. Vulgus Byzantinum Hybridas ex Latinis Patribus, matribus Græcis natos Γασμούλους vocare conſueverat, ut docet nos hoc loco noſter. Origo talis appellationis incerta eſt. Suſpicari tamen licet alluſum in ea ad vocem Latinam *Mulus* Græcis etiam uſitatam. Lego enim in Baſilic. Eclog. 19. ἡ ὑ μυλίων, ἐὰν δὲ ἀπειρίαν ἢ ἀσθένειαν οὐκ ὑπάρχοι τῷ μυλῶν; *Et Mulis, ſi ob imperitiam vel infirmitatem Molos aut Mulas tenere nequiverit.* Quia ergo Mulus διγενὴς eſt animal, ex commixtione duarum ſpecierum natum, ex ejus vocabulo Græci formaverint nomen quo exprimerent iſtud genus Hybridarum Conſtantinopoli ortum ex conjugiis Græcarum cum Latinis. Univerſa porro talium natio Γασμαλὼν dicebatur, Pachymer. lib. 3. cap. 9. Τῷ δή γε Γασμαλιῷ, ὡς δὴ συμμίκτως ἢ τῷ Ιταλῶν εἶπον γλώσσα. Non diſſimulabo Vaticanum Codicem in hoc ſecundo loco (nam prior capitis 26. lib. 4. in eo non comparet) vocabulum iſtud per ſecundam litteram inchoare. Scriptum enim exhibet τῷ βασμαλιῷ, Reperio etiam Niceta Choniatem lib. 3. in Manuele Comneno; deſcribentem idem genus hominum βασμαλὰς non γασμούλους vocare. Pachymeres tamen in utroque meliori Codice conſtans eſt in hoc nomine per tertiam litteram auſpicando. utrius prævalere debeat auctoritas, arbitrio relinquo prudentis Lectoris.

ΓΟΝΙΚΕΤΕΙΝ.

Lib. II. Cap. XXXIII. Ἐξηρημένης τῆς εἰς χάριν γονικιθείσης θελεματαρίοις. Ita Cod uterque B. & A. Vaticanus autem: Τρίτον, ὅπερ ἰῶ ἐξηρημένον τῆς γῆς τῆς θελεματαρίοις. Apparet verbum hoc eſſe Agrimenſorum Arva dividentium, & ſua cuique aſſignantium jugera. Nuſquam alibi hoc vocabulum memini me legere. ſuſpicor autem formatum a γόνος ſignificante *filum* hoc eſt filum, ſive funiculum, quo in deſignatione prædiorum, quæ cuique in partitione terrarum attribuuntur, uti Coloniarum deductores ſolent. unde ſunt illi in Scripturis tam ſæpe uſurpati funiculi Hæreditatum 1. Par. 16. 18. Joſue 17. 5. & 14. Ibid. 19. 9. & 29. Pſalm. 77. 54. 104. 11. & alibi. Fundus mihi conjecturæ Heſychius eſt apud quem lego. γόνος, μίτος. Poſſet etiam forte cuipiam videri deductum verbum γονικεύειν a voce γονία fœcum ſignificante, ut Meurſius tradit. quod in ejuſmodi aſſignationibus agrorum, ſingulis focis, hoc eſt, familiis ſua terræ arabilis portio tribuatur.

ΔΑΙΤΑΛΕΥΤΑΙ.

Lib. II. Cap. XXXI. Ἔγημε γὰρ κατὰ τὴν λεγομένην Ιταλικῆς, ὡὴ οἱ τὸ Βαλδουῖνο δαιταλεῦται, ἐκ πολλῆς τῆς ἰδιοτείας ἐκείνης, τῆς τῷ ἀνακτόρων τοίχοις προσπαττομένης. Pro δαιταλεῦται: quod in duobus Codd. B. & A. legitur, Vaticanus habet μάγειροι, quod ſecutus ſum in interpretatione vocabuli a me quidem alibi non vili. Reperitur quidem δαιταλὶς *Convivia*, *Sodalis*; ſed fuliginis & carbonum quibus parietes deturpatos ab iſtis δαιταλεῦσι noſter queritur, mentio aptius in coquos quadrat.

ΔΙΑΒΑΙΝΑΣ.

Lib. VI. Cap. XIX. Ἐπὶ τῷ ἡβαινῷ στρατοπεδεύσαντος Αχαιῶν. addit Vaticanus ἐπὶ τῷ ἡβαινῷ τόπῳ. quo indicat locum quemdam fuiſſe circa Ternobum, ita vocatum.

ΔΙΑΦΩΝΕΙΝ.

Edit. Rom. pag. 377.

Duplicem habemus hujus verbi uſum apud Pachymerem inuſitatum aut rarum utrumque; ac propterea enarratione indigentem. Prior extat lib. 11. cap. XXVII. in his verbis: ἅμ' ἦκεν ἡ ἅμα διαφωνήσουσα περὶ τῶν σφετέρας γυναικὶν ἢ τοῖς τέκνοις καταῤῥωδήσουσης. Non uſurpari hoc loco verbū διαφωνεῖν in vulgari diſcrepādi aut diſſentiendi notione, ſatis attēdēti patet. Agit Auctor de Latiuorū Conſtātinopolim obtinētiū Exercitu Daphnuſiam oppugnante, tū cum capta eſt Conſtantinopolis ab Alexio Cæſare. cujus rei dum adhuc fieret, fama quaſi divinitus ad Latinos Daphnuſiæ oppugnatores momēto perlata, conſternavit illos horrore periculi in quo

vetſari apparebat uxores & liberos ipſorum Conſtantinopoli relictos. Unde ſtatim ſolverunt, ſuppetias, ſi pervenirent in tempore, laturi. Nullum hic indicium diſſenſionis inter ipſos. quare verbum διεφωνήσαν male hoc loco interpretaretur, qui diſcordibus tumultuatos ſententiis ad talem Nuncium Latinos diceret. Nec dubito quin Auctor ſtudioſus affectator eruditionis antiquæ, & captare gaudens notiones abſtruſas, τὸ διεφωνήσαν uſurpaverit eo ſenſu quo a LXX. poſitum id verbum eſt Ezechielis cap. 37. 11. ἀπώλοντο ἡ ἐλπὶς ἡμῶν, διεφωνήμεθα, quod vulgatus ex Originibus vertit: *periit ſpes noſtra & abſciſſi ſumus*. Eſt enim in Hebræo נִגְזָרְנוּ *Nigzarnu* a גָּזַר *Gazar*, quo eſt abſcindere: & additur לָנוּ *Lanu Nobis*, quod niſi abundat, ut alibi non raro; videri poteſt eo pertinere ut ſignificetur diviſio animi quaſi a ſeipſo. ſive, ut alibi Scriptura loquitur, confractio cordis qualis contingit ſubita & magna calamitate comprehenſis, cujus depellendæ nulla aut tenuis ſpes eſt. Vatablus vertit: *Succiſi ſumus nobis*. Puto Heſychio hunc ipſum LXX. Interpretum locum obverſatum animo cum διεφωνήμεθα interpretatur ἀπολώμεθα *perimus*; quæ eſt vox deſperantium, & in occurſu ineluctabilis mali angorem animi, qui verbo διαφωνῶ ſignificatur, exprimentium. Græci tamen poſteriores ex illo fortaſſe aut LXX. Seniorum, aut Heſychii loco, verbo διαφωνῶ exanimandi aut exſpirandi notionem ſubjecerunt. Auctor Anonymus Actorum fuſiſſime Scriptorum B. Andreæ cognomento Sali, quæ extant græce in Cod. Vaticano 1574. pag. 5. referens quamdam luctam per ſomnium oſtenſam, qua idem B. Andreas commiſſum ſecum Aethiopem proſtravit occiditque, eliſo ejus ad petram capite, ſic ſcribit: ἔτυχεν αὐτῷ (Æthiopis) τὸ κρᾶνον εἰς πέτραν, ᾗ κατισχὺς παραυτὰ διεφώνησε, hoc eſt: *Forte ruens incidit capite in petram, ad quam valido illuſus impetu, interiit*. Sane mortem illius nigri pugilis ex illo caſu ſecutam indicari verbo διεφώνησε oſtendit plauſus ibi ſtatim memoratus fautorum Andreæ, qui candidati ea viſione apparebant, & gratulatio tamquam plena victoria nece Adverſarii parata. κρότος δὲ μέγας (inquit) ἦν λαμπόντων ἐν χαρᾷ γλυκυτάτῃ τὴν ἐγένετο. Hæc non commemoraſſem niſi neceſſaria eſſent ad alium Pachymeris noſtri locum declarandum. Jacet is lib. VI. cap. XXIV. Ὁ δ' ὡς ἔφθη δεθεὶς ᾗ τῷ φόβῳ διεφώνησε. Agit de Cory quodam, qui juſſu Imperatoris correptus a tortoribus, cum vinciretur diris ſuppliciis excruciandus, eorum ipſo metu exanimatus conciderit mortuus. unde ſtatim eumdem addit pondus miſerabile ſublatum, & humo mandatum fuiſſe multis cernentibus. ut non ſit neceſſe ad intelligendum mortem hujus verbo διαφωνῶ a Pachymere ſignificari, recurrere ad Vaticanum Paraphraſten hunc locum ſic exprimentem: ὁ δὲ ὡς δεθεὶς προσεδόκησε τῷ φόβῳ τὴν ψυχὴν ἀποτίθεσθαι. hoc eſt: *Is vero priuſquam vinctus ſuſponderetur, metu animam efflavit*.

Δ I Δ Y M O Ω.

Lib. V. Cap. X. Διδύμη τὸ τεῖχος τῆς πόλεως τὸ πρὸς θάλασσαν. διδυμοῦν pro *geminare* vix apud veteres reperias. ſed origo apparet; & recte conſtat analogia.

Δ' O K Ω N.

Edit. Rom. pag. 378.

Lib. II. Cap. XXVII. Ὁ δοκῶν τῆς θελεματαρίου Κυτριζάκης. Ita Codd. B. & A. Vaticanus autem more ſuo libera mutans quæ obſcuriora putat, ὁ φαίνης, pro ὁ δοκῶν ponit; non male ſententiam interpretans. Sunt enim Græcis etiam veteribus, οἱ δοκοῦντες, qui auctoritate, exiſtimatione, dignitate in aliqua gente aut cœtu eminent, antiqua & proba, ſed rariori, & ideo hic non fruſtra declarata notione. Talis autem erat inter hos Thelematarios, ſeu Voluntarios Cutritzaces, quem ſuperius noſter cap. XXVI. hujus Libri, ubi narravit Cæſarem, τοὺς δοκοῦντας θελεματαρίους convocaſſe, in iis fuiſſe præcipuum demonſtrat, dum illum vica ac nomine omnium locutum refert.

Δ O Ξ H.

Lib. IV. Cap. XI. Ὅτι μεταλλάττεταί τι τῆς δόξης αὐτῆς. vox δόξης hic peculiari notione ſumitur pro Dogmate ſive Doctrina ſacra, quam inconcuſſam tenere, pro qua paciſci vitam & ſanguinem Chriſtiani cujuſvis officium eſt. Vaticanus ſic παραφράζει locum hunc, εἰς τί γάρτις σκανδαλισθεὶς, ὅτι μεταλλαγήτις γέγονε τῆς παραδεδομένης ἡμῖν δόξης; ἀλλ' οὐδὲ, χειροτονῶντος Θεοῦ, παραβίβαστος &c. Infra lib. VI cap.

1. uſurpatur hæc eadem vox, eadem notione in his verbis: *τὸ παραβλῶπα σφᾶς τῳ̃ φῶς ἐκείνου (Θεόν) νομιζομένῳ δέξαι ἀρχῆθεν.*

ΕΓΚΟΛΠΙΑ.

Lib. IV. Cap. VI. *Ἀξιῶ σεῖλας εἰ τῷ ἐκείνῳ διαφόρων τῶ ἱερὰ πιρεάμματ' ἃ δὴ ἐγκόλπια ὁ κοινὸς ὀνομάζει λόγος.* Intelligimus hinc, ſacras icunculas, quales habemus cereas effigies Agni Dei, aut id genus ſacra amuleta geſtare de collo ſuſpenſa Græcos Chriſtianos ſolitos, & hoc ſpecimen atque indicium fuiſſe Chriſtianæ Religionis. Nam eo nomine ſibi talia mitti Sultan poſtulat, ut ſic probaret ſe Chriſtianum eſſe, de quo videbat dubitari. Patet unde ejuſmodi religioſa geſtamina *ἐγκόλπια* vocentur: quod nimirum e collo apta in ſinum penderent. Fuiſſe autem quod dixi, formas aut effigies quaſdam ſacras iis impreſſas, manifeſte docet noſter paulo poſt, dum ait: Sultanem petendo res tales, ſe demonſtraſſe, *τῷ θείων ἐκτυπωμάτων προσκυνητὴν Divinarum formarum veneratorem*. Ergo illa quæ appellavit *ἱερὰ πιρεάμματα* & *ἐγκόλπια*, erant eadem *θεῖα ἐκτυπώματα* expreſſæ rerum Sacrarum formæ, Chriſti nimirum aut Sanctorum. Unde per hæc jurare ſolitus Chriſtianos Orientales ad ſanciendam pactorum fidem, docet Cantacuzeni locus lib. 3. cap. 17. pag. 403. Ed. Reg. Συμβάσεις (inquiens) *δὴ θέμενοι πρὸ τῶ γάμου, ᾗ κῆ τὸ Ρωμαίων ἔθος δὴ ἐγκολπίων ἐμπεδώσαντες τῳ̃ φᾶξιν*. Video hunc locum parum eſſe acem viſum iri ad confirmandum id, quod dixi, de juramento firmandis pactis per *ἐγκόλπια* dari ſolito, ſi Lector de iſto Cantacuzeni teſtimonio judicet ex verſione Eruditiſſimi Jacobi Pontani noſtri. Is enim nihil ibi agnoſcit Sacrum, ad civilem mereque humanam obſervationem cuncta detorquens; dum ſic verba modo deſcripta latine reddit: *Paciſcentes nuptias, & more Romano pronubis monilibus de collo geſtandis acta confirmantes*. Cum ab omni reprehendendi quemquam ſupercilio abhorreo natura, tum hujus viri præcipua me dudum veneratio valde alienum facit ab ejus cogitatione fugillandi. Tamen quia veritas cunctis affectibus antiſtat, non poſſum abſtinere quin hic meum ab ejus ſententia diverſum judicium proponam: præſertim cum illum videam quæ in Interpretatione poſuit, etiam in Notis affirmare adſtruereque diligentius: ea porro ſint ejuſmodi ut niſi coarguantur, locum tenere ſuum ac probari nequeant quæ noſter Pachymeres hic affirmat. Acceenſet ibi nimirum Pontanus *ἐγκόλπια* nuptiali ſupellectili, arrhas & pronuba munuſcula, ea interpretans, qualibus: *Vir*, inquit, *Sponſam ſeu Vxorem ſibi fu-*
Edit. Rom. pag. 379. *turam oppignerare quodammodo conſuevit*. & mirum ſtatim in talium rerum numero nominari annulum, manus utique ac digitorum geſtamen, non ſinus ac pectoris, prout erat neceſſe, ut ad *ἐγκολπίων*, rerum e collo in ſinum pendentium claſſem referretur. Contra ea nos dicimus cum noſtro Pachymere, vulgaris uſus ac promiſcui *ἐγκόλπια* fuiſſe. plurimumque a vero aberrare, talia ſolum a Procis in conjugii pignus data, a ſolis accepta geſtataque nupturientibus fuiſſe fœminis. Præterea contendimus religionis iſta inſignia, non muliebris tantum aut civilis ornatus monilia fuiſſe; quippe quæ *θεῖα ἐκτυπώματα*, *Divinas formas* impreſſas aut inſculptas præferrent & merito idcirco vocarentur *ἱερὰ πιρεάμματα Sacra amuleta*. Putamus autem illum cujus Cantacuzenus meminit *Romanorum morem* Ρωμαίων ἔθος, non ad pacta nuptialia proprie reſtrictum ſed ad omne late pertinuiſſe conventionum genus; ita ut ex conſuetudine Conſtantinopolitanorum, quicunque quidvis invicem promitterent ac ſtipularentur, manu ad pectus admota & reverenti attactu pendentium illic ſacrorum amuletorum, polliciti fidem facerent; quod Cantacuzeno dicitur: Εμπεδῶσαι τῳ̃ φᾶξιν aut τὰς συμβάσεις δὴ ἐγκολπίου. Et quis ſcit an non inde apud Occidentales quoque Chriſtianos invaluerit, quod hodie in uſu videmus eſſe, ut manu pectori admota fides verbi aut pacti confirmetur; Tam univerſalem porro fuiſſe conſuetudinem Orientalium Chriſtianorum geſtandi hujuſmodi religionis ſigna, ut neceſſitatem induceret; apparere poteſt ex eo quod noſter innuit lib. 2. cap. 25 diſtribui gratis ſolitas Militibus *σιβασμίας εἰκόνας Sacras Icones*; quas videlicet e collo ſuſpenſas in fidei ac religionis teſſeram portarent. Dicet forte adverſus hactenus ſtatuta argutior quiſpiam: Iſtam *ἐμπέδωσιν συμβάσεων γάμου δὴ ἐγκολπίου*, cujus Cantacuzenus meminit, referri ad jusjurandum non poſſe. quoniam ſtatim poſt idem Auctor juramentorum his adjunctorum diſtincte meminerit his verbis, *τῷ παρακειμένῳ δὴ ᾧ ὅρκῳ φρικώδης ἐπὶ πᾶσι*. Primum reſpondeo vocem *φρικώδης* ad *ὅρκῳ φρικώδης* relatam potius, confirmare, quod nos diximus: ſignificat enim Apocauchum, qui iſthic loquitur cum vehementi ſtudio incumberet ad

ret ad perſuadendum Patriarchæ quod volebat, ad prius illud jusjurandum Ienius geſtu tantum & tactu ἐγκολπίων exercitum, alia horribilia ἐφίκωδη adjunxiſſe, dira ſibi nimirum imprecando ſi falleret, quo certius faceret fidem dictorum. Deinde ajo: iſtas horrendas execrationes, & capitis devotiones fui, ab Apocaucho tunc factas non ad pacta nuptialia pertinuiſſe, ſed ad cætera quæ perſuadere Patriarchæ cupiebat: nempe vera eſſe quæ de conſiliis Magni Domeſtici Patriarcham dejicere Throno meditantis falſo & calumnioſe ad ipſum Patriarcham detulerat: ejuſque calumniæ ut fidem faceret, ac ſe illi intime jungendo fraudis omnis atque inſidiarum ſuſpiciones amoliretur, affinitatem obtulerat per nuptias ſuæ filiæ cum filio Patriarchæ; in quam, ut eſt dictum, jam ambo conſenſerant: & conſenſum firmaverant δι' ἐγκολπίων per tactum ſacræ Iconis, quam uterque ipſorum de more ante pectus pendulam geſtaret. quare recte hæc ultima verba Pontanus in noſtram ſententiam ſit vertit. *Apocaucho inſuper caput ſuum horrendis execrationibus devovente, ni ſyncera ſit.* En quo ſpectarent hi ὅρκοι φρικώδεις adjuncti ἐμπιδώσει δι' ἐγκολπίων, non jam ad ſponſalia firmanda; ſed ad delationis ſyncerae veritatem perſuadendam. Denique obſervet prudens Lector evidentem, & irrefragabilem horum, quæ dixi, confirmationem ex ipſo loci conſpectu palam extantem. Refertur in illo citato Hiſtoriæ Cantacuzeni capite colloquium arcanum Apocauchi cum Patriarcha: inter id ille huic filiæ propriæ cum ejus filio nuptias obtulit: Patriarcha admittente, pactum ab utroque mutuum δι' ἐγκολπίων firmatum eſt a duobus Patribus de liberorum conjugio in horum abſentia tranſigentibus jure paterno. quem hic ergo locum habere poteſt arrharum nuptialium aut pronubi annuli traditio, quam hic Interpres cogitavit? Sed de his plus ſatis.

ΕΙΡΚΤΗ ΑΗΘΗΣ. *Edit. Rom. pag. 381.*

Lib. III. Cap. XXVIII. Πολλοὶ δὲ τῷ πολεμίων κραυθέντες ὡς εἱρκτὴν λήθης τὴν ἐν Νικαίᾳ φυλακὴν κατεῤῥέοντο. Non dubito quin hæc ſcribens habuerit in animo Pachymeres Procopii locum lib. 1. de Bello Perſico cap. 5. ubi de Perſis deliberantibus quid de Rege Cabade redacto in ordinem decernerent, Auctor ait: Οἱ δὲ κτεῖναι ἄνδρα Βασιλέως ἄμαχος οὐδ' ὅλως ἐγνωσαν· ἀλλ' ἐν φρουρᾷ καθεῖρξαι ὅσπερ τῆς λήθης καλεῖν νενομίκασιν. ὧν δὴ τις ἐνταῦθα ἐμβληθεὶς τύχῃ, οὐκ ἔστι νόμος σφίσι μνήμην αὐτοῦ ἔχειν· ἀλλὰ θάνατος τῷ ὠμολογότι ἡ ζημία· διὸ δὴ τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην παρὰ Περσῶν ἔλαχεν. Hoc eſt ex noviſſima optima verſione: *Abhorruere tamen eorum animi ab effundendo regio ſanguine, ſatiſque habuerunt aſſervare Cabadem in Caſtello obſcuronis: ita dicto ex lege, qua de eo, qui fuerit illuc conjectus, mentionem unquam fieri vetat; pœna etiam capitali iis propoſita, qui ipſius nomen protulerint, quæ cauſa fuit appellationis eamdem.* Vides in his, ut rem, ſic appellationem εἱρκτῆς λήθης ex Perſide veniſſe. Et fuiſſe ibi videtur certa cuſtodia, in quam qui darentur, de iis mentionem deinde inferre nullam, capitale foret. Pari exemplo Imperator Michael Palæologus, qui dum eſſet privatus, in Perſide fuerat, ut noſter docet lib. 1. videtur imitatione uſus quem ibi viſum probaverat, inſtituiſſe, ut quos Nicæenſi cuidam carceri mancipaſſet, in perpetuum ibi tenerentur; nec quiſquam orare pro iis, aut omnino ſatagere, vel mentione tenus auderet. Hanc imitationem innuit particula ſimilitudinis ὡς, indicans Nicæenſem cuſtodiam Palæologo fuiſſe pro Arce aut Caſtello, quam Perſæ vocabant nomine æquivalente his græcis vocibus φρούριον λήθης. Nam non eſt audiendus Chriſtophorus Perſona, dum ibi φρούριον λήθης, latine reddit: *cuſtodiam quæ lethe vocabatur.* quaſi λήθη *lethe* perſicum non græcum vocabulum ſit. Haud paulo prudentius ultimus tempore, non merito, Interpres Procopii Claudius Maltretus noſter φρούριον λήθης *Caſtellum obliviouis* latine reddidit. in quo videri poſſit ei caſu quodam præviſſe Pachymeres, dum lib. IV. de iſto eodem agens Ergaſtulo, in quod ea conditione ſubibatur, ut nefas eſſet illinc ſemel introductorum meminiſſe, illud Κάρσον *Caſtrum* ſive *Caſtellum* ἀνωνομαστικῶς appellat. Cum enim de Barlaamo quodam, inquieti ac ſuſpecti ingenii homine, retuliſſet decreviſſe Imperatorem eximere ſibi ſemel omnem in poſternum de illo metum at ſolicitudinem: quo id aſſequeretur, ait præcepiſſe cuidam e ſibi fidiſſimis, eum Nicæam abducere; ac ibi, πρὸ τῶν εἰς Κάρσον εἰσαγαγὼν τυφλῶσαι τῷ ὀφθαλμῶν, *priuſquam in Caſtellum introduceret, oculis privare.*

ΕΙΣΙΤΑ.

Lib. VI. Cap. XXIII. Καὶ εἰστὰ τὰ πρὸς οἶκον Κυρίου. Multa tum hoc commate ἀνάρθρως, & invicem inconnexa ponuntur. Exprimuntur enim carptim, ſolis initiis ſententiarum delibatis, quæ Græci, pacem cum Latinis haud ex animo probantes, in ſcriptis Vecci reprehendebant. quid autem hic ſonet, aut quid ſit vox εἰστὰ haud in expedito eſt. Forte εἰστὰ dictum ut προστὰ a recto προστὸν *acceſſibile*, ut εἰστὸν ſignificet *introducibile*, ut ſic dicam, vel *introduci dignum*. quaſi dicere vellent: quæſtiones quæ a Vecco moverentur, non eſſe dignas, quæ introducerentur in Domum Dei, hoc eſt Eccleſiam; An potius exiſtimabimus εἰστὰ poſitum pro εἰστέα, eo ſenſu, ut negare velint introducenda hæc fuiſſe in Eccleſiam quippe quæ ejus quietem turbarent.

ΕΚΚΑΗΤΟΝ.

Lib. V. Cap. XII. Εἰ δὲ διδεῖμεν τὸ ἔκκλητον, χαλῷ νῦν πολὺν πόνον θάλασσαν ἢ δικαίων ἀμφισβητῶν. Hic manifeſte τὸ ἔκκλητον, ſonat *jus provocationis*. alioquin inanis eſſet quæ affertur ratio ad leniendum conceſſionis hujus incommodum. nempe quod tale jus, licet a Græcis conceſſum, haudquaquam tamen redigendum in praxim videretur: nemine veriſimiliter curaturo conferre ſe Conſtantinopoli Romam, laborioſo & periculoſo tot marium trajectu, ad litem ſuam provocatione illuc translatam, ibi perſequendam. Eſt ergo ſine dubio τὸ ἔκκλητον, jus provocationis a judicio Patriarchæ Conſtantinopolitani, & aliorum Orientalium ad Pontificem Romanum; cujus juris agnitio profeſſioque unum erat e tribus præcipuis capitibus quæ ad Eccleſiarum conciliationem a Græcis exigebantur. Ea capita his tribus verbis deſignabantur: τὸ Πρωτεῖον, τὸ Μνημόσυνον, τὸ Ἔκκλητον. Primatus Papæ, ejuſdem inter Sacra publica commemoratio, poſtremo jus appellationis ad eumdem a ſententiis Synodorum aut Patriarcharum.

Edit. Rom. pag. 362.

ΕΑΑΗΣΠΟΝΤΙΑΣ.

Lib. V. Cap. XXI. Ἑλλησποντίας λαμπρὸς. Venti nomen ut ἀκταρείας, ventus vehemens flans ab Helleſponto.

ΕΝΑΙΘΡΙΑΖΕΙΝ.

Lib. V. Cap. XXIV. Μετὰ τὸν μετ' ἄρκτον ἵστον τῆς τῶν οἴκων μέσης καθήμενος ἐναθριάζει. Non eſt hic ἐναθριάζειν *ſub dio eſſe*. Summa enim æſtate, ut tunc erat, meridiano ſole fervente, haud eſſet illa commoda ſtatio. Intelligendum ergo Imperatorem ad auram e Septentrionali forte patente feneſtra flantem frigus captaſſe: aut ſi frigora aeris cameræ vi a cæli ardore defenſi clauſis feneſtris utebatur, ἐναθριάζειν pro refrigerari poſitum fuerit; ex eo quod plerumque fiat, ut quæ ſub cælo aperto jacent refrigerentur: translato eo verbo etiam ad refrigerationem, quæ aliter evenit. Lib. vi. cap. XXIX mentio fit ὕδατος ἐξαθριαζομένου. aquæ ſub dio refrigeratæ; quod, etſi tunc quoque æſtas erat, facilius intelligitur, per noctem factum. At hoc loco diſerta fit diei mentio, cum deſignatione horæ pomeridianæ.

ΕΝΔΥΤΗ.

Lib. V. Cap. XVII. Πρὸς δὲ τῷ τῶν Ἐκλογίας ἐνδυτῷ &c. Recte Meurſius docet ἐνδυτὸν, eſſe ſupremum ſacræ menſæ inſtratum. Primum enim inſternebatur Aræ quod dicitur ἀντιμήνσιον, ſacra mappa, tunc tantum neceſſario imponenda Altari, quando non conſtabat an illud fuiſſet conſecratum. Supra illud, aut ſupra nudam aram certo ſacratam, extendebatur in præparatione Sacrificii linteum, quod appellabant κατασάρκα, ſupra quod videlicet ἀμνὸς Corpus ſive Caro Domini in Euchariſtia poſt conſecrationem præſens reclinabatur. Id velum *Corporale* Latini vocamus. Nec plus erat in ipſa functione Sacrificii. at poſt ipſam Ara operiebatur tapete ſive ἐνδυτῷ, textus plerumque magnifici: unde in illos uſus pretioſa ſtragula offerebantur, qualis hæc fuit ἐνδυτὸν ab Imperatore Michaele Palæologo primum magno Templo S. Sophiæ donata; deinde etiam ad Pontificem Romanum miſſa. Credibile eſt ex iſto Tapete ſuper Aram explicato ſpecioſe pependiſſe in frontem Altaris, fimbrias, ſubornum aut nolarum, vel etiam malorum formis diſtinctas. unde Heſychius ἐνδύτου (ſi forte idem cum ἐνδυτῷ ſit) αὐλαίου dixerit: quomodo αὐλα-

τὰς φίμας Pollux memorat lib. 10 ubi de ornamentis equorum. ἐκαλοῦντο δέ τινες (inquit) αὐλητοὶ φίμοι ἀφ' ὧν τοὺς ἵππους ἔχειν ἐκφημίσας, οἷς ἐγκριμπτίζοντες ἵππαι ἦχον ἐποίουν προσόμοιον αὐλῷ. ita ille; ad ſonum referens, quod non inverſimiliter ad ſpectum quoque pertinuit. nam alioqui καδίσκων uteunq; hinnitibus reſponſantium, ſonus non multum ad tibiæ eantum accedit. Forma vero tubi aut nolæ in Appendicibus Ephippiorum, uti & militarium Chlamydum, elegantiam ad aſpectum haber. Has appendices Calliculas, ſive Gallicnlas vocabant, quas gloſſæ veteres τροχάδας græce interpretantur; ea voce rotundum aliquid & volubile deſignantes; qualia erant Tintinnabula & Malogranata ex ora veſtis Aaronicæ dependentia Exod. 39. 23. Paſſio S. Perpetuæ deſcribens veſtitum Pomponii Diaconi in viſione apparentis: *Erat veſtitus diſtinctum candidum, habens multiplices ca-* Edit. Rom. *liculas.* Hæc candida videri poteſt fuiſſe ἐσθῆτας αὐλητὰς Heſychii, ad cujus formam ἐσθὴς operimentum Aræ, & ipſa αὐλητὰς facile fuerit, multiplici appendice Callicularum eleganter ornata, inſertis etiam ſpecioſe unionibus, ut hic noſter memorat. Diverſa a ſuperius dictis περὶ ἐσθῆτος ἢ τῆ καταπάρα docet Jacobus Goar ad Euchologium pag. 627. Meurſium corrigi jubens: ſed non perſuadet: quoniam quem laudat fundum ſuæ ſententiæ Symeonem Theſſalonicenſem poſtquam conſului, haud faventem ipſi reperi. Ait in eo errare Meurſium; quod καταπάρα non ἀμίσως aræ nudæ, ſed ſupra ἀντιμίνσιον ſterni ſolitum aſſerat. Atqui non hoc ſimpliciter, aut univerſaliter Meurſius aſſerit; ſed tantum quando non conſtabat de conſecratione Altaris: cujus aſſerti teſtem producit Manuelem Patriarcham in hæc verba: τὰ ἀντιμίνσια ὑπ' οὐδεμίας ἀνάγκη καθάρας τὰς ἁγίας τραπέζας, ἀλλ' οἷς ἂς ἡ γνῶσις ἦν. εἴτε καθηρωμένα εἰσὶν, εἴτε οὔ. *Antimenſia non omnino ſanctis menſis neceſſe eſt; ſed in eas de quibus non eſt notum, conſecratæ ſint, nec ne.* Addit ſtatim rationem. τὰ δὲ καθηρωμένα ἁγίων βαπτιζῶν τόπον ἐπέχουσι. *Antimenſia enim conſecratarum ſacrarum menſarum locum obtinent.* unde concludit: ᾗ ἴσθι εἰσὶ γεγέρμοι καθηρωμένα, ἡ χρεία ἀντιμινσίου ἐκεῖ. *Et ubi perſpectum eſt aras eſſe conſecratas, opus antimenſio non eſt ibi.* Addit & aliud teſtimonium Nicephori Homologetæ ſive Confeſſoris: qui agens de ἀντιμινσίοις: Κυρίως δὲ (inquit) ἐφ' ἑκάστης τῆς τραπέζης τίθυται, ἃς καθήρωσε οὐχ ἁγίασε. *Proprie vero ſuper eas ſacras menſas ponuntur, quas conſecratio non ſanctificavit.* Non igitur abſolute dicit Meurſius τὸ καταπάρα ſupra ἀντιμίνσιον ſterni. Vidi autem & accurate perpendi indicatum a Goare contra Meurſium Symeonis Theſſalonicenſis locum, qui ſic habet; Aræ ad Sacrificium inſtructæ apparatum memorans: Καταπάρα δὲ τὸ λεγόμενον ἐσθὴς, ᾗ μετ' αὐτὸ τραπεζοφόρον κέκτηται. *Quod vocatur* catatarca, *ſtarim; poſt illud trapezophorum habet.* agit de Ara utique conſecrata. quæ ſi talis non eſſet, aut eſſe non ſciretur; non negaret ſuperimpoſitionem neceſſariam ἀντιμινσίου. Hunc locum Symeonis Theſſalonicenſis Goar ſic vertit: *Interulam vero veſtem, quæ ad carnem dicitur, & ſuperne mantile adepta eſt.* Tria non probo: quod τὸ καταπάρα interulam &c. quod τραπεζοφόρον mantile, quod κέκτηται reddat adepta eſt: nam κέκτηται, hoc loco eſt *poſſidet* aut *habet*. καταπάρα nomen proprium veli ſacri in quo ἀμίσως reclinatur Euchariſtia ſive Corpus & caro Domini, Eccleſiaſtico vocabulo debuerat exprimi. Denique τραπεζοφόρον Velum potius eſt quo ſuperne Sancta conteguntur, quale quod noſtro more ſupra Calicem aut ſacram Pyxidem Chriſti corpus aut Sanguinem continentes ſupra Aram extenditur. Declarat hoc mox Theſſalonicenſis ibidem. Ὅτι (inquiens) τάφος ἐστὶ ᾗ Θρόνος Ἰησοῦ. ſignificat: ſacra Euchariſtia ſuper Aram ſito quem deſcribit apparatu oculis fidelium propoſita duos indicari Chriſti ſtatus, jacentis in Sepulcro, & reſurrectionis gloria conſpicui, tamquam in Throno. Pergit idem declarans, ᾗ τὸ μὲν (καταπάρα) ἐσὶν ὡς σινδὼν ἢ περικάλυμμα τυρός. *Ac cataſarca quidem, ſive Corporale, Syndonem repræſentat qua mortuus Chriſtus involutus eſt.* τὸ δὲ ὡς Νῆμα περιβολὴ, ὡς ᾗ ὁ ἀνὴρ τὸν ὦμον ἐν τῷ τίθεσθαι ἱμάτιον ψαλμὸς, Κύριος ἐβασίλευσε (λέγων) δὲ τὸ τέλος ἐνδύσασθαι. *Illud vero* (hoc eſt τραπεζοφόρον) *ut gloriæ amictus* (partim, hic addit de ſuo Interpres neſcio quare) *uti & qui dum ſuperponitur* (ſanctis Velum) *cani ſolet Pſalmus demonſtrat dicens: Dominus regnavit, decorem indutus.* Hactenus Theſſalonicenſis: ex quibus ejus verbis apparet nihil Meurſio Theſſalonicenſem adverſari: ſed potius retellere ipſum Interpretem Euchologii, in eo quod ad Ordinem Lotionis ſacræ menſæ pag. 627. τραπεζοφόρον mantile fuiſſe dicit: illud præterea confundens cum ἐνδυτῇ, quod illi neutiquam conceſſerim, niſi teſtem laudet.

ΕΝΟΡΙΑ.

Lib. VI. Cap. XI. Τὰ τὰς Ἐκκλησίας ἢ αἱ ἐνορίαι. Quas nos hodie vulgo Diœceſes vocamus, ἐνορίας Græci dicunt: regiones Epiſcopi cujuſque ditioni ac poteſtati Ordinariæ proprie ſubjectas. Nam Diœceſis vocabulum latius olim patebat.

ΕΞΑΥΤΩΡΕΙΑΝΟΙ.

Lib. I. Cap. XXII. Πρὸς μὲν τὸν Ἐξαυτωρειανῶν Πατριάρχλιν πέμπουσι ἢ παλαιὸν μεταλαμβάνοι Νικαίνδε ὧπερ. Hoc eſt Arſenium Patriarcham. ſic duo Codd. Vaticano omittente; ut ſolet in obſcuris. Manifeſte hic memoratur Patriarcha quidam Exautorianorum diſtinctus a Patriarcha ſimpliciter, & κατ' ἐξοχὴν ſic dicto. Exautoriani qui dicerentur, ſuſpicari licet ex his quæ tradit Meurſius verbo Ἐξαυτωρεία. ubi docet ex Svida ἐξαυτωρεῖσθαι dici ἐλευθερίαν ἀπὸ στρατείας *Miſſionem a Militia*, quod & innuit Leo in Tacticis Conſt. xx. Militares dividens in duo genera. Οσοι τῷ στρατῷ εἰσὶ (ait) ἢ ὅσοι τῆς λεγομένης ἐξαυτωρείας. Hinc videlicet ἐξαυτωριανοὶ vocabantur, qui emeriti, aut idoneis cauſis legitime miſſi a Militia Militum privilegiis gaudebant. inter quæ ſuſpicari licet & hoc fuiſſe, ut ubivis agerent non a loci Epiſcopo, ſed a Patriarcha in ſpiritualibus penderent. quare præſto habebant Vicarium Patriarchæ, ad quem illo abſente recurrerent. quia vero ubi erat Imperator, ut tunc Magneſiæ, Magnus erat Exautorianorum numerus; & cum illis Propatriarcha proprius ipſorum; ad hunc congregati Proceres mittunt ut Patriarcham cujus erat Vicarius accerſeret Nicæa, quod ejus opera & auctoritate præſentis, res de qua tractabatur, egeret. Hæc opinabar, in loco perplexo, donec quid certius occurrerit. non neſciens tamen poſt captam a Latinis Conſtantinopolim, & mortem Joannis Camateri, ſub quo Patriarcha Græci ex ea Urbe pulſi per Latinos ſunt, electum ab iiſdem Græcis Imperii Sedem Nicææ habentibus Patriarcham titulo nihilominus Conſtantinopolitanum, qui Sacris præſideret, Micbaelem Autorianum, quem alii Saurianum vocant; quinetiam Arſenium hoc capite memoratum, qui a Michaele Autoriano Septimus eamdem Patriarchalem Nicææ Sedem tenuit, reperio Autorianum quoque dictum. Sed quid hæc ad Πατριάρχλιν Ἐξαυτωρειανῶν de quo hic mentio? quærendum igitur amplius: niſi quis conjecturæ a me prius propoſitæ acquieſcendum putet.

ΕΠΑΛΑΣΤΕΩ.

Lib. IV. Cap. XX. οἷον ἑαυτὸν ἐπαλαστήσας. Repetit & lib. v. cap. VI. non poſui boc verbum in Catalogo ut Lectorem docerem quid valeret. confido enim id ipſum ex Homeri lectione didiciſſe, apud quem Οδυσ. α. v. 252. legerit;

Τὸν δ' ἐπαλαστήσασα φρονίδα Παλλὰς Ἀθήνη.

ubi Didymus exponit: ἐπὶ πὶς λυθῆναι, ὡς ἀλαστοῖς ἢ δεινοῖς οὖσι, δεινοπαθήσασα: ſed ut admoneam de genio Pachymeris, quem delectat verba, vel ſemel Poetarum cuipiam veterum uſurpata, in oratione ſua ponere: quæ una ex cauſis eſt ejus obſcuritatis. Sed & hoc præter Homeri auctoritatem novat, ut verbum apud illum neutrum, ipſe activum faciat. Non enim ἑαυτὸν ἐπαλαστήσασα Homerus poſuit, ut noſter. &, ſi quid id refert, ſimplex quoque hujus, ἀλαστήσας, idem Princeps Poetarum abſolute ſine regimine caſus poſuit Iliad. μ. verſ. 165. ubi

Ἀσιος ὀρτιλίδης... ἀλαστήσας ἔπος ηὔδα

Non autem ἑαυτὸν ἀλαστήσας, ut bic Michael Palæologus a Pachymere inducitur.

ΕΠΕΧΕΙΝ.

Lib. IV. Cap. II. Καὶ αὐτῷ ἑαυτῷ γενναίως ἐπίσχειν. Videtur hoc loco ἐπίσχειν nove poſitum pro *coercere* & *caſtigare verbis aſpere aliquem*. vide voces ἀναδέχεσθαι & πεδμαντικός. nam ex ibi dictis patebit ratio interpretationis hujus loci meæ.

ΕΠΕΤΥΤΕΙΝ.

Edit. Rom. pag. 384. Lib. IV. Cap. XVI. Τὰ μὲν αὐτῷ Βασιλεῖ· τὰ δὲ οἷς τὸν Θρόνον καταζάντι φροντιδίσας ἢ ἐπάκτοσάμβος μᾶλλον. Lego hic ἐπάκτοσάμβος a verbo ἐπάκτειν ſatis inuſitato illo quidem, non tamen abborrente a ſtylo hujus Scriptoris antiquarii, ſi quis alius, & faſtidire obvia, ſectari avia, palmarium putantis. Forte is legerat apud LXX. Jerem. 20. ἐπάκτη ἡμέρα. hoc eſt, ut Heſychius interpretatur, ἐπιθυμητὴ, ut Svidas, ἀχῆς ἀξία. Satis boc illi fundamenti fuerit ad verbum ἐπάκτειν

fabricandum, ut alia paſſim multa. Nam quid hic aliud, quod ad rem faciat, comminiſcamur? Cod. Barber. babet ἐπιπνοάμενος. Allat. ἐπιπνοάμενος. Vat. ut in ſimilibus ſolet; pro eo quod non intellexit: alia omnia, nec ſententiæ conſentanea ſubjecit. Manifeſtum autem eſt neutram illarum vocum huc quadrare. Nec aliud occurrit, quod ad mentem Auctoris tolerabiliter ſe accommodet, quam ἐπιδυσπάμενος.

ΕΠΙΔΟΣΙΣ.

Lib. IV Cap. XVI. Ὁ Μακάριος, προεδρεύων τότε τῆς Ἐκκλησίας Προκοννήσου κατ' ἐπίδοσιν. ſignificat: non ordinarium & proprium fuiſſe hunc Proconneſiæ Eccleſiæ Paſtorem: ſed hoc in ea pro tempore officium exercuiſſe ex commiſſione aut delegatione, ut loquuntur, precario & conceſſione quæ hic ἐπίδοσις vocatur; uti & lib. 5. cap. 8. ubi de quodam Latino Epiſcopo quondam Crotonę, ſcribitur; voluiſſe Imperatorem τὴν Ἐκκλησίαν δοθῆναι αὐτῷ τῷ λόγῳ τῆς ἐπιδόσεως. *ut ea ecclesia commendare ipſi Eccleſiam adminiſtrandam ex Delegatione, non Ordinaria poteſtate; cum is Eccleſia quam dudum fuerat ſortitus, cura jam vacaret.*

ΕΠΙΚΟΜΠΙΑ.

Lib. IV. Cap. XVIII. Τὰ συνήθως λεγόμενα ἐπικόμπια. Ita Cod. Allat. ex quo putavi corrigendum Barber. qui ἐπιγκόπια exhibet. Vatic. clare Allatiano conſentit. ſunt autem ἐπικόμπια ea quæ ab aliis ἐπιτόμβια vocantur a Meurſio laudatis eo verbo: nempe ſudariola aut linea ſegmenta, quæ ligatis intus certo numero nummulis materiæ diverſæ, in plebem confertam jaciebantur ſolemnitatibus certis. Jo. Cantacuzenus lib. 1. cap. 41 pag. 125. Ed. Reg. Τῇ ἡμέρᾳ καθ' ἣν ὁ Βασιλεὺς χριθεὶς ἔξιοι τοῦ ναοῦ, παρά τινος τῶν συγκλητικῶν, ὃν ἂν Βασιλεὺς αἱρῆται, εἰς τῶν δήμου ῥίπτονται, ἃ λίγυστα ἐπικόμβια· δύο ἄνθρωποι δὲ τῶν ἀποδύτων τινὰς ἐν ὠθονίοις τυλίσσει, διδυμίνους ἔχοντας νομίσματα χρυσᾶ τῆς βασιλικῆς ἕξεως, καὶ ἐξ ἀργύρου τοσαῦτα. ἃ καὶ πλοῦτος. καὶ ὀβόλους ἀπὸ καλκοῦ τοσούτους Hoc eſt ex verſione Pontani noſtri: *Die quo Imperator auctus a Templo exit; ab aliquo ejus Optimatium, quem ad hoc elegerit, in populum jaciuntur qua vocant Epicombia. Sunt autem faſciculi, ſegmentis linteis illigata habentes nummiſmata aurea Imperatoria tria, totidem argentea, aut plura; & obolos æreos totidem.* Hęc ille. Ex quibus obiter colige, cur auri non non fiat in noſtro Pachymeriano loco mentio, ſed argenteorum dumtaxat æreorumque nummulorum. Aurei ſcilicet nummi largitionibus Imperatorum cauſa, & nomine factis reſervabantur. hęc autem Patriarchica erat, non Imperatoria Epicombiorum ſparſio.

ΕΠΙΛΥΓΑΖΕΙΝ.

Lib. V. Cap. VI. Ὁ δὲ ἀλλάττει κύκλῳ περιβαλόμενος, τὰ ὁμολογημένα ἐπιλυγάζων Duo ultima verba Vatic. de more παραφράζων his aliis commutat; τὰ συμπεφωνημένα ἐπισκιάζετο. ſignificat Auctor, hunc Legatum Cralis Serbię diſſimulaſſe in tractando, prius conventa & ſtipulata inter Imperatorem & Cralem, aſtuto illa ſilentio tegendo, ne mentione facta illorum ea rata habere videretur. λύγη Interpretibus Homeri eſt ἐπίσκιον τῇ ἀλύγῃ, ὅ ἐστι σκιᾷ, σκίᾳ. unde eſt λυγαῖον φῶς maligna lux. Hinc ἐπιλυγάζων, valebit, *obſcurare, caligine offundere*, artifici ſilentio premere atque involvere. *Edit. Rom. pag. 385.*

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΡΧΗΣ.

Lib. IV. Cap. IV. Τὰς δ' ἀνωτέρω ἐκείνῳ ὡς ἐπιστημονάρχῃ τῷ Βασιλέως ὄντι δικασμένου ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ πράγμασι. Ἐπιστημονάρχης vox eſt compoſita ex ἐπιστήμων & ἀρχὴ ad ſignificandum, Principem cognitorem; hoc eſt, eum cui in primis cognoſcendi de re aliqua jus competit. Aptum vocabulum ad explicandam Principum aut Magiſtratuum ſæcularium interventionem in Synodis ut Cœtibus Eccleſiaſticis. Non enim iis præſident ut Judices cum jure ſuffragii deciſivi. ſed interſunt ut teſtes, ſolo cognitionis approbatricis arbitrio decretis auctoritatem conferentes, & ad executionem robur ſæcularis poteſtatis adjungentes. Ubi notandum Primatum iſtum cognitionis, qui competere Principibus non Eccleſiaſticis hic dicitur, eſſe reſpectu cæterorum ſui ordinis hoc eſt Laicorum; inter quos primis ipſis convenit talia noſſe. Alludunt igitur hæc noſtri Auctoris verba ad veterem memoriam Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, quæ Conſtantinos, Theodoſios, Marcianos, aut ab his miſſos, legitime præſediſſe Conciliis fidem facit; iſto nimirum quem expoſui modo. quare

vox Βασιλέως hic univerſim & indefinite ſumenda, quatenus non hanc determinatam perſonam; ſed quemcumque ad Imperiale faſtigium evectum indicat. Partici pium autem ei adjunctum; δικαιοῦται, deſignat jus talis cognitionis & præſentis arbitrii in Eccleſiaſticis Cœtibus, uſu antiquo, & Patrum Eccleſiæ veterum conſenſu, Principibus competens. Reperio uſum hoc vocabulo in eadem notione Demetrium Chomatenum Archepiſcopum Bulgariæ, in Reſponſionibus ad Conſtantinum Cabaſilam Archiepiſcopum Dyrrhachienſem, relatis a Leunclavio lib. 5. Juris Græco-romani pag. 316. & ſeq. Ed. Francofurtenſis An. 1640. ibi enim hæc legnntur: Ο βασιλεὺς γὰρ εἶς κοινὸς τῆ ἐκκλησιῶν ἐπισκοπάρχης ἢ ὢν ἢ ὀνομαζόμενος, καὶ συνοδικαῖς γράμμασι ἐπίσταται, ἢ τὸ κῦρος ταύταις χαρίζεται· ἐκκλησιαστικὰς τάξεις ῥυθμίζει, καὶ νομοτθεῖ βίῳ καὶ πολιτείᾳ τῶ βήματος· νυὶ μὲν ἢ δίκαιος Ἐπισκόπων καὶ Κληρικῶν, καὶ ἀφ' ὁτέ γε χειροτονῶν ἕως Ἐκκλησιῶν. ἐπάγει δὲ καὶ ἀπὸ ἐλάττονων τιμῆς εἰς μείζονα. δηλαδὴ ἀπὸ Ἐπισκόπων εἰς Μητροπολιν, ἢ ἀνδρὸς ἀρετῶν ἢ πόλιν τιμῶν &c. Hæc ibi, aliaque in quibus ſi cui forte is Auctor videatur poteſtatem hoc verbo indicatam extendere latius quàm ut poſſit contineri intra terminos ſacris Canonibus & exemplis Orthodoxorum Principum dudum fixos, præſto eſt idonea in contrarium exceptio: Nempe hominis ſchiſmatici, qualem ſe Demetrius hic eodem iſto ſcripto palam declarat, auctoritatem nihil legitime præſcribere contra Doctrinam diſciplinamve Catholicam.

ΕΠΙΣΧΕΣΙΣ.

Lib. III. Cap. XXIV. Ὡς ἀφόρισμον ἐκείνῳ ἢ τῆς ἱερωσύνης ἐπίχυσις λῦ. Agit de Sacerdote qui attentaverat benedicere nuptiis ſine facultate Chartophylacis; cui ideo in pœnam ſuſpenſio a functione Sacerdotii irrogata fit. Eſt ergo ἐπίχυσις Eccleſiaſtica notione, quod Juris Canonici Conſulti, *ſuſpenſionem* vocant, ſpeciem Eccleſiaſticæ cenſuræ excommunicatione minorem, quod etiam indicant verba mox ſequentia. Τῶν δὲ οὐκ ἐδόξε τοῦτον ἢ τι ἄλλο μέτρον τῷ Βασιλεῖ ἀγγελθὲν. ἀλλ' ἀφορισμὸς ἀνῆκεν. quibus ſignificatur: Imperatorem re ſibi nunciata, ita exarſiſſe, quaſi non ſuſpenſio illud, ſed excommunicatio major fuiſſet; confundendo ſpecies gradunſque cenſurarum Canonicarum. Vatic. ſolita libertate hunc locum παραφράζει pro illis verbis: ὡς ἀφόρισμον ... ἐπίχυσις λῦ, ſic ſcribens: ἐχόλασε τῆς ἱερωσύνης παρὰ τῶ Πατριάρχυ ἀφὸς καιρόν. de ſuo addit mentionem Patriarchæ.

Edit. Rom. pag. 386.

ΕΤΑΙΡΙΑΡΧΟΙ.

Lib. IV. Cap. XXIX. Καὶ γνῶς ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς, ὃς ἑταιριάρχας λέγουσιν, Hinc, præter ea quæ de hac voce notat Meurſius, intelligimus: Introductores ſive Admiſſionales Imperatorum *Hetæriarches* dictos, quod nempe Tribuni Prætorianorum, quibus proprie id nomen convenit plerumque iſto admittendi ad Principem officio fungerentur.

ΕΤΕΡΟΘΑΛΗΣ.

Lib. IV. Cap. XVIII. Καὶ τῶ ἑτεροθαλῆ ἀδελφῶ αὐτῆ. Nempe Joannis & Theodoſiæ liberorum Marthæ ſororis Imperatoris. Cap. ſequenti de eadem Noſtongoniſſa loquens noſter, habet iterum καὶ τῆς αὐτῶν ἑτεροθαλοῦς τῆς Νοσσυγγονίσσης. quid ſit hoc loco ἑτεροθαλὴς clare docet Euſtathius ad Iliad. χ. pag. 1283. verſ. 2. Ed. Rom. Παῖδες Πατρὸς μὲν ὁμοπάτριοι ἑτεροθαλεῖς λέγονται. *Filii Patris ejuſdem, ſed Matris diverſæ.* Res porro in preſenti ſic ſe habuit, ut diſerte tradit Pachymeres ſub finem cap. XIX. Tarchaniota vir Marthæ, & ex ea pater Joannis & Theodoſiæ, ex priori Uxore genuerat antea Noſtongoniſſam, cui videtur ad diſtinctionem maternum familiæ nomen adhæſiſſe. Hæc eo notavimus quia in vulgaribus Lexicis haud ſatis diſertim exprimitur hæc iſtius notio vocabuli.

ΕΥΛΟΓΙΑ.

Lib. V. Cap. XXIV. Ἐφ' ᾧ τι μεταχὺν ἀντιδώρου, καὶ εὐλογίαν παρὰ τῶ λειτουργήσαντος δέξασθαι. Etſi videri poteſt agere Auctor de benedictione a Patriarcha poſt perceptionem *Antidori*, hoc eſt ue ſuo loco demonſtravimus, *panis benedicti*, accipienda: tamen veriſimilius eſt εὐλογίας vocabulo panem ipſum benedictum hic ſignificari, ut ἐν δώροις Hiſtoricus expreſſerit, dum & ἀντιδώρου & εὐλογίας diſtincte meminit, duo ejuſdem unius rei vocabula continuans. Retinui porro latine nomen *Eulogiæ*.

quippe in hac notione Latinis Eccleſiaſtice ſcribentibus tritum. Unum affero exemplum, e plurimis paſſim occurſuris, ex Decreto Pii Papæ ejus nominis primi, quo putatur hunc uſum ſanxiſſe benedicti panis in Eccleſia diſtribuendi his qui ad Euchariſtiæ perceptionem parati non eſſent. Id ſic habet Conciliorum Tomo 1. pag. 234. Edit. Reg. *De oblationibus, quæ offeruntur a Populo; & conſecrationibus quæ ſuperſunt; vel de panibus quos deferunt Fideles ad Eccleſiam; vel certe de ſuis, Preſbyter convenienter partes inciſas habeat in vaſe nitido & convenienti: ut poſt Miſſarum ſolemnia, qui communicare non fuerint parati, Eulogias omni die Dominico, & in diebus feſtis exinde quæ cum benedictione prius faciat.* Hæc Pius Papa & Martyr. Ex quibus vides cur excluſus participatione Eulogiæ in feſto S. Georgii Michael Auguſtus, dixerit ἀνίορτα ἑορτάσαμεν *Feſtum infeſtum celebravimus*. Hoc eſt non id fecimus, quod fieri feſto die ad ejus legitimam celebrationem fas, & uſus Eccleſiaſticus poſcebat.

E T X E A A I O N:

Lib. VI. Cap. XXXII. Ἐπιπλῶν ἐλαίων. Ad vocem ἐλαίων hæc annotat Meurſius: *ſic dicebatur ἡ ἀκολουθία qua in conſecratione Olei pſallebatur a ſeptem Sacerdotib.* Eruditus Interpres Euchologii Notis ad ἐλαίων pag. 431. ſic ſcribit: *Paſſim autem verſus ἐλαίων vocatur: quaſi dicas, (non Olei conſecrationem ut barbare Meurſius in Gloſſario) ſed* Oleum cum oratione, *compoſitis ad invicem ἐλαίου & εὐχῆς vocibus.* Hæc ille: qui vereor ut tam facile præſtet æquitatem ſuæ cenſuræ, quam Meurſius ab interpretatione ſua barbariei notam elnet. Nam revera tota ceremonia ac ritus multis orationibus ac benedictionbus conſtans, quo conſecrabatur Oleum, ἐλάιαιον vocatur. Videtur autem Auctor Notarum ad Euchologium idem hoc loco paſſus, quod humanitus contigiſſa refert Gellius lib. 7. Noctium Atticarum cap. 17. Grammatico cuidam celebri a ſe interrogato de notiona vocis ὀθονεῖον. de quo ſic ibi Gellius ſcribit, *Qua vero ille Grammaticus finitione uſus eſt, ea videtur in verbo tam multiplici unam tantummodo uſurpationem ejus notaſſe.* Sic enim & P. Goar. com plures ἐλαίων ſpecies fuerint, omnia ad unam trahit, eam qua Oleum ad unctionem Infirmorum parabatur: a qua tamen ipſe alibi diverſam memorat pag. 441. cujus ἀκολουθίαν, ſive officium ac conſecrationis ritum, editum ſe vidiſſe ait, etſi ſuę Collectioni non curaverit inſerere propter ſuſpicionem, cujuſdam in eo ἰθελοθρησκείας, & ſuperſtitionis. Certe hoc quoque cujus hic Pachymeres meminit ἐλάιαιον, tum ab illo non immerito Goari ſuſpecto Euchelæo pro mortuis; quam Græci vocant τελετὴν ἐλαίου ὑπὲρ τῶν κοιμωμένων, tum a conſecratione Olei pro Infirmis, manifeſte diverſum eſt. quin docuit me eruditiſſimus Allatius, uſu obtinuiſſe apud Græcos, ut quidam ritus ἐλάιαια vocentur, in quibus nullus Olei uſus intervenit. uti exempli gratia, aliquando, inquit, florem aut ramulum Sancti cujuſpiam reliquiis aut imagini præcipuæ venerationis admotum ad ægrum deferunt, qui confidens Sancti ejus precibus juvari, eo floſculo, ramo, aut etiam linteo, dolentia ſibi membra contingit. Hoc, ut qui vidit fide digniſſimus, teſtatur, ἐλάιαιον appellant. neque hic ἐλαίου mentionem Κυρίως ac proprie, ſed μυστικῶς & figurate uſurpari putant, quatenus Olei ſymbolo, Dei, quæ his ritibus imploratur, miſericordia, deſignatur, ἔλαιον ἀντὶ ἐλέου ſumitur.

Z T Γ H N O I.

Lib. III. Cap. XII. In titulo Capitis Τὰ κτὶς ζυγήτας, & ſimiliter in titulo c. XIII. Ἀκολογία τῶν ζυγήτων. Eſſe hoc nomen non proprium Gentis, ſed appellativum, ut ἀγρότας & χωρίτας, quibus iſtos alias vocahulis indigitat noſter, manifeſte patet ex fine capitis XIII. ubi ſic legitur in Allatiano: Τῶν περὶ τὸς τ ζύγα βραχέων. En quos ζυγήτας dixerat, iam τὸς τ ζύγα, vocat: hoc eſt, Jugum incolentes, ſive Montanos: Barb. tamen & Var. Vocem ζυγήτας, hic quoque retinent.

H M I A N Δ P I O I.

Lib. V. Cap. VI. Καὶ μᾶλλον τὸ τῶν ἡμιανδρίων. qui l aliud ἡμιανδρίους interpretemur in Comitatu Virginis Regiæ quam temiviros Eunuchos, miniſtrare in Oriente Principibus fœminis ſolitos.

Θ E P A Π E I A.

Lib. III. Cap. XIX. Orat Imperator excommuuicatus Patriarcham Τὸ δεσμῶ τὸν

ἐπέτλω ἀνάπαυσι, καὶ μετανοοῦντι τλῶ θεράπειαν ἵνα ἑκάστος βούληται. Hic θεράπεια peculiarem & Eccleſiaſticam habet notionem; ſignificans opera quæ vocant, *ſatisfactoria*, puta, jejunia, humiliationes, & ſimilia reis magni, & publici criminis ad expiationem Canonicam injungi ſolita veteri Eccleſiæ diſciplina. quare θεράπεια hic id ipſum eſt quod Latini Eccleſiaſtici Scriptores *pœnitentiam* vocant: uti *Pœnitentes*, qui culpas expiant ſuppliciis θεραπευταί Philoni, S. Baſilio, & aliis Græcis dicuntur. Talem apud Pachymerem eſſe ſignificatum hujus vocis, demonſtrat quod infra eodem capite Patriarcha Imperatori θεράπευσον ἁμάρτειαν προτείνεται. Et paulo poſt hæc Patriarchæ ad Imperatorem verba recitantur: θεράπευσον ποίει, κἀγὼ δέξομαι: ad verbum: *fac pœnitentiam & accipiam*. unde mox vocatur ἀντίποινος θεράπεια: & additur eam quadam æqualitate reſpondere gravitati criminis debere.

ΙΕΡΟΛΟΓΙΑ.

Lib. III. Cap. XXIV. Προείμην δ' ἂν ἔγωγε τὸ προτρεπτικὸς ἐκεῖνο (τὸ Χαρτοφύλακος) τὰς ἱερολογίας γίνεσθαι. & paulo poſt: τῷ τὰς ἱερὰς.... συμφώνως ἱερολογεῖν δίχα τῆς τοῦ Χαρτοφύλακος προτροπῆς quid ſit hoc loco ἱερολογία & ἱερολογεῖν merito quæritur. Vir eruditus editor & illuſtrator Euchologii ſive Ritualis Græcorum, ἱερολογίας *Sacra regiſtra* interpretatur: & ἱερολογεῖν *in regiſtra recenſere*. Deſcribens enim in Euchologio pag. 268. & ſequentibus opuſculum cui titulus eſt. Τάξις τῆς ἁγίας μεγάλης Ἐκκλησίας: hæc ex eo verba de Chartophylace: ἔχον δὲ τὰς ἱερολογίας τῷ μητρώων, ἱερολογεῖν λοιπὰς. Sic latine reddit: *Sacra inſuper regiſtra Matrimoniorum penes ſe habet, quæ poſtquam in regiſtra recenſuerit*. Hnic expoſitioni meus me vetat Auctor acquieſcere dum hic ſcribit προείμην fuiſſe Chartophylacis, ut nutu arbitratuque dumtaxat ipſius iſtæ quæcumque demum ſint *Hierologiæ* fierent. Heſychius προείμενα eſſe docet τὰ ἐφειλόμενα τῷ ἀξιώματι decora aut privilegia quæ eximie debentur alicui dignitati. ſplendidus in primis ac præcellens Chartophylacis Magiſtratus eſt: cui propterea vix eſt ut credi poſſit attributum vice προεμίου & honorariæ prærogativæ penſum ac laborem non ſolum penes ſe habendi *regiſtra Matrimoniorum*; ſed etiam manu propria conficiendi, nomina nubentium *in regiſtra recenſendo*, ut idem Interpres loquitur reddens vocabulum ἱερολογῶς quo propriam Chartophylacis functionem Græcus Scriptor declaravit. Atqui hæc quidem munera nihil honorificum aut tanto faſtigio dignum habentia, Actuarios potius ac vulgares Scribas, vel ad ſummum tabularii Cuſtodes deceant. Longe aliter Theſſalonicenſis Symeon quid auctoritatis circa Matrimonia Chartophylax exercuerit indicat his verbis: καὶ τὰ τῷ γάμων νομίμως φροντίζειν γίνεσθαι. *Ut legitime celebrentur matrimonio curat*. Porro inſtitutione Chriſti qui Matrimonium ex civili contractu in Sacramentum evexit, ut id rite perpetretur opus eſt ſacra aliqua Eccleſiaſtici Miniſtri functione qua, ut Evariſtus antiquiſſimus Pontifex Epiſt. ad Epiſcop. Africanos loquitur, nubentes *Suo tempore Sacerdotaliter ut mos eſt cum precibus & oblationibus a Sacerdote benedicantur*. Hujus benedictionis effectus quis ſit, docet Siricius, item Pontifex Epiſtola ad Himerium Tarraconenſem cap. 4. ubi interrogatus: *Si deſponſatam alii puellam alter in matrimonium poſſit accipere?* Reſpondet: *Hoc ne fiat modis omnibus inhibemus. quia illa benedictio quam nuptiæ Sacerdos imponit apud fideles, ſacrilegii inſtar eſt, ſi nulla tranſgreſſione violetur*. Hanc benedictionem præſentibus in Eccleſia Sponſis a Sacerdote conferri, antiquiſſimi per omnes Eccleſias moris eſt. Concil. Cartag. IV. Can. XIII. *Sponſus & Sponſa cum benedicendi ſunt a Sacerdote, a Parentibus ſuis vel Paranymphis offerantur*. Quia vero Epiſcopi eſt deſignare Sacerdotem, quem potiſſimum velit iſta ſacra circa Conjuges ceremonia defungi; Patriarchæ Conſtantinopolitani hanc proprie curam Chartophylaci, ſive Cancellario, ſuo demandaverant, ut vel ipſe per ſeſe Sponſis hoc modo benediceret, vel Sacerdotem eligeret, qui id faceret. adeo ut citra ejus aſſenſum ac juſſum nullus Presbyter id rite ac legitime poſſet agere. Hoc eſt, quod docet hic noſter, dum ait: προείμην eſſe Cartophylacis. τὸ προτρεπτικὸς ἐκεῖνο τὰς ἱερολογίας γίνεσθαι. *non ſine facultate ac mandato ejus adhiberi Sponſis a Sacerdotes ullo nuptiales benedictiones*. Quare ille Τίς τῷ ἱερέων ὃς δίχα τῆς τοῦ Χαρτοφύλακος προτροπῆς νυμφίους ἱερολόγει: *Sacerdos quidam qui citra mandatum ac nutum Cartophylacis Sponſis benedixerat*. Suſpenſionis ob id pœna eſt mulctatus, ut mox Pachymeres ſubjungit. Eſt igitur ἱερολογία ſacra functio Sacerdotis circa Sponſos, quando in Eccleſia rite matrimonio junguntur: id quod dudum antea me docuerat Nicephorus Bryennius

Cæſar

Edit. Rom. pag 388.

Cæſar ſub finem libri III. Commentariorum a me nuper editorum, ubi narrans illegitimas nuptias contra omne fas attentatas a Botaniate invaſore Imperii cum Maria Auguſta Conjuge Michaelis Ducæ ſolio deturbati adhuc viventis, refert: cum jam Sponſi ambo in Eccleſiam veniſſent, Sacerdotem qui ad eam functionem peragendam paratus fuerat (*ὁ μέλλων τὴν μυσταίαν τελέσαι*) collegiſſe ſe & quantum piaculi conſciſceret reputantem, ſi Bigamum, cujus etiam ſecunda Uxor adhuc viveret, cum muliere, cujus item Maritus adhuc ſuperſtes eſſet, Eccleſiaſtica benedictione conjungeret, cunctatum eſſe prodire ex altari. Tunc autem conciliatorem ſacrilegarum nuptiarum Iſaacium Cæſarem alium iſtius loco Sacerdotem ſubmiſiſſe: *ὃς τὴν τὴν ἱερολογίαν ἐτέλεσεν, qui nuptialis ritus ceremoniam peregit*. Hæc Bryennius Cæſar, qui paulo ante functionem eamdem verbo *εὐλογεῖν* deſignaverat, de æſtu ac ſcrupulo prioris Sacerdotis ſic ſcribens: *Συνεγαγὼν ἑαυτὸν τῷ γνοὺς ὅπου κακῶν φέρει μοιχείαν ἅμα καὶ τετραγαμίαν εὐλογῶν* &c. ubi *εὐλογῶν* idem eſt quod *ἱερολογῶν*: utrumque autem ſignificat ſacrum illum ritum, quo Sacerdos Sponſos in matrimonium conjungit: quem benedictionem ab antiquis Eccleſiaſticis Scriptoribus latine vocatum vidimus. In quo tamen eſt præterea obſervandum, eſſe & aliam benedictionem nuptialem, quæ Conjugibus per verba (ut loqui ſolent) de præſenti rato jam matrimonio a Sacerdote copulatis ſolet adhiberi: de qua intelligitur illa quæſtio quam Theologi movent: *An ſit peccatum conſummare matrimonium ante Eccleſiæ benedictionem &c.* vide Sanchez lib. 3. diſp. 12. Cæterum prior illa de qua diximus Benedictio eſt quæ hic *ἱερολογίας* & *ἱερολογῶν* vocabulis exprimitur. Huc facit Georgii Acropolitæ locus, Hiſt. nu. 33. *πλησίον δὲ τῆς παιδὸς συνάψαι, τῷ Πατριάρχῃ Γερμανῷ τὴν ἱερολογίας τελέσαντος*. agit de nuptiis Theodori Junioris Laſcaris cum Helena filia Atanis Bulgariæ Regis. Adde & titulum can. 6. Neocæſarienſis recitati a Matthæo Blaſtare verbo *γάμος*: qui ſic habet: *περὶ τοῦ μὴ συνοικεῖσθαι τῷ δίγαμοῦντι τὸν ἱερολογήσαντα*.

Edit. Rom. pag. 359.

I X N H A A T H Σ.

Lib. VI. Cap. XVIII. *Καὶ μέσον ἀσπὸν ἵστασι τὴν καθαιρέσει ἐκ τῶν Ἰχνηλάτου Παραβολικῶν, ἃ μὴ προλαβεῖν τὰς ἐπιτιθεμένας ἀργοῦντας, ὡς τὴν πολλὰς μεταμελείας καὶ τὸ πρόσφορον προσμαστίζοις*. Ait Imperatorem cum videret quoſdam inconſulto zelo improbare concordiam cum Latinis initam, congregari juſſiſſe Epiſcopos omnes & Monachos; tum ipſum in illo conſeſſu medium orationem inchoaſſe, rogando ex Ichnelatæ Parabolicis, cujus loci ad hoc tempus opportuni pleroſque ipſorum recordari confidebat, ne potius mallent imitari avide præfeſtinantes, quam prudenti patientia maturitatem occaſionum & rerum expectare ceſſando ſolitos. Multos dies, ne dicam hebdomadas, in hujus ſum loci meditatione verſatus. cujus cum intelligendi una ſpes & ratio ſita eſſet in notitia Scriptoris in eo laudati, totum me dedi inveſtigationi iſtorum *Παραβολικῶν ἰχνηλάτου* hic memoratorum, ignotiſſimi tum mihi Operis: quoad eruditiſſimus juxta humaniſſimuſque Leo Allatius *ὁ πάνυ* primo indicium, deinde etiam copiam perrari ejus & Latinis prorſus hactenus incogniti Commentarii fecit. Totum avide perlegi: quinetiam, quod ſic expedire viſum eſt, raptim latinitate donatum in harum Obſervationum Appendicem conjeci. Ibi videbit, ſi tanti judicet, ſtudioſus Lector quem ejus hic indigitat Imperator locum, Diſſertatione Parabolica ſexta, qua fabellis ad id aptis ſtultitia traducitur eorum, quos ipſis ſtatim exordiis longorum negotiorum impatiens abripit aviditas, ad fines ſucceſſuſque prævorandos. Hic agendum mihi puto de nomine *ἰχνηλάτης*, quod cum tamquam proprium iſtius vel Auctoris vel Operis ponatur, neutri tamen ex origine convenit: quæ mihi fuit cauſa illud ab ejus titulo in Latina Interpretatione removendi. Primus vocabulum *ἰχνηλάτης* ad hunc librum appellandum adhibuit Græcus illius Interpres Symeon Seth, imitatus, ut ipſe ait, ſed ex parte dumtaxat, Arabem innominatum, qui ex Perſica dialecto in quam has Parabolicas Diſſertationes Perzoes ex Indicis originibus tranſtulerat, Arabice illas reddens, Operi titulum impoſuit compoſitū ex nominibus duarū perſonarū, quarum Dialogus majorē implet partē Diſſertationis primæ, & ad ſecundam etiam extenditur. Earum Indica vocabula quæ fuerint, neſcimus: quorum tamen, ut propriorum retineri ſonus, & aliarum litteris exprimi debuerat linguarum. Ac ne illa quidē memorantur quæ in ſua interpretatione Perſica poſuit Medicus Perzoes. Primus Arabs qui ſecundus Interpres fuiſſe dicitur, non ſolum duos iſtos Interlocutores Arabicis ex origine vocibus indigitavit hiſce *Cylile & Dimne*: verum etiam Operi quindecim Diſſertationum univerſo eaſ-

pag. 330.

dem pro titulo præposuit. Id constat ex admonitiuncula Allatiano Codici præfixa: quam hic describendam duxi. Βιβλίον φυσιολογικὸν μεταχομισθὲν ἐκ τῆς Ἰνδίας ἐν Δοθὲν τῷ Βασιλεῖ Χοσρόῃ ἐν Περσίδι παρά τινος Περζοὲ σοφοῦ καὶ ἰατροῦ τοῦ πρώτου, καὶ μεταδιχθὲν εἰς τὴν Ἀράβων γλῶσσαν, Παρὰ δὲ Συμεὼν μαγίστρου καὶ φιλοσόφου τοῦ Σὴθ, εἰς τὴν Ἑλλήνων ἐξήλικτον μεταβληθὲν. καλούμενον Ἀραβιστὶ μὲν Κυλίλε καὶ Διμνὲ, ἑλληνιστὶ δὲ Στεφανίτης καὶ Ιχνηλάτης ἔχει δὲ μίθους παμπόλλους καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ὠφελίμους. Hæc ibi: quæ sic latine sonant: *Liber Physiologicus delatus ex India & datus Regi Chosroi in Perside a quodam Perzoe sapiente & Medico. Translatus etiam in Arabum linguam. A Symeone vero Magistro & Philosopho cognominato Seth, in Græcorum Dialectum conversus. Vocatus Arabice quidem Cylile & Dimne, græce vero Stephanites & Ichnelates. Habet autem fabulas permultas & omnibus hominibus utiles.* Video ex his verbis restare dubium Lectori, an Persica & Arabica, quas fuisse diversas ponimus, non una revera & eadem fuerit versio. Dicitur enim hic tantum librum hunc ex India in Persidem delatum a Perzoe, ita ut quod additur de translatione in linguam Arabicam tribui eidem Perzoi queat; & intelligi versum ab eo Arabice Chosroi oblatum, & vulgatum in Perside fuisse, ubi forte lingua Arabica non incognita vulgo fuerit. Verum omnem ambiguitatem tollit quod ad calcem Operis subjungitur ab ipso Græco Interprete Symeone Seth, post quintamdecimam Dissertationem adscriptum his plane verbis: Ταῦτα τὰ ιε'. τμήματα ὁ σοφὸς ἐξῆλθε Περζοὲ μεταβαλὼν ἐκ τῆς Ἰνδικῆς εἰς τὴν Περσίδα ἐξήλικτον, μεταχομίσας ἐκ τὴν Ἰνδίας τῷ Βασιλεῖ Χοσρόῃ. ἐκ δὲ τὴν Περσικῆς εἰς τὴν τῶν Ἀράβων μεταβλήθησαν γλῶσσαν. ἐκ δὲ τὴν Ἀράβων παρ' ἡμῶν εἰς τὴν ἑλλαΐδα, καὶ εἰσὶ παρ' ἡμῖν μέχρι τὴν σήμερον εἰς ὠφέλειαν τῶν ἀναγινωσκόντων. Hoc est, ad verbum: *Has 15. sectiones sapiens Medicus Perzoes transtulit ex Indica in Persicam Dialectum a se deportatas ex India Regi Chosroi. Ex Persica vero in Arabicam versæ linguam sunt: Ex Arabica demum a nobis in Græcam. Et sunt apud nos usque in hodiernum diem ad utilitatem legentium.* Ita ibi. Unde manifestum est Persicam quæ dicitur Arabicamque versionem fuisse plane diversas. Cum autem ut ex prius descripto ejusdem Symeonis Prologo constat: titulus *Cylile Dimne* Arabicæ versionis proprius fuerit; uti & ipsa illa vocabula Arabica ex origine putantur; dicendum est & Indica Archetypa & Persicam a Perzoe conciunatam Interpretationem vel caruisse titulo, vel aliter inscripta apparuisse. Unde quivis æquus concesserit; Nobis, qui non Interpretationes Græcam aut Arabicam, sed Opus ipsum ortu primo Indicum, Latine reddimus, necesse non fuisse Arabicæ aut Græcæ nomenclationis habere rationem; præsertim cum ea parti tantum Operis, hoc est duabus dumtaxat Dissertationibus conveniat, quibus Coronati & Vestigatoris colloquia recitantur. quæsivi ex Magistris Arabicæ linguæ an *Cylile & Dimne*, Græce Στεφανίτης καὶ ἰχνηλάτης, hoc est Latine; *Coronatum & Vestigatorem* significarent. Responderunt in *Cylile* quidem agnoscere se aliquid quod *Corona* notionem redoleat, in *Dimne* nihil reperire, quod ad vestigii significatum vergat. ex quo fortasse suspicari liceat mendum Exscriptoris in ista peregrina voce reddenda. Sicut omnino Inesse videtur in particula καὶ prout illa cum Arabicis conjungitur vocibus, cum Græca sit. Credibile est enim Sethum scribentem Græcis characteribus Arabicum titulum *Κυλίλε ν Διμνὲ* posuisse. illud autem *ν*, quæ copula est Arabibus, Græcus librarius in καὶ converterit. Refert doctissimus Allatius Diatriba de Symeonum scriptis pag. 284. prodiisse Ferraria an. 1584. quamdam hujus Operis interpretationem Italicam multis locis mutilam, in cujus Prologo legatur: hunc librum ex Indica in Agarenam linguam a Lelo Demno Saraceno versum fuisse: ridiculo errore ex eo nato, quod liber idem ab Arabe interprete *Cylile a Dimne* inscriptus fuerit. id valere potest ad comprobandum meum consilium alienæ ab originibus nomenclationis removendæ; ne similiter errandi cuipiam simpliciori daretur occasio, existimaturo fortasse *Ichnelaten* nomen esse Auctoris, qui primus hoc opusculum condidit, cum id fine certo Scriptoris nomine editum in India Symeon Seth innuat, dum scribit initio præfationis suæ: Η παροῦσα βίβλος ἐγράφη μὲν παρὰ Σοφῶν ἀπό τε μύθων καὶ παραβολῶν: *Hunc librum compositum fuisse a Sapientibus ex fabulis & parabolis*: quod indicat nullum ei fuisse inscriptum singularis Auctoris nomen. jureque ideo me illud: *Specimen sapientia Indorum veterum* nuncupare potuisse. sed de his jam plus satis: alia enim vocant.

Edit. Rom. pag. 391.

ΚΑΒΑΛΛΑΡΙΟΙ.

Lib. IV. Cap. XXXI. Τότε δὲ τριακοσίους Καβαλλαρίους δὺς αὐτῷ. Retinui *Caballarii*

vocabulum in verſione idcirco quod exiſtimavi: haud ſine cauſa Pachymerem iſta voce hic uſum potius, quam ipſi notiſſima & obvia ἱππέων. Nempe *Caballarius* conſuetudine jam tum illius temporis, non quemlibet equitem, ſed inſignem & primarium ſonabat: eratque (id quod hodieque in Italica lingua inde ductum perſeverat) in eo verbo nobilitatis quædam emphaſis: minime conveniens equiti gregario. Itaque cum noſter ejuſdem hujus initio capitis hunc in modum ſcribit: Ὁ Καβαλλάριος Αλίξιος ἀνὴρ γενάδας καὶ ἀνδρικός, intelligendus eſt ejus viri nobilitatem claritatemque iſto nomine ſignaſſe. Nec mihi eſt incredibile trecentos iſtos, ex eo Equitum genere fuiſſe, qui uſu hodie militiæ Gallicæ *Maiſtres* Magiſtri dici ſolent; quorum videlicet unuſquiſque alios Equites ſub ſe merentes ductat.

ΚΑΔΔΗΝΑΛΙΟΙ.

Lib. III. Cap. XVIII. Συχναῖς δὲ καὶ πρεσβείαις καὶ δεξιώσεσι μὴ μόνον τὸν Πάπαν, ἀλλὰ πολλοὺς τῶν Καδδηναλίων ἐξημελίσατο. Ita conſtanter ſcribitur hoc vocabulum in tribus Codd. in hoc & aliis hujus Hiſtoriæ locis, unde non videtur dubitandum quin vocem nobis uſitatam *Cardinalis* ſic tunc Græci ſuis litteris exprimerent. Nec id imputandum ignorationi ejus originis ex vocabulo *Cardo*. nam hanc haud ignotam ſibi declarat Pachymeres lib. v. cap. VIII. ubi de Imperatore ſcribit: Καὶ χρυσοῦν πίμπων Καδδηναλίοις, τρόφιγξιν ὁ ἴλλιν εἶπεν, ὡς θύρας υἱὸς τοῦ Πάπα. ubi vides vocem *Cardinis* exprimi græco vocabulo τρόφιγγος.

ΚΑΘΟΣΙΩΣΙΣ.

Lib. IV. Cap. XV. Τῷ ὄντι δ' ἐκεῖνο τὸ καθοσιώσεως ἔγκλημα τοῖς περὶ τὸν Φραγγόπουλον. &c. Hi accuſati ſunt, ut clare docet Auctor in conſequentibus, conjurationis in Imperatorem, quem interficere decreverant, ut ipſi ſaſſi ſunt. Hinc intelligitur ἔγκλημα καθοσιώσεως dici crimen læſæ Majeſtatis, & quidem, in primo capite, ut ſolent loqui: Ad hoc indicandum ideo accommodatur καθοσιώσεως vocabulum, quia vitæ perſonæque Principum res ſacræ ſunt, quas violare ſacrilegium immane ſit. unde paſſim Majeſtati Imperatorum copulatur adjunctum ſacræ: & eorum litteræ *Sacræ* ſine addito appellantur, vocabulo etiam Græcis uſitato. Uſurpat & alibi noſter καθοσίωσιν; hac notione lib. v. cap. XIX. ἡ τὸ μεῖζον ἐκείνοτο καὶ εἰς καθοσίωσιν; & cap. XX. ſequente ἀλλ' ὁ πᾶσθον πολλὰ λυπαρούντες· ἀλλ' ἄντικρυς ἐκείνοτο ἐπὶ πρὸς Βασιλέα καθοσιώσεως. Denique ut alia omittam loca, lib. VI. cap. XXIV. ὑπαγαγὼν (μανάριον) δίκῃ καθοσιώσεως, ὡς τὰς δυτικὰς ἄρχοντας καὶ Βασιλέως διεγείραντα.

ΚΑΝΗΣ.

Lib. III. Cap. XXV. ὁ τῆς Κάνης, ὡς ἄνωθεν φαίεν, τὰς χώρας ἐκράτει· ἀλλ' ἀρτίως ἰδίαν, ἐαυτῆς σωὶ ἐκείνοις ἐφωτοποίζετο. Non dubium quin hoc loco Κάνης nomen ſit Principis, a quo Nogas cum Tocharis miſſus fuerat: & a cujus dominio, ut paulo ante dixit Hiſtoricus, deficere incipiebat; ſuas res agens, & ſibi proprie vindicans quæ bello acquirebat. Agitur ergo hic de Tartarorum Principe, qui Magnus Canes hodieque appellatur. Lib. V. cap. V. ſcribitur hoc vocabulum per *Edit. Rom.* Κάνις & inflectitur Κάνις Κανιδος. *pag.* 392.

ΚΑΣΤΡΟΝ.

Lib. IV. Cap. XXII. De Barlaam & Tzulla, Tzycandalæ ab Imperatore mandatum refert, ambos πρὸς Νικαίαν ἀπαγαγὼν, πρὸ τῶν τείχων Κάστρου εἰσαγαγεῖν, συρῆναι τ' ὀφθαλμῶν. Video hic Κάστρον pro ipſa Urbe Nicæa poſſe accipi. Nam Juſtinianus Novella 128. vocem Κάστρον ſynonymam, voci πόλις videtur indicare, dum ſcribit: ἐν ταῖς πόλεσιν ἤτοι Κάστροις. quod ſi recipitur, ſenſus loci ſit: juſſiſſe Imperatorem excæcari Barlaamum & Tzullam in itinere priuſquam Nicæam intrarent. Et ſunt exempla ſimilium excæcationum obiter factarum; ut Baſilacii ad locum Chlempinam dictum prope fontem ab hoc caſu deinde nominatum βρύσις βασιλακίου, ut refert Anna Comnena lib. I. His tamen apud me obſtat 1. quod in illo Juſtiniani loco particula ἤτοι non expoſitive, ſed disjunctive videri poteſt uſurpata. & ſic contrarium potius oſtendet: nempe πόλεις & Κάστρα diverſas res eſſe. Deinde quod utcumque forte minores & mediocres Urbes Caſtrorum vocabulo deſignatæ interdum fuerint; id tamen non videtur fieri potuiſſe in Nicæa Urbe maxima; & quę, dum a Latinis Conſtantinopolis tenebatur, Sedes Orientalis Græcorum Imperii fuerit. Denique quod cum præcedens participium ἀπαγαγὼν indicativum præteriti temporis, ſignifi-

cet prius abductos Nicęam duos illos, quam excæcarentur, id tantum factum debere videatur intelligi, priuſquam in Arcem ſive Κάστρον perpetuæ cuſtodię ipſorum deſtinatum includerentur. Docet autem noſter alibi, Nicææ fuiſſe in hunc uſum Caſtellum contra vim munitum, quod qui ſubiſſent, eorum de liberatione vel verbum dicere capitale foret, unde ὑφκτὴ λίθος *Carcer oblivionis* vocabatur, ad quam vocem quę annotavimus vide ſi tanti eſt.

ΚΕΛΛΑ.

Lib. III. Cap. XIX. ἐκεῖνος (Πατριάρχης Ἀρσένιος) οὐδὲ τῶν κέλλαν ὑποδυόμενος ἀπεζύγω τι τὰς θύρας. Cella ergo cubiculum dicitur non Monachorum ſolum, ſed & aliorum. Nam Patriarcha tunc non videtur in Monaſterio fuiſſe.

ΚΕΛΛΑΡΙΟΝ.

Lib. III. Cap. XXV. Ἐφ' ᾧ καταλαβὼν τὸ ἐν τῇ Βαρβάρᾳ κελλύδριον τοῦ Θαυματοῦργου Νικολάου. Cellulam verti. eſt κελλύδριον ὑποκοριστικὸν in tertio diminutionis gradu. Puto autem ſignificari Sacellum cui adjuncta eſſet domuncula. Id ſuadet mentio S. Nicolai, cui dicata videlicet eſſet ędicula. Nota eſt ex vetuſtiſſimis Scriptoribus *Celle* uſurpatio pro loco, religioſo cujuſpiam cultui dicato.

ΚΕΛΤΟΙ.

Lib. VI. Cap. XXIV. Τὸν δὲ Κότυν Κελτοὺς παρὰδὺς ῥωμαϊστὶν τῇ ἑπέρᾳ ἐκάλεσεν. Unde eſſent hi qui *Celti* vocabantur Conſtantinopoli, docet Vaticanus Paraphraſtes hunc locum ſic exprimens: τὸν δὲ Κότυν τοὺς Ἀλαμάνους δὺς ῥωμαϊστὶν &c. Ergo Celti Pachymeri dicuntur Alamanni.

ΚΕΡΑΣ.

Lib. VI. Cap. XXXIV. Κατὰ τὸν λιμένα τὸν κέρας ἀποβάντες τοὺς, Agit de Joanne Lazorum Principe Conſtantinopolim appellente ad portum *Ceras* dictum. κόλπον ſinum, appellat Procopius lib. 1. de Aedificiis cap. 5. originem etiam nominis indicans: ἀμφὶ τὸν κόλπον (ait) ὅπερ κέρας οἱ ἐπιχώριοι, κυρίως τῇ Βύζαντος μητρὶ τῆς πόλεως οἰκιστῇ ἐπωνύμως καλοῦσι. Hoc eſt ex nova verſione Claudii Maltreti: *Circa ſinum ab Indigenis dictum* Ceras, *de nomine Ceroeſſa Matris Byzantis qui Urbem condidit*.

ΚΑΕΠΤΕΙΝ.

Edit. Rom. pag. 393. Lib. V. Cap. VI. Ὡς ἀπαζὲν θύραις τὴ κελέπτοντας. Inter ſordes Cralis Serbiæ numerat illautum & tumultuarium cibatum, nulla munditie menſarum, nullo ordine miniſterii: cunctis pro ſe quoque aviditate venatoria, quidquid quaſi furtim arripuerant vorantibus. talem quamdam ſubeſſe intelliget notionem verbo κλέπτειν hoc loco poſito, ſi quis mentem ſententiæ perſpexerit.

ΚΑΙΜΑΚΕΣ.

Lib. V. Cap. XXVII. Τὸ δὲ τῇ ποδῶν ἅλγημα ὑ παρῆκε σφῶν ἀντιβαίνων ταῖς ἐφ' ἑκάτερα τῆς ἱππείδος κλίμαξιν. Non dubitavi latine vertere, *Scalas equeſtres*: hoc eſt; ex equorum ephippiis utrinque pendulas, recentiori equitandi diſciplina. nam heroicis temporibus Græciæ Latiique inſtrumentum iſtud quo pedes equitantium ſuſtinentur, uſu ignotum, nomen non habuit. Poſtera ætas & rem & vocabulum invenit. Græcis quidem citerioris ævi, id ἀναβολὰς dictum eſt; Latinis ſcala. Utriuſque teſtis Svidas: ἀναβολὰς δὲ (inquiens) ἡ παρὰ Ῥωμαίοις λεγομένη σκάλα. ex quo vocabulo ſuas hic κλίμακας Pachymeres traxit. Res enim clamat ipſa agere illum de ſtapedibus, ſive ſtapedis, aut ſtapiis, quas ſubices pedaneos Budæus dixit. Ego Scalæ nomen, teſtimonio Svidæ ante multa jam ſæcula in hac notione Latinis uſitatum, κλίμαξιν Pachymerianis rependere debui. Eſt autem ratio in promptu cur ſtapia ſcala dicta ſit: quod videlicet inſcendenti equum homini ſcalæ vicem præſtet.

K N Ω M E. N O I.

Lib. V. Cap. X. Οἱ δ' ἀμφιτομίους ἀπὸ τῆς ὑπερηλαίας ἀκούοντες, πτερῷ, τῷ τῶ λόγῳ, τὰ ὦτα κνωμίους ἐφίστων. Erant (inquit) Patriarcha & ei aſſiſtentes Epiſcopi; ad mentionem ipſius reconciliationis cum Latina Eccleſia factam, ſimiles iis quibus auricula pennæ affrictu leni ſtringitur: etſi revera id obiter & perfunctorie, non autem ut videri volebant gratificantes Imperatori, libenter & jucunde audirent. Ad blanditias, titillationem & γαργαλισμὸν referri proverbialiter a Veteribus ſtricturam auricularum affrictu pinnulæ, demonſtrare accuratius debeo propter cauſam quam mox referam. Lucianus libro περὶ ὀρχήσεως non longe a principio Cratinum inducit ſuccenſentem Lycino quod ſederet in theatro ſpectans ſaltantes, & cum voluptate audiens tibiarum cantus, & mollium aclaſcivorum carminum ſonos, καθῆσαι καταυλούμενος θηλυδρίαν ἄνθρωπον ὁρῶν ἱδρῶτι μαλακῷ ἠ ἀθύμασιν ἀκολάστοις ἐναβρυνόμενον, καὶ μεμιμημένον ἐρωτικὰ γυναῖα τῇ πάλαι, τὰς μαχλοτάτας Φαίδρας καὶ Παρθενόπας καὶ Ῥοδόπας τινας. καὶ ταῦτα πάντα ὑπὸ κρόσμασι, καὶ πρετίσμασι, καὶ πολλῷ κνύπῳ &c. cum paulo poſt κἀθῆσαι τὰ ὦμα πεπονθὼς τοῖς τὰ ὦτα πτερῷ κνωμίοις. Ex quibus manifeſte patet: audire cum voluptate cantilenas & numeroſum ſtrepitum ſalraariorum, cæteriſque aurium deliciis affici, a Luciano dici, pati rem ſimilem iis quibus auriculæ penna ſtringuntur. Confirmatur idipſum evidentius ex alio ejuſdem Luciani loco; in libro περὶ ἀδιαβολίας de Calumnia, ubi ait· οἶδα γοῦν τινας ἥδιον γαργαλιζομένους τὰ ὦτα ὑπὸ τῆς διαβολῆς ἅσπερ τοῖς πτεροῖς κνωμίους. *Scio igitur quoſdam tam ſuaviter deliniri ſolitos auditu calumniarum, ut iis quibus auricula penna ſtringuntur.* Hæc afferenda teſtimonia fuerunt ut interpretationem hujus Pachymeriani loci noſtram tueremur adverſus contrariam ei ſententiam Paraphraſtæ Vaticani, qui pro his quæ apud noſtrum Auctorem in duobus optimis Codicibus B. & A. leguntur de Patriarcha & Patribus Synodi, Πτερῷ, τῷ τῶ λόγῳ, τὰ ὦτα κνωμίους ἐφίστων, ſic reddit: οἱ δὲ ὑπ' ἄκρως ὠσὶ ἀκοῦσαι ἠνείχοντο. *Illi autem ne ſummis quidem auribus audire ſuſtinebant.* Perperam omnino, ut ſæpe alias, & contra Auctoris mentem locique ſententiam; quæ plane exigit hic intelligi Patriarcham & Epiſcopos, ut Imperatori gratificarentur, cui obſiſtere non poterant, ſimulaſſe, ſe libenter audire, quod is proponebat de ineunda cum Latinis pace: cum revera intus in animo id averſarentur, & nonniſi perfunctorie audirent, intimum & verum animi ſenſum exprimere non audentes; nec adeo id neceſſarium putantes, quod confiderent, rem ad extremum ſucceſſu carituram. His ex occaſione adjungam: Locum 2. ad Timoth. 4. 3. ubi fit mentio Hominum κνηθομένων τὴν ἀκοὴν, hoc eſt, ut Vulgatus eleganter vertit, *prurientium auribus* (quod quidem etiam recte boc loco formulæ ex mente Heſychii. Nam is ubi expoſuiſſet κνηθόμενος τὴν ἀκοὴν per hæc verba: ζητῶν τι ἀκούσαι καθ' ἡδονὴν *quærens aliquid audire ad voluptatem*, poſtea κνώμενοι interpretatur æquivalenti vocabulo κνηθόμενοι.

Edit. Rom. pag. 394.

K O K K O I.

Lib. VI. Cap. XXIV. Κόκκους δὲ Μοναχοὺς ἠ τοὺς κατ' ἐκεῖνον ἐῶ. Quos dicat hic Pachymeres *Coccos* Monachos Vaticanus ipſe videtur ignoraſſe Paraphraſtes, nam hoc verbum omiſit, ut cætera fere quæ non intelligit tranſiſſe conſuevit. Ne proprium id nomen putem, obſtat numerus. nam quæ ratio patitur ut multi nomine uno velut proprio ſint uſi? An peculiaris quædam Monachorum Sodalitas hoc vocabulo deſignata eſt, ſic forte appellatorum a colore veſtis coccineum præferente quippiam? Id quidem ſuſpicabar, & fulciebat conjecturam quod ſtatim ſubjungitur, fortaſſis expoſitive, ἠ τοὺς κατ' ἐκεῖνον, quod licet interpretari; *& eos qui circa illum*, nempe Imperatorem, erant. Non paucis hujus Hiſtoriæ locis, præſertim capitibus 2. & 18. lib. 4. video indicari Joſephum ante Patriarchatum adhuc Monachum, aſſiduum fuiſſe apud Imperatorem; adeoque, quod hinc ſequitur, in Palatio diverſatum; utique non ſolum. Nam & illi adhæſiſſe ſui inſtituti comites prounm eſt creditu: & fratribus aut filiis Imperatoris alios Monachos ſimilem operam navaſſe non eſt inverisimile. quid ſi opinemur hos quaſi Palatinos Monachos, etiam ut cæteros Domus Regiæ Miniſtros veſtitus aliquo genere aut colore a cæteris diſcretos; Κόκκους Μοναχοὺς vocatos, forſitan quod coccineum aliquid geſtarent. Ego tamen ἐνίχω; plus lucis in hac caligine alicunde, ſi forte affulgeat, opperiens.

ΚΟΛΥΒΑΣ.

Lib. VI. Titulus Cap. XII. ſic habet, Τὰ συμβάντα Πατριάρχῃ ἀφ' ὧν τῶν τῆ κολύβων Ἀποστολῶν. Vaticanus κολύμβων legit. qui quidem hoc loco, non deſcribens Auctorem, ſed, more ſuo, liberrime παραφράζων, ſic ſcribit. ὧν τοῖς ἐκπώμασιν, οἵων τῆ χαλκῶν πιάκων, αἱ τὸν ὀφθὸν σῖτον φέρουσι, ὡς (legendum puto ὃν) ἡ συνήθως γλωσσαι κόλυμβα λέγω. Hinc habemus ὀφθὸν σῖτον lingua græca vulgari κόλυμβα dictum. Sed multis experimentis comperta mihi hujus Paraphraſtæ indiligentia, non ſatis illi fidere poſſum, ut Auctoris ipſius noſtri duobus exemplatibus optimis B. & A. probatam lectionem hujus vocabuli non præferam; præſertim cum ei palam ſuffragetur Svidas. Lego igitur κολύβων, non κολύμβων, & voce κόλυβα intelligo, ſic docente Svida, σῖτον ἑψητὸν frumentum coctum. Pachymeres in hoc cap. σῖτον ὀφθὸν vocat, idem, ni fallor, quod antiqui molam vocabant, farris nempe moliti farinam inſpergi boſtiis ſolitam. Significat ergo hic locus ſolitum tunc Conſtantinopoli fuiſſe in feſto Hypapantes, offerri Patriarchæ Sacris operanti patinas plenas iſto farre toſto, quibus cum bene precatus ſolemni benedictione fuiſſet Antiſtes, ex ut ſacra Apophoreta diſtribuebantur præſentibus; & una earum mittebatur ad Auguſtum; quam mos erat ei prandenti offerri ſub ſecundam menſam inter bellaria. Hoc ſonant hæc noſtri verba: ὧν (Patinarum nimirum earum quas ἐκπωμάτων πλατείας vocat) ὡς ἀπαρχή τις ἡ κρείττων τῷ Βασιλεῖ προσέφερετο ἐκπεφορίας. Vide quæ dicimus verbo πλατεῖαι ἐκπώματα.

ΚΟΙΛΙΑΣ φωνῶν.

Edit. Rom. pag. 395.

Lib. V. Cap. XVI. Τὸ γὰρ ἀπὸ κοιλίας φωνεῖν ἀθυτὶς μὲν ἄλλως τῷ μάταιον. Vocat propria auctoritate ſine idoneo teſtimonio in cauſa ſua loqui ἀπὸ κοιλίας φωνῶν proverbiali opinor formula ex iis ducta ſaciæ Scripturæ locis quæ Pythoniſſarum Mulierum ventriloquarum meminerunt Act. XVI. 16. & 1. Reg. XXVIII. ubi pro eo quod vulgatus habet verſ. 3. *Saul abſtulit Magos & Ariolos de terra.* LXX. legunt περιεῖλε τὰς ἐγγαστριμύθους, *ſuſtulit ventriloquos.* & ibid. verſ. 7. *Dixitque Saul ſervis ſuis: quærite mihi mulierem habentem Pythonem.* LXX. ζητήσατέ μοι γυναῖκα ἐγγαστρίμυθον. Spiritus malus qui Python vocabatur nomine ducto a græco verbo πύθεσθαι ex πυνθάνειν, quod reſponſa ederet, Hebræis loco illo cap. 1. libri Samuelis vocatur אוֹב *Ob*: quæ vox libri Job cap. 32. 20. utrem ſignificat: quia ſcilicet Dæmon iſte inſidebat ventrem phanaticarum iſtarum, ex eoque in modum utris inflato voces emittebat, quas ſtulti conſulentes pro oraculis habebant. Hinc quæ quis proprio ſenſu, ſine majorum auctoritate affirmaret, ἀπὸ κοιλίας φωνῶν Pachymeri dicitur.

ΚΟΙΝΟΝ.

Lib. IV. Cap. XIII. ὑπὸ τόμῳ κοινῷ γεγονότι Πατριάρχης ἐκκαιρύσσῃ. Caye putes κοινῷ adjunctum hic eſſe nominis τόμῳ. Eſt enim κοινὸν neutrum ſubſtantivum, Cœtum communem, & corpus univerſum Conſtantinopolitani Cleri in unum congregatum ſignificans; notione antiquis etiam uſitata. quid ſit autem hunc conventum haberi ὑπὸ τόμῳ *ſub tomo*, dicetur verbo τόμος. vide etiam verbum ὑποψήφιος.

ΚΟΙΝΟΝΗΚΟΣ.

Lib. V. Cap. XIII. Κοινωνὸς δ' εἶναι τῆ Ἐκκλησίᾳ. ſic loquens Veccus, non ea communione ſe conjunctum Eccleſiæ dicit, qua quilibet Chriſtianus, etiam Laicus, ei adhæret: ſed alia peculiari, adſcriptorum Clero propria, & proventibus Eccleſiaſticis eo nomine participantium. quo pertinent ſuperiora bis contigua ejuſdem Veccei verba: Αὐτὸς γὰρ ἕτοιμος εἶναι καὶ ἑφρόντισεν ὑποθέσθαι τῇ πάσαν αἱρεῖσθαι τὸν πρὸς αὐτὸν προσόδον. videtur aliquid hodie ſimile in uſu Curiæ Romanæ ubi notarii quidam Apoſtolici *Participantes* dicuntur, quæ vox κοινωνικῆς reſpondet, ad differentiam aliorum.

ΚΟΝΟΣΤΑΤΑΟΣ.

Sic ſcribit paſſim hoc vocabulum Pachymeres, pronunciationem, ut apparet, Francorum, a quibus id nomen Græci ſumpſere, propius aſſectatus. Illi enim *Conſtable* hanc Dignitatem vocant. & ſic, ut eſt credibile, tunc quoque per Orientem, ubi multi verſabantur, proferebant. Hoc admonendum viſum, quoniam alii longe aliter id nomen, efferunt: & ne quis me in verſione Conoſtaulum reddere miretur.

Κ Ο Ν Τ Ο Σ.

Lib. III. Cap. VI. *Λατίνῳ μυστικῶς, ὃν ἂν ἐκεῖνοι φωνὴν σημαίνοντες Κόντον.* Vocem *Comitis*, ut Dignitatem notat, Scriptoribus citimæ vetuſtatis tritam, Pachymeres hic exprimit, prout vulgo pronunciari ab Italis ſolebat, *Conte*: aut ut effertur hodie *Conte*: quod græce *κόντον* reddit: & nos *Contum* expreſſimus. Rem autem ipſam quod attinet, etſi Pachymeres paſſim iniquior Latinis *Contum* hunc, de quo agit ambitioſe vocatum a ſuis dicat, quaſi ampliori vocabulo, quam modus ejus Domeſticæ Dignitatis ferret; tamen, cum hunc Genuenſem nominatum dicat *Vintimilia*, audivi ex iis qui antiquitates Genuenſium perſpectas habent, revera Comitis nomen iſti familiæ ex vetuſtiſſimo tempore tribui conſueviſſe. Verum fortaſſe noſtrum movit, ut iſtam nimis ſplendidam Civis Genuenſis appellationem putaret, quod maximi tunc Principes ea honorari ſatis haberent. quo pertinet, quod ejuſdem libri cap. 8. ſcribit, de Carolo agens Rege Siciliæ: *Ἀδελφὸν Ῥήγος τῇ φραγγίσκων ὄντα γλώσσῃ οἷς Κόντος ὀνομάζουσι τὸν Κάρολον*. Carolus nimirum Frater S. Ludovici Regis Francorum, quando vocatus eſt ad Regnum Neapolitanum & Siculum, Comes erat Provinciæ, unde *Conte* ab Italis tunc vocabatur, quo etiam contentus titulo tunc erat, Princeps licet in paucis opulentus & præpotens, Dynaſta Sabaudiæ. Cantacuzenus lib. 1. cap. 40. pag. 120 Edit. Reg. *Ἐπίθετο οἷς τῶν Σαβαυδίας ἄρχουσι, ὃν Κόντον οἱ Λατῖνων γλῶσσα καλεῖ* &c. *Edit. Rom. pag. 396.*

Κ Ο Ν Τ Ο Σ Κ Ε Α Ι Ο Ν.

Lib. V. Cap. X. *Κοντοσκάλιον ἀνακεδομεῖν ἤθελεν*, Reperio apud Petrum Gyllium in Topog. Urb. Conſtant. lib. 1. cap. 20. mentionem Portæ condeſcalæ, quæ græce *κοντόσκαλος* dici potuit. Forte illi vicinum & ex ea nomen ducens navale olim iſtud fuit Contoſcalium dictum, quod tunc dirutum reædificare voluiſſe Michael Auguſtus hic dicitur.

Κ Ο Ρ Δ Ο Κ Ο Υ Β Α Σ.

Lib. VI. Cap. III. *Ἡ δ' ἀγρώστις ἐκείνοις Κορδοκύβας κεκλημένον, τοῦ ὄνομα ἢ ἕτερόν γλῶσσα οἷς λάχανον ἐκλαμβάνει, καὶ Λαχανᾶς ἐντεῦθεν φημίζεται*). Pronum ſuſpicatu eſt lingua Myſorum cordocubæ vocabulum aliquid ex oleris notione duxiſſe; propagatum forte ex quadam corruptione græcæ vocis *κόρχορος* notiſſimam deſignantis oleris ſpeciem, & vulgari olim adagio celebratæ, *τὸ κορχορος ἐν λαχάνοις*.

Κ Ο Ρ Τ Ι Ν Α Ρ Ι Ο Ι.

Lib. IV. Cap. XXIX. *Μὴ ὅτι βαρδαριώτας καὶ κορτιναρίους μόνον καὶ τοὺς ἐπὶ τῷ κοιτῶνος ἔχειν, καὶ γε τοὺς ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς* &c. quatuor genera Palatinorum Miniſtrorum gradatim dignitate creſcentia memorat, Bardariotas ſoſtii Cuſtodes inſtar Helvetiorum, Cortinarios, Cubicularios, & Admiſſionales. Cortinarii fuiſſe in Aulico Satellitio ii videntur, quorum erat munus ad cortinam, extra velum intimum, *la Portiera* Cubiculi Regii, præſtolari ſubitos nutus & fortuita imperia Principis, & admiſſionibus miniſtrare.

Κ Ο Ρ Υ Φ Ω.

Lib. VI. Cap. XXXII. *Ἐκχωρήσας αὐτοῖ Καισὼν καὶ Κορυφῶς*. Eſt hic *Κορυφὼ* recentius nomen Inſulæ Corcyræ, hodie, & ex aliquot retro ſæculis vulgo *Corfou* dictæ; quod ideo retinere in Interpretatione debui, quandoquidem id Auctor ſciens uſurpat, veteri ſibi non ignoto præferens: uti etiam in *μορέᾳ* vel *μορίᾳ*, pro Peloponneſo, in ſimilibus feci.

Κ Ρ Α Α Ι Σ.

Lib. V. Cap. V. Sæpe nominat Pachymeres *Κράλιν Σερβίας*: quam vocem etſi non ignoro a quibuſdam pro appellativa accipi æquivalente vocabulo *βασιλεύς*: tamen cum & noſter, & Cantacuzenus, & alii, eam retineant, nec verbo *Βασιλεύς* commutent, non eſt quod nos dubitemus idem facere: alioqui nec Sultanem Perſidis, nec Canim aut Canem Tocharorum, nec Mepe Iberiæ dicere deberemus; ſed Regis nomen pro iſtis vocibus ponere, quod nemo probaverit.

Λ Α Μ Π Ι Ν Α Ι.

Lib. II. Cap. XXX. *ὁ σκηνοπηγὸς ἐκ φύλλων ἐποίει λαμπίνας, παῦτα γὰρ ἔσαν τὰ πάλαι.* Ita uterque Cod. B. & A. Nam Vat. hęc omittit. *λαμπίνη*, quid ſit non reperio. Nimirum ex uſu fortaſſe linguę vulgaris Pachymeri obrepſerit, ut ι pro η in hoc vocabulo poneret. nam *λαμπλών* nota jam vox eſt. Heſychius: *λαμπλωνιδὸς ἀμάξης ἐφ' ἧς ἐχωννται ἕτοιμοι, ἁπλοῦν, ἢ ἅρμα σκηνικόν.* Hęc ille, congereus multa quę unum integram vocis quam explicat abſolvunt notionem. & ſane omnia quadrare videntur in hunc locum, & in mente Scriptoris fuiſſe. Illa porro verba: *παῦτα γὰρ ἔσαν τὰ πάλαι*, videntur reſpicere feſtum Scenopegię aut Tabernaculorum a Judęis olim celebrari ſolitum in memoriam vitę a Patribus in Tabernaculis tranſactę per annos quadraginta in Deſerto. Etſi autem Scriptura ubi hoc feſtum præſcribit, meminerit tantum diſerte Tarbenaculorum erectorum extra domos; ſatis tamen pronum creditu eſt, adhibita ad hunc uſum plauſtra ramis virentibus ſuperne tecta; & cętero ſplendore varii ornatus, agreſtis feſtivitatis lętitię celebrandę accommodata, quę hic noſter *λαμπίνας* vocat.

Edit. Rom. pag. 397.

Λ Ε Ι Τ Ο Υ Ρ Γ Ε Ι Ν.

Lib. V. Cap. XII. *Ὅπως ἐπιδὴ ἀπηλθόντας Ἀρχιερῆς λειτουργεῖν τὸ ἐν μνημονεύειν οἱ μόνον ὁ Πάπας ἐν ἀρχῇ τῆς ἐν τῇ πόλει βουθείας ἐνύχοιτο.* Hoc loco res ipſa exigit ut τὸ λειτουργεῖν non ſimpliciter ſonet Miſſam ſive ſacram Liturgiam celebrare, ſed id facere ſimul cum Latinis, iis una communicando; in quo erat ſita Schiſmatis amotio. Nam Schiſmatici Græci Latinos ut Excommunicatos & Hęreticos in conſortium Sacrorum admittere recuſabant.

Λ Ε Π Α Σ.

Lib. V. Cap. XVII. *Ἀντέχετο δὲ ὡς λέπας πέτρας ἐκεῖνος.* Vetus Proverbium ex Ariſtophane in Pluto ubi Chremylus ſic loquentem facit ſub finem.

Ὡς δ' ὁτοῦσ' ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τὸ γραΐδιον
Ὥσπερ λέπας τῇ μειρακίῳ προσέχεται,

Ad quem locum ſic annotat Vetus Scholiaſtes. *λέπας κογχύλιον ἐφιζάνον ταῖς πέτραις ὑπ' αὐτῶν προσπήγνυται δυσαποσπάστως ἔχον, ὑπεδήλωσε τις αὐτὸ βιληθεὶς λαβεῖν*: Similia idem docet ad verſum hunc alium ejuſdem Ariſtophanis in Veſpis, non longe a principio

προκαθέδει προῒ πάνυ
Ὥσπερ λέπας προσεχόμενος τῇ πέτρᾳ.

Idem alii Scriptores tradunt. *Lepadem* hanc concham Plautus latine vocat non ſemel. Plinius tamen videtur *Buccinum* appellare. ubi enim lib. 9. cap. 36. *Buccinum* dixit eſſe, *minorem concham ad ſimilitudinem ejus buccini quo ſonus editur, unde eſt cauſa nomini*: paulo poſt addit: *Buccinum nonniſi petris adhæret, circaque ſcopulos legitur.*

Μ Α Κ Α Ρ Ι Τ Η Σ.

Lib. IV. Cap. XIII. *Ἐκ Γερμάνου τοῦ μακαρίτου πολλὰ τῆδε τῆς τάξεως τῆς Ἐκκλησίας καθέξει.* Aliquando credidi deſignari hoc loco S. Germanum P. C. ſcriptis clarum, qui Chriſti ann. 714. imperante Anaſtaſio Auguſto ex Cyzicena Sede in Conſtantinopolitanam eſt translatus. Impellebat ad ſic opinandum mentio antiquitatis bis hoc loco repetita, quaſi indicans Germanum hunc Patriarcham novum ex ultima vetuſtate exempla & præcepta emendandæ Eccleſiæ inde uſque ab Actis & Scriptis Sancti Germani accerſere ſtuduiſſe. Verum re attentius conſiderata probabilius exiſtimavi, agi hoc loco de Germano longe recentioris memoriæ Patriarcha, cujus mortem & elogium habes apud Acropolitam in Imperio Joannis Batatzę ſub quo floruit: *Ἔτυχε μὲν οὖν πρὸ τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ τοῦ τῆδε κατελθόντα ἐκ τῆς θείας ἀπάρας σκηνῆς, καλῶς καὶ ὁσίως βιώσαντα καὶ καλῶς τέλος ἑαυτῷ ποιήσαντα πολιτεύματος.* Sic Acrop. pag. 39. Hiſt. Ut hunc potius indicari hic putem ſuadet vox *μακαρίτης* civilem magis quaſi quemdam, ex uſu Græcorum, quam religioſum, qualis Sanctis ab Eccleſia declaratis debetur, honorem deſignans. Præterea recentiorem quandam defunctorum memoriam indicans. Non enim qui ante multa ſæcula ſunt mortui, cum nominantur, *μακαρίτας* dici ſolent: ſed *οἱ πρόσφατος τελευτήσαντες*, quos qui viderint adhuc vivant. Sic hujus libri cap. XXIII. Irenem Auguſtam Joannis Ducæ uxorem, quę commodum eodem cum hoc Germano vixerat tempore, & ante virum deceſſerat, *μακαρίτιδα* vocat. Nullo igitur modo agit hoc loco Pachymeręs de San-

pag. 398.

ſto Germano Patriarcha illo vetuſtiſſimo, quem ſi nominaret, non *μαμαίνθιον*, ſed *μαμέρτον* dicerat, verum de iſto altero qui viginti circiter annis prius deceſſerat memoriam ſui laudabilem relinquens.

MAMAKOYΘOΣ.

Lib. V. Cap. X. *Μαμάκυθοί τινες, οἵ τι ἀν ἕτοιμα. ἀναιδέστερος τῷ πραττομένων ἔχοντες.* Vitnperat hic Pachymeres Patriarcham & Antiſtites, qui ei aderant, quod non acritar obſtiterint primæ propoſitioni reconciliationis Eccleſiæ Græcæ cum Latina: ſic ſuum animum oſtendens Schiſmati addictum & averſum a Pace; utcumque aliud aliquando ſimulaverit. *μαμακύθους* autem Græcos illos Præſules vocat, ſtultitiæ illos inſimulans; ut oſtendit, quod mox adjungit quaſi declarandi gratia, *ἀναιδέστερος τῷ πραττομένων ἔχοντες*: Id porro vocabuli mutuatus videtur a ſuo Heſychio, quem librum ipſi fuiſſe familiarem ex aliis locis intelligimus. In Helychii vero Lexico hodie legitur *μαμάκυθος, μωρός*. verum ego non dubito quin in ſuo meliori exemplari Pachymeres legerit *μαμάκυθος*: unde hic poſuit *μαμακύθους*. Id colligo ex Euſtathio qui ad verſ. 562. & 563. *Odyſſ. κ.*

Ἐλπήνωρ δέ τις ἦεν νηπίστερος, οὔτέ τι λίην
Ἀλκιμος ἐν πολέμῳ οὔτε φρονέων ἦεν ἀρηρώς.

Multos enumerans ſtultitiæ infamia celebres, poſt Sannam, Coroebum, Margiten; quorum notiſſima dementia in proverbium & ſcomma ſimili vitio laborantium tranſiarit, hæc adjungit: *Ὁμοίως δὲ τῷ τὸν Μαμμάκυθον, τῷ τὸν Μελιτίδην, τῷ τὸν Ἀμφιτίδην, οἳ ἐβεβώθεσι κατὰ μοῖραν ἦσαν*: *Similiter autem & Mammacuthum & Melitidem, necnon Amphitidem qui celebres infamia fuere.* ubi ſignificat iſta propria fuiſſe nomina inſanorum quorumdam, quæ deinde in ſimilium ipſis appellationem translata fuerint, prout de Sanna nominatim obſervaverat, ſic antea ſcribens: *τὸν μωρὸν οἴδαμεν Σάνναν καλεῖσθαι ὡς ἀπό τινος Κυζίκου ὀνόματος. Stultum ſcimus Sannam vocari tamquam a quodam proprio nomine.* Cujus rei teſtem citat Cratinum Comicum, ita continue ſubjungens; *ᾧ παράγεται Κρατῖνος κωμῳδῶν πῶλον, τὸν Θεοδότου Σάνναν.* quia vero Euſtathius conſtanter hanc vocem cum duplici *μ* ſcribit, forte ſic ea apud Pachymerem (atſi ambo Codd. optimi B. & A. concorditer cum unico *μ* ſcribant) emendanda fuerit. Vaticanus ſolitæ ſibi licentiæ in hoc præ cæteris capite indulgens, cum alia paſſim in eo ſcripta verbis quibus libuit effert; tam in hac voce quiddam *κωνοτομῶν*. ſic enim habet: *μάκυθοί τινες ὄντες.* Videtur autem ex alia origine hanc vocem accerſere, nec viri ſingularis olim fuiſſe nomen proprium agnoſcere; ſed propagatam putare ex verbo *μανθάνω*, quod Heſychius exponit *παραφορέων προσποιεῖσθαι μὴ ἀκούειν, deſipere, ſimulare ſe non audire.* Et hanc potiſſimum ſecundam diſſimulati auditus notionem huic ſic a ſe decurtato vocabulo impnrandi occaſionem fortaſſe ſumpſerit ex eo, quod paulo ſuperius legerat apud Auctorem; Patriarcham cum Synodo ab Imperatore provocatos ad ſerio cogitandum de ineunda cum Latina Eccleſia concordia *ἐκπεπληγμένους ἀκοαῖς, perfunctorie audiiſſe*: & cum rem averſarentur, non tamen obſtitiſſe: ſed quaſi diſſimulantes ſe percepiſſe quod dictum fuerat, aſtuto ſilentio lucrifeciſſe invidiam aut periculum palam reliſtendi, *ᾧ δὴ ἐν αὐτοῖς ἀντιβῆναι*: *non iis inerat reſiſtendi vis.* Eos tamen non ſa continuiſſe intra fines meræ diſſimulationis aut ſilentii; ſed præterea etiam, ut Imperatori gratificarentur, ſignificaſſe: placere ſibi mentionem illatam ab eo Pacis, manifeſte affirmat noſter, ut oſtendimus ſuperius verbo *κεκύμβοι*. quare non illos *μαμακύθους*, aut *μακύθους* idcirco vocavit, quod ſimulaverint ſe non audire; ſed quod declaraverint ſibi probari, quod proponebatur; haud ſatis providentes quid inde conſecuturum eſſet, in quo ponit ſtultitiam eorum hoc verbo reprehenſam. *Edit. Rom. pag. 399.*

MANΔYAΣ.

Lib. IV. Cap. V. *Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐσόχους ἐκ ἱεροῦ μανδύα ἐκ ῥαπτάρχου κατέχων.* Heſych. *μανδύας. εἶδος ἱματίου Περσῶν πολεμικὸν* forte *πολεμικοῦ*. Euſtathius ad *Odyſſ. τ.* ſub principium *Αἴλιος Διονύσιος λέγει. ὅτι Περσικὸν ὄνομα ἡ ὁ μανδύας. ἔοικε δὲ φωνὴ φωνόλῃ. Aut Ælius Dionyſius, Perſicum eſſe nomen Mandyam, fœmina autem eſt penula.* Veteres Gloſſæ verborum juris *μανδύας ἱμάτιον. τὸ λυρίκιον*; ſed hæc ut ciara & alia cum res tum nomina ad uſum Sacrorum ſunt translata. Docet cruditiſſimus Pater Goar O. P. Notis ad Miſſam S. Joannis Chryſoſtomi pag. ſui Euchologii 513. fuiſſe Mandyam inter Pontificales veſtes, id quod cappam ſive pluviale Latini

Christianorum rituum Expositores vocant. A qua nec forma nec notione multum abest penula; quam ad sacrorum usum jam tum ab Apostolicis accommodatam temporibus non immerito viri doctissimi suspicantur ex Pauli loco 2. ad Timoth. 4. 13. Fuit præterea Maodyas propria Monachorum vestis ex humeris ad pedes usque defluens & totum ambiens corpus, a parte sola anterinri aperta; qualem etiam in Ecclesia Græca retinere in Pontificatu ii solebant qui erant ex Monachis promoti. Ex quo genere cum esset Arsenius ex Apollonensi Monasterio ad Thronum Patriarchalem olim assumptus, ut tradit Gregoras lib. 3. non mirum si Mandyam etiam extra sacras gestaret functiones. Nam civili & ordinario vestitu fuisse tunc indutum illum cum privatim & familiariter Imperatorem domi suæ inviseret, ees ipsa exigit. Nondum me pœnitet μανδύαν sacram penulam hoc loco vertisse; & qui perpenderint quæ de penulæ forma & usu a veteribus traduntur, & ea cum traditis de Mandya contulerint, haud multum ut spero repugnabunt. Vide & Codinum sæpius vocem μανδύας usurpantem.

ΜΑΡΜΟΥΤΖΑΣ.

Lib. IV. Cap. XIII. προσεπιδίζοντες μαρμούτζας προσωνύμους, προσάπτοντες ὄνομα Περσικόν. Erat igitur μαρμούτζας nomen Persis familiare; quod in ea Gente multi proprium haberent. Id autem idcirco a maledicis Germano imponebatur, quod is, ut paulo post dicitur, remotiorem origioem generis a Gabra Urbe Persidis, propinquiorem a Lazis duceret, Codex Allat. Μαρμοῦζαν legit. Anonymus vero ms. quem Allatius exscribit io Exercit. contra Crygtonum pag. 605. Μαλχουζᾶν. & fortasse μαρμουζᾶς in Barber. legendum fuit, fallente in ms. similitudine characterum μ & π.

ΜΑΡΠΟΥΣ.

Lib. I. Cap. XI. Τότε λέγεται ἀκοῦσαι φωνὴς.... ἡ δὲ φωνὴ λέξις ἦν συνίθης· ἦν μὲν οὐκ ἔστιν ἰδιωτική· ἀλλ' ἦν τινι ἱερᾷ γλώσσῃ σφετέραν ἔλεγον· μαρτυρεῖ δὲ ἐλέγετο καὶ κλέος οὐκ ἐλάττον. Lib. II. Cap. VIII. Ὡς εἰ τὸ μάρτυς ἐπεμνημόνευσεν &c. Dyrrachiensi Episcopo pro Michaele Palæologo adhuc privato, & tum periclitante ac solicito Deum oranti audita vox refertur incognita nullam ad linguam pertinens Μαρτου, quam sibi recitatam Manuel Dilypatus Episcopus Thessaloniceosis sic est interpretatus, ut portendi per eam Imperium Michaeli diceret. Indicari enim isto vocabulo ex primis sex vocabulorum litteris ἐκφυτεχῶς coosflato, hanc sectetiam divinitus ostensam; *Michael Augustus Romanorum Palæologus oevi vocabitur.* Sic latioe expressimus servata elementorum veritate, illa Græca: Μιχαὴλ ἄναξ Ῥωμαίων Παλαιολόγος ἐξῆς ὑμνηθήσεται.

ΜΑΤΡΩΝΑ

Edit. Rom. pag. 400. Lib. I. Cap. XII. Ὧν ἐκείνης μὲν ταῖς ματρώναις, ὡς ὁ Ῥωμαῖος εἶπεν, ὡς εἰκὸς μεγαλύνεται. Matronæ nomen id veteri ulu Romanorum, fonat Mulierem Patriciam & Gente nobilem. Clemens in Actis Petri. Ὡς δὲ τῇ Δίγνου γυναικὶ τὰς πατρικίας, ἃς ὁ λόγος ματρώνας αἰδὲ καλεῖ. Ait ergo nostee solitum Theodorum Augustum Viris domo minime nobilibus, cæterum apud se gratiosis, conciliare matrimonia Virgioum Patriciarum: quibus illi deinceps Matronis ampli ac beati forent.

ΜΕΓΑΛΟΒΛΑΧΙΤΑΙ.

Lib. I. Cap. XXX. τὰς δὲ τὸ πάλαι ἴλλυας ἃς Ἀχιλλεῖς ἦγον, μεγαλοβλαχίτας καλῶν, ἐπιφέρω. In his apponenda post καλῶν distinctiuncula ootula fuit, quæ ms. ms. deerat; oe dici videretur: Achillem jam tum suo tempore Phthiotas suos Megaloblachitas appellasse. Sed & cum participium καλῶν Joanni adjungitor, id ita intelligendum, ut non solus ita eos vocaret; communiter enim ea tempestate invaluerat, ut Thessaliæ Montana Magna Blachia vocarentur. Nicetas io Baldnion Flaodrn pag. 313. Edit. Basil. An. 1557. ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ ἄλλος τις τὰ Θετταλίας κατέχων μέρη, ἃ νῦν μεγάλη βλαχία καλεῖται, τοπάρχης ἦν τῆδε ἐκεῖ. Hujus, qui tempore Balduini Megaloblachitis imperitaverat, unus e successoribus fuit hic Joannes Michaelis Despotæ Nothus, de quo hic Pachymeres. Meminit etiam μεγάλης βλαχίας Georgius Acropol. Historiæ sectione 15. pag. 23. Edit. Reg. & sect. 38. pag. 33.

ΜΕΑΕΟΙ.

Lib. VI. Cap. XXIII. Τὸν δὲ τῆς μάχης Κεφ. ὅτι κινοῦσι δόγματα· μίλιοι. εἶτα ὑμῖν μὲν ἐφέτο. Hæc valde perplexa ſunt, more ac indole Auctoris, non raro quædam dimidiata congerentis. Videtur autem hic ſummatim & faſtigia carpens, indicare quæ eſſent tunc hominum querelæ de Scriptis Vecci. Porro vox, μίλιοι, ſic ibi abrupta pendet punctis clauſa in utroque ms. B. & A. Nam Vatic. hunc locum, ut fere cætetos difficiles, ſecurus tranſilit. μίλιοι, ut notum eſt, ſignificat *in Caſſum*: unde & nomen μίλιος eſt, vanum & ſupervacaneum ſonans. Si emendatione curandus hic locus eſſet, poſſet reſcribi μίλιοι, ut intelligeretur dogmata moveri fruſtra, incaſſum, intempeſtive, ſed melius citra ullam in contextu mutationem intelligemus, commemorari ſummarie & per inchoatas tantum ſententias, quæ tunc ore vulgi contra Veccum & ei adhærentes jactabantur: hæc nimirum: *Moveri ab ipſis intempeſtive dogmata. Vanos eſſe homines, & inania miſcentes jurgia &c.* Explerique incompleta oratio poſſet repetendo τὸ ὅτι ſuperius poſitum, in hunc modum: ὅτε κινοῦσι δόγματα· ὅτι μίλιοί εἰσι &c. mox recitat verba ipſa reprehendentium Veccum & ſequaces ejus: εἶτα ὑμῖν ἐφέτο &c.

ΜΕΣΑΖΩΝ.

Lib. V. Cap. VI. Πέμπτῳ δὲ ἀρίστους ἐκεῖθεν, ὁ δὲ μεσάζων ἐκείνων, Γεώργιος ὄνομα. Chronicon Conſtantinopol. μεσάζοντα nomen Dignitatis agnoſcit, quam cum Magni Ducis, Magni Domeſtici & Protoſtratoris & Protoveſtiarii Dignitatibus ampliſſimis comparat. & eam tunc tributam memorat cuidam Cantacuzeno, quæ erat familia ex primariis. unde intelligimus Magiſtratus id nomen fuiſſe in Conſtantinopolitana Aula in primis ſplendidi, cui proportione ſimilem apud ſuas Serbos hic memoratus Georgius gereret. Sequeſtrum latine dicere poteram: ſed cum ſit, ut dixi, & Meurſius obſervat, Dignitatis propriæ Græcorum nomen, uſitatum ipſis vocabulum retinere ſatius eſt viſum.

ΜΕΣΟΘΙΝΙΑ καὶ ΜΕΣΟΘΙΝΙΤΑΙ.

Edit. Rom. pag. 401.

Lib. IV. Cap. XXVII. ὧν δὴ ἐξ ἀλλζόνων πλεῖσον ἐς εἰς πόλεμον ἀγαθὸν. ὃς δὲ μεσοθυνίτας ὁ κοινὸς ὧπτοι λόγος. Alizonas, ſive ut Euſtathius ſcribendum præcipit, pleriſque non obtemperantibus, Halizonos, memoratos Homero, Herodoto, Straboni, Stephano, & aliis, quamquam cum aliqua Scripturæ varietate, Scythiæ Europæ Populos, communi Græciæ Byzantinæ recentioris Dialecto *Meſothinitas* dictos, credendum ſcilicet Pachymeri eſt. Ad intelligendam autem ejus appellationis rationem affulgere forte lux nobis a Plinio poterit qui lib. 5. cap. 30. Haliſernem (niſi error in Scriptura eſt) eorum Civitatem in ea ora collocat, quam idem deinde cap. 32. a Thynis univerſam docet habitatam. unde quod in media Thynia eſſent facile Meſothyni a Græcis dici potuerint. A qua Etymologia ſi quis abborreat ob diſcrepantem ſcripturam vocis, Thynia, pet y ſcripta, a Tbinia Pachymeri memorata, quam ille nhique per i ſcribit, accipiat aliud veriloquium in Strabonis teſtimonio fundatum. Is enim lib. 13. in Troadis deſcriptione Allazoninm Oppidum Halizonum iſtorum, quos alii, ut indicavi, Allazonas vocant, collocat ad lævam Aeſepi amnis. quia enim θὶν littus Græcis ſonat, Halizones inter littora hinc Fluminis Aeſepi, hinc Propontidis ſitam regionem incolentes, merito μεσοθυνῖται dicti fuerint. Nec omittenda ex occaſione declaratio loci noſtri Auctoris cap. 1x. lib. 1. cui quæ hic diximus facem præferunt. Scribitur ibi ſic: τότε δὲ ὁ τῶ Παλαιολόγω ἐς κεφαλὴν τεταγμένου μεσοθυνίας ὁ ἀυτῶν ὀπτιμάτων ἐκείνῳ προσάξαντος, ὁ γὰ πολλὰ κατ' Ἰταλῶν φρόντισης &c. Narratur illic Michaelem Palæologum tum cum maxime ac ſtrenue exerceret præfecturam ſibi creditam Romanarum Copiarum contra Italos pugnantium, monitum a Coty quodam de conſilio Imperatoris excæcare ipſum parantis, fugiſſe cum monitore in Perſidem. Sed quid ſibi vult quod Palæologus ὡς κεφαλὴν τεταγμένος dicitur μεσοθυνίας ὁ ἀυτῶν ὀπτιμάτων. Traditam illi fuiſſe regendam Meſothyniam Provinciam nulla uſquam alibi eſt mentio. Et Provinciam hic ſive regionem μεσοθυνίας vocabulo indicari, vix ferat continue adjuncta mentio *Optimatum*, & quidem cum pronomine *ipſorum* ὁ ἀυτῶν ὀπτιμάτων. quid hic dicemus? Aliud ſane poſtquam multa diſquiſivi non occurrit, niſi μεσοθυνίας hic poni pro legione quadam aut parte Romanarum Copiarum ex iis conflata Militibus, qui

Meſothinitæ vulgari lingua dicebantur. Hoc videtur nos docere noſter Auctor dum illo cap. XXVII libri IV. ſic loquitur ex verſione noſtra: de Romanis ageos Copiis validiſſimis Joannis Deſpotæ ductui permiſſis: *Conflabatur hic Exercitus ex differentibus corporibus & velut Collegiis Militum.... unum erat Paphlagonicum.... aliud cum & ipſum multitudine, tum vi & arte præſtans bellica, ex Halizonibus quos Meſothinitas vulgare dicat idioma*. Eo quid Meſothinia hæc fuerit cui tunc præpoſitus Michael Palæologus ab Imperatore fuerat: non regio, ſed legio μεσοθινία Pachymeri dicta, compendio militariter loquentibus tum forte uſitato; quale adhiberi hodieque videre me memini in narrationibus præliorum aut oppugnationum in noſtra Gallia, ubi Legiooes, Navarica, exempli cauſa, vel Nortmannica, Navarra & Nortmannia dici non raro leguntur. Jam ſatis cohæret, quod additur, ὁ ἀντὶ ἑκατοντάρχου in quo modus ipſe loquendi gradationem iodicat. ut aliquid amplius licet in eodem genere, Optimates iſti fuiſſe iotelligaotur. Nempe non ſolum Imperator Michaelem Palæologum Legioni Halizonum Meſothiniæ vulgo ouncupatæ εἰς κεφαλὴν ἔταξεν, *meit en teſte*, ut Galli hodie loquuntur; hoc eſt, Ducem præpoſuit; ſed etiam (quod honoroficentius fuit) ſubeſſe eidem voluit Cohortem ἑκατοντάρχου dictam, de qua voce vide ſis, Lector, quæ paulo inferius annotabimus. Noo omittam admonere apud Acropolitam cap. 64. Hiſt. μεσοθυνίαν, de qua hic actum, cum υ ſcribi. Codices Pachym. cum ι μεσοθινίαν conſtanter ſcribunt. Hos nos expreſſimus. Sic & in Tocharotum, & aliis quibuſ-
Ed H. Rom. pag. 402. dam vocabulis Acropolita a noſtro differt. nec ooſtri judicii eſt definire uter erraverit. quate rem integram relioquimus, quod reperimus damus.

MEΠE.

Lib. III. Cap. XXI. Ὁ δὲ (Συγάτηρ τόθου τῆς γυναικὸς Δαυτὰν Ἰωάννου) τῷ μέτρῳ Ἰβηρίας Δαβὶδ εἰς γάμου ἐδίδοτο. Ait Mepe Iberiæ Davidi datam in uxorem filiam ſpuriam conjugis Deſpotæ Joannis. ubi quid ſuſpicemur aliud quam ſupremam in Iberia poteſtatem vocabulo iſto deſignari. ut ſicut Cralis in Serbia, Sultan in Perſide tunc dicebatur, qui rebus illic præerat; ſic Iberorum Aſiaticorum Rector *Mepe* vocaretur. De quo tamen, nihil amplius pronuncio, quoad certius ejus rei teſtimooium ſuppetat.

ΜΕΤΑΛΗΨΙΣ.

Lib. V. Cap. VIII. ἐκ πάντων ἄλλων, πλὴν μεταλήψεως· ἣν δὴ ἐχρῄζετο. Ait admiſſos ad omnem communionem ſacrorum Latinos a Græcis juſſu Imperatoris, reconciliationem Eccleſiarum procuraotis, excepta μεταλήψει quam noo quærebant. Et tamen antea dixerat eos communicaſſe etiam ἐν μεταλήψει τῶν θείων ἄρτων ἐν ἀντίδωροι λέγεται. *in perceptione ſacri panis quem antidorum dicunt*. qui panis cum reprælentaret Euchariſtiam, videntur etiam Latini noo recuſaturi eam cum Græcis percipere. Nimirum μετάληψις ex uſu Græcorum proprie ſignificat ſumptionem vini conſecrati, ſive ſpecierum Sanguinis Chriſti, quam ideo in communione laica Latioi *non quærebant*; ἃν ἐχρῄζετο, quod ea ſibi ſciebant interdictum Occidentalis Eccleſiæ. Docuit me hanc proprietatem vocis μετάληψις vir pereruditus, & io primis ſciens Græcorum Rituum Jacobus Goar O. P. qui Notis ad Liturgiam S. Joanois Chryſoſt. pag. 150. Eucholog. refert: Græcos in ipſa altaris concha depingere imaginem Chriſti Domini Pontificiis veſtibus ornati, decuſſatis manibus panem conſecratum dextra, Calicem vero ſioiſtra proferentis, inſcripto ad dexteram & ſacrum Chriſti Corpus vocabulo, μετάδοσις; ad lævam vero & calicem, noſtra hac voce μετάληψις. Hinc habemus μεταλήψεως vocabulum aliquando proprie accommodari ad perceptionem ſacri Calicis. dixi, aliquando, quia præter id quod ſuperius, ut modo admonebam, μετάληψις adjungitur τῷ θείῳ ἄρτῳ: etiam iofra cap. XXXVI. lib. VI. Imperator moribundus dicitur: ἡ ἁγία μετάληψις δίχεσθαι. Videtur autem indicare illic Hiſtoricus voluiſſe, ſumpſiſſe tunc illum Euchariſtiam quo modo ſolebant ſumere morituri apud Græcos: hoc eſt ſub utraque ſpecie. Nam æque opinor ad utramque ſpeciem pertinent memorata paulo prius σύμβολα ἃ δωρεῖται Σατᾶν. Niſi forte quis ſuſpicetur extremo languore conflictantibus dari ſolitam alteram tantum ſpeciem, nempe liquidam, quam commodius tranſmitterent per fauces catharro obſeſſas. Et ideo μεταλήψεως ſolius, hoc eſt vini conſecrati, converſique in Chriſti Sanguinem, factam hic mentionem, quod id ſolum tum Auguſtus perceperit. Nam ſolitos jam olim Græcos fuiſſe ægrotis io eum vi morbi ſtatum

redactis, ut ægre panis ſpecies glutirent, ne ſine viatico abirent, ſpecies vini minoſtrare ſolas, docet Petrus Arcudius lib. 3. de concordia Eccleſiæ Oriental. & Occidental. &c. pag. 335.

ΜΕΤΟΧΙΟΝ.

Lib. IV. Cap. VIII. καὶ ὡς μετόχιον τῆ ἐξούᾳ. Agit de domnocula cum Sacello Divi Nicolai ad mare ſita. quam dicit fuiſſe μετόχιον τῆς ἐξούας *Metochium* Oxeæ Inſulæ Propontidis ad quam deportari juſſus Expatriarcha Arſenius, in ea ædicula, quippe immineote in rectiſſimum illuc trajectum, aut forte etiam ad Monaſterii Oxeenſis, cui addicebatur eo relegatus Arſenius, jus dominiumque pertinenre, obiter is depoſitus eſt. Libro v. cap. 11. oomen idem iterum a noſtro adhibetur in his verbis: τὰ δὲ μόνῳ ἐκείνῳ (loquitur de Monaſterio quod fuerat Blemmidæ) τῇ τῶ γαλησίω μόνῃ ὑποτεθῆναι εἰς μετόχιον. Indicat Monaſterium quod fuerat Blemmidæ, coontributum & ſubjectum Monaſterio Galeſii. Aliquæ Religioſæ familiæ habent extraordinarias domos, quædam quæ vocant *Hoſpitia*, ubi diverſentur illarum Miniſtri aut Religioſi, qui negotii cauſa io locis illis peregrinantur. Videtur quid ſimile voce μετόχιον hic deſignari. *Edit. Rom. pag. 403.*

ΜΙΝΟΛΟΓΕΙΝ.

Lib. IV. Cap. XXIX. Ἐδόθη ἡ καὶ προστάσεων, καὶ ὑπογράφειν, βασιλικῶς. πλὴν ὑ μηνολογεῖν. Hoc loco μηνολογεῖν ſignificat mentem appoſuere Diplomatibus aut chartis Regiis; quod ſibi uni Michael Auguſtus reſervatum voluit, oomioatim excipiens oe id Aodronicus Filius, quem in Imperii conſortium admittebat, facere, ſe viro, poſſet. Unde idem noſter in Andronico (quod aliud opus, Deo daote, mox edemus) lib. 1. cap. 1. narrat eum poſt Patris Michaelis mortem primum in ſcripto juſſu Regio meoſem appoſuiſſe; ἄρτι πρώτως μηνολογησάμενος πρόσταγμα. quo eodem ſcripto ad Patriarcham perlato, ait illum, cum mors Michaelis celaretur, Pachymeri ſibi ipſi forte adſtaoti regiam illam chartam dediſſe, ἐρωτῶν εἰ αὐτὸς ἔχοι γνῶναι διανοχασάμενος, ὅ τινος ἂν εἴη τὸ μηνολόγημα: *quærens num qua ipſe conjectura verte poſſet dignoſcere cujus manu expreſſum mensis eſſet*. ſi enim Androoici eſſe conſtaret, certum foret argumentum obiiſſe Michaelem. Ne autem id facile diſcerneretur in cauſa erat, quod maous & forma litterarum Aodronici, ſic congruebat cum Paterna, ut nonniſi ægre, etiam a perito diſtingueretur: ἐπὶ τοσοῦτον δὲ καὶ παρῆκτο τοῖς τῶ πατρὸς ὡς μὴ ῥᾳδίως διαγνῶναι ἔχειν καὶ τὸν εἰδήμονα. Gregoras lib. 4. pag. 52. Edit. Baſil. An. 1562. referens ornatum inſignibus Imperii a Patre Andronicum, addit: ἐπέτρεψε δ' αὐτῷ ὁ πατὴρ καὶ δι' ἐρυθρῶν ὑπογράφειν γραμμάτων πρόσταγματα, ὑ μέντοι μὴν καὶ ἰνδίκτου· ἀλλὰ, Ἀνδρόνικος Χριστῶ χάριτι Βασιλεὺς Ῥωμαίων. *Permiſit vero ipſi Pater edictis ſubſcribere rubris litteris; caterum ſine menſe & Indictione: ſed: Andronicus Chriſti gratia Imperator Romanorum*. Hæc Gregoras. ex quibus intelliges quid ſit quod Pachymeres ſcripſit ὑπογράφειν βασιλικῶς *ſubſcribere regie*. eſt enim id ὑπογράφειν δι' ἐρυθρῶν *ſubſcribere rubris litteris*.

ΜΝΗΜΟΝΕΥΕΙΝ καὶ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ:

Lib. V. Cap. XII. Ὅπως ἐπιδὴ ἀπιλθόντας Ἀρχιερεῖς λειτουργεῖν τι καὶ μνημονεύειν. Hæc offerebantur a Græcis Papæ, ſi vellet abſtinere a juvandis Latiois Conſtantiopolim tunc occupantibus. Verbo μνημονεύειν ſignificatur diſtincta mentio Papæ in Sacris Græcorum Liturgiis poblice, ac nominatim facienda. Ipſa porro talis commemoratio τὸ μνημόσυνον abſolute antonomaſia compendiaria dicitur in hac Hiſtoria, ut ſuperius diximus verbo ἔκλειτον. Ab hac Romani Pontificis inter ſacra commemoratioone cur tantopere Græci abhorrerent, cauſam non eſſe, ſapienter oſtendit Imperator, his illos urgeos verbis: τίνα δ' ἔχει ἀντιπάσεσιαν ὑ ἐν Ἐκκλησίας διάφορα τῶ ὀνόματος (ſubaudi Papæ) ὅπου γε καὶ μὲ Πάπας ὄντας τοὺς ἄλλους, ἀνάγκη μετέχειν πίστεως δὲ τῆς καθολικῆς ἀλλοτριοῦσθαι σωτηρίαν τὸ ἐφίεσθαι. quaſi diceret: quid tantum refugitis a nominando inter Sacrum Papa, cum ibi multos alios, minoris utique dignitatis; oominatim exprimi uſu olim legitimo invaluerit? Veriſſima hæc ſunt: Nam in Liturgia S. Joannis Chryſoſtomi hæc legimus pag. 78. Euchologii, ἐνταῦθα ὁ ἱερεὺς μνημονεύει ὧν θέλει ζώντων καὶ τεθνεώτων. ὑπὲρ ζώντων λέγει. ὑπὲρ εὐπρεπείας, ὑπερεύχεσθε, ἀφέσεως τῆς ἁμαρτιῶν τῶ δούλω Θεῶ δεῖσθε. *Hic Sacerdos meminit quorum vult vivorum & mortuorum. Pro vivis dicit: pro ſalute, protectione*

& remiſſione peccatorum ſervi Dei N. En ut nominatim meotio fit in Sacro quorumvis ad arbitrium Sacerdotis. Pag. deinde 79. Ο δὲ Ιερεὺς ἐκφωνῶ. ὲν αὐτοῖς μνήσθητι Κύριε τῦ παναγιωτάτυ Μητροπολίτυ ἡμῶν τῦ δεῖνος. *Sacerdos vero exclamat: in primis memento Domine, ſanctiſſimi Metropolitæ noſtri* N. quilibet igitur Epiſcopus a Sacerdote in Diœceſi ejus celebraote, nomine expreſſo memoratur. quioetiam, ut mox additur, idem honos habetur ſimplici Sacerdoti, & Imperatoribus. Sic enim adſcribitur: καὶ ὁ Διάκονος ἀντὶ τῆ θύρᾳ τῦ ἱεροῦ λέγει. τῦ δεῖνος παναγιωτάτυ Μητροπολίτυ ἢ Επισκόπυ ὅστις ἂν ἦ καὶ ὑπὲρ τῦ προσκομίζοντος τὰ ἅγια δῶρα ταῦτα ἐλεεισάτω Ιερεὺς τῦ δεῖνος. ὑπὲρ σωτηρίας τῆ ἐυσεβεστάτων καὶ Θεοφυλάκτων Βασιλέων ἡμῶν καὶ πάντων καὶ πασῶν. ὁ χορός. καὶ πάντων καὶ πασῶν. *Et Diaconus ad januam ſtans, dicit:.... & pro offerente ſacra munera hac devotiſſimo Sacerdote N. pro ſalute piiſſimorum, & a Deo cuſtoditorum Imperatorum noſtrorum, & cunctorum & cunctarum Chorus repetit, & cunctorum & cunctarum.* Quia eoim Imperatorum vocabulo Auguſtus & Auguſta cum liberis eorum ſignificabantur, addebatur iſta utriuſque ſexus expreſſio.

Edit. Rom. pag. 404.

MNIA.

Lib. IV. Cap. XVIII. Ιστον καὶ τὸ ἐν μυίοις θαλάσσης, ἐπεὶ τῆς γῆς ἀπεπάτοις θαρρῦντες σώζεσθαι. Non ſolum alga & muſcus, ſed quidquid innataos aquis ſoliditatem aſpectu meotitur quamdam, *μυίαν* vocabulo deſignatur: quantum ex collatis Heſychii, Svidæ, Oppiani, Nicandri & aliorum locis datur intelligi.

MOPEON.

Lib. III. Cap. VI. ἀπὸ τῦ μορίυ ἐγγὺς Λατίνων. Quæ olim Peloponneſus dicebatur, eam hodie Græci vulgo *Moream* vocant. Videtur autem Pachymeris ætate, ὸ τὸ μορίον dicta. uode & banc vocem ſupplevimus in lacuna capitis IX. ejuſdem lib. III. Ad quem locum vide Notas. Alicubi tamen Pachymeres μορίαν ſcribit: ſed conſtantius io neutro id vocabulum uſurpat.

MOΣTNEΣ.

Lib. IV. Cap. XXVII. Οσα τε ὲν μαρωνδίταις τε καὶ μόσυσι. Scio alios Scriptores Moſynos non Moſynas hos populos vocare; tamen cum μοσύσι non poſſit eſſe a recto μόσυσοι ſed a μόσυος, plus ſapere quam meus Auctor nolui.

MOTΓOTAIOI.

Lib. V. Cap. IV. ἐξ ὁμογενῶν Τοχάρων ὓς αὐτοὶ μαγυλίους λέγυσιν. Videtur dicere: Eos quos Byzantini Tocharos vocarent; ipſorum Tocharorum uſu & lingua Mugulios dici conſueviſſe.

MTPIOΣTTΣ.

Lib. VI. Cap. XX. Εἰμαχτο δὲ κἀντεῦθεν καὶ μυριοσύας ὅλας ὁλόδυα ἢ ἐκεῖ κατοικισθέντων. Hoc vocabulum μυριοσύας ſic ſcribitur in duobus ms. ms. Vaticano omittente. Flectitur videlicet a recto μυριοσὺς. quo non dubito, etſi alibi exemplum non reperi, quin Pachymeres μυριάδα ſignificet. Sunt cap. XXXIII. lib. VI ἑκατοσύα centuriam appellat, ſic ſcribens: ἐς ὅτι πλεῖσον συγκαὶς ἑκατοσύσι διέλαμπτο. Et ejus æqualis Scriptor Georgius Acropolita χιλιοσύα Chiliadem nominat in his verbis pag. 4. Edir. Reg οἱ δὲ αὐτόμολοι πρὸς τὰς πολεμίας χωρῦσι χιλιοσύας πολλάς. ubi recte doctiſſimus Interpres Leo Allatius χιλιοσύας πολλὰς reddit: *multa millia.*

NOΣIA.

Lib. VI. Cap. XXXII. Καὶ ὡς νοσίαν τινὰ Ρωμαΐδα καταλαβεῖν κατ' ἐλπισμὸν ἔχοντες. Vocabulum νοσιὰν ſic clare ſcribitur in Codd. Barber. & Vatic. Allatianus autem videtur legere νοσιὰς: ſed ex cæteris quoque veſtigiis titubantis illic calami ſatis apparet errorem eſſe, ac omnino reſcribendum obique *νοσίαν*. Videtur autem νοσιὰ politum a Pachymere συγκεπικῶς pro σοσσία, quę vox ſignificat *Nidum cum pullis implumibus*. Perſtringitur enim proverbiali ſimilitudine confidentia Latioorum, qui Romaniam, hoc eſt Imperatoris Conſtantioopolitani ditionem univerſam, tam facile ſe comprehenſuros ſperarent, quam ludibunde a forte incurrente tollitur avĭculārum recens ovis excluſarnm tota cum ipſo nido familia.

pag. 405.

ΟΙΚΕΙΟΧΕΙΡΟΣ.

Lib. VI. Cap. XXVI. *Μίκρος ὁ οἰκειοχείρις ἀσφαλέσας μὴ μόνον προσήκετο τὴν εὐνοΐαν ἀλλὰ καὶ πλέον ἐν ἅπασι σὺν τοῖς πολίταις ἐφάνησαν.* De Muzalone malis inflexo ad obsequendum Imperatori. quæ sint illæ *οἰκειόχειροι ἀσφάλειαι* divinandom. nam illud *οἰκειόχειρον* alibi non reperi. licet opinari, voluisse significare Auctorem, non solum spopondisse Muzalonem obedientiam in posterum, sed ea prompti obsequii documenta in præsens exhibuisse, quæ fidem abunde facerent sponsioni; & Imperatori metum omnem adimerent, ne promissis ille postmodum non staret. sint ergo *οἰκειόχειροι ἀσφάλειαι* cautiones & securitates, quasi dato pignore ex propriis in antecessum repræsentatis spondentis officiis acceptæ.

ΟΞΕΙΑ.

Lib. V. Cap. XVII. *ἐσθῆτα ἐκ χρυσοπάστου ὀξείας ἢ μαργάρου* &c. Duo hic sunt adjectiva fœminina sine suis substantivis, supplendis videlicet a Lectore, ut fit cum frigida simpliciter ponitur, pro aqua frigida. voci *χρυσόπαστος* videtur ex Auctoris mente subjungenda *ἐσθὴς* aut *ξυνὴς* ex Eubulo Comico, cujus Pollux initio libri sexti hæc refert verba: *ταῖς ξυνίσι ταῖς χρυσοπάστοις τρώσωται.* verbum *τρώσωται ἐσθῆτι* convenit quæ stragulum aut iastratum supremum erat Aræ maximæ, ut suo loco declaramus. vocabulo *ὀξεῖα* equidem *βαφῇ* adaptaverim ex Eustathii loco mox describendo verbo *ὀξύλιπος*: ex quo intelligitur *ὀξεῖαν βαφὴν* roseam esse tincturam.

ΟΞΥΛΕΥΚΑ.

Lib. IV. Cap. XXIX. *Καὶ τὰ ὀξύλευκα παράσημα ἐπιβάλλετο τῷ τρόπῳ.* Verti: e roseo candentia insignia, doctus ab Eustathio ad Odyss. κ. ubi cum ex Chæremone retulisset, *Ὅτι κοινῶς μὲν τὰ ἄνθη ἅπας τίκτει ἐκάλουν. ἰδίως δὲ τὰ ῥόδα, ὀξυστιγῆ καὶ ἅπας ἐνθυμήματα*, sic cootioiio admooet: *ἔνθα ὅρα τὸ ὀξυστιγῆ, χρήσιμον ὂν εἰς τὸ νοῆσαι τίνα ἡ ὀξείας βαφῆς. Vbi observa vocem ὀξυστιγῆ, utilem ad intelligendum quanam vere sit tinctura quam ὀξεῖαν nominant.* quibus verbis satis indicat *ὀξεῖαν βαφὴν* trahere aliquid e colore vigentis rosæ, aut potius eumdem ipsum esse. Itaque jure opinor meo *ὀξύλευκον* fum interpretatus e roseo candens. Neque tale fuisse Imperii gradu inferiori a Despota participati insigne, novum est; cum & rubeus & candidus ex quibus *ὀξύλευκος* mixtus est, ambo Regiæ potestatis characterem usu antiquo præferant, utique cum purpura in veste regia, candor in Diademate commendaretur. Sed & habemus Pachymeris ipsius testimonium hoc confirmans lib. VI. cap. XXXIV. ubi eum retulisset decreviſſe Imperatorem ornare Joannem Principem Lazorum, postquam ei filiam Eudociam despondisset, Insignibus quæ tribuerentur Despotis usu aulæ Constantinopolitanæ, mox illa ipsa Insignia Despotæ vocat *τὰ ἐκ πορφύρας δίχρωα*. bicoloria ex purpura, hoc est ut hic loquitur, *ὀξύλευκα* ex candido & roseo mixta.

ΟΠΤΙΜΑΤΟΙ.

Lib. I. Cap. IX. *Τὸν Παλαιολόγου εἰς κεφαλὴν πομπεύσαντα μυρθιάδες καὶ ἀνδρῶν ὀπτιμάτων* Docuit nos pridem eruditissimus Rigaltius in Glossario, quod ipse d dicerat ab Auctoribus idoneis ibi laudatis, *ὀπτιμάτης* vocem esse Castrensem, certum genus aut ordinem Militum signantem. unde tanto magis confirmantur, quæ de vocabulo *μυρθιαία* Legionem aut Cohortem sic nominatam indicante supra suo loco diximus, omoino illo Pachymeris loco Michaelis Palæologi militaris Italico navata bello in- *Edit. Rom.* dicatur opera. unde illa verba *τὰ πολλὰ κατ' Ἰταλῶν στράτευτος*, de industria sic *pag 406.* verti, ut de bellicis ejus, quo de agitur facinoribus sermonem hic esse Lector intelligat. quenam vero & ex quo genere hominum Cohors hæc Legiove Optimatum dicta in Romano tunc esset Exercitu, difficile divinatu sit in Scriptorum ejus temporis ea de re silentio. Fieri potuit ut Nobiles voluntarii, & suo sumptu militantes sic appellarentur. qui Optimatum vocabulum domo afferrent indicium natalium Patriciorum aut sensus domestici. Forte etiam qui militarem fortitudinem experimentis illustribus probassent in certam honoris gratia segregati Legionem hoc designabantur nomine: quomodo auctor est Olympiodorus in Excerptis Photianis *τοὺς Ῥοδογαΐσου Γότθων τοὺς κεφαλώτας*, capita ipsa & præstantissimos quosque Gothici Exercitus quem ductabat Rodogaisus, Optimatos sive Optimates fuisse vocatos; habemus etiam ex Mauritio lib. 2. strateg. cap. 3. unumquemque Optimatum, Militem sibi obsequentem secum duxisse, qui *ἄρματος armatus* dicebatur, quod ipsum

argumentum eſt excellentioris ſupra vulgus Militum dignitatis ἐντιμότατος, ad quam reſpicit vox ἀνὴρ hic a Pachymere poſita, indicans ſuperiorem honoris & dignitatis gradum in Præfectura Optimatum ſupra Præfecturam Meſothiniæ fuiſſe.

ΟΤΑΣΕΙΣ.

Lib. III. Cap. XXII. ἐκπίπτουσι δὲ τῆς τοιαύτης οἰκονομίας ἢ ἐξισάσιες ἀνδράσιν ἀδίοις. Videtur hic nove uſurpatum adjective vocabulum οὐδίοις in dat. plurali ab οὐδὲς ad ſignificandum viles homunculos de fæce plebis ac nihili. Nam τοῖς οὐδίοις ſtatim opponit μεγάλως, ſic ſubjungens: μεγάλων ἐπὶ τούτοις πεπραμένων τὸ φρόνημα. Lib. III. cap. XVIII. Joſephus Galeſii Germanum Patriarcham alloquens, ait: Καὶ συλλογιστῶ ὡς μηδενὸς. Hic quoque poſitive, ut ſic loquar, uſurpatur τὸ μηδὲς. Nempe non verus ſed intruſus, & ſuppoſititius Patriarcha Germanus habebatur. hoc exprimit noſter verbo *nullus*, μηδὲς.

ΠΑΠΙΑΣ.

Lib. V. cap. V. τὸν Γλαβᾶν Κυρικαλάϊλαν τὸν μέγαν Παπίαν ἰσόσιρον. De Magno Papia ſic Codinus cap. 5. num. 34. ὁ μέγας Παπίας (ſic enim ſcribit cum noſter π ſimplex ponat,) οὐχὶ μὲν πάλαι ὑπηρσίαν ἀντίγνωσον, νυνὶ δὲ οὐδεμίαν. *Magnus Papias habuit olim miniſterium incognitum: nunc autem nullum.* Tamen Pontanus noſter ad Cantacuzenum docet ex Zonara Magnum Pappiam dictum Judicem illum ſummum, ad quem Commentarienſes de perſonis Reorum & numero, de qualitate delictorum, de clauſorum Ordinibus referre debebant.

ΠΑΡΑΚΟΙΜΩΜΕΝΟΣ.

Lib. III. Cap. XVI Καὶ ὁ Μαυρικὸς, ὃν Παρακοιμώμενον ὁ Κρατῶν οἶχε. Et paulo poſt τὸν τὸν Παρακοιμώμενον Μαυρικὸν. Apparet ex his, officii Aulici id vocabulum eſſe: unde & mox eo, ſine proprio nomine vir idem deſignatur, dum additur; διὸ δ' ἀδοκίμων ὁ παρακοιμώμενος. Erat nempe hic, ut loquitur Codinus, Cubiculariorum & Epheborum Imperatoris caput. ὁ παρακοιμώμενος τῶν κοιτώνος ἀρίσκεται κεφαλὴ τῆς ἐν τῷ κοιτῶνι παιδοπούλων, καὶ τῆς κοιτωναρίων. Quocirca equidem Præfectum Cubiculi latine dixi: licet viderem Vvolfium in Excerptis Gregoræ ſubjunctis Cubicularium interpretari. Sed veram ejus vocis notionem magis videtur Pontanus aſſecutus initio ſui Cantacuzeni, ex cujus ſententia interpretor, ut dixi, παρακοιμώμενον hoc loco, Cubiculi Præfectum, nempe Imperatorii, ſive ut interdum dicitur, ſacri Cubiculi. Quia vero hujus erat officium excubare noctu Imperatori, aut excubiis præeſſe, παρακοιμώμενος vocatur plus ſignificante vocabulo quam ſonet, haud ad interpretationem ſuffecturo excubitoris nomine, quod æque cuivis Cohortis Vigilum Gregario conveniret. Pachymeres lib. VI. cap. XII. ἐξ ἀνὴρ πέμπει τῶν τῶ κοιτῶνος παρακοιμώμενος τὸς βασιλικὸν Βατίλλιον. En ut ſingulari nomine effertur hoc nomen perſonam indicans præſtantem, majoriſque dignitatis, quam quantam capiat Excubitoris ſimplex mentio. Videtur officium ſimile ejus quod in Aula Romana hodie vocant *Maeſtro di Camera*; & in Gallica: *Premier Gentilhome de la Chambre*. ſed & παρακοιμώμενος generale interdum vocabulum eſſe, omnes indicans, qui ex officio in Cubiculo Imperatorio ſtationem ordinariam habebant, intelligitur ex iis quę annotamus ad vocem σφενδόνη.

Edit. Rom. pag. 407.

ΠΑΡΑΠΛΗΚΤΙΖΕΙΝ.

Lib. V. Cap. XI. Ὥστε τοὺς μὲν λέγοντας ἐκ Πατρὸς Υἱοῦ τε· ὑμᾶς δὲ ἐκ Πατρὸς δι' Υἱοῦ τὸ Πνεῦμα Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι, παραπλησιάζειν τῷ ἄμφω εἰς Θεοῦ μυσήρια παρακύπτοντας. Ex abunde perſpecta notione vocabulorum παραπλὴξ & παράπλησιος, licuit ſignificatum divinare verbi παραπλησιάζειν Lexicographis vulgarihus indicti; & tamen a Sancto Gregorio Nazianzeno uſurpati, cujus locum Joannes Paraſtron, qui hic loquens inducitur, tacito auctoris nomine recitat. Sanctus enim ille Doctor oratione de Spiritu Sancto ante medium, cum hanc propoſuiſſet interrogationem Hæretici Pneumatomachi τίς οὖν ἡ ἐκπόρευσις, quæ igitur eſt proceſſio? Reſpondet: εἴπερ τὸν ἀγεννησίαν τῷ Πατρὸς, αὐτὸν τὸν γέννησιν τῷ Υἱοῦ φωνολογήσαν, τὸν τὸν ἐκπόρευσιν τῷ Πνεύ-

Digitized by Google

Πνεύματος. *Edisſere tu mihi ingenerabilitatem Patris, & ego generationem Filii enarrabo & proceſſionem Spiritus.* Tum ſubdit: ᾧ παραπλησίσομεν ἄμφω οἱ Θεῦ μυστήρια παραδόντες. *& infamiemus ambo in Dei myſteria immittentes oculos.* Ita ſcribitur hic locus in editione mere græca Baſileenſi Anni 1550. pag. 221. verſ. 4. longe melius quam in Pariſienſi Græco-latina, ubi παραπλησόμεθα legitur quaſi ex παραπλησόω quod rectum non eſt.

ΠΑΡΟΧΕΥΣ.

Lib. II. Cap. XXIX. τὸν μέντοι γε αἴτιον τούτων ἁπάντων ἐκ παροχέα ὡς δώτορα ἀγαθῶν ἐμεγάλυνεν. Ita Codd. B. & A. Vatic. pro his habet: ἐκ τὸ γραμματοκομιδῶ ἐμεγάλυνεν. præterquam error eſt in ſcriptura θ intruſo in locum τ in voce γραμματοκομεῖν, etiam videtur, ut non raro ſolet hic interpolator potius quam deſcriptor Pachymeris aberraſſe a mente Auctoris: qui eum dicit αἴτιον τούτων ἐκ παροχέα μεγαλωθῆναι, Auctorem & præbitorem horum magnificatum fuiſſe ab Imperatore, non vult ſignificare ipſum præmio effeciſſe Tabellarios, qui lætum nuncium attulerant; de mercede quippe iſtis liberaliter perſoluta dixerat antea: ἐκ ἀντιδίδου μὲν τῷ λόγῳ τὰ μείζω: ſed vel agit de Cæſare, qui rem tantam feliciter fortiterque peregerat; cui propterea ſe debere profiteretur Imperator ſucceſſum iſtum; & ejus virtutem ac meritum eo nomine celebraret: vel per voces αἴτιον ἐκ παροχέα Deum indicavit bonorum omnium fontem, cui peculiariter acceptam referens tam inſignem felicitatem eum magnificaverit. Hoc confirmari poteſt ex iis quæ mox ſubdit. συνεκάλει πάντας εἰς ἁρπαγὴν τῶ προέντος; *provocabat cunctos ad gratias Numini agendas.* Et hujus gratulationis occaſione habita Concio, quæ capite ſequenti recitatur, multa habet in hanc ſententiam. Quod hic peculiariter notandum venit eſt vox παροχεύς poſita ut videtur pro πάροχος *præbitor, largitor.* cujus formæ exemplum haud paſſim reperias. Legitur tamen & inferius lib. VI. cap. XXIII. ubi recitato D. Damaſceni loco Patrem æternum προβολέα τῶ ἁγιαστηρίῳ Πνεύματος *Prolatorem* ſive *emiſſorem enunciatorii Spiritus* vocantis; ait, quoſdam ut falſo affictum Damaſceno hoc dictum rejeciſſe, quoſdam autem id legitimum ejus Sancti Doctoris teſtimonium agnoſcentes, in eo vocabulum προβολεύς in παροχεύς mutaſſe.

ΠΗΛΕΥΣ.

Edit. Rom. pag. 408.

Lib. VI. Cap. X. Ρεκτῆς δὲ εἰς τοσοῦτον χρὴ Πηλεὺς ἄφελε ἀν ἢ ἐκεῖνος. Peleum hic memorari Patrem Achillis, & in exemplum caſtimoniæ proponi, apparet; ut ſtatim poſt Ariſtidem in ſpecimen abſtinentiæ a furto alieniſſimæ. Non tamen occurrit adhuc mihi teſtimonium antiqui Scriptoris iſtam eximiam pudicitiæ laudem Peleo aſſerentis, cujuſmodi quodpiam obverſatum animo ſcribentis hæc Pachymeris ſuſpicor. neque enim videlicet omnia quæ ille legit in noſtras venere manus: ac fortaſſe ne nunc quidem ſuperſunt. quam multa enim vetuſtatis Græcæ monumenta quingentis his fere annis, quot a Pachymeris ætate ad hanc noſtram intercedunt, perire funditus contigit; aut certe hactenus ἀνέκδοτα ſervari. ſed nec cuncta edita vidimus. Animadverto tamen Homerum crebra quam infert mentione Pelei frugalitatis ei virtutiſque laudem fere tribuere videri: quarum videlicet merito ab Actore Ptbiæ regnante, ad quem ex Aegina confugerat, propriis filiis prælatus, generque ac Regni ſucceſſor electus fuerit, ut Euſtatbius refert ad Iliad. β. pag 321. Ed. Rom. ad quam forte Hiſtoriam alluſerint fabulæ quæ prælatum Diis ipſis judicio Principis Deorum, in felicitate nuptiarum, conceſſa ipſi in Sponſam Thetide quam Juppiter ipſe pro ſe ambire potuiſſet, celebrant Peleum: cujus generis illa ſunt Catulli:

Teque adeo eximie tædis felicibus aucte
Theſſalia columen Peleu: cui Juppiter ipſe,
Ipſe ſuos Divum Genitor conceſſit amores.

Nec forte a genio Pachymeris multum aberraret qui ſuſpicaretur; ita meminiſſe illum Pelei Herois inculpati, ut alluſerit ad etymon nominis ejus ἐκ τοῦ πήλου quod *lutum* ſignificat, formati, velut innuens: non magis affinem fuiſſe Veccum ſpectatæ ſanctimoniæ hominem, ſuſpicionibus impudicitiæ, quam ſi fictum ex creta & luto corpus, non autem ex carne concretum habuiſſet. Invenio alluſionis non uſquequaque abſimilis exemplum apud Euſtathium ad Iliad. ε, pag. 772. Ed. Rom. ex-

plicantem dictum facetum in Cauponem qui vænale vinum turbare fæcium admixtione solitus, audivit a quodam: *μὴ ποιεῖ σὲ εἰνέα πυλέα. ne facias Oeneum Peleum*. quod ut *Διτραπέλως* *falsè* dictum ibi Auctor laudat, sic enarrans: *μὴ τρεγέαν ταχὼν, ἢ τῷ κρητῆρι παραμιγνὺς, μετέβαλλε δ' εἶνον εἰς εἰς πῦλον. ἢ δοκεῖ παρονομάσαι παιγνιώτερος ὁ πυλέας. Ne faces diluens & crateri admiscens muta vinum velut in lutum. Iudicra enim paronomasia videtur verbo, Peleus, lutum radicasse*. Hæc qui non probarit, condoleat infeliciter conantibus, & meliora, si habet, suggerat grate accepturis.

ΠΛΑΤΕΙΑΙ ΕΚΠΩΜΑΤΩΝ.

Lib. VI. Cap. XII. *ἰὼ δὲ ἢ ἐρθῇ σίτῳ, σιτάμα καρποῦς ἀπωρῶν ποικιλομόρους τὰς τῆ ἐκπωμάτων πλατείας εἰς δίλογίαν προϊσθαι* quærebam hic quid essent *ἐκπωμάτων πλατεῖαι*, quas ex ære fuisse mox indicat noster de iisdem iterum agens his verbis: *χαλκᾶς ἐκπώμας πλατείας ὑποδοχάς*. solus Vatic. *χαλκᾶς πίνακας* appellat, sed huic fides apud me quidem, dudum est quo decoxit. certe *πίναξ* nimis generale vocabulum est; neque in tabulis aut laminis æreis commode id *frumentum coctum*, sive jam molitum, mola videlicet farris tosti, ut Antiqui loquebantur, sive granis integris naturali forma, commode gestari potuit. Ne multis: mihi attente consideranti hunc locum, veniebat in mentem *ἐκπωμάτων πλατείας* & *πλατείας ὑποδοχὰς* dici hic a Pachymere vasa mensaria, quæ *Sottocoppe* Italis hodie dicuntur: quorum est usus in scyphis porrigendis. Habent ea superne latitudinem capacem scyphorum simul multorum (unde *πλατείαι ἐκπωμάτων* recte vocentur) labro per circuitum ad aliquam latitudinem resupinato coronatam, innitentem pedi supposito rotundo, qui & manubrii usum præstat ministranti Pincernæ. Ejus formæ lances, aut si dicere liceat, capedines, argenteæ fere hodie visuntur in Procerum Conviviis: Tenuiores fictilibus utuntur. ætate Pachymeris nondum pervanis ditata metallis, æreæ increbuerant; sed materiæ vilitas encausto picturæ variæ fructus autumnales assimulantis tegebatur, ut docet hoc loco noster. Negari non potest quin percommoda fuerit istiusmodi vasis forma ad istas *Eulogias frumenti cocti* tum decore admovendas aris; tum inde post Sacerdotis benedictionem deportandas in domos tuto; latitudine, ex qua *πλατεῖαι* dicuntur, paulisper concava, & capacis rotunditatis, facile admittente materiam talem, & a lapsu prohibente, beneficio editi circum marginis, illius nempe, de qua dixi, modice reductæ & alte per circuitum extantis loriculæ. Voces quoque tum *ἐκπωμάτων* tum *ὑποδοχὴ* aptissime in nostram sententiam accidunt, indicant enim usum istius vasis eo tacti, ut pocula, *ἐκπώματα*, imposita exciperet, sic offerenda convivis manu Pocillatoris. Porro *πλατεῖαι* videntur substantive dici: nisi quis malit, cum sola hæc vox ponitur, subaudiendam & tacite supplendam illam alteram *ὑποδοχή*.

Edit. Rom. pag. 409.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ἢ ΠΝΕΥΜΑΤΙ ΖΩΝ.

Lib. IV. Cap. II. Josephum Monasterio Galesii Præpositum vocat Pachymeres *ἄνδρα πνεῦματικὸν ἢ ὡς Πατέρα τετιμημένον τῷ Βασιλεῖ*. Primo aspectu vox *πνεῦματικὸς* hoc loco videtur idem sonare cum eo quod lib. XII. cap. XIX. memoratur *πνεύματι ζῶν spiritu vivens*, quod ibi dicitur de Monachis sanctimoniæ opinione venerandis, sumpta ex Paulo Apostolo formula loquendi, quales Imperator pro se adhibuit *μυρίους πνεύματι ζῶντας ἢ σωιδθεὶς τῇ Πατριάρχῃ*; tamen si quis introspiciat, aliud in ea latere deprehendet haud negligendæ notionis. Argumento sit, quod paulo post eodem capite scribitur: famam emanasse, interdictum Josepho huic ab Arsenio Patriarcha fuisse, ne fungeretur officio *πνεύματικῶ*: Græca sic habent: *ὡς ἢ ἀπειπόντος ἐφ' ᾧ μηδὲ πνεύματικὸς ἀναδέχοιτο*. Nimirum *πνεύματικὸς* est Græcis Christianis idem quod Latinis Ecclesiasticis *Confessarius*, ut etiam recte dudum Meursius observavit. itaque suspicor ἢ, ἢ abundare ut sæpe alibi apud nostrum, sic in loco descripto; & cum *πνεύματικὸς ἢ ὡς Πατὴρ τετιμημένος τῷ Βασιλεῖ* Josephus dicitur, nihil aliud indicari nisi eum Patrem spiritualem hoc est Confessarium Imperatori fuisse. Ex qua observatione lux affulget posterioribus a me descriptis Pachymeris verbis. Horum enim hinc patet esse sententiam: Iratum Imperatori Patriarcham vetuisse ne Josephus deinceps etiam privatas ejus confessiones exciperet, *ἀναδέχοιτο* (de quo verbo quæ suo loco notamus, huc confer) aut ipsum *in foro* (ut loquuntur) *conscientiæ absolveret*. Hactenus siquidem post anathema Imperatori publice dictum, in quibusdam quæ antiquus usus verebat excommunicatis permitti, con-

nivendum putaverat Patriarcha, ut Pachymeres superius admonnit: de hoc genere videtur & hoc fuisse: nimirum tolerare ut privatim confiteretur, & in foro conscientiæ absolveretur. id quod nunc tandem offensus instantia Josephi prohibuerit; & videlicet jurisdictionem abstulerit necessariam ad absolutionem valide impertiendam. Unde cum nihilo secius postea Josephus perrexisset dare, ut prius, operam confitenti Augusto, & illum videlicet de more absolvisset, ansam Josephi criminandi, Arseniani abeo jam Patriarcha schismate discissi, sumpserunt, quasi attentasset rem nefariam, ferendo sententiam absolutionis Sacramentalis, sine potestate jurisdictionis, quo modo lata talis sententia sine dubio irrita est. unde id attentasse in Sacramento, nihil minus sit quam sacrilegium. Est autem & id extra dubium: emanare ab Episcopis ordine Hierarchico jurisdictionem istam. quare si eam rite Patriarcha revocasset, certum erat, non potuisse deinde Imperatorem a Josepho andiri aut absolvi sacramentaliter. Ad id porro quid Josephus responderet, commemorat Pachymeres, quamvis subobscure in Codd. B. & A. sed in Vatic. clarius: negarum nempe ab ipso factum: pertendisse inquam haud eo deveniisse Arsenium Patriarcham ut sibi jurisdictionem adimeret, & omnino interdiceret absolutione Imperatoris. Verba hæc sunt Historici sub finem hujus capitis. *Κἂν μὴ γεγονὸς ἐφαίδρυν· ὡς ὁ Ἰω-* *Edit. Rom. pag. 410.*
σὴφ Πατριάρχας ὕστερον, ἀπολογούμενος ὑπὲρ τούτου, διϊσχυρίζετο. Sic in Codd. duobus. At Vatic. sic habet: *ὅμως ὁ Ἰωσὴφ Πατριάρχας ὕστερον διϊσχυρίζετο ψεῦδος εἶναι τὸ λόγον* (melius diceret *τὸ λεγόμενον*) *ὑπὸ πολλῶν. Joseph postmodum Patriarchatum gerens pertendebat falsum esse quod a multis jactabatur.* nempe ut paulo superius dixerat: *ὡς χωρὶς τοῦ Πατριάρχου βουλῆς ἀνεπιτήδευτον* (Josephus) *τὸ Βασιλέως ἀναδοχῆς.* sine nutu & assensu Patriarchæ Josephus ingesserit se ad audiendam sacramentaliter confessionem Imperatoris. *φέρεται δὲ* (subiungit statim) *τὸ λόγος παρὰ πολλοῖς, ὡς τὸν ἐπιτιμήσαντα ὁ Πατριάρχης ἐκεῖνον* (Josephum) *ὥστε μὴ εἶναι τῷ Βασιλέως πνευματικόν. Fertur scilicet sermone multorum: Patriarcham interdixisse Josepho ne esset Confessarius Imperatoris.* Ita clarius, ut dixi, Vaticanus Parapbrastes: a quo germanam Auctoris sententiam hic expressam confirmat Pachymeres ipse, pront ejus contextus ab optimis Codicibus exhibetur, infra lib. IV. eodem cap. XXVIII. sic de Josepho dicens: *ὃν ἀφωρίσθαι ἔλεγον ὑπὸ τῆς μὴ τοῦ Βασιλέα εἰς πνευματικὸν υἱόπτα δέχεσθαι*: quæ ibi sic verti: *Quod illum aiebant incommunicationem incurrisse, sub cujus interminatione vetitum ei olim a Patriarcha fuisset, habere deinceps Imperatorem loco spiritualis filii, & illius confessiones, ut antea consueverat, in posterum accipere.* Non poterit autem me quisquam opinor reprehendere, quod *πνευματικὸν* Confessarium interpreter, quin prius arguat vulgatum Florentinæ Oecumenicæ Synodi Interpretem, qui pag. 17. tomi 32. Edit. Conc. Reg. illa verba *τιμιάτατος πνευματικὸς Κύριε Γρηγόριος*, sic latine reddit: *Honorabilis a confessionibus Domnus Gregorius*. Erat scilicet Confessarius Imperatoris Græcorum, qui Concilio Florentino interfuit. Ut omittam alia ejusdem ortionis verbo *πνευματικὸς* subjectæ testimonia a Meursio, ut dixi, recitata: quæ si quis omnia consideraverit, næ is haud poterit judicare, addidisse me quidquam sensui Auctoris mei dum ab eo memoratam *πνευματικῷ υἱόπτα* ad ministrationem privatam Sacramenti Pœnitentiæ, & exceptionis secretarum confessionum retuli.

ΠΟΙΟΤΗΣ.

Lib. V. Cap. IX. *Παρ' ὃ καὶ ἡ προσηγορία τῆς ποιότητος εἴληπται.* Hoc est si ad verbum reddas: *Juxta quod & appellatio qualitatis sumpta est.* quid autem istud est relativo *quod* indicatum? nempe, ut apparet ex præcedentibus: obliquum adaptari & exæquari debere ad rectum, non e converso, rectum ad obliquum. Confido. vel ex hoc loco, cui multi alii simili *ἀσυναισίᾳ*, & insuspicabili cohæsione tenebrosi per hanc Historiam occurrunt, assensurum mihi Lectorem prudentem si dixero: Oedipum non Davum esse oportere Interpretem Pachymeris: Scriptoris, si quisquam ullus, antiquarii, cuique meliori jure quam illi in quem Latious Epigrammatarius hoc versu lusit, exprobraveris:

Non Lectore tuis opus est, sed Apolline libris.

Sed *παράφραστὴς ἢ προοιμίων ἄλλος*, opus vocat ipsum; & atteotus confessus dici a me causam expectat, cur in *ποιότητος* vocabulo non, ut vulgo consuevit, *qualitatem*, sed *regulam* intellexerim. Vereor enim ut apud pleroque satis sit allegare, quod verissime possum, manifestum ex inspectione præcedentium verborum; loci sententiam id flagitasse. Non enim deerunt qui exigant etiam aberrationes & deliria Scriptorum ab Interpretibus exprimi; atque adeo in isto genere quam superstitiosis-

ſime ineptire, fidem vocent. Ajo igitur, opinatum eſſe me; vidiſſe aliquid uſpiam Pachymerem quo motus ad exiſtimandum ſit, ποσόσπα regulam interdum ſignificare, iſtamque, ut ſolet, quamvis raram, notionem oblata qualicumque occaſione uſurpare affectaſſe. Non eſt inveriſimile homini obſoletorum verborum aucupi; talium collectorem & enarratorem diligentem, familiarem Heſychium fuiſſe; cujus vocabularii haud paulo correctiora Conſtantinopoli ante bos quadringentos annos; hoc eſt, ætate Pachymeris, exemplaria fuiſſe, quam illud ex quo Aldus Manutius editionem expreſſit ſuam, nemo prudens dubitaverit. Suſpicor itaque Pachymerem in verbo ποσόσης apud Heſychium longe aliud legiſſe, quam hoc ibi hodie appareus nullius pretii: ποσόσης χρῶμα ὑδρὸν νέτος. quid quæſo νέτος, quid ὑδρὸν ad ποσόσπα? quid illud ipſum χρῶμα quam inopinatum &, ut libere dicam, ἀσυμβάτωτον? ac pro illis quidem ὑδρὸν νέτος repoonendum putarim ex iis quæ ad verbum γονιάζειν annotavi ἢ γόνος, μίτος. quod nunc attinet, γράμμα pro χρῶμα in Heſychio Pachymeriano ſuſpicor ſcriptum apparuiſſe. *Groma* vox eſt ex qua qui Agrorum metiendorum rationem tradidere, in unum collecti corpus, Gromatici Scriptores, nomen inveuerunt. Eſt enim id inſtrumenti vocabulum iſta in arte præcipui, quo ad dirigendas limitum lineas in terrarum partitione aut dimenſione utebantur. *Groma* ſive *Gruma*, ut vulgo explicant, *Menſura quædam eſt qua flexa via ad lineam diriguntur*, Aut, ut Nonius habet, *loca media in quæ directa quatuor congregantur vie*, quod nimirum illo centro campi dimetiendi Agrimenſores grumas ſuas intenderent, & iis adjuti vel lineas ipſi primi rectas deſignarent, vel curvitatem priusdeſcriptarum deprehenſam corrigerent. Iſtorum hanc actionem expreſſit Ennius cum *Grumam dirigere*, ſcripſit. In Gloſſariis veteribus ab Henrico Stephano & Bonav. Vulcanio editis legitur *Gruma γνάμων*. unde verbum *grumare*, quod ibi explicatur per illa græca *μίτρει ἐξετοῖ*. Paulo poſt ibi ponitur *Grumari καταμετρῆσαι διορθῶται*. pro quo Vulcanius legi jubet *Grumare*, *διορθῶται*. uti & pro eo quod ibidem mox cernitur *Gruma βασιλικὴ γνάμη* reponendum contendit: *Gruma διόπτρα τεκτονική*. Videtur vocabulum iſtud antiquum *Gruma* a Priſcis Latinis ex græco γράμμα formatum. Eſt autem γράμμα, ut aliæ Gloſſæ Græco-latinæ veteres docent, ὁ σαθμὸς *Scrupulum*. Scrupulum autem, ſive Scripulum, ut ex Varrone & Columella libris de re Ruſtica viri docti colligunt, menſura eſt adhiberi ſolita metiendis agris, nempe *Gruma*, ſive *Groma*, quæ erat inſtrumentum cujus ope dirigebatur oculus ad lineas ducendas exacte rectas, promiſcui uſus Architectis & Agrimenſoribus, unde *διόπτρα τεκτονικὴ* dicta, ut vidimus. Ex his liquet *Groma* ſive *Gruma* idem eſſe, quod γνάμων, σαθμὸς, *διόπτρα τεκτονικὴ*, Scripulum ſive Scrupulum, quæ omnia vocabulis latinis *amuſſis*, *norma*, *regula*, reſpondent: & inſtrumenta ſignificant, quibus viſus humanus ad dijudicationem recti a curvo, aut ad exæquationem obliqui ad exacte directum, utitur: ad quod cum eſſet uſus opportunus funiculorum, etiam γόνος, μίτος hoc inſtrumentum dici potuit; quæ verba Heſychio ſuoem ſonant agrimenſorium. Porro cum Heſychius, qui tam multa nobis ignota monumenta vetera viderat, alicubi forte reperiſſet hoc inſtrumentum, γράμμα ſive γράμμαν dictum ποσόνιον aut ποσόσπα vocari, & hoc inter notiones abſtrulas vocabulorum, quales innumeras Opere illo ſuo complectitur, exprimendum putaſſet, fieri facile potuit, ut ex eo Pachymeres, captator cupidus verborum inuſitati ſignificatus, ποσόντος vocabulum hoc loco pro regula poſuerit. Hactenus ſcripta cum oſtenderem Illuſtriſſ. D. Abbati Octavio Falconerio, ipſius ea limatiſſimo judicio ſubjiciens, ſuggeſſit ille: videri poſſe, antiquum Etruſcum vocabulum *Pieta*, e Græco ποσόσης expoſitæ hic notionis ortum, promiſcuo tunc uſu Gentium ambarum, & Latinis ſive Italis permultis Conſtantinopoli, & in multis aliis Orientalis Imperii Inſulis & locis peregrinantibus, aut degentibus; & viciſſim non paucis Græcis Piſas atque Etruriam viſentibns, varia commerciorum vice. Conſtat ſane apud Dantem Alighierium antiquum, & maximi nominis Poetam Thuſcum, vocem *Pieta* pro pede uſurpari. vide ejus Infernum ſub finem Cantus XIX. Vocabuli autem *pes*, & æquivalentium in cunctis linguis uſus eſt frequentiſſimus ad ſignificandam menſuram, ſive inſtrumentum metiendi. unde ille tritus Horatii verſus

Metiri ſe quemque ſuo modulo ac pede verum eſt.

Ejuſdem generis & nominis erant inſtrumenta plures ſimul pedes dimetientia, quæ pro ratione numeri, retento pedis nomine, diſtinguebantur. Ex his erat decempeda dimetiendis uſitata Porticibus ex Horatio eodem

Edit. Rom. pag. 411.

nulla decempedis
Metata privatis, opacam
Porticus excipiebat Arcton.

Nam ut ſupra vidimus, Architectis & Agrimenſoribus communia erant hujuſmodi inſtrumenta menſurarum. Quia porro plerumque fit ut menſuræ nomen rei menſuratæ tribuatur, & dicatur, exempli gratia, *Pes terræ, palmus* ſive *ulna panni* &c. ita videmus Italicum vocabulum *Piota* terræ interdum tribui, forte ex dimenſione agrimenſoria cujus inſtrumentum *Piota* vocaretur. *Piota* (ajunt Auctores accuratiſſimi Lexici Etruſci) *diciamo la zolla di terra che abbia ſeco l' erba*. Ad quod citant *Pietro Vettori Trattato* VI. in hæc verba: *non vengono a ſtar molto fuor della terra per cavarſi del ſemenzajo con eſſa, cioè in una* piota &c. *Piota* ergo Italice idem quod pes, unde & inſtrumentum agris metiendis dictum ſic fuerit: & vox πιώτης græcis ævi ſequioris eadem notione uſurpata, iſtum uſum Heſychio notante, & Pachymere exſcribente; pro ut hactenus diximus, non affirmantes, ſed quærentes, & quaſi micantes in tenebris.

Π Ρ Α Γ Μ Α Τ Α.

Lib. VI. Cap. IX. Τὰ δὲ τῆς Βασιλείας τῶν Βουλγάρων πράγματα, ἃ δὴ καὶ κάλλιστα ἔσχον ἐκ Ῥωμαίων λαβόντες ἀπεμίσουν τὸ πάλαι, σπουδῇ τὰ Βασιλέως Ἰσαακίου, καὶ γ' ἐνίκων τεθησαυρισμένα κατ' ἄνεμον μᾶλλον ἢ κατὰ χρέαν. Hoc loco vnx πράγματα ſimilem notionem habet ejus, de qua annotaſſe aliquid memini Scholiis ad Catenam Græcorum Patrum in Evangelium S. Marci, brevi, niſi litteræ Amicorum fallunt, Pariſiis edendam. ſimilem, inquam, non enim pecuniam ſignatam; ſed ſigna, vaſa, gemmas, & ejus generis pretioſam & ſpecioſam ſupellectilem hic eo verbo deſignari loci ſententia exigit. De re ipſa hic indicata, hoc eſt de Clade Iſaacii Auguſti cujus occaſione iſta venerint in poteſtatem Bulgarorum, dicemus in Notis ad eum locum. Pro voce κάλλιστα in Cod. Barber. legebatur μάλιστα, ſed & in ejuſdem ora Codicis κάλλιστα tamquam verior lectio agnoſcebatur; & cum eam ſolam optimus & ipſe Codex Allatianus in contextum reciperet, non dubitavi quin præferenda eſſet. Vaticanus ſolita ſecuritate utramque omittit. convenit autem adjunctum κάλλιστα ſatis apte ad ſignificandam ſpeciem inſignem Cornuæ, Sceptri, vaſorum aurenrum, torquium, monilium, gemmarum, veſtiu nque Imperatoriarum, quæ hoc loco deſignantur verbo πραγμάτων. Galli hodie uſu ſimili vocant *effets* res pretio æſtimatas, prout diſtinguuntur a pretio ipſo & nummis.

Π Ρ Ο Σ Ε Λ Ω Ν Τ Ε Σ.

Lib. III. Cap. XVII. Τὸ γαστρολιτὸν θαμίσιος οὐχὶ πρὸς μάχας .... τοὺς δὲ λεγομένους προσιλώτας, οἷς ἐλατίαν ἢ μόλιν πάντῃ. Reniges hos fuiſſe, qui προσιλῶτες, quaſi proprio artis aut ordinis vocabulo dicebantur, & ipſa origo ſuadet vocis ἀπὸ τοῦ προσιλαύνειν ſive προσιλᾶν *proſum impellere*; & diſerte noſter tradit, tum hic, tum cap. XXX. libri V. ubi quem ſemel προσιλῶτα dixerat, poſtea συνωρίμους vocat προσφόρους. Vvolfius in Excerptis Pachymerianis Gregnræ ſubjectis, vitioſam hujus vocabuli ſcripturam exprimit, ex mendoſo videlicet Codice, dum hanc recitat, ex hac haud dubie loco ſententiam: *Gaſmulicum ad bella erat animoſum: Pyzylontes vero agendis remis ſtrenui.*

Π Ρ Ο Σ Π Α Ι Ο.

Lib. IV. Cap. XI. ἀλλὰ τὸ τῷ μύθῳ, ὡς ἀληθείᾳ προσπαίον, ἐναίσιμον. Vix alibi reperies προσπαίειν; etſi πταίειν, uti & alia e xeo compoſita, frequens ſit. quid aliud putemus, quam metaphoram hic eſſe a ſagitta in ſcopum intenta, & illum feriente, ductam. ſic enim ait fabulam incurrere in verum, ac illud quaſi percutere, ut ſagittam ſcopum. Simile quiddam ſacrarum litterarum Interpretes adnotant ad illud S. Pauli ad Rom. ro. 4. *Finis legis Chriſtus*, Lex ibi vocatur tota Hiſtoria vet ns ſacris libris commendata, quibus & res a Patribus geſtæ, & ſacrorum Apparatus ac cæremoniæ traduntur, omnia Chriſtum venturum præfigurantia. In quo alluſiſſe Apoſtolus putatur ad originem vocis hebraicæ *Legem* ſignificante. תורה *Thora* enim a radice ירה *Jarah* eſt, cujus prima notio eſt *jecit, projecit*. unde ejus eſt uſus proprius in ejaculatione. 1. Regum 20. 36. De Jonathane ſagittam ejaculante ſcribitur ויהי־הוא וירה *Vehu Jara hachetſi & ipſe jecit ſagittam*. quo pertinere putatur multorum Pſalmorum inſcriptio: *in finem*: hoc eſt in Chriſtum, in quem procul indicandum, & quaſi indigitandum pleraque ibi ſcripta dirigebantur: nec fruſtra,

Edit. Rom. pag. 412.

veritate quippe Propbetiis exacte reſpondente, figuræ in rem incurrerunt. Fabulæ morale præceptum adumbrantis par ratio eſt. ut enim figura prophetica, cum res figurata exhibetur προσκαίειν ἀληθείᾳ *in veritatem incidere* dicitur, ſic & apologus, cum eo ſignificatum officii monitum declaratur, & quaſi ad rem ipſam applicatur.

Π Ρ Ω Τ Ο Σ.

Lib. IV. Cap. XX. Ἐφ' ὅπερ πρὶθοίη τοιαῦτα πρὸς τὸν πρῶτον ἐκθέμενος. Hic πρῶτος abſolute & ſubſtantive uſurpatur pro ſupremo illic Prælide ſacrorum, nempe Patriarcha.

Π Ρ Ω Τ Ο Κ Η Ρ Υ Ξ.

Lib. VI. Cap. XXII. Καὶ αὖθις ἀγγελθὲν ὡς πρωτοκήρυξ τῆς Ἐκκλησίας ἀλίσκετο. quem antea vocaverat Δομέστικον Ἐκκλησίας nunc appellat πρωτοκήρυκα; ſynonymam, opinor, uſurpans eam vocem pro πρωτοψάλτης. Nam ut Codinus habet cap. 17. num. 40. ὁ πρωτοψάλτην ἔχει Ἐκκλησία, ἀλλὰ Δομέστικον. quibus ſignificat, Præcentorem, hoc eſt, eum cujus officium eſt cantum inchoare in Choro, non πρωτοψάλτην ſolere dici, ut res exigeret, ſed *Domeſticum Eccleſiæ*. Hæc mihi cauſa fuit opponendi in verſione πρωτοκήρυκες vocabulo latinum *Præcentoris* nomen.

Π Τ Α Λ Α Ι καὶ Π Τ Α Λ Α.

Lib. V. Cap. X. Πύλας ἐκτιθῶνται ἀφαρπίας ἐκ σιδήρου &c. Hic vocem ἁφαρπίας emendavimus indicio Syntaxis cum ἁφαρπίας, quod in Codd. B. & A. Vatican. omittente, legebatur, quadrare ad vocem πύλας non poteſt. Proba in hunc locum eſt παράφρασις Vatican. Cod. his verbis: ἢ πύλας ἐν ταῖς πίτραις ἤγουν ἄλωσι (lego ἄλωσιν) σιδηρᾶς ἢ ἰσχυρὰν κατασκάζει. Non ergo portæ aut valvæ ex ferro ſolidæ intelligendæ hic fuere: neque enim id finit rei ſubjectæ natura. Non inquam, portui, ut domui, aut conclavi ebduci ſolidum oſtium poteſt. qui enim, aut quibus moliendi Machinis tantæ latitudinis poſtes eſſent, quanta explere atque obturare, quam vaſte hiat, valerent totum os Portus, quo magnæ ac longæ naves prælongos binc inde protendentes remos, eaque non ſingulares, ſed plures interdum ſimul, aditum, exitumque habere commodum debeant? Ergo hic noſter cum πύλας dixit, intellecturum putavit prudentem Lectorem tale oſtium, quod Portui claudendo apponi poſſet. catenam nimirum ferream. Addam hic ſatis raram notionem vocabuli πύλη aut πύλα cujus uſum reperi in græca verſione Speciminis Sapientiæ Indorum, quem librum latinirate a me donatum, huic Hiſtoriæ Imperii Michaelis Palæologi Auguſti, a quo id opus in quadam Concione allegatur, bortatu Amicorum, tamquam παρεμπέρδμα adjunxi. Ibi in prima Præfatione quæ Hiſtoriam inventionis, & deportationis ejus libri ex India in Perſidem recitat, pagina Codicis quo utebar Græci nona, ſic legitur: πλὴν ἔξ τόσου ἀρετὴν λέγομαι μίαν πύλην ἐκ τῆ ὑφασμάτων τῆς κάμης Φωτεὼν, ἵνα ἐν αὐτῇ δοξασθήσομαι κἀγὼ δοῦλός σου ἐν πάσῃ τῇ συγγενείᾳ μου. λαβὼν δὲ ὁ Πιρζοὴ ἐκ τῆ βασιλικῶν ἱματίων &c. In bis verbis primum occurrit quærendum, quid ſit πύλα ἐκ τῆ ὑφασμάτων. Nam *portæ* notio, quæ naturalis eſt πύλης, quam hic ſit intempeſtiva nemo non videt. Omnino agnoſcendum eſt, πύλα bic pro πτύλα poſitum a πτύσσω *plico involvo*, ut volumen aut ſcapus panni cujuſpiam hoc vocabulo nunc ſignificetur. Fundum habeo conjecturæ Euſtathium, qui ad illum verſum 411. Iliadis θ. πρώτῳσι δὲ πύλῳσι πολυπτύχῳ ὠλύμποιο. ſic annotat pag. 721. Edit. Rom. παρηχητικῶς δέ πως, ἢ ἐτυμολογικῶς παράκειται ἡ πύλη ἢ ὁ πολύπτυχος. παρὰ τὸ πτύσσειν ἢ καὶ ὄμφω. ἵνα ᾖ πολύπτυχος ὁ πολύπυλος. Hæc ille. in quibus vides πύλη a πτύσσειν deduci, extrito ſubjuncto τ. Addam ex occaſione de panno bic memorato Pagi *Phuillan*: quod in illo videlicet pago texeretur: ſorte inde natum vulgare nomen hodie in Gallia panni cujuſdam ex goſſypio texti, quod *Fuſtaine*, *Fuſtanium* appellatur. Ex conſequentibus porro verbis intelligitur genus hoc panni Regis aut Regiæ familiæ uſibus fuiſſe reſervatum. itaut veſtiri eo nemo poſſet ſine conceſſu peculiari Regis. unde characterem baberet eximii honoris, & apud Principem gratiæ, indumentum tale. propterea enim addit Perzoes accipere ſe illam veſtem ob prærogativam honoris ei annexi communi æſtimatione: ἵνα (inquit ἐν αὐτῇ δοξασθήσομαι κἀγὼ δοῦλός σου ἐν πάσῃ συγγενείᾳ μου. In quo etiam ſignificat non ſua ſe ſolius cauſa illum admittere honorem, ſed familiæ ac cognationis inde conſpicuæ futuræ; ſic ambitionis invidiam pictatis & caritatis in conſanguineos laudabilis oſtentatione redimens, aut ſaltem minuens. Confirmant autem quod diximus de reſervatione hujuſmodi panni ad uſus Regios, illa

Edit. Rom. pag. 414.

extrema verba: λαβὼν δὲ ὁ Πυρζοὲ ἐκ τῆ βασιλικῶν ἱματίων. cur enim quæ prius nominaverat ὑφάσματα τῆς κώμης φοίνικα nunc ἱμάτια βασιλικὰ vocatet, nisi quod iis uti Regi soli & familiæ ipsius, liceret; & si quibus privilegium idem a Rege eximii honoris gratia tribueretur.

Ρ Ω Σ.

Lib. VI. Cap. XXXII. Οἶμαι δὲ κἀνθάδε τὴν ὀνομασίαν χεῖν παρὰ τῶν ἀρχῶν Ῥὼς ὁμοίαν. Ait Ducem Latinorum quem descripsit ferum, ardentem, & capite rufum, hominem vastæ staturæ, cui erat nomen Rhos Solymas, videri nactum appellationem ex similitudine cum eo quod vocat Ῥὼς *Rhos*, quid autem est hoc? An scripserit Pachymeres Ῥὼς pro Ῥῶξ. Ῥὼς sane constanter scribunt duo Codd. optimi B. & A. Vaticano hoc comma omittente. Atqui Ῥὼς nihil, quod sciam, hinc faciens significat. Ῥῶξ autem ex Eustathio Παρεμβολαῖς ad Odyss. δ. pag. 1633. Edit. Rom. est φαλαγγίου εἶδος species animalis noxii dicti Phalangii. De hoc Plinius lib. 29. cap. 4. *Phalangium .... est plurium generum, unum simile formicæ, sed multo majus, rufo capite*. Huic comparatum hunc Ducem a Pachymere crediderim. dixerat enim antea & rufa eum coma fuisse, & vultu rubente, quippe accenso naturali ardore. unde credibile sit vel ξ in ς scienter mutatum ab antiquario Scriptore exemplum ejus mutationis alicubi forte Scriptorum veterum nacto, vel certe hic Librarii Ῥὼς pro Ῥῶξ positum.

Σ Α Λ Π Α Κ Ι Σ.

Lib. VI. Cap. XXI. Καὶ Σάλπακις μέν, ὃν ἂν ἡ ἑκάστων γλῶττα ἀνδρεῖον ἔφησι Ait *Salpacin*, quod erat cognomentum Mantachiæ cujusdam Ducis Exercitus Persarum, Persica lingua significasse fortem.

Σ Τ Α Υ Ρ Ο Π Η Γ Ι Α.

Lib. VI. titulus est Capitis XI. Ὅπως βασιλικὴ παρὰ προβαίνει ἐπὶ τοῖς σταυροπηγίοις Apud Matthæum Blastarem titulus est. Ὅτι μόνῳ τῷ Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως δίδοῦ) σταυροπήγια πάντα πέμπειν. *Soli Patriarchæ Constantinopoleos concessum esse stauropegia quæcumque mittere*. Tum rem ipsam sic explicat: μόνῳ τῷ Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως ἐκ συνηθείας ἐφύτευε μακρᾶς σταυροπήγια τε διδόναι, καὶ τὴν ἀναφορὰν τῷ μνήμῃ τῶν ὀνόματος αὐτῷ ἔχειν, οὐ μόνον ἐν οἷς κέκτηται ἰδίοις χωρίοις ἀπεδύπτοντο κειμένοις, καὶ τοῖς ἀκινήτοις κτήμασιν ἢ ὑποκειμένοις τύπῳ Μητροπόλεων, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς τῆ Μητροπόλεων αὐτῶν χωρίαις. ἐνθα ἂν παρὰ τῶν τοὺς ἀναγέρουσι δικαίᾳ προσκληθείη. *Soli Patriarchæ Constantinopolis ex longa consuetudine permittitur stauropegia*, sive crucium fixiones, *concedere & relationem ac memoriam nominis ibi habere: non solum in prædiis aut terris, quæ peculiari jure possidet, ubicunque sita sint; & in immobilibus possessionibus subjectorum ipsi Monasteriorum: sed etiam in Diœcesibus Metropoleon ipsarum; ubi videlicet ab aliquo Templum ædificante advocatus fuerit*. Ex his licebit intelligere σταυροπήγιον nomine hic significari jus supremum Patriarchæ in Ecclesias Patriarchatus sui, quo posset eximere quæ loca quasve personas vellet a potestate Episcopi cujusvis, & intra fines Diœceseon suum licet Antistitem habentium certa sibi Monasteria vel Ecclesias valeret excipere; citra nutum aut assensum proprii locorum illorum Metropolitæ. Hanc autem potestatem videtur exercuisse Patriarcha frequentius in prædiis & agris sibi vectigalibus, & in Templis de novo erectis, quorum fundatores, ad operis amplitudinem & commendationem id rati pertinere, affectabant ut uni ἀμέσως Patriarchæ illa subjicerentur, a jurisdictione propriorum loci Præsulum exempta. Quia vero cum locum aliquem in aliena Diœcesi situm eximere ab auctoritate Ordinarii & sibi reservare Patriarcha vellet, id declarare solebat fixa ibi Cruce, cum certa inscriptione, cujus formulam videre licet apud Meursium, ideo ipsa exemptio & jus illius σταυροπήγιον verbo indicabatur. Id clare patet ex hoc in quo versamur loco nostri Historici. Is enim cum in titulo capitis mentionem posuisset Novellæ Imperatoriæ circa σταυροπήγια; ejus Novellæ sententiam in ipso capite sic refert: προβαίνει παρὰ Βασίλειος ἀλλὰ πλείω διορίζομένη τῷ πέντε, τῷ π. τὰ ἀπεδύπτοτ ὧν Πατριαρχικὰ ὅσα ἐν χώραις τῷ μεσαῖς, ὑπὸ τὰς Ἐπισκόπας ὧν αἱ ἐφορίαι πλεῖν. *Prodiit Imperatoria Novella quæ cum alia decernebantur quædam: tum illud in primis, ut quæ ubicunque cujusque modi prædia*

Edit. Rom. pag. 415.

vel Monaſterix Patriarchico juri reſervatæ cenſerentur, ex deinceps Epiſcopis, quorum in propriis Dixceſibus illa eſſent ſita, ſubjicerentur. Ita ille: quibus verbis vides declarari quid in titulo voce *σαυροπηγίων* intellexerit. Plura de his non dico, quod & Meurſius verbo *σαυροπήγιον*, & poſt illum Vir pereruditus Jacobus Goar O. P. paginis 612. & 613. ſui Euchologii copioſe ac diligenter hoc vocabulum edifferant, plane in ſententiam noſtri Pachymeris.

ΣΤΥΨΙΣ ἡ ΣΤΥΠΤΗΡΙΑ.

Lib. V. Cap. XXX. Τὰ ἐκ τῆς κατ' ἀνατολὴν Φωκαίας ὀρυκτὰ μίσυλλον εἶχοντα. Et paulo poſt: ἐκ δὲ ἄνω μερῶν ἀπὸ θαλάσσης δίξεται κατάγων συπτηρίας μίσυλλον. Non dubium quin utroque hoc vocabulo alumen deſignetur, merx expetita ob uſum celebrem in tingendis pannis laneis, ut ait hic noſter. ἐπεὶ πολλῇ τινι χρῶνται πρὸς τὰ ἐξ ἰρίων ὑφάσματα. Quod diſtinctius Plinius exequens, docet lib. 35. cap. 15. cum ſint aluminis ſpecies duę, candidi, & nigri; inficiendis claro colore laniscandidum liquidumque utiliſſimum eſſe; contraque fuſco aut obſcuro fuco iiſdem imbuendis nigrum accommodatum. Mox ibidem Plinius loca percenſens ubi alumen provenit, Pontum memorat, unde hic refert ſolitos illud per Euxinum exportare Genuenſes. Phocæę tamen non meminit, ubi fodinas aluminis ponit Pachymeres; ſerius videlicet detectas, ne Plinii jam tum ætate celebres.

ΣΥΜΒΟΛΑ ΔΕΣΠΟΤΙΚΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ.

Lib. VI. Cap. XXXVI. Εὐθὺς δὲ τὰ τῷ δεσποτικῷ θανάτῳ σύμβολα ἔτρε πίζονται, ἃ λαβὼν ἱερὰς ςολιδὰς ὡς ἴδοι &c. Manifeſte in his ſacra Eucbariſtia deſignatur illis verbis: *σύμβολα δεσποτικῷ θανάτῳ* Dominicę mortis ſymbola, quæ ſtatim poſt *ἄγια δῶρα* nuncupat. cujus appellationis rationem nemo requiret, qui meminerit illud Apoſtoli 1. ad Corinth. 11. *Quotieſcumque manducabitis panem hunc & calicem bibetis, mortem Domini annunciabitis donec veniat.* Unum addo de voce *σύμβολον*, cum ſimpliciter dicitur, ſummam Chriſtianorum Dogmatum indicare apud hunc noſtrum quoque, ut cum is mox addit moribundum Imperatorem in procinctu ſacri accipiendi Viatici τὸ ἅγιον δηλῶσαι Σύμβολον, Symbolum videlicet Apoſtolicum fidei ſuę profitendę recitaſſe. Alibi ſæpe in hac Hiſtoria Symbolum Nicænum abſolute Symbolum nominat. intelligebatur enim de quo diceret, ex ſubjecta materia cum tractaretur controverſia de additione *Filioque* Symbolo Nicæno, vel, ſi exactius loquimur, Conſtantinopolitano, a Latinis inferta. Vide quæ annotamus ad cap. 11. libro quinto.

Edit. Rom. pag. 416.

ΣΥΓΧΩΡΕΩ ἡ ΣΥΓΧΩΡΗΣΙΣ.

Lib. V. Cap. XVII. ὡς ὁ Βασιλεὺς προσυηχῶν τῷ θείῳ τεμένει δῶρον ὅτους ἐπάξιον συγχορήσους. Ait oblatum ab Imperatore ſacro Templo pretioſiſſimum Altaris Velum cum abſolveretur ab excommunicatione, dignum ſe ac tali gratulatione donum. ut hic, ſic & alibi verbum *συγχωρεῖν* in iſta notione ſumitur. uti & *συγχώρησις* pro ipſa abſolutione hoc ipſo capite: *ἀντὶ χειροτονίας λέπας ἐκείνου* (Joſephi Patriarchę novi qui eum ab excommunicatione ſolverat) *ἀπὸ τοῦ τότε ἐπ' ἐκείνῳ συγχώρησιν:* propter abſolutionem, quam cum fruſtra ab Arſenio petiiſſet, a Germano accipiendam non putaſſet, denique a Joſepho tertio ab Arſenio Patriarcha impetraverat.

ΣΥΝΑΠΤΗ.

Lib. III. Cap. II. *ἐν ταῖς συναπταῖς μνημονεύεσθαι.* Synaptæ nomen Latine retinui, quia non reperio unum aliud in noſtra lingua verbum, quo res voci *συναπτὴ* ſubjecta ſatis exprimatur. Multa de ea utiliter docet Meurſius. Videtur aliquid ſimile illi parti Litaniarum noſtrarum, qua Deo continua ſerie multa commendantur: Eccleſia, Pontifex &c. adjuncta cuique acclamatione populi: *Te rogamus audi nos.* pro quo Græcis eſt: *τὸν Κύριον ἱκετεύωμεν. Dominum rogemus.*

ΣΥΝΩΝ.

Lib. VI. Cap. XIV. Pachomius Litterator dicitur: Τῷ Στρατηγοπύλῃ Μιχαὴλ συνών. Hic τὸ συνεῖναι verbo non quelibet indicatur preſentia; ſed intimus convictus domeſticumque in re litteraria miniſterium. quale divites olim exigebant ab iis quos apud ſe habebant, ut eorum eruditione, cum eſſet opus, aut vacaret, juvarentur.

tur. Hi haud fere aliter quam σωώντες vocabantur, ut intelligitur ex longo & pereleganti Luciani de bis libro, cujus ipse titulus (inscribitur enim περὶ τῆς ἐπὶ μισθῷ σωώντων) banc quam asserimus hujus vocabuli notionem demonstrat.

Σ Τ Ρ Ι Ω Α Ν Ν Η Σ.

Lib. IV. Cap. XXXI Ἐκεῖσε τοίνυν τὸν μίγαν Κύριον καταλαμβάνει ὁμωνυμοῦντά οἱ συνωώντες δὲ καὶ γλώσσαν ἰλίγυν. Agit de Joanne Duce profecto Thebas, & illic reperiente Magnum Dominum, quem lingua popularium ibi Syrioannem vocitatum ait, & tamen cognominem ipsi fuisse Joanni Duci. unde intelligitur additionem illam primæ syllabæ ad nomen istud non pertinere; sed adjunctam ei consuetudine illarum Gentium originis Francicę, vel ex longa cum Francis consuetudine, nomen *Syre*, quod ex Græco Κύριος factum putatur, suo Principi accommodantium. Suspicor idem nomen, licet paulum diverse scriptum, fuisse Συργιάννης, quod cuidam nobili Comano in Baptismo inditum refert Cantacuzenus lib. 1. cap. 11.

Σ Φ Α Ι Ρ Ο Σ Ε Μ Π Ε Δ Ο Κ Λ Ε Ι Ο Σ.

Edit. Rom. Lib. III. Cap. XIV. Ὡς οἱ ἐξ ἀρχῆς τοῦτο πλέον, κινδυνεύειν συγχεῖσθαι ἅπαντα, καὶ ἐμπεδόκλειον σφαῖρον. Primo mihi loci hujus occursu venit in mentem laudari hic sententiam Philosophi veteris e Discipulis aut Sectariis Empedoclis, cui nomen Sphęro esset. quidni enim talis appellationis quispiam dedisse operam Empedocli potuisset, cum Sphęrus alius e Cleanthis Schola, notus Auctor multorum operum, Diogeni Laertio memoratus sit? Animadverti postea obortam opinionem eamdem Hieronymo Volfio hunc locum in sua Excerpta conferenti. Sed considerantí rem attentius brevi patuit: σφαῖρον hic pro σφαῖρα positum, plane significare follem orbicularem, quales videmus pilas majores spiritu confertas, quas Itali *palloni*, Galli *balons* nominant. Excipiat aliquis contra: non reperiri nomen istud hac forma: sed fœminino ubique terminationis & generis apud Scriptores Classicos legi. Concedo. quid tum postea? An est adeo alienum a Pachymeris more quiddam in talibus καινοτομεῖν? Præterea suspicari licet visum ipsi aliquem librum idonei Auctoris ex iis multis, qui ad nos non pervenerunt, ubi σφαῖρος pro σφαῖρα poneretur. sed verbi controversiam profligaverimus, re semel ipsa constituta. Demonstrato, inquam, loci quem tractamus sententiam exigere, ut σφαῖρος follem rotundæ formæ significet; simul evicerimus istam hujus vocabuli hoc loco notionem esse minime dubiam. Ergo ad id nos accingamus. Ait hic Pachymeres Patriarcham Arsenium, postquam Michaeli Palæologo Imperatori, ob excæcatum Pupillum & Collegam suum in Imperio Joannem Puerum, sacris interdixerat, dissimulasse tamen dum quædam fieri videret minime cohærentia cum anathemate rite intorto. Nam cum enim qui tali, ut paulo ante loquitur, *gladio Spiritus* a communione Fidelium plane abscissus fuisset, nefas esset, juxta sacros Canones, admittere ad ullam participationem Sacrorum: tamen ex eo tempore non destiterunt Constantinopolitani Sacerdotes & Clerici nominatim memorare in sacro Choro, atque inter ipsa Liturgię mysteria Imperatorem licet excommunicatum: connivente ad hoc coram se usurpatum, Patriarcha metu majoris mali. Verebatur enim ne si & hoc vetuisset, excussa qua utcunque continebatur Imperator, verecundia quadam sacræ potestatis, omnia in extremam perturbationem impelleret. Eveniretque tale aliquid quale in Ulysis nave dormiente ipso, feliciter ad Portum aspirante, temeraria cupiditate Comitum ejus accidit: qui

Λυτὰ μὲν λύσαν, ἄνεμοι δ' ἐκ πάντες ὄρουσαν.
Τὰς δ' αὖθ' ἁρπάσασα φέρε πόντονδε θύελλα
Κλαίοντας γαίης ἀπὸ πατρίδος.

Ut ipse Ulysses lugens Alcinoo narrat Odyss. κ. sub. init.

Utrem quidem solverunt: venti autem omnes erupere:
Ipsos vero subito rapiens tulit in Pontum procella
Flentes a terra patria.

Ejusmodi quempiam *fœtum tempestatibus utrem*, ut alicubi loquitur Horatius, hic σφαῖρα vocabulo designavit Pachymeres; ejus figura Imperatoris irritabilem animum adumbrans, quem jam æstuantem ira gravi ob anathema inflictum, si rursus Patriarcha lacesseret, periculum erat ne is totas habenas furori laxaret. Audio, dicet forte quidam eruditus Lector: sed tunc oportuerat hunc σφαῖρον ὀδύσσειον non

ἐμπεδόκλειον dictum a Pachymere. Nam quid utribus Aeoliis cum Empedocle? Ad hæc occurſurus rogo æquum arbitrum rerum informare ſecum ne graverur ideam ingenii Pachymeris ſupra modum antiquarii, & eruditionis abſtruſæ, quod multis ex locis patet, oſtentatoris pene putidi. Ergo is non ſatis habens indicaſſe, notam ſibi ventorum in utres coactorum ab Aeolo, & Ulyſſi traditorum fabulam; etiam innuere curávit, haud ſe ignorare, quodnam eſſet
Edit. Rom. pag. 418. ejus fundamentum fabulæ. Non enim de nihilo illa Homerus finxit: ſed alluſit in eo ad magicam vim utrium quorumdam, quibus ad ventos ſopiendos Præſtigiatores jam olim uterentur. e quorum poſtea numero fuit Empedocles. Hic enim inter alia magicæ artis experimenta, qualium edendorum modum ac viam ſe traditurum jactabat, ſedandorum & excitandorum ventorum arbitrariam poteſtatem numerat, ſic in quodam Poemate Diſcipulum alloquens:

Παύσεις δ' ἀκαμάτων ἀνέμων μένος, οἵτ' ἐπὶ γαῖαν
Ὀρνύμενοι πνοιῇσι καταφθίνυσιν ἄρουραν.
Καὶ πάλιν ἢν θέλῃσθα, παλίντιτα πνεύματ' ἀέξεις &c.
Sedabis indefeſſorum ventorum furorem, qui ſupra terram
Ruentes flatibus devaſtant ſata.
Et rurſus, ſi libuerit, revocata reduces eorum flabra.

Quomodo autem hæc præſtaret, tradit Timæus Hiſt. lib. 18. ſic recitatus a Diogene: Ἐπενόησε ποτὲ σφοδρῶς πνεύσαντας, ὡς τὰς καρπὰς, λυμῆνται κολάσας (Ἐμπεδοκλῆς) ὅπως ἐκβαρύνῃ, καὶ ἀσκὰς ποιήσας, αἷς τὰς λόφους καὶ τὰς ἀρκυρείας διέτεινε πρὸς τὸ συλλαβεῖν τὸ πνεῦμα. *Etheſis aliquando vehementer flantibus, ſic ut fructus corrumperentur, juſſit excoriari Aſinos, utres ex eorum pellibus factos expandit hiantes auram verſus in jugis collium & montium, quaſi ad ſpiritum comprehendendum.* Innuit autem Hiſtoricus hinc conſecutam tranquillitatem, velut ventis in carcerem compactis. quod populus admiratus Empedocli Κωλυσανέμῳ *ventorum inhibitori* cognomen indiderit. Euſtathius quoque Παρεμβολαῖς ad Odyſſ. κ. meminit Empedoclis tamquam arte præditi ventorum compingendorum in utres eorum ſimiles quos Aeolus Ulyſſi donavit, ejus hæc verba ſunt: Ἀνεμοκοίτας γένος ἐν Κορίνθῳ ἀνέμους κοιμίζοντες. εἰς ὅπερ δηλοῖ λέγειν ἠμπεδοκλῆς· ὃ καὶ εἰς αὐτὸ πίπτει ἱστόρημα. *Anemocetæ ſecta hominum nomen eſt Corinthi ventos ſopientium: qua valuiſſe in primis peritia dicitur Empedocles, cujus in hoc genere Ars ab Hiſtoricis celebrata eſt.* Ita ille, ad locos alludens non ſolum modo memoratos Timæi & Laertii, ſed aliorum etiam Hiſtoricorum, puta Porphyrii; cujus in vita Pythagoræ, Editionis Holſtenianæ, Typis Vaticanis, hæc leguntur pag. 19: Ὡς μεταβαίνειν Ἐμπεδοκλέα τε καὶ Ἐπιμενίδην καὶ Ἀβαριν πόλλακις ἐπιτετελεκέναι πειῶντα. ἄλλα δ' αὐτῶν τὰ ποιήματα ὑπάρχειν. ἄλλως τε καὶ Ἀλεξάνειος μὲν διὰ τὸ ἐπάνυμον Ἐμπεδοκλέους: quæ poſtrema verba eruditiſſimus Holſtenius ſic vertit: *Quin & Empedocli cognomen erat Alexanemi ſive Averruncivenrorum.* Hanc ex veterum lectione de Empedocle famam obverſantem animo Pachymeres habens, dum periculum exitioſiſſimæ procellæ prudenti conniventia vitatum ab Arſenio Patriarcha, utrium Aeoli Ulyſſi traditarum, & ab ejus Comitibus, ingenti pernicie ipſorum, temere contrectatarum, exemplo illuſtraret, non ſe tenuit quin fabulam cum Hiſtoria commiſtam oggereret Lectori; Homericos ventorum folles, cum afininis a Timæo memoratis Empedoclis utribus una mentione conjungens σφαῖρα Ἐμπεδοκλέους. ſic quidem conjectabar. recte an ſecus, æqui Lectoris eſto judicium.

Σ Φ Ε Ν Δ Ο Ν Η.

Lib. VI. Cap. XX. Καὶ τὸν παρακοιμώμενοι τῆς μεγάλης σφενδόνης. Meminit hujus Officii Codinus cap. 4. ubi tradit τὰ δὲ παρακοιμώμενα σφενδόνης φορέματα. quibus is veſtibus & inſignibus poteſtatis uteretur. Gretſerus noſter ibi vertit; *Præfecti Sigilli ſeu Annuli ſignatorii geſtamina.* melius quam Junius, qui παρακοιμώμενος σφενδόνης *Accubitorem funde* interpretatur: aut etiam quam Interpres Juris Græco-Romani, cui παρακοιμώμενος ἡ μεγάλης σφενδόνης *Accubitor magnæ palæ* dicitur. σφενδόνη proprie *funda* faxis jaculandis, uſitatiſſima translatione a formæ quadam ſimilitudine ducta, palam Annuli ſignificat, ut notiſſimum eſt; nec minus perſpectum obſignari literas olim ſolitas Annuli pala, certis inſculpta characteribus aut formis, ceræ chartis appoſitæ impreſſa. Hinc σφενδόνη *pala Annuli*, Sigillum dicitur: quod
pag. 419 cum duplex aut multiplex Imperantibus eſſet, maximi omnium cuſtos παρακοιμώμενος μεγάλης σφενδόνης hoc loco appellatur. quare autem παρακοιμώμενος? opinor quia ex iis erat, qui ex officio aſſidue apparere circum Imperatorem, aut in proxi-

mo ad ſubitas evocationes ſemper eſſe debebant, cubiculum Principis diu fere, noctuque frequentantes. Vide quæ diximus verbo *παρακοιμώμενος*.

Σ Χ Ο Λ Η.

Lib. I. Cap. XVII. in Concione Palæologi: *Σχολῇ γ' ἂν ἀλῶσιν ἄλλοι.* Et Lib. V. Cap. VI. *Σχολῇ γοῦν ἀποχίσθαι ἥβ ἀλλοτρίων.* Peculiarem, ni fallor, vim habet vox *σχολῇ* hoc loco, empbaſim terens cujuſdam interrogationis ironia ſubmixtæ. Agitur de Serbis populis, quos propria Civium & popularium ſuorum rapere ſolitos, veriſimile non eſſet ab externis per eorum fines peregrinantibus temperaturos. hac ferme ſententia: qui ſuos diripere non dubitant ab alienis ſcilicet abſtinebunt? Iterum in ſimili notione uſurpatum hoc vocabulum habetur lib. v. cap. XII. in bis verbis: *Εἰ δὲ διδοῖμεν ἡμῖν ἔκλυσιν, σχολῇ τίνα πολὺν ὑμῶν θάλασσα ἥβ δικαίων ἀμφισβητῶν. Si vero & jus provocationis conceſſerimus, periculum fuerit ſcilicet, ne quis tam vaſto mari jus ſuum perſecuturus Romam ſe conferat?* Alium habeo bujus idiotiſmi teſtem Symeonem Seth in græca ex arabico interpretatione libri quem ipſe *ἰχνηλάτην* vocat. hunc nos latine redditum ad calcem harum Obſervationum Mantiſſæ loco damus. Ejus in ſecunda Diſſertatione ſic græce legitur: *Εἰ γὰρ μὴ ὑπὲρ αὐτῆς ἀπολογήσαιτό τις, σχολῇ γ' ἂν ἑτέρα ὑπερασπίζοιτο; Qui enim ne ſe quidem ipſum in periculo defenderit, ab eo ſcilicet expectetur, ut fortiter pro alterius capite decertet?* In ſeptima quoque ſic Regina maritum alloquitur, conquerens non communicari ſibi ab eo ſcitu neceſſarium arcanum. *εἰ γὰρ ἐμοῦ' ἂν ἀπεκρύβης, σχολῇ γ' ἂν ἑτέρους πεύσοις. Si enim de hoc me celas tuam Conjugem, aliis id ſcilicet fateberis?* Ita etiam loquitur Georgius Acropolita in Proœmio Hiſtoriæ pag. 2. Edit. Reg.

Σ Ω Λ Ε Α Σ.

Lib. III. Cap. II. *Μετιτέοσμαι τι τὸ βῆμα ἢ ἄμβωνα ἢ Σωλέαν.* Quid ſit *Σωλέας* magna & perplexa quæſtio eſt. Legi accurate, diu meditatus ſum, quæ de hoc argumento Viri doctiſſimi Joannes Meurſius, Leo Allatius, Jacobus Goar Ord. Prædi. Jacobus Gretſerus & Ludovicus Cellotius Societatis noſtræ ſcripſere. In rei deinde inquiſitionem ipſius attentione longa & acri incubui. Exponam hic ſi potero breviter & clare quid diſcuſſis cunctis veriſimillimum compererim, luce præſertim mihi affuſa ex eruditiſſima Diatriba Illuſtriſſ. Leonis Allatii ad Fabium Chiſium, hodie Alexand. VII. de hoc proprie argumento noviſſime & accuratiſſime ſcripta. Incipio a conſideratione nominis. *σωλέας*, ſive ut Symeon Theſſalonicenſis Dialogo de Sacramentis emendatius ſcribit, *σολέας*, vel etiam ut apud Euchologium, in Ordinatione Diaconi legitur, *σολέα*, non eſt vocabulum Græcæ originis, ut omnes facile conſentiunt. nec fere vidi qui dubitent quin Latinum ſit, in helleniſmum, ut alia plurima, uſu intruſum. Si ergo diſquiſierimus, quid Latinis valeat *Solea*, forte non fuerit id inutile ad judicium ſtatuendum de re ipſa, voce hac indicata, quænam tandem ſit. Sextus Pompejus Feſtus optimus enarrator antiquarum notionum verbis Latinis ſubjectarum, non ſua ſolius, ſed Marci præterea Verrii Flacci, antiquioris nec minus accurati Grammatici, auctoritate ſignificatum vocabuli *Solea* nobis ediſſerit his verbis: *Solea, ut ait Verrius, non eſt ſolum ea quæ ſolo pedis ſubjicitur, ſed etiam pro materia robuſtea* (vel ut habet alia lectio) *robuſta, ſuper quam paries cratitius extruitur.* Paulus hunc locum exſcribens particulam *pro* negligit. Sic enim habet: *Solea vel ea dicitur quæ ſolo pedis ſubjicitur.... vel materia robuſtea ſuper quam paries cratitius extruitur.* In margine Editionum optimarum, Venetæ anni 1560. ex Bibliotheca Antonii Auguſtini, & Pariſienſis Scaligerianæ anni 1584. *ἀντὶ τοῦ pro* ſuggeritur alia lectio *per* ex qua conjectura forte non vana ducatur, ſcriptum olim in Archetypo fuiſſe: *Pes e* *Edit. Rom. pag. 420.* *materia robuſtea &c.* nam pes dicitur quod aliud ſuſtinet, ut *pes menſæ*, Plinio lib. 12. cap. 1. *Eodem ebore nominum ora ſpectarentur & menſarum pedes.* quo ſenſu ſtereobaton pes eſt ſtylobati. Vitruvius lib. 3. cap. 3. *Supra terram parietes extruantur ſub columnis dimidio craſſiores quam columnæ ſunt futuræ, uti firmiora ſint inferiora ſuperioribus, quæ ſtereobata appellantur. nam excipiunt onera.* paulo poſt: *extructis autem fundamentis ad libramentum ſtylobatæ ſunt collocandæ: ſupra ſtylobatas columnæ diſponendæ &c.* Materiæ porro mentione robuſteæ, non proprie intelligendum hic quercenm lignum: ſed metonymice corpus quodvis duritiei quantæ opus eſt moli graviſſimæ portandæ. alluditur enim in ſimilibus origo architecturæ, quæ primum ævo rudiori, lignis ædificabat, ex quibus querceum fundando aptum judicabatur; ob dotes quas memorat Vitruvius lib. 2. cap. 9. his verbis: *Quercus terrenis principio-*

rum ſatietatibus abundans, parumque habens humoris & aeris & ignis, cum in terrenis operibus obruitur, infinitam habet aeternitatem, ex eo quod cum tangitur humore, non habens foraminum raritates propter ſpiſſitatem, non poteſt in corpore recipere liquorem, ſed fugiens ab humore reſiſtit. Retinebantur autem, etiam poſt ſubſtitutos in ſtructuris ligno lapides, vocabula priora. ut Paulus ex Feſto; verbo *Rubum* tradit: Robum dictum in carcere locum quo præcipitatur maleficorum genus (puta faſtigium propugnaculi in præceps imminens, unde maleficii convicti dejiciebantur, ut Manlius ex rupe Tarpeja) canſam appellationis ſtatim tradit: *quod ante arces robuſteis includebantur.* hoc eſt: quoniam apud veteres mos erat Arcium clauſtra ad ſummum uſque mœnium lignis roboreis extrnere, inde poſtea quoque quam e ſaxis tolli propugnacula conſuevere, manſit priſcum vocabulum materiæ, ut *robas* etiam tum faſtigia aggerum ac pinnæ murorum dicerentur. quamquam ipſum roboris aut robuſtei nomen materiæ querceæ proprium non eſt, ſed coloris: unde bos *robus* ſive *rubus* Priſcis erat. Paulus ex Feſto: *Robum rubro colore, & qua rufo ſignificari, ut bovem quique Ruſtici appellent, manifeſtum eſt. Unde & materia qua plurimas habet venas ejus coloris, dicta eſt* robur. *hinc & homines valentes & boni coloris,* robuſti. Hæc Feſtus, quæ demonſtrant nihil referre ad rem ipſam quæ *Solea* in ædificiis vocatur, lignea ne ſit, an ſaxea, marmorea, vel ærea ſtructura. Hactenus informatam ex originibus latini ſermonis ideam rei quæ *Solea* dicitur, conferamus ad uſum diſquiſitionis præſentis: & indagemus in Templis Græcorum ecquid fuerit, quod in hanc formam incideret; unde ſtatuere poſſimus ipſum id *αὐτόχρημα* fuiſſe, quod vocabulo, *σωλίας*, indicatur & a noſtro hic Pachymere, & a Græcis recentioribus paſſim plurimis. Adyta in Chriſtianis apud Græcos Templis inde uſque ab originibus religionis ſepta repagulis fuere, quæ & greſſus ab iis prophanorum & oculos arcerent. Ac principiis quidem exiguo defungebantur: neceſſarium ſecrerum majeſtati Sacrorum contenti quomodocnmque obduxiſſe. Aræ gradibus inferne ſupra ſolum obtendebantur e materia cancelli: hi greſſus excludebant non initiatorum a ſacro Septo: ſuper hos vela tendebantur: hæc conſpectum myſteriorum concioni adimebant. Euſebius lib. 10. cap. 4. de Conſtantino Templa Chriſtiana Græcis exſtruente ſcribit: *Τὸ θυσιαστήριον ὡς ἂν ἐν τοῖς πολλοῖς ἄβατον, τοῖς ἀπὸ ξύλου πυκνόφραντοι ἐφιστώσι. Altare, ut eſſet inacceſſum populo, ligneis ſepſit clathris.* Sic ille de cancellis memoratis, quos alii *κιγκλίδας* vocant, ut Symeon Theſſalonicenſis. Gregorius vero Nazianzenus ſingulari numero torum cancellorum ſeptum *κιγκλίδα* vocavit illo verſu

Κιγκλὶς διείργει᾽ ἡ βίος ἀλλ᾽ ἐφρίας.

Quia enim intra ſeptum locus erat Sacerdotibus, pleriſque tunc ejuſmodi, ut faſtu ſolum ac ſuperbia non exercitatione virtutum ſupra vulgus eminerent, elegantes ait cancellos qui dirimebant Sacerdotes a populo, non vitas ſed ſupercilia diſcreviſſe. ſimiliter loquitur Conſtantinus Porphyrogenitus infra referendus. Erant bi cancelli pervii portulis per quas aditus exitusque Presbyteris patebat. Hæ *κιγκλιδωτίδες* Codino dictæ. Sed tam hæ quam intercolumnia, aut ſpatia oculis pervia cancellorum, velis oppanſis protegebantur a populi aſpectu. *βηλοθύρα* his nomen, quo non tantum Codinus eſt uſus, ſed etiam Anaſtaſius Bibliothecarius in Stephano, his verbis: *Fecit & in eadem Baſilica egregis Doctoris Gentium Velothyra quatuor, ex quibus unum auro textum.* Paulo poſt Velothyrorum uſum qualem dicimus, diſtinctius indicans, air: data a Pontifice eodem *Velothyra ſerica tria in circuita Altaris.* hoc eſt, ut apparet, intendenda tegendo ab oculis populi Presbyterio, quod & in Latino ritu erat circum Altare. Illuſtrat hæc omnia S. Germani locus in Myſtagogia, quem ideo deſcribam. *Κάνια ἤτοι τὰ ξύλα ἀφ᾽ οὗ περιέζωται τὸ βῆμα ἀπὸ λοιποῦ ναοῦ, ἢ κιγκλιδά εἰσι τῆς προσδοχῆς τόπος διλουῦται, ἐν οἷς σημαίνει ἢ μὲν ἔξωθεν ἢ λαὸς ὁπόσον· ἢ δὲ ἐντὸς τὰ ἅγια τῆς ἁγίων ὑπάρχειαν, ἢ μόνοις ναοῖς ἱερεῦσιν ἄνευ ἐπίβασιν. Columella ſive thoraces ſeparantes Altare a reliquo Templo, & cancelli locum orationis manifeſtant & ſignant quouſque exterius ingredi populus poſſit: ac quod interius eſt, Sancta Sanctorum eſſe, locum ſolis pervium Sacerdotibus.* In his verbis notari velim voces illas *κάνια* & *ξύλα*. quibus deſignantur alte extantia ligna & *διαφάκτη* ἢ *διατόν Cancellati Septi reticulato opere hiantis*; rimis tamen aut intervallis velorum oppanſu tectis, ut diximus. Atque hæc prius fuere. Poſtea invenit Imperatorum magnificentia rationem iſta ornandi, & ſalvo uſu religionis, ac neceſſitate ritus, in auguſtiorem conformandi ſpeciem. Pro cancellato e materia Septo pretioſiorem e marmore aut ære; argento quin etiam & auro, illuminantibus opus gemmis quoque inſertis, ſcenam obtenderunt ſacro Altari, omni architectonica elegantia viſendam, columnis, ſignis,

Edit. Rom. pag. 427.

vaſis, floribus, figuris viſu pulcherrimis: Conſtantinus Porphyrogenitus de vita, & rebus geſtis Baſilii Auguſti, poſtquam retuliſſet eum munificentia plane regia Templi, quod extruxit parietes dextra lævaque tectorio ex argento aureis interſtincto floribus & gemmis, obduxiſſe. Οἱ δὲ ἐκ δεξιῶν καὶ ἀνάπαλιν τοῖχοι, ἄργυρον ἄφθονον καὶ αὐτοὶ ἐπικείμενον ἔχοντι διὰ θυσανίσκου χρυσοῦ, καὶ τιμίοις πανταχόθεν λίθοις καὶ μαργάροις λαμπρύνονται. Statim addit de ſacro Septo ſive Solea: Ἡ δὲ διέργουσα τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ οἶκου πάντα κιγκλὶς, ἡράκλεις, ὅσον ἔλβος ἐν ἑαυτῇ περιείληφεν ὡς οἱ σύλοι μὲν καὶ τὰ κάτωθεν ἐξ ἀργύρου ὅλα τοῦ σύμπαντος ἔχουσι, τὰ δὲ ταῖς κιονίσκοις πᾶσιν ἐπικειμένη δοκὶς ἐκ καθαροῦ χρυσίου πᾶσα συμπέπηγε, τὸν πλοῦτον πάντα τὸν ἐξ ἰνδῶν περικεχυμένον πάντοθεν ἔχουσα, ἐν ᾗ καὶ πεδὰ μέρη καὶ θεανδρικὴ τοῦ Κυρίου μορφὴ μὴ χυμεύσεως ἐκ ὑποτύπου. *Qui vero adyta hujuſce Divini Templi ſeparant Cancelli, Deus bone! quantas in ſe divitias continent? quorum columnæ parteſque imæ omnes ex argento conflatæ ſunt & capitellis earum ſuperincumbens trabs tota ex puro auro conſtat univerſas Indorum divitias omni ex parte circumfuſas habens. in qua multis locis & Theandrica Domini forma opere Chymico expreſſa eſt.* Hæc Conſtantinus: qui & alibi ſimilia de magnificentiſſima decoratione Templi alterius per eumdem Baſilium Auguſtum facta referens, poſtquam dixit & Templi parietes, & ipſa præſertim interiora adytorum argento, auro, gemmis & unionibus ſplendidiſſime incruſtrata; proprie addit de exteriori facie Septi Altare abſcondentis: Καὶ ἐκ τῆδε ἐκεῖθεν διέργουσαι τὰ θυσιαστήρια κιγκλίδες, καὶ τὰ ἐν αὐταῖς περίσυλα, καὶ τὰ ἄνωθεν οἷον ὑπέρθυρα χρυσοπάστα, εἶτα ἔνδοθεν θᾶκοι, καὶ αἱ πρὸ πάντων βάσεις, καὶ αὐταὶ αἱ ἱεραὶ τράπεζαι, ἐξ ἀργύρου πάντα περικεχυμένου ἔχουσι τὸν χρυσόν. *Et qui ab exteriori Templi parte Sanctuarium ſecludunt cancelli, & in ipſis columnæ, & quæ ſuper eas ſunt hyperthyra, & intus ſellæ, ipſaque ſacra Menſa, omnia ex argento circumfuſum habent aurum.* Ita ille quibus ſimilia Codinus de Templo S. Sophiæ memorat: Res porro ipſa loquitur, & architecturæ ratio exigit, iſti molt columnarum & cæteri ornatus ſubſterni baſim debuiſſe e ſolo extantem: quam & Conſtantinus indicavit illis prioris teſtimonii verbis οἱ σύλοι μὲν καὶ τὰ κάτωθεν, *Columnæ parteſque imæ omnes.* quibus exprimit eam ſubſtructionem iſti ſcenæ ſuſtinendæ quam ex Vitruvio ſuperius vocavimus ſtereobara ſuper quæ ſtylobata ponuntur columnarum ſedes proxima. Hoc aurem veteri latino verbo propriiſſime *Solea* eſt. Id quod ipſi Græci intellexerunt, ſuperpoſitos iſti quaſi crepidini ornatus σολίας appellantes, vocabulo a Solea cui innituntur ducto. Theodori Studitę verba hæc recitat Georgius Hamartolus in Leone Armeno: Οἵ τε θεῖοι κίονες. καὶ οἱ σόλοι καλοῦμενοι, ἃ τὸ σταβάσιον, τὸ ἱερὸν, ἐγκιονίζουσι θυσιαστήριον. *Necnon ſacra columnæ, & qui* Solii *vocantur; quę venerandum, a Templo interſepiunt Altare.* Parem περιλογίαν videtur Cedrenus affectaſſe dum τὰς σωλίας verbo plurali vocat multa illa & varia veſtibulum, & quaſi proſcenium Arcæ ſacræ componentia ornamenta. Verba ejus hęc ſunt: Ἡ τρύλλα τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας φωρικὴ ὅσα ἴσταται τὸν τε ἄμβωνα καὶ τοὺς σωλῆνας ἐξ ὀνυχίτου λίθου ὄντας, συνέτριψε καὶ εἰς χοῦν ἀπετίλισεν. *Trulla Sanctę Dei magnę Eccleſia, camerata in fornicem concidit, & ambonem ac Soleam, qui erant ex onychite lapide contrivit & in pulverem comminuit.* Hæc Cedrenus. Tam erat opinor in ea Eccleſia unus σωλίας, quam unus ἄμβων. cur igitur Hiſtoricus ἄμβωνος in ſingulari, σωλεῶν in plurali meminit? quid veriſimilius dicamus, quam idcirco id factum, quia σωλίαν e σωλίας aut σωλίους (nam forte σωλεῶνος ſcripſerit) ſtuduit diſtinguere, veriſimilitudini etiam narrationis conſulens; nam contritum illa ruina in minutum uſque pulverem Soleam hoc eſt ſtereobata ſolide ſtructa ex materia prædura marmorum aut etiam metalli, credibile minus erat. de columnis, ſigillis, liliis, pomis, & aliis figuris ex onychite gemma ſupra Soleam erectis, quæ cuncta σωλίων vocabulo intelligit, res erat a fide non abhorrens: quod iſta & ſubtilioris formę, & mollioris materiæ, inſuper etiam primos impetus ruentium ex fornice lapidum excepiſſent. Non inficias iverim tamen alios paſſim Auctores, uti & noſtrum hic Pachymerem, dum *Soleam* ſimpliciter nominant, æque ſtereobata cum ſuperpoſitis ſtylobatis, baſibus, columnis, capitellis, trabe, cymatio, epiſtyliis, ſigillis, vaſis, ac reliquo ex arte coronamento, una verbi notione comprehendere. Quin etiam pro certo habeo, idque magnopere animadvertendum puto; non ſolam hanc ſubſtructionem cum ſuis ornamentis, τὸ βῆμα καὶ τὸ ναὸν, Altare ac Presbyterium a Templo reliqno dirimentem, nuncupatam fuiſſe *Soleam*; ſed id nomen prętera extenſum ad ſignificandum aliquantum ſpatii ſoli ac pavimenti Eccleſiæ inter Soleam & locum ubi ſtabat populus interjacens. Quemadmodum enim βῆμα, quod proprie gradum ſonat, & Altare, gradibus

Edit. Rom. pag 422.

bus videlicet ſublatum ſyoecdochice iodicat, ſignificabat præterea ſpatium ſoli ſatis latum, quod ab iofimo Altaris gradu, uſque ad cancellos aut ſoleam patebat; iotra quod ſpatium ſtatio Antiſtitum & Sacerdotum erat, id quod extra omne dubiom eſt, ex ſexceotis paſſim obviis Scriptorum optimorum locis manifeſtum: Ita dicendum quoque neceſſario eſt Soleæ appellationem propagatam ad deſignandum ſimiliter ſpatium aliquod Soli, quod ſtatim a Solea verſus populi ac concionis locum tendebatur, quo io ſpatio Subdiacoui, Lectores aliique inferiores Eccleſiæ Miniſtri ſtabant, quibus jus non eſſet iotra ſacra Septa, in ipſo bemate, aut Presbyterio, ſtare. Docet bos oos clare Symeon Theſſalonicenſis lib. de Sacr. his verbis: ὑποδιάκονος καὶ ἀναγνώστας καθῆσθαι χρὴ ἔξωθεν τοῦ βήματος περὶ τὸν σωλέαν. οὓς δὴ καὶ βῆμα καλεῖται ἀναγνωστῶν *Subdiaconos & Lectores, ſedere oportet extra Bema, circa Soleam; qui & Bema Lectorum nuncupatur.* Bema bic dici locum intra ſacra Septa ab Altari ad caocellos pertioens nullus dubitat, quale vulgo Presbyterium Latioi ouncupamus. Hinc ait Theſſalooicenſis, excluſos Subdiaconos, Lectoreſque legitimam ſtatiooem habuiſſe περὶ σωλέαν *circa Soleam*; quem propterea Soleam nuncopatum ait βῆμα ἀναγνωστῶν, quaſi dicas *Altare Lectorum*, idcirco, quod ut βῆμα ἱερέων. nempe ſacrum Altare, locus erat intimus ad quem progredi Sacerdotes poſſent, Sacris in eo peragendis; ita Soleas meta erat ultima miniſterii Subdiaconorum & Lectorum, quos penetrare in ſacra Septa oeſas erat. Rurſus ut ſpatium circa Aram intra quod uſque ad cancellos aut Soleam Sacerdotes conſiſtebaot, βήματος appellatione comprehendebatur; ſic etiam ſpatium aote Soleam in quo erat Subdiaconorum & Lectorum ſtatio, Soleæ quoque vocabulo deſignabatur. itaut io hiſce duobus Soleas fuogeretur ipſis vice βήματος, & ideo βῆμα ἀναγνωστῶν *Bema Lectorum* vocaretur. Hæc ſententia eſt verborum Symeonis manifeſte doceotium illam intime admotam Soleæ Templi partem impertiri ſolitam ouncupatione Soleę, per extenſionem ſcilicet popularem, & minus rigida proprietate. Atque hoc valet ad intelligendum id quod alibi ſcribit idem Theſſalonicenſis, libro nimirum contra Hæreſes: γίνεται δὲ εἴσοδος εἰς τὸν σωλέαν ἐκ τοῦ βήματος διακόνου καὶ ἱερέως δᾴδας φέροντων. *Fit introitus in Soleam e Bemate Diaconi & Sacerdotis fine luminibus.* Deſcribit ſacram quamdam functionem qua mos erat, prodire ex Presbyterio in Templi partem ei prętentam, Sacerdotem cum Diacono. Illam porro Templi partem uua *Solea*, ſive Cancellis a Presbyterio diremptam, *Soleam* appellat. Pari notione accipienda neceſſario vox *Solea* eſt apud Joaonem Cantacuzenum Hiſtoriæ lib. 1. cap. 41. ubi deſcribit ceremoniam Corooationis Aodronici Junioris Auguſti io magno Templo S. Sophię peractam. Ait enim ioter ęctera multa, ſupplicationem circa Templum ductam a Patriarcha, Clero, Imperatoribus, & omni populo. tum in reditu verſus Altare ubi veotum ad Soleam eſſet, alios quidem omnes foris maoſiſſe, ſolum Imperatorem, qui coronabatur, ingreſſum, reperiſſe Patriarcbam ſtantem ſuper ſacris cancellis, hoc eſt in ipſo limine portæ Soleæ, qua ex Presbyterio in reliquum Templum prodibatur. verba Cantacuzeni hæc ſunt: τὸν δὲ ναὸν περιελθόντες καὶ τὸ ἔλθος ἐπεδὼν γίνοιτο ἐν τῇ σωλέᾳ, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἐξῆσαν ἐκτὸς. αὐτὸς δὲ (Βασιλεὺς) μόνος εἰσερχόμενος τὸν σωλέαν, τὸν Πατριάρχου ἐπὶ ταῖς ἱεραῖς κιγκλίσιν ἑστῶτα ἀφίστησι. Hęc ille: quęclare iodicant ſpatium aliquod Templi ſacros cancellos noa ex parte contingens, Soleam vocatum, in quod unus Imperator introierit, cæteris abſtioentibus ingreſſu. Locum autem fuille diſtinctum a Presbyterio manifeſte patet ex eo quod progreſſus per illud ſpatium Imperator, Patriarcbam iovenerit ἐπὶ ταῖς ἱεραῖς κιγκλίσιν ἑστῶτα, ſtantem ſuper ſacris cancellis, io ipſo videlicet ſacri Septi, ſive Presbyterii aditu. Vides bic eximie conceſſum Imperatori ſoli locum intra Soleam, boc eſt, in ſpatio vicioo ſacris Septis, Subdiaconis & Lectoribus reſervato, unde popolus excludebatur. Eo videtur alludere; quod Nicetas Paphlago ſcribit io vita S. Ignatii, referens præſagum ſomoium Bardæ Imperatoris quo prœmonitus fuerat de vi qoę ipſi deiode per Baſilium illata eſt; viſus enim fuerat ſibi videre ad ſe ſtantem io Templo venientes albatos quoſdam. Ὧν ὁ μὲν δέσμιον τὸν Βασιλέα ἀναλαβών, καὶ ἐπὶ τὰ δίκαια κατασύρων, ἐξωθεῖτο τῆς σωλέας. *Quorum unus vinctum Imperatorem arripiens, & ad dextrum latus trahens, extrudebat e Solea.* proprio videlicet Imperatoris intra Templum loco, unde pelli, omeo ferebat expulſionis ab Imperio. Io Ritualibus Grœcorum libris diſtincta quoque reperitur cujuſdam ſpatii ante ſacros cancellos, Solea, vocati meotio. Io ordinatione Diacoi hæc leges: Ἐξελθόντες δύο ἱερεῖς ἐκ τοῦ ἁγίου βήματος, λαμβάνωσι τὸν μέλλοντα χειροτονεῖσθαι ἱερέως, ἑστῶτα ἐν τῇ σωλέᾳ. *Exeuntes duo Diaconi ex ſacro Bimate, accipiant eum qui ordinandus eſt Diaconus, ſtantem in Solea.* In ordioatione vero Sacer-

Ed. Rom. pag. 423.

dotis: Μετὰ δὲ τὸ πληρωθῆναι τὸν χερουβικὸν ὕμνον, ἵσταται ὁ τὰ σολέα ἔχων ἱερατικῶς. *Poſtquam completus fuerit Cherubicus hymnus, ſtat in Solea qui ordinandus eſt Sacerdos.*

Summa dictorum & ſententiæ de Solea meæ hæc eſt: Fuiſſe Soleam Latino antiquo verbo proprie dictam, ſubſtructionem ſtylobatis, columnis, epiſtyliis cæteroque architectonices elegantis ſpecioſo apparatu cornatam, quæ in Templis Græcorum magnificentius ornatis, vice ligneorum cancellorum ac velorum, Aram maximam & Presbyterium ab ingreſſu inſpectuque populi tegebat: Extenſam quoque appellationem Soleæ ad ſpatium quoddam iſti ſubſtructioni contiguum deſignandum. Addam hic humanitatis officio inſtinctus non intempeſtivam vindicationem Boni Scriptoris, dum de Solea non inſcite nec temere diſputat, ab alio magis erudito quam humano, incomitiati parum eiviliter. Conjecturam de Solea ſuam verecunde atque obnoxie proponit Ludovicus Cellotius noſter lib. 6. de Hierarchia cap. 6. pag. 435. in hunc modum ſcribens: *Quid ſi divinet aliquis, in ea planitie Chori ampla & aquabili eductum aut in medio, aut ad alterum latus, nobilius aliquod ſolum omni elegantia adornatum &c. Sicque Soleam a Solo dictum & pavimento, vel ſi mavis ab expanſa aquabiliter & fuſe exporrecta forma, qualis Soleæ eſt.* Hæc Cellotius: quæ confido æquos omnes aſſenſuros, haud adeo eſſe abſurda ut a Scriptore Religioſo tam atrociter & invidioſe traducerentur. *Gravius* (inquit) *bachantur Cellotius, qui ab expanſa & exporrecta ejus forma, qualis eſt Solea, ſic dictum putat, quaſi prophanis Soleis, & non ſolutis calceamentis terra ſancta calcanda foret.* Hic vero merus eſt ſuccus loliginis. quid, amabo, Soleæ forma ad ſacri loci contaminationem pertinet? An omnes Soleæ prophanæ? etiam ille quibus Pontifices ſacris operantes rite utuntur Eccleſiaſtica benedictione ſacratis? Videat autem qui piaculum putat, ad explicandam figuram loci ſacri uti ſimilitudine Soleæ, quid eum ſtatuere ſit conſequens, de Innocentio Tertio Pont. Max. qui lib. 1. Myſteriorum Miſſæ, cap. 35. per calceamentum pedum ſignificari docet, ſacroſanctum Incarnationis Verbi Myſterium, per quod ait: *Deum in Judæa notum, & cujus in Iſrael magnum nomen; Idumæam extendiſſe calceamentum ſuum.* At etiam ex modeſtia Cellotii cenſor idem, quem honoris cauſa modo non nominn, ex modeſtia, inquam, laudabili Cellotii occaſionem arripit ei acerbiſſime inſultandi, dum ſic ſcribit: *Quid igitur Solea? interrogat ſeipſum* Cellotius: Hæret mihi aqua, *reſpondet: Turbida eſt certe, cœna & ſolo & ſordidis ejus Soleis prophanata.* Hæc Catholicus & Religioſus Sacerdos de Catholico & Religioſo Sacerdote ſcribit: quæ ſi adverſus Hæreticum aut Mahumetanum ſcriberentur, vix excuſari ab inhumanitate poſſent. Cæterum præter votum tam ſtomachoſo cenſori contigit, ut quæ Jeſuitæ libenter infligebat, haud parcens, verbera, in eum quem minime vellet reſilirent, amiciſſimum ſibi, nobis, & cunctis merito ſun caput, Illuſtriſſimum Allatium, qui doctiſſima Diſſertatione de Solea, ex qua plurimum profeciſſe me initio ſum profeſſus, ejus originem nominis quærens: *Non male*, inquit, *etiam a Soleâ, non ut crepidam ſonat, quamquam ab ea quoque non inconcinne dici quiſpiam autumaret.* Hæc ille, quibus omnia illa quæ in Cellotium pariter loqui auſum, intorta vidimus fulmina, in ſuum caput attraxiſſe videri poterat, niſi laureum baculum geſtaret, per quem eſt a procellis iſtiuſmodi tutiſſimus.

Edit. Rom. pag. 434.

TANAITHΣ.

Lib. V. Cap. XXX. Καὶ μόνος ἐδοκίμαζε τὸ πνεῦμα τὸ τῆς βορρᾶ, χρησιμώτατον, πλὴν οὐκ ἀνομένοις ἢ καπρίαθυμίαν ἄνου ..... ἀλλ' ὃν ἄρα ταναΐτην ὀνομάσουσι τινες τῆδε ναυτικῶν. Venti modum dicti meminit Procopius lib 4. ſecundæ Tetradis cap. 4. pag. 573. Ed. Reg. his verbis: πνεῖ δὲ παλαιτὸν οἱ ἐπιχώριοι ἐκ τῆς ἐκβολῆς ταύτης ἐκ λίμνης ἣν ξαμάνδριν τῆς μαιώτιδος ἀρχὴ ἐς τὸν εὔξεινον πόντον .... ἀπὸ δὲ τοῦ ἀνέμου, ὃς ἐνθένδε πνεῖ ταναΐτην προσαγορεύουσιν. Ex quibus intelligimus hujus venti nomen, non a vero amne Tanai ſumptum, ſed ab alveo quodam, aut prono fluxu paludis Mœotidis in Pontum Euxinum, qui alveus etiam Tanais nominari conſueverit. Ab eo autem ſpirantem ventum, qui, ut ait noſter, inter boreales ſolet eſſe vehementiſſimus Tanaitem dici.

TAPITEΣ.

Lib. V. Cap. XXX. Καὶ καπνίζων αὐτῷ (Εὐξείνῳ πελάγει) ἢ μέση χειμὼν ἐπ

συναλλομένους καὶ μῆκος ναυτὶν, ἃς ἐκεῖνοι ταρίτας λέγουσι, πλέοντες. Hinc habemus naves quasdam contractæ longitudinis, hoc est minus longas quam triremes Taritas a Gennensibus iis olim utentibus fuisse vocatas. Verisimile est easdem has esse cum iis, quas παρίδας Nicetas appellat; qua voce δρόμωνας eum significasse Meursius
Edit. Rom. pag. 425. censet. unde forte vel hic rescribendum παρίδες fuerit, vel apud Nicetam παρίσης emendandum. Videndum etiam an non hinc emanaverit *Tartanarum*, quæ hodie appellantur, nomen. Cæterum si δρόμωνες sint παρίτης iis convenit descriptio dromonum quæ apud Procopium lib. 1. de Bello Vandalico cap. 11. legitur his verbis πλοῖα μακρὰ ὡς εἰς ναυμαχίαν παρεσκευασμένα, μονήρη μέντοι, καὶ ὁροφὰς ὕπερθεν ἔχοντα ὅπως οἱ ταῦτα ἐρέσσοντες ὑπὸ τῶν πολεμίων ὡς ἥκιστα βάλλοιντο, δρόμωνας καλοῦσι τὰ πλοῖα ταῦτα οἱ νῦν ἄνθρωποι. πλῶν γὰρ καὶ τάχος διώκονται μάλιστα. *Longæ naves ad maritimum pugnam instructæ, sed unico actę remorum ordine, tectis desuper munitæ. quo earum remiges quam minime telis hostilibus paterent. Hoc navium genus hodie Dromonas vocant. voce a cursu ducta quo illæ in primis velaci valent.* Hæc Procopius.

TATAΣ.

Lib. VI. Cap. XXXII. Καὶ ὑπάρχει σωὶ αὐτοῖς τὸν ἐκτομίαν Ἀνδρόνικον Τάταν μὲν τῆς αὐλῆς ὄντα τῷ τότε, νοσοκόμῳ δ' ἐπικαλούμενον. Hujus dignitatis cui nomen est *Tatas Aulæ* sæpe meminit Codinus in lib. de Offic. Aul. cap. 2. ubi hoc officium sextum & trigesimum dignitatis ordine esse ait inter Palatina: c. 4. ubi ejus habitum explicat: cap. item 5. ubi observat, huic officio nullum incumbere ministerium, διὰ τὸ ὑπερήμα κίπτειν. nusquam autem tradit rationem nominis, aut quem ad finem instituta hæc Præfectura sit. *Tata* Latinis jam olim puerile nomen est, quo primum ex infantia in balbutiem prodeuntes Parvuli, quos vident Viros, *Tatas*; quas mulieres, *Mammas* appellant, ut docent Interpretes Martialis ad illum versum Epigrammatis ejus CI. lib. 1.

Mammas atque Tatas habet Afra; sed ipsa Tatarum
Dici & Mammarum maxima Mamma potest.

Suspicari ex hoc forte possumus: *Tatam Aulæ*, quem hic Eunuchum videmus, fuisse præpositum. educationi ac curæ liberorum Imperatoris adhuc parvulorum: & propterea hujus ὑπερήμα nullum extitisse erga Imperatorem: ac ne functionem quidem immediatam ullam erga ipsos parvulos. quod munus ejus esset imperare nutricibus & gerulis, qui eis addicti curandis erant. Nec vana forsitan conjectura fuerit hunc Andronicum Eunuchum, quod Andronico nunc Augusto, ante Patris Imperium nato, educando servilibus ministeriis navasset operam, ab eo jam adulto manumissum, Patroni nomen, more libertorum accepisse; & ejusdem gratia promotum in istam honorificam Præfecturam.

TEΘEN.

Lib. III. Cap. XXII. Κεφαλαιωμένων γοῦν τῶν τελῶν ἐπὶ νομίσματι χρυσίου καὶ ἀργυρίου, διδόντες τὸ τεθὲν, ἐξ ἀνάγκης ἐξυπορουῶτο. Ait: cum regio illa Maryandenorum & Paphlagoniæ rebus ad victum utilibus abundaret, signatæ monetæ parum haberet; quod vectigalia in nummis exigerentur, coactus earum terrarum incolas fuisse, ad exacte conficiendam Tributi summam, vendere scilicet vili universa quæ collegerant messe ac vindemia & sic deinde toto anno necessariis ad victum eguisse. Videtur ergo hic τὸ τεθὲν peculiari notione usurpatum, ad significandum quidquid reponebatur in annonam, & victum familiæ per annum. Quamquam non diffiteor posse referri ad summam impositam per censum, cui semel exsolvendæ universa annona alieno tempore vili distracta, profligandæ erat colonis miseris, in reliquum annum victu carituris. cui notioni magis accedit, quod legitur lib. 1. cap. 5. τὸ λοιπὸν τῶ τεθέντος πόλως

TEΛXIN.

Lib. IV. Cap. 1. Οὐδὲν ἀλλ' ἢ ζητοῦντος οἶμαι κενὸν ὄλεθρον, καὶ τελχῖνος τρόπον ἐνδυομένου. Eustathius in Iliad. ν. pag. 941. Edit. Rom. τελχῖνας, ait, πλάττουσι οἱ
pag. 428. μῦθοι δαίμονάς τινας κακεπόους &c. *Tesichinas fingunt Fabulæ dæmonas quosdam maleficos.* Similia & idem alibi. Hesychius: Τελχῖνες. βάσκανοι, γόητες, φθονεροί. Etymologicus. λέγονται ἢ τελχῖνες οἱ φθονεροί, καὶ πονηροὶ καὶ βάσκανοι δαίμονες. *Dicuntur autem Telchines invidi, mali, & immanes dæmones.* His auctoritatibus fretus, *malum & invidum dæmonem* interpretatus sum hoc loco τελχῖνα.

TOMOΣ

ΤΟΜΟΣ ἡ ΤΟΜΟΓΡΑΦΕΙΝ.

Lib. IV. Cap. XIII. Ἐν τῇ τῦ ἁγίου Πεδίματος ἑορτῇ, ὑπὸ τόμῳ κοινῷ γεγονότι Πατριάρχης ἐπικυρίαται). Agit de Germano, quem ſub finem præcedentis capitis dixerat electum fuiſſe in Patriarcham concordibus plerorumque Antiſtitum ſuffragiis, quibus & Imperatoris calculus acceſſit, comprobatis judiciuo Synodi. παρὰ τῶν λοιπῶν ἐξουσίαν τλῶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως προεδρίαν ἀναδέξασθαι, σωὶ οἷς καὶ ὁ Βασιλεὺς τλῶ ἧκεν ὑποδεξάμενος. Tunc videtur electionis Germaoi decretum rite perlatum, quod τόμος hic dicitur uſitatiſſima ejus vocis notione in ſcriptis Græcorum citimæ vetuſtatis, præſertim de rebus Eccleſiaſticis agentium. Cæterum difficilem ad aſſentiendum electioni ſui ſe præbente Germano, res pendebat: quoad exoratus is tandem ab Imperatore, & reliquis amicis, annuit. Et tunc ad promulgandum decretum prius factum coogregatus eſt cœtus qui voce, κοινὸν, hoc loco ſignificatur, ut ſuperius oſtendimus. Diſtulimuſque huc ſtatuendum, quid hic dicatur κοινὸν ὑπὸ τόμῳ γεγονός. Cœtus ſub Tomo factus. Videtur ſignificari cœtum hunc vi prius jam perlati de electiooe Germani decreti coactum; non ut de ea deliberaret, ſed ut rem ſtatutam exequeretur & oovum Patriarcham quaſi io poſſeſſionem Sedis mitteret. Suſpicabar etiam ex facto quadamteous ſimili, quod mox referam, Patres qui in hunc cœtum conveoerunt exemplum ſcriptum decreti a ſe prius editi mannquemque teouiſſe. ſic eoim actum videtur io alio Eccleſiaſtico conveotu cujus eſt mentio io vita Leoois Papæ I. recitata Tom. 7. Concil. Edit. Reg. pag. 50. verba hęc ſunt: *Congregati ſunt* 256. *Sacerdotes, & alii* 406. *Epiſcopi, quorum Chirographus excurrit. qui congregati ſunt una* cum Tomo, *hoc eſt fide Apoſtolicæ Eccleſiæ*. Vides hic decretum aotea de fide Apoſtolicæ Eccleſiæ, hoc eſt, Dogmate Catholico perlatum Tomum vocari, & hunc Tomum quemque congregatorum ſecum habuiſſe; uode & hoc, κοινὸν ὑπὸ τόμῳ γεγονὸς dici potuerit. Ac quod hanc τόμου notionem attinet, actio ipſa decretum condeodi alihi a noſtro, verbo τομογραφεῖν exprimitur. Nempe lib. IV. cap. XXIX. uhi agitur de Coronatione Andronici. ἐτομογράφουν δὲ (inquit) καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς ὑπ' ἀφορισμὸν ποιοῦντες &c. Decreto videlicet Synodali rite condito, Aotillites ſuh aoathematis interminatiooe ſanxerunt, ratama cunctis agnoſcendam haheodamque evectionem Andronici in Imperium: procuraote id ſcilicet Auguſto ejus Patre; quippe ſtudioſiſſime ageute, ut quam maxime firma & irrevocabilis iſta ejus filii eſſet promotio.

ΤΡΙΚΟΚΚΙΩΤΑΙ.

Lib. III. Cap. XIII. Ταῦτα περὶ τῶς τρικοκκιώτας. Sic concorditer tres Codd. videtur Populi nomeo a loco ductum, qui τρίκοκκον vel τρικόκκιον diceretur. Reperi apud Geographos Strabooem, Ptolemæum, Alios, τρικόρινθον & τρικόρινθον: ſed ouſquam alihi τρίκοκκον aut τρικόκκιον. Verum ne quidquam immutetur, conſenſus Codicum prohibet.

ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ.

Lib. VI. Cap. V. Γίγνεται ταῦτα, καὶ ὡς ὑποψηφίου ἐστάδιος προφερόμενος ὁ Κρατῶν καὶ φιλικά τι ἐπέγνω. Hoc loco ὑποψήφιος vocatur, qui juſta ad dignitatem aliquam electivam ſuffragia Electorum tulit, nonduio tamen decretum electiouis rite perlatum eſt. Unde iſte Theodoſius in quem prępooendum Throoo Patriarchali Theopoleos ſive Antiochiæ, pleræque Patrum ſenteotiæ conſpiraverant, erat electus tantum & quaſi deſignatus Patriarcha, oondum tamen in poſſeſſiooem miſſus, & ἀνακηρυχθὼς ὑπὸ κοινῷ τόμῳ, ut lib. IV. cap. XIII. de Germano in Conſtantiopolitaoum Patriarcham prius electo ſcribitur: hoc eſt palam declaratus, Patriarcha perlato, & legitimis formulis rite ſancito communi totius Concilii de iſta electioue decreto, quod τόμου vocabulo ſigoificatur. *Edit. Rom.* pag. 427.

ΦΑΚΕΛΛΟΙ.

Lib. VI. Cap. XXXII. Φακέλλους πατρῴους quid φακέλλους hic putemus aliud quam latioam vocem diminutivam ex *faſcis*, quaſi *faſcellos* dicas, quod frequeotius ſcribitur *faſciculos*? Syneſius Epiſt. CXXXIII. Ἅπασι γέγραφα, φάκελλον ἐπιστολῶν Διογένει δὺς hoc eſt: *Omnibus ſcripſi, faſciculum litterarum Diogeni commendans.*

Φ Α Τ Ρ Ι Α Ρ Χ Η Σ.

Lib. IV. Cap. XVI. *Καὶ ὁ Φατριάρχης αὐτῷ.* Verba ſunt Arſenii ejecti Patriarchatu, & in Inſulam deportati. In his vocabulo *φατριάρχης* ſcommatice deſignat Germanum in ſuum locum intruſum; cujus nomen videtur alludere dum *φατριάρχου* quaſi *φρατριάρχου* vocat. Notum enim Conſtantinopoli erat quid latina vox *Frater* Germano ſynonyma ſonaret, cum eſſent in ea Urbe Latini tam multi, præſertim cum ſimul, ut mox admonet Hiſtoricus, Germanam Imperatoria Eulogiam oblique perſtringeret, forte etiam *Φατριάρχης* infenſe dictum pro *Πατριάρχης*, ut ad Philipp. 2. 3. *κατατομὴ* pro *περιτομή*; φ. & π. neſcio quid *δύσφημον* trahentibus ex quadam quaſi contagione *φαύλου* & *κακοῦ*.

Φ Η Μ Η.

Lib. II. Cap. XXVII. *Ἀφικνεῖται ταχέως ἡ ἐπὶ τὰς περὶ τοῦ Δαφνουσίου φήμη γε ἔσα ἡ Θεὸς ἡ φήμη.* Ita noſter recondite ſuo more in Codd. B. & A. quæ V. ſuo item more omiſit. Puto Pachymerem hic in mente habuiſſe abſtruſiorem quamdam notionem vocabuli *φήμη*, quæ cum vulgo ſignificet indicium rei geſtæ, humano teſtimonio in notitiam abſentium ſparſum; aliquando proprie deſignat Nuncium non humanitus allatum rei magnæ longinquis in locis actæ, & ſtatim ibi cognitę quo nulla celeritas Curſorum tam exiguo ſpatio pervenire potuerit. Exempla veteres Hiſtorici multa referunt. Vide Livium initio lib. 45. & Plutarchum in Luc. Aemylio Paulo, ubi præter eventum mirabilem vulgati Romæ prælii, quo in Macedonia quatriduo ante debellatum fuerat cum Perſeo Rege, quatuor alia exempla commemorat ſimilium caſuum: & in his unum, cujus ipſe Plutarchus teſtis fuit, ætate ſua, ut ait, omnibus perſpecti, de perlata Rómam eadem die qua in Germania contigit, cæde Antonii, & ejus Exercitus clade, qui contra Domitianum rebellarat. Simili autem ratione videtur indicare noſter, perveniſſe ad Larinos Daphnuſiam oppugnantes, famam captæ a Græcis Conſtantinopolis, quam propterea *famam Divinam* vocat *ἡ Θεὸς ἡ φήμη*. Significat enim eam eſſe veram & propriam nominis *φήμη* notionem, Homerum opinor ſecutus, apud quem ut Euſtathius admonet, *φήμη* eſt *μαντικὴ κλῆδὼν. πάσχει ὁ μέλλοντός τινος δηλωτικὸς λόγος, ἐξ αὐτομάτου λεγόμενος: Propheticum omen: hoc eſt rei futuræ conjectam index verbum ſponte prolatum.* Quia vero ad prophetiam etiam pertinet notitia rerum abſentium longinquis ex locis non humana opera delata, jure ſuo noſter etiam ad hoc homericam vocabuli, fama, notionem transfert.

Φ Ο Ρ Η Τ Η Ο Ι Κ Ι Α.

Lib. IV. Cap. XXXI. *Τίλος φλοιόπων ἐπιδήμιοι ταῖς φορητῆς οἰκίαις.* Non uſquequaque, ni fallor, obvia hic uſurpatur notio vocis *φορητὸς* pro eo quod, analogia ſolutili, Claſſicis uſitata voce, ducta, fortaſſe latine dicere poſſumus, *portatilis*. Hac porro circumlocutione, vel *σκηνὰς Tabernacula Caſtrenſia* exprimere Pachymeres voluit, vel, quod verius puto, indicare Domos e materia ſolutiles Proceribus Romanis urbanum luxum in militia quoad poſſent uſurpare ſtudentibus, paratas eo artificio ut partes earum ſolvi ſejungique commiſſuris; & alio delatę alibi rurſus compingi poſſent. Ejus generis videtur fuiſſe *οἰκίδιον* cujus eſt mentio infra lib. 5. cap. 6. quo viſo refertur obſtupuiſſe Cralis Serbiæ Stephanus Ureſis: *Ἀλλὰ ἡ τοῦ Στεφανιτσὲ τὸ ἐκ ἐκείνου βλέπων ὑφὸς ἡ οἰκίδιον.... ἐπελαμψάτας φησὶ· αἰ αἰ. τί ταῦτα; ἡ ἡμῖν ἡ συνήθης αὕτη ἡ δίαιτα* &c. quæ indicant eum iſta ſpecie quaſi nimii luxus offenſum. Aliquid etiam ſimile fuerit *σκηνὴ πολὺς ἐν πίπλοις ςιβαρῶν μυπίζυς* quam Monachus nomine Princeps, deducens ad Chalau Tocharorum Principem Sponſam filiam Imperatoris *ὑπὸ μεγάλοις φαντασίαις ἡ ἀβρόπει σκευάμα ἡ πλούτῳ πανοδαπῷ*, circumtulit ad oſtentationem magnificentiæ, ut lib. 3. cap. 3. narratur.

Edit. Rom. pag 428.

Φ Ρ Ε Ρ Ι Ο Ι.

Lib. V. Cap. VIII. *Ἐσὶ δ' ἐπέρα ἡ ὃς φρερίους αὐτοὶ λέγουσιν, ἀδελφούς.* Religioſos videlicet, quos *Fratres* vocare jam tum apud Italos invaluerat. Galli ſive Franci, ex quâ Gente plurimi Conſtantinopoli, & paſſim per Orientem degebant, Fratres *Freres* ut hodie, dicebant. unde Græci vocem *φρερίους* formarunt. Uſurpa porro noſter hæc vocabulum & alibi ſæpius. Erant hi plerique e ſacris Familiis SS. Fran-

ciſci & Dominici: quamquam & Melitenſes Equites apud Cantacuzenum Frerios videmus dictos.

ΦΥΛΑΚΗ ΗΜΕΡΑΣ.

Lib. III. Cap. XXVII. Πρώτῃ τοίνυν φυλακῇ ἡ ἡμέρας &c. Ut nox, ita & dies in cuſtodias quatuor dividebatur, trium quamlibet horarum. Hoc ſecutus φυλακὴν hoc loco verti *triborium*, quam vocem memini me legere apud Auctorem ſatis antiquum nec indiligentem latinitatis Auſonium in Moſella. Vatic. poſt verba quæ deſcripſi gloſſema ſuum quoddam infercit non valde accuratum, ſic exprimens hunc locum: πρώτῃ τοίνυν φυλακῇ ἡ ἡμέρας, οἷον εἰπεῖν ἔγγυς εἶναι πέμπτης ὥρας ἡ ἡμέρας. quid ita vero? nonne potuit Auctor indicare voluiſſe initium cuſtodiæ ſive trihorii, non autem ultimam ejus partem contiguam horæ diei quartæ? Imo vero clare ſignificat de principio non de fine primi diei trihorii ſe loqui, dum mox poſt recitata verba, ſubjungit: ὑπερανατείλαντος ἡ ἐφέζοντα τὸν ἥλιον, quæ in B. & A. Codd. legnntur, & licet in Vatic. non compareant, non videtur tamen dubium quin ſint γνήσια. Indicant autem, id quod ibi narratur, contigiſſe paulo poſt exortum Solis, hoc eſt hora prima diei. Lib. IV. cap. VIII. nomen hoc idem φυλακὴ nocturno tempori, cui magis convenit, aptatur in his verbis: Καὶ δὴ ἡ πρώτῃ φυλακῇ ἡ νυκτὸς ἐκόντος, ubi nemo non videt, qui quidem totum locum attente inſpexerit, καὶ pro καὶ fuiſſe reponendum, ut fecimus; etſi in eo mendo tres Codd. convenirent.

ΦΩΣΣΩΝΕΣ.

Lib. V. Cap. ultimo ter uſurpatur hoc vocabulum, & tertio loco apponitur adjunctum ἀργυραμίνοι, ut non ſit dubium quin Pachymeris hæc ſcribentis obverſaretur animo locus ille Lycophronis in Alexandra.

Ἀφλαστα καὶ φώσσωνας ἀργυραμίνους.

Iſaacius Tzetzes Scholiaſtes ejus obſcuriſſimi Poematis ſic ibi enarrat hanc vocem: Φώσσωνας τὰ λαίφη, τὰ ἄρμενα· παρὰ τὸ φῶ τὸ λαμπρύνω. λελικὰ δὲ. ἢ παρὰ τὸ φυσᾶσθαι ὑπ' ἀνέμου φυσοῦνται. ubi vides, φώσσωνας vela navium eſſe ſic dicta vel quod candeant naturali colore lineæ telæ a verbo φῶ, quod candere ſignificet, vel quod inflante vento tumeant a verbo φυσάω, quod eſt inflare. Eodem recidunt quæ in eam vocem anotant Euſtathius & Heſychius. Nos græco poetico vocabulo latinum item poeticum oppoſuimus cum alicubi φώσσωνας *Cubaſa* vertimus. *Edit. Rom. pag. 429.*

ΧΡΟΝΟΣ.

Lib. I. Cap. XIII. Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ περὶς φθινοπωρικὸν ἀποκλίνοντος. Hic manifeſte ſumitur χρόνος pro ἔτος. Item lib. 4. cap. XXI. ἡ εἰκοστέπαρτος ἡ Βασιλείας χρόνου ἐδίλωσεν ἄπειρος: ubi agit de numero litterarum nominis Michaelis Palæologi, cui ſi adjungantur litteræ cognominis ejus minus noti Manuelis, fient elementa viginti quatuor totidem ei annos Imperii ominantia, ut eventus oſtendit. Nam hic Imperator cap. ultimo lib. VI. 24. annis imperaſſe traditur his verbis: Βασιλεύσας δὲ ἡμερῶν δυοῖν τὰ ἥμισυ, πέμπτα. nempe ἓν, quod nomen prius poſuerat, quare debet reſolvi diphthongus υ in nomine Μανουὴλ, & pro duobus diſtinctis elementis computari ut numerus ex mente Auctoris conſtet. Non omittam autem monere totum hoc comma de cognomine Manuelis, & præſagio ex eo ducto annorum Imperii Palæologi, ab Allatiano & Vaticano Codicibus abfuiſſe, in ſolo comparere Barberino. Sæpe alibi Pachymeres χρόνου ponit ἀντὶ ἐτεσιῶν ant ἐτῶν, præſertim hoc loco capitis XX. libri V. ἔπειτα χρόνος πεπλεκτὰς &c. & lib. VI. cap. X. ἤδη δὲ χρόνου παρεγκεκύπτοντος τετάρτου &c.

ΧΡΥΣΟΣΤΡΜΑ.

Lib. V. Cap. I. Κοιλὴν ἄλλως ἐκ χρυσοΰφματος καλύπτραν ἐνθέμενος. De Joane Deſpota deponente pileum infigne Deſpoticæ poteſtatis, & alium ejus loco vulgarem imponente capiti. Codinus Curopalata de officiis cap. 3. pag. 12. Edit. Pariſ. ann. 1625. Τὰ σκιάζοντα τῷ γαμβρῷ τοῦ Βασιλέως Δεσπότου ὄντα χρυσοκέντητα συρματίνα, ἔχοντα σαυρὸς μαργαριταρίνους ἐν γύρῳ. *Pilei Generorum Imperatoris ſi ſint Deſpota*

aurei & coccinei coloris sunt, & fimbriati, habentque Cruces ex margaritis & gyros seu circulos. En pileus Despotæ aureus & fimbriátus. Hunc ideo noster uno vocabulo χρυσόπτερμα nuncupat hoc loco, dum illum vulgari & privato mutatum ait a Joanne Despota. Igitur τὸ ἐκ non materiam hic indicat pileî communis sed terminum unde transierit ad vulgarem pileum is qui antea uti solitus esset auren fimbriatn. Sic Virg. 3. Aen.

Quos hominum ex facie Dea saeva potentibus herbis
Induerat Circe in vultus & terga ferarum.

Χ Ω Α Α Ι.

Lib. V. Cap. XXIV. Τὰς ἀφ' ἑαυτῆ προσωποποιῶν λιτὰς, χαλάς τι μικρὸς τι παραβλῶπας τ' ὀφθαλμώ. Sic enim ex Homero correximus cum in ms. ms. ὀφθαλμῶν legeretur. Nnn intelliget hæc scripta de Vecco pro Reis solicite agente, qui locum Homeri nbversatum animo Pachymeris scribentis, oculis & ipse Lector non subjecerit, aut memoria revocaverit. Iliad. Decima Phœnix inter alia multa quæ allegat Achilli flectendo, proponit Deorum exemplum exorabilium in veniam culparum, dum precibus conveniuntur: ὠδί τι σι χρὴ

Νῶϊν ἦτορ ἔχειν. σφιτνοὶ δέ τε καὶ Θεοὶ αὐτοὶ....
Καὶ μὲν τὲς θυσίῃσι καὶ εὐχωλῇς ἀγανῇσι
Λοιβῇ τε κνίσῃ τε παρατροπῶσ' ἄνδρα τινὰ
Λισσόμενοι· ὅτε κέν τις ὑπερβήῃ καὶ ἁμάρτῃ.

Tum & de Litis filiabus Jovis addit:

Καὶ γὰρ τε Λιταί εἰσι Διὸς κούραι μεγάλοιο
Χωλαί τε ῥυσαί τε παραβλῶπές τ' ὀφθαλμώ.

Tales Deæ ingeniose finguntur ad vim beneficam misericordiæ exprimendam exi-
Edit. Rom. mere pœnæ satagentis convictos criminum, & horum angores in se suscipientis:
pag. 430. De quibus multa erudite Eustathius disputat ad eum locum. Homerum noster suo genio indulgens hic exscripsit: nihil sollicitus de Lectore parum forte versato in Homeri lectione: sic nempe solitus passim intexere orationi suæ crudas ignotasq; innominatorum Auctorum χρήσεις; quasi præscripsisset in vestibulo sui operis simile aliquid ejus, quod in foribus Scholæ Platonis legebatur: ὡδὶς πάντων πομπάων τε ἢ συγγραμμάτων ἀρχαίων ἀμύητος εἰσίτω. Porro sicut Λιτὰς quasi dicas *Supplicationes*, Homerus προσωποποιεῖ εἰς χεῖρα πλαστικῶς; sic & in speciem obsequii obnoxii abjectequc per adulationem demissi subornat Blanditias Martialis, dum scribit. Ep. 72. lib. 10.

Frustra blanditiæ venitis ad me
Attritis miserabiles labellis....
Jam non est locus hac in Urbe vobis
Ad Parthos procul ite pileatos
Et fientes humilesque supplicesque
Pictorum sola habitate Regum. &c.

Φ Ω Μ Ι Ζ Ε Σ Θ Α Ι Χ Ρ Υ Σ Ο Ι Σ.

Lib. II. Cap. XXIV. Ὁ μὲν χαλυφᾶς χρυσοῖς παρ' ἐκείνων φωμιζόμενος ἀπόλλυται. Nimirum invadentes Persidem Tochari Chalypham illic dominantem avarum & divitem auro liquefacto in eos ejus infuso necaverunt: quod noster obscure dicit: φωμίζεσθαι χρυσοῖς. quasi diceres, *effi aureis in os ingestis pasci*. sed rem uti se habuit, declarat Vatic. Paraphrastes hunc locum sic exhibens: Ὁ μὲν Χαλυφᾶς χρυσῦ ζέοντος κῷ λάρυγγος ἐκείνου χυθέντος ἀπόλλυται. *Chalypha quidem auro fervente in guttur ejus infuso, mortuus est*. Quod ita gestum adstipulatur Marinus Sanutus lib. 3. partis 13. cap. 7. sic scribens: *Capti Calypha gutturi liquatum aurum infle* (Haninnus) *infundi, avaritiam exprobrans, quia cum immensis afflueret thesauris, cupiditate detentus, pro salute sua eos expendere renuit*. hæc Sanutus.

Ω Α Τ Ο Ν.

Lib. V. Cap. XXIV. Μετὰ τὸν μετ' ἄριστον ὕπνον κῷ τὸ ἀᾶτον μέρος καθήμενος. Non alibi repererim ἀᾶτον pro ὑπερῷον, cœnaculo, aut aula superiori camerata ovali forma. quid enim hic aliud intelligamus?

Ω Ρ Ι Υ Ο Μ Ε Ν Ο Ι.

Lib. V. Cap. XXX. Τὰς ἐκείνης (φησὶ) φάσεως τῷ προσαρράσοντι πνεύματι ὡς σφόδρα μετέχοντας τῶς οἷος ὠργιωμένης ἐπιτυχίσεως. Ait immissam a tergo navi Genouensi plenis velis elabenti onerariam Catalanam, quæ ventum ei a puppi suorum velorum oppansu interciperet, ac sic sufflaminaret impetum ruentis. ὠργιωμένης Tzetzes ad Lycophronem interpretatur: ἐντεταμένης, πεπλωμένης ἐκτεταμένης & explicata vela. Subditque continuo ὁμολογίαν in hunc modum: ἢ ἀπὸ τῆς ὀργυᾶς, ἤτοι τῆς ἐκτάσεως τῆς χειρῶν. ἢ τῷ ἀπὸ τοῦ ὀργᾶν τὸ ὁρμᾶν. ὀργᾶν δὲ τὸ ἐκ γῆς ἐπιτόμως ὁρᾶσθαι τε τῆς φυτῶν ἢ τῆς βοτανῶν. Ita ille qui statim addit, scribi debere, ὠργιωμένης adjuncto ι ad ν secundæ syllabæ: unde nos Codicem nostrum, qui ὠργωμένης, scribebat, correximus. ὠργιωμένης, ait Tzetzes, μὴ προσγραφῆς τῷ ἰδίῳ γράμματι. Vides hinc obiter familiarem Pachymeri fuisse Lycophronem; genio videlicet conciliante συνηθῆ συντιθῆ. Et illum quidem nostrum, qui omnium scriptorum tenebras in suum opus congereret studeret, non temeraturum arbitror, si qua occasio daretur, etiam πελαργοχρῶτας τῷ φαλακρείας κόρας & ἀπαρτείας ἀμετρήτους αἰθέρος πτυάς. Quæ Lycophron habet ibidem unde ὠργιωμένης excriptum est, ib scriptione hæc sua ponere: quam eum demum elegantem & eruditam visum iri credidit, si omnium intelligi metuentium scriptorum griphos & noctes avide conquisitas ostentaret: parum pensi habens quas Cruces Lectoribus aut Interpretibus suis figeret.

OMISSA IN HOC GLOSSARIO.

Edit. Rom. pag. 432.

Litera Π. Pag. 45. post Verbum ΠΡΑΓΜΑΤΑ.

ΠΡΙΓΚΙΨ τῷ ΠΡΙΝΤΖΗΣ.

Lib. V. Cap. XXIV. Ἔρριπτε δὲ πλέον ἢ ἧττον τῷ Πρίγκιπι, ἀνδρὶ Δίγενεῖ μὲν τὰ εἰς γένος, ἐκ Πριγκίπων δὲ τῷ Πελοποννήσου κατέχοντι τὸ ἀνέκαθεν. Ait plurium suffragiis destinatum Patriarchatui Constantinopolitano fuisse Mooachum nomine Principem ex familia Principum Peloponnesi. Agit de eodem lib. III. cap. III. noster dum hunc ab Imperatore missum, ait ad Chalæi Tocharorum Orientalium Dynastam deduxisse filiam Nothan Imperatoris ipsi Chalau desponsam; quæ tamen, cum eo perveniisset, reperto mortuo Chalan, ejus filio & successori Apagæ, vel Apagani nupserit. Verba Pachymeris sunt: Τῷ μὲν Χαλαῖ μὴ τὸ Μοναχὸν τῷ ἱερέως Πρίγκιπος ἐξεδίδου υἱὸν ἐκ τῆς Δαπλοβατατζίνης ἐκ σεβάσης παιδὸς Μαρίας· τῷ ὁ Πρίγκιψ Ἀρχιμανδρίτης ὢν τότε τῆς τῶ Παντοκράτορος μονῆς &c. Is postea creatus Antiochenus Patriarcha ibidem dicitur: & res narratur lib. VI. cap. V. ubi hic vir Theodosius vocatur, uti & cap. XXII. lib. II. Ex his habemus ita fuisse peculiare *Principis* nomen Dynastis Pelopponesi, ut pro vocabulo familiæ adhæreret singulis ex ea domo prognatis; usu videlicet Græcorum, verum & gentile nomen illius stirpis origine Francicę vulgo nosse minus curantium. quamquam illud doctiores non nescirent. Nam Georgius Acropolita Historiæ suæ cap. 48 Achajæ & Peloponnesi Principem Βιλαρδουΐν *Villarduinum* nominatum docet. Gregoras, vero lib. 7. pag. 109. titulum Principibus Peloponneso imperitantibus tributum ait jam a tempore Constantini Magni; uti & Athenarum Dynastæ nomen Magni Ducis, & Thebarum Bœotiarum Domino appellationem Magni Primicerii μιγάλου Πριμμικηρίου, quæ postea usu vulgi in μιγάλου Κυρίου nuncupationem degeneraverit: obtinenti denique Siciliam, Regis nomen. ridicule. quasi jam tum ætate Constantini Magni Sicilia, Thebæ, Athenæ, Peloponnesus avulsa a corpore Romani Imperii, Dynastis propriis subessent, non modo id toleraote novæ Romæ Conditore, sed etiam si superis placet, istos Regulos amplis honorare appellationibus curante. Porro lib. III. cap. XVI. hanc vocem aliter Pachymeres scribit in his verbis: καθημερινοὺς πολέμους πρὸς τὸν Πρίντζιον ἐξῆγε. loquitur de Sebastocratore fratre Imperatoris circa Monembasiam quotidianis velitationibus adversus Peloponnesi Principem decernente, quem Πρίντζιον Printzem vocat, vocabulo propius accedente ad vocem Francicam *Prince*, qua Francici tunc incolæ Peloponnesi proprium Dominum indigitabant.

Π Ρ Ο Β Ο Λ Ε Τ Σ.

Lib. VI. Cap. XXIII. Προβολὰς ἐφαντορικοῦ πνεύματος. τῷ τὸ προβολάς, εἰς τὸ, αἴτιος, μεταλαμβάνων. Merito hic Veccus τὸ, προβολάς, εἰς τὸ. αἴτιος, μεταλαμ-

βάνει. hoc eſt: ineſſe vocabulo προβολὰς vim notionemque principii activi ac cauſæ, contendebat. Sic enim plane eamdem vocem intellexit & uſurpavit Gregorius Nazianzenus Oratione de Filio, in his verbis: Καὶ πῶς ἐστιν ἡμῖν ὁ Πατὴρ ἀγέν. ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. ὁ μὲν (nimirum Pater) γεννήτωρ καὶ προβολὰς ὁ λέγω δὲ ἀπαθῶς, καὶ ἀχρόνως, καὶ ἀσωμάτως· περὶ δὲ (& Filii & Spiritus Sancti) τὸ μὲν γέννημα· τὸ δὲ πρόβλημα. ubi clare Pater γεννήτωρ Filii æterni, προβολὰς autem Sancti Spiritus dicitur. Viciſſim autem Filius Patris γέννημα; Spiritus autem Sanctus ejuſdem πρόβλημα. Ex quibus patet verbum προβάλλειν, non quamcumque emiſſionem latine ſignificare, ſed eam quæ ſit cum influxu activo conjuncta; qualis eſt emiſſio ramorum ex vivente trunco. qualium emiſſionum eſt mentio Cantic. 4. 13. *Emiſſiones tuæ Paradiſus malorum punicorum*. quare mihi videtur ſatis bene reſpondere græco huic verbo, προβάλλειν, latinum, *producere*. quod & ipſum cauſæ notionem habet. adeo ut προβολὰς, recte explicetur vocabulo, *Productor*; Sicque in teſtimonio Damaſceni, Pater æternus productor Sancti Spiritus per Filium dicatur. Multa de vocabulis προβολὰς & προβολὴ eruditiſſime diſputat Petavius noſter cap. 8. lib. 5. de Trinitate & alibi in eo Opere; quæ videri apud eum poſſunt. Hoc enim quod diximus, nobis pro inſtituto, & loci quam tractamus intelligentia, ſufficit in præſens.

Edit. Rom. pag. 432.

FINIS GLOSSARII.

PETRI POSSINI
E SOCIETATE JESU
OBSERVATIONUM PACHYMERIANARUM
LIBER II.
COMPLECTENS NOTAS
In Universam Historiam Rerum
MICHAELIS PALÆOLOGI.

In Titulo Operis.

GEORGII PACHYMERIS. Cum varii varie Græcum nomen Παχυμέρης latine efferant & inflectant; Alii Pachymeram, Alii Pachymerim, Alii aliter vocantes: Mihi commodius & expeditius visum est inflexione uti latina nominum Classis tertiæ. Quin id sit simplicius & ad usum facilius, nemo negaverit. Jure autem fieri, exemplis adstruitur. Nam Ulysses, Socrates, Demosthenes, similia plurima mere latine ab omnibus flectuntur, nullo respectu ad inflexiones græcas istorum nominum. quis enim unquam adumbrare curavit Latino sono genitivum Δημοσθένη aut accusativum Δημοσθένη balbutiendo *Demosthenis* aut *Demosthene*, Romana Minerva lovitissima? Hoc etsi parvum dictu, necesse visum hic profiteri.

MICHAELIS. Quotus hic inter Imperatores Constantinopolitanos Michael fuerit, non erit inutile semel statuere. Primus ad Imperium hoc nomen pertulit Michael Curopalata cognomento Rhangabenus, laudatissimus Princeps, anno Christi 811. Secundus homo scelestissimus Michael Balbus, e carcere ubi ad vivicomburium servabatur, vi ad Solium erupit anno Christi 820. Tertius Michael Porphyrogenitus Theophili Imperatoris filius cum Matre Theodora Imperium tenuit, magno Reip. & Ecclesiæ malo. fuit enim ubi adolevit impiissimus. cœpit dominari anno Christi 842. male perlit 867. Anno inde Christi 1034. Michael Papphlago a Patria dictus, adulter Zoes Augustæ, Romano ejus viro strangulato Imperium arripuit, & tenuit annis fere octo. Moriens successorem habuit Michaelem cognomento Calephatem, ejus nominis quintum. qui post annum a Zoe, quæ illum promoverat Imperio & oculis privatus, locum cessit Constantino Monomacho anno Christi 1042. Quatuordecim post annis Michael cognomento Straronicus sextus ejus nominis coronatur Augustus. Sed mox ann. 1057. Isaacio Comneno ultro concedens abdicavit Principatum. Anno Christi 1071. Michael cognomento Parapinaceus, filius Constantini Ducæ Imperatoris mortuo Romano Diogeni successit, septimus inter Augustos Byzantinos Michael: quem inter & hunc nostrum cum nemo sic appellatus imperaverit, Palæologus cujus hic Historiam damus, numerandus erit Michael VIII.

Edit. Rom. pag. 434. PALÆOLOGI. Natus hic anno Christi 1224. ex Andronico Palæologo Magno Domestico, Matre Palæologa Irene & Alexii Palæologi Despotæ filia. Hæc Irene Michaelis Avia materna, filia fuit Angeli Comneni, quo Imperante Constantinopolis capta est a Latinis. Dedit is eam Conjugem Alexio Palæologo (ut Phrantzes habet, Acropolita Andronicum appellat) quem & Despotam creavit & Imperii successorem designavit. Sed is brevi est mortuus, unica ex Conjuge filia susceptа, quæ Andronici Palæologi Magni Domestici Uxor, Michaelis Palæologi Matet fuit. Quare is a Patre juxta Matreque Palæologi appellationem tulit Συναγωναμένος propterea vocatur, ut Phrantzes habet cap. 1. Idem tradit Gregoras lib. 3. pag. 32. Sed & Comnenus a Matris Avo Angelo Comneno Imperatore dictus, ut Phrantzes ibidem docet: ac passim ita vocatur ab Acropolita Scriptore ipsi faveotissimo. Unde creditum affectasse Michaelem ante Imperium dici Comnenum, quod eam rem vellificari ambitioni suæ crederet. sed & hujus Posteros ob nobilitatem inclytæ tot Augustis familiæ, Comnenorum appellatione gloriatos, ostendunt Inscriptiones Michaelis & Andronici Juniorum a Pontano descriptæ Notis ad Phrantzen. Hunc porro nostrum Michaelem postquam ad Imperium pervenit haud magnopere curasse Comnenum dici, licet intelligere ex Pachymere, qui ei familiaris, & sub ejus Filio Andronico Seniore, non sine cura demerendæ regnatricis Domus gratiæ, scribens, numquam eum alio Gentili quam Palæologi nomine designat.

HISTORIA RERUM &c. Duas Historias separatis voluminibus & titulis Pachymeres reliquit, ut in Codicibus optimis Barberino & Allatiano distinctissimæ leguntur. Licet Vaticanus Paraphrastes qoi multa contraxit, quædam addidit, pleraque mutavit, ambas in opus unum constaverit. cui forte similis fuerit Augustanus ille Codex, unde sua Excerpta Volsius sumpsit. Nam & is unam ex duabus Pachymeris Historiam videtur agnoscere. Nos Priorem Michaelis VIII. Palæologi Acta exequentem modo damus: Alias Deo volente, Andronicum ejusdem Scriptoris, sive de Gestis Andronici Scioris libros VII. in lucem emissuri.

CAP. I. LIB. I.

Pag. 50. *Constantinopolitanus genere, ortus & educatus Nicææ.* Pachymeres hujus Histor. lib. 2. cap. XXVII. post medium, testatur Patrem suum Constantinopolitanum Civem fuisse, exulare a Patria coactum ob Latinos ibi dominantes. Sane cum idem Pachymeres hic doceat, se annum ætatis undevigesimum agente pulsos Constantinopoli Latinos, & libro harum Observ. 3. demonstraturi simus, receptam e Latinis Urbem recuperasse Græcos octo & quinquaginta annis postquam amiserant, facile potuit nasci Nicææ Pachymeres patri quin-

quagenario, qui uſque ad annum ætatis undecimum in paterna domo Conſtantinopoli educatus, ob exoſam Latinorum ibi dominationem Niceæam migraverit. Tradit enim Acropolita Hiſtoriæ ſuæ cap. 6. Latinos Urbe capta liberam Græcis dediſſe facultatem vel ibi manendi, vel alio migrandi. *Τὸ πάλαι κρατήσαντες οἱ Ἰνδοὶ δόντα ἐδώκασι τοῖς τῶν αἰνιττομένων, τοῖς ἑλοῦσι μὲν τὰ ἐν ὑπὸ χεῖρας εἶναι αὐτοῖς, τοῖς δ' ἀκουσίως αἰχμάλωτα, ὅπου ἂν βούλοιτο.* Mox addit pleroſque Illuſtriorum clam aut palam abiiſſe, quorum e numero fuiſſe Pachymeris Patrem verſimile eſt.

Clero adſcriptus. In Græco legitur apud optimos Codd. B. & A. *Διὰ τοῦτο κλῆρῳ*, prout expreſſimus. Nempe *κληρικὸν* aliquando eſt appellere, aut pervenire. Codinus cap. 11. de Sponſa Imperatoris. *Καὶ τὴν εἰρημένην καθ' ἱερὰν μύησιν ἀναπαύσεται ἐπὶ πολυ-ποθουμένῳ ἐπὶ τὴν Ῥώμην.* Vatic. jam hinc incipiens obſcuriora clarioribus mutare *Διὰ τοῦτο κλῆρῳ Ἰουδαϊκῷ* poſſuit.

Ut doctus quidam aſſerit. Apparet ex illis verbis: *Ὡς τὸ φάναι τὸν τραγῳδὸν* &c. Doctum hunc Sophoclem eſſe, cujus in Ajace *μυηστεύῃ* illa extat celebris de tempore ſententia: *Edit. Rom. pag. 435.*

Ἀναγκαῖ' ἡμᾶς πανσοφισμάτων χρόνος
Φῦσαι τ' ἄδηλα, καὶ φανέντα κρύπτεται.

CAP. II.

Pag. 21. *Tum quod iſtud argumentum præoccupatum ab aliis jam eſt* &c. Videri poteſt innuere Nicetam Choniatem, qui & Urbis expugnationem a Latinis, & res aliquot poſt eam annorum prout geri videbat ſcripſit. Georgium quidem Acropolitam Logotheram & Nicephorum Gregoram, ne innui hoc loco a Pachymere putem, facit, quod Gregoras poſt Pachymerem ſcripſit: Acropolita vero licet aliquanto Senior Pachymere, Junior tamen fuit quam ut res Theodori Laſcaris prioris ſpectare præſens potuerit, quas ex fama & monumentis in Hiſtoriam digeſſit. Hoc ex ejus Hiſtoria clare diſcimus. Scribit enim ille ibi cap. 19. pag. 55. Edit. Reg. *Τότε καὶ αὐτὸς ἀφῆ τῆς γονέως ἐκ τῆς Κωνσταντίνου ἀναστάλη τῇ βασιλικῇ ἐκπαιδεύεται* videtur legendum *ἐκπαιδευόμενος ἦν. Tunc & ipſe a Parentibus ex Urbe Conſtantinopoli miſſus fuit ad Imperatorem ſexdecim annos natus.* Apparet doctiſſimum Interpretem legiſſe *ἐπὶ ἑπτακαίδεκα* pro *ἐκπαιδευόμενος*. vertit enim *undecim annos natus*. Sed quod addit ſtatim Auctorem *ἐγγυμνάσασθαι τοῖς λόγοις* perfunctum jam tum ſtudiis fuiſſe humaniorum litterarum, magis ut fallor congruit cum ætate annorum ſexdecim. Parum enim eſt verſimile undecennem Puerum Grammaticam, Rhetoricam, ipſam Philoſophiam, cum Artibus quatuor huic ſubjectis Arithmetica, Muſica, Geometria, & Aſtronomia, ſatis perceptas habere potuiſſe. *Παιδόθεν* ſiquidem *ἐγκύκλιος* toc illa complectebatur: ut ex Joanne Tzetze intelligitur, ſic de his ſcribente Chiliad. XI. ſect. CCCLXVIII.

Ἐγκύκλια μαθήματα καλοῦνται
Ὅσοις τὸ συμπέρασμα πάντων τῶν μαθημάτων
Γραμματικὴς, Ῥητορικὴς, αὐτῆς Φιλοσοφίας
Καὶ τῶν τεσσάρων δὴ τούτων τῶν ὑπ' αὐτὴν κειμένων
Τῆς Ἀριθμητικῆς, Μουσικῆς, ἔτι τῆς Γεωμετρικῆς,
Καὶ τῆς ἀστρολογικῆς, αὐτῆς Ἀστρονομίας.

Fateor interdum ſolam grammaticam *ἐγκύκλιον παιδόθεν* mentione deſignari *κατὰ κατάχρησιν, ὁλόκληρον πρᾶγμα*, ut idem Tzetzes ibidem loquitur: nec eo inficias videri poſſe locurum en ſenſu Acropolitæ, dum de illa quam percepiſſe jam tum ſe ait Encyclica doctrina ſtatim ſubdit *τὰ Γραμματικὰ κατορθοῦν τὸ πᾶν. Quamplerique Grammaticam nominant.* Præſertim cum paulo poſt, cap. nimirum XXXII. idem adjungat: ſe hortatu Imperatoris Joannis, ad quem miſſus fuerat, *ὑπολαβεῖν τὴν λογικὴν παιδείαν ἢ λογικὴν παιδίωσιν* operam dediſſe, Magiſtro Theodoro Exapterygo. Verum hæc non obſtant jam poſitis. cum ſit vero ſimilius *γραμματικὴν* vocabulum non *κατάχρησιν*, ſed *πρᾶγμα* ibi Acropolitam uſurpaſſe: ac non alterius generis diſciplinas, ſed majorem in jam deguſtatis progreſſum in Schola Exapterygi quæriſſe: quippe a quo, ut ipſe mox addit, ſeptem annis nihil aliſi *τὴν τοιαύτην παίδευσιν καὶ τὴν λόγου τέχνην διὰ πλείονος* perceperit, quorum neutrum Encyclica limites excedit. Denique ſexd. cim natum annos ſe in Joannis Aulam admiſſum ſatis manifeſte demonſtrat Acropolita. dum cap. 12. primam rem omnium quæ ipſi in Conſtatu Joannis Auguſti contigerunt, memorat ſui traditionem in diſciplinam Theodori Exapterygi, quem ſe audire cœpiſſe ait, *ἐννεακαίδεκατον ἤδη ἄγοντα. decimum ſeptimum agentem annum*, quod ſi jam undecimo ætatis ad Joannem veniſſet, oportuiſſet eum ibi ſex toris annis ſine ulla occupatione deſediſſe. Pro certo igitur habendum ſexto decimo ætatis anno cœpiſſe Acropolitam Joanni Auguſto adhærere. quo autem id ejuſdem Joannis Imperii, atque adeo Chriſti, anno contigerit, explorandum nunc eſt. Adventum in Aulam Joannis ſuum in id rempus incidiſſe narrat Acropolita, quo tempore Roberto Latinorum Imperatore mortuo, Joannes olim Jeroſolymorum Rex Conſtantinopolim eſt evocatus ad res illic moderandas, quoad Balduinus puer in ætarem Imperio idoneam adniviſſet. Robertus autem anno Chriſti 1228. aut ſequentis eſt mortuus. unde Joannis Brennenſis ex Italia, ubi Gregorio Nono militabat, Conſtantinopolim appulſus, ad Chr. 1229. aut 1230. pertinet; quando Joannes Batatza, qui anno Chriſti 1222. Theodoro Laſcari ſuo Socero ſucceſſerat, octavum aut nonum Imperii annum numerabat. Nec res igitur Theodori Laſcaris, nec primi decennii Joannis Batatzæ Acta, ſcribi ex oculata notitia ab Acropolita potuere. Quare alios nobis incognitos talium eventuum *αὐτόπτας* Hiſtoricus hic innuere Pachymerem agnoſcendum eſt.

Commiſſi invicem Mercurio & Latonæ. Alludit pugnam Deorum ab Homero celebratam Iliad. *υ.* ubi cum alii aliis Dii Diis adverſi comparantur; tum par infeſtorum invicem Numinum Mercurius & Latona, ille Græcis, hæc Trojanis militans producitur.

Λητοῖ δ' ἀντίον αὖτε ἰοχέαιρα ἔμαθε.

Etſi autem quomodo ſcribitur græce *Λήθη* ſive Latonæ nomen nihil commune cum *Λήθῃ* oblivione, habere videatur, certum tamen, atque adeo vulgare græcæ litteraturæ non rudibus eſt: Latonam ad noctis & oblivionis ſignificationem allegorice trahi. *ὡς ὁ Ἀνώνυμος* (ait Euſtathius ad Iliad. Ξ pag. 989. Edit. Rom.) *ὁ μύθος οἱ Λήθῃ ἀλληγορήσαν, καὶ ἐκ τοῦ λήθω τὸ λήθειν Διὶ προσκοιμᾶσθαι ὅτι μὴ φασὶ κατακλυσμὸν, ἵνα μὴ τὰ ἐν ἀρχῇ λόγου ἀγνοῶ. Latonam ſymbolice deſignare non ſolum oblivionem, ſed & noctem aeri ſuo convenientem quando luce non illuſtratur, unde eruditorum ignoraverit.* Inde ad verſum ſuperius deſcriptum ex Iliad. *υ.* idem Enarrator doctiſſimus hoc obſervat: Edit. Rom. pag. 1197. *Λητοῖ δ' ἀντίον αὖτε ἰοχέαιρα ἔμαθε Ἕρμῆς. ὑπερφυῶς ἄρα ἐπαινεῖ ἐπαλλάττοντα ἡμῖν Ἀνώνυμος τὸν λόγον συντιθέμενον.* *pag. 436.*

Hæc ille, quæ indicant ingenioſe adumbratam ab Homero, iſto infeſto invicem incurſu Mercurii & Latonæ, certamen quoddam Orationis & litterarum per Mercurium deſignatarum, adverſus ignorantiam tranſactarum rerum oblivione mortalibus induci ſolitam. dum *Hiſtoria*, ut eleganter ſcribit Anna Comnena in Præfatione ad Alexiadem, *ad Lethæum quemdam torrent. ne objecitur velut invidiæ ſolidtatis moles. præcipitem quodammodo inhibiturus lapſum temporis; certe prohibi ura, ne quæ in cogeſta junt omnia irreparabiliter obliterentur* &c. *αὐτὰ δὲ τὰ λόγου τοῦ ἱστορίαν ἅμιλλαν ἐχούσης πρὸς τὴν τοῦ χρόνου ῥοπήν, ἢ ἴσως ὑφαιρεῖται τῶν πραχθέντων τοῖς ἀνθρώποις

CAP. III.

Quæ hic Pachymeres tradit de angustiis in quibus fuerunt, qui præerant reliquiis Græciæ post captam a Latinis Urbem: Theodorum potissime Lascarim Joanois Batatzæ decessorem, & hujus ipsius Joaonis prima Principatus respiciunt tempora. Vide da his Acropolitam capite præsertim, tum Historiæ suæ tum Chrooici compendiarii septimo.

CAP. V.

Quod innuit hoc cap. Pachymeres de Chadeno ab Imperanta jam Michaele Palæologo misso ad censum agendum Præsidiariorum Montes Persis objectos tuentium, non reperio distinctius alibi axplicatum a nostro. Tantum de causis gratiæ Chadeni apud Michaalem, quas se alibi dicturum hic significat, invanio cap. xi. hujus libri Chadenum hunc, dum jussu Theodori Augusti suspectum illi Palæologum Thessalonica vinctum abduceret, humane ac clementer, quoad potuit, dirum Imperium exercuisse. Unde pronum creditu est, utcumque id noster diserte nusquam alibi expressit, Michaelem, ubi ast ad Imperium evectus, eo nomine se gratum Chadeno præbuissa, adhibendo eum familiariter, & ejus opera primis administrationis Reipublicæ functionibus utendo. cum autem referat noster libri 11. cap. VI. Palæologum statim atque declaratus Imperator ast, antequam coronaretur, Philadelphiam cum Copis progressum, inde accersivissa Præsidiarios confoium Persidi Montium, & res illius limitis ordinasse, credibile est ex iis quæ hic scribuntur, usum eum in toco illo negotio & consilio & ministerio Chadeni. Quamquam huic conjecturæ videtur intercedere, quod noster hoc loco indicat istam vexationem custodientium Montes Persidi oppositos a Chadeno persuasam Michaeli Palæologo jam imperanti, ad posteriora recuperatæ Constantinopolis pertinere tempora. Quæ nisi prolepsis hic quædam agnoscitur, quærendum alibi ast quando contigerit, quod omne refertur. frustra autem tota hac Michaelis Historia quæretur: Pachymere fortassis oblito promissum axolvere; aut se defunctum satis rato qualicumque indicatiooe rei ejus alieno loco præmissa.

Edit. Rom. pag. 437.

CAP. VI.

Ram dictu parvam; sed admonitu forte non prorsus inutilem, brevissime transigam. Pronum ast docto græce Lectori dum in hoc capite μαχαιρᾶν bis leget, suboriri suspicionem editi mendose loci, cum Auctor, prout cæteri solent fortasse, μαχαίραν scripserit. Atqui constantissime ac clarissime in Codicibus antiquissimis, præsertim Barberino cui potissimum adhæsimus, μαχαίραν scribebatur. Nempe Pachymerem hic quoque loqui cum vulgo piguit; recordantem apud Homerum Odyss. λ. vers. 402. sa legissa μαχαίρᾳσιν. Odyss. φ. v. 114. μαχαίρᾳσιν. Iliad. α. vers. 345. μαχέσσατο, & alibi similia.

CAP. VII.

Pag. 15. *Qui Filiam Nepotis ejus* (hoc ast Joonis patris Thaodori) *ex Prætre, matrimonio sibi junxerat Michael Palæologus.* Hæc distinctius narrantem audire operæpretium est Georgium Acropolitam oculatum gestorum testem. Ergo is Historiæ suæ cap. 51. pag. 55 Edit. Reg. sic scribit: Καὶ ὁ Βασιλεὺς (nempe Joannes Augustus Theodozi pater) τὸν Κομνηνὸν ἐπιδεξιοῦται Μιχαὴλ τῇ ζάμβρᾳ αὐτοῦ τῇ γαμετῇ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ τὴν Σαβαταμαίρισσαν Ἰωαννίνα τὸ Δούκα ἐγγόνῃ τοῦ Θεοδώρου, ὃς μόνῃ ὁ πατὴρ αὐτῆς κατελείφθη ὁ τῆ Σαβαταμαίρισσα υἱὸς Ἰωάννης ὅτε ἐν μείρακι ἦν τὸ χρυσῆ ἐξεμίσθωσε. Ita ille. Ex his habemus, Joannem Ducam sive Batatzem Augustum purgato satis a criminibus impactis, & receepto in gratiam Michaeli Palæologo, quem Acropolita Comnenum vocat, dedisse Uxorem Fratris sui Sebastocratoris Isaacii Ducæ neptem Theodoram, cujus pater Joannes Isaacii filius in adolescentia præreptus acerba morte, unicam eam prolem reliquerat Uxori suæ Eudociæ Joannis Angeli filiæ. quæ Eudocia florente licet ætate viro amisso, laudabili religionis exemplo in viduitate Deo serviens permansit. unde haud vane opinatur Acropolita, partem præmii divinitus tributi virtuti ejus videri potuisse tam felix Conjugium Filiæ per id ad Imperium mox evehendæ.

Magni Consulti Dignitate conspicuus. Videtur hæc Dignitas Michaeli Palæologo collata occasione ouptiarum modo memoratarum, ab ipso earum conciliatore Joanne Augusto. Nam Theodorus hujus successor iniquiore fuisse visus in Michaelem semper est animo, quam ut in eum ornandum tam profusus esset: alioqui solitus, ut cap. seq. Pachymeres observat, Dignitates ejusmodi tribuere novis potius hominibus, quam Principibus regii sanguinis, quorum arat deprimendo supercilio intentus.

Vota ejus generis mente clam intima subfidentia &c. His exprimere conatus sum illud subobscurum εἴ τι ὑποπεπωκὼς εἶχε, sententia ut spero ab Auctoris sensu oon abhorrente. Sed dcinceps circa similis perplexitatis loca, qualia passim occurrunt in hoc Scriptore; nihil morabor Lectorem in his Notis, quibus tantum necessaria, idque brevissime, indicare propositum est. Quod rem ipsam attinet, qua de hic agitur, certum est Michaalem Palæologum jam a Puero eltillatum imaginationibus Imperii, conscientia Natalium Augustorum, & præsaga indicatione auguriorum excitatis. Non semel illi narraverat Soror Eulogia, lactentem adhuc ipsum, non ad aliam facilius nbdormiscera næniam solitum, quam ad eam quæ Augustum quondam illum invectum iri Constantinopolim per portam Auream, caneret. Refert id noster lib. 11. cap. XXIII. pag. 73. Vocem MARPOU de Cælo missam contextam e sex litteris quæ Michaelem Augustum Romanorum Ocyus Vocandum significarent, a Thessalonicensi Antistite lætus audierat: ut narratur hoc libro 1. cap. XI. pag. 19. Denique tacitus, sed gratulans gaudensque intime, omen captavarat, ex cantu fortuito Chadeni proximum ai vaticiniorum regnum spondantium eventum augurante, prout ibidem pag. 20. legitur. Juvani denique solerti, forti, generoso altos afflabat spiritus Irenes Aviæ maternæ primogenitæ Alexii Imperatoris jus ad Imperium paterna designatione in virum ejus prolemque propagandum. Nam huic, ut refert Gregoras lib. 3. pag. 32. Augustus genitor rubrarum crepidarum usum decrevarat, quod prola carens mascula virum ejus ac sobolem cernere Principatus hæreditatem omnino vellet. Nec erat qui non videret talis indolis, tantæ nobilitatis Adolescentem tali rerum statu haud absurde in magnas assurgere spes posse. quare Joannem Batatzen, præclaris alioqui Michaalis faventem dotibus, abstinuisse ab eo evehendo, metu ne is successibus insolescoret usque ad ambitum supremæ potestatis, narrat Acropolita capita Hist. 50. significans Irenem Theodori Junioris Lascaris primogenitam Michaeli fuisse destinatam ab Avo Conjugem; sed ei timenti. quod dixi, tutius deiode visum non admovere libi tam inime suspectæ ambitionis virum. Denique ista suspicio fons omnium quas est imperante Theodoro plurimas passus, miseriarum Palæologo Michaeli fuit: hoc ideo loco, unda ajus incipit Historia, merito a Pachymere indicatus: cum ax eo plerarumque mox referendarum rerum argumentum processerit.

Paratum se exhibens ad suam innocentiam singularis certaminis experimento comprobandam; quæ dubiarum accusationum purgandarum ratio antiqua Imperatorum comprobata usu invaluit: Hinc habemus apud Græcos quoque Imperatores invaluisse usum purgaodi dubias delationes permissn, aot etiam præscripto inter Accnsatorem & Delatum certamine corã

pag. 438.

arbitris. Veriſimile eſt iſtum morem in Orientem invectum a Francis qui occaſione ſacrarum Expeditionum eo profecti, longo illic tempore perſtiterunt. In antiquiori enim memoria Græcorum aut Romanorum haud facile quidquam tale reperietis. Inter Francos autem uſitatiſſimum id olim fuit, ut paſſim appareat ex veteribus Hiſtoriis Res eorum tractantibus. Hic ritus de quo ſuſe diſſerit ooſter Delrio Diſquiſit. Magic. tom 2. merito deinde abrogatus eſt, ut injuſtus & immanis. confixus ideo graviſſimis decretis Julii Secundi Summi Pontificis, cujus Bulla extat ea de re edita menſe Aprili ann. 1508. Concilii Tridentini ſeſſ. xxv. de reform. cap. xix Gregorii xi 11. Conſtitutione quæ incipit: *Ad tollendum* &c. edita 9. Dec. An. 1582. quibus dudum antea præiverat Nicolaus I. cujus de hoc ſtatuto inſerta corpori juris legeatur a. q. 4. & 15. q. 6. c. 2.

Cumque diu nullus eſſet qui pro tam ſaſpetta Reo Imperatorem alloqui auderet &c. Hæc brevius perſtringit noſter, quod ad Imperium Joannis pertinerent: cum ipſe in fine præcedentis capitis, & hujus initio ſignificaverit ſe ab Imperio Theodori ſuæ Hiſtoriæ principium ducere. Longe autem fuſius diſtinctiuſque iſtam totam Michaelis accuſationem ac periculum exponit ex oculata notitia Georgius Acropolita Hiſt. cap. 50. & 51. quem conſule.

Edit. Rom. pag. 439.

CAP. VIII.

Pag. 16. *Protoieracarium* &c. Fuiſſe hunc locum præcipuæ Dignitatis, præterquam hinc patet, cum Imperator hominem impenſe ſibi carum in eum promoverit: etiam intelligi poteſt ex numero ingenti Miniſtorum et ſubjectorum, cujus indicium habemus ex eo quod refert Acropolita Hiſt. cap. 61. his verbis: *Αὐτίκα γὰρ τὸν ἐξυπασπιστὴν τῶν βασιλέων ὁ δεσπότης τῶν ἐφ' ὑψηλῆς ἀγομένων ἐλέφαντα τοῦ ἐπὶ χείρα, καὶ τὸν δ' ἱππέων διοικοῦντα, τοῦτον ἀναζευγνὺς στρατιωτικῆς αὐτὸν ἔσχε τάγματος, καὶ ἐκ τοῦ σωματείου τοῦδε πάνυ.* Hæc ille, ex quibus ptudens quivis poteſt cognoſcere ingentem fuiſſe multitudinem ſervientium Imperatori in venationibus Cervorum Aprorumque, præſertim autem in Aucupio per accipitres: quando ex iis ad Militiam translatis magnos Exercitus momento conflatus extitit.

CAP. IX.

De fuga Michaelis Palæologi in Perſidem hoc capite narrata, plura refert Georgius Acropolita tunc apud Imperatorem Theodorum agens, quando is eſt ad ipſum Nuncius allatus. Operæpretium Lectori fuerit videre, & cum his noſtri conferre quæ ille narrat cap. Hiſt. ſuæ 64. ubi etiam obiter obſervate poterit, quæ in Gloſſario verbo *μεσοβία* notavimus de Legione aut Cohorte iſto nomine appellata non ſolum Acropolitæ ipſius, ſed & doctiſſimi ejus Interpretis auctoritate confirmata. Nam illa Hiſtorici græca verba: *πρὸς τῷ στρατηγοῦντι ἐν Βιθυνίᾳ ἢ Μεσοβίᾳ*, ſic reddit Illuſtriſſimus Allatius: *a Cohortium Bithynicarum & Meſothyniæ Præfectis.*

Pag. 17. *Cum Hoſtibus Soltanis congreſſus, fortiſſime ſe gerit.* Longe hæc fuſius ac diligentius Acropolita pertractat toto capite 65. qua occaſione, quos ducens, quanta prudentia ac fortitudine, quo denique ſucceſſu adverſus Tacharios (ſic enim appellat Acropolita quos noſter Tocharos) pro Sultane rem geſſerit Michael Palæologus, exponens.

Reverſum benigne excipit &c. Reditum Michaelis Comneni ad Imperatorem Theodorum breviter memorat Acropolita cap. 69. uti & Gregoras lib. 3. neuter interpoſitorum in eam rem Iconienſis Epiſcopi officiorum mentionem faciens: fortaſſe quod illa, ut alia multa rerum Michaelis, noſtro melius perſpectarum, ignoraverint.

CAP. X.

Pag. 18. *Michaelis Deſpotæ Nothus & obſcurus filius Manuel* &c. Hæc copioſius diſtinctiuſque referuntur a Georgio Acropolita ex oculata pene notitia. Nam is hujus in Occidentem Expeditionis Michaeli Palæologo Comes fuit; etſi non eodem loco pugnavit: in alia diviſarum Copiarum parte rem gerens. Quia vero illa quædam alter ac Pachymeres narrat, equidem Acropolitæ potius hic quidem credendum puto, quippe qui ejus, uti dixi, negotii pars fuerit, quam noſtro qui res tunc actas ex fama, nec ea ſatis explicata, viderit accepiſſe. Prima diſcrepantia in nomine Ducis Hoſtium eſt: quem noſter Manuelem vocat. Contra Georgius Acropolita Hiſt. cap. 72. Theodorum appellat. ſic enim ibi ſcribit: *ὡδέ ὁ βασιλεὺς τὸ Δουκᾶτο Μιχαὴλ υἱὸν υἱὸν Θεόδωρε. Ετατ autem is quem dixi defectoris Michaelis nothus filius Theodorus.* Dixerat vero antea Ducem Copiarum Michaelis Deſpotæ rebellis occurrentem Michaeli Palæologo haſta percuſſum ab eo & equi ſella excuſſum, *ὁ μὲν δὴ Καισαρὶς Μιχαὴλ* (nam ut ſupra monui Michaelem Palæologum Acropolita ſemper Comnenum vocat) *τῷ φωτὶ ἐγχειρήσας ξυστικῷ, βάλλει τῷ δόρατι, καὶ ῥίπτει τὸν ἱππέα.* Sed leve id diſcrimen vocabuli videri poteſt, præſut in re ipſa diſſentit ab Acropolita Pachymeres. Siquidem hic non Theodorum a Palæologo impulſum haſta & loco motum, ſed vice verſa Palæologum a Theodoro. ut patet ex his verbis: *ἐπεὶ καὶ ὁ τοῦ Δουκᾶτου Μιχαὴλ ἐκ πόδας σκάπτει τοῦ Μανουὴλ τυχὸν ἐκεῖσε συνίστανται στρατιῶται, καὶ συμπλακεὶς τῷ πολίτῃ, τοῦ ἀκοντισμὸν ὁμοῦ χωρεῖ τῷ ἵππῳ. μέσῃ, τῷ κοντῷ σωμοδὶ καὶ ῥίπτει* &c. Addit a reſtituto in ſellam, unde fuerat dejectus, Palæologo Nothum Michaelis Deſpotæ filium lethali percuſſum ictu nequiviſſe parem reponere. quæ ſignificant manu & ferro Palæologi cecidiſſe Theodorum ſive Manuelem iſtum Nothum. Id vero pernegabit qui mecum exiſtimaverit Acropolitæ potius credendum, tantum non his præſenti, quippe hujus ſocio militiæ. Is enim diſerte affirmat: Excuſſum ſella Theodorum moxque e lapſu ſoblevatum, accurriſſe ad Comnenum & ſuppliciter deprecatum vecem. Comnenum autem ignorantem quis hic eſſet, tradidiſſe ipſum Turco cuipiam, qui eum interfecit. *τὸ πτῶμα τοῦ αὐτοῦ ἦσαν* (Theodorus Nothus) *ἀποδεικνὺς τῷ Καισαρὶ Μιχαὴλ, ᾧ ἐδωρήσατο μὴ φυλάξαι. ὀργὴν δ' οὐκ ἔσχεν ὁ Καισαρὶς, δ' ὅτι διὰ τὸν ἀπέκτονο. παραδίδωσι γοῦν αὐτὸν Τούρκῳ τινί. δ' ὃς ἀπέκτεινε τοῦτον.* Porro quod *αὐτὸν* obſcurum hunc Michaelis Deſpotæ filium noſter dicit, ad illegitimorum natalium ignominiam pertinet, quam idem & alibi, ut infra cap xxxi. pag. 50. ſolet iſta tenebrarum mentione deſignare. alludens opinor ad Homeri locum Iliad. ζ de Bucolione Laomedontis filio Notho:

Βουκολίων δ' ἐκ πρώτα γενὴν Λαομεδοντιάδης
Πρεσβύτατος γεγαὼς· σκότιον δέ ἑ φάσκετο μήτηρ.

Ad quem locum vetas Scholiaſtes: *σκοτίων ἐκ παλλακῆς μέλαινα τὸν πάππον γεγεννήκει, δ' οὐκ ἐκ τῆς κατὰ νόμον γαμηθείσης. τὸν δὲ ἀδελφοκτόνον φασίν.* ubi eleganter cauſam innuens cur obſcuri dicantur illegitimi, id indicat ex eo factum quod non ex conjugio ſolemni ſacum genialium prælatione illuſtrato: ſed furtivo captatis tenebris concubitu nati ſint. Iſtius otiginationis verbi *σκότιον* illegitimis aptati, quod *ἐξ ἀδηλοκτόνου γάμου* orti ſint, Auctotem Euſtathius pag. 622. Ed. Rom. allegat Apionem veterem magni nominis Grammaticum.

CAP. XI.

Quæ hoc capite narrantur de capto vinctoque per Chadenum Palæologo, deque præſagiis Imperii ea occaſione illi oblatis, eorum nec vola nec veſtigium cernitur apud Acropolitam: opinor ideo quod ille per id tempus in Expugnatione Prilapi

Caſtri captus, & longo tempore cuſtodia detentus ab Hoſtibus, ut ipſe docet Hiſt. cap. 6a. iſta non viderit. Gregoras quoque de his tacet, multo leviori, ut ex cæteris apparet, tinctus notitia rerum Michaelis Palæologi, quas qui plenius hoc noſtro tradiderit, fruſtra quæretur.

CAP. XII.

De morbo & morte Theodori pauca pene perfunctotie ſcribit abſens tunc ab Aula Georgius Acropolita, in his immorari potiſſimum ſolitus quæ ſpectavit præſens. Breviſſime item id tranſigit Gregoras.

Pag. 23. *In tuncula pertractatione ferri candentis*. Id ferrum in græco vocat Pachymere μύδρον ἐκ πυρὸς ἔδη ζέοντα, potuit ſufficere vox μύδρος, quam vetus Scolaſtes Sophoclis interpretatur πυρακτωμένου σιδήρου. & Heſychius πύδρος πυρωμένος, ſic enim reſcribendum pro πυρωμενιον. Fuit hæc prava ſine dubio innocentiæ probandæ ratio, merito io Jure Canonico proſcripta Cap. *conſuluiſti*. Cap *Manum* 2. q. 5. Et Cap. *Delicti* extra. de purgatione vulgari. Cap. *Sententiam* ext. Nec eam noſter probavit, ſed eaotum retulit quid fieret: etiam alibi, oempe lib. 11. cap. 1. gratulans tamquam emendato Reip. ſtatu quod illa deſiiſſent fieri. Michael quippe Palæologus ante Imperium adhuc Deſpota, cæpit abolere uſum adigendi homines ad iſtud periculoſum experimentum, quod jam privatus prædamnaverat. Refert enim Acropolita Hiſtor. cap. 50. pag. 53. Edit. Reg. eum Phocas Philadelphienſis Metropolita juſſu Imperatoris Joannis Batatzæ Michaeli Palæologo perduellionis ſuſpecto purgationem per ferrum candens præſcripſiſſet, ſic eum alloquens: Δεῖ σε τῷ μύδρῳ τοῦδε ἀλύσσων πυρακτώδει. Reſpondiſſe Michaelem: ἐγὼ μὲν ἁμαρτὼν οὐδὲν ἀνδρῶπω τῷ τυραννοῦντι τοιοῦτόν τι δεδρακὼς. σὺ δ' ἐμὲ συμβαλὼν Μητροπολίτην ὄντ' ἐμῇ θεῷ ἀνδρώπῳ τινὶ ἐβραπίζεδαι, ἐνδυσας μὲν αὐτοῦ τὰδ' ἱμάτια σοὶ πάλαι πολλοῖς ἤδη τῷ δήμῳ ἱστηχόσιν δίκαιος ἐγὼ τυγχάνω θεῷ· ὅτα δὲ ταῖς σαῖς χερσὶν ἐκπύρωσόν μοι τὸν σίδηρον, ἀλ' οὐ δαὶ ἐμὲ τοῦτο δόματος . . . . ἢ ταῦτας δὲ ταῖς ἐμαῖς σὺν χλιδαῖς ἑτέρδε τῇ χερσὶ μετὸν σίδηρον. &c. Petebat nimirum ut Antiſtes prius ipſe ignitum ferrum nuda manu otioſe tractatum in ſuam deponeret. quod Metropolita recuſans: hunc morem eſſe negat Romani aut Eccleſiaſtici uſus, ſed barbaricum; excuſans ineluctabili ſe Imperatoris auctoritate ad iſtam illi purgationem indicendam adigi; quam tamen Michael recuſavit conſtantiſſime. Videri poteſt ex reliquiis hoc ſuperſuiſſe Ethnicæ, & quidem perantiquæ ſuperſtitionis. Nam Sophocles heroicis jam temporibus Oedipodarum Thebis regnantium exerceri ſolitum indicat, dum in Antigona facit unum Cuſtodum quos Rex Creon appoſuerat eadaveri Polynicis ut ſepeliri prohiberent, poſtquam id ab Antigona opertum humo fuerat, factum Regi referentem, & magnopere excuſantem id citra ſuam & ſociorum conſcientiam actum, hæc dicere:

Ἡμεῖς δ' ἕτοιμοι πᾶν μεθ' ἡμῶν αἴρειν χεροῖν
Καὶ τῆσδε δαίτης, ἢ θεοῖς ἐρημοτὸν,
Τὸ μητρὸς δρᾶσαι, μήτε τῷ ξυνδρᾶσαι
Τὸ σοὶ γὰρ βαλδύνεται, μὴτ' εἰ γενέσθαι πλέον.

Offert ſe & ſocios ad contrectandum ferrum candens in probationem innocentiæ: Scio ex vetuſtiſſimis ejus loci Scholiaſtis unum, hoc ad quamdam jurisjurandi ceremoniam referre. Sic enim ibi annotat: Εἰώδεσαν γὰρ οἱ ὀμνύοντες τοῦτο ποιεῖν. μύδρου γὰρ αἴροντες ἐπῄροντο μόνον τοῦ ὄμνυν ἐπ' αὐτοῦ φονέως· καὶ βέπτουσιν ἀντὶ τοῦ δικαίων. *Solent enim* (inquit) *jurantes ſublata ferri maſſa & in mare jactata proteſtari manſuram ipſis in aterum fidem, quoad id pondus e mari emerſerit*. quod nunquam ſcilicet futurum ſit. Ita ille: quod ferri poſſet ſi μύδρος non ſignificaret, ut ipſe docet, πυρωμενιον σίδηρον Nam quid ardor hic faceret, ubi pondus ſolum in maſſa ferri requirebatur? quare verior eſt altera, quam mox ſubjicit, ſententia. Εἰώδεσαν,

ἢ ὀμνύοντες ἢ τίνου δίδοντες μύδρου βαστάζειν, καὶ τὴν ὑπεράβασιν. τοῦτ γὰρ μὴ ἐνέχειν τῷ ἐπιορκῆσαι φασὶν ἢ ἐν τούτοις μὴ ἀληθεῖν, *Solliti ſunt juramenti, & fidem dictorum facere ſtudentes, ferri maſſas ignitas portare, & ſuper pruinas ambulare, exiſtimantes citra ſenſum doloris id facturos eos qui nullius ſibi conſcii fraudis ſint*.

Quod Saadum vocabant. Etiam Acropolita loco laudato pag. 53. ferrum candens quo ad ejuſmodi purgationes utebantur Ἅγιον Σάδιον, vocari ſolitum indicat. In Gallia tamen *Judicium* appellabatur, ut intelligimus ex formula quadam purgationis iſtiuſmodi illic uſitatæ, quam profert Petrus Loyerius ex S. Mauritii Andegavenſis Tabulario, & ex eo recitat Delrio tomo 2. Diſq. Mag. lib. 4. cap. 4. q. 4. ſect. 1. ubi legitur: *Spon e ſe Judicium portaturum manu ſua obtulit*. & infra: *Poſt Judic um portatum Tetbaldus ille, Dee propitiante, illæſus & ſanus omnino apparuit. Viderunt autem Judicium portari, vel manum tertia die de more tegaardari ſere univerſi homines &c.*

Triduo priat cuſtodiius, & manu involuta &c. Hoc ipſum eſt quod modo innuebat formula Andegavenſis, illis verbis: *manum tertia die de more regaardari*.

Arripiebat ignitum globum. Sic μύδρον hic vertit. quod non ſolum materiam ignitam ſed figuram orbicularem aut ſphæricam ea voce indicari quidam veterum ſignificent, ut Anaxagoras apud Laertium lib. 2. dum Solem vocabat μύδρον ἐδάφεος. Unde crediderim maſſas iſtas ubi μύδρου vocabantur, nempe in Græcia, globoſæ formæ fuiſſe: non neſcius alibi, ut in Germania maſſas candentes alterius figuræ ad ejuſmodi probarionem adhibitas, nimirum vomeres: qualium ſex candentium arreptu portarique innoxio S. Chunegundem Uxorem S. Henrici Imper. virginitatem probaſſe, memorant Annales Bojorum lib. 9. pag. 442.

Nuda manu. Supina ſcilicet. quod ſignificans Pachymeres ſuperius poſuit: χεῖρα πλατεῖαν.

Vidit qui hæc ſcribit ia ætatem jam tam puberem adultus. Pachymeres ubi Conſtantinopolim venit, ſtatim ab ea e Latinis recuperata, undeviginti annos erat natus, ut ipſe ait lib. 1. cap. 1. contigit id ann. 1261. ut lib. 3. dicemus. quatuor aut quinque ante hoc annis imperante Theodoro hæ probationes per ferrum candens Nicææ frequentabantur, ubi eas ille 14. aut 15. jam annorum Adoleſcens ſpectare potuit.

Quoſdam citra ullam defunctos unam caedentis metalli taſſe. Hoc fiebat (ſi tamen magicæ artes aberant) Deo miſerante infelicem innocentum neceſſitatem, non autem approbante perverſum uſum talia jubentium. Vide, ſi lubet, apud Cantacuzenum lib. 2. cap. 27. pag. 439. Edit Reg. mirum exemplum Mulieris adulterii reæ, ſed pœnitentis, quæ ſic ſe innocentem Viro probavit. Et alia quadamtenus ſimilia apud Cæſarium lib. 3. Miraculorum, quæ inde recitat Delrio loco jam indicato pag. 321. Edit. Lugd.

CAP. XIII.

Ubi legitur in noſtris ediris οἱ ὁ λόγοι συνίδουσι. Cord. Barb. aliam ſuggerebat Lectionem non improbabilem τὸ συνιδεῖν.

CAP. XIV.

Quod duo Codd. optimi Barber. & Allar. habent: καὶ ἀλλοῖον φησὶ ἐκεῖνον εἶον. Vatic. reddit. καὶ οἷον δυνάμενον. Nempe ἀλλοῖος minus uſitata vox viſa a Paraphraſte aut Interpolatore pothis quam Exſcriptore, in tritiorem uſu notioremque mutata eſt: prout paſſim deinceps idem ſoler. quæ ſingillatim notare nimis longum foret.

CAP. XVI.

Hujus Concionis a Muzalone Protoveſtiario habitæ ſententiam breviter comprehendiſſe viſus eſt Nicephorus Gregoras lib. 3. pag. 30. dum ſic ſcribit: Ταῦτα ὁ μὲν ἀλλοῖος Μαζουσῶν

Edit. Reg. pag. 441.

δικὴν μὴ γάρ ἐτόλμησε φονεῦσαι τὸν ἐκ σπαργάνων συνήθη τύραννον, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀφορμῆς τῶν ἐγκλημάτων ἐκείνου μεγίστην τὴν τύχην ἐμοὶ παρεσκεύασεν· ἀφαιρεῖται γὰρ αὐτὸν εὐθέως τοῦλαχὺ ἐκεῖθεν· καὶ δὴ τὴν ἀναχώρησιν εἰς βασιλεύουσαν ἀνύουσι μεγαλεῖαι σπουδαιοτάτοι δῆλοι. καὶ ἀπὸ τῶν ὄντων ἀφίησι τὴν ἐμοὶ· καὶ δῶρα ἐκ παρόχου πομπῆς ἀφθόνου τὴν βασιλεύουσαν τῶν ἀναγκαίων ἀναπίμπλησι, καὶ αὐτὸ δὴ τὸ σωθὲν τὰ βασιλικὰ. Hæc ibi. Ex quibus patet Georgium Muzalonem Protoveſtiarium bene intelligentem quanta in eum flagraret invidia, ad Principes in Senatum convocatos cum ſubmiſſe atque obnoxie locutum, tum ſerio deprecatum nimios honores, quibus eſſet homo novus nobiliſſimis prælatus, ultro abdicationem adminiſtrationis Reipublicæ, & tutelæ Pueri Auguſti obtuliſſe. Unde apparet vel hanc eſſe ipſam ἀντάχτασιν Muzalonis orationem, cujus exemplum Pachymeres nactus huic loco inſeruerit. vel ſi ab ipſo conſcripta eſt Pachymere, apte ab eo ad verum aſſormatam. Acropolita de his filet, ac ſolitam diligentiam remittere videtur in iſtis initiis Imperii Michaelis, vitans ut opinor tamquam ſcopulum nefariam oppreſſionem Pupilli Joannis, ne Imperatorem Michaelem, cujus numquam ſine elogio meminit, vituperare cogeretur. Quæ ratio fortaſſe illum impulit ad metam Hiſtoriæ ſuæ figendam in recuperatione Urbis, quæ Joannis excæcationem haud longo ſpatio præceſſit, ut libro ii. harum Obſervationum demonſtrabimus. Nec abeſt a veriſimili ſenſiſſe Acropolitam, quippe hominem politicum in paucis; quam aſſet merito ſuſpectus Michael Palæologus procuratæ clum everſionis ac cædis Muzalonum, cujus ideo cataſtrophes apparatus ac cauſas diſquirere curioſius omiſerit, in Opere ad gratiam ut apparet Palæologæ familiæ tunc regnantis edito. Suſpicionis ejus (præter Caſſianam conjecturam ea ſucceſſu petitam, quæ ſi eum onerabat cujus fructu ac bono maxime amoti e medio Muzalones fuerint; neminem magis infamabat quam Michaelem, cui aditus ad Imperium hoc facto patuerit) etiam fundamentum aliud Pachymeres ſuggerit, ſub finem capitis xviii. in hunc modum ſcribens: Αἰτίαν δὲ ἐλάχιστα εἰπεῖν τοῦτο, οὐδὲ ἔστι πολλοὺς λόγους ἔχειν, ἐ τοὺς τῶν φιλογύνων ἐξηγήσασθαι. Ἐκ γὰρ πάλαι μὲν ἀμυδρὸν ἐπῆν τοῖς μνήμοσιν αὐτῶν, τοῦτο δ' ἐξεδύετο πλέον ἀποδύντας τὸ φόβῳ, καὶ δραπέτας τοῦ αἰσίους, ἐξ ἐτοίμου ἀνάδειξιν τῶν ἐκκλησιῶν χώρου ἔχοντας· καὶ ὁ λόγος ἐκ τῆς ἔτους θαμὶ τὸ πιθανὸν. οὐδὲ γὰρ ἐτόλμησε τὸ μὴ τοιαῦτ' ἀφορμὰς ἐπιδοῦναι ἔχειν, ἀλλοδαπὸς ὄντως ἐκ τὰ πλεῖστ' ἐπιπλοῦς &c. quæ ſignificant; jactatum jam tam arcanis ſuſurris plerorumque: eadem Muzalonum ab Italica maxime Militia patratam, haud ſine conſcientia & tacito impulſu Ducis hujus generis Militum videri attentatam. Non ait hic quidem nominatim quis ille Dux fuerit. Sed ſuperius cap. viii. jam dixerat: Italicas omnes Copias Michaeli Palæologo, ut Magno Conoſtaulo, fuiſſe ſubjectas, unde conſtat hoc loco deſignatum Michaelem: tacito tamen ejus nomine, ad vitandam ſcilicet offenſionem imperantis Domus.

CAP. XVII.

Pag. 29. *Cujus Uxoris Avunculum ſe memineram*. Conjugem Protoveſtiarii Muzalonis Gregoras lib. iii. pag. 29. ſolum ait ea Imperatorio genere fuiſſe: gentem non exprimit. Diligentius noſter jam ſuperius cap. viii. ſcripſerat, fuiſſe illam Cantacuzenam ex Patre, Michaelis Palæologi Sorore genitam, nomine Theodoram. Vere ergo ſcribit noſter & hic & ſub finem cap. xii. Michaelem Palæologum *Avum* hoc eſt, Avunculum fuiſſe Uxoris Muzalonis. quamquam mihi poſterinrem locum interpretanti Patrui vocabulum pro Avunculo excidit: quod precor Lectorem ne corrigore gravetur.

Pag. 29. *Simule fuerit ac ſi de mortuis cur deceſſerint anxia inſtituatur inquiſitio. Ut extra ibi fatalis neceſſitas tantam abſolvit* &c. Mentio hic fatalis neceſſitatis ad mortis inevitabilem certitudinem pertinet; non autem opinor, ad aſſruendum impium dogma libertatem Arbitrii, quam doctrina Catholica tueri jubet, exterminans; perperam aſſerta fauſarum æternarum obvia quæque inelactabiliter rapientium invicta quadam vi. Si tamen hic aut alibi noſter Hiſtoricus aut ipſe affirmat quidpiam, aut alios ajentes refert, in quo ejus proſcripti ab Eccleſia artoris veſtigium aliquod deprehendatur, memmerit Lector Catholicus nihil præjudicare contra Orthodoxam veritatem quasliber Schiſmaticorum opiniones. Nam ut in Præfatione prænonuimus hic Scriptor ſchiſmaticus eſt.

CAP. XIX.

Quæ Urbs ſcenam dederit huic Tragœdiæ, nec noſter, nec Acropolita, nec Gregoras clare, dum eam narrant, exprimunt. fuiſſe autem Magneſiam ea duobus argumentis colligimus. Prius eſt quod cap. xv. refert Pachymeres, mortuo Theodoro Auguſto ajus filium ab ejus Tutore Muzalona deductum in munitiſſimam Arcem ad Hermum Magneſiæ. quare cum manifeſtum ſit ex ipſa relatione rei nono die a Theodori obitu geſtæ, non longe abfuiſſe Joannem Pupillum a loco ubi Muzalones interfecti ſunt, oportet id factum non procul ab Urbe Magneſia. Aliud argumentum ſumimus, ex Templo Soſandrorum ubi placulum illud patraeum eſt. de quo ſic ſcribit Gregoras lib. a. pag. 21. de Joanne Duca ſive Batatae, & ejus Conjuga Auguſta Irene: Ἐδείμαινε δὲ καὶ τοὺς ἀμφὶ τὸν Μοναλάδην, πλείστοι ἀπολωλεκότες μεγίστας τῆς τύχης τὰς τύχας εἰκότως κατασκάπτοντες· ὁ μὲν Βατατζὴς, τὸν ἐν τῇ τοῦ Μαγνησιάτου ἄστει τοῦ Θεοδώρου Σωσάνδρα καλούμενον, καὶ τὸν ἔτυμον τῆς Νικαίας ἐν ἄστει Ἀνατολὴ τῷ μεγάλῳ. En Templum Soſandorum dictum ædificatum magnificentiſſime a Joanne Bataræ Auguſto ἐν τῇ Μαγνησίᾳ circa Magneſiam, hoc eſt, ut opinor, in ſuburbano ejus Civitatis extra ejus muros. Nam hoc exigit antitheſis cum alio in honorem S. Antonii Magni, ἐν τῇ Νικαίᾳ intra Urbem Nicæam ab eodem ſtructo. *Edit. Rom.* pag. 443. pag. 444.

Pag. 33. *Impune velut e Myſis prædam congerebant* &c. Sic expreſſimus græca illa ἀμέλει Μυσῶν σπάνιον ἐπάνω. Notum Græcorum Adagium eſt Μυσὸς λῃστὴς: in cujus enarratione aſſentior potius Zenobio & Svidæ paſſive id de Myſis prædæ ſine vindica expoſitis, interpretantibus; quam Diogeniano Myſos prædatores vicinorum ſine Auctore idoneo inducenti.

CAP. XIX.

Pag. 34. *Cum pedis calceum in mortuo nigrum obſervaſſent, per errorem ſe in illo ſæviſſe intellexerunt*. Exiſtimarant hunc Theophylactum Grammaticum eſſe Protoveſtiarium Muzalonem; ideoque illum occiderant. ſed cum mortui calceos nigros animadvertiſſent, erraſſe ſe agnoverunt: Nimirum, ut docet Codinus de Offic. cap. 4. pag. 16. Ed. 1. Pariſ. Τὰ ὑπολήμματα αὐτοῦ (Πρωτοβεστιαρίου) φοίνικα. Hinc intelligitur in cæteris indumentis nihil tum eximium Protoveſtiario fuiſſe, quo a privato diſcerneretur. in quo poſtea mutatum quidpiam. ut enim obſervat idem Codinus cap. 2. pag. 8. Michael Primus e Palæologis Imperator Praſina indumenta quæ inſigne prius fuerant Protoſebaſti, ad Protoveſtiarium tranſtulit. Σημείωσαι ὅτι Βασιλεὺς Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος ἐποίησε, ἀπὸ τῶ Πρωτοβεστιαρίου τὰ φοίνικα φορεῖν, ἐφόρουν πρότερον αὐτὰ οἱ ἀπὸ τῶν ἀνθυπάτων αὐτὰ Μιχαὴλ τὸν Ταρχανειώτην, ἐφόρουν Πρωτοβεστιάριον. Ita ille.

CAP. XXX.

Pag. 45. *Theodori qui ibi imperaverat* &c. De hoc Theodoto videndus Acropolita, multa de illo his quæ hic indicantur conſentanea varius Hiſtoriæ & Chronici ſui locis referens. Agit & de illo Gregoras lib. a. pag. 11. & 12. ubi etiam adſciviſſe ipſum ſibi nomen Imperatoris tradit his verbis:

ὁ Βασιλεὺς ἐαυτὸ πορφυρίδων ἀρᾶται : quorum ſententiarum non ſatis expreſſit Interpres dum vertit : *Sibi regium nomen adſciſcat*, ſatis enim ex conſequentibus apparet ſe illum pro Imperatore geſſiſſe, & talem confectis ritibus inaugurari ſe curaſſe a Bulgariæ Epiſcopo, ut mox docet idem Gregoras ; cui noſter conſentiens paulo inferius, hoc capite, id factum ab Achridenſi Epiſcopo, cui Jacobus nomen erat, tradit. Nempe Achris Bulgariæ Metropolis erat.

CAP. XXXI.

Victoria hoc capite narrata qua Princeps Achajæ a Romanis Ducibus captus eſt, proditione Joannis Nothi, confuſe ab Acropolita cap. 82. & x Gregora lib. 3. pag. 39. memoratur. clariſſime omnium eam noſter exponit, indicatis ejus cauſis, quarum præcipua fuit contumelia Joanni Notho illata, quam ille proditione ultus, ſuis Fœderatis magnam improviſo Cladem intulerit. Illud tantum a noſtro prætermiſſum hoc loco, ſed poſitum poſtea cap. XIII. lib. II. opportune ſuggerit Acropolita ; Tres Romanorum Duces, quibus hic ſucceſſus contigit, Joannem Michaelis Auguſti Fratrem, Conſtantinum Tornicium, & Alexium Strategopulum in præmium victoriæ fuiſſe ab Imperatore auctos honoribus. Joannem enim prius Sebaſtocratorem, Deſpotam creatum ; Tornicio vero antea Magno Primicerio Sebaſtocratoris titulum collatum. Denique τὸν Στρατηγόπουλον Ἀλέξιον (verba ſunt Acropolitæ) μέγαν Δομέστικον ὁ Αὐτοκράτωρ τοσοῦτοι ἐβεβαίωσε τιμῶν καὶ ἀξιωμάτων ἐπαρθείς, ὅσον οὐδὲ τὸν πρὸ αὐτοῦ ἐτίμησε. Καὶ ἐπειδὴ *Edit. Rom. pag. 445.* *Strategopulum Alexium prius a ſe honoratum Magni Domeſtici officio, Cæſarem abſentem dixit, & ipſius ipſi Dignitatis miſit inſignia.* Hic Cæſar paulo poſt captus ab Hoſtibus, ut cap. ſequenti noſter tradit : ſed pace facta liber dimiſſus, Urbem Conſtantinopolim poſtea recepit e Latinis. Poſt quod iterum captus, & in Italia detentus cuſtodia, inde permutatione cum Domina Anna, reſtitutus eſt Patriæ.

AD LIBRUM II. HIST. PACHYM.

CAP. I.

PAg. 53. *Modulatam tuſſim* Græc. ἐμμελῆ βῆχα. Conſuetæ adulatorum voces. Juven. Sat. III. *laudare parata*
Si bene ructavit &c.

Pag. 54. *Nemo contactu ferri candentis* &c. Sustulit adhuc Deſpota, ſed inhians Imperio Michael iniquum uſum adigendi accuſator dubiorum criminum ad innocentiam probandam ancipitibus experimentis Monomachiæ aut contactus maſſæ candentis ; de quibus nos ſupra ad cap. VIII. & XII. lib. I.

Pag. 55. *Fieri tamen Divina Prædeſtinatio* &c. μᾶλλ' ἢ ἐμοὶ τὸ μυστήριον. In evectionibus Hominum ad regna peculiarem ſemper intervenire Dei providentiam, quæ nullum eo perduci patiatur non ante ſibi deſignatum, pro certo & vulgo noto proponit ipſe Michael infra lib. IV. cap. 2. pag. 171. his verbis : ἀμ' ἕωθεν ἐπὶ τὸ πάλαι μηχθὲν, ἀεὶ κατανεύειν Βασιλέως ἐωνίοις πειρώμενος &c.

CAP. II.

Pag. 55. Quod hic dicitur, ſolutum a Synodo antiqui religione juriſjurandi Michaelem, quibus exprimitur verbis non videtur aliud ſonare, quam declaraſſe ipſos quid in re eſſet : & conſultus ut Doctores reſpondiſſe non videri vinculum prioris illius Sacramenti ad hoc tempus ac rerum articulum evitandi. Quamquam ſi Græci iſti & tunc ab Eccleſiæ Romanæ communione diſciſſi Antiſtites aliquam ſibi juriſdictionem & poteſtatem ultra fas & Canonum præſcriptum attribuerent, minime id mirum eſſet, cum talia jamdudum impune peccare ſoliti eſſent. Ergo & hoc ut alia quæ non pauca in hac Hiſtoria occurrent Schiſmatici Auctoris vitium redolentia, citra præjudicium & cum cautione debita legantur.

CAP. VIII.

Loca quæ hic citat Pachymeres ex Homero legantur in Iliad. I verſ. 440.
Νέστορ, ἦτοι οὐδ' ὧδε ἀμύμων πολίτης.
& Iliad. Δ. verſ. 320.
Ἀλλά σε γῆρας τόσον ἀμύμονα.
Ad quem poſtremum locum vetus Scholiaſtes quem Didymum quidem putant, ſic annotat : ἰέον δ' ὅτι ὁ ποιητὴς πανταχοῦ τὸ ἀμύμων ἐπὶ τοῦ φρονίμου καταβάλλει. *Sciendum Poetam ubique ſimile pro malo ſumere.* Idem tradit & Euſtathius ad eum locum pag. 476. Ed. Rom Addens & hæc : Ἀτέμων γοῦν καὶ Ἡσιόδειος, φησὶν ὅτι οἱ γλωσσογράφοι ἀμείλικτον καὶ ἄφρονα φασὶ τὸν ἄτεμον &c. ibi videnda.

CAP. IX.

Pag. 60. *Sed verum eſt vulgare dictum : quod omnino futurum eſt nulla poſſe prudentia præverti.* Ἀλλ' οἶδα τὸ παρὰ πολλοῖς ἐμπίπτον ἀλλὰ, ὡς τὸ μέλλον γενέσθαι ἀντιφράττειν οὐ τῷ φρονεῖν. Semel ſuperius monui ſi hæc ad aſtruendam pravam de fato humanam libertatem perimente doctrinam, cupiam pertinere videantur, erroribus Auctoris accenſenda, ut nihil contra veri certique Dogmatis præſcribere *pag. 446.* auctoritatem queant.

CAP. XV.

Pag. 65. *Nicetas Epiſcopus Heraclæ mitteretur.* Græca : Πέμψουσι τοὺς περὶ τὸν Ἡρακλείας Νικήταν. Hæc ſunt ex Cod. Allatiano, & ei conſentiente Vaticano. Nam Barberinus habebat : Πέμψουσι τοὺς περὶ τὸν Νικομηδείας Ἰωάννην. Tamen idem Codex Lectionem Allatiani annotabat in margine. uti & Allatianus viciſſim Lectionem Barber. quare cum illi duo ambigui eſſent, ſuffragio Vaticani Iis diremta eſt ; & omnium jam conſenſu probatam cunctis reſtitui Lectionem, ex ipſius forte Auctoris correctione ortam, qui quod prius poſuerat, emendans mutaverit. certo pronunciaremus de re, ſi conſtaret, utra in Civitate, Heraclea an Nicomedia, eſſet Monaſterium S. Diomedis cujus hic mentio.

Pag. 66. *Pontificum lituum & Candelabrum ab eo reciperent* &c. Quod Candelabrum repetitur ab Arſenio in ſignum abdicati honoris Patriarchalis inde videtur factum, quod apud Græcos inſigne poteſtatis Epiſcopalis Candelabrum haberetur. Nam & in Apocalypſi ſeptem Epiſcopi Aſiæ ſeptem Candelabrorum ſymbolo deſignantur. & ubi ex his uni Epheſino comminatio intentatur eripiendi Honoris, ea exprimitur his verbis : *Movebo Candelabrum tuum de loco ſuo, niſi pœnitentiam egeris.* Apocal. II. 5. Ne vero quis ad hodiernam noſtratium conſuetudinem hæc exigens, forte arbitretur Candelabrum hic intelligi quale præferri a Miniſtro celebrantibus Epiſcopis ſolet, argenteo manubrio cereum ardentem portans, quod vulgo in Italia *Buglion* vocant, & inter Epiſcopalem ſupellectilem cenſetur : ne inquam id habere locum poſſit, obſtat, quod Candelabrum cujus hic & in locis Apocalypſeos laudatis eſt mentio, non cereum ſunale prætulit, ſed vas olei, ſive lampadem intra quam oleo innatans ellychnium flammam conceptam pinguis liquoris ſucco aleret. Tale quippe fuit Candelabrum Tabernaculi veteris Exod. XXV. 31. & quæ ad hujus exemplum Candelabra decem aurea fecit Salomon, & poſuit in Templo, II. Paralipom IV. 7. Iraque & in Apocalypſi Candelabra hæc λυχνία vocantur, quod cerigeris inſtrumentis, opinor, non convenit : uti nec quæ hic græce legitur vox λαμπαδοῦχοι cer. Argenteum vero illud cereorum geſtatorium a Græcis recentioribus videtur μα-

ναλον potius dictum. Nicetas in Iſaacio & Alexio: τὸ τὸ μανουήλιον καὶ κανδήλιον. Anna Comnena lib. 5. μανουήλιον appellat Candelabrum ante Imperatorem præferri ſolitum, cum funali ſcilicet & cerea candela. quod ſi Candelabrum quoque Pontificibus prælatum, uſu ſimilium rerum vocabula vulgante, reperiatur μανούηλιον, & ipſum dictum a Philotheo in Diaconico, tamen non illi cereus, ſed lampas imponebatur, ut idem ibi obſervat: ἡ ὁ Διάκονος (inquiens) ἵστατο ἐξόπιθεν αὐτοῦ κατέχων μανούηλιον μετὰ κηρευδοῦ ἀναπτου. Proprium ergo videtur Eccleſiaſtici & Epiſcopalis Candelabri lampadem cum oleo geſtare, unde forte apud Zachariam Prophetam cap. IV. Olivarum cum Candelabro mentio jungitur. Huc crediderim alluſiſſe Syneſium dum Epiſcopatum ἐλαίαν & ἐλαίας, *Olei* & *Olivæ* ſymbolis adumbravit. Scribens enim ad Amicum qui ſui rationem abſentis haberi Comitiis Epiſcopalibus cupiverat, nec compos optati erat factus, ſerumque nec ſperi affine jam id votum erat, quod omnibus vacuis Sedibus impoſiti Præſides Epiſcopi fuiſſent: idipſum indicat ænigmatice hia verbis: ὦ γὰρ ἐλαίου σύτι ἀξιοῖς &c. & paulo poſt: ὁ δ' ἐλαίαν τις ἐζήτει ἀνορθαλμιῶντων στεμμάτων. . . ἐγὼ δ' ἐπειδὴ ἐδόθη φῶς ἐγκαταδοῦναι. At melius fuerit totam iſtam Syneſiani vere characteris Epiſtolam, quæ inter editas non comparet, ex optimo Vaticano Codice hic deſcribere, adjuncta noſtra Interpretatione Latina: ſic igitur habet:

Edit. Rom. pag. 447.

SYNESII

EPISTOLA CXXIII.

in Cod. Vat. num. 93.

Ad quendam Familiarem qui Epiſcopatum abſens ex longinquo petierat: Poſt conſtitutos in Eccleſiis vacantibus Epiſcopos.

Sapientiſſimum ſcriptum, cum valde concinnum, tum valde breve; ſed & valde argutum, quod Tibi mirifica Mens peperit, ad Nos delatum delectarit maxime, placuitque duplici ſimul nomine: quod & ab optimo, eodemque laudatiſſimo Sodale; & quod cum plurima conditum extaret gratia. Quin & pene provocarit ad aliud quid majus audaciuſque tentandum: quod utique, niſi amor vetus, utpote vim habens longe diſſita conjungendi, adverſaque invicem plerumque conciliandi, veniam facto deprecaretur, parum abſuit quin nos in eorum ordinem redigeret, quibus jure meritoque ſuccenſeatur. Ad quidnam? ſortaſſe quæres: nempe ad, cum tanto Viro, haud ſcio an non interius quam quivis alter Muſis initiato (quem ſi videat Demoſthenes inter nos, dicat Mercurii facundi ſimulacrum ad nos veniſſe) comparationem & commutationem attentandam noſtræ hujus quam vides linguæ, nec olim exquiſitioris elegantiæ vel per ſummi explotationem digiti guſtu imbutæ, & nunc longa ruſticatione ſic agreſtis redditæ, ut vix ſciat ſcapham ſcapham dicere. Conſiteor enim Tibi vitium taciturn & clam in fina habitum; nunc ita invaleſcens fato quodam meo, ut periculum ſit ne in ſolidum mei deinceps dominetur. Habes unde perſuadeatis miſerari nos potius quam felices prædicare; quibus ne contigerit quidem cum quoquam ex optimo illo veſtro genere ac ordine Politiſſimorum congredi; cujus uſu attrituque nos e fæce Barbarorum, abradere aliquantulum poſſemus de pingui hoc ſuccido paſtoritii horroris, quo veſtrum, delicate mundorum, nitorem offendimus. Sed majorem iſta priori miſerandi ac dolendi cauſam offeret, quod modo accidit: Petitionem videlicet tuam ad tempus non occurriſſe. Nam oleum quod tu petis, & ego velim, aut, ut vere dicam, in votis habui, ad aliquem iſtuc talem qualis tu es tranſire, detentum in loco, prout rerum natura tulit, collatum in uſum eſt. adeoque nec oliva jam ſuper ulla eſt, *pag 448.* ſupra quam inoculationi locus vacet (ſine enim me exiguum quid linguæ communi indulgere) cui dulcis Amicus inſeratur. Plena enim unaquæque eſt: jamque fructum edere pro ſe ſingulæ incœptant. Hæc quidem hactenus. cætera Tabellarius præſens exponet; & quomodo quæ poſtulaſti opportunitatem non invenerint, utique ad liquidum ediſſeret. Vale: & bono animo incumbe in dudum captum ad omnem Philoſophiam impetum.

ΣΥΝΕΣΙΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ργγ.

Πρός τινα τῶν ἱεραίρων Ἐπισκοπὴν ἐπιμαρτύρου αἰτήσαντα, μετὰ τὴν τῶν Ἐπισκόπων ἀποκατάστασιν.

Τὸ σοφώτατον γράμμα, τὸ μάλα μὲν ὀμμολὲς, μάλα δὲ βραχὺ, ἀλλὰ ἓ μάλα λιγὺ, ὃ δή τι ὁ θαυμαστὸς σοι τῆς ἀπέπασε, ἁμὲ κομιδῆ ἄνησέ τε τὰ μέγιστα, καὶ ἦσυ ἄμα ἐπλήρου τῆ τε φρὸς ἀείσου, καὶ κομιδῆ τῶν ἱεραιτάτων ἑταίρων, καὶ τῆ μὴ συχνὸς ὅτε δαιμονιωθῆναι τὰς χάριτας. εὖ μὲν δ' ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄλλοτι μείζω ἀρῶσιτ πω τὸ πλημμέρτερον, ὃ τάχ' ἄν, εἰ μὴ πόθος διέπυθε παρελθών, ἅτ' δ' ἔχων τὸ πὶ πόρῳ διεῶπα σωπᾶντα, ἓ τὰ φρὸς ἄλλα ἐμαυτίους ἔχοντα πολλάκις συμφέρειν, συγγνώμιλα τῆ φαγμάτι παραπέσοιτο, μετὰ τῆδ νομισθῆναι δικαίων ὑ πολλῷ δεῖσθαι τῶ ἁμὰς εἶσαι. φρὸς ποῖον; ἴσως ἐρεῖς. τὸ φρὸς πλειοῦτον ἄνδρα, μύσεις, οὐκ οἶδ' οἵ τις, πεπλεσμένον (ὃν ἂν ἐδὼν Δαμοδίνης, μεθ' ἡμῶν, εἶπε, Ἑρμᾶ λογίω τύπον εἰς ἀνθρώπους ἄφεις) γλῶτταν ὡς ἐμᾶς ἀντιδοῦναι τὼν ἀμετέραν, ἢ πάλαι μὲν οὐδ' ἄκρῳ λιχανῶ τοῦ πρώτους μεταχῦσαι, νυνὶ δὲ τῆ λίαν ἀγροικισμένω, ἃ μόγις ἂν εἰδείη τῆ σαφῶν σαφῶν λέγειν. Κοινῶμαι γάρ σοι τῆ πάθος ἐχεμυθήμενον ἰδίως ἐμοὶ, καὶ νυνὶ μᾶλλον ὅπω κινδυνώδων εὐρεῖν, ὡς ἐμαρτὼ, γίγνεσθαι τοῦτό σοι τῆ παλαιζέων ἁμᾶς αὐτὸς, ἀλλ' οὐκ δυσαμονίζειν πεῖθον, εἰς ὑδὲ συμμίξαι τῆ γίγνοτο βελτίσης ὅστε μοίρας ὁποίῳ σοι, ἴσα ἡμῶν τε τοῦ βαρβάρου μέρος ἐστιῦθεν τυχὸν ἀποσμιλευθεία, καὶ οὗπω τῶ μακροῦ γράσου τὰ ἡμῶν ἐκσαίη τῆ βραχὺ, νυνὶ ὅτι μὴ ἀπὸ καιρὸν σοι τὸ ζυπέμενον ἀπορᾶν, μᾶλλον τοῦ φρστέρου παλαιζειν παρέχεται. ὦ γὰρ ἔλαιον, σύ τε ἀξιοῖς, ἀγὼ βέλομαι, ἃ τὰν εἰπεῖν, δι' ὠχᾶς ἄκρον, φρίζοιτόν τινα διαβῆναι, καὶ χώραν μεμοσκὸς, ὡς ἃ τῶν πραγμάτων ἔδωκε φύσις, ἐπὶ τὰ φρὸς χρεῖαν κατῆρα πίσιν οὐδ' ἐλαία τις ἔσιν ἐνοφθαλμισμένων ἐστιμένη. ἀσάχνα γάρ μοι καὶ μεγρὸν τῆ κοινῆ γλώττη χαλεσαμένη, ἐφ' ἅπερ ἂν ὁ ἀδὺς φίλος ἐγκεντρίδων. πεπλήρωται δὲ ἐκάστη, καὶ παρτροδοτεῖν ὡς εἶσι τὰ δὴ ἀπάρχεται. τῆ πῶτα μὲν δὴ ταῦτα. Τ' ἄλλα δὲ καὶ ὁ παρὼν δῆλα ἔσεσι τῆ ὅπως ἄπορ γένοιτο, οὐκ ἔχει καιρὸν, τάχ' ἄν σοι διατρανώσαιτο. ἔρρωσο, καὶ εὐθύμει φιλοσοφίας ἁπάσας ἀντιποιούμενος.

CAP. XIX.

Valde videtur notandum ſomnium hoc prophe-
ticum oblatum Joanni Vecco, & teſtimonium
quod illius fidei ac veracitati Pachymeres, illi
alias, ubi de conciliationis Eccleſiarum negotio a-
gitur, parum æquus, reddit; dum eum φιλαλθῆ ἀν-
τοῦτο τῇ ἀληθείᾳ fuiſſe dicit: hoc eſt, veritatis
amantem, & cui tuto quod affirmabat crederetur.
Unde intelligimus quæ ille deinde multa magnaque
pro Latinis contra Græcos ſcripſit & dixit, quam
ab omni exceptione fraudis & fuci aliena debeant
haberi.

CAP. XXI.

Pag. 71. *In ſuburbio cui nomen Hebdomum*. Forte
aptius ſcripſiſſem *in Suburbano*. Nam ſuburbium vi-
detur locus Urbi admotior, quam hic indicatus,
quippe ad ſeptimum ſitus lapidem. nondam tamen
me ipſe condemno, qui ſciam in maximis & regiis
Urbibus Suburbia interdum ad decem & ultra mil-
liaria extendi continua fere ſerie Villarum. Romæ
ſaoe longiuſcule procurriſſe ab Urbe Suburbia jam
tunc ævo Ciceronis indicio eſt quod legimus Phi-
lipp. XIII. *Hiſce ego me vitis committam, qui Termi-
nalibus nuper in Suburbium, ut eodem die reverterer,
ire non auſus ſim?* Utut de hoc ſit, illud quidem
certum eſt, Hebdomon de quo noſter hoc loco,
nomen fuiſſe Suburbani Conſtantinopoli disjuncti
miliaribus ſeptem, prout erudite demonſtrat Ni-
colaus Alamanus Notis ad cap. 15. Hiſtoriæ Ar-
canæ Procopii, ex Socrate, Sozomeno, & Ida-
tio.

CAP. XXIV.

Poſtquam res Perſica, quod hic narratur, ſuc-
cubuit Tocharis, videtur contigiſſe quod noſter
libri I. cap. VI. retulit: ut pugnaces quidam Per-
ſæ parere Tocharis dedignati, Arces Romani
limitis vexare cœperint, quas & tandem expugna-
runt.

CAP. XXV.

Non inde ad proprium victum ſumere &c. Græcis
illis reſpondentia: φέροντας δ' ἐξωθεν τὰ πρὸς τὴν ζωὴν ἀντίζοντα. Hæc videntur a Pataphraſte Vatic. non in-
tellecta, ut non raro alias aberrat. pro his enim
ſic ponit: φέροντας δ' ἔξωθεν. τὸ μὲν ἄρτυμα τὸ σῖτο
χρῆσθαι. τὸ δὲ πᾶλιν πάλιν ἀντιδιδόναι. Atqui τὸ ἔξωθεν ex oriente Auctoris ad ἀντίζοντα refertur: ut vo-
luerit Joannes Imperator Bajulos frumenti repo-
nendi in Arcibus, nihil inde obitet minuere ad
proprium victum, ſed ils aliunde aſſignari unde in
tali via ac miniſterio veſcarentur.

CAP. XXVI.

Pag. 79. *Ibat eadem unoeam ipſo idem ille Catri-
zaces per oſſium locorum*. Mentio Cotritzacis in
Græcis editis non comparet, illa enim expreſſa
ſunt ex Cod. Barber. & Allat. quorum in neutro le-
gitur Supplevit autem recte Vaticanus. eſt enim
ad ſententiam explicandam neceſſaria. Ille ſic ha-
bet: Ὅμως αὐτὸς αὖθις ὁ Κατζιτζάκης τὸν τῶν στρατιω-
τῶν ἀριθμὸν. ex quo nos totum locum ſic reſtituen-
dum putabamus: Τὸν ὑποδεεσέρους στρατιώτας, ἅμα
γὰρ αὐτὸς ἄτοκ ὁ Κατζιτζάκης ἐλαύνει τῆς τάξεως ἡγῶν.
quæ inferere contextui non auſi, tamen interpre-
tando expreſſimus. Manifeſte quippe manca eſt
Codicum aliorum Lectio: nec ſenſum per ſe com-
modum efficit.

Jam quod hic noſter, *inevitabilis efficacia* eſſe
ait *decreta providentiæ* &c. Si cui videantur ad
damnatam fatalis neceſſitatis doctrinam ſpectare;
tepidientur & corrigantur a prudente Lectore,
juxta placita Orthodoxi Dogmatis.

CAP. XXVII.

Pag. 80. *Ergo ille circa Monaſterium ad Fontem
ſitam quieſcebat continens Exercitum ſtratio*. Hunc
Fontem & locum deſcribit Procopius lib. 5. περὶ κτισμάτων cap. 3. dum Templi in honorem Deipa-
ræ ibi a Juſtiniano conditi meminit his verbis. Ἔστιν
δὲ ἱερὸν αὐτῇ (τῇ Θεοτόκῳ) ἐν χώρῳ καλουμένῳ πηγῇ
ἐπίθετον. ἐνταῦθα γὰρ ἐκ πέτρας κατασχόντα, ὑπερβολὴν ἐξοχεῖ τὰ
ὕδατα. πηγὴ γὰρ αὐτοῦ ἀλυσίτελα τοῖς ἐπιδεομένοις ἐξ ἄστεως πόσιμον. Hæc ille: quæ ſic latine ſonant, ex eleganti
Interpretatione Claudii Maltreti noſtri: *Eidem
(Deiparæ) Templum aliud condidit (Juſtinianus)
apud Fontem: ſic locum appellant, in quo opaciſſi-
mum eſt Capreſſetum; floribus molli ſolo ſurgentibus
pratum veraat, pomis exuberat viridarium, fons
tecta ſaturigine lenem & dulcem aquam effundit.*
Templum, ut alia pleraque, cuſtodiendum eſt
traditum Monachis, quibus Domicilium adſtruc-
tum hic Monaſterium Fontis dicitur. Erat autem
id ſitum, ut idem Procopius paulo poſt docet, pro-
pe Portam Auream. Ἀγχοῦ που ἐξ χωρίου καλουμέ-
νου πυλαί. Hæc eſt *Porta Fontis*, cujus paulo in-
ferius Pachymeres meminit. Idem alibi, nempe
hujus libri II. cap. XXXI. pag. 103. χωρίον πύλαι
Aureum Portam appellat. Auctor Pandectæ Hiſt.
Turc. cap. 200. Selybriæ Portam dictam quoque
ait: *Inde* (inquit) *pervenitur ad decimam ſtatam,
videlicet Silybriæ vel Sylibriæ portam*, quæ a Priſcis,
χωρὶς πόρτα vel *Aurea Porta* nominabatur. *Nam extra
Portam hanc eſt hodieque Fons, qui χρυσοπηγὴ vel au-
reus Fons a Græcis antiquo nomine dicitur, celebris in
eorum Hiſtoriis, quæ ſæpenumero Palatii Πηγὴν ſi-
ve Fontis mentionem faciunt, & Templi Deiparæ
Virginis ad Πηγὴν ſive Fontem.* Ita ille.

CAP. XXIX.

Pag. 84. In his Græcis verbis: καταπάντων τῶν χω-
ρίων ὑπερτέρων, etſi ex Codd. optimus Barber. & Al-
lat. cum fide expreſſa ſunt, mendum ineſt non du-
bium. quid enim illuc facit vox ὑπερτέρων locum
occupans vocabuli, quod reſpondeat participio
καταπάντων? Recte igitur, & ex mei ori opinor
exemplari pro ὑπερτέρων Vaticanus ponit πεδίμενον,
ienſu jam pleno, quem & nos in interpretatione
tenuimus. Quæ ſequuntur in iiſdem Codd. B. & A.
deſperatam perplexitatem habent, Auctore, ut
ſolet, tam in delectu, quam in collocatione ver-
borum obviam facilitatem ſedulo fugiente. Vatic.
ea compendio, & clarius de ſuo exprimens, ſic
habet: Εἰ γὰρ ἐπὶ τοσοῦτο τὸ πεδινὸν συμβαίνει, μὴ κα-
τασκάπτειν τὰ χώματα τοῦ πεδίμενον, ἃ μὴ ἐμμελῶς ἐξ ἀρ-
χῆς ἐπιθεῖναι τὰ ἀντιπαρβαίνοντα αἴρειν ἐκκλίσεις, οἷ τοσοῦτον γίνεται τὸ βλάβος περὶ τὸ λαγκάδι. εἰ δὲ λιπαρὲς ἐ χάραξ τὸ ἀντιπαρβαίνοντα ἔδειν ἐκκλίσεις παρὰ πᾶσαν προσβολὴν πιθανώτερον ἐξ αἰδύπατος ἐκπλήξει ἀπεργάζεται. Ita ille mutans & contrahens pro ar-
bitrio. Nos Auctorem ipſum exhibemus, & quam fideliſſime ac clariſſime conamur reddere.

CAP. XXXI.

Pag. 89. *Poſtquam diu cluſa permanſerat* pag. 450
aperta eſt Porta aurea. Sic reddidimus quod in
Græco legitur: διὰ παντὸς χρυσῆ πύλη χρυσῆ. Ita
clare exprimunt optimi Codd. B. & A. Vatic.
autem pro χρυσῆ ponit μέλαν. unde intelleximus
velle Auctorem ſignificare poſt longam denique
expectationem patuiſſe illas diu obſeratas fores.
More videlicet pomparum ſolemniorum, qui-
bus ut Tertullianus de Myſteriis ſcribit initio
Libri adverſus Valentianos, *Cruciantur aditus*.
quod referri poteſt ad moras in veſtibulo hæ-
rentium. Paulo poſt idem memorat *Suſpiria Por-
tarum*, juxta lectionem cujuſdam Cod. non uſ-
quequaque fortaſſis improbabilem: etſi merito
Viri docti prætulerint, *Suſpiria Expertarum*.

eam transmigrasse memorentur? Itaque recte Vaticanus Paraphrastea sic hunc locum effert: ἀνανεώσεσθαι καὶ Λάσκαρι πλοκὴν ὕστερον ἀλλ' οὐκέτι ἀφροντίστως. unde fortasse corrigendus sit Allat. Cod. reposito, αὖ τὴν συνοικ vice ἀνατεί συνοικ. Sed hæc non sufficiunt sanando vulneri exemplaris Archetypi. nam in eo articulus masculinus aut neuter τό, indicat, id quod statim deest fœminini generis non esse. Ipse igitur se suppleat Barb. Codex, qui cum cap. VI. hujus libri 112. consentiente sibi Allatiano scribat ἀνὰ νῦ Μορέ. suggerit nobis, quid post hæc sua verba ἐκ τῆ ... excriptor omiserit spatio relicto. Vaticanus loco illu tertium se adstipulatorem addit, nisi quod Μορέως scribit pro Μορέως. Profecto ex Moteo sive Morea, hoc est Peloponneso, venisse Lacovas oportuit, cum ibi sit Laconica. Translati autem inde tunc videntur, quando, ut infra cap. XV. pag. 115. noster scribit: Ἀκρε Πελοποννησίων ἀμφὶ Μανιαβασίαν Σατράπην καὶ Λακεδαίμονι, ὑπὸ Ῥωμαίοις ὑφίστατο.

CAP. X.

Pag. 108. *In Artem Maritimam Nicetiatarum, Dacibyzæ dictam.* Videtur Pachymeres & hic & inferius cap. XII. prætereaque lib. IV. cap. XXV. Nicetiatarum Castrum cum Dacibyza confundere, quæ tamen Acropolita distinguit, sic scribens cap. XXXVI. S. Historiæ pag. 32. καὶ παρὰμικρὸν τὸν χάρακα ἐπιβάσιν τῆς Δακιβύζης καὶ καταβὰς καὶ κατέλαβε, φρούριον καὶ Νικητιάτα φύλακα. Forte utrique Arci commune Νικητιάτων nomen fuerit, alteri autem earum proprium, Δακιβύζης. unde Νικητιάνων, plurali numero, noster posuerit.

CAP. XIX.

Pag. 120. Προσήκειν τῷ τῶν Ῥωμαίων Πάπᾳ καιρὸν, καὶ ἀνακαλεῖσθαι σωζόμενα. *Tempus esse proficiendi ad præsides Papæ Romæ sedentis, & ab eo supplicitur petendi salutare peccati remedium.* Verba sunt Imperatoris, quibus offensus duritie Arsenii Patriarchæ, sibi confitenti crimen, & offerenti se paratum ad satisfactionem & pœnam canonicam, pœnitentiam & spem reconciliationis, contra Canones, negantis, ait, tempus esse recurrendi ad Romanum Pontificem, ad quem videlicet agnoscebat antiquum jus esse provocandi ab iniquis judiciis Summorum etiam Patriarcharum. Et modus loquendi significat, viguisse adhuc illam, etiam in Græcia Schismate a Latinis divulsa, opinionem atque sententiam, quippe fundatissimam in sacro Dogmate, & in omni memoria Ecclesiasticæ antiquitatis.

CAP. XXI.

Pag. 121. *At hæc multum illi dissimilis filiam ex alio peperit.* ἑαυτὴν δ' ἐν τάχει καὶ μίαν τινὰ θυγάτριον φανεῖσθαι &c. Res hic narratur tam incredibilis ut merito dum Codicis primum legens suspicaretur. nec inducere possem in animum, Uxorem Despotæ Joannis, Fratriam Imperatoris, Matronam ejus loci, non solum ex adulterio peperisse, sed palam Viro tuerante educasse filiam spuriam, quæ postea, Joanne scilicet ipso Despota & fratre ipsius Augusto conciliantibus, Iberiæ Principi collocata sit. tantumne tam impune mulieribus ibi licuit? Verum conferens alios Codices rem ubique constanter eo eumdem modum expressam reperi. discrimen etiam in Vaticano. qui ubi de Joannis Despotæ castimonia dixisset: ἐπείδη δὲ ἦν νὸ σώφρων ἐκεῖνο, οὐ τοῦτο ἀνεδείκνυεν ἀνὴρ ἕτερα γυναικὶ χρεπόδια ὑ' ἧς ἔδιε καὶ μίαν, subjungit ὁ Δ' ἐκεῖνο ἐκ τῶ αὐτοῦ ἐκείνου, (vides unde ducta sint illa interpretationis verba, *multum illi dissimilis*,) ἐκεῖ ἐ θυγάτριον ἀνεγνώσθη τῶτο, οὐκέτι ἐφανέσθαι φησὶ χρόνον. *At illa non erat sicut ille: sed & filiolam genuit notham, illa bellis gerendis attendente.* Cæterum quod attinet ad hujus ex adulterio natæ puellæ nuptias ab Imperatore conciliatas cum Mepe Iberiæ Principe, agnoscere in hoc licet artem politicam adhiberi solitam a Constantinopolitanis Imperatoribus, deliniendi Barbaros, quibus expugnandis se impares sentiebant, nuptialibus pactis. Audiamus ea de re Cantacuzenum lib. I. cap. 39. ubi agit de Mœtis affinitate conciliatis Andronico Juniori: Μαλιστα δ' ἐκαυτὸν ἐξέφερε μὴ πάλαι δυστυχῆ πρὸς Ῥωμαίων τὸ ἐκ θεῶ βασιλικὸν αἷμα γυναικὸς ἀγάλμα ἑαυτοῦ. πορευμένου γὰρ ἀυτοῦ τὸ τοιῶδε. & paulo post: ὃ δὲ καὶ ὁ Ῥωμαίων Βασιλεὺς ἐδόκει, παρδίνω νῦν ὑῖδν ἐξ ἐκείνης γενέσθαι, ἵν' οἱ γνησιώτερον, ἀλλ' καὶ ἐξ ἀκήρου γενοῦ, ὃν τοῦ βασιλικοῦ ἐκτοίησατο, ἀλλ' ὑγιαίνει ἑαυτῶν ὑπάρχει ἐκ τῆς Σκυθῶν Σατράπου καταγωγῆς &c. *Maxime vero ipsos delinitebat, & conciliabat Romanis, quod ex Imperatoria Familia Uxores acciscerentur. hoc enim ipsis in primis expetibile videtur, & contentione quantovis emi dignum.* post aliqua. *Id quod Romanorum Imperatores cum intelligerent, Virgines forma præstantes, non modo legitime ex nobilibus natas, sed & ex parentibus plebeii generis genitas, in Palatio alebant, quas ubi res poscerent filiarum appellatione honestatas Scytharum Satrapis despondirent.* Hæc ibi. cujus moris exempla in hac nostra Historia plura extant. Sic enim supra cap. 3. ad Chalau Principem Tocharorum Michael Paleologus Imper. Filiam suam Notham Mariam mittit Conjugem, quæ Chalau mortuo, ejus filio & successori Apagæ nupsit, Et capite mox quinto Nogæ Tocharorum Occiduorum Regulo alia ejusdem Imperatoris Filia Notha Euphrosyne vocata collocatur. sic denique hic Dynastæ Iberorum Puella adulterio Uxoris Despotæ Joannis nata conjungitur. ut alia præteream multa similia.

CAP. XXIII.

Pag. 225. Cometa cujus hic meminit Pachymeres toto terrarum Orbe spectatissimus, & Scriptorum illius ævi monumentis celebratissimus fuit. De illo enim agunt Theodor. in Vita Urbani IV. Supplementum Parisiense. Rigordi cap. 275. Villanius lib. 6. cap. 7. S. Antonin. tit. 19. in fin. Bernardus Guido in Chronic. Magnum Chronicum Belgicum in Urbano IV. Palmerius in Chronic. &c. Relatorum ab his Summam sic colligit Henricus Spondanus in Contin. Annalium, Anno 1264. (nam eo anno hic Cometa est visus) num. 8. *Cometes visus est qui ab Oriente surgens usque ad medium hemisphærii versus Occidentem, eumdem protrahebat, & Julio, Augusto, ac Septembri mense (fere a Solstitio Æstivali usque ad Æquinoctium Autumnale) insigni magnitudine fulgens, ac speciem ingentem edens, omnes mortales in sui admirationem adduxit, in Græcia & Syria præsertim, ubi etiam tam horrore mortalium visus dicitur.* Hactenus Spondanus ex priscis Auctoribus, quibus contrarium noster Pachymeres affirmat, dum hic scribit: *Ex Occidente in ortum effulsisse a Vere usque ad Autumnum.* Græca sic habent: Ἀνέφ κομήτης ἐκ δύσεως κατὰ τὸ ἑωθινὸν ἐξέλαμπεν ἕως ἀπὸ φθινόπωρου. In duobus a reliquorum quos nominavimus indicio recedit. prius est, quod ab Occidente versus Orientem motum Cometen dicat: alterum quod a Vere usque ad Autumnum. Cum illi contra testentur ab Oriente in Occasum processisse; & circa Solstitium Æstivum cœpisse apparere. In hac controversia ut facile adstipulemur pluribus contra unum, facit, quod etiam aliunde competimus. Pachymerem Παχυμερίσαντα in hujus Cometæ observatione versatum. Id enim testificatur quidam eruditus, ut apparet, ejus Lector, qui Codicem hunc ipsum quem fundum Editionis habuimus, oculis subjectum habens, tenere se non potuit quin e regione hujus loci ad marginem adscriberet rubrica, hæc ipsa verba: Ὁ δὲ τῶτο παρεσημειώσατο, ὁ γὰρ Καμύτης, ὡς φησὶ διορθούμενος, ὅτε ἐκαυτοῦ ἐ κέκτηται ἀνατολὴν, πρὸς τὰ τῶν δύσεων φαινόμενος, ἀλλ' ἐκ μεσημβρίας, ἐπὶ ἐκ ἀφανίσεως. ἐπὶ ἐκ παρατηρήσεως.

Edit. Rom. pag. 453.

Edit. Rom. pag. 454.

Si ſtupeſcunt γὰρ ἓν τῇ θεωρίᾳ δοκῶ, ὅτε καὶ τὸν δεύτερον. Hæc ſic latine ſonant: *Aliter hoc ac revera ſe habuit referri Hiſtoricus. Nam Cometa quo die agitur, prout nos propriis oculis obſervavimus; ab Oriente movebatur circa hyadas apparens. Erat autem fumoſus, diviſus biſariam. Iſtilla quidem haud aberrare a vero dixerim, quod in boreali parte indicat apparuiſſe. Taurus enim, in quo ſunt hyades, boreale ſignum eſt.* Hactenus cenſura marginalis. quæ quod ait indicaſſe Pachymerem in boreali parte Cometæ apparuiſſe, e titulo capitis ſumptum eſt, ubi in græco legitur: περὶ τοῦ φανέντος Κομήτου ἐν Ταύρῳ; quibus congruc capitis xxv. initio ſcribit noſter; Macedonibus & Thracibus ad Septentrionem Conſtantinopoli obvertſa viſum eſſe Cometen inſauſta minaſi, quas minas poſtea Sultan Azathinus, qui Provinciarum illarum vaſtationi cauſam dedit, in rem deduxerit, quæ ſignificant in Septentrionali Cæli parte Cometen viſum. Porro ex hac Nota obiter collipo Codicem hunc quem Barberinum a poſſeſſori Poſſeſſore dicimus, e Græcia delatum in Bibliothecam Urbani Octavi τῷ μακαρίτῃ, videri ex primis fuiſſe qui per Urbem Conſtantinopolim vulgati ſunt ab ipſo Auctore ſuam Hiſtoriam edente, viventibus adhuc multis qui rerum hac Hiſtoria narratarum αὐτόπται fuerant: quorum unus lapſum Hiſtorici in relatione hujus Phænomeni ex ſuo oculato teſtimonio redarguere potuerit. qui idem quod verbum in titulo capitis poſitum nomine Auctoris ipſius citat, ut vidimus, argumentum noſtris ſuppeditet opinandi, titulos capitum ab ipſo Pachymere inditos & conſcriptos, ut in Barb. Cod. & inde in hac editione noſtra Græce comparent, fuiſſe; contra quam ſuſpicati forte aliquis poſſet ea eo quod in Allatiano Cod. aliquoi optimo & perantiquo, non legantur. Suader hæc mentio Nobilis Cometæ, & tempus quo hæc ſcribebam menſe Aprili anni 1665. ſimilibus phænomenis ſuſpenſum, ut hic aliquid de Cometis dicam ab his quinque retro menſibus magna paſſim Hominum admiratione & expectatione ſpectatis. Prior menſe Novembri ſuperioris anni 1664. cœpiſſe apparere dicatur: ſed a paucis tunc notatus, menſe Decembri celebritatem eſt adeptus, tota tunc Europa, prout e ſcriptis undecumque vulgatis intelligitur, obſervatiſſimus. Vidimus & nos illum Romæ ſæpe otioſeque cum bia ter ulnarum coma, orbe ſtellas primæ magnitudinis ad oculi judicium æquante, fulgore ſubpallido micantem, curſu errantem defaltorio, mutatis indies locis. Scripſere de illo plurimi hujus ævi præſtantes Aſtronomi, qui mea nomenclatione non indigent, fama ſua clari. Duos tamen memorabo inſtinctu grati animi, quod ii ſuos mihi ejus argumenti Commentarios donarunt, D. Joannem Dominicum Caſſinum, & R. P. Jacobum Grandamy Societ. noſtræ, quorum ille Romæ, hic Pariſiis ſuas de iſto Cometa Lucubrationes ediderant. Addam univerſam ejus Obſervationis Hiſtoriam paucis comprehenſam a noſtris Mathematicis Ingolſtadienſibus, qui ad me miſerunt: *Anno 1664 Cometa exortus Novembri. ut aliunde nunciatur, jam exortus, Ingolſtadii 28. Decemb. 6. Mat. primo nobis viſus eſt. infra tropicum Capricorni ſub roſtro Corvi, barba directe a Sole verſus occaſum Hyemalem protenſa, & luce qua terminabatur diffuſa, 19. nubes, 20. Dec. inter Craterem & Corvum. 21. 22. 23. 24. nubes. 25. Dec. 4. mat. infra ventrem Hydri, qua ut Crater inſiſtit ſub eod. trap. comparuit. cepit hac die apparenti Dimetro fere pedis Ventri, barbam albicanti luce ſplendidam ad 30. Gradus evibrare viſum. 26. 27. 28. 29. nubes 30. Dec. 9. veſp. in lepore velut crinitus apparuit. nam ob Lunæ vicinium caudæ videri non potuit. Porro eundem hunc cum priore Cometa eſſe, confirmant obſervationes Tridentinæ. quæ 28. Dec. cum prope Canem majorem, celeriori quam initio motu progreſſum, tum matutino veſpertinum, tum barbam candidam evaſiſſe referuntur. 31. Decemb. inter Leporem & Eridanum, jam multum ſurſum Tropicum verſus conſpectibus. Anno 1665. Januarii 12. noctis, ad Auſtralem, & tandem die 9. veſpertino ad borealem Eridani vitam conſtitit. 2. Januarii prope ut Ceti, 3. Junonis Cæli mandibulam attigit, ſpinæ Orionis obverſam trahens. 4. Jun. Æquatorem ſuperavit. 5. Januar. 6. veſper. in cauda medio prope nucleum Cometæ lucida Cæli Meuſa dicta clare reſplendebat. Quod etiam Londini, Olomucii, Viennæ, Mantuæ, Pragæ, Lucernæ, Tridenti, ſub idem tempus obſervatum eſt. Unde colligi poteſt, Cometam hunc carere Parallaxi ſenſibili: adeoque Lunæ inferiorem non eſſe, quantum vero ſupra Lunam elevatus ſit, ob Parallaxium incertitudinem evidenter demonſtrari nequit. 6. 7. 8. 9. vel. Januarii per Caput Ceti tandem progreſſus, 10. prope anteriores dextri pedes comparuit, cauda breviore verſus oculum Tauri exporrecta. 12. Januar. in genu Arietis. 13. & inde ceps uſque ad 4. Februarii denique in dies inter pedes Arietis & Linum Piſcium progreſſus, corpore undique hominum ac ſcrmate brevibori effulſo. 4. Februarii poſtremo caudatum lucis inſtrumentis obſervatore. Viſus tamen porro nobis eſt inter ſtellas nebuloſas 5. 9. 10. & 11. Februarii inter cornua Arietis & Linum Piſcium. Deinceps vero etiam ab acutiſſimis videntibus deprehendi amplius non potuit. Hinc conſtat, Cometam hunc maximum Zonæ torridæ partem perluſtraſſe; adhoc, majori Africæ & magnæ Aſiæ ac Armeniæ parti, nunquam tamen Europæ verticalem tranſiſſe.* Hactenus Aſtronomi noſtri Ingolſtadienſes de priori Cometa. Poſterior eirca Kal. Aprilis oſtendendi ſui fecit initium contrario priori exortu & motu, cauda longiori deoſtorique, de quo videnda, quæ cum aliis alibi Viri doctiſſimi, tum iidem prius memorati Caſſinus Romæ, Grandamy noſter Pariſiis in lucem ediderunt. Deſiit apparere a Sole ubi ortus circiter diem 19. Aprilis, quo die eum S. D. N. Alexander VII. hic Romæ in Baſilica S. Petri ſolemniſſima cæremonia B. Franciſcum de Sales Epiſcopum Genevenſem rite Sanctorum Albo adſcripſiſſet, viſa mihi eſt hæc ευχαριστία novi Indigetis Superam Choria miſceri, & evaneſcentis Cometæ, argumentum non illepidum Epigrammatis & remiſit me libenter e triſtitia moroſæ occupationis, in non intempeſtivum luſum, his exemplo verſiculis progendis:

Cum Superum FRANCISCE Tibi te donantur Honores,
Aſcendit tereticum ſpante Cometa jubar.
Erigor augurio: nec jam perimina minaſque
Tot Cimitarum ducis timenda Focum.
Averruncus adeſt nearum, & Sanctus Sacerdos
Qui novus ingreditur, Monſtra lucrada plat.
Same animos, Cæli ſpectatrix enterdita T. Ilus:
Stat Tibi certa Salus, dum tenet Aſtra SALES.

CAP. XXV.

Pag. 118. Fatum triſte atque infaustum &c. Græce μοῖρα τε δυσχερὴς. Fati mentio ſi cui hoc loco, & aliis hujus Operis ſimilibus, videatur ullam affinitatem habere cum pravo & hæretico dogmate libertatem humanam ſui compotem negante, rejiciendum eſſet cum cæteris erroribus hujus Scriptoris. Vide quæ monuimus ad cap. xx. & xxvi. libri 31.

AD LIBRUM IV.

CAP. I.

Pag. 143. Oratio Imperatoris hoc capite relata obſcuriſſima lo græco eſt. Vaticanus Paraphraſtes pro ea quod voluit ſuppoſuit. Ego conjectura mentem Auctoris, ut opero, affectus, partim verſione, partim ubi aliter non potui, paraphraſi, eam expoſui quam potui clariſſime.

CAP. III.

Pag. 146. *Nec ſu poſt ſuum Hymnodiæ.* Nam, ut in Gloſſario verbo Αὐκτέρων innuimus, tota nox Patriarchæ, Clero, Imperatori, & Populo ſtantibus illo Feſto pervigilabatur, continua decantatione Pſalmorum & Hymnorum; quæ ut tandem

ſub diluculum deſiit, hunc loco & tempore captato Accuſator Arſenii libellum delationis obtulit Auguſto.

Edit. Rom. pag 456. Pag. 147. *Excludendos eos eſſe* &c. Græce *Τὸν ἅγιον ἀν ἐκκλίνοντο πάντων ἐκείνων ἀφ' ἑαυτῶν*. Vox ἐκκλίνοντο emendata a me eſt ex conjectura, cum Cod. B. haberet *ἐγκλίνοντο*, Allat. vero *ἐκκλίνοντο*; Vatic. porro libertate ſolita pro eo verbo poneret *ἀποκλίνοντα*: ſententia vero loci manifeſte poſtulat *ἐκκλίνοντο*.

CAP. IV.

Pag. 148. *Imperatori tribui Principem locum in cognitione rerum Eccleſiaſticarum.* Jam monui in Gloſſario verbo *Ἐπιτροπεύειν* cognitionem iſtam meri fere teſtimonii, non juriſdictionis aut deciſivæ poteſtatis eſſe. Sic enim Conſtantinus Magnus Nicænæ, Marcianus Chalcedonenſi, alii aliis Imperatores Synodis intervenerunt. miſſis etiam cum intereſſe ipſi non poterant, Delegatis a ſe: quod in recentioribus quoque Conciliis, puta Tridentino ſervatum ſcimus, ut io eo Legatis Imperatoris, Regum, ac cæterorum Principum Sæcularium locus tribueretur, non cum jure ferendi ad deciſionem Dogmatum ſuffragii, ſed ut teſtes eſſent Actorum, primique cognoſcerent vulganda poſtmodum in populos; interimque auctoritate ac poteſtate principali libertatem, ſecuritatem, otium decernentibus Patribus facerent. Sic in Collatione Carthaginenſi, ubi cauſa Donatiſtarum tractabatur; *Cum Epiſcopis ingreſſus eſt* (verba ſunt Epitomæ Baronianæ Spondani Ann. 411. num. 4) *etiam Marcellinus in locum ad Collationem paratum: qui quidem non ſolum Tribunos militaris erat, ſed & Notarius, hoc eſt, a ſecretis Imperatoris; ut conſtat ex titulo Epiſtolæ Catholicorum ad ipſum ante Collationem ſcriptæ. nec tamen in illa Collatione Judicis ſimpliciter, ſed cognitoris nomen præſtulit. Ita enim nominare conſuevit Antiquitas Judices Sæculares quorum arbitrio cuncta diſponerentur: ſed ita ut integrum judicium Epiſcopis relinquerent: nec aliquid ipſi ſibi uſurparent, niſi quod ad patem ac quietum congreſſum pertineret, atque in omnibus pacta conventa conſervarentur: in quibus rite ordinandis eidem interloquendi facultas eſſet; atque demum cujus alterutrius partis potiora jura eſſent, ex aquo pronunciare deberent. ut de his omnibus conſtaret cum ea ipſi Actis præfixiſſet Collationis; tum ex aliis diverſarum Synodorum, ac præſertim Oecumenicarum geſtis.* Ita Baronius apud ſuum Epitomatorem: ex quibus colvis eſſe planum poterit, quatenus ſe extendat hæc *ἐπιτροπεία* Princeps cognitio rerum Eccleſiaſticarum Laicis Principibus conceſſa per Canones, & antiquum uſum, de qua hic mentio.

CAP. X.

Pag. 154. *Cum aliquis quamdam ejus Epiſtolam protuliſſet, cui ſeipſam manu propria Athanaſium inſcripſerat, contigit Patriarchæ quoque ipſi juvandi ejus habuiſſe impetum.* Athanaſius, nomen erat quod Andronicus iſte Sardenſis Epiſcopus aſſumpſerat cum abdicato Epiſcopatu Monaſticum habitum induerat, prout ſuperius narratum eſt cap. XVIII. lib. II. Porro is ſperaverat fieri poſſe ut ſuæ iſtius Monaſticæ profeſſionis abolita memoria in Cætum, ut prius, Epiſcoporum admitteretur. nec enim erat facile rem ſub paucis actam teſtibus probare. Verum prolata Epiſtola quam ipſius eſſe nota manus proderet, cujus io titulo more antiquo ſuum præſcribens nomen Athanaſium ſe ipſe pro Andronico vocaverat, argumentum id irrefragabile viſum Monachatus Andronici, cui nec ipſe qui ei favebat Patriarcha reſiſtere auſus, conatum remiſit juvandi ejus, qui ſua ſe ipſe ſcriptura convinceret.

CAP. XIII.

Pag. 159. *Hæc fruſtra de Germano judicia . . . ſubjecit invidiæ ſuæ ſcribens* &c. Hoc loco Pachymeres inter enumerandas odii popularis in Germanum cauſas unam ex præcipuis omittit, quod paci Eccleſiarum ſtuderet. Unde poſtmodum ab Imperatore Romam Legatus negotium concordiæ ibi confecit, prout noſter narrat lib. v. cap. XVII. Quare ad hoc eorum conciliationis Eccleſiæ Græcæ cum Latina negotium vel plurimum ipſe contulit. Nam & in Concilio Lugdunenſi comparuit, ut in ejus ſactæ *pag. 457.* Oecumenicæ Synodi Actis notatur ſeſſ. 4. Porro antequam ad hæc adhiberetur obſervaverat videlicet Imperator propenſionem ejus ad Latinos, obſervaverant & alii, qui addicti Schiſmati ob idipſum eum peſſime oderant: & eidem poſtea imputarunt quidquid in hoc genere contra eorum votum contigit. Anonymus ineditus, cujus exemplum extat apud Illuſtriſs. Allatium in Opere de Translationibus Epiſcoporum, ſpiritu ſchiſmatico æſtuans, hæc ſcribit: *Ὁ Ἀδριανουπόλεως Γερμανὸς, ὁ ἐπικληθεὶς Μαλχαζὰς, διὰ τὸν πατέρα μίσος Ἀδριανοπολεῖται Germanus, cognomento Malchutzas, qui & cum Latinis ſenſit, & contra Pios* (imo impios Schiſmaticos) *perſecutionem movit magnam.*

Ibidem. *Exemplo & auctoritate Germani alterius ſibi cognominis Patriarchæ.* Fuit hic retro quintus in ſerie Patriarcharum Græcorum. Nam Germanus Adrianopolitanus ſucceſſit Arſenio, Arſenius Manueli, Manuel Methodio, Methodius Germano Nauplio. Hunc potius ut hic innui putem quam alium longe antiquiorem Sanctum Germanum ſcriptis editis ootum, qui anno Chriſti 714 Kal. Auguſti Joanni Conſtantinopolitano Patriarchæ ſucceſſit, ſuadet adjunctum *μακαρίου*, quod de mortuis non vetuſtiſſimæ memoriæ a Græcis uſurpatur.

CAP. XIX.

Pag. 166. *Μὴ ἀληθῆ, μὴ δίκαια.* Verba ſunt ex S. Paulo ad Coloſs. cap. II. verſ. 21. quæ Græci uſurpabant in occaſionibus averſandæ communionis eorum, quos Heterodoxos aut Schiſmaticos putabant. Sæpius uſurpantur in hac Hiſtoria: de quo ſemel admoniſſe ſatis viſum eſt:

CAP. XXIII.

Pag. 170. Illa græca verba *Οὐκ ἐν ἀγοραῖς ἀκτερίζειν.* Quæ ſecure oſculerentur, utcunque latine redeant expreſſi; erant enim in utroque optimo Codice, licet ea Vatic. ut pleraque non intellecta ſibi, tranſilit. Cæterum fateor me haud ſatis percipere quid velint. Niſi forte ſignificent Germanum liberaliter largiri ſolitum egentibus ex iis quæ in manus & poteſtatem ejus veniebant, niſi talia eſſent quæ peculiaribus ex cauſis donaſſe invidioſum eſſet. Puta ſi cum ipſe Epiſcopos aut Patriarcha fuit, ex oblationibus ad ſe delatis ea daret conſumenda pauperibus, quæ qui offerrent appendi tholis ſacris, aut in Theſauro Eccleſiaſtico ſervari voluiſſent, moleſte laturi ſi ea teri manibus & conſumi uſu egentium viderent.

CAP. XXVII.

Pag. 174. *Ut Maryandenum lugubris tantus artificem adhibere deboat, qui hæc volet pro dignitate deplorare.* Græce *Ὡς Μαριανδυνοὶ θρηνητῆρα χρῄζουσιν ἄξιον τοιοῦτον θρηνοῦντος.* Alludunt hæc ad Adagium vetus cujus mentio fit verſu 686. Stromatei Proverbiorum Antiquorum apud Andream Schotum noſtrum in Collectione Græcorum Paræmiaſtarum. Verſus ille ſic ſonat:

Μαριανδυνῶν μοῦσικὸν θρηνητῆρα.

Origo ſorte Adagii fuit quod apud illam Maryandenorum gentem funera ambitioſius celebrarentur, mœſtiſſimo cantu, tibiis & id genus organis adhibitis, unde io provetbium abierint. *Μαριανδυνὸς θρηνητὴς* & *Μαριανδυνὰ θρηνητήρια*.

Pag. 175. *Porro ex iſto ipſo nos hæc eadem Athanaſio audita tum ſibi, poſtea referente cognovi nos.* Dixerat paulo ante hunc fuiſſe Alexandrinum Patriarcham. hic videtur ſucceſiſſe Nicolao cujus

mentio eſt libri hujus cap. 12. ex hujus capitis verbis habemus Pachymeri οὐχ ἑκόντα, & familiarem fuiſſe quendam Athanaſium Patriarcham Alexandrinum, qui ſine dubio is fuerit cujus hortatu ſe Pachymeres ipſe profitetur, in titulo Paraphraſis ſuæ ad Epiſtolas Dionyſii Areopagitæ, opus illud aggreſſum. Hoc ideo monui, quia video noſtrum Antonium Poſſevinum putaſſe ibi nominari Magnum Athanaſium: de quo ſi ageretur, recte juberet Poſſevinus, deleri illam interpretionem ut mendacem.

Edit. Rom. pag. 458.

CAP. XXVIII.

Pag. 176. Si hoc capite & alibi hoc Libro noſter Hiſtoricus parum reverenter loquitur de Monachis Græcis, offendere Catholicum Lectorem non debet, cum ii plerique Schiſmatici fuerint, & Romanæ Eccleſiæ Latinoque nomini infenſiſſimi, quos potius a Græco & Schiſmatico Scriptore, ut turbulentos & contumaces traduci pro teſtimonio cauſæ Orthodoxæ ſaveute accipiendum eſt.

Pag. 177. *Demandavit autem negotium Georgio Acropolitæ inter Logothetas Magno, & in primis erudito callidoque, ſed conſcient ac parum teneræ &c.* Habemus hujus eruditiſſimi Viri Hiſtoriam & Chronicon: ſcimus ex aliis multa de ejus vita & rebus geſtis. Nec tamen uſquam, invenimus idoneum fundamentum illum inſimulandi laxioris conſcientiæ. quæ ſuſpicor ex odio in eum Schiſmaticorum hanc calumniam natam. Cum enim ille homo pereruditus & recti ac liberi judicii, ex lectione Patrum veterum, uti & Veteres agnoviſſet, cauſam Latinorum, quos ſine cauſa ſui Græci averſarentur, juſtiorem eſſe, uti & fidem circa Dogma de S. Spiritus ex Patre Filioque proceſſione Orthodoxum, totus ex animo incubuit in negotium conficiendæ Pacis Eccleſiarum; fidelem in eo, ac non parum utilem operam Imperatori navans. qui & in ſolemni Legatione ad Gregorium X. Papam eum inter Sæculares Principem miſit, ut Pachymeres docet lib. v. cap. xvii. Et eumdem eum Expatriarcha Germano comparere vice ſui in Lugdunenſi Concilio voluit, ut ex Actis ejus Concilii ſuff. 4. conſtat. Hinc videlicet exoſus hic Schiſmaticis non modo contumelias ab iis, ſed vexationes etiam graviſſimas eſt paſſus, poſt Michaelis Paleologi mortem prævalentibus apud Andronicum infenſis Pacl. qui poſtquam eam ab illo abrogandam abrumpendamque curarunt; etiam ei ſuaſerunt ut Acropolitam unum ex columnibus Catholicæ Partis, in carcerem conderet. Iſtam ille injuriam quam forti animo, quam invicta conſtantia tulerit, docet Epiſtola Demetrii Raulis Cabacis ad filium Manuelem Græce, ſed ſtylo ſemibarbaro, ſcripta, ex qua nuper edita ab Illuſtriſs. Allatio in doctiſſimo Opere Exercitationum in Creyghtonum pag. 616. & ſeq. Auctoris verbis, ut ab eodem Viro magno latine redduntur, referam plane heroicum hujus Viri factum, quo abunde purgabitur calumnia hic ei impacta laxioris conſcientiæ. ſic igitur ait: *Poſt multos elapſos annos, cum adhuc Senior* (Georgius Acropolita hic noſter) *in exilio & carcere perduraret cauſa Legationis propter unionem cum Catholica Eccleſia, alloquitur Imperator D. Andronicus filium illius excitoſque Senatus Principes, unte eum in conſilio aſſidentes: Principes, videtur ne vobis bonum, ut Magnum Logothetam hunc adductum pertent mus, an nobiſcum tranſigam? Poſſet carceris & exilii annos forte nobis objecturabit: & conjunctis ſenatoribus nobiſcum concinentibus hoc Eccleſiarum diſſidio. & vitabit rerum veritatem; & quod ſer tanto melius eſt, libertate perfruetur, & adnexe cationi cura illius valetudini indulgebitur. Omnes uno ore reſpondernnt; Bonum eſt Domine, & exercitant mandatum. imo juſſa tua nulli avaia ſunt. ſic itaque cum reſpondiſſent, Imperator mandavit ut adducerentur; eosque præfecit, ut nutius negotium diſpoaretur, ſic exmiſit eſt oratorem Imperator: Agnoſcis ne Principem illum, quiſnam ille ſit? & digito tranſfixit filium ejus. Reſpondit ille Imperatori: non agnoſco: Si quid vero argumentari & conjecturæ poſſit, qui dari in loco in quo confidet, Principis eſt tui ſanctiſ. Imperii honoribus decoratus. At quinam ille ſit nondum capio. Reſpondit Imperator, Filius tuus eſt Dominus Theodorus Magnus Logotheta. Abjecta omni cunctatione filius aſſurgens, nudato capite Patrem aggreditur, & ſalutato ultro citroque Pater & Filius ſibi dederunt. Turo tum ait Imperator ad ſationem ad eum dixit: Magne Logotheta res ita ceciderunt ſeorſumque, ut tibi hac tr ſilo & in magnum malum evaderet. quare modo viſum eſt mihi, & hiſce rerum Gubernatoribus, ut tu hu. adductum aliquenecnus de ea te quæ aopiſ bona atque honeſta videtur, ſi tamen tua voluntas eoa admittas audire, ut una mente atque ſententia nobiſcum conveniat circa Eccleſiæ diſſidia. Hoc enim Mihi & Filio tuo Magno Logotheta bonum reputatur & decori, ut nobis obtemperes, & omnia vulnera ac triſtitia, quæ neceſſitate temporis lata te illata ſunt, ſanabimus. Hic porro ad Imperatorem ita effatur: Sancte Domine, quæcumque ad me enuncioſti percepi. Verum aunc reſpondeo & refero quod mihi in animo fixum eſt. Juſtius eſt & æquius ut Sanctæ Regiæ tuæ Majeſtati meæ Domini Imperatoris Patris tui ſeatentiam ſubſequutus, & Filius meus Dominus Theodorus meam, quam nos veſtram, & nihil ultra retulit. Sed aec qui Imperatoris nutus ſecundabaat Principes, nec ipſe Imperator verbum expreſſit, juſtitia, ratione, generoſitate, & magnificentia in rebus juſſus: omnia ſiquidem, dummodo juſtum ac decens ſalvum eſſet, nihil cepiabat.* Hæc ibi: quæ videat & judicet æquus Lector an ſint hominis, *κατηχημένου ἐξ ἀκριβοῦς ἐγκυκλίου*, Minimum peaſi habeatis in rebus geredis quid fas & officium moneret, quod falſo videlicet ei noſter imponit hoc loco. Sed ne cuipiam videamur ſuſpiciosius agere cum Pachymere, qui quod alias fuerat notare potuerit, eam mutabiles ſint mores hominum: Dicamus ſane, ſi negligentior rationum officii vixit umquam Georgius Acropolita, tum neceſſe eſt id fuiſſe, quando addictus adhuc Schiſmati adhærebat erroribus Græcorum: poſtea quidem quam Eccleſiæ Latinæ reconciliatus eſt, tantum profeciſſe illum apparet, ut eulmen ipſum Apoſtolicæ perfectionis attigiſſe videatur.

pag. 459.

CAP. XXIX.

Pag. 178. *Tertia denique Eudocia Magno apud Urbem Domino elocata eſt.* ἡ τρίτη, ἡ τῷ μεγάλῳ Κυρίῳ κατὰ τὴν πόλιν ἐκδοθεῖσα Εὐδοκία. Quis iſta Magnus Dominus in Urbe? Infertus cap. xxxr. ſcribitur de Joanne Duce, eum obſeſſum in Urbe cui nomen Patræ, cum noctu aufugiſſet, venſſe Thebas, & ibi reperiſſe Magnum Dominum. ἐνθεν τοίνυν τὸν μέγαν Κύριον κατακαμβάνει. Sic vocatum apparet Thebarum Principem Latini generis. Dici ergo poteſt Eudociam tertiam filiam Laſcaris Auguſti Magno Domino Principi Thebarum, hujus forte quem Joannes Dux ibi reperit Patri aut Patruo fuiſſe collocatam: matrimoniumque id celebratum in Urbe Conſtantinopoli, ubi tum is Princeps fuerit in Comitatu Imperatoris Latini rerum illic potentis: ita ut τὸ ναυὰ τὴν πόλιν de loco nuptiarum ſit referendum, non ad Magni Domini poteſtatem; quaſi is eam in Urbe Conſtantinopoli exerceret ei dominando: ſed quod ibi degens titulo ſui peculiaris dominii alibi ſiti, nempe Thebis, inſignietur. Pari exemplo ipſe hic Imperator Michael unam e Filiabus Theodori Auguſti Majo Belicurtio Principi Peloponneſio conjunxit, alteram Comiti Vintimiliæ Genuenſi, ut vidimus lib. iii. cap. vi. Iſtis porro Principatibus per Orientem ex ruinis Imperii Romani ſubnaſcentibus ſuæ quædam propriæ appellationes erant, quas ab Imperatoribus ſa acceptiſſe gloriabantur. in quo affectabant antiquiſſimos quoſque allegare privilegiorum & honorum iſtiuſmodi largitores; more hominum ina ſemper facere auguſtiora ſatagentium. Iraque ad Conſtantinum uſque Magnum quidam retro niten-

tes in iſta jactatione pertingebant; Auctorem illum ſuis Majoribus talium fuiſſe nominum ferentes: quod etſi ridiculum dictu, cum Conſtantini Magni ævo nec longe poſtea iſtiæ adhuc minutæ Dynaſtiæ conſtitutæ fuiſſent; haud tamen aſpernatus eſt Gregoras, apud quem hæc legimus lib. 7. pag. 109. E. R. O δὲ Ῥωμαίων τῶν τοτεῦον ἐτὸ ἀξίωμα τὸ ἐπὶ τῆς τραπεζοποιᾶς παρὰ τοῦ μεγάλου κομήτου Κωνσταντίνου. ὁ δὲ Παλαιστινιανὸς τὸ τοῦ Πρεσβυτέρου, ὁ δὲ τὸν Αὐτοκράτορος ἢ Δεσπότου ἀρχηγὸς, τὸ τοῦ μεγάλου Δομέστικου· ὁ δὲ τὸν Βοιωτίων ἢ Θηβαίων, τὸ τοῦ μεγάλου Πριμικηρίου. ὁ δὲ τὸν μεγάλου Νόμου Συμβολαίων τὸ τοῦ Ῥηγὸς· ἢ ἄλλα. *Roſſius ſtatum & dignitatem Præfecti Menſæ a Magno fortaſſis eſt Conſtantino. P. Iuponeſſacus vero, Principis titulum. Atticæ autem & Athenarum Dynaſta, nomen Magni Ducis. At qui Bœotiæ & Thebis præeſt Magni Primicerii titulum obtinuit: uti & Regis, qui magnam Inſulam Siciliæ habet in poteſtate, & Alii, alia.* Ita ibi Gregoras, qui paulo poſt addit de Thebano Dynaſta, quæ ſingulariter ad rem noſtram faciunt. Τὸν γὰρ τοῦτο Βοιωτίας ἢ τῆς Θηβῶν ἀρχοῦντα, αὐτοῦ μεγάλα Πριμικηρίου, μέγαν Κύριον ὀνομάζουσι νῦν, ἐν τούτῳ παντὸς ὕδατος τὸν φαιδρὸν ἐκφαίνει· Videntur velle uſu & vulgi corruptione tunc invaluiſſe ut Dux Thebarum, qui olim Magnus Primicerius eſſet dictus Πριμικήριος, ſenſim compendio κὶρ ſ cetum pro Primicerio vocitatum; ac denique in voce κὶρος ſecundam litteram mutatam, ut κῦρος pro κὶρος diceretur, & adjuncta quam ſemper habuit appellatione Magni, μέγας Κύριος *Magnus Dominus*.

Edit. Rom. pag. 460.

CAP. XXXI.

Pag. 181. *Sit illi Decus contigit glorioſæ mortis ibi oppetitæ ubi cadere juvenibus eſt honeſtiſſimum*. Videri poteſt hæc ſcribens Pachymeres in animo habuiſſe illius verſus Euripidis:

Θνῄσκει τις ὅστις αἰ τανῦ' ἀτυχῶν·
Ἐθνῄσκε δὲ χαρᾶ πτώσιμ' ἡνίκ' ἦν.
Κακοῖς δὲ μισῶ· τῷ θανὼν μὲν ἂν κάκοις
Τὸ δ' εἶ· κακῶς δὲ νεκρὸν οὐδὲν αἰσχρόν.

In Græco Pachymeris contextu hujus loci κακίστῳ μᾶλλον (ſic corrige, nam hic typotheta erravit, κακίστῳ μὲν, καλὸν ponens) ἀντῷ δὲ πανὶ κάκιστ' ἀπολέσθαι, eſſe aliquid fateor, quod mea verſio non exprimit. quare illam, ſi eſſet integrum, ita refingerem. *Sagitta in prælio ſublatam a quopiam, qui ſibi gloriam, noſtri bonoſtum funus peperit*. Sic enim Decus illi &c.

Pag. 185. Ἄλλως γὰρ παρακλῆσαι τῆς θεομήτορος ἐπιτάδιον. Fateor hic clare non dici Deum invocatum a Deſpota, quod tamen in Interpretatione poſui. conjectura tamen non vana eſt id quoque verbis illis παρακλῆσαι & ἐπιτάδιον ſignificare voluiſſe μετωνυμικῶς hunc quemdam & Lucifugam Scriptorem, ſenſa ſua in ſuæ mentis penetralibus introſpici potius, quam ſignis expreſſa intelligibilibus extare in ſuis paginis gaudentem. Præſertim cum alias Joannem Deſpotam impenſe a religione commendaverit: & mutatio quæ corrigit, Divini Auxilii non fruſtra implorati fidem ſecerit.

AD LIBRUM V.

CAP. II.

PAg. 193. Εὐγὰρ Ἡρακλείτειμὲν τὸ μὴ εἶναι τοῦ αὐτοῦ ἀνὴρ ἅπαξ ἐμβάντας, εἶναι Κρατύλῳ φάσκοντι καὶ μηδ' ἅπαξ, ἢ ὀρθῶς ἔχειν ἐκεῖνα τὰ ῥήματα ἐκεῖνα τὰ μηδὲν ἀπολείποντα ἑαυτῶν ἀεὶ ῥεῖν ἐξ ἑαυτῶν ἕτερα ἑτέροις ἐπιγιγνόμενα. Ad intelligendam hanc Heracliti ſententiam quam noſter ſuo indulgens ὀλοσυρῷ genio Heracliteæ prorſus obſcuritate hic involvit, fateri debeo, lucem mihi opportune prælatam a Paraphraſte Vaticino, qui hunc locum ſic exprimit: Καθὼς γὰρ Ἡράκλειτος ἔλεγε, τὰ τοιαῦτα ῥήματα οὐκ ἔστιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου ἅπαξ ἐμβάντα εἰς τὸν αὐτὸν ἐμβῆναι ποταμὸν δεύτερον, ἀλλὰ εἶναι ἀεὶ ῥεῖν καὶ ἕτερα ἑτέροις ἐπιγίνεσθαι· Hæc ille: quorum auxilio confido me verum Auctoris ſenſum interpretando expreſſiſſe. Mitto quærere, unde iſtas. Diogeni Laertio (quod quidem reperirem) ignotas Heracliti & Cratyli gnomas hauſerit Pachymeres; qui utique vidiſſe multa potuit monumenta Græcorum, quæ nos latent: & fuiſſe diligentem antiquitatis inveſtigatorem ſatis apparet.

Pag 194. *Monaſterio Deo*, qui eſt, *Sacro* (*nam hæc erat peculiaris Domus ejus nuncupatio*) Græce: Τῷ Μονῇ τοῦ ἁγίου Θεοῦ (τῷ γε ὄντι κυρίου προσηνοῦς) His, ni fallor, ſignificatur; iſtud in quo Blemmidas degebat, Monaſterium peculiariter nuncupatum fuiſſe Θεοῦ τῷ ὄντι. Alludit ad illud Exodi 3. 14. Juxta LXX. Dei ad Moyſen: ἐγὼ εἰμὶ ὁ ὤν. Unde eſt & Apoc. 1. 4. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ τοῦ ὁ ὢν &c. *pag. 461.* Proprius nimirum Character Naturæ Dei, quatenus comparatur cum creatis eſt ſemper & neceſſario exiſtere. Huic ergo Principi quaſi Dei attributo ſingulariter dicatum voluerat Blemmidas ſuum Monaſterium.

CAP. IV.

Pag. 197. *An ne umbram quidem alius Munificentiæ.* In Græco μηδὲ σκιᾶς σκιάν. Hæc alludunt ad vocem μεσημβρίας mox poſitam. quæ nomen quidem erat notæ Urbis de qua hic agitur. Sed quod tam prope accederet ad vocem μεσημβρία ut idem eſſe videretur. Sonat autem μεσημβρία meridiem. Ibi latet antitheſis ad σκιᾶς *umbram*. Id etſi dicta parvum, admoniſſe oportuit, ne Lectorem hic offenderet intempeſtiva, & κιτρεδώνειον viſa umbræ mentio.

CAP. V.

Pag. 197. Ὁ δὲ Μιχαὴλ γαμβρὸς μὲν ἦν ἐκ θυγατρὸς τῷ Ἄσαν εὐγενεστάτῳ δὲ Θεοδώρου τοῦ Λάσκαρι &c. ut quæ hoc capite referuntur, intelligantur, repetendum ex ſuperius ſparſim narratis a Pachymere, & ea Gregora eſt, Joannem Imperatorem, quem Pachymeres hic Ducam vocat, Cantacuzenus in Præfatione Hiſtoriæ Batatzam, cui Theodorus Laſcaris prior dotale Imperium tranſmiſerat, data ei in uxorem Irene filia, filium & ſucceſſorem Imperii habuiſſe Theodorum, Laſcarim a Matre dictum, Nepotem Theodori Laſcaris Primi. Huic Deſponſam Helenam Aſanis Bulgarorum Regis filiam narrat Gregoras lib. 2. pag. 14. cujus Soror Myrtæ conjux fuit, ut nos docet Pachymeres hoc loco, Myrtam & Theodorum Laſcarim συγγενεῖς vocans. Ex hoc Theodori Laſcaris Secundi matrimonio natam Irenem, idem Joannes Ducas Theodori Patri adhuc vivens Conſtantino collocavit huic, de quo hic noſter, qui partem Generis ex Serbia trahebat. recte autem vocat Conſtantini Conjugem Irenem συγγενῆ Aſanis, hoc eſt Neptem, quippe ex Helena genitam, Aſanis filia.

CAP. VIII.

Pag. 203. *Cardinales quæ vox Latina Græce reſpondet ſignificanti Cardines: ſludens hac arte Papam, qui & ipſe, quod de Chriſto dicitur, quaſi oſtium &c.* Pius II. Oratione ad Cardinales, quæ extat Commentar. lib. 4. ſic eos compellat: *Vos veri Mundi Cardines ſupra quibus militantis Oſtium Eccleſiæ volvendum ac regendum eſt*. Oſtium autem Papa vocatur ut Chriſti Vicarius, qui de ſe ipſo dicit Joannis x. 9. *Ego ſum Oſtium*. Quod de auro hic ſcribitur ad Cardinales miſſo ut Papam quo volebat Imperator, flecterent, accipe ut ſcriptum a Schiſmatico res Latinorum, & negotiationem quæ nunc inchoabatur conciliationis Eccleſiarum, infamare conante ſuſpicionibus calumniaſis. quare is auctoritatem in hoc quidem non habet cui furo inniti credendo prudens poſſit. Nec opus erat Imperatorem, haud alloqui prodigum, pecunia emere conſenſum Pontificis aut Cardinalium in reconciliationem Eccleſiarum, quam illi ſemper, ut etiam noſter alibi non diſſimulat, ſummis votis optaverant, ultro parati pro ea quidvis pacifici. Ad impetrandum vero a Pontifice ut Caroli Regis adverſum ſe expeditionem

prohiberet, quod facile crediderim præ omnibus voluiſſe Michaelem, ſatis ipſe intelligebat fore verum ſuum in Pacem Eccleſiarum procurandam declaraſſe ſtudium. Denique hæc tantum qualicumque fide Pachymeres affirmat oblatum ab Imperatore Cardinalibus aurum, acceptum ab iis non aſſerit. & fuiſſe ſcimus aliunde [illegible] ævo Cardinales aliquos tam Sanctos, qui abſtinentiam Fabritii, Samnitum aurum aſpernantis, in ſe deſiderari non ſinerent.

Edit. Rom. pag. 462.

CAP. IX.

Pag. 203. *Regii Archidiaconus Cleri Melitenioles.* Sæpius in hac Hiſtoria Pachymeres indicas fuiſſe Domeſticos Cleros Principum. Sic ſuperius cap. XXII. lib. IV. ſcribit Joſephum antequam Monachus fieret Lectoris officium exercuiſſe in Clero Domeſtico Dominæ Irenes. hæc fuit prior Uxor Imperatoris Joannis Ducæ ſæpius memorati in Hiſtoria Georgii Acropolitæ. Sic de Pinaca Heracleota capite mox 24. ibi narrat, quando ei ereptus honor eſt, ipſi alioqui debitus, conſecrandi Patriarchæ Joſephi, datum in ſolatium ut in Palatio Sacris operaretur: quæ res, ut ibidem notatur, magnis auctoramentis quæſtuoſa erat. Sic & in Aulis Chriſtianorum Occidentalis Eccleſiæ Impeſatorum ac Regum videmus Templa ipſorum Domeſtica ſuos item Cleros, & omnis ordinis Miniſtros jam olim habere, ut de aliis fileam, id prolixe docet Hiſtoria Sanctæ Cappellæ Domus Regiæ Francicæ dudum edita magno volumine.

Pag. 204. *Defuncti cadaver pro merito animæ quam Deo eſſe cariſſimam perſuaſiſſimum habebant, unguentis delibutum, & aromatis ferventibus infectum, pretioſis condiderunt loculi* &c. Satis hæc conſentanea iis quæ Franci Scriptores tradunt de morte & funere Sancti Regis Ludovici, ex quibus compendio refert Spondanus Anno 1270. num. 4. *Sacra ejus oſſa carne deaudata lotione mundiſſima, pannis ſericis cum aromatibus involuta, in loculo reſervata fuiſſe, deferenda ad Eccleſiam S. Dionyſii* &c. *Carnem vero & inteſtina a Carolo ejus fratre a ſuo Nepote Philippo Rege impetrata, honorifice in Siciliam delata, & repoſita in Eccleſia Montis Regalis Monaſterii Ordinis S. Benedicti prope Panormum.* Huc reſpicit mentio a noſtro facta *loculorum pretioſorum* in plurali numero; duo enim fuerunt, quorum altero S. Ludovici oſſa in Galliam portata ſunt, altero inteſtina & carnes in Siciliam translata.

CAP. X.

Pag. 205. *Comprehenſum eo gyro mare profundius effecit, deprimi jubens fundum inmiſſo argento vivo.* Græce: *Εμβαθύνων δὲ τὸν τόπον. διὰ τοῦτο ἀργύρου ὑγροῦ χυτὸν ἐμβαλόντος.* Verti argentum vivum *ἀργυρον ὑγρὸν χυτὸν*, imitatus Ariſtotelis Interpretes lib. I. de Anima, qui hic latine reddunt *ἀργυρον χυτὸν*. quod & *ὑγρὸν* recte a noſtro dicitur. eſt enim humor liquidus, *& liquor æternus*, ut Plinius loquitur nat. Hiſt. lib. 33. cap. 6. & 8. *guttis dividi facilis & lubrico humore conſtricus.* Hydrargyri, quod vulgare hujuſmodi nomen ſcio, vocabulo abſtinui propterea quod cum hujus liquoris duplex genus ſit ea Plinio ibidem, alterum naturale, alterum factitium, hydrargyri appellatio potius, ut idem tradit cap. 8. factitio tribuitur. De priori veſo hic agere Pachymeres, ſuadetur ex effectu deprimendi fundi maris, quem ei tribuit, conſentanee iis quæ de eodem tradit Plinius loco jam laudato cap. 6. lib. 33. ubi ſic ſcribitur: *Eſt & lapis in his venis (Argenti) cujus vomica liquoris æterni negotiant vitium appellatur, venenum rerum omnium. E cujus ac perrumpti univerſa perruunt tubi dira.* Ita ille; unde facile poteſt intelligi cur aptum judicatum ſit exedendo perrumpendoque, & ſic altius excavando fundo portus de quo hic Hiſtoricus. qui gratium inſiſſet a Lectoribus ſi diſtinctius modum enarraſſet, quo hæc depreſſio fundi portus per argentum vivum facta eſt. Credibile quippe eſt peculiarem quamdam ad id artem, & certas forte machinas adhibitas, quæ ignotæ hodie ſint, uſui futuræ ſi ſcirentur.

Pag. 207. *Verum illis ut non placebat negotium, ita non ſuppetebat præſens autoritas ad obſtandum coram ipſo Principi.* Hæc & quæ mox ſubjicit, ſuperbam, ignavam, contumacem Græcorum Antititum in Schiſmate pertinaciam declarant: quos & ſe cum illis paria ſentiens hic Hiſtoricus traduxit, dum obnoxios Principi vili aſſentatione, contra mentem & ſenſum intimum ſignificaſſe ait, ſibi vel maxime placere, idipſum a quo impotenter *pag. 453* abhorrebant, quod immane quantum ab Evangelica ſyncericate ac generoſitate alienum eſt.

Utcumque illis certum erat perſtare deinceps quoque in ſenſi adita poſſeſſione Auctoritatis indepeadentis &c. Per gradus ad iſtam uſurpationem auctoritatis independentis Græci Conſtantinopolitani proceſſerunt. Primum pertæſi Byzantinæ humilitatis qua olim in Eccleſiarum ordine infimo Metropolitam Heracleæ Thraciæ ſuperiorem agnoverant, ut ipſe ultro Pachymeres fatetur cap. XXIV. lib. IV. facile impetrarunt flagranti apud omne Chriſtianum nomen novi ſui Conditoris Conſtantini Magni gratia, ut in cenſum majorum Eccleſiarum, quæ poſtea frequentius Patriarchales vocatæ ſunt, referrentur. quem oemo ipſis honorem invidit, quoad ſibi præſcriptos in ejus uſu limites perrumpere aut tranſilire ſunt conati. Cum enim Sacra Nicæna Synodus locum ipſis quartum inter quinque majores aſſignaſſet, ipſi æquum ceenſentes novam Romam & Imperii Sedem alteram, etiam in Eccleſiaſtica dignitate *æquam* admoveri Romæ veteri, nihil non moverunt quo aſſequerentur, ut Alexandrino & Antiocheno Patriarchis, quorum ille ſecundus, hic tertius a Romano Patriarcha ab omni retro antiquitate numerati fuerant, præponerentur; & ſecundum protinus a Papa auctoritatis Eccleſiaſticæ gradum inſiſterent. Atque hoc ipſum palam primo petere non auſi, tantum expugnarunt, ſuum nacti tempus quo erat Conſtantinopoli Anno Chriſti CCCLXXXI. Synodus concta, ut ab ea decerneretur Sedi Conſtantinopolitanæ *τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς*. Id univerſim & ambigue dictum cum longo tempore nemo putaſſet pertinere ad abrogationem Nicæni Canonis, quo erat, ut diximus, ſecundus & tertius a Romana Sede dignitatis locus Alexandrino & Antiocheno Tbronis rite ſancitus, tandem in Chalcedonenſi magna Synodo Anatolius Conſtantinopolitanus Patriarcha magno ambitu obtinuit, fruſtra reclamantibus Sedis Apoſtolicæ Legatis, ut ſtatueretur: Conſtantinopolitanæ Sedi primum poſt Romanam locum eſſe tribuendum. qua de re factus certior S. Leo tunc Pontifex Romanus intempeſtivam ambitionem haud pertunctorie retudit, ſcriptis ad Anatolium litteris, quibus ſic illum increpat. *Poſt illa magna Ordinationis tuæ non inculpata principia, poſt conſecrationem Antiocheni Epiſcopi, quam tibimet contra canonicam regulam vindicaſti, doleo etiam in hoc dilectionem tuam eſſe prolapſam, ut ſacratiſſimas Nicænorum Canonum Conſtitutiones conaveris infringere: tanquam opportune ſe tibi hoc tempus obtulerit quo ſecundi honoris Privilegium Sedei Alexandrinæ perdiderit, & Antiochena Eccleſia proprietatem tertiæ dignitatis amiſerit, ut his locis juri ſuo ſubditis omnes Metropolitani Epiſcopi proprio honore privente. Quibus inauditis & unquam ante tentatis ita præveniris exceſſum, ut Sanctam Synodum, ad extinguendam ſolam Hæreſim, & ad confirmationem fidei Catholicæ ſtudio Chriſtianiſſimi Principis congregatam, in occaſionem ambitus trahas, & ut conniventiam ſuam tibi det, impellas: tanquam refutari nequeat, quod illicite voluerit multitudo: & illa Nicænorum Canonum per Spiritum vere Sanctum ordinata conditio in aliqua unquam ſit parte ſolubilis.* &c. perſit enim ibi ſuſe S. Pontifex pari gravitate prave attentatam caſtigare novitatem. Ac quoniam Anatolius ſibi faventem Conſtantinopolitani ſupra memorati Canonis Interpretationem ambitioni ſuæ prætendebat, hunc præterea ſic paulo

poſt ſubmovet: *Preſumſiſſent enim tuæ in nullo penitus ſuffragatur querendum Epiſcoporum ante ſenioritia, ut jactat, annuæ facta ſubſcriptio, numquamque a Prædeceſſoribus tuis ad Apoſtolicæ Sedis tranſmiſſa notitiam, cui ab initio ſuæ caduca audumque collapſa, ſera nunc & inutilia ſubjicere fomenta voluiſti, ulciſcendo a fratribus ſpeciem conſentiente, quam tibi in ſuum ſenſum jam vereundia ſeligata præberet.* Poſt quæ quaſi ſententiam pronuncians altiſſimam, & litem decretorie finiens, hæc addit: *Non convellantur Provincialium jura Primatuum, nec Privilegiis antiquitus inſtitutis Metropolitani fraudentur honoribus. Nihil dicamus de Sede quam pro Sanctum Marcum Evangeliſtam Beati Petri Diſcipulum meruit, perenni Dignitatis: nec Dioſcori impietatis ſuæ pertinacia torquente, ſplendor tantæ Eccleſiæ tenebris obſcuretur alienis. Antiochena quoque* Edit. Rom. pag. 464. *Eccleſia in qua primum prædicante Beato Apoſtolo Petro Chriſtianum nomen exortum eſt, in paterna conſtitutionis ordine perſeveret, & in gradu tertio collocata, numquam ſe ſciat inferior.* Nec contentus S. Leo ipſum Anatolium redarguere, ſcripſit ad Marcianum Auguſtum miſantes omnes ut auctoritatem operamque ſuam interponeret ad coercendum Anatolium ne ſic in illicita poſſiliret. Ex iſta Epiſtola, quæ in Edit. Rom. 59. numeratur, quæque in Synodo Romana ſub Bonifacio II. ab Holſtenio edita pag. 109. & ſeq. legitur, hæc ſunt: *Apud Chriſtianum & vere Religioſum, verumque Orthodoxum Principem loquor; nullum Anatolius Epiſcopus proprio derogabit merito, ſi illicita crediſſe optat augmento. Habeat, ſicut optamus, Conſtantinopolitana Civitas gloriam ſuam, ac protegente dextera Dei diuturno clementiæ veſtræ fruatur Imperio. Alia tamen cauſa eſt rerum ſæcularium, alia divinarum: nec præter illam Petram, quam Dominus in fundamento poſuit, ſtabilis erit ulla conſtructio propoſita, perdit qui indebita concupiſcit. Satis ſit quod pravitio veſtræ pietatis auxilio, & mei favoris aſſenſu, Epiſcopatum tantæ Urbis obtinuit. Non dedignetur Regiam Civitatem, quam Apoſtolicam non poterit facere Sedem; nec ullo ſperet modo, quod per alterum poſſit offenſionis augeri. Privilegia enim Eccleſiarum Sanctorum Patrum Canonibus inſtructa & venerabilis Nicænæ Synodi ſanctis decretis, nulla poſſint improbitate convelli, nulla novitate mutari: In quo opere, auxiliante Chriſto, fideliter exequendo, neceſſe eſt me perſeverantem exhibere famulatum; quantum diſpenſato mihi creditæ eſt, & ad unum tendit vocatum; ſi paternarum Regulæ Sanctionum, quæ in Synodo Nicæna ad totius Eccleſiæ Regimen Spiritu Dei inſtructæ ſunt conditæ, me, quod abſit, conniventæ violentur; & major ſit apud me unius Fratris voluntas, quam univerſæ Domus Domini communis utilitas. Et ideo ſereni glorioſam Clementiam veſtram Eccleſiaſtica ſtudere concurdia, & his quæ pacificæ congruunt unitati piiſſimum præſtare conſenſum, precor & ſedula ſuggeſtione Vos obſecro, ut auſus improbos, unitati Chriſtianæ pacique contrarios, ab omni pietatis Veſtræ abdicetis offenſu; & fratris mei Anatolii nocturam ipſi, ſi perſiſterit, capiditatem ſalubriter comprimatis.* Annuiſſe porro S. Leonis poſtulato Marcianum Auguſtum ipſe S. Leo ſignificat, alia poſt ad eumdem Epiſtola ſcripta, quæ inter editas opinor 60. eſt, & refertur in Collectione Romana Holſtenii a pag. 127. incipit: *Litterarum Clementiæ Veſtræ multiplicata gratia debita a me veneratione ſuſcepta eſt, & gratulanter egi, quam piam curam Chriſtianæ Religioni, ut conſueſtis, habeatis; cum inter Domini Sacerdotes eam voltis firmare concordiam, quæ & univerſali Eccleſiæ, & divino apta ſit cultui.* Paulo poſt: *Nam & Veſtra manſuetudo inſinuationem meam tam libenter accepit, ut & ſemper ſcribere dignaretur, & hæc ageret, ut quæ nunc correcta ſunt Veſtra gloria debeantur.* Correctum eſſe jam teſtatur, eooperato in id Auguſto, & revocatum quod temere Anatolius attentaverat perturbando ordinem Sedium & Conſtantinopolitanam ſecundam a Romana numerando. Ex his apparet ſententiam Reſcripti Marciani, quod non extat, eam fuiſſe qualem, qui viderat, expreſſit Gelaſius: *Probari ſibi obſervantiam S. Leonis de cuſtodia Canonum paternorum, & ſibi placere ut & ſuæ Nicæna ſuam obtineat firmitatem, & privilegia Eccleſiarum illibata permaneant.* Qua re deterritus Anatolius humiliter & obnoxie S. Leoni ſcripſit, ſignificans ſe deſiſtere a propoſito. Extat hæc Epiſtola in Collect. Rom. a pag. 32. ex qua hic exſcribam quæ ad demonſtrandum quod dixi pertinent. Primum ibi profitetur univerſim ſe quæcumque imperata ei forent Romani Pontificis litteris paratum eſſe obedienter exequi; in quo ineſt tacita declaratio revocati prioris ſui conſilii, circa deſiderium Gradus ſecundi poſt Romanam Sedem, quod id clare improbatum in S. Leonis ſcriptis ad ſe litteris viderat. Ejus hæc verba ſunt: *Nam penitus abſit, ut ego his quæcumque mihi juſſiſtis mandata per litteras, adverſarer.* Deinde diſtinctus circa factum, de quo agebatur, excuſat in hunc modum: *De his autem quæ Conſtantinopolitanæ gratia Sedis ſanctæ ſunt in Chalcedonenſi nuper univerſali Synodo, pro certo Beatitudo Veſtra hoc habeat, nullam eſſe culpam in me, homine qui ſemper etiam & quietem in humilitate me coarti-* pag. 463. *nem, ab incunctanter ætate dilexerim: Sed Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ reverentiſſimos Clericos eſſe, qui hoc habuit ſtudium, & iſtarum Partium Religioſiſſimi Sacerdotes, qui in hoc fuere concordes, & ſibi partiter adjutores.* Mox autem quodcumque tentatum in hoc genere fuerat irritum agnoſcit ea quo illud Romanus Pontifex improbaſſet. Sic enim continuo ſubjungit: *Cum & ſic geſtorum vis omnis & confirmatio auctoritati Veſtræ Beatitudinis fuerit reſervata.* Ita ille ſatis judicans nihil conſecutum novi juris aut loci Conſtantinopolitanum Sedem per Chalcedonenſem Canonem, qui ut vim haberet confirmari debuerit a Romano Pontifice; cum eum tamen ille reprobaverit. Ubi eſt ergo illa poſſeſſio independentis auctoritatis, aut quo jure ac quando orta, quam ſe tuentur certos hic Græci Schiſmatici aſſirmant? Sane illi ſundum unicum aut præcipuum *divinum* Ritus, & liberæ ab omni Romanæ Sedis juriſdictione poteſtatis, Chalcedonenſem Canonem prædicant. Audiatur pro omnibus Anna Comnena lib. 1. Alexiadis pag. 31. Edit. Reg. *Καὶ μάλιστα τὴν Καπνὸν Ταυρὸν οὐ παρεῖδε μηχανῆς, ἀφ' ἧς τὴν τῶν Καισαρευσίνων Θρόνον ἀνεδήσατο, καὶ ἀφ' ἧς καὶ ἀφορμὴν ἔσχεν ἡ μείζων ὀνὸ τῶν ἑῴων γενέσθαι.* Sic Anna ex Codice plenioni cujus mihi poſt Editionem copia contigit. Itaque in tota iſta præfatione ſummi honoris, caput ipſum ſpei ac ſumma fiduciæ Conſtantinopolitanis in Canone Chalcedonenſi repoſitum fuit. Deliberatiſſima igitur cauſa ipſorum eſt, & prorſus inſana petitio, cum ante omnia de Primatu in univerſum Orbem ne per ſomnium quidem Chalcedonenſis Canon cogiteſ: tum idipſum quod agere volunt, ut Sedem Conſtantinopolitanam ex quarto in ſecundum promoveret gradum, reclamante Romano Pontifice irritum, & effectu caſſum manſerit. Ac licet temporibus Juſtiniani ſeri ſucceſſores Anatolii, quo jure, quave injuria, Alexandrino Antiochenoque Patriarchis præpoſiti legantur in Novellis illius Imperatoris, tamen id citra præjudicium Primatus Romanæ Sedi competentis factum manifeſte declarat ipſe Juſtinianus in ſuo Codice L. *cognoſcere*, ubi de Romano Pontifice loquitur his verbis: *Nec enim patimur ut quidquam eorum quæ ad Eccleſiaſticum pertinent ſtatum, non etiam ad ejuſdem referatur Beati notitiam; cum ea ſit cunctis omnium Sanctiſſimorum Dei Sacerdotum.* Hæc ille, ad quæ ſic annotat, alioqui expers Romanæ communionis Hugo Grotius, in Sparſinne Florum pag. 314. *Hæc perpetua ſunt plorum Principum ſententia ad tuendam Eccleſiæ unitatem per quam neceſſaria. Idem dicunt Valentinianus & Placidia in Actis ante Concilium Chalcedonenſe: Judices a Martiano dati, & ipſa Synodus Chalcedonenſis 4. Act. 16. Adde Novellam* CXXXI. Quare aliam ſuæ *auctoritatis independentis* Conſtantinopolitani confirmationem quærant. nam hæc quidem qua ſe una niti fatentur, e Canone Chalcedo-

nenſi, palam ἀχθεται. Ne ipſis quidem (tanta vis veritatis eſt) etiam poſtquam Phoriano Schiſmate frontem perfricuerunt, diſſimulare interdum valentibus. quid enim aliud indicat id quod ſuperius hoc ipſo eſt capite narratum, congregatam ſub Joanne Duca Imperatore, Græcorum Synodum decreviſſe Legationem ad Papam, qua functi rem ſa fine Epiſcopi duo, Sardenſis Andronicus, & Cyzicenus Georgius, per quam proteſtentur: *ſe paratos obſequi Pontifici Romano, ejuſque in ſacra Liturgia mentionem vitr facere, ſi is ſocietatem abrumperet cum Latinis Urbem Conſtantinopolim tenentibus* &c. neque enim dum hoc pollicebantur novum jus ſe conferre Romano Antiſtiti putabant, ſed vetus & ab ultima firmatum antiquitate agnoſcere. quid aliud demonſtrat quod cap. xix. lib. iii. pag. 142 Michael Palæologus Auguſtus ad Synodum Græcorum Antiſtitum perorans, ubi eſſet queſtus de duritie Canonibus damnata Patriarchæ Arſenii negantis ſibi pœnitenti reconciliationem, tamquam ex doctrina quæ in confeſſo apud omnes eſſet, ait: *Tempus eſſe providendi ad pedes Papæ Romæ ſedentis, & ab eo ſuppliciter petendi ſalmare peccati remedium*. Niſi certum & nemini dubitabile jus eſſe, ſi quando Conſtantinopolitanus Patriarcha a regula diſciplinæ veteris deflexerit, provocandi ad Pont. Rom. & ab eo rite petendi ſumendique, quæ injuſte a Conſtantinopolitano fuit negata. Non igitur legitima poſſeſſio hæc fuit, ſed iniquiſſima uſurpatio *auctoritatis independentis*, quam ſe tenere ad extremum velle hic Schiſmatici reſtantur. Sed qui ex ipſis, aut eorum poſteris poſtea reſipuerunt, eam abdicarunt, ut profeſſi deinde ſunt in Concilio Florentino ſeſſ. 25. pag. 526. Edit. Reg. his verbis: *τοῦ τῶν ἀρχῶν τὸ Πάπα ὁμολογοῦμεν εἶναι ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν τῷ ποιμαίνειν καὶ κυβερνᾶν τὴν Ἐκκλησίαν τὸν Κύριον καὶ Σωτῆρα ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν παρεδόθη ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἐκκλησίαν τὴν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν καὶ διδάσκειν αὐτοὺς Χριστιανοὺς ὑπάρχοντας ἡμᾶς μετὰ τοῦ Πάπα· οὕτω τε Ἀλεξανδρείας &c. Salvis privilegiis & juribus Patriarcharum Orientis, ut Conſtantinopolitanus ſecundus ſit a Papa, deinde Alexandrinus* &c.

Edit. Rom. pag. 466.

Ne Caponum & Illiberalis ſortis homunciones ſubjici unquam ipſos (quod abominabantur) judicio contingeret. Idiotas Latinos & prin ſe viles ſupercilioſiſſimi & faſtu inani turgidi Schiſmatici habebant, ideoque illis quamvis manifeſto jure debitam ſubjectionem negant; immane quantum a Chriſtiana humilitate abhorrentes, quæ Piſcatores ab initio Philoſophis prætulit. Sed iſtam ſuperbiam juſta altio excepit, ut qui ſubjici Apoſtolicis Chriſti Vicariis contumaciter ſpreverint, Tyrannis Barbaris miſerrime nunc ſerviant.

Pag. 206. Quia contingebat frequenti Pontificum morte alios ex alis Papas fieri. Vere hoc dictum. nam per hæc tempora *βραχυβιωτατοι*, ut ſic loquar, quam fere alias Romani Pontifices fuere. Siquidem Alexander IV. ſex tantum annos vixit, Urbanus vero IV. tres. nec multo plus Clemens IV. Gregorius X. tres cum dimidio. Innocentius V quatuor menſibus. Hadrianus V. ſequimenſe non toto. Joannes XXI. novem menſibus. Nicolaus III. non totis tribus annis. Sed & in hoc erat aliquid quo Græci agnoſcere poſſent meliorem Eccleſiæ conditionem ac ſtatum apud Latinos, quam apud ipſos. Etenim cum non minus fere crebras Patriarcharum mutationes Conſtantinopoli contingeret fieri, quam Paparum Romæ, diſcrimen erat tamen, quod Papæ mortis neceſſitate mutabantur: Patriarchæ Conſtantinopolitani arbitrio Imperatoris amovebantur & ſubrogabantur. Itaque paucis hujus Principatus Annis, Arſenius primo, dein Nicephorus, tum denuo Arſenius, mox hoc relegato, Germanus, hoc detruſo, Joſephus, poſtitum depoſitum Veccus, fuerunt Patriarchæ. ut fere non minus Michaeli Palæologo conveniat, quod Ephræmius in Catalogo Patriarcharum Conſtantinopolitarum de Iſaacio Angelo ſcripſit:

Ἐκκλησίας ὅσα κατεγγύᾳ, φησὶν
Ὅσα μὲν καθαρὰ Πατριαρχεῖα τὰ Θρόνια
Ὅσα δ' ἐξωγκώθη, ἡ μᾶλλον ἐφυσήθη.

CAP. XI.

Pag. 209. *Invidiam temere attractata additionis ad Symbolum* &c. Magnopere ſe oſtentant in hac paſſim Hiſtoria Schiſmatici Græci ex hoc loco; quaſi, quidquid de Dogmate proceſſionis Spiritus Sancti ex Patre pariter ac Filio ſtatuatur, ſugere Latini nequeant, quin ſaltem temeritatis manifeſtæ teneantur, quod Symbolo Conſtantinopolitano vocem *Filioque* non dubraverint adjungere. Quare neceſſarium exiſtimo demonſtrare, quod clare me facturum ſpero, nullam in hoc temeritatem fuiſſe. id, ni fallor, aſſequar duobus capitibus reactandis, quorum prius *Hiſtoriam & factum*; alterum *jus facti*, rationes ſcilicet ob quas Latini id citra ullam juſtam reprehenſionem agere potuerunt, dilucide ac breviter exponet.

Hiſtoria ejus Additionis ſic ſe habet. Cum exortis poſt Ariana tempora novis Hæreſibus Eunomii, Macedonii & aliorum S. Spiritus Divinitatem oppugnantium, quaſi ex eo, quod de Filio ſolo diſerte fuiſſet in Magna Synodo Nicena definitum conſubſtantialem eum Patri eſſe, de Spiritu Sancto ſequeretur, minime illum a Patre procedere: celebratum eſt Conſtantinopoli Concilium Generale ſecundum, indictum a Damaſo Papa, convocatum a Theodoſio Seniore Auguſto, in quod convenerunt centum quinquaginta Epiſcopi anno Chriſti 381. Ibi damnata Pneumatomachorum blaſphemia, viſum eſt Patribus apponendum aliquid Nicæno Symbolo, quod iſtam deinceps Hæreſim perimeret. Hæc igitur verba ei adjuncta tunc ſunt a *Et in Spiritum Sanctum Dominum & vivificantem, qui ex Patre procedit, qui cum Patre & Filio ſimul adoratur, & conglorificatur, qui locutus eſt per Prophetas*. Satis hoc viſum ad præſentem uſum. Sed cum inſanire nihilominus Eunomiani pergerent; ſequi ex ſtatuto Dogmate Filium Filii Spiritum Sanctum eſſe, cavillantes: quod autem ſatis conſtaret unicum eſſe conſubſtantialem Patri Filium, Spiritum Sanctum, qui Filii Filius eſſet, a divinitatis participatione removendum, & ad creaturarum claſſem ſubmovendum omnino eſſe: quidam ut iſti argumentationi occurrerent, negare cœperunt Spiritum a Filio procedere; ſic, ut ipſis videbatur, plauſibilius, rejecturi Eunomianum Sophiſma, recitatum a S. Baſilio in Opere contra Eunomium his verbis: *Ἀκούομεν· τὸ Θεὸ μὲν εἶναι ὁ Υἱὸς, Υἱὸν δὲ τὸ Πνεῦμα· καὶ τὸ Θεὸ μὲν λέγειν ὁ Υἱὸς, μὴ εἶναι δὲ Υἱὸν τὸ Πνεῦμα· δεῖ νὺ μὲ Υἱὸν Υἱὸ τὸ Πνεῦμα ἀφεῖναι· οὐκοῦν γὰρ ἐγκρατὴς ἀφεὶς αἰτίαμα ἐγκρατὴ γὰρ Υἱὸν, ἡ κτίσμα πλείω τούτου. ἡ δεῖ μὲ Υἱὸν αὐτὸ εἶναι, ἵνα τοῦτο κτίσμα ὄντα βλασφημῇ.* Verum adverſus hanc imperitiſſimam reſponſionem reclamarunt, præſertim in Occidente, Catholici; utrumque juxta Orthodoxum Canonem, ex æquo profitendum affirmantes, & procedere Sanctum Spiritum ex Patre ſimul & Filio, & tamen eum nec Patris nec Filii Filium eſſe. Ac perſeverantibus Græcis quibuſdam in negando Sanctum Spiritum a Filio procedere, & in ſui erroris confirmationem Symbolum Conſtantinopolitanum rapientibus, in quo ſolum diceretur Spiritum ex Patre procedere: Theologi paſſim Orthodoxi, præſertim Romæ ac per Provincias Latini ritus, conteſtabantur, ita dici in Conſtantinopolitano Symbolo Spiritum a Patre procedere, ut non excludatur conſortium Filii, cui Pater omnia ſua communicet, præter eſſe Patrem; ac conſequenter ſpirationem quoque activam conferat, qua ille fiat ſecum unum Spiritus Sancti

Sancti Principium: quare cum Sanctus Spiritus a Patre non quomodocumque, ſed per Filium, ut Patres quidam Græci loquerentur, procedat, vere & ad Auctorem ſenſum explicari Conſtantinopolitanum Symbolum, quo loco ait Spiritum Sanctum Patre procedere, adjungendo eum a Filio quoque produci. Ferventibus hiſce diſſidiis per hunc modum, addi cœpit Symbolo a Latiois vetbum *Filioque*, voce tantum tenus, in diſputationibus de iſto Dogmate. Eoque pertinere arbitror, quod Joſephus Epiſcopus Methonenſis in libro contra Marcum Epheſium teſtatur, Auctorem laudans Ariſtinum Hiſtoricum: mox a ſecunda Generali Synodo, jam tum tempore Damaſi Papæ, additamentum vocis *Filioque* non modo a Latinis factum, ſed a Græcis quoque Orthodoxis fuiſſe comprobatum; quippe conſciis eam veram fuiſſe Conſtantinopolitanorum Patrum Symboli Auctorum ſententiam.

Res in eo ſtatu manſiſſe videtur per annos fere 400. uſque ad tempora ſecundæ Nicænæ Synodi quæ fuit Generalis ſeptima, Anno Chriſti 787. celebrata. Tunc enim primum ex verbis in ſcripta promota eſt additio. Siquidem ejus Oecumenicæ factæ Syodi Actione 7. recitatum extat Conſtantinopolitanum Symbolum his plane verbis: *Credo in Spiritum Sanctum . . . qui ex Patre & ex Filio procedit.* Græce ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορευόμενον. Scio Græcos in Florentino Concilio ſeſſ. 6. contra hoc excepiſſe: Codices eorum antiquos continentes Acta Nicænæ 2. Synodi Symbolum ſine additione illorum verborum καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ, & ex Filio exhibere. Sed iis, ut ibidem refertur, tunc Latini reſponderunt, habere ſe antiquum Græcum Codicem, in quo additio manifeſte compareret, ſicut & in Interpretationibus Latinis jam olim editis ejus ſacræ Synodi. Verba ipſorum Græcorum hoc quod dico teſtantium hæc ſunt ſeſſ. 6. Concil. Florent. tom. 32. Edit. Reg. pag. 84. Τὸ τοῦ ἁγ. ἐξεδόμεν Σύμβ. παρ' ἡμῶν ἀνεγινώσκομεν, πρόσκειται δὲ παρὰ Λατίνων βιβλίοις τισὶν παλαιὰν γεγραμμένοις, τὰ ἀντίγρ. ὧν τὰς Συνόδ. φασὶν ὑπάρχειν, ἐν οἷς ἐν τῷ ἁγίᾳ Πνεύματι, οὐ τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύμενον. τὸ, καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ. Et addit Græcos illum ſuæ linguæ Codicem cum admiratione ſpectaſſe, & probum ſpecie manuſque perantiquæ teperiſſe. Eademque de re pag. deinde 86. referuntur Juliani Cardinalis verba hæc ad Imperatorem Græcorum: Γελωῶντες Βασιλεῦ· τὸ σκοπεῖν παρ' ἡμῶν Συμβολικὸν τῷ ἐξδόμῃ Συνόδῳ, ἐστὶν ἐν βιβλίῳ παλαιοτάτῳ· ᾧ οὐδαμῶν ὑποπίπτει γοῦν καὶ ἐπιπολῆς ἐν ἄντιγρ. ἔχομεν δὲ ἐκ ταλαιῶν δύο τῶν ἀντιγράφων ἐκ παρὰ, γεγραφότα παρὰ πολλῶν ἄλλων, ἐξ ὧν δὲ καὶ παρὰ τούτου δυνάμεθα· ὅτι τὸ Σύμβολον αὐτοῦ ἐξηνέχθη καὶ ἀνεγνώσθη παρὰ τῆς ἐξδόμης Συνόδου. *Serenissime Imperator: prolatum a nobis Symbolum in ſeptima Synodo, eſt in libro antiquiſſimo. nec cogitari aut excipi cum fundamento poteſt, alterotum aut corruptum id exemplar fuiſſe. Habemus autem Hiſtoricum, priſcum hominem & ſapientem, qui cum de oſtis plurimis ſcripſit; tum de hoc proprie de quo nunc agitur, affirmavit, Symbolum ſic expoſitum & lectum apud ſeptimam fuiſſe Synodum.* Ex his habemus, ſatis certo conſtare Nicænam ſecundam Synodum Generalem ſeptimam, revera diſertam profeſſionem proceſſionis ſancti Spiritus ex Filio Conſtantinopolitano Symbolo addidiſſe: utcumque Græci quidam Codicibus corumpendis ejus rei famam obruera ſint conati. Quare Latini deinceps Synodi Oecumenicæ auctoritate freti, non ſolum ut antea voce tenus, ſed ſcripto jam quoque vocabulum *Filioque* Symbolo inſerere potuerunt. Nondum tamen audebant Symbolum cum iſta additione inter Sacra canere: qui reſtabat tum adhuc in iſtius additionis progreſſu gradus tertius. Romani Pontifices cum & conſtare de Dogmate proceſſionis S. Spiritus ex Filio viderent: & Symbolum ipſum haberent diſerta ejus rei profeſſione auctam, palam propoſitum a Generali Synodo; minus neceſſarium putabant id addi cantato in Eccleſia Symbolo, quod ſatis aliunde in eo intelligi confidebant. Extat iſtius eorum tali de re judicii monumentum illuſtre in primis: quod hic recitari e re puto. Anno Chriſti 809. celebrata eſt Aquiſgrani præſente Imperatore Carolo Magno frequens Synodus Gallicanorum Patrum: qui accurate diſputata contra Græcos controverſia de proceſſione Spiritus Sancti; cum de re ipſa ut oportuit definiſſent: certiſſime tenendum, produci Spiritum Sanctum a Filio quoque; tum ut contrarium errorem pertinacia Græcorum late graſſantem, eliderent; petendum a Pontifice cenſuerunt ut Symbolum cum additione vocis *Filioque* cantari in Eccleſia juberet. Pervenerunt ad Leonem Tertium Legati hoc poſtulantes a Synodo & Imperatore miſſi. Quibus Leo reſpondit, quod ad Dogma quidem attineret; *Ita ſentio, ita teneo: ita cum vobis auctoribus & ſacræ Scripturæ auctoritatibus, ſi quis aliter de hac re ſentire & tenere voluerit, defendo: & niſi converſus fuerit, & ſecundum hunc ſenſum tenere voluerit, contraria ſententem funditus abjicio.* Quod autem de jubendo cantari in Eccleſia Symbolo cum additione *Filioque* rogabatur, negavit ſibi videri concedendum. Et inſtantibus Legatis per hæc ipſa verba: *Si ſciret Paternitas tua quanta ſunt bodie millia id ſcientium quia cantatur; qui unquam ſciturl eſſent niſi concaretur, fortaſſe nobiſcum teneres, & id tuo etiam conſenſu ut cantaretur acquieſceres*; reſpondit Leo: *interim aſſentio. verum tamen quæſo reſponde mihi; num univerſa hujuſmodi fidei noſtræ Sacramenta, quæ Symbolo non continentur, ſine quibus quiſque qui ad hoc pertingere poteſt, Catholicus eſſe non poteſt, Symbolis inſerendo, & propter compendium memoriæ intelligentium, ut cuique libuerit addenda ſunt?* Aliquando poſt Legati, ſic ajunt: *Ergo ut videa, illud a veſtra Paternitate decernitur, ut primo illud de quo quæſtio agitur, de ſæpe ſato Symbolo* (quod nempe legitur in Eccleſia) *tollatur: & tunc demum o quolibet licita & libere, ſive cantando, ſive tradendo diſcatur & docetur* (extra cantum videlicet Eccleſiaſticum, qui inter Sacra fit) Ad quæ Papa reſpondit: *Ita proculdubio a noſtra parte decernitur; ita quoque ut a veſtris aſſentiatur, a nobis omnimodis judicatur.* Hæc ex Actis illius Aquiſgranenſis Concilii a Sirmondo Tom. 2. Conciliorum Galliæ, editis deſcripſimus. in quibus obſervari operæpretium ſit: uſurpari quidem jam tum in Gallia cœptum, ut Symbolum cum additione vocabuli *Filioque* in Eccleſiis inter Sacra caneretur. *Id enim tunuum illa verba Legatorum: ſi ſciret Paternitas tua quanta ſunt bodie millia id ſcientium quia cantatur.* ſed hunc morem a Romano Pontifice nondum tunc fuiſſo approbatum ipſi qui uſurpabant norant, dum ejus aporobationem petunt. Et quidem hic Pontifex Leo III. adeo fuit in hoc propoſito fixus, ut, quod Petrus Lombardus lib. 1. Sententiarum diſt. 11. teſtatur. Tranſcriptum Symoboli ſine additione *Filioque* quale nimirum in Miſſa canebi omnino volebat, telliquerit in tabula argentea poſt Altare Beati Pauli.

Perventum tameo aliquando ad iſtum tertium progreſſus in Additionis negotio gradum fuiſſe manifeſtum eſt: ut nimirum, etiam approbante Pontifice Romano, Symbolum cum additamento *Filioque* inter Sacra caneretur. A quo autem id primum Pontifice fuerit admiſſum, incertum eſt. Nicolaum & Adrianum quidam nominant. Sed Andreas Rhodius cauſam Latinorum agens in Concilio Florentino, de utroque negat, quoniam neutrum eo nomine Photius accuſaverit, neutiquam de re tali, ſi eſſet vera, taciturus. Addit idem Andreas Conc. Flor. ſeſſ. 7. pag. 122. Edit. Reg. Η Ρωμαίων Ἐκκλησία διατελεῖ ἐν τῷ ὁμολογεῖν μίαν πίστιν. ἐξέπεμψε γὰρ εἴδοτέ τινας Γαλάτας ἐξ ἔθνους τοῦ ἀπροσκόπου τῷ ἁγίῳ Ἀρχιερεῖ, μετὰ συνηθείας πολλῆς Πατέρων δυτικῶν τῷ γεγόνατι ἐπ' ἐμοῦ· ἐξέλιξα ἀφεῖναι, ἀνατυπῶσαι τὸν ὕμνον, καὶ οὐ τῷ Συμβόλῳ ἐπάλλομαι. *Conſtat eſt Eccleſia Romana* (admittere ut caneretur Symbolum cum additione *Filioque*) *cum magnum videret impendere periculum jam enim canebatur in Galliis & Hiſpaniis. quare placuit Summo illi Pontifici, cum multorum Occidentalium Patrum conſenſu, qui nec dignitate tenues,*

Edit. Rom. pag. 468.

pag. 469.

nec modici erant numero, illud explicare quod dicimus & ſicut in Symbolo canimus. hoc eſt, decernere ut deinceps vox *Filioque* Symbolo in Eccleſia cantato adderetur. Quis fuerit lite Summus Pontifex non indicatus hic nominatim, adhuc inveſtigandum ſupereſt. Baronius ad annum Chriſti 883. pag. 59. Edit. Rom. anni 1602. refert; in ſua Bibliotheca Vallicelliana aſſervari Volumen antiquum Græci Auctoris Anonymi, qui diſtincte affirmat: Additionem vocis *Filioque* ad Symbolum quod canitur in Eccleſia, primum admiſſam & decretam a Chriſtophoro Papa.

Hic Chriſtophorus, ut idem Baronius alibi docet, Romanam Sedem invaſit anno Chriſti 903. dejecto ex ea & detruſo in carcerem Leone V. eamque per ſex menſes tenuit: poſt quos expulſus, & in vincula conjecto Chriſtophoro, Sergius III iterum Apoſtolicum Thronum inſedit, in eoque perſtitit uſque ad mortem ſuam, quæ contigit triennio, poſt anno Chriſti 910. Mihi non videtur inveriſimile Andream Rhodium græcum hominem ejuſdem iſtius Græci Commentarii, cujus exemplar habuit Baronius, notitiam habuiſſe; adeoque memorem quid ibi legiſſet, ea quæ deſcripſimus in Concilio diuiſſe. Abſtinuiſſe autem a mentione diſtinctiori Papæ Chriſtophori, vel quod puaret Scriptorem illum Græcum in eo erraſſe, confundendo eum cum ſuo ſucceſſore, aut potius expulſore Sergio: vel quod utriuſque iſtorum tam maculoſa vita, tam fœda memoria eſſet, ut in confeſſu tam gravi, cui præſertim intereſſent multi parum æqui Romanæ Eccleſiæ, illa infeliciſſimorum ejus temporum probra refricare memorando non duceret opportunum. Recitat idem Baronius ad annum Chriſti nongenteſimum nonum, qui fuit ſecundus Sergii III. Concilium celebratum in Papo ſive Provincia Sveſſioneenſi, in loco Troslejo dicto, Præſidente Herveo Archiepiſcopo Rhemenſi, *Anno*, ut ibi in fronte ſcribitur, *Dominicæ Incarnationis nongenteſimo* anno, *Indictione duodecima, ſexto Kalendas meaſis Julii*. In quo præſidens Synodo Archiepiſcopus poſt multa quæ proponit alia ibi tractanda, hoc quoque de controverſia Proceſſionis Spiritus Sancti memorat, his verbis: *Sane quia monuit nobis Sancta Sedis Apoſtolica, adhuc errores & blaſphemiæ cujuſdam vigere Photii in Partibus Orientis, in Spiritum Sanctum, quod non a Filio, niſi tantum ex Patre procedat, blaſphemantis; hortamur veſtram Fraternitatem, ut una mecum, ſecundum admonitionem Domini Romanæ Sedis Præſidis, ſinguli noſtrum perſpectis Patrum Catholicorum ſententiis, de divina Scripturæ phareiris acutas proferamus ſagittas, potentes ad conficiendam bellum monſtri venaſcentis, & ad terebrandum caput nequiſſimi ſerpentis*. Hæc ibi: quæ Baronius deſcripſit ex Codice Antonii Auguſtini, accepto ex Bibliotheca S. Remigii Rhemenſis. Ex his licet faſpicari, increbreſcentibus per Hiſpaniar & Gallias Diſputationibus de Dogmate proceſſionis Spiritus Sancti ex Patre ſimul & Filio, conſultam de more Sedem Apoſtolicam mandaſſe inquiſitionem in Synodis Provincialibus de ita quæſtione fieri; ac perlatis poſtea, ut eſt veriſimile, Patrum votis, damnatam Hæreſim Græcorum, & ad eam extirpandum, prout Patres etiam Aquiſgranenſes judicaverant, utile judicantium addi Symbolo in Eccleſiis cantato, vocem *Filioque*, annuiſſe denique Romanum Pontificem, *cum magnum videret impendere periculum* (ut loquitur Andreas) & multi magnæ auctoritatis Occidentales Patres, id neceſſarium judicarent. Et ita deinceps commani decreto per totum Occidentem Symbolum cum additione *Filioque* in Miſſa cantatum: aut potius cum id antea per Gallia & Hiſpaniam voluntaria Eccleſiarum & Epiſcoporum devotione uſurparetur, aſſenſu denique Romani Pontificis eſt firmatum.

Edit. Rom. pag. 470.

Dedimus hactenus Hiſtoriam Additionis vocis *Filioque* ad Conſtantinopolitanum Symbolum articulis temporum, & proteſtionis gradibus diſtinctam; ex cujus vel ſimplici expoſitione confido apparere innocentiam & æquitatem ejus facti, ut penitus lucrifacere operam ſecundi ex propoſitis capituli tractandi, quo jam pollicitus demonſtraturum me; juſtis & idoneis de cauſis iſtam eſſe a Latinis Additionem factam. Nam primum quidem Additionis modum & gradum, quo Magiſtri & Theologi Catholici allegatum in præſidium erroris a negantibus Sanctum Spiritum a Filio procedere, teſtimonium Conſtantinopolitani Symboli Patris ſolius in productione S. Spiritus, diſertam mentionem facientis, ſic explicabant ut Filium cum Patre conſpirantem intelligi oportere contenderent, ac ſic voce tenus vocem Filioque Symbolo adderent; quis jure poſſit reprehendere: cum ea non tam Additio quam expoſitio fuerit, rem proferens illic abſconditam, non intrudens aliunde importatam. Andreæ Epiſcopi Rhodi hæc ipſa de ea in Concilio Florentino ſeſſ. 6. diſputantis, probatus ejus ſacrum Synodi aſſenſu, ſyllogiſmus hoc facit: *Οὐδεμία ἐπίθεσις, οὐκ ἀντίθεσις ἡ τοῦ ἀφανοῦς τινὸς σαφήνισις ἢ μανθάνοντος ῥᾴδιόν ἐστι προσθεῖναι. πῶς οὖν ἐρεῖ τις ὅτι λογισμὸν ἐν τῷ Συμβόλῳ ἐποιησάμεθα τῇ ἁγίᾳ τοῦ Πατρὸς φωνῇ, ἐξηγούμενοι ὃν τρόπον ἐκπορεύεται; ὡς ἀφανὲς ἐφάνωμεν. Nulla expoſitio, explicatio aut declaratio Doctrinæ cujuſpiam aut Dogmatis, recte vocetur additio. Atqui vox* Filioque *verbo tenus adjuncta Symbolo, jam prius in eo continebatur latens & ſubintellecta in ipſa mentione Patris, cujus obſcuro ſenſui hæc tantum enarratio, & explicatio eſt. Non eſt igitur Additio.* Scio Græcos Schiſmaticos contra excipere: Vetitum eſſe nominatim apponere quidpiam Symbolo etiam expoſitionis cauſa. Sed eos ſubmovet idem Andreas Rhodius differe negans id amquam fuiſſe prohibitum. Verba ejus hæc ſunt Concil. Florent. ſeſſ. 7. pag. 107. Tomi 3a. Conciliorum Edit. Reg. *Ἀλλ' ὡς ἔνιοι ἴσως ἔφασαν συμπεραίνῃ τὸ Σύμβολον, ἢ κωλύει τι τὸ προθεῖναι τοιαῦτα λόγον πρὸς τὸν νοῦν ἢ πρὸς ἐνέργειαν ἀξίωσιν. Sane ſi quis concludat Symbolum, id vetitum eſſe Eccleſiæ quidquam novi addere.* Unde ſequitur prohibitionem addendi, *quæ conſummata jam Symbolo eſt appoſita, intelligendum eſſe de additione novi ſenſus, diverſaque ſententiæ: non autem additionem quæ ad meram declarationem pertinet, numquam prohibuit Eccleſia.*

Secundus Additionis gradus auctoritate Synodi Nicænæ ſecundæ, generalis ſeptimæ factus Apologia non indiget. quotus enim quiſque non ſentit, nihil minus juris Oecumenico Concilio Nicæno ſecundo fuiſſe declarandi aliquid in Symbolo Conſtantinopolitani Oecumenici ſecundi, quam ipſi Conſtantinopolitano ſecundo fuerat apponendi verba quædam Symbolo prius edito a Nicæna prima Generali magna Synodo? Appoſita vero jam Symbolo per Generalem Synodum voce *Filioque*, quin illam cantare quoque inter ſacra continuo potuerit citra reprehenſionem ullam Eccleſia Romana, dubitare nemo poterit qui reputet, nullam fingi probabilem rationem poſſe, cur Symbolum a Conſtantinopolitana ſecunda Generali editum Synodo recte in cantum Eccleſiaſticum ſit receptum; idem Symbolum auctiori, & explicatiori editione vulgatum a Nicæna ſecunda generali ſeptima Synodo, nefas fuerit Eccleſiaſticis aptari modulis, & in Choro dum Sacra peraguntur audiri. Dicent fortaſſe: genus meodacii fuiſſe Symbolum quaſi a Conſtantinopolitanis ſecundæ Synodi Patribus editum cantare, cum additamento tanto poſterius illi a ſeptima generali Synodo inſerto, ea quo non jam amplius id ſecundæ Synodi Symbolum eſſet, ſed aliud ſeptimæ. Reſpondeo: ſi multa verba a ſecunda generali Synodo Symbolo Nicænæ primæ generalis addita, non obſiterunt quominus id Symbolum Nicænum vocari perſeveraret; cur unius quadriſyllabæ voculæ additio impediet, ne vere idem Symbolum Conſtantinopolitanum ut antea poſſit dici? Nicæno Symbolo Conſtantinopolitani centum quinquaginta Patres adjunxerunt, poſt illa verba: *Credo in Spiritum Sanctum*, hæc: *Dominum & vivificantem, qui ex Patre procedit, qui cum Patre & Filio ſimul adoratur & conglorificatur, qui locutus eſt per Prophetas*, & tamen Symbolum ſic auctum Nicænum nihilominus deinceps

pag. 471.

Catholici dixerunt. Durandus in Rationali Divin. Offic. lib. 4. cap. 25. Poſtquam Apoſtolicum & Athanaſianum Symbola memoraſſet, ſubjungit: *Tertium eſt Nicænum, quod Damaſus Papa in Conſtantinopolitana univerſalis Synodi apud Conſtantinopolim celebratæ inſtituit*. Similiter Magiſter Sententiarum lib. 2. diſt. 22. & Alexander Alenſis part. 3. quæſt. 69. membro 5. Symbolum quod in Miſſa cantatur Nicænum, ac Nicænorum Patrum vocant. Hujus ratio eſt quod additio Conſtantinopolitanorum Patrum olbil novum intulit Nicæno Symbolo, ſed quædam quæ in eo latebant explicatius protulit. Hoc affirmat S. Gregorius Nazianzenus, unus e 150. Conſtantinopolitanis Patribus, ſcribens ad Cledonium: Ἡμεῖς (inquit) τὴν κατὰ Νίκαιαν πίστιν ἐξ ἁγίων Πατέρων ἐξ ἴσου συνελθόντων ἐν τῇ αὐτῇ βασιλείων τὴν ἀσεβοῦσαν ἀπέρριψε, οὐδὲν οὔτε προσθέντες ποτε, οὔτε ἀφελόμενοι πλὴν ὅσα τὸ Πνεῦμα ἐν αὐτοῖς ἐφανέρωσε, ἀλλ' ἴσαμεν ἐφαίρ πίστιν ταῦτα Θεοῦ ἡ ἀπόδειξις. tantum addit ſe cum ſuis in illa Sacra Synodo Collegis articulatius expoſuiſſe, quæ minus ſufficienter, habita ratione deinde ſuborta-rum Hæreſium, de Sancto Spiritu declarata a Nicænis fuerant. προσκαθαιρούντες τὸ ἀλλοτρίως ἀφωρίσθαι τοῦ ἁγίου Πνεύματος. In quæ Nazianzeni verba Scholiaſtes ejus Eliæ ſic recte commentatur. Τῷ μὲν σώματι ἐξῆλθε λέγων τοιαῦτα· τῇ δὲ ψυχῇ (λέγω δὲ τὰ ἐξῆλθε τοιαῦτα) οὐ φησίν. διὸ καὶ ἐμοὶ τὸ τοιαῦτα λελαλημένον, ἀλλὰ τοῖς ἀπὸ τοῦ σώματος λέγω διαφέρουσι, ὅτι ἐξεκρέμασεν ἐμὲ ἀθροῦσαι. Hæc ille: quibus ſignificat, non ſenſibus aut quaſi animæ Symboli Nicæni defuiſſe aliquid, dicere Gregorium Theologum; ſed ſono verborum ac veluti corpori &c. Unde ſequitur additionem identitati non obſtare. Idem nunc pari jure dicimus. quam vocalem Nicæna ſecunda Synodus generalis ſeptima Symbolo a Conſtantinopolitana generali ſecunda edito addidit, ea cum extranea non fuerit, ſed ex viſceribus ipſius Symboli doctrinæ, ac Conſtantinopolitanorum Patrum ſententiæ erua, non facit ut poſt hujus epenthaſim Symbolum aliud diverſum id debeat cenſeri. nullum ergo fuerit mendacium, id Conſtantinopolitanum ut antea vocare. Quod vero Eccleſiæ Galliæ & Hiſpaniæ cantare Symbolum in Sacro cum additione *Filioque*; per ſe inſtituerunt, id nimirum ſibi licere credidere poſtquam iſta additio per generalem ſeptimam Synodum comprobata & uſurpata fuerat. unde ut ſuperius vidimus Leo Tertius Pontifex id factum non at nefarium damnavit, ſed tantum ut ab eo deſiſterent ſuaſit; propter cauſam quam ibi commemorat. Sed illa Romani Pontificis moderatio, ne tunc fuit laudabilis; ſic poſtea per Græcorum, Schiſma hæreſi cumulantium pervicaciam, evaſit intempeſtiva. Etenim illi abſtinere a cantu Symboli cum additione *Filioque*, pro ſigno profitentium ſuam de Proceſſione Spiritus Sancti ex Patre ſolo Hæreſim habebant. Sic Photius Leonem Tertium tamquam ſibi conſentientem in iſta blaſphemia laudat. quod nimirum ille noluiſſet cantari Symbolum cum additamento *Filioque*. Coacti ergo vere ſunt, ut loquitur Andreas Rhodius ſuperius relatus, Romani Pontifices cantari jubere Symbolum tali additione auctum, juſto metu gravis ſcandali, tum apud Latinos, quorum Eccleſiæ pleræque jam ultro cantum illum uſurparant, tum apud Græcos qui ejus rei omiſſionem in erroris ſui patrocinium trahebant. Et tamen vel ſic coacti temperarunt Græcos ipſos adigere ad id Symbolum cum pari additione in Eccleſia cantandum. Licet non deeſſent ſervidiores, qui id Græcis injungi ſuaderent. Contra quos videtur Joannes Paraſtron, Miſſus Conſtantinopolim a Gregorio X. illa verba a Pachymere hoc capite recitata protuliſſe: per quæ ſuadere ſtuder Italis: *Ut dimiſſo amoroque additionis ad Symbolum* (a Græcis videlicet exigendæ) *ſcandalo, cum Fratribus quos videremus palam Græcis conciliari, vera ita demum conſtitura pace, vellent*. Uti & viciſſim Græcos mox ipſos hortatur ad admittendas & ſatis accipiendas excuſationes quas Latini allegarent pro additamento ad Symbolum; hoc eſt pro eo quod Symbolum voce *Filioque* auctum in ſuis Eccleſiis cantarent: prout juſtis & neceſſariis de cauſis majores ipſorum id inſtituiſſent. Præſtitiſſe mihi videor quod promiſeram, & ſatis eviciſſe nullam in facto Additionis vocis *Filioque* ad Conſtantinopolitanum Symbolum, temeritatem Latinorum poſſe notari, ſed ſummam potius & Romani Pontificis & Eccleſiarum Occidentis apparere cum fundatiſſima ratione moderationem ac ſapientiam, in neceſſitate obſiſtendi graſſanti Hæreſi temperantiam tamen id a Græcis exigere, quo illos exaſperandos, & quadam exprobratione præteriti erroris confundendos intelligebant: & iſta benigna accommodatione ſtudentium eos ad unanimam Eccleſiarum allicere concordiam.

Edit. Rom. pag. 472.

CAP. XIX.

Pag. 228. Τοιγαροῦν τὸ μοὶ ὁ Ἀβραὰμ ὁ Θεοῦ εἰ πλουσιώτερος ἐστ &c. Aliquid quodammodo ſimile dictum Abraamo a Deo reperitur Geneſ. 12. a. *Benedicam benedicentibus tibi* &c. Cæterum verba ut hic jacent potius ſumpta videntur ex Gen 27. 29. *Qui benedixerit tibi ſit ipſe benedictus, qui maledixerit tibi maledictionibus repletur*. Sed hæc non dicuntur a Deo Abraamo, ſed ab Iſaaco Jacobo. at forte hoc fit μετωνυμικῶς apud Pachymeris.

CAP. XX.

Pag. 229. *Quamquam hæc quidem res* (Holoboli ſupplicium) *non hoc tempore contigit, ſed paulo ante*. Quando contigerit hoc capite narrata incomitiatio Rhetoris Eccleſiæ Holoboli, oſtendemus infra in Chronologicis lib. 3. harum Obſervationum cap. v. num 6. nunc occaſionem non omittam demonſtrandi Vaticanum Paraphraſtem nequaquam ipſum fuiſſe Pachymerem, qui aliam quaſi editionem ſui Operis commutans plurima vulgaverit; id quod Virum doctiſſimum ſuſpicatum video. ſi enim is ipſe eſſet, non ita manifeſte a ſe ipſo diſſenſiſſet, ut hic facit. Cum enim in noſtris optimis B. & A. Codd. Pachymeres hoc loco habeat: πλὴν οὐκ ἐπὶ τούτου τοῦ καιροῦ γεγονὸς, ἀλλὰ πρότερον. Paraphraſtes ſic hunc locum effert: πρότερον μέν οὐκέτι μὴν τὸ ἐξεκρέμασεν Πατριάρχου Ἀρσενίου. Ita ille. & mox ne ſibi cohæreat, ubi conventus eſt mentio habiti congregatis Epiſcopis cum Patriarcha, Imperatore præſente, Vaticanus Patriarcham tunc fuiſſe Germanum differte tradit, contra manifeſtam Pachymeris ſententiam, qui nihil omoino de conciliationis Eccleſiarum negotio tractatum, quamdiu Patriarchatum tenuit Germanus, tradit. Nec poteſt eſſe dubium qui Patriarcha illic tacito indicatus nomine Joſephus fuerit; ſub quo demum tractatio concordiæ Eccleſiarum moveri cœpta eſt. Et quidem Joſepho Patriarchatum gerere incipiente nondum fuiſſe deformatum infami ſupplicio Holobolum, manifeſte patet ex cap hujus libri XII. quo narratur: Imperatorem urſiſſe Patriarcham (Joſephum videlicet) & quoſdam ex Clero ad aſſentiendum Pacl quam tractabat cum Eccleſia Romana, ſuffragantibus in hoc ipſi Archidiacono Meleteniota, Georgio Cyprio Protapoſtolario, & hoc ipſo Holobolo, quem inde pater nondum male mulctatum ab Imperatore, quinetiam in gratia tunc apud eum fuiſſe donec eam illo ipſo conventu imprudentia ſua perdidit. Alibi eriam obſervavi Scriptorem hunc a Pachymeris quem interpolat mente aberrare. Sed hoc in ſpecimeo talium abunde ſit hic memoraſſe.

Pag. 473.

Pag. 230. *Ille non diſſimulans pœnitere ſe prius actorum & contrarias Imperatori partes deinceps ſecuturum*. Quid viderat Holobolus de novo ut mutaret ſententiam, & ex probante conſilium reconciliandarum Eccleſiarum, repente in ejus pacis adverſarium mutaretur? Nihil ſane, niſi ſe minus honorifice quam veller tractatum ab Auguſto; quam ille, ut putabat, contumeliam perſeverantia in Schiſmate, & pervicacia ulciſci ſtuduit. En quo Spiritu Græci Schiſmatici ferrentur: non eos ratio,

non auctoritas, non veritatis cura; ſed ambitio & ſuperbia privatæque rationes præcipitabant, ipſo iis addicto Hiſtorico fatente. Non ita Joannis Vecci ex Adverſario in fautorem Latinorum mutatio contigit ſuperius cap. xxv. narrata. Ille ſiquidem quoad putavit cauſam Græcorum veritate niti, modeſte reſtitit Imperatori, uſque ad perpeſſionem carceris. ubi vero per otium lectis Patrum libris clare vidit potius jus eſſe Latinorum, ſtatim agnitam veritatem eſt profeſſus & conſtantiſſime defendit.

Pag. 220. *Inteſtinis ovium ipſo adhuc ſuo refertis impliciti cauſtique*. Etſi hanc fœdam traductionem damnatorum per Urbem κατὰ δρόμους Pachymeres vocat, preceſſerant tamen ejus exempla Conſtantinopoli. vide Annam Comnenam quid ipſa ſimile viderit, referentem lib. 12. Alexiadis pag. 363. Edit. Reg. ubi peculiariter in rem noſtram notat, eos qui hoc modo circumducebantur habuiſſe capita inteſtinis boum ovisque quaſi ad ridiculum ornatum cincta: *Τοὺς δὲ κεφαλὰς* (inquit) *ὑπεναδίων βοῶν καὶ προβάτων ταινίαις διελιττομένους*. In optimo ms. Pugetiano cum quo editam jam Alexiadem contuli, & pluſquam mille locis emendavi, legitur, *κατακορέσαντες*.

CAP. XXI.

Pag. 222. *Πρὸς Μεθώνῃ γένεσθαι* ſic contextus trium ſimul Codicum: ſed in Barberino ſupra *Μεθώνῃ* adſcriptum in gloſſæ modum *Κορώνῃ* legimus. Hoc ab erudito Lectore additum putamus ad præ-vertendam ambiguitatem, quæ poſſet objici minus cautis a vocabulo *Μεθώνη*. Ifto enim nomine eſt Urbs Thraciæ apud Suidam & Stephanum; item alia Macedoniæ in Magneſia, cujus tum minere Thucydides, Strabo, Stephanus, Plinius &c. Methonen etiam in Theſſalia memorat Heſychius, illam forte de qua Seneca Choro Actus 4. Troadum his verſibus.

An frequens tuſcis levibus Methone,
Quæ ſub Oetæis latebroſa ſylvis &c.

Nulla porro harum in hunc locum quadrat. non enim provectos a Malea Laconiæ Promontorio Helleſpontias ventus plenis velis per totam noctem impediens (quod hic dicitur) appellere retro potuit in Macedoniam aut Thraciam. Eſt ergo hæc *Μεθώνη* quam Pauſanias *Μοδώνην* ſcribit, Meſſeniæ Urbs maritima in modico Promontorio, cui adverſam aliud anguſto ſinu diremptum Coronæ inſidet, alia Urbs, cujus propterea mentionem opportune ſuggerit gloſſema non inutile ad determinandum de qua Methone hic agatur. Nam in hanc non inverſimilis curſus a Malea fuit vento qui ab Helleſponto vehemens ſpiraret. Hodie hæ Civitates nomen fere antiquum in Mappis recentioribus obtinent, ſignatæ vocabulis *Modon* & *Coron*. Porro qui ſinum Modonem inter & Coronem ſitum intrat, is ut Methonem ſic & Coronem tenuiſſe dici poteſt, ut nihil Gloſſator Auctori contrarium allegaverit. *Edit. Rom. pag. 474.*

CAP. XXX.

Pag. 223. *Attribuerat autem liberali privilegio Imperator cuidam Genuenſi Nobili cui Manuelis nomen erat Zachariæ Filio*. Puta hæc Manuelis & Zachariæ vocabula prænomina fuiſſe hominum quibus commune foret *Cataneæ* Gentis nomen. Hoc enim dicendum neceſſario videtur, ut Pachymeres cum Gregora, cumque Duca Michaelis Nepote, cujus Hiſtoriam Vir doctiſſimus Ismael Bullialdus ante hos annos quindecim primus edidit, conveniat. Siquidem illi ambo docent Michaelem Palæologum hunc noſtrum, conceſſiſſe Phocæam Cataneis. Ac Gregoras quidem ſub initium libri 11. pag. 239. agens de Catane Phocææ Principe, & eum Mitylenem tunc occupaſſe referens, in eamque immigraſſe, præſidio tamen valido Phocææ relicto, ſtatim ſubdit: *Καίτοι δ' αὐτῷ προσηνδυῶ δὲ αὐτὸ φρούριον Φωκαὶς ὡς τὰ βασιλέως καὶ πάντα τὰ βασιλέως ἀφίει δοῦλον ἐκπεπρωκὸς ἴσχυε καὶ χρήματων ταῦτα πορισμοῖ. δεῖ δὴ καὶ χρόνῳ τοιούτῳ τὰ πολλὰ ἐφορμίων ἐβδομήκοντα γαλαίαις βασιλικαῖς ἀπεσταλμένα ἐπὶ Συρίαν τὸν ἐκεῖσε τοῦ Κλάρι* &c. quorum ſumma eſt Catanem qui ſub Andronico Juniore Princeps Phocææ erat, eum Principatum obtinuiſſe hæreditario jure tranſmiſſum a ſuis Majoribus, quibus illum Imperator Proavus Andronici Junioris (ſcil. is Michael Palæologus prior) certis legibus in feudum (ut loquuntur) conceſſiſſet. quare quoties in eo Principatu Filii Patribus ſuccederent, Diploma Imperatoris impetrare illos oportebat, quo ia illius Dynaſtiæ legitimam poſſeſſionem mitteretur. Ita ibi Gregoras. Ducas autem cap. 20. Hiſt. pag. 89. Edit. Reg. ſic habet: *Ἐν ταῖς ἀνάγκαις δὲ τοῦ Βασιλέως Μιχαὴλ τὸ Παλαιολόγου, τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος ἐκ Παλαιολόγων, ἀλλότριοι Ἰταλοὶ αἰτήσαντες τὸ ὄρος* (agit de monte Phocidis) *δοθῆναι αὐτοῖς, καὶ κατοικῆσαι παρ' ἐκεῖ τὸ συμφωνηθὲν. Imperante Michaele Palæologo, eo qui primus in domum Palæologam Imperium intulit, venerunt quidam Itali petentes Montem Phocææ ſibi dari, ſub penſitatione annui tributi.* Hæc Ducas, qui quamquam hic non nominat iſtos Italos, paulo inferius tamen indicat eos e Gente Catanea fuiſſe. dum ſcribit: *Ἕως δὲ οἱ μηδόντες τὸν Πόντον* (vices Phocæenſes) *κινήσωσι ἐκ τῆς Κατανίου Γενουΐτου, Αὐθεντίας Ἰωάννου* &c. *Erant autem memorati Urbis novæ Phocææ Domini e Cataneis Genuenſes Andreas & Jacobus*. Poſteri videlicet illorum aut illius qui cum Michaele Palæologo priori de Montis Phocææ Dominio tranſegerat. Unde intelligitur hunc cujus meminit hoc loco Pachymeres, qui primus Montem Phocidis beneficio Imperatoris obtinuit, Manuelem Cataneam fuiſſe vocatum, filium Zachariæ Cataneæ ſive Catanei. Reperimus & Catelufios vocatos: nam qui multi in Hiſtoriis citerioris ætatis Catelafiorum appellatione memorantur, ex eadem cum Cataneis eſſe familia certo colligitur ex collatione variorum locorum Villanii, Laonici, & aliorum Hiſtoricorum qui res quingentorum retro annorum ſcripto complexi ſunt. Nec nova rei eſt mutari aliquid in nominibus Magnarum Domuum, cum olim ſciamus Cloantos in Cluentios, Lamos in Lamias, Claſſos in Claudios, & Clodios, Hortenſios etiam in Hortalos tranſiſſe, nullo id in argumentum trahente familiæ diverſæ: at omittam ſimilia plurima paſſim obſervata in memoria recentiorum, adeoque hodie vigentium ſtirpium. Non enim bis immorari, locus aut præſcriptæ brevitatis ſinit modus, quem quidem jam exceſſiſſe me paululum ſentio; ſcilicet officio elatum grati animi erga Familiam nobiliſſimam cujus vetera illuſtriſſimaque extant erga meam Patriam Galliam fidei benevolentiæque non vulgaris monumenta. Rutius quippe, *pag. 475.* alias Ruffinus, Cataneus, cognomento de Volta, Philippi Auguſti Galliæ Regis Arthithalaſſus fuit, & eum poſt expugnatam Acconem deportavit in Apuliam, at Rigordus docet in libro de Geſtis Philippi Auguſti pag. 142. Salvator etiam Vitalis in Chronico Corſicæ tradit, in expeditione S. Ludovici qua cepit Peluſium, anum ex eadem ſtirpe Cataneorum de Volta, inter Duces exercitus fuiſſe. Anno item Chriſti 1396. cum Genuenſis Reſpublica in gravi ſuo periculo oeceſſarium cenſuiſſet ſubjicere ſe imperio Caroli VI. Regis Galliæ: miſſus ad illam communi conſilio Damianus Cataneus, ſumma prudentia parique felicitate negotium confecit, relato domum ex regia gratia titulo atque honore Mareſchalli Franciæ. Perſeveravitque affectus in poſteris non ſine mutuæ Regum benevolentiæ ſignis illuſtribus; quale fuit quod Ludovicus XII. ſolemni pompa Genuam invectus; Villam Laurentii Catanei, ejus invitatu, humaniſſime viſit; delectatum ſe hoſpitio gratiſſime præferens. Quare in occaſione Legationum ad Reges Franciæ Catanei a Genuenſibus plerumque, ut ibi gratioſi, legebantur. Sic ann. 1499. Chriſtophorus. Ann. 1511. Thomas, Catanei; An. 1513. alius item Cataneus, Legati Genua in Galliam veniſſe reperiuntur.

Montana Phocææ quæ Orientem ſpectant quibus in-

ſumi Alumitis Fodinæ, ibi ille (Manuel Cataneus) *habitans cum ſibi ſubjecta Operarum multitudine indefeſſe laboraret eruenda diſtrahendaque iſta merce; ac cum inde plurimum congeſſiſſet lucri* &c. quis hic labor eſſet & quantum ea in eo lucrum, diſcimus ex Duca qui domicilium ſe habuiſſe in iſta nova Phocæa profitens, quæ refert ſpectaſſe oculis creditur. Ἐν τῇ Φωκίδι τῇ νεοκτίστῳ τῇδε λατόμοι ὄρυς ἐκ τῆς μέσης τοῦ συντεταμένου ὑπάρχει· καὶ ὁ λίθος ἄνωθεν τῆς ἀκρωρείας τοῦ ὄρους, ἀπὸ ὕδατος, οἷς ἀλμυρὸν γίνεται. τῆδε δὲ κἀκεῖ τὸ λιθῶν γεωμόριον ἀλμυρὸν ὡς ἥδιστα βάλλοντι καὶ ὕδατι, καὶ κεχλιζόντας ἐ ποιεῖ, ἡ βαθεῖαν ἀλμυρὸν ἀβλεπτεῖν· τῇ τοῦ μὲν πυκνὴ τῆς ταινίας ἀντὶς ἐν τῇ ζωμῷ μένει ὡς μάλα συνιδεῖν, τὸ ξηρὸν καὶ μαλακὸν ἀντὶ ἔξω μετοικεῖ ὡς ἀχρεῖον· τῆδε δὲ ζωμὸν ὡς σαφῶς γινώσκειν ἀχρὶς ἡμέρας τεσσάρων παραδρομὴ, ὑφίεται ἐν τοῖς ἀχρὶς ἐξ ἀνεθίζεσθαι ἀγγεῖον πυκνοχρώτου ἐ ζωμὸς καὶ ὑποπυρίζει ἐμπίπτει προσέτι &c. Hoc eſt ex verſione Bullialdi: *In Phocide quæ Ioniæ adjacet, mons erat Metallis alumitis ferax: cuncteque lapides, qui in vertice montis, in ignem primum, poſtmodum in aquam miſſi, in arenam comminuuntur. Hocce iſtis lapidibus collecta in cacabum aqua mixta demittitur, ac ubi parum aqua injecta ſorbuit, arena liquefit. quod dein fit ejus, oſſi ſimile, ad modum lactis in caſeum coagulati ſervatur: quod durum & terreſtre, ut inutile abjicitur. Oſſa vero illa in vaſa diffuſa per quatuor dies, in eis ſubſidit: poſteaque circa oras ſummas vaſorum concreta, ſplendenſque adinſtar cryſtalli reperitur* &c. Satis enim hæc ſunt ad indicandum iſtius hic memorati laboris modum. Quæſtanſæ porro diſtractionis hujus mercis, cauſam Ducas mox memorat, quod alumen tinctorium neceſſarium ſit. Ἐστὶ δὲ ἀναγκαῖον χρῆμα ἐς βαφάς. quæ confirmant id quod noſter paulo infernus ſcribit: *Iade ſquidem vim inferre magnam illi* (Genuenſes) *conſueverant iſtius mercis* (aluminis) *vendibilis in primis, quoniam pluminis, prout hodieque cernitur, ejus uſus eſt in pannis e lana tinta colore verſo fucandis.* His omnibus addo Cataneorum Imperitantium Phocææ mentionem etiam extare apud Cantacuzenum lib. 2. cap. 29. pag. 290. Edit. Reg. ubi eamdem, ut apparet, rem narrans quam ſuperius retulimus e Gregora, Mirylenes videlicet occupationem per Cataneos Phocææ Regulos factam, in eo videtur a Gregora diſcrepare, quod factum id Dominico Cataniæ Andreæ filio tribuit: non autem ipſi Andreæ & Jacobo ejus fratri. (Verba Cantacuzeni hæc ſunt:) Ἡγεμόνα, οἷς Δομίνικος Ἀνδρεᾶ Κατανεία, ὃς τῆς νέας Φωκαίας ἦρχε, Βασιλέως παραδόντος κατὰ χάριν, τῇ ἀνεψιᾷ αὐτοῦ ἀνεδείχθησαν, κληρονόμοι τῆς οἰκουσενείας, πλέον δὲ ἢ ἐκ, τοῖς χρήμασι φασθεῖς, Δεσπότου ἀξιώσεως Ῥωμαίων ἀρχόμενος, ἐδ' ὑπ' ἐκείνῳ ὑπηκοότερον ἐγχωρίοις &c. quæ ibi pergit narrare, quibus egregie confirmantur quæ de Phocææ Dominis beneficio Imperatorum Palæologorum Cataneis diximus, neceſſario ad ſupplendam in hoc loco noſtræ Hiſtoriæ *ἀνακολουθίαν* Pachymeris, familiæ nomen omittentis in memorando Manuele Zachariæ filio, primo Phocææ poſſeſſore ex conceſſione Michaelis Palæologorum primi Auguſti.

Edit. Rom. pag. 476.

Vocem *ἀναδεκτικὸν* ex margine in contextum intuli, expuncto *ἀποδόμενον*, verbo nihili. verſ. ſeq. *ἀνδρῶν* repoſui pro *ἀνδρῶν*, ſententia poſcente.

AD LIBRUM VI.

CAP. II.

PAg. 241. Quæ hoc cap. narrantur de Maria Regina Bulgariæ in Avunculum Imperatorem, odio Pacis Eccleſiamm ab eo procuratæ, concitare Saltancem Syriæ conante, facile oſtendunt pravum Schiſmaticorum animum: uti & quæ capite ſequenti, & deinceps narrantur, quam crudelis, impia, facinoroſa hæc mulier fuerit demonſtrant; quare illa proteſtrice Schiſmatici Rebelles glorientur licet, digno patella operculo.

CAP. V.

Pag. 246. Quæ hic narrat Pachymeres ſe adhibitum ab Imperatore ad clam explorandum ecquid Theodoſius Monachus, ſi Antiochenus Patriarcha fieret, obſtaturus eſſe negotio conciliationis Eccleſiarum, rem illam ex Auguſti ſententia geſſiſſe, oſtendunt hunc noſtrum, etſi tacito judicio animi Schiſmati faveret, ut multa demonſtrant hujus Hiſtoriæ loca; tamen Imperatoris conſiliis ejus generis haud palam adverſatum. Imo ſuſpicari foret non immerito poſſemus: eum vivente Michaele vere & ex animi ſui ſententia faviſſe Paci; ſed eumdem Hiſtoriam deinde hanc ſcribentem ſub Andronico, qui ſe iterum a Romana Eccleſia abſcidit reſciſſis paternis Actis, ſerviſſe tempori revolutum in familiares errores.

CAP. VI.

Pag. 248. *Michaelis cum Anna connubio nihil obſtabat Eccleſiaſtici impedimenti ex Canonibus quondam a Sifinio perlatis.* Non eſt hic Siſinnius ille antiquus Conſtantinopolitanus Patriarcha, qui Ann. Chriſti 426 Attico ſucceſſit, ut narrat Socrates lib. 7. cap. 26. Sed alius ut apparet longe poſterior, qui Ann. Chriſti 995. Nicolao Chryſobergi ſuffectus eſt. Nam hunc Joannes Curopalares in Hiſt. ad Ann. Mundi 6503. teſtatur Canones de Matrimoniis ſanxiſſe.

Gradus affinitatis ex una quidem parte quatuor, ex altera duo. Anna filia Michaelis Auguſti Sponſa deſtinata Michaeli Deſpotæ, quarto conſanguinitatis gradu conjungebar Annam alteram, filiam ſororis Patris ſui, nuptam Nicephoro Deſpotæ, Michaelis Deſpotæ Germano; & quia Nicephorus & Anna conjuncti matrimonio pro uno cenſebantur, etiam Nicephoro & conſequenter Michaeli ejus Fratri, totidem affinitatis gradibus admovebatur. Porro Michael Annæ Uxori ſui Fratris, affinitatis gradu ſecundo jungebatur, quia ſuo Germano ejus Viro ſecundo conſanguinitatis gradu junctus erat. Affinitatis quippe gradus, ut Theologi & Juris Canonſulti hæc tractantes docent, pari paſſu ſequuntur gradus conſanguinitatis. ut ergo conſanguinitatis primus gradus eſt qui Parentes inter & liberos intercedit; ſecundum fratrum ad fratres, tertius fratris ſororiſve filiorum ad patruos, avunculos, amitas, & materteras; quartus conſobrinorum ad conſobrinos; ita & affinitatis numerantur totidem; quales revera in hac Filia Michaelis Auguſti reſpectu Sponſi ei deſtinati Michaelis Deſpotæ numerabantur: unde ex hac parte, ut ait Hiſtoricus, quatuor erant *συγγενείαι* ſive affinitatis gradus: ex parte vero Sponſi ipſius Michaelis Deſpotæ reſpectu Fratris ejus Nicephori, & ejus Conjugis Annæ natæ ex Sorore Michaelis Auguſti, duo: quia ut conſanguinitatis gradu ſecundo connectebatur frater fratri, ita ſecundo pariter affinitatis gradu conjungebatur Levir & Fratria. Hæc mens hujus loci eſt, circa quem notanda venit duplex Græcorum illius temporis a Latinis hodiernis diſcrepantia. Prior eſt, quod ut hinc apparet, apud Græcos tunc affinitas affinitatem pariebat: cum in uſu jam Eccleſiæ Latinæ, nihil prohibeat quominus aliquis ducat Uxorem, Sororem Uxoris Fratris ſui: Altera quod in numerandis cognationis & affinitatis gradibus parentes nunc non imputentur, ſed primus gradus conſtituatur in fratribus: cum, ut numerat hoc loco noſter, neceſſe ſit primum gradum reſpectu Patris ac Matris poni, ſecundum reſpectu Fratrum ac Sororum. Sic enim tantum Nicephorus Deſpota, qui Filiam Sororis Imperatoris in Matrimonio habebat, ab ipſius Imperatoris Filia quarto affinitatis gradu diſtare poterat, prout hic dicitur.

pag. 477.

CAP. IX.

Pag. 252. *Quando ducente Iſaacio Auguſto male ii* (Romani) *cum Bulgaris pugnaverunt, amiſſis impedi-*

mentis &c. Rem hic indicatam fuſe narrans Georgius Acropolita Hiſtoriæ ſuæ cap. 11. pag. 10. Edit. Reg. in ſumma docet: Iſaacium Auguſtum in Bulgaros, qui Auctore Rebellionis Aſane a ſe defecerant, Expeditione ſuſcepta, Aſanem cum præſidii arcta obſidione cinxiſſe intra Oppidulum Strinobum dictum (*ἐντὸς τὸ πολίχνιον, ὃ δὴ τὸ ὄνομα Στρινοβα*. Videtur amplificata deinde ab Aſane victore hæc Civitas; quippe quam noſter Ternobum vocans, Regiam Bulgariæ Urbem fuiſſe non ſemel indicat. Pergit Acropolita dicere: cum in extremo diſcrimine res Aſanis & Bulgarorum eſſent, quos ne in Iſaacii Auguſti poteſtatem mox venirent, nulla res prohibere humanitus poterat, exuiſſe ab Urbe obſeſſa quemdam ſpecie transfugam; qui trepide Imperatori nunciaret, mox irrupturos, in ejus Caſtra maximo numero Scythas: quo ille indicio perculſus nocte repente obſidionem ſolvens, fugit ab Oppido poſtridie dedendo; & ejuſdem proditoris etiam in fugæ via conſilium fraudulentum ſequens, ſe ſuoſque conjecit in anguſtias, ubi mox plurimi a paucis miſere oppreſſi ſunt Bulgaris, qui ex compoſito in circumventos irruentes, Romanos plerosq; cæſdunt, Imperatore cum non multis ægre ſe in tutum recipiente, omni apparatu, & Imperatoria ſupellectili Hoſtibus relicta. *Οἱ δὲ*, ait Acropolita, *ἐβεβαίουν μὴ τὸ Βασιλέως γεγονὸς τὸ ὅσον ἐπὶ γνώμῃ τὸ ὅλον ἐπὶ ὀλίγοις τοῖς ὑστάτοις ἐφυκέναι· τὸ δὲ Βαρβάρων φῦλον λίαν ἐστὶ ἐπὶ τῷ Ῥωμαίων πράττειν. διὰ δὴ καὶ ἐν τῇ βασιλικῇ παρασκευῇ τὰ τιμιώτατα, τά τε χρὴ τὰ Βασιλέων πυραμίδας ἀποκαίεσθαι, καὶ φιλεῖ τῇ ὑποτίμῳ, καὶ χρῆμα ἐς πολέμου, καὶ αὐτὸς δὲ τοῦ βασιλικοῦ ταύτης* &c. Hæc ſunt quæ noſter hic vocat *ipſa inſignia Imperii*. Io quibus quod *τὰ τῶ Βασιλέων Πυραμίδας Imperatoris Pyramides* Acropolita numerat, lucem accipit ex alio ejus loco, Hiſt. cap. 40 pag. 36. ubi de Theodoro Angelo Imperii inſignia deponente ſic ſcribit: *Τὰ μὲν γὰρ ἐνδύματα πάντα ἀπεβάλετο, καὶ τὴν πυραμίδαρον Πυραμίδα, εἰς ἣν ἐξ ὑλῶν ὑπερμεγέθων κόκκων, βαφὴν καὶ τούτου σύμβολα*. hoc eſt ex verſione doctiſſimi Interpretis: *Namque veſtibus calceis dimiſſis, & unionibus interſtincta pyramis, ſuper quam lapis rubeus micabat, quæ Imperatorum Inſignia ſunt*.

CAP. X. & XI.

Quæ hic narrantur de Veceo libere cauſam pauperum injuſte oppreſſorum agente cum Auguſto, a quo ea occaſione peſſime tractabatur, palam oſtendunt quam ille vir alienus ab omni adulatione fuerit: & quam certum ſit, ea quæ pro Eccleſia contra Græcos Schiſmaticos egit dixit ſcripſit, purgata videri debere a ſuſpicione fuci ac fraudis. De Stauropegiis fuſe agimus in Gloſſario. ubi & vide de Colybis capitis XII.

CAP. XV.

Edit. Rom. pag. 478. Pag. 258. *Me neutiquam paſſurum addi Symbolo Patrum vel minimum nomen* &c. Nunquam exegerunt Latini a Græcis, ut particulam & ipſi *Filioque* Symbolo Nicæno adderent, modo fidem ipſam proceſſionis Sancti Spiritus ex Patre & Filio tenerent; & Romanam Eccleſiam fateretur non peccaſſe cum ad declarandum expreſſius Dogma, verbum illud *Filioque* Symbolo addidit. Hæc duo ſi præſtent, qui e Schiſmate Græcorum redeunt; nihil aliud ab iis requirendum ſanxit etiam Clemens VIII. cujus ca de re Decretum memini me legere apud Poſſevinum in Apparatu. vide quæ ſuperius annotavimus ad cap. 1. lib. 5. Nihil ergo mirum ſi Michael Imperator goarus quid vere Latini peterent, & videns ſpargi a Schiſmaticis in populum vanos metus: quaſi juſſurus ſtatim Papa foret, ut in omnibus Græcia Eccleſiis Symbolum deinceps cum additione vocum vocabulo *Filioque* æquivalentium cantaretur, præmunit animos, profitens ſe neutiquam id paſſurum Conſentanee his & Græci loquuntur in Concilio Florentino ſeſſ. 25. Pag. 308. Edit. Reg. *Τὸ τὸν ἁγιον Πνευμα, ἐμοὶ καὶ δεξάσθω τοῦτο τὸ τοῦτο· ἀλλ' ἐγχωμιάζω ὑμᾶς ἔχειν τοῦτο ἐν ταῖς ὑμῶν Ἐκκλησίαις, οἷ μὲν ἐν ταῖς ταῖς Ἀνατολαῖς. ἓ λέγομεν ὅτι οὐδεμίαν κατανεύομεν ἀναγκάζειν τὸ Σύμβολον· ἓ καὶ λέγομεν τοῦτο, ἐν τοῖς Τόποις, φησὶ, ἓ ἐστὶν τοῦτο ἓ προσθήκη τοῦτο· ἀλλ' ἐκεῖθεν, ἐν τοῖς ἡμετέροις Συμβόλοις ἔχετε τὸ Σύμβολον ἐμφερόμενον, ἓ φωνοῦμεν λέγεσθαι ἐν τῇ Ῥωμαίων Ἐκκλησίᾳ καθὼ ὑμεῖς λέγετε, ἓ ὁ τῇ ἀναγκαίᾳ καθὼ οὗτοι ὑμεῖς λέγομεν. ἓ οὕτω γινόμεθ' ἐν ὑπνοις. De Additione nos illam nunquam admittemus, ſed eam vobis in veſtris Eccleſiis habere permittimus, non autem in Orientalibus: dicimuſque Symbolum a vobis explicatum neceſſario cogente: & vocem illam ex Filio, non eſſe aliam fidem, aut aliquid additamentum, ſed planam & noſtri Symboli explanationem, & eſſe utrumque Symbolum plane & ejuſdem ſententiæ, ut in Eccleſia Romana recitetur ſicut vos dixiſtis; & in Orientali, ut nos ipſi dicimus, atque ita faciendam unionem*.

CAP. XVII.

Pag. 259. *Haud in eo quid quam allegabatur quo opparet Joannem ut indignum eo loco & adminiſtrationi . . . imperem Inde ſubnoveri*. Græce: *οὐ πρόχειτο ὅλως αὐτὸν ἐπὶ τοῦ τοιούτου πράγματος ἀνεῖναι*. Hinc apparet exiſtimaſſe Græcos: in formula abdicationis, aut depoſitionis alicujus ex Epiſcopali dignitate, neceſſario, ut valida cenſeretur, exprimi debere, eum qui deponitur indignum eo loco & ineptum officio eſſe. quæ cauſa fuit Niceæ Epiſcopo Heracleenſi miſſo a Synodo ad Arſenium Patriarcham poſtquam is ab Eccleſia fugiens in Monaſterium receſſerat, ut ab eo ceſſionem Patriarchatus exigerer, cauſa, inquam, hæc ei fuit inſtandi ut in formula abdicationis quam Arſenius libenter dabat, exprimeretur, indignum eum Sacerdotio fuiſſe *ἀνάξιον τῆς ἱερωσύνης* idque *ἐν τοῖς παραιτήσεως λόγοις*, *ut videretur idonea ceſſionis cauſa*. prout narratur a noſtro lib. 11. cap. 27. pag. 66.

Pag. 260. *Quo Papa (ſi erat tunc Urbanus) ſuper mandatis per Legatos renunciatis ſatisfaceret*. Demonſtrabimus inferius lib. 111. cap. 2. in Chronico, ad Annum 1279. non Urbanum tunc fuiſſe Papam, ſed Nicolaum III. ut memoriæ aut calami lapſus hic agnoſcendus ſit: errore tamen in omnia exemplaria diffuſo.

CAP. XIX.

Pag. 262. *Δῶρα μὲν δίκτυ καὶ ἀμφιτρήτους* &c. ſumpta hæc ex Homero Iliad. β. verſ. 421.

Αὐτὰρ ἔγ' ἕντο μὲν ἐγὼ, τεύχεα δ' ἀμφαφάασθε

unde & correximus quod in ms. vitioſe legebatur *ἀμφιλαν*:

CAP. XX.

Pag. 264. *Forte inventum inter ruderа Oraculum inſculptum marmori* &c. Hoc Oraculum Gregoras deſcribit lib. v. pag. 67. Nos hic illud ex margine Codicis Barberini repræſentamus cum nomine Auctoris *n* Gregora taciti, etiam paulo auctius. nam hæc verba: *Καὶ τὸ παρ' Ἡρακλείτου χεῖται*, apud Gregoram non comparent. pag. 479.

Οὗτος ὁ χωρὶς Παυσανίου Περιήγησις.

Τῶν δὲ τοίχων Τραλλιανὸν τὸ κάλλος χρόνου ἴσως ἀφανίσμασιν· τὰ δὲ τοιοῦτο τοῦτον καταλυθὲν ὑπὸ τὸ ὕστατον ἀναβαθμίσαντα (Gregoras legit ἀναβαθμίσαντα) ἴδιον ἀνδρὸς ἀλαζόνος (Gregoras ἀλαζόνα) δὲ αἰθερίῳ· ἀλλ' ἀναπαυθέντας ταφὴ δωσοῦσι Νύμφαι, δι' ὑπερτάλλοι ἀγλαΐαι ἐνδία (Gregoras ὑπνδία, & in margine ἀνθάδα) βίοτον δίεσαν, καὶ τοῦ ἐπὶ ἔτεσι κίλιοις, φθίσει Ἀπτόλλων λαφροπόλι, καὶ τὸ παρ' Ἡρακλείτου τοιόνδε χρόνου· ἢ μὴ τόλμι ἐσσόμενα ὑπακούειν, ἓ ἀγήρωχοι ὑπολιθίνεται παίδωνται.

Hoc eſt Oraculum Pauſaniæ Præſidis.

Urbis vero Trallium decor temporibus erit extinctum. tenues tamen ejus reliquiæ in ultimis conterrebuntur a Gente ſine Principatu: at nequaquam capietur. Re-

nonabitur autem a Potente cui a victoria nomen. qui obſupiat ſplendide novenarium vivet diſcorum, & ter ſeptem Orbium Civitatem Attali illuſtrabit, & quod ab Heraclio oppidulum. cui & Urbes Occiduæ ſubjacebunt, & ferotes ſubjicientur puerilibus.

Verti, ut in Oraculis fieri debet, *navd vóSa*, ad verbum, ſingulos exprimens apices. Judicium de ipſo Vaticinio, verum ne ſit, an fictum, quod ſuſpicatus & Pachymetem & Gregoram video; tum ſi verum, quo ejus *ἀνάβασιν* pertineat, Lectori relinquo integrum.

Ibidem. *Id enim vere demum in fatis erat.* Vide quæ notavimus ad cap. IX. & XXVI. lib. II. Item ad cap. XXV. lib. III. quibus hæreticam doctrinam fatalis neceſſitatis liberum arbitrium perimentis rejecimus: ſi forte hic illam Scriptor Schiſmaticus indicatam vallet.

CAP. XXIII.

Pag. 268. *Hæc erat Edicti ſententia: Dei ubique mentionem* &c. Videtur hoc Edictum Imperator inchoaſſe ab illis S. Gregorii Nazianzeni verbis quæ ſic in Oratione contra Eunomianos leguntur pag. 595. & 196. Edit. Græc. Baſileenſ. *μηχαὶ ἀτόπου γὰρ Θεοῦ μείζων ἀκαταδεκτον.* Quod deinceps hic Hiſtoricus culpat Orthodoxum Patriatcham Veccum, quia is ſcriptis reſellere Schiſmaticos ſit aggreſſus, Schiſmaticæ Loliginis ſuccus eſt, nullo ſatis ſpecioſo tectorio lividam malignitatem velans. Itaque oblitus quam magnifice antea prædicaverit nobilem & liberam Vecci indolem ab omni adulandi ſervitute disjunctiſſimam; nunc ſi ſuperis placet eum exhibet Petſa quovis objectiorem in aſſen ando, prodigum titulorum, & olhil ſibi facientem reliqui in extollendo honoribus indebitis Epheſinum, cujus opera egeret, Anſiſtitem, quo ita ſibi eum devinceret. *Scribit* (inquit pag. 269.) *ad Epheſinum, eumque ut ipſa inſcriptione demeretetur, non ſimpliciter ἱερώτατον, qui ſolus titulus Epiſcopis tribui, ſed πανιερώτατον, in fronte litterarum nuncupat.* Ita Pachymeres: qui videtur hæc ſcribens numquam legiſſe librum in Græcia notiſſimum, Liturgium Chryſoſtomi. In qua Sacerdos celebrans voce ſublata dicit: *μνήσθητι Κύριε πατριάρχου Μητροπολίτου ἡμῶν N.* Memento Domine *Πατριάρχου Metropolitæ noſtri N.* & iterum mox: *Τὸν ὅσιον Πανιερώτατον Μητροπολίτην ἡμῶν, N. Panhieratati Metropolitæ aut Epiſcopi quicumque ſit.* Quod ſi Sacerdotem facientem ad Aram, & in Sacro ornatu Chriſti perſonam repræſentantem, non dedecet *πανιερώτατος* deferre titulum cuilibet Epiſcopo; quis Patriarchæ privatas litteras ad Epheſinæ aorquiſſimæ & honoratiſſimæ Sedis Anſiſtitem danti putet vitio vertendum ſi tali eum titulo compellaverit? Ergo alia quidem Schiſmatici objiciant Vecco ſi habent: *Αὐτὰ γὰρ ἐμὰ μύρμαδος κάθαρ' ἐσπάνω.*

Edit. Rom. pag. 480.

Pag. 270. *Enimvero ſcandalorum* &c. Satis audaciter, ne dicam imprudantes & impie, Schiſmaticus hic Scriptor Sanctos Eccleſiæ Patres *Scandalorum magiſtrorum* cauſas dediſſe ait, dum ſacrum Dogma de Proceſſione Spiritus Sancti ex Patre per Filium, hoc eſt ſimul etiam ex Filio, recte & orthodoxe explicant. quanto ſapientius faceret, ſi cum Vecco, quem hic immerito culpat, exteretem ſe Veritatem, quam prius ignoraverat, adamaretet: & cum Latinis profiteretur rema ſuis ipſis Græcis Patribus, ut fatetur ipſe quoque, manifeſte traditam.

CAP. XXIV.

Pag. 271. *Illi ego ambo ſolli gloriam tulerunt* &c. Quod hic videslaudari pertinaces in Schiſmate uſque ad perpetiendam effoſſionem oculorum, imputa vitio Hiſtorici palam, ut dictum eſt, Schiſmati addicti. & pertinere huc puta ſapiens effarum Sancti Cypriani, Hæreticos, qui pro ſui erroris defenſione dira mortemve paterentur, non gloriam Martyrii mererl, ſed pœoam luere perfidiæ.

CAP. XXVI.

Pag. 275. *Horum illum quidem*, Conſtantinum Acropolitam, *a Patre Magno Logothera acceptum educaverat.* Videri poterit cuipiam Georgium Acropolitam Magnum Logothetam hoc tempore jam fuiſſe mortuum. Id enim ex duobus hic poſitis poteſt aſtrui. Prius eſt: Conſtantinum hunc averſum ſe a Pace Eccleſiarum palam tuliſſe: quod non eſt verſimile factum eum, ſi Patet ejus, Pacis ejus quaſi Auctor & ſtudioſiſſimus, viveret. Alterum, Imperatorem Conſtantino ſuccenſentem eo nomine tem ad Patrem Juvenis non detuliſſe, & ei Filium caſtigandum non commiſiſſe. Sed ad primum dicimus: mirum non aſſe Conſtantinum a Patre diſſenſiſſe, cum ſupertius Pachymeres docuerit in ſingulis ferme tunc familiis paria contigiſſe. Certe in ipſa Imperatoria videmus Eulogiam Michaelis Auguſti germanam cariſſimam palam in ipſum ob Pacam factam inſurreniſſe; & alios conſanguineos etiam uſque ad carceres, excæcationes, & necem ipſam pertinaces in Schiſmate fuiſſe. Ad ſecundum reſpondeo, forta abfuiſſa tunc ab Aula Georgium Magnum Logothetam, Legatione aliqua vel Provinciali Præfectura alibi uſpiam detentum. Superviviſſe portu illum Michaeli, & ab Andronico propter Legationem ad Papam & ad Concilium Lugdunenſe pro cauſa pacis obitam, in carcerem conjectum, diſertiſſime tradit idoneus Auctor Demetrius Raules Cabaces ex Plethone Gemiſto, qui videre potuit quæ dicit, cum Conſtantinopoli ſub Michaele, & poſt hunc ſub Andronico vixerit, etiam a Pachymere memoratus. Vide quæ notavimus ad cap. XXVIII. libri IV.

Ibidem. *In Acropolita quidem uleiſcendo iram in poteſtate habuit.* Scio viſum iri cuipiam Græca illa ἐ κρατεῖν ἐξὶ τοῦ ἐκείνου τὸ θυμοῦ, ἤγα, non id quod ſonat verſio, ſed quaſi contrarium ſonare. Verum adverſativa quæ mox ſequitur. *νῦ δὲ Μαζάκωνι ἐ λίαν χαλεπῶντι*, hoc intelligi, quod expreſſimus in prioribus verbis indicat, quantumvis illa huc invira pertrahantur. Plane ſiquidem ſignificare vult Auctor diverſo ac fere contrario modo ſe geſſiſſe Auguſtum cum duobus hiſce, Conſtantino Acropolita, & Theodoro Muzalone: quare diſerte affirmans effuſam in hunc ab eo totam acerbitatem iræ, hoc ipſo neceſſitatem nobis imponit intelligendi mitius egiſſe cum altero, & in eo mulctando iracundiæ frænum attraxiſſe. utcumque id non clare arcbetypa exprimant. quamquam ſi quis penitus introſpiciat, confido deprehenſurum, etiam ad expreſſam a nobis ſententiam græca ſatis poſſe accommodari.

Pag. 276. *Confugeret ad Montem Nigrum*, Supplevi ad illa Græca *κατατρέχει πρὸς τὸ μέλαν* vocabulum *ſpos Montem*. Erant enim in Monte Nigro Monachi plurimi, & ad capeſſendam Monaſticam profeſſionem accommodatus ille locus. Itaque illic Monachus olim vixerat Germanus, poſtea Patriarcha, ut noſter docet cap. XII libri IV. pag. 158. Theodoſius item Princeps, deinde Patriarcha Antiochenus, ut habemus lib. V. cap. XXIV. Poterat & ad *τὸ μέλαν* ſubintelligi *χρῶμα*, quod veſtis Monachorum per Orientem nigra eſſet. Sed verbum *κατατρέχει* commodius refertur ad locum quam ad veſtem. Nec obſtat conjecturæ quod hic dicitur, exactum a Coanitza (haud dubie ab Auguſto) ut ſtatim veſtem ſacram indueret. Nam hinc potius apparet petitam nomine Cotanitæ ab Imperatore facultatem eundi ad Montem Nigrum: ſed hunc veritum ne is ſic dimiſſus alio abiret, exegiſſe ut ſtatim ſe alligaret Monaſtica profeſſione ſacro habitu induto. quod illa nil recuſans fecit.

pag. 481.

pag. 481.

CAP. XXX.

Pag. 285. *Eo demum ſucceſſu Legationis ut Imperator cum ſuis . . . . Anathemati ſubjicere ntur.* Recitatur ab Odorico Raynaldo hæc excommunicationis

in Michaelem Palæologum ſententia ad annum 1281. ubi quamquam culpatur Palæologus, quod pacta ea fide circa concordiam Eccleſiarum non expleſſet, haud tamen facile adducor ut credam, quod illic Vir ille doctiſſimus videtur opinari, culpam Imperatoris in eo ſitam, quod ſicus promiſerat non effeciſſet ut Græci particulam *Filioque* Symbolo adderent. Non enim repetimus id ab eo exactum, aut ipſum recepiſſe; Annotavimuſque ſuperius ad cap. xv. hujus Libri, Eccleſiam Latinam ineis habuiſſe, ſi Græci Dogma ipſum Proceſſionis Spiritus Sancti etiam ex Filio profiterentur; & Latinos agnoſcerent juſta ex cauſa declarationis expreſſioris verbum illud Symbolo Nicæno addidiſſe, non præcipiendo ut ipſi pariter illud adderent. Fuiſe autem alia quibus merito ſuſpectus, aut etiam convictus fictionis videri potuit Palæologus; puta vexationes Vecci Orthodoxi Patriarchæ, quæ illum ad ultro abdicandam Dignitatem coegerunt, narratæ a Pachymere hoc libro a cap. 2. ad 25. &, quod aut neſcivit, aut diſſimulavit noſter, conjuratio Imperatoris Michaelis cum Siculis & Petro Rege Aragonum contra Carolum Apuliæ & Siciliæ Regem a Sede Apoſt. probatum, cujus Gregoras meminit: & alii temporum illorum Scriptores relati in Annalibus Eccleſiaſticis ab Spondano & Raynaldo ad annum 1280. & ſequentem. Quo pertinet quod iſtam in Michaelem excommunicationis ſententiam perlatam inſtante Carolo Rege, Hiſtorici rerum illarum memorant, ut ibi licet videre. Cogitaſſe autem Palæologum hoc ſuæ damnationis nuncio perculſum, cuncta quæ pro concordia Eccleſiarum hactenus egerat reſcindere, quod hic noſter affirmat, non eſt prorſus inveriſimile in homine quem apparet politicis maxime rationibus, & meru infenſæ ſibi potentiæ Caroli Regis ad iſtam tractationem adductum. Tamen id eum non feciſſe teſtatus hic noſter. & ipſi Græci Schiſmatici perſuaſum habuerunt ipſum uſque ad mortem in fide concordiæ perſtitiſſe; quæ cauſa ipſis fuit eum honore ſepulturæ fraudandi.

CAP. XXXIV.

Pag. 290. *Acropolita Magnus Logotheta dum viveret*. Hæc indicant ſcripſiſſe iſta Pachymerem ſub Andronico, & eodem multis annis poſt mortem Michaelis Auguſti. Nam Georgius Acropolita mortuus eſt in carcere in quem conjectus fuerat ab Andronico ſub initium ejus Imperii, quod Schiſmaticis aſſentiri nollet, in eoque conſtans perſeveravit per plures annos, repudiata libertate, & reſtitutione in integrum oblata ei ab Imperatore ſi deſiceret a communione Romana vellet, in qua demiq; diem obiit confectus ærumnis Dei cauſa toleratis.

Edit. Rom. pag 482. Vide quæ ſuperius notavimus ad cap. xxvi. 21. lib. iv.

CAP. XXXVI.

Pag. 293. *Et in lectulum relapſus ... paulo poſt animam emiſit*. Græce: Καὶ πεσὼν αὖθις ... τὸν ἀγχιστῖν ἀφῆκεν. Poſt hæc Vitæ Cod hæc ſubjungit: Ὁ μὲν οὖν τὰ πατρῷα πάντα πεπιστευκὼς φονεῦσιν, διὰ τῆς ὄψεως τῶν ὅπλων Θεὸν φέροντας τὸν ἐδὼν ἐλογίζετο, τῇ πίστει, τῇ φύσει τῆς ἀληθείας τὸν ἀγχιστῖν ἔχοντα νικῶν, τῇ ἀκοῇ τῶν πόνων ἰᾶσθαι τὸν ἄγχιστα. *Qui numquam ſe moriturum crediderat, ideoque juramenta Dei nomen ferentia nihil duxerat, injurias vero, cædes & ſupplicia ſæva, quæ non his hominum, ſed cultrices hæderæ tur, exercuerat. Is tamen jacebat mortuus & lacrymis Domeſticorum rigabatur*. Hæc cum in neutro Codicum optimorum reperiantur, non putamus eſſe Pachymeris, ſed Interpolatoris & Paraphraſtæ, quem ſcimus, & alia præter Auctoris mentem inſeruiſſe. Moderatior eſt enim noſter Hiſtoricus quam ut ſic atrociter inſultaſſe putandus ſit mortuo Principi, cujus bona malaque libere, ſed citra malignitatem in hac Hiſtoria expreſſit. Magna & vera laus eſt Michaelis Palæologi inter multa, quæ nec diſſimulari nec probari poſſunt, perperam facta, Pacem & concordiam Eccleſiarum indefeſſo ad extremum ſtudio urſiſſe. Ex merito eum hac præcipue re Joanni Batatzæ præcelluiſſe Georgius Metochita affirmat Oratione prima Hiſtorica. Ait ibi eum magna ſpe generoſæ indolis, cum cura peculiari ad ſumma quæque educatum ſub Joanne Batatza, non parvo etiam ipſius Principis favore, Πῶς ἐν ἀφανεῖ λίαν τῆς ἀφετηρίας ἀπορρῴξαντα ἀνῆκε. *Cuncta ejus rectiſſime conſulta optimaque acta imitando expreſſiſſe, καὶ ἐκμαγεῖον γεγονέναι τῆς ἐκείνου πολιτείας, & ad vivum expreſſam imaginem evaſiſſe decorum illius.* Mox addit eumdem Joannem longe a Michaele ſuperatum, præſertim eo quod quam ille ſolum cogitaverat, & mentione dumtaxat prima informaverat, Eccleſiarum pacem, hic conſilio, conatu, perſeverantia denique petegit, & factam quoad in vita perſtitit tenuis. Quare totis habenis albas idem Metochita eloquentiæ quadrigas in ejus laudes, velut in campum Rhetorum Marathonium admittit: Οὗτος, inquiens, ὁ παιδὸς ἐν ἀνατροφαῖς Μιχαὴλ, τὸ μέγα τῆς ἰδίας καὶ ἐπιφανοῦς λήξεως ὄνομα, μᾶλλον δὲ τῆς παμμεγεθοῦς ἐκπομπαίας, τὸ φαιδρὸν τῆς ἀγχιστείας παραδεξάμενος. ὁ τῆς ἐκπαίδου ἀρχηγός, ὁ δημιὸς ἐκ πρὸς Θεὸν πειθόμενος, τῇ ἀδίκαντος, ὁ παρ' ὅσον ἀνατὸ τὸ βιαίφρων ἀποβλέπων ἐκ ἀλογιστῶν τῶν πολλῶν, καὶ ὅσα τῶν ἀφαμένων πέσοι σύμβολα πρὸ πάντων ἴσχυ πρὸ πάντων ἴσχυ πρὸ πάντων ἐβεβήκατο τῆς βουλήματος ἐν πᾶσι τρόποις τε καὶ χαιρῷ, ἐπαινῶ τῷ ταυτολόγῳ τῆς ἀπιθάνου, τῆς μεγίστου τοῦ ψυχόντος κινήματος ἐ βοῦλόμενος, ὃ ἀκαίρως φρῶ, ὁ μεγαλόνους ἀνδρῶπος ἐ αἰρέσεις, ὁ μεγαλοψυχὸς, τῆς μεγαλοπρεπείας, ὁ Κομνηνικοῦς Παλαιολόγου βλαστὸς, τῆς εὐγενοῦς ἀξιοδοξίας. *Inclytus in Imperatoribus Michael Magnum Orientalium & Occiduorum Tractuum nomen, aut potius quatuor Mundi Cardinum terror & Gloria. Pietate conſtantiſſima, fiducia in Deum ardente pariter & immutabili. qui per totam vitam ſcopo illuſtri ſibi propoſito fidei ſpectatæ, cuncta quæ ad hanc conducerent, quæ illam quomodocumque referrent, præ omni opere, cogitatione, conſilio, omni modo, & tempore, ſedendo, ſurgendo, in omni motu ac paſſu ſpectavit amplexuſque eſt. Indefeſſa mens, magnorum bono ſe aſuam, cæleſtis, magna operatus, ingentia conatus: Comnena mixtus ſtirpe Palæologorum ſurculus, plane admirutione dignus*. Hæc ibi Georgius Metochita, quæ nos encomia laudati Auctoris, Orthodoxi quippe Confeſſoris, qui tetrum a Schiſmaticis carcerem pro fide Apoſtolicu Romana multis annis uſque ad mortem invicta conſtantia ſuſtinuit, mortuo Imperatori noſtro pro funebri laudatione impendimus; ſic prout poſſumus ἀντιπαίνοις compenſantes, conviciorum plauſtra, quæ paſſim in eum effundunt Græci Schiſmatici & Latini Hæretici, perſectam ab eo Eccleſiarum Orientalis cum Occidua conciliationem, livore ſatanico indignantes.

Ibidem *Sigillum quod adhibere obſignando conſueverat. exprimebat autem id characterem formatum ex tribus ſi uris elementi Græci* Πῖ. Codex Barberinus formam effingit hujus characteris in hunc modum.

pag. 483.

Præter eam porro quam affert hic Pachymeres hujus Πι triplicati rationem, ex divina prænotione exitus Michaelis Palæologi petitam, fuiſſe aliam oportuit in mente ipſi Michaeli, utique ignaro diei ac loci ſuæ mortis, cum eam ultro ac libens aſſumpſit. Putarim equidem eum per iſtud tertio repetitum Πῖ, voluiſſe indicare id quod initio hujus Libri monuimus, eſſe ſe Palæologum non ex Patre ſolum, ſed etiam ex Matre, ac propterea majori littera Πῖ in

in medio poſita ſeipſum repræſentaſſe ; aliis duabus a dextra & ſiniſtra parentem utrumque ſignificantibus . Nam Palæologum ſignificare iſta *Ιι* , indicat littera Α in ventre medii poſita .

OMISSA IN HOC LIB. II. OBSERV. PACHYMER.

Pag. 77. poſt verſum 4.

Pag. 193. *Εἰς περιούσωσιν τε καὶ νῦν ἐπὶ ἀκαμμάτων αἰσθητήριον.* Agit de centum Libris auri (nam Vaticanus differre habet *ἑκατὸν λίτραι χρυσίου*) quas Blemmidas teſtamento legabat Monaſterio in quo degebat , *εἰς περιούσωσιν* : quæ tamen ſumma poſt ejus mortem , nulla ratione teſtamenti habita , *προσωνεῖδο τῇ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ εἰς περιούσωσιν* , ut paulo inferius dicitur hoc eodem capite . Qua notione uſurparet Pachymeres in his duobus locis vocem , *περιούσωσιν* , quærenti mihi occurrit Heſychius qui *πλεονασμὸν* eam interpretatur . Nam in ejus Lexico ſic legimus hodie : *περιούσιον· πλεονασμὸν ὑπάρξεως* , forte alias legebatur *πλεονασμὸν κτήσεως* , abundantia poſſeſſionis , Novum bonum accedens ad prius parta , & augmentum ſuperveniens poſſeſſioni antiquæ : velut adventitium peculium veteri Patrimonio ſuperaddictum . Id erudite vulgatus Interpres Epheſ. 1. 14. expreſſit vocabulo *acquiſitionis* . quod ibi *περίοιον* , *in ſtrictâ proprietate* , ſumendum , ut ſonet quidpiam ſuperadjunctum antea quæſitis . Quare fruſtra argutatur Novator Interpres , & qui eum laudat Henricus Stephanus in Theſauro græcæ linguæ , dum inſtincti uterque libidine calumniandi veterem uſu Eccleſiæ probatam novi Teſtamenti verſionem , contendunt *περιούσωσιν* illo Apoſtoli loco ſonare *aſſertionem* , ſive *vindicationem* , quod quam ſit ineptum patebit ex conſideratione verborum Sancti Pauli . ſunt autem hæc : *Οὗτος Ἀρραβῶνα τῆς κληρονομίας ἡμῶν εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιουσώσεως* . quæ ſic vulgatus vertit : *Qui* (nimirum Spiritus Sanctus) *eſt pignus hæreditatis noſtræ in redemptionem acquiſitionis* . Nempe , ut enarrat Chryſoſtomus hunc locum , his qui fidem & caritatem habent , jam nunc datur jus ad hæreditatem , cujus repræſentatur pignus & arrha : quin & ejus quaſi ſubſtantia confertur infuſione gratiæ habitualis , qua conſtituimur Filii Dei . Deſunt tamen nobis adhuc multa ut perveniamus ad perfectionem ſperatæ felicitatis . Gratia igitur habitualis *κληρονομίαν* hæreditatis vocabulo ſignatur : Dona autem nondum habita neceſſaria perducendis nobis ad finem ultimum conſummatæ beatitudinis , *περιούσωσις acquiſitionis* indicantur verbo . Iſta dona velut in aliena manu poſita redimenda nobis ſunt , hoc eſt emerenda & impetranda bonis operibus & precibus . ne autem deſperemus ea impetrare ac promereri nos poſſe , datur nobis eorum præſens pignus Sanctus Spiritus , idemque efficaciſſimus adjutor ad operandum quod a nobis exigitur , ut plenam ſalutem aſſequamur . Juxta hunc ſenſum quam recte cohæreant verba Apoſtoli , videt profecto prudens Lector , ſimulque intelligit quam nullam commodam ſententiam efficiat Genevenſis expoſitio . quæ eſt enim *redemptio aſſertionis aut vindicationis* ? At *acquiſitionis* , hoc eſt , rei nondum poſſeſſæ adjungendæ ad id quod jam habemus , facile quivis perſpicit fieri *redemptionem* poſſe : hoc eſt , parari eam & quaſi emi perſoluto pretio idoneo . Certe Latinis Scriptoribus primæ Claſſis *acquirendi* verbum hanc ipſam quam expoſuimus notionem habet augmenti & additionis ſuper prius poſſeſſa cumulatæ . Cic. epiſt. 7. lib. 3. *Poſtea vero quam ita accepi , ita geſſi imperia maxima , ut mihi nihil neque ad honorem , neque ad gloriam acquirendum putarem* Idem in Catilin. *Nam mihi quidem ipſi quid eſt , quod jam ad vitæ fructum poſſit acquiri* . ut ſimilia omittam multa paſſim obvia . Hæc ſatis ſunt ad evincendum cont a cavillationes Novatorum , Veterem Interpretem vulgatum non potuiſſe melius exprimere vim græcæ vocis *περιούσωσις* quam ei , ut fecit , opponendo vocabulum *acquiſitio* : nec nos quod noſter hoc loco Hiſtoricus *τὴν περιούσωσιν* attributum dicit , male declaraſſe verbis illis , *in augmentum fundationis* &c.

Edit. Rom. pag. 484.

FINIS NOTARUM.

PETRI POSSINI
E SOCIETATE JESU
OBSERVATIONUM PACHYMERIANARUM
LIBER III.

Quæ ad Tempora, & Chronologiam pertinent, tractans.

CAPUT I.

De Nominibus Menſium a Pachymere uſurpatis.

Edit. Rom. pag. 485. QUæ noſter Hiſtoricus, præter morem uſumque cæterorum, in menſibus appellandis novat; ea etſi videri poterant ad Grammaticam pertinere rationem; hic tamen exponenda potius, quam in Gloſſario putavi; quia errorem in Chronologia obtrudere Lectori poterant niſi de iis præmoneretur. Cum enim quis, exempli gratia, legeret: inauguratum Imperatorem Michaelem Neomenia Hecatombæonis, vix poſſet, veris ac vulgaris præoccupatus notionibus, aliud animo ſubjicere; quam Junii aut Julii menſis id Kalendis factum. Arqui erraret ita credens toto Cælo: & Brumam in Solſtitium æſtivum, Januarium in Quintilem temere transferret. Ediſſeratur hic igitur in limine Pachymeriana Nomenclatio menſium, ne qua cuipiam in hoc genere hallucinatio obrepat.

ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ.

Lib. II. Cap. IV. *Τέως δ' ἡ κυρία παρῆν, ἥτις ἐν ὡς ἐρρέθη ἑκατομβαιῶνος τυγχάνει.* In Margine utriuſque Codicis B. & A. notatur *Ἰανουάριε.* quod ſolum in contextu Vatic. exprimit. idemque conſtanter obſervatur ubicumque alias *ἑκατομβαιῶνος* nomen ponitur. *ἑκατομβαιὼν* vocabulum antiquum eſt primi menſis in anno attico ab hecatombis ſive ſacrificiis centum boum, quæ auſpicandis anni novi Kalendis ſolemni ritu fiebant, deductum. Verus in Cæli ratione ſitus hujus menſis, ut fuſe demonſtrat doctiſſimus Petavius tota deſcriptione Anni attici, præſertim capite XI. lib. I. de doctrina Temporum, fuit circa *τροπὰς θερινὰς, Solſtitium æſtivum.* Unde Græci Auctores Claſſici, qui res Romanas tractarunt, hecatombæonem cum menſe Juliani anni Junio fere comparant: Januario autem Juliano potius Gamelionem opponunt. Recentiores autem expeditius Romana nomina græcis litteris exprimunt, *Ἰανουάριον, Φεβρουάριον, Μάρτιον*, & ſic de cæteris ſcribentes. Nam alioqui Græci menſes Lunares, exacte reſpondere Julianis minime Lunaribus nequeunt. Noſtro tamen Pachymeri viſum eſt, nulli tritam Veterum aut Juniorum viam inſiſtere. ac cum fere cæteri *ἑκατομβαιῶνος* voce Junium aut Julium deſignent; ipſi libuit id nomen Januario tribuere. in quo ſatis apparet quam rationem ſit ſecutus. quia enim primum anni Attici menſem *ἑκατομβαιῶνα* ſciebat dictum, iſto quoque vocabulo fas
pag. 486 ſibi putavit primum item Romani anni menſem appellare, parum curato diſcrimine tempeſtatum. Ac ſimilem in aliorum etiam nomenclatura menſium licentiam uſurpans, implicuerat Lectores ſuos ambiguitate perincommoda, niſi ejus Librarii ſuccurriſſent, notando fere ubique in ora marginis vero nomine menſis indicati.

ΑΘΗΝΑΙΩΝ.

Lib. IV. Cap. XXV. Ἐτέρη γοῦν ἡ μὴν λεναιῶνος ἀδύτερα. In margine amborum optimorum Codd. B. & A. & in contextu V. Φεβρουαρίου ſcribitur. Ac res ipſa loquitur Februarium hic ſignari, cujus die ſecunda feſtum ὑπαπάντης (quod Purificationem Beatæ Deiparæ Latini dicimus) celebrari manifeſtum eſt. de hoc autem Feſto hic noſter agit nominatim. Unde autem in mentem ipſi venerit Februarium Λεναιῶνα vocare, difficilis conjectura eſt; neq; enim ullus Atticorum vulgo memoratorum ac ne Macedonicorum quidem, Bithynicorum, Pythicorum aut omnino ullius græce locutæ gentis menſium hoc nomen, quod ſciam, fuit. Scribit quidem Petavius lib. 1. de Doct. Temp. cap. 34. Βυκάτιον Beotorum primum menſem Λεναιῶνα vocari ab Heſychio. Verum, quod Viri ſummi pace dixerim, id apud Heſychium non lego, loco quem ipſe citavit, verbo ſcilicet Λεναίων, ubi contra ſic ſcriptum extat: Λεναίων μὴν. οὕτινα τῶν μηνῶν Βοιωτοὶ ἔτι καλοῦσιν. εἰκάζει δὲ ὁ Πλούταρχος Βυκάτιον· ψυχρὸς γάρ ἐστιν. ἔνιοι δὲ τὸν Ἑρμαῖον, ὃς μετὰ Βυκάτιόν ἐστιν. ἢ ὅτι Ἀθηναῖοι τιμῶσι τὸν Λεναίων ἑορτὴν ἐπαινοῦσι ἄγοντες. Hoc eſt: *Lenæon menſis nullum menſium Bœoti ſic appellant. Indicat autem Plutarchus Bucatium. nam & frigidus eſt. Aliqui vero Hermæum qui poſt Bucatium eſt. Etenim Athenienſes Lenæorum feſtum in ipſo agunt.* Hunc locum Heſychii deſcripſi, quia ex illo ſuſpicor oblatam occaſionem Pachymeri, Lenæona Februarium vocandi. Nimirum, cum inde noſter didiciſſet ſecundum Thebæorum menſem qui Bucatium anni Thebani caput ſtatim ſequitur, & Ἑρμαῖος *Hermæus* nomen habet, aliquibus videri Lenæonis quoque verbo deſignatum, idcirco quod circa tempus ſecundi menſis Bœotorum Athenienſes Lenæorum Feſtum agerent, putavit erudite ſe facturum ſi anſam ex eo arriperet ſecundi Romanorum menſis eodem Lenæonis vocabulo ſignandi. Hæc ſcripſeram cum incidi in locum Harpocrationis ubi in Diagrammate menſium Atticorum Romanorumque, Λεναιὼν ὁ τῷ ποσειδεῶνι, e regione opponitur Φεβρουαρίῳ. Id ſecutum hoc loco noſtrum credibilius eſt.

ΚΡΟΝΙΟΣ.

Conſtanter hoc nomine Pachymeres Martium menſem indigitat. Nam lib. III. cap. XXVII. ubi ſic ſcriptum eſt: τῷ δ' αὐτῷ ἔτει μηνὸς κρονίου, τῇ θείων ὑμνῳδῶν τῆς νηστείας τελουμένων, uterque Codex B. & A e regione vocis κρονίου in margine annotat Μαρτίου. & jejunii Quadragenarii mentio in eum menſem incurrentis plane Martii characterem habet. Præterea lib. v. cap. VII. ad ea verba: κρονίου μηνὸς ἑστώσης, uterque Codex ad oram libri Μάρτιον clare nominat. Vatic. quoque de more Μαρτίου pro κρονίου in contextu collocat. Quod item facit cap. XXI. libri ejuſdem v. ubi hæc aliorum Codicum verba κρονίου ἀρχομένου μηνός, ipſe reddit Μαρτίου ἀρχομένου μηνός. Ut dubitandi locus non ſuperſit quin Martius menſis in hac Hiſtoria dicatur κρόνιος. Sed quam manifeſtum factum, tam obſcura facti cauſa eſt. quid enim veriſimile comminiſcamur cur primus & unus Pachymeres vocem κρόνιος in ignotiſſima Priſcis juxta Recentibuſque notione uſurpaverit? Dum aliud opportunius fagax Lector expediet, ego ſuſpicabar noſtrum cum forte vidiſſet in Harpocrationis Diagrammate menſium ſuperius laudato Hecatombæoni pro Synonymo Cronium apponi, & aliunde ſciret Martium olim fuiſſe primum anni Romani menſem, juxta illud tritiſſimum Tibulli.

Martis Romani feſta venere Kalendæ — Edit. Rom. pag. 487.
Exoriens noſtris hic fuit annus Avis

Sed poſtea additis decimeſtri anno duobus menſibus, bonorem ducendi annum Januario tributum, Pachymerem, inquam, hoc ſe noſſe geſtientem oſtentare, duobus menſibus quaſi de Primatu certantibus in Romano anno, vocabula duo diviſiſſe quæ Attici anni primo menſi convenirent. Diagramma illud ſemel hic deſcribere tanti viſum eſt.

ΟΝΟΜΑΤΑ ΜΗΝΩΝ ΚΑΤΑ ΑΘΗΝΑΙΟΥΣ.

Ἑκατομβαιών, ὁ καὶ Κρόνιος	ὁ Σεπτέμβριος
Μεταγειτνιών	ὁ Ὀκτώβριος
Πυανεψιών	ὁ Δεκέμβριος

Μαιμακτηριών	ὁ Ιανουάριος
Ἀλωνιών ὁ καὶ Ποσειδεών	ὁ Φεβρουάριος
Γαμηλιών	ὁ Μάρτιος
Ἀνθεστηριών	ὁ Ἀπρίλιος
Ἐλαφηβολιών	ὁ Μάϊος
Μουνυχιών	ὁ Ἰούνιος
Θαργηλιών	ὁ Ἰούλιος
Σκιροφοριών	ὁ Αὔγουστος

Β Ο Η Δ Ρ Ο Μ Ι Ω Ν.

Lib. IV. Cap. III. Τότε τοίνυν βοηδρομιῶνος ἱσταμένου. uterque Cod. B. & A. in ora libri Ἀπριλίου. Vatic. τότε τοίνυν Ἀπριλίου ἀρχομένου. Boedromionem tertium fuiſſe menſem in anno Attico demonſtrat Petavius lib. I. de Doct. Temp. cap. II. teſtimoniis Ariſtotelis, Theophraſti & Plinii. Sed cum tertium locum jam occupaſſet Pachymeris judicio Cronius, quartum illi aſſignavit, aut aliud eſt ſecutus quod nos latet. De re ipſa conſtat, hic Juliani anni Aprilem intelligi, cum deſcribatur Feſtum ἀνάθεσις dictum, Jejunio verno celebrari ſolitum, Sabbato videlicet quintæ Hebdomadæ Quadrageſimæ, ut oſtendimus in Gloſſario verbo ἀνάθεσις. qno die Paſcha illo anno fuerit, & conſequenter in quem Aprilis res hic narrata inciderit, dicemus infra, ubi de characteribus Chronologicis hujus Hiſtoriæ agetur.

Π Υ Α Ν Ε Ψ Ι Ω Ν.

Lib. V. Cap. XXVI. Ὁ Βάσσος οἴκοις μὲν τῇ ἁγίᾳ Πυανεψιῶνος, τῇ τῶν ἑορτῶν τῇ Ἁγίων Πατέρων τῇ ἐν Νικαίᾳ, παξιάρχης προβέβλητο. E regione vocis Πυανεψιῶνος Codd. B. & A. habent Μαΐου. quod V. de more in contextum recipit. Nec dubium relinquitur ex charactere mox expreſſo Feſti inſtantis Pentecoſtes, ut inferius demonſtrabimus, quin Majus hîc menſis indicetur. Unde corrigendum videtur quod lib. IV. cap. VIII. ſcribitur πυανιῶνος. eſt enim ibi in margine vox Μαΐου, antiqua manu, cui gloſſema recentioris manus ſubjungitur, μεταγενεστέρως. Res porro ipſa & loci ſententia, ut lib. III. Obſervationum cap. V. clare demonſtramus, omnino Majum exigit.

Μ Α Ι Μ Α Κ Τ Η Ρ Ι Ω Ν.

Lib. V. Cap. XXIV. Δεκάτῃ δὲ μαιμακτηριῶνος τῇ ἑκατοστῇ ἐνενηκοστῇ ἑκτοστῇ ἡμέρᾳ τῶν πεντήκοντα. In margine duo Codd. Ἰουλίου tertius ut ſolet id nomen contextui inſerit. Nec Feſtum Pentecoſtes in ſecundam illo anno Junii incidens, ut ſuo loco docebimus, dubium relinquit, quin Junius Pachymeri μαιμακτηριών ſit. τὸ ὅτι tenemus τὸ δίοτι, ut in cæteris, quærendum. Davi enim ſumus, non Oedipi.

Edit. Rom. pag. 488.

Α Ν Θ Ε Σ Τ Η Ρ Ι Ω Ν.

Lib. IV. Cap. XVI. Πέμπτῳ μὲν ὕστερον ἤγετο ὁ ἀνθεστηριών. E regione in margine Ἰούλιος. V. id ſolum in contextu habet. Antea lib. II. cap. XXVII. ἑορτὴ τῆς Δεκέμπρος Ἄννης μηνὸς ἀνθεστηριῶνος. Rurſus lib. VI. cap. XXIV. πότε πέμπτῃ ἐκαδίκατῃ ἀνθεστηριῶνος μηνὸς. utrobique Codd. de more Ἰούλιον annotant. Auguſti menſis Pachymerianum nomen in hac Hiſtoria, quod meminerim, non extat.

Γ Α Μ Η Λ Ι Ω Ν.

Lib. V. Cap. XX. Εἰς ἓν τεσσαρακοστῇ γαμηλιῶνος μηνός. Codd. B. & A. e regione adſcribunt Σεπτεμβρίου, ſilente præter morem V. qui hoc comma tranſilit. Antea lib. IV. cap. XXI. Μηνὶ δὲ ἑρεσσίνου πότε Γαμηλιῶνος, ἦγετο δὲ ἡ τοῦ τιμίου σταυροῦ ἑορτή. Feſtum Exaltationis S. Crucis 14. Septembris etiam a Græcis celebratum. Conſueta & ibi Codd. admonent, ſed ſatis ex Feſti mentione intelligitur September.

ΣΑΑΦΗΒΟΛΙΩΝ:

Lib. V. Cap. XX. Ἐπράττετο μὲν ἕως τούτου ἰλαφηβολιῶνος ἴσης μηνός. Suggerunt ut solent, Codd. B. & A. in margine Latinum mensis nomen Octobrem, Octobrem quem & ipse locus per se indicat, cum in eo affirmetur præcedentem ἀμέσως mensem fuisse Gamelionem, quem certo vidimus Septembrem esse.

ΜΟΥΝΝΥΧΙΩΝ.

Lib. IV. Cap. XXIX. Καὶ αὐθις τῷ ἐπιόντος ἴσης, μηνὸς μουνυχιῶνος ὀγδόῃ. Codd. B. & A. μουνιχιῶνος glossema solitum adscribunt, Romanum mensis ejus vocabulum exprimens, Νοεμβρίου *Novembris*. Quod vero initium id fuisse anni verba illa, ἐπιόντος ἴσης, indicant, referendum ad Indictionem, quæ peculiare suum principium ducebat a Septembri, cum alioqui civilis anni caput in Kal. Januariis fixum esset.

ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ.

Nomen hoc apud Pachymerem ultimi mensis est Decembris. ut intelligitur ex verbis lib. IV. cap. XXIII. Ὁ Βασιλεὺς τῶν προβάλλεται μηνὸς σκιῤῥοφοριῶνος εἰκοστῇ ἐνάτῃ ad marg. e regione in Cod. B. scribitur Δεκεμβρίου. III & lib. VI. cap. XXX. ubi de Imperatore scribitur: θνήσκει δὲ σκιῤῥοφοριῶνος ἑβδόμῃ in margine Δεκεμβρίου. quod utrobique V. in contextum recipit.

CAPUT II.

Initium Imperii Theodori Lascaris Junioris, unde hæc Historia procedit, rationibus Chronologicis & Cælesti charactere demonstratur.

INOo possumus ex opportuniori Epocha Hujus Historiæ caput ducere, quam ex initio Principatus Theodori Lascaris eo nomine secundi, Filii & successoris in Imperio Joannis Ducæ Batatzæ cognominati. Insigniora enim quæque de Michaele Palæologo adhuc privato hic narrata, hoc Theodoro imperante contigerunt; cujus prærnaturum obitum, statim fere Michaelis ejusdem in Imperium evectio excepit. Scio sub Joanne quoque omnibil ejus generis capite VII. libri I. memorari: verum & id obiter insinuatum dumtaxat quali prætexitur operi & illud ipsum jure imputari Theodoro potuit tantum non imperāti, & apud parentem feminrē eo gratiæ ac potentiæ gradu oitenti, qualem par erat unigenito virilis adepto plenitudioem ætatis, haud dubio successori declarato, & jam nunc fere Collegæ tribui. Recte igitur noster ioitio modo laudati capitis VII. velut Historiam inde suam auspicans scribit: Imperante Theodoro Lascari post Patrem, Michaelem Palæologum semper obnoxium affectati regni suspicionibus fuisse: quo ex fonte malorum omnium, quæ tunc est passus, causæ fluxeriot. Ut ergo limen quasi præstruamus Historiæ quam illustratum imus, ante omnia elaborandum nobis est in cooštituendo præcise tempore, qno cœpit Theodorus Lascaris. Juniur babenas Imperii tractare. Negligentius in hoc definiendo, & quasi de suo omine παχυμερίστερον videtur noster Historicus defunctus. Sed babemus quos adbibeamus subsidio locupletes Auctores duos Georgium Acropolitam & Nicephorum Gregoram: quorum prior accuratissimus, & præsens iospectur, quas narrat, rerum, cap. 52. Hist. printis pag. 56. Ed. Reg. sic scribit: Ἐτελεύτησε Βασιλεὺς Ἰωάννης τῷ ὑῷ αὐτῷ Θεοδώρῳ τὴν βασίλειαν καταλιπὼν τράπεζαν ἐν τρίᾳ ἔτη διανύσαντι. πεντὸς δὲ ὁ χρόνος αὐτῷ ὁπόσος ἐ πατρικῆς βασιλείας ἐτύγχανε χρόνος δὲ τῇ πατρικῇ ἀναρίθμητος, ἢν ἡ γένεσις εἰσέτι ξωαδραμεῖν. Hoc est: *Obierat Joannes Augustus, Filio suo Theodoro imperium relinquens annum agenti tertium & trigesimum ætatis; vita enim ejus tempora principatus paterni spatium æquabant: quod ferme cum Patris acclamatione, ortus ipsius concurrisset.* Hæc ille quæ totidem verbis repetit in secundo Opere, cui *Chronicon compendiarium* titulus est; numero item 52. pag. 137. Ed. Reg. Nicephorus Gregoras lib. 3. pag. 24. Ed. Basil. de Joannis morte & Theodori successione sic habet: Ἦν ὃ ἔτος ὁπότε ἐτελεύτα, ἐξήκοντα· ὁπότε δ' αὐτὸς τὰ τῆς αὐτοκρατορίας ἐπιχείρησε σκῆπτρα, ἑβδομὸν ἦδη καὶ εἰκοστὸν· ἃς μέντοι τὰς ἀντεκρατορίας αὐτὸ γίνε-

Edit. Reg. pag. 489.

ἕως ἔτη τρία καὶ τριάκοντα· ὀκτὼ δὲ καὶ ἓξ ἀπ' αὐτῶ, καὶ τῆς βασιλείας ἑβδομος, λῶν Θεόδωρος. ὁμῶ τῶ ζῆ αὐτὸς ἐξ ἀδίτων εἰς φῶς προήγετο μητρῶων, ᾧ ὁμῶ τὰ τῆς αὐτοκρατορίας σκῆπτρα ὁ πατὴρ ἄρτι ἐδίδοτο. *Agebat autem annum, quando eſt mortuus* (Joannes) *ſexageſimum ætatis: quando vero Sceptra Imperii in manus ſumpſit, ſeptimum jam & vigeſimum ut ſoli ejus Imperii numerentur anni tres & triginta. quæ tunc vitæ filius ejus & ſucceſſor in Principatu explebat Theodorus. ſimul enim hic materno partu in lucem productus eſt, ſimul Pater ipſius Imperii recens accepti moderari Sceptra cœperat.* Ita Gregoras: qui mox adjungit Theodorum haud aſſumptum in conſortium Imperii a Patre adhuc vivente ob cauſas quas ibi memorat, conſenſu Procerum & Exercitus Imperatorem fuiſſe ſalutatum.

II. Neuter horum præciſe annum expreſſit in Æra Græcis vulgari, quo mors Joannis, & Theodori ſucceſſio contigit. Verum Georgius Acropolita cum initio ſuæ Hiſtoriæ expugnationem Conſtantinopoleos a Latinis inſignierit anno Mundi 6711. & tempora inde diligenter numeraverit, facultatem offert certo inveſtigendi annum quem quærimus, obitu Joannis, inauguratione Theodori, notabilem. Scribit is cap. IV. ſuæ hiſt. pag. 4. Edit. Reg. in hunc modum. Ἐάλω παρὰ τούτου (Λατίνων) ἡ Κωνσταντίνα, ἔτους μὲν ἔντος ἀπὸ γενέσεως κόσμα ϛψια, ἰβ. Ἀπριλλίᾳ ἄγοντος. τῇ γὰρ ἕνα Μαΐου ὄντος τῇ πόλει προσώρμισαν· ἐν ἕδρᾳ δὲ μησὶ σωίβα γενέσθαι τὴν πάρθησιν. *Capta ab iis* (Latinis) *Conſtantinopolis eſt; Anno ab Orbe condito* 6711. *die* 12. *Aprilis. Anno quippe* 10. *menſe Majo admoverunt ſe Civitati. undecim vero poſt menſibus direptionem fieri contigit.* Anni Æræ Græcorum, ut inter peritos convenit, reducuntur ad annos Æræ Chriſti vulgaris, ſubtractione annorum 5508. Tot enim præceſſiſſe Mundi annos expletos Græci putant ante Kalendas Januarias proxime ſecutas Chriſti Domini Natalem diem. Ex hac methodo conficitur expugnatam a Latinis Conſtantinopolim Anno Chriſti 1203. duodecima Aprilis. Duos inde fere annos ἀναρχία, & rerum confuſio miſerrima inter Græcos fuit. quibus exactis, acclamatur Imperator Theodorus Laſcaris Gener Iſaacii Angeli, & a Michaele Auctoriano Patriarcha rite coronatur: Georgius Acropolita cap. 6. Δύο γοῦν παραδραμόντων ἐνιαυτῶν, καὶ ὡς Δεσπότην παρὰ πάντων φαμιζομένου τὸν Λασκαρίδην, ἐπὶ συμβολὴ γίγνεται τῇ Νίκαιαν ὑπὸ πιεζομένων ἀνδρῶν καὶ τῷ λογάδων τῆς Ἐκκλησίας, σκέψις πάντα ἐγίνετο, ὅπως βασιλεὺς φαμισθεὶη ὁ Δεσπότης Θεόδωρος. Paulo poſt: Ψηφίζεται ὧν Πατριάρχης Μιχαὴλ ὁ Αὐτωριανός..... ὃς καὶ τὸν Δεσπότην Θεόδωρον τῷ βασιλικῷ ἑβδόματι ἐστεφάνωσεν. Hæc ibi. contigiſſe oportet electionem & evectionem Theodori Anno Chriſti 1205. circa menſem Aprilem. Inde ineunt ejus Imperii anni, quos idem Acropolita octodecim numerat pag. 17. ſic ſcribens: λῶν δὲ ὁ Βασιλεὺς Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις, ἐπότε τὸ τέλος ἔχει τὰ βία, τῇ μὲν πεντεκαίδεκα πέντε ἐτῶν ὑπερήκοντα, ἐλλατοῦν δὲ τῇ πεντήκοντα. βασιλεύσας ἐκ πάντων ἐτῶν ιη. Hoc eſt: *Erat autem Imperator Theodorus Laſcaris quando vivendi finem fecit, ætatis quidem annorum ſupra quadraginta quinque, minor tamen quinquagenario. Ex his octodecim imperando exegerat.* Ita ibi. Jam ſi mille ducentis quinque Æræ Chriſtianæ annis, alios octodecim adjungimus, efficiemus Annum Chriſti 1223. quo currente contingerit mors Theodori Laſcaris, & Generi ejus Joannis Ducæ Batatzæ ſucceſſio in ejus locum. ita ut idem annus utrique communis fuerit.

Edit. Rom. pag. 490.

III. De Joannis porro Ducæ Principatus, & vitæ ſpatio ſic refert idem diligentiſſimus Scriptor Acropolita, Hiſtor. pag. 56. καταλαμβάνει τὸ Νύμφαιον, καὶ ἐν μὲν τοῖς βασιλικοῖς οὐκ ἀπῆλθεν οἰκήμασιν· ἐν δὲ τοῖς ἐγγὺς τοῦ τῆς χώρας βασιλείοις κήποις τὰ ἀναπαυτικὰς σκηνὰς ἐπήρσατο. ἐνθα καὶ τὸ χρεὼν ἐλειτούργησε τρίτῃ Καλάνδων Νοεμβρίου, ἐξήκοντα καὶ δύο, ὡς οἱ τὰ περὶ αὐτοῦ ἀκριβέστερα εἰδότες, ἔφασκον, ἔτη, βιώσας, ἐξ ὧν τριάκοντα καὶ τρία βεβασίλευκε. Hoc eſt: *Pervenit Nymphæum, nec ibi tamen in ædes imperatorias divertit; ſed in ſuburbanis regiis hortis Auguſtale fixit. ubi & naturæ debitum exolvit, tertio Kalendas Novembris, cum vixiſſet annos (ut peritiores rerum ejus tradunt) ſexaginta duos, ex quibus tres & triginta in Imperio tranſegit.* Sic ibi. Addantur ergo Anno Chriſti 1223. illo ipſo annumerato, 33. Imperii Joannis, conficitur annus Chriſti 1255. cujus ſub finem Octobris, idem Ioannes diem obierit. De ſucceſſione porro Theodori materno nomine dicti Laſcaris, in Patris Joannis Ducæ Batatzæ Imperium, ex Gregora itemque Acropolita habemus, acclamatum eum quidem a Proceribus & Exercitu Imperatorem ſtatim poſt Patris obitum, inauguratum tamen in Eccleſia ſolemni ritu ſerius fuiſſe; propterea quod Patriarcha qui ceremoniam perageret nullus tum erat. Etenim ut Acropolita ſcribit pag. 57. Πέφθακε ὁ Πατριάρχης Μανουὴλ μικρόν τι τῶ βασιλέως Ἰωάννου προαπελθόντος. *Manuel Patriarcha paulo ante Joannis Auguſti Mortem deceſſerat.* Acceſſerunt deliberationis in quærendo digno moræ, & poſt deſi-

gnationem Nicephori Blemmidæ, hujus recusatio: sub hanc consultatio nova; & post multos singillatim expensos qui variis de causis non placuerunt novo Principi, electio Monachi Arsenii, evocatioque ex Monasterio sito ad Apolloniadis lacum, inde hujus sacrorum Ordinum expertis, initiatio per gradus a Diaconatu ad Patriarchatum una hebdomade deproperata. Hæc facile totum Novembrem partemque Decembris tenuerunt. itaut Coronatio solemnis novi Augusti per novum Patriarcham rite perpetrari vix potuerit ante festa Natalitia, & credibile est ipso Christi Natali, quo die auspicatior reperiri alius nequiret, sacram istam ceremoniam peractam.

IV. His ita positis, quæ partim certissima, diserta testificatione Acropolitæ tunc viventis & præsentis, ac Gregoræ compertissima ex recenti memoria scribentis; partim, quod attinet ad circumstantiam diei Christi Natalis ad Theodori coronationem electi, in silentio Scriptorum, ex serie naturali rerum, verisimillima sunt, offert nobis quidam alioqui perintricatus, & obscurus Pachymeris nostri locus, occasionem minime spernendam insigniendi luculento cælesti charactere frontem hanc ipsam, & quasi capitalem epocham hujus quam edimus Historiæ. Ponit Auctor noster lib. 1. cap. 13. hæc ipsa plane verba, de quadam Eclipsi Solis quæ Theodori præmaturum obitum præsagierit: Ὁ δὲ τῷ προσημαίνει σημεῖον. ἥλιος γὰρ ἐκλελοίπει ἐφ' ὥραν τρίτην ἕκτης ἡμέρας, καὶ βαθὺ σκότος τὸ πᾶν κατειλήφει· ὥστε καὶ ἄστρα φανῆναι κατ' οὐρανόν. καὶ δὴ ἁρπάζεται ἐκ μέσου ὥρας ἀκμὴ βασιλικῶς μὲν καὶ γεννάδεως καὶ ἁγίως &c. Hæc ad verbum scrupulosissima fide sic latine sonant. *Quod & præsignificavit signum quoddam. Sol enim defecerat ad horam tertiam sextæ diei, & densa tenebræ cuncta comprehenderant. adeo ut apparerent stellæ per cælum. Itaque præripitur acerba morte vir regie quidem & natus & educatus* &c. Hæc in Excerpta sua Pachymeriana congerens Vvolfius, sic effert: *Sub obitum Theodori Lascaris sexto die Sol per horam obscuratus est, tenebraque operuerunt omnia, adeo ut stellæ in cælo apparerent.* Henricus Spondanus in continuatione Annalium Baronii ad ann. 1259. num. 13. scribit: sub obitum Theodori Lascaris Junioris: *Solem per horam obscuratum esse, itaut stellæ apparerent:* Sumpsit id nimirum ex Vvolfio. Odoricus Rainaldus num. 54. an. 1259. mortem Theodori referens, ejusdem meminit Eclipsis, quam sexto ab ejus obitu die contigisse ait, Auctorem laudans Pachymerem. ait hic, licet diei sextæ meminerit; haud tamen eam numerandam dixit ab obitu Theodori; sed potius indicavit contrarium, eo ipso quod præsignificatam illa Eclipsi Theodori mortem asserit; ad quod necesse fuit Eclipsim morte fuisse priorem. Errandi occasionem Viris hisce magnis Pachymeres præbuit, perfunctorie ac perplexe deliquium istud Solis memorans, sine certa anni, mensis, diei, ut in his assolet, indicatione, quineriam alieno id loco referens, & justam objiciens legenti causam opinandi, illud paucis diebus antequam Theodorus moreretur visum. cum aliunde compertum sit, nullam toto illo anno 1259. quo certo constat obiisse Theodorum, Solis Eclipsim Nicææ aut locis finitimis videri potuisse. Quare non immeriro Sethus Calvisius in Chronologia Anno Christi 1255. Vvolfiana Pachymeris Excerpta falsi arguit, quæ reprehensio etsi, ut modo fatebar, ipsum amplectitur Pachymerem, tamen, ne injusti simus, partem ejus ipsi quoque suam debemus Vvolfio aspergere, qui *sub obitum Theodori* defeciisse Solem de suo adjecit, cum id Pachymeres non scripserit. Nam quod ex occasione obitus Theodori meminerit istiusmodi Eclipsis, quis non videt quam infirmum argumenrum sit opinandi eam tunc visam?

Edit. Rom. pag. 491.

V. Ego vero dum cæteram indolem lucisugæ cujusdam, ambagiosæ ac συκοφαντικότριχος (ut Gelliano & Aristophaneo verbis utar) Pachymerianæ dictionis cogito: dumque præterea mente amplexus simul cuncta quæ hic referuntur singillatim expensa colligo; mihi videor animadvertere indiciis haud vanis, voluisse nostrum Historicum saltem obscure innuere, si minus clare prædicare: deliquium solare, quod hoc loco memorat, longe ante hoc tempus, in quo narrando versatur, patratum & spectatum fuisse. Argumentum sic sentiendi primum sumo ex plusquam perfecto tempore quod in verbo bis affectat, non scribens ἐκλέλοιπεν ἥλιος, sed ἐκλελοίπει, & statim post σκότος τὸ πᾶν κατείληφε; sed κατειλήφει. *Defecerat*, inquit, *Sol; non autem tunc defecit:* & tenebræ universa *obduxerant*, multo scilicet prius; non autem *tunc obduxerunt*. Quod si quis quærat quanri temporis intervallum, hæc verbo indicata præcessio postulet, reputet quænam eventa præsignara fuisse isto portento Auctor censeat. Satis fuse ac distincte persecuius mala quę Theodori principatum infesta-

runt; morbum prope continuum, ſuſpiciones acres & miſeras, averſionem Principum ab ipſo; brevitatem ſpatii educendo in robuſtam ætatem hæredi locum negantem, prærer cæreros tumultuoſos motus rebellionum & bellorum toto illo nec pleno quadriennio ſemper undique coorientium, totum id infortuniorum textum relativo ὃ indigitavit Pachymeres dum ſcribit ὃ δὴ καὶ προσήμανε. *quod & præſignificavit* &c. Cum vero ſit manifeſtum præſignificationem neceſſario anteriorem eſſe re præſignificata, quis non intelligit oportuiſſe ſignum iſtud circa ipſa Imperii Theodori principia conſpectum? Quid illa ſextæ diei mentio? nonne evidenter exigit inſignem aliquam unde numeretur epocham? Ea porro eum Theodori mors eſſe non poſſit, qnippe quæ præſignificari ſigno poſterius edito nequierit; reſtat ut ejuſdem ſolemnis inauguratio intelligenda ſit, Natali, ut diximus, Chriſti, 25. Decembris die anni 1255. celebrata. Et eommodum ab iſta ipſa die quæ ſexta illuxit, trigeſima Decembris illo eodem anno 1255. & feria fuit qninta, cum illo anno
Edit. Rom. pag. 492. periodi Julianę 5968. Cyclus Solis 4. littera Dominicalis C. fuerit; die inquam trigeſima Decembris 6.a Coronatione Theodori, manu Arſenii Patriarchæ in Eccleſia facta anno 1255. Eclipſis Solis viſa Nicææ ingens eſt, eadem hora quam notavit Pachymeres poſt meridiem tertia, cum tenebris denſiſſimis toto aere, & apparitione Stellarum in Cælo, ut patet ex ejus deliquii exactiſſimis calculis quos ſequenti mox capite dabimus. Totam hanc conjecturam ac ratiocinationem eo pluris facio quod mei ingenii non eſt. Cum enim diffiſus facultati meæ, viros duos mihi amiciſſimos & aſtronomię peritiſſimos de hac Eclipſi conſuluiſſem, Joannem Baptiſtam Ricciolum & Jacobum Grantami, ambo convenerunt in affirmando, nullam anno Chriſti 1259. quo eſt Theodorus Junior Laſcaris mortuus, Solis Eclipſim qualem Pachymeres deſcribit ſpectari Nicææ potuiſſe. Alter vero illorum, Jacobus Grantami, benigniſſimo mihi gratificandi ſtudio totam intricatiſſimi hujus loci perplexitatem inſigni, mea cauſa elucubrato, commentario explicuit: idipſum quod hic compendio propoſui uberius & accuratius adſtrueus. Id præclarum viri longe doctiſſimi, & de me ſupra quam prędicare poſſim optime meriti, Opus qnale accepi erudita ipſius exaratuu manu deinceps bic adſcribam.

CAPUT III.

JACOBI GRANTAMI
E Societate JESU

Diſſertatio de Eclipſi Solis a Pachymere notata. Ad Petrum Poſſinum Ejuſdem Societatis.

I ECliplis Solis ſupra ex Pachymere deſcripta non minores in Hiſtoria temporum, & Aſtronomicis legibus tenebras parit, quam dicitur in aere obſcuritatem fudiſſe, & lnmen plane totum Solis extinxiſſe: Aer enim tecto a Luna Sole aliqua ſaltem Stellarum luce fulgebat, & quæ in terra gerebantur non omnino inviſibilia, & intractabilia fiebant: deſcriptio autem illa ſic obſcurare videtur Hiſtoriam, ut nullam ei penitus fidei lucem, aut aſpectum veritatis relinquat. Mors Imperatoris ponitur, anno in Autumnuu vergente τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ πρὸς τὸ φθινοπωρινὸν ἀπολίσσοντος μεταβάντα τὸ βιοτῆ ὁ Κρατῶν, prænuncia affigitur Solis detectio tanta, ut profundæ tenebræ omnia tegerent, & Stellæ in Cælo lucentes apparerent, ὃ δὴ καὶ προσήμανέ τι συμβάν. ἅλιος γὰρ &c. ut ſupra. tempus quod aſſignatur ſub horam tertiam dici ſextæ ἐφ' ὥραν τρίτην ἡ ἕκτης ἡμέρας, tenebras magis, quam lucem offundit, & dum terminos neque initiorum, neque finium præſcribit narratio, tam liberum errandi locum facit, quam docendę veritati viam occludit.

II. Quamobrem, ut in his tenebris lux aliqua veritatis, ſi quæ inſit, agnoſcatur, ante omnia conſtituendum quo anno, & quo anni tempore vivendi finem fecerit Imperator is, de quo Pachymeres hic agit. Facem prefert hic Hiſtorię obſcuritati, Georgius Acropolita cap. 52. Auctor accuratus, & nobilis, qui lumma diligentia res ſui temporis certis notis, quaſi veris coloribus pari elegantia, ac fide depinxit.

Is ergo mortem duorum Imperatorum Joannis Ducæ, & Theodori Laſcaris filii ejus ita deſcribit, ut annum, & anni menſem clare exprimat. Ait enim de Joanne, obiiſſe illum diem extremum 3. Kal. Octobris annos natum duos & ſexaginta, ex quibus triginta tres tegnaverat. Εἶθα, inquit, id eſt ad Nymphęum ubi Joannes vi-

tam

tam finivit, καὶ τὸ χριὸν ἐλεπήρυνε τρίτῃ Καλανδῶν Νοεμβρίου, ἐξήκοντα καὶ δύο, ὡς οἱ τὰ περὶ αὐτὸν ἀκριβέστερον εἰδότες ἔφασκον, ἔτη βιώσας, ἐξ ὧν τριάκοντα καὶ τρία βεβασίλευκε. Idemque paulo poſt repetit de anno Regni 33. cum ait: Ἐπιθύμει μὲν ὁ Βασιλεὺς Ἰωάννης τῷ ὑῒῷ αὐτοῦ Θεοδώρῳ τὰ βασίλεια καταλιπεῖν, τριάκοντα καὶ τρία ἔτη ξυνόντι. πενταέτης γὰρ ὁ χρόνος αὐτῷ ἐπῆσας καὶ πατρικῆς βασιλείας ἐτύγχανε. *Edit. Rom.*

III. Hic porro 33. Imperii, & mortis Joannis annus erat Chriſti 1255. ante receptam a Græcis anno 1261. Conſtantinopolim, ſextus: ante mortem Theodori Joannis filii, quartus, ut conſtat ex Duca Michaele Nepote Hiſt. cap. 2. & ex mox dicendis magis adhuc patebit. *pag.* 493.

De Theodoro vero idem Acropol. hæc habet lib. c. 74. ἐκεῖνος μὲν οὖν τὸν βιώσας καὶ μίαν ὅλας πέντε ἐνιαυτὸς αὐτοκρατορίσας, ἀπ' Νοέμβριον γὰρ ἄρξας, ἐν Αὐγούστῳ μηνὶ τὸ τέλος ἔχων τῆς ζωῆς. Ubi manifeſte & quartus annus Imperii nondum finitus, & initium Regni, menſis November, & finis vitæ, Auguſtus exprimuntur; eaque totidem verbis idem Auctor in Chronico compendiario repetit, quibus Niceph. Gregoras lib. 2. in fine omnino conſentit in annis triginta tribus tum Imperii Patris, tum vitæ filii cum Imperium a Patre ſuſcepit; tum etiam in quatuor annis Imperii Theodori non integris, cum aſſerit eum lib. 3. cum trigeſimum ſextum vitæ annum ageret, defunctum. Ἔτος τε τριακοστὸν ἀπὸ γενέσεως χρόνος ἀμείβοντι τέσσαρσι ξυνάπτων τῇ Βασιλέως χαλεπῇ καὶ βαρείᾳ, ἣ ὅπλα φάναι θανάτῳ φορύσα.

IV. Eſt ergo mortuus Joannes Ducas anno Chriſti 1255. in fine Octobris, & Theodorus Laſcaris ejus filius anno 1259. menſe Auguſto. quæ nota temporis recte convenit cum ea quam exprimit Pachymeres ſcribens: Theodorum Imperatorem vitam cum morte commutaſſe anno ad Autumnum inclinante.

Sed de Eclipſi Solis, & tanta, quanta a Pachymere deſcribitur, vel eo anno, vel in morte Theodori, vel in Autumno facta, Auctor alius nullus meminit, & fieri ullam potuiſſe leges Aſtronomicæ non permittunt. Novilunia enim anni 1259. aut Ecliptica nulla fuere, aut non Conſtantinopoli, ac locis vicinis, & Auctores Chronologi, & Annalium Scriptores, qui Solis Eclipſim pene totalem referunt ad annum Chriſti 1259. in morte Theodori, non Tabulas Aſtronomicas, ſed Auctorem Pachymerem ſequuntur. Ita enim Odoricus Raynaldus ad annum Chriſti 1259. narrata Theodori morte in menſe Auguſto, ait paragrapho 54. *Sexto ab ejus obitu die tradit Pachymerius inſignem Solis defectionem fuiſſe, adeo ut unus horæ ſpatio denſiſſime horrerent tenebræ, ſtellaque in Cœlo apparerent.* Ita Henricus Spondanus ad eumdem annum; Ita alii, qui hujus defectionis meminere, Pachymeris auctoritate ſe tectos putant ſine alio examine; & errant, & alios in errorem inducunt.

Acutior aliis Sethus Calviſius in Chron. an. 1255. Pachymeris fragmenta erroris arguit, quod eam Solis Eclipſim in obitu Theodori indicaverint, quo anno, & ſequentibus nulla talis inveniatur, & eam putat accidiſſe in morte Joannis Ducæ, poſt ejus obitum die 6. 30. Decembris.

Sic Calviſius, ex parte quidem vere, ut ab Auctore in rebus Aſtronomicis bene verſato, ſed ex parte contra Hiſtoriæ veritatem manifeſte pugnantia. Certum enim eſt jam paulo ante prolatum Pachymerem loqui de obitu Theodori in menſe Auguſto, anno, ut ipſe ait, ad Autumnum inclinante; quo non quadrat mors Joannis, quę in 30. Octobris incurrit, ut etiam paulo ſuperius docuimus. Deinde quid ſpectaret ad mortem Theodori, quam deſcribit aperte Pachymeres, narratio tam accurata Eclipſis Solis factæ in morte Patris quatuor fere ante annos, nulla alia Patris mentione habita, aut id exigente cauſa rationabili? Quomodo denique eclipſis, quę contigit 30. die Decembris dici poteſt accidiſſe ſexto die poſt mortem Joannis, qui vitæ diem extremum habuit 30. Octobris?

Hæc igitur Calviſii animadverſio non tollit, aut minuit quæſtionis difficultatem, ſed auget potius, & ita implicat, ut inſolubilem facere videatur.

Sic igitur Pachymerem intelligendum arbitror, ut revera mortem Theodori deſcribat, factamque vere aſſerat inclinante ad Autumnum anno, ſed Eclipſim Solis deſignet, non quæ in obitu ejuſdem Theodori facta ſit, id enim textus non dicit; & inepta ea eſſet ad præſignificationem, de qua in eo mentio eſt; ſed quæ initio Imperii ejuſdem Theodori, quaſi prænuncia brevis & infelicis ejus Regni, quod non multo plus triennio ſteterit, & in continuis belli motibus, & morbi moleſtiſſimi ſæpe repetitis graviſſimis tentationibus actum, cum vita finitum eſt anno ætatis 36. nondum completo. *pag.* 494

Quæ tamen cum non ſatis diſtinguat Pachymeres, & ſtatim poſt deſcriptam

mortem Theodori de illa Eclipſi ſermonem inferat, nihil de initio Imperii ſignificans, juſtam certe non aliud attendentibus erroris cauſam dedit. At ſi quis rem attente conſideraverit, & cum Hiſtoria illius temporis contulerit, in iis tenebris lucem inveniet. Sic autem eam explico.

Theodorus vivendi finem fecit anno Chriſti 1259. menſe Auguſto. Hiſtoriæ totius hæc fides eſt, de qua dubitare non licet. Pachymeres id aſſerit, cum ait factum vergente in Autumnum anno, nempe inter Solſtitium æſtivum, & Æquinoctium autumnale. Theodorus initium regnandi fecit anno Chriſti 1255. Patre mortuo ſub finem Octobris, non declarato Filio ſucceſſore, qui ideo tardius electus, elevatus in clypeo, unctus, & coronatus eſt, tam propter diverſa populi ſtudia, tum ob Manuelis Patriarchæ paulo ante mortui, deſiderium, Nicephori in ejus locum electi modeſtiam in recuſanda dignitate, ac Arſenii tandem vocati ad ungendum, & coronandum Imperatorem longiorem moram, quæ omnia ſuſe deſcribunt Nicephorus Gregoras initio libri 2. & Georgius Acropolita cap. 53. Theodorus ſtatim initio Regni infeſtis bellis contra Bulgaros, & Theſſalos uſque ad vitæ exitum infeliciter occupatus eſt, difficillimis negotiis implicatus, ſuſpicionibus, & humore melancholico ad quædam ſua Majeſtate indigna etiam adverſus Aulicos dignitate, et fide erga eum præſtantes, perperranda adductus, vixit miſerabiliter. Theodorus longa tandem macie confectus, toto corpore exangui, fruſtra tentatis omnibus humanis remediis, extra Regiam, in gravi luctu pœnitentiæ, & habitu religioſo, dolens quod Chriſtum deſeruiſſet, Regno ſimul, & vita privarur in ætatis flore, anno tantum ſexto ſupra trigeſimum, Imperii quarto. Theodorus vehementer anxius de fide, & amicitia Michaelis Palæologi filiolum ad Imperii gubernacula inceptum ſub hominis obſcuri, & ſub Patriarchæ tutela, ad invidiam dignitatis, qua brevi dejectus eſt, relicto, teſtamentum condidit in gratiam Tutoris illius Muzalonis, quem Romanarum rerum Dominum conſtituebat, quoad Filius ad perfectam veniſſet ætatem, cum graviſſima Procerum offenſione, quam ſecuta eſt Imperii perturbatio, & in Michaelis familiam tranſitio crudeliſſima. Fuit hic miſerrimus Theodori Regni, & vitæ ſtatus, & luctuoſa mortis conditio, quam brevius Nicephorus, ſuſius Acropolita deſcribit, qui cum Imperii Logotheta exiſteret, frequens Imperatori ratione officii aderat, & quæ præſens fieri videbat magna fide, & diligentia narrat.

VI. Hæc igitur voluit inſinuare Pachymeres, cum ſcripſit infelicis Regni, & luctuoſi obitus Theodori prænunciam extitiſſe defectionem Solis horribilem, quæ ſub initium Regni ejus facta eſt, hora tertia poſt meridiem, ſexto die, videlicet poſt ejus coronationem, & unctionem ſolemnem.

Etenim, ſi conjecturæ non improbabili locus datur, videtur facta coronatio Theodori ipſa ſolemni feſtivitate Nativitatis Chriſti Domini, ſive ut ex luce diei celeberrimæ aditus ad Imperium clarior exiſteret, ſive ut inde felicitatis augurium ſumeret Imperator, quod regnandi principium duceret ab eo tempore quo Chriſtus initium vivendi feciſſet: quo ſane modo, & ratione Gentes, & Eccleſiæ nobiliſſimæ anni exordium a Chriſti Natalibus auſpicantur.

Utut ſit de ipſa mente Imperatoris; certe ejus conſilia non mediocriter turbare viſa eſt defectio Solis tam inſolens tam cito poſt ejus coronationem facta. Viſa eſt enim juxta Tabulas Aſtronomicas die 30. Decembris. Viſa ſereno Cælo, prout innuitur ex notata ab Hiſtorico apparitione Stellarum. Viſa hora poſt meridiem tertia, ante Solis occaſum fere integra luce deficiente, Stellis in Cælo velut in profunda nocte toto crepuſculi tempore, in denſis terræ tenebris apparentibus. Viſa inſuper eſt ſexta die poſt Imperatoris coronationem, quo præcipue tempore de eo conſilia, & omina futuri eventus, non ſine multo in omnem partem ſermone, agitabantur.

Edit. Rom. pag. 493.

VII. Et hinc patet quam ob rem Pachymeres eam Eclipſim ut funeſtum Imperii portentum in ipſo aditu, ideſt ſexta die poſt Theodori coronationem, conſiderandam dederit, ut quaſi ex funerea face præeunte, non diuturni Imperii male ominoſa ſignificatio caperetur; qualis augurationis, & exemplum in vetuſtioribus Hiſtoricis Pachymeres non unum habuit: & recentiores quoque idem videmus imitatione celebraſſe. Saltem dum ex officio referunt judicia vulgi hominum in tales fere præſagitiones proni; quoties iſtius generis cæleſtia portenta, ſub Principatuum auſpicia incurrunt.

Ex hoc ſunt genere, quæ apud Julium Capitolium in Gordiano Tertio leguntur. Ubi enim hunc cœpiſſe imperare, retulit Hiſtoricus, ſtatim adjungit: *Sed indicium*

non diu imperaturi Gordiani hoc fuit, quod Eclipsis Solis facta est, ut nox crederetur, neque fine luminibus accensis quidquam agi posset. Ita ille, Solis defectionem innuens quæ anno Christi 237. 12. Aprilis Romæ visa, hodieque ex Tab. deprehenditur. Sextus item Aurelius Victor Anno Urb. cond. 1062. cum narrasset Pacem inter Augustos Constantinum & Licinium factam, adscitis in consortium Imperii Cæsarum nomine utriusque liberis Crispo & Constantino Filiis Constantini, & Licinio Filio Licinii, adjungit: *Quod equidem vix diuturnum, neque his qui assumebantur felix fore, defectu Solis fedato iisdem mensibus diei patefactum.* contigit ea Eclipsis Anno Christi 317. 20. Decembris. Ita etiam non ita veteri Patrum nostrorum memoria observant Historiæ Gallicæ Scriptores anno Christi 1544. quo natus est Franciscus Secundus Valesius, quarto post ejus nativitatem die horribilem Solis Eclipsim contigisse, eodemque anno tres Lunæ insignes defectiones visas, eaque prodigia magnum dedisse Astrologis judicandi & scribendi argumentum. Unde natum ejusdem Principis emblema, tribus lilii floribus e terra emergentibus, Sole desuper, & Luna oppositis cum hac inscriptione. *Inter Eclipses exorior.*

Sed jam tempus est demonstrandi positis ex arte Astronomica calculis quam apte ad id quod indicavimus tempus accidat illud indicatum a Pachymere deliquium Solare.

VIII. EPILOGISMUS

Defectionis Solis quæ contigit anno Christi 1255. 30. Decembris juxta Tabulas Rudolphinas Subsidiarias Kepleri ad Meridianum Nicænum in Bithynia revocatas.

Novilunium medium.

	D.	H.		
Decembris	29.	15	18	45

Tempus proximæ Apogæitatis Solis.

	D.	H.		
Junii	13	14	58	26
Intervallum a Novilunio medio	165	23	39	41
	S.	G.		
Motus intervallo respondens	5	13	0	32
Tollendus a loco Apogæi Solis	2	29	50	17
Primus locus Solis	9	16	49	45
Prima distantia Luminarium Sole longius progresso	0	5	32	20

Edit. Rom. pag. 496.

Tempus proximę Apogæitatis Lunæ.

	D	H		
A prima die Januarii &c.	385	18	20	4
Intervallum a Novilunio Medio	4	4	34	52
Motus intervallo respondens	S.	G.		
Addendus	1	21	15	39
Locus Apogæi Lunę	7	20	1	46
Primus locus Lunæ	9	11	17	25

Tempus Prostaphęreticum addendum Novilunio medio, horæ 11. 41. 55.

Novilunium verum.

	D.	H.		
Decembris	30	3	0	40

Correctio.

	S.	G.		
Secundus locus Solis	9	16	52	43
Secunda distantia Luminarium			31	18
Luna longius progressa.				
Tertius locus Solis	9	16	49	55
Secundus locus Lunæ	9	17	24	1

		H		
Secundum tempus proſtaphæreticum tollendum		1	3	50
Tertius locus Lunæ	9	16	49	55
Correctio tollit a Novilunio vero		1	3	50
Aequatio vero temporis			7	52

Novilunium verum correctum, & perfecte æquatum.

	D	H.		
Decembris	30	1	48	58

Tempus veræ Synodi in meridiano Tabularum.

	D.	H.		
Decembris die	30	1	48	58 post merid.
Ad meridianum Nicænum magis Orientalem		1	34	0
Adde				
Vera Synodus Nicæa Decembris die	30	3	22	58

Locus veræ Synodi.

	S.	G.		
	9	16	49	55
		Grad.		
Ejus Aſcenſio recta		228	16	0
		H		
Nicææ poſt meridiem		3	22	58
		G		
Quibus reſpondet in æquatione		50	43	0

Edit. Rom. pag. 497. Iiſque additis ad aſcenſionem rectam modo poſitam pro loco veræ Synodi, fit aſcenſio recta puncti culminantis eclipticæ, ſeu meridiei Nicææ

		G.		
		338	59	0
Hujus aſcenſionis puncti culminans ſive meridies in ecliptica	S. 11	G. 7	15	36
Hujus puncti declinatio Auſtralis		8	53	0
Addita elevationi Poli Nicææ		41	26	0
Dat diſtantiam puncti culminantis eclipticæ a vertice		50	19	0
Angulus eclipticæ & merid.		68	7	0
Diſtantia puncti culminantis eclipticæ a vera Synodo	S. 1	20	25	41

Puncto culminante magis Orientali; & in ſemicirculo aſcendente. Ideoque nonageſimus Gradus eclipticæ, reſpectu Puncti culminantis, ponitur in Oriente; & Synodus in Occidentali quadrante eclipticæ fieri dicitur. Ex quibus fiunt & ſolvuntur Trianguli ZNC. & ZNS. In quibus G.

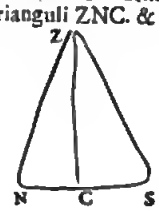

Ang. N.	90	0	0	
Ang. C.	68	7	0	
Latus CZ	50	19	0	
CS	50	25	41	
NZ	45	34	0	
NC	24	11	0	
NS	74	37	0	
SZ	79	18	0	Diſtantia Lunæ a vertice
Ang. S	46	37	0	Angulus Parallacticus.

Unde naſcuntur tres priores Parallaxes in Synodo vera Nicææ.

Altitudinis	58	0	
Latitudinis	42	58	
Longitudinis	41	1	

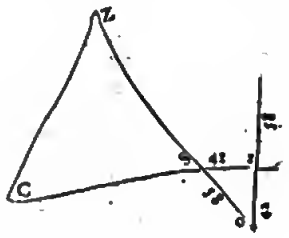

Primum tempus Parallacticum		H. 1	25	0
Adde ad veram Synodum	30	3	22	58
Quia fit Synodus in quadrante Occidentali eclipticæ				
Fit visa Synodus minus accurata Nicææ	D. 30	H. 4	47	58 post meridiem.

IX. Huc usque ducta Eclipsis in Horizonte Nicæno cadnca invenitur deficiente calculo, ea de causa, quod Sol & Luna tempore visæ Synodi minus accuratæ, ideſt, paulo ante quintam pomeridianam, sub Horizontem jam descenderant, depressa etiam profundius Luna quam debuerat propter Parallaxim altitudinis, quę in Quadrante Occidentali Eclipticæ Sidus dejicit, & tardius in Occidentem toto tempore parallactico apparens reddit. Hac igitur de causa ultra veram Synodum Eclipsis observari non potuit Nicæę in Bithynia ubi Pachymeres sola ejus initia descripsit. Quamobrem ut integra habeatur, & perfectus ejus Epilogismus certis suis limitibus tam in quantitate, quam in durationedefiniatur, mutandus est secundum leges artis, loci meridianus, & assumendus occidentalior, in quo tota Eclipsis eadem observari potuerit, eodemque fluxu temporis quo Nicæę ejus initia supra horizontem videbantur. Sic enim fiet, ut qualis etiam Nicææ partim visa, partim latens reipsa extiterit, ex observatione alibi facta, ubi tota visa fuerit, tam certo, quam facile intelligatur. *Edit. Rom. pag. 498*

Sumo igitur Meridianum triginta gradibus, hoc est, duabus horis Nicęno occidentaliorem. in eodem tamen paralello, seu pari elevatione Poli, ad enmque accommodo quę jam supra de Nicęno dixi, additis propriis quæ ad ipsum singulariter pertinebunt.

	S.	G.		
Locus verę Synodi	9	16	49	55
Ejus ascensio recta		288	16	0
	D.	H.		
Tempus veræ Synodi Nicæę	30	3	22	58
In dato meridiano	30	1	22	58
		G		
Respondent in Aequatione Grad.		20	44	30
Quibus additis ad ascensionem rectam Synodo verę convenientem		288	16	0
Fit ascensio recta puncti culminantis eclipticę in dato meridiano		G. 309	0	30
	S.	G.		
Et punctum culminans	10.	6	36	8
Ejus puncti declinatio Australis		18	42	0
Addita Elevationi Poli Nicææ		41	26	0
Dat distantiam puncti C. a ver.		60	8	0
Angulus eclipticę & meridiani		75	27	0
Distantia puncti culminantis eclipticæ a vera Synodo	0	19	46	13

Puncto culminante magis Orientali quam Synodo. Ideoque ut supra, Synodo in Occidentali parte eclipticæ, & in semicirculo ascendente puncto culminante positis.

Unde Trianguli ZNC & ZNS

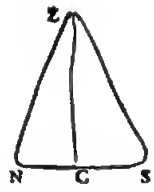

In quibus		G.			
Ang.	N.	90	0	0	
Ang.	C.	75	27	0	
Latus	CZ	60	3	0	
	CS	19	46	13	
	SZ	66	44	0	Diſtantia Lunæ a vertice
	NZ	57	40	0	
	CN	23	37	0	
Ang.	S	66	1	0	Parallacticus.

Unde naſcuntur tres priores Parallaxes in Synodo vera in dato meridiano

Altitudinis	54	0
Latitudinis	50	0
Longitudinis	21	0

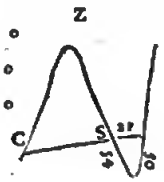

Edit. Rom. Pag. 499.

	D.	H.			
Primum tempus Parallacticum minus accuratum			45	35	
Adde ad veram Synodum menſ. Decembris	30	1	22	58	poſt merid.
Fit Synodus viſa minus accurata in dato meridiano Decembris	30	2	8	33	
Locus Lunæ in Synodo viſa minus accurata in dato meridiano fit ex parallaxi longit.			21	0	
Et motu Solis			1	49	
Reſpondente primo tempori parallactico			45	35	
Additis ad locum verę Synodi	S.	G.			
Locus veræ Synodi	9	16	49	35	
Motus Lunæ primo tempore parallactico			22	49	
Locus Lunæ in Synodo viſa minus accurata	9	17	12	44	
Primum tempus parallacticum			45	35	
Habet in Æquatione reſpondentes gradus		11	23	45	
Quibus additis ad aſcenſionem recta puncti culminantis eclipticę in Synodo vera		309	0	30	
Fit aſcenſio recta ejuſdem puncti culminantis eclipticæ in Synodo viſa minus accurata		320	24	15	
	S.	G.			
Punctum culminans eclipticæ	10.	12	4	0	
Declinatio Auſtralis		17	14	0	
Adde elevationem Poli Nicææ		41	26	0	
Diſtantia puncti culminantis a vertice		58	40	0	
Angulus Meridiani & Eclipticę		73	44	0	
Diſtantia puncti culminantis a Luna	0	24	51	16	

Unde Trianguli in Semicirculo aſcendente & quadrante Occidentali Eclipticę in Synodo viſa minus accurata.

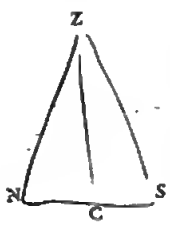

		G.			
Ang.	N	90	0	0	
Ang	C	73	44	0	
Latus	CZ	58	40	0	
	CS	24	51	0	
	NZ	55	4	0	
	CN	24	42	0	
	SZ	68	11	0	Diſtantia Lunæ a vertice
Ang.	S	62	2	0	Parallacticus.

Ex quibus tres posteriores Parallaxes in Synodo visa minus accurata in Merid. dato.

Altitudinis	55	0
Latitudinis	49	0
Longitudinis	24	0

Comparandæ Parallax. Longitudinis.

Prima in Synodo vera	21	0
Secunda in Synodo visa minus accurata	24	0
Differentia, motu crescente	3	0
Ideo tollēda est hęc differētia à prima parallaxi	21	0
Restant	38	0
Qui est motus Lunæ visus respondens primo tempori Parallactico	45	35

Per quem invenitur tempus Synodi visæ accuratę per hanc Analogiam.

Ut motus Lunæ visus 18 0 ad primum tempus Parallacticum 45 35 *Edit. Rom.*
Ita prima Parallaxis longitudinis 21 0 ad secundum tempus Parallacticum 53 10 *pag.* 500.
Adde ergo pro conditione quadrantis Occidentalis in quo fit Synodus hoc, tempus Prosthaphæreticum 53 10

	D.	H.		
Ad veram Synodum	30	1	22	58
Fit visa Synodus accurata Dec.	30	2	16	8

In meridiano dato post meridiem.

Latitudo Lunæ.

	S.	G.		
Locus Lunę in Synodo vera in dato meridiano	9	16	49	55
Adde pro conditione quadrantis Occidentalis eclipticæ, verum motum Lunæ respondentem secundo tempori Parallactico			26	27
Fit locus Lunæ in Synodo visa accurata	9	17	16	22
Ex hoc tolle locum nodi ☊ corr.	3	25	0	2
Restat verus motus latitudinis	5	22	16	20
Qui demptus a sex signis dat distantiam a proximo ☋		7	43	40
Unde vera latitudo Borealis, sive arcus inter centra:			42	31

Comparandæ Parallaxes latitudinis in meridiano dato

Prima in Synodo vera	50	0
Secunda in Synodo visa minus accurata	49	0
Differentia	1.	0

Motu decrescente
Tertia Parallaxis latitudinis habetur per hanc Analogiam
Ut primum tempus Parallacticum 45 35
Ad hanc differentiam 1 0 sive 60
Ita secundum tempus Parallacticum 53 10 ad differentiam
Primæ & tertię Parallaxis latitudinis 1 10
Hanc differentiam 1 10 quia motus fit decresc.
Tolle a prima Parallaxi latitudinis 50 0
Restat tertia Parallaxis latitudinis 48 50
Ab hac tertia Parallaxi latitudinis 48 50
Tolle veram latitudinem, minorem videlicet a majore 42 31
Restat visa latitudo 6 19

Ex Boreali facta Australis propter excessum tertiæ Parallaxis latitudinis supra visam latitudinem.

Quantitas Eclipsis.

Ex summa semidiametrorum	30	48

Tolle visam latitudinem 6 19
Restat quantitas Eclipsis 24 29
In Scrupulis 1469
Quæ multiplicà per 6
Habes 58814 (9
Edit. Rom. pag. 501. Quæ divisa per semidiam. Solis 931
Dant digitos 9 & ex residuo fiunt 36
Quantitas ergo est, digiti 9. 36.

Duratio Eclipsis.

Petitur ex Scrupulis mediæ durationis cum motu horario Lunæ in incidentia & emersione compositis.

Summa Semidiametrorum 30 48 1848
Arcus inter Centra 6 19 379

Summa	2227	33477202
Differentia	1469	31670218
	Summa	65147420
	Media pas Summæ	32573710

Scrupula mediæ Durationis 30 9 1809

	Ad Incidentiam Locus Lunæ una Hora ante visam Synodum accuratam, S. G.				Ad Emersionem Locus Lunæ una Hora post Synodum accuratam S. G.			
	9	16	44	52	9	17	47	52
Ascensio recta Puncti culminantis Eclipticæ	306	36	15		336	36	15	
(Punctum (Culminans	10	4	15	0	11	4	44	0
(Ecliptica. Declinatio Australis.	19	16	0		9	49	0	
Distantia puncti Culminantis a vertice	69	42	0		51	15	0	
Angulus Meridiani & Eclipticæ	76	14	0		68	30	0	
Distantia Puncti Culm. a Luna	0	17	30	8	1	16	56	0

Puncto culminante magis Orientali quam Synodo in Semicirculo Ascendente, & Synodo in Quadrante Occidentali Eclipticæ.

Unde Trianguli.

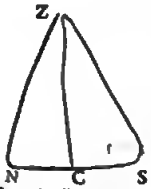

		G.		
Ang.	C	76	14	0
Latus	CZ	60	42	0
	CS	17	30	8
	NZ	57	53	0
	NC	22	59	0
	NS	40	29	0
Distantia Lunæ a vertice	SZ	66	9	0
Angulus S. Parall.		67	50	0
Parallax. Longitud.			21	0
pag. 502. (Tertia Parallax. Longitud. (Posterior tempore motu (Decrescente in quadrante (Occidentali Eclipticæ.			24	19
Differentia (Tollenda ab horario (Lunæ vero			3	19
			28	57
Restat horarius Lunæ apparens			24	38

Unde

Unde Trianguli.

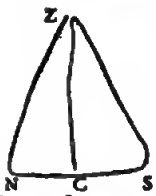

		G.		
Ang.	C	68	30	0
Latus	CZ	51	15	0
	CS	46	56	8
	NZ	46	31	0
	NC	16	23	0
	NS	63	19	0
Distantia Lunæ a vertice SZ		71	60	0
Angulus S. Parall.		49	44	0
Parallax. Longitud.			36	0
(Tertia Parall. Longitud.				
(Prior tempore, motu				
(Crescente in quadrante			24	19
(Occidentali Eclipticę.				
Differentia			11	41
(Tollenda ab horario				
(Lunę vero			87	57
Restat horarius Lunę apparens			17	16

Analogia
Ut 24. 38, ad 3600.
Ita Scrupula medię durationis
H
30. 9. ad 4451. 1 14. 11.
Tempus Incidentiæ

Analogia
Ut 17. 16. ad 3600
Ita Scrupula mediæ durationis 30. 9
H
ad 6286 1 44 46
Tempus Emersionis

Tota duratio Eclipsis.
H. 2. 58. 57.

In Meridiano dato duabus horis ante Nicænum
Visa Synodus accurata, sive Eclipsis visę medium.

Decembris die 30. hora	2	16	8
Tolle pro Incidentia	1	14	11
Initium die 30. hora	1	1	57
Adde pro Emersione	1	44	46
Finis die 30. hora	4	0	54

Post Meridiem.

In Meridiano Nicæno duabus horis redditis
Medium die 30. hor. 4. 16 8

Initium	hora	3	1 57
Finis	hora	6	0 54

Post meridiem.

Typus Eclipseos

Edit. Rom. pag. 503.

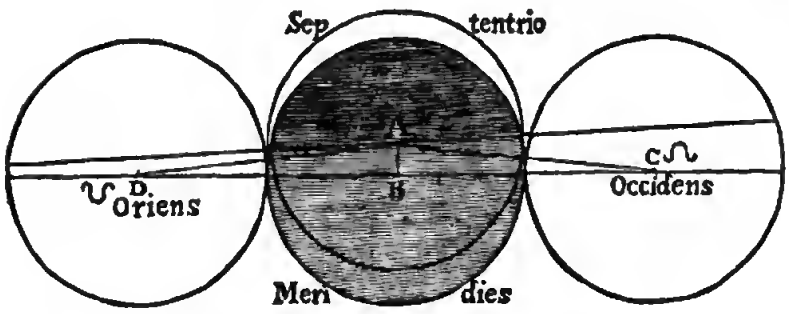

H H
Emersio BD 1 44 46 Incidentia BC 1 14 11

Probatio per quadrata.

		Radix	Quadratum
AC. Summa S midd.	30 43	1848	3415104

AB. Arcus inter Centra	6	19	379	143641
Tolle minus quadratum a majori. Reſtat			1809	3271463

Cujus radix eſt 30. 9

Idem ſupra probatum per Logaritbmos in Duratione

X. Ex Epilogiſmo hujus Eclipſis tam accurate, & per ſingula quaſi momenta examinatæ, manifeſtum eſt eam ipſam eſſe, quam Pachymeres deſignavit, et jam patere omnes illas circumſtantias, quæ in ejus deſcriptione obſcuræ adeo, & incomprehenſibiles videbantur.

In primis enim certum eſt eam factam anno Chriſti 1255. menſis Decembris die 30. proindeque non pertinere ad Theodori Laſcaris obitum, qui menſe Auguſto circa Autumnum anno Chriſti 1259. contigit, ſed ad ejus ſolemnem inaugurationem, aut coronationem, quæ facta eſt ſub finem anni 1255.

Facta eſt Nicææ in Bithynia circa horam a meridie tertiam, & apparens ejus initium non duobus integris minutis horam tertiam prætergreſſum eſt. Facta eſt ſub finem diei ſextę poſt coronationem Theodori. Ex conjectura enim probabili ſupra a nobis expoſita, Theodorus eſt coronatus Imperator ipſo die Natali Chriſti Domini, ut ex gemina celebritate dies magis ſolemnis ageretur: & poſt dies ſex menſis Decembris 30. facta Eclipſis, idcirco dicitur ab Hiſtorico die ſexta contigiſſe; neque enim alius apparet dies, qui ſextus haberi poſſit vel menſis, vel hebdomadæ, quando quidem facta eſt Eclipſis die quinto hebdomadæ eo anno Cyclo Solis 4. littera Dominicali C. Adde quod Pachymeres diem Veneris non ἕκτην ἡμέραν, ſed παρασκευὴν appellare ſolitus eſt.

Tenebras autem ita profundas, ut ſua obſcuritate omnia tegerent, & Stellas in Cælo conſpicuas redderent, fecit non tam magnitudo Eclipſis, quę digitos decem non attigit, quam tempus ſerum, quo facta eſt, nempe circa Solis occaſum, accedente enim ad diurnæ lucis imminutionem Sole ad horizontem appropinquante, defectu luminis ſolaris ex Lunæ interpoſitione; circa Solis occaſum, & toto tempore conſueti crepuſculi, viſa eſt etiam profunda nox advenisſe, & obſcuritas omnia tegere cum clara Stellarum manifeſtatione, quod ipſum Pachymerus innuit cum air, Solem circa horam tertiam diei ſextæ per horam obſcutatum.

Edit. Rom. pag. 304.

Unde vulgo exiſtimatum eſt Eclipſim per horam dumtaxat duraſſe, quia nonniſi per horam Nicææ viſa eſt, inchoata circa tertiam, & Sole occidente paulo ante quartam in horizonte Nicæno, ubi minimus arcus diurnus non multum excedit boras octo circa Solſtitium brumale, poli altitudine ſupra horizontem graduum quadraginta unius cum dimidio, eadem prope cum Romana.

Et quamvis alio Meridiano, quam Niceno uſus ſim ad magis integram, & exactam Eclipſis inveſtigationem, calculus tamen eodem prope redit; nec diſcrimen ullum notabile invehit levis aliqua mutatio latitudinis Lunæ, ut neque parallaxis, aut refractionis in diſtantia ab horizonte. Quare ſatis convenit reductio, quam adhibui dati Meridiani ad Nicænum, ut iutelligatur qualis tota Nicæa partim viſa, partim latens exiterit.

XI. Cęterum ut nihil merito deſideretur ad perfectam eorum, quæ ad hanc Eclipſim pertinent intelligentiam, reſtat demonſtrandum nullum alium Solis defectum circa obitum Theodori contigiſſe, cui Pachymeris deſcriptio convenire poſſit. Et hoc quidem ſic demonſtratur.

Certum eſt ex legibus Aſtronomicis anno Chriſti 1259. quo Theodorus diem clauſit, extremum menſe Auguſto Novilunium tam Medium, quam verum contigiſſe nocte media inter decimum nonum, & vigeſimum diem ejuſdem menſis, & quamvis interdin exitiſſet, eclipticum tamen non fuiſſet, quia medius motus latitudinis Lunę ſign. 3. G. 17. 36. 51. longiſſime terminos eclipticos prætergreditur.

Conſtat quoque juxta eaidem leges aliud Novilunium eclipticum eodem anno ante menſem Auguſtum, & Theodori mortem nullum exitiſſe prætcrquam in menſe Aprili die 23. medio motu latitudinis Lunę S. 0. G. 15. 4. 22. intra terminos poſſibiles quod etiam quia Nicæę paulo ante mediam noctem celebratum eſt, Solis defectum viſibilem non exhibuit. Quamobrem nullus eo anno Solis defectus aptus fuit ad ſignificandam, aut nunciandam Theodori mortem: multo minus, ſi quis contigerit annis ſuperioribus, uiſi is dumtaxat, qui in aditu ejus Imperii a Pachymere aſſumptus, & tam horrendus deſignatus eſt, qui & a nobis hic ſuis certis characteribus inſignitus, & ad finem anni poſt Chriſtum 1255. poſitus.

Ad cujus Chronologiæ confirmationem tuto referri possunt aliæ duæ apud Nicephorum Gregoram lib. 9. Hist. cap. ultimo observatæ Eclipses circa mortem Andronici Senioris, altera Lunæ eo ipso die, quo eum mori contigit 12. Februarii anno Christi 1332. Altera Solis, quæ tot diebus mortem Imperatoris præcessit, quot ipse annis in vivis fuerat Ἐπισκόπησις, inquit, ἡλιακὴ τοσαύτας ἡμέρας προσλαμβάνουσα ἢ ἐντῷ τελευτῶν, ὅσα καὶ αὐτὸς ὢν ἔτη τὰ πάντα βεβιωκώς. Dies agnoscendi sunt 74. totidem enim Andronicus annos vixit, qui 50. fere regnavit. Septuaginta autem, & quatuor dies inter illas Eclipses intercesserunt, nam Solis quidem facta est 30. die Novembris anno Christi 1331. in Novilunio, quod tunc extitit; Lunæ vero in Plenilunio, quod contigit anno sequente 12. Februarii. Et ita eas Tabulæ nostræ repræsentant. Et Calvisius in Chronologia anno Christi 1331. & 1332. primam observat 30. Novembris die festo S. Andreæ, & post dies 74. secutam ait Andronici mortem die 12. Februarii, nulla mentione Eclipsis Lunæ habita, cum tamen Nicephorum auctorem laudet, qui utriusque diserte meminit, & utramque ponit inter signa mortem Imperatoris divinitus prænunciantia, cum ait προσημεῖται πρὸ αὐτοῦ προτερήσασαι, quo similiter modo Pachymeres voluit defectum Solis a se descriptum, & a nobis affixum in aditu Imperii Theodori, breve illud, & minime fortunatum portendisse, cum dixit: Ὁ δὲ προσήμανε τὸ σημεῖον. ἥλιος γὰρ &c.

XII. Ex qua duorum Auctorum, quorum Eclipses exposui de earum significatione sententia, ad calcem dissertationis, in qua hactenus Historicum, & Astronomum agere me oportuit, quæso ut mihi liceat tantisper agere Theologum, & circa significationes defectionum utriusque luminaris definire breviter, at solide, quid Christianus homo debeat, aut possit, vel sentire legitime, vel in usum adhibere sine vitio timiditatis, aut sine nuxa superstitionis, quorum alterum humanæ fortitudini, alterum Christianæ religioni repugnat. *Edit. Rom. pag. 505.*

Unum igitur hoc pronuncio Eclipses Solis, & Lunæ esse defectus naturales, vel luminis in ipsa Luna in umbram terræ incurrente, vel radiorum Solis in terra, Luna se inter utrumque inficiente. Tam naturales autem, & ordinatæ sunt conjunctiones, & oppositiones Ecliptica, quam sunt ipsi motus Luminarium, & Syzygiæ non Ecliptica; quam sunt dies, & noctes, quam Solstitia, & Æquinoctia, quam menses, & anni, pendent enim hæc omnia simili modo a prima lege, & ordinatione Conditoris, quam cælis, & syderibus præscripsit ab initio molitor Deus, quam legem constantem, & inviolatam res creatæ conservant; quæ causa est; cur Eclipses prædicantur infallibiliter a peritis cum circumstantiis magnitudinis, & durationis, habita exactissima ratione temporum, & locorum, in quibus illæ continguot. Accedit quod numerus Eclipsium magnus sit, & occursus frequens: quatuor, interdum & plures per singulos annos fiunt, & jam a Mundi exordio: plusquam viciesies mille numerari possunt.

Eadem porro Providentia, quæ fecit in Mundo duo hæc Luminaria magna, *Luminare majus, ut præesset diei, & Luminare minus, ut præesset nocti, ut lucerent super terram, & dividerent lucem a tenebris.* Genes. 1. Eadem pariter sua bonitate, & sapientia motus eorum, & conversiones ordinavit ad felicem Mundi gubernationem, ad electorum salutem & suam gloriam: nec dubium quin ipsas conjunctiones, & oppositiones, Solis & Lunæ defectus & illuminationes, constituerit in numero, pondere, & mensura, quam sciebat, & volebat humano generi ad salutem, & felicitatem profuturam.

XIII. Ex hoc uno pronunciato tollitur admirabilitas, & vulgi quidem stupor, qui Eclipses consequitur, oritur enim ex ignorantia cum quadam novitate, & raritate apud eos, qui nec earum causas intelliguot, nec eas sæpius observarunt; cum contra Sapientes, & docti eas suis temporibus securi expectent, & occasione in commodum conversa effectu bene utantur, & perniciem, si qua creditur imminere, totam in Hostes derivent.

Ita olim Sulpitius Gallus, ut referunt Livius lib. 44. Plut. in Paul. Æmil. de insigni defectione Lunæ, quam præviderat in Exercitu Romano, in quo Tribunus sub Imperatore Aemilio Paulo militabat, concione habita suos ad pugnam instruxit docuitque causas Eclipsium, & certos eventus suis temporibus necessarios, tam felici eventu, ut ab eis abstulerit vanum illum timorem, qui ex rei novitate, & insolentia oriri solet ignorantibus, & eum pugnandi ardorem edoctis, & vincendi cupidis injecit, ex quo plena victoria Romanis evenit; cum contra in castris Macedonum novitas, & ignorantia fecerit, res ut ea prodigii instar haberetur, & Eclipsis

viſa exiſtimata ſit prænuncia fugæ, & defectionis Perſei, quam Macedoniæ Clades eſt conſecuta.

Ita nuper Chriſtophorus Columbus annos Chriſti 1493. cum alimentorum inopia laboraret, nec poſſet a Jamaicenſibus, apud quos Claſſis Hiſpana, cui præerat, appulerat, vi & precibus auxilium impetrare, uſus eſt ſcientia proximæ Eclipſis, & Barbaris ejus ignaris peſtem impendentem, niſi opem ferrent minatus, diem & horam defectionis Lunæ edixit, quo illi prodigio perculſi, & gravius aliquid metuentes ad Columbum quaſi ſua inhumanitate offenſum, copioſo inſtructi commeatu ſupplices venerunt, & veniam facilius quam ſperabant ſua liberalitate impetrarunt.

Edit. Rom. pag. 506. Ita Claudius Imperator, ut habet Dio. lib. 6. cum vereretur ne Solis defectio futura die ſuo natali anno Imperii quinto tumultum Romæ pareret ex ignorantia, & novitate juncta vano timori, & opinioni vulgi, quod ea ſigna eſſent Principibus infauſta, publico edicto notum volnit ante aliquot dies deliquium illud futurum, inſuper & cauſas ejus, quantitatem, & durationem expoſuit tam diſtincte, & intelligibiliter, ut eo viſo nemo timeret, aut miraretur, omnes Imperatoris ſapientiam venerarentur.

XIV. Tollitur prætetea inanis alia opinio, quod Eclipſes orbi noceant, quod clades, peſtes, & bella regnis importent, quod valitatem, & ſubverſiones Imperiorum, ac religionis vel efficiant, vel prænuncient. Damnum enim quodcumque creat eclipſis in modica jactura lucis, & benefici influxus non admodum diuturna conſiſtit, plus ſæpe unica nox, aut dies pluvius mundo lucis amicæ, & benignarum influentiarum eripit, quam Eclipſes decem, & ſapienter viſus eſt agere Pericles, referente Plutarcho in ejus vita, qui navis Imperatoriæ gubernatorem Eclipſi Solis territum, in medio victoriæ curſu moras trahentem, chlamyde involvit, & interrogavit an quid ex eo velamine ſentiret incommodi, eoque negante ullum ſe ſenſiſſe, docuit nullum majus a Sole per Lunam interpoſitam velato timendum eſſe, & paulo quidem majus eſſe Cælum, & diuturniores fore tenebras, ſed Solem non multo poſt ſuo ſplendori ſine alio incommodo redditum iri: quod cum factum eſſet, curſum claſſis felicem nacta eſt.

Non ita Nicias aut doctus, aut felix, qui vel imperitia, vel ſuperſtitione ab Eclipſi Lunæterritus, veritus claſſem portu educere, ſibi ſuiſque perniciem creavit, ut Plutarchus narrat in ejus vita & Thuc. lib. 7.

Felicius Agathocles, & acutius dum Claſſem in Africam trajiceret, & horrenda Solis defectio intercederet, ſuis metu dejectis, nil timendum a prodigio profeſſus eſt, iis, qui jam in curſu eſſent, ſi deliquium antequam portu ſolviſſent, contigiſſet, timendum forte videri: ſed euntibus, & præterea minus fortunatis Siculis nihil adverſi metuendum, iis autem, ad quos ibatur, & florentibus Carthaginenſibus fortunæ mutationem, ſi qua ex talibus ſignis portendebatur, eſſe pertimeſcendam.

Non nocent Eclipſes; niſi quod noceant opinantibus, nihil ex ſe mali fundunt Sol & Luna magis in oppoſitionibus, & Synodis, quam extra illas. condita ſunt hæc ſydera a bono Domino, & parente univerſi clementiſſimo, gubernantur manu ſapientiſſima ad filiorum commoda & ſalutem: Defectiones quando contingunt, naturales ſunt, & innoxiæ non peſtes generant, non bella cient, non mortes Principum annunciant, non temporum calamitates, aut Regnorum converſiones minantur.

Ab ipſo Mundi exordio Eclipſes ut modo fiunt, eademque lege, & ordine & numero fiebant, &, ſi Keplero creditur, Sol ipſe fons lucis, & bonorum omnium, Mundi oculus beneficus, conditus eſt in Eclipſi ſubjecta Luna in primo gradu Cancri, in æſtivo Solſtitio multis Africæ regionibus Solis aſpectum impediente. Quis ita ſentiens credat Eclipſes noxias, & Solem ipſum in tanta ſui, & Mundi infelicitate ab optimo parente Deo creatum?

XV. Certe ante bella, & peſtes fiebant Eclipſes, ante Reges natos, ante Provinciarum & Regnorum diviſionem in illa antediluvianorum longævitate, pace, & ſanitate tam diuturna, Eclipſes fiebant, & tunc erant innocentes. Unde & quando noxiæ eſſe cœperunt? Unde malignos influxus, quos poſtea tam frequentes afflarunt, accepere?

Prima omnium, quæ in Græca Hiſtoria deſcribitur Eclipſis Solis narrata ab Herodot. lib. 1. Medos, & Lydos pugnantes juvenit & conciliavit. Alexandro fauſtiſſima fuit Eclipſis Lunæ, quæ ante poſtremam ejus de Dario victoriam contigit,

profuit Cæſari Solis illa quæ in tranſitu Rubiconis, alea de Imperio retinendo jacta, facta eſt de qua Dio. l. 4. profuit & illa quæ Pharſalicam pugnam præceſſit, quæ ſi Pompejo funeſta dicitur, cur non æque Cæſari fortunata dicenda eſt? *Edit. Rom. pag. 507*

Non occidit Auguſtum Eclipſis Lunæ, quæ quadraginta poſt ejus mortem diebus viſa eſt; immo ejus occaſione Druſus rebellantes in Pannonia Romanas Legiones ad fidem & obſequium revocavit. Et ſi quis advertere velit plures forte cum eventibus fortunatis, quam cum ſiniſtris Eclipſes conjunctas numerabit.

In fatis Romuli proſperis, & Urbis felicitate poſitæ ſunt Eclipſes duæ Solares, in conceptu illius una, in hujus fundamentis altera, vel inventæ, vel affictæ. Ita videlicet innocentes Eclipſes, & indifferentes habitæ ſunt, ut aliis fauſtæ, aliis noxiæ, & malorum prænuntiæ viderentur; ita eas quiſque ad ſua vota convertit.

Multæ Luminarium defectiones annotatæ ſunt mortibus Imperatorum, plures poſt mortem, & in exordiis notari potuerunt; multæ præceſſerunt clades Regnorum, vaſtitates populorum, bellorum, & morborum perniciem, plures conſecutæ ſunt: atque ut conſequentes cauſæ non dicantur bonorum, quæ finibus malorum annexa ſunt; ita nec præcedentes haberi debent fontes malorum, vel indices, ſi quæ cum illis concurrant. Medii ſunt hi Luminarium defectus inter bona & mala rerum humanarum, nullos in eas influxus habent, connectuntur quidem cum illis, ſed caſu, non efficientia, mera contingentia, non neceſſitate.

Neceſſariæ ſunt omnes Eclipſes Solis & Lunæ, & neceſſariis intervallis diſtinctæ ordinatæ inter ſeſe, & ita quodammodo concatenatæ, ut ſint infallibiles & inevitabiles: humani autem caſus, peſtes, bella, mortes Principũ plane contingentes, & ſolutæ cohærent accidentibus, & circumſtantiis, quæ ut ex hominum libera voluntate, & fortuito cauſarum concurſu pendent, ita mutationi ſunt obnoxiæ, & anteverti, vel impediri poſſunt. Quam ergo incongruum, & irrationale facere res neceſſarias, & immutabiles, cauſas effectuum contingentium & mutabilium?

XVI. Tam facile dici poſſet ortum Solis, aut occaſum Lunæ cauſam eſſe jurgiorum, & contentionum, quæ vel interdiu, vel noctu contingunt, quam Eclipſes morborum, & calamitatum, quæ poſt illas fiunt. Certe Æquinoctiis & Solſtitiis, quæ quater in anno lege certa fiunt, & temporum vices ſua diverſitate formant, & diſtinguunt, cauſa poſſet adſcribi, cur peſtes, & bella, cur clades Regnorum, & ſeditiones populorum eveniant. Tam innocentes habendæ ſunt, conjunctiones Solis & Lunæ defectionibus obnoxiæ, quam quæ ſunt ab eis immunes. Omnia quidem Plenilunia & Novilunia magnas invehunt in Orbem mutationes; ſed neceſſarias, & ad felicem Mundi ſtatum ſapienter a Deo ordinatas. Ver, Æſtas, Autumnus, Hyems ex Solis & Lunæ diverſis converſionibus oriuntur, & iis neceſſariis ad temporum commoditatem, & hominum felicitatem, quæ ſemper eadem lege, quam Initio rerum conditor conſtituit, curſum tenuerunt & tenebunt. Quis ſapiens iis adſcribat ſæculorum calamitates? quis eorum malignitatem in adverſa regnorum fortuna accuſat? quis proditionis, quis læſæ Majeſtatis condemnat?

Excuſentur igitur Synodi Luminarium Eclipticæ, quæ non minus neceſſariæ, neque minus ad bonum univerſi a Deo ordinatæ. abſolvantur ab opinione maleficentiæ, quæ non plus malignitatis habent, quæ non plus virium ad mutationem aeris, & humorum ſortitæ ſunt.

Ex dictis intelligitur, quæ fides habenda ſit Aſtrologorum genti, circa Eclipſium ditiitatem & effectuum ex iis conſequentium malignitatem. Sunt qui maleficas earum vires Provinciis & Urbibus ſpecialiter adſcribunt, & duodecim Zodiacis Signis in quatnor quadrantes diſtributis nocere volunt Eclipſes iis præcipue Mundi partibus, quæ ſubjectæ ſunt ſigno cujus in regione Eclipſis fiat, & effectuum vitia pro Eclipſis magnitudine ad plures menſes, atque etiam annos extendunt.

Sunt qui in Eclipſibus rationem Planetarum præcipuam haberi volunt, & iis maxime hominibus labem timendam affirmant, quorum in horoſcopo iidem qui Eclipſibus dominantur Planetæ, præſertim ſi malignioris naturæ ſunt, ut Mars, & Saturnus & a Jove, Venere, et Mercurio vis eorum malefica non refringatur. *pag. 508*

Sunt qui pro variis Domibus cœleſtibus, in quibus Eclipſes fiunt, diſtinguunt malorum varia genera, et perſonarum, quibus ea mala impendent. In nona Domo ſignificationem ſeditionum, et mutationes Religionum fieri aſſerunt, in quinta agrotum ſterilitates, fames, et peſtes portendi, anulis ſortitæ ludibria, prægnantibus fœminis partus infelicitatem nuntiari; in quarta domo Saturno et Marte cum Eclipſi convenientibus vaſtitates Urbium, et Dominorum mutationem ſignificari. Et hæc

quidem, aliaque non meliora, tanta confidentia quidam pronunciant, quaſi certo futura eſſent, & tam certæ eorum cauſæ iis creduntur, ut perſonas etiam ſingulares, ſexu, profeſſione, & dignitate, aliiſque propriis conditionibus deſignent, & ipſis nominibus appellare ſi tuto poſſent profiteantur.

XVII. in hoc genere præſidentiæ peccat in primis Cyprianus Leovitius in deſcriptione & pictura Eclipſeon quæ ab anno 1554. uſque ad 1605. contigerunt, ubi earum ſignificationem plane ſecundum regulas Aſtrologiæ Judiciariæ deſcribit. quod & præſtant poſt Ptolomæum Cardanus, Junctinus, Origanus, & alii Ephemeridum Scriptores, ut Artis Judiciariæ profeſſores plerique omnes. Contra quos nihil ego modo. Sufficiat quod de Eclipſibus hic pronunciavi, eas ex neceſſario, & a Deo ordinato Solis & Lunæ occurſu, vel oppoſitione innocenti prodire, quarum Auctorem accuſant ii impie; qui eas tot malorum cauſas haberi volunt, & ſeipſos impietate Artis infamis, & humanis diviniſque legibus interdictæ contaminant.

Liceat infidelibus, aut quid ſit Eclipſis ignorantibus, Lunæ, ut putant laboribus opitulari. liceat tintinnabulis, & æris ſono quam poſſunt vehementiſſimo terrere draconem, qui cum Luna congreditur. liceat mulierculis ſagis et maleficis, quæ Lunæ amores ambiunt, aut vendunt favores, eam e tenebris emergentem vel ſalutare redeuntem, vel proclamare victricem. Chriſtianis & Deum timentibus, & eruditis, nefas accuſare Deum in operibus tam præclaris, & beneficis Solis et Lunæ, exiſtimando temere Synodos eorum etiam Eclipticos, vel efficere, vel nunciare calamitates Orbis terrarum, vel omnes, vel maxime perniciosas.

Sed negari non poteſt, quin multi defectus Solis & Lunæ cum calamitatibus publicis, & morte Principum ſæpe concurrant. Sed confitendum quoque; longe plures, & Eclipſes ſine iis caſibus, & infelices rerum eventus ſine Eclipſibus contigiſſe. concurſus admittitur in aliquibus, in nullis cauſa probatur, in omnibus contingentia, & merus caſus agnoſcendus eſt.

XVIII. At quid prohibet Deum ad incutiendum hominibus ſuæ Majeſtatis ſalutarem reverentiam Eclipſes adhibere, eaſque velut faces funereas oſtentare, ſi non cauſas, ſaltem prænuncias cladium generalium, & tubas bellorum, quibus Mundum affligere & corrigere conſtituit? Nil quidem id fieri prohibet, ſed & nihil perſuadet; & ſi quando id Deus fecerit, quis audeat ubi, quando & quoties Deus id efficiat profiteri? Cui Deus ſuum ea de re conſilium aperuit? Res plane mira, nec divino conſilio vacat, quod in tota ſacra Scriptura uullius omnino Eclipſis mentio fit, cum tamen in populo Dei, nec mortes Principum, nec bella, nec calamitates deeſſent: non deerat ſenſus miſeriarum, non deerant oculi ad Eclipſes videndas cum publicis cladibus conjunctas. Deerat forte Providentia, & ſuæ gentis ſalutis negligens non admonebat attendere ad ſigna tam viſibilia, quę tam patenter, quam certo ſuæ iracundiæ, & hominum caſtigationi præmittebat? Profuiſſet id quidem Judęorum genti, & Chriſtianis non obeſſet. Sed conſilium Dei abſconditum a ſæculis, et ipſis Prophetis non revelatum Ars judiciaria penetravit ſcilicet, & in Cælo ſcriptum docet, ſed dumtaxat intellectum legere ſcientibus? nugæ meræ. In hoc ergo pietas & ſapientia Chriſtiana conquieſcit, quod Eclipſes ſint defectus naturales Solis & Lunæ, quæ nullam habeant non modo certam, ſed ne quidem probabilem efficientię, vel ſignificationis cum publicis calamitatibus. aut morte Principum connexionem, multoque minus cum fortuna & eventibus liberis privatorum. *Edit. Rom. pag. 509.*

Hoc autem magnum commodum Eclipſes Solis & Lunæ in Hiſtoriam temporum important, quod ex earum tenebris ſua ipſa obſcuritate manifeſtis, lux magna ſæpe rebus geſtis accedat. Vix enim melioribus indiciis initia Regnorum, nativitates Principum, victorię illuſtres, aliaque ſcitu, & commendatione poſteritatis digna probantur, quam Eclipſibus. Chronologia Regum Perſarum, Cyri, & Alexandri Monarchia, & connexio prophanę Hiſtorię, cum ſacra maxime illuſtratur per Eclipſeon certos eventus. Tota ſeries Hiſtoriæ Græcorum, & fundatio Romanæ Reipublicę, ut & geſta Julii Cęſaris, Auguſti, & aliorum Imperatorum nihil habent certius, quam quod defectionibus Solis, aut Lunæ conſtituitur.

Atque de ipſis Eclipſibus, quas gemina diſſertatione Epilogiſmis definivi, hoc poſſum merito profiteri, eas fundare ſolidiſſime rationem temporum, circa quæ contigerunt, quæ ſine illis obſcura admodum eſt, & magnis difficultatibus implicata.

Unde hoc ipſo nomine gratias Patri Luminum, & immortales habendas vror, quod de tenebris lucem proferat, & ex Solis, ac Lunæ defectionibus hiſtoricæ veritatis lumen educat.
Ipſi gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.
Hactenus P. Grammat.

CAPUT IV.

Statuitur tempus mortis Theodori, Coronationis Palæologi, receptæ e Latinis Constantinopolis, & excæcationis Pupilli Joannis.

I. ERit hoc de quo hactenus tam multis actum est, Solare deliquium, insigniens illustri charactere articulum ipsum temporis, onde oostra hęc proficiscitur Historia; erit, inquam, nobis instar alte collucentis Phari portum node solvimus monstrantis, quem inter eundum respicientes, metiri subinde progressuum spatia queamus, et cursus universi numeros exequi, noo contemoeodo, vel ad solatium fructumque animi, vel ad erroris præcautionem usu. Experimentum capere primum libet in Theodori morte, & Regni spatio, de quibus accuratissimus Aeropolita sic scriptum reliquit in Historia pag. 85. Edit. Reg. Ἐκεῖνος μὲν οὖν οὕτω βιώσας, ἐξ μάλιστα ὅλως τέτταρας ἐνιαυτὰς αὐτοκρατορήσας, καὶ Νοέμβριον δὲ ἄρξας, ἐν Λεγέτῳ μὲν τὸ τέλος ἔσχε τῆς ζωῆς. Vides ibi testimonio Viri gravissimi referentis quæ præseos spectaverat, Theodorum solos quatuor nec pleoos aooos imperasse. Acclamatum ium enim Novembri mense, vivendi pariter, & imperandi finem Augusto mense feciisse. Igitur cnm certo fit certius anno eum Christi 1255. mortuo tertio Kal. Novembres Joanni Patri subrogatum, Procerum & Militum acclamatione, subvectioneque in clypeo; deinde sub finem Decembris solemni ritu a novo Patriarcha Arsenio coronatum, manifestum est, anno eum Christi 1259. vivere simul & regnare desiisse. Hic enim annus a 1255. quartus est.

II. Quo anni tempore decesserit, satis eaprimit Pachymeres, dum id eveniisse ait τῷ χρόνῳ πρὸς τὸ φθινοπωρικὸν κεκλίνοντος, *inclinante in Autumnum anno*, hoc est, per ætatem quidem, sed jam senescentem, & adventanti Autumuo concedentem sensim. Quadrat ea nota temporis apte in Augustum mensem; quo reipsa extinctum Theodorum Acropolita, ut diximus, affirmat. Id duobus exceptione majoribus, et concordibus firmatum testibus, pro fixo & indubitato debet haberi. Seditio secuta Exercitus & Muzalonum cædes Magnesię in Templo Sosandrorum dum justa Theodoro eidem funebria persolvuntur, perpetrata, nona post mortem Theodori die contigit. Clare hoc Gregoras & Pachymeres asserunt. Prior lib. 3. pag. 30. Edit. Basil. sic loqnitur de ilta cæde: Ἐννάτῃ μὲν δὴ ἡμέρᾳ παρὼν μὲν τῶν πλάτεων τῶν Βασιλέως. cui consonans nostcr initio cap. XIX. lib. 1. Τέως δ' οὖν, inquit, ὑπερὶ τῷ κοιμωμένῳ ἐννάτη κειμένῳ παρῶν &c. Et hoc ergo pro constanti tenendum, licet Acropolita de die taceat, nono post mortem Theodori die Muzalones furore Militum oppressos in Templo & obtruncatos periisse. Deliberatio inde de tntela Pueri Principis, electio ad id Michaelis Palæologi, hujus per gradus ad Imperium adreptio, dum primum Magni Ducis titulo insignitur; deinde tamquam ad demandatum munus rite gerendum necessaria potestate Despotę ornatur. Denique Pupillo Principi Collega in Imperio decernitur. Hęc, inquam, & varię interim a Palæologo, & hujus studiosis exercitæ ambitionis artes istis honoribus a Clero & Patriarcha, a Senatu, & Populo eblandiendis, facile trinm et quod eacurrit mensium spatium exigunt, qno sub finem Decembris impetrari omnium ordinum consensu potuerit, ut in proximas Kalendas Januarias indiceretur oovi Imperatoris Michaelis Palęologi acclamatio solemnis. Hoc sic noster exprimit sub finem capitis XXIX. libri 1. Ὡρίσθη μὲν οὖν ἡ ἡμέρα τῆς ἀναῤῥήσεως ἑκατομβαιῶνος τεμνομένου τῆς τότε τρεχούσης δευτέρας ἐπινεμήσεως. *Præfinita est dies Acclamationis Kalendæ Januarii currentis tunc secundæ Indictionis.* Fuit hic dies primus an. Christi 1260. quicum sit periodi Julianæ 5973 Indictionis numerum habuit tertium, sed a Septembri dumtaxat inchoandum. Unde recte convenit quod scribit noster Historicus: Indictionem tunc adhuc secundam cucurrisse.

III. Post coronatom Palæologum, qui maaime illustris eventus contigit, fuit tecuperatio Regiæ Urbis dudum occupatæ infestæque a Latinis. Quare digna est res cujus patratæ tempus paulo diligentius eaploretur. Narrat illam noster libri II. capitib. XXVI. XXVII. & seq. præ cunctis aliis in isto argumento versatis copiose ac diligenter. De tempore hæc solum tradit sub finem cap. XXVII. captam Urbem a Cæsare Alexio Strategopulo die Sanctę Annæ Matri Deiparæ sacra quinta & vigesima mensis Julii (nam eo die Græci S. Annæ memoriam, pridie quam Latini soleant, colunt) Annum exprimit Georgius Acropolita, cujus in hoc eventu finem Historiæ

Edit. Rom. pag. 510.

ſnæ defigentis verba hæc leguntur pag. 100. Edit. Reg. *Καὶ ἡ Κωνσταντίνου προνοίᾳ Θεοῦ αὖθις ὑπὸ χεῖρα τῶ Βασιλέως τῆ Ρωμαίων ἐγένετο καὶ λόγον δίκαιόν τε καὶ προσήκοντα Ἰουλίου ἑνὸς δεούσης καὶ πεμπτὶ ἄγοντος, ἔτους ἐπτακισχιλιοστοῦ τετάρτης, καὶ ἀπὸ γενέσεως κόσμου ἔτους ὄντος ϛψξθ. ὑπὸ τῆ ἐχθρῶν κρατησάσης χρόνους πεντήκοντα καὶ ὀκτώ. Et Conſtantinopolis providentia Dei rurſus ſub manu Imperatoris Romanorum fuit, prout juſtum & conveniens erat, Julii menſis die quinto & vigeſimo, Indictione quarta, anno ab Orbe condito 6769. poſtquam in poteſtate Hoſtium fuiſſet annis quinquaginta octo.* Sic Acropolita, accurato & ad noſtras exacte rationes quadrante calculo. Ut annus Mundi Æræ vulgaris Græcorum ad Chriſti annum redigatur, perpetua methodo tollendi ex ſumma ſunt 5508. Igitur annus ab Acropolita indicatus Mundi 6769. idem fuit cum anno Æræ noſtræ Chriſtianæ 1261. Eſt hic Periodi Julianæ 5974. quæ ſumma diviſa per quindecim dat numerum Indictionis quartum. Spatium quoque detentæ a Latinis Urbis adamuſſim rectæ Chronologiæ exactum ab Acropolita proditur. Superius quippe cap. 11. vidimus captam a Latinis Conſtantinopolim anno Chriſti 1203. cum autem nunc definiamus receptam a Græcis eamdem fuiſſe Urbem anno Chriſti 1261. qui ex 61. 3. ſubtraxerit, exacte reperiet 58. annos dominii Latinorum in Regia Græcorum Civitate.

IV. Reſtat ultimum ex propoſitis caput epochæ certæ illigandum excæcatio Pueri Joannis. Eam noſter pro facinoris atrocitate tragice deplorans lib. 111. cap. x. unicam temporis circumſtantiam notat, dum tam imminanem carnificinam in Pupillo innocente, pro Imperatore Romanorum jam agnito, exercitam horrendo auſu memorat die Omnium Sanctiſſima, anniverſaria videlicet Natalis Chriſti. Annum in-
Edit. Rom. pag. 511. veſtigare nos oportet. ut quam proxime poſt initum a Michaele Palæologo Imperium id opinemur factum, ſubigit ipſe Pachymeres, qui eum modo laudato cap. x. lib. 111. ſcripſerit Joannem Theodori Imperatoris hæredem quando excæcatus eſt fuiſſe: *Παιδίον ἀπαλὸν τῆ μηδὲν ἴσα χαῖρε τελείως ἢ τὸ χαίρειν ἢ τὸ λυπεῖσθαι μαθόν, τῆ γ' ὃν ἴσως τεθέμενον τὸν ἄρχειν τῆ ἄρχεσθαι.* & paulo inferius: *τὸ βρέφος μικρὸν ὑπερβεβηκὸς παιδίον* Jam tamen libri 1. cap. x111. affirmaverat, eumdem, cum eſt ejus Pater Theodorus mortuus, fuiſſe novennem. Huic enim ætati ſi tres quatuorve anni accederent, jam is prope pubertatem attigiſſet, quando eſt excæcatus. nec ſane dici poſſet puerulus paulum modo infantiam excedens, & imperandi ac parendi, gaudendi dolendique diſcrimen ignorans. Imo ſi recte rationes ponimus, quantumcumque feſtinemus in repreſentando erudeli Regii Pueri ſupplicio, vix poterimus aſſequi ut veriſimile reddamus quod de tam immatura teneritudine pueruli quando eſt excæcatus, affirmatur a noſtro. Fingamus enim vel primo ipſo ſui Principatus anno ſævitum tam atrociter a Michaele Palæologo in Pupillum inſontem. Cum is annus, ut diximus ſnerit Chriſti 1260. ſi jam tum quando Theodorus Joannis Pupilli Pater Auguſto menſe anni 1559. vivere deſiit, ipſe jam novennis fuerat, ut Pachymeres aſſerit, utique 25. Decembris die anni 1560. ſexto decimo videlicet poſt menſe, nndecennis fuiſſe debuerat. Cujus ætatis Pueri, præſertim educati regie, haud ſolent gaudendi dolendique ignorare diſcrimen. Hæc mihi cauſa opinandi eſt parum exacte proditam a Pachymere Joannis Pueri ætatem in Patris mnrte. Potiuſque aſſentior Georgio Acropolitæ, qui cap. 75. ſuæ Hiſtoriæ, relata morte Theodori, de hoc ejus filio ſic ſcribit: *Ὁ μὲν υἱὸς τῶ Βασιλέως Θεοδώρου ὁ Ἰωάννης πάνυ ἀφελὴξ πάνυ ἀφελὴξ ἐτύγχανεν ὢν ἐν τῶ καιρῶ τῆς τελευτῆς τῶ Βασιλέως τοῦ πατρὸς· ὅπου γὲ τελείων ἐτῶν ὑπῆρχεν ὀκτώ. At Filius quidem Imperatoris Theodori Joannes valde immatura fuit ætatis, quando Imperator ejus Pater eſt mortuus. annum quippe nondum octavum impleverat.* Ita ille. Hoc omnino tenendum. certum porro eſt ante receptam Conſtantinopolim, & ſolemnem Michaelis Palæologi Auguſti in eam ingreſſum, qui die 15. menſis Auguſti annn 1261. peractus eſt, non fuiſſe Puerum Joannem excæcatum. Multa enim quæ Pachymeres a cap. xxx11. lib. 11. ad 1x. libri 111. memnrat, nmnino poſt captam Urbem, & ante Joannem excæcatum contigiſſe nportuit. Quia vero nec numero nec genere illa talia ſnnt, ut majus quadrimeſtri ſpatium exigere videantur, plane cenſeb hujus ejuſdem anni 1261. die octavo Kal. Januarias, Chriſti nempe ut Pachymeres tradit natali, juſſu barbaro Tutoris & Collegæ Michaelis Palæologi, Joannem Auguſtum Puerum paulo majorem novenni fuiſſe luminibus orbatum, & in æternam cnſtodiam Arcis Dacybitzæ conditum. ſexto anno vertente ab inauguratione Patris ejus Theodori, tali, ut vidimus, die Sacris in Templo ceremoniis peracta.

CAP.

CAPUT V.

CHRONOLOGIA PATRIARCHARUM Arſenii, Nicephori, & iterum Arſenii, qui ſub Michaele Palæologo Sedem Conſtantinopolitanam tenuerunt.

I. MUlta ſunt in tempore iogreſſus, exitus, io ſpatiis vitæ, ae Sedis borum Patriarcharum ita confuſa, ut Viris etiam magnis noo occaſionem modo, ſeo neceſſitatem errandi objecerint. Atqui non ut illi, horum, quæ primum modo produntur, deſtituri luce monumentorum, citra culpam & reprehenſioois juſtę meritum, in his titubaſſe potuerunt; nobis item, ſi quid offenderimus, ſimilis veniæ conditio ac ſpes oſtenditur. Quare, niſi debere volumus mulctam negligentiæ nomine, annitendum eſt nobis, & pro virili contendendum, in iſto ſemel ſic purgando loco, ut eum deinceps, vel mediocris atteotio legentis inoffenſo queat veſtigio decurrere. Hoc deinceps cooabimur. Sedem Conſtantinopolitanam imperante Michaele Palæologo quinque omnino Patriarchę tenuerunt; quorum unus eriam Arſenius illi Eccleſiæ bis prefuit. Priorem hujus Patriarchatum ab anno Chriſti 1255. procedere tam certum eſt, quam illo ipſo anno Theodorum Laſcarim Juniorem imperare cœpiſſe: quod capitibus Libri hujus tertio & quarto demonſtravimus. Eteoim, ut diſerte oculatus teſtis, & auctor cujuſvis rei locuples, Aeropolita Georgius tradit, acclamatus Imperator Theodorus poſt Patris Joannis mortem; quæ illo Chriſti anoo 1255. tertio Kal. Novembris contigit, curam omnium primam poſuit in providendo Eccleſiæ Paſtore, quam Patriarcha Manuel paulo ante Joannem ejus Patrem moriens, reliquerat viduam. Ac ſi ſpatia rebus ea occaſione actis congrua diuetimur, certo intelligemus noo potuiſſe Arſenii evectionem ad Patriarchatum ante meoſem ejus anni ultimum fieri. Nam penultimo Novembris perſolutis deceſſori Parenti funebribus juſtis, deliberatio de Patriarcha inita eſt a Theodoro. primumque multis circumſpectis io Nicephoro Blemmida, quo Philoſophiæ Magiſtro oovus Imperator uſus fuerat, deſigoatio conſedit. Verum illo, poſtquam longe abſens invitatus eſt per Nuncios, honorem detrectante, nova inquiſitio digni tali loco Viri deſiit in Arſenio: qui oblatam dignitatem libenter admittens, ex Monaſterio ad Lacum Apolloniadis ſito, ubi vitam religioſam exercebat, Nicęam profectus, ibi ſpatio Hebdomadis unius (oon unius diei ut perperam ponitur apud Spondanum) unius, ioquam hebdomadis ſpatio Diaconus, Sacerdos, & Patriarcha ordinatus eſt. Idemque mox ritibus in Eccleſia conſuetis Theodorum eumdem Imperatorem coronavit. *Edit. Rom. pag. 512.*

II. Nemo noo videt in his facile conſumi debuiſſe intervallum ſeſquimenſtruum ut vix tandem ſub medium Decembrem poſſeſſionem adire Patriarchatus Arſeoius potuerit. Quia porro, ut notat Acropolita, Theodorus Imperator evocatus Adrianopolim inſtantibus cauſis, expedire ſe Nicęę feſtinabat neceſſaria ceremonia inaugurationis ſuæ, quæ prima ei apta ſe obrulit dies (fuit ea Chriſti Natalis) in ea Sacris primum operante Patriarcha ſolemnem in Templo Coronationem accepit die 25. Decembris, a qua die, quæ ſexta eſt numerata, Decembris 30. borrenda Solis Eclipſi fuit inſignis. Habemus ex his initium Sedis Arſenii omni firmitate coofitutum in menſe Decembri an. 1255. a Chriſto nato. Perſeveravit inde ille io tranquilla functionis Patriarchatus uſque ad mortem Theodori Imperatoris, quæ menſe Auguſto an. Chriſti 1259. evenit; necnoo uſque ad evectionem io Imperium Michaelis Palæologi, quem & coronavit, & quidem ſolum, contra quam ſtatutum fuerat; quod fuit initium dejiciendi ab ſpe Imperii, redigendique in ordinem infelicis Pueri Joannis jam Auguſti. Coronationem iſtam Palæologi probabiliter conferimus in Februarium anni Chriſti 1260. Non longo poſt eam tempore Arſenius ſera ductus pœnitenria facilitatis ſuæ, qua permiſerat omitti Coronationem Pupilli Principis ejus potiſſimum fidei a Patre moriente commendati, Nicæa fugiens in Monaſterium dictum Paſchaſii feceſſit, ibique privatam agere vitam inſtituit. Hoc viderur factum menſe Martio dicti anoi 1260. Nam ejus rei Nuncius perlatus ad Imperatorem Michaelem dicitur, quo tempore is trajicere Helleſpontum parabat ad vitendam Selyhriam a ſuis captam paulo ante. Ita Pachymeres lib. 11. cap. xv. Recte hoc quadrat in principium Aprilis, vernam oimirum tempeſtatem qua Reges ſolent ad

bella procedere, ut Scriptura loquitur. Nam ut docet idem Hiſtoricus, Conſtantinopoleos oppugnationem Michael animo vetſabat, quam re ipſa eſt aggreſſus inſequenti ætate. Tunc autem is itinere cogitato ſuperſedens, dedit operam rebus Eccleſiæ ibidem ubi tunc erat Nymphæi perſiſtens, congreganda Synodo quæ de Arſenii receſſu ſtatueret. Synodus Nicetam quemdam ad Arſenium mittit. Is
Edit. Rom. pag. 513. ab Arſenio renunciat, cedere illum Patriarchatu. Hic finis fuit prioris Arſenii Sedis. quæ cum defierit Aprili anni 1260. & cœperit Decembri an. 1255. quatuor annorum, & præterea totidem fere menſium fuerit oportet.

III. In ejus locum ſubſtitutus ſtatim eſt Nicephorus tunc Epheſi Metropolita. cur ſtatim id factum credam cauſa eſt, quia feſtinabat in procinctu ad expeditionem urgentem Imperator: & ipſe Nicephorus cupidiſſime aſſentiens nullam moram interpoſuit electioni ſuæ. Narrantur hæc capp. xv. & xvi. lib. 11. ubi & dicitur eodem tempore deceſſiſſe Nymphæo, Imperatorem quidem Callipolim verſus cum Exercitu ad Conſtantinopolim oppugnandam, novum vero Patriarcham Nicephorum, Nicæam, quæ cum eſſet tunc Urbs Regia, Latinis Conſtantinopolim tenentibus, in ea ſolitus erat Græcus Conſtantinopolitanus Patriarcha diverſari. Initium Patriarchatus Nicephori veriſimiliter conferetur in finem Aprilis, aut initium Maii, anni ſupra memorati 1260. Narrat inde Pachymeres lib. 11. cap. xx. diuturnam & irritam oppugnationem Galatæ, in qua Imperator conſumpſit ætatem. Eoque ad eum Nicephorus Patriarcha, pertæsus Niceenſium, quorum Arſenio addictorum, odia in ſe italque nulla delinire arte potuerat, ſe contulit; ſpe ingrediendi cum ipſo Augusto Urbem mox, ut credebatur, capiendam. Sed cum obſidionem ſolvere coactus Imperator Nymphæum ſe recepiſſet, ſecutus eum illuc Nicephorus, ibi eſt mortuus ſub Autumnum, ut apparet, aut Hyemis initium ejuſdem anni 1260. Quare illius Patriarchatus haud fere longior ſeptimeſtri aut octimeſtri fuit. Hinc vacavit Sedes annum circiter; anxie deliberante Imperatore quem ad rationes meditatæ expunctionis Pupilli, accommodatum ei præficeret. Quoad tandem in Arſenii revocationem conſenſit, cujus in præteritione Coronationis Joannis Pueri patientiam expertus, ſperavit etiam eo facili uſurum in exauctoratione quam parabat ejuſdem. Contigit interim capi Urbem, & Imperatorem in eam invehi ſolemni pompa. Ibique fixo jam domicilio, Arſenium denuo electum a Synedo, miſſis Legatis invitaſſe ad reſumendam melioribus auſpiciis abdicatam olim poteſtatem. Quibus ille aſſentiens in Urbem venit, & Sedis Patriarchalis poſſeſſionem rurſus adiit; lib. 3. cap. 2.

IV. Arſenii reſtitutionem non multo poſt captam Urbem contigiſſe inde argumentum duci poteſt, quod in ſecunda Coronatione Michaelis ab Arſenio delinito donis & honoribus libenter celebrata, proxima Dominica poſt reſumptum Patriarchatum, Alexio Strategopulo Cæſari qui Urbem ceperat eximius, & plane extraordinarius honos eſt habitus, ut ſtatim poſt Auguſtos qui coronabantur, hoc eſt Michaelem Palæologum & Theodoram ejus Conjugem, nominaretur in Synaxis, hoc eſt in Litaniis & precibus publicis. Refertur hoc a Pachymere lib. 3. cap. 2. ſub finem, ubi recte obſervat Hiſtoricus fuiſſe hanc quamdam exauctorationem Pupilli Joannis, aſtutiſſimi Imperatoris blanditiis, & artibus impetratam a ſimplici nimium Patriarcha, non providente tum videlicet quo hæc pertinerent. In quo ut fucus fieret Seni, ut ex cæteris apparet, ſuſpicaci; & cui ſalus Dignitaſque Pupilli Joannis, ejus peculiari curæ commiſſi, erat, ut oportuit, & res deinde moſtrarunt, longe cariſſima: quis non videt ſoiſſe neceſſe ut gratia flagrans Alexii Cæſaris, in recentiſſima videlicet memoria heroici facinoris quo rem Romanam Imperii Metropoli recuperanda incomparabili beneficio ſibi devinxiſſet, rationes Pupilli Principis cui præferebatur, & multas alias tam inuſitatum hominis non imperantis honorem diſſuadentes conſiderationes eluctaretur. Igitur cum Urbem ab Alexio captam ſtatuerimus die 25. Julii an. 1261. ingreſſum vero in eam ſolemni pompa Michaelem Auguſtum xv 111. Kal. Septembris ejuſdem anni, die Sacro Deiparæ Aſſumptæ doceat Acrop. c. 88. dicere valde veriſimiliter poſſumus reſumptum ab Arſenio regimen Patriarchalis Sedis ſub finem Auguſti menſis, & Michaelis Coronationem ſub initium Septembris celebratam. In quo ſiquis vitilitigare velit: tamen idem id in longum differre non poterit. Cum enim certo definierimus ſuperius cap. 4. num. 4. Joannem Auguſtum
pag. 514. Puerum excæcatum fuiſſe die Chriſti Natali hujus anni 1261. & manifeſtum ſit inter Coronationem Michaelis, & excæcationem Joannis idoneum quodpiam temporis ſpatium interceſſiſſe: haud utique multo ultra fixam a nobis initi ſecundum ab Arſenio Patriarchatus epocham licebit quantumvis arguto, conjecturis evagari.

V. Habemus initium ſecundi Patriarchatus Arſenii. reſtat finis ejuſdem indagandus. Narrat Pachymeres lib. 3. cap. 14. Arſenium Patriarcham audita Joannis execratione anathema in ejus auctorem Michaelem Auguſtum intorſiſſe. Id factum oportuit circa initium anni Chriſti 1263. cum primum nempe vulgata fama eſt facti atrocis. Cap. deinde 19. dicitur Michaelem, poſtquam videlicet aliquandiu ignominiam meritiſſimæ pœnæ tacitus tulerat, periiſſe ſupplicem ab Arſenio ſolutionem anathematis: nec tamen, licet diu & vehementer inſtitiſſet, impetrare potuiſſe. Multa debinc narrantur novem reliquis capitibus libri tertii, quæ illo intervallo fruſtra petitæ abſolutionis ab excommunicatione contigerunt. Hæc prout in Synopſi Chronologica digeſſimus facile trium annorum ſpatium explent. Quando jam deſperans Michael quidquam ſua cauſa facturum Arſenium, ad Epiſcopos de ſtatu rerum ſuarum eam orationem habuit, quæ cap. 1. libri IV. recitatur. In ea quaſi fundamenta jacta ſunt depoſitionis Arſenii. ad quam ut proceſſum fuerit docere Hiſtoricus incipit libri 4. cap. 3. ubi accuſatin in Patriarcham cupide ab Imperatore accepta memoratur. Damnatio Arſenii & exauctoratin judicio Synodi decreta refertur capite 6. Executio porro ſententiæ, & ejectio Arſenii e Sede & Urbe perſcribitur capite 8. Oratin de qua diximus Imperatoris habita videtur ſub initium anni 1263. cum jam per annos tres excommunicationis qua fuiſſet illigatus ſtatim poſt excęcationem Joannis Pueri, ſolutionem nequidquam flagitaſſet. Poſt orationem illam, quæ velut clarigatio quædam fuit terrendo, ſi fieri poſſet, Patriarchę pręmiſſa, ſecutæ ſunt deliberationes Epiſcoporum, & officia multorum ex ipſius ad Patriarcham pro Auguſto ſupplice. tum ultima hujus Jnſephi ſui Confeſſarii ad Arſenium allegatin. quę cum nihil proficerent, tandem ſub initium Aprilis Arſenin lis eſt intentata, oblato contra illum libello. De hac re verba Pachymeris notanda ſunt. cap. illo 3. lib. 4. ſic ſcribentis: *Τότε πέρυσι βουδρομιῶνος ἰσταμένου ἔς σαββάτῳ τινὶ τῶν μέσων ἱερᾶς ἀγομένης ὑπ' ἀκάθιστον σαββάτου ὀνομαζόμενον. Tunc igitur ſub initium Aprilis ſolemnis jejunii tempore dum feſtum ageretur quod Acathiſtum vulgo nominant* &c. Datum contra Patriarcham libellum accuſatorium conſequenter narrat. Diximus in Gloſſario vero Ἀκάθιστος, feſtum illud ſolitum fuiſſe celebrari Sabbatn quintæ hebdomadę Verni Jejunii dierum quadraginta, ſexdecim diebus ante Paſcha. Cum autem, ut eſt manifeſtum, non quolibet annn Sabbatnm quintę hebdomadis Quadrageſimę in Aprilis initium incideret, apparet his verbis contineri characterem anni quem quærimus. Ordo rerum geſtarum in Synopſi expanſus ducit nos ad annum Chriſti 1266. Nam hic annus fuit periodi Julianę 5979. Cycli Solis 15. Cycli Lunę 11. Horum Cyclnrum certiſſimo indicin habemus Paſcha illo annn fuiſſe Aprilis 18. unde retrocedendo ad Sabbatum quintæ hebdomadæ Quadrageſimæ ac feſtum Acathiſtum, reperimus id incidiſſe in rertium Aprilis, qui dies aptiſſime cnngruit in illam mentionem *ἱσταμένου βουδρομιῶνος* incipientis Aprilis.

VI. Mora judicii totius a prima delatione ad executinnem ſententiæ, & deportationem damnati ad Inſulam, duorum fuit fere menſium. Siquidem docet Pachymeres lib. 4. cap. 8. extruſum per Miniſtros Imperatoris Patriarchali Palatin Arſenium nocte *circiter extrema menſis Maii*. *Νὺξ ἦν περί που τὰ τελευταῖα πυανεψιῶνος*. Sic ſcribit hoc locn noſter iſtud nomen, cum alibi conſtanter *πυανεψιῶνα* Majum vocet. Sed utcumque variet Scriptura vocabuli, res eſt quidem ipſa minime dubia Majum hic indicari. Quare certn ex his licet definire ſpatium ſecundi Patriarchatus Arſenii, qui a menſe Septembri anni Chriſti 1261. ad finem Maii 1266. per annos quatuor & menſes prætereа circiter novem, duravit. Ut ſemel abſolvamus de Arſenio, mortis ejus diem Hiſtoricus noſter expreſſit lib. 5. cap. 20. his verbis: *ἐτελεύτησε μὲν οὖν πάντα ἐλαφηβολιῶνος ἕκτῃ μηνὸς τῇ ἐπιόντος ἔτους, τῇ Πατριάρχου Ἀρσενίου φόβητρον ἢ πάντα γενέσθαι ἐμφῦν ἐξ ἀρχῆς τὸν τέλους μεταλλάξαντος εἰς οὖν τριακοστῷ γαμηλιῶνος μηνός. Hac geſta ſunt* (nempe ignominioſa traductio Holoboli) *ineunte anno* (ob initium videlicet Indictionis a Septembri) *die ſexta Octobris, Patriarcha Arſenio ſex prius diebus quam hec fierent, in Inſula mortuo*. In his nullus apparet character certi anni. Quare ad illius indagatinnem alia graſſandum eſt via. Narraverat ibi Pachymeres cauſam primam iræ Imperatoris in Holobolum extitiſſe ex hujus præcipiti quadam ernptione indignationis in Imperatorem. cui cum inſervire cœpiſſet in negotin conciliatinnis Eccleſiarum, ſuggerendis ex Hiſtoria aur Lectinne Patrum argumentis ad eam ſuadendam aptis, repente inſtitutum & ſententiam mutaverit, offenſus quod in quodam cœtu, ubi aliis ſeſſionis honorem Imperator tribniſſet, ipſum ſolum reliquiſſet ſtantem. Unde ille interrogatus de re quæ tractabatur, prętet-

Edit. Rom. pag. 515.

quam ſperatis & prius oſtenſis contraria omnia reſpondit; etiam Auguſto exprobravit execrationem Pueri Joannis. Unde Imperatore vehementiſſime commoto, Holobolus ſibi metuens in Aſylum Eccleſiæ confugerit, ſed inde blandis Imperatoris ſuaſionibus extractus, relegatus Nicæam fuerit in Monaſterium Hyacinthi. Scribit autem ibidem Pachymeres, ab iſta relegatione nondum anno expleto, vocatum Nicæa Conſtantinopolim Holobolum ab Imperatore ad dirum ſupplicium fuiſſe. Igitur ſi potuerimus definire tempus illius conventus, quo ſuam gravem in perniciem ruit Holobolus intemperantia iræ & linguæ, ſtatuere licebit de vero tempore, cum ſupplicii de Holobolo ſumpti, tum mortis Arſenii. Atqui ſperamus iſtius quidem voti nos fore compotes. Nam conventus iſte videtur ille idem fuiſſe quem deſcripſit Pachymeres capite 22. libri ejuſdem 5. ubi tradit, intentum Imperatorem adducendis in ſuam de pace iuenda cum Latina Eccleſia ſententiam, averſis ab eo conſilii Præſulibus Græcis, congregato apud ſe Patriarcha cum Epiſcopis & præcipuis ex Clero, inſtitiſſe ut in eam conciliationem aſſenſum darent, allegandis rationibus quas ei ſuggeſſerant Docti homines Archidiaconus Meliteniota, Georgius Cyprius Protapoſtolarius, & Rethor Eccleſiæ Holobolus, qui omnes aderant, pro ſe quiſque negotium juvantes: quamquam, ut ibi ſubmonet Hiſtoricus, Holobolus quidem non ex animi ſui ſententia, ſed in ſpeciem dumtaxat, nec ſtudio ſincero. Eſſe hunc cœtum eumdem ſuadet perſonarum identitas & rei tractatæ in utroque. Nam Meliteniota, Cyprius, & Holobolus utrobique memorantur adhibiti ad juvandum Imperatorem in convincendis fautoribus Schiſmatis. Nec obſtat quod illo cap. 20. poſterioris temporis memoriam exequitur. Nam diſerte ibidem admonet, quod ibi narrat, actum ſuperius: ſed ibi memorari ob ſimilitudinem rerum. Conventus porro ille cap. 12. narratus, ſignificatur ibidem habitus poſtquam Legati Gregorii X. Pontificis Romani Conſtantinopolim advenerant. Non potuerunt autem illi eo perveniſſe prius, quam ſub finem anni 1272. ſiquidem litteræ quas eis perferendas ad Michaelem Imperatorem is Pontifex dedit, recitatæ a Raynaldo illo anno num. 25. ſcriptæ ſunt IX. Kal. Novemb. ejus quem dixi anni apud Urbem veterem, ubi Gregorius tunc erat. Sub initium igitur anni 1273. fuerit habitus is cœtus, quo gratiam apud Imperatorem ſuam Holobolus perdidit. Ex quo tempore nondum anno evoluto, retractus Conſtantinopolim, tam diras ibi (quæ cap. 20. deſcribuntur) contumaciæ ſuæ pœnas dederit ſexta die Octobris anni 1273. mortuo ante ſex dies in Inſula Oxea, ubi dudum exulabat, Arſenio, quem inde intelligimus poſt ſuam e ſecundo Patriarchatu ejectionem vixiſſe annis ſeptem, & quatuor inſuper menſibus.

Edit. Rom. pag. 526.

CAPUT VI.

CHRONOLOGIA PATRIARCHARUM Germani, Joſephi, & Joannis Veeci, qui poſt Arſenium, imperante Michaele Palæologo, Sedem Conſtantinopolitanam tenuerunt. Tempus miſſæ Legationis ad Papam.

1. POſt amotum Arſenium Germanus ex Adrianopolitana Sede in Conſtantinopolitanam translatus, & Patriarcha declaratus eſt *menſe Junio die feſto Sancti Spiritus*, ut loquitur Pachymeres lib. 4. cap. 13. μηνὸς μαιμακτηριῶνος ἐν τῇ τῶν Ἁγίων Πνεύματος ἑορτῇ, libenter hoc differrem in annum ſequentem. Nam inter exauctorationem Arſenii, & promotionem Germani multa commemorat Pachymeres capitibus IX. X. & XI. libri IV. quæ in anguſtias pauciſſimorum dierum inter extremum Majum & Junium ineuntem intercedentium ægerrime videntur poſſe compingi. Fuit, ut diximus, hoc anno quo eſt exauctoratus Arſenius Paſcha 18. Aprilis, & conſequenter Pentecoſte, quam hic vocat noſter ἑορτὴν τῶν Ἁγίων Πνεύματος, 6. Junii. Sententia depoſitionis perlata in Arſenium, & executioni mandata eſt περὶ τὰ τελευταῖα τοῦ τεσσαρεσκαιδεκάτου *circiter extrema menſis Maii*, ut clare tradit noſter capite 8. libri 4. Germanus porro inauguratus Patriarcha, ex eodem Auctore, eſt die Pentecoſtes, hoc eſt, ſexto Junii. Medium ſpatium non plus octo, aut decem dierum fuiſſe oportuit. Et tamen docet indicatis locis Pachymeres, primum electionem ſucceſſuri Arſenio liberis ſuffragiis Synodi relictam ab Imperatore, unde ſit conſe-

quens morum congregatos Patres matoræ ioqoisitioni idooeam sumpsisse. Deinde ubi suffragia in Germanum conveniissent, recusasse ipsum admittere bonorem; nec nisi urgentibus, & sæpius iteratis Imperatoris eum ad boc quotidie adeuntis instantiis denique inclinatum assensisse. Præterea memioit ibi Auctor factioois validæ conflatæ Arsenio faventium, quæ tam vehementer iovaluerit cum manifesto periculo publicæ quieris, ut necesse babuerit Imperator longa eam & accurata concione compescere cooari. Denique narrat datam esse operam ut reliqui Orieotales Patriarchæ Alexandrinus & Aotiochenus ejectionem Arsenii probarent: quam ad rem verisimile sit missum ad eos rei factæ nunclum, & expectatum videlicet eorum responsum re adhuc ioregra aote subrogationem oovi Patriarchæ in locum expulsi. His de causis propenderem equidem ad differendam Germani electionem io annum sequentem; quod per characterem hoc loco memoratum licet. Nam æqoe illo anno Christi 1267. cum Cyclus Solis fuerit 16. & Lunæ 11. qui dant Pascha 17. Aprilis, Pentecoste pertingit in mensem Jonium, quintum ejus diem occupans. Quia rameo, quod statim ostendemus, certo constat Germaoom eumdem Patriarchat ucessisse die 14. Septembris hujus ejusdem anoi 1267. unde esset consequens, non plus eum tribus meosibus cum dimidio in Sede persitisse, si quem tanta Patriarchatus Germaoi brevitas offeodet, poterit is per me credere: Patres Synodi quo tempore Arsenii causam cognoverunt, disquisiisse simul de successore, si forte, quod pronum factu apparebat, ille amoveretur. quare statim ac sententiam io Arsenium tolerunt, suffragia in Germani electionem dare potueriot. De cooflato Arseianorum Schismate quod narratur; inchoatum id pendente judicio Arseoii; cæterum factionis corroborationem usque ad periculum publicum, licet post Germani evectionem extiterit, ex occasiooe per prolepsim antea a Pachymere relatam. Postremo missos quidem statim Nuncios iodicaturos depositiooem Arseoii ad Alexandrinum & Aotiochenum Patriarchas, sed eorum reditum minime expectatum. Non enim illi Patriarchæ habere putabaotur io rali negotio jus suffragii. Alioqui ne damoatio quidem ante outum eorum præcipitari debuisset, quod factum tamen constat. Summa sit: io medio relinqui a me, cœperit oe Germani Patriarchatus aono 1266. an sequenti: propeodere tameo magis in quam maximam Sedis ejus brevitatem, utique in qua facilius rationem invenio: cur ab eo voleote & parato Imperator anathemate solvi se non curaverit. *Edit. Rom. pag. 517.*

II. Fioem Patriarchatus Germani ejusdem ponit Pachymeres lib. IV. cap. XXI. die festo Exaltatioois Sanctæ Crucis mense Septembri: quo die ait illum celebratis, ut solemnitas poscebat divinis in Templo officiis, sub vesperam Patriarchio cedentem, ad suas quas habebat in Mangaois cellulas se recepisse, nec postea ullis se adduci precibus fiviise, ad ullum usum abdicatæ dignitatis. Unde ad successoris inquisitionem conversæ cum Imperatoris, tum Antistitum curæ sunt: quo anno id cootigerit, ex successoris electione brevi post secuta, intelligendum est: quę cum, ut mox demonstrabitur, peracta fuerit die 28. Decembris anni desinentis a Christo nato 1267. pro constanti est habendum: persitisse Germanum in Patriarchatu, vel a sexto Junii anoi 1266. ad qnartum decimom Septembris anoi 1267. per annum uoum, & menses præterea quatuor cum dimidio. vel a quinto Junii an. 1267. ad 14. Septemb. ejusdem aoni per menses tres & dies novem. postque ipsius spootaneam abdicationem, Sedem vacasse tribus mensibus, & diebus pręterea quatuordecim, usque ad designationem successoris; septemdecim vero osque ad ejusdem ioauguralionem quæ Kalendis Januariis anoi 1268. celebrata rite est, prout deinceps ostendemus. Scribit noster cap. 23. lib. 4. Josephom Monasterii Galesii Prefectum Confessarium Imperatoris legitimo suffragiorum numero electum probante ac studente maxime Imperatore, designatum fuisse Patriarcham Μηνὸς Σκιροφοριῶνος εἰκοστῇ ἑβδόῃ πρὸς δυσὶν ἱσταμένοις τοῦ ἕκτου ἔτους. *Mensis Decembris vigesima octava, decima Indictionis, Anni* 6775. moxqoe addit fuisse ordinatum Kal. Januariis anni sequentis: ἱσταμβαιῶνος δὲ πρώτῃ χειροτονηθεὶς εἰς ἀρχιερέας τετέλεσται. Annus Æræ Mundi Græcorum reducitur ad vulgarem Æræ oostræ Christi detractione 5508. Fuit ergo is ann. Christi 1267. periodi vero Julianæ 5980. qui numerus divisus in quindecim, indicat Indictionem ejus anni characterisiicam, decimam, prout Pachymeres notavit. Uode dubium esse non potest, quin Patriarchatus Josephi Galesii a Kal. Jannarii aoni Christi 1268. procedat.

III. Ubi desierit, modo definiam. Refert Pachymeres lib. 5. cap. 17. Josephum, qui se promulgatis palam litteris jurejurando obstrinxisset ad numquam assentieodum

conciliationi cum Latinis, ab Imperatore ægre id ferente perſuaſum migrare Patriarchalibus ædibus, feceſſiſſe in Monaſterium Periblepti, pollicitum, ſe renunciaturum Patriarchatui ſi de concordia Eccleſiarum Romæ conveniretur a Legatis eo ad hoc miſſis; interim quaſi privatum victurum. Poſtea cum Legati Pace compoſita rediſſent, judicatum eſſe: videri Sedem vacare, ceſſione conditionata Joſephi, jam in abſolutam tranſeunte, poſitione conditionis unde pendebat. quo circa itum in ſuffragia novæ electionis. Iſte receſſus Patriarchæ Joſephi contigit, ut noſter ibi diſtincte tradit, die 11. Januarii, ſecundæ Indictionis, anni 6782. ἰνδικτιῶνος μὲν δευτέρας ἐπτακαιδεκάτου δὲ ἔτους. Fuit hic annus Chriſti 1274. Per. Jul. 5987. qui revera numeravit Indictionem ſecundam, qualem nullus ex quatuordecim præcedentibus, & totidem ſecutis habere potuit. ut periculum nullum ſit ne annus tam ipſi propria inſignitus nota cum alio quopiam confundatur aut mutetur. In iſta porro ſuſpenſione res fuerunt ferme per annum. Quoad Legatis pacem a Romano Pontifice conventam ſtipulatamque referentibus, Comitia ſunt indicta novo creando Patriarchæ. quod non contigit ante ſequentem annum, ut docet nos Hiſtorici noſtri locus modo conſiderandus.

IV. De Joannis Vecci, Joſepho ſubrogati, electione, quam & ſtatim inchoatam poſt Legatorum Roma reditum, & celeriter tranſactam apparet, ſic ſcribit Pachymeres cap. 24. libri 5. Ὁ Βέκκος οἰκοθεν μὲν τῇ ἑκτῇ Πυανεψιῶνος μηνὸς τῇ τῶν ἁγίων Πατέρων τῇ ἐν Νικαίᾳ Πατριάρχης ἀποβέβλητο. δευτέρᾳ δὲ Μαιμακτηριῶνος τῇ ἑπτάτῃ κυριακῇ ἐν ἑπτανύκτῳ ἡμέρᾳ τοῦ Πνεύματος, τὰ τοῦ Πνεύματος δέχεται καὶ τελευτᾷ Ἀρχιερεύς. *Veccus ſexta & vigeſima Maii Menſis, in feſto Sanctorum Patrum Nicæenſium Patriarcha electus eſt. Secunda vero Junii Dominica Hebdomadis vertentis, inſigni die Sancti Spiritus gratiam Spiritus percepit, ordinatus vite. Patriarcha.* Hi characteres unice deſignant annum Chriſti 1275. Periodi Julianæ 5988. quo Cyclus Solis numeratus eſt 24. lit. Dominicalis fuit F. Cyclus Lunæ currebat 3. quę notę feſtum Paſchæ conferunt in 14. Aprilis, Dominicam vero Pentecoſtes in 2. Junii. unde patet a prima ſucceſſione Joſephi ad initum a Vecco Patriarchatum interceſſiſſe menſes ſolidos ſexdecim, cum diebus octodecim. Anno præcedenti Chriſti 1274. ſi quis ſuſpicari vellet Vecci creationem, factam fruſtra eſſet ob characteres diverſiſſimos. Nam Cyclos is annus habuit Solis 23. Lunæ 2. qui dant Paſcha 1. Aprilis, & Pentecoſtem 20. Maii, & littera Dominicalis ejuſdem anni G. diem ſecundum Junii facit ſabbatum: cum Dominicam fuiſſe oportuerit quo anno eſt Veccus in Patriarchalem Conſtantinopoleos evectus Sedem. Hujus finis, quoniam Michaelis Palæologi funere poſterior extra hujus Hiſtoriæ limitem exit, noſtrę conſiderationis, nunc quidem, non eſt.

Edit. Rom. pag. 518.

V. Reſtat ultimum quod propoſuimus hic tractandum. Tempus quo miſſa Romam eſt a Michaele Auguſto inſignis Legatio ad abſolvendum negotium conciliationis Eccleſiarum, qua Germanus Expatriarcha & Georgius Acropolita feliciter functi ſunt; charactere non dubio inſignitum legitur cap. 21. lib. 5. Ait illic Hiſtoricus: ſolviſſe duabus Triremibus Legatos paci conficiendæ deſtinatos, paratis jam ad eam ex parte Græcorum omnibus. Hi fuerunt, ut cap. 27. ſuperius dixerat, partim Eccleſiaſtici, partim Senatorii. Priores Germanus nuper Patriarcha, & Epiſcopus Nicææ Theophanes. Alii Magnus Logotheta Acropolita; Præſes Veſtiarii Panaretus, & Magnus Interpres Berrhoeota. Triremium alteram conſcenderunt Panaretus & Berrhœota cum donis Imperatoris ad Pontificem. in altera duo Epiſcopi cum Acropolita fuerunt. Altum petierunt, ait loco laudato noſter cap. 21. lib. 5. Κρονίου ἀρχομένου μηνός. Eſt haud dubie Pachymeri Κρόνιος Martius, prout eſt hujus lib. cap. 1. demonſtratum. Pergit dicere; conflictatos eos parum proſpera tempeſtate, perveniſſe in ſinum Laconicum, ubi eſt Promontorium Maleæ, λύγοντος τοῦ μηνός, hoc eſt eodem menſe deſinente, ultima ejus Decade: notum eſt enim Græcos partiri menſes in tres Decadas. Primam vocant ἀρχομένου ſive ἱσταμένου; ſecundam μεσούντος tertiam φθίνοντος, ſive ut hic noſter λύγοντος μηνός. Addit ibi vehementi jactatas procella Triremes ambas, primum diſſociatas vi venti fuiſſe: deinde alteram illarum qua Panaretus & Berrhoeota vehebant, miſere fractam & ſubmerſam: aliam ſalvam appuliſſe ad Methonæ portum: idque contigiſſe πέμπτῃ μεγάλῃ, hoc eſt feria quinta Hebdomadæ Majoris, qua Cœna Domini celebratur ab Eccleſia. Ex his oportuit illo anno feriam quintam in Cœna Domini menſe Martio fuiſſe, & quidem aliquo die Decadis ultimæ menſis iſtius. Non potuit ille annus eſſe

alius ab anno Chriſti juxta vulgarem Æram 1273. Manifeſtum hoc eſt ex ſerie narratarum hac Hiſtoria rerum. Nam ſuperiori Chriſti 1272. cœpit ſedere Gregorius X. qui primus mentionem concordiæ intulerat, poſtquam in Syria electum ſe abſentem a Cardinalibus cognovit. Deinde jam coronatus Legatos Conſtantinopolim ad id negotium urgendum miſerat. Hi ſtrenue rem egerunt, pro virili Auguſto cooperante: quæ referuntur hoc libro a cap. 11. ad 17. Hæc annum facile Gregorii 1. Chriſti 1272. expleverunt. Diſpoſitis utcumque omnibus ex parte Græcorum miſſi ſunt Legati, de quibus agimus, circa initium anni, Gregorii Pontificatus ſecundi; Chriſti 1273. nec tardius potuerunt: alioqui Gregorium non reperiſſent Romæ, qui hoc anno inde diceſſit verſus Galliam, ut ibi Concilium Oecumenicum Lugduni celebraret. Habitum id Concilium eſt anno ſequenti Chriſti 1274. præſente illic Pontifice, & Legatis Græcorum jam cum Eccleſia Romana conciliatorum ibidem comparentibus. Quę conciliatio cum per hanc Legationem perpetrata fuerit, evidens eſt, eam prius obitam, & renunciatam Conſtantinopoli fuiſſe, quam ſacra Synodus Lugduni inchoaretur. quadrat autem unice ad hoc ipſum character hoc loco indicatus Feriæ quintæ Majoris Hebdomadæ incidentis in poſtremos dies Martii. Siquidem hic ann. Chriſti 1273. fuit periodi Julianæ 5986. Cyclum Solis habens 22. Cyclum vero Lunæ ſive Aurenm numerum 2. litteram Dominicalem A. quæ notæ Paſcha illius anni deſignnt in 26. Martii. Fuit ergo Feria quinta in Cœna Domini die 23. Martii ejuſdem. Quare verax & exacta deprehenditur Hiſtorici narratio & Chronologia noſtra confirmatur.

Edit. Rom. pag. 519.

CAPUT VII.

De Eclipſi Solis a Gregora memorata, qua ſtabilita hactenus Chronologia firmatur.

I. HActenus Chronologiam noſtram indicatis a Pachymere characteribus quantum licuit, munivimus. Non eſt autem negligenda opportunitas quam nobis benignam offert inſignis Nicephori Gregoræ locus, ejuſdem cæleſti quoque Solaris maximi deliquii ſuffragio roborandæ. Scribit is Auctor Hiſtoriæ ſuæ lib. 4. pag. 51. Edit. Baſil. poſtquam narravit abdicationem Germani, Joſephi ſubrogationem in ejus locum, & ab hoc indultam Imperatori Michaeli Palæologo ſolutionem anathematis quo dudum fuerat ab Arſenio devinctus ob excæcatum Joannem Pupillum, ſcribit, inquam, in hunc modum: *Κατὰ τοῦτο τὸν χρόνον ἐπεσκότησεν ἀσελήνῳ τὸν ἥλιον ἀρτι τῶν δισσῶν τεταρτῶν παραλλάττοντα, περὶ ὥραν πρὸ μεσημβρίας τριτῶν τῆς οἰκουμένης πέμπτης ἡμέρας τῷ μαΐῳ, τῷ ϛφπε. ἔτους. ὡς μὲν οὖν ἡ πᾶσα ἐκλοιπὼς δακτύλων ἐγγίσαι δυωκαίδεκα. ποσοῦτον γὰρ τὸν μέσον τῆς ἐκλοιπώσεως χρόνον ἐγεγόνει τὸ σκότος περὶ τὴν γῆν ὡς τοῖς πολλοῖς τῶν ἀστέρων φαῦλαι. Sub hoc tempus obſcuravit Luna Solem quartum Geminorum tranſmittentem gradum, circa horam ante meridiem tertiam quintæ ac vigeſimæ diei Maii, anni 6785. Fuit porro tota Eclipſis digitorum proxime duodecim. Tanta autem ſub medium deliquii tempus tenebræ circa terram extiterunt, ut & multa Stellarum apparerent.* Ita Gregoras deſcribit inſignem prorſus & horrendam Solis defectionem Conſtantinopoli viſam paulo ante quam exauctoraretur Germanus & Joſephus in ejus locum ſubſtituendus eligeretur. quod utrumque illo anno a Gregora indicato Æræ Græcorum 6785. hoc eſt Æræ noſtræ 1267. evenſſe nos quoque oſtendimus ſuperius num. 2. cap. 6. Quare ſi demonſtrare potuerimus fide Tabularum, & ratiociniis Aſtronomicis Solis deliquium tam notabile, in Urbe tam frequenti circa meridiem ſpectatum, cum omnibus ejus memoratis circumſtantiis, illo revera fuiſſe commiſſum anno, nemo non videt magnum inde firmamentum accеſſurum & ratiociniis noſtris, & fidei Hiſtoricorum quorum auctoritate nitimur Hæc me ſpes impulit ad rogandum per litteras R. P. Jacobum Grantami Societatis noſtræ, Lutetiæ Pariſiorum degentem, ut dignaretur illius Eclipſis calculos ponere. Fecit ille profuſa & eruditione & humanitate præſtantibus, diligentiſſime, prout ex ejus ad me miſſa, quam hic adſcribam, Exercitatione aſtronomica patebit.

II. JACOBI GRANTAMI E SOCIETATE JESU

Epilogiſmus Novilunii ecliptici anno Chriſti 1267. 25. Maii, juxta Tabulas Subſidiarias Rudolfinas ad Meridianum Conſtantinopolitanum revocatas. Annus is eſt communis non Biſſextilis.

Edit. Rom. pag. 520.

Novilunium Medium

	D.	H.		
Maii	24	10	50	13
	D.	H		
Tempus Apog. Sol. Jun.	14	11	32	7
Intervallum a Novilun.	21	0	41	54
Motus intervallo respondens tollendus	S. 0	G. 20	15	38
Locus Apogæi Solis	3	0	1	36
Primus locus Solis	2	9	45	58
Prima distantia Luminarium Sole longius progressa	0	5	27	43
Tempus Apogæi Lunę proximum Novilunio	D. 365	H. 7	51	27
Intervallum	7	6	21	22
Motus intervallo respondens	S.	G.		
Addendus	3	0	43	42
Locus Apogæi Lunæ	11	3	34	33
Primus locus Lunę	2	4	18	15
Tempus Prosthaphęreticum		H.		
Addendum		10	41	10

Novilunium Verum.

	D.	H.		
Maii	24	21	31	23
Pro Correctione.	S.	G.		
Ad primum locum Solis adde	0	0	25	28
Fit secundus locus Solis	2	10	11	26
Secunda distantia Luminarium, Luna longius progressa	0	0	3	1
Pro Correctione.				
Ad primum locum Lunæ, addendum	S. 0	G. 5	56	12
Fit secundus Locus Lunę ad secundum Solis locum revocandus	2	10	14	27
Tempus correctioni respondens tollendum			5	51
Pro æquatione perfecta temporis, addenda				32

Novilunium perfecte correctum, & æquatum.

In meridiano Tabularum, Maii post meridiem.	24	21 H.	26	4
In meridiano Constantinopolitano additis post mediam noctem fit dies Maii	25	1 10	28 54	0 4

pag. 521 Hoc tempore & loco Zodiaci facta est vera Synodus: quo autem fit visa, tam minus accurata quam accurata, per triangulos & parallaxes ostenditur in sequentibus.

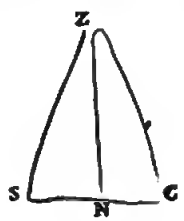

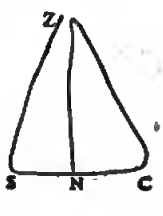

Tres

Tres priores Parallaxes			Ters posteriores Parallaxes.		
Altitudinis	25	10	Altitudinis	28	30
Latitudinis	23	40	Latitudinis	23	52
Longitudinis	8	33	Longitudinis	15	35
In Synodo vera.			In Synodo visa minus accurata.		

In Triangulo ZCN. Rectanguln in N. Gr. 90. Eclipticæ.

		G.				G.	
Ang.	C	75	28	Ang.	C	74	45
Latus	CZ	24	14	Latus	CZ	24	29
	NZ	23	24		NZ	23	33
	NC	6	26		NC	6	50

In Triangulo ZSN. Rectangulo in N.

		G.				G.	
Latus	NS	9	18	Latus	NS	10	58
	SZ	25	5		SZ	29	13
Ang.	S	99	31	Ang.	S	54	58

	D.	H.		
Primo tempore Parallactico	0	9	16	0
Sublato a vera Synodo	25	10	54	4
Restat visa Synodus minus accurata Maii die	25	H.10	44	48
Secundo tempore Parallactico	0	0	52	14
Sublato a vera Synodo	25	10	54	4
Restat visa Synodus accurata Maii	25	11	1	50

Locus Lunæ; qui & Solis, in Synodo vera

S.	G.		
2	10	11	26

Tolle motum respondentem tempori Parallactico accuratn	29	7		
Restat locus Lunæ in Synodo visa accurata				
	S	G.		
	2	9	42	19
Ex hoc tolle locum nodi ☊	8	14	26	33
Restat verus motus latitudinis	5	25	15	46
Unde vera latitudo Borealis sive arcus inter centra			27	10
E tertia Parallaxi latitudinis			24	48
Tollenda: & restat visa latitudo, seu arcus inter centra			2	22

Edit. Rom. pag. 522.

Quantitas Eclipsis.

Ex summa Semidiametrorum	31	41
Tolle visam latitudinem sive arcum inter centra	2	22
Restat quantitas Eclipsis	29	19

In Scrupulis 1759

Quæ multiplicata per 6. faciunt 10554

Quæ divisa per Semidiametrum Solis 900
Dant digitos 11
Restant 654
Quæ faciunt digiti unius partes 40
Quantitas ergo Eclipsis digiti undecim cum quadraginta partibus duodecimi.

Duratio Eclipsis.

Duratio hujus Eclipsis exacte definietur ex scrupulis mediæ durationis 31 35. per horarium Lunæ motum in Incidentia & emersione compositis, ut consequitur.

In Incidentia.

Locus Lunæ una hora ante visam Synodum accuratam	S. 2	G. 9	8	4
	D.	H.		
Tempus Maii	25	9	1	50

In Emersione.

Locus Lunæ una hora post visam Synodum accuratam	S. 2	G. 10	26	34
Tempus Maii D. 25	H. 11		2	50

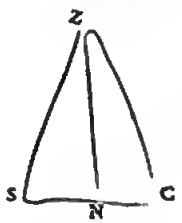

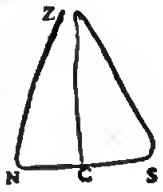

Tres Parallaxes.

Altitudinis		25	30
Latitudinis		24	0
Longitudinis		8	37
Ang. C	92 75	33	16
Latus CZ	24	9	41
NZ	23	21	
NC	6	24	
NS	7	49	
SZ	24	33	
Ang. S	72	32	
SC	14	13	

Edit. Rom. pag. 523.

Tres Parallaxes.

Altitudinis		25	30
Latitudinis		20	30
Longitudinis		25	10
Ang. C	92 86	32	11
Latus CZ	19	39	2
NZ	19	36	0
NC	1	14	0
NS	23	56	42
SZ	23	55	
SC	12	44	Translatio S. in Occid.
Ang. S	55	52	

Tertia Parallaxis longitudinis 48 11. quæ visę Synodo accuratæ respondet, comparanda cum Parallaxi longitudinis inventa.

In Incidentia.

Tertia Parallaxis longitudinis	48	11
Parallaxis longitudinis in Incidentia prior tempore	8	37
Differentia motu crescenti admodum celeriter	39	34
Hanc differentiam adde horario vero Lunæ a Sole	29	28
Fit motus horarius apparens velocissimus	69	2

Analogia.

Ut hic motus apparens 69. 2. 4142. ad unam horam 3600. Ita Scrupula mediæ durationis 31. 35. 2189. ad tempus Incidentiæ 1647. 27. 27.

In Emersione.

Tertia Parallaxis longitudinis	48	21
Parallaxis longit. in emersione posteriori tempore	15	10
Differentia motu valde decrescente	33	11
Hanc differentiam adde horario vero Lunæ a Sole	29	28
Fit motus horarius apparens velocissimus	26	29

Analogia.

Ut hic motus apparens 62 29 ad 3600
Ita Scrupula mediæ durationis 31 35 ad tempus Emersionis 30 20
Integra Duratio 57 47

	D.	H.		
Initium	25	9	34	23
Medium Eclipsis (Maii	25	10	1.	50
Finis	25	10	32	10

Constantinopoli post mediam noctem.

Emersio AD. Septentrio Incidentia AC *Ed. Rom. pag. 524.*

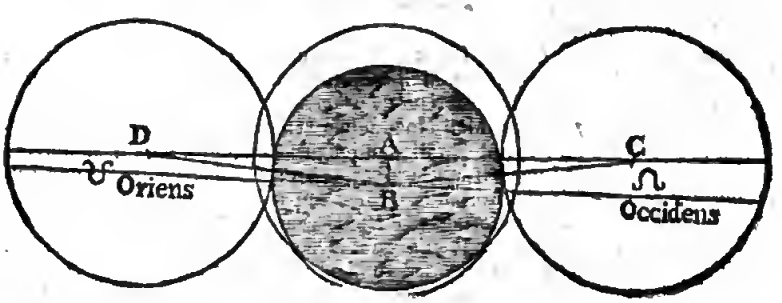

Meridies

Typus Eclipseos
In Triangulo ABC. rectangulo in A.

Ex Summa Semidiametrorum	31	41	BC
Tolle Arcum inter centra	2	22	AB
Habes sex pulsus mediæ durationis	31	35	AC

III. Ex hoc Epilogismo clarissimum fit, in Eclipsi descripta reperiri characteres a Nicephoro Gregora designatos. Annum a Mundo condito 6775. ideſt Christi 1267. Maii diem 25. horam ante meridiem 3. & digitos prope 12. Unde tanta obscuritas in terra, ut stellæ in Cælo apparerent. At deficit una illustris, nota loci Solis in Zodiaco. Ponit enim Nicephorus gradum 4. Geminorum. Noster autem calculus 10. sed in eo Nicephorus manifeste hallucinatur, secutus non astronomicas leges, sed popularem putandi rationem, & communem errorem jungentium æquinoctium vernum, seu primum gradum Arietis, cum 25. Martii; quemadmodum jam a Concilio Nicæno in usu id erat: non observato, saltem non correcto, vitio anteceſſionis æquinoctii versus initium Januarii unius diei per centum triginta circiter annos. qui error postea correctus est anno Christi 1582. sublatis 10. diebus, quibus ioitium Arietis Martii vigesimum primum præcesserat. Et revera a Concilio Nicæno habito anno Christi 325. usque ad tempus hujus Eclipsis anno Christi 1267. anni fluxerunt 942. pro quibus Nicephorus sex gradus anteceſſionis Gemiorum usurpavit, cum merito septem integros numerare potuisset. Sethus Calvisius in Chronolog. anno Christi 1267. hanc Eclipsim notavit, eodem anno

& die quo Nicephorus ; enmque circa 4. gradum Geminorum jure corrigit : ſed contigiſſe ait hora 11. 9. 21. poſt mediam noctem, tardius multo quam velit Nicephorus qui 3. ante meridiem ſcribit: cum quo belle calculus noſter convenit. Numerat autem Calviſius digitos obſcurationis 11. 52. fere ut nos & Nicephorus proxime ad totalem. ſeriam quoque quartam rite deſignat. & probat Cyclus Solis 16. littera B. Keplerus in Tabulis Rudolphinis pag. 98. ejuſdem Eclipſeos mentionem facit; & oſtendit recte a Calviſio Nicephorum reprehendi. & cum eo ponit grad. 10. 59. Geminorum : paulo liberalior in minutis. Porro de duratione hujus Eclipſis, neque Nicephorus, neque Calviſius, aut Keplerus, quidquam affirmant. Et vero quanta ea fuerit, ad fidem hiſtoriæ aut temporis rationem nihil refert, probatis aliis certiſſimis notis. Verum ne ea ad integrum exactumque Epilogiſmum deſideretur, magna diligentia eam conſignavi. Et ne quis brevitatem non integrę horæ in Eclipſi prope totali niniam reprehendat, velociſſimum Lunæ motum apparentem circa 3. Parallaxem longitudinis, tam in Incidentia creſcendo valde in quadrante Orientali Eclipticæ, quam in Emerſione multum decreſcendo in quadrante Occidentali, quęſo ut mecum attendat, & deſinet mirari. Hæc in gratiam R. P. Poſſini; qui Viri Amici laborem gratum ſi placet habebit; & eum Deo in ſuis orationibus & ſanctiſſimis Sacrificiis commendatum habebit.

Edit Pariſ. pag. 525.

IV. Hactenus R. P. Jacobus Grantami. cui adjungam quod conſultus a me de Eclipſi eadem R. P. Joannes Baptiſta Ricciolus, ſtatim humaniſſime reſpondit hiſce plane verbis.

Æra Conſtantinopolitana ſupponit completos fuiſſe Mundi annos 5508. ante uſitatam Chriſti Æram. Quare annus 6775. Æræ Conſtantinopolitanæ, eſt Æræ Chriſtianę 1267.

Anno Chriſti 1267. Cyclus Lunæ ſeu Aureus numerus fuit 14. Epacta 3. Novilunium civile inter 25. & 26. Maii. Cyclus Solis fuit 16. littera Dominicalis B. & dies 25. Maii incidit in feriam quartam.

Anno eodem 1267. die 25. Maii Novilunium verum Conſtantinopoli fuit ſeſquihora ante meridiem : ſed ob Parallaxim longitudinis, huic hora 3. minutis 5. ante meridiem Sole & Luna verſantibus in gradu 12. Geminorum. Latitudo Lunę Borealis & vera fuit minutorum 19. 8. ſed apparens ob parallaxim latitudinis, fuit Auſtralis & minutorum 3. 8. ſumma autem ſemidiametrorum Solis & Lunæ fuit minutorum 30. 40. Et Solis Diameter integra minutorum 31. 38. Ideoque digiti ecliptici 11. 25. ſed eo quod radii Solis oblique in terram incidentes, aliorſum procul a vertice Conſtantinopolis reflecterentur, nec multum aerem ſupra poſitum illuſtrarent, viſa eſt Eclipſis pene totalis; & ſtellæ Horizonti propiores, aliæque conſpici potuerunt.

Ex mea Geographia reformata ſuppono altitudinem Poli Conſtantinopolis eſſe grad. 42. 56. & longitudinem a Palma Inſula Fortunatarum gr. 54. 36.

Quid ſibi velit Gregoras, aut quibus ex Ephemeridibus hauſerit, Solem fuiſſe tunc in quarto gradu ſeu parte Geminorum, penitus ignoro. Licet enim Tabulę Aſtronomicæ inſignium Mathematicorum paucis aliquot minutis diſſidere poſſint a meis; multis tamen gradibus, nullæ. Certe enim anno illo 1267. Sol ingrediebatur in ſigna Zodiaci diebus 9. aut 10. citius quam nunc poſt correctionem Gregorianam Kalendarii. nunc autem ingreditur Geminos die 22. aut 23. Maii. Ergo tunc die 13. aut 14. circiter. atque adeo die 25. Maii erat jam in 11. vel 12. gradu Geminorum.

Hæc ille. Habes, Lector, eruditiſſimorum hominum, & præſtantium Aſtronomorum circa Eclipſim a Nicephoro Gregora memoratam judicia & ratiocinia, quæ tantam ejus notitiam ſuppeditant quanta optari fere poteſt. certe quæ abunde ſufficiat ad uſum noſtrum inſigniendi anni quo Germano abdicante Joſephus Patriarcha eſt creatus, tam luculento charactere, ut in eo a cæteris diſcernendo labi deinceps, aut vel titubare, quiſquam nequeat.

CAPUT VIII.

Andronici, qui Michaeli Augusto Primogenitus, in Imperio Collega, & post ejus obitum successor fuit, ætas, conjugii, & evectionis in Imperium tempus, cæterorumque ejus Actorum Chronologia.

I. MIchaeli Palæologo qui successit in Imperio Andronicus, senior ab Historicis posterioribus dictus ex comparatione cum ipsius Nepote Andronico Jun. Avi in Imperio Collega, quicum graves & rei Romanæ perniciosissimas inimicitias exercuit, in Cantacuzeni præsertim Historia narratas; Andronicus, inquam, Senior Michaelis Palæologi prioris Primogenitus, Imperii Collega, & post Patris mortem, successor, quando natus sit, qua ætate Uxorem duxerit, quo anno particeps factus fuerit Augustæ potestatis, incertum faciunt variæ ac male inter se cohærentes cum Pachymeris, tum Gregoræ & aliorum qui de illius rebus scripserunt, affirmationes. Quare operæpretium me facturum statui, si evolvendæ exambagibus, & certo, quoad licebit, digerendæ ordine rerum ipsius hac Historia memoratarum Chronologiæ capitis hujus operam impenderem. Prima omnium statuenda est epocha natalis Andronici hujus, perplexis Pachymeris & Gregoræ Assertionibus nutans. Scribit Pachymeres lib. 3. cap. 7. Theodoram Michaelis Palæologi Uxorem cum comperisset Virum suum cogitare de se repudianda, adsciscendaque loco ejus in Conjugem Annam Alamanam Joannis Batatzæ olim Augusti viduam, graviter, ut par erat, id ferentem, expostulasse quod se coronatam jam Augustam sine ulla causa Imperator vellet dimittere, postquam ei jam Augusto peperisset filios, primum quidem Manuelem qui cito perierat, deinde vero Andronicum adhuc superstitem quem Pater regie nutribat, denique tertium postquam in Urbem Constantinopolim e Latinis receptam Imperator migraverat, illic in Purpura natum Constantinum nomine, cognomento Porphyrogenitum. *Ἡ Βασιλὶς Θεοδώρα χαλεπῶς εἶχεν ἐπίγνωσι, εἰ δίκαιόν ἐστιμέτην ὅσα καὶ γνησία γαμετὴ, ὑπ' ἀνδρὶ τε τῷ Βασιλεῖ τυχοῦσα παῖδας, τὸν μὲν πρῶτον, ἀπεσχομένον ἄλλου, τὸν Μανουὴλ. ἔπειτα δὲ καὶ τὸν πεμπτόπατον Ἀνδρόνικον, ὃν βασιλικῶς ὁ πατὴρ τρέφει.* Ex his videtur posse colligi sensisse Pachymerem Andronicum, imo & præterea Manuelem prius mortuum, post initum a Michaele Palæologo Imperium natos, ut sic illos Mater eorum Teodora Viro jam imperanti *ἀνδρὶ τῷ Βασιλεῖ*, pepererit. *Edit. Paris. pag. 326.*

II. Atqui hoc quidem repugnat ipsi primum Pachymeri affirmanti Andronicum annos natum quatuor & viginti Patri morienti successisse. Si enim is Patre jam imperante, & quidem secundus post Manuelem in infantia mortuum, natus est: cum Michael ut est demonstratum imperare cœperit Kal. Januar. an. Christi 1260. venire in lucem non potuit ante an. Christi 1261. Imperii Palæologi secundum: & consequenter quando idem Palæologus Michael anno (ut cap. sequenti demonstrabitur) Christi 1282. mortuus est, Andronicus non nisi annorum unius & viginti esse potuisset. Pugnat id etiam cum eo quod Gregoras scribit lib. 4. pag. 40. Michaelem cum solemni pompa Constantinopolim a suis recuperatam ingressus est, Andronicum filium jam tum bimulum duxisse. *Ἰσαὰκ φησὶ τὸν βασιλέα τ πόλιν ἅμα τῇ συζύγῳ δεσποίνῃ ἐν τῷ ὑῒ Ἀνδρονίκῳ τῷ νέῳ Βασιλεῖ δεύτερον ἔτος ἄγοντι τῆς ἡλικίας.* Certissimo enim statuimus superius ingressum Michaelem Palæologum Urbem paulo prius a suis captam, die 15. Augusti anni Christi 1261. quo tempore ut duorum annorum puer Andronicus fuerit, oportuit eum natum saltem initio an. Christi 1260. quod dici nequit, cum ante illum Patri jam imperanti, natus fuerit Primogenitus ejus, Manuel in cunis mortuus. Necessario igitur agnoscenda *πρόληψις* est in illis verbis *ὑπ' ἀνδρὶ τῷ Βασιλεῖ*. ut nequaquam Theodora significare voluerit, se Viro suo jam imperanti Manuelem & Andronicum peperisse: sed appellationem Imperatoris, quæ suo Marito tunc cum illa hæc dicebat conveniret, tribuisse: licet illa non pertineret ad id tempus quo illa Manuelem & Andronicum enixa fuerat.

III. Sed aliquid certius de anno natali Andronici Senioris statuere licebit ex tempore ipsius obitus, ficubi satis certo id definitum reperire potuerimus. Legimus apud Joannem Cantacuzenum lib. 2. cap. 28. pag. 228. Edit. Reg. Hunc Andróni-

multorum menſium languorem Joannes Auguſtus Octobri menſa diem obiit: Eſt autem incredibile fœcundam alioqui mulierem, Viro ævi pleni, qnippe annorum duodetriginta cum duxit Uxorem, Juveni, ſex tntis primi conjugii annis nullam prolem edidiſſe. Quocirca exiſtimo Manuelem Primogenitum, qui deinde infans obiit, ipſis natum anno Chriſti 1256. Andronicum vero biennio poſt, primis menſibus, ut dixi, an. Chriſti 1258. quo poſito prona deinde facilitate apta cæterorum Andronici Actorum in ſerie hujus Hiſtoriæ diſpoſitin ſuccedit. Nam quod ante mentionem electi in Papam Gregorii X. refert cap. 28. lib. 4. Pachymeres, Andronico jam in virum adulto, hoc eſt in puberem, & conjugio maturam educto ætatem, Patrem ejus Uxorem quærere cœpiſſe, bene quadrat in Annum Chriſti 1271. Sedis vacantis, poſt mortem Clementis Quarti, tertium; quo nimirum Andronicus quintumdecimum agebat ætatis annum. Nuptias ipſas Andronici cum Anna Regis Pannoniæ filia, capite eodem memoratas, ad annum ſequentem Chriſti 1272. referimus. Unde aſſumptio Andronici ejuſdem in conſortium Imperii a Patre Auguſto facta, & ſolemnis Coronatio Andronici & Annę novorum Auguſtorum, quam Pachymeres altera a nuptiis anno celebratam ibidem tradit, ad annum Chriſti 1273. Andronici duodevigeſimum perrinet.

CAPUT IX.

Statuitur tempus obitus Michaelis Palæologi, & numerus annorum ejus Imperu. Appendix de Anno capta a Perſis Heracleæ Ponti.

I. UTrumque caput ad diſcuſſionem hic propoſitum, moleſta opinionum varietate perplexum eſt. ut enim omirtam vulgaria Chronica, quorum in quibuſdam vidi prineipium Imperii Andronici Seninris, quod ſtatim a morte Michaelis ejus Patris incœpit, conſignatum anno Chriſti 1294. & ipſi Michaeli ſex & triginta Imperii annos attributos. Spondanus obiiſſe Michaelem anno Chriſti 1283. ponit. & Principatum tenuiſſe annis viginti quatuor refert ex Gregora, ut ait; apud quem tamen loco ab en laudato id non reperin: ſed tantum mortuum Michaelem anno Mundi jnxra computum Græcorum 6791. ætaris fuæ 58. Ὁ μὲν δὴ Βασιλεὺς (verba funt Gregoræ de Michaele Palæologo ſcribentis) περὶ ὃς εἰρήκαμεν τόπους παρ' ἐλπίδα τὸ αἰώνιας ἔτυχε πλάδης καὶ τὸ ἐξακισχιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὸν ἐνενηκοστὸν ἕκτον ἔτος, ἑκὼν καὶ πεντήκοντα ἐτῶν γεγάνει. Hoc eſt: *Imperator circa illa quæ diximus loca præter ſpem vitæ ſuæ finem invenit, anno ſexies milleſimo ſeptingenteſimo nonageſimo ſexto, agens ætatis annum quinquageſimum octavum*. Ita Gregoras.

II. At noſter Pachymeres lib. 6. cap. 36. hujus Operis ſic ſcribit de die obitus Michaelis. Ἡμέρα δὲ παρασκευὴ ἐνδιάτου τεσσαρακαιδεκάτου δ' σελήνης ἦτις. *Feria erat ſexta undecima Decembris anni* 6791. Ac in anno quidem magno conſenſu Gregoras ut vidimus, prætereaque Phranzes cum Pachymere conveniunt, ut dubitari de hoc non debeat, cum ſit tamen vehemens cauſa dubitandi, ex circumſtantia diei Paraſceves, ſive ferię ſextæ illn anno incurrentis in undecimam Decembris diem. Eſt annus Æræ Mnndi Græcorum 6791. Chriſti 1283. hoc eſt Per. Jul. 5996. quo fuit Cyclus Solis 4. numerus Aureus 11. Indictio parirer 11. Cyclus porro Solis 4. litter. indicat Dominic. C. quæ cum inſigniat diem duodecimum Decembris, undecimus neceſſarin fuerit Sabbatum, non autem Paraſceve ſive ſexta Feria. Quslem tamen illn annn fuiſſe tradit prn certiſſimo & vulgo notiſſimn Pachymeres. Igitnr anno Chriſti 1282. mori Michaelam Palæologum oportuit, quo Cyclus Solis 3. litteram Dominicæ indicem dedit D. Hæc enim littera diem Decembris rertium decimum afficiens, tertium retro undeçimum fuiſſe ſexram feriam demonſtrat. quid ergo dicemns erraſſe Greços Hiſtoricos in anno mortis Michaelis, & pro 6790. ſeqnentem 6791. indicaſſe? Ne çogamur hoc dicere, duplex hujus explicandæ perplexiratis ſuppetit ratio. Aut enim labentis jam anni 6790. & paucos dumraxat extremi Decembris dies reliquos trahentis rationem non habendam Populus & Hiſtorici cenſentes, obitum ejus ex anno mox ſequenti, 6791. quo is videlicet innotuit inſigniendum putaverunr; neglectn diſcrimine nullius momenti ad civilem æſtimationem, quæ fere minutam ἀκρίβειαν reſpuit: Aut, quod veriſimilius renr annorum Mundi & Æræ ſuæ principium, item ut Indictionis, a Septembri Græci repetebant. Unde jam tum annus Mundi juxta ipſos 6791. cœperat a menſe fere tertio, cum

Edit. Rom. pag. 329.

anni Christi 1282. mensis ultimus December volvebatur. Ut vere dixerint Pachymeres, Gregoras, & Phrantzes, obiisse Michaelem anno 6791. nec vere tamen scripserint Spondanus & Rainaldus, eumdem anno Christi 1283. fato functum: cum illo anno dies Decembris undecima, qua efflavit animam, Sabbatum, non sexta Feria fuerit.

III. Hoc igitur existimamus pro indubitato tenendum: an. Christi 1282. die 11. Decembris Michaelem Palæologum vivendi & imperandi finem fecisse. Quamdiu imperaverit disquirendum restat. Diserte Pachymeres Histor. cap. ultimo imperasse Michaelem asserit annis viginti quatuor. idque ipsum, ut palam notum, antea po-fuerat capite 21. lib. 4. Atqui hoc quidem ægre conciliatur cum iis quæ jam omni firmitate constituimus. Nimirum coronatum eum ritu solemni Augustum primum fuisse Kalendis Januarii anni Christi 1260. vivere autem desiisse 11. Decembris anni Christi 1282. Nam ex his apparet manifestum, imperasse illum a die inaugurationis suæ annos omnino viginti tres, minus viginti diebus. Dici tamen potest non usquequaque aberrasse a vera Pachymerem, quem verisimile est id retulisse, qui vulgo ferebatur, solet autem populus in numerandis annis accuratam & minutam aspernari diligentiam: nec fere dubitat decem, exempli gratia, ei Principi annos tribuere, quem constet nonum excessisse. Minime item putat necessarium ab inaugurationis die primum initium Regni ducere; ubi supremam potestatem antea illum exercuisse palam est. Itaque Imperium Michaelis Palæologi jam ex eo tempore numerari potuit qui is Tutor Joannis est declaratus; quod contigit paulo post Muzalonum cædem, qui nono die ab obitu Theodori Augusti sunt interfecti. Mors Theodori ex Acropolita in Augustum mensem incidit, opinor, desinentem, cum Pachymeres eam conferat in confinia Æstatis & Autumni. A Septembri ergo anni Christi 1259. Imperii habenas Michael sumpserit, quas tenuit Ducis Magni, deinde Despotæ titulo, donec sub finem Decembris, ad Imperii cum Pupillo Collegium evheretur. Revera igitur imperavit super annos viginti tres expletos, duobus fere mensibus. ut si de annis inchoatis sermo sit, negari neqneat 24. ejus Imperii annos numerari potuisse. In hunc modum Pachymerem quidem ab errore vindicamus: Phrantzem, qui mortem Michaelis conjungit cum Indictione 14. ἀλογ-ίας absolvere non possumus. certissimum enim est anno Christi 1282. qua Michaelem constat mortuum Indictionem x. fuisse numeratam.

IV. Hactenus versati Chronologica methodo sumus in Epochis hujus Historiæ fingendis quæ certo aliqun insigniri charactere potuerunt: cæteras quarum statuendarum in prudenti conjectura tota spes sita est, hic singillatim exequi, nec otium est, nec operæ fuerit pretium. Satis sit eas, uti & Acta hoc opere memorata præcipua, verisimili ratione in ordinem digestas, certis in Abaco Chronologico annis assignare. quod antequam aggredimur, describendam hic duxi annotatiunculam Lectoris, ut apparet accurati adscriptam in Barberino optimo Codice ad oram exterinrem, e regione verborum illorum capitis 27. lib. 4. ἓ χωρὶς κατιχομένων τῆς Πέρσας, πάλαι δὲ ἓ χέρσας ἡ αὐτὰ σωσπάλετο. Ad hæc, signo indice appositn, sic ex adverso scriptum manu antiquissima, & scripturæ Codicis, quantum judicari aspectu potest, æquali, scribitur

Edit. Rom. pag. 530.

ὡς ἀληθῶς ἅρπας...
πότερμι ἄγη...
ᾗ τῇ Περσῶν ἐπι...
καὶ τῇ ἀμιλείᾳ τω....
τῶντων σωυλ.....
τῆς Πέρσας, ᾗ ἡ κατὰ
τὸν Πόντον Ηράκλεια ἐάλω
ἐν μηνὶ Ιυλίῳ δ. Ν...
τῷ ϛωξη. ἔτυς.

Quæ desunt resecta fuerant cultro librario. Ea nos in hunc modum restitui posse putabamus

ὡς ἀληθῶς ἅρπας Διο-
πότερμι ἄγη. ᾗ τῇ
ᾗ τῇ Περσῶν ἐπιδίσει,
καὶ τῇ ἀμιλείᾳ τῇ Κρα-
τουίνου σωυλθούσῃ
τῆς Πέρσας, καὶ ἡ κατὰ

τὸν Πόντον Ηράκλεια ἑάλω
ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ δ. Νιγ'
ϖ̃ ϛωξϛ. ἔτους

Hęc ſic Latine ſonant. *Ut vere dixiſti Domine mi Sancte. Etenim Incurſione Perſarum, & negligentia Imperantium cooperante Perſis, etiam Heraclea ad Pontum ſita capta eſt menſe Julio, die 4. Indictione 13. Anni* 6868.

Eſt hic annus Chriſti 1360. Per. Julianæ. 6073. quo numerata eſt Indictio 13. Indictionem ἰνδικτιῶνα Græci vocant, & nomen iſtud ἰνδικτιῶνος hic nota illa N. compendinſe indicatur, reſecto mox numero ιγ. hoc eſt 13. qualem exigit ille annus. Nondum reperi alibi notatam hanc expugnationem Heracleæ: cujus ideo fortaſſe non erit inutile qualemcumque iſtam hic notitiam ſumpſiſſe. Alloquitur porro (ne hoc Lectorem moretur) quicumque is fuit Auctor Annotatiunculæ, Hiſtoricum ipſum Georginm Pachymerem, quem Ἅγιον Διαπόντιον Sanctum Dominum vocat, utpote Sacerdotem, & in Eccleſiaſtica conſtitutum Dignitate.

CAPUT X.

Synopsis Chronologica præcipuarum rerum hac Historia memoratarum, eas assignans annis suis.

Edit. Rom. pag. 531.

Anni Christi	Romanorum Pontificum. Alexandri IV.	Imperatorum Orientis. Joannis Batatzæ.	
1255	1	33	Moritur Imperator Joannes Ducas Batatza prope Nymphæum 111. Kal. Novemb. Georg. Acropol. Hist. cap. 52. vide lib. 3. Observationum nostrarum cap. 2. Filius ejus Theodorus, Lascaris a matre dictus, proclamatur Imperator consensu Procerum & populi. Acrop. Recusante Patriarchatum Nicephoro Blemmida, Arsenius e Monasterio ad Lacum Apolloniadis accersitus fit Patriarcha. Idem Acropol. Is coronat Theodorum die Christi Natali. Obser. Pach. lib. 3. cap. 2. num. 3. Sexto post die 30. Decembris Eclipsis Solis horrenda Nicææ cernitur hora 3. post meridiem. Pachym. lib. 1. cap. 13. Vide superius cap. 2. num. 4. & totum cap. 3.
1256	2	Theodori. 1	Expeditio Theodori Lascaris in Occidentem contra Constantinum Regem Bulgariæ & Michaelem Despotam, quem utrumque sui terrore ad pacem adigit. Acropol. Hist. num. 56. & seq. Gregoras lib. 3. pag. 26. Sub Autumnum hujus anni Michael Palæologus Magnus Conostaulus Nicææ relictus ut rebus per Imperatoris absentiam præesset, cum comperisset Cotys cujusdam indicio excæcationem sibi parari, cum ipso Indice fugit in Persidem. Pachym. lib. 1. cap. 9. pag. 12. Ibi a Sultane Romanis quibusdam copiis præfectus contra Scythas strenue rem gerit. Gregoras lib. 3. pag. 27. Pachym. pag. 17.
1257	3	2	Michael Palæologus agente Iconiensi Præsule ab Imperatore revocatus e Persida, benigne ab ipso excipitur, & Magni Conostauli dignitatem recipit. Gregoras lib. 3. pag. 28. Pachym. lib. 1. cap. 9. pag. 18.
1258	4	3	Michael Palæologus mittitur in Occidentem cum Exercitu, & bene ac feliciter pugnat. Pachymer. lib. 1. cap. 10. fusius Acropolita Historiæ num. 70. Theodorus Imperator atra bile laborans Martham Michaelis Palæologi Sororem diro supplicio excruciat. & metuens ne ideo Frater ejus rebellaret, per Chadenum in Occidentem missum deduci Palæologum ad se vinctum curat. Pachym. lib. 1. cap. 11. a pag. 19. ad 22. Auguria Imperii Michaeli Palæologo dum caperetur & vinctus duceretur oblata. Pachym. cap. 11. pag. 19. & 20. Michael Palæologus educitur e carcere, & recipitur in gratiam ab Imperatore. Pachymer. cap. 11. pag. 20. & cap. 12. pag. 21.
pag. 532.		1	Imperator Theodorus moritur mense Augusto, anno

Anni Christi	Rom. Pont. Alex. IV.	Imper. Or. Theodori Lasc. Jun.	
1259	5	4	ad Autumnum vergente. Acropol. num. 74. pag. 85. Gregoras lib. 3. pag. 29. Pach. lib. 1. c. 13. pag. 22. & 23. Phrantzes lib. 1. cap. 3. pag. 41. relictis impuberi filio Tutoribus Arsenio Patriarcha, & Georgio Muzalone Protovestiario. Nono die ab Imperatoris obitu dum ei justa funebria in Templo Sofandrorum Magnesiæ reddantur, Georgius Muzalo tutor Joannis Principis, cum fratre Theodoro trucidatur ab Exercitu in seditionem concitato. Gregoras lib. 3. pag. 30. & 31. Phrantzes lib. 1. cap. 3. pag. 42. Pachym. fusissime lib. 1. cap. 19. a pag. 32. ad 35. Michael Palæologus declaratur Tutor Pueri Principis, & fit Dux Magnus. Pachym. cap. 22. & 23. a pag. 37. Idem largitione sibi conciliat studia Hominum. Ibidem pag. 40. & seq. Creatur Despota cap. 27. a pag. 41. ad 44. Impetrat denique summum Imperii honorem, cap. 29. pag. 45. Extremo Autumno hujus anni Princeps Achaiæ suppetias profectus ad Michaelem Occidentis Despotam rebellantem, capitur a Ducibus Romanis, prælio victus proditione Joannis Nothi. Pachym. cap. 31. a pag. 47. Gregoras lib. 3. pag. 35.
1260	6	Michaelis Palæologi 1	Kalendis Januarii Michael Palæologus rite acclamatur Imperator, Collega Principis Pupilli cujus erat Tutor. Pachym. lib. 2. cap. 4. pag. 56. Gregoras initio libri 4. pag. 36. Acropolita Hist. num. 77. pag. 89. Phrantzes lib. 1. cap 4. pag. 43. Michael Occidentis Despota, auxiliisa Manfredo Genero Rege Siciliæ acceptis, Romanos ad Tricoryphum acie vincit, & Cæsarem Alexium Strategopulum capit. Pachym. lib. 1. cap. 32. Alexius Cæsar brevi liber dimissus ad Palæologum Imperatorem redit. Pachym. lib. 32. Palæologus nondum coronatus limitem Orientalem visit, & Arces Præsidiis firmat, usus ad hoc consilio & opera Chadeni apud ipsum gratiosi; sed in eo quidem negotio parum providi. Ex iis enim quæ tunc egit secuta deinde est Arcium illius limitis jactura. Pachym. partim lib. 2. cap. 6. pag. 57. partim lib. 1. cap. 5. pag. 13. Decreta Coronatione solemni duorum Augustorum inter Sacra per Patriarcham celebranda, pervicit contra pacta Palæologus arte magna & vehementi ambitu, ut ipse solus coronaretur, præterito Puero. Pachym. lib. 2. cap. 7. & 8. pag. 58. & seq. Arsenius Patriarcha Nicæa fugiens Patriarchatu cedit, subrogatus in ejus locum Nicephorus Ephesi Episcopus. Pachym. lib. 2. cap. 15. & 16. *Edit. Rom. pag. 533.* Capta Selybria Imp. Michael Palæologus Galatam oppugnat longo tempore, frustra. lib. 2. cap. 20. Soluta obsidione redit Nymphæum, ubi Nicephorus Patriarcha moritur. lib. 2. cap. 22. lib. 3. Obs. cap. 5. n. 3.
1261	7	2	Alexander IV. Pontifex Max. moritur Viterbii octavo Kal. Junii, postquam sedisset annos 6. menses 5. dies 4.

Annl. Christi	Rom. Pont. Urb. IV. Ann. 1.	Imp. Orie. Michaelis Palæologi.	
			Sedes vacarit poſt ejus obitum tribus menſ. & totid. diebus. Quarto Kal. Septembris creatus eſt Pontifex Jacobus Pantaleo Gallus, & pridie Nonas coronatus aſſumpſit nomen Urbani, ejus appellationis IV.
1261		2	Chalyphas Perſidis victus a Tocharis, auro in os infuſo necatur. Pachym. lib. 2. cap. 24.
			Sultane ob Socordiam contempto duo ex ejus Optimatibus Baſilici nomine, ad Michaelē Aug. transfugiunt. ibid.
			Ipſe poſtremo Sultan cum liberis ad Imperatorem ſupplex confugit. Ibidem.
			Alexius Strategopulus Cæſar in Occiduum Tractum, Deſpota illic rurſus rebelliare moliente cum Exercitu miſſus, & Urbem obiter tentare juſſus, eam cepit ope Thelematariorum, Latinis in Daphnuſiæ oppugnatione occupatis. Pachym. lib. 2. cap. 26. 27. & ſeq.
			Recuperant Conſtantinopolim Græci die 25. Julii Sacra apud ipſos S. Annæ Matri Deiparæ. Ibid.
			Imperator Michael Palæologus ingreditur Urbem Conſtantinopolim die 15. Auguſti Aſſumptę Deiparæ Sacra, ipſe pedes ſequens triumphalem currum quo Imago ejuſdem Deiparæ a S. Luca depicta portabatur. Pachym. lib. 2. cap. 31. Acrop. cap. 88.
			Arſenius reſtituitur in Patriarchatum & exceptus Conſtantinopoli Palęologum iterum ſolemniter coronat. Pachym. lib. 3. cap. 2.
			Imperator Legatos Romam mittit. lib. 2. cap. 36.
			Cum Tocharis & Aethiopibus fœdera icit. lib. 3. cap. 3.
			Pupillum Joannem Collegam ſuum novennem excęcat die Chriſti Natali & in Arcem Dacibytzam perpetuo cuſtodiendum includit. lib. 3. cap. 10.
			Holobolum improbare auſum excæcationem Joannis dire mutilat. lib. 3. cap. 11.
1262	2	3	Arſenius Patriarcha Imperatorem excommunicat ob excæcatum Joannem. lib. 3. cap. 14.
			Zygeni ſive Montani contra Michaelem Imperatorem rebellantes in gratiam cujuſdam Pueri, cæci, quem Joannem Theodori filium eſſe credebant, ægre tandem domantur. Pachym. lib. 3. cap. 12. & 13.
Edit. Rom. pag. 534. 1263	3	4	Triremes Imperatoris Inſulas eripiunt Latinis cap. 15. Imperator Legatos ad Papam mittit. cap. 18.
1264	4	5	Expeditio Joannis Deſpotæ fratris Imperatoris in Occidentem, qua Michael Deſpota coactus eſt pacem facere. Pachym. lib. 3. cap. 20.
			Cometa apparet menſibus æſtivis. Pach. lib. 3. cap. 23.
			Urbanus Papa moritur Perufii VI. Nonas Octobris. Spondan. hoc anno num. 9. ex antiquis Auctoribus quos laudat. Abſolvit annum tertium Sedis, & inchoavit quartum per dies triginta quatuor.
1265	Clem. IV. 1	6	Cardinales Pernſii congregati poſt quadrimeſtrem contentionem tandem convenerunt in electionem ad Pontificatum Guidonis Groſſi Galli Cardinalis abſentis. qui

Anni Christi	Rom. Pont. Clem. IV.	Imper. Or. Michaelis Palæologi	
			postmodum Perusium adveniens, indeque cum Cardinalibus Viterbium profectus, ibi consecratus est Pontifex octavo Kal. Martii, die Cathedræ S. Petri, & Clemens ejus nominis Quartus nuncupatus. Spond. ex Antiquioribus Monumentis, hoc anno num. 1.
1265	2	6	Sultan Azatinus, qui ex Perside profectus ad Michaelem Augustum ab eo parum officiose tractabatur, elapsus & conjungens se Tocharis, tantum non oppressit Imperatorem imparatum. Pachym. lib. 3. cap. 25.
			Patriarcha Imperatorem objurgat, quod bella cū Christianis gereret, pacem cum Infidelibus coleret. Ib. cap. 26.
			Fœdus inter Imperatorem & Michaelem Despotam affinitate sancitur. Ibid. cap. 28.
1266	2	7	Imperator cum frustra per triennium petiisset absolutionem excommunicationis a Patriarcha Arsenio, de ejus duritie queritur oratione ad Episcopos habita. Pachym. lib. 4. cap. 1.
			Ultimæ ea de re Imperatoris preces ad Arsenium per Josephum Augusti Confessarium delatæ & rejectæ. Ib. c. 2.
			Libellus Accusationis in Arsenium datus Imperatori, & cupide acceptus. Ib. cap. 3.
			Damnatio & depositio Arsenii. cap. 4. 6. & 7.
			Ejectio ejus & deportatio in Insulam. cap. 8.
			Successeritne statim Germanus in locum Arsenii, an post annum vertentem, in ambiguo reliqui superius cap. 6. num. 1. magis inclinans in dilationem, propter causas illic indicatas distinctius mox exponendas seq. an.
			Arsenianorum Factio conflatur, & invalescit. Colligitur ex Pachym. lib. 4. cap. 11. 19. & locis aliis.
			Conjuratio deprehensa in Augustum, cujus suspicione etiam Arsenius exul aspergitur: sed ille innocentiam suam probat. Ibid. cap. 15.
			Imperator Arsenianorum Schisma reprimere conatur. Ejus ea de re ad Populum oratio. Pachym. lib. 4. cap. 11. *Edit. Rom. pag. 535.*
1267	3	8	Hoc anno translatum Germanum e Sede Adrianopolitana in Constantinopolitanam verisimilius puto.
			Nam id ne factum existimem anno superiori fecit primum, quod cum Arsenii judicium absolutum fuerit sub finem Maii, ut diserte tradit Pachymeres, spatium quod inde ad diem Pentecostes, quo idem inauguratum Germanum affirmat, cum non potuerit esse plus quam octo dierum, angustius est quam ut capere possit inquisitionem & deliberationem Synodi, tum suffragiis in electionem Germani perlatis, longam ejus, nec nisi per multos dies iteratis Imperatoris precibus victam denique recusationem. Credibile etiam est cunctabundum alioqui & circumspectare cuncta solitum Imperatorem, haud statim ausum substituere alium Arsenio, priusquam mora & experientia comperisset id se tuto & citra publicam offensionem facturum. Ac cum perlato nuncio de assensu Antiocheni Patriarchæ, a quo ut viciniori timeri plus poterat quam ab Alexandrino toto mari diviso, animatus ad audendum fuisset, retardatum tamen metu Factionis Arsenianorum, numero & viribus augescentis, quam ad compescendam variis artibus incubuit. Existimans autem invalescere illam anarchia, & longa vacatione Sedis, Populo Pastorem amotum ideo fortasse requirente, quod

Anni Christi	Rom. Pont. Clem. IV.	Imp. Orie. Michaelis Palæologi.	
1267	3	8	præſentem qualemcumque non videret, decreverit Germanum promovere; fidum ſibi, & vulgo, ut apparebat, gratioſum hominem. quo in Patriarchalem evecto Thronum; cum nihilo ſegnius Arſenianorum ſtudia flagrare pergerent, abſolutionem ab eo dare licet parato noluerit accipere. clandeſtiniſque egerit artibus ut Germano poſt tres menſes abdicanti Joſephus ſubrogaretur, adverſus cujus electionem nihil tale quale Germano objiciebatur, excipi poſſe conſideret. Quare ab illo denique reconciliari Eccleſiæ voluerit. quod minime diſtuliſſet a Germano impetrare, ſi jam is a Pentecoſte ſuperioris anni Patriarcha inauguratus, ſeſquiannum fere integrum in ea dignitate perſtitiſſet. Quinta igitur die Junii quæ hoc anno 1267. Cycli Sol. 16. Lun. 12. Pentecoſte fuit, Patriarcha creatus eſt Germanus: & tranſactis in eo honore quatuor fere menſibus cum dimidio, die demum 14. Septemb. abdicavit. prout narrat noſtet lib. 4. cap. 21. Initium Patriarchatus Germani funeſtatum quodammodo eſt triſti augurio deliquii Solaris quod horribile Conſtantinopoli apparuit 25. Maii duodecim diebus ante inaugurationem ipſius. ut videri potuerit brevitatem & infelicitatem hujus Patriarchatus præſignificatam oſtento ejus ſimili quo brevitatem pariter, & infelicitatem Imperii Theodori Laſcaris eo nomine Secundi, præſignatam fuiſſe creditum eſt. Memoratur iſta Eclipſis a Niceph. Gregora lib. 4. pag. 51. Edit. Baſ. Vide ſupra cap. 7. hujus libri, ubi Epiloguſmum iſtius Novilunii Ecliptici a R. P. Jacobo Grantami aſtronomica methodo expanſum damus. Sub finem hujus anni die 28. Decembris, Joſephus Galeſii Monaſterio Præpoſitus, Confeſſarius Imperatoris, juſta Synodi ſuffragia ad Patriarchatum tulit. Pachym. lib. 4. cap. 23.
1268	4	9	Kal. Januariis Joſephus quarto Kalendas rite electus, conſecratus Patriarcha eſt. Pachym. lib. 4. cap. 24. Die 2. Februarii Feſto Hypapantes ſolvitur anathemate a novo Patriarcha Michael Imperator. Ibidem cap. 25. Tarchaniota filius Marthę Sororis Imperatoris conjugem ducit filiam Joannis fratris Deſpotæ Occidentis. Ibidem cap. 26. Die 29. Novembris Clemens IV. Papa moritur Viterbii. Spond. ex Antiq. Monum. hoc anno num. 12.
1269	Sed. Vac. 1	10	Orientales Provinciæ Imperii, Perſarum incurſionibus deſolantur. Pachym. lib. 4. cap. 27. Arſenianorum Schiſma magis magiſque invaleſcit. Ibidem cap. 28. Carolus frater S. Ludovici Regis Franciæ, acie victo anno ſuperiori Conradino ad Lacum Fucinum, pacificam jam poſſeſſionem inchoat Regni Neapolitani & Siculi, ac Balduini Filio Conſtantinopoli profugi in Generum adſcito, auxilia promittens, Michaeli Palæologo cnram injicit. Indicat hęc Pachym. variis locis. lib. 3. cap. 8. & cap. 36. lib. 4. cap. 29. & alibi. Hyacinthi factio, & Pantepoptenorum Monachorum

Edit. Rom. pag. 536.

Anni Christi	Sed. Vac.	Imper. Or. Michaelis Palæologi.	
			pro Arſenio pugnantium, Eccleſiam turbat. lib. 4. cap. 19. & 28.
1269	1	10	Carolus Rex Siciliæ Claſſem armat ad Conſtantinopolim recuperandam. lib. 5. cap. 8. varii contra iſtum metum Imperatoris apparatus. ibid. & mox cap. 10.
1270	2	11	Per hos annos enituit virtus bellica Joannis Deſpotæ Fratris Imperatoris, variis ſucceſſibus expeditionum proſperarum in Orientales & Occiduos tractus probata. lib. 3. cap. 21. & alibi.
			Tarchaniota Magnus Conoſtaulus Imperatoris ex Martha Sorore Nepos contra Avunculum rebellat, ad Joannem Socerum Deſpotę Occidentis Fratrem transfugiens; Tocharis prius in regiones Imperio ſubditas evocatis, qui cædibus & rapinis eas vaſtarunt. lib 4. cap. 30.
			Imperator Legatos ad S. Ludovicum Francor. Regem mittit, qui eum in Africa Tunetum obſidentem inveniunt, & ejus morti interſunt.
1271	3	12	Joannis Dncæ in Arce Patrarum obſeſſi Stratagema inſigne, quo Joannis Deſpotæ Fratris Imperatoris victorem Exercitum profligat, ipſo ignominioſe fugere compulſo. lib. 4. cap. 31. *Edit. Rom. pag. 337.*
			Philantropenus adjuvante Joanne Deſpota Claſſem Latinam vincit. Ibid. cap. 32.
			Legatio a Michaele Imperatore in Pannoniam miſſa, ad petendam Regis Pannoniæ Filiam in Sponſam Andronico ſuo Primogenito. Ibid. cap. 29.
			Cardinales Viterbii congregati tandem conveniunt in electionem Thealdi Archidiaconi Leodienſis in Romanum Pontificem.
	Gregor. X.		
1272	1	13	Nuptiæ Andronici filii Michaelis Imper. cum Anna filia Regis Pannonię in Templo S. Sophiæ a Joſepho Patriarcha celebrantur. lib. 4. cap. 29.
			Joannes Deſpota Frater Imperatoris ſenſim in ordinem redactus inſignia Deſpoticę dignitatis ultro deponit. Ib.
			Patriarchæ Joſephi profectio in Orientis Provincias ad Schiſma ibi coercendum fruſtra ſuſcepta. Ejus ibi cum Nicephoro Blemmida congreſſus. lib. 5. cap. 2.
			Thealdus in Syria commorans audito Nuncio ſuæ electionis in Romanum Pontificem, Michaelem Imperatorem ad Pacem Eccleſiarum conciliandam invitat. quod is libenter audit, urgente a Carolo metu. lib. 5. cap. 22.
			Regi Bulgarorum Conſtantino Maria Eulogię filia Sororis Imp. nubit. lib. 5. cap. 3.
	Gregor. X.		
1273	2	14	Thealdus Romam appulſus ibi conſecratur Pontifex VI. Kal. April. & nomen aſſumit Gregorii X.
			Legati a Gregorio X. Conſtantinopolim miſſi ad negotium conciliandæ pacis inter Eccleſiam Latinam & Græcam, magno illic conatu rem promovent. lib. 5. c. 21.
			Imperator Eccleſiaſticos Græcos urget ad Pacem. ibi cap. 12. Holobolum graviter mulctat. Ibid. cap. 20.
			Joannem Veccum præ cæteris reluctantem condit in carcerem. Ibid. cap. 23.

Annl Christi	Rom. Pont. Gregor. X.	Imp. Orie. Michaelis Palæologi	
			Pertinaces in Schiſmate, recuſationis ſuę cauſas in libellum conjiciunt, quem Imperatori offerunt. cap. 14.
			Arſenius in exilio moritur. 30. Septemb. lib. 5. cap. 20.
1273	2	14	Dyrrachium ſubito & vehementi terræ motu nocte una deſtruitur habitatoribus oppreſſis. lib. 5. cap. 7.
			Affinitas Imperatoris deſignata cum Principe Serbiæ diſturbatur. cap. 6. lib. 5.
			Andronicus adſciſcitur a Patre in Collegam Imperii, & cum Anna uxore coronatur. lib. 4. cap. 19.
			Imperator affinitatem & fœdus contrahit cum Noga Tocharorum Principe, data ipſi in uxorem Euphroſyne ſua filia notha. lib. 5. cap. 4.
			Pontifex exoratus a Græcis Carolum Sicilię Regem impedit ab inferendo Conſtantinopol. bello. lib. 5. cap. 26.
Edit. Rom. pag. 338. 1274	3	15	Joannes Veccus lectis diligenter Patrum ſcriptis & Eccleſiaſticis Monumentis, Schiſmaticam ſententiam ultro deponit, & in procuranda Eccleſiarum concordia ſtrenue imperatori cooperatur. lib. 5. cap. 15.
			Schiſmatici Joſepho Patriarchæ perſuadent, ut ſcripto publico declaret, jurejurando interpoſito, ſe numquam in pacem Eccleſiarum conſenſurum. lib. 5. cap. 16.
			Imperator magna Eccleſiaſticorum parte in ſua ſententiam attracta, Legatos mittit Romam ad Pacem Eccleſiarum componendam: cum Patriarcha ita interim tranſigens, ut ipſe Patriarchali Palatio excederet, pollicitus etiam ſe Throno ceſſurum ſi de pace cum Papa conveniretur. lib. 5. cap. 17. & 21.
			Eulogia Soror Imperatoris enixe favens Schiſmaticis, a Fratre avertitur, quod is pacem Eccleſiarum promoveret; ac per filiam Mariam Conſtantinum Bulgarorum Regem in eum concitat. lib. 5. cap. 3. & lib. 6. cap. 1.
			Legati Imperatoris mutuos a Gregorio Pontifice Legatos adducentes, Autumno Conſtantinopolim perveniunt ubi pax Eccleſiarum concluditur, Gregorio inter Sacra proclamato Summo Pontifice Apoſtolicæ Sedis & Oecumenico Papa lib. 5. cap. 22.
			Germanus olim Patriarcha cum Theophane Nicæno & Georgio Acropolita Legati Imperatoris ad Concilium Lugdunenſe miſſi eo perveniunt die 24. Junii Acta Concil. Lugdun.
1275	4	16	Aeres inter Græcos diſſenſiones circa pacem cum Latinis. lib. 5. cap. 23.
			Joannes Veccus Patriarcha eligitur in locum Joſephi. Ibidem cap. 24.
			Imperator acribus ſuppliciis ſævit in obſtinatos Schiſmaticos. cap. 19 & 20.
			Icarius ad Imperatorem transfugiens, & ab eo Claſſi Præpoſitus bene rem gerit. cap. 27.
			Joannes Veccus ſcribere contra Schiſmaticos cogitur cap. 28.
			Joſephus Expatriarcha Chelam in exilium deportatur. cap. 29.
			Genuenſes invito Imperatore tranſire Helleſpontum auſi, capiuntur & male mulctantur cap. 30.

Gre-

Anni Christi	Rom. Pont.	Imp. Orie. Michaelis Palæologi
		Gregorius X. Papa moritur Arretii die 10. Januarii, Spond. ex Antiquis Mnnum.
		Eligitur in ejus locum Petrus de Tarantasia Ord. Prædicatorum. Romę consecratur Pontifex die 22. Febr. nomine assumpto Innocentii ejus appellationis V.
1273		17
		Moritur quarto post mense die 22. Junii.
		Post 19. dies creatur in ejus locum Pontifex Othobonus Fliscus, dictus Hadrianus V. Sed is electus 12. Jun. *Edit. Rom. pag.* 139. lii, obiit die 18. Augusti.
	Joan. XXI.	
		Suffectus huic Viterbii est die 13. Septemb. Joannes Petrus Lusitanus, Cardinalis antea Tusculanus dictus, Is nomen assumpsit Joannis, quem Onuphrius XX. Platina XXII. Spond. & alii quos sequimur XXI. numerant.
		Hic Legatos ad Michaelem Palęologum ab Innocentio quinto destinatos, Episcopos Ferentinum & Taurinensem cum duobus Fratribus Ord. Prędicatorum, proficisci Constantinopolim jussit, ibique confirmationem & observationem eorum quæ Legati Michaelis Imper. in Concilio Lugdunensi promiserant, exigere. Spondanus ex Antiquum. 8. hujus anni.
		Constantinus Rex Bulgariæ, instigante Uxore, bellum in Romanos movet. lib. 6. cap. 1.
		Eulogia Soror Imperatoris, Schismaticorum Princeps, & malæ causę vehementissima patrona. Ibid.
		Maria Bulgariæ Regina Eulogię Filia, Matris exemplo, & hortatu, Patriarchas Orientis, & Sultanem Ægypti concitare in Imperatorem conatur, quod is pacem Ecclesiarum procurasset & tueretur. Ibid.
1277		18
		Joannes XXI. Pont. Max. Viterbii moritur ex vulneribus acceptis ruina cameræ quæ illum noctu dormientem oppresserat. die 15. aut ut alii tradunt, 20. Maii.
		Post sex menses Sedis vacantis electus est in Pontificem Romanum Joannes Cajetanus patria Romanus, gente Ursinus, die 25. Novembris, vocatus in Pontificatu Nicolaus ejus nominis Tertius. Spond. & Odor. ex Antiq.
	Nicol. III. 1	
		Maria Bulgariæ Regina Sphentisthlabum Mysiæ Principem adoptionis simulatione deceptum proditorie interficit. lib. 6. cap. 2.
		Lachanas Subulcus armata Rusticorum manu Tocharos Bulgariam incursantes reprimit. Constantinum Bulgariæ Regem acie vincit & occidit. lib. 6. cap. 3.
		Mense Aprili hujus anni Michael Imper. & Andronicus ejus Filius, & Imperii Collega solemni formula fidem & obedientiam Rom. Pontifici jurant. Regest. Nicolai 3.
1278	2	19
		Michael Imperator Asanem in Generum adscitum Regem Bulgarię fieri curat. lib. 6. cap. 4.
		Michaeli Occidentis Despotę aliam filiam collocat. Ibid. cap. 5.
		Maria Constantini Bulgariæ Regis vidua Lachanæ olim Subulco nubit. Ibid. cap. 7.
		Nicolaus Pont. Legatos Episcopum Grossetanum cum tribus Religiosis Ordinis Minorum ad Michaelem & Andronicum, ad consummandum negotium Pacis Ecclesia-

Edit. Rom. pag. 540.	Anni Christi	Rom. Pont. Nicol. III	Imper. Orient. Michaelis Palæologi
	1279	3	20

rum mittit. Regeſt. Nicol. III. num. 143. uſque ad 153.

Legatia Michaele Imperatore ad Pontificem perveniunt gratulantes ei Pontificatſi & obedientiâ profitentes. attulerunt iidem litteras a Joanne Vecco Patriarcha quibus Nicolaum ſe agnoſcere declarabat: *Paſtorum Paſtorem, omniumque Præſulem ſuper eminentem Prælatorum*. Addebant Legati: Imperatorem quidem pro viribus conatum omnes Græcos ad pacem Eccleſiarum amplectendam adigere. verum multos e ſuis propinquis aliiſque potentibus acriter obſtare, adeout in apertam rebellionem Schiſma erupiſſet: & congregata Pſeudoſynodo centum Monachorum cum aliquot Abbatibus, & octo Epiſcopis anathema intortum in Patriarcham & ſe. Nec ſibi vires ad manum eſſe quibus tam potentem factionem opprimeret. Quare boni conſuleret Pontifex, arte ſe ac moderatione in hoc negotio uti, potius quam vi aperta. Sic enim videri neceſſe, metu majoris mali. Regeſt. Nic. III. num. 156. & ſeq.

His ita præmunitis apud Pontificem Imperator, Joannem Veccum Patriarcham cui ſciebat infenſiſſimos eſſe Schiſmaticos, ut eos ſic deliniret, vexare aggreditur, accuſationibus in eum admittendis. Hunc enim annum deſignant illa Pachymeris verba lib. 6. cap. 10. *Jam autem evolutis annis quatuor ex quo Joannes Patriarchatus honore præcellebat, menſe Februario ſeptimæ Indictionis, gravet in eum accuſationes a quibuſdam e Clero conflantur: memdaces illæ quidem & plane inanes: non tamen ejuſmodi quas agre Imperator admitteret* &c. Numeravit hic annus Indictionem ſeptimam. & cum ſuperius cap. 6. num. 4. demonſtratum ſit Joannem Veccum Patriarchatus poſſeſſionem adiiſſe die 2. Junii anno 1275. utique is hoc anno 1279. ejus dignitatis quartum explebat. Crediderim Michaelem pro ſuo more circumſpectiſſime agendi, jam ab hujus anni principio aut fine præcedentia, cum decreviſſet Vecco, cujus libertate offendebatur, negotium faceſſere, ne id Romanus Pontifex ſequiorem in partem interpretaretur, hac eum de qua diximus Legatione præoccupare ſtuduiſſe. Sicque jam ſecurum ab ea parte, quæ ſuis rationibus congruere putabat in Patriarcham egiſſe, narrata a Pachymere lib. 6. cap. 10. & tribus ſequentibus. Cæterum videtur, ſimul accuſari cœptus eſt Veccus, & averſus ab eo Imperatoris animus palam ſe prodere (quod noſter ait factum menſe Februario 7. Indictionis, hoc eſt hujus anni 1279.) expeditus Romam celer Nuncius, qui ad Pontificem pervenerit paulo poſt quam audita fuerat ſuperior Legatio Imperatoris. Eo vero accepto Nuncio motum Pontificem ſtatim ad Imperatorem Legatos expediviſſe, juſſos feſtinare quantum poſſent, & ſubvenire quamprimum Vecco laboranti. Hos Legatos Pachymeres occurriſſe Imperatori ſcribit cap. 14. lib. 6. revertenti Hadrianopolim: iiſque ut ſatisfaceret Veccum, qui pertæſus vexationum Patriarchatu ceſſiſſe videbatur, in eo rurſum ſtabilire decreviſſe. moxque Conſtantinopolim cum Legatis profectum, iis geſtis quæ a cap. 14. ad 17. narrantur, accommodata ad ita ſatis faciendum Legatis, ut Schiſmatici tamen non exaſperarentur: denique, ut cap. 17. dicitur, *die ſexta menſis Auguſti* ejuſdem Indictionis (nempe prius memoratæ ſeptimæ, quę hujus anni 1279. character eſt) Veccum in Palatium Patrarchale ſolemni pompa reduxiſſe.

pag. 541.

Anni Christi	Rom. Pont. Nicol. III	Imper. Or. Michaelis Palæologi
1279	8	20

Unum in his reperio perplexitatis inextricabilis, quod ſtatim Pachymeres adjungit : *Datum fuiſſe operam concinnando ſcripto quo Papa (is tunc erat Urbanus) ſuper mandatis per Legatos renunciatis ſatisfieret.* Itane vero anno 1279. ſedebat Romæ Urbanus Papa ? An non eſt manifeſtiſſimum Nicolaum Tertium jam a 25. Novembris anni 1277. creatum fuiſſe Pontificem, ſediſſeq; inde annos integros duos, ac menſes præterea novem, hoc eſt uſque ad menſem Auguſtum anni ſequentis 1280. quo eſt mortuus. Suſpicari non licet mendum Librarii. Nam in ms. ms. Codicibus optimis clariſſime legitur : Οὐρβεν᾽ος δὶ τὸν τὸν Exiſtimo ergo errorem eſſe Pachymeris ipſius, ex eo forte ortum, quod cum Nicolaum Tertium Pontificem Οὐρβῖνον frequentius, nomine Familiæ Clariſſimæ ex qua erat ortus, appellari audirer, & recordaretur Urbani IV. qui quo tempore ipſe in Urbem Conſtantinopolim recens e Latinis recuperatam anni 1261. rediit. Romanę Eccleſiæ præeſſe diceretur, Οὐρβῖνον cum Οὐρβάνῳ confuderit : & Nicolaum appellari putaverit Urbanum.

Idem Nicolaus Pontifex hoc anno moritur. Vide Spondan. Odoricum, & alios.

Hoc eodem anno Lachanas acie victus a Tocharis eſt : Maria vero ejus Uxor Imperatori tradita. Aſan autem Gener Imperatoris admiſſus Ternobum Regni Bulgariæ poſſeſſionem adiit. Pachym. lib. 6. cap. 8.

Videtur ad hunc annum pertinere quod narrat Pachym. lib. 6. cap. 18. de duobus Epiſcopis Græcis accuſatis de pertinacia in Schiſmate, & ad Papam ab Imperatore miſſis ut punirentur : qui ab eo (videlicet Nicolao Tertio) remiſſi cum honore fuerint in ſuas Eccleſias.

1280	Mart. IV. 1	21

Simon de Bria Card. creatus Pontifex aſſumit nomen Martini vulgo quarti numerati, cum revera ſecundus ejus nominis fuerit, quod duo poſt primum interjecti Marini, non Martini appellati fuerint Spond. ex Anriquioribus.

Andronicus alter Auguſtus Expeditione jam anno ſuperiori in Orientales Imperii Tractus ſuſcepta, hoc anno Urbem Tralles antea dirutam inſtauravit, frequentavitque Colonia, novo nomine Andronicopoleos. Sed a Perſis novam munitionem ſuo limiti vicinam ſuſpectam habentibus inopinato obſeſſa fiti ad deditionem compulſa eſt. Pachym. lib. 6. cap. 20. & 21. *Edit. Rom. pag. 342.*

Imperator Michael alterum filium Conſtantinum Porphyrogenitum cum Copiis in Occidentem mittens, ipſe cum Exercitu Pruſam ſe confert. lib. 6. cap. 22.

Audita Pruſæ creatione Martini IV. Imperator Legatos ad eum mittit. lib. 6. cap. 30.

Bulgari coneitante quodam Tertere ab Aſane novo Rege averſi, dum ab eo defectionem machinantur, ipſe rebus ſuis diffidens Ternobo aufugit, vituperatus eo nomine ab Augnſto Socero. Terteres vaenum Regni Solium occupat. lib. 6. cap. 9.

Lachanas qui Aſane Ternobi dominante magnas Bulgaris & Romanis Clades intulerat ; faventibus illi parum benevolis Bulgarorum in Aſanem ſtudiis, ubi Tertere jam regnante difficiliorem experitur recuperationem ejus.

Anni Chriſti	Rom. Pont. Mart. IV.	Imper. Orient. Michaelis Palæologi	
			Regni, ad Nogam Tocharorum Principem ſupplex confugit, anxilia poſtulans. Veoit eodem Aſan ſimili de cauſa: Barbaro utrumque ſuſpeodente ſpebus incertis; ſed ad extremum Lachanas a Noga inter Epulas trucidatos eſt. lib. 6. cap. 9. & 19.
1280	2	21	Imperator ſuppliciis atrocibus in Schiſmaticos ſævit. lib. 6. cap. 24. ad 27.
			Alios præterea ſine cauſa ſuſpectos male mulctat. In his Pachomium Grammaticum, quem excæcari jubet ob quoddam Vaticinium de ejus nomine vulgatum, cap. 24.
1281	2	22	Redeunt ad Imperatorem miſſi ab eo prius ad Martinum Pontificem Legati, referentes ſe peſſime exceptos a Pontifice offenſo in Michaelem, quod negotium Pacis Eccleſiarum non bona fide promovaret verba dare conteotus. Fuit & alia cauſa oon memorata Pachymeri: quod Michael, conciliante Joanne Procyda, fœdus iniviſſet cum Rege Aragonum contra Carolum. quam ob cauſam anathema Pontifex io Michaelem intorſit conſtitutione promulgata Urbe veteri 14. Kalend. Decembris Anni ſui Pontificatus Primi, hoc eſt hujus 1281. quæ extat apud Odoricum, & io Lect. Antiqu. Caniſii, & in Bullario. Tom. 1. in Martino IV. Pachym. lib. 6. cap. 30.
			Carolus Rex Siciliæ detectis Pontifici artificiis Græcorum, facultatem impetrat Bellum inferendi Micbaeli, idque aggreditur infeliciter: copiis ejus apud Bellagrada profligatis. lib. 6. cap. 32.
			Aona Uxor Andronici Auguſti moritur. lib. 6. cap. 28. Imperator Micbael indignans ob ea quæ audierat io ſe dicta factaque a Martino Papa, ejus inter Sacta commemorationem prohibet. Tamen re melius conſiderata perſiſtere in iis quæ decreverat pro pace Eccleſiarum, ſtatuit. lib. 6. cap. 30.
			Lazorum Princeps Joannes ſtudioſe invitatus ab Imperatore Michaele, & tandem adductus ad affioitatem cum eo admitteodam, filiam Michaelis Imperatoris ducit Uxorem Conſtantinopoli menſe Septembris. lib. 6. cap. 34.
1282	3	23	Joannes Sebaſtocrator in Imperatorem rebellans terras ejus incurſionibus vexat. lib. 6. cap. 35.
			Contra eum Imperator Tochatos evocat. *Ibid.*
			Menſe Novembri movet Imperator cum Exercitu occurſurus Tocharis quos evocaverat, & verſus Thraciam progreditur, Auguſta fruſtra reclamante. cap. 35.
			Conſcenſa nave periclitatus in mari Michael Imperator cum Andronico filio, ægre tandem Rhædeſtum appellit. Inde Allagen terra provectus poſitis ibi Caſtris languore correptus eſt, ex quo, die 11. Decembris Feria ſexta deceſſit, in Agro Pachomii dicto, ut fides pateret Oraculi cujus eventum avertere tentavetat Pachomio excęcando, ut ſuperius cap. 24. Pachymeres narraverat.

Edit. Rom. pag. 543.

FINIS OBSERVAT. PACHYMERIANARUM.

Dignetur Benignus Lector hæc pauca verba quæ inter excudendam Interpretationem Latinam hujus Hiſtoriæ Pachymeris, cauſa ſunt omiſſa, ſuis locis reponere.

Pag. 42. lin. 41. poſt verbum, *Ordinem*: Addatur: res denique & omnes perſonas Eccleſiaſticas quam impenſe veneretur.

Pag. 106. lin. 56. ſtatim poſt verbum, *protegerentur* adjungatur: ab igne hoſtili, ſi forte injiceretur.

APPENDIX
AD OBSERVATIONES PACHYMERIANAS
SPECIMEN SAPIENTIÆ INDORUM VETERUM

Liber olim ex Lingua Indica in Perſicam a Perzoe Medico : ex Perſica in Arabicam ab Anonymo: ex Arabica in Græcam a Symeone Seth,

A PETRO POSSINO SOCIET. JESU

NOVISSIME E GRÆCA IN LATINAM

TRANSLATUS.

LECTORI.

MAntiſſam Hiſtoriæ, Fabulam non nugacem; & occupationis ſeriæ, non prorſus otioſam remiſſionem, boni conſulas, rogo te, Humane Lector. Coactus neceſſitate declarandi loci, quo noſter Pachymeres Ichnelatæ Parabolica laudarat, dedi me in perquiſitionem ignotiſſimi Operis. Voti me eito compotem illuſtriſſimus Leo Allatius e ſuo pretioſorum id genus κειμηλίων ditiſſimo Muſeo, fecit. Evolvi cupide, curioſe indagavi: aliud, ut fit, quærens, aliud reperi. Viſus eſt Liber proba morum informatione, antiquitate peregrina, forma dicendi rara nec illepida; crebris argutiſque ſententiis, non indignus luce publica. Paucis diebus verti, partim rure, quo viribus reficiendis conceſſeram. Græcum Interpretem, etſi ejus facundiam laudo, & beneficium prædico, non neceſſe duxi ſequi; quoties haud contemnendis indiciis deprehendebam ab Archetypo eum exemplari deflectere. Veluti cum Philoſophos apud Indos memorat, quales ab Auctoribus optimis habemus illic conſueviſſe nominari vocabulo tali, cui Græcum Gymnoſophiſta reſpondeat, quod Latini quoque veteres uſurparunt, ubi de Indis ſapientiam profitentibus incidit mentio; cum e libris canonicis teſtimonia, & verſus Homeri aut Græcorum vatum aliorum citari, & recitari verbatim facit ab Auctore nullum Chriſtianiſmi, aut notitiæ græcarum litterarum characterem præferente: eum præterea dimidiate quædam exprimit; & ita obſcure ut Apolline Lector indigeat: cum Parabolarum membra vim ſignificandi præcipuam continentia luxat aut ſupprimit. quæ omnia nos ex ſcopo Scriptoris toto contextu indicato in ſententiam intelligibilem, & propoſito congruam ſupplendo, aut mutando pauca, formavimus. Raro tamen id factum; & tantum ubi ſumma neceſſitas compulit. Pleraque ex Græco, ut jacent, expreſſimus. Suſpicabamur etiam magnam partem iſtorum incommodorum, non ipſi Symeoni Seth, ſed Exſcriptoribus Interpretationis ejus imputandam: qui licentiam ſibi ſumpſerint, mutilandi, interpolandi infereiendique ſua; qualis auſi non rara extant in aliis quoque libris exempla. Itaque eum animadvertiſſem Auctorem ipſum in morum cenſura, valde ſerium: Perzoem vero primum ejus Interpretem in ejus Præfatione obſervaſſem rigidum caſtitatis fuiſſe cultorem: a qua ſeveritate nec ipſe Græcæ Interpretationis Auctor in ſua Præfatione ſe abhorrere demonſtraſſet, vix me tenebam quin ſuſpicarer, tres obſcœniſſimas & peccare docentes Fabulas mala cujuſdam nugatoris intruſas manu: præſertim cum duæ illarum in Diſſ. 4. ad propoſitum nihil facerent. Quare illas inde ſuſtuli, uti & tertiam ſimiliter ἀπροσδιόνυσον, & ineptiſſimam. in Diſſertatione vero 12. partem Parabolæ, alioqui ſeveræ, ſubturpiculam, & nonniſi cum offenſione ac rubore verecundi Lectoris apparituram, levi mutatione ad frugem tranſtuli, pari uſu ſignificationis & præcepti Parabolici retento. Titulum Ichnelatæ in fronte cur omiſerim cauſam dixi in Gloſſario verbo ἰχνηλάτης. Colloquia Gymnoſophiſtæ cum Rege Abeſſalomo Symeon τμήματα, hoc eſt Sectiones vocabat: Ego Diſſertationes Parabolicas dicenda cenſui. ad quod me partim movit auctoritas Pachymeris, qui Parabolica hoc Opus vocat. Alia ſunt quæ præmonere, nec inutiliter potueram: ſed eum priores hujus Operis Interpretes tam prolixe ſint præfati; ſi ego quoque in Prologo verbis indulgeam; periculum ſit, ne tot tam longis proœmiis, velut quodam acervo Mercurii, miſer Auctor obruatur. Itaque orationem hic incidam ad vivum reſecans. Vale Lector & fave.

AD

SPECIMEN SAPIENTIÆ INDORUM VETERUM PROLEGOMENA

INTERPRETE PETRO POSSINO SOC JESU.

PROLEGI.

Hiſtoria deportationis ex India in Perſidem Libri cui titulus eſt : Specimen Sapientiæ Indorum Veterum.

Edit. Rom. pag. 347.

CHOSROES Perſarum Rex, qui & Anaſuranus nominatus eſt, Davidis filius, cum audiſſet de quodam libro conſcripto in Regione Indiæ ab Eruditis & Sapientibus illarum Gentium, continente Fabulas valde utiles omni Hominum generi, parvis & magnis, Principibus & ſubditis, qui abſe onditus ſervaretur in regio illic Tabulario : de hoc, inquam, certior factus, & plane perſuaſus ſalubrem ſibi ac ſuis iſtorum Apologorum mores informantium cognitionem fore, juſſit inquiri virum aliquem doctum, ſcientem linguæ Indicæ, cui recte demandari negotium poſſet ejus Operis in Regnum & ſermonem Perſicum transferendi. Haud ita multo poſt ii quibus hanc curam dederat, adduxerunt ipſi, Virum prudentem, atque omni genere doctrinarum eruditum, arte ac profeſſione Medicum, nomine Perzoem. Hic cum in conſpectum veniſſet Regis, demiſſiſſima proſtratione corporis eum veneratus, ubi aſſurrexiſſet, ſic eſt eum affatus Choſroes. Delatum ad me eſt de tua prudentia, eruditione ac virtute. venit porro in meam notitiam fama Libri cujuſdam in India ſervati, præcepta morum præclara, gratis intexta narrationculis, utiliſſime tradentis. Hujus ego videndi, communicandiq; Perſis meis ingenti teneor deſiderio. Hic cum Perzoes ad omnem operam atque obſequium ſeſe promptum obtuliſſet, præcepit Rex ei numerari tantum pecuniæ, quantum in viaticum & commorationem in India neceſſariam ad rem quæ injungebatur, abunde ſuffecturum videretur. Tum ipſi dixit : ubi hæc expenderis, aut quomodocumque ſumptu alio egueris, fac nos continuo per fidum nuncium certiores. Submittemus ſtatim quidquid poſces ; nulli enim impendio certum nobis eſt, quo tam utilis Commentarii participes fiamus, parcere.

II. Dat ſe in viam ſub hæc Perzoes, & in Indiam appulſus, ibi frequentare Aulam Regiam inſtitit, quotidieque appatere in Palatinis Exhedris, confabulando cum Miniſtris, Regni Proceribus, ac Senaturibus, Viris magnis, prudentiæ, ac ſapientiæ, facundiæ quoque & eruditionis omnigenæ laude conſpicuis. Quinetiam præcipuorum ex ipſis maximeque illuſtrium limina terebat, domi quemque conveniens ac ſalutans ſuæ ; & ut ipſorum promiſcuo ſermone proficiebat, ſic & illis videndi Commentarii participes fiamus, parcere.

II. Dat ſe in viam ſub hæc Perzoes, & in Indiam appulſus, ibi frequentare Aulam Regiam inſtitit, quotidieque appatere in Palatinis Exhedris, confabulando cum Miniſtris, Regni Proceribus, ac Senaturibus, Viris magnis, prudentiæ, ac ſapientiæ, facundiæ quoque & eruditionis omnigenæ laude conſpicuis. Quinetiam præcipuorum ex ipſis maximeque illuſtrium limina terebat, domi quemque conveniens ac ſalutans ſuæ ; & ut ipſorum promiſcuo ſermone proficiebat, ſic & illis videndi Commentarii participes fiamus, parcere.

II. Dat ſe in viam ſub hæc Perzoes, & in Indiam appulſus, ibi frequentare Aulam Regiam inſtitit, quotidieque appatere in Palatinis Exhedris, confabulando cum Miniſtris, Regni Proceribus, ac Senaturibus, Viris magnis, prudentiæ, ac ſapientiæ, facundiæ quoque & eruditionis omnigenæ laude conſpicuis. Quinetiam præcipuorum ex ipſis maximeque illuſtrium limina terebat, domi quemque conveniens ac ſalutans ſuæ ; & ut ipſorum promiſcuo ſermone proficiebat, ſic & illis videndi Commentarii participes fiamus, parcere.

II. Dat ſe in viam ſub hæc Perzoes, & in Indiam appulſus, ibi frequentare Aulam Regiam inſtitit, quotidieque appatere in Palatinis Exhedris, confabulando cum Miniſtris, Regni Proceribus, ac Senaturibus, Viris magnis, prudentiæ, ac ſapientiæ, facundiæ quoque & eruditionis omnigenæ laude conſpicuis. Quinetiam præcipuorum ex ipſis maximeque illuſtrium limina terebat, domi quemque conveniens ac ſalutans ſuæ ; & ut ipſorum promiſcuo ſermone proficiebat, ſic & illis videndi Commentarii participes fiamus, parcere.

II. Dat ſe in viam ſub hæc Perzoes, & in Indiam appulſus, ibi frequentare Aulam Regiam inſtitit, quotidieque appatere in Palatinis Exhedris, confabulando cum Miniſtris, Regni Proceribus, ac Senaturibus, Viris magnis, prudentiæ, ac ſapientiæ, facundiæ quoque & eruditionis omnigenæ laude conſpicuis. Quinetiam præcipuorum ex ipſis maximeque illuſtrium limina terebat, domi quemque conveniens ac ſalutans ſuæ ; & ut ipſorum promiſcuo ſermone proficiebat, ſic & illis videndi Commentarii participes fiamus, parcere.

II. Dat ſe in viam ſub hæc Perzoes, & in Indiam appulſus, ibi frequentare Aulam Regiam inſtitit, quotidieque appatere in Palatinis Exhedris, confabulando cum Miniſtris, Regni Proceribus, ac Senaturibus, Viris magnis, prudentiæ, ac ſapientiæ, facundiæ quoque & eruditionis omnigenæ laude conſpicuis. Quinetiam præcipuorum ex ipſis maximeque illuſtrium limina terebat, domi quemque conveniens ac ſalutans ſuæ ; & ut ipſorum promiſcuo ſermone proficiebat, ſic & illis videndi Commentarii participes fiamus, parcere.

ſerre te, quod ſero nunc tandem inchoas; eteque edeo, ſi me ſinis loqui libere, tibi pene ſuccenſebam, quod in aliis cunctis amicitiæ officiis diligentiſſimus, in hoc omnium præcipuo e perjendorum ſecretorum, illiberali penè quadam, cunctatione ceſſares. Quamquam ne viciſſim ego tibi contra leges veri amoris diſſimulem quidpiam, fruſtra eras in hoc ſtudio clam me habendi votum illud, quod ego dudum pellucens in tua intima conſcientia perlegi. Diu, inquam, eſt quod me non fallit; veniſſe te in Indiam eo conſilio, ut noſtræ ſapientiæ theſauros expilares, arcanorumque inde librorum copiam nactus, ex iis erueres unde patriam redux ditares tuam. In quo etſi, ut dixi, ſuboffendebat me tua illa non ſatis familiaris de re tali taciturnitas, neceſſitudini inter nos coalescenti convicium viſa facere, temperavi tamen ab eapoſtulando de ea tecum; contentus obſervare te intetim, & quaſi diſſimulatione mutua ulciſci; dum tu cæteris virtutibus, &, quæ uſu ſe magis magiſque quotidiano exercebant, dotibus tuis præclaris eruditionis & ingenii, labem illam in æſtimatione mea qualemcumque compenſares, aut etiam alleganda quandoque idonea iſtius ſilentii cauſa, dilueres. nunc quoniam ingreſſus ultro tu ipſe in eum ſermonem es, qui viam panderet animo meo geſtienti effundere ſe coram te tecum, non putavi negligendam occaſionem oſtendendi tibi ſagacitatem meam, quam tantis artificiis arcere nequiviſti, quominus in ultimo receſſu abditiſſimotum mentis tuæ penetralium deprehendetet: ſcopum peregrinationis ad nos tuæ non alium tibi fuiſſe propoſitum, quam ut ſpecimen Sapientiæ noſtratium Doctorum arcanis apud nos conditum litteris, exſcriberes inde, veſtraque lingua expoſitum Regi tuo rediens offerres.

V. Ac ne te habeat ſolicitum, quod me ſuboſſenſum taciturnitate tua dixi, velim ne ſis neſcius, non ſolum ignoviſſe me tibi facile, ſed præterea etiam ſuſpexiſſe modeſtationem in hoc tuam, in qua magnum ſapientiæ inſtar agnoſcebam: gnarus quam pauci reſiſtant prurigini prodendi familiaribus, quidquid mente verſant; quantaque cautione opus ſit, præſertim degentibus peregre ſub Rege legibuſque diverſiſſimis, in recte deligendo, quem conſilii ancipitis & offenſionibus illic obnoxii, non damnoſe quis arbitrum ſaciat. Ergo, ut quod res eſt fatear, eo te nomine magis emavi, ac multo pluris feci. Sic enim dudum mihi perſuaſi; octo eſſe in quibus experimentum indolis magnæ, ingeniique laudis eximiæ capacis, ſumi certum poſſit: Primum eſt mitem eſſe & comem ad omnes. Alterum recta intueri deſtinatum ſuum, illique indefeſſe, ſed patienter, urgendo inſiſtere. Tertium ſubeſſe obſequique Regibus. Quartum, arcana probatis dumtaxat Amicis credere. Quintum, in Comitatibus Principum ſic apparere ſapientem, ut odioſa triſtitia Philoſophiæ non popularis & ſuperciliosæ declinetur. Seatum ita manſuete ac placide cum vitioſis etiam & improbis agere, ut ad eos ne ſuſpicio quidem celari ſequirentium conſiliorum ulla ſinatur emanare. Septimum, eaercere dominium in linguam, frænareque illam in occaſionibus ingenii dicacitate commendandi, ab omni dicterio, quod vel oblique perſtringat quempiam. Octavum denique, in conventu Vitorum gravium non temere prodire, ac æſtu eruditionis conſciæ provehi ſermonibus ultra quam poſcat propoſiti ad dicendum aut deliberandum argumenti formula. His octo qui prædicus dotibus ſit, næ is & tutus etit e periculo damnorum in quæ haud raro incurrunt inconſiderate converſantes, & compos fere fiet votorum quorumcumque; cunctis ad tali ſavendum naturali quadam inclinatione propendentibus. Itaque quod has in te omnes virtutes vidi, promptus ecce pronuſque ſum ad gratificandum tibi, quantum erit in me ſitum, quodcumque optaveris. Moneo tamen difficile te negotium tractare; ac quo magis ſentio haud poſſe me in eo quantum vellem; eo præcor Deum intentius, ut fortunet cœptum, amoliendis, ſeſe contra objectantibus obſtaculis non parvis; quæ equidem dum reputo, cohorreſco interdum totus: quippe obverſante menti meæ ſæva imagine malorum, quæ ex hac forte deprehenſa molitione in tuum mihi longe cariſſimum redundarent caput. Sed avertet ſiniſtra, ut ſpero, cuncta propitium innocentiæ tuæ noſtroque amori Numen; cujus tecti patrocinio (confidendum eſt enim) adverſa infeſtaque, innoxie quælibet eluctabimur.

VI. Varie affecit inopinata hæc oratio eudientem Perzoem. miratus primum eſt ſolertiam Indi uſque eo perſpicacem, ut latebras cordis pervaderet. Ejuſdem poſtea humanitatem ſuſpexit, quod in nonnulla eapoſtulandi ſecum cauſe, omni verborum aſperitate temperaſſet. Poſtremo gratulatus ſibi eſt, & probatam irrefragabili jam experimento Amici quem hactenus exploraverat, fidem uſquequaque ſinceram; & certa tum demum firmavit animum fiducia conſequendi quod optabat, auxilio utique parato tam fidi ac efficecis cooperatoris. His intento cogitationibus, & vultu quidem fatenti ſic ſe rem habere ut Amicus divinavetat, nec dum tamen expedienti mutuum ſermonem, ſic Indus, omni ei timori demendo iterum eſt orſus. Miraris in iſto ſilentio fortaſſe qui fieri potuerit ut votum tuum, etſi a te ſtudioſe tectum, penetrarim tamen; ſic habe: Artem callere me inſidiandi amicis innocenter; hoc eſt petducendi eos non modo citra damnum, ſed etiam cum commodo ipſorum quo minime volebant. ut enim Aucupes obſervato guſtu avium quas venantur; objiciunt eis eſcas quas illæ eppetunt, & hac illecebra delinitas pertrahunt in laqueos juxta expanſos: ſic ego intellecto tuo ſtudio, ingentique amore litterarum, de induſtria mentionem inferebam noſtratium monumentorum de moribus ſcriptorum eccurate, qua commemoratione cum ſalivem tibi moveti tem exquiſiti cibi, nulla ſatis tua diſſimulatio celatet, deveni tandem, adhibitis eodem plutimis hinc inde aliis indiciis, in notitiam deſiderii, quod te huc duxit. Scio temere in talibus judicare multos. Sed ſi argumentorum opinandi delectus qui debet habeatur, raro erraverit divinatio. At ſicut ædificium ſitmis innitens fundamentis ſtat inconcuſſum adverſus ventos imbreſque; ſicut navis carina ſubtus ſolida, lateribus validis ex arte affabre compacta reſiſtit iratis fluctibus; ſic opinio ex prudenti comparatione maturaque æſtimatione ſignorum in unum ex diverſo conſpirantium plurium, recte tatiocinantis animo innata, coargui non timet; quin veriſſima plerumque ipſa conſciorum confeſſione comprobatur. nec re porro pœniteat habere me arbitrum ancipitis arcani, tantum ebſum e deferendo te, ut particeps hajus tui quodcumque eſt criminis ultro fieri ſeſtinem. Sic, inquam, decrevi, omnem conferre operam, ne vitæ quidem ac capiti parcendo, quo tibi contingat id quod optas. Verum ad hoc neceſſe prorſus ante omnia eſt, ut intendamus uterque diligentiam latendi, ſolicitiſſimeque caveamus ne tertius noſtræ conſcientiæ amborum adhibeatur, aut quomodocumque interveniat arbiter. Inter duos poteſt utcumque conſiſtere ſecuritas ſecreti. Quod tres ſciant teneri, quin emanet ad plures, nequit. Si autem enotuerit, cooperari me tibi in exſcriptione, & deportatione ad exteros Commentariorum noſtratium, actum de me ſit. tum nullæ opes, nulla ſuffragatio caput meum ſervaſſent. Regem habemus ſævire etrociter ob res nihili ſolitum, nec revocabilis, ubi præcipitem ira extulerit, in mitiora voluntatis.

VII. Hic Perzoes gratias egit tam generoſo Amico, prout par erat, magnas, ea cunctis ſingillatim circumſtantiis beneficii ejus meritum æſtimans, quod ultro priuſquam rogatetur, quod in re ſibi periculoſa, quod homini exteto, tam prolixe, tam gratuito faveret. De ſecreto, quod monuerat, ſecurum omni ex parte juſſit eſſe: de mea fide, inquiens, non minus potes ac debes quam de tua ipſius in hoc, quod tegi utriuſque intereſt, tacendo conſtantia & moderatione confidere. quare quod ad

Edit. Rom. pag. 549.

me

me attinet, tam tibi certa incolumitas tua eſt, quam quod in vita poteſt eſſe certiſſimum. Condam me paucis diebus: & celeritate ſumma quod cupio exſcribam, interim cum alio præter te unum congrediens nemine. Perfecto negotio evolabo ſtatim, ut ne ſi velliem quidem, poſſem hiſce cuiquam in Partibus allum inter nos tranſactorum indicium effundere. Me hinc profecto tu ſupereris unus qui rem ſcias. quam tuta tibi ac fida eſt tua propria conſcientia, tam remotum ab omni etiam umbra periculi, bujus quidem facti gratia, te manifeſtum eſt fore. Hæc & in eam ſententiam alia locuto Perzoi aperuit Indus ſapiens arcanum Muſeum ſuum, ibi illic cum has Diſſertationes quindecim Gymnoſophiſtæ veteris ad Regem Abeſſalomum, tum alia ſtrenue quæ voluit exſcripſit iſtorum Indicæ Sapientiæ Monamentorum. Interim autem pecunia quam attulerat e Perſide ferme jam expenſa, remiſit eo fidum hominem, qui Regi Anaſurano nunciaret, magnis tandem laboribus ſe peregiſſe quod juſſerat: relaturum ipſi ſtatim quæ optabat, ubi viaticum ad reditum ſuppeditari ſibi mandaſſet. Lætus nuncio Rex non ſolum quod petebatus liberaliſſime ſubmiſit; ſed redditus humaniſſimis literis quam ſibi gratum ac jucundum accideret Perzois obſequium prolixe declaravit; tum Deo gratias agens, & ſibi gratulaus, hortabatur ut quoad ſuo commodo liceret, maturaret reditum in Patriam, ubi eum fidelis operæ præmia manerent.

Edit. Rom. pag. 550.

VIII. Hac Perzoes lecta epiſtola, confeſtim ſe dat in viam, ac eam feliciter emenſus, incolumem ſe ſiſtit Choſroi; qui quantis ipſum benevolentiæ ſignificationibus exceperit, haud facile ſit dicendo exequi. Amplexus caritate ſyncerriſſima reducem, Commentarios manu tenens quos attulerat, beaſti nos, inquit, & voti compotes antiquiſſimi faciens, æternum tibi devinxiſti, maſte iſta induſtria, fidelitate, diligentia. dabimus de cætero, quod nos decet, operam, ne minori tuo fructu, quam noſtra voluptate, tantum laborum & periculorum exhauſeris. Sub hæc diem condicit poſterum, cujus diei notata hora Eruditi, quos in comitatu habebat plurimos, omnigenæque Sapientiæ conſultiſſimi Viri convenirent ad ſe omnes; audituri peregre advectos libros, dum lingua primum Perſica ex Perznis interpretatione recitarentus. Congregato Cœtu ampliſſimo, medius in Throno Rex ſumptis in manus & explicatis Perzois Codicibus juſſit ex eis a vocaliſſimo Anagnoſte pronunciari per horas plurimas Diſſertationes pulcriſſimum quindecim Gymnoſophiſtæ cum Abeſſalomo Rege; inhiantibus avide cunctis, & veritatem tam aptis expreſſam ſabulis; effataque ſummæ humanæ Sapientiæ beſtiarum amœniſſime profuſa linguis, pulcherrimo intexta peregrini artificii, concordi celebrantibus applauſu. In digreſſu graviſſimi quique Senatorum manus in Cælum tollebant, gratulantes Numini, quod iſta Regi mente, iſto Perzoi ſtudio, ſucceſſuque cœpti difficilis donando, diem demum illuſtreſcere felicisſimam conceſſiſſet Petſidi, tantis exteræ Sapientiæ theſauris jure deinceps gloriaturæ. Hinc converſi ad Perzoem, nullum faciebant finem ingenii ejus, facundiæque, ac in tantis periculis contemnendis, ſerendis laboribus, fortitudinis, conſtantiæque prædicandæ; quo ajebant nomine Patriam ipſi ſuam immortalis beneficii ſemper debitricem fore. Rex ipſe, haud ſeſe jam capiens, pandi Apothecas regiarunt opum juſſit, ductoque ſecum intro Perzoi jurejurando confirmavit condonare ſe ipſi ac jure jam nunc quam optimo proprium tradere, quidquid ac quantum inde vellet: eligeret, caperet, nulla verecundia, nulla parſimonia domum auferret, e clariſſimis illis gemmis, e pretioſiſſimis pannis auro textis & blatta, reliquiſque Regiæ Gazæ immenſa illic copia congeſtæ divitiis.

IX. Tunc procidens coram Rege demiſſiſſime Perzoes: accipio, ait, Domine, iſtum animum, iſtud de me judicium, eo gratiori animi ſenſu, eo dejectiori veneratione, quo magis ſum conſcius nihil egiſſe, aut potuiſſe me quo tantis a Sacra tua Majeſtate cumulari favoribus mererer. Laus ea mera eſt humaniſſimæ dignationis tuæ, quam quia remunerari aliter quam votis nequeo, precor venerorque ſupremum Cæli Terræque Dominum ut te maximum Regem, & in hac vita pergat omni proſperitate fortunare, & in futuro ſæculo ſempiterna coronet gloria. Quod ad iſta pertinet quæ largiſſime offers indigno & inutili tuo ſervo, liceat quæſo per te mihi, Rex Illuſtriſſime, libere fateri, me iis non indigere. Abunde quippe atque inſtar omnium tuam eſſe mihi gratiam & ſplendorem redundantem in me ſummum ex tam honorifico Majeſtatis de me tuæ teſtimonio ac ſenſu. ne tamen videar Regiam iſtam tuam liberalitatem ſpernere, aut recuſare in ære tuo eſſe, unum ex tuis magnificentiſſimis admitto donis, volumen pannorum Pagi Phuiſtan, amplum eum veſtitum non mihi ſolum indicatione favoris tui, ſed univerſæ quoque cognationi meæ ratus fore. Inde cum quam dixi accepiſſet Perzoes veſtem Regiam, gratiaſque iterum exquiſitiſſimis egiſſet verbis, cuncta ei proſpera faultaque a Deo comprecans, demiſſiſſime ſignificavit, aliud quidpiam deſiderare ſe a Majeſtate ejus, non difficile, nec magnum; quod, ſi per eum liceret, continuo proponeret. Dicere juſſus, ſubjecit. Cuperem, Domine, ut imperare dignareris Scriptori tuo Regio Perzetzemchari Filio Paſchetices, ut cum librum a me delatum ex India Perſiceque verſum, mox, prout jam juſſiſti, edet in lucem publicam, commemoret in frontem Operis nominatim qui ſim, unde ortus, cujus ſectæ ac ſtudii, poſtremo quantum contentionis in hoc tuo mandato defungendo exhauſerim. Eo cognito Perzois voto Rex & Proceres generoſam ejus ſapientiam ſuſpexere, qui opibus ac pecunia contemptis, æternum decus immortalis gloriæ unum intueretur. Quare ſtatim ei Rex; dabitur, ne dubita, quod petis. juſſoque conſeſſum acciri Perzetzemchari, vides, ait, hunc Perznem, noſti eruditionem, modeſtiam cæteraſque laudes ejus, nec te fugit quantum in nobis gratificando periculorum ærumnarumque animo invicto ſubierit: præterea ut recuſarit ampliſſima præmia, quæ ipſi merentiſſimo decreveramus. Is quoniam vice omnium unum optat, ut libro quem eſt interpretatus Specimen Indorum Sapientiæ præbenti, nomen ipſius cum mentione operæ circa eum navatæ, tum cæteræ ejus diſciplinæ ac vitæ inſtituti præfigeretur, volumus illum æquiſſimi hujus voti per te proiixe compotem fieri. Itaque quantum arte facundiaque vales fac in eo argumento, talique viro prout eſt dignus exornando, totum expromas; id conſecuturus, ut laudem etiam ipſe propriam ex alieno reportes encomio, & tantæ virtutis digne commendatæ ſplendor in tuam quoque redundet claritatem. Vade age incumbe in opus ſine mora: & ſimul iſtum Panegyricum elucubraveris, certiores nos fac. placet enim nobis hoc ipſo in Cœtu, quod ſcripſeris ante editionem recitari, ut eoſdem qui Perzois induſtriam ingeniumque dilaudarunt gratæ noſtræ in eum voluntatis, tuæque ipſius in nobis obſequendo diligentiæ eloquentiæque teſtes habeamus. *pag 551.*

X. Adorato Pertzetzemchar humillima veneratione Rege, factum ſe quod præceperat, recepit; ac Perzoe denuo prolapſo ad pedes Choſroi, gratiis iterandis, exindeque venerato Senatores ac Viros Principes cæteros omnes qui aderant, ſolutus conventus eſt. At Pertzetzemchar eximio ſuo ingenio ac facultate ſcribendi præclara complexus præſcripcum argumentum, orationem elucubravit diſertiſſimam, qua Perznis, ab ipſis exorſus primis originibus ac crepundiis, genus, ortum, pruna ſtudia, mores, artes, ſenſa, profeſſionem, res geſtas, uſque ad peregrinationem ipſi mandatam, & felicem reditum ex India, pleniſſime, ornatiſſimeque celebravit. Non eſt apud nos ejus Operis copia. neque enim illum Arabs Interpres quem Græce expreſſimus in verſione ſua poſuit. Poſſumus tamen ejus

deſiderium æquiori ferre animo, quod materiam ac fere ſententiam ejus Commentarii partim in hac quam ex monumentis hauſimus Perſicis Hiſtoria deportationis ex India Diſſertationum harum Parabolicarum, partim in præfatione Perſois ipſius, quam Arabicam nacti græce mox reddemus, reperiet ſtudioſus Lector, iſque videlicet contentus, haud magnopere, opinor, quidquam ultra requiret. Convocatis deinde rurſus a Rege Proceribus, ipſo quoque accito Perzoe, lectus coram omnibus eſt Pertzetzemcharis Prologus encomiaſticus, in quo cum eſſet cunctis viſum: Laudatoris eloquentiam laudari virtutibus ac meritis æqua proportione reſpondere, plauſibus uterque celebratus miris, magnum tulerunt induſtriæ ſuæ fructum. Præ omnibus gavius, & gratulans ſibi Rex ſucceſſu qualem optaverat mandatarum a ſe rerum, pandi theſauros regios ſtatim juſſit, educiſque inde, magna vi auri ac gemmarum immenſi pretii, cum veſtis attalicæ ſpecioſiſſimæ numero ingenti, Pertzetzemcharem pro navata fideliter opera muneratus eſt. Perzoes Regis in ſeſe beneficia omni ſua etiam prædicandi, nedum rependendi facultate longe ſuperiora gratiſſime profeſſus, votis ab omnipotente rerum Domino inſtitit religioſiſſimis poſcere, ut vices in eo ſuas ſupplens, non univerſis ſolam vitæ mortalis ornamentis ac commodis, ſed gloria etiam æterna tantam ejus benignitatem, largitatemque coronaret. Pertzetzemchari deinde ampliſſima tam benevoli officii precatus item a Deo præmia, confeſſum deniq; totam illum ampliſſimum obſequioſiſſime veneratus, cunctis ei viciſſim, dum aſſurgitur, gratulantibus, domum ſeſe ſuam triumphans gaudio, & cumulatus gloria recepit.

PROLEGOMENON II.

PRÆFATIO

Symeonis Seth Græci Interpretis, qua tradit rationem hujus Libri utiliter legendi.

CAPUT I.

Argumentum formæ & ſcopus ſcriptionis hujus.

COMPOSITUS hic Liber eſt a Sapientibus artificioſo contextu Fabularum ac Parabolarum, & excogitatarum & ordinatarum prudenter ad directionem vitæ. Locuti autem hic ſunt Auctores hujus Operis per ora beſtiarum & volucrum, ut Lectores cordatos in ſententiam arcanam penetrantes, erudirent inſtituerentque ad recte ſibi conſulendum; ſtultis autem puerilique riſum moverent, ludique ipſis ac remiſſionis gratia placerent. Oportet autem cupidos doctrinæ omnes, præſertim Juvenes, hæc & memoriter ediſcere, & crebro efferre recitando, ut poſtea quam in ætatem conſilii capacem adoleverint, poſſint latentium ſub his præceptorum ductu gubernare vitam propriam. Et erit hæc quædam ipſis proviſa moralis ſcientiæ copia, velut auri, argentique repertus domi cumulus, quem Parentes ipſis recondiderint, inveniendum quo tempore opus eo fuerit. quem abſcondiſſe proſuit ne diriperetur ab extraneis: nec tamen tam alte defodiſſe, ut non facile detegeretur in occaſione utendi. utique latentem ſub involucro non nimis denſo, ſed pellucido, nec ægre amovibili, Signorum, ex operibus, & verbis indicantibus quidpiam ſatis pervium intelligentiæ naturali mentis humanæ. Ea enim arte multiformis hæc ſcriptio ſymbolis figuriſque omnis generis variegata eſt a Viris Sapientiſſimis ejus Auctoribus, ut via radixque officii conſiliique recti in omni vitæ articulo tenendi amœnis ambagibus adumbraretur.

Edit. Rom. pag. 552.

CAPUT II.

Ad lectionem Libri adhibendum conſilium Doctoris, oſtenditur Parabola invocantis peregre theſaurum, nec perventis domum.

OPortet autem legentem hunc Librum intelligere non tantum vim intimam verborum, ſed etiam cauſas cur quidque poſitum ibi ſit: percipereque ſignificationem Symbolorum, in ſingulis meditandis ſatis hærendo; adhibendoque, ubi opus ſit, Magiſtri operam. alioqui enim non modo non erit utilis lectio, ſed etiam damnoſa laborem infructuoſum ſubeunti. qui ſane ſimile aliquid patietur homini ſtulto, qui cum peregre conſcendiſſet in quendam Montem, & invenifſet ibi arcem maximam plenam auro, & gemmis pretioſis, dixit apud ſe: abiens interrogabo quemdam prudentem Virum, & perquiram ex ipſo rationem tuto deportandi hujus theſauri in domum meam. quod cum agere conſtituiſſet, mox cœpti pœnitens, o me, inquit, ſtultum! qui aliquem conſulam: nam quem hujus arcani participem fecero, is volet theſauri quoque fieri particeps, & pars ejus erit illi concedenda; nonne melius eſt, ut ego mihi totum ſervem? ab hoc conſilio ſtultus ille inexplebili cupiditate illuſus vocavit Bajulos mercenarios e foro, dixitque illis adeſte huc, & locate mihi juſta mercede operam ad portandum hinc quo volo. reſponderunt illi: faciemus & ibimus ut jubes. ipſe delectis decem ex ipſis duxit eos ad locum ubi erat theſaurus quem invenerat; & aperiens arcam dixit: adeſte amici, & implentes ſaccos veſtros ite in domum meam, & deponite ipſos in veſtibulo, ac ibi ſerventur donec veniam. Ea cum ab inſano illo Bajuli audiſſent, dixerunt ipſi: bene habet, libenter exequemur quod imperas: & cum impleviſſent ſaccos, rurſus ipſi dixerunt: audiſti fubet conſilium noſtrum, ne theſaurum quem inveniſti perdas. quin ejus (inquit ille) gratia vocavi vos ne quid mihi periret ex ipſo. illi dixerunt: non convenit nos ſimul ire una omnes, na quis Magiſtratuum tantam onuſtorum turbam videns, exquirat quid rei ſit; & cognito tantas opes in domum privatam ferri, avertat illas, & in fiſcum redigat, auferens a nobis: melius ergo eſt ut ſinguli ſeparatim proficiſcamur, nec tu nobiſcum ſis, ſed hic expectes donec revertamur. ibimus enim celerrime; & ſtatim huc redibimus. Probavit ſtultus conſilium Bajulorum; at illi tollentes ſaccos plenos abierunt unuſquiſque quo libuit, & in domum inſani nemo profectus eſt. Sub Veſperam ille (quamquam ſuboffenſus quod non reduſſent, tamen cauſam moræ incidiſſe aliam, nec ſibi damnoſam ratus) plenus gaudio domum ſe referens Uxori dicebat: oſtende mihi ubi theſaurus eſt quem tulerunt Bajuli, ut videam ne quid forte ſubtraxerint: illa admirans quid ais, mi Vir, inquit, quid loqueris? & ille hæc loquor quæ audiſti: illa vero reſpondit, equidem audivi, ſed nihil horum quæ dicis vidi oculis, aut manibus attigi. Hic ille ſtupefactus. Nonne, inquit, miſi tibi hodie per bajulos circumforaneos pluſquam mille talenta auri & lapides pretioſos? reſpondit Uxor, nequaquam, Domine mi: nullus quidquam attulit. perculſus caſu, & ſero ſapiens male ſanus ille, cognovit tandem ſe deceptum; habuitque ut prius vacuum domum, hoc ſolum ex theſauri tanti inventione lucratus, ut inutiliter eo die ſe vexaſſet. Sic evenit

legenti hunc librum, nisi & attentionem propriam, & alienum consilium adhibeat ad penitus pervidendum quid eo doceatur.

CAPUT III.

Necessitas percipiendi sensum Parabolarum declaratur similitudine Nucum; & sententiarum ignota lingua scriptarum.

ENimvero quid proderit videre superficie tenus signa scriptutamque, non penetrando in intimum eorum sensum? non plus sane quam famelico nuces habenti, nec frangenti corticem. hic enim ex ipsis non satiabitur. Idem porro similis erit studioso homini curiose cupienti nosse sententias quas laudari audierit, & eo desiderio pergenti cum charta in manu ad eruditum aliquem; rogantique ipsum, ut in ea charta sibi scribat aliquid ex hisce effatis peregrinæ sapientiæ: cui ille obsequens scribat in charta prudens aliquod dictum, Arabica quidem lingua ignota roganti, litteris tamen quas ipse scit legere, cum hac charta homo abiens, ubi domum venit, cupide legit descriptam sententiam, & apud amicos pronunciat, non intelligens quid dicat. ideoque, quod factu pronum est, in pronunciando errans. Erant inter amicos, quibus se venditabat, quidam Arabice docti, qui dixerunt ipsi: erras amice in pronunciando. quibus ille respondit, non erro ego, sed errat charta ista quam habeo. tantum interest legentem non ignorare, sed plane ac penitus percipere quod legit, ut eruditus lectione proficiat in Sapientiam. dunbus enim hisce instructum esse oportet lectorem non inutiliter lectutum, perspicacitate in pervidendo quid in sensu scripti lateat, & providentia in statuendo quo pacto conferre in usum intellecta, occurrentis per sequentem vitam occasionibus, debeat ac possit. *Edit. Rom. pag. 553.*

CAPUT IV.

Scientiam sine operatione non prodesse variis similitudinibus ostenditur.

VErum effatum Sapientum est: egere homines in hac vita duabus rebus, intelligentia ac disciplina. hoc est morum rectitudine in bona operatione sita: his enim simul duabus purgatur mens; & sicut in lampade oleum & ellychnium conjuncta opera flammam efficiunt alre surgentem lateque illuminantem: sic operatio & scientia in vita hominis laudem ejus decusque perficiunt: illique niti debet, ut & salvus sit & fulgeat; si alterutro careat, damnum aut dedecus passurus. Hoc declaratur exemplo hominis cujus in domum nocte intempesta subrepsit fur ipso sentiente, evigilaverat enim ad strepitum; & ingressum esse furem intellexerat. tamen se callide acturum ratus, dissimulavit se sensisse, ita secum reputans: sinam illum corradere & convasare quæ auferre vult, & cum collectis omnibus in procinctu ad exeundum erit, irruam in eum & male mulctabo. Eo consilio perstans in cubili, paulo post iterum obdormit, Interimque fur congestis una omnibus aufugit. experrectus deinde homo, reque cognita, juste seipsum damnavit, quod sua notitia non esset usus, ut debuerat. nimirum cognitio est instar arboris cujus operatio fructus est. itaque ut arbor propter fructum feritur & colitur, ita propter operationem scientiam quærit qui vere illuditosur est: frustra videlicet studendi laborem toleraturus, si ejus ipse fructu sese fruitretur. Sane si viatori ad iter expedito indicent amici periculis infestam viam esse quam cogitet, obsessam latronibus & insidiis hostium: nonne is irridebitur ab omnibus, si nihilominus ire pergens, spolietur & male vapulet? dicent enim omnes quæ meruit patitur: hoc voluit: sciens prudensque in damnum incurrit: stultitiæ suæ imputet. Similiter homo corpore infirmo cui cum clare notum sit, quinam ipsi cibi prosint, quique noceant, tamen gula prævalente noxiis se ingurgitat, nonne si deinde morbus ingravescat, culpabunt eum omnes, & meritas intemperantiæ luete pœnas dicent? talis omnino est vir eruditus bonum a malo discernens, & tamen postposito bono malum præeligens; & hunc enim imputanda omnino erunt quæ deinde sequentur damna: nec miseratione, sed reprehensione dignus erit; si enim duo quidam simul incidant in foveam, quorum alter cæcur antea fuerit, alter oculo utroque clare videns, utrum quæso eorum miserabuntur; utrum culpabunt homines? omnino infelicitati cæci compatientur; videntis iniultitiam irridebunt.

CAPUT V.

Proprium utilitatem & non alienam solam ex scientia captandam, docetur. Maxime autem vitandum ac servatis nostra in damnum aliorum abutamur.

QUi scientiam acquisivit in utilitatem duntaxat aliorum, nihil ex ea proprii fructus ipse percipiens, similis est terræ quæ damno proprio servit hominibus & bellis, nec quidquam ex iis quæ confert in alios juvatur: par est igitur studiosum doctrinæ primum quidem seipsum admonere dirigereque ad omnem operationem honestam; deinde autem conferte nperam ad alios docendos. Ac in universum considerantí vitæ humanæ statum, tria mihi videntur inesse oportere homini eleganti & honesto, videlicet scientiam, divitias, & morum exactam disciplinam; qui enim quærit pecunias nesciens rectum earum usum, frustra laborat, & stultus vocatur, qui autem hunc librum legerit, & præcepta quæ in eo traduntur non perceperit, atque in usum observando redegerit, per socordiam desidiamque; cæcus hic jure vocabitur. Est & illud magnopere vitandum ne sic utatur doctus in suam utilitatem scientia, ut alteri damnum creet in proprium quæstum; alioqui circumvenire amicum isto modo studens, patietur quod Sesami Venditori contigit. Ajunt enim Sesami Venditores fuisse duos una uti solitos Apotheca, cujus in diversis angulis sui separatim cujusque ipsorum acervi stabant ejus pretiosæ frugis. Erat autem duorum alter homo vafer & subdolus, qui adjecto cupiditatis oculo in partem socii, decrevit ex ea furari; adornavitque fraudem in hunc modum. Venit per diem, quando fine suspicione potetat, in commune horreum, & super acervum sui socii linteum expandit. Id ea causa faciebat, ut isto signo superjectæ relæ, per tenebras inter noscere *pag. 554.* posset alienum cumulum a proprio. Sub hæc re tota cuidam Amico communicata, cujus adjutrice opera in furto faciendo uti volebat, procinctus ad scelus cum eo stabat horam aptam expectans. Interim autem Socius ipsius, homo innocens & justus, forte ingressus Apothecam, ubi observavit suum acervum Syndone coopertum, quam Collegæ sui sciebat esse. En, inquit, quam bonum & beneficum socium habeo! cootexit meas fruges proprio linteo, nequid detrimenti acciperent, proprias expositas fortuitis casibus reliquit. Atqui haud equidem committam, ut me ille benignitate superaverit. consulam & ego indemnitati rerum ejus, ultro adito periculo mearum. Hæc dicens e suo Sesamo abstractam Sesamo sui socii imposuit Synodum. atque ita recessit. Irrepsit deinde fur per noctem in horreum una cum eo, quem sibi paraverat, adjutore; ac manu palpans in tenebris ubi contrectavit Syndonem, indicio ejus signi credens Sesamum Syndoni suppositum pertinere ad suum Socium, ex eo haud patce sumpsit; onustusque domum se recipit cum suo Subadjuva, cui mercedem collatæ operæ dimidium ablati Sesami, donavit, nesciens de suo se furatum. Postridie dissimulans egregie nocturnam fraudem cum nihil male suspicante socio ingreditur horreum. Viloque ibi linteo expanso supra proprium acervum, intellectaque ex officiose referente Collega, mutationis causa, ingen-

ti perculſus dolore eſt: ſero videlicet ſentiens, ſe dum improbe quæſtum ſtudet facere, damnum ſabiiſſe. quod enim adjutori furti dederat, ſibi periiſſe videbat irreparabiliter. Siquidem ne ab eo repeteret obſtabat metus totius maleficii vulgandi; indeque in pœnas incurrendi præſcriptas legibus. Oportet igitur eum qui aliquid aggreditur, providere finem illius cœpti. qui vero negotium incipit cujus finem non proſpexit, multum laborabit, & nihil lucrabitur. nemo enim diteſcere poteſt, ſine magno labore.

CAPUT VI.

De reliquis duobus quæ requiri dicta ſunt ad ornandum hominem, divitiis & diſciplina. Oſenditur item non eſſe deſperandum in anguſtiis, exemplo inopis quando minime opinabatur id quo egebat nacti.

RUrſus neque oportet deſperare de negotiis & ſucceſſu rerum; cum magna in iis caſuum varietas verſetur: & quod non eſt, inopinato poſſit repræſentari. Ante omnia vero curare oportet æterna, non autem in tranſitoriis ſolicitudinem conſumere. Redeo jam ad duo illa ex tribus quæ memoravi homini abſolvendo neceſſaria, opes videliceet & morum diſciplinam, ea talia ſunt, ut utrum ex ipſis deſit, exiſtere vitæ felicis abſolutio non poſſit; ſic enim ſe habent invicem, ut ignis & ligna; non valente durare & lucere flamma, ſine materia, hæc qui obſervaverit, & ad hanc doctrinam vitam exegerit, multum percipiet utilitatis. Ideo autem dixi non eſſe deſperandum in anguſtiis inopiæ, quia divitias multi nanciſcuntur improviſo. Exemplo ſit caſus qui narratur cujuſdam Pauperis eo egeſtatis redacti, ut ne veſtem quidem haberet qua nuditatem tegeret. ivit ille ad amicos & ſubſidium quæſivit extremæ illi ſuæ neceſſitati; ſed fruſtra id fecit, nemo illi aut voluit aut potuit ſuccurrere: revertit ergo nudus, ut venerat, domum, & ægro animo in ſuo lectulo decubuit. habebat autem ſub lectulo dolium, cui frumentum inerat, quo ad victum utebatur. nocte porro illa ingreſſus fur in ejus domum, cum nihil inveniſſet quod raperet aliud, & vacuus redire nollet, dolium extraxit quod erat ſub lecto dormientis pauperis, ac ſaccum non habens, veſtem exuit, in eamque frumenti quantum capere potuit evolvit. tunc dedit ſe in fugam frumentum auferens. at pauper evigilans in tempore, exilit e lecto nudus perſequiturque furem, brevique aſſecutus male mulctatum abjecta veſte cum frumento fugere compulit. ita pauper veſtem nactus eſt qua egebat; & frumentum in dolio repoſuit in quo erat prius; didicitque minime deſperandum in anguſtiis: expertus quæ non acceperat ab amicis, ſe a ſure & hoſte aſſecutum: cujus etiam ex caſu intellexit, non eſſe aggrediendum negotium cujus exploratus non ſit exitus.

CAPUT VII.

Oſenditur non eſſe deſiſtendum a labore; & prudentiæ magis inhiandum, quam Fortunæ.

HÆc tamen non eo pertinent ut fiducia caſuum hujuſmodi fortuitorum remittere induſtriam, omittereque conatum debeamus. hærendum eſt enim in eo quod plerumque fit; ſolet autem invenire qui quærit. quocirca etſi aliquando videris aliquem inveniſſe, licet non quæreret, ne tali caſui tamquam tibi quoque eventuro confidas, neve recedas a communi uſu regulaque, demonſtrante ſic fere fieri ſolere; ut it demum inveniant qui quærunt. Naturam ergo rerum & negotiorum perſcrutari oportet, exploratoque diligenter, comparatis differentiis eventuum; ex eaque comparatione ratiocinando inferre qua via graſſari ad quodque aſſequendum oporteat; ut & ex bonis quæ contingunt induſtriæ prudenter operanti, intelligamus quid & qua via perſequendum ſit, & ex malis in quæ delabuntur temerarii aggreſſores, agnoſcamus quid vitari conveniat, ne in ſimilia damna incurramus; niſi enim ita fecerimus ſimiles erimus Columbæ quæ licet videtit pullos ſuos occidi coram ſe, non deſerit locum ubi nidificaverat, ſed rurſus in eodem os a ponit, iiſque incubat, donec & ipſa capta mactetur. decet igitur hominem intuentem ſcopum, viam ad eum rectam eligere, ſibique terminos præfigere, ultra quos non evagetur. curaque vigili in uſu ac tractatu negotiorum excubare, prætereaque ſcire: omnem hominem qui labore atque induſtria contendens in futurum conſulit, commode victurum: qui vero præſentem tantum & labilem utilitatem laboribus ſuis captat, in miſeriam lapſurum; porro qui in utroque contenderit, ſic præſentem fructum captans, ut futuram quoque atilitatem procurare non deſinat, cum & vitæ commodis non caritarum, & laudem, gloriamque adepturum.

Edit. Rot. pag. 535.

CAPUT VIII.

Quædam alia monita utilia: & concluſio Præfationis hujus.

EFfatum & hoc Sapientum eſt: tria tenenda homini eſſe. Primum ut fidem ſuam cuſtodiat: deinde ut ſibi perquirat neceſſarium alimentum: denique ut recte cum Hominibus converſetur. Dixerunt etiam iidem: Hominem deſidem & ſupine ſecurum, temere credentem rationibus male cohærentibus, quarum connexionem mens ejus ipſa non capiat; ſimilem eſſe hominl voluntate propria duce in rebus quæ agit vice intellectus, utenti; perſuadentique ſibi quæ ipſi placent; etſi a vero aliena ea ſint. Minime autem decet prudentem virum obſequi ſuæ voluntati: præſertim cum uſienſione aliorum: neque leviter credere ſermonibus hominum, utcumque veraces ipſi videantur, niſi tatio in dictis elniceat. Quod ſi qui loquuntur ignavi ac negligentes appareant, diligenter cavendum, ne in æſtimatione negotiorum occurrentium, atque in rerum gerendarum notitia informanda, teſtimoniis talium innitamur. Præter ita ſapiens monitum eſt: qui ſtudioſe ſatagit in conatu rei quæ fieri non poteſt, & inconſulto ruit impetu in metam non contiguam humanæ facultati, ſimilis eſt currenti eatra viam, tanto largius aberraturo, quanto velocius contenderit. comparari etiam poteſt homini cui cum forte feſtuca intra oculum incideiit, pergit eum confricare, quod eacæcetur. Illud quoque habere alte infixum menti convenit hominem cordatum; volvi certa lege vices mutuas; & veriſſime paſſurum eadem unumquemque quæ fecerit. Itaque attendere ſibi ipſi debere qui lædere alium parat; ſtatuereque omnino futurum, ut par ipſi referatur. unde manifeſtum eſt: eum qui amicum contriſtare non dubitat ingrato facto, ſibi nocere ipſi, & in caput proprium peſtem accerſere. Extremum hujus Præfationis præceptum eſto: qui accedit ad hujus libri lectionem, non catim prætervebitor; ſed lente ac meditabunde perpendito ſingula. nam conſiderando & profunde penetrando, latens ſub ſymbolis eruetur, & in fructum prodibit, utilitas. Hæc habuimus in anteceſſum ſuggerenda, quibus velut initiaremus jam a Veſtibulo ingreſſuros in cognitionem hujus Operis, quod cum viderimus tanti habitam a Perſis ut illud ea Indico idiomate in ſuum Perſicum transferreot; nos quoque elaborandum putavimus, ut noſtra opera Græci noſtrates illud cognoſcerent: Hæcque illi velut quædam præludia præcexuimus, quibus ad facilius percipiendam ea eo utilitatem præparentur Lectores.

PROLEGOMENON III.

PRÆFATIO

Perzois Medici, qui hunc Librum ex lingua Indica in Perſicam convertit.

CAPUT I.

Perzois Genus, ortus, educatio, ſtudia: ut ille Medicinæ profeſſionem præ cæteris elegerit: quoque paſto ſe in illa verſatus.

DIxit Perzoes Princeps medicorum apud Perſas, qui & hunc librum ex Indico idiomate in Perſarum linguam tranſtulit: dixit autem de ſe ipſo quæ ſibi a Puero contigerint, quibus diſciplinis informatus fuerit, quidve boni fecerit in vita, exercens medicam artem poſt ſuum ex Indis ad Perſas reditum; & ut honoratus fuerit a Rege Choſroe. dixit autem ſic. Fuit Pater meus ex illuſtribus Militibus, Mater vero mea ex filiabus magnorum, & præſtantium Satraparum: & gratia Dei noſtri fui ab ipſis amatus & honoratus ſupra omnes fratres meos. traditus autem magiſtro ſum ut diſcerem artem Grammaticam, cujus partes omnes percurri comprehendique ſeptem annis; & jam exiſtimans percepiſſe me ſatis elementa illa prima, diai ad me ipſum. Quatuor, ut video, res ſunt, quas omnes homines ſequuntur ſtudentes adipiſci, eas ſingillatim conſiderare me oportet, perpendereque, ac diſcernere unamquamque: ſicque conſtituere quæ ſit optima, ut illam perſequar. ſunt ergo illæ quatuor res: Prima Opuleoria; altera Voluptas, tertia Poteſtas, Poſtrema Merces ſive præmium operæ. Et quidem quod ad Mercedem attinet, hujus amplæ & copioſæ magnam ſpem oſteotabat profeſſio artis medicæ. eam illam jam elegeram cæteris præferens, eo quod laudari illam a Prudentibus omnibus viderem, & apud cunctos æque omnis ſectæ ac Religionis homines in honore eſſe; reperiebam autem in libris

Edit. Rom. pag. 556.

medicinæ ſcientiam tradentibus; laudabilem in primis eſſe qui medendi facultatem comparare ſibi ſtudeat, propterea quod eam affectet artem cui quotidiana proveniat merces. eo perſuaſus, & hac ſpe illectus iſtam profeſſionem cunctis aliis prætuli: non utique propter temporariam mercedem; ſed propter æternam. oe forte ſimilis ſim mercatori damnoſo, qui habens hyacinthum ingentis pretii, quo uno potuerat dives fieri, permutavit illum grano mali punici ad nihil utili. Comperi rurſus quærenti per iſtam profeſſionem mercedem æternam, noo deſuturum quidquam neque in hoc ſæculo neque in futuro: ſed eventurum ipſi idem quod Agricolæ purgaoti diligenter agrum ſuum & ſtrenue colenti, cui cum & fœnum & triticum inde proveniat, non tamen ille propter fœnum laboravit, ſed propter triticum. cœpi ergo ſtatim curare infirmos propter mercedem æternam, & medicabar quoſdam quidem chirurgica opera propria manibus; aliis verbo præſcribebam, præberi jubens medicamenta convenientia, nec quærebam mercedem aliam a quoquam, niſi laudem a ſimilibus mei, aut etiam clarioribus, & magis honoratis, magiſque opulentis; nihil expectans aut captans aliud, niſi ut ab ipſis vir bonus verbo & opere haberer.

CAPUT II.

Perzois admonitio ad Animam ſuam tranſitoria concupiſcentem.

COncupiſcebat autem anima mea res labiles ac fluxas: ego autem in contrarium nitens admonebam ipſam: non intelligis, inquiens, o Anima, futura ea eſſe quæ vere proſunt, non iſta præſentia. quo uſque non fugis humiles haſce reculas quæ gaudium verum ſuis poſſeſſoribus non afferunt, ſed illis potius graves incutiunt dolores, moleſtiaſque ac tribulationes creant, non evitabili ſubductione ſui; ad extremum autem ſupplicitis eos ſubiiciunt æternis? cur o Anima mea non recordaris æternorum? non te pudet communicare cum ſtultis, in amore vitæ hujus corruptibilis? nam qui ea hoc vano mundo aliquid habet apud ſe, tantundem eſt ac ſi habeat omnino nihil. hæc enim vilia & nihili, ſtulti (qualis ego ſum) perſequuntur & amant. quouſque non fugies momentanea? non quæres ſempiterna? non parvo eris contenta in oeceſſario alimento? non imperabis tibi in ſtrenua exhibitione bonorum operum, contendendo in his quantum poteris? memento potro compoſitionis tui corporis, & quibus illud caſibus ſit obnoxium. recordare luteum illud vas conflatum eſſe ea quatuor humoribus inter ſeſe pugnantibus, quorum illud ipſum certamen vita humana eſt. quæ quidem vita cito præterit, quippe ſimilis ſtatuæ compactilis ex multis partibus inter ſeſe commiſſis per clavos infixos, quibus avulſis ſolvitur ſtatua; ſic ſe habet humanum corpus temperie coagmentatum quadam, quæ ſimul defluxit, ipſum remanet mortuum. noli errare nec imponi tibi ſinas, o Anima mea, quaſi magnum viræ bonum, & pro quo certare ad extremum dignum ſit, repoſitum videri debeat in conſuetudine tutelaque gravium & potentium amicorum, in jucundo contubernio, & confabulatione elegantium adoleſcentum; nam borum omniſi frequentia modicum gaudii, multum doloris creat; imo plerumque in odium & bellum definit. quod ita eſſe, ubi re auſam experiri eventus docuerit; profecto icta damno inproſperi ſucceſſus, ſuccenſebis iſti experientiæ; ſimiliterque facies ut qui uſi cochleari ad ſapores probandos juſculorum aut forbitionum oblatarum, ſi cujuſpiam eorum amarities linguam momorderit, averſabundi & offenſi corrugato naſo, eriam inſtrumentum quo liquor exoſus illatus ori eſt, iracunde contractum in ignem abjiciunt. Cave crucies ac perdas te ipſam ſolicita & periculoſa corraſione pecuniarum in gratiam cognatorum ac fratrum tuorum quos dicate damnis & æ-rumnis tuis ſtudeas; idem paſſa quod thus aut thymiama. quæ ut alios odore juvent in igne ſeſe conſumunt, in fumos evaneſcentia. Anima mea nete decipiar falſus ſplendor divitiarum & gloriæ: harum enim vanitatem nemo intelligit niſi cum fuerit ab iis ſeparatus. Similes quippe ſunt capillis, qui quamdiu hærent capiti cum eo honorantur: ſi avulſi aut refecti fuerint, ut ſordes abjiciuntur ac conculcantur. Attende, Anima mea, cum ſedulitate medicandis infirmis: nec dicas, functionem eam eſſe magni laboris graviſque diſpendii, cuique non reſpondeat a gratitudine ſervatorum merces idonea: eo quod plerique hominum vim & uſum artis medicæ non intelligant, caſuique aut naturæ imputent ejus effectus. Tu vero imitata heroas qui pretium ſervati hominis aliud non curant quam gloriam quæ iſti facto ineſt, ſic debes ſtatuere: abunde te remuneratam eo ipſo quod calamitate miſeros leva veris, *pag. 557.* quod ægros mortis faucibus ereptos incolumitati ac felicitati reddideris. nam horum quos dixi fortitudinis heroicæ fama celebrium virorum ea opinio eſt: bene quanta via contentione ac ærumna; cruore quinetiam large per vulnera effuſo, emi Civis vel unius vitam ab extremo diſcrimine recepti, reſtitutique patriæ: quanto majus erit decus profeſſionis & functionis hujus tuæ proprium, qua non unum aut alterum, ſed innumerabiles homines exitio graſ-

ſantium morborum quotidiano miniſterio ſubtractos, vitæ ac Reipublicæ, uxori liberiſque repræſentas itcolumes. cui merito cum deeſſe non poſſit famæ ac laudis æternæ præconium, nimium avaras ſis, ſi mercedem ejus aliam quærendam putes. Anima mea ne adhæreas fugacibus; ne inſiſtas nutantibus: ne præferas parva magnis; ne modico æſtimes pretioſiſſima; ſimilis mercatori qui plenam habens apothecam ſerici Damaſceni, ſuggerentem ſibi deſidiam audivit: heu quantus labor erit tantam iſtam panni molem minutatim per libras ulnaſque diſtrahere! moxque citra pondus ac menſuram licitatori maſſam totam viliſſimo addixit pretio; ſtultus inde judicatus. Hæc mihi differenti apud animam meam, non habens illa quod verſimiliter opponeret, ceſſit tandem, perſuaſaque tranſiit in ſententiam monentis; abſiſtens a cupiditatibus & vanis ſpebus: cœpique tranquillus exinde agere meum negotium juvandi ſanguentes, ſolo intuitu gloriæ æteruæ.

CAPUT III.

Æterna quærenti etiam temporaria occurrunt. Medicæ artis defectus deprehenſus a Perze; ejuſdem æſtus in deletio Religionis.

CÆterum ſic agens, & æterna quærens ſola non tamen temporariis carui; quin horum quoque benigna mihi ſeſe ſponte copia ingeſſit. Opum, inquam, exiſtimationis, dignitatis e gratia Regum tantum nactus ſum, quantum ne optare quidem umquam, multo minus ſperare, in mentem venerat: utroque fateor, quæ ejus generis ampla magnificaque, vel ante meam in Indiam peregrinationem, vel poſt reditum inde ſum adeptus, non votorum ſolum meorum, ſed eruam meritorum modum excedere. Cum autem totum adjeciſſem animum ad comprehendendam pernoſcendamque penitus medicam autem; illud me in ea offendebat, quod in univerſa ejus vi nullum reperiebam modum plenæ ac perfectæ ſanitatis hominl tribuendæ. Cum tota ejus in eo demum facultas expromatur, ut ingruentem depellat morbum: polliceri autem ac præſtare non queat, ut propria perpetuaque curato ſit recepta valetudo; ne eam umquam languoris, aut redeuntis poſtquam abierat, aut de novo ſuborientis incurſus labefactet. In quo mihi diffidens fruſtra exploravi, ecquid alii Profeſſores ejus artis me ſelicliores eſſent: ſed neminem uſquam inveni qui pluſquam dixi, poſſet. Id quod, ne diſſimulem verum animi mei ſenſum, multum refrigeravit incenſum meum ſtudium in iſtam ſcientiam, adeo inſufficientem deprehenſam. Intelligens porro inde, veram hominis ſalutem ac felicitatem in æternarum potius & ſemper manentium, quam harum eaducarum quæ nobis inter manus effluunt, adeptione rerum ſitam eſſe, tanto impenſius incubui in abdicationem fluxorum bonorum. Quam exercere diligentius aggreſſum conturbavit occurrens inquiſitio veræ Religionis, de qua nihil in Medicorum libris legeram. Videbam autem eſſe iſtam euram eunctis prævertendam: utique cum ad felicitatem in alia quadam ab hac labili, aſſequendam vita, fruſtra contendat, niſi cui vera una Religio talis ſeſe viæ ducem præbuerit. Intento porro in hanc cogitationem mihi, multæ ſe objiciebant quæ humanum genus in partes innumeras diſtrahunt ſectæ opinionum de Numinis cultu diverſarum. quas adorſus conſiderare ſingillatim, ſic reperiebam: trahi ac teneri plerosque hominum in Religione quam ſectantur, partim auctoritate tradentium Parentum, & inolita conſuetudine longo educationis uſu; partim utilitate ac quæſtu, provenientibus ex ritu prævalente illectos commodis; partim vano ſplendore terrenæ claritatis; metuque incurrendæ infamiæ, ſi præjudicatas aſſenſu vulgi rejicere, aut in dubium vocare ſententias audeant. Indeomnes pro ſe quemque obniti, magnopere inſiſtere in adſtruenda quam ipſe veram habet, improbanda quam alii præferunt, Religionis ſecta. in eoque certamine paſſim ardeſcunt, mendacii atque impoſturæ ſe invicem accuſantes infinitaſque aeribus jurgiis miſcentes quæſtiones de Creatore ac creatura; de principio rerum ac fine ultimo; ſimilibuſque argumentis Dogmarum graviſſimorum. Hæc ego videns ſtudii conſulere privatim Magiſtros Sectarum, ac placitorum firmamenta cognoſcere; proponendo ipſis dubitationes, ac cum reſponſis eorum, præjudicia ſepoſitis, comparando; eo animo ut ubicumque veritatem deprehendiſſem, eam & amplecterer & ſyncera intrepidaque conſtantia tenerem, rejecta qualicumque falſitate. Sic enim mihi faciendum duxi, ne, ut multi, crederem quod ignorabam: ſed potius lumine notitiæ ac rationis præunte in via tanti momenti Duce uterer. Ecce autem in hoc mihi ſedulo verſanti; interroganti, inquam, audientique Antiſtites ipſos ac capita Factionum circa divina diſſidentium; non aliud inveſtigare certius licuit, quam inflexibilem pertinaciam propria quorumque laudantium, cum alienorum ſuperbiſſimo contemptu & irrevocabili odio conjunctam. *pag. 558.* Offendit ea me res, eauſamque præbuit univerſos ex æquo reprobandi. Inſedit ergo menti meæ; omnes quotquot adiſſem audiſſemque libidini propriæ obſequi, a vero aberrare, ſapere prout volunt, nec regulam adhibere rationem voluntatis, ſed intellectum affectui ſubjungere, falſo judicare, mendaciter loqui.

CAPUT IV.

Periculum temere credendi in rebus Religionis Parabola declaratum.

ITaque ſic apud meum animum firmiſſime conſtitui: quærendos mihi alios magis æquos idoneoſque Dogmatum Auctores; ac quoad tales reperiſſem, nulli horum quos videram acquieſcere, nullum ſequi, ne mihi contingerer quod cuidam ajunt gravi ſua pernicie decepto. non longa eſt fabula quam hic, ut vulgo fertur, recito. Fur noctu non incomitatus irrepſit in domum Civis opulenti. Is lecto decumbens dormienſque tum forte, expertectus ad ſtrepitum, facile intellexit fures adeſſe: cubitoque uxorem impellens & ipſam excitavit, inſuſurraviteque excitatæ in auriculam: quantum intelligo, cara conjux, circumventi latrocinio ſumus; nec procul a calamitate, niſi malum prævertimus aſtutia. Tu vero fac quod jubeo. Inclama ex vocis contentione quam videaris putare neceſſariam ad excutiendum mihi ſoporem altiorem, & die: Rogote, mi vir, unde aut quomodo parati divitias haſce tam multas quibus circumfluimus? Ac mihi quaſi nondum ſentienti, ingemina iterum eadem, ac tertio, voce ſemper contentis ſublata. Fecit extemplo mulier, quod vir imperaverat: muſſarunt que ſtatim fures, & ne indicium ſui jam vigilantibus præberent, immobiles hæſerunt; curioſitate præterea cognoſcendi quid vir reſponſurus eſſet, ad ſilendum ſuſcitandumque invitante. Tum velut ægre randem ſolutus ſomno vir, audiens eſt dicere: nacti ſumus, o uxor, divino beneficio copias opeſque omnis generis plurimas: fruere his veſcendo bibendoque, ac lætam vitam agendo, nec curioſe percontare unde iſta pararim; quod indicare tibi nequeo, metu ne aliquis exaudiat (ajunt enim & muros auritos eſſe) arcanum autem hoc tanti momenti eſt, ut ex ejus evulgatione ultima capiti fortunisque noſtris pernicies impendeat. Apage mi vir (Mulier repoſuit) intempeſtivam hanc formidinem: nox concubia eſt, clauſa domus, nos hic ſoli: quem adeſſe poſſe tibi fingis qui quod loquer a audiat? Reſpondit vir: quandoquidem me cogis, aperiam rem totam: ſed vide pro eo quantum ſalus tibi tua meaque cordi eſt, ne umquam caiquam prodas; non cognata, non fratribus. nam dico tibi edicoque iterum, ſi a quoquam reſciatur, omnes omnia perdemus, ſiperque ipſi continuo per bimus. Hæc videlicet (ſi-

Edit. Rom. pag. 557.

tebor enim hic tibi) furto lucratus universa sum, nihil non mihi congestum ex rapina. Perculsa dicto Mulier: mira, inquit, mi vir, narras. nam & tam multa in possessione nostra sunt, quæ difficillimum sit creditu corradi congregarique furando potuisse; & tua ipsius hanc opinionem refutat fama. Vir enim bonus vulgo existimaris. nempe, ait Maritus, carmen magicum adhibui efficaciæ mirificæ, cujus vi arcana ita juvabar in furando, ut quæcumque concupieram quantovis numero, quantivis pretii ac molis essent, attraherem congereremque unde ac quo volebam: idemque tamen, suspicione procul omni, existimationis apud omnes quam optimæ possessionem inconcussam tuerer. Papæ! (exclamat hic Mulier) stupenda memoras. ut scire gestio quo id actum modo sit? Et ille: pax, inquit, sit rebus: si quiescis totum audies. Prodibam plenilunio per noctem. Erant una mecum comites. Adscendebamus in senestras Ædium quas deprædari constitueram. Ibi pronunciabam incantamentum meum in ipsam senestram insasurrans magicum hoc vocabulum. *Semel, semel.* repetebam præterea quinquies. Statim a replicato septies verbo, mira vis carminis! Præbebant ecce sese nobis equitabiles radii superne fulgentis Orbe pleno Lunæ. His invecti ferebamur intra ædes, nemini prorsus intus degentium conspicui aut observabiles signo sensuve ullo. Tum iterum ego immurmurabam carmen meum; quo dicto quidquid pretiosum in illa erat domo e latebris erumpens suis confluebat sponte ad me. Eligebam quæ placebant, portandaque dabam sociis. Mox rursus incantatione repetita insceendebamus radios Lunæ, famulantibusque illis per easdem senestras evolabamus, nos prædamque in tutum recipientes. Hæc fures audientes in sinu gaudebant; ajebantque gratulantes mutuo; bonis avibus hoc venimus. nullis umquam furibus tam propitiam Laverna se præbuit. En ubi minime putabamus artem didicimus montes aureos parandi, securitate ab omni metu summa. Quin jam hinc indicato compendio utimur, & arinis hunc suis petimus? Omnes assensere: expectatoque dum vir mulierque iterum obdormiscerent; abi sopiros putarunt: progressus furum Princeps ad senestram per quam Lunæ radius subibat, septies protulit audicum incantamentum *Semel semel &c.* tum impetu insiliens quasi ad inequitandum lunari radio, in caput concidit, sonitu magno; ad quem erumpens fuste correpto Parersamilias, afflictum valide pulsavit, ingeminans ad ictus singulos: Tu quis es? At ille: cessa, inquit, & dicam: Stalre credulus mihi nomen est. Idem ego ne mihi contingerer vevebar. si somnia narrantibus sua multiformium superstitionum præconibus citra pignus idoneum fidem addiderem.

Edit. Rom. pag. 559.

CAPUT V.

Perzos religionem a Parentibus traditam reprobat. Beneficentiæ vacandum statuit: Perturbationes vehementium affectuum quam sint noxiæ, Parabola demonstrat.

Interim in hac mea varia & anxia inquisitione de Sectis, illud tenebam; ne in scelera incurrerem, neque purum ab omni offensione servarem, quæ perniciem posset afferre. Pergens autem interrogare illos, qui consulti peritique putabantur de Dogmatibus quæ pro indubitatis venditabant, satagebam proponendis argumentis in contrarium meis, responsisque ipsorum eliciendis, satisfacere animo meo, deprehendereque, si qua possem veritatem: certus ei semel inventæ mordicus harrere. Sed cum ea quæ sapereillosi illi Magistri reponebant argumentationibus, veri characterem non præferrent, nec omnino quidquam ostenderent sacris solidum, ut ei secure possem inniti, æstuabam ut prius & incertus sententiæ pendebam. Quare velut fessa peregrinationum anima mea do inclinabat, ut acquiescendum sibi putaret domi: tenendam, inquam, in negotio religionis duceret, quidquid demum Parentes, & exemplo præivissent, & verbo docerent. Sed retorsi ego eam ab isto proposito; monuique longe esse melius in priori quærendi consilio perstare. Infirmam enim excusationem errandi fore, domesticam doctrinam, ubi forte ipsius ductum secutus in exitium corruerit. nam quis compertus magicarum artium, impune judicium evasit allegando: fuisse sibi eas a Patre Mago traditas? non sane magis quam ebrietate ac crapula quotidiana valetudinem corrumpens aut Censori vitium objurganti satisfaciet, nur cumbitur a morbis intemperantia contractis, simul ac, etsi vere, dixerit; ea se disciplina educatum in paterna domo, talia Genitorum exempla recordari. Istæ me causæ perpulerunt ad reprobandam Parentum meorum de Religione sententiam. unde hinc repulsus quasi novo principio in examen explorationemque sedulam Sectarum animum admisi. quo dum diu versor in negotio, animadverti magnam me jam vitæ partem emensum, senio & morti propinquare. Hac pulsata cogitatione mens in finis qui omnes manet, & migrationis ex hoc Mundo considerationem incubuit perattentam atque acrem; eo essectu, ut quidquid apparet, seque ostentat speciose in hac quadam Mundi scena, nihil nisi umbra videretur. Statui autem insistendum mihi exercitationi beneficentiæ; sperans ea consecuturum me, ut bonis Viris, & præclara per vitam operaris, annumerarer. decrevi etiam cavendam, ne nimius in illud ipsum quo ferebar indagandi veri studium affectus, avocaret me a functione curandorum ægrorum; sicque iners negligendis occasionibus bene merendi, tempus otio contereretur; quoad me suprema dies occuparet destitutum supellectili meritorum, quam parare in opportunitatibus neglexissem. nam magna inest vis perturbationibus animum tenentibus, ad avertendam attentionem necessariam gerendis ex præsenti rebus: prout declaratur brevi fabula, quam tanti est enarrare. Quidam contrahebat necessitudinem illiciti amoris cum muliere nupta. Quæ Mœcho gratificata posticum parabat per quod ipse, ingruente subito periculo, fugeret. quadam die cum una essent, pulsavit improvisio vir ad Januam, pandique fores inquestibro poscebat sibi. Turbata Mulier jubet Adulterum proripere se ad ostiolum prope puteum, cujus clavem e vicino clavo pendentem ipsi antea monstrasse se ajebat. Currit quo mittebatur hinc metu, illinc amore ac desiderio turbatus Mœchus, & ut contingit acri cura suspensis, nec locum, quamquam præostensum recognoscere, ac nec clavem, januamve ipsam reperire valuit. In his aliquandiu cumultuatus, redit ad Adulteram, jam magis proximo Viri appulsu sollicitam, proculque acclamat: ostium de quo dixisti evanuit; clavis non comparet: animus meus apud te est; vacare his quærendis nequit. Cui mulier: effugium patere potui Reo, mentem dare stulto non possum. Tu vero ut jubeo, addidit: aderit brevi qui tibi quo dignus es, præbeat. Illi æstuanti cursantique Maritus adulteræ superveniens plagas imponit luculentas: tum correptum miserum convicio trahit ad Judicem, ex lege utique actarum. Ergo equidem in animum induxi non committere, ut perturbatione mentis, ineptus actioni fiam: sed sereno semper tranquilloque sim animo, expeditus alacritate præsenti ad navandam ægris operam, juvandosque quosvis ope quomodocumque indigentes mea. nam in commendanda beneficentia, omnes, in aliis licet dissentientes, summa concordia Sectæ conveniunt.

CAPUT VI.

Perzoes pendente adhuc deliberatione de Religione, Innocentiæ, ac Benignitati fiudere decernit: ejus qui secus fecerit stultitia per Parabolam ostenditur.

Edit. Rom. pag. 560.

COnstituí præterea non solum Homicidium cavere, sed & a pulsando quoquam, ac vi quavis inferenda ulli omnino, temperare: decrevi quoque abstinere verbis maledicis, ac turpibus, non furari, non irasci, nulli fraudem moliri. Abdicavi consuetudinem mulierum, venereasque voluptates. adamavi, & colui temperantiam, custodivi linguam meam a mendacio, ab omni verbo otioso, & noxio: studia mitem, ac humanum præbere me omnibus ubique. Atque hæc statui licet nondum plane persuasus essem de futura Resurrectione, deque præmiis Bonorum, pœnisque Malorum post illam tempræsentandis. Longe me abjunxi a convictu, & familiaritate hominum Improborum; affectavi consuetudinem cum Honestis, & Justis. Præ omnibus fixum animo tenui: nihil esse præstantius, honestius, amabilius Beneficentia. Eam, & amicis potiorem, & conjuge cariorem mihi esse debere. Hanc Deo volente facile parari. Huic porro nihil comparabile. Plus enim illam gloriæ afferre confidenti se, quam Parentum claritatem, aut opes Amicorum. docet hæc bene mereri de omnibus, beneficia ubique spargere. Eadem large licet tribuens, dispendia non sentit: sed quo plus donat, plus abundat. non corrumpitur, non veterascit, non circumvenitur a potentia, non horret ignem, non timet fures, non formidat bestias, non ullo tristi eventu conturbatur. magis quinetiam in calamitate nitet, & ubique perstat intrepida. Reperiebam autem apud me reputans; eos, qui sectam vitæ hujus contrariam amplexi, omissa beneficiendi alios cura, sibi unis omni voluptate fruendis unice intenti essent, sibi pessime consulere, & amaricies plurimum inter luxus, ac deliciarum falsas dulcedines gustare. Similesque istos esse homini parum sano, qui levem dieculæ unius jucunditatem magna pecuniæ jactura, gravique rerum suarum detrimento emerit. Fuit nimirum Institor gemmis peregrinis dives, qui artificem unionibus forandis diurna centum nummorum mercede conduxit. Præsto ex condicto adfuit operarius in locantis domo, cum instrumentis artis. Hic dum expedit se operi, videt forte suspensam e clavo citharam, & eam scire se pulsare significat. Præsens margaritarum dominus eo animadverso: Tu vero, inquit, sume fidicinam: libentes operam canenti dedero. Ille arreptum organum non inscite tangere aggressus, raire placuit voluptuatio Patrono; adeo ut is suæ fortia ludo posthabens, totum diem inhianter audierit vibrantem fides terebratorem unionum. Ad vesperam centum nummos citharœdo petenti, commotus Institor. atqui mi homo, inquit, non plectri movendi, sed terebri tractandi mercedem illam pronunciaram. Sane ita est, Artifex ait, cæterum mihi patato ad locatam operam, quis alius, quam tu ipse ne desinperet obstitit? mei judicii non erat quanti æstimares avocamenta tua. mihi frandi esse non debet tibi obtemperasse: quare ne te objectaveris mercenarii damno, promissum diurnæ operæ pretium redde. æquum dicebat, & vel invitus mercator centum nummos persolvit, inelaboratis ipsi manentibus annonibus. Ad hoc exemplum ego veritus ne ludicri serta perderem, remissionibus posui modum, attentusque officii negotio me impendi totum, nugis abjectis.

CAPUT VII.

Perzoes Meditatione, ac secessu in Resurrectionis notitiam venit. Ejus doctrinæ utilitas. deliberatio circa Professionem Vitæ Asceticæ.

PErtæsus inter hæc voluptatum vitæ, quod harum instabilitatem, & inanitatem noram, collegi me in considerationem attentiorem, & ut huic aptum otium nanciscerer, in solitudinem me abdidi. Ibi altius ingressus in contemplationem rerum, permagnum ejus operæ fructum retuli. Intellexi enim, naturæ humanæ statum, & universi gubernationem mecum reputans, deesse non posse quin sit aliquando futura mortuorum resurrectio, ad quam omnes tendant suis quique viis; moribus videlicet actusque, magno discrimine sub finem deprehendendo Bonorum Malorumque nunc permixtim agentium. Hæc Asceticæ disciplinæ in secessu exercitæ doctrina est, quam illa velut bona Mater suis cultoribus, uti mortgeris filiis, tradit. quantivis illud pretii, momentique omnium maximi dogma est: unde vitæ recte dirigendæ spes, & ratio pendet universa. Turris hæc quædam munitissima est, in quam qui se receperit, non modo tutus permanebit ab incursu malorum omni; sed & per eam pandi sibi aditum in Paradisum æternæ voluptatis, quo, si velit, securus penetret gratulans experietur. Comperi plane nihil melius attenta ista, tranquillaque meditatione rerum ad salutem Animæ spectantium. comperi autem id non usu solum meo, sed & exemplis, experientiaque aliorum et se dedencium. Hos enim animadverti, apparere pacatos, pag. 561. & lætos semper, gratos erga omnes, suo contentos, securos, subnixos generoso contempta cunctarum Mundi vanitatum, supra omnem noxæ aleam inalta quadam arce mentis eatantes. Horum igitur felicitatem æmulatus, livore, atque Invidentia repudiatis, earitati me dedidi: spretisque fluxis, ac caducis, perfectionem affectavi sapientiæ, qua monstante providens futura, imperterritus ibam, certus nihil se objecturum quod viam intercluderet ad scopum, quem intuebar veræ beatitudinis, meque averteret, aut turbaret. Per hunc modum experimento capto vitæ Asceticarum, gustu illectus tam sancti, ac salubris Instituti, magnopere affici me sensi ad istam professionem capessendam; meque cum his aggregandum. retrahebar autem ab hac voluntate eo metu; ne non par essem ferendis illius disciplinæ laboribus, propter contrarios longo usu educationis diversissimæ contractos habitus, moresque assuetudine coalitos in naturam. itaque verebar ne supra vires consisus, non modo non assequerer optata, sed & damnum acciperem, jacturamque paterer jam adeptorum. Illud etiam talia cogitantem conturbabat me; quod videbam, si Mundo valedicens migrarem in solitudinem, ubique amplecterer Institutum Asceticarum, etipiendum mihi facultatem bene merendi de hominibus, jus undique beneficiis inopes: cujus tamen in exercitatione virtutis magnam mihi spem constitutam arbitrarer perennium bonorum acquirendorum. quare metuebam ne similis fierem cani fructum carnis ore portanti, qui ejus umbram in flumine vicino majorem videns, omisso quod tenet, insilit ad captandum quod apparet: ac sic utrumque perdens, vacuus impastusque stultitiam sero suam damnat. Sic subductis mecum rationibus spei metusque, statui sustinere me ab incepto non satis exploratæ utilitatis, permanereque interim in ordine, ac statu vitæ priori.

CAPUT VIII.

Æstus Perzoi in deliberatione de Vita Asceticæ, & diffusion notitia vanitatis Mundi,

IN hoc tamen sic constituto ne conquiescerem, abripiebat me novus æstus comparantem inter se

- se vicam, ac statum, hinc Ascetæ, illinc amatoris Mundi; & ea collatione reperientem: haud fere plus voluptatis, ac suavitatis contingere mundanis, quam solitariis, uecumque hi videantur omni vitæ mortalis fructu destituti, contra illi deliciis abundare. quæ enim tandem istæ deliciæ sunt, quas penitus introspiciens reperiebam, plus ad extremum conciliste damni, mœstitiæque quam initio attulerint voluptatis. Est enim Mundus instar aquæ salsæ, unde quanto plus biberis tanto plus sitias: instar ossis aridi, carnis odore quodam allicientis canem, qui miser eo rodendo nihil nisi dentes atterit, & fauces convulnerat: instar frustuli carnis raptæ a vultore, in quem convolantes undique aliæ rapaces aves, abjicere prædam cogunt, necessaria sui tuendi cura, plagisque contuso, ac pugna sesso, non alium rapinæ suæ fructum relinquunt, quam famem, & mœstam memoriam inanium laborum: instar vasis mellea superficie venenum suppositum tegentis; ex quo qui dulcedine illectus mellis, gustaverit, mox cum cruciatu exanimatur: instar lætum somnium videntis, qui mox evigilans in familiares miserias revolvitur: instar fulguris momento illuminantis nocturnum viatorem, suis statim tenebris reddendum: instar bombycis, assidue nendo nihil lucrantis, oisi sterilem continuationem infiniti laboris. Talia reputans rursus reforbebar in desiderium vitæ solitariæ sectandæ; rursusque retrahebar in propositum non abdicandi vitæ commoda, dum ea comparaos cum ærumnis, angustiis, laboribus vitæ inopis in solitudine degendæ, haudquaquam mihi faciendum putabam, ut hæc ultro abjicerem, quæ forte postmodum frustra requirerem. Totet hos quasi fluctus ancipites sensuum, ac votorum alternis prævalentium ambigue jactatus, similis eram imperito Judici, leviter mutanti calculos, & modo damnanti, quem absolverat: mox quem damnaverat rursus absolventi.

CAPUT IX.

Portus æterna spectare constituit: Vitæ humanæ miserias describit.

ALiquid tamen certi fructus ex his altercantis secum mei animi contrariis assultibus collegi. Consideratis enim tantam illam in victu, cultuque duritiem Ascetarum, tolerabilem ipsis, imo suavem videri, idcircq quod brevis sit, nec ultra vitæ mortalis spatium exeat; vicissim autem excipiatur gaudiis æternis: decrevi ego quoque, parvi ducere bona præsentia, spe, ac comparatione futurorum. Hinc quasi consolans Animam meam, & comprobans inexplebilia illa desideria, quibus inhiaverat professioni vitæ cum virtute conjunctæ, dicebam: O quantum in hoc vitæ genere aspero, desticutoque, laborum, ærumnarumque seotitur! sed rursus quam brevis, & fluxa est voluptas indulgentium genio! quam fallax suavitas momentaneo gustu evanescens!
Edit. Rom. pag 562. Quis porro tam lævæ mentis, non abunde compensari, non bene condiri putet experientiam brevem parvæ amaritudinis, expectatione certa dulcedinis sempiternæ? Quis homo est, cui si conditio feratur sobeundæ per tempus non longum arcti carceris angustiæ, ut mox in æterna amœnitatis beata spatis laxetur, recuset aut dubitet admittere? An non est hæc vita plena doloribus, acerba cladibus, anxia periculis: imoquid hominis in terra conversatio aliud est, quam jugis afflictio, textum necessariæ miseriæ, continuum tormentum upo sævitiæ tenore a principio ad finem pertinens? Enimvero ipsa hominis prima origo quam vilis? Mucus nempe quidam (ut ajunt Medici) delapsus in uterum Mulieris, ibique cum ipsius sanguine commixtus, inde concrescens dispertitur in membra, moramque ducit longam in illis tenebris, & angustiis sine cibo, & potu, tum maturo partus tempore, cum nisibus, & summis doloribus ejicitur. natus puer multiplici ministerio gerulorum, & nutricum, per fletus fere assiduos ad creberrimum sensum famis, sitis, algoris, similiumque malorum, quibus subjacet imbecilla infantia, perducitur ad molestissimam ipsi ablactationem. Inde Magistris educendus, hoc est excruciandus, traditur, subigendusque terrore, ac plagis, ad litteras, aut artes, cæteramque disciplinam, improbo labore arripiendas. mitto febres, varioique languores; & pejora malis remedia amarissimarum potionum. Sic in robustiorem educto ætatem, alius non facilliorum certaminum campus aperitur, latissime patens in curas contentionesque solicitas diversi generis: in divitiis parandis, partisque tuendis, quærenda, & curanda conjuge, liberis educandis, promovendis; ambiendis honoribus, commerciis miscendis, Amicitiis contrahendis, Invidiæ petitionibus declinandis, Periculis judiciorum, fraudum insidiis anxia providentia cavendis. Senescit inter hæc circumferens in suis ipse visceribus, ac venis hostes numquam quiescentes quatuor, Sanguinem, Phlegma, Chymum, & Bilem, obsessus exterius infestis semper pericalis toxicorum, viperarum, lerpentum genere omni, tum Leonum, ferarumque rabidarum. Præterea vaporem noxium solis ardentis, frigora hyemum, ac olvium, pestilens Cælum, luesque auræ tractu, atque halitu valgabiles, inundantism imbrium, tela nubium, & fulminum horrores. Per has minas nusquam non intentas, si quis varie vitabundus pertingat ad decrepitam ætatem; ibi reperit cur tamdiu vixisse pœniteat. Super omnia mors ingruit incerta sui expectatione longum vexatis tristissimamque a Mundo, a Patria domoque, a complexu carorum, a liberis, consanguineis, amicis, fratribus, a spebus vitæ cunctis migrationem inexorabiliter edicens: multo interim magis crucians, conscia suspicione pœnarum, animæ mox corpore solutæ, laendaram, ob non expiata vitæ scelera. Erit oe quisquam sanæ mentis his perpensis, quem hujus ærumnosæ, ac corruptibilis vitæ non tædeat? qui libenter hic sit? qui vnluptatum, & turpium, & fugacium gustu capistur? qui fluxis, & caducis inædificare spes ambitiosas, & secure insistere non dubitet? Sit ille licet Rex, sit, Dei singulari beneficio, cunctis naturæ dotibus, fortunæ favoribus ornatus; vigeat valetudine, gaudeat opibus, floreat existimatione, ac fama: Exter alte conspicuus in arce quadam humanæ felicitatis a cunctis vulgarium incommodorum protectus insultibus: feret tamen secum quocumque ascender rodentem intus tineam lente grassantis exitii; & insidiantium undique calamitatum unum reperiet exitum in clade ultima, animam, ipsi ac spiritum extremis angoribus extorturæ.

CAPUT X.

Infelicitas Mortalium luculento symbolo declaratur.

POST hæc ingressus ego rursus in altiorem consideationem rerum, quæ visuntur in hoc orbe, animadverti creaturarum omnium facile præstantissimum esse hominem; verum eumdem negligentem sui, ac propriæ salutis incuriosam, illam posthabere voluptatibus sensuum. tum sic apud me dixi: similis est homo viro cuipism fugienti a facie feri Monocerotis, & cursu illo delato in præcipitium imminens lacui; ubi reperta ingenti arbore, conscendit in ramos ejus inferiores, iisque suspensus hæsit. nidulabantur sub cavo cortice ejus arboris, angues quatuor, terebraotes ipsam, & per foramina, quæ rodendo fecerant, capita ostentantes. Despiciens inde ad radices arboris, vidit accubantem Draconem immanem, vasto diductatum faucium hiantem spatio, ad se, ubi deeidisset, absorbendum. Vidit & mures duos, album unum, nigrum alterum, rodere assidue illos ipsos,

quibus insistebat tamos, admordentes eos sine intermissione, qua parte committebantur truncо. profeceranteque arrosione continua tantum, ut plus media crassitie accisa, tenui tantum segmine, ac velut filo nutanti, ramalia illa, quæ optium sustentabant, plante stipiti hærerent. In his miser angustiis, prout par erat, æstuabat animo, solicitus quonam pacto ex tot undique ingruentibus periculis salvus evaderet. Tali cura suspiciens forte observavit; ex cacumine arboris, ubi apes savos fecerant, mel defluens stillare, quod, usus opportunitate, gustare cœpit; tantumque illa dulcedine oblectatus est, ut oblitus circumstantium monstrorum, seri Monocerotis, horribilis Dracoнis; hydrorum quatuor, duum murium, ramos, quibus sustinebatur, ne in gulam Draconis cadetet, stirpitus succidentium; suaviter acquiesceret, avide, ac secure captans superne destillantem liquorem mellicum. Id dum agit abruptis tandem ramis, decidens infelix, esca factus Draconis inhiantis, intetiit. In hac Imagine ferus Rhinoceros designat mortem pertinacissime instantem Homini, & quocumque se contulerit eum persequentem, nullis usquam ei tutis ab ea latebris. Lacus est vita hæc misera, monstris scatens, infestu naufragiis, infamis eladibus, regio infausta lachrymarum. Rami duo suppositi pedibus, arrosi a muribus, temporariæ opes, & fluxæ commoditates, quibus ægra mortalitas innititur. Quatuor angues

I. div. Rom. pag. 563.

sinu ipso clausi arboris, humores quatuor figurant, quorum temperie, mutuis invicem cunctorum librata certaminibus, corpus vivit. Perforant ii truncum, caputque exerunt, quoties unus supra omnes prævalens, morbus creat, interitum minans, nisi vis ejus medicaminibus retusa, ad temperamentum, concentumque redigatur. Draco inferne accubans Orcus est, quo inevitabiliter cuncti trudimur. duorum marium candidus diem, ater noctem significat. Hæ tulcra vitæ subruunt, indefinenti detractione spatium vivendi minuentes. Fallaces, noxiæque voluptates, mellis superne affluentis insidiosa stillatione adumbrantur. Hæc enim pernicioſe mortales oblectat, avocans mentes eorum a salutis cura, affixosque ipsos fluxis gaudiis, ne sempiterna sibi provideant, detinens. His ego perpensis attente omnibus, decrevi perstare contentus professione mea, magnopereque incubui ad benemerendum de indigentibus, & quoquo modo, quave opera possem, inopes juvandos; sic reputans; hanc esse debere, si ulla sit, salutis viam: speransque felicitatem, cujus innatum homini desiderium est, tali potissimum affectandam conatu. Ita compositа e prius memoratis fluctuationibus mente, missus sum a Rege Chosroe in Indiam; indeque in patriam redux edidi multos libros, e quibus hic unus est nuncupatus, Specimen Sapientiæ Indorum.

SPECIMEN SAPIENTIÆ INDORUM VETERUM EXHIBITUM

Dissertationibus Parabolicis quindecim cujusdam Gymnosophistæ ad Abessalomum Regem.

DISSERTATIO

Parabolica I.

ABESSALOMUS Indorum Rex consuluit quemdam e suis familiaribus Gymnosophistam, dicens: Volo a te mihi declarari per exempla, quo modo fraudulentus, & malignus vir, insinuans sese inter Amicos duos, dirimat, & in odium commutet contractam prius inter ipsos amicitiam.

I. Ad ea in hunc modum respondit Gymnosophista.

Fertur Mercator quidam copiosus, ac dives, filios habens pigros, & per desidiam aversos ab addiscenda, sectandaque Arte quapiam ex utilibus ad vitam; hos admonuisse verbis hujusmodi: O mei filii, qui in hac vita conversatur, tribus indiget rebus: Opum copia sufficiente ad victum, & cultum; bona fama, & existimatione apud homines, denique felici assecutione repositorum in vita futura Justis Bonorum. Hæc porro tria non aliter ulli contingunt quam per lita quatuor. Quorum primum est: possidere divitias juste partas: Alterum; eas administrare, ac dispensare sapienter: Tertium; ex iis erogare Indigentibus, præsertim dum postulant, hoc enim opus, & in hac vita utile est, & in futura. Quartum denique, in occasionibus ad peccandum invitantibus sustinere se a lapsu, committique in hoc vi summa. Horum quatuor, si quis vel unum prætermiserit, nihil perficiet. nisi enim erit idonea opum copia instructus, nec vivere ipse honeste, nec bene aliis poterit facere. Quod si divitiarum quidem aliquis affatim habeat, male autem eas administret, vitamque gubernet suam, cito egens annumerabitur, necesse quippe est, si quantum expendit, utcumque id sit modicum, non curet continue reficere, accessione damnum reparante, ut ejus sensim res familiaris atteratur, ac tandem evanescat, velut stibium, quod paulatim imminutum in pulverem, consumitur. Porro si & divitiæ in supplementum expensarum acquirantur, & in harum dispensatione ratio conflet; inde tamen nihil tribuatur indigentibus, talium possessor divitiarum, pauper reputabitur, & sua illum copia disrumpet, ut contingit in canalibus, aut fistulis fontium, quæ, quando non patet exitus aquæ jugiter influenti, crepant. *pag. 564*

II. His pueri auditis, persuasi Patris auctoritate, obtemperare recta monenti decreverunt. Et primus eorum peregrinatione suscepta mercaturæ gratia, dedit se in viam ducens plaustrum, quod tauri duo trahebant. eo itinere devenit in palustrem locum, ubi taurorum alter limo haustus procubuit. Puer cum suis eum, magno labore ac conatu luto extraxit. cæterum ea contentione, dum trahit, & vicissim trahitur a bestia tantum fatigatus est, ut subsistere cogerentur, pergere ulterius non valens. Ipse taurus pro semimortuo relictus, sensim recepto spiritu progrediens, pervenit in campum herbosum, beneque irriguum, ubi mansit attendens pastui. nec multum in medio tempus, cum impinguatus incrassatusque cœpit terram fodere cornibus, & mugitus edere acutos. Diversabatur autem non longe hinc Leo Rex Belluarum, numerosum circa se habens satellitium Bestiarum omnis generis. Aderant enim ei Leones & Ursi, Lupi & Lepores, Pardi & Vulpes, Thoes & Lycopantheres, cæteræque brutorum animantium species. Porro Leo iste ex servili conditione, fortuna quadam evectus ad regnum, haud dignus erat illo loco, stigmatias, & perforatus nares; plane deneger quidam, experfe, consilii. Hic auditis

tauri mugitibus, ſoni minacis vehementia perculſus miſere cœpit æſtuare, frangique animo: diſſimulare tamen curavit formidinem pudendam, ne venerationem apud ſuos detecta ignavia perderet. Stetit igitur uno in loco immobilis.

III. Apparebant autem ei familiari Accenſorum miniſterio Thoes duo, quorum alteri Coronato, alteri Veſtigatori nomen erat, Verſuri ambo, & ſolertes; ſed Veſtigator aliquanto aſtutior, pravique animi; naturali flagrans deſiderio res omnes uſque ad intimum ſcrutandi. Is tunc Coronato dixit quid dicamus, O Sodalis, eſſe cauſæ cur hic Leo noſter dominus immobiliter defixus præter morem obtorpuiſſe videatur? Huic Coronatus ſic reſpondit: quid tibi cum hiſce inconſultis interrogationibus? Enimvero nihil illi noſtrum improſperi contigit, quo dolere debeamus. Sed ad fores noſtri Regis ex officio apparentes dimenſum cum fide quotidianum aecipimus; in Regum autem arcana curioſos adjicere oculos, & abſcondita improbe rimari, præter quam captu, ac facultate noſtra majus quiddam eſt: etiam periculo non vacat. Abſiſte igitur a talibus. nam qui vel agere, vel loqui ſuæ ſorti non convenientia audebit, omnino patietur quod Simio evenit. Simius enim, ut ajunt obſervans aliquando lignatorem dantem operam trunco findendo ſucceſſiva adactione duorum cuneorum, quorum ſemper alterum ex ea parte ubi laxabatur diductius rima, in anguſtiorem, & tenuius hiantem ligni fiſſuram intrudebat; ſicque trunco inſidens ab uno ejus capite ad alterum ſenſim procedebat: id, inquam, admirans Simius, explorare quid ageretur voluit. Ergo ligno & ipſe poſt fabrum inequitans inſpectabat attentiſſime: quando ecce diſcedentibus larius ſegmentis, fragmen quoddam acutiſſimum curioſuli ſe genitalibus infixit. Ille exanimatus acri punctu doloris ejulatum dedit maximum. Reſpectans ad ſonum Faber, moleſtum interpellatorem operis plagis egregie contuſum, calce procul abjecit. nihil mitius impendet tibi, ſi curioſus eſſe pergis.

IV. Ad ea reſpondit Veſtigator: jam noveram quæ mones. ſed & illud ſcias velim: eſſe tamen præclarum attollere aliquando animum ab humilitate ſtatus ſui, audereque aſpirare ad gloriam, cujus qui ſiunt compotes, & Amicis gaudium, & invidis mœrorem de ſe creant: quo quid præſtabilius ac majus? Puſillorum porro atque humi repentium animorum eſt, tenere ſe anguſtis finibus, contentum eſſe modico quod adeſt, nihil ultra ambire. nam & canis oſſi aridiſſimo forte occurrenti rodendo ſecure accubat. Verum excelſioris vir ſpiritus, acquieſcere minimis, infimiſque dedignatus, generoſum in ſe digna perſequenda impetum expedit: velut Leo ſequens Leporem, ſi obiter Camelus occurrerit, huinc inſtat, puſilla præda contempta. An neſcis canem quidem caudæ adulatticis motu ſervili, panem cibarium eblandiri; ſeque putare beatum, ſi nactus forte ſit: magnum contra Elephantem faſtidioſe admittere bonos etiam altro oblatos cibos, nec niſi ſupplici vix tandem aſſentatione exoratum ad veſcendum adduci? Apage ſordidas anguſtias conſtrictæ in arctum mentis, nihil ultra neceſſarium affectantis uſum: me juvet adipiſci, ſupra fortem creſcendo, unde cum fatur domi fuero in alios effundam, aura mulcendus populari. Hoc viri eſt magnanimi, ſublimia tentamis, liberalis: quem & ſi caſus ante tempus præclara conantem fatalis afflixerit, perdiu tamen vulgo vixiſſe cenſeatur; tantum adjungente fama ſpatio vivendi, quantum calamitas detraxerit. Iſti autem quos narras minutuli, circumſpecti, trepide obnoxii, ad omnem motum ſolii paventes, ſibi boni unis, vivunt ingloriî; & cunctis ignorabiles, vel ſi annorum numerum a læva promoverint ad dexteram, in decrepito licet ſenio, mori pueruli videntur.

V. Occurrit his contra Coronatus: & iſta, inquiens, quæ declamaſti, nos quoque o Bone noveramus: cæterum ſic habe: ſuam eſſe unicuique conſtitutam menſuram claritatis, atque fortunæ: quare qui inter honoratos, & ipſe honore dignatus fulget, recte ſibi, ac ſuæ quieti conſuluerit, ſi pruriginem ambitioſam aſſurgendi altius compeſcens, in ſuo ſedeat gradu tranquillus. quid ergo nos aliud quæramus, qui ambo gratioſi apud Principem in amplo miniſterio verſamur? cui hoc non eſt ſatis, nihil ſufficiet. Atqui (ait Veſtigator) omnes Aulæ, ac Regni, vitæque adeo, ac mundi dignitates, in commune proponuntur præmia merentium, fructus audentium. Itaque tamquam ad palmam in medio poſitam, jus arbitriumque cuique eſt currendi, & experiundi quid poſſit. Ex diſcrimine porro generoſi, & ignavi, patebit utrius alteri præoptanda conditio ſit. generoſus ſemper aſcendit; ignavus continue ſe deprimit. Cum autem, ut palam eſt, arduum, laborioſumque ſit in ſublime niti; facillimum vero, ac pronum deorſum tendere, nemo non videt quanto præſtantius laudabiliuſque ſit emergere in altum, ac ſurgere conari, quam deſidere patienter in infimo. Igitur quis dubitet ſequi quemque debere quod eſſe conſtat excellentius; noſque adeo vilis inertiæ damnandos; ſi modicis indormiamus, ad magna inviteti. Equidem arripere conſtitui occaſionem creſcendi quam benignam offert iſta formido domini Leonis, & tam ipſius, quam Cohortis, ac Comitatus univerſi æſtus, atque incertitudo conſilii. adire illum juvat, & percontando elicere quid cogitet. quis ſcit enim, an non inde mihi naſci opportunitas poſſit novæ cujuſpiam dignitatis impetrandæ.

VI. Unde autem (repoſuit Coronatus) dic amabo, tibi conſtat, æſtuare, ut ais, & formidare noſtrum Regem? nempe (inquit Veſtigator) ejus animi ſenſus intimus mihi pellucet ex habitu, & vultu. Solertis quippe, ac ratione non fruſtra præditæ mentis eſt arcana ex apparentibus intelligere, utraque ſuperficiem conjecturæ ductu ad introſpiciendum niti. Ad ea Coronatus; Tu vero, inquit, quo fundamento ſperas adepturum te gratiam Leonis, nihil ei unquam præcipuo ſtudio gratificatus, neque artem callens illam multiplicem, ac ſpiſſam deliniendi ſermone Regum animos, amoremque illorum in te vertendi: quippe qui nec iis a Puero fis imbutus diſciplinis, quas cum Principes liberali educatione perceperint, in iis etiam requirunt, quorum familiari conſuetudine ſe ambiri patiantur. Mitte iſta quærere, Veſtigator ait, dextri enim, & præſentis ingenii vir facile in talibus defectum educationis ſupplet, perite differendo naturali judicio de his, quæ non didicit in ſcholis: qui autem talis non eſt, is etiam argumenta tractans ſui captus, ac ſortis, friget apud audientes, & ſpernitur. Sit ita ſane (reſpondit Coronatus) vincas omnes ingenio dum diſputabis coram Rege: an tu putas ſolere Principes amplecti ſummo favore præſtantiſſimum quemque? Atqui Vitis illi ſunt ſimiles; quæ pampinis ſuis cingit, ac ſtringit non optimas arborum, ſed proximas. Favores Regis illis ſervantur, qui intimo ipſi diuturnoque convictu commendati, præferuntur cunctis, præjudicio quodam antiquæ familiaritatis: a qua tu eum longe hactenus abfueris, novus ſcilicet iſtic, etiam pro ignoro negligendus apparebis. Ad ea Veſtigator: nec inaudita mihi, nec falſa, inquit, differis; cæterum, & illud novi; illos, quos narras Regi eſſe intimos, primum aliquando ad eum acceſſum habuiſſe, numquam antea viſos, & ex humili ad illam dignationem evectos: quid ni, & ego inchoem ſpem iſtam, & unus ex iis evadere contendam, qui deinceps familiaritate Principis honorandi ſunt? novi autem, & ego methodum Regibus placendi; præcepeis hiſce vulgo celebribus contentam: faſtum abjice, iram doma, contumeliam ſuſtine, cunctis cede. Hæc obſervans infinuabo me cito in gratiam Principis. Age ſane (Coronatus reponit) finge nunc primum te admitti ad congreſſum quotidianum

Edit. Rom. pag. 565.

domini Leonis: quomodo te geres, ut ejus tibi concilies amorem? dicam, inquit Veſtigator; Principio perſcrutare indolem ejus, ac naturam, quo inclinet, unde abhorreat: tum animadvertens propendere ipſum ad aggrediendum aliquid utile, addam ſtimulos currenti, magnopere auctor fiam id agendi, quod vult, enumerans rei commoda, quæ ubi voti compos perceperit, me laudabit, uti providum, mihique affuescet fidere. quando autem cognovero ipſum aliquid exitu noxium tentare, dehortabor, periculum denuncians, ſed blande illud dextreque faciam, ut offenſionem vitem. Sic aſſecuturus videor, ut me Leo amet, aliiſque præferat. Quemadmodum enim paſſim homines pictura delectantur, naturam arte adumbrante, reſque uti ſe habent exhibente oculis; ita Principes puto gaudere colloquiis eorum, qui momenta negotiorum, ancipiteſque cœptorum exitus, ipſis qualia ſunt ſermone repræſentare, ac quaſi figurare, providendo, præmonendoque grate norunt.

VII. Tum Coronatus: quandoquidem iſtius, ait, conſilii certus es, unum te admonebo: magna tibi opus vigilia cautionis: utique inchoanti negotium ambiguum multæque obnoxium invidiæ. Audivi ſcriptum eſſe in libris Sapientum effata referentibus, tria quædam eſſe, quæ nemo prudens, libenter aggrediatur, nemo aggreſſus innoxie oblerit: tractare intime cum Principe, bibere venenum, arcanum credere mulieri. Similis enim Princeps eſt vertici amœno illi quidem, uberique montis præruptæ, proteſtique undique invils rupibus; cujus apex ſupremus lætus graminibus, abundans pomis; ſed & ſetis omnis generis luſtra illic habentibus, infeſtus, aditus habet per præcipitia difficiles, commorationem periculoſiſſimam. Vera mones, (ait Veſtigator) ſed qui non pericliatur, atque audet, votorum compos numquam fit. magnanimorum eſt diſcrimen pro ſpe paciſci. circumſpectantes autem omnia, nec certaminis ullius jacere aleam audentes, certa manet æternæ miſeriæ poſſeſſio. Et hoc enim ego e dictatis Sapientum audivi: Tria eſſe, quæ nemo puſillanimis aggrediatur; converſari cum Principibus, nave maria trajicere, pugna comminus laceſſere armatum inimicum. Duas video ſtationes Viro magnanimo propoſitas, Aulas regnantium, aut ſolitudines Aſcetarum: ſicut Elephantes partim in ſylvis degunt, partim in palatiis aluntur. Hæc, quæ multa commemoras, ait ſermonem abrumpens Coronatus, me quidem de ſententia non dimovent. tu abi, & fac ut vis tuo periculo.

Edit. Rom. pag. 566.

VIII. Digreſſus ſub hæc Veſtigator, Leonem adiens, profundiſſime primum adoravit. cui Leo: Heus tu, inquit, abi latuiſti tamdiu? Reſpondit Veſtigator: aſſidue adſtiti ad regias tuas fores, intentus in occaſionem navandæ operæ in quopiam obſequio Majeſtatis tuæ. Scio enim vos magnos Reges interdum quibuſdam egere miniſteriis vilium perſonarum. nec raro quoſdam e fæce vulgi utiliſſime cooperari negotiis maximis. Eoque non aſpernari Summos Imperatores, humilium quoque clientulorum prompta in ſervitium ipſorum ſtudia: ſicut cui prurit auricula, ſtipulam nonnumquam humo rollens, ea uti non dedignatur in aure ſcalpenda purgandaque. Papæ, exclamat hæc audiens ad familiares Leo, quam probum, prudentemque Virum hactenus ignoravimus! credo equidem, multi tales in occulto marcent, qui optimo publico in famam extrahantur: nimirum, ut prunis cinere obrutis ventus, aut caſus aliquis opus eſt, per quem diſſlata ſub qua jacebant favilla, lucem explicent ſuam, aereque potiantur: ita hunc quædam demum fortuna congreſſus noſtri in notitiam protulit, indignum profecto, qui lateret. Ex his ut ſenſit Veſtigator, haud ſe diſplicere principi, tanto audentius ſubiotulit: Velſem equidem, Domine, quod e re tua, & publica futurum arbitror, Aulicos tuos omnes proferre apud te candide ſenſus intimos ſuorum animorum, & præſertim in occaſionibus rerum gerendarum, quid convenire, quid expedire judicent edere. nam hinc fiet, ut & ab exacta judicii tui cenſura, unaquæque ſententia notam ſuo merito congruentem accipiat: & de perſonis ipſis, quid valeant ex hiſce ſpecimininibus ſolertiæ ac ſapientiæ cujuſque, notitia cum Principi, tum Senatui paretur, utriſque utilis ad plurima. Enimvero quoad ſemina varia terræ conſmiſſa in ſinu arvi deliteſcunt, nullo adhuc germine foras miſſo, nec de qualitate ipſorum, nec de ſoli ubertate judicium ferri certum poteſt. idem plane uſu venit in ingeniis, quæ qualia ſint ignoretur neceſſe eſt, donec arcanos cogitationum fœtus in lucem enunciando produxerint. Hinc vitabitur error imperantium publice perniciosus, diſpenſandi præpoſitere præmia, officiaque mandandi, perverſione multo ridicula magis, ac noxia, quam ſi tiaras pedibus, calceos capitibus aptarent. Probe enim perſpecto cujuſque captu facile fuerit ornamenta dotibus cum proportione accommodare, vitiata ſtultitia inſciſſimi Gemmarii, quem ferunt Hyacinthum longe ſpecioſiſſimum, & prerii maximi, palæ annuli plumbei viliſſimæ indidiſſe, eoque facto, contumelia quidem indigniſſima violaſſe nobiliſſimam gemmam; plus tamen ipſi ſibi dedecoris conſciviſſe. Tanti refert notos penitus Principi ſubditos, Imperatori milites eſſe. quippe ſuccelſus negotiorum, & bellorum plerumque pendent e certo, & prudenti delectu idoneorum adhibitorum ad eas res gerendas, quæ ſi cuivis forte occurrenti, & ignoto temere commendentur, corrumpi, fœdoque exitu damnari neceſſe ſit. Univerſim autem promiſcua, & inexplorata multitudo præclaris incepta facinoribus eſt. Palmæ illuſtres, operumque immortalium menſura ſo ævum decora, paucorum ſete, ac prævia ootitia in experimenta productorum virtuti, atque induſtriæ debentur. Sic gemmæ parvulæ vaſtas ſaxorum, aut ſimilis cujuſvis materiæ moles uſu, ac pretio longe ſuperant. Quæ reputantem decet Principem, nullius ſibi ſubjectorum quantumvis humilitatem, ſortisque tenuitatem ita deſpicere, ut cognoſcere quid intus habeat, ooo curet. Parva enim cum ad magna conferunt, parva, ut vulgo dicitur, eſſe deſinunt. unde par eſt Reipublicæ Præpoſitum non eos ſoluin ſua familiaritate dignari, qui genere, aut opibus præfulgent, ſed & eos admittere, quos animi, ac naturæ dotes inſtrumenta publicorum commodorum apta efficiunt; ac neque attendere ad eos tantum quos circa ſe habet: verum explorare longe, notoſque ac numeratos habere ſolertes, ac gnavos, ubicumque de num vivant; eoldemque in tempore accerſere. Sicut enim, licet oobis penitus nihil, intimeque admotus, quam corpus, & membra noſtra ſit, tamen cum hæc turbari morbo contigerit, medicamenta e longinquo requirimus, per quæ ſuum iis temperamentum, & prior habitudo reponatur; Sic pigere dominantem non debet, peregre intetdum quærere, qui Reipublicæ conſulant: quod ſæpe domeſtici minus poſſunt. Mures in Palatiis, & naſcuntur, & vivunt, adeoque ex eadem plerumque penu cum Principibus veſcuntur; oeminem tamen vidi Principum, qui contubernales Sorices, quam procul in ſylvis ac montibus, & ortos, & educatos accipitres, pluris æſtimet. Imo illæ licet in penetralibus genitæ altæque, ſordidæ, ac furaces beſtiolæ ſpernuntur; peregrinus ille ex ſuis agris, ac montibus propter utilitatem falco expetitur, petductus regie paſcitur, Principiſque ſæpe ipſius brachio geſtatur.

IX. Hæc locuto Veſtigatore, vehementer admirans Leo, converſus ad familiares dixit: planc jam perſuaſus ſum, debere Principem non contemnere Viros induſtrios & doctibus præditos præclaris; etiam ſi ex infima ſorte ac fæce vulgi ſint: ſed tales & negotiis adhibere, & honoribus afficere, prout digni ſunt: utcumque cæteri omnes id moleſte ferant. Ea verba novum Veſtigatori & fortius quam priora argumentum fuerunt ad intelligendum, *pag. 567*

bene affectum erga ſeſe Leonem eſſe: ac non parum propenſam ad favendum ipſi. quare tempus id aptum ratus cum illo libere ageodi, ſeorſim ac ſine arbitris conventum his verbis alloquitur: quid eſt, o Domine, quod longo jam tempore immotus manes, nec ex loco iſto in alterum tranſis? decreverat haec audiens Leo diſſimulare, reſpondendo, formidinem ſuam: ſed cum forte accidiſſet eo ipſo momento ingeminari mugitus Tauri, tegere metum non potuit, quo eſt intime concuſſus uſque ad pallorem tremoremque manifeſtum. quare omiſſo tamquam inutili conatu celandi id quod ſponte ſe prodebat, veroor nimirum, ait, ne corpus beſtiae cujus iſti mugitus ſunt, magnitudini terrificae hujus vocis proportione reſpondeat; adeoque tam vaſtum & valſidum ſit, ut nobis imparibus ad ferum iſtud animal debellandum, neceſſitas incumbat ex hoc loco fugiendi. Subjecit veſtigator: ne conſternet te Domine hoc tonitru: inania enim plerumque terricula ejuſmodi deprehenduntur explorantibus ad liquidum. Quam in rem accipe quid vulpi contigerit. Haec famelica praedam quaerens, largam ex voto reperit in quadam ſylva: ſed ne ſecure veſceretur obſtabat terribilis ſtrepitus ex alto ingruens. nempe tympanum quiſpiam de ramo vicinae arboris ſuſpenderat: & motae aura frondes ad illud alliſae fragorem edebant alte reſonantem, & formidoloſe minacem. Eo turbata miſera vulpes ſaginam ante oculos paratam pinguis & copioſae ferinae, preſſa licet acri deſiderio edendi, attingere non audebat, timide circumſpiciens, ſeſe contraheos, & ad omnes impulſus tympani (crebri autem hi erant adſpirante vento) toris artubus contremiſcens. durante longius ea miſeria, conſilio e re capto vulpecula cum obſervaſſet erumpere ſonum iſtum horrificum ex arca quadam orbicularis formae alte ſuſpenſa, dedit operam, omnem, quod ajunt, ſunem movens, ut eam inde dejiceret. non fruſtra. coocidit enim tandem tympanum, & lapſu confractum eſt. Contingere id tum vulpes auſa, propiuſque intueri, deprehendit cavum inane pelle tenui contectum; irridenſque: Papae, inquit: quam mendax ſpecies falſumque indicium tumoris eſt! ut turgida haec vocaliſſimaque corpora inanis intus exhauſta vaniſſimis, ridicole minantur, & riſum debent! Simile nos quidpiam, Domine, hodie patimur, fremitu quam ominaei, tam irrito animalis hujus territi. quin ſi jubes ad illud accedam, & explorato quid demum ſit, ad te curriculo referam.

X. Annuit Leo, miſitque ipſum. caeterum ſtatim eo profecto maeſtiſſima ejus facti poenitentia imbecillem inſtabilemque turbavit animum. quid egi, ajebat ſecum tacitus Leo, quod verſuto iſti nunc primum noto me totum effudi? Atqui artium imperandi una nec poſtrema eſt, non fidere iis quos diu ſuperbe contempſeris, non ambitioſis, non cupidis, non fraudatis mercede laborum, non opibus aut dignitate ſpoliatis. Hic veſtigator ingenii, ut apparet, aſtutiſſimi, dimiſſime neglectus a me ad meas fores inglorius jacuit. Et ego tali irritatum contumelia primo tepente congreſſu areanorum imprudens meorum omnium ſeitnavi conſcium facere. quid autem attinuit praeterea eumdem ad Taurum viſendum mittere, cum manifeſto periculo, ne is ubi meum adverſarium majorem ac valentiorem obſervaverit, contemnat deinceps me, quem eatenus tantum honoraverat, quatenus nondum comparaverat cum potentiori. Haec apud ſe reputanti anxie Leoni ſupervenit veſtigator a Tauro convento redux, quem Leo ſolum conſpicatus, ſumpto animo, diſſimulatoque triſtitia, compellavit in hunc modum. Expectatus advenis. age refer, quid egiſti? Vidi, ait Veſtigator, ut juſſiſti vocaliſſimum illud animal. Taurus hic eſt. acceſſi ad eum cominus, allocutuſque ſum, nec quidquam ex eo damni, aut moleſtiae accepi. quid tum poſtea? (Leo inquit) inde ne colligis imbecillum ad nocendum Taurum eſſe? an neſcis violentiſſimos turbines parcere interdum humilibus arbuſtis, eoſdemque proceriſſimas quercus imis extirpatas radicibus frangere? Ad ea Veſtigator fidenter arridens; cave credas, inquit Domine, hujuſmodi animal robuſtiſſimum eſſe. quin ſi velis ſiſtam hinc illud tibi, obnoxiumque ac ſub manu tua ſtatuam. delectatus promiſſo Leo, age ſane quod polliceris, ait, nihil mihi poſſis gratius facere. continuoque Veſtigator regreſſus ad Taurum, dicit illi praefidenter: Heus tu, hic adſum ad Te miſſus a Leone, qui magnopere mandat, ut continuo veoias ad ſe: denuncians, ſi obtemperaveris, gratiam tibi ſe facturum neglecti hactenus officii, nec poenas repetiturum eo meritas quod tandiu in tanta vicinia omiſeris debitam majeſtati ejus venerationem reddere. Ais an negas? expedi reſponſum. nam ſi dubitas, refero ſtatim ad ipſum quidquid de te comperi: moras enim trahere noo vacat. Ecquis autem (reſpondit Taurus) Leo hic eſt horum auctor mandatorum, & ubinam habitat? Ad ea Veſtigator: Rex eſt (inquit) magnus Beſtiarum; & hic lo propinquo caſtra metatus ſua eſt, ubi ſtat in Auguſtali, numeroſo circumſtante ferarum exercitu, quibus imperat. Territus his Taurus ſecutus dicentem eſt, Leonique a Veſtigatore oblatus, ei ſe humillime ſubjecit. Hunc humaniter Leo excipiens, eciam percontatus benigne eſt de fortunae ac rerum ſuarum ſtatu. Retulit ex fide Taurus cuncta, gratiaque non vulgaris apud Leonem locum invenit. adeout hic ei bona omnia promitteret: eodemque jam nunc Miniſtro ſummarum rerum uteretur. Ac brevi Taurus eo pervenit, ut auctoritate ac potentia longe omnibus Leonis ſubjectis antecelleret. *Edit. Rom. pag. 561.*

XI. Haec cernens Veſtigator acri livore ringebatur. Ac cum diu ſecum reputans volutaſſet plurima, vererem tandem Sodalem Coronatum adiens, erupit in ſinu Amici ſtomachum; & apud fidas aures aegritudinem animi arcanaque conſilia fateri auſus: & miraris, & miſeraris profecto, inquit, me, qui tam infeliciter operam locavi in conciliando Leoni Tauro, ut ipſi miſer mihi exitium confecerim ingratiſſimis beneſaciens. Scis quam dextre ac perite diſcuſſi ſuſpiciones, quae Taurum & Leonem invicem commiſſurae videbantur, gravi utriuſque periculo. Inde autem quid evenit? nempe ut illi per me conciliati, felices imperent, rerumque, me excluſo, potiantur: Rege, cui curam exemi moleſtiſſimam, tam ſibi utilis mei miniſterii oblito; & ipſum illum prius formidatum adverſarium, poſtquam mea induſtria ſibi ſubjectum habuit, in mei longe ſubmoti locom ac dignitatem promoveute. Video, inquit Coronatus; & ſentire jam incipio non prorſus vana monuiſſe me, cum illa quae dudum audiſti, aggredi ad hoc negotium Tibi paranti, diſſeruerem. quid autem circa ea quae nunc inſtant conſilii capis; quidve paras agere? volo, inquit Veſtigator, in priſtinam reponi gratiam, recuperareque dignitatem interverſam; & ſpero viam ad id aliquam inventurum me, tria faciendo quae Virum prudentem agere convenit. Hujus enim officium eſt, primum conſiderare quae ipſi evenerunt bona malaque: ac cauſis utrorumque deprehenſis, illa quidem fugere unde orta ſibi mala compererit; ea contra ſequi ac procurare ſummo ſtudio, quibus ſe ſenſerit adjutum. Inſpicere deinde idem, attenteque debet perpendere, quae ipſum praeſentia circumſtant commoda incommodaque; totoque niſa conari illa quidem tenere, ſibique aſſerere, haec autem quam longiſſime avertere ac propulſare. Poſtremo in futurum ipſi conſulendum eſt. In his ego dum animum verſo non ſegniter; ſic reperio tandem, ſubducta conſiliorum ſumma, plane mihi occidendum dolo quodam Taurum eſſe: ſic enim & iter aperiens ad recuperationem potentiae prioris optime mihi con-

ſulam, & Leonem ipſum novo beneficio devineam. Hoc poſtremum quod ais non intelligo (inquit Coronatus) nam ut beneficium Leoni eſſet cædes Tauri, oporteret hunc incommodare illi, quod contra eſt. nam ex quo Taurus Leoni ſervit, ſatis bono, ut videtur, loco res bujus ſunt. Falleris (reſpondit Veſtigator) contemptibilem quippe ſe Leo, & per hoc infidis opportunum, apud ſuos omnes reddidit, ſto animio in Taurum ſtudio, quem inconſulte cunctis prætulit. Sex autem errata Regum ſunt, quibus auctoritatem perdunt, & gladios rebellium in ſe acuunt; Primum eſt ibi reſolvi in lenitatem flaccidam, ubi auſtera ſeveritate opus fuerat. Secundum in contrarium extremum peccans; ibi ſe ferocem & implacidum præbere, ubi manſuetudinem, & ſpeciem clementiæ affectari res poſcebat. Tertium, non dare ipſos operam, ut eruditiorum, prudentum, fidorum ſemper apud ſe conſiliariorum copiam habeant ſc, Quartum permittere digladiari inter ſe ſubditos ac in factiones ſcindi. Quintum non moderati affectibus, ſed cupiditate, libidine, ac præſertim ira efferriſe ſincre. Sextum denique, non invigilare jugiter intentos eos in conringere plerumque ſolitas mutationes temporum; & adverſum calus omnes, quotquot exiſtere quavis converſione poſſint, non ex longo providiſſe idonea præſidia, paratasque ad manum tenere.

XII. Quomodo vero poteris (ait Coronatus) Taurum circumvenire multo potentiorem Te, Amicorumque ac Clientum validis opibus ſubnixum? Reſpondit Veſtigator: ne contemnas, heus tu, nimium renuitatem & imbecillitatem meam. Victoria, ſi neſcis, non eſt alligata lacertis aut roburi: ſæpeque vidimus valentio es ab infirmioribus proſtratos. Ad ea Coronatus: Vera loqueris, ait, ſed vide, ne ubi perpetraveris quod paras, in perniciem laboraſſe te propriam ſero intelligas. multis enim paria machinatis id contigit: & tanti eſt quædam hic ejus generis exempla memoraſſe. Alcetæ cuidam ſolitudinis ſuæ pertæſo accedere libuit ad Regiam, & ut ibi eſt ſolitum, opes aſſentatione nundinari, nec voto excidit. delinitus enim ejus obſequiis Rex magno eum numero donavit conchyliatorum ſtromatum, & vitilis attalicæ ſummi pretii. Rediit onuſtus optima præda ſolitarius avarus in ſuum Ruſculum; & magno fructu ſe peccaſſe contra profeſſionem ſuam in ſinu gratulabatur. Breve gaudium id fuit. Latrunculus re cognita Senem adit. narrat feſſum ſe Mundi tumultuum, appuliſſe animum ad deſiderium vitæ tranquillæ; atque adeo, ipſo, ſi dignaretur, Magiſtro capere ponere tyrocinium Sanctioris diſciplinæ: hic enim conſideratis comparatiſque multis, ſtatuiſſe, haud ſe poſſe alibi reperire perfectius exemplar virturum egregiarum, cuique intuendo, exprimendoque imitatione, utilius attenderet. Quid multa? admittitur; ſimulat ſtudium, fidem facit ſynceræ voluntatis. ac paucis diebus facultatem nactus quam volebat, convaſata Senis ſupellectile ſtrenue aufugit. Ictus damno Solitarius dat ſe in viam ut furem quæreret. Apparet eunti primum omen, rommiſſa in agmine arietum duomm, magna ita, latequr reſonante colliſarum ſonitu frontium, incurſantium invicem. Vulpecula ſono excita utrique inſidians accurrit, & dum eventum expectat, ſibi, ut ſperabat futurum utilem, tanti certaminis, interim ſanguis large fluens e vulneribus pugnantium illi ſalivam movit. Quare accedens cœpit lingere, auſpicarique quam promuſſidem uberioris mox affluxuræ cœnæ. Verum illi cato conſtitit ſua cupiditas. nam acti furiis iræ recrudeſcentis ambo æmuli, dum infeſti ſe mutuo impetunt, vulpem forte incurrentem mediam vehementiſſimo capitum alliſu contriverunt.

XIII. Pergens Aſceta cœpto itinere noctu in Urbem devenit, ubi tali hora, cum nullum aliud pateret hoſpitium, divertere in meritorium cogitur. Tenebat domum illam meretrix irata militi ventitare illuc ſolito, quod is ſe faſtidita, pediſſequam ejus juniorem nec illepidam cœpiſſet adamare. quo non adigie Zelotypia quos occupat? certa mulier occidere ingratum Amaſium, quæſivit ſecum modum id iodeprehenſe, ac per hoc impune faciendi. Timebat indicium cruoris ſi ferro conficeret; livoris; ſi laqueo; extantium in cadaveribus argumentorum veneni, ſi toxicum propinaret. Excogitavit ergo aliquid valde callidum, quo peſtem in miſert penetraret viſcera, ſine ſigno extra prodeunte, peremptura. Indidit cavo calamo utrinque pervio pulverem maleficentiſſimæ virtutis, qui quidquid conringeret ſtarim adureret. Tum vocatum diſſimulantiſſime Militem cœna excipit ſane lauta, mox mero lopitum ſic aggreditur. Alterum calami caput (ſit bonos auribus) podici decumbentis in latus, inſerit, ipſa, os impuriſſimum miniſterio ſe digno adhibens, admovet alteri tubi extremo, impulſura ſpiritu lethiferum pollinem in alvum exoſi. Vix labia cannam ambierat, cum erumpens e ventre Saturi fœtidus flatus nocentiſſimum cinerem in fauces Lupæ veneficæ, ac penitus intra gutturem ejaculatur, & videlicet momento, ſic perire digniſſimam, enecat. Vidit illam curiolus Aſceta per rimam oſtii proſpiciens, exanimam cadere: unde collectis propere farcinis e funeſta domo ante diluculum occupat fugere. Ambulavit hinc toto die poſtero, calum reputans: & veſpere incidit in Coriarium ſatis humanum, qui reveritus Hoſpitem, deduxit domum, uxorique commendavit, excuſans; ſe conduxiſſe Amico ad cœnam. Habebat Amatorem conjux Coriarii; & ſequeſtra flagitioſi rommercii vicina utebatur, uxore Artificis umbellarum. cui tunc in aurem, ſecuta hoſpitis: curre, ait, Amico nuncia tempus eſſe veniendi cum vir abeſt. Fluxit inde ſat multum ſpatii, morante, neſcio quam ob cauſam, Adultero: qui ubi tandem ad fores adiit; ecce jam redux Coriarius domum intrabat. Multum is vini cœna illa exhauſerat, nec conſtabat plane ſenſibus. tamen tali loco & tempore compti juvenis occurſus haud temere ſuſpicionem movit. Temperavit nihilominus facto dictove graviori, & illum modo torve intuitus, in ædes ſe penetrat, portans intus acre jurgium ad uxorem; quam, ut primum apparuit, plagis contuſam ad lecti fulcrum alligat; ac repente, quod dudum poſcebat gravatum mero caput, ſomno ſe tradit. Stertente jam viro, vocat ſuſurro mulier prope latentem lenam. Et, amabo, inquit, ſolve tantiſper me, teque vicariam ad breve ſpatium his commoda vinculis. admonebo e feneſtra paucis verbis Amalium, extra ut tute indicaſti præſtolantem; nos hic ejus cauſa vexari; quamprimum abeat, & ſuſpiciones vitet; moxque huc me ligandam iterum reddam. neceſſe autem eſt hic mei loco perſtare te. ne ille, ſi forte, evigilans, & fugiſſe me ſentiens, erumpat in furias. dictum, factum. At ecce dum moratur Adultera, Coriarius expergiſcitur, uxorem vocat. Lena ne voce deprehendatur, ſilet. iterum, tertio, contentiori ſemper ſono nomen inclamat. Surdo canitur. Ad extremum vociferatur exeandeſcens; quæ hæc, malum! contumacia? ſimulque arrepto per tenebras cultello, negantis, ut putabat, contumelioſi reſponſum uxoris naſum abſcindit. ruſuſque prægravante crapula ſoporem repetit. Redit uxor Adultero dimiſſo. ejulatumque magno conatu prementis lenæ locum & vincula relimit, ipſa domum cum naſo in manu remiſſa. Ea digreſſa incipit vaira mulier clara voce invocare Deos omnes, teſtes innocentiæ ſuæ. ac de induſtria ſono tantu qui poſſet ſopitum excitare, vetularum ſuperſtitionibus tritas formulas ſine fine replicat. Excuſſo hiſce clamoribus ſomno indignatus vir, non ceſſabis, inquit, obſtrepere vel malo domita terve-

Edit. Rom. pag. 369.

nefica? Si pergis, poſt naſum linguam exſcindam. non prius quidem, Inquit illa, quam ex hac audieris: virtutem meam cœleſti eſſe teſtimonio probatam; nam exorati juſtis meis precibus Dei, naſum mihi a te impie truncatum reddiderunt. Perculſus dicto vir rapim exurgens lychnum accendit; & naſum uxoris, cujus exſecti cruore manus adhuc habebat infectas, ſine cicatricis veſtigio ſanum videns, ſanctam ipſam & Dils ſuo merito earam; ſe reum & vita indignum profitetur obnoxie. tundit ad hæc pectus, in genua procidit, veniam togat. æternum amorem venerationemque pollicetur.

Edit. Rom. Pag. 570.

XIV. Lena interim miſera dormientem, nocte utique concubia, domi virum nacta, aſſidebat gemens jacentis lecto, ſolicita, quam cauſam allegaret deprehendendi mox vulneris. Dum multa deliberat, & nihil expedit, ſigno admonitus familiari ſecundi Gallicinii umbellarius, ſtrato ſe proripit; ac inter ſumendas veſtes de more uxorem excitans: cedo, inquit, da in manus quamprimum in officinam ad opus profecturo inſtrumenta laboris noſtri. utuntur unibraculorum e pellibus Sutores, præter acus, & forfices, ſimiliaque, brevi præſertim ſed lato cultro, ſemilunaris formæ, cum manubrio a tergo, rotundo nec longo, quo arrepto pelles ſuper tabulam extenſas incumbendo, & ſeniorbicularem cultri ambitum gyrando, ſecant; novaculam Coriariam dixeris. Hanc unam ex omnibus, poſcenti artis organa Marito, perrexit in tenebris uxor obtrudere: excipiente contra illo, da cuncta ſimul in unam collecta ciſtam, non hoc inſtrumentum ſolam peto. cum autem illa nihilo ſecius tertio quartoque cultrum ſemirotundum oggereret, ille impetu præceps iræ furentis, Dii te perdant perducantve in malam rem cum tua lithac novacula, quam in caput tibi, ut digna es, remitto, quando iſtum placet ejus, tamquam pilæ, ad me uſque miſſitandæ, ludum ridiculum lndere. Hic arrepto ad votum tempore Mulier, acutiſſime vociferatur: heu naſus! heu naſus! Excita ſonitu accurrit Vicinia cum facibus, vident naſum mulieris a facie reciſum: tollunt jacentem cultrum auctorem, ut putabant, vulneris. accerſitus Ædilis cum lictoribus, virum fruſtra cauſantem tenebras & errorem, tamquam humanis carnificinæ compertum abripit, lege utique plectendum. crebreſcit tumultus toto vico; inquietatur vel maxime Coriarii domus; hujus uxore, quo ſuum magis dedecus tegeret, admirari ſe maxime indignarique ſimulante. At ſecum Solitarius, Itane, inquit, in ſingulis boſpitiis tragœdias inveniam! Præſtat domum reverti, deſperareque recuperationem ablatarum furto veſtium. Sed prius obiter convenire Regem placet, ut eum meæ pœnitentiæ teſtem adhibeam. Ad Aulam pervenit. admittitur. affatur Principem his verbis: Peccavi, Domine, cum Eremum Urbe Regia mutavi; cum eblanditus a te munera libens gratulaſque domum tetuli: non talia pollicitus, quando in hanc Sectam nomen dabam. Sed pectatum luit circumventus furto domeſtico ab emeriente Aſceſim, ſicut ego vitam Aulicam contra Inſtitutum affectaveram. Spoliato & requirenti rapta, biduo plurima contigerant, quæ me docerent: invigilare Mundo providentiam, id ſedulo agentem, ut in perniciem Auctorum prave acta recidant. Hic Regi narravit quæ hactenus dicta ſunt: ſicque continuo colligens intulit. Avida vulpes ingluvie ſua periit: venefica meretrix in ſcelere ipſo pœnam invenit: temulentum & ira præcipitem Coriarium ſuus error ultus eſt. Lena proprii naſi jacturam nundinandæ alienæ pudicitiæ pretium tulit. denique umbellarum Artifex, juſtum ſub falſo crimine ſupplicium paſſus eſt, ob non prohibitam lenocinio uxorem. Vere ita eſt: male conſulta in caput male conſulentium recidunt; quiſque damno ſuo peccat; quæ facimus, patimur. Refero me in meum Angulum, ſatis edoctus his ſucceſſibus: qui cupiat vivere ut vult, ei cavendum ſerio eſſe, ne agat quod non decet.

XV. His expoſitis, concludens ſermonem Coronatus, familiariter converſus ad Veſtigatorem, ait: Vide poſt hæc exempla quid de te ſtatuas. Ego quidem male metuo, ne quæ in Taurum te machinari ſignificas, tibi potiſſimum ipſi noceant. Illi ſtatim Veſtigator repoſuit: non iverim inficias, vera eſſe quæ dixiſti: tamen & ego verum illud commemoraſſe me autumo, quod iterum affirmo: Sæpe potentiores ab Infirmioribus vinci. Argumento Serpens & Cycnus ſint: non longa eſt nec incelebris fabula. Corvus inquilinus veteſtæ arboris in monte, luculentam quotannis injuriam patiebatur a Serpente in cavo ejuſdem arboris trunco inidulante. Cum enim more avium Corvus ſuos verna tempeſtate pullos excluſerat; eos clam adrepens Draco devorabat, captato aſſue tempore, quo neceſſariis alio digreſſus cauſis, a nido Corvus aberat. Hoc iterum & tertio ſæpiuſque factum Corvus, ut par erat, ægerrime ferens, conſilii cauſa Thoem quemdam Senem, multæ prudentiæ fama inclytum, adit. Ei cum expoſuiſſet quæ paſſus erat, proponebat quæ cogitarat: Ego, inquiens, quo ſimul damna ulciſcar præterita, & futura prævertam, decrevi, aiſi tu ſecus ſentis, obſervare quando inimicus Draco dormiat, tuneque ſine ſtrepita accedens, oculos illi roſtro effodere. Ad ea Thos vetulus: non hoc tentabis, inquit, ſi me audies. magno enim malo tuo teutares. Et vigilantiſſimus, & facillime, ſi quando conniveat, excitabilis Draco eſt: habetque ſemper in promptu arma nimis expedita in cominus accedere auſos, dentes & venenum. Cumulares graviori tua clade jacturas priores, ſi aggrederere quod dicis. Quare aliam cenſeo adhibeas machinam; qua hoſtem queas, citra tuam ipſius perniciem, perdere; ne patiaris quod Cycno contigit. Ferunt enim Cycnum quemdam ſtationem habuiſſe percommodam prope ſtagnum plenum piſcibus, quorum præda quotidiana vixit ad ſenectutem uſque lautiſſime: ſed tunc debilitate gravis ætatis, non amplius piſcationis labori ſufficiens, aſcendit famelicus in montem, ubi forte obvius cancer: cur te, inquit, Cycne ſolicitum præter morem mœſtoque ſimilem video? quid ni ait ille ſollicitum ſim & mœſtus qui cum hactenus fruerer opibus piſcoſi, cui aſſidebam, lacus victum ſuggerentis copioſiſſimum, audivi hodie Piſcatores conſulentes inter *p. 571.* ſeſe ſaginaſque compatantes quibus totum everriculo ſtagnum exhauriant, neſſum ne ad ſobolem, quidem piſciculum reliquum facturi. Hæc cancer audita piſcibus retulit, ſuadens pro amicitia periculum. Illi ſane conturbati Cycnum adeuntes affati ſunt in hunc modum: Etſi te nobis Adverſarium ſcimus tamen quia prudentia præſtantem eumdem te novimus, non dubitamus ex te quærere conſilium, quod tunc etiam ab hoſte non ſtulte petitur, quando in re utiliterque communi conſulentium pariter & conſulti deliberatio verſatur. Age quid cenſes optimum facto quo iſtam nobis communiter exitioſam omnibus Piſcatorum conſpirationem eludamus? Equidem, Cycnus inquit, poſtquam ad omnia me verti, nihil opportunius reperio quam fugere infeſtum locum, & migrare vos omnes ex hoc lacu in aliam ignotam inviamque hiſce prædonibus paludem, ubi cum ſatis aquæ ſubſit, ne illi ſupernatent piſcatoriæ cymbæ, exantes prohibent arundines. novi locum, & eo qui volent veſtrum, non gravate transfemm. Oramus te, acclamant voce una piſces omnes, exhibe quod offers, noſque hinc amove. Et ille: vereor quidem ut non ſerum auxilium ſit: ita feſtinare piſcatores video: tamen pro virili contendam. His dictis piſcium aliquos majorum certatim ſe præbentes arripuit, tamquam deportaturus in promiſſum ſtagnum; eos autem, ſimul a conſpectu abſceſſit, in loco ſedu-

ſin devoravit. Tum quaſi geſtatione perfunctus alios, alioſque ſimiliter ſumebat, ſimiliter abſumebat, ſubinde rediens. Tunc cancer, multis jam, ut putabat, in tutum ſubductis, ſui quoque, qui cauſa cæteris beneficii fuiſſet, rationem haberi, Cycnum rogans, petiit. nec ille abnuit. deportavit autem & illum in macellum ſuum, ubi piſcium perfide ab illo conteſtorum triſtes reliquiæ jacebant: ac diſſimulatione dimiſſa, ſe ad eum quoque vorandum accinxit. Territus cancer & ſpectaculo & periculo inopinatiſſimis, tamen conſtituit non deeſſe ſibi, nec in miſerrima licet circumventione inultum ſe opprimi ſinere. Juvitque furs audentem; nihilque aliud oſiſi mortem non ingloriam iſto repugnandi conatu captanti, vitam etiam victoria inclytam conceſſit: ſiquidem cancer chelis ſuis arte complexus robuſteque exprimens Cycni collum, ipſum fruſtra reluctantem ſtrangulavit. Hæc eo pertinent ut intelligas, Corve, aliis inſidiantem non raro incidere ipſum in foveam quam fecit. Quocirca magnopere auctos tibi ſum ne propius te admoveas aſtutiſſimæ ac nocentiſſimæ beſtiæ, docebo te autem rationem ei certo, & graviter, & ſine tuo periculo nocendi. Rape qua vales arte, e domibus ac ſcriniis Hominum aliquid ipſis pretioſum, illudque ita in cavum inviſi anguis conjice, ut laciniæ ſimiliave indicia exterius prodeant. Fiat inde, ut rei amiſſæ Domini, ſignis hiſce admoniti, dum quærunt anxie, latibulum id pervadant, maleque mulcent deprehenſum in eo ſubſeſſorem tuum. Fecit corvus quod ſuadebatur, magno ſuo lucro. nam ſic occiſo, manu & armis hominum Dracone, hoſpitium deinceps ſuum nullis infeſtum injuriis inſidiſve habuit.

XVI. Hæc fuſius apud te, ſubjungit peroratus Coronato Veſtigator, Amice, diſſerui, ut oſtenderem pluris eſſe prudentiam, quam robur. At Coronatus; recte iſta, inquit, dicteris ſi robur Taurus ſolertia deſtitutum ubeineret. Atqui idem præterea prudentiſſimus eſt. Vere, ait Veſtigator, & hoc loqueris. cæterum & nos aliquid valemus in hac parte, quo non immerito ipſeremus prævalituia quantælibet ſagacitati ejus artificia noſtra; paſſimumque illum tale quippiam a nobis quale olim Leo quidam a lepore; dejectus ab eo tanto infirmiore ac perculſus, ut mox audies. Incubabat regionis lætæ paſcuis, & per hoc omni animantium genere refertæ, ferus quidam Leo, quocidianis latrociniis agens ferenſque miſeras beſtias, adeout auxio conſtrictæ metu, frui copia nequirent quam ſoli ubertas ſuggerebat. Ergo illæ conſilio habito legationem ad eum decernunt hujus ſententiæ: Omnes te Dominum agnoſcimus; & ut tali ſtudentes, rationem exquiſivimus qua & tu laborem venationis lucrifaceres, & nos, quod tua etiam intereſt, paſci clitra conſternationem, atque ita pingueſcere poſſemus. non recuſamus enim, quando hæc tua & noſtra fortuna eſt, quin carnibus ut ſoles, noſtris epuleris. Conditionem ecce igitur tibi ferimus utrinque commodam. ut tibi unum e noſtris corpus in cibum mittatur: tu autem eo diurno contentus, fatigare te, ac terrere nos deſinas. Placuit propoſitio Leoni: deinceptſque quotidiana ſortitione deſignatum animal unum, a delecto ad id publice Miniſtro deducebatur ad Leonem. Poſt multos dies ſorte damnatus lepus ſic in concilio beſtiarum eſt locutus: Si me non fallit animus, & Deus cogitata fortunet, liberabo vos gravi onere tyrannici tributi; modo quod peto, facillimum conceſſu, impetrem. Jufſerunt omnes dicere quæ vellet. Et ille: poſtulo, inquit, deo ab eo qui me de more ducturus ad Leonem eſt: primum ne me urgeat in via: ſed me arbitratu meo moderari greſſum ſinat: alterum ut cum prope acceſſerimus ad Leonis ſpecum, deliteſcat ipſe, nam me apparere oportet ſolum, ut quæ deſtinavi ſucceſſum habeant. utrumque haud gravato datum. & quod bene veneret imperatum Miniſtro publico repræſentatori tributi eſt, ut lepori quæ vellet obſequeretur. Poſtridie proficiſcuntur, mons de induſtria nectente lepore quo quam tardiſſime ſe fiſteret. Leo interim horra dudum præterita conſueti paſtus, fame iraque ſtimolantibus impatientiſſime furebat. cum offert ecce illi ſe ſub veſperam ſolus præter morem lepus. cui ille: quæ iſthæc malom perfidia eſt, inquit, docebo ego vos pactis ſtare. Plura dicturum & irruentem, interpellat demiſſiſſime ſupplex lepus. Si me audis, Domine, quod tua ſcire magnopere intereſt, dicturus; non ſolum ignoſces nobis, ſed & laudabis fidem noſtram. obvium ſe venientibus huc nobis tulit Leo alius, qui ductorem meum me majorem arripuit; ac conteſtantibus enixe nobis, commeatu nos tuo ac juſſu debitum tibi veſtigal penſuros proficiſci, nihilo ille ſecius peregit quod cœperat, contumeliis etiam ac maledictis, quæ in caput ejus vertant, incomitiare te ipſum auſus. fugi ego: quid enim poteram aliud? & magno circuitu, laborioſiſque latebris, huc tandem, ne promiſſum tibi demeoſum vel ſemel deforet, quam primum licuit accurri. Torbatus ira in æmulum vehementiſſima ſuperbiſſimus Leo: potes, inquit, me ad iſtum latronem ducere? Poſſum, inquit Lepus, nec longe abeſt. Statimque præiens ſiſtit Leonem ad os putei, quem in vicino ſitum obſervaverat. enoverioſque, ibi, inquit, habitat: inde ad nos erupit. inſpice ſis, ſtatim videbis. deſpectant ambo ſimul, & aquæ ſuperficie inquaginem intuenti Leoni propriam reddente: non vides, inquit opportune Lepus, contumacem & ferum? is ipſe eſt contemptor tui, veſtigalis interveſor, devorator Miniſtri publici. non tenuit impetum iracundiæ ultricis ea cernens audienſque Leo: ſed fiumina ſtatim immani, velut in hoſtem irruens, aquis putei hauſtus & ſuffocatus interiit; Lepore cum accito e latebris ductore, ſalvis ad ſuos redeuntibus, ac magnis ipſorum gratulationibus exceptis. Ad hoc exemplum confido me quoque perſuaſurum Tauro quæ illum ſtulte credulum in exitium præcipitent.

XVII. Tu vero ait Coronatus, ſiquidem quod dicis potes; providere tamen, prius quam id aggrediaris, debes, ne quam machinaris Tauro peſtem; ea cum Leonis Regis noſtri pernicie aut incommodo conjuncta ſit, denuncio enim tibi, me cæteraſque animantes quæ ſacramento Leoni diximus, non permiſſuros (nec enim ſalva fide poſſumus) Domino noſtro quocumque prætexta te nocere. Quare cum, quo loco res modo ſunt, tam neceſſarius Leoni regnanti adminiſter publici reguminis, tolli de medio non poſſit ſine gravi imperantis damno, revoca dum licet rebelle propoſitum, reque in ſubjectionis officio contine. His Veſtigator audiis, quievit adhuc dies aliquot. Poſt quos Leonem adiens affectata mœſtitia cogitabundus, ab eo rem mirante audivit: quæte cauſa triſtem facit? An tibi quod nolles aliquid accidit? Et ille: accidit omnino infandum & funeſtum tibi juxta mihique quidpiam: atque illud ejuſmodi quod quia tibi fore audieu moleſtum ſcio, ab eo indicando deterrebar equidem, metu offendendi aures tuas judicio ingrato: tamen ubi meum flagrantiſſimum ſaluris ac proſperitatis tuæ ſtudium conſulo, porius habendam capitis quam aurium rationem judico; nec dubitandum tuæ imminens vitæ periculum avertere, vel obtrudendo, cum ita opus ſit, faſtidio inauſpicatæ mentionis. Quare tua, Domine, ſapientia rem dignam feceris, ſi me patienter audies ea referentem quibus clariſſime perſpicias, & meam in te ſyncemm fidem, & eorum perfidioſas moliiones, qui ſummis tuis beneficiis maleſacta rependere nefaria cogitant. Atque ego in procinctu delationis neceſſariæ, non ignarus artificiorum ſimulationis, facile video in quantum me diſcrimen projiciam; periturus niſi perſuaſero quod dicam. Erumpit tamen juratæ tibi fidelitatis

Edit. Rom. pag. 372.

tatis officium trans minas formidinesque omnes: subigitque aleam jacere infortunii quantivis; dum tibi, Domine, cujus ore venerabili spiritus hic meus trahitur, vel meo exitio consulam: ac quocumque successu aperire audeam, quæ nisi prænoveris, ultimam a te cladem (Dii omen avertuncent) frustra conaberis depellere. Erit solatio conscientia tali causa pereunti: nec generositas imprudentiæ culpabitur, utique auctoritatem secuta Sapientum, quorum vulgo celebre probatur dictum: nec a fabdito benevolentiam Principi, nec ab ægro morbum Medico, nec a paupere inopiam diviti amico abscondi umquam oportere. Accepi ergo a quodam fide digno, Taurum Proceribus sibi obnoxiis clam convocatis dixisse: experiuentum coepi sat longo jam usu fortitudinis & prudentiæ Leonis; comperique utramque mediocrem, ne modicam ac nullam verius dicam. Ex hoc ejus exordio divinavi statim quid sceleris ac monstri reliqua parturiret oratio. Minime videlicet obscurum est hanc ejus impudentiam eo prorumpere, ut te, qui eum extulisti in ferme parem tibi honorem, nefarie deturbare de solio contendat, tibique extortum Imperium arripere. Oportet autem Reges subito ac sensering machinari aliquos regnum ipsorum invadere, præoccupare strenue nefaria consilia, dejicereque marure perfidos, nec committere intempestiva lenitate, ut scelestissimæ molitiones ignava nutricatæ patientia valentium principiis obitare, adolescant in vim deinde majorem, quam ut ei apertum in conatum erumpenti, queat obsisti. Cujus laudatæ, atque ad probrum in fortunio vitandum prorsus necessariæ cautionis, duos quosdam gradus video, provisionis celeritate differentes. Prior multo ante odorata periculum; hanc adhuc longe posito secarum effugiam prævertit. Altera cautio segnius satagens ad indicium insidiarum primum, admoveri se finit discrimini; cæterum in arctum coacta summo tandem conatu salutem expedit. Ab his tertia est ingloria classis inertiæ contemptissimæ, opprimi se per somnolentiam patientium, immiserabili apud omnes conditione; quippe quorum exitium dedecore socordiæ cumulatum, nemo est qui non ipsis merito evenisse fatentur. Imaginem in exemplo proponam triplicis istius ordinis. Lacuna erat brevis amni vicino commissa, in qua tres habitabant dissimilis inter se qualitatis pisces. Primus erat prudentissimus, alter non prorsus hebes; tertius stolidissimæ compertus lusciniæ. Piscatores ad lacunæ oram auditi ab omnibus sunt, cum palam condicerent horam certam, qua everriculo piscinam totam scrutarentur. Admonitus illa voce primus piscis, periculosa subito excedens statione, in fluvium se transtulit. Secundus moras adhuc in loco traxit, quamdam voluptatem sequens: quod jam expeditis retibus adorti negotium Piscatores agere ferreque lacunam coeperant. Tunc ille vel sero sapiens, intercluso jam exitu in flumen, mortuum simulans, resupinus fluitavit, successu stratagematis non infausto. nam extinctum eum unus Piscatorum putans, manu prehensum projecit in fluvium, ubi confestim ille sociis gratulans narravit, mortis se simulatione vitam redemisse. Tertius implicitus reti temere cespitans, ac sursum deorsum cæcis motibus impingens, stultitiæ pœnas suæ captus dedit. Similia patietur quisquis denunciato indormiens periculo, neglexerit vel tempestive prævertere, vel solerter eludere insidias fido indicio orœcognitas.

Edit. Rom. pag. 373.

XVIII. Percipio quod dicis, Leo ait: sed non puto Taurum, nihil a me passum mali, dolos contra me moliri. Contra Vestigator: Hoc ipsum, inquit, nihil a te mali passum esse Taurum, ipsum impulit ad insidiandum tibi. nam illum supra omnes efferens, id egisti, ut te solum intueretur, quippe quem unum haberet supra se, depositis infra cunctis reliquis. Est autem natura improbarum mentium, præsertim ambitione corruptarum, quidquid oculis objicitur splendidum omni vi prensare, ac toto conatu insequi at arripiant. Ex hoc genere Taurus, etsi per tuam summam indulgentiam solium jam ferme tuum attigit, supremæ tuæ auctoritatis particeps in libera rerum administratione factus, non tamen id illi sufficit: sed & te collegam indignatur, solusque imperio potiri studens vias ad id obliquas parat, male sibi conscionum more, numquam recta tendentium, per anfractus semper ac circuitus grassantium. Eo tendunt assentationum artes, & affectata simulatio obsequii, nec speres inexplebilia desideria taliam dando satiare: quo plura congesseris plus appetunt: ut ignis fit voracior accumulatione materiæ. nec recta hujus flammæ via est: in omnem partem fumosa sese vibrat ac replicat. Sic istos prævos astutosque assidue circumagunt caliginosæ ambages malitiæ versutæ. at caudam cauis natura inflexam, si quis filo ligatam in directum extenderit, haud duraturam ei rectitudinem tribuerit. Illa enim statim ac se relaxaverit contentio trabentis, obliquitati se reddet innatæ. Sentio quod initio prævideram, haud tibi placere quæ memoro. Cæterum nec pharmaca ægroto placent. tamen nisi ea deglatierit, vita excidet. eatenusque illi benevolus est medicus, quatenus ingrata præcipit, qualia languenti salubria sola sunt. Ac hic habe: optimum esse subditum, qui non ad gratiam servit: Amicum, qui utilia non blanda consulit: negotium, quod felici exitu claudatur: laudem, quæ a bonis datur: Principem prædentia non turgidum; divitem non nimis attentum rei; sodalem non contentiosum. Dicitur & hoc vulgo ac vere: optabilius esse supra prunas cinere opertas, aut super viperas incedere, quam habere in contubernio insidiantem vitæ suæ.

XIX. Hæc magno ardore dissereutem Vestigatorem intuens placide Leo: benevolentissime tu quidem, ait, verum cruda quædam & aulita dura ista memoras. Sed demus ita esse de Tauro, ut refers, tamen herbivora bestia, quid nocere mihi carnivoro poterit? natura illum meæ gulæ vectigalem fecit. ego nisi lactuca fiam aut malva, dentes illius timere non debeo. Hic Vestigator: ne erres, inquit Domine, haud solidam habet basim ista fiducia. ultro fateor, Taurum per se haud idoneum ad te deturbandum esse: verum quod per se non potest per alios faciet; aut de industria conciians in te populum, aut occasionem rebellioni præbens, odiosum te reddendo. sicut aliquando pulex acrius pungens sopitum hominem causa peremendi pediculo fuit juxta ipsum modestius ex eodem ubere sugenti. Experrecti enim manus eo accurrens quo sensus doloris traxit, pulicem quidem celeri saltu avolantem corripere non potuit: alium illum tardiorem, nec mortis somnum excutientis auctorem, alienæ injuriæ piaculo mactavit. In summa sic colligo: peregrinanti per ignotam regionem certissimis pignoribus debere constare de fide ac syncera benevolentia ejus cui se ductandam tradit. Persuasus his sermonibus Leo: quid igitur, inquit, agendum est? cui Vestigator: dens putrefactus non aliter curari quam evulsione potest. & cibus correptus gravans stomachum, nisi vomitu ejicitur, occidit. dicam igitur Tauro, Leo inquit, ut recedat quo libitum fuerit. Apage, ait Vestigator (metuens ne congressu Tauri cum Leone ilia malitia detegeretur) cave feceris. ille quippe tali tuo sermone sentiens fuboluisse tibi quidpiam de arcanis ejus in te molit onibus, properabit exequi quod sensim machinabatur. quæ causa prudentissimis Regum est, publice quidem puniendi palam convictos scelerum: compertos autem coltionum occultarum, clam de medio tollendi. Arqui, respondit Leo: Princeps qui ex suspicione supplicium repræsentat, si postea enotuerit sine causa suspectum fuisse quem male mulctaverit, magnam injustitiæ subibit invidiam. ne timueris hoc quidem, reponit Vestigator. tam certis enim hi-

pag. 374.

diciis Tauri malitiam perſpicies, ut periculum nullum ſit, ne is circumventus per calumniam videri cuiquam poſſit. Voca modo illum & obſerva nutus ejus obtutuſque: deprehendes vultu pallidum, trementem totis artubus, incerto læva dextraque circumſpectu, motu, intentuque cornuum tantum non clare prodentem quid ſceleris animo parturiat. Si hæc quæ dicis, ait Leo, ſigna videam, plenam fidem tribuam verbis meis. Volebat his auditis Veſtigator adire Taurum ad diſponendum eum prout opus erat, injectis ſuſpicionibus & odii ſeminibus in Leonem. Sed hoc facere ſine conſcientia conſenſuque Leonis non audebat, ne forte alunde innoteſcens illi clandeſtinum delatoris cum delatu colloquium, fraudis ac enſuſionis inter ipſos ſuſpicionem moveret, aut aliam aliquam viam panderet technis artificii maligni detegendis. Ait igitur nimis credulo Leoni: quin Domine, ſi jubes, conveniam ego ipſe machinatorem fraudum, obſervaboque, & eliciam forte aliquod indicium abſtruſorum ejus ſenſuum. Age ſane, inquit Leo, exploratasque ad nos refer, quæ deprehenderis.

XX. Sub hæc adit Veſtigator Taurum affectatam præferens mœſtitudinem vultus, & indicia ægritudinis ingentis. Excepit illum pro veteri amicitia, ſaoe familiariter, nihil ſiniſtri ſuſpicans Taurus: heus tu, inquiens, o bone, ubi tantum es moratus? Sæculum eſt ex quo invicem non vidimus. Sed eo me conſolor, quod quæſtuoſam tibi fuiſſe moræ rauſam ſpero. dic age ſis, quid ab ultimo congreſſu noſtro lucratus boni es? Ad ea Veſtigator nullo arriſu triſtitiam temperans: nam quid, ait, poteſt boni contingere arbitrium ſui non habenti; ſed ea Domini arrogantis & infidi nutu inſtabili ſuſpenſas vitæ ac ſtatu miſere trahenti rationes? Bona verba, Taurus inquit, An paſſus es aliquid quod nolles? ede quid nnvæ rei eſt. Hic Veſtigator: quis vitare queat fatali neceſſitate ingruens malum? aut cui auſicæ ſervjtutis in obſequio Principum trahenti jugum, non avenis denique, vice præmii laborum, ingens calamitas? nam iſti ſuperbi Domini ſuis unice intenti commodis, alios alioſque ſubditorum experiuntur; eoſque ubi ea eis perceperint quod juvat, miſeros obliviſcuntur, abjectoſque ſpernunt: nihil penſi habentes, male an bene agatur cum Miniſtris veteribus, dum novi ſuppetant qui ſuas illis conficiant voluptates; ſimiles meretricum inexpletæ libidinis, quæ alios atque alios, faſtiditis ſemper prioribus, amatores appetunt: aut Magiſtrorum opetam docendi mercede vendentium, quorum unum vorum eſt plenum videre ludum affluxa prætextatorum minerva ferentium, ſecuriſſimis ipſis, proficiant nec ne Pueri, aut omnino quid iis fiat, ubi receſſerint mercedula numerata. Hæc ita conſidenter tecum fabulor freeus veteri amicitia, & ſi dicere me ſinis, conſcientia benevoli officii, quo te in Leonis gratiam inſinuavi, cauſaque tibi fui hujus qua eminos potentiæ, quam utinam tibi certam propriamque Dii ſervent. neſcis enim quanto in periculo verſaris, cujus ego conſciius celare te non poſſum, ſalva neceſſitudinis fide. Sic igitur habe: compertum mihi ea teſte aurito, excidiſſe Leoni apud familiares hanc vocem: cerno hunc noſtrum Taurum præpinguem jam eſſe; numquam tempeſtivior ad epulas fuerit. volo eum quamprimum devorare. Horrui auditu, miſerans Amici ſortem, accurrique ad te, ut communiter videamus; ecquid expediri conſilii poſſit utilis ad cladem prævertendam. Conturbatus, ut par erat, tali ſermone Taurus: qui feci aut quid dixi miſer, inquit, quod talia de me cogitandi anſam aut prætextum Leoni præbuerit? nempe hæ ſunt artes improborum, qui me falſis apud eum criminibus infamaverint. Suſpicabar jamdudum invidiam malignorum quos mea felicitas urebat. nec obſcura horum livoris indicia notavi. nunquamne ab inſidiis ſceleratorum tuta erit innocentia? Tum Veſtigator: erras, inquit, dum alios accuſas. Tota in Leone culpa eſt. Scires ſi eum noſſes, ut nos qui diutius apud hunc ſumus. crede fidis & expertis, orbil illo inſtabilius, perfidioſius, crudelius eſt. Inirio ille quidem placiditate quadam allicit: accedentium ſanguinem ſtatim ſiſtit; parumque rependit dulcedinis admiſſionis primæ, ultimæ cataſtrophes amaritiem acerbiſſimam. Vera, inquit Taurus, memoras. & ego infelix deguſtata illa priori ſuavitate, nunc eo devenj, ut amariſſimi exitii fæces haurire modo debeam. O me imprudentem qui tam diu hic hæſerim! nec reputarim, quod ratio monebat haud tutam eſſe commorationem longam herbivoræ animantis apud carnivoram. Modum oportebat me ſtatuere conſuetudini ſuſpectæ: matureque a macello recedere. Fraudi eſt incautis aviditas ſua, dum ægre avellunturr a placentibus, paſſi quod apiculas imprudentes perdit: quæ dum mordicus inhærent dulcibus floſculis, volucrum rapacium præda fiunt, aut ſuperlapſo forte pondere, in complexu intemperanter amatæ voluptatis opprimuntur. decuerat paucis contentum, quæ prima modica bona percoperam procul tuto fruenda deportare: nec periclitari ex inexpleta guloſitate; muſcarum ſimilem, quibus quaſi non ſufficiat pabulum, quod aſſatim in frondibus, in fructibus, in omni rerum ſuperficie jacet ipſis expoſitum, etiam ſordes Leoninarum aurium captant, eaſque ſcalpentes importune, irritabilis belluæ unguibus pereunt. *Edit. Bas. pag. 171.*

XXI. Mitte iſta non hujus temporis, interpellat Veſtigator; nunc enim quærendum potius eſt, qua ratione mortem effugias. Atqui, ait Taurus, evellare illud mihi, dum quæ vidi cuncta reputo, animo nequeo, innoxium propria indole Leonem eſſe, totamque labem e pravis ejus familiaribus deſcendere, qui bonum ipſum eſſe non ſinunt, protervitatemque voracitatem nihil per ſe tale cogitaturi in excatrificationem inſontium, quale paſſam alias Camelum meminj fraude conſpirantium beſtiarum trium Lupi, Corvi, & Thois. Regnabat Leo quidam in Sylva viæ publicæ finitima familiares habens ſubditos tres quos memoravi, Lupum, Corvum, & Thoem, apprime inter ſe concordes. Pertranſiit qua diai via Comitatus Mercatorum, mandram agens ingentem, ea qua Camelus una inobſervata ſe ſubtrahens, in nemus ſe abdidit: & jam ab homine domino ſecura, præoptavit imperium congeneris ſibi belluæ; Leonemque ibi dominantem conveniens, illi perlibenter admittenti ſacramento addixit obſequium. quid quæris? videbatur ſibi beata. nemo erat qui onus imponeret, viam injungeret, plagas feſſæ adderet; & Leo quoties occurrerat arridens, bono eſſe animo jubebat, nihil aliud curantem quam jucunde paſci. Verum die quadam egreſſus venatum Leo malis avibus, incurrit in Elephantem, quem laceſſere auſus, male a fortiori mulctatus, vulneribuſque debilis ægre ſe recepit in ſpecum ſuam. Ibi lenta & parum proficiente curatione decumbens coactus, fame cœpit conflictari, nec viribus, quippe defectis magna copia ſanguinis amiſſa; nec prædarum inſtrumentis artubus, hinc luxatis, inde contractis, amplius jam valens quotidianam, ut antea erat ſolitus, ſaginam ſibi parare. Ergo converſus ad ipſi officioſe apparentes quos dixi aulicos. Vos quidem, inquit, me honoratis: at ego tabeſco fame. quo iſta mihi ſterilia obſequia? ite pocius & afferte unde veſcar. Ad ea illi; dudum feciſſemus ſponte quod jubes, & noſter in te amor admonitionem prævertiſſet tuam, niſi vires deficerent ad conanda quæ vellemus, quibuſque nunc indiges. Tenues nos ſumus, & pugnæ impares conſerendæ cum pinguibus & toroſis ſeris, quales palato tuo ſapiunt. quin nobis ipſis vix ſufficimus exiliter paſcendis; hancque ipſam curam ſtudio imputamus tui; non alia de cauſa cupientes vivere, niſi ne deſint qui tuæ majeſtati ſamulentur. En nos paratos habes ad quidvis tua cauſa periculi, damnique ſubeundum: verum opimæ, ut diximus, voluntati facultas haud par reſpondet.

de veſtra equidem, reponit Leo, benevolentia non dubito: eoque vos oro confidentius, ut cunctes in conſilium, exquiratis viam aliquam ſuccurrendi lapſis rebus: agite: non deerit fortuna? afferte alicunde cibi quidpiam. brevis eſt occaſio caræ vobis animæ ſervandæ. Si moramini morior. Sub hæc illi non procul recedentes, capita conferunt. Cuncti jam antea malignis oculis Camelum intuebantur. tum vero tempus nacti; quid nobis, inquiunt, & ignavæ huic beſtiæ? quouſque ferimus victu, indole, moribus diſſimilem animantem, civili nobis ſocietate miſceri. Eo ergo conſpirabant ſententiæ ut decerneretur: ſuadendam Leoni Cameli necem, cujus vaſtum corpus non unas in epulas ſuffecturum videretur. Thos tamen ea differentes admonebat; haud ſe ſperare aſſenſurum ei conſilio Leonem; utique memorem fidei datæ; nec antea ſolitum ſupplices in clientelam admiſſos prodere. negotium ſibi tamen Corvus ſumpſit rei tentandæ. continuoque Leonem adiens, interrogatus ab eo eſt, ecquid auxilii expediviſſent, & an ſaltem ſpei radius affulgeret alicunde? cui Corvus: ſpei radium memoras, Domine, qualis vel ſi benignus alluceret, videre tamen nequiremus nos quidem, quibus longa inedia ſenſuum officia turbavit, ac viſum præſertim eripuit. ſuppetit tamen ad manum unde ſpiritus recipere, aciemque defectis jam ferme oculis reſtituere priſtinam poſſimus. Verſatur inter nos pinguis, & iners non noſtri generis beſtia, paratus vel in triduum cibus, ſi jugulati jubes. Exhorreſcens ad mentionem ſceleris Leo; Apage, inquit, remedium malo pejus. Egone ejus hoſpitii, & jurati fœderis religionem polluam, eo interficiendo qui ſub mei patrocinii tuiclam ultro confugit, fide ſecuritatis accepta? Ad hæc malitioſe Corvus: generoſe atque ut te dignum eſt, loqueris: Tamen, Domine, etiam, etiam inter religioſiſſimos quoſque in conſeſſo eſſe audio; fas eſſe unius capitis jactura redimi ſalutem domus integræ, turſus recte domum unam pro incolumitate Urbis totius deſtrui; Civitatem quoque unam ſervandæ Provinciæ juſte impendi: denique ubi Regni, Imperiive univerſi ſic rationes poſcunt, ſine crimine Provinciam aliquam prædis hoſtilibus exponi. Ita nempe eſt; in ſummorum diſcriminum articulis connivent interdum leges; aut potius, ſilentibus cæteris, una cunctis prævalens imperat ſuprema lex invictæ neceſſitatis; qualis hæc eſt, quæ nos hodie faucibus arcte conſtrictis trahit, utique morituros, ſi a parato famis extremæ ſolatio, ſuperſtitioſis reſpectibus accemur. His dictis revolavit ad ſocios Corvus, & quid reſpondiſſet Leo, retulit. Tunc hi tres hanc communiter fraudem adornarunt, qua Camelum nimium ſimplicem perderent. decreverunt adire ſimul cum ea Leonem, offerreque ſe illi ſingillatim in cibum. Verum ita inter eos convenerat, ut talem propoſitionem uniuſcujuſque trium, una omnes quæſitis prætextibus refutarent: minus Camelli oblationem ſine exceptione conſenſuri. Siſtunt ecce igitur ſeſe omnes ægro & tabeſcenti fame Leoni. Ac Corvus prior; dum, Domine, & quo loco ſis video, & quantum tibi debeam reputo, ſic ſtatuo, nihil eſſe juſtius quam ut ſponte morte mea vitam ſuſtentem tuam: En igitur, macta me ſis & comede. Hic omnes ex compoſito reclamant. mitte iſtas nugas. tu minutum es animal, vix in buccellam unam ſuffecturum. Inde Thos aſſurgens; me potius, Domine, devores cenſeo. nam in unius ſaltem dici paſtum ſatis mihi habere carnium videor. Ibi Corvus vicem reddens, conclamante idem Lupo: deſine, inquiunt, & tu delirare; carnes habes fœtentes, nec aptas ad cibum. Me potius, ait Lupus converſus ad Leonem, Domine, comede: haud paulo plus quam hi idoneus ad id ſum, nec minus quam quiſquam paratus, qui tuam ſemper incolumitatem & dignitatem ante omnia poſuerim. Hic coorientes ſimul Thos & Corvus: qui, ajunt, ſtrangulati comedendo vult, Lupum manducet, rapax eſt bellua: cujus etiam ſectæ in fruſta carnes, & guttur glutientis, & viſcera diſcerpetent. abſit hoc a domino Leone. non patimur ipſi apponi veneno pejorem eſcam. Omnium tunc oculi convolarunt in Camelum, quæ miſera ne officio uno deeſſe videretur, confidens tamen & ipſa repugnaturos propoſitioni cæteros, en me, inquit, Domine Leo, comede ſis. nam carnibus, & illis ni fallor ſuavibus, abundo. Conclamarunt ſtatim omnes: optime dicis, Camele, ac vix expectato Leonis nutu, jugulatam deartuarunt. Vereor & ego ne ſi agam molliter, ſimilia patiar. non ergo me committam infidiis iſtorum, aut ſubdolis paraſitantium Leoni artificiis locum tribuam, ignava obnoxiaque patientia. Lentæ fraudes aliquando robur magnum elidunt; prout ajunt, pati petram a ſtillis jugiter illabentibus. Expediam quarum mihi ſum conſcius, vires; & me ad palam reluctandum armabo. nullum laudabilius opus eſt quam ſervare ſemetipſum. Pluſque mercedis Dii propoſuerunt caput proprium ab extremo diſcrimine tuenti, quam aut dies nocteſque orationibus vacanti, aut miſericordi large hilaritcrque donanti, aut Aſceticam ultro ſuſcipienti, conſtanterque toleranti diſciplinam.

XXII. Ad ea ſic contra ingreſſus vaſerrime Veſtigator eſt, implicare miſerum Taurum ſuis artificiis pergeos, & ſic eum in exitium trudere: Cavendum equidem cenſuerim viro prudenti, ne remere ſe projiciat in aleam ancipitis, & exitu periculoſi negotii. Adeoque ſapientiſſimi conſentiunt, tentandas omnes compoſitionis vias, priuſquam ad vim bellumque veniatur; etiam cum Adverſario infirmo (nam varius Mars, ambiguique ſucceſſus) quanto magis ſi prævalidus is fuerit; & cum opibus vallatus præpotentium multorum, tum ipſe per ſeſe acer ac ſolers. Quare ſi me dignum ducis cujus conſiliis deferas quidpiam, propter ſatis ſpectatam fidem in te meam, ſynceramque caritatem, audi, obſecro, me; ne ſi Amici ſuggeſtiones utiles rejeceris, idem experiaris quod Alcyon, cui non obtemperanti ſanis monitis, Nereis furata pullos eſt: etſi eos eadem poſtea, intentatam ab eo vim verita, reſtituerit. Habitabat in quodam littore avis nomine Alcyon, cum conjuge, quæ jam partui vicina, viro dixit: quære ſis locum ſeductum ac munitum ubi pullos excludamus. metuo enim ne intumeſcente ſtatis æſtibus mari, veniat huc Nereis, & pullos noſtros abripiat. Reſpondit ei vir: abi formidoloſa, umbram times. periculi hic quidem nihil eſt; exclude pullos ſecura. Herboſam & irriguam habemus ſtationem, ubi commodius, ubi jucundius diverſabimur? cui uxor: denuncio iterum tibi. obnoxius Nereidis furtis hic locus eſt. fugiamus ante damnum. ſero icti ſapiemus. Reſpondit Alcyon: tace, inquam, non audebit Nereis irritare me, vires meas novit: ſibi metuet. O te, inquit uxor temeratium, qui minari Deæ audeas. metire te tuo modulo; & agnoſce; mortalis cum immortali male comparatum eſſe certamen. Fac igitur, quod ſuaſi; domicilium alio transfer. nam ſi obſtirmas pertinaciam in non obſequendo monenti recta, eveniet idem tibi quod Teſtudini. Ferunt quippe in quodam fonte habitaſſe duos Anates, cum una Teſtudine. Exareſcente autem per æſtatem fonte, conſilium Anates ceperunt alibi diverſorium quærendi. ut ergo jam collectas efferre farcinas cœperant, ſtabantque in migrationis procinctu, dixit, illis Teſtudo: vobis quidem vivere ſine aqua valentibus, iſto alarum remigio fretis, parum affert ſolicitudinis fontis exſiccatio: mihi miſeræ non conſulitis; cui & vitæ ratio ac ſpes omnis in qua eſt, & tarde mobilis onerata mole ſum, ne alio quo res poſcit queam me transferre. quæſo tollite me vobiſcum, & illuc ſimul deportate, quo migratis. Cui Anates, niſi juras, inquiunt, nobis; Te nihil per viam locutam, non te tollimus. Admiſit conditionem, &

Edit. Rom. pag. 576.

juravit. moxque Anates oblongo tigillo congruæ latitudinis parato, impoſitam ei medio Teſtudinem, dorſo ambo utrinque ſublatis tigni capitibus exemerunt avolantes. Viatores elatis forte oculis, ubi mirum id ſpectaculum viderunt, prodigium! exclamant: videre Teſtudinem inter duos Anates volantem. Collecta turba curioſorum eſt; audiæque rem ambitioſe celebrantium voces. quibus delectata inflataque Teſtudo, etiam vectores deſpicere ſuos cœpit; ac titillante gloriola non tenens linguam: Ew, inquit, etiam vos, o Anates, ſupervolo. Illi hoc audito excutientes pondus, perjuram præcipitarunt, quæ concreta lapſu interiit. Talis ruina manet non morigetum recta monentibus. *Edit. Rom. pag. 577.*

XXIII. Reſpondit Alcyon: auditis quæ dixiſti, perſto tamen in ſententia. Fac quod jubeo; pone ova, eaclude pullos; nec timeas Nereidem. Natos porro pullos advenienſ Nereis cum ipſo nido ſecum abſtulit. quo facto uxor Alcyonis ad virum converſa: Ego quidem, ait, hoc ita ut evenit, futurum & prævideram, & prædiacram. Sed ſurdo cecini, te ad non etedendum obſtinato. quæ cauſa nobis tanti hujus damni fuit. cui Alcyon: & prædixeras & audiveram: ſed videris oblita quid tum reſponderim. nonne dixi tibi, ſi quid injuriæ nobis Nereis faceret, daturum me operam at non ferret impune? Hoc quod tunc promiſi effectum dabo. mox videbis. Ea locutus cognatos amicoſque ſuos adiens ſingillatim, quæ paſſus eſſet a Nereide narravit. tum ait: obſecro obteſtorque vos ne me deſeratis; ſed frequentes auxiliamini pugnaturo contra injuſtam prædatricem; reputantes veſtra ineresſe, et ejus generis auſis eita ultio non deſit. nam ad unumquemque veſtrum facile perveniet calamitas, ſi hæc exempla invitante impunitate ſequententur. Reſponderunt omnes: Præſto ſumus, en imus, duc quo vis. Sed parum poſſumus contra Nereidem ſuo mari tutam. nec nos Aleyones tantum ala, roſtro, aut unguibus valemus, ut perſequi eam in ſuum penitus regnum, ibique ulciſci poſſimus. Mergis, cygnis, aut etiam vulturum, Aquilarum & Milvorum cæterarumque volucrum auxiliaribus, iiſdemque numeroſis, opus ad hoc eſſet copiis. Ergo, inquit Alcyon, venite mecum omnes, & ſimul aves rogemus, ne graventur adeſſe nobis, cara pignora inique rapta repetentibus. ana fuit Avium omnium reſponſio: faciemus quod petitis, libenter, modo in id Rea noſter annuat. nam abſque hujus nutu nihil tale nobis licet ſuſcipere. quid multa? defertur res ad Regem volucrum. Is negotium probat; bellum toro cælo in Nereidem indicit, ac expeditionem parat. Audiens iſta Nereis, & late fervere apparatum ruituri moa in ipſam exercitus videns, diffidere cœpit ſuis viribus. conſilioque ſecum habito, decrevit periculum pœnitentia prævertere. Rediit ergo ad Alcyonem, & ſuos illi pullos incolumes reddidit. Hæc dial ut intelligas, Taure, quid te ſtatuere conveniat in hoc temerario procinctu belli capeſſendi adverſus Leonem, cui totis ſuis, & regni opibus bellanti, haud magis te reſiſtendo parem, quam Nereidem Regi avium, ture, ut arbitror, fateberis. cedes ergo, ſi me audias; & pacatiosibus intendes animum conſiliis. Non acquieſco, inquit ferociter Taurus. pacata iſta conſilia lentum in cautium me pertraherent. Præſtat, & certum eſt, ſemel periclitari, & vel nobilis victoriæ, vel mortis non ignavæ aleam jacere. Hoc ipſum vaferrimus Veſtigator agebat, quantum vis contractum ſimulans, ut Taurum inſidioſiſſimis ſermonibus in ferocia iſthæc auſa propelleret. Ergo cœptum ex voto ſibi videns ſuccedere, ut ſcelerato machinamento committendorum ærnulorum manum ultimam imponeret, declaranda putavit Tauro ſigna quæ in Leone, dum ad ſæviendum ſe accingit, notari conſueverunt: ſicut viciſſim antea Leoni eapoſuerat indicia ferociæ in vim exertæ Tauri toto mox conatu pugnaturi. ut cum in mutuum mox conſpectum umbo adverſarii veniſſent, ex mutua iſta obſervatione ſignorum prædictorum, ad prælium ac eædem irritarentur, lustrans igitur Taurum ſicta benevolentiæ ſpecie, quando, inquit, in vi diffundenda fruſtra ſum, & experiri vires tuas in Leonem irrevocabiliter certus es; quod ultimum tali tempore fidelis amicitiæ officium ea me tibi eſſe poteſt admonco te, quibus ex ſignis certo queas præſcire ignaſcentes in te Leonis furias, moa in immaniſſimos inſultus erupturas. Ubi ergo Leonis efferatos & ſanguine ſuffuſos oculos videris. ubi eodem tempore notaveris impatientem tremorem ægre ſe continentem a ruendo artium, ſimul cum crebro & vehementi caudæ terga flagellantis motu, cave tum tibi, & contra expedi quantam habes vim. certo enim certius ſtatim experieris ſæviſſimos impetus hoſtis immaniſſimi, totis in te viribus ituri.

XXIV. In hunc modum, inſtigatis in ſe invicem ſceleſtato Veſtigatoris artificio, Leone atque Tauro, hic ad illum ingreditur. Ambobus autem ſe mutuo intuentibus; ac Leone quidem notante in Tauro ſigna effervescentis in vim iræ quæ Veſtigator præmonuerat; Tauro viciſſim paria indicia prurientis in pugnam ferociæ, quæ idem prædixerat, in Leone cernente; prior Taurus ſic loqui orſus eſt: præſtat aſſidere ſpeluncæ quantumvis diri Draconis, quam aulæ Regis, tui ſimilis, o Leo, hoc eſt injuſti ac ſanguinarii. & poſt hanc quaſi clarigationem, impetum ad vim expedit. Sed occupat Leo, ac violentiſſime inſiliens intimorum diſcerpit, & excarnificat. Sic occubuit Tauros in oculis Veſtigatoris & Coronati. (nam & hic forte præſens adfuit) qui ſciens, quis compoſitor hujus Tragœdiæ fuiſſet: converſus ad artificem ſceleris Veſtigatorem, iis illum inquitus eit oculis, qui ſatis oſtenderent, & quam graviter improbaret factum, & quantum inde malorum in auctoris caput redundaturum eſſet prædicere taciti viderentur. Tum eum privatim, quamprimum Hpag 571. cuit, ac ſine arbitris convenions, his eſt affatus verbis: ſcis quid egeris; & in ſinu gratularis, nactas eſſe quem optaras ſucceſſum tuas ſceleſtiſſimas inſidias. Atqui te providere ac prænietuere funeſtiſſimum ipſi tibi tui ſceleris exitum oportuerat. Maculaſti Leonis famam, invidioſiſſimo ſuadendo facinore; Taurum innocentem perdidiſti, commiſiſti prius concordes Regni procetes in pernicioſiſſimam diſcordiam; & commilitiones in ſe invicem, jactis ſeditionum ſeminibus, armaſti. An impune te laturum ſperas crimina tam atrocia? falleris mea ſententia plurimum, ſi id credis. Lateat forte licet Regem malitia tua; at eam penitus pervident ſapientes ſupra vulgarem eaptum conſilii Regii Præſides, qui conflatam a te factionem intelligentes, dabant ſtrenuam & efficacem operam ad prævertendos conatus impios & infeſtas quieti publice molitiones in ipſa nefariæ conſcientiæ adhuc innoxia deſignatione opprimendas. nec dubium quin perficiant quod volunt. Etſi enim multorum tibi ſtudia & auxilia paraſti, prævalere tamen ſolet tranquilla paucorum eaptum prudentia quamlibet multarum tumultuoſæ violentiæ manuum. Hæc ego providens tuam prorumpentis in tales auſus reprimere confidentiam conabar, præter tuam ipſius ſalutem, etiam Regis, ac Regni incolumitatem in hoc ſpectans. nihil enim eautioſius Principes Principatuſque petvertit, quam audielo admiſſioque ſuggeſtionum talium, quales tu, tuique ſimiles ſoletis inculcare incautis regnantium auribus. Mihi ſemper ita viſum eſt: dotes virtuteſque, quibus vitæ felicitas abſolvitur, has eſſe: doctrinam, eloquentiam, juſtitiam, liberalitatem bilatem, legitime partas opes, miſericordiam beneficam in egenos, longævitatem, ſanitatem, comitatem. His qui nititur, & profecturum eorum ope, & quo promotus merito fuerit, ibi ſtabiliter permanſurum puto; fraudes & doli mali, cuduca fundamenta ſunt beatitudinis mortalium. Ea his

doribus aliquus ut te agnoſco, ſolertiam & ſcientiam: ſed eas corrumpis pravo uſu. Fructus autem non corruptæ ſapientiæ, moderatio eſt, & quædam ſobrietas agendi: quam qui non tenent, ſua ipſa ſcientia ebrii non vident quæ ſunt ante oculos, & invidia noctuarum ipſis naturam induente, cæligant ad multam lucem; virtutum alienarum ſplendorem non ferentes. qualis generis aſſeclis qui circumdatus Rex eſt, ſimilem eum dixerim fluvio; limpido illi quidem, & uberi perſpicuitate invitanti viatores æſtuantes ad uſum ſui, ſed eidem referto Crocodilis; quorum terror longe arcet ab acceſſu crudelis ripæ, præmonitos periculi hoſpites; longe ſatius ducentes quantumlibet urentem ſitim pati, quam ſe vorandos præbere immaniſſimis belluis. Tu vero neminem voluiſti præter re peculiari Leonis Regis gratia ſtorere. in quo peſſime de ipſo meruiſti. Sicut majeſtatem maris omnem ac ſpeciem tulleret, qui ad unicum id fluctum vellet redigere. cum ea multitudine innumerabili crudelium illic ſeſe ac ſtipantium fluctuum atque undarum, maris dignitas, & quæ ea hac nititur, navigantium quædam veneratio, naſcatur. Inſanum vero prorſus eſt amicitiæ ſocis præferre ſimulacrum, fovenem intus nihil aliud, niſi quæſtuoſas cupiditates, privatis unice rationibus intentas, & ſordido aviditſime inhiabundas luco; nihilque penſi habentes, propriam ſibi quomodocumque utilitatem conficere; vel diſpendio exitioque quorumvis quamlibet monſtrum.

XXV. Hæc ego ſatis intelligo, priſdem expertus, & ſurdo me cecinſſe hactenus, & porro canere. adeoque facere me in hoc, meo damno, contra præſcriptum cujuſdam ſapientis, qui recte præcipit: noli arguere ſtultum, ne te odio habeat, &, ſi poteſt, perdat: quemadmodum Simii Corvum perdiderunt reprehendentem ipſos. Ajunt enim Simios in quadam ſylva montana per hyemem frigidiſſimam degentes, trementes, in ſummo algore, vidiſſe forte lapidem carbunculo ſimilem, cujus fulgore prunarum ſpeciem habentem, in falſam inducti opinionem, arida circa illum aggerentes folia, certatim congregati circum omnes, in lapidem ſaſſlabant, flammam, ut putabant elicituri. Hunc ſtultum eorum laborem deſpectans ea alto Corvus; ne, inquit, erroris, o boni, petra hæc gelida eſt; nihil ignis habens præter colorem. Hæc cum illi dicentem irridebant, intenſiſſime de cætero quod cœperant agentes. Arbitratus Corvus non perveniſſe ad ipſos vocem, deſcendit in viciniorem ipſis ramum, & eadem admonuit, parl ſucceſſu; quando eum præteriens quidam viator & fruſtra ſatagentem miſerans, deſine, Corve, inquit, paria & tu cum illis quos jure vituperas peccare; nihilo quam illi minus inutiliter laborans. tam enim nequidquam ſudat, qui naturaliter hardis & mente caſſis inſpirare ſapientiam ſtudet, ac qui rem natura obliquam dirigere in lineam contendit. quin periculum eſt, ſi pergis, ne præterquam quod nihil proficies, etiam damnum tibi accerſas, quale illi contigit, qui acutiſſimum ea imili temperamenti enſem in core aggreſſus duriſſima probare, illum primo ictu, ceu viram futile, diſſregit. non pervaſit monitum ſapiens in animum ſtulte ſeduli Corvi. qui prurigine quadam oſtentandæ ſapientiæ, quaſi ex propinquo perſuaſurus, quod diſtans nequidquam ſuadebat, ad Simios deſcendens, ipſiſque familiariter immiſtus: Apage, clamitabar, abſiſtite ridiculo conatu. an ſperatis ſpiritu e petra flammam exſundere? Talia illum concionantem coorientes concordi rabie in monitorem intempeſtivam Simii diſcerpſerunt.

Edit. Rom. pag. 379. Par exitus ne me maneat, equidem vereor. non ceſſabo tamen adhuc, charitate provectus vera fuit, & hoc denunciare, ſi forte tandem vel hoc poſtremo ex me audiendo exemplo moveri ad ſalubrem reſipiſcentiam poſſis.

XXVI. Ajo, te, ſi conſiliis benevolorum ſpretis, aſtutia, & cæco tui amore ruere perges, ſimilia paſſurum verſuto nebuloni ſuis ipſius ad extremum circumvento technis. Scholaſticus quidam, vir ſimplex & ſuci expers, vitæ aliquando ſocietatem inivit cum ardelione callidiſſimo. Bonis avibus iter ingreſſi, peregre in theſaurum incidunt maximum, mille auri talentorum. Poſt gratulationem tam fauſti caſus, Scholaſticus, converſus ad ſocium; mihi videtur, inquit, factu optimum partiri ex æquo inter nos hoc fortunæ donum, & dare deinceps quemque noſtrum operam comportando in tutum locum quod ipſi obtigerit: niſi ſi quid tu ſecus ſentis. Huic improbus ſocius, qui parte prædæ opimæ non contentus, totam avara cupiditate devoraverat: Periculoſum, inquit, conſilium ſuggeris. nam dum numeramus, dum efferimus aurum, intervenient moleſti & rapaces arbitri. Age potius infodiamus quamprimum ſub illa quercu quod reperimus. inde ſumpturi ſubinde quod uſus poſcet; ſic enim præterquamquod ſecuri erimus a calumnia litium, a Fiſcalium concuſſionibus, ab inſidiis forum, etiam hoc novo indiviſæ poſſeſſionis vinculo adſtringemus ſortis initam inter nos amicitiæ ſocietatem, cujus initra, qui tanti ſucceſſus augurio ſortunarunt Superi declarare videntur voluiſſe, nihil non ſelicitatis ex ejus nos ſperare perſeverantia debere. quid multa? perſuaſit larro perfidus ignaro fraudum quod volebat: amboque communi opera, ſub qua dictam eſt annoſa quercu, in loco avio ſita, theſaurum inventum condiderunt, ablata in uſum præſentem modica parte; ſicque receſſerunt domum quiſque ſuam, omiſſo conſilio peregrinationis: cujus inſtitutæ lucri honeſti ſtudio, certa jam tantæ pecuniæ adepto cauſas abſtuleret. Paucos poſt dies conſumptis Scholaſticus, quos ex theſauro delibaverat, nummis, ſocium convenit: Et, ſi tibi videtur, inquit, eamus ad theſaurum: expendi enim quod exaleram. Sane, ait ille, hoc ipſum cupiebam, vaſerrime diſſimulans noctu ſe profectum ad quercum cum ciſtis & bajulis, cuncta convaſata præripuiſſe. Eunt, effodiunt: nihil inveniunt. mirari Scholaſticus. at ſur ſceleſtiſſimus bacchari tragicis intemperiis, capillos ſibi vellere, caput tundere, inſane vociferari, Deum hominumque obteſtari fidem, circumventum ſeſe a Scholaſtico dejerare. Tu, ajebant, iſta falſa probitatis ſpecie tantam perfidiam tegebas. Tibi ſoli notus locus erat, tu me circumſcripſiſti, rapaciſſimis iſtis manibus, noctu, ſecum tibi communem, pecuniam unus auferens. Hic miſer Scholaſticus, ubi per omnes juratus Deos ſuæ fidem innocentiæ non fecit, ad Judicem a Sodali nequiſſimo tractus eſt. Prætor non ignarus officii, ſeverum delatori vultum obvertens: Accuſas, inquit, negantem, neutri veſtrum credimus. cæterum tibi Actori onus incumbit convincendi certis indiciis Rei. Age igitur, quo teſte probas furatum hunc pecuniam ſub quercu defoſſam? quo teſte, inquit, quæris? quaſi arbitros ille adhibuerit maleficio nocturno: tamen ut Dii ſcelera latere non ſinunt, teſtem dabo ipſam arborem conſciam furti. Cras ne graveris eo nobiſcum (nec longa via eſt) tendere. audiea rem miram, loquentem arborem, & facinus improbiſſimum prodentem. Jamdudum ſubolebat prudenti Judici ex ipſa ejus inquietiſſima jactatione, & Scholaſtici ſimplicitate eminente ex ore atque oculis, nebulonis fraus; ergo ſuſpicans quod res erat, dolum ab eo quendam adornatum; ſed prudenter ſuſpicionem diſſimulans, conditionem admiſit. Edictoque, ut poſtridie hora certa tam Acculator, quam Reus ad quercum adeſſent, eodem ipſe lictoribus cæteræque forenſi familiæ condixit.

XXVII. Digreſſus fraudator nefarius, patrem, quem domi habebat vetulum, convenit: Et, quod doculiſti me ſemper, inquit, omni arte ac conatu rem parare, in eo navandæ operæ benigna ſe nobis præbet occaſio: ſed quæ ſuum ex-

poſcit auxilium in re non gravi . Scis quot auri talenta laverna ſavente domum nuper intulerim : ea cumulare addicendo nobis patrimonio Scholaſtici iſtius ſimpliciſſimi hominis , & animus & ſpes eſt , modo non graveris cooperari pro vnili , cœpto noſtræ familiæ quæſtuoſiſſimo . Exponit inde quid Judici promiſerit : quid is conſtituerit in craſtinum . Tum infert : exploravi diligenter quercum illam , quam affirmavi teſtimonium pro me dicturam . cavum intus truncum habet ; & in iſtam ſpecum ſuperne patet adtus facilis , nec obſervabilis intuentibus ex plano . Age ante lucem occupemus eo ambo nos conferre . Scalis ad ramos evectum te ego percommode demittam in penetralia cavæ arboris . Ibi tuto deliteſcens , ubi ſtatura hora , præſente jam Prætore , interrogabitur quercus , quis theſaurum abituerit , memento ex imo reſpondere , Scholaſticum præripuiſſe . Reſpondit ad ea ſenex : faciam equidem fili quod vis : ſed te etiam atque etiam conſiderare cuncta prius ac præcavere cuperem , ne forte tuis ipſe implicitus laqueis , patiaris quod Cycno contigit , inſidiis ad extremum oppreſſo , quas ille inimico comparaverat . Audi fabulam : non longa narratu eſt . Ferunt nidificare ſolitum Cycnum non longe a cavo familiari ſeræ ſerpentis : quæ maleſico indulgens genio , pullos Cycni , ſimul excluſi fuerant , jam ſæpius devoraverat . Irritatus injuria tam vehementi Cycnus , conſilia tamen neglexit amicorum , locum infeſtum , utcumque illi ad cætera commodum , alio tutiori commutare ſuadentium . Sed totus intentus in ultionem injuſti graſſatoris , exquirebat ſecum modos reponendi ei damni . Talia meditantem adivit Cancer : Et , cur , ait , Cycne cogitabundus & triſtis es ? Juſta mihi , Cycnus inquit , & ſolicitudinis & mœroris cauſa eſt ex vicinia voracisſimæ ſerpentis , meæ ſobolis cruore ſaginari ſolitæ . Hic Cancer : vides inquit hoc cavum ? (oſtendebat os patulum cavernulæ oppoſitum e regione hoſpitio ſerpentis) Ibi habitat Nymphe , noſtri Cancrorum generis animal vorax , & valide armatum ; Ad hæc inimiciſſimum ſerpentibus . Affer e piſcibus quibus veſceris , & per intervallum foraminum duorum ſpatge , ita ut partes ultimas oſtio cavernæ ſerpentis admoveas proxime . Egreſſa , ut ſolet , Nymphe ad odorem prædæ , ubi ſaginam ſequens , ad ſpecum ſerpentis pervenerit , iſthuc quoque penetrans ipſam occidet . Fecit quod admonebatur Cycnus , & factum ſucceſſit , ultra quidem ipſius votum , ad perniciem ejus : nam occiſa ſerpente Nymphe , Cycnum præterea ptope dormientem nacta , confecit . pullis quibus incubabat pariter abſumptis . Simili exemplo , fili , vereor ne nos quoque inſidiantes alteri , conſtracta in nos quam ſtruimus machina opprimamur . Filius ad ea : Bono animo eſto pater , inquit , terricula iſthæc vana ſunt . navigamus in portu . Talenta modo & prædam opimam cogita fructum paratiſſimum non labotioſæ fraudis . quid multa ? perſuaſus ſenex cavam arborem ſubit . Judex ad condictum adeſt . Interrogata magna voce quercu , quis ſuratus theſaurum eſſet ? ſenis reſponſum auditur : a Scholaſtico effoſſam ablatamque pecuniam affirmans . Mirantibus cunctis , ſagax Prætor intellexit quod res erat ; dolo malo conditum intra cavam quercum hominem auditæ vocis auctorem . & ſublato in ſeverum ſupercilio : mentitis , inquit , arbor improba , Innocentia Scholaſtici perſpecta mihi eſt . Tu vero falſi teſtimonii juſtam pœnam me judice non effugies . mox ad Apparitores : afferte , clamat , ignem ocyus , huc ſtipulam & faces . conflagret ſtatim mendax truncus ; nec diutius mundo ſallacibus oraculis illudat . Paretur illico , jam cortex fumat : jam flammæ vis intus penetrat . jam ſenſu excitatus mali , & imagine conſternatus periculi ſenex , exclamat : vivus ardeo , educite me. Extractus ſemjuſtulato trunco pater & ſuum & filii ſcelus impudentiſſimum prodit . In ambos lege actum ; & theſaurus in ſolidum adjudicatus Scholaſtico eſt . Ejuſmodi ſucceſſus ſolent eſſe inſidiarum malitioſe ſtructarum .

Edit. Rom. pag. 180.

XXVIII. Quare (pergit Veſtigatori Coronatus dicere) infauſtus tibi , & atinam falſus vates , exitium denuncio . deeſſe ſiquidem non poteſt , quin male ac mature pereas ſcelere lingua iſtius obtrectatricis & rixarum fatricis quæ ; quam ut ſerpentinam horreo . nihilo enim quam bæc minus & illa venenum ſpargit . nec magis te vetus noſtra mihi neceſſitudo conciliat , quam morum ac voluntatis irrevocabilis malignitas exoſum facit . novi enim & probo ſapieotis effatum : ſceleratos , utcumque intimi , quantumvis cognatione , aut quovis alio vel uſtiſſimo affinitatis vinculo junCti proxime ſint , cane pejus & angue fugiendos . Sed tantiſper juvat remittere me ex acerbitate tanta , tibique imminentem detegendarum mox fraudum ignominiam mitiori exemplo proponere . Mercator aliquando navem ſolvens in profectionem longinquam , lamnas ferri probati centum apud amicum depoſuit . Redit ſalvus poſt menſes aliquot , & amicum inviſens , ubeo , ſi videatur , depoſitum repetit . Ille perfidus , qui ferrum dudum venditum in rem ſuam verterat : Ignoſce , inquit , & condole humanis caſibus . Ego tuum depoſitum apotheca tutiſſimæ commiſeram , portas & feras validiſſimas obducens adverſus externos fures ; ignatus nequiores apud me naſci ac domi nundinari latrunculos mures . qui quam bene deotati ſiot laborabis , opinor , in credendo : nam ne mihi quidem perſuaderi potuiſſet , niſi vidiſſem . narro autem quæ oculis præſens ſubjeci . Circiter poſt menſem quam laminas tuas in tuto repoſueram , in intimum illud ingreſſus penetrale , reperio ecce , miram rem , comeſa a ſoricibus ferri exiguas dumtaxat reliquias , & vilia nulli rei utilia ramenta . Verum non ea tanti tota demum jactura eſt , ut tui reditus incolumis interpellare gratulationem debeat . obliviſcamur iſta , & ſoteria tua celebremus hilares . una ſimus hodie ad cœnam . dic Sodes , ſpernis ſodalem , an expectamus te ? Hæc Mercator audiens , etſi penitus indignabatur , inficiatoris impudentiam admirans ; iram tamen in poteſtate habuit ; & ſuis furem artibus aggredi certus , occaſionem exequendi meditata , in cœna iſta , ad quam invitabatur , offerendam ſibi ratus , vocanti comiter promiſit . Tum paulo ante conſtitutum adveniens , ludentem in oſtio perfidi amici filiolum nactus , familiariter in ulnas ſublatum in ſuam domum auſert , & ſuis ibi diligenter aſſervandum commendat pueria . Reverſus vultu renidenti , paratum ſe ad diſcumbendum offert . At Paret infantis , ejus abſentia ſolicitus , ſtatim viſo Mercatore : Heus quo , inquit , puſionem deportaſti ? nam te abſtuliſſe Gerull narrarunt . Tum Mercator . Heu caſum infelicem ! exclamavit : ſtatim ſedatius ſubjungens : referendum enim & ego habeo inopinatiſſimum , & tibi vix credibilem eventum . Tenebam amplexu ſuavians parvulum , cum accipiter impetu devolans erepeum e gremio in altum rapuit , avolavitque neſcio quo . diſparuit quippe ex oculis citiſſime . Apage , Vocator ait , nugas iſtas . redde ſis infantem : Accipitres Pueros rapiant , ſcilicet . quidni rapiant , reponit Mercatot , ironico arriſu . Equidem ex quo , ut memoras , rodere mures ferrum cœperunt , eadem aſtrorum vis arcana quæ dentes foricum adamantinos reddidit , ungues quoque falconum ære tam rigido usmavit , ut jam vel Elephantes in altum tollant . Sic igitur habe: pari ambobus nobis caſu periiſſe mihi ferrum , tibi filium . deprehenſus dicto nebulo , nonniſi abnegati depoſiti perſoluto rite pretio , natum denique recepit .

pag. 181.

XXIX. Talem & te confuſionem expectare jubeo , tuis tandem fraudibus mendaciiſque deprehenſis . Sed lavo laterem hæc admonens ; aquamque pariter atque operam in detergenda Æthiopia

nigredine, quæ penitus concreta nullo nitro delebilis inolevit, pardo. Sic homo malus poſtquam omnia tentaveris, nihil demum aliud quam homo malus eſt: ut pomum acerbum utcumque ipſum malle ſapius oblinas, acerbum tamen manet. non enim mutare naturam applicita exterius poteſt unctio: aut mel in ſuperficie affrictum, amaritiem emendare ſuci maligni, ſubſtantiam intimam inficientis. Quare ſatius eſt, deſperata curatione improborum, recedere ab eorum conſuetudine; verſarique cum bonis & innocentibus. Periculum enim eſt, ne morbus contagione propagetur: & ſani ſupervacanee ſeduli in juvandis ægris iſtiuſmodi, nec profint illis, & ſibi noceant; ac ſi minus languores ipſorum contrahant; certe afflati malo ex iis halante odore, fœteant. non enim bene olere poſſunt, qui latrinis aut cloacis aſſident: uti e contrario, nunquam abeſt quin ſuaviter ſpirent qui ſeplaſiis Aromatariorum immorantur. Nec me fugit quam nulla ſpes affulgeat huic vano & mihi noxio laborj meo, gratiæ ſaltem ineundæ a te, quem ſcio graviter offendi monitis hiſce meis; ac ne ferra quidem libenter conſpectum meum. Sic enim comparatum natura eſt, ut ingrati mutuo ſint contrariorum occurſus: & ſtulti ſapientum, indocti eruditorum, parci largorum, irritabiles patientium, congreſſus averſentur, & exhorreant viſu ipſo quaſi avium infauſti augurii. Hæc loquitur Coronatus receſſit domum. Cæterum interfecto Tauro, ſtatim Leonem facti pœnituit. extabantque in ejus vultu non obſcura indicia mœroris, quæ cum obſervaſſet ſceleſtiſſimus Veſtigator, & ſibi male conſcius metueret, ne retractanda Tauri cauſa aliquid detegeretur, quod ſua maxime intereſſet occultum permanere, confidentiſſime Leonem adiens: quid te, inquit, Domine, triſtum video eum injuria Fortunæ, cui ſi gratus, ut debes, eſſe vis, agnoſcere & prædicare te oportet ſummum & recentiſſimum ejus beneficium quo a prodictione inſidiiſque Tauri ſervatus es. At tu contra mihi videris, fatuæ cuidam indulgens cordis teneritudini, fallaces inſidiatoris vaferrimi blanditias recordari, adeoque pene deſiderare juſto ſupplicio peremptum, quo incolumi ne vivere quidem ſecurus, nedum regnare felix poteras. quare refer animum ad conſtantiam te dignam, & exemila mulebri mollitie, gratulare tibi & nobis communem felicitatem; pro certo habens, id quod actum eſt neceſſarium remedium mali graviſſimi fuiſſe. ut enim membrum, quod vipera momordit, niſi ſcarificetur, aut etiam præcidatur, venenum propagat in corpus reliquum, quoad in ipſo corde vitam extinguat; ſic Taurus iſte negotiis a te præpoſitus, & e membris noſtræ Reipublicæ præcipuum, indulgentia tua factus, poſtquam viperino quodam ingratiſſimæ invidiæ livore uſque ad odium in te & nefarium inſidiandi vitæ tuæ conſilium extabuit, abſcindi mature debuit; ne totum regnum, & te maxime, cor ac caput hujus corporis, male perderet. Ea perfidi Veteratoris dicta Leoni tunc ſcrupulum exemerunt, itaut æquum jam animum, ut ante, negotiis adverteret, perſuaſus meruiſſe Taurum quæ paſſus fuerat: His Gymnoſophiſta peroratis diſputationem concludens Regi dixit: In hunc modum Domine, quod quæſieras, Homo ſceleratus & invidus, duos antea inter ſe concordes calumniosis artificiis invicem committit: ex aliena, & ſæpe publica, calamitate privatum aſtutiſſime quæſtum captans.

DISSERTATIO
Parabolica II.

Dixit autem Rex Gymnoſophiſtæ: cuperem audire quid Veſtigatori evenerit poſt necem Tauri.

1. Reſpondit Gymnoſophiſta. Occiſo Tauro, nocte quadam egreſſus Leopardus, qui olim fuerat magiſter Leonis, & tunc inter ejus conſiliarios intimos fide atque auctoritate præcipuus habebatur, applicuit autem forte ſtranſiens ad oſtium Veſtigatoris, eo commodum tempore quo ea Coronatus, ei ſuccenſens loquebatur, quæ retuli paulo ſuperius. Audivit igitur exprobrantem Veſtigatori Coronatum malignas artes, quibus invidiæ atque odio indulgens propriis, Taurum innocentem circumvenerat, Leonem fido & utili miniſtro privaverat: comminantem etiam iram Deorum, & augurantem ei a Leone ipſo quem deceperat, dignum ſuo ſcelere ſupplicium. Hæc Leopardus inopinato cognita, ſtatim arcano detulit ad Leonis matrem; Interim autem Leo quid egiſſet reputans, revolvebatur in deſiderium Tauri: nec ultimæ illæ Veſtigatoris voces jam tantum apud ejus animum valebant, ut non ipſe Veſtigator fraudis atque inſidiarum ſuſpicione laboraret. Cum iſta mentis conflictantem ægritudine, convenit materna familiaritate Regem Leonem ejus parens; & mœſtum illum ea quam dixi cauſa, conſpicata: Vultum habes, inquit, Fili, ſolicici, ac male ſibi conſcij: quod equidem & miror, & ægre fero; ſatis gnara, nihil magis valetudini adverſum, quam curam acrem: & præſertim pœnitentiam mutilem, quæ dum animum moleſte pungit, corpus ipſum exedit & macerat. Præterea, quod perniciosum vel maxime regnanti eſt, caliginem obducit menti, quam illæ ſemper vigilem, & tranquille attentam adhibere negotiis deberat. Sed, quæſo te, fatere mihi quid te angat; aut ſi dicere curitatis, fine, abſtinem, non enim temere affirmatoria videor; cruciari eo fera pœnitentia necis Tauri, quaſi ejus accuſatores ſi nimis facile crediderit: cum æſtimare te poſſe ejus in te animo, ex tuo in eum affectu par fuiſſet. fere ſiquidem iſta ſibi mutuo reſpondent: earumque eſt, non reja nari ſyncere, qui vetę diligit: adeo iſta commercia cordium ſucum excludunt. Age igitur, dic mihi: quomodo tu affectus erga Taurum eras? Ad ea Leo: equidem, mater, inquit, earum eum habebam; fideique illi maxime: & cum mente repeto, quam prompta ſemper ejus & benevola in me officia extarent, facere vix poſſum quin ſuſpicer ſcelus aliquod artificis Veſtigatoris, qui eum falſis apud me criminationibus infamaverit, & eo denique me alegerit, ut facetem quod meminiſſe horret animus, & quantovis pretio redemptum vellem non egiſſe. Tu vero, Parens optima, ne quæſo celaveris ſi quid ejus forte tei diduciſti. fere enim emanant in noctiam quantalibet arte diſſimulata ſcelera: nec caveri dolis omnibus poteſt, quin ſaltem timidis ſuſurris proditiones abſtruſiſſimæ prodantur. Ea porro famæ licet incertæ ac vulgarium rumorum qualiacumque teſtimonia, ſæpe interioribus indiciis adjuncta multum conferunt ad convictionem ſceleſtorum. Repoſuit ad hæc mater. Audivi a quodam fide digniſſimo; Veſtigatorem invidiæ inſtinctu mentitum tibi eſſe cuncta illa quæ de Tauro derulit, alioqui alieniſſima a vero, & ſola ejus fraude conficta. Amabo te mater, Leo inquit, ede, ſi non grave eſt, quis iſte ſit ex quo talia audiſti? ne quære, Fili, ait Mater, Auctorem dicti, qui nominatim ſe prodi vetuit, cum rem ſibi conperteſſimam mihi arcano committeret, indicandam, ſi expedite cenſerem, tibi. Etſi autem is talis, ut dixi, ſit, cui tuto quidvis credi poſſit: non peto tamen, ut aut meæ, aut illius auctoritati acquieſcas; ac noſtro teſtimonio præcipites ſententiam in Reum inauditum: ne quid ſimile patiaris poſt Veſtigatoris pœnam, ei quod poſt Tauri ſupplicium es paſſus; ac tunc quoque fidei temere habitæ, acri morſu conſcientiæ, pœnas luas. Recte mones Mater, inquit Leo. Ergo quamvis tibi tribuo, uti debeo, plurimum fidei, tamen explorare per me negotium decrevi; nec committere iterum, ut feſtinatiſſe me ſero pœniteat.

Edit. Rom. pag 382.

II. His Leo & a matre auditis, & ad matrem dictis, ſuos omnes convocavit, & cum iis Veſtigatorem: qui pro ſua ſolita confidentia Leonem videns cogitabundum & mœſto ſimilem, ultro ad aſtantes converſus: quid cauſæ, inquit, eſt cur Leonem ſolicitum ac triſtem cerno? cui mater Leonis, & ipſa præſens, reſpondit in hunc modum: tu cauſa triſtitiæ Leouis es. huic enim dolet, quod te hactenus vivere ac libere agere ſit paſſus: te, inquam, qui ſibi fraudibus ac mendaciis decepto, ut Taurum innocentem injuſte perimeret, perſuaſeris. Ad ea minime turbatus Veſtigator; nempe, inquit, hic mos Aularum eſt, ut ingratas recte actorum vices, ſupplicia pro beneficiis expectare veriſimilius quam præmia, qui principibus inſerviunt, debeant. quæ juſtiſſima eſt Aſcetis in ſolitudinese palatiis atque urbibus ſecedendi cauſa: ne non ibi virtutem exercere poſſint, ubi ei certam intelligunt pœnam eſſe conſtitutam. Iſtaego lege periclitor hodie, qui quod fidei officio inſtinctus, benevole indicavi Regi paratas a Tauro inſidias, & conjurationem mox, ni præcaveret, in ipſius ac Regni perniciem erupturam, nunc miſer in ſuſpicionem calumotarum vocor: in quo cum multa ſunt miſera, tum illud enimveto jure meo deprecor, ne temere de me talia credantur. Eaploretur prius res: inquiratur diligenter de impacto mihi crimine. numquam tam alte latet ſcelus animo conceptum, quin legitimis indagationibus eliciatur eandem, ac protrahatur in lucem. nam & penitiſſime abtruſus in venis filicum, perito attritu ignis exculpitur, & quam nemo ſuſpicaretur ineſſe putridis ligni artifex affrictus excitat flammam. Omnino ſi quid conſcientia turpe abſcondit, odore ſe ſui prodet, certa methodo in ejus explorationevertantibus: haud aliter ac graveolentes natura ſua fæces, dum perſtat immutus cui ſubſunt liquor, narium etiam emunctarum ſagacitatem fallunt; quando moventur agitanturque, mephitim eahalant, & manifeſto fœtoris indicio deprehendantur. Itaque viderint quam conſequenter Accuſatores mei eumdem me, quem nimis calliditatis inſimulant, tam ſtultum putent, ut mihi male conſcius, ultro examini me ſubjiciam. numquam profecto inevitabile convictionis periculum depoſcerem, alea judicii ſubeunda, niſi mea me tutum innocentia præſtaret: ſin ita eſſet, non me hic utique videretis: jam enim alicubi terrarum ſecurum perfugium captate occupaſſem, cujus rei facultatem magnam cuivis
Edit. Rom. pag. 183. præber latiſſime parens Orbis univerſi vaſtitas. Ab hoc ingreſſu vaferrimus Veſtigator, repente converſus ad Leonem. Oro igitur, ait, obſecroque, Domine, regiam majeſtatem tuam, ut inquiri continuo quam accuratiſſime de me jubeas, per judicem quamlibet ſeverum; dummodo juſtus idem integerque ſit; nec veritatem ſinat obrui præjudiciis invidiæ, quam mihi magnam intelligo conflatam, non ullo meo maleficio, ſed magnis tuis erga me beneficiis quæ livorem concitarunt iniquorum. Tua, inquam, tua Domine præcipua in me gratia meum crimen eſt: quo re eſt æquius dare operam, ne perniciosa tua munera parentur, & quem amore dignatus fueris amplecti, voluiſſe perdere videaris. nam ſi hanc conditionem ſerti virtuti finis, quæ tuam ſorte benevolentiam promeruerit, ut vitare nequeat quin dedatur odiis improborum; quodnam, aut ubi terrarum aſylum deinde reliquum ſit afflictæ ac laboranti innocentiæ? unum reſtat tanta fortunæ ſævitia exercitis, teſtem invocare Dei cuncta intime pervidentem oculum. Equidem bujus, paritatem meæ conſcientiæ cernentis, ſrerus incorrupto teſtimonio, mortem ipſam inimicorum mihi fraudibus paratam audeo contemnere; nec jam recuſo, quo quod aliquando neceſſitati naturæ debeo, livori prævalentium ſceleratoram ecdvere occupem, extremum fatum. quippe qui vitam impendere tuæ gloriæ atque obſequio jam tum ex quo tibi, Domine, fidem addixi meam, omnibus momentis paratus fui.

III. Talia magna fiducia Veſtigatorem perorantem, interpellans e militibus adſtantibus quidam: ne finge Veſtigator, inquit; nou re ad iſtam defendendi contentionem ſtudiam quod ſimulas io Principem, ſed cura tegendi tui ſceleris, & pœnæ quam es meritus a tuo capite arcendæ incitat. Salus, inquam, tua propria, non zelus obſequii, aut reverentia majeſtatis, te diſertum in hac cauſa facit. Hunc audaciſſimo figens obtutu Veſtigator, non re pudet, inquit, ſtultiſſime viventium, eo mortalem criminari, quod natura omnibus lucis uſuram participantibus lege antiquiſſima præſcripſit? Itane tuo judicio ſceleratus ſum, quia ſalutem, quo poſſum præſidio, tutari meam conor, quod ſi quæ animaotium in multo minori diſcrimine non faciat, omnibus orba ſenſibus, & vita indigna cenſeatur? Atqui ſic habe: menſuram fortitudinis in Amicorum, & Dominorum periculis ab aliquo ſperandæ, ex ejuſdem pro ſuo ipſius capite certamine ſumi debere: nec Regum quemquam expectare, ſi quidem ſapiar, militem quemvis ſuum in acie, ſua cauſa vel publica, pugnacius dimicaturum, quam idem ſoleat in occationibus ſalutis propriæ a caſibus infeſtis expedieudæ, repugnare. Tacuiſſes ergo conſultius, quam iſta inſana profeſſione tuæ contemptiſſimæ inertiæ, palam quod feciſti, declaraſſes; te oec fidelem ſubditum, oec firmum amicum, nec fortem eſſe militem; nihilque demum aliud, quam viliſſimum manetpium injuſtiſſimi atque ignaviſſimi livoris, quo efferri te leviſſime ſis paſſus in banc probroſiſſimam tuæ ipſius confeſſionem ignominiæ: poſt quam ſpoliari continuo merueras iſtis armis, iſtis inſignibus muneris publici, & ab oſtil regil cuſtodia, ubi locum melioris indignus occupas, at infidum atque imbelle pecus abigi. Ictus inopinata reprehenſione miles, cunctorum jam oculis ipſum fixgentibus, plenus dedecore receſſit erubeſcens. quando eaultantis ſuæ impudentiæ ſucceſſu Veſtigatoris retundere confidentiam Regis mater volens; miror tuam, inquit, o Veſtigator effrontem audaciam, qua totus conflatus ea ſcelere, non dubitas huic ſapientiſſimo conſeſſui, re pro inſonti venditando, ſucum impudentiſſime facere conati. ne hoc quidem tam acre tantæ perſonæ dictum conturbavit argutum nebalouem, ut non ſtatim intrepide reponeret. Aitero nimirum, o Domina, me etiamnum intueris oculo, cui calumnioſa præjudicia grafſantis in noſtrum caitium invidiæ, caliginem offuderunt. Tu vero vide, an non dignum potius fuerit iſta ætatis & nobilitatis auctoritate, periclitantium cauſis totam & liberam æquæ mentis aciem advertere, circumſpicereque omnem in partem cuncta, ac nullum veſtigium negligere indagandæ veritatis. Rei, heu! hodie omnium exoſiſſimæ, quam ut impune, ſic paſſim, omnes averſantur, omnes libere oppugnant: Rege, qui unus poſſet obſiſtere, connivente: dum præ nimia facilitate, ac benignitatis oſtentandæ ſtudio, oullum in malum pronum comminando deterrete; neminem compertum neglecti officii, caſtigare objurgando ſuſtinere. Hac Veſtigatoris libertate irritata majorem in modum Regis mater, videte, inquit, hoc nequiſſimum & ſceleratiſſimum caput, ut omnium flagitiorum deformatus maculis & graviſſimorum tantum non convictus criminoum, tamen audet iſtam mendaciorum artificem linguam exetere, nec dubitat argumentorum inanium, aut potius Sophiſmatum vaniſſimorum, captioſiſſimis laqueis implicare conari veritutem, eo uſque, ut cum injuria intolerabili tot ſapiemum hic præſentium, ſe his præſtigiis ſperet os ſublinere omnibus poſſe. non inultus hanc tam amaram increpationem Ardelio improbiſſimus audivit. Per ambages enim quaſdam oblique perſtringens Reginam, genetalibus ſententiis declamandis,

mandis, audientiæ illusit in hunc ferme modum. Paris flagitii videntur Rei, qui mysteria non initiaris vulgat; muliebres mores vir affectans; Mulier virum simulans, Hospes se pro domino ejus in qua precario diversatur, domus ferens; denique qui Regi de his respondet de quibus non interrogatur. Talia garrientem, rursum interpellans Regis mater: Age, inquit, his tralatitiis nihil ad rem facientibus omissis, dic ecquid sentias: quantis re sceleribus inquinaveris? Ad ea Vestigator: qui se istis quæ ais sceleribus inquinat, nemini benevolus est, nullam operationis nefariæ, ad quam quævis libido impulerit, labem aversatur. Me Rex ipse fatetur sibi benevolum fuisse. innocentiæ autem meæ cæteræ tot testes habeantur quot sunt qui nihil me agere improbum viderunt. nondum hæc absolverat, cum Regina: ne speres, air, scelestissime, te hac impudentia mendacissimæ defensionis veri judicii severitatem elusurum. Ad hoc solita linguæ promptitudine reposuit Vestigator, qui falsa commiscuntur, qui scientes ab æquo & jure declinant, quibus ad purgandum innocentem impacto per calumniam crimine nec verba nec opera sufficiunt, paris omnes injustitiæ tenentur. Inter hæc prudens Regina filere Leonem videns; & merito verita: ne perfrictæ frontis, præsentis animi, & multæ astutiæ nebulo fucum illi faceret. accedens filio in aurem materna auctoritate suggessit: Fieri posse ut qui tam constanter coram Rege ac Senatu pro se dicere auderet revera innocens esset: quare videri sumendum spatium examinandis testimoniis. Eo Rex audito palam pronunciavit: jubere se in præsentia Vestigatorem custodiæ tradi, donec accurate tota causa cognoscatur. conjecto mox Reo in carcerem, adit Leonem mater, & ei confessa est: se quæ de Vestigatore detulerat, ex Leopardo teste aurito cognovisse. hujus probitas quam illi esset perspecta scire sese: posse illum interrogari, cuncta distinctius indicaturum. Ad ea Leo: ferura sis, mater, ait. cito videbis judice me non abire impunita scelera.

Edit. Rom. pag. 384.

IV. Nocte insecuta convenit Vestigatorem Coronatus; & vinctum eum cernens, non sine lacrymis: evenerunt nempe, inquit, quæ tibi prædixeram. Tu autem cæco tui amore ac præfidentia elatus, contemnebas sana monita; & denunciationes, quæ quam veræ fuerint sero denique nunc sentis. Respondit Vestigator. Vera exprobras: nihil tibi relictum o Amice, est: admonuisti utilia, interminatus es vera. Ego autem non obtemperavi tibi, inexplebilis cupiditatis insania miser dementatus. Passus enim sum idem quod intemperantes ægri, qui licet experti gravi suo damno, vim maleficam insalubris cibi, tamen ejus malesuada victi dulcedine, non se continent ab eo regustando. Me vero nunc in has angustias redactum non mea solum, quam culpa mihi accersivi propria, calamitas angit; sed metus præterea conturbat de te, ne innocens involvaris meo crimine. Pronum enim factu est propter notam inter nos amicitiam, ut qui me perditum cupiunt, ex te rerum omnium conscio mearum, testimonium conentur extorquere, ac tua fide cupiditati eorum non obsequente, tam diris ex te quæstionibus quod me gravet eliciant, ut tu cruciatibus tormentorum enectus, ego indiciis expressis quæstione convictus, paritet ambo pereamus. Respondit Coronatus: hoc ipsum & ego providi futurum, & metuo non magis mihi quam tibi; si enim alieno testimonio convictus, contumax & impœnitens morte afficiaris, scis te ad dirius aliud trahi tribunal, a quo inexpiatus deprehensus, sempiternis addiceris supplicis; quæ cum commutare brevibus hujus temporis pœnis ultro subeundis adhuc possis, suggero tibi hoc ultimum, & pro ilatu rerum tuarum uoice utile consilium, ut sponte confitearis quæ peccasti: ac si, quod sperare licet e Regis benignitate, gratiam supplicii nanciscaris; vitam condonatam lucro imputes: sin lege in te agetur: piaculo voluntarie suscepto pœnæ temporariæ purgatus, æternorum apud manes cruciatuum periculo defungaris. Hæc Vestigator audiens; & solita se obfirmans adversus sana monita duritie, respondit: nondum ita desperata mea causa est, ut ad istud extremum deicendendum mihi consilium judicem. Experiar prius quædam alia, moraſque quibus potero artibus, obducam: si forte inſperatis, ut fit interdum, momentis ac casibus, fortuna judicii prosperiorem in exitum queat vergere. His Coronatus auditis, desperata curatione obstinati animi, recessit acerbissime dolens, & certo Amici exitio, & suo ipsius gravissimo periculo: quippe qui perspectissimum haberet, vitari non posse, quin perseverante in criminis inficiatione Vestigatore, ipse, quem omnes ei familiarissimum scirent, aut quæstioni subjiceretur, aut velut conscius & particeps sceleris ejusdem, pari cum illo damnationi succumberet. Hæc ergo mœstissimus reputans, & pertæsus vitæ, hausto ultro veneno efflavit animam.

V. Postridie jussu Regis pro Tribunali Prætor sedit, assidentibus judicibus delectis. Eodem & Leopardus venit. consessum densa corona circumstabat universæ Palatinæ militiæ. Adductus in medium e carcere Vestigator est, causam in vinculis dicturus. Primus, congregatis cunctis, verba fecit Leopardus in hunc modum. Rex noster, o Commilitones, participem me fecit cujusdam gravis curæ suæ quam etiam communicari vobis voluit. Acriseum Pœnitentia incessit interfecti Tauri, idcirco quod non contemnendis indiciis sero cœpit intelligere; innocentem illum, se dolis malis, & delationibus falsis in ejus necem instigato, periisse. Jam hoc ejus, per alia quoque experimenta cunctis notæ bonitatis & justitiæ eo laudabilius argumentum est, quo sert ægrius illusum sibi cum tanta insontis capitis injuria. Si quid enim mihi creditis intimorum ejus sensuum conscio, incredibiliter excruciatur ejus animus, nec quietis capere partem ullam valet, quoad calumniatorem scelestissimum, cujus artibus nefariis in eam fraudem implicatus est, pœnis meritis subjecerit. Quare agite, conferte in hoc operam & Reipublicæ & Regi, ut rite reus peragi legitimo judicio, Veterator nequissimus iste Vestigator possit. pernegat enim factum non minori pervicacia, quam quanta ejus fuit in eo perpetrando perfidia. Sed impudentia nebulonis perditi, testimoniis convicta conscionum, illudere diutius fidei publicæ prohibebitur. Promat modo libere unusquisque vestrum quod de illo novit. respondebit pro se Reus præsens quod videbitur. Quæsitores cunctis utrinque auditis arbitrabuntur. Sic judicium rite atque ordine, quod Rex nominatim jussit, exercebitur. Leopardi orationem excepit. Arbiter quæstionis Prætor in hæc verba. Convenientissime juri ac mori & Leo præcepit, & Leopardus peroravit, quod superest vestrum quotquot adestis, unusquisque se accingat ad profereodum summa fide, parique libertate, quod de hac causa, deque Vestigatore, compertum habet. Cooperabimini hoc agendo, vel maxime communi utilitati. Publice quippe interest non impune abire sceleratos, ne securi severitatis legum, quidlibet Improbi audeant. Sub hæc dicta silentium aliquandiu cunctorum fuit. quod primus abrumpens Vestigator: Heus vos, inquit, post tam acria dicendi jussa cur tacetis? Agite, me quoque invitante, proferte quidquid de me nostis. non recuso: quineciam flagito. Audire cupio quid mihi opponatur; paratus continuo vere objecta fateri, falso imposita refellere. Sic ergo dicturus quisque se comparet, ut contra meam defensionem tueri testimonium suum queat: qui secus fecerit in caput suum peccabit. quæ enim nostris legibus æquissimæ constitutæ pœnæ sunt in falsarios linguæ ac fidei venalis, eas se subiturum me agente, ac Prætore, prout lex jubet, & res exiget, decernente, sciat. Atque adeo videat, si cui lingua in obirectationem

pag. 385.

pruvit, ne similis patiatur imperito Medico, qui parum habens quod ageret in Patria, ubi cognitus negligebatur, peregre simplices quæsivit, quibus tuto imponeret. Profectus ergo in Civitatem, cujus Princeps filiam habebat ex morbo gravi decumbentem, in partem ejus curationis adhibitus periculo fuit, hac quadam ea causa. Erat in ea Urbe Medicus perquam eruditus, sed ætatis vitio, aut calamitatis casu, penitus orbatus luce oculorum. Vocatus ille ad ægram, ex arctatu pulsus, cæterisque quæ audivit, inrellecta morbi causa, remedium ei indubitati successus opposuit, præscribendo potione ex succo herbæ cui capillus veneris nomen est. Verum quod oculis ipse captus discernere herbam non valeret, proficiscens in apothecam herbariam, comitem optavit peregre appulsum Medicum. Hic nihil minus quam quod profitebatur callens, tam imperite in delectu versatus est, ut cicutam vice capillis veneris pharmaco admiscerer, quo hausto filia Principis repente est mortua. cunctis mirantibus, & cæco Medico notæ perfidiæ ac fidei, perseverante, non potuisse mulierem extingui potione, nisi errorem esset in compositione pharmaci, herba noxia pro utili suppositi. Dynasta pater mortuæ, expressum ex eadem herba quæ filiam occiderat, succum ebibere coram se Medicum externum coegit. qui miser continuo exhalavit, imperitiæ audaciæque suæ pœnas exolvens meritissimas. Sic eveniet, jam hinc denuncio, testimonium contra me falsum, aut inconvenienti dicenti, strangulabitur quem male nexuerit, laqueo; & gladio infecto sese confodiet.

VI. Nihil hac comminatione territus, & irritatus confidentia loquacis Rei, assurrexit sub ea dicta primus Coquorum Regis. Ecquidne audire me, inquit, qui adestis in consilio: afferam enim quod nosse ad cautam profit, ea quadam longo mihi usu parta peritia mores ex facie noscendi: certos vultibus ac frontibus, arcanorum animi sensuum characteres, natura indidit, ex qualibus apparet: Vestigatorem nequam ac subdolum, nulliusque fidei nebulonem esse. quippe qui oculos oblique distortos, & horum lævum dextro breviorem, eumdemque inquietissime mobilem habeat. adhæc, caput inter incedendum temere inclinet: quæ signa certissima vafri calumniatoris, ac proditoris perfidiosissimi, magno consensu Physiognomici dudum tradidere. Contra hæc, innocente Judice, dictatus Vestigator, orsus est a laudatione ironica principis Coquorum. En, inquiens, omniam qui sub cælo fumus longe sapientissimus, cui nemo quantumvis eminens comparari doctrina, & judicii gravitate queat. Miseros vos conditores legum, qui talem non adhibueritis in consilium. Lucrifecistis operam inanem statuendi pœnas sceleri, ac præmia virtuti. Si enim ineluctabili necessitate trahitur animus ad ea facienda quæ oris lineamenta sine nostro nobis arbitrio a natura tributa significant, quid attinet multare supplicis qui male agunt, characterum ingenitorum errare, ut hic docet, non valentium, necessario fidem sunclentes? alioquin puniarur ignis, quia urit; aquæ tormenta decernantur; quia vel excussa e nube viatorem madefacit; vel exundans e torrente sata lædit. quid tibi videtur Archimagire de ista tua mirabili Physiologia? utrum mavis, qui prædictis notis, quas indicasti, noctis in lucem venerit, cavere a malo posse, an inevitabiliter esse improbum? si prius dicis, inanis est tua collectio: forsitan enim ego quem accusas aut similiter insipientes quivis, indolis innatæ propensionem conatu virtutis inflexerimus in rectum: Si alterum fateris, nonne quam inconsequenter loquaris vides, qui pœnam apponas ubi culpa non est, quod si recipitur quid de re fier? nam quot eris supplicii mactandus, si omnium quæ per vitam necessario, vel sciens vel nescius es, causa mihi tibi dicenda, invidia sustinenda, luenda explandaque cruciatibus conscientia sit? Ecquid stulte jam sentis te præ-

Edit. Rom. pag. 186.

postere perspicacem, vidisse festucam in oculo alterius, qui trabem in tuo non attenderis. Similia maleficiæ mulieri e fabula vulgata. Fertur enim, duas aliquando sorores propinqui sese nudas e custodia, qua dura tenebantur, occasionem nactas, dum una cum patre isidem elapso vinculis fugiunt, harum alteram forte invento centone vix pudenda contegentem, increpare Germanam cœpisse, quod nuda incederet. cui Pater: sana ne, inquit, ea, quæ soror exprobres, sine sua culpa patienti, quod & tu pari necessitate passa es, & pateris? Hæc audiens Princeps coquorum quod reponeret non habuit: universis reliquorum Vestigatoris haud dubie probantibus. Ipseque Leo, ubi rem cognovit; stulte locutum Principem coquorum loco movit; ne in culina quidem sua ram nullius judicii ministros sibi ferendos putans. His eo confessu actis, & per actuarium in commentarium relatis, rireque signaris, hora jam provecta, solutus cœtus est, Reo nondum convicto reducto in carcerem.

VII. Redditum custodiæ Vestigatorem convenit alius quidam ex ejus familiaribus, Coronati communis Amici mortem mœstissimus nuncians. confectorus acerbo casu Vestigator lacrymas non tenuit, inter quas hæ voces ejus audiebantur? Me miserum qui vero, experimentis probato, & omnium temporum Amico privatus hodie sim! Quid me vivente attinet te mihi, Coronate ademisse, subtractu? recte ajunt vulgo, catena connexas quadam per Orbem commeare calamitates; nec umquam uni singulares occurrere. En mihi capitali judicio periclitanti, ac diris vinculis constricti, funestum supervenit auctarium irreparabilis jacturæ capitis cariissimi; etiam, quod dolorem incendit, causa mea extincti. Hæc ita deplorantem invenerunt, qui postridie jussu Prætoris demo clarum stiterunt Vestigatorem ad Tribunal. Ibi Judex alte considens: quid tibi, o Vestigator, ait, consilii nox strulit? num tandem induxisti in animum fateri quod agnoscis? cunctis jam patent tua scelera. nemoque non miratur confidentiam tuam, perseverantis inficiari manifesta. nulla tibi jam relicta excusatio est: ac nisi summa & infinita quædam misericordia Regis esset, tu fœdissimorum constrictus conscientia facinorum, omniumque jam præjudiciis damnatus, adhuc utique non viveres. Ad ea Vestigator audacissime; quantacumque sit, ait, ista quam memoras summa & infinita misericordia Regis, tamen eam longe superat inertabilis importunitas immanitatis tuæ. Video enim te sanguinarium malecipium inexplete crudelitatis, sitire cruorem meum, eoque sera voluntate præoccupare suæ mentis officium, mea nec convicti nec damnati morte, contra fas omne, decernendo. nec miror re talem, qui olim pessimum noverim, & ita natura comparatum sciam, ut semper optimos nequissimi pessime oderint. Has contumelias æquas ac moderatus Judex, ut Medici mites ægrotam delirantium intemperias, sapienter ferens; Bona verba, inquit; & frustra; & non in tempore. Vestigator irascaris. quæ audisti minus tibi grata, ex officio nostri muneris dicta libere sunt. nam dissimulare nos haud convenit quos ad coercendam improborum audaciam, auctoritate ac potestate publica Princeps ac Populus armavit. cæterum, si quis apud te consilii benevolis locus est, auctor magnopere tibi sum, ut necessitate in usum versa, brevibus, quas fugere non potes, hujus tempestatis pœnis sapienter utaris, ad redimenda supplicia æterna, quæ gravium conscios scelerum, inexpiatos ex hac vita transeuntes, manent.

VIII. His contra sic occurrit obstinatissimus in contumacia Nebulo. novi & ego quando & quatenus opus est, præhabere sempiterna transitoriis. Verum quid hæc ad præsentem causam? ubi non quid agere debeam rite damnatus, sed an damnari jure possim quæritur? ajo ego & persevero, uti debeo, constantissime, innocentem me

Digitized by Google

accuſari falſo, ac circumvenîri per calumnias. Tu vero æquum cenſes, cooperari me inquisitæ opprimendum me: quid enim aliud fuerit mendacii, quod tu hortaris, confeſſione imponere conſcientiæ meæ, & fingere me feciſſe quæ non feci? Scelus hoc enimvero foret, iſtis quæ inventaſti futuræ vitæ immenſis ſuppliciis luendum, quo avertat Deus ne me contaminem. An enim levius arbitraris peccare, famæ ac ſalutis voluntarium proditorem ſuæ, quam inſidiantes alieno capiti ac ſanguini? Æquius ergo vos mea vice moneam, ut etiam atque etiam videatis, ne ſœde ruatis iſto curſu; idque, meam inſontis damnationem præcipitando, conſciſcatis, quod ſera deinde pœnitentia nequidquam optabitis infectam; tale experientes quidpiam, quale olim contigit teſtanti quæ non viderat. Vir fuit in primis totius Indiæ copioſus & nobilis, qui accipitrum cuſtode utebatur nequam ac libidinoſo juvene, natione Perſa. Hic oculis cupiditatis adjectis ad uxorem ſui domini, matronam formæ, pudicitiæque præſtantis, eo temeritatis tuit, ut furorem ei ſuum fateri non vereretur; ac rejectus, ut par erat, ab honeſtiſſima muliere, totus incubuit in propoſitum atrociter ulciſcendæ repulſæ. Ergo cum familiari exercendo aucupio, duas ſorte venatus picas eſſet, domum ambas vivas pertulit, mentitus ex Perſide advectas, diſertas aves illius ubi eſſent natæ regionis lingua. Inde illas aſſidue ac laboriоſiſſime inſtitit edocere carmen ad rationes accommodatum deſtinati ſceleris. Alteri namque ſæpius quotidie inculcabat hanc ſententiam idiomate Perſico: *Vidi Dominam cum Janitore concumbentem*. ulteri hæc verba eadem lingua; *ego vero licet idem viderim, nihil dico.* Inſidioſiſſimi artificii hæc erat ratio. Sciebat Accipitrarius Perſas quoſdam primarios viros, viſendi tum ac diſcendi cauſa peregrinantes per Indiam, non ita multo poſt venturos in Urbem regiam, & ſui domini, cum quo ipſis intercedebat amicitia, hoſpitio uſuros. Interim autem Picæ dictata quotidie recitantes oblectationi domeſticis erant, peregrinum humano ſimilem e roſtris emiſſum volucrum, admirantibus ſonum; nemine tamen intelligente quid verba ſignificarent: quippe cum non eſſet ibi ullus, qui ſciret Perſice, præter unum ipſum fraudis artificem. Jamque in vicinam fama emanaverat, & domus frequentabatur concurſu curioſorum, audire geſtientium humano ſermone utentes alites, ac videlicet invidentium Perfidi felicitatem raram; ipſa quoque interdum gaudente matrefamilias, quanti ſui periculi miraculum hoc eſſet, tum adhuc ignara, & ideo ſecura. Ea vice rerum advenîunt expectati Perſæ Proceres, & cum toto comitatu excipiuntur hoſpitali tecto, pro domini copia & humanitate, ſplendidiſſime. Prima nocte, triclinio magnifice ornato, lautiſſimis epulis gratulatio adventus Amicorum geniali lætitia celebrabatur: quando rite libaris ſub ſecundas menſas Jovi xenio poculis renidens ad hoſpites feſta hilaritate cœnæ pater: aſſuetam, inquit, hoſpitiis veſtrum inſtis domum. non enim vos e Perſide primos accipimus. Bonis avibus auſpicati commercium fauſtum, facundas e veſtra patria dudum acceſſitas hic habemus volucres. tum innocens Accipitrario, ut infeteret Picas, recognoſcetis, perrexit dicere, eum quadam, ut ſpero, voluptate linguam veſtram. Magna omnium expectatione introductæ duæ caveæ, picarum eatidem diverſoria, loco eminenti collocantur. ſit ſilentium: illis edentibus, & ſæpius replicantibus cantilenam ſolitam. Hic enimvero Perſæ Proceres mirari, innuere invicem, mox etiam erubeſcere, aſſeclis ipſorum & miniſtris ex eadem gente qui adſtabant, aliis ſurſum arridentibus, quibuſdam ægre cohibentibus, cachinnum erumpentem. Obſtupuit hæc obſervans cœnæ præbitor, & numquid vos, ait, Hoſpites, in cantu familiarium vobis, nobis peregrinarum offendit avium? An aliquid in ſententia hic ignota vobis petcipientibus quid ſonet, forte moleſtum accidit? Interpretamini niſi grave eſt, quid tandem id ſit. Ad ea ſenior ex ipſis: non eſt, inquit, Domine, pudoris noſtri notionem verborum quæ audimus, lingua tibi familiari, quam & nos hic peregrinando didicimus, exprimere. quia tamen res eſt ejuſmodi, quam tua plurimum intereſt noſſe, explicet ea jo autem tibi, quem circumducimus, Interpres. Tunc juſſu Perſarum accedens Interpres ad patremfamilias, Indice reddidit voce ſubmiſſa, quod Picæ Perſice loquebantur. Adſtabat intentus ad ea quæ fiebant ſceleteriſſimus curator Accipitrum, qui ferrum dum fervebat tundendum ratus, impudentiſſime clamavit Indico ſermone, ineuens ſinimum: Arguunt me inofficioſi ſilentii Beſtiæ, dum probrum tuæ domus evulgare occupant, quod ego, non minus quam ipſis mihi perſpectum ſuperſtitioſa vereeundia hactenus tacui. ut igitur quod nmitrera ſalva, quam tibi debeo, fide non poſſim, vel ſero exequar, ajo aſſeveroque idem, quod Picæ referunt; vidiſſe nimirum me quoque hiſce oculis non ſemel & iterum, ſed ſæpius, adulterari ab Oſtiario tuam conjugem volentem & poſcentem. Efferatus tantn ſuo dedecore paterfamilias, ſimul furioſo defixit obtutu eidem, & ipſam meuſæ accumbentem uxorem, ſimul manus & arma expediebat el ſtatim in oculis convivarum trucidandæ. Obſtiterunt conſurgentes hoſpites, non gratiam ſupplicil, ſed moram ad cognitionem ſe petere ajentes. Interim miſerrima Matrona lumpto ex conſcientia animo, virum his verbis confidenter eſt affata: ne præcipites damnationem inauditæ Reæ, adeo non recuſantis ſæviſſimam necem, ſi crimen quod objicitur verum eſt, ut occupatura ultro fuerit. Cave putes vocales aves quod viderint referre. reddunt quæ audierunt, quæ artifex ſceleris docuit, recitant, ignaræ ipſæ quid loquantur. Juber, ſi dubitas, interrogari de aliis eas lingua qua hæc dicunt, ſi verbum præterea, vel unicum ſermonis Perſici, aut intelligere videbuntur, aut reponere poterunt rogantibus, cunctis me tormentis excrucia. Fons piaculi totius hujus Accipitrarii inquiſitmi effrænatiſſima libido eſt. Ille anſus tentare pudicitiam meam, ubi rejectus audiit quæ meruit, has adornavit technas mihi perdendæ; ſuccedente, ut fere fit, in locum flagitioſi amoris optato fruſtrati, ſanguinaria immanitate tragici odii. Plura dicturam interpellavit os ferreum audaciſſimi Calumniatoris, perſe verans improbiſſime verum ſe teſtari, falſas excuſationes obtendere aſſutam adulteram. Tali articulo adfuit, tamquam Deus machina, mirabile oſtentum. Rupcis repente loris expeditus e pertica Falconum maximus, quos iſte nebulo curabat, infeſtis & roſtro & unguibus iovolans, ei oculos eruit; conſternaviquc adeo, tam manifeſto numinis indicio convictum, ut flagitium jam ſuum. totumque inſidiarum ordinem ultro confitens panderet. Ita oculos, quibus ſe meuriebatur vidiſſe quæ fingebat, juſtiſſima vice Impoſtor amiſit: & Matrona innocens ſubornato Aviam mendacio infamata, Avis ulticis non implorata defenſione purgata eſt. Tam caro procacl Juveni conſtitit, aliena non merentis pernicie mentiri voluiſſe. quod vos, ſi qui me inſontem falſo gravare teſtimonio paratis, pro ea quæ culque antiquiſſima eſt propriæ incolumitatis cura, reputantes; metuere par eſt intentam in calumniarum ultimnem vigiliam Providentiæ, ſtatuereque vobiſcum; non minori vos veſtrn, quam meo, periculo in hoc judicio mentituros.

Edit. Rom. pag. 387.

pag. 388.

IX. Hæc a Veſtigatore audita ſilentium eacepit a diſtantium; nemine non eorum qui dicturi aliquid venerant, ſuy cauſa ſotmidcare, tam argutum & loquacem Reum temere lacceſſendo in ſeſe irritare. Quæſtionem igitur ampliare cnactus Judex, conventum ſolvit, diem inde ſeptimam in jurando judicio condicens. Verum eo ſpatio prudentiſſima Regis mater filium adiens: quouſque, inquit, ſuſtines verſutum hunc Vitilitigatorem tibi & legibus illudere? Exnte, quæſo te, pro-

culque abige ſuperſtitioſum metum errandi, ſubdendo pœnis manifeſta meritis improbiſſimum caput, cujus ex ore ipſo domi ſuæ ſine timore arbitri vera fatentis, Leopardus, quantævis auctor fidei, audivit diſertiſſimam confeſſionem circumventi proditione neſcia inſomnis Taari. quid aliis præterea teſtibus opus eſt? aut quorſum inquiſitio producitur, abi crimen tenetur? non vides hoc ſupervacaneo legitimæ quæſtionis apparatu ſcenam adornari artificiis callidiſſimi Rabulæ, unde ſe jactent uſque ad plaudum imperitorum, & triumphata judiciorum auctoritas ſtrophis Cavillatoris impudentiſſimi, ludibrio jam Vulgi traducatur. In ſumma ſic habe: ſi hoc ille diutius ferat impune, futurum omnino, ut majori deinceps ſecuritate ſcelera frequententur; perſuaſis inde omnibus experientia ſucceſſus nequiſſimis quibuſque, ſatis tutum improbitati præſidium in formulis Legulejorum, ac forenſibus argutiis adverſus vim legum eſſe conſtitutum. Hæc Reginæ oratio cauſam abſolvit. Victus animi evidenti veritate ſapientis monitî Leo Rex, miſit Speculatores in carcerem, juſſos ibi Veſtipatorem interficere. Poſt quæ narrata colligens diſputationis ſuæ ſummam Gymnoſophiſta, hæc Regi Abeſſalomo dixit: In hunc modum, Domine, ubique ac ſemper ſerius ocyus eveniet; at qui male agit male patiatur, & inſidiator, ſi non ſtatim cadat in foveam quam alteri foderit, brevi ſaltem ſimilibus laqueis circumventus calamitate opprimatur ejus pari quam procuravere inſonti.

DISSERTATIO

Parabolica III.

HIs auditis dixit Rex Gymnoſophiſtæ: ſatis iſta percepi. Vellem mihi deinceps exemplis declarari leges & officia amicitiæ conſtabilis.

I. Ad ea Gymnoſophiſta reſpondit: Amicitiæ, Domine, veræ, qua nihil expetibilius, nihil pretioſius in vita eſt, imaginem informabo luculentam in bis quæ mox referam de Columba, Corvo, Mure, Teſtudine & Caprea. Erat prope quamdam Civitatem locus aptus aucupio, frequentatus propterea ab urbana juventute prædas illic quotidianas facere ſolita. Arborem illic annoſam lata opacam ramis ſtrondentibus, ſtato dudum domicilio Corvus inſederat; cujus a cacumine cum ſtaret in ſpecula, prodire vidit Venatorem manu dextera venabulum, ſete ſiniſtra portantem. Facile intellexit hæc cernens Corvus, ſuo illum, & ſui ſimilium periculo venire: muſſanſque ac ſibi cavens, conſilium tamen obſervare curioſa, quo iſte avium generi jure ſuſpectus appparatus erumperet. Ecce autem ſtatim poſt, rete Auceps aliquanto ſupra campum ſpatio tigillis ſuſpenſam explicuit, granis frumenti ſubtus ſparſis; quibus procul vitis Columba ſenior alias aliquot juniores ſecum ducens, advolavit ad vicinium tecti, & ipſam ſemimbus inſperſam, quæ obiter Columba cum ſodalibus legens, ſenſim ipſa prior ſubivit rete, aliaſque eodem traxit. Hæc non longe delitescens in inſidiis ſpeculabatur auceps, qui abi prædam in caſſes inductam vidit, attractu furtivo limiculi ſtatuminibus ſubductis, rete devolvit in ei ſubjectas volucres. Conſternatæ illæ ſubito lapſu ſunt, ſeſe captas ſentientes: tamen illa ſenior cæterarum ductrix, bono eſſe animo ſocias juſſit; nec tam cito deſperare, quin ratio iniri aliqua poſſet expediendæ ex eo periculo ſalutis. Moaque circumſpectis omnibus in fiducia firmata: Heus vos, inquit ad comites, agite conniximini pro ſe quæque mecum. multæ ſumus, & rete modicum eſt, evolemus ſimul in aera, rete ſurſum evehentes. Factum dictum. abeunt ſublimes auferentes reticulum, quo etiam implicatæ tenebantur. Suſpiciebat admirans venator, nec deſpondens tamen animum. providebat enim tanto labore atque impedimento implexarum caſſium haud procul avolaturas, Sequebatur ergo currens in quamcunque illas partem nati alarum remigio cernebat.

II. Vatia ea Corvus intuens miſcebatur affectibus ac ſenſibus, formidinis, miſerationis, & curioſitatis. Vicit hæc ultima at attenderet, & non ſolam oculo, ſed & cauto volatu ſequeretur Columbas fugientes, haud ſine cauſa verens, ut longa illis & felix ad extremam fuga contingeret. Andivit autem primariam Columbarum ſic admonentem ſocias: Videtis hunc Aucupem curia aſſectantem volatam noſtrum: id ille facit quamdiu ſupra campeſtria & plana loca volabimus, Flectamus igitur cenſeo verſus montem iſtum ſcopulis præruptis invium: ſimul eo nos tendere viderit, deſperabit ſequi poſſe, ac ſecuras relinquet. Eſt aliud præterea quo illuc trahor. Habitat ibi quidam Amicus meus qui noa expediet his laqueis. Aſſenſerunt Columbæ, volatus communiter omnium ſuper montis faſtigium intenditur: Venator ipe operæpretii perdita, recedit. Corvus nova curioſitate inſtinctus videndi Amici quem Columba memoraverat, & quo is pacto liberaturus eam eſſet, alis & ipſe ſupra montem nititur. Cavum ibi erat Muris vetuſti: prope deſcendentes acqueverunt Columbæ ſimul omnes. Prodiens cavo Mus Columbam Principem ſibi olim familiarem magno excipiens affectu, quis te, inquit, eariſſima his implicuit vinculis? At illa: neſcis, ait, bona & mala fatali mortalibus neceſſitate provenire? Fatum ma impulit ad grana infidioſe ſparſa appetenda. quod dum ago cum hiſce meis ſororibus implicatæ hoc reti ſumus, quæ id aviditate obcæcatæ non prius vidimus, quam illo conſtrictas nos ſenſimus, nec mirus aut mihi novus hic caſus eſt: e gravioribus evaſi. quas autem non adverſis exercetur definito tempore, eum & Sol Lunæ interpoſita deficiat; Luna umbræ terræ immerſa obſcuretur; Piſcis ex profundo Pelagi hamo evellatur; Aves ſagittis ictæ deſiciantur ex aere, atque in terram delapſæ capiantur; quando ſic lex fatalis ſtatuit. Adeo quid quiſque vitet, nulli ſatis cautum eſt, cum ſint ſucceſſus conatuum ita incerti, ut eadem ſæpe vel ſimili opera qua ſtultus optato potitur, ſapiens, quantumvis ſolicitus & ſtrenue ſatagens, ſeopo excidat.

III. Hæc loquentis Columbæ Mus officioſiſſimus, per ſa intelligens quid opus facto eſſet cœpit arrodere dentibus vincula ut eam horum nexu ea ſolveret. At illa magis ſolicita pro ſociis: Incipe, Amice inquit, gratiſſimum officium a vinculis quæ ſodales conſtringunt meos mihi nec ipſa cariores. Audivit Mus, nec deſtitit agere, quod cœperat; omni ratione cupiens ante omnes Amicam liberare. Sicque ſurdus ad monitum incumbebat operi. quoad Columba major intentius vociferans: Atqui ſi mihi placere ſtudes, inquit, audi & fac quod precor. Vilis mihi mea aſt ſalus, præut hiſce cognatis junioribus conſultum mature vellim. conteſtor & denuncio nihil agere te quod gratiæ imputem, ſi me primam liberaveris. antiquior mihi longe cura illarum eſt meæ fidei commiſſarum. Si Venator ſupervenial, malim me adhuc irretitam, quam illas opprimi. dum ſalvas eas liberaſque videam, caſum quemvis ferre poſſum æquo animo. quare, ſi me amas, ſororibus ante omnia meis exſolvendis vaca. ubi omnes illas expedieris, me quoque ſimili dignabere beneficio. non enim ea quantumvis laſſam ceſſare tunc a me liberanda ſinet compertiſſima mihi tua in me caritas: quall cum has non ampleſtare, nondum notas tibi, vererer ne liberata me, in harum aliqua extricanda ſegnis aſſes, & illa miſera præda fieret huic ſorta vel ſaro adrepentis Aucupis. quod ſi accidere noſtrum cuipiam fato decretum eſt, occupare iſtud infortuniam in meum caput longe malo, quam ullam duleiſſimarum mihi comitum prodere. Talia Mus audiens: quam ſancte, ait, Amicitiæ leges

Edit. Rom. pag. 589.

colas, tas hæc demonſtrat oratio. Porro iſta bonitas & amorem in te veterem ſortius intendit meam: & ſodalium tibi tuarum majorem, ut ſpero, concilabit caritatem. Ea loquens ſedulo incubuit in rodenda fila quibus Columbæ minores ligabantur, quoad iis plane ruptis illæ omnes in ſecurum avolarunt. Has ultima omnium, ſoluta & ipſa, poſt multas actas ſervatori gratas, major Columba eſt ſecuta.

IV. His Corvus animadverſis continuo ſe contulit ad os cavernæ Muris, in eam, ſtatim atque Columbæ avolarunt, denuo condita, illumque nominatim evocavit. Reſpondit Mus ex tuto minime prodiens: quis enim tu es qui me vocas? Repoſuit is: Ego ſum Corvus, qui obſervata fide tua & caritate in Amicos, majorem in modum cupio inire tecum amicitiam: & ea gratia huc acceſſi. Apage, Mus inquit, intra cavum præſtans; quæ mihi tecum intercedere neceſſitudo ſtudium poteſt? define quæ fieri nequeunt velle conari. non enim ſapientis id tentaveris, quam Arator qui contendat ſiva per fluctus adacta, dorſo aquarum acie vomeris ſulcum infindere; aut nauta qui ſerio ſatagat navem propellere per æquora camporum. Enimvero quæ ipſe omnino ſit, fidere me unquam, ut amico, tibi poſſe, quem ſcio corpora noſtri generis, ubicumque ſe commoda offerunt, ſolere comedere? Ad hæc Corvus: Ta dicæ, ait, ea qua vales perſpicacia diſcernere rationes timendi ac ſperandi a me. Porro quam hæ in hac cauſa potiores ſint, intelliges cum reputaveris: ſecuritatem tuam cum mea præſtanti utilitate eſſe conjunctam. licet adhuc tibi non experto probitatem meam, vereri ne in occaſione te vorandi, mihi non temperem. Sed ſi ma non ſtultum putas, debes conſidere: me contra rationes proprias, cum magno meo damno non fictarum facilia mihi eſt alibi reperire quod ſuavius etiam comedam quam ta. Amicum ita fidelem, ita induſtrium, qui ſi quando in laqueos incidam, & poſſit & valit eos frangere, miſquam inveniam, te perdino. Sentis profecto quam ſecurus eſſe debeas periculi cujuſvis impendentis a me, cui haud fere minus quam ipſi tibi expediat ſalvum te ac felicem quam diutiſſime vivere. Mitte igitur ſuſpiciones iſtas, & mihi bona fide fac copiam amicitiæ tuæ, cujus me dudum cupiditas inceſſit. noli enim exiſtimare te hodierno iſto experimento officii a te Columbis exhibiti, primum mihi vir-

Edit. Rom. pag. 590. tutis tuæ notitiam oblatam. jampridem de tua humanitate cognoveram, odore quodam ejus late ſe fundente, ſuique indicium ſpargente. Similis enim caritas muſcho eſt, aromati ſuaviſſima fragranti; cujus; ſinu licet condiri, aura quædam illecebroſa expirans, cunctos & afficit & allicit. Adverſus hæc Mus, nondum plane perſuaſus, excipere perrexit in hunc modum: Magna vis eſt naturalis odii, cujus duplicem video ſpeciem; alteram, quæ infenſos æmulos in certamina committit, qualis Elephantum & Leonum inimicitia eſt: alteram quæ prævalentes cum infirmis, timidos cum audacibus comparans, imperium ac vim ſævam fortioribus inſpirat; imbecillis nihil ſuggerens aliud niſi formidinem ac fugam trepidam. Talis nobis Murium generis cum Felibus ſimultas eſt, a qua non multum differt veſtra quoque carnivorarum & rapacium volucrum in nos violentia; quæ cum naturam habeat auctorem, vix ulla unquam rationis moderatione mitigatur. Ejuſdem quippe conditionis eſt cum diſſidiis elementorum prorſus implacabilibus, & deſperatiſſimæ pacificationis. quando enim expectetur, ut aquæ bona fide cum igne conveniat? Caleſit quidem gelidus liquor flammæ vi admotæ, ebullitque ac fumat: ſed præterquam ſibi relictus, nativum cito frigus recipit; tum etiam cum fervet maxime, ignem in quem inciderit extinguit. quocirca vereor equidem ut firma & utrioque innoxia, ac tuta, coaleſcere inter nos caritas queat. Contra ea Corvus: erras, inquit, per nimiam prudentiam: & vano terreris metu. Spondeo & præſto tibi, non modo fidam ac ſynceram, ſed conſtantem ac petennem meam in te benevolentiam; cui ſi reſpondere non gravaberis, nihil amicitiæ notiræ deerit, quo minus cum veriſimile poſſit æquari. novi ego quoque differentias familiaritatum & quaſdam vaſorum fictilium ſcio ſimiles, quæ cum cito ac facile fraguntur, tum ſeparari ac refingi ope ac mora queunt nulla. Verum alias pretioſiores quaſdam lanceibus aut poculis aureis amicitias merito comparo; quæ videlicet non temere, aut prona ruinæ vertigine, ſtatim nata, ſed cauta fornacum exploratione, malleorumque artifici tunſione liquata formataque materia elaborata, tum conſtantes durant; tum ſi quid detrimenti lapſu aut incuria acceperint, non difficulter reſtaurantur, reponunturque in ſtatum priſtinum. Talis erit, ne dubites, amor noſter: non fortuito, ſed ex certa & matura meritorum atque utilitatum mutuarum æſtimatione ortus, qualem nulla unquam longinquitas temporis, nullus caſus aut error labefactaverit.

V. Emollitus tam inſtanti oratione Mus: Accipio, inquit, quam offers amicitiam; nec te primum ex omnibus qui hæc aliquid rogarunt, optati expertem dimittam. non tamen poteſt allegatio quæ audiſti, pertinentia magis ad accuſationem meam, quam ad præmunitionem tuam. Volui tam fuſa declaratione meorum ſenſuum præcipere tibi omnem anſam inſultandi unquam ſimplicitati meæ, ſi quando, quod abſit, contingeret reſilire te a pactis. non enim tunc gratulari tecum poſſes, ſicum te feciſſe tuis fraudibus craſſo cuidam & improvido: eamque vana oſtentatione promiſſorum ſtultæ credulum induciſſe ad fœdus, ejus olim pernicie ſanciendum. Teſtor jam nunc te ipſum an prævideris? an non præmonuerim? durieriet me poſſes accuſare ſi non annuerem; fatuæ credulitatis & imprudentiæ damnare, ne tu quidem ipſe poſſes, quando (quod non arbitror fore, nec Deus ſiverit) abuti olim velles amicitiæ fiducia ad me incautum opprimendum. His dictis, ad os cavi ſui Mus acceſſit, & caput dumtaxat foras protulit. Tum Corvus: injuriam mihi facis, ait, qui nondum videare metum mei deponere. quin tu totus ad me prodis? aut quid times poſt tam ſyncera expreſſiones meæ tibi addictæ voluntatis? Ad ea Mus hæc reſpondit: Amicitiæ duplex genus in vita eſt. nam alii affectu intimo animi ſe invicem amplexi vere amant: non alium ſequentes amoris fructum quam ipſam dignos amandi honeſtatem: Aliorum quæſtuoſis implicata rationibus, & minime gratuita dilectio eſt: ſpectantium non perſonas doteſve amabiles dilectorum, ſed opes viceſque mutuas ſperatorum ex ipſis officiorum ad vicæ opportunitates utilium. Hos ego comparare veſtris hoſtibus Aucupibus ſoleo: dum grana ſpargunt, eſcam expetitam avibus, larga manu circum laqueos; non ulla liberalitate aut beneſaciendi ſtudio, ſed ſordida inſtincti cupiditate prædandi; ſeque ipſos ſaginandi carnibus decepturum illecebroſis inſidiis volucrum. Procul hæc a meo uſu & genio amicitiæ forma eſt, quam ne tibi quidem probari confido. Equidem mihi ſum conſcius, meam in te uno dilectionem acquieſcere, nec ulli præterea ea te captando inhiare commodo aut commodo. quod autem nondum totus prodeo, non ullus a te metus in cauſa eſt. ſatis confido verbis tuis ut me tibi credere non dubitem. Verum alii circumvolitant tui ſimiles, a quorum vi, nulla mihi adhuc pactione cautum eſt. Horum ungues & roſtra non ſine ratione metuenti ignoſcere te mihi æquum eſt. non enim iidem omniam mores ac ſenſus ſunt, quos naturæ ſimilis jungit communio. Neque hoc formides, ait Corvus, nam fœdus ineuntes amicitiæ pro ſe ſuiſque paciſcuntur. Primaque veræ amicitiæ lex eſt amicos amare amicorum, eorumdemque hoſtes odio proſequi. dabitur efficax a me opera (ne dubites) non modo, ut ne quid tibi noceant fratres

necessariique mei; verum etiam, ut te non minus quam ego ex animo diligant, ac pro virili juvent. His denique auditis assus egressi Mus, solemne amicitiæ sacramentum Cotvo dixit, vicissimque accepit æternæ benevolentiæ firmatam ab eo, Deo teste, fidem.

Edit. Rom. pag. 191.

VI. Inde in familiaritate fraternæ necessitudinis cum viverent, quadam die Corvus Muri dixit. Video cavum hoc tuum viæ militari proximum; & veteror ne frequentem meum hac appulsum conspicati viatores, advertant animum ad explorandum quosnam hunc in locum tam crebro ventitem; sicque cum damno tuo in notitiam veniant latebrarum quarum novi autem stationem longe a tali periculo remotam, ubi pisces multi sunt, & veram aliarum ad victum opportunarum copia largissima. Habeo præterea ibidem testudinem amicam; quare illuc migrare, ibique diversari de cætero decrevi, nisi quid tu secus statis. Ait Mus: ibo & ego perlibenter tecum. solepe enim non uni receptaculo confidere. Sed me semper juvat duas saltem habere mansiones, quarum in alteram confugiam si altera excludar. His Corvus audicis Muris caudam rostro senens evolavit, ad oram fontis in quo Testudo degebat. Hæc procul intuita venientem Corvum, cum onere insolito, Muris e rostro pendentis, vitia territa inopinato, demersit se in aquam, ibique delitescebat: quo ad illam, Mure molliter in fontis margine deposito, nominatim compellavit Corvus. cujus statim amicam vocem Testudo agnoscens, excussa formidine ad ipsum prodit: salutatoque caro capite, & rogato ut valeret, & satin salvæ res? ad extremum percontata humaniter est: ubi tandiu hæsisset, unde tam feras ad se reverteretur? Corvus pari comitate, quid sibi, ex quo invicem non viderant, varie contigisset enarravit: haud reticens observatum a se officinam Muris in Columbas, & contractam cum tam firmo & fido amico necessitudinem. Apparebat delectari sermone Testudinem, quæ cetiam ita oculis tam laudabilium auctorem facinorum Murem intuebatur, qui facile demonstraret, illum ab ipsa quoque jam nunc diligi. Tum Corvus familiariter conversus ad Murem: Age, inquit, fidem si videtur, exolve promissorum, quibus te narraturum, ubi vacaret, recepisti quædam eorum, quæ longa tibi ætate experti ac videre contigit. nam, ni fallor, & idoneum longæ confabulationi locum hic habemus, & tempus a majori cura vacuum.

VII. Tunc Mus ad ambos inhiantes attentos sic dicere orsus est. Primam ego fixam stationem possui in cella cujusdam Solitarii, ubi victu fruebar lauto, clam prævorans quæ ille sibi paraverat: & ex hic quæ abundabant satietati meæ magnum sodalium meorum numerum pascens, qui eo mihi beneficio obstricti, obsequio, ut fit, & honore largitorem celebrabant. Interim Solitarius damnis quotidianis irritatus, nihil non tentabat, quo meas a se injurias depelleret. Sed frustra erant artes ejus omnes, me sollerter ac feliciter contra semper machinante. Itaque cum inter alia commentus esset suspensionem ex paxillo panis jam prandii, quoad hora, juxta disciplinam Ascetarum, stata, legitimum vescendi tempus reduxisset; ego nihilominus arrepens & tutam nitens eo pertingebam, dans sedulam operam, ut ex meis dumtaxat reliquis vivere Solitarius assuesceret. Ea vice rerum divertit ad eum hospes; exceptus, ut fieri ab istis solet, sane benevole ac comites. Post primas salutationes, inter officiosa colloquia, Solitarius stepius furte audito, me moliri aliquid pro more ratus, exterrendo mihi complosit manus. Idque causa eadem cum iterum & tertio frequentasset; Hospes cur id faceret, quæsivit. Cui Solitarius; infesta dudum, inquit, hæc domuncula est intestino latrocinio astutissimi muris, a cujus dente ac gula nihil prorsus eorum quæ mihi aut hospitibus paro, arte adhuc ulla servare potui, quominus libata cuncta ac fœde deformata quotidie ceperiam. Tam Hospes? est ne, ait, Mus hic solus? an comites habet? & ille: Habet, inquit, minutos, quos cursare non raro video, socios non paucos: sed exiguæ industriæ, nec multum ideo formidatos mihi. Facile quippe illos ubigo. Verum adversus primarium illum fraudum artificem, nullum mihi consilium, nulla opera procedit. adeo vafer, idemque intrepidus, callidissimusque opportunitatis captator hic latro est. consequenter narravit aliqua e meis facinoribus, me tacite ridente, nam omnia ex altero meo cavo audiebam mussans.

VIII. Tum sic exorsus hospes est: Aliquando ego & mecum Amicorum quidam, usi sumus peregre diversorio cujusdam civis in Ueba non ignobili haud valde locupleti. Hunc ego (nam paries tenuis cubiculum ejus a nostro dirimebat) nocte concubia cum uxore fabulantem audiebam in hunc modum: Volo istos quos tecto excepimus, honestos, ut apparet, viros convivio etiam adhibere cras, sic enim urbanitas & officium hospitii præscribit. Recte cogitas, mi vir, uxor ait, modo sit unde mensam instruamus, nos enim indiem, ut scis, vivimus: & quæ tua nequidquam tam sæpe improbata mihi, dissolutissima vitæ ratio est, cuncta ita consumimus quovis vespere, ut nihil in crastinum sit reliqui. Cui vir; tace, inquit, cum tuis istis angustiis animi. crastina dies providebit ipsi sibi. nec ab hodierna degener, suggeret ipsa quoque hujus exemplo quod edamus; & amicis apponamus. Porro isti, quorum in meorum fruitta me lautas, avari vapositores affluentium, qui famem hodiernam pro crastina pascitei copia solent, male peribunt & venatoris & lupi exemplo, quibus quam male sua providentia successerit breviter accipe. Progressus ad venandum vir eum arcu, occurrentem capream sagitta stravit, eamque in humeros imposicam domum pertulit. nec equidem e tanta præda sustinus; sed inhians majori, jejunus iterum exiit. ecce non minus favente fortuna procul aprum conspicatur, & figit exposita nervo tragula. at ferum præpropere mortuum ratus, dum cupide vult tollere, spirans ille adhuc, & dolore vulneris irritatior, sævo dente hominem lacerat. tum ambo, vi cruoris amissa maxima, eodem in loco moriuntur. Supervenit non ita multo post, prædam quærens Lupus. Qui visis corporibus duobus, & arcu venatoris non procul jacente. Corpora, inquit secum, hæc duo, cras & diebus sequentibus comedam: hodiernam famem placare satis erit nervo arcus quem ibi abjectum cerno. His dictis ad arcum accedit; & vorare chordam aggreditur. Erat autem intentum in ea & jaculationi paratum telum: quo ad primum Lupi attactum exposito; miser corde transvecberato statim Lupus interit. Similis avaros pœna manet; ac videlicet te quoque, nisi desinis de crastino esse solicita. Talibus vel persuasa, vel persuasam se mulier simulans, bene, inquit, habet: Scin ubi sit Oryza & Sesamum: ea cras tempestive coquam & condiam. voca licet quos voles. Postridie mane vidi matremfamilias certum Sesami mensuram, quanta convivis a viro vocandis sufficeret, aqua lavare, moxque purgatam expandere ad Solem. Tum ad alia se ministerii domestici opera vertere. occupaverat autem pridie demensum Sesami viro & sibi suffecturum in sequentem diem purgare, & lautum siccatumque reposuerat. cui quantum absumpturi erant hospites nunc superaddere parabat. Sed casus intervenit sane incommodus. nam Canis præteriens expansum ad Solem Sesamum comminxit. Quo animadverso fœmina, pollutum urina cibum abominata abjecit, excludi autem se tempore sentiens, ne aliud Sesamum ablueret, quod quantitate necessaria pridie parato adjungeret, e cista depromptam mensuram ejus priori parem; immundam, ut erat, frugem, antea mundatæ admiscuit; hæc secum mussitans: En quam expo-

pag. 191.

diat, quidquid vir meus contra disputet, repositum servare aliquid in crastinum. nempe nisi clam illo, ut soleo, providissem partem aliquam Sesami purgati, nihil haberem quod venturis ad conditum Convivis hodie apponerem. nunc cum saltem pars ad manum aliqua sit Sesami mundati, minore incommodo ei adjungi pars alia non purgata poterit. modus est videlicet in rebus: & nimia & nulla providentia pariter in vitio sunt. quæ illa dum & ageret & diceret sapienter & morate, vix tamen vitavit temerarium judicium cujusdam, qui eam videns facere quod dixi, quam, inquit, causam habet ista Mulier frugis mundas impuris admiscendi?

IX. His dictis Solitarium hospes intuens: Ista, inquit exempla, si dicere me finis, in te pariter & subsessorem tuum Murem censuram intentant. nam neque tu quotidianis hujus vexareris injuriis, nisi supervacanea providentia cibaria tibi multo ante quam vescaris præparans, spatium illius machinationibus præberes. Iste porro ipse fur domesticus, haud grassaretur tam licentet, nisi congestæ incubans rei, provisarum sibi opum, & in tuto positarum conscientia infoleseeret. Age perfodiamus ejus cavum, aut valde fallor, aut invenietnus cubilia ipsa rapinarum, caput ac causam confidentiæ. Ab his statim se accingunt operi, cavernam meam præcipuam, cujus os extabat, unde me sæpe prodire Solitarius notaverat, aggressi cum marris & terebris pertundere scrutarique usque ad intimum. Tremebam ego totis artubus cuncta hæc audiens e secundo meo seductiori foramine, ubi tunc forte, ut dixi, delitescebam, anxio ærumnæ animi miserrime metuens, ne bis mille aureos, quos in imo antri specu sensim furtis variis aggestos condideram, deprehenderent & tollerent: id quod non multo post evenit. Ablato thesauro meo hospes ille meo damno sapiens, exarmavimus, inquit, latronem: nil audebit, nil potérit in posterum, nimium, hoc dicens, verax fuit. Ex illo momento mea omnis confidentia dejecta est, vis enervata, industria evanuit. Mures minores, qui me antea venerabantur, tunc aspernantes irridebant. Conatus ipsi mel successu solito carebant. cum enim postridie, quod prius sæpe feceram, cistam edulium suspensam insilire tentassem, medio impetu decidi: magisque ac magis in horas debilitabar: & qui me prius olim obnoxii clientes contemnere cœperant, nunc ultro etiam oderant & pulsare minabantur. Mirabar vehementer quanta vis auri sit. Per illud Amicitiæ jura, necessitudo consanguinitatis, fides clientelæ constant. Ipsa mens, ratio, ingenium industria, artes denique obsolescunt sine illo; nec vori ullius sui compos fieri spoliatus eo potest. Ergo illa verissima Patrum ad pueros sunt monita. Pecunia opus est. sine illa nihil recte fit. Velis, remis, navibus, atque quadrigis fugienda paupertas: & vel per sæventem belluis pontum ac sævissimas procellas ad divitias currendum. Inopes aquæ rivuli tenue illud liquoris filum non perferunt ad mare. Flumen plenum sit oportet, at ad Oceanum pertingat. Ita pauper, nec hujus vitæ commoda, nec futuræ felicitatem potis est assequi. Sed spretus, afflictus, exosus, etiam sanæ mentis, & bonæ famæ dispendium patitur: necessitate adactus ad peccandum. nam suæ illi angustiæ ærumnæque mature cogitandi, ac per hoc sapienter consulendi, spatium & facultatem demunt. Exclusus sano consilio, imprudenter operatur, utilia facta omittit. Jam' quæ in divitibus laudantur, eadem offendunt & vituperantur in egeno. Sit pauper bello fortis, audiet temerarius & præceps. Sit beneficus, prodigus dicetur. Sit mansuetus & comis, vilis adulator reputabitur, doctus pro rancido antiquario, eloquens pro nugivendulo rabula, maturus ac tardus in loquendo, pro hebete, ac stulto traducitur. ut satius sit vitam abrumpere, accersenda morte, quam, ut ille ait, Sole uti dedecoris sui teste. præsertim quando eo deventum miseriæ est, at mendicare a superbissimo nobilium opulentorum genere sit necesse.

Edit. Rom. pag. 593.

X. Ea dum mecum mœstus reputo, progressus in locum, unde inobservatus videre poteram quæ fiebant; animadverti hospitem auctorem consilii mihi funesti, partitum cum Solitario meam pecuniam, partem suam in crumenam condidisse, quam cervicali decumbens supposuit. Expectavi dum obdormivisse videretur. Tunc clam accessi sine strepitu, & trahere ad me mordicus apprehensum conatus sacculum, non fefelli attentum rei Senem. qui paratum in istos usus haculum in caput impegit misero mihi. unde vix salvus me recepi. Post horas aliquot iterum tentavi Burse ligulas attrahere. At ille Dracone vigilantior, iterato & fortius incusso fustis ictu, tam graviter mihi sinciput contudit, ut magna vi sanguinis excussa naribus deliquium pateret, ægreque tactus me cavo reconderem, ubi per horas aliquot pene animam agebam. Recepi tandem me paululum, auro maledicta ingeminans tot miseriarum caulæ. Tantumque in sceleratum id metallum odii concepi, ut deinceps ad mentionem ejus exhorrescerem, nec nominari mihi sustinens omnium vitæ malorum, ut mihi tum fero videbatur, pestiferum fontem. Erumpebam quoque stomachum in avaram cupiditatem, certam mortalium perniciem: diriique devovebam primos Auctores congerendarum opum: atque, ut tunc eram, mihi videbar, nihil non potius præsentissimi periculi terra marique aditurus, quam vel ultro se offerentem auri copiam contingere auderem. Tunc illa quæ olim audita contempseram Sapientum effata refipiscenti recurrebant animo: certoque jam credebam, optimum mortali, paucis contentum esse. Vitam avaritiæ expertem, vigere fortitudine, constare patientia, omni genere laudis honestari, e casibus perplexissimis expedire felicem exitum. Enimvero Princeps, ut ajunt, virtutum largiendi propensio est, e diametro videlicet opposita capitalissimo vitiorum ac scelerum, congerendi siti, & raptis incubanti parsimoniæ. Initium est sapientiæ intendere futuris, negligere præsentia. magnanimitatis apex summus, aggredi quemque se digna quæ possit consequi; conatum non perdere in arduis ultra spem: Plenus hisce cogitationibus appulit animum ad constitum vitæ ferio mutandæ. Vitare hominum contuberna decrevi. migravi ex Urbe in solitudinem, e magnis ædibus in agreste cavum rutis avii. Illic paravi mihi Columbam amicam, cum qua mihi vetustior quam cum hoc Corvo, ut ex ipsis audire potuisti, necessitudo coaluerat. Plane summum vitæ bonum, voluptas maxima, in modestandis immensis desideriis est sita. Felix erit qui pauca mete necessaria quærere satis habuerit. Obvia enim hæc occurrunt volenti cuivis. quippe beatus naturæ auctor ubique locorum hæc exposuit, cibum videlicet & aquam. Fingè aliquem totius Mundi dominum: num se tamen cunctis quæ usquam sunt escis ingurgitabit? num flumina & dolia omnia immensa ingluvie exhauriet? Paucis & illi necessario aluntur, qui plurima possident. quid igitur juvat in immensa se extendere, modicorum capacem? Crevi sub hæc veris opibus, numero amicorum. nam & post Columbam contraxi cum Corvo societatem, quo sercnte huc veni, & tecum, carissima Testudo, hic familiaritatem contraho, cumulo non exiguo bonorum.

XI. His auditis Testudo Muri dixit: Cognovi libenter quæ narrasti fui varietate speciosa, tuæque virtutis & prudentiæ indicatione tibi ampla ac perhonorifica. Gavisa etiam sum animadvertens, ex adversis profecisse te, & perceptas ex horum experientia noctilas memori animo mandasse, tenereque adeo præsentes intelligentiæ numé quoque. unum quod restare ad decus perfectum video non omittam admonere te. Fac bene cogitatis, executionem; sigillum apponas. pa-

tum enim proderit recte providiſſe vitanda ſequendaque, nec prolequenti, nec fugienti quæ ipſi expedit declinare, vel amplecti. nam quid juvat ægrotum morbi ſui cognitio, abigere illum per eam non valentem? ne te igitur auri olim perditi deſiderium ſolicitet, nam vir exaggeratæ virtutis ſine auro venerabilis & clarus eſt; ut dormiens Leo cimetur: vitioſus autem dives, ut canis, auro illuſa incinctus vitta vulgi ludibrio tradocitur. nec te peregrinari pœniteat. nullus Sapiens uſquam peregrinatur. Ubique Urbem invenit cujus civis ſit. nolim etiam nimis recordari te priorum, aut anxie revolvere animo divitias quas habueris, quas perdideris. Hæc adeo contemnenda ſunt, ut meminiſſe ne dignemur quidem. Æſtus ſervet in mundo reciprocus mortalium cunctorum. fluunt, eſtuunt, oriuntur, occidunt. Orbis hæc univerſitas dicitur & eſt: Orbis ritu cito ſubſilit, momento volvitur, inquietiſſima vertigine rotatur. Rerum omnium incertiſſimæ dicuntur, animus adoleſcentis, officioſæ Fabulationes improborum, Amor Mulierum, falſa laus, divitiæ ſine virtute. His neque affluentibus prudens gaudet, nec ſubtractis, aut maligne provenientibus queritur. Talia diſſerente Teſtudine, delectatus majorem in modum Corvus exclamavit. Ohe, ut nihil dulcius in vita eſt jucunda confabulatione, & mutua commonitione Amicorum! nam bonos, non alii quam boni juvant, aut in ambiguo dirigunt: ſicut Elephantem lapſum, nullus niſi Elephas valet erigere. *Edit. Rom. pag. 594.*

XII. Hæc & his ſimilia loquente Corvo, apparuit procul, curſu ad fontem extiſſimo feſtinans Caprea, cujus ſtrepitu & novitate inopinati adventus trepidi cuncti vaſte abeunt. Teſtudo ſe aquis immerſit. Mus cavum ibi repertum ſubiit. Corvus evolavit in ſummum arboris, unde diligentius rem ſpeculans, explorabat; nunc quæ fera Damam a tergo inſequens, in iſtum curſum urgeret? Cum nihil tale attente circumſpiciens notaſſet, delapſus Teſtudinem & Murem vocavit. & confidite, inquit, pax rebus eſt. A Dama quod timeatur nihil eſſe ſcitis. Porro eam nec fera nec vis ulla alia, quam formidare debeamus, inſequitur. Capreæ quoque jam appulſæ nunciavit nihil circumſtare periculi. cuncta ſe late ex alto luſtraſſe. Hic emerſa Teſtudo & fonti innatans, cunctantem verecundia quadam Capream ſitim extinguere, benigne invitavit ad bibendum. Refice te ſecura, inquiens; ad Amicos veniſti: nec quidquam circumſtat inſeſtum. Tum, niſi grave eſt, conſolaberis nos narrando quorſum venias & unde. Dama potu recreata; In Venatores, ait, hodie incidi pluves; & non uno inſidiantes loco, quos ut fugerem longa contentione opus fuit. nam incidit non ſemel, ut locum ubi refugium quærebam, præoccupatum nacta, inde renovato impetu reflectere curſum alio cogerer. quoad huc propitia me quædam fortuna perduxit. Cui Teſtudo: Servavit te Sors tua cum huc impulit: avius eſt locus, nullum hic dudum Venatorem vidimus: quare ſolicitudine omiſſa, læta nobiſcum vive. Copiam habes graminis viridis, & aquæ in propinquo frigidæ ac limpidæ. Tum, ſi non aſpernaris, Sodales jucundos & fidos. Quis talia recuſet, Dama inquit: & libenter aſſentiens conſedit, vitam ibi degere deinceps certa. Convivium inde hoſpitale celebratur ſub denſa ilice, ſingulis caſus ſuos referentibus; ſchantque inde quotidiani congreſſus confluentibus humaniſſima, aliis alios officioſe viſentibus. Hinc die quadam cum conditiſſent Teſtudo, Mus, & Corvus ad cubile propinquum Amicæ Dorcadis, repererunt heu! illam laqueo mala manu poſito implexam. Primus rem Corvus deprehendit antevolans, & curriculo lentius euntibus ſociis occurrens, captam Damam nunciavit; abeſſe tamen Venatorem, tantum miſeram hærere funiculo conſtrictam. Conſternati ambo acerbiſſimo caſu, gradum quam poſſunt maxime celerant. Mus prior perveniens; quis te infelix, inquit, his induit laqueis? prudentiæ tuæ fuerat non niſi explorato incedere. Scis enim, ſæpius experta, inſidias inhiantium noſtro ſanguini. Cui Caprea, quam prudentiam, inquit, memoras? inutilis ea eſt & effectu caſſa, quoties fati lege in cassum inevitabile trahimur. Hac vice ſermonum Teſtudo ſupervenit, Mure ſtrenue laboranti acutis dentibus in funem laqueorum incidendo. Dama eam conſpicata: Malum factum, aic, quod huc venisti cariſſima Teſtudo. nam quantum conjicio ex recenti tenſione hujus laquei, Venator ejus artifex non abeſt procul. Is cum ſtatim advenerit, Corvus volatu, Mus liberator meus & ego mox expedita, curſu facile effugium captabimus; tu ſola tarditatis innatæ vitio præda illi certa remanebis. quid agerem? reſpondit Teſtudo; carere tui conſpectu non poteram: & quovis emptum bene periculo puto fructum animi qui percipitur congreſſu Amicorum. Hæc ea loquente ſtrepitus incedentis per ſylvam hominis audiur primum, ac ſtatim Venatore apparente, Corvus avolavit, Mus ego illic fortuito ſe condidit, Dama ruptis vinculis exiliens auſugit. Teſtudo deprehenſa capitur; & ab alius intento Venatore, ſine deligatur ad truncum arboris.

XIII. Paulo poſt averſa in ſpes prædarum aliarum Venatoris, ideo varie per ſylvam errantis, cura, ſilentium per inducias illic quaſdam fuit. quo uſi tempore Mus, Caprea & Corvus non longe a loco ubi Teſtudo ſtabat vincta, convenunt. Compleratio hic omnium ex caſu acerbo miſerabilis fuit. Ac Corvus prior; ex quam jucunda, inquit, pace in quantum infortunium ſubita converſione devenimus! quam vere quidam dixit, vitæ conditionem deplorans; Mortales felicem unum, ſi forte contingat, ſucceſſum, centum offenſionibus & infeſtis caſibus luere. I nunc & fide felicitati. non ſuffecit hoſti meæ fortunæ, patria me privaſſe, orbaſſe parentibus & conſanguineis, niſi etiam me nunc dulciſſima Teſtudinis Amicæ, & leges amicitiæ tum calientis apprimę, tum tenentis, conſuetudine mulctaret. O ſpes inanes! vota irrita! Jam pereat hoc corpus: & ſub omne periculum mittatur vita hæc tot obnoxia miſeriis, ut maxime floreat, caduca ex brevi vigore cito marceſcens, aſtri ſimilis irrequieta vertigine ab ortu ad occaſum, hinc rurſus in partem contrariam gyrantis. Refricat hoc oovum vulnus cicatrices jam tempore obductas veterum dolorum, & quaſi redivivas ſecum adducens elades omnes præteritas, conſpirante ſimul acerbitate univerſarum crudeliſſime me cruciat. Talia conquerentem Corvum, interpellans Caprea. tu quidem, inquit, tragice rhetoricaris, quaſi Sophiſta de ſchola, interim dum communis amica Teſtudo in dira ſervitute, imminentis exitii expectatione miſera æſtuat. quin potius intempeſtive declamatoc, ei liberandæ dum tempus eſt, conſilii quidpiam celer expedis? Hoc, inquam, age iſtis omiſſis, ut viam, ſi qua eſt, amici capetis nec etipiendi ineamus. Sed rapium ac citra moram. nam officii occaſio brevis eſt. *Militis in aciei procinctu fortitudo probatur; æquitas Negotiatoris in accepta juſte reddendo perſpicitur; Fides amicitiæ unum tempus habet ſui ptodendæ, calamitatem Amicorum. Cunctante ad hæc Corvo, cui nihil ſuccurrerer ad ſcopum utile; occupans Mus; mihi videtur, inquit, optimum factu: ſi ſe propripiat hinc Dama, & in campo ex hoc loco conſpicuo humi jacens ſe mortuum ſimulet. fidem viſo Corvus adſtruat ſuperinvolans & inſidens, ut cadaveribus ſolet. Hoc Venator intuens, omiſſo arcu & pharetra velox eo contender. quomodo enim negligat paratam prædam? cum prope acceſſerit tu Dama ſurges, & non tota velocitate utens tua, ſenſim elicies ad ſequendum ſpe injecta tui quaſi vulneratæ potiundi. Sic eum abducas quam longiſſime. Ego interim dentibus vincula Teſtudinis conſcindam. Probatur res cunctis. Incipiunt pro ſe quiſque, quod bene verteret. & negotium ut deſtinaverant ſucceſſit. Liberatioque Teſtudinis communi eſt gratulatione celebrata. Hactenus* *pag. 595.*

idea informata eſt Amicorum & Amicitiæ: dotes illorum, hujus officia velut in ſpeculo proponens.

DISSERTATIO

Parabolica IV.

Sic locuto Gymnoſophyſtæ Rex Abeſſalomus hæc verba reddidit: Abunde docuiſti me, quæ jura quæve munia ſint Amicitiæ ſyncerè. nunc exte, niſi gravaris, audire cuperem: quæ optima ſit ratio inſidias Inimicorum præcavendi amicæiam ſimulantium. Ad hoc Regis mandatum novo principio Gymnoſophiſta exorſus diſſerere cœpit in hunc modum.

I. Qui facile Inimico credit reconciliatum ſe ferenti, patietur quod Noctuis accidit proditione fidi Transfugæ ultima internecione deletis. Res narratur in hunc modum. Arbor erat in monte avio annoſa denſorum ramalium, vetus cubile rapacium avium, ubi fixis dudum ſedibus Corvus ſenior mille admodum ſui genetis capitibus imperitabat. degebat in caverna rupis proximæ gens numeroſa Noctuarum, uni & ipſa Regi ſerviens infenſiſſimo generi corvino. quare ut inter vicinos acribus commiſſos odiis, invicem nocendi conſilia tumebant. Quadam nocte univerſus exercitus Noctuarum inopinato caſtris erumpens, ſopitos & nihil tale metuentes Corvos invaſit. Primi cuſtodes cæſi, pertumpunt deinde in arboris intima, multum ſanguinis fuſum, tandem interfectis plurimis, vulneratis non paucis, nonnullis captis, ſpoliis divites, & ovantes victoria Noctuæ Sole jam oriente ſuas ſedes repetunt. Archicorax (nomen hoc erat Principis Corvorum) ſimul ex trepidatione ſe recepit prælii nocturni, Senatum cogit Procerum Gentis: quos inter medius hæc ait: quanta clades uno impetu improviſo Noctuarum noſtris rebus illata ſit, docendi mea oratione non eſtis. In oculis recentiſſima pernicies eſt. multa in vita ſum adverſa expertus, numquam tam prope interitum veniſſe me memini. Vos ipſos adhuc video horrore periculi palientes. Obtruncati vigiles, pervaſa caſtra, robur in his deletum Legionum; Arx intima, & Regni avitum ſolium opportuno vix tandem allucentis diei auxilio retenta. Videtis omnem undique Civitatis hujus noſtræ frondentis circuitum, quot noſtrorum cadavera conſternant, quanta vis cruoris maculet, quanta plumarum late congeries tegat: Veſtigia probroſa noſtri dedecoris, & trophæa jactantiæ hoſtium noſtrorum, qui quo viliores ſunt, & plus vulgo exoſi, eo noſtra eſt intolerabiliori ignominia. Agite, conſulite in medium quid emendando incommodo, præcavendis in poſterum damnis ſimilibus, opportunum factu judicetis, promite. Erant capita coocilii quinque præ cæteris illuſtres geſtarum fama rerum, & parta ætate, ac longo uſu prudentiæ opinione clari. Horum qui primus forte conſederat, Regis orationem ſic excepit. Docuit hæc nos incurſio quam parum tutis utamur ſedibus. nulla umquam eſt ſecuritas in tam infenſa vicinia ſperanda. Floſcentibus rebus noſtris, incolumi exercitu, integris opibus, vix pares ſumus inſultui nondum ſpernentium nos, necdum expertorum debilitatem noſtram. Si nocte inſequente, ſucceſſu feroces, auctiani animis, majori numero ingruerint, quid futurum ſit, horret animus ioformare cogitando. utamur cenſeo beneficio diei quæ ſola cladem extremam noſtri generis intercipit. Reliquias tenues tantum non deletæ gentis in locum munitiorem, remotum ab hoſte, ac ſi fieri poteſt ignorum ipſis transferamus. Fracta virtute, una ſpes ſalutis in fuga matura eſt. dixi quid ſentiam.

II. Hoc ita locuto ſurgit illi proximus. Et vultu ſedatior, extremæ, inquit, deſperationis iotempeſtivum audivimus conſilium. nondum, quæ gratia Divum eſt, eo ſunt loci res noſtræ redactæ. Furto ne uno impreſſionis nocturnæ & improviſo aſſultu debellatum ſit? vili vendimus & patriam & famam pro quibus fortes omnes cruorem & quævis extrema paciſcuntur. State animis cives. non acie ſumus victi, ſed velitatione parum nobis proſpera tentati. multas offenſiones, etiam graviores, belli ſuccedens fortuna melior correxit. Inſtruamus exercitum, prodeamus acie quadrata, provocemus Noctuas in prælium. Ibi vera virtute cernetur, cui Parti victoriam Superi annuant, utra præſtet vis bellica. Si vincimus, reſtituemus Rempublicam, maculam eluemus dedecoris inuſti. Si quid ſecus acciderit, tamen laudi erit apud Bonos fortitudo infelix, & quod multis fama inclytis contigit, honore integro marti adverſo ſitcumbemus. Mea ergo hæc eſt ſententia. Hærendum in loco, obtinenda veſtigia Majorum, ignominiam Exilii haud conſciſcendam ultro; ſumma vi quantocyus conandum cladem hoſti reponere. Tertii poſt hos contratia utrique fuit oratio in hæc verba. Ego nec fugam turpem, nec præceps prælium ſuaſerim. Prius horum certum habet probrum, ingens incommodum, fructum incertum. alterum temeritati affine ſit. Media placet via tentandæ pacis. Mittendos continuo ad Hoſtem cum Caduceatore tractandi peritos judico. Ferant hi ſecum munera, quibus, & Regem, & gentis Proceres deliniant. Exarmantur iræ plerumque ſubmiſſis verbis: auro vero expugnari ferociam, quantavis exempla in promptu ſunt. quin ſi pactio annua Tributi ad conventionem requiratur, cedendum putarem tempori. multas etiam belliioſas gentes ſcimus dubiis ſuis rebus precariam tranquillitatem vectigalis penſitatione redemiſſe; dandum redeundi ſpatium eſt fortunæ meliori. ſummæ interim rerum quoquo modo conſulatur. Quartus in hunc modum diſſemit. Ego vero a legatione de qua proxime dictum eſt, decernenda non abhorreo, cenſeo tamen adhibendum modum, & præcibus, & donis, ut illæ non oimium humiles, hæc modica ſint. in quo utroque dexteritas Legati requiritur. Gravis ejus ſit oratio & fortis, metum diſſimulans, confidentiam oſtentans. Abjecte ſupplices alta ſupercilia conculcare. a magna ultro deferentibus majora flagitantar. Pecunia ingenti non tam pax redimitur, quam ad opptetionis audaciam hoſtes inſtruuntur exigua ſic victores delinit, ut victos non exhauriat. Plus facit interdum dimidium quam totum: ut virgæ ad ſolem ſtantis modica inflexio umbram auget, immodica conſumit. Summa hæc eſt meæ ſententiæ; nec recuſandam Tributi conditionem, nec belli apparatum omittendum; librandis prudentia inter utramque neceſſitatem momentis publicæ fortunæ.

III. Quintus ſic exorſus eſt: non poſſimus bellum gerere cum Noctuis: opibus hæ ſiquidem, & potentia longe nobis præſtant. Qui vero haud recte ſubducta propriarum ratione virium temere fortiores laceſſit, ſe ipſum jugulat, ne lædens quidem adverſarios. Magna pars eſt prudentiæ non contemnere hoſtem. nec nullam ſorte partem habet in cauſa cladis nocte præterita acceptæ, quod noctuas parum poſſe credebamus. Timeo equidem, & ſemper timui qualemcumque adverſarium, præſertim ſi prope ſit. oec ignavus hic metus, ſed generoſæ ſecuritatis promus condus eſt. Cavet, vigilat, procinctus ſtat ad vim, qui metuit: indormiens ſupinæ fiduciæ, opptimitur impune. Cæterum Princeps ſapiens ad bellum tunc tantum appellit animum, quando alia non ſuppetit ratio Reipublicæ tuendæ. Luxu cibi, aut veſtes conſumuntur; ludo aleæ profligantur nummi: Martis damnoſiſſimus mercatus eſt: impendio animarum ibi omnia emuntur. Tacebat Senator poſt hæc dicta, quaſi peroraſſet. quando illum intuens Rex: ſi bellum, inquit, geri vetas, quid fieri ſuades? & ille ſuadeo tibi, optime Rex, aiæ, conſilia exquirere ſapientiſſimorum. Omnis publicæ rei, maxime vero militaris, ſpes & ratio conſiliomm ſanitate continetur. Mentis quam manus efficacior opera in bellis eſt, pluſque ad victoriæ ſucceſſum conſulta Prudentium, quam

Edit. Rom. pag. 596.

numerus militum, vigor corporum, robora legionum conferunt. Conſilium ergo, rem ſumme neceſſariam hoc articulo negotii perplexi, cum puſtules, negari a me nefas ſit. Quod autem eo nomine ſuggerendum in mentem occurrit, non eſt eorum ejuſmodi, ut proferri coram multis debeat. Quare utar partitione: atque hoc quidem palam ajo: quemadmodum ultro aſſentior ei, qui primus dixit non eſſe nobis conducibile bellare; ita probare nequeo id, quod qui tertio, & quarto loco dixere ſuadentes, ſubeundam conditionem tributi annui, ſaltem moderati, pendendi Noctuis. Genus eſt ſervitutis tributaria pactio, ad quam ideo Gens libera, & ejus Princeps eo dignus faſtigio, numquam niſi neceſſitate adactus ultima deſcendat. Beneficio Deum nondum eo loco res noſtræ ſunt, ut excuſare apud famæ judicium poſſimus abjectionem inflectendæ cervicis ſub jugum adeo probroſum. Atque in his duobus, Domine, ſtare te fixum, & irrevocabilem cuperem. Nam qui fluctuat nihil expedit; & contrariarum ſententiarum, inter quas incertus conflictatur, damna incurrit, nec percipit commoda. Cætera, quæ poſt hæc habeo proponenda feceſſum, & ſecretum exigunt. Effatum eſt Sapientum veterum, Reges effici votorum compotes adminiſtratione optima. adminiſtrationem optimam ex multiplici exiſtere conſilio. Conſilium, ut unguentum, eatenus probum eſſe, quoad tectum teneatur in ære ano: ſi expiraverit evaneſcit. Arcana conſilia ſex rimis emanare in omnium poſſunt: Aut ejus enunciatione, qui ſententiam rogavit, aut eorum confeſſione, qui reſponderunt; aut miniſtrorum executioni præfectorum loquacitate, aut legatorum, quibus mens Principis neceſſario creditur, garrula prurigine; aut ſagacium conjecturis, qui e veſtigiis palam actorum clam conſulta odorantur; aut denique temerariis judiciis otioſorum incomperta divinare conantium, dum caſu (quod fit interdum) in verum incurrunt. Porro Princeps, quæ ſuæ mentis arcanum inviolabili ſecreti religione munitum obtinet, duplicem ex eo utilitatem colligit. nam & non patitur obſtacula opponenda per conſcios; victorque inde propoſiti, ſucceſſu deſtinatorum in ſinu gaudet: &, ſi quis caſus intervenerit effectum, præter quam ne rum quidem debebit ludibrium vulgo, irridere tentata non patrantes ſolito, lucrifaciet etiam odia eorum in quos machinas intenderat: qui ſi noſſent quid in ipſos paraſſet, iras uſque in furorem irritarent. Nos debet autem pigere Principem dare aurem, ſuggerere quidpiam arcano volentibus. Nam qualecumque id demum ſit, cognoſcere quid nocet, quod rejiciat pro arbitrio ſi bonum non eſt? Acuitur præterea uiens ejus iſta dijudicatione variorum ſenſuum: & auctoritas, atque exiſtimatio firmatur iſto commercio ſecretorum, apud vulgus, quidquid non intelligit, admirans, & quod admiratur facile venerans. Quin idem ipſum terribilem hoſtibus facit. Quatuor enim ſunt, quæ Reges ſubditis auguſtos, formidatos exteris reddunt. Impenetrabilis arcanorum fides, multa cum Sapientiſſimis colloquia, Miniſtrorum ſolertium ad negotia delectus, & poſt ns vatam operam remuneratio. Denique inexorabilis ſeveritas in perfidia proditorum punienda. Hactenus dicere palam potui. quæ ſuperſunt momenti ad rem, quæ urget, aliquanto majoris, congreſſum exigunt privatum, cui duæ linguæ, aures quatuor, nec plus interſint. ubicumque hic numerus excedit, explorator ſubauſcultans locum invenit.

Edit. Rom. p. 597.

IV. His Rex auditis dimiſit eorum; & Senatorem qui ultimus dixerat aſſumptum in intimum ſecum cubiculum abduxit. Ibi duo ex eo percontatus eſt. Prius, quam cauſam habuiſſent Noctuæ belli contra Corvos indenunciati, tam ſæva irruptione inchoandi. Alterum quæ ratio ipſi videretur optima earum, aut ulciſcendarum, aut compeſcendarum. Ad prius Senator reſpondit in hunc modum. Antiquæ, Domine, memoriæ res eſt quam priorem quæris, mihi nota beneficio ætatis, qua ſum, ut ſcis, quam tu provectior. Qui tunc regnat apud Noctuas, Veterator Vafertimus, olim in Comitiis avtum, te nondum nato, celebratis, candidatus regni, tam callido ambitu, coitionibus, qua valet arte, nocturnis, Tribus totas emeruerat, ut juſtis ſuffragiis declarandus Imperator Volucrum certo crederetur. diſjecit pernicioſam molitionem Patruus tuus, qui obiit te puero, quem tunc habebamus in noſtro genere prudentia præſtantem. Poſtulata enim concione ſic diſſeruit: Video, nec enim obſcurum eſt, quo plerique propendeatis. Sed quoniam tanti, quantum profecto intelligitis momenti negotium agitur, onerarii eſſe partium putavi hoc, quod ante rem actam, breve interjacet, ſpatio admonere vos, ut etiam, atque etiam cogitetis, quam duram, acerbamque ſervitutem vobis, & univerſo ubique locorum Volucrum generi paretis injungere. Mitto prænunciare bella civilia, quæ imminent. An enim exiſtimatis Aquilam, Vulturem, Milvum, Gruem, alias generoſas aves, & pugnaces, ſpretas ie veſtris Judicis æquo animo laturas? aut umquam bona fide ſervituras triſti huic, ac ſordido, quem eorum cervicibus imponere meditamini, Domino? Mitto inquam hæc, veſtræ per ſe animadvertenda providentiæ permittens: illud quæro, cujus vos ſenſus indicio tam bene affici erga Noctuam poſſetis, ut ei Cæli, ac terrarum dominium optaretis? Ao ejus forma vobis, ac facies digna imperio viſa placuit? Id ſuſpicarer ſi Pavoni, ſi Cycno, ſi Columbæ faveretis; cantu aut ſermone vos delioitos arbitraret, ſi Luſciniæ, ſi Pſitaco ſtudere vos ceroerem. Monſtrum hoc aſpectu horribile, ululatu abominandum, fœtore tetertimum, cujus, dicite amabo vos, commendatione dotis oſtentandum in ſolio, diadcmate coronandum puta viſtis? An corporis ſurpitudinem laudes io eo animi compenſaor. quænam vero? num ſcientia? ſtipite ac ſaxo ſtupidior Noctua eſt. An benignitas? dracones ac viperas, tum ſi quid eſt dirius, malignitate vincit. utrum denique affabilitas? omnibus exoſa omnes odit, tota ex fraude, livore, immanitate ficta conflataque. Cui umquam Reipublicæ bene ſint, cujus Principem nemo adire ſubditorum, nemo intueri ſuſtinet? quid ſi præterea contemnatur? ſi ludibrio, vel minimis ſit? quomodo is ferre pro dignitate majeſtatem Regni, res adminiſtrare, publicis proſpicere commodis poterit? Elephantem tam forte, ingens, nobile, cordarum inter quadrupedes animal excidiſſe auctoritate, atque a regni ſpe ſubmotum ferunt, beſtiis offenſis quadam ejus ſuperſtitioſa verecundia Lunæ noctu fulgentis, ob quam fama vulgatam, etiam *lepuſculo* debuiſſe ludibrium dicitur. Fabulam non longam, quis videtur ad rem facere breviter referam.

V. Excluſi aliquando Elephantes ſoliris paſcuis, quod forte per ætatem lacus unde aquabantur exaruerat, & ſedes alibi quærere coacti, devenerunt in vallem ſane pinguem, & herboſam, fonte in declivitate collis eminente, eodemque ubere, irriguam. non ultra pergendum viſum. probata omnibus habitatione uti demceps decreverunt. Sed inſederant id ſolum antea denſus populus Cuniculorum; qui dolentes ſuorum plurimos, dum cavernis paſſim ſuis ad paſtum, aut potum prodeunt, a novis hoſpitibus mole corporum gravibus elidi conculcatos, in conſilium coeunt, in quo plerorumque ad fugam, & migrationem ſententiæ propendebant. quando aſſurgens unus, audite me, inquit: obſervavi vaſtas haſce beluas, quæ nobis negotium faceſſunt, impotenter vereri nocturnam Lunam: vidi enim ejus aſpecta conſternari, & aqua, velut ei propitiandæ, ſe luſtrare. Hinc mihi lux oboritur aliqua, & ſpes eorum hinc abigendorum. Tentabo ſi vobis videtur nocte ſequenti, quod cogito: cras quid ſucceſſerit ſcietis; & pro re nata decernetis quod apparebit utilius. moræ brevis non leve pretium oſtenditur. Omnes aſſenſere. Le-

pag. 198.

pus auctor conſilii nocte concubia e regione Lunæ ulte jam ſublatæ, innubi tum forte Cælo, in ſcopulum evadit imminentem memorato ſupra fonti. Inde ductorem Elephantum magna compellans voce. Adſum, inquit, ad te miſſus a domina Luna, cujus in ditione fons quem cernis eſt Dianæ dictus ab altero Lunæ nomine. in eo illa conſuevit arcano lavari: cui rei veſtra frequentia impedimento eſt. præterquam nitor ipſe, ac perſpicuitas ipſi ſacri liquoris veſtris veſtigiis turbatur. Edleit ergo, abeatis allo; ſuum illi vacuum, liberumque relinquatis locum. Si renueritis aut etiam cunctemini: peſtem vobis ac certam perniciem per me denunciat. Ipſa quin etiam deſcendit jam in fontem. Ibi eam, ſi dictis meis minus credis, accede ſis, licebit cernere. Turbatus inopinato, & minaci mandato Elephantium Dux, admover ſe ad oram vicini fontis, videnſque Lunæ alte fulgentis imaginem ex aquæ ſuperficie repercuſſam, Deam illic, quod Cunctulus dixerat, præſentem credidit, ac vano conſternatus metu, ſais edixit vaſa colligerent, diluculoque migravit, cum armento univerſo, lætos ac gratulantes tam facili amolitione mali maximi, ſepulculos in regno patrio relinquens. Hic jam comparate mihi Elephantem cum Noctua, illius panicum a Luna formidinem cum hujus horrore diurnæ lucis. An non manifeſtum eſt infirmam, deformem, fœtentem, luridam beſtiam, multo magis, vel minimis luce gaudentibus, & mane canoris aviculis contemptui futuram, ubi eam abhorrere a Solis radiis, ſtupere ad meridianam lucem, tenebras, & retruſa per toros dies gurguſtia captare deprehenderint? videre jam videor, ut illam exſibilabunt, ut viſam ſubito explodent, ut omnibus impune luciſugam tenebricoſam conrumeliis afficient. Et hunc Regem imponere incolis Cæli cogitatis avibus, quem vix ſordidiſſima reptilium ſervam habere dignarentur? Eat, condat ſe cæcis antris, veſpertilionibus illic, nicticoracibus, ac talpis, ſi vel id poterit, dominetur: Lucis filiarum, amicarum Solis, Imperium Avium ne affectet, ne ambiat; de quo Noctuam cogitaſſe, vel per ſomnium inſania ſit, ſperaſſe autem furor, & veſtræ prudentiæ contumelioſiſſima deſperatio. Perorabo ubi unum modo ſubjunxero capitalis in hoc negotio momenti. Regum primarium officium juriſdictio, dijudicatio litium arbitrium cauſarum eſt, ut conſtat inter omnes. In eo munere recte fungendo puppim, ac proram æquitas facit, ſine qua nota, & pignoribus experimentorum certa, nulli patientium injuriam querelæ ad tribunal deferendæ fiducia fuerit. Putatis, ſi quando Accipiter Columbam vexaverit, ſi res Hirundo rapuerit Paſſeris, ſi quotidianarum iſtiuſmodi offenſiunculorum, quibus vita numquam vacat, incideritaliquid, quemquam inducturum animum ire ad Noctuam juris repetendi ſui gratia? Tum putate id futurum, ſi damnum multo gravius accepro ab ea non timuerit. Flagrat illa in omnes odio ſemper ardenti, eminet ex vultu, ex oculo furor, acerbitas, immanitas. quanta injuria vexari agnum oporteret, ut ad lupum expoſtulatum ire non recuſaret, u quo ſe devorandum ſimul apparuerit intelligit? Fingite ita ſtultas Volucrum aliquas, at ſorum Noctuæ non refugiant. magno lucnt amentiam, & remedium expertæ malo pejus, e fumo ſe in flammam incidiſſe ſero ſentient. idem paſſæ quod Sciarum, & Leporem ferunt: inter quos orta controverſia conſenſu amborum ad felis arbitrium, annoſi Solitarii ſpecie, ac cultu aſceticen ſimulantis, dirimenda delata eſt. Improbiſſimus Judex præda lætus objecta, cum litigantes ex intervallo, quid veniſſent indicarent. Accedite igitur, inquit, at vos audiam, nam ætatis virio ſemiſurdus ſum. Ambos deinde incaute obtemperantes, unguibus aggreſſus, ac dentibus egregius arbiter diſcerpſit, ac voravit.

VI. Ita concionantem Corvum non paſſa perorare Plebs avium acclamavit denſo undique fremitu: Apage Bubonem Regem. Abeat in rem malam monſtrum luciſugum, inviſum, execrabile: Ergo deſignatus paulo ante Rex Avium plenus cladis ac dedecoris vix ſalvus e Comitio aufugit. proximis etiam quibuſque iraſcentibus ultra ſibilos, toſtroque miterum tundentibus, ac plumas vellentibus. nocte inde ſecuta convenit Noctuarum Regalus, e tanta ſe ſpe dejectum fremens, ignominiæ ſuæ præconem Noſtrum: Et: quid tibi, inquit, ego privarim, aut publice veſtro Corvorum generi umquam incommodavi, ar contra me, alieniſſimo meo tempore, tam ſæva rabie venires? Cæterum ſic habe: teciſum ferro ramum vivæ arboris iterum renaſci; coire medicamentis, & mora vulnus inflictum animantis corpori, atque in cicatricem coaleſcere: Linguæ noſtrum eſſe prorſus incurabilem, ac cum aqua extinguat ignem; vis hauſti veneni antidoto retundatur: Amor ſatietate fruitionis elangueſcat: memoriam tamen injuriæ ſine merito acceptæ vivere æternam, ac vigere: quare iſta contumelia ſcias te ſemen jeciſſe, unde arbor exurgat nunquam eradicanda ſempiterni Corvos inter ac Noctuas diſeidii. Sic locutus, rabie plenus abſceſſit. Inde cum in ſpecum iſtam cum ſuis receſſiſſet, longo tempore vindictæ pariter cupiditatem, opeſque, ac ſobolem auxerunt. tum ubi ſe confirmatos ſatis ſenſere, quam ſupina ipſis noſtra, & nimis incauta ſecuritas pre- *Edit. Rom.*
tioſam offerebat nocendi nobis occaſionem arri- *pag. 399.*
puere, nocturno iſto tempeſtive ad vorum ipſorum tumultu admovendo. Vides ex his, Domine, cauſas odii tales, quas ulla poſſe pacificatione mitigare, nedum obliterari, ſperandum haud quaquam ſit. Pravum, inflexibile, memor injuriarum, & præ cunctis odiorum tenax genus fruſtra conciliare curaveris: excindendum eſt. una nobis ſalus, unica pacis ſpes in debellando eſt ſita. non, inquam, vivemus niſi vincemus. Quomodo autem poſſimus vincere jam quæris. hæc enim tua ſecunda interrogatio eſt. Ad quam ſic reſpondeo: A vi aperta, ut res noſtræ nunc ſe habent, expectandum nihil. vincemur ſine dubio ſi conſligamus: & quod vere admonuit, qui ſuadebat fugam, pares nequaquam ſamus ſuſtinendæ ſequenti nocte rediturorum ad arcem noſtram oppugnandam irruptioni hollium. non tamen deſperandum eſt, quin prælio impares, ſtratagemate poſſimus ſuperiores evadere. Artes, & machinæ multa efficiunt, quæ robur lacertorum, contentioque enixe conantium fruſtra tentaverit. Rem vidi nuper ad hoc ipſum adſtruendum non inepram; quam erſi ludicram, vel ad aliquod avocamentum acris quæ te arte euræ, memorare non pigebit. Solitarius in urbis mercatu hœdo empto redibat illum pertanc in cellam ſuburbanam. Fures qui luce palam ſub oculis magiſtratuum, latrocinium attentare non audebant, hanc hœdi extorquendi Aſcetæ ſimplici rationem inieunt. Tres quatuorve ſpargunt ſe in compita, qua iter erat neceſſarium redeunti domum ſolitario. Et primus: en, inquit, hic Aſceta canem, immundum animal, tangit. Aſſentiebantur ad idipſum ſimulandum togati circumſtantes. Contemnens vanum rumorem pergit Aſcera. Iterum, tertio idem a diverſis ex compoſito ingeminatur. Subvereti cœpit ne vera dicerent. Ad extremum cum extra portam circulus juvenum, ſerio perſeverans canem eſſe quam portaret beſtiam ſolitarius, & religionem in hoc ejus fruſtra veritu indicatam requirens, etiam hominem increparet, quod non vereretur Civium oculos perſonam illam dedecente exemplo offendere: perſuaſus homo minime malus hœdum abjicit; in fonte publico manus eluit, ac veſtes; excuſat ſuco ſibi facto canem obtruſum pro hœdo. ita recedit nebulonibus ſublegentibus hœdum, unde convivium deinde celebrarunt ſalſis in Eremitæ facetiatem dictertis conditiſſimum.

VII. Hinc obiter vides rerum difficillimarum expediri aſtutia facultatem. Ad quod autem

nunc inſtat, machinam excogitavi, ſucceſſum, niſi plurimum fallor, qualem optamus habituram. Caſtra cenſeo hac veſpera ax hac arbora in aliam illam non longa a dextris ſitam transferas. Me ſub diſceſſum coram omnibus, quaſi proditorem & cladis acceptæ cauſam, conviciis proſcindas, plagis mulctes, cruentatum, plumis alarum pleriſque vulnia, cauda tota abſciſſa, pro ſemimortuo ad ſolum ſub arbore allidas. Ibi me relictum invenient Noctuæ iterato venturæ citra illum dubium hac ipſa quam mox iubimus nocte. Me interrogabunt, auditum ſecum avehent, inſuescam inter ipſas; arcana emungam; brevi me expecta cum certa indicatione modi vincendi. Tantum memauro pupilla oculi, ac corda ipſo diligentius tutari a cujuſvis conſcientia, imo & ſuſpicione arcanum noſtrum. cætera fortunæ, ac mihi permitte. Fecit Rax ut monebatur. deprabandunt iruentes noctu vi majore, quam pridie Noctuæ, vacuam Corvis arborem; illum unum ſeminacem, ac lacerum hami affictum. Parcontantur, quo alii conceſſerint. tunc ille putatis, inquit, quem tam mala mulctaverint, arcanorum conſcium ſuorum facera curatie. Ablerint utinam in malam rem. Invicem collocuti, qui hæc audierant, Corvum deducendum judicarunt ad Ragem Noctuarum, ſperantes eliciturum ea eo quidpiam. nam conſtabat fuiſſe hunc ex primoribus animi Corvini Senatus. Archibubo igitur coram ſe adductum Corvum ſupplicem, ac timidum, poſtquam in ſpeciem miſeratus confidere juſſiſſet, rogavit fatari ne gravaretur, quam a ſuis ob cauſam fuiſſet tam fœde laceratus. Hic illa: imprudens, ait, liberras mea, & incauta ſimplicitas his me miſeriis implicuit. Hodie mane trepidi nocturno veſtro incurſu Corvi, gentis conſilium coegerant. Ibi cum alii alia inepta, & intempeſtiva temere garrirent: Ego quod res erat vere dixi. Fortiores Corvis aſſa Noctuas: ne obſirmarent animos in vana raſtilandi conſtantia, nec cladem ſecundam expectarent. Herbam mature porrigarent. Victores vos venerarentur, muneribus, ac pactione Tributi quantum præſcribera dignaremini, placata ſatageram. Hæc me, prout mihi meus dictabat animus, loquentem coorti omnes, Reaque in primis, proditorem impiumque proclamantes, roſtris, & unguibus in hanc me deformatum ſpeciem, pro mortuo, aut ſtatim morituro relinquentes evolarunt.

VIII. Tunc Archibubo advocatis ſuæ gentis Senioribus, quærebat quid hoc Corvi agerent. Primus omnium prudentiſſimus: occidatur, inquit, ſtatim. Suſpectæ ſunt artes hoſtium, præſagit mihi animus grandem ab hoc non vero ſupplice perniciem. Scio in primis, & plurimæ apud ſuos fidei numeratum. aut valde fallor, aut infidiæ iſtæ ſunt machinantis infeſti quippiam in Genus noſtrum. In ſumma quid perdimus eo trucidando? aut quam ad rem egemus hujus opera ſaminecis? ar gravi ſuſpicione perculoque inteſtinæ fraudis ab explratore vaſipelli clam inſtruendæ illo tollendo defungimur. Sæpe qui boſti pepercit infirmo deprehenſo, ab eodem mora indulta revalaſcenta, triumphatus, fero gemuit; trucidatus etiam, ignominia mortem cumulavit, famæ pariter, ac vitæ jacturam patieus: quippe judicatus culpa ſua ſtultitiaque petiiſſa. Mitinres alii ttes, quatuorve ſententias dixerunt, & ſuie differuere pro ſa quique: quibus tandem emollitus Rex, vivere illum inter ſuos juſſit liberum. Recipientibus ergo ſa in ſpeluncam ſuam Noctuis immiſſus Corvus, al quot ibi dies tranſigit; per quos multis avtumnis devoratis, periculiſque æpte vitatis a primi Senatoris, occidendum Corvum cenſentis, quotidia iteratis apud Archibubonem inſtantiis; tandem explorata diligenter infirma caſernæ Noctiurum, certus jam conſilii viam expeditiſſimam ad debellandum pandentis, ad ſuos recepeis ferme viribus, plagiſque illo ſpatio curatis, revertatur. Adit privatim Regem. Edocet conſtipatas habitare Noctuas in antro oris anguſti, nullum uſpiam a tergo, aut a latere exitum habente. Quid opus ſit facto diſtinctius explicat. Probat omnia Rex; & poſtridie mane, ignaris ſuis omnibus, juxta conventa cum ficto transfuga, edicit: Ramum quiſque arboris roſtro ferat: ſic ad iter expediti omnes adſint. Momento paretur. Accinctis omnibus, Rex præiens conſilii auctore comitante, recta ad oſtium antri Noctuarum, illud oppleri materia præcipit. tum externus aridis ſolii aggeſtis, ignem accendi: quem e ventilantes univerſi, & ad ramos virides intra ſpeluncæ os congeſtos vi ſpiritus pelleotes, fumum intra cavernam denſiſſimum fecerunt, quo pleræque ſant Noctuarum enecatæ. Paucæ reliquæ horrifico per flammas ululatu in lucem evadentes, partim flammis obiter abſumabantur, partim ſemiuſtulatæ concidentes facile conficiebantur a Corvis. In hunc modum omnes ad unam ſunt Noctuæ extinctæ. Victor Corvorum Rex trophæo poſito, cum ſuis ovantibus, in antiquas ſedes, arborem videlicet ex qua poſt cladam tecceſſerat, rediit. Magna inda, merito ſuo, & exiſtimatio, & gratia Corvi ſtratagematis inventoris fuit: qui ſabinde interrogatus, num quid in Noctuarum Republica boni, ac laudabilis fuiſſet, dicere ſolitus erat, nullum ibi ſe obſervaſſe, qui ſaperet, præter illum Senatorem, qui auctor, ac diximas, Archibuboni fuerat ſuſpecti transfugæ perimendi. Ab eodem cum aliquando quæſiſſet Rax quomodo inter tam invidaa, & irritabiles beſtias durare tot diebus potuiſſet? patientia, inquiebat, & obſequiis quamlibet infenſi ſaltem ad brevem uſum deliniuntur. quid rana exoſius hydro ipſarum prædone? Tamen hydrum olim vidi decrepitum ſenio, qui poſtquam in palude tota vita piraticam fecerat, ranis ſe ingurgitans, quod jam venari defecta viribus, & anuſſis dentibus nequiret, vectoriam operam ranis iiidem per lacum commeantibus, unde victitaret, vili mercede locabat, intueiarque admirans inequitantes illi tamquam jumento ſecuras ranas, dum eas per ſtagnum quocumque juberent obnoxie portaret. Poſt hæc expoſita, diſputationis Gymnoſophiſta ſummam colligens: qui hoſti, ait, reconciliato cito, ac levitar credidarit, hunc par manet infortunium ejus, quo ſunt a Corvis, ut eſt hactenus narratum, Noctuæ mactatæ.

Edit. Rom. pag. 600.

DISSERTATIO

Parabolica V.

SAtisfactum ſibi Rax bis auditis ſignificavit: condictoque in diem poſterum novo colloquio, ab revarſo tempeſtive Gymnoſophiſta petit, exponere ſibi ne gravaretur: quomodo contingeret voti compotes factos, ſinere ſibi elabi a complexu rem cupitam, & eam ſtultra deinde requirere.

I. Ad tale quæſitum ſic exorſus Gymnoſophiſta novum ſermonem aſſ. Simus regno pulſus ab ingratis ſubditis, ingraveſcantem jam ajus contemnentibus ætatem; ingloriam exul obtinebat ſtationem in vicina cuidam lacui ſiculnea, cajus & fructu victitabat. Erat e regione intra ſtagnum herboſa, ſed brevis, inſula, nec humanæ habitationis capax: ex qua ſreto perangulto anatans ſubinde in continentem Taſtudo ventitabat, ſub ipſam Simio infeſſam ſiculneam tranſiens. Contigit ſub momentum ejus tranſitus ficum maturam ſponte in ſubjectam viam cadere. Eam Teſtudo guſtatam obiter, cum ſuavem prubaſſet, non ſolum totam comedit, ſed & caput attollens inhiabat pendentibus cæteris. Riſit hæc cernens Simius; & unam illi, atque alteram dajiciens ficum, longo ilam ſermona ſæpe detinabat, lætus ſe reperiſſe, quicum tædium ſolitudinis qualicumque conſolatione ſolaretur. Dominabatur in ea, quam dixi lacut inſula conjux Teſtudnis, qui non ſemel miratus tardius jam ſolito ad ſa uxorem

reverti, percontatus ex ea, ubi tantum moraretur, quæ modo retuli de ficu, & ſimio audivit ab illa, cuncta ſimpliciſſime fatente. Ille, ſeu rem interpretatus ſequiorem in partem, ſeu ſuſpectam vicinam metuens aſtuti Veteratoris, decrevit, ſi qua poſſet, Simium perdere, iſtiuſque voti ſibi conficiendi hanc invit rationem. Paulo poſt hæc audita ſimulavit morbum, & malta per noctem queſtus quaſi graviter doleret, poſtridie uxori dixit, alias ſe pari languore laborantem, guſtato, ſuaſa medici, corde Simii ex eo convaluiſſe. iret igitur, ſi ſe amaret, ac quantum poſſet oraret Simium, quæſitis aliis prætextibus, transfretare in Inſulam, ſe dorſo eam trajectura ne gravaretur. Annuit illa, & ſtatim ſub ficum rediens Simium invitavit ad Hoſpitium ſui Conjugis, copioſam in inſula domicilium habentis. Simius triſtitiam, ut dixi ſolitudinis dudum ſenſens moleſte, non illibenter eſt aſſenſus. moxque ſecutus Teſtudinem ad littus, ibi ejus natantis teſtæ inſedit. Vix medium fretum trajecerant, cum fluctu commotioti tantum non eacuſſus Simias, timere lapſum, & demerſionem cœpit, teſtudinemque orabat, ut ſe continenti redderet. Ad quod illa, ſimplicitate ſibi ſolita; minime faciam, inquit, nam te vir meus expectat tuo veſci corde cupiens. nempe id morbi, quo laborat, certam ſore remedium exiſtimat. Simius his auditis aliud jam malum gravius ſubmerſione timens, ac, quod ajunt naufragium in portu, tanto ardentius regredi optabat. Itaque Teſtudini repoſuit. Si hoc quidem eſt, ut dicis, reflectendus neceſſario curſus eſt. nam cor meum hic non habeo, ſolitus illud domi relinquere cum aliquo proficiſcor animi gratia. Quare, ſi tibi videtur, refer me continuo ad littus unde ſolvimus, & ibi me expecta. curriculo enim ad ſicum pergam, & corde mecum ſumpto ſtatim adero iterum trajecturus. Probavit conſilium doli neſcia Teſtudo; remigiumque inhibens, ac proram vertens, ripam unde venerat repetiit: expoſitumque Simium admonuit, ut maturaret ſampto ſecum corde ibidem ſe ſiſtere, ubi eum opperiturum ſe ſpondebat.

Edit. Rom. pag. 601.

II. At Simius gravi ſe defunctum periculo gratulans, Ficui ſe ſuæ cupidiſſime reddidit; illicque ſtultitiam ſuam damnans, dira ſibi imprecabatur, ſi umquam cujuſvis precibus inde ſe avelli, præſertim inexplorato quo iturus eſſet loco, fineret. Porro Teſtudo, poſtquam longo expectaſſet tempore, moras increpatura pertexit ſub arborem. Simioque familiariter vocato, o Te, ait, tardum! dudum trajectiſſa in inſulam oportuerat. Tum Simius arridens: O Bona, ioquit, cor meum, poſtquam illud hic reperi, navigare me amplius vetat. quare vito tuo cenſeo nuncies, ne ſe maceret expectatione mei. non eoim modo vacat ipſum viſere. & alioqui ægrotanti, Medici quam Simii expetibilior adveotus eſt. Suggeram etiam tibi narratiunculam, qua ejus tædis ianguentis demulceas. Ægrotans in ſylva Leo Vulpe miniſtra utebatur. Obſervabam ego eos, inobſervatus ex arbore propinqua, & Leonem audivi dicentem Vulpi: Memini mihi olim ab optimo medico præſcribi, at ſi iterum eo morbo laborarem quo tanc quoque tentabar, illo me curante, cor & aurem aſini vorarem, melius ſtatim, antidoto tali, valiturus. Cur ceſſas igitur, nec cito mihi alicunde Aſinum ſiſtis, unde mali, quo miſere diſcrucior remedium ſamam. Profecta ſubito ad juſſam perquiſitionem Vulpes non longe illic paſcentem Aſellum vidit, eumque adiens: heus te ipſum, inquit, quærebam. habes non procul hinc fratrem quemdam tuum, qui te cupit alloqui. ne quæſo graveris ad eum te conferre. ducam tecta, nec longum iter eſt. Annuit credula beſtia, ſeque in viam dat, cui obiter comitans vulpes, ne te conturbet, ait, quod frater hic tuus aliquanto a te, tuiſque cognatis diverſæ formæ eſt. pellem pro tempore induit aliam, nec veſtitu omnes eodem uti ſemper poſſumt, nec tegmen exterius immutat animum. Hæc illis loquentibus apparuit procul Leo. & Vulpes eum geſtu, & ocuin deſignans: hic eſt, inquit, ipſe ad quem perimus, qui te deſiderat. Annuens Aſinus vatis auribus ad omnia, non dubitavit etiam proxime accedere Leonem, qui ungues in eum injicere conatus, arripere quod captabat, morbo gravante, non potuit. unde aſinus impetu illo territus aufugiens, multo cucurrit externatius, abi etram haaſit auribus feri prædam ſibi eripi dolentis, iracundum rugitum. Sub hæc Leo iterum ad valpem: excidimus, inquit, noſtra ſpe, abitque in irritum primus hic conatus. Sed mille tibi artes inuendi ſunt. nec deſpero quin ſi velis queas hebetem iſtam pecudem iterum fallere. Expecte, age. nam niſi ſtrenue adjavas, morior. Provinciam mandas difficilem, repoſuit Vulpes: tamen ut omnia, & volo, & debeo tibi obſequi, rem prout potero tentabo. Ab his ſtatim redit Vulpes ad Aſinum: & quid tibi vis, inquit, iſto metu iſta fuga? quid times? conatus ille, quo er exterritus, oihil aliud, quam fratris erat impetus amplecti te magno amore cupientis. Pluribus opus non fuit ad permovendum ſtupidum animal, ut continuo ad locam, unde modo vix ſalvus aufugerat, ultro reverteretur. Ivit, admovit leſe Leoni tam prope, ut ille quamvis infirmus facile illum angue correptum, ac dente jugularet. Occiſum deinde Vulpi tradidit, mandans aures ſibi, ac cor ex cadavere præcidi, ſeorſamque afferri, ut præſcripto medici obtemperaret. Aſtuta vulpecula mortuo Aſino extra Lennis conſpectum, quaſi ad exequendum imperata, tracto, reciſas aures, & avulſum e pectore cor ipſa prævoravit: eoque facto ad Leonem recurrens. mira res, ait, hæc beſtia nec cor, nec aures habet, quod quamquam nunc ſero deprehendimus, tamen ſuſpicati jam antea licebat. numquam enim, ſi cor, & aures habuiſſet, perſuaderetur, eum cujus vim eſſet expertus, cujus infeſtum rugitum audiſſet, fratrem ſibi eſſe benevolum. Ex hac fabella intelliges o Teſtudo, ſtultiorem me Aſino futurum, ſi me tibi ad macellum invitanti crederem. Ita, Domine, ait Regi Gymnoſophiſta ſermonem abſolvens. qui occaſione rei optatæ conficiendæ ſe- *pag. 602.* mel oblatam elabi ſibi patiuntur, fruſtra deinde in revocanda illa fatagunt.

DISSERTATIO

Parabolica VI.

QUam vanum, ſtultum & interdum noxium ſit, præſeſtinare votis, & inani deſtinatione imminere ſucceſſibus longe adhac in futurum pendentibus, ac eor ſpe impatienti præcipere: declaravit aliquando his exemplis Gymnoſophiſta Regi Abeſſalomo doceri de hoc ipſo poſtulanti, loquens in hunc modum.

I. Vir quidam Puellæ ſibi paris ritu legirimo conjugium ambiens, impetrato jam ad id patentum Virginis aſſenſa, dum ſacra nuptialia parantur, nondum conſcriptis matrimonialibus tabulis, cupidus oſtentandi futuræ uxoti providum exquiſite iuum quemdam, & vulgari altius modo ſapientem animum, ſponſam adiens ſic eam fertur allocutus: Ex noſtro conjugio qui primus naſcetur filius, jam nunc qai vocari velis ex te ſcire cupio. quibus pannis & cujus coloris veſte, uti eum malis, quæſo indicas; quamptimum enim parabo. conducam etiani jam ipſi nutricium; & cum ludi magiſtro cui committendus eſt, tranſigam. Huic talia ſerio nuanti haud paulo cordatior mulier. Mihi videris Sponſe, inquit, noſtri cujuſdam famuli, egentiſſimi hominis, ſimilis iſta inani proviſione nimis remotarum, & incerto eventu pendentium rerum. Is

diurnis mercedibus mellis ac butyri non magna copia collecta, duobus ista vasis e terra coctili condiderat. mox secum ita ratiocinata nocte quadam dicebat: Mei ego istud ac butyrum quindecim minimum vendam denariis. Ex his decem Capras emam. Hæ mihi quinto mense totidem alias parient, quinque annis gregem Caprarum facile quadringentarum conficeto. Has commutare tunc placet cum bobus centum, quibus exarabo vim terræ magnam, & numerum tritici maximum congeram. Ex fructibus hisce quinquennio multiplicatis, pecuniæ scilicet tantus existet modus, ut facile in locupletissimis numeret. accedet dos uxoris quam istis opibus ditissimam nanciscar. nascetur mihi filius quem jam nunc decerno nominare Pancalum. Hunc educabo liberalissime, ut nobilium nulli concedat. qui si ubi adoleverit, ut juventus solet, contumacem se mihi præbeat, haud feret impune. bacalo enim hoc, illum hoc modo feriam. arreptum inter hæc dicendum fecto vicinum baculum per tenebras jactavit, casuque incurrens in dolia mellis & butyri juxta posita, confregit utrumque, ita ut in ejus etiam os barbamque stillæ liquoris profilirent; cætera effusa & miata pulveri prorsus corrumperentur; ac fundamentum spei tantæ, inopem & multa gementem momento destituerat.

II. Post hæc Vir ille nuptialia peregit sacra, mensesque decimo Lucina favente uxoris parta puer factus est. die quadam negotio urgente exitura mater ad vicinam, virum rogavit, ut tantisper dum rediret, invigilare ne gravaretur infanti sopito. Ille cura susceptа negligenter functus, dum alia cogitans ante cubiculum inambulat, serpens ad cunas adrepebat, perempeura puerum, nisi Nympha conspicata insecutem jam lectulum pupuli jacentis sævissimum colubrum irruens occidisset. Audito pater quodam intra cubiculum strepitu, cum fores aperuisset, vidit victricem Nymphan hydri quem necaverat perfusam sanguine: temereque judicans nocuisse illam puero, statim accurrens interfecit. Tum conversus ad cunas, ubi proxime ipsas jacentem mortuum conspexit colubrum, sero intellexit mala se mercede remmeraſſe beneficium Nymphæ cui salutem filii debebat; & festinasse se pœnitens, etiam flevit, prævolantem sinum, & dum longinquis inhiat, præsentia non cernentem, serio emendandum decernens animum. Hæc locutur Gymnosophista quæsito Regis satisfeciſſe se putavit, illo quoque annuente.

DISSERTATIO

Parabolica VII.

VOcato deinde die quadam Gymnosophistæ Rex Abessalom: magnam, inquit, a te hodie tem quæro, mihi necessariam in primis; quibus artibus assequatur Rex, ut domus ejus tranquillitate ac pace fruatur inconcussa? Plus ne ad id conferat patientia, an recti conscia mens, ac denique liberalis largitio?

I. Ad hæc Gymnosophista sic respondit: Paeandæ & in pace conservandæ domui efficatissima omnium res est prudentis tolerantiæ conjuncta, deinde Sapientium opportuna consilia. Postremo optima & consideratissima materfamilias. Hæc omnia velut in speculo clare cernere licebit in eo quod cuidam Indorum Regi contigit. Id autem est hujusmodi. Vidit ille Rex una nocte octo somnia terrifica, & conturbatus valde, ubi evigilasset, quotquot erant in Urbe tum Regia Brachmanas convocavit. conctisque iis singillatim proposuit insomnia, quid portenderent exquirens. Hi omnibus attente auditis, responderunt: magna & mira significari visis illis, sed quibus & exacte discernendis, & certo enarrandis spatium esset opus ac studio. Indulgeret ad meditandum moram dierum septem. post hebdomadem redituros se, & ipsi exposituros, tum quid malorum, & quantum hæc ostenta minarentur; tum quid iis avertruncandis necessariam factu judicarent. Assentiente in hæc Rege, dimissi Brachmanes convenere in arcanum cœtum: ubi, ut omnes erant improbi, facile coierunt in sententiam sceleratissimam. Hæc enim fuit eorum oratio: Rex hic innumeros nostræ sectæ ac nominis paucis retro annis interfecit: ulciscendi ejus en Deus occasionem nobis offert, qua sperare commodiorem numquam possumus. arripienda ea est; nihilque parcendum, quominus ea utamur ad quam maximam in ejus caput accersendam perniciem. Hoc igitur respondebimus concordi judicio: Postquam scrutati scilicet libros arcanos sumus, consideratis accuratissime omnibus, clare providere nos, immensam quamdam cladum ac calamitatum vim ira mox Deum in Regem devolvendam, nisi exiguo quod superest tempore piaculis idoneis prævertat imminentem pestem, eluatque, quibus male perite meruerit scelera. Horrenda quidem dictu esse quæ ab eo Dii exigant. Sed numquam nimis magnum vitæ ac salutis videri pretium debere. Hac sola conditione incolumem illum regnare deinceps posse, si propriam uxorem, si filium ex ea natum, si privignum, mulieris ejusdem ex priori viro natum; si cum iis Principem Regii Senatus & Protonotarium interfecerit. Si præterea sacrificaverit Elephantem album, quo vehi consuevisset, cumque illo duos alios ex toto regiorum numero maximos; simul etiam Equum & Camelum. Horum omnium tam hominum quam pecudum jugulatorum cruorem phialis inclusum dare in manus Regem sibi Brachmanibus debere. Illas se phialas introducturos in adyta sanctissima; ubique ritibus sacris ac carminibus, quæ ad expiationes efficacia ipsi nossent soli, daturos sedulam operam exasmandæ Deum iræ, confidentesque effecturos, ut litasse istis victimis, & minas portentorum a se depulisse experientia Rex prospera sentiret, inoffenso deinceps, uti antea, tenendo privatæ ac publicæ felicitatis cursu. Hæc Brachmanes uti composuerant inter se, sic postea Regi, tamquam ex tripode oraculum, ediderunt.

II. In quo infidiosissimæ fraudis hanc rationem sequebantur: Principem quem pessime oderant nudare potentissimo præsidio duorum ipsi fidissimorum capitum studebant: sic eum obnoxium cunctis fortunæ atque invidiæ turbinibus rati fore. Habebat Rex Conjugem matronam facile omnium quæ tum viverent lectissimam; pudicitiæ, sapientiæ, caritatis in virum quantas maximas optima indoles & educatio præstantissima inferere mulebri animo potest. Cum hac ad Regni Regisque commoda & utilitates procurandas arcano conspirabat ille, quem memoravi, Senatus Princeps Regii, Primarius consiliariorum Regis, summi vir ingenii, excellentissimæ doctrinæ, fidei vero, industriæ, dexteritatis in rebus administrandis, prudentiæ, innocentiæ tantarum, ut qui de illo incorruptissime sentiebant, parem illi nullum terrarum in omni genere laudis desperarent posse reperiri. In hæc igitur duo columina proceritatis Regis, invidentes ipsi nefarii prædatores machinam præcipue ultam intendebant: nam quod alios pariter occidi jussos his inscuerant, artificium sceleris, & ultionis cumulus erat. Si quidem & adigendo Rege ad cædem regiorum ipsi carissimorum Juvenum, ad immolationem Elephantum aliorumque jumentorum, quibus eum sciebant delectari plurimum, tenerrimos ejus affectus convulnerare sese atrociter videbant; & famam præterea exosi Principis incendio longe flagrantissimo popularis invidiæ objicere. Tum vero ista inopinata conjunctione tot tam diversorum capitum aversuros se sperabant suspiciones cum Regis tum cæterorum, ab animadversione præcipui sui odii in Reginam ac

Edit. Rom. pag. 603.

Principem Senatus, quod odium ſi enoteſceret, magnam conatibus & clandeſtinis molitionibus eorum ſecurim infligendam providebant. Cum igitur die ſeptimo elapſo, admiſſi magno ambitu ad Regem, metu & expectatione anxium, vaferrimi ſeductores auctoritate Religioſa edictum illud ſuum pronunciaſſent, perculſus ultra quam credi poſſet horrore denunciationis infandæ Rex, Egone, exclamavit, optimam uxorem, ego dulciſſimum filium occidam? & talia Dii jubent, male me potius ipſum perdant. quid enim minari ſævius poſſunt? Solatio val tum mihi fuerit tam caris ſuperſtitibus relictis emori, quorum vitam longe libentius mea morte redemerim, quam damno ac clade ipſorum ſervari ſuſtineam. His auditis ſcelerati Brachmanes affectata gravitate Regam monebant; componeret animum ad parendum Deo: cogitaret nihil cuiquam pretioſius ſalute eſſe propria debere. id cum commune ad omnes naturæ dictatum ſit, Regum tamen, quorum capite ſtatus Regni publica fortuna cootineretur, peculiarem aſſe rationem, ob quam bene quidvis impendatur eorum incolumitati conficiendæ; nemine niſi ſcelerate recuſaturo impendentem ipſis peſtem ad ſe aterabere ac vertere. Ita dimiſſi Brachmanes receſſerunt.

III. Rex vero ægritudine animi omnium quas in vita ſenſiſſet afflictus graviſſima decubuit; inedia vigiliaque contabeſcens, totaſque continue dies pariter ac noctes mente perturbatiſſima retractans, cum terrificas viſorum imagines, tum multo tetriora, quæ iis erant procurandis piacula injuncta. Percrebreſcente late fama Regis morbi, etſi erat vera ejus cauſa inſuſpicabilis humanitas, quoniam nec ſomniorum, oec congreſſus cum Brachmanibus ullum omnino ſuorum Rex adhibere arbitrum voluerat, oon feſellit tamen Palarii ſolertiam (id erat nomen Principi Senatus) animo magis quam corpore laborare Regem. Et primæ certis partæ conjecturis innixus notitiæ, inſtitit deinde inquirere, circumſpicere, odorari atque indagare cuncta, ſuo acerrimæ ſagacitatis ingenio, quoad plane in hoc judicio conſedit: deeſſe, ut res apparebant, non poſſe: quin ſomnium Rex ſuum aliquod ad celebres talium conjectores Brachmanas detuliſſet; & illi occaſione avide arrepta ulciſcendi gregalium ſuorum juſſas ab illo cædes, unguis in ulceta fuiſſent, interpretatione viſi nocturoi ad ipſorum odii, potius quam ad artis aut diſciplinæ, ſi qua eſt iſtius generis, rationes aecommodanda. Mox ab hoc ſtatuto clam Paladem convenit (Palas Regina vocabatur) & ei: aut valde fallor, inquit, aut Rex ſtaude Brachmanum graviſſime periclitatur. primaei ſubveniendi ratio eſt, reſciſcere ex ipſo qaid cum iſtis egerit. Hoc vel tu, val nemo ex eo poterit exprimere. niſi autem expreſſeris, actum de Rege ſcito fore. nam, ut ſe dant indicia, capitalem ipſi machinam ſceleſtiſſimi nebulones architectati ſunt. age igitur qua vi, qua arte vales, ultimum hoc tempus puta eſſe tuæ in virum catitatis ac fidei probandæ. eave quidquam ad omnem quam efficaciſſimam induſtriam hujus expiſcandi ab eo arcani, tibi reliqui feceris. His Palas auditis ſaoe ſolicita Regis cubiculum ingreditur, aſſidenſque lecto ad languentis caput, ſic eſt virum affata: cumulat mihi dolorem, quem ex morbo tuo maximum capio, moleſta ægritudo ex tuo quodam mei contemptu; quod rem, ut appatet, magnam quippe tanto actam ambitu cum Brachmanibus, me præter ſolitum diligentiſſime celaſti. quare oro te per Deos omnes, iſtam quæcumque eſt ea mihi notitiam invideas. Scis tacere me poſſe; ac pectus habere arcani capax, nec rima ulla pervium. Ne diutius meæ fidei, tuo amori facias injuriam. quid quod tua cauſa, opinor, intereſt noo eſſa ignota mihi quæ Brachmanes tecum egere. nam inde languoris hujus tui cauſam exiſtere magna indicia ſuadent. Hæc Paladem loquentem interpellans Rex: ne tu quoque quæſo, inquit, dolorem meum novo dolore cumules, id quærens ex me quod omnium minime tibi expedit noſſe. Tum illa: ello mihi ſit noxium, ait, hoc noſſe: tamen quia tibi ſalutare arbitror futurum, non deſinam urgere, ut fatearis mihi quodcumque id demum eſt. Curæ, ut ſcis, animi, Amicorum participatione minuuntur neque hac quæ te taoi periculoſe angit ægritudine levari poteris, niſi cauſam ejus, iſtud haud dubie Brachmanum colloquium, alicui communices. cui autem communicabis, ſi neges oxori? aut quis tibi me amicior? Tom Rex graviter ſuſpirans: quid me, inquit, conjux optima, da tuo exitio deque omnium mihi carilſimorum interitu interrogas? Abi, ſioe me, ut cœpi, dolore meo conſumi, ac mortem præſumere, ne videam quæ cogkare horret animus. Confide, mi vir, reſpondit Palas, imagina quam ſuboltentas mei exitii non terreor, oec ego nec liberorum noſtrorum quiſquam (bane omnes novi) pro te mori recuſabimus. Age pande audaoter quæ ſeſe via det ſalutis tuæ morte noſtra redimendæ. Hoc modo a te petam pretium mortis libenter tua cauſa obitæ; ne poſt hæc alii Brachmanum neces tibi conjunctiſſimorum ſuadenti credas: egoque ſim ulcima quam iſtorum infidiæ perverterint. Periculoſum nimis eſt inimicis fidere. dubitare autem non debes quin tibi ſint infenſiſſimi Brachmanes ex memoria non ita veteri Gregaliam ipſorum a te meritis affectorum pœois. Quare cauſa eſt juſtiſſima, eur ſi qaid a tam perturbatis animis conſilii, præſertim ancipitis ſuggeritur, ad prudentum & notæ moderationis hominum (qualium tibi, Deum beneficio, non deeſt copia) examen cenſuramque referatur.

Edit. Rom. pag. 604.

IV. Hæc Reginæ Paladis verba tandem excuſſerunt Regia animo pertinaciam obſtinatiſſimam ſecreti. Expoſuit ipſi primum octo ſibi per ſoporem oblata ſompia, tum quid de minis ipſorum & modo eas avertendi Brachmanes reſpondiſſent. quibus Palas cognitis: laudabilis, ait, tua fuit religio cupientis doceri quid Dii portenderent, aut a te poſcerent viſis talibus; ſed erraſti delectu imprudenti conſultorum. Minime omnium idonei juvando in hoc tibi Brachmanes fuera, primum ſceleraci atque inviſi Diis homines, quos ideo haud ſic verſimile divinorum arcanorum participatione dignari; deinde ferali tui odio inſtincti, ulciſcendique ipſis cariſſimorum cædem furore immaniſſimo flagrantes. Quanto ad id accommodatior Aſceta noſter aſt: quem miror talia quærenti non primum omnium mentituæ occurriſſe. Meminiſti quoties is reſponſa nobis divinorum ądytorum certa, & eventis deinde probata, pertulerit. Exploratum habes etiam quam caſti ſint ejus mores, quam inculpata vitæ ratio, quam pacatus & ferarum expers perturbationum animus. Hunc cenſeo vel ſero de tuis ſomniis conſulas. Recte edmones Rex, inquit, ita ſtatim faciam. Mox Equum expediri continuo juſſum inſcendens, cum familiariſſimis paucis ad cellam venerabilis Aſceræ aliquot ab Urbe remotam paſſuum millibus, ſe conſert feſtinatione ſumma. Auditis Senex ſomniis, placide Regi reſpondit: Eſt quod tibi gratuler, Domine: nihil triſte; quin proſpera potius pleraque, nocturna hæc tibi viſa protendunt. nam duo quos primum vidiſti piſces per montana gradientes, ſignificant ventarum tibi a quodam Dynaſta legatum oblaturum Elephantas duos mirificæ magnitudinis & formæ. duæ vero quæ tibi volantes apparuere Anates, duos Equos generoſiſſimos deſignant, quos qui ſunt dudum in itinere Perſæ Proceres a Rege mox ſuo tibi munus amicum reddant. Qui porro anguis verſus te ſerpebat, enſis fuit præſagium, brevi tibi donandi, mirabilis, & parem, materiæ præſtantia val artis, tetrarum muſpiam habentis. Jam quod anguem illum cruore inſici videbas, deſignabatur tibi ab

pag. 605.

eodem Legato, qui enſem iſtum offeret, oblatam ei præterea talarem tunicam purpuream rariſſimæ tincturæ; quippe cujus oſtrum fulgeat, & videri perſe poſſit in tenebris. Quinto ſomnio videbaris tibi ablui aqua pura mundatique toto corpore. Signum id erat dono te accepturum magnam copiam ſpecioſarum veſtium, quibus laute ac ſplendide ornatus, nitide poſſis apparere in publico. Sextum ſomnium, quo tibi montis nive conſperſi culmini ſuperitare videbaris; nihil portendebat aliud niſi re, quod ſæpe ſoles, albo tuo Elephante in pompa vehendum. Septimum erat viſum, flamma circum caput tuum volitans, illudque ambiens: hæc coronam deſignabat quam tibi Maximus quidam Rex pulcherrimam dono deſtinavit; & eſt itinere ad te. Octavum, dumtaxat ſomnium portendit aliquid adverſi quod enarrare diſertius neceſſe non habeo. Eventus ſatis ipſe declarabit; & Deus viam expediet qua innoxie ad extremum defungi valeas. dicam tantum brevicer: per ictum illum ſuperne tibi devolantis in caput volucris & tuum roſtro tundentis verticem, ſignificari offenſionem tibi moleſtam, & inde ſecuturam averſionem a Te, Cariſſimæ perſonæ. ultimum hoc eſt quod moneo: non in longum hæc prædici. Omnia evenient intra ſeptem hos dies. die, inquam, ab hodierno vertente octavo, veracem me rebus patratis, quas futuras edixi, plane ſentics.

V. Redilcab hoc colloquio Rex multo ſedatiori animo domum. Ac cum poſtridie prima ex prænunciatis adveniſſet Legatio: cæteræque omnes continua intra hebdomadem ſerie apparuiſſent cum donis indicatis, admirans fidem oraculi Rex ſubinde audiebatur exclamare. vere inſanus eſt qui conſilia de rebus ſuis non a ſolis ſibi fidiſſimis quærit & accipit. Die porro ipſo ſeptimo cum ultimum donorum prædictorum ipſi eſſet oblatum, corona videlicet pretioſiſſima, dimiſſo Rex honorifice legato qui detulerat, lætus & gratulans ad circumſtantes ſuos ſibi familiariſſimos dixit: nihil horum volo mihi ſervare, ſed in vos mihi benevolentiſſimus ſpargere, dulciſſimam præſertim conjugem Paladem (ea tunc aberat de more Gynæceo clauſa) noſtroſque liberos; teque Palari. mihi cariſſime. nam vos omnes ſic in me affectos novi, ut capita vitaſque veſtras non ſitis dubitaturi mea cauſa ſub quantumvis diſcrimen mitt re. Ad ea Palarius reſpondit; Conjugi quidem tuæ ac Liberis, domine, recte iſta diviſeris, nos veto ſubditos non decet in rerum talium communionem admiſceri. Cui Rex; imo Te, inquit, in primis volo bonorum omnium meorum eſſe participem, quorum partem maximam curis pro me tuis, & fideliſſimæ benevolentiæ, acceptam fero. His dictis ad partitionem munerum aggreſſus Rex, ſibi quidem reſervavit Elephantem candidum, quo etiam invectus eodem die per Urbem regiam ſe videndum præbuit. Filio ſuo unum equorum dedit, Privigno alterum. Palario eximium illum enſem donavit. Pannos Attalicos veſteſque peregrinas ingentis pretii ad Solitarium ſomniorum interpretem miſit. Togam purpuream & coronam Palario commiſit in Gynæceum deferendas, qui & ipſe mox inopinato ire voluit. Ingreſſis ambobus in cubiculum Paladis Reginæ, eodem advocari Rex juſſit & Pellicem, quam deperibat; diſſimulante injuriæ tantæ ſenſum Palade, pro ſua cætera moderatione ac ſapientia; qua fretus Rex minime curabat de hac ſua illam intemperantia celare. Adductis ergo in Regis conſpectum uxore ſimul & pellice Rex converſus ad Reginam: elige quod mavis, inquit, ex hac toga purpurea & corona: quod ta reliqueris hæc toilet. Cunctante in deliberando Palade, Palarius adſtans, & compertum habens, multo pretioſiorem corona veſtem eſſe, nictu oculi furtivo Reginæ innuit, ut togam eligeret. Obſervavit illum nutum Rex; & hoc ipſum cum Palarius, tum Palas animadvertentes, pari ambo cura æſtuarunt. Ita illi ad procurandæ Regis ac Regni commoda ex multo jam tempore conſpirabant, ut diligentiſſime caverent; ne ullam inter eos eſſe conſiliorum communionem ſuſpicari quiſquam poſſet. quare in nutu illo tunc deprehenſi, tacite pro ſe quiſque decreverunt, dare ſedulam operam; ne poſſet Rex iſto ex ſigno intelligere, quod ignorare illum maxime volebant. Eam ad rem deinceps Palarius affectavit ſimilem oculi nictum frequentiſſime ſine cauſa edere: quo Rex vitium id oculi, non artem exiſtimaret. In eoque tam conſtans fuit, ut quadraginta totis annis, quot deinde permanſit apud Regem aſſiduus, nictari ſubinde oculo ſimiliter, ut tunc fecerat, non deſiteret. Regina vero ne illum nutum vel intellexiſſe, vel ſecutam ſe eſſe, ſuſpicari Rex poſſet, de induſtria contra quam ille monſtrabat fecit: coronam eligens præ palla illa purpurea, licet hanc non ignoraret pretioſiorem eſſe.

VI. Eodem die cum Rex hilariter pro cætera tam fauſtæ lucis lætitia cœnaret, Palas Regina, ut tanto magis formidatam ſibi Regis ex nutu ſuſpicionem diſcuteret, præterea que oſtenderet quanti faceret coronam dono ſibi datam, Gynæceo prodiens, cum corona in capite, & cæteró quam ſpecioſiſſimo ornatu, diſcum aureum oryza plenum exquiſitiſſime condita, manu ferens acceſſit ad menſam diſcumbentis Regis: eodem tempore, incertum ſponte, an evocata, Pellex de qua diximus, cubiculo item egreſſa ſuo, geſtans pallam coccineam quam a Rege acceperat, apparuit in aula; & cum Regis tum aſtantium cunctorum ad ſe oculos convertit. movit enim omnes mira res, ſulgor nativus exquiſitiſſimæ illius & numquam viſæ purpuræ. quæ ex ipſo limine vaſta aulæ, quo ſunalium lux non niſi remiſſa pertingebat, proprio ſplendens lumine, aciem ſpectantium ſuaviſſime perſtrinxit. Rex dudum forma captus mulieris illius, eum jam illam ram ſpecinſe radiantem mixtis oris ac togæ ſulguribus videret, geſſit haud dubie in indicia naturaliter ex oculis extantia teneriml amoris, quæ cor Paladis, triumphum æmulæ cernentis, altè convulnerarunt. exacerbabat plagam dolor conſcius ſævæ neceſſitatis, qua coactam ſe meminerat errare in electione, tanto adverſariæ ſuæ commodo. Hos animi æſtus incendebat morſus acrior arcanæ zelotypiæ, qua etſi ſummo ſemper diſſimulata ſtudio, intime tamen dudum mulicbre urebatur pectus. Adjecit cumulum tot furoris cauſis, & quaſi oleum flammæ addidit, voa tunc audita compellantis Paladem Regis, his admodum verbis: ſemper te prudentiſſimam mea Palas adverteram: nunc cogor agnoſcere minus hodie ſapuiſſe te, cum hanc coronam illi togæ præoptaſti. En ut ſpreto ate munere Amica nunc præcellit mea. Hic quaſi nitimus arietis impulſus murum in ruinam pronum, confideratiſſimæ alias matronæ conſtantiam evertit. Paſſa quiddam humanius, cum etiam inſultare ultro ſibi Regem opinaretur, quam manu geſtabat lancem recta in ejus caput impegit, ita ut ejus cidaris ac totum paludamentum effudo ac fœde ſparſo jure inquinaretur, moxque avertens abiit. Excanduit Rex. Proceres exhorruerunt. Pellex in ſinu gaviſa, & proxime ſe admotam ſpei regni tacite gratulans, iis Regem oculis adſpexit, qui æmulæ interitum quavis efficacius accuſatione perorarent. Regis poſt intentum & varie ſolicitum ſilentium univerſæ aulæ, ſententia intonuit: tollatur e medio quæ tantum auſa eſt: nefas eſt vivere tam licenter ſpretæ ream noſtræ majeſtatis. Tum ad Palarium converſus de more adſtantem: Abi Palari, Rex ait, fide mihi ſolita & hoc obſequere: cura ut diem craſtinum Palas non videat. His dictis perturbatiſſimus, abrupto convivio ſe cubiculo inclauſit. Ibi noctem illam plane inſomnem & duos treſve inſecutos dies miſerrime anxios duxit, reciprocantibus intemperiis agitatiſſimæ mentis ſæviſſi-

Edit. Ian. pag. 601.

vissime præsertim cruciabatur recurrente per vices, post evaporatas iræ furias, memoria meritorum ingentium, veri simi amoris, & perspectissimæ fidei Paladis.

VII. Interim Palarius abductam statim è regia Paladem, quasi ad jussum Regis exequendum, in intimis Gynæcei sui domestici latebris abscondit, multum obiter incusatam, quod in istum furorem erupisset. Ad quæ illa: Peccatum, inquit, meum subita statim pœnitentia damnavit. Tu fac quod debes: & Regi obsequere. non merentem modo me, sed & volentem his vitæ fluctibus eripies. Cui Palarius, bona verba: inquit. Regem perderem si ei nunc obtemperarem. Sine me uti meis artibus. Alias vidi vicisque tempestates. Hanc quoque spero, Dis huic regno propitiis juvantibus, & ipsam tranquillitate commutandam confide & tace. latuisse salus fuerit. respiscet Rex. serva te meliori tempori. nec plura effatus, provisо ut illa regie haberetur, sed sub impenetrabilis clave arcani; consuetis suis in Regis Palatio ministeriis se reddidit. Ibi cum Rex diu admitteret neminem; tandem ad eum pro jure familiaritatis intimæ, nec vocatus, Palarius penetrans: quo Domine, ait, hic luctus tam pertinax? cur te ac nos omnes tecum occidis? sera pœnitentia nec laudem nec usum, ne veniam quidem habet, quin & gravissime vituperatur a Sapientibus, insaniæ adscribere solitis dolorem de casu irrevocabili, quo & animus dejicitur, & corpus maceratur, & malum immedicabile infortunio longe tetriori cumulatur. qui huic indulget affectui homicida sui ipsius est; æmulus stultitiæ Columbi, qui occisa per imprudentiam compare, mœrore ipse interiit. Fabula non longa sic narratur. Columbus & Columba vitæ inita societate, granis humore turgidis satis magna copia congestis in cavum familiare, communi consilio decreverant, ex eo cumulo nihil carpere, quoad per æstatem suppeteret pabulum in agris. Annonam quippe illam in hyemem providerant. Interim ardor Cæli Solstitialis late omnia excoquens, in horreum quoque istud columbinum penetravit. Hujus vi granis, humido in vapores exhalante, detumescentibus, singulisque jam in molem dimidio minorem extenuatis, contigit acervum quoque ipsum pari proportione decrescere. Hoc, rediens die quadam circa æquinoctialem cardinem, Columbus in nidum, ubi animadvertisset, temere ex vana suspicione judicans Columbam tum ovis incubantem, contra communiter decreta, vescendo ex horreo hyemalem intempestiva voracitate minuisse commeatum, eam rostro & unguibus iratus appetit, miseramque tamdiu repetitis ictibus contudit, quoad mortua concideret. Supervenerunt haud ita multo post imbres autumnales, & humefactus aer grana, insinuato, ut solet, madore distendens, massam congesti tritici ad magnitudinem ei quam verno tempore prætulerat, parem inflavit. Observavit id Columbus. primum admirans: deinde cum attentius reputasset, intellexit innocentem a se conjugem falso crimine oppressam. unde illum tantus invasit dolor ut brevi expiraverit. Subjungam & alium huic apologum. Simius pugillum lenticularum e sacco Viatoris sub sua recubantis arbore suratus, dum e rapina sua vescitur, lentis ipsi granellum forte unum excidit. Hoc ille ut teciperet manum extendens, lenticulas quas ea continebat omnes effudit ac perdidit: nec illam unam ipsam quam avare captabat assecutus. de te narratam banc Domine fabulam puta. mulierem unam perdidisti: quid inconsolabiliter mœres? cur te luctu consumis? en has pro una innumeras. quam revocare nequis desideras, quas vides affluere fastidis. an constare ratione tibi videtur ista tristitia?

Edit. Rom. pag. 607.

VIII. Hic Rex, quem spes hactenus quædam lactaverat dilati a Palario supplicii Paladis, ubi contraria indicantem ipsum verbis modo auditis animad vertit, quo certius aliquod eliceret indicium facti de quo æstuabat: uno, inquit, excidente mihi per iram flagrantem verbo ingens est piaculum admissum. Ad quod Palarius reposuit: unum prudentis verbum immutabiliter fixum est. Tunc Rex clare jam pœnitentiam profitens: dolet mihi, Palari, ait, orbato esse fidelissima conjuge, & Palarius: duos, inquit, quosdam dolere oportet: illum qui bene numquam fecit: & eum qui de sua ultima die cogitat. Tum Rex: si videre iterum Paladem possem, nihil curarem nihil dolerem amplius. Ad hoc Palarius: duos homines cura & dolore vacare fas est: eum qui bene multis feciſſe sibi conscius est: & illum qui numquam peccavit. Rex: urit me desiderium Paladis, quam, heu ma! numquam amplius videbo. Palarius: duo sunt qui non vident, cæcus & stultus. ut enim Cæli lumen cæcus non percipit; nec quæ ante aut circa se sunt cernit: sic stultus non discernit bonum a malo, sequendum a vitando. Rex: numquam me satietas Paladis cœpit. Palarius: duo sunt qui numquam satiantur, Avarus, & Luxuriosus. Rex: revocat mihi tui conspectus memoriam Paladis. quare procul te a me abjungere fusdet animus. Palarius: quatuor hominum genera procul a te abjungi decet. Impios, Insipientes, non confitentes judicium & retributionem, non dominantes affectibus & cupiditatibus propriis. Rex: væ mihi! domus mea privata est Palade. Palarius: quatuor res sunt necessariis privatæ; Fluvius aqua carens; Terra non habens Regem; Mulier destituta viri consortio; Homo non discernens bonum a malo. Rex: injuste, o Palari, perempta Palas est: & tu qui peremisti multis cruciatibus digne es. Palarius: Tres sunt digni cruciatibus: Innocentis accusator; non vocatus convivio irruens; & raptor alienorum. Rex: debueras non repræsentare tam festine supplicium Paladis, sed in tali causa longanimitatem adhibere. Palarius: Tres adhibere longanimitatem debent: qui maximum negotium adoritur; qui in montem arduum ascendit; qui pisces comedit. Rex: multum me contemnis, Palari, serios questus meos istiusmodi nugis excipiens. Palarius: qui contemnunt Regem hi sunt: qui coram eo garrit sine judicio; qui ab eo de quibusdam interrogatus, de aliis respondet. qui apud eumdem de iis differt quæ non intelligit; & libertus locupletatus patronum vexans calumniis, atque in jus trahens. Rex: deliras, Palari, talia garriens. Palarius: delirat qui docet stultum; qui contradicit Sapienti; qui credit Meretrici, qui arcanum suum infido communicat. Rex: non recte feciſti occidens Paladem. Palarius: non recte agit, qui mentitur; qui non vivit ut loquitur, qui ætate præfervidus iræ obsequitur; qui finit se implicati amoribus pellicis; qui sua intemperantia volens vincitur; denique Rex qui momenti maximi rem aggrediens consilia Sapientum non exquirit. Rex: non vereris Regam, tam libere obloquens homuncio? Quatuor sunt qui non verentur Regem: Gallinaceus Gallus dum in suo resupinatus sterquilinio pedibus intentis occurrit velut ruituro cælo; Grus insistens uni pedum, quasi metuat ne si altero pariter innitatur deprimat terram nimio pondere; Vermis pulverem parce vorans, quod metuat ne suus eum cibus deficiat; & Vespertilio noctu tantum volans, ne si per diem appareret, sua pulchritudine Venatorum ad sui rapinam cupiditates accenderet. Rex: heu! numquam ispiam videbo mulierem Paladi similem. Palarius: quatuor sunt inemendabilia, mulier palam assueta prostituere se plurimis; Loquax solitus mentiri; Imprudens opinione sui tumidus; & Calumniator insidiosis machinationibus semper intentus.

IX. Hoc ultimo parum in speciem cohærente sesponso Palarius Regi desperanti videre umquam amplius Paladem, per ambages innuebat, haud ita esse; neque enim ad rerum inemendabilium classem errorem, ea nec addicenda admissum perti-

nere. deinceps porro Rex id non viſus intelligere, clarius expreſſit doloris & deſiderii magnitudinem ſui, hunc in modum loquens: æternum exulabit e corde meo gaudium; æternum in eo dolor domicilium habebit, o Palari, propter Paladem. Ad hæc Palarius repoſuit. Juſtiſſima dolendi cauſa eſt amiſſio mulieris his præditæ dotibus: Pudicitia, Prudentia, Parſimonia verborum, nobilitate, forma, ſummiſſione erga virum ſuum, & ſumma in eumdem caritate. Hic Rex Palarium intuens: immenſum, ait, eordi meo inſevifti luctum, immenſum item tui odium, Palari, mea dulciſſima occidenda Palade. Ad id contra Palarius: Verum & irrevocabile odium inter hos mutuo viget, Lupum & Oves; Felem & Murem;
Edit. Rom. pag. 608. Accipitrem & Perdicem, Corvum & Noctuam, Cancrum, & anguem; quibus aceenſendi ſunt, qui magna, & veteri amicitia dirempta, cœperint tandem odiſſe invicem. Tum Rex: oculi mei, Palari, requirentes ſemper miſeram Paladem, numquam deinceps ſomnum videbunt. Octo ſunt (repoſuit Palarius) quibus cura ſomnum eripit: Multa poſſidens nec habens fidelem ſervum; Machinans necem Amico, aut Adverſario; Deperiens mulierem; conſcius ſe falſum crimen impegiſſe ulciſci valenti; Pauper a quo exigitur, quod non habet; Æger morbo decumbens gravi ſine ope Medici; Maritus adulteræ; Dives parcus inopiam metuens; quibus addendus eſt; rem deſiderans quam conſequi non poteſt. His Rex eludi ſe indignans, iratus dixit: numquam amplius recum colloquar, Palari. At Palarius; Indigni qui ad colloquium admittantur hi ſunt: qui iratrem odit ex falſa cauſa; Homo arrogans; qui divitias anima propria plus æſtimat; Qui contradicit ſervus Domino, diſcipulus magiſtro. Sub hæc Rex, ut erat ſuſpenſo animo parum attentus ad audita, inopinate exclamavit. nemo eſt in omnibus peccati expers: & homo perfectus omni ex parte nuſquam reperietur. Sic relicto Palarius Rege pleno luctus, in miſerrima deliberatione videndæ umquam delectiſſimæ conjugis, paulo poſt adſuit evocaram e latebris, & cum cætero regio cultu, tum corona illa pulcherrima ornatum adducens Paladem. Eam quo gaudio Rex viderit, quibus amoris ſignis exceperit, ſuſpiciet ſibi quilque, uti & ejus laudibus Palarii prudentiam extulerit; quantum ad priorem in ipſum addiderit benevolentiam; quam quidem pretioſiſſimis ſtatim donis voluit teharam. Brachmanas porro inſidiatores perfidos, & conſilii ſanguinarii ſceleratiſſimos auctores, congregatos univerſos coram ſe juſſit interfici. Hoc exemplo patet, Regi ad ſuam tuendam pacatam, atque incolumem domum, & Rempublicam, inſtrumenta efficacitatis præcipuæ hæc eſſe: Prudentiam, Patientiam, Sapientes Conſiliarios, & Mulierem eordatam.

DISSERTATIO

Parabolica VIII.

ALia die poſcenti Abeſſalomo Regi audire de Amicitiis temporis cauſa in communi periculo contractis, differuit in hunc modum Gymnoſophiſta.

I. Non omnes Amicitiæ ævum ferunt. nec vero nefas alia umquam inire quam æterna fœdera. Eſt cum etiam probi, ac ſapientes non recuſant conciliationem cum inimico, vicem tantum, ac conditionem induciarum habituram. Rei hoc exemplo declarabitur. Felis in trunco vetuſtæ arboris domicilium habebat. nec longe hinc cavo exiguo habitabat Mus. nocte quadam ambivit arborem retibus venator; & ignara inſidiarum ante lucem felis exiens, implicata laqueis eſt. Vidit eam ita vinctam erumpens cavo ſuo muſculus, & gaviſus eſt: ſed brevem ei lætitiam ingruens duplici ex periculo metus anceps fecit. Suſpiciens enim inſilientem arbori, & faceré in ſe impetum Noctuam parantem, cum refugere in ſuam cavernam vellet, ſubeuntem eo nympham animadvertit. Hic enimvero conſternatus diſcrimine, & anxie deliberabundus hærebat; quid agam? aut quo me vertam? ſecum ajens: ſi cavum meum ingrediar, devorabit me Nympha. ſi aut hic perſiſtam, aut dextra ſiniſtrave fugere aggrediar involabit in me Noctua. Si Feli me admoveam præda illi fiam. Non deſpondendus tamen eſt animus. ingenium in anguſtiis cernitur. excogitabo aliquam ſalutis viam. Ea circumſpectis cunctis non aliunde quam e Fele oftenditur. Experiar eam alloquio. Sic accedens quantum tato potuit ad intricatam reti felim, ſatio, inquit, ſalve res ſunt tuæ? & a
Felis: gaudes ſcilicet, air, me deprehenſa, ac miſeræ inſultas. Tum Mus, gauderem, ut dicis, ſi ſecurus eſſem: nunc propria mihi pericula calamitatis alienæ fructum excutiunt. Vides Nympham pervaſiſſe meum cavum; ſimulque imminentem in mei rapinam ſuperne Noctuam. Nunc age, quod communiter expedit, conciliemur invicem, pacemque faciamus, his legibus; ut ego, quibus vinciris, rumpam laqueos, tu nympham occidas prædatricem meam.

II. Probavit inpenſe Mutis propoſitionem Felis, & magnæ mercedis propoſitiones adjecit, ſi ejus beneficio ſe ſolvi contingeret. Ergo fœdus inierunt: & Mus citra moram cœpit ſua tetis arrodendo frangere. Unum ex his tamen reliquit quo adhuc Felis teneretur. Non enim plane fidebat reconciliatæ gratiæ, niſi pignore ſibi certiori caveretur. Increpabat ſic cunctantem Felis, quid dubitas, ajens? tam cito redis ad genium? ita brevis eſt fides amicitiæ juratæ? ſyncerè (Mus ait) equidem mihi conſcius voluntatis ſum in fœdere inter nos inito ſervando: ſed quo tu futura ſis animo ubi me in poteſtate habueris vereor. nam naturalis inclinatio non mutatur; aut ſi qua ei vis affertur, non perſtat; propterea, cum nihil urgeat, tutius cenſeo relinquere te adhuc uno conſtrictam vinculo; hoc quoque rupturus cum maturum erit. Sic aliquamdiu perſtitit muſſans. Quod Sole jam exorto, & Venatoris adventantis ſtrepitu cœpto audiri, reſiduum tempeſtive confregit filum; proculque ſtatim fugit. Feli ſolutæ, vel ſi deeſſet fides, Venatoris tamen inſtantis metus, inſequendi muris conſilium excuterét. Ergo Nympha obiter exterrita, & ex antro muris ejecta ſaltu conſcendit arborem. Mœſtus Venator fractum rete reconcinnaturus abſtulit.

III. Pauci ex hoc dies fluxerant, cum prodeuntem, paſtus cauſa quærendi e ſua caverna Murem *pag. 609.*
procul Felis intuens; quo a me (clamat) ſemper vitabundus digrederis, oblitus amicitiæ juratæ? age, aude, accede ad me, amplecti te, ac remunerare pro meritis cupio libertatis & ſalutis vindicem meæ. cui Mus parumper ſubſiſtens, intervallo tamen ſatis magno medio, noſtra, inquit, amicitia complexus non requirit: nec libenter oſculer labra contigua dentibus mandere mei ſimiles ſolitis. Amemus e longinquo cenſeo. nec aliter fecit umquam mus providus; haud minus quam ante ſedulo vitans, ne ſe Feli committeret, aut experundæ ſuo damno perfidiæ occaſionem daret, hoſti reconciliato ſecum quæſtuoſa ratione. Fabula docet; fluxas eſſe, ac fidei ſubleſtæ amicitias, quas utilitas, & neceſſitas conglutinant, genio, & natura reluctante.

DISSERTATIO

Parabolica IX.

ALiquando vacuo curis majoribus Abeſſalomo Regi ſuperveniens, & ipſe negotio ſolutus familiaris Gymnoſophiſta, interrogatuſque ut cavere quemque oporteat ab eo, qui magna læſus injuria reconciliationem offert, reſpondit in hunc ferme modum.

I. Rex quidam Pſitacum habuit non minus

ſpecie, ac plumarum verſicolori varietate formoſum, quam voce diſertum. &, quod eſt potiſſimum, ſenſu ac rerum uſu prudentem in pueris. Hunc pullum adhuc tenerum alentem verſari aſſidue Rex videbat, cum Principe ſuo filio paulum ſupergreſſo infantiam, oblectandi ejus gratia. Coaluitque familiaritas, etiam convictu quodam exercita, uſque ad neceſſitudinem humanæ prope caritatis. nam ut puer ſupra modum delectari videbatur Pſitacis duobus, ſic illorum utrique cariſſimas erat; adeo ut oumquam ſenior e felicibus ſylvis ad quas quotidie volabat, mitia poma pullo ſuo portaret; quin eorum partem vel optimam Puſioni regio ſeponeret. Per annos hæc aliquot durarunt. Jamque Pullus Pſitaci plenum ævum attigerat; & Regis filius adoleverat in pubertatem, eum die quadam accidit: Paſſerem delicias adoleſcentis regii, rixa eum Juniore Pſitaco contracta, male ab illo malctari: atque ab ulciſcente dilecti paſſeris plagas Juvene, harum auctorem interfici. Supervenit facto, & cædi prolis ſuæ Senior Pſitacus, procalque, dum peregte revolat, intaens jugulari a Regio Alumno natum ſuum, eum ſenſit animo dolorem quem excitare ſpectaculo tali affectus patrius poteſt maximum. At ſecum intime ringens, frendenſque. O mores, inquit, intolerabiles Regum, jus, fas, officium, fidem, neceſſitudinem amicitiæ infra ſuam fortunam, dignitatemque ducentium? O infelicitiſſimam his miniſtrantium ſortem, quorum illi fidores, & ærumnoſiſſima obſequia neglectu fere contemptuque, non raro etiam exitio remunerantur! deberi ſibi ab omnibus rati omnia, debere ſe quidquam cuiquam nec cogitare dignantur, nec dici ſuſtinent. Libidine cuncta metiuntur, ex uſu ac fructu propriis cuncta æſtimant. Se unos intuentur, ſibi unis placent: ſui unice ſuarumque deliciarum rationem haberi æquum cenſent. expectes ab iſtis gratiam merito, miſericordiam infortunio, qui nec veniam orato, nec ſupplicio moram indulgere amquam norunt multorum annorum ſervitus, & laborioſiſſima miniſteria uno ipſis momento levis offenſiunculæ obliterantur.

II. Hæc obiter conquerens admovebat ſe loco propius; at abi jam e vicino diſtinctius hauſit oculis diram ſpeciem cruentari abjectique, ac crudeliter ab irato ultore calcati cariſſimi capitis, in eas furias exarſit, ut in regium involans puerum roſtro ei atque unguibus effoderit oculos, habe, inquens, quod te dignumeſt, dure, immiſericors, ingratiſſime: tanti temporis contubernium, tam familiaris hoſpitii neceſſitudinem, tam teneræ amicitiæ jura doleiſſima non impune neſanda immanitate pollueris. Sub hæc audaeis conſcius facti in ſumma regii viridarii arbore conſedit, fruens inde ſpectaculo tumultuantis aalæ ad caſum acerbiſſimum pueri Principis. Accurrit inter ejulatus nutricionum, & curſatinnes ſatagentium fruſtra Satellitum exanimatus Rex: & filium amplexus, ablutaque nequidquam patriis lachrymis excæcati pueri proprio fœdata cruore facie; Feneſtræ ſe admovens, ea ea conſpicuum auctotem cladis ſimulata ignoſcendi promiſſione ad ſe ut revolaret inſtitit hortari. Cui Pſitacus, ſupere certus inde quam longiſſime, abi ea tuto affectis hoſtibus inſultans, expleſſet animum ſæva ſatietate vindictæ: agnoſce Rex, ait, juſtam vim Nemeſis ultricis, cujus exemplum in familiari tibi capite habes domeſticum. nullum illa nefas impunitam ſinit. Veretur neminem; nullius opes reformidat; ne veſtra quidem ſuperborum Regum ſupercilioſa majeſtate deterretur; ne ſupplicia ſceleribus adæquet naris etiam in purpura. Servus ocyus ſuas cuique vices reddit. nec peſſima conditio eorum eſt, quos celeriter ulciſcitur, e quibus eſt tuus Filius in flagrante perfidia oppreſſus. dilatinue pœnas auget, ac fœnore tormentorum toletatæ dii culpæ ſortem exaegerat. adeout quos inexpiatos vita dimiſerit, ſempiternis immiſerabiliter cruciatibus addicat. Erat unguis in ulcere ardentis dolore Regis intempeſtiva Pſitaci Philoſophia. qua ille, ut irriſione ſui, quamquam indignabatur vehementius, preſſit tamen indicia ignicicentis æſtuoſiſſime furoris, & ſe cnimponens in moderationem, qua poſſet hoſtem fallere, pacato, quantum potuit, vultu reſpondit: Minime ambigua tu quidem, & me quoque fatente vera loqueris. quo ipſo deſiderium auges tui teditus, ne tam ſapienti monitote caream. quare, oro te, ne nos deſeras, emendare, quoad licuerit, præterita paratos. nec timendum puta, ne qui offenſam tui tanta pœna luimus, quidquam in te deinceps committere audeamas, quo iſtius, quam vere prædicas, Nemeſis graviorem in nos concitemus iracundiam. Ad ea Pſitacus non faelam, inquit: monent enim prudentes, ſemper ei qui damnum intulit ab Adverſario incommodi accepti memore cavendum. eoque magis vitandum ejus acceſſum, quo ille invitaverit inſtantius. Audivi, & illud ab idoneis auctoribus: Genitores ſapienti Amicorum loco habendes; Fratres pro comitibus itineris; Uxorem pro contubernali; Filios pro tabellariis memoriam Patris ad Poſteros perlaturis; Filias ut adverſarias in lite conſiderandas; Cognatos, ut ſceneratores acriter repetentes debita; ſe ipſum, ut ſolitarium omni affectuum neceſſitudine ſolutum. His ego præſcriptis obſequens, recedere in ſolitudinem ſtatui. *Edit. Rom pag. 610.*

III. Adverſus ea Rex: ſi a te profectum eſſet rixæ, ac noxæ initia n, jure nobis fidere metueres. nunc cum hujus, quod incidit incommodi origo, & culpa (quod dolens pœnitenſque fateor) noſtra ſit: quid obſtat quominus credas invitantibus nobis? Ad ea Pſitacus: memoria damnorum acceptorum alta cordibus infigit vulnera, nec linguæ ſemper veros mentium eaprimunt ſenſus: quocirca verba tua fidem apud me non habent. repoſuit his Rex: male de me opinaris, Pſitace, qui ſcias ſapientem virum, omnem adhibere operam, ut acceptæ injuriæ memoriam ea animo ſtirpitus evellat ſuo. Contra hæc Pſitacus: Eſt omnino, eſt ita ut dicis, Rex, velimque tua cauſa credere, te prout ſapientis jubet officium, conari damni quod paſſus es obliterare imaginem ex mente. cæterum an quod conatis ſis perfecturus, dubito: & non ſine cauſa vereor, ut poſſis: quare ſine me in iſto ambiguo mihi conſulere. Multi nimis facili alicnæ moderationis fiducia petierunt: dum ex ſua conſcientia æſtimant alios, paſſi, quod Elephantibus indomitis frequenter accidit, quos cleiores, ſapere cam ipſis paria crediti, in inſidias pertrahentes, ſervituti hominum mancipant. Contra hæc Rex: Vir, ait, ingenuus; & liberalis indolis non mutat in pejus mores, nec amicitiæ jus violat: nec fidem fallit datam. abjectarum hæc vitia naturarum ſunt. Reſpondit Pſitacus. Memoria damni accepti acres in quorumvis animis motus clet; longe acerrimos in Regum mentibus. Hi enim in graviſſimis malorum numerare ſolent, vivere inultum: gloriæ cujus ſunt avidiſſimi partem vel maximam in vindicta reponentes. ignoſces igitur ſi tutum mihi non putem ad vivas quaſdam in corde tuo prunas iræ, admovere materiam, imprudenti uſurpatione prius cœpræ familiaritatis tecum meæ: quando nec preces irritæ, nec ſeræ obteſtationes meæ, incendium ame, quo conſumerer arcerent. Optima, ſi neſcis, ad curandam injutiæ memoriam medicina eſt, abſentia injuriæ Auctoris. Eam tibi amovere a te recedendo cupio: nam coire, & cicatricem obducere iſtiuſmodi vulnera in ejus, qui fecit, conſpectu nequeunt. Atque ut ut de te ſit, mea mihi cauſa quid agere debeam non eſt obſcurum. nam vel ſi tu tam moderatus, quam vis perſuadere, futurus ſis, tamen egotecum ſollcitus viverem, quippe & animum ignorans tuum: & quantumvis eſſet is, qualem optarem, jure, ne mutarerur, metuens. deſine igitur invitare me ad convictum tecum, neceſſario mihi ſuſpicioſe anaium, & per hoc moleſtiſſimum futurum. nihil autem omnium tibi

juſta, mihique conſulere poſſum utilius, quam fugere, longiſſimeque a vobis abſcedere. Ergo ſalve mihi æternum, & vale.

IV. Sultine adhuc paululum, Rex inquit, & cogita nullam imputari poſſe a me Tibi calamitatis meæ partem, aut eo nomine culpari. Scio enim fatali cuncta neceſſitate contingere. inevitabiliter ad quidvis horum, quæ fieri videmus, qui agunt rapiuntur efficacia decretorum æternorum. nexui robuſtiſſimo adamantinæ catenæ quis tractus mortalis obluctetur? nullam igitur, aut tuam, aut mei Filii crimen eſt. Miniſtri fuiſtis ambo non voluntarii Fatorum, quod multo ante ſanaverant caequentium. Parcarum nempe in Tabulario ære inciſæ dudum æterno tam prolis mors, excæcatio meæ ſtabant, ignoſcamus nobis mutuo alienum crimen. Veni nec time. Amici ut prius erimus. Adverſus hæc Pſitacus: Horribilem, inquit, differis, nec mihi credibilem Philoſophiam. Ego Magiſtris haud paulo melioribus aſſentior: fato ſupernus arbitrium noſtrum eſſe: vitæque ſortem in ſua cujuſque manu poſitam, ut felicitas, ac miſeria, recte, aut ſecus volantaria motione conſultorum reputari fructus debeant. Quod ſi vel hoc admiſerim, quod diſputas: oam fateor in ea multos ſententia haerere: tamen veritus oe in illa quoque fatorum ſerie fixum ſit, te mihi perjurum fore: non committam, ut in meam perniciem coopetari ſatis, præbendo tibi mei perdendi opportunitatem coner. velis potius & remis me in quam diverſiſſima proripiam: loterpretanſque in favorem meum providentiam æternam, fatali ejus lege cautum arbitrabor, ut ego in locis a tua ditunne remotiſſimis ſecuram incolumis vitam degam. quamquam equidem, (non enim recedam a doctrina veriori) nihil a fatis aut ſpero aut timeo; quod me deterret a me tibi committendo, odium mei eſt quod flagrare in corde tuo maximum ſuſpicor, vel potius intelligo ea certa cauſa talis odii, memoria, quæ in te viget damni a me illati. nec remiſſior fortaſſis in meo pectore fomes averſionis a te vivit, dum recordor interfecti domi tuæ mei pulli a tuo filio; ea mea conſcientia de te judico, planeque cenſeo: oec tibi expedire nec mihi nos deinceps una degere.

Edit. Rom pag. 611.

V. Reſpondit ad ea Rex: quod de te fateris, opinaris de me, probroſum utique eſt. Bonorum enim ac Sapientum eſt in poteſtate habere cupiditates; nec obſequi affectibus cum ad aliquid impellunt rationi non conſentaneum. & ego igitur & tu, quantumvis recurrenta memoria cladium, mutuo amare poterimus. Anceps (repoſuit Pſitacus) iſta experientia fuerit. Magna enim vis eſt perturbationum, irritanta objecti præſentia ſollicitarum exardeſcere, rationiſque frænum io æſtu furoris excutientium. quod ſi quis vi annitens ſumma moderati tali tempora iræ aut odio potuerit, moleſtiam tamen ingentem ſentiet: nec pace aut tranquillitate animi, quæ vitæ felicitatem conficit, in conflicta tam vehementi affectuum cum judicio, fruetur. nam qui vulneratus in pede, curris tamen, ſummo dolore cruciatur: Et qui lippus palpebras apertas objicit vento, & ſi minime velit, & contra ſatagat, oppletis pulvere oculis plane cæcutiet. Sic ſenſam gerens intus vivum gravis incommodi accepti, quantumvis imperare animo conetur, dum auctorem ſui luctus coram videt, oleum in flammam mittit; majuſque eaeitat incendium, quam cui par extinguendo ſit. quare talibus ana conditio pie ac feliciter vivendi reſtat, amovere a conſpectu monumenta cladium ſuarum, & ſalatem in ſolitudine quærere. Ad hanc amplectendam toto deinceps feror impetu ſtudii, ſuffragantibus in hoc conſilium monitis Philoſophorum, quos audiſſe memini docentes: quinque rebus perveniri ad famam illuſtrem: Innocentia, doctrina, fuga ſuſpicionum adverſarum, ſuavitate morum, ad nihil tamen inhonoratum deſcendenta; denique perpetratione magnorum operum. Quarum laudum cum facultates ſolitudo ſubminiſtret, obſtacula removeat; nihil ea videri operabilius Sapienti debet, ægre id nomen aut parare aut tueri valituro, niſi a ſe ipſo ſibi cavens, & perdendæ animæ occaſiones vitans, a Cognatis, Filiis, divitiis, ipſaque procul a Patria ſede removerit. Patriam ſiquidem, Filios, Cognationem, opes commutare cum æquivalentibus poterit. Animæ jacturam quod refarciat numquam invaniet. Adjungam & aliud Sapientum effatum, peſſimam eſſe pecuniam, quæ non erogatur: Peſſimam uxorem ea ſuus vir exoſus eſt. Peſſimum filium pareotibus contumacem: Peſſimum Regem qui ſimulat innocentiam: Peſſimum amicum perfidioſum: Peſſimam Civitatem ſeditionum apparatibus tumentem, cujus Cives anate vivere, & in horas extrema formidare neceſſe ſit. Sic & ego apud re manens ſemper eſſem anxius. Et his dictis evolavit: Relicto cunctis exemplo ſalubri, & prudentiſſimo conſilio, numquam iis fidendi quos læſeris.

DISSERTATIO

Parabolica X.

SUb hæc loqui ceſſanti Gymnoſophiſtæ, Rex Abeſſalom: audivi, ait, & probo quæ de numquam reſamenda graviter offenſi familiaritate docuiſti: caperem autem diſcere abs te, an non oporteat interdum dari operam, maxime a Regibus, ut reconcilientur ipſis, & in priorem gratiæ reponantur locum ii, quos errora quodam abalienaverint. Super eo argumento Gymnoſophiſta differere hunc in modum eſt exorſus.

I. Fuit in quadam ſylva referta belluis inter alias Thos quidam, vitæ propoſito valde diverſus ab iis quibuſcum vitæ ac naturæ communione jungebatur. Mitis enim erat & temperans, præter morem & Thoum cæterorum, & cum his aliqua ea parte convenientium Vulpium, quorum omnium graſſationes & helluationes quotidianas innoxii ſanguinis detaſtans intuebatur, eoſque non obnoxius cupiditatibus gulæ, ut altro abſtineret omnino carnibus, & naturali veſcendi neceſſitate herbis, ac pomis defungeretur. Hoc vivendi genus in medio tam diſſimilium exemplorum, omnium in hunc oculos, & multorum invidiam convertit. Irati pariter Thoes, Vulpes, Lupi cæteique plurimi, nunc fingillatim conventum, nunc manu facta circumdatum, acerbe increpabant: denunciantes, haud pati ſeſe poſſe ipſum unum velle videri ſapere plus quam cuncti ſaperent alii: minantes etiam ſe illum, ſi pergeret, congreſſu prohibitum ipſorum, pro transfuga tutus patrii, ac degeneri proditore proſecturos; omitteret igitur peregrinos mores, & vale dicto intempeſtivæ philoſophiæ, eorum inſtituta ſequeretur, ex quibus natus eſſet, cum quibus viveret. Ad ea Thos placide reſpondebat: moleſtum ipſis eſſe non debere conſpectum ſui qui neminem verbo, aut facto lædaret. Porro iſtam quam minarentur amandationem ſai procul, adeo non ab ipſo formidari, ut præoccupaturus ultro fuerit, & iponte cauſatum abiturus, ſi putaſſet non alis ſe conditione poſſe in iis locis vivere, niſi facta cæterorum imitando. Se vero cum plane decreviſſet abſtinere a latrocinils & cædibus, nihil intereſſe credidiſſe, peregre an io patris innocentiam coleret. nec enim ſcelera contagione aut vitio locorum, ſed nequitia cordium inoleſcere. Quamquam (addebat) potiori jam mei parte a vobis abſim, animo ſcilicet & affectibus a veſtro uſu & inſtituto longiſſime disjunctus. Si corpus hoc etiam exterminare vultis, non multum repugnabo; fortaſſis etiam gaudebo. Talia eum loquentem vel inviti verebantur, famaque de eo late increbreſcebat ejuſmodi, ut admirantibus etiam qui oderaot, toto eo tractu multa eſſet in veneratione nomen ejus.

pag. 612.

II. Pervenit igitur ad Leonem ejus ſylvæ Regem, clara, multorum prædicatione, notitia tam

Sapientis Thoie. quare illi ad ſe vocato dixit : varium, ut vides, & cum ſubditorum, tum negotiorum generibus varium regnum hoc meum eſt. unde ad ejus gubernationem egeo fidelis ac prudentis operæ Miniſtri. dudum eſt cum talem quæro ; & reperiſſe in te hodie mihi videor. Cogitavi ergo te præficere ſummæ cum poteſtate adminiſtrationi Reipublicæ ; eoque me præter utilitatem, officium impellit, quo Reges tenemur virtutum honorandarum. Opprobrium eſt Principis, cum quæ ipſi ſubjectus laudibus excellens jacet in tenebris ac ſordibus. dotes iſtæ tuæ præclaræ plurimis proponi ad exemplum debent ; adeoque, ut ſint vulgo conſpicuæ, collocandæ in arce quadam ac faſtigio excelſæ dignitatis. Ad ea Thos reſpondit : Reges convenit volentibus Miniſtris uti ; adigere quippe invitos, ac repugnantes trahere ad functiones capeſſendas a quibus abhorrent, nonnam negotiis ipſis eſt ; quæ ſic ab alio attentæ negligenter tranſmittuntur. Meum porro ingenium immane quantum abhorret a tumultu vitæ aulicæ. Cum ergo tibi, Rex, non deſint, imo abundent, qui non ſolum libenter ſuſcepturi ſint, ſed qui vehementer optent, & palam ambiant ſpecioſa iſta munia, tales adhibeas cenſeo, meque, quod cœpi, nec hactenus pœnitet, mihi privatim ſinas vivere. Minime (ait Leo voce contentiori, eaque auctoritate, ut ſibi nolle obſiti ſatis declararet) quin ſtatim amove moras omnes, & juſſis meis te promptum expedi. plane quippe decretum mihi eſt auctorare te in officium Primarii Miniſtri, & dignitate a me ſecunda regni adminiſtrationi præficere.

III. Nondum Thos perſuaſus, contra excepit in hunc modum : In iſto, Domine, quod mihi deſtinas miniſterio qui totus durare poſſit, is, meo judicio, alterum horum ſit oporter, percallidus, aut inſigniter ſtultus. Prior enim abundantes in fraudes artucia, qua diſſimulando, qua latgiendo, qua dolis variis fucum faciendo, hoc conſequetur, ut invidorum ſemper infenſorum Felicibus, minus appetatur inſidiis. Alter præ imbecillitate mentis irrideri ſe non ſentiens, & ludibria veneretionem interpretans, ſui contempta invidiam lucrifaciet, exarmabitque iras miſeratione ſtatuitatis. Ego qui neutrum horum eſſe valim aut haberi ; extra certam perniciem ex hoc oſtentari loco nequeo, unde cunctorum undique virtutis inimicorum telis arcubuſque conriguus, nec protectus, apparerem. nam ſperare poſſe aliquem in primo ſub Rege poteſtatis gradu, ſtare immunem odii popularis, infanum profecto ſit. ſiquidem talem utique, quot quot clam infenſi ſunt Regi (quæ maxima ſemper turba eſt) hoc ipſo averſabuntur, quod exoſo ſibi Principi carum & fidum videant. Qui autem Regi ſtudent, emulationis inſtinctu amoliri omni ope conabuntur eum, a quo ſibi dolent præripi gratiæ locum, quem apud imperantem ipſi ambiunt. Ad ea Rex : nihil metuas a meis ſubditis. nam tam ampla ego te poteſtatis meæ communicatione circumniam, ut non magis contra te moliri quidquam, quam contra me ipſum, vel audeane, vel poſſint. Repoſuit his Thos : Si me amas, ut certe facis, Domine, & eo nomine debere me ſibi plurimum fateor ; quoniam, inquam, mea cauſa vis, oro obſecroque, ut habeas perſuaſiſſimum ; nullum a te majus mihi poſſe beneficium contingere, quam ſi me relinquas in hac tranquillitate vitæ innocentis ac privatæ, contentum pro victu omni aqua & herba. nam quantum poſſum intelligere, qui vobis regibus inſervlunt, plus unico momento curarum illarum, & quotidianorum ipſis diſcriminum angoris miſeriæque patiuntur, quam ſibi privatim vacans toto experiatur, vel longiſſimæ vitæ ſpatio. quare nimis caro emitur illa claritas, ut non incomparabiliter videri expetibilior debeat Pax & ſecuritas obſcuri atque ingloril otii.

IV. Ad ea Leo pene iratus recuſationi tam pertinaci : Plus ſatis verborum, inquit, eſt : nihil audio ultra, ocium erit providere ut tato apud me ſis. Tu fac quod jubeo : teque ad miniſterium accinge quod injungo. Cui Thos ; Faciam Domine, quando ſic imperas. ſed ne me amando perdas, & verum in me reperiatur illud adagii vulgaris : Amicitia intempeſtiva par odio eſt ; te obteſtor per quidquid eſt tibi venerabile aut carum, dignare jam hinc mihi polliceri : ſi quando contingat me accuſari apud Te, non credieurum te delatoribus ſtatim ; ac interpoſiturum tempus idoneum diſcuſſioni & examini, nec mihi niſi convicto pœnam decreturum. Hoc præterea rogo, ut iſta utaris ratione in delectu Miniſtrorum. Attende prius quemadmodum illi in re privata ſe geſſerint. Ab eo enim qui ſuæ domui male præfuerit, quomodo ſperare liceat Rempublicam bene gorendam? Porro te alloquentium & diſcernenda conditio, & pro varietate qualitatis, agendi forma temperanda. Si te illi uſo rerum & ſapientia ſuperent, illis obtempera : ſi te pluſquam ipſos ſapere ac in præſenti re videre, tibi ſis conſcius, doce illos & rationibus convince. Sin peritiam in illis ac prudentiam haud tua majorem deprehendes, nec eontuninas, nec ſtarim admittas quod afferunt, ſed confule in medium ac diſcuta *Edit. Rom.* extra contentionem tamen. nam hæc & majeſta- *pag. 613.* tem decet, & ad veri dijudicationem obſtat potius quam confert. Hæc curaturum obſervaturumque ſe Rege prolixe pollicito, Thos adminiſtrationem rerum capeſſivit. Summi ſe illum facere Leo palam declarabat, nihil ciam ipſi habens ; ejus conſilium in omni negotio audiens, omnes infra illum æſtimans. Hoc ſpectaculo novæ Thois apud Leonem gratiæ aulæ nculis propoſito, mirari omnes, ſermonibuſque celebrare inoolnatum caſum. Primores autem comitatus tacite ringi, uriqee intime, diſſimulando haud facile livore ; ac videlicet inhiabundo occaſionibus nocendi, quales cum innocentia prudentia jue Thois moderate omnia & plauſibiliter gerentis nullas admodum daret, incubuere malitia conſpirante pravæ mentes ad novum Miniſtrum quomodocumque comminiſcendis calumniis evertendum.

V. Ergo cum diu fruſtra omnem in Thoem lepidem moviſſent, conſtanti erga eum Leonis benevolentia palam extante ; quadam die conſpicati Leonem cupide juſſiſſe, ut quædam eſca ipſi gratiſſima ſibi poſtridie apponeretur, eam ipſi ſurati per noctem, in abſentia forte tunc Thois domo abſconderunt. Tum die poſtera requirenti cibum imperarum Regi, & iram quod is non appareret, omnes ex condicto præſentes qui dolum inſtruxerant, nullam artem vaferrimæ calliditatis omiſerunt, quam fore orilem tali tempore concitandæ Regis iræ in Thoem abſentem noſſent. Primum ſicto in Regem ſtudio, dum ille indignatur & furit, quaſi territi, & ſolliciti coeuntes in circulum, ita invicem ſubmiſſa muſſitabant, ut exaudiri tamen poſſent ſtuderenteque, cur celamus ultra quod ſcimus? Fides ergo Principem nos cogit labem illi enunciare domeſticam ; licet contra potentes veniendum ſit, & caput objiciendum certo diſcrimini. Prævaleat periculo & formidini privatæ caritas Regis, & quo ei conſulamus alea ſane ſalutis noſtræ jaciatur. His ſuſurratis ea Leonis vicinia, ut ab eo ſentirentur, illum conſenſu adeunt. & ei profunde ſalutato : novimus, Domine, inquiunt, quis tibi prandium averterit : peccavimuſque hactenus, quod timore concitandi contra nos Miniſtri præpotentis, ſiluimus. nam vel noſtra certa pernicie fuit tibi conſulendum. quidquid ergo demum inde ſecuturum ſit, officio en noſtro fungimur, indicantes tibi, Ferinæ partem quam tibi heri ſepolueras in paſtum hodiernum, ſuberaſtam a Thoe fuiſſe, hoc ex oculato teſte comperimus. Sic locuto nomine omnium Primario inter ipſos, alius ſermonem excipiens : Etſi hoc qui vidit retulit : & qui vitam Thois arcanam a

ſpecie diverſiſſimam introſpexerunt, haud alienum ab ejus vafrè ſimulatoris occulta voracitate factam intelligant; tamen quia tu Domoe longe alia de Thoe opinaris, non petimus ut credas ſed ut inquiri de re jubeas. Addebat alter. Si Thos convincatur hujus criminis, intelligemus vera etiam fuiſſe quæ multa de illo ferebantur, non credentibus multis. Exclamabat alius: vere ita eſt: Fraudulenti & clam improbi numquam ad extremum latent. Ego inter illos ſui multos qui Thoem innocentiſſimum putarent; & cum a fide dignis ſane atrocia peccaſſe ipſum audirem, renuebam credere; nunc ultimo hoc experimento larva illi detracta eſt. Alius quidam dicebat; Cumprimum hunc Thoem vidi, ſuboluit mihi ejus nequitia, teſtes mihi ſuot hic atque ille (nominabat certos) quibus ſæpe dixi, quæ in eo vulgus mitaretur, nihil niſi præſtigias & ſucum eſſe, obductumque tectorium improbitati. Alter quiſpiam ſic erumpebat: hoc enimvero non furtum ſolum eſt, ſed ſacrilegium, ſed intolerabilis licentia violandæ auſu nefario ſacræ Majeſtatis. Audiebatur & alterius hæc vox: mittat Rex qui ſcrutentur domum Thois: cubilia ſceleris deprehendentur, & corpus, quod aiunt, ipſum delicti tenebitur. Verum adjungebat alius, properandum in hoc eſſet. nam periculum in mora eſt. Et alius, male vereor ne Thos aſtutiſſimus conſuetis artificiis faſcinet iterum Regem, & tam manifeſti criminis mendaci defenſione notam eluat.

VI. Cum ita omnes inſidioſiſſimo conſenſu Leonem undique urgerent, & ipſum perturbatum dolore prandii ſubtracti: juſſit ille Thoem ſubito vocari, & ex præſenti minaciter perconatus eſt, ubi ferina eſſet, quam ipſi tradidiſſet pridie ſervandam? Thos, quod res erat, ſimpliciter reſpondit, ſe curatori penus reponendam commiſiſſe. Aderat forte is, & præoccuppatus a calumniatoribus fuerat, quare palam negavit, ſe a Thoe quidquam accepiſſe. Tunc miſit Rex qui ſcrutareotur domum Thois, ipſos commodum qui fraudem adornarant. Hi ſtatim poſt, ferinam quaſi apud Thoem in latebris repertam, Leoni detulerunt. Adfuit inter reliquos, Lupus ſenior, ſimulator vafer, qui famam juſtitiæ ac ſanctitatis ficta modeſtia collegerat. Is graviter, & diligenter vitata omni ſuſpicione iræ aut livoris, ſuggeſſit in aurem Regi. Si veniam apud te invenit tam atrox & manifeſtum ſcelus, nullus erit deinde qui deferre ullum indicium audeat machinationis cujuſvis, etiam in caput tuum. Hoc Leo audito compingi Thoem juſſit in carcerem. dum id fieret, adulator quidam ex adſtantibus; dudum, ait mirabar a ſcelerato iſto ſucum fieri perſpicaciſſimæ ſagacitati Domini noſtri. Sub hæc miſit Leo ad Thoem quæſitores ex eadem Sycophantarum cohorte, qui eum interrogarent in cuſtodia. Confinxerunt illi reſponſa ejus contumacia & contumelioſa in Principem, cui & mox eadem exaggerantes iovidioſiſſime retuletant. adeo ut iis auditis efferatus Leo Thoem interfici mandaret. *Edit. Rom. pag. 614.*

VII. Pervenit interim ad Matrem Regis totius notitia calumniæ. Hæc primum omnium, quod facile poterat, propter auctoritatem ſummam, dilationem interpoſuit ſupplicio. Tum Leonem privatim aggreſſa: quam ob cauſam, ait, Fili, capitalem ſententiam in Thoem pronunciaſti? Retulit Leo quæ audierat & viderat: Et illa: Feſtinaſti Fili, nimium in re maximi momenti. & quantum in re fuit, ſeræ tibi pœnitentiæ in vitam reliquam triſte argumentum comparaſti. Suſtinere oportuerat & cunctari: nam Mulier per Virum ſuum ſtat, Filius per Parentes, Diſcipulus per Magiſtrum, Exercitus per Ducem, Populus per Regem, Rex per Legem, Lex per Prudentiam, Prudentia per cunctationem; Et initium Sapientiæ Regi eſt, noſſe ſibi ſubjectus. ac de quoque ipſorum exiſtimare prout mores ejus ſunt. Id ſi faceres, non mireteris probos oppugnari a nequiſſimis. nec fidem iis tribueres, quibus ſupplicia debebas. nonne innumeris experimentis perſpexiſti fidem, & probitatem Thois? Et illum tamen tam cito propter inverſimillimum crimen ſubtractæ carunculæ, ad delationem æmulorum ejus ſcelere flagraotium, ex fraude perfidiaque conflatorum, morti addixiſti? neſcis capitale eſſe Regibus, aliis committere quæ gerere per ſeſe ipſi debent? non vides qui vinum emunt, quam diligenter prius explorent colorem, odorem, guſtum, ne qua ipſis fraus fiat? quanto magis decet Reges curioſiſſime indagare cuncta in negotio, in quo nihil minus quam Regui ſalus agitur. Miniſter fidus ac prudens brachium dextrum Principis, Reipublicæ firmamentum ac columen eſt. non igitur oportebat te alii fidere in cognitione talia cauſæ. Præſertim cum, ut dixi, nulla veriſimilitudine crimen nitatur. quomodo enim, qui temperantia ſpontanea (quod omnibus eſt notiſſimum) omni ſibi interdixit eſu carnium, credi poſſit ferinam e penu tua ſubtraxiſſe? Finge gula victum. deerant macella locupleti; deerant munera certatim oblata venatorum, per quæ cupiditati ſatisfaceret? At invenea domi ejus ferina tua eſt; nempe ab iis qui ipſi ſubtraxerant, ipſi eo intolerant, ut Thoem perderent. An eſt obſcurum omnes iſtos invidiæ rabie in eum furere? vident occupari ab eo locum quem ſibi ambiunt. Ones ejus, honorem, auctoritatem, apud te gratiam, propria detrimenta interpretantur. Spectare florentem illum morte pejus ducunt: Sic vulturi partem cadaveris ferenti, ſic cani oſſe rapto fugienti, multi circum inſtant vultures & canes alii prædam extorquere ſatagentes. In ſumma ſic habe: bellum eſſe internecinum & implacabile, natura comparatum atque commiſſum, inter improbos Subditos & bonum Principem. In eo bello cardo periculi & ſpes victoriæ in Miniſtrorum qualitate vertitur. Vincit Princeps, ſi mordicus tenet conſiliarios ſapientes & fideles; ſi pro talibus calumnia extortis artea malignæ Invidotam improbos infidoſique Miniſtros obtruſerint, actum de Rege eſt: Seditioſi de illo ac Rebelles, ingenti Reipublicæ clade, triumphabunt. Quare in ea re extremo conatu decertare, ſic tamquam pro aris puguet & focis, Princeps ſapiens debet, ne idoneis compertos documentis probos ac ſolertes Adminiſtros eripi ſibi patiatur. & in horum perniciem intentas machinas improbitatis diſjiciat ac frangat.

VIII. Hæc maxime Regina differente; quidam e conjuratis auctoribus calumniæ, ſontis conſcientiæ convicium non ferens, procidit ad pedes Regis: Fateor, inquiens, Domioe ſcelus meum: innocens Thos eſt criminis impacti: Ego ferinam quam tibi ſepoſueras, e penu tua furatus, in ejus domum detuli. Ego idem ibi eam ubi abſconderam reperi, produxi; ut te, quod contigit, ad eum damnandum impellerem. Feci hoc & malitia propria, & ſuaſu inſtinctuque plerorumque Aulicorum qui Thoem peſſime oderunt, quod tibi carus, & nimium, ut ipſis videtur, felix eſt. Miranti ad hæc Regi, & tanto plus prono ad obtemperandum monitis Matris, illa ſermone reſumpto: huic quidem ultro profitenti pœnitentiam, potes, inquit ignoſcere; ceteros illos quorum eſt ſcelerata deprehenſa coitio, ad unum interfice, nec contemnas imbecillitatem plerorumque. nam etſi fœno nihil humilius, nihil infirmius: tamen ex eo manipulatim intorto funes nectuntur, qui etiam Elephantes alligeor. Thoem vero ſtatim cenſeo in proreio reſtituas honoris gradum, tibique omni ope concilies. Tunc Leo: Faciam quod jubes, Mater, etiam mea ſponte: nam purgata calumnia, revigeſcit in meo animo caritas in Thoem, cujus etiam providentiam recordor, hæc quæ contigerunt prævidentis, & mihi ſuggerentis utilia præca-

vendo errori, nisi læva mens fuisset. Rogaverat enim, ut si quando aliquod ejus crimen deferretur ad me, sustinerem judicium usque ad inquisitionem plenam. quod hea me! non fecl: sed faciam si alias usus incidet. Serio enim pœniret tam damnosæ festinasse. His dictis confestim sibi sisti jussit Thoem liberum, & insignibus ornatum dignitatis pristinæ, quem amplectens, erravimus, inquit, sed circumventi dolis malis sapienter a te prænonira inconsulte neglexinus. Verum icti sapiemus. nec de cætero ab ejusmodi insidiis periculum tibi est. Perge secure ferendis ac partiendis nobiscum curis Imperii. Cui Thos, ut talem me probes, inquit, qualem ista
Edit. Rom. pag. 615. dignatione credere ostendis, hoc est tibi fidum & verissime benevolum, audi meum consilium, & sic habe: nihil esse magis salutare Regibus quam subditorum syncere fidelium admittere libera monita, & eorum suggestionibus deferre. Ajo, non expedire tibi me amplius in intimo ministerio habere, mihi amplius fidere. Reges enim oportet sibi cavere ab iis quos vehementibus injuriis læsere, ab iis quos re familiari spoliarunt; ab iis quos sine causa exilio mulctarunt; ab iis quos fraudarunt mercede operæ, aut stipendiis; Præterea ab Avaris, ab inexplebilibus, denique ab illis qui publicas utilitates propria damna reputantes, desperant se posse fieri, nisi communi infortunio, felices. Hos omnes Princeps sapiens hostiam loco habere, a seque removere longissime debet. Etsi enim culpa vacant priora quatuor genera: tamen magnus dolor ex damno quod sunt passi, verisimiliter illos stimularet ad non omittendam, si umquam occurreret, aut etiam ultro quærendam captandamque occasionem ultionis. Sine igitur recedere me in dudum optatam solitudinem. Præsertim cum opportunior deinceps quam prius ealumniis sim futurus, perseverans in ministerio. Siquidem conflata iterum (quod vitari nequit) pari huic in me coitione Improborum falsis me testimoniis oppugnantium, accedet tibi nova causa criminationis admittendæ eredendæque, quod existimare merito poteris; memoria me injuriæ acceptæ priori damnatione, ad tibi nocendum ineitatum. Hic Rex, iterum amplectens Thoem: vera, inquit, in aliis ista sint quæ allegas: tua syncerissima bonitas mihi perspectior est, quam ut quocumque nomine suspectus umquam esse possis aut debeas. ne porro ista, unde intentas mihi metum, injuriæ memoria in te refideat, efficiam beneficiis multiplicandis: quibus illam aut obliterem, aut obruam. Tu qua fide cœpisti, perge mihi & Reipublicæ navare operam, majori etiam quam hactenus alacritate. Restitutus inde Thos est in pristinæ fastigium dignitatis, ingenti & honoris & gratiæ augmento: talique exemplo declaratum, posse interdum recte Reges inniti securos reconciliatæ, prius a se vexatorum benevolentiæ.

DISSERTATIO

Parabolica XI.

ROgavit inda Gymnosophistam Rex Abessalomus, ut indicare sibi ne gravaretur cui potissimum generi, & quo maxime merito, & gratificari & fidere Reges debeant. Super eo argumento, resumpto sermone, Gymnosophista disputavit in hunc modum.

I. Beneficum esse Regem convenit in gratos & beneficio dignos: neque, ut sæpe fit, effundere sine delectu opes publicas in consanguineos & privatim sibi caros, utcumque jam bi sint divites, pauperes autem contemnere. Verum ex his, qui observati fuerint judicio pollere, præstareque prudentia, honorari a Principe ditarique muneribus oportet. Præ cæteris autem amore ac beneficentia complectendi sunt, qui se factis probarint acceptæ gratiæ memores, & in occasione rependendi meriti fideliter sedulos. A talibus enim tempore suo dabio expectare vicem officii poterit. ut enim quidam ait Sapientum: Homo homini occursum fœnerarat. ubi autem ingratum aliquem Rex deprehenderit, amovebit a se illam omni ratione, siquidem sapiet, nec ullam umquam tali partem fidei tribuet. Hoc naturæ ipsius esse judicium Bestiæ in hoc exemplo docuere. Foderaor in agro quodam Rustici foveam Leoni loca illa infestanti capiendo. Verum in hanc incaute illae eunres inciderunt, primum Aurifex quidam, deinde Simius, mox Draco, postremo & Serpens. Conspicatus id forte ex vicina loco cellula, quo diversorio dudum utebatur, Solitarius aliquis. Vir bonus: en, inquit ille infelix Homo, præter calamitatem casus, etiam a Dracone atque angue devolutis eodem periclitatur. non omittam occasionem servandæ animæ & mercedis æternæ tali operi propositæ, lucrandæ. Ita ille secum; ac mox sirenue progressus ad oram foveæ, funem demisit, inclamans Homini, ut illum arriperet, ejus ope extrahendus. sed præoccupavit saltu Simius, & eductus primus est. Secundi jactos beneficium Draco præripuit, ut Serpens tertii; quæ omnes eductæ bestiæ muro affectu gratias Eremitæ referebant, addentes & consilium, cujus ille neglecti pœnas tulit: ne cures, inquiebant, hominem, qui supereſt in fovea, tollere, malignam vicem beneficio reddet: nam nos illum ingratissimum novimus. Adjecit pro se Simius: ego diversor in Suburbano Civitatis Zanzar. si qua te illuc umquam peregrinatum causa tulerit, experiere me non immemorem gratiæ. Parla Draco & Serpens pollicit (hi domicilium habebant, in muris ejusdem Civitatis) ad sua quique recesserunt. novissime omnium extractus e laco Aurifex, & ipse gratias liberatori egit, ac se professus in Urbe Zanzur domum & familiam habere, oblatoque si casus illam illuc ferret, hospitio & obsequio, vale dixit, & eo abiens iter arripuit.

II. Eremitæ deinde causa incidit Civitatis Zanzur adeundæ. Prope illam progressum agnovit ex longo Simius, & perofficiose occurrens, acquiesceret in umbra paululum rogavit, seque mox rediturum ne gravaretur opperiri. non multo post adfuit omnis generis poma & nuces afferens: quibus jucunde pastus Solitarius, ultra pergebat, portis se jam Urbis admovens. Vidit illum procul Draco & statim obviam procurrens, humanissime salutatum, enixe oravit ut se paulisper præstolaretur, dum e cavo suo quid-*pag. 616.* piam illi portaret. mox rediit armillas & torquem dono afferens ingentis pretii, quæ ille Filiæ Regis a se in horto regio foli repertæ & occisæ, erepta in suo cubili servaverat. His acceptis Eremita Urbem intrat, & Aurificis domum inquirit, non dubitans quin tanto humanius excipiendus foret ab homine sibi eo beneficio obstricto, quod tam liberaliter rependi a participibus ejusdem videret belluis. Sed spes eum longe decepit sua. nam perfidus Aurifex agnito in manu servatoris sui torque filiæ Regis, incluso illo domi suæ, denunciatum ivit Regi; se interfectorem ejus filiæ deprehendisse, mitteret in domum suam qui corriperent. reperturos in ejus manibus spolia puellæ, monile ac murænulas quas illa vivens gestaverat.

III. Comprehensus fraude hospitis Solitarius Regi sistitur; qui viso torque & armillis, audire nihil sustinens, torqueri cruciatibus acerbissimis miserum jussit, inter plagas & tormenta hoc solum vociferantem: non hæc paterer si Simio, Draconi & Serpenti eredidissem. oundinabatur inter hæc Serpens per hortum & atria palatii omnium ignarus, quando audita agnitaque vnee sui liberatoris sub plagis immanibus pementis, acri sensu grati animi quærebat secum, qua vi

quave ope aut juvare tam bene de ſe meritum, aut ulciſci tam male mulctatum poſſet. In ea illi fixo cura, Regis filius occurrit, malo ſuo magno. nam eum iſruens coluber, momordit in manu alto & immedicabili vulnere. Trepidatur ad ejulatum Principis Pueri tota regia: Rex mœſtiſſimus, dilata quæſtione Solitarii accurrit. varie ſatagunt miniſtri & Medici. Sed nihil proficiunt. quoad de brevi ſopore puer expergiſcens, Audivi, ait, per ſomnium, non alia me ope ſanari poſſe, quam precibus Eremitæ tuo juſſu, Pater, injuſte torti, innocens enim eſt. Commotus hoc audito Pater, Solitarium carcere eductum rogat, ignoſcat ſibi per errorem lapſo, & orare pro filio periclitante ne gravetur. Annuentem ad ægrum ſecum ducit. Magna circum turba erat Familiarium Regis ac Procerum; coram quibus inſontem ſe conteſtatus Eremita, graviter accuſabat ingratiſſimam Auriſicis proditionem, ejus turpitudinem exaggeratus ex beſtiarum pari ope ſervatarum in ſe officiis ingentibus. Sub hæc poſitis genibus precatus, Regium adoleſcentem momento ſanavit, & patri lætiſſimo incolumem reddidit. Rex omnibus cognitis, Auriſicem ingratum, ut falſum delatorem morte afſici mandavit. Eremitam, præter monilia Filiæ, quæ illi donavit, multis inſuper munetibus camuſatum honorificentiſſime dimiſit.

DISSERTATIO.

Parabolica XII.

CApio & probo quæ dixiſti, ait Rex Abeſſalom hæc locuto Gymnoſophiſtæ: vellem nunc audire ex te, ſi vacat, nec grave eſt, quomodo contingat aliquem ex paupere divitem fieri, qui miſer ex felice prius evaſerit: Ad hoc Gymnoſophiſta.

I. Rem, inquit, Domine, poſtulas non tam explicatu difficilem obſcuritate ſui, quam varia quotidianorum eventuum multiplicitate infinitam dictu. ut enim multis Fortuna gravibus & acerbis caſibus vitam infeſtat humanam, evertens felices opibus, & una revolutione rotæ ſuperbiſſimos Tyrannos e faſtigio ſolii in limum piſtrini redigens: ita hanc frænans corrigenſque Numinis Orbem gubernantia Providentia, plurimas init eaſdemque inopinatiſſimas plerumque rationes, egentium ditandorum, & humilium ſubita ocbis vertigine eluto in lucem ac gloriæ culmen evehendorum. Aç quod magis eſt mirum, eædem illis plerumque contrariorum eventuum cauſæ ſunt. adeo ut quibus potentia, quibus forma, quibus ars ſua aeque induſtria cadendi ex ſtatu offendiculum objecerit, eoſdem, ludente ut ſolet in humanis rebus Sapientia Divina, ſua nobilitas, ſua venuſtas, ſuus labor, peritiaque fortunæ meliori teſtituant. Harum adeo viciſſitudinum ſpecimen accipe in narratiuncula non longa, ſatis inexpectatorum ſucceſſuum, quos homines quatuor haud diuturno ſunt ſpatio expetti. Juvenis Regis filius, Patre mortuo, a Fratre minore invidente virtutibus ejus, & adjuto manu Factioſorum, notam ejus æquitatem formidantium, regno ejectus, vagus errare inopſque cogebatur. Huic peregre occurrit formoſiſſimus & prænobilis adoleſcens, quem ſuſpicaeis Principis zelotypia, ex levi conjectu oculorum placere illum ſuæ uxori criminata, extorrem fecerat. non diu proceſſerant, caſus invicem renarrantes ſuos: cum iis ſe adjungit Mercator qui nave fracta, qua rem univerſam ſuam ingentis pretii vehebat, modo vix ſalvus enataverat, & ſeminudus quærebat ſtipem. denique toroſus & durus filius Patris Agricolæ, extruſus domo, abundantium ſobole Parentum convicio, dum ei exprobrant inettiam, ni tanto natu preſſam numero familiam levaret, eamdem terebat viam, quærens ubi operam locaret. Et hic quartus admiſſus in conſortium trium priorum, viciſſimque auditus dum ſuam & ipſe fortunam recitat. Coaluit inter quatuor diverſiſſimæ licet ſortis homines commanione conciliata neceſſitatis, ſatis arcta & vera earitate conglutinata ſocietas. ut & mumi libertate ſermonis famem ac laſſitudinem humaniſſime invicem conſolarentur, & quod quilque juvare poſſet, haud ſibi quiſquam privatim, ſed amanter in commune conſuleret. Sic iter agendo devenerunt in vicinam Civitatis magnæ, quam priuſquam ſubirent, acquieſcentes ad umbram in crepidine viæ publicæ, diſquirere familiaritate ſolita cœperunt, quam quiſque ſui, ac ſociorum ſublevandorum ſpem ac facultatem habere ſe arbitraretur. *Edit. Rom. pag. 617.*

II. Mihi, ait, Regis filius, conſcia quædam fiducia blanditur, eamdem quæ regno me privavit providentiam (nihil enim humanorum ſine conſilio Numinis geritur) inſuſpicabilem meæ prudentiæ modum quemdam inveniram extrahendi me bia ſordibus, & in copiam, unde meac meos conſoler, reponendi. Ego vero, ſubjecit vice ſua formoſus nobilis, iis quas in me prædicari memini venuſtate & claritate natalium magnopere confido. Tum Mercator naufragus; etſi, ait, rem meam mare abſorpſit, tamen induſtria quæ rem fecerat, mecum emerſa fluctibus ſpem in ſinu fovet, mutandæ iterum inopiæ in conditionem talem, qua non mihi ſoli queam conſulere. Quartus Ruſticus: vos longinqua, inquit & incerta vaticinamini. Atqui urget eſuries, cujus ego præſens in hiſce lacertis præſidium teneo. ne multa: præſtolamini hic mihi, ſi vultis, uſque ad veſperum. afferam unde cœnemus. Aſſentientibus cunctis, ſcandit ſylvoſum montem ſitum in proximo. congeſtumque ibi magnum & bene exaggeratum lignotum faſcem robuſtis imponens humeris, vænum intulit foro, citoque nummulis paratis, cibos emptos ſocilis gratulans attulit: in porta Civitatis obtæ ſcribens: unius hominis labor quatuor egentes pavit. Suaviter illa veſpera fuerunt: præſertim cum abundaret ex reliquiis unde poſtridie pranderent. Quod cum eſſet factum: Me, inquit formoſus adoleſcens, ordo jam meus vocat ad experiundum quid hæc forma, quidve nobilitas poſſit efficere. Ibo intro in Urbem, & ſi quid invenerim ante noctem referam. Laudarunt omnes. Ille per celebris Civitatis loca diu vagatus, incidit in Senatorem otioſe ſpatiantem in Baſilicas. Is ex adverſo gradientis os & ſtaturam diu intuitus, fieri non poteſt. ſecum inquit, quin hæc frontis Majeſtas, hic regius inceſſus indolem nobilem abſcondat. explorare juvat hominem. Sic progreſſus obviam eunti, unde te habemus boſpes, ait. aude fateri quis ſis. ſenties in ea loca te veniſſe, ubi pretium nobilitati ac merito ſit. Ille patria & gente memorata; breviterque adjecto de fortuna ſua, quantum primo ſermone profiteri apud ignotos tutum eſt viſum, mirifice Patricio placuit. Quare illium comiter manu prehenſum, tui ſimiles hoſpitio non carent, inquit, ubi ego domum habeo: Sic in ædes eum induxit ſuas, apponique menſam de via laſſo ſane lautam imperat. Sub hanc, ejus ſermone, decoreque, ac morum uſu comperta elegantia, magis caprus, ſi tibi, Urbis, ait, hujus placet commoratio, domum habes in qua, ut apud tuos, diverſere quamdin lubebit: ſin alio urgeris, inſtructum viatico dimittam. Hoc poſtremum Juvenis accepit, neceſſarium iter ſibi cauſatus; & accepto viatici nomine ſaris magno pecuniæ numero, ad ſocios ſub Solis occaſum lætus venit: ſcripto & ipſe in foribus Civitatis ſucceſſu ſpei ſuæ in hæc verba: unius Juvenis forma peregrinos quatuor inſtruxit annona.

III. Dies jam aliquot ex formoſi nobilis pecunia jucundiſſime ſodales quatuor convixerant: cum illa ſenſim deficiente Mercator qui per eos dies paſcata ſibi veſte, & portu obito aliq[illegible] ibi nota-

nots verat, unde præſentis lucri offerri ſibi occaſionem opinaretur, nempe, inquit, ad ſocios, me intuemini; & vice mea promiſſum induſtriæ auxilium a me repoſcitis. non interpono moram. cras mane prodibo, & ſi Mercurius adjuverit non vacuum me veſpere recipietis. nec mendax promiſſum fuit. Sub ſerum diei poſteræ mille nummos ad ſocios attulit, quos hac arte paraverat. Luſtrando circa portus crepidinem advenas naves, unam invenerat recentiſſime appulſam, ex cujus Rectore perconrando quorſum veniret; elicuerat certæ illum mercis ſatis raræ deſiderio teneri, in quam, ſi proba & idonea copia reperiretur, ſex ſeptemve nummorum millia libenter impenderet. Porro ex Amicis veteribus (nam horum quoidam in turba forte nactus erat) didicerat, ejus ſpeciei, quam hic peregrinus Inſtitor cuperet, copiam expectari, a nauclero adventante importandam. Hunc præſtolatus præoccupat primus omnium, & de merce quam dixi pretio nummorum ſex millium tranſigit. ac dato ex Amicis ſponſore ſolutionis intra diem repræſentandæ, navarchum, quicum egerat, cum merce adit, is eam qualitate ac numero qualem optabat ſe cito nactum gavisus, ſeptem millia nummum haud gravare paciſcitur, & ſtatim tradit. His noſter acceptis ſuam & ſponſoris fidem liberat, ſex millibus ex pacto numerandis cui debebat. Moxque ad ſocios feſtinans in porta Urbis carbone ſuæ monumentum operæ ſignavit, ſic ſcribens: Induſtria Mercatoris mille nummos una die ſibi & ſodalibus ex nihilo confecit.

IV. Unus ſupererat Regis filius: qui non ita multo poſt, die capto, non bonis avibus Urbem ingredi viſus eſt attratam luctu, nam ea ſui Regis ſine liberis defuncti ſinus mœſta celebrabat. Proceres qui Reſpublicam adminiſtrabant tali rerum articulo ſolliciti ne quid turbarum oriretur, cuſtodias geminaverant portarum, explorarique ſubeuntes jufſerant. Ab his animadverſus peregrinus Juvenis ſpeciei heroicæ, cum interrogatus quis, cujas, unde, cur veniret? reſponſum haud certum expediſſet, ſuſpectus in vincula datus eſt, valde miſerantibus, ubi rem cognovere, tam triſtem ſucceſſum ſociis. Triduo poſt conſulentes de Regis electione Senatores, audierunt a quæſitoribus quæ ille captivo adoleſcente reſciverant. Eſſe illum Regis noti & potentis primogenitum, factione fratris minoris regni hæreditate dejectum. & forte fama rei tantæ in proximo geſtæ eo pervenerat, celebrans etiam viri laudes. His auditis Senatus Princeps, nempe, inquit, Patres, Regem Deus ultro nobis offert, quo meliorem ne optare quidem poſſumus. extincta ut ſciris eſt cum noſtro Domino quem extolimus, regia univerſa familia. quid elegantius facere licet, quam nobiliſſimum, optimum, nec rudem regnandi artium Juvenem in vacuum noſtri regni evehere ſolium? diſceptatom aliquandiu de re, certatumque votis, ac ſtudiis: tandem cuntibus pleriſque in ſententiam primi Senatoris, eductus e cuſtodia rite coronatur adoleſcens. Subjicit ſibi quiſque facile quæ novitas, quæque admiratio cunctorum fuerit. Trium maxime ejus comitum poſt anxiam expectationem ingens gaudium, & gratulatio Dei laude conjuncta extitit. Neque horum oblitus in fortuna meliori novus Rex, ſtatim eos accerſit, ac nobilem quidem formoſum illum, Palatino maximo auctoratum Magiſtratu apud ſe habuit. Naufragum Mercatorem ærario præfecit: Ruſtico denique villarum regiarum procurationem demandavit. Ac quod illos ſcripſiſſe in porta compererat elogium ſuæ quemque ſortis: & ipſe id imitatus, in fronte Propylæi portæ Urbis primariæ locari marmor curavit, cui litteris quadrantalibus aureis inſculpi jufſerat: certior ſolidiorque baſis fiduciæ humanæ, quam labor, forma, induſtria, Divina eſt Providentia; unde omne bonum provenit. Hæc Genxæ (id ei nomen erat) ſemper fuit opinio, felliciſſimo eventu comprobata. Sub hæc perorans Gymnoſophiſta Regi Abeſſalomo dixit: vides ex his, Domine, opes egentibus contingere, opera, ſpecie, genere, arte, at ſuper omnia, providentia, & poteſtate ſupremi Numinis cuncta ſapientiſſime æquiſſimeque moderantis.

Edit. Rom. pag 618.

DISSERTATIO

Parabolica XIII.

DIxit autem Rex: percepi Parabolam iſtam; & quid per eam præcipiatur intelligo. Nunc doce quo pacto fiat, ut facile oblivioni tradat ac parum curet alienas calamitates, qui nullum ipſe damnum paſſus unquam eſt. ubi autem experiri mala cœperit; aliorum illi clades, admonitiones, ac documenta ſint quibus ad reſipiſcendum adducatur.

Ad ea reſumpto ſermone Gymnoſophiſta reſpondit in hunc modum: Qui non dubitat alios lædere ut ſibi proſit ipſi, ſtultus imprudenſque eſt. quippe qui non cogitet omnium eſſe Actorum juſtas vices, immutabiliique ordine ſucceſſuram aliquando cuicumque injuriæ patem ultionem: certe ut longiſſime differatur, ultima illa die qua æqua retributio cunctis, prout vixerint reddetur. Hæc porro mente in calamitates incidet immedicabiles; ac niſi vitam emendet in tempore, pœnitentiæ denique ſeræ acque inutilis acri tormento cruciabitur. Hujuſmodi ramen interdum emendantur experientia malorum propriorum: & ſi quando ſentiant damna ab aliis illata, intelligere demum incipiunt abſtinendum ſibi eſſe a vexandis per injurias aliis, prout lœnæ contigit. Ferunt enim Lœnæ cuipiam catulos duos fuiſſe, quos ipſa venatum prodiens, tuto, ut putabat, loco depoſuit in ſylva: ubi eos inventos venator quidam interfecit, & pelle utrique detracta, ſecumque ablata, excoriatos, & miſere laceros reliquit. Redux ad locum Lœna, & cariſſimos fœtus extinctos, atque excarnificatos cernens, incredibili confixa dolore eſt, nullumque finem flendi, ac lamentandi faciebat: adeo ut ejulatuum ejus ac planctuum excita ſonita vicina Urſa, pro neceſſitudine accurreret ad Amicam conſolandam. Ait ergo ſimul pervenit: quis te tantus mœror conficit, age quid quereris? quid tibi quod nolles conrigit? Enimvero, inquit illa, quomodo non fleam non ululem, non plangam, quæ duos meos catulos amiſerim? Hos reliqueram abſcondros in arundineto Venator autem quidam illic repertos (heu mihi!) occidit, & nudatarum carnium pelles auferens ablit. dixit ei Urſa: Atqui, Amica, ferre hanc caſum eo conſtantius par eſt, quod eum conſcia tibi es merenti contigiſſe. nam eadem quæ feciſti paſſa es. quocirca modum poras luctibus cenſen, ac reputans tecum quam multas & ipſa matres orbas feceris, orbitatem juſta vice tibi repenſam boni conſule, aut patieorer ſaltem tolerabilitata pateris, & æqua. æterna quippe ſancitum lege, ubique ac ſemper ſerius ocyus ſit, ut quæ male quis dixit, audiat; quæ fecit, ferat; quæ ſeminaverit metat, quaque menſura menſus aliis fuerit, eadem ipſi remetiatur; denique qui foveam, qui laqueum, qui dolum quemvis in damnum alterius paraverit, ſimilibus quandoque circumveniatur inſidiis. Ad ea Lœna vero victa: recte, inquit, mones. Tum Urſa die amabo te, quot numeras vitæ annos? ſane multos, ait Lœna. & Urſa: hoc quoque niſi grave eſt, memora, quo victus genere tanto tempore ſis uſa; quid tot iſtis annis comedere conſueveris? nempe noſti, ait illa, veſci me carnibus animantium ſolere. ſane, ait Urſa; rurſus illud quæro: quis tibi carnes iſtas ſubminiſtrabat? Venabar, inquit, quotidie in monte, & quas beſtias arripere poteram, vorabam. Rurſus Urſa: quid tibi videtur, inquit, ani-

malia illa tam multa, quæ vorasti, genitorcs non habuerunt? Habuerunt profecto, inquit Læna; Cui Ursa: quid igitur causæ est, ait, cur nullius Patris, nullius Matris ex tam multis quas catulis orbasti, ejulatus audiamus? Si ergo illi taciti dolores suos concoquunt, utcumque plerique non meriti paribus factis clades suas: vide an non æquum sit te patientius paulo ferre quibus digna es, nec flimis indignanter excipere ab exemplis a te datis in tuum semel caput injuriam reflexam. quin, puto, si verum vis dicere, fateberis, haudquaquam te tam facilem in vexandis aliis futuram, si perfuasum habuisses, hinc eventurum, ut tu quoque aliquando paria paterere. His auditis Læna, reputans apud sese, propril seipsam sui causam infortunii fuisse, seriam vitæ prioris pœnitentiam cnneepit; ceteaque emendationis, deinceps esu carnium abstinuit, fructibus arborum viram tolerans. Post quæ subjunxit, compendio dicta colligens Gymnosophista: Sic habe, Rex maxime; qui dolore pungitur accepti damni, ubi simni cognoverit, istud ideo se pati, quia similiter in alios peccaverit; & malum illatum ferret levius, & deterrebitur in posterum ab aliis, rediturа in auctorem quandoque injuria, violandis.

Edit. Rom. pag. 619.

DISSERTATIO

Parabolica XIV.

OPtima, & te digna (Rex ait) nobisque utiliter rerolenda disputasti; nunc de consiliariis, quos adhibere Reges debent, deque illorum delectu, & usu perlibenter aliquid audirem.

I. Tam Gymnosophista hanc est fabulam exorsus. Erat Rex Murium Troglodyta nomine, urbem bene munitam in deserta, & avia Regione, summa tranquillitate obtinens, imperiumque ingenti numero suorum. Ttes circa se assiduos habebat Senatores Gentis, quibus defetebat plurimum. Et erant lecti omnes expertique; sed cunctis antistabat intervallo maximo, qui Tyrophagus vocabatur; Creoboro', & Linorodo (nomina hæc erant duum aliorum) haud paulo prudentior. Hi omnes quadam die circumstantes Regem, ei & invicem gratulabantur pacem, & prosperitatem rerum, quam unica dumtaxat interpellatet solicitudo ab incursibus felium, quorum essет dudum ipsorum geneti, & multitudo formidolosa, & vis, ac crudelitas intolerabilis. Quare duo postremi tempus esse ajebant, in hoc flore Fortunæ publicæ, dispiciendi, num quid expediri consilii posset ad semel defungendum tædio, & periculo tam diuturnæ, tamque importunæ tyrannidis. Ad ea Troglodytes: poil necessariam, aut cutam, ac tutelam mei capitis, cui etiam non mea causa, sed communis salutis respectu, consulo; equidem nihil habeo antiquius quam subjectorum meo Imperio securitati, ac rationibus prospicere: adeo quidem, ut filiorum, & consanguineorum ipsis tenerrimos affectus caritate populi curæ meæ commissi posteriores habere soleam. Quare agite, libere ingerite si quid occurrit vobis opportunum factu. Faxo ne me tardum in admittendo, neve segnem in exequendo, quod tale propositeritis, queri possitis. Ad ea Creoborus, certatim adjutante Linorodo, generosa ista, & dignissima Principe inductione animi laudara, inealescebant in suadendo; ut conscriberetur quam numerosissimus exercitus posset ex tunc abundante Juventute Gentis. daces inde ipsis præponendos quam experientissimos, & fortissimus; tum fortunam tentandam; quæ, ut dici solet, audentes juvat. non temere videri magnum ex isto conatu operæ pretium spetandum.

II. Talia istis differentibus, dormitare, aut aliud agere Tyrophagus videbatur, admirante Rege. qui tandem post longum ejus silentium: mitor te hodie Tyrophage in consilio tacere præter morem. An dubitas nunc primum tua huic cœtui sententia committere, quæ tam sæpe suspeximus: quasi periculum sit, aut ne talia sint quæ sperni queant: aut, vel si quid afferres quod non probaretur, ad dedecus, damnumve pertinere id tuum, ullo modo posset: utique cum plenum, & liberum Senatori constet quidvis quod sentiat expromendi jus, & nostræ deliberationes impenetrabilis arcani religione sepiantur. Ad ea Tyrophagus: nullus talis de te, aut de meis hisce Collegis metus, hujus mei, quod reprehendis, Domine, silentii causa est: verum, ut fateat ingenue, mera inopia verborum, & quasi quædam inlantia super argumento inopinato, atque improviso mihi maxime. de quo si necesse sit dicere, illud unum mens suggerit: esse istud quod mei Collegæ proposuere negotium hujusmodi, de quo nec cogitare amplius, nec loqui umquam oporteat. Omnium quippe rerum, quæ in deliberatione versantur prima illa omniceque requisita condirio est, ut possint effici. debeliare autem ac funditus exstinguere Gentem Felium, extra nostram, quamlibet fatagamus, facultatem esse, satis, ut tes per se taceret ipsa, docere nos posset memoria Majorum, quos potentiores, & sapientiores nobis, numquam tamen sando audivimus in talem spem, vel per somnium ingressos; absisse vero multo longius ab ullo in rem istiusmodi apparatu, aut conatu meditando. Contra ea cum Creoborus, & Linorodus nihil hisserent, Rex tacitus admirans Tyrophagi solidam consilii vim, cœtum dimisit. Habes informatam hoc facto ideam, Domine, officii boni Regis in discernenda consiliatorum, & consiliorum qualitate. quæ sane discretio eatenus est Principi necessaria, quatenus experientia demonstrat, ea adhibita commoditates maximas; neglecta damna ingentia Rebus publicis inferri.

DISSERTATIO *pag. 621.*

Parabolica XV.

HIc Rex Abessalomus Gymnosophistæ ait: Percepi fructu animi magno quæ docuisti multa, & præclara: Tibique jam, ut est verisimile, dicendo sesso, moleitas esse desinam; ubi unum adhuc audiero: quid censeas, ac præcipias circa curiosam prurigincm quorumdam fastidiendum parata, consentanea ipsis, & abunde sufficientia; inhiantium veto longinquis, arduis, inutilibus.

I. Ultimi supet ea re sermonis Gymnosophista hoc initium fecit: Fuit apud nos Asceta religionis, & prudentiæ insignis quidam, ad quem hospes haud paris sapientiæ divertens, sane humaniter exceptus est. Inter cœnam pro præbenris Philosophia frugalem, cujus totus apparatus pane, dactylis, aqua constabat; Hospes gustatis dactylis suavem, inquit, ita me Deus amet, cibum! tædet me jam patriæ, quæ tales non gignit fructus; licet uvarum, ficuum, nucum, ac pomorum omnis generis ferax sit, quibus abunde mensæ instituntur apud nos: tamen mihi videor non posse jam sine his vivere, quare volo referre domum semen, aut surculum arboris dactylos ferentis, ex qua viridarium conseram. aut certe, quod expeditius forte futrit, in hanc terram domicilium transferam. Acridens his Asceta; juvat me, inquit, habere nos aliquid non insuave ribi: tamen, si me finis dicere, magna pars tranquillitatis vitam beantis, in finienda concessis, ac patabilibus cupiditare sita est. qui appetit longinqua, vel sequendo fatigatur, vel carendo angitur. utramque molestiam lucrifecerit, qui suis contentus, non inhiarit alienis.

II. Castigata leniter Hospitis levitas acquievisse præcepto sapienti videbatur; quando iterum erupit in appetitionem intempestivam alterius generis. Allegaverat forte Asceta, pro-

vecto in varia sermone, sententiam ex libro Chaldaico, quam interpretatus differuerat. Placuit Hospiti eruditio. & amabo te, inquit, iterum repete, quod recitasti testimonium. me delectat iste sonus non intellectarum licet vocum; ac decerno dare operam addiscendæ isti linguæ; petoque ne graveris hujus jam nunc idiomatis elementa mihi tradere. Cui Senex: Atqui vereor, ait, ne patriæ prius obliviscaris linguæ, quam istius peregrinæ usum paraveris; spissa res est, experto crede, nec istius ætatis, aut occupationis tuæ. nec contentioni ærumnosissimæ par responderet fructus. Quocirca metuerem equidem, ne tibi eveniret quod Corvo ajunt. Is conspicatus aliquando Perdicis incessum, captus quasi præclara specie, statuit omittere naturalem suum, seque laboriose diu exercens in librandis passibus, & circumagendo ad singulos corpore, alternandaque propensione in latus utrumque, hunc stulti conatus eventum habuit, ut nec perdicis gressum, quem æmulabatur, assequeretur, nec Corvinum teneret amplius, indibriumque utrique generi deberet; ac ex omni ejectus cœtu, risu passim cunctorum traduceretur. Hæc pœna est inquieræ pruriginis in non sibi congrua prosilibundæ. Memini-ne Patrem tuum, aut Patruorum aliquem, vel fando in tua familia ferri audivisti de Avorum quopiam, qui linguam umquam Chaldaicam calluerit? Cum Hospes negasset: Asceta excipiens, igitur, addidit, magnopere auctor tibi sum non erumpendi extra cancellos familiarium exemplorum, sed coercita inani curiositate, acquiescendi concessis a natura, & educationis sorte. Hactenus Gymnosophista locutus, & adoratione demississima veneratus Regem; Respondi, Domine, inquit, ut potui pro mediocritate facultatis meæ, ad rua ista quæsita multa, & varia: in quo quæso, si eruditionem minus potes, qua me destitutum idonea, ut sentio sic ultro fateor, certe voluntatem parendi, & obsequendi alacritatem, etiam ultra vires prolixam, amplecti te velim, & me in numero tibi addictissimorum, favoris interdum tui regii, beneficæque gratiæ significationibus aspergere.

Has quindecim Dissertationes Sapiens Medicus Perzoes ex Indica in Persicam linguam a se conversas Regi Chosroi obculit. Inde eædem ex Persico in Arabicum translatæ sermonem sunt. Ex Arabico vero idiomate illas ego Symeon Magister, & Philosophus cognomento Seth, communis utilitatis spe illectus, græce sum interpretatus.

Laus Deo Bonorum omnium Auctori.

INDEX
RERUM ET VERBORUM MEMORABILIUM
In ſex Libros Hiſtoriæ Pachymeris.

A

Abdicatio Patriarchatus exacta ab Arſenio 44 Suaſa Joſepho 164. Ultro data a Vecco 256. a Joſepho conditionate facta habetur pro abſoluta. 222

Abſolutio ab Excommunicatione ſupplici ter & inſtanter petita ab Imperatore Michaele 119. 245. Præfracte & inexorabiliter negata a Patriarcha Arſenio 120. 248. car non petita a Germano 163. Impetrata tandem & acceptra a Joſepho. 252

Abula Perſarum incurſionibus vexata. 174.

Accipitrariæ venationis Præfectus Muzalon tertius natu Georgii Protovestiarii frater 16

Achridenſis Jacobus coronat Imperatorem Theodorum Angelum. 46

Achajæ Princeps Michaeli Deſpotæ contra Imperatorem auxiliatur 46. Joannem Nothum Michaelis, verbo lædit 47. Ab eo proditus vincitur & capitur a Romanis *ibid.* Magno pretio libertatem ſuam redimit 48 Redit in Pattiam honoratus ab Imperatore dignitate Magni Domeſtici 49. Pacta ejus cum Imperatore Papa diſſolvit, & juramenta irrita declarat. 49

Acropolita Georgius Magnus Logotheta docet Rhetoricam in Schola Eccleſiæ juſſu Michaelis Auguſti 160. Punit obtrectantes Joſepho Patriarchæ 177. Dicitur fuiſſe homo liberioris conſcientiæ *ibid.* ſed defenditur in Notis 76. Intereſt juſſu Imp. judicio in cauſa Vecci, & de Synodo quætitur 212. Legatus ab Imperatore ad Papam Gregorium X. negotium conciliationis Eccleſiarum conficit. 274

Actuarius Cabſilas admonet Andronicum de periculo ægrotantis Patris. 294

Ægypti Princeps Bulgaros ignorat. 242

Æliæ Patriarcha concitatur adverſus Michaelem Aug. a Maria Bulgariæ Regina 241. Improbat Acta Imperatoris in negotio conciliationis Eccleſiarum. 242

Æni Arx in quam Domeſtici Imperatoris cum pecunia confugerant, a Bulgaris & Tocharis obſeſſa & oppugnata. 131

Æthiopes emunt mancipia Scythici generis ex quibus a puero educatis Militiam ſuam conflant 100. Liberum tranſitum puerorum e Scythia impetrant ab Imperatore magno rei Chriſtianæ damno 101. 102. Hujus Militiæ ope Syriam, Paleſtinam, & pleraque Aſiæ Provincias urbeſque maximas Chriſtianis eripiunt 101. 102. Æthiopum Sultan Palæſtinæ Dominus invitatur a Regina Bulgariæ Maria ad Imperatorem oppugnandum: ſed fruſtra. 241. 242

Affinitas Michaelis Auguſti deſtinata cum Chalau, perfecta cum Apaga Sultanibus Tocharorum Perfidis, per nuptias Mariæ filiæ Nothæ 99. Cum Nogai Principe Tocarorum per filiam Notham Euphroſynen. 196. Cum Michaele Deſpota per Annam Eulogiæ filiam Nicephoro filio Michaelis datam 135. & ſeq. Cum Rege Pannoniæ, Anna Regis filia Andronico Imp. filio juncta 177. & ſeq. Cum Conſtantino Rege Bulgariæ Maria Eulogiæ filia ei in uxorem data. 194

Affinitas Imp. cum Crale Serbiæ tractata per nuptias Annæ filiæ Imp. cum filio Cralis, effectu caret, quas ob cauſas a pag. 198. ad 200

Affinitas ab Imperatore ioita cum Joanne Myrtze Aſane Juniore, in conjugem ei data filia Irenes pag. 245. ad 247

Affinitas ab Imperatore expetita & concluſa cum Joanne Lazarorum Principe. 290

Affinitatis impedimentum obſtans conjugio Annæ filiæ Michaelis Aug. cum Michaele Deſpota, tollitur decreto Synodi 248

Agalmatis Monaſterium prope Nicæam 65

Agareni Albi Græci dicti a Latinis 206

Agathopolis de Bulgaris capta 197

Agelarum Logotheta Hagiotheodorites ſi Domeſticorum Logotheta 63

Alani Tocharis juncti 195

Aliage locus in Thracia ubi Michael Imperator obiit in Agro Pachomii dicto. 293

Alexandrinus Patriarcha Nicolaus depoſitionem Arſenii non probat 154

Alexandrinus Patriarcha Athanaſius Michaelem Auguſtum comitatur in Expeditione ad Sangarium 176. 282

Alealus Alyattes dux contra Gemenſes 235

Alealus Philanthropenus Protoſtrator creatus 63. Claſſi præfectus bellum per inſulas circumfert 227

Alexius Philes cujus Pater exulceratus fuerat, ducit uxorem Mariam Eulogiæ Sororis Auguſti filiam 63. Magnus Domeſticus 116

Alexius Strategopulus Cæſar a Nicephoro filio Michaelis Deſpotæ, acie victurus & capitur ad Tricoryphum 49. Pace facta Liber dimittitur *ibid.* Iterum rebellante Michaele, contra illum mittitur ab Imperatore 78. Eius juſſu in tranſitu Conſtantinopolim tentat, & præter opinionem capit 80. & ſeq. Præmii loco accipit pro capta Urbe, ut poſt Auguſtos in Synaptia memoraretur 98 Victus deinde a Michaele Deſpota cuſtodiendus mittitur in Italiam ad Manfredum 33. Redimitur inde permutatione cum Anna Alamana vidua Joannis Ducæ Auguſti, ſorore Manfredi 49. 105

Alubardea unus e duobus miſſis ab Imperatore ad Papam, ſocium audiens captum & crudeliter occiſum ab Italis, fugit ex Itinere & ad Imperatorem redit 93

Amerala Philippus Caninorum & Coryphi Dominus, affinitate conciliatur Michaelis Deſpotæ 283

Anaplium & Argi loca controverſi juris inter Imp. & Prioc. Achajæ 48

Anazarbi Epiſcopus Theodoritus 246

Anemæ turris carcer Vecci 212

Anchialus lo Rom poteſtatem venit 119

Andronicus primogenitus Michaelis Auguſti ſic ab eo nominatus in memoriam Patris Magni Domeſtici 88. Ducit uxorem Annam filiam Regis Pannoniæ 179. Coronatur Auguſtus cum uxore *ibid.* Expeditio ejus in Orientem 163. Tralles urbem reſtaurat & de ſuo nomine Andronicopolim vocat 264. Oraculum de eo ibi repertum *ibid.* Patri moribundo miniſtrandam Eucharistiam curat 294

Andronicus Tarchaniota Marthæ ſororis Aug. filius ſit magnus Conſtaulus 166. Ducit uxorem filiam Joannis Nothi Sebaſtocratoris hac cauſa

creati 173. Ad Socerum transfugit 180. Tocharos in terras Imperii vocat. 181
Andronicus Palæologus ducit uxorem viduam Andronici Muzalonis. 63
Andronicus Sardium Epiſc. Legatus Romam. 207
Ægre conſentit in Coronationem Mich. Palæologi 59. Improbat ejectionem Arſenii. 68. Fit Monachus apud Selybriam 69. Tentans reſumere priorem gradum rejicitur a Synodo. 154
Andronicus Muzalo Magnas Domeſticus. 55
Angeli nomen familiæ Patriciæ Conſtantinopoli 36. 46
Angelus frater Socrus Auguſti creatur ab eo magnus Primicerius. 63
Anna Alamana Soror Manfredi vidua Joannis Ducæ Auguſti, Michaelis Imp. ejus pudicitiæ inſidiantis petitionem eludit 103. Eam Imp. Theodora ſua conjuge repudiata ducere uxorem tentat 104. Sed a Patriarcha increpitus deſiſtit 105. Anna ad Manfredum remittitur. *ibid.*
Anna filia Eulogiæ Nicephoro Deſpotæ nubit 135
Anna Michaelis Deſpotæ filia uxor Gulielmi Achajæ Principis. 46
Anna filia Mich. Aug. deſponſa filio Cralis Serbiæ, cur ex itinere redierit 199. Hæc deinde nubit Michaelis Deſpotæ, qui prius Demetrius fuerat dictus. 248
Anna ab Imperatore nominata filia Regis Pannoniæ Andronico ejus filio nubit 178. Eadem moritur magno Viri & Soceri luctu 277. Splendidæ ejus exequiæ. *ibid.*
Antiochia ab Æthiopibus capta, hoc eſt, a Saracenis Ægypto Dominantibus. 1na
Antiochenus Patriarcha Euthymius Arſenio inſenſus ejus depoſitioni conſentit 253. Relegatus in rupem mari circumfluam a Regn Armeniæ, inde liberatur miraculo S. Nicolai 242. Moritur Conſtantinopoli quo confugeras ſub tutelam Imp. 245. Succeſſor ei eligitur Theodoſius Monachus e familia Principum Achajæ 246. Mentem hujus circa Pacem Eccleſiarum explorari curat Imperator, antequam ejus electio declaretur. 247
Antiſthenis prudens votum. 134
Apagas ſive Apagan ducit uxorem Mariam filiam Notham Imperatoris. 99
Apamea deſtructa. 101
Aphamea Munitio prope Conſtantinopolim ab Italis defenſa. 64
Apocriſiarii ad Papam Martinum. 282
Aprenorum familia Patricia Conſtantinopoli. 36
Apuliæ Rex Manfredus Gener Michaelis Deſpotæ ex filia Helena. 46
Aquæ penuria urbs Trallium perit. 265
Aquilæ opere phrygionico ea margaritis, veſtibus Intextæ, in Dignitatis inſigne conceduntur Conſtantino Porphyrogenito. 277
Armeniæ Rex Euthymium Antiochenum Patriarcham in rupem mari circumfluam relegat 241
Arſenius Patriarcha vocatur ad deliberationem de eligendo Tutore Principis 37. Excipitur honorificentiſſime a Magno Duce Michaele Palæologo 40. Favet promotioni Michaelis Palæologi in Imperium 44. Solicitudo ejuſdem ob periculum ejus ancipitis negotii 53. Perturbatus eventu coronati ſolius Palæologi, ſine Puero collega, fugit Niczea & in Monaſterium ſe abdit 64. Fruſtra revocatus a Synodo, cedit Patriarchatu 66. Reſtituitur in Patriarchatum, & in Urbem Invectus ſolemni pompa, denuo ſolum Palæologum coronat 98. Imperatorem Michaelem excommunicat ob excæcatum Puerum Joannem 114. Abſolutionem petenti Imperatori inexorabiliter pernegat 139. 145. 148. Reducem Imperatorem ab Expeditione contra Deſpotam, paterne reprehendit quod bella cum Chriſtianis gereret 134. Accuſatur ab Epiſcopulo 146. Venitatur cauſa a Synodo 147. 148. Adit Imperatorem, qui ab eo arte ſubripere abſolutionem nequidquam eſt conatus, Patriarcha ipſum repellente & graviter increpante 148. Citatus a Synodo recuſat comparere 149. Damnatur & exauctoratur ſeneatia Synodi 151. Denunciatioocm ipſi factam ſuæ damnationis & depoſitionis patienter & fortiter accipit. *ibid.* Ejicitur Patriarchio & deportatur in Inſulam Oaeam 152. 153. Fruſtra nititur reſtituere in integrum Andronicum Sardenſem 154. Accuſatur conjurationis iniræ contra vitam Imperatoris 161. Mittuntur in Oaeam a Synodo qui eum de illo crimine interrogent *ibid.* Ejus reſponſa 162. Ab Imperatore nodo modo crimine ſolvitur, ſed etiam pecunia donatur 162. Moritur in Inſula die 30. Septembris. 273
Arſenius alter filius Acapnii. 210
Arſeniani Schiſmatici qui poſt ejus depoſitionem ſe ab Eccleſia abſciderunt 154. De his concilio Imperatoris 155. Quam multi quamque potentes ii fuerint & ſeq. 176
Aſan Senior Rex Bulgariæ Theodorum Angelum Imperatorem bello captum excæcat. 46
Aſan Junior Senioris Nepos, Mytzæ filius, effigitar in Generum ab Imperatore, & ejus filiam Irenen ducit 247. Promovetur ab eodem in Regnum Bulgariæ *ibid.* Ducit exercitum contra Lachanam 250. Admittitur intra Ternobum & fit Rex Bulgariæ 251. Fugit Ternobo metu rebellionis, & ſpolia olim a Bulgaris de Romanis capta ſecum aufert. 252
Aſtyzium Arx ad Scamandrum ubi pecunia Imp. Theodori ſervabatur. 38
Aſaocs fluvius aliuens Arcem Bellagrada. 285
Atarii a vulgo dicti, qui alias Tochari. 73
S. Athanaſii reſtimonium de proceſ. Spir. S. 215
Athanaſius Patriarcha Alexandrinus poſt conſtitutam Eccleſiarum pacem in eum Thronum promotus, ei acquieſcit, quos babeos auxilio Imperatoris contra Barbaros Alexandriæ dominantes 242. Comitatur Imperatorem in Expeditione ad Sangarim 278. Refert Pachymeri quid ſibi tunc dixerit Imperator. 276
Athanaſius monaſticum nomen Andronici Sard. 69. 154
Auru liquefacto occiſus Chalyphas. 78
Auſtralium Hominum qualitates naturales. 100
Azatinus Suiran Perſidis, Tocharorum metu fugit ad Imperatorem 73. Humaniſſime excipitur *ibid.* Focum ei facit Imperator cum ejus hoſtibus fœdus faciens 73. Vita ejus ignava & quotidianæ comeſſationes in publico 74. 99. Conjuratio ejus in Imperatorem, in quem Tocharos & Bulgaros concitat, & eam in extremum diſcrimen adducit 128. & ſeq. Incluſus in Arce Hæni deditar Bulgaris & Tocharis 133. An fuerit Chriſtianus dubitatur 151. Se eſſe Chriſtianum ipſe indicare viſus eſt dum Encolpia ab Imperatore petit 150. Matrem habuit Chriſtianam optimam. 78

B

Balanidiota Ephebus Theodori Imperatoris 20
Bajulus Magiſtratus Venetorum. 90
Balduinus Imperator Conſtantinopolitanus Latinus fugit Urbe a Græcis capta 82. Ejus negligentia in permittendo fœdari fumo Palatium 89. Excipitur & affinitate ſociatur a Carolo Rege Apuliæ. 90. & 137
Balneum Eccleſiæ Conſtantinopoli. 247
Bardariotæ pars Regii Satellitii. 279
Barlaam alio nomine Baſilius, Epiſcopus Adrianopoleos, excæcatur & in perpetuam cuſtodiam datur. 270
Baſilici duo fratres oriundi ex Rhodo ab Aula Sultanis Perſici ad Imperatorem transfugiunt. 74

Baſilii Bulgarctoni Imperatoris cadaver reperitum & honorifice humatum. 21
Baſilius Caballarii filius. 21
Baſilius Baſilicus excubitor ab Imperatore factus. 74
Baſilicus ejus frater magous Hetæriarcha creatus *ibid.*
S. Baſilii teſtimonia de proceſſione Spiritus Sancti ex Patre Filioque 270. Idem Valentis Imperatoris dona Eccleſiæ illata per accommodationem ſuſcipit. *ibid.*
Beclas vocabulum conflatum ex litteris initialibus quinque verborum. 19
Bellagrada Arx obſeſſa ab Italis, ſitus ejus & deſcriptio. 284
Beneficos eſſe principes oportere. 107. 173
Berytus deſtructa ab Æthiopibus. 102
Blachernarum Palatium. 89. 234
Blemmidas Nicephorus Religione & doctrina inſigois Monachus, adirus a Joſepho Parriarcha 192. Ejus ſenſus excelſi & Philoſophia vulgaſem excedens modum 193. Moriens Teſtamentum facit, quod ramen irritum redditur 194. Ejus ſcripta contemſchiſma. 267
Booſes fluvius Canina dirimens a Bellagrada. 286
Borealium qualitates naturales. 200
Bucellaria incurſionibus Perſarum vaſtata. 123
Bulgari vincont Iſaacium Auguſtum & inſignia Imperii capiunt 252. Sub Rege Aſane Seniore Theodorum Angelum Imp. ſuperaot & capiunt 46. Eorum Rea Conſtantinus adverſus Imperatorem coocitatur ab uxore Irene 118. Coercentur ab Imperatore & multas urbes totumque Jugum amittunt 159. Conjunctis Tocharis capere Imperatorem conantur 230. Arcem Æoi oppugoantes dedito Sultane Azatino recedunt 233. Pacem faciunt cum Imperatore cujus condiriones ipſe cunctatur implere 194. 195. Denuo bellum in Impemtorem molluntur impulſu Mariæ Reginæ 241. Contemnuntur a Sultane Palæſtinæ 242. Vincuntur acie a Lachaoa, Rege ipſorum Conſtantioo occiſo 245. Lachanam in Regem accipiunt 249. Victo a Tocbaris Lachana, Regem agnoſcunt Aſanem genetum Imperatoris 251. Inſidiarum metu Aſanem fugant, Tertete in regnum evecto 252. 253

C

CAballarii familia primaria Byzantii. 36
Caballarius Michael Magnus Conoſtaulus ea offeoſione in fuga moritur. 229
Caballarii trecenti dati a Magno Domino Thebarum Joanni Norho. 283
Cabaſilas Actuarius admonet Andronicum de periculo Patriæ ægrotantis. 294
Cæſar. Vide Alexius.
Caloidas crudeliter eacæcatur. 273
Camelopardalis Deſcriptio. 201
Camytzæ familia Patritia. 36
Canina Arx poſſeſſa a Philippo Amcrala. 283 Poſt ejus cædem dedita Carolo Regi. *ibid.* In eam fugiunt Reliquiæ exercitus Italici ad Belladadam deleti. 286
Canis vocabulum Regem ſonat apud Tocharos 196
Cantacuzeoi familia Primaria. 36
Canthones græcis dicti Aſini majores. 201
Cardinales a Cardine dicti. 203 Eos ambit & officiis delinire conatur Imperator. 258
Carolus Rex Apuliæ Frater Regis Franciæ eligitur a Papa Dux belli contra Manfredum Regem Apuliæ Eccleſiæ rebellem 105. 177. Victo Manfredo Regoum ipſius in præmium accipit 205. Balduino Conſtaminopoli profugo affinitate jungitur 202. Decernit expeditionem adverſus Imperatorem. *ibid.* Eam expeditionem impediri a Papa procurat Imperator 207. Graviſſime dolet Carolus negari ſibi a Papa faculratem belli gerendi cum Imperatore 228. Arx Caninorum Carolo deditur 283. In eam copias mittit quæ inde in Imperatoris ditionem irrumpereur. 284
Carolus quidam Muzalonem Protoveſtiarium intra ſacra adyta occidit. 35. Invitatus in conjurationem contra vitam Imperatoris, recuſat & conjuratos detegit. 161
Carthago Æthiopibus pro Arce. 204
Caryanites fugit in Perſidem. 29
Canſtrienſis Urbs capta. 297
Caſpiæ Portæ. 195
Caſtoria a Joanne Deſpota capta. 61
Catharus Legatus Reginæ Bulgariæ. 245
Celtarum ſecurigerorum inexorabilis cuſtodia. 40. Iidem Carcerum cuſtodiæ præfecti. 212
Ceras Portus Conſtantinopolis. 291
Chabœa Arx ad Sangarim. 233
Chadenus mittitur Theſſalonicam, ut capiat & ducat Michaelem Palæologum. 28. Parcit ab eo vinciendo ferrea carena quamvis juſſus. 20. Ominatur Palæologo Imperium fortuito cautu, *ibid.* Præfecturæ dignitatem a Michaele jam Imperatore accipit. 13. Auctor eſt Impemtori ut Cuſtodes Arcium prætextus militaris cenſus depauperet, *ibid.* Iode ſequuta eſt Arcium jactura. 14
Chalaza Sardenſis Epiſcopus Germana Patriarchæ ſuadet depoſitionem Patriarchatus. 167. Inde accuſatus a Germano apud Imperatorem. *ibid.*
Character Sigilli Michaelis Imperatoris. 285
Charthophylacis Dignitati adjuncta auctoritas benedicendi nupeils. 236
Chartularius Magnus Libadarius novis Trallibus præfectus. 265
Charrophylax. vide Veecns.
Chela locus ealilii Joiephi Expatriarchæ. 233
Chenchreæ ad Scamandrum. 251. 267
Chumnus Joannes accuſat Veccum. 215
Clemens Papa. 207
Clerici vehementiſſime urgentur ab Imperatore. 216. Calumniam paſſi quaſi parum fideles Imp. eo nomine vexantur. 218. Omnes, vi adacti, Paci conſentiunt. 219
Cocci Monachi. 273
Colonea a Joanne Deſpota capta. 61
Columna fori in Conſtantianis. 273
Colyba quid ſint. 255
Commemoratio Papæ in Sacro facta. 222
Concio Protoveſtiarii Muzalonis. 25 Ad eam reſponſio Palæologi. 29. Concio Mich Aug. ſuper Urbis expugnatioue 81. Concio Imp. ad Epiſcopos de rebus ſuis. 141. Concio ejuſdem ad Populum de Schiſmate avulſis. 255. Ejuſdem ad Eccleſiaſtices. 257
Conjuratio contra Imperatorem detecta & punita. 160
Conſtantinopolis capitur a Græcis. 79 In eam ſolemni pompa Imper. ingreditur. 88. Res Urbis ordinat. 90. Metu Caroli Regis Siciliæ muri Urbis conſtantinopolitanæ muniuntur. 106. 124
Conſtantinus dictus Michael Palæologus cum puer eſſet. 169
Conſtantinus Frater Michaelis Imp. minor Sebaſtocrator & Cæſar creatus. 62
Conſtantinus tertius Imper. Michaelis filius in Purpura natus inde Porphyrogenitus dictus. 104. Mittitur cum exercitu in tractus occiduos. 267. Redit capto Coraniza rebellium Duce. 276. Saragie pro eo incolumi ſervando quem Impemtor eacæcara decrevemt. 277. Fratre ipſius Andronico in Imperium evecto, juſſu Patris Auguſti veſtes rubras deponit; pro iis albo miſtas & purpura ſumens. 277
Conſtantinus Metaugiorum Epiſc. 58

Conſtantinus Thecus aut Tecus Bulgarorum Princeps ducit uxorem Irenem filiam Theodori Imp. 22. Concitatur ab Uxore adverſus Imp. ob Joannem Irenes fratrem excæcatum. 78. 118. 129. Hoſtiliter irrumpit in ditionem Imp. conjunctus Tucharis. 130. Miſſus contra eum Exercitus Imp. multas ei Civitates & terras adimit. 189. Mortua Irene priori Coojuge ducit Mariam Imperat. ex Sorore Neptem. 194. Rebellanti Lachanæ cum Exercitu occurrens vincitur & interficitur ab illo. 244 245
Contoſcelium reædificatum. 206
Contus idem quod Comes. 102
Coronatio prima Michaelis Palæologi fit contra pacta omiſſo Joanne Puero Collega. 59. 60. Coronatio ejuſdem ſecunda intra Urbem excluſo item Puero facta. 98. Coronatio Andronici cum conjuge. 263
Coſmidium locus Joſepho Expatriarchæ ad ſecceſſum concceſſus. 267
Cralis Serbiæ pactis non ſtat. 199. 200
Crotone Epiſcopus honorator ab Imp. 203
Crucis gloria cauſa beliandi Francis. 204
Cubicali Auguſti Præfectus Macronus excæcatur ab Imp. 157
Cudumenes Trajanopoleos Epiſc. 198
Cutrizaces primus Auctor conſilii teutandæ ejectionis Latinorum ex urbe Conſtantinopoli. 83. Ad eam exequendam plurimum conferr. 79. 80
Cydon Joannicius ex Præpoſito Sofandrorum factus Epiſcopus Theſſa lonicenſis. 72
Cyprius Georgius cooperatur Imp. in negotio Pacis Eccleſiarum. 211
S Cyrilli teſtimonium de Proceſſione Spiritus Sancti ex Patre per Filium. 214
Cyzici Epiſcopus Georgius Legatus ad Papam a Manuele Patriarcha & Imp. Joanne Batatza. 207

D

Dacibyza Arx Nicetiatarum maritima, qua incluſus eſt Joannes Auguſtus excæcatus. 209
Damaſcus funditus everſa. 108
Damaſceni teſtimonium de Proceſſione Spiritus Sancti. 270
Daphnuſia Inſula oppugnatur a Latinis. 79. Omiſerer obſidio allata fama captæ Conſtantinopolis. 82
David Mepe Iberiæ filiam Nothan uxoris Deſpotæ Joannis ducit conjugem. 122
Demetrius filius natu minimus Michaelis Deſpotæ. 135. Mortuo Patre comes mutat & Michael vocatur. 147. Ducit uxorem Annam Imperatoris filiam. 248
Deſpoticæ poteſtatis quæ ſint Inſignia. 191
Dicæophylax Scutariotes reſtis contra Joſephum. 221
S. Diomedis Monaſterium locus in quem receſſit Arſenius Patriarchatu cedens. 65
Dyrrachium terræ motu evertitur. 200. Reſtauratur & occupatur ab Illyriis. 283

E

Eleemosynam damnat Nilus Pſeudomonachus. 223
Eneti a Perſis vaſtati. 174
Encolpia quid ſint. 130. Vide etiam in Gloſſario. 56
Epheſi Epiſcopus Nicephorus fit Patriarcha. 67. Moritur Nymphæi. 78
Epheſi Antiſtes Iſaac Arbiter conſcientiæ Imper. 253. Procurat ab Imp. promulgari Novellam de Stauropegiis. 254. Idem clam infenſus Veccu, & quam ob cauſam. 269
Epiſtola duplici lingua recitata in ſacro. 223
Epſetopulus dat Imperat. Libellum accuſationis in Arſenium Patriarcham. 146
Eudocia filia minima Imp. nubit Principi Lazorum. 191
Eudocia Pulcheriæ mittit Imaginem Deip. a S. Luca pictam. 88
Eulogia Soror Imp. Michaelis ipſi carillima, & quare. 73. Auctor eſt fratri Auguſto pupilli Collegæ in ordinem redigendi. *ibid.* Faver impenſe Schiſmati, ob id graviter a fratre Auguſto diſſentiens. 243. 245
Euphroſyne filia Notha Michaelis Auguſti nubit Nogæ Principi Tucharorum. 196. Afanem Sororis ſuæ virum ſervat & dimittit incolumem cum occiſus in convivio eſt Lachanas juſſu Nogæ. 263
Euxini Pontl navigatio Genuenſes ditat. 233

F

Feria tertia Vecco Patriarchæ præfiolta ad audientiam ab Imp. 227
Feſtum Acathiſti quando celebretur. 146
Feſtum Hypapantes ritu peculiari celebratum in memoriam abſoluti ea die ab Anathemate Imperatoris. 255
Fraogopulus læſæ majeſtatis reus peractus. 160
Frerii ad Imperatorem miſſi a Papa. 208. Iiſdem Imperetor ad Papam nuncios utitur. 203
Fridericus Siciliæ Rex Annæ Auguſtæ Parer. 103

G

Galata Arx ab Imperatore oppugnata. 70. Optime defenſa a Latinis. 71. Conceſſa in habitationem Genueſibus poſt captam urbem. 92
Galenolimen loci nomen. 263
Galenus miſſus ad Arſenium Exulem. 261
Galeſii Præpoſitus. vide, Joſephus.
Ganus Mnos in quem confugit Imp. 131
Gaſmuli, qui dicantur. 173. Vide etiam in Gloſſario. 14
Gemiſtus Comentarienſis Eccleſiæ. 263
Genuenſes aliquando inferiores opibus Venetis, poſtea ſuperiores iis facti. 233. Dantur quibuſdam ipſarum Montaoa Phocææ ubi erant aluminis fodinæ. 234. Aliqui ex ipſis inſalutato & invito Imperatore præter urbem Conſtantinopolim ire & redire auſi, graviter mulctantur. 235. Expugnatur eorum navis ope Catelanæ onerariæ. *ibid.*
Germanus ex Andrianopoleos Epiſcopo creatur Patriarcha. 258. Mores ejus, indoles & vita. 257. Factio in eam conflata. 159. Holobolum Scholæ præficit. *ibid.* Cur ab eo impetrare abſolutionem ab Excommunicatione non entaveſit Imperator. 263. Patriarchatu cedit. 268. Dona Imperetoris generoſe recuſat. 269. Mittitur Legatus in Pannoniam. 277. Legatur ab Imp. ad Papam Gregorium X. 215. Grave naufragii periculum evadit. 220. Honoratur a Papa, & Pacis Eccleſiarum negotium conficit. 222
Georgius Acrop. vide Acropolita.
Georgius Noſtongus vano tumore inflatus. 36. 37
Georgius Pachymerer unde ortus ubi natus, quo animo ac fide Hiſtoriam ſcripſerit. 2. Mittitur ad Arſenium Expatriarcham Exulem interrogandum de crimine ipſi impacto. 161. Graviter periclitatur ad Galilolimena. 263. Juvat Jobum Jaſiten in enoclinando ſcripto pro Schiſmaticis. 213. Conſcribit juſſu Patriarchæ Vecci Libellum ejus abdicationis. 256
Georgios Serbus legatos a Crale artificioſe agit cum legatis Imperatoris. 200
Glabas Curopalata Meſembream recipit. 198
Glabarus inter primos murum Conſtantinopolis conſcendit eum ea capta eſt. 80
Gulielmus Achajæ Princeps. 46. Capitur a Romanis. 48
Gulielmus frater Junior Joannis Magni Thebarum

Domini ſubſtitutus pro eo In affinitatem utrique probatam cum Joanne Notho . 183. Succedit fratri mortuo in Domicio Thebarum . 230
Gregorius X. electus in Papam, cum adhuc eſſet in Syria Imperatorem invitat ad procurandam concilliationem Eccleſiarum . 207. Jam inauguratus mittit Conſtantinopolim Legatos qui id negotium urgeant . 208. Pacc facta proclamatur a Græcis inter Sacra : Gregorius Summus Pontifex Apoſtolicæ Eccleſiæ Oecumenicus Patriarcha . 223. Carolam Regem impedit a bello Græcia infereado . 228

H

HÆMUS Mons dictionis Bulgarorum . 219. Pax ibi turbata, quibus de cauſis . 241
Helena Michaelis Deſpotæ filia uxor Manfredi Regis Apuliæ . 46
Hermi Arx prope Magneſiam . 25
Hetæriarchæ admiſſionibus Præfecti . 179
Hieræ Mooachus Marcus . 263
Holobolus mutilatur naſo & labria quod moleſte ferre viſus eſſet excæcationem Joannis Auguſti 202. Præficitur a Germano Patriarcha Scholæ Eccleſiaſticæ . 260. Utitat ejus opera Imperator in promovendo negotio concilliationis Eccleſiarum . 210. Indignatus quod Imperator eum ſedere non juberet, at ei ægre faciat Pacis conſilium impertiri . 218. Increpitus ab Imperatore, nimis libere reſpondet . *ibid.* Ex Aſylo Eccleſiæ blande eductus Nicæam telegatur . *ibid.* Inde accerſitus ignominioſiſſime per urbem traducitat . 219
Hyacinthus Monachus ex Occidente Intimus Arſenio, & eo ejecto Arſenianæ factionis Antefignanus . 165. *& ſeq.*

I

JACOBUS Chalatza Sardenſis Eccleſiæ præpoſitus . 46
Jaſites Job electus ad componendum ſcriptum Imperatori offereodum pro ſchiſmate contra Pacem Eccleſiarum . 213. Auctor eſt Joſepho Patriarchæ palam jurandi ſe eumquam conſenſurum in Pacem Eccleſiarum . 214. Circularem Epiſtolam omine Patriarchæ id jusjurandum publicantem ſcribit . *ibid.* Relegatur Chabæam, quæ eſt Arx ad Sangarim . 233
Jaſites Melias ignominioſe traductus per urbem . 219
Jatropulus Logotheta Dumeſticorum . 290
Iberiæ Mepe David dictus . 122
Icarius Princeps Inſulæ quæ Anemopylæ dicitur, transfugit a Latinis ad Imperatorem . 229. Miſſus contra Joannem Magnum Dominum Thebarum, eum vincit & capit . *ibid.* Magni Ducis poteſtate Claſſi præficitur . 230. Icarii frater pugna victus capitur . 229
Ignatius Epiſc. quod Pacem Eccleſiarum non probaret Romam miſſus . 260
Ignatius Rhodius Mouachus . 266
Joaones Baratza Imperator Michaelem Palæologum ambiri Imperii delatum condit in catcerem . 15. Eum inde liberat interceſſione Manuelis Patriarchæ . 16. Filium Theodorum oprime ad Imperium erudit . 24. Aadita fama Tocharorum Arces diligentes manit & ſe ad bellam parat . 76. Ægrotaus ſanitatem a Deo impetrat Eleemoſynis . 40. Ex privata penu, non ex æratio publico, Eccleſiis & Egenis largitiones ingentes facit . *ibid.* Oeconomis & temperanti parſimonia, non ea corrogatione ſubditorum theſauros congerit . 38. Agriculturæ attendit, ut tributis parcat . 39. Vocatur Romanorum Pater . *ibid.* Annam Friderici Regis Siciliæ filiam ſcaex ducit uxorem . 103
Joannes Theodori filius Patri In Imperio ſuccedit tenerrima ætate . 25. Pupillus Tutori Muzaloni commiſſus includitat in Arcem ad Hermum Magneſiæ . *ibid.* Optimates ab ejus Patre læſi, ulciſci dolorem ſuum eo exauctorando cupiunt . *ibid.* Eus delinire conatur Tutor pueri . 26. *& ſeq.* Seditioſi in Muzalonem concitati nutum a Puero exptimant, quo videatur probate quod agere volebant . 32. Occiſo Muzalone de ejus tutela Procetes certant . 36. Declaratur ejus Tutor Michael Palæologus . 37. Puer Tutorem in Collegam admittit . 45. 56. In coronatione contra pacta præcetitur . 59. 60. Exauctoratur a Tatore . 72. Capta urbe in ſecunda coronatione iterum præteritor . 98. Excæcatur die Chriſti natalis . 108. In Arcem Dacibyzæ includitat . 209. Qui ei ſtudent graviter mulctantur . 210. Puer cæcus Joannem ſe ferens pro Imperatore agnoſcitur a Zygenis . *ibid. & ſeq.* Ab iis dimiſſus ad Perſas fugit . 233
Joaones Michaelis ſtatet, Magni Domeſtici Dignitate ornatus a Puero Auguſto, fratre Tutore Pueri curante . 45. A Michaele jam Imperatore mittitat in Tractus occiduus com Exercitu . 62. Multas Areca capit & Deſpotam illic dominantem in arctum cogit . 62. Honoratur diguitate Sebaſtocratoris & Cæſatis . *ibid.* Deſpotæ titulo auctus iterum mittitur cum enpiis adverſus Michaelem Deſpotam . 216. Hunc magnis cladibus illatis adigit ad conditiones pacis petendas . 220. Eo bello confecto expeditionem ſuſcipit in Orientem . 221. Virtutes ejus præſertim ſtrenuitas, caſtitas, liberalitas, ſelicio . 222. *& ſeq.* Imperium a terra tutum præſtat, invictum diuctans exercitum . 274. Eo in occiduos tractus averſo, Orientales laborant . *ibid.* Miſſus contra Joannem Nothum eum intra urbem Patras incluſum obſidet . 282. Sed ab eo clam elapſo fœde vincitur . 283. *& ſeq.* Juvat e terra Claſſem Romanam oppugnatam a Latinis . 286 Deponit inſignia Deſpotæ . 291. Sua claritate impeaantibus ſuſpectus ſenſim redigitur in ordinem . 279
Joannes Magnus Dominus Thebarum dictus a ſuis Sytioannes . 182. Auxilia dat Joanni Notho . 183. Acie vincitur & capitur ab Icario . 220. Liberatus & deſtinatus Imperatoris gener in Patria moritur . 230
Joaones Nothus Michaelis Deſpotæ cuntumelia læſus a Principe Achajæ, eum prodit Romanis . 47. Megaloblachitis præeſt . 46. Patre mortuo nun parvæ regionis Dominus relictus, tersas Imperatoris finitimas incurſat . 173. Eum Imperator ſibi conciliarum Sebaſtocratorem erear . *ibid.* Genetam ſuum Andronicum Tarchaniotam ab Avuncnlo Imperatore transfugam excipit . 180. Obſeſſus intra urbem Patras clam elabitur . 183. A Magno Domino Thebarum auxiliis acceptis, Exercitum Patras obſidentem delet . *ibid.*
Joaanes Paraſtam Legatas a Papa ad Imperatorem pro Pace Eccleſiarum, quid egerit & dixerit Conſtantinopoli . 208
Joannes Veccus . vide Veecas .
Joannicius Cydon fit Epiſcopus Theſſalonicenſis . 72
Joannicius Ternicopulus diſciſſus licet a Patriarcha ſe cum eo conjungis contra Latinos . 213
Joſephus aa orem habens adſcripius fuerat clero domeſtico Irenes Auguſtæ . 270. Poſtea factus Monachus & Monaſterio Galeſii præfectus fit Confeſſarius Imp. 145. Non impetrat a Patriarcha Arſenio abſolutionem Imperatoris . *ibid* Fraſtra ſuadet Germano abdicationem Patriarchatus . 164. Diſſuadet Imperatori ne abſolutioncm a Germano accipiat . 163. Eligitur in Patriarcham amoto Germano . 270. Mores ejus & indules . *ibid.* Ordinati reculat ab Epiſcopo, qui ſuiſſet ordinatus a Germano . 171. Imperarutem anarhemare tulvis . *ibid.* Sacris operatut in coronatione Androoiel . 178. Factionem contra ſe conſtaram vi & minis diſſicere conatur . 177. In Orieutem le confert Mo-

Monachos illic contra ſe tumultuantes conciliet · 192. Congreſſus ejus cum Nicephoro Blemmida · 193. & ſeq. Reſiſtit negotio conciliationis Eccleſiarum · 213 & ſeq. Palam jurat ſe numquam conſcenſurum in pacem · 214. Secedit e Patriarchio promittens ſe abdicaturum ſi pax concluderetur · 216. Pace concluſa exauctoratur · 222. Diverſatus apud Lauram comiter agit cum Veeco ſuo ſucceſſore. 231. Relegatur in arcem Chelam · 233. Imperrat mutationem exilii & ad Coſmidium mittitur · 273 Imperatori ob ſibi negatum in teſtamento facti titulum offenſo, ſatisfacit. 283
Irene filia primogenita Theodori Auguſti, a Patre uxor datur Conſtantino Techn Bulgariæ Regi · 22. Infenſa Michaeli Auguſto ob Joannem fratrem ab eo excæcatum, virum contra eum concitat. 128. 129
Irene filia Imperatoris Michaelis Palæologi, nubit Aſanoi Jaolori · 247. Excipitur cum viro Ternobi & ambo acclamantur Reges Bulgariæ · 251. Inde fugiunt metu infidiarum. 252
Iſaac fit Epiſcopus Smyrnenſis. 72
Iſaac Epiſcopus Epheſ. confeſſarius Imp. Michaelis · 253. Infenſus Veeco Patriarchæ · 269. Procurat promulgari novellam de Stauropegiis · 254

L

LAceras primus murum Conſtantinop. aſcendit. 80
Lachanas e ſubulco fit Dux exercitus · 243 Conſtantinum Bulgariæ Regem acie victum obtruncat · 245. Acceptus in conjugem a Maria Conſtantini vidua, coronatur cum ea Rex Bulgariæ · 249. Quotidiana ejus prælia ſemper felicia, & crudelitas in ballo captos · 250. Rebellant in eum Bulgari & uxorem ejus deducunt · 251. In ejus injuriæ ultionem Ternobum obſidet · 262. Deos Exercitus Romanos ſuppetias Ternobo venientes delet, *ibid.* A Noga ad quem ſupplex confugerat, in convivio trucidatur. 263
Latina claſſis a Romana victa. 286
Latinæ Eccleſiæ confenſus perpetuus, cum Græca in præcipuis dogmatibus. 260
Latini Conſtantinopoli pelluntur. 82
Latini a Græcis admiſſi ad communionem facta Eccleſiarum pace. 223
Latinorum expeditio infelix & clades ad Bellagrada · 284. & ſeq. Ducuntur in triumpho capti & carceri mancipantur. 287
Latonæ cum Mercurio certamen. 15
Laura locus in quo Exparchia Joſephus cum Veeco Patriarcha ſimul diverſatur. 231
Legationes Imp. ad Papam · 93. 118. 215. & 282
Legationes a Papa ad Imp. 208. 222
Legatio Imp. ad Regem Franciæ. 203
Legationes Imp. ad Tocharos & Æthiopas · 99. 100. Ad Regem Pannoniæ · 277. Ad Craſem Surbiæ. 199
Leges Tocharorum & earum lator. 136

M

MAcarius cognomento Columba accuſatus perduellionis, oblata remiſſione pœnæ ſi paci aſſenciretur, renuens, ſubit ſupplicium · 273
Macarius Epiſcopus Piſidiæ. 151
Magednum Gens Romano imperio aſſerta. 223
Vaſtatur a Perſis. 174
Magneſia ad Hermum locus delectus ad cuſtodiam pupilli Principis Joannis · 25. Ibi caſtodiebatur pecunia publica. 40
Magnus Conſtaulus creatus Michael Palæologus. 28
Magnus Dominus vocatus Dynaſta Thebarum. 283
Magnus Dux nomen Præfecti Claſſi Romanæ · 191. 274
Major de Baſilicarto ducit uxorem filiam Theodori Auguſti. 102
Manda ſive Mercurius Domeſticus Eccleſiæ miſſus in Apuliam. 267
Manfredus Apuliæ Rex Michaelis Angeli Deſpotæ gener, ob uxorem ductam Helenam hujus filiam. 46. Auxilia ſocero mittit. *ibid.* & 49. Eccleſiæ rebellis oppugnatur a Carolo fratre Regis Franciæ · 305. Vincitur & regno ſpoliatur. 277
Mantachias Dux Perſarum Tralles capit & deſtruit. 265. 266
Manuelites Nicolaus Præſes Nicææ. 137
Manuel Muzalo juſſus Genuenſes aggredi. 238
Manuel Raul relegatur Chenchreas ad Scamandrum. 275
Manuel Genuenſis Phocææ Dominus. 234
Manuel Patriarcha pro Michaele Palæologo carcere detento apud Imp. Joannem interceſſit · 15. 16. Conſentit in obedientiam Papæ ſi is Larinos Conſtantinopolim tenentes non adjuvet. 210
Manuel in puritia vocatus Michael Palæologus. 177
Manuel Theſſalonicenſis Epiſcopus non conſentit in coronationem ſolius Palæologi Joanne puero excluſo. 52
Maria filia Eulogiæ ſororis Imperatoris primum nubit Alexio Phile Magno domeſtico · 63. Vidua nubit ſecundo Conſtantino Regi Bulgariæ · 194. Maritum ſolicitat contra Avunculum ob negatas Urbes pactis docalibus promiſſas · 195. Schiſmati favet exemplo Matris Eulogiæ · 241. Æliæ Patriarcham & Sultanem Paleſtinæ dominantem legationibus ſolicitat contra Imperatorem Avunculum · 141. 242. Sphentiſtabum Principem e familia Regum Bulgariæ in filiam adoptat & deinde interficit · 242. Mortuo Conſtantino, Lachanæ olim Subulco tertio nubit, & cum eo demum coronatur Regina Bulgariæ · 248. 249. Deditur Imperatori & ab eo in cuſtodiam Nicæam mittitur. 251. 252
Maria filia notha Imperatoris deſponderur Chalæ Principi Tocharorum · 99. Sed cum morruum reperiens nubit ejus filio. *ibid.*
Marmurzas vel Marcurzas dictus Germanus Patriarcha. 160
Maronenſis Nicetæ libri quinque pro Pace Eccleſiarum. 267
Marpa vox Cælo miſſa præſagiens Imperium Palæologo. 59
Martha ſoror Imp. Michaelis, Uxor Tarchaniotæ Magni Domeſtici immaniter vexatur a Theodoro Auguſto · at. Marthæ filii Arſeniacorum partibus ſtudent & a Germano Patriarcha ſe abſcindant · 164. Fit Monacha & Arſenianis favet. 166
Martinus Papa Imperatorem excommunicat. 282
Maryandeni vaſtantur a Perſis. 243
Megaloblachitæ populi Theſſaliæ Joanni Notho ſubjecti. 46
Melech Sultan detentus ab Imperatore. 75
Meletius Romam miſſus. 260
Melias Jaſites ignominioſe tradactus per Urbem · 219
Melitenſes juvat Imperatorem in cauſa concliationis Eccleſiarum. 210
Melotino filio Minori Cralis Serbiæ deſponderur Anna filia Imperatoris. 198
Mepe Iberiæ accipit uxorem filiam nothan conjugis Deſpotæ Joannis. 228
Meſazon nomen Magiſtratus. 199
Meſembrea Urbs tradita Imperatori. 198
Meſites dictus Primicerius notariorum. 146
Meſothinia nomen Legionis aut Cohortis · 174 Vide etiam in Gloſſario. 35
Methonem appellant Legati Imperatoris tempeſtate vexati. 222
Michael Palæologus Imperatori Joanni ſuſpectus

conjicitur in Carcerem · 11. Inde liberatur interceſſione Manuelis Patriarchæ · 16. Sub Theodoro Imperatore Joannis ſucceſſore cogitur fugere in Perſidem meto excæcationis illi decretæ · 17. 18. Strenue & feliciter ibi pugnat contra Hoſtes Sultanis · 18. Reconciliatus Imperatori mittitur Dux in Occidentem · *ibid.* Theſſalonicæ accipit augurium Imperii voce Marpu de Cælo audita · 19. Vinctus in Urbem reducitur a Chadeno · 20.; Audita concione Muzalonis Protoveſtiarii, illi reſpondet collaudans & confirmans eum ut perſeveret in adminiſtratione Imperii · 29. 30. Occiſis Muzalonibus ſit Tutor Principis Joannis · 37. Creatur Dux Magnus · 38. Demeretur ſibi largitionibus populum · 40. Patriarcham & Eccleſiaſticos veneratione, & beneficentia ſibi adjungit · 41. 42. Magno ambitu impetrat titulum Deſpotæ · 43. 44. Tandem eo pervenit, ut declararetur Collega Principis Joannis & Imperator acclametur · 44. 45. Solvitur antiquis Juramentis per Antiſtites · 55. Regia liberalitate cunctos allicit · 57. Profectus cum Exercitu Philadelphiam, arces limitis munit · 58. Impetrat magno artificio, ut ſolus coronetur excluſo puero · 60. Magnas ſpes de ſe concitat in populo · 61. Legatos undecunque accipit · *ibid.* Fratres & reliquos Proceres dignitatibus honorat · 62. 63. Selybriam capit · 64. Galatam fruſtra oppugnat · 70. Cadaver inventum Baſilii Bulgaroctoni ſepeliri curat · 71. Pactum Collegam ſenſim in ordinem redigit · 72. Expugnata Urbe concionem habet 85. & ſeq. Solemnis ejus ingreſſus in Urbem · 88. Ut ſe ibi geſſerit cum Latinis 89. & ſeq. Reponit Arſenium in Patriarchali throno · 98. Cum Tocharis & Æthiopibus fœdus init · 98. Sororem Principis Pueri viris collocat · 102. Annam Viduam Joannis Auguſti ducere uxorem repudiata propria cogitat · 104. Mœnia Urbis reſtaurat · 105. Puerum Collegam excæcat, 109. Ob hoc excommunicatur a Patriarcha · 114. Bellum infert Bulgaris per ſuos Duces · 118. Ab inſidiis Sultanis Azatini graviter periclitatur · 131. Reprehenditur a Patriarcha quod bellum cum Chriſtianis gerat · 134. Abſolutione fruſtra diu petita, accuſatum Patriarcham judicari per Epiſcopos curat · 142. Damnatum & depoſitum in Oxeam Inſulam relegat · 152. Concionem habet contra Arſenianos · 155. Germanum in locum Arſenii promoveri curat · 158. Germanum clam adigit ad abdicandum Patriarchatum · 167. 168. Nepotem ejus Barlaamum excæcatum perpetuo Carceri addicit · 170 Joſephum ereari Patriarcham curat · 175. Ab eo ſolvitur Anathemate · 172. Andronico filio dat uxorem filiam Regis Pannoniæ · 177. Eum Collegam Imperii facit · 178. Cum Rege Bulgariæ pacem facit affinitate firmatam · 194. Nogam Principem Tocharorum data in uxorem filia & multis præterea muneribus ſibi adjungit · 196. A Myrtze Meſembream accipit · 198. Affinitatem cum Crali Serbiæ fruſtra tentat · 200. Legatos ad Regem Franciæ mittit · 203. Apparatus ejus contra Carolum, 206. Ad pacem Eccleſiarum concilianda m animum applicat · 208. & ſeq. Joannem Veccum in ſuas partes attrahit · 214. Eccleſiaſticos varie urget ad pacem admittendam · 216. & ſeq. Legatis Romam miſſis pacem conficit · 222. Gregorium Pontificem ſolemniter proclamari curat · 223. Veccum in Patriarcham eligi procurat · 224. Icarium e Latinis tranſfugam Claſſi præficit · 229. Gentem Aſium ſaltum deprimit · 233. & ſeq. Alanem Generum Regem Bulgariæ facit · 247. Demetrium mutato nomine Michaelem dictum in Generum adſciſcit · 248. Promulgat Novellam de Stauropegiis · 254. Joannem Veccum prius adactum ad renuntiandam Sedem, denuo in Patriarchium reducit · 259. Ignatium & Meletium Epiſcopos Romam mittit ut a Papa puniretur · 260. Supplicia ſævit in multos · 270. & ſeq. Expeditionem ſuſcipit veſtus Sangarim · 278. Graviter indignatur audiens ſe excommunicatum a Papa Martino · 282. Captos ad Bellagrada Latinos triumpho traducit · 287. & ſeq. Lazorum Principem Georgium facit · 290. Tocharos accerſit contra Joannem Sebaſtocratorem · 292. In mari periclitatur · 293. Moritur. 294

Michael Deſpota Imperium affectat · 46
Romanos vincit & Cæſarem capit · 49. Malo domitus ad pacem inclinat · 62. Cum Joanne Deſpota Imp. fratre fœdus icit. 121

Michael qui antea Demetrius vocabatur Deſpotæ filius gnuer fit Imperatoris & Deſpotæ titulo ornatur · 248

Michael Neocæſarienſis a Secretis Imp. 219

Mitris honorantur Epiſcopi Græci a Rom. Pontifice · 222

Moceſſi Epiſcopus miſſus ad Arſenium exulem · 161

Monachi Græci multi factioſi ſchiſmarum Auctores. 136. 164. & ſeq. 192. 214. 241

Monaſterium Acatonir. 18. Agalmatis. 65. Chriſti Benefactoris. 205. Coſmidii · 267. Dei qui eſt. 194. S. Diomedis. 61. Fontis. 80. Galeſii. 163. Hieræ. 163. Hodegorum, 224. Hyacinthi. 228. Maganorum. 257. 258. S. Michaelis Archangeli. 253. 278. Nigri montis. 258. 224. Novum. 294. Oxeonis. 252. Pandocratoris. 88. Panteponræ. 176. Præcurſoris. 109. Paſchaſii, 64. Salvatoris. 68. 72. Soſandrorum, 32. 72. Theologi. 71. Xeropotami. 72

Monaſteria deſolata & deſtructa reſtaurantur ab Imperatore, 91

Moocmbaſia Romanis ſubjecta. 215

Monoconſtantinus Epiſc. Neocæſareæ miſſus ad Arſenium. 161

Monrani rebellant contra Imp. ob Joannem exæcatum. 102. Oppugnantur totis Imperii viribus fruſtra. 110. & 111. Arte tandem & colloquiis debilitantur. *ibid.*

Moſynes vaſtati a Perſis. 174

Morea vel Moreum dicta Peloponneſus. 102

Mogulii dicti Tochari. 195

Muzalones ex ignobilibus promoti ad ſummos honores a Theodoro Aug. 17

Muzalo Georgius Protoveſtiarius ducit uxorem Cantacuzenam Michaelis Palæologi ex ſororo neptem. 17. Declaratur Tutor Pueri Joannis ex teſtamento Patris Theodori Aug. 21. Placare invidiam nititur concione ad Proceres habita qua ſe offert paratum abdicandæ poteſtati 21. & ſeq. Trucidatur a Seditioſis intra Sacra Adyta & membratim conciditur. 35

Muzalo Andronicus Magnus Domeſticus ducit uxorem Cloiſtam Ranlis filiam. 17. Occiditur a Seditioſis retro Portam Templi Soſandrotum, 24

Muzalo Theodorus. vide Theodorus.

Myrtzes Meſembream Imperatori tradit. 198

Myrtzæ filius Joannes fit Gener Imperatoris & Rex Bulgariæ, 247

N

NAUFRAGIUM Legatorum Imperatoris Romam euntium, 173

Nicæa falſo nuncio turbata. 236. & ſeq.

Nicephorus Blemmidas. vide Blemmidas.

Nicephorus Epheſi Epiſc. ſit Patriarcha. 67. Moritur, 78

Nicephorus filius Michaelis Deſpotæ Annam Eulogiæ filiam uxorem ducit. 238

Nicetas Heraclęota mittitur a Synodo ad Arſenium. 65

Nicetas Theſſalonicenſis in Dyrrachienſem promovetur Thronum. 72. Servatus inter ſalinas Dyrrachii terræ motu deſtructi, inde recedit. 201. 202

Nicolaus Papa a Pachymere dictus Urbanus. 260
Nicolaus Alexandrinus Patriarcha Arſenii depoſitioni non conſentit. 153
Niger Mons in quo Germanus & Theodoſius poſtea Patriarchæ ille Conſtantinop. hic Antiochenus vitam Monaſticam auercneruot. 214
Nili Pſeudomonachi Siculi prava doctrina. 283
Nogaa Dux Tocharorum miſſus a Cane, res ſuas agit, ſeque Principem facit. 191. Delinitur ab Imperatore nuptiis filiæ & donis. 196. Lachanam ad ſe ſupplicem profectam in convivio trucidat. 263. Auxiliares copias Imperatori contra Joannem Sebaſtocratorem mittit. 291
Noſtongi Gregorii arrogans jactatio. 36. 37
Noſtongoniſſa Monacha Arſenianorum factioni addicta. 364

O

Oeneota regii Cleri lampadarius Amicus Arſenii ad eum miſſus. 163
Optimatibus Præfectus Michael Palæologus. 17 Vide & gloſs.
Oreum captum a Romanis. 155
Oxea Inſula io quam relegatur Arſenius. 152

P

Pachomius Georgius ſuſpectus Imperatori ob quoddam vaticinium, ab eo excæcatur. 273
Pachomii Ager dictus locus ubi mortuus eſt Imp. Michael Palæologus. 273. & 293
Pantepopteni Monachi Joſepho Patriarchæ infenſi. 176
Paanoolæ Ren uxorem captivam ducit. 377
Paraſceve dies obitus Imperatoris Michaelis Palæol. 294
Paraſtron Joannes miſſus a Gregorio X. ad Imp. Conſtantinopolim ſtrenue agit pro conciliatione Eccleſiarum. 208. & ſeq.
Paſchaſii Monaſterium locus electus ad ſeceſſum ab Arſenio Patriarcha. 64
Perdiecas Medicus ob dictum liberum naſo truncatus. 273
Philanthropenus Alexius Claſſi Præfectus Inſulas vaſtat. 117. Latinos vincit magna pugna Navali. 186. Perielitatus aa vulneribus in prælio acceptis, ſanus in præmium victoriæ Magoi Ducis dignitatem accipi. 191
Philes Magnus Domeſticus Dux io bello Peloponneſio. 117
Philes Theodorus excæcatus a Theodoro Laſcari Auguſto. 17
Phocæ Montaoa alominis fodinæ Manueli Genuenſi attributæ a Michaele Imp. 234
Pinacas Heracleæ Epiſcopus eciaſus honore ordinandi Patriarcham, in compenſationem præficitur Palatinis Sacris. 178
Piſani Conſtantinopoli habitare permiſſi ab Imperatore Græco poſt urbem e Latinis recuperatam. 90. Conſiniem illic ſibi præficiunt. *ibid.*
Poteſtas nomen Magiſtratus Genuenſium Conſtantinopoli degeotium. 90
Princeps nomen quaſi proprium Dynaſtæ Peloponneſi. 224
Proſelontes dicti Remiges. 117
Prothieracarii ſive Præfecti Aucupio dignitas Muzaloni tertio Ftatri collata. 17

R

Raul Alexius Protoveſtiarii dignitate privatus a Theodoro Auguſto. 16
Raulis filia Cioiſta Theodoro Mnzaloni Magno Domeſtico nupta. 17
Raulis filii ſummam poteſtatem amb' nt. 36
Raulis filii Manuel & Iſaacius excæcati, quod Pacti Eccleſiarum conſentire nollent. 110. 111
Rhædeſtus locus exilio præfinitus Clericis recuſantibus pacem. 118. Io eum appellit Imperator aget & a tempeſtate perielitatus. 295
Rhos Soiymas Dux Latinorum Bellagrada oppugnatorum, capitur. 286
Rucha Monachus præpoſitus ſupellectili Eccleſiæ reponendæ. 98

S

Salpacis cognomen Ducis Perſarum, qui Trailes expugnavit. 265
Sancti dicti Imperatores ex quo Sacro oleo inuncti ſunt. 283
Saoctum vocatum ferrum candens quo ad probandam innocentiam utebantur. 21
Sangaris fluvius munitus Præſidiis contra Perſas 281
Scythæ pueri ab Æthiopibus empti educantur in militet. 305
Sebaſtocrator creatus Joanes Imperatoris frater 62. Item Joannes Nothas. 273
Selybria Latinis erepta. 64
Senacherib cognominatus quidam Malus Judex nomine Michael. 54. 55 ægre refert receptam a Græcis urbem. 83
Serborum Injuriæ io Legatos Imperatoris. 200
Siſinii Canones de Matrimoniis, 248. Cujus Siſinii ſint io Notis. 85
Soleas Eccleſiæ reſtauratur a Michaele Auguſto. 98. Quid ſit. in Gloſſario. 35. & ſeq.
Sphenthitlabas adoptionis ſpecie deceptus & occiſus a Maria Bulgariæ Regina. 240
Stephanus Ureſis Crailı Serbiæ in fœdus affinitate firmatum cum Imperatora conſentit. 198. Ejus ſordes domeſticæ. 299

T

Tarasii ſenrentiam vet. Synodus ſequitur. 270. Tarchaniota conjux Marthæ Sororis Imperatoris. 21. Ejus filii æmulatione diſcordes. 266
Tanaites ventus. 233
Tarites naves Genuenſium. 233
Tatas Aviæ creatus Andronicus, quæ ſit ea dignitas. io Gloſſario. 56
Thecua, vide Conſtantinus.
Ternobus urbs regia Bulgarorum circumſidetur a Lachana. 249. Io eam idem admittitur & fit Rex. 250. Eadem deditur Aſani exauctorato Lachana. 251. Fugit inde A an. 252
Terteres repudiata legitima eorjuge ducit ſororem Aſanis & creatur Delpota. 251. 252. Machinatur ejectionem Aſaols. *ibid.* Fit Rex Bulgarorum. 253
Theodora ſive Theodoſia (oam in hujus nominis ſcriptione variat Pachymeres) Neptis Michaelis Ang. ex ſorore Martha, deſponſa primum Balanidiotæ juſſu Theodori Ang. deinde contrario ejuſdem mandato nubere coacta Caballario, admittere hunc in Thorum noluit. 21. Priori ſponſo Balanidiotæ deinde ex voto ſuo onpta, eo mortuo fit Monacha & Arſeoisnæ factioni ſe addicit. 166
Theodorus Angelus arripit Imperium & coronatur ab Achridenſi Ep. Jacobo. 46. Bello captus excæcatur. *ibid.*
Theodorus Corys. vide Corys.
Theodorus Laſcaris a matre dictus, filius Joannis Batatzæ Imperatoria, a Patre ad Imperium bene adminiſtrandum præclare eruditur. 24. Patri mortuo ſucceden novos homines promovet, Principes dejicit. 26. 27. Oculis privat Conſtantinum Strategopulum Alexii Cæſaris filium, & Theodorum Phileo. 27. Patria cogitat in Michaelem Palæologum, ſed is admonitus excæcationem prævertit fugiendo in Perſidem. 28. Eumdem Michaelem ſibi reconciliatum Ducem in Occidentem mittit. 28. Mox ipſum capi & conſtringi juſſum retrahit & carceri mancipat. 29

19. Sororem ejus Martham dire torquet. 21. Diro morbo ægrotat. 17. 21. Suſpicionibus indulget, contemni ſe & præſtigiis peti ſine cauſa credens. 17. 21. Ingenium ejus & mores præclare. 23. Moritur. 22. Monachi habitu induitus. 25. Tutorem filio relinquit Protoveſtiarium Muzalonem. 25

Theodorus Muzalo promovetur ab Imperatore, amplo conjugio & Logotheræ Generalis dignitate auctus. 275. Ob pertinaciam in ſchiſmate ab eo fuſtibus cæſus, reſipiſcit. 276

Theodorus Philes exœcatus a Theod. Aug. 17. In ejus filium ſententiam infeſtam dicit. 42

Theophanes Ep. Nicænus Romam miſſus Legatus naufragio perit. 213

Tochari Romanis Imperatoribus terribiles. 76. 77. Chalypham & Perſas ſibi ſubjiciunt. 73. 74. Eorum vano terrore turbatur urbs Nicæa 136. & ſeq. Mugallos ſe nominant, & Principem ſuum Canen. 195. Leges eorum 196. Ducem eorum Nogam Imperator affinitate ſibi conciliat & muneribus delinit. 196. 197. Idem Imperator ab eorum improviſa incurſione periclitatur. 130. & ſeq. Eos advocat contra Joannem Sebaſtocratorem. 191. Duces eorum moribundum alloquitur. 293

Trajanopoleos Ep. Cudumenes miſſus in Serbiam. 198

Tornicius Sebaſtocrator Socer Joannis filii Michaelis Deſpotæ. 271

Tralles reſtauratur ab Andronico filio Michaelis Aug. 264. Capiuntur & deſtruuntur a Perſis. 266

Tzaſimpaxis Protoſtrator Lachanæ cum eo trucidatus. 263

Tzernicum captum a Joanne Deſpota. 61

V

VATICINIUM in ſolo urbis Trallium repertum 264. Vide & in Notis. 86

Veccus Joannes Somnio præmonetur de morte plurimorum ex Clero. 69. Chartophylax creatus ſuſpendit Sacerdotem quod ſponſis benedixiſſet ſine ſuo aſſenſu. 126. Ob id factum graviter vexatur. 127. Legatus mittitur cum aliis ad Czarem Serbiæ. 198. Præcedit Socios Legatos exploraturus quo loco res eſſet. 199. Obſtitit Imperatori procuranti Pacem Eccleſiæ Græcæ cum Latina. 210. Accuſatur a Joanne Chumno. 211. Conjicitur in carcerem. 212. Lectis Patrum veterum libris reſipiſcit, conſtanter profitens agnitam veritatem. 214. Fit Patriarcha. 214. Intercedit pro egenis apud Imperatorem inſtantiſſime. 226. Aſſignatur illi certus ad audientiam dies. 227. Libellos Schiſmaticorum legens, primam decernit abſtinere ab iis ſcripto refellendis. 231. Accuſatur calumnioſe. 253. Suſpicio in eum falſa. 253. Renunciat Throno. 256. Reſtituitur. 257. Scribit contra Schiſmaticos revocato priori propoſito non ſcribendi. 267. Querelæ Schiſmaticorum de eo. 268. Juſta funebria perſolvit Annæ Auguſtæ. 277

Veneti Conſtantinopoli degunt ſub Magiſtratu proprio Bajulo dicto. 99

Voluntarii prope Conſtantinopolim degentes inter Græcos & Latinos Neutri, Græcos adjuvant in recuperanda urbe. 78. & ſeq.

Ureſis. vide Stephanus.

X

XIPHILINUS Michael Notarius creatus referendis in Acta iis quæ a Vecco Patriarcha cum Imperatore tranſigerentur. 227

Xiphilinus Theodorus Magnus Oeconomus promiſſum accipit a Vecco non ſcribendi de controverſiis. 231. 267. Imperatorem monet ne metu externi Belli civile concitet. 226

Z

ZACHARIÆ filius Manuel Genuenſis Phocææ Montana ab Imperatore impetrat. 234. Vide & in Notis. 84

INDEX RERUM MEMORABILIUM

In Tres Libros Obſervationum Pachymerianarum.

A

AGATHOCLES Eclipſis præſagium eludit. 108
Acquiſitio quid ſit apud S. Paul. Epheſ. 1. 14. 89
Acropolita. vide Georgius.
Actuarii qui dicantur. 56. Ejus nominis notio quanto latius pateat quam vulgo patetur. 6
Additio vocis, Filioque, ad Symbolum Nicænum vulgo dictum, quando & quo jure facta ſit a Latinis. 80
Ætæ Græcorum anni qua methodo reducantur ad æram Chriſti. 124
Alexandri IV. initium & finis ſedis. 130. 135
Aluminis fodinæ in Montibus Phocæ. 85
Aluminis præparatio & uſus in tinctura pannorum ibid.
Androonici Senioris annus Natalis & vitæ ſpatium 126. & ſeq.
Antiborum Panis benedicti nomen. 8. 9
Aotimenſia quid ſint. 18
Argentum vivum in quo differat ab Hydrargyro. 78. Ejus uſus nunc ignotus in excavandis portubus. ibid.
Arſenii duplicis Patriarchatus initium & finis, Sedis ac vitæ ſpatium. 113. & ſeq.

B

BARDARIOTÆ qui & unde dicantur. 28
Bema Græcis dicitur non modo altare gradibus ſublatum, ſed & ſpatium ab eo ad Cancellos. 53. 54

C

CHALCEDONENSIS Canon a Græcis Schiſmaticis falſo dictus contuliſſe primatum Conſtantinopolitanæ Sedi. 79
Candelabri ablatio ſignum depoſiti Epiſcopatus. 62
Cardinales a Cardine dicti. Locus ea de re Pii II. 77
Catanei Phocæ Domini. 84. & ſeq.
Cauſæ vocabulum quatenus toleretur in explicanda proceſſione Perſonarum Divin. 4
Clemens IV. ſit Pontifex. 132. & ſeq. Moritur. 134
Colyba quid ſint. 30
Cometa anni 1264. negligenter deſcriptus a Pachymere. 73
Cometæ anni 1664. Hiſtoria curſus ejus initium, viam & finem ſignans. 74
Comera anni 1665. initio Aprilis apparens circa 19. Aprilis videri deſinens. ibid.
Confeſſarius quo a Græcis vocabulo deſignetur. 43
Conſtantinopolitanus Patriarchatus ordine quartus, ambitione in ſecundum promotus. 79
Conſtantinopolis quando capta a Latinis. 94. Quando a Græcis recepta. 111
Cralis nomen Principis in Serbia. 31

E

EMPEDOCLEUS. vide Sphærus.
Eclipſis Solis a Pachymere ambigue deſignata. 97. Eadem vero ſuo anno reddita. 98. Ejus Epilogiſmus accuratus. 99
Eclipſis Solis a Gregora memorata quo anno contigerit. 119. Ejus calculi exacti. 120. & ſeq.
Eclipſes non portendunt adverſa. 107. 108
Elogium Michaelis Auguſti. 68
Encolpia quid ſint? Captacuzeni locus de iis agens declaratus. 16. 17
Epicombia quid ſint apud Græcos. 21
Euchariſtiæ reliquiæ quo nomine a Græcis appellentur: 3. Eæ conſumendæ Pueris dabantur. ibid.
Euchelæum quid dicatur Græcis. 23
Eulogia panis benedictus Græcis vocatur. 22. 23
Exauctoriani qui eſſent apud Græcos. 20

F

FAMA peculiari notione uſurpata Pachymeri voci. 58
Feſtum Acathiſtum Græcis dictum quando celebraretur & quo ritu. 5. 118. Ejus Inſtitutionis occaſio & origo. 5
Franciſci Secundi Regis Galliæ Symbolum. 99
Frattiarcha pro Patriarcha ſcommatice dictum. 58
Freres Græcis dicti Religioſi Latini. 58
Fuſtaeium vulgo in Gallia dictum pannus Goſſypinus, unde videri poſſit etymon trahere. 46

G

GASMULI qui & unde dicti. 54
Georgius Acropolita defenſus a calumniis Schiſmaticorum. 76. Conſtantia ejus & confeſſio illuſtris. ibid.
Germani Patriarchatus quando ceperit, & deſierit. 116. 117. & 133
Gradus cognationis aliter a Græcis numerati. 85
Gradus Geminorum in deſignatione Eclipſis male numerati a Gregora. 123. 124
Gregorii X. Pontificatus. 135
Gruma & Groma nomen inſtrumenti agrimenſorii. 44

H

HADRIANI V. Papæ breviſſimus Pontificatus. 80. 137
Heraclea Ponti quo anno a Perſis capta. 109
Heracliti ſententia declarata. 72
Heſychius emendatus. 44
Holobolus impatientia contemptus in Schiſma relapſus. 83. 84. Ejus ſupplicii annus. 115. 116

I

INNOCENTIUS V. init Pontificatum quadrimeſtrem. 137
Joannes XXI. Pontifex paucis Menſibus ſedet. ibid.
Joannis Batatzæ Auguſti mors & tempus Imperii 93. 94
Joannes Veccus quando factus ſit Patriarcha. 118. Idem defenſus a calumniis Schiſmaticorum. 87
Joannis Pupilli excæcatio quando contigerit, & quo ejus ætatis anno. 118
Judicium dictum ferrum candens quod tangere jubebantur de quorum Innocentia dubitabatur. 67

L

LEONIS III. Papæ conſtantia in non admittenda additione ad Symbolum in Eccleſia cantatum. 81
Leovitius prædicens ex Eclipſibus futura juxta falſas regulas aſtronomiæ judiciariæ, vanitatis & præſidentiæ notatus. 110
Ludovicus Cellotius defenſus. 15

M

MAGNUS Dominus Princeps Bœotiæ vocatus. 76
Mamacuthus quid ſonet ex Euſtathio & Heſychio oſtenſum. 33
Marmotzas aut Malcutzas Germanus per ſcommia dictus. 34
Martinus IV. Palæol. Imp. excommunicat. 139
Maryandeni Canrus lugubris artifices. 75
Megaloblachitæ qui & ubi fuerint. 34
Menſium nomina peculiaria Pachymeri. 90. & ſeq.
Menſem apponere Diplomatibus non permiſſum Andronico in Imperii collegium aſſumpto. 37
Meſazon dignitatis nomen. 35
Meſothinia Legionis nomen. 35
Methone portus oppoſitus Coronæ. 84
Michaelis Palæologi mortis tempus & ſpatium Imperii. 118
Militares qui dicti. 6
Monomachia præſcripta lo probationem Innocentiæ. 65
Moreum Peloponneſus dicta. 38
Moſynes populi. 38

N

NICÆNA II. Gener. VII. Synodus Symbolo addit vocem, filioque. 81
Niclas cubarus viſa Eclipſi. 108
Nicolaus III. Papa perperam a Pachymere vocatur Urbanus. 139
Nicolaus Medicus Actuarius dictus. 6

O

OBLIVIONIS carcer quis & unde dictus. 17
Optimates, Legionis aut Cohortis militaris nomen. 39
Olei benedicendi ritus, & ejus uſus. 23
Oleum Eccleſiæ & Epiſcopatus Symbolum. 69

P

PACHYMERIS ætas, Patria, profeſſio. 63
Papias cujus dignitatis nomen eſſet. 40
Pauſaniæ Oraculum de Trallibus. 85
Picta aut Pœcota dicta Græcis recentibus amuſſis agrimenſoria. 51
Princeps propria appellatio Dynaſtarum Francorum imperitantium Peloponneſo. 62
Purpura pars Ædium Palatii Conſtantinopolitani, proprie addicta puerperiis Auguſtarum. 72. Struſta ex marmore Roma portarur. Ex Anna Comnena, ibid. Locus Lampridii ea occaſione illuſtratus. ibid.
Pyramides in ſuppellectili Imperatoria quæ ſint 85
Pyla dicta Cateus portum claudens. 46
Pyla etiam vocatum volumen panni. 46

R

RHOS phalangii ſpecies. 42

S

SANCTUM vocatum ferrum cujus tacta innocentia probabatur. 67
Sigilli cuſtos, ut in aula Byzantina vocaretur. 50
Sigillum Michaelis Palæologi Imp. 82
Siſinnius Patriarch. CP. Canones de Matrimoniis fancit. 85
Soleas quid ſit in templis Græcorum accurate quæſitum. 52
Sphærus empedocleus quid Pachymeri dicatur. 49. 50
Stauropegia quid ſint apud Græcos Eccleſiaſticos, declaratum. 47. 48
Sultan Perſidis auro in os infuſo ſuffocatus. 60
Symbolum Conſtantinopolitanum etiam Nicænum dictum. 82
Synapta quid dicatur Græcis. 48
Syneſii Epiſtola nunc primum edita. 70

T

TACTUS ferri candentis Imperatus ad probationem innocentiæ. 67. Ejus uſus antiquitas. ibid.
Taras quod officium eſſet in Aula Byzantina. 56
Tanaites ventus quis & unde dictus. 55
Tarires naves cujus formæ. 56
Telchines dicti Malefici Dæmones. 56
Theodori Laſcaris Imp. Imperii initium. 94. Sexta die poſt ejus inaugurationem viſa Eclipſis Solis. 97. & ſeq. Mors ejuſdem. 120. 130. 131

V

VELOTHYRA ab Anaſtaſio Biblioth. memorata quid ſint & quem uſum habuerint. 52
Ventriloqui dicti, qui ſine Auctore aliquid ex ſe ſolis affirmant. 30
Victoris Aurelii locus de Actuariis, expoſitus. 6
Urbanus IV. Pontificatum init. 132. Moritur. 132
Vulgata verſio defenſa contra Genevenſes in loco Pauli ad Epheſ. 2. 89

Digitized by Google

IN
SPECIMEN SAPIENTIÆ INDORUM VETERUM
ELENCHUS DISSERTATIONUM PARAB.

Cum Scopo & argumento ſingularum.

DISSERTATIO Parab. I. *pag.* 154. Repræſentat in Veſtigatore artes ambitionis improbæ, conciliantis & dirimentis inter alios gratiam ad quæſtum proprium; eoque per omnia ſcelera graſſantis. Obiter multa inferuntur alia varias vitæ ac moralis Doctrinæ partes informantia.

Differt. Par. II. *pag.* 167. Exprimit ingenium Rei audacis & callidi ſo eludendo judicio; & demonſtrat inutile ad extremum eſſe totum iſtud artificium.

Differt. Par. III. Officia praxim & fructus vetæ Amicitiæ declarat.

Differt. Par. IV. *pag.* 173. Varia demonſtrat. Primum. Odii profundi & inveterati vim malignam. Deinde conſiliorum delectum in periculis Reip. Poſtea neceſſitatem arcani ad eorum ſucceſſum. Præterea fidem vetam ac caritatem civis ſe pro Patria devoventis. Denique quanta peroicie credatur Transfugis.

Differt. Par. V. *pag.* 180. Traducit ſtultitiam eorum qui aſſecuti quod optant, id elabi ſibi e manibus ſinunt: &, qui elapſi graviſſimis periculis, denuo ſe iis offerunt.

Differt. Par. VI. *pag.* 181. Ludibrio exponit præceſtinationem otioſam longinqua & incerta præoccupantium præſentibus curis amplecti.

Differt. Par. VII. *pag.* 182. *& ſeq.* pro Scopo habet oſtendere quantum valeat prudens & fidus ac ſapiens conſiliarius utilis Regi ſit ad præcavendas inſidias regno ac capiti ejus perniciem ſtruentes.

Differt. Par. VIII. *pag.* 186. Cautiones præſcribit tenendas in Amicitiis quæſtuoſis, temporis ſolum & mutui uſus cauſa contractis.

Differt. Par. IX. *pag.* 186. Deterret a fidendo reconciliationi gratiæ oblatæ a Principe quem graviſſime quis læſerit.

Differt. Par. X. *pag.* 188. verſatur in Explicandis fraudibus inſidioſiſſimis invidorum quibus loooceotes & fidos Regibus Miniſtros pervertere conantur; indicatis ſimul rationibus iis occurrendi; & vi veritatis ac Sanctimoniæ omnes malitiæ conatus ad extremum eluctantis.

Differt. Par. XI. *pag.* 191. quam turpe ſit ingrati animi vitium io homine monſtrat exemplo beſtiarum, & ab eo deterret propoſita ejus pœna.

Differt. Par. XII. *pag.* 195. Societatis ſimilitudine fortunæ coaleſcentis inter homines diverſiſſimæ Sortis, Exemplum proponit; Providentiæ conſulentis hominibus curam beneficam declarat. & eam eſſe demonſtrat optimum & certiſſimum fundamentum fiduciæ humanæ.

Differt. Par. XIII. *pag.* 193. Docet vices æquas rerum, æterna lege conſtitutas. unde conveniat non ægre ferte eum quis quæ fecit, patitur.

Differt. Par. XIV. *pag.* 194. Tradit modum diſcernendi conſilia utilia ab inanibus, qualia maxime ſunt id fundentia tentare quod fieri nequit.

Differt. Par. XV. Caſtigat curioſum deſiderium longinquarum & inutilium rerum.

INDEX
RERUM MEMORABILIUM
In Specimen ſapientiæ Indorum veterum.

A

ABESSALOMUS Rex Indiæ conſulit Gymnoſophiſtam. 154. & ſeq.
Amicitiæ veræ officia fabuloſis narrationibus adumbrata. 172. & ſeq.
Anaſuranus dictus Choſroes Rex Perſarum. 143
Arcani neceſſitas in conſiliis. 178
Artes aulicæ malignorum Æmulos dejicere conantium fabulis, aut parabolis expreſſæ. 163. 189
Aſceticæ vitæ dignitas & utilitas. 152. 154
Averſiones a natura inditæ aut ob graviſſimam injuriam ſuſceptæ, immedicabiles. 179. 187. 188

B

BENEFICIORUM bene ac male collocatorum ſucceſſus. 191. 192
Beneficentiæ ſumma dignitas & utilitas. 152
Brachmanum ſcelus deprehenſum & punitum. 186

C

CALUMNIATORUM tragicus finis nulla illorum fraude audaciave vitabilis. 172
Choſroes Perſarum Rex mittit Perzoem in Indiam. 143. Reducem inde humaniſſime excipit & liberaliſſime remunerator. 149
Conſilia bona ſruſtra ingeſta ſceleratis. 169
Credulitatis ſtultæ pernicies. 150. 151
Curioſitatis otioſæ pœna. 155

E

ELEPHANTI Lunam riment. 178. 179

F

FATALIS neceſſitatis doctrina rejecta. 188
Fraudes in caput fraudantium recidunt. 148. 165

G

GENXAE Principi regno pulſo quam bene ſuccesſerit fidere Divinæ Providentiæ. 193
Grati animi officium erga beneficos quam laudabile. 191

I

INNOCENTIA circumventa per calumniam mirabiliter defenſa. 166. 171.
Judex ut ferre debeat maledicta Reorum ſtomachum in eum erumpentem. 170

M

MATRONA Inda artificioſiſſime accuſata, ut liberata divinitus fuerit. 188
Medicæ artis defectus. 150
Medicus imperitus pharmacum quo ægrum imprudens occiderat juſſus haurire, male interit. 170

P

PALADIS Reginæ præſtantes dotes & virtutes. 182
Palarii Conſiliarii Regis primarii prudentia & dexteritas ſumma. ibid.
Parentum auctoritas in religione non temere ſequenda. 149
Perturbationum vehementium pernicies exemplo declarata. 151
Perzerzemchar Scriptor Regius Choſrois. 149
Perzois ortus, educatio, vitæ inſtitutum, late declarantur. 149. & ſeq.
Phyſiognomicarum divinationum vanitas exploſa 170
Præſeſtuationis intempeſtivæ ridicula traductio. 181.
Providentiæ cuncta in mundo gubernantis exempla. 158. 159. 193

R

RELIGIONIS veræ ſumma neceſſitas ad obtinendam felicitatem. 150. Ejus inquiſitio ardua. ibid.
Reſurrectionis notitia res præcipua utilitatis, fructus Vitæ Aſceticæ. 150

S

SOLITUDINIS commoda. 188

V

VESTIGATOR hominis malitioſe verſuti perſonam exprimit. 155. & ſeq.
Vices omnium rerum divinitus decretæ, ut quiſque quæ fecit patiatur. 193
Vitæ humanæ brevitas & miſeria. 153. 154

Z

ZANZUR civitas. 191
Zelotypiæ vis atrox. 158

CORRIGENTE

D. GEORGIO PATUSSA
ATHENIENSI,
FLANGINIANI SEMINARII
MAGISTRO ET RECTORE.

Aoi 1117220 09

Digitized by Google